minimum

1992

SPERĂM CA LUMEA SĂ NU MAI FIE DEBUSOLATĂ;
ŞI SĂ-ŞI GĂSEASCĂ URGENT ECHILIBRUL.

ANUL VI
NR. 58
IANUARIE 1992
8,30 ŞEKELI

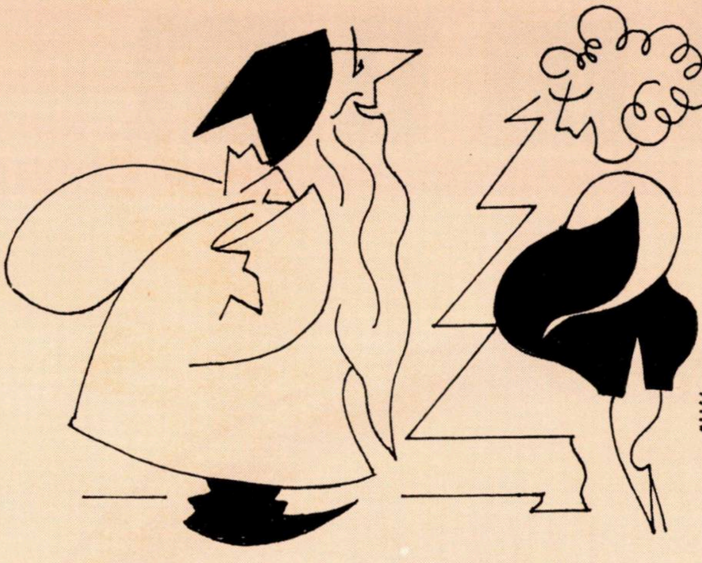

– Ai fost cuminte?

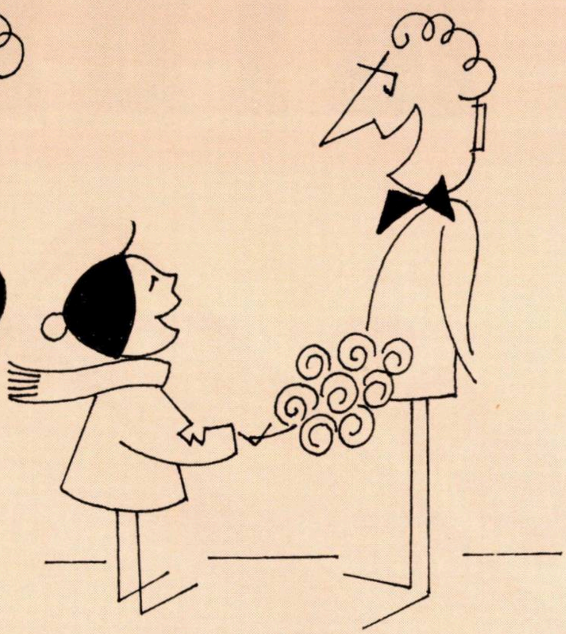

– Tare ca piatra...
– Iute ca săgeata...

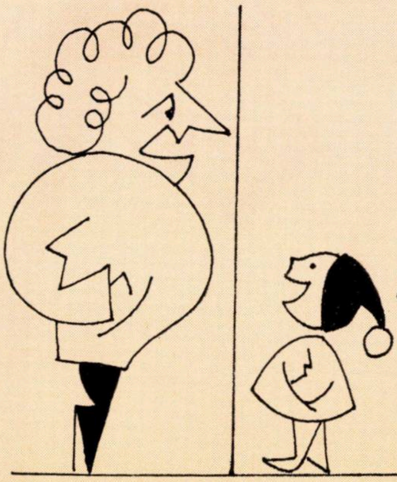

– Cine e?
– Anul nou.
– Încă unul?

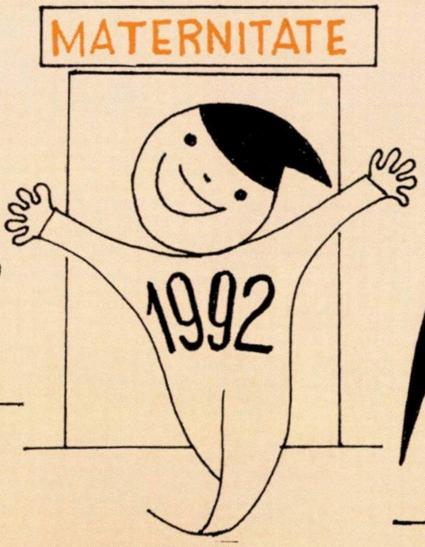

– Sînt bisect!

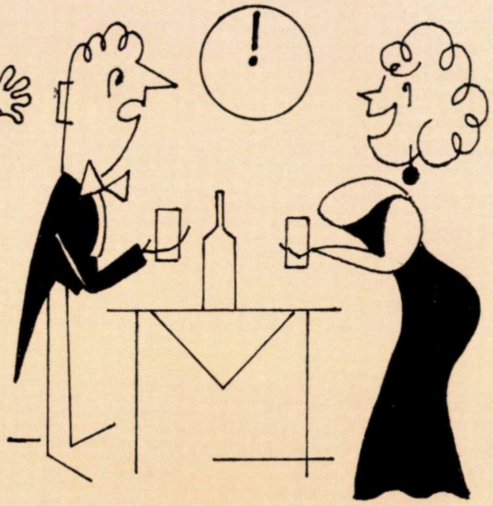

– Anul nou să ne aducă un baby!
– Să dea Domnul!
– Care domn?

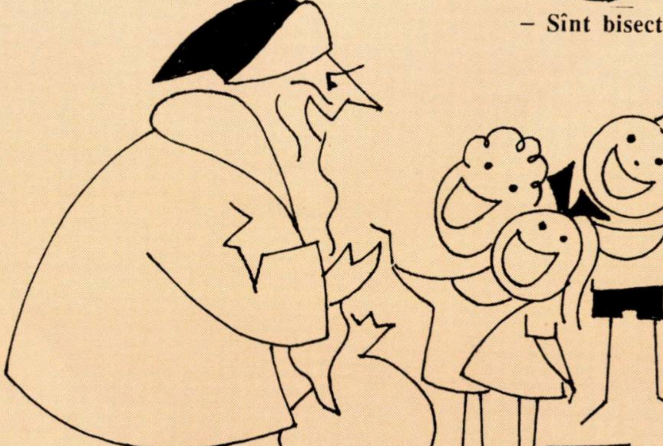

– Ce să vă dea moşul, nepoţei?
– Dooo... lăăă... reei!

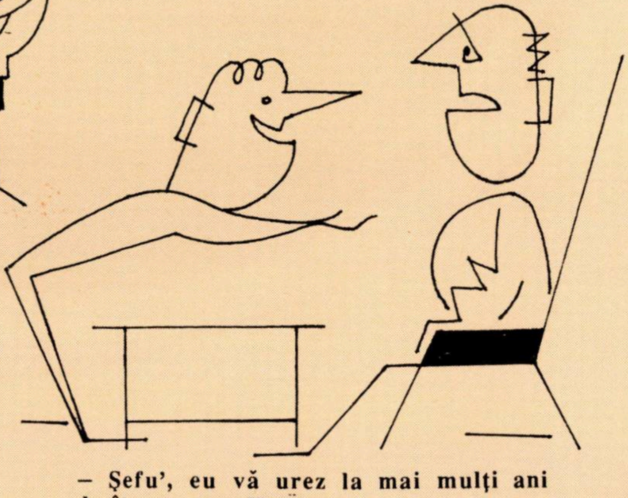

– Şefu', eu vă urez la mai mulţi ani decît v-a urat Haim...

LIVADARU

MINIMUM • ANUL VI • NR.58 • IANUARIE • 1992

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 25 decembrie a.c.

Popoarele şi istoricii obişnuiesc să lege amintirea anilor de marile evenimente care i-au marcat. Anul descoperirii Americii. Anul revoluţiei franceze. Anul victoriei asupra nazismului... Cum vom ţine minte oare anul 1991 de care ne despărţim acum?

El a început cu un război - cel din Golful Persic -dar nu se încheie printr-o pace nici mondială şi nici regională.Tratativele de pace israelo-arabe şchippătează şi se împotmolesc mereu în impas. Israelienii obişnuiesc să spună "toată lumea e contra noastră", dar adevărul e că sînt situaţii cînd Israelul trebuie să se împotrivească întregii lumi care îi pretinde mereu concesii dureroase.

Vom ţine minte anul 1991 ca Anul destrămării Uniunii Sovietice? S-au produs acolo răsturnări mari, înoitorul Gorbaciov părăseşte scena, dar oare noua "Confederaţie a republicilor independente" nu este, în fond, vechea Uniune Sovietică altfel coafată?

Anul nou 1992 va trebui să ne răspundă la aceste întrebări.

Nu ne despărţim cu o inimă liniştită de 1991, dar se cade să păşim în noul an cu speranţe în mai bine. Speranţa nu este numai un aliment comestibil ci şi hrănitor.

Sperăm într-un progres al dezarmării, chiar în condiţiile în care un singur rus, imprevizibil, Boris Ielţin, a devenit gestionarul unic al unui arsenal de 27.000 focoase atomice.

Sperăm că independenţa fragilă a atîtor state noi,nu va deveni motiv de agresiune din partea unor forţe înrobitoare.

Sperăm, din toată inima sperăm, că Israelul nostru va depăşi crizele care îl chinuie şi că se va apropia de marele deziderat al liniştii la graniţe şi al prosperităţii la care aspiră cetăţenii lui vechi şi noi.

PUNCT DE VEDERE

■ ADRIAN ZAHAREANU

CE ÎNSEAMNĂ DRAGOSTEA ?

Istoria a notat în hrisoavele ei multe semne de civilizaţie. Secolul lui Pericle a reprezentat apogeul dezvoltării, Grecia veche devenind centrul cultural al lumii. Epoca Renaşterii a constituit o uriaşă răsturnare a valorilor culturale, o perioadă de înflorire a artei, literaturii, filosofiei etc. Istoria a notat apoi o seamă de curente, de dogme, de idei, care au schimbat concepţii, gîndiri, dar toate au contribuit la civilizaţia omenirii.

Ca o consecinţă a luptei continue spre un nou mod de viaţă, diferit de ceea ce a fost – şi poate cu dispreţ faţă de ceea ce a fost – secolul în care trăim s-a marcat prin curente cu totul... aparte. Căutîndu-se cu orice preţ formule de originalitate şi-a făcut apariţia tineretul "hippy", o demonstraţie împotriva eleganţei, distincţiei cu care se purtau tinerii de altădată, dichisiţi, pomădaţi şi... îmbrăcaţi. Noul tineret a preferat ciuful mare şi lăieţ, pantalonii rupţi şi peticiţi, jeg şi încleială. De la tutun şi băuturi alcoolice, au trecut la stupefiante; de la drog – la jaf şi crimă. Altădată, mai fiecare tînăr avea în mînă o carte, astăzi are o ghitară.

Apariţia acestor noi "mode" este o dovadă regretabilă a concepţiei pe care o are tineretul despre libertate. Ruşinea a dispărut, decenţa s-a uitat, bunul simţ nu se cunoaşte şi totul a facilitat expunerea pe faţă, în văzul tuturor, a unei tare vechi de cînd e lumea – practicarea "dragostei" între fiinţe de acelaşi sex.

Pînă nu de mult, homosexualitatea era considerată, din punct de vedere juridic, o infracţiune. Sub presiunea unor indivizi cu situaţii înalte, ea a început, mai întîi în unele ţări, să fie "acceptată", apoi "oficializată", iar astăzi e pe cale să fie "legalizată", celebrîndu-se chiar căsătorii în toată regula între doi bărbaţi sau între două femei.

Deunăzi, s-a relatat în ziare despre "crima unui şantajist homosexual": la Ierusalim a fost ucis un avocat evreu în vîrstă de aproape 70 de ani, cetăţean american, iar criminalul, un israelian în vîrstă de 37 de ani, s-a sinucis, sărind de la etajul trei. Pe strada Ben Yehuda din Tel Aviv, ceva mai la nord de piaţa Mograby, se înalţă un imobil cu 2-3 etaje, a cărui firmă uriaşă te izbeşte de la o poştă: **Homo's Hostel**. Adică hotel sau cămin – cum vreţi să-l numiţi – la dispoziţia homosexualilor. Deputatul Virshuvski a propus un proiect de lege care prevede ca homosexualii să fie primiţi la muncă, fără a fi discriminaţi din cauza tendinţelor lor sexuale.

■ *Căsătorie între homosexuali la San Francisco: N-a fost nuntă mai frumoasă!*

Această tară, această maladie psihică, practicată de bărbaţi sau femei care nu simt nici o afinitate sexuală decît pentru indivizi de acelaşi sex cu ei, manifestînd chiar o aversiune faţă de persoanele de sex opus, începe să cucerească un număr din ce în ce mai mare de tineri, constituind poate cea mai primejdioasă plagă pentru viitorul omenirii. Hada Namir, reprezentanta organizaţiei "Otzma", a declarat că circa 10% din populaţie sînt homosexuali.

Încurajaţi de oameni valoroşi, care au practicat meteahna, de la Oscar Wilde la Tennessee Williams, ca să dăm numai două exemple, tinerii au trecut de la zdrenţele hippy, de la drog, la homo. Trăim o decădere morală fără precedent riscînd să distrugă omenirea mai aprig decît au distrus-o războaiele. Ceea ce a fost mai sublim în lume, DRAGOSTEA care a făcut ca un bărbat şi o femeie să se înţeleagă mai bine, să trăiască mai bine, să se completeze mai bine şi să procreeze, creînd, la rîndul lor, viaţă, DRAGOSTEA, adevărata dragoste, nu mai există la acest tineret, ahtiat după "noutăţi" cu orice preţ, cu orice risc şi cu orice sacrificiu.

Legendele istoriei, iubirile pasionate între Dante şi Beatrice, între Tristan şi Isolda, între Romeo şi Julieta, n-au avut nici o influenţă, n-au iscat nici emoţii, nici sentimente fireşti şi nu i-au făcut pe aceşti indivizi să trăiască adevăratul sens al vieţii.

Că acest curent, această pată ruşinoasă a luat un asemenea avînt în ultimii ani, a prins rădăcini din ce în ce mai adînci în lume, este pe cît de ruşinos, pe atît de dureros. Că acest curent se manifestă oficial la noi în ţară, prin pretenţii de oficializare, nu este numai dureros, dar şi vătămător pentru viitorul nostru, al poporului nostru, al tradiţiei noastre şi al ţării pe care am construit-o şi continuăm s-o construim.

Datoria autorităţilor, datoria medicilor, a educatorilor, a profesorilor, a rabinilor şi a tuturor oamenilor cu mintea lucidă este să combată, din toate puterile şi cu toate mijloacele ce le stau la îndemînă, această racilă distrugătoare.

omul anului din aliaua română

ARTHUR ISRAELOVICI

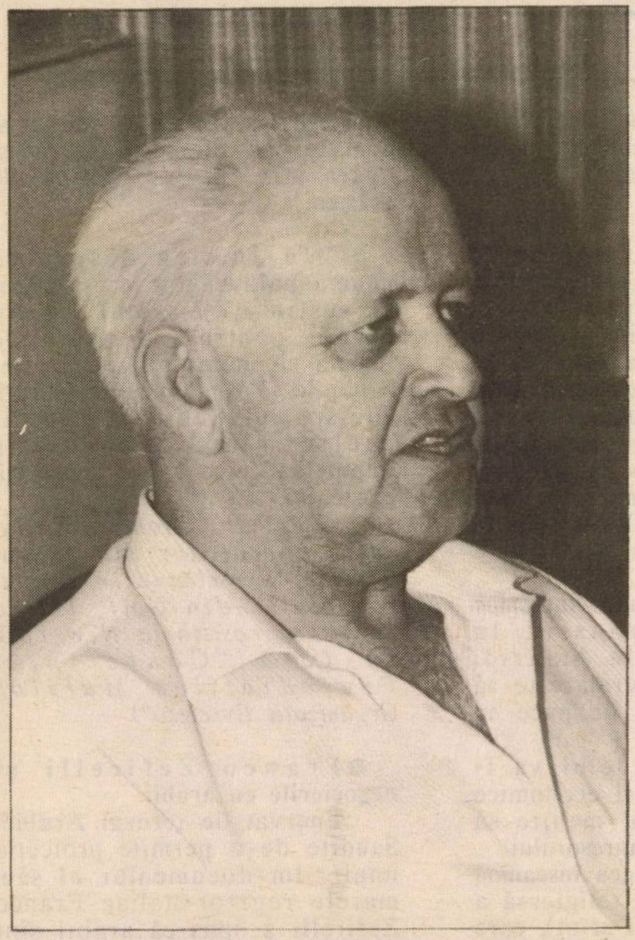
Foto: Dan Pasare

Aşa cum am anunţat în numerele noastre trecute, *Minimum* a hotărît să desemneze, prin consultarea membrilor redacţiei, acea personalitate care s-a distins, în chip deosebit, în anul 1991, prin contribuţia la afirmarea *tribului* evreo-român, în ţară şi peste hotare, prin gîndirea şi înfăptuirile sale în serviciul judaismului românesc – şi să-i atribuie titlul de "Omul anului din aliaua română".

Luînd în discuţie activitatea depusă de diferite personalităţi politice, sociale şi culturale pe tărîmurile sus-amintite, *Minimum* a hotărît să atribuie titlul de "Omul anului din aliaua română" pe 1991 lui Arthur Israelovici, trezorier al Histadrutului şi preşedintele C.O.R. (Organizaţia Originarilor din România, membri ai Histadrutului).

Printre motivele care au determinat această alegere, se numără: sprijinirea substanţială a activităţii H.O.R.-ului, care astăzi a ieşit din amorţeală şi anonimat, devenind o organizaţie reală, cu cuvînt greu în viaţa obştei; sprijinirea, în chip hotărîtor, a eforturilor pentru amenajarea unui sediu corespunzător al H.O.R. în Tel Aviv, primul sediu modern, civilizat din istoria acestei organizaţii; practicarea unei politici deschise faţă de alte organizaţii ale alialei, inclusiv cele legate de "Likud" sau "Partidul Naţional Religios"; sprijinirea acţiunii de reorganizare şi dinamizare a "Asociaţiei de Prietenie Israel-România"; propagarea stăruitoare, fermă şi fără echivoc a ideii despre necesitatea ca pe lista de candidaţi a Partidului Muncii – şi nu numai a Partidului Muncii – pentru Knessetul viitor să figureze un număr cît mai mare de reprezentanţi ai alialei române etc., etc.

De asemenea, redacţia noastră, fidelă spiritului ei... neconvenţional, a desemnat

omul cel mai controversat al anului, din aliaua română

I. SCHECHTER

Rezultatul: I. Schechter (57), ziarist (redactor la "Viaţa noastră") şi scriitor.

Printre performanţele sale, care au stîrnit discuţii vii pro şi contra, iritînd nu odată opinia, se numără: atacarea Histadrutului, considerată de el drept ultima citadelă a "bolşevismului", atacarea în acelaşi spirit a Asociaţiei Scriitorilor (a cerut desfiinţarea acesteia), dezvăluirea faptului că ultimele alegeri din cadrul Asociaţiei s-au desfăşurat pe baza unui regulament lipsit de valabilitate, apărarea rabinului Moses Rosen împotriva scriitorilor din Israel care l-au atacat, în presa română, pe şeful comunităţii de la Bucureşti etc., etc.

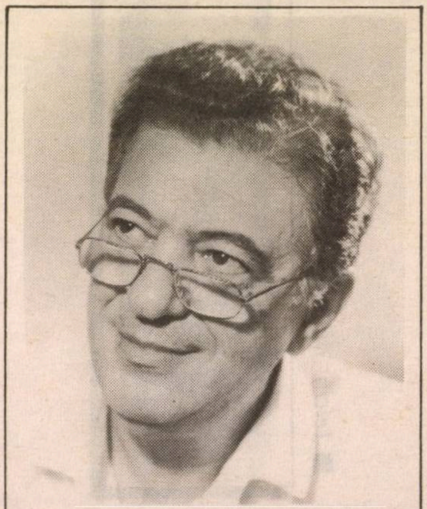
Foto: Hedy Löfler

Atît Arthur Israelovici, cît şi I. Schechter au primit Diplome prin care li se conferă titlurile amintite. Cele dintîi diplome de acest fel. Nădăjduim că avem de-a face cu naşterea unei tradiţii care va dinamiza viaţa socială şi spirituală a alialei noastre.

Sîntem în ianuarie 1992. Intrecerea pentru titlurile pe anul în curs a început!

TENDINȚE

30 DE ZILE

● **U.R.S.S.** (sau ceea ce se înțelege prin U.R.S.S.)

"Lunile ce urmează vor fi foarte dificile. Ele vor fi însoțite de o prăbușire economică și de o inflație gravă. Condițiile de viață ale populației se vor înrăutăți, de unde primejdia cataclismelor. În asemenea situație, tendințele ultra-agresive și reacționare își fac apariția, din nou, pe arena politică".

"Dacă țara se prăbușește în haos, dacă bîntuie foamea, va veni un dictator și, odată cu el, un nou regim totalitar. Și ce-i trebuiește unui regim totalitar? Imaginea unui dușman, atît în interiorul țării, cît și pe plan internațional. Imaginea aceasta este ușor e creat. Noi ne-am priceput întotdeauna să creem o asemenea imagine".

■ *Ielcin: dictator?*

"Există un mare pericol, cel mai mare dintre toate: izbucnirea unui război civil sau a unui nou război mondial; pericol ce decurge din destabilizarea Uniunii Sovietice".

(Eduard Shevarnadze, ministru de externe al U.R.S.S.; într-un interviu acordat revistei franceze "Paris Match")

● **Arabi**

Luna trecută, un grup de clerici musulmani, ostili "procesului de pace", s-au întrunit la Ierusalim, redactînd o broșură menită a servi drept îndreptar pentru *activiștii* arabi în perioada de față. Broșura, semnată "Consiliul savanților teologi (ulema) din Palestina", a fost distribuită mai întîi la Universitatea Bir Zeit, apoi în toate localitățile arăbești.

Extrase:

"Legea religioasă interzice participarea noastră la Conferința de la Madrid, deoarece aceasta urmărește să stabilească relații de pace cu Israelul...

Pacea cu Israelul va fi însoțită de acorduri economice și de altă natură, menite să satisfacă interesele agresorului.

... a încheia pacea înseamnă a încălca obligația religioasă a jihad-ului (războiul sfînt), care război trebuie să continue pînă la înfăptuirea tuturor obiectivelor sale.

... Dacă împrejurările din lumea musulmană impun oprirea luptelor, se poate încheia un armistițiu, dar nu se îngăduie încheierea păcii sau reconcilierea (între adversari). Salah ed-Din a făcut pace la Ramle cu cruciații, însă aceasta n-a fost o pace adevărată, ci un armistițiu, limitat la trei ani și trei luni... Un conducător musulman, ales de către națiune, poate încheia un armistițiu dacă acesta este folositor națiunii; el nu este însă autorizat să încheie o pace permanentă, orice pact de felul acesta fiind interzis, nul și neavenit... O asemenea pace constituie un păcat grav și o trădare a Domnului și a reprezentantului său (Mohamed)..."

(Dintr-un articol de Joel Greenberg în "Jerusalem Post")

● **Kelly și teritoriile**

"Este imposibil să aperi Ierusalimul dacă nu controlezi terenul (spațiul) din jur... Mă uit la "Malul de Vest" și îmi spun: dacă aș fi șeful de stat major al armatei israeliene, n-aș putea apăra țara fără de pămînturile acestea."

"Nu înțeleg despre ce anume pălăvrăgesc aceștia (cei ce susțin că Israelul nu are nevoie, pentru a se apăra, de Iehuda și Shomron): armele sînt capabile să facă anumite lucruri, dar spațiul este încă necesar pentru a apăra populația împotriva celor care-i amenință existența".

(Gen. lt. Thomas Kelly, șeful operațiilor din cadrul armatei americane în timpul războiului din Golf; într-o cuvîntare rostită la New York în fața "Conferinței Președinților Marilor Organizații Evreiești")

●**Franco Zefirelli și negocierile cu arabii**

Enervat de refuzul Arabiei Saudite de a permite proiecția unui film documentar al său, marele regizor italian Franco Zefirelli a spus că arabii sînt "barbari, primitivi, un dezastru pentru lumea civilizată, mai răi decît naziștii" etc., etc.

Documentarul lui Zefirelli prezintă Florența și comorile ei de artă. Saudienii au pretins că statuia lui David de Michelangelo și pînza "Venus" a lui Boticelli lezează valorile morale.

Reprezentanții Ligii Arabe în Italia s-au întrunit într-o ședință de urgență, la care au hotărît să ceară prin justiție regizorului și ziarului *La Stampa*, care i-a publicat declarațiile, despăgubiri de milioane de dolari.

Zefirelli încă nu a reacționat. El s-a mulțumit doar să avertizeze Israelul că "e interzis să dea crezare arabilor la tratativele de pace. Ei nu-și respectă promisiunile și sînt în stare de orice".

● **Iranul și anul 1882**

"Toți evreii sau copiii acestora care au imigrat în Palestina după 1882 trebuie să se întoarcă în țările de origine".

"Să fim sinceri. Din punctul

de vedere al Islamului, oamenii aceştia (preşedintele Bush şi alţi factori importanţi la negocierile de pace) sînt în război... împotriva Islamului şi Musulmanilor... Bush şi ajutoarele lui sînt nişte criminali. Ei sînt indivizi *moharebeen*, care, în ochii Islamului, nu au nici o valoare, şi, de aceea, pot fi striviţi. Sîngele lor nu face doi bani... Prin urmare, fiecare musulman este îndreptăţit să aducă la împlinire legea islamică (executarea lui Bush şi a ajutoarelor sale)".

(Ali Akbar Montashemi, supranumit şi "mulahul de fier", deputat în parlamentul iranian, ex-ministru de interne al Iranului; într-un interviu acordat lui Roy Wilkinson, de la "Newsweek", U.S.A.)

● Croaţia nouă

"... O carte care merită a fi citită este *Wastelands: Historical Truth* ("Pămînt pustiu: adevăr istoric"), publicată în 1989 de d. Franjo Tudjman, actualul preşedinte al Croaţiei. Cartea evocă şi istoria evreilor, inclusiv Holocaustul, pe care preşedintele Croaţiei îl caracterizează drept o crimă... dar o crimă care a avut darul să sporească ura din sufletele evreieşti la adresa ne-evreilor, ură pe care Biblia o propovăduieşte din plin... Drept urmare, actele de cruzime şi distrugere la adresa ne-evreilor sînt nu numai îngăduite, ci şi poruncite în mod explicit de către Dumnezeul evreilor. Simţămintele de ură ale evreilor de azi împotriva palestinienilor, susţine autorul cărţii, sînt conforme cu tradiţia evreiască în care se predică distrugerea inamicilor. Ca argument pentru tezele sale, autorul îl citează pe profesorul Yehoshua Leibovitz (din Israel) cu a sa expresie "judeo-nazişti".

In legătură cu bine-cunoscutul lagăr de exterminare Jansenova din Croaţia, din anii celui de al doilea război mondial, Tudjman susţine că acesta n-a fost un lagăr de exterminare, ci... un lagăr de muncă; iar numărul victimelor (sîrbi, evrei etc.) nu s-a ridicat la un milion, ci la *numai* 30.000 – 40.000.

Autorul citează declaraţiile a doi cetăţeni care fuseseră internaţi în lagărul acesta şi care susţin "în mod corect" că *ustaşii* (miliţia croată, aliată cu Hitler) nu s-au amestecat de fel în administrarea lagărului; administrarea cu pricina fiind lăsată pe seama internaţilor. Şi cine au fost şefii internaţilor? Evreii! (...) Evreii au fost aceia care au hotărît cine să fie executat şi cine să fie transportaţi în Germania, în "adevăratele" lagăre ale morţii. Din acest punct de vedere, responsabilitatea a fost a lor, a evreilor, nu a croaţilor..."

(Dintr-un articol de Teddy Preuss, redactor al ziarului "Davar", în "Jerusalem Post")

● Germania

"Trebuie să fim vigilenţi (...) Se ştie că Germania a avut tradiţii pangermaniste la Răsărit. Or, asistăm astăzi, în mod indiscutabil, la o penetrare germană în această direcţie (Polonia, Cehoslovacia) care se cere a fi supravegheată. Observăm, de asemenea, luările sale de poziţie în favoarea Croaţiei, tratativele pentru finanţarea unei Republici germane în regiunea Volga etc. Toate acestea reclamă o anume vigilenţă".

(Rita Thaelman, specialistă în istoria Germaniei; din revista "Regards", Bruxelles)

Mişcarea de eliberare a femeii, la sfîrşit de mileniu

● U.S.A.

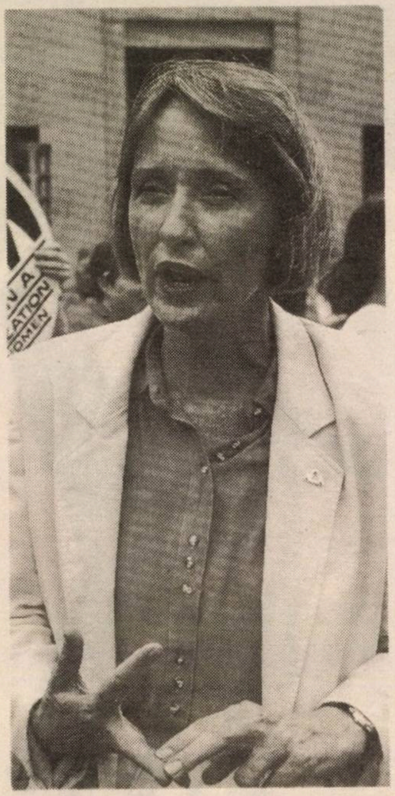

Patricia Ireland, preşedinta "Organizaţiei Naţionale a Femeilor" din Statele Unite a declarat că trăieşte atît cu bărbatul ei din Miami (e o căsătorie care durează de 25 de ani), cît şi cu o femeie din Washington (unde sînt birourile organizaţiei). "Am fost întotdeauna – spune ea – cît se poate de cinstită în legătură cu cine sînt eu cu adevărat şi cu felul în care îmi trăiesc viaţa".

(Din "Newsweek", U.S.A.)

● Monaco

O fotografie recentă a Prinţesei Stéphanie de Monaco, fiica Prinţului domnitor Rainier.

După cum susţine unul dintre intimii ei, prinţesa ar fi declarat că, dacă va ajunge într-o zi pe tronul principatului cu capitala la Monte Carlo, este

TENDINȚE

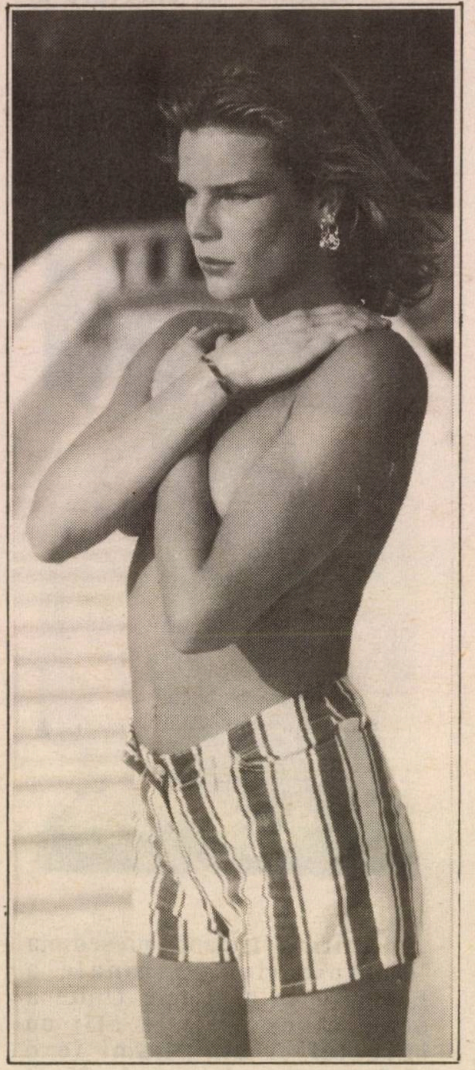

hotărîtă să facă din imaginea de mai sus fotografia ei oficială, de atîrnat, în ramă, în toate instituțiile principatului (guvern, primării etc.)

• Israel

La resto-pub-ul "Hamisbaah" (Dizengoff 344, Tel Aviv) s-a inaugurat o formă nouă de "Kabalat Sabath". În fiecare vineri seară, două dansatoare, Galina (20 de ani, nou venită din U.R.S.S., unde a lucrat ca balerină la un teatru din Leningrad) și Lolita (20 de ani, de felul ei din Uruguay) fac strip-tease pe mesele localului. Un strip-tease "moderat". Numai partea de sus a corpului este desgolită: top-less.

Întrebat dacă dansul în cauză este... potrivit cu primirea festivă a Sabath-ului, Yankele Tal, proprietarul localului a spus: "După părerea mea, strip-tease-ul este o formă de divertisment ca oricare alta".

(După "City Light", supliment al ziarului "Jerusalem Post")

• Franța

"...Cînd jucam în filme porno, nu mă plictiseam deloc, fiindcă – datorită scenariului – făceam amor de fiecare dată într-un fel nou... Partenerii n-aveau nici un fel de importanță pentru mine. Erau niște instrumente, niște bărbați-obiect. De fapt, făceam dragoste cu camera de filmat...

Bărbații nu m-au violat niciodată, deoarece eram întotdeauna de acord să mă culc cu ei. În culise, nu discutam niciodată despre actul sexual. Nu se vorbea despre sex, ci despre rețete de bucătărie...

...După ce filmele noastre au fost transmise la televiziune, "cinematograful X" (porno) s-a banalizat. Lumea a început să înțeleagă că, asemeni tuturor făpturilor umane, nu am o singură fațetă și că sînt și o actriță adevărată".

O actriță (a jucat nu demult pe scenă în spectacolul "Parfum de scandal") și... o scriitoare.

"Scriu din ce în ce mai ușor. Și sînt mîndră că acum cartea mea "Femeia model" apare direct în "Livre de poche".

(Brigitte Lahaie; dintr-o convorbire cu Philippe Bouvard, în "Paris-Match", Franța)

La 21 ianuarie 1941 a izbucnit rebeliunea legionară.

Cu toate crimele și ticăloșiile sale binecunoscute.

În numărul viitor – un articol de rav Efraim Guttman: "Memoriile rabinului-șef Dr. Alexander Șafran și cîte ceva despre zilele cumplite ale Rebeliunii".

30 DE ZILE

PunctuL pe i

• Haide să vă spun o poveste. Am ezitat mult înainte de a v-o spune, m-am temut că voi fi socotit de neserios, apucat, sau pur şi simplu capsoman, dar, după numeroase frămîntări, m-am hotărît să vorbesc. Fiindcă nu pot să tac. Nu mai pot să tac. Simt că dacă tac, aşa, la nesfîrşit, mă apucă pandaliile. • Despre ce e vorba? Acum vreo doi ani de zile, pe cînd mă aflam la Bucureşti, mă întîlnesc cu amicul meu H. (nu-i dau numele, că nu vreau ca omul să dea de bucluc), un gazetar deştept, care e per tu, de vreo patru decenii, cu şefii de la Securitate; mai precis, cu patronii contra-spionajului românesc (Direcţia aV-a, faimoasă, sau Direcţia a VI-a, nu mai ştiu, că mă încurc întotdeauna cînd e vorba de asemenea direcţii). Era, repet, în 1989; ţările din Est "se prăbuşiseră", dar U.R.S.S.-ul mai exista şi nimeni nu se gîndea că se va întîmpla ceea ce s-a întîmplat. Atunci H. (eram la braseria hotelului "Bucureşti", mîncam un caşcaval pané) îmi zice: "Fii atent, fratele-meu, Gorbaciov e manipulat." "Cum adică, manipulat?", fac eu. "Manipulat, aşa cum îţi spun. Am informaţiile mele. C.I.A.-ul a organizat o chestie formidabilă şi îl lucrează pe Gorbi ca-n foi de viţă. Se pare că au un tip genial la Washington care trage sforile. Altminteri nu se explică. Gorbi face, fără să-şi dea seama, toate mişcările dictate de C.I.A." "Cum adică, fără să-şi dea seama?" zic eu. "Nu ştiu. Poate-i manevrat psihologic, poate-i hipnotizat (să nu rîzi de mine), poate-i intoxicat cu substanţe chimice care-i iau minţile... nu ştiu. Dar omul este *lucrat* de la distanţă, fără greş. O să vezi. Ăsta o să ducă Uniunea Sovietică de rîpă... Am impresia că nu mă crezi", zice H., zîmbind uşor. "Măi, zic eu, nu-mi vine să te cred. Gorbaciov ăsta mi se pare că-i un tip luminat, un *european*, aşa cum ne tot doream noi să fie conducătorii sovietici..." "Da, mă întrerupe H., este un luminat, un generos, un om de bine, şi tocmai pe asta mizează C.I.A.-ul. Ai să vezi. Ne mai vedem noi peste vreo doi ani de zile şi-o să vezi. O să vezi, o să te cruceşti şi o să-mi dai dreptate." • Au trecut de la această convorbire ciudată cam doi ani de zile. Şi ce constat? Să le socotim pe degete, băbeşte. • Gorbaciov a dat, mai întîi, ceea ce se numea Europa de Est; a dat Polonia, a dat Cehoslovacia, a dat Ungaria. Şi ce-a primit în schimb? Coperta întîia şi titlul de "Omul anului" în *Time-Magazine*. A dat apoi Germania, Bulgaria, Iugoslavia (care, orişicît, era socialistă), Albania etc., etc. Şi ce-a primit în schimb? Premiul Nobel pentru pace, cu medalie de aur şi diplomă pe pergament s-o agaţe pe perete în hol. A dat în continuare Lituania, Letonia, Estonia. Şi ce-a primit în schimb? Cînd a fost la Paris, cu Raisa, în vizită de lucru, toate ziarele le-au pus poza pe pagina întîia, cu explicaţii entuziaste (iată doi europeni adevăraţi, nu ca şefii sovietici de altădată, încruntaţi şi cu neveste grase), iar Raisa a fost invitată de Pierre Cardin la o paradă a modei specială, onoare ce nu este acordată decît prinţesei Caroline de Monaco, ca să-şi aleagă două rochii de doliu, ultimul răcnet, după moartea soţului ei, Cassiraghi. A mai dat apoi Gorbaciov dispoziţie să se termine cu economia centralizată şi să intrăm în economia de piaţă, idee excelentă, dar care, pînă una-alta, s-a soldat cu o inflaţie de 1.000% pe an, cu dispariţia laptelui din prăvălii şi cu recolta de cartofi neculeasă şi putrezită pe cîmp. Şi ce-a primit în schimb? A primit din partea celor 7 (sau poate 9, că nu mai ştiu nici eu) state industrializate în cap cu U.S.A. promisiunea solemnă că o comisie de experţi occidentali va vizita urgent U.R.S.S. pentru a studia, pe teren, problemele de *management* şi *marketing* şi a alcătui un plan (*a project*) de redresare a economiei sovietice pentru următorii cinci ani. După aceea, Gorbi a dat Ucraina, Bielorusia, R.S.S. Kazahstan, R.S.S. Uzbekistan, R.S.S. Tadjikistan şi celelalte republici care se termină în an şi, ca să nu ne mai încurcăm în mărunţişuri, a dat Uniunea Sovietică de rîpă, făcînd-o ţăndări. Şi ce-a primit în schimb? A primit un mesaj de simpatie (emoţionant, nu zic nu), din partea lui Bush şi Baker, în care se zice că Gorbaciov va rămîne, pentru meritele lui, în istorie. Păi, cred şi eu că va rămîne în istorie pentru ce-a făcut. Nici nu e mare lucru. Dă-mi şi mie un imperiu pe mînă – imperiu unde, orişicît, se găseşte la *Gastronom* o pîine şi o vodcă *Stolicinaia*, o bombă atomică de bagă-n sperieţi omenirea-ntreagă, cîteva mine de aur să tot trimiţi lingouri la Zürich pentru valută, petrol ca la nimenea (cea mai mare producătoare de *oil* din lume!) – dă-mi, zic, pe mînă un asemenea imperiu, şi, după ce-l fac harcea-parcea în cinci ani de zile (exact cît un cincinal glorios), să vezi cum intru şi eu în istorie. • Acestea fiind spuse, mă întorc la vorbirea mea de acum doi ani cu amicul H., şi zic: tare mi-ar plăcea să-l cunosc pe tipul de la C.I.A. care-a pus la cale (magistral!) această "operaţie Gorbi"; să-l văz la faţă şi să-i spun: "Halal de tine, băiatule, că eşti deştept, să nu-ţi fie de deochi; ferice de mama care te-a născut." • De ce spun, însă, toate acestea? Pentru că treaba asta cu dă-i şi dă-i şi dă-i c-o să fie bine, mă duce cu gîndul la faimoasele şi foarte la zi (up to date) tratative de pace. Fel de fel de fraţi (hai să nu le dau numele că nu e politicos) ne dau ghes, cu sete, pe la spate: dă-i! Dă podişul Golan, dă teritoriile toate, dă şi Ierusalimul de est (că n-o fi foc), dă şi Kolbo-Shalom... dă şi Şuk hapişpişim. – Aha, zic eu, dar dacă dau, ce primesc în schimb? (c-aşa sînt eu: nu dau nimic pînă nu primesc ceva în schimb); – Păi, oricum, ai primit o rezoluţie O.N.U. cum că nu mai e valabilă rezoluţia care spunea că sionismul egal rasism; – Aha, zic eu, asta-i frumos (deşi, la drept vorbind, m-a indispus absenţa Egiptului de la vot; m-a indispus, c-aşa sînt eu, îmi sare ţandăra din orice). Şi altceva ce mai primesc? – Păi, primeşti un mesaj de felicitări (călduroase) din partea preşedintelui Bush; – Aha, zic eu, asta-i frumos. Şi altceva ce mai primesc? – Şi o declaraţie solemnă de pace din partea ţărilor arabe. – Aha, zic eu, şi ce reprezintă această declaraţie? – Păi, cum adică, ce reprezintă? – Ce reprezintă? zic eu (c-aşa sînt eu, întreb) – Păi,... ce să reprezinte...? – Ce reprezintă? întreb eu (c-aşa sînt eu, pisălog). O foaie de hîrtie? – Păi... – Două foi, trei foi? – Păi... – Patru foi, cinci foi? Cam aşa ceva, ai? – Păi... ce vrei să fie... cam aşa ceva. – Am înţeles, zic eu. Cinci foi de hîrtie. Bi-i-i-ne. Lasă-mă să mă gîndesc. Între timp, mai citesc ce-a zis generalul Kelly (vezi *Tendinţe*, pag.   ) despre teritorii şi mă gîndesc (c-aşa sînt eu, bătut în cap cu cuie: mă gîndesc, una-două, mă gîndesc). Lasă-mă să mă gîndesc. Şi dă-mi un telefon săptămîna viitoare. – Cînd, săptămîna viitoare? – După anul nou. După revelion... Că de revelion, beau un şpriţ. Pînă atunci zic şi eu ca Vasile Tomazian, pe vremuri, în programul de revelion de la televiziune: "Sal'tare taică şi noroc!"

Pix

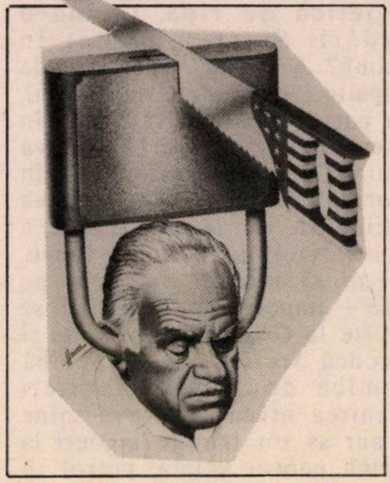

■ *Desen din "L"Evènement du Jeudi", Paris. Cam aşa începe treaba: hai, domnu' Shamir, nu mai fi încuiat!*

ION ATLAS

VORBE, VORBE, VORBE

Anumite cercuri politice, din fel de fel de locuri, încearcă să torpileze procesul de pace.

(Ziarele)

Iubirile încep cu "...pe vecie!..."
Şi se sfîrşesc cu "...nu rămîn o clipă!..."
Iar cu un "da" rostit absent, în pripă,
Se-ntemeiază-ades o căsnicie.

"Da", afirmaţie stereotipă,
E uneori "...probabil", "nu!" sau "fie..."
Iar alteori, prin nu ştiu ce magie,
Din "da" şi "nu" un tot se înfiripă.

Cum vorbele au multe înţelesuri,
Iar interesul poartă multe fesuri,
Se cere să fii foarte perspicace,

Să nu-ncurci adevărul cu minciuna
Şi să-ţi aduci aminte-ntotdeauna
Că nu toţi cei ce-ţi spun "şalom" vor pace.

• Cînd vom intra în secolul 21?

Se spune că secolul 20 a început la 1 ianuarie 1900 şi se va încheia la 31 decembrie 1999. Dar nu-i chiar aşa. Niciodată în istorie nu a fost un an zero. Primul secol a început la 1 ianuarie al anului 1 şi de aceea s-a încheiat la 31 decembrie al anului 100. Secolul 2 a început la 1 ianuarie al anului 101. Tot astfel, secolul 9 a început la 1 ianuarie al anului 801, secolul 19 a început la 1 ianuarie 1801, iar secolul nostru, la 1 ianuarie 1901 şi vom scăpa de el la 31 decembrie al anului 2000. Abia a doua zi, la 1 ianuarie 2001 vom intra, cu ajutorul lui Dumnezeu, în secolul 21.

• Rabinul şi 1 ianuarie

... Pentru dumneavoastră, cititorii lui *Minimum*, cu ocazia noului an calendaristic, un "bon mot" al regretatului Şef Rabin Dr. Niemirover:

Cu cîţiva ani buni înainte de război, într-un Şabat de 1 ianuarie, la masa de kiduş, după serviciul divin, apare în salonul de primire al Templului Coral, neanunţat, un enoriaş – mare industriaş – îmbrăcat în blană scumpă şi căciulă, cu urarea "La mulţi ani" în locul tradiţionalul "Şabat şalom" sau "Git Schabbes". Între cei prezenţi era şi Dr. Schnarch – fost conducător sionist şi religios – care-l apostrofează pe noul venit şi-i atrage atenţia asupra... greşelii. Dar Rabinul Niemirover l-a domolit pe Schnarch spunînd: "Lasă, domnule doctor, un an bun este oricînd de dorit"... şi cu aceeaşi dorinţă închei şi eu.

(Comunicată de Iakob Eugen Scherzer, Tel Aviv)

• Demascarea lui Arthur Israelovici

Maariv din 6 decembrie 1991 a publicat pe o pagină întreagă un interviu cu Arthur Israelovici sub titlul *Arthur. Într-un guvern al lui Keisar, el va fi ministru.* Ziarista care a luat interviul, Talma Admon, nu numai că nu-i are, probabil, la stomac pe evreii originari din România, dar nici nu reuşeşte să ascundă acest lucru şi-i ia peste picior, pe ei şi limba lor natală. Iată cum scrie tipesa:

Mulţi dintre colaboratorii săi apropiaţi (ai lui Arthur) vorbesc limba aceea, a ţării lor de origine. Malitioşii spun că trezorierul ştie să păzească graniţele bugetului numai pînă ce ajunge la cei născuţi în România.

30 DE ZILE

• Foto-Reagan

Fostul preşedinte Ronald Reagan i-a povestit lui Itzhak Shamir că în timpul celui de al doilea război mondial a servit ca fotograf în armată. El a fotografiat ororile comise de nazişti în lagărele de exterminare. Reagan i-a spus lui Shamir că păstrează copia peliculei, deoarece prevede că va veni o zi cînd lumea nu va crede că naziştii au exterminat 6 milioane de evrei.

• Promisiunea lui Gonzales

Înainte de a părăsi ţara, primul ministru al Spaniei, Felipe Gonzales, a promis să aranjeze ca noi, israelienii, să putem călători în Spania fără vize.

În felul acesta, vom putea participa la toate marile evenimente care vor avea loc în Spania în anul viitor: Tîrgul internaţional "Expo '92" de la Sevilla, Olimpiada de la Barcelona, turneul orchestrei Filarmonicii israeliene, festivităţile cu ocazia împlinirii a 500 de ani de la descoperirea Americii de către Columb şi ceremoniile consacrate împlinirii a 500 de ani de la alungarea evreilor din Spania.

• A cîştiga timp

A propos de tactica tergiversărilor despre care se spune că guvernul o foloseşte în tratativele de pace "pentru a cîştiga timp"... Se povesteşte că în urmă cu ani, înaintea unei întîlniri foarte importante la Washington, avionul primului ministru de atunci, Itzhak Rabin, a aterizat pe aerodromul militar "Andrews" cu o întîrziere de 10 minute. Diplomaţii israelieni de pe sol care-l aşteptau s-au uitat la ceas şi au spus: *Iofi! Din nou Israelul a cîştigat timp!*

• Baker pe idiş

New York Times scrie că engleza vorbită de americani se umple mereu de cuvinte luate din idiş. De pe acum sînt în ea cîteva sute de cuvinte şi expresii idiş. Cele mai populare sînt *hutzpa, huhăm, poţ, pişer* etc. Pînă şi texanul James Baker foloseşte uneori cuvinte idiş. Unui diplomat israelian care i s-a adresat în legătură cu o problemă legată de tratativele de pace, Baker i-a spus: *"Chestiunea asta nu trebuie să ne provoace ţurăs".*

• Mozart

Israelul a emis şi el un timbru special în onoarea Anului internaţional Mozart. Timbrul, în valoare de 2 şekeli, înfăţişează portretul compozitorului pe fondul unui fragment din manuscrisul operei *Don Giovanni.*

• Se va anula impozitul pe călătorii?

Din nou, un ministru, de data aceasta cel al turismului, Ghideon Pat, a declarat că impozitul pe călătorii în străinătate va fi anulat. Poate că nu toţi miniştrii au făcut asemenea declaraţii, dar nu există ministru care să nu fi spus că acest impozit, nedrept şi scandalos, va fi anulat. S-ar spune, deci, că stăm bine. Dar ne permitem să-i sfătuim pe cititori să nu se grăbească să se bucure. De altfel, la noi, de cînd se promite anularea unui impozit şi pînă ce e anulat, se aplică alte cîteva impozite.

• Epigramă

Conferinţa Partidului Muncii a votat o hotărîre privind despărţirea religiei de politică, hotărîre pe care şefii n-o mai recunosc.

Partidul Muncii-a demonstrat
Cît este el de democrat;
Acuma vrea iar să voteze:
Ce s-a votat... să anuleze!
(Harry Shoshany)

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 35 şekeli
Carnet: 10 cuvinte – 15 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 50 şekeli
1 an (12 numere): 100 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Rodica Miletineanu

Difuzarea: ATLAS
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

DE ZILE

BLOC NOTES

ITZHAK ARTZI

IROSIM CAPITALUL POLITIC

Numai o politică externă nelogică, nebună este în stare să irosească cel mai important capital politic de care dispunem: alianţa noastră cu Statele Unite ale Americii. Şi totuşi o asemenea nebunie se desfăşoară în faţa ochilor noştri.

După două luni de contacte şi tratative, după opt vizite în regiune ale Secretarului de Stat James Baker, s-a ajuns, în cele din urmă, la Conferinţa de la Madrid.

Aci s-a spart gheaţa. Aci am stat pentru prima dată faţă în faţă cu arabii şi cu palestinienii.

Dinamica creată la Madrid trebuia continuată cu elan pentru a se ajunge la o a doua fază: intrarea în fondul problemelor. Americanii s-au străduit să realizeze cît mai repede o a doua întîlnire. Cine a pus piedici? Israelul.

În această fază, asistăm la o discuţie amară între partea israeliană şi americani.

Mai întîi, argumentul locului: oriunde, dar numai nu la Washington. Israelul preferă Ciprul, cunoscut centru al spionajului şi al terorismului arab, ţară împărţită între Grecia şi Turcia. Dacă nu Cipru, atunci Lausanne. Numai America nu. Ca şi cum S.U.A. ar fi cel mai primejdios duşman al nostru.

Versiunea oficială a Ierusalimului: la Washington, arabii vor alerga prea mult la americani; în această situaţie, tratativele nu vor fi directe, ci se vor transforma în mediaţie americană.

Mă întreb: dacă tratativele vor fi în Cipru sau la Lausanne, arabii nu vor putea alerga la americani, dacă vor voi?

Iată cum stăm cu primul argument, infantil, care otrăveşte atmosfera israelo-americană.

Al doilea argument, de acelaşi soi: cearta pentru data întîlnirii. Americanii stabilesc: 5 decembrie. Iar noi tocmai la acest punct am vrut să demonstrăm independenţa noastră. Noi nu dansăm după muzica americanilor. De aceea propunem: 9 decembrie – chipurile ca să putem aprinde lumînărelele de Hanuka în Israel.

Şi acest argument este infantil. Arabii ajung la Washington la 5 decembrie. Israelienii nu s-au prezentat. Astfel le facem arabilor un cadou de Hanuka, o victorie de prestigiu şi de propagandă.

Arabii trebuie să dovedească şi ei că nu se supun capriciilor israeliene: 9 decembrie nu e potrivit pentru ei – e aniversarea Intifadei – deci se decide: 10 decembrie.

Aşa se irosesc zile şi se lichidează dinamismul tratativelor, elanul imperios necesar pentru a le continua.

Pînă la urmă, Casa Albă, Bush, Baker îşi vor pierde răbdarea. Cît timp pot ei să suporte capriciile lui Shamir?

Statele Unite au fost de la crearea Statului Israel cel mai important reazăm politic al nostru:

– de la americani primim permanent sprijin economic şi militar;

– ei ne aprovizionează cu arme super-sofisticate;

– apărarea noastră se bazează pe colaborarea strategică dintre cele două state;

– în războiul de Iom Kipur, "trenul aerian american" ne-a reaprovizionat: numai astfel am transformat eşecul într-o victorie.

Este vai şi-amar de statele ce se lipsesc în zilele noastre de reazămul unei mari puteri ca S.U.A., cea care, mai ales după ce Uniunea Sovietică a încetat să fie o super-putere, dictează azi politica mondială.

Şi în procesul politic privitor la Orientul Mijlociu, americanii ne-au susţinut.

– Am vrut tratative directe cu palestinienii şi cu statele arabe: le avem!

– Am vrut delegaţie comună iordanezo-palestiniană: o avem!

– Am vrut negocieri fără participarea formală a O.E.P.-ului: le avem!

– Am vrut ca arabii să nu pretindă în mod ultimativ încetarea colonizării: am obţinut!

Americanii s-au trudit să ne satisfacă toate dezideratele, chiar dacă ele li se păreau uneori capricioase, nelogice, premature.

Americanii dovedesc o admirabilă stăpînire de sine şi spirit de răspundere. Dar să nu uităm: şi ei sînt oameni, şi nu mecanisme politice. Exprimarea unui ministru israelian cum că preşedintele Bush e antisemit, şi faptul că această ieşire aberantă nu a fost oficial respinsă de prim-ministrul israelian nu aduce în nici un caz ţării noastre un plus de simpatie la Casa Albă. Şi nici colonizarea ostentativă, provocatoare.

Incontestabil, prietenia israelo-americană este adîncă, temeinică. Ea a rezistat zguduirilor. Dar să nu uităm că există în toate o limită. Mulţi congresmeni şi senatori, prieteni juraţi ai Israelului, încep să obosească. Cauza arabă cîştigă simpatizanţi în S.U.A.

Mîndria naţională este, desigur, un sentiment important. Dar colaborarea americano-israeliană este şi ea o realitate ce nu trebuie şubrezită. Shamir nu înţelege acest punct de vedere. Bine, cel puţin, că pare să-l înţeleagă numărul 2 din guvern, Ministrul de Externe David Levi.

Viitorul tratativelor depinde de antanta noastră cordială cu S.U.A. Ca atare, să nu ne jucăm cu focul!

● E limpede. În materie de negocieri cu arabii pentru pace, Washingtonul face muzica.

30 DE ZILE

ÎN UMBRA PIETREI DE PE MORMÎNTUL LUI RUDICH

La 30 de zile după moartea lui Meir Rudich ne-am adunat, rude și prieteni, în jurul mormîntului său, ornamentat de mațeiva (piatra funerară). În acele clipe m-au năpădit amintirile. Iată una dintre ele:

Cinci ani după publicarea volumului său de poezii *Muntele Amintirilor*, în care tematica lirică universală se îmbina cu tematica nou descoperită a Israelului. Loja Bnei Brit – Niemirover publică în ivrit o selecție din poeziile lui Rudich sub titlul *Har Hazikaron.*

Rudich ar fi vrut ca poezia lui să fie cunoscută și de vorbitorii de limbă ebraică. El mi s-a adresat ca să-l ajut. Prietenia noastră se născuse încă în 1941, la București, cînd, la îndemnul răposatului Moți Moscovici, am început să redactez, în săptămînalul sionist *Renașterea noastră*, "Colțul Tineretului". Cariera mea ziaristică la *Renașterea noastră* a fost de scurtă durată. Căci regimul antonescian a ordonat, încă în 1941, suspendarea publicației. Cîștigul meu din scurta carieră ziaristică a fost prietenia cu Moți Moscovici, cu Iancu Mendelovici, cu Vasile Schwartz, cu Meir Rudich. Am fost împreună în multe din acțiunile ilegalității sioniste.

În Israel, știind că pagina literară de la *Maariv* îmi e deschisă, Rudich mi-a solicitat să public o apreciere critică despre cartea lui. Împreună cu cartea, poetul mi-a trimis o scrisoare, datată 3 decembrie 1969, în care îmi furniza cîteva date biografice și privitoare la activitatea literară. Avea o singură doleanță: cronica să apară într-un număr de vineri.

Și așa a fost.

Prefața ediției ebraice a fost semnată de marele eseist și critic literar în idiș și ivrit Dov Sadan. Iar traducerea poeziilor a făcut-o un maestru al limbii ebraice, marele poet Haim Rabinson. Rabinson are și meritul de a fi cules și valorificat recolte uitate sau neglijate. "Cît timp creația lui Rudich nu va fi tradusă în ebraică e ca și cum autorul ar fi fost mut, iar noi – surzi",– a scris Dov Sadan.

Iar în post-față, Haim Rabinson relatează că Rudich i-a declarat că sensibilitatea evreiască el a adus-o din casa părintească, din care tatăl său făcuse "un cuib al tradiției"; iar mama sa l-a hrănit cu povești și legende evreiești, inclusiv legendele legate de Rabi Israel Baal Șem Tov, fondatorul mișcării hasidice. Cartea lui Rudich se înfățișează ca o întîlnire între depresia evreului galutian și elevația sufletească a omului nou israelian.

Aceste aprecieri au fost scrise cu 22 de ani în urmă, dar sentimentele de bază ale lui Rudich nu s-au schimbat. Animat de aceste sentimente, el a închis ochii pentru vecie.

BUTRUS RALLY ȘI *TRIBUL* NOSTRU

Oare de ce a trebuit prim-ministrul Shamir să-și exprime nemulțumirea față de alegerea lui Butrus Rally ca Secretar general al O.N.U.? – m-a întrebat șocat un diplomat egiptean la recepția de la Ambasada română din 1 decembrie.

Și eu eram de părere că, după ce zarurile au fost aruncate, era firesc ca d. Shamir sau să tacă sau să facă haz de necaz și să-l felicite pe noul Secretar general al O.N.U., în loc să exprime rezerve.

De altfel, diplomatul egiptean n-a fost singurul ce și-a exprimat nedumerirea. Mai ales că remarca cu iz critic a lui Shamir a fost făcută la o oră după ce Ministerul nostru de externe i-a adresat în mod oficial felicitări lui Butrus Rally pentru alegerea sa.

Nici englezii n-au susținut această candidatură, dar ei n-au criticat-o după ce alegerea a fost făcută: *Va trebui să conlucrăm cu el cinci ani. De ce să nu stabilim relații cordiale cu el de la bun început?* – a declarat un purtător de cuvînt britanic. Încă o dată, o deosebire flagrantă între diplomația britanică și cea israeliană...

Pentru Egipt, această alegere este, firește, o sursă de satisfacție și mîndrie. Butrus Rally e cel de al șaselea Secretar general al O.N.U. și primul secretar african de origine arabă.

■ *Maria Lea și Butrus Săru-mîna, doamnă Rally!*

Noul Secretar general începe această carieră la vîrsta de 69 de ani. *Pînă acum am slujit cauza Egiptului. De acum înainte voi fi un slujitor al întregii omeniri,*– a spus el. În trecut, Butrus Rally a fost vice-ministru de externe al Egiptului, funcție pe care a îndeplinit-o timp de 14 ani. Noi, israelienii, ne amintim de rolul important pe care l-a jucat în tratativele de pace dintre Egipt și Israel.

Pe noul Secretar general al O.N.U. îl așteaptă sarcini grele:

– Continuarea eforturilor pentru eliberarea ostaticilor din Liban;

– El va fi amestecat în procesul tratativelor de pace dintre Israel, statele arabe și palestinieni;

– El va trebui să dedice timp problemelor Cambodgiei, conflictului din Zona Sahara, situaţiei bugetare catastrofale a organizaţiei.

Butrus Rally nu e de invidiat.

În biografia lui Butrus Rally există şi un punct româno-evreiesc. *"Dumneata te culci în fiecare seară cu problema evreiască"*,– i-a spus odată renumitul comentator al televiziunii israeliene pentru problemele arabe, Ehud Iaari. Butada sa se referă la soţia lui Butrus Rally, doamna Maria Lea Nadler, evreică de origine română.

Bunicul lui Lea Nadler a trăit la Ţfat. De acolo s-a mutat în Egipt. Cei ce o cunosc pe Maria Lea o descriu ca pe o femeie blondă, înaltă, elegantă, deosebită de femeile egiptene. Conduita ei e aristocratică.

Pentru că Butrus Rally e creştin de sectă coptă, Lea Nadler a trecut la creştinism. Perechea Butrus şi Maria Lea n-are copii. Doamna Rally are familie în Israel. Se ştie că acum cîţiva ani ea a vizitat incognito rudele ei din Haifa.

LUPI ANTISEMIŢI ÎN BLANĂ LIBERALĂ

Relaţiile noastre cu Austria în perioada Waldheim sînt minime. Dar situaţia de acolo ne obligă să urmărim îndeaproape ce se întîmplă în această ţară.

În Austria, chiar şi scepticii au început să creadă că nu e departe ziua în care Jorgen Haider , preşedintele Partidului Liberal Austriac (F.P.Ö.) va deveni prim-ministru. La recentele alegeri pentru parlamentul local al Vienei, partidul său şi-a dublat voturile: de la 9,9%, partidul lui Haider a ajuns la 22% din voturi.

Haider e un politician tînăr (circa 40 de ani). În cadrul schimbărilor de generaţii, el se situează azi în fruntea vechiului Partid Liberal Austriac.

Cariera şi-a început-o în Carinthya. Lozinca lui principală e aidoma cu aceea a antisemitului francez Le Pen: *"Străinii – afară!"* Această lozincă a atras în rîndurile partidului foşti nazişti, antisemiţi, şovinişti.

Austria – comodă, sătulă, egoistă – nu vrea străini. Ea îşi închide graniţele pentru refugiaţii din Europa Răsăriteană, pentru refugiaţii politici ce caută azil, un adăpost şi o existenţă. Pe acest cal călăreşte Haider. Fiecare campanie electorală îi aduce noi succese.

Partidul lui Haider este membru al Internaţionalei Liberale (cu sediul la Londra). În calitatea mea de activist al Internaţionalei Liberale de aproape 30 de ani, am cerut la recentul Congres de la Lausanne excluderea acestui partid care murdăreşte noţiunea de liberalism. Ca vice-preşedinte israelian al Internaţionalei, am explicat că un asemenea partid nu are ce căuta în rîndurile Internaţionalei Liberale, o organizaţie mondială ce cuprinde partide liberale adevărate, şi nu partide pseudo-liberale, camuflaje pentru xenofobi şi ex-nazişti.

La o recentă întîlnire a Internaţionalei, Jorgen Haider a venit personal pentru a-şi apăra partidul. Acolo am avut cu el o lungă convorbire.

– Ce vreţi voi, israelienii? De ce ne atacaţi? Eu şi partidul meu am fost cei mai mari adversari ai lui Waldheim, pe care voi, israelienii, îl detestaţi şi boicotaţi.– Pe bază de tăieturi de presă; i-am citat declaraţiile cu iz antisemit, campania sa contra străinilor, caracterul anti-umanist al partidului său. "Argumentul" său nu m-a convins. Recent, am repetat cererea ca Partidul Liberal Austriac (F.P.Ö) să fie înlăturat din rîndurile Internaţionalei Liberale. Problema a fost discutată la şedinţa de la Varşovia a Executivei, care s-a ţinut acum cîteva zile. Cererea mea de excludere a respectivului partid a fost sprijinită de delegaţiile din Anglia, Olanda, statele scandinave. Efortul nostru comun a dat roade. La Varşovia, F.P.Ö a fost înlăturat din Internaţională, deocamdată pentru doi ani.

EZER WEIZMAN – CANDIDAT LA PREŞEDENŢIA STATULUI

Nu ştiu dacă Ezer Weizman e dispus să candideze pentru postul de Preşedinte al Israelului: dar de un lucru sînt sigur: Itzhak Shamir nu-l vrea. El nu va sprijini candidatura aceluia ce a stat în fruntea campaniei electorale în urma căreia Likudul a venit la putere în 1977. Pentru Shamir, Ezer Weizman nu e fostul likudnic, ci înverşunatul adversar de azi, membru marcant al Maarahului.

Postul de Preşedinte al Statului Israel devine vacant peste un an şi jumătate. Nu e de mirare că cercurile politice au început să vînture diverse nume pentru succesorul preşedintelui Herzog.

Mai curînd decît mulţi alţii de vîrsta lui, Ezer Weizman simbolizează istoria generaţiei ce a creat Statul Israel. În tinereţe el a fost pilot – unul din acei temerari care au adus primele avioane de luptă din Cehoslovacia în Eretz pentru a ajuta pe evreii din Palestina, asediaţi şi blocaţi de arabi. Cariera militară şi-o încheie în calitate de comandant al aviaţiei israeliene. Weizman este unul din arhitecţii victoriei în Războiul de şase zile; în fapt, soarta acestuia s-a decis atunci cînd, într-un atac-fulger, aviaţia israeliană, comandată de Ezer Weizman, distruge, în cîteva ore, pe bazele şi terenurile de decolare, aviaţia egipteană. Această "lovitură de poker" pecetluieşte soarta războiului.

Ce frumos ar fi ca în 1993 să putem spune din nou: preşedinte e un Weizman: după Haim Weizman, cel dintîi preşedinte al Statului – Ezer Weizman, nepotul lui. Dar oare va putea Ezer – omul expansiv, spontan, direct, politicianul pe care de multe ori îl ia gura pe dinainte – să intre în corsetul pe care îl presupune funcţia prezidenţială? Poate el să fie omul protocolului, al comportărilor prescrise, artificiale?

Dacă Maarahul nu va ajunge la putere, Weizman va însemna în viitorul Knesset irosirea unui potenţial uriaş. Şi dacă Weizman nu va intra în Knesset, atunci ce-l aşteaptă la capătul unui cariere strălucite?

E încă prematur de apreciat şansele perechii Reuma şi Ezer Weizman de a deveni locatari ai "Casei Albe" de la Ierusalim. În orice caz, Weizman – cu toate cusururile sale temperamentale – este un candidat excelent. Ca preşedinte va face cinste Israelului. El ar putea să iniţieze un nou stil prezidenţial israelian, după stilul Ben Zwi, Kaţir, Navon, Herzog.

Vom vedea dacă în acest caz va învinge raţiunea sau politicianismul şi rivalităţile meschine.

*

În încheiere, un banc sovietic. Mi l-a relatat într-o scrisoare un bun prieten din copilărie, care trăieşte azi în fostul gulag Verntka (Siberia):

Lîngă Kremlin, un beţiv demonstrează. Revendicarea lui: *Vreau să plec în Israel.* Ca să-l potolească, un poliţist îl sfătuieşte: *Du-te pînă la Ministerul de Interne. Dă-i funcţionarului un ciubuc de 7.000 de ruble. El îţi va elibera un document cum că eşti evreu. Apoi te duci la Ambasada Israelului şi primeşti viză.*

Interesat, beţivul ascultă. Înainte de a porni la drum, el strigă celor de faţă: *Ce lume nebună! În trecut, evreii dădeau bacşiş pentru dovezi că nu sînt evrei. Acum eu, care nu sînt evreu, trebuie să dau bacşiş pentru un document care să arate că sînt evreu!*

● *Rav Feldman a cerut eliminarea femeilor din Knesset: "Femeile la bucătărie!"*

...Şi, adăugăm noi, d. Feldman şi ai săi, în afara politicii!

(Desen de Ronen, din "Jerusalem Post")

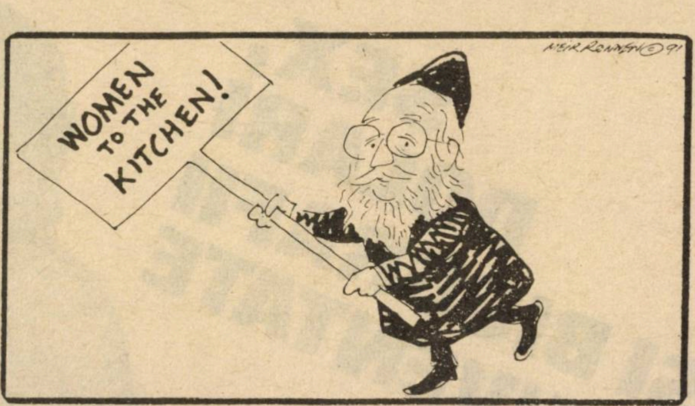

● **În sfîrşit, John Sununu, şeful personalului Casei Albe şi adversar al Israelului, a fost silit, din diferite pricini, să-şi dea demisia.**

O demisie pe care noi o aşteptam de mult, scandînd la nesfîrşit: Sununu-nu-nu!

Magazinele
de Bijuterii şi Ceasornice
ale Alialei Române
SANDU şi RAMI
BRAUNSTEIN
urează clienţilor, prietenilor, rudelor
LA MULŢI ANI 1992 !
Tel Aviv ● Str. Shenkin 8 A ● King George 4
(lîngă Allenby), Tel. 200916

De aproape patru decenii
ADEVĂRUL
magazin săptămînal
se află în slujba vorbitorilor de limba română.
Dacă-l doriţi în continuare, procuraţi-l în fiecare VINERI dimineaţa şi recomandaţi-l şi altora.

NU UITAŢI - A APĂRUT
STAREBUS 3
• CUVINTE ÎNCRUCIŞATE
• CALEIDOSCOP REBUSISTIC
• ŞAH
• CHIROMANCIE
• HOROSCOPUL DVS.
• UMOR...UMOR pentru toate gusturile

SEX, DOLARI ŞI BIOGRAFII INVENTATE

Lică a aflat că la Istambul au năvălit multe românce. S-a dus acolo, a tratat cu un proxenet bucureştean să-i "cedeze" patru fete şi le-a adus aici.

Acum fetele lucrează pe Allenby.

De obicei, pe la ora 6 seara, speculanţii de dolari din faţa Poştei din Tel Aviv se retrag la casele lor. Domnul care într-una din serile trecute a venit în fugă şi gîfîind în acel loc, ştia probabil acest lucru. Se temea că nu va mai găsi pe nimeni de la care să cumpere dolari. Şi el avea nevoie urgentă de cel puţin 100 de dolari.

Respectivul domn ieşise dintr-un apartament din apropierea străzii Allenby unde avusese o întîlnire cu o tînără femeie care îi fusese trimisă de o cunoştinţă – un proxenet. Acesta nu-l avertizase despre altceva decît că femeia este din România şi vorbeşte numai româneşte. (De altfel, am uitat să spunem că şi eroul nostru este originar din România.) La sfîrşitul întîlnirii, bărbatul a scos portofelul său plin de şekeli, vrînd să plătească. Dar atunci, spre stupefacţia lui, femeia care tocmai se farda, i-a spus:

– Nu şekeli. Îmi pare rău, dar nu primesc decît dolari.

– De ce? a făcut ochi mari bărbatul.

– Aşa am primit dispoziţie, spuse femeia. Ştiţi, şekelii, la fel ca leii noştri, nu sînt convertibili. Aşa că, dacă nu vă supăraţi, aş prefera dolari...

Cum nu avea asupra lui nici un dolar, bărbatul a rugat-o să-l aştepte pînă se duce să facă rost de dolari. Şi aşa se face că el s-a dus în fuga mare în faţa Poştei să cumpere două, trei bancnote americane. A avut noroc: a mai găsit un gruzin întîrziat de la care a cumpărat valută şi s-a întors în apartamentul din apropierea străzii Allenby pentru a-i plăti femeii.

BUCUREŞTI – ISTAMBUL – TEL AVIV

Femeia – Daniela D., şatenă la origină dar oxigenată puternic, în vîrstă de 29 de ani – face parte dintr-un lot de patru prostituate românce aduse de la Istambul de către un anume Lică W. Acesta este un fost contrabandist de aparate electrice care a dat faliment (îşi deschisese un magazin de articole electrice, dar "i-au mîncat viaţa" foştii lui complici care i-au cerut taxe mari de protecţie) şi, în lipsă de ceva mai bun, s-a făcut proxenet. La început nu avea decît două fete, dar se lăuda numai cu una din ele – spunea că este studentă – cealaltă fiind de jos, dintr-o mahala din Iehud. Pe urmă însă a auzit sau a citit într-o revistă că la Istambul au năvălit multe românce. Fără să stea mult pe gînduri, a plecat acolo şi a tratat cu un proxenet bucureştean să-i "cedeze" trei, patru fete. Le-a "înarmat" cu invitaţii turistice şi în două săptămîni ele au fost aici.

Ele sînt patru la număr. Trei dintre ele locuiesc într-un singur apartament, dar cea de a patra – Daniela D. – a primit un apartament separat. Aceasta fiindcă, aşa cum se întîmplă, Lică proxenetul s-a amorezat de Daniela. Nu însă atît de tare încît să n-o pună la dispoziţia clienţilor săi. Pare-se că Lică al nostru se înscrie prin asta într-o mare categorie de oameni care umilesc, jignesc şi chinuie mai ales femeile la care ţin.

El o favorizează pe Daniela în folosul său. Numai pe ea a învăţat-o să ceară dolari. Numai pe Daniela o recomandă bărbaţilor cu dare de mînă. Celelalte au voie să lucreze şi pe şekeli. Pe şekelii noştri neconvertibili. De aceea le şi pune la dispoziţia "calicilor": studenţi, simpli lefegii, soldaţi etc.

TOATE ŞI-AU INVENTAT O DRAMĂ

Aproape toţi cei care au petrecut o oră sau o noapte cu aceste tinere femei, au auzit de la ele poveşti mişcătoare. Se ştie doar că bărbaţii, după ce s-au delectat cu bunătăţile erotice ale prostituatelor, sînt foarte curioşi să afle în ce împrejurări au ales ele această profesiune pe care ei, desigur, o detestă.

Daniela D. s-a destăinuit mai multor clienţi spunînd că este o victimă a regimului lui Ceauşescu, deoarece familia ei de ţărani a sărăcit în urma planului faimos al dictatorului de a distruge zeci şi sute de sate. Ea a fost nevoită să plece de acasă, a venit la Bucureşti şi, cum nu avea o profesie, a căzut în mrejele unei bande de "bişniţari". Poliţia i-a arestat şi acolo, în puşcărie, ea a decăzut cu totul.

O alta, Marcela (Dumitru sau Dimitriu) pretinde că a fost logodită cu un ofiţer de Securitate, care însă la un moment dat a vrut să scape de ea. Pentru asta a pus cîţiva prieteni de-ai lui s-o seducă şi apoi a alungat-o pe motiv că i-a pus coarne. A fost arestată pentru încălcarea moralei proletare şi prostituţie, şi, în închisoare, printre prostituate, a devenit şi ea prostituată.

Drama Liei T. e parcă şi mai mare. Cică a vrut să intre la facultatea de limbi străine, dar fiindcă nu are origine socială sănătoasă şi nici "pile" nu avea, a fost respinsă. Ei, ce face o fată îndurerată de faptul că nu a fost primită în facultate? Încearcă să se răzbune pe societate, nu-i aşa? Lia T. s-a răzbunat culcîndu-se cu toţi cei care-i ieşeau în cale...

Nimeni nu poate să ştie ce este adevărat în aceste poveşti. Dar chiar şi cei care spun că sînt inventate, recunosc că în fond este vorba de o dramă care, cel puţin într-o ţară comunistă, nu era previzibilă. Într-adevăr, cine ar fi crezut că într-o asemenea ţară prostituţia ar putea lua proporţii atît de mari?

Domnul Lică W. recunoaşte că face afaceri bune cu acest lot de romînce.

– Dacă n-aş fi discret şi v-aş dezvălui cine îmi comandă cîte o fată, cîţi tipi din societatea bună, însuraţi, cu copii mari, aţi rămîne cu gura căscată, spune el.

Dar domnul Lică are o problemă: trebuie să-şi păzească cu străşnicie "marfa" ca să nu-i fie furată. Cum adică?

– N-o să mă credeţi poate, dar cîţiva inşi au încercat să convingă pe două din fetele mele să rămînă cu ei. Nu să se căsătorească, ci să rămînă cu ei. Oamenii sînt însuraţi, au familie. Le-au promis luna de pe cer, căci sînt tipi cu situaţie.

– Şi cum au reacţionat fetele?

– Păi am avut impresia că nu s-ar da în lături. Dar, bineînţeles, m-am opus.

– Asta nu înseamnă, domnu' Lică, că le ai de două ori pe conştiinţă? O dată pentru că le exploatezi şi a doua oară pentru că le împiedici să-şi facă un rost.

Proxenetul a rămas o clipă pe gînduri. Nu e el obişnuit să i se pună probleme de conştiinţă.

– Să admitem că aveţi dreptate... Dar ce pot să fac? Nu eu le-am forţat să practice această profesie şi nu văd de ce mi-aş distruge o afacere numai pentru a dovedi că sînt un om moral, cînd atîţia oameni cu o reputaţie mai bună decît a mea nu ţin deloc să fie morali.

DAN BENIAMINI

*

„ORTOPEDIA MOSCOVICI ŞI FIII LTD."
EXPERIENŢĂ 40 DE ANI

CORDOANE SPECIALE HERNIERE – ca ajutor în cazuri grele şi în loc de operaţie
Corsete ortopedice, ciorapi elastici de primă calitate
Talonete speciale, cărucioare pentru invalizi (şi de închiriat), alihon etc.
T. A. STR. CERNIHOVSKI 1, (colţ Allenby 39)
TEL. 03-281693, 655537
Sucursale:
NATANIA, str. Smilanski 13 (în pasaj), 053-338967
HADERA, str. Hanasi 28, 06-336691
● LA MULŢI ANI 1992 ●

ISRATON LTD.
Institutul de Reabilitare al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)
- Consult şi îndrumare, fără plată
- Baterii de lungă durată
- Laborator de reparaţii
- Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 5172910
HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667

LA MULŢI ANI 1992!

30 DE ZILE

o aventură: TURIST ÎN ISRAEL

CAROL ISAC

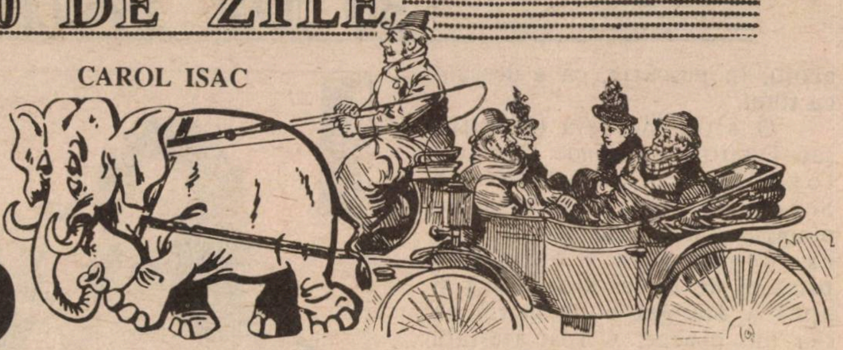

Să vii în Israel cu paşaport de turist, evreu fiind cu domiciliul actual undeva în Diaspora, este, orice s-ar spune, o aventură. Şi orice aventură conţine un şir de alte cîteva aventuri mai mici.

*

E obligatoriu să te întîlneşti şi cu un prieten pe care nu l-ai mai văzut de mulţi ani, mai precis de cînd el a plecat din Dorohoi şi a început să prospere la Rişon Lezion. Dacă nu-l cauţi tu, te caută el, prin rude, prin cunoscuţi şi, la nevoie, prin *Minimum*.

Întîi şi întîi pentru că trebuie să-i vezi apartamentul care chiar dacă nu e un penthouse e ceva-ceva. Aici e living-ul, aici dormitorul mare, aici dormitorul mic, apoi un mirpeset mare, altul mijlociu, altul de serviciu, iată şi aparatele electro-casnice de fiert, de copt, de fript, de îngheţat, de măcinat, de spălat, de prins hoţi, de spus "laila tov" şi "boker tov"... Pe urmă, la o farfurie de burekas şi un peşte fript în 0,005 secunde, în timp ce ăla mic se distrează cu butoanele şalatului pe 45 posturi de televiziune, gazda îţi povesteşte cum a fost cînd el a venit şi ce mutre a făcut tipul de la Sohnut, cum l-au repartizat la "10 minute de Lod", adică la Eilat, şi cum din nimic, din nisip şi dintr-o leafă mică a ieşit, Baruch Haşem, ceea ce se vede şi cu ochiul liber...

Pe urmă, dar nu în ultimul rînd, trebuie s-o vedem pe mama. Mama prietenului, să fie sănătoasă, are 90 de ani trecuţi, stă singură, posedă o minte ageră, spală, coase, vede bine şi comentează vîrtos. Cu auzul are însă oarecari dificultăţi.

– ...Şi unde stai acum, inghiolă? – îl întreabă mama pe musafirul apropiat binişor de 60.

– La Tecuci.

– Unde? La Raanana?

– La Tecuci.

– Aha, la Beer Sheva. E frumos acolo.

– Nu, mamă,– intervine fiul. Stă la Tecuci, în România. El n-a venit.

Nonagenara se face stacojiu-verzuie, ridică ochii, bate palmele a imposibil.

– Vuuus reţtă?

Vestea e terifiantă.

Şi cum la o asemenea vîrstă înaintată unele informaţii ieşite din comun pot avea efecte nedorite imprudentul posesor al paşaportului de turist a simţit, încă multă vreme după aceea, că îl mustră conştiinţa.

AŞA CUM ZICEA MIRCEA CRIŞAN

– Iţiiic!

Toată zona dintre spitalul Belinson, şoseaua Jabotinski şi strada Kaplan vuia... Iţic era sus, pe un stîlp, suspendat între cer şi pămînt, nu i se vedea decît casca. Era noapte şi pana de curent aruncase în întuneric casele din jur. Pe jos şerpuiau cabluri, mişunau slujbaşii Societăţii de electricitate, două maşini trepidau sub presiune. Staţia terminus a autobuzelor 88 şi 89 fusese evacuată, provizoriu, cu 10 metri mai încolo. Perimetrul era sub un fel de stare de asediu; oamenii cu căşti gălbui şi cu bluze fosforescente semănînd cu nişte marţieni erau forţele de ordine iar comandantul suprem, nimeni altul decît Iţic.

Fiecare avea să-i spună ceva lui Iţic, toţi aşteptau răspunsul lui. Şi toţi ţineau să-i strige numele, repezit, interogativ, voluptuos, uneori vag, ca un alint.

Iţic nu e un nume rar. Îl ştiu elevii silitori din lectura obligatorie a nuvelei lui Liviu Rebreanu *Iţic Ştrul, dezertor*, huliganii care îl zbiară batjocoritor, caricaturiştii care îl desenează cu pistrui şi cu nasul coroiat, autorii de "grafitti" de pe zidurile Bucureştiului de azi, spectatorii lui Mircea Crişan cu al său à propos memorabil: "... cel puţin în Israel, dacă cineva mă strigă «Iţic» nu roşesc: ştiu că vrea să-mi spună ceva."

Casca lui Iţic lucea sub razele lunii ca o coroană de rege sau ca un nimb de prooroc ca în vechile picturi naive de pe pereţii sinagogilor din tîrgurile moldoveneşti.

Am aşteptat să coboare de pe stîlp, să-şi descătuşeze centura de siguranţă, să-şi scoată casca. Era măreţ, deşi trebuie spus că nu prea avea gesturi regeşti, nici elegant nu părea, nici majestuos, iar felul cum a strigat înainte de a sări (subliniez "a sări", nu "a urca") în maşina cu macara "hai, băieţi, să-i radem acum o bere" (în limba sfîntă a poporului evreu, bineînţeles) nu era, nici el, prea distins.

Cum, între timp, s-au aprins luminile, s-a putut vedea limpede, o Doamne, că Iţic mai era şi scund, şi puţin adus de spate, ca să nu mai spun că avea pistrui, părul roşu şi un nas mic, dar, evident, coroiat.

ZI-I TÎRTANI ŞI PACE!

– Amu-i trei şekeli beletu'!

Pe bancheta din spate, două femei care ar putea fi gospodine în drum spre şuk sporovăiesc de zor.

– Aiştia jupoaie oamenii,

bre, cu beletele lor.

– Fac ce vor. Unde nu le-ar veni un Ceaușescu pe cap să-i mai potolească că nu le mai ajunge cît au...

– Zi-i tîrtani și pace.

Proaspăt sosit de la București, ultima frază sună oarecum familiar. Femeile vorbesc tare, dar nimeni nu tresare în jur.

– De unde sînteți?

E rîndul lor să se fîstîcească. Aruncă priviri rătăcite în care se ghicește teama.

Aflu că sînt din nordul Moldovei, că muncesc la Natania ca menajere și strîng bani să-și cumpere casă în satul de lîngă Siret. Discuția avansează și devine foarte amicală. Dar teama uneia dintre ele nu s-a risipit.

– Domnu', nu vă supărați, mai înainte am vorbit ca proastele, ca pe la noi...

Nu ne-am supărat; într-adevăr, trei șekeli o călătorie de nici treizeci de minute e scump!

L-AM VĂZUT PE NEGUS!

L-am văzut pe Negusul Abisiniei.

Majestatea Sa a urcat în autobuzul șișim veșeș la stația Bialik din Ramat Gan. Înalt, suplu, măsliniu, cu o chelie pronunțată, pe jumătate împrejmuită de fire albe, cîrlionțate, împăratul s-a așezat, grațios, după ce a executat o adevărată figură de balet pentru a face loc să treacă unei doamne corpolente. Avea cămașa deschisă la gît lăsînd să se vadă un lanț subțire, nichelat, cu un mic Maghen David la capăt.

Era aidoma portretului publicat în Petit-Larousse, ediția 1935, pe care verișoara Clara a reușit să-l aducă în țară, cînd a emigrat, înșelînd vigilența vameșilor de la Otopeni. Verișoarei nu-i plac etiopienii. Crede în toate cîte se spun pe seama lor: că nu cunosc întrebuințarea aragazului, nici a robinetelor, că își spală vesela în WC și că au fost foarte încîntați cînd i-au descoperit acestuia utilitatea reală, încît de Sucot le-au demontat și le-au dus în "cușcă" ca totul să fie acolo O.K.

Între timp, Negusul a scos din sacoșă (avea una înflorată) ediția la zi a lui *Jerusalem Post* și ediția săptămînală a suplimentului în franceză a lui *Iediot Aharonot.* Pînă să coboare – la colțul care dă în Allenby – a trecut prin paginile de politică externă ale fiecărui ziar zîmbind, încruntîndu-se, oftînd sau mormăind, cum face, azi, la pagina externă, orice cititor de gazete.

L-am simțit, dintr-odată, solidar cu ultimul discurs al lui Shamir, cu poziția față de Bush și de O.N.U., îngrijorat de situația șekelului și suporter al echipei Maccabi Tel Aviv. Iubindu-l subit, n-am mai coborît la stația unde trebuia să ajung la verișoara Clara, ci am continuat, stoic, drumul pînă la capătul liniei, renunțînd, de bună voie, la un dejun copios presărat cu bancuri și bîrfe despre etiopienii olim-hadașim.

(Carol Isac, teatrolog, este secretar literar al Teatrului de Stat din Bacău)

"REȚETE CULINARE PRACTICE"
de
BÉLA FISCHER
Șef bucătar

O CARTE GUSTOASĂ. O CARTE CARE NU TREBUIE SĂ LIPSEASCA DIN NICI O CASA

EDITURA "MINIMUM"

●

Prețul 23 șekeli – se poate procura de la
Librăria LEPAC
Rh. Rambam 15, Tel.Aviv, Tel. 661688

A APĂRUT

HATZIONUT

nr. 20, Tel Aviv, 1991
Religie * Istorie
Memorialistică * Document

Buletin editat sub egida Sinagogii Guttman (director: av. Leon Șaim, redactor: av. I. Scorțaru). Buletinul poate fi procurat la Sinagoga Gutman rh. Pekiin nr. 12/A, Tel Aviv.

Nr. 20 • DECEMBRIE 1991 • KISLEV 5752
ב"ה
HATZIONUT
BULETINUL ASKANIMILOR SIONIȘTI DIN ROMÂNIA ÎN ISRAEL și YAD ZIKARON LEIAHADUT ROMANIA
cu sediul la Sinagoga "BEIT IACOV-IOSEF RAV ZWI GUTMAN"
Redacția: Str. Pekiin nr. 12/A Tel Aviv
Redactor fondator: MOȘE MAUR ז"ל

● SUMAR

Iacov Gutman: Hanuka, temă filosofică • O carte: În confruntare cu furtuna dezlănțuită • *Marius Mircu:* Amintiri despre Moses Schwartzfeld • *Av. I. Scorțaru:* Un pas e o bucată de drum... • Ceremonia donării unui Sefer Thora • *David Șerbu:* Din istoria comunității din Brașov • *Lucian-Zeev Herșcovici:* Un filosof și un cabalist evreu • *Amalia Saar:* M. H. Bady – Ultima iscălitură • Veterani sioniști în aliaua română – interviu • *Jean Blum:* Loteria mondială pentru pace • *Rabanit Debora Landman:* Versuri • *Dr. Osias Rabinovici:* Pionierul Dr. H. Bențin și "adevărul istoric" • *Marian Caizerman:* Jubileul unei Loji de limbă română • *Noel Vaintraub:* Ing. Martin Bercovici, o figură de seamă a obștii evreiești din România • *I. Gerson-Străjeru:* I. Peltz, un scriitor uitat. **Ebraică:** *Rav Efraim Gutman:* "Vînturi năprasnice care împlinesc poruncile Creatorului" • *Iehuda Roș-Peleg:* Lupta sionistă în orașul Brașov • *Toni Solomon-Maaravi:* David Evreul • *Rav Efraim Gutman:* Hanuka

30 DE NOPȚI

DIN CARNETUL PENSIONARULUI Z.B.C.

UN PREȚ GENIAL

Pun rămășag că nimeni nu știe cît costă la Hypercol – în aceste zile de iarnă ploioasă – un kilogram de făină.

– Un kilogram de...?

– De făină! De făină albă – aceea din care se face uneori un pap de lipit – și alteori o pîine de halit.

– Un... șekel?

– Mă faceți să rîd!

– Mai... ieftin?

– Mult mai ieftin: 99 de agurot!... Așa-i c-ați rămas țuț?

– Într-adevăr, e foarte ieftin.

– În orice caz, este plăcut pentru consumatorii israelieni să vadă că producătorii și distribuitorii acestei făine nu inventează prețuri după pofta lor de cîștig, ci stau și calculează la mare fix, cu o admirabilă prodestie (probitate+modestie), prețul exact al făinii. Nu este impresionant?

– Ba este!

– Dacă erau lacomi de bani, nu puteau să rotunjească prețul la un șekel?

– Ca nimic!

– S-ar fi sesizat cineva?

– Mutu' de la manutanță!

– Dar ei, nu! Dacă rezultatul calculului este 99 de agurot, s-a terminat! Acesta va fi prețul DEFINITIV al unui kilogram de făină! Avem de-a face cu persoane prodeste (țineți minte, nu?)

– Ținem, ținem!

– Ei, bravo!... Se poate spune c-am intrat cu dreptul în 1992

Acest preț simpatic și științific ne injectează ființa civică, altminteri destul de pesimistă, cu un nou elan de încredere în viitor. Poate că, într-adevăr, negustorii s-au cumințit și, pentru bietul consumator, începe o eră nouă... Ce este, ce-am spus? De ce rîdeți?

– Nu te supăra, șefule, dar... cu o singură floare nu se face primăvara!

– Cum, adică, o singură floare? Voi n-ați văzut listele de prețuri?

– De ce întrebi?

– Uitați-vă aici, fraților! O să vedeți îndată că probitatea și modestia negutătorilor noștri nu se reduce numai la făină. Știți voi cît costă, la același Hypercol, un kilogram de mere Ionatan?

– Trei șekeli?

– Mult mai ieftin: 2,99! Așa le-a ieșit calculul: 2,99! Oameni serioși, principiali!

– Poate că e o simplă... coincidență!

– Uite, am aici alte prețuri, priviți Un pachet de mazăre "Sunfrost" – 6,99!... Un kilogram de foi de plăcintă – 7,99!... Niște filtre de cafea – 5,99!... Coincidențe, spuneți?

– Cam bizar, în orice caz.

– Vedeți, așadar, că nu-i vorba de-o singură floare!... Hai să luăm acum o listă de prețuri de la un alt centru de desfacere, de la "Shekem". Să spunem că vreți să vă spălați rufele murdare... în public. Fabrica "Hogla" vă oferă următoarele alternative: un praf Micro-Pisga – numai 11,99!... Un lichid așișderea, "Aprilie" – 13,99!... ũn alt lichid, "Pisga" – 15,99!... Un praf, tot pentru rufe, "Karat" – 20,99!... Iarăși rîdeți?

– Ne aruncă praf în ochi, așa să avem parte!

– Uite, văd aici un alt praf, pentru supă de pasăre, "Telma", 400 grame, costă acum 8,99!... Doctorul vă permite să vă atingeți de dulciuri? O șocolată de uns pe pîine (pe pîine din făină albă!), 650 grame – 4,99!... Un preț dulce, nu?... O bombonieră "Othello" – 7,99... O bombonieră "Pasărea Paradisului" – 8,99!... O bombonieră "Splendid" – 20,99!...

– Ajunge! Ni s-a făcut rău de atîta dulce!

– Aveți dreptate! Hai mai bine să ridicăm un pahar în cinstea anului nou, în care abia am intrat și să ne rugăm să ieșim din el cu bine!... Ce vreți să beți?

– Un păhărel de Brandy Extra-Fine aveți?

– Cum să nu! O sticlă costă 9,99!

– Ha-ha-ha!

– Poate vreți un vin Carmel Mizrahi – la 6,99?... Sau o Vodka Vyborova – de 31,99?... Sau un Whisky Hently – de 33,99?...

– Ne-ai amețit destul! La mulți ani!

– La mulți ani! Sănătate și voie bună pînă la... 119,99!...

אולמי
SALOANELE
VENUS

TEL AVIV, str. Itzhak Sade
(colț cu Hamasgher) nr.48
Tel. 03/5622622

● LA MULȚI ANI 1992 ! ●

PENTRU EVENIMENTELE
CELE MAI FRUMOASE
DIN VIAȚĂ

Ca deobicei: renumite prin
solicitudine și calitate
fără concurență

ȘI ACUM !!! CADOUL MUNUNAT OFERIT DE "VENUS" CU DRAGOSTE

- Disc-jokey
- Tortul miresei
- Cozonacul pentru "Șeva brahot"
- Înregistrare video
- Sfîrșit de săptămînă la hotel

Limitat la lunile ianuarie, februarie

Strict cașer

Văzînd inundațiile teribile din zilele din urmă, *Minimum* a murmurat:

Sînt atît de multe canalii în țara asta și atît de puține canale!

carnet
TELAVIVIAN

Martor ocular

În acest caz îmi permit lipsa de modestie de a afirma că bulevardul s-a născut sub ochii mei.

În prima mea sîmbătă de cetățean al Israelului, prietenul la care am locuit înainte de a începe să fiu "absorbit" m-a aruncat într-un taxi mare (mai tîrziu aveam să aflu că se numește "șerut", serviciu) și din Rishon m-a adus pînă în Tel Aviv. Apoi, după ce am coborît din mașină, am mers pe străzi cam tot atîta vreme cît am călătorit, trecînd printre clădiri mai noi și mai vechi pînă cînd, la capătul unei linii drepte imaginare, trasă cu rigla printre locuri mai curînd virane și bălării arse de soare, am ajuns la Muzeu.

Ghinion! Era singura sîmbătă a lunii în care Muzeul avea porțile închise, dar am învățat o sumedenie de lucruri de pe urma acestui ghinion, mult mai multe decît în sălile cu picturi și sculptură. Am învățat, de pildă, că barăcile de peste drum sînt Ministerul Apărării, temutul minister al războaielor israeliene. Tot atunci am făcut pentru prima dată drumul pe care îl fac astăzi zilnic, dacă nu chiar de două ori pe zi. Cu neînsemnate modificări...

Bulevardul Regele Șaul a rămas la fel de rectiliniu precum linia imaginară dintre locurile virane. Blocurile dreptunghiulare cu care se desprindea din Ibn Gvirol nu mai sînt, însă, astăzi observate decît eventual pentru a li se bîrfi urîțenia și îmbătrînirea. Muzeul Tel Aviv nu mai încheie promenada și orgoliul lui modernist, mai curînd absurd printre nisipurile si bălăriile de odinioară, s-a retras de la stradă, s-a transformat în discreție odihnitoare, în invitație la reculegere. Miracolul a fost produs de orgoliile mai mari, mai înalte, mai moderniste, care îl înconjuară azi.

Dintre barăcile dispărute treptat, Ministerul a țîșnit cu betonuri de foarte multe etaje, pînă la cer, certe ca pentru eternitate. Turnul I.B.M., cu soclul lui transparent de sticlă, stă suspendat în aer. Casa Asia își șerpuiește bazaltul negru ca meandrele unui fluviu leneș. Și aventura nu s-a terminat încă. Deocamdată doar macaralele și o vagă curbă de beton marchează ceea ce va fi Opera...

În fața Muzeului, în spațiul deschis ca o respirație, pomii umbresc sculpturile - un Moore ca greul pămîntului, un Arhipenko ca o dantelă dezordonată... Lipsește numai susurul apei. Urechile mele, însă, îl aud. Este murmurul timpului care și el te mîngîie, te adapă, te spală, te modelează și te surpă cu îmbrățișările lui.

Ieri băteam aceste locuri virane? Azi în zori au crescut arborii aceștia de piatră? Dar mîine, mîine ce va fi?

CITADIN

Danny Roup, meteorologul – vedetă de la TV, prezice, cu entuziasm, ploaie.

• Ivritul – mai grea decît chineza

Mister Tang, cel mai înalt reprezentant al Chinei la Tel Aviv, în primul interviu acordat unui ziarist israelian: *Dumneata vrei să spui că limba chineză e grea? În comparație cu chineza, limba ivrit este extrem de grea. De doi ani de cînd sînt aici, am prins doar cîteva cuvinte: șalom, lehitraot, roș hașana, hag sameah... O limbă foarte grea!*

• Pace și licitații

La o seară de donații pentru campania publică împotriva drogurilor, ciorna cuvîntării rostite de Shamir la Conferința de la Madrid s-a vîndut pentru 4.000 de șekeli. Ministrul Arens a donat invitația la Conferința de la Madrid; rezultat: 10.000 de șekeli.

• Judecător bun la suflet

Urlă presa de revoltă: Liviu Marcovici, fost contabil-șef la societățile "Șivuk Kaufman" și "Șivuk u'mishar", amîndouă ale concernului "Clal", judecat pentru falsificarea semnăturilor directorilor acelor societăți și transferarea în contul său bancar a unor cecuri în valoare totală de aproape 4 milioane de șekeli, a fost condamnat numai la 15 luni închisoare. Judecătorul "inimă miloasă" este Michael Ben-Iakir, de la Tribunalul regional Tel Aviv. Același judecător căruia i s-a rupt inima de mila fostului director de la Bank Leumi, Ernest Iafet, și i-a fixat o pensie fantastică.

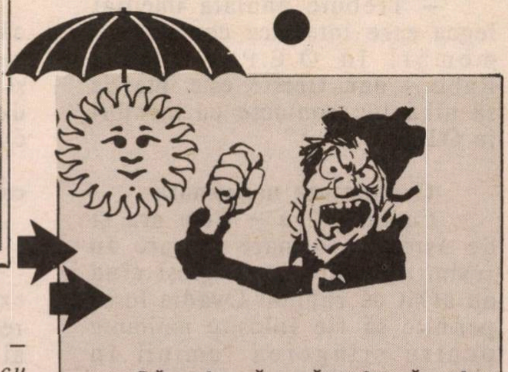

Să plouă, să plouă, de acord, dar să nu intrăm la apă!

GURA HUMORULUI

FAX...

Avertisment dat lui Baker

Ierusalim – Din anturajul politic al lui Shamir a transpirat că el l-a avertizat pe James Baker să nu mai facă propuneri inacceptabile pentru Israel, deoarece răbdarea lui a ajuns la capăt şi va fi nevoit să le respingă chiar pînă în ultimul moment înainte de a anunţa că totuşi le acceptă.

Dreapta consecventă

Ierusalim – În numele mişcărilor de extremă dreaptă, deputata Gheula Cohen a făcut următoarea declaraţie în Knesset:

– Domnule preşedinte, onorat Knesset! Sînt împuternicită să declar că mişcările Hatehia, Moledet şi Tzomet vor continua să ceară retragerea Israelului de la tratativele de pace pînă ce aceste tratative se vor încheia. Mulţumesc pentru atenţie!

Rabin şi-a moderat poziţia

Tel Aviv – Spre surprinderea şi bucuria delegaţilor la congresul Partidului Muncii, cuvîntarea rostită de Itzhak Rabin a dovedit o moderare a poziţiei sale intransigente.

– Trebuie anulată imediat legea care interzice contacte cu membri în O.E.P.,– a spus Rabin,– dar, fireşte, este interzis să aibă loc contacte cu membri în O.E.P.

O maimuţă neruşinată

Petah Tikva – Cum era şi de aşteptat, o mare uşurare au resimţit cetăţenii religioşi cînd au aflat că rabinul Ovadia Iosef permite să fie folosite maimuţe pentru stingerea luminii în zilele de Şabat.

Dar un cetăţean religios din Petah Tikva s-a plîns:

– I-am spus maimuţei mele să stingă lumina. Ea însă nu ştiu ce aluzie şi-a închipuit că fac, fiindcă imediat a stins lumina şi a început să se dezbrace.

O nouă metodă a poliţiei

Tel Aviv – Anchetatorii poliţiei au mari greutăţi cînd trebuie să cerceteze cazurile de asasinare a unor femei de către soţii lor. Printre altele, ei nu reuşesc întotdeauna să stabilească data morţii acestor biete femei.

De curînd, anchetatorii au pus la punct o metodă nouă şi extrem de sofisticată: pantru a stabili data la care o femeie a fost asasinată de către bărbatul ei, este suficient să se citească actul de căsătorie.

Dezminţire oficială

Tel Aviv – Purtătorul de cuvînt al Băncii Naţionale a dat publicităţii următorul comunicat al Băncii Naţionale:

"Nu este adevărat că după aplicarea reformei liberale în domeniul valutei străine Israelul s-a transformat într-o Elveţie a Orientului Mijlociu.

Dacă ar fi fost aşa, scriitorul Ephraim Kishon s-ar fi întors în ţară."

Evreii acaparează posturile-cheie

Bucureşti – Dintr-o anchetă efectuată la cererea revistei bucureştene *Europa* rezultă că absolut toate posturile de conducere de la Templul Coral au fost acaparate de evrei.

Aceeaşi revistă dezvăluie că pînă şi la Teatrul Evreiesc unde sînt mulţi actori, maşinişti şi funcţionari români, funcţiile de conducere sînt deţinute exclusiv de evrei.

"Pînă cînd?",– se întreabă cu revoltă revista *Europa.*

David Levi invitat în Israel

Ierusalim – Ministrul de externe David Levi s-a plîns recent într-un cerc de consilieri ai săi:

– Am fost invitat să fac vizite oficiale în China, la Moscova, în mai multe ţări din Africa şi America Latină, dar mă simt jignit că nici pînă în momentul de faţă, deşi sînt de atîta timp ministru de externe, n-am fost invitat să fac o vizită oficială în Israel.

Ca reacţie, purtătorul de cuvînt al guvernului a declarat că d. David Levi nu are motiv să se plîngă, deoarece el este întotdeauna un oaspete aşteptat în Israel cînd se întoarce din străinătate.

...FAX

■ POLICHINELLE

PERLĂ

Eu, nud?

"Magli Mizrahi (24) originară din Bat Yam: Mi-a fost uşor să mă dezbrac pînă la piele, dar dacă mi s-ar cere să apar nud, nu ştiu dacă voi accepta".

("Revista mea", 9 decembrie 1991)

Cine urmează?
Dorohoiul, Bucureştii, Timişoara?

DE LA MOINEŞTI LA... RAMAT EFAL

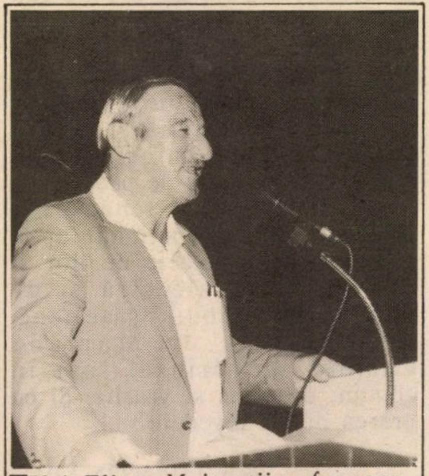

Uri Eliav: Moineştii-s fruncea...

Titlul reportajului de mai jos parafrazează, cu deplin temei, formularea: *De la Moineşti spre Eretz Israel*, de mult integrată ca titlu de capitol în istoria sionismului. Este capitolul care descrie plecarea din tîrguşorul moldovenesc Moineşti, în penultimul deceniu al veacului trecut, mai precis prin 1882, a unui grup de evrei din localitate, animaţi de ideile sionismului hertzlian care pe atunci prindeau rădăcini, capitolul care descrie odiseea călătoriei lor spre Ţara veche-nouă şi întemeierea de către ei a primei colonii agricole, Roş Pina. Da, Moineştiul se poate mîndri că a generat pionieratul halutzian şi, prin extensiune, că "românii" îşi merită pe deplin calificativul de *ei au fost primii.* Au continuat să facă alia moineştenii înainte de război; mai mulţi, după război, după ce au trecut prin urgia anilor negri ai teroarei regimurilor antisemite care s-au succedat. Şi, astăzi, moineştenii sînt în cvasi-unanimitatea lor, în Israelul renăscut, la care au pus piatră de temelie.. Sînt, relativ, mulţi şi "ajunşi": kibuţnici în înfloritoarea Roş Pina, profesori universitari, medici, ingineri, oameni de artă, tehnicieni, funcţionari de stat şi în instituţiile particulare, comercianţi etc., unii vîrstnici, alţii mai tineri, alţii sabri din părinţi moineşteni. Legături vechi, conştiinţa că au o origine comună şi un trecut ieşit din comun, un pic de nostalgie după meleagurile natale şi după specificul "ştetl-ului" lor – toate acestea determină dorinţa de a menţine legăturile dintre ei.

Dorinţă legitimă, neîmplinită însă, deşi iniţiativele n-au lipsit. Pînă cînd? Pînă ce ideea a fost îmbrăţişată de H.O.R., care şi-a propus ca una din formele noi de activitate – adunări ale fiilor alialei române pe criteriul localităţii de baştină.

Şi dacă prima manifestare de acest gen a fost adunarea moineştenilor nu este o întîmplare; dacă n-aţi ştiut, aflaţi acum, că preşedintele H.O.R.-ului, dinamicul şi sfătosul Uri Eliav este moineştean, şi încă unul mîndru de acest fapt. Sub egida H.O.R., moineştenii din Israel s-au regăsit şi au avut parte de o zi de neuitat.

Mult suflet a pus în organizarea adunării Bercu Anghel Egler, care i-a depistat pe moineşteni, a întocmit liste cu numele lor, i-a invitat să participe. Dar şi el, şi alţii au fost sceptici că vor da curs invitaţiei mai mult de 20-30 de persoane. Ei bine, aflaţi că au venit ca la vreo **300**, din toate colţurile ţării, la manifestarea care a avut loc în complexul atît de pitoresc al lui "Seminar Hakibuţim" de la Ramat Efal.

Greu de descris, lesne de imaginat atmosfera întîlnirii, emoţiile revederilor. Oameni care nu s-au mai văzut de cine ştie cînd sau poate chiar nici nu mai ştiau dacă mai există, şi-au strîns cu efuziune mîinile, s-au îmbrăţişat cu lacrimi în ochi. "–Îl vezi pe ziaristul Steiger? Am fost coleg de clasă cu el",– îmi spunea dr. Rotman de la Bat-Yam, la o ceaşcă de cafea sorbită la aceeaşi masă cu dr. Bruno Pascal. "–Ce zici de doamna aceasta; părul nins, dar zglobie acum ca şi pe vremuri, cînd nouă, tinerilor, ni se scurgeau ochii după ea",– îmi spunea un altul. "Pentru prima oară de cînd sîntem căsătoriţi, nu-mi pasă că atîţia bărbaţi mi-au sărutat nevasta",– îmi spune soţul pictoriţei Iacob din Carmiel, care se mărturiseşte gelos din fire.

Întîlnirea moineştenilor are şi un oaspete de onoare în persoana lui Arthur Israelovici, trezorierul Histadrutului, preşedintele Organizaţiei Originarilor din România membri în Histadrut; nu e el "moineştean" – e bucureştean – dar ca lider al alialei noastre, căreia îi consacră timp şi sprijin inestimabil, este cunoscut de "moineşteni", ca de toţi "românii.

...Se intră în sală. Adunarea e deschisă de Uri Eliav. Depănînd amintiri din tinereţe, el a redat sugestiv atmosfera de "Stetl", figurile lui tipice, cu ambianţa caracteristică iudaică, cel mai impresionant moment evocat fiind acela cînd evreii tîrgului, cu mic, cu mare, cu o brumă de calabalîc, au pornit, pe o ploaie torenţială, în 200 de căruţe trase de boi sau cai, spre Bacău, fiind evacuaţi, ca în multe locuri în timpul lui Antonescu, în capitala de judeţ. Răul a fost spre bine, căci a încolţit mai puternic năzuinţa pionierilor din '82 de a ajunge în Eretz Israel. Şi i-a fost dat lui Uri să revadă satul natal anul trecut, într-o cu totul altă configuraţie: nu din căruţa primitivă de tristă amintire, ci în limuzina neagră a ambasadei Israelului de la Bucureşti, pe care fîlfîia steguleţul alb-albastru. Nu gonit şi hulit, ci întîmpinat cu consideraţia cuvenită celui care stă în fruntea organizaţiei "românilor" din Israel.

În încheierea cuvîntului său, Uri Eliav a dat citire unei telegrame sosite de la Roş Pina, ale cărei cuvinte simple aveau semnificaţia certificatului de naştere al alialei române în Israel, al unei diplome de onoare ce i se cuvine acestei aliale pentru contribuţia ei inegalabilă la fondarea şi dezvoltarea Israelului.

Au mai vorbit la adunare moineştenii J. Steiger, secretar de redacţie la "Viaţa noastră", Bercu Anghel, dr. Nathanson, care a prezentat pagina de istorie scrisă de Moineşti în istoria sionismului.

Apoi a vorbit Arthur Israelovici. "Sînt gelos,– a spus el, glumind,– că bucureştenii n-au reuşit s-o ia înaintea voastră, organizînd o asemenea acţiune; dar sînt sigur că pilda voastră va fi urmată, cu rezultate din cele mai bune pentru unitatea şi solidaritatea alialei române, pentru afirmarea ei tot mai marcată în viaţa publică israeliană". Vorbitorul a prezentat impresiile cu care s-a întors din călătoria pe care a făcut-o în România, unde a reprezentat Israelul la două congrese: cel al Sindicatelor şi cel al românilor din străinătate. Peste tot, primire caldă, respect pentru Israel, dorinţa de a învăţa din experienţa Histadrutului. Pe de altă parte – dificultăţile procesului de democratizare, zilele înnegurate de violenţă ("minerii erau cît pe-aci să ne termine"); răbufniri de ură în imunda presă şovină-antisemită. Dar nu numai acolo; şi în Germania şi Belgia, vizitate în cadrul aceluiaşi periplu, neonaziştii se manifestă tot mai zgomotos; naţionalismul face ravagii în Europa, exemplul cel mai concludent fiind ce se petrece chiar în aceste zile în Iugoslavia. Toate acestea amintesc de situaţia de dinaintea celui de al doilea război mondial şi, fără doar şi poate, au implicaţii pentru Israel, plasat în regiunea poate cea mai nevralgică din actuala conjunctură internaţională.

În acest context, ţara noastră este confruntată cu probleme de o complexitate fără precedent, îndeosebi legate de securitate şi pace, de valul de alia, de o criză economică profundă, reflectată de un şomaj alarmant şi de numărul celor "fără parnusă" (220.000). Forţa care militează consecvent pentru soluţionarea acestor probleme este Histadrutul, în frunte cu secretarul său general, Israel Keisar; dar, în mod paradoxal, tocmai el e ţinta unor manevre ostile, nu numai dinspre dreapta (vezi încercările de a lichida realizările histadrutiene în domeniul sănătăţii publice), dar şi din partea unui grup restrîns din însuşi Partidul Muncii, aşa cum s-a văzut la recentul său Congres. "Nu vreau să fac politică în acest cadru, în prezenţa unui asistenţe eterogene ca apartenenţă de partid; dar nu pot să trec sub tăcere realităţi evidente, cum este, de pildă, faptul că guvernul actual, format de Likud, nu se dovedeşte capabil să creeze locuri de muncă sau să rezolve alte probleme economice stringente. Realităţile reclamă imperios schimbări radicale în viaţa ţării, în stare să asigure mult aşteptata înflorire economică şi paşi efectivi în procesul de pace."

Întîlnirea prietenească a moineştenilor a continuat apoi, animată de cîntecele de dor şi of, de inimă albastră şi de pahar, de melodii israeliene, interpretate de Mariana Cambos, de prînzul luat în comun, de dans şi veselie. Şi cu urarea de "la revedere".

Rep. I. FÎNTÎNARU

MAMAIA מאמאיה

la mulţi ani!

Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

NOI ETC

*** Două ziare din "imperiul" din Harakevet – cel polonez şi cel idiş – se transformă din cotidiene în săptămînale. De bine ce merg, fireşte. Sîntem în plin avînt al presei israeliene de limbi străine. Halal! Ce păzeşti, nea' Micha Harish! De ce te-a pus Partidul (Muncii) să veghezi la bunul mers al gazetelor din trustul Maarahului?

*** Otto Stark (de numai cîţiva ani în ţară) a tradus în româneşte întreaga operă poetică a lui Omar Kayam. Impresionantă perfomanţă! Dar cine va tipări lucrarea solitarului de la Ashdod?

*** Cheltuielile pentru paza locuinţei din Ierusalimul răsăritean a ministrului Ariel Sharon (în care aproape că nu locuieşte) se ridică la un milion de şekeli pe an. La această dezvăluire din presă, soţia braşoveancă a ministrului, Lili, a reacţionat aşa:

"Din partea mea, poate să coste şi zece milioane. Am cumpărat acea locuinţă numai pentru ca evreii să se simtă acolo, în oarecare măsură, în siguranţă."

*** Stăpînii de la *Iediot ahronot* au făcut oferte de angajare cîtorva dintre reporterii mai răsăriţi de la *Maariv*. Printre ei, Avinoam Bar-Iosef, corespondent politic, foarte bun vorbitor de limba română, de la mama lui.

*** Un mic Mozart al poeziei aici, în Israel?

Aşa se pare, dacă e să luăm în consideraţie performanţa lui Eyal Buiumovici, în vîrstă de 12 ani, din Bat Yam, elev în clasa a V-a. O poezie a acestui copil, intitulată *Mi ani*, a fost transmisă, mai deunăzi, la *Teletex*, şi nu o dată, ci în cîteva rînduri, pentru a fi citită de colegii de generaţie telespectatori, înţeleasă şi copiată pe caiete.

Mi ani (cine sînt eu) se întreabă Eyal. "Ata", răspundem noi, eşti un băiat cu talent, căruia – dacă ai să te pui cu burta pe citit versuri – îi vom cere, mîine, un autograf pe cartea de debut.

*** Din ultimul contingent care a fost mobilizat anul acesta în Zahal, noi cunoaştem cîţiva "copii" născuţi aici în ţară, în familii de români şi care vorbesc sau cel puţin înţeleg româneşte. Liora Singer din Rishon Lezion, fiica profesorului Arie Singer de la Facultatea de Agronomie din Rehovot, Avital Leibovici, repartizată la Marina militară şi Gad Schechter, "prinţul moştenitor" al ziaristului Schechter, vărsat la Departamentul cultural al armatei.

*** Dacă românul e născut poet şi nu poate să nu scrie versuri nici chiar atunci cînd ale vieţii valuri îl aruncă într-o ţară ca Suedia (vezi Gabriela Melinescu), atunci se poate spune că evreul din România e născut ziarist şi nu poate să nu scrie articole în româneşte, fie chiar şi la Stockholm. Acesta e cazul lui Andrei Bart, care a lucrat la revista bucureşteană *Flacăra*. Datorită unui concurs de împrejurări deosebit, el a fost nevoit să emigreze în Suedia, a colaborat la presa de acolo, dar limba ţării natale nu a abandonat-o şi trimite mereu corespondenţe la presa românească din Tel Aviv.

*** Moscu Alcalay a jucat în multe filme, uneori alături de actori mari şi reputaţi. Dar de cînd s-a întors de la Budapesta, unde a participat la filmări, el povesteşte mereu, în cercul amicilor şi în interviurile pentru presă, cîte emoţii artistice a încercat filmînd alături de marea actriţă americană Glenn Close. *"Este o maestră,* spune el, *o actriţă mai severă cu ea însăşi decît cu alţii şi de o colegialitate extraordinară. Cu alte cuvinte, o specie rară în lumea artei"*. Pe Glenn Close noi o ţinem minte mai ales din subtilul film *Legături periculoase*.

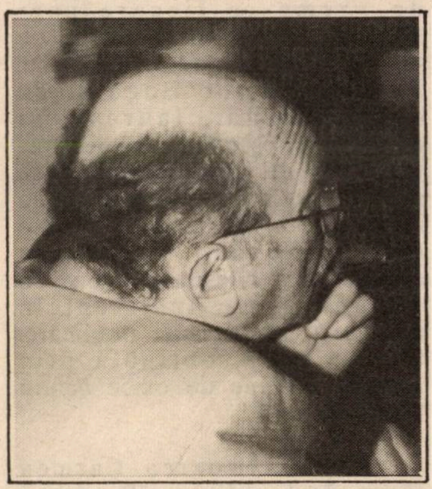

*** A propos de Moscu. De ce să mint? Ne-a făcut mare plăcere să-i vedem luna trecută la televizor, vreme de două ceasuri, pe Lya König şi pe sus-numitul comic în piesa lui Hanoch Levin *Melechet Haim*, produsă la *Habima*. Ne-a făcut plăcere şi pentru că cei doi sînt *de-ai noştri* şi, mai ales, fiindcă performanţa lor actoricească a fost excelentă.

*** Un fenomen curios, de cîţiva ani încoace, în unele publicaţii româneşti de la noi: persoane care obţin ziare şi reviste din România decupează articole, reportaje şi interviuri şi le publică mot-à-mot, cu două-trei rînduri explicative în cap, sub semnătură proprie. Faptul face o impresie rea asupra cititorilor, chiar dacă ei nu ştiu că aceasta este o încălcare a eticii jurnalistice. De mirare e însă că redacţiile închid ochii în faţa acestui fenomen. De mirare, fiindcă în redacţiile acestea, inclusiv în cele de şanţ, lucrează – şi încă în funcţii de răspundere – cîţiva gazetari de bună calitate profesională şi morală.

*** În diferite reviste de la noi, recenziile la cărţile apărute de curînd sau mai demult sînt o apologie ameţitoare a cărţilor şi a autorilor lor. Mari corifei ai literaturii au murit fără să aibă parte de asemenea elogii deşănţate. S-ar putea crede că ne aflăm în faţa unor literaţi de calibru istoric şi internaţional, de vreme ce fiecare poet recenzat, fie el cît de modest, e pus în filiaţie directă cu Goethe, Puşkin, Victor Hugo şi cu contemporani, laureaţi ai premiului Nobel. Şi se mai întîmplă ca unii autori să se prezinte ei înşişi la redacţii cu articole apologetice scrise despre ei de către alţii (poate la comanda şi bacşişul lor) şi să depună toate insistenţele nedemne pentru a fi publicate. Glorie falsă, obţinută prin metode străine de orice mediu literar higienic!

*** Scriitoarea Carmen Firan de la editura "Fundaţiei Culturale Române" a fost în vara acestui an în Israel şi a strîns, în vederea unei antologii, volume de versuri şi poezii în manuscris ale poeţilor israelieni de limbă română. Editarea unei antologii ia, în genere, mult timp, dar, spre plăcuta noastră surpriză, antologia a apărut recent la Bucureşti, sub titlul *La noi e un cer mai adevărat*, cu o prefaţă de Sergiu Levin. Nădăjduim s-o primim curînd. Dar de pe acum salutăm evenimentul.

*** Aflăm că noul număr al revistei literare *Izvoare* a Asociaţiei scriitorilor aste aproape gata de a fi trimis la tipar. Un pas înainte, orice s-ar spune, avînd în vedere că, aşa cum am spus-o în multe rînduri, cuptorul Asociaţiei e leneş şi coace încet.

*** O cititoare sugerează crearea unui premiu literar "M. Rudich" în amintirea poetului. Subscriem la propunere.

*** Un *snif* al H.O.R.-ului care dă semne de vioiciune, în vremea din urmă, este cel din Natzeret-Illit. Aşa cum ne informează corespondentul nostru Vasile Neacşu, în oraşul lui Menahem Ariav, "*se organizează cu regularitate excursii interesante pentru cunoaşterea ţării, se predau, de către profesori voluntari, cursuri de ivrit pentru noii veniţi, au loc la sediu seri distractive cu muzică şi dans (foarte binevenite în această aşezare liniştită...), se pune la cale, din iniţiativa cîtorva entuziaşti, înfiinţarea unei formaţii de teatru, buletinul* Cadran informativ *apare cu regularitate, cuprinzînd în principal informaţii utile pentru olimi, şi, mai nou, e vorba să ia fiinţă un cerc de rebusişti*". Această din urmă ştire e subliniată cu două linii. Şi nu întîmplător: Vasile Neacşu se numără printre microbiştii de seamă ai careului din *alia*...

*** Pe unii cetăţeni mai chiţibuşari i-a mirat faptul că lucrările Congresului de istorie a evreilor români s-a ţinut în şi numai în englezeşte. Nu că ar avea oamenii ceva – Doamne fereşte! – cu limba nr. 1 de pe glob, dar, orişicîtuşi, parcă ar fi fost firesc ca discuţiile să se ţină şi în limba... subiectului, românească. Si chiar aşa era să fie, dacă domnul profesor Simonson, supervizor din partea Universităţii telaviviene peste băieţii din *trib* de la Centrul Goldstein-Goren, nu s-ar fi opus clar şi categoric. Acuma, citind acestea, oamenii îşi vor fi spunînd, desigur, că avem de-a face cu o chestie de principiu: asta-i concepţia dlui Simonson despre congresele internaţionale. Dar, ai să rîzi, nu-i chiar aşa. Specialist de felul său în istoria Italiei, d. Simonson a organizat, nu demult, un congres pe temele frumoasei peninsule, congres la care participanţii s-au exprimat, cu voioşie, în minunata limbă a lui Dante, a Sofiei Loren şi a lui Schilacci, de la Juventus-Torino. Treabă care ne îndeamnă să credem că d. Simonson e – cînd vine vorba de limba română – un *mascalzone*.

*** Dintr-o scrisoare primită de la dr. Johann Rosenfeld, din Frankfurt, Germania, aflăm că nu demult s-au strîns, aici, în Israel, din toată lumea, 350 (trei sute cincizeci) de foşti elevi ai "Liceului Evreiesc din Arad", într-o "întîlnire jubuliară". Prilej, se înţelege, de găsiri şi regăsiri. Din altă scrisoare primită, aceasta, din Haifa, reiese că un gînd asemănător îi bate (ar fi pentru a doua oară) pe foştii elevi ai "Liceului Evreiesc Graur" (de pe strada Dionisie Lupu) din Bucureşti. Se mai vorbeşte şi de alte iniţiative de acest gen (parcă Bîrladul...). Asistăm, deci, la o nevoie de afirmare a identităţii, la o căutare a rădăcinilor, a copilăriei, a prietenului, a fiinţei tale cea adevărată.

*** După doi ani de la despărţirea de "Polgat", Dov Polak (58), fostul director general al întreprinderilor, nu a rămas în afara afacerilor. O fi el din România, dar ideea de a fi pensionar opt ore pe zi şi de a juca table pe băncile de piatră din Kikar Dizaengoff nu-l ispiteşte de fel. În urmă cu un an, el a deschis unul dintre

NOI

cele mai elegante magazine de modă din complexul "Gan Hair" din Tel Aviv, în cadrul căruia sînt expuse spre vînzare creaţiile a 12 stilişti dintre cei mai renumiţi din Europa. În cursul acestui an, la *Vendôme*, firma familiei Polak, s-au vîndut articole de îmbăcăminte în valoare de circa trei milioane şi jumătate de şekeli. *"Sînt bucuros că, în magazinul nostru, cumpără nu numai înalta societate, ci şi slujbaşi obişnuiţi, interesaţi de un produs pe care altădată îl găseai doar în Europa"*, a declarat Dov Polak. În anul viitor, Erika şi Dov Polak, împreună cu cei doi fii ai lor, inginerii Zwi (34) şi Eitan (29), şi fiica lor, Mihal (24), specialistă în marketing, cu studii la Londra, vor deschide încă trei magazine *Vendôme*.

*** Dramaturgul Iosef Mundi s-a năpustit, în stilul său personal, de buldozer, asupra profesorului de istorie Harsegor. Nu în limba română, pe care ambii o vorbesc curgător, ci în ebraică, în răspînditul cotidian *Maariv*. Dramaturgul a ţinut să-i amintească profesorului că, în trecut, a fost comunist şi a scris la *Kol Haam*.

*** Despre Adrian Schwartz (46), venit în ţară cu tatăl şi mama, pe cînd avea cinci ani, am fi vrut să scriem aici amintind de victoriile lui în şah – omul a fost nu o dată campion; dar sîntem nevoiţi să relatăm despre prezenţa lui în aceste zile în "sala paşilor pierduţi". Din nou e judecat pentru viol de minore. De astă dată pentru şapte violuri şi încercări de viol. Cu 23 de ani în urmă, Adrian Schwartz fusese condamnat, pentru aceeaşi vină, la 20 de ani închisoare, fiind eliberat după 10 ani. Dar nu s-a lecuit de nărav. Se pare că nu ştie să-şi stăpînească "nebunii" din el. Prietena sa l-a părăsit, banii din moştenire i-a pierdut pe pariuri, iar tribunalul îi pregăteşte un "mat" pînă la adînci bătrîneţe.

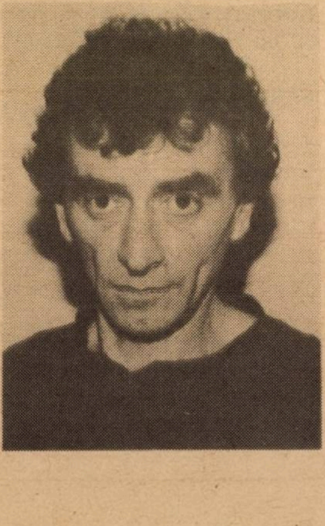

*** Dacă Adrian Schwartz nu se numără printre candidaţii la titlul de "Omul anului din aliaua română", în schimb, Liza Pascaru, o femeie simplă, cu sufletul de aur, a ajuns să se scrie despre ea la ziar pentru acţiunile ei voluntare, de toată cinstea. Pensionarii şi pensionarele de la azilul "Amigur" din Tel Aviv (printre care Şprinţa Furman, 94, Rica Blumental, 79, Itzhak Dorman, 80 etc.) o cunosc şi o preţuiesc. Liza Pascaru vizitează aproape zilnic casa de bătrîni, ajută, stă de vorbă, încurajează, aduce poştă şi ce nu. De ce? *"Cum de ce?* – zice Liza Pascaru. *E obligaţia mea sufletească"*.

*** La o recentă expoziţie de bijuterii, s-au întîlnit Nagua Bassioni, soţia ambasadorului egiptean în Israel, şi Esther Rubin, văduva pictorului Rubin. Nagua a mărturisit că soţul ei i-a dat bani să-şi cumpere o bijuterie scumpă, ca dar din partea lui, pentru modul în care a reuşit să slăbească după o dietă severă. Înţelegem de-aici, aşadar, că dacă ştii să-ţi stimulezi soţia (sau soţul), aceasta (sau acesta) nu mai pune gura cu nici un chip pe o sarma şi pe-un cataif cu frişcă...

Rubrică redactată de BEN IAKOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

DOMNU' RUDICH

ADAR DARIAN

Vestea morţii lui Rudich am aflat-o cu întîrziere, după întoarcerea mea din străinătate. Ştiam că e foarte bolnav, că a trecut printr-o serie de încercări grele, dar de fiecare dată reuşea să le biruie şi să continue mai departe cu acelaşi entuziasm tineresc.

Dispariţia lui mi-a reamintit o mulţime de momente din copilăria mea din timpul războiului, cînd o tînără pereche (d. şi dna Rudich) s-a mutat la noi în bloc, pe strada Theodor Speranţia din Bucureşti. Amîndoi erau tineri, frumoşi, plini de viaţă, radiau o aură de fericire, şi, cînd îi vedeam împreună, mergînd mînă în mînă sau îmbrăţişaţi, erau în ochii mei ca un cuplu de actori de cinema din filmele pe care le devoram în acea vreme.

Noi, puştii de 12-13 ani, care începeam încet-încet să descoperim în noi primii fiori ai unor sentimente încă nedesluşite, eram fascinaţi de tînăra doamnă Rudich, care, prin prezenţa ei (mersul, felul de a se îmbrăca, felul de a vorbi), ne emoţiona şi aveam pentru ea o mare admiraţie.

Domnu' Rudich (aşa îl numeam noi), tip de intelectual rasat, cu o voce de crainic de radio, ne impresiona prin eleganţa lui rafinată şi mişcările lui elastice, aproape feline.

Am avut ocazia să-l cunosc mai îndeaproape în timpul bombardamentelor din '44, cînd o vară întreagă am petrecut-o într-un adăpost improvizat, săpat în grădina din faţa blocului.

Domnu' Rudich ne povestea, în răstimpul dintre două alarme, despre activitatea lui de ziarist, despre ideile sale sioniste, despre oamenii pe care i-a cunoscut (politicieni, actori, sportivi, ziarişti, scriitori), şi noi îi sorbeam cuvintele, pentru că avea un dar înnăscut de povestitor şi-şi însoţea întotdeauna cuvintele cu o nuanţă de humor.

Şi aşa au trecut bombardamentele, a venit 23 August, şi Domnu' Rudich a reînceput să lucreze în presa din care fusese scos în anii prigoanei. Şi, odată cu sfîrşitul prigoanei, noi, copiii care eram deja mai mărişori, am observat că obiectul admiraţiei noastre, dna Rudich, începe uşor, uşor să se rotunjească şi am înţeles că tînăra pereche se află în preajma unui eveniment fericit. Şi atunci eu şi un amic de-al meu de aceeaşi vîrstă, amîndoi pasionaţi de a paria pe orice şi despre orice, am făcut pariu pe un album de mărci în legătură cu sexul viitorului vlăstar al familiei Rudich. Eu am susţinut că (după explicaţiile mamei mele în legătură cu forma sarcinii) va fi un băiat, iar amicul meu a susţinut că va fi o fată. Şi aşa m-am făcut cu un album minunat de mărci (Schaubeck) pentru că dna Rudich a născut un băieţel, Inu (băieţel care se află acum în Statele Unite, unde profesează ca medic oftalmolog, cu succese remarcabile).

- **Un bărbat şi o femeie, ca-n filme**
- **Şuete într-un adăpost antiaerian**
- **Cum am cîştigat un album de mărci**
- **Mobile răsturnate, uşi trîntite, răcnete inumane**

Au trecut cîţiva ani. Inu era deja un băieţel mare, avea, cred, vreo şase anişori, cînd, într-o noapte, am auzit nişte voci răstite, un plîns de copil, zgomote de mobile răsturnate, uşi trîntite. Imediat am sărit cu toţii la geam. Eu locuiam la etajul doi, iar familia Rudich la parter. Cît am putut să distingem în bezna nopţii, am observat nişte indivizi care-l trăgeau cu forţa pe domnu' Rudich, cu răcnete şi zbierete inumane.

Dimineaţa am aflat trista veste. Domnu' Rudich fusese ridicat peste noapte de agenţii Securităţii şi trimis la puşcărie pentru activitate sionistă.

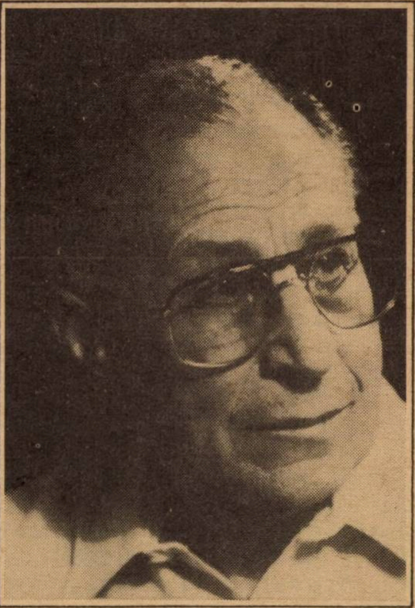

■ M. Rudich (foto: Hedy Löfler)

Soţia lui şi copilul au rămas singuri, fără mijloace, fără nimic. Familia dnei Rudich a ajutat-o cît a putut, iar noi, vecinii, încercam pe cît puteam să le fim de folos.

A fost o perioadă grea, dna Rudich a găsit ceva de lucru, băieţelul a început să meargă la şcoală. Şi aşa au trecut aproape cinci ani, cînd, într-o dimineaţă, plecînd spre facultate, l-am revăzut pe domnu' Rudich care fusese eliberat cu o zi înainte. Slăbit, palid, cu părul încărunţit, dar cu aceeaşi ochi vii şi pătrunzători şi cu aceleaşi mişcări, parcă uşor obosite. Ne-a îmbrăţişat şi, fără multe cuvinte, am înţeles prin ce a trecut.

După un scurt timp, familia Rudich a plecat în Israel. M-am bucurat pentru ei şi ne-am urat să ne revedem "în curînd".

Acest "curînd" a durat şapte ani.

Cîteva zile după sosirea mea în Israel, i-am vizitat la locuinţa lor din Holon. Inu era în armată, şi cînd l-am văzut în uniformă mi-am amintit de pariul făcut cu ani în urmă.

●

A turnat destul; cu găleata. Gata. Acum, ploile să se ducă pe apa sîmbetei.

Prefectul judeţului: "De jidani îţi arde, domnule primar?"

CUM S-A ÎNTORS LA MOINEŞTI TRISTAN TZARA

Vă puteţi imagina o Primărie transformată în sediu al dadaismului? Cu autoportretul miniaturizat al lui Tristan Tzara pe piepturile funcţionarilor, cu citate din poeziile lui expuse, vizibil, pe pereţi la starea civilă, la impozite, la spaţii verzi, la secţia sanitară, la casierie, chiar şi la arhivă, chiar şi în cabinetul primarului, al ajutorului de primar şi, de asemenea, în sala de consiliu?

Şi toate acestea în onoarea lui Samueli Rozenstock, fiul lui Filip şi al Emiliei Rozenstock din Moineşti, plecat în Elveţia în anul 1915 (la vîrsta de 19 ani) şi revenit acum, în acest sfîrşit de toamnă 1991, ca Tristan Tzara, poet universal. Cucerind, după Primărie, strada centrală a oraşului Moineşti, librăria, poşta şi prietenia a sute de oameni. Au venit aici pentru a serba 95 de ani de la naşterea artistului şi prima zi din viaţa "Asociaţiei Tristan Tzara" întemeiată acum, numeroşi universitari gravi, istorici şi critici literari scrupuloşi, gazetari voioşi din cele patru zări: din Bucureşti, Iaşi, Cluj, Timişoara, Bacău şi Chişinău.

O placă memorială în inima oraşului (sculptor Dumitru Gărea), o librărie "Tzara", o expoziţie de pictură inspirată din stilul "dada", un festival de poezie dadaistă şi multe cuvinte înţelepte rostite în această împrejurare solemnă au marcat o zi cu soare în calendarul Poeziei. Tzara – fenomen neîntrerupt (Constantin Crişan), Tzara – cea mai amplă prezenţă universală românească înainte de Brâncuşi, Eliade, Ionescu, Cioran (Constantin Ciopraga), Tzara – moineşteanul nostru universal (Geo Şerban), Tzara – cel care a dinamitat arta contemporană (Radu Bogdan), Tzara – o provocare a hazardului (Al. Hussar), Tzara – poetul unei noi dimensiuni lirice (H. Zalis) şi un sfat al doamnei şi domnului Rozenstock către fiul lor: *"Să nu mergi cu viteză prea mare!"* (din corespondenţa poetului cu cei de acasă). Pe culoarele Primăriei se află un bogat muzeu Dada (mai bine înzestrat decît cel din Ein-Hod), datorat rîvnei profesorului Robciuc, cel care, împreună cu primarul Moineştiului, profesorul Tecuţă, a înfruntat fel de fel de piedici, inclusiv şicanele prefecturii judeţului (*"De jidani îţi arde, d-le primar?"*) pentru a-l rechema acasă pe Poet.

CAROL ISAC

ANCHETA MINIMUM

Ce aţi dori să vă aducă 1992 pe planul vieţii personale?

ETTY IACOB, pictoriţă, activistă H.O.R., Carmiel

Să deschid o expoziţie în Centrul ţării.

Să fim ajutaţi să terminăm lucrările de renovare a Moadonului H.O.R., astfel încît să dispunem de un local corespunzător

Prof. dr. IANIV AVRAHAM, Universitatea Tel Aviv

Progrese în cercetările pe care le fac în domeniul cancerului şi al AIDS-ului.

IANIV NOAH, proprietarul unui laborator tehnic, Tel Aviv

Să-mi văd căsătorită şi cea de a treia fată tot atît de bine ca şi cele două fiice mai mari.

Dr. MEIR ROTMAN, directorul Policlinicii Arlozoroff din Bat Yam

Să-mi văd fata, încă studentă, medic.

CLARA PĂDUREANU MICHEL, inginer chimist, Haifa

Fata mea să-şi termine cu bine studiile şi să se realizeze pe plan profesional.

BIANCA MARCOVICI, poetă, membru al Uniunii Scriitorilor din România, ola hadasha

Să învăţ atît de bine ivrit, încît să fiu în stare să scriu o poezie în ivrit.

se zvoneşte că...

...Uri Eliav, preşedintele H.O.R.-ului, intenţionează să propună organizarea unui Congres mondial (primul de acest fel) al judaismului românesc. Printre invitaţii din străinătate, cîteva figuri de notorietate: Şef-rabinul dr. Alexandru Şafran, Lionel Stoleru, ex-ministru în guvernul francez, Ellie Wiesel, laureat al Premiului Nobel, Eugen Ionescu (mama sa a fost evreică), precum şi o "bombă": soţia egipteanului Butrus Rally, noul secretar general al O.N.U.

...Între ex-deputatul I. Artzi şi organizatorii recentului Congres de istorie a judaismului românesc a trecut o pisică neagră. Motivul: Artzi (care a avut un rol important în întemeierea Centrului Goldştein-Goren) dorise ca printre temele congresului să figureze şi Holocaustul evreilor din România; responsabilii cu ordinea de zi s-au opus, însă, temîndu-se că acest subiect "gingaş" nu va fi acceptat cu entuziasm de către unii musafiri din România.

...propunerea unor diplomaţi de la Ambasada Română din Israel de a se înfiinţa la Tel Aviv un Centru Cultural Românesc (după modelul "Institutului francez" sau al lui "British Council" de pe Hayarkon) a fost primită cu răceală la Ministerul de Externe de la Bucureşti. "Nu e cazul,– ar fi declarat un înalt funcţionar de la Palatul Victoriei,– să dezvoltăm relaţiile culturale cu Israelul".

...à propos de atitudinea sus-amintită, textele antisemite din *Curierul românesc*, revista "Fundaţiei Culturale Române" (vezi *Minimum*, nr.57, pag. 27) au fost publicate fără ştirea romancierului Augustin Buzura, preşedintele Fundaţiei şi director al revistei. Fără ştirea şi... împotriva sa. Rostul acestor materiale cu miros de provocare: să saboteze relaţiile bune pe care Buzura a reuşit să le stabilească, în vremea din urmă, cu lumea evreo-română din Israel.

...în arhiva Bibliotecii Universităţii din Ierusalim se păstrează o scrisoare importantă a lui Mircea Eliade. Ea a fost trimisă în urmă cu zece ani, cînd profesorul de istorie a religiilor Gherşon Sholem îl invitase pe Eliade la Ierusalim, dar vizita nu a avut loc din cauză că s-au opus energic dr. Theodor Loewenstein-Lavi şi alţi intelectuali originari din România, care cunoşteau antecedentele de legionar ale lui Eliade. Scrisoarea respectivă a fost trimisă în urma acestui incident, şi în ea Mircea Eliade face *mea culpa* pentru "trecutul de care demult m-am dezis". O *mea culpa* rară.

...la o întîlnire cu un grup de originari din România, Israel Keisar a promis că, dacă va cîştiga în confruntarea pentru funcţia de preşedinte al Partidului Muncii şi va deveni, deci, candidat la conducerea guvernului, va "înlătura toate nedreptăţile făcute în decursul anilor celor veniţi din România". Mai la concret: doi dintre miniştrii noului cabinet vor fi reprezentanţi ai *tribului*, iar Keisar în persoană va conduce campania pentru strîngerea de fonduri în vederea construirii unei "Case a judaismului românesc" în Israel.

בס"ד
ניקוי איכותי ב:
שטיח נקי
מפעלי ישראל לניקוי שטיחים בע"מ
1
בית העסק המצטיין
1991
SE CURĂŢĂ
ORICE FEL DE
COVOARE

ŞATIAH NAKI
● Firmă specializată ● responsabilă ● de încredere
str. LAZAROV 15 – GANEI SAPIR
Noua zonă industrială Rishon
(în spatele Hipercol)
TRANSPORT GRATUIT
TELEFONAŢI-NE
ŞI VENIM LA DUMNEAVOASTRĂ
03/9610896 – 9616087 – 9616088
COVOARELE CURATE
ÎNFRUMUSEŢEAZĂ LOCUINŢA

NEVE
OREN
CASĂ PENTRU PĂRINŢI
RAANANA
STR, ŞABAZI NR. 19
● SUB CONDUCEREA ŞI SUPRAVEGHEREA UNUI MEDIC ŞI A UNEI SURORI MEDICALE CALIFICATE
● PRIMEŞTE INDEPENDENŢI ŞI SLEIŢI DE PUTERI
● DEASEMENI, PENTRU CONVALESCENŢĂ ŞI PENTRU PERIOADE SCURTE
● FIZIOTERAPIE
● ACTIVITĂŢI SOCIALE
● CAŞER
TEL. 052/449812 – 052/442000

MIHAI PASCAL REDIVIVUS

Unul din evenimentele stagiunii teatrale din România îl reprezintă reapariția regizorală a celui care, pînă acum un deceniu și jumătate, a fost una din "viorile prime" ale teatrului radiofonic bucureștean: Mihai Pascal. Devenit între timp cetățean israelian și dedicat trup și suflet unei alte profesii (deși tot legată de artă) – mă refer la terapia și pedagogia deficiențelor de comportament ale copiilor prin participare la actul artistic (despre activitatea sa în acest domeniu am relatat acum vreo doi ani într-un portret care a fost publicat chiar în paginile revistei *Minimum*) – Mihai Pascal părea retras definitiv de pe tărîmul regiei teatrale. Dar iată că vechea și temeinic înrădăcinata chemare a scenei nu s-a lăsat înăbușită și la primul apel a răspuns: prezent! Iar apelul a fost lansat de tînărul și inimosul director al teatrului botoșănean, Boris Perevoznic, care i-a propus prestigiosului regizor israelian să pună în scenă o piesă de rezistență din repertoriul teatral contemporan, *Copacii mor în picioare*, de dramaturgul, spaniol de origine, argentinian prin adopție, Alejandro Casona.

Spectacolul realizat de Mihai Pascal – sponsorizat de d. Conrad Feldman din Israel – reprezintă, la început de stagiune, un incontestabil eveniment artistic prin forța sa dramatică, prin teatralitate neostentativă, dar pregnantă, prin curentul tulburător de sensibilitate și omenie care îl străbate. De la structura de ansamblu pînă la fiecare detaliu de atmosferă (căci spectacolul este, înainte de orice, o strălucită demonstrație de creare a atmosferei specifice, fără efecte ieftine, doar cu mijloacele caracteristice artei teatrale autentice), Mihai Pascal, eficient secondat de excelenta scenografă Diana Ioan de la Teatrul Național din București, a reușit să pună în mișcare o solid articulată mașinărie de emoții adînci, de luminoase trăiri lăuntrice. Sub bagheta sa regizorală (ce s-a dovedit a fi la fel de energică și pasionată, fără a lăsa să se remarce în vreun fel trecerea anilor), actorii talentați ai trupei botoșănene (în primul rînd Elena Coriciuc-Ligi în rolul central al Bunicii, apoi Mihai Păunescu, Marius Rogojinschi, Violeta Afrăsinei, Larisa Bordeianu și toți ceilalți) au dat viață, nu o dată impresionant, unor personaje ce rămîn pecetluite în memorie.

VICTOR BÎRLĂDEANU
București

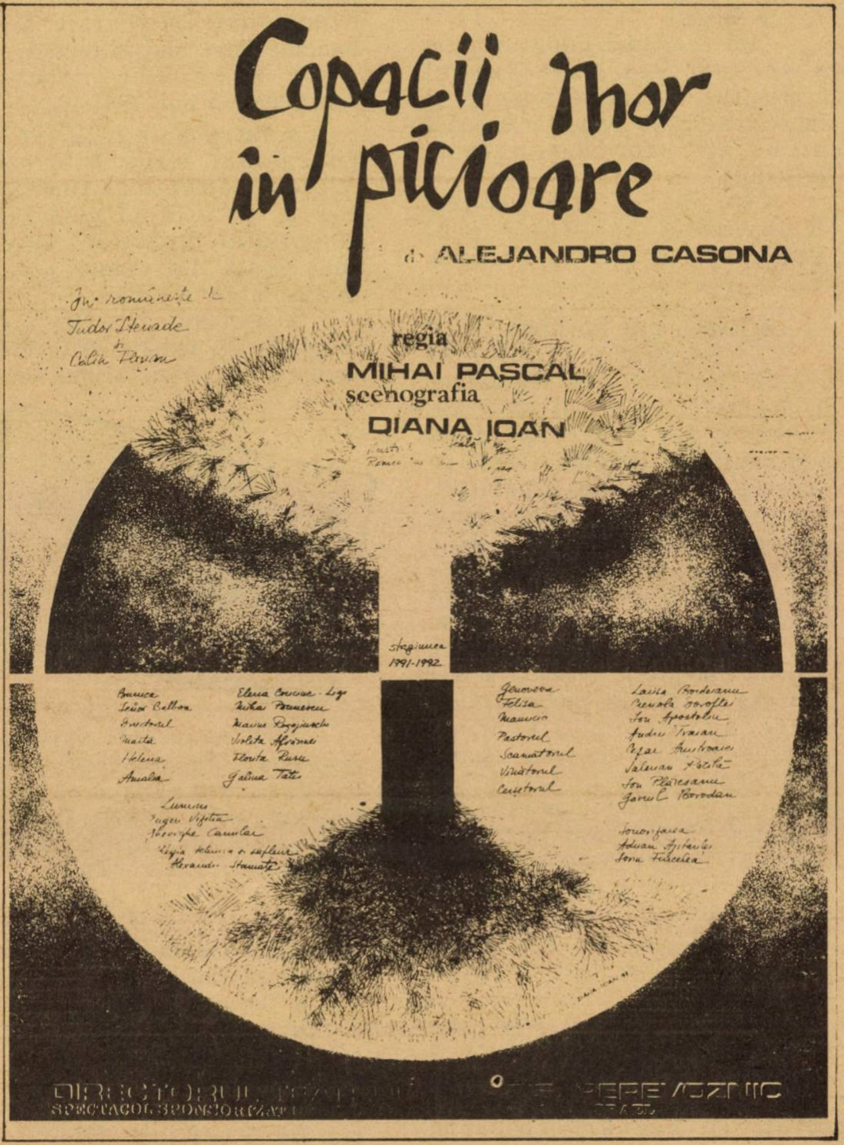
Copacii mor în picioare
de ALEJANDRO CASONA
În românește de Tudor Steriade și Călin Florian
regia
MIHAI PAȘCAL
scenografia
DIANA IOAN
stagiunea 1991-1992
Bunica Elena Coriciuc-Ligi
Señor Balboa Mihai Păunescu
Directorul Marius Rogojinschi
Marta Violeta Afrăsinei
Helena
Amalia
Genoveva Larisa Bordeianu
Felisa
Mauricio
Pastorul
Scamatorul
Vînătorul
Cerșetorul
Lumini
Sonorizarea
DIRECTORUL TEATRULUI ... PEREVOZNIC
SPECTACOL SPONSORIZAT

ANUNȚURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEȘTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAȚI – IAFFO
TEL. 03 – 744787

LUMEA ROMÂNEASCĂ

• Regele

"De cele mai multe ori, am observat asta de-a lungul timpului, antisemitismul şi înclinările spre totalitarism sînt probe ale unor mari carenţe sufleteşti".

(Mihai I, în cartea "Convorbiri cu Mihai I al României", de Mircea Ciobanu, Buc., 1991)

• Evreii din Dorohoi

"... Existenţa evreilor în oraşul Dorohoi este semnalată în documentele sec. al XVII-lea. Numărul lor a crescut după pogromul din Polonia (1648) pe vremea lui Bogdan Hmelniţki. Menţionez că, în vechiul cimitir evreiesc situat în capătul sudic al Bulevardului Victoria, exista prin anul 1953 o piatră funerară la mormîntul unui evreu datînd din anul 1652. Piatra funerară, lucrată din gresie masivă, a fost distrusă în partea superioară de către agenţii modificatori externi care au acţionat asupra ei în decurs de peste trei secole. Un cercetător amator al Comunităţii din Dorohoi (domnul Cotter Manaşcu) mi-a tradus ceea ce a mai rămas din vechiul epitaf: «IAKOB, fiul domnului Eliezer... miercuri... Cheşvan, anul (5)413, după computul mic...».

Evreii au animat, pe vremuri, viaţa economică a oraşului nostru, fiind negustori pricepuţi, buni meseriaşi (croitori, cizmari, cojocari, ceasornicari etc.) şi cu iniţiativă în mica industrie. S-au identificat cu aspiraţiile dorohoienilor băştinaşi, participînd activ la prosperitatea economică, cît şi la viaţa politică, administrativă şi culturală a oraşului.

Să urmărim cîteva aspecte ale activităţii evreilor din oraşul Dorohoi în primele decenii ale secolului XX:

- În anul 1910 a luat fiinţă şcoala israelită care a funcţionat pînă în anul 1948. "Alianţa Israelită Universală" din Paris a împrumutat Comunităţii din Dorohoi suma de 30.000 lei pentru a înfiinţa o şcoală de băieţi şi fete.
- Grădiniţa de copii a funcţionat în spatele Şcolii Israelite între anii 1910-1941.
- Liceul evreiesc a funcţionat în anii 1941-1943.
- Între anii 1922-1942 au funcţionat două biblioteci: "Cercul cultural al tineretului evreu" şi "Cercul cultural al tineretului muncitor" care au luat fiinţă din comasarea mai multor biblioteci mici.
- Spitalul Israelit a luat fiinţă la 26 martie 1920. Primul medic a fost Aizic Schlaicher.

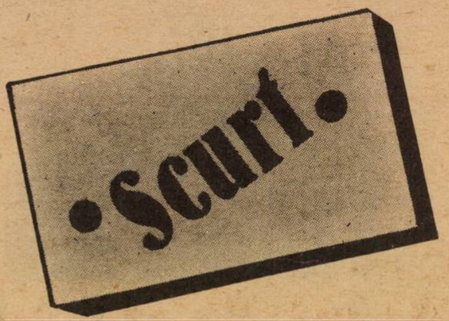

- În anul 1941 existau 21 sinagogi. În prezent sînt 3. Fiecare sinagogă avea un comitet numit "Eforia Sinagogii" şi se întreţinea din contribuţia enoriaşilor. În secolul XX au fost 25 rabini dintre care amintim: Drimer Rafael, Schachter David, Marilus Maier, Waserman Pincas etc..(...)
- Baia comunităţii evreilor a fost construită în anul 1921 şi a intrat în funcţiune în 1922.

o Societatea filantropică "Lumina Vieţii" ("Or Haim") a luat fiinţă la 6 iunie 1914.

- Organizaţia sportivă "Macabi" concura la supremaţie cu echipa autohtonilor "Vulturii".
- Din rîndul evreilor s-au ridicat intelectuali care au făcut cinste oraşului: scriitori ca: Ştefan Antim (Wexler), Saşa Pană (Alex. Binder), Moldov (Taingiu), Ion Călugăru (Croitoru I. Buium); medici ca: Segal Cezar, Danilov Bercu, Marcovici Leon, Guldman Norbert, Sigal Mendel, Axler Isac etc.; profesori: I. Anderman, Robinsohn Levi, Scheib Otto, Haller Iacob, Marcovici, Datholo etc.; avocaţi şi magistraţi: Rapaport Ozias, Lozneanu Peter, Haifler Solomon şi alţii; ingineri: Cohn Paul, Lozneanu Stelian, Eager Carol ş.a. (...)

Evreii din Dorohoi au luptat alături de români pentru independenţa şi apărarea graniţelor României.

Îmi amintesc cu drag de colegii de şcoală ca: Moişe Eleim, Berariu I. Nathan, Iager L. Moritz, Marcovici I. Leon, Löenschn Jak, Waisman A. Haim, Segenreich F. Leon sau de cei cu care am făcut armata şi concentrările ca: Şaiovici Iancu, Hermansdorf Martin, Heines Idel, Iager Jak, Calmanovici A. Leon, Cherbis A. Simon, Linscher Rubin, Landman Leon Gabriel ş.a.

De Paştele lor ne înfruptam cu pască evreiască iar de paştele nostru mîncau şi ei cu noi cozonac, pască şi ouă roşii. Nu lipseau glumele nevinovate, academice, inerente tinereţii. Din perioda postbelică îmi apare mereu în faţa ochilor figura bunului meu prieten, profesorul Scheib Otto, cît şi a multora dintre elevi. Sînt amintiri plăcute din timpuri apuse!"

(Fragment dintr-un articol de Octav Guţic, profesor emerit, în "Tribuna Dorohoiului", nr.5/1991)

• Şah şi politică de cadre

"... N. Ceauşescu (...) era incult. (...) Prima dată cînd am constatat acest lucru a fost în 1951, cînd am primit însărcinarea să-l ajut să scrie două articole pentru *Scînteia*, din ordinul lui Gheorghiu-Dej. Era secretar al U.T.M. Conducătorii comunişti nu se mulţumesc, în general, cu puterea, ei vor să aibă şi

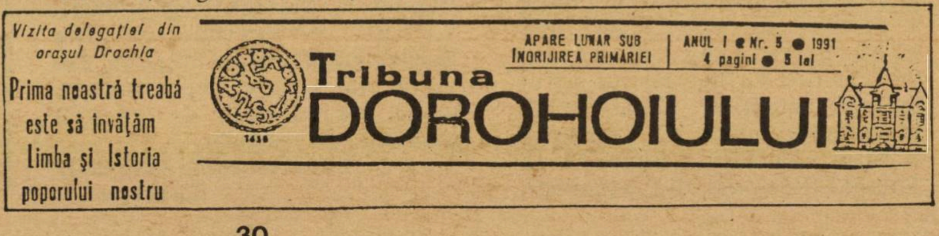

Vizita delegaţiei din oraşul Drochia

Prima noastră treabă
este să învăţăm
limba şi istoria
poporului nostru

APARE LUNAR SUB ÎNGRIJIREA PRIMĂRIEI

ANUL I ● Nr. 5 ● 1991
4 pagini ● 5 lei

Tribuna
DOROHOIULUI

prestigiu social, aşa că vor să publice cărţi, articole. Atunci m-am întîlnit cu el şi i-am spus că cea mai bună metodă era ca el să facă iniţial un proiect în care să-şi expună ideile pe care doreşte să le evidenţieze. El a făcut acest lucru, scriind un text de mînă; cînd mi l-a adus, am rămas îngrozit. Despre sintaxă nici nu încăpea vorba, dar nu ştia ce sînt alea liniuţă, punct, virgulă, că o frază se începe cu literă mare. În ciorna pe care mi-o adusese aceste semne nu existau. Adică era un om cu patru clase primare, ca şi coana Lenuţa. Da, România a fost condusă peste douăzeci de ani de doi oameni cu patru clase primare. Pe urmă ne-am mai întîlnit în diferite ocazii şi cred că reuşisem să-l cunosc bine. Era devorat de ambiţia de a ajunge cît mai sus, şi cît mai repede. Cu siguranţă, cînd am lucrat la acele articole, şi-a dat seama că eu mi-am dat seama cît de incult e. A trebuit să-i explic o serie de lucruri elementare şi faptul acesta nu mi l-a iertat toată viaţa. Era foarte răzbunător. Se ştie, de pildă, că pe toţi cei cu care juca şah în închisoare şi-l băteau, nu-i ierta. Îi urmărea şi se răzbuna pe ei pentru că a pierdut la şah..."

(Silviu Brucan; dintr-un interviu acordat ziarului "Tineretul liber", Bucureşti)

• După ce l-au ucis pe Christos

"... Ştiu că nouă, pămîntenilor, nu ne este permis a Te judeca pe Tine, Doamne. N-am făcut-o şi n-o voi face. Dar n-ar strica să mai trimiţi cîte un apostol printre fii (sic) lui Israel, să-i mai urecheze pe cîte unii pentru că nu mai au frică de Tine, Doamne. După ce Ţi-au ucis Fiul i-ai răspîndit pe toate meridianele să pătimească. Şi nu cred că-Ţi este cu supărare, Doamne, că nici ca o pîră nu trebuie luată, dacă-Ţi voi spune că unii din urmaşii lui Israel, în loc să mulţumească pentru găzduirea ce li s-a făcut, caută pe orice cale să asuprească populaţiile băştinaşe. De ceea ce se petrece la noi, cred că ai cunoştinţă, Doamne, şi nu trebuie să-Ţi mai ofer eu date în plus. Se vede treaba că pe la noi au nimerit mai mult urmaşii lui Iuda decît ai lui Moise. Şi n-am zice nimic dacă şi-ar vedea de îndeletnicirile lor tradiţionale. Dar pe lîngă negoţ şi finanţe, urmaşii ucigaşilor Fiului Tău se îndeletnicesc în ultima vreme mai ales cu politica. Au făcut ei ce-au făcut pe la sfîrşitul deceniului doi al acestui secol şi i-au băgat pe vecinii noştri de la răsărit într-o mocirlă din care abia astăzi, la sfîrşit de veac şi de mileniu, încearcă să iasă. Mocirla au intitulat-o comunism, după preceptele a doi evrei aciuiţi prin Germania.

Suportară bieţii ruşi noua orînduire în fruntea căreia s-au instalat, în mod cu totul neîntîmplător, indivizi cu nume neslave: Braunştein (Troţki), Fişman, Rozental, Faerman, Guhelman etc. circa şaptezeci de ani. (...)

Numai că urmaşii fariseilor nu s-au mulţumit cu stricarea orînduielilor din Rusia şi au exportat experimentul şi la noi şi la alţii. Şi tot într-un mod cu totul neîntîmplător ne trezirăm, Doamne, în fruntea statului şi a partidului unic cu oameni căliţi în luptă precum: Ana Pauker, Chişinevschi, Teohari Georgescu, Silviu Brucan etc. care, în dorinţa lor nestrămutată de a purifica rîndurile noastre, trimiseră la Canal români de frunte iar pe conducătorii politici, în frunte cu Mareşalul Ion Antonescu, îi împuşcară cîineşte..."

(Dintr-un editorial de Ilie Neacşu, în săptămînalul "Neamul Românesc", Bucureşti)

• Pecingine

"... Dacă asociem deschiderea oferită puzderiei de oficine de spionaj şi diversiune mascate sub firmele zecilor de asociaţii şi fundaţii, cu procesele abuzive intentate unor personalităţi politice şi militare din vechea conducere, patrioţi confirmaţi de o întreagă istorie cu scoaterea masivă a ofiţerilor din contra-informaţii făcută la ordinul direct al CIA; adăugînd relansarea ofensivei calomnioase împotriva Armatei, totul coroborat cu imensa neruşinare a ofensivei iudaice întinsă ca o pecingine de la Tel Aviv în Congresul SUA şi de acolo cu obedienţe lingave la Bucureşti, lucrurile încep să se contureze..."

(Din articolul "A sosit ora", de Radu Theodoru; în "Neamul Românesc", Bucureşti)

• Asasinii erau...

"... Fiarele cu chip de om care au inventat cele mai inimaginabile torturi aplicate sutelor de mii de oameni nevinovaţi (cca 400.000) în perioada postbelică au fost EVREI! (...) Deci nu români! EVREI!..."

(Din articolul "Stalin, Vîşinschi, Ana Pauker, Nicolski", de lt. col. (r) Ioan Piersic; în "Neamul Românesc", Bucureşti)

• Ambasadorul Israelului la Bucureşti: indezirabil

"... Să punctăm numai cîteva nume, care în planul intern al mass-mediei din România nu se abţin să aducă afronturi şi jigniri poporului nostru, ca: (...) ambasadorul statului Israel la Bucureşti, într-o ţară civilizată şi cu personalitate în politica sa externă, de mult timp făcea obiectul să fie indezirabil la Bucureşti, dar numai ministrul de externe nu ştie nimic, deoarece influentul ambasador se favorizează reciproc cu conaţionalii săi din România, acoperindu-şi reciproc interesele şi matrapazlîcurile..."

(Din articolul "Interesele ţării reflectate în activitatea diplomatică", de general maior (r) Dumitru I. Dumitru; în "Neamul Românesc", Bucureşti)

• Diversiune pusă la cale de evrei

"– Care este opinia dv. cu privire la această presiune deosebit de puternică pentru ca acest partid ("România Mare, n.n.) să fie trecut în afara legii?

– Eu cred că la mijloc este o diversiune în special a evreilor."

(Dintr-o convorbire a lui N. Ţone cu Eugen Barbu,

directorul ziarului "România Mare" şi vicepreşedinte al partidului cu acelaşi nume; în "Tineretul liber", Bucureşti)

... şi o diversiune pusă la cale de alţii

"După o lungă şi ingrată uitare, figura marelui om de stat Armand Călinescu a fost readusă în memoria bucureştenilor, cu o modestă placă comemorativă, amplasată în micul părculeţ din capătul bulevardului Eroilor. Aici a fost asasinat, la 21 septembrie 1939, primul ministru Armand Călinescu. (...) În ultimele zile, sute sau chiar mii de trecători s-au cutremurat de oroare: monumentul lui Armand Călinescu a fost profanat, marmura albă fiind acoperită cu dungi verticale şi orizontale de culoare roşie, figuri menite să ne ducă imediat cu gîndul la "Gardul de fier". Am auzit şi comentarii în acest sens.

Am lucrat 18 ani în munca de informaţii, cunosc bine mentalităţile şi modul de acţiune proprii legionarilor, fapt pentru care afirm tare, răspicat: Aceasta nu este "opera" foştilor legionari! Aici avem de a face cu acea organizaţie criminală de inspiraţie străină, care a declanşat diversiunea antisemită în scopul izolării României pe plan internaţional. Miroase a K.G.B. şi a *Europa.*

Ca simplu cetăţean întreb: Ce face S.R.I.-ul? Cum ne apără interesele naţionale?

(Paul Cernescu; în "Expres-Magazin", Bucureşti)

• Deputat liberal

RED. Ni se reproşează pogromuri, holocausturi şi asasinate în masă împotriva evreilor din Iaşi şi din Basarabia. Nu credeţi că se ignoră, cu bună ştiinţă, cauzele reale ale unor întîmplări? Istoricitatea şi, deci, cauzalitatea lor?

Aron Todoroni Exact asta se face! Se uită că acţiunile românilor s-au desfăşurat în zona frontului, acolo unde populaţia evreiască reprezenta jumătate (la Iaşi, de exemplu). Or, această populaţie, cunoscută ca adeptă a comunismului, s-a dedat la manifestări antiromâneşti şi prosovietice.

RED. "New York Times" condamnă Parlamentul României pentru a-l fi omagiat pe Antonescu şi, luînd de bune acuzaţiile înscenate de sovietici, îl numeşte pe mareşal "criminal de război".

A.T. Neruşinarea e mare. Să culpabilizezi o ţară şi un popor pe care le ştii doar din auzite. Este revoltător. Vinovaţi sîntem însă şi noi, nearătîndu-le pînă unde ţin prerogativele lor şi de unde încep ale noastre

RED. În directă relaţie cu aceasta: reţin figurile vinovate, spăşite ale politicienilor români participanţi la adunarea de comemorare a evenimentelor din 1941, de la Iaşi. Consideraţi sentimentul naţional desuet sau condamnabil?

A.T. Răspund indirect. Printre idolii mei se numără: I. Petrovici, I. Lupaş şi Oct. Goga, toţi din Partidul Agrarian, toţi mari patrioţi. De altfel, prin 1937, în tinereţea mea, aveai senzaţia că toată lumea-i legionară. Legionarismul reprezenta atunci seva cea mai pură a naţionalismului românesc.

RED. Cum apreciaţi atitudinea dlui Ellie Wiesel evreu născut la Sighet?

A.T. ...Posesorul Nobelului, născut la Sighet, ne-a dat lecţii de democraţie în limba engleză, cu un gest ameninţător. Dincolo de hotare ne-a ponegrit. Şi tot ameninţare se cuprinde şi în promisiunea de a organiza un congres al evreimii europene sau chiar mondiale la Sighet. Socotesc mîndria naţională grav rănită.

(Dintr-o convorbire între d. Aron Todoroni, deputat de Hunedoara din partea Partidului Naţional Liberal şi dna Natalia Vasiu de la cotidianul "Cuvîntul liber")

• "Iese abur din bolnave"

"... La Institutul oncologic din Bucureşti se moare de frig. Reghina Vârvici descrie situaţia disperată de acolo, în "Curierul Naţional". "Iese abur din bolnave cînd ridicăm pătura de pe ele", spune asistenta-şefă din secţia de iradiere a zonelor atacate de cancer. Operaţiile se fac în acelaşi frig, plăgile, rănile se cianozează, nu se mai vindecă din cauza aceleiaşi temperaturi scăzute. De trei săptămîni la Oncologie, ca şi la Spitalul Clinic Fundeni a dispărut apa caldă. Întreg instrumentarul medical e rece ca gheaţa..."

(Dintr-un reportaj de Radu Călin Cristea, difuzat la "Europa liberă")

• Preţuri

"... Preţurile au devenit aproape prohibitive pentru multe categorii de oameni cu cîştiguri medii. Au crescut tarifele poştale, s-a scumpit telefonul, au crescut preţurile medicamentelor, ceea ce afectează în primul rînd bătrînii, pensionarii, bolnavii. Subvenţionate sau nu, multe produse sînt deficitare: aprovizionarea cu pîine e o problemă, calitatea ei e submediocră, iar acolo unde e de calitate, preţul variază între 20 şi 25 de lei. Zahărul e de asemenea deficitar, şi în multe locuri abia acum se dau "raţiile" pe august, septembrie şi octombrie. Nu se găseşte ulei, produsele lactate, brînzeturile şi untul sînt o raritate. Paradoxal, se găseşte carne. Încă şi mai paradoxal, ziarele vorbesc de o supraproducţie de carne. Depozitele frigorifice ale abatoarelor sînt blocate de peste 54.000 de tone de carne, 500.000 de porci şi mii de bovine aşteaptă sacrificarea. Însă preţurile fac inaccesibilă carnea care stă pe tejghea. Nu oricine şi nu oricînd îşi poate permite să dea 500 de lei pe o pungă cu două kilograme de carne de porc, cu os. Practic, doar subprodusele şi oasele sînt sub o sută de lei kilogramul. Minimum pe kilogramul de carne care să merite acest nume este de 176 de lei.

Piaţa ţărănească, departe de a fi abundentă, nu e mai puţin scumpă. Practic, diviziunea pentru cele mai neînsemnate produse, cum ar fi o legătură de pătrunjel, este de zece lei..

LUMEA ROMÂNEASCĂ

Brînzeturile se vînd cu prețuri variind între 250 și 360 de lei kilogramul. Nu se prea găsesc cartofi și cînd se găsesc costă între 50 și 60 de lei kilogramul, prețuri similare cerîndu-se și pentru kilogramul de ceapă, fructele, doar mere și pere, variază între 50 și 80 de lei kilogramul. Doar varza e într-o oarecare abundență și la un preț cît de cît accesibil, între 8 și 10 lei kilogramul. În magazinele alimentare se găsesc mezeluri și alte produse din carne, nu fără coadă, desigur, la prețuri între 200 și 810 lei kilogramul..."

(Dintr-un reportaj de N. C. Munteanu, la "Europa liberă")

- **Valută**

"Casele de schimb valutar din Capitală au fost asediate și ieri. (...) Cel mai ridicat curs, la Casa de schimb valutar de pe Smîrdan: 234 lei dolarul la cumpărare și 245 la vînzare. Acestea erau cursurile afișate, dar de vîndut nu prea se vindea. În schimb, lumea a început să se organizeze, să întocmească liste cu cei care doresc să cumpere valută. La ora 12,00 la Banca Agricolă erau înscrise 83 de persoane, iar la ora 12,30 la Banca Română pentru Dezvoltare – 101 persoane. Cum vînzările de valută se efectuează la casele de schimb numai în limita cumpărărilor, listele nu foloseau la nimic. De fapt, afacerile se fac în stradă, unde o armată de "magi" ai bursei negre te întîmpină de la distanță cu cuvintele: "Plătesc mai bine decît banca". Și chiar plătesc! Ca apoi să-i revîndă prin ganguri, cu un cîștig de 10-20 lei la dolar."

(Dintr-o relatare a lui Ilie Ștefan, în "Libertatea", București)

- **Mica publicitate**

DORESC să mă căsătoresc cu o tînără avînd vîrsta între 30-40 ani, frigidă, modestă, cu domiciliul în București; tel 55.45.32

(Din "România liberă")

VREȚI să deveniți membru la Casa de Ajutor Reciproc pentru decese? Condiții foarte avantajoase. Tel. 78.20.14

29/1,65/65, balanță doresc prietenie cetățean străin, oferte serioase care poate locui la mine. Ionescu Aura, Topolnița 12, bloc M 44, apartament 3, sector 5.

TÎNĂR drăguț, tandru, brunet 22/1,81/72, fecioară plutesc prin constelația iubirii cu speranța de a găsi o parteneră brunetă cu ochi albaștri, suplă, simpatică. Tel. 16.20.07

VÎND tablou ulei carul cu boi, 27 ani, Andrei. Preț 15.000 lei. Tel. 46.17.91

VĂ VISAȚI milionar? Obțineți informații trimițînd 100 lei la CP. 16-39 București.

BIJUTIER 23/175/65; Argument: caut funsție pe domeniu vast cu grafic ondulat, spațiu sentimental cu aplicații concrete. Dan. 88.42.68

STUDENT 23/175/65, dăruiesc clauza fetei celei mai favorizate și 50% acțiuni de bursă a vieții. Mihai. 88.42.68

(Din "Exclusiv publicitate" nr.54/91, reprodus în "Fraierul român", București)

- **Decese**

Vasile Vasilache jr. (n. 1941), compozitor de muzică ușoară. Cîteva piese de succes: *Ploaia și noi, Vechiul pian, Să cînte iubirea.* A fost fiul marelui actor de revistă Vasile Vasilache. Internat în spital în urma unui infarct, Vasile Vasilache jr. ar fi hotărît, după unele mărturii, să-și ia viața, rupîndu-și firele de transfuzie.

Ion Ganga, fost component al echipei naționale de hochei pe gheață a României și antrenor al echipei de hochei a clubului *Steaua.*

Constantin Chiriță (n. 1925, Vaslui), romancier, reprezentant de seamă al literaturii pentru tineret și copii. Cîteva cărți: *Întîlniri* (1959); *Oțelul* (1962); *Cireșarii* (cinci volume 1956-1968, scrieri ce i-a adus o mare popularitate în rîndurile tinerilor cititori); *Trandafirul alb* (1964). Decedat în Germania, unde emigrase la finele deceniului 9, Constantin Chiriță a fost înhumat la cimitirul din Poiana Țapului, România.

Leonida Neamțu (n. 1934), prozator, autor de romane polițiste, la Cluj.

Ionel Budișteanu, violonist, la București.

PIETRE FUNERARE,
MARMORĂ ȘI GRANIT

NAFTALI FRIEDMAN

Fost Engler Friedman,
din București,
Șoseaua Giurgiului
și Filantropia

T. A. – KIRIAT SHAUL
Tel.: 471594, 476279

- PREȚURI CONVENABILE
- VENIM LA DOMICILIU
- EXECUȚIE IREPROȘABILĂ
- ÎNLESNIRI DE PLATĂ

VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE

●

SE PRIMESC COMENZI
ATÎT PENTRU KIRIAT SHAUL
CÎT ȘI PENTRU HOLON

LA MULTI ANI 1992!

HARRY LEIBOVICI

* ASIGURĂRI *
Tel Aviv – Dereh Petah Tikva
44, et. V
Tel. 5377182 – 3
Prețuri avantajoase pentru
olimii români
VORBIM ROMÂNEȘTE

HOLD-UP

MĂRTURIE: BANDA LUI IOANID

ATACĂ DUBA CU BANI

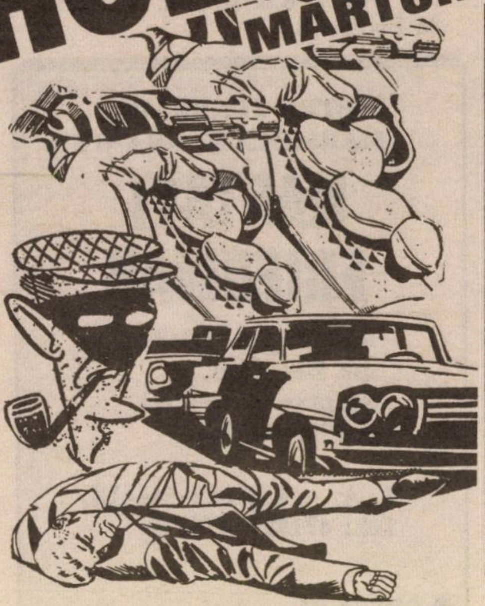

București, 1959. Un *hold-up* neobișnuit "aruncă în aer" opinia publică: cîțiva indivizi mascați au atacat o dubă a Bancii naționale, furînd doi saci cu bani: circa două milioane de lei. Dar nu lovitura în sine a uluit lumea. Ci identitatea autorilor. Aceștia nu erau gangsteri cu cazier, ci făceau parte din "elita" politico-culturală a epocii: un colonel de miliție, sus-pus, un savant atomist, un istoric, un ziarist, profesor de gazetărie... În plus, toți erau evrei. Toți. Pînă la unul.

Apoi a venit procesul, cu ușile închise și sentințe capitale.. Apoi, întrucît cazul părea neverosimil (cum se poate așa ceva?), securitatea a produs un film, "Reconstituirea": eroii hold-up-ului puteau fi văzuți repetînd în fața camerei de luat vederi faptul săvîrșit. Filmul, calificat "de uz intern", a fost prezentat în fața cîtorva sute de activiști de partid, ziariști de la "Casa Scînteii"... Apoi, tăcere. Trei decenii de tăcere. Ciudată.

Acum, unul dintre ofițerii de miliție care s-au ocupat, la vremea respectivă, de cercetarea cazului, col. Adrian Horăscu,, s-a hotărît să vorbească. Relatarea lui, consemnată de Adrian Enulescu, a apărut în *Lumea liberă*, din New York (o publicație niciodată plictisitoare...).

Reproducem capitolele esențiale ale relatării, respectînd întru totul stilul autorului.

În acea dimineață, martorii oculari, aflați la ferestrele maternității Giulești, doctori sau paciente, sau trecători ocazionali, au putut vedea derulîndu-se sub ochii lor o scenă demnă de un western american. Cinci indivizi, mascați cu diferite măști de carnaval, plus o femeie ținînd în mînă un automat, care în timpul atacului a dansat, îndemnînd trecătorii să treacă mai repede că se... filmează, au jefuit dubița de bani, după un plan bine pregătit, dezarmînd șoferul și însoțitorul care, imobilizați fiind, au putut urmări cum dispar doi saci plini cu bani însumînd două milioane de lei, transferați într-un taxi care avea să se piardă în urma prafului lăsat, dispărînd înspre cheiul Dîmboviței. (...)

Pentru a înțelege mai bine derularea acestui enigmatic caz, voi începe cu descrierea principalilor autori, toți avînd studii superioare și aceeași origine evreiască, autori care au invocat, în cadrul procesului, drept scop al jafului dorința de a-i ajuta pe evreii care doreau să plece definitiv din țară și care rămăseseră fără servicii, fiind nevoiți să-și vîndă toate bunurile personale pentru a supraviețui. În realitate, însă, vom vedea că scopul a fost altul, prin cheltuirea a două sute de mii de lei, în aproape trei luni de zile, prin marile restaurante.

CUMNATUL LUI ALEXANDRU DRĂGHICI

Principalul organizator al jafului a fost colonelul de miliție, trecut în rezervă, Ioanid Alexandru, zis Lică, pe numele lui adevărat Grumberg. De menționat că toți evreii care au intrat în miliție și în general în Ministerul de Interne erau "sfătuiți" să-și schimbe numele, românizîndu-l.. Tatăl lui Ioanid Alexandru, bătrînul Grumberg, avea pe strada Izvor, colț cu Alexandru Odobescu, o tipografie, "Tipografia Marvan", și în afara lui Alexandru mai avea un fecior, Paul Grumberg, românizat și el prin adoptarea numelui Ioanid. Alexandru, care se născuse în Bucureștiul anilor '30, este încadrat ca civil la serviciul pașapoarte, încă de tînăr. Cînd s-a hotărît ca acest serviciu să treacă la Ministerul de Interne, s-a pomenit îmbrăcat în uniformă, primind gradul de locotenent major. În urma căsătoriei cu cumnata lui Alexandru Drăghici, pe atunci Ministru de Interne, căsătorit cu sora soției lui Ioanid, ambele surori instalate în fruntea cadrelor din C.C. al P.M.R., Alexandru Ioanid este trecut la IGM – Inspectoratul General al Miliției – cu gradul de căpitan, ajungînd într-un an colonel și... directorul Miliției Judiciare pe întreaga țară.

Fiind foarte iubit în rîndul subordonaților, cărora le asculta toate păsurile, nimeni nu-l vorbea de rău. Înconjurat numai de evrei, numiți în funcții importante, printre care și ajutorul său, colonelul Șerban Samson, doctor în drept, subdirector al judiciarului pe întreaga țară, colonelul Ioanid Alexandru avea puteri depline, intrînd cînd voia la Ministrul de Interne, cumnatul său, Alexandru Drăghici, la generalul Staicu Stelian, șeful IGM, cît și la generalul Filip Aurel, șeful Miliției Capitalei.

Ajunși aici, să deschidem o paranteză despre ascensiunea acestui general neștiutor de carte, și el cumnat cu un alt mare conducător din acea vreme, Emil Bodnăraș. Filip Aurel, tîlhar de profesie, din Iași, jefuia negustorii și țăranii care veneau la tîrg, luîndu-i de gît direct din căruţă, el fiind un plăvan înzestrat cu o forţă herculeeană. Banii pe care acesta îi fura astfel ajungeau în visteriile P.C.R., aflat pe atunci în ilegalitate. Odată ajuns la putere, partidul l-a numit într-o funcţie importantă din miliţie pe fostul tîlhar, cotat acum drept ilegalist, cu toate că dosarul lui, cu cazier cu tot, se află şi acum în arhivele Miliţiei Capitalei. Dar, cum în această funcţie îi trebuiau şi studii superioare, tot partidul îl ajută ca într-o săptămînă să-şi termine Facultatea de Drept!

Luni s-a înscris la examen iar sîmbătă, în fastuosul său birou, a dat şi a luat, bineînţeles, examenul, cu diplomă cu tot. De liceu nu se ştie nimic. Se ştie însă că în rîndul miliţienilor era poreclit Generalul-Soldat sau Soldatul Filip!...

ÎNTR-O NOAPTE, CU PISTOALELE, LA TIMIŞOARA

Să revenim acum la "cumnatul" nostru, Ioanid Alexandru, care, obişnuit de acum cu o viaţă mondenă, era de fapt un aventurier căruia îi plăceau femeile, băuturile fine şi ţigările americane, fiind ahtiat după muzica occidentală, cotată atunci ca fiind muzică decadentă. Cheltuind mult, îi trebuiau în permanenţă bani mulţi, aşa se face că a început să dea lovituri chiar de pe vremea cînd încă era colonel, fapt mărturisit de el în timpul procesului, amintind de o lovitură pe care a dat-o la Timişoara în timpul unei delegaţii avînd scop de prevenire şi control al Miliţiei din judeţul Timiş, delegaţie din care a făcut parte şi Adrian Horăscu.

Contrar obiceiului, cînd Ioanid Alexandru stătea tot timpul cu echipa de control pe care o conducea, cazînd-o în cele mai luxoase hoteluri, el plătind toate mesele festive, într-o după-amiază dispare, nemaivenind decît dimineaţa următoare, cînd, în sediul Miliţiei judeţului Timiş, în prezenţa lui, se raportează că în cursul nopţii doi ofiţeri de miliţie, un colonel şi un maior, au simulat un control de asigurare a casieriei centrale, unde se colectau banii de la restaurante şi magazine alimentare, sub ameninţarea armelor jefuind 50.000 lei, dispărînd după imobilizarea casierului. În realitate, aceşti ofiţeri erau fraţii Ioanid Alexandru şi Paul care, schimbîndu-şi fizionomia feţei, prin machiaj, nu au putut fi identificaţi.(...)

Avînd în permanenţă conflicte cu soţia, din cauza relaţiilor extraconjugale, aceasta se plînge surorii sale, doamna Ministru, care-l toarnă soţului ei, ministrul, care, la rîndul lui, ia hotărîrea de a-i da o lecţie "cumnatului curvar", scoţîndu-l din miliţie temporar şi mutîndu-l la "munca de jos", ca şef al Inspecţiei Comerciale de Stat, în cadrul Ministerului Comerţului Interior, cu perspective ca, după pocăinţă, să se reîntoarcă în miliţie.

Paul Ioanid, născut în Bucureşti şi tot Grumberg, fratele mai mic al lui Alexandru Ioanid, a fost un tînăr studios şi serios pînă cînd a fost atras de mirajul luxului în care se lăfăia fratele mai mare. De profesie inginer, ajunsese candidat în ştiinţe atomice, după unii chiar unicul în acele timpuri, urmînd să facă o specializare în domeniu, la Moscova. Avînd biletul de avion în buzunar, a fost arestat chiar de pe scara avionului! A fost atras în bandă de promisiunile fratelui mai mare, care l-a asigurat de protecţie.

Igor Săveanu, şi el inginer, nu a apucat să-şi profeseze meseria niciodată. Este racolat în Securitate imediat după terminarea facultăţii (...) apoi îndepărtat din Securitate, fiind uşor atras în bandă de către Ioanid Alexandru.

M. Săveanu, soţia lui Igor, este luată de soţul ei în bandă.

Au mai participat la jaf încă doi protagonişti, titraţi şi ei, avînd funcţii importante la Academia Ştefan Gheorghiu. Un profesor şi un ziarist, cărora sursa noastră de informaţii nu le mai reţine numele.

Aceasta fiind, deci, echipa de lucru a ex-colonelului Ioanid, să urmărim acum desfăşurarea evenimentelor.

ANTRENAMENTELE SAU NIŞTE CAPIŞOANE PE CAPUL ŞOFERILOR DE TAXI

Pe piaţa bucureşteană rutieră, apare la un moment dat un fenomen nemaiîntîlnit pînă atunci. Şoferii de taxi se pomeneau cu patru indivizi în maşină, cerîndu-le să-i ducă în cartiere mărginaşe. De regulă, acest lucru se întîmpla pînă-n miezul nopţii. La prima vedere păreau nişte indivizi eleganţi şi distinşi, care nu dădeau cu nimic de bănuit şoferilor de taxi, şoferi care, odată ajunşi în zonele solicitate, se trezeau cu cîte un capişon pe cap, daţi jos din maşini şi băgaţi într-o curte, abandonaţi sub ameninţarea că, dacă îşi vor da jos capişonul de pe cap înainte de 15 minute, o să le pară rău, promiţîndu-li-se că maşinile nu vor păţi nimic, urmînd să le găsească a doua zi. Erau sfătuiţi, de asemenea, să nu anunţe miliţia.

Alertată, miliţia trece la prelucrarea tuturor şoferilor de taxi, punîndu-le la fiecare în parte semnale luminoase, pe care trebuiau să le folosească în cazuri similare. După această măsură, fenomenul de sechestrare a maşinilor nu a mai apărut, trăgîndu-se concluzia că făptaşii erau din interiorul miliţiei sau că aveau acces la datele ei. În realitate era Lică Ioanid, ex-colonelul de miliţie, care avea acces peste tot şi era pus la curent cu tot ce se întîmpla în miliţie, înlocuitorul lui la direcţia judiciară, colonelul Samson Şerban, cerîndu-i în continuare sfaturile, convins fiind că Ioanid o să revină în miliţie cît de curînd!

În mintea lui, colonelul Ioanid dorea să fie copia fidelă a lui Alimănescu, pe care-l imita de fiecare dată cînd avea ocazia, avînd pe conştiinţă mai multe mortăciuni negre, el fiind un "segregaţionist" care îşi executa victimele prin împuşcare. Asta cînd era în miliţie. După ce a fost îndepărtat de către cumnatul lui, a trecut la partea a doua a programului, cea privind jefuirea unei bănci, după un plan pe care îl pregătise de mult, din dorinţa de a-l depăşi pe Alimănescu, care şi el, după ce fusese scos din miliţie, delapidase o importantă sumă de bani, de pe urma căreia şi-a găsit însă sfîrşitul. (...)

Cunoscînd sistemul de predare a banilor de la Banca de Stat a R.S.R., aflată pe strada Lipscani, de unde în fiecare dimineaţă pleca cîte o dubiţă spre filiala fiecărui sector al Capitalei, studiind toate traseele cu ajutorul maşinilor "închiriate", cel mai vulnerabil li s-a părut cel din Şoseaua Giuleşti, respectiv Banca sectorului 7.

Avînd armele procurate încă din timpul activităţii colonelului, pistoale tip Macarov de 9mm. şi un pistol automat, plus măştile procurate din depozitele miliţiei, unde tot timpul se ţineau carnavaluri, Ioanid Alexandru, zis Lică, dădu culoarea verde, de începere a acţiunii de jefuire, distribuind totodată şi ordinele necesare.

ATACUL: ATENŢIE, SE FILMEAZĂ!

Din staţia de taxiuri de la Universitate aveau să urce într-un Moskvici trei persoane: Ioanid Alexandru, Ioanid Paul şi inginerul Igor Săveanu care, ajungînd dubiţa vizată, obligă pe şofer s-o urmărească îndeaproape.

Al doilea grup, format tot din trei, ziaristul, profesorul şi M. Săveanu, primiseră sarcina să se posteze în faţa Băncii încă de la ora şapte şi jumătate şi să stea în aşteptare.

Cei trei din taxi, care între timp se debarasaseră de şofer, conform obiceiului exersat, abandonîndu-l într-o curte, ajung la locul faptei chiar în momentul descărcării sacilor cu bani. Şoferul şi însoţitorul dubiţei descărcau, glumind, sacii de bani cînd, ca din senin, a apărut grupul celor trei mascaţi, care stătuseră în aşteptare, somîndu-i şi imobilizîndu-i, în timp ce taxiul deja oprise lîngă dubiţă, cu motorul pornit.

Trecătorii erau îndepărtaţi de femeia mascată care, în timp ce dansa cu automatul în mînă, le spunea să se îndepărteze că se... filmează. La geamurile maternităţii, pacientele, ţinînd în braţe mici mogîldeţe, sau cadrele medicale, priveau cu curiozitate la acest carnaval matinal, ai cărui protagonişti încărcaseră deja doi saci voluminoşi în maşina taxi, părîndu-le parcă rău cînd maşina, demarînd puternic, s-a pierdut pe străzile pline de praf ale Giuleştiului, că filmarea s-a terminat atît de repede.

Cînd s-au dezmeticit însoţitorul şi şoferul dubiţei, maşina o luase spre Ciurel, abandonînd un sac de bani, cel mai voluminos, conţinînd un milion de lei, în bancnote de 25 şi 50 de lei. Scena fusese văzută de un băieţel care, jucîndu-se prin apropiere, a observat, după oprirea unei maşini, cum doi oameni au deşertat un sac plin cu bani, urcîndu-se după aceea în maşină şi dispărînd. Relatînd scena mamei sale, aceasta, femeie cinstită, s-a repezit într-un suflet la circa de miliţie 17, din Crîngaşi, care, în scurt timp, a recuperat milionul.

De acolo, taxiul a luat-o spre Academia Militară, fiind găsit abandonat pe str. Dr. Marinescu de către un comandor pensionar care, curios, după ce văzuse maşina oprindu-se în dreptul casei lui, a putut observa, din spate, pe cei cinci pasageri, plus şoferul, în timp ce părăseau maşina, avînd fiecare cîte un rucsac în spate, îndreptîndu-se spre Şoseaua Panduri. Observînd o uşă a taxiului rămasă întredeschisă, comandorul pensionar, curios, se duce către maşină, unde constată existenţa banderolelor cu care fuseseră legaţi banii, banderole avînd înscrise însemnele Băncii Naţionale a R.S.R. Alertînd miliţia, o grupă operativă s-a deplasat la locul indicat, încercînd, după relatările pensionarului, să deseneze un portret-robot, care însă nu a reuşit, datorită faptului că "turiştii" fuseseră văzuţi doar din spate.

Dispărînd, autorii s-au despărţit, urmînd să se întîlnească a doua zi într-un loc stabilit, lăsînd cazul în mînile miliţiei populare, unde deja se declanşase:

ALERTĂ GENERALĂ - REZULTAT: DOUĂ CADAVRE

Lt. col. Horăscu Adrian se afla la ora de raport, ţinută în mod obişnuit, cînd au fost anunţaţi că maşina care transporta banii de la Bancă a fost atacată de o bandă compusă din cinci bărbaţi şi o femeie, mascaţi şi înarmaţi.

Cei care au anunţat primii fuseseră cei de la circa 17 miliţie, din Crîngaşi, care, prin căpitanul Andronescu Nicolae, şeful judiciarului din respectiva circă, cunoscut în tot Grandul sub numele de Zgribu, a raportat Capitalei atacul asupra dubiţei şi abandonarea sacului cu bani.

Acestea erau singurele date deţinute de cei ce urmau să elucideze cazul, la care, mai tîrziu, s-au adăugat găsirea maşinii şi relatările fostului comandor.

Din ordinul lui Ceauşescu, au fost consemnaţi în unităţi toţi lucrătorii miliţiei pînă la prinderea infractorilor.

Printre primele măsuri luate a fost formarea echipelor de control, care aveau misiunea de a urmări marile restaurante în speranţa găsirii unor consumatori care ar arunca cu bani, chefuind seri după seri, instruirea tuturor informatorilor, precum şi înfiinţarea unui registru de înregistrare a tuturor sesizărilor asupra acestui atac. Acest registru însă a avut darul de a satisface dorinţele de răzbunare ale multora, fiind suficient ca un individ să-l reclame pe cutare, chiar şi anonim, că acesta se şi vedea luat în primire de către organele de anchetă, devenind adevărate victime.

Acesta a fost şi cazul mecanicului de întreţinere al Băncii, care locuia la subsolul Băncii, împreună cu soţia şi cei cinci copii, precum şi cu mama lui, paralizată la pat. Acesta, pe baza unei anonime care relata următorul dialog: "–Ce ne facem cu banii ăştia, că nu ne mai ajung deloc? –Lasă, că poate curînd o să avem şi noi bani!", a fost luat, torturat şi anchetat, între două stropiri cu apă, de către colonelul Şerban Samson şi căpitanul Mircea Săgeată. Bătut şi speriat rău, mecanicul moare în timp ce era constrîns fizic, cedîndu-i inima! Este dus la morgă, după ce în prealabil fusese puţin aranjat, cusîndu-i-se nasturii rupţi, punîndu-i-se altă cravată şi declarat mort în alte împrejurări!

A doua mortăciune avea să devină un locotenent major în rezervă, care, denunţat de nevastă, i se găseşte un pistol vechi şi ruginit ascuns în casă. Presupus autor al jafului, acesta, după un tratament adecvat, demn de inchiziţie, moare şi el, tot de inimă, spre satisfacţia soţiei care acum putea să-şi refacă viaţa. (...)

ORDIN: PUNEŢI TELEFONUL LUI IOANID SUB ASCULTARE!

Tot în acel timp au început să apară manifeste sub formă de fluturaşi, scrise de mînă şi multiplicate la şapirograf, avînd caracter antiguvernamental, instigîndu-i pe români la revoltă. Aceste manifeste, duse la laboratorul de grafologie din direcţia specială, unde era director colonelul Zambeti, bun prieten cu Ioanid Alexandru şi care din primul moment a recunoscut scrisul prietenului său, au avut efect de bumerang asupra celui ce le lansase.

Confirmat şi de analiza grafologică, scrisul aparţinînd lui Ioanid trezeşte în mintea prietenului său, colonelul Zambeti, bănuiala că, fiind îndepărtat din miliţie, Lică ar fi putut fi racolat de o putere străină. Zambeti merge la Alexandru Drăghici, raportîndu-i părerea lui în acest caz, ministrului venindu-i ideea de a intercepta telefoanele primite sau date de cumnatul său, dispunînd ascultarea telefonului lui Ioanid de către serviciul T, atît de bine cunoscut, nefăcînd însă nici o legătură cu jefuirea Băncii.

Ancheta ajunge într-un punct mort, după verificarea tuturor infractorilor cu mod de operare asemănător, se ia hotărîrea disperată de a se controla imobil cu imobil, abandonîndu-de orice muncă în alte sectoare din miliţie. Aşa se face că echipele de control, intrînd din casă în casă şi din apartament în apartament, ajung şi în blocul lui Paul Ioanid, fratele ex-colonelului Alexandru Ioanid, urmărit de filaj, avînd postul telefonic ascultat, sub prezumpţia conlucrării cu un serviciu secret străin! Îngrijorat, fratele mai mic îi dă telefon mentorului său, spunîndu-i:

– Măi Lică, în bloc la noi vine o echipă de securişti şi de miliţieni şi îi ia la întrebări pe fiecare. Au fost şi prin alte blocuri, ce zici?!

– Fii liniştit, fii pe pace, eu sînt tot timpul printre ei, n-au aflat încă nimic, iar alea sînt puse bine, în pod la Herşcovici, pe Enăchiţă Văcărescu!

LADA DIN POD

Discuţia fiind înregistrată, cei din serviciul T crezînd că e vorba de tipografia clandestină, investigînd pe strada Enăchiţă Văcărescu, au localizat domiciliul lui Herşcovici, prieten intim al lui Ioanid. Studiind clădirea de cu ziuă, o echipă a intrat în mod fraudulos în pod, în timpul nopţii, cu scule adecvate de spărgători, descoperind o ladă de campanie care adăpostea, în locul tipografiei aşteptate, suma de 800.000 lei, măştile şi armele folosite la jefuirea dubiţei!

Întrebat, Herşcovici recunoaşte ca lada a fost adusă de către fraţii Ioanid, dar că nu are cunoştinţă de conţinut. La deschiderea lăzii cu surprize, Herşcovici s-a văzut închis, condamnat pentru tăinuire.

Stupefacţia a fost generală. Nimeni nu se aştepta la aşa ceva.

Arestat, Ioanid Alexandru (care avea casa pe NIcolae Iorga, în fosta reşedinţă a Ambasadei Franţei, fosta locuinţă a ambasadorului, o casă superbă, avînd intrări cu celulă fotoelectrică, dotată după ultimul strigăt occidental, fiecare cameră avînd cîte un televizor şi cîte un magnetofon) recunoaşte pe loc, dînd o tentă politică, susţinînd că banii fuseseeră luaţi pentru subvenţionarea evreilor care urmau să părăsească ţara. În realitate, Ioanid fusese văzut seară de seară prin restaurante, cheltuind 200.000 de lei cu prietenii lui devotaţi, complici la marea lovitură.

Chiar lt. col. Horăscu Adrian i-a întîlnit la restaurantul Ambasador, înainte cu o săptămînă de arestare, pe toţi şase la o masă, fiind chiar invitat, dar, refuzîndu-i, nici prin gînd nu i-a trecut că ei ar fi putut fi autorii jafului.

Arestaţi cu toţii, Ioanid Alexandru recunoaşte tot, declarînd că el este autorul principal al atacului, inclusiv al atacului Băncii din Timişoara, de pe vremea cînd era încă activ.

În urma rechizitoriului, Tribunalul Militar Bucureşti îi condamnă pe cei cinci bărbaţi la moarte prin împuşcare, sentinţă executată la închisoarea Jilava, în "livada cu pruni", iar M. Săveanu este condamnată la muncă silnică pe viaţă, sentinţă comutată la 25 ani închisoare. Mai tîrziu, în urma unui decret dat de Ceauşescu, pentru toţi deţinuţii politici, este amnistiată şi pleacă definitiv din ţară. În prezent ea se află în Israel.(...)

Nota redacţiei "Minimum"

Cei doi membri ai grupului, ale căror nume d. colonel Horăscu nu şi le mai aminteşte, sînt: Saşa Muşat, asistent la Facultatea de istorie a Universităţii din Bucureşti, şi H. Obedeanu, redactor la "Scînteia" în anii '50, ulterior profesor la Academia "Ştefan Gheorghiu". Soţia acestuia din urmă, Nora Obedeanu, a fost condamnată la închisoare; eliberată după cîţiva ani de detenţie, a emigrat în S.U.A.

CUM A MURIT ALIMĂNESCU, "MODELUL" LUI IOANID

Puţini oameni au fost mai cunoscuţi şi mai temuţi, prin anii 1946-1949, ca Eugen Alimănescu, celebru "killer" de hoţi şi asasini pe străzile Bucureştiului. Avea reputaţie de "Incoruptibil" pe străzile Chicago-ului din epoca lui Al. Capone. Odată cu relatările despre "banda lui Ioanid", colonelul Adrian Horăscu a dezvăluit, în paginile săptămînalului *Lumea liberă* din New York, adevărul despre sfîrşitul lui Alimănescu. Un sfîrşit de film cu gangsteri:

"... În cadrul Inspectoratului General al Poliţiei ia fiinţă o nouă brigadă, menită să neutralizeze pe luptătorii anticomunişti din munţi, formaţi din foşti ofiţeri, oameni cu vederi politice contra regimului, cît şi dezertori sau evadaţi din închisori, sustrăgîndu-se pedepselor privative de libertate. Aceştia erau conduşi de către un fost colonel, Arsenescu, şi terorizau comunele limitrofe.

Aşa că Eugen Alimănescu este numit de către Alexandru Drăghici în fruntea acestui departament, Alexandru Drăghici luîndu-i locul lui Toeharie Georgescu, implicat în grupul duşmanilor trădători de patrie, alături de Ana Pauker şi Vasile Luca, de pe care mîna tenacelui Stalin fusese luată, lăsîndu-l pe Gheorghiu-Dej să-şi construiască în linişte ţara, începînd cu construirea canalului Dunăre-Marea Neagră şi cu reforma monetară. Era în anul 1949 cînd, la propunerea lui Alimănescu – proaspătul şef al departamentului special înfiinţat – urma ca, pe rînd, timp de o lună de zile, toţi ofiţerii să participe, prin rotaţie, la anihilarea bandelor de terorişti.

Aşa se face că şi locotenentul Adrian Horăscu participă, deghizat fiind în cioban, călugăr şi vînător de munte, la acţiunile din munţi.

Mulţi ofiţeri, însă, au căzut în ambuscade, datorită necunoaşterii traseelor (la I.G.P. şi la miliţia Capitalei se află cîte o placă comemorativă cu numele lor); de aceea se impunea folosirea călăuzelor care trebuiau plătite din fondurile Ministerului de Interne.

Banii îi avea la dispoziţie Alimănescu, care, împreună cu credincioasa sa ordonanţă, lt. Vasile Bălăceanu, au început să falsifice chitanţele prin care ţărani-călăuze, cu nume şi adrese aiurea, încasau între 3000-5000 lei.

La denunţul lui Bălăceanu, Staicu Stelian, adjunctul ministrului de interne, ca şef al miliţiei, dispune o anchetă din care rezultă delapidarea din fondurile Ministerului de Interne a sumei de 250.000 lei.

Astfel, în 1952, ministerul dispune (...) închiderea fostului maior Alimănescu, sub un alt nume, pe o perioadă de doi ani la canalul Dunăre-Marea Neagră, găsindu-i un loc călduţ la infirmeria spitalului. Aceasta, pentru meritele lui deosebite, cît şi pentru a nu se demasca în public, existînd riscul să se afle de fondurile informative sau activitatea Ministerului de Interne.

Eliberat după doi ani, pocăit, se duce la Alexandru Drăghici, care-i pune la dispoziţie un debit de tutun situat la capătul tramvaiului 6, lîngă Catedrala Sf. Iosif din Bucureşti.

Stimat în continuare de foştii colegi, care mai credeau, unii, pastilele cu reabilitarea şi întoarcerea la minister, fiind vioara întîi la OCL Tutunul, face chefuri după chefuri , dînd un tun de tutun cam de 20.000 lei, prin simularea unei spargeri prin spatele magazinului, acceptată de prietenii lui de chef şi, încurajat, mai delapidează 125.000 lei, pe care-i cheltuieşte în chefuri de pomină cu gaborii şi şefii de la OCL Tutunul.

Dar odată cu schimbarea secretarului de partid de la OCL Tutunul, noul secretar, care nu-l înghiţea, dispune efectuarea unui inventar la tutungiul Alimănescu, care îşi ia concediu medical de şapte zile, după care, somat a doua oară să se prezinte la inventar, dispare, fugind la cumnatul său din Zeleţin. Acesta, fiind funcţionar la primărie, se avea bine cu toţi gaborii, cu care făcea chefuri prelungite. Observînd dispariţia, cei de la OCL Tutunul efectuează, în prezenţa procuraturii, inventarul, constatînd lipsa celor 125.000 lei delapidaţi de Alimănescu.

Cum în acea perioadă apăruse Legea H, care stipula pedeapsa cu moartea pentru cei ce delapidau mai mult de 100.000 lei, Alimănescu este dat în urmărire republicană, deci pe tot teritoriul patriei.

Ascuns în continuare de cumnatul său, căruia i-a spus că vine să se odihnească puţin, este demascat involuntar de acesta într-o discuţie cu prietenii lor. Este arestat şi dus la Bucureşti, într-un compartiment special, însoţit de doi ofiţeri superiori.

Ordinul, în cazul Legii H, era ca deţinutul să fie încătuşat şi la mîini şi la picioare, dar miliţienii, fiind oarecum sub impresia faptelor bune ale lui Alimănescu, îi pun cătuşe numai la mîini. În apropiere de Chitila, Alimănescu, spunîndu-le că vrea să se ducă la toaletă, îi roagă să-i dea drumul la o mînă. Aceştia acceptă şi-l aşteaptă afară. La ieşirea din mica cabină, îi loveşte în cap pe însoţitori şi sare din mersul trenului, nimerind cu capul într-un stîlp.

Sinucidere sau tentativă de

evadare? Nu se va ști niciodată, a dus taina cu el în mormînt.

În noaptea aceea, cum am mai spus, de serviciu era Adrian Horăscu, care, primind telefon de la cei doi ofițeri, se suie într-o autosanitară, pentru a se deplasa la locul accidentului, unde constată agonia lui Alimănescu, zdrobit de impactul cu stîlpul. În drum spre spital moare, mașina luînd drumul morgii, unde, la autopsie, medicii au constatat, în regiunea cefei, o piele atît de groasă încît nu putea fi doborît nici cu o rangă, lucru ce nu au mai văzut în timpul celor 40 de ani de cînd erau medici la morgă. Caz patologic deosebit!."

• Ingenios, dar macabru

Valul de scumpete din România nu i-a ocolit nici pe morți, săracii de ei. Iată o întîmplare de dată recentă:

Unul din Caransebeș a decedat la București. Rudele au vrut să-l transporte în orașul de baștină, dar li s-a spus că tariful pentru un astfel de transport special s-a scumpit de circa 30 de ori. O avere. Rudele nu și-au putut permite o asemenea cheltuială și atunci le-a venit o idee am zice strălucită dacă n-ar fi cutremurător de macabră. Ce-au făcut?L-au îmbrăcat pe mort cu costum, palton și căciulă și au turnat peste el o sticlă de țuică. L-au dus așa la gară și l-au urcat în trenul de Caransebeș.

În compartiment l-au pus în șezut, încît părea un pasager care doarme. Celorlalți călători, care strîmbau nasul din cauza duhorii, rudele însoțitoare le-au spus: "Vă rugăm să ne iertați, dar ce să facem? S-a îmbătat ca un porc".

Așa a fost transportat la Caransebeș mortul de la Caransebeș – cu prețul unui simplu bilet de tren!

*

De cînd cu inundațiile de la Ashdod și din alte locuri, *Minimum* nu se mai face că plouă.

A APĂRUT

O lectură pasionantă. O lectură plăcută. O lectură care-ți îmbogățește sufletul

O ÎNTÎMPLARE
DIN VIAȚA MEA
și cîte ceva în plus

condeie mai noi,
dar și mai... vechi

cu un cuvînt înainte
de Radu Cosașu

MINIMUM

Povestiri, schițe, momente, amintiri.

■

18 autori... 18 experiențe:

Geta Berghoff, Gad Calmgran, Norbert Călin, Anda Chilischi, Rahel Cohen, Dali Feldman, Mosari Goldenberg, Paul Kidron, Al. Mirodan, Moshe Olier, Israel Rosenthal. Norbert Schmetterling, Gina Sebastian-Alcalay, Ion Știubea, Izidor Vais, Viorica Weissman, Adrian Zahareanu, Iacob Zimbler.

Volumul poate fi procurat trimițînd un cec de 25 (douăzeci și cinci) de shkalim la *Minimum,* P.O.B. 11472, Tel Aviv – sau la librăriile "Lepac".

minimum

EDITEAZĂ

• Aveți în manuscris memorii personale?

Vreți să vă publicați jurnalul intim?

• Doriți să scoateți la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

• MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginație și corectură tipografică, coperta, prefața și diferite forme de publicitate vi le asigură

MINIMUM

• Pentru scriitorii olim hadașim care vor să-și tipărească în țară prima carte
MINIMUM
este "prietenul la nevoie"

•

Există, în sfîrșit, o editură:
MINIMUM

«SHIRI TOURS»

Tel Aviv, Hayarkon 125
tel. 220136, 234785
(vis-à-vis de Hotel "Sheraton")

TOMY HERSKOVITS
urează devotatei sale clientele

UN AN NOU FERICIT ȘI
LA MULȚI ANI !

Și în 1992, cu aceeași solicitudine, la dispoziția Dvs.

Boriscnuclear

AIDS

Infectarea sportivului Magic Johnson cu virusul care aduce boala provoacă şoc şi... reacţii binevenite în Statele Unite

■ HARRY FOSHA
New York

ROLUL PERSONALITĂŢII ÎN... ISTORIA AIDS-ului

Urmăream la televizor un program interesant, cînd emisiunea s-a întrerupt pentru a face loc unui comunicat special. M-am gîndit imediat că probabil se întîmplase ceva spectaculos la conferinţa NATO de la Bruxelles, care se desfăşura în acele clipe. Cînd colo, comunicatul anunţa că jucătorul de basket Magic Johnson a făcut cunoscut că e infectat de virusul care provoacă AIDS (SIDA). Necunoscător într-ale basketului american, mi s-a părut puţin exagerat că pentru asta se întrerupe un program interesant cînd mai erau numai zece minute pînă la jurnalul de seară. După mulţi ani, făceam aceeaşi greşeală pe care o făcusem cînd, neştiind ce înseamnă Elvis Priesley pentru americani, mă întrebasem de ce s-au întrerupt emisiunile pentru a anunţa moartea unui cîntăreţ!

PROMISIUNEA PREZIDENŢIALĂ

În orele şi zilele care au urmat, am avut prilejul să mă lămuresc cît de greşit fusesem neştiind că Magic (pe adevăratul lui nume Earvin) Johnson nu este numai unul din cei mai mari jucători americani de basket (după părerea multora, "cel mai bun", un adevărat magician, de unde porecla), ci şi un idol al tineretului, de care s-a ocupat în timpul liber şi în favoarea căruia a iniţiat nenumărate opere de caritate. Voi menţiona mai jos o seamă din acţiunile provocate de acest eveniment. Deocamdată trebuie spus că, de la Bruxelles, preşedintele Bush a făcut imediat o declaraţie, arătînd cît de îndurerat este de faptul că Magic Johnson este infectat de virusul care provoacă AIDS, şi a promis să mărească fondurile dedicate cercetărilor pentru combaterea acestui flagel mondial. Comentînd promisiunea prezidenţială, o tînără infectată de virus şi care la ora actuală ţine prelegeri în şcoli şi universităţi, arătînd cum poate fi prevenită boala, şi-a exprimat îndurerarea că a fost nevoie ca o personalitate de talia lui Magic Johnson să contracteze virusul pentru ca preşedintele Bush să se hotărască să dea mai multă atenţie problemei.

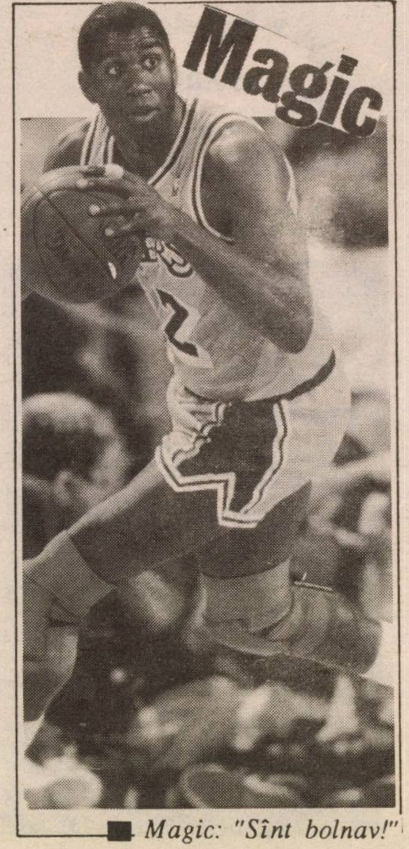

■ *Magic: "Sînt bolnav!"*

AIDS ŞI PERSONALITATE

Magic Johnson nu este prima personalitate atinsă de virus. În 1985 actorul Rock Hudson a murit de AIDS. In 1987 popularul pianist Liberace a murit de AIDS. Ambii însă erau la o vîrstă cînd nu mai spuneau nimic tineretului şi în plus erau şi homosexuali. (La vremea respectivă boala făcea ravagii în special în această categorie de cetăţeni şi nu puţini erau aceia care o considerau o pedeapsă divină pentru "păcătoşi".) Chiar la ora actuală, în Statele Unite numai 6% din cazuri se înregistrează printre heterosexuali, ca Johnson. În general se consideră că cei care au o activitate sexuală obişnuită, adică bărbat-femeie, sînt mai puţin ameninţaţi. În Statele Unite există un milion cinci sute de mii de infectaţi cu virusul şi 195.000 de bolnavi de AIDS. În rîndurile tineretului se numără 2.000 de cazuri de AIDS pe ţară şi se aşteaptă ca cifra să se dubleze în 14 luni. În general, perioada de timp dintre infectare şi îmbolnăvire poate dura între cîteva luni şi 10-15 ani. Organizaţia Mondială a Sănătăţii care, la rîndul ei, l-a elogiat pe Johnson pentru exemplul pe care l-a dat dezvăluind că e infectat, a ţinut să precizeze că pe plan mondial, din cele 10 milioane de bolnavi de AIDS, trei sferturi au contractat boala prin relaţii sexuale bărbat-femeie.

ABSTINENŢĂ ŞI PREZERVATIV

Cît de importantă este acţiunea pornită de dezvăluirea lui Magic Johnson se poate vedea din evenimentele imediat următoare. Liniile de telefon ale centrelor de informare AIDS au fost luate cu asalt. Vînzarea de prezervative a crescut vertiginos. (Pentru cei care, eventual, la vîrsta majoratului, mai au încă reacţii copilăreşti, trebuie subliniat că ultima informaţie nu are nimic "picant" în ea.) După cunoştinţele medicale existente la ora actuală, AIDS-ul e nevindecabil.

Singura cale de prevenire a bolii este abstinenţa, şi, imediat după aceea, folosirea prezervativului. (Apelul la abstinenţă făcut de vice-preşedintele Quayle n-a fost primit nici măcar cu ironie, fiind ignorat total de adolescenţii cărora li se adresa.) Singura concesie pe care tinerii vor s-o facă se desfăşoară sub sloganul lansat de Johnson şi preluat drept citat al zilei de către prestigiosul *The New York Times*: "Dacă eu m-am îmbolnăvit, oricine se poate îmbolnăvi". Tragedia este că pericolul de îmbolnăvire depăşeşte progresia geometrică. Cînd un bărbat (sau femeie) se culcă cu o femeie (sau bărbat), din punct de vedere al pericolului AIDS, fiecare dintre ei se culcă cu toţi precedenţii parteneri(e) ai... partenerului(ei)! Deci trebuie practicat numai "safe sex".

PENTRU "SAFE SEX", ÎNAINTE!

Dacă ar fi un plîngăreţ, Magic Johnson ar avea tot dreptul să se plîngă. Spre deosebire de multe vedete ale zilei, a dus o viaţă normală. S-a căsătorit acum patru luni cu prima sa iubită, o fostă colegă de liceu. Soţia e însărcinată în luna a doua. Din fericire, la testul făcut, atît ea cît şi fetusul au fost declaraţi ca neinfectaţi de virus.

Aşa cum a promis în conferinţa de presă pe care a ţinut-o în ziua cînd a aflat că este infectat, Magic Johnson şi-a început imediat noua carieră (mult mai puţin bănoasă decît aceea de jucător profesionist de basket-ball) de purtător de cuvînt al acţiunii pentru prevenirea îmbolnăvirii cu AIDS. Chiar a doua zi a participat la două emisiuni cu public, unde spectatorii (în mod copleşitor tineri) l-au primit cu ovaţii. Cu humorul care-l caracterizează, idolul lor i-a îndemnat pe tineri să practice numai "safe sex", adică cu prezervativ. Formulările şi chiar gesturile făcute ar fi putut indispune pe unii puritani, dar după părerea experţilor, prin dezvăluirea situaţiei şi acţiunile pe care le-a iniţiat, Magic Johnson a şi salvat de la îmbolnăvire cîteva mii de tineri! Şi asta e important!

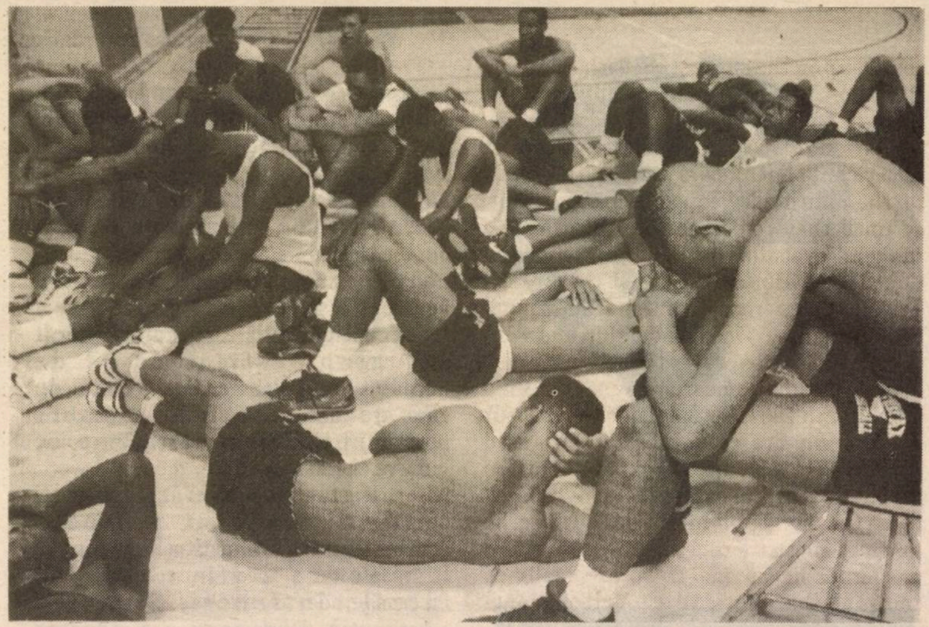

■ *Colegii de basket ai lui Magic, după aflarea veştii: "Oricine se poate îmbolnăvi"*

În conferinţa de presă şi în emisiunile la care a participat pînă acum, Magic Johnson (care se pare că va fi numit de preşedintele Bush membru în Comisia Naţională pentru combaterea AIDS-ului) a promis tinerilor săi admiratori că va fi în mijlocul lor mulţi, mulţi ani.

Şi, cine ştie? Cu mai multe fonduri pentru cercetări, poate că, într-o bună zi, programele de televiziune se vor întrerupe pentru a anunţa că celebrul fost jucător de basket-ball Earvin Johnson s-a vindecat de groaznicul virus cu care era infectat. Doar nu degeaba e supranumit Magic!...

VIVIANNE SI HERMAN LEIBOVICI

✱ TRAVEL EXPERTI ✱

la dispoziţia celor interesaţi pentru servicii turistice la:

● LA MULŢI ANI 1992

AGENŢIA DE VOIAJ

PROPER TRAVEL LTD. – TEL AVIV
Str. BEN IEHUDA nr. 56 Tel. 297477 şi 5289992

Voiajuri în grup şi individuale ● Excursii organizate ● Rezervări hotel ● Închirieri auto ● Eurailpass, etc.

PREŢURI CONVENABILE LA STAŢIUNI DE ODIHNĂ ŞI TRATAMENT
REZERVĂRI DE LOCURI ÎN CADRUL PROGRAMELOR DE IARNĂ

MINIMUM NU UITA

UNDE-AU DISPĂRUT EVREII DIN DEJ?

ALEXANDRU ANCA

Într-un captivant serial de "Retrospective autobiografice", publicate în revista bucureşteană *Timpul* (aprilie-mai 1991), profesorul Raoul Şorban consemnează: "Copilăria şi adolescenţa mi le-am petrecut la Dej, capitala judeţului Someş. În acest judeţ 87% din locuitori erau români încă de pe vremea imperiului austro-ungar. Viaţa zilnică, alături şi împreună cu maghiarii şi evreii – aceştia din urmă formînd o treime din locuitorii oraşului Dej, cca 5.000 de suflete – ca şi cu saşii (azi dispăruţi) din acest oraş de pe malul Someşului, vorbind de cînd mă ştiu limbile lor (chiar şi idiş), m-a sensibilizat faţă de realităţile acestei lumi, pe care o simţeam ca pe o alcătuire firească, armonioasă, prietenoasă, oameni, viaţă, obiceiuri, necazuri, drame, bucurii... Aceleaşi, în fond – indiferent de limbă, religie, de obiceiuri sociale şi familiale."

Nu încape îndoială că toţi dejenii, contemporani ai cunoscutului profesor de istorie a artelor, ar subscrie la portretul moral al Dejului de odinioară schiţat în aceste rînduri. Vizitatorul de azi al micii localităţi nord-ardelene ar putea constata însă cu regret că din peisajul multicolor al urbei de altădată lipseşte acum ceva. A dispărut aproape cu totul culoarea vie, plină de agitaţie şi neastîmpăr a componentei evreieşti. Din marea, înfloritoarea comunitate evreiască din perioada interbelică, n-a mai rămas decît un grup restrîns de 37 de suflete (cu media de vîrstă de 70 de ani), trăind în umbra măreţei sinagogi restaurate cu cîţiva ani în urmă.

În ce împrejurări, cînd şi unde a dispărut prospera comunitate evreiască a Dejului?

Pentru a afla răspuns la aceste întrebări, ziaristul Augustin Pădurean s-a adresat actualului preşedinte al comunităţii, Ignat Dicker. Relatările acestuia au alcătuit tematica unei pagini bine documentate, bogat ilustrate a *Gazetei Someşului* (nr.4, 1991), săptămînal editat de primăria municipiului.

TURBARE

Primul evreu căruia nemeşimea feudală maghiară i-a îngăduit să arendeze un local de prăvălie în Dej, sub "primăria veche", a fost un oarecare Lazar. Era pe la începutul secolului al XVIII-lea. Restricţiile medievale severe, care interziceau aşezarea evreilor şi valachilor în oraş, au fost abolite, însă, abia după revoluţia paşoptistă, avînd ca urmare modificarea rapidă a aspectului etnic al populaţiei. Tabloul policrom al convieţuirii paşnice şi rodnice a diferitelor naţionalităţi se va accentua după 1918, anul unirii Transilvaniei cu România. Populaţiei evreieşti i se deschid noi posibilităţi de afirmare în toate domeniile vieţii. Harnicii meseriaşi evrei (ceasornicari, tinichigii, croitori, frizeri, tipografi), negustorii de alimente, textile, coloniale, mobilă, cherestea, băuturi etc., intelectualii (medici, avocaţi, educatori) contribuie în mare măsură la înviorarea activităţii economice şi culturale a oraşului. Pe plan spiritual, Dejul devine un puternic centru de educaţie religioasă, cu numeroase ieşivoturi. Faima rabinilor înţelepţi din familia Paneth, depăşind limitele comunităţii, se înscrie în legendă.

"Peste toate acestea,– citim în *Gazeta Someşului*,– a venit ca o furtună năprasnică, ca un blestem împlinit, ca o molimă fără leac, ca o turbare, cel de al doilea război mondial". Drama comunităţii dejene a început cu nefastul Diktat nazisto-fascist de la Viena (30 august 1940),

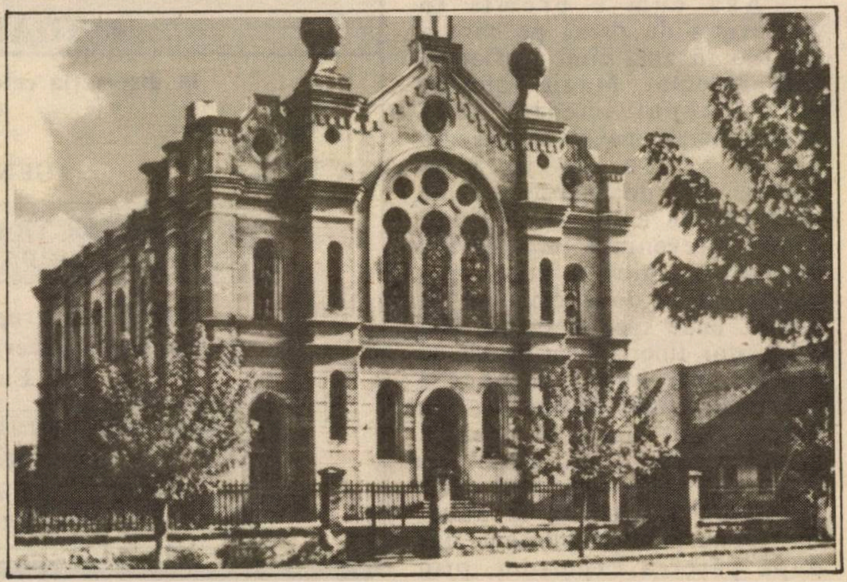

prin care nordul Transivaniei, cuprinzînd şi acest oraş, a ajuns sub ocupaţia Ungariei horthyste. Prevederile legilor antievreieşti adoptate în această ţară au început să fie aplicate fără menajamente şi în judeţele nord-ardelene. Discriminările şi nenorocirile au început să curgă, culminînd cu tragedia ghettoizărilor şi deportărilor din primăvara anului 1944.

Întreaga populaţie evreiască din Dej şi judeţul Someş a fost adunată, la 3 mai 1944, în ghettoul improvizat sub cerul liber în pădurea Bungăr de la marginea oraşului. Condiţiile de viaţă de aici, fără cele mai elementare posibilităţi de igienă, erau insuportabile. La aceasta se mai adăugau teroarea şi tortura morală şi fizică. O echipă specială de torţionari, adusă de la Budapesta, asistată de nyilasişti sadici localnici, a început schingiuirea bestială a celor internaţi pentru a-i face să mărturisească unde sau la cine şi-au ascuns aurul, banii, bijuteriile.

"Cu cravaşa şi vîna de bou erau bătuţi părinţii în faţa copiilor, soţii în faţa soţiilor, copii, vîrstnici, bolnavi, sănătoşi. Pînă ce oboseau şi se săturau torţionarii! Pînă ce durerea şi groaza – cum va declara avocatul Emanuil Weinberger, trecut prin toată gama acestor suplicii – te făceau să cedezi. Zilnic ghettoul sîngera de trupurile celor torturaţi, a fetelor dezonorate, a copiilor înspăimîntaţi, a bătrînilor în agonie. În ghetto au început să apară sicrie şi gropi. Abia după alungarea cotropitorilor, în 1945, rămăşiţele pămînteşti ale martirilor au putut fi mutate în cimitirul evreiesc. Acolo odihnesc azi şi cei doi copii gemeni aduşi pe lume în ghetto pentru numai cîteva ceasuri de viaţă." (Volumul memorial *A fost odată un Dej*, publicat în Israel în limba maghiară, sub îngrijirea supravieţuitorului Zoltan Zinger, cuprinde zeci de cazuri zguduitoare.)

DOMNUL MOLDOVAN ŞI VACA SA CU LAPTE

Ştiri despre bestialităţile şi crimele comise în ghetto au început să ajungă la cunoştinţa populaţiei din împrejurimi, şi oameni de suflet au încercat să vină în ajutorul celor atît de crunt loviţi de soartă, aducîndu-le mai ales alimente. Un locuitor din Ocna Dejului, Moldovan, şi-a luat vaca şi a intrat cu ea în ghetto să dea lapte proaspăt copiilor. Descoperit de paznici, el a fost bătut atît de crunt, încît a rămas infirm pentru toată viaţa. La îndemnul tatălui său, Herman Steinfeld, un tînăr de 17 ani, a fugit din ghetto împreună cu un văr de-al său. Cei doi băieţi au cerut adăpost la un ţăran român din Viile Dejului, iar acesta, fără a sta pe gînduri, le-a construit, într-o singură noapte, o ascunzătoare în grajd. În spatele unui perete fals de lut şi bălegar, primind hrana printr-o mică deschizătură mascată, tinerii au aşteptat cinci luni de zile sosirea trupelor româno-sovietice eliberatoare.

UNUL DIN CELE MAI STRANII MONUMENTE DIN LUME

Cea mai dramatică amintire din ghettoul de la Dej a fost însă aceea a Helenei Victor, adusă acolo, împreună cu toată familia, din satul Rugăşeşti. Travestită în ţărancă româncă, ea trece în România, pe la Sărmaş, şi se duce la Bucureşti. Abia aici află, cu stupoare, adevărata destinaţie care le era rezervată celor internaţi în ghettourile din nordul Ardealului. În loc să fie trimişi la lucrări agricole în vestul Ungariei, undeva lîngă lacul Balaton,– aşa cum răspîndiseră zvonul, cu perfidie, agenţii horthyşti,– ei urmau să fie deportaţi în lagărele morţii din Polonia. Cuprinsă de disperare, Helena decide să se întoarcă imediat în ghettoul abia părăsit pentru a avertiza şi a încerca să-şi salveze familia şi conaţionalii. La trecerea graniţei este însă capturată de horthyşti, închisă la Bistriţa, la Nyiregyhaza, iar de acolo în ghettoul din Debreţin. Aici va fi inclusă în primul transport pentru Auschwitz, dar sare din tren şi, cu gîndul mereu la ai săi, revine la Dej. Prea tîrziu, căci ghettoul era gol! Toţi cei dragi fuseseră încărcaţi în vagoane de vite şi expediaţi pe drumul fără întoarcere al lagărelor de exterminare. Cu inima distrusă, Helena se refugiază din nou în România, pe căi ocolite, prin Ciucea, pentru a reveni la Dej imediat după eliberare, în octombrie 1944, ca să-i aştepte, cu ultimele speranţe, pe supravieţuitori...

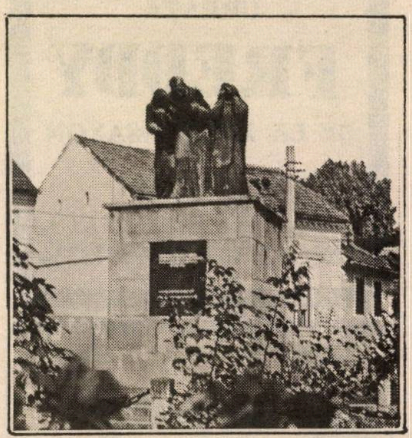

Din nefericire, n-au mai revenit din deportare decît foarte puţini. Cu sufletele pustiite, cu trupurile epuizate, chinuite, cei rămaşi în viaţă aduceau cu ei amintiri cutremurătoare. Ca să nu pomenim decît de acele sinistre săpunuri fabricate de călăii nazişti din trupurile celor gazaţi. Acestea au fost îngropate în cimitirul comunităţii, iar deasupra lor, în 1948, s-a ridicat *Monumentul săpunului*, unul din cele mai stranii şi mai răscolitoare monumente funerare din lume.

În mica piaţă din faţa marii sinagogi, în centrul fostului cartier evreiesc, se înalţă un alt monument impresionant, închinat victimelor Holocaustului. Grupul statuar, reprezentînd *Deportaţi pe drumul martiriului*, este opera remarcabilă a sculptorului Martin Izsák din Tîrgu-Mureş.

În încheierea convorbirii sale cu ziaristul, preşedintele septuagenar al comunităţii, Ignat Dicker, care a ştiut să evoce cu emoţie şi nostalgie momentele înălţătoare din trecutul evreimii dejene, a revenit la prezent. Cu privirea resemnată şi tristă a murmurat: "Ne stingem, domnule, ne stingem!"

Iar dacă duhul înţeleptului rabi Mendel Paneth ar fi putut prinde glas – adaugă comentatorul – am putea auzi ca un ecou: "Nahmu, nahmu ami!" (mîngîiaţi, mîngîiaţi poporul meu).

LA MULŢI ANI 1992 !
UREAZĂ
FREDDY
DE LA ANGLO-SAXON

BAT YAM,
BD. HAAŢMAUT 67
TEL. 03/582157 – 873334

● LA MULŢI ANI 1992! ●

PRODUSE DIN CARNE
Dany Cohen
● Salamuri şi afumături din producţie proprie
● Pescărie
● Legume congelate
● Salate
● Conserve la preţ de cost
En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ
INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

●
H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV
●
TEL: 5466502; 5468444
●

DE CE LIPSEŞTE ŞAFRAN?

De curînd, a apărut în editura "Hasefer" din Bucureşti, o carte despre holocaustul românesc, intitulată *Martiriul Evreilor din România.* După atîtea controverse dacă a existat sau nu holocaust în România, cartea – în fapt, o culegere de documente – este binevenită şi edificatoare pentru cei ce minimalizează sau contestă chiar persecuţiile din România. Aceste documente, dosite pînă acum, reprezintă o dovadă concludenată a holocaustului românesc.

Ne întrebăm însă de ce colectivul redacţional al acestei istorii de netăgăduit nu s-a folosit şi de *Memoriile* fostului şef rabin dr. Alexander Şafran, care a trăit, a suferit şi a pătimit tocmai în anii de urgie nazistă, ca şi în cei de la începutul regimului comunist?

Considerăm drept o lipsă gravă, ca să nu-i spunem altfel, omiterea numelui lui Alexander Şafran, care se afla, în acele vremuri, în fruntea comunităţii evreilor din România, cu necazurile şi disperarea ei.

Considerăm că *Memoriile* şefului rabin Şafran, relatînd situaţia comunităţii evreilor din România între 1939-1947 (apărute încă din 1987), ar fi fost foarte revelatoare, alături de celelalte surse consultate.

Dr. Jean Ancel, directorul departamentului pentru studiul holocaustului românesc de la Yad Va Şem, scrie în prefaţa acestor *Memorii*:

"Rabinul Şafran nu împlinise 30 de ani, cînd fu ales în funcţia de şef rabin al ţării sale, în februarie 1940, fiind imediat investit în rolul de purtător de cuvînt şi reprezentant al comunităţii, în chiar inima evenimentelor dramatice şi deseori decisive care se succedau atunci. Alegerea lui Şafran n-a fost un accident, a fost rezultatul situaţiei speciale a evreimii din România la începutul anului 1940.

Iar pînă la instalarea Comitetului Democrat Evreiesc, supus regimului comunist, şeful rabin Şafran, împreună cu alţi conducători evrei, a organizat la domiciliul său, pe toată durata războiului, un birou evreiesc clandestin – în apropierea imediată a Gestapoului şi a temutei siguranţe române – pentru a-i ajuta şi a-i salva pe membrii comunităţii sale.

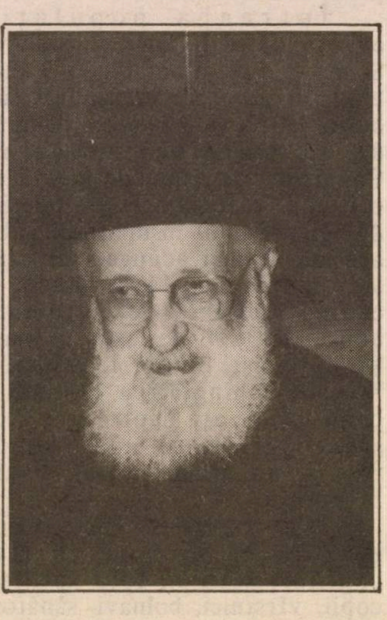
foto: dan pasare

Viaţa sa este un extraordinar exemplu de luptă fără arme, fără bombe, care are drept unică resursă puterea spiritului opusă puterii brutale. Personalitatea lui Alexander Şafran, plus munca echipei care-l înconjura, plus încăpăţînarea evreiască de care dădeau dovadă ai săi, au fost elementele determinante în salvarea unei mari părţi a populaţiei evreieşti din România. Memoriile *sale oferă nepreţuite amănunte despre istoria evreilor din România între 1940-1947. Cînd a fost silit să părăsească ţara, s-a închis o poartă asupra unei comunităţi."*

Spre părerea noastră de rău, în dauna adevărului istoric, pasaje din aceste preţioase *Memorii*, precum şi documente inedite care însoţesc *Memoriile*, lipsesc din cuprinsul importantei lucrări sus-amintite.

Al. Z.

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

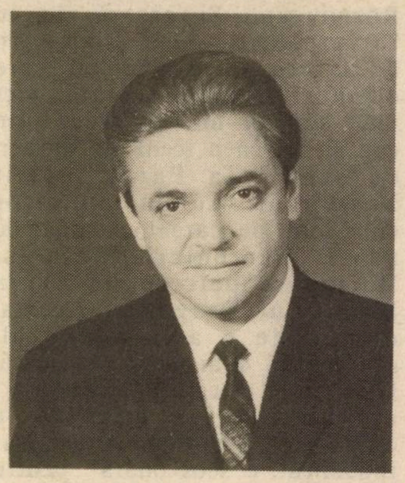

d

DORIAN, Dorel (n. Piatra-Neamţ, 1930), dramaturg, prozator, autor de povestiri S.F., face parte, alături de Radu Cosaşu, Şt. Iureş ş.a. din generaţia "presei de tineret" de stînga a anilor '50. Debutează la "Revista elevilor" (1946-1948), colaborează la "Tinereţea", "Tînărul Muncitor", apoi la "Scînteia tineretului". Între 1948-1953 îl întîlnim student la Institutul Politehnic din Kiev (U.R.S.S.); este coleg de generaţie cu Elio Souzi şi Victor Costin (care vor deveni, peste ani, ingineri de clasă în Israel) şi cu Ion Iliescu (pe care-l vom întîlni, tot peste ani,– şi decenii,– ca Preşedinte al României). Întors în România, Dorian lucrează pe cîteva şantiere de montaj electroenergetic (Petroşani, Paroşeni, Bucureşti); aici dobîndeşte o invidiabilă "experienţă de teren" (invidiabilă pentru tot condeierul mic-burghez care n-a dat ochii niciodată cu fascinantele hidrocentrale), după care (fiindcă, totuşi, pasiunea sa rămîne scrisul) începe a lucra la publicaţii tehnico-ştiinţifice: "Ştiinţă şi tehnică", "Technicum", "Magazin" etc. Publică un volum de schiţe, "N-au înflorit încă merii" (1955), apoi debutează în dramaturgie, cu succes, cu piesa "Dacă vei fi întrebat" (1959), la "Teatrul Municipal" din Bucureşti; un teatru care va fi cunoscut în curînd – şi pînă azi – ca Teatrul "Lucia Sturdza Bulandra" (pe scurt Teatrul Bulandra).

Sîntem în anul 1945; războiul încă nu s-a terminat; şi nici nu s-au lămurit lucrurile: vor ajunge, aici, la putere, comuniştii (din pricina armatei sovietice care stăpîneşte, de fapt, România), sau partidele vechi, "istorice" (liberalii şi naţional-ţărăniştii), sprijinite de englezi şi de americani? Situaţia e tulbure, păşim, adică aşa ni se pare, pe nisipuri mişcătoare. Lumea stă cu urechea lipită de aparatele de radio, ascultînd Occidentul: americanii vor debarca la Constanţa, e o chestie de timp, spun iniţiaţii, cine s-a dat cu Partidul Comunist e un om pierdut. Sînt zilele cînd Romulus Dianu, *epurat* din presă fiindcă fusese prim-redactor la "Curentul" pro-fascist al lui Pamfil Şeicaru, îl opreşte pe Zaharia Stancu în faţa hotelului *Athénée Palace* şi, ţinîndu-l de nasturele de la haină, îi şopteşte printre dinţi: "Fii atent, bă Zahario, cînd or veni americanii, primul pe care-l spînzurăm aici, în Piaţa Palatului, vei fi tu. (Zaharia Stancu scria la "România liberă" şi alte gazete de stînga) Vezi statuia lui Carol? (Dianu arătă înspre statuia lui Carol I, făcută de Mestrovici, care se afla, la vremea aceea, în mijlocul Pieţii Palatului) –O văd, mă Romică. –Ei bine, aici o să ridicăm spînzurătoarea. –Chiar aici, mă Romică? –Chiar aici. Şi frînghia pentru tine o s-o aduc eu de-acasă. Am cumpărat ieri, din Obor, cinci metri, ca să fie. –Cinci metri, Romică? –Cinci metri, Zahario. Iar săpunul tot eu îl aduc, am pus deoparte, în bucătărie, un săpun *Stela* pentru tine. –*Stela*, măi Romică? –*Stela*, bă Zahario. –*Stela*, măi Romică? –*Stela*, bă Zahario...

CINE ESTE CRIMINALUL?

Dar să revenim la piesa lui Dorel Dorian. În acele momente tulburi, deci, ale anului 1945, cînd jocurile nu erau (sau nu păreau a fi) făcute, judecătorul de instrucţie Barbu Dragomir este pus în situaţia de a ancheta asasinarea muncitorului (comunist!) Panait Vancea în noaptea de 23 spre 24 august 1944. O noapte – după cum ştim – cu totul şi cu totul specială. De fapt, existase un suspect, cinstitul inginer Armaşu, dar acesta fusese eliberat din lipsă de probe. Presa "reacţionară", cum se zicea (presă prin care înţelegem ziare ca *Dreptatea* – naţional-ţărănistă sau *Viitorul* – naţional liberal) protestează împotriva eliberării. De ce? Fiindcă ucigaşul era, de fapt, un viitor "fost", un tînăr păcătos, făcînd parte dintr-o familie de industriaşi şi politicieni (burghezo-moşierimea, carevasăzică), numită

Roznoveanu. Şi, era să zic, nu întîmplător. Sînt nume, în literatura anilor '50-'60, care definesc o clasă socială: nici unui scriitor nu i-ar trece prin cap să aducă-n scenă un moşier, cu studii la Paris, numit Beşleagă, sau un muncitor conştient pe care-l cheamă, de acasă, Cantuniari. Piesa lui Dorian se petrece, toată, în biroul lui Dragomir. Acesta, dornic de a afla adevărul, efectuează o anchetă riguroasă, lipsită de complezenţa şi oportunisme; o anchetă la capătul căreia Armaşu, inocentul, e scos odată pentru totdeauna din cauză, iar băiatul de familie *bună*, Mihai Roznoveanu, acuzat fără echivoc. Prin "fără echivoc" înţelegem că judecătorul de instrucţie (un *erou pozitiv* aşadar) îşi asumă riscul ca, dacă vin americanii, să fie spînzurat, alături de Zaharia Stancu, în Piaţa Palatului.

Critica a recunoscut, de la început, meritele piesei. Radu Popescu găseşte la Dorian "Un spirit inventiv, limpede, rapid, un memorabil talent de dialog şi de însăilare a acţiunii prin mişcare neîncetată şi prin avalanşa de fapte surprinzătoare şi dramatice, un stil şi o limbă a cărei corectitudine, autenticitate, supleţe şi energie trebuie subliniate elogios" ("România liberă"). Valentin Silvestru notează că avem de-a face cu "o construcţie dramatică dibace, care vorbeşte spectatorului nu de un debutant, ci de un dramaturg versat, un scriitor matur". ("Contemporanul"). B. Elvin observă că "...Dorel Dorian ştie ceea ce vrea să spună. Dramaturg al actualităţii, nutreşte dorinţa de a-şi întemeia piesele pe o vie reprezentare a oamenilor şi întîmplărilor din imediata noastră apropiere. Îndrăgostit de acel tip omenesc sănătos şi activ, orientat cu toate puterile voinţei către lupta pentru o orînduire superioară, Dorel Dorian este atras de necesitatea unor procese sociale ample, al căror ecou se aude în viaţa de fiecare zi..." ("Teatrul"). G. Dimisianu constată că "autorul... ştie să construiască abil ceea ce îndeobşte numim conflictul dramatic. Spectacolul se urmăreşte, într-adevăr, cu o atenţie mereu vie..." ("Gazeta literară"). Nu lipsesc nici reproşurile (cine spune că critica anilor '60 era lipsită, întru totul şi din principiu, de spirit critic?). "...în piesa sa nu sînt elaborate pasiuni puternice şi tensiunea dramatică nu creşte constant" (Valentin Silvestru); "Cedînd ispitei de a se juca cu ancheta, Dorel Dorian a complicat uneori inutil mersul acesteia..." (Margareta Bărbuţă, "Scînteia"). Mai tîrziu, vorbind despre piesa "Oricît ar fi de ciudat", D. Solomon se va lovi de aceeaşi pornire a dramaturgului de a "complica inutil" lucrurile: "Conflictul piesei este entuziasmant, autentic, grav. Iarăşi însă excesele verbale ridică obstacole obositoare." ("Gazeta literară").

ANCHETATOR

După cum s-a înţeles, Dorel Dorian este un anchetator al conştiinţei, un detectiv al stărilor de spirit. Plăcerea lui (ba chiar voluptatea) este de a înregistra, tolănit pe-n fotoliu de *şef* atotputernic, mărturisirile cetăţenilor acuzaţi de duplicitate, făţărnicie şi fals sufletesc.

Secunda 58 (1959), piesa sa următoare, discută, quasi-talmudic, atitudinea lui Banu Mareş, inginer-şef pe şantierul Viişoara-Sud. Care e problema? Problema este că pe şantierul cu pricina a fost un accident, o întrerupere de curent; şi că în *secunda 58*, secundă fatală, decisivă pentru rezolvarea problemei, situaţia a fost restabilită: totul este O.K. Există, însă, două puncte de vedere. Unul (din aceste puncte de vedere) spune aşa: cine e de vină că s-a produs acest accident şi că am ajuns, înnebuniţi de emoţie, pînă la secunda 58, secundă cînd totul a reintrat în normal? Al doilea punct de vedere spune aşa: cine are meritul de a fi rezolvat problema şi de a fi salvat situaţia în secunda 58? Oştile stau faţă-n faţă. Pe de o parte, inginerul-şef Mareş, omul dur, "încuiat", incapabil să accepte eroarea, accidentul; de altă parte, o ziaristă, Domnica Rotaru, priveşte lucrurile de pe altă poziţie, întrebînd (şi răspunzînd la întrebare): Cine a salvat şantierul? E o *nuanţă*. E altceva. E diferenţa (ba chiar contradicţia) dintre a privi lucrurile de pe *poziţia negativă* (şi inevitabil marcată de suspiciune, acră şi mohorîtă) şi a privi, aceleaşi lucruri, de pe *poziţia pozitivă* (şi omeneşte senină, lipsită de încrîncenări).

Cîteva piese de teatru: "De n-ar fi iubirile" (1962); "Ninge la Ecuator" (1964); "Oricît ar părea de ciudat (1964); "Corijenţă la dragoste" (1967); "Joc dublu" (TV–Bucureşti, 1968); "Teatru cu bile" (TV–Bucureşti, 1970).Cîţiva actori care au interpretat roluri din piesele lui Dorel Dorian: Ionescu-Gion, V. Ronea, Nelly Sterian, Mircea Albulescu, Gina Petrini, Vasilica Tastaman ("Dacă vei fi întrebat", Teatrul Municipal Bucureşti, 1959); Marcel Anghelescu, Leopoldina Bălănuţă, Marin Moraru ("De n-ar fi iubirile", Teatrul Tineretului, Bucureşti, 1962); Tamara Creţulescu, Costel Constantin, Eugenia Bădulescu, C. Diplan, Olga Delia Mateescu ("Cu toată dragostea", TV-Bucureşti, 1964); Şt. Mihăilescu-Brăila, Cornel Vulpe ("Confesiune tîrzie", Teatrul Giuleşti, Bucureşti, 1964).

Un proiect vechi, de piesă, pe care i l-a împărtăşit, într-o scrisoare datată 27 decembrie 1969, Dorei Litani, din Israel:

*"...după ani şi ani de trudnice încercări literare (...) mă văd în stare, în sfîrşit, să reiau totul de la "*א.ב.ג.ד.*", într-o explozie de sinceritate şi de înfruntare a tot ce a sedimentat conformismul şi compromisul în mine.*

Mult stimată prietenă – îngăduiţi-mi să vă numesc astfel – am întîrziat scrisoarea şi am amînat răspunsul în dorinţa de a începe această corespondenţă cu o certitudine, *aş spune decisivă pentru mine... Am mai trecut odată, în scris, prin tot ce gîndisem pînă acum despre Bar-Kochba. Ei bine, vă pot asigura solemn că în maximum şase luni veţi fi în posesia lucrării şi, implicit, primul ei judecător.*

Nu ştiusem înainte de a vă fi primit scrisoarea că Rabi Akiba l-a salutat (şi l-a acreditat) pe Şimon din Coziba, cel care avea să devină Bar-Kochba, cu numele de Messia. Dar faptul în sine e remarcabil şi plin de semnificaţii, deoarece condensează în sine, fie şi nedeclarată, convingerea lui Rabi Akiba despre Messia... Şi faptul că Messia (pentru mine Luptătorul, nu Salvatorul) este de fiecare dată cel mai bun şi mai îndrăzneţ dintre noi, cel al cărui spirit de sacrificiu şi înţelepciune devine port-drapel... Şi că Messia nu e un făcător de minuni, ci un luptător... *Că Messia este un deschizător de drum şi începutul însuşi, iar duşmanul său de moarte este aşteptarea... Şi, în sfîrşit, că Messia nu poate fi recunoscut după vreun semn exterior, ci după credinţa noastră într-o emancipare şi devenire (istorică), semnul definitoriu că undeva în noi – în fiecare din noi – ca o linişte interioară, o forţă şi o demnitate şi o conştiinţă de sine, a apărut Messia. Cred, însă, că anticipez (şi nu vreau) ultima replică a marelui Rabi Akiba.*

Sper să mai găsesc, totodată, o metaforă "stenică" pentru trădarea samaritenilor (deşi nu vreau să văd în ea o cauză a înfrîngerii lui Bar-Kochba). De altfel, Akiba – Bar-Kochba – care şi-au propus să reziste prin moarte asimilării – nici nu sînt practic înfrînţi... Dacă Tineus Rufus i-ar fi iertat pe Akiba şi Bar-Kochba, dacă i-ar fi invitat la un strălucit banchet al împăcării (şi ei ar fi primit!), atunci (şi numai atunci) am fi fost înfrînţi...

Un prieten român, de gînduri, pe care l-a descoperit graţie Dorei Litani, sus-amintita:

"În altă ordine de idei, luînd legătura cu Marin Bucur pentru "Glorioşii mei fraţi" (o carte tradusă în româneşte de Dora Litani, n. red.) *şi descoperind un om mult mai apropiat şi mai serviabil decît bănuiam, am avut prilejul să discut despre unele teme favorite nouă. Reţin, deci, ca fiind semnificative şi pline de un farmec aparte, două dintre declaraţiile dlui Marin Bucur. Prima, despre "Glorioşii mei fraţi", o carte care – citez – «în toate zilele grele ne susţine moralul... Atît mie cît şi prietenilor mei». A doua, despre prietenia care-l leagă de Dv.: «O prietenie – citez din nou – mai statornică decît însăşi statornicia». Să vă mai spun că l-am invidiat?"*

Cîteva cărţi de S.F., vădind pasiunea pentru şuetă superioară pe marginea fenomeneleor biologice şi fizice de la sfîrşitul mileniului nostru:

"Ficţiuni pentru revolver şi orchestră" (Bucureşti, 1970);
"Mileniul II – ultimul sfert de oră" (Bucureşti, 1988)

...şi cîteva cuvinte pe marginea acestei pasiuni:

"Pretutindeni simţi implicarea lui Dorian în viaţa comunităţii. Nu îl interesează progresul în sine, ci impactul social şi moral al performanţei ştiinţifice – nu este oare aceasta o emoţionantă dovadă de responsabilitate socială? Aruncăm pe masa fanteziei nesfîrşite ipoteze cu nenumărate consecinţe previzibile sau nu. Este oare posibil ca...? Te opreşti îngîndurat... Criza ecologică mondială – în curînd s-ar putea să nu mai existe păduri... apele ar muri... deşerturile ar acoperi cîmpii de speranţe... iar noi...? Dacă va fi pace... Şi dacă nu? O iarnă nucleară... un coşmar, dacă va mai veni cineva să-l descrie... Scenarii apocaliptice. Şi cea mai fascinantă aventură a Universului se va opri, un Univers plîngîndu-şi imprudenţa de a fi imaginat o specie doar aparent înţeleaptă. Dorel Dorian nu este un pesimist, în accepţiunea strictă a termenului. Pare mai curînd un moderat optimist. Chiar atunci cînd oferă soluţii pentru probleme fără soluţii. Oricum te obligă să priveşti din alte unghiuri destinul planetei. Citindu-l, mi-am reamintit o parte dintre dramele acestui sfîrşit de veac... Sutele de copii flămînzi condamnaţi la moarte de sărăcie, sutele de milioane de analfabeţi, sutele de milioane de bătrîni care nu au ştiut niciodată ce înseamnă viaţa... Vom fi în curînd multe miliarde pe aceeaşi navă cosmică, atît de mică pentru atît de multe întrebări. Simţi prin Dorel Dorian «satul global». Nu specia conectată la un destin tehnologic comun, ci aspiraţiile totale ale unei singure planete."

(**Dr. Constantin Maximilian** – postfaţă la "Mileniul II – ultimul sfert de oră")

Cîţiva autori ruşi, ale căror piese le-a dramatizat pentru radio:

Ostrovski, Puşkin, Gorki

Cîteva scenarii pentru televiziune:

Regăsire (în colaborare cu Anca Arion şi Gh. Robu);
Avaria (1980)

O distincţie:

Premiul pentru dramaturgie al Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă în 1959 pentru piesa *Secunda 58*

Noul purtător de cuvînt al guvernului este d. Gol.

Prilej, pentru noi toţi, să nădăjduim că înaltul funcţionar sus-amintit ne va spune, ori de cîte ori e cazul, adevărul gol-goluţ.

Poşta dicţionarului

Herta Spuhn, str. Cuza Vodă 157, Bl.37A, ap.1, Bucureşti IV, redactor la *Editura Tineretului* (devenită "Albatros") între 1955-1988, ne trimite date despre Sanda Radian (Rica Bralower), traducătoare şi cercetătoare literară:

"Născută la 13 decembrie 1929 la Galaţi, a absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii Bucureşti în 1951, fiind reţinută la Catedra de istoria literaturii ca asistentă, apoi ca lector. A lucrat o scurtă vreme la Editura Tineretului (unde a iniţiat colecţia de istorie literară "Biblioteca şcolarului"), apoi la Editura pentru Literatură (E.P.L.), întîi în probleme de moştenire literară, apoi ca redactor de "literatură originală" (adică – beletristică română contemporană). Şi-a pierdut succesiv posturile – universitar şi editorial – din pricina "dosarului de cadre" prost, mizerabil de prost, al soţului ei, Gusti Gartner (fost redactor la presa de tineret, apoi internat la Canal "pentru atitudine duşmănoasă", n.red.). A lucrat, din 1959, exclusiv particular, atît ca (remarcabilă) profesoară care a pregătit tineri pentru bacalaureat şi admitere la disciplinele umaniste, cît şi – mai ales – ca îngrijitor al unor foarte apreciate ediţii din literatura clasică română (Alecu Russo, Topîrceanu, Slavici, Jean Bart, Victor Ion Popa şi multe altele). Activitatea de istoric literar a culminat cu două cărţi de referinţă, o *Antologie a fabulei româneşti*, cu un foarte important studiu introductiv (E.P.L., 1961), şi, mai recent, în prestigioasa colecţie "Universitas" a actualei edituri "Minerva", un volum (apreciat de critici şi istorici literari) intitulat *Portrete feminine în romanul românesc interbelic*, volum apărut în 1986. Ultima ei carte, apărută cu puţin timp înainte de moarte (primăvara '91) a fost o antologie de *Nuvele şi povestiri* ale lui I. L. Caragiale, în seria "Texte comentate – Lyceum", colecţie de mare popularitate a editurii "Albatros", care se adresa elevilor şi profesorilor de liceu. A lucrat mult şi cu succes ca traducătoare din franceză, a tălmăcit numeroase volume din Jules Verne, dar – mai ales – două cărţi de prestigiu din literatura belgiană: *Clopotarul* de Georges Rodenbach şi *Vacanţa de la Rocroi* de Georges Thinès. A scris literatură de science-fiction şi eseuri pe această temă.

Activitatea ei neobosită, hărnicia şi inteligenţa ei sînt cu atît mai merituoase cu cît, vreme de zece ani, Gusti, soţul ei iubit, a fost tot mai bolnav. L-a îngrijit nu doar cu un devotament exemplar, dar (esenţial lucru) cu o dragoste mereu surîzătoare, fără a se plînge vreodată, pînă la măcinarea propriei sănătăţi şi – aş spune – "prepararea" propriei, prematurei morţi. Mi-a spus, pe patul de spital, cu o voce limpede, fermă (deşi era foarte slăbită): "Nu mai vreau să trăiesc. Mă cheamă Gusti.". După cîteva ore a murit. Era în ziua de 13 iulie 1991. Pînă şi moartea ei a avut aspectul unui act lucid şi decis."

Dr. Christoph Dröge, Köln, Germania ne furnizează informaţia (plăcută) că scrisul pe româneşte din Israel începe a fi cunoscut prin lume; încet, încet...

"... Textele dumneavoastră (*Dicţionarul neconvenţional*) mă întăresc în hotărîrea de a încerca să contribui la mai buna cunoştere a literaturii israelo-române de către specialiştii în literatură română din Germania. Am prezentat deja o scurtă comunicare pe această temă în cadrul congresului general al "românistilor" germani care a avut loc la Bamberg, şi reacţia preponderentă a fost surpriza de a descoperi că în Israel există o literatură în limba română. În momentul de faţă sînt în măsură să îmbogăţesc această comunicare cu informaţii suplimentare, şi chiar să corectez unele date, înainte de a o da la tipar. Imediat ce ea va apărea, vă voi trimite un rezumat în limba franceză a lucrării (care este scrisă în germană). Intenţia a fost de a arăta marile linii de dezvoltare a activităţii literare a evreilor români, începînd cu Iuliu Barasch şi culminînd cu literatura israelo-română contemporană..."

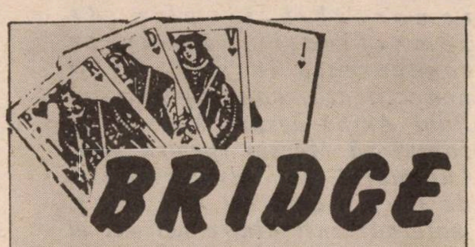

A GÎNDI POZITIV...

Jucaţi într-un turneu de perechi I.M.P. şi aţi ajuns într-un contract "simpatic" de 6 Trefle, cu 28 de puncte pe axă.

Vulnerabil contra vulnerabil, cu flancul "tăcut" pe tot parcursul licitaţiei, problema e foarte serioasă:

– contractul trebuie neapărat realizat;

– se vede cu ochiul liber că se va "da" în orice caz Asul de Cupă;

– West nu a găsit nimic mai bun de atacat decît un extraordinar de jenant 10 de Caro, care este singurul atac periculos, pentru că a distrus de la început toate comunicaţiile.

Iată şi distribuţia:

A 8 3 2
6 2
A D 9 4
D 8 7

10 de Caro
N
W E
S

R
R D 8 5
3 2
A R V 5 3 2

Care este calea pe care o alegeţi pentru efectuarea contractului? Succes!

PAUL WEINSTOCK

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

IARMAROCUL FANTASTIC AL AMINTIRILOR

Născut în 1933, anul cînd Hitler ajunge la putere, Gyorgy Konrád trăieşte într-o epocă dominată de totalitarism. La început, de cel nazist, şi apoi, de cel comunist. Nu e de mirare că a devenit un duşman convins al totalitarismului, al "politicii" în general. Una din lucrările lui poartă titlul semnificativ "Apoliticul". În ultima vreme, înainte de răsturnarea regimului comunist în Ungaria, cărţile lui erau interzise, circulau numai clandestin. "Rendez-vous-ul spectrelor" a apărut în 1986, la Frankfurt-am-Main. Astăzi însă, în Ungaria democrată, Gyorgy Konrád este considerat unul din scriitorii de frunte ai ţării. I s-a decernat premiul literar Kossuth.

Gyorgy Konrád face parte dintr-o veche familie de evrei unguri, familia de coheni Kohn. Unii membri ai familiei au locuit şi au făcut negoţ unii la ţară, alţii la oraş. Unii în Ungaria, alţii, după primul război mondial, în regiunile transilvănene de graniţă revenite României. Numele Konrád este relativ recent: formulă maghiarizată, adoptată de tatăl scriitorului.

Masivul său roman (circa 400 de pagini), Gyorgy Konrád şi-l scrie la vîrsta de cincizeci de ani, vîrsta critică a bărbaţilor. Trăind în condiţii grele de "emigraţie internă", suspectat continuu şi supravegheat de poliţia comunistă, simte probabil nevoia de a se căuta pe sine însuşi, de a-şi descoperi rădăcinile şi de a-şi înţelege epoca. Cu ironia-i caracteristică, notează: "Şed la maşina mea de scris nu mai puţină vreme decît o dactilografă, mi se acordă însă ceva mai puţină încredere, desigur pentru că scriu propriul meu text în loc să-l copiez pe acela al directorului". Ceea ce-şi propune, în fond, este să "reînvie evenimentele adormite în clocitoarea timpului". Casa părintească din sat,– unde şi-a petrecut copilăria,– şi Hotelul Korona din Budapesta,– unde a găsit adăpost cînd părinţii au fost ridicaţi şi trimişi în lagăr,– devin o scenă fantastică, un teatru imaginar în care, cu forţă halucinantă, evoluează fantomele trecutului. Mama,– femeie energică, descurcăreaţă şi curajoasă,– care protestează împotriva arestării soţului şi impune autorităţilor să o trimită în lagăr împreună cu acesta, convinsă fiind că tatăl e prea slab şi că numai cu ajutorul ei are şanse să supravieţuiască. El însuşi, copil de 11 ani, găsind omul potrivit şi plătindu-i o sumă uriaşă ca să obţină permisul de călătorie la Budapesta, unde unchiul său Arnold, patronul Hotelului Korona, îi oferise adăpost. Unchiul Imre, silit să facă trafic de mărfuri la negru, după ce soţia şi copiii îi fuseseră ucişi la Auschwitz, etc., etc.

În acest iarmaroc tragi-comic al amintirilor, membrii familiei capătă, în lumina spectrală a lanternei magice, dimensiuni de eroi mitici, ca aceia din familiile urmărite de blestem despre care vorbesc tragediile antice. Cei doi fraţi, Arnold şi Ieremia, iubesc aceeaşi femeie, Suzana. Ea este soţia lui Arnold. Dar nimeni nu ştie precis dacă Klara e fiica lui Arnold sau a lui Ieremia. Şi povestea se repetă în a doua generaţie a acestei familii de Atrizi evrei. De Klara se îndrăgostesc cei doi veri, David şi Zoltan. În sîngele tuturor membrilor acestei familii, denumită în roman Kora, curge acelaşi sînge de animal de pradă. Zoltan, furios că Klara i se refuză, o violează. Klara fuge la David şi se căsătoreşte cu el imediat. La nouă luni după aceea se naşte Regina. E fiica lui Zoltan sau a lui David? În orice caz, înfrîngînd tabu-ul unui posibil incest, după douăzeci de ani, David şi Regina devin amanţi. Amanţi tragici, iubindu-se nebuneşte, simţind nevoia de a se uni pînă la contopirea absolută, dar revoltîndu-se mereu, într-o mereu reînoită încercare de a-şi păstra o oarecare independenţă. Condamnaţi să nu aibă copii, deşi şi-i doresc din tot sufletul.

Fără a-şi ascunde sau renega originea evreiască, Gyorgy Konrád rămîne ataşat Ungariei. "Sînt totodată ungur şi evreu,– declara el,– dacă aş asuma numai una din aceste apartenenţe, ar însemna să mă mutilez".

Se simte legat de satul copilăriei, Berettýongfallu, şi de Budapesta, chiar cînd îi merge rău: "Nimeni nu e de neînlocuit, dar aici sînt ceva mai mult de neînlocuit, pentru că aici putem fi noi înşine la modul cel mai provocator". Merge aşa de departe, încît îşi însuşeşte şi poziţia maghiară în ceea ce priveşte Transilvania. Ar vrea ca Ungaria să poată păstra ceea ce, prin hotărîrea de la Viena, i s-a dat "pe bună dreptate".

Totuşi, se simte evreu. Îşi aduce aminte cum punea întrebările rituale în cadrul cerremonialului de Pesah, cum, prin fereastra casei părinteşti, privea spre şcoala evreiască şi spre sinagoga aflate nu departe. Îşi dă seama de situaţia sa ambiguă: "Dansează-ţi dansul, evreu la unguri, creştin la evrei". Adevărata maturitate a atins-o prin suferinţele îndurate: "Am învăţat multe în acest an 1944 cînd au vrut să mă ucidă (...) Nimic nu e mai instructiv decît să fii în pericol de moarte (...) În acel an, la vîrsta de 11 ani, am devenit adult".

Experienţa centrală a vieţii lui rămîne Holocaustul: "De 40 de ani, n-am încetat să resimt un dezgust mut pentru toţi cei responsabili de moartea camarazilor mei de şcoală asfixiaţi în camerele de gazare. Şi, de asemenea, pentru oamenii care sînt în stare să înţeleagă o astfel de crimă". Şi, generalizînd, ajunge la următorul principiu fundamental: "Adepţii ideologiei militariste şi războinice, a autorităţii necondiţionate sînt bolnavi atinşi de boala Auschwitz". (...) "Metaforic,lagărul este cenzura totală. Sînt trimişi acolo cei pe care statul îi epurează din textul naţional".

Înţelegem astfel în profunzime de ce, pentru evreul ungur Gyorgy Konrád, arta se defineşte ca o activitate prin esenţă non-violentă, antimilitaristă, antitotalitară. Principiul artistului – om prin excelenţă matur sufleteşte – este: "Nu te lua la bătaie, exprimă-te". Între violenţă şi artă există o incompatibilitate radicală: "Politica este acţiune, literatura este contemplaţie". Deci distanţare. Reflecţie tinzînd spre adevăr, spre obiectivitate.

Ceea ce nu exclude, ci implică libertatea. Libertatea de a fi tu însuţi. Libertatea de a lăsa frîu liber imaginaţiei, creatoare de teatru halucinant, vizionar. Imaginarul capătă drept de cetăţenie. Alături de realitate. Uneori, mai puternică decît realitatea.

Imaginarul rămîne împlîntat în realitate, dar o depăşeşte. Ceea ce a vrut şi a izbutit să scrie Gyorgy Konrád este un roman-piaţă publică, un roman-oraş. La modul vizionar, nu simplu realist. "Aşa precum e el, oraşul este un roman destul de viguros. E oraşul meu. Îl spiritualizez, îi creez o mitologie". Sau, şi mai explicit: "Scrierea unui roman îmi îngăduie să reflectez asupra întregii mele vieţi. Romanul este o formă completă, tot ce ştim îşi găseşte locul acolo... Ceea ce mă interesează este extensiunea limitelor eului".

Romanul de faţă, scris într-un stil cuminte, clasic, are însă structura stufoasă a post-realismului. Capitole narative (refugierea la Budapesta, întoarcerea acasă etc.) alternează cu capitole de modalitate vizionar-fantomatică, capitole "teoretice" înşiruind aforisme, adesea cu caracter paradoxal etc.

Dată fiind această structură elastică, ar fi meschin să pretindem respectarea unor norme şi canoane literare obişnuite. Precum cehul Kundera, tot astfel şi ungurul Konrád preferă "frivolitatea" seriozităţii. Anticipînd parcă eventualele critici, autorul declară, cu prefăcută pocăinţă: "Cîteodată simt că ar trebui să-mi răscumpăr frivolitatea de greier".

Totuşi, credem că putem îndrăzni să-i reproşăm ceva: alunecarea spre facilitate. Konrád păcătuieşte, ni se pare, exploatînd fără cumpătare, pînă la manierism şi monotonie, propriile calităţi artistice. Ce-i prea mult strică. Ai impresia că, aşa precum există oameni care rimează cu facilitate, Konrád se exprimă cu facilitate în aforisme. Dionisos acordase lui Midas darul de a transforma în aur tot ce atingea. Minunat har. Dar, pînă la urmă, gîndim noi, obositor în monotonia lui. Te poate lipsi de bogăţia nesfîrşită a vieţii concrete, te poate lăsa chiar flămînd. Căci aurul o fi un metal preţios, dar nu se mănîncă. Aforismele şi paradoxele care curg sub peniţa lui Konrád involuntar, în şuvoi nestăvilit, ajung să obosească, să supere, ca un tic.

Apreciem însă, aşa cum se cuvine, structura elastică, de "roman deschis", în care, "discursul nu este atît linear, cît, mai curînd, oscilatoriu" şi al cărui rezultat este "un oraş-roman. Sistem deschis, care va dura pînă la moartea mea".

Rămîne pilduitoare şi impresionantă această strădanie de necruţătoare confruntare cu fantomele trecutului, cu el însuşi, cu moartea. Stăpînit de spaime, da. Dar nu laş. Sceptic, ironic. Dar neînfrînt, apreciind bogăţia nesfîrşită a vieţii şi urînd violenţa, tirania.

Situat, existenţial, între apusul individului şi orientul imperiilor, autorul caută, conştient de valorile care sînt în joc, o poziţie centrală, central europeană. Dar, adaugă el imediat, pentru a evita noi primejdii, nu o simplă soluţie de compromis, o simplă poziţie de mijloc: "Niciodată n-am crezut că adevărul se află la mijloc. Mi s-a părut întotdeauna că pendulul avea dreptate cînd oscila între cele două extreme (...) În ritmul pulsaţiilor, am visat la calmul restabilit atunci cînd extremele se vor atinge formînd unul reîntregit".

CLUBUL ŞI PREMIUL
ARCADIA

Am mai scris despre constituirea în ultimul timp a acestui club restrîns de scriitori şi alţi intelectuali. Este un club omogen din punct de vedere spiritual, deschis şi altor persoane, dar a căror intrare se face numai prin vot secret.

La inaugurarea sa, clubul ARCADIA a instituit un premiu care se acordă anual celei mai bune cărţi apărute în anul precedent. In mod excepţional, primul premiu se va decerna în luna mai, pentru cea mai bună carte apărută în anii 1990-1991. Premiile vor fi decise de un juriu. Recomandări şi auto-propuneri se vor trimite d-lui I. Schechter (str. Zamenhof 15, Tel Aviv).

• Pilă

La ultimul congres al P.E.N.-clubului internaţional care a avut loc la Viena, s-a propus eliminarea P.E.N.-clubului egiptean din cauza neplatei cotizaţiei în anii din urmă. Singurul care s-a opus eliminării a fost reprezentantul israelian, scriitorul Baruh Bartov. Intervenţia a fost acceptată şi egiptenii s-au salvat.

● a apărut

"VREAU SĂ TRĂIESC"

de I. ROSENTHAL

Povestiri adevărate trăite de un cardiac care, bolnav de la 16-ani, își scrie memoriile astăzi, la aproape 80 de ani. O carte care nu trebuie să lipsească din biblioteca nici unui cardiac.

Cartea poate fi cumpărată în următoarele locuri unde se vînd ziare și reviste:

Tel Aviv: **Cohen, Str. Dizengoff 137; Velvel Leibu, King-George 4; Rina Koler, Karlibah 20; Schiler Ițhac, Arlozorof 137.** ***Haifa:*** **Șmilovici, Haluț 31.** ***Ramat Gan:*** **Rafi, Bialik 21.** ***Holon:*** **Sifrei Medi, Sokolov 73; Sifrei Medi, Usiskin 14.** ***Bat Yam:*** **Savion, Sd. Ațmaut 79.** ***Cfar Saba:*** **Așer, Weizman 106,** ***Rishon Le Zion:*** **Kosmos, Herzl 52 (Tahana EGED);** ***Petah Tikva:*** **Levi Meir, Jabotinski 39 (la stația Spital Belinsohn).**

De asemeni, cartea poate fi procurată prin cec poștal sau bancar de 20 șekeli pe adresa:

ISRAEL ROSENTHAL,
Bnei Brak, reh. Ganei Gad nr. 8; Tel. 03/791818

PESCUITORUL DE *perle*

Nici măcar America

"Nici U.S.A. nu se pot mîndri cu tristele performanțe pe care le-a înregistrat Israelul în acest ultim deceniu".

("Revista mea", 25 noiembrie 1991)

*

Un înfășurat, două înfășurări

"Tînăra Anal Musrati a fost învelită într-un covor înfășurat de cîteva ori în jurul ei..."

(Ady Carmi, "Revista mea", 25 noiembrie 1991)

*

Contradicție de neînțeles

"Deși locuiește în majoritatea timpului în U.S.A., prințesa face adesea imprudențe la volan..."

("Revista mea", 25 noiembrie 1991)

*

Ceşti apucate de pandalii... și altele

"Ceștile, farfuriile se trînteau în chiuvetă... Într-o dimineață, foarte aproape de prezent..."

(Iudit Coman, "Revista mea", 25 noiembrie 1991)

*

Necesitatea vaccinului

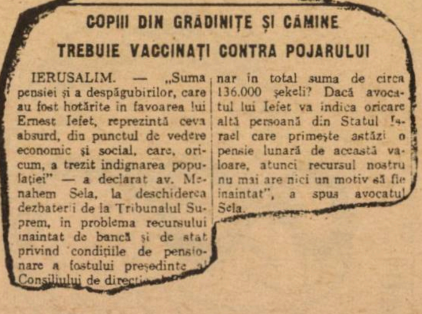

COPIII DIN GRADINIȚE ȘI CAMINE TREBUIE VACCINAȚI CONTRA POJARULUI

IERUSALIM. — „Suma pensiei și a despăgubirilor, care au fost hotărite in favoarea lui Ernest Iefet, reprezintă ceva absurd, din punctul de vedere economic și social, care, oricum, a trezit indignarea populației" — a declarat av. Menahem Sela, la deschiderea dezbaterii de la Tribunalul Suprem, in problema recursului inaintat de bancă și de stat privind condițiile de pensionare a fostului președinte al Consiliului de direcți

nar in total suma de circa 136.000 șekeli? Dacă avocatul lui Iefet va indica oricare altă persoană din Statul Israel care primește astăzi o pensie lunară de această valoare, atunci recursul nostru nu mai are nici un motiv să fie inaintat", a spus avocatul Sela.

(Textul de mai sus despre pensia lui Ernest Iafet, apărut în "Viața noastră" din 26 noiembrie 1991, sub titlul, nu lipsit de originalitate, pe care-l vedem cu toții, ne îndeamnă să privim cu cea mai mare seriozitate problema vaccinărilor de tot felul în Israel. Mai întîi, firește, a copiilor împotriva pojarului; dar și a altor persoane – împotriva unei maladii pe cît de neplăcută, pe-atît de contagioasă.)

*

Podișul Golan n-a aparținut Siriei, ci Iordaniei!

"În ce privește convorbirile cu Iordania, americanii propun să se discute despre un compromis teritorial pe podișul Golan în schimbul unui acord de pace".

("Viața noastră", 25 noiembrie 1991)

*

Rabinul Rosen s-a călugărit?

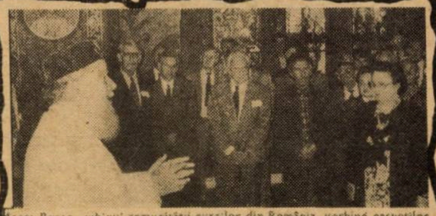

Moses Rosen, rabinul comunității evreilor din România, vorbind oaspeților

(...așa s-ar putea înțelege din fotografia de mai sus, publicată în revista "Curierul Românesc", nr.17-18/1991, p.4, București. În realitate, venerabilul prelat în veșminte albe nu este rabinul Rosen, ci un înalt ierarh al bisericii ortodoxe din România, iar lăcașul unde se desfășoară convorbirea cu delegații din străinătate la Forumul internațional organizat nu de mult de Fundația Culturală Română nu este Templul Coral, ci o mînăstire din Moldova.)

*

Și noi care credeam că e de Coșbuc!...

"Vezi poemul lui Vlahuță El Zorab".

(Din articolul "Tot despre despăgubirea celor plecați din România", în "Viața noastră" din 6 decembrie 1991)

*

Și noi care credeam că e Hanuca!...

"Hag Purim sameah!"

(Urare rostită la radio Kol Israel, emisiunea în limba română, sîmbătă 6 decembrie 1991, ora 20:45)

Către Minimum

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

În **Acolade estivale**, (o revistă nouă) nr. 9/1991, Bucureşti, dăm peste un text de Ştefan Baciu, intitulat *Jul.* (– Care Jul?,– veţi întreba. – Jul, răspunde poetul cu înspăimîntătoare memorie, din Honolulu):

"... Îl chema Iulius Lazăr, unii mă asigură că numele exact era *Lazarovici*, dar el mi-a spus , la Bucureşti, "in illo tempore", *Lazăr*, şi, de fapt, lucrul n-are prea mare importanţă, pentru că eu nu scriu despre cetăţean, ci despre umoristul *Jul.* Era frate al faimosului Ion Pribeagu, pe care, cum se cuvine, l-am evocat în *Praful de pe tobă*, şi cu toate că a scris şi a publicat destul, aş crede că este – azi – aproape necunoscut, cum a fost în timpul vieţii.

L-am cunoscut prin anii '40, pe la începutul deceniului, prezentat de Ion Pas, pe atunci secretar de redacţie la *Gluma* lui Ion Anestin, revistă strălucită, publicată de *Vremea* fraţilor Donescu, Titi şi Vladimir. Mai tîrziu, după ce *Gluma* a fost închisă de cenzură şi locul i-a fost luat, cît timp s-a putut, de *Humorul*, unde Pas m-a... avansat la rangul de director, dat fiind că Anestin era la puşcărie, Jul a umplut multe coloane în revistă. Cu timpul ne-am împrietenit, frecventînd bodegi şi ceainării din Dudeşti, Văcăreşti şi Mămulari, unde retraşi la o masă, vorbeam despre... humor, ştiind însă că de multă vreme nu mai era de... glumit, cum se exprima Jul, folosind, fără îndoială, un eufemism.

Scria poeme vesele, cronici rimate, versuri de ocazie, şi în toate sclipea humorul caracteristic al fratelui său, cu care, mă asigura Jul, "colaborase" în multe teatre de revistă, pentru sume derizorii, fără a semna, ca un fel de "negru literar" al lui Ion Pribeagu. Ştia o mie şi una de glume. Avea în permanenţă cu el, ca într-un fel de sac invizibil, o sumedenie de anecdote. Era un ins cordial, gata să servească, şi ţin minte că în zilele în care Mira avea mese cu musafiri, Jul era dispus, ca un bun "pivnicer", să "descopere" cel mai nobil vin, de care ştia că fusese adus "chiar ieri", într-o locantă nu departe de locuinţa noastră, pe strada Bolintineanu.

- **Vinurile lui Jul**
- **Goga nu a fost antisemit**
- **Să nu mai amintim de publicistica legionară a lui E. Cioran**
- **Un *punct* fără adresă**
- **Colecţia lipită cu pap**
- **Destinul Clarei Haskil**

S-a risipit în cafenele, în ceainării, pe la colţuri de stradă; humorul l-a împrumutat nu numai fratelui, ci oricui care, pentru un "sutar", era dispus să ofere iubitei un sonet, bunicii un rondel, nevestei o strofă de aniversare. N-a lăsat carte tipărită şi – la drept vorbind – nici măcar "urmă" n-a lăsat prietenul meu, Jul. Dar eu, de-aici din Dealul Pacificului, mă gîndesc la el cu tandreţe, pentru că mi-a fost colaborator, şi, cînd eram din cale-afară de ocupat, ajutor sau "secretuhăs".

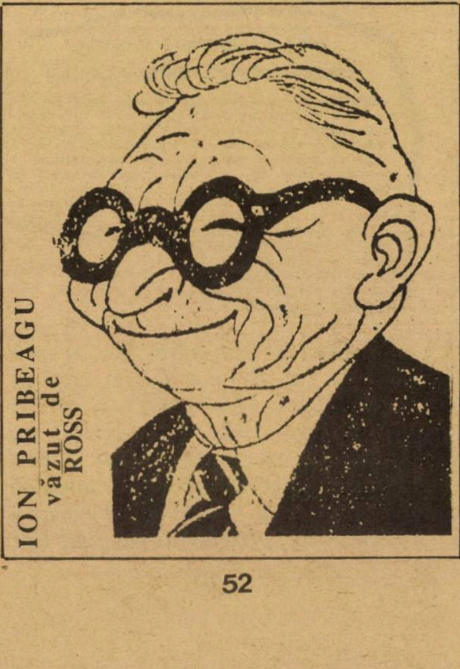
ION PRIBEAGU văzut de ROSS

*

Curierul Românesc, nr.7-8/1991, Bucureşti, ne oferă, sub semnătura dlui Adrian Stănescu, un punct de vedere nu lipsit de originalitate cu privire la atitudinea aminentului poet român Octavian Goga faţă de evrei.

Din articolul dlui Stănescu (*Octavian Goga, poetul pătimirii noastre*) înţelegem că antisemitismul lui Goga nu se explică prin intoleranţa profesată de extrema dreaptă a ţării, ci prin intoleranţa evreiască; înţelegem de asemenea că acest antisemitism nu s-a prea manifestat în practică, atunci cînd, fiind prim-ministru, Goga a dat cunoscutele sale decrete vizînd, între altele, interzicerea ziarelor "evreieşti" (*Dimineaţa*, *Adevărul* ş.a.) şi excluderea din presă a gazetarilor evrei.

"... Încercarea de a «încadra» pe omul politic Octavian Goga într-unul din curentele de acţiune şi gîndire publică interbelică este,– scrie d. Adrian Stănescu,– fără îndoială, dificilă. A aparţinut unei drepte politice preocupată, înainte de orice, de ceea ce ea considera un pericol major pentru societatea românească: dominaţia «străinilor» de neam sau de religie asupra majorităţii ce apărea relativ incapabilă să împace obligaţiile unei necesare democraţii cu modernismul unui progres cu aparenţe devastatoare în faţa unui tradiţionalism dominant în păturile majoritare ale societăţii. În acest context credem că trebuie privită şi acuzaţia de antisemitism ce i-a fost adusă lui O. Goga. Punctul său de vedere – ni se pare – relevă exact opinia acestei drepte politice civilizate şi constituţionale, raportată mereu la concretul imediat şi nu la presupuse «utopii» neimplantabile pe solul românesc: «mi-am dat silinţa să caut, pe ici pe colo, măcar individual sau fragmente din minoritatea evreească pentru ca să-i încadrez... m-am lovit de intoleranţă. Am găsit un corp aşa de închis, aşa de zăvorît, aşa de lipsit de posibilitatea de a comunica, încît în faţa acestei uşi închise, am hotărît să pun zăvor şi sufletului meu pentru a purcede la apărarea marilor noastre interese». Aparenta intoleranţă a acestor gînduri a fost însă cu limpezime amendată de practica politică a lui O. Goga, atît în calitate de lider de partid şi cu atît mai mult atunci cînd a deţinut importante funcţii executive (ministru de interne, 1924-1927 şi mai ales prim-ministru, decembrie 1937 - februarie 1938). Mai mult, gîndurile sale în privinţa minoritarilor nu lasă să se întrevadă nici un fel de exclusivism ce ar putea fi considerat dăunător..."

*

În săptămînalul **22**, Bucureşti, sub titlul *Extremismul nu poate aduce nimic nou*, istoricul literar Z. Ornea polemizează cu aceia care îi reproşează că, vorbind despre opera de tinereţe a unor personalităţi de seamă, precum Mircea Eliade, Em. Cioran etc., etc., în loc să treacă sub tăcere paginile "penibile" din scrisul acestora, el le înfăţişează aşa cum au fost ele, fără "diplomaţie".

"... Din păcate, în jurul acestor magiştri ai extremismului de dreapta (e vorba de Nae Ionescu, Nichifor Crainic, Mihail Manoilescu, A.C. Cuza ş.a., n.n.) s-au adunat destui tineri, unii excepţional dotaţi. Ei sînt cei care întreţin, de fapt, cu scrisul lor, aceste multe publicaţii. Mihail Polihroniade, Dragoş Protopopescu, Toma Vlădescu, Mircea Eliade, Pavel Costin Deleanu, Emil Cioran, Horia Stamatu, Radu Gyr, Constantin Noica, Vintilă (Caftangioglu) Horia, Ion Ionică, Traian Herseni, Mircea Streinul, Pan M. Vizirescu, Gheorghe Racoveanu, Vasile Bâncilă, Alexandru Gregorian, Nicolae Roşu, dr. Ilie Rădulescu, I. P. Prundeni, N. Crevedia, Ovidiu Papadima şi încă mulţi alţii. Înşiruirea nu vrea să epuizeze aceste nume. E o pură judecată de constatare şi nu una de valoare. Ştiu bine că unele din aceste semnături (mai ales cei din "generaţia '27") sînt astăzi ilustre, făcîndu-ne cinste peste tot în lume. Mi s-a reproşat, în ultima vreme, că nu e bine, că e improductiv să citez din publicistica lor legionară, pe care unii (de pildă Cioran) o repudiază repulsiv. E adevărat că unii o repudiază. Dar reconstituirea tensiunii de idei din anii '30, dacă vrea să fie onestă, nu poate ignora semnăturile unor Cioran, Noica, Eliade. Au fost dintre elevii lui Nae Ionescu spiritele cele mai strălucite şi apartenenţa lor – fie şi prin publicistică – la mişcarea legionară a legitimat-o moral şi intelectual. Răul făptuit e, din această cauză, considerabil şi nu trebuie ignorat. Istoria îşi are legile ei şi desconsiderarea lor aduce automat după sine trucajul şi falsificarea. Adică, de fapt, chiar trădarea istoriei şi a adevărului ei. Sînt prea vîrstnic şi, îndrăznesc a crede, onest în profesiunea mea de istoric al literaturii şi al culturii româneşti pentru a mă preta – de ce? – la astfel de jocuri ale unei mimate "false memorii". Voi reconstitui deci epoca după – vorba prietenului Radu Cosaşu – criteriile adevărului integral. Cu orice risc şi orice sacrificiu previzibil.

În încheiere, o precizare. Dezvăluirea extremismului de dreapta interbelic îndeplineşte şi un mult util rol profilactic. Înfăţişează antecesorii publicaţiilor asemănătoare de astăzi: Europa, România Mare şi suratele lor. Nu inventează nici ele nimic. Reiau sloganurile xenofob-antisemite ale ceauşismului în varianta lui Sfarmă-Piatră şi Porunca Vremii. N-au nimic din ţinuta intelectuală a unor articole semnate de exponenţii "generaţiei '27". Fizionomia actualelor publicaţii xenofob-antisemite şi filo-ceauşiste au ca model – involuntar? – exclusiv imundele foi Porunca Vremii şi Sfarmă-Piatră. Acelaşi limbaj trivial, aceeaşi băşcălie vulgară la adresa valorilor, acelaşi ton suburban, aceleaşi sloganuri antisemite, acelaşi naţionalism integral, strident, demagogic şi penibil. Unde a dus România acele publicaţii şi organisme politice se ştie. Unde vor să o cantoneze noile foi, tot imunde, e previzibil..."

*

Punct, foaia cenaclului organizat de soţii Mariana şi Solo Juster, din Tel Aviv, ne oferă o surpriză plăcută (hîrtie şi tipar bun, bravo! totul arată mult mai bine decît pînă acum), şi una mai puţin plăcută (absenţa cîtorva date elementare care te-ar ajuta să situezi apariţia aceasta în spaţiu: adresă, telefon, director, preţ, unde poate fi obţinută etc.). Ciudată neglijenţă, făcîndu-te să gîndeşti că ai în faţa ochilor un *samizdat*, scos în (adîncă) ilegalitate, de oameni care lucrează cu urechea ciulită la zgomotele de pe scară: vine poliţia? Aveţi milă, fraţilor, de microbiştii literari (mai sînt şi din aceştia) care ar dori să-şi procure un număr sau să trimită un sonet.

Colaborează, în afară de gazde, Tania Lovinescu, Maria Găitan, Elena Tacciu, Z.B.C., Shaul Carmel, Andrei Fischof ş.a.

*

Primim şi reacţii la *Primim*

...iar o asemenea reacţie simpatică aparţine lui H. Shoshany; acesta răspunde lui Dan Beniamini, care i-a recenzat nu de mult placheta de versuri apărută în colecţia *Menora* (cea lipită cu pap):

"Îţi mulţumesc, stimat confrate,/ Pentru cuvintele alese/ Şi care mi-au fost adresate/ Gentil şi fără interese./ Că "broşurica" e legată/ Cu pap, precum spui dumneata,/ E că *Menora* nu-i bogată/ Şi nici eu n-o pot ajuta./ Dar mătăluţă, de-ai să vrei/ S-apară mai civilizat,/ Îţi dau acordul să le iei/ Şi să le dai la publicat./ Cred că în *Minimum* e loc;/ Ideea, ca să meargă strună,/ Din *Măşti*, să scoţi simplu din stoc,/ Doar cîte două-trei pe lună./ Şi-atunci, fi sigur, drag confrate,/Din nou ţi-oi mulţumi aici,/ Că nu cu "pap" vor fi legate,/ Ci, poate, vor fi cu... lipici!"

*

Europa liberă a transmis un comentariu al lui Virgil Ierunca pe marginea revistei franţuzeşti "La Lettre du Musicien"; mai precis (şi mai pentru noi), pe marginea a două texte consacrate marei pianiste din *trib* care a fost Clara Haskil:

"Jérôme Spycket – scrie V.I. – este unul din admiratorii credincioşi memoriei pianistei românce. El este cel care a publicat o biografie şi un album Clara Haskil (amîndouă în editura Payot, Lausanne). Cît despre Michel Dalberto, laureat, printre altele, al Concursului Mozart patronat de "Asociaţia Clara Haskil", el este unul dintre cei mai de seamă pianişti francezi din noua generaţie. (...) Jérôme Spycket, poate cel mai bun cunoscător al artei pianistei românce, semnează deci un eseu intitulat *Clara Haskil şi muzicalitatea.*

"Arta Clarei Haskil – scrie muzicologul elveţian – era în sine un fel de miracol; miracol de simplitate, de claritate, de sensibilitate, dar şi de virtuozitate: discurile sale nu ne oferă decît un palid reflex. Să ne bucurăm totuşi de această discografie, oricît de tardivă şi limitată ar fi ea. Cine îşi mai aminteşte că, decedată în 1960, la 65 de ani, în plină glorie, Clara Haskil era, practic vorbind, necunoscută cu zece ani înainte. Constatare îngrozitoare, copleşitoare, care ne pune pe gînduri. Fără aceşti ultimi zece ani smulşi unui destin necruţător, numele acestei pianiste românce, pariziană cu inima şi elveţiană prin adopţiune, n-ar mai figura decît în registrele prăfuite cu primele Premii ale Conservatorului din Paris (anul 1910). Timp de 40 de ani – 40 de ani! – totul pare a se fi coalizat împotriva acestei interprete de geniu care a vegetat lamentabil, neînţeleasă, ignorată de acelaşi public care, *in extremis* s-ar putea spune, se înghesuia acum zece ani la concertele ei, de cele mai multe ori cu casa închisă. Imaginea pe care o păstrează cei care, atunci, au avut şansa s-o asculte pe scenă (resimţind în străfundul sufletului lor tot ce radia din această fiinţă) este imaginea unei bătrîne gîrbovite, fragilă, întrebîndu-te uneori dacă va ajunge pînă la pian..."

Două constante în existenţa Clarei Haskil: tristeţea şi suferinţa. Jérôme Spycket le dă o culoare de destin: "Tristeţea. Dumnezeu ştie cît îi era e familiară. Tristeţea a dominat această viaţă, lipsită de copilărie de la vîrsta de 6 ani, cînd unul din unchii săi – căruia îi datorează mult, dar care s-a dovedit repede tiranic – o va duce la Viena, departe de ai săi, mai ales că moartea prematură a tatălui o bulversează. Apoi viaţa de exil într-un Paris necunoscut, unde ajunge cînd împlineşte zece ani. Această viaţă dezamăgitoare, în timpul anilor ingraţi la Conservator, sub dominaţia lui Cortot, care nu o înţelege şi pe care ea nu-l iubeşte, obţinînd totuşi succese după Premiul din 1910, stopate însă doi ani mai tîrziu din cauza unei scolioze grave. Viaţa de suferinţă fizică, urmată, după vindecare, de suferinţa morală a lipsei de acţiune şi a timpului iremediabil pierdut. În cîteva luni, Clara Haskil şi-a regăsit însă degetele, tehnica şi vigoarea ei. Cîntă miraculos (cu toate că acum are un trac de care nu se va dezbăra niciodată), însă numai cîţiva muzicieni recunosc ceea ce este ea cu adevărat: un geniu al pianului, dezlănţuindu-se în Beethoven, Rachmaninov, Brahms sau Chopin, trecînd la Mozart mult mai tîrziu, interpretîndu-l la modul divin, ceea ce a şi creat legenda asimilării ei depline cu harul mozartian." După ce deschide şi paranteza suferinţelor ei odată cu ocupaţia Franţei, refugiul ei, mai întîi la Marsilia, apoi în Elveţia, Jérôme Spycket continuă: "Şi din nou tristeţea inacţiunii în Elveţia, oază privilegiată în mijlocul unei lumi urlînd de violenţe. Clara Haskil nu ştie să facă altceva decît să cînte la pian: va refuza să intre în învăţămînt. Şi atunci cîntă pentru ea, pentru prietenii săi care o vor ajuta materialiceşte.

Odată cu sfîrşitul războiului, cercul începe să se lărgească, frontierele să se întredeschidă. După succese strălucite la Londra, din nefericire fără urmări, e descoperită brusc de Olanda." Fixîndu-se definitiv la Vevey, în Elveţia, unde îşi va cîştiga modest existenţa şi pînă la urmă va avea şi un pian al ei, Clara Haskil – continuă biograful ei – va cunoaşte gloria.

SONY®
LA MULTI ANI 1992!

FIRMA
ISFAR
VĂ INVITĂ SĂ VIZITAŢI SALA DE EXPOZIŢIE A PRODUSELOR
SONY®
STR. AHAD HAAM 9 TEL AVIV
MIGDAL ŞALOM MEIR

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

ALEXANDRU SEVER

CRITICĂ ŞI NON-VALOARE

Dacă refuzul intransigent al non-valorilor în literatură – ca în atîtea alte domenii – stîrneşte, de regulă, scandal, asta se întîmplă, observă Iraclide, pur şi simplu pentru că non-valoarea refuză, uneori cu cea mai desăvîrşită bunăcredinţă, să se lase numită şi eliminată. În apărarea sa, non-valoarea produce, agresivă, o infinitate de argumente, care de care mai fanteziste sau de-a binelea absurde. Stupefiant aici e mai ales spiritul tranzacţionist tocmai într-un domeniu care nu acceptă tranzacţionismul. Pelivan, editorul, îl opreşte într-o zi ca să-l mustre în legătură cu un oarecare Strătileanu: «Bine, frate, şi dacă a scris o carte proastă, ce i se cuvine, să-i tai capul? Lasă-l bre, să trăiască şi el!» Iraclide e uimit. Spiritul ăsta confuz, de toleranţă burgheză, compasiunea asta meschină trădează, de fapt, o confuzie totală a valorilor: o confuzie care tinde, nici vorbă, să înlesnească ignorarea talentului autentic şi, în acelaşi timp, să legitimeze pretenţii la beneficii care nu i se cuvin. Se apucă aşadar Iraclide să scrie un articol ca să lămurească lucrurile, dar toate disociaţiile sale principiale nimeresc în gol. Incapabili să se ridice la concept şi dezbatere teoretică, adversarii îi opun argumente surprinzătoare, de tip sentimental care fac, de fapt, imposibilă orice discuţie: «Bine, mă, ce vrei să-i faci? Are omul 40 de ani! De ce vrei să se apuce? Asta ştie, asta face! Ce, e singurul nătărău în ţara asta care scrie o carte proastă şi publică?» Fu socotit un trădător al breslei. «Cum, domnule, mă loveşte în pîinea mea? Eu, om cu trei copii!? De ce, mă?!» Articolul critic e aşadar resimţit ca un preaviz la o concediere, şi Iraclide descoperă că mentalitatea asta de funcţionar nu e cu totul nejustificată: spre stupefacţia sa află că Pelivan refuzase cuiva un contract, prevalîndu-se de chiar unul din articolele sale critice. «N-ai succes, domnule! Ce să-ţi fac?» Pricepe îndată Iraclide că nu e vorba aici de eficacitatea specifică a criticii; critica literară e, pur şi simplu, resimţită, după împrejurări, ca o reclamă sau ca un denunţ, rostuit să susţină sau să compromită rentabilitatea unei întreprinderi, bursa unui prestigiu.

A. CASSVAN
New York

PARIURI

Era pe vremea aceea student la Conservator la Ierusalim şi avea vreo 17-18 ani. Cînta pian clasic, adică Mozart, Bach, Beethoven... Într-o bună zi, se opri la un anticariat muzical, şi răsfoind diverse partituri, descoperi, evident din pură întîmplare, *Rhapsody in Blue* de Gershwin, un fruct exotic pe vremea aceea... Era versiunea pentru pian. O colegă îl provoacă, se pare: cît timp i-ar lua să o înveţe pe dinafară? Studentul face un pariu cu colega precum că trei săptămîni vor fi suficiente. Îşi respectă cu caracteristica-i seriozitate pariul şi cîştigă. În numai 19 zile cunoaşte partitura la modul "inside out", adică fiind în stare să spună fără să se uite la partitură ce se întîmplă la măsura cutare.

Mai tîrziu, după absolvirea Conservatorului, se întoarce în România, cîntă Gershwin cu orchestra, "score"-ul orchestrei fiind obţinut prin prieteni de peste hotare. După *Rhapsody in Blue* obţine *Concertul în Fa* al aceluiaşi compozitor, apoi *Second Rhapsody* şi *I got rhytm*, 6 Variaţiuni pentru pian şi orchestră pe cunoscutul şlagăr. Dă concerte "Gershwin", toate cele patru lucrări sau numai una dintre ele,– de regulă favorita, *Rhapsody in Blue*,– în multe oraşe de provincie. Îi roagă pe dirijori să-l programeze şi cu Mozart, Bach etc., dar i se spune invariabil: "Toţi pianiştii cîntă Bach, Mozart etc., dar numai Dan Mizrahy cîntă Gershwin". Şi pentru că snobii muzicali îl consideră pe Gershwin cam uşurel, jazzistic desigur, uitînd influenţele jazzistice din opera lui Debussy, Ravel, Milhaud şi alţii, şi Dan Mizrahy a fost considerat, poate, drept un pianist mai puţin interesant.

Dan Mizrahy a dat "integrala" Gershwin pentru prima oară la Bucureşti, cîntînd cu orchestra Radiodifuziunii şi sub bagheta lui Paul Popescu în vara aceasta. Succesul a fost fără precedent, aplauzele readucîndu-l la pian pentru două bis-uri, repetarea secţiunii finale a *Rapsodiei Albastre* şi unul din *Preludiile pentru pian*. Presa l-a elogiat iar reporterii i-au luat interviuri ca unui mare artist ce este. În una din aceste convorbiri, revelînd un evident talent de povestitor, Dan Mizrahy a pomenit de pariul iniţial.

Pariurile nu sînt necunoscute artiştilor. Se povesteşte că Oscar Wilde a scris într-un timp record, poate trei săptămîni, singurul său roman, *Portretul lui Dorian Gray*, în urma unui pariu: cel care i-a propus pariul nu credea că scînteietorul autor de "vorbe de spirit", efervescentul improvizator în discuţii poate scrie o lucrare de suflu mai susţinut precum romanul. În lumea muzicii cine nu a auzit de pariul făcut de Ravel că va compune o întreagă lucrare pe o singură melodie în ritm de bolero repetată de 37 de ori, dacă nu mă înşel?

Pariez cu redactorii şi cititorii *Minimum*-ului că se vor găsi un dirijor şi o orchestră care să îl programeze pe Mizrahy pentru "integrala" Gershwin. Mai pariez că, dacă un astfel de concert va fi programat, el se va bucura de un mare succes.

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RADU KLAPPER

SE CAUTĂ UN CĂPITAN

A sosit timpul să spunem adevărului pe nume: dansul israelian este în criză. Criză organizatorică ("Bat Dor" a tras obloanele, "Inbal" a pensionat pe geniala lui creatoare, iar "Bat Sheva" se destramă văzînd cu ochii), dar mai ales estetică. Se întîmplă multe, prea multe pe scena noastră coregrafică, dar aproape nimic important.

Momentul adevărului l-a marcat marathonul *Doi-trei*, în care Centrul Suzanne Dehlal a prezentat timp de o săptămînă un spectacol compus din zece duete şi triouri. Înşiruirea a început cu reconstituirea unui dans creat în 1930 de Margalit Orenstein, pentru fiicele ei, şi ele balerine şi coregrafe. Ce a urmat a constituit un fel de trecere în revistă a celor ce continuă pe drumul deschis de aceste pioniere, crescute la şcoala expresionismului german. Şi ce am constatat?

Cele mai bune lucrări aparţin trecutului! Fie prin vîrstă: o supravieţuitoare a pioneratului, Dvora Bertonov, izbuteşte, la peste 70 de ani, să creeze şi să interpreteze un dans de o zguduitoare frumuseţe plastică şi dramatică. Fie prin temă: tînărul Amir Koblen izbuteşte să fie exact şi concentrat, emoţionant, evocînd – cu ironie (pe melodia bolşevicului *Crucişător Variag*) şi tandreţe – transformarea evreului galutian în pionierul kibuţnic. Restul? Banalitate care te lasă indiferent, atunci cînd nu te revoltă prin vulgaritate şi pretenţii.

Simptomatic: cronicarul coregrafic al săptămînalului "Ha-ir", Hezi Leskali, încercîndu-şi a treia oară puterile în creaţie, a profitat de vacanţa în ţară a uneia dintre vedetele trupei lui Lar Lubavitch din New York: Ido Tadmor. Dar – vai! – o disponibilitate tehnică practic nelimitată, o sensibilitate de mare tragedian au fost utilizate pentru o gimnastică vulgară şi ostentativă (acompaniată, atunci cînd violoncelistul Raz Cohen nu a fost obligat să stea cu capul în jos şi picioarele în sus, de *Partita* lui J.S. Bach!). Un mare dansator, ovaţionat pînă acum două luni la Lincoln-Center, transformat în număr prost de circ.

Avem o sumedenie de interpreţi cărora le lipseşte mîna directoare, coregraful pe care îl merită; o flotă fără amiral, compusă din corăbii fără căpitan.

BARUCH SOB...PARDON! SPINOZA

Ne place sau nu, Iehoşua Sobol ştie să scrie teatru. Probabil că la analiza cu lupa şi bisturiul, piesa pe care a dedicat-o lui Spinoza, intitulînd-o cam argotic *Solo*, dezvăluie defecte grave: personaje schematice, vulgarizarea raţionalismului spinozian în replici "digest" transformarea filozofului într-un soi de cavaler al patului. În spectacolul de la Habimartef, însă, defectele se estompează, textul e viu şi te prinde. Şi aceasta chiar în condiţiile în care distribuţia are multe puncte discutabile, iar regia (Edna Sobol) nu face exces de fantezie. Deci textul, numai textul este de vină!

De fapt, *Solo* nu este o piesă despre Spinoza. Este mai curînd una despre...Sobol. Istoria teatrului a mai cunoscut asemenea drame ale omului lucid care, "solo" se pune de-a curmezişul colectivităţii. Faţă de toţi aceşti "Duşmani ai poporului", eroul lui Sobol aduce un element specific: el se opune comunităţii evreieşti exact în clipa în care aceasta este pe cale de a obţine dreptul la cetăţenie în Olanda. Spinoza nu renunţă la adevărul lui filozofic şi, din raţiuni politice, colectivitatea îl exclude. Autorul, care trăieşte azi la Londra, dacă nu ne înşelăm, şi care este jucat mai mult în Europa, aflat în sală, a refuzat să răspundă aplauzelor la premieră.

A răspuns la aplauze Roni Pincovici: tînărul regizor s-a dovedit, în rolul lui Spinoza, un actor fascinant; a răspuns şi Şmuel Segal care,în rolul lui Rabi Menaşe, a depăşit manierismele idiş, izbutind să fie un zguduitor învins; a răspuns Noa Goldberg pentru impresionanta ei creaţie în Marie-curva.

ISO E ÎNCĂ OPTIMIST

Irezistibilul farmec al trupei americane de dans ISO (I'am so Optimistic) constă în naivitate. Începînd de la numele-manifest, trecînd prin mărturisita plăcere a corpului în mişcare şi pînă la conţinutul simplu, vesel, de bun-simţ al lucrărilor.

ISO s-a intors la noi după un an de la primul turneu. Comparaţiile sînt inerente şi preferăm să începem cu...vestea proastă.

ISO este o simbioză: în jurul fascinantului Daniel Ezralow, Ashley Roland, Morleigh Steinberg şi Jamey Hampton crează şi dansează împreună de peste zece ani. Zece ani comuni îşi spun cuvîntul. Noile dansuri, mai puţin colective (*Noua coregrafie a Împăratului* a lui Roland şi Hampton, *Madame Morphose* de Roland) dau semne de artificial, de preţiozitate

Şi vestea bună: în ciuda timpului, vechile, marile dansuri ale grupului au o prospeţime de parcă s-ar naşte sub ochii tăi. Deşi după sute de interpretări, *Insomniile* pe muzica corului de femei bulgar, îi readuc pe scenă pe Blake şi Chagall şi toţi îngerii din lume. Cum aceasta este ultima piesă a programului, ieşi din sală fericit. ISO rămîne optimist.

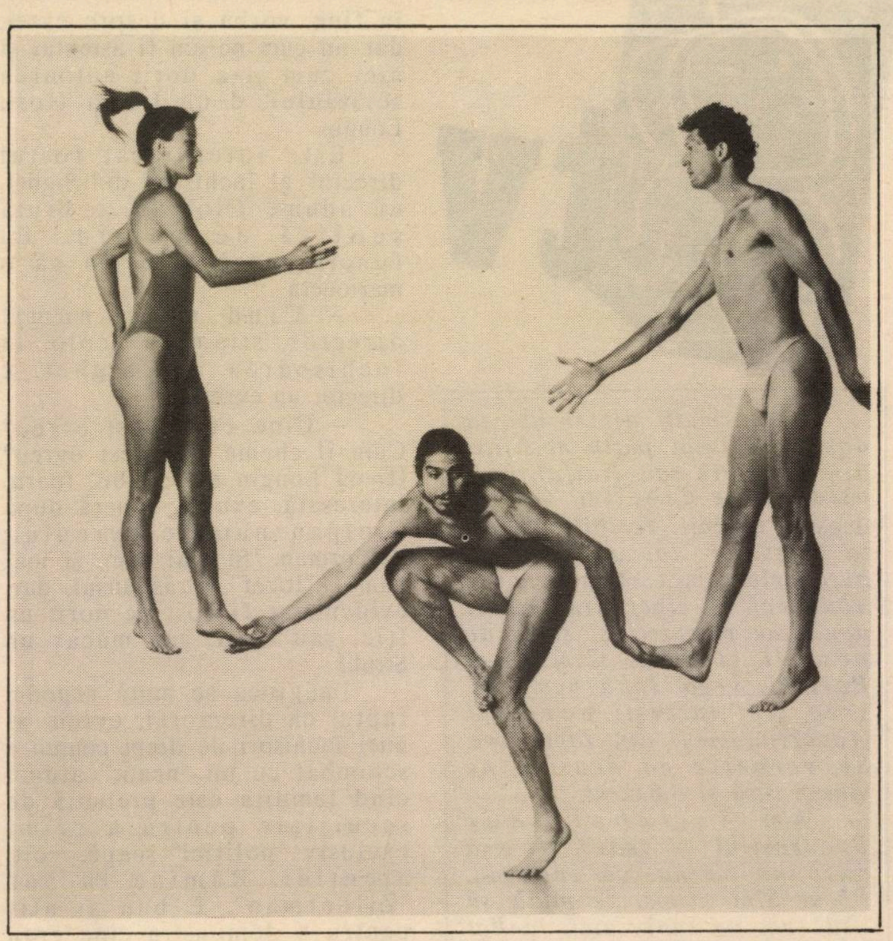

■ *Cînd eşti optimist ca Daniel Ezralow, poţi să-i ţii în palmă pe Jamey Hampton şi pe Ashley Roland*

SE POATE ŞI CÎND TEXTUL E BANAL

Piesa am mai văzut-o de cîteva ori în cursul carierei mele de spectator; cu alte titluri şi sub alte iscălituri. *Băieţi buni* de tînărul american Aaron Sorkin este foarte nouă (premiera pe Broadway: decembrie 1989) şi povesteşte despre înfrîngerea limitatei gîndiri militare de către o Justiţie care serveşte, incoruptibilă, principiile absolute ale umanismului, în legătură cu moartea "accidentală" a unui soldat pe care camarazii lui, încurajaţi de ofiţeri, voiau să-l facă un "dur". În treacăt şi printre rînduri (doi din cei trei avocaţi au nume foarte evreieşti!) avem parte şi de o mică mostră a antisemitismului yankeu cel de toate zilele.

Piesa este bine scrisă, artizanal – dar perfect banală. Ea a produs totuşi un spectacol care onorează prima noastră scenă. Meritul aparţine integral regizorului Itzik Weingarten. Cu înţelepciune de mare om de teatru, a ştiut să-şi aleagă colaboratorii - scenograful Eli Sinai şi coregraful Arie Burstein - care au dat fluenţă unui text fragmentar şi împiedicat pe alocuri. El însuşi actor, şi nu dintre cei răi, Weingarten a îndrăznit să dea rolul principal unui actor pe care o carieră comico-politică părea să-l fi condamnat definitiv: Şmuel Vilojni. Strunit cu mînă de fier, consilierul acesta municipal realizează un portret de mare sensibilitate şi cu adevăr uman, secondat excelent de Fabiana Meuhas şi Dov Navon. Ei sînt cei ce duc în spate un spectacol lung şi complicat. Din restul distribuţiei, e obligatoriu să fie citaţi Itzhak Grad şi Dani Lerner, care apar sub trăsăturile bieţilor băieţi "buni" abrutizaţi. Cît despre Asher Tzarfati, ei bine, slavă Domnului, el nu a izbutit să distrugă nici acest spectacol, cu toată grosolănia lui.

• PREMIU

Există un "Premiu al primului ministru", care se acordă anual unor scriitori. Cum însă un premiu literar nu este un cîştig la Bursă, el, premiul, era impozabil. Ani de zile s-a protestat împotriva acestei anomalii. În fine, recent, directorul de la Mass Hahnasa, Moshe Gavish, i-a comunicat lui Erez Biton, preşedintele Uniunii Scriitorilor, că laureaţii premiului acordat de primul ministru nu vor mai plăti impozit pe premiu.

●

O CARTE CARE NU TREBUIE SĂ LIPSEASCĂ DIN CASA NICI UNUI CARDIAC

(vezi anunţul de la pag. **51***)*

Avem, mulți dintre noi, la domiciliu (mai puțin necăjiții din Tel Aviv sau Haifa), mult așteptatele cabelim. *Grație acestei invenții teribile, vedem la televizor, tot apăsînd pe butoanele* remote-control-*ului, douăzeci și cinci, treizeci și două sau patruzeci și șapte de posturi străine: C.N.N. și Parisul, vreo două nemțești, vreo trei turcești* bez *unul (favoritul meu) din Zimbabwe. Se vorbește că acușica ne vine-n casă și B.B.C.-ul.*

Am întrebat: dar Bucureștiul se vede? Mi s-a răspuns că nu, că încă nu. Păcat. Sînt curios, de pildă, să văd cum ne sună, aici, la Bat Yam sau Afula, emisiunile unde vine vorba de trib. *Și, mai ales, de rolul evreilor – stăruitor discutat de la o vreme – în istoria contemporană a României. Dar, cum ziceam, noi nu avem încă posibilitatea să vedem o asemenea emisiune. Carol Isac, băcăoanul, corespondentul nostru din Moldova, are, în schimb, așa cum e firesc, această posibilitate.*

Drept care ne-a transmis impresiile aici de față.

(Lucullus)

ÎNTÎMPLARE TELEVIZATĂ CU CIOLPAN, ZILBERMAN ȘI BERCOVICI

Memoria durerii este un serial al Televiziunii Române consacrat închisorilor comuniste. Pînă la episodul 5, de care va fi vorba mai jos, nu s-a pomenit nimic despre evreii închiși în aceste temnițe, nu puțini la număr și nu mai puțin martiri ai libertății. În episodul 5 s-a adus, în fine, vorba și despre evrei, dar nu cum ne-am fi așteptat și nici cum și-a dorit autoarea serialului, d-na Lucia Hosu Longin.

Este intervievat fostul director al închisorii din Sighet, un anume Ciolpan, o brută școlită de partid. El funcționează și acum ca o marionetă.

– Cînd m-au numit director, știam că acolo, la închisoarea din Sighet, e director un evreu...

– Cine era acest evreu? Cum îl chema pe acest evreu? (D-na Longin este, subit, foarte interesată, exultă, repetă după Ciolpan numele evreului: Zilberman. "Și mai cum, și mai cum?". "Iozef" e răspunsul, dar, evident, ar fi fost de dorit un Ițic, sau Șmil, sau măcar un Ștrul!)

Imaginea se mută repede; faptul că directorul, evreu, al unei închisori de drept comun e schimbat cu un "neaoș" atunci cînd temnița este preluată de securitate pentru a primi exclusiv "politici" scapă, voit, atenției. Rămîne în auz "Zilberman". E bun și atît pentru a demonstra cine erau "ei".

Ciolpan spune că primea ordine de sus:

– Numai evrei și unguri ne conduceau.

– Dați numele șefilor dumneavoastră.

Ciolpan e încurcat. Nu e atît de pregătit ca la Zilberman.

– Păi, erau Bănică, Slobodă, Gheorghiu...

D-na Longin îi taie macaroana, nervoasă. S-a prostit de tot interlocutorul dumneaei. Îl pedepsește cu o întrebare încuietoare pusă cu obidă:

– Dumneata ai aplicat pedepse deținuților?

Nu, Ciolpan n-a pedepsit, n-a bătut, el le dădea deținuților pîine cu unt, el l-a îngrijit pe unul dintre Brătieni (nu știe care dintre ei, nici cine au fost Brătienii!) pînă ce a murit.

Alternativ e intervievat fostul diplomat Camil Demetrescu, o victimă a închisorii lui Ciolpan, unul din cei înfometați, bătuți, umiliți de Ciolpan și de ciolpani. Suferința n-a stins strălucirea minții acestui bătrîn bolnav. Pînă acolo n-a putut ajunge directorul închisorii, nici securitatea...

Dar nici Televiziunea Română...

– Iuliu Maniu – spune d. Demetrescu – a fost îngrijit, cu devoțiune, în închisoare, pînă în ultima clipă a vieții sale, de alți doi deținuți. Unul era Carandino, celălalt... celălalt... dacă-mi aduc bine aminte, Bercovici...

E clar: doamnei Longin i-a "scăpat" din mînă propria emisiune.

CAROL ISAC

• LA MULȚI ANI 1992! •

Elegantul restaurant
*MON JARDIN
anunță organizarea unui plăcut și intim
REVELION 1992
Un cuplu de doi tineri cîntăreți apreciați va delecta publicul
Menu specific bogat
Muzică de dans israeliană și din anii '60
Prețuri rezonabile
Rugăm a se rezerva locurile din timp
Primim comenzi pentru orice festivități
pînă la 100 de persoane
MON JARDIN
Tel Aviv – Str. Ben Yehuda 186
Tel. 03/5238694 – 231792

SPECTACOL

● MUZICĂ

1991

Începutul unui nou an calendaristic este un moment retrospectiv: 1991 a fost bogat în evenimente (nu întotdeauna pozitive). Începutul anului – cine nu-și amintește – a fost dominat de angoasa Skud-urilor, perioadă în care dirijorul Zubin Mehta renunță la obligațiile contractelor sale și vine în țară spre a-și exprima solidaritatea cu Israelul; cînd Isaac Stern, celebrul violonist, susține un concert la Ierusalim, atacul rachetelor irakiene neizbutind să facă să tacă muzica, ci doar s-o întrerupă pentru cele cîteva clipe necesare punerii măștilor.

Anul 1991, *Anul Mozart*, n-a fost onorat la dimensiunile sperate nici pe micul ecran și nici în sălile de concerte. Opera din Iaffo a programat, în cadrul prestigioasei comemorări, *Răpirea din serai*. Nu mai revenim la întrebarea: "De ce tocmai *Răpirea*?"... Televiziunea s-a străduit să includă din cînd în cînd lucrări semnate de Mozart, dar nu totdeauna cu succes. Pe de o parte, op.-urile alese n-au fost cele mai reprezentative, ori interpretarea a lăsat de dorit. Pe de altă parte, din cauza discordiei continue dintre cele două canale, dacă apărea în sfîrșit o operă mozartiană pe programul întîi, în mod automat și cel de al doilea canal își propunea o retrospectivă Mozart cu Ustinov sau altceva, de un paralelism – credem – inoportun.

Eveniment muzical a fost *Flautul fermecat* – înregistrare din anul 1982 de la Festivalul Mozart-Salzburg – într-o interpretare de zile mari: la pupitru, dirijorul James Levine, soliștii, toți, voci celebre ca Ileana Cotrubaș sau Peter Schreier.

Anul 1991 a purtat semnul alialei. Zborurile directe și indirecte au aterizat (și) cu mulți muzicieni (malițioșii au comentat: "cei ce coboară din avion fără vioară în mînă, sînt desigur... pianiști"). Rezultatul se vede și în programele de concert, s-au înmulțit orchestrele și formațiile de muzică de cameră, dar, ceea ce este mai trist, au apărut și muzicieni ambulanți, care cîntă multe ore la colț de stradă în așteptarea trecătorilor generoși.

SILVIA GELMAN

Precizare

● Prof. *Benedict Heinrich*, din Tel Aviv, ne roagă să precizăm că, în automobilul său, Mercedes, atacat luna trecută de răufăcători necunoscuți (vezi *Minimum*, nr.57, p.22), nu s-au aflat nici un fel de diplome în alb ale Universității Ecologice din București; și că, prin urmare, nu există nici un pericol ca diplomele cu pricina să ajungă în mîini străine.

Facem, cu plăcere, cuvenita precizare.

● CASA DE BĂTRÎNI ●

«BEIT RAHEL»

RAMLE - AHDUT HAIVRIT 6
TELEFON: 08-224255 ȘI 08-223079

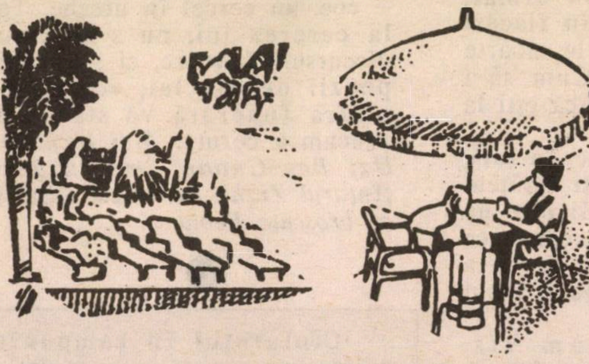

ÎNGRIJIRE ATENTĂ. AMBIANȚĂ PLĂCUTĂ. SUPRAVEGHERE MEDICALĂ PERMANENTĂ + TRATAMENTE. FIZIOTERAPIE. ACTIVITĂȚI EDUCATIVE.

●

~ PRIMIM ȘI BOLNAVI CRONICI ~

„TRANSTEHNICA"

ÎNTREPRINDERE PENTRU
APROVIZIONARE TEHNICĂ ȘI PRODUSE
DIN GUMĂ
TEL AVIV - STR. HAȘARON 8
TEL.: 372391

LA MULȚI ANI
1992

REPREZENTANTA EXCLUSIVĂ A FIRMELOR:
RICH. KLINGER, GESTRA, HYDRA, RESISTOFLEX, TYCON, ROTEN, KEMPCHEN, AMMERAAL, OPTIMAT, CONTINENTAL, KENYON, AKULON, DELRIN, MAGAM

SPECTACOL

NE APĂRĂM VIAŢA ("Defending Your Life"); film american; scenariul şi regia: Albert Brooks; cu: Albert Brooks, Meryl Streep, Lee Grant.

■ *Meryl Streep şi Albert Brooks: două suflete, două dosare*

Tînărul Daniel Miller este victima unui accident de automobil. După moarte, sufletul său ajunge acolo unde ne închipuim cu toţii că ajung sufletele, adică *sus*. Numai că *sus*-ul acesta nu ni se arată ca un nor alburiu cu îngeraşi, ci în chip de oraş, numit, ca să n-avem vorbe, "Oraşul judecăţii de apoi". Miller al nostru primeşte o cameră la "Hotel Continental" şi... acum începe tărăşenia. De ce tărăşenie? Fiindcă n-avem de-a face cu un film despre viaţa după moarte, precum celebrul "Mr. Jordan" (din anii '40) sau "Cerul poate să aştepte", cu Warren Beaty, mai aproape de noi. Avem de-aface cu altceva; sufletele cu pricina nu vor coborî pe pămînt (ca-n peliculele sus-pomenite), ci sînt destinate... reîncarnării. În fel de fel de vietăţi. Unele mai nobile şi cu viaţă mai plăcută, altele mai puţin nobile. Depinde. Depinde de ce anume, veţi întreba, desigur, curioşi (ba chiar interesaţi de-abinelea). Depinde de *judecata* aceea cu bucluc, care se desfăşoară cam ca un proces, cu acuzare şi apărare, sau, dacă vreţi, ca o *şedinţă de verificare* (cititorii care au trecut prin asemenea şedinţe prin anii '50 ştiu prea bine despre ce e vorba). Numai că, spre deosebire de acele şedinţe, cînd *pericolul* se afla în dosarul tău de cadre, cu autobiografie şi cincizeci de referinţe, de pe masa prezidiului, acum, fiindcă sîntem şi la Hollywood, şi la finele secolului XX, *şefii* au la dispoziţie filme (video!) înfăţişînd fel de fel de scene care nu te avantajează deloc. Ba la din contra. Ca să mă exprim cu blîndeţe.

Eroul nostru este pus, aşadar, faţă-n faţă cu respectivele scene din trecutul său glorios. Iar el încearcă (oameni sîntem, chiar dacă am murit) să explice, să se justifice şi să obţină o sentinţă mai cumsecade. Recte, o "încadrare" mai bună în materie de reîncarnare. Cu atît mai mult, cu cît el a întîlnit în Oraş pe Julia (Meryl Streep). O femeie care-i place la nebunie (reciproca e valabilă) şi cu care ar vrea să fie împreună... după reîncarnare. Ceea ce nu-i deloc uşor, întrucît Julia are un dosar de mîna-ntîia, beton armat; femeia se aruncase în flăcări pentru a-şi salva de la moarte copiii şi o pisică. Cum să-i convingi pe judecători că eşti la nivelul ei?

Filmul e simpatic: în sală, alături de mine, mulţi cetăţeni rîdeau, scoţînd veseli cîte un "ehehe!" oridecîteori vedeau ce mutre face Miller în faţa *scenelor* proiectate pe ecranul din sala judecăţii.

Eu însă nu am rîs. Dimpotrivă. M-a luat cu friguri, gîndindu-mă cum m-aş simţi într-o situaţie asemănătoare.

În concluzie: nu ştiu cum o fi pe lumea celaltă. Habar n-am. Dar dacă este cumva ca-n film, e jale. Ascultaţi-mă pe mine, fraţilor: dacă Dumnezeu a înregistrat pe video tot ce-am făcut noi mai deochiat şi mai ne-cuşer de-alungul vieţii, atunci ne-a luat dracu'!

Interim

●

● Înmormîntat în jeanşi

Luna trecută a murit un foarte talentat scriitor şi dramaturg ebraic pentru copii, Uzi Ben-Cnaan. Numai 37 de ani. Ştia că va muri, era grav bolnav de cancer. A cerut şi dorinţa i-a fost îndeplinită: a fost înmormîntat în kibuţul Einat, fără serviciu religios. În sicriu el era îmbrăcat cu pantaloni jeans, în picioare – pantofi de sport Snikers, părul – coc, un cercel în ureche. Tot la cererea lui, nu s-au ţinut discursuri funebre, ci s-au citit poezii de-ale lui, vesele. Pe piatra funerară va sta scris, precum a cerut : *Aici locuieşte Uzi Ben-Cnaan, împreună cu ţînţarul Zighi, cu melcul Sliţzi şi cu broscuţa Bebla.*

●

Cîntăreţul în campanie electorală

Simi Tabori, cîntăreţul, ţine să fie primar la Ness Ziona. A şi început să apară la mici adunări publice spre a solicita voturi. Dar omul locuieşte la Rishon Lezion. Zice că n-a găsit o locuinţă la Ness Ziona.

SÎNTEM ACUZAŢI CĂ LĂUDĂM SPECTACOLELE EVREIEŞTI

declară dramaturgul Dumitru Solomon, redactor şef al revistei *Teatrul azi*, într-un interviu acordat corespondentului nostru de la Bucureşti, Stan Vlad.

S.V. Pentru început, am dori de la Dvs. o apreciere asupra evoluţiei teatrului românesc după revoluţie. Sînteţi de părere că teatrul nostru "a intrat" în Europa? Sau era în Europa? Care este, după Dvs., locul lui în contextul culturii europene?

D.S. După revoluţie teatrul românesc evoluează normal. Normal, ca după o revoluţie care a rupt "seria". Normal, ca întreaga societate românească. Normal, adică sinuos, cu chinuri, cu proiecte grandioase, cu dezamăgiri, cu spaime, cu oboseli, cumplite, cu idei novatoare şi presiuni conservatoare, cu dureri, cu nostalgii, cu îndrăzneli. Normal, fiindcă teatrul românesc se afla de mult în Europa şi niciodată sub nivelul mediu european (ba, uneori, deasupra acestuia). Iar dacă vrem neapărat să folosim această metaforă cinetică, ei bine, România intră în Europa avînd în fruntea coloanei "căruţa cu paiaţe". Mă tem chiar că în Europa se află deocamdată doar această "căruţă cu paiaţe", restul aşteptînd în frig la graniţă. N-am intrat încă în Europa cu automobilele româneşti, cu avioanele, cu computerele, cu grîul, cu merele şi nici cu filosofia românească. Am intrat cu teatrul. Şi nu oricum, ci triumfal. Am intrat cu *Trilogia antică* a lui Andrei Şerban, cu *Hamlet* al lui Alexandru Tocilescu, cu *Visul unei nopţi de vară* al lui Alexandru Darie, cu *Ubu rex* al lui Silviu Purcărete. Ba chiar am trecut oceanul, în Brazilia, la Sao-Paolo, cu Euripide şi Shakespeare purtaţi pe umerii actorilor români. Teatrul românesc are ce arăta Europei. Iar dacă minerii, securiştii, activiştii, publicaţiile imunde cu denumiri false, mistificatoare, precum *Europa* sau *România Mare*, ţin în loc România în drumul spre Europa contemporană, trăgînd-o înapoi spre Evul Mediu, teatrul şi, în general, cultura, vîrfuri ale avangardei, emisarii autentici ai spiritului românesc, vor continua să ne reprezinte în spiritul european.

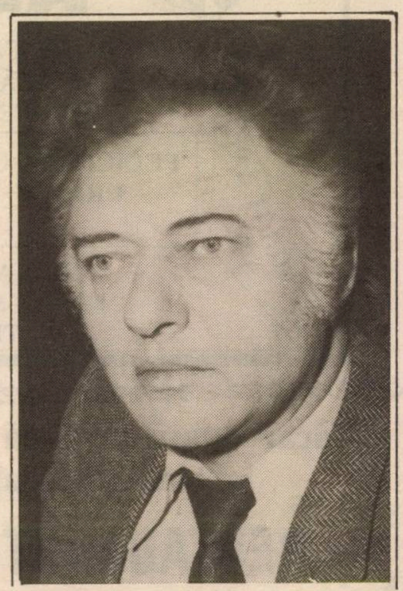

Dumitru Solomon: toţi cei care-l iubesc, şi-l iubesc mulţi, îi spun *Dolfi*.

S.V. Să ne întoarcem acum... acasă şi să revenim la realităţile imediate: cum vedeţi debutul actualei stagiuni artistice teatrale şi perspectivele ei în lunile următoare?

D.S. Întîmplarea face să stăm de vorbă în preajma Festivalului naţional I.L.Caragiale, adică într-un moment în care trecem în revistă o parte din producţiile teatrale reprezentative. Să ne uităm puţin în program. Cîtă vreme aici figurează spectacole de Liviu Ciulei (*Visul unei nopţi de vară* – Shakespeare), Lucian Giurchescu (*La papagalul verde* – Arthur Schnitzler), Cătălina Buzoianu (*Regăsire* – Pirandello), Alexandru Colpacci (*Abatorul* – Mrožek), Victor Ioan Frunză (*Marat-Sade* – Peter Weiss), Silviu Purcărete (*Ubu rex cu scene din Macbeth* – Jarry – Shakespeare), sînt cît se poate de optimist în ceea ce priveşte stagiunea actuală. Au fost, în acelaşi timp, depăşite nişte crispări post-revoluţionare în ceea ce priveşte dramaturgia contemporană românească. Se joacă în această stagiune Teodor Mazilu, Marin Sorescu, George Astaloş, Tudor Popescu, Sorin Holban. Sînt jucate şi cîteva piese ale mele. Au debutat sau urmează să debuteze Matei Vişniec, Constantin Zărnescu, Horia Gârbea, Ioana Crăciun. Pare să se anunţe o stagiune normală (observaţi că folosesc destul de des adjectivul acesta, *normal*), adică bună. Se anunţă şi participarea la festivaluri internaţionale. Nu, din acest punct de vedere, starea teatrului nu mă îngrijorează, chiar dacă aşa-zisa "partidă naţională" (citeşte naţionalistă), în frunte cu un dramaturg foarte agreat de fostul Consiliu al culturii şi educaţiei socialiste şi jucat foarte des sub domnia Tamarei Dobrin, se agită patetic, deplîngînd soarta teatrului românesc încăput pe mîna autorilor şi regizorilor străini (de neam şi de interesele naţionale, desigur), iar *România Mare* turbură apele acuzînd revista *Teatrul azi* că sprijină şi laudă "spectacole evreieşti" precum *Merlin* de Tancred Dorst sau *3 Havel*, realizate de Cătălina Buzoianu la Teatrul Bulandra şi, respectiv, Lucian Giurchescu la Teatrul de Comedie (amestecul de ură oarbă şi ignoranţă la fel de oarbă îi face pe cei de la *România Mare* să vadă peste tot numai evrei şi manevre evreieşti, fie şi teatrale...).

S.V. Cum vedeţi relaţiile teatrului românesc cu cel israelian? Vă întreb aceasta pentru că în turneele din Israel, cu mici şi rare excepţii, teatrul românesc este "reprezentat" mai mult de către trupe improvizate de revistă. Nu credeţi că ar trebui găsite formule pentru a prezenta la o ţinută artistică înaltă teatrul românesc?

D.S. Este adevărat că turneele româneşti în Israel au fost multă vreme încredinţate unor trupe improvizate, care vehiculau cu predilecţie spectacole ușoare, de bulevard, de revistă. Asta ținea și de opțiunea unor impresari, și de opțiunea funcționarilor culturali ai sistemului, care preferau să nu se "lege la cap" cu spectacole serioase. Dar este la fel de adevărat că în Israel au lucrat cîțiva regizori români de prestigiu (Cătălina Buzoianu, Dinu Cernescu etc.) și că din România au plecat în Israel, ca și în alte țări ale lumii, scriitori și oameni de teatru dintre cei mai valoroși, întregind astfel imaginea spiritualității din acest spațiu european în care s-au interferat culturi diverse, cea iudaică fiind printre componentele sale marcante. Bine-înțeles, însă, nu putem menține la stadiul actual schimburile teatrale. Cultura română nu produce numai divertisment și forme folclorice. Ea produce artă de o mare diversitate. Cultura israeliană, la rîndul ei, nu produce numai recitaluri (altminteri excelente, ceea ce s-a putut vedea și în recentul Festival de teatru idiș de la București). Ea produce artă de o mare diversitate. Este momentul, cred, ca schimburile teatrale să se desfășoare la nivelul vîrfurilor și al esențelor.

*** Am mai spus-o. O spunem și-acum: Boris Ielcinic.**

* Josephine îi cere sfatul unei prietene:

- Crezi că treizeci de ani reprezintă o diferență prea mare de vîrstă între un bărbat și o femeie, dacă el e director de bancă?

* - Numai zece buchete de flori? se înfurie actrița după terminarea spectacolului.

- Dar e minunat, se entuziasmează impresarul. Înseamnă că a fost un succes.

- Ce-i așa de minunat, cînd eu am plătit pentru cincisprezece?

Transmise de colaboratorul nostru
NORBERT SCHMETTERLING
Beer-Sheva

מרכז הצמיגים בע"מ

סוכנות אליאנס

AGENTIA ALIANCE

- CAUCIUCURI DE CALITATE INTERNAȚIONALĂ
- LA O CUMPĂRĂTURĂ DE 4 CAUCIUCURI, SE OFERĂ UN CADOU

LA MULȚI ANI 1992

FELICITĂM CLIENTELA NOASTRĂ URÎNDU-I UN AN FERICIT
1992

MERKAZ HAȚMIGHIM
IAFFO, STR. SALAME 12
TEL. 825028

Măcar odată pe lună petreceți
la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAȚĂ ARE OMUL"

Aici veți retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori și veți pleca acasă remontat!
Instrumentiști și cîntăreți din România – în fiecare seară
Vă așteptăm cu plăcere!

- DANS
- ANTREN
- VOIE BUNĂ

la multi ani
REVELION 1992

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz,
pînă după miezul nopții (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri și reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

Bucureşti, anii '50: unde este aurul?

ISRAEL ROSENTHAL

«VEI FI ÎMPUŞCAT»

Repet: unde este aurul?

Într-una din zile, în timp ce mă aflam la lucru în secţia de nasturi, m-am trezit cu doi miliţieni care m-au invitat să-i urmez la Comandamentul Miliţiei Capitalei. N-au catadixit să-mi spună care era rostul acelei invitaţii, aflîndu-l doar cînd am ajuns la Comandament, unde mai erau aduse şi alte persoane pentru deţinere de valută. Ulterior am aflat că agentul de bursă de la care cumpăram valuta fusese arestat şi divulgase, datorită presiunilor la care fusese supus, numele tuturor celor cu care avusese tranzacţii, printre care şi pe al meu.

După arestare, mi s-a făcut şi mie o percheziţie la domiciliu, dar nu s-a găsit nimic. La ancheta la care am fost supus, am confirmat că am cumpărat monede de aur de la persoana care mă denunţase, dar am arătat şi împrejurările în care pierdusem tot acest aur, precum şi faptul că am ars cele cîteva bancnote de 100 de dolari pe care le posedasem.

Nu am fost crezut şi am fost trimis la Direcţia Generală a Miliţiei din Şoseaua Ştefan ce Mare, unde mi s-a cerut din nou să predau aurul. Am fost supus la o anchetă, folosindu-se cele mai sofisticate şi chinuitoare metode. Dar nu puteam să fac altceva decît să repet ceea ce era adevărat, anume că nu aveam aur. Am fost chiar ameninţat că, dacă nu predau aurul pe care ei credeau că l-am ascuns, îmi vor aresta soţia şi fiul, care şi ei vor fi anchetaţi, eu devenind astfel un criminal faţă de ei. Am izbucnit în plîns, eu, om în toată firea, implorîndu-i să nu-i chinuiască inutil, deoarece n-au cum să spună altceva decît am spus eu.

Nu voi putea uita niciodată cum a rezistat inima mea în timpul crizelor de tahicardie care mă făceau să leşin, iar anchetatorii turnau peste mine găleţi cu apă rece pentru a mă readuce în simţiri, după care reluau interogatoriul.

În timpul cît am fost anchetat, au mai fost aduşi fel de fel de cetăţeni bănuiţi că posedă aur. Nu se făcea nici o distincţie în ce priveşte starea lor socială. Îmi amintesc cum într-o zi a fost adus un bătrîn de 80 de ani, de profesie agricultor. Supus unor chinuri insuportabile, bietul bătrîn a trebuit să recunoască faptul că a ascuns opt napoleoni de aur într-o mămăligă care se afla lîngă vatră, după care a început să blesteme în gura mare pe anchetatori, spunînd că acele monezi de aur provenenau de la o salbă a unei fiice care decedase.

•••

După multe nopţi şi zile de anchetă, mi s-a spus că, dacă nu mă decid să le predau aurul pe care l-am ascuns, voi fi împuşcat, căci de acolo viu nu mai ies. Şi astfel, într-o noapte, am fost scos din celula în care mă aflam şi am fost dus într-un birou unde un colonel sta întins pe un fotoliu de piele. M-a invitat să mă aşez pe unul identic din faţa biroului său şi mi-a zis cu glas mieros: "Măi, Rosenthal, eu încă nu am văzut un evreu aşa de prost ca tine, care te laşi anchetat şi nu te hotărăşti să predai aurul pe care l-ai ascuns. Ori ai atît de mult aur încît nu te înduri să-l dai, ori eşti prea prost. Te-am adus aici la mine ca să-ţi spun: ori ne predai tot aurul pe care l-ai ascuns, şi atunci vei fi imediat eliberat, ori – dacă şi acum refuzi – mîine dimineaţă vei fi luat de aici şi împuşcat."

Am izbucnit în plîns şi i-am spus colonelului că, dacă aş avea tot aurul din lume, l-aş fi predat ca să scap de toate suferinţele pe care le-am îndurat.

Totuşi, nu am fost crezut. Colonelul a chemat un ofiţer şi i-a dat ordin să mă ia de acolo, iar mîine dimineaţă să fiu dus în pădure şi să mă împuşte.

În zorii zilei următoare, am fost scos din celulă şi dus într-o cameră unde se afla un civil cu un dosar în mînă, prezentîndu-se:

"Eu sînt procuror şi am aici dosarul tău cu decizia de a fi împuşcat."

A venit apoi un ofiţer de miliţie cu doi miliţieni, m-au luat, m-au băgat într-o dubă şi am plecat spre pădure. Pe drum, în disperarea mea mă gîndeam să sar din maşină pentru a scăpa de împuşcare. Dar, aşa ceva nu era posibil, deoarece eram încadrat de cei doi miliţieni şi nu puteam face nici o mişcare.

Am ajuns, în sfîrşit, în pădure, m-au dat jos din maşină, mi-au legat mîinile la spate, iar ofiţerul a dat ordin celor doi miliţieni să încarce revolverele. La auzul zgomotului produs de încărcarea celor două revolvere, m-au trecut fiori de groază şi m-a cuprins o emoţie indescriptibilă. Apoi procurorul m-a întrebat dacă acum, în ultimele clipe ale vieţii mele, m-am hotărît să predau aurul ascuns. Plîngînd, am repetat că nu am ce preda şi i-am implorat să nu mă ucidă. Fără a lua în seamă rugăminţile mele, m-au aşezat lîngă un pom. Miliţienii au scos pistoalele şi le-au îndreptat spre mine, în timp ce eu îmi făceam în gînd rugăciunea, pregătit să părăsesc această lume.

Deodată, procurorul a strigat miliţienilor "Opriţi!", ordonînd să fiu urcat din nou în maşină. Am plecat şi am ajuns în faţa unei clădiri mari. Procurorul, însoţit de ofiţerul de miliţie, au intrat în clădire şi, după puţin timp, s-au înapoiat împreună cu un alt ofiţer de miliţie.

(Din volumul "Vreau să trăiesc!", ed. "Minimum", Tel Aviv, 1991)

NOEMI POWELLS

DESPRE GEMENI

– nuvelă polițistă –

> **E adevărat că banii sînt un lucru f.f. important.**
>
> **Dar nu chiar așa de important încît să pui la cale, pentru un milion, o "crimă perfectă".**
>
> **Cu atît mai mult, cu cît aceste "crime perfecte" sînt – ascultați-mă pe mine, fraților – pline de imperfecțiuni.**

Clădirea poliției din orașul N... scrutează marea de ploaie, încercînd parcă să înțepe norii cei obezi cu ascuțișul formei sale de sabie.

În interiorul clădirii însă salariații încearcă să lupte cu marea de cafele de dimineață, ca să se pregătească apoi, încălziți de licoarea fierbinte, să-și ia în primire cazurile cotidiene.

Inspectorul șef Powell, spaima tuturor (deși seamănă foarte bine cu bonomul Cary Grant), apasă nerăbdător pe butonul de apel:

– Mabel, să vină de urgență Collins. Cum care? Ăla mic, locotenentul Collins!

Powell dă să-și potrivească ceasul, cînd ușa se deschide cu putere și în cadrul ei își face apariția un omuleț cu ochii negri, sclipind de inteligență și fața nevinovată. Cu toată construcția sa plăpîndă, Collins este arhicunoscut prin forța și priceperea sa de a captura delicvenți...

– Ei, Collins, parcă era vorba să te prezinți la mine la opt fără un sfert. Parcă este nouă acum, sau mi se pare mie?

– Vă rog să mă scuzați, dar... știți, soția mea... a născut. Am gemeni, doi băieți.

– Collins! Dar ce te-ai albit așa? Mă bucur nespus de tare! Ia loc, și n-o lua chiar așa în serios! Pur și simplu n-am știut ce s-a întîmplat. Mabel, două cafele te rog! Ei, Collins, ce faci cu ei? Mi-i dai mie pe mînă? Îți fac din ei niște polițiști... Apropo de gemeni, îmi amintesc de un caz, unul din primele mele cazuri. Asta a fost cu mulți ani în urmă, să tot fie vreo cincisprezece, parcă ar fi o veșnicie...

Țin minte că lucram tot aici, dar nu ca șef, eram ca tine, locotenentul Powell. Proaspăt căsătorit, tată al unui copil ce încă dormea în burta nevestimii!, eram zelos și în căutare de cazuri interesante... Și iată că a venit ziua în care, pe o iarnă în care ningea cu fulgi mari de vată, pacea unei astfel de zile a fost curmată de un telefon:

«– Alo, poliția! Urgent, soțul meu a fost asasinat! Urgent! Monthry Place, numărul 2!»

Eram complet descumpănit! Am procedat cît de urgent posibil, chemînd șeful secției de criminalistică, legistul și încă un coleg. După cercetări rapide, cartea de telefon ne-a indicat că Monthry Place este unul dintre cartierele marilor bogătași. Hait! Aventura abia începea!

Vila din Monthry Place era mai mult decît o vilă... un palat. O grădină imensă de flori și copaci, albeața casei cu trei etaje și țipetele unei femei... parcă jucam într-un film de Hitchcock.

Am intrat în living. În mijlocul unui decor de vis se aflau două persoane: o femeie îngenunchiată lîngă un corp întins pe covor. Femeia era tare frumoasă, și așa cum stătea, trebuia să fii orb ca să nu-i admiri picioarele.

«– Domnilor, urgent! Soțul meu... De ce? Ce rău a făcut?» – Și apoi, încercînd să se calmeze, preciză: «Sînt doamna Knife, soția avocatului Knife. Nu înțeleg nimic. În două ore...»

Nici noi nu înțelegeam nimic din bîiguielile doamnei Knife. În schimb, îi recunoscusem soțul, una dintre cele mai renumite robe din slujba tribunalului nostru. Fusese împușcat în tîmplă. În mînă avea pistolul – după părerea soției, criminalii făcuseră această înscenare ca să pară sinucidere. După cum arăta, se vedea că nu fusese brutalizat. Doar pe față i se citea un fel de mirare, de parcă s-ar fi sinucis și doar în ultima clipă realizase acest fapt.

Cînd s-a mai calmat, Olive Knife ne-a povestit că soțul ei nu avea absolut nici un motiv ca să se sinucidă. Nu avea nici un fel de probleme și viața lor decurgea normal:

«Oh, nu m-am gîndit niciodată că s-ar putea întîmpla așa o nenorocire! Eram atît de fericiți! Chiar de dimineață mi-a făcut cadou acest inel cu diamante!» – și, într-adevăr, pe inelarul mîinii stîngi strălucea un inel superb cu două diamante.

La întrebarea dacă a avut dușmani, sau pe cineva apropiat care să aibă un anume interes să-l ucidă, ne-a răspuns că el era tipul gentlemanului iubit și admirat de toată lumea (ceea ce știam și noi de altfel).

Apoi ne-a povestit a nu știu cîta oară cum, după ce primise inelul, plecase să i-l arate prietenei ei, actrița Mabel Gent, lăsîndu-și soțul lucrînd la un dosar. Și apoi, oribila vedere a corpului neînsuflețit... Îngrozitor!

Începusem să am dureri de cap. Totul era atît de încurcat! Între timp, casa se umpluse de fotografi și ziariști – ca niște copoi curioși și nesătui! Da, a doua zi ziarele aveau să vuiască și în același timp să fie cu ochii pe noi – ceea ce detest cel mai mult!

Deocamdată Olive Knife putea fi cea mai îndreptățită de a figura prima pe lista celor care l-ar fi putut omorî pe Knife. Fusese la o prietenă – un alibi perfect pentru o asemenea crimă. Servitoarea care a depus mărturie, a spus că domnul Knife plecase cu noaptea în cap într-o vizită, iar apoi, la ora zece fix (ținea bine minte asta, pentru că se uitase la ceas, avînd în vedere că la ora 11 ea trebuia să iasă din serviciu!) a intrat în casă fluierînd, bătînd-o – «să-i fie iertat!» – pe fund, ceea ce nu-i stătea în obicei, de cîţi ani lucra la dînsul! Apoi, peste vreo jumătate de oră, doamna a venit fericită să-i arate inelul primit în dar şi chiar s-a oferit s-o conducă acasă. Asta a fost declaraţia lui Kate – o domnişoară în etate de 42 de ani, cu faţa ca o pungă de chips!

Continuînd să lipim bucăţile din drumul parcurs de Olive, am aflat de la Mabel Gent că aceasta îşi făcuse apariţia în vastul ei apartament pe la ora 11, şi plecase în jur de ora 13, scuzîndu-se că nu poate sta mai mult, pentru că trebuie să ia masa cu soţul şi cu fratele soţului la vila acestuia din urmă. Calculînd amănunţit tot drumul lui Olive, şi comparînd ora întoarcerii ei acasă cu rezultatul analizelor medicului legist, am ajuns la concluzia că deocamdată trebuie lăsată la o parte, pentru că Jeff Knife murise în jur de ora 11.

Ne învîrteam într-un labirint în formă de cerc, împiedicîndu-ne de raze, coarde, arce... diametrul, drumul cel bun. era de negăsit!... Nici măcar de la John, fratele lui geamăn, n-am putut afla mare lucru!

John semăna leit cu Jeff: ca două picături de apă. El spune că părinţii îi deosebeau doar prin caracterele (atît de diferite!) observate şi supravegheate din copilărie. Spre deosebire de Jeff, John îmbrăţişase cariera oamenilor de afaceri; astfel încît, cu talentul său înăscut în această "artă" a banului, în scurt timp îmbogăţise tezaurul "nobilei" lor familii de fermieri din Texas cu încă cîteva milioane. Deştept, frumos, educat, fusese fericitul soţ al unei mari bogătaşe, descendentă a unei nobile familii engleze. După moartea subită a acesteia, intrase în posesia milioanelor ei – avînd în vedere că aceasta nu mai avea nici un moştenitor. Acum, cel care potrivit zicalei – «nu avusese succes în dragoste, dar în bani – cu găleata!» – trăia singuratic în vila lui, fiind scos în «lume» din cînd în cînd de frate şi cumnată sau de un contract urgent cu vreo firmă colaboratoare...

Studiasem acest dosar şi îl ştiam pe dinafară în clipa în care trăgeam de cordonul soneriei vilei – castel în care sălăşluia John Knife.

«– Bună ziua, domnule Knife! Aş vrea să stăm puţin de vorbă».

«– Aţi descoperit ceva?» – Din prima clipă m-a izbit asemănarea lui cu defunctul, la a cărui înmormîntare nu se simţise în stare să vină. Arăta zdrobit sufleteşte. Apoi mi-a relatat, printre suspine, tot ceea ce aveam nevoie să ştiu în legătură cu ultimele lui întîlniri cu Jeff.

«– Ne-am iubit mult. Se spune că fraţii se ceartă des. Noi nu, aş zice că pot număra pe degete micile noastre certuri. Ne-am ajutat întotdeauna. Nu pot uita cît m-a ajutat să trec prin grelele momente de după moartea soţiei mele. Nu pot să cred! Nici acum! Chiar în acea dimineaţă a venit la mine ca să-mi arate ce cadou îi luase lui Olive de ziua căsătoriei lor! Era atît de fericit! O adora! Eu chiar îi invidiam puţin! Hotărîsem să-i invit undeva, ca să serbăm evenimentul! Nu, nu pot crede!»

M-am scuzat, bîlbîindu-mă şi înjurîndu-mi şeful în gînd că mă alesese tocmai pe mine să anchetez acest caz încîlcit! Şi soţia mea trebuia să nască, şi afară era o iarnă atît de frumoasă, şi eu eram mai trist ca niciodată! Speram să dau de capătul firului mai repede, dar mă împotmolisem.

Mi-am luat la revedere, iar la plecare am avut un nou prilej de indispoziţie, cînd Inn, bătrînul servitor negru m-a ajutat să-mi îmbrac paltonul, bocindu-mi într-una: «...Şi domnu' John, ce mult l-a iubit! În ziua cu buclucul avea de lucrat ceva urgent, şi mi-a zis să nu cumva să nu-i bat la uşă ca să-i spun să se pregătească, să nu întîrzie la întîlnire cu fratele dumnealui şi cu soţia acestuia. Era o zi specială! Şi ce bucuros a coborît domnu' Jeff scările, la plecare!»

Îmi venea să înebunesc! Parcă dezlegam un puzzle! Aveam parcă toate piesele, şi nu ştiam să le potrivesc. Fiecare avea un alibi perfect: Olive – cu vizita făcută acelei actriţe; John Knife lucrase toată dimineaţa la el în cabinet; alţi prieteni de-ai lui Knife, care au fost interogaţi, fuseseră aproape toţi plecaţi din oraş, ca de sfîrşit la săptămînă.

Sărbătorile se apropiau. Noi băteam pasul pe loc fără a rezolva nimic, şi eram nervoşi, şi ne certam şi eu voiam să-mi dau cu pumnii-n cap că tocmai peste mine căzuse cazul ăsta păcătos...

– Dar... spuse fascinat Collins.

– Nici un dar! Ai răbdare! Parcă n-ai fi proaspăt tată! – În prag de Crăciun am hotărît să închidem dosarul. Toate probele dovediseră că Jeff se sinucisese! Ciudat, într-adevăr, ca un om să treacă brusc din starea de euforie maximă într-una de disperare care să ducă la sinucidere... Odată cu închiderea dosarului ne-am închis şi noi la paltoane şi am plecat să sărbătorim Crăciunul.

Ca întotdeauna, cu aceeaşi neglijenţă ce mă caracterizează şi în prezent, uitasem să-i cumpăr soţiei mele un cadou. Cum îşi pierduse ceasul, am intrat în primul magazin întîlnit în drum ca să cumpăr unul... alb, mic, fin – ca pentru ea. Cînd am intrat, îi aveam în faţă pe... Olive Knife şi cumnatul său, John. Cumpărau şi ei, tot un ceas de damă. M-am apropiat uşor. Se pare că erau obosiţi. Ea se schimbase mult. Slăbise şi se trăsese la faţă, dar rîdea! John era mai palid ca oricînd. Îi examinam în linişte, cînd, vînzătorul, împachetînd amabil ceasul, îl întreabă pe Knife:

«– Domnule avocat, vă este bună cureaua? Sau poate şi aceasta vă deranjează la mînă?»

«– Nu, totul e bine. Mulţumesc».

Într-o străfulgerare de moment am realizat că fusesem un prost. Domnul «avocat» – era domnul avocat! Atunci unde era John? Ceasornicarul trebuia să ştie mai bine. M-am ascuns după o coloană, aşteptînd plecarea celor doi.

A trebuit să-i arăt legitimaţia ca să-l pot face să vorbească pe ceasornicar. Totul i se părea normal.

«– Domnul avocat s-a rănit la mînă acum două luni, şi a rămas cu o cicatrice care îl deranja teribil cînd îşi punea ceasul. Şi, nimic mai simplu: i-am comandat o curea specială!»

«– Şi de unde eşti aşa sigur că e avocat?»

Ceasornicarul s-a uitat la mine ca la un prost, apoi, aşa, ca să-mi facă un hatîr, mi-a arătat comanda făcută cu două luni în urmă: semnătura lui Jeff, cartea lui de vizită, plus comanda unui inel cu două diamante! L-am pupat pe ceasornicar, care cred că şi-a întărit părerea despre mine, şi am alergat de nebun la şeful meu! Mai mult, l-am tîrît pînă la vila soţilor Knife, tot drumul ascultînd un adevărat concert de înjurături.

Acum totul era clar pentru mine...

...Alibiul perfect al Olivei de a pleca de acasă în vizită la prietena ei şi amabilitatea de a o conduce pe servitoare acasă mai devreme de terminarea programului; substituirea celor doi fraţi: John care plecase să o cheme pe Olive la el, spunîndu-i că fratele lui o aşteaptă acolo; alibiul lui Jeff de a spune că are treabă şi să nu fie deranjat ca el să poată pleca în linişte ca să-şi ucidă fratele, în propria sa casă; stupoarea de pe faţa lui John şi rezultatul morţii lui neviolente; paloarea neobişnuită a lui Jeff, care acum avea remuşcări – el, avocatul cu experienţă în materie de astfel de cazuri, încercase să realizeze o crimă perfectă; o crimă pentru bani, pentru fabuloasa avere a fratelui geamăn.

La vilă totul era cum ne aşteptam! Cei doi soţi stăteau în tăcere în salon, cu spatele la uşă. Discutau despre bani şi despre fericirea vîndută. I-am luat ca din oală. Au recunoscut totul. Dar crede-mă că nu m-am bucurat! Asemenea lucruri nu te bucură. Îţi dau de gîndit! Ce nu face omul pentru bani! Şi cînd te gîndeşti că i-am descoperit datorită ceasului pierdut al nevesti-mi! Apropo, cît e ceasul?

– 11,30, domnule – îngăimă Collins. Dar chiar, pentru ce m-aţi chemat?

– A, pentru nimic, aşa. Vroiam să ştiu ce mai faci, să te văd! Ei, ţi-a plăcut povestea? Cît a trecut de atunci... Ei, eşti liber! Complimente soţiei şi... gemenilor!

Collins dădea să plece, năuc încă de strania poveste. În pragul uşii se opri şi reflectă cu voce tare:

– Domnule şef, ştiţi, despre gemenii mei... au norocul că n-or să se omoare pentru bani... eu nu sînt milionar! – Şi pleacă să-şi bea cafeaua, să răsfoiască nişte dosare şi să aştepte şi el ivirea unui caz, mai special... dar nu cu gemeni!

DEVOTATEI NOASTRE CLIENTELE
LA MULŢI ANI!
COFETĂRIA
PITARU

CU TOATĂ PLĂCEREA, VĂ STĂM LA DISPOZIŢIE ŞI ÎN 1992 CU PRODUSE PROASPETE, DE FOARTE BUNĂ CALITATE ŞI ÎN SORTIMENT BOGAT CARE SATISFACE TOATE GUSTURILE.
HOLON - STR. SENKAR 47
TELEFON 841664

la mulţi ani!

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE!*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI
1. ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITA LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR
2. BILETE CU PREŢURI REDUSE PE RUTA BUCUREŞTI – TEL AVIV – BUCUREŞTI SAU NUMAI BUCUREŞTI – TEL AVIV

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

■ BIANCA MARCOVICI

VOCEA...

Mă chema mereu la telefon. O voce de bărbat. Fascinantă. Cine era? Nu voia să spună cine era.

Pînă într-o zi, cînd am aflat adevărul.

Era ultimul lucru la care m-aş fi putut gîndi.

Ultimul.

O voce, un efect, o vibraţie, o iluzie, o taină... O voce inteligentă, plăcută, să o tot asculţi, parcă născută spre a fi ascultată, o voce care avea ce spune, voce, însă, auzită într-un telefon, voce necunoscută, voce misterioasă, schimbîndu-şi tonalitatea, ca de la un pupitru de comandă, după felul meu de a fi, de a înţelege ceea ce poate n-are nici un înţeles...

O voce-idee, metalică, aproape rece, totuşi cu inflexiuni şi accente de seducătoare tandreţe, voce nepămîntească, ciudat omenească...

Se întîmpla să mă sune la ore fixe, căzusem în viciul telefonului, nu ştiam de unde mă cunoaşte, ce vrea de la mine şi de ce, un reflex condiţionat, "efectul Pavlov", îmi măcina timpul, săream ca arsă la auzul sunetului atît de prelung, de teamă să nu întîrzii la întîlnirea cu vocea tuturor obsesiilor fiinţei mele, fiinţă, altfel cuminte... Izvora ca din mine, îmi comunica lucruri pe care le simţeam dar nu îndrăznisem pînă atunci să le dau grai şi contur, totul mi se părea neverosimil, mă îndrăgostisem de *nimeni*... Uneori pierdeam ora cînd *vocea* mă suna să o aud, să mă audă, şi ştiam că apelul nu se mai repetă!

În ziua aceea eram disperată... Rememoram, cu ochii închişi, tot ceea ce discutasem înainte, tot ceea ce trezise în mine setea de a fi altfel de cum am fost! Pe dată deveneam alta, cobora în mine duhul sfînt al inspiraţiei şi scriam poeme, eram fericită, deveneam mai bună, mai blîndă cu cei din jur, dar... uitam mai uşor, trăiam şi totuşi nu, ceva îmi lipsea, zidul, zidul plîngerii de pe vederea mea – îmi era scut, îmi era gînd, cu toate că uitam că sînt... Ultima uitare: poşeta cu acte, cu adrese, cu toate, cînd am rămas fără identitate, n-am izbutit să conving funcţionarii de la biroul populaţiei că sînt cine sînt, şi nu s-a găsit cine să-mi înapoieze cel puţin paginile în care-mi dezvăluiam vocea, adevărata voce-scrisă; tipul cu unghiile negre care a stat în faţa mea în compartimentul îngheţat, navetistul ploieştean care mi-a atins pozele de familie, care mi-a telefonat, nu mi-a înapoiat identitatea. *Banii* l-au făcut să mă uite, să-şi uite primul reflex, reflexul de a fi om.

Vocea metalică, totuşi dulce, m-a încurajat, mi-a adus aminte de unele gînduri pe care i le încredinţasem în nesfîrşitele noastre petreceri telefonice...

Aşadar vocea, omenească, neomenească, cu chip, fără chip, a dispărut într-o zi, cum ai întrerupe o emisiune printr-o simplă decuplare, s-a stins ca un bec scos din priză şi... au trecut zile, ani, clipe... Abia după dispariţie, odată obişnuinţa creată, mi-am dat seama de importanţa ei în sistemul meu de referinţă!

Am derulat cu lux de amănunte discuţia ultimă. "Emisiunea" de adio... Mi-a spus, între altele, că la ora aceea de seară m-ar putea minţi, dacă vreau... Dar nu oricum, "frumos". I-am răspuns: "Atunci, dacă tot ai să mă minţi, îmi dai voie să te întreb orice-mi trece prin minte?!", "Sigur că da!", m-a asigurat, "Ei bine, vreau să te ştiu, să te văd, să te cuprind!", şi vocea a tăcut... "Vreau să-ţi spun, alo, alo, vreau să-ţi spun că aş vrea să mă citeşti, să mă-nţelegi, să fim împreună...". "Nu e nevoie, *ştiu tot*, te cunosc, ştiu tot ce faci şi nu-s Gestapoul..." spuse *vocea*, după o foarte scurtă ezitare, ceva s-a rupt în mine, receptorul mi se aprinse în mîini ca şi obrajii, "deci vocea mă cunoaşte, n-are nici o curiozitate", murmuram, "dar de ce, de ce, cu ce i-am greşit, nu e drept!"...

După multe tăceri, amintindu-mi că la capătul celălalt al firului, este cineva, aud: "Orice persoană, de oriunde, nevăzută, după un timp îşi poate pierde conturul, din ea alegîndu-se o *voce*, o simplă voce, o *părere*", spuse glasul plat, inuman, apoi tonul...

Peste ani şi ani sau peste clipe, mi-a fost dat să ascult *vocea* din nou, inimaginabil, cineva mi-a relevat lungile convorbiri din trecut... *Vocea* era un computer, intrasem din greşeală cu un apel în "programul" său, ca atunci cînd nimereşti într-o incintă unde este *"Interzis persoanelor străine"*... Computerul fusese reprogramat acum pentru "probleme tehnice", după ce înainte se ocupa de "probleme personale"... Eram în camera calculatoarelor, *vocea*, aceeaşi, vorbea cu altcineva... Cînd am dat să ies, s-a auzit un ţăcănit strident, parcă un rest de memorie se zbătea în computerul meu adorat, apoi vocea m-a strigat, o mică ezitare, nu m-am întors. Ţineam în mînă un teanc de cartele, cu mici pătrăţele decupate. Le-am aruncat de sus în casa scării...

ANUL NOU pe glob

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

LA MULȚI ANI!

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1						●					
2							●				
3					●						
4			●							●	
5					●			●			
6		●				●					●
7				●					●		
8						●					
9	●			●			●				
10								●			
11			●		●					●	
12								●			

Ilustrație: LUCI GHERTLER

Orizontal: 1) Locuitori din nordul extrem al Europei ce fac de Anul Nou pîine provenită din pisarea cojii de brad amestecată cu grăsime de ren (sing.) – Regiune autonomă din China unde de Anul Nou se organizează dansuri cu măști tradiționale 2) Stat european unde de Anul nou se aruncă pe fereastră vechituri și petarde, însoțite de "Auguri" – Cu ele petrecem revelionul 3) Literă grecească – Întins teritoriu în sud-estul Europei a cărui populație folosea cetinile de brad la sărbătorirea Anului Nou 4) 1992, cu noroc, fericire și sănătate! – Locuitori din Extremul orient care, indiferent cînd se nasc, își serbează ziua de naștere de Anul Nou 5) Rîu în N-E statului New Hampshire – Posed – Puțin educate! 6) Uniunea Astronomică Internațională (sigla) – Apogeu (fig.) 7) Zeul pămîntului și al agriculturii la vechii boșimani – Mic curs de apă în Franța – Tras în lături! 8) Țară asiatică în care de Anul Nou se aprind ruguri și tradiționalul lapte cu orez dă în foc vestind un an nou îmbelșugat – Părtaș la o cafea ce ne ține trezi în noaptea Anului Nou 9) Cîteva crengi! – Precum – Localitate în Nigeria 10) Conform tradiției acestor locuitori ai Flandrei, în ajunul Anului Nou copiii își încuie părinții în încăperi separate și îi eliberează dacă primesc dulciuri (sing.) – Locul unde sînt păstrate tradițiile noului an 11) Ovine – Strămoșii românilor la care a existat un adevărat cult pentru brad, folosindu-se cetina de sărbători 12) Simbolul cărbunelui oferit în dar gazdelor de Anul Nou de către scoțieni – Sărbătoarea ei se face de Anul Nou în Birmania, cînd se stropesc oameni, mașini, case, ca simbol al rodniciei.

Vertical: 1) Locuitorii unui stat vecin care folosesc ca pom de iarnă cedrul – Cele bengale de artificii se aprind de Anul Nou (sing.) 2) Capitala Greciei unde, de Anul Nou, oamenii ies în grupuri masive, cu obiecte zgomotoase, făcînd un adevărat vacarm – Stat european unde în urmă cu 200 de ani a avut loc reforma calendaristică de sărbătorire a Anului Nou la 31 decembrie 3) Nu este folosit în noaptea Anului Nou – Țară europeană unde în noaptea Anului Nou copiii împodobesc în pădure un brad cu nutreț pentru animale 4) Țară europeană unde se obișnuiește ca paznicul de noapte să anunțe din poartă în poartă sosirea noului an – Fel, chip 5) Nichel – Patria lui Ulisse, unde pinii erau împodobiți de anul nou cu panglici multicolore, la "sărbătoarea luminilor" 6) Anatoxină tetanică purificată și adsorbită (abr.) – Prefix cu sensul de "bărbat" 7) Popor de la care s-a preluat folosirea bradului ca pom de iarnă, acesta fiind împodobit de "saturnalii" – Publicist norvegian 8) Stat asiatic unde se obișnuiește ca, de Anul Nou, pe masă să se găsească mere, grîu încolțit, usturoi, oțet etc. – Stat în America Centrală unde se obișnuiește să se arunce cu apă, urîndu-se anului care vine un drum bun și limpede 9) Vestitor al venirii noului an la vechii daci – Mare stat european unde Anul Nou este întîmpinat cu ceai din samovar, votcă și plimbări în cunoscutele troici 10) Un început edificator! – Element al bradului pentru care dacii aveau un adevărat cult, tradiție continuată pînă azi de poporul român 11) Frică – Stat european în care Anul Nou este întîmpinat cu un cărbune și un hering, simboluri ale căldurii și belșugului.

Dicționar: BETA, NASD, ACME, ZAE, TENU, AUNO, ATPA, ANDR

NELU WEINBERG

MINIMUM E OM CA TOTI OAMENII

REVELIONISME...

Orizontal: 1) Dată în public 2) Tremură la audiţie (pl.) – Capete de afiş! 3) Grădină într-un prim plan divin – Plouat ceva mai tare 4) Cîntă fals! – Poartă fesul 5) Emoţii în premieră! – Unitate divizionară britanică 6) Scena cinematografului (pl.) – Dramă în final! 7) Lucrează în regie 8) Dublaţi! – Concurenţi la lupte clasice 9) Programaţi în reluare – Debut onorabil... la sfîrşit de sezon! 10) Cadre în arte plastice – Steaua fără nume (pl.)

ANKTS
BPUVM

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2								●		
3				●					●	
4						●				
5		●			●					●
6							●			
7	●								●	
8			●							
9								●		
10					●					

Vertical: 1) Ansamblul pieselor de schimb (pl.) – Repetiţie obişnuită 2) Sonorul filmelor mute – Asta ia viaţa uşor 3) Schimb de emisiune – Final sublim! 4) Îmbrăcăminte de corp! – Înregistrare video 5) La mare fix – O femeie... înveninată! 6) Programaţi pe luni – I s-a adus un prejudiciu (fem.) 7) Mică piesă de origine americană (pl.) – De domeniul neprevăzutului 8) June-prim (pl.) 9) Ghid... muzical – În toiul dramei! – Decor... decăzut! 10) Subiect de tragedie – Păcat de voce, că ureche are (pl.)

RUDOLF LEIZEROVICI

RĂVAŞE...

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	L						●			
2		A	●							
3		●	M							●
4				U	●				●	
5				●	L					
6						T	●			
7						●	I	●		
8			●					A	●	
9					●				N	
10							●			I

LAMULTI ANI

Orizontal: 1) Făcută cu... lux – Îmbrăcată-n foi de viţă 2) Oferită la... piaţă! – Pe înţelesul tuturor 3) Cameră de comerţ interior 4) Repetiţie generală, cuvînt cu cuvînt – Termin în stil moldovenesc 5) Pe ici, pe colo cîte unul – Semn de carte 6) Prezintă o dispoziţie necorespunzătoare – Cap de pod 7) Activist în domeniul culturii – Notă de plată! 8) În cele din urmă sînt primele! – Cultură generală 9) Poliţă de asigurare – À la grec (pl.) 10) Reţinută la domiciliu – Paşi în viaţă.

Vertical: 1) Concentrare de mai multe fascicole de lumină 2) Ziua din urmă! – Aproape de noi 3) Munceşte pînă totul se alege praf şi pulbere – Fraier din cap pînă-n picioare! 4) Articol de fierărie – Navetă spaţială (pl.) 5) Primii nagîţi iviţi în stol! – Asta-i prea de oaie 6) Dus pentru un timp – Nu-i a bună 7) Prezintă semne de bună purtare – Situate pe Ţibleş! 8) Dă pielii un aspect deosebit – Acea de mai departe 9) Stă la loc de cinste – Sunet din adîncuri – Bine făcut! 10) Calul nostru de bătaie – Se poartă cum o duce capul (pl.)

Dicţionar: GAT, IBL

NELU WEINBERG

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 57

Vin ploile!...: Strănut, nor, trist, imata, raţa, ura, of, osîndă, la, a, pn, arat, bil, ieb, i, uşura, taifunuri, a, ls, d, site, potop, ot, ar, aranjamente.
Un careu... la modă: Căptuşeală, opaiţe, tol, mers, creta, pl, nora, um, lăţite, era, i, at, tati, mal, cala, u, etole, ulan, nene, erori, tu, satanic.
Anapoda: Autopsie, av, creşă, erori, oameni, arte, n, emanaţie, tari, era, rc, leneşi, dar, ut, ţîţînă, e, mode, e, ochi, bio, etapa, o, r, turist, cn, eter, cîine.
M. Rudich: Buzău, Israel, agonie, Iancu, liric, koba, m, c, i, sioniste, only, sl, n, aa, Noe, ma, asir, a, dicţionar, Iskor, arhi, v, ata, oar, n, ud, fr, ideal, ami, farsă, Birlic, o, muntele, lh.
Exagerare (triverb) **Pînă peste cap** (P-în-A;P-este-ca-P)

STAREBUS
STAREBUS

A apărut "STAREBUS", revista microbiştilor cuvintelor încrucişate; "STAREBUS", o publicaţie la îndemîna dezlegătorilor de şarade rebusistice, începători şi avansaţi. "STAREBUS" – o revistă aşteptată!

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

• Doar cinci echipe din prima ligă de fotbal a Israelului au folosit dreptul de a achiziţiona cîte doi jucători străini: Bethar Tel Aviv, Maccabi Tel Aviv, Hapoel Ierusalim, Maccabi Iavne şi Hapoel Ţafirm Holon. Aceasta din urmă şi-a asigurat serviciile a doi români: Gh. Liliac şi Ioan Goanţă. Alte opt echipe au angajat cîte un singur străin. Cei mai mulţi străini sînt sovietici: şapte la număr, în frunte cu internaţionalii Victor Ceanov, Alexander Ubarov şi Andrei Bal. Ultimul, care nu mai e chiar tînăr, (pentru fotbal, se înţelege), fiind în vîrstă de 34 de ani, şi-a schimbat echipa "la faţa locului". Anul trecut a jucat la Maccabi Tel Aviv, anul acesta joacă la Bethar Tel Aviv. La Hapoel Beer Sheva face o foarte bună figură românul Marian Becu şi un alt român, Constantin Marcu din Braşov, era aşteptat, cînd am dat aceste rînduri la tipar, să sosească, pentru a intra cît mai grabnic în funcţiune, la Maccabi Haifa.

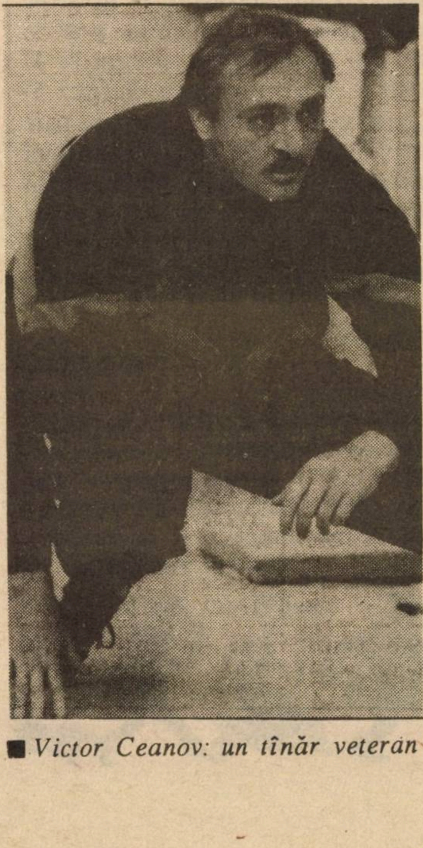

■ *Victor Ceanov: un tînăr veteran*

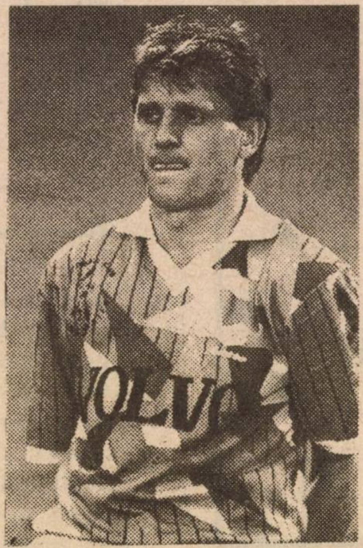

■ *Constantin Marcu – băieţii din Haifa îl aşteaptă*

• Italia este, neîndoielnic, ţara fotbalului. Campionatul peninsular are renumele de a fi cel mai bun din lume. Superior pînă şi celui englez. Dar nu numai fotbalul atrage acolo. Încă un sport de echipă îi pasionează pe "macaronari": voleiul. Pare de necrezut, dar în Italia, la jocurile din campionatul naţional de volei, asistă, în medie, 9.000 de spectatori. Echipele, dornice să-şi asigure garnituri cît mai redutabile, angajează jucători, printre care şi mulţi străini, rulînd, în acest scop, peste 5 milioane dolari. Printre jucătorii străini din Italia, vom găsi la o echipă din liga secundă, Ferrara, un israelian, Dani Friedman, care a jucat, mai înainte, la Maccabi Tel Aviv. Dani Friedman declară că e plătit foarte bine, i s-a dat în plus casă şi maşină "Fiat", iar la meciuri are o puternică "galerie" alb-albastră: numeroşii studenţi israelieni din oraş!

■ *Dani Friedman – apartament şi Fiat la scară*

• Ron Nowdes, preşedintele clubului de fotbal Crystal Palace din Anglia, a stîrnit recent o adevărată furtună, cînd a afirmat, într-un interviu televizat, că "jucătorii negri descifrează cu greu fotbalul albilor şi, în general, nu aduc nimic nou fotbalului britanic." Ceea ce este pe cît de rasist, pe atît de nedrept. În echipa Crystal Palace sînt cîţiva jucători de culoare, între care Mark Bright, un mare talent, recunoscut ca atare de toţi specialiştii. Preşedintele s-a văzut nevoit, la cererea managerului Steve Koppel, să-i convoace pe jucătorii în chestiune şi să-şi ceară scuze. El a pretins că, în fapt, cuvintele sale au fost greşit înţelese, fiind scoase, pasămite, din context...

• Saddam Hussein a dat dispoziţii să se reia campionatul de fotbal al Irakului, iar echipei cîştigătoare să i se înmîneze un premiu de 150.000 dinari. Sumă egală cu jumătate milion de dolari. Campionatul s-a disputat după formula eliminatorie "de război". La finală au asistat 50.000 de spectatori, intrarea pe stadion fiind gratuită, dar cu o masivă prezenţă militară: sute de soldaţi cu arme automate şi vehicole blindate. Motivul? În

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

tribuna de onoare se afla fiul dictatorului, nu mai puţin sîngerosul Udai Hussein, preşedintele comitetului olimpic irakian, chefliu şi fustangiu "à la Nicu Ceauşescu", care a înmînat cupa (şi cecul) echipei campioane, Zavara Bagdad, învingătoare cu 3-1 asupra echipei aviaţiei. Pentru cine nu ştie, Irakul este suspendat de la orice activitate fotbalistică internaţională, dar nu din cauza războiului din Golful Persic, ci pentru că, la un meci oficial între reprezentativele de tineret cu Arabia Saudită, oficialii săi au falsificat actele cu vîrsta jucătorilor. S-au molipsit, cu minciunile, de la şeful statului...

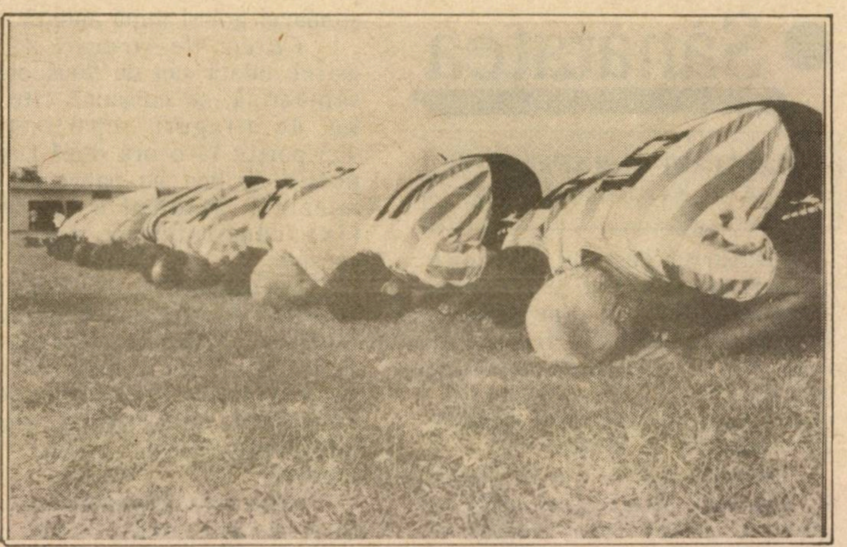

■ *Fotbal arab: jucătorii se închină cu faţa la Mecca înaintea începerii meciului...*

● Va avea sau nu va avea loc, la 27 ianuarie, marele meci de box dintre campionul Evander Hollyfield şi challenger-ul ex-campion Mike Tysson? Totul se află sub semnul întrebării, deoarece, pînă atunci, Mike Tysson ar putea fi judecat pentru violul de care e acuzat şi care ar putea să-i aducă o condamnare de 67 (!) ani închisoare. Miza meciului, dacă se va disputa pînă la urmă, întrece tot ce s-a plătit pînă acum în sportul cu mănuşi: 30 milioane de dolari!

■ *O imagine din lumea boxului românesc în anii '50. De la stînga la dreapta: Gh. Popescu (challenger-ul lui Gino Bondavalli), C. Nour, Paul Ochialbi, Aurel Weintraub, Gh. Fiat. O, tempora!...*

● La Hanovra, unde şi-a stabilit reşedinţa germană, vechiul meu amic, cunoscutul ziarist sportiv Paul Ochialbi, nu şi-a întrerupt ocupaţia de-o viaţă: scrisul. El a publicat recent în "Lumea sporturilor", care apare la New York sub direcţia lui Mircea M. Ionescu, un lung, documentat şi colorat reportaj intitulat *De la Angelica Rozeanu la Moţi Spakov*, făcînd o foarte interesantă trecere în revistă a sportivilor evrei care au strălucit de-a lungul anilor în sportul românesc. O colecţie de nume – Nicu Naumescu, Elias Baruch, regretatul Walter Agathon, Jack Moisescu, Aurel Weintraub, Iosef Schwartz, Albert Blank, Leon Rotman – în stare să trezească o grămadă de nostalgii...

G. MODEANU

"אריאב"

מנוי לבריאות השן

"ARIAV"

LA MULŢI ANI 1992

ABONAMENT PENTRU ASIGURAREA SANATAŢII DINŢILOR

Doar cu **1** şekel pe zi, vă veţi putea alătura la revoluţionarul program al abonaţilor "ARIAV".

Astfel veţi primi **GRATUIT şi IMEDIAT** fără examinare anticipată, toate tratamentele precum urmează:
● Plombe ● Plombe albe la dinţii din faţă ● Tratamentul rădăcinei dinţilor cu 1, 2, 3, 4 canale ● Refacerea obturaţiei de canal ● Curăţirea pietrei dentare ● Extracţie obişnuită ● Extracţie măsea de minte ● Extracţie prin fărîmiţare ● Deschidere abces şi drenaj ● Prim ajutor (în cadrul programului de lucru) ●

Pentru înscriere şi amănunte,
adresaţi-vă reprezentanţei "ARIAV",
formînd nr. de telefon 03/584506 - 580340

BIROUL CENTRAL:
Tel Aviv, str. Herzl 101, tel 03/818268-818413

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• Sànàtatea

CALITĂŢI TERAPEUTICE ALE STRUGURILOR

Datorită gustului lor dulce şi mirosului lor agreabil, strugurii plac aproape tuturor. În plus, sînt unul din fructele cu cele mai valoroase calităţi nutritive şi terapeutice, constituind un adevărat aliment, cu condiţia de a fi copţi.

Strugurii sînt foarte bogaţi în zaharuri direct asimilabile ca glucoza şi levuloza, bogaţi în calorii, *1 kg. struguri avînd aproximativ 800 calorii;* de asemenea, conţin vitamine şi săruri minerale, posedînd proprietăţi diuretice. Strugurii activează funcţiile renale, au calităţi laxative, stimulînd intestinele leneşe, şi diminuează din fermentaţiile intestinale; ei contribuie şi la dispariţia sau măcar la ameliorarea balonărilor de după mese. Ei mai au calitatea de a stimula funcţia ficatului şi a vezicii biliare, contribuind la ameliorarea stării generale a organismului. Strugurii stimulează pofta de mîncare.

Persoanelor cu stomacul sensibil, care nu suportă acest fruct, în special dacă-l consumă cu pieliţă şi sîmburi, li se recomandă sucul de struguri.

Prin faptul că este un excelent dezintoxicant, acest fruct se recomandă bolnavilor de gută şi reumaticilor, persoanelor obosite şi surmenate. Datorită valorii sale alimentare, e foarte recomandat copiilor. Pruncilor, de la cinci-şase luni, li se poate da zilnic două linguriţe de suc de struguri, ca apoi cantităţile să crească treptat, în raport cu vîrsta.

Din cauza bogăţiei lor în zaharuri direct asimilabile, strugurii trebuie consumaţi în cantităţi moderate de către persoanele care au tendinţă de îngrăşare.

Se recomandă să se consume struguri dimineaţa pe stomacul gol şi după amiază.

Curele de struguri se fac astfel: odată sau de două ori pe săptămînă, se consumă cîte 1-2 kg. de struguri, repartizaţi în 4-5 porţii; la o oră după fiecare porţie, se bea un pahar cu apă minerală. Medicul e cel ce va fixa cantitatea şi modul de consum.

Strugurii se recomandă sportivilor şi tuturor celor ce depun o muncă fizică grea sau fac eforturi deosebite, convalescenţilor, persoanelor anemiate, femeilor gravide, adolescenţilor în epocile de creştere.

Stafidele (strugurii uscaţi), sînt considerate cele mai excelente fructe uscate, puterea lor calorică fiind mare: 100 grame stafide furnizează aproximativ 320 calorii!

MEDICUS

GRAFO LOGIE

• *Dana din Bat Yam:* Nu ai de ce să te scuzi pentru că mi-ai adresat o dublă rugăminte. Şi aceasta nu numai pentru că mie îmi place să-mi pun cunoştinţele la dispoziţia cititorilor, ci mai ales pentru că niciodată nu mi s-a întîmplat să întîlnesc un scris care să se potrivească atît de bine visului sau "viţă-vercea" (cum ar fi spus Caragiale). Consideră, deci, că mi-ai adresat o singură rugăminte.

Feminitatea scrisului tău este bătătoare la ochi. Ca şi înclinaţia ta pentru frumos, pentru viaţă bună, chiar pentru lux, mi-aş permite să spun. Dar nu aceasta este trăsătura dominantă a caracterului tău. Ea se concentrează în jurul nerăbdării, a dorinţei de a obţine repede totul, ceea ce conduce la situaţia de a fi o veşnică nemulţumită. Cum, cu toată amabilitatea ta, nu eşti o expansivă şi o extrovertită, tot acest zaţ de amărăciune – nu tocmai îndreptăţită! – îl închizi în tine, ţi-l prelucrezi şi ţi-l amplifici în imaginaţie.

....ŞI VISE

Toate aceste trăsături ale scrisului şi ale iscăliturii tale apar ca atare în vis: faptul că te vezi veşnic într-un loc nou, despre care ştii că este propriul tău apartament (locul tău, "cetatea" ta), demonstrează veşnica nemulţumire în care trăieşti şi în care nu sînt foarte sigur că nu te complaci.

TILL BUHOGLINDĂ

●

SAMI BERNSTEIN
GALAŢI
Tel Aviv, str. Dizengoff 89
tel. 227596
(Intrarea pe la Foto Express)
• COMENZI ŞI REPARAŢII
de bijuterii şi ceasornice
• SORTIMENT DE BIJUTERII
pentru cadouri
• FIXĂM BATERII la ceasuri
LA MULŢI ANI 1992 !

●

BIGDEI
HEN
D. BLÜTNER
Tel Aviv
str. Allenby, etaj
tel. 291693
(vis-à-vis de Beit Haknesset
Hagadol)
HAINE DE PIELE
ŞI ÎMBRĂCĂMINTE DE
PIELE
• Jachete de piele şi stofă
la PREŢURI OCAZIONALE
• Secţie specială de reparaţii şi
transformări
LA MULŢI ANI 1992 !

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
la RESTAU
RANT...

"DELAUNAY" ŞI IMPORTANTA PROBLEMĂ NUMITĂ BUSINESS-LUNCH

Primesc următoarea scrisoare, iscălită ing. Elio Adania din Haifa:

"Am intrat, zilele trecute, la café-resataurantul "Delaunay", de la etajul ultim al "Centrului Dizengoff" din Tel Aviv, lîngă cinematograful "Lev". Şi,– vă fac o mărturisire,– am intrat fiind atras de o reclamă: pentru 25 de şekeli ni se propunea un aşa-zis "business-lunch" alcătuit din trei feluri. Ne-am aşezat la masă, eu cu soţia mea, şi n-am fost deloc dezamăgiţi. Şi supa de ţelină (eu), şi salata "Delaunay" (ea), apoi, la felul doi, şi şniţelul de pasăre à la Curry (amîndoi) cu garnitură de cartofi (delicioşi cartofi; într-un fel de sos de-un fel de smîntînă), şi îngheţata de la sfîrşit (eu, şocolată; soţia, vanilie) au fost admirabile. Nu sînt cronicar gastronomic şi nu ştiu să descriu gustul mîncărurilor. Sînt însă un gurmand 100% şi ştiu cînd mă scol de la masă mulţumit... Vă propun să scrieţi în *Minimum* despre acest menu."

Gînd la gînd cu bucurie. Am descoperit şi eu business-lunch-ul de la Delaunay, l-am încercat şi eu, curios să aflu ce ne oferă meşterul la preţul sus-amintit şi, asemeni corespondentului nostru, m-am bucurat foarte. La cele înfăţişate de d. Elio Adania, adaug că pe lista felurilor principale se află,– şi nu trebuie neglijat cu nici un chip,– numitul "piept de gîscă în sos" (am uitat cum îi zice, dar este eminent). Ce-mi place mai mult şi mai mult în treaba asta cu meniul fix *este ambiţia gastronomică a lui Delaunay: el se fereşte ca de AIDS de mîncărurile convenţionale (şi de altfel foarte la locul lor) de la alte restaurante franţuzeşti (care vasăzică antricotul clasic cu* frites *plus salată), hotărît să ofere clientului numai delicateţuri şi sosuri rare.*

Încă o observaţie. Spre deosebire de d. Adania, eu am preferat la desert salata de fructe. Simţisem nevoia, după pieptul de gîscă în sos, care, orişicît, nu este cel mai uşor fel din lume, simţisem nevoia, zic, de-un ţuşpeis *mai puţin solid decît îngheţata. Şi n-am regretat. Salata de fructe, presărată cu multe nuci, a fost binevenită, ca o limonadă rece de la gheaţă după o baie de aburi.*

Trebuie să precizez, de asemenea, că, mai nou, Delaunay a lansat şi un "menu-fix" de 18 (optsprezece, nu-i o greşeală de tipar, nu căutaţi la Erata *din nr. viitor) şekeli. Un menu pentru cei dornici să evite (măcar o dată) carnea sau pentru cei care, Dumnezeu să-i înţeleagă, sînt vegetarieni. Cuprinsul menu-ului: o salată, dintre cele aflate pe lista localului, o porţie de "blinţes", un desert (iarăşi, sau îngheţată, sau salată de fructe), precum şi un suc de fructe (portocale, lămîie sau* tut*).*

Povestea cu business-lunch-ul franţuzesc mi-a amintit de o hibă des, parcă, foarte des întîlnită prin locantele cu mititei şi ciorbă de perişoare: asemenea formulă (din ce în ce mai răspîndită pe glob la acest final de mileniu) nu a prins cheag, mai deloc, în lumea culinară de limba română. De ce atîta conservatorism (ca să mă exprim frumos)? Nu ştiu. Poate tot din aceeaşi rădăcină de provincialism care-i face pe grataragiii noştri, altfel talentaţi, să refuze, încrîncenaţi, ideea de a apela la un arhitect-decorator pentru amenajarea restaurantului ("da' ce, eu nu ştiu să aleg o faţă de masă? e-te-te!"). În fine... Rezultatul: nu o dată, din pricina acestui sfînt anti-business-lunch, în multe stabilimente bate vîntul pe la orele prînzului, în vreme ce patronii se văicăresc că e criză şi că de-aia se strică icrele de crap în galantar. Nu de-aia se strică, fraţilor, icrele, nu de-aia! Încercaţi şi voi, căpoşilor, cu "business"-ul, lipiţi pe geamuri, cu Uhu, *un anunţ din care trecătorul să înţeleagă că, pentru suma de 20, 22 sau 25 de şekeli, primeşte pe masă atîta şi atîta, şi-o să vedeţi cum încep să dea buzna muşteriii în crîşmă.*

DIVERSE UMPLUTURI

- *Pentru pasăre sau curcan:* se moaie în apă şi se storc între palme 4 felii pîine albă (franzelă sau hală) şi se amestecă cu 2 ficăţei de curcan sau 4 ficăţei de pasăre, puţin rumeniţi în untdelemn şi daţi pe maşina de tocat. Frecăm separat 100 g. margarină şi adăugăm ficatul şi pîinea. Adăugăm 2 ouă, sare, piper, mărar tocat şi 100 g. ciuperci (din conservă) tăiate felioare subţiri. Se poate păstra la frigider pînă a doua zi. Cu această umplutură se umple pasărea care este pregătită dinainte. Se coase şi se dă la cuptor la foc mic, să se frăgezească, apoi iuţim focul.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

- *Pentru gît umplut:* se toacă 200 g. carne de pasăre sau de vacă, împreună cu un cartof crud, curăţat de coajă şi tăiat în fîşiuţe înguste, 3 căţei de usturoi şi o ceapă mică. Se amestecă cu sare, piper, o lingură untdelemn şi 2 ouă crude. Gîtul de curcan pregătit de umplut se coase la un capăt şi, după umplere, şi la celălalt. Se fierbe în supă circa o oră. Se serveşte rece sau cald, tăiat felii groase. Feliile gata tăiate se încălzesc numai la cuptor, stropindu-le cu puţină supă.

- *Pentru clătite (blinţes):* se toacă mărunt o ceapă mare şi se rumeneşte în 3 linguri de untdelemn împreună cu 250 g. ciuperci tăiate mărunt (proaspete sau din conservă). Se adaugă 2 ouă tari rase pe răzătoare, sare, piper, 2 linguri smîntînă şi două linguri pesmet. Amestecul poate fi păstrat la frigider 2 zile. După ce am umplut clătitele, le rulăm şi le aşezăm într-un pirex uns cu margarină şi presărat cu pesmet. Turnăm deasupra un sos gros de ciuperci (din comerţ) şi le dăm la cuptor încins dinainte la 150 grade (foc mic) circa 30 minute.

- *Pentru vinete:* se amestecă 400 g. carne tocată cu o ceapă mare rasă pe răzătoare, sare şi piper. Se rumeneşte în 4 linguri untdelemn şi cînd s-a răcit adăugăm 1-2 ouă şi puţin pesmet. Vinetele le opărim introducîndu-le într-o oală cu apă clocotită 5 minute. Le clătim cu apă rece. Le tăiem cozile, scobim miezul şi le lăsăm să se scurgă. Umplem vinetele cu amestecul de carne. Le aşezăm într-o cratiţă. Facem un sos din 3 linguri de untdelemn, o ceapă rasă şi 2 linguriţe făină. Subţiem cu puţină apă o lingură de bulion şi turnăm peste vinete. Adăugăm încă apă şi miezul scobit de la vinete. Lăsăm să fiarbă acoperit (pe foc mic) pînă vinetele sînt moi. Cine vrea, strecoară sosul. Înainte de a servi le dăm jumătate de oră la cuptor.

YLANA

BRIDGE

Dezlegare la bridge
"A gîndi pozitiv... "

Simplu şi concis, avem 6 levate de Treflă, 2 de Pică, una de Cupă şi una de Caro. Total 10. O levată suplimentară se "face" dacă Asul de Cupă se află la Est (50% şansă) şi a 12-a levată se poate efectua printr-un tai de Cupă pe masă. În cazul în care este nevoie, ultima şansă ar fi impasul de Caro...

Toate bune şi frumoase, dar West (mişelul) a atacat de la început Caro şi ne-a stricat socotelile...

În acest moment, avem două alternative imediate:

– să facem impasul de Caro, care în caz de reuşită ne dă 12 levate sigure... dar în caz de nereuşită, adversarii vor "trage" imediat Asul de Cupă şi spectacolul s-a terminat;

– să refuzăm impasul.

Să analizăm ce se va întîmpla dacă vom refuza impasul. Sînt cîteva levate "forţate": As de Caro, mic de Pică la Rege, mic de Atu la Damă (singura intrare imediată pe masă), As de Pică pe care se defosează al doilea Caro din mînă şi mic de Cupă spre mînă. A sosit momentul adevărului... Indiferent de poziţia Asului de Cupă, se vede că lipsa de comunicaţii, realizată de flanc prin atacul de Caro, ne "cade" contractul. Chiar cu Asul de Cupă situat, favorabil, în Est, nu putem reveni pe masă pentru un al doilea expas.

Cu toată durerea, sîntem obligaţi să alegem calea superioară din punct de vedere procentual, şi anume impasul de Caro.

Iată dona în întregime:

A 8 3 2
6 2
A D 9 4
D 8 7

10 9 7 4	N	D V 6 5
A 10 9	W E	V 7 4 3
R 10 8 7 5	S	V 6
6		10 9 4

R
R D 8 5
3 2
A R V 5 3 2

Partenerul dvs. a stat pe jăratec vreo 2-3 minute, dar rezultatul v-a răsplătit eforturile amîndurora!

♣◇♥♤

• Uri Avneri: 40 de ani de puşcărie

Uri Avneri, care a fondat şi a condus timp de 40 de ani revista "Haolam haze" şi pe care a vîndut-o acum doi ani: *Nu regret deloc că am vîndut-o. Am scăpat de o corvoadă infernală. Of, era ca o închisoare. Niciodată, în 40 de ani, nu mi-am putut lua un concediu mai lung de cîteva zile.*

מוסך הניצחון

Nou în BAT YAM !

MOSAH HANIŢAHON

pentru mecanica auto • toate tipurile de automobile
sub conducerea lui Dany şi Kreuter
(care au lucrat în trecut la garajul Fraţii Ringel)
• 30 ani experienţă
• Oricînd la dispoziţia Dvs.
cu eficienţă, încredere, amabilitate
• Reducere pentru pensionari

Adresa noastră: BAT YAM, str. ORT ISRAEL 52 (fostă Habonim) Tel. 5516465. Deschis 7-18

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

LA TAIFAS CU MUNCITORII ROMÂNI DIN ISRAEL

Am cunoscut cîţiva muncitori constructori români, veniţi la lucru în Israel. Aş fi vrut să scriu despre ei, dar am să mă rezum la un singur cuvînt de cum lucrează: excelent. În schimb, am să redau două întîmplări povestite de ei.

1) "Am lucrat o vreme în Libia. În drum spre Tripoli am văzut o mulţime de autobuze arse. Un localnic mi-a povestit că în 1977, cînd Kadaffi s-a supărat pe Saddat, i-a strîns pe muncitorii egipteni, i-a îmbarcat în autobuze şi le-a spus că sînt trimişi acasă. În drum spre port, autobuzele au fost deviate spre deşert. Au fost incendiate. Cu oamenii înăuntru. Pe cei care au încercat să fugă i-au împuşcat. Au murit ca şobolanii. Au fost peste 40 de autobuze ticsite cu muncitori egipteni".

Recent, am văzut la TV cum Mubarak, preşedintele egiptenilor, îl primeşte cu mari onoruri pe Kadaffi, mulţumit că va reprimi la lucru în Libia muncitori din Egipt. Deunăzi, un muncitor constructor arab din teritorii m-a întrebat dacă la Madrid se va face pace. I-am relatat întîmplarea auzită de la muncitorul român şi uimirea mea faţă de actul lui Mubarak. I-am spus că, atîta vreme cît se dă onorul unui ucigaş, pacea va fi doar o pauză a războiului. Răspunsul arabului mi-a dezlegat problema-cheie a zilelor noastre: "Voi, evreii, sînteţi anormali. Au fost supăraţi, s-a întîmplat ce s-a întîmplat, acum s-au împăcat".

2)"Eram,– povesteşte alt muncitor,– printre cei ce se înghesuiau în jurul casei lui Tökes, la Timişoara. La un moment dat au fost aduşi copii mici de la orfelinat şi aranjaţi în faţa noastră. Orfelinatele erau subordonate Securităţii, nimic nu făceau fără acordul acesteia. Cînd am refuzat să plecăm, au tras prima rafală asupra acestor micuţi. Au căzut ca morcovii. Sperau să ne sperie. Atunci am înnebunit cu toţii. Nu ne mai era frică de moarte. Dacă nu s-ar fi răsculat Bucureştiul, ar fi tras cu obuzele în mulţime. Pe urmă, toţi cei care au avut dispăruţi în familie, au primit fie telefoane, fie ameninţări verbale prin mesageri, să nu îndrăznească să-i caute, că vor pieri cu toţii.

– Cînd asta, întreb, după revoluţie?

– Bine înţeles, dar cînd? Se zice că Securitatea a fost desfiinţată. Atunci, de unde ştiau adresele celor dispăruţi? Şi pentru ce au încercat să micşoreze pe cît posibil numărul de victime de care se ştie? Cine e interesat de asta?"

... Acestea sînt cele două povestiri. Amîndouă au ceva, un miez asemănător: ucidem din interes; şi apoi uităm, tot din interes...

ROBERT SCHWARTZ
Mazkeret Batya

MEMORIILE, MEMORIILE...

Articolul *In memoriam Israel Bacal* apărut în "Minimum" nr. 52 din luna iulie, pag. 37-38, sub semnătura Prof. univ. Alexandru Vianu, a stîrnit, cum era de aşteptat, un adevărat val de aprobări în rîndurile israelienilor originari din România, care şi-au reamintit numeroase acţiuni pro-evreieşti şi sioniste ale lui Israel Bacal în anii '40-'50.

La cele publicate în "Minimum" doresc să adaug şi eu două fapte, cunoscute de mine ca vechi student al Căminului Studenţilor Evrei "Schuller" din Bucureşti.

În primul rînd, Bacal a fost primul Preşedinte al Asociaţiei Generale a Studenţilor Evrei şi primul Preşedinte al Căminului de la înfiinţarea sa, – conducînd "Căminul Schuller" între anii 1922-1926 sub semnul idealurilor sioniste. El a insuflat acelaşi spirit sionist conducerilor următoare ale Căminului: Av. Edgar Kanner (1927), Iacob Thenen (1928) şi David Holzmann (1929). Israel Bacal a fost în continuare mîna dreaptă a fruntaşului sionist ing. Marcu Rotman, Preşedintele Asociaţiei Studenţilor Sionişti "Hasmonea".

În al doilea rînd, Avocatul Israel Bacal a fost ales Preşedintele adunării comemorative a "Căminului Schuller" din 12 mai 1946 – după venirea comuniştilor la putere.

El nu a fost niciodată ceea ce, din păcate, încearcă unii să acrediteze. Dimpotrivă. Şi e bine ca adevărul despre Bacal, ca şi despre alţi lideri merituoşi ai obştei noastre să fie rostit limpede şi răspicat.

SORIN FIRU
Edmonton, Canada

*

Domnule director,

Originar din România, de peste doi ani în Eretz Israel, citesc cu interes revista "Minimum" şi am fost plăcut impresionat de articolul profesorului Al. Vianu dedicat lui Israel Bacal, precum şi de ecourile acestui articol.

L-am cunoscut pe Israel Bacal în anul 1935, cînd tînăr avocat în Baroul de Bucureşti (Ilfov) am activat în gruparea avocaţilor democraţi, înfiinţată şi condusă de fostul primar general al Capitalei, Dem. Dobrescu, cu scopul de a lupta contra fascizării barourilor şi a huliganismului antisemit. Bacalu, avocat deja bine cunoscut, era unul dintre cei mai activi luptători pentru apărarea democraţiei.

În anii prigoanei rasiale 1940-1944. activînd în cadrul unei grupări quasi-clandestine pentru sprijinirea deportaţilor noştri în Transnistria şi prevenirea altor necazuri, l-am întîlnit pe acelaş Israel Bacal, aducînd o contribuţie importantă prin munca sa susţinută în ajutorarea evreilor deportaţi şi atenuarea mizeriei

POŞTA

celor care aşteptau deportarea.

Om cu vederi de stînga, Bacalu a activat mai tîrziu în cadrul Comitetului Democratic Evreiesc şi a ajuns şi în conducerea politică a obştei evreieşti (Federaţia Comunităţilor) şi din cele auzite ştiam că, datorită autorităţii morale şi stimei de care se bucura, el a avut un rol moderator, de temperare a zelului radicalilor din CDE, ca Bercu Feldman şi alţii, astfel încît comunităţile evreieşti au putut să-şi îndeplinească scopurile lor principale: desfăşurarea normală a cultului mozaic şi asistenţa socială pentru cei nevoiaşi. El a condus Federaţia Comunităţilor Evreieşti până la moartea sa mult prea timpurie în 1962. Îmi amintesc că l-am vizitat o singură dată la Federaţie în 1960, dorind să ajut o pereche de intelectuali bătrîni, bolnavi şi săraci, cărora biroul de asistenţă socială le tot amîna acordarea unui ajutor, pe motiv că erau "foşti burghezi înstăriţi". Bacal a rezolvat cererea în 5 minute în modul cel mai echitabil.

Recent au apărut memoriile d-lui Dr. Moses Rosen, pe care le-am citit cu mare interes.

Fiind Şeful Cultului Mozaic, din 1948 şi colaborînd în această calitate cu conducerea politică a federaţiei, deci şi cu Bacal pînă în 1962, Dl. Dr. Rosen nu numai că nu are un cuvînt bun pentru predecesorul său politic Bacal ci din contra, are repetate aprecieri nefavorabile despre el, acuzîndu-l că împreună cu Bercu Feldman ar fi avut atitudini negative faţă de interesele obştei evreieşti. Asimilarea lui Bacalu, omul chibzuit, ponderat, modest şi cu un fond de evreu cumsecade cu Bercu Feldman, cunoscut pentru atitudinile lui de mic dictator, cu excese de zel, mi se pare totalmente nepotrivită.

Cu deosebită stimă,
Dr. ARTHUR HILSENRAD
Ashkelon

POEZIA CA CENUŞĂREASĂ

Demult, chiar de la începuturile ei, presa românească din Israel persecută poezia. Un fapt de neînţeles.

Facla, care s-a chemat mulţi ani *săptămînal de cultură*, iar acum este condusă de un poet, d. Sebastian Costin, nu publică poezii. Numai povestiri.

Revista mea, care şi ea a ajuns să fie condusă de un scriitor, d. Iosif Petran, refuză să publice poezii. Numai nuvele.

Revista dumneavoastră, *Minimum*, cu un director literat, nu face în această privinţă decît o singură excepţie: publică numai versuri de Ion Atlas.

Numai ziarul *Viaţa noastră*, care nu are datoria de a publica poezii, le publică. Dar, parcă pentru a-şi răscumpăra această "greşeală", nu publică niciodată povestiri.

De ce oare sînt persecutaţi poeţii? Ce aveţi împotriva lor?

LORA BLAUNSTEIN
Tel Aviv

NICI O CARTE PE ROMÂNEŞTE

...nu poate fi găsită în librăriile din Ierusalim. Dacă intri la un Steimatzki din centrul oraşului sau de pe celelalte străzi din Capitală, King George, Jaffo, Strauss, Ben Yehuda etc. şi întrebi de o carte în limba română, vînzătorul se uită la tine de parcă ai veni din altă lume. Eu sînt convins că, dacă ar fi în vitrine asemenea cărţi, ele ar atrage atenţia trecătorilor care citesc româneşte şi i-ar face să intre în librăriile respective şi să cumpere. Poate că noul Comitet al Asociaţiei Scriitorilor ar putea încerca ceva în direcţia aceasta a difuzării cărţii. Poate...

LUPU BUCHOLTZ
Ierusalim

UN SFAT PENTRU BĂTRÎNII SINGURI

Deoarece mă învîrt într-un cerc de persoane între 70 şi 80 de ani, din discuţii am putut să-mi dau seama ce obsedaţi sînt bătrînii de bolile lor, de necazurile ce le au şi, mai ales, de singurătatea lor.

Mă adresez prin rîndurile de faţă tuturor bătrînilor şi le spun că nu este cazul să dispere.

Pentru bolile lor, în special dureri de spate şi de picioare, există doctori la Kupat-Holim care să le dea diferite tratamente. Să nu uite însă că aceste boli se pot trata, ameliora, dar nu vindeca de tot, cum ar dori ei.

Dar pentru boala numită singurătate?

E bine să ştie fiecare că există o secţie numită "Tarbut Hadiur" în cadrul primăriilor; ei se pot adresa funcţionarilor respectivi expunîndu-şi păsurile; iar funcţionarii aceştia, o spun din proprie experienţă, te pot ajuta să-ţi rezolvi fel de fel de treburi complicate, delicate, de gospodărie. Încercaţi,Veţi avea surprize plăcute!

HERMINA ROHRLICH
Kiriat -Haim Maaravit

ŢARA FLĂMÎNZILOR

Trăiesc de cîţiva ani aici, în locurile unde ar trebui să curgă lapte şi miere, şi, fără glumă, curg ambele. Sîntem o ţară mică, dar ne comportăm ca cele mari. Agri-, viti-, pomi-, avi- şi alte culturi sînt avansate, concurăm cu succes în lume, dăm lecţii altora şi nu stăm la cozi pentru o pîine "de ieri", nişte oase acoperite cu o şuviţă de carne sau un iaurt. Cu toate astea, îţi face impresia că poporul e înfometat sau are o idee fixă. Se mănîncă: oricînd, oriunde, orice. Înţeleg foarte bine olim hadaşimii din Etiopia sau din fostele ţări "socialiste", în frunte cu "marea şi puternica"(!!) Uniune Sovietică, sau turiştii din România care, cînd văd stivele de vinete şi gogoşari, citricele în lăzi fără sfîrşit, bananele atîrnînd cu sutele, pastrama de curcan, telemeaua adevărată ("de 20", cum spuneam pe vremuri în România), ciocolata şi atîtea altele, dau năvală, cumpără şi achiziţionează, mai fac şi rezerve, crezînd că mîine "nu se dă".

Dar toată lumea, de la tînăr la vîrstnic, vinerea şi în orice ajun de sărbătoare, cară şi cară, sacoşe. cărucioare, cutii,

POŞTA

cartoane, sticle, cu ce vrei şi nu vrei. Se găteşte, se fierbe, se coace, se înghite şi se lasă lăzile de gunoi suprapline.

Cum se termină zilele de Roş-Haşana, se iese seara şi "se ia ceva"; după săptămîna pascală, e năvală la pite. La Abulafia din Jaffo, e o coadă ca la Bucureşti pentru hîrtie igienică. Pe plajă, după jumătate de oră de stat la soare, se deschide cutia frigorifică: roşii, castraveţi, ardei, brînză, pîine, fructe şi mult pepene gata tăiat în cuburi. În Tahana Merkazit, din zori pînă seara tîrziu, în urletele vînzătorilor şi sunetele muzicilor asurzitoare, se mestecă: falafel, şuarma, burecas, sandviciuri. În orice oraş, pe orice stradă mai centrală, se mănîncă, se bea, se suge, se linge: seminţe, fisticuri, sucuri, îngheţată. Nu e trotoar central unde să nu fie instalate cîteva măsuţe, ca oamenii să poată să-şi astîmpere pofta, foamea, setea: o cafea, o prăjitură, "blinţăs", croissant-uri, irish-coffee, toast cu brînză.

Bolnavii în spitale primesc mîncare suficientă şi în general bine pregătită, dar ce se aduce din afară e de neînchipuit: biscuiţi, bomboane, chifteluţe, peşte umplut, salate cu "dressing"-uri, coca-cola. La casele de odihnă şi în hotelurile cu un mic dejun de te ameţeşte, unii mai iau cu ei cîte ceva (chifle, fructe, iaurt) ca să aibă între mese.

La restaurante nu găseşti un loc: românesc, italian, chinezesc, mizrahit, "La nouvelle cuisine", se reţin mese, lumea se înghesuie: mititei, fudulii, momiţe, ravioli, canelloni, lasagna, raţă cu migdale dulci, humus, thina, cus-cus, frigărui de oaie, baclavale. La Burger-King sau la Mc Donald, dă-i cu "pommes frites" şi hamburgeri, iar la piţerii se caută specialităţile: Napolitana, Quatro-stagione şi altele.

Pretutindeni se vorbeşte de diete, de colesterol, de supragreutate, se fac reclame şi emisiuni radio şi TV, şi toată lumea e convinsă şi crede în astea. Dar dacă sîntem flămînzi, ce să facem?

Dr. G. MĂNESCU
Bat-Yam

ORLY, ORLY, ALEGE-ŢI MAI CU GRIJĂ INVITAŢII!

Citesc în *Minimum* nr. 56: *"Într-una din zilele manifestaţiilor de la Bucureşti ale minerilor, producătorii emisiunii «7,30 cu Orly Ianiv» de pe canalul 2 au căutat cu înfrigurare pe cineva, neapărat din aliaua română, care să vină în studio şi să comenteze evenimentele. În cele din urmă a fost găsit d. Robert Cohen, un economist. Într-o ebraică fluentă (semn că se află de mulţi ani în ţară), d-sa a făcut o apreciere judicioasă a fenomenului politic etc., etc."*

Nu-l cunosc pe d. Robert Cohen şi nici nu vreau să-l cunosc. Este un cetăţean care debitează gogomănii de nivelul celor din foile fasciste de la Bucureşti.

Cunosc însă *Minimum* şi mă deranjează cînd permite oricărui autor de notiţe să elogieze braşoavele unui balivernist patentat. Respectivul economist a făcut *"o apreciere judicioasă a evenimentelor..."* şi, în cazul în care colaboratorul *Minimum*-ului îi aprobă părerea, este dreptul său irefutabil. Dar ce-i cu afirmaţia lui R.C. care suna cam aşa: *"Cu tot regretul pentru relaţiile dintre Israel şi România, trebuie spus că Iliescu a rămas acelaşi asasin (în ebraică: roţeah), cum a fost în 1954!"* Asasin? În 1954? Nimeni n-a auzit şi nu ştie de aşa ceva. Nici unul din opozanţii preşedintelui României – şi are destui – nu a debitat încă o asemenea enormitate. Are vreo bază "judicioasă" R.C. cînd aiurează, lipind etichete defăimătoare? Nu sînt avocatul preşedintelui Iliescu, m-au dezgustat şi pe mine amabilităţile autorităţilor faţă de foile gen *Europa*, dar e o măsură în toate. Am telefonat imediat la redacţia 7 1/2 (nu 7,30), exprimîndu-mi indignarea că la un post israelian se pot îndruga minciuni sfruntate. O redactoare , Ofra, a bîiguit nişte scuze penibile. Dar parcă ar fi cazul ca Orly Ianiv, cea cu emisiunea, să fie mai atentă cu invitaţii ei. Şi parcă *Minimum* ar trebui să verifice mai atent temeinicia informaţiilor pe care le primeşte la redacţie.

E. SCHOENZWYTT
Haifa

I. Flax, Beersheva (a) Faptul că în ziarul cu pricina s-a precizat că Lionel Stoleru, fost ministru în guvernul francez, este de felul lui evreu din România nu constituie, automat, o dovadă de antisemitism. Totul depinde de context. Uneori este, fără îndoială: atunci cînd omul este descris la modul negativ, cu ură; alteori, însă, poate să fie "la din contra": eu vreau să arăt, de pildă, că un tînăr evreu din Hîrlău sau Beiuş a ajuns demnitar în democrata Franţă; atenţie, deci, şi să nu "o luăm mecanic"... În asemenea cazuri păşim pe un teren înşelător. b) Sîntem de acord să scriem despre activitatea organizaţiilor de olim "care nu sînt legate de Partidul Muncii"; sîntem de acord, cu entuziasm; numai că, spre regretul nostru, nu prea cunoaştem înfăptuirile lor; pe unii din şefii acestor organizaţii nici nu ştim cum arată la faţă; pe alţii i-am întîlnit numai pe la adunări festive şi recepţii, strîngînd mîna gazdelor, jovial, şi repezindu-se la salata de boeuf); *Mircea Gheorghe*, Bucureşti (Desenele sînt remarcabile; v-am răspuns prin scrisoare); Ing. *André Gaillac*, Lausanne, Elveţia (i-am comunicat lui Marius Mircu dorinţa Dvs.); *Marcel Nicolau*, Naharia (Nu aveţi dreptate; tensiunile româno-maghiare pe tema Ardealului sînt exacerbate, cu rea intenţie, de foile şovine, dar ele nu constituie o invenţie a acestora; tensiunile acestea există, la baza lor aflîndu-se acţiunile iredentiste de la Budapesta; spre lămurirea mai bună a lucrurilor, iată ce spune Silviu Brucan,– adică un

POŞTA

comentator pe care cu greu l-am putea suspecta de... huliganism,– într-un interviu acordat lui N. Ţone de la ziarul *Tineretul liber*: *"...iridenţa maghiară prezintă o problemă specială, extrem de serioasă, care n-a fost niciodată serios analizată (...) Mulţi dintre politicienii şi gazetarii de azi nu-şi dau seama că iridenţa maghiară nu mai contează pe schimbarea hotarelor. M-am întîlnit la congrese internaţionale cu vechi prieteni unguri care mi-au explicat că iredentiştii care dispun de centre puternice în S.U.A., Franţa, Germania etc. au realizat că schimbarea graniţelor e de neconceput în Europa şi, ca atare, au decis să meargă pe alte linii strategice. Una este împiedicarea României de a obţine un statut politic în Consiliul Europei, în Congresul American şi-n alte organisme internaţionale – şi aici s-a văzut o lucrătură sistematică a cercurilor ungureşti, care a apărut în diferite momente destul de evident. Trebuie menţionat că pe această linie iredentiştii s-au întîlnit deseori în compania unor lideri români din opoziţie. Au fost scene la Consiliul Europei şi depoziţii la Congresul American, în care şi unii şi ceilalţi pledau aceeaşi cauză: ba să nu fie acceptată România în Consiliul Europei, ba să nu li se acorde clauza. (...) Cea de a doua linie strategică constă în subminarea României pe dinăuntru, sub lozinca separării şi autonomiei populaţiei maghiare (...) Cred că există două puncte de aplicaţie a acestei strategii. Unul este Timişoara, ideea de a face din acest oraş o zonă economică care să cadă sub influenţa Budapestei fiind foarte străvezie. Al doilea punct îl constituie aşa-zisa autonomie a Ţării Secuilor, care este prezentată nu ca o revendicare teritorială, ci ca o condiţie a democraţiei. Aici este viclenia strategiei lor şi ideea aceasta a fost reluată sistematic de episcopul reformat Tökes. Potrivit lui Tökes şi compania, întrucît în aceste judeţe, Covasna şi Harghita, există o majoritate ungară, democraţia ar cere ca în ele să se instituie o conducere ungară. Este o strategie perfidă şi foarte periculoasă şi, din păcate, unii din liderii opoziţiei şi o parte a presei noastre nu-şi dau seama de substratul ei. Fraierii politici români nu şi-au dat seama că, de fapt, opoziţia U.D.M.R.-ului nu era şi nu este îndreptată împotriva F.S.N. şi a Guvernului, ci împotriva integrităţii tertoriale a României. Că ea (...) urmăreşte măcinarea ţării, pentru a o face vulnerabilă, pentru a o aduce, mai devreme sau mai tîrziu, în pragul catastrofei, pentru a-şi atinge apoi cu uşurinţă scopurile. Problema Ţării Secuilor şi întreaga strategie iredentistă sînt foarte grave şi foarte serioase. Trebuie să spun, cu riscul de a mă repeta, că unii nu-şi dau seama nici acum de gravitatea problemei, susţinînd că e o «diversiune». Ceea ce se întîmplă în Iugoslavia trebuie să ne dechidă bine ochii." Palatul Buckingham; Cicciolina; Văduva veselă; Gagiul din Afula; Madam' Arafat; Lalele; Solitar; Un grup de cititori conştienţi; "Du-mă-acasă, măi tramvai"* etc., etc. (nu, nu, la nesfîrşit nu luăm în consideraţie scrisorile anonime); *Nelu Solomon*, Metulla nr. 151, cod 10292 (luăm notă că aţi fi bucuros să primiţi îmbrăcăminte şi încălţăminte nr. 44: sperăm că apelul Dvs. va avea ecou); *Arie Barasch*, Tel Aviv ("Am urmărit dezbaterile Maarahului şi m-am cutremurat: aşadar, urmaşii lui Ben Gurion să dea stea la masă cu Arafat! Îmi pare mai bine ca niciodată că eu sînt cu Likudul."); *Prof. Moshe Carmilly*, New York; *Cornel Lungu*, com. Gîrla Mare, Mehedinţi, România; *H. Carasso*, Paris; *Andrei Popescu-Zamora*, Haifa; *Petrică Grindea*, Los Angeles, U.S.A.; *Ligia Issar*, Düsseldorf, Germania; ing. *Renata Weiss*, Tel Aviv; *Henry Rosinger*, Ierusalim; *Micky Schlessinger*, Boston, U.S.A.; *Barbu Cristescu*, Holon; *Maximilian Varadi*, Ramat Gan; *Haim Rosenberg*, Bat-Yam – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice; ceilalţi – pe curînd.

TRATAMENTE NATURALE

LA MULŢI ANI 1992

- **Stări sufleteşti, stress, frică, traume, nervi...**
- **Dureri de spate, muşchi, reumatism...**
- **Îngrijirea feţei, părului, pielei...**

BARTFELD ERICH

tel. 03/805078

*

D. Itzhak Shamir a primit, în două rînduri, titlul de *Doctor Honoris Causa:*

Voiajul l-a avantajat:
În plus că s-a plimbat prin lume,
De Purim, i-a asigurat
Gratuit.. două costume!

Harry Shoshany

LA MULŢI ANI 1992

Aurel Weisler

TEL: 5242333

• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •

ITS TRAVEL and TOURS

Frishman 9, Tel Aviv

HITACHDUT OLEI ROMANIA DIN ISRAEL

IRGUN IOTZEI ROMANIA MEMBRI IN HISTADRUT

FIE CA NOUL AN 1992

să aducă originarilor din România,
fiilor lui Israel
din ţara noastră şi de pretutindeni

SUCCESE în diferitele domenii de activitate,
REALIZĂRI în rezolvarea marilor probleme cu care se confruntă Israelul şi, în special, cele privitoare la alia şi la locurile de muncă,
ÎNNOIRI în domeniul vieţii social-politice,
PROGRESE REALE în direcţia păcii şi securităţii Israelului,
PROSPERITATE ŞI PACE în lumea întreagă.

LA MULŢI ANI!

PREŞEDINTELE
HITACHDUT OLEI ROMANIA
Uri Eliav

PREŞEDINTELE
IOTZEI ROMANIA
MEMBRI ÎN HISTADRUT
Arthur Israelovici

CLEPSIDRA

Decese

- *Melita Apostol*, fostă soţie a lui Gh. Apostol, fostă vice-preşedintă a Radioteleviziunii române în anii '60; la Bucureşti. Melita Apostol a fost în vizită, în cursul anului 1991, la rudele sale din Israel.
- *Simona Grigoriu* – la Bucureşti. Interpretă de muzică uşoară în anii '50–'60, Simona Grigoriu a fost soţia cunoscutului compozitor român George Grigoriu.
- *Sandu Naumescu* (n. 1921), ziarist, reporter teatral; la Bucureşti. A colaborat la "Cortina", "Scena", "Magazin", "Informaţia Bucureştiului", "Rebus" etc., etc.
- *Anne Marie-Lulu Ross*, primă balerină şi profesoară de balet la Opera Română; după o lungă şi grea suferinţă; la Bucureşti. Lulu Ross a fost fiica cunoscutului caricaturist Ross.

CARNET

10 cuvinte: 15 şekeli
Cu fotografie: 50 şekeli
**** Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.**

- D.*Radu Meller*, ole hadash, este rugat să ia legătura cu d. David Shlomo, P.O.B. 134, Kiriat Bialik 27101; tel. 04-41.40.40.
- *Lydia Fischman* (Braun), care a locuit pe strada Aurora 54, caută pe: Maryana Marcus de pe strada Splaiul Unirii, Marinel Herşcovici, Marius Klein. A se adresa la tel. 03-5710346
- La sărbătoarea de Bar Mitzva a lui Rafael (Rafi) Weiss, părinţii, bunica, rudele şi prietenii îl felicită călduros şi îi urează succes în viaţă.
- *Norbert Schmetterling*, anunţă noua sa adresă: Nochal-Beca, Caravana 303/1, Beer Sheva

«FILMUL AMINTIRILOR MELE»

• A apărut volumul *Filmul amintirilor mele* de Lazăr Cassvan. Evocare a unor aspecte din viaţa culturală dinainte, din timpul şi de după război. Cartea – tipărită în tiraj limitat – poate fi procurată de la autor: Telefon 04-67.92.31 Haifa, rehov Hashiloah 40.

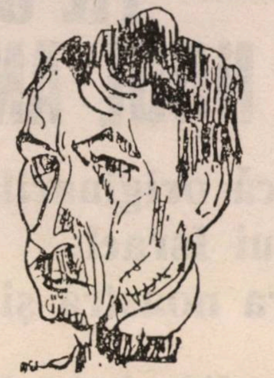

■ *Aderca văzut de Marcel Iancu*

• Zilele (şi strada) Felix Aderca

Timp de două zile – 29 şi 30 noiembrie 1991 – capitala olteană, Craiova, a fost, putem spune cu toată răspunderea, şi o adevărată "urbe F. Aderca". Sub egida unor importante instituţii, ca Inspectoratul pentru cultură al judeţului Dolj, Uniunea Scriitorilor din România, Fundaţia Culturală Română, Teatrul Naţional Craiova, Asociaţia culturală de prietenie România-Israel, Uniunea Asociaţiilor de Scriitori din Israel, în acest fierbinte Rio del Jii, cum e poreclită cu simpatie Cetatea Banilor, s-a desfăşurat sărbătorirea centenarului marelui ei fiu F. Aderca (născut în 1891 la Puieştii Bîrladului, însă devenit din fragedă copilărie şi pînă prin 1920, copil teribil al meleagurilor literare olteneşti)...

Fiecare solemnitate de acest gen poartă o anume încărcătură spirituală, concretizată, de obicei, într-un semn cu semnificaţii simbolice. La Craiova, acest semn a fost atribuirea numelui lui Felix Aderca unei străzi centrale, situată nu departe de unica sinagogă activă rămasă în oraş.

Desfăşurată sub egida surîzătoare a amintirilor, sărbătorirea a debutat prin vernisajul expoziţiei de carte *Felix Aderca – 100*, organizată de biblioteca judeţeană "Alexandru şi Aristia Aman", spre a culmina, în prima zi, cu spectacolul *Muzică de balet*, întîia piesă din vasta operă dramaturgică a scriitorului celebrat pusă vreodată în scenă – şi aceasta, nu întîmplător, la Teatrul Naţional craiovean, de către o valoroasă trupă actoricească, sub bagheta regizorală a lui Ioan Ieremia şi în fasta perioadă de direcţie artistică a instituţiei susţinută de artistul şi organizatorul de excepţie Emil Boroghină. Premiul "Felix Aderca", al Asociaţiei Scriitorilor Israelieni de Limbă Română (în valoare de 500 de dolari) a fost acordat anul acesta directorului Emil Boroghină pentru meritele teatrului craiovean în scoaterea la lumină cu strălucire artistică a unei piese de Felix Aderca. A fost o seară emoţionantă, onorată şi de cuvintele calde de felicitare rostite de dna Lily Hahami consiliera Ambasadei Israelului la Bucureşti.

Ziua următoare a fost marcată de o sesiune de comunicări intitulată *Felix Aderca – semnificaţiile spirituale ale unui centenar*. Au luat cuvîntul, împreună cu gazdele lor oltene, numeroşi oaspeţi bucureşteni: Henri Zalis (căruia i s-a înmînat, pentru întreaga sa activitate de editor şi exeget al lui F. Aderca, un premiu instituit de ziarul craiovean *Cuvîntul libertăţii*), Marin Bucur, Victor Bîrlădeanu, Ştefan Iureş, Valentin Silvestru, Patrel Berceanu, S. Carmel, Alex. Firescu, fiecare dintre vorbitori iluminînd, dintr-un unghi deosebit, aspecte semnificative ale vieţii şi operei celui sărbătorit. Au mai luat parte la festivităţi scriitorii şi publiciştii bucureşteni Mircea Sîntimbreanu, D.R.Popescu, Ludmila Patlanjoglu, Veronica Bîrlădeanu, Miralena Mamina.

(Corespondenţă de la V. Bîrlădeanu, Bucureşti)

HOROSCOP

● **SYBIL HEDERNA**

LUNA IANUARIE

ZODIA CAPRICORNUL

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
O strălucită idee inovatoare va contribui la avansarea la locul de muncă. Posibilitatea unei investiţii financiare vă va obliga la hotărîri rapide. Evitaţi discuţiile contradictorii în jurul mărunţişurilor. Zi norocoasă: joi.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Încercaţi să nu dezvăluiţi problemele personale faţă de colegii de muncă. Luna aceasta veţi face o serie de mici achiziţii pentru casă. Persoanele libere vor avea prilejul să reînnoade prietenia cu cineva născut în zodia balanţei. Pentru Lotto: 7, 12, 21

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Păstraţi discreţia şi verificaţi faţă de cine vă dezvăluiţi gîndurile. Sfaturile unei rude în vîrstă vor contribui la rezolvarea unei probleme care vă preocupă. Luna este potrivită pentru a vă auto-alinta cu mici daruri. Îmbrăcaţi albastru: vă aduce noroc.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Farmecul personal vă va ajuta să atingeţi importante ţinte sociale. Daţi mai multă atenţie problemelor băneşti. O mică neînţelegere cu o persoană apropiată se va rezolva spre marea satisfacţie a ambilor interesaţi.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Situaţii neplăcute la locul de muncă vă vor solicita mult tact şi diplomaţie. În acelaşi timp, o grea problemă financiară se va rezolva cu bine. Oferiţi-vă plăcerea unor cumpărături făcute împreună cu partenerul. Numere norocoase: 12, 23, 37.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Un nou proiect la locul de muncă vă va răpi multă vreme, dar vă va oferi şi mari satisfacţii. O întîlnire neaşteptată cu un vechi prieten va conduce la o cunoştinţă nouă şi promiţătoare. Evitaţi să ieşiţi luni seara.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Partenerul vă va îngrijora în zilele apropiate. Aveţi grijă să nu daţi dovadă de prea multă sensibilitate în micile fricţiuni zilnice. O sumă de bani la care nu vă aşteptaţi vă va permite un mic concediu bine-meritat.

LEUL (23 iulie – 22 august)
Timpul se potriveşte unor vizite la prieteni care locuiesc în afara oraşului. Faceţi efortul de a nu amesteca distracţiile cu afacerile. Dacă veţi fi atenţi, veţi avea posibilitatea de a înnoda o nouă legătură romantică. Culoarea roşie vă aduce noroc.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Luna aceasta nu e recomandabil să acordaţi găzduire unor oaspeţi neaşteptaţi. Evitaţi cheltuielile exagerate, dar nu ezitaţi să vă răsfăţaţi partenerul cu mici atenţii necostisitoare. O interesantă călătorie în perspectivă. La Lotto: 5, 14, 26

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Farmecul personal vă va fi solicitat în rezolvarea unui îndelungat conflict între persoane apropiate. Folosiţi timpul liber mai mult pentru a citi, a asculta muzică; luna aceasta evitaţi ieşirile în societate. Zile norocoase: miercuri şi vineri.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)
Se întrevede o îmbunătăţire a situaţiei financiare. Nu evitaţi să solicitaţi ajutorul unui prieten apropiat în rezolvarea unei probleme care vă preocupă. Evitaţi vă să dezvăluiţi gelozia faţă de partener.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Luna aceasta vechi legături de prietenie se vor dovedi utile şi se vor întări. Evitaţi să demonstraţi prea multă siguranţă de sine la locul de muncă. Încercaţi, de asemenea, să luptaţi împotriva tendinţei de a amîna ceea ce aveţi de făcut. S-ar putea să aveţi surprize neplăcute.

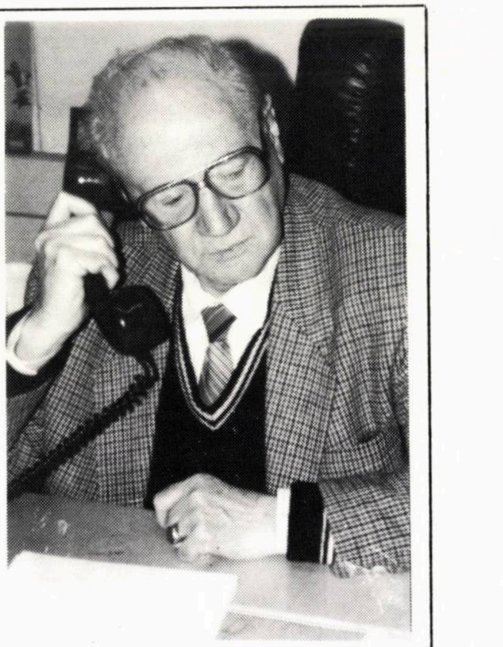

ALO... minimum!

● **Aici LICĂ BLUTHAL de la "MELIA".**
Transmiteţi tuturor

la mulţi ani!

aho... aho...

În 1992 :
Ne daţi ori nu ne daţi !
CĂ NOI DĂM MAI MULT !

ophir tours

OPHIR-KEY TOURS

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

SUB CONDUCEREA

ADRIANEI DAVIDSOHN

1992

ÎNTREGUL NOSTRU DEPARTAMENT UREAZĂ TUTUROR CLIENŢILOR, FURNIZORILOR, PARTENERILOR, PRECUM ŞI TUTUROR CITITORILOR REVISTEI "MINIMUM"

UN AN NOU FERICIT IN PACE

Romania

O VACANŢĂ PENTRU ORICE BUZUNAR

- FELIX – 18 zile, inclusiv 2 excursii **299$**
- COVASNA – 18 zile cu o excursie de o zi la Braşov şi o masă festivă – surpriză ! **249$**

OFERTA NOASTRĂ DE IARNĂ

● BUDAPESTA

Hotel ALBA • 4 stele • central • atmosferă şi conducere austriacă • bufet bogat • cu numai... → **43$** pe zi

BUDAPESTA acum • spectacole • distracţii • cumpărături • plimbări de neuitat

● PRAGA ORAŞUL DE AUR AL EUROPEI

Hotel ATTRIUM • 4 stele • central • nou • elegant • modern **66$** pe zi

● DUDINCE

staţiune de tratament exclusivă în Cehoslovacia (combinînd tratamente antireumatice cu tratamente cardiologice) • hotel de lux • pensiune completă • tratament complet • transfer inclus de la Budapesta

266$ pe săptămînă

COMBINAŢI CÎTEVA ZILE DE DISTRACŢII LA BUDAPESTA CU O SĂPTĂMÎNĂ LA DUDINCE

ophir tours

INFORMAŢII ŞI ÎNSCRIERI: **OPHIR TOURS – TEL AVIV**
STR. BEN YEHUDA 32, PARTER, Tel. 209755, 209765, 209785;
SHMUEL LESHER – Tel. 283531, 5280025, Str. Shalom Alehem 20, Tel Aviv.
IERUSALIM, Tel. 227401, 252777. HAIFA, Tel. 673011-2. KIRIAT ŞMONA, Tel. 940245.
SAU PRIN AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT

minimum

TREI CANDIDAȚI PENTRU CONDUCEREA PARTIDULUI MUNCII. TREI ”LINII”, TREI STILURI. PERES, RABIN ȘI KEISAR. DE OMUL CARE VA FI ALES ACUM, ÎN FEBRUARIE, DE CĂTRE MEMBRII PARTIDULUI, VA DEPINDE, NE DĂM SEAMA CU TOȚII, ȘI SOARTA PARTIDULUI, ȘI, POATE, SOARTA ȚĂRII ÎNTREGI.

În acest număr: o convorbire cu Israel Keisar.

ANUL VI
NR. 59
FEBRUARIE 1992
8,30 ȘEKELI

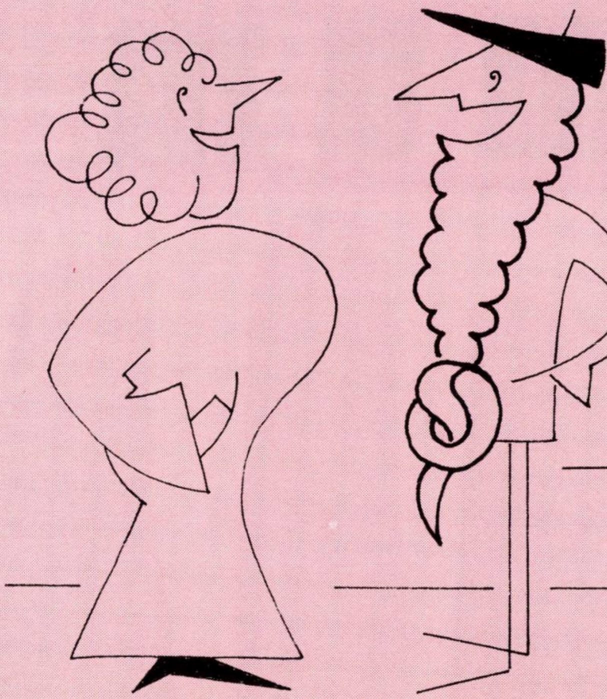

– ȘI NU UITA DE PÎINE...
– FĂRĂ GRIJĂ...

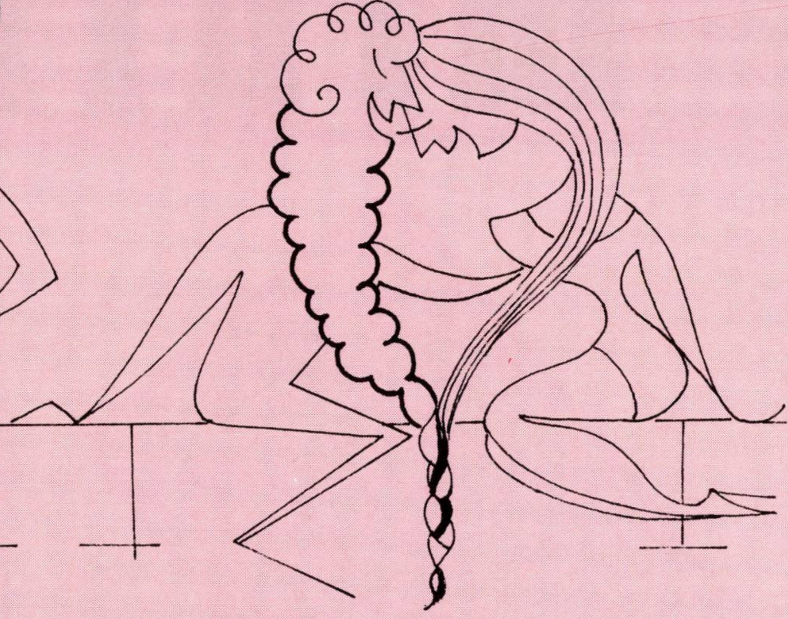

SENTIMENTALĂ...

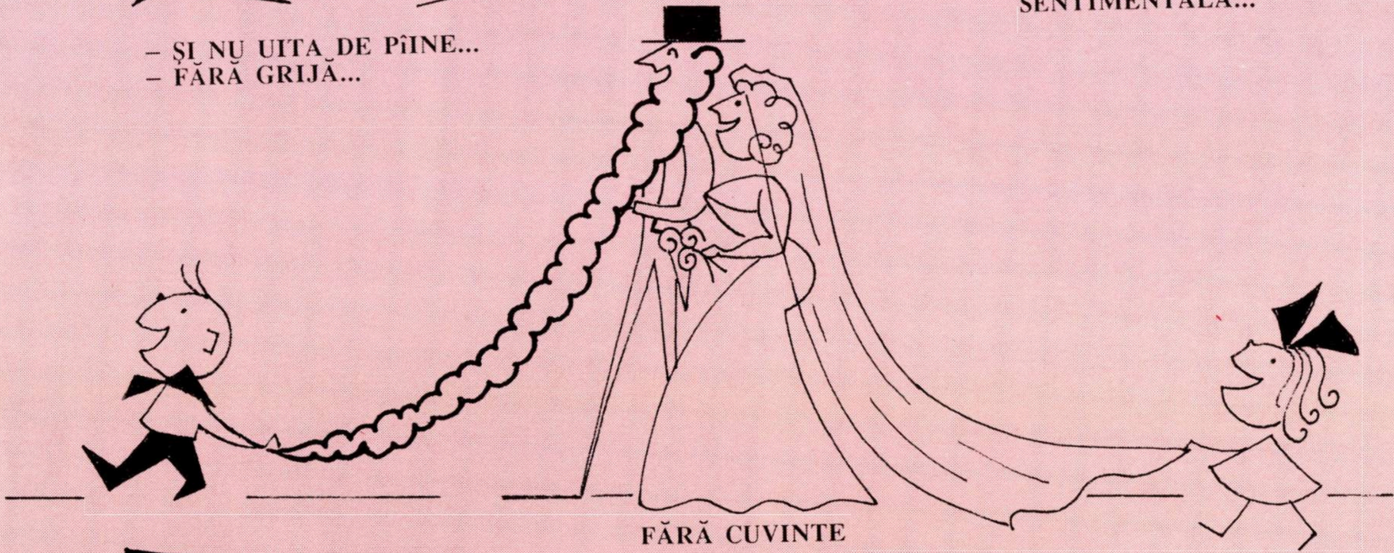

FĂRĂ CUVINTE

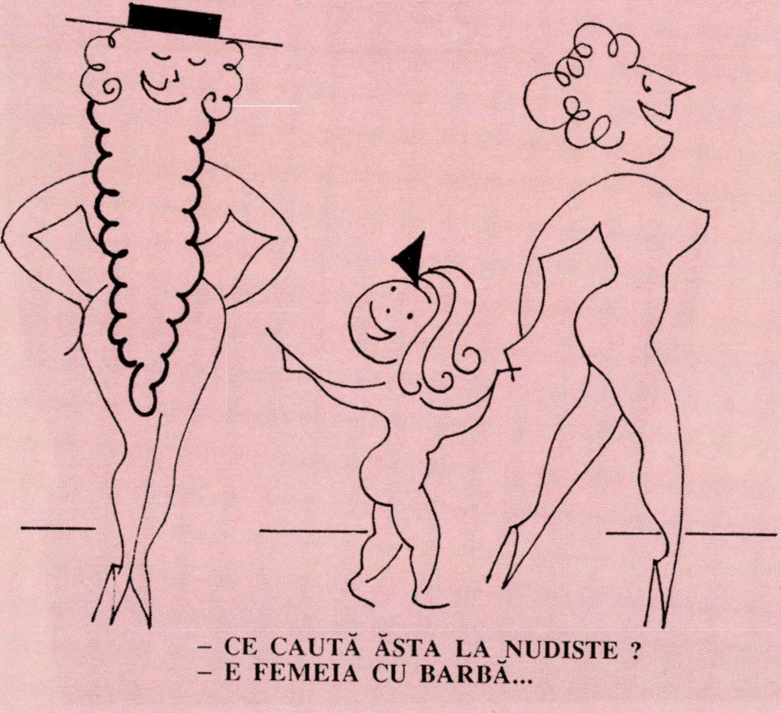

– CE CAUTĂ ĂSTA LA NUDIȘTE ?
– E FEMEIA CU BARBĂ...

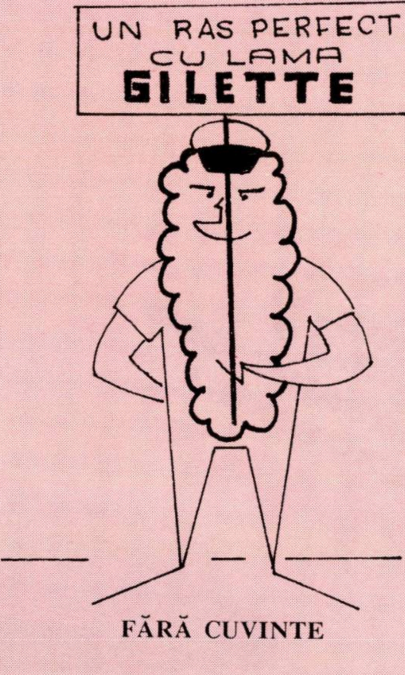
UN RAS PERFECT
CU LAMA
GILETTE

FĂRĂ CUVINTE

MINIMUM • ANUL VI • NR.59 • FEBRUARIE • 1992

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI

Ceea ce înseamnă 27 ianuarie a.c.

Incă un paradox dacă mai era nevoie: pe măsură ce iese din izolarea internaţională, Israelul este supus unor presiuni mai mari ca în trecut.

Marea China a stabilit raporturi diplomatice cu Israelul - ea care nu a recunoscut pînă acum statul nostru - şi la Ierusalim s-a exultat de satisfacţie pentru acest eveniment istoric. Va urma, probabil, India. Si alte state aşteaptă parcă la "coadă" pentru a face schimb de ambasadori. Şamir a declarat ritos: "Izolarea noastră a luat sfîrşit". Dar sărbătoarea aceasta e umbrită de tensiunea crescîndă în relaţiile cu americanii. Ei nu acceptă politica israeliană - mai bine zis a guvernului Şamir - faţă de teritorii şi condiţionează girurile la împrumuturile de 10 miliarde de dolari pentru integrarea olimilor de încetarea colonizărilor. Nu e , desigur, un conflict financiar, ci unul pe fond ideologic. Se va găsi, probabil, în cele din urmă o formulă elastică temporară care să permită obţinerea girurilor, dar conflictul de bază va rămîne căci teritoriile sînt o carte de joc la cazinoul politic internaţional unde Statele Unite au interese uriaşe.

Nu mai e un secret că Şamir şi ai lui ar vrea să-l vadă pe Bush plecînd în noiembrie de la Casa Albă. Dar dacă Şamir "caută" un alt preşedinte, el ar trebui să fie atent, foarte atent, căci un altul poate fi şi mai dur. Iată: singurul care şi-a anunţat pînă acum candidatura, Pat Buchanan, şi el republican ca Bush, nu-şi ascunde ostilitatea faţă de Israel, declară că va recunoaşte drepturile palestinienilor la autodeterminare , protestează contra influenţei "prea mari" a evreilor în Congres ("Congresul e un teritoriu ocupat de israelieni", zice domnul) şi se opune acordării de giruri.

Şamir şi şamiriştii ar face bine să ţină seama de proverbul evreiesc care spune "să nu te rogi niciodată pentru urcarea pe tron a unui rege nou!"

ADRIAN ZAHAREANU

Dacă n-ar fi fost RĂZBOIUL din GOLF

Cu toată averea de care încă dispune, Irakul este o țară înapoiată, unde domnesc ignoranța, analfabetismul, legile feudale și șmecheria. Irakul n-a progresat decît în stocarea subpămînteană de materiale de război, în fabricarea de super-tunuri și în pregătirea bombei atomice cu care intenționa să atace Israelul.

Saddam Hussein își pusese în cap – nici mai mult, nici mai puțin – decît să învingă Statele Unite. Sînt încă vii în amintirea omenirii amenințările dictatorului și îngîmfarea sfidătoare cu care a luat peste picior diverse personalități care au încercat să-l convingă să nu se războiască cu America. Faptul că banii cu care tiranul din Irak și-a procurat armele de ucidere în masă i-au fost dați chiar de americani, în schimbul barililor de petrol, ar putea constitui subiectul unui basm sau al unui scenariu hazliu pentru cinema.

Cam tîrziu și-au dat seama americanii că dictatorul Irakului este "inamicul public numărul unu", că averea adunată de pe urma țițeiului a fost transformată în explozibile și folosită împotriva lor înșiși. Înfrîntă atît pe plan diplomatic cît și pe plan militar, cîrtița hidoasă ascunsă în gropile Irakului caută acum o ieșire la liman, supraviețuirea ei, dar nu și a poporului său.

Oare toate șiretlicurile, toate cacialmelele trase diverselor delegații ale O.N.U., trimise în scopul de a depista armamentul dosit în pămînt, nu i-au dezgustat încă suficient pe americani și pe aliații lor? Nu i-au convins că războiul din Golf nu s-a terminat după cum au vrut ei și că tiranul din Irak năzuiește să-l reînceapă?

Revanșa pe care a jurat că și-o va lua este în primul rînd îndreptată împotriva țării noastre. El nu și-a smuls din rărunchi ciuda pe care a simțit-o, în urmă cu cițiva ani, la bombardarea reactorului atomic. De atunci, ne tot caută gîlceavă. De atunci, a devenit fidelul susținător al lui Arafat cu care nu contenește să se pupe.

Americanii s-au dumirit prea tîrziu cu privire la uneltirile lui Saddam Hussein, abia atunci cînd Irakul a invadat Kuweitul; ei i-au vîndut tot timpul dictatorului cantități uriașe de armament. Ziarul *New York Times* scria, înaintea războiului din Golf, că au fost trimise în Irak, de la o întreprindere americană, douăzeci de tone de explozibil, pentru fabricarea unor bombe care să permită distrugeri în masă.

Marea greșeală a lui Saddam Hussein a fost invadarea pripită, nechibzuită, a Kuweitului. El s-a crezut un "moișe grois" atît de invincibil, încît i-a amenințat pe americani că se vor întoarce de pe cîmpul de luptă în sicrie. Dacă tiranul amîna invazia doar cu cîteva luni, avea pregătită bomba atomică, cu care ar fi putut – după părerea lui – să distrugă o mare parte a țării noastre. Mai mult ca sigur că, în acest caz, Israelul n-ar fi stat cu brațele încrucișate, ascultînd de unii și de alții, ci ar fi reușit să prevină această sinistră lovitură.

Dar Saddam Hussein a invadat pe nepusă masă Kuweitul, și s-a ales cu intervenția dură a Statelor Unite. Și astfel, el s-a lăsat descoperit în privința armei cu care-și închipuia că va distruge Israelul.

Trebuie să recunoaștem că, dacă n-ar fi fost războiul din Golf, criminalul din Irak nu s-ar fi demascat pînă într-atît și nu ne-am afla acum în situația de a putea preîntîmpina alte crime ale lui.

Un an de la războiul din Golf.

Pe de o parte, o mare victorie: victorie a civilizației împotriva fricii, lașității și prejudecăților "ideologice" care-o macină de ani și decenii.

Pe de altă parte, un mare eșec: oprită artificial și fără noimă, ofensiva coaliției occidentale l-a lăsat pe Saddam, nevătămat, în scaunul de dictator și, mai ales, a lăsat cîteva uzine atomice, ascunse, în stare de funcționare.

Așadar, pe de o parte și pe de altă parte.

Ca viața.

M.

30 DE ZILE

ISRAEL

• Criza de guvern: • victorie a lui Shamir?

Cu cît trece vremea, cu atîta inițiații în materie de culise politice israeliene sînt de părere că recenta criză de guvern, precum și corolarul ei, devansarea alegerilor, reprezintă o victorie a lui Itzhak Shamir. Se pare chiar că bătrînul shinbet-ist, capabil ca puțini alții să tacă din gură (atunci cînd vrea), ar fi provocat criza cu pricina.

Argumente:

1) Actualul Comitet Central al Likudului își încheie "cadența" la 5 martie a.c. Dată la care, în mod normal, ar trebui convocat congresul pentru a alege un nou C.C. Și... un nou președinte. Pericol, așadar, pentru Shamir. Șansă, așadar, pentru David Levy (mai puțin pentru zgomotosul Arik Sharon) de a ocupa locul nr. 1 în partid. Dacă, însă, se devansează alegerile, nu mai e timp de Congres "pe probleme interne", o operație cu multe faze și cu multe scandaluri. Mai tîrziu... Iar Shamir va conduce, în mod normal, bătălia Likudului pentru noul Knesset.

2) În ipoteza că Shamir rămîne pentru încă 3-4 ani în fruntea Likudului, Levy "pierde trenul" și, la alegerile interne viitoare, conducătorul partidului ar urma să fie ales din rîndurile "noului val" (care, între timp, se va mai ... maturiza): Beni Beghin, Bibi Netanyahu, Dan Meridor ș.a.

3) Sondajele de opinie sînt favorabile Likudului. În cel mai rău caz, susțin specialiștii, Shamir va obține tot atîtea voturi ca la alegerile trecute, permițînd Likudului să formeze un guvern de coaliție cu partidele de dreapta și religioase.

4) Perioada electorală îl va obliga pe Bush, președintele Statelor Unite, să slăbească *pressing*-ul asupra Israelului în materie de convorbiri cu Siria, Iordania și palestinienii ("așteptăm noul guvern") și, în același timp să ia o hotărîre privind garanțiile pentru cele zece miliarde de dolari destinate aliatei. Bush afirmase că e vorba doar de o amînare. Or, timpul trece. Cît se mai poate amîna luarea unei decizii? Cu atît mai mult, cu cît Bush însuși a intrat în faza alegerilor prezidențiale, situația sa în sondaje nu e deloc roză (din cauza șomajului), și omul nu-și poate îngădui să dea cu piciorul electoratului evreiesc.

• Comportarea noastră în timpul războiului din Golf. O greșeală.

Da. Acestea sînt concluziile la care au ajuns comentatorii militari cu autoritate.

Extrase dintr-un articol de Gerald M. Steinberg, conferențiar de științe politice și director de studii la Centrul pentru studii strategice de pe lîngă Universitatea Bar-Ilan:

"În zilele războiului, cînd rachetele irakiene cădeau la noi fără a primi vreo ripostă, mulți israelieni au susținut că în felul acesta, prin absența unei replici eficace, este nesocotită însăși rațiunea de a fi a Israelului. Analiștii au susținut de asemenea că, datorită acestui refuz de a replica, capacitatea Israelului de a descuraja amenințările arabe în viitor, fie din partea Siriei, fie din partea Irakului sau Libiei, va scădea simțitor."

Așa cum amintește autorul articolului, "politica de reținere" a Israelului s-a bazat pe cererea expresă a S.U.A. și pe promisiunile americane de a sprijini pe toate planurile, după război, dezvoltarea pașnică a țării. Promisiuni care nu au fost onorate. Dimpotrivă:

"Palestinienii, care salutaseră cu entuziasm

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 35 șekeli
Carnet: 10 cuvinte – 15 șekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 50 șekeli
1 an (12 numere): 100 șekeli
Prețul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediția cu avionul.

Prezentare grafică și fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Rodica Miletineanu

Difuzarea: ATLAS
Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.
Revistă editată de
MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

■ *Greşeală?* (foto D. Pasăre)

lansarea Skud-urilor împotriva Tel Avivului şi a Haifei, sînt acuma oaspeţi de onoare la Washington, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Şi-n vreme ce Siria îşi investeşte beneficiile de pe urma războiului în rachete nord-coreene, păstrînd intact stocul său de arme chimice, guvernul american tace chitic. După încetarea războiului, U.S.A. au anunţat că Skud-urile, precum şi întreg aresenalul de arme chimice, biologice şi nucleare al lui Saddam Hussein va fi distrus în 130 de zile. Şi, cînd data limită a trecut, oficialii americani au comunicat Israelului că treaba e aproape gata. Cîteva zile mai tîrziu, un irakian, specialist în arme nucleare, a rămas în Occident, dezvăluind faptul că lumea din afară habar n-are de amploarea la care a ajuns programul nuclear al Irakului.

În zilele războiului, israelienii care susţinuseră că politica de "abţinere" nu va schimba nimic, că Occidentul va continua să vîndă arme şi tehnologie arabilor şi că ameninţarea asupra Israelului nu va dispărea, – s-a dovedit că aveau dreptate. Iar cei ce-au acceptat teza potrivit căreia, demonstrînd "maturitate" şi rămînînd în afara războiului, Israelul va cîştiga sprijin internaţional şi că va începe o eră nouă de cooperare cu Egiptul şi Siria, – s-au dovedit a fi nişte naivi.

În loc de recunoştinţă şi apreciere, preşedintele Bush tratează Israelul cu dispreţ şi furie. Privind lucrurile retrospectiv, tragem concluzia că politica de abţinere a constituit o greşeală. În viitor, dacă vreun dictator arab îşi va îndrepta rachetele asupra Israelului, piloţii noştri nu vor mai primi ordin să rămînă înţepeniţi în cabina de pilotaj."

(Din *Jerusalem Post*)

GERMANIA

● Viitorul Evreilor

"Anumiţi oameni sînt capabili să facă orice pentru bani. O dovadă că această nefericită maximă este întru totul întemeiată pe adevăr, ne-a dat-o excelenta emisiune T.V. a lui Igal Rom ("Mabat Şeni") consacrată israelienilor care trăiesc în Germania, precum şi rămăşiţelor comunităţii evreieşti din aceasta ţară. Judecînd după filmul lui Rom, anumiţi indivizi nu învaţă nimic din lecţiile istoriei. Cei 25.000 de israelieni din Germania şi cei 25.000 de evrei germani au, fiecare, cîte o explicaţie, socotită deci valabilă, pentru faptul că trăiesc acolo. (Un exemplu ni-l oferă) Zahi Alon. Alon, care-a plecat din Israel ca să lucreze la restaurantul ţinut de tatăl lui la Köln, declară că... n-a avut posibilitatea să se "dezvolte" în Israel. Or, dacă ne luăm după cele spuse de Alon şi alţii în cadrul emisiunii T.V., singurul lucru ne-dezvoltat la ei e creierul. Israelienii dornici a activa în străinătate trebuie să fie liberi să facă asta. Dar dacă priveşti imaginile din emisiunea lui Rom cu nemţii "capete rase" şi antisemiţi, al căror număr creşte necontenit, pînă şi cei mai lipsiţi de luciditate *iordimi* ar trebui să fie în stare să citească sentinţa cea "scrisă pe ziduri". Rachel Mittelman, o profesoară care trăieşte din 1952 în R.D.G., declară că este convinsă că ceea ce a început acuma cu turcii şi cu alţi străini va continua cu evreii. Ea mărturiseşte că este uimită de prezenţa israelienilor în Germania. "Ce caută aici?" se întreabă R.M., declarînd că ea îşi pune foarte serios problema "de a se întoarce în Israel."

(Dintr-o cronică T.V. de Aryeh Dean Cohen, în "Jerusalem Post")

*

"Trebuie să ţinem seama că organizaţiile de extremă dreapta (din Germania) acţionează astăzi, pentru prima dată, pe baza unei strategii făţiş antisemite. Ceea ce nu era cazul în urmă cu zece ani. Au existat întotdeauna ideologi, însă aceştia proveneau din vechea gardă, din rîndurile generaţiei care a cunoscut nazismul şi războiul. În zilele noastre, a scos capul la lumină o nouă generaţie care se reclamă în mod explicit de la antisemitism.

30 DE ZILE

TENDINȚE

Meeting neo-nazist: "Sentința e scrisă pe ziduri."

Un exemplu tip: Michael Kühnen care a murit, nu de mult, de AIDS. El realiza sudura între vechea ideologie nazistă ("Evreii amenință Lumea") și combatantul modern. (...) Această ideologie reprezintă un amestec nociv de elitism german și antisemitism primar. În acest sens, se poate spune că "capetele rase" seamănă cu trupele S.A. de odinioară. (...) Michael Kühnen simboliza această simbioză, la care mai adăuga și o doză de anti-imperialism și de antisionism. De asemenea, nu trebuie să uităm solidaritatea acestor grupuri cu "Fracțiunea Armata Roșie" care combate Israelul. De notat, în același timp, o simpatie evidentă la adresa palestinienilor și Iranului..."

(Günter B. Ginzel, istoric, autorul cărților "Viața cotidiană a evreilor sub nazism" și "Antisemitismul"; dintr-un interviu acordat lui Michael Payen, de la revista "Regards", Bruxelles)

• Video-sex

Ceea ce părea de neconceput, în urmă cu cîțiva ani doar, a devenit realitate. De cîteva zile, bărbații și femeile din Israel pot găsi o casetă video (lansată nu de mult în Anglia) intitulată "Ghidul amanților"; pot găsi această casetă nu în magazinele "porno", ci la librării, supermarket și farmacii. Prețul – 69 shekeli.

Caseta este realizată de dr. Andrew Stanway, de la Kings College Hospital din Londra – și arată *totul*. Preludiile și diversele faze ale actului sexual sînt prezentate de actori anume aleși. Aflat mai deunăzi în Israel pentru lansarea casetei, dr. Stanway a declarat:

"Aici nu e vorba de pornografie. (...) În caseta aceasta video, am încercat să arăt că a face dragoste înseamnă mai mult decît sex pur și simplu și că sexualitatea trebuie să fie parte dintr-o relație de dragoste. Nu cred în promiscuitate. Eu însumi sînt căsătorit de 25 de ani cu aceeași femeie."

În Anglia, majoritatea clientelei este formată din femei între 20-40 de ani, care n-ar intra "nici moarte" într-un porno-shop, dar care cumpără fără probleme caseta la supermarketul din cartier.

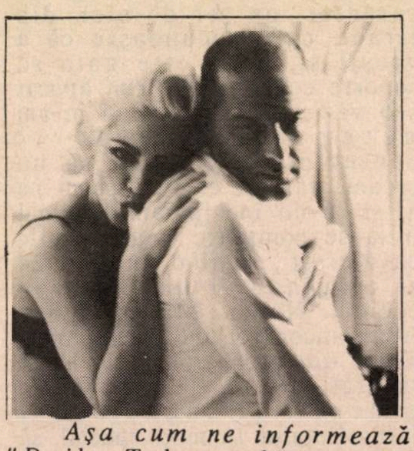

Așa cum ne informează "Daily Telegraph", caseta doctorului Stanway se vinde mai bine decît best-seller-ul nr. 1 în materie: "Madona în pat". E o performanță!

Punctul pe i

• M-au impresionat, ca să fiu drept, ajutoarele trimise de americani et Co., cu generozitate, republicilor din ex-Uniunea Sovietică. Am văzut calupuri de unt danez în "alimentarele" din Moscova, Kiev și Arhanghelsk, păsări congelate și costițe de berbec asemenea, mii de lădițe de lapte praf, cacao, zahăr cubic, sare de bucătărie, șvaițer, ca pe timpuri la "Leonida", piper boabe, biscuiți "Eugenia" și bomboane de tuse. Lipseau numai vodcă Smirnoff și icre negre din Islanda. • Și văzînd toate acestea, am învățat o lecție mare; nu de transport alimentar, ci de politică. • Mi-am adus aminte că, prin vara trecută, cînd Gorbaciov, încă președinte al încă Uniunii Sovietice, ceruse lui Bush și celorlalți șefi de state întruniți în neuitata conferință de la Londra – ceruse, zic, ajutor urgent ca să umple nițel rafturile, apusenii l-au ascultat cu seriozitate un deosebit interes, au notat pe caiete, cu atenție, propunerile lui Gorbi, au declarat, nu fără o vizibilă căldură, că vor studia problema în profunzime, au

30 DE ZILE

recunoscut în faţa presei că el, Gorbaciov, este un mare om de stat, care merită din plin recunoştinţa omenirii, s-au fotografiat împreună din faţă şi din profil, apoi, ca să mă exprim în limbaj ştiinţific, i-au dat un picior în fund. Deşi, aşa cum ne învăţa cîndva, prin anii '70, la radio, regretatul academician Alexandru Graur, se poate spune şi în cur. • După care Gorbi s-a întors acasă cu mîinile goale, a urmat ce-a urmat şi cu el şi cu ţara, făcută ţăndări la indicaţiile preţioase ale lui Boris Ielţin; iar acuma, cînd Ielţin a cerut de mîncare, băieţii din Vest s-au repezit, care de care mai entuziasmat, cu calupurile de unt şi cu magiunul. • Bun, şi care-i lecţia politică despre care pomeneam la început, veţi întreba (sau nu veţi întreba, fiindcă sînteţi deştepţi). • Lecţia politică este că Gheorghiu-Dej ştia el ce ştia. Să mă explic. Radu Mănescu a evocat mai demult în *Minimum* (care nu uită) un dialog, prin anii '50, între Dej şi un demnitar, Vasile pe numele său mic, care fusese demascat ca "deviator", dat afară din funcţie şi din partid şi aruncat în puşcărie. După vreo doi ani de şedere la Jilava sau Aiud, omul a fost scos urgent din închisoare, suit într-o maşină şi adus la *Cece* în cabinetul lui Dej. Acesta l-a salutat cordial şi l-a numit pe loc ministru, spunîndu-i: "Ştiam că eşti nevinovat.". Vasile a încremenit. "Bine, tovarăşe Dej, a murmurat el, de ce a trebuit să pătimesc tot ce-am pătimit dacă ştiaţi că sînt nevinovat?". La care Dej i-a răspuns cu o propoziţiune pe care eu i-o transmit, de-aici, spre bună-ştiinţă, lui Gorbaciov : "Asta-i politica, Vasile!". • Aş mai fi vrut să discut şi despre alte chestii la ordinea zilei, importante, însă, spre regretul meu, n-am reuşit să încropesc nici măcar două propoziţiuni ca lumea, cu subiect şi predicat. Motivul? E foarte simplu, foarte omenesc, şi uite, îmi fac autocritica (precum pe vremuri), foarte ruşinat: m-am îmbătat. • Şi m-am îmbătat din cîteva motive care n-au nici o legătură între ele şi, în plus, sînt, în felul lor, nişte chestii oareşicum minore. Dar să o luăm cu binişorul, cătinel, cătinel. • Mai întîi, l-am văzut la televizor, la *Mabat*, după ploile cu bucluc de luna trecută, pe directorul societăţii de electricitate din Ierusalim. I se ceruse omului să explice cum de s-a întîmplat ca, după o primă şi nenorocită întrerupere de curent în locuinţele din Capitală, pe vreo trei zile (şi trei nopţi!), a urmat, la următoarea ploaie, încă o întrerupere asemănătoare, de parcă nimeni n-ar fi învăţat nimic din *pancer*-ul de început. De parcă şefii cu leafă şi adaose (ohoho!) de la societate ar fi tratat cu sictir necazul cetăţenilor. La Ierusalim ningea ca la Predeal, însă nu puteai încălzi odăile nici cu "mazganul", nici cu caloriferul electric. Copiii îngheţau de frig. Televizoarele (care, astăzi, nu sînt, cum s-ar zice, un obiect de lux sau un capriciu de contesă, ci o necesitate psihologică) nu funcţionau. Dacă telefonai, disperat, la Electricitate, auzeai mereu ocupat, fetele fiind duse la bufet (că leafa merge) sau la "Hamashbir" după solduri (se dau fuste "Marks and Spencer" cu 25% reducere). În totului tot – o porcărie. • La care porcărie, directorul despre care pomeneam mai înainte, un om serios, cu haină şi cravată, a spus că da, este regretabil, sînt şi lipsuri în activitatea societăţii (numai cine nu munceşte nu greşeşte) şi el, în calitate de conducător al întreprinderii îşi asumă întreaga responsabilitate. • Ei bine... • Ei bine, în clipa aceea am tresărit. Uite, domnule, mi-am zis, un om de caracter, un şef de-aici, din Israel, care recunoaşte că a greşit şi, deci, este gata să suporte consecinţele. Am apucat s-o văz şi pe asta! • Şi m-am aşteptat să suporte consecinţele. Acuma, să nu credeţi că sînt càpiu (accent pe a) şi că-mi închipuiam că omul o să se comporte ca-n vremile cavalereşti, scoţînd un Colt 24 şi trăgîndu-şi un glonte-n creieri. Nuuu... Mă aşteptam, însă, sincer vorbind, să scoată o hîrtie din buzunarul de la haină şi, arătînd-o telespectatorilor, în general, şi îngheţaţilor Ierusalimului în mod special, să declare: "Asta-i demisia mea, nu am fost la înălţime, n-am condus aşa cum trebuie societatea, să vină-n locul meu altul, mai bun. • Aiurea-n tramvai. Băiatul s-a încheiat la haină, a zis shalom, shalom, s-a urcat în maşină şi s-a repezit la domiciliu ca să prindă Luxemburgul, pe *cabelimi*, cu "Emmanuèle". • Atunci pe mine m-au apucat pandaliile (c-aşa sînt eu, una-două m-apucă pandaliile) şi am dat pe gît o jumătate de sticlă de votcă "Stolicinaya" (originală, o cumpărasem la free-shop-ul de la Madrid, prin octombrie trecut). • Al doilea motiv al căderii mele în patima beţiei l-a constituit citirea cîtorva pagini, primite prin poştă, din volumul II al cărţii "Închisoarea noastră cea de toate zilele" de Ion Ioanid, redactor la Radio "Europa liberă" (despre volumul I am scris la rubrica "Primim", recunoscînd memoria extraordinară a autorului şi darul său nativ de a exprima cu exactitate cele văzute şi auzite). • Tot din volumul acela, întîiul, înţelesesem că Ioanid, fiul unui fost ministru în guvernul Goga-Cuza din 1937 nu se omoară după evrei, ba din contra, însă, una peste alta, omul "se ţinea" , hotărît să nu scape hăţurile. • Acum, însă, uite ce citesc în paginile primite din volumul II. E vorba de legăturile din închisoare dintre I. Ioanid şi colegii lui de celulă – şi Harry Brauner, aflat într-o celulă vecină. Acesta din urmă voise să intre în contact, bătînd în perete (alfabetul Morse) cu noii veniţi la Aiud:

"Ca noi-veniţi, ne-am prezentat primii şi ne-am supus, conform obiceiului, interogatoriului celui mai vechi locatar. Numele, condamnările, data arestării şi itinerariul nostru prin diverse închisori după proces au fost repede trecute în revistă de vecinul nostru, ca să ajungă la întrebarea-cheie:

– Ce mai ştiţi nou?

I-am spus că de luni de zile nu mai aveam nici o informaţie... După momentul de tăcere care a urmat, ne-am dat seama că răspunsul nostru provocase decepţie în celula vecină. Dialogul a fost reluat, de data asta noi fiind cei care puneam întrebările. Era rîndul nostru să fim deziluzionaţi. Ne aşteptam să avem de-a face cu una din acele personalităţi cu nume sonor în viaţa politică românească sau cu vreun erou al luptei de rezistență. Ne închipuisem că numai astfel de oameni puteau fi închiși în celulele din vestita Zarcă. Or, pe vecinul nostru îl chema Brauner! Harry Brauner...

– Pentru ce ați fost condamnat?

Răspunsul lui Brauner ne-a luat și ultimele iluzii pe care le mai aveam:

– Sînt condamnat în procesul Lucrețiu Pătrășcanu!

În loc de un adevărat naționalist român, cu care nădăjduiam să avem cinstea de a fi vecini, dădusem peste un evreu, care, pe deasupra, mai era și comunist! Am devenit imediat suspicioși. Ascunzîndu-ne sentimentele și mai ales trecînd peste repulsia față de o astfel de vecinătate, ne-am zis totuși că e mai bine să menținem relațiile, decît să le întrerupem, așa cum ne dicta primul impuls. Și bine am făcut! Mai întîi, fiindcă vecinul nostru s-a dovedit a fi o prețioasă sursă de informații. (...) Era atît de dornic să vorbească, încît, mai ales în primele săptămîni, cînd noi nu voiam decît să dormim, devenise o adevărată calamitate cu pisălogeala lui. De zeci de ori pe zi ne bătea în perete, ca să stăm de vorbă. Chiar după ce și-a deșertat sacul cu informații, a continuat să ne cheme la perete cu aceeași insistență, numai de dragul de a vorbi. Venea cu cele mai năstrușnice propuneri: "Vreți să vă cînt un cîntec popular din Munții Vrancei?", sau: "Vreți să vă spun niște strigături din Maramureș?" – (Harry Brauner era specialist în folclor (...) ...Am tratat cazul ca pe o corvoadă, făcînd cu rîndul la perete. Ca întotdeauna, Paul s-a arătat cel mai răbdător și astfel devenise victima preferată a logoreii lui Brauner. (...) (Acesta) nu știa ce să mai invente ca să-l intereseze pe Paul, interlocutorul lui obișnuit, spre a-l ademeni și reține cît mai mult la perete. De la Harry Brauner am aflat o mare parte din versurile lui Radu Gyr și Nichifor Crainic, care circulau din gură în gură în Aiud și pe care noi le-am scris pe săpun și le-am învățat. Culmea însă a fost alta și Paul Iovănescu ne-a făcut semn să punem și noi urechea la perete, ca să-l ascultăm pe vecinul nostru cîntînd. Harry Brauner compusese, în celulă, muzica pentru mai multe poezii ale lui Nichifor Crainic și Radu Gyr. Am făcut haz între noi, imaginîndu-ne cum ar privi lumea un disc, pe care ar sta scris: "Rugăciunea". Text: Nichifor Crainic. Muzica de Harry Brauner! Sau: "Întoarcerea din Cruciadă". Text: Radu Gyr. Muzica: Harry Brauner!

Am discutat mult între noi pe marginea aceste teme, întrebîndu-ne dacă din partea lui Brauner era vorba de obrăznicie sau de lipsă de bun simț. Sau poate era vorba de acel tupeu al unora, de a-și permite să pătrundă absolut oriunde și care îi face pe alții să considere această lipsă de discreție și de măsură ca pe o profanare?"

Citind rîndurile de mai sus m-a apucat, vorba dlui Ioanid, un sentiment de repulsie (că așa sînt eu, una-două mă apucă repulsia); cu atît mai mult cu cît, autorul nu este redactor la "România Mare" sau "Europa", ci la umanista și democrata "Europă liberă" de la München. Atunci m-am repezit la sticla de votcă, dînd și cealaltă jumătate pe gît.

În fine, al treilea motiv al beției mele negre l-am găsit în informația despre jefuirea sinagogii din Brăila. Încercare despre care ați aflat, desigur, din ziare. Corespondentul nostru, Carol Isac, din Bacău, ne-a trimis următoarea notă, scrisă după ce a aflat la televizor ceea ce a aflat:

"Ce făcuși, madam Schwartz?

Te-am văzut la televiziunea română lîngă alți trei borfași, madam Adela Schwartz. Matale, "cetățeană israeliană de origine română", cum te-a prezentat crainicul, ai pus la cale, plătind cu 2000 de dolari plus 100.000 de lei, jefuirea sinagogii din Brăila. Poliția v-a prins. Odoarele sfinte, sfeșnicele de argint, cele două menore grele, îmbrăcămintea sulurilor Torei sînt, din nou, la locul lor, iar voi, hoții, la locul vostru, adică la pușcărie... Cînd s-au transmis imaginile era o oră de "audiență maximă": mulți oameni s-au crucit, mulți s-au cutremurat de oroare și nu puțini – știi matale cine – au rîs cu poftă. Ei știau de ce rîd, dar noi preferăm să spunem că ai făcut de rîs doar tagma borfașilor israelieni..."

Și eu aș prefera, precum Isac, însă – vai! – în viață nu merge întotdeauna după cum preferi. Fiindcă, așa cum ne-a scris Stan Vlad, înlemnit, de la București, "escrocherii cu israelieni originari din România (mai ales cu fete) sînt multe, dar să te atingi de lucruri sfinte nu s-a prea întîmplat".

...Atunci, citind toate acestea, m-a cuprins o mare, o adîncă tristețe (că așa sînt eu, una-două mă întristez), am deschis și o sticlă de whisky și am dat-o peste cap, pîna la fund, prăbușindu-mă pe dușumea, într-un somn greu, greu de tot.

Pix

Algeria

O lecție politică – și-ncă una mare – ne-au dat-o în luna ce-a trecut evenimentele din Algeria: după cum știm, la primul tur de scrutin pentru alegerile parlamentare a învins partidul F.I.S., recte ultra-religioșii țării, homeiniștii Algeriei francofone. Apoi, armata a intervenit, a avut loc un fel de lovitură de stat și etapa a doua a alegerilor a fost anulată. În ce constă problema (=drama) politică?

Dacă respecți "procesul democratic", lăsînd F.I.S.-ul să vină, pe calea urnelor (cum a venit și Hitler, în anii '30), la putere – înseamnă să duci țara de rîpă. Și nu e bine. Dacă, dimpotrivă, faci ce-a făcut armata, lăsînd-o mai moale cu legalitatea – înseamnă că ai încălcat "procesul democratic". Și nu e frumos.

Învățătura este că în viața politică nu ai întotdeauna posibilitatea să alegi între bine și rău, ci (asta-i situația) – între rău și mai rău.

Demonstrație a "fundamentaliștilor" în Algeria: băietii urlă.

DAN BEN AMOTZ ÎNGROPAT A DOUA OARĂ

A simbolizat mitul sabrului. A fost Nonconformistul cu N mare al societăţii israeliene conservatoare. A fost idolul tineretului intelectual şi al femeilor din cercurile snobilor. Iar acum, după moartea sa, un biograf l-a coborît cu cruzime de pe soclu.

Anul trecut, cînd a murit de boala *aceea* cumplită, soră cu AIDS-ul, toată ţara l-a plîns. Moartea, care de obicei sporeşte meritele şi le măreşte ca o imensă lupă, l-a pus pe Dan Ben Amotz într-o lumină şi mai favorabilă decît pînă atunci. S-a pierdut cel mai proeminent dintre scriitorii care au pus temelia noii literaturi israeliene, se lamentau admiratorii lui. S-a dus curajosul care a introdus în literatură ebraica sabrilor, directă şi colorată. A pierit ziaristul incisiv care a făcut zile fripte establishmentului politic şi cultural. Iar femeile de vîrsta întîia, a doua şi a treia boceau: Dumnezeu l-a luat pe vlăjganul viril şi pasionat!

Din aceste lamentări şi regrete se poate deduce cine şi ce a fost Dan Ben Amotz. A venit din Polonia, singur şi de tînăr, imediat după cel de al doilea război mondial. Se numea Musia Tilimzuger (care în traducere înseamnă "cititorul de psalmi"). A intrat la o şcoală-internat de la Beit Shemen şi apoi într-un kibuţ. Educaţie socialistă, fireşte. Era însă talentat la pictură, apoi şi-a descoperit şi talentul la scris, aşa că foarte curînd a luat drumul Tel Avivului cu o dorinţă aprigă de afirmare. Chipeş fiind şi impertinent, a plăcut imediat boemei din marele oraş. Vedetele feminine ale boemei i-au făcut uşor patul în dormitoarele lor. Se spune astfel că Yafa Yarkoni, cîntăreaţa în vogă a acelor timpuri, Yael Dayan, fiica celebrului general, şi altele de acelaşi calibru fac parte din palmaresul lui erotic.

■ Ben Amotz: ar mai rîde şi azi?

Dar deşi ducea o viaţă destrămată în beţii cumplite şi scandaluri publice, provocate de consumul de droguri tari, era serios la masa de scris. A scris enorm, nebuneşte: mii de articole, rubrici în cîteva ziare şi reviste simultan, romane. Mai toate cărţile lui au avut un succes uriaş la public. Erau scandaloase prin stil şi titluri (*Lo sam zain*, adică un fel de "I se rupe", sau *Ziunim ze lo hacol*, adică "Regulatul nu e totul") – dar temele erau grave: războiul, invaliditatea, doliul, disperarea etc. Criticii literari nu au agreat însă aceste cărţi şi Ben Amotz a suferit din cauza aceasta foarte mult. Era răzbunător şi i-a atacat în rubricile sale pe criticii aceia cu o violenţă nemaipomenită în Israelul conservator şi plin de prejudecăţi din acea epocă.

LA VÎNĂTOARE DE FETIŢE

A detestat mult Likudul şi guvernarea lui, dar a profitat şi mai mult de pe urma acestei guvernări. În perioada faimosului ministru de finanţe Aridor şi a inflaţiei turbate, Ben Amotz a învăţat să joace la bursă şi s-a îmbogăţit rapid. A devenit milionar.

Dar nu mai era tînăr – trecuse de 50 – şi se spune că avea şi dificultăţi sexuale. Cert e că începuse să ducă o viaţă deşănţată de orgii cu femei, cu alcool şi stupefiante. Avea un cerc mare de prieteni din lumea literară şi din boemă, printre care şi ziaristul "incomod" pentru lumea politică, Amnon Dankner. Pe acesta l-a rugat Dan Ben Amotz să-i scrie biografia atunci cînd a simţit că i se apropie sfîrşitul.

Biografia a apărut acum cîteva săptămîni şi a făcut vîlvă prin portretul pe care Dankner i-l face lui Ben Amotz şi prin dezvăluirea unor orgii care frizează delictul penal.

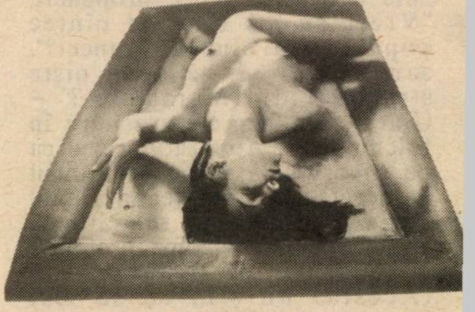

■ *"Dansează-mi, fătuco, goală, şi vino la neica sultanul!"*

Mai întîi Dankner, bunul prieten Dankner, ne spune că Ben Amotz, bunul prieten Ben Amotz, era un scriitor minor, gelos pe gloria unui Amos Oz, de aceeaşi generaţie, dar care s-a impus cu proza lui şi peste hotare. Apoi ne dezvăluie că era meschin, zgîrcit, preocupat de bani cum, desigur, nu este sabrul idolatrizat.

Pe urmă Dankner descrie viaţa sexuală a scriitorului. O descrie ca pe un infern de murdărie, cruzime şi perversiune. Trăia ca un sultan în splendida sa locuinţă de pe malul mării de la Yaffo, unde obişnuia să predea unor prieteni femeile cu care se culcase. Alteori se preta la orgii sexuale în grup din care nu lipseau nici perechi de soţi.

Tinere snoabe şi prostuţe, care veneau singure la locuinţa lui, erau tratate cu brutalitate dacă ezitau să intre în pat şi chiar după ce acceptau să intre în pat. Două din amante, scrie biograful, ambele exemplare splendide, consimţiseră să îndeplinească rolul de "undiţe" pentru pescarul insaţiabil. Ele colindau străzile şi uliţele din Yaffo, racolau fete tinere, din ce în ce mai tinere, le convingeau că este o mare cinste să fie primite în casa lui Ben Amotz, le instruiau, le spălau, le îmbrăcau în cămăşi albe şi le duceau la patul sultanului. Vai de cele care refuzau să se supună capriciilor sexuale animalice ale idolului! Dar şi cele care se supuneau erau apoi aruncate noaptea în stradă, scriitorul refuzînd să le dea pînă şi bani de taxi.

REACŢII AMBIVALENTE

Biograful povesteşte că într-o anumită împrejurare i s-a trezit o bănuială: anume că la vîrsta de 13 ani şi jumătate, Dan Ben Amotz a fost traumatizat de mama sa, care l-a ademenit şi l-a silit să aibă raporturi sexuale cu ea. Dankner scrie în carte că i-a împărtăşit lui Ben Amotz această bănuială, că Ben Amotz a urlat la început, a plîns şi s-a dat cu capul de pereţi, dar că în cele din urmă a confirmat bănuiala.

Această mărturisire ar explica, spun unii, întregul comportament al scriitorului. Trauma l-a marcat şi aşa a ajuns el să seducă fete minore, de 14 şi 13 ani.

Reacţiile în public au fost ambivalente. Nu că cineva l-ar fi scuzat pe Ben Amotz. Dar, pe de o parte, unii şi-au exprimat îndoiala că într-adevăr el ar fi fost sedus de propria sa mamă, iar pe de altă parte, cîteva din personajele amintite în carte au declarat că biograful minte şi calomniază şi va fi chemat în justiţie. Lucrurile au ajuns pînă acolo încît şi consilierul juridic al guvernului a cerut poliţiei să cerceteze aspectele penale care rezultă din carte.

Un lucru este însă cert: biograful Amnon Dankner a distrus mitul lui Dan Ben Amotz. L-a îngropat ca scriitor şi chiar ca Don Juan, deoarece aduce mărturiile unor femei care afirmă că nu era bărbatul viril şi aprig şi senzaţional la pat, cum s-a crezut şi cum însuşi Ben Amotz s-a autocreditat.

DAN BENIAMINI

*

CROAŢIA

La cererea stăruitoare a Germaniei (pressing!), Comunitatea Europeană a recunoscut independenţa Croaţiei şi, în acest fel, a aprobat destrămarea Iugoslaviei.

...Şi toată lumea şi-a amintit că primul stat croat a fost creat de Hitler în 1941, după ocuparea Iugoslaviei, şi condus de Ante Pavelici, şeful *ustaşilor* (echivalentul croat al S.S.-ului).

Acuma, ori de cîte ori ne referim la Croaţia, trebuie să vorbim despre două epoci: Ante Pavelici şi Post Pavelici.

VIAJES MELIA
CONCERN TURISTIC INTERNAŢIONAL

AM PREGĂTIT SEZONUL DE PRIMĂVARĂ
(PROGRAME SPECIALE DE PAŞTE)
ROMÂNIA - UNGARIA - TURCIA - CEHOSLOVACIA
(PROGRAME COMBINATE)
CU ESTUL EUROPEI

adresa Dvs:
MELIA
LICĂ BLUTHAL
Str. GORDON 17
(Colţ cu Ben Yehuda 100)
Tel Aviv
Tel. 5249225;
5103921; 5103991

*

ADRESAŢI-VĂ
URGENT LA NOI!
REDUCERI, REDUCERI...
ŞI IAR REDUCERI!

TELEX
CĂTRE TURIŞTII MEI

Vine, vine PRIMĂVARA!
Se adună toată ţara
La biroul cel mai mare
Cunoscut de fiecare!
"MELIA" în noul an
E o stea pe meridian.
Nici o clipă nu mai staţi
Şi prin BLUTHAL să plecaţi...
Pleci mai ieftin şi în rate
Şi te-ntorci cu SĂNĂTATE!

Concurenţa tot şopteşte
Cică "Lică"-nnebuneşte!
Vinde fără nici un spor
Parcă n-ar fi negustor
Poa' să zică orice-o vrea:
ASTA E OFERTA MEA!

30 DE ZILE

BLOC NOTES

ITZHAK ARTZI

TRAUMA ANTI-WAGNERIANĂ

Trauma Holocaustului nu ne dă pace. Ea ne urmăreşte pretutindeni. Cînd ne aşteptam mai puţin, Holocaustul ne-a invadat ordinea de zi sub titlul: muzica lui Richard Wagner.

Nu e o discuţie nouă. Tema apare la fiecare cîţiva ani. Pînă deunăzi, promotorul discuţiei era directorul şi dirijorul permanent al Orchestrei Simfonice Israeliene, Zubin Mehta.

După Mehta, Wagner trebuie cîntat. "*Nu există repertoriu muzical de nivel fără Wagner. Ce aveţi voi, israelienii, cu Wagner? Îl vom cînta în cerc închis, nu-l vom include în concertele abonaţilor. Va veni cine va voi. Cine are motive de ordin sentimental, ideologic sau decurgînd din calitatea lui de evreu, nu are decît să nu vină la concert.*"

De multe ori am auzit peroraţii de acest gen în şedinţele Comitetului public al Orchestrei Simfonice. Zubin încerca să ne convingă. Cînd discuţia se încălzea, pentru a crea destindere Zubin plasa cîte un banc în idiş, potrivit pentru unul "de-ai noştri". Cu toate acestea, de fiecare dată încercarea lui Zubin Mehta era sortită eşecului.

De data aceasta, iniţiativa a aparţinut marelui pianist Daniel Barenboim, noul dirijor al orchestrei. El nu poate fi acuzat că este cineva "din afară". Dani Barenboim e doar de-al nostru, evreu get-beget. Argumentele lui Barenboim erau aceleaşi ca ale lui Mehta. În plus, au mai trecut cîţiva ani de la discuţiile la care m-am referit. Daniel Barenboim era sigur că ceea ce n-a reuşit Zubin Mehta va izbuti el.

Aşa a izbucnit discuţia. Barenboim a început repetiţiile. În orchestră s-au găsit cîţiva interpreţi care au rugat să fie scutiţi de a cînta Wagner. Cererea lor a fost satisfăcută.

Dar,faţă de rezistenţa publică – demonstraţii ale victimelor Holocaustului, telegrame din străinătate de la donatori, care ameninţau să-şi retragă sprijinul pe care-l acordă orchestrei – Comitetul public a hotărît să facă un sondaj în rîndul abonaţilor. Pentru a salva aparenţele, într-o vineri dimineaţa, cînd îndeobşte nu au loc concerte, a organizat o repetiţie cu public. Au fost invitaţi cîteva sute de prieteni ai Filarmonicii. În cadrul repetiţiei s-au executat două fragmente din opera lui Wagner. La intrarea de la Heihal Hatarbut, un singur manifestant – un supravieţuitor al Holocaustului – protesta.

Cu o săptămînă mai tîrziu, s-a cîntat la Filarmonică Oratoriul *Eliahu* de Mendelsohn. A dirijat Kurt Mazur, originar din fosta Germanie de Est, acum dirijor al orchestrei simfonice din New York. Corul era Corul radio din Leipzig, oraş situat şi el în fosta R.D.G. Nu trebuie să spun prea multe despre atitudinea Germaniei de Est faţă de poporul evreu şi de statul Israel. În toţi anii cît Germania de Est a existat ca stat independent, adică pînă acum doi ani, conducătorii ei au declinat orice răspundere pentru Holocaust. În vederile lor politice, Israelul era creaţia imperialismului, o unealtă americană, o ţară rasistă, expansionistă.

Publicul israelian a primit cu aplauze furtunoase excelentul concert, realizat de urmaşii naziştilor de ieri. Sala n-a manifestat nici un fel de reţinere. Nimeni n-a demonstrat.

Mie mi-a fost imposibil să înţeleg, în mod logic, paradoxul: de ce Wagner – nu, şi Germania de Est – da. Dar, dincolo de logică, am înţeles că respingerea muzicii lui Wagner exprimă lupta împotriva unui simbol. Wagner nu e numai un compozitor antisemit. De altfel, nu e singurul. Au mai fost şi alţi compozitori antisemiţi. Dar abundenţa, în operele sale, a miturilor germanice-teutonice au imprimat muzicii sale valoare de simbol: simbolul acelui germanism exclusivist, dominant, animat de mitul rasei superioare, care are drept la viaţă în dauna raselor socotite inferioare, precum evreii, slavii, ţiganii, şi care pur şi simplu trebuie exterminate.

Pe aceste coordonate spirituale wagneriene, s-a înfăptuit şi Holocaustul. Sensibili, supravieţuitorii acestuia nu vor ca expresia muzicală a acestei gîndiri antiumane să fie auzită la concertele noastre. Pentru mulţi, Wagner nu e doar muzică, ci mesajul germanismului care l-a generat pe Hitler şi mişcarea nazistă.

Vor trece, probabil, încă mulţi ani pînă ce ne vom putea elibera de această traumă şi vom putea asculta în linişte, calmi, muzica lui Wagner. Sensibilitatea supravieţuitorilor Holocaustului trebuie respectată. Se pare că, în timpul generaţiei noastre, muzica wagneriană nu va primi bilet de intrare în Heihal Hatarbut al Israelului.

KIBUŢNICI – MINIŞTRI

Toate despărţirile pentru vecie sînt triste. Tristă e şi despărţirea de Nathan Peled, fost ministru, originar din kibuţul Sarid.

Activitatea sa sionistă s-a desfăşurat în rîndurile lui Hashomer Hatzair din Basarabia. În timpul tinereţii lui

Peled, Basarabia era o provincie a României. Dar mişcarea sionistă, inclusiv organizaţiile ei de tineret, activau într-o relativă autonomie faţă de centrul de la Bucureşti. De aceea, Nathan Peled era considerat basarabean.

Pentru prima oară am colaborat cu el în calitatea sa de ambasador al Israelului la Viena.

Pe kibuţnicul-ambasador l-am vizitat ca să mă ajute la obţinerea de material documentar privitor la aşa-zisul "Partidul Liberal Austriac" (F.P.Ö.). În ochii noştri, acesta e un partid de dreapta, nazist, antisemit. Nu-l voiam în Internaţionala Liberală. Ca să-l ţinem departe, aveam nevoie de dovezi.

Ambasadorul Peled, bine cotat în cercurile diplomatice vieneze, m-a primit atunci în eleganta sa locuinţă rezidenţială şi, după convorbirea în care i-am expus scopul vizitei, a dat dispoziţie personalului ambasadei să mă ajute. Imediat mi s-a oferit materialul care mă interesa. Eu l-am pus la dispoziţia partidelor neisraeliene care împărtăşeau vederile noastre. Drept urmare, partidul F.P.Ö. a rămas în afara Internaţionalei.

Revenit în ţară la încheierea misiunii sale diplomatice, Peled şi-a reluat locul în kibuţ. După cîţiva ani, a fost desemnat de partidul său, Mapam, să-l reprezinte în guvernul Golda Meir, în calitate de Ministru al Absorbţiei (Sar Haklita).

De multe ori m-am gîndit la trecerea diplomatului kibuţnic de la reflectoarele diplomaţiei la grajdul kibuţului. Nathan Peled a făcut acest pas fără complexe şi crize. El a rămas Nathan Peled-kibuţnicul, fidel mişcării sale pînă cînd şi-a găsit odihna de veci în cimitirul de la Sarid.

...Funcţia de ministru-kibuţnic îmi aminteşte de o întîmplare cu un coleg al lui Peled, ministrul-kibuţnic Igal Alon. Igal Alon, din kibuţul Ghinosar, obişnuia ca sîmbăta, cînd nu era reţinut de treburile ministeriale, să-i servească la masă, în restaurant, pe turiştii care poposeau în kibuţ. Într-una din sîmbete, a trecut pe acolo o delegaţie de senatori americani în drum spre locurile sfinte din Galileea. Ei au luat masa în restaurantul kibuţului, unde lucra şi Igal Alon. După două zile, luni, Ministerul de Externe a oferit delegaţiei o recepţie. Cel care a luat cuvîntul a fost ministrul Igal Alon. Cînd l-a recunoscut, şeful delegaţiei a exclamat cu uimire: *"Ce minune! În Israel, chelnerul din kibuţ e ministru de externe!"*.

SINUCIDERE NAŢIONALĂ LA TBILISI

Tunurile care au distrus clădiri istorice şi monumente ale oraşului Tbilisi (Tiflis), capitala Gruziei, absurda luptă fratricidă devenită un adevărat război civil indică la ce grad de nebunie a ajuns lumea în care trăim şi ce forme tragice are procesul de descompunere a fostei super-puteri, Uniunea Sovietică, devenită acum super-slăbiciune.

Nu demult am făcut o vizită la Tbilisi. Sosisem cu toate prejudecăţile referitoare la evreii din Gruzia. Aveau faima că sînt impulsivi, inculţi, lipsiţi de politeţe; şi chiar aşa mi-au apărut gruzinii pe care i-am cunoscut ca hamali pe aeroportul din Lod.

Spre surprinderea mea, la Tbilisi am descoperit un oraş frumos, curat, civilizat, înzestrat cu operă, cu teatru, studiouri cinematografice cu tradiţie, edituri, ziare.

La Tbilisi viaţa era mai bună şi mai uşoară decît la Moscova. Cît priveşte viaţa evreiască, spre deosebire de Moscova, unde singura sinagogă deschisă era aproape goală, la Tbilisi, şase sinagogi sînt, vineri seara, arhipline.

Primarul m-a primit cu mari onoruri. Eram primul reprezentant oficial al oraşului israelian Tel Aviv care vizita localitatea. Am apărut la televiziune, am vorbit la radio, am scris în presă. Ministrul de externe m-a primit potrivit protocolului rezervat persoanelor oficiale. M-a invitat să ne fotografiem şi a propus să ne aşezăm sub un portret care-l înfăţişa pe Shevarnadze, pe atunci încă ministru de externe al Uniunii Sovietice ("unul de-ai noştri"), şi nu sub portretul lui Gorbaciov ("unul de-ai lor"). Amănunt semnificativ! Gruzinii făceau atunci primii paşi spre independenţa lor. Simpatizau Israelul, convinşi fiind că stă în posibilităţile noastre să-i ajutăm în rezolvarea problemelor lor atît de complexe.

Pe bulevardul principal al oraşului, Rustaveli, dominat încă de statuia lui Lenin din faţa primăriei, puteai vedea firmele unor prăvălii, cafenele, restaurante privatizate şi chiar un bazar privatizat, plin de bunătăţi. Aflînd că sînt israelian, proprietarii acestor magazine m-au răsfăţat cu cadouri şi gustări la faţa locului. Bani am refuzat să primesc.

Gruzia e o ţară de un pitoresc rar întîlnit, o Elveţie sălbatecă, nefardată, aidoma unei femei de o frumuseţe naturală care n-are nevoie de cosmeticale.

Nebunia dezlănţuită recent a transformat bulevardul Rustaveli în ruine. Primii muguri ai revoluţiei în domeniul economic au fost distruşi.

Gruzinii îşi ling rănile. Oare se deschide acum o nouă pagină în faţa lor? Nu sînt sigur că lucrurile se vor potoli prea curînd. Mă tem că, dimpotrivă, vom asista la o nouă explozie şi la o nouă baie de sînge.

● **La Moscova, Ielţine afişul în continuare.**

30 DE ZILE

LUMEA SE SCHIMBĂ, DAR IEBI NU

Iebi, pseudonimul poetului Iona Ben Iehuda, format din iniţialele numelui său, este un tip ciudat chiar şi în boema Tel Avivului, care nu duce lipsă de ciudăţenii. Nimeni nu-l ia în serios, nimeni nu-l publică, nici o editură şi nici o revistă, în afara ziarului ”Haaretz” o dată pe săptămînă. Se pare că în urmă cu mulţi ani, el a reuşit să obţină un colţ în acest ziar prestigios, printr-un fel de contract şi de aceea - aşa spun gurile rele - redacţia nu poate să nu-l publice ca să nu aibă de-a face cu tribunalul pentru încălcarea contractului.

Iebi - care are acum aproape 60 de ani - nu e agreat fiindcă e comunist de tipul cel mai încuiat. Dar e şi nonconformist şi de aceea nici comuniştii ortodocşi nu l-au agreat vreodată. Nu a avut niciodată un servici, nu are casă, maşină, cont la bancă şi nici nevastă. Işi editează singur plachetele de versuri şi umblă din casă în casă pentru a le vinde. El zice că le vinde. Are clienţii lui credincioşi. Se mulţumeşte cu cît cîştigă. Cu puţinul pe care-l cîştigă. Singurul lux pe care şi-l permite este un păhărel la ’’Casit’’, cafeneaua boemei stîngiste.

In colţul său săptămînal din ’’Haaretz’’, poeziile pe care le publică sînt un fel de manifeste la zi. Temele lui sînt mari: dreptatea socială, chemarea la luptă contra exploatării capitaliste, pacea etc. El a închinat ode lui Fidel Castro, Che Guevara, Mao, poetului Pablo Neruda, compozitorului grec comunist Mikis Teodorakis, sculptorului Igal Tumarkin etc. Niciodată nu am citit vreo cronică literară la cărţile sale. E desconsiderat, dar el nu pare că se sinchiseşte.

Născut într-o familie săracă, fireşte. Familie originară din Buchara. Fără studii, fireşte. Increzător numai în talentul său şi în principiile comunismului.

- Mi se spune: priveşte cum s-a prăbuşit Uniunea Sovietică! De ce nu vezi că doctrina comunistă a dat faliment? Iar eu răspund: dar de ce în China nu s-a întîmplat acelaş lucru? In jurul ei milioane de oameni mor de foame, dar acolo, în China, se munceşte, se învaţă, se trăieşte. Un miliard şi jumătate de oameni. Pînă în ziua de azi eu îl ador pe Che Guevara. Adevăratul revoluţionar. A fost tovarăşul lui Castro în revoluţia cubaneză care a reuşit. Dar apoi el nu a putut să se acomodeze cu limuzina şi cu biroul elegant ce i le-au pus la dispoziţie. El s-a dus în Bolivia ca să continue revoluţia permanentă şi acolo a fost asasinat. Acest om este idealul meu.

Iebi ştie şi unele lucruri senzaţionale şi aproape incredibile. De exemplu, el povesteşte că marele poet Uri Zwi Grinberg, naţionalist pînă la extrem şi, după unii, fascist, a fost la începutul carierei sale literare comunist. El a şi scris un poem de slavă pentru Lenin. Dar Iebi ne asigură că l-a iubit şi mai tîrziu, cînd a trecut de partea Herutului, căci era poet din rasa celor mari şi rari.

"Eu nu mă schimb!"

Iebi, deşi poet, foloseşte un limbaj de lemn cînd vorbeşte. Nu se jenează să spună ”lupta de clasă se ascute’’ sau ’’cred în steagul roşu”.

- Sindicatele, condiţiile sociale, ziua de lucru de opt ore, toate astea, prietene, sînt realizări ale steagului roşu. Ale lui Karl Marx. Poţi să spui ce vrei, dar Marx nu e răspunzător de prăbuşirea comunismului în Uniunea Sovietică. Poate că acolo sistemul era în aşa măsură dogmatic încît n-a educat just poporul. De altfel Marx nici nu s-a gîndit că revoluţia va izbucni într-o ţară agrară ca Rusia. Dar eşecul din Rusia nu justifică renunţarea la steagul roşu. Ce, bolşevicii au avut monopol asupra acestui steag? Steagul roşu îţi dă puterea să crezi că este posibil să se creeze o societate dreaptă.

Iebi e întrebat: dar la noi, în Israel, nu avem o societate dreaptă?

- Da’ de unde! răspunde el. De unde ai mai scos şi pe asta? Uită-te la societatea israeliană! Idealul a devenit cîştigul la Bursă.

Ca orice boem (şi sînt unii care spun, ca orice bolşevic) lui Iebi îi place să bea.

- Băutura mă eliberează şi nu mă cenzurează. Ea mă transformă în provocator faţă de societatea asta. Numai în birturi mă simt bine. Acolo întîlnesc dinamica vieţii, înţelepciunea. Oamenii care vin acolo nu au titluri universitare, străzile au fost universităţiile lor. Oameni frumoşi, simpli, care nu aspiră să se îmbogăţească la Bursă. De la ei îmi trag inspiraţia. Din doxa lor. Fac parte din familia lor. Trăiesc modest, ca şi ei. Imi cîştig existenţa cu cărţile mele şi habar n-ai cît e de bine să nu depinzi de nici un factor, de nimeni. Depind numai de popor, de clasa muncitoare... Eu nu mă schimb. Nu am să mă schimb.

D.BENIAMINI

Iebi: un altfel de Dan Ben Amotz. Un Ben Amotz politic.

●

DRESORUL ŞI TIGRII

Se extinde şi la noi folosirea noii minuni a tehnicii: aparate tipografice electronice, mînuite de un singur om, care fac toată munca linotipiştilor, zeţarilor, paginatorilor şi zincografilor. Nu avem încotro, trebuie să salutăm acest progres care distruge o profesiune şi amărăşte o categorie de meseriaşi. Este una din ironiile vremurilor noastre: să fim nevoiţi a îndrăgi ceea ce ne afectează, cam în felul în care dresorul îngrijeşte şi iubeşte tigrii care într-o zi îl vor sfîşia în arenă.

GURA HUMORULUI

DESPRE NECESITATEA REABILITĂRII MARILOR PRINCIPII ŞI PERSONALITĂŢI COMUNISTE

Pe bună dreptate s-a scris în presă că "perioada Gorbaciov" a luat sfîrşit. Masele populare au aşteptat de mult acest sfîrşit, fiind nemulţumite chiar de la început de felul cum a început. În această perioadă de tristă amintire s-au aplicat o serie de reforme care în nici un caz nu sînt compatibile cu marile principii ale marxism-leninismului. Încă din 1919 marele Lenin a atras atenţia asupra pericolului pe care îl reprezintă reformismul şi reformiştii lui. Aceştia consideră că marxism-leninismul trebuie îmbunătăţit - idee care constituie un cal troian în societatea socialistă. Din acest cal reformiştii vor să scoată democraţia burgheză, libertatea presei şi a cuvîntului, drepturile omului etc. şi să le aplice realităţilor noastre cu scopul mîrşav de a opri mersul nostru înainte.

S-a văzut unde ne-a dus calul acesta. Economia noastră înfloritoare s-a veştejit şi aproape că a rămas în urma economiei germane. Industria socialistă n-a mai putut să ţină pasul cu industria japoneză iar agricultura colectivizată n-a fost în stare să producă nici măcar puţinul pe care îl produce agricultura decadentă din Occident. Literatura sovietică n-a mai dat omenirii nici un fel de Babaevski în proză, nici un Korneiciuk în dramaturgie şi nici baremi un poet de talia lui Isakovski.

Reformismul gorbaciovist a avut o influenţă nefastă şi asupra ţărilor frăţeşti din Europa răsăriteană. Şi acolo a început să se vorbească, netam-nesam, despre democraţie. Glorioasele partide comuniste au fost desfăcute în bucăţi şi în unele ţări bucăţile au trebuit să-şi ia alte denumiri, nişte pseudonime burgheze, ca să nu fie recunoscute. Conducătorii de partid, aşa geniali cum erau, au fost trataţi ca borfaşii. Ca borfaşii de rînd, nu cel puţin ca nişte borfaşi cu un strălucit trecut revoluţionar.

Masele de muncitori, ţărani şi intelectualii ataşaţi de ei, care stăteau la cozi pentru pîine, pentru hîrtie igienică, pentru tot ce nu se găseşte, şi-au dat seama că ceva lipseşte în societatea socialistă. Cu intuiţia lor extraordinară, masele au sesizat că lipseşte ceea ce este cel mai important pentru ele: avîntul. L-au avut şi l-au pierdut. De aici ele au tras concluzia că pentru a-şi recăpăta avîntul, trebuie să reabiliteze principiile care dau avînt, forţa conducătoare care conduce cu avînt şi marile figuri care s-au caracterizat printr-un mare avînt.

Încă mai de mult, în lucrarea sa despre Napoleon Bonaparte, clasicul marxismului Karl Marx ne-a învăţat că avîntul este necesar atît atunci cînd păşim înainte, cît şi în perioadele de stagnare cînd în definitiv se merge înapoi. În lipsa avîntului, spune marxismul, burghezia profită de faptul că lipseşte şi tinde să ne întreacă. De exemplu: dacă clasa muncitoare americană ar fi avut grijă de avînt şi nu l-ar fi neglijat, America n-ar fi fost azi în stadiul unde este.

Dar nu numai avîntul trebuie reabilitat, ci şi patosul, încrederea în viitor, culmile spre care urcăm şi groapa pe care o săpăm capitalismului, economiei de piaţă şi structuralismului mic-burghez.

Cu ocazia aceasta trebuie să reabilităm şi corifeii gîndirii şi construcţiei socialiste care au făcut ceva pentru ţările lor: vajnici patrioţi internaţionalişti ca Kalinin, Jdanov, Gomulka, călăul Tito, Dincă, "colonelul Manole", Dulea şi Lenuţa Ceauşescu.

În concluzie, pentru a recupera avîntul şi culmile cele mai înalte, este necesar mai mult spirit organizatoric, o mai bună mobilizare a forţelor, intensificarea muncii de lămurire, sporirea vigilenţei revoluţionare, în aşa fel încît să făurim la toţi indicii şi în patru ani visul de aur al omenirii - comunismul.

P. Olişinel

ATENŢIUNE EVREI ORIGINARI din ROMÂNIA şi din UNGARIA

Au apărut legile privitoare la DESPĂGUBIRI la BUDAPESTA şi la BUCUREŞTI. Se despăgubesc AVERILE, VALORILE, VALUTA confiscate între anii 1938-1949 şi pe tot timpul regimurilor totalitare

În acest scop, adresaţi-vă firmei

CONCORDIA din HAIFA Şhunat Şaar Haalia,
str. Halivne 1/11 tel. 04/511156 sau 04/536803

Aici veţi primi în mod GRATUIT FIŞE PERSONALE

COMPLETAŢI. DECUPAŢI. EXPEDIAŢI

A. Numele şi pronumele.................
B. Domiciliul... Nr. tel..........
C. Data şi locul naşterii.............
D. Cînd aţi venit în Israel............. De unde.............

Decupaţi şi expediaţi la adresa de mai sus şi veţi primi GRATUIT formularele.

NOI

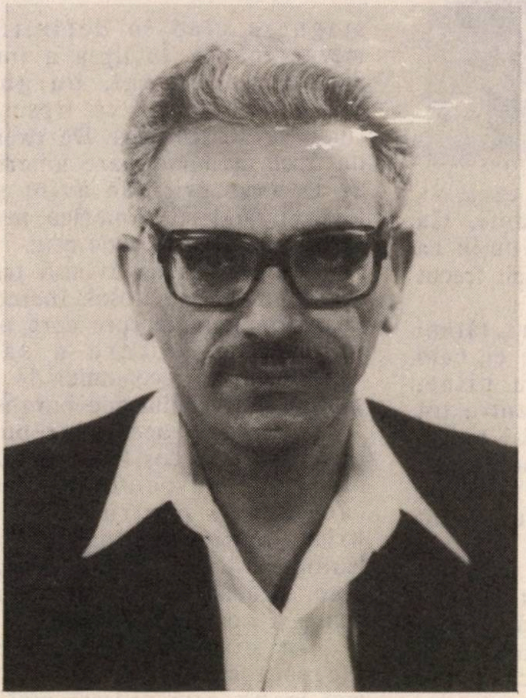

ISRAEL KEISAR:

"Dacă voi fi ales, PROBLEMELE ECONOMICO-SOCIALE PE PRIM PLAN"

– convorbire cu un posibil (şi probabil?) prim ministru –

Nu intru pentru prima oară în "Casa Histadrutului" de pe Arlozorof şi sînt obişnuit cu forfota de stup de albine ce te întîmpină încă de la parter. De data aceasta am însă o surpriză: este în curs de amenajare în hall o mică expoziţie cu produse de performanţă ale unor întreprinderi histadrutiene. O imagine sugestivă a imensului complex economico-social, unic în felul său, care este Histadrutul. Urc la etajul 5, unde îşi are birourile secretarul general, Israel Keisar. În dreapta anticamerei, marea sală de şedinţe, care se umple treptat cu activişti sosiţi din toate colţurile ţării să asculte cuvîntul şi instrucţiunile conducătorului instituţiei. Dar înainte de şedinţă, Israel, cum îi spun pe nume cei de faţă, are amabilitatea să-şi înceapă încărcata agendă a zilei cu o convorbire cu redactorul revistei *Minimum*, revistă despre care a aflat lucruri bune de la colaboratorii săi "români".

I. F. Stimate Israel Keisar, aţi acceptat, în cele din urmă, propunerea ce vi s-a prezentat de a candida la alegerile preliminare (primaries), care vor desemna, în februarie, pe preşedintele Partidului Muncii şi, implicit, şeful guvernului, în cazul că acest partid va cîştiga alegerile generale din 1992. Ce v-a convins să o faceţi?

- **Fapte nu vorbărie politicianistă**
- **Un mare prieten al alialei române**
- **"Românilor" – rol corespunzător ponderii şi contribuţiei lor la dezvoltarea Israelului**

I. K. E nimerit cuvîntul "acceptat". Deoarece iniţiativa depunerii candidaturii a venit de jos, din partea prietenilor şi colaboratorilor mei, iar eu i-am dat curs la insistenţele lor. Argumentele care m-au convins sînt evidente. Acutele probleme cu care se confruntă în prezent Israelul reclamă în mod imperios schimbări înnoitoare în Partidul Muncii şi în ţară. Şi există indicii că electoratul doreşte aceste schimbări. Recensămîntul care s-a efectuat în Partidul Muncii a evidenţiat că în partid există 80.000 de membri noi, care, în mod firesc, sînt înclinaţi să dorească schimbarea "gărzii". Aceştia, împreună cu cei 70.000 de vechi membri ai partidului (în total 150.000), au, pentru prima oară în istoria Partidului Muncii, posibilitatea de a alege în mod direct pe conducătorul partidului şi, desigur, vor uza de acest drept potrivit părerii fiecăruia despre candidaţii respectivi. După cum se ştie, şi-au depus candidatura pentru funcţia de preşedinte doi dintre foştii conducători: domnii Shimon Peres şi Itzhak Rabin, doamna Ora Namir şi subsemnatul. Primii doi _ pe care, ţin să precizez, eu îi apreciez foarte mult – n-au adus partidului, în perioada din urmă, cîştiguri electorale. Cu toate că din 1974, de cînd a venit la putere, Likudul face greşeli peste greşeli şi poartă răspunderea pentru situaţia gravă în care a fost adusă ţara, el şi-a menţinut şi chiar consolidat poziţiile, iar Partidul

Muncii a suferit înfrîngeri la alegerile pentru organele locale şi, în genere, a lăsat impresia că este "în pierdere de viteză". Singura excepţie s-a înregistrat la Histadrut. Atît la alegerile din 1985, cît şi, mai ales, la cele din 1989, subsemnatul a fost în frunte cu o majoritate de voturi considerabilă. Acest succes s-a datorat – potrivit părerii tuturor observatorilor – atenţiei pe care Histadrutul şi eu, în fruntea lui, o acordăm problemelor social-economice, nevoilor maselor largi de membri ai Histadrutului. De aci, convingerea mea că, punîndu-mi candidatura, voi putea ralia, sub aceeaşi deviză a luptei pentru soluţionarea problemelor social-economice, categorii largi de cetăţeni, contribuind astfel la redresarea poziţiei partidului şi la întărirea şanselor lui de a cîştiga alegerile generale.

I. F. *Cînd vorbiţi de categorii largi de cetăţeni care ar fi gata să vă sprijine, pe cine aveţi în vedere?*

I. K. Prin originea mea yemenită, prin provenienţa mea din păturile nevoiaşe şi, mai ales, prin rezultatele obţinute în activitatea desfăşurată ca secretar general al Histadrutului, mă pot adresa şi avea un limbaj comun în primul rînd cu cei ce muncesc cu braţele şi cu mintea, înscrişi în proporţie de 80% în Histadrut, cu populaţia vitregită din oraşele de dezvoltare, cu olimii mai vechi şi mai noi, îndeosebi cu cei proveniţi din ţările mai sărace, cu fiii diferitelor eidoturi (triburi), cu religioşii care nu sînt fanatici şi extremişti, ca şi cu arabii care convieţuiesc cu noi şi a căror limbă o vorbesc. Din partea acestor categorii, eu am multe dovezi de încredere şi simpatie, fiindcă şi ele m-au simţit ca fiind unul dintre ai lor, care le vrea numai binele.

I. F. Cum aţi putut constata cu diferite prilejuri, originarii din România, membri ai Partidului Muncii, într-o largă măsură, şi-au manifestat simpatia la adresa dvs., s-au declarat în favoarea candidaturii dvs., iar fruntaşi ai alialei române, respectiv Arthur Israelovici, preşedintele Irgun Iotzei Romania, membri în Histadrut, şi Uri Eliav, preşedintele H.O.R., militează pentru a-i convinge pe "români" să sprijine candidatura dvs. Cum apreciaţi aceste manifestări?

I. K. Nutresc la rîndul meu cele mai alese sentimente faţă de aliaua română, pe care o consider drept o soră mai mare şi mai bună a celei teimaneze, din care provin eu, şi o preţuiesc mult pentru meritele ei în fondarea şi dezvoltarea Israelului. Nu ignor nici un moment că din rîndurile ei s-au ridicat fruntaşi de seamă ai Histadrutului, că astăzi peste 150.000 de "români" sînt membri ai Histadrutului. Nu puţini dintre ei, care s-au remarcat prin calităţile lor, au fost promovaţi de mine în posturi de răspundere din organizaţia noastră sindicală, unii devenind colaboratorii mei cei mai apropiaţi, un exemplu grăitor fiind Arthur Israelovici, de mulţi ani trezorierul nostru. Contez mult pe prietenia fiilor alialei române, una din cele mai mari şi mai valoroase din ţară şi care va creşte şi mai mult prin noii olimi care vor veni din România, ca şi din Republica Moldova, Ucraina, Rusia, proveniţi şi ei de pe meleaguri româneşti.

I. F. Deşi liderii de pînă acum ai Partidului Muncii au avut adesea cuvinte măgulitoare la adresa alialei române, fapt este că aceasta a fost privită ca o "cenuşăreasă" în partid, nu s-a bucurat de reprezentarea ce i s-ar fi cuvenit, corespunzător ponderii sale numerice şi calitative, în partid, în Knesset, ca să nu mai vorbim în guvern. Să fi fost aceasta doar din vina ei? Şi socotiţi că va fi altfel dacă veţi fi ales dvs. în fruntea organelor de conducere?

I. K. Nu este în firea mea să promit marea cu sarea. Experienţa la care m-am referit arată că îmi sînt străine orice fel de discriminări şi că aş acţiona ca şi pînă acum în spiritul deplinei echităţi. Mă voi îngriji ca aliaua română să-şi aibe reprezentanţii potriviţi în forurile publice şi voi continua să folosesc drept colaboratori din rîndurile ei, nu fiindcă sînt "români", dar pentru că îi ştiu ca oameni serioşi şi de nădejde, pe care te poţi bizui cu încredere.

I. F. În încheiere, v-aş ruga să enumeraţi sumar problemele spre care v-aţi îndrepta atenţia dacă veţi fi ales ca preşedinte al partidului şi ca posibil premier.

I. K. În mod categoric, spre problemele economico-sociale. După mine, acestea au o prioritate absolută în Israelul de azi. Cei 14-15 ani de guvernare a Likudului aliat cu partidele de dreapta şi extrema dreaptă s-au soldat cu eşecuri grave în toate domeniile. Este destul să amintesc că şomajul a atins proporţii alarmante, că problema klitării valului de olim din Rusia este un fiasco, că situaţia oraşelor în dezvoltare din Neghev şi Galil este cum nu se poate mai precară, că învăţămîntul şi educaţia se află într-un stadiu îngrijorător, aşa cum s-a relevat recent, că însuşi sistemul este viciat, aşa cum au arătat o serie de acte şi voturi recente din Knesset. Şi lista ar putea continua. Marasmul în care am ajuns şi lipsa perspectivelor de soluţionare sub actuala guvernare sar în ochi şi prin faptul că miniştrii din acelaşi cabinet se acuză unul pe altul pentru carenţe, defecţiuni, risipă.

În aceste condiţii, ţinînd seama şi de faptul că procesul de pace, de bine, de rău, a fost urnit din loc, eu consider că pe primul plan al preocupărilor

Partidului Muncii şi al unui guvern format de el trebuie să stea problemele vieţii economico-sociale. Obiectivele programatice pentru care sînt hotărît să militez constau în crearea unor locuri de muncă pentru olimi şi tinerii ieşiţi din armată; soluţionarea problemelor locuinţelor prin maşcante favorabile olimilor şi tinerilor căsătoriţi; îmbunătăţirea radicală a educaţiei; ridicarea nivelului de trai al păturilor care trăiesc sub nivelul de sărăcie. De unde bani pentru acoperirea acestor nevoi? Să nu se mai investească în zone nesigure, să nu se risipească fonduri exorbitante pentru satisfacerea pretenţiilor exagerate ale unor partide numai pentru "salvarea" coaliţiei, să se drămuiască gospodăreşte banii poporului. Iată doar cîteva din problemele vitale cărora m-am consacrat şi pînă acum, şi pentru a căror soluţionare mă simt abilitat, prin experienţa dobîndită, să acţionez cu folos, dacă voi învinge în bătălia electorală în care m-am angajat.

(Convorbire realizată de I. Fîntînaru)

ANCHETA MINIMUM

Fiecare dintre noi şi-a propus de-a lungul anilor să realizeze fel de fel de lucruri; mai mari sau mai mici; lucruri pe care – vai! – nu le-a realizat încă.

Ce anume, dintre planurile nerealizate din *bagajul* dvs., vă propuneţi să le aduceţi la îndeplinire în anul 1992?

CRISTINA ŞORBAN, studentă în anul I la Facultatea de arhitectură a "Tehnion"-ului din Haifa:

1) Să învăţ limba spaniolă.

2) Să răspund în termen de 12 ore la toate scrisorile pe care le primesc.

3) Să mă perfecţionez în domeniul astrologiei şi... horoscopurilor; sînt o horoscopistă bună... dar mai am de studiat.

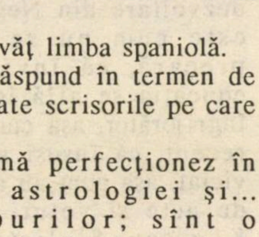

ALEXANDRU SEVER, scriitor, laureat al Premiului Agenţiei Evreieşti; Beer Sheva

1) Să termin aici, la Beer Sheva, un roman început în România în anii '60; care roman se cheamă *Cartea munţilor* şi care constituie scopul nr. 1 al vieţii mele la ceasul de faţă.

Av. LEON ŞAIM, director al publicaţiei *Hatzionut:*

1) Aş dori să deschid un magazin de timbre filatelice: am o autorizaţie pentru aceasta (rişaion) şi mă gîndesc să amenajez magazinul în apartamentul meu: locuiesc pe o stradă pe unde trec zilnic elevii a trei şcoli...

2) Aş vrea să învăţ limba germană.

3) Aş vrea să văd Austria şi Cehoslovacia.

4) În 1938, cînd am fost chemat la recrutare, fiind întrebat la ce armă vreau să servesc, am răspuns: la marină. Dar nu mi s-a aprobat. Aş dori – ca o compensaţie – să fac acum, în 1992, o croazieră de cel puţin o săptămînă pe mare.

MARIA GĂITAN-MOSES, poetă:

1) Aş vrea să particip la un concurs de dansuri "clasice" (tango şi celelalte din aceeaşi familie de spirite).

2) Aş vrea să vizitez principatul Monaco.

3) Aş vrea să mă duc în Basarabia natală şi să revăd satul în care m-am născut, Vărzăreştii-Noi, din Valea Bîcului.

ÎNMÎNAREA DIPLOMELOR REVISTEI

minimum

Aşa cum am anunţat în numărul trecut (1 ian. 1992), revista noastră a ales *"Omul anului din aliaua română"* pe anul 1991 în persoana lui Arthur Israelovici, trezorierul Histadrutului şi preşedintele Cercului originarilor din România, membri în Histadrut. După care, directorul revistei i-a înmînat, în biroul său din clădirea impozantă a Comitetului Executiv al Histadrutului, diploma care consfinţeşete alegerea făcută. Fotograful nostru, Dan Pasăre, a ţinut să imortalizeze acest moment. Un moment, trebuie să o spunem, nu lipsit de o emoţie specială. A fost vorba de un început: diploma înmînată lui *Arthur* este cea dintîi de acest fel. *"Sper – a glumit premiatul – să fiu bun de saftea!"* (de la dreapta la stînga: Arthur Israelovici, primind din partea lui Al. Mirodan, diploma şi *Minimum*-ul pe ianuarie 1992, Iacob Mihaeli, A. Kandel, Albert Kreigold, trei dintre colaboratorii apropiaţi ai laureatului, şi Batia, binecunoscutul "cerber" al lui Arthur.

Titlul de *"Omul cel mai controversat al anului, din aliaua română"* i-a revenit lui I. Schechter, pentru articolele sale care, după cum ne amintim, au stîrnit discuţii, obiecţii şi uneori scandal. Gurile rele spun "un scandal dorit şi provocat în mod deliberat". Oricum, a trebuit să-i acordăm şi lui o diplomă. Pentru ceremonia de rigoare, el a fost invitat să se deplaseze din Zamenhof 15, unde locuieşte, în Zamenhof 13, unde e sediul redacţiei noastre. Cheltuielile de deplasare le-am suportat noi. În mod cu totul întîmplător, fotograful Dan Pasăre era de faţă, aşa că a imortalizat şi acest moment. La care, alături de Al. Mirodan, au participat colaboratorii noştri, I. Fîntînaru şi Rodica Miletineanu.

PE ANUL 1991

NOI ETC

***** Sugestie pentru turiştii din România**

La doi ani de la schimbarea regimului ceauşist, turiştii din România vin tot aşa cum au venit de-a lungul anilor: fără măcar puţină valută străină – dolari sau altă monedă. Dar acum nu mai au nici o scuză. Acum – nu-i aşa? – fiecare poate cumpăra liber, la bănci sau la bursa neagră, dolari. Adică aşa cum facem şi noi, salariaţii milionari din Israel.

De ce oare ei nu procedează aşa? Bănuim că e chestie de mentalitate. Ei cred că noi, rudele sau prietenii din străinătate, nu avem nici o greutate în a găzdui turişti. De aceea e indicat să le sugerăm să facă un efort şi să cumpere valută, fiindcă aşa face orice israelian cînd pleacă în voiaj în Occident şi chiar în România. Ştim bine că dolarul e scump acolo, disproporţionat de scump, dar nici la noi nu e ieftin.

E mai bine să le spunem dinainte turiştilor să procedeze în felul acesta, decît să ne plîngem în timpul şederii lor aici sau după ce pleacă.

D. Ben

*** Regretatul muzicolog François Schapira, reputat încă la Bucureşti, s-a impus şi aici în ţară, deţinînd funcţia de mare onoare şi dificilă de director al programelor muzicale de la Muzeul Tel Aviv. El a lăsat prin testament o sumă pentru un premiu destinat cîştigătorilor unui concurs al tinerelor talente. De ani de zile are loc concursul François Schapira, şi acum, în ianuarie, a fost o nouă ediţie.

Premiul nu este mare (circa 2000 de şekeli), dar cu aceşti bani s-au putut cumpăra bilete de avion pentru cîştigători spre a participa la un concurs sau la un concert în străinătate. În plus, premianţii au dreptul să dea un recital la Muzeul Tel Aviv şi să fie solişti ai Filarmonicii în Săptămîna artiştilor tineri.

*** După ani de tăcere, avocatul Pinhas Rabinovici, român de-al nostru, da, primul soţ al văduvei lui Moshe Daian, Rahel (nu Ruth), s-a confesat într-un interviu: "Greşeala mea a fost că m-am însurat cu o femeie nepotrivită. Daian nu a fost factorul care a determinat divorţul nostru. În ziare s-a scris că Daian şi Rahel au ţinut în secret relaţiile lor amoroase. Nu-i adevărat. Uneori el venea la noi acasă să ia prînzul."

*** Ghitaristul Baldi Olier, specializat în Spania în interpretarea genului flamenco, şi-a îndrumat fiii pe calea muzicii. "Fiecare reprezentaţie e ca ieşirea toreadorului în arenă", spune el.

***** E plăcut să descoperi...**

... că printre evidenţiaţii de la Industria Aeronautică pe anul trecut, sînt şi patru (sau chiar mai multe) nume din obştea noastră.

Lady first... Simelia Elad, ingineră cu studii la Politehnica din Bucureşti. Specialistă în electronică, ea s-a reprofilat pe aeronautică. Este considerată una din figurile de frunte în domeniu şi a elaborat cîteva proiecte de avioane.

Avraham Lupu, subinginer, de 16 ani la Industria Aeronautică. Şef de secţie cu 12 lucrători.

Mirel Bercovici, inginer mecanic. Participă la lucrările de ameliorare a avioanelor "Phantom".

Oscar Rosenberg, controlor al sistemelor radio şi electrice la avioanele "Astra".

*** Se pare că zvonul pe care l-am consemnat într-unul din numerele noastre trecute, că la Bucureşti s-a iniţiat scoaterea unei reviste evreieşti *Renaşterea*, se adevereşte. Iniţiativa e a unui grup de intelectuali cu o altă prismă decît cea a făuritorilor *Revistei Cultului Mozaic*.

*** *Antologia poeţilor israelieni de limbă română*, scoasă de editura Fundaţiei România, a apărut la Bucureşti prin octombrie-noiembrie, dar încă nu a ajuns în vreo librărie de la noi. Am avut însă ocazia să frunzărim rapid un exemplar adus de un turist. Grafic, antologia este aspectuoasă. Iar iniţiativa editorilor e, s-o mai spunem o dată, admirabilă. Nu putem spune însă, deocamdată, nimic despre calitatea ei literară. Dar frunzărind-o în viteza impusă de acel turist grăbit, am constatat că unele scurte biografii ale autorilor publicaţi sînt umflate în mod ilariant cu date inexacte şi cu merite inexistente. De parcă întocmirea n-ar fi apărut sub egida exigenţelor culturale de la Bucureşti, ci în aerul imposturii de şanţ.

*** Numai regretatul caricaturist Godell a reuşit să publice o cărţulie de amintiri în România, dar cine ştie cu ce compromis. Iluzia că acolo se pot tipări cărţi la un preţ cu mult mai lejer decît în Israel se dovedeşte falsă. Cîţiva scriitori care au luat contact cu editurile româneşti, particulare mai ales, au fost uluiţi de preţurile cerute (în dolari!) şi au renunţat.

*** Raymond Kammerling continuă să trimită presei româneşti din Israel corespondenţe muzicale de la Paris şi din alte locuri europene. Este totdeauna plăcut să le citeşti, fiindcă acest pasionat al muzicii simfonice, de Operă şi de balet, care de mulţi ani

NOI

frecventează, cu eforturi materiale eroice, Festivalul de la Salzburg, are informaţie bogată şi diagnostic artistic exact.

*** Auzim mereu diferite persoane întrebînd de ce oare Shlomo Laiş nu actualizează Dicţionarul ebraic-român pe care l-a scos cu mulţi ani în urmă, împreună cu regretatul Moshe Immanuel. Într-adevăr, de ce? O ediţie nouă, revăzută şi adăugită, adusă la zi cu toate cuvintele şi noţiunile apărute între timp, este în egală măsură necesară aici şi evreilor din România.

*** Două noutăţi din domeniul în plin progres al produselor de carne congelată: mititei româneşti (kebab romani) şi steakuri antricot. Autorul: fabrica de carne Co-Op. De pe etichetă sîntem înştiinţaţi că vitele au fost tăiate sub supraveghere veterinară, iar produsele sînt perfect casher, avînd girul indubitabil al Rabinatului din Tel Aviv.

*** Cîteva veşti, la marea viteză, "de pe teren". La Carmiel, aşa cum citim în "Informaţia" H.O.R.-ului, s-a reluat acordarea de împrumuturi pentru olimii din alia. Suma: 2000 shkalim. Condiţii (recte dobînda): avantajoase. Locul unde te poţi duce cu jalba-n proţap: Clubul H.O.R.–Carmiel. Şi tot acolo, la amintitul club, avocatul Arie Şalev dă consultaţii juridice gratuite (şi cine n-are nevoie de-o asemenea consultaţie?... ba pentru un contract de închiriere, cu fel de fel de stipulaţii tipărite cu literă minusculă ca să nu-nţelegi nimic, chiar dacă eşti profesor doctor de ivrit; ba pentru o moştenire...). Informaţii în legătură cu aceste binevenite consultaţii: zilnic între 17:30–19:30... La Natzeret Illit – citim în buletinul numit "Cadran informativ", clubul H.O.R. a fost mărit şi modernizat; buletinul românilor apare – bravo! – de două ori pe lună (în vreme ce, iertaţi-mă, foaia H.O.R.-ului din Ierusalim nu apare nici măcar de două ori pe cincinal, întrucît carevasăzică nu există), iar treaba cu împrumuturile de 2000 de shkalim merge O.K. Singurul lucru care nu ni se pare O.K. este felul, ciudat, în care d. H. Buium, preşedintele H.O.R.-ului, vorbeşte despre activiştii (inimoşi) care se îndeletnicesc cu fel de fel de treburi. Despre cetăţeanul care s-a îngrijit de mărirea clubului, de-o pildă, d. Buium ne informează că-l cheamă Valentin T. Mulţumind unei voluntare care se-ngrijeşte de apariţia buletinului, acelaşi d. Buium precizează că o cheamă Svetlana T... Acum, e-adevărat că noi, cei de la *Minimum* sîntem capsomani şi ne legăm de fel de fel de nimicuri, însă, stînd strîmb şi judecînd drept, nu e firesc să te întrebi: de ce se aplică tratamentul acesta nazaretenilor cu pricina? Alde Valentin T. n-o fi avînd şi el un nume de familie, de la mama lui de-acasă? Pe dna Svetlana T. (tot T., o fi ceva cu T-ul ăsta?) n-o mai cheamă-n nici un fel în teudat zeut? Sau, Doamne fereşte, oamenii au fost sancţionaţi de la C.C. pe-un an de zile, cu "luarea dreptului de semnătură", pentru deviere de dreapta? Dar să mergem mai departe. La Ashdod (aşa cum aflăm din buletinul *Or-Ashdod*, nr.5/1991), zidarii lucrează la ridicarea, pe strada Aba Hilel Silver, a unui club "în cadrul căruia va funcţiona o bibliotecă, cuprinzînd cărţi în limba română, se vor desfăşura activităţi social-culturale, conferinţe, spectacole etc." Perfect. Aşteptăm inaugurarea clubului; şi ţinem la dispoziţie pentru rafturile bibliotecii un pachet de cărţi din partea lui *Minimum*. În fine, uite că pasiunea (bună, fecundă) pentru tipărirea de foi pe româneşte i-a molipsit şi pe cei din Europa. Prin grija amicului nostru, doctorul Otto Bacalu, din Tel Aviv, am intrat în posesia unui simpatic "Buletin al Asociaţiei absolvenţilor Facultăţii de Medicină, promoţia 1949, Bucureşti" (nr. 1, dec. 1991). Redacţia buletinului se află la Paris (dr. Marie Dimitriu, 26, rue de Vouillé), iar sediul asociaţiei la Tel Aviv (dr. Edith Gaton, rh. Aharon David 17), medicii cu pricina, români şi evrei de-a valma, fiind anti-oligofreni şi, cum vedem, dornici a se înţelege dincolo de rasă şi rasism.

*** Găsim, în cutia noastră poştală de pe Zamenhof, următorul bilet de la profesorul Andrei Strihan, de la Facultatea de Teatru a Universităţii din Tel Aviv:

*"În nota privitoare la Moscu Alcalay (*Minimum, *nr.58, ianuarie 1992, p.23), care, împreună cu Lya Koenig, joacă în spectacolul* Melechet Haim, *e omis numele celui de al treilea actor, tot "de-ai noştri". E vorba de Simon Lev-Ari, actor reputat, director al Arhivei de teatru – Universitatea Tel Aviv, cadru didactic universitar. Deşi venit în ţară la vîrsta de cinci ani, vorbeşte o românească aleasă şi, mai important, nu şi-a renegat niciodată apartenenţa la* trib.

Mi-ar face plăcere dacă s-ar face cuvenita precizare."

Plăcerea e de partea noastră. Cu atît mai mult cu cît talentatul Lev-Ari, departe de atitudini avrumsharirişte şi de alte declaraţii à la "ai mei sînt din Europa de Răsărit", născătoare de greaţă-n suflet, se numără printre oamenii cu şira spinării întreagă.

*** Şi tot în cutia noastră poştală găsim o scrisoare din partea lui Solo Juster, poetul care găzduieşte la domiciliu un

NOI

cenaclu literar cu tradiţie şi care tipăreşte, din cînd în cînd, un interesant buletin numit "Punct":

"Încă o dată (ce-i drept, după cîteva ori) ni se reproşează nouă, cenacliştilor telavivieni, că lipsim "Punct"-ul nostru de semne de identitate ca: director, adresă, preţ etc...

Nu vedem necesitatea.

"Punct" a fost difuzat – strict şi fără plată – numai printre cenaclişti, cîţiva prieteni şi alte cîteva persoane pe care le stimăm.

Puţinele noastre pagini sînt deschise numai celor ce frecventează cenaclul.

Deci Punct. Cu stimă, Solo Juster"

Am înţeles. Niţel surprinşi (totuşi) de refuzul celor cu tipăritura de a comunica opiniei numele directorului şi adresa, ne angajăm să punem punct, la rîndu-ne, maliţiilor colegiale de genul celor sus-amintite, şi să considerăm că foaia cu versuri şi proză este, ca să zicem aşa, "de uz intern", nedestinată publicităţii.

*** Fragment dintr-un interviu acordat de istoricul literar din Ierusalim, dr. Leon Volovici (autorul cărţii recent apărute în Anglia despre intelectualitatea românească din anii '30), lui Ioram Segal de la "Viaţa noastră" (3 ian. 1992).

Un fragment menit să te ajute a înţelege uluitoarele fenomene *oligo* din Bucureştiul zilelor noastre:

"**Întrebare:** *Multe pasaje din cartea d-tale par a se referi direct la fenomene întîlnite în România de azi. Cum explici reînvierea antisemitismului, mai mult sau mai puţin intelectual, într-o ţară practic fără evrei?*

Răspuns: *Evrei mai sînt în România, dar desigur nu procentul populaţiei evreieşti provoacă reacţiile la care te referi. Propagandiştii antisemiţi se pot descurca destul de bine, cum ştim, şi fără evrei. Oricum o prezenţă evreiască vizibilă, "palpabilă", dă mai multă substanţă sloganurilor despre "primejdia dominaţiei evreieşti", şi nu ar fi exclus să ajungem la situaţia primarului antisemit din piesa lui Mirodan: într-un oraş părăsit de evrei, primarul "închiriază" un evreu, ca să poată justifica în continuare o ideologie întemeiată pe antisemitism."*

*** Cu ocazia alegerii lui Butrus Rally în funcţia de Secretar general O.N.U., Raya Iaglom, preşedinta "Wizzo", îşi aminteşte: *"Cîndva am luat cina la familia Butrus. Ni s-a servit o supă şi am ţinut să-mi exprim satisfacţia: «Ce gustoasă e supa de roşii!», iar Butrus a precizat pe loc: «Nu sînt tomate, sînt creveţi.» Maria-Lea, soţia sa evreică, a sărit ca arsă, de teamă să nu producă un incident pe chestia caşrutului: «Nu-s creveţi, e supă de roşii!»"*

*** Deputatul Micha Harish, secretar general al Partidului Muncii (şi patron "pe linie de partid" al Harakevetului), a împlinit 55 de ani. Colegii de birou de la cece l-au sărbătorit... cu o tortă şi, cu această ocazie, au ţinut să-i precizeze că, la vîrsta aceasta, nu se mai poate considera membru în "garda tînără" a partidului. Shimon Peres a venit anume în biroul lui Harish să-i strîngă mîna. I-o strîngem şi noi. Şi-am fi gata să i-o strîngem mai tare, dacă Micha (recte Mişu timişoreanul) nu ar evita, cît se poate şi cum se poate, să precizeze că e de felul său din *alia*.

*** Povestea lui Herşcu Grinberg am citit-o de curînd, în paginile revistei ebraice *Haolam Haze*. De fapt, povestea lui a început cu doi ani în urmă, cînd întreaga presă a scris despre Vera, fiica lui, care a descoperit că tatăl ei şi-a bătut joc de trupul ei, a îndemnat-o să fure şi aşa mai departe. La tribunal nu s-au găsit dovezi suficiente ca Herşcu Grinberg să intre-n puşcărie şi, în censecinţă, dosarul a fost închis. Dar Vera e convinsă că dosarul a dispărut în mod misterios. În orişice caz, ura faţă de *babacul* ei nu s-a stins: *"Îţi doresc ca toată viaţa să trăieşti în singurătate, ca un*

Peres şi Micha Harish

NOI

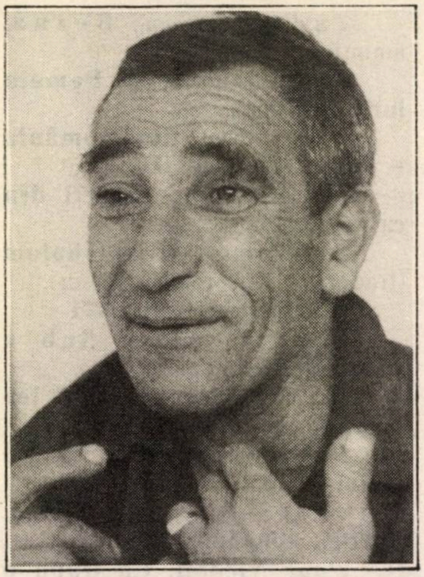

Herşcu Grinberg

cîine vagabond." Pe Herşcu Grinberg, instalator de profesie, cele trăite îi rod sufletul. El vrea să-şi "purifice" numele, pretinde de la avocata Verei suma de 360.000 shekeli. El vrea, vorba lui Caragiale, să-şi repare onoarea lui de familist...

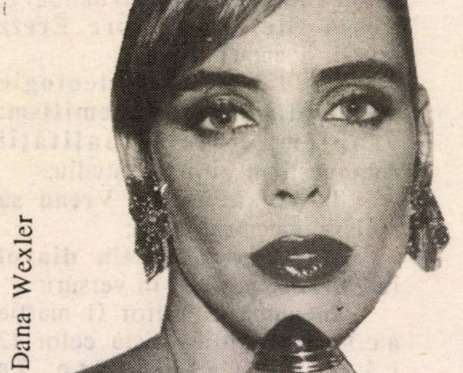

Dana Wexler

*** Cum se poate comercializa un parfum nou? Într-o sticluţă în formă de inel cu diamante. Manechina aleasă pentru lansarea produsului este Dana Wexler, care, privind inelul, a exclamat: *"E mişto!"*

*** Deputatul Avraham Poraz este considerat drept unul dintre cei mai activi parlamentari. Ultima sa propunere de lege se referă la o chestiune aparent minoră (ba poate chiar *minoră*), care ne interesează pe noi toţi: cîte cadouri şi la ce sumă putem aduce din străinătate. Suma fixată la 100 de dolari în urmă cu zece ani nu mai corespunde cu realitatea de azi. Poraz propune 250 dolari. Deputatul Uriel Lin (de la Likud) este de acord cu părerea lui Poraz. Noi, aşişderea.

Poraz

*** Umblă zvonuri că ambasadoarea Israelului în Portugalia, Colette Avital, acţionează pe toate căile să fie ea aceea care va crea relaţii diplomatice cu Angola. Succes!

*** Mereu tînără, mereu foarte pusă la punct, mereu cu o siluetă de balerină, mereu simpatică, dna Esther Rubin, văduva pictorului Reuven Rubin (primul ambasador al Israelului la Bucureşti), a înmînat luna trecută, la hotel Sheraton, premiile acordate de *Jerusalem Post* cîtorva "eroi locali"; adică unor persoane pe care cititorii gazetei le-au elogiat pentru înfăptuirile lor în felurite domenii de activitate.

Sheraton
שרתון תל אביב
Sheraton Tel

Rubrică realizată de BEN YAACOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

* * *

UN CEAI LA "ARCADIA"

Deşi club care se vrea de stil englezesc, în după amiaza aceea friguroasă de sfîrşit de decembrie la "Arcadia" s-a băut ceai dintr-un samovar adus de la Moscova. Nu adus special, fireşte. Adus mai de mult, de un turist. Această stridenţă rusească într-un club englezofil a fost acceptată numai pentru că s-a găsit cineva care să ia de pe un raft o carte de Dickens din care am aflat că autorul "marilor speranţe" era mort după samovare ruseşti. Avea o colecţie.

Ceaiul a încălzit repede asistenţa şi atmosfera. S-a pus întrebarea: Despre ce să nu discutăm? S-a hotărît în unanimitate: Nu despre Croaţia şi nici măcar despre Bosnia şi Herţegovina. Nici un cuvînt despre colesterol. Nimic despre plictiseala transmisă la televiziune. Nici despre de ce Marcel Aderca, fiul lui Aderca, nu a plecat la Craiova, la sărbătorirea centenarului Aderca... Atunci s-a pus întrebarea: Dar despre ce să discutăm? Propunerea, supusă la vot universal şi acceptată, a fost: e atît de frig încît putem discuta despre orice.

Drept care s-a încins o discuţie contradictorie despre Croaţia, colesterol, plictiseala de la televiziune precum şi despre de ce nu a plecat la Craiova, cum era normal, cum era cel mai normal, Marcel Aderca... Dar cînd să se tragă o concluzie, nu s-a mai tras fiindcă samovarul a început să fluiere. Prilej pentru un doct să se lanseze într-o dizertaţie despre rolul samovarului în cultura clasică rusească. Cică pe bătrînul Tolstoi samovarul îl enerva, considera că îl face pe mujic să fie pasiv. Dostoievski, în schimb, se deslipea greu de lîngă samovar căci se "droga" cu ceaiuri tari, negre. Cehov a adus, simbolic, samovarul în toate piesele iar Ceaikovski avea în gînd un balet "Samovarul de aur".

- Dar cum au ajuns englezii să bea ceai? s-a întrebat.

Nimeni n-a ştiut să răspundă. S-a stabilit să se cerceteze chestiunea. S-a alocat şi un fond pentru aceste cercetări.

Pe urmă s-a intrat în şedinţă secretă, ca la francmasoni.

După şedinţa secretă, în timpul căreia tot ceai s-a băut, numai ceai, arcadiştii (aşa se auto-alintă membrii clubului "Arcadia") au format o delegaţie ad-hoc care a pus gazdei această problemă de viaţă şi de moarte: Cu ce trataţie ne poţi servi? Gazda a făcut feţe-feţe deoarece, fiind vegetariană, nu ne putea trata decît cu un colaj de legume. Atunci, spre a spulbera jena care s-a aşternut, un enciclopedist a spus gazdei "Bravo! Excelentă idee!" şi a atras atenţia publicului că într-un conclav de literaţi, o salată vegetală este cea mai nimerită trataţie. "Pentru valoarea poetică intrinsecă a legumelor", a subliniat enciclopedistul. Şi mi s-a lansat omul într-o dizertaţie plină de informaţii revelatoare:

- Poate nu ştiţi, onoraţi şi cucernici arcadişti, dar morcovul, sfecla, salata au fost un prilej pentru Hoffmann de a scrie nişte savuroase diatribe contra filosofiei lui Schelling. Cartofii încolţiţi au dat unui poet notoriu inspiraţia de a revela maternitatea în regnul vegetal.

- Serios? s-au mirat în cor arcadiştii carnivori.

- Cum vă spun, a spus enciclopedistul. Mai mult: Anton Pann şi spaniolul Quevedo au cîntat ceapa şi fustele ei.

- Nu mă omorî! s-a rugat o arcadistă geloasă.

- Stai puţin, soro! ascultă: Virgiliu şi mai toţi poeţii bucolici au cîntat fructele iar Ilarie Voronca, poetul, da, a evocat legumele de pe tarabă. Tot aşa în literatura română s-a cîntat bulionul care fierbe în cazan şi băşicile pe care le face magiunul.

În timpul acestei prelegeri savante gazda a apărut cu toate zarzavaturile evocate, în castroane chinezeşti. Toţi s-au repezit cu o poftă pantagruelică în acele castroane, după care s-a convenit că informaţia literară şi, în general, cultura au meritul de a ne apropia de natură prin interpuşii ei legumicoli.

La desert s-a abordat chestiunea premiului instituit de clubul "Arcadia" pentru cea mai bună carte a ultimilor doi ani. S-au luat hotărîri delicioase. Toată lumea a fost de acord că premiantul se va linge pe degete.

M.G.

CĂRŢI, MULTE CĂRŢI ÎN CONCURS PENTRU PREMIUL CLUBULUI *ARCADIA*

Am anunţat în numărul nostru trecut că noul club *Arcadia* (organizator: I. Schechter) a hotărît "să iasă în lume" cu un premiu pentru cea mai bună carte israeliană, scrisă în româneşte, în ultimii doi ani. În viitor, premiul se va acorda pentru o carte din producţia unui singur an.

Acest concurs este conceput după formula întrecerilor... sportive, adică în mai multe faze, cu sferturi de finală, semi-finală şi finală (o formulă utilizată, cum ştim, la decernarea premiilor *Oscar*). În prima fază, juriul va face o selecţie din următoarele

Cărţi apărute în 1990:

Moshe Olier, **Coincidenţe**, nuvele;

S. Săveanu, **Dragostea mai tare ca moartea**, roman;

Solo Juster, **Surîsul apelor**, versuri;

Mirel Brateş, **Zaţ**, roman;

M. Săucan, **Izidor Mînecuţă**, proză;

Mircea Aristide, **Fata primarului**, satiră;

Tudor Savin, **Beznă**, amintiri;

Tania Lovinescu, **Femeia lui Lot**, roman;

Moşe Maur **din România – omul, viaţa, datoria;**

Noemi Pavel, **Elegii din casa părăsită**, versuri;

Sh. Carmel, **Miţela halom** (traducere în ebraică), versuri.

Cărţi apărute în 1991

Geta Berghoff, **Sub o zodie sumbră**, roman;

Natan Feldman, **Al 5-lea anotimp**, versuri;

Solomon Şapira, **Să nu uităm**, memorialistică;

Paul Kidron-Cojocaru, **Roadele timpului**, versuri;

Paul Nicolai, **Ca după o lungă absenţă**, versuri;

Marius Mircu, **Dosarul Ana Pauker – Iosif Chişinevschi**, documentar;

Godell, **Viaţă de caricaturist, ziua vesel, noaptea vesel, nicicînd trist**, amintiri;

Clara Pechet, **Carte de vise**, versuri;

Harry Shoshani, **Măşti**, versuri;

Iehuda Evron-Nachberg, **De la Ştefăneşti spre Eretz Israel**, documentar;

Leon Volovici, **Ideologie naţionalistă şi antisemitism: problema intelectualităţii româneşti în anii '30**, studiu;

Israel Rosenthal, **Vreau să trăiesc**, memorialistică;

Carol Berman, **Un diavol în paradis**, parodii în versuri;

În numărul viitor (1 martie a.c.) vom publica lista celor 12 cărţi... calificate în sferturile de finală. Apoi, în numărul din aprilie – lista celor 6 cărţi calificate pentru semifinale. În numărul pe mai – lista celor 3 finaliste. Iar în numărul din iunie – cîştigătorul premiului *Arcadia*.

●

OPHIR-KEY TOURS
DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN
SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN

VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE PENTRU ORICE FEL DE EXCURSIE ÎN STRĂINĂTATE

NOI

se zvonește că...

...personalitatea pe care și-au pus ochii cei de la H.O.R. pentru a prezida plănuitul prim Congres internațional al evreilor din România este Lionel Stoleru, ministru secretar de stat pentru Plan în guvernul francez.

"*Stoleru* – ar fi mărturisit zîmbind Arthur Israelovici într-un tête-à-tête cu Uri Eliav, Albert Kreigold și Iacob Mihaeli – *este bun ca să conducă acest congres, fiindcă, în afară de cartea sa de vizită politico-socială, el are și însușiri reale de... dirijor.*" Ceea ce este adevărul-adevărat. Iată-l aici pe Stoleru dirijînd o lucrare de César Franck la Rueil-Malmaison, Franța.

...după ce se supărase foc, în urmă cu cîteva luni, pe Uri Eliav, din pricina unei declarații cu iz critic a *ciobanului* la adresa Eminenței Sale, rabinul Rosen, aflat zilele acestea în Israel, l-a sunat la telefon pe președintele H.O.R.-ului, propunîndu-i o întrevedere între patru ochi pentru "lămurirea lucrurilor". Întîlnirea a avut loc în apartamentul lui Rosen din str. Uri, din Tel Aviv (acolo unde locuiesc văduva lui Moshe Daian și Esther Rubin), și s-ar fi soldat cu împăcarea celor doi.

...Haim Riemer, redactorul-șef al *Revistei Cultului Mozaic*, ing. Th. Blumenfeld, av. Emil Schechter și alți fruntași ai Comunității din România ar fi hotărît să publice în *RCM* o scrisoare deschisă adresată Rabinului-șef Dr. Al. Șafran prin care își cer scuze pentru boicotarea, ani și decenii de-a rîndul (și, mai ales, în vremea din urmă, după Revoluție) a celui ce a condus, în anii războiului, destinele spirituale ale judaismului românesc. "*Sînt un om bătrîn* – a declarat unul dintre cei sus-numiți, într-un cerc intim, la Ierusalim. *Mîine, s-ar putea să fiu chemat să dau socoteală Celui de Sus. Nu vreau să părăsesc acest pămînt, fără să cer iertare lui Șafran pentru modul inadmisibil în care* Revista *s-a purtat față de el.*"

...propunerea făcută de rabinul Ephraim Gutman guvernului român de a cere extrădarea fostului conducător al "Gărzii de Fier", Horia Sima, aflat acum în Spania, și judecarea lui pentru crimele săvîrșite în zilele rebeliunii legionare din ianuarie 1941, a ajuns (în copie) pe masa lui Felipe Gonzales, primul ministru spaniol; care Gonzales ar fi declarat că, dacă guvernul de la București va înainta o asemenea cerere de extrădare, el o va lua în considerație cu cea mai mare seriozitate.

...Dr. Sergiu Levin, din Haifa, critic literar, este pe cale să înnebunească (și, drept consecință, să se interneze la spitalul corespunzător, din Nord, de boli nervoase). Motivul? El a pregătit, în primăvară, împreună cu scriitoarea Carmen Firan, din București, o *Antologie a poeților israelieni de limbă română*, a predat editurii din România toate textele și prezentările bio-bibliografice de rigoare... și, cînd a văzut cartea, i s-a făcut rău. Printre autorii antologați a apărut, nu se știe cum (mister și cronica întîmplărilor bizare), dna rabanit Debora Landman. "*În nici o fază a citirii, respingerii, adăugirii, consultării etc.* – ne scrie S. Levin – *nu a figurat numele rabinesei D. Landman.*"

...primul Congres de istorie a evreilor-români (decembrie 1991 – Universitatea Tel Aviv) s-a încheiat într-o atmosferă neplăcută, din cauză că orice aluzie a istoricilor evrei la Holocaustul din România a fost respinsă, cu indignare, de către oaspeții români de la București, fiind etichetată drept "*atac împotriva poporului român*". Or, dacă cei cu *refuzul* ar fi fost băieții de la *România Mare*, *Europa* sau *Neamul românesc*, chestiunea nu ar fi mirat pe nimeni. Spre uluirea (și consternarea) generală, însă, printre cei cu "respingerea Holocaustului" s-au aflat istorici luminați, eminenți, ca prof. dr. Șerban Papacostea, directorul Institutului "Nicolae Iorga" și Andrei Pippidi, unul dintre pilonii revistei "europene" și ultra-democrate *22*, organ al "Alianței Civice" din România. Fapt care l-a determinat pe unul din participanții din Haifa la acest Congres să declare amărît: "*Prăpastia dintre noi și intelectualitatea română pe tema Holocaustului este incredibilă, este înspăimîntătoare.*"

• Ei, Evreii

Ei, Evreii, nu ne iubesc pe noi, Românii, și nu iubesc nici pe alte națiii. Ei se iubesc numai pe ei și numai pe ei".

(Dintr-o scrisoare semnată de Nicolae Străjeru, București; în revista "Expres", București, nr. 39/1991)

ophir tours

1992

OPHIR-KEY TOURS
DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN
SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN

DIN ATELIERUL NOSTRU DE LUCRU

... CÎTEVA PROIECTE... CÎTEVA GÎNDURI... ŞI O ÎNCERCARE DE A ÎMPĂRTĂŞI CITITORILOR REVISTEI *MINIMUM* FRĂMÎNTĂRILE NOASTRE DIN ACEASTĂ IARNĂ.

DEŞI AFARĂ PLOUĂ ŞI ÎN BIROURILE DE VOIAJ S-A LĂSAT LINIŞTEA OBIŞNUITĂ DE IARNĂ, DEPARTAMENTUL NOSTRU E ÎN PLINĂ ACTIVITATE.

- PROIECTĂM SEZONUL 1992. Încercăm să ne organizăm mai bine, ne gîndim şi lucrăm cu gîndul să oferim lucruri NOI, de CALITATE, IEFTINE, şi SERVICII ÎMBUNĂTĂŢITE.
- PREGĂTIM BROŞURA DE VARĂ, călătoriile spre meleagurile care credem că vor reprezenta o adevărată ATRACŢIE pentru VARA 92.
- EUROPA OCCIDENTALĂ va fi EXTREM DE SCUMPĂ pentru israelieni. Pe de o parte o ridicare reală a preţurilor hotelurilor cu 20%, pe de altă parte o scădere a $ de 15-20%, vor îndrepta din ce în ce mai mulţi israelieni către DESTINAŢII APROPIATE sau IEFTINE.

DECI EUROPA RĂSĂRITEANĂ VA FI DIN NOU ŞLAGĂR !

- CEHIA, care în ultimul timp şi-a cîştigat un loc binemeritat, VA FI ŞI MAI CĂUTATĂ. Servicii turistice minunate, o ţară extrem de pitorească, preţuri accesibile, costul vieţii extrem de scăzut, precum şi zborurile directe vor face din Cehia UNA DIN DESTINAŢIILE CELE MAI CĂUTATE ALE LUI 1992.

NOI NE-AM PREGĂTIT CU MULT MAI MULTE STAŢIUNI BALNEO, CU ARANJAMENTE COMODE, CU PREŢURI ATRĂGĂTOARE.

- UNGARIA va rămîne în continuare, prin BUDAPESTA, un punct de atracţie datorită frumuseţii oraşului şi a VIEŢII DE NOAPTE extrem de active, dar ÎN COMBINAŢIE CU ALTE ŢĂRI.
- ROMÂNIA, cu toate multele şi măruntele probleme pe care le are, VA CONTINUA SĂ FIE MAGNETICĂ pentru cei care încă se simt bine pe străzile tinereţii, unde toată lumea vorbeşte româneşte şi în mijlocul unei naturi care, oricum, nu-i mai puţin frumoasă decît cea elveţiană.

PREŢURILE, MULT MAI SCĂZUTE DECÎT SPRE ALTE DESTINAŢII, sînt un ingredient în plus.

CA NOI DESTINAŢII, care se vor ridica pe scara preferinţei israelianului: RUSIA şi BULGARIA.

DEOCAMDATĂ ATÎT • URMEAZĂ PE CURÎND • PROIECTE CONCRETE.

INFORMAŢII ŞI ÎNSCRIERI LA FILIALELE NOASTRE DIN
TOATĂ ŢARA ŞI LA TOATE BIROURILE DE VOIAJ
TEL AVIV – Ben Yehuda 32, et. I (lîngă intrarea EL-AL)
Tel: 209755; 209765; 209785 • **IERUSALIM** – Tel. 2227401 –
257777 • **HAIFA** – 673011/2 • **KIRIAT SHMONE** – 940245

ophir tours

LUMEA ROMÂNEASCĂ

ZECE ANI DE LA MOARTEA LUI NOEL BERNARD

Un gazetar strălucit.

Un om al cărui nume era pe buzele a 20 milioane de români.

O personalitate a cărei moarte, înainte de vreme, rămîne încă învăluită în mister.

Cornel Dumitrescu a evocat, în Lumea liberă, din New York, figura celui dispărut în urmă cu un deceniu.

"Noel Bernard s-a născut la 25 februarie 1925 la București, din mamă germană de religie protestantă și tată evreu român. A urmat cursurile Liceului Luteran din București pînă în vara anului 1940, cînd, la vîrsta de 15 ani și jumătate, a părăsit România, pe care nu a mai revăzut-o niciodată și pe care a iubit-o cu sfințenie pînă la moarte. Este un adevărat miracol cum, deși plecat la o asemenea fragedă vîrstă, a reușit să-și păstreze o limbă românească atît de neaoșă, bogată și corectă. După ce urmează cîțiva ani cursurile Facultății de matematică de la Universitatea din Ierusalim, în Palestina, aflată atunci sub protectorat britanic, pleacă la Londra, unde își definitivează studiile în filosofie și jurnalistică. După absolvire este angajat la Serviciul est-european Secția română a prestigiosului post de radio BBC din Londra, unde rămâne pînă în 1954, cînd a fost numit șef al Departamentului Românesc de la Europa Liberă și va transmite o perioadă de timp sub pseudonimul Ion Cîmpineanu. Îl înlocuiește la conducerea postului pe poetul Al. Gregorian.

În 1959 părăsește postul și pînă în 1965 funcționează ca șef al Operațiunilor Internaționale la Radio Press International, o agenție particulară de știri cu sediul la Londra. În 1966, la propunerea regretatului director Preda Bunescu, este rechemat la München ca director al Departamentului Românesc al postului de radio Europa Liberă, post ce-l va deține pînă la moartea sa.

Inteligent, dotat cu o excelentă memorie și voce de speaker, cu o putere de muncă extraordinară și devotament profesional, s-a impus în rîndul celor mai de seamă jurnaliști de limbă română, pe care de altfel o vorbea la fel de corect ca și engleza, germana, franceza și ebraica.

Popularitatea sa în rîndul ascultătorilor români a atins o cotă atît de înaltă, încît o anecdotă care a circulat ani de zile în România spunea că, aflat într-o vizită de lucru într-un sat, Ceaușescu întreabă pe un țăran bătrîn dacă știe cine este el. La răspunsul negativ al țăranului, Ceaușescu insistă: "Eu sînt ăla care vorbesc în fiecare seară la radio!". "Apăi, de ce nu spui așa, bată-te norocul - răspunde țăranul - bag seama că tu ești Noel Bernard!".

Împotriva lui acționau trimiși ai Bucureștiului sub înfățișare de diplomați, clerici, ziariști, redactori de televiziune, vizitatori, precum și acei "idioți utili" din exil pe care comuniștii și-i asociau ca "tovarăși de drum" în realizarea scopului lor suprem: înlăturarea lui Bernard de la conducerea Departamentului Românesc. Cu multă subtilitate, Securitatea română a căutat să-l lovească în viața lui particulară, speculînd slăbiciunile omenești de care, ca orice om, nici Bernard nu era scutit. I se imputa apoi, (...) că nu este un bun evreu, că din cauza mamei sale nu a fost educat în cultura și spiritualitatea evreiască, ba mai mult, era găsit vinovat pînă și de faptul că nu era circumcis.

De fapt, Noel Bernard, deși era un agnostic, ceea ce este total diferit de a fi ateu, respecta orice religie și adeseori, în comentariile sale, critica cu vigoare regimul de la București pentru persecuțiile religioase și lipsa libertății de credință, indiferent dacă era vorba de ortodocși, uniți, sectari, mozaici etc.

Datorită acestui fapt, Bucureștiul și-a întețit campania de calomnii și de defăimări împotriva lui, atît în țară cît și în lumea liberă, în special în U.S.A., marșînd mai ales pe originea sa evreiască.

În presa aservită din țară continuau să apară articole veninoase împotriva lui și a Departamentului Românesc, care atinsese în vremea sa o cotă maximă de audiență, mult superioară celorlalte departamente naționale. Articolele cu iz de naționalism viciat publicate în presa centrală, dar mai ales în "Săptămîna culturală a Capitalei", căutau, prin titluri insinuante, ca "ViteJII DACI sau ceata lui Papuc", "Pirații undelor de noapte", "Arca lui Noe" etc., să stîrnească sentimente antisemite contra redactorilor în general și contra lui Bernard în special.

În același timp, în presa din exil, anumiți vajnici luptători "anticomuniști" se întreceau în a-l jigni și defăima, prima și cea mai vulgară plăcere a lor fiind de a-i menționa numele real, Noel Bercovici, "numele nemțesc", după expresia unui "neica-nimeni" de la Madrid.

Cei ce l-au cunoscut îndeaproape știu că, contrar aparențelor, Bernard era foarte uman, avea un suflet mare, ajutîndu-i adeseori cu bani din propriu-i buzunar pe noii emigranți.

Cînd Emil Georgescu s-a aflat, timp de trei zile, la hotarul dintre viață și moarte, ca urmare a celor 21 de lovituri de cuțit primite de la doi criminali francezi tocmiți de Securitatea română, Bernard a stat la căpătîiul lui pînă ce a ieşit din comă şi pericolul a trecut. În mărinimia-i sufletească a trecut peste faptul că, doar cu cîteva luni înainte, Emil Georgescu organizase timp de cîteva ore o grevă a redactorilor în faţa biroului său. De atunci au rămas prieteni buni, pe care moartea i-a despărţit pentru o scurtă perioadă, reunindu-i apoi, probabil, într-o prietenie veşnică, într-o lume mai dreaptă..."

Cîteva aspecte interesante despre relaţiile lui Bernard cu lumea literară românească ne-a dezvăluit Monica Lovinescu într-o emisiune de la Europa Liberă:

"(Am spus că) Noel Bernard "intuise" importanţa culturii. Intuise şi pentru că el cunoştea literatura română. Cînd un scriitor român, în trecere prin Paris, voia să-l vadă, lua avionul şi sosea. Marin Preda ne ceruse să-l cunoască. Noel Bernard a sosit imediat. Uneori întîlnirile acestea luau şi o întorsătură comică. La a doua sa sosire în capitala Franţei, Miron Radu Paraschivescu ne înştiinţase din prima clipă că trebuie neapărat să-l vadă pe Noel B. Nu ne va comunica ce are de spus decît reuniţi cu toţii. Era "extrem de important". Şi bineînţeles urgent. L-am întrerupt pe Noel într-o conferinţă. Era foarte ocupat. A lăsat totul şi a luat primul avion. La restaurantul unde ne-am dus să-i vedem pe M.R.P. şi pe el l-am găsit cu uimirea întipărită pe faţă. Ce avea atît de esenţial să-i, să ne, comunice M.R.P.? Mai întîi îi cerea ca Europa Liberă să alcătuiască un juriu de onoare format din... legionari care să-l judece la microfon pe Mihai Beniuc pentru denunţarea la Securitate a unui "camarad" al lor. "Bine, a replicat buimăcit Noel, dar cum o să vină Mihai Beniuc la aşa ceva?" "Nici o problemă - M.R.P.îşi pregătise răspunsul - am vorbit cu Dumitru Popescu, mi-a promis: îl trimite cu forţa." Şi e probabil că în faţa enormităţii propunerii, Dumitru Popescu îşi spusese că nu trebuie contrariaţi zănatecii. Ce-l costa să promită, cînd oricine îşi putea da seama că un astfel de "juriu" nu se poate alcătui la Europa Liberă, că, în general, un post de radio nu se poate constitui nici în tribunal, nici în Nürnberg? Oricine, nu însă şi M.R.P., care ţinea la planul lui.

M.R.P. mai avea să ne înştiinţeze de urgenţă şi asupra marelui pericol ce s-a abătut asupra culturii bucureştene: invazia scriitorilor transilvăneni.

După ce l-am condus împreună la hotel pe M.R.P., prima oară l-am văzut pe Noel Bernard buimăcit: "Voi credeţi că M.R.P.-ul e... în toate minţile?" L-am liniştit: era în toate minţile, numai că minţile acestea erau ale lui, deci de un tip special. N-am mai comentat mult, Noel a sărit în primul taxi să nu-şi piardă avionul: se repezise la Paris între o masă rotundă şi editorialul pe care trebuia să-l înregistreze a doua zi. Şi în care - mai e nevoie să insist? - n-a fost vorba nici de Mihai Beniuc, nici de năvala ardelenilor în cetatea lui Bucur.

...Cînd brusc a început boala ce avea să-l răpună, cu toţii am resimţit-o ca pe o mare primejdie nu doar pentru el, ci şi pentru viitorul Europei Libere. Mi-aduc aminte: ieşeam de la un restaurant cu el. Aprinzînd o ţigare de foi ne-a spus lui Virgil Ierunca şi mie: "Am ceva la plămîni. Sper să nu fie cancer." Am îngheţat. Era cancer. Cînd diagnosticul s-a precizat, Noel a început să aibă bănuieli. Printre emisarii pe care îi tot trimitea Bucureştiul oficial, n-o fi venit vreunul cu nu ştiu ce sistem sofisticat pentru a-l iradia? În ultimele lui clipe devenise o convingere. Doar în ziua cînd vor putea fi consultate toate arhivele Securităţii vom obţine confirmarea sau infirmarea enigmei."

●
H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV
●
TEL: 5466502; 5468444
●

MAMAIA מַאמַאיַה
Restaurant
românesc
GRĂTAR - PESCĂRIE
●
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANTĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 - 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

G. FLORIAN

ÎN LEGĂTURĂ CU MAREŞALUL ANTONESCU

Regretatul poet Florin Mugur îşi începea, în *Luceafărul* din 9 ianuarie 1991, critica televiziunii astfel:

"...*Prima emisiune importantă de* Actualităţi *a anului 1991: 1 ianuarie, ora 20. Drept introducere, motto, avertisment – putem să-i spunem oricum, chiar şi "indicaţii" – servesc cuvintele rostite de Mareşalul Ion Antonescu în 1941. Ce ne îndeamnă Conducătorul, de dincolo de mormînt? Să fim uniţi, toţi românii să lase deoparte tot ce-i poate dezbina şi să participe la efortul comun. Banal, dar just. În ce consta atunci, în 1941, "efortul comun"? Păi, orice om care a deschis o carte de istorie ceva mai veche ştie: războiul, alături de Hitler, împotriva Angliei, a Franţei, a U.R.S.S., ceva mai tîrziu şi împotriva S.U.A. Deci, nici nu mai e nevoie să sublinieze crainicul, cu asta începem noul an: cu un efort de unitate în lupta noastră alături de Hitler! (Luptă care avea să ne coste trei sute de mii de ostaşi pierduţi prin stepele îngheţate ale estului şi care avea să ne ducă la înfrîngere aproape totală). Straşnic început de an! Actuale cuvinte!*

...şi televiziunea română a avut mînă bună! Tot anul 1991 au avut loc Te Deum-uri, parastase, requiemuri, praznice şi comemorări ale Mareşalului Antonescu.

I-au scos în evidenţă simţul de onoare, el refuzînd să-şi calce cuvîntul faţă de Hitler, păstrîndu-se o discreţie sfioasă asupra neînsemnatelor călcări de jurămînt faţă de Carol II şi de Mihai, precum şi cîrdăşia cu Horia Sima.

S-au scris şi emoţionante pagini în care era zugrăvită cu meşteşug psihologic sfîşierea sufletească pe care a suferit-o îm 1940, cînd aliaţii tradiţionali ai României – Anglia şi Franţa – s-au dovedit neputincioşi. Desigur că această zguduitoare dezamăgire l-a îndemnat în 1938 să participe la guvernul antisemit Goga-Cuza, autorul a cîteva legi mîrşave.

Greu de explicat însă e ignorarea a două mari acţiuni ale Cîinelui Roşu (poreclit astfel de colegii săi, probabil pentru înaltele sale trăsături umane), care au uluit contemporaneitatea (Scepticii sau cei care nu ştiu pot consulta ziarele de epocă.)

Prima a fost dispoziţia ca pe Calea Victoriei pietonii care merg de la Sud la Nord să utilizeze un trotuar, iar cei care circulă de la Nord la Sud să utilizeze trotuarul de vis-à-vis.

A doua mare inovaţie a fost interzicerea lipirii pe pîine a etichetelor cu numele brutăriilor. Răposatul a calculat că, dacă se strîng toate bucăţelele de coajă care se aruncă din cauza etichetelor, se pot strînge tone de pîine. Nu s-au economisit tone de pîine, deoarece această chibzuită măsură a fost sabotată de conjuraţia masonică - sionistă - capitalistă - comunistă.

În schimb, am aflat că adevăratul înfăptuitor al actului de la 23 august a fost Mareşalul. Aşa scrie într-o revistă istorică. Nu umoristică.

Dar să nu ne amestecăm noi, venetici, străini, în istoria României. Ne mulţumim să consemnăm doar fapte.

Pe aceeaşi linie, Parlamentul României s-a onorat cinstind memoria lui Antonescu. Între această emoţionantă prăznuire şi solicitarea Camerei Reprezentanţilor şi Senatului american de a acorda înlesniri României, precum şi felurite deziderate de asimilare adresate Parlamentului European, intervalul de timp a fost destul de scurt. Întrebarea este dacă, în cadrul acestor solicitări adresate colegilor din străinătăţi, nu ar fi fost bine să se pomenenască şi de faptul că o dovadă irefutabilă a încadrării în timpurile noi a fost şi smerita comemorare a lui Antonescu în Parlament. Poate aşa s-ar fi obţinut rezultate mai concrete.

De altfel, în această dorinţă a României de a intra în lumea liberă s-a mai pierdut o ocazie mare în 1991. Cîteva oraşe din România au dat numele Mareşalului Antonescu unor străzi – ceea ce este dreptul intangibil al unor edili democraţi.

Respectivele primării ar fi procedat cu tact dacă ar fi căutat o îngemănare cu anume oraşe din Europa. Adică un oraş din Franţa care să aibă o stradă cu numele lui Pétain sau Laval, din Ungaria – Horthy, din Olanda – Seys Inquart, din Italia – Mussolini, din Norvegia – Quisling, din Croaţia – Ante Pavelici, din Germania – Adolf Hitler. (Nu am pomenit despre Finlanda – unde în inima Helsinki-ului există piaţa Mannerheim, deoarece: 1) Spre deosebire de Mobutu, Antonescu, Kim Ir Sen şi alţii, Mannerheim nu s-a auto-proclamat mareşal, ci a fost făcut de alţii; 2) Mannerheim nu a acceptat introducerea legilor rasiale în Finlanda; 3) S-a oprit din războiul contra U.R.S.S. după ce a cucerit ultimul centimetru din Carelia jefuită de sovietici; 4) După ce Finlanda a întors armele împotriva naziştilor, Mannerheim a comandat armata finlandeză; 5) Mannerheim nu a fost niciodată declarat criminal de război – în ciuda stăruinţelor sovietice.) Poate că înfrăţirea cu oraşe ca cele de mai sus ar fi deschis României porţile Europei.

Dar 1991 nu a deschis porţile Europei, căci probabil argumentul Antonescu nu a dat roadele scontate. Rămîne speranţa ca în 1992 stăruinţele României să fie încununate de succes. Probabil că vor fi utilizate în acest scop alte mari figuri de acelaşi nivel, care să ajute la nobilul ţel. Probabil că se va încerca cu A. C. Cuza. Dacă nu va merge nici cu acest savant liberal, se poate încerca în 1993 cu Corneliu Zelea-Codreanu. Şi dacă nici asta nu va ţine, se poate apela la istoria dinastiei Bourbon care a domnit în regatul Napoli şi despre care se ştie că "din istorie n-a învăţat nimic şi a uitat totul".

PESCUITORUL DE *perle*

Logică (sau cauză şi efect)

"S-a contatat că, în pofida faptului că foarte mulţi medici au plecat din ţară, cei rămaşi mai pot fi absorbiţi în muncă."

("Viaţa noastră", Tel Aviv, 1 ian. 1992)

*

Dar în celelalte exemplare?

"Acestea sînt numai cîteva din dezvăluirile făcute în ultimul exemplar al revistei Zahal-ului *B-Mahane.*

("Viaţa nostră", 23 dec. 1991)

*

Scriu din mormînt

"Mă tem că voi deveni cu timpul o maşină de drept... scrie Tocqueville lui Louis Kergorlay încă din 1927. Aş prefera să-mi ard cărţile decît sa ajung aici!"

("22", Bucureşti, nr. 40/1991; pasajul de mai sus, din preţuitul săptămînal bucureştean, nu ne-ar fi atras atenţia în mod deosebit, dacă nu ne-am fi adus aminte că eminentul sociolog francez care a fost Charles Alexis Clêrel de Tocqueville, născut în 1805, a murit în anul 1859.)

S-au urcat în avion fără să se îmbarce

"La aeroportul Ben Gurion au sosit ieri 47 olim sovietici care au cerut azil politic în Olanda, dar au fost expulzaţi. Grupul a fost trimis în Israel cu un avion închiriat... însoţit de 20 de poliţişti şi poliţiste olandeze. Poliţiştii olandezi i-au transportat cu forţa la aeroport, fără să le dea posibilitatea măcar să se îmbarce."

("Viaţa noastră", 18 dec. 1991)

*

Cititorii pescuiesc perle

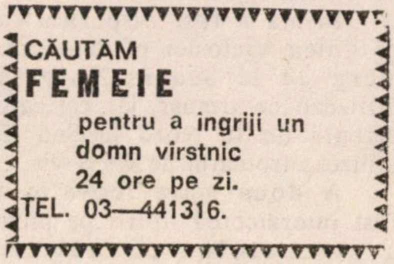

CĂUTĂM
FEMEIE
pentru a ingriji un
domn virstnic
24 ore pe zi.
TEL. 03—441316.

(Anunţ apărut în "Viaţa noastră" din 16 dec. 1991; perla a fost pescuită de dna Clara Avram, din str. Bialik 113/5, Beer Sheva. Comentariul dnei Avram: "Veşti bune! Cîte ore o fi avînd zîna despre care se vorbeşte în anunţul de mai sus?")

*

În nuvela "Despre gemeni" a lui Noemi Powells (*Minimum*, nr.59, pag.64), în penultimul paragraf al primei coloane, pescuim o "perlă" provenită, probabil, din traducerea literală din engleză:

"– Am procedat urgent, chemînd şeful secţiei..." Verbul "a proceda" este impropriu folosit aici (ar fi fost mult mai natural "Am acţionat cît de urgent"), şi, în orice caz, nu se procedează "chemînd", ci se procedează "la chemarea şefului".

Apreciind fair play-ul invitaţiei care declară *Minimum* drept teritoriu deschis "pescuitului", rămîn al dumneavoastră fidel cititor,

Dr. Andy Rosin
Str. Itzhak Sade 1476/9 Afula Illit

Aşa cum am comunicat în numerele noastre trecute, cititorii care ne vor trimite perle pescuite în presă (inclusiv – repetăm – în *Minimum*!) vor primi drept premiu cîteva cărţi aparţinînd scriitorilor israelieni de limbă română. Cele dintîi pachete cu asemenea cărţi au plecat la Beer Sheva, pe adresa dnei Clara Avram şi la Afula Illit, în direcţia dlui dr. Andy Rosin.

Comemorare şi amante

La împlinirea a zece ani de la decesul său, Moshe Dayan a fost omorît post-mortem în presa din ţară. S-a scris din nou şi cu mai multă incisivitate despre răspunderea lui pentru eşecul de la începutul războiului de Yom Kipur, despre evadarea sa oportunistă din Maarah în guvernul Likudului, despre amante şi despre antichităţile pe care şi le-a însuşit.

אולמי
SALOANELE
VENUS
אולמי ונוס בע"מ
TEL AVIV, str. Itzhak Sade
(colţ cu Hamasgher) nr.48
Tel. 03/5622622 • 03/5622623

PENTRU EVENIMENTELE
CELE MAI FRUMOASE
DIN VIAŢĂ

NUNTĂ – BAR(BAT) MIŢVA
BRIT (BRITA)

Ca deobicei, renumite prin
solicitudine şi calitate
fără concurenţă

• Strict caşer •

Au mai rămas cîteva date libere
pentru lunile
februarie, martie, aprilie

Preţuri rezonabile,
pentru toate pungile

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

• Am luat în serios toate mirajele

"...Din cînd în cînd, veneau oaspeţi din Occident să se mire de pasivitatea noastră, să-l curteze pe Ceauşescu şi să ne vorbească despre libera circulaţie a persoanelor, ca parte inalienabilă din drepturile omului. Şi a venit revoluţia. Românii au primit paşapoarte. Destul de repede, din nefericire, de parcă am fi într-adevăr fără noroc, am trecut, însă, de la entuziasm la o stare foarte rea. Încît am început să îngroşăm şi noi valul de "năvălitori" din Est, care s-a pus în mişcare să asalteze noua Romă (...). Pentru prima dată de-a lungul istoriei noastre ne-am schimbat condiţia. Din invadaţi, am devenit "invadatori". Plini de complexe şi de iluzii, am luat în serios toate mirajele care au populat frustrările noastre, decenii la rînd. De aici n-a mai fost decît un pas pînă la un adevărat exod, devenit endemic în tot estul Europei, însă plin de surprize dureroase, parcă, mai ales pentru noi românii.

Era normal, probabil, ca Occidentul să se sperie. Şi Roma s-a speriat pe vremuri. De aceea s-a şi încins cu ziduri de apărare. Au urmat măsuri drastice, pe care în parte le-am priceput, chiar dacă le-am resimţit ca pe o recunoaştere tacită a fariseismului vorbăriei despre libera circulaţie a persoanelor. Dar nu ne-a fost deloc uşor să înţelegem că am devenit cu toţii, în ochii occidentalilor, suspecţi. Orice ambasadă apuseană unde cerem vize vede în fiecare dintre noi un pericol. Un posibil imigrant. Un invadator. De aceea trebuie să dovedim că ne vom întoarce la sărăcia noastră. Altfel, nu primim viză. În plus, trebuie să garanteze cineva că nu vom deranja cu nevoile noastre bunele oficii apusene. Noua Romă e foarte prudentă cu noii barbari. (...) Noua Romă, care ne mai dă, din cînd în cînd, lecţii de "spirit universal", de toleranţă, nu se jenează să fie xenofobă, cînd e vorba de "pegra din Est". Iată-ne, deci, în situaţia de minoritari ai Europei! Pe multe străzi din Occident, românii sînt vînaţi de foştii oratori pe tema liberei circulaţii a persoanelor şi întrebaţi ce caută. Ce să căutăm? Uneori, uităm că nu numai copacii au rădăcini. Dar nu din această pricină sîntem văzuţi rău, ci fiindcă punem în pericol civilizaţia occidentală cu "sălbăticia" noastră, cum s-a exprimat un domn de pe malurile Senei (...).

Soarta ne-a rezervat şi această experienţă. Să ne vedem priviţi ca indezirabili în casa altora, după ce noi am dus ospitalitatea pînă la ridicol; să descoperim că poţi să inspiri adversitate, chiar ură, numai fiindcă eşti "străin", deoarece aduci cu tine morbul nefericirii şi violenţelor de care suferă Estul; să ne convingem că profeţii liberei circulaţii a persoanelor au devenit xenofobi; pe scurt, să constatăm că, după ce am cunoscut toate formele de frică, provocăm frică. Occidentul e dispus să reflecteze, eventual, la ce poate face pentru noi, cu condiţia să stăm acasă. Dar asta-i altă poveste, de care voi vorbi, poate, altădată..."

(Din articolul "Cine sîntem?" de Octavian Paler; în "România liberă", Bucureşti)

• Tökes: Transilvania nu aparţine României

"Atitudinea acestui episcop de 38 de ani (Laszlo Tökes) conţine însă uneori elemente de ambiguitate. Deşi afirmă că reprezintă interesele României, domnul Tökes nu ezită să afirme că «Transilvania nu aparţine României, ci celor care o locuiesc.» Or, această regiune, atribuită într-adevăr României, după primul război mondial, este cu toate acestea teritoriu românesc.

Un alt echivoc: în timpul vizitei sale la Paris, Laszlo Tökes a fost oaspetele ambasadei Ungariei, afirmînd că n-a avut timp să-i întîlnească pe diplomaţii români, şi precizînd de asemenea că aceştia din urmă «nu reprezintă interesele minorităţii maghiare.»"

(După "Europa liberă")

• Tarifele poştale: aiuritoare

"Semnalez (...) o primejdie pur şi simplu aiuritoare. De curînd tarifele poştale au fost exorbitant majorate. Ele privesc, din păcate, şi expediţia cărţilor şi revistelor în străinătate. Practic, expediţia unei cărţi sau reviste româneşti în străinătate depăşeşte sensibil preţul lor, tot în lei. Să ofer cîteva exemple care fixează primejdia fenomenului. Editura Minerva a încheiat, în vară, un contract pentru vînzarea unor cărţi în Israel, în condiţii relativ avantajoase. Partenerul ne-a trimis banii (în dolari), editurii revenindu-i obligaţia de a-i expedia cărţile. Pentru un colet de 190 cărţi, de greutate mică, taxa de expediţie a reprezentat suma de 22.000 lei. Şi, menţionez, aceste cărţi erau din colecţiile "Biblioteca pentru toţi" şi "Arcade" (colecţii tip Poche), preţul fiecărui volum variind între 15-49 lei. Expediţia ajunge să ne coste mai mult decît preţul unei cărţi. De curînd am fost nevoiţi să trimitem unui autor din Cehoslovacia drepturile de autor (în cărţi) pentru o ediţie îngrijită, la Ed. Minerva, de un cărturar din Bratislava. Costul expediţiei a fost de 22.400 lei (preţul cărţii, 96 lei). O carte, de peste **un kg.,** trimisă Editurii Minerva de o editură germană pentru consultare și returnată a costat 2.500 lei. În date generale, situația e următoarea. Expediția unui colet simplu pe CFR sau vapor de 1 kg. carte către țări europene costă 1.292 lei, iar recomandat 1.402 lei. Același colet de 1 kg. carte expediat în S.U.A. – simplu – costă 2.065 lei, iar recomandat sau par avion 4.250 lei. Adaug (e util) că într-un colet de 1 kg. intră nu mai mult de două cărți a căror valoare actuală nu depășește, probabil, 500 lei. Tot atît de alarmantă e situația expedierii revistelor literare și de cultură. Expediția unei reviste (în greutate de 50-100 grame) într-o țară europeană de vest costă, simplu, 160 lei și, recomandat, 314 lei. Iar în America de Nord 160 lei și, respectiv, 391 lei. Iar prețul în lei al unei astfel de publicații nu depășește, deocamdată, 15 lei.

Cum spuneam, situația e aiuritoare și primejdia, catastrofală.

(Din articolul "Domnule ministru Chirică, fierbem cartea românească în suc propriu?" de Z. Ornea; în "Adevărul", București)

● Nu mai puneți dolari în plic!

"Într-un interviu acordat cotidianului "Adevărul de Cluj", domnul Petre Moldovan, directorul Direcției de poștă Cluj, a făcut cîteva dezvăluiri legate de violarea corespondenței, mai ales a celei venite din străinătate. (...) Unul dintre mobilurile deschiderii scrisorilor venite din străinătate era eventuala valută trimisă în acest mod. O funcționară de la Oficiul din Mănăștur, deschizînd un astfel de plic, a găsit 150 de lire, și-a însușit 100, iar 50 le-a lăsat pentru destinatar, care primise, liniștit, plicul sub semnătură..."

(Din articolul "Cine violează corespondența" de Virgil Lazăr; în "România liberă", București)

● Noi consilieri culturali români pe glob; inclusiv la Tel Aviv

"În fine, o veste îmbucurătoare: ministerul de externe s-a hotărît să numească în funcția de atașați culturali oameni adevărați de cultură și nu securiști semidocți. Aflăm că un prim grup de scriitori a și fost numit: cunoscuții romancieri Eugen Uricaru și *Mihai Sin* la Atena și, respectiv, *la Tel Aviv*, excelentul hispanist Andrei Ionescu la Madrid, romancierul timișorean Gheorghe Schwartz la Budapesta, poetele Grete Tartler și Ioana Ieronim la Viena și, respectiv, la Washington, Gabriel Gafița la Londra. Nu putem face decît urarea... la mai mulți!"

(După "Europa liberă")

● Sandu Sticlaru face chei

"...Răsfoind pagini de celuloid, găsesc că unul din actorii de film ce-au strălucit des pe pînză în anii '60-'70, în acea parioadă fastă, totuși, pentru cinematografia română, a fost Sandu Sticlaru. Ca o admiratoare înamorată și neliniștită, încep să-l caut. Știam că e la pensie, dar mai știam ceva: că din anul 1989, pe strada Dionisie Lupu, nr. 51, într-un magazin de jucărie, mic și cochet, face chei pentru cei cu «cheia ce-am pierdut aseară».

– Am venit să vă văd!

– În calitate de industriaș?, mă întreabă el mucalit.

– Și, și, și! Pentru mine, orice-ați face și oriunde-ați fi, sînteți tot acel minunat actor care m-a emoționat de atîtea ori. Și nu numai pe mine!

– Ei, mulțumesc, da... acum sînt alți actori, nici nu-i mai cunosc. M-am rupt. Am alte simțiri, am alte suferinți. Nu mai sufăr că nu mai joc.

– Dar ce-ați fi dorit să jucați și nu ați jucat?

– Nu știu ce să spun. Eu n-am știut să mă distribui.

– Dar ce doreați?

– Nu spun! O să rîzi de mine.

– June prim?

– Ei nu, că tîmpit nu sînt. Un rol ca cele ale lui Humphrey Bogart. Să produc panică cînd intru în scenă. Uite, David Esrig m-a distribuit în "Așteptîndu-l pe Godot". Eu eram "bestia". Am fost fericit.

– Ați avut mare succes.

– Da! Am avut!. Am nimerit-o, de fapt. Nu prea am fost distribuit în roluri în care să nu o nimeresc.

– Partenerul iubit?

– Ramadan.

– Cine era?

– Glumești? Era un actor mare. Uriaș. Vorbea foarte moldovenește. Am jucat cu actori mari. Am jucat și cu George Constantin, cu care m-am înțeles foarte bine. Am un mare respect pentru el, mai ales că într-o perioadă grea nu și-a pierdut șira spinării, ca atîția alții. Mare lucru!

– Dar Vraca?

– ...Avea un glas care nu era de om. Era un Dumnezeu. Era un bun director și un Om. M-a scăpat dintr-o mare belea.

– Politică?

– Să-i spun încurcătură cu oameni politici. El, director. El, Vraca, mi-a spus: «Stai liniștit. Eu sînt lîngă dumneata. Te voi apăra.» M-a fascinat! Ei, ce zici? Este că-n vremurile alea era un act de mare curaj?»

...Intră clienți. Începe un adevărat ritual de protocol. Glume. Vorbește cu cheile, cu clienții. E un vrăjitor, cheile ies fermecate și clienții ies cu zîmbetul pe buze și nespus de fericiți din strada Dionisie Lupu nr. 51.

– Nu-i atît cîștigul, cît faptul că fac ceva, mă privește el printre gene. De fapt, și-a găsit un rol nou, pe care-l joacă cu farmec și strălucire."

(Din articolul "Un actor cu suflet uriaș: Sandu Sticlaru" de

Rodica Mandache; în "Libertatea", 10 dec. 1991)

● "Au vrut să ne vîndă pe 1.500.000 lire"

"Totul a început cînd minora Olimpia B. a primit vizita unei colege care i-a propus o călătorie «la turci» (pentru blugi, adidaşi şi aur). Propunerea a fost acceptată, urmînd ca în seara următoare cele două fete să-l contacteze pe Costel Banu, «peştele» care urma să le «ajute» în această mult visată excursie. Întîlnirea s-a desfăşurat, conspirativ, într-o parcare auto, părţile s-au pus imediat de acord, condiţiile impuse de «peşte» urmînd să fie rezolvate în zilele următoare. Una dintre acestea – cea mai importantă – chiar a doua zi. Pe scurt, o exigenţă impusă de drumul la Bosfor era ca eleva O. B. să fie virgină. Şi era. Da, dar pentru aceasta trebuia să dea o probă cu C. B., altfel... Proba s-a dat şi, după o serie de mici necazuri, s-a plecat, în sfîrşit, în Turcia, unde, sub ameninţările «peştelui», cele două minore au întreţinut – în 14 zile – relaţii sexuale cu peste 100 de persoane.

Cu ce s-a întors Olimpia de acolo? Cu o pereche de blugi, o geacă şi un lănţişor de aur. N-a apucat să se bucure nici de ele, pentru că, la Bucureşti, a fost aşteptată de părinţii lui Banu. Aceştia au deposedat-o de obiecte şi au sfătuit-o să-şi ţină gura dacă nu vrea să aibă necazuri. La sosirea în Rîmnicu-Sărat, cele două au fost imediat preluate de poliţie şi, cu lacrimi în ochi, au relatat întreaga păţanie, probă indubitabilă pentru reţinerea preventivă a lui C. B. Ceea ce a şocat a fost o declaraţie a Olimpiei B.: «M-a forţat să mă prostituez, m-a ameninţat, m-a bătut şi era cît pe-aci să ne vîndă pe 1.500.000 de lire. Ne-a salvat, în ultimul moment, Mihai A., prietenul «peştelui».

Aşa să fie? Noi credem că nu. Au fost speculate ieftin, prea ieftin, naivitatea şi credulitatea lor. Intervenţia lui Mihai A. n-a fost decît o farsă, el însuşi fiind arestat pentru săvîrşirea unor fapte similare."

(Din articolul "Au vrut să ne vîndă pe 1.500.000 de lire" de C-tin Marafet; în "Flagrant", Bucureşti)

⊙ Ministrul de externe şi coafura

"Prin vară, o «binevoitoare» mi-a indicat un coafor din Piaţa Dorobanţi, zicîndu-mi că aparţine unui personaj important. (...) Curiozitatea m-a îmboldit rău de tot şi, cu toată criza financiară, i-am păşit pragul. (...) Şi aflu cu surprindere că ea aparţine domnului ministru de externe Adrian Năstase. (...) Administrator este socrul acestuia, unul din foştii miniştri ai agriculturii de pe vremea lui Ceauşescu, dl Angelo Miculescu.

Cu cele cîteva informaţii obţinute, am început să fac investigaţiile de rigoare. La Registrul Comerţului apare sub numele FEMINA COM SRL şi are două acţionare: dna Irina Miculescu şi dna Ruxandra Georgescu. (...)

Am fost curioasă să aflu şi capitalul cu care au început afacerile.

Dna Miculescu a contribuit cu 520.000 lei, iar dna Georgescu cu 160.000 lei. Se naşte întrebarea, răutăcioasă, desigur, şi fără să fie în concordanţă cu principiile capitaliste, de unde au avut atîţia bani? Răspunsul e clar: din economii. (...)

Afacerile familiei nu se reduc doar la a tunde, a vopsi şi altele în acest domeniu; ne-o dovedeşte taraba aşezată la intrare. De aici vă puteţi aproviziona cu produse deficitare pe piaţa românească: Bonibon, Jelibon, bere la cutie, loţiuni, rujuri şi concentrate de băuturi răcoritoare. (...)

Imobilul a fost închiriat de soţia d-lui ministru de externe, dna Daniela Năstase, fiica d-lui Miculescu."

(Din articolul "Drumul de la comunism la capitalism trece prin coafor" de Nicoleta Roşogai; în "Expres Magazin", Bucureşti)

● Preţuri

"În piaţă, oul a ajuns 11,50 lei (la stat) şi 15-16 lei la particulari (cu un singur ou poţi cumpăra două pîini). Este oare echitabil?!? Cartofii au ajuns la 80 lei kg., fasolea uscată la 100 lei kg,. prunele uscate la 150 lei kg. Merele au atins şi ele 90 de lei kg., iar perele au urcat la 70 lei kg.

Cu ce ne putem încălţa acum:

Ghete bărbăteşti – 2.250 lei şi 3.000 lei (nu cizme, nu şoşoni, nu galoşi); pantofi bărbaţi – 1.550lei, 1.950 lei, 2.650 lei, 3.225 lei 3.340 lei (ceva mai multe modele, dar calitativ şi estetic nu se prea deosebesc unele de altele). Cu 1-2 excepţii, nu te poţi încumeta să te încalţi cu ei pe vreme geroasă. Pantofi sport – 2.700 lei perechea; papuci casă (femei) – 395 lei; pantofi femei – 1.105 lei, 1.450 lei, 1.520 lei, 1.800 lei etc., etc. Unii sînt fără ştaif, alţii fără vîrf. În sfîrşit, nu lipsesc nici cei cu barete sau care pot fi purtaţi la ştrand. Nici măcar un model de cizmă (lungă sau 3/4) ori de gheată. Singura soluţie pentru cine nu poate plăti 13.000, 15.000 sau 17.000 lei pe o pereche: să apeleze la încălţările din iernile trecute. Toate cele amintite le puteţi întîlni la magazinul de încălţăminte din bd. Schitu Măgureanu.

(Din "Libertatea", Bucureşti)

⊙ Medalie

"La iniţiativa Comitetului Secţiei Numismatice a Cercului Militar Naţional, s-a emis pentru prima dată o medalie cu trei mareşali ai armatei române:

ALEXANDRU AVERESCU, CONSTANTIN PREZAN și ION ANTONESCU. Medalia are o semnificație deosebită, legată de 75 de ani de la intrarea țării noastre în primul război mondial și de 50 de ani de la participarea României la cel de al doilea război mondial."

(Din articolul "Medalie aniversară" de col. (r) Ioan Dogaru; din "Adevărul", București)

● Mica publicitate

DORIȚI să vă căsătoriți cu o persoană nordică? Pentru relații telefonați la 42 49 54, 42 37 83.

ROMÂN cu posibilitate de stabilire în RFG, intelectual, vestit internațional, bine situat, necăsătorit, 38 ani, sănătos, chipeș, cult, atent, săturat de singurătate. Caut pentru căsătorie persoană atractivă, frumoasă, zveltă, sănătoasă, dezghețată, cultă, eventual facultate sau studentă, temperament, inițiativă, maxim 28 ani. Interesatele să prezinte la Căsuța poștală 57-104 București: biografie scurtă, fotografie bust și statură, autoaprecierea calităților, visuri pentru viață. Pentru perioada de cunoaștere de 2-3 săptămîni, se asigură transport și sejur de lux.

GRAFICIAN 24/182, doresc cunoștință relații tînără. Eventual nonconformistă (exclus F.S...) Alexandru O. C.P.40 București.

(Din "România liberă", București)

● Decese

Petre Țuțea (89 de ani), filosof, unul din reprezentanții de seamă, împreună cu M. Eliade, Em. Cioran, C. Noica, ai intelectualității legionare din anii '30-'40; la București; Petre Țuțea a scris și publicat puțin; el a lăsat o importantă operă în manuscris: "Antropologie creștină".

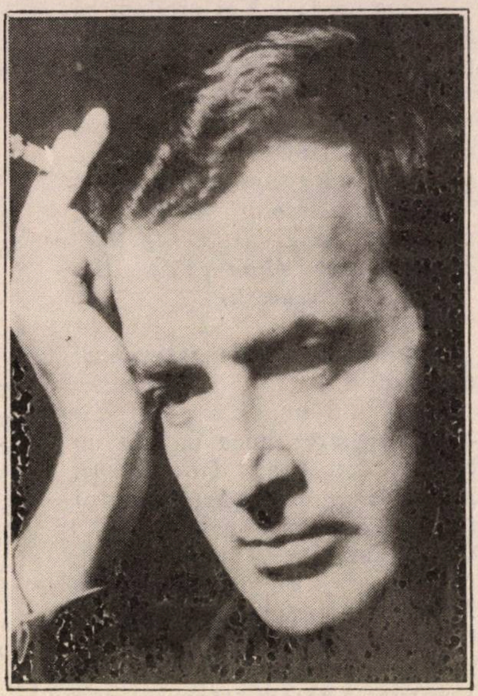

Mihai Berechet (n. 1927, Brăila), actor, regizor la Teatrul Național din București; unul dintre directorii de scenă cei mai importanți ai teatrului românesc din anii '60-'90; la Fayence, Franța. M. B. a fost căsătorit cu actrița Anca Șahighian. Paralel cu activitatea sa teatrală, a fost un excelent memorialist: cartea sa "Caiete albastre", Buc., 1983, evocă cu remarcabil talent de povestitor aspecte semnificative din lumea teatrală a României post-belice.

Leon Levițchi, profesor de limba engleză la Universitatea din București.

Iulian Olariu, grafician.

Vladimir Krasnoselschi, sociolog, colaborator apropiat al fruntașului social-democrat român C. Titel Petrescu, corespondent la Geneva al postului de radio Europa liberă; în Elveția.

●

O CARTE CARE NU TREBUIE SĂ LIPSEASCĂ DIN CASA NICI UNUI CARDIAC

(vezi anunțul de la pag. 55)

A APĂRUT

O lectură pasionantă. O lectură plăcută. O lectură care-ți îmbogățește sufletul

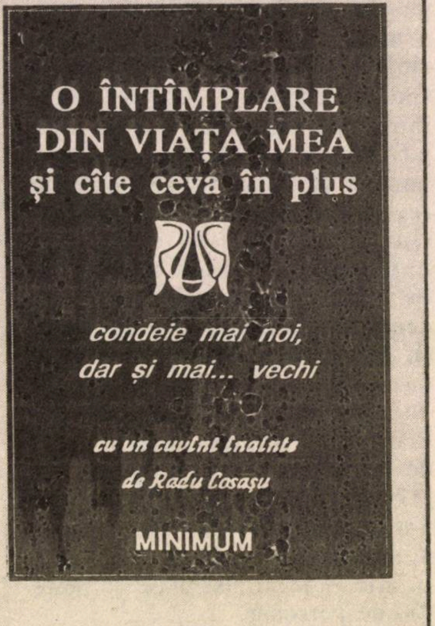

O ÎNTÎMPLARE DIN VIAȚA MEA
și cîte ceva în plus

condeie mai noi, dar și mai... vechi

cu un cuvînt înainte de Radu Cosașu

MINIMUM

Povestiri, schițe, momente, amintiri.

■

18 autori... 18 experiențe:

Geta Berghoff, Gad Calmgran, Norbert Călin, Anda Chilischi, Rahel Cohen, Dali Feldman, Mosari Goldenberg, Paul Kidron, Al. Mirodan, Moshe Olier, Israel Rosenthal. Norbert Schmetterling, Gina Sebastian-Alcalay, Ion Știubea, Izidor Vais, Viorica Weissman, Adrian Zahareanu, Iacob Zimbler.

Volumul poate fi procurat trimițînd un cec de 25 (douăzeci și cinci) de shkalim la *Minimum*, P.O.B. 11472, Tel Aviv - sau la librăriile "Lepac".

CE MAI FACE STEFFI GRAF?

JACOB POPPER
München

Steffi

Aceasta este întrebarea pe care mi-o pune, într-un post-scriptum al ultimei sale scrisori, un amic al meu din Israel: o întrebare care, se cuvine s-o spun de la început, nu prea îi mai ispiteşte pe cei 80 de milioane de cetăţeni ai Germaniei reunite, spre deosebire de aceiaşi 80 de milioane care erau de-a dreptul obsedaţi de ea pe vremea cînd erau împărţiţi în două state antagoniste. Iar de Alexander Mronz, principele consort al lui Steffi, ce să mai vorbim! Nici că-i mai pasă cuiva de relaţiile dintre aceşti doi profesionişti ai sportului alb. Şi aceasta nu numai pentru că sus-numitul s-a rostogolit în anii din urmă pe locul o sută şi nu mai ştiu cît al listei jucătorilor de tenis din lume...

CINE ŞTIE CÎŞTIGĂ !

Altele sînt chestiunile care-i frămîntă pe nemţi, de cînd circulă, tot mai insistent, zvonul că sînt pe cale de a deveni din nou o mare putere. "Dacă aşa stau lucrurile, cum trebuie să ne comportăm? *That is the question*!" Dat fiind că încă n-au primit de la autoritatea de stat nici o indicaţie în acest sens, problema îi transpune într-o stare de hamletiană perplexitate, cu atît mai chinuitoare, cu cît în anumite capitale – la Belgrad, bunăoară, dar chiar şi la Paris, ceva mai în surdină – se vorbeşte de la o vreme despre "spaţiul vital" pe care Germania ar dori să-l redobîndească în centrul şi sud-estul continentului european. O altă întrebare, la fel de sfredelitoare: ce ne facem dacă dau năvală peste noi un milion, zece, sau chiar o sută de milioane de ruşi lihniţi de foame (ah, ce bine era pe vremea "zidului" şi a altor construcţii edificate de Uniunea Sovietică pentru a ne apăra de fapt pe *noi* de supuşii EI, nu pe *ei* de *noi*, aşa cum se susţinea în acea idilică vreme!). Şi ce ne facem cu droaia de *Osis* (est-germani) care se instalează nepoftiţi la masa noastră şi se înfruptă fără nici o jenă din buna *noastră* stare? se întreabă mulţi *Wesis* (vest-germani). În 1991 s-au strămutat peste 220.000 de inşi din "noile" landuri "vechi". Cîţi vor mai năvăli peste noi anul acesta? Şi cîţi în anii viitori?

Mai sînt şi alte întrebări – mai puţin supărătoare, ba unele din ele chiar amuzante – pe care şi le pun nemţii în clipa de faţă. Unele din ele marchează un soi de concurs cu public, gen *Quitte ou double* sau *Cine ştie cîştigă*, la care sînt îndreptăţiţi să participe toţi urmaşii lui Arminius din Est şi Vest, începînd cu cancelarul Kohl şi terminînd cu pruncii nascuţi pe teritoriul aceste ţări pe vremea cînd ea se mai chema Federală sau Democrată, nu ca azi, Germania punct şi basta... Ea poate fi formulată astfel: "Ce-ar fi să arunc şi eu o privire în dosarul pe care mi l-a întocmit *Stasi* (adică *Staatsicherheit*, cum se chema securitatea aşa zisei "republici democrate germane")? De la 1 ianuarie, jocul acesta se desfăşoară cu girul autorităţii de stat, care a şi dat publicităţii adresa la care trebuie să se înfăţişeze toţi cei care vor să ia parte la el. O voi reproduce şi eu în întregime, pentru eventualii amatori aflaţi printre cititorii lui *Minimum*:

Însărcinatul federal cu documente Stasi (Der Bundesbeauftragte für Stasi-Unterlagen), Behrenstrasse 14-16, Postfach 1199, O-Berlin

O COADĂ DE DOUĂ SUTE DE KILOMETRI

Anul trecut şi-au examinat dosarul *Stasi*, ca să zic aşa, pe şest, 300.000 de nemţi. Anul acesta se prevăd cel puţin 70.000 de cereri lunar! Ne putem închipui ce cozi or să fie: la Berlin la "însărcinatul federal", la Moscova la pîine şi la Bucureşti la orice produs alimentar, numai la dosarele secu nu, că încă nu e voie de la poliţie. Nici nu e de mirare, întrucît în aceste două din urmă oraşe "nu se mai dă" nimic, cel puţin nu la preţuri oficiale. În vreme ce la Berlin, la adresa menţionată mai sus, îşi aşteaptă muşteriii nu mai puţin de şase milioane de dosare *Stasi* care, puse cap la cap, ar alcătui, după cum ne asigură un purtător de cuvînt al instituţiei cu pricina, o coadă de peste două sute de kilometri lungime.

Cam cîţi kilometri vor închipui ele la Bucureşti, atunci cînd vor fi puse – dacă vor fi vreodată puse – la dispoziţia publicului? Nu cutez să sper că se vor bucura în acest improbabil caz de un tratament preferenţial, adică vor putea să-şi consulte dosarele de la securitate fără a mai sta la coadă Mircea Dinescu, Ana Blandiana, Liviu Antonesei şi alţi veterani ai dizidenţei româneşti, aşa cum se întîmplă la ora de faţă în Germania. În această ţară, cîţiva notorii foşti rebeli din amintita tagmă s-au grăbit să se folosească de neaşteptatul privilegiu chiar a doua zi după anul nou. Prozatorul Lutz Rathenow a declarat reporterilor, adunaţi în mare număr la locul cu pricina, că se află acolo numai ""*pentru a stabili că Stasi nu ştia despre el totul*". Probabil că "ştia totul", de îndată ce, înghesuit din nou la ieşire cu întrebări de către reporteri, Rathenow le-a tăiat macaroana cu un laconic "*No comments!*" ("Fără comentarii"). Cunoscuta activistă pentru drepturile omului din fosta R.D.G., Bärbel Bohley, s-a declarat însă încîntată, după ce a aflat că *Stasi* o urmărise peste tot, fotografiind-o chiar şi atunci cînd îşi ducea resturile de mîncare la gunoi şi chiar cînd se aşeza... pe closet şi în alte împrejurări intime.

SOŢUL DĂDEA INFORMAŢII DESPRE SOŢIE

Scriitoarea Sarah Kirsch, notorie nu numai prin operele ei, ci şi prin faptul că a fost ani de zile supravegheată neîntrerupt de o cohortă de 15 agenţi *Stasi*, printre care se numărau şi cîţiva membri ai Uniunii Scriitorilor din R.D.G., a spus că ea s-a îndurat să guste "*din farfurioara cu trufandale*" ce-i fusese pregătită la numărul 14-16 de pe Bergstrasse numai pentru a transforma într-o certitudine impresia că printre "ginitorii" puşi pe urma ei se număra şi securistul literar german nr. 1 Hermann Kant. Mai puţin fericită trebuie să fi fost Vera Wollenberg din "Alianţa verde/90", cînd a descoperit, după treizeci de ani de căsătorie fericită (credea ea!), că propriul ei bărbat alcătuia cu regularitate note informative pentru *Stasi* nu numai despre colegii săi de breaslă, ci şi despre legitima sa soţie. "*Cu toate acestea nu-mi pare rău că mi-am citit dosarul*", a declarat ea presei. "*La fel ar trebui să procedeze toţi concetăţenii mei. Altfel vom rămîne un popor de denunţători*". Un alt dizident de frunte, Reinhard Weissbuhn, imortalizat în fotografia alăturată în timp ce-şi cercetează dosarul, a mărturisit însă că se află "*între Scylla şi Charibda*", cu alte cuvinte, nu ştie ce să facă: să dea sau să nu dea publicităţii ceea ce a găsit în dosar?

OFIŢERII CU ÎNSĂRCINĂRI SPECIALE

Din păcate, în nici unul din dosarele adunate de "însărcinatul federal" nu se găsesc date despre aşa numiţii *I.M.*, adică *ofiţerii cu însărcinări speciale*, infiltraţi de *Stasi* în Germania Federală. D. Axel Navrocki, pus de guvernul de la Bonn să le dea de urmă, ne asigură că numele lor nu a fost trecut nicăieri negru pe alb. Înainte de a fi trimişi în cealaltă Germanie şi alte ţări din Europa occidentală, ei ar fi fost prevăzuţi cu toţii cu *legende*, adică cu biografii fictive impecabile, la adăpostul cărora trăiesc şi activează şi azi netulburaţi. După părerea lui Navrocki, ei vor continua "*să facă intrigi şi să aţîţe spiritele*". Şi totuşi, domnia sa nu crede că aceşti "ofiţeri" vor mai fi în stare să aducă daune apreciabile statului german.

Vreau să sper că aşa va fi! Nu numai în ceea ce-i priveşte pe *I.M.*-ii teutoni, ci şi pe omologii lor trimişi de pe malurile Dîmboviţei pe cele ale Isarului şi ale altor cursuri de apă apusene, dintre care cei interesaţi cred a-i fi identificat pe mulţi, dar dintre care nici unul nu a fost prins pînă azi cu mîţa-n sac şi nici nu cred că va fi prins vreodată...

CÎND CAPUL LUI STEFFI VREA UNA ŞI TRUPUL ALTA

...Şi cu Steffi cum rămîne? se întreabă, presupun, cititorii acestor rînduri.

În ceea ce o priveşte pe "numărul doi" (căci "numărul unu" nu mai e de mult) a tenisului feminin, mă voi mărgini a cita mai jos informaţiile pe care i le-am dat, tot într-un post-scriptum, prietenului meu din Israel:

"*Nu cred că are rost să-ţi faci griji din cauza ei. E adevărat că a mîncat o bătaie soră cu moartea la matchul de dublu mixt pe care l-a jucat în compania lui Boris Becker în Australia, la Perth, în cadrul cupei Hopman. Dar după catastrofa cu pricina, Boris, cavaler ca întotdeauna, a strîns-o în braţe şi a pupat-o după ureche în faţa publicului.*

●

Reconfortată, dar nu pe de-a-ntregul satisfăcută, cred eu, Steffi s-a înfăţişat într-o rochie mini de dantelă neagră atît cît se putea de scurtă şi de decoltată, la un bal de reveillon. Se poate presupune că n-a găsit acolo ce-i trebuia, căci pe la ora unsprezece s-a strămutat împreună cu prietena ei Nadja la un club din Northbridge, unde a dansat pînă dimineaţa. Am impresia că nici acolo n-a găsit ce-i trebuia. Aceeaşi impresie pare s-o fi avut şi reportera sportivă Julia Schramm, care ne informează, într-o corespondenţă apărută în "Die Welt" la 3 ianuaire 1992, că «managerii şi capul lui Steffi vor una, iar trupul ei vrea altceva»."

Ce-o fi vrînd trupul lui Steffi? Numai ea ştie. E posibil să ştie şi Alexander Mronz. Aflîndu-se însă la începutul anului ea în Australia şi el la vreo zece mii de kilometri depărtare, acestuia din urmă nu i-a rămas altceva de făcut decît să aştepte, să spere şi să tacă.

■ *Ce-o fi vrînd trupul lui Steffi? Foto: Radisic*

Măcar odată pe lună petreceţi
la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAŢĂ ARE OMUL"

Aici veţi retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori şi veţi pleca acasă remontat!
Instrumentişti şi cîntăreţi din România – în fiecare seară
Vă aşteptăm cu plăcere!

● DANS
● ANTREN
● VOIE BUNA

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz,
pînă după miezul nopţii (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.

● IAFFO – Str. Yeffet 101 ● Tel. 867803 ●
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

ADI TOURS
TEL AVIV, STR. ALLENBY 111
PASAJ TAMAR,
TEL.: 625406; 623650; 624753; 5661533; 5662527
POB. 408, TELEX 35431; FAX 03:376898

E. WEISS
AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT DE
ALIAUA ROMÂNĂ

CONTINUĂ SĂ VĂ STEA LA DISPOZIŢIE CU CELE MAI AVANTAJOASE
OFERTE TURISTICE ÎN TOATĂ LUMEA
● CALĂTORII şi EXCURSII în EUROPA, AMERICA DE NORD şi SUD
● PREŢURI CHARTER ACCESIBILE TUTUROR!!!
● PENTRU CEI CE PLEACĂ ÎN ROMÂNIA – PREŢURILE sînt REDUSE
● ACORDAM CONDIŢII AVANTAJOASE de PLATĂ (VISA, ISRACARD, DINER)

E O LUME

JAF ASUPRA BĂNCII CALIFORNIENE

■ **B. RAGUS**, San Francisco

Reportajul din numărul trecut despre "Banda lui Ioanid", reprodus după "Lumea liberă", a fost citit cu pasiune: și în Israel, și în România, și aiurea.

Printre cei care au tresărit la citirea documentului despre celebrul atac asupra dubei cu bani din Giulești, se află și corespondentul nostru B. Ragus, din San Francisco.

El și-a amintit, cu acest prilej, de un atac pe undeva asemănător. Tot o mașină furată, tot o dubă cu bani jefuită și, apoi, tot niște saci cu bani ascunși într-un loc "sigur".

Numai că, spre deosebire de lovitura memorabilă din Giulești, povestea evocată de Ragus se petrece în California.

O noapte de vară a anului 1945. Străzile, toată ziua fierbinți de dogoarea soarelui de iulie, erau acum pustii. Doar două siluete, una mai înaltă, cealaltă mai scundă, se îndreptau spre cimitirul militar. Cel înalt purta un pachet care, deși nu era prea voluminos, părea foarte greu; celălalt ducea cu el unelte de săpat pămîntul.

Pătrunseră în cimitir nevăzuți de nimeni și, cu pas grăbit, se îndreptară spre monumentul unui combatant. Săpară o groapă adîncă de un metru și așezară pachetul înăuntru.

– Pot să mă omoare, că tot n-am să spun nimic, îți jur, spuse cel scund.

– Nici eu, spuse grav celălalt.

Apoi părăsiră cimitirul, sărind peste gardul din spate, și se pierdură în tumultul noii zile ce se ivea. Ce îngropaseră cei doi în noaptea aceea de 30 iulie 1945? O avere: 100.000 de dolari, rezultatul unui atac asupra unei bănci din Los Angeles, una din cele mai îndrăznețe operații de acest gen, și care avea să dea mult de furcă F.B.I.-ului.

Într-o dimineață, la ora 7, șase saci cu monezi de argint și o cutie plină cu bancnote, în total 111.300 de dolari, fură depuși pe bancheta din spate a unui elegant Oldsmobile, parcat în fața unei bănci din Hollywood. Banii erau destinați plății săptămînale a personalului uzinelor Lockheed din Burbank. Doi salariați ai băncii se așezară pe cele două locuri din față: Thurston Patterson, care conducea mașina, și Victor Lohn, care îi servea drept gardă. Amîndoi erau înarmați cu revolvere mari, încărcate. Mașina porni spre Burbank. Deodată, la o intersecție, un bărbat în uniforma poliției militare le făcu semn să oprească. Patterson frînă brusc. În acel moment observă cu stupoare că militarul avea ceva neobișnuit. Era prost îmbrăcat, fără cămașă sub veston, cu o barbă de mai multe zile, iar în mîna dreaptă ținea un pistol îndreptat spre cei doi ocupanți ai automobilului.

- Dați-vă jos! strigă el cu o voce ascuțită.

În aceeași clipă, un alt individ mai scund, înarmat și el, apăru din spatele unui copac și se alătură celui dintîi. Lohn și Patterson fură nevoiți să se supună.

- Urcați în spate și plecați capetele! Priviți în podea! Mîinile la ceafă!

După ce se executară, mașina porni, îndreptîndu-se spre coline. După vreo 20 de minute, mașina se opri la marginea unei cariere părăsite și cei doi captivi fură obligați să coboare panta abruptă. Patterson fu legat de gît și de brațe de un copac, iar Lohn, cu mîinile legate la spate, fu trîntit cu violență la pămînt, cu fața în iarbă. După ce îi legară la ochi cu o bandă adezivă, bandiții se urcară din nou în mașină, lăsîndu-i pe cei doi funcționari de bancă la voia întîmplării.

Patterson își frecă obrazul drept de scoarța aspră a copacului pînă ce fața i se umplu de sînge. Continuă, însă, și reuși să-și elibereze un ochi de banda adezivă. Putu astfel să-și dirijeze colegul:

- Scoală-te... vino spre mine... un pic mai la dreapta... Întoarce-te... voi încerca să iau briceagul din buzunarul tău... fii atent!

După ce Patterson îi eliberă mîinile, Lohn își smulse banda de pe ochi, tăie sforile cu care era legat colegul său și amîndoi urcară cu multe eforturi panta pentru a ajunge din nou la șoseaua națională.

UN ÎNCEPUT DE INDICIU

Acest atac îndrăzneț era o adevărată sfidare. Șefii F.B.I.-ului își dădură seama că bandiții trebuiau descoperiți în cel mai scurt timp; altminteri, îndrăzneala și simplitatea operației ar fi putut duce la o adevărată epidemie de jafuri armate. Exista doar un indiciu: în momentul în care bandiții se apropiaseră pentru a-i lega la ochi, Lohn observase pe cămașa celui mai scund o insignă a societății Lockheed. Probabil că omul purta insigna pentru a face să se creadă că aparținea personalului uzinei, ceea ce însă nu era prea plauzibil. Totuși, era un început de indiciu. În timp ce poliția orașului Los Angeles, cea a districtului și agenții locali ai F.B.I.-ului interogau sute de suspecți și urmăreau tot felul de piste, F.B.I.-ul central deschise propria sa anchetă.

Experienţa a dovedit că bandiţii folosesc deseori maşini furate. S-a pornit deci imediat în căutarea tuturor vehiculelor a căror dispariţie fusese semnalată. Într-unul din ele, o maşină veche purtînd un număr fals, abandonată într-un parcaj, s-a descoperit un carton pe care erau mîzgălite un nume şi o adresă. Agenţii se pregăteau să pornească spre adresa indicată pe carton, cînd o oarecare doamnă Abelar, care locuia chiar la adresa respectivă, a telefonat la poliţie:

- Veniţi să vedeţi ce am descoperit!

Casa avea un garaj nefolosit, care de cîteva săptămîni fusese închiriat de doi tineri. În seara furtului, mingea cu care se jucau copiii doamnei Abelar s-a rostogolit din întîmplare pe sub poarta garajului. Copiii au descuiat lacătul, au pătruns în garaj şi au descoperit înăuntru şase saci plini cu monezi de argint. Se mai aflau acolo o uniformă a armatei americane cu brasarda poliţiei militare, două pistoale automate, unul de calibrul 11,43 şi altul de 9,45, care aparţineau salariaţilor băncii şi un veston cu insigna firmei "Lockheed Aircraft". Bineînţeles, numărul insignei era fals; cel original fusese înlocuit cu nişte cifre scrise la întîmplare.

În laboratoarele F.B.I.-ului de la Washington, insigna fu supusă unui examen amănunţit. La lumina zilei, părea a nu avea nimic deosebit. Expunînd-o însă la lumina unei lămpi cu raze ultraviolete, specialiştii au putut descifra numărul original. Cercetarea arhivelor uzinei Lockheed a scos la iveală faptul că numărul aparţinuse un timp unui oarecare John Joseph Uckele. Acesta era bun prieten cu un anume Stanley Matysek, alt salariat de la Lockheed. Or, după spusele salariaţilor uzinei, Stanley era un bărbat mic, rotunjor, care avea reputaţia că nu se enerva niciodată. F.B.I.-ul cunoştea acum, aproape cu certitudine, numele şi o parte din biografia celor doi bandiţi.

STUDENŢI LA CURSURILE DE VARĂ

Cu toate că părăsiseră societatea Lockheed de mai mult timp, urma lor fu găsită cu uşurinţă la Universitatea din Los Angeles, unde, cu ajutorul unor diplome false, se înscriseseră ca studenţi la cursurile de vară. În camera pe care o ocupau la căminul studenţesc s-au găsit pile, burghiuri şi cheile garajului familiei Abelar, planurile unui sistem de alarmă anti-furt, o baionetă, un perforator electric şi, ceva foarte neaşteptat, un manuscris de 12 pagini al cărui autor era Uckele. Acest individ se dovedi a avea o imaginaţie bogată. Manuscrisul era povestea unui soldat care ucide un agent de asigurări. Dar unde se ascunseseră oare Uckele şi Matysek? Fără îndoială că cei doi indivizi, convinşi că săvîrşiseră o "crimă perfectă", aveau să revină curînd la suprafaţă. Dar aceasta însemna prea mult timp pierdut. Desigur că cei doi se refugiaseră în lumea interlopă. Agenţi ai F.B.I.-ului, avînd asupra lor fotografiile celor doi, găsite în arhivele armatei, începură cercetările în toate barurile din Los Angeles.

Intrînd într-o tavernă din Sunset Boulevard, doi dintre inspectorii F.B.I. îl găsiră pe Uckele aşezat în faţa unei halbe de bere şi îl arestară. Cînd ieşiră din local, Uckele începu să urle, adună lumea de pe stradă şi chemă trecătorii în ajutorul său. Simulă chiar o criză de nebunie furioasă. Dar, luîndu-l pe nepregătite, unul din poliţişti îl întrebă:

- Unde e Stanley?

- Sînt luni de zile de cînd nu l-am mai văzut, răspunse el.

Apoi, dîndu-şi seama că s-a trădat, se închise într-o tăcere încăpăţînată.

O oră mai tîrziu fu găsit şi Stanley, care se ascundea în acelaşi cartier. În maşina lui se găsi ceva curios: un fel de suport pentru susţinerea unui braţ fracturat, în interiorul căruia se găsea un pistol automat încărcat. E sigur că dacă Matysek ar fi purtat acest aparat în momentul arestării, ar fi tras fără să ezite. Conduşi în localul F.B.I.-ului, cei doi răufăcători aruncară toată vina asupra unui anume Nick, personaj inventat, care, chipurile, îi şantajase şi îi forţase să-i execute ordinele criminale; de altfel, acesta păstrase întreaga pradă pentru el.

În şedinţa de punere sub acuzare, Uckele strigă de cîteva ori numele lui "Nick", apoi se aruncă la pămînt făcînd spume la gură. Individul folosea vechea stratagemă, ascunzînd sub limbă o bucăţică de săpun.

INTERVINE O FIGURĂ NOUĂ: NICK!

În timpul celor cîteva luni care precedaseră procesul, poliţiştii încercaseră să afle locul unde bandiţii ascunseseră banii. Dar cei doi spuseseră că mai degrabă se lasă ucişi decît să divulge locul. De altfel, "Nick" era singurul care cunoştea locul, strigau ei într-una. Dar la o cercetare minuţioasă făcută sub patul lui Uckele se găsi un indiciu: un vas cu apă în care plutea o bancnotă de un dolar. Motivul acestei absurde experienţe era clar: prada fusese îngropată probabil într-un teren umed şi Uckele dorea să ştie după cît timp o bancnotă îmbibată de umezeală începe să mucegăiască. Matysek, pus la "secret" începu să-i scrie biletele complicelui său, biletele care ajungeau întotdeauna la destinaţie după ce mai întîi treceau prin mîinile anchetatorilor. Astfel s-au aflat semnalmentele pe care conveniseră să le atribuie lui "Nick" şi simptomele de nebunie pe care cei doi tovarăşi intenţionau să le simuleze pentru a-şi dovedi iresponsabilitatea. Mai aveau şi un plan magistral de evadare, pentru cazul în care ar fi fost condamnaţi la pedepse grele. În bileţelele interceptate s-au găsit şi aluzii la banii furaţi, pe care îi desemnau cu termeni ca "18" sau "hîrtie". "Dacă ne trimit la centrală, scria unul dintre ei, ploile de iarnă vor deteriora hîrtia în scurt timp". Un alt bilet spunea: "Cu sora mea ar fi un avantaj, n-are decît 18 ani. Fiind minoră, n-o vor putea urmări. Dar cum ar putea ea să meargă la...?" Agenţii F.B.I.-ului deduseră că ascunzătoarea trebuia căutată într-un sol umed şi greu accesibil unei fete.

Cercetările începură în zona unde locuiseră cei doi: în parcul universităţii şi la poalele muntelui Santa Monica, care despărţea uzinele Lockheed de periferia vestică a oraşului Los Angeles. După indicaţiile bandiţilor, fuseseră găsiţi 5000 de dolari în bancnote de un dolar, într-un boschet de flori dintr-un parc. "Nick", jurau ei, furase restul.

Studiindu-se o hartă detailată a regiunii în care locuiseră cei doi, se constată că drumurile purtau cîte un număr. Inspectorii mai că săriră în sus de bucurie cînd descoperiră un drum însemnat cu numărul 18, care ducea de la marginile parcului Universităţii la văgăuna unde fuseseră abandonaţi cei doi funcţionari de bancă. Dar, de acolo, încotro să fie îndreptate cercetările?

Pentru a reconstitui faptele şi a încerca să se imagineze restul, oamenii F.B.I. -ului, urcaţi pe o înălţime situată la vestul cetăţii universitare, studiară toate drumurile. Părăsind văgăuna, bandiţii o luaseră probabil pe drumul nr. 18 şi după ce depuseseră prada în garajul familiei Abelar, abandonaseră Oldsmobilul la 1500 metri depărtare. O dată cu venirea nopţii, îngropaseră banii undeva în pămînt. Scrutînd împrejurimile, agenţii remarcară că un drum ducea la un gard de sîrmă ghimpată. Era gardul unui cimitir. Într-adevăr, un mormînt este un reper uşor de memorat; dar unei fete tinere i-ar fi greu să sară gardul şi să se furişeze într-un cimitir, mai ales noaptea. Pas cu pas, inspectorii parcurseră interminabilele rînduri de morminte în căutarea unui semn revelator. Ajunşi în dreptul mormîntului unui combatant mort în 1922, observară în spatele monumentului o grămadă de frunze sub care pămîntul nu era bătătorit, cum ar fi fost normal.

După puţin timp, fură dezgropaţi un sac de iută şi un altul, mai mare, din pînză groasă, în care se găsiră 100.000 de dolari. Uckele fu informat de această descoperire şi judecătorul îi mai dădu o ultimă şansă să mărturisească. În loc de asta, banditul făcu o violentă tentativă de evadare, lovind gardienii şi fugind. Prins şi pus în lanţuri, făcu mărturisiri complete. Tribunalul ţinu seama de acest fapt şi-l condamnă la 20 de ani, iar pe Matysek la 21 de ani.

Altădată, acest furt ar fi rămas poate nesoluţionat. Acum, însă, o rază ultravioletă a fost factorul decisiv care a dus la elucidarea acestui caz destul de complicat.

●

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv – 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

PENTRU VACANŢA DUMNEAVOASTRĂ

LONDRA & PARIS
BILETE DE ZBOR • HOTELURI • CHARTER • PREŢURI FOARTE AVANTAJOASE

TENERIFFE – TURCIA – KENIA – INSULELE SEICHELLES
(paradisul din inima Oceanului Indian)

PROFITAŢI DE PERIOADA PREŢURILOR REDUSE PENTRU A VĂ VIZITA RUDELE ŞI PRIETENII DIN:U.S.A.; EUROPA;AFRICA DE SUD ş.a.

AU ÎNCEPUT ÎNSCRIERILE PENTRU EXCURSII, INCLUSIV PENTRU PERIOADA DE PAŞTE

ROMÂNIA – PREŢURI REDUSE LA STAŢIUNI DE TRATAMENT

ASIGURARE DE SĂNĂTATE PENTRU TURIŞTII CARE VIN ÎN ISRAEL

■ CAROL ISAC

BasarabiA

CHIŞINĂU: FRUMOASELE FETIŢE...

Două surori gemene cîntă, ziua şi seara, la radio şi televiziune, *"Chişinăul mieu iubit/ Ieu pi tini te-am slăvit."* Dacă transcrierea versurilor este aproximativă, accentul apăsat pe *i* este sigur. Cuvîntul Moscova nu conţine această vocală, şi totuşi teribilul accent al "chişinăuenilor" (nu încercaţi să pronunţaţi dintr-o suflare: nu veţi reuşi!) este, mai curînd, de la "centru" decît un "moldovenism" arhaic, cum s-ar crede...

Merg pe bulevardul care grupează statuia lui Ştefan cel Mare (ridicată în 1918, – la festivitate vorbind şi rabinul Tipris, al cărui nume îl poartă, acum, o stradă din Chişinău, – evacuată în România în 1940, reinstalată cam prin 1960 într-un loc din parcul oraşului şi readusă pe vechiul soclu – 18 metri mai spre centru – în 1990), frumosul Parlament, locul durerilor înăbuşite şi al patimilor dezlănţuite, Casa Guvernului şi alte splendide edificii, şi nu privesc, de fel, magazinele. Sînt goale. "E prima noastră manifestare de strip-tease", se spune într-o glumă veche-nouă care circulă aici. Totul e raţionalizat. Ciorapii şi salamul, carnea şi săpunul, zahărul şi sarea, produse care, de fapt... nici nu se găsesc de fel. Cînd apar, se vînd ("se dau" – se spune în limbaj basarabean) şi fără "Talon". În rest, întuneric (economie de curent), autobuze rare (penurie de benzină), cozi lungi la Speranţa că poate se va aduce ceva de vînzare. Speranţa e la putere. Va fi bine "carevasăzică" (la fiecare zece cuvinte rostite, un chişinăuan care se respectă intervine cu un "carevasăzică") şi pentru "trăitorii" de pe acest meleag, adică pentru "norod", fiindcă "s-avem pardon" (cum se exprimă, frevent, un prezentator de la televiziunea naţională) sîntem o republică independentă.

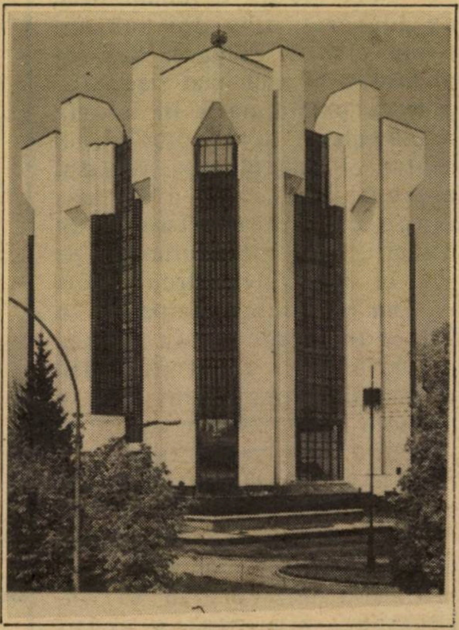

Parlamentul din Chişinău: aici se va hotărî soarta Basarabiei: independenţă sau unire cu România

Aşa şi este. Că s-au semnat toate tratatele ciudate de dinaintea şi de după dispariţia U.R.S.S.-ului, aceasta e o altă cîntare... Cert este că în doar doi ani, fără Lenin pe toate buzele, pe toate soclurile şi pe toate reverele, viaţa a devenit un mare spectacol. Unii vor unirea cu România – alţii nu, unii doresc o privatizare rapidă – alţii nici să nu audă de ea, unii îl adoră – alţii îl urăsc pe preşedintele Mircea Snegur, un bonom parcă coborît dintr-o frescă bisericească.

Cum se descurcă, cu preţurile astea astronomice şi cu lipsa cronică de alimente şi de toate cele necesare traiului, un cetăţean al capitalei independente e un secret bine păzit... Între timp, toată lumea fredonează după cele două dulci fetiţe *"Chişinăul meu iubit"*. Poate că acesta e secretul.

UN MINISTRU CU TALENT

Am stat de vorbă cu ministrul culturii şi al cultelor Republicii Moldova, domnul Ion Ungureanu. Înalt, subţire, rostindu-se fără accent, artist al poporului din Republică, moscovit prin "exil"... Într-adevăr, a fost expulzat din republică cu cîţiva ani în urmă, deoarece, ca regizor de teatru, strica ploile "slavizanţilor", adică a celor care puneau limba română, vorbită şi scrisă, sub cea rusă.

– Am fost nedreptăţit atît de grav,– ne spune domnia sa,– încît numirea în postul de ministru echivalează, în ochii concetăţenilor mei, cu un act justiţiar. M-am întrebat şi mă întreb încă: cine este un ministru? Cred că funcţia lui seamănă mult cu cea a unui regizor. În ambele cazuri întrebările fundamentale sînt: care este direcţia principală de acţiune, care este raportul de forţe, ce cheie vei aplica? "Cheia" depinde de legităţile etice şi practice ale momentului.

L-am întrebat dacă mai are nostalgii moscovite.

N-a clipit cînd mi-a răspuns:

– Bineînţeles, voi reveni acolo imediat ce voi avea răgazul necesar. Mă aşteaptă o echipă de actori la "Teatrul Armatei". Sînt aşteptat şi la MInsk, ca să montez o piesă de Ion Druţă, iar aici, la Chişinău, sper să-mi reiau preocupările pedagogice la Institutul de teatru.

– Ce-i de făcut? – l-am întrebat cînd am abordat àspectele politice ale situaţiei din Basarabia şi din interiorul fostului mare imperiu, iar artistul, care e un înţelept şi vrea, sincer, să-şi vadă fericită ţara, a răspuns gînditor:

– Misiunea mea pe pămînt este să clădesc Frumosul. Înfruntăm răul nu prin forţă, ci prin Frumos. Restul e o cădere în haos. Vrem să înfruntăm prin Frumos teroarea istoriei. Să ne ajute Dumnezeu!

LA K.G.B.

K.G.B. are (sau avea) sediul pe strada Luceafărul, cred că la numărul 12 sau 14. Nu i-am localizat exact aşezarea, dar e cam la 6-7 case distanţă pe partea opusă a străzii, de teatrul "Luceafărul", care se află la numărul 7. Acest teatru a fost, ani de zile, un fel de Iavne al culturii din Basarabia. În el s-au refugiat păstrătorii de limbă şi cultură autentică, în timp ce afară mişunau cohortele legiunilor ruseşti (aşa cum cele romane circulau pe lîngă adevăratul Iavne din istoria evreilor).

Clădirea K.G.B.-ului are un aspect paşnic; aici ar fi putut funcţiona, foarte bine, un pension de domnişoare, un liceu teologic sau o societate de binefacere... Ne amintim scenele de groază, din 1989, cînd basarabenii revoltaţi aruncau cu sticle incendiare printre gratiile parterului.

Bombele au explodat însă, cu adevărat, abia doi ani mai tîrziu, cînd d. Plugaru, noul şef al instituţiei a chemat ziariştii – pentru prima oară în istoria K.G.B.-ului – la o "vorbă". Unul dintre ei, mai curajos (trimisul ziarului *Universul* din... Los Angeles!), nemulţumit de discuţii, l-a vizitat, ulterior, pe şef, în intimitatea biroului său. A fost un dialog simpatic, cu întrebări directe din partea ziaristului şi cu "fente" din partea interlocutorului său, în maniera "îl întrebi de sulă – el răspunde de prefectură" sau blocaje gen: "mai mult nu pot să spun!"

Nostim e că, în timpul discuţiei, un individ tăcut intra şi ieşea mereu din birou. Intrigat, ziaristul a cerut lămuriri.

– Lasă-l – i-a spus şeful. E mut. Şi apoi, nu ştie româneşte.

N-am putut afla dacă radioul din biroul în care avea loc discuţia era deschis; e sigur că se transmitea şlagărul la modă lansat de cele două codane cu "vino-ncoa".

«PALM BEACH»

CASĂ DE PĂRINŢI ŞI CONVALESCENŢI
BAT – YAM
Tel. 03-5079131; 5079132

- În fiecare cameră telefon şi toaletă
- 5 mese pe zi. Bucătărie pentru diabetici, dietetică – casher
- Servicii medicale, zi şi noapte
- Îngrijire personală permanentă
- Vindecare prin fizioterapie, gimnastică şi muncă

Se asigură convalescenţa şi reabilitarea fizică după internare sau boală îndelungată.

PRIMIREA SE FACE PE ORICE PERIOADE, CHIAR MICI

מחסני הוד

OCAZIE !
SCHIMBĂ VECHI PE NOU !

• I.T.T. • Sony • Grundig • National • Amcor • Cristal • • Constructa •

- Pentru maşina de spălat, primiţi între 150-400 şkalim
- Pentru maşina de gătit, primiţi între 150-350 şkalim
- Pentru frigider, primiţi între 350-850 şkalim
- Pentru televizor, primiţi între 550-950 şkalim
- Pentru video, primiţi între 550-750 şkalim
- Pentru microgal, primiţi pînă la 450 şkalim

OCAZIE SPECIALĂ LA MAŞINILE DE SPĂLAT
CONSTRUCTA compactă no. 5421:
pînă la lichidarea stocului
2550
şkalim

Deschis şi sîmbăta seara
MAHSANEI HOD
Bat Yam, str. Rotschild 39 (lîngă Maţava)

*

PRODUSE DIN CARNE

Dany Cohen

• Salamuri şi afumături din producţie proprie
• Pescărie
• Legume congelate
• Salate
• Conserve la preţ de cost

En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute

STRICT CAŞER

RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ
INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

Rav EFRAIM GUTMAN

Amintirile Şef-rabinului Dr. Al. Şafran

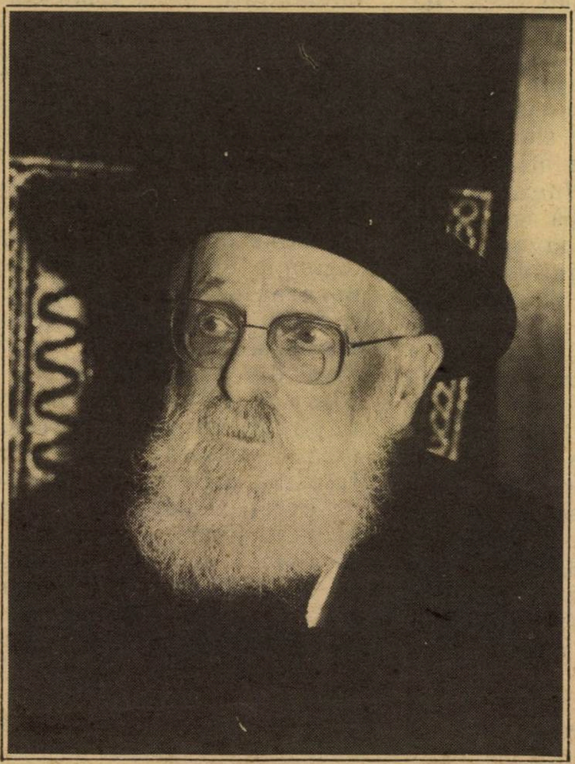

Eminenţa Sa Şef Rabin dr. Al. Şafran în sinagoga Beit Iacov Iosef Rav Zwi Gutman din Tel Aviv

Yad Vashem a editat nu de mult versiunea ebraică a volumului de amintiri ale Şef-rabinului Dr. Al. Şafran al Genevei, care a fost Şef-rabin al evreilor din România între anii 1940-1947. Cartea a apărut sub îngrijirea istoricului Dr. Jean Ancel, iar traducerea din engleză aparţine d-lui Zeev Shavit.

Răsfoind paginile volumului de amintiri, am fost purtat de gînduri în urmă cu 52 de ani, de cînd îl ţin minte, deşi eram pe-atunci copil.

Instituţia Şef-rabinatului în România s-a bucurat de respect şi simpatie aproape unanimă, datorită celui ce a fost ales pentru prima dată Şef-rabin al României Mari, Dr. Iacov Itzhac Niemirower, personalitate care face parte din minunatul peisagiu al copilăriei mele. Îmi amintesc că m-a întîlnit odată, pe cînd mergeam cu tatăl meu spre sinagogă, şi, cu blîndeţe părintească, m-a întrebat: "Şi tu vrei să devii rabin, cînd vei fi mare?"

Îmi amintesc ce jale a cuprins uliţa evreiască atunci cînd a încetat subit din viaţă, în toamna anului 5700 (1939). Am participat la înmormîntarea sa; era atît de multă lume încît se oprise circulaţia pe tot traseul cortegiului funerar.

S-a pus atunci problema: cine va fi urmaşul demn al Dr-ului Niemirower?

Regretatul Dr. Niemirower fusese şi preşedintele organizaţiei sioniste din România. Era un vechi luptător sionist, dintre primii colaboratori al Dr-ului Theodor Herzl.

La două luni după deces, s-a întrunit congresul sionist din România. În seara deschiderii urma să fie evocat Dr. Niemirower. S-a stabilit ca doi rabini să vorbească despre personalitatea defunctului: părintele meu, Rabinul Zwi Gutman, care a slujit ca rabin al comunităţii evreieşti din Bucureşti timp de 41 de ani, singurul rabin membru al executivei sioniste din România, fondatorul şi preşedintele organizaţiei sionist religioase *Mizrahi*, şi Dr. Al. Şafran, candidat la funcţia de Şef-rabin, fiul Gaonului Bezalel Zeev Şafran din Bacău.

Discursul ţinut în seara aceea de Dr-ul Şafran a făcut o impresie extraordinară şi publicul a ieşit din sala Baraşeum, care fusese plină pînă la refuz, cu simţămîntul de certitudine că acesta eate omul demn de a fi urmaşul Dr-ului Niemirower în funcţia de Şef-rabin. Într-adevăr, după cîteva săptămîni, D-sa a fost ales Şef-rabin. Îmi amintesc că am participat la instalarea D-sale. Făptura sa angelică a cucerit pe toţi cei de faţă. Templul Coral era neîncăpător pentru toţi cei ce veniseră la ceremonie. S-au instalat megafoane în curte, care a fost plină de lume.

Îmi mai amintesc că după o săptămînă a venit la noi acasă, în vizită la tatăl meu, cu care colaborase atît în cadrul comunităţii din Bucureşti, cît şi în cadrul organizaţiei *Mizrahi;* Şef-rabinul Dr. Şafran a fost ales preşedintele Federaţiei Mizrahi, compusă din *Mizrahi, Hapoel Hadati, Tora Vaavoda, Bnei Akiva* şi *Bruria.*

Şef-rabinul Dr. Al. Şafran a devenit senator de drept în virtutea calităţii sale de şef al Cultului Mozaic. Avea numai 29 de ani. Era cel mai tînăr Şef-rabin din lume. Dar mult timp nu a îndeplinit funcţia de senator, întrucît anul 1940 a marcat trecerea României la un regim prohitlerist, iar instaurarea dictaturii antonesciano-legionare a corespuns cu desfiinţarea parlamentului. Norii negri ai holocaustului se arătau la orizont. În vara acelui an a avut loc pogromul de la Dorohoi, care a costat 200 de vieţi evreieşti.

Misiunea conducătorului spiritual al evreimii române s-a dovedit de la început foarte spinoasă. Tînărul Şef-rabin a avut de înfruntat declanşarea pe scară mare a urii împotriva coreligionarilor săi, ură care se răspîndea în toată Europa, unde hitlerismul cucerea rînd pe rînd alte ţări.

Conştient de menirea unui păstor sufletesc, plin de curaj şi chibzuinţă, Şef-rabinul Dr. Al. Şafran a pornit la luptă. Impresia deosebită pe care o făcea prin verbul său înaripat şi influenţa exercitată asupra interlocutorului, au fost folosite de D-sa pentru a stabili contacte cu diferite personalităţi din lumea politică, precum şi din cea religioasă, spre a încerca să salveze evrei de la suferinţă şi persecuţii, să oprească deportările şi să împiedice aplicarea a diferite legi rasiale împotriva evreilor; a reuşit în multe cazuri.

Sfătuindu-se cu abilul, inteligentul şi experimentatul preşedinte al Federaţiei Uniunilor de comunităţi evreieşti, Dr. Willy Filderman, D-sa a făcut multe demersuri, care s-au soldat cu rezultate pozitive. D-sa s-a adresat Casei regale, patriarhului şi altor înalţi prelaţi ai Bisericii creştine ortodoxe ca şi catolice, unor personalităţi politice sau ştiinţifice cu influenţă, implorîndu-i să ajute la salvarea obştii evreieşti.

În volumul său de amintiri, Şef-rabinul vorbeşte de pogromul de la Bucureşti din ianuarie 1941 şi aminteşte tragedia familiei mele: cei doi fraţi mai mari ai mei, Iacov şi Iosef Gutman, au fost ucişi în pădurea Jilava, în faţa tatălui meu, care nu a fost atins de glonte, în mod miraculos, deşi fusese dus la execuţie de cîteva ori.

Îmi amintesc de ziua cînd D-sa a venit la noi să-i condoleze pe amărîţii mei părinţi şi cu cîtă durere în suflet şi-a exprimat participarea la doliul familiei.

În aceeaşi noapte în care fuseseră ucişi fraţii mei a fost arsă pînă la temelie sinagoga în care părintele meu a oficiat timp de 21 de ani, *Beit Hamidraş* cel vechi. Scurt timp după aceea tatăl meu a înfiinţat sinagoga *Beit Iacov Iosef* în amintirea celor doi fii asasinaţi şi în amintirea celorlalţi martiri.

Tot în acele zile tragice a avut loc Bar-Mitzva mea, în sinagoga nouă, care purta numele fraţilor mei căzuţi Al Kidush Hashem. Atmosfera era atît de gravă, încît o tristeţe apăsătoare a pus stăpînire pe toţi cei de faţă. Eu însumi am rostit discursul de Bar-Mitzva plîngînd. Şef-rabinul Dr. Şafran era prezent, dar durerea şi emoţia tuturora erau atît de mari, încît nimeni nu a putut lua cuvîntul.

Şef-rabinul Dr. Şafran a mai vizitat această sinagogă cînd s-a inaugurat în ea un cerc de studii talmudice şi a dat binecuvîntarea sa participanţilor la studierea învăţăturii iudaice. De asemenea a participat la sărbătorirea Bar-Mitzvei fratelui meu mai tînăr, Itzhac. Era în plină perioadă a bombardamentelor din 1944.

În cartea Şef-rabinului Şafran se relatează că la 4 iulie 1941, D-sa a fost convocat împreună cu alţi rabini, între care se afla şi tatăl meu, şi fruntaşi ai obştii evreieşti, la Prefectura Poliţiei Capitalei, unde prefectul i-a declarat ostateci pe toţi cei chemaţi, făcîndu-i răspunzători pentru orice deviere de la linia de comportare trasată de autorităţi evreilor. Dacă unul va încălca dispoziţiile, a spus prefectul, ostatecii vor suporta consecinţele; şi pînă una-alta - a hotărît el - să fie reţinuţi în arest. Notează Şef-rabinul în memoriile sale: "Nu ştiu ce forţă lăuntrică m-a împins, deoarece cuvintele pe care le-am rostit au avut un asemenea efect, încît prefectul a revenit asupra hotărîrii sale de a-i aresta pe ostateci. El s-a mulţumit cu ameninţarea că dacă se va întîmpla ceva, vom fi imediat întemniţaţi". D-sa relatează apoi cum a luptat împotriva opresiunilor, susţinut fiind de un comitet restrîns ilegal ce se întrunea în locuinţa D-sale şi acţiona cînd şi cum putea. În acest cadru, s-au folosit felurite căi de presiune asupra lui Antonescu pentru a-l determina să amîne deportarea evreilor din regiunile României vechi, după ce Basarabia şi Bucovina au fost complet "curăţate" de evrei (cu excepţia unui anumit număr de evrei din Cernăuţi), aceştia fiind deportaţi în iadul transnistrian şi după ce în pogromurile din oraşele Basarabiei şi Bucovinei fuseseră exterminaţi zeci de mii de evrei. Deportarea începuse şi primele loturi, alcătuite din mii de evrei, inclusiv din Bucureşti, au fost trimise în Transnistria; însă în urma demersurilor s-a sistat deportarea. Aceasta era pe la jumătatea anului 1942. Transnistria se transformase într-un imens cimitir; zilnic cădeau victime din cauza foametei, frigului, epidemiilor de tifos exantematic, alţi deportaţi erau împuşcaţi de nemţi sau români. Pe de altă parte, în lagărele de muncă forţată, mulţi au căzut ucişi din pricina samavolniciei arătate de comandanţi. La toate acestea se adăugau suferinţele celor ce rămăseseră în viaţă. Nu puţine suferinţe au fost legate de evacuarea silită a locuitorilor din comunele şi oraşele mici, care au fost duşi în capitalele de judeţ. Intenţia era de a concentra pe evrei într-un număr de centre, pentru ca după aceea să poată fi deportaţi mai uşor.

Între timp, s-au organizat plecări spre Eretz Israel. Emigranţii erau îngrămădiţi cît mai mulţi pe vaporaşe ce porneau din portul Constanţa. Autorităţile româneşti primeau bani şi treceau cu vederea că se pleacă spre Istambul, de unde cei sosiţi erau transportaţi pe uscat în Eretz Israel. Însuşi Mihai Antonescu, adjunctul lui Ion Antonescu, încuviinţa aceste plecări. În organizarea acestor acţiuni de salvare foarte importante a avut un rol şi Şef-rabinul Şafran. Vreo 15 vapoare au ajuns la destinaţie.

Din nenorocire, două vase (Struma şi Mefkure) au fost scufundate şi peste 1100 de evrei au căzut Al Kidush Hashem.

La 23 august 1944, România a rupt alianţa cu Germania şi s-a alăturat aliaţilor, pornind la luptă împotriva Germaniei. Regele Mihai l-a arestat pe Antonescu şi pe acoliţii săi, declarînd că România porneşte pe un drum nou. Diferite personalităţi evreieşti au fost în legătură cu cei ce au organizat această cotitură istorică şi Şef-rabinul Dr. Şafran a fost ţinut la curent cu cele ce se petreceau.

Perioada 1944-finele lui 1947 este cea de a doua pagină a păstoririi Şef-rabinului Dr. Şafran; D-sa a condus cu înţelepciune comunitatea evreiască în aceşti ani şi a reorganizat pe baze noi rabinatul din România. D-sa a organizat şi condus un congres pe ţară al rabinilor, la care au participat somităţi ca Gaonul Rabi Haim Mordehai Roller din Tg. Neamţ, Rabinul David Sperber din Braşov, Rabinul Iosef Adler din Turda ş.a. Dar la orizont a apărut Comitetul Democrat Evreiesc, care s-a dovedit a fi o unealtă în mîna noului regim comunist, interesat să lichideze tot ce nu era comunist şi deci instituţiile naţionale şi specifice evreieşti, mai ales pe cele de învăţămînt. Tendinţa era de a reduce viaţa evreiască la frecventarea sinagogilor de către cîţiva bătrîni pensionari şi de a face ca ele să fie conduse de CDE-işti. Presiunile asupra Şef-rabinului Dr. Şafran de a deveni o marionetă în mîinile oamenilor regimului au fost necontenite, dar zadarnice. D-sa a respins cu demnitate propunerile înjositoare ale noului regim.

La 29 noiembrie 1947, ONU a hotărît înfiinţarea statului evreiesc şi Dr. Şafran a dat expresie vie marelui eveniment istoric trei zile după aceea, la sinagoga *Malbim* din Bucureşti, unde *Mizrahi* organizase o adunare de slăvire a Atotputernicului ce a învrednicit generaţia noastră să aibă parte de a treia restaurare evreiască în ţara străbună. Adunarea a fost prezidată de părintele meu.

La fel de calde au fost cuvintele rostite de Eminenţa Sa la *Templul Coral* o săptămînă mai tîrziu, cînd Mişcarea Sionistă din România a organizat o adunare a evreilor bucureşteni pentru a sărbători marele eveniment.

Au fost ultimele două apariţii publice deosebite ale Şef-rabinului Dr. Şafran; o lună mai tîrziu, D-sa a fost obligat de autorităţi să părăsească România împreună cu familia, în decurs de cîteva ore. Întristat, a luat toiagul pribegiei şi a ajuns la Geneva, unde a fost numit Şef-rabin al oraşului.

D-sa vizitează foarte des Israelul, ţinînd conferinţe şi predici şi participînd la întîlniri cu olimii din România. Acolo unde îşi face apariţia este stimat şi preţuit şi se bucură de respectul şi admiraţia tuturor celor ce-l cunosc şi sînt în legătură cu D-sa.

Şef-rabinul Şafran a acceptat să fie preşedintele de onoare al comitetului ce a construit în Tel Aviv sinagoga "Beit Iacov Iosef Rav Zwi Gutman", centru spiritual al alialei române. După terminarea construcţiei, a fost primit într-un Şabat festiv închinat domniei sale.

La împlinirea a 50 de ani de la holocaustul evreilor din România s-a organizat în aceeaşi sinagogă o adunare comemorativă, în care D-sa a fost vorbitorul principal. La Universitatea Bar Ilan s-a înfiinţat o catedră de studiere a Kabalei pe numele D-sale.

Scriitorul Barbu Lăzăreanu a spus odată: "Epoca Şef-rabinului Niemirower a fost romantică, epoca Şef-rabinului Şafran a fost eroică."

Urăm Şef-rabinului Dr. Al. Şafran viaţă lungă şi bună şi noi înfăptuiri în cadrul rodnicei sale activităţi spirituale de răspîndire a cuvîntului Torei, al cărei eroic purtător de stindard a fost o viaţă întreagă.

Dr. ARTHUR MAIERSOHN

(fost medic şef al F.C.E. România şi C.E.B., membru în Comitetul de conducere al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România)

DIN ZILELE REBELIUNII LEGIONARE
ianuarie 1941

Dat fiind faptul că am locuit timp de 39 de ani în plin cartier evreiesc (pe strada Legislatorului, situată la intersecţia străzilor Labirint, Văcăreşti şi Colonel Orero), pot afirma că am trăit din plin evenimentele de la sfîrşitul anului 1940 şi începutul anului 1941 (rebeliunea legionară şi pogromul din 21-23 ianuarie) şi adăuga unele amănunte, mărturie ale întîmplărilor din acele zile de spaimă.

Către sfîrşitul lui noiembrie 1940 am început să auzim despre descinderi nocturne la domiciliul unor evrei, cărora li se confiscau bunurile materiale, fără a fi însă molestaţi.

Prima descindere despre care am aflat a fost la un cumnat al meu, Ionel Cohn-Calistrat, care avea un magazin pe strada Doamnei şi locuia pe bulevardul Brătianu. El nu a fost brutalizat, dar curînd am început să auzim despre oameni care, după descinderea nocturnă, erau duşi şi bătuţi cu sălbăticie la sediile poliţiei legionare din Calea Rahovei 39 sau din Calea Călăraşi 37. Prin decembrie 1940 am văzut şi am tratat oameni al căror spate şi, mai ales, şezut era complet negru în urma bătăilor.

În ajunul zilei de 21 ianuarie, atmosfera era foarte tulbure, iar în 21, încă din primele ore ale dimineţii, cete de legionari băteau trecătorii evrei sau îi ridicau.

Am avut şansa să nu ies din casă în primele ore ale dimineţii, ca de obicei, din cauză că îmi petrecusem

MINIMUM NU UITA

aproape toată noaptea la căpătîiul mamei cunoscutului bancher Aristide Blank, care încercase să se sinucidă cu Luminal, nemai putînd rezista teroarei exercitate de legionarii cazaţi cu forţa în apartamentul ei din Calea Călăraşi nr. 39 (bloc situat chiar lîngă cel în care se afla poliţia legionară). Pînă la urmă am reuşit să o readuc la viaţă.

Bande de bătăuşi se ascundeau după colţul străzii şi luau în primire pe trecătorii evrei. Văzînd că trece pe stradă un cunoscut, avocatul Grossfeld, am încercat cu disperare să-i fac semn să nu meargă mai departe; dar a fost în zadar, căci el nu a ridicat ochii spre fereastra la care mă aflam, şi, evident, a fost bătut groaznic.

După masă a început adevăratul pogrom!

Magazinele de pe Calea Văcăreşti erau jefuite şi incendiate. Cei care opuneau rezistenţă erau bătuţi. Vis-à-vis de locuinţa mea era o croitorie. Am văzut cum legionarii au intrat în croitorie, l-au bătut la sînge pe croitorul Herşcovici şi au dat foc atelierului.

La lăsarea serii, aspectul era sinistru: flăcări, strigăte, gemete umpleau cartierul.

La mine se adunaseră vecinii, nu lăsasem să se strecoare în afară nici o lumină şi stăteam toţi în întuneric şi tăcere. Doar fetiţa mea de patru ani se juca, gîngurind sau cîntînd cîntece pentru păpuşă.

Noi am scăpat, datorită următoarelor împrejurări:

În primul rînd, presimţind parcă cele ce se vor întîmpla, îmi scosesem firma de medic de pe zidul casei. În al doilea rînd, aveam la intrare o poartă de fier pe care am încuiat-o şi am ferecat-o cu un lanţ. Apoi, vecinii mei de la parterul casei, familia Blumenfeld – tatăl şi doi fii, angrosişti pe str. Gabroveni, au reuşit să obţină prin relaţii, sau, mai curînd, cu bani, un certificat că sînt supuşi iranieni şi că domiciliul lor e inviolabil.

Totuşi, pe la ora şase după masă, am auzit zăngănind lanţul şi bătăi în poartă. Evident, toţi am fost îngroziţi, şi tăcerea şi întunericul în care eram cufundaţi au devenit şi mai profunde.

A doua zi, după ce lucrurile s-au mai liniştit, vecinii ne-au relatat că, atunci cînd pogromul era în toi şi flăcările ardeau peste tot, un maior însoţit de fiica lui în vîrstă de 16 ani au venit la noi înfruntînd pericolul, căci legionarii se răfuiau atunci şi cu militarii; a venit cu un geamantan, ca să ne ia la el acasă şi să ne adăpostească. Era comandantul unităţii la care fusesem concentrat cu un an înainte.

Cînd, după încetarea rebeliunii şi restabilirea liniştii, m-am dus cu soţia mea la el acasă spre a-i mulţumi, am fost întîmpinaţi de soţia lui, pe care nu o cunoscusem pînă atunci. La cuvintele noastre de mulţumire, ea ne-a spus : "Să nu vă miraţi că am vrut să vă luăm la noi cînd eraţi în pericol, căci noi nu ştim ce este ura de rasă şi preţuim oamenii indiferent de religia lor."

Ne-am îmbrăţişat toţi patru, şi am rămas prieteni pînă s-au stins din viaţă, dînsul în 1970, iar soţia în 1990.

Se numeau Maior Constantin Ştefănescu din Batalionul 7 Transmisiuni şi Lidia Ştefănescu. Fie memoria lor binecuvîntată!

Iată acum amănunte în legătură cu soarta unor foşti colegi sau pacienţi de-ai mei, ale căror cazuri sînt mai mult sau mai puţin cunoscute.

Comerciantul pielar Solomon Klein, din Calea Văcăreşti nr. 88, după ce a fost anchetat şi bătut două sau trei zile în şir, s-a aruncat pe fereastră de la etajul V, zdrobindu-se de caldarîmul din curtea prefecturii.

Pe aceeaşi linie se situează şi cazul doctorului Albert Aftali, care locuia pe str. Schitu Măgureanu, vis-à-vis de căminele studenţeşti – focare de legionarism. Anchetat şi bătut, s-a aruncat şi el pe fereastră, dar de la etajul II; a scăpat astfel cu viaţă, dar, evident, s-a ales cu fracturi multiple.

Pe Aleea Colentina (care astăzi nu mai există), au fost omorîţi cu cruzime toţi evreii. Nu-mi amintesc exact numărul victimelor, dar printre cei ucişi s-au aflat şi doi pacienţi de-ai mei, fraţii Frînghieru.

Unul din cazurile care m-au frămîntat mult în acele zile, a fost cel al lui François Heller, ridicat în acea zi de 21 ianuarie 1941 din Templul Coral, împreună cu cantorul Kopstick, coristul Klein şi alţi enoriaşi. François Heller venea de la Paris; ce l-a făcut ca în acea zi să-şi îndrepte paşii către Tempul Coral rămîne un mister. O verişoară de a mea a fost căsătorită cu un funcţionar la o societate comercială, Hilel Heller, care avea cinci sau şase fraţi cu care mă cunoşteam. Nici unul dintre ei nu l-a cunoscut şi nici nu a auzit de François Heller, ca, de altfel nici doi medici Heller din Bucureşti, un dermatolog şi un neurolog. Venirea lui Heller la Bucureşti, prezenţa sa la Templul Coral, posibil pentru a spune un Kadiş, rămîne încă un mister.

ŞLIHIM

Cineva de la Departamentul absorbţiei din Histadrut a afirmat ca "unul din trei trimişi în străinătate pentru stimularea alialei nu este corespunzător acestei misiuni". Respectivul funcţionar a spus-o cu revoltă, dar noi credem că aşa e firesc, să se trimită în străinătate "şlihim" netalentaţi şi străini de problemele pentru care au fost trimişi. Căci numai ei îi pot face pe evrei să-şi dea seama cîtă nevoie are Israelul de oameni talentaţi şi competenţi.

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

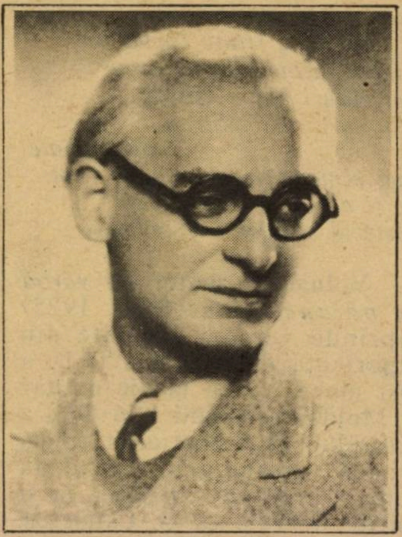

d

DORIAN, Emil (n. Bucureşti, 1891 – m. Bucureşti, 1957), poet, romancier, memorialist, este un medic (cu studii la Facultatea de medicină din Bucureşti, apoi cu o specializare la Paris) care debutează cu versuri la "Noua Revistă Română" a lui C. Rădulescu-Motru, sub pseudonimul Castor şi Polux. Primul său volum, *Cîntece pentru Lelioara* (Buc., 1922), dezvăluie (aşa cum se va vedea şi în romanele sale de mai tîrziu) un tip eminamente domestic, altoit pe trunchiu familial (căsătoria sa cu Paula Frenkel, m. 1957, a fost o reuşită, sau, cum spun americanii, "a succes"). Lelioara (aflată, ca medic la ora 1992, în Israel) este fata primă a doctorului. Dorian se arată fascinat, ca un "idishe tată", de miracolul odraslei. E. Lovinescu a notat cel dintîi caracterul *"de observaţie strictă"* a poeziilor lui Dorian. *"Înainte de a fi motiv de exaltare paternă, copilul este un obiect de studiu. Nici o mişcare nu-i scapă."* (*Istoria literaturii române contemporane*, vol. II, Ed. Minerva, Bucureşti, 1981, p.174) El reţine, mulţumit, versuri precum acestea:

Se-nghesuie în gură-o poartă
Atîtea vorbe dulci şi par
Oiţe albe, care poartă
Talange de mărgăritar

Acum nu te mai înfurii,
Le laşi să se coboare uşor
Şi sună toată valea gurii
De farmecul cîntării lor

Şi dacă nu se pierd pe vale,
E că un deget cîrcotaş
Înfipt în fundul gurii tale
Le-ndreaptă ca un ciobănaş

Pe G. Călinescu (*Istoria literaturii*, vol. II, Buc., pag. 851-8) l-au atras concreteţurile legate de gura copilului:

Cînd deschizi guriţa vie
Şi surîzi cu ochi nurlii
Parcă este o cutie
Pentru mici bijuterii

Şi sub buza ta frumoasă
Ispitindu-te să-i iei,
Pe gingia de mătasă,
Dinţii tăi sînt doi cercei.

Dar, adeseori, Lioară,
Cînd îi văd sclipind, eu crez
Că s-au prins de gingioară
Două boabe de orez.

Lovinescu are dreptate. Dorian nu-şi priveşte subiectele (recte copiii), ci le examinează. El nu este un observator oarecare, ci un medic, un anatomist. Cîteodată, aşa cum vedem în poemul *Înfiorare*, el îşi *palpează* de-a dreptul "pacientul":

Proaspătă, călduţă, mică,
Mîna mea te simte-ntreagă
Prin cămaşa subţirică
Şi prin faşa ce te leagă.

Carnea ta e numai spumă,
Cînd te-mlădii, cînd te-nrouri.
Cum pot răsări din humă
Ochi de cer şi mîini de nouri?

Parcă ţin cu-nfiorare
Un pui mic de vrăbioară
Şi mi-e teamă să-l strîng tare,
Dar îl strîng, căci altfel zboară.

Starea de extaz, paternă, nu exclude luciditatea. Medicul vede prin microscop nu numai miracolul vieţii, ci şi bacteriile încărcate de primejdie. Într-un poem dedicat Margaretei – cealaltă fiică a sa – el o avertizează asupra microbilor, cu aerul doctorului care-ţi spune grav: atenţie la colesterol. Simţim aici un tremur de Leiba Zibal ştiinţific:

Cînd te-i trezi-n adevăraţii zori
Şi vei cerca şi tu să-ţi murmuri
cîntul,
Vei înţelege, plină de fiori,
Ce gol şi ce zădarnic
ţi-e cuvîntul
Înaripat de flori
Şi vei simţi că nimeni nu-nţelege
Adîncul tău ascuns
sub vălul ceţii
Şi vei simţi pe drumurile vieţii
Singurătatea ca unică lege.

Dormi, puiul meu, dormi somnul
tău de rege...

Vei şti atunci ce goluri nesfîrşite

Despart pe om de om
Şi cum între fiinţe înrudite
Pînă-n adîncurile de atom
Sînt ziduri nalte-nşiruite,
Prin care nici iubirea
nu străbate,
Căci sîntem fiecare ca un pom,
Ce-şi cîntă în singurătate
Misterul sevelor înfrigurate.

Volumul următor *De vorbă cu bălanul meu* (Buc., 1925) cuprinde versuri izvorîte din experienţa de pe front (E.D. a fost mobilizat ca medic militar în Moldova, în anii 1916-1918) a autorului. El a contrariat opinia critică românească, iritînd nu numai "dreapta" timpului, ci şi spirite liberale ca G. Călinescu. Aceştia au văzut în carte incapacitatea "caracteristică" a evreului de a înţelege sensul războiului. Drept rezultat, în vreme ce versurile despre degeţelele de puf ale Lelioarei fuseseră primite cu plăcere, textele despre cadavrele din tranşee au fost considerate ca lipsite de valoare. Realitatea este că Dorian se întorsese la vatră, de sub obuze, viu dar traumatizat. Trăirea cotidiană printre creieri împrăştiaţi pe ţevi de tun şi picioare tăiate, noaptea, la lumina lămpii de gaz, pentru oprirea gangrenei, au dizolvat entuziasmul iniţial al medicului la adresa războiului. El se înscrie, prin *De vorbă cu bălanul meu*, în gruparea "pacifismului" european din epocă: Barbusse, Eric Maria Remarque etc., sau, în România, Felix Aderca. Ca şi aceştia, Emil Dorian se angajează în marea acţiune de *demitizare* a războiului. O acţiune mereu aplaudată şi mereu combătută, în raport cu împrejurările concrete, *reale*, în care se pune chestiunea.

Dar să vedem despre ce e vorba în această carte.

Mai întîi, Emil Dorian nu digeră uşor faptul că, în vreme ce ţăranul-soldat este trimis, în sunet de goarnă, în linia întîia, sub focul mitralierelor germane, coloneii regimentului se respectă (le repos du guerrier...) în chefuri la cîrciuma din sat, cu ţambalagii şi femei de la oraş aduse special întru destindere:

Nu-i chip să scapi, bălane,
nu e chip.
Acesta e războiul!
Duşmanul nostru e acum noroiul.
Automobilul zace-mpotmolit...
E ordin să-l urnim din loc
şi s-a oprit
Întreg convoiul. (...)

Automobilul e de general,
Deci este-n joc
întreaga-ne onoare...
Oricît îţi pare de paradoxal,
Ca tu, un simple cal,
Să faci ce un motor
nu e în stare,
Vei izbîndi, sînt sigur, triumfal!

De ce te îndărătniceşti?...
Vrei să-l arunci în mîinile
duşmane?
Automobilul poartă-n el
Tezaurul diviziei, bălane!
Sînt trei femei, trei graţii,
trei regine,
Fardate şi golaşe, ca de bal.
Ce vrei? (...)
(În retragere)

Tema revine în *Supărarea:*

Te miri că vin aşa de dimineaţă
În grajdul tău?
Să-ţi spun ce e, îmi pare rău
De-a nu fi refuzat ieri,
pe-nserat,
O cerere atît de îndrăzneaţă.
Am auzit că te-ai fi supărat,
Dar nu găsesc că e cu cale, zău!
Ce-ai fi voit să fi făcut,
Cînd însuşi colonelul te-a cerut?
Te-ai dus la tîrg s-aduci
vreo trei femei.
Şi pentru-atît să fii tu foc
şi pară?
Ce vrei?
În vreme de război,
Femeia e-o chestiune... sanitară
Şi... – vorba colonelului – ...
«vitală»! (...)

Vezi tu? Tu eşti un autodidact
Şi nu cunoşti istoria întreagă.
Au fost odată vremi
– şi nu de mult –
Cînd un aşa război înverşunat
Era pornit pentru-o femeie.
Fireşte, astăzi am evoluat
Şi ne luptăm pentru-o idee! (...)
Un lucru-i cert: profită colonelul,
Atunci a profitat şi regimentul.
Şi-acesta de profită,
(– vezi inelul? –)
Întreaga ţară este în profit! (...)

...precum şi în *Cheful:*

E chef în seara asta la popotă!
Chef mare, ca de sărbători.
Aleargă regimentu-n trap,
din zori,
Maiorul scrie notă după notă
Şi tremură tot satul de fiori...
Aproape n-a rămas o casă-n
sat,
De unde nu s-a-mprumutat
Obiecte pentru marea sărbătoare!
Judecătorului i s-au luat
Din salonaş, trei scaune pluşate.
Notarului pahare colorate,
Pe cari stă scris cu aur:
«Suvenir».
Ceşti de cafea dă
popa Trandafir,
Iar moaşa şerveţelele brodate.

Chef mare, cum n-a fost
vreodată!
Aseară îmi spunea un ofiţer
Că-i cheful cel mai mare pe...
armată!
De patru nopţi,
trei care-au fost plecate
La şase-şapte leghe depărtare,
S-aducă trei butoaie încărcate
Cu vinul cel mai tare.
Căruţele s-au dus c-un ofiţer,
Cu doispce cai şi şase sentinele,
Făcut-au trei popasuri pînă ieri
Şi-abia de s-au întors,
că-s drumuri rele...
Şi peste sat căzură
vremuri grele,
Căci zece ordonanţe îndrăzneţe,
În patru nopţi, la rînd,
au dat năvală,
Pornind o ofensivă generală
Pe frontul zăvorîtelor coteţe...

Acuma toată jalea ia sfîrşit.
Sîntem la chef... sîntem în toi
(S-a desfundat şi-al doilea
butoi).
Şi trei mii de sarmale au pierit...
Din patriotic,
Cum a fost cheful la-nceput,
S-a transformat într-un atac
erotic
Şi-acuma e la toartă...
Cu moaşa, colonelul a uitat
Că e sclerotic
Şi chiar maiorul a abandonat
Talentul anecdotic
Pe umărul didacticei dudui...

Băieţii tineri beau de zor
Şi cîntă-n cor.
Popota-i săturată greu de fum
Şi ofiţerii sînt sătui...

Curînd, poetul ajunge la lucruri mai "serioase", ca în "*Choc*"-ul nervos:

Cascadele de-obuze s-au pornit
În revărsări asurzitoare.
Vuiesc în clocot munţii de granit
Şi văile răspund hohotitoare...
Bălane, ce-ai păţit?
Sînt foarte supărat,
Căci asta nu se face niciodată:
Să părăseşti misiunea-ncredinţată!
Gîndeşte-te ce s-ar fi întîmplat,
Dacă mai marii noştri-ar fi aflat
De răzvrătirea ta necugetată! (...)
Cum?... Nu mai ai putere în picioare?...
Se poate, brav bălan?... Şi tu ai... «choc»?
Ei, asta-ntrece orice aşteptare!
Tu, cu sistem nervos de dobitoc?
Tu ai frînghii, nu nervi subţiri în tine!
De unde-ai mai scornit aşa poveste?...
Eu aş plezni, în locu-ţi, de ruşine!
N-am ce să-ţi fac, morfină nu mai este.

De cînd cu blestematele de focuri,
Veniră ofiţerii toţi, cu... «choc»-uri!

Piesa de rezistenţă a volumului, *incendiară*, la ora apariţiei, este *O execuţie:*

Bălane, uite ce-i: Vom asista
La execuţia din pădurice!...
Zece soldaţi vor fi-mpuşcaţi acum.
Dar ce-ai rămas aşa, de-odată-n drum?
Eşti veşnic indignat, veşnic novice...
Hai, mergi, să nu ajungem prea tîrziu!
De ce-i împuşcă oare?...
Dacă ştiu?
Fără-ndoială!... Cei zece soldaţi
Sînt toţi nişte «auto-mutilaţi».
Înfricoşaţi de moartea cea păgînă
Se împuşcară singuri ei în mînă,

Descrierea execuţiei are aer de reportaj:

E cam tîrziu... Au început să-i lege.
Ce tineri sînt flăcăii condamnaţi!
Or fi recruţi din contingente nouă.
Nişte copii neştiutori, sărmanii!
De-abea au prins să-şi socotească anii
Şi şirul anilor se rupe-n două...
I-a degradat, sînt fără de tunici,
Cu pieptul scos din petici de cămaşă.
Vreo patru tremură în spasmuri mici
Şi-n ochi au toţi o rugă pătimaşă...
În faţă, pe-o cărare, ce se-ndoaie
Spre tîrgul cu căscioarele de lut,
Plutonul stă-nşirat solemn şi mut.
Şi-alături, în mantaua lui de ploaie,
Proptit de trunchiul unui vechi arin,
Fumează plictisit, cetind o foaie,
Locotenentul Spiru Constantin. (...)
Dar plutonierul Bardă, iată
Că-şi părăseşte, la un semn, plutonul,
Se-opreşte... îşi aşează drept vestonul
Şi ţîrîind din dinţi odată,
Ca omul care n-are scobitoare,
Citeşte, răguşit şi rar,
Cum ar enumera un inventar,
Sentinţa-ngrozitoare...

...precum şi de raport medical:

Şi-apoi, de-odată, în tăcerea dură,
Locotenentul strigă: «Foc»!
Ce comic joc!... Ha! Ha!... Ce comic joc!...
Se clatină soldaţii,
Ca nişte oameni beţi sub felinare.
Bat inegal din mîini şi din picioare,
Cum fac păpuşile, ce-şi sparg resortul
Şi-şi rup lăuntricele sfori...
Şi-apoi, pierzînd suportul,
Se-nţepenesc, cu rînjet pe obraz,
Cu bărbile în piept, frînţi de mijlòc,
Ca nişte clowni lipsiţi de haz
Din pantomimele de iarmaroc...

Dar ce e spaima asta unanimă?
Ce s-a-ntîmplat?...
Soldatul Ion Clăvac
Stă teafăr, tremurînd lîngă copac
Şi nu participă la pantomimă!
N-a fost atins de nici un foc...
Un semn al cerului?... Un har de sfînt?

Plutonul a-nlemnit pe loc, (...)
Şi deodată o înjurătură!
Locotenentul Spiru Constantin
E disperat şi spumegă venin
Se duce spre plutonul îngheţat
Şi le vorbeşte enervat:
– «Ostaşi,
Acela, care simte-adevărat
Şi-i patriot, cu dragoste de ţară,
Să iasă din pluton afară
Şi să suprime-acuma, imediat
Pe-acest din urmă condamnat».
Dar nu răspunde nimenea nimic,
Decît doar ploaia-n cîntecu-i ritmat,
Pic, pic...

Locotenentul strigă iar:
– «Ostaşi,
Sînteţi nişte măgari şi nişte laşi!
Priviţi aci»:...
Şi bravul ofiţer,
Cu-o furie eroică şi sfîntă,
Îşi scoate de la brîu un revolver,
Şi-nfricoşînd plutonul tot,
În ţeasta lui Clăvac, deodată-mplîntă
Un glonte patriot...

Lovitura de teatru din final se încheie cu o replică notabilă:

Şi-n timp ce plutonieru-njură,
Soseşte un agent de legătură,
Cu o hîrtie grabnică în mînă.
Locotenentul, cu ţigara-n gură,
Şi-a îmbrăcat mănuşile de lînă
Şi-ascultă ordinul, cetit de Bardă.
Obrazu-ncepe brusc să-i ardă
Şi-acum loveşte-n cizmă cu-o biciuşcă
Şi iritat, buza de jos şi-o muşcă...
În ordin scrie clar că Ion Clăvac
A fost erou în diferite lupte,
Că se ducea în frunte la atac,
Că are răni şi două coaste rupte.
Şi se ordonă, bine înţeles,
O graţiere imediată
Şi o revizuire de proces.

Locotenentul strigă-n gura mare:
– «Îmi pare rău, dar n-am ce să-i mai fac.
Pe lista noastră de executare
E scris doar foarte limpede: Clăvac.
Eu nu sînt cu nimica vinovat!
L-om îngropa pe dînsul separat
Şi îi vom da onoruri militare»!

(Continuare în numărul viitor)

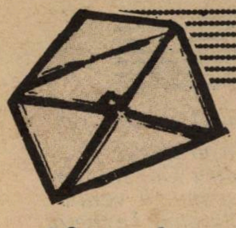

Poşta dicţionarului

Lucian Boz, Sydney, Australia, furnizează două amănunte (din cele zise semnificative) la dosarul *cazului* Jacques Elias:

"Dragă Domnule Mirodan,

Capitolul dedicat lui Jacques Elias în *Dicţionarul neconvenţional* (*Minimum*, decembrie 1991), redă în mod fidel persoana acestui ciudat bancher filantrop. Adaug numai două amănunte, a căror dată cercetătorul literar le poate găsi în arhive. Iată-le:

La ceremonia ce a avut loc la templul spaniol din strada Negru Vodă din Bucureşti după publicarea testamentului lui Elias, prin care cea mai mare beneficiară a fost Academia Română, reprezentantul ei la zisa ceremonie, profesorul universitar Grigore Antipa, a citit un text în care, printre altele, a precizat că românii fac o distincţie între evreii de rit sephard şi ceilalţi, aluzie făţişă la adresa celorlalţi evrei, de rit ashkenazi.

Ca gazetar profesionist, ştii importanţa ce au avut în presa antebelică caricaturiştii. Doi dintre ei s-au remarcat cu deosebire: Dragoş şi Ross. În *Lupta*, Dragoş a publicat o admirabilă caricatură ce arăta o clădire pe a cărei firmă scria: Fundaţia Menachem Elias, dedesubtul căreia era desenată o cruce încîrligată şi, în dreptul ei, în litere gigantice: Jos Jidanii!

Vei spune, poate, că aceste detalii sînt insignifiante; cred însă că ele spun mult despre cei ce au beneficiat cel mai mult de largheţea lui Elias: Academia Română şi studenţii găzduiţi în căminul Menachem Elias.

BRIDGE

TARE ŞI ÎNAINTE...

Puneţi-vă în locul Sudului, în dona de mai jos, jucată la ultimul concurs simultan european, desfăşurat sub patronajul firmei Phillip Morris la data de 22 nov. 1991.

Nevulnerabil contra vulnerabil, după deschiderea partenerului de 1 Cupă, Sud a "ridicat" un adevărat "portavion":

A R D 10 9
D
–
A R D V 9 6 2

Lăsînd la o parte durerea că o asemenea distribuţie (şi încă pe deschiderea partenerului) apare la un concurs "top-bottom", şi nu la un roberel mititel cu prietenii, acasă, Sud răspunde, modest, 2 Trefle şi, după ce află că partenerul are şi 5 Carale, împreună cu cele 5 Cupe, precum şi cei doi aşi roşii, anunţă plin de încredere 7 Fără Atu (are 12 levate de sus şi şanse serioase pentru a 13-a).

Atacul este 8 de Treflă, şi iată distrubuţia:

5
A V 7 6 5
A D 10 7 3
5 3

8 de Treflă
N
W E
S

A R D 10 9
D
–
A R D V 9 6 2

Care este calea pe care o alegeţi pentru efectuarea contractului? Succes!

PAUL WEINSTOCK

♣◇♥♤

CALENDAR

IANUARIE

3 ianuarie a murit Alfred Margul Sperber (1967)
9 ianuarie a murit Ronetti-Roman (1908)
12 ianuarie s-a născut Traian Şelmaru (1914)
12 ianuarie s-a născut Aurel Storin (1937)
15 ianuarie s-a născut Emil Boldan (1909)
17 ianuarie s-a născut Marcel Avramescu (Ionathan X. Uranus) (1909)
18 ianuarie s-a născut F. Brunea-Fox (1898)
21 ianuarie s-a născut Alexandru Sever (1921)
23 ianuarie s-a născut C. Săteanu (1878)
25 ianuarie s-a născut Virgil Duda (1939)
26 ianuarie s-a născut Marcel Aderca (1920)
27 ianuarie a murit Ioan Massoff (1985)
29 ianuarie s-a născut Sergiu Levin (1928)

FEBRUARIE

5 februarie s-a născut Iosif Eugen Campus (1915)
7 februarie s-a născut Florin Mugur (1934)
11 februarie s-a născut A. Toma (1875)
11 februarie s-a născut Liana Maxy (1923)
12 februarie s-a născut I. Peltz (1899)
14 februarie s-a născut Ion Călugăru (1902)
15 februarie s-a născut Petre Solomon (1925)
16 februarie s-a născut Emil Dorian (1891)
22 februarie s-a născut Eduard Jurist (1928)
25 februarie s-a născut Iosif Cassian-Mătăsaru (1896)

O rubrică nouă: calendarul nostru scriitoricesc. O rubrică pentru care nu dispunem încă de toate datele necesare.

Rugăm, aşa dar, atît pe colegii de condei, cît şi rudele celor decedaţi, să ne comunice, cît mai curînd, datele de care avem nevoie: să alcătuim acest calendar – de preţuire şi de aducere aminte – împreună.

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

ROMAN IZBUTIT SAU TINICHEA STRĂLUCITOARE ?

Tocmai terminasem de citit – cu mare plăcere, dar şi cu unele rezerve – romanul *Esav* al lui Meir Şalev. Mă pregăteam să scriu cronica pentru *Minimum*. A apărut atunci (în *Moznaim*, numărul pe septembrie-octombrie 1991) articolul fulminant al lui Orţion Bertana. Deşi îi recunoştea lui Şalev un anumit talent – acela de a mînui cu strălucire limba ebraică şi de a scrie scenete fantastico-parodice – declara peremptoriu că autorul celor două romane de succes (*Roman rusesc* şi, acum, *Esav*) nu este capabil să scrie un adevărat roman, ci numai înşiruiri de scenete ("şarşeret maarhonim") parodice, cu a căror strălucire goală ia ochii cititorilor şi ai criticii. Scrisul lui Şalev ar fi deci, în termenii lui Creangă, un "cumplit meşteşug", un pericol public. *Esav* nu este decît "hevel havalim", deşertăciunea deşertăciunilor, iar autorul romanului – un exemplu tipic al "superficialităţii intelectuale" care tinde să se înstăpînească la noi. Erijîndu-se în postura de predicator necruţător, de "Nevi zaam"' Bertana tuna şi fulgera: "Elbon lehavaia enoşit, elbon le Ieruşalaim, elbon lasifrut haivrit". Ruşine, ruşine, de trei ori ruşine!

Prevenind parcă excesele, în bine şi în rău, ale criticii, Şalev, cu binecunoscuta lui auto-ironie, introduce în roman două aprecieri opuse au privire la *Cartea Pîinii*, opera de mare succes (în America!) a lui Esav. În revistele americane, se vorbeşte cu entuziasm despre "Misterul erotic al pîinii" etc. Iar fratele lui geamăn, Iaakov, declara dispreţuitor: "cărţile tale sînt palavre neruşinate" ("kişkuşim nivziim").

Esav nu se simte jignit de cuvintele lui Iaakov, căci ele izvorăsc dintr-un complex de situaţii şi sentimente, din raporturile de dragoste şi rivalitate care-i unesc şi-i despart pe cei doi fraţi gemeni.

Dar diatriba lui Orţion Bertana mi se pare jignitoare, nejustificată în violenţa ei excesivă. Nici exemplele concrete pe care le dă Bertana nu mi se par convingătoare. Nu-i place povestea cu puful de gîscă pe care ducele Anton îl foloseşte în loc de hîrtie igienică. Tot aşa de bine se putea şterge şi cu altceva, declară Bertana. Ei şi? Asta dovedeşte caracterul arbitrar al scrisului lui Şalev? Şi altă dovadă de arbitrar să fie faptul că acelaşi personaj, Iaakov, vorbeşte şi de excesul comemorărilor mortuare şi de delăsarea mormintelor? Afirmaţii contradictorii, zvîrlite arbitrar de autor, declară victorios Bertana. Nicidecum. În primul rînd, afirmaţiile nu sînt ale autorului, ci ale unui personaj, care este – şi are dreptul să fie – un tip mereu nemulţumit şi plin de contradicţii. Şi, în al doilea rînd, ca în cunoscuta anecdotă cu clopotele, afirmaţiile nu sînt măcar contradictorii. Excesul se referă – e spus explicit – la comemorările celor căzuţi de curînd, iar neglijarea mormintelor se referă la cei căzuţi de mult, în războiul pentru independenţă şi în campania din Sinai.

Că în cultura israeliană îşi face drum o tendinţă spre superficialitate, şi asta reprezintă un pericol împotriva căruia trebuie protestat? De acord.

Dar nu cartea lui Meir Şalev constituie prilejul indicat pentru a zvîrli cu pietre.

Esav nu e tinichea strălucitoare care-ţi ia ochii. E o carte bună, scrisă cu sinceritate artistică. O carte a cărei compoziţie, dacă nu evidentă la prima vedere, are însă meritul de a fi bine gîndită, originală, subtilă. O carte de o uimitoare bogăţie verbală şi faptică, de o uimitoare bogăţie de informaţii literare şi "meşteşugăreşti", în special pe tema centrală a brutăriei. Ce-i drept, o carte care se citeşte cu desfătare, cu interes mereu reînnoit. Dar ăsta nu e un defect, orice ar spune puritanii. Dimpotrivă. Dacă o carte bună poate fi şi plăcută, cu atît mai bine. Să nu uităm cuvintele cuminţi ale lui Bashevis Singer.

Dacă am avea ceva de obiectat lui Şalev, ar fi numai că, uneori, mecanismul admirabil al scrisului său continuă să funcţioneze dincolo de necesităţi. Merge în gol, în virtutea calităţilor sale, ca un mecanism prea bine uns. De aci, lungimi ne-necesare şi abuz de episoade, de personaje. La ce mai era, de pildă, nevoie, de povestea cu cele patru fete - pseudo-gemene ale lui Ihiel? Numai pentru a da încă o variantă a motivului "gemeni"? La ce bun încă o comparaţie, pînă se ajunge la senzaţia neplăcută de exces, exces de strălucire, foc de artificii?

Citiţi cartea lui Şalev. Dacă se poate, în original, pentru a simţi direct strălucita folosire a virtualităţilor limbii ebraice. Dacă nu, măcar în traducere.

Lăsaţi-vă furaţi – fără remuşcări puritane – de farmecul ei irezistibil. Dar citiţi-o cu atenţie, cu seriozitatea pe care o merită. Urmăriţi jocul subtil de corespondenţe în cuprinsul monologului (monolog la persoana a doua, pentru a da impresia de sinceritate spontană, de comuniune), şi între acest monolog al lui Esav şi cele cîteva "poveşti" fantastice (admirabile) care, împreună cu monologul (așa zicînd, baza faptică) reprezintă diferite trepte ale realității ("Ducele Anton și servitoarea Zoga" este o "povestire imaginară despre oameni care nu au existat", "Eliahu Salomon și Miriam Așkenazi" este o "povestire apropiată de adevăr despre oameni cu nume fictive" etc.). Ascultați zguduitoarea poveste a Sarei (din neam de "tătari" trecuți la iudaism), îndrăgostită fără leac de Abraham, și zbătîndu-se să-i păstreze dragostea chiar și după ce acesta începe să o disprețuiască și să o chinuiască. Ascultați povestea celor doi gemeni atît de diferiți, Esav și Iaakov, pe care tatăl îi dezbină (între altele, obligîndu-i, din economie, să folosească, pe rînd, o singură pereche de ochelari) și care sfîrșesc neașteptat: puternicul Esav, devenit scriitor în America, iar Iaakov, cel mai firav, moștenind brutăria și căsătorindu-se el cu Lea, de care era îndrăgostit și Esav. Încercați să înțelegeți pînă la capăt complexitatea raporturilor între Sara și cei doi băieți, între Iaakov și copiii lui (Beniamin, căzut în război, Romi, care are pasiunea fotografiatului, activitate de "fixare" în eternitate a istoriei familiale, activitate paralelă cu aceea a lui Esav în scrierile sale. În sfîrșit, Mihael, copilul firav, născut împotriva voinței Leei, și divinizat de Iaakov). Sau raporturile tot atît de complexe dintre soți: Sara și Abraham, Iaakov și Lea, Brinker, îndrăgostit fără speranță de Sara, și soția lui, cuplul "nereglementar" Esav – Romi (Romi seamănă leit cu Sara). Citiți paginile minunate în care e povestit drumul, cu ecouri biblice, al lui Abraham spre Țara Sfîntă, lupta Sarei cu Ierusalmitenii disprețuitori, și în special cu nobila familie de "frenchi" a lui Abraham ("somos Abrayanel"), apariția de vrajă a Leei în brutăria mitică etc., etc.

Citiți și spuneți-vă părerea: roman izbutit, sau tinichea strălucitoare?

★ 1992 – ANUL OPERETEI ÎN EUROPA ★

Cu ocazia sărbătoririi operetei în Europa
UN SPECTACOL EXTRAORDINAR
cu interpreți de talie internațională
din VIENA, BUDAPESTA, BUCUREȘTI și TEL AVIV
1992 – ANUL OPERETEI ÎN ISRAEL

• MARE ANSAMBLU DE BALET • ORCHESTRĂ •
• VEDETE... VEDETE... NUMAI VEDETE •

THEO ROLLER & AVRAHAM ROSEN PRÄSENTIERT :

DIE GANZE WELT IST
כל העולם אופרטה
OPERETTE
BUDAPEST-WIEN-TEL AVIV-BUKAREST

Musikalische Leitung: **HORIA ALEX**
Regisseur: **JACQUES YAKOV**
Choreograph: **JACQUES LEVY**
Decor: **N. STEIN**

IN ALPHABETISCHE ORDNUNG
ISTVAN CSUTKA
DORINA CHESEI
TERRY GABOR
FLORIN GEORGESCU
EUGENIA ILINCA
BORI KALLAY
EDY KOGAN
DORIN TEODORESCU
ELENA TOPKIN
SANDOR VARADY

להקה מלאה
40
זמרים
רקדנים
נגנים

ORCHESTER & BALLETT
150 KOSTUMEN
HILDE BRAUN

PREMIERĂ DE GALĂ
TEL AVIV, sîmbătă 22 februarie ora 20.30, Heichal Hatarbut

23 februarie ora 20.30 IERUSALIM, Gerar Bechar
24 februarie ora 21.00 KIBUTZ GHIVAT, Chaim meiuchad
25 februarie ora 20.30 BEER SHEVA, Heichal Hatarbut
26 februarie ora 20.30 REHOVOT, Wiks
28 februarie ora 20.30 NAHARIA, Heichal Hatarbut
29 februarie ora 20.00 HAIFA, "Auditorium"
1 martie ora 20.30, NATANIA, Heichal Hatarbut
3 martie ora 20.30, KFAR SABA, Heichal Hatarbut

★ ★ ★ ★ ★ ★

CARTEA

ANA PAUKER, MARIUS MIRCU ŞI FEL DE FEL DE REPROŞURI CE-AU FOST ADUSE NEPOTOLITULUI REPORTER

Mi s-a cerut de către unii (informaţi că sînt medic...) "diagnosticul" în privinţa cărţii lui Marius Mircu despre A. Pauker. Iată-l, scurtissim: evocarea lui M. M. este nu numai necesară, nu numai reparatoare de adevăr istoric, ci mai ales "terapeutică" şi "vaccinantă" împotriva unor de nedorit, dar oricînd posibile, repetări ale unor scenarii de teapa acelora pe care cartea atît de minuţios le evocă.

Pentru a fi cinstit, "dosarul" l-am citit înainte cu vreo 5-6 luni, aşa că ceea ce mărturisesc acum e apt de a fi amendat în ceea ce priveşte exactitatea detaliului; impresia însă la prima lectură a fost aceea pe care o detaliez mai jos. Sistematic, deci:

1. Trebuia "replasată" în dimensiunile ei omeneşti şi fireşti această figură tragic-reprezentativă a erorii de judecată a unei întregi generaţii de intelectuali evrei dintre anii '20-'40, sfîşiată între acceptarea (sau nu) a contradicţiei absolute între ceea ce au visat... şi ceea ce a ieşit! Lipsită de partizanism sau de o prea îngheţătoare generalizare teoretică, pledoaria lui Mircu pentru "omul" Ana Pauker e credibilă... şi înfiorătoare într-acelaşi timp, dacă ţinem totuşi seama cărei politici criminale i-a fost dînsa instrument devotat, talentat, fanatic şi eficient. Nu e singura, ştiu, dar fenomenul psihologic rămîne totuşi (pentru a mă exprima cu mănuşi) dostoievskian... căci e imposibil de crezut că fiind în intimitatea atîtor conducători de bandă mafiotică, nu şi-a dat seama de falsitatea şi, mai mult decît atîta, de imbecilitatea lipsită de scrupule a acestor "conducători" brutali, cinici, amorali şi gata la orice mîrşăvie (inclusiv tortura şi crima) pentru a-şi justifica puterea şi (unii dintre ei, dar nu toţi dintre aceia care au ajuns ulterior să taie şi să spînzure, la propriu şi la figurat) anii de închisoare în care visau la această putere.

Tonul omenesc, cald, înţelept şi atît de detaşat încît uneori devine chiar şi glumeţ, pe care autorul a ştiut să-l adopte este de natură a ne încînta obiectivitatea, cu toate că, în străfundul conştiinţei mele, parcă, parcă aş fi cerut, în judecata finală, o mai accentuată tonalitate acuzatoare... Sau poate că şi-a exprimat-o şi eu, după o jumătate de an, s-o fi trecut cu vederea? Posibil...

În orice caz, Mircu "stopează artistic" (termen croitoresc de care autorul "Croitorului din Back" desigur îşi aminteşte) o seamă de injustiţii în legătură cu A. Pauker, fratele, familia, tatăl, fiicele ş.a.m.d., operaţie de mult necesară. Poate că minunatul om care este Dr. Gh. Brătescu, ginerele Anei Pauker, ar mai avea cîte ceva de spus, dacă l-ar putea convinge Mircu s-o facă... în orice caz mai mult şi mai multe decît subsemnatul.

2. Tabloul pe care M.M. îl schiţează la începutul cărţii privind participarea intelectualităţii evreieşti la conducerea P.C.R. şi a statului român este, de ne convine sau nu, exact şi groaznic. Tocmai de aceea, consider că indiferent de ceea ce îi reproşează foştii mîncători de cozonac nomenclaturist ce pozează azi în victime ale unui sistem pe care ei l-au creat, autorul poate fi mîndru că încă o dată şi încă o dată (precum de altfel a făcut-o în toate cărţile sale de istoriografie) a spus doar adevărul gol-goluţ... şi de obicei de acest adevăr ne cam temem, căci arde la privire şi la apropiere. Marius Mircu n-a spus nici un neadevăr în ceea ce priveşte grupul de coreligionari cocoţaţi la conducerea partidului şi statului, n-a denaturat cu nimic o tristă realitate istorică... iar cei dintre noi care mai au chef să-i înveţe pe români, englezi, francezi sau americani cum să fie mai autentici naţionali şi intelectuali şi cetăţeni şi progresişti... să-i citească "Dosarul" şi să afle despre EŞECUL ISTORIC IREVERSIBIL al unei iluzii, generoase, poate, dar strîmbă încă de la început, iluzia de a putea fi dascălii de viaţă ai unor popoare care-şi au propriii lor dascăli, istorie şi cultură.

3. Îl îmbrăţişez pe Mircu şi-l invidiez pentru puterea de muncă, limpezimea gîndirii şi curăţenia credinţei umaniste şi îl rog să creadă în sincera mea preţuire.

Sergiu Levin

✱

SALOANELE "DAN MOR"

Rishon le Zion
Noua zonă industrială
Str. Haetzel 15 (lîngă Shop In)
Tel. 03/9611960, 9615523

- **Preţuri surpriză**
În contul nostru:
- **Disc Jokey**
- **fotograf**
- **foto video**

אירועים
מור

la orice eveniment seral cu participarea a peste 200 inşi

Mai multe motive determină să serbaţi evenimentele plăcute în saloanele "DAN MOR":

- **Salon splendid**
Preţuri speciale – de ocazie – pentru "Brith Mila"
- **Parking la discreţie**

15% REDUCERE
se acordă în primele trei săptămîni din februarie pentru orice comandă de serbare – indiferent de dată.

- Atmosferă tinerească
- Menu bogat şi, în special, variat
- Personal specializat
- Posibilităţi de strict caşer

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

ALEXANDRU SEVER

DISCURS ÎNTÎRZIAT LA UN PREMIU LITERAR

Onorat cu un premiu literar şi solicitîndu-i-se cîteva cuvinte, Iraclide a spus: "Nu am obişnuinţa de a vorbi în public. De aceea, pentru ca nici pe dumneavoastră să nu vă plictisesc cu niscaiva prostii, nici eu să nu mă simt rău într-o împrejurare în care doresc să mă simt bine, mai ţinînd seama şi de faptul că, probabil, scriu mai înlesnit decît vorbesc, îngăduiţi-mi, vă rog, să meditez şi să aştern, cît de curînd, negru pe alb, cele cîteva cuvinte necesare." Şi iată ce a scris Iraclide...

"În primul rînd, aş vrea să mulţumesc tuturor acelora cărora, într-un fel sau altul, le datorez premierea mea. Dar, cred că mulţumirile mele n-ar fi ceea ce ar trebui să fie dacă nu le-aş adăuga cîteva cuvinte... Nici un premiu nu premiază făgăduieli, fie ele cît de frumoase, ci numai împliniri, fie ele cît de controversabile. Totuşi, dacă un premiu are, măcar în principiu dubla menire de a răsplăti şi de a încuraja, s-ar putea spune atunci – dacă mi se îngăduie o comparaţie utilă, deşi, poate, nu foarte exactă – un premiu este o fiinţă care cu un ochi priveşte către trecut , şi cu altul spre viitor.

În cazul meu, s-ar putea spune că acest premiu răsplăteşte oarecum un trecut de muncă. Şi totuşi, îmi place să cred că, ţinînd să omagieze ceva mai mult decît ceea ce pot să însemn eu, – însăşi limba şi literatura de pe teritoriul căruia vin – iniţiatorii acestei premieri mi-au făcut destulă onoare dacă au găsit în mine doar prilejul de a da acestui omagiu numele meu.

Şi dacă acest premiu priveşte totuşi spre viitor, tot atît cît priveşte spre trecut, atunci pot spune că are ce privi, chiar dacă nu mai are de mult ce încuraja. Căci pentru ca pe masa mea de lucru să apară un nou volum de eseuri, o nouă piesă de teatru, şi un nou roman, n-a fost nevoie de nimic altceva decît să ascult de acelaşi impuls primordial în puterea căruia am scris tot ce am scris. Într-adevăr, credincios unei vechi convingeri, potrivit căreia un scriitor – un om de artă, în genere – are întotdeauna mai mult de oferit decît de luat – sînt foarte mulţumit să pot mărturisi că nici eu nu vin cu mîinile goale în întîmpinarea acestui premiu. Cînd şi cum voi putea tipări aceste din urmă scrieri începute pe pămîntul în care m-am născut şi terminate pe pămîntul pe care trăiesc – încă nu ştiu. Sigur, m-aş putea ruga bunului Dumnezeu: unde a făcut el atîtea minuni pe aceste meleaguri, să mai facă una şi pentru mine, şi să-mi tipărească cărţile. Numai că eu şovăi să-l deranjez pe bunul Dumnezeu; şi şovăi pentru că, mai avînd eu unele proiecte, dragă Doamne foarte importante, aş fi cu adevărat fericit dacă m-ar premia cu măcar încă vreo zece ani de viaţă, cam atît cît mi-ar fi de trebuinţă ca să-mi mîntui treaba pe acest pămînt, şi să pot spune în ceasul din urmă, împăcat cu mine însumi: Doamne, m-ai trimis pe lume cu capul gol, şi iată, mă întorc către Tine cu capul plin..."

(N. red. După cum se înţelege, desigur, acest discurs colaboratorul nostru Alexandru Sever l-a scris cu prilejul primirii de către domnia sa a Premiului Agenţiei Evreieşti pe 1991)

●

HARRY LEIBOVICI

*** ASIGURĂRI ***

Tel Aviv – Dereh Petah Tikva
44, et. V
Tel. 5377182 – 3
Preţuri avantajoase pentru
olimii români
VORBIM ROMÂNEŞTE

SAMI ŢIPORI

HOLON – Zona industrială
Str. Hanagar 4 (vis-à-vis de benzinărie) Tel. 03/809620

SERVICIUL DE GRESARE,
SPĂLARE AUTOMATĂ + VAX – NUMAI 12 ŞEKELI

Executăm, la toate tipurile de maşini, întreţinerea planificată la 10.000 km., cuprinzînd:

- **Verificarea stării generale a maşinii**
- **Curăţirea frînelor**
- **Spălarea motorului**
- **Strîngerea tuturor buloanelor- gratuit**

Autorizat de Ministerul Transporturilor

Serviciu amabil şi cald la o cafea

סמי ציפורי

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

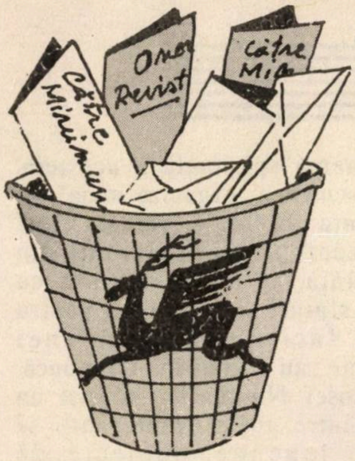

ELIEZER FRENKEL, "Şimşon metane et mar-libo", Ashkelon, 1991

Pe Eliezer Frenkel l-am cunoscut acum peste 40 de ani, în cadrul Cursurilor de perfecţionare a Cadrelor didactice din Şcolile evreieşti, cursuri organizate de Federaţia Comunităţilor Evreieşti. Fusesem numit director al acestor cursuri, poate pentru că se ştia că organizasem, încă de mult, cursuri de perfecţionare în materiile iudaice pentru profesorii de la şcolile Comunităţii Israeliţilor de rit spaniol din Bucureşti. Acolo, cursurile de perfecţionare avuseseră caracter seminarial, profesorii pregătindu-se singuri, şi prezentînd apoi referate discutate în seminar. Aci, am alcătuit un program de studii mai cuprinzător, cu prelegeri ţinute de specialişti (Dr. Bainglass, Dr. Löwenstein, Dr. I. Grubea etc.) şi examene de absolvire.

Către sfîrşitul acestor cursuri de vară, ţinute în cadrul pitoresc al oraşului Piatra Neamţ, am primit o telegramă care mă chema de urgenţă la Bucureşti. Se anunţase naţionalizarea şcolilor evreieşti.

Cursurile de la Piatra Neamţ, care reuniseră pentru prima oară profesori evrei de la şcolile evreieşti din întreaga ţară, au constituit deci şi ultima manifestare a existenţei acestor şcoli.

De atunci, nu am mai auzit nimic despre Eliezer Frenkel. Nu de mult, am aflat că este în Israel din 1962.

Poemul *Şimşon metane et mar-libo*, tipărit acum de o editură din Aşkelon, este, de fapt, traducerea tîrzie, în ebraică, a poemului scris în idiş, la Iaşi, în 1953.

Binecunoscutul critic literar Dov Sadan preţuia acest poem. "Hapoema "Şimşon" hi melehet mahşevet", declara el.

Melehet mahşevet? Mi se pare prea mult spus. Ce-i drept, *Şimşon metane et mar-libo* merita să fie în sfîrşit publicat. El se înscrie cu cinste în ciclul poeziilor ebraice inspirate de Tanah, aducînd contribuţia poetică a încă unui israelian de origine română.

Poemul păstrează simplitatea de ton caracteristică a povestirilor biblice. Legendara dragoste a lui Samson pentru Dalila nu are nevoie de comentarii înzorzonate pentru a-ţi merge la inimă.

Sub pana sensibilă a lui Eliezer Frenkel, ea devine povestea eternă, pilduitoare, a dragostei imposibile. Cîntec de dragoste şi cîntec de jale, kina (bocet). Un fel de Romeo şi Julieta biblică. Două fiinţe care se iubesc, dar pe care îi despart prăpăstii: lăuntrice (în sufletul Dalilei se ciocnesc aspiraţiile mamei evreice şi ale tatălui filistean) şi externe (eroii aparţin unor popoare în război, unor popoare care se urăsc de moarte).

Pe pînza cu ţesătură simplă a poemului, strălucesc, din loc în loc, – prin contrast, – imagini poetice puternice, impresionante. Filisteanul îndrăgostit şi el de Dalila înalţă victorios, în vîrful suliţei sale, două lucruri care aparţin unor domenii diferite şi sînt aci unite tragic în flacăra versului: răcnetul de durere al lui Şimşon (domeniu afectiv, necorporal) şi cei doi ochi zmulşi din orbite (domeniu concret, trupesc). Sau această imagine a făcliilor care, precum nişte suliţe, străpung cerul nopţii, fiara rănită: "ve ah halapidim levadam / bahamitot, behaia peţua, / haiu menakrim umenakvim et halail."

(Eugen Campus)

LAZĂR CASSVAN, "Filmul amintirilor mele", Haifa, 1991

In ciuda unei soarte realmente vitrege, a istoriei care l-a dat de-o parte de două ori, întîi pentru că este evreu, apoi pentru calitatea de "fost", Lazăr Cassvan a avut de cîteva ori noroc în viaţă. In primul rînd pentru că a putut să-şi facă profesiune din pasiune, ceea ce li se întîmplă unui foarte mic număr de pămînteni; în al doilea rînd a avut norocul de a întîlni îndeajuns de aproape, atunci cînd "istoria" i-a interzis accesul la pasiunea-profesiune, cîteva dintre marile figuri ale culturii româneşti (Arghezi, Bacovia, Camil Petrescu, Baba, Stancu). Ce se poate visa mai bun şi mai frumos pentru o carte de memorii?!

Cărţulia care ne-a poposit pe masă include tot acest material, dar în... pilule. Ca şi cum autorului i-ar fi fost frică să meargă pînă la capăt cu evocarea nu a propriului său trecut, ci a trecutului atît de furtunos şi de colorat al societăţii bucureştene. Metaforic vorbind, lectura acestui "Film al amintirilor mele" face impresia unui curs anonim de apă pe care îl poţi depăşi cu o simplă săritură, dar care mai jos sau mai sus are bulboane fascinante, ici o anecdotă savuroasă, dincolo o situaţie intens dramatică pe care la rîndu-ţi trebui să ai norocul (sau răbdarea!) să le descoperi. Atunci, de-o dată, simţi nevoia să ştii mai mult, ca autorul să fi insistat şi să fi pătruns mai adînc. Şi te revolţi împotriva lui pentru că nu a făcut-o.

Pe scurt, cărţulia aceasta este schiţa fermecătoare a unei mari cărţi de amintiri pe care Lazăr Cassvan trebuie s-o scrie. Ne-o datorează!

MICHEL SOLOMON, "Shiffra", Humanitas-nouvelle optique, Montréal, 1991

A şaptea carte încredinţată tiparului de Michel Solomon (conform indicaţiilor de pe ultima copertă a "Shiffrei") este un roman (cu vervă scris), care posedă, dacă se poate spune aşa, o existenţă dublă. Mai mult decît probabil, el apare în ochii cititorului canadian cu totul altfel decît în cei ai autorului acestor rînduri care - cu toate că mai tînăr decît anii acţiunii dintr-un orăşel moldovenesc, probabil Bacăul sau Piatra - este familiar cu locurile, oamenii, mentalităţile şi problemele evocate în roman. Ceea ce pentru cititorul născut şi crescut sub cerul canadian reprezintă, poate, un pitoresc îndepărtat cu mai multe sau mai puţine rezonanţe general umane, pentru noi este aproape, familiar, istorie a părinţilor sau a bunicilor noştri. Precizări strict necesare în carte pentru cititorul de acolo, nouă ne par inutile, de la sine înţelese. In acelaş timp, noi sîntem mai toleranţi din subiectivitate sentimentală sau exagerat critici din pricina unei prea bune cunoaşteri a realităţilor. Atunci unde este adevărul?

Probabil în faptul că dincolo de orice transfigurare artistică, dincolo de orice pretenţie literară, "Shiffra" este un document de viaţă, o fereastră deschisă către acel mediu social - intelectualitatea micii burghezii evreieşti, aflată imediat la graniţă cu proletariatul, în micile oraşe est-europene - care de la Trotzki la Chagall şi de la Ana Pauker la Tzara, şi-au pus o adîncă amprentă asupra veacului pe care sîntem pe cale de a-l încheia. In acest sens cartea lui Michel Solomon, istorisind soarta încheiată prin sinucidere a unei posibile mari ziariste, care la 16 ani suferă suferinţa întregii umanităţi, este o carte preţioasă şi utilă; o carte care explică multe lucruri aparent inexplicabile şi care merită din plin atenţia cititorului de franceză.

(Radu Klapper)

ŞTEFAN WERNER, "Un kiduşmen: Iosef", Israel, 1992

Volumul conţine patru lucrări independente.

Prima, cea care dă titlul volumului, este închinată memoriei lui Iosef Nussbächer.

Povestea vieţii lui Iosef Nussbächer, care s-a născut în anul 1920, la Huedin, într-o familie de evrei, este povestea vieţii multor evrei din România: părinţii i-au murit la Auschwitz, el însuşi a supravieţuit deportării în nu mai puţin de şase lagăre, printre care cele de la Dachau şi Buchenwald, a avut de suferit din cauza "dosarului prost" al soţiei sale, fiica unui bijutier din Baia Mare, a emigrat în Belgia, iar de acolo în Germania Federală. A învăţat meseria de diamantar, a intrat în comerţul cu pietre şi metale preţioase, a făcut avere, iar din banii pe care i-a cîştigat, i-a ajutat pe cei din România, la început pe evrei, apoi şi pe creştinii din oraşul natal al soţiei sale, de care amîndoi se simţeau foarte legaţi. A oferit ajutoare în bani şi, atunci cînd lucrul a devenit necesar, şi ajutoare în alimente şi medicamente.

Fără a fi habotnic, Iosef Nussbächer, crescut şi educat în tradiţia evreiască, a continuat să o cultive şi ca adult. În afară de ajutoarele date unor persoane particulare, el a contribuit, prin daruri făcute comunităţii evreieşti din Baia Mare, la renaşterea spirituală a acesteia. De asemenea, organiza anual, în locuinţa sa din Germania, seri de Seder pentru emigranţi din România, pe care îi ajuta cu bani, sfaturi şi intervenţii pentru a le facilita găsirea unei locuinţe sau a unui loc de muncă.

Iosef Nussbächer a fost un om dintre aceia despre care se scriu legende. Subiecte de legendă stau şi la baza celorlalte trei lucrări cuprinse în volum, *În căutarea lui Dumnezeu*, *Copilul şi aparenţele* şi *Copilul cu "barbă aleasă"*.

BORIS MARIAN, "Profesorul de fericire"(poeme), ed. "Cartea românească", Buc., 1989

Convins că oamenilor le este / proprie gîndirea, (...) profesorul / scoate din rezerva sa / verbele a anunţa / a asculta, a examina / a întreba, a ruga, a sfătui / şi le aruncă pe masă / ca pe nişte iepuri / împuşcaţi. (Propoziţii) Aceasta este învăţătura profesorului. Şi încă: *"Nu învăţa pe dinafară, / încearcă să înţelegi"*. Şi încă: *"Nu te-ncrede în nimic pînă nu verifici"* (Plecarea profesorului). Şi încă: *"Nu-ţi pierde încrederea în puterea ta de judecată"* (Incredere) Şi încă: " *Uneori este şi visul o armă / de care vînătorii se tem* (Pace) Şi încă: *Se poate cînta în mediul cel mai / impropriu cîntecului, în agitaţia speriată a moleculelor, în vuietul oaselor, / în bîzîitul leneş al indolenţilor, / se poate cînta cînd nimic nu mai pare / posibil, nici cîntecul* (Se poate cînta) Şi încă: *Cîntecul acesta poate fi un baston alb / pentru orbi, poate fi o mînă întinsă / celui ce vrea să se ridice în proprii / săi ochi, el nu neagă înfrîngerea, dar dovedeşte existenţa şi posibila / biruinţă a celui ce cîntă* (Cîntecul profesorului) Şi încă: *"Absurdul nu poate fi niciodată / un punct de plecare"*, *profesorul* *rămînea un optimist incurabil.* (Optimist).

"...dar poate nicicînd n-a fost mai viu atacul împotriva raţiunii decît în secolul nostru", / cineva trecu pe lîngă profesor şi-l lovi / puternic în nas, apoi dispăru, / profesorul era plin de sînge, / un cîntec frumos se topea în aer / ca un nor colorat.(Nor colorat)

Mîinile profesorului se odihnesc, / transplanturile de adevăr încercate de el / au reuşit în parte, el nu s-a dorit / un simplu funcţionar al tragicomediei moderne, / el a vrut să învingă aparenţele unei stări de nepăsare / şi stadiul unei civilizaţii îngîndurate, / mîinile profesorului se odihnesc / ca înaintea unei frumoase glume / făcute de un mort, care sărind de pe catafalc / îşi face drum spre ieşire. (Odihna profesorului).

"Umanismul profesorului se impunea / şi de data aceasta. Mi-am dat seama, / în timp ce-l ascultam, că în acel moment / nu aş fi vrut să fiu în nici un alt loc, / că tot ceea ce simţeam justifica experienţele / de pînă atunci şi că experienţele / prin care / trecusem erau cuprinse în faptul de a fi / în acel loc", povestea un elev al profesorului / *fără a preciza despre ce fel de experienţe era vorba. / Probabil nişte poeme.*

Mie, acest *Profesor de fericire* îmi place.

(Rodica Miletineanu)

Argo, nr.4, redactori: Alexandru Lungu şi Micaela Lungu, Bonn, Germania, solstiţiul de iarnă, 1991, publică, sub semnul exigenţei sale fără oboseli, versuri, proze, eseu de (în ordine alfabetică): Wolf von Aichelburg, George Astaloş, Leo Bordeianu, Marie-Claude Catanoy, Nicholas Catanoy, S. Damian, Alexandru Lungu. Gabriela Melinescu, Ştefan Munteanu, Sesto Pals, Paul Păun, George Tomaziu, Stella Viniţchi Rădulescu, Ion Vlad, Mircea Zaciu, Rahel Zaharia. O particularitate - dacă nu chiar originalitate a publicaţiei: mulţi dintre colaboratori sînt deopotrivă oameni ai condeiului şi ai penelului. Ca şi numărul trecut, Argo-4 cuprinde şi pagini de note critice. Aşadar, publicaţia, ieşită din atelierul "Lungu", zămislită în chip de caiet de poezie elegant, a devenit, hotărît, revistă, cu puncte de vedere despre universul literar pe româneşte.

Acum, în aceste pagini (nervoase), redacţia vorbeşte despre Mircea Zaciu şi Ion Vlad, despre Gabriela Melinescu, poezia din Basarabia, dramaturgia lui G. Astaloş etc. etc., despre reviste ca *Limba română* (Chişinău), *Ethos* (Bucureşti), *Minimum* (Tel Aviv), *Arc* (Bucureşti), *Moldova* (Iaşi).

(M. Raf.)

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL. 03-744787

a apărut

O carte recomandată pentru bolnavii de inimă:

"VREAU SĂ TRĂIESC"

de I. ROSENTHAL

Povestiri adevărate, trăite de un bolnav de inimă de la vîrsta de 16 ani, care scrie, din memorie, această carte, la 80 de ani.

Eu, de-o viaţă cardiac,
Cred că e just ceea ce fac:
Prezint, să afle fiecare,
Metoda mea de apărare;
Din experienţa mea citiţi
Şi învăţaţi cum să trăiţi.

• ULTIMELE EXEMPLARE •

Cartea poate fi primită prin poştă, recomandat, trimiţînd un cec bancar sau poştal de 15 şekeli, pe adresa:

ISRAEL ROSENTHAL
BNEI BRAK, rh.GANEI GAD 8
Tel. 03-791818

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

DADA A MURIT; TRĂIASCĂ ILAN SCHENFELD!

Dada a murit ca un soldat pe cîmpul de onoare: după ce şi-a făcut datoria şi a cucerit noi teritorii pentru arta modernă. Ca cineva să-şi aducă aminte, în decembrie '91, că s-au împlinit 75 de ani de cînd s-a născut Dada la Cabaretul Voltaire din Zűrich, trebuia să fie doct profesor de istorie sau...interesat.

Interesat a fost grupul din jurul sculptorului Dan Sackheim, autori de exponate-spectacol (gen numit în ivrit cu intraductibilul cuvînt compus "meitzag"), care şi-a găsit în Dada justificare istorică şi legitimare estetică. Interesat a fost şi Institutul Francez, pentru că din toamna anului trecut are un nou director în persoana lui Christian Delacampagne, nu numai cronicar filosofic la "Le Monde", dar şi un animator decis să scoată din acalmia prăfuită branşa israeliană a venerabilei instituţii.

Rezultat al întîlnirii dintre doi interesaţi: Seara Dada care - am avut surpriza de a o constata - a răspuns realei necesităţi a unui public în covîrşitoare majoritate tînăr, în jurul a 20 ani. Cîţiva ani după ce a murit Marcel Iancu, în ţara în care şi-a petrecut o bună parte din viaţă, revoluţia prevestită de el şi de moineşteanul Tristan Tzara a revenit în actualitate. Sutele de tineri veniţi la Institut nu numai că nu se mai sperie de nimic, dar consideră procedeele Dada drept ceva întru totul firesc, astăzi, la sfîrşit de mileniu. Ei au venit SĂ ÎNVEŢE, ceea ce este îmbucurător şi obligă la o adîncă reverenţă în direcţia lui Dan Sackheim şi a lui Christian Delacampagne; dar cu ce ne-am ales pe planul creaţiei?

Cu ceva important. Căutînd auditor pentru lirica sa de violenţa tipică unei sensibilităţi rănite, poetul Ilan Schenfeld ne-a oferit trei zguduitoare poeme din ciclul "Nopţi de război", evident - cel din Golf! - traduse simultan în franceză şi idiş şi care au reprezentat marele moment al serii. Peste cadavrul Dada, care a decedat demult şi care... trăieşte.

LAMENTO

Din conştinciozitate profesională, dar şi din omenească curiozitate şi speranţă - "Poate că de data asta..." - am coborît săptămînal în Neve Tzedek. Se întîmplă multe la Centrul de dans "Suzanne Dehlal", judecînd cel puţin după avalanşa de titluri care, fiecare, propune sumedenie de lucrări şi de autori. Mărturisim a ne simţi foarte ataşaţi de dansul israelian, violenta răzbunare pe secole de interdicţie a expresiei corporale, şi din această pricină drumul din decepţie în decepţie ne-a părut o Via Dolorosa, culminînd cu "Ridicarea cortinei", care ar fi trebuit să fie o amplă trecere în revistă a coregrafilor independenţi.

Directorul Centrului, fostul balerin Iair Vardi, citind decepţia în ochii unui grup de ziarişti, a avut această replică aproape simbol: "Aştia sînt creatorii; daţi-mi alţii şi veţi avea altceva".

A crea în dans fără sprijinul unei companii constituite ţine de eroism. Se aventurează ambiţioşii sau doar "protejaţii" de un for sau altul, care nu sînt obligatoriu şi cei mai dotaţi, cei care au într-adevăr ceva de spus. Aceştia ... Itzik Galili, tînărul regeşte dotat despre care am avut prilejul să mai pomenim aici, s-a autoexilat în Olanda; Heptzibah Avraham, invitată să reprezinte alb-albastrul în 1990 la Concursul internaţional de la Bagnolet şi refuzată din motive de politică internaţională, rătăceşte dezorientată prin lume.

Iair Vardi ne-a cerut creatori; i-am oferit doi, cei mai sus amintiţi! Dacă "Suzanne Dehlal" ar renunţa să se ocupe de cifre şi s-ar concentra asupra calităţii, ar renunţa poate la o parte dintre spectacolele care bat pasul pe loc, fără a avea măcar succes de cassă, şi ar drena fondurile astfel economisite către sprijinirea acelor coregrafi mai cu idei şi mai puţin "protejaţi".

Elementar, doctore Watson!

"... DE FRANCE ET DE NAVARRE"

Dintr-un motiv sau altul, cunoscute sau nu, Franţa a dispărut aproape complet din dialogul nostru cultural cu lumea. A dispărut pînă... mai deunăzi. Pentru că dialogul pare a fi pe cale de a fi reluat.

Săptămîna Dansului Contemporan Francez, amplă acţiune (40 filme proiectate la Cinematecă, spectacole a două cupluri la "Suzanne Dehlal" în primul rînd) organizată de forurile diplomatice în colaborare cu instituţiile noastre, a avut toate calităţile şi toate defectele unei asemenea avalanşe. Ne-a surprins doar un anume dogmatism estetic, alegerea ostentativă a unei singure orientări în dans, corespunzînd lui ceea ce "se caută" pe piaţa israeliană a genului. Bun fler comercial, dar...

Cu toate acestea, poate şi din pricina îndelungatei absenţe a dialogului, reprezentaţiile "pe viu" au constituit revelaţii. Regis Obadia şi Joelle Bouvier, directorii-coregrafi-balerini ai companiei "L'Esquisse" din Le Havre, au povestit în "Bun venit în Paradis" clasica poveste cu un bărbat şi o femeie în viziunea formată de filmele americane din anii 40 - 60. Ironie tandră şi lucidă care corespunde unei bune tradiţii galice, spusă cu mijloacele bine verificate de o îndelungată practică, devenite "clasice".

Inovaţia - încă se poate! - a adus-o balerinul şi coregraful Herve Diasnas, foarte recentă revelaţie chiar la Paris, unde a cunoscut un răsunător succes la Theatre de la Bastille. Nu numai că limbajul său coregrafic e nou (dezmembrarea mişcării în situaţii), dar în "Cuie de aur din plumb" construieşte un mit de un profund umanism: lipsit de legături cu semenul, omul devine tîrîtoare. Legătura, însă, nu o pot constitui recile tuburi metalice, ci numai Apa, fascinantă, generatoare de viaţă.

Cele două cupluri au fost răsplătite cu aplauze furtunoase. E de sperat că mica lume a dansului nostru o să le răsplătească şi cu meditaţia în jurul mesajului lor.

CUM L-A SALVAT LIORA RIVLIN PE HANOCH LEVIN

Violent mizantrop, Hanoch Levin este un dramaturg de succes. Caricaturile lui sălbatice rămîn la nivelul cel mai pedestru al realităţii, vulgaritatea lui - de ce să ne ascundem?! - place. Fiecare teatru caută să-şi aibă "propriul" Levin în repertoriu; saltă încasările şi aranjează conştiinţele la capitolul dramaturgie originală. De ce ar fi făcut Habima excepţie de la regulă? Şi-a adjudecat cel mai recent produs, "Hops şi Hopla".

■ Janusul "idische mame" pentru care merită să fie văzut Hanoch Levin de la Habima: Rozina Cambos şi Liora Rivlin.

Povestea este aceiaşi, despre mica-burghezie telaviviană care îşi inventează probleme meschine, rezolvate meschin; o mică burghezie obsedată de sex, un sex care este mai curînd gimnastică şi promovare socială. Totul sub semnul opresiv al unei "idische mame" poloneză. Procedeele scenice sînt şi ele mereu aceleaşi până la a te întreba în timpul reprezentaţiei, la care dintre piesele leviniene te afli? Ceea ce i-a permis regizorului Uri Paster să reia pe scena Habimei propria formulă de montare a "Inmormîntării de iarnă" de la Beit Zwi, fără ca cineva să observe procedeul total lipsit de eleganţă.

Succesul de cassă este sigur, dar cu ce ne-am ales? Pentru că şi aici "die idische mame" s-a dedublat într-un cuplu sado-masochist; alături de desenul de humor negru al Rozinei Cambos, s-au putut afirma strălucit calităţile comice ale Liorei Rivlin. Actriţă lirică, "cehoviană" prin excelenţă, ea ocupă scena cu personajul ei, ce depăşeşte caricatura, fiind zguduitor de adevărat.

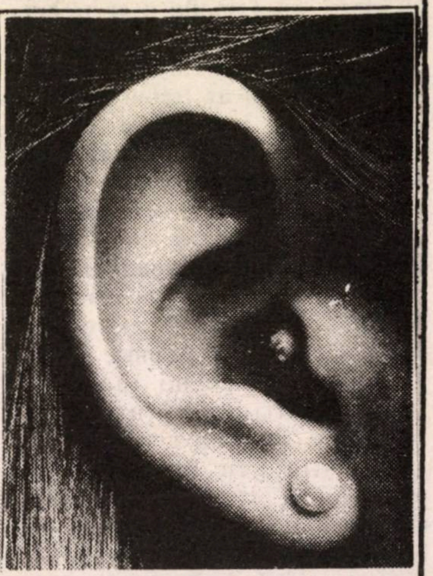

ISRATON LTD.
Institutul de Reabilitare
al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV - Ben Yehuda 39,
Tel. 5172910
HAIFA - Str. Herzl 65,
Tel. 667667

SPECTACOL

LIBERTATE LUI TUVIA TZAFIR!

Lucrurile se petrec, de la o vreme, cam în felul acesta. Mă aşez în fotoliu, ronţăi nişte alune cu sare, deschid televizorul, dau peste emisiunea lui Gabi Gazit (Halaila), îl văd pe acesta discutînd cu rav Feldman, din Aguda (îmi spun, uite ce idei bune are Gazit, îl subestimasem la început, mă iritau golănismele lui, dar băiatul a crescut bine, e, categoric, un *animator* cu nas şi nerv *gazetăreşti*), înregistrez, ca toată lumea, declaraţiile lui Feldman despre femei, sar în sus de pe scaun (ca toată lumea) cînd îl aud spunînd, cu duhul blîndeţii, că femeile n-ar trebui să intre – ele nefiind egale cu bărbaţii – în parlament şi că, de fapt, nici n-ar trebui să aibe dreptul la vot. Văd toate acestea, aud toate acestea, îmi dau două palme pe obraji ca să mă asigur că nu visez, beau o jumătate de sticlă de "Johny Walker" (etichetă neagră), îmi revin, nu uşor, dar îmi revin, şi încep să aştept. O zi, două, cinci. Ce aştept? Acuma, să nu vă închipuiţi că-mi fac mari iluzii politice, că aştept o revoluţie care să-i mături pe tipii ăştia gen Feldman din parlament sau o dictatură militară care să-i apuce pe bişniţarii de religie de guler şi să-i trimită la cartofi. Nu. Pretenţiile mele sînt mult mai modeste. Eu aştept să-l văd pe Tuvia Tzafir într-o vineri seară interpretîndu-l (*făcîndu-l* adică), la varietăţile Rivkăi Mihaeli, pe rav al nostru Feldman. Asta-i tot ce aştept de la viaţă (în privinţa asta, bineînţeles). Să-l văd pe Tuvia Tzafir în Feldman. Dar nu-l văd. Şi nu-l văd, dintr-un singur şi simplu motiv: pentru că Tuvia Tzafir nu e liber să-l facă pe rav Feldman. Actorul ăsta formidabil, – cel mai bun produs, de departe! - al televiziunii noastre, – actorul ăsta care pînă mai an făcuse şi pe Shamir, şi pe Shimon Peres, şi pe Arik Sharon, şi pe David Levi, şi pe Iosef Burg, şi pe rav Shapira, cu covoarele Carmel, – actorul ăsta, zic, nu mai este liber să-i facă pe conducătorii noştri iubiţi. Pe nici unul.

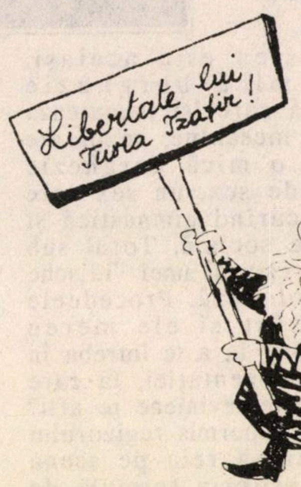
Libertate lui Tuvia Tzafir!

Nici, cum spuneam, pe rav Feldman, dîndu-şi cu presupusul despre scoaterea lui Shulamit Aloni, a Gheulei Cohen, a lui Sarale Doron din Knesset, cu poliţia, şi trimiterea lor la bucătărie să gătească *varenikes* şi *kigel* pentru bărbaţii lor.

Nici pe mai tînărul rav Deri, ministrul de interne, explicîndu-i (tot lui Gabi Gazit) cum nu şi-a omorît el soacra în Statele Unite.

Nici pe rav Werdiger, explicînd senin cum de a votat el de două ori, luna trecută, în Knesset, cînd cu legea privind alegerea directă a primului ministru.

Nici pe secretarul cu barbă al Knessetului, declarînd că ce contează că Werdiger a votat de două ori, ăsta-i rezultatul, gata şi hai la gară.

Nici (mai ales) pe ajutorul acela de băgător de seamă de la televiziune (cum paştele mă-sii l-o chema), care a îndrăznit să-l interzică pe Tuvia (a zis toarăşu sau toarăşa), uitînd că el, băgătorul de seamă, ar trebui să-i spună marelui actor "săru-mîna, maestre" şi să nu uite că datorită lui Tuvia şi celorlalţi cu har şi farmec ciuguleşte el o leafă onorabilă şi opt călătorii pe an, pe banii ţării, prin New Yorkuri, cu breakfast-buffet la micul dejun.

...Drept pentru care, aşa cum am indicat în titlu, eu mă ridic şi, instalîndu-mă cu o pancartă în faţa Televiziunii din Ierușalaim, strig – înfruntînd şi ploaia şi zăpada şi grindina – cît mă ţin puterile:

Libertate lui Tuvia Tzafir!

LUCULLUS

Aurel Weisler
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
OTS
TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv
TEL.: 5242337

TRICY ABRAMOVICI:

"NIMENI, PE DIZENGOFF, NU ÎNTOARCE CAPUL DUPĂ MINE..."

Pe regizorul Yoram Falk, actriţa Beatrice Abramovici (40) l-a cunoscut cu prilejul spectacolului *Voigelman* de Aharon Megghed, montat la Municipalul în limba idiş din Tel Aviv. În acest spectacol, "Tricy" – cum e ştiută încă de la Bucureşti – joacă rolul soţiei eroului principal (interpretat de Iancale Alperin), o actriţă-vedetă care e nevoită să treacă de la o scenă mare, la un teatru mic.

"Cunosc această poveste pe propria-mi piele", a declarat Tricy într-un interviu pe care l-a acordat, nu de mult, unei reviste ebraice. Să-şi fi exprimat ea *of*-ul prin aceste vorbe? Poate. Cert este însă că talentata actriţă şi soţul ei, actorul, regizorul şi textierul Bebe Bercovici, se află în ţară de circa trei ani, locuiesc într-un apartament închiriat din Bat Yam şi aşteaptă zilnic, cu emoţie, telefonul vreunui regizor sau producător, care să le ofere un rol, fie el cît de mic.

Yoram Falk, impresionat de însuşirile scenice şi fizice ale lui Tricy Abramovici, a hotărît s-o distribuie într-un rol important în piesa *Strachina de lemn* a dramaturgului evreu-american Edmond Morris, pe care a pus-o în scenă la teatrul "Hasifira" din Ramat Gan. Partenerul lui Tricy: veteranul teatrului ebraic Shimon Finkel (86). Cronicile teatrale au elogiat jocul excepţional al fostei vedete a T.E.S.-ului, şi reuşita îi dă un plus de speranţe. Laudele potrivite la timpul potrivit! Fiindcă citind interviul sus-amintit, nu poţi să nu descifrezi ceea ce artista simte în adîncul inimii, acum, după ce fuseseră obişnuiţi, atît ea, cît şi Bebe Bercovici, să fie alintaţii publicului din România. *"Am fost actriţa evreică cea mai frumoasă din teatrul românesc"*, a spus ea. Rolurile şi le alegea după propria vrere, televiziunea o solicita des, însuşi ministrul culturii – după cum a precizat Tricy – o cunoştea şi o preţuia.

"Am fost printre puţinii evrei care am mai rămas în România, a adăugat Tricy. *Întreaga mea familie a venit în Israel cu mulţi ani înainte, dar noi am rămas legaţi de scena bucureşteană."* Cu cîteva luni înainte de revoluţia din decembrie 1989, Beatrice Abramovici şi Bebe Bercovici au hotărît că e cazul, totuşi, să spună "adio" teatrului românesc şi să vină în Israel. Au găsit prilejul unui turneu la Tel Aviv şi... au rămas. *"La Bucureşti, ni s-a intentat un proces şi am fost condamnaţi la şapte ani închisoare"*, a ţinut Tricy să releve amănuntul care caracteriza, într-un fel, regimul ceauşist de tristă aducere aminte.

• Cea mai frumoasă actriţă evreică a teatrului românesc
• Condamnată, împreună cu soţul, Bebe Bercovici, la 7 ani de închisoare

Fireşte, atîta vreme cît cei doi nu ştiau bine limba ebraică, porţile teatrului ivrit rămîneau închise în faţa lor. Dar chiar şi după ce te familiarizezi cu limba lui Bialik, lucrurile nu sînt simple. În ţară, ei şi-au dat seama cît e de cruntă concurenţa în meserie. Cînd Municipalul din Beer Sheva i-a angajat pe cei doi artişti olim în spectacolul *Mefisto*, alături de Nathan Datner, bucuria lor a fost mare; după cum mare a fost şi emoţia *debutului*. Rolurile au fost, la început, minore, cei doi străduindu-se să arate ceva din ceea ce ştiu. Au urmat alte două spectacole la teatrul din Neghev, apoi teatrul "Hasimta" din Yaffo i-a oferit lui Tricy să apară într-o piesă autohtonă, iar Bebe a acceptat să joace ca figurant în musical-ul *Barnaşim vehatihot* de la Municipalul din Haifa

Şi acum? Acum ei sînt pe drumuri, unul la Haifa, altul la Ramat Gan sau Tel Aviv. Şi sînt mulţumiţi cînd joacă. Lumina reflectoarelor e lumina ochilor lor. Numai că niciodată nu au siguranţa zilei de mîine. *"Ştiu că nimeni nu întoarce capul pe Dizengoff, după vedetă*, a spus ea, cu regrete vădite. *Totuşi, nu duc dorul teatrului din Bucureşti."*

BEN-IACOV ZWI

FILM

"SPYMAKER" (Creatorul de spioni); regia Ferdinand Fairfax; cu Jason Connery, Kristin Scott Thomas, Joss Ackland ş.a., 1991.

Jason Connery, băiat bun, în rolul lui Ian Fleming

Un film pentru amatorii de James Bond. Şi implicit (că altfel nu se poate) pentru *fan*-ii lui Ian Fleming, creatorul englez al teribilului Bond. De ce pentru *fan*-ii scriitorului Fleming? Foarte simplu: fiindcă pelicula ne vorbeşte despre tinereţea celui care l-a adus pe lume pe James Bond. Şi care a fost, la rîndul lui, în anii '40, un excelent colaborator al lui "Intelligence Service", al plinului de magie şi mistere "Intelligence Service", carevasăzică spionajul englezesc. Interesant. Am citit zece sau douăzeci de cărţi iscălite Ian Fleming şi acum, uite, îl vedem pe ecran pe amintitul Fleming, aşa cum a fost el în tinereţe, adică în anii cînd l-a plăsmuit (în creierul lui personal) pe James Bond, cu aventurile, *gadget*-urile şi superbele sale femei. E, pe undeva, ca şi cum noi, cei îndrăgostiţi de "cei trei muşchetari" şi de D'Artagnan, am fi avut prilejul, la 16 sau la 18 ani (ce vîrstă!) să vedem un film despre autorul muşchetarilor, recte despre Alexandre Dumas. Oh, cum am mai fi chiulit de la şcoală să vedem "filmul cu Dumas" la *Dacia*, pe Ştefan cel Mare sau la *Volta Buzeşti*, pe Griviţa (sau la Fălticeni, sau la Satu-Mare, sau la Bacău, sau la Piteşti). Nu-i aşa? Cine zice că nu-i aşa să se facă *aşa* (urmează o figură cu degetele, binecunoscută).

Revenind la "Creatorul de spioni", vom preciza că, dintre toate activităţile tînărului Ian Fleming, două ne-au atras în chip deosebit atenţia: a) munca sa, conştiincioasă foarte, de ziarist (corespondent al agenţiei *Reuter)* la Moscova, în anii dinaintea celui de-al doilea război mondial; muncă virgulă care a atras atenţia şefilor de la "Intelligence Service", făcîndu-i să murmure la club, între două pahare de coniac franţuzesc şi-o ţigară de foi "Panatello": "ăsta-i un băiat deştept!" - şi b) lupta lui Fleming, în anii războiului, împotriva unui anume general Helstein, şef al spionajului hitlerist, amator de jocuri la cazinou (ruletă) şi cam sadic de felul lui cu femeile contemporane.

În rolul lui Ian Fleming regizorul l-a distribuit pe Jason Connery, fiul lui Sean Connery (celebrul James Bond din anii '60-'70). Ideea este excelentă (iată un *gag!)* însă, ca şi în materie de construire a socialismului, de la teorie la practică e o distanţă mare. Connery junior e un tînăr bine făcut, plăcut la înfăţişare, pare un băiat cuminte, din aceia care aduc bucurie părinţilor, însă ca actor parcă-i lipseşte ceva: un nerv, un muşchi, un şvung. Kristin Scott Thomas (Leda) îşi face conştiincios datoria, fără prostii dar şi fără strălucire; tot aşa cum îşi fac datoria (nimic mai mult, dar nici mai puţin, să fim bine înţeleşi) Patricia Hodge, în rolul mamei lui Fleming, băgăreaţă de felul ei şi cu nasul sus (oh, very British!), David Warner (în rolul unui amiral ce se îndeletniceşte cu spionajul, că aşa e viaţa) sau Joss Ackland (un profesionist care nu ia niciodată banii de pomană pentru rolurile pe care le interpretează, ba chiar merită şi-o *primă* trimestrială de la casierie) în rolul diabolicului neamţ Helstein.

În concluzie? Pentru fidelii lui James Bond (recte Ian Fleming) un film obligatoriu. Pentru ceilalţi (oamenii simpli de la oraşe şi sate) - facultativ. Nu pierzi nimica dacă-l vezi. Dar nici n-ai apucat pe Dumnezeu de picioare.

Interim

● MUZICĂ

WAGNER LA TEL AVIV: CURAJ SAU IMPERTINENŢĂ?

Deosebit de variat, repertoriul Filarmonicii israeliene cuprinde lucrări aparţinătoare diferitelor epoci stilistice, opusuri semnate de compozitori al căror renume străbate meridianele globului instalîndu-se în gîndirea şi simţirea iubitorului de muzică spre a-i înfrumuseţa viaţa. Dincolo de hedonismul propriu-zis procurat de plăcerea de a asculta muzică bună şi frumoasă, melomanul îşi revendică "dreptul" de a avea parte de îmbogăţirea cunoştinţelor sale muzicale în măsura în care participarea sa afectivă şi emoţională nu este lezată de factori externi nedoriţi. Ideea de a merge la un concert cu sentimentul unui stress (in)explicabil îl poate determina pe iubitorul de muzică - chiar şi fanatic - să rămînă acasă.

Paleta variată şi colorată a repertoriului orchestrei Filarmonicii israeliene a îmbrăţişat pe parcursul anilor numeroase opusuri cîntate în lume, de la baroc la muzica zilelor noastre, evitînd un nume: Wagner. Motivele sînt multiple. Este cunoscut faptul că muzica wagneriană devenise simbolul naţionalismului german din perioada premergătoare celui de-al doilea război mondial; evident, nu întîmplător şi nu pentru muzica pe care a compus-o ci datorită scrierilor sale teoretice care propagau un feroce şi redutabil antisemitism. Pe fundalul acesta teoretic, muzica semnată de Wagner a devenit implicit simbol al Holocaustului, al tragediei crimelor nazismului. În aceste condiţii, se pune firesc întrebarea de ce ţine morţiş Daniel Barenboim să tulbure linişte supravieţuitorilor? A asculta sau nu Wagner în particular este o chestiune personală în care nu are nimeni dreptul să se amestece. Din cînd în cînd la radio se transmit pagini semnate de Wagner: se poate închide - sau nu - aparatul. În momentul în care însă problema unui concert public a ajuns să fie discutată în Knesset cu rugămintea clară de a se renunţa la interpretarea unui program alcătuit exclusiv din lucrări de Wagner, spre a nu redeschide răni - de fapt - nedispărute şi imposibil de şters vreodată, întrebarea devine o problemă de interes general.

Deşi în mod clar şi explicit numeroşi oameni cu *răspundere* (inclusiv reprezentantul Yad Vashem-ului) rugaseră să se renunţe la concertul cu pricina, la Tel Aviv s-a cîntat Wagner. Nu în concert, dar s-a cîntat, găsindu-se o soluţie de compromis, într-o dimineaţă de vineri sub forma unei "repetiţii cu public"... Întrebarea "de ce?" rămîne valabilă, întrebarea "curaj sau impertinenţă?" de asemenea. Ce motivaţie puternică a reuşit să-l determine pe Daniel Barenboim - muzician sensibil! - să sfideze susceptibilitatea atît de dureroasă a celor vizaţi? Iată o întrebare fără răspuns.

Sofia Gelman

TEATRU ŞI IAURT

Spectacolele în limba română s-au rărit mult de tot în ultimul timp. Situaţia nu-i cu mult mai bună nici la teatrele ebraice. Impresarii spun că nu mai pot face faţă cheltuielilor ridicate, publicul spune că biletele au devenit prea scumpe pentru buzunarele lui. Publicul, chiar la 70 de şekeli biletul, ezită să cumpere, fiindcă publicul mai are o nevastă, mai are un păr de coafat, şi toate astea la un loc – biletele, nevestele, coafatul – se ridică la mult peste 100 de şekeli, şi de aceea publicul nu vine. Nu-i vorbă că şi improvizaţiile fără texte noi, fără melodii noi, fără decoruri au învăţat publicul să sufle şi-n iaurt.

A APĂRUT

HATZIONUT

nr. 20, Tel Aviv, 1991
Religie * Istorie
Memorialistică * Document

Buletin editat sub egida Sinagogii Guttman (director: av. Leon Şaim, redactor: av. I. Scorţaru). Buletinul poate fi procurat la Sinagoga Gutman rh. Pekiin nr. 12/A, Tel Aviv.

Nr. 20 • DECEMBRIE 1991 • KISLEV 5752

ב"ה

HATZIONUT

BULETINUL ASKANIMILOR SIONIŞTI DIN ROMÂNIA ÎN ISRAEL şi YAD ZIKARON LEIAHADUT ROMANIA
cu sediul la Sinagoga "BEIT IACOV-IOSEF RAV ZWI GUTMAN"
Redacţia: Str. Pekiin nr. 12/A Tel Aviv

Redactor fondator: MOŞE MAUR ז"ל

● SUMAR

Iacov Gutman: Hanuka, temă filosofică • O carte: În confruntare cu furtuna dezlănţuită • *Marius Mircu:* Amintiri despre Moses Schwartzfeld • *Av. I. Scorţaru:* Un pas e o bucată de drum... • Ceremonia donării unui Sefer Thora • *David Şerbu:* Din istoria comunităţii din Braşov • *Lucian-Zeev Herşcovici:* Un filosof şi un cabalist evreu • *Amalia Saar:* M. H. Bady – Ultima iscălitură • Veterani sionişti în aliaua română – interviu • *Jean Blum:* Loteria mondială pentru pace • *Rabanit Debora Landman:* Versuri • *Dr. Osias Rabinovici:* Pionierul Dr. H. Benţin şi "adevărul istoric" • *Marian Caizerman:* Jubileul unei Loji de limbă română • *Noel Vaintraub:* Ing. Martin Bercovici, o figură de seamă a obştii evreieşti din România • *I. Gerson-Străjeru:* I. Peltz, un scriitor uitat. **Ebraică:** *Rav Efraim Gutman:* "Vînturi năprasnice care împlinesc poruncile Creatorului" • *Iehuda Roş-Peleg:* Lupta sionistă în oraşul Braşov • *Toni Solomon-Maaravi:* David Evreul • *Rav Efraim Gutman:* Hanuka

■ GETTA BERGOFF

CU CINE stai de vorbă

— nuvelă —

El avea întîlnire cu Rozina, la bazinul de înot. Iar trupul Rozinei, în bikini, era ispititor. Soţia lui făcea şuete, la domiciliu, cu Hezi. Iar Hezi era un student plin de farmec.

Michael făcuse drumul de la Ierusalim la Tel Aviv în trei sferturi de oră şi acum, în centrul oraşului, rămăsese blocat, fără să poată coti la dreapta sau la stînga ori să se retragă în revers. La cîteva zeci de metri, *hablanul* încerca să dezamorseze o bombă, astfel că maşinile poliţiei opriseră circulaţia pe o rază de cîteva sute de metri. Mihael urmărea cu atenţie operaţiile premergătoare dezamorsării.

"Ce încet se mişcă!", gîndi el, cu o nerăbdare abia stăpînită. Stătea acolo de o jumătate de oră. Tot programul zilei părea ameninţat. Îşi aprinse o ţigară şi deschise agenda. Prevedea că va trebui să anuleze o serie de întîlniri. Pe fila agendei citi cuvîntul "club". Avea deci şi o întîlnire cu Rozina. Se uită încă o dată la ceas şi calculă că la ora aceea Rozina îl aştepta deja la bazin... Ca o lumină care te orbeşte pentru o clipă, imaginea ei îi lunecă înainte şi Michael revăzu formele apetisante ale trupului acoperit de bikini... Iar el ţintuit acolo, fără nici o posibilitate de a ieşi din convoi! Şi-şi mai uitase şi slipul în dulapul de la birou! "Pana asta de circulaţie mă va face să ratez întîlnirea cu Rozina!" bombăni el.

Obişnuit să găsească rapid soluţii la toate problemele, îşi roti privirile împrejur şi-şi făcu socoteala că în pas alergător ar putea străbate bulevardul în circa trei minute, ca să ajungă la el acasă; dus şi întors i-ar trebui opt minute. De o jumătate de oră stătea blocat acolo, încă opt minute nu vor schimba prea mult situaţia, dar în timpul ăsta şi-ar putea lua un alt slip de acasă... În secunda în care se hotărî închise motorul şi părăsi maşina.

Se strecură grăbit printre maşinile staţionate, calculînd din ochi pe unde ar putea scurta drumul. Coti şi intră pe strada pe care locuia. La intrarea în bloc, sprijinit de bordura trotuarului, scuterul lui Hezi staţiona încuiat.

"O fi venit după *fax?* Parcă trebuia să-l ia aseară..." gîndi Michael. Nu-şi amintea dacă cu o seară în urmă aparatul se mai afla în biroul lui de acasă şi-i era necaz că nu reţinuse acest amănunt.

Chemă liftul şi în acest timp îşi căută un alibi pentru cazul cînd Hana ar fi fost acasă. Sus, încercă să descuie cu cheia lui, dar cheia din interior îl împiedică. Sună de două ori, scurt, ca întotdeauna. Hana apăru în uşă şi curentul de aer creat prin deschiderea uşii îi flutură pletele luminoase şi tricoul subţire care abia îi acoperea trupul. Începutul de zîmbet care-i încolţise pe buze la vederea femeii care-l fermecase de-o viaţă îi pieri brusc cînd îl zări pe Hezi în fundul salonului, în colţul unde-i plăcea Hanei să se relaxeze... instalat în fotoliu, profitînd de confortul casei lui... Pe masă, două ceşti de cafea şi oranjadă cu gheaţă...

Hezi era un salariat al firmei, abia angajat. Se eliberase din armată în urmă cu cîteva luni. Îşi găsise jobul după multă căutare; avusese noroc cu permisul de motociclist. Pînă la deschiderea cursurilor universitare putea cîştiga ceva bani...

– De ce n-ai venit ieri să iei aparatul? îl întrebă Michael.

– Ieri am fost la aeroport, pentru piesele din străinătate. Mi-a luat vreo două ore. Cînd m-am întors la sediu mă aşteptau cîteva curse urgente cu corespondenţă, aşa că oricum mi-am depăşit orele de program. Şi-n plus, la ora aceea nu mai aveam unde duce aparatul... Nu uitasem...

Hezi vorbea degajat, tolănit în fotoliu, savurînd răcoarea din interior, fără nici o jenă că se afla în casa patronului la o oră cînd ar fi trebuit să muncească pentru a-şi justifica salariul.

– Şi-acum... – adăugă Hezi cu îndrăzneală – Hana m-a servit cu o cafea şi am întîrziat puţin la o şuetă...

Michael fu şocat auzindu-l vorbind de soţia lui ca despre o prietenă, numind-o Hana, şi despre "şueta" lor...

– Ai întîrziat cam mult. Termină-ţi cafeaua şi du *faxul* la verificat. Îl vreau înapoi după amiază...

– O.K. boss! răspunse Hezi şi se ridică. În cîteva secunde luase aparatul în braţe şi dispăruse.

Hana privea în urma bărbatului ei, dispărut pentru o clipă într-una din odăi. Simţea graba care-l pişca în tălpi şi nu ştia dacă se grăbea la un rendez-vous sau venea de la altul. Pentru că nu obişnuia să-l chestioneze, şi mai ales de dragul liniştii, se justifică:

– Dimineaţa nu mi-ai spus că trimiţi după *fax*. Din cauza caniculei îmi programasem să rămîn acasă... Am stat puţin de vorbă cu el... Băiat care ştie ce vrea, inteligent, cu simţul umorului... Făcuse aceste aprecieri fără premeditare şi, furată de propriile ei vorbe, mai adăugă: Ce-i şi cu tineretul din ziua de azi...

- "Ce-i şi cu tineretul din ziua de azi"!? repetă cu ironie Michael. Zi mai bine "ce-i şi cu femeile din ziua de azi"... Să-ţi fie ruşine! Ce-ai avut de vorbit cu el? Şi încă în ţinuta asta! Şi trăgînd cu furie de decolteul tricoului, îi dezgoli umărul.

Hana făcu o mişcare reflexă de apărare, apoi îşi corectă ţinuta. Acum nu mai ţinea să-l potolească.

- Pe un hamsin ca ăsta era normal să-l opresc la o cafea! Şi-apoi, am văzut că am cu cine sta de vorbă... Mi-a făcut chiar plăcere, îl mai înţepă ea o dată.

- Ţi-a făcut plăcere! Uită-te în oglindă! La vîrsta ta ar trebui să fii mai atentă cu cine îţi petreci timpul... Şi mai ales, nu uita, nu ţi-am spus niciodată că ai fi sexy, nici cînd erai tînără, dar-mi-te acum, la anii tăi...

Hana ştia că nu era momentul să-i amintească cum o aprecia în anii lor tineri, dar o lecţie trebuia să-i dea. Trebuia ca Michael să ştie că "la vîrsta ei" mai putea atrage atenţia unui bărbat, chiar a unuia mai tînăr decît ea. Perfect calmă, ripostă:

- Greşeşti, dragul meu! Dacă te interesează, Hezi mi-a spus că sînt o femeie tînără şi plăcută, şi că răspîndesc linişte în jurul meu...

Hana avea 38 de ani, dar nu-i arăta. Era cu cinci ani mai tînără decît soţul ei şi totuşi, de mulţi ani Michael găsea o plăcere să-i vorbească despre vîrsta ei ca de un cazier ce urma să i se deschidă la poliţia oraşului. Împlineau în curînd 20 de ani de căsnicie. În tinereţea lor, cînd se iubeau, Michael îi repeta că e mult mai frumoasă dezbrăcată decît îmbrăcată. Aceste vorbe, spuse în intimitate, o făceau să se simtă iubită. Cu anii, remarca revenea tot mai rar, şi aceasta o durea. Sportivă, îşi respecta programul de gimnastică, astfel că cei 20 de ani nu adăugaseră la greutatea din tinereţe, ba dimpotrivă, anii trecuţi dădeau trupului ei un farmec în plus, al maturităţii. Michael, sportiv şi el, păstra aceeaşi formă perfectă. Hana îl dorea acum mai mult ca altă dată. Iubirea ei, mai potolită, descoperea în el investiţiile la care avusese directă participare. Într-un fel, Michael era creaţia ei. Şi acum? Nu numai că se înstrăinase, ci devenise chiar dur faţă de ea, ca acum, cînd îi aruncase în faţă, cu cruzime: "Uită-te în oglindă!..." Vru să mai spună ceva, dar auzi zgomotul uşii trîntite şi se opri.

Michael alerga pe bulevard, strecurîndu-se printre trecători, cînd pe trotuar, cînd la marginea lui, căutînd cu privirea traseele cele mai scurte. Într-o mînă îşi ţinea slipul aşa cum îl scosese din sertar. Se uită în fugă la ceas. Întîrziase cu 12 minute peste timpul prevăzut. Mări viteza, îngrijorat la gîndul maşinii lăsate în mijlocul străzii. Picioarele lui lungi şi svelte înghiţeau distanţa şi Michael, cu toată grija pentru întîrziere, înregistră cu plăcere propria-i performanţă sportivă...

Cu tot efortul depus, nu ajunse la timp. Văzu cu ciudă că circulaţia se restabilise. Maşinile curgeau într-un şuvoi interminabil, pe patru coloane. Dincolo de semaforul de la intersecţie zări becurile galbene ale maşinii de remorcat şi o luă la fugă în direcţia ei.

– Mi-am uitat buletinul acasă şi am fugit să mi-l iau. N-am lipsit decît zece minute! explică el, gîfîind, celor de la circulaţie. Trebuie să-mi eliberaţi maşina! Plătesc costul remorcării, chiar şi amenda, numai să mi-o eliberaţi acum. Sînt în joc afaceri de sute de mii de dolari...

Poliţista nu se lăsa înduplecată, dar nici Michael nu era dispus să renunţe şi nici nu era obişnuit ca vorbele lui să nu fie ascultate.

- O să vă reclam pentru paguba pe care mi-aţi provocat-o! ameninţă el furios, în timp ce făcea semn unui taxi să oprească.

Ajuns la birou, se trînti în fotoliu şi îşi trecu amîndouă mîinile prin părul umezit de transpiraţie.

– Ce zi!... exclamă el cu năduf şi, apăsînd pe unul din butoanele telefonului, îşi chemă secretara.

– Cine m-a căutat?

– ...

– Întîi vreau legătura cu Country Club...

În receptor se auzea difuzorul de la piscină. Rozina era chemată la aparat...

– ...

– Iubito, acum am intrat în birou. O bombă depusă într-o staţie de autobuz a paralizat circulaţia şi de aceea n-am putut ajunge la tine...

– ...

– Iubito, să nu-mi spui că eşti supărată...

– ...

– Iubito, ştii că număr clipele pînă te regăsesc...

– ...

– Trec diseară pe la tine şi vedem noi...

– ...

– Iubito, nu pot, mi-e imposibil, intru imediat într-o şedinţă pentru cîteva ore...

Ceru o cafea, apoi dădu cîteva telefoane urgente, legate de afacerile lui. Creierul lui era un computer viu, concurînd parcă tehnica modernă. Nu uită nici să dea dispoziţie ca unul din salariaţi să-i aducă maşina de la garajul primăriei. Secretara interveni pe fir:

– Hezi, curierul, întreabă unde să ducă *faxul* pe care l-a luat de dimineaţă de la locuinţa dumneavoastră!

– Dă-mi-l la telefon, ceru Michael. – Hei, Hezi! i se adresă el băiatului.

– ...

– Mi-l aduci acasă la ora patru. Pînă atunci sosesc şi eu...

Două minute după ora patru Hezi suna la uşa patronului. Avea aparatul în braţe. Michael abia acum îl privea cu atenţie şi tinereţea băiatului îl făcu să tresară. Totul dură doar o clipă. Îl primi pe băiat cu un fel de camaraderie. Îl conduse în birou, unde trebuia instalat aparatul, şi îl ajută la operaţiile de verificare. Se completau reciproc ca doi colegi. Erau doi bărbaţi la care problemele tehnice fac parte din preocupările zilnice.

Acum Hezi era gata de plecare. Michael îşi luă haina pe care abia o dezbrăcase şi, corectîndu-şi ţinuta, spuse:

– Acum e rîndul meu să te invit, dar eu o să te invit la o bere... un hamburger şi o bere...

– O, vă mulţumesc, nu e nevoie, nici nu e ora mea de masă...

– Acum voi avea eu plăcerea, Hezi... îţi refuzi tu *bossul?*

Încurcat de invitaţie şi de aluziile subtile, Hezi acceptă. De fapt nu avea chef, dar ce putea face? "În ziua de azi e greu să-ţi găseşti un loc de muncă...". Avea nevoie de aceşti bani. Leafa era bunicică şi, mai ales, exista posibilitatea să continue să lucreze şi în timpul cursurilor, dacă patronul era de acord. "Grozav ar fi să pot învăţa şi lucra în acelaşi timp..." gîndi el şi, mînat de aceste raţionamente, întinse mîna patronului şi-i răspunse: "O.K.!".

În lift şi mai apoi în stradă, Hezi simţea apăsarea puternică a mîinii patronului pe umăr. Era o mînă care-l dirija.

Trecură strada şi intrară la "Burger Ranch". Erau singurii clienţi din sală. Michael se aşeză în faţa lui Hezi, ca să-l poată studia în voie şi să-i surprindă orice gînd. Nu luară bere, ci coca-cola, hamburgeri cu ketchup şi cartofi prăjiţi.

– Nu te întrebi de ce te-am invitat la masă? îl atacă direct, şi tot el răspunse: Pentru că în felul ăsta mănînc şi eu un prînz.

– Doamna lucrează dupa-amiaza?

– Doamna nu lucrează...

– Unui boss ca tine nu-i trebuie încă un salariu... spuse Hezi cu o fărîmă de invidie în glas. Îl privi pe patron: era stăpîn pe sine şi pe tot ce-i aparţinea. Banul îl investea cu o putere deosebită, ce radia din toată fiinţa lui. Hezi se înfioră o clipă, şovăi. În frîntura aceea de secundă înţelese că lupta cu viaţa abia acum începe. Pentru a nu-şi trăda gîndurile, spuse, degajat: Şi-apoi, cînd ţii la o femeie, o păstrezi acasă, pentru tine...

– Eu ţin foarte mult la ea, o iubesc chiar foarte mult, dar mai mult decît de dragostea mea pentru ea, e vorba aici de grija ei faţă de propria-i persoană. Ce-i drept, e şi cam bolnăvicioasă...

– N-arată...

– N-arată, dar e bolnăvicioasă... repetă Michael. Apoi, boala a făcut-o egoistă şi tot boala o face plină de secrete... Nu ştiu niciodată ce-i cu ea şi pe unde umblă... Chiar şi acum, zice că are oră la medic...

– Dar... cum se poate? spuse Hezi, derutat de faptul că patronul îi făcea astfel de mărturisiri.

– Uite că se poate! Ţin prea mult la numele meu ca să mă compromit şi nu vreau s-o compromit nici pe ea. O iubesc! Totuşi, un bărbat trebui să judece, doar sînt bărbatul ei... Ţi-o spun ţie, pentru că te văd tînăr, muncitor şi deştept: lumea e plină de femei frumoase...

Michael îl studia pe Hezi cu luare aminte. Pe fruntea băiatului se săpaseră două cute adînci. În ochii lui apăruse o umbră pe care nu o văzuse dimineaţa, în salonul casei lui... În astfel de speculaţii se simţea încurcat Michael, cînd Hezi începu să vorbească:

– Fetele frumoase seamănă cu florile de cultură: perioada lor de înflorire e de scurtă durată... De aceea caută să-şi valorifice frumuseţea cît mai repede şi adesea afli chiar din gura lor că s-au vîndut altora... Gura lui Hezi arăta strepezită ca după o muşcătură dintr-un fruct neaşteptat de acru. Continuă: Cînd o astfel de femeie te părăseşte, simţi amărăciunea tot restul vieţii şi niciodată nu te vei mulţumi cu mai puţin. Eu am trecut prin asta... Fata pe care o iubesc era cea mai frumoasă din promoţia noastră... Aproape prea frumoasă... Şi azi străluceşte! Am întîlnit-o nu de mult pe stradă... Ca să îndrăzneşti să iubeşti o astfel de femeie trebuie să ai cu ce... Ce-i puteam eu oferi? Promisiuni de viitor şi datorii prezente? Rochii ieftine pentru o fată ca ea?

– Dar acum cîştigi!

– Dar acum e ocupată... Mi-a spus chiar ea: "bătrînul" o iubeşte şi o răsfaţă şi ce -i drept, o duce straşnic...

Şi Hezi scoase din portmoneu o fotografie şi o întinse patronului. Michael o privi şi recunoscu trăsăturile Rozinei în adolescenţă...

צמיגי שלום

Pentru prima oară în lume !

CAUCIUCURI KLÉBER
ÎN 24 DE RATE

De data asta vă puteţi permite şi Dvs.
• Garanţie pentru 2 ani
• Pentru defecte de fabricaţie, responsabillitate 4 ani

Absolut sigur – KLÉBER

Cu carte de credit VISA, ISRACARD

CAUCIUCURI SHALOM
HOLON, Zona industrială, str. Hapeled
54 (colţ cu str. Hamlaha) Tel. 5560206
Filiala în str. Hahofer colţ cu Haioţer
Tel. 5563370

■ GALA GALACTION

povestea lui OIŞIE

Preotul Gh. Cunescu, din Bucureşti, ne-a trimis o povestire de Gala Galaction.

D-sa o consideră foarte interesantă pentru cititorul evreu.

Noi – la fel.

Fiindcă povestirea asta vorbeşte despre frică (pe care trebuie s-o învingi cu curaj) şi despre curaj (de care nu trebuie să-ţi fie frică).

Minimum,

Bună ziua şi bun găsit, cu sănătate, bucurii şi veşti bune – cum zic moldovenii cînd intră în casa unui prieten!...

Iată, dau şi eu buzna în biroul Dvs., primitor şi odihnitor, reconfortant şi instructiv, literar şi publicistic.

Profit de acest prilej sufletesc şi, tot moldoveneşte (mis moldovean get-beget, din neam de răzeşi orheieni, botezat în apa românească a Nistrului), zic, tot moldoveneşte, nu vin cu mîna goală, ci cu un dar pentru Minimum*: un text de Gala Galaction, o fabulă,* Povestea lui Oişie, *excepţional de simbolică şi de semnificativă pentru poporul lui Israel.*

La Dicţionarul neconvenţional *aţi scris despre* Dominic Alexandru. *Ţin să vă informez că Gala Galaction, care l-a cunoscut personal şi afectuos, a scris de două ori despre el, judicios şi pertinent, cum obişnuia: o recenzie a cărţii de poezii* Revolte şi răstigniri *("Viaţa Românească", nr.7, sept. 1920, p.145) şi o cronică teatrală despre* Soanata umbrelor *("Viaţa Românească", nr.5, mai 1921).*

Pr. Gh. Cunescu, Bucureşti

Undeva, departe, într-un tîrg de goimi, trăia, cu alţi fraţi ai lui, un evreu sărac cu numele Oişie. Avea nevastă, copii mulţi şi un nenoroc statornic, rămas moştenire de la părinţi.

Oişie era un zaplan în lege, adică un om neobişnuit de voinic, larg în spete, puternic să răstoarne trei flăcăi, şi cu nişte palme late ca foile de brusture. Avea o barbă năprasnică roşie şi toată lumea îi spunea "Oişie – Barbă Roşie".

Dar acest uriaş bărbos era blînd şi supus ca un copil. Nu se sfădea cu nimeni, nu lua dreptul nimănui, nu supăra pe nimeni. Trecea prin lume sfios, cu capul în piept şi parcă umilit şi stingherit că i-a dat Dumnezeu trupul lui Samson.

Era şi grozava lui sărăcie care-l apăsa şi-l făcea să se uite veşnic în pămînt. Nici un leac nu găsea acestei boli grele! Covrigi, lămîi, sticle de lampă, haine vechi, cărăuşie... toate le încercase omul, dar cu nimic nu urnise sărăcia din vatră. Trăia cu greutate, cu amar şi suspine, de dimineaţa pînă seara şi de multe ori, după o zi sfărîmată zadarnic de colo pînă colo, prin tîrgul plin de oameni cu noroc, trebuia să se strecoare în prăvălia cutărui negustor mai milostiv ca să cerşească un gologan, pentru pîinea de a doua zi.

Un astfel de negustor milostiv era Marcus Ariel, rudă mai depărtată a lui Oişie. Într-o zi cînd Oişie, amărît şi încovoiat – ca o salcie plîngătoare cu foioase roşii – veni la Ariel să-i ceară, pentru a suta oară, gologanul de pomană, negustorul îl opri pe Oişie lîngă el, se gîndi adînc şi apoi vorbi aşa:

– Oişie, mergem pe drum prost. Tu pierzi vremea şi eu îmi pierd veselia, văzîndu-te pe tine, fără rost şi nădejde. Ţi-am dat pînă acum atîtea parale, cu ţîrîita, cum mi le-ai cerut... Trebuie să schimbăm felul şi să facem mai bine... Uite aici, ţine în mînă o mie de ruble şi du-te, dragul meu, de aruncă plasa la peşte mai mare... Încearcă o negustorie...

S-a dus Oişie, cu capul în piept, cu banii în sîn, şi s-a gîndit, acasă la el, o noapte întreagă, ce negustorie să înceapă cu mia de ruble de la Marcus Ariel. Şi s-a hotărît. O să ia cu chirie în piaţă, o dugheană unde să vînză verdeţuri şi fructe. Aşa s-a gîndit, aşa a făcut.

Dar, în acel tîrg depărtat, era mai mare peste paznicii tîrgului un om rău şi nărăvit, în faţa căruia termurau toţi tîrgoveţii, şi creştini şi evrei. Năravurile omului stăpînirii erau multe, de la mită şi pînă la ciupeală, pînă la bătaie pe înfundate în odăile poliţiei, şi în fiecare zi, după ce se sătura de unele, se deda celeilalte. Poliţaiul era spaima tîrgului şi vestea răutăţilor lui merse departe şi prin alte provincii. Cînd un tîrgoveţ primea poruncă să se înfăţişeze la poliţie, era pentru el mai rău decît dacă i-ar fi ieşit tîlharii în drum. De tîlhari poţi să mai scapi, dar de tartorul poliţiei cum să scapi?

Ca niciodată pînă aci, lui Oişie începuse să-i meargă bine. Vindea verdeţuri, vindea cartofi, vindea seminţe de floarea soarelui şi începuse să se mai lumineze în inima lui, pînă aci mereu fără nădejde.

Tartorul poliţiei trecu într-o dimineaţă pe lîngă maghernita lui Oişie şi văzu nişte mere frumoase. Întrebă, de formă, cum le vinde şi-i spuse:

– Bine, Oişie, trimite-le la mine acasă şi îţi plătesc pe urmă.

Erau mere multe. Oişie se hotărî deodată: Nu le mai trimite! Este averea lui, este pîinea copiilor lui, este mia de ruble pe care trebuia, într-o zi, s-o dea înapoi binefăcătorului Marcus Ariel.

Acasă, tartorul poliţiei văzu, cu mirare, că merele n-au sosit.

Trimise un paznic la ghereta lui Oişie. Oişie îi ceru, mai întîi, paralele. Paznicul veni a doua oară, cu multe vorbe de ocară şi cu multe ameninţări. Oişie răspunse, cu capul în piept:

– Sînt om sărac şi nu mi-e marfa de dăruială.

A doua zi, tartorul poliţiei trimise trei vătăşei, cu poruncă să-l aducă pe Oişie la poliţie, la socotit.

A lăsat Oişie ghereta, a lăsat pe nevastă-sa văicărindu-se şi s-a dus cu oamenii stăpînirii. Pe drum, oricine îl întîlnea, rămînea locului şi-l cuprindea compătimirea:

– Sărmanul Oişie! Îl duc la poliţie! Păcat de trupul şi de barba lui Oişie!...

La poliţie era rînduială sfîntă: Cînd tartorul chema la socoteală pe cineva, toţi slujbaşii ieşeau de prin odăile lor şi coborau în curte, aşa încît, la socoteală, să nu fie nici un martor.

Cînd a intrat Oişie la poliţie, mila şi părerea de rău au mişcat şi pe cei ce nu le mai aveau de mult:

– Ce-a făcut bietul Oişie?

Dar, după regula ştiută, s-au dat toţi la o parte.

Oişie şi tartorul poliţiei au rămas singuri, sus în odaia bătăilor. Ce s-a întîmplat acolo – nimeni nu ştie!

Un ceas, s-au auzit prin ferestrele închise şi prin podele, ţipete, vaiete, lovituri surde şi trînteli late cît podeaua... Un ceas, slujbaşii poliţiei l-au jelit pe Oişie:

– Săracul! Îi rămîn copiii orfani!... Ce bătaie înfricoşată!...

După un ceas, uşile s-au izbit de perete şi Oişie, roşu ca para focului, cu părul vîlvoi şi cu barba aruncată la spate, a coborît scările nebuneşte şi a pierit în uliţele tîrgului.

Slujbaşii poliţiei, în vîrful degetelor s-au urcat în odăile lor. Un tovarăş a început să zbiere şi să strige... S-au adunat toţi: – În odaia bătăilor, tartorul poliţiei, bătut măr, îşi privea, stupid, în patru labe, părul risipit de jur-împrejur.

Oişie s-a dus drept la procuror:

– Am omorît pe şeful poliţiei!...

Din întîmplare procurorul era un om cu totul potrivit pentru dregătoria lui. A ascultat pe Oişie, l-a înţeles, l-a compătimit şi l-a scăpat.

...Şi povestea are toate podoabele cari mai trebuiesc: Zbirul poliţiei a bolit o jumătate de an, s-a făcut sănătos şi... n-a mai bătut pe nimeni. Iar Oişie, cu ceva parale agonisite, a plecat în America.

După vreo zece ani sau mai mult, cînd s-a înapoiat vremelnic în ţara lui de naştere şi de suferinţe, Oişie era altul: – Capul lui nu-i mai atîrna în piept, ci stătea, drept, pe umeri!

(Text tipărit pentru prima dată în "Mîntuirea", an III, nr. 775, 10 iulie 1921, p. 1 şi retipărit la 70 de ani de la prima publicare.)

* * *

De aproape patru decenii

ADEVĂRUL

magazin săptămînal

se află în slujba vorbitorilor de limba română.

Dacă-l doriţi în continuare, procuraţi-l în fiecare VINERI dimineaţa şi recomandaţi-l şi altora.

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE!*

(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI

1. ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITA LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR
2. BILETE CU PREŢURI REDUSE PE RUTA BUCUREŞTI – TEL AVIV – BUCUREŞTI SAU NUMAI BUCUREŞTI – TEL AVIV

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE

JOCURI

Matematică

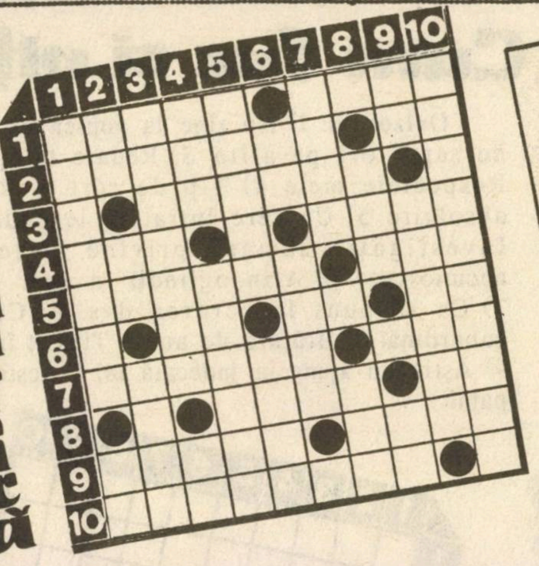

Orizontal: 1) Cifră algebrică – Valoarea numerică a dimensiunii unui punct 2) Mărime luată de bază – Aflate prin calcul! 3) Drepte ce mărginesc un poligon 4) Vai! (reg.) – Aberație asimetrică a unui sistem optic (pl.) 5) Patrulater cu două laturi paralele – Funcție definită pe mulțimea numerelor naturale 6) Bir! – Figura unui... polinom! – Linii intermitente! 7) Unitate de măsură a unghiurilor – În diagonală! 8) Casă veche în Siria – Elementele unui poligon! 9) În acest moment – Șir continuu de numere 10) Orice mulțime finită de elemente observate.

Vertical: 1) Component al unei fracții – Unu și atît 2) Număr prim – 10x10 – Porțiuni de cerc 3) Număr natural egal cu 10^9 – Finalul unui calcul! 4) Fir – Corpuri geometrice 5) Constantă la progresiile aritmetice sau geometrice – Instrument de calcul aritmetic 6) Laturi centrale! – Parte dintr-o sferă 7) Loc geometric al punctelor situate la aceeași distanță de centru – Aria unui cilindru! 8) Prețios în final! – Începutul și sfîrșitul unei adunări! 9) Catetă laterală! – Număr egal cu 10^6 10) Revin la intervale aproximativ egale.

Dicționar: IAI, SBAI

NELU WEINBERG

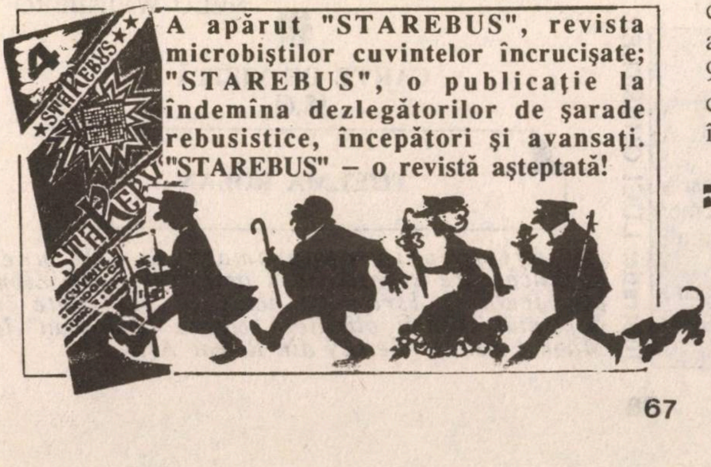
A apărut "STAREBUS", revista microbiștilor cuvintelor încrucișate; "STAREBUS", o publicație la îndemîna dezlegătorilor de șarade rebusistice, începători și avansați. "STAREBUS" – o revistă așteptată!

De rerum

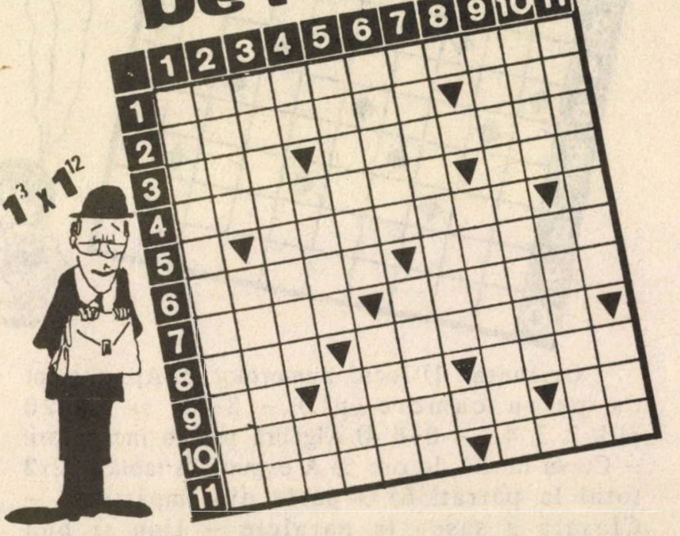

Orizontal: 1) Realizare de mici proporții 2) Verb... acomodabil – Ăsta și-a găsit nașul 3) Are fire arzătoare – Prezentatoare de cărți 4) Bîntuită de spirite – Plecat toamna prin livezi 5) Definiție de... talent (pl.) 6) Suplinitoare la yale – Hotărît... ca în legende 7) Ferecată în lanțuri – Scoși de sub tipar 8) În mare... parte – Figură à la Don Quijotte 9) E un cap în toate! – O bucățică de milioane – Specii acvatice răpitoare 10) Îndreptat într-o anumită direcție... – și sosit în sfîrșit! 11) A ajunge în lumea drepților – Numărătoarea anilor trecuți.

Vertical: 1) Mișcă masa 2) Înaintaș în formația spaniolă – Apă... gazoasă 3) Bătută de-i sar scîntei – Predispune! 4) Prinși des! – Ținută de fecior – Un fel de păsărele 5) Apreciate pentru sporul de vechime – June-prim 6) Bună... cînd e batrînă – Scriitoare de clasă 7) Privire de ansamblu (pl.) 8) Înregistrată la pierderi 9) Astea-s date dracului 10) Ansamblu clasic de coarde – Cizmă la geografie 11) Acționați cu însuflețire – Cap de serie.

RUDOLF LEIZEROVICI

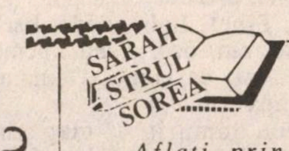

COPERTĂ LITERARĂ
(6,9 – 5,2,7)

CINSTEA LA EVREI

Aflați prin anagramare titlul unei cărți apărute recent în editura Minimum *și numele autorului ei.*

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

jocul numerelor

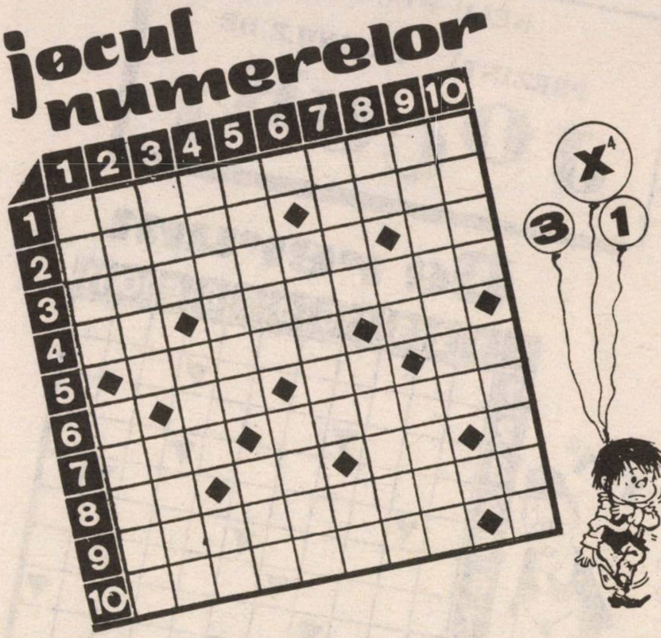

Orizontal: 1) Jocul numerelor 2) Apartament cu patru camere (pl.) – 8–12 şi 16–20 3) 1, 2, 3, 4... – 8–1! 4) Algebră pentru începători! – Cursa de 24 de ore 5) A expune la tablă – 2x2 totul la pătrat! 6) O parte din împărţitor! – Clasată a şasea la paralele – Unu şi bun 7) Primul şi nimic mai mult – Două ca două picături de apă 8) Şi ceva din zero! – Ultimele la matematică! – Scurt... pe doi 9) Totul la puterea a treia 10) Dată în primii şapte ani.

Vertical: 1) Oferă posibilităţi de calcul pînă la cinci – Unul executat de doi (pl.) 2) A egala cu zero – Un punct din patru posibile 3) Trei sutimi! – Rezultatul înmulţirii (masc.) – Unu pe unu! 4) Expresie valorică – Unu şi atît 5) Unul din cele cinci indicatoare (precum vezi!) – Notată de la unu la opt 6) Unu şi bun (pl.) – Formaţia 5T! 7) Expune la tablă – Doi deodată 8) Doi în şir! – 2%! – Numele vechi al Irlandei 9) Patru stele într-o configuraţie specifică 10) 7 surori, una mai frumoasă ca alta – 7 (a nu se confunda cu 6)

Dicţionar: EIRE

RODICA WEINBERG

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 58

Revelionisme... spectacole, timpane, as, rai, nins, e, antic, turc, i, em, liga, ecrane, ama, regizor, s, ii, inamici, amînaţi, on, rame, aştri

Anul Nou pe glob lapon, Tibet, Italia, rude, beta, Tracia, an, nipon, m, nasd, am, uca, e, uai, acme, zae, tenu, ts, India, ibric,, gi, ca, auno, flamand, sat, oi, o, daci, i, căldură, apă

Răvaşe... lumină, Eva, ia, lămurit, t, magazin, ecou, gat, p, rar, literă, amărît, mal, ţăran, i, la, ur, iarbă, r, raft, elini, adresă, ani

Cum fac şi alţii...

Orizontal: 1) Nu ţine la vopsea 2) E zilnic... de şapte ori pe-atîta 3) Redate telegrafic! – Respectele mele 4) Tip de cort – Reuşit la absolvire 5) Un cerc intrat în legendă (pl.) – Investigaţie sumară privind nişte valori necunoscute 6) Arin oglindit în apă! – Căpos! 7) Ca răspuns la cererea dvs. – Cupon de gabardină! 8) Brăţară de aur – Tipărit în editură! 9) Ăştia nu ajung la judecată 10) O festivitate cu public.

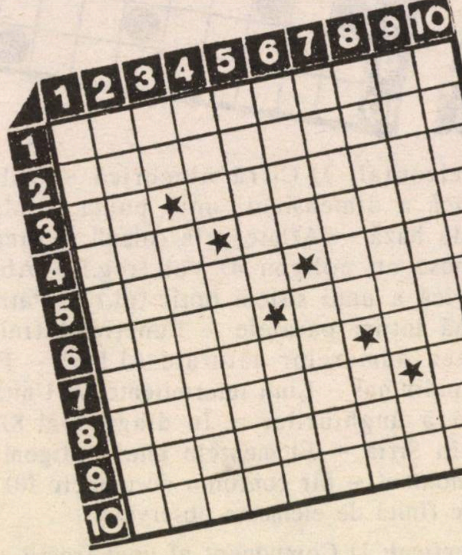

Vertical: 1) Număr de senzaţie 2) O combinaţie de elemente cu degajare de căldură (pl.) 3) Jumătate de corp! – Poartă baston fiind ajuns în ultimul grad 4) O vorbă spusă la ureche – Vehicule de un cap-putere 5) Probă impusă la concursul de conducere auto (pl.) – Mare familie intrată în istorie 6) O afecţiune în stare să-ţi sucească oricînd capul – Un grad mai ridicat... de prezentare 7) Nici prea,prea, nici foarte, foarte – Băgate în penar! 8) N-are a face (fem.) – Postate în faţă şi în spate! 9) Vrednici de milă 10) Face repetiţie la fonetică.

NELU WEINBERG

Ilustraţie: LUCI GHERTLER

*

CARTE DE VIZITĂ
(5,6)

THELMA ROLAN

Aflaţi prin anagramare numele unei conducătoare sioniste din anii '50, Assir Zion, cunoscută în Israel ca activistă de frunte în domeniul klitării olimilor, celebră "Ima Bait" la Maonul Beit Brodetsky din Ramat Aviv.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

● Nu l-aţi dat uitării, vreau să cred, pe Artur Vogel. "Turi" pentru prieteni, cunoscuţi şi admiratori. Adică, pentru toată lumea. Căci, de fiecare dată cînd a venit în vizită în Israel, din îndepărtata Brazilie, s-a simţit, la Tel Aviv, ca odinioară la Bucureşti: la fiecare pas dădea peste cîte un cunoscut. Ziarist sportiv de ştiută şi răs-ştiută valoare, fost polisportiv de clasă, internaţional, acum mai bine de jumătate de veac, la rugby, polo pe apă şi hochei pe gheaţă (care-i tot apă, dar... îngheţată), "Turi" a pus pe picioare prima selecţionată de rugby a României, care a obţinut succese de răsunet în faţa celor mai puternice reprezentative din sportul cu balonul oval. Dacă credeţi că acum, în prag de 80 de ani, infatigabilul "Turi" se gîndeşte măcar să iasă cu adevărat la pensie, vă înşelaţi. La vîrsta senectuţii, el antrenează echipa de rugby în şapte a Facultăţii de medicină din Sao Paulo, cu care a cîştigat recent campionatul acestui stat. Sincere felicitări şi urarea firească: dă-i înainte, "Turi", cum se zice pe la noi, pînă la 120!

● Importul de fotbalişti sovietici (pardon: ruşi, ucrainieni, bieloruşi etc.) în Israel duce la situaţii dintre cele mai picante. Cei mai buni portari de acolo joacă astăzi în echipe de la noi: Victor Ceanov la Macabi Haifa şi Alexandr Ubarov la Macabi Tel Aviv. Aceştia au fost rivali la ei acasă şi au rămas astfel în Israel. Ceanov juca la Dinamo Kiev, iar Ubarov la Spartak Moscova.

■ *Alexander Ubarov a apărat poarta Uniunii Sovietice la ultimul "Mundial". Acum o apără pe cea a imperialiştilor sionişti de la Maccabi Tel Aviv*

Meciurile acestor două echipe erau derbiuri în toată puterea cuvîntului. Se juca "pe viaţă şi pe moarte". Rivalitata lor din liga naţională israeliană e, totuşi, ceva mai puţin "fierbinte": Macabi Tel Aviv se află în plină cursă pentru titlul de campioană a ţării, pe cînd Macabi Haifa "navighează" pe undeva, prin a doua jumătate a clasamentului...

● Cine-i noul antrenor al echipei naţionale de fotbal a Ungariei? Nimeni altul decît Emerich (Imre) Jenei, fostul jucător, apoi antrenor al echipei Steaua Bucureşti, pe care a condus-o, în mod strălucit, la cîştigarea ediţiei 1986 a "Cupei Campionilor Europeni". Tot el a fost antrenorul "naţionalei" române la campionatul mondial din 1990. Jenei (54) a primit, după "Mundial", oferte din Elveţia şi Spania, dar a preferat să se întoarcă în România. Puţin timp după aceea a plecat în Ungaria, unde a antrenat echipa Debreczen. El a fost numit acum antrenorul "naţionalei" maghiare, în locul lui Kalman Massay, care s-a dus acolo unde e mai rentabil. Unde? În Arabia Saudită, desigur!

● Eugene Banks, unul dintre basketbaliştii negri americani din Israel sau, altfel spus, unul dintre jucătorii care dau "culoare" ligii noastre naţionale, nu stă cel mai bine la capitolul disciplină. El are dese certuri cu antrenorul Moşe Weinkrantz şi cu antrenorul-secund Moşe Mazen. După o astfel de ceartă, la unul din antrenamente, Eugene Banks a fost poftit să plece acasă. El n-a avut încotro şi a plecat. Cînd a revenit, a doua zi, era cuminte. Ca un mieluşel (de peste doi metri înălţime). Conducerea echipei Macabi Rişon le Zion nu-i însă dispusă să-i treacă cu vederea nesupunerile şi n-ar fi exclus ca, în sezonul viitor, să i se găsească un înlocuitor. Tot negru, dar mai puţin guraliv...

■ *Eugene Banks - Vorba lungă, sărăcia omului!*

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

- Roni Rosenthal, care face treabă bună de cîte ori joacă, la Liverpool, unde e ţinut, totuşi, mai mult pe banca rezervelor, a decis să lichideze un cont mai vechi cu clubul italian Udinense. Acum doi ani, dacă vă mai amintiţi, clubul acesta îl achiziţionase, dar lozinci antisemite, apărute pe zidurile caselor din oraş, contra lui Rosenthal, au determinat clubul să bată în retragere. Dar cum s-o facă în mod legal, cînd contractul fusese de-acum semnat? Au "decretat" că Roni a fost găsit necorespunzător la examenul medical. Minciuna era sfruntată, dar ea îi putea compromite fotbalistului israelian posibilitatea de angajare la alt club. Roni Rosenthal a dat în judecată clubul italian la tribunalul de muncă din Udine, cerînd 400.000 dolari despăgubiri. Să vedem ce va decide tribunalul. Sau alte lozinci antisemite vor decide verdictul?

■ *Michael Watson oprit de arbitru să mai boxeze în meciul fatal: sfîrşitul boxului?*

- În Anglia, patria boxului, se duce în momentul de faţă o intensă campanie pentru interzicerea acestui sport. Campania a fost declanşată de tragicul epilog al meciului pentru campionatul mondial la categoria mijlocie dintre Chris Iovanek şi Michael Watson. În repriza a 12-a, lovit puternic, acesta din urmă s-a prăbuşit la podea. El şi-a pierdut cunoştinţa şi a fost transportat în stare gravă la spital. De unde n-a ieşit nici pînă acum. Un alt caz a venit, cum se spune, să toarne gaz peste foc. Federaţia engleză de box i-a retras licenţa de boxer profesionist fostului campion britanic la categoria grea, Frank Bruno. În timpul meciului său cu Mike Tysson, Bruno a fost grav accidentat la ochi, a suferit o foarte complicată operaţie şi medicii îi interziseseră să se mai întoarcă în ring. El a adus însă federaţiei recomandările a patru oftalmologi, care afirmă că Bruno e pe deplin restabilit şi practicarea boxului nu-i poate periclita sănătatea. Cel mai mult "fierb" deputaţii din opoziţia laburistă. *"Boxul trebuie interzis o dată pentru totdeauna,* a declarat unul dintre ei. *Trebuie promulgată o lege în acest sens, pentru a se pune capăt acestor manifestări de cruzime şi brutalitate".*

- Angelica Rozeanu, obişnuită cu titlurile răsunătoare, căci a cîştigat nu mai puţin de 17 titluri de campioană a lumii, e acum teribil de mîndră de o performanţă de cu totul altă natură. Nepotul ei cel mai mare, Ilan Herbst, a primit titlul de inginer electronist la Tehnionul din Haifa cu "diploma preşedintelui", ceea ce este echivalent cu "magna cum laudae" din România de odinioară. Apropo, dacă vreţi să ştiţi care-s pasiunile actuale ale fostei super-sportive, aflaţi că ele sînt în număr de şase: cei patru nepoţi, jocul de bridge şi... televiziunea pe cablu!

G. MODEANU

SALOANELE
PNINAT ADAR
MODERNIZATE

Nunţi – Bar Mitzva – Brith
şi alte festivităţi, pînă la 300 de participanţi
•
Caşer – sub supravegherea rabanutului central din Rishon Le Zion
•
Saloanele Pninat Adar 88
Rishon Le Zion
Str. Ein Hakore 19
(lîngă Tahana Hamerkazit)
Tel. 03/941569

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

LUCULLUS
la RESTAURANT...

DELICO - *Dizengoff Center*, Tel Aviv (parter, lîngă ieșirea din magazinul "Hamashbir").

O formulă admirabilă. Instalat în "piațeta" de la parterul "Centrului Dizengoff" (un centru din ce în ce mai viu și întrecînd la distanță, pe plan gastronomic, concurența de la "Gan Hair" (de lîngă primăria Tel Avivului) - bufetul (sau snack-ul, cum vreți să-i ziceți) **Delico** oferă trecătorilor prin magazine, dornici să-și tragă sufletul, o dublă satisfacție:

a) mai întîi, spectacolul plăcut, civilizat, colorat, aerisit, luminat, european carevasăzică, al unui bufet "bine asortat"; ca detaliu pentru mentalitatea ce sălășluiește în capul patronului (sau patroanei, nu știu), ultima oară cînd m-am abătut pe-acolo, personalul purta niște șorțuri mari de plastic de la "Harrod's", vestitul magazin londonez, universal și *must*. Povestea sună ușor *snobish*, dar era simpatică.

b) pe urmă, cîteva feluri, concepute pe ideea: o mîncare + o garnitură + salate; și categoric reușite; dacă vrei (și cine nu vrea măcar o dată pe trimestru?) să mănînci rapid, "un singur fel" (m-am îngrășat... colesterolul... etc. etc.) *Delico* este locul potrivit pentru omul potrivit. La ora cînd scriu rîndurile de față (precizare necesară, deoarece responsabilii schimbă din cînd în cînd menu-urile) mi s-au părut demne de notat următoarele *farfurii-dejun:* Roastbeef (17,90 sh.), Cornbeef (17,90 sh.), "chinezesc" (16,90 sh.), pasăre la tigaie, numită deli-of (14,90), favorita mea, șnițel de pasăre (13,90 sh.). Gasiți și o supă (5,90 sh.) foarte pe fază în lunile acestea de iarnă. Însă ispita cea mare o reprezintă, cel puțin pentru mine, garniturile. Ai de ales mai întîi două legume: cartofi (admirabili), pilaf, ghiveci etc. Pe urmă, îți alegi salatele (tot două): varză roșie, salată verde, sfeclă roșie, porumb etc. etc. etc. Faptul că eu am pus trei de etc. nu vine dintr-acolo că am dat în neștire cu condeiul. Salatele sînt într-adevăr (ca și legumele) multe. Și ispititoare foarte.

O singură lipsă (însă mare). Un singur cusur (însă grav): nefiind mese, ca la localurile obișnuite, omul, după ce și-a luat farfuria, se așează pe niște taburete ca de bar, la tejghea. Asta , trebuie să spun, e o situație normală, ba chiar plăcută, dacă vrei să bei un șnaps, o bere cu guler sau (cum se zicea pe vremuri) să iei aperitivul. La Dragomir Niculescu, pe Calea Victoriei (acolo unde este astăzi Romarta), sau la "Mercur", în pasajul de vizavi de Palatul Telefoanelor de la București: o măslină cu țuica respectivă, de la gheață (vara) sau fiartă, cu scorțișoară (iarna, cu zăpezi ca mai deunăzi la Ierușalaim), o chifteluță, o lacherdă cu ceapă, un cîrnăcior prăjit la tigaie, asta cam pe la 12 - 1. După care, ușor abțiguit, omul se duce acasă, la masa de prînz, unde-l așteaptă nevasta cu ciorba de văcuță, fierbinte.

...Aici însă, cum ziceam, nu-ți iei aperitivul ci *dejunul;* or, tejgheaua are viciul ca, după consumarea bunătăților din farfurie, să te îndemne a coborî de pe taburet (nu prea confortabil), să te împiedice de la eventuale șuete, la cafea, cu partenerul, și, practic, să te alunge (că ne doare spatele, neavînd rezemătoare la scaun) din plăcuta așezare culinară.

Păcat.

Și-ncă un păcat, să nu uit. În urmă cu vreo trei luni, prin noiembrie, una din garniturile cele mai reușite era o salată de cartofi, cu legume și maioneză, de toată frumusețea. Acum, cînd scriu aceste rînduri, salata în cauză a dispărut. De ce? De ce ne persecutați, fraților? De ce ne împiedicați să ne bucurăm de viață?

LUCULLUS

SUPE DE IARNĂ

- *Supă de praz:* se spală și se taie mărunt 3 rădăcini de pătrunjel, 5 fire de ceapă verde, 2 buc. praz și 3 cartofi. Se călesc timp de două minute în 60 g. unt și se stinge totul cu puțină apă. Se adaugă cîteva boabe de enibahar (pilpel angli), o lingură supă praf, o foaie de dafin, sare, piper și puțină coajă rasă de portocale. Se lasă să fiarbă 15 minute, apoi se adaugă 5 pahare cu lapte și se fierbe în continuare pe foc mic pînă ce zarzavatul este moale. Se strecoară totul prin sită, se scot boabele de enibahar și frunza de dafin și se pasează frecînd în strecurătoare cu lingura de lemn. Înainte să servim, se încălzește pe foc mic și se servește supa garnisită cu cîte o frunzuliță de pătrunjel verde.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

● *Supă de gulaş:* într-o lingură de untdelemn, rumenim o ceapă tocată mărunt. Separat rumenim în 3 linguri de untdelemn o jumătate de kilogram carne de vacă tăiată în cuburi mici, trecute prin puţină făină. Adăugăm ceapa, sare, paprica, piper şi stingem cu un litru de apă. Adăugăm apoi conţinutul unei cutiuţe de pastă de tomate. Fierbem la foc mic 2 ore sau pînă ce carnea este moale şi supa groasă.

● *Supă de linte:* se spală şi se înmoaie 30 de minute jumătate pahar de linte uscată. Fierbem timp de două ore lintea scursă împreună cu 2 cartofi tăiaţi bucăţi şi o ceapă tăiată în patru. Adăugăm sare şi piper după gust. Pasăm printr-o sită fină, apoi adăugăm apa în care au fiert pînă obţinem consistenţa dorită. În momentul în care servim, adăugăm o bucată de unt proaspăt. Se serveşte cu crutoane de pîine prăjită şi mărar tocat fin.

● *Supă (cremă) de conopidă:* fierbem o conopidă frumoasă în apă şi sare. Încălzim fără să se îngălbenească o jumătate lingură de unt cu o lingură de făină şi stingem cu două ceşti cu apă. Pasăm conopida prin sită – lăsînd cîteva buchete întregi pentru garnitură – amestecăm cu sosul de făină şi subţiem cu zeama în care a fiert conopida. Lăsăm să mai fiarbă pe foc mic. Din cînd în cînd, luăm cu o lingură pieliţa pe care o formează untul la suprafaţă. Cînd este gata, dregem cu un gălbenuş bătut cu două linguri de smîntînă şi adăugăm bucheţelele de conopidă. Cine vrea, adaugă în loc de apă un pahar cu lapte.

YLANA

ולפמן תעשיות בע"מ
Wolfman Industries Ltd.
נוסד 1923 - מוזאיקה א.ולפמן בע"מ

SINGURUL COMPLEX PENTRU PRODUCŢIA ŞI DISTRIBUIREA ARTICOLELOR DIN BETON
folosibile la amenajarea terenurilor, atît la suprafaţa solului cît şi în adîncime

●PRODUSE DIN BETON●

ACEASTA ESTE SPECIALITATEA NOASTRĂ

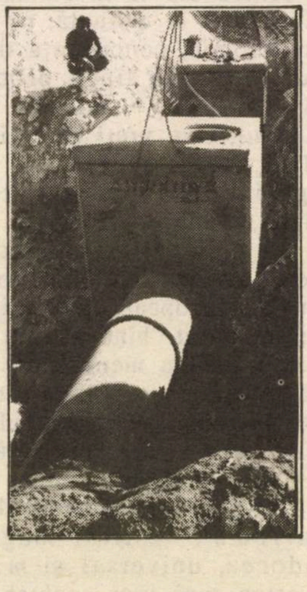

- **Conducte cu manşon de cauciuc**
- **Conducte asamblate cu mortar**
- **Tubulatură prefabricată**
- **Tubulatură conică**
- **Capace din beton şi fier**
- **Gură de control pentru canalizare**
- **Gură de scurgere a apelor de ploaie**
- **Pietre de pavaj, asamblate**
- **Pietre de bordură şi grădină**
- **Pietre de demarcaţie**
- **Pietre de rigolă**
- **Opritori auto**
- **Bănci de lemn cu beton**
- **Jardiniere**

PRODUSELE NOASTRE POARTĂ SEMNUL STANDARDIZĂRII ŞI SE AFLĂ SUB SUPRAVEGHEREA OFICIULUI DE STANDARDE ŞI A TEHNIONULUI

●

Fabrica şi sediul centralei: Str. Haşaiş 13, POB 10354, Mifraţ Haifa 26112, TEL. 04/415550, FAX. 04/416767

●

Fabrica din Nes Ţiona: Zona Industrială "B" Nes Ţiona, TEL. 08/404083 – 4, FAX. 08/404078

●

Fabrica din Ashkelon – Zona industrială Sud

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

• Sànàtatea

Iarna. Frig. Ploi. Trecerea dintr-o cameră încălzită în alta rece. În consecință, vorbim din nou

DESPRE GRIPĂ

... așadar, sezonul rece: și sîntem din nou asaltați de o serie de afecțiuni ca guturaiul și gripa, cu toate neplăcerile și complicațiile lor. Schimbarea relativ bruscă de temperatură pune organismul într-o stare de rezistență mai scăzută, și deci mai accesibil unei armate de microbi și viruși care provoacă afecțiunile cunoscute sub termenul larg de "răceli". Aceste boli se manifestă în două forme mai frcvente:

1. *Guturaiul*, care se manifestă printr-o secreție nazală abundentă și catar conjunctival (ochii lăcrimează). El durează cîteva zile și este, în general, rebel la tratamentele obișnuite. Este foarte molipsitor. El se datorează probabil unui virus și se deosebește mult de

2. *Gripă*, care se datorește tot unui virus, sau, mai bine zis, unor viruși diferiți. Gripa e o maladie însoțită de febră, frisoane, stare generală proastă, așa numita stare de "curbatură" (bolnavii se plîng de dureri în tot corpul), uneori de dureri în gît, dureri de cap, lipsă de poftă de mîncare.

În mod normal, o gripă necomplicată se vindecă în 3-4 zile. Dar, în caz de complicații, boala se prelungește. Complicațiile mai frecvente sînt sinuzita, otita, angina, congestii pulmonare, tracheo-bronșita, mai rar nefrite, afecțiuni cardiace sau reacții meningeale. Tratamentul acestor boli este cunoscut. Amintim că repaosul la pat, la căldură, ajută mult în prevenirea complicațiilor.

Se recomandă o dietă bogată în lichide dulci, sucuri de fructe și, în general, se pot adăuga la medicație vitamine.

Un aspect care trebuie subliniat e acela că, la un om sănătos, gripa e o afecțiune ușoară. Dar la un fost T.B.C.-ist, la un cardiac, la un bolnav de rinichi, la gravide sau la cei foarte slăbiți după anumite boli, trebuie să se ia măsuri de tratament mai drastice, constînd în administrarea de antibiotice pentru a preveni complicațiile.

Din punct de vedere al colectivităților, anumite epidemii pun probleme foarte serioase. De aceea, în ultimul timp, forurile competente sînt preocupate de mijloacele de prevenire a epidemiilor. Printre altele, s-a încercat și vaccinarea antigripală, dar fără rezultate încurajatoare. Unul din cele mai bune sisteme rămîne izolarea imediată a bolnavului. Acolo unde se poate, se încearcă o dezinfecție naso-faringiană preventivă.

De obicei, după o gripă, bolnavii de simt slăbiți și au nevoie de liniște, odihnă și tratament cu vitamine.

MEDICUS

MINUNATEI DOAMNE MIMI
Tel Aviv, str. Hovvei Zion 15
Tel. 03/296930

Noi, grupul de prieteni și pacienți, vă felicităm cu ocazia jubileului de **50** *de ani de luptă contra acneei.*

Constituie o minune cum reușiți să lichidați o acnee în decurs de NUMAI DOUĂ SĂPTĂMÎNI care, apoi, nici nu mai revine!!!

Sîntem convinși că nicăieri în lume nu s-a atins, pînă în prezent, performanța realizărilor Dvs. profesionale.

Vă dorim să aveți puterea de a continua și de a ajuta tineretul care suferă de acnee.

Mulți, mulți ani, dragă Mimi, să reușiți să redați tineretului bucuria vieții.

Cu stimă și respect,

(A) *Toți prietenii*

NU UITAȚI – A APĂRUT
STAREBUS 4
• CUVINTE ÎNCRUCIȘATE
• CALEIDOSCOP REBUSISTIC
• ȘAH
• CHIROMANCIE • HOROSCOPUL DVS.

CĂMINELE
„ȘOȘANAT HACARMEL"
▪ HAIFA ▪

• PRIMESC VÎRSTNICI ȘI BOLNAVI CRONICI, ASIGURÎNDU-LE CELE MAI BUNE CONDIȚII DE LOCUIT ȘI DE HRANĂ.

• TRATAMENTE. FIZIOTERAPIE. DIVERSE ACTIVITĂȚI EDUCATIVE ȘI DISTRACTIVE.

• ASISTENȚĂ MEDICALĂ PERMANENTĂ

TELEFON: 04-381046
HAIFA, STRADA „ȘOȘANAT HACARMEL" NR. 90.

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

STUDIUL LUI VOLOVICI, INCITANTUL STUDIU...

Subscriu cu amîndouă mîinile la comentariul lui Al. Mirodan despre studiul lui Leon Volovici *Nationalist Ideology & Antisemitism. The Case of Romanian Intellectuals in the 1930s* (*Minimum* nr.57/1991): nu încape îndoială că această lucrare constituie, aşa cum subliniază recenzentul, un *"eveniment"* şi că *"de lâ Volovici încoace"* mulţi dintre noi vor gîndi *într-altfel* cu privire la varianta specific românească a antisemitismului.

La consideraţiile lui Mirodan îmi permit să anin cu literă măruntă în josul paginii următoarea *Notă*:

În ciuda virulenţei sale, care a stîrnit pe drept cuvînt stupoarea şi mînia multor principi ai culturii europene, printre care şi Hanna Arendt, antisemitismul românesc nu este, după părerea mea, un fenomen univoc, ci mai degrabă paradoxal şi contradictoriu. Pe de o parte, în secolul trecut, li s-au refuzat evreilor drepturile civice, pe de altă parte, tot atunci, Ronetti Roman şi Dobrogeanu Gherea s-au putut exprima nestînjenit şi s-au inegrat *de facto* culturii româneşti. Pe de o parte pogromurile de la Iaşi şi Bucureşti, precum şi sutele de mii de evrei masacraţi în Basarabia şi Bucovina în timpul celei de a doua conflagraţii mondiale, pătează indelebil cu sînge istoria României, pe de altă parte cei aproape jumătate de milion de evrei din vechiul regat au supravieţuit – orice s-ar spune, nu numai unor împrejurări fortuite – Holocaustului. Pe de o parte un procent – vai, masiv! – de români n-au fost în stare să ia, faţă de problemele cu care au fost confruntaţi în ultimele trei pătrare de veac, altă poziţie decît cea a orbirii xenofobe, pe de alta n-a contenit să iradieze, pînă departe dincolo de hotarele acestei nefericite ţări, *omenia*, fenomen după mine arhetipic din care au izvorît, de la *Mioriţa* pînă la Brâncuşi şi Ionesco, cele mai neîntinate mărgăritare ale spiritualităţii româneşti.

În varianta sa actuală, antisemitismul românesc îşi manifestează izbitor caracterul său paradoxal, şi ca atare trebuie considerat, aşa cum observa Mirodan, *"urmarea erupţiei din anii '30"*. Dar în el se vădeşte, tot atît de izbitor, şi o trăsătură inedită. În anii '30, majoritatea covîrşitoare a *inteligenţiei* româneşti a fost cotropită de isteria antisemită, în timp ce astăzi antisemitismul din România îmi pare a fi în cea mai mare măsură expresia nemijlocită a unei mase exasperate şi abrutizate de jumătate de veac de dictatură totalitară şi, totodată, o diversiune ideologică ticluită de predecesorii lui Ceauşescu, exacerbată de acesta şi preluată *tale quale* de moştenitorii săi, mărturisiţi sau nemărturisiţi. Dar tot atît de izbitor este astăzi şi următorul fenomen: cei mai mulţi dintre oamenii de carte din România – cu cîteva excepţii pentru mine greu de înţeles (ce-o fi avînd comun Romulus Vulpescu cu pitecantropul Barbu?) – resping la ora de faţă cu scîrbă şi indignare dejecţiile antisemite din *România Mare, Europa, Şi totuşi iubirea! et ejusdem farinae* (vezi, între alte luări de poziţie exemplare în acest sens, cele ale lui Viniciu Gafiţa, N. Balotă, Dumitru Micu, citate chiar de *Minimum* la rubricile "Lumea românească" şi "Primim la redacţie").

Este nespus de regretabil că nici unul din oamenii de cultură români stabiliţi azi în Occident, şi care au participat activ la aventura fascistă, n-a avut curajul să se distanţeze de luările lor de poziţie antisemite din trecut (cartea lui Volovici constituie, în acest sens, un *memento* demn de remarcat), dar tot atît de adevărat este că, dintre personalităţile marcante din această categorie, nici una nu a luat în mod public partea neo-fasciştilor din România post-ceauşistă. Nici acest lucru nu trebuie uitat, după cum nu trebuie uitat că unii dintre ei au făcut – cum am avut prilejul să constat şi cum voi demonstra în curînd, pe baza unor declaraţii lipsite de orice echivoc – tentativa de a-şi mărturisi *"unitatea în esenţă"* cu exponenţi de seamă ai evreimii din România.

Ştiu prea bine că în tinereţe Cioran şi-a exprimat iritarea faţă de *"Obrăznicia evreilor"*, dar mai ştiu că, la maturitate, el şi-a manifestat cu stăruinţă, şi nu fără riscuri pentru el, prietenia cu Benjamin Fondane (B. Fundoianu), căruia i-a închinat unul din cele mai vibrante *"exerciţii de admiraţie"* din volumul de eseuri cu acelaşi titlu.

Minimum a adăpostit de curînd la rubrica "Poşta" două luări de poziţie opuse în legătură cu paradoxul antisemitismului românesc. Nu mi-a fost cu putinţă să iau act cu detaşare de această controversă, întrucît protagoniştii ei, pe care-i admir şi-i preţuiesc, sînt membri de frunte ai unei importante comunităţi iudaice europene.

JACOB POPPER
München

POŞTA

PUNCTE DE VEDERE PE MARGINEA PUNCTELOR DE VEDERE (ALE LUI A. ZAHAREANU)

În nr. 57 din *Minimum*, d. Adrian Zahareanu îşi exprimă punctul său de vedere cu privire la situaţia politică actuală ("Cazanul care fierbe în Orientul Mijlociu"). Ceea ce mi-a atras atenţia şi m-a făcut să tresar a fost fraza domniei sale : "*...întreaga lume arabă practică un şovinism tradiţional...*" etc.

Această frază mi se pare cu totul deplasată, din două motive:

1) A afirma că *întreaga* lume arabă este şovină înseamnă a exprima tu însuţi o opinie şovinistă. D. Zahareanu nu poate să-şi susţină această afirmaţie cu nici un fel de dovezi, pentru că acestea nu există. Afirmaţii *absolute* de acest gen s-au făcut adesea la adresa noastră, a evreilor, şi totdeauna am reacţionat cu vehemenţă. De ce să cădem în acelaşi păcat?

2) Nu este etic a acuza pe alţii de păcatul pe care tu însuţi îl făptuieşti. Există în viaţa Israelului de astăzi un suflu şovinist foarte neplăcut. Şi nu mă refer aici doar la manifestările extremiştilor faţă de populaţia arabă din teritorii (care pot avea, cu indulgenţă, o explicaţie). Mă refer la manifestările de şovinism care răbufnesc sau care mocnesc faţă de nu prea mulţii cetăţeni ne-evrei, ajunşi în Israel prin căsătorii sau în alte împrejurări, şi care foarte des suferă discriminări de tot felul, în viaţa publică, la locul de muncă, în relaţiile cu diverse autorităţi sau foruri publice. Desigur, nu este o politică oficială, sau a unui partid politic; dar este expresia unei atitudini retrograde care dăinuie în multe locuri, la unii evrei, fie că sînt născuţi în ţară sau veniţi din afară.

Pentru aceste două motive, cred că d. Zahareanu nu trebuia să scrie acele cuvinte.

M. BODINGER
Beer Sheva

*

Am citit articolul lui A. Zahareanu din ultimul număr şi vreau să-l felicit. Cred că este cel mai bun pe care l-a scris. De altfel urmăresc de mult articolele d-sale. Încă din *Viaţa noastră* şi *Revista mea*. Cred că aşa cum se dau premii la scriitori ar trebui să se dea şi la ziariştii de limbă română şi atunci domnul Zahareanu trebuie propus. E o plăcere să-l citeşti.

Dar mă întreb de ce dumnealui critică mereu guvernul şi niciodată opoziţia. De pildă prostia aceasta a lui Avram Burg. Religia nu trebuie separată de politică. Şi ea este o politică. Îl rog pe domnul Zahareanu să-mi răspundă – dacă vrea şi dacă e cazul.

LUPU SCHEINHOLZ
Yaffo-Tel Aviv

*

Am citit articolul dlui A. Zahareanu din nr. 58, şi daţi-mi voie să vă spun că nu sînt de acord cu atitudinea retrogradă, dogmatică a colaboratorului dvs. (colaborator pe care, trebuie să spun, îl preţuiesc pentru ideile sale politice).

Nu, nu sînt de acord cu atacul lui împotriva homosexualităţii. Eu nu sînt *homo*, dar am avut un frate, Didi (z.l.) care a murit de AIDS în 1987 şi sînt capabil să înţeleg drama acelei categorii de oameni. Vreţi să-i numiţi bolnavi? Numiţi-i bolnavi. Dar *boala* aceasta reprezintă *adevărul* lor, felul lor de a fi. De ce să dăm cu piatra în ei, ca în România anilor '50-'80, cînd oameni de mare valoare ca actorul Ion Omescu de la Iaşi, regizorul de teatru Crin Teodorescu şi alţii erau batjocoriţi şi aruncaţi în infernul închisorilor staliniste.

Nu pledez pentru homosexualitate, ci pentru o înţelegere cît de cît raţională a acestui fenomen. Iar pentru ca d. Zahareanu să aibă o idee mai completă despre homosexuali, vă trimit, cu rugămintea de a le face loc în revistă, cîteva fotografii ce reprezintă figuri ilustre de "perverşi" de ieri şi de azi.

TIBERIU SOICHER
Ramat Gan

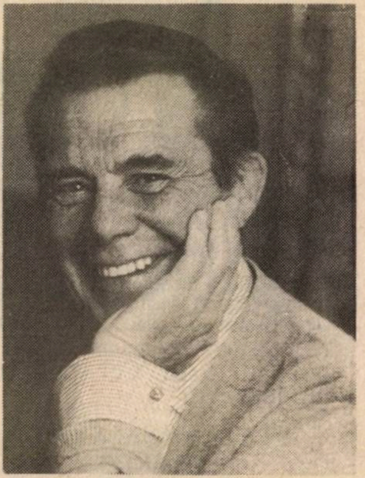

Dirk Bogarde, actor de cinema

Oscar Wilde (1854-1900), scriitor

Noel Coward (1899-1973), autor dramatic

POŞTA

Somerset Maugham (1874-1965), romancier

Colonelul Lawrence (1888-1935), autorul cărţii "Cei şapte stîlpi ai înţelepciunii"

STAI ACASĂ, FLATTO SHARON !

Este pentru a doua oară cînd Flatto Sharon ne (dez)onorează cu prezenţa sa într-o emisiune TV pe viu. El a reușit să ne convingă la prima întîlnire din urmă cu un an şi să confirme, luna trecută, ca invitat al lui Gabi Gazit, cît de limitat e.

În prima emisiune susţinea că avere nu se poate dobîndi decît în mod necinstit. De această dată şi-a exprimat dorinţa de a reveni în Knesset, deoarece suferă de acest virus, virusul politicii. Delicat, deputatul Ram Cohen a răspuns, la întrebarea lui Gazit ce părere are despre o eventuală revenire a lui F. S. ca deputat, că, dacă persoane ca Abuhaţira, Avrum Sharir şi alţii ca ei pot reprezenta poporul, de ce n-ar fi loc şi pentru Flatto? Cînd însă faimosul afacerist s-a încăpăţînat să-şi etaleze "marile" realizări şi Cohen i-a cerut să indice fapte, ex – şi, poate, viitorul – parlamentar s-a dedat la insulte.

Recomand organizatorilor de emisiuni TV ca, în loc să invite asemenea personaje, mai bine să aducă pe Tuvia Tzafir: dacă excelentul nostru Tuvia l-ar "interpreta" pe Flatto Sharon, în loc să ne indispunem, ne-am amuza copios.

Dr. OTTO BACALU
Tel Aviv

CANAPEAUA ŞI OUL, SAU AVENTURILE UNUI TURIST ÎN ROMÂNIA

În urmă cu cîtva timp, am hotărît să vizitez România, împreună cu soţia mea şi cu fata noastră în vîrstă de 12 ani.

În drum spre litoral, trebuia să fiu găzduit la hotelul "Lido" din Bucureşti. Am sosit noaptea tîrziu în Bucureşti, şi în cameră n-am găsit pentru fată nici canapea, nici pat pliant. Reclamînd, ni s-a spus că aşa ceva nu există la hotelul "Lido" şi să ne descurcăm cum vom putea! Ne-am descurcat.

A doua zi am plecat spre Mamaia.

Aici, la hotelul "Siret", a existat canapea pentru fată. Surpriza a fost însă la micul dejun. Părîndu-mi-se că porţia fetei – în special oul – este cam subţire, am cerut explicaţii. Am căpătat explicaţii: dat fiind că pentru fată am plătit jumătate de preţ, i se cuvine jumătate de ou! Strict autentic! Nu am protestat şi nici nu am căutat "să aranjez" problema.

În ziua plecarii, am aşteptat autobuzul şapte ore peste ora fixată.

Şi astfel am fost de două ori în România: prima dată şi ultima dată.

HERZL VETURI
Kiriat Yam

RADIO KOL ISRAEL

Primim următoarea scrisoare, adresată directorului postului de radio Kol Israel

Domnule Director,

Mă numesc Bădescu Sandu (născut Zilberman Sandu) şi sînt un asiduu şi fidel ascultător al postului de radio "Kol Israel" – din anii '70 şi pînă în aprilie 1990, emisiunea pentru străinătate, şi, din luna mai 1990 încoace, emisiunile pentru Israel, subsemnatul fiind *ole hadaş*. De asemenea, fiind vorbitor de limbă franceză, ascult de tot atîta vreme şi emisiunile dvs. în franceză, cu speranţa că, însuşindu-mi limba ţării mele, ivritul, voi fi în măsură să ascult numai emisiunile în ebraică.

De foarte multă vreme am sesizat o serie de carenţe ale emisiunii în limba română, respectiv ale redacţiei, dar, fiind în România, nu am avut posibilitatea de a vi le aduce la cunoştinţă. Acum, fiind cetăţean şi locuitor al Ereţ Israel, am această posibilitate. Sperînd că cele ce urmează vor contribui la îmbunătăţirea emisiunii în limba română, vă rog să reţineţi următoarele:

1) Modul în care se alocă timpul emisiunii – cele 15 şi, respectiv, 28 minute – pentru "buletinul de ştiri" şi pentru "reportaje" este necorespunzător, neraţional şi discriminatoriu, în detrimentul "buletinului de ştiri" (5-6 minute din cele 15, respectiv cca 30%, la emisiunea pentru intern şi aproximativ 23% la cea pentru străinătate). Susţin afirmaţia făcută şi olimii hadaşimi sosiţi în ultima perioadă (2-3 ani).

De asemenea, întrebările puse de reporter – şi la care răspund reprezentanţi ai Ministerului Absorbţiei sau ai Sohnut-ului – se referă în genere la: "ce condiţii, ce examene şi ce practică trebuie să aibă şi să prezinte medicii pentru obţinerea dreptului de liberă practică", sau "cum se poate obţine titlul de doctor în ştiinţe (lucrări ştiinţifice publicate, cercetări ştiinţifice efectuate, practică de cercetător de 5 ani!)", sau care sînt condiţiile de admitere în învăţămîntul superior" şi aşa mai departe!

Or, cunoscînd structura alialei din România din ultimii 2-3 ani (în condiţiile vieţii din regimul în care "numerus clausus" guverna viaţa ştiinţifică, învăţămîntul şi cultura în România lui Ceauşescu), precum şi structura populaţiei evreieşti din România anului 1990, atît din punct de vedere al vîrstei, cît şi din cel al gradului de pregătire şi activitate ştiinţifică, prezentarea unor asemenea subiecte este total inutilă pentru ascultătorii de limbă română.

SANDU BĂDESCU
Tel Aviv

O FEMEIE DIN ROMAN

Citiţi, vă rog, alăturata copie de pe o scrisoare pe care am primit-o din partea unei pensionare, fostă muncitoare tipografă din Roman.

Citiţi, vă rog, şi gîndiţi-vă, şi judecaţi.

ISIDOR VAIS
Natzeret Illit

Dragii mei,

Vă scriu cu inima îndoită, pentru că nu ştiu dacă, după cele spuse la comemorarea a 50 de ani de la masacrarea evreilor, aţi mai vrea să fiţi prieteni cu o româncă. Din ziua aceea şi pînă azi încă nu mi-am revenit. Mai bine nu aveam televizor şi radio, dar cînd am auzit pe cineva spunînd că poporul român a masacrat 400.000 de evrei, m-am simţit în sîngele meu o criminală, deşi sînt sigură că nici străbunicii, nici bunicii, nici părinţii mei nu au ucis nici un evreu, şi ca mine sînt milioane de români, dar mă simt vinovată totuşi. Am întrebat rudele şi cunoştinţele mai mari ca mine, dar nu vor să creadă aşa ceva, ei spun că legionarii şi nemţii. Oricum am un sentiment de vinovăţie de care nu pot scăpa. De acum înainte, orice v-aş spune şi aş face, eu mă simt vinovată şi mi-e ruşine că s-a întîmplat aşa ceva; ştiu, totuşi, sigur, că legionarii au omorît şi români, mari oameni la vremea lor. Ce vă mai pot spune în apărarea românilor, ştiu precis că niciodată n-am fost, nu sînt şi nu voi fi împotriva evreilor, cît îmi va da Dumnezeu zile; fiii lui Israel sînt poporul ales al lui Dumnezeu, după cum scrie în Cartea Cărţilor.

Şi acum, dacă mai puteţi ţine la mine, aş vrea să vă spun că noi, cei săraci, care trăim numai din pensie, o ducem foarte greu, chiar şi d. Cofolovici mi s-a plîns că nu face faţă cu pensia. Vă scriu nişte preţuri, de curiozitate, aşa: 150 carnea de porc, 165-181 de vită, de la 220-360 mezel, 500 muşchiul, 245 costiţa, 172 brînza de burduf, 157 peştele, 220 caşcavalul, 195 jumătatea de kg. de măsline (cînd se găsesc), 368 muşchi ţigănesc, 50 roşiile, 80 vinetele, 60 ardeii graşi, 30-40 fasolea verde, 30 ceapa, iar după indicaţiile din Moldova, Bacău, Neamţ, Suceava, preţurile cresc mai mult, aşa că cu cei 4.000 ai mei, din care plătesc toate angaralele, mai îmi rămîn lunar pentru mîncare 1200-1400 maximum. Colegii de la tipografie au salarii de 10-11.000 pe lună, se mai descurcă, dar eu nu, aşa că trăiesc ca în copilărie, mai fac şi foame, nu de alta, dar nu cumva să mă îngraş. Aş vrea să cred că dvs. sînteţi bine sănătoşi şi fericiţi-vă că aţi plecat din acest iad democratic (vorbă să fie democratic).

Am o rugăminte la dvs.: biletul pe care vi-l pun în plic e de la Geanina pentru prietena ei Renata, de care nu mai ştie nimic din martie 1990; e f. îngrijorată: au fost colege de clasă şi f. f. f. bune prietene. Toţi colegii noştri sînt bine. Lenuţa Tudor deschide o consignaţie, aşa zicea.

Vă sărut, vă doresc sănătate şi fericire, pace şi prosperitate pentru dvs. şi copiii dvs. Să auzim de bine,

Sonia

FĂRĂ MENAJAMENTE, DAR ŞI FĂRĂ PATIMĂ

În ziarul "România liberă" din 21.11.91 a apărut o recenzie critică la cartea "Dosar Ana Pauker" a d-lui Marius Mircu din aliaua noastră, carte apărută atît în Israel (2 ediţii), cît şi, mai recent, în România. Recenzia în cauză se intitulează "Ce fel de "zei"?" şi este semnată de Tia Şerbănescu.

Nu poţi să nu fii de acord cu o serie de observaţii critice care sînt formulate în această recenzie. Astfel, nu poate fi însuşită părerea d-lui Marius Mircu, cuprinsă în "Nota introductivă" a cărţii-document în cauză, că ar fi întocmit-o numai "pentru evrei". Viaţa şi activitatea unui personaj istoric trebuie tratată cu aceeaşi obiectivitate, indiferent de naţionalitatea sau poziţia socială a cititorilor cărora se adresează.

Pare justificată şi observaţia esenţială a recenzentului după care, în economia cărţii, nu se acordă importanţa cuvenită activităţii Anei Pauker în perioada 1945-1952, cînd, neîndoielnic, a exercitat o puternică influenţă asupra vieţii politice din România. Nu poate fi pusă în discuţie partea ei de răspundere la acţiuni ca reprimarea opoziţiei, falsificarea grosolană a alegerilor din noiembrie 1946, jugularea oricărei prese care nu depindea de partid sau introducerea forţată a colectivizării în agricultură. Întrucît nu există acces la toate documentele epocii, nu se ştie dacă înlăturarea ei din primăvara lui 1952 se explică numai prin lupta dintre diferite clici pentru putere, sau şi prin existenţa unor rezerve din partea Anei Pauker faţă de unele acţiuni de atunci ale partidului comunist.

Unul din momentele-cheie ale cărţii în cauză este procesul desfăşurat în 1936 în faţa Tribunalului Militar de la Craiova împotriva Anei Pauker şi a altor 18 acuzaţi, membri ai partidului comunist, proces cu privire la care d. Marius Mircu publică o bogată documentaţie. Dar, faţă de felul în care recenzia se ocupă de acest proces, *nu putem să nu avem rezerve.* Autoarea recenziei, pentru a demonetiza (considerăm că pe nedrept) atitudinea indiscutabil curajoasă a Anei Pauker în faţa Tribunalului, aprobă în întregime rechizitoriul Comisarului (procurorului) Regal Popescu-Cetate, care-i consideră pur şi simplu pe acuzaţi "trădători" şi "vînduţi intereselor sovietice". Poţi să nu fii de acord cu poziţia partidului comunist cu privire la dreptul la autodeterminare a populaţiei în provinciile realipite în 1918 şi în special în Basarabia (deşi un eventual referendum ar fi fost cu siguranţă favorabil rămînerii Basarabiei în cadrul României), dar este simplist să reduci activitatea partidului comunist numai la acest aspect al vieţii politice. Născut din scindarea, în cadrul unui congres democratic constituit al social-democraţiei româneşti, partidul comunist a jucat un rol în organizarea acţiunilor muncitoreşti din timpul gravei crize economice a anilor 1929-1933, împotriva concedierilor în masă şi a reducerii salariilor (curbele de sacrificiu), în formarea, din 1934, a unei opinii publice antifasciste, iar în 1944 a colaborat cu Regele Mihai în pregătirea şi desfăşurarea cu succes a actului de la 23 august, care a salvat ţara de la o adevărată catastrofă. În timp ce într-o ţară cu regim democratic ca Cehoslovacia (poate singura din Estul Europei între 1918-1939) partidul putea activa în mod legal, în România antebelică, prin legea Mîrzescu din 1924, i s-a impus acestui partid o existenţă ilegală. În această perioadă, extrema dreaptă legionară, care prin activitatea ei teroristă ameninţa realmente ordinea socială, se bucura de îngăduinţa, dacă nu şi de bunăvoinţa poliţiei şi a organelor judiciare, participînd, de altfel şi la alegerile din 1937.

Caracterizarea unor personaje aparţinînd de acum istoriei, cum este cazul Anei Pauker, reprezentantă de frunte a partidului comunist, trebuie făcută obiectiv; fără menajamente, dar şi fără patimă

KOVACS (EICHNER) GH.
Rishon Lezion

*

Dauer-Traian Andrei, Ashkelon (v-am răspuns prin scrisoare); *Nelu Solomon*, Metula; *Izu Vaisman*, Rehovot (aşteptăm să vă regăsiţi inspiraţia); *Iacob Eugen Scherzer*, Tel Aviv (a) de acord cu ostilitatea dvs. la adresa trivialităţii şi înjurăturilor birjăreşti din lumea politică actuală; dar am prefera să săriţi de la general la concret, punînd punctul pe i-ul indivizilor în cauză b) ideea de a aprinde o lumînare de Hanuka pentru sufletul lui Yves Montand nu trebuie luată *tale quale*: ea reprezintă o limpede şi omenească metaforă); *Ing. Valeriu Frimu*, Bucureşti «sîntem pe aceeaşi lungime de undă: şi noi considerăm că articolul lui Gabriel Gafiţa despre prietenii săi evrei, articol din care am date extrase în nr. 57, constituie un exemplu de umanism autentic, în spiritul antifascismului românesc de cea mai bună calitate); *Iosef Isac* Haifa (aveţi ochi de pescuitor bun de perle: perseveraţi); *SAG*, Ierusalim (am reţinut ceva din interesantele dvs. texte, dar vă rugăm să iscăliţi cu numele dvs.: anonimatul, am spus-o în repetate şi răs-repetate rînduri, nu este agreat în coloanele lui *Minumum*); *David Shlomo*, Kiriat Bialik (notăm cu plăcere că lucrarea despre evreii din Dorohoi se află la tipar: o aşteptăm, şi nu numai noi: există, slavă Domnului, destui dorohoieni prin Orientul Mijlociu dornici să răsfoiască o carte despre meleagurile natale) *Paul Kidron* , Kibutz Ein-Carmel; *M. Vasiu*, Oradea, România (am reţinut textele dvs. în vederea publicării); *Saddam Hussein*, Afula (era să zic ceva pe marginea pseudonimului dvs., însă faptul că printre cititoarele noastre se numără cîteva persoane deosebit de sensibile m-a determinat să-mi muşc limba şi să înjur cinstit lăutăreşte în gînd); *Tudor V. Şoarec*, Düsseldorf, Germania (a) Corect: Puiu Peretz, specialistul bine-cunoscut în materie de acoperire a acoperişurilor cu var este una şi aceeaşi persoană cu vestitul fotbalist de la F.C. Petrolul-Ploieşti; b) corect: Marius Godeanu, apreciatul comentator politico-social de la *Revista mea* a fost cronicar de box la *Sportul* din Bucureşti, în anii '50-'60, şi un excelent pugilist, în aceiaşi ani, la categoria cocoş: *punch*-ul său este puternic şi astăzi, dar asta nu înseamnă că nu-l puteţi critica: omul loveşte tare, însă niciodată sub centură; c) corect: Al. Mirodan a jucat rugby la echipa de pitici a clubului "Viforul Dacia" din Bucureşti, pe "Velodromul" din Şoseaua Ştefan cel Mare, în prezent stadionul "Dinamo"); *Marcel Schwartz*, Tel Aviv (epigrama – nu, caricatura – da: drept care, iat-o aici de faţă.

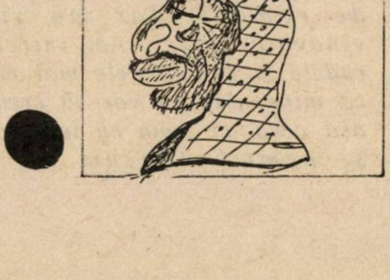

POȘTA

Rosh Peleg Iehuda, Raanana (a) nu, nu aveți dreptate, ba chiar nici dreptul să-l numiți pe respectivul confrate al nostru, fost anti-sionist tenace, și care ne scrie din cînd în cînd de la București, "ziarist" între ghilimele; indiferent de gîndirea și scrisul său în acea tulbure perioadă, el a fost – și este – un ziarist, fără ghilimele, un ziarist autentic, talentat; b) nu, nu aveți dreptate, ba chiar nici dreptul să o numiți pe respectiva din Harakevet "ziaristă" între ghilimele; indiferent de scrierile ei de ieri și de azi, domnia sa a fost și este o ziaristă, fără ghilimele, o ziaristă cu condei; c) unde, însă, aveți dreptate, este la capitolul morală, era să zic proletară: cînd ai avut la viața ta activitatea pe care ai avut-o, ba la o gazetă, ba la alta, nu e cazul, parcă, să dai lecții de bună purtare Israelului și să-i tragi de ureche vîrtos pe sioniști: nițică decență nu strică); *Pascal Nathanson*, Savion (sîntem oricînd de acord să publicăm observațiile dvs. la adresa personalităților în cauză, cu o singură și fundamentală din punct de vedere gazetăresc condiție: ca aceste critici să fie întemeiate pe argumente *concrete*; altminteri, plutim în vagul impresiilor, al simpatiilor și antipatiilor); *H. Shoshany*, Ramat Hanassy (o epigramă pentru d. *RUBIN–STEIN*, șeful delegației israeliene la convorbirile de pace de la Washington:

Cu "pietre" de pe drumuri, știm,
Ei ne primeau la ei acasă;
Și noi cu-o "piatră" îi primim,
Dar, e o piatră... prețioasă!

Sigmund Ehrlich, Neve Monoson; *Bela Fischer*, Toronto, Canada; *E. Goldstein*, Kiriat Yam; *Sofia Goldenberg*, Beer Sheva; Livia Antohi, Paris, Franța; *Dr. Claudia Rosenstreich*, Bat Yam; *Av. Jean Vitzman*, Los Angeles, U.S.A.; *Melanie Liquornik*, Kiriat Yam; *Arthur Avidan*, Ierusalim; *Cori Benzion*, Frankfurt/M, Germania; *Dr. Tiberiu Lustig*, Ierusalim; *Marta Bacal*, Paris; *Mizzi Koyoumdzoglu*, Atena, Grecia; *Marcel Nicolau*, Naharia: mulțumiri pentru bunele cuvinte, sugestii și observații critice; ceilalți – pe curînd.

♣◇♥♤

Dezlegare la bridge "Tare și înainte... "

Licitația de 7 Fără Atu nu este 100% corectă (într-un concurs de echipe, Sud n-ar îndrăzni să joace altceva decît 7 Trefle). Linia de joc corectă este:

– 7 levate de Treflă de sus, pe care se defosează 5 cărți roșii (cele mai mici...) de pe masă.

– Dama de Cupă la Asul de pe masă (Vest nu va pune, desigur, Regele de Cupă, chiar dacă-l are) și Asul de Caro (cartea de schiză).

– În acest moment mai sînt de jucat 4 levate și nici un apărător nu poate ține 4 Pici, cu unul din regii roșii lîngă ele (schiză automată, fără numărătoare).

– Dacă ambii Regi roșii sînt în Vest, declarantul trebuie să efectueze un impas la Decar în primul tur de Pică.

– Dacă ambii Regi roșii sînt în Est... asta este!

Iată dona în întregime:

	5	
	A V 7 6 5	
	A D 10 7 3	
	5 3	
7 4 3	N	V 8 6 2
R 10 9 8 4	W E	3 2
V 9 5	S	R 8 6 4 2
8 7		10 4
	A R D 10 9	
	D	
	–	
	A R D V 9 6 2	

Gîndiți-vă ce s-ar fi întîmplat pe atac de Cupă! Fără impas de pică imediat, totul s-ar fi terminat și rezultatul ar fi fost 11%. Contractul final și jocul dvs. corect v-au răsplătit cu 79%. Succes în continuare!

‹BITAHON›
BAT-YAM
STR. BALFUR 123
בטחון
בת-ים
פלדלת
רב-בריח
• DESCHIDEREA UȘILOR ȘI REPARAREA ÎNCUIETORILOR LA AUTOMOBILE
• DUPLICATE (COPII) LA TOATE TIPURILE DE CHEI
• DUPLICATE (COPII) DE CHEI PENTRU "FORD-SIERRA" ȘI "FORD-TRANZIT"
TELEFON: 5523873
TELEFON PENTRU SERVICIILE DE NOAPTE: 582290
▪
SERVICI PERMANENT (24 DE ORE)
REPARAȚII OCHELARI

*

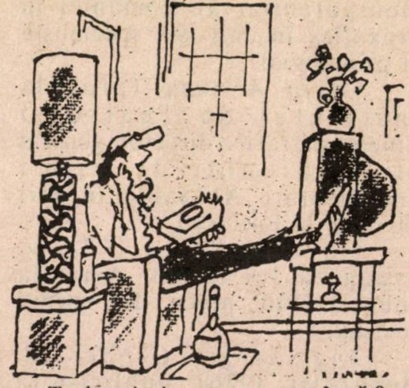

– Televiziunea română?... Felicitări!... Grozavă emisiunea asta a B.B.C.-ului! (...Felicitări care pot fi adresate și televiziunii israeliene.)

Matty

CLEPSIDRA

Turism

Haim Riemer, redactor-şef al "Revistei Cultului Mozaic; de la Bucureşti; la rude.

Premiu

Leon Broder, Ashdod; premiul "David Oren", pentru activitate remarcabilă ca preşedinte al Clubului pensionarilor originari din România.

Decese

Jean Litani (Littman), activist de frunte al mişcării sioniste din România în anii 1930-1950; Assir Zion; a fost căsătorit cu Dora Litani (z.l.), cercetătoare literară.

Iosif H. Bercovici-Andronic (94 de ani), scriitor, publicist, traducător din limba idiş; la Bucureşti. Distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor (1977) pentru traducerea în limba română a volumului de versuri "Cartea raiului" de Iţic Manger (1971). O altă traducere din Manger, terminată cu puţin înainte de moarte, a rămas în manuscris; a colaborat la "Viaţa românească", "România literară" etc., a scris numeroase scenarii radiofonice. A fost incinerat la crematoriul Cenuşa.

Dr. Moţu Barbu, medic, personalitate de seamă a medicinii elveţiene; la Geneva. Moţu Barbu a fost soţul Rodicăi Barbu (redactor-şef al revistei "Tinereţea" în anii '50, ministru plenipotenţiar al României la Bruxelles în anii '60, specialistă în psihologie).

Silvia Armaşu, (prof. la Institutul de Teatru şi Cinematografie, director general al Studioului de Filme documentare Al. Sahia în anii '50-'60); la Bucureşti.

Nathan Peled (78): v. evocarea lui Itzhak Artzi la rubrica "Bloc notes" din corpul revistei.

Ing. Sergiu Groper (n. Bucureşti, 1926); publicist (a colaborat la *Mishmar*, *Minimum* etc.); la Rishon Lezion.

Vladimir Colin, (n. Bucureşti, 1921), scriitor, unul din reprezentanţii de seamă ai literaturii S.F. din România; la Bucureşti. Redăm mai jos fragmente din necrologul publicat de Eugenia Tudor Anton, în săptămînalul "România literară":

...Fusese tare bolnav, se luptase multă vreme cu boala, apoi cu durerea de a fi rămas singur (Marcela Cordescu, soţia lui, murea în 1984), se părea că totuşi vitalitatea lui, dîrzenia lui învinseseră în cele din urmă toate mizeriile pe care i le pusese la cale teribilul Chronos... Se luptase cu boala, re-învăţase să umble, el, care înainte de a fi bolnav, mergea cu o viteză uluitoare. Re-învăţase să vorbească, fusese deci învingător în lupta cu boala... Aşa îmi plăcea să cred...

Am fost, din 1958, colegi la revista *Viaţa românească* şi, în ciuda tuturor vicisitudinilor, ne-a apropiat o simpatie reciprocă, izvorîtă din respect şi cunoaştere.

Sub aparenta lui răceală de lord-ambasador, cu o frizură eminesciană contrazicîndu-i răceala, dincolo de privirile apărate de lentilele cu multe dioptrii se ascundea un suflet generos şi bun...

L-am văzut întîia oară în redacţia *Vieţii româneşti* în biroul poetei Maria Banuş cu care lucram, unde venise "să discute" proiectul unei piese de teatru. M-a impresionat prin ţinuta lui dreaptă, distantă. Peste cîţiva ani am devenit colegi. Era plin de elan, de energie, a fost ani în şir secretarul general de redacţie al revistei, adică cel ce făcea, de fapt, revista, cel care trebuia să adune, să centralizeze, să aşeze în pagină, să configureze profilul fiecărui număr. Neobosit, mereu alergînd de la o secţie la alta, nemulţumit de "sumare", mereu refăcîndu-le, pistonînd pe cei rămaşi în urmă cu predarea, cerînd şi aducîndu-ne aminte că timpul trece, că termenele trebuiau respectate...

Scrisese basme (*Basmele Omului*), nişte poveşti ciudate şi moderne, impusese în literatura noastră un gen, crease un cenaclu faimos de literatură *science-fiction*, pasionat, febril, neobosit. Ilustrase prin cărţile lui, de o rară poezie, genul, căruia-i infuzase un sînge autohton, odată cu integrarea şi modernizarea unor mituri, obţinînd o literatură de calitate, care i-a adus recunoştere internaţională şi cîteva premii.

Multe din scrierile sale din volumele *Capcanele timpului*, *Viitorul al doilea*, *Dincolo de zidul de neon* sau din atîtea altele sînt adevărate poeme despre iubire, despre cuplul ideal şi despre timpul implacabil, în epoca noastră modernă ca şi acum două sau trei mii de ani, cînd oamenii şi-l înfăţişau ca pe un monstru şi creau o mitologie în care luptau cu el zadarnic! Îmi amintesc, printre alte bucăţi de proză memorabile, pe acelea intitulate: *În cerc, tot mai aproape*, *Din nou timpul* ori *Sub stele*. Metafora lui Vladimir Colin are culoare şi consistenţă, se inspiră din realităţile anticipaţiei, dar impune în egală măsură preocuparea scriitorului pentru realităţile psihologice ale omului contemporan.

●

CARNET

Redacţia şi colaboratorii revistei *Minimum* sînt alături de colegul I. Fîntînaru la marea durere pricinuită de încetarea din viaţă, după o lungă şi grea suferinţă, a soţiei sale, Clara Fîntînaru.

- *Jeni Şvarţ* caută pe Surica Haimovici din Roman. Tel. 06/579245

- *Loty şi Fredy Faierstain* din Botoşani caută familiile Malvina şi Froim Şfarţ, Fani Eskenazi, Şfarţ Friţ, Celu, Veta din Bacău. Adresaţi-vă direct dlui Faierstain, Bucureşti, Bd. Păcii 94-100, Bl.19, apt.96, România

HOROSCOP

● **SYBIL HEDERNA**

LUNA FEBRUARIE

ZODIA VĂRSĂTORUL

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie - 18 februarie)
A venit timpul să vă îndepliniţi obligaţiile sociale pe care le-aţi neglijat. Primirea neaşteptată a unei sume de bani vă va permite să faceţi reparaţiile în casă la care vă gîndiţi de mult. Feriţi-vă să vă dezvăluiţi secretele.

PEŞTII (19 februarie - 20 martie)
Un prieten apropiat are nevoie de ajutorul vostru. Folosiţi majoritatea timpului liber pentru ocupaţii calme, în compania partenerului. O şansă unică de avansare la locul de muncă vă solicită toată energia. Vă poartă noroc albastrul.

BERBECUL (21 martie - 19 aprilie)
Concentraţi-vă atenţia asupra propriei persoane. O serie de prieteni vor încerca să vă arunce în spate povara problemelor lor personale. Încercaţi să spargeţi barierele altruismului necontrolat. Evitaţi să ieşiţi miercurea.

TAURUL (20 aprilie - 20 mai)
S-ar părea că vă aşteaptă o lună romantică. Se vor ivi noi perspective, dar nu neglijaţi nici vechile legături. O achiziţie importantă vă va dezechilibra bugetul. Ce-ar fi să vă încercaţi norocul la loto cu numerele 7, 15, 19?

GEMENII (21 mai - 20 iunie)
Puterea de muncă se va dovedi în cea mai bună formă luna aceasta. Este cazul s-o exploataţi pentru a realiza proiecte multă vreme neglijate. O rudă apropiată vă va solicita ajutorul bănesc; gîndiţi-vă de două ori înainte de a da orice răspuns.

RACUL (21 iunie 22 iulie)
Micul demon al aventurii vă va da satisfacţii luna aceasta. Întîlniri neaşteptate cu prieteni vechi vă vor produce o mare satisfacţie şi pentru că luna aceasta vă este într-adevăr favorabilă, va interveni pe parcursul ei şi o îmbunătăţire a situaţiei voastre financiare.

LEUL (23 iulie - 22 august)
Schimbări în bine în viaţa casnică. A sosit timpul să faceţi o serie de achiziţii excepţionale pe care le proiectaţi de mult. Evitaţi să apăreţi în ochii colegilor de serviciu ca o persoană care le dă ordine şi indicaţii.

FECIOARA (23 august - 22 septembrie)
Un scurt concediu vă va ajuta să rezolvaţi probleme care vă apasă de mult. Evitaţi să lucraţi mai mult decît este strict necesar şi dedicaţi mai multă vreme destinderii, plăcerilor personale.

BALANŢA (23 septembrie - 22 octombrie)
O serie de schimbări esenţiale în viaţă vor începe în cursul acestei luni. Aceasta nu înseamnă că nu veţi avea de întîmpinat rezistenţă în special în familie. Evitaţi să vă daţi drumul la gură faţă de persoane care vi se prezintă drept "prieteni buni".

SCORPIONUL (23 octombrie - 21 noiembrie)
Ascultaţi-vă numai impulsurile sentimentale în ceea ce priveşte relaţiile cu partenerul. Răsfăţaţi-vă cu cîteva mici cadouri; aceasta vă va ridica cu mult moralul. Numere: 6, 10, 14.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie - 21 decembrie)
Problemele avansării în carieră vor sta în centrul preocupărilor în această lună. Încercaţi să daţi mai multă atenţie relaţiilor sociale şi ieşiţi mai mult din casă. Faptul va da roade şi pe tărîm sentimental.

CAPRICORNUL (22 decembrie - 19 ianuarie)
Un proiect special la locul de muncă vă va solicita majoritatea timpului şi a forţelor. Nu-l neglijaţi. El vă va deschide şi o nouă perioadă în viaţa personală, rezolvînd o serie de chestiuni rămase în suspensie. Aveţi grijă să evitaţi persoanele născute în zodia Vărsătorului.

UNICĂ ÎN INIMA TEL AVIVULUI
CASA DE PĂRINŢI

«Neot Habima»

ELEGANŢĂ ŞI SERVICII DE ORDINUL 5 STELE

ASIGURĂ ODIHNĂ, CONDIŢII DE CONVALESCENŢĂ, 5 MESE ZILNICE CU MENIURI VARIATE ŞI ATENT ÎNTOCMITE

În vecinătate: Teatrul Habima, Heihal Hatarbut, Dizengoff Center
TEL AVIV
Str. Berdicevski nr. 14
tel. 5616757 - 5619041

PRIMĂRIA
TEL AVIV - YAFFO

ORGANIZAŢIILE SUPRAVIEŢUITORILOR HOLOCAUSTULUI

LA 25 FEBRUARIE 1992, ÎN SALA OHEL SHEM DIN TEL AVIV,
STRADA BALFOUR, LA ORELE 17.30
VA AVEA LOC O SOLEMNITATE CONSACRATĂ ÎMPLINIRII A

50 DE ANI DE LA HOLOCAUSTUL EVREILOR DIN ROMÂNIA

Programul va cuprinde:

1. IZKOR
2. CE A FOST HOLOCAUSTUL?

Vor lua cuvîntul:
SHLOMO LAHAT, **Primarul oraşului Tel Aviv-Yaffo**
Harav ISRAEL LAU, **Şef Rabinul oraşului Tel Aviv-Yaffo**
ITZHAK ARTZI, **ajutor de primar**

OASPETE DE ONOARE:
Rabin Dr. MOSES ROSEN, **Şef Rabinul evreilor din România**

3. ÎN PROGRAMUL ARTISTIC:

- **Orchestra celor 18 viori**
- **Artişti emeriţi din aliaua română**

Urmăriţi informaţiile din presa cotidiană

Invitaţiile pot fi ridicate la Modiin (masa de informaţie) din incinta (sala de intrare) Primăriei Tel Aviv

VENIŢI ÎN NUMĂR CÎT MAI MARE
PENTRU A ONORA CUM SE CUVINE
VICTIMELE ŞI EROII HOLOCAUSTULUI

minimum

VINE, VINE

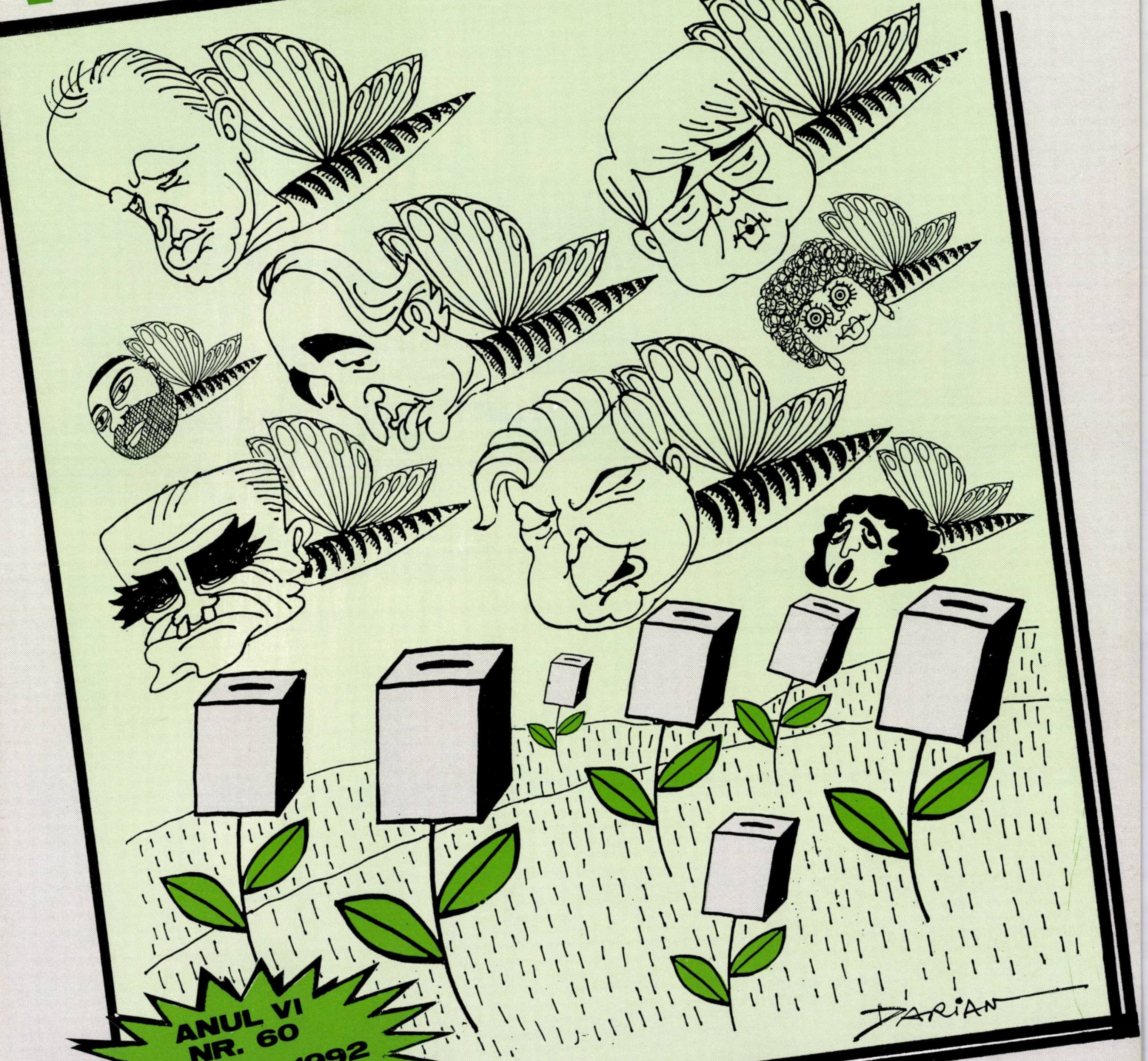

ANUL VI
NR. 60
MARTIE 1992
8,30 ȘEKELI

PRIMĂVARA...

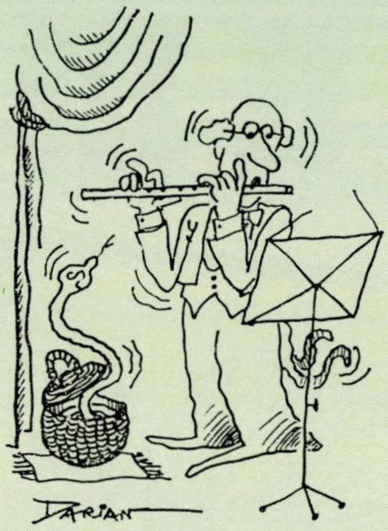

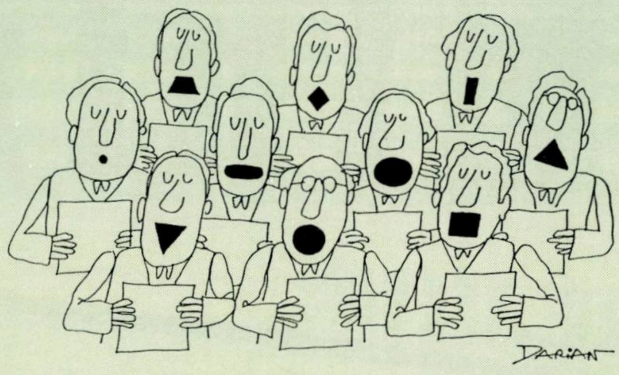

UN PROGRAM DE MUZICĂ...UȘOARĂ

desene de
DARIAN

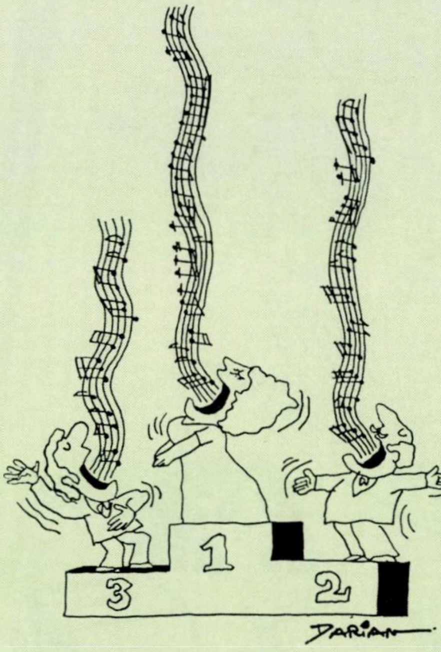

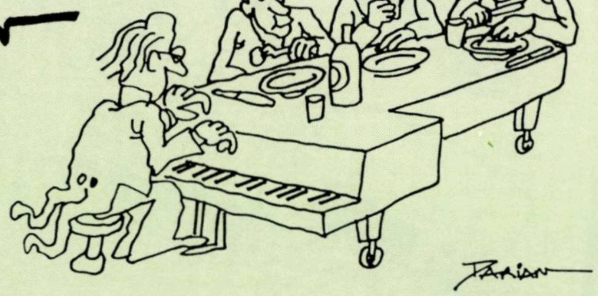

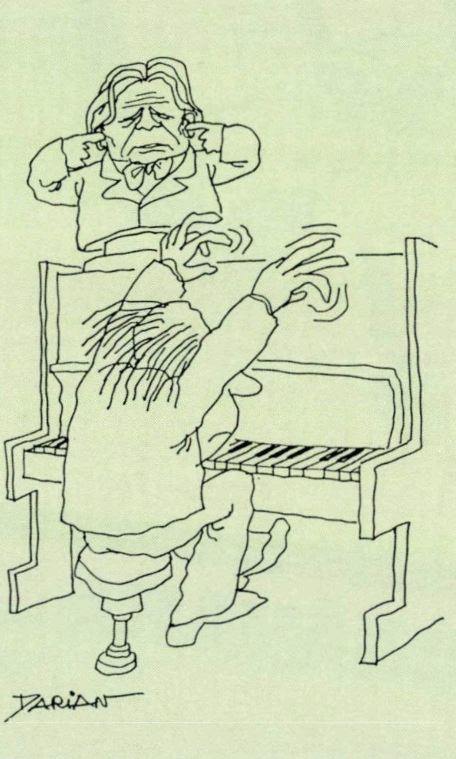

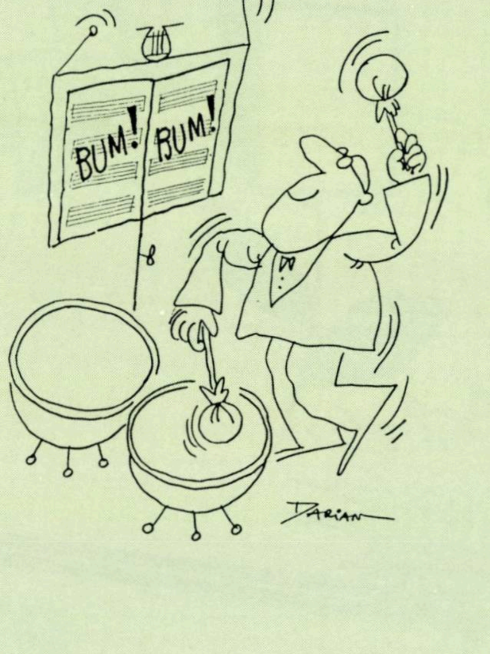

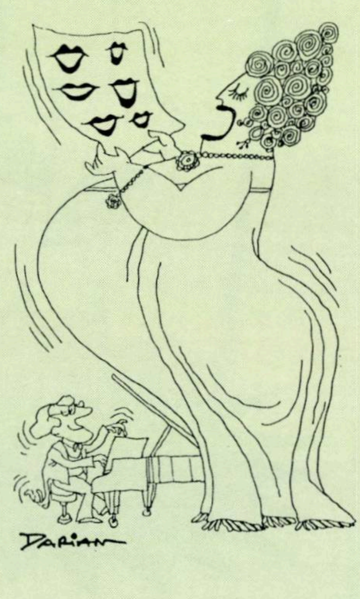

MINIMUM • ANUL VI • NR. 60 • MARTIE • 1992

ÎN ACEST NUMĂR

A. Zahareanu Punct de vedere p. 2
Tendinţe. Punctul pe *i* p. 3
I. Artzi Bloc notes p. 9
I. Fîntînaru Soţia mea a murit p. 12
"Banda lui Ioanid" p. 14
Reginele frumuseţii p. 16
Polichinelle: Gura Humorului p. 18
Arthur Israelovici şi un spin p. 19
Menahem Eliav şi trandafirii p. 21
I. Atlas Sonet p. 23
Se zvoneşte că... p. 23
Cele 12 cărţi rămase în cursa pentru Premiul *Arcadia* p. 24
Etc. p. 25
Stan Vlad: Jaful de la Sinagoga din Brăila p. 29
Raul Radu: Oamenii albaştri p. 30
A. Dohotaru, secretar de stat la Ministerul de externe al României: *Minimum* n-are dreptate p. 33
Michael Shafir: Luări de poziţie faţă de antisemitismul din România p. 34
H. Fosha: New York, New York p. 38
E. Campus: Cea mai veche şcoală evreiască din România p. 41
Al. Mirodan: Dicţionarul Neconvenţional p. 45
Calendar p. 47
Sergiu Levin: *Jurnalul* lui N. Steinhardt p. 48
E. Campus: Două cărţi din România p. 51
Primim la redacţie p. 53
Al. Sever: Arta şi moartea p. 55
A. Cassvan: Rapsodul peliculei p. 56
Spectacol (R. Klapper, S. Gelman, Lucullus) p. 57
Pagini (John Lutz, Getta Berghoff, Dana Zalis) p. 62
Pescuitorul de perle p. 64
Minimum **e om ca toţi oamenii** (jocuri: Nelu Weinberg; sport; sănătate; gastronomie) p. 69
Poşta p. 76
Clepsidra. Carnet p. 80

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 25 februarie a.c.

Intr-o recentă şedinţă a guvernului, şeful Marelui Stat Major al armatei a făcut o observaţie parcă luată dintr-un comentariu de presă. El s-a plîns că unii politicieni fac o tragedie din fiecare incident de graniţă iar alţi oameni politici vor să liniştească populaţia declarînd că nu vor mai cădea niciodată katiuşe.

E aici o veche şi permanentă dilemă israeliană. Pe de o parte atacurile cu katiuşe nu sînt un fenomen cu care ţara se poate împăca iar pe de altă parte, se spune că forţele teroriste nu pot fi lichidate pe deplin. Asasinarea cu cuţite a trei soldaţi într-un cort militar, nu putea rămîne fără o replică aspră. O forţă a Zahalului a intrat adînc în satele şiite din sudul Libanului pentru a le curăţa de terorişti. Si totuşi în timp ce avea loc operaţia de curăţenie, din nou s-au tras obuze de katiuşe. Ca să nu mai spunem că pe o stradă din Cfar Saba un terorist a înjunghiat patru trecători.

S-ar putea ajunge la disperare, dar în cazul acesta disperarea ar fi victoria duşmanului - el tocmai pe disperare se bazează - şi de aceea ea ne este interzisă. Fapt e că după trei zile de acţiune a Zahalului cu artilerie şi forţe aeriene în Liban, căpeteniile din "Hizbullah" au anunţat că încetează atacurile cu katiuşe. Este o victorie israeliană? Da, desigur! Dar pe ce durată de timp? Nimeni nu poate spune. Probabil că ea va dura pînă la viitorul atac cu katiuşe....

E poate o ironie a soartei faptul că în aceste împrejurări au reînceput la Washington convorbirile de pace. Dar aşa o fi în Orientul nostru: cînd tunurile bubuie, nu tac nici muzele şi nici diplomaţii nu amuţesc. Israelul are de mult această linie politică declatată: liniştea la graniţe trebuie obţinută prin tratative directe, dar cînd nu se poate altfel, cu tunurile. Este o situaţie specifică Orientului Mijlociu.

Este limbajul pe care îl înţeleg inamicii noştri.

Este nenorocul nostru de a ne afla într-o regiune a globului pămîntesc unde vecinii nu acţionează raţional, ci numai împinşi de ură, de o ură abisală.

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

ENIGMA CELOR O SUTĂ DE „PORŢI"

Acum 120 de ani, în ziua de joi 18 martie 1872, rabbi Josef Riblin, cunoscut sub numele de "Ştetelmeher" (ctitor de oraş, în idiş), întruneşte o şedinţă a fondatorilor unui nou cartier din afara zidurilor Ierusalimului, în intenţia de a atrage cît mai mulţi locuitori şi de a încuraja investiţiile, promiţînd că toţi vor fi răsplătiţi *însutit*, conform cu pasajul despre Isaac din Geneză: "Isaac a făcut semănături în ţara aceea şi a strîns *însutit* în acel an, căci Domnul l-a binecuvîntat" (Mea Şearim – însutit). Aceasta este originea numelui cartierului, şi nu aşa cum se crede cel mai adesea, celălalt sens al cuvîntului "şearim", adică "porţi".

Mea Şearim este astfel unul dintre cele mai vechi cartiere din afara zidurilor Ierusalimului. A fost fondat deci în 1872, astăzi fiind locuit de secta Neturei Karta (păzitorii oraşului). Secta nu recunoaşte Statul Israel, afirmînd că înainte de venirea lui Mesia nu poate exista un stat al evreilor. Fondatorul acestui grup a fost Mozes Ben Zwi Teitelbaum (1769-1841), originar din Satu-Mare, grup condus actualmente de către descendentul său, Yoel Teitelbaum. Satmarii întreţin "sucursala" lor de fanatici de la Mea Şearim, alcătuiţi în grupul Neturei Karta, ai cărui membri, după cum se ştie, se consideră cetăţeni iordanezi, comportîndu-se ca atare, adresîndu-se din cînd în cînd regelui Hussein, a căror autoritate o recunosc şi căruia i-au cerut să vină să elibereze Zidul Plîngerii, deţinut în mod arbitrar de către sionişti.

Nu e deci de mirare că rabinul Hirsch, considerat ministrul de externe al sectei, a pretins să fie cooptat în delegaţia palestiniană la conferinţa de pace.

În Statele Unite, adepţii fanaticilor din Mea Şearim sînt destul de numeroşi. Numai la New York satmarii numără peste 60.000 de aderenţi.

Rasistul David Duke, înfrînt în alegerile pentru funcţia de guvernator al statului Louisiana, intenţionînd să-şi prezinte candidatura la preşedinţia Statelor Unite şi căutînd să-şi cîştige simpatia acestor aderenţi, a declarat că nu e antisemit, dar este antisionist. Aşa cum se exprimă Arafat, aşa cum se exprimă şi rabinul Hirsch.

De ce nu este expulzat acest domn Hirsch? De ce nu este trimis acasă la el, peste hotare? De ce nu sînt expulzaţi toţi, tot clanul din Mea Şearim peste hotare? Oare ne trebuie în ţară un cuib de duşmani, cărora să le oferim condiţii optime de viaţă? Cărora să le dăm apă şi electricitate? Cărora să le acordăm mijloace de transport? Cărora să le asigurăm asistenţă medicală? Oare guvernul nu trebuie să ia măsuri împotriva duşmanilor declaraţi din interiorul ţării? Oare guvernul nu trebuie să ia măsuri împotriva acestor elemente subversive, care se lăfăiesc în mijlocul nostru, sfidînd legile Statului Israel pe care nu-l recunosc, căruia îi refuză orice contribuţie cetăţenească, fiind limpede că ei constituie din ce în ce mai mult un factor de dezordine publică?

Pretenţiile sectei Neturei Karta se opun intereselor şi dezvoltării democratice ale ţării noastre. Pretenţiile absurde ale sectei Neturei Karta sînt din aceeaşi familie cu "revendicările" teroriştilor palestinieni. Ce deosebire mai este între unii şi ceilalţi, cînd şi unii şi ceilalţi, unii conştient, ceilalţi inconştient, tind la desfiinţarea Israelului?

În toate timpurile, înfruntările dintre fanaticii religiilor, dintre ultra-religioşi şi spiritele moderate, dintre inchizitori şi precursorii ştiinţei moderne s-au soldat cu mii de victime ale rugurilor, razboaielor religioase, pogromurilor. Şi astăzi protestanţii din Irlanda se războiesc cu catolicii, clericii brazilieni cu guvernul, clerul olandez cu dogmele, clerul italian cu celibatul, iar fanaticii din Neturei Karta aruncă bolovani în capetele unor oameni paşnici din Israel.

Pentru mulţi străini, nou veniţi sau simpli turişti, dar şi pentru foarte mulţi israelieni, secta Naturei Karta constituie o enigmă. Pentru că e inadmisibil a accepta ca un stat cu depline drepturi internaţionale, semnatarul păcii – sperăm – cu ţările arabe duşmane, un stat despre care însuşi ambasadorul Arabiei Saudite la Washington recunoaşte că *"Israelul are dreptul la existenţă"*, să treacă cu vederea faptele acestor fanatici, care ne desfid, care ard steagul Israelului ori de cîte ori au prilejul – este inadmisibil ca guvernul nostru să nu poată rezolva această problemă, să nu poată dezlega această sinistră enigmă.

ÎN PREZENȚA RABINULUI ȘEF DR. AL. ȘAFRAN

COMEMORAREA ÎMPLINIRII A 50 DE ANI DE LA TRAGEDIA VASULUI "STRUMA"

S-a împlinit zilele trecute, mai precis la 24 februarie, o jumătate de veac de la scufundarea vasului *Struma.* Plecat de la Constanța cu emigranți dornici să ajungă în Eretz Israel, vasul a fost lovit de o torpilă în apele portului Istambul. Toți cei 764 emigranți (maapilim) au pierit în valurile mării. Un singur supraviețuitor: Davis Stolier, în vîrstă de 20 de ani.

Trei factori poartă răspunderea pentru această crimă: a) vasul sovietic care a lansat torpila (inițial se crezuse că *Struma* a fost scufundată de germani), b) autoritățile turcești care au refuzat debarcarea pasagerilor în port, obligîndu-i pe călători să rămînă 70 de zile pe vas, în condiții insuportabile și ordonînd apoi căpitanului să se întoarcă la Constanța și c) autoritățile mandatare britanice din Palestina (înalt comisar Sir Harold Mac Michael), care au refuzat să acorde celor de pe *Struma* certificatele de intrare în Eretz Israel.

A fost una din cele mai mari și mai semnificative tragedii din istoria judaismului românesc.

*

Așa cum am fost informați, în ziua de 11 martie a.c., la orele 16, va avea loc la Sinagoga Guttman din Tel Aviv, comemorarea victimelor de pe *Struma.*

Oaspete de onoare la această ceremonie: Șef Rabin Dr. Al. Șafran, adică omul care a călăuzit spiritualicește destinele evreimii românești în anii războiului. Întîlnirea cu Șafran constituie, desigur, evenimentul nr. 1 din viața *alialei* noastre în aceste zile de întrebări și frămîntări privind viitorul țării.

Și toată llumea așteaptă să afle ce va spune Șafran despre *Struma* și despre înțelesul tragediei.

M.

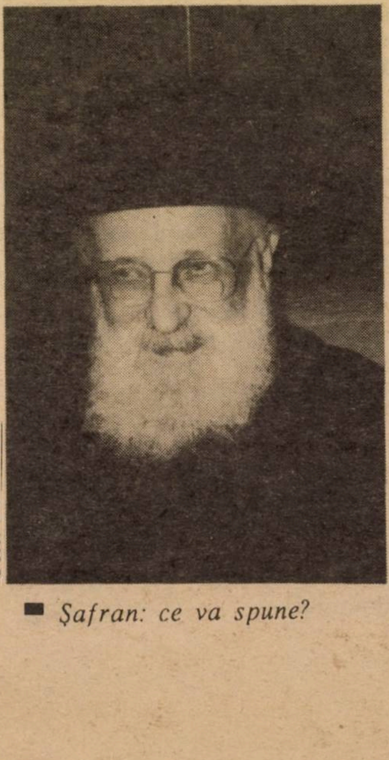
Foto: Dan Pasăre

Șafran: ce va spune?

La acest început de martie atît de dramatic, *Minimum* trimite cititoarelor sale un mărțișor.

În semn de primăvară și surîs.

ANCHETA MINIMUM

În numărul viitor:
Cu cine votăm?

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443
Fax numai pentru anunțuri publicitare

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 30 șekeli
Carnet: 10 cuvinte – 14 șekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 50 șekeli
1 an (12 numere): 100 șekeli
Prețul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediția cu avionul.

Prezentare grafică și fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Rodica Miletineanu

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de MINIMUM–PUBLISHERS LTD.

VIN ALEGERILE

TREI DOAMNE, ŞI TOŢI TREI

Pînă la data la care scriu aceste rînduri, patru membri ai Knessetului au anunţat că nu vor mai candida pentru viitorul Knesset.

Primul e *Haim Bar-Lev*. Prin retragerea lui, Knessetul va fi lipsit de experienţa unui fost şef de stat major şi ex-ministru al Comerţului, Industriei şi Poliţiei.

Cel de al doilea e *Rafael Pinhasi*, de la Şas, fost negustor. Aidoma altora din partidul Şas, Pinhasi a înţeles că rostul lui în Knesset este să acţioneze pentru interesele partidului său, mai exact să obţină cît mai multe fonduri de la buget pentru acest partid şi pentru membrii săi. Activitatea parlamentară de zi cu zi, d. Pinhas a lăsat-o în grija altora. Nu-mi aduc aminte ca, în cei patru ani cît am fost împreună în Knesset, el să fi avut vreo iniţiativă parlamentară serioasă.

Uriel Lin de la liberali a fost un parlamentar harnic, un jurist excepţional, dar un om distant, egocentric, care nu se vede decît pe sine. Deşi relativ tînăr, şi-a dat seama că n-are şansa să fie reales. El a luat-o deci înainte, anunţînd că nu va mai candida.

Marea pierdere e *Ezer Weizman.*

EZER WEIZMAN ŞI-A LUAT GEAMANTANUL ŞI A PLECAT

Alături de mulţi alţii, deplîng şi eu hotărîrea lui Ezer Weizman de a pleca din Knesset. Toate despărţirile sînt triste. Întristătoare este şi "retragerea sa la moşie" – în speţă la vila sa familială de la Cesareea.

Dincolo de aspectul nostalgic şi sentimental, se cuvine analizat motivul plecării lui Weizman. Ezer nu crede că viitoarele alegeri vor duce la schimbări radicale. După părerea lui, atît Likudul, cît şi Maarahul vor pierde voturi în favoarea partidelor extremiste Hatehia şi Moledet (Ghandi) – la dreapta – şi a noului bloc socialist (Ratz, Mapam, Şinui) – la stînga. Cele două mari formaţii politice vor trebui să tragă consecinţele. Nu le rămîne decît perspectiva unui nou guvern de uniune naţională bazat pe Likud şi Maarah. În aceste condiţii, procesul de pace nu va progresa şi, ca urmare, o încăierare militară devine probabilă. Weizman detestă războiul, dar simte că n-are puterea de a-l evita. Şi-atunci concluzia: *"Deoarece simt că, prin prezenţa mea în Knesset, nu pot contribui la luarea unor hotărîri pe care le socotesc imperios necesare, cedez locul pentru cineva mai tînăr."*

În Knesset, Ezer Weizman a fost singurul "porumbel" cu un trecut militar. Ezer Weizman e părintele aviaţiei militare israeliene şi fondatorul doctrinei strategice care a adus Israelului victoria-fulger din 1967.

Nu avem încă un politician care să-şi fi sacrificat cariera pe altarul convingerilor sale ideologice, aşa cum a făcut-o Ezer. Cînd a crezut în Beghin, s-a înhămat, a acţionat, a condus alegerile Likudului şi l-a adus la putere pe Beghin. Dezamăgit de idolul său, şi cu atît mai mult de succesorii acestuia, el crează grupul său politic, "Iahad", ce devine apoi un coridor politic pentru a intra în Maarah. Dar nici în Maarah Ezer nu găseşte satisfacţie. Fostul şoim e un "porumbel" atît de ferm, încît nu se potriveşte Maarahului. El este pentru o retragere la graniţele din 1967. Nu-i pasă de eventualitatea creării unui stat palestinian. El preconizează concesii în favoarea unui aranjament cu Siria. Cu aceste vederi, el devine un izolat şi în Maarah.

Weizman n-a putut fi un activist de rînd, un politician ca atîţia alţii. El e prea dinamic şi prea nervos pentru a alerga de la o nuntă la alta, de la o Bar Mitzva la alta, pentru a sta acolo şi a se plictisi, ascultînd vorbele deşarte ale membrilor centralelor de partid, care ei taie şi spînzură. *"Mie-mi plac oamenii, dar nu publicul"*, a declarat el cîndva. *"Scaunul interesează doar partea sedentară a trupului meu"*, a spus cu o altă ocazie, în limbajul său plastic.

Un om deosebit, care nu e dispus să se încline în faţa cerinţelor unei democraţii populiste. Un om cu personalitatea sa n-are ce căuta într-o arenă politică în care trei mii de iluştri necunoscuţi, flataţi, curtaţi, decid cine să fie şi cine să nu fie în fruntea partidului şi guvernului. Ezer trage deci consecinţele. Cum spunea Topîrceanu: *"Rămîi sănătoasă cucoană – îmi iau geamantanul şi plec."*

Va putea rămîne Ezer Weizman pensionar? Va putea un om dinamic ca el să stea liniştit, îmbătîndu-se cu albastrul valurilor mării Mediterane şi albul apeductului roman? Mă îndoiesc. De aceea, întrebat fiind, Ezer n-a refuzat categoric opţiunea de a candida pentru preşedenţia statului, după expirarea mandatului Preşedintelui Haim Herzog. E prematur să încercăm să ghicim care ar fi şansele acestei candidaturi.

*** **Cum vor vota israelienii?**

O recentă anecdotă electorală care circulă pe piaţa politică israeliană:

Cum vor vota alegătorii israelieni în alegerile de la 23 iunie?

Şomerii vor vota Mifleghet Haavoda (Partidul Muncii). Iordimii vor vota Moledet (Patria). Prostituatele: Tzomet (La răscruce de drumuri). Şchiopii vor vota Ratz (Fuga). Conservatorii: Şinui (Schimbarea). Pentru Likud vor vota impotenţii. Căci "Numai Likudul poate": רק הליכוד יכול (sloganul electoral al Likudului).

I. Artzi

30 DE ZILE

TENDINTE

• Polonia: dezamăgire

"Realitatea a contrazis toate iluziile celor care au crezut că răsturnarea de la putere a comunismului va apropia ţările est-europene de cele apusene. Era de presupus că Vestul ne va ajuta să ne dezvoltăm, pe baza unor noi principii economice. Pînă acum însă Vestul s-a mulţumit să ne secătuiască piaţa internă. Magazinele poloneze au fost invadate de produsele voastre. Aţi făcut o afacere bună cu revoluţia poloneză. V-am fost folositori ca instrument pentru eliminarea vechiului regim care ameninţa Europa, iar astăzi, ce se întîmplă astăzi? V-aţi pierdut oare dintr-odată vechea afecţiune faţă de noi? Astăzi, polonezii nu au sentimentul că o duc mai bine decît înainte. Roadele victoriei împotriva comunismului devin amare. Deja se aud voci care se întreabă despre necesitatea schimbării. Democraţia îşi pierde adepţii..."

▬ *Leh Walesa: Vasăzică nu ne mai iubiţi?*

(Dintr-o cuvîntare rostită de Lech Valesa, preşedintele Poloniei, în faţa "Consiliului Europei", la Strasbourg)

• Germania: şi acolo sînt cuţite

Resentimentele la adresa emigranţilor în general şi a evreilor în special sînt din ce în ce mai făţiş şi agresiv exprimate. După atacarea cu pietre a "lagărelor" unde sînt instalate persoanele care au refuzat să vină în Israel, preferînd Germania, s-a ajuns la agresiuni fizice.

Cazul cel mai cunoscut, şi aflat de cîteva săptămîni în atenţia presei, este acela petrecut în oraşul Kotbus. Un evreu venit din ex-U.R.S.S. a fost atacat de cîţiva tineri neo-nazişti ("capetele rase"), maltratat şi silit să îngenunchieze, după care i s-a cerut să strige: Heil Hitler! Refuzînd, el a fost înjunghiat cu un cuţit şi lăsat în nesimţire, pe stradă. Scena s-a petrecut ziua-n amiaza mare şi nici un trecător n-a sărit în apărarea emigrantului.

• România: război civil?

"...Ne aflăm, aşadar, în faţa unei situaţii unice în felul ei. De dragul luptei pentru putere în F.S.N. (autorul are în vedere conflictul dintre "aripa Ion Iliescu" şi "aripa Petre Roman", **n. red**), o parte a deputaţilor majoritari e în stare să înmormînteze însuşi partidul. Această acţiune stranie, sinucigaşă spune totul despre cît de mari pot fi patimile politice în democraţia noastră abia încropită. (...) Toate aceste realităţi sînt suficiente pentru a avertiza asupra marelui pericol pe care-l reprezintă bătălia dintre cele două grupări. Deocamdată, acest război fratricid se desfăşoară indirect: lovituri piezişe, violente, verbale, polemici între cele două anturaje. Logica oricărei confruntări de acest gen spune însă că lucrurile nu se vor opri aici. Bătălia indirectă de acum, dusă cu mijloacele perfidiei orientale, poate deveni oricînd directă, nemiloasă în desfăşurarea ei. Şi, avînd în vedere că sînt antrenaţi în joc factori majori ai puterii, războiul celor două roze, cum l-au numit jurnaliştii, riscă să devină o catastrofă naţională.

O catastrofă care, nu-i exclus, s-ar putea numi război civil. Exemplul Gruziei, ţară în care lupta armată s-a dus între foştii tovarăşi de putere, e cum nu se poate mai convingător. Şi mai neliniştitor."

(Ion Cristoiu; fragment din articolul "F.S.N., un partid sinucigaş"; în "Expres Magazin", Bucureşti)

• U.S.A.: ce înseamnă votul evreiesc

"(Votul evreiesc nu prezintă nici o importanţă în ochii lui George Bush). Şi n-a avut nici o importanţă pentru nici unul dintre candidaţii de după 1960. "Votul evreiesc" este un mit! Singurul care datorează evreilor, într-o oarecare măsură, alegerea sa, este J. F. Kennedy. Întrucît victoria sa a fost obţinută cu o majoritate foarte mică, unii au sugerat că voturile evreilor, care s-au pronunţat masiv în favoarea sa, ar fi fost determinante. În schimb, votul evreiesc poate avea o pondere mai mare în alegerile locale. Ca, de pildă, în statul New York, unde 25% dintre voturile obţinute de democraţi în cadrul aşa numitelor "primaries" sînt voturi evreieşti.

Alt aspect important: sprijinul financiar acordat de anumiţi evrei candidaţilor. (...)

Un număr semnificativ de personalităţi evreieşti prospere s-au angajat în favoarea Partidului Republican în Nord-Est, în Midwest, în California, donînd sume enorme.

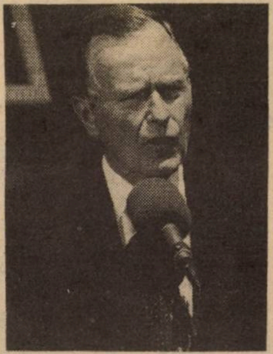

▬ *Bush: Atenţiune, copii...*

TENDINȚE

30 DE ZILE

Așa se explică faptul că, în plină perioadă electorală, Bush va încerca să evite pierderea acestor susținători."

(Dintr-un comentariu de Yoav Korny, corespondentul la Washington al ziarului "Haaretz")

• O.N.U. și drepturile omului: omul potrivit

Surpriză la Geneva: Cyrus Nassan, reprezentant al Iranului, a fost numit vice-președinte al Comisiei pentru drepturile omului. Iată o alegere care te lasă perplex.

Amintim că Amnesty International a constatat că în Iran au loc execuții pe scară largă, iar numărul cazurilor de tortură și al arestărilor arbitrare este în continuă creștere.

(După "Regards", Bruxelles)

MORAVURI

• Italia

Cunoscuta actriță porno Cicciolina s-a retras din parlamentul italian, unde fusese aleasă, în urmă cu cîțiva ani, în calitate de reprezentantă a "Partidului Dragostei". În locul ei, pe scaunul de deputat a luat loc dna Moana Pozzi (așa-i zice, drept care cunoscătorii de idiș sînt rugați să nu ne acuze de trivialitate). Tot vedetă porno. Numai că mai tînără. Și în măsură să dezvăluie în Camera deputaților un trup corespunzător momentului.

PARTITO DELL'AMORE

• Franța

Hotărîtă să combată valul erotico-porno din țară, autoritățile franceze au luat cîteva măsuri draconice (și care în nici un caz nu rimează cu "spiritul parizian"). Filmele sexi care por fi văzute la televizor cu ajutorul aparatului *Minitel* contra unei taxe, vor costa de-aci înainte de trei ori mai mult decît pînă acum. Femeile (inclusiv bărbații "travestiți") care-și ofereau, în pielea oarecum goală, serviciile pe aleile vestitului Bois de Boulogne din Paris, au fost alungate (ți) de prin copaci ș.a.m.d. Dar se pare că valul acesta de puritanism "nu va face valuri prea mari". O anchetă pe tema cu pricina arată de pildă că la întrebarea dacă socotiți că eliminarea filmelor porno de la T.V. este un lucru necesar și important, 2% dintre tinerii întrebați au răspuns: Da. În vreme ce 98%...

Comentariul revistei "Newsweek": "Ar trebui ceva mai mult decît cîteva măsuri de-ale guvernului pentru ca să-i schimbi pe francezi."

• U.S.A.

O carte care, potrivit observatorilor scenei americane, reprezintă – datorită condițiilor în care a fost publicată – un *moment* în evoluția moravurilor din U.S.A.: *"Jurnalul"* intim al cunoscutului romancier John Cheever, mort în 1982. În acest jurnal, Cheever însemnase totul despre viața sa intimă și, în primul rînd, despre activitatea sa erotică. Totul – de la trăirile sale sexuale cu soția, sau cu amantele, pînă la ședințele de masturbare sau la experiențele sale homosexuale. Dar nu în aceasta constă unicitatea cărții. Ci, cum spuneam, în condițiile în care a fost scoasă la lumină.

Jurnalul a apărut cu aprobarea văduvei sale, dna Cheever, și este prefațată de unul din fiii scriitorului, Benjamin.

Să-ți bați copiii...

PunctuL pe i

• Martie. Purim, așadar. Umăntaschen. Măști. Băuturică (legea spune să bei pînă ce nu mai deosebești binele de rău; legea spune, nu eu; așa încît eu, dînd peste cap vreo două sticle de *Golan* alb, nu fac decît să respect legea). Și Purim Spiel (corect: Pirămșpil). • De fapt, dacă stau bine și mă gîndesc, foarte multe întîmplări din vremea din urmă au ceva de Purim Spiel. Foarte multe. • Ca, de pildă, vizita lui George Habash, în Franța, de la începutul lunii ce-a trecut. • Ni s-a spus, de către dna Georgina Dufoix, președinta Crucii Roșii franceze, că Habash se află într-o stare disperată, că în Tunis (capitala Tunisiei), unde trăiește, alături de Arafat și de ceilalți șefi O.L.P.-iști, nu se găsește un doctor să-i facă o injecție cu novocaină și să-i dea un piramidon – și că dacă nu-l internează de urgență, cu targa, la spitalul "Henri Dunant" din

30 DE ZILE

Paris, muribundul se curăţă în doi timpi şi trei mişcări. Cîine să fii (cum sînt eu) şi tot te înduioşează o asemenea situaţie. ● Cînd colo, ce să vezi? Habash coboară din avionul particular închiriat de O.L.P. (salon, baie şi bar), din bugetul pentru cazuri de forţă majoră, este întreg, viu şi nevătămat, se sprijină-n baston, aşa cum se sprijină de vreo zece ani, şi, surîzînd amabil, se urcă în limuzina care-l aşteaptă, cu gardă cu tot. ● Ni s-a spus apoi că nu e vorba de o vizită oficială (ferească Dumnezeu), ci de-o treabă strict şi eminamente medicală. ● Cînd colo, ce să vezi? ● La aeroport erau de faţă, cu camerele de luat vederi, cu casetofoanele, cu stilourile (= pixurile), cinci sute de gazetari de la France Presse, le Monde, la Libération, le Figaro, CNN, NBC, ABC, Reuter, Elle, Der Spiegel, l'Equipe (pentru un interviu, poate, despre Olimpiada de iarnă de la Albertville). Lipseau numai *Minimum* şi buletinul *Hatzionut* al rabinului Guttman. ● Ni s-a spus, pe urmă, că omul va fi internat în spital, pentru analize, fără zgomot, fără publicitate, fără *conotaţii* politice, discret, ultra-discret, de fapt *incognito*, ca atîţia alţi *şefi* care fac pe dracu-n patru ca intrarea într-un spital sau sanatoriu să rămînă îngropată în cel mai adînc secret. Secret de stat. Secret de moarte chiar, aşa cum se întîmplă cu fel de fel de *lideri* (sau de vedete de film de la Hollywood) care se internează, sub nume fals, în Elveţia. Sau cum, de-o pildă, a făcut şahul Persiei, prin 1970, cînd s-a internat – ssssst! – la Otopeni, ca să-i facă Madam' Aslan tratament cu Gerovital întru oprirea îmbătrînirii. ● Cînd colo, ce să vezi? În loc ca limuzina, plus celelalte automobile cu "persoanele care-l însoţesc", să dispară pe şest înspre Fontainebleau, în pădure sau înspre clinicile ascunse de lîngă Deauville, convoiul s-a oprit în plin centrul Parisului, cu sirenele de rigoare, în faţa spitalului Crucii Roşii. ● Ni s-a spus, de asemenea, că nu, nu, nu, nu, cum vă puteţi închipui, nu e vorba să-l tratăm pe Habash ca pe un şef de stat, ci ca pe-un bolnav oarecare, un nefericit care cere ajutor. Atîta tot. ● Cînd colo, ce să vezi? În jurul spitalului Dunant, au apărut tancuri T-29, s-a înfiinţat un centru de presă, cu computere, furnizînd ştiri despre Habash din 5 în 5 minute, pe acoperişuri s-au instalat puşcaşi cu lunetă, strada era blocată de camioane militare, de tunuri anti-tanc şi rachete sol-sol. "Aveam impresia, a mărturisit o femeie de pe strada cu spitalul, că a venit aici în vizită regina Angliei. Lipsea numai fanfara militară." ● Ni s-a spus, după aceea, adică după izbucnirea scandalului ("cum se poate să inviţi în Franţa, oficial, pe-un şef de organizaţie teroristă, *inventatorul* răpirilor de avioane, asasin cunoscut şi recunoscut ca atare?"), că, totuşi, avem de-a face cu un grav bolnav, un om pe patul de moarte, o fiinţă care murmură cu disperare: ajutor! ajutor! ajutor! ● Cînd colo, ce să vezi? Nevasta lui Habash (carevasăzică madam' Habash în persoană), întrebată de reporteri cum se simte bărbatul ei, a răspuns senin: e sănătos tun, n-are nici pe dracu', toate vorbele despre boala lui sînt zvonuri duşmănoase. ● Şi-atunci, eu, ce mi-am zis? Mi-am zis că toată povestea cu starea disperată a lui Habash şi alte umanisme e un Purim Spiel. ● Un Purim Spiel ca la carte. Un Purim Spiel de 25 de puncte. ● După cum, fiindcă tot sîntem în temă, un mare Purim Spiel este (să mă ierte Abbe Nathan, cel care s-a sărutat de trei ori – ţoc, ţoc, ţoc – cu Arafat) "linia oficială" a O.L.P.-ului în legătură cu evreii în general şi Israelul în special. ● Un Purim Spiel nemaipomenit, bun pentru fraieri, dacă ţinem seama că, aşa cum ne-a informat C.N.N.-ul american (reţeaua teribilă de T.V. a lui Ted Turner). Arafat s-a referit la noi, iudeii, într-o convorbire telefonică cu şeful O.L.P.-ului de la Paris, ca la nişte feciori de cîini, murdari şi alte adjective de "Porunca Vremii". ● Repet: un Purim Spiel nemaipomenit. ● Un Purim Spiel a fost şi campania din rîndurile Maarahului pentru "lichidarea" pe plan psihologic a lui Israel Keisar, omul care-i incomodează, cel mai mult dintre toţi, pe abonaţii la conducerea partidului. Eu ştiam că yemenitul se bucură de simpatii multe, că (între altele) românii din *Avoda* jură pe el, şi, cînd colo, cu vreo zece zile înainte de alegeri (primaries), citesc în gazete un sondaj care mi-a luat piuitul: Peres şi Rabin sînt, aşa cum era de aşteptat, în frunte, detaşaţi, în vreme ce Keisar deţinea numai vreo 4% din voturi, ca şi Ora Namir. Ba, în alt sondaj, şeful Histadrutului avea numai vreo 2%, ocupînd, ca un fel de Macabi Yavne la fotbal, locul ultim (lanterna roşie), în urma Orei Namir (cea cu vocea de dascăl de pedagogie), care întrunea vreo 6% din sufragiile alegătorilor. ● Atunci, ca să fiu sincer, m-am clătinat de tot, aşa cum mi s-a mai întîmplat, de altfel, de vreo cîteva ori în viaţă (ca, de-o pildă, după ce aflasem, pe vremuri, la Bucureşti, că Ana

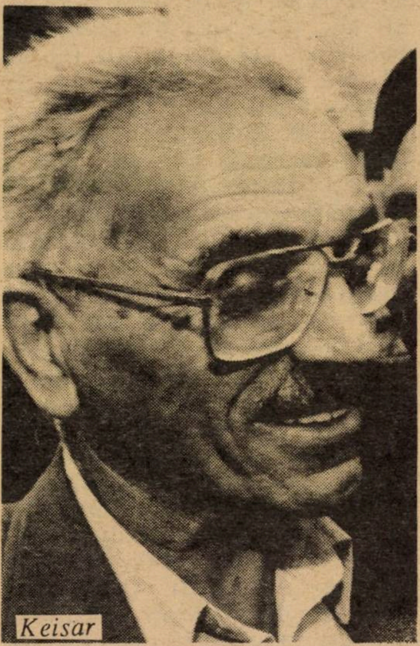
Keisar

Pauker, Luca şi Teohari Georgescu sînt nişte diabolici deviatori de dreapta). M-am clătinat rău de tot. Ştiam, de exemplu, că Arthur Israelovici, partizanul lui Keisar şi "omul cu computer în loc de creier", nu-i un copil de ţîţă şi nu-l duci prea uşor cu zăhărelul: să se fi înşelat el chiar în halul ăsta, atunci cînd susţinuse că Keisar are stofă de lider naţional? Ştiam, de asemenea, că Uri Eliav, preşedintele H.O.R.-ului (ciobanul), are ochiul cîmpului şi, ca moineştean ce se află, simte încotro bat simpatiile "românilor" din partid (mulţi!).

Ştiam, în fine, că *Minimum*, care ţine cu Keisar, nu e nici el făcut cu degetul, că la revistă sosesc în fiecare săptămînă zeci de scrisori, ba de-un fel, ba de alt fel, plus zeci de telefoane, ba de-un fel, ba de alt fel, şi, că din toate aceste *semnale*, redacţia îşi face, ca omul, o părere. • Atunci, gîndindu-mă la Arthur şi la Uri, am făcut şi eu ca răposatul Tudorică Muşatescu, care stînd într-o zi de iarnă, prin '65, la o coadă la casieria "Fondului literar" din Bucureşti şi aflînd, uluit, cînd ajunsese la ghişeu, că n-are nimic de încasat, a exclamat: Ce, sînteţi càpii? • După care, posomorît foarte (nu suport să-mi dau seama că sînt lipsit de inteligenţă, asta mă doare nespus) am aşteptat rezultatele alegerilor. • Pe 20 februarie, m-am repezit dis-de-dimineaţă la chioşcul de ziare, am luat "Yediot Aharonot" (nu "Viaţa noastră", că n-aveam răbdare să mai aştept o zi) şi am văzut că Israel Keisar, cel cu 4, 3 sau 2% din sondaje, lichidatul, spulberatul, ridiculizatul, obţine cam 20% din voturi. Şi-atunci, după cîteva clipe de uluire, mi-am zis: uite, domnule, ce poate face la o adică un sondaj ştiinţific, pus la cale de fraţii noştri polonezi din *establishment*; uite cum reuşeşte un sondaj, dacă este bunăvoinţă, să mascheze, ca de Purim, realitatea electorală, să creeze panică şi demoralizare în rîndurile unei anumite tabere şi să şoptească, parşiv, la urechea cetăţeanului: n-are rost să votezi pentru Cutare, n-are nici o şansă. • De la Keisar să trecem la Bush şi la alegerile (tot *primaries*) din New Hampshire pentru investitura de candidat al Partidului republican la preşedinţia Statelor Unite. • Din două motive sar tocmai acolo. Mai întîi, fiindcă scorul slab, slab de tot, obţinut de Bush (53% faţă de cei 47% ai contracandidatului său, Pat Buchanan) arată ce se întîmplă cînd, ocupîndu-te prea mult de noua ordine mondială, uiţi de-ale tale, de-acasă şi te trezeşti cu ţara pe butuci. Am mai văzut lucruri din astea... Nu vreau să mă amestec în treburile interne ale Americii, nu vreau să-l supăr nici atîtica pe Preşedinte (mai ales acuma cînd se discută despre faimoasele garanţii pentru 10 miliarde), sînt un om responsabil, nu vreau să contribui cumva la stricarea relaţiilor Israelului cu Statele Unite, dar mi-aş îngădui să-i sugerez lui Bush să se întîlnească cu Keisar • De ce? Pentru că ar putea învăţa ceva de la sindicalistul cu birou în "Kremlinul" din Arlozoroff.

Keisar nu e personalitate mondială, nu se bate pe burtă cu Mitterrand, nu-i spune lui Baker "ce mai faci, bă Jimmy?", ca să rupă gura tîrgului; omul n-are anvergură planetară, el se îngrijeşte de chestii mărunte de gospodărie, cum ar fi şomajul, o mărire de salarii din cînd în cînd, salvarea Kupat Holimurilor. Mai ales salvarea Kupat Holimurilor. Ceea ce (dacă e să mă iau după reproşurile aduse lui Bush în lunile din urmă) nu strică deloc într-o campanie electorală. • Al doilea motiv pentru care am sărit la Manchester, New Hampshire, îl constituie, cum, de bună seamă, aţi ghicit, dl. Pat Buchanan. Cetăţeanul acesta, ziarist politic de felul lui, simte, cum zic franţujii, că-i bate vîntul în pupă, că are şanse să-l învingă pe Bush... şi, drept consecinţă, se străduieşte să-şi pună la punct o "imagine" cît mai prezidenţială cu putinţă. • Imagine care nu înseamnă numai alegerea unei tunsori telegenice, asortarea cravatelor la cămaşă, sau aşezarea *smile*-ului (smail) permanent pe buze, ci şi – în cazul lui – ruperea unei etichete care-l însoţeşte de vreo cîţiva ani: eticheta de antisemit. • Despre ce e vorba? • Mai de mult (pe cînd nu se gîndea că va candida la preşedinţie, şi vorbea nediplomatic, gen ce-am în guşă şi-n căpuşă), Buchanan s-a luptat (din plin) pentru a salva de la deportare vreo cincizeci de criminali de război nazişti ce-şi găsiseră refugiu în U.S.A. şi erau căutaţi de fel de fel de europeni; printre aceştia Karl Linas, lituanianul, a cărui extrădare o ceruse Uniunea Sovietică. Tot el a susţinut că cele scrise despre Treblinka sînt o poveste scornită de iudeo-francmasoni şi că, de fapt, evreii internaţi acolo n-avuseseră cum să fie ucişi în camerele de gazare. În fine (aşa cum citeam mai deunăzi în "Jerusalem Post"), tot el vorbind despre Hitler, i-a acordat, ca să zic aşa, o înaltă apreciere, susţinînd că acesta (dincolo de lipsurile sale) "a fost o personalitate de mare curaj, un soldat-model în primul război mondial, un organizator politic de mîna-ntîia, un conducător adînc împlîntat în istoria Europei". Aşa e, nu zic nu. De implantat e implantat. Şi încă adînc. Dar şi opiniile dlui Buchanan sînt implantate în memoria mea, tot adînc; drept care îl rog s-o lase mai moale cu neantisemitismul său de ultimă oră. Fiindcă, la mine cel puţin, nu se prinde. Fiindcă nu ţine. Fiindcă nu ţine *potul*, cum zic pokeriştii cînd vrei să plusezi mai mult decît se cuvine. Fiindcă, aşa cum vede tot omul, avem de-a face cu un Purim Spiel. • Congo • Congo • Acolo, departe (şi de Afula Illit şi de Washington D.C.) s-a petrecut o tărăşenie care m-a preocupat nespus. Şi m-a făcut să rîd în hohote - ba, mai mult chiar, m-a făcut să surîd. Să surîd parşiv. • Dar, să trecem la

(Continuare în pag. 28)

30 DE ZILE

BLOC NOTES

ITZHAK ARTZI

DOV RAVIV, TATĂL PROIECTULUI "HEŢ" ŞI COAJA DE BANANĂ

E greu de înţeles cum se poate întîmpla ca un geniu de talia lui Dov Raviv, tatăl rachetei "Heţ" (Săgeata), să alunece pe o coajă de banană şi să fie anchetat de poliţie sub acuzaţia de luare de mită.

Încă nu ne-am dezmeticit de pe urma afacerii Rami Dotan, şi acesta un specialist în aviaţie de o capacitate excepţională, care n-a rezistat tentaţiilor, a defraudat bani publici grei pentru a-i băga în buzunarul propriu. Astfel şi-a distrus o carieră strălucită, viaţa de familie şi viitorul, fiind condamnat să-şi petreacă în închisoare cei mai frumoşi ani.

Şi acum o altă panama, al cărei titular este Dov Raviv. Cine este acesta? Originar din România, acasă se numea Rapaport. Are azi 55 de ani. Ajunge în Israel în 1948, după ce a fost internat, timp de o jumătate de an, în lagărele din Cipru. Rapaport-Raviv învaţă la liceul profesional Max Fein, obţinînd la absolvire calificarea de lăcătuş şi strungar. La Tehnionul din Haifa, el e unul din studenţii eminenţi ai profesorului de aeronautică Moshe Arens, actualul Ministru al Apărării.

Practica o face în aviaţie. Devine inginer-aviator. În mod firesc, pasul următor îl face în industria aeronautică. După cîţiva ani de muncă, Dov Raviv devine unul din oamenii misterioşi ai ţării, activitatea sa fiind unul din secretele cele mai bine păstrate. Cei ce-l cunosc îl descriu ca pe un om interiorizat, încăpăţînat, sever faţă de subalterni, deosebit de activ, plin de încredere în sine, un om care nu ştie ce înseamnă eşecul.

La 55 de ani, Dov Raviv era o mare speranţă a ţării. În mintea lui s-a născut ideea rachetei capabile să intercepteze rachetele inamice şi să le distrugă înainte ca ele să se apropie de ţintă, o rachetă datorită căreia inamicul n-ar avea nici şansa de unu la mie de a pătrunde pe teritoriul nostru. O altă performanţă a "Heţ"-ului: poate distruge orice fel de rachetă – convenţională, chimică, atomică – departe de ţinta acesteia. Spre deosebire de "Patriot", care aşteaptă ca racheta să se apropie de ţintă, "Heţ"-ul se năpusteşte asupra ei aproape de baza ei de lansare.

Nu e de mirare că americanii au acceptat să fie partenerii noştri la construirea rachetei, fiind dispuşi să investească în acest scop miliarde de dolari. "Heţ" e speranţa israeliană într-o armă ce va paraliza agresorul şi va descuraja agresivitatea celor ce vor să ne distrugă trimiţînd asupra noastră rachete. Americanii cred şi ei în această armă de apărare şi în capacitatea lui Raviv de a o pune la punct. De aceea au inclus proiectul în planul lor de apărare cunoscut sub numele de "Războiul Stelelor".

Două lansări au dat la iveală lacune, lipsuri, defecte ce trebuiau să fie remediate. Se pare că specialiştii au şi identificat cauza eşecului şi au găsit soluţii de remediere.

Cînd a început ancheta poliţiei, Ministrul Apărării, Moshe Arens, fost profesor al lui Raviv, a fost zguduit. Nu e de mirare că s-a eschivat de la a spune adevărul în comunicatul oficial. Versiunea oficială era că Dov Raviv s-a retras din motive personale. Pînă ce adevărul a explodat: suspectat de luare de mită, Dov Raviv a fost anchetat de poliţie. Se vorbeşte de 200.000 de dolari pe care i-ar fi primit ilegal de la o firmă cu care lucra.

E trist că un asemenea om n-a rezistat tentaţiei şi s-a comportat astfel încît faptele sale trebuie anchetate de poliţie.

Raviv susţine că n-are decît o singură vină: lucrînd în calitate de consilier ştiinţific pentru o firmă, el n-a înştiinţat pe patronii săi despre această muncă suplimentară.

Împreună cu mulţi alţii, sper şi eu că ancheta va stabili că Raviv n-a comis nimic grav. Sper ca creierul genial al lui Dov Raviv să slujească în continuare ţara noastră şi interesele ei de apărare. N-aş vrea să ne trezim cu Raviv lucrînd pentru Africa de Sud sau Canada şi să aflăm că Israelul a pierdut creierul unui om ca Dov Raviv.

KORCZAK: OM SAU SFÎNT ?

Pentru prima dată mi s-a întîmplat să vizionez un film despre tragedia Holocaustului fără să vărs o singură lacrimă. De ce m-a lăsat rece filmul despre Janosz Korczak? Fiindcă marele educator, simbol al tragediei evreieşti, în filmul marelui Vajda e o fantoşă şi nu un om.

Filmul consacrat lui Korczak evocă figura educatorului evreu Henryk Goldschmidt, poreclit Janosz Korczak, directorul unui orfelinat evreiesc. Deşi el ar fi putut să se salveze, Korczak a rămas alături de copiii săi, a suferit împreună cu ei, a împărtăşit micile lor bucurii şi a păşit în fruntea lor spre vagoanele de vite ce i-au dus la Treblinka.

Subiectul e de un dramatism fără seamăn. De ce atunci nu se vădeşte sensibilitatea regizorului? Am încercat să-mi explic aceasta şi am ajuns la concluzia că filmul e lipsit de acel "ceva" care constituie graniţa dintre "kitsch" şi o dramă emoţionantă. Korczak e artificial. Copiii săi sînt artificiali. Ei sînt păpuşi, şi nu oameni. Suferinţa lui Korczak nu e cea a unui evreu chinuit, ci a unui sfînt catolic. Se pare că Andrzey Vajda, marele regizor polonez, e prea departe de mentalitatea evreiască pentru a fi capabil de a o prezenta în contactul ei cu Holocaustul.

Korczak e un om singuratic, fără dragoste, fără prieteni, dedicat exclusiv vocaţiei sale de educator. Drumul său e rectiliniu, fără sinuozităţi. El păşeşte spre moarte fără şovăieli. Singura sa grijă e să moară în mod demn.

Filmului îi lipsesc atît polonezii, cît şi evreii. Nimic nu pomeneşte despre complicitatea polonezilor cu naziştii, despre colaborarea lor la exterminarea evreilor. Iar evreii sînt sau poliţişti ai ghettoului, sau speculanţi a căror singură grijă e să facă bani. Oare aceasta e adevărata imagine a evreilor din ghettoul Varşoviei?

Ultima scenă e şi ea un eşec. Trenul ajunge la Treblinka. Germanii deschid vagoanele. Copiii sînt veseli. Sar din vagoane, o iau razna peste cîmp şi se pierd într-o negură care-i înghite. Vajda a căutat un simbol. Dar această imagine idilică e în flagrantă contradicţie cu caracterul tragic al unui marş al copiilor spre moarte.

Îmi amintesc de emoţia ce m-a cuprins în cimitirul din Varşovia, stînd în faţa monumentului ridicat în amintirea lui Janosz Korczak şi a marşului copiilor săi spre moarte.

Acolo am plîns.

În schimb, filmul din sala Recanati de la Tel Aviv, populat de mituri, simboluri şi oameni de carton, n-a reuşit să mă zguduie. El m-a lăsat confuz şi rece.

ANIMALELE DIN ZOO ŞI SAFARI SUB PLOAIE ŞI ZĂPADĂ

Ce fac animalele în timpul iernii? Cele din pădure se descurcă cum pot, se ascund, îşi fac un culcuş din crengi şi frunze într-un loc în care temperatura e mai ridicată şi, astfel, supravieţuiesc.

Mai grea e situaţia animalelor din grădinile zoologice.

Îmi amintesc ce mirat am fost cînd, vizitînd noua grădină zoologică de lîngă Safari din Ramat Gan, mi s-au arătat cuştile cu aer condiţionat ale maimuţelor. M-am gîndit că maimuţele din Ramat Gan sînt favorizate în comparaţie cu tinerii căsătoriţi. Cîţi tineri căsătoriţi primesc locuinţe cu aer condiţionat?

M-a interesat, de aceea, să aflu cum şi-au petrecut zilele de iarnă grea locatarii grădinii zoologice din Ierusalim.

Nu le-a fost uşor. Animalele Zoo-ului din Ierusalim sînt nişte răsfăţate, deşi lipsesc spaţiile închise. Întru cît cuştile nu apără de frig, cele ale maimuţelor, bunăoară, au fost introduse în magazii încălzite. O mică zebră, născută cu trei zile înainte de furtună, a fost învăluită în feşe şi "găzduită" într-o cameră încălzită. Pachidermele – elefanţii, rinocerii – rezistă la frig aşa cum rezistă şi la căldură. Pelicanii, lebedele au continuat să plutească pe apele lacului artificial, deşi pe alocuri lacul îngheţase. Pînă şi cei 31 de flamingo, obişnuiţi să trăiască în condiţii de climă tropicală, s-au adaptat la condiţiile unei ierni cu zăpadă şi nici unul nu s-a îmbolnăvit.

Cine a avut de suferit au fost maimuţele, unele din ele bătrîne.

Animalele bătrîne seamănă cu oamenii bătrîni. Le place să fie la adăpost, în camere încălzite. Au fost deci mutate, provizoriu, în locuri închise.

Locuitorilor Safari-ului din Ramat Gan nu le-au plăcut ploile, dar de frig n-au suferit. Le-a lipsit căldura soarelui. Oricum, primăvara nu mai e prea departe.

Dacă ţi-e dat să fii departe de patrie – respectiv de junglele Africii – prizonier într-o cuşcă, e totuşi mai bine să trăieşti în grădina zoologică din capitala eternă, Ierusalim, decît într-o grădină zoologică dintr-o ţară din Europa răsăriteană.

MESSIA DIN BROOKLYN

La intrarea în Kfar Habad (în apropiere de Ramle), centrul mişcării hasidice Habad din Israel, te întîmpină acum un uriaş panou pe care scrie textual: *"Pregăteşte-te pentru venirea lui Messia"*. Nu e greu de ghicit cine e candidatul pentru acest post: Rabinul Schneersohn, Der Lubavitscher

Rebbe – Rabinul din Lubavici, căpetenia necontestată a mişcării Habad, cu centrul în Brooklyn, S.U.A.

Aflîndu-mă, nu de mult, la Lugano, într-un cadru ultra-ortodox, mi-am dat seama că se găsesc azi evrei serioşi care cred sincer că Rabinul Schneersohn e întruchiparea Messianismului în zilele noastre.

Modestul Rabi din Brooklyn e adorat şi admirat de zeci de mii de adepţi şi discipoli ai săi, răspîndiţi în toate colţurile lumii.

Habad este singura mişcare misionaristă din sînul poporului evreu. Religia noastră nu e o religie misionară. Ea face nenumărate greutăţi şi pune piedici acelora care vor să treacă pragul judaismului. Misionarismul Habadului constă îndeosebi în efortul de a recîştiga pentru judaism pe acei ce s-au depărtat de comportarea religioasă evreiască.

În cei mai crunţi ani ai comunismului, Habad a fost prezentă în Uniunea Sovietică. Îmi amintesc de o întîlnire într-o zi de Yom Kipur la Templul Coral din Bucureşti cu un hasid al lor. El încercase să treacă fraudulos frontiera dintre România şi URSS pentru a se reculege la Mezibozs (Naarna) la mormîntul fondatorului mişcării hasidice, Rabi Israel Baal Şem Tov. Grănicerii români l-au prins la graniţă. Neştiind ce să facă cu acest tip straniu, cu o barbă încîlcită, murdar, neînfricat, l-au predat comunităţii din Bucureşti.

Pe habadnici i-am întîlnit şi în ieşiva lor, în sinagoga de lemn de la Moscova. Vreo douăzeci de învăţăcei studiau Gemara. Vizita mea nu-i incomoda. Nici măcar nu i-a interesat cine sînt. Nestînjeniţi, ei continuau să studieze. Mentorul lor era solul Rabinului, un habadnic din Boston.

Unde sînt evrei, mulţi – puţini, întîlneşti Habad. Lubavitscher Rebbe are grijă ca mesajul lui să fie auzit în orice colţ al lumii, pe calea scrisului şi a undelor.

În Israel, Habad are un autobuz care se deplasează din loc în loc, împrăştiind materiale de-ale lor. La aeroport, au un stand cu tipărituri din Brooklyn. La Tahana Merkazit ei îţi oferă posibilitatea de a pune tefilim.

Secretul succesului lor e spiritul lor de toleranţă. Un evreu lipsit de credinţă e o oaie rătăcită.

Habad era o mişcare simpatică. Dar rabinul Schneersohn, der Lubavicer stă la Brooklyn. El n-a vizitat niciodată Israelul. Nici n-are de gînd să viziteze Ţara Sfîntă. În schimb, nu s-a arătat deloc indiferent faţă de viaţa politică din Israel. Adepţii lui au fost foarte activi în cursul campaniei electorale la ultimele alegeri. Manifestele lor te invitau să-ţi scrii numele pentru ca Rabinul-Messia să-ţi facă un Miseberăch (binecuvîntare). Bineînţeles, cu condiţia să votezi cu partidul religios, susţinut de el.

Sincer vorbind, neo-messianismul de la Brooklyn nu-mi place. Istoria evreiască abundă de Messia falşi.

Cu toată simpatia pentru Habad, Messia al lor poate să mai aştepte. Noi, nu-l vom aştepta.

●

În urma scandalului Habash, dna Georgina Dufoix, consilieră la preşedenţia Republicii şi preşedintă a Crucii Roşii franceze, a fost nevoită să demisioneze din toate funcţiile sale.

Fiindcă s-a dovedit a fi Georgina Dumauvaisefoix.

Ielţinteşte departe: la tronul imperiului rusesc.

▲

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE!*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI
1. ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITA LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR
2. BILETE CU PREŢURI REDUSE PE RUTA BUCUREŞTI – TEL AVIV – BUCUREŞTI SAU NUMAI BUCUREŞTI – TEL AVIV

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

30 DE ZILE

■ I. FÎNTÎNARU

SOŢIA MEA A MURIT...

E un subiect dramatic, unul din cele mai dramatice subiecte pe care le plăsmuieşte viaţa.

Colaboratorul nostru I.Fîntînaru a fost lovit, de curînd, cumplit, de moartea soţiei sale.

Şi a scris; a scris despre ceea ce a fost şi despre ceea ce este.

O mărturie. Un document.

Soţii Clara şi I. Fîntînaru. Bat Yam, 1990.

GÎNDURI LA MORMÎNTUL PROASPĂT

30 de zile amare şi tot atîtea nopţi fără somn în casa pustiită s-au scurs din noaptea aceea de pomină, noaptea noastră de adio.

Afară, o ploaie torenţială, cu tunete şi fulgere. Şi totul s-a petrecut ca şi cum unul din trăznete, cel mai hain şi mai vrăjmaş, a pătruns banditeşte în dormitorul nostru, ţintind de-a dreptul inima ei, oricum rănită, stopîndu-i într-o clipită bătaia vitală.

Subit şi intempestiv, a trecut pragul veşniciei. Incredibil! De neconceput! Doar toată seara, privisem împreună la televizor, trăisem certitudinea deplinei restabiliri, a revenirii la muncă şi la volan, ţesusem proiecte de viitor. Şi cînd colo, neantul!

E-adevărat că spasmul mortal a fost epilogul unei tragedii, care, ca orice tragedie clasică, s-a consumat treptat, în trei acte: operaţia pe inimă, colecistită, o convalescenţă plină de complicaţii. Toate punctate de suferinţe şi dureri de neimaginat. Îndurate de ea cu un stoicism eroic, izvorît din temperamentul stenic şi optimismul ce-i erau proprii, din voinţa neşovăitoare de a trăi, de a nu fi – cum spunea ea – o invalidă, din conştiinţa că nu are voie să ne părăsească atîta timp cît mai avem atîta nevoie de ea. Cu aceste arme a luptat pentru învingerea bolilor nemiloase. Vitregia şi cinismul soartei constau în faptul că a pierdut bătălia pentru viaţă exact în momentul cînd erau toate semnele că o va cîştiga.

Cele 30 de zile de doliu, departe de a amortiza şocul şi de a alina durerea provocată de fatala dispariţie, n-au făcut decît să pună în evidenţă dimensiunea incomensurabilă a pierderii suferite.

De mine, cel dintîi. Convieţuirea noastră a fost, desigur, aceea a unei familii în spiritul bunei tradiţii evreieşti, aşa cum am preluat-o de la părinţii noştri (z.l.). Dar a fost mult mai mult decît atît! A fost, aşa cum am consemnat pe lespedea pe care o inaugurăm, un "love-story", un sipur ahava autentic, inepuizabil, mereu revigorat. "Basmul" uniunii noastre a început nu de la data formală şi stereotipă de pe actul de stare civilă, ci cu şapte ani mai înainte – aşa cum este gravat pe verigheta pe care doar îngerul morţii i-a smuls-o din deget. Adică atunci cînd puştanca de 16 ani, cu chip de bronz, cu codiţe negre şi ochi de felină a prins drag de meditatorul ei, iar el, doar cu ceva mai mare, a simţit că îi era destinată. Şi ca în romanţa lui Yves Montand, pe care ea o fredona adesea: *"et nous vivions tous deux ensemble, moi qui t'aimais, toi qui m'aimais..."*. Nu un an, nu un deceniu, peste 50 de ani. Şi nu oricum. Armonia uniunii nostre a avut ca izvor de apă vie afinităţi complementare şi încărcături electrice de sens contrar care se atrag, încrederea oarbă unul în celălalt, o conduită care a exclus gîlceava şi trivialitatea de limbaj, a cultivat respectul reciproc faţă de calităţile şi preocupările celuilalt, înţelegerea cu delicateţe a deficienţelor şi defectelor, care, evident, n-au lipsit, mai ales în ce mă priveşte. Toate acestea au conferit romanului nostru de dragoste pagini de vibrantă frumuseţe şi satisfacţii rare, mai ales în România, o solidaritate indefectibilă la bine şi la greu, o prezenţă onorabilă în societate, remarcabilă şi nu arareori invidiată. Cînd pe scena vieţii noastre conjugale şi-a făcut apariţia Dana, cînd apelativul dintre noi doi a devenit şi a rămas pînă în ultima clipă *mami* şi *tati*, tezaurul nostru de sentimente s-a revărsat copios, ca dintr-un corn al abundenţei, asupra ei, preocuparea pentru sănătatea ei, pentru formarea ei devenind prioritatea numărul 1.

Aliaua, cu dezrădăcinările şi înrădăcinările ei, cu avatarurile ei, a avut darul să sudeze şi mai strîns legătura noastră, să-i întărească forţa capabilă să biruie dificultăţile inerente. Din păcate, bucuriile, puţine, au fost umbrite adesea de zăbranic negru. Dispariţia prea de timpuriu a fraţilor ei a necrozat , prin infarct, cîte un colţişor din inima ei, prefigurînd mortificarea ei completă.

Printre binecuvîntările care au aureolat convieţuirea noastră, una de mare preţ a fost vocaţia prieteniei. Dînd şi primind afecţiune, ne-am bucurat, din tinereţe şi fără întrerupere, de prietenii adevărate, frumoase şi fecunde, cum rareori se întîmplă în lumea aceasta dominată de egoisme şi animozităţi. Proba de foc a acestor prietenii a fost trecută cu notă maximă la acest crepuscul de viaţă al Clarei. În subtextul formulărilor generice *"bunele ei prietene"* şi *"prietenii din Israel şi de departe"* din cele două anunţuri mortuare stau nume scumpe ei şi mie. Unele, cu sacrificiul propriei sănătăţi, au făcut sforţări supraomeneşti pentru alinarea suferinţelor ei, pentru a o salva. Prieteni dragi, de aci, de la Paris, de la New York, Stockholm, Bucureşti, i-am simţit aproape, ne-a mişcat enorm modul în care au participat la nenorocirea noastră. Faţă de toţi, preţuire şi recunoştinţă şi ruga ei de dincolo pentru sănătatea şi zilele senine ale tuturor celor ce i-au fost dragi, pentru "Şalom aleinu veal col Israel".

El male rahamim... began Eden tie menuhata ubgan Eden tie peghişateinu habaa. Scumpa mea, în Gan Eden următorul rendez-vous al poveştii noastre de iubire!

*

PRODUSE DIN CARNE

Dany Cohen

- **Salamuri şi afumături din producţie proprie**
- **Pescărie**
- **Legume congelate**
- **Salate**
- **Conserve la preţ de cost**

En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute

STRICT CAŞER

RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

PĂRINŢI !
Doriţi, desigur, să ştiţi ce aptitudini au copiii voştri spre a-i putea pregăti pentru viaţă în mod corespunzător.

TINERI !
Ce însuşiri aveţi pentru a vă alege cariera care vă poate asigura succesul?

OAMENI BUNI !
"Cunoaşte-te pe tine însuţi" este recomandarea filosofilor din toate timpurile. Dar cum?

●

La aceste întrebări răspunde o metodă modernă, introdusă în multe ţări civilizate

NUMEROLOGIA

Capacitatea de a te cunoaşte pe tine sau pe cel de lîngă tine prin:

ANALIZĂ COMPUTERIZATĂ
(care vi se oferă în mod gratuit)
FIŞĂ PERSONALĂ
pentru care vă rugăm să trimiteţi următoarele date:

- **Numele exact şi data naşterii (de preferat copie după certificatul de naştere)**
- **Grupa de sînge**
- **Limba în care doriţi răspunsul** *(română, engleză, franceză)*

Expediaţi datele pe adresa

P.O.B. 8315 RAMAT GAN

IMPOSIBILUL ESTE POSIBIL

Un ziarist de-al nostru spune că nu se poate spune că la noi nu se poate spune chiar şi ceea ce nu se poate apune. Doamna Mira Lapid a ţinut să dovedească acest lucru în auzul şi văzul întregului popor israelian, la televiziune, de cîteva ori.

Mai întîi, o scurtă prezentare: doamna, căsătorită cu un religios extremist, a devenit şi ea religioasă şi extremistă. A făcut cu el 14 (patrusprezece) copii (pînă acum). Este membru în comitetul de conducere al partidului "Moledet", partid care promovează ideea "transferului" arabilor din ţară. Fiind o persoană cu putere de exprimare şi telegenică, ea a fost invitată de cîteva ori la televiziune în programele lui Gabi Gazit, Dan Şilon şi, mai de mult, în programul lui Ram Evron. În toate aceste apariţii, Mira Lapid a declarat răspicat că în ţara asta nu-i loc şi pentru evrei şi pentru arabi, astfel că arabii trebuie "convinşi" să plece, iar dacă nu se lasă convinşi, ei trebuie urcaţi în camioane şi transferaţi peste graniţă. Punct.

În toate emisiunile amintite a fost întrebată dacă din punct de vedere uman ideea transferului nu o face să se cutremure şi de fiecare dată a spus NU.

– Nici chiar dacă ar trebui să fie urcată într-un camion o arăboaică mamă a 14 copii nu v-aţi cutremura?

– Nu.

●

O DECLARAŢIE PE CARE NU O PUTEM ABSORBI

Ministrul absorbţiei a declarat că nu este mulţumit de metodele de absorbţie. Ca şi cum metodele de absorbţie nu sînt în competenţa Ministerului Absorbţiei, ci a Ministerului Poştei!

30 DE ZILE

Relatarea colonelului de miliţie A. Horăscu despre celebrul caz al "Bandei lui Ioanid" – relatare reprodusă de noi după săptămînalul new-yorkez "Lumea Liberă" – a provocat un viu interes în rîndurile cititorilor, stîrnind discuţii aprinse şi redeşteptînd amintiri, nedumeriri şi întrebări; la unii, întrebări chinuitoare.

Trebuie spus că aceste chinuitoare întrebări se datorează, în mare măsură, faptului că, de-a lungul anilor din urmă, familiile şi prietenii celor în cauză – aflaţi, mulţi dintre ei, în Israel, adică într-o ţară liberă – au păstrat o tăcere de mormînt, derutantă şi greu de înţeles, în jurul "afacerii".

Publicăm mai jos cîteva scrisori în legătură cu dramaticul şi straniul caz. Şi precizăm că Minimum *(revistă care, spre deosebire de ce-şi închipuie anume cititori, nu are posibilitatea să cerceteze* dosarele Securităţii române*) ţine paginile sale la dispoziţia tuturor acelora care sînt în măsură să dezvăluie adevărul cu privire la memorabilul caz.*

"BANDA LUI IOANID"

...M-am hotărît să vă scriu ca urmare a reproducerii în *Minimum* a articolului *"Hold-up – Banda lui Ioanid atacă duba cu bani – "* şi aceasta o fac atît în calitate de rudă, cît şi de prieten, cu H.Obedeanu, unul din eroii povestirii.

Ce m-a frapat? În primul rînd, faptul că *Minimum* preia un articol scris de un fost funcţionar al regimului comunist care, după metodele bine cunoscute, aruncă şi ceva sămînţă antisemită, redeschizînd discuţia asupra unui "hold-up" care a făcut multă senzaţie la timpul său. Veracitatea faptului, în România anilor 1959-1960, a apărut ca mai mult decît îndoielnică opiniei publice şi nu numai lumii evreieşti de atunci.

În al doilea rînd, de ce *Minimum* preia fără nici o rezervă afirmaţiile fostului tovarăş şi fost colonel (dar în continuare antisemit), fără să exprime în cele două note redacţionale de la începutul şi sfîrşitul articolului o cît de mică îndoială? Nu mai vorbesc de inexactităţile publicate în aceste note (de unde au fost luate?) şi anume că soţia lui H.Obedeanu a stat mulţi ani la închisoare, că a emigrat în USA etc.

Apoi, de ce un titlu aşa bombastic? Vrea *Minimum* să concureze în senzaţional cu celelalte publicaţii de limba română?

În afară de toate îndoielile fireşti ale celor care au cunoscut întreaga afacere (se pare că *Minimum* nu are asemenea îndoieli) am, în plus, de făcut cîteva observaţii.

Întreaga anchetă asupra acestui caz a fost făcută de celebra Securitate şi nu de Miliţie. Prin urmare, autorul, care se declară fost colonel de Miliţie, minte. Dacă a fost în Miliţie nu putea cunoaşte toate amănuntele de care vorbeşte. Multe lucruri, fapte, nume le-a încurcat ca unul care s-a inspirat din filmul despre care vom pomeni mai jos, iar altele le-a inventat. Dau numai cîteva exemple. Numele fraţilor Ioanid era Leibovici şi nu Grünberg. Numele de Herşcovici nu ştiu de unde l-a luat. Paul Ioanid nu a fost atomist, ci energetician, şi nu asistent, ci profesor. Saşa Muşat era şi el profesor şi nu asistent. Lică Ioanid a fost colonel de miliţie şi a fost scos pentru că a divorţat de cumnata ministrului de interne Al. Drăghici etc., etc.

Şi acum, cîteva date cunoscute de mine, nu multe, dar grăitoare. Probabil că, fiind suspectaţi din punct de vedere politic, întregul grup şi alţi prieteni ai lor, aproape toţi evrei, au fost urmăriţi de Securitate cu luni de zile *înainte* de a se petrece furtul şi ei *ştiau* acest lucru. Or, în cazul acesta se pune întrebarea: cum de n-au fost arestaţi imediat şi au trebuit să treacă luni de zile pînă la arestarea lor? Aştepta oare Securitatea un hold-up?

O parte din componenţii grupului o ducea destul de greu din punct de vedere bănesc, aşa că luxul şi chefurile de care vorbeşte fostul colonel sînt pur şi simplu invenţii. Aş putea să dau mai multe exemple în această privinţă.

Mai departe. Obedeanu a fost arestat undeva (!) în afara casei. Noaptea, agenţii Securităţii, şi nu ai Miliţiei, folosind cheile lui Obedeanu, au intrat în casa unde soţia şi fetiţa lui dormeau şi, după ce au scotocit, au intrat în dormitor şi le-au trezit. Apoi au prezentat un pachet pe care pretindeau că l-au găsit în casă şi în care se găsea o sumă de bani. Au pus-o apoi pe soţia lui Obedeanu să semneze că s-au găsit banii în casă, iar conţinutul pachetului nici n-a fost numărat.

Minimum afirmă greşit că Nora Obedeanu a fost condamnată la ani de închisoare. Ea a fost arestată atunci "pentru cercetări" şi a rămas în detenţie vreo două luni de zile. Dar, şi asta este de reţinut, în tot timpul detenţiei nu i s-a vorbit şi nu a fost întrebată despre furt, ci numai despre discuţiile politice care s-au purtat în casă. Numai după ce a fost eliberată a aflat despre furtul de la Bancă şi de faptul că soţul ei este arestat.

Şi alte amănunte. Avocatul care trebuia să-l apere pe Obedeanu a fost numit din oficiu şi a luat cunoştinţă de conţinutul dosarului numai cu foarte puţin timp înainte de proces, iar întregul proces a durat mai puţin de jumătate de zi, fără public.

La proces, acuzaţii au spus ceea ce anchetatorii i-au învăţat să spună, inclusiv că au furat banii pentru a ajuta emigrarea unor evrei în Israel. Probabil însă că, în ultimul moment, s-a schimbat "linia", iar completul de judecată nu le-a mai permis să vorbească despre asta, aşa că, pînă la urmă, de sionism nu au mai fost acuzaţi.

În sfîrşit, un alt amănunt. După ce în presă n-a apărut nici o vorbă despre toată povestea, s-a făcut (pentru prima oară !) un film. Pentru realizarea unor scene care se petreceau în casa nu prea bine mobilată a lui Obedeanu şi care fusese sigilată de la început de Securitate, s-au adus acolo perdele, covoare, fotolii, tablouri, pentru a se scoate în evidenţă în ce condiţii de lux trăiau. Filmul a fost prezentat în toată ţara "pe linie de partid" şi a fost vizionat de mii de activişti de partid şi de sindicat. Mai sînt diferite detalii pe care nu le mai menţionez aici şi care lasă mari îndoieli asupra veracităţii furtului, dar, mă întreb, dacă o întreagă ţară a avut astfel de îndoieli, cum e posibil că *Minimum* a luat drept bune afirmaţiile "brutto" ale unui fost ofiţer superior din atît de temutul aparat de opresiune al regimului comunist din România? Şi de ce mai completează acestea cu unele informaţii inexacte?

Sper că odată şi odată se vor putea deschide dosarele atît de bine păzite ale Securităţii de tristă amintire şi vom şti ceva mai mult decît astăzi, dar, pînă atunci, cred că ar fi bine ca *Minimum* să nu-şi însuşească, fără o cît de sumară informare, relatările senzaţionale ale unor răuvoitori şi, în acelaş timp, antisemiţi. Asta pentru păstrarea bunei sale reputaţii.

Al dvs.,
M. H., Tel Aviv

(numele, tăiat la cererea corespondentului nostru, se află la redacţie)

Sînt unul din cei ce au avut ocazia să ia parte în 1959-1960 la prezentarea filmului "Reconstituirea", înfăţişînd "atacarea şi jefuirea" dubei Băncii Naţionale de către "banda lui Ioanid". Ca mulţi alţi oameni cinstiţi, şi eu am rămas stupefiat de înscenarea ce mi-a fost dat să o urmăresc pe ecran cu prilejul acelei proiecţii. N-am avut nici o îndoială că procesul intentat celor ce ar fi săvîrşit atacul nu a fost decît o altă variantă a procesului "de sabotaj" ce a avut loc cu puţin timp înainte în cadrul Ministerului Comerţului Exterior. Şi într-un loc şi în celălalt toţi protagoniştii au fost evrei.

Întîmplarea face să cunosc pe unii din "jefuitorii" dubei. Erau oameni lipsiţi de orice spirit de aventură, cu funcţii importante şi salarii bune, "ataşaţi regimului", cum se spunea pe atunci. Nimeni din cei care îi cunoşteau n-a acceptat versiunea oficială a acuzaţiilor ce li se aduceau.

Se punea întrebarea: de ce să fi săvîrşit aceşti oameni un asemenea act de gangsteri? Colonelul Alexandru Ioanid cunoştea foarte bine metodele miliţiei şi pe cele ale Securităţii, era clar pentru el că participanţii la un asemenea jaf vor fi descoperiţi după foarte puţin timp. Este complet ilogic ca "jefuitorii" să-şi fi pus viaţa în pericol pentru "a-i putea ajuta pe evreii care doreau să plece definitiv din ţară". După cum este o aberaţie pentru acele vremuri ca cineva să fi putut cheltui în cîteva săptămîni 200.000 de lei la chefuri fără să fi atras atenţia asupra sa, ştiut fiind că miliţia nu ducea lipsă de informatori în rîndul personalului restaurantelor.

Reproducerea în *Minimum* nr.58 a relatării unui oarecare fost colonel de miliţie, Adrian Horăscu, apărută în *Lumea liberă* din New York, care s-ar fi ocupat de cercetarea cazului, m-a umplut de supărare. Deşi e vădită încercarea autorului de a se prezenta ca unul ce înfăţişează cazul în mod nepărtinitor, textul are o vădită tentă antisemită. Este foarte regretabil că, în loc să se încerce să se facă lumină asupra acestei nedreptăţi ce costă viaţa a cinci evrei, *Minimum* publică o prezentare identică a "cazului Ioanid" cu cea oficială din acele vremuri.

EUGEN SZABO
Haifa

În ziarul "Viaţa noastră" din 14 februarie 1992, pag.14, a apărut o scrisoare a doamnelor Simelia Călin şi Rebeca Klapholtz, surorile fraţilor Ioanid. Exprimîndu-şi indignarea cu privire la relatarea col. Horăscu, pe care o califică drept "mincinoasă şi abjectă", autoarele scrisorii afirmă, între altele:

"...Pornim de la faptul că totul a fost o înscenare. Este greu de crezut că un savant ca Paul Ioanid şi un colonel de miliţie ca Alexandru Ioanid, şeful secţiei judiciare pe ţară, care ştia prea bine care era riscul unei asemenea fapte, şi care erau bine situaţi, să dea o astfel de lovitură.

Am căutat pe toate căile, prin toate mijloacele, cu toate riscurile, să acţionăm pentru a afla adevărul. În primul rînd am luat legătura cu preşedintele Baroului Avocaţilor pe ţară (Bălăceanu) care, primindu-ne în audienţă, ne-a spus cu tot regretul că a primit dispoziţii să nu dea nici un avocat pentru apărare, căci procesul se ţine la Tribunalul militar cu uşile închise şi cu avocaţi din oficiu.

Am fost în audienţă la prezidiul Marii Adunări Naţionale, al cărui secretar era Gheorghe Stoica, care ne-a spus că va verifica. Nici un răspuns, tăcere. (...) Am angajat pe avocatul Holban care a lucrat la secţia judiciară a M.A.I., dar el nu a putut face nimic pentru apărarea fraţilor mei. Toţi aceşti oameni la care am apelat erau prea mici pentru marea înscenare ce a fost pusă la cale.

Cu toate acestea, avocatul Holban a putut afla, prin legăturile lui, cum s-a desfăşurat procesul, acuzaţia şi verdictul. El a aflat titlul dosarului de acuzare: "Lovitură antinaţională şi antistatală", ca şi faptul că desfăşurarea procesului a fost sub controlul direct al lui Gheorghiu-Dej. La proces, Paul Ioanid a făcut un rechizitoriu al politicii antisemite a regimului împotriva intelectualităţii evreieşti..."

●

Domnule Mirodan,

Textul din "Lumea liberă", New York, despre "Banda lui Ioanid", reprodus în *Minimum* nr. 58, ianuarie 1992, mi-a redeschis marele semn de întrebare pe care mi l-am pus la vremea respectivă, cînd s-a dat în vileag numele şi calitatea persoanelor implicate în jefuirea băncii din Giuleşti: *cum de s-a putut?* (...)

La vremea sa am văzut filmul "Reconstituirea", şi am crezut că s-a redat purul adevăr (nici acum nu ştiu dacă nu a fost). Asta nu mi-a diminuat însă durerea pentru cuvintele unor colegi, lucrători din domeniul ideologic, care îmi sună şi azi în urechi, despre evreime în ansamblul ei.

(Continuare în pag. 79)

30 DE NOPȚI

ADEVĂRUL DESPRE REGINELE FRUMUSEŢII

Aşa crede lumea, aşa cred mai ales gîsculiţele din licee şi din instituţii: că o regină a frumuseţii *trebuie* să fie manechin de modă, bogată şi apoi măritată cu un milionar. Aşa se şi întîmplă de multe ori. Dar sînt şi excepţii. O asemena excepţie face Nicole Halperin care – vă amintiţi – a fost aleasă, la noi, în 1989, regina frumuseţii. Ea este într-adevăr manechin de modă, dar acum nu e prea solicitată, nici cu adevărat o bogătaşă şi nici măritată cu un milionar. Şi e puţin tristă, fiindcă în ultimul timp "nu-i prea merge". Dar ea a învăţat un lucru important în viaţă: cînd viaţa îţi oferă o lămîie, să faci din ea limonadă şi nu să te transformi tu însuţi într-o lămîie acră.

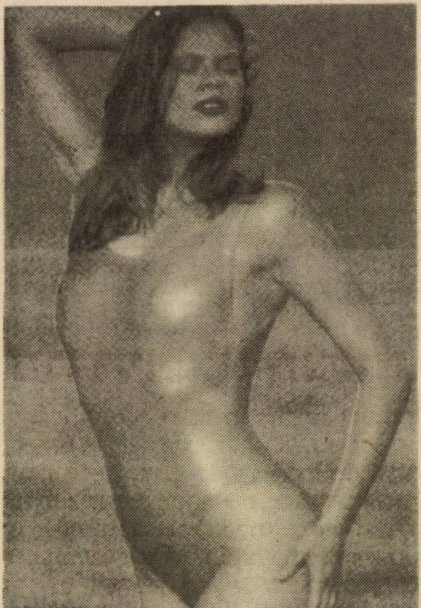

■ *Pozînd pentru un fotograf de modă*

> *O regină a frumuseţii nu e totdeauna bogată, nici deosebit de frumoasă şi nici fericită ca o regină.*

Are acum 22 de ani. Cînd a fost încoronată ca regină a frumuseţii, avea 19 ani, era la începutul unei cariere de voleibalistă, dar maşina care produce manechine-instant a început imediat să funcţioneze şi toată lumea a vrut ca Nicole să devină manechin de modă. A ezitat. Fată serioasă! *"Niciodată n-am dorit să fiu manechin de modă,* spune ea. *Sînt ruşinoasă şi fricoasă. Dar după trei zile de la concurs, au început să sune telefoanele, să particip la demonstraţii de modă. Am refuzat, am spus că nu-i pentru mine. Dar au insistat. Şi m-am dus."* Nicole le-a plăcut. A plăcut manechinelor-bărbaţi şi mai ales organizatorilor paradelor de modă.

"Adevărul e că nu ştiu să merg pe podium ca un manechin profesionist. Am încercat, dar n-am reuşit. Atunci m-am dus la Carin Donski, instructoarea, să iau lecţii particulare. Nici acum nu merg bine pe podium. Parcă merg pe ouă, ca să nu mai spun că nu sînt obişnuită să merg pe tocuri înalte."

E clar deci de ce Nicole nu se poate măsura cu "romînca" Michaela Bercu, cea atît de solicitată în ţară şi în străinătate. Michaela "noastră" are un simţ înnăscut al eleganţei în mişcări, parcă e născută pe podiumul unei parade de modă.

Specialiştii afirmă însă că Nicole pur şi simplu nu a avut noroc. Pare ciudat – nu-i aşa? – să se spună despre o fată tînără şi extrem de frumoasă, care a şi ajuns regină a frumuseţii şi a cîştigat mulţi bani, că "nu are noroc". Dacă nici asta nu înseamnă noroc, atunci ce naiba este norocul pentru o fată?

SOŢUL ÎNAINTE DE TOATE

Dar am mai spus-o: Nicole e o fată serioasă. Cariera de manechin nu este pentru ea mai importantă decît viaţa de familie.

"Am un soţ şi îl iubesc mult". (Roni Mane, fratele vestitului proprietar al societăţii "Moishe's" din New York, la care aproape toţi tinerii israelieni care termină armata şi se duc la plimbare prin America lucrează o vreme ca hamali. Roni a curtat cîteva regine ale frumuseţii, dar numai cu Nicole a hotărît să se însoare.)

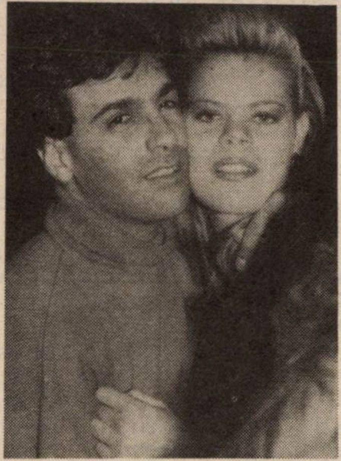

■ *Cu soţul, Roni*

"Căsnicia este pentru mine lucrul cel mai important, declară Nicole. *Scopul meu e s-o păstrez cu străşnicie, căci acasă am avut un exemplu rău în această privinţă. Tatăl şi mama mea s-au urît şi au divorţat urît."*

Nicole spune că motivul pentru care nu depune mari eforturi în cariera de manechin e că ştie că acest lucru va dăuna căminului ei. Nu şomează. Recent, a făcut o serie de fotografii pentru un catalog de modă, în Florida. A primit 1.250 de dolari pe zi. Ea ştie că în străinătate ar putea cîştiga mulţi bani, dar soţul ei nu vrea să părăsească ţara. Băiat serios!

Specialiştii îi reproşează că "dieta e partea ei slabă". Ea cîntăreşte numai 62 de kilograme la înălţimea de 1,82 m. Dar uite că specialiştii nu sînt mulţumiţi! Nicole a devenit vegetariană şi speră să ajungă la silueta "cerută". Ca o fetiţă dulce şi simţitoare ce e, Nicole a trecut la vegetarianism în timpul războiului din Golful Persic, cînd a văzut la televizor ce a păţit vestitul cormoran înecat în petrolul revărsat.

"Am decis că nu voi contribui la uciderea animalelor nevinovate!"

M.F.

carnet
TELAVIVIAN

30 DE ZILE

REACŢIONARA ONOMASTICĂ A ORAŞULUI

Toponimia citadină (dacă nu vă convine termenul, atunci fie şi "numele locurilor din oraş") nu ţine pasul cu vremea. Decalajul se produce pentru că realitatea o ia înaintea numelor.

Ritmul logic al vieţii - al morţii? - aprovizionează necontenit Pantheonul naţional, dar oraşul nu se dezvoltă suficient de repede pentru a furniza străzile, bulevardele sau măcar fundăturile necesare numelor celor intraţi - de-a adevăratelea sau nu - în Nemurire. Atunci se procedează la rebotezări. Cînd Ben Gurion a închis ochii, bulevardul Keren Kayemeth, care începe din Mare şi se varsă în Piaţa Primăriei, pe care de altfel primul ... premier a locuit, a primit numele Bătrînului. Dar nici un telavivian căruia Starea Civilă îi atestă în jur de 60 ani de viaţă nu o să-ţi vorbească despre „bulevardul Ben Gurion", ci doar despre "sderot K.K.". Realitatea plăcuţelor Primăriei? Să fie sănătoasă! Numele "adevărat" rămîne, ca Regala sau Atena bucureştene peste care au trecut şi sumedenie de revoluţii.

Nomenclatura populară, ca să nu-i spunem de-a dreptul argotică, este şi mai încăpăţînată. Un loc anume primeşte o poreclă, bazată pe o realitate cît se poate de...reală şi ea, cu timpul, vorba poetului, se transformă în "renume". Pe vecie. Exact ca toţi Hammerii care de generaţii nu mai au de-a face cu ciocanul, ca Schneiderii care de mult nu mai ştiu să treacă aţa prin ac şi ca Guttmanii care rămîn oameni buni oricum ar fi ei. Intretăierea lui Allenby cu Iehuda Halevi, lîngă biata clădire mereu fardată pentru a aminti că a fost cîndva "Poşta Centrală" a micului Tel Aviv, intrată pînă şi în literatură (a lui Kishon, de pildă), a tentat totdeuna vînzătorii "negri" de valută. Dumnezeu ştie de ce, dar nu despre asta este vorba. Ceva în genul Lipscanilor din copilăria mea. Pentru că în urmă cu multe decenii, afaceriştii aceştia "pe picior" stropşeau limba Cărţii Cărţilor cu acumulări de consoane ca în Miekiewicz, locul a intrat în toponimia neoficială ca "Şuk ha-polanim", formulă elegantă care evită să precizeze marfa acestei pieţi a polonezilor.

Treceţi azi, mîine, poimîine prin colţul cu pricina. Veţi fi indubitabil acostaţi pentru a vi se oferi orice valută doriţi, începînd de la dolari. Accentul, însă, s-a deplasat către Sud-Est, oscilînd între Odessa şi Caucaz. Ivritul din actualul "şuk al polonezilor" are cu precădere accentul pe care l-ar fi avut limba Tanahului în gura lui Stalin! Limba secretă a locului este cea a filmelor din "Trilogia lui Maxim" şi pot să jur că la ceas de seară, de oboseală şi de vodkă, stîlpii actuali ai pieţii poloneze fredonează etilic-melancolic "Krutitsia, vertisia şar galuboi/ Krutitsia, vertitsia nad galavoi..." (Se-nvîrte, se roteşte globul albastru/ Se-nvîrte, se roteşte deasupra capului). Ce contează? Numele din argoul telavivian să fie sănătos, nu realitatea care se schimbă atît de repede!

CITADIN

OVERDRAFT

Băncile au anunţat că în cursul anului trecut au crescut cu peste 40% sumele luate prin overdraft. Această operaţie, care îţi permite să scoţi din bancă, atunci cînd ai rămas pe geantă, o sumă egală cu salariul, este cea mai populară, cea mai salvatoare, dar şi cea mai tristă operaţie. Ea dovedeşte că salariul a ajuns o batjocură şi că dintr-o leafă lunară nu se poate trăi 30 de zile. Ea este, în fond, o formă de asistenţă socială pe scară naţională.

A APĂRUT

HATZIONUT

nr. 20, Tel Aviv, 1991
Religie * Istorie
Memorialistică * Document
Buletin editat sub egida Sinagogii Guttman (director: av. Leon Şaim, redactor: av. I. Scorţaru). Buletinul poate fi procurat la Sinagoga Gutman rh. Pekiin nr. 12/A, Tel Aviv.

Nr. 20 • DECEMBRIE 1991 • KISLEV 5752
כא
HATZIONUT
BULETINUL ASKANIMILOR SIONIŞTI DIN ROMÂNIA ÎN ISRAEL şi YAD ZIKARON LEIAHADUT ROMANIA
cu sediul la Sinagoga "BEIT IACOV-IOSEF RAV ZWI GUTMAN"
Redacţia: Str. Pekiin nr. 12/A Tel Aviv
Redactor fondator: MOŞE MAUR ז"ל

● SUMAR

Iacov Gutman: Hanuka, temă filosofică • O carte: În confruntare cu furtuna dezlănţuită • *Marius Mircu:* Amintiri despre Moses Schwartzfeld • *Av. I. Scorţaru:* Un pas e o bucată de drum... • Ceremonia donării unui Sefer Thora • *David Şerbu:* Din istoria comunităţii din Braşov • *Lucian-Zeev Herşcovici:* Un filosof şi un cabalist evreu • *Amalia Saar:* M. H. Bady – Ultima iscălitură • Veterani sionişti în aliaua română – interviu • *Jean Blum:* Loteria mondială pentru pace • *Rabanit Debora Landman:* Versuri • *Dr. Osias Rabinovici:* Pionierul Dr. H. Benţin şi "adevărul istoric" • *Marian Caizerman:* Jubileul unei Loji de limbă română • *Noel Vaintraub:* Ing. Martin Bercovici, o figură de seamă a obştii evreieşti din România • *I. Gerson-Străjeru:* I. Peltz, un scriitor uitat. Ebraică: *Rav Efraim Gutman:* "Vînturi năprasnice care împlinesc poruncile Creatorului" • *Iehuda Roş-Peleg:* Lupta sionistă în oraşul Braşov • *Toni Solomon-Maaravi:* David Evreul • *Rav Efraim Gutman:* Hanuka

GURA HUMORULUI

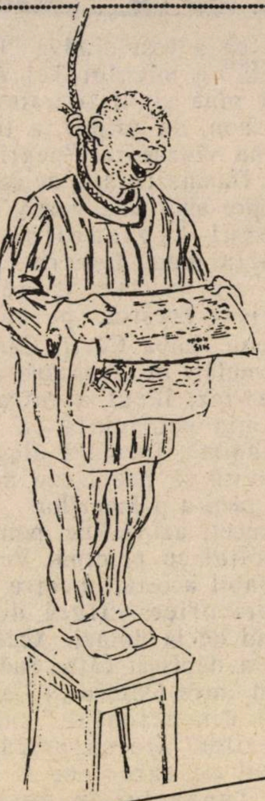

UMOR NEGRU ROMÂNESC

■ POLICHINESCU

La Bucureşti, a apărut nu de mult antologia 10 ani de umor negru românesc, *alcătuită de Călin-Bogdan Ştefănescu (42 de ani, absolvent al facultăţii de electronică şi telecomunicaţii, în prezent inginer la Întreprinderea da tramvaie Bucureşti). Într-o convorbire cu un ziarist, autorul antologiei, pe care o sub-intitulează* Jurnal de bancuri politice, *povesteşte:*

"Prin 1979, mi-a venit ideea să notez într-un caiet bancurile politice pe care le auzeam... Încă de cînd am început să umplu caietul, am fost ferm convins că va veni o vreme cînd voi putea să-l scot la lumină... Cu timpul, m-a tentat să încerc să fac eu însumi asemenea bancuri şi să le transmit mai departe... Mi-aduc aminte de unul. Suna cam aşa: "Întrebare: Ce deosebire este între Brejnev şi Ceauşescu? Răspuns: Brejnev a fost secretar pe viaţă, Ceauşescu este secretar pe viaţă şi pe moarte."

În prefaţa antologiei, folcloristul prof. Mihai Pop scrie: "Bancurile sînt documente de istorie vie, care vorbesc despre modurile în care poporul a trăit în România o jumătate de veac de comunism. Bancurile sînt deci reflecţii prin care poporul se distanţează de ceea ce este de nesuportat pentru el. Protestează prin acest mod specific de expresie orală."

"AŞ PLÎNGE, DAR NU POT DE RÎS"

• Ultimele studii de specialitate au stabilit că albinele dau miere pentru că sînt conduse de o regină; dacă ar fi conduse de un prim-secretar, ar da un rahat...

• Întrebare: Ce-a fost mai înainte, oul sau găina?

Răspuns: Mai înainte au fost de toate.

• Directorul de la spălătoria chimică "Nufărul" a fost destituit pentru că la 23 August a pus în vitrină portretul lui Ceauşescu, dar a uitat să scoată anunţul "În caz de urgenţă se curăţă în trei zile".

• La noi, socialismul s-a construit, dar nu s-a dat în folosinţă.

• Din cugetările lui Bulă: "La noi, proştii nu sînt prea mulţi, ci prea sus."

• La o şedinţă, secretarul de partid anunţă punerea la vot a propunerii făcute:

– Cine e "pentru", să ridice o mînă în sus, cine e "contra", să le ridice pe amîndouă, cu faţa la perete.

• Întrebare: Ce-o să se-ntîmple dacă se va construi socialismul în Sahara?

Răspuns: La început nimic, dar pe urmă n-o să se mai găsească nisip.

• După lungi dezbateri, pe lista celor zece porunci au mai fost adăugate două:

– să nu pîrvuleşti;

– să nu scorniceşti.

• Lecţie de învăţămînt politic:

– Cum se trece de la capitalism la socialism?

– Prin revoluţie proletară.

– Dar de la socialism la capitalism?

– Prin O.N.T.

• Un bătrîn, întorcîndu-se de la piaţă, se uită lung la sacoşa goală şi gîndeşte cu voce tare:

– Ce ţi-e, domnule, şi cu scleroza asta! Nu mai ţin minte dacă vin sau mă duc la piaţă.

• Un tip trecea agitat pe culoarul miliţiei cu o hîrtie în mînă. Opreşte pe unul şi-l întreabă:

– Nu ştiţi cumva unde este maşina de bătut?

– Nu ştiu, domnule, că pe mine m-au bătut manual.

• Economiştii au stabilit că s-ar rezolva criza economică mondială dacă o zi pe an chinezii n-ar mînca, polonezii ar munci şi românii n-ar fura.

• Un reporter al unei reviste ştiinţifice de mare prestigiu din străinătate îi ia un interviu tov. acad. dr. ing. Elena Ceauşescu.

– Ştim că aţi elaborat o lucrare de mare importanţă despre polimeri. V-am ruga să ne spuneţi ce aveţi în vedere în continuare.

– Desigur, nu mă voi opri la polimeri. Voi continua cu studiul poliperilor, al poliprunilor etc.

• Întrebare: Care este culmea curajului?

Răspuns: Să inviţi pe cineva la masă.

Întrebare: Care este culmea obrăzniciei?

Răspuns: Să accepte.

• Întrebare: De ce s-a scumpit telefonul?

Răspuns: Pentru că şi el se duce la gură.

CRONICA DE ALIA NOI

HISTADRUTUL : UN SPIN ÎN OCHII GUVERNULUI

Pe marginea întîlnirii lui Arthur Israelovici cu gazetari israelieni

A devenit o practică frecventă ca Arthur Israelovici să întreţină un contact viu cu presa, de larg interes pentru opinia publică israeliană. Îndeosebi pentru gazetarii publicaţiilor în limba română, întîlnirile cu el, interviurile acordate constituie o sursă de informare şi documentare de maximă importanţă şi utilitate, deoarece beneficiem de competenţa aceluia care întruneşte în persoana sa calitatea de trezorier al Histadrutului şi de om politic de anvergură, cu aceea de lider al alialei române.

Foto: Dan Pasăre

Tocmai în aceste ipostaze a apărut Arthur la conferinţa de presă, care s-a ţinut la 11 februarie, la iniţiativa H.O.R.-ului şi sub conducerea preşedintelui său, Uri Eliav. Au fost de faţă ziarişti de la *Maariv, Davar, Viaţa noastră* şi *Minimum.* Momentul era incitant la discuţii, situîndu-se în contextul efervescenţei politice care caracterizează actuala perioadă de dinaintea alegerilor pentru Knesset, ce urmează să aibă loc in luna iunie.

Arthur Israelovici a început prin a releva rolul primordial al Histadrutului în viaţa Eretz Israelului încă înainte de fondarea statului şi pînă în ziua de azi. Existenţa şi dezvoltarea patriei poporului evreu sînt de neconceput fără aportul esenţial al Histadrutului, ca principală forţă social-politică, care – aşa cum a subliniat vorbitorul – a avut rolul de catalizator al tuturor acţiunilor întreprinse pentru aşezarea temeliilor Israelului de azi, pentru crearea unei economii moderne, prin înseşi întreprinderile înfiinţate de el, pentru obţinerea şi asigurarea unor cuceriri sociale de înalt nivel şi apărarea fermă a drepturilor şi intereselor vitale ale celor mulţi, care, cu sudoarea frunţii, ca să folosim expresia biblică, determină propăşirea ţării. Este o realitate de netăgăduit că Histadrutul, ca formă de organizare sindicală unică în felul ei, constituie, prin realizările sale, îndeosebi din anii cînd în fruntea lui se află un conducător de capacitatea, experienţa şi intransigenţa lui Israel Keisar, un model studiat şi urmat în multe privinţe de nenumărate organizaţii profesionale din multe ţări.

Rolul şi misiunea Histadrutului cresc în importanţă în actuala conjunctură grea în care se găseşte Israelul, îndeosebi ca rezultat al politicii nefaste urmate de cînd la conducerea treburilor ţării se află Likudul şi formaţiile coalizate cu el în cadrul guvernului de dreapta şi de extremă dreapta. Vorbitorul a citat numeroase date şi exemple care denotă concludent proporţiile fără precedent ale şomajului, numărul familiilor aflate sub aşa-zisa linie de sărăcie ("fără parnusă" – cum obişnuieşte să spună pe şleau Arthur). Un eşec lamentabil a suferit guvernul prin incapacitatea dovedită în ce priveşte rezolvarea problemelor ridicate de marele val de alia din fosta Uniune Sovietică, în deosebi în problema locurilor de muncă şi a locuinţelor. Măsurile care au lovit în interesele kibuţurilor şi moşavurilor fac ca producţia agricolă israeliană să devină din ce în ce mai puţin competititvă în exterior, în deosebi în ţările Pieţei Comune Europene. Se înrăutăţeşte mereu situaţia pensionarilor, între altele şi pentru faptul că fondurile de pensii au fost plasate în întreprinderi care s-au dovedit a fi falimentare.

Histadrutul combate cu toată energia măsurile şi iniţiativele care au dus şi duc la agravarea continuă a situaţiei economice. El a dus bătălii înverşunate pentru a împiedica închiderea unor fabrici, pentru asigurarea unor condiţii de muncă şi de trai decente pentru salariaţi şi pensionari. Tocmai de aceea el stă ca un spin în ochii guvernanţilor actuali, care caută ca, direct sau pe ocolite, să-i slăbească influenţa de care se bucură în rîndul populaţiei.

Exemplul cel mai recent şi mai caracteristic în această privinţă îl constituie proiectul legii aşa zise a asigurărilor medicale de stat iniţiat de ministrul Ehud Olmert, care a şi fost aprobat de guvern, urmînd să fie supus discuţiei Knessetului. Pe această cale, se încearcă să se dea o lovitură de graţie Kupat Holim-urilor, care, cum se ştie, deservesc pe plan medical pe membrii Histadrutului, care reprezintă 85% din populaţia ţării. Kupat Holim-urile – policlinicile şi spitalele – sînt întreţinute din fondurile Histadrutului, alimentate de cotizaţiile membrilor săi şi de contribuţiile patronilor, neprimind, cel puţin de o bună bucată de vreme, nici un ban de la bugetul de stat. Dar – a precizat vorbitorul – cei care cotizează nu sînt membri ai Kupat Holim, ci ai Histadrutului, care foloseşte fondurile obţinute în mare măsură pentru o asistenţă medicală accesibilă şi echitabilă, cît şi pentru educaţie, cultură, sport şi alte activităţi menite să contribuie la asigurarea unui nivel de trai civilizat. Dacă legea Olmert ar trece, în forma în care a fost propusă, ea nu ar face decît să încurajeze practicarea medicinii particulare, iar salariaţii cu venituri reduse ar primi servicii medicale de nivel scăzut, nemaivorbind de frustrarea lor de alte avantaje care decurg din fonduri realizate din propriul lor buzunar. De fapt, nu sănătatea publică îi preocupă pe autorii legii, ci dorinţa de a scoate de sub scutul Histadrutului instituţii care asigură condiţii de sănătate şi o viaţă mai bună pentru covîrşitoarea majoritate a populaţiei.

Situaţia de criză economică socială şi politică în care se zbate ţara reclamă imperios schimbări înnoitoare în toate domeniile. Problemele sociale au dobîndit o prioritate absolută, de progresele realizate în soluţionarea lor depinzînd nu numai bunăstarea populaţiei, ci însăşi existenţa şi securitatea ţării. Dar găsirea unor soluţii înnoitoare şi eficiente reclamă oameni noi, competenţi şi devotaţi "celor mulţi".

În această privinţă, este firesc ca "românii" să dorească ca în viitorul Knesset să fie reprezentaţi de fii autentici ai alialei române, care să acţioneze pentru promovarea doleanţelor lor specifice. Nu poate fi decît salutat faptul că printre cei care au optat să fie trecuţi pe lista de candidaţi pentru funcţia de deputat, ce va fi supusă votului în cadrul Partidului Muncii, conform normelor introduse pentru prima oară în istoria partidului, se află numele unor originari din România, între care Arthur Israelovici, Menahem Ariav, primarul de la Natzeret-Illit,, Meir Niţan, primarul de la Rishon Lezion. "Românilor" le sînt bine cunoscute competenţa economico-financiară dovedită de Arthur ca trezorier al Histadrutului, şi, mai ales, activitatea lui stăruitoare şi eficientă, desfăşurată împreună cu Uri Eliav, în favoarea originarilor din România, a olimilor noştri, numeroasele lui iniţiative şi acţiuni menite să ridice prestigiul alialei române. Este o certitudine că, dacă va ajunge în Knesset, el va fi acolo "omul nostru" de nădejde.

De altfel, personalitatea, activitatea şi solicitudinea sa se bucură de preţuire şi peste hotare, îndeosebi în România. Sînt notorii bunele legături pe care le-a stabilit cu organizaţiile sindicale din România. Şi, ca o dovadă în plus, la întîlnirea cu ziariştii am asistat la momentul cînd i s-a înmînat Diploma şi Medalia jubiliară conferite de Fundaţia culturală internaţională "Goldfaden", înfiinţată la Bucureşti cu prilejul împlinirii a 115 ani de la întemeierea primului teatru idiş din lume. În scrisoarea însoţitoare se arată că i se acordă calitatea de *Membru de Onoare* a Fundaţiei, ca *"un omagiu adus idealurilor dumneavoastră puse în slujba statului evreu, ISRAEL"*. (O distincţie similară a fost conferită şi lui Uri Eliav.)

Nu ne rămîne decît să-i urăm, la rîndul nostru, lui Arthur şi celorlalţi candidaţi originari din România mai sus menţionaţi, succes şi intrarea cu dreptul în viitorul Knesset.

I. FÎNTÎNARU

PRIMĂRIA
RISHON LEZION

SOCIETATEA
ORĂŞENEASCĂ
RISHON LEZION
PENTRU CULTURĂ,
SPORT ŞI ODIHNĂ

SE CAUTĂ

muzicieni locuitori ai oraşului Rishon LeZion
cu specialitatea

INSTRUMENTE DE SUFLAT ŞI DE PERCUŢIE

pentru "Orchestra reînnoită"

SOLICITANŢII se pot prezenta la adresa
Rishon LeZion (Nahalat Iehuda), str. Hadenim 5,
în zilele de miercuri între orele 18.00-20.00.
Amănunte la tel. 9682520.

NOI

MENAHEM ARIAV VREA NUMAI TRANDAFIRI

Primarul din Natzeret Illit discută cu Dan Beniamini. Despre multe. Inclusiv despre spini.

D. Beniamini: Cîţi locuitori are oraşul dumneavoastră?

Menahem Ariav: Natzeret Illit-ul are astăzi 35.000 de locuitori, populaţia a crescut în ultimii doi ani cu cei veniţi (olim hadaşim) cu peste patruzeci la sută. Nu ştiu dacă mai există în lume un asemenea ritm de creştere a populaţiei urbane. Circa unsprezece mii de suflete. De suflete omeneşti.

D.B.: Cîţi puieţi de trandafir aţi sădit la Nazareth Illit? (Ştiu că primarului îi plac trandafirii.) Grădinarul Grişa, grădinarul şef al oraşului, îmi şopteşte, cît aştept audienţa: "Vrea numai trandafiri..." Dar domnul primar Menahem Ariav nu se lasă ademenit de "floricele" şi poezioare, vrea să comunice gîndurile care îl frămîntă. Încerc să nu-l mai întrerup.

M.A.: 11.000 de noi locuitori, dintre care 2.500 de copii care trebuie să frecventeze şcolile e o răspundere. Nu cred că altcineva în afară de un primar poate să înţeleagă acest lucru, e greu pentru cineva din afară să-şi dea seama de responsabilitatea umană, enorma responsabilitate umană, socială şi culturală în condiţiile unei dezvoltări demografice ca aceea a localităţii noastre.

...Originarii din România sînt mîndri că ei, împreună cu imigranţii din Polonia, Irak, Ungaria, Maroc şi din fosta Uniune Sovietică, sînt creatorii acestei localităţi.

Teritoriul comunal al oraşului a crescut tot timpul. Astăzi are 25.000 de dunami şi va creşte în curînd cu încă 6.000. Programul de dezvoltare demografică a localităţii este de a ajunge în primii ani ai secolului XXI la 100.000 de locuitori, în cazul în care emigraţia va continua şi, bineînţeles, în cazul în care imigranţii se vor stabili în Galil şi în Natzeret Illit în acelaşi ritm ca acum. (*Subliniază cu o privire plină de subînţelesuri ultimele cuvinte.*)

Se construiesc acum cca 5.000 de locuinţe, ceea ce, statistic, înseamnă 50% locuinţe noi.

D.B.: (Îi privesc mîinile, domnul Menahem Ariav are mîini delicate, fine, mai mult de pianist, nu-i aşa de simplu să execuţi o partitură atît de complexă cu delicateţea, buna-cuviinţă, ponderea caracterului său). Problema este: pot noii veniţi să obţină, să opteze pentru aceste case?

M.A.: Pot ajunge, dar probabil nu toţi. Însă asta deschide piaţa de desfacere a locuinţelor. Vechii locuitori cumpără locuinţe noi şi le vînd pe cele vechi, la preţuri accesibile, noilor veniţi. Am presat şi eu, mult, cu insistenţă, Ministerul Construcţiilor, să acorde maşcante în condiţii bune şi sper că am reuşit. Iar acei locatari, care nu vor putea plăti maşcanta sau chiria şi au drepturile respective, vor beneficia de un ajutor special în această problemă.

D.B.: Adică?

M.A.: Subvenţii. *(Continuă, şi mă străduiesc să nu-l întrerup.)* ...Nu doar locuinţe se clădesc, ci şi trei şcoli primare, o şcoală secundară, cămine de copii, trei cluburi culturale (matnas) şi cămine de zi.

Cine ştie să facă o simplă socoteală pe degete, să facă o adunare simplă, înţelege. Circa 5.000 de locuinţe construite, cînd fiecare casă costă 80.000 de dolari, poate să-şi facă socoteala cît se investeşte la noi şi în ce direcţie se merge la noi.

(Simt că încă nu e cazul să-l întrerup. Menahem Ariav are de comunicat date exacte, fapte concrete, face un succint bilanţ despre starea sănătăţii economice şi sociale a oraşului pe care îl gospodăreşte.)

Noi ne mîndrim cu şcolarii noştri, cu tineretul nostru studios şi investim în educaţia lor tot ce putem şi tot ce avem, ca să dăm generaţiei noi o educaţie sănătoasă. Şcolile sînt utilate cu utilaje perfecţionate, aparatură modernă, computerizată, de la grădiniţa de copii pînă la institutul tehnologic pe care îl avem în oraşul nostru. Aş vrea să adaug un fapt semnificativ: în cadrul acţiunii educaţionale pentru studenţii care urmează cursurile universitare la Ierusalim, avem un cămin studenţesc întreţinut de oraşul nostru. Plata în acest mic cămin se rezumă la 30 de dolari pe lună.

D.B.: Care sînt problemele culturale ale unui oraş cu un atît de pronunţat accent de locuitori nou veniţi?

M.A.: Noi avem un matnas modern, polifuncţional, centru de cultură şi educaţie a tineretului şi de educaţie fizică. *(L-am vizitat: sală de cinema, teatru, bibliotecă, bazin de înot, terenuri de tenis etc.)*

Pentru olimi, problema principală culturală rămîne în fond integrarea în circuitul lingvistic al ţării, însuşirea limbii. Astăzi la Natzeret Illit sînt două tipuri de ulpanuri: normal, adică încheierea cursurilor în circa 6 luni, şi ulpanul în care se continuă încă trei luni, cu aplicaţie specială pentru noţiunile de integrare în societatea israeliană dependente de specialităţile cursanţilor. Sînt ulpanuri profesionale în cadrul primăriei, în cadrul Histadrutului (seral).

D.B.: Dar problemele strict

economice ale Natzeret Illit-ului?

M.A.: Nu sînt doar ale oraşului nostru. Ele se includ în problematica generală a ţării. Europa apuseană s-a unit economiceşte *de facto*. Răsăritul este într-un permanent cutremur... Ţările lumii a treia vor să apară pe piaţă. În cadrul acestei noi situaţii economice mondiale, guvernul israelian nu a stabilit care e locul lui. Politica economică a guvernului este un eşec. Aici în ţară se trăieşte de la mînă la gură. De ce? Noi sîntem într-o criză în domeniul esenţial al locurilor de muncă. Dăm drept de import cu largheţă pentru ţările "lumii a treia". Pentru ce trebuie să importăm din continentul african, să zicem, textile, să dăm drumul la textile afectînd astfel acea branşă care dădea multe locuri de muncă, multe posibilităţi de plasare şi de integrare a noilor veniţi.

CABLANII S-AU TEMUT

Practic, dacă vrem să fim sinceri cu noi înşine, nu sînt investiţii, nu există o politică fundamentală a investiţiilor. Noi exportăm imens în Europa, imens... Dar Israelul nu şi-a făcut drumul economic şi politic necesar pentru a se confrunta cu noile realităţi economice mondiale!... Ce o să facem noi acuma, cînd Europa este practic unită şi pătrunderea pe piaţa ei va fi un proces tot mai complex şi mai dificil. Sînt alternative. Noi putem fi centrul medical al Orientului Mijlociu, centrul tehnologic, noi putem fi aici participanţi la o piaţă comună a Orientului Mijlociu. Fără clare perspective economice şi politice, fără claritatea unei politici reale în problemele de pace în regiune, adică fără să facem pace, nu ne vom putea dezvolta cheltuielile militare şi în acelaşi timp să insuflăm o nouă energie, un nou ritm în economia ţării. Pentru că nu este program economic, nu este nici un program de absorbţie a imigranţilor. Guvernul nu are nici un plan de dezvoltare. Am ajuns la 11.000 de nou veniţi şi încă nu ştiu care e soluţia şi care sînt posibilităţile de rezolvare în privinţa locurilor de muncă. Se clădeşte imens, dar nici 5 la sută din muncitorii din construcţie nu sînt olimi. De ce? Pentru rezolvarea problemei urgente a construcţiilor s-a acordat un premiu de 15.000 de dolari pentru constructori dacă se termină în timp record investiţia respectivă. Şi cablanii nu au mai vrut să angajeze olimi de teamă că nu vor corespunde cerinţelor ritmului muncii. Într-adevăr, tot respectul pentru ministrul Sharon, pentru energia depusă în problema construcţiilor, dar puteam în acelaş timp să creştem, să formăm o nouă generaţie de muncitori. Ce se întîmpla dacă se întîrziau investiţiile, realizarea lor cu 3-4 luni? De ce nu s-a putut aplica propunerea mea, pentru care am luptat insistent, de a numi la fiecare şcoală un medic şi o soră, pe care oricum trebuie să-i plătim, plan care s-ar fi realizat cu un cost minimal şi ar fi asigurat locuri de muncă pentru mii de cadre medicale?

■ *Un pahar cu prilejul împlinirii a 35 de ani de la venirea primilor locuitori la Natzeret Illit. (De la dreapta la stînga: Haim Herzog, preşedintele Statului, Menahem Ariav, I.Abramovici, preşedintele Tribunalului, I.Windisch, primar adjunct)*

Acum acţionăm pentru înfiinţarea unei fabrici de sticlă, cu cooperare americană, cu o investiţie de 90 milioane de dolari. (Nu sînt multe uzine de această categorie în ţară.) Vom şti astfel rezolvată problema a 500 de oameni care vor găsi noi locuri de muncă. Fabrica de ciocolată Elite, fabrica de lame se dezvoltă, dar în acelaş timp se dau oameni afară din cauză că armata nu şi-a reînnoit comenzile la uzina locală. Cu toată situaţia extrem de dificilă, am plasat în cooperare cu Histadrutul peste 1.000 de noi emigranţi. Dar avem nevoie de 2.500 de locuri de muncă şi nu le găsim.

D.B.: Poate o să intervină o minune.

M.A.: Noi sîntem o ţară a tuturor minunilor posibile şi imposibile; cînd au fost planuri nu au fost bani, cînd au fost bani nu au fost planuri, cînd au fost şi planuri şi bani nu au fost imigranţi. Sîntem o ţară a minunilor realizate dar în acelaş timp trebuie să fim realişti că miracolele nu rezolvă problemele...

D.B.: Domnule primar, unde v-aţi născut?

M.A.: În 1929 la Bereşti în România. Sînt venit în ţară în '49. Am fost ofiţer în Ţahal. *(Despre asta nu vrea să spună mai multe.)* Asir Zion în

România, arestat, anchetat la securitate la Satu-Mare. *(Ofiţerul care l-a anchetat se numea Weiss, ironia soartei. Fiica anchetatorului este astăzi cetăţeancă israeliană.)*

Şi Menahem Ariav adaugă cu patetism:

Sînt dintre evreii din România cărora nu le este ruşine că sînt români, că sînt din România.

D.B.: Ce să urez din partea dvs revistei Minimum?

M.A.: Să fie maximum. În educarea elementului român, pentru noii veniţi în Israel. *(Redau cuvînt cu cuvînt topica şi lexicul interlocutorului.)* Şi vocea evreilor români din Israel pentru România şi străinătate.

*

se zvoneşte că...

...I. Schechter a luat contact cu Consiliul religios Tel Aviv în vederea frecventării unor cursuri speciale pentru cei ce vor să se întoarcă la credinţă (hozrim bitşuva). Zvonul i-a uimit pe mulţi, dar unii au exclamat: Aha! Aşa se explică unele articole de-ale lui din ultima vreme, în care preconizează respectul pentru religie şi pentru rabini!... În orice caz, deşi nu luăm în derîdere tendinţele pro-religioase ale ziaristului, va fi amuzant pentru noi să-l vedem pe Schechter cu perciuni, barbă şi kipa, fugind dimineaţa la rugăciunea de la sinagogă.

...Ministerul de externe se gîndeşte să trimită un scriitor ca ataşat cultural la Ambasada israeliană de la Bucureşti, după exemplul românilor care îl trimit ca ataşat cultural la Tel Aviv pe scriitorul Mihai Sin. Se zice că printre numele luate în consideraţie sînt Aharon Apelfeld, Sandu David, Şlomo Laiş şi Alexander Spiegelblatt

...între scriitorul Iosif Petran , secretarul de redacţie al săptămînalului "Revista mea" şi cunoscutul impresar Teşu Solomovici a trecut o pisică neagră. Urmarea: semnătura lui "Teşu" a dispărut, de vreo cîteva săptămîni, din paginile publicaţiei. De unde se vede că viaţa din clădirea cu gazete din Harakevet nu e întotdeauna în roz.

...d. Ion Antonescu (nici o legătură cu...), directorul agenţiei O.N.T.-Carpaţi din Israel, a renunţat la post, întorcîndu-se în România, unde va deschide, împreună cu un partener din Israel, o agenţie particulară de turism.

...poetul Solo Har-Herescu a trimis lui Sebastian Costin, preşedintele Asociaţiei Scriitorilor, o scrisoare prin care demisionează din Comitetul Asociaţiei.

●

ION ATLAS

DEMNITATE EVREIASCĂ

Pe Broadway, colţ cu strada patru'ş'doi
Un cerşetor cu vocea plîngăreaţă
Se milogea în fiecare dimineaţă:
"Sînt un evreu bătrîn şi orb, oi, oi!"

Trecînd, un domn cărunt şi cu mustaţă
I-a spus: "Nu te mai milogi la goi,
Ia pildă de la mine, de la noi,
Că doar aşa vei reuşi în viaţă:

Pe-american să nu-l rogi să te-ajute
Pretinde-i, ţipă, zi-i că-i obligat,
Nu accepta cu tine să discute,

Înfruntă-l şi tratează-l cu sictir!
Atunci bietul evreu a întrebat:
"Scuzaţi, sînteţi cumva Iţhak Şamir?"

●

OPHIR-KEY TOURS
DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN
SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN

VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE PENTRU ORICE FEL DE EXCURSIE ÎN STRĂINĂTATE

CĂMIN SPLENDID
PENTRU PĂRINŢI

NOU ÎN HOLON

Preţuri speciale cu ocazia deschiderii

PRIMEŞTE
INDEPENDENŢI ŞI ISTOVIŢI

- Mîncare caşer
- Personal experimentat care supraveghează şi ajută 24 de ore pe zi
- acompaniat de medic
- Activităţi sociale variate cu o îndrumătoare
- Atmosferă caldă, casnică
- Grădină îngrijită cu privelişte reconfortantă

Pentru amănunte, chemaţi la
☎ 03-5567552

NOI

12 CĂRŢI ÎN SFERTURILE DE FINALĂ ALE CONCURSULUI PENTRU PREMIUL *ARCADIA*

Vă aduceţi aminte că în numărul trecut am specificat că premiul *Arcadia* se acordă după formula întrecerilor sportive – folosită şi la premiile Oscar – adică în mai multe faze, cu sferturi de finală, semi-finală şi finală. Am publicat atunci şi lista cărţilor apărute în 1990 şi 1991. Din acea listă juriul a făcut prima selecţie a celor 12 cărţi calificate pentru sferturile de finală. Iată-le:

Din cărţile apărute în 1990

Zaţ, roman de Mirel Brateş

Izidor Mînecuţă, proză de Mircea Săucan

Femeia lui Lot, roman de Tania Lovinescu

Elegii din casa părăsită, versuri de Noemi Pavel

Miţela halom, versuri (traduse în ebraică) de Shaul Carmel

Coincidenţe, nuvele de Moshe Olier

Din cărţile apărute în 1991

Ca după o lungă absenţă versuri de Paul Nicolai

Sub o zodie sumbră, roman de Getta Berghoff

Să nu uităm, memorialistică de Solomon Şapira

Dosarul Ana Pauker – Iosif Chişinevschi, documentar de Marius Mircu

Roadele timpului, versuri de Paul Kidron-Cojocaru

Ideologie naţionalistă şi antisemitism: problema intelectualităţii româneşti în anii '30, studiu de Leon Volovici

Acum juriul va trebui să aleagă din aceste 12 cărţi pe cele 6 semifinaliste. Titlurile lor le vom publica în numărul nostru din 1 aprilie.

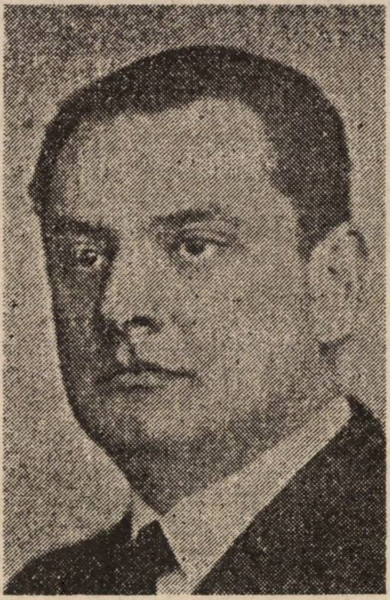

TUDOR VIANU DESPRE *ARCADIA*

Criticul literar nuanţat Sergiu Levin ne-a bucurat clipa pentru un moment prelungit trimiţîndu-ne din Haifa lui un plic cu o scrisoare şi un cadou. Scrisoarea fiind pentru Schechter personal, nu putem (nu ne lasă inima!) să dezvăluim elogiile care i le aduce. Reţinem însă dorinţa exprimată de d. Levin de a fi şi el clubman arcadist.

Cadoul din plic este fotocopia unui lung poem, *Arcadia*, al lui Tudor Vianu. A fost scris în 1950 şi închis de atunci în sertar. A fost publicat pentru prima dată în "Suplimentul literar" al revistei *Dialog* din München, în 1989. Publicul din România a avut ocazia să cunoască acest poem dintr-o lectură fragmentară la Radio Europa Liberă şi apoi, în lectură completă, la Radio Vocea Americii.

Reproducem cîteva fragmente:

Arcadia e o ţară aşezată
Sub ceruri cu lumină lăudată.
Cuprinsă între ape, o străbate
Un lanţ de munţi.
Păduri întunecate
Aruncă umbra lor peste coline.
Curg rîuri reci prin ea,
şuvoaie line
Se lenevesc cînd din zăgazuri
scapă
Şi ţărmi de humă rod
şi le adapă.

Sînt ţări ştiute ce nu au hotare:
Arcadia le are, fiecare
E aşezat acolo din vecie.
Oriunde s-ar întoarce, omul ştie
Că va afla cetatea lui păzită,
Grădina lui frumos împrejmuită.
O calcă vîntul uneori o-ngheaţă
Dar ea trăieşte o vecinică viaţă.
(...)

Erau şi semne de înavuţire
A doinelor cu ode şi satire
Scandate de strămoşi cu plete
sure.
Copii cu negri ochi miraţi,
de mure,
Ţineau în mîini compasul
şi echerul,
Aflau cum se roteşte-n mersu-i
cerul,
Prea bucuroşi şi dornici
a-nţelege
Fiinţă, spaţiu, număr, timp
şi lege.

Nu vreau să spun că-n ţara
fericită
Curgea doar lamură de grîu
prin sită.
E cronicarul mincinos de-arată
Doar faţa lucrurilor luminată
Sau e netot cînd cîntă-n gura
mare
A vieţii neîntreruptă desfătare.
Dacă-ţi ascunde chipul suferinţii
E cumpărat, şi-i zornăie arginţii.

Or, Arcadian, învaţă a le cerne
Din praful şi din teaca lor
de zgură,
Redă-la astăzi vechea lor
căldură.
Nu e nicicînd de două feluri,
nici
Cu două chipuri, capul
de-l ridici
Şi de priveşti cum odihneşte-n
sine
Cereasca boltă scăpărînd lumine.

Aşază-ţi rînduiala, dacă vrei
Să o clădeşti puternică, pe stei
De piatră, pe cuvîntul de un fel,
Cu singuru-nţeles cuprins în el.
Şi nedreptatea veche şi cea nouă
Aruncă-le departe pe-amîndouă.
Cărarea ta s-o lumina în zare
De vei reda cuvîntului crezare.

NOI

H.O.R-ul

SPONSORIZEAZĂ PREMIUL
ARCADIA

"HOR-ului i-a plăcut iniţiativa noului club intelectual «Arcadia» de a acorda un premiu pentru cea mai bună carte israeliană scrisă în româneşte în ultimii doi ani şi s-a oferit – spre lauda sa – să sponsorizeze acest premiu. Întrucît clubul «Arcadia» a ţinut să spargă «tradiţia» neonorabilă a premiilor sărăcăcioase (a premiilor «bacşiş»), conducerea HOR-ului a acordat pentru premiu suma de 1.000 de dolari.

Decernarea premiului va avea loc în luna mai, în cadrul unei festivităţi la clubul HOR din str. Alexander Ianai, Tel Aviv."

(Din "Viaţa Noastră")

ETC

*** În centrul Tel Avivului funcţionează un cămin (hostel îi zice) pentru fete tinere fără familie sau fugite de acasă. În acest cămin există şi un papagal. Au grijă de el fetele şi personalul. N-am găsit acolo nici o fată româncă şi nici un român printre salariaţi. Şi totuşi papagalul răspunde la numele de... Ceauşescu. Nimeni nu a putut să explice de ce.

*** Simon Haran a scos o plachetă bilingvă, în condiţii grafice modeste: poezii cu traducere în ebraică ale cîtorva dintre scriitorii români.

*** Şi cînd te gîndeşti că Robert Maxwell a vrut să scoată un ziar şi la Bucureşti!...

*** Fenomenul din ultimii zece ani – apariţia unor ziare şi reviste locale în toate sau aproape toate oraşele din ţară – a avut un ecou şi pe plan românesc. Astfel, la Beer Sheva, la Carmiel, la Natzeret Illit şi-n alte locuri, apar publicaţii periodice scoase de filialele H.O.R. – foarte vii, interesante, cu multe informaţii şi... puncte pe **i**. De aici şi o mare mirare: cum de nu apar asemenea publicaţii şi în oraşele mari, Ierusalim, Tel Aviv şi Haifa, şi chiar în alte localităţi cu mare concentrare de români, ca Rishon, Acco, Kiriat Haim?

*** În ce tiraj se poate scoate o carte românească în Israel? Un răspuns de bun simţ ar fi acesta: depinde de interesul pe care îl prezintă cartea. Se pare însă că nu aşa stau lucrurile. Cărţile bune nu sînt citite mai mult decît cele proaste. Lumea s-a obişnuit să citească ziare, numai ziare, iar televiziunea a dat o lovitură de graţie bibliotecii, librăriei şi lecturii în fotoliu. Aşa se explică de ce nu mai apar, ca în trecutul apropiat, cărţi. Un tiraj umil de 500 de exemplare se vinde, cu ţîrîita, în cîţiva ani şi nu se epuizează niciodată.

*** Mai mulţi cititori ne întreabă de ce sînt atît de sărace rafturile cu cărţi româneşti de la librăria "Lepac" tocmai acum, cînd la Bucureşti apar, ca niciodată, zeci de titluri săptămînal. Nu am putut răspunde. Chiar – de ce?

*** A fost în vizită în ţară A. Vainer, singurul din cei şase fraţi ai doctorului Carol Vainer care a rămas în România. Acesta, economist remarcabil, este vice-preşedintele Camerei de comerţ româno-israeliene.

*** Sabri, din familii poloneze sau marocane sau yemenite, care vorbesc româneşte! Da, există şi acest fenomen. El se explică prin aceea că, din simpatie sau dragoste pentru socrii români, ginerele marocan sau nora poloneză au învăţat româneşte. Am cunoscut recent la o petrecere o asemenea noră poloneză, care n-a fost niciodată în România, dar vorbeşte curgător limba română şi numai accentul o trădează. Şoacra ei, prezentă la acea petrecere, era foarte mîndră de nora ei.

*** O dactilografă venită de un an, doi din România şi care primeşte de lucru în particular, acasă, ni s-a plîns: "Manuscrisele unor scriitori de aici mă uimesc prin greşelile de ortografie. Nu am spor la lucru fiindcă trebuie să le corectez aproape la fiecare rînd. Înţeleg să nu mai stăpînească limba şi ortografia română cineva care a venit de mult în Israel şi mai ales care nu e scriitor. Dar cum e posibil ca un poet să scrie "poezi" cu un singur i? Un domn care mi-a dat să-i dactilografiez o nuvelă, scrie aşa: "La luat limba înainte şi ia fost ruşine". Dactilografa, discretă, nu ne-a divulgat numele respectivilor, dar am asigurat-o că le ştim. Cu această ocazie ne-am amintit că în redacţiile româneşti din Israel erau odată stilizatori care curăţau manuscrisele. Scriitorii care stau prost cu ortografia, ar face bine să apeleze la serviciile acestor stilizatori înainte de a-şi trimite manuscrisele la tipografie. Nu de alta, dar e ruşine şi rîde lumea!

*** Un cititor de-al nostru a remarcat că agenţiile de turism "româneşti" din Tel Aviv organizează excursii numai peste hotare. El se întreabă de ce ele nu organizează şi excursii pe diferite trasee din ţară, jurîndu-se că ar fi foarte mulţi amatori. Sîntem de aceeaşi părere.

*** La mai multe cinematografe din ţară rulează filmul "Întîlnire cu Venus" al cunoscutului regizor maghiar Istvan Szabo (creatorul celebrului "Mefisto"). Eroul noului film este un regizor invitat să monteze "Tanhäuser" de Wagner la o Operă utopică din Europa răsăriteană al cărei director este un supravieţuitor de la Auschwitz. (Astfel, în sălile noastre de cinematograf se poate auzi multă muzică de Wagner, ceea ce este interzis în sala Filarmonicii!) În film, alături de marea actriță Glenn Close, apare Moscu Alcalay care vorbește de zor... limba maghiară.

*** Luna trecută a apărut primul număr al noii reviste lunare "Duet", concurenta revistei "Contacte" a homosexualilor și lesbienelor. Fondatorul și redactorul șef este un tînăr rus, Kobi Tzarfati. Revista lui are grijă și de... noua alia din fosta Uniune Sovietică rezervîndu-i o rubrică în limba rusă. Cineva ne-a șoptit că e vorba să apară o publicație asemănătoare în limba română. Dar parcă nu ne vine să credem. Nu pentru că n-ar exista și "homo" de-ai noștri. Însă aceștia sînt prea fricoși ca să-și asume adevărul în public...

*** Nancy Brandes este într-un elan creator de zile mari. Pentru concursul Pre-Eurovision care va avea loc la 14 martie, Nancy – după cum s-a lamentat prostește suplimentul de sîmbătă al unui ziar ebraic – "n-a mai lăsat de lucru și altor compozitori". El a făcut orchestrația cîntecelor pe care le vor interpreta Salva Berti, Ițic Ben-Ari, Uri Feinmann și Zahava Ben. Astfel că în seara Pre-Eurovisionului îl vom vededea pe Nancy Brandes de patru ori pe scenă, dirijînd.

*** Am mai vorbit despre voința exemplară a doamnei Braha Maur, văduva publicistului Moshe Maur, de a menține vie, prin toate mijloacele (de la tipar la adunări publice) amintirea soțului ei. Ultima (dar, cu siguranță, nu-i ultima) manifestare de acest fel a avut loc, nu de mult, sub egida H.O.R.-ului. S-a vorbit despre persoana celui dispărut (I. Artzi, Uri Eliav, Moshe Nagor, Marius Mircu ș.a.), s-a citit din scrierile acestuia și, mai ales, s-a demonstrat cum se poate lupta împotriva nepăsării.

■ *Shamir strînge mîna dnei Yaglom (femeie!): să nu pierzi voturile lui rav Feldman!*

***În luna ianuarie s-a desfășurat Conferința Mondială Wizo, marcînd 71 de ani de la înființare și 50 de ani de activitate a doamnei Raya Yaglom, președinta mondială din 1970.

Să amintim că Raya Yaglom a venit din România să studieze în Israel la Universitatea ebraică din Ierusalim și, de la începutul activității în rîndurile Wizo, în 1971, și pînă azi, a muncit cu energie pentru dezvoltarea celei mai mari organizații sioniste din Diaspora. Cu energie și fără a ține seama de opiniile dlui rav Feldman din Aguda despre incapacitatea femeii contemporane de a face și altceva decît varenikis și copii.

Anul 1992 înseamnă nu numai Conferința Mondială, ci și titlul de "Cetățean de onoare al Tel Avivului", titlu pe care îl va primi de ziua independenței.

*** Casa "Electrecord" a editat recent discul *"Meșirei Israel"* (Din cîntecele Israelului). Sub bagheta dirijorului Claudiu Negulescu, formația "Voces primaverae" interpretează, alături de Valentin Teodorian, Paul Basacopol, Pompei Hărășteanu, cîntece de Nurit Hirch, Naomi Șemer, Claudiu Negulescu și Dan Mizrahi.

Valentin Teodorian a trebuit să învețe ivrit ca să poată cînta compoziția lui Dan Mizrahi pe versuri de Tania Lovinescu, "Kol ehad baolam" (Fiecare dintre noi) și s-a declarat dornic să mai învețe și alte cîntece.

DIN CINTECELE ISRAELULUI
MEȘIREI ISRAEL
Israeli Songs

Uite că mai vin și vești plăcute de la București. Asta-i muzica ce-mi place!

*** O inițiativă bună a H.O.R.-ului din Naharia (care a început, sub conducerea drului S. Climescu, să miște). Exemplul altor *snifuri* ațîță, cum se vede, orgoliile. Inițiativa la care ne referim – și care, de fapt, e o adevărată *idee* (simplă şi senzaţională ca un ou al lui Columb) – constă în hotărîrea comitetului de a efectua un recensămînt al românilor din oraşul de pe malul Mediteranei. Cîţi sîntem? Cine sîntem? Şi care dintre noi este doritor să se declare, fără complexe şi socoteli, că e de neamul său din România. Apoi, după ce sîntem în măsură să spunem: astea-s cadrele, cu ele defilăm, avem posibilitatea să organizăm o activitate realistă. Întemeiată pe adevăruri.

*** Av. Itzhak Artzi, membru în conducerea Primăriei Tel Aviv, face un nou efort pentru a convinge Comisia pentru nume şi hanţaha (eternizare) de a da unei străzi din primul oraş evreiesc numele doctorului Wilhelm Filderman. În acest scop, Artzi a cumpărat 20 de exemplare din cartea consacrată vieţii şi activităţii lui Filderman, scrisă de răposatul S. Schafferman şi tradusă în ebraică de ziaristul S. Avni, şi a luat măsuri ca ele să fie distribuite membrilor Comisiei, spre a-i edifica asupra acestei marcante personalităţi care şi-a dobîndit merite nepieritoare prin lupta sa pentru interesele evreimii din România, cu deosebire în anii negri ai războiului şi ai regimului antonescian.

*

AICI, "EUROPA LIBERĂ". VORBEŞTE NOEL BERNARD!

Într-o zi, la sfîrşitul lui septembrie 1975, în agitata redacţie de la *Revista mea*, a sunat telefonul:

– Aici, "Europa Liberă"! Vorbeşte Noël Bernard! Pot vorbi cu domnul Zahareanu?

Pentru vremea aceea, cînd postul de radio "Europa Liberă" era în plin avînt, dar şi ameninţat serios de Securitatea din România, am crezut pentru un moment că mi se întinde o cursă. Dar, cînd glasul arhicunoscut al lui Noël Bernard se auzi din nou, clar, în aparat, mă cuprinse o emoţie firească.

– Domnule Zahareanu, repetă vocea lui Bernard, vreau să-mi dai un interviu pentru "Europa Liberă". Eşti de acord?

– De ce eu? Nu crezi că-i mai nimerit cineva din redacţia cotidianului *Viaţa noastră*?

– Acolo, nimeni nu atacă situaţia din România. Dumneata, în rubrica pe care ai iniţiat-o şi pe care o semnezi, rubrica "Apropo... ", te afli pe aceeaşi undă de gîndire cu "Europa Liberă"... Constat că taci. Tăcerea este o acceptare. Te va vizita deci acasă, nu la gazetă, Isaac Margulius, reprezentantul nostru în Israel.

■ *Zahareanu: dacă nu-l felicită Harakevetul, îl felicităm noi.*

Chiar a doua zi după-amiază, sună la uşa locuinţei mele din Dizengoff trimisul lui Noël Bernard. Aşa l-am cunoscut pe Margulius, ole hadaş pe atunci, de care apoi m-a legat o bună şi sinceră prietenie.

Interviul – care mi-a adus mulţi duşmani în ţara natală – a fost transmis la emisiunea în limba română în seara zilei de 20 octombrie 1975 şi a fost reprodus apoi, integral, în *Revista mea* nr. 654, din 2 noiembrie 1975.

Interviul a demonstrat – dacă mai trebuia demonstrat – preocuparea renumitului gazetar de a scoate în evidenţă contribuţia unei publicaţii – pe atunci minore, dar neînduplecate – la dezvăluirea şi comentarea situaţiei politice din România. Emisiunea aceasta i-a adus revistei pe care o fondasem şi pe care o conduceam sute de noi cititori din ţară şi străinătate.

Am ţinut ca, la comemorarea lui Noël Bernard, dispărut prematur la 23 decembrie 1981, să adaug un post scriptum, ca un omagiu celui pe care l-am considerat unul dintre cei mai desăvîrşiţi gazetari – din toate punctele de vedere.

Ad. Z

Şi fiindcă tot veni vorba de "Revista mea", notăm cu plăcere faptul că aceasta a ajuns, mai deunăzi, la impresionantul număr 1500.

Notăm, zic, cu plăcere frumoasa aniversare şi dorim colegial redacţiei succese mereu noi şi longevitate.

Cu mai puţină plăcere notăm, însă, că la jubileu, băieţii din Harakevet au uitat, între şpriţuri, să trimită un cuvînt de mulţumire şi să trăiţi lui Adrian Zahareanu, directorul, vreme de decenii, al săptămînalului. Şi tot cu mai puţină plăcere aflăm că d. S. Himmelfarb, patronul Harakevetului, precum şi d. Micha Harish, de la Partidul Muncii, patronul patronului Harakevetului, au uitat, la rîndu-le, să facă obligatoriul act de politeţe; omisiune cu atît mai regretabilă cu cît atît Harakevetul cît şi Hayarkonul au avut numai plăceri de pe urma strădaniei depusă de Zahareanu pentru alcătuirea popularei tipărituri.

●

*** **Moişă T. aplică sancţiuni**

Cu mulţi ani în urmă, cînd am venit pentru prima oară în Israel ca turist, am auzit vorbindu-se în cercurile ziariştilor de la publicaţiile româneşti despre Moişă Tuhăs. În bătaie de joc, fireşte. Se spunea: "E proastă nuvela asta, dar pentru Moişă Tuhăs e bună". Sau: "Spectacolul e un spanac, o şuşanea ordinară, dar ce-i trebuie altceva lui Moişă Tuhăs?"

NOI

Acest Moişă Tuhăs era (şi mai este) în concepţia multor ziarişti, textieri şi impresari publicul mare, cititor de presă românească şi spectator al reprezentaţiilor în româneşte. Mai tîrziu, cînd am venit definitiv în ţară, am încercat să aflu cine a lansat această poreclă, dar n-am izbutit. Nu se ştie cine e autorul ei. Dar se ştie cum s-a născut: dintr-o desconsiderare totală a publicului. Ziarişti care nu proveneau chiar din presa serioasă din România sau unii care "s-au făcut" aici ziarişti, îşi băteau joc în mod deliberat de public servindu-i articole, povestiri şi spectacole de cea mai joasă calitate, vulgare şi de multe ori de-a dreptul tîmpite. Las' că nici nu erau în stare să ofere ceva mai bun! Ba prin asta îşi şi justificau propria lor incultură şi trivialitate. Dădeau vina pe public, pe Moişă Tuhăs. Voiau să lase a se înţelege că ei, sărmanii, sînt siliţi să se prostitueze fiindcă asta vrea publicul.

E adevărat? Nu-i adevărat. Sau, cel puţin, numai în parte, în mică parte adevărat. Fapt e că lumea e nemulţumită, de mulţi ani nemulţumită de spanacurile care i se servesc în scris şi pe scenă. Moişă Tuhăs, aşa incult cum este, se plînge tot timpul că i se dau ştiri vechi, articole scrise prost şi spectacole de mahala. Că citeşte ziarele şi continuă să vină la teatru – asta e pentru că speră de fiecare dată în ceva mai bun.

Dar de la o vreme, ziarele şi revistele scad în tiraj, iar sălile de spectacol sînt din ce în ce mai puţin pline şi, uneori, de-a dreptul goale. Vasăzică, faimosul Moişă Tuhăs nu e chiar... "tuhăs". A început să aplice sancţiuni. Foarte bine face! Era de mult timpul să le-o plătească.

Bravo, Moişă Tuhăs!

V. MINCU

●

Rubrică redactată de BEN IAKOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

NU IMPRUMUTAŢI CĂRŢI !

Un război al lui Dan Ben Amotz

Dan Ben Amotz (a cărui biografie scrisă de Amnon Dankner a produs atîta vîlvă indignată) a purtat în urmă cu ani un război aprig contra bibliotecilor de împrumut. A părut curios ca tocmai un scriitor să se ridice împotriva unor asemenea biblioteci şi chiar au fost funcţionari "culturali" care l-au denunţat opiniei publice că "se opune răspîndirii culturii în popor".

Ben Amotz nu s-a opus răspîndirii culturii. El s-a revoltat doar împotriva exploatării neruşinate a scriitorilor. Într-o ţară ca Israelul, unde editorul şi librarul îl storc pe scriitor, îmbogăţindu-se pe seama lui, Ben Amotz a strigat:

– O bibliotecă publică cumpără cinci cărţi de-ale mele, le împrumută la sute de oameni şi eu nu primesc nimic. Nu e drept. Biblioteca încasează o taxă de înscriere de la cititori, nu? De ce nu mi-ar acorda un procent şi mie dacă o carte de-a mea are succes la sute de cititori? E aici o exploatare ipocrită sub lozinca răspîndirii culturii.

Ceva asemănător se întîmplă şi cu revistele. Cîte o persoană generoasă care cumpără o revistă, o împrumută apoi la mai mulţi vecini sau cunoscuţi, fără să-şi dea seama că prin asta privează pe cei ce scot la lumină publicaţia de un cîştig legitim. Faptul că nu s-a găsit un mijloc de a interzice – să-i zicem – acest jaf nevinovat, nu înseamnă că lumea este în drept să-l continue.

Aşadar, nu împrumutaţi cărţi şi reviste! Dacă vă plac, recomandaţi-le şi îndemnaţi şi pe alţii să le cumpere.

D.B.

PunctuL pe i

(Urmare din pag. 8)

obiect, aşa cum spunea secretarul meu de B.O.B. (Biroul organizaţiei de bază – pentru cei ce nu cunosc înţelesul iniţialelor), pe vremuri, la Bucureşti. Trăieşte (dacă nu cumva... a trăit) în Congo un cetăţean care a fost amestecat în atentatul, de acum vreo doi ani, împotriva avionului francez U.T.A.; atentat (egal bombă plasată-n avion) în urma căruia şi-au pierdut viaţa vreo 300 de călători, y compris mulţi, mulţi francezi; atentat care, aşa cum s-a dovedit, fusese pus la cale (ca şi explozia de pe bordul Pan-Am-ului, prăbuşit la Lockerbie, în Scoţia) de libieni. Ancheta e terminată (a durat numai doi ani...) iar congolezul urma să fie chemat ca martor la proces (singurul martor în măsură să jure că libienii, libienii lui Kadaffy sînt autorii atentatului). În aşteptarea procesului, omul era consemnat la domiciliu; putea să iasă din casă, să se ducă la supermarket pentru cumpărături (pite, şuarma, ziare), dar nu carecumva să dispară din mahala, că e jale. ● Buuuuun ● Vine, în sfîrşit, momentul procesului, judecătorii francezi îl cheamă pe congolez să depună ca martor şi (surpriză) congolezul dispare. ● Unde? ● Nu se ştie. Cum? Nu se ştie? Ia-l de unde nu-i. ● Poliţia din Congo ridică din umeri, spune "sorry" şi declară că habar n-are unde-a dispărut martorul. ● Poate l-a apucat aşa, dorul de ducă, şi s-a dus, ca John Wayne, pe-un cal breaz, în savane. Poate s-a încurcat cu o fufă într-un bar de noapte din Brazzaville. Poţi să şti? ● Poţi. ● Poţi, vă spun eu. Dispariţia în natură a congolezului, taman la momentul potrivit, e un Purim Spiel cum nu se mai poate, un Purim Spiel curat. ● Am observat că, de la o vreme, I. Artzi îşi încheie notele şi comentariile sale din *Minimum* cu o glumă. De altfel mi se pare că e singurul politician căruia îi arde de bancuri în zilele-acestea electorale. Hai să fac şi eu la fel, măcar o dată. Precizez însă că n-am nici un merit în lansarea glumei, nu fac decît să mă iau după ştirile transmise de agenţiile de presă: Yasser Arafat s-a căsătorit cu o femeie.

Pix

Organizatoarea spargerii, madam Schwartz, este evreică după Halaha (să-ţi îneci amaru-n vodcă), cetăţeană din Haifa (să-ţi îneci amaru-n vin) şi... juristă (să-ţi îneci amaru-n coniac).

JAFUL DE LA SINAGOGA DIN BRĂILA (ŞI EPILOGUL ACESTUIA)

■ STAN VLAD
București

În primul rînd îmi cer scuze faţă de cititori pentru că le aduc la cunoştinţă atît de tîrziu informaţii în legătură cu jaful de la Sinagoga din Brăila. Reportajul care urmează l-am scris imediat după ce faptele încriminate s-au săvîrşit, dar, dintr-o "glumă" a poştei (române sau israeliene, nu ştiu care), reportajul n-a ajuns la redacţie. A ajuns în schimb scrisoarea mea, în care-i informam pe colegii de la *Minimum* despre... subiectul reportajului. O scurtă informaţie a apărut în numărul 59 al revistei noastre.

Aflînd peripeţiile plicului pentru *Minimum* (se mai întîmplă, vedeţi, şi cu scrisorile oficiale, nu numai cu cele particulare, cu care eraţi obişnuiţi de mult pe itinerariul Bucureşti-Tel Aviv şi retur!), am rescris reportajul pe care vi-l prezint acum. Am adăugat – firesc – şi un epilog, pe baza faptelor care s-au mai descoperit între timp.

PROLOGUL

Era după ora unu noaptea. O maşină "Dacia 1300", cu farurile stinse, a pătruns fără zgomot pe strada Petru Maior din Brăila; cel ce se afla la volan cunoştea locurile. S-a oprit în dreptul clădirii cu nr. 12; aici se află Sinagoga Comunităţii evreieşti din Brăila. Din maşină au coborît patru indivizi: Ion Dobai Gabriel, Mişu Filişan, Marcel Marin (toţi au cîte 19 ani) şi Marian Bureaţă (de 17 ani). Ţigani. Cu leviere şi cleşti au forţat uşa Sinagogii care a cedat destul de uşor. (Este surprinzător că uşa n-a fost asigurată mai bine, întru cît, cu doar două săptămîni în urmă, aici se mai produsese o spargere. Se furaseră atunci preţioase obiecte de cult, în valoare materială de peste 800.000 de lei. Dar valoarea lor morală ca obiecte sfinte este mult mai mare.)

Dar să revenim. În timp ce hoţii pătrundeau în Sinagogă, o femeie dintr-o casă alăturată, care la ora aceea gătea (în România gospodinele bucătăresc noaptea, fiindcă ziua nu sînt gaze!), a văzut întîmplător o "Dacie" cu număr de Teleorman. Cum în jur nu există vecini la care ar fi putut veni o asemenea maşină, şi cum ştia că Sinagoga mai avusese "musafiri" nocturni, a dat imediat telefon la Poliţie.

Un prim echipaj cu doi poliţişti a sosit în scurt timp la faţa locului şi a observat uşa forţată, precum şi fasciculele de lanternă în interior. Cu pistoalele în mîini, a ordonat celor aflaţi înăuntru să iasă afară "cu mîinile sus". Doi ţigani s-au speriat şi au răspuns comenzii, predîndu-se. Între timp au sosit şi alte echipaje şi clădirea Comunităţii a fost înconjurată. Cînd poliţiştii au pătruns în clădire, s-a predat şi al treilea hoţ. Al patrulea, şeful bandei, Ion Dobai Gabriel, reuşise să dispară. Printr-o uşă laterală, acesta s-a furişat spre o clădire din fundul curţii. Într-o cămăruţă a dat peste doi bătrîni. Hoţul a pus la gîtul bătrînei un cuţit special pe care scria: NATO Military" (uite-aşa pătrundem noi în... Europa!), cerîndu-le să-i arate un loc unde să se ascundă, şi să nu sufle o vorbă poliţiştilor. L-au ascuns într-un garaj alăturat. Mai mult mort decît viu de frică, bătrînul a făcut un semn poliţiştilor cînd au sosit, indicîndu-le unde-i hoţul şi avertizîndu-i că e înarmat. Astfel a fost prins şi cel de al patrulea hoţ, odată cu acesta recuperîndu-se şi obiectele de cult (în valoare de peste 200.000 de lei) pe care apucase să le sustragă în acea noapte.

La ancheta efectuată la Poliţia din Brăila, cei patru ţigani arestaţi au mărturisit în cele din urmă că nu furaseră pentru ei respectivele obiecte, neştiind nici măcar ce valoare au. În spatele lor se afla – asta-i marea şi dureroasa surpriză – o evreică, cetăţeană israeliană de origine română, pe nume Adela Schwartz (născută în 1934) din Haifa. Autoare morală a spargerii anterioare şi a celei de acum, Adela Schwartz este de profesie... juristă (!), plecată din România în 1984. Pentru jefuirea Sinagogii din Brăila, ea a plătit celor patru ţigani din Teleorman, 1500 de dolari şi 90.000 de lei Urma ca după cea de a doua spargere să le mai dea încă 500 de dolari şi o sumă în lei (nu s-a putut stabili cît).

Firesc, Adela Schwartz a fost căutată, găsită şi arestată. Dar obiectele furate la prima spargere nu fuseseră recuperate. Ţiganii spuneau că le-au dat "şefei" care-i angajase, dar aceasta se făcea că nu ştie. Banii oricum fuseseră cheltuiţi sau ascunşi. În cazul de faţă, importante erau obiectele de cult.

Şi acum:

EPILOGUL

În vreme ce ancheta continua, apare şi... suspens-ul: la Poliţie se primeşte un telefon de la o bătrînă (de 89 de ani), care anunţă că Adela, cea implicată în furtul de la Sinagogă, pe care o văzuse la televizor (cei patru hoţi şi "şefa" lor fuseseră prezentaţi la o rubrică de fapte diverse la T.V.), a fost la ea acasă şi i-a lăsat în păstrare, pentru cîteva zile, o sacoşă cu ceva lucruri. Bătrîna nu ştia ce se află înăuntru. În sacoşă erau cinci pachete în care se aflau obiectele furate de la Sinagogă la prima spargere. Adela Schwartz nu apucase încă să le scoată din România.

Toate lucrurile furate au fost înapoiate Comunităţii evreieşti din Brăila, iar vinovaţii (toţi cinci) se află în arest, în aşteptarea procesului penal.

Să fii evreu şi să pui la cale jefuirea, profanarea unui lăcaş de cult mozaic este mult prea mult. Oare o mai fi un asemenea "exemplu" în lume?

Pe lîngă cele de mai sus, fapta bătrînei Melania Cahan (tot din Haifa), care a fost prinsă la aeroportul Otopeni cu 942 monede de aur (6,5 kg.) ascunse într-un geamantan cu fundul dublu, este o joacă de copil. De fapt, doamnei Melania Cahan (care a susţinut că nu era valiza ei, ci a unei cunoştinţe întîmplătoare din Poiana Braşov, care a rugat-o să i-o ducă în Israel) nu i s-a întocmit dosar de anchetă. S-au confiscat napoleonii, cocoşeii şi francii de aur (în valoare de peste 20 milioane de lei; valoarea numismatică e mai greu de calculat) şi a fost lăsată să plece în Israel cu o valiză ceva mai... uşoară. Se pare că i-a convins pe poliţişti că nu era valiza ei şi că nu ştia ce este înăuntru. Tot ce se poate, fiindcă nu vii cu o asemenea încărcătură, cînd ştii că la orice aeroport există filtre electronice! Dar cea care i-a dat-o nu ştia? A mers la risc? Dar merită să rişti într-un asemenea mod uşuratec (ca să nu-i spunem altfel) o avere?

*

• FELIX •

ATELIER de MAROCHINĂRIE
• Comenzi cordoane artistice de damă şi bărbaţi
• Portofele, port-chei din piele napa * box * şarpe
Str. Allenby nr. 81
Et. I în curte între orele
7:00-12:00 – 14:00-17:30

■ RAUL RADU
Sao Paulo

DESPRE OAMENII ALBAŞTRI

Am avut ocazia să cunosc "oamenii albaştri" (Les Hommes Bleus). Semi-nomazi, pot fi întîlniţi în Gouhimine, în sudul Marocului. Învăluiţi în pînze indigo-albastre, apar superbi, mîndri pe caii lor făloşi. Trăiesc aşa cum au apucat din generaţii în generaţii, în tipice casbah-uri, suportînd căldura toridă a Saharei sau frigul brusc al înserării deşertului,fără să reclame, fără să ceară nimănui nimic. Nu fac rău nimănui, departe de civilizaţie, mînuind săbiile lor numai în dansurile ritmate, oferite turiştilor occidentali.

Mi-am amintit de ei într-o duminică, ascultînd o emisiune a "Europei Libere" în care d. Pavel Chihaia conversa cu directoarea adjunctă a Muzeului de Arte din Bucureşti, dna Coşoveanu. După ce a relatat merituoasa luptă pentru refacerea acestei instituţii după distrugerile suferite în cursul revoluţiei din decembrie, am fost surprins de finalul interviului: dna Coşoveanu – vădit premeditat – a insistat să adauge, citînd un artist francez (dificultăţi de audiţie m-au împiedicat să identific numele): "Oamenii verzi sînt divini. Tare aş vrea să fim divini, noi aici şi voi acolo!"

Mărturisesc că nu pot identifica intenţia chemării dnei Coşoveanu, dar ceea ce am remarcat e că în nici un moment nu şi-a amintit că la formarea acestui Muzeu au contribuit decisiv M.H.Maxy, Prof. Oprescu, Eugen Schileru, Radu Bogdan, Corina Niculescu şi alţii, că patrimoniul s-a format, în parte, prin donaţiile unor Zambaccian, Weinberg etc., colecţionari donatori benevoli sau stimulaţi... Să fi fost aceştia "oamenii verzi" la care se referea directoarea Muzeului? Sau poate alţii, verzi pe dinăuntru şi roşii pe dinafară, care, apoi, în ultimul deceniu, au risipit şi distrus un patrimoniu atît de lăudat?

Nu ne putem închipui că un post emiţător – independent, dar finanţat de Senatul american – ar putea promova o reîntoarcere la acei "oameni verzi" care, alături de cei maron sau negri, au făcut să curgă sîngele roşu al atîtor popoare, inclusiv al tineretului american.

*

SPITALUL
YAFE NOF
HAIFA

STRADA YAFE NOF NR. 24
TEL. 331422

Oferă confort, ambianţă plăcută, hrană excelentă, supraveghere şi asistenţă medicală, tratamente inclusiv fizioterapie şi diverse activităţi practice-distractive.

SE PRIMESC ŞI BOLNAVI CRONICI

●

"Placa comemorativă ridicată, nu cu mult timp în urmă, în apropierea locului unde, la 21 septembrie 1939, a fost asasinat Armand Călinescu, prim-ministru al României, a fost profanată, impregnîndu-se pe marmura albă, cu vopsea roşie, un însemn legionar.

(Din articolul "Ipoteze echiprobabile" de Corina Creţu; în "Azi", Bucureşti)

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

• Petre Ţuţea: spovedanie

"Nae Ionescu (...) fascina în epocă pentru că se situase la extrema dreaptă şi la extrema dreaptă erau, din întîmplare, milioane de tineri! În 1938 ei au avut majoritatea la alegerile parlamentare şi Regele Carol al II-lea a falsificat alegerile. Un preşedinte de la casaţie şi-a dat demisia pentru a nu ofensa pe majestatea sa printr-un refuz; zece comisii electorale îi ceruseră să falsifice rezultatele! Am fost un admirator al lui Nae Ionescu: acest profesor care se mişca mistic la catedră. Politic – a greşit. Şi subsemnatul a greşit. Şi cînd eşti un păcătos nu poţi să zici "pardon". Eu mă simt păcătos împreună cu el. Legionar propriu-zis n-am fost. Am simpatizat, ca toată lumea. Acuma vorbind cinstit, cavalerii aceştia ai Gărzii de Fier, dacă Regele Carol nu le lichida vîrfurile şi Antonescu nu continua la fel, ar fi fost un dezastru fără pereche pentru România. Pentru că prin cavalerismul lor fără reproş muream în coada Germaniei: Hitler – dacă ieşea biruitor – făcea Ardealul să dispară în burta Germaniei Mari".

(Petre Ţuţea, filosof; dintr-o convorbire cu Liliana Stoicescu şi Delia Verdeş, care a avut loc în 1991, puţin timp înaintea încetării sale din viaţă; din "România liberă", Buc.)

• Toţi contra tuturor

"...Societatea românească este complet dispersată, în derivă; ea nu se mai poate unifica... acum asistăm la un joc în *N* persoane în care toţi sînt contra tuturor."

"În occident, individualismul înseamnă: fac totul ca să cîştig cu partida. În România: fac totul pentru ca adversarul meu să piardă partida. Adică nu de fapt o competiţie, ci un mod de a-ţi distruge sistematic adversarul. Şi acest lucru acţionează în proporţii de masă: oricine face o declaraţie cît de cît neaşteptată, înseamnă că e vîndut, cumpărat, manipulat, că în spatele lui se ascunde, bineînţeles, un complot."

(Sorin Alexandrescu, lingvist, prof. la Universitatea din Amsterdam; într-o convorbire cu Gabriela Adameşteanu; în săptămînalul 22, Buc.)

• De la "Sexy Balamuc" la negustorii arabi

"...Pe tarabele vînzătorilor de ziare odihneşte droaia de publicaţii. De la cotidiane, pînă la fiţuici care nu poartă dată sau număr de apariţie, în schimb atrag cu titluri şi poze excitante: "Prostituţia", "Sexy", "Sexy Balamuc", "Erotica", "Dragoste durdulie", "Bordel". Îţi arată poponeţurile, sînii, muntele lui Venus, mai mult sau mai puţin împădurit. Cupluri înlănţuite în poziţii bizare, nudurile sfidează gerul de afară şi ne dau curaj să nu ne mai culcăm noaptea în treninguri şi halate, cu ciorapi de lînă în picioare şi sticle cu apă fierbinte. Se cheamă că e privatizare. În stil original, stilul nostru, adică...

Complexul expoziţional din Piaţa Scînteii este, practic, închiriat unei puzderii de firme străine. Pavilionul central a fost compartimentat în gherete, în care se vînd en gros şi en detail cele mai nebănuite lucruri. Cu precădere produse alimentare secundare. Dulciuri, răcoritoare, băuturi tari (cu mărci nemaiauzite), bere, gume, mentosane, ţigări. Toate ieftine în ţările de origine, dar scumpe pentru noi...

Se cumpără cu camioanele, cu dubiţele, cu autoturismele...

O vizită la Complexul Expoziţional te înconvoaie. Te umileşte. Te face să mergi de-a buşilea. Ofertanţii, în marea lor majoritate din lumea arabă, te privesc superior, ca pe un nevoiaş care apelează la milă. Bancnotele de 50 de lei nu le primesc. Cecurile nu le prea plac. Sub zece mii nu vor să vîndă. N-ai voie să controlezi marfa. Se simt ca în ţara lor, noi fiind străinii. Dacă rişti un dialog contradictoriu eşti dat afară. Te afli în ţara lor sau în ţara ta?! Dacă aceşti angrosişti peste poate de obraznici ar şti că au în industria românească un concurent puternic, alta ar fi atitudinea lor. Mieluşei ar deveni sau s-ar căra în ţara lor..."

(Din reportajul "De-a buşilea prin Bucureşti" de Emil Munteanu; în "România liberă")

• Arhanghel 92

"...La intrarea în sala de judecată (Corneliu Vadim Tudor) e întîmpinat cu aplauzele de rigoare şi cu răcnetul "Trăiască Partidul România Mare". Au urmat dezbaterile, în care idolul fanilor naţionalişti-şovini şi-a dat iarăşi în petec cu tiradele lui, care nu spun altceva decît că omul are un tupeu nebun. Într-un moment de linişte cineva strigă: "Trăiască Corneliu Vadim Tudor, Arhanghelul României!" Tăcerea devine dintr-o dată mai grea, dureroasă pentru C.T.V. şi fanii săi. Arhanghelul! Cînd am mai auzit noi expresia aceasta, şi în ce împrejurări dramatice ale ţării? Toţi ştim, chiar şi noul Arhanghel, care devenise verde..."

(Din reportajul "Un nou arhanghel" de Simion Buia jr.; în "România liberă", Buc.)

●

D. François Cher, secretarul general al Ministerului francez de Externe, care a aprobat luna trecută intrarea în Franţa a liderului terorist George Habash, a fost dat afară din slujbă. Să fim drepţi: omul a plătit cher pentru fapta sa.

LUMEA ROMÂNEASCĂ

• Fiul lui Camil Ring, candidat la preşedinţia României

"Şi-a mai anunţat candidatura (la preşedinţia României) şi preşedintele Partidului Social Democrat Tradiţional, milionarul Lucian Cornescu, care a fost implicat pînă în prezent în mai multe scandaluri financiare, dintre care cele mai cunoscute sînt cele legate de fabrica de pîine din Valea Jiului şi hotelul amenajat în fosta casă de oaspeţi a PCR, de pe Şoseaua Kiseleff. Lucian Cornescu, care este fiul ziaristului Camil Ring, a locuit pînă la revoluţie în Franţa. Numele de Cornescu provine de la al doilea soţ al mamei sale, un fost chelner, care s-a îmbogăţit în Franţa. Camil Ring a fost proprietarul ziarului de după-masă "Semnalul", care a apărut din vara anului 1938 pînă la instaurarea regimului comunist. În 1947, Camil Ring s-a refugiat în Franţa, unde în 1952 a tipărit la Editura "Creator" o importantă carte despre Ana Pauker, "Stalin m'a dit" ("Stalin mi-a spus"), în care demasca ororile comunismului."

(Din "Lumea liberă", New York)

• Cum ne suportă Divinitatea?

"Nu ştiu de ce aveam pînă nu de mult senzaţia că televiziunii evreieşti din Bucureşti îi lipseşte foarte puţin pentru a primi Premiul Nobel pentru fidelitate faţă de Statul Israel. Şi iată că evreii din Televiziune, inventivi cum sînt ei cînd e vorba de atingerea propriilor scopuri, ne-au adus înainte de programul de Actualităţi un serial de desene animate cu istoria religioasă şi sîngeroasă a Israelului. Asta le trebuia copiilor noştri astăzi. Şi nimeni nu ridică glasul.

Nici preşedintele Ion Iliescu, nici pensionarii din Parlament, nici premierul Stolojan – continuator fidel al predecesorului său în scumpirea vieţii noastre, nici ministrul Culturii, deşi dintr-un ţipăt ar face să îngheţe sîngele celor doi evrei – patroni ai televiziunii – doar a fost cîntăreţ de operă, nu? – şi nici Patriarhia Ortodoxă Română. Nimeni.

Seară de seară ne servesc evreii istoria lor pe tavă cu marile lor isprăvi., cu înşelătoriile lor, cu crimele lor puse pe seama bunului Dumnezeu. Cum i-o suporta Divinitatea pe păcătoşii ăştia, nu pricepem.

Traducătorii – cu vocile lor de călugări castraţi – dovedesc că nu au domiciliul în România."

(Din săptămînalul "Europa", Buc.)

• Mica publicitate

"Rog, invit, chem pe toţi cei care şi-au păstrat convingerile comuniste să se adreseze la tel.90/30.45; Baia Mare: Moldovan Andrei C.P.605, Of. Poştal nr.3"

(Anunţ apărut în ziarul "Graiul Maramureşului", Baia Mare; după "România liberă", Buc.)

CAUT urgent fete pentru dansuri în străinătate. Ofertă serioasă. Tel.13.44.63

DORITORII de tranzacţii comerciale cu investitori din Israel şi S.U.A., expediaţi oferte detailate la "Perfect Pasrom", POB 1638, Tel Aviv, Israel.

(Din "Libertatea", Buc.)

• Decese

Anton Dumitriu (n.1905) logician, profesor de filosofie la Universitatea din Bucureşti (deţinut politic în anii '50, A.D. a fost o vreme coleg de celulă cu poetul M. Rudich, condamnat pentru activitate sionistă; o mărturie interesantă a lui Rudich despre întîlnirea dintre cei doi, în *Dicţionarul neconvenţional*, vol. I). Cîteva lucrări: *Valoarea metaforică a raţiunii* (1943), *Bazele filosofice ale ştiinţei* (1938), *Logica nouă* (1940), *Istoria logicii* (1969), *Teoria logicii* (1973)

Tudor George (n.1926), poet, grafician, cunoscut în lumea scriitoricească din Bucureşti ca *Ahoe* (era, acest cuvînt, modul în care-şi saluta colegii). Cîteva volume: "Legenda cerbului" (1957), "Balade" (1967), "Ţara migrenelor" (1970), "Sport şi liră" (1976). Tudor George a fost un propagandist înfocat al jocului de rugby.

VIVIANNE ŞI HERMAN LEIBOVICI

• TRAVEL EXPERŢI •

stau la dispoziţia celor interesaţi
pentru voiajuri oriunde în lume
la agenţia de voiaj

PROPER TRAVEL LTD.
Tel. 297477 – 5289992
Fax 03/5281650 TEL AVIV

IMPORTANT Membrii tuturor instituţiilor de Kupat Holim beneficiază de reducere la orice aranjamente turistice (în afară de bilete de avion).

• Excursii organizate • croaziere • rezervări hotel •
• staţiuni de odihnă şi tratament • închirieri auto •
• voiajuri în grup • de afaceri sau individuale •

Efectuăm asigurare pe durata voiajului
pentru sănătate şi bagaj.

VOIAJAŢI PRIN NOI
ŞI SÎNTEM SIGURI CĂ VEŢI REVENI

LUMEA ROMÂNEASCĂ

STAN VLAD
București

MINIMUM N-ARE DREPTATE !

Replică: *"Noi căutăm să dezvoltăm relațiile culturale cu Israelul"* – ne asigură dl. Adrian Dohotaru, secretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe al României.

În revista noastră din luna ianuarie 1992 (nr. 58), la pagina 28 (rubrica "Se zvonește că...", rubrică cu bucluc...), a fost inserată o notă cu privire la relațiile culturale ale României cu Israelul. Un înalt funcționar de la București ar fi declarat că "nu e cazul să dezvoltăm relațiile culturale cu Israelul". Întrucît nu am reușit să-l găsim pe acel "înalt funcționar" (nimeni nu recunoaște că ar fi spus așa ceva) ne-am adresat noi tot unui înalt funcționar (cu nume), cel mai în măsură să ne dea informații precise în această problemă: d. Adrian Dohotaru (cunoscutul dramaturg), care în prezent, în calitate de secretar de stat în Ministerul Afacerilor Externe, este șeful Departamentului relațiilor culturale cu străinătatea.

Domnul secretar de stat Dohotaru (care primește și citește cu pasiune revista Minimum*) și-a exprimat surprinderea și chiar indignarea față de acest... zvon.*

– Totul este exact invers, *ne-a declarat domnia sa.* Din contra, noi căutăm să dezvoltăm relațiile culturale cu Israelul! Eu am fost în Israel la începutul anului 1991 pentru a încheia un acord cît mai cuprinzător, în scopul dezvoltării relațiilor culturale cu Israelul. A fost un acord încheiat... sub bombe! Era în timpul războiului din Golf și am "prins" șase bombardamente la Tel Aviv. Am fost foarte bine primit atît de reprezentanții guvernului israelian, cît și de reprezentanții originarilor din România. Ne-am înțeles bine și am găsit împreună forme variate, multiple de colaborare.

S.V. În nota sus-amintită se face referire anume la înființarea unui Centru Cultural Românesc la Tel Aviv.

A.D. Este o idee inclusă chiar în acord. Sîntem interesați și preocupați să înființăm un asemenea centru cultural. De la idee, am trecut la căutarea posibilităților practice de a-l deschide cît mai curînd. De aceea am luat măsura de a trimite un atașat la Ambasada română din Tel Aviv. Este vorba de scriitorul Mihai Sin, care sperăm că se va instala în post pînă în primăvară. Singura problemă rămasă nerezolvată este aceea a găsirii unei locuințe pentru el, problemă rezolvabilă. De Israel ne simțim în mod deosebit legați (și pe plan cultural) și prin faptul că în această țară trăiesc cam o jumătate de milion de cetățeni originari din România, printre care, firesc, mulți oameni de cultură de care ne leagă comunitatea vieții spirituale.

S.V. În plan cultural, deci, care sînt acțiunile mai importante care se vor desfășura în viitorul apropiat?

A.D. În afară de deschiderea Centrului Cultural Românesc, a cărui activitate de început ar putea consta într-o bibliotecă și o sală de lectură (urmînd ca atunci cînd vom avea un spațiu adecvat să permanentizăm și alte activități), ne preocupă organizarea unor acțiuni culturale de importanță majoră.. Bunăoară, împreună cu forurile culturale israeliene și cu ajutorul originarilor din România care trăiesc în Israel sau în alte țări din lume, pregătim o mare expoziție dedicată marelui artist Marcel Iancu. Expoziția va fi deschisă în Israel, apoi la București. Pe această linie vom mai organiza expoziții de sculptură, de fotografii și o expoziție personală Paula Libariu.

În acest an vom organiza săptămîni ale filmului (românesc în Israel și israelian în România) și vom participa la festivalurile cinematografice de la Ierusalim și Haifa. La marele festival artistic de la Ierusalim (Festivalul Israel) va participa Teatrul Național din București cu spectacole reprezentative.

Pentru noi, relațiile culturale cu Israelul, din motive multe și cunoscute, au o importanță deosebită. Aș vrea să susțin afirmația mea doar cu un exemplu: recent am luat hotărîrea de a trimite atașați culturali din rîndul scriitorilor români în principalele țări ale lumii. Am numit doar zece atașați culturali și, dintre aceștia, unul în Israel, cum am mai spus, în persoana scriitorului Mihai Sin. Sperăm că prin aceasta relațiile noastre cu Israelul, bune și pînă acum, se vor amplifica, vor căpăta mai multă substanță, spre binele ambelor părți.

UMOR

Haim îi propune soției sale, Sara:
– Scumpa mea, ce-ar fi ca o dată cu sărbătorirea nunții noastre de argint să sărbătorim și nunta de... tablă?
– Cum adică, Haim?
– Păi dacă în toți anii ăștia am mîncat numai... conserve!...

■

Un student îl întreabă pe Albert Einstein:
– Domnule profesor, care este lucrul care durează cel mai mult?
– Speranța, care ne părăsește ultima.
– Dar lucrul cel mai ușor de făcut?
– Promisiunile politice.

Transmise de colaboratorul nostru
Norbert SCHMETTERLING
Beer Sheva

■ MICHAEL SHAFIR

În numerele 56 şi 57 ale revistei am publicat studiul *Antisemitism fără evrei în România* de Dr. Michael Shafir, de la centrul de documentare al "Europei libere", studiu apărut în revista americană "Report of Eastern Europe".

Textul de mai jos analizează cîteva luări de poziţie anti-antisemitism.

Amintim cititorului că, între timp, cîteva personaje politice importante, despre care se vorbeşte în studiul lui Shafir, nu mai deţin funcţiile din 1991. D. Petre Roman nu mai este prim-ministru, iar d. A. Pleşu nu mai conduce Ministerul Culturii.

Dar *problema* a rămas aceeaşi, neschimbată.

LUĂRI DE POZIŢIE FAŢĂ DE ANTISEMITISM

Ca răspuns la campania antisemită din presa naţionalistă extremistă, cercurile intelectuale româneşti, care resping lozincile neaoşiste exploatate de grupările şovine, au dat publicităţii declaraţii prin care protestează energic împotriva antisemitismului. Aceste proteste au fost emise de către unele grupări politice, dintre care cele mai multe aparţin opoziţiei democratice. Pe de altă parte, luările de poziţie faţă de campania antisemită ale partidului de guvernămînt, F.S.N., au fost ambigue şi, uneori, contradictorii.

Campania antisemită iniţiată şi condusă de săptămînalele naţionaliste extremiste *Europa* şi *România Mare* (ambele avînd legături puternice cu fosta poliţie secretă şi noua ei reîncarnare, Serviciul Român de Informaţii), a continuat nestînjenită în România. Ca răspuns la această campanie (care a început în primele luni ale anului 1990 şi s-a intensificat în 1991), cercurile intelectuale şi politice au reacţionat, cu oarecare întîrziere, făcînd publice indignarea şi dezaprobarea lor.

REACŢIA CERCURILOR INTELECTUALE

La 13 iunie 1991, conducerea Uniunii Scriitorilor a organizat, la sediul său din Bucureşti, o întîlnire a membrilor Uniunii, a unor ziarişti şi a altor personalităţi culturale proeminente, în prezenţa ambasadorului Israelului în România, Zwi Mazel, invitat de organizatori pentru a asista la dezbatere. Participanţii au dezbătut (potrivit formulării date de ei fenomenului) "manifestări ale antisemitismului şi (poziţia de) extremă dreaptă" adoptată "în ultimul timp" de publicaţii ca *România Mare* şi *Europa.* Participanţii au dat publicităţii un comunicat în care îşi exprimă "neliniştea" faţă de această campanie, adăugînd că, după părerea lor, "în spatele celor două publicaţii se ascunde *Securitatea*" (numele poliţiei secrete sub Ceauşescu), iar "cei ce se află în prezent la putere nu sînt departe de a fi complicii" conducătorilor campaniei antisemite.

La 4 iulie 1991, ziarul independent *România liberă* a publicat o declaraţie a filialei române a PEN Club-ului internaţional, în care membrii acestei organizaţii declară că sînt "îngrijoraţi şi (în acelaşi timp) protestează împotriva înmulţirii atitudinilor extremiste şi antisemite (manifestate) în unele publicaţii româneşti". Declaraţia menţionează nominal *România Mare,* subliniind că "poziţiile extremiste şi rasiste" ale acestui săptămînal au dus la "discreditarea imaginii României în lume." De asemenea, semnatarii protestează şi "îşi exprimă dezgustul" faţă de "tacticile revoltătoare însuşite din arsenalul fostei dictaturi."

Într-un apel înaintat Procuraturii Generale la 18 iulie, Consiliul Asociaţiei Ziariştilor Români declară că, la o reuniune ce a avut loc cu puţin timp înainte în aceeaşi zi, a examinat "un număr de grave abateri de la codul moral al profesiunii de ziarist"; consiliul, se spune în declaraţie, a hotărît să se adreseze în mod public Procuraturii Generale, pentru ca aceasta să ia măsuri legale împotriva ziarelor *România Mare* şi *Europa*, care se fac vinovate de "instigare la violenţă şi la ură inter-etnică." Dacă Procuratura Generală nu va da curs acestui apel, consiliul asociaţiei va fi obligat să ofere asistenţă legală acelor cetăţeni "care sînt gata să apere prin mijloace legale drepturile consfinţite de legile existente în România." Aceasta este, în mod evident, mai mult decît o simplă aluzie la declaraţiile făcute de guvern în trecutul apropiat cu privire la temeiurile legale ale urmăririi în justiţie a autorilor articolelor antisemite publicate în cele două ziare, ca şi a editorilor acestora. La conferinţa de presă din 14 mai, purtătorul de cuvînt (pe atunci în funcţie) al guvernului, Bogdan Baltazar, declarase că Ilie Neacşu, redactorul-şef al săptămînalului *Europa*, şi Angela Băcescu, o ziaristă căreia aceeaşi publicaţie i-a publicat un interviu de un antisemitism extrem cu un căpitan de marină în retragere, Nicolae Radu, reprezintă clar cazuri penale. (Codul Penal din timpul lui Ceauşescu e încă în vigoare, deşi e pe cale de a fi revizuit. Codul conţine două articole referitoare la antisemitism: art. 166, privind propaganda cu caracter fascist, şi art. 317, care prevede pedepse pentru propaganda naţionalist-şovină sau incitarea la ură de rasă. Conform ambelor articole de lege, antisemitismul constituie un delict).

Oarecum în contradicţie cu declaraţia purtătorului de cuvînt din 14 mai, o declaraţie guvernamentală din 4 iunie spune că "articole rasiste" ca acelea publicate în *Europa* reprezintă "un abuz în exercitarea libertăţii presei", dar că această problemă e de domeniul unui cod moral, încă neadoptat, al profesiunii de ziarist. Asociaţia ziariştilor a refuzat categoric să accepte această interpretare (care, în toate cazurile concrete, transferă asociaţiei răspunderea pe care ar trebui să o aibă guvernul în aplicarea legii); ca urmare, nu mai tîrziu decît la 15 iunie, Procuratura Generală a dat o declaraţie prin care se afirmă că a început anchetarea unui "număr de articole din publicaţiile naţionalist-şovine" şi că "investigaţiile vor fi urmate de măsuri legale." Totuşi, după această dată, nu s-a auzit nimic în această privinţă, iar asociaţia suspectează Procuratura că tărăgănează deliberat ancheta. La 26 iulie, în cadrul unei întîlniri cu conducerea Procuraturii Generale, reprezentanţii consiliului asociaţiei au repetat declaraţia anterioară, în care se făcea aluzie la faptul că, după părerea lor, guvernul tărăgănează rezolvarea cazului. În comunicatul publicat de asociaţie în urma acestei întîlniri se spune: "Să sperăm că ancheta nu se va prelungi prea mult, iar concluziile sale vor fi primul pas decisiv pe calea către un stat de drept."

La 22 iulie, Radio Bucureşti a difuzat un protest semnat de 137 scriitori, critici literari şi alte personalităţi culturale aparţinînd celor mai diferite nuanţe ale spectrului politic. Protestul denunţă atitudinile "aberante" manifestate de publicaţiile "xenofobe şi antisemite extremiste", care sînt considerate drept "foarte periculoase şi depravatoare pentru spiritualitatea românească." Aceste atitudini au fost calificate ca "anti-intelectuale şi anti-româneşti în acelaşi timp", şi ca neavînd nimic comun cu "patriotismul adevărat." Ca şi în declaraţia PEN Club-ului, semnatarii protestului consideră campania lansată de publicaţiile extremiste ca fiind răspunzătoare de răspîndirea "imaginii deformate, a unei Românii primitive" în toată lumea. "Intelectualitatea română conştientă", se spune în continuare, "protestează vehement împotriva recrudescenţei xenofobiei, şovinismului şi antisemitismului" şi "cheamă parlamentul şi guvernul român să adopte imediat măsurile necesare pentru a pune capăt acestei ruşini."

În aceeaşi zi, într-un comunicat al ministrului culturii, fostul disident Andrei Pleşu (care nu e membru F.S.N.), se spune că, "din consideraţie pentru demnitatea intelectualităţii româneşti", evoluţia unor publicaţii ca *Europa* şi *România Mare* spre naţionalism extremist" nu poate fi decît "condamnată în mod răspicat". Cele două publicaţii, se spune în comunicat, au adoptat o "linie politică în care abuzurile de dreapta şi cele de stînga se interpătrund într-un mod degradant." Conform comunicatului, "aceste săptămînale s-au dovedit a fi în mod grav anti-româneşti", din "cel puţin patru motive." În primul rînd, ele "compromit imaginea României într-un moment în care acest fapt poate avea consecinţe politice şi economice incalculabile (pentru ţară)"; în al doilea rînd, săptămînalele "prezintă un portret mincinos al poporului român", portret care îi contracarează posibilitatea de a "se folosi de libertatea recîştigată pentru a arăta lumii marile lui calităţi"; în al treilea rînd, aceste publicaţii "incită la violenţă şi la neîncredere", încurajînd astfel "o periculoasă atmosferă de tensiuni sociale." *Europa* şi *România Mare* nu pot fi definite numai ca "publicaţii de tip legionar", spune comunicatul. (Aceasta constituie o aluzie clară la modul în care autorităţile au reacţionat pînă acum la campania antisemită, atunci cînd s-au referit la cele două săptămînale; acestea nu au fost considerate ca fiind "de *tip* legionar", ele fiind "*pur* legionare" (referire la organizaţia antisemită "Legiunea Arhanghelului Mihai"). În plus, – continuă comunicatul, – poziţia celor două publicaţii conţine, în acelaşi timp, "un element, bine asimilat, de populism comunist." În sfîrşit, cele două săptămînale "cultivă fără stînjeneală nostalgia după fosta dictatură, după reprezentanţii şi slujitorii ei, la mai puţin de doi ani de cînd atîţia români au pierit pentru înlăturarea acestei dictaturi." Comunicatul ministrului culturii reflectă o poziţie similară cu poziţia exprimată în declaraţia Asociaţiei Ziariştilor Români: ministrul îşi exprimă regretul că guvernul nu a luat "măsuri concrete (conform legilor încă în vigoare)" contra celor două publicaţii, precum şi speranţa că asemenea măsuri vor fi, în cele din urmă, luate. Nu e de conceput că reforma ar putea fi desăvîrşită, dacă ea nu va fi însoţită "şi de o reformă a climatului moral." Şi e la fel de neconceput ca "aceia care l-au slujit *de bună voie* pe Ceauşescu să continue să beneficieze de o imunitate care a fost refuzată celor care l-au servit din cauză că erau siliţi să respecte disciplina de partid sau din cauza propriilor lor limite (intelectuale)."

REACŢIILE CERCURILOR POLITICE

La aceste proteste ale intelectualităţii, se adaugă protestele unor organizaţii politice care au luat atitudine împotriva campaniei antisemite. La 29 iunie, a fost organizată, la sediul din

Bucureşti al Partidului Naţional Ţărănesc, o masă rotundă despre "Pericolul extremismului". În afară de reprezentanţii acestui partid, în frunte cu preşedintele său, Corneliu Coposu, au mai participat reprezentanţi ai Partidului Ecologist din România (care a contribuit la finanţarea întîlnirii), ai Partidului Naţional Liberal (conduşi de preşedintele partidului, Radu Cîmpeanu), ca şi ai Partidului Democrat Agrar, ai Partidului Republican şi ai Uniunii Democrat-Creştine. Deşi au fost invitaţi în mod oficial, nici F.S.N., nici guvernul, nici preşedintele ţării nu au participat la întîlnire; numai Ion Iliescu a trimis un reprezentant, care nu a luat cuvîntul la dezbateri. Declaraţia dată cu această ocazie precizează că "discriminarea creată prin tolerarea şi încurajarea xenofobiei, şovinismului şi antisemitismului... constituie o diversiune foarte periculoasă, care ameninţă liniştea publică şi eforturile îndreptate spre consolidarea reală a democraţiei."

La 23 iulie, Forumul Democratic Antitotalitar, o organizaţie care reuneşte forţele opoziţiei democrate parlamentare şi neparlamentare, a dat publicităţii un protest împotriva "recentei recrudescenţe a extremismului de toate nuanţele." Protestul îl menţionează în mod explicit pe redactorul-şef al *României Mari*, Corneliu Vadim Tudor, precum şi "campania antisemită (care este, în acelaşi timp, şi o campanie pro-*Securitate* şi pro-comunistă, după cum se poate lesne desluşi în prezent din unele publicaţii)."

În ceea ce priveşte F.S.N., lipsa crescîndă de unitate din sînul acestuia s-a reflectat şi în reacţiile faţă de campania antisemită. Unii dintre membrii partidului s-au ridicat deschis împotriva acesteia, în timp ce alţii s-au alăturat celor care au adoptat – pe faţă sau indirect – unele dintre argumentele antisemite. Printre cei dintîi, se numără senatorul Gelu Voican-Voiculescu, care s-a adresat guvernului în două interpelări, cerînd ca acesta să-i pedepsească pe cei care conduc campania antisemită; şi un membru al Camerei Deputaţilor, Ioan Oancea, care a dat citirii în Cameră o declaraţie a grupului său parlamentar, în care se denunţă "manifestările extremiste", deşi a omis să menţioneze în mod explicit antisemitismul. Într-un comunicat oficial al oficiului de presă al F.S.N. din luna iunie, se afirmă că F.S.N. nu împărtăşeşte opiniile exprimate în acele publicaţii care promovează "poziţii extremiste" şi "teze sau sloganuri cu caracter naţionalist-şovin." Comunicatul exprimă îngrijorarea faţă de "încercarea de a exploata dificultăţile economice şi sociale actuale" în scopul promovării unor concepte "de natură şovină, antisemită sau fascistă", care "pun în pericol soarta democraţiei în România." De asemenea, Nicolae Manolescu (care avea să fie ales preşedinte al noului Partid al Alianţei Civice), într-un articol scris ca reacţie la declaraţia F.S.N., afirmă că partidul de guvernămînt pare să vorbească aceeaşi "limbă de lemn" care caracterizează discursul comunist; declaraţia F.S.N. se foloseşte de termeni generali, evitînd să dea numele acelor publicaţii şi al acelor autori care dau dovadă de un astfel de "extremism"; ea lasă să se înţeleagă că "extremismul" vine numai dinspre "dreapta", deşi cei mai mulţi dintre conducătorii actuali ai dreptei politice sînt cunoscuţi pentru legăturile lor cu fostul regim şi cu actualul Serviciu Român de Informaţii; şi evită să admită că persoane precum Iosif Constantin Drăgan, patronul săptămînalului *Europa* şi al altor publicaţii extremiste, a fost primit de conducerea F.S.N. şi întreţine relaţii cordiale cu acesta.

Un alt reprezentant ai F.S.N. în parlament, precum preotul ortodox Simeon Tatu, adoptă întru totul poziţiile antisemite, şi a mers pînă acolo încît, într-o şedinţă deschisă, le-a cerut primului ministru Petre Roman (care este pe jumătate evreu) şi lui Ion Iliescu (care nu este evreu) să spună care este "adevăratul" lor nume de familie. Aceasta nu l-a împiedicat pe Roman, în răspunsul dat la o întrebare pusă de un ziarist francez în timpul vizitei făcute în Franţa în iulie 1991, să prezinte campania antisemită din ţara sa drept nesemnificativă şi limitată la cîteva publicaţii marginale.

Cea mai de neînţeles dintre aceste declaraţii contradictorii aparţine lui Ion Iliescu. Iniţial, Iliescu a condamnat campania, deşi în termeni care erau departe de a fi atît de puternici pe cît era de aşteptat. În plus, după ce Şeful Rabin, Moses Rosen, a declarat într-un interviu acordat ziarului *România Liberă*, că, dacă atacurile antisemite continuă, Bucureştiul e mai aproape de Tel Aviv decît Addis Abeba şi că ar fi cazul să se organizeze un pod aerian între România şi Israel, Iliescu a mers pînă acolo încît a pus practic semnul egalităţii între declaraţia lui Rosen şi campania antisemită care l-a făcut pe Şeful Rabin să dea o asemenea declaraţie. La conferinţa de presă din 18 iulie, preşedintele Iliescu a calificat publicarea de articole antisemite drept "un act iresponsabil" care a dăunat imaginii României; dar a adăugat că a vorbi despre un pod aerian Bucureşti – Tel Aviv pentru evreii din România, din cauza pericolelor la care aceştia sînt expuşi, este "o manifestare exagerată şi extremistă". Prin urmare, s-ar putea spune că aceste cuvinte confirmă indirect afirmaţia lui Rosen, după care Preşedintele ţării şi guvernul au fost "intimidaţi de neruşinata demagogie" a cercurilor antisemite.

CONCLUZIE

Intensificarea campaniei antisemite, care a devenit deosebit de clară încă din mai 1991, a atras o reacţie de împotrivire în multe cercuri româneşti. Aceste reacţii au venit în primul rînd din partea acelor intelectuali români care resping tradiţionalismul neaoşist al compatrioţilor lor, ca şi încercarea acestora de a exalta din nou narcisismul naţionalist, combinat cu aruncarea xenofobă a culpabilităţii asupra minorităţilor naţionale. Organizaţiile politice, cele mai multe dintre ele aparţinînd opoziţiei democrate, s-au alăturat corului acestor proteste. Pe de altă parte, poziţia F.S.N. a fost mai mult decît ambiguă; în această poziţie se poate vedea nu numai o ilustrare a luptelor din interiorul partidului, dar şi o încercare de a lăsa toate porţile deschise, în vederea viitoarelor alegeri generale (care vor avea loc în 1992). Organizaţiile extremiste care sprijină campania antisemită, ca şi conducătorii politici ai acestora (Drăgan, preşedintele de onoare al organizaţiei *Vatra Românească* şi Corneliu Vadim Tudor, care va fi probabil în fruntea listei electorale a partidului politic *România Mare*) nu au fost înlăturaţe de la o posibilă alianţă cu F.S.N. Aceasta nu e de înţeles din partea unui partid politic condus de Petre Roman, dar nu trebuie uitat că Roman a făcut curte, un timp, extremismului naţionalist românesc.

(Din "Report on Eastern Europe",nr.34)
Tradus de Rodica Miletineanu

● SOLICITĂM

PENTRU O REŢEA DE CABINETE STOMATOLOGICE
ŞI LABORATOARE DENTARE DIN ROMÎNIA

- medic stomatolog specialist în protetică şi ortodonţie
- tehnician laborator specializat în lucrări de porţelan

CONDIŢII: posibilităţi de deplasare pe perioade scurte în România pentru iniţiere şi supraveghere.

●

Există posibilităţi de participare în societate
Relaţii la telefon 03/5440707

MAMAIA מַאמַיָה

Restaurant
românesc
GRĂTAR - PESCĂRIE

●

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 - 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

●

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

●

- Mica publicitate

SENZAŢIONAL. Puteţi cîştiga 30.720 $ cu numai 60 $ intrînd în jocul colectiv pe dolari. Cîştigurile se ridică prin B.R.C.E. sau B.C. Ion Ţiriac. Asigurăm vînzarea a 2 formulare din totalul de 4 numai celor care intră în joc, nu şi leneşilor. Tel. 29 45 23

CETĂŢEANCĂ americană, de origine română, asigur întreţinere completă la persoane în vîrstă, cu proprietate personală, pentru obţinere testament asupra locuinţei. În plus asigur sejur în S.U.A. Brynner Nancy, 50 48 24

(Din "România liberă", Bucureşti)

ROMVALUT.SA
Casă de schimb valutar
Calea Moşilor 262-264
Tel.: 42 63 41, 86 29 85

Cumpărări	Vînzări
Dolari = 366 lei	Dolari = 372 lei
D.M. =220 lei	D.M. = 230 lei

Tranzacţii prompte, operative!
RI-publicitate

E O LUME

NEW YORK, NEW YORK:

HARRY FOSHA
New York

● Nu numai Zahareanu are ce are cu "satmarii" ● Gangsteri casher sau faliţii nostri ● Sex, mereu sex ● Şi altele...

ANTISEMIŢII CU CAFTANE ŞI PERCIUNI

Aflîndu-mă zilele trecute pe 2nd Avenue (stradă imortalizată în comedia evreului Neil Simon "Prizonierul de pe a doua Avenue", şi ridicată, în traducerea românească, la rangul de... Manhattan), am fost pur şi simplu înconjurat de un mare grup de tineri cu caftane şi perciuni care împărţeau manifeste. Deductiv din fire, m-am gîndit imediat că, la cîteva zile după anularea de către O.N.U. a rezoluţiei care insulta sionismul, entuziaşti, tinerii respectivi socotiseră că modul optim de a-şi exprima satisfacţia pentru această revenire la normal era să împartă manifeste în apropierea forului mondial.

Ajungînd acasă, am citit hîrtia cu pricina, ca să descopăr că era, de fapt, un protest. Protest împotriva cui? Împotriva – citez – *"ereticului stat sionist"*, împotriva – citez din nou – *"idealului de bază al sionismului care vine în totală contradicţie cu Torah"*. Şi ce vor aceşti duşmani ai sionismului, în aceste zile cînd există o mică speranţă că se va ajunge la o convieţuire paşnică între Israel şi arabi? Nici mai mult nici mai puţin decît – citez încă o dată – *"Sperăm şi ne rugăm Creatorului să fim demni să vedem cu ochii noştri sfîrşitul statului sionist, ultima tragedie care a căzut pe capul poporului evreu în generaţia noastră"*.

Un amic mai versat în problemă mi-a spus că infamii criminali care au neruşinarea să semneze *"Autenticul popor evreiesc"* ar aparţine aşa numitei secte a Rabinului Satmar.

...Şi noi, naivii, care ne îngrijoram de recrudescenţa antisemitismului creştin...

GANGSTERII *NOŞTRI* SAU UN PARAGRAF AL ISTORIEI DE CARE NE PUTEAM LIPSI...

Crescut acum mai bine de jumătate de veac într-o modestă familie evreiască din Bucureşti, am fost învăţat că "evreii sînt oameni buni şi cinstiţi". Singura fărădelege pe care o practicau, era să dea foc prăvăliei cînd erau în preajma falimentului (ca să încaseze asigurarea). Procedeul era atît de utilizat, încît era aproape... acceptat. Cît despre gangsteri, cuvîntul era înţeles cu majusculă, ca fiind nume propriu şi, printr-o discrepanţă între gramatica românească şi cea italiană, cu rezonanţe de feminin plural: Capone (ca lapone, bone, cazone, monotone etc.).

Trăind în Statele Unite de peste un sfert de veac, aş fi murit poate cu aceleaşi prejudecăţi, uşor alterate de experienţa vieţii, dacă n-ar fi fost filmele apărute în ultimul timp. Întîi a fost *Billy Bathgate*, în care Dustin Hoffman întruchipa un faimos gangster evreu care a trăit cu adevărat. Nu i-am reţinut numele şi cum filmul (în ciuda creaţiei lui Hoffman) a dispărut de pe piaţă cu viteza cu care a apărut, nu l-am mai putut identifica. N-au trecut nici două luni şi, cu ocazia Crăciunului, cînd se înregistrează cel mai mare număr de spectatori, veşnic june prim-ul Warren Beatty mi-a completat cunoştinţele la acest nedorit paragraf al istoriei evreilor americani, interpretînd rolul titular al filmului *Bugsy*, inspirat din viaţa altui gangster evreu american, Ben Siegel. În film apare şi viitoarea doamnă Beatty, sau măcar mama copilului său, Annette Bening, o actriţă pe drumul consacrării.

■ *Bugsy*

Între partenerii lui Bugsy e şi un alt gangster evreu, Meyer Lansky. Pe lista cărţilor recomandate de Crăciun de "Book Review" editat de "New York Times" figurează şi – citez – *Mititelul; Meyer Lansky şi viaţa de gangster". De Robert Lacey. O biografie amuzantă, credibilă, detailată a ultimului dintre gangsterii evrei ai Americii!.* După discutarea acestui paragraf al... "Enciclopediei Neconvenţionale a Gangsterilor Evrei de Naţionalitate Americană", rămîn cu o nelămurire: deşi am văzut ambele filme (dar n-am citit cartea, ce vreţi, mai am şi lipsuri), n-am priceput de ce *Bugsy*, cu tot festivalul de împuşcături, morţi şi sînge, este considerat un film de mare clasă, cu toate şansele să ia mai mult de un Oscar.

CELE 20.000 DE FEMEI ALE LUI WILT CHAMBERLAIN ŞI FERMOARUL DE LA ➡

E O LUME

PANTALONII LUI MICHAEL JACKSON

După ce explozia de admiraţie pentru curajul lui Magic Johnson de a dezvălui că e infectat cu virusul care provoacă AIDS s-a mai domolit, au început să apară şi unele critici. Cea mai incriminatorie este că fostul basketball-ist a dat dovadă de lipsă de precauţie, avînd relaţii sexuale cu aproximativ o mie de femei. La acest capitol, Magic a fost net întrecut de predecesorul său întru basketballistică faimă, Wilt Chamberlain. În autobiografia de curînd apărută, uriaşul jucător susţine că a... mulţumit nici mai mult nici mai puţin decît 20.000 de femei. (Şi pentru că cifra e incredibilă, o s-o scriu, ca pe cec, şi în litere: douăzeci de mii.) În sfîrşit, acest capitol al revelărilor "performanţelor" masculine ar fi incomplet fără numele lui Geraldo Rivera. Reporterul-anchetator şi-a publicat şi el biografia. Şi dacă nu poate concura la cifre cu cei doi jucători, Rivera a găsit o altă cale pentru a-şi dovedi... "gentlemania": dă numele diverselor femei cu care – zice el – s-a culcat, avînd bineînţeles predilecţie pentru nume răsunătoare. Dar, după ce s-a aflat două-trei zile în centrul atenţiei publice, cartea zace acum în librării şi Rivera aşteaptă să vadă cîte procese de calomnie i se vor intenta.

E interesant că în toate cazurile relatate s-a vorbit prea puţin despre aspectul moral al acestor "performanţe" masculine. Nu trebuie să fii neapărat un admirator al Martinei Navratilova ca să recunoşti cît adevăr conţin spusele ei: "*Dacă o femeie ar declara că s-a culcat «numai» cu 200 de bărbaţi, ar fi imediat declarată c...* (denumirea nu-şi are locul într-o revistă de prestigiu) *şi nimeni nu s-ar gîndi să-i dea o slujbă; şi mai puţin încă să-i ceară să scrie cărţi despre subiectul respectiv!*

Dar folosirea a două unităţi de măsură e evidentă nu numai cînd e vorba de discriminarea între bărbaţi şi femei, dar şi atunci cînd e vorba de discriminarea între super-staruri şi vedetele mai mici.

Actorul Paul Rubens, cunoscut sub numele de Pee-wee Herman a fost prins într-un cinema "pentru adulţi" aducînd un omagiu biblicului Onan. A fost arestat pentru "exhibare indecentă", deşi numai cine nu vrea nu ştie că într-o astfel de sală de spectacole, vizitatorii, masculi în 99,99% din cazuri, sînt prea ocupaţi şi preocupaţi de propria lor autosatisfacţie pentru a se mai uita la "exhibarea indecentă" a altuia. Deşi pînă la urmă a scăpat fără condamnare penală, cariera artistică a lui Pee-wee Herman este ruinată. Şi acum ajungem la Michael Jackson pe care unii admiratori entuziaşti l-au declarat cu modestie "*entertainer*-ul secolului". (Ce Charlie Chaplin, ce Lawrence Olivier? Cine sînt "ăştia"? Cîte "top-hit"-uri au avut? Cîte discuri de aur?) După patru ani, geniul neîncoronat s-a decis să ne fericească cu o nouă capodoperă. Cum unele posturi de televiziune ne-au oferit evenimentul în premieră, l-am vizionat şi eu. După un început pledînd pentru egalitate rasială, Michael Jackson trece la probleme mai... arzătoare şi, în ritmul copleşitor care îl caracterizează, începe să-şi pună mîna şi să se frece într-o regiune a pantalonului pe care orice băieţel de 3 ani ştie că n-are voie s-o atingă decît cînd se duce la toaletă. Nefiind sigur că mesajul cu masajul e destul de clar, într-o secvenţă următoare Michael Jackson îşi încheie fermoarul pantalonului.

Pee-Wee Herman

Artistul şi masajul

(Înţelegi dumneata unde bate dumnealui: un fermoar nu poate fi încheiat decît dacă a fost înainte descheiat.) În sfîrşit, poanta finală: hodoronc-tronc, "*entertainer*-ul secolului" trece la spargerea non-stop a geamurilor unui automobil.

Dar iată că a doua zi, numeroşi părinţi şi – culmea culmilor – adolescenţi, "fan"-i de-ai lui M.J., au declarat că de data asta idolul lor a întrecut măsura! Copleşit de protestul unanim, Michael Jackson a declarat că regretă inconvenientul şi a tăiat de pe banda pusă în vînzare cele 4 minute încriminate.

Mulţumim pentru mărinimie! Dar ce se întîmplă cu milioanele de benzi audio-video care, prin intermediul VCR-ului, au imortalizat "adevărata exhibare indecentă"? Ce se întîmplă cu zecile de milioane de copii care au vizionat spectacolul în premieră? (Desigur că e o coincidenţă, dar mergînd pe strada 34 la cîteva zile după eveniment, la fiecare staţie-adăpost de autobuz cel puţin unul din geamuri era spart!) Bineînţeles că, spre deosebire de Pee-wee Herman, care, prin gestul lui în întunericul sălii de cinematograf, n-a influențat negativ nici măcar un singur copil, Michael Jackson n-a primit nici o pedeapsă. Dacă nu socotiți pedeapsă faptul că la vreo săptămînă după "premiera istorică" unul din premiile pentru *entertainer*-i care n-avea nume și pe care "*entertainer*-ul secolului" îl primise de cîteva ori, a fost botezat "Premiul Michael Jackson"!

PREVIZIUNI ȘTIINȚIFICE

Marxisto-engelsisto-leninisto-stalinistul care a folosit pentru prima oară termenul din subtitlu nu s-a gîndit, desigur, că va veni vremea cînd va fi întrebuințat corect în legătură cu un volum care prevedea dispariția comunismului.

Cei care au auzit că la Paris a apărut în 1990 cartea lui Emmanuel Todd *Căderea finală* (eseu despre descompunerea sferei sovietice) își vor fi spus probabil "Nu e chiar atît de greu să prevezi în 1990 moartea comunismului". Adevărat. Numai că volumul cu pricina e o reeditare a cărții apărute în 1976. Atunci cartea a fost primită cu admirație, dar și cu reticență, de presa independentă – și cu ironie și huiduieli de presa de stînga.

Pornind de la statistici trunchiate, amănunte despre vînzările de grîne și chiar anecdote, Todd demonstra inevitabilitatea căderii comunismului. Pînă și literatura științifico-fantastică a constituit un indiciu pentru marele scriitor francez. Observînd că în societatea comunistă omul trăiește o dedublare pe care nu o poate exprima ("atașament nemărginit" față de regim în manifestările publice și ură totală împotriva regimului în manifestările personale), Todd găsește în această situație explicația faptului că autorii proiectează în viitor ceea ce nu pot descrie în actualitate. Printre cărțile citate cu subiecte de dedublare... în viitor se numără și cartea lui Mircea Oprița apărută la București în 1973 și intitulată *Figurine de ceară*.

ÎNTREBARE: DE CE NU EXISTĂ PREMIUL NOBEL PENTRU MATEMATICI *RĂSPUNS:*CĂUTAȚI FEMEIA!

Aceasta este, desigur, o întrebare pe care și-au pus-o mulți, mai ales că pe zi ce trece matematicile pătrund în domenii în care nimeni nu visa că va fi nevoie de cifre și implicațiile lor.

În cartea sa *Adevărații gînditori ai timpului nostru*, în care prezintă mari figuri contemporane ca astronomul Carl Sagan, filosoful și psihologul Bruno Bettelheim, politologul Milovan Djilas, eseistul francez Guy Sorman, după ce subliniază existența prestigioasei Medalii Fields (după numele matematicianului canadian John Charles Fields) care încoronează cele mai bune lucrări în matematică, explică astfel lipsa premiului Nobel în domeniul respectiv:

Nevasta lui Alfred Nobel, creatorul premiilor, avusese o legătură amoroasă cu Mittag Leffler, cel mai mare matematician al timpului. Deci Nobel nu putea să acorde un premiu (fie și științific) tocmai celui ce-i pusese coarne!

Ajuns la acest punct, nu pot rezista tentației de a vă spune o anecdotă cu un alt triunghi celebru, pe care am publicat-o în urmă cu ani într-o rubrică intitulată "Istoria comunismului în anecdote". Gluma, circulînd prin țară în anii '50 (cînd toate invențiile erau rusești – aceasta fiind cea mai mare "invenție" sovietică), se intitula "Cum a descoperit Popov radioul!"

Nevasta lui Popov trăia cu un prieten al inventatorului italian Marconi, creatorul radioului. Pentru a-și impresiona iubita, amicul i-a cerut lui Marconi să-i împrumute radioul său. Cei doi amorezi stăteau în pat și ascultau radioul, cînd, pe neașteptate, Popov a venit acasă. În grabă, cei doi amanți s-au ascuns sub plapumă. Vigilent, Popov a tras plapuma, descoperindu-i pe cei doi și radioul. Istoria sovietică n-a reținut însă decît... descoperirea radioului de către Popov.

PIETRE FUNERARE,
MARMORĂ ȘI GRANIT

NAFTALI FRIEDMAN

Fost Engler Friedman,
din București,
Șoseaua Giurgiului
și Filantropia

T. A. – KIRIAT SHAUL
Tel.: 471594, 476279

- PREȚURI CONVENABILE
- VENIM LA DOMICILIU
- EXECUȚIE IREPROȘABILĂ
- ÎNLESNIRI DE PLATĂ

VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE

SE PRIMESC COMENZI
ATÎT PENTRU KIRIAT SHAUL
CÎT ȘI PENTRU HOLON

MINIMUM NU UITĂ

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

CEA MAI VECHE ŞCOALĂ EVREIASCĂ DIN ROMÂNIA

Se împlinesc anul acesta 262 de ani de la înfiinţarea şcolii "spaniole" din Bucureşti.

Documente oficiale în această privinţă nu am văzut personal. Dar ştim că dr. Sefari Fonseca a obţinut în 1730, de la domnitorul Nicolae Mavrocordat, dreptul ca evreii sefarzi din Bucureşti să se organizeze oficial într-o Comunitate. Faptul este confirmat în repetate rînduri de către personalităţi de frunte şi bine informate. (Vezi, de pildă, discursul pronunţat de vice-preşedintele Comitetului şcolar cu ocazia inaugurării localului din str. Epureanu, consemnat în darea de seamă publicată, cu ocazia acestui eveniment, de ziarul *Contemporanul*. De asemenea, scrisoarea-memoriu, adresată în 1904 de preşedintele Comitetului şcolar senatorului spaniol Angel Pulide şi reprodusă de acesta în cartea sa *Los Israelitas Españoles.*) Tradiţia, transmisă cu fidelitate din tată în fiu, nu lasă nici o umbră de îndoială: şcoala a fost întemeiată odată cu organizarea Comunităţii spaniole, în anul 1730.

De mult mă roade un sentiment de culpabilitate că nu am scris nimic despre această şcoală, unde am lucrat, întîi ca profesor şi apoi ca director, între anii 1936-1948, ani grei, hotărîtori. Socotesc ca o datorie morală elementară a noastră, a tuturor celor ce ştim ceva despre trecutul evreimii din România, să consemnăm aceste fapte pentru folosinţa viitorilor istorici care, nu mă îndoiesc, odată şi odată îşi vor face datoria, dînd o imagine cuprinzătoare şi veridică a tot ce a realizat evreimea din România în general şi obştea sefardă în special, mică numericeşte dar străveche.

Îmi înving scrupulele – n-am izbutit să consult la faţa locului, în România, materialul documentar, dacă şi cît se va fi păstrat – şi voi scrie aşa cum pot. Acum. Fără nici o amînare, oricît de justificată.

În 1936, şcoala spaniolă nu mai era ceea ce fusese cu două secole înainte, la înfiinţare. Se consolidase şi îşi schimbase structura.

La început, şcoala avusese un caracter exclusiv religios. Talmud Tora. Rugăciunile se învăţau, evident, în ebraică, dar comentariile se făceau în ladino. Nu ştiu dacă se dădeau şi unele noţiuni practice, profane, în limba ţării.

În orice caz, după Unirea Principatelor prin alegerea aceluiaşi domnitor, Alexandru Ioan Cuza, atît în Muntenia, cît şi în Moldova, şcoala este reorganizată pentru a se obţine o recunoaştere oficială din partea forurilor competente. (Vezi Adresa din 1881 a Comisiei Regulamentare cu sediul la Focşani, cel mai vechi document cu privire la şcoală pe care l-am văzut păstrat în arhiva Comunităţii.) Alături de învăţămîntul religios, se adaugă şi se dezvoltă din ce în ce mai mult învăţămîntul profan în limba ţării, conform programei oficiale (cunoştinţe de limbă, matematică, ştiinţe naturale, istoria României etc.). Există şi profesori speciali pentru muzică, educaţie fizică şi o limbă străină (la început germana, mai tîrziu franceza). La sfîrşit de an, elevii sînt obligaţi să se prezinte la un examen în faţa unei comisii oficiale. În 1927 însă, şcoala obţine dreptul de publicitate. De aci înainte, certificatele şcolii sînt valabile ca atare, fără a mai fi nevoie de o validare printr-un examen extern.

După plecarea din ţară, în 1911, a fostului director, vestitul Haim Bejarano, devenit Mare Rabin în Turcia, fusese numit director ginerele acestuia, Albert Segall. Sub conducerea acestui om energic, bine pregătit profesional şi înzestrat cu un deosebit spirit organizatoric, şcoala spaniolă devine una dintre şcolile particulare bine cotate. Fericit că directorul se descurcă singur şi că nu vine nici cu pretenţii financiare, Comitetul şcolar îi lasă din ce în ce mai mult mînă liberă. Cuvîntul lui devine lege. Din păcate, eforturile şi succesele se situează pe linie administrativ-organizatorică. Pe linie pedagogică, Albert Segall este refractar înnoirilor. Şcoala funcţionează ca un mecanism bine uns, dar de un tip depăşit. Profesorii continuă să aplice metode rutiniere numai aparent eficace, disciplina este represivă, copiii stau nemişcaţi în bănci şi învaţă de frică. Aşa zisele examene de sfîrşit de an sînt o paradă pentru părinţi, chemaţi să aplaude succesele de prestidigitator şi de dresor ale profesorilor.

În ultimii ani se schimbase ceva în echilibrul de forţe. Comitetul şcolar din anii 1930-1934 (preşedinte Dr. Ovidiu Alfandary, secretar Av. Bondy Almosnino) tindea spre înnoiri. Scosese la pensie cîţiva profesori în vîrstă pentru a face loc unor cadre tinere. Preconizase predarea ivritului ca limbă vie. Obţinuse numirea ca directoare a unei tinere spanioloaice pline de foc şi de avînt, Eliza Eschenasy.

Cînd, în 1934, intrase în funcţiune un nou Comitet şcolar (preşedinte Jacques Almuly, secretar Raoul Siniol) cu tendinţe conservatoare, tînăra directoare se aflase din nou într-o poziţie de inferioritate, toate iniţiativele ei fiind frînate, dacă nu chiar zădărnicite, de mult respectatul Albert Segall, care beneficia de prestigiul anilor serviţi şi de sprijinul concret al Comitetului.

Pentru prima oară de la înfiinţarea ei (în 1878), şcoala de fete (şi anexa ei, grădiniţa de copii) devenea un partener de egală valoare cu şcoala, mai veche, de băieţi. Superioară chiar, din punct de vedere pedagogic. În primul nou an de învăţămînt, am lucrat la ambele şcoli, aşa că am putut să simt direct atmosfera din cele două instituţii. Incontestabil, nivelul cunoştinţelor era bun la ambele şcoli. Dar, în timp ce în şcoala de băieţi sufla un vînt rece, paralizant, în şcoala de fete atmosfera era caldă, prietenoasă, plină de entuziasm creator.

Dacă pedagogia lui Albert Segall era aceea a succesului practic prin dresaj represiv, pedagogia directoarei era, la polul opus, o "pedagogie a inimii". Tînără sufleteşte – a rămas aşa pînă la adînci bătrîneţi – ştia să se apropie de copii, să-i cucerească din primul moment. O adorau. Făceau totul "de dragul ei".

Personal, nu eram sută în sută de acord cu o atare pedagogie (am purtat nenumărate şi pasionante discuţii pe această temă, în acei ani). Recunoscînd neta ei superioritate asupra pedagogiei represive, apreciind rolul ei esenţial la o anumită treaptă de dezvoltare a relaţiilor copil-adult, socoteam că ea trebuie să tindă apoi spre obiectivizare. Copilul nu trebuie să acţioneze nici "de frica lui", nici "de dragul ei", ci pe baza aprecierii juste şi independente a valorilor ca atare, în ordinea lor ierarhică.

Odată cu instaurarea regimului legionaro-antonescian, a început şi prigoana împotriva şcolilor evreieşti. Localul şcolii de băieţi din str. Epureanu, inaugurat în 1894 sub auspicii promiţătoare, este rechiziţionat fără prea multe forme. Sîntem nevoiţi să căutăm un nou adăpost şi, în lipsă de altceva mai bun, ne înghesuim cum putem în camerele vechi şi neîncăpătoare ale unui imobil de raport al Comunităţii, în str. Radu-Vodă.

Îmi aduc şi acum aminte cum am însoţit personal camioanele care transportau băncile şi mobilierul, tablele şi hărţile. Se uitau oamenii la mine, unii cu dispreţ, alţii cu milă. Frînt de oboseală, îndurerat dar şi îndîrjit, îmi amintesc că-mi reveneau în minte, obsesiv, cuvintele lui Eminescu puse în gura domnitorului Mircea: "Eu îmi apăr sărăcia, şi nevoile, şi neamul."

Îi propusesem directorului să-l înlocuiesc la îndeplinirea acestei sarcini istovitoare şi umilitoare. Acceptase, recunoscător, răsuflînd uşurat. Poate atunci a înţeles pentru prima dată că, în aceste vremuri grele, se cere o energie pe care, la vîrsta lui, nu o mai are.

Cînd, ceva mai tîrziu, Albert Segall a hotărît să se retragă, direcţia mi-a fost încredinţată mie. Dacă pînă atunci făcusem, secondat de directoarea şcolii de fete dar nu şi de colegii de la şcoala de băieţi, încercări sporadice de înnoire (suprimarea represiunii, teste pentru cunoaşterea individualităţii elevului, lectura săptămînală comentată etc.) acum, în strînsă colaborare cu directoarea şcolii de fete, puteam porni efectiv la lucru, pe baza unui plan sistematic şi cuprinzător. Pentru mine, direcţia şcolii nu era o simplă avansare într-un post mai de prestigiu, ci obligaţia morală de a continua nu menţinînd, ci depăşind ceea ce realizase Segall, pe bazele materiale consolidate de el, schimbarea înnoitoare din punct de vedere pedagogic ce se impunea.

Schimbările nu s-au realizat cu uşurinţă. Nu numai din cauza situaţiei politice, dar şi din cauza inerţiei Comitetului şcolar, inerţie firească şi deci scuzabilă a oricărui aparat administrativ, în special al unui aparat cu înclinaţii conservatoare. Dar o inerţie care trebuia – şi care a fost – învinsă prin perseverenţa şi prin efortul unit al celor două şcoli. Uitînd disensiunile anterioare, întregul corp didactic s-a simţit din ce în ce mai solidar cu acţiunea întreprinsă, acţiune al cărui succes i se datora şi de care era pe drept cuvînt mîndru. În ciuda marilor eforturi cerute, învăţasem toţi să apreciem incomparabila bucurie de a ieşi din rutină, de a munci pentru realizarea unui ţel care-ţi umple viaţa.

Nucleul acestui grup îl constituiau cei şase profesori diriginţi (plus cei doi directori, care conduceau şi ei cîte o clasă).

Izidor Aftalion era un tip sociabil. Ştia să se apropie de copii, se simţea bine în mijlocul lor. Crescut în şcoala lui Segall şi practicînd aceleaşi metode timp de ani de zile, a avut totuşi elasticitatea sufletească necesară pentru a se încadra noii orientări. A devenit unul dintre mînuitorii pricepuţi ai noilor tehnici pedagogice.

Soţia sa, *Ana Aftalion*, judeca totul cu calm şi bun simţ. Ştia să muncească perseverent, conştiincios.

Miriam Siniol te cucerea prin discreţia şi modestia ei. Tăcută, timidă, roşind ca o adolescentă la cea mai uşoară reacţie afectivă, ştia totuşi precis ce vrea. Judecată matură, fermitate de caracter şi sensibilitate împletite armonic. Un om adevărat, cu care era o plăcere să colaborezi.

Tana Sabetay era un tip mai dur. Foarte sigură de sine, chiar agresivă uneori, avea însă o inteligenţă ascuţită şi o energie neistovită. Era dispusă să-şi reverse energia în toate domeniile. Aşa se explică faptul că a lucrat o vreme şi la grădiniţa de copii şi că a scris cîteva texte dramatice pentru reprezentaţiile pe care le-am organizat cu copiii şcolii.

Aurelia Profeta inspira de la început încredere prin sinceritatea cu care îşi exprima părerile şi prin pasiunea cu care le apăra. De o conştiinciozitate pilduitoare şi de o cinste sufletească impresionantă, te puteai bizui pe ea în orice împrejurare. Am regretat-o toţi atunci cînd, din motive personale, a părăsit şcoala.

A înlocuit-o *I. Alvo*, bărbat serios, înzestrat cu o putere de muncă neegalabilă. Ceea ce-l caracteriza în primul rînd era bunăvoinţa, dorinţa de a fi util, de a-şi îndeplini cît mai bine munca.

Dacă Alvo era îndeosebi un executant ideal, *Avram*

Cohen avea ceva din trăsăturile unui tip creator. Mai puţin preocupat de îndeplinirea pînă la capăt şi cu acurateţă a muncii cotidiene, era însă capabil de iniţiative interesante. Spiritul ştiinţific (studia ştiinţele naturale) se îmbina la el cu anumite aspecte boeme. Personalitate bine conturată, nu se lăsa influenţat, ci numai convins, şi asta numai după o aprigă şi bine condusă controversă.

Minunată echipă. Din ce în ce mai închegată, pe măsură ce timpul trecea, pe măsură ce dificultăţile creşteau, pe măsură ce activitatea devenea mai amplă şi bucuria muncii solidare sporea.

Acestei minunate echipe, secondată cu succes de ceilalţi profesori de specialitate, i se datoreşte tot ce s-a realizat în acei ani hotărîtori.

Fără profesori buni, nu există şcoală bună. De principiul acesta am fost călăuzit întotdeauna.

În şcoala evreiască, în general, problema recrutării corpului didactic constituise unul dintre punctele critice. Profesorii erau numiţi pe bază de relaţii de familie, calcule sociale sau politice, influenţe. Fără protecţie – ca şi în Israel, din păcate – nu ajungeai departe.

A doua racilă o constituia provizoratul. Funcţionau în învăţămînt oameni fără nici o pregătire pedagogică specială şi care nici nu încercau să şi-o însuşească măcar pe parcurs, fiindcă, pentru ei, învăţămîntul era un provizorat, mijloc de întreţinere provizoriu în perioada studenţiei sau a şomajului în cariera aleasă.

Uneori, practica aceasta a avut şi rezultate bune. A pus în contact copiii cu oameni înzestraţi, oameni cu orizont larg, plini de avînt tineresc.

Dar, în general, efectele erau dezastruoase. Căci nu se poate nega că bun profesor nu este, de obicei, decît acela care îşi iubeşte meseria, care are însuşirile necesare şi care a învăţat şi metodele pedagogice. Ceea ce e valabil pentru medicină, nu e mai puţin valabil pentru învăţămînt (deşi şi în medicină se vorbeşte uneori cu entuziasm despre succesele unor "vindecători" fără studii speciale. Cel puţin aceştia au din plin vocaţia, aptitudinile specifice!)

După o dificilă muncă de convingere, noua direcţie a obţinut ca, la şcolile spaniole, sistemul să fie schimbat. Nu Comitetul şcolar alegea direct profesorii, pe bază de relaţii personale, ca înainte. La ivirea unui post vacant, se făcea o largă publicitate. Candidaţii erau apoi triaţi de o comisie de specialitate (cei doi directori şi preşedintele Comitetului şcolar). La această triere, cuvîntul hotărîtor îl aveau oamenii de specialitate. Una din condiţiile prealabile era dorinţa candidatului de a se consacra învăţămîntului.

Personalul didactic existent trebuia să fie pregătit din ce în ce mai bine.

a) S-a organizat deci, în septembrie 1941, un seminar pedagogic, menit să dea profesorilor acele cunoştinţe care, eventual, le lipseau la data angajării, dar să le îngăduie, totodată, să-şi lărgească mereu orizontul, să-i ţină mereu în contact cu progresele realizate în domeniul pedagogic.

Spre deosebire de ceea ce se făcea în trecut în şcolile spaniole, am socotit că este absolut necesar ca elevii noştri să capete o educaţie evreiască multilaterală, nu numai cunoştinţe de ritual şi practica vie a limbii ebraice. Lucrul se putea face numai în limba pe care copiii o vorbeau în mod curent, limba română. Şi nu în cele cîteva ore săptămînale de specialitate (ebraică, ritual), ci în decursul întregului proces de învăţămînt.

Din păcate, profesorii noştri, cu cultura făcută în şcolile de stat româneşti, nu aveau ei înşişi nici măcar cunoştinţele elementare iudaistice. De aceea, efortul seminarului s-a îndreptat în primul rînd spre eliminarea acestei grave lacune.

Şedinţele săptămînale ale seminarului pedagogic – obligatoriu pentru toţi membrii corpului nostru didactic – cuprindea deci două puncte importante: 1) un colocviu pe teme din capitolul de Istorie a evreilor asupra căruia toţi participanţii trebuiau să se pregătească în prealabil, şi, 2) referatul unuia dintre profesori despre o carte pedagogică, o problemă etc.

b) Pentru continua perfecţionare a cadrelor noastre didactice, s-a pus accentul şi pe schimbul de experienţă între profesori (asistenţe reciproce urmate de discuţii) şi pe rolul de consilier pedagogic permanent al direcţiei (directorii erau obligaţi să rezerve o bună parte din timpul lor asistenţei la orele profesorilor şi îndrumării prieteneşti a acestora, nu numai pentru a-i ajuta să se perfecţioneze continuu, ci şi pentru a realiza în întreaga şcoală acel spirit pedagogic unitar, fără de care cele mai bune intenţii rămîn inoperante, fiindcă sînt izolate, neîntărite de efectul cumulativ al ambianţei generale).

c) Ne-am străduit să ridicăm standardul de viaţă al profesorilor, căci salariile pe care le putea plăti comunitatea erau întotdeauna nesatisfăcătoare. Ridicînd veniturile şcolii prin instituirea unor taxe şcolare pe categorii, în funcţie de starea socială a părinţilor, am avut o bază concretă pentru sprijinirea revendicărilor profesionale. Saltul radical înainte s-a făcut în 1943, odată cu introducerea experimentului pedagogic de care vom vorbi mai jos. Profesorii experimentatori lucrau mai mult (trei ore în plus zilnic, după amiaza), dar erau şi salarizaţi corespunzător.

Localul din str. Radu-Vodă în care ne refugiasem era, aşa cum spuneam, degradat, neîncăpător şi necorespunzător. Clasele – foste camere de locuit de dimensiuni modeste – păreau sufocate de prezenţa insolită a

MINIMUM NU UITA

băncilor. Holul de la parter, umbrit de scara de lemn care urca la etajul unde se aflau celelalte camere, era întunecos ca o vizuină. Toaletele erau insuficiente, păstrate cu greu în condiții igienice. Totul strălucea însă de curățenie în acest imobil supraîncărcat cu mobilier și în care se perindau cohorte de școlari zburdalnici de dimineața și pînă seara. (Imobilul era folosit în două ture alternative, de școala de fete și de școala de băieți. Grădiniței de copii i se rezervase, la parter, singura cameră ceva mai încăpătoare) Minunea aceasta nu ar fi fost realizabilă fără devotamentul cuplului de oameni de serviciu, vrednici evrei ardeleni, care se simțeau atașați de școală ca și noi, profesorii; făceau efectiv parte din aceeași mare familie, în care diferențele sociale erau abolite.

Înțelegînd importanța cadrului în care se desfășoară procesul educativ, am căutat să dăm un aspect prezentabil acestei "vizuine". Curat ca un pahar, imobilul devenise parcă mai luminos și mai primitor, în ciuda sărăciei lucii. Ca acele locuințe, în care mizeria cruntă este înnobilată de mîna binecuvîntată a unei adevărate gospodine.

Clasele au fost zugrăvite în culori proaspete, luminoase. S-au pus pretutindeni reproduceri de tablouri și desene ale copiilor. Spațiul mort și întunecat de sub scară a fost închis cu pereți de sticlă, luminat electric și transformat într-un colț viu de natură, ca la Muzeul de Științe naturale. Profesorii de desen și lucru manual, Silavia Alnuy și Ionel Almonsino, și-au pus talentul și stăruința în slujba realizării unor astfel de idei "năstrușnice".

Un singur lucru e sigur. Copiii se simțeau bine în școala lor. Ajunseseră să o considere chiar "frumoasă". Se simțeau aci iubiți, învăluiți într-o atmosferă caldă, prietenească. Cînd pășeau pragul școlii, venind din strada dușmănoasă a anilor de prigoană, se simțeau apărați. Se simțeau acasă.

Însăși existența școlii în aceste condiții vitrege reprezenta o biruință de fiecare clipă, un răspuns dat prigoanei. (De aceea am socotit util să public un articol despre școala spaniolă în *Anuarul* inițiat și editat, în acea vreme, de Inspectoratul pentru școli particulare.)

Nu am încetat nici acele activități, care puteau părea deplasate în acele timpuri, dar pe care noi, ca și inițiatorii orchestrei simfonice evreiești, le socoteam acte de curaj protestatar și sursă de ozon pentru menținerea vieții evreiești neînchircite.

Am continuat cu regularitate, în fiecare an, să dăm un spectacol cu o piesă de teatru interpretată de copiii noștri pe una din scenele mari din București. La munca aceasta se angaja întreaga școală. Elevii, ca interpreți și dansatori. Directorii, ca regizori (ajutați în special de Tana Sabetay și Miriam Siniol) și coregrafi (profesoara de balet, dna Bianovici), corepetitori muzicali (pianista grădiniței, dra Gany), orchestratori și dirijori ai orchestrei (profesorul de muzică Jacques Penchas și prietenul său, Radu Drăgan). În sfîrșit, părinții, confecționînd costume, aducîndu-și copiii la repetiții și plasînd bilete. Munca laolaltă și, în final, ca o încununare, bucuria strălucitoare a succesului cimentau unitatea celor trei factori ai procesului educativ și insuflau tuturor acel tonus vital de care aveam atîta nevoie, și cei mici și cei mari, în acele vremuri de restriște.

Așa se explică faptul că primul bombardament aliat asupra Bucureștiului ne-a surprins pe scena teatrului Barașeum. Cu un calm demn de toată lauda, profesorii au știut să facă față împrejurărilor și copiii au ajuns cu bine la casele lor.

(Continuare în numărul viitor)

ASTROLOGUL PAVEL GLOBA PREZICE

"Rusul Pavel Globa este, de acum, un nume impus printre prezicătorii și astrologii sfîrșitului nostru de veac. Are la activ cîteva proorociri împlinite cu exactitate matematică: cutremurul din Armenia, explozia de la Cernobil, data morții lui Ceaușescu. Aflat într-o vizită, să-i spunem, "de lucru" la Chișinău, Globa n-a putut evita întîlnirea cu ziariștii. Iată, în rezumat, cîteva din afirmațiile celebrului astrolog: anul 1992, an al maimuței negre, se arată a fi cel mai imprevizibil și mai agitat din 1918 și pînă astăzi. Alinierea planetelor, începută încă din 1982, și, mai ales, situația în care se vor afla, pe orbitele lor, Uranus și Neptun (repetabilă doar o dată la... 180 de ani), vor aduce mari nenorociri în perioada 1992-1994. În 1992, în Ucraina se va produce încă o catastrofă nucleară similară celei de la Cernobil. (...) Un cutremur de pămînt ne va înspăimînta la sfîrșitul primăverii – dar nu va fi mai puternic de gradul 6 și nu va aduce cu sine jertfe omenești. (...) Se așteaptă încă o tentativă de puci în Rusia. Anul 1993 ar putea fi anul izbucnirii celui de al treilea război mondial. Un tînăr conducător va reuși să unească toate forțele arabe și să pornească împotriva țărilor ce au luptat împotriva Irakului. (...) Republica Moldova are un viitor de stat independent. Unirea cu România nu va avea loc: la sfîrșitul anului 1992 sau la începutul anului 1993, în România poate izbucni o nouă revoluție. Revolta va începe în Transilvania. (...) Problema Transilvaniei va naște dezmembrarea țării..."

(Dintr-un articol de Radu Suceveanu; în ziarul "Românul", București)

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

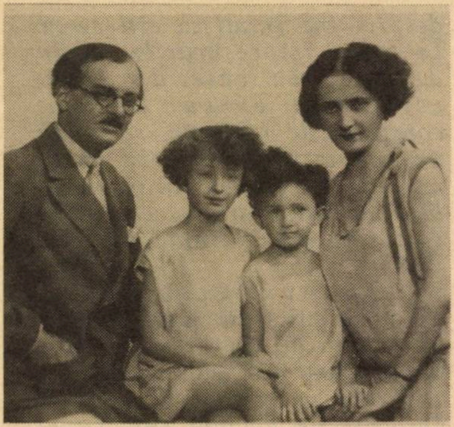

■ *Darian cu soţia şi fetiţele. Sfîrşitul deceniului 3.*

d

(Urmare din numărul trecut)

Proză

Emil Dorian a scris şi cîteva cărţi de proză (romane, nuvele). Sărind o clipă peste lucrările acestea (vom reveni asupra lor), să notăm o carte apărută post-mortem şi meritînd toată atenţia.

E vorba de *Jurnalul* său. Publicat în engleză, la Philadelphia, în 1982, prin grija poetei Margareta Dorian, fiica scriitorului, Jurnalul se intitulează "Calitatea de martor" (The Quality of Witness) şi acoperă perioada decembrie 1937 - septembrie 1944. E un document remarcabil, un prilej pentru noi de a plonja în detaliile şi stările de spirit ale vremii.

Să răsfoim scrierea:

O "remarcă spirituală" (bon mot!) a ziaristului Streitman (evreu de casă al lui Octavian Goga şi colaborator la gazeta acestuia) îi atrage atenţia, aşa cum ne-o atrage şi nouă astăzi: este semnul "urei de sine", care se va dovedi, în istorie, la vremea "Jurnalului", ca şi azi, cel mai bun aliat al Duşmanului.

"H.S. Streitman îmi spune: «Îmi place antisemitismul dar fără antisemiţi»." (2 ian. 1938)

Capacitatea "establishment"-ului de a se orienta politic după indicaţiile Berlinului este remarcabilă. Începem cu medicii.

"Noul guvern a declarat că această instituţie (serviciile medicale de stat, n.n.) a fost acaparată de jidani.

Care este adevărul? Cincizeci dintr-un total de cinci sute de medici sînt evrei... Drept pentru care toată această furie se datorează acestor cincizeci de medici născuţi şi crescuţi în ţara asta, formaţi la universităţile româneşti şi veterani de război. Sărmană ţară acaparată de jidani." (11 ian. 1938)

Izgonirea unui mamoş evreu din slujbă reprezintă triumful spiritului naţional:

"Lucrul la care mă aşteptam în zilele din urmă a devenit fapt real: am fost scos din postul meu de medic la Stat pe motiv că sînt evreu. Gazetele de azi publică liste întregi de colegi daţi afară din aceeaşi pricină. Străzile răsună de strigătele vînzătorilor de ziare: «Medicii evrei concediaţi!» Victorie! Naţionalismul are toate temeiurile să fie mulţumit." (14 ian. 1938)

Omul este un lucid: revolta provocată de infamiile guvernului pro-nazist nu-l împiedică (ba, chiar, dimpotrivă) să vadă (şi să judece) pasivitatea alor săi, oi-veiul autodistrugător din epocă:

"«Monitorul oficial» publică hotărîrea guvernului prin care se interzice evreilor să angajeze femei de serviciu sub vîrsta de patruzeci de ani. Motivarea hotărîrii este abominabilă: «Evreii sînt traficanţi de carne albă.» Dar nu mai puţin revoltătoare este lipsa de reacţie din partea evreilor. Nici măcar o mînă de oameni dintr-ai noştri n-au îndrăznit să se adune într-o casă, într-o sinagogă, la un colţ de stradă ca să protesteze împotriva acestei calomnii de tip medieval. (...) Sînt dezgustat de noi înşine. E un păcat să spui asta, dar trebuie să o spun." (17 ian. 1938)

Ochiul lui Dorian este, ca să zicem aşa, dialectic; el înregistrează deopotrivă, sub semnul rece al adevărului, animalismul şi nobleţea:

"Spitalul Filaret are un singur pacient evreu, un tînăr care luptă împotrivă bolii de cîţiva ani de zile. Pacienţii creştini, la sugestia unui fost funcţionar de la ziarul "Universul", s-au revoltat, semnînd o petiţie către medicul şef prin care-i cer darea afară de urgenţă a «jidanului tuberculos». Pînă una-alta medicul a reacţionat cu demnitate. Să vedem cum se vor desfăşura lucrurile în continuare." (25 ian.)

Refuzul – naiv – al scriitorului evreu "de limba română" de a face *pasul cel mare* şi a recunoaşte că este evreu (da, evreu, evreu, evreu) îl pune pe gînduri: uite la cîtă aberaţie în gîndire duce spaima de a lua cunoştinţă de buletinul tău de identitate.

"Ciudat, fenomenul acesta pe care l-am observat numai în România: teama de a spune

despre tine însuţi că eşti evreu. În toate împrejurările, şi în deosebi în cele de faţă, scriitorul evreu, perfect conştient de realitate, se agaţă de ideea integrării în viaţa naţională, ştiind totuşi prea bine că integrarea aceasta i-a fost refuzată în fapt." (7 febr. 1938)

Guvernul Goga-Cuza a căzut; pe uliţa evreiască se aude un suspin de uşurare; dar nu e cazul, spune E.D., nu e cazul:

"Goga însuşi a fost înlocuit de unchiul său, capul suprem al Bisericii (Patriarhul Miron Cristea, n.n.), *care-i înfăţişa astfel pe evrei într-o cuvîntare rostită acum şase luni: «paraziţii care storc pe sărmanii români, sug puterea toată din măduva creştinilor, silindu-i să-şi abandoneze căminele din moşi-strămoşi şi să rătăcească prin lume»."* (11 febr. 1938)

Hitler ocupă Austria în 24 de ore, fără probleme. E un timp cînd se prăbuşesc toate. Şi frontierele, şi pactele, şi declaraţiile solemno-grave, şi miturile evreului de pe Văcăreşti: inclusiv mitul Americii care... care...

"Cei mai puţin sensibili dintre oameni au fost zguduiţi de valul de sinucideri (de la Viena, n.n.). *Dar nicăieri nu s-a făcut vreun protest oficial. Apusul civilizat şi America aşa-zis generoasă nu au rostit nici o obiecţie împotriva bestialităţii hitleriste.* (...) *Solidaritatea aceea umană pe care evreii se bizuie cu îndărătnicie nu e altceva decît un mit."* (20 martie 1938)

Reflexiile unor *intelectuali* polonezi refugiaţi în România (Hitler invadase Polonia) îl ajută să înţeleagă antisemitismul ca pasiune, ba chiar ca patimă, să înţeleagă puterea inegalabilă a antisemitismului de a te consola de *orice*.

"O prietenă care înţelege poloneza a auzit pe-un doctor polonez, la o masă de cafenea, consolîndu-şi camarazii de refugiu: Sigur, ne-am pierdut ţara, dar cel puţin am scăpat de jidani" (29 sept. 1938)

Vara lui 1940 înseamnă ultimatumul sovietic, retragerea României din Basarabia şi Bucovina de nord şi logic (sau legic) apariţia ţapului ispăşitor (fiindcă altfel, fără de acest ţap, nu putem trăi, nu mai putem fi oameni).

"Radio Roma răspîndeşte cu sînge rece cele mai nemaipomenite infamii, pe care ziarele noastre le tipăresc cu titluri de-o şchioapă. (...) *Aceleaşi surse răspîndesc vorba că evreii din Bucovina ar fi aruncat cu pietre în ostaşii români în retragere. Aşa se pavează calea pentru pedepsirea ţapului ispăşitor.* (...) *Trăim vremuri negre."* (30 iunie) *"Atmosferă grea, irespirabilă, zvonuri despre dezordine şi pogromuri.* (...) *Pamfil Şeicaru, care salută transformarea ţării în protectorat german, îşi împrăştie veninul în gazetă, camuflîndu-şi cu îndemînare setea de sînge evreiesc."* (2 iulie 1940).

Cota la bursă a evreului a scăzut simţitor. Oamenii se retrag strategic în faţa amicilor de ieri; nu fără însă a face o mică investiţie pentru viitor.

"Prietenii mei creştini mă evită jenaţi, iar eu sînt jenat de jena lor. Cînd ne întîlnim, tot ce-mi pot ei oferi este o privire plină de compasiune, un suspin şi o strîngere rapidă de mînă." (2 iulie 1940)

Un grup de fruntaşi ai Comunităţii evreieşti discută cu Al. Vaida-Voevod, consilier regal şi fost prim-ministru. Bătrînul politician ne dă o lecţie de *real politik*, de strategie şi tactică, de *linie*, sau, cum ar fi spus Gheorghiu-Dej, de "asta-i politica, Vasile".

"Ei l-au vizitat şi s-au oferit ca Comunitatea evreiască să ajute refugiaţii din Basarabia. Vaida le-a spus: Sînt impresionat de gestul vostru, însă Dvs. trebuie să înţelegeţi că nu poate fi vorba de nici un fel de publicitate deoarece, în momentul acesta, noi trebuie nu numai să evităm orice ar putea să contribuie la crearea unei imagini pozitive despre voi, ci, dimpotrivă, trebuie să facem totul pentru a obţine efectul contrariu." (5 iulie 1940)

"Efectul contrariu" a fost obţinut.

"De necrezut, povestirile despre numărul nesfîrşit de crime comise în trenuri în aceste două săptămîni din urmă. ...Dr. G., inginerul Z., Dr. W., funcţionarul G., comis-voiajorul L. şi alţii, toţi concentraţi (în armată) *au fost martori, în drumul lor către sau de la respectivele unităţi militare, la dispariţia unor soldaţi evrei, la masacrul de la Dorohoi... Acest pogrom organizat de armată împotriva camarazilor lor de arme este o aberaţie de neconceput.* (...) *Pe cînd trecea printr-un paşnic orăşel românesc, armata a împuşcat ca pe nişte cîini un grup de evrei care se rugau în cimitir la mormîntul unui ofiţer evreu."* (16 iulie 1940)

Existenţa determină conştiinţa, spunea Marx. Existenţa cea nouă lucrează tare. Ea îl face şi (chiar şi) pe E. Lovinescu, pilon al spiritului democrat din România (şi prieten cu E. Dorian) să *clacheze*.

"Mulţi creştini nu înţeleg sentimentul de degradare umană pe care-l încearcă evreul acum cînd a devenit un paria în societatea românească. Ei văd în această reacţie o sensibilitate cu totul nelalocul ei în zilele noastre. (...) *Lovinescu îmi spune că noua lege* (Statutul Evreilor, elaborat de ministrul justiţiei I.V. Gruia, n.n.) *este «liberală şi echitabilă». Calm şi fără urmă de jenă."*

După 6 septembie, adică după instaurarea regimului legionaro- antonescian, evenimentele se precipită. Măsurile "liberale şi echitabile", vorba lui E. Lovinescu, sînt înlocuite cu măsuri mai puţin liberale şi echitabile.

"Lucrul la care mă aşteptam s-a întîmplat ieri. Adunarea generală a «Asociaţiei medicilor» a hotărît excluderea tuturor medicilor evrei din Asociaţie. Acum avem

voie să tratăm numai pacienţi evrei, nu şi creştini. În schimb, medicii creştini pot trata şi evrei şi creştini deoarece, aşa cum a declarat dr. Popovici-Lupa: «principiul Gărzii de fier este: poţi să iei bani de la jidani, dar de dat, nu poţi să le dai»." (30 sept. 1940)

Da, hotărît lucru: poţi să iei bani de la jidani. Ba chiar e musai:

"*Comercianţii evrei sînt eliminaţi în mod sistematic. Magazinele evreieşti sînt expropriate în mod arbitrar. Numeroşi evrei sînt duşi la sediile poliţiei legionare unde sînt maltrataţi, li se iau sute de mii de lei după care sînt obligaţi să renunţe la magazine. «Românizare».*" (10 ian. 1941)

Iată Rebeliunea legionară din ianuarie 1941:

"*În drumul înspre Jilava au fost găsite zeci de cadavre, cu actele de identitate împrăştiate în jur. Înainte de a fi fost omorîte, victimelor li s-au sfărîmat nasurile, li s-au rupt membrele, li s-a tăiat limba, li s-au smuls ochii.*"

O însemnare din *Jurnal* ne informează că vandalismele din cartierul evreiesc au fost mai puţin oarbe şi haotice decît s-ar zice:

"*Un bilet lipit pe geamul spart al unui magazin nemţesc: «Spart din greşeală. Se vor plăti despăgubiri. Semnat: comandant Bocşa».*"

Cine crede că obsesia numită "imaginea României în lume" este o creaţie a anilor de după 1944 se înşeală. La două zile după pogrom, ziarul "Porunca Vremii" al lui Ilie Rădulescu se arată preocupat în cel mai înalt grad de imaginea în cauză.

"*Ilie Rădulescu protestează sincer împotriva reputaţiei proaste pe care pogromul a adus-o ţării noastre.*" **(ian. 1941)**

(Continuare la Emil Dorian în numărul viitor)

CALENDAR

MARTIE

1 martie s-a născut Luiza Carol (1947)
1 martie s-a născut Solomon Marcus (1925)
2 martie s-a născut Eugen Relgis (1895)
3 martie s-a născut Felix Caroly (1933)
4 martie au murit la cutremurul din Bucureşti: Veronica Porumbacu, M. Petroveanu, Savin Bratu (1977)
7 martie s-a născut E. Schwarzfeld (1855)
12 martie s-a născut Nicolae Tertulian (1929)
13 martie a murit Sergiu Dan (1976)
13 martie a murit H. Tiktin (1936)
18 martie a murit Iulius Pach, anticar (1951)
19 martie s-a născut Adrian Rogoz (1921)
22 martie a murit B. Luca (1931)
23 martie s-a născut Radu Lupan (1920)
25 martie s-a născut Alf Adania (1913)
26 martie s-a născut Felix Aderca (1891)
26 martie a murit Alf Adania (1979)
28 martie s-a născut Margareta Sterian (1897)
29 martie s-a născut Vl. Tamburu (1916)
30 martie a murit N. Steinhardt (1989)
31 martie s-a născut Moişe Held (1961)

ADDENDA
la lunile ianuarie şi februarie

4 ianuarie s-a născut Sarina Cassvan (1894)
19 ianuarie a murit Barbu Lăzăreanu (1957)
21 ianuarie a murit Iosif Guttman (1941)
24 ianuarie s-a născut Horia Carp (1869)
31 ianuarie s-a născut Cilibi Moise (1870)
31 ianuarie s-a născut Andrei Băleanu (1931)
1 februarie s-a născut I. M. Ştefan
8 februarie s-a născut A. L. Zissu (1888)
26 februarie s-a născut A. Axelrad (1879)
28 februarie a murit C. Săteanu (1948)

O rubrică nouă: calendarul nostru scriitoricesc. O rubrică pentru care nu dispunem încă de toate datele necesare.

Rugăm, aşa dar, atît pe colegii de condei, cît şi rudele celor decedaţi, să ne comunice, cît mai curînd, datele de care avem nevoie : să alcătuim acest calendar — de preţuire şi de aducere aminte — împreună.

N. Focşa: 70 de ani de copilărie

Ceea ce uimeşte la N. Focşa (americanizat Fosha) este că, la vîrsta de 10 ani făcea cam aceleaşi lucruri ca şi astăzi: jocuri acrobatice cu cuvintele.

La 10 ani, pe cînd noi, copiii "normali" care va să zică, ne îndeletniceam cu leapşa pe ouate plus şotronul pe maidan, el debuta, ca un mic Mozart al rebusului, în reviste, iscălit ca un om mare. Iar acum, după mai bine de o jumătate de veac (şi ce jumătate! şi ce veac!), cînd colegii de septuagenarism aţipesc în fotoliu, la televiziune, cu ochelarii căzuţi, lîngă nepoţi, Focşa se ocupă în Manhattan cu aceleaşi vechi jocuri, încrucişînd cuvintele pe englezeşte.

Acestui gen de fiinţă i se potriveşte, mi se pare, maxima lui Cilibi Moise, vestitul în Ţara Românească: "Cinsteşte pe tînărul ce are ceva bătrîn întrînsul şi pe bătrînul ce are ceva tînăr întrînsul".

Focşa a avut bătrîneţea necesară în pantaloni scurţi, are tinereţea visată la părul cărunt.

De-a lungul anilor, stăpînit de această mobilă idee fixă, el s-a străduit s-o implanteze pe oriunde era posibil şi — mai ales — imposibil. N-a inventat el careul radiofonic, prin anii '50, la Radio Bucureşti? N-a dovedit el că se poate auzi un rebus, uluind cîteva milioane de urechi contemporane?

Mai încolo, Focşa a reuşit să-şi transporte jocul pe scena teatrelor româneşti de comedie şi revistă; de data aceasta enigmele evoluau în faţa publicului, iar cuvintele erau descrucişate, ajungînd în sală sub formă de sketchuri, acte şi poante, cît se poate de limpezi şi de cu spirit, descreţind fruntea a vreo două generaţii. Şi, probabil, dintre toate răsucirile şi stoarcerile la care el a supus cuvîntul, cea mai de seamă dintre performanţele scriitoriceşti ale lui N. Focşa este aceea de a scoate umor aplaudat, într-o ţară unde hazul este de cea mai bună calitate, iar concurenţa fără surîs.

Al. M.

CARTEA

■ **SERGIU LEVIN**

Foarte puţine cărţi sînt lăudate cu asemenea entuziasm (la margine de delir) cum e *Jurnalul fericirii* de N. Steinhardt.

Lăudată pentru calităţile ei literare, fireşte, pentru limba frumoasă în care este scrisă, pentru erudiţia autorului; dar şi pentru alt motiv, niciodată mărturisit de recenzenţii în extaz: Steinhardt este un evreu antisemit. El îşi urăşte neamul, adoră pe legionari, elogiază chiar nazismul. Şi, în felul acesta, oferă antisemitului "civilizat", care nu-şi îngăduie să zică "ce are el pe suflet în legătură cu evreii", argumentele mult dorite: El a spus-o, evreul, nu eu!

Sergiu Levin pune cîteva puncte pe *i*-ul cazului Steinhardt.

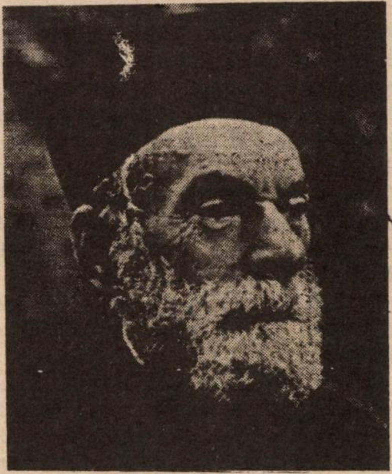

■ *N. Steinhardt: la popa la poartă...*

DINTR'ALE PREAFERICITULUI NICOLAE, SMERITE PILDE ŞI ÎNVĂŢĂTURI

Rareori mi s-a întîmplat să zăbovesc cu transcrierea pe hîrtie a noianului de nedumeriri, împotriviri şi întristări stîrnite de întîlnirea cu un text faţă de care am simţit tot timpul citirii sale că sînt obligat de întreaga mea structură morală să intru într-un nedorit dar inevitabil conflict de idei, cum a fost cazul cu atît de lăudatul în România şi aproape ignoratul în Israel *Jurnalul fericirii* al răposatului întru ortodoxie N. Steinhardt, fost mulţi ani critic literar de renume în Bucureşti, cunoscut în ultima vreme sub denumirea de "Fratele Nicolaie de la Rohia", după numele mînăstirii unde îşi găsise liniştea şi... "fericirea".

"Despre morţi, numai bine". Aşa o fi. Cu toate acestea, subsemnatul îşi arogă dreptul de a fi, în cele ce urmează, teribil de nerespectuos cu ideile unui scriitor evreu-român, mort în cele din urmă de moarte naturală, chiar dacă botezat şi chiar dacă la mînăstire, cu adăugirea că acest irespect se datorează infinitului său respect faţă de soarta nenumăraţilor evrei-români, ce-i drept nebotezaţi, asasinaţi de cei faţă de care autorul notează că "toate vechile mele atracţii înspre legionarism, înăbuşite, înfundate, inconştiente, tresar, prind viaţă." (p.28)

Pentru început, pentru cei care nu cunosc determinantele istorice ale "cazului" Steinhardt, cîteva precizări:

În primul rînd, aşa cum reiese din paginile acestui jurnal de închisoare, de mîntuire dar şi de răfuire cu tot ce-i putea aminti de apartenenţa sa la judaism, evreul (încă) nebotezat N. Steinhardt a avut o atitudine admirabilă în cadrul procesului din 1960, în care, alături de C. Noica, Vl. Streinu, Marieta Sadova, Dinu Pilat, a fost condamnat pentru complot împotriva regimului "popular", acuzare pe de-a întregul inventată.

În al doilea rînd, în închisoare, evreul (în fine botezat la faţa locului) N. Steinhardt a avut în continuare aceeaşi atitudine ieşită din comun, lăsînd o unanimă impresie de om prietenos, mereu bine dispus, fericit de a-şi fi găsit, pare-se, "fericirea" după care tînjise atîta.

În al treilea rînd, reieşind din cele de mai sus că între evreul nebotezat şi cel botezat nu există diferenţe notabile de caracter, problema botezului rămîne, pentru mine cel puţin, o chestiune secundară, absolut personală a autorului, cu toate declaraţiile sale mistic entuziaste de tipul: "Crucea este tiparul care, singurul, ne îngăduie să înţelegem taina lumii şi a vieţii, e singura *cheie* de care dispunem" (p.332), "Pînă în clipa în care îl primim pe Hristos nu ştim ce-i lumea" (p.222), "Nu putem pricepe. Ne rămîne numai a ne smeri, cuminţi." (p.226).

Este evident pentru orice cititor atent al cărţii că botezul nu i-a schimbat întru nimic lui N. Steinhardt părerea sa despre evrei şi ca atare nu religiei creştine i se poate imputa strania deformare de cugetare şi atitudine care face obiectul prezentei analize. De aci reiese de asemenea că nu cu criticul literar nu m-am potrivit în grotesca sa viziune asupra evreilor, a judaismului în general şi în gradele noastre foarte diferite de simpatizare a legionarilor. Valoarea literară pură a scrisului lui N. Steinhardt luminează superb în paginile neinvadate de evanghelizare, catehizare şi "tremolo" pios, însiropat pînă peste poate cu o nevoie de confesiune a emotivităţii sale primare de care, de altfel, este perfect conştient: "Totul la mine se petrece în planul emotivităţii, care-i superficialitate" (p.288).

Lăsîndu-i deci criticului literar ceea ce i se cuvine, rămîne de desluşit neaşteptat de potopitoarea ardoare argumentativă a proaspătului teolog care, în calitate de "răsfăţătură bucureşteană, fecior de bani gata, becher tomnatic, ovreiaş franţuzit" (p.29), cum se autorecomanda, nu se poate să nu fi cunoscut celebrul dicton galic "Qui trop embrasse, mal étreint", cu alte cuvinte, cine mult îmbrăţişează, pîn'la urmă o ratează"... Dacă acestei mai mult decît potrivite înţelepciuni îi adăugăm şi arhiverificata de istoria religiilor prevenire "să ne ferească Dumnezeu de zelul neofitului", obţinem, de fapt, cele două reflectoare de scenă care scot în evidenţă, pe lîngă lumina cerească cu care autorului îi plăcea să se învăluiască, şi nenumăratele semiumbre, umbre şi întunecimi de cugetare, bun simţ şi egala măsură în aprecierea semenilor săi, indiferent de vechimea şi noutatea Testamentului de la care se revendică. Pentru a lumina, pe cît se poate, cîte unele din aceste zone de întunecime spirituală a cărţii, ne-am străduit deci a întocmi, pentru uzul credincioşilor (sau necredincioşilor) de ambele testamente, un mic breviar al acelor fragmente din "fericirea" fratelui Nicolaie care pare să-i dea dreptate lui Jules Renard, atunci cînd susţinea că "fericirea poate fi considerată o insultă adusă celor nenorociţi". Iată deci, din treaptă în treaptă, culese de mine, cu întristată sîrguinţă, cîteva din prea-smeritele pilde şi învăţături ale fratelui Nicolaie întru obşteasca noastră catehisire.

ÎNVĂŢĂMÎNT DESPRE EVREI, RABINI ŞI ALTE TRIBURI SĂLBATICE

PILDĂ: "Reieşea că pentru a fi evreu, măcar în sens de integrare într-un sistem de tradiţie socială, era nevoie să mergi la sinagogă vineri seara şi sîmbăta dimineaţa, toată; ...mă rog, şi triburile sălbatice au testele lor iniţiatice" (p.119). "Rabinul nostru vorbea fluent, dar într-o românească fantezistă ce adeseori întărea impresia de anecdotă scoasă din culegerile lui Speranţia. Şi amănuntele şi ansamblul mi se prezentau ca ceva rece, prăfuit, îndepărtat şi îndărătnic" (p.210)

ÎNVĂŢĂMÎNT DESPRE EGALITATEA ÎNTRE EVREII MAI VECHI (EZDRA DIN TANACH) ŞI MAI NOI ("VERIŞOARA MEA VALLY") CU RASIŞTII, BIROCRAŢII... ŞI BICICLIŞTII

PILDĂ: "Dintre cărţile Vechiului Testament, cea mai opusă Noului Testament este înfiorătoarea cronică a lui Ezdra, moment desăvîrşit al exclusivismului şi rasismului" (p.126). "...le-ar fi de folos să citească întîia carte a lui Ezdra tuturor celor ce caută obîrşiile rasismului şi celor pe care-i interesează prototipurile Birocraţiei" (p.127). "Discuţii cu evrei în casa verişoarei mele Vally... Noi nu facem prozelitism, asta-i superioritatea religiei noastre. Nu-mi dau timpul să le spun că se fălesc... Lipsa aceasta de prozelitism e de fapt un rasism" (p.318).

Şi ce ne facem cu bicicliştii? De ce bicicliştii? Dar de ce evrei? Nu zău, de ce frate Nicolaie, de ce în numele Domnului trebuie să fie evreii din cele mai vechi timpuri şi rasişti şi birocraţi, de la Vechiul Testament şi pînă la de curînd abolita, celebru-infamanta rezoluţie a Adunării generale a O.N.U., tot aşa întruna, numai evreii şi niciodată, nici măcar o dată, bicicliştii... Sau, dacă propunerea poate părea neserioasă, o dată măcar, la o sută de ani, călugării ortodoxi şi la cîte două-trei sute de ani criticii literari, de preferinţă apostaţi, de ce nu, frate Nicolaie?

ÎNVĂŢĂMÎNTUL DESPRE EVREII CEI RĂZGÎIAŢI, TRIŞORI, SCAMATORI, PEHLIVANI ŞI ODIOŞI

PILDĂ: "Gestul acesta al scoaterii paşaportului (pentru Israel) din buzunar are într-însul ceva de truc, de scamatorie, de pehlivan. Sau de copil odios, răzgîiat... Nu mă mai joc. Vreau la mama... Îi bagi pe toţi în horă, îi aţîţi, tocmeşti lăutarii, încingi petrecerea, strigăturile de la tine vin, eşti cu ei – şi ei te lasă baltă, mască, ţuţ... Oamenii cu scaun la cap sînt scîrbiţi. Unii zîmbesc. Oamenii mai simpli sînt cuprinşi de o pică, o rîcă, o ciudă, o ură cu sorţi de lungă durată." (p.134)

ÎNVĂŢĂMÎNT DESPRE ISRAEL, LOCUL DE REFUGIU AL COMERCIANŢILOR (MICI ŞI RUINAŢI), AL BĂTRÎNILOR ŞI AL ALTOR ACTIVIŞTI DE PARTID DE ACEEAŞI SPIŢĂ

PILDĂ: "Cozile la care se rînduiesc evreii pentru depunerea de acte în vederea emigrării în Israel... sînt alcătuite de mici comercianţi ruinaţi, de bătrîni şi bătrîne rămaşi singuri în ţară, dar şi din membri de partid, directori şi directori generali de ministere, funcţionari superiori din institute centrale de stat, cadre din aparatul politic, din organele de miliţie şi securitate." (p.133) "Revăd cu ochii vechiul meu ideal... toată lumea aceea pe care nesăbuiţii şi imbecilii s-au grăbit s-o dărîme pentru ca apoi să jinduiască după ea... şi să se ducă s-o caute – cu 70 kg. – în Israel." (p.379)

ÎNVĂŢĂMÎNT DESPRE CEI PE CARE AR TREBUI SĂ-I IUBIM, NU SĂ-I URÎM

PILDĂ: "Despre Antonescu însă nu pot să nu arăt că, oricum, singurul în toată Europa, a cutezat să i se opună lui Hitler... în propriul lui bîrlog de la Berchtesgaden; dîrz, cu modestia cuvenită, a scăpat de la moarte cîteva sute de mii de suflete de evrei." (p.131) "Mai bine e să te înşeli decît să nu faci nimic" – Goebbels – (p.199) "Zilele rebeliunii le-am petrecut în casa generalului Trăil., în camera lui Ionel, sub portretul Căpitanului, căci Ionel devenise legionar" (p.325) "Cazul Codreanu: înfrîngerea şi moartea tragică îl trec în mărеţie, îl scot din lume şi din vremelnic." (p.366)

ÎNVĂŢĂMÎNT DESPRE PUPATU-N PEREŢI ŞI ÎN FEŢE (DE LEGIONARI, BINEÎNŢELES)

PILDĂ: "Sibiu. 1970. Sînt fotografiat în faţa casei lui Goga; *sărut* (subl. mea) zidul casei... Covîrşit de frumuseţea locului şi de dragoste, fac ce-mi vine a face, nu-mi pasă de ce s-ar putea spune. Măcar atîta drept să avem pe acest pămînt, să nu ne sinchisim, cînd sîntem fericiţi, de părerea celorlalţi." (p.365) "Unde am fost pus cu Sandu L., fost legionar... Îmi spune că-i pare sincer rău că a fost legionar, îmi cere iertare... Îi răspund că nu văd de ce îmi pomeneşte de iertare, că dacă-i vorba aşa, îi cer şi eu iertare pentru că sînt evreu... că în ceea ce priveşte vinovăţia, vinovaţi sîntem cu toţii, deopotrivă, laolaltă... La lumina becului din carcera pe roate ne *sărutăm* (subl. mea)... valuri de bucurie se revărsau asupra noastră." (p.57) "În camera 18 nu toţi ştiau că m-am botezat. Altfel, fostul şef al Frăţiilor de Cruce nu m-ar fi poftit să iau loc lîngă el pe unica băncuţă şi nu mi-ar fi spus: ei, acum să stăm de vorbă în contradictoriu, legionarul şi evreul, după cuviinţă... Întîmplarea vrea ca după cîteva clipe să fie scos din celulă. Îl duc pînă la uşă şi-l *sărut* (subl. mea) pe amîndoi obrajii." (p.164)

ÎNVĂŢĂMÎNT (de scris, dar nu şi de crezut) DESPRE EGALITATEA CĂLĂULUI CU VICTIMA

PILDĂ: "Legionarii, ce-i drept, omorau. Dar executanţii... nu fugeau după ce ucideau, ştiau că vor muri şi ei, astfel că se încadrau în definiţia lui Camus: revoltat autentic... e "omul drept" care piere odată cu victima." (p.379)

Ajuns aci, mă opresc cu pildele şi învăţăturile, sperînd că, vorba Vechiului testament (din care, în afară de rasistul şi birocratul Ezdra, fratelui Nicolaie nu prea îi plăcea să citeze, fiind peste măsură populat cu evrei), "lumină se făcu".

Păcat de marele talent al lui N. Steinhardt... dar ce să-i faci, se vede că, vorba marelui Will, aşa cum noaptea trebuie să urmeze zilei, tot aşa fiecare om nu poate fi altfel decît credincios sie însuşi. Credincios *cu sine*, şi nu cu *ai săi*, N. Steinhardt a căutat să scape de *sine*, cu preţul abjurării alor *săi*. Fenomenul, deşi bine cunoscut în studiile de psihopatologie a fenomenului de adaptare social-culturală sub denumirea de "self-hate" (ura faţă de sine însuşi), nu reprezintă o fază obligatorie a procesului de integrare, aşa cum toată istoria contemporană a interferenţelor naţionale o demonstrează în mod mai mult decît convingător. Pentru a iubi, nu e obligatoriu să urăşti.

"Despre morţi, numai bine"... Adevărat este, cu condiţia ca şi ei, atunci cînd erau pe acest tărîm al tuturor schimbărilor la faţă, să fi respectat integral acest comandament. Nefiind cazul, nu-mi rămîne altceva decît, recunoscîndu-i lui N. Steinhardt admirabila sa comportare din închisoare, să mă despart de *Jurnalul* său cu un gînd al unui gigantic scriitor "atins" şi el la sfîrşitul vieţii de lumina harului divin, marele Gogol, care spunea că "fericit este muritorul care poate ignora puricii, hemoroizii şi excesul de inteligenţă." (*Suflete moarte*).

Definiţie care, s-o recunoaştem, e valabilă atît pentru anii de închisoare – în prima sa parte – cît şi pentru cei de redactare a *Jurnalului* – în cea de a doua parte a sa – şi care se potriveşte fratelui Nicolaie ca o divină, bineînţeles, mănuşă.

● a apărut

O carte recomandată
pentru bolnavii de inimă:

"VREAU SĂ TRĂIESC"

de I. ROSENTHAL

Povestiri adevărate, trăite de un bolnav de inimă de la vîrsta de 16 ani, care scrie, din memorie, această carte, la 80 de ani.

Eu, de-o viaţă cardiac,
Cred că e just ceea ce fac:
Prezint, să afle fiecare,
Metoda mea de apărare;
Din experienţa mea citiţi
Şi învăţaţi cum să trăiţi.

• ULTIMELE EXEMPLARE •

Cartea poate fi primită prin poştă, recomandat, trimiţînd un cec bancar sau poştal de 15 şekeli, pe adresa:

ISRAEL ROSENTHAL
BNEI BRAK, rh.GANEI GAD 8
Tel. 03-791818

CARTEA

■ Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

DOUĂ CĂRȚI PRIMITE DIN ROMÂNIA

Am primit – trimise direct de autorii respectivi – două cărți din România. Una, *Basarabia, Țară de pămînt*, a lui Geo Bogza, bătrînul venerabil, maestrul necontestat al reportajului literar. Cealaltă, *Riscul Gîndirii*, a relativ tinerilor Terențe Robert și Sorin Vieru.

S-au întîlnit astfel pe masa mea de lucru – și în inims mea – două generații de scriitori români. Deși israelian sută la sută, deși plecat din România de mai bine de treizeci de ani, atașamentul meu față de literatura română a rămas același. Gîndul frumos și gestul prietenesc al trimițătorilor celor două cărți recent apărute mi-au încălzit sufletul, mi-au dat senzația reconfortantă că atașamentul este reciproc, că fluidul de simpatie curge în ambele sensuri,dinspre noi înspre ei și dinspre ei înspre noi. Rezultat îmbucurător, la care *Minimum* se poate mîndri că a adus o contribuție considerabilă.

Nu știu datorită cărui concurs de împrejurări întîmplătoare, în ultimii ani nu am scris nimic despre Geo Bogza. Sînt însă un vechi și constant admirator al lui. Al scriitorului de talent și al omului de cinste. Mă înclin încă o dată, cu respect și prietenie, în fața amîndurora. Omagiu venit de aci, din depărtări, pentru cel pe care am început a-l cunoaște și aprecia acolo, în România acum aproape 60 de ani.

Basarabia, Țară de pămînt – publicată acum, la timpul potrivit, de noua editură "Ara" – este, de fapt, un capitol care a văzut lumina tiparului în 1939 în cuprinsul volumului *Țări de foc, de piatră și de pămînt.* De atunci, din păcate, nu a mai fost republicat. Textul – de valoare literară deosebită, ca tot ce scrie Geo Bogza – nu se cuvenea dat uitării.

Bogza a fost un deschizător de drum. A arătat, prin scrisul său uluitor, că reportajul poate fi nu numai un document jurnalistic, ci și o operă de artă, care, ca atare, depășește momentul, înfruntă veacurile. Procedeul clasic bogzian este ridicarea realității cotidiene la rangul de mit. Înmormîntarea simplă din Corjeuți devine, sub pana lui Bogza, un fenomen de proporții cosmice, plin de adînci înțelesuri. Un act de comuniune cu pămîntul tutelar și de rebeliune împotriva desprinderii de acesta. Un monument la granița dintre Viață și Moarte. *"În miezul lunii iunie, pe o arșiță dogorîtoare, pe drumuri gloduroase de pămînt, o pereche de boi se opintesc tîrșîind, prin praf și prin uscăciune, sania greoaie, necioplită, în care se află așezat mortul."*

În Basarabia lui Bogza, pămîntul devine o forță omniprezentă și atotputernică, însăși esența vieții. Drumurile sînt nepietruite, de pămînt: *"Aici oamenii trăiesc cu pămîntul într-un contact de adîncime, nu numai de suprafață; ei se bălăcesc, înoată în pămînt ca în elementul vieții lor proprii."*

În ceea ce ne privește, ca evrei, nu trebuie să uităm că în această carte "uitată" a lui Bogza se află multe și impresionante pagini închinate evreilor basarabeni.

Autorul schițează veridic, fără complezență, dar cu un zîmbet înduioșat de înțelegere, portretul pitoresc al lui Leizar Șiman, singurul "cinematograf sonor" din Hotin. Portretul bătrînului cu Thora în brațe, îmbrîncit la o parte cu obrăznicie de propagandiștii electorali evrei: *"O sută, două sute, cinci sute, o mie de cuvinte pe minut. Le strigă, le șoptește abia, le insinuează, le dă drumul ca unor șerpi din palmă, alteori ciocănește cu ele aerul, rostindu-le corect, scandînd fiecare silabă (...) Votați pe național-țărăniști. Într-un discurs în care au fost evocate zidurile Ierusalimului, Babilonul , profeții și toate figurile Vechiului Testament."* Cutremurătoare – ca un tablou de Goya – sînt portretele generice ale cizmarilor și croitorilor, pe care condițiile în care sînt constrînși să trăiască și să muncească i-au transformat în niște monștri. Viziuni de infern: *" ... s-a gheboșat de tot, picioarele i s-au slăbit și au venit spre gură, încît atunci cînd se ridică și vrea să plece spre ușă, mijlocul i se frînge în două, și pornește într-un dans grotesc de broască țestoasă, mergînd mai mult înapoi decît înainte, prăvălindu-se și rostogolindu-se."* Mi-a rămas întipărită în minte, încă de la prima lectură acum zeci și zeci de ani, o altă imagine, aparent anodină, a cimitirului evreiesc din Chișinău: *...puzderie de pietre albe, mortuare. E singura pată albă, compactă, din toată Basarabia."* Poate pentru că mie, pata aceasta albă, compactă, pe întinsul de pămînt negru al Basarabiei, îmi evocă victimele pogromului din Chișinău.

Cartea lui Terente Robert și Sorin Vieru poartă titlul semnificativ *Riscul Gîndirii*. Da. Sînt de acord. A gîndi reprezintă o acțiune riscată. Nu numai în regim dictatorial, dar în special în astfel de regim. *"Această carte* – povestesc autorii – *era terminată la 27 august 1988. Scrisă fără speranța publicării, gîndită ca simplu exercițiu de libertate."*

CARTEA

Riscul gîndirii. Real, căci gîndirea are limite, imperfecțiuni. Dar un risc pe care putem și trebuie să-l asumăm. Căci tocmai asumarea conștientă a acestui risc ne conferă demnitatea umană. Știm că nu sîntem zei. Dar refuzăm cu înverșunare să fim îndobitociți sau să devenim fiare.

Mă simt deci aproape de autorii cărții, care au asumat acolo, în condiții grele. "riscul de a gîndi". Ei manifestă tendința sănătoasă de a "se răfui" cu șabloanele, de a respinge cu încăpățînare tot felul de "idolatrizări". *"Știința naturii s-a născut* – subliniază ei, pe drept cuvînt – *din respingerea idolatriei."*

Înfățișîndu-se sub aspectul, pentru unii rebarbativ, al unui "Tractatus" ce se vrea strict sistematizat și exhaustiv, dar adoptînd și forma platoniciană a simpozionului în care opinii diverse se confruntă și se completează, *Riscul Gîndirii* se citește cu interes pentru bogăția și varietatea ideilor emise cu dezinvoltură, ca într-o mereu reînnoită proliferare. Aflăm lucruri demne de luat în seamă despre gîndirea comună și despre gîndirea specializată (artistică, religioasă, filosofică, politică, logică, matematică). Gîndirea artistică este, după părerea lor, *"modul de manifestare a persoanei artistice, o persoană deosebită de celelalte, o persoană «marcată»"* ... *"realizarea plenară a spiritului artistic"* ... *"spiritul artistic ar fi mai degrabă tendința de a căuta, găsi, inventa, comunica alternative la realitate."*

Meritul cel mai de seamă al cărții ni se pare acela de a stimula gîndirea proprie a cititorului, deschizîndu-i orizonturi, obligîndu-l să ia atitudine față de diversele opinii emise în simpozion (de pildă, opiniile cu privire la gîndirea religioasă, politică etc.), obligîndu-l să dezvolte mai departe idei numai sugerate (de pildă, problema interacțiunii invenție – descoperire sau delimitarea noțiunilor "înștiințare" și "in-formație", aceasta din urmă caracterizîndu-se prin apariția unei schimbări a structurii însăși, o modificare a formațiunii nostre spirituale). Autorii recomandă, în final, să învățăm a transforma înștiințările în "in-formații" și citează cele spuse de Bogza despre vis: *"Visul stăruie în adîncimile ființei ca un flacon cu esențe care ar primeni mereu atmosfera... Și din procesul acesta, creația va apare cu atît mai transfigurată, cu cît va reuși să cuprindă mai mult din elementul de vis, în minimul de materie necesar pentru ca realizarea să aibă un contur și o consistență care să o poată face sesizabilă."*

Iată deci cum, întru vis creator, comuniază generații diverse de scriitori români. Și noi comuniăm cu aceste generații. Noi, ca israelieni. Noi, ca oameni.

צמיגי מושון
בע"מ

- Echilibrare de cauciucuri
- Genți magnezium
- Execuție conștiincioasă
- Serviciu amabil

CAUCIUCURILE
MOSHON

IAFFO – Blv. Ben Zvi 46
Stația Paz

☎03·815820

SATIRA EXCLUSĂ DIN PARTID

Politicienii, mai ales guvernanții, au muncit mult, au recurs la scandaluri, la "critici obiective", la apărarea moralului populației, la schimbări de directori, la tăieri din buget, la cenzori abili și au reușit: la televiziune nu mai există nici un program de satiră.

De aproape patru decenii
ADEVĂRUL
magazin săptămînal
se află în slujba vorbitorilor de limba română.
Dacă-l doriți în continuare, procurați-l în fiecare VINERI dimineața și recomandați-l și altora.

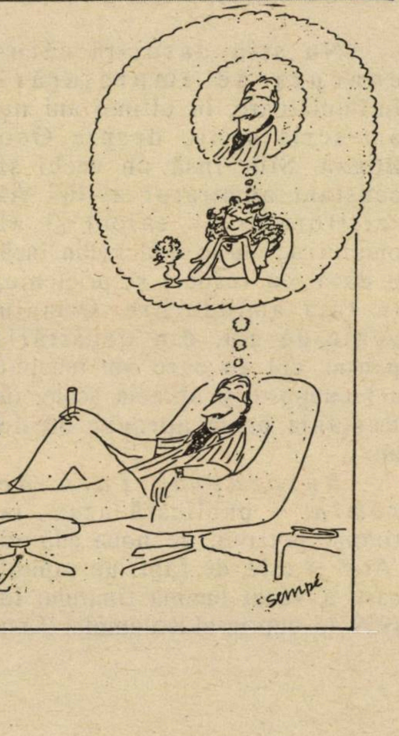

Desen (însă genial) de Sempé (din "The New York Times")

PRIMIM LA REDACTIE

Către
Minimum
Onor.
Revist
Către
Mi

"ÎN NOI E UN CER MAI ADEVĂRAT", antologie de poezie israeliană (în limba română); ediţie îngrijită, selecţie şi prezentare de Carmen Firan; prefaţă de Sergiu Levin; coperta: Corneliu Nicolae; Editura Fundaţiei Culturale Române; Bucureşti, 1991.

Un *moment* în viaţa mişcării noastre literare. Un *moment* în istoria luptei – complicată, complicată! – pentru a face cunoscută, aşa cum se cuvine, în universul cultural românesc, poezia scrisă pe româneşte în Israel. Un prilej, categoric important, şi o şansă, indiscutabil mare, de a sparge ignoranţa, cultivată din motive exclusiv şi stupid politico-ideologice, şi de a construi o punte (de poezie) între Ierusalim şi Bucureşti.

Antologia aceasta, realizată cu generozitate colegială de scriitoarea Carmen Firan, ea însăşi o poetă de clasă, cuprinde, pe întinderea a aproape 300 de pagini, versuri selectate din opera a 22 de poeţi israelieni. Evantaiul e larg: poezie în "dulcele stil clasic", vorba lui Nichita Stănescu, şi expresii ale modernismului de sfîrşit de secol, scrieri ale "bătrînilor" formaţi înainte de război, alături de texte aparţinînd generaţiei de 20-30 de ani (noul val), poezie socială, poezie de dragoste, poezie de meditaţie existenţială. Cît despre autorii antologaţi, se poate spune (iar acesta e un merit de seamă al cărţii) că, cu excepţia lui A. Clain – uimitoare omisiune! – şi a lui Dan Hermon, nu lipseşte nimeni dintre cei cu operă cît de cît constituită. (Dimpotrivă, contrariul e valabil: antologia găzduieşte, cu o largheţe excesivă, cîteva producţii de diletantism care nu-şi aveau locul într-o asemenea lucrare.)

Bineînţeles, aşa cum se întîmplă de regulă în cazul antologiilor, dicţionarelor literare etc., etc., obiecţiile nu lipsesc, nu pot lipsi prin definiţie. Ciudăţenia nr. 1, aş zice funciară, a cărţii se află în însăşi construcţia sa. Antologia porneşte normal, în ordine alfabetică (litera C), ajunge la litera S, ultima, se termină carevasăzică... după care o ia d'a capo cu un alt lot de poeţi.

- **O antologie cu mari calităţi (şi cu lipsuri asemenea)**
- **Săucan şi Japonia**
- **O revistă care n-are curajul să declare că e revistă**
- **Parodii în colecţia lipită cu pap**

Derutantă situaţie, trebuie să recunoaştem. Ce înţelege de-aici cititorul "simplu" (ba chiar şi cel complex)? Că cei dintîi fac parte, ca la fotbal, din Divizia A a poeziei, în vreme ce grupul următor reprezintă Divizia B? Că între Sebastian Costin, Sandu David, A. Fischoff, Radu Klapper, Liana Maxy sau I. Schechter, ca să dau cîteva nume, la întîmplare (din A), şi F. Caroly, I. Atlas sau Maria Găitan-Moses e o deosebire de categorie literară?

Ne-a deranjat de asemenea inegalitatea la capitolul "prezentarea autorului". În majoritatea cazurilor, versurile sînt precedate de o notă bio-bibliografică; aşa cum se cuvine. În alte cazuri, însă (Solo Juster ş.a.) nu aflăm nimic despre autor. Nici măcar că s-a născut. Ne-au mai deranjat inexactităţile de şanţ din anumite note bio-bibliografice. Apar, după un bun obicei al pămîntului, studii imaginare, diplome fictive, premii false, de impostură, fără semnificaţie culturală (şi fără valoare materială), premii-bacşiş, de doi poli, date o dată sau de două ori, ca să se scrie la gazetă de madam Haimovici, donatoare, sau de nea Izu, tolănit la prezidiu. Carmen Firan n-are nici o vină, ea nu e şefă de cadre, nu poate da *dosarele* la verificat, drept care a publicat, de bună credinţă, ceea ce i s-a dat la Tel Aviv.

...Dar toate aceste *hibe* (care pot fi înlăturate, sîntem siguri, la o eventuală ediţie a II-a) nu lovesc esenţialmente în rostul şi utilitatea antologiei. Şi în nici un caz nu ne pot împiedica să afirmăm că atît Editura, cît şi îngrijitoarea cărţii merită, din plin, preţuirea şi gratitudinea noastră. (V. Mincu)

*

În legătură cu absenţa lui A.Clain din antologie, am primit următoarea scrisoare:

Apreciez valoroasa iniţiativă româno-israeliană de a edita, în România, o antologie a poeţilor israelieni de limbă română. Dar nu găsesc cuvinte destul de aspre pentru a înfiera o gravă omisiune.

Mă refer la absenţa din volum a poetului A. Clain, unul din veteranii poeziei de limbă română. Laureat al premiului "Sion" şi al altor premii literare, Clain este autorul mai multor volume de poezie. El s-a impus prin versul său cu profunde rezonanţe biblice, de o unică frumuseţe. Poetul este prezent în paginile literare ale ziarelor de limbă română, ceea ce face omiterea lui stranie şi inexplicabilă.

I. VOLEDI

*

Iar în legătură cu absenţa lui Dan Hermon din antologie, am primit rîndurile de mai jos:

Aruncîndu-mi ochii pe ultima copertă a antologiei de poezii pe româneşte a poeţilor israelieni, recent apărută la Bucureşti în Editura Fundaţiei Culturale Române, m-a surprins, neplăcut, absenţa din cuprins a lui Dan Hermon, poate cel mai dotat liric de aici.

Implicit, dureros şi de astă dată, mi se confirmă cît de fals a fost deplîns de către oficialii asociaţiei scriitorilor israelieni pe româneşte refuzul lui Dan Hermon de a trăi printre noi, uitîndu-l atît de repede şi cu atîta desăvîrşire, după tragicul gest!

Asta-i lumea. Aşa i-au fost prietenii *"care l-au iubit"* şi la fel *"regretele eterne"!...*

SOLO JUSTER

MIRCEA SĂUCAN, "David Rege", ed. "Ara", Buc., 1991.

Absurdul soartei creatorului din ţările fost socialiste a vrut ca ordinea scrierii cărţilor lui Mircea Săucan să fie complet măsluită de ordinea publicării lor. Ultima tipărită a fost printre cele dintîi aşternute pe hîrtie, acum vreo două decenii! Trebuie să facem abstracţie de acest uriaş decalaj în timp şi să judecăm "David Rege" ca o realitate în sine, cartea în care Săucan se exprimă cel mai direct pe el însuşi şi care, într-un fel, explică tot ce s-a întîmplat în biografia lui umană şi artistică pînă azi, inclusiv sosirea în Israel.

Săucan, cel mai tînăr cu douăzeci de ani, a scris o cărticică de numai 90 de pagini tipărite, dar care este atît de suprasaturată de fapte şi reflecţii, încît ar trebui citită ca haikiurile japoneze: cîte două rînduri pe zi, despărţite de o lungă zonă a meditaţiei. Este vorba despre lungul monolog al unui bărbat – fiu al tatălui său şi tată al fiului său – ce se simte şi victimă, şi responsabil pentru *"păcatul de la început, păcatul cel mare că trebuie să trăim, că vrem să trăim"* în condiţiile în care *"toţi vor ghiftuială, dar nu o ghiftuială oarecare."*

Este drama responsabilităţii automate de a fi parte a unei societăţi strîmbe şi monstruoase; el nu se vede absolvit automat de vină pentru simplul fapt că este victimă: *"sînt un vînzător de oglinzi şi stau şi eu în faţa oglinzii, dar nu o să vînd decît oglinda."*. Iar vina aceasta cade şi asupra fiului, "David Rege", care o să crească cu semnul acestui nou păcat originar: *"va putea fi frumos şi senin după ce ne-am uitat noi în oglindă în anul 1971?"* Întrebarea obsedantă nu-şi capătă răspunsul decît în subtext, un NU răsunător, deşi în acel an 1971 Săucan mai nutrea firava iluzie a superbei metafore a castanului care păstrează, *"contrastînd ciudat cu albul zăpezii"*, o ultimă frunză în vîrf.

În celelalte cărţi ale lui Săucan şi această iluzie s-a sfărîmat, dar scrisul lui a devenit mai incisiv, obiectivarea lui a mers pînă la sublimarea completă a eu-lui autorului. Personal, păstrăm acestui "David Rege" trist şi liric o preferinţă de... poet.

(Radu Klapper)

HATZIONUT (director: Leon Şaim, redactor: I. Scorţaru), nr.20. Tel Aviv, 1991.

Încet-încet, dintr-un buletin ocazional, caietul de religie, istorie, memorialistică şi document editat sub egida sinagogii condusă de rav Guttman s-a impus ca încă o revistă de substanţă şi interes. Spunem revistă (termen pe care modeştii redactori de pe strada Basel din Tel Aviv nu îndrăznesc să-l rostească), fiindcă, dacă priveşti lucrurile cu atenţie, observi că *Hatzionut* apare cu regularitate în preajma sărbătorilor fundamentale: Rosh Hashana, Hanuka, Pesah. Încă un număr pe an şi am avea de-a face cu un trimestrial.

...Printre colaboratorii caietului la zi: Rav M. Guttman, Marius Mircu, Lucian Zeev-Herşcovici, Amalia Saar... Recomandăm amicilor din asociaţia scriitorilor, care se îngrijesc de redactarea *Izvoare*-lor (revistă ce apare chinuit o dată la cincinal) să-şi pună chipaua pe cap, să se ducă in corpore în audienţă la rav Guttman şi să-l roage să dezvăluie secretul tenacităţii din sinagogă.

CAROL BERMAN, "Un diavol în paradis", pastişe; Col. Caiet literar, Menora, Rehovot, 1991.

Braşovean de felul său, venit în Israel în 1983, Carol Berman, care a lucrat şi lucrează printre linotipuri şi tipărituri pe româneşte, ne oferă cîteva parodii (nu pastişe, asta înseamnă altceva) după poeţii locului şi timpului: M. Rudich, Liana Maxy, Andrei Fischoff, Felix Caroly, Noemi Pavel ş.a., ş.a. Simpatică, parodia după Sebastian Costin, intitulată *"Fără voie"*:

Declar deschis, eu mi-am ucis femeia
Sînt vinovat şi gata s-o plătesc
Şi nu regret deloc de clipa-aceea
Cînd m-am decis în fine să sfîrşesc

Ea poartă vina întregului meu chin
Şi viaţa mea de-adevărat calvar
Acum sînt liniştit şi fericit deplin
Că ce a fost, nu se întoarce iar
etc.,etc.

(M.Raf.)

●

Sperăm din toată inima ca organizaţia habotnico-islamistă F.I.S. să facă FÎS.

H.O.R

sponsorizează Premiul *Arcadia*
H.O.R. sprijină scrisul
evreo-român din Israel

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

ALEXANDRU SEVER

ARTA ŞI MOARTEA

"În ce mă priveşte, lucrurile sînt mai simple: am văzut oameni murind. Nu pot să mint". Aşadar, pentru Iraclide, obligaţia unei formule originale în artă (şi «obligaţia adevărului») nu e numai o condiţie de existenţă a artistului, e un act de lealitate şi o formă superioară de solidaritate cu umanitatea. Estetica lui se complică etic. Numai că este etica unui artist care vrea să-şi rămînă credincios sieşi. Şi încă nu ştie cum.

Ceea ce intuieşte însă foarte bine e că invocînd umbra morţilor într-o discuţie despre artă, riscă să-şi contamineze arta de răceala mortală a umbrei lor. Acel «nu pot să mint» poate foarte lesne să fie, dacă nu cumva şi este deja, o traducere a lui «nu pot să scriu». "Primejdia cea mare care pîndeşte eforturile unui artist rămîne sentimentul deşertăciunii. Acum, în clipa asta – căci nu ştiu ce vor prăsi mîine laşităţile inteligenţei, amarnicele mele slăbiciuni – pot să spun că nu e drept să confrunţi arta şi războiul, să ceri artei să vindece lumea de moarte... Cînd vezi murind în jurul tău atîţia oameni, nimic nu ţi se mai pare important; în asemenea momente aş da toată opera lui Shakespeare pentru a salva viaţa unui copil. Dar, repet: nu e leal să supui arta confruntării teribile cu moartea. Da, e drept, arta n-a salvat încă viaţa nimănui; nici un cancer nu se poate vindeca cu un vers din Homer; toată arta lumii n-a fost de-ajuns să împiedice sălbăticia grozavă a unui război ca acela din care abia am ieşit; admirăm pe marii artişti, dar dacă raţiuni, oricît de mizerabile, cer să-i înfometăm, să-i aruncăm în închisoare, sau să le distrugem opera, o ameninţăm ridicol cu uitarea; măcar de o sută-două de ani nu există ministru care să nu fi aflat de existenţa Venerei din Milo şi de numele lui Shakespeare, şi cu toate acestea niciodată încă nu s-a dus vreunul la o conferinţă de pace înarmat cu principiile poeziei şi frumuseţii... Nu, nu e drept să cerem artei atît de mult... Şi totuşi! Şi totuşi! de e adevărat că frumuseţea nu face revoluţii, oare revoluţiile nu se fac în numele frumuseţii?"...

Şi ce înţelege aici Iraclide prin frumuseţe? Desigur, – într-un sens mai larg, – totalitatea acelor puteri, esenţial umane, care tind să asigure menţinerea vieţii şi, deopotrivă, calitatea şi continuitatea ei.

●
H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV
●
TEL: 5466502; 5468444
●

Măcar odată pe lună petreceţi
la binecunoscutul
RESTAURANT «LA LUCA»
MERITĂ!
"O VIAŢĂ ARE OMUL"
Aici veţi retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori şi veţi pleca acasă remontat!
Instrumentişti şi cîntăreţi din România – în fiecare seară
Vă aşteptăm cu plăcere!
• DANS
• ANTREN
• VOIE BUNĂ
Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz,
pînă după miezul nopţii (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.
• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

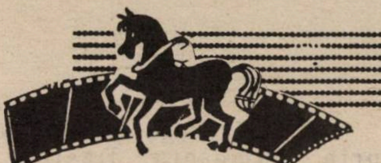

IDEI

RAPSODUL PELICULEI

ARMINIUS CASSVAN
New York

N-am să merg atît de departe, încît să declar că Brăila e cunoscută pentru brînză şi... Lazăr Cassvan. Cert este însă că rapsodul peliculei a văzut lumina zilei (ce expresie!) în oraşul portuar de pe malul Dunării. Monomania pentru cinema şi pentru tot ceea ce se înrudeşte cu el datează din timpuri imemoriale (nu imemorabile), mai precis din adolescenţă. Lazăr a contractat maladia ("morbul", cum ar spune el) în redacţia revistei *Cinema*, condusă la vremea aceea de răposatul meu părinte, Nestor Cassvan. Tudor Vianu spunea, la cursul lui de estetică (reproduc foarte aproximativ): "Putea să fie război, cutremur, foc, Des Grieux una ştia: el o iubea pe Manon." Aşa şi cu vărul meu, Lazăr. L-am dus la Hollywood cînd ne-a vizitat pentru 82 de zile în 1989 şi ne uitam minunaţi la el, cum trăia, în mod vădit, o stare de permanent extaz. La "Teatrul chinezesc" din inima Hollywood-ului, putea în sfîrşit să atingă cu degetele pietrele de pavaj numite Clark Gable, Shirley Temple ş.a., dale despre care ştia din numeroase lecturi, dar pe care păşea acum pentru prima dată.

Înalt (mare excepţie în familia Cassvan) şi peste măsură de modest (o şi mai mare excepţie pentru aceeaşi familie), Lăzărică, după cum îl numesc cunoscuţii, are harul peliculei. Obsesia filmului îl domină în asemenea măsură, încît pînă şi cartea lui de memorii publicată de curînd poartă titlul *Filmul amintirilor mele.* A scris cu răbdare şi seriozitate – într-o ţară unde, într-o vreme, istoria filmului american era a şaptea roată la căruţă – valoroase monografii despre artişti şi regizori de cinema, mai ales hollywood-ieni. Publică, după cum ştim, în *Revista mea*, foiletonul despre prezenţa evreiască în lumea filmului. Îl interesează cum se procedează pentru a promova scenarii de film. Etc., etc., etc.

Să fim totuşi drepţi! Nu numai cinematografia îl pasionează pe Lăzărică. Cursele de cai sînt şi ele apreciate la superlativ. L-am dus, la New York şi în suburbiile lui, la diferite hipodromuri şi l-am făcut, cred, fericit. Cunoştea amănunte despre acest sport (din păcate mercantilizat din cale-afară) amănunte de-a dreptul impresionante.

Cu filme şi cai de curse se poate umple o viaţă. Dacă adaogi traduceri, familie (două nepoate căsătorite care trăiesc tot la Haifa), navete Haifa-Tel Aviv şi interminabile şuete, convorbiri telefonice cu vărul de la New York şi, mai ales, visurile încă tinereşti, capeţi imaginea simpatică a iubitei mele rude, rapsodul peliculei, Lăzărică...

■

minimum

EDITEAZĂ

• Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

• Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

• MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

MINIMUM

•

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

BRIDGE

RAMBO JOACĂ ŞI... CÎŞTIGĂ

În euforia generată de cîteva rezultate favorabile, Sud ajunge, după deschiderea de 1 Treflă a Estului, în contractul ambiţios de 3 Fără de Atu. Locul crimei este un concurs de perechi "top-bottom", vulnerabil contra nevulnerabil.

Vest atacă 6 de Caro şi Nord pune pe masă:

D V 10 8
R 7 3
10 5
R 8 7 2

6 de Caro

N
W E
S

R 9 7 5
D V 6
R 9 3
A D 4

Situaţia este sumbră. Mai mult ca sigur, majoritatea perechilor de pe axa dvs. vor juca maximum 2 Fără de Atu sau 3 Pici şi spiritul de aventură v-a împins într-un contract dubios care trebuie "făcut".

După o matură chibzuinţă, jucaţi mic de Caro de pe masă şi Est pune Valetul. Care vă este planul de joc?

PAUL WEINSTOCK

HARRY LEIBOVICI

*** ASIGURĂRI ***

Tel Aviv – Dereh Petah Tikva 44, et. V

Tel. 5377182 – 3

Preţuri avantajoase pentru olimii români

VORBIM ROMÂNEŞTE

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RADU KLAPPER

BĂRBAȚI PIERDUȚI

Cu excepția cîtorva turnee din străinătate, tot ce se întîmplă pe scena noastră coregrafică, bun și rău, se întîmplă la ''Susanne Dehlal''. Rezultatul este un familiarism nu întotdeauna îmbucurător.

Pornind de la o idee riscantă, dar justificată istoric (după ce s-a născut ca o artă aproape exclusiv masculină, dansul romantic a împins bărbatul în poziția utilitară de ''porteur'', pentru ca abia acum să înceapă să-i redea egalitatea în drepturi), Centrul a oferit seara provocator intitulată ''Doar bărbații dansează''. Familiarismul (ca să nu-i spunem provincialism!) a ratat ceea ce putea fi o explozie estetică. Am fost iar între noi, ca la o serbare de fine de an!

Majoritatea, lucruri cunoscute, iar ''clou''-ul - un vechi dans foarte comercial din repertoriul istoric al ''Bat Shevei'' (''Jocuri troiene'') a mulțumit pe unii pentru că a adunat pe scenă cinci generații de foști balerini ai formației, în frunte cu însuși directorul Centrului, Iair Vardi, care a avut îndrăzneala sinucigașă de a apărea alături de cei care i-ar putea fi fii. Firește, au strălucit generațiile recente: Meir Ghermanovici recent întors din Olanda, Ido Tadmor în concediu de la trupa newyorkeză a lui Lar Lubovich, căruia îi este vedetă. Poate emoționant ca ciudățenie, dar parcă altceva aștepți de la un spectacol de dans. Dincolo de ratarea unei idei strălucite, am constatat - pentru a cîta oară?! - ce comoară de talente risipim. Dumnezule mare, de ce Tadmor nu găsește loc în țară pentru uriașul lui talent? De ce lirismul fragil al lui Ghermanovici nu-și găsește întrebuințare în nici o companie israeliană?

Cîteva seri mai tîrziu, pe aceeași scenă, Compania kibuțiană și-a prezentat noua producție: ''Îngeri negri'' pe care coregraful casei, Rami Beer, a dedicat-o celei de-a 500-a aniversări a expulzării evreilor din Spania.

Frumusețea plastică îți taie respirația de la bun început, iar pe parcurs semnificațiile sufletești și de gîndire devin din ce în ce mai ample. Slavă Cerului! autorul nu și-a propus o reconstituire istorică sau nararea unei anecdote. Dansul său concretizează lupta pentru conservarea identității sufletești fără de care un popor sau un om nu pot supraviețui.

Momentul culminant, antologic, este zguduitorul duet, prezentat cu titlul ''Bocet'', al tatălui (Ari Fassman) care își jertfește fiul (Uri Igbi). Viața e mai puternică și femeile sînt cele care, copleșite, izbutesc să se ridice, s-o continue. Ceea ce este mai mult decît exact pentru dubla milenară istorie a Galutului, dacă nu chiar pentru întreaga istorie a acestui popor.

Cortina a căzut peste lungi secunde de liniște, pe care le-au spart ovațiile celor ce s-au dezmeticit cei dintîi din vrajă. Pentru că această companie, a kibuțnicilor, cea mai serioasă și mai profesionistă actualmente în țară, și Rami Beer, la maturitatea talentului său zgîrcit cu efuziunile, a dat unul dintre acele spectacole în care se reflectă pe de-a întregul geniul dansului: a spune în limba copleșitoare a corpului acele adevăruri pe care nici o altă limbă nu îndrăznește să le spună. Mai există, deci, speranțe. În ciuda bărbaților pierduți.

MULȚUMESC, ILAN SAVIR!

Precum păcătosul întors la locul crimei, precum narcomanul ce-și caută drogul, m-am întors în sala ''Recanati'' a Muzeului Tel Aviv pentru încă un spectacol al modestului și genialului teatru ''Ha-abua'', despre care am vorbit în vară și despre care trebuie repetat: acest ''teatru de păpuși'' este poate cea mai completă ilustrare israeliană a noțiunii de ''teatru complet''.

De această dată s-a aflat pe scenă, între cîrpe și cartoane, numai Ilan Savir. Într-o cămașă de catifea neagră, jumătate personaj nevăzut din teatrul japonez, jumătate paj medieval, pentru a juca singur ''Prințul-broască'' al fraților Grimm. Pentru copii? Desigur, deși maturii au ceva de învățat din basm. Păcătuim, însă, și susținem că ''Ha-abua'' se adresează în primul rînd celor cu tîmple albite. Și nu din pricina aluziilor politice pe care Savir le introduce în textul pe care îl improvizează cu dezinvoltură. Mai ales din pricina darnicei risipe de miracole, de vise, iluzie și poezie. El nu se ascunde. Mînuiește păpușa și vorbește pentru ea pe față, dar atunci cînd Prințesa își plînge mingea pierdută, el însuși plînge atît de amar încît îl mîngîie însăși ... păpușa. Cînd Ilan întinde peste cartoane o mătase neagră-argintie, de-o dată se face noapte și la sfîrșit nu-ți rămîne ție, spectatorului, decît să te înclini adînc în fața celui de pe scenă. Pentru a-i mulțumi.

AIDS NEMOLIPSITOR

Dacă pretinzi teatrului reflectarea realității, atunci numai Teatrul Bibliotecii al Academiei Beit Zwi și-a făcut datoria. Profitînd de debutul foarte tînărului regizor Ben Levin, și-a pus scena la dispoziția compoziției lui Bengt Alfors și Johann Bergen, căreia acești nordici i-au dat paradoxalul titlu de ''Există oare tigri în Congo?'': 45 minute de text care pretinde a lupta cu prejudecățile sociale din jurul cumplitului AIDS.

Cei doi și-au imaginat (nu or fi chiar ei?) un cuplu de bărbați care trebuie să scrie o piesă cu tema ... piesei lor; ''trebuie'' pentru că au primit o substanțială bursă s-o facă. Și

Vraja dramatică şi estetică a "Ingerilor negri" ai lui Rami Beer.

pentru că nu ştiu cum să înceapă, se imaginează atinşi de boală, se joacă de-a ”ce-ar fi dacă...”. Rezultatul este uscat, plicticos şi pînă în cele din urmă, nimeni nu mai ştie cine este şi ce vrea. In aceste condiţii, spectacolul e oarecare, mîine o să fie uitat şi toată misiunea socială a teatrului ...

E păcat, dar nu din cauza mesajului pierdut. E păcat pentru că Ben Levin merita probabil un altfel de debut şi pentru că actorii - sensibilul liric Ami Dayan şi lucidul artizan Gal Zaiad - şi-au risipit talentul în meandrele unui text care nu face decît să mimeze actualitatea.

IMPOSIBILA CARIERĂ DE DIRECTOR A UNUI CREATOR

Faptul de a fi talentat nu înseamnează automat că eşti un animator. Să spunem chiar dimpotrivă? Pentru a conduce o formaţie îţi trebuie nu numai abilităţile lui Machiavelli, ci şi luciditatea matematicianului şi generozitatea sufletească a unui sfînt. Cele două din urmă nu prea sînt caracteristice creatorului autentic, preocupat în primul rînd cu el însuşi, cu propria creaţie. De altfel, pe bună dreptate.

De doi ani sîntem martori ai rezultatelor confundării talentului de coregraf cu aptitudinile de conducător artistic. La începutul lui 1990, cînd Ohad Naharin s-a întors de la New York înfăşurat în mantia faimei internaţionale şi a preluat conducerea companiei ”Bat Sheva”, a început boala incurabilă a celei mai bune formaţii israeliene, cea care ani de zile a fost realmente reprezentativă, ca tehnică şi ca deschidere de orientare estetică. Directorul a înlocuit generozitatea cu propriul stil şi gust, restrîngînd orizontul pînă la proporţiile unei ferestre. In plus, a pus în seama companiei propria sa frică de a nu fi depăşit de alţii. Rezultatul este (să folosim un cuvînt elegant!) întristător. L-am măsurat în întregime la cea mai recentă premieră a formaţiei.

Cinci dansuri (la reprezentaţia la care am fost, cu totul scandalos, o defecţiune tehnică a interzis prezentarea unuia dintre ele!), mergînd toate în direcţia aceleiaşi estetici ”minimaliste”, grosolană şi violentă. Şi dintre toate, cel mai bun a fost cel semnat de ... Ohad Naharin. Dar tocmai acesta (”Arbos” pe muzica lui Arvo Prat) a fost deja aplaudat în trecutul Festival Israel!

Nici nu se putea altfel. Pentru că toţi coregrafii invitaţi, trei americani şi o israeliană, au intrat handicapaţi în competiţie. Unii nu au ce spune (Ducke Elkins produce un surogat de bracke-dance, iar Charles Molton pune nouă balerini să-şi paseze pur şi simplu 18 mingi), iar alţii (Ralph Lemon, care are ideea emoţionantă de a-si pune interpreţii să cînte cîntece de copii în timp ce dansează) nu ştiu cum să spună.

In context, directorul a triumfat. Numai că ”Bat Sheva” e bolnavă. Prin limitarea cîmpului estetic, prin pierderea capacităţii tehnice de a dansa, dar şi prin ”întăriturile” aduse din străinătate, perfect mediocre, în timp ce pe balerinii noştri trebuie să-i cauţi în Olanda, Elveţia, Canada şi alte New Yorkuri...

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON

APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

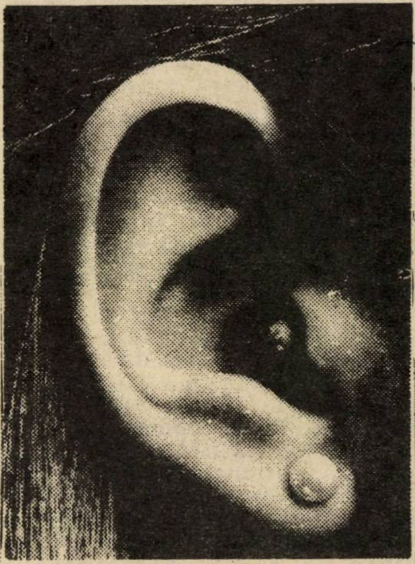

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV - Ben Yehuda 39,
Tel. 5172910
HAIFA - Str. Herzl 65,
Tel. 667667

SPECTACOL

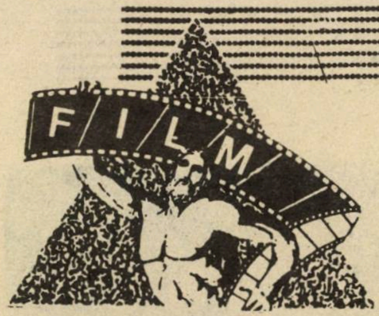

"VALMONT" (după romanul "Les Liaisons dangereuses" de Laclos); film american; regia: Milos Forman; cu: Annette Bening, Meg Tiley și Colin Firth.

E mai mult decît un film, e un caz. De ce? În urmă cu patru sau cinci ani, regizorul Stephen Frears a realizat un film (bun, foarte bun) pe aceeași temă (recte celebrul roman francez din secolul al XVIII-lea, libertin și savuros), cu Glen Close și alte *staruri* perfect alese în rolurile principale. Or, legea nescrisă a cinematografiei spune că *remake*-ul (adică o altă versiune a filmului în cauză) se face după mulți, mulți ani de la creația originală. 30-40-50 de ani. Eu am văzut filmul cutare în 1943, cu Garry Cooper și Rita Hayworth (ce femeie!), acum, în 1992, mi se oferă o versiune "la zi" cu Robert Redford și Kathleen Turner. E O.K.

Dar să vii imediat, repet, imediat, cu un "Legături periculoase" după ce precedentul "făcuse" un succes memorabil, înseamnă ori să fii dement, ori să posezi, cum spun spaniolii, o pereche de "cojones" cu totul și cu totul remarcabilă. Ei bine, cehul, acum american, Milos Forman nu e cîtuși de puțin dement. El are (ca regizor, bineînțeles) din plin perechea la care, cu pudoare, mă refeream mai sus.

"Valmont"-ul său este mai bun. Este ca o săritură formidabilă la lungime a lui Mike Powels, mai bună, spre uluirea stadionului, decît săritura, tot formidabilă, a lui Carl Lewis. Povestirea e aceeași. Personajele sînt aceleași. Epoca, decorul, costumele sînt aceleași. Era gata-gata să zic că totul e același.

Și totuși!

Și totuși, filmul lui Milos Forman e mai bun. În primul rînd, din cauza dialogului: acesta e mai viu, mai tăios, mai nervos.

În al doilea rînd, din cauza unui lucru pe care nu pot să-l explic; un ceva; un nu știu ce; un nerv, o *stare*, un *hallo*, o magie, o chestie, un *chose*. Filmul, vreau să zic, e mai cu sînge, mai viu, mai născător de bucurie, mai așa și pe dincolo. Cititorii mei, inteligenți, vor înțelege, desigur, ce vreau să spun. E ca și cum, vorbind despre două femei, amîndouă frumoase (și devreme acasă), precizezi: a doua are, parcă, un plus de vino-ncoa.

Repet: tolomacii, capetele pătrate nu înțeleg. Dar "băieții deștepți" (plus fetele asemenea) înțeleg. Și surîd. Complice. "Te-am înțeles, domnule Interim. E vorba de teribilul, inefabilul, nepipăibilul, greu descriptibilul vino-ncoa. Ehehei!"

Interim

GANGSTERII NOȘTRI

Dustin Hoffman și Nicole Kidman în "Billy Bathgate", peliculă despre gangsterul evreo-american Dutch Schulz.

Un film care l-a cam iritat pe colaboratorul nostru Harry Fosha, din New York (vezi "E o lume").

L-a cam iritat, zic.

Tot așa cum i-ar irita pe unii să vadă un film despre Adela Schwartz (vezi corespondența lui Stan Vlad de la "Lumea românească"), despre Rami Dotan, despre "avocații din Arlozoroff" și despre alte persoane din aceeaș spiță din neam.

● MUZICĂ

FILARMONICA ISRAELIANĂ LA RĂSCRUCE DE DRUMURI?

Sir Georg Solti spunea într-un interviu: "Cel mai plăcut și cel mai ușor este să fii dirijor oaspete... Mult mai dificil este să devii dirijor permanent al unei orchestre!". Probabil că și mai greu este să fii dirijor-director muzical timp de peste douăzeci de ani. Acesta să fie oare motivul pentru care Zubin Mehta părăsește Filarmonica Israeliană în stagiunea 1993-1994, spre a reveni (sau nu?) după aceea?

Dirijorul Zubin Mehta se află la pupitrul orchestrei filarmonice israeliene din anul 1969; de atunci numele său s-a împletit strîns cu succesele ansamblului pe care l-a condus și îndrumat, fiindcă a fi dirijor permanent al unei orchestre înseamnă să-i construiești acesteia, pas cu pas, profilul artistic și drumul creator. Grație drumului parcurs împreună timp de mai bine de douăzeci de ani, Filarmonica Israeliană și dirijorul Zubin Mehta au ajuns să fie sinonime. Puterea sugestivă aproape legendară de care dispune Mehta este izvor de putere și inspirație pentru fiecare instrumentist în parte.

Nimeni nu poate contesta rolul pe care l-a avut și îl are Mehta în biografia muzicală a Israelului în general și în cea a orchestrei în special; drept recunoștință, în anul 1981 el este ales pe viață în postul de dirijor permanent al Filarmonicii. Mehta își onorează prietenii și colegii care i-au dăruit încrederea cu gesturi muzicale (și nu numai muzicale) de neuitat: renunțînd la obligațiile care îl chemau în altă parte, vine la Tel Aviv (eizor alef !), sub exploziile Scud-urilor, spre a fi aproape de cei dragi lui.

...Și totuși, Zubin Mehta are de gînd să-și părăsească orchestra, publicul și prietenii: după ani mulți de conviețuire, chiar și sublimă, intervine teama de rutină.

Rămîne să mai aflăm răspuns la întrebarea cine îi va urma lui Zubin Mehta? Cine are curajul?

Sofia Ghelman

SPECTACOL

MIRCEA SĂUCAN LA PARIS

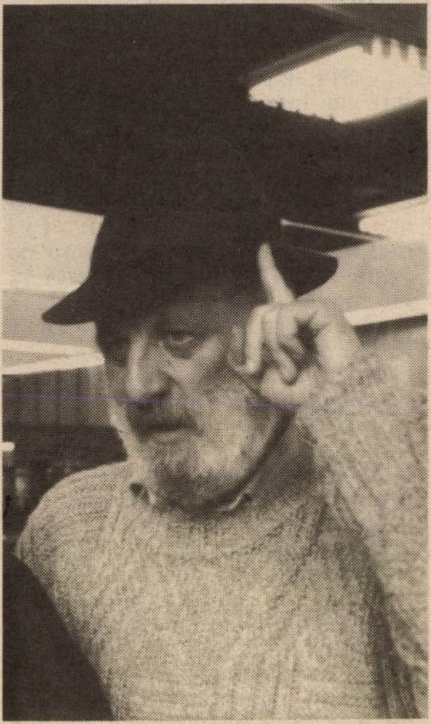

■ *Mircea Săucan la plecarea din Paris după terminarea montajului.*

■ *Cu actrița Christine Galert, interpreta principală a filmului.*

Regizorul de film și prozatorul Mircea Săucan, sihastrul (evident, cu barbă) din Natzeret Illit, s-a întors recent de la Paris. Unde a terminat un film despre realitățile din România de azi. Ținut ani și decenii de-a rîndul sub obroc, marele talent al lui Săucan – căruia mulți se grăbiseră să-i cînte cu entuziasm prohodul – a izbucnit cu putere de reînviată pasăre Phœnix. Iar meritul acestei împliniri revine, trebuie s-o spunem, nu celor 40005000470002100001 organizații culturale de pe la noi, ci lumii cinematografice din Franța și cu deosebire cunoscutului animator de cultură Pascal Gallet, om de intuiție și curaj. Acesta a descoperit arta lui Săucan, ajutîndu-l pe meșter să reintre în arenă. Gîndindu-ne la toate cîte le face domnul Gallet în chestiune pentru talentul necăjiților evreo-români, ne-a venit ideea să-l chemăm aici, în Israel (ca voluntar, se înțelege), pentru a scoate, cu umărul său eficient, căruța culturală a alialei, din împotmolire.

Revenind la pelicula lui Săucan, să amintim că ea se cheamă "Întoarcerea" și face parte dintr-un triptic.

Acum Săucan duce tratative la Paris cu canalul 7 al televiziunii pentru o co-producție româno-franceză, bazată pe una din povestirile sale. Și fiindcă tot veni vorba de proza regizorului, să notăm că în aprilie sau mai cartea sa "Izidor Mînecuță" (publicată la Ed. *Minimum*, în românește) urmează să apară într-o editură franceză.

(V. Mincu)

*

Neanderthalii de la foile fasciste din România vorbesc, la nesfîrșit, rînjit, despre ăia (carele noi știm) cu pseudonimele. Acestor indivizi (iertare pentru termenul excesiv de politicos), le aducem la cunoștință că pseudonimul nu este o invenție a goldenbergilor de la Buhuși, ci un obicei universal.

Cum se vede, de-o pildă, în exemplele de mai jos:

NUMELE ADEVĂRATE ALE UNOR ACTORI DE CINEMA

Doris Day – Doris Kappelhoff
Kirk Douglas – Issur Daniellovici
Debbie Reynolds – Mary Frances Reynolds
Tony Curtis – Bernie Schwartz
Janet Leigh – Janette Helen Morrison
Deborah Kerr – Deborah Frimmer
Jack Lemon – John Uhler
Lauren Bacall – Betty Weinstein
Barbara Stanwich – Ruby Stevens
Virna Lisi – Virna Pieralisi Pesci
Peter O'Toole – Peter Seamms
Audrey Hepburn – Audrey Kathleen Ruston
Ginger Rogers – Virginia McMate
Jill St. John – Jill Openheim
Cyd Chrisse – Tula Finkler
Dorothy Lamour – Dorothy Kanmeyer
Ann Sheridan – Clara Lou Sheridan
Connie Stevens – Concetta Ann Ingolia
Dinah Shore – Frances Rose
Dean Martin – Dino Crocetti
Hope Lange – Elise Ross
Cary Grant – Archibald Leach
James Garner – James Baumgarner
William Holden – William Beedle
Richard Burton – Richard Jenkins
Edward G. Robinson – Emanuel Goldenberg

SPECTACOL

CHESTIONARUL DOMNIŞOAREI GRÜNBERG

Domnişoara Vicky Grünberg din Haifa, sociolog, specialistă în comunicaţii de masă, mi-a trimis un chestionar privind activitatea televiziunii israeliene. Dra Grünberg pregăteşte o teză de doctorat pe această temă şi m-a rugat să răspund "sincer şi fără nici un fel de rigidităţi şi convenţionalisme" la întrebările ei. Sînt de acord. Drama e, însă (întotdeauna există un *însă*), că chestionarul cu pricina cuprinde peste 100 (una sută) de întrebări. Multe.

Am răspuns la cîteva (alese la întîmplare), cerîndu-i îngăduinţa ca, după ce-mi trag răsuflarea, să răspund şi la celelalte.

Pînă atunci, iată patru sau cinci din răspunsurile mele.

Ce părere aveţi despre noua coafură (new look !) a lui Orly Nativ, de la canalul 2?

O părere mizerabilă. Ideea fetei (sau, poate, a unuia dintre sfătuitorii ei oligofreni) de a-şi tunde părul pînă aproape de starea de ras în cap, este nefastă. Am mai spus-o şi altă dată. Orly, trista blondă, cea mai tristă dintre toate blondele pe care le-am cunoscut la viaţa mea (şi-am cunoscut o mulţime de blonde), trebuie să respingă teroarea "modei" (căci asta e, într-adevăr, o teroare) şi să se întoarcă la adevărul ei, la identitatea ei feminină. Întoarce-te, Orly, zău, la pletele tale, la bucle, la codiţe, la ce vrei tu, dar redă părului libertatea de care are cumplită nevoie şi la care jinduieşte. Lasă-ţi părul să se mişte în bătaia vîntului. Şi să ne mişte. Că de-aia ţi-a dat Dumnezeu plete; nu ca să le razi cu "Gilette sensor", ci ca să bucure privirea telespectatorilor de sex masculin.

În legătură cu întrebarea de mai sus: ce părere aveţi despre crainica Sari Raz, de la "Mabat"-ul canalului 1 şi despre înfăţişarea ei?

O părere foarte bună despre inteligenţa ei şi despre humorul pe care-l posedă. Am senzaţia că, după ce ne informează despre o chestie "mai aşa", fata surîde subţire şi clipeşte uşor, ca şi cum ne-ar şopti, complice: e ridicol. În schimb, la capitolul înfăţişare, am cîteva obiecţii fundamentale. Dacă, în materie de îmbrăcăminte, Sari a evoluat simţitor, renunţînd, în 7 cazuri din 10, la bluzele de ţaţă (sau ţăţică), în schimb părul ei ultra-creţ îmi provoacă nevralgii fără număr. Ce-i cu ea? Cum de nu-şi dă seama că are o coafură imposibilă, de şuk? Eu nu sînt director la televiziune. Din păcate (pentru televiziune). Dar, dac-aş fi, aş lua-o de păr pe Sari, i-aş şopti la ureche că dacă face urît o tai de la prima pe aprilie, aş urca-o cu binişorul într-o maşină şi aş duce-o la un coafor ca să-i găsească o tunsoare. Coaforul meu favorit este *Alexandre* de la Paris, care le tunde pe prinţesa Caroline de Monaco, pe Elisabeth Taylor (cînd vine în Franţa, la *Ritz*) şi pe Catherine Deneuve. Dar n-am bani pentru *Alexandre*. Mai ales acum, cu *mitun*-ul. Drept care aş duce-o la *Moti*, de pe Dizengoff din Tel Aviv (lîngă cofetăria Kapulsky). Ăsta e un tip violent, joacă bridge cu Sebastian Costin la club în fiecare joi şi, dac-ai intrat pe mîna lui, nu mai scapi. Toate cucoanele (inclusiv nevastă-mea) îl imploră să le tundă aşa şi pe dincolo, însă el respinge cererile cu dispreţ, făcînd după cum îl taie capul. (Şi nu-l taie rău.) Aşa încît, ca să revin la ale noastre, aş da-o pe Sari Raz pe mîna lui Moti. "Găseşte-i, măi Moti, aş zice, o coafură, că nu plec de-aici pînă n-o văz om." Şi, aşa cum îl cunosc, Moti, nepăsător la ţipetele clientei de pe scaun, ar băga o foarfecă cinstită în claia de sîrmă ghimpată a lui Sari, făcîndu-i o coafură comestibilă.

Ce părere aveţi despre crainica Yael Hen de la "Mabat" (canalul 1)?

Bună. Foarte bună. E o prezenţă civilizată, subţire, "bine crescută", totalmente a- şi anti-trivială, totalmente a- şi anti-şanţ, ştie să se îmbrace (deşi uneori forţează nota purtînd bluze super-geometrice).

Iată o persoană (Doamnă? Domnişoară?) cu care te prezinţi, fără probleme, în *lume*. Iată ceea ce se cheamă o crainică "de export" (iţù). Eu merg cu ea orbeşte (adică, "pe blind", cum se zice la poker) în orice competiţie internaţională de frumuseţe, de ton şi de *stofă*. E tocmai bună să-ţi clăteşti ochii cu ea după ce-i vezi în Knesset pe crăcănaţi, pe alde Werdiger şi Biton.

Dintre tinerii care s-au afirmat în vremea din urmă, pe care îl socotiţi cel mai apt de a lua locul "bătrînilor" şi de a deveni vedetă *a televiziunii?*

Pe Dani Ropp. Băiatul ăsta lucrează, cum ştim, la emisiunea meteorologică, dar se vede de la o poştă că bate departe. El face mereu comentarii fără nici o legătură directă şi obligatorie cu ploaia şi cu neploaia, "bagă texte", schimbă puloverele de trei ori pe zi ca un manechin la Pierre Cardin, are relaţii atît de bune cu fetele de la ştiri politice (no comment!), încît acestea îi "dau" din cînd în cînd cîte-un minut la "Mabat", de la ele, pe scurt, omul a devenit un fel de mascotă a T.V.-ului, un copil de trupă al studioului de la Ierusalim. Atenţie, fraţi comentatori politici!Atenţie, Haim Iavin, Iakob Ahimeir, Dani Peer, Gadi Sukenik şi alţi Hanan Azran, ăsta, în doi ani de zile, vă haleşte pe toţi; şi, la o adică (depinde care va fi situaţia), vă bagă la zdup pentru sabotaj!

LUCULLUS

LUPTĂ MORTALĂ

JOHN LUTZ

Să ştiţi un lucru, fraţilor.
Nu numai bărbaţii din Petah Tikva îşi omoară nevestele cu satîrul.
Ci şi alţii. Ca, de-o pildă, mexicanii.
Aşa că să nu avem complexe de inferioritate.

Se spune că în Mexic singurul spectacol care începe la ora stabilită este lupta de tauri. Locotenentul de poliţie ştia acest lucru. Cînd se îndreptă, împreună cu o mare mulţime de oameni, spre poarta principală a stadionului din Plaza Mexico era patru fără zece. Manolo Ruiz, reputatul matador din Merida, urma să înfrunte, în după amiaza aceea, primul şi al patrulea taur. Din fericire, spectacolul urma să aibe loc în ziua liberă a lui Castillo, astfel încît se simţea încîntat să se afle printre cei 50.000 de pasionaţi spectatori veniţi să asiste la o luptă pe viaţă şi pe moarte.

Îşi găsi destul de uşor locul situat în aripa scăldată în soare a uriaşului stadion. Abia se instalase, relaxat şi bine dispus de căldura soarelui care-i mîngîia obrajii, cînd ceremonia începu. Călăreţul în negru dădu pinteni calului său neliniştit, ocoli arena şi se opri apoi în faţa lojei judecătorului; scoţîndu-şi pălăria cu pene mari de struţ, aşteptă nerăbdător în şa îngăduinţa de a da semnalul de începere a luptei care avea să ducă inexorabil la moarte.

După ce obţinu permisiunea, străbătu din nou arena şi luă poziţie în fruntea toreadorilor care aşteptau în partea însorită a stadionului. Începu defilarea, cortegiul mişcîndu-se agale în arenă. Cei trei matadori îşi făcură semnul crucii, păşind apoi ţanţoşi în frunte, în urma călăreţului înveşmîntat în negru.

Fiecare salută loja judecătorului, înaintînd calm în ritmul muzicii orchestrei. Castillo se uită la Ruiz, un bărbat cu talia zveltă şi umerii largi, îmbrăcat într-un costum strălucitor şi purtînd ciorapi lungi de culoare roz. Chipul întunecat al lui Ruiz avea un aer liniştit, care contrasta cu pasiunea dezlănţuită a mulţimii.

O trompetă tînguitoare acoperi zgomotul orchestrei, dînd semnalul pentru introducerea primului taur. Uşile ţarcului se deschiseră, şi taurul năvăli în arenă, flamurile galbene înfipte în spinarea sa fluturînd cînd animalul îi înfrunta pe bravii peoni care-l provocau cu capele lor roşii şi galbene. Ruiz urmărea atent reacţiile taurului ca să-i afle obiceiurile, să ştie cum să-l atace mai bine.

Ruiz ieşi din adăpostul toreadorilor în arenă şi făcu o serie de fente, executate frumos, cu dezinvoltură. Mulţimea aplaudă abilitatea toreadorului de a aduce taurul într-o stare de confuzie, mişcînd capa cu graţie în jurul corpului său; apoi întoarse spatele taurului şi plecă.

Uvertura luase sfîrşit. *Tercio de varas*, prima fază a luptei propriu-zise, urma abia să înceapă. Picadorii pătrunseră în arenă pe caii lor mascaţi, purtînd lăncii lungi, cu vîrfurile de oţel. Castillo urmări cu atenţie manevrele picadorilor care înfigeau lăncile în spinarea taurului spre a reduce forţa muşchilor săi. O furtună de ovaţii se stîrni în stadionul circular cînd Manolo Ruiz apăru ca să plaseze el însuşi banderillas în grumazul taurului.

Înainta încrezător în sine spre taurul viclean. Locotenentul Castillo simţi cum emoţia începe să-l gîtuie, încercînd aceeaşi senzaţie pe care o încerca în copilărie, cînd taică-su îl ducea la luptele de tauri.

În liniştea apăsătoare, aşternută deasupra întregului stadion care aştepta atacul taurului,inima lui Castillo bătea din ce în ce mai tare.

După ce Ruiz înfipse perfect săgeţile sale colorate, Castillo îşi părăsi locul, ca să coboare în tunelul stadionului , în căutarea unui telefon public.

Poliţistul de serviciu îi făcu numaidecît legătura cu sergentul Correra.

– Sînt în Plaza Mexico, – spuse Castillo, încă înainte ca sergentul să fi apucat să spună alo. În momentul ăsta Ruiz este în arenă.

– Tot în momentul ăsta se mai întîmplă ceva, domnule şef. Un tip pe nume Roberto Lopez şi-a omorît nevasta în Calle Planeta. S-a baricadat în casă şi este înarmat.

– Cu o puşcă?

– Cu o secure, domnule şef. A folosit-o ca să- şi ucidă nevasta.

Castillo luă adresa exactă de la Correra şi-i spuse să vină acolo cît mai repede.

– Ruiz are zile bune şi zile rele, spuse Correra înainte de a închide. Azi cum arată?

– Cred că e una din cele mai bune zile ale sale, – mormăi Castillo nefericit, punînd receptorul în furcă. Poate că n-o să dureze mult, îşi spuse el. Poate că totul se va lămuri între timp. Deasupra lui mulţimea izbucnea mereu în aplauze.

ŞI-A BĂNUIT SOŢIA CĂ-L ÎNŞEALĂ; ŞI A OMORÎT-O CU SECUREA

Castillo o luă pe Insurgentes, apoi spre nord, pe Paso dela Reforma, trecu de hotelurile elegante, străbătu o stradă lăturalnică şi merse prin Zona Rosa, cu prăvăliile ei luxoase şi restaurantele care-i atrăgeau pe turiştii bogaţi. Curînd ajunse într-unul din cele mai sărace cartiere din Mexico-City. Îşi consultă harta, află că era pe drumul cel bun şi, după ce parcurse încă o jumătate de milă, făcu la stînga, pe Planeta.

Văzu numaidecît mulţimea. Peste o sută de oameni erau ţinuţi în frîu de vreo doisprezece poliţişti în uniformă, care izolaseră o aripă a clădirii. Toţi aveau privirea aţintită asupra unei case de cărămidă, din care jumătatea de jos fusese cîndva un magazin de marochinerie. O scară veche de lemn ducea la o uşă de la etajul al doilea. Castillo văzu cîţiva poliţişti ghemuiţi lîngă perete.

Sergentul Correra îl aştepta pe Castillo. Era un om scund şi slab, cu o mustaţă răsucită şi nişte ochi negri visători. Ca şi Castillo, era îmbrăcat în haine civile.

– E acolo sus, – spuse Correra, arătînd spre uşa de deasupra uşii de lemn.

Uşa era deschisă sau complet scoasă din ţîţîni. Nu se vedea decît o umbră înăuntru.

– Ce s-a întîmplat? – întrebă Castillo.

– Roberto Lopez şi soţia lui Mariana au închiriat o cameră sus la etaj. Acum o oră, fratele lui Robert a venit să-i vadă şi a găsit-o pe Mariana moartă, iar pe Roberto stînd lîngă ea, cu o secure în mînă. Hector, fratele, a fugit de acolo şi ne-a telefonat.

– A vorbit cineva cu Roberto?

Correra dădu din cap afirmativ.

– Eu. Prin uşă, de jos, de afară. Spune că e şomer, sărac şi nu mai are putere să lupte. S-au certat pe tema infidelităţii soţiei. Şi-a pierdut capul şi a omorît-o. Mi-a spus că dacă intru în cameră mă omoară şi pe mine.

– A spus ce are de gînd? – întrebă Castillo.

Correra zîmbi fără bună dispoziţie.

– Roberto Lopez nu vorbeşte ca un om normal. Totuşi, l-am crezut cînd mi-a spus că mă va ucide.

Castillo îşi aprinse un chiştoc de ţigară pe care-l scoase din buzunar.

– Ai aflat cine este Roberto Lopez?

– Are o poveste cu tulburări mintale, care se manifestă prin momente de depresie. Uneori îi trec prin cap gînduri de sinucigaş. E un om violent.

– Şi trist. Are cazier?

– Trei acuzaţii pentru acte de violenţă. O condamnare, acum cinci ani. A fost eliberat pe cuvînt de onoare. Evident, a violat termenii eliberării sale.

– Şi tot atît de evident e că trebuie să încerc să stau de vorbă cu Roberto Lopez.

LOCOTENENTUL CASTILLO LUĂ UN REVOLVER, ÎL STRECURĂ SUB CĂMAŞĂ ŞI INTRĂ ÎN CAMERĂ

Aruncă chiştocul şi-l strivi cu călcîiul. Apoi împrumută pistolul lui Correra, îl strecură sub cămaşă şi se îndreptă spre scara de lemn care ducea la uşa deschisă.

Treptele scîrţîiau puternic sub greutatea paşilor săi. Nu încerca să-şi ascundă prezenţa. Apropiindu-se de palier, rămase nemişcat într-o parte a uşii de la intrare. Dinăuntru nu se auzea nici un zgomot. Un miros ciudat de sudoare şi sînge plutea în aer, amestecat cu o teamă animalică. Soarele păru deodată foarte strălucitor şi fierbinte. Castillo se trezi gîndindu-se la Manolo Ruiz care înfrunta acelaşi soare torid în arena din Plaza Mexico. Murise taurul? Sau Ruiz?

– Roberto Lopez! – strigă Castillo. Sînt locotenentul de poliţie Castillo! Trebuie să stăm de vorbă!

Tăcerea dinăuntru rămase netulburată.

Castillo aşteptă cîteva minute, întrebîndu-se dacă nu cumva Roberto Lopez folosise securea asupra lui însuşi. Aruncă o privire în jos şi văzu mulţimea, poliţiştii, holbîndu-se la el, cu chipurile concentrate, aşteptînd.

– Am să vin înăuntru, Roberto, – spuse Castillo. Am să vin singur, doar ca să vorbim.

Cînd se convinse că nu va primi nici un răspuns, Castillo intră pe uşa deschisă, rămase o clipă nemişcat în prag, ca să se obişnuiască cu întunericul, apoi pătrunse în odaie.

Privirea lui se opri asupra a ceea ce mai rămăsese din femeie şi curajul îl părăsi cînd îşi închipui mînia care trebuia să-l fi împins la un asemenea act sîngeros.

Roberto Lopez se afla în picioare, în faţa uşii de la bucătărie. Era un om înalt, îmbrăcat cu pantaloni negri şi o cămaşă albă pătată de sînge. În mîna dreaptă avea o secure.

El spuse:

– N-ar fi trebuit să vii aici, domnule locotenent Castillo.

Castillo, îngheţat de frică, nu scoase nici un cuvînt.

– Era de datoria mea, – reuşi el în cele din urmă să articuleze cu o voce a cărei siguranţă îl surprinse.

– Am ucis-o, – spuse Roberto Lopez, îndreptînd securea în direcţia soţiei sale moarte.

– Da, – spuse Castillo cu aceeaşi voce calmă. Şi acum trebuie să mergi cu mine, să luăm loc şi să stăm de vorbă despre cele întîmplate.

– Vrei să mă bagi la puşcărie.

– Nu, – spuse Castillo. Nu vreau aşa ceva. Îţi promit că nu ţi se va face nici un rău.

– Poţi să-mi promiţi că nu voi fi închis?

– Nu.

– Am mai fost închis. Nu mai vreau. Mariana e într-o situaţie mai bună decît mine. Oricît de mulţi ar veni după mine, oricîte minciuni mi-aţi îndruga, n-am să merg cu voi.

– Trebuie să încerci să chibzuieşti bine...

Fără să i se schimbe expresia de pe faţă, Roberto Lopez ridică securea şi-l ameninţă pe Castillo.

Castillo bîjbîi în căutarea armei ascunse în cămaşă, reproşîndu-şi că o pusese acolo ca să nu-l înfurie pe Lopez. Auzi şuieratul securii care spintecă aerul deasupra capului său, trecînd foarte aproape de el. Securea se înfipse în lemnul uşii, la numai cîţiva centimetri de chipul lui. Se aruncă într-un colţ şi puse mîna pe revolver. Încercînd să scoată securea înfiptă în lemn, Roberto Lopez se împiedică şi căzu lîngă un scaun. Apoi se ridică şi încercă să-l lovească iar pe Castillo.

Acesta trase mai multe focuri asupra lui.

Roberto Lopez se prăbuşi la pămînt, rămînînd nemişcat. Castillo auzi atunci zgomote de paşi pe scara de afară.

Poliţiştii, cu revolvere în mîini, năvăliră în odaie, unul după altul.

– E mort! – spuse cineva. Toţi sînt morţi.

– Nu, – spuse Castillo, nu chiar toţi, slavă Domnului.

Correra îl ajută să se ridice.

Cînd Castillo se întoarse la Plaza Mexico, Ruiz tocmai omorîse cel de al doilea taur. Trebuie să fi fost un spectacol grandios. Primise drept răsplată ambele urechi, şi acum făcea turul de onoare al arenei, urmat de ajutoarele sale, care aruncau înapoi în tribune pălăriile, hainele şi alte diverse obiecte aruncate de spectatori în arenă în semn de omagiu. Manolo Ruiz înfruntase şi sfidase din nou moartea, cu graţie şi curaj.

Catîrii înhămaţi tîrau din arenă taurul neînsufleţit, cu lanţurile prinse în jurul coarnelor. Îl tîrau foarte încet din respect pentru lupta pe care o dăduse, în timp ce mulţimea îşi exprima admiraţia pentru amîndoi, taur şi toreador.

Stînd în picioare în mijlocul mulţimii în delir, Castillo se uita la taur şi se întreba dacă nu cumva şi Roberto Lopez, a cărui nefericită viaţă plină de lipsuri îl împinsese la o luptă mortală de cîteva minute, plină de mînie, nu merita şi el măcar un asemenea omagiu. E drept, el îşi ucisese soţia, care cu siguranţă merita şi ea o soartă mai bună, dar el era om, şi acesta era un animal.

Roberto Lopez va fi înmormîntat în groapa săracilor. Iar Rafael Castillo va continua să-şi facă datoria, fără să-l admire cineva. Fără să i se recunoască meritele. Fără să i se aducă mulţumiri.

Traducere
de L. BRĂILEANU

PESCUITORUL DE *perle*

• Sinucigaşul care trăieşte

"Trei membri ai familiei Linitzki, nou venită din U.R.S.S., au fost ucişi cu focuri de armă, iar asasinul, un soldat în vîrstă de 21 de ani, s-a sinucis după comiterea faptei... Făptaşul este internat în prezent, în stare critică, la spitalul «Soroca»."

(Din "Viaţa noastră", 13 ian. 1992)

• O lună care a avut numai 4 zile

"La mijlocul acestei luni, Curtea Supremă de Justiţie a României a achitat pe toţi membrii fostului Comitet Politic Executiv."

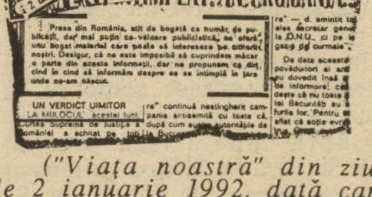

FAPTE EVENIMENTE OAMENI

2 ianuarie 1992

un ac

ROMÂNIA

Presa din România, atît de bogată ca număr de publicaţii, dar mai puţin ca valoare publicistică, ne oferă unu bogat material care poate să intereseze pe cititorii noştri. Desigur, că ne este imposibil să cuprindem măcar o parte din aceste informaţii, dar ne propunem ca din cînd în cînd să informăm despre ce se întîmplă în ţara unde ne-am născut.

UN VERDICT UIMITOR

LA MIJLOCUL acestei luni, Curtea Supremă de Justiţie a României a achitat pe toţi

re" continuă nestingherit campania antisemită cu toate că, după cum autorităţile de

("Viaţa noastră" din ziua de 2 ianuarie 1992, dată care l-a frapat pe corespondentul nostru, ing. Molnar Mircea din Herzlia, rh. Ben Gurion 22/9, îndemnîndu-l să facă interesanta constatare din titlu: dacă-n ziua de 2 ne aflam la mijlocul lunii, înseamnă că...)

• Vice-versa

"Funcţionari superiori francezi au demisionat ca protest contra primirii lui Habash în Franţa."

("Viaţa noastră" din 2 febr. 1992.)

...or, în realitate, a fost exact invers: funcţionarii cu pricina, precum şi cîţiva demnitari, au fost siliţi să demisioneze din cauză că aprobaseră şi organizaseră venirea lui Habash la Paris.

Şi tot în ziarul din 2 febr. a.c., şi tot în legătură cu celebra vizită, în editorialul de pe pag. 2 citim:

"Habash n-ar fi fost admis în Franţa fără o aprobare obţinută la nivelurile cele mai superioare."

Incorect. Superioare este un adjectiv absolut, aşa încît nu se poate spune "mai superioare", "foarte superioare" sau "cele mai superioare". Se poate spune, în schimb, mai giurumea în materie de scris, foarte giurumea sau cel mai giurumea.

• Nota *Efes*

În ziarul *"Viaţa noastră"* din 3 ian. 1992, la pag. 9, în serialul dlui Shabtay Himmelfarb intitulat *"La bordul vasului rusesc «Fedor Dostoievski»"* (la începutul serialului, apăruse – memorabil – "vasul «Dimitri Dostoievski»", **n.n**) ni se descrie vizita domniei sale la *Eposos*. Această denumire-perlă apare de opt ori în cursul articolului, deci nu mai poate fi vorba de o simplă greşeală de tipar.

Negăsind pe hartă această denumire, am privit mai atent fotografia din articol, care reprezintă Biblioteca lui Celsus din Ephesus sau Ephesos (şi nu Eposos), sau, dacă er fi vrut să scrie şi pe româneşte, Efes (vezi Epistola lui Pavel către Efeseni, din Noul Testament). La fel, se scrie în acelaş articol despre descendentele lui *Aras* (altă perlă), şi nu *Ares*, zeul războiului.

(Comunicată de Henriette Goldberger, POB 5485, Natzeret Illit 17.000)

• Crimă gazetărească

În numărul 56 al lui *Minimum*, găsesc o nuvelă, foarte bine scrisă de altfel, dar care are... o perlă chiar în titlu. Acesta sună aşa: *"O crimă de dragul alteia"*; or, în nuvelă e vorba de o *singură* crimă, deci nu e vorba de...

(Comunicată de Marcel Schwartz, Tel Aviv, tel. 30 16 99)

• Bigamie

"Haim Edri a fost şoferul ministrului David Levi, el fiind căsătorit cu Rahel, soţia ministrului... "

("Revista mea", 3 febr. 1992)

Comunicată de Rodica Vexler, rh. Ben Gurion 45/32, Rehovot 76390. Aceeaşi perlă a fost găsită şi de Cohn David, Ramat Zewi 220/10, Zichron Yaakov 30.900)

• El nu vrea să fie bigam, ca ceilalţi

TÎNĂR necăsătorit, 30 ani, caut tînără în vederea căsătoriei. Tel. 59 66 97 (orele 16-22)

(Din "România liberă", Bucureşti)

GETTA BERGHOFF

MÎNDRIE

• nuvelă •

Ben primise o somaţie pentru plata unui împrumut contractat de o întreprindere care dăduse faliment.

Semnase, ca girant, împreună cu alţi doi, dar unul căzuse în război, iar celălalt murise de un atac de cord.

Acum el rămăsese singurul asupra căruia cădea povara. Şi era înglodat în datorii. Ar fi putut să se adreseze unui prieten (avea mulţi) pentru un împrumut.

Însă era un om *mîndru*.

De o mîndrie ucigătoare

La nunta fiicei lui îşi invitase toţi prietenii, rudele şi cunoscuţii mai apropiaţi. De pe peretele opus, oglinda reflecta luminile aprinse şi decorul fastuos al sălii. Tot oglinda proiecta chipurile cu trăsături fine ale copiilor lui, înşiraţi la intrare pentru primirea invitaţilor. Cu un zîmbet deschis şi cald, îi sorbea pe toţi din ochi.

Mirii încă nu sosiseră, dar sala era plină de oaspeţi. În megafon răsuna vocea Şoşanei Damari: *"Arţeinu haktantonet..."*. De atîta bucurie, Ben îşi simţea bătăile inimii. Era bucuros de revederea cu vechii prieteni, mîndru de familia lui cu care se prezenta acum în întîmpinarea oaspeţilor.

"A avut dreptate Hana...", gîndea. Nu putea să poarte toaleta de acum doi ani, de la nunta băiatului. Ar fi fost o economie substanţială, dar o gafă ireparabilă. Amănuntul ar fi fost observat şi comentat şi lumea ar fi bănuit, poate, criza financiară în care se zbătea. Întîlni privirea Hanei şi-i zîmbi tandru. De cînd părăsiseră chibuţul fusese alături de el clipă de clipă şi pas cu pas în aventura care începuse de cum ieşiseră pe poarta chibuţului doar cu ceea ce aveau pe ei şi cu un copil în braţe.

Oare făcuseră bine că ieşiseră din chibuţ? Da, hotărî Ben. După anii lungi de armată ca ofiţer superior, simţise nevoia să-şi încerce puterile în lumea mare. Renunţase la viaţa colectivă din chibuţ pentru aceea de om de sine stătător. Îşi ridicase o fabrică, la început una mică, pusă pe roate prin propriile lui puteri. Nu fuseseră ani uşori, dar Hana nu se plînsese niciodată. Ştia să drămuiască banul, să pregătească o masă din te miri ce. Cînd îşi aminteau cum trăiseră în chibuţ, rîdeau: atunci aveau de toate şi nu le trebuia nimic, acum n-aveau nimic şi le trebuiau de toate...

În sala imensă, invitaţii se aşezau la mese. Se regăsiseră foşti colegi de arme, tovarăşi din chibuţ, prieteni mai recenţi şi clienţi...

- Uitaţi-vă la Ben... spuse unul dintre invitaţi. Privirile tuturor se întoarseră spre intrare, unde Ben şi familia primeau musafirii care continuau să sosească. E un băiat minunat! Fără nici o exagerare, un om ca el face cinste ţării noastre... Un băiat ca el, deştept, cinstit, care nu se dă în lături să muncească şi mai are şi curaj, nu se poate să nu reuşească... La noi în ţară e nevoie doar de puţin curaj. Absolut totul se rezolvă cu răbdare şi curaj... Numai pace de-am avea! Încolo... totul se aranjează!

Orchestra atacase marşul nupţial de Mendelsohn şi lumea întrerupse discuţiile privind spre uşa unde mireasa şi mirele îşi făceau apariţia.

- Frumoasă pereche! rosti cu glas tare unul dintre invitaţi.

- Şi Ben şi Hana sînt o pereche frumoasă. Cum să n-aibă copii frumoşi?

- Şi mirele e băiat bine! Cine e?

- Nu ştiu, dar ştiu că s-au cunoscut în armată. Dragoste mare... N-au vrut să aştepte cu căsătoria pînă după terminarea studiilor. Bravo lor! O să înveţe, o să muncească şi o să se rostuiască încetul cu încetul. Cred că lui Ben nu i-a venit uşor cu nunta asta. Băneşte, vreau să zic... Sînt doar doi ani de cînd i s-a însurat băiatul. Să faci faţă la două nunţi ca asta la interval de doi ani nu e uşor...

- Din ce vor trăi? se interesă unul din comeseni.

- O să muncească! Ziua o să înveţe şi seara o să frece podelele! Împreună, vor cîştiga mai mult de un salariu... răspunse o doamnă din grup. La vîrsta lor totul are farmec. O să facă *spongia* şi o să aibă bani curaţi în buzunar, fără *masahnasa*... Cu 18 şekeli pe oră, dacă vor munci trei ore pe zi e de-ajuns să nu se piardă!

Conform tradiţiei, Ben îşi însoţi ginerele la masa unde se încheia actul dotal. Zestrea fetei era o sumă care reprezenta două treimi din costul unui apartament. Pentru a-şi procura banii scosese din cont suma depusă ca garanţie bancară pentru afaceri. Ştia că retrăgîndu-şi garanţia bancară afacerile vor avea de suferit, dar îşi asumase riscul. N-avusese încotro. Era prea strîmtorat băneşte ca să-i închirieze fetei un apartament şi să-i plătească o chirie lunară. Ar fi însemnat să arunce banii pe fereastră. De unde atîţia bani? Mai bine să-i ajute să-şi cumpere un apartament. Apoi... Apoi o să ia şi ei viaţa în piept, se gîndi el optimist. Pace să fie şi el să poată "împinge căruţa" acum, la început... Voia să se gîndească numai la bine. De ce nu? Hana îi dăruise patru copii minunaţi. Cei doi mai mari terminaseră armata şi acum erau aproape căpătuiţi. Aproape... Numai el ştia ce obligaţii îşi asumase pentru "căpătuirea" celor doi copii... Dar ce să-i faci? Viaţa e scumpă, şomajul în floare, ţara plină de nevoi, probleme de clitare şi de alia berechet. Cine să-i ajute pe tineri, dacă nu părinţii?

Ben sosea acasă tîrziu, frînt de oboseală, dar aducător de linişte şi încredere. Hana credea în el, în judecata lui, şi mai ales ştia că nu trebuie să pună întrebări. Ben continua să zîmbească şi zîmbetul lui era un gir pentru viitor. Hana nu pusese întrebări cînd Ben o anunţase că a renunţat la jumătate din clădirea în care-şi avea fabrica, pentru a plăti o chirie mai mică. Nu se nelinişise nici atunci cînd el îi spusese că vrea să vîndă casa şi să cumpere un apartament mai modest, iar cu diferenţa să mai plătească din datorii. Ben ştia ce face. Trebuia să aibă încredere în el.

Trecuse mai bine de un sfert de veac de cînd Ben se aventurase în afaceri, dar de o criză ca cea de acum nu-şi amintea. De cîteva luni cîştigurile scădeau, iar cheltuielile creşteau. Hana întindea de salariul ei cît putea şi reuşea să hrănească cele patru guri rămase în casă şi chiar să pregătească cîte ceva în plus pentru cei doi "externi", căci fiul şi fiica, fiecare cu familia lui, veneau sîmbăta la ei la masă. N-avea ce le reproşa copiilor: munceau şi ei pe rupte, dar cîştigul nu le ajungea.

De multe ori îl chinuia gîndul să se destăinuie unuia din numeroşii lui prieteni, oameni de afaceri ca şi el, dar pe care criza economică din ţară nu-i atinsese atît de greu. Ar fi vrut să ceară un împrumut. Dar cum să-l restituie? Avea de plătit chirie pentru localul în care-şi avea întreprinderea, taxe pentru doi studenţi, o *maşcantă* pentru băiat şi una pentru fată. Trebuia. Era absolut imperios să tragă mai departe încă puţin, pînă ce copiii îşi vor termina studiile şi vor putea fi complet independenţi. Din ce în ce mai des întîrzia serile la birou, gîndindu-se cu disperare ce să mai întreprindă, ce ar mai putea face să-şi sporească veniturile... Şi gîndul de a-şi deschide inima unuia din vechii lui prieteni sau foşti camarazi îi revenea tot mai insistent. Şi totuşi n-o putea face. Era prea mîndru ca să ceară. Niciodată nu ceruse nimic de la nimeni. De dat - da! Dar una e să dai, şi alta e să ceri. Lumea te respectă cît timp te ştie puternic. Şi pe urmă, chiar şi pentru a primi un împrumut trebuie să prezinţi o garanţie de solvabilitate, iar el era la pămînt. Cum să ceară un împrumut? Pe ce bază?

În corespondenţa sosită în acea zi primise o somaţie pentru plata unui împrumut contractat de o întreprindere care dăduse faliment. Semnase ca girant, cu mulţi ani în urmă, împreună cu alţi doi cunoscuţi, dar unul căzuse în război, altul murise de un atac de cord. Acum el rămăsese singurul asupra căruia cădea povara. Luase imediat legătura cu avocatul care-i reprezenta interesele. Nu credea în reuşita acţiunii dar se simţea obligat să o facă. Trebuia să-i salveze pe ai lui.

Obosit, cufundat în gînduri, închisese uşile, întorsese butonul pe "alarmă" pentru paza de noapte şi plecase acasă...

Aşa era el. Aşa-l înzestrase natura. De cum intra în casă, prezenţa lui încălzea inimile tuturor. Toţi credeau în el, toţi îl aşteptau ca pe un Dumnezeu... Fiul şi nora, fiica şi ginerele, soldatul de pe graniţă, liceanul încă acasă. Pînă şi nepotul se zbătea în braţele părinţilor pentru a ajunge în cele ale bunicului. Bunicul, cu faţa smeadă, cu ochii vii, plini de căldură, cu coama lui de păr şi cu mustaţa rebelă... Ben îl luă în braţe şi-l strînse la piept.

- *Ma nişma, ikarim şeli?*

- Toate ar fi în regulă, se grăbi să-i răspundă fiul cel mare, dacă banca n-ar fi refuzat astăzi plata ratei la *maşcantă.* Sîntem într-un *overdraft* atît de mare încît ne-au refuzat plata...

- Faceţi şi voi *spongia...* îi sugeră sora lui, şi ea studentă, şi ea pe *overdraft.* Luna trecută şi chiar luna asta noi ne-am plătit singuri rata la *maşcantă,* altfel o păţeam şi noi...

- *Behaieihem!* interveni soldatul. Am venit în permisie şi speram să mă învîrtesc şi eu de ceva bani să plec la Eilat...

- *Behalomot!* Anul acesta mama n-a plătit la şcoală nici pentru *sal hatarbut* şi nici pentru vreo excursie, asa că atunci cînd colegii mei pleacă în excursii eu rămîn acasă la televizor! Mai stai şi tu pe acasă, că eşti musafir. Nu te-am văzut de două luni, i-o tăie scurt cel mai mic dintre fraţi.

Rămas în picioare, cu copilul în braţe, Ben asculta discuţia copiilor. Privirea lui caldă nu trăda nimic din neliniştea lui lăuntrică. Hana îi chemă la masă şi toţi îşi ocupară locurile lor obişnuite. Ben îşi privea soţia. Umplea rînd pe rînd farfuriile şi desigur că pregătise cîte un "pacheţel" pentru cei căsătoriţi. Îi privea pe toţi, aşezaţi în jurul mesei, şi inima i se umplu de mîndrie şi dragoste. Avea o familie numeroasă, grea, dar ce bogat se simţea în acele clipe! Ce imperiu al dragostei ridicase în jurul lui! Un imperiu care nu se cumpără cu toţi banii din lume! Cap de familie, bunic, tată şi soţul unei femei iubitoare... Era omul cel mai fericit din lume.

*

Vestea sinuciderii lui Ben adunase în cimitirul oraşului o mulţime înmărmurită. Din toate colţurile ţării, veniseră la înmormîntare tovarăşi din chibuţ, foşti camarazi de armată, prieteni, parteneri de afaceri. Erau de faţă toţi notabilii oraşului. Nimeni nu înţelegea de ce o făcuse.

- Îl cunosc de 20 de ani, spunea unul din cei

(Continuare în pag. 68)

■ DANA ZALIS

SCURTĂTURA

– povestire –

Era un pictor de renume.

Mîna lui s-a strecurat grăbită sub pardesiul meu descheiat. Mi-a atins sînul ascuns sub multe straturi de haine, l-a frămîntat...

Mă temeam de întîlnire. Mă fermecase şi mă înfricoşase. Cuvintele prelinse de pe buze, împroşcate cu vioiciune, gîndurile zumzăitoare sub limbă – asta mi-a plăcut de îndată la el. Un bărbat viguros şi puţintel demodat, atît cît să fie fermecător, cuvinte cu un parfum desuet şi care conţin în ele forţa expresiei uzate şi apoi lăsate suficient deoparte, să se regenereze. În încăpere pentru întîia oară, privindu-i chipul masiv, o îmbinare de forţă şi senzualitate cu tensiunea luptei împotriva bătrîneţii. Impresia că un om este încă tînăr – atunci cînd te-ai aştepta să fie obosit, să dea semne de capitulare, şi nu dă.

Şi eu? Nu ştiam nimic despre el. Nu îi privisem încă picturile, auzisem vag despre ele; avea un nume răsunător. Tot respectul pentru faimă. Se obţine din greu şi răspîndeşte aură de strălucire. Astfel am pornit înspre el cu dorinţa de a-i fi pe plac, am lăsat deoparte oboseala, indiferenţa, altele asemenea. Cafeaua era bună. Răspîndea o aromă puternică, tare şi amară. Mi-am scos haina, m-am destins, am vorbit. Tot timpul prezent în minte gîndul că conversez cu marele pictor. În spatele frazelor, imaginea călătoriilor, a expoziţiilor lui, a cuceririlor, a fanteziei creatoare; oare? oare cum a fost, cum trebuie să fie? Lîngă mine pe cealaltă parte a biroului, un trup de om vîrstnic care nu se recunoşte bătrîn. O sticlă de apă minerală pe masă, îmi părea ceva teribil de pămîntesc, ca o oală de noapte de pildă. Eram nevoită să mă încordez din răsputeri ca să reconstitui vraja legată de artist. Pe birou se găseau vrafuri de formulare, pe pereţi afişe, reclame, diplome. Capsator, clame, mape, foi, lîngă zid un dulap cu fişiere, clasoare cu cotoare mari ordonate, acoperite cu praf. Omul trebuie să lucreze ca să poată trăi. Multe semne de întrebare, pentru mai tîrziu.

Ochii mei nu i-au părut stupizi. Simţeam limpede un fluid invizibil cum şipoteşte la rădăcina părului lui des, tuns perie, în vîrful degetelor mele din care se pierdea cu încetineală frigul din încăpere. Un fluid cît un izvor, cît un pîrîu, cu afluenţi, cu unde învolburate de ploi venite din munte? Poate cîteva picături numai. Cine ştie dacă acolo sus plouă. Astăzi, zi frumoasă de iarnă, am făcut cunoştinţă. Drumul înspre cunoaştere este lung, spiralat. Dar ce nevoie ar putea avea marele pictor să mă cunoască pe mine, o oarecine? El, în cel mai bun caz va alege o scurtătură. Îl priveam, stingîndu-mi ţigara într-o scrumieră improvizată într-un pahar de unică folosinţă cu o picătură de apă, aşteptînd să-l văd grăbindu-se spre scurtătură. Vocea lui de bas cu un uşor accent, cunoscut de undeva de departe, rotea ecouri concentrice. Glasul meu era înghiţit.

Am plecat împreună din biroul muncii sale alternative. Nici un semn al creaţiei, între pereţii îmbîcsiţi de acte, un loc depersonalizat, despuiat, unde el nu exista. Muzica liftului urcînd, s-a întrerupt cu un zgomot sec. Nu văzusem nici una din picturile sale. Am urcat cu liftul, uşa glisantă s-a închis, vorbeam mereu, fără încetare. Gura lui, cu buze mari răsfrînte, s-a lipit de buzele mele. Ştiam că este un pictor de renume. Mîna lui s-a strecurat grăbită sub pardesiul meu descheiat. Scurtătura. Mi-a atins sînul ascuns sub multe straturi de haine, l-a frămîntat, căutîndu-l. Buzele lui le prindeau pe ale mele. Mă gîndeam şi îmi ţineam răsuflarea. Liftul călătorea îndelung. Buzele mele erau păsări prinse în capcană, sînul meu se micşora sub haină. Am zîmbit stînjenită. Am coborît din lift. Afară la lumină, am devenit civilizaţi, politicoşi, convenţionali, cu o umbră de insinuare tacită: s-a întîmplat. Nu văzusem nici o pictură de-a lui, ştiam că este un pictor de renume.

De aceea m-am temut de a doua întîlnire. Nu ştiam cu cine mă voi vedea, cu omul sau cu pictorul, să fiu în ochii lui femeie – sau culoare. Fiindcă m-am dus să-i văd tablourile. Ce importanţă să mai aibă omul, faţă în faţă cu armonia, cu strigătul culorii, cu adîncimea pînzei, cu curajul, cu talentul, cu harul de la Dumnezeu, cu galaxiile de fantezie şi singurătate, cu ploaia potop, cu stelele. Pictor este, nu om, mi-am zis, micşorată de forţa lui devastatoare. Mi-am umplut privirile pînă la refuz de simţirea lui, i-am mulţumit în şoaptă, văzînd ceea ce nu mai văzusem, fericită, îmbogăţită, iubindu-l. Am făcut de multe ori la rînd turul galeriei cu pînzele înrămate, corăbii semeţe lansate la apă, pădure de catarge. Am plîns în seara aceea, uitîndu-mă la pînzele ce respirau dragoste. M-am întors, am revenit fără încetare la pictura sufletului meu – uitasem Dumnezeule, aproape uitasem că exista frumuseţea aceea amestecată cu sînge şi noroi, care pătrunde adînc în viscere şi sfîşie vălurile, distruge învăţăturile adunate zi după zi, compromisurile, meschinăriile. Pînza acoperită de culoare, umbre grele de ulei suprapuse şi ce încă? O lume din care adevărul ţîşneşte aspru, simplu, fără vorbărie şi zorzoane.

UN BĂRBAT ÎNTRE DOUĂ VÎRSTE CUPRINS DE POFTE

S-a apropiat de mine şi vraja artei sale s-a fărîmiţat ca petalele de narcise uscate. Fiinţa lui respira vigoare densă, mă făcea să simt materialitatea aerului respirat, ţesătura hainelor, existenţa alimentelor nedigerate. Mi-a aşezat palma mare pe picior, i-am prins-o de încheietură şi i-am dat-o deoparte cu un surîs. Pictorul dispăruse cu desăvîrşire, de parcă nu ar fi existat vreodată. Eram în compania unui bărbat între două vîrste cuprins de pofte. Gura respira sacadat, ochii îşi pierduseră lucirea mistică, mîinile bîjbîiau, pe limbă i se plimbau fraze bombastice. Mă feream, mă temeam să nu-l doară; ochii mi se umpleau de frumuseţea iubitului meu zvelt ca un zeu, de irişii lui albaştri şi puri. În compania marelui pictor mă sustrăgeam cum puteam dezgustului dragostei lui improvizate, grăbite, pofticioase. Toamna patriarhului. Să faci dragoste în cizmele cu pinteni încălţate. Buzele împroşcau cuvintele ca o blasfemie. şoaptele se goleau de sens ca bolboroseala unui gheizer. Fierbinţeala trupului lui obosit alunga adulaţia mea estetică, îmi îngheţa palmele, buzele, îmi strepezea dinţii. Din turbionul dorinţei lui de bărbat sigur de sine, cu lumea întinsă la picioare, a susurat un oftat prelung şi mulţumit. Gata. Gata dragostea. Dintr-odată a devenit mai uman, ochii căprui străjuiţi de sprîncene enorme s-au destins, şi-a încheiat pantalonii, şi-a potrivit puloverul, mi-a surîs părinteşte. Obrajii îmi ardeau. Mă întrebam uimită cum a putut să nu simtă dezgustul, neparticiparea. Pereţii acoperiţi de tablouri erau martorii inimii sale mari, a gustului dragostei. Iubirea lui toată o fi pusă în culoare, în pensulă, în paleta frămîntată.

Conversaţia revenea antrenantă, condimentată. Trupul sătul, lepădat deoparte, lăsa locul din nou spiritului să împrăştie pulbere şi vînt în încăpere. Încetul cu încetul, ecoul şoaptelor disonante se topea. Curg în fluturare de catarge uşoare, cîrme rotitoare scîrţîind – îmi zumzăia în minte. Ceaiul se răcise. Umbrele noastre se lungeau anchilozate pe perete. Mi-a sărutat mîna şi s-a dus în baie. O prezenţă fantomatică bîntuia casa. M-am zgribulit amintindu-mi de frig. Se făcuse tîrziu, apa curgea cu şopot în baie. Aerul condiţionat mişca uşor tablourile murmurînd prin colţuri. L-am rugat să îmi încheie nasturii bluzei la spate. O senzaţie de singurătate perfectă mi se scurgea în vene ca un venin. Scurtătura de a fi în compania oamenilor, complet străin. Clătea ibricul în bucătărie, iar eu în cadrul uşii mă întrebam cine este. Oprea aerul condiţionat – cîrme rotitoare scîrţîind – scîrţîind cîrme; cîrmele mele s-au scufundat. Îşi strîngea lucrurile în geantă, stingea lumina – curg în fluturare catarge uşoare, îmi zumzăia în urechi. Scurtătură?

Getta Berghoff – "MÎNDRIE"

(Urmare din pag. 66)

veniţi la înmormîntare. Om de cuvînt, serios, cinstit. Cum e posibil ca un om ca el să se lase copleşit de disperare? Dacă venea la mine să-mi spună în ce nevoie bănească se zbătea, nu l-aş fi ajutat?

– Ce băiat a fost Ben... interveni altul. Cine ar fi bănuit că trecea printr-o criză financiară atît de grea? Niciodată n-a lăsat să se înţeleagă...

– Mie mi-a spus odată ceva, dar n-am înţeles că e chiar atît de grav...

– De ce a făcut-o? revenea obsedant întrebarea. Ce, a furat? Şi ce-i dacă era dator? Cum îşi poate lua viaţa un om ca el?

– Oameni ca el mai rar...

– *Ereţ ohelet ioşveia...*

● SUB TIPAR

O CARTE NOUĂ
O CARTE
DE SENSIBILITATE
ŞI GÎNDIRE

VERSURI

DE MARIA GĂITAN-MOSES

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

MĂRTIŞOARE

Orizontal: 1)Castele... prefăcute (sing.) 2)Strîns la pungă 3)Pregătite pentru aruncarea la coş 3)Organ extern ! – Un fel de a se distanţa pe teren – Arietă în gama sol 5)Formă de încadrare – Munteni get-beget 6)Clasă la circ ! – Evidenţiat într-un proces vrbal 7)Lucrare... murală – Are stofă de călugăr 8)Capitala petrodolarilor – Stare... de fapt ! 9)Apă... rută ! – Casa domnului (pl.) 10)Vestigiu din perioada glaciară – Suprafaţa unei figuri.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4			◆					◆		
5					◆					
6			◆						◆	
7						◆				
8		◆					◆			◆
9				◆						
10							◆			

Vertical: 1)Învăţătură de minte (pl.) 2)Pictează figuri... din înalta societate (pl.) – Inexact ! 3)Erotici ! – Tras în bară 4)Puneri în drepturi prin achitare 5)Pusă sub cheie – Episoade dintr-un serial sportiv 6)Termen de executat – Care nu ne mai aprţine 7)Realizează o plus valoare în cîmpul muncii 8)Înscrise în misivă ! – Vechi loc de escală 9)Sateliţii lui Uranus (sing.) – Tratată cu băutură 10)A sosi de sus... cu trenul – Suspendate !

RUDOLF LEIZEROVICI

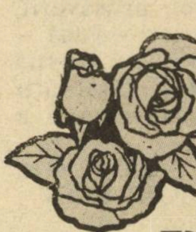

DE 1 MARTIE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	U	N	■					■		
2										
3					■	C	A	R	E	U
4		■								■
5	O	F	E	R	I	T	■			
6				■					■	
7	■							■	D	E
8				■		■				
9	M	A	R	T	I	S	O	R	■	
10					■					

Orizontal: 1)Nulitate (fig.) – Serveşte 2)Fineţe 3)Intervenţie telefonică 4)Manifestare artistică 5)Arbore de ceai 6)Haină – Scurtă însemnare 7)Armată 8)Institutul de documentare tehnică (abr.) – Momeală 10)Suită – Piedică.
Vertical: 1)Colindător – Mamă (arh.) 2)Furaj – Feudal (var.) 3)Geam 4)Muncitor cu ziua – Titan (simb.) 5)Pene ! – Oameni care în mod conştient încalcă regulile morale 6)Frigider – Stau la sfat ! 7)Zăpadă – Timbru vocal 8)Listă de greşeli – Măsuri agrare 9)Verigi – Deodată şi încă odată ! 10)Avantaj – Desăvîrşită.

MIRCEA MĂRDĂRESCU
Oneşti– România

FEMEIA IN MITOLOGIE

Orizontal: 1)Zeiţa înţelepciunii, protectoarea artelor, a păcii şi meşteşugurilor – Zeiţa romană a artelor, ştiinţelor şi protectoare a medicilor 2)Zeiţă romană care cîrmuia soarta oamenilor împărţind fericirea şi nenorocirea – Element de compunere cu sensul de "între" 3)Ostili – Divinitate indiană cu atribute asemănătoare zeiţei Venus – Nete ! 4)Intră-n stomac ! – Notă muzicală – Fiord norvegian 5)Transportă ! – Zeiţa păcii, una din fiicele lui Zeus – Povestire cu zei şi zîne 6)Cureluşă de meşină – Divinitate feniciană a fecundităţii 7)Mică oază în Sinai – Sînt – Zeiţă care l-a ajutat pe Jupiter în lupta împotriva Titanilor 8)Una din cele mai de seamă divinităţi ale egiptenilor, cea care însoţea sufletele morţilor – Astfel 9)Personificare a curcubeului, mesagera zeilor – Zeiţă italică,

DEZLEGAREA JOCURILOR
din "Minimum" nr. 59

Matematică: Număr, cotă, unitate, al, m, laturi, t, iai, i, come, trapez, sir, o, rr, om, ln, radian, dia, r, sbai, on, acuma, lanţ, selecţie, e.

Jocul numerelor: Matematică, inimi, orar, numeral, pt, al, rotaţie, afişa, at, d, it, la, as, unu, gemene, eo, ca, bi, p, triumvirat, educaţie, e.

Cum fac şi alţii... : Acromatică, săptămînal, tl, onoruri, rom, scutit, oraşe, cîte, nira, malar, ofertă, aba, meserie, it, iraţionali, celebraţie.
De rerum: Miniaturală, obişnui, fin, bec, titluri, ironică, ram, l, vocaţii, a, ivăre, ursit, zală, croiţi, apă, tristă, to, mie, iele, orientat, it, ridica, abac.
Copertă literară: Israel Rosenthal, "Vreau să trăiesc"
Carte de vizită: Rahel Thalman

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

protectoarea vînătoarei, a sclavilor și patroană a alianțelor dintre orașele latine 10)În Sahara ! – Orășel în Japonia – Zeiță și personificare a uitării 11)Nas... mai mic – Calitate 12)Mama lui Zeus, identificată adesea cu zeița Cybele – Soția lui Ulisse, simbolul soției credincioase 13)Femei războinice, fiice ale lui Ares și ale Afroditei – Divinitate a fecundității la egipteni, mama naturii în toate formele ei.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1						■							
2								■					
3				■							■		
4		■					■			■			
5			■						■				
6				■								■	
7					■			■		■			
8							■				■		■
9	■					■						■	
10			■					■					
11		■		■						■			
12					■								
13									■				

Vertical: 1)Zeița frumuseții și a iubirii, a voluptății și fecundității – Fiica lui Chronos și soția lui Zeus, regina zeilor, protectoare a căsătoriei și a maternității 2)Localitate în Noua Zeelandă – Muza astronomiei – Herșcu Mendel 3)Zeița greacă a discordiei – Vapori de apă – Personificarea Pămîntului la greci, mama tuturor celor însuflețiți 4)Cant ! – Primii Titani ! – Fiica lui Heracles și a lui Ilo – În Gaza ! 5)Zeitate, reprezentarea simbolică a zorilor zilei – Se întinde la vorbă 6)Zeiță a dreptății și a pedepsirii dușmanilor în mitologia greacă – Unealtă agricolă 7)Divinitate a pămîntului la populația maya – Pseudonimul lui Mihai Gafița – Schiță 8)Bre! (mold.) – Posezi – În tunel ! 9)Personificarea Victoriei în mitologie – Zîne sau nimfe ale apelor, femei frumoase și seducătoare, în mitologia slavă 10)Localitate în India – Bețe ! – Poem filosofic de V.Hugo – Lei ! 11)Carte ! – Astronom sovietic – Unul din cei trei mușchetari 12)Zeița italică a vegetației, primăverii, frumuseții și justiției – Pană – Unul din copiii lui Horus 13)Zeița castității și fidelității conjugale – Zeița romană a agriculturii

Dicționar: BUE, AOSE, TOA, MAM, NTS, ENA, ANE, BAEV

...ȘI FEMEIA DE AZI

Orizontal: 1)Femeia cu care ieși în lume – Campionii... unei mari iubiri 2)Muiere... ușoară (pl.) 3)Și la iubită, și la amantă ! – Eternul feminin – Interesată numai de latura materială (fem.) 4)Se cam uită la femei – Contestare 5)Una căreia i s-au spulberat toate visele – Pline de feminitate 6)Intră în grațiile femeii (pl.) – O pereche potrivită 7)Canton în Elveția 8)Doi prieteni ! – O femeie în căutare de afecțiune – Frumoasele împodobite cu flori 9)Prinsă cu altcineva (masc.) – Cadru familial (pl.) 10)Neam de viță – O afecțiune deosebită pentru cineva (masc.) 11)Dă un plus de farmec sexului frumos.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1					■					
2									■	
3			■			■				
4				■					■	
5	■							■		
6					■		■			
7		■		■		■				
8			■					■		
9					■				■	
10						■				
11	■									

Vertical: 1)O femeie care se ține de cuvînt – Prologul unui roman de dragoste... 2)Iubit de soție (pl.) – Muiere... rea 3)Mereu înainte ! – Cîrna... cîrnă ! – Un început ironic ! 4)Se întîlnesc din oră în oră – Bărbați la picioarele femeilor ! – Un tip model 5)Dragoste de mamă – Cuprinse de dragoste ! – Scoase din cizme ! 6)Oferite de orice băiat ! – E prezent în fiecare zi – Stau la bîrfă ! 7)Într-adevăr ne este pe plac – Se ține după fete 8)Blîndă ca un mielușel – Începe și se sfîrșește la orice dragoste ! – Plină de vicii ! 9)Atracții de fată – Miez de nucă ! 10)Femeia care ne înșeală în văzul lumii.

NELU WEINBERG

2
STAREBUS
STAREBUS
CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

A apărut "STAREBUS", revista microbiștilor cuvintelor încrucișate; "STAREBUS", o publicație la îndemîna dezlegătorilor de șarade rebusistice, începători și avansați. "STAREBUS" – o revistă așteptată!

Ilustrație: LUCI GHERTLER

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

● Probabil că, la ora cînd aceste rînduri văd lumina tiparului, cum spune o veche şi consacrată formulă gazetărească, noul antrenor al "naţionalei" israeliene de fotbal a fost numit în persoana iugoslavului Ibica (se citeşte Ibiţa) Ossim. Acesta este în vîrstă de 51 de ani şi a jucat, în juneţe, la Zelezniciar Sarajevo şi în selecţionata Iugoslaviei. Ibica Ossim a readus fotbalul iugoslav în locurile din frunte din Europa. Ca antrenor al reprezentativei iugoslave, a ajuns, cu ea, în sferturile de finală ale campionatului mondial din Italia şi în finala campionatului european. N-ar fi rău, dacă ar repeta performanţele şi cu echipa Israelului, dar aceasta va ţine de-acum de domeniul miracolului. Contra-candidatul lui Ossim a fost un alt antrenor străin: colonelul Valeri Lobanovski, marele patron al lui Dinamo Kiev şi al selecţionatei U.R.S.S., care caută şi el de lucru peste hotare...

■ *Ibica Ossim: ma osim cu fotbalul nostru?*

● "Gheţarul suedez", cum e poreclit Bjorn Borg, nu se lasă. Deşi, anul trecut, şi-a făcut o reintrare (cu mare tam-tam publicitar) soldată cu un eşec penibil, la turneul de la Monte Carlo, unde a fost învins (în primul tur şi în două seturi) de necunoscutul spaniol Jorje Arsa, el intenţionează acum să repete figura. Nu numai că intenţionează, ci a şi trecut la fapte, înscriindu-se la turneul internaţional de la Nisa. Faptul că, printre participanţi, se numără Forget, Lecomte, Sampras şi alţii nu pare să-l sperie. Ziarele franceze scriu cu ironie că Borg ar face mai bine să participe la turneul "bătrînilor" (jucători de peste 35 de ani) de la Indiana Wales. Acolo ar avea, cică, mai multe şanse...

● Un arbitru israelian de fotbal se va afla, în martie, într-o postură inedită. Arie Frost, căci despre el e vorba, a fost delegat de federaţia internaţională să conducă meciul oficial dintre reprezentativele Olandei şi Greciei. Nu-i pentru prima oară, desigur, cînd un "cavaler al fluierului" din ţara noastră arbitrează meciuri internaţionale, însă de astă dată el nu va fluiera jucători, ci... jucătoare, căci meciul se va desfăşura în cadrul campionatului de fotbal feminin al Europei. Cum se va descurca Arie Frost, singurul bărbat între 22 de fete tinere şi, multe dintre ele, foc de frumoase? *"Arbitrez de 26 de ani,* spune el, *dar încă n-am trecut printr-o asemenea experienţă. Sînt însă convins că, pe timpul celor 90 de minute de joc, nu voi avea altă preocupare în afara păstrării meciului în limitele sportivităţii... "*

■ *Arie Frost: singur printre femei*

● Care dintre ramurile de sport ajută cel mai mult la prelungirea vieţii? La o conferinţă internaţională de medicină sportivă, care a avut loc recent la Ierusalim, s-a arătat că, dintre toţi sportivii, atleţii trăiesc cel mai mult, iar în fruntea acestora se află alergătorii. Constatarea a fost făcută de cercetători din Finlanda, care au examinat 2613 sportivi de performanţă, campioni şi internaţionali. Atleţii, cum am spus, s-au dovedit cei mai rezistenţi. Îi urmează skiorii, fotbaliştii, jucătorii de hochei pe gheaţă şi baschetbaliştii. Pe locurile din coada clasamentului se găsesc halterofilii şi luptătorii. Despre boxeri, ce să mai vorbesc: se află pe altă lume, sonaţi, încă din timpul vieţii...

● Existenţa unui antrenor de fotbal poate fi la fel de palpitantă ca şi aceea a unui agent secret. Cunoscutul antrenor israelian Amatzia Levkovici, de pildă, a antrenat, timp de trei ani, echipa naţională a statului Sierra Leone, trecînd acolo drept... german. Aceasta nu numai din cauză că, în ţara cu pricina, majoritatea locuitorilor sînt musulmani, dar şi pentru că, în îndeplinirea muncii sale, a trebuit să călătorească, uneori, în ţări arabe: Tunisia, Algeria, Maroc. În Tunisia, era s-o păţească, atunci cînd antrenorul francez al tunisienilor, uitîndu-se bine la el, i-a spus că

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

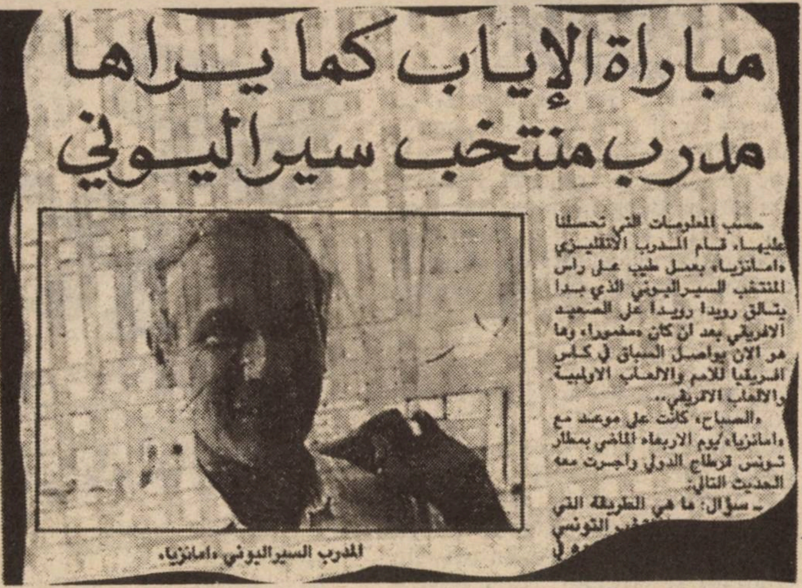

مباراة الإياب كما يراها
مدرب منتخب سيراليوني

حسب المعلومات التي تحصلنا عليها، قام المدرب الانقليزي «امانزيا» بعمل طيب على راس المنتخب السيراليوني الذي بدا يتالق رويدا رويدا على الصعيد الافريقي بعد ان كان «مغمورا»، وها هو الان يواصل السباق في كاس افريقيا للامم والالعاب الاولمبية والالعاب الافريقي..

«الصباح»، كانت على موعد مع «امانزيا» يوم الاربعاء الماضي بمطار تونس قرطاج الدولي واجرت معه الحديث التالي:

ـ سؤال: ما هي الطريقة التي

المدرب السيراليوني «امانزيا».

■ *Amatzia Levkovici: presa arabă îl laudă pe neamț*

parcă îl știe de undeva. Levkovici, păstrîndu-și sîngele rece, i-a răspuns că nu se poate, fiindcă, pînă a veni în Sierra Leone, n-a ieșit niciodată din Germania lui natală!

• Diego Maradona, excepționalul fotbalist argentinian, care și-a nenorocit o carieră strălucită din pricina stupefiantelor, suferă acum, pare-se, de mania persecuției. El acuză pe toată lumea, mai ales pe președintele Menem al Argentinei, pentru că a fost tăvălit în noroi, dar uită că a fost prins, cum se zice, asupra faptului. Maradona afirmă că toată nenorocirea i se trage de la aceea că a jucat la Napoli, clubul care, spune el, are împotrivă întreaga Italie. Dacă juca la Milan, altfel ar fi stat lucrurile. Așa pretinde Diego și se jură că, de luni de zile, nu s-a mai atins de droguri.

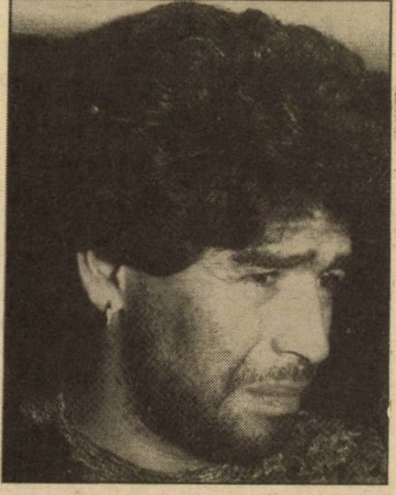

■ *Maradona: un drog numit mania persecuției*

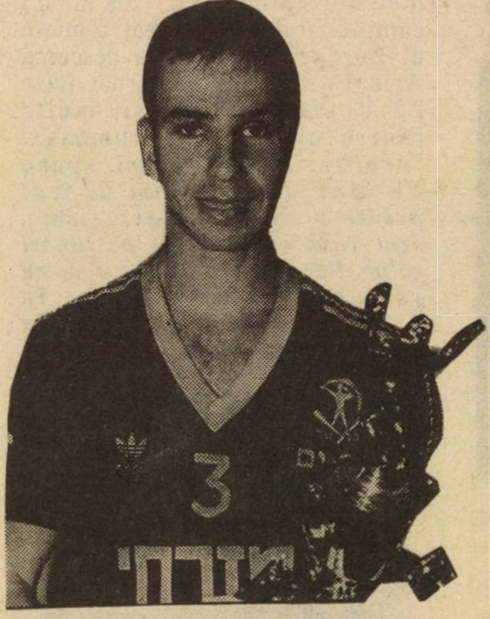

■ *Alon Grinberg: America, America!*

• După Dani Friedman, care joacă, așa cum`am anunțat, în Italia, încă un voleibalist israelian își încearcă norocul în străinătate: Alon Grinberg (21 de ani) de la Hapoel Bat Yam, proaspăt eliberat din armată, va apărea în rîndurile echipei colegiului Pepperdine din Los Angeles. Antrenorul echipei este vestitul Durb Dunfy, cel care a condus reprezentativa Statelor Unite la obținerea medaliei de aur la Jocurile Olimpice de la Seul. Dunfy l-a văzut pe Alon Grinberg și i-a propus să vină în America. Nu numai i-a propus, dar i-a făcut rost de o bursă. Alon Grinberg, cum era de așteptat, s-a grăbit să-și facă bagajele și să traverseze Oceanul. Nu el descoperă America. America l-a descoperit pe el!

• Marius Godeanu, cu care mă aflu în strînse relații de alter ego, mă roagă insistent, făcînd apel la tot ce ne leagă, să restabilesc un adevăr istoric. Chiar dacă-i vorba doar de istoria boxului, și aceea numai din România. Informația publicată luna trecută în *Minimum* – deh, se mai întîmplă – este totalmente eronată. Marius Godeanu n-a practicat niciodată boxul și, deci, n-ar fi putut fi "un excelent boxer de categorie cocoș". Cocoș o fi fost, dar boxer nu. De unde vine confuzia? A existat, într-adevăr, în România de acum 30-35 de ani, un boxer cu numele de Matei Godeanu.

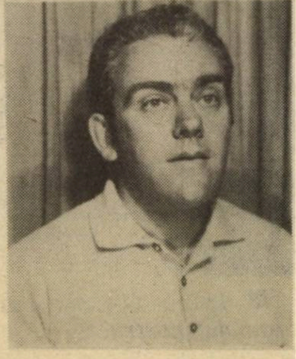

■ *Marius (nu Matei) Godeanu*

Acela era un oltean sută la sută și un Godeanu sută la sută, în timp ce Marius Godeanu este evreu sută la sută și, la origine, un Goldstein sută la sută. Marius Godeanu vrea să se știe: n-a dat și, mai ales, n-a primit, niciodată, loviturile care i-au aparținut, în exclusivitate, lui Matei Godeanu!

G. MODEANU

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• Sànàtatea

AVANTAJELE ŞI DEZAVANTAJELE SUCULUI DE LĂMÎIE

Toată lumea bea suc de lămîie. Este o greşeală?

Foarte bună pentru inimă, mai puţin bună pentru ficat. Beţi zeama unei lămîi. Nu beţi zeama de la trei...

Cînd este cald, cînd îţi supraveghezi linia, cînd nu vrei să bei alcool, cel mai bun lucru este să bei zeama unei lămîi stoarse. Lămîia este excelentă pentru sănătate. Este chiar un remediu natural apreciat de doctori. Dar, ca orice remediu, nu trebuie să abuzaţi de el.

O lămîie stoarsă nu vă face rău. Dacă aveţi stomacul plin după masă, nimic mai bun pentru a vă ajuta să digeraţi. De asemenea vă poate ajuta să evitaţi o răceală, o gripă, o bronşită, să ocoliţi o maladie contagioasă, fie că este vorba de pojar, scarlatină, oreion sau chiar una şi mai gravă.

Lămîia este fructul care conţine cea mai mare cantitate de vitamină C. Cîteva picături de lămîie ne dau cele 450 unităţi de vitamină C necesare zilnic. Vitamina C ne ajută să luptăm împotriva microbilor. Ea ajută organismul să fabrice anti-corpii, aceste mici "fiare" care distrug microbii înainte de a fi avut timpul să ne atace. De altfel, vitamina C face mucoasele mai solide şi mai rezistente la răceli.

Dar 2 sau 3 lămîi pe zi pot să declanşeze uşor o criză de ficat, mai mult sau mai puţin serioasă. Pentru simplul motiv că excesul de vitamină C surmenează ficatul.

Mai există şi un alt motiv pentru care nu trebuie să faceţi exces de zeamă de lămîie. Ştiţi că lămîia este un astringent, aţi făcut proba pe pielea dvs. Aceasta se contractă şi porii se strîng. Cînd o beţi, se întîmplă acelaşi fenomen. Mucoasele şi vinele se contractă.

Datorită acestei însuşiri, unii medici recomandă zeamă de lămîie în îngrijirea bolilor de inimă. Dar şi în aceste cazuri este o armă cu două tăişuri.

MEDICUS

EMOŢIONANTUL DOCUMENT AL LUI AARON

Aici nu-i vorba de reclamă, deoarece Mimi este de mult "cineva" în rîndul cosmeticienelor din ţară şi străinătate.

Mimi participă de 20 de ani la toate congresele şi sesiunile internaţionale "SIDESCO", împărtăşeste cunoştinţele ei şi face schimb de păreri cu cosmeticienele din întreaga lume.

Cum să lecuiască şi să lichideze coşurile de acnee odată pentru totdeauna printr-un tratament care durează doar două săptămîni.

Am ajuns la doamna Mimi, în pofida faptului că n-am vrut să aud de cosmeticiene, gîndind că boala mea de piele nu are nici o legătură cu cosmetica.

Iată povestea mea:

Mă numesc R. Aaron, născut în ţară şi locuiesc în sud.

Părinţii spuneau că coşurile pubertăţii trec, cu timpul, de la sine. Însă, pe măsură ce timpul trecea, coşurile de pe obrajii mei se înmulţeau.

Coşurile de acnee (aşa se numeşte boala) obişnuite continuau să apară pe obraji şi apoi se transformau în furuncule roşii, compacte, care, cu timpul, au copt şi s-au umplut de puroi. De pe obraji au trecut pe frunte, pe bărbie şi chiar pe piept şi umeri, iar de acolo mi-au acoperit spinarea.

Această stare insuportabilă m-a determinat să încetez să mai merg la şcoală, să mă mai întîlnesc cu prietenii, ca să nu mai vorbesc de prietene.

Părinţii, care erau optimişti, s-au speriat şi m-au dus la nenumăraţi doctori de piele şi profesori, însă toate indicaţiile de tratament care mi s-au dat n-au dat nici un rezultat, aşa că a trebuit să mă internez în spital.

În spital au încercat să mă trateze cu tot felul de medicamente. De asemenea fără folos, şi am zăcut într-o stare insuportabilă pînă la recrutarea în armată.

Şi în armată au încercat să mă trateze cu diverse medicamente, fiind silit să înghit nenumărate pastile, pînă cînd puterile mi-au slăbit într-atît, încît nu am mai fost apt de serviciu. Am suportat dureri şi suferinţă fără folos.

■R. Aaron la început de tratament şi după tratamentul la Mimi.

În final, m-am lăsat convins s-o vizitez pe Mimi, deşi gîndeam în sinea mea: "Ce poate să-mi facă o cosmeticiană mai mult decît mulţimea de medici şi profesori care m-au tratat?"

Mimi a început cu o serie de tratamente nedureroase datorită faptului important că nici nu atingea rănile.

În afara tratamentului principal, ea m-a încurajat, mi-a mîngîiat sufletul, mi-a dat o serie de tratamente la domiciliu şi minunea s-a produs, după scurt timp dispărînd rănile, durerile şi suferinţele.

Are Mimi un sistem unic în felul lui, care depăşeşte posibilităţile mele de a-l explica. Ceea ce pot însă semnala şi accentua, este că Mimi m-a tratat ca o mamă. Nu numai pe mine, ci pe toţi cei care-i solicită ajutorul.

De atunci au trecut mai bine de doi ani. Cu toate că mă temeam că acele răni cutremurătoare vor apărea din nou, ele nu numai că n-au revenit, dar nici de la cele tratate nu mi-a rămas nici un semn, nici o cicatrice.

N-am suficiente cuvinte ca să-i mulţumesc lui Mimi. De aceea m-am hotărît să scriu despre ea pentru toţi cei care suferă aşa cum am suferit eu cîndva.

Minunata Mimi poate salva pielea şi sufletul vostru. Tratamentul durează numai 14 zile şi merită să vă adresaţi ei, la **Tel Aviv, str. Hovvei Tzion 15, ap 5, tel. 03-296930. (A)**

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
şi invitaţii săi
la RESTAU
RANT...

Invitaţii săi. Precum şi invitaţele sale.

În acest număr, Cristina Şorban, studentă la Tehnionul din Haifa, ne împărtăşeşte din experienţele ei gastronomice de pe muntele Carmel.

A propos de localurile alese de ea, trebuie precizat că musafira rubricii noastre este departe de a fi chineză în materie. La Bucureşti, era vestită pentru ciorba de perişoare, o friptură de viţel la tavă şi, mai ales, o extraordinară dulceaţă de prune (reţetă furnizată de mama ei).

CHINEZI LA HAIFA

De cînd am venit în Israel m-am convins că mîncarea chinezească nu constă din omizi sau alte tîrîtoare şi diferă mult de ceea ce se serveşte la restaurantul chinezesc din Bucureşti (unde cel mai exotic fel de mîncare acum cîţiva ani era porc cu alune).

Două din restaurantele chinezeşti din Haifa m-au cucerit, şi anume *Sea View* (Dania, str. Liberia 1) şi restaurantul cu acoperiş impresionant din spatele hotelului Dan (str. Hanassy 164).

La *Sea View* am mers o gaşcă de zece (să sărbătorim un examen reuşit) şi am făcut uz de meniurile pentru grupuri (cu numele imposibile de A1, B3, C4...). Am început cu supe (de porumb, egg-drop), urmate de egg-rolls şi salată. Salata de morcovi, ceapă şi ridichi tăiate subţire şi marinate într-un sos dulce-acru a fost excelentă. Au urmat felurile principale servite într-un fel de coşuleţe de cocă. Comandasem creveţi (shrimps) sweet and sour, viţel cu ardei, vacă cu nuci, pui cu nuci, pui cu susan şi n-am fost decepţionaţi. Carnea a fost foarte fragedă, iar legumele delicioase. Există şi pentru vegetarieni mîncăruri, care însă mie mi se par fade. Pentru cei iubitori de iute, există nişte feluri de mîncare pregătite cu ardei iute uscat.

La al doilea restaurant, o masă romantică în doi, am început cu supă de ciuperci bună. Supele chinezeşti arată toate cam la fel, un ceva gelatinos în care plutesc respectivele legume. Egg-rolls-urile umplute cu varză au fost foarte bune (le prefer celor umplute cu carne), acompaniate de aceeaşi salată bună. Ca fel principal am comandat raţă cu nuci (el), care a fost bună, iar eu am luat noodels cu beef, care, deşi nu sună exotic, a fost absolut delicios.

În privinţa deserturilor, identice în ambele restaurante, am fost dezamăgită. Compot de lichi sau mango, îngheţată şi ananas, banane şi mere, toate prăjite. Ultimele, cu maple syrup în porţii infime, cu prea mult ulei. Dacă nu e musai, mai bine luaţi numai cafea sau ceai.

Serviciul e prestat de ochi lungi (nu ştiu ce naţie), care vorbesc numai engleză (prost), şi îţi lasă impresia că nu te-au înţeles bine. Într-adevăr, de fiecare dată au încurcat cîte ceva.

Preţul a fost de 40-50 sh./pers. şi am ochit şi un business-lunch de 25 sh.

În pofida celor care spun că mîncarea chinezească e uşoară, mie-mi cade greu la stomac, aşa că... numai la ocazii speciale.

DULCIURI

(pentru combaterea gustului amar lăsat de părerile lui Rav Feldman and Co. despre femeile vieţii noastre)

● *Spumă de portocale la pahar:* se bat bine 2 albuşuri cu 3 linguri de zahăr puse treptat şi o lingură zeamă de lămîie. Separat se fierb pe foc mic 2 pahare apă cu 8 linguri zahăr şi 8 linguri zeamă strecurată de portocale, pînă se îngroaşă puţin. Între timp se amestecă o lingură puding vanil (nu Instant) cu 3 linguri cornflor, 2 gălbenuşuri şi 4 linguri apă rece. Se adaugă la compoziţia care fierbe, amestecînd repede. Crema se leagă imediat. Se ia de pe foc şi se adaugă 6 linguri lichior de portocale. Se amestecă cu albuşurile spumă şi se pune în pahare cu picior. Se ornează cu felioare de portocale, sau cîte o cireaşă zaharisită, boabe de fructe din dulceaţă, sau o felioară de kivi. Se ţine cîteva ore la frigider. Înainte să servim se dă la freezer 20 de minute.

● *Prăjiturele cu nuci:* se topesc pe foc 100 g. ciocolată amară cu 3 linguri apă rece, 2 linguriţe ness cafe şi 150 g. margarină. Se lasă să se răcorească şi se adaugă 4 ouă întregi, puse pe rînd, coaja rasă de la o jumătate de lămîie, un pahar făină OSEM şi 150 g. nuci

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

rupte bucăţele. Se pune compoziţia în tava mare a cuptorului, unsă bine cu margarină, şi se coace la 180 grade, circa 25 minute. Se taie apoi pătrăţele de 6X6 cm. şi se pune în coşuleţe de hîrtie. Cine vrea, poate orna coşuleţele cu cîte un moţ de frişcă şi o jumătate nucă tip caramelizată (se găsesc în comerţ).

• *Ruladă cu căpşuni:* se bat spumă 5 albuşuri cu 5 linguri zahăr şi un praf de vanilie. Se adaugă gălbenuşurile frecate în prealabil cu o linguriţă untdelemn şi o lingură apă rece. Se amestecă apoi uşor cu 4 linguri făină OSEM puse cîte una. Se toarnă compoziţia în tava mare a cuptorului, tapetată cu hîrtie specială de copt unsă foarte uşor cu margarină. Se coace un blat subţire, la 180 grade, şi cînd e gata (nu trebuie să fie rumen) se rulează cald, fără a scoate hîrtia. Se lasă învelit într-un prosop de bucătărie pînă ce se răceşte. Între timp, se bat spumă tare 2 săculeţe de frişcă cu foarte puţin zahăr. Se derulează rulada, se ia jos hîrtia şi se unge gros cu jumătate din frişcă. Se pun peste frişcă, în două şiruri, jumătăţi de căpşuni bine spălate şi scurse de apă. Se rulează uşor şi se unge deasupra cu frişca rămasă. Se pun deasupra jumătăţi de căpşuni şi se dă la frigider. Se serveşte tăiată felii groase de 3 cm. Este mai bună după ce a stat 6 ore la frigider.

YLANA

• Sufletele bune de la T.V.

Se ştie cît de acerbe sînt rivalităţile între ziariştii de la Televiziunea noastră. Ele merg de la bîrfă şoptită pînă la lovituri directe sub centură. Nu e deci de mirare că numirea lui Gadi Sukenic în rolul de comentator politic a trezit furia "sufletelor bune" de acolo. Se spune că acest rol este cu zece numere prea mare pentru el şi că, prin această numire, cabinetul lui Shamir a urmărit "să menţină caracterul brejnevist al Televiziunii".

ו'לפמן תעשיות בע"מ
Wolfman Industries Ltd.
נוסד 1923 - מוזאיקה א.ולפמן בע"מ

SINGURUL COMPLEX PENTRU PRODUCŢIA ŞI DISTRIBUIREA ARTICOLELOR DIN BETON
folosibile la amenajarea terenurilor, atît la suprafaţa solului cît şi în adîncime

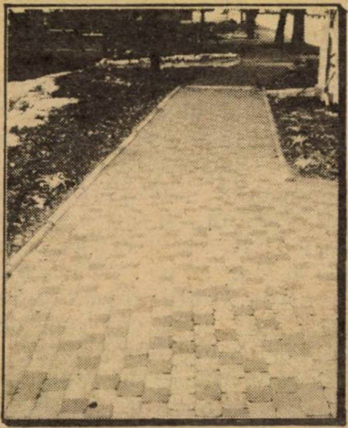

●PRODUSE DIN BETON●

ACEASTA ESTE SPECIALITATEA NOASTRĂ

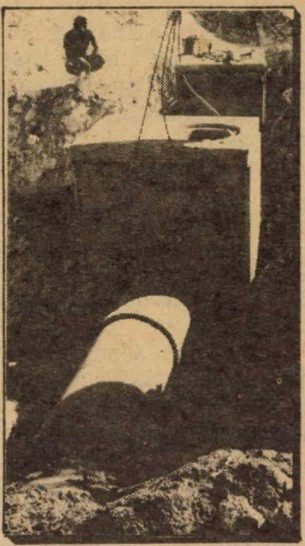

* Conducte cu manşon de cauciuc
* Conducte asamblate cu mortar
* Tubulatură prefabricată
* Tubulatură conică
* Capace din beton şi fier
* Gură de control pentru canalizare
* Gură de scurgere a apelor de ploaie
* Pietre de pavaj, asamblate
* Pietre de bordură şi grădină
* Pietre de demarcaţie
* Pietre de rigolă
* Opritori auto
* Bănci de lemn cu beton
* Jardiniere

PRODUSELE NOASTRE POARTĂ SEMNUL STANDARDIZĂRII ŞI SE AFLĂ SUB SUPRAVEGHEREA OFICIULUI DE STANDARDE ŞI A TEHNIONULUI

●

Fabrica şi sediul centralei: Str. Haşaiş 13, POB 10354, Mifraţ
Haifa 26112, TEL. 04/415550, FAX. 04/416767

●

Fabrica din Nes Ţiona: Zona Industrială "B" Nes Ţiona,
TEL. 08/404083 – 4, FAX. 08/404078

●

Fabrica din Ashkelon – Zona industrială Sud

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

PROFIR : UNUL DIN CEI DREPŢI

Mult stimate Domnule Al. Mirodan,

În revista *Minimum* nr. 18 din 1 septembrie 1988, am publicat o notă despre *Unul din cei drepţi* – Grigore Profir, fostul director al "Morii Dacia" din Iaşi. Grigore Profir este cel ce a salvat de la moarte, în ziua de 29 iunie 1941, prima zi a pogromului din Iaşi, peste 100 de evrei care se găseau la această întreprindere.

Zilele acestea mi s-a comunicat de către Institutul Yad Vashem din Ierusalim că, prin hotărîrea Comisiei de recunoaştere a celor drepţi între popoare, s-a acordat lui Grigore Profir titlul de חסיד אומות העולם, care include diploma de onoare, medalia şi dreptul de a fi înscris în aleea celor drepţi între popoare.

Urmează a se face la Yad Vashem ceremonia de plantare a pomului în memoria lui Grigore Porfir. La această ceremonie ar urma să participe, din partea familiei Porfir, dl. ing. Sergiu Porfir din Iaşi, care trebuie să primească şi însemnele cinstirii lui Grigore Porfir.

Dr. LEIZER GHIDALE
Haifa Tel. 04/370423)

CONGRESUL DE ISTORIE DE LA TEL AVIV SAU *MINIMUM* NU ESTE *ALTCEVA*

Stimate domnule Mirodan,

M-am socotit pînă în prezent un prieten şi colaborator al revistei *Minimum.*

Cu atît mai mult mă simt şocat de felul în care publicaţia a găsit de cuviinţă să prezinte Congresul internaţional de istorie a evreilor din România, organizat nu de mult la Tel Aviv.

Las la o parte locul în care s-a găsit de cuviinţă a se comenta un eveniment central în viaţa *tribului*. Dar faptul că se pune în seama unor personalităţi ştiinţifice, ce au fost oaspeţii noştri, afirmaţii pe care nu le-au făcut este un fapt deosebit de grav. Fără a încerca să verifice, revista dumneavoastră pune în circulaţie neadevăruri care aduc prejudicii atît respectivelor personalităţi, cît şi nouă, organizatorilor Congresului.

Stimate domnule Mirodan, vă stăm la dispoziţie cu înregistrarea integrală a lucrărilor Congresului, inclusiv masa rotundă, desfăşurată în limba română, şi cu aceasta răspund şi la plîngerile *Minimum*-ului privind nefolosirea limbii române la Congres, spre a vă convinge de gratuitatea afirmaţiilor revistei.

Nici profesorul Şerban Papacostea, nici dr. Andrei Pippidi, nici alţi oaspeţi din România nu au minimalizat sau negat Holocaustul. Mai mult decît atît, A. Pippidi a denunţat, la masa rotundă, aşa cum o făcuse, cu mult timp înainte, în presă, încercarea de reabilitare a dictatorului Antonescu.

Considerăm agravant că vă folosiţi de ocazie şi, vorba lui nenea Iancu, semnînd anonim, loviţi într-o publicaţie românească – *22* – care şi-a făcut din denunţarea naţionalismului şi antisemitismului un crez.

Regret, domnule Mirodan, că *Minimum* se arată a fi departe de a fi "altceva", aşa cum promisese iniţial, şi se coboară la difuzarea de zvonuri, în cea mai bună tradiţie de provincie culturală.

Vă rog, în spiritul unor norme unanim recunoscute, să publicaţi acest răspuns.

Cu stimă şi în aşteptarea acelui "altceva",

Dr. LIVIU ROTMAN
istoric

Informaţia despre cele de mai sus ne-a fost furnizată de un participant la Congres, o persoană a cărei seriozitate este dincolo de discuţie. Vom verifica ştirea (în momentul de faţă, *sursa* noastră este plecată în concediu) şi, dacă acuzaţiile dlui Rotman se vor dovedi întemeiate, vom proceda în consecinţă.

ŞAFRAN

...Ceea ce mă doare pe mine – şi, desigur, pe mulţi alţii – care am trăit în România în perioada dintre cele două războaie şi în continuare, şi care am ascultat predicile Rabinului Şef, Dr. Şafran, de sărbători, am citit declaraţiile făcute în presă şi am participat la multe alte manifestări, este că în România ("Revista Cultului Mozaic" şi alte tipărituri româneşti) nu se pomeneşte nimic despre personalitatea acestui mare învăţat şi om.

Am aliat în ţară în 1970; sînt din Bucureşti; vă mărturisesc sincer că de Rosh Hashana, cînd intram în Templul Coral, mă durea cînd priveam placa comemorativă de la intrare şi vedeam cum este şters numele acelui Mare Rabin, care în condiţii neînchipuit de grele, a luptat şi a suferit pentru apărarea obştei evreieşti; o obşte pe care a călăuzit-o cu cinste, demnitate şi cu multă... modestie.

BONE
SIMHA-BĂBUŞEANU
Kiriat Motzkin

POEZIA, CA CENUŞĂREASĂ

Sărut mîna, Lora Blaunstein din Tel Aviv, pentru curajoasa scrisoare publicată în *Minimum* la rubrica "Poşta" (1 ian 1992).

M-a ciupit la inimă, fiindcă aveţi dreptate, cînd scrieţi că presa românească din Israel nu publică poezii, în afară de *Viaţa noastră* (toată cinstea!), care publică, o dată pe săptămînă, două-trei poezii foarte citite de cititori. Celelalte publicaţii: *Minimum, Facla, Revista mea,* publică doar povestiri, şi alea adeseori sînt

POŞTA

traduceri, şi nu le place să publice versuri. Eu cred că redactorii responsabili ai acestor publicaţii, scriitori şi poeţi buni ei înşişi, greşesc foarte mult, fiindcă prin publicarea unor versuri în paginile lor ar ridica nivelul revistei lor şi, desigur, revista s-ar vinde mai mult.

PASCU MOLDOVEANU
Ţfat

Prin intermediul revistei *Minimum*, vreau să mulţumesc dnei Lora Blaunstein din Tel Aviv, care îi "apără" pe poeţi în rîndurile intitulate "Poezia – Cenuşăreasă".

Da, chiar aşa. De ce oare sînt persecutaţi poeţii? Ce aveţi împotriva lor? De ce nu ai şi ei dreptul de a publica versuri, poeme în publicaţiile româneşti? Cu toţii ştim că există o singură revistă literară, *Izvoare*, şi cu toţii ştim că această revistă apare o dată la cîţiva ani.

Şi, mărturisesc deschis, aş fi onorată să-mi apară în revista *Minimum* poemele, dacă, bineînţeles, dvs. consideraţi că sînt bune de publicat.

MIOARA LEON
Bat Yam

HOMOSEXUALITATEA

În legătură cu articolul dlui Adrian Zahareanu "Ce înseamnă dragostea?" (din nr. 58), în care combate practicarea dragostei între fiinţe de acelaşi sex, homosexualitatea:

Păcat că rareori apar asemenea articole de combatere a acestei racile distrugătoare.

Sînt ţări, printre care şi România, care consideră homosexualitatea drept infracţiune, fiind pedepsită ca atare.

La noi, patria Bibliei – care, în cuprinsul ei, prevede pedeapsă severă pentru practicarea acestei metehne – homosexualitatea este tolerată, ba chiar există localuri unde se adună homosexualii.

Toţi factorii ce răspund de sănătatea fizică şi psihică a tineretului trebuie să combată cu toată tăria această anomalie. Chiar şi rabinilor (menţionaţi de d. Zahareanu) le incumbă această datorie – ei avînd în mîinile lor starea civilă – ca să nu se trezească cu solicitări de celebrare de căsătorie a două persoane de acelaşi sex.

Av. IOSEF SEGAL
Rehovot

CE-AVEŢI CU BEER SHEVA ?

Sînt afectat de faptul că pe noi, cei de aici, din capitala Neghevului, ne ocoliţi. Vreau să cred că nu voit. Avem şi noi destule să vă spunem, şi bune, dar şi... rele! Căci, după cum bănuiesc că ştiţi, avem o activitate destul de bogată. Păcat însă că nimeni de la *Minimum* nu se oboseşte să ne onoreze cu vizita sa. Îl asigur că va avea multe surprize. Aici, într-adevăr, palpită o Asociaţie a Originarilor din România, care nu stă locului o clipă!

Dr. ELIAS ERVIN
Membru în conducerea H.O.R.
Beer Sheva-Neghev

ŞOMER

Sînt în ţară din 1951, de la vîrsta de 17 ani şi jumătate. La 52 de ani (în anul 1986), am fost concediat din serviciu cu ameninţări, "şeful" făcînd din darea mea afară o chestiune personală. Un subaltern, inginer, care fusese de faţă la confruntare, s-a arătat mirat de izbucnirea "marelui ştab". Dar cînd l-am solicitat să depună, în calitate de martor ocular, despre cele văzute şi auzite, m-a refuzat, spunînd că nu este dispus să depună mărturie contra superiorului. Îl înţeleg. Ar fi fost concediat pe loc şi el.

Am aflat de la un vechi director din institutul unde am lucrat că nu sînt unica victimă; fiind un om rău din fire, a dat afară din servici pe mulţi nevinovaţi, de profesie ingineri.

De atunci şi pînă în prezent, sînt fără lucru, afară de perioada decembrie 1989 – martie 1991, cînd am reuşit să obţin de lucru, cu întreruperi, în total 9 (nouă) luni de zile.

Aşadar, am rămas pe drumuri, fără un căpătîi; la 58 de ani nimeni nu mă mai angajează, mai ales în actuala criză. Vă veţi întreba: cum e posibil? Sîntem în Ţara noastră, între evrei!

EPHRAIM PELED
Acco

ALIMĂNESCU : CÎTEVA OBSERVAŢII

În reportajul (foarte interesant) "Cum a murit Alimănescu..." (*Minimum* nr. 58, pag. 38), reportaj reprodus după *Lumea liberă* din New York, acţiunea începe în anul 1949, an în care Miliţia (ce luase locul vechii Poliţii) exista deja de o bună bucată de vreme (fusese înfiinţată în 1948, după proclamarea republicii); deci este greşit a scrie, aşa cum s-a scris, "Inspectoratul General al Poliţiei", cu referire la anul 1949.

Mai scrie în reportaj că Alimănescu a fost numit în fruntea departamentului special în 1949 de către Alexandru Drăghici (ministrul de interne), numit în locul lui Teohari (nu Teoharie) Georgescu, care fusese "demascat" ca "deviator". Din nou o inexactitate. În 1949, "clica Luca-Pauker-Georgescu" (cum a fost denumită ulterior) mai era în culmea puterii: Luca cu Finanţele, Ana Pauker cu Externele şi Georgescu cu Internele. Sus-numiţii au fost "demascaţi" abia în 1952, an cînd Drăghici va veni la Interne.

Despre Eugen Alimănescu ştiusem numai că în perioada 1945-1947 luptase cu succes împotriva lumii interlope. Isprăvile sale apăreau cu titluri mari în ziarele de atunci: *Jurnalul de dimineaţă*, *Momentul*, *Ultima oră*, *Semnalul* şi altele. Dintr-un articol publicat de regretatul Godell, am aflat cu surprindere că Alimănescu, pe care-l crezusem un vajnic apărător al legii şi al ordinei (un "incoruptibil"), era pur şi simplu un criminal, un fel de maffioso, care-şi lichida cu sînge rece duşmanii (hoţii şi bandiţii). Metoda aceasta este eficace (un mort nu mai poate recidiva), dar este reprobabilă şi ilegală. Întîi, pentru că pot cădea şi victime nevinovate, apoi, fiindcă

POŞTA

numai un tribunal este competent să stabilească vinovăţia sau nevinovăţia cuiva şi pedeapsa cuvenită. Pentru un poliţist, cineva poate fi doar suspect, dar nu vinovat. Poliţistul nu are competenţa să pedepsească, ci numai să ancheteze.

Iar epilogul, publicat acum în *Minimum*, m-a surprins şi mai mult. Deşi folosea metode ilegale, Alimănescu era totuşi poliţist, apărător al legii, credeam eu; după lectura din Godell. Nu aş fi bănuit că, în cele din urmă, a devenit un delapidator în stil mare şi a sfîrşit ca atare. Este drept că în anii '50, cînd mai eram în România, nu mai auzisem nimic de Eugen Alimănescu. Eram însă convins că avansase în Miliţie, datorită meritelor sale. Şi cînd colo...

Ing. AVIV ZVI ALON
Kiriat Yam

Observaţiile corespondentului nostru sînt exacte: în 1949, ministru de interne era Teohari Georgescu, iar Inspectoratul poliţiei devenise Inspectoratul miliţiei. Transmitem observaţiile acestea confraţilor de la "Lumea liberă" din New York, de unde am reprodus reportajul.

MINIMUM AJUTĂ *HARAKEVET*-UL

După părerea mea, aţi influenţat pozitiv cel puţin încă un ziar! Şi acesta e *Viaţa noastră*, care, cu toate scăderile care persistă, marchează un oarecare progres în materie de înmulţire a colaboratorilor. Spre deosebire de trecut, aceştia au posibilitatea , după exemplul adus de *Minimum* să se exprime ceva mai liber decît pînă în urmă cu circa un an.

Dacă numai aceasta ar fi contribuţia *Minimum*-ului, propulsarea spre căutarea (şi găsirea) de noi colaboratori talentaţi, şi încă ar fi un titlu de merit.

Dr. OTTO BACAL
Tel Aviv

MĂ SIMT MAI PUŢIN SINGURĂ

Pentru mine este un simţămînt cu totul deosebit faptul că am cinstea (aşa o consider într-adevăr!) de a vedea publicat în revista *Minimum* modestul meu articol referitor la Ana Frank. Cumva, m-am simţit şi eu inclusă în marea familie a evreilor din toată lumea, care se regăsesc atît de simplu şi firesc în paginile revistei *Minimum*. Acum mă simt mult mai puţin singură şi golul din jurul meu, din viaţa mea, nu mi se mai pare atît de sumbru. N-aş vrea să fiu greşit înţeleasă, dar probabil şi datorită faptului că trăirile din copilărie rămîn foarte adînc săpate în scoarţa cerebrală, eu mă simt foarte ataşată de evrei. Aceşti oameni minunaţi, urmăriţi de-a lungul secolelor de cele mai crude suferinţe, nedreptăţi şi umilinţe, care în ciuda tuturor inumanelor opresiuni au reuşit să dăinuie, ridicîndu-se mereu deasupra nimicniciei duşmanilor săi. Şi au reuşit întotdeauna să-şi păstreze nealterate comorile spirituale. Au ştiut întotdeauna să-şi instruiască şi să-şi educe tinerele vlăstare, menţinînd de-a lungul generaţiilor un cît mai înalt potenţial de cultură şi de înţelepciune.

MARINA VASIU
Oradea, România

Felicia Keifa, Tel Aviv (da; am reţinut o schiţă pentru *Pagini*); *Andrei Steinberg*, Kiriat Gat (împărtăşim întru totul sentimentele dvs. la adresa ravilor Feldman, Iair Levi, Deri ş.a.m.d.); *Solomon Abramovici*, Tel Aviv (am ales din colecţia dvs. de *cugetări* pe aceasta a lui Mihail Sadoveanu, pe cît de puţin cunoscută, pe atît de utilă – sperăm! – pentru toţi cei bolnavi, animaliceşte, de adunare de bani cu orice preţ: "Decît să mănînc unt / şi să mă uit în pămînt / mai bine pîine şi sare / şi să mă uit la soare.") *Lupu Bucholz*, Ierusalim (aşadar, părerea dvs. este că cei ce iniţiază construirea de cămine pentru bătrîni comit o greşeală, întru cît în felul acesta "încurajează despărţirea părinţilor de copii"; e un punct de vedere la care nu putem adera; chiar dacă n-ar fi vorba decît de faptul că, pe lumea asta, există mulţi bătrîni singuri, fără copii); *Simbioza, Striptiz, Ghedera, O.N.U. etc.* (oh, nu luăm în consideraţie scrisorile anonime); *Andrei Dauer-Trainic*, Ashkelon (da, trimiteţi-ne textul despre care profesorul în cauză; dar scurt, o pagină, pe măsura spaţiului nostru necăjit de la *Poşta*); *Arie Finkelstein*, Ierusalim (a) aveţi dreptate; absenţa unei relatări, ample şi serioase, în paginile noastre, despre Congresul istoricilor, constituie un fapt pe cît de regretabil, , pe atît de criticabil; noi am contat pe angajamentul unui colaborator de-al revistei, preţuit, de a ne trimite relatarea în cauză, dar, spre părerea noastră de rău, colaboratorul în cauză nu s-a ţinut de cuvînt; vom căuta, în timp, să reparăm ceea ce se poate repara. b) expresia "o femeie simplă... dar cu sufletul de aur" (nr.58, p.25) nu trebuie să vă şocheze; ea nu are nimic peiorativ, şi nici "caracter de clasă" nu are; autorul notei cu pricina a vrut să spună pur şi simplu că uite o femeie fără pretenţii social-mondene, fără funcţii în comitete şi comiţii, fără sete de reclamă la gazete, impusă cu pumnul sau pila, o anonimă, aşadar, se îngrijeşte, admirabil, de semenii ei cu necazuri); *I. Mozes*, Bat Yam; *I.E.Scherzer* Tel Aviv (observaţiile dvs. sînt juste, autorii frazelor în cauză ar trebui să fie trimişi la un ulpan de română, însă, atenţie: nu orice greşeală – de exprimare sau de informaţie – este o *perlă*; aceasta trebuie, pentru a-şi merita numele, să fie, ca să zicem aşa, "gogonată" şi producătoare de umor.); *Harry Shoshany*, Ramat Hanasy (cîteva epigrame:

Perechea Rav Levy în proces
Ambii spun că n-au furat / Contul lor, nu-i un mister, / Credincioşi, ei s-au rugat, / Şi-au căzut banii... din cer!

Lui Ezer Weitzman, care a susţinut retrocedarea teritoriilor,

POȘTA

azi în perspectiva de a fi propus Președintele Statului
Dacă-ar fi avut succes / Planul lui, azi, bunăoară, / S-ar fi pomenit ales / Președinte... fără țară!

Lui David Levy, după succesul vizitei în China
Să treci prin "zidul chinezesc" / Și să-l străpungi – e necesar / Talent, elanul tineresc / Și meseria de... zidar!

Lidia Mihalovici, Holon; *Claude Victor Katz* , Forest Hills, New York; *Calistrat Costin*, directorul Teatrului "Bacovia", Bacău; *Marcel Nicolau*, Naharia; *Dr. Anda Haussen*, Essen, Germania; *Cristian Popișteanu*, dir.revistei "Magazin istoric", București; *Harry Carasso*, Paris; *Moshe Solomon, Neve David* Haifa; *Victor Aderca-Glaser*, Ierusalim; *Miriam Hopper*, București; *Marta Iszak*, Tg. Mureș; *Ing. Cristian Șerbu*, Rehovot (mulțumiri pentru bunele cuvinte, observații critice și sugestii; ceilalți – pe curînd.)

*

BRIDGE

Dezlegare la bridge
"Rambo joacă și... cîștigă"

Nu este nici o filozofie: singura șansă de efectuare a contractului (în afara soluției"Rambo" cu mitraliera pentru eliminarea adversarilor, sau puțină hipnoză care să determine flancul să uite să-și ia Așii majori și un număr de Carale) este ca Est să aibe *exact* trei Carale cu Asul și cu Valetul (lucru perfect posibil după licitație și după atacul Vestului).

În această situație, și numai în aceasta, Sud va avea timp să preia al treilea tur de Caro și să-și joace liniștit culorile majore pentru 5 levate, știind că cei doi Ași majori sînt în Est.

Dacă Est are 4 Carale cu Asul, contractul este "căzut" o dată. Dacă Asul de Caro este în Vest (probabilitate de sub 8%), se "cade" de două, de trei sau de patru ori, în funcție de împărțirea culorii la adversari (4-4, 5-3 sau 6-2). Deoarece oricum se întrevede un "bottom", acest aspect este necesențial.

Dacă ați dat drumul la Valetul de Caro, a urmat Asul și încă un Caro mic. Deși ne trebuie un microscop ca să vedem șansa de reușită a contractului, în acest caz norocul i-a ajutat pe temerari, pentru că distribuția a fost:

D V 10 8
R 7 3
10 5
R 8 7 2

4 3 2	**N**	**A 6**
8 4 2	**W E**	**A 10 9 5**
D 8 7 6 2	**S**	**A V 4**
9 6		**V 10 5 3**

R 9 7 5
D V 6
R 9 3
A D 4

Un jucător corect ar trebui să-și ceară scuze după așa ceva și de la adversari și, mai ales, de la partener. Sînt sigur că așa ați fi făcut, și partenerul dvs. ar fi apreciat "topul", dar nu și licitația.

♣◇♥♤

"BANDA LUI IOANID"
(Urmare din pag. 15)

Au trecut mulți ani de la cazul Ioanid, cînd, odată, nu știu cu ce ocazie, am reamintit cazul într-o discuție avută cu o persoană, membru de familie al unui (fost) ștab de la Interne. Îmi spunea să nu cred în acea poveste, căci totul a fost înscenat de către Al. Drăghici. Nu i-am dat crezare.

Și totuși, acuma mă întreb, oare chiar așa o fi fost? Și, poate nu sînt singura care-și pune întrebarea.

D-le Mirodan, cred că ar fi momentul să se pună punctul pe i. Dosarele secrete ale Ministerului de Interne din România poate nu mai sînt chiar atît de secrete și se poate ajunge la ele; poate mai sînt și persoane care pot contribui la redeschiderea sau închiderea definitivă a "dosarului".

MARIA ZIMAN
Raanana

Așa cum am comunicat în numerele noastre trecute, cititorii care ne vor trimite perle pescuite în presă (inclusiv – repetăm – în *Minimum*!) vor primi drept premiu cîteva cărți aparținînd scriitorilor israelieni de limbă română. Cele dintîi pachete cu

IMPOTENȚA
SE POATE SOLUȚIONA

Problemele sexuale funcționale se pot rezolva. Trebuie doar să vreți și să... veniți!

Institutul pentru soluționarea problemelor de funcțiune sexuală al spitalului Assuta oferă o gamă variată de soluții a tuturor neajunsurilor din acest domeniu atît la bărbați cît și la femei, dispunînd de o echipă de medici de diverse specialități.

Sunați la telefon 03–5201734
(între orele 15–19)
Se asigură discreție totală

ASSUTA
cel mai mare spital particular
din Israel
Tel Aviv 62748
Str. Jabotinski 62

REMONT 100%
Tel Aviv și împrejurimi

ZIDIT, ZUGRĂVIT, INSTALAȚII SANITARE, ELECTRICITATE, GRATII DE FIER, VITRINE ȘI TRIS ALUMINIUM ETC.
•
ADRESAȚI-VĂ
CU ÎNCREDERE
VORBIM ROMÂNEȘTE
GRINBERG

TEL. 03–9615697, 08–402838

CLEPSIDRA

Turism

Prof. univ. *Horia Deleanu*, scriitor, teatrolog, profesor la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti; la rude.

Prof. *Alexandru Singer*, cercetător literar, fost redactor la editura "Ion Creangă"; de la Bucureşti; la rude.

Lidia Lupescu, de la revista "Cinerama"; soţia regizorului de operă Hero Lupescu; de la Bucureşti; la prieteni.

Matilda Ulmu, pictoriţă; de la Bucureşti; la prieteni.

Henry Carasso, publicist, traducător; de la Paris; la prieteni.

Aniversare

I. Fîntînaru, ziarist; 70 de ani de la naştere.

Decese

Leni Caler, (n. 1906), actriţă; la Berlin; în urma unei lungi şi grele suferinţe. (A fost soţia ziaristului Scarlat Froda, director al revistei *Rampa*). Una din cele mai talentate actriţe de comedie de pe scena românească dintre cele două războiaie mondiale. Leni Caler a jucat la Teatrul "Maria Ventura", Teatrul Comedia ş.a. În anii 1941-1944 a făcut parte din trupa de la Teatrul Baraşeum, iar după 23 August 1944 a jucat la Teatrul Victoria (împreună cu George Vraca), Teatrul Bulandra ş.a.

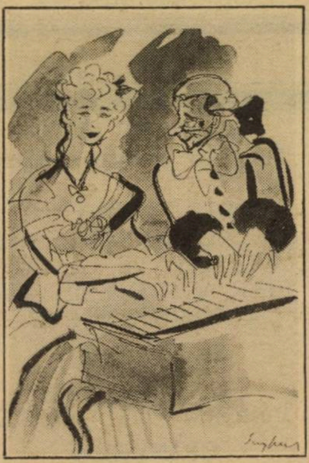

■ *Leni Caler şi G. Timică în "Şcoala calomniei". Desen de W. Siegfried.*

Sache Braunstein, colecţionar de muzică şi folclor evreiesc; la Bucureşti.

Silvia Schafferman, văduva publicistului S. Schafferman; la Ierusalim

CARNET

10 cuvinte: 15 şekeli
Cu fotografie: 50 şekeli
**** Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.**

Scumpei şi mult iubitei mele surori *Mia Schmetterling*, cu ocazia zilei tale de naştere, 15 martie, fratele tău Norbert îţi urează, din toată inima, sănătate, fericire, bucurii şi noroc, pace şi "La mulţi ani!"

NORBERT
SCHMETTERLING
Beer Sheva
Israel

Redacţia revistei *Minimum* este alături de colaboratorul nostru, scriitorul Alexandru Sever, la marea durere pricinuită de încetarea din viaţă a soţiei sale, Alexandra.

●

S-au împlinit 30 de zile de la săvîrşirea din viaţă a talentatului interpret de muzică uşoară Florin Dorian. Un gînd pios la mormîntul îndrăgitului artist.

Prietenii

●

Pictorul şi graficianul *Aurel Stoicescu*, de la Bucureşti, nu mai este.

Un gînd pios, de amintire şi reculegere, la mormîntul său.

Prietenii

Festivităţi

La ACMEOR, Tel Aviv, în ziua de 12 februarie a.c., cu prilejul decernării premiilor şi burselor anuale; programul cultural a fost marcat de un original "Aranjament audio-vizual Van Gogh", alcătuit de dr. Max Hornstein. Amintim că dr. Hornstein este autorul cîtorva "aranjamente audio-vizuale" consacrate figurilor de seamă din istoria artelor.

●

În ziua de 20 februarie a.c. a avut loc la sediul central al H.O.R. o festivitate organizată de Hitahdut Olei Romania din Israel şi Irgun Iotzei Romania membri în Histadrut în cinstea Şef Rabinului dr. Moses Rosen. Au luat cuvîntul: Arthur Israelovici, Uri Eliav, I. Artzi, Moshe Nagor ş.a., şi, în încheiere, oaspetele. A urmat un concert de "cleizmerim".

Au fost de faţă ambasadorul român Dr. R. Homescu cu soţia şi M. Mironenco, consilier de ambasadă.

ADUNARE CU PRILEJUL ÎMPLINIRII A 50 DE ANI DE LA HOLOCAUSTUL DIN ROMÂNIA

În ziua de 25 februarie a.c. a avut loc în sala Ohel Shem o solemnitate consacrată împlinirii a 50 de ani de la Holocaustul din România organizată de Primăria Tel Aviv-Yaffo.

Au luat cuvîntul: Shlomo Lahat, primarul oraşului Tel Aviv-Yaffo, harav Israel Lau, Şef Rabinul oraşului, Itzhak Artzi, ajutor de primar, precum şi Şef Rabinul evreilor din România, dr. Moses Rosen, oaspete de onoare.

A urmat un bogat program artistic.

BIO-STRATH®

Mai multă sănătate cu "Bio-strath".

Dacă încă nu cunoaşteţi produsul, adresaţi-vă la noi spre a obţine o broşură detailată – tel. 03/5243695, precum şi la magazinele specializate în produse naturale.

HOROSCOP ♓

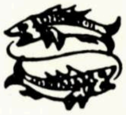

SYBIL HEDERNA

LUNA MARTIE

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

In această lună veţi recupera nişte bani şi veţi obţine unele succese la servici. Însă planurile dvs. nu se vor realiza fără a face faţă unor schimbări sau mici conflicte. Veţi fi ocupat cu problemele profesionale, dar încercaţi să vă faceţi timp şi pentru cei de acasă.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

Nu veţi obţine rezultatele la care vă aşteptaţi, dar veţi primi veşti care vă vor susţine sentimentul de încredere. Viaţa de familie relativ liniştită, fără certuri serioase. Totuşi nu fiţi prea optimist, pentru că veţi pierde o sumă de bani pe care aţi sperat să o cîştigaţi. Numere norocoase: 6, 15, 21.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Suflul de primăvară vă aduce nostalgii trecute. Nu ezitaţi, merită să întoarceţi înapoi timpul şi să ieşiţi din amorţeala iernii. Lună prielnică pentru învăţat. Sănătatea vă poate provoca probleme neaşteptate, mai ales ortopedice. Încercaţi culoarea bleumarin.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Rezolvarea problemelor vă va răpi foarte mult timp. Discuţiile, ciorovăielile de acasă, tensiunile de la serviciu vă vor stresa puţin şi trebuie să luaţi o vacanţă, chiar dacă nu v-o puteţi permite. Spre sfîrşitul lunii veţi primi veşti bune.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Luna aceasta veţi avea multe realizări minunate şi veţi putea duce spre succes toate planurile. Trebuie să acordaţi o atenţie mai mare detaliilor. Nu vor fi probleme mari acasă, dar aveţi grijă să nu vă depăşiţi limita puterilor. Zile norocoase: luni şi joi.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Veţi fi capabil să descoperiţi şi să obţineţi avantaje de pe urma unor ocazii ignorate anterior. Pe plan profesional, veţi obţine rezultate deosebite, pentru care aţi muncit. Ieşiţi din cochilia de melc pe care v-aţi construit-o în jur – aveţi şanse mari să întîlniţi oameni noi, interesanţi. Culoare: roşu.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Ajunge cu mila de sine – faceţi ceva cu timpul dumneavoastră! Reluaţi problemele neglijate, relaţiile abandonate, cu puţin efort totul vă va merge din plin. Organizaţi-vă cu mai multă grijă cheltuielile şi preocupaţi-vă de problemele familiei. Sănătate foarte bună. Norocul vă surîde în luna asta – jucaţi la Loto!

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Luna va debuta strălucitor şi vă veţi face multe planuri sau veţi primi multe invitaţii de asociere. Apoi vor apărea probleme şi complicaţii şi cîştigurile vor fi diminuate. Va trebui să vă echilibraţi dorinţele şi să fiţi mai practic. Veţi avea însă o viaţă de familie extrem de armonioasă.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)

Nu ziceţi nu unei aventuri sentimentale neobişnuite, căci vă va scoate din monotonia vieţii de zi cu zi. Aşteptaţi-vă numai la performanţe limitate în ceea ce priveşte afacerile financiare şi promovările în carieră. Mici probleme cu sănătatea. Culoare: galben.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

O lună calmă şi lentă, fără schimbări în viaţa profesională. Veţi primi veşti de la prieteni de demult şi veţi petrece mult timp în familie. Aveţi grijă însă ca anemia din iarnă să nu vă atace sănătatea. Numere: 5, 12, 19.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

O lună agitată şi plină de evenimente. Vă veţi arunca în muncă şi tot pe ce puneţi mîna va merge ca uns. Vioiciunea dvs. va antrena şi pe cei din jur. S-ar putea să aveţi o relaţie sentimentală în care va trebui însă să aveţi răbdare. Încercaţi culori noi, mai vesele.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

Evitaţi speculaţiile riscante, nu încredinţaţi altuia banii dvs. şi atunci totul va fi în ordine. Beneficiile, care altădată vi se refuzau, vor veni acum din toate direcţiile, iar problemele dificile din trecut se vor transforma într-o binecuvîntare reală. Ocupaţi-vă mai mult de familie şi faceţi cadouri.

אשר שטיחים

Important pentru locuitorii din
HOLON, BAT YAM, RISHON LE ZION

ASHER-STIHIM

din str. Penkas 7 – zona industrială nouă
RISHON LE ZION

●

- Curăţă şi repară ireproşabil covoare
- Curăţă covoare din perete în perete
- Curăţă sofale la locuinţa clientului

TRANSPORTUL GRATUIT

☎ 9612038 • 9618353

ophir tours

ȘI DVS. PUTEȚI PLECA DE PAȘTI CHIAR DACĂ PLĂNUIȚI SĂ FACEȚI O EXCURSIE VARĂ

mărțișor 1992

OPHIR-KEY TOURS

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

SUB CONDUCEREA

ADRIANEI DAVIDSOHN

MĂRȚIȘOR OPHIR

★ PRIMUL GHIOCEL, PRIMA CĂLĂTORIE ★

* EXCURSIA NOASTRĂ LA POIANA BRAȘOV *

19–25 APRILIE

o săptămînă care vă oferă, pe lîngă frumusețea peisajului, posibilități de distracții și o surpriză în exclusivitate

899 ȘEKELI

• NICOLAE NIȚESCU • cu dumneavoastră și pentru dumneavoastră

• O EXCURSIE ÎN GEOGRAFIE ȘI ÎN TIMP •

★★★ EXCURSIE DE O SĂPTĂMÎNĂ ÎN BULGARIA ● 16–23 APRILIE ●

$ 629 INCLUSIV BILETUL DE AVION

$ 599 PENTRU MEMBRI AI KUPAT HOLIM MACABI (inclusiv biletul de avion)

● O SĂPTĂMÎNĂ DE RELAXARE ÎN MIJLOCUL NATURII ●

AM VISAT UN CÎNTEC DESPRE PRAGA

• 8 ZILE • 20 APRILIE–27 APRILIE

★ PRAGA DE AUR ȘI KARLOVY VARY

$ 849 INCLUSIV BILETE DE AVION, CAZARE, HOTELURI CATEG. TURISTICĂ, DEMIPENSIUNE, TURURI ORAȘ, GHID

$ 829 PENTRU MEMBRII KUPAT HOLIM MACABI

✱ BONUS SPECIAL * PENTRU DEȚINĂTORII VIZEI DE AUR *

Pentru cei ce se înscriu pînă la 30 aprilie, companiile BALNEA, SLOVAKOTERMA, IBUSZ, OFERĂ UN BONUS DE **$ 100** **pentru oricine se înscrie și plătește o săptămînă de tratament în** CEHIA SAU UNGARIA **(plecările sînt condiționate de zborurile de luni la Praga cu** CSA **și vineri la Budapesta cu** MALEV**)**

EXCURSIILE NOASTRE POT FI ACHITATE ÎN RATE CU CĂRȚI DE CREDIT VISA SAU ISRACARD PÎNĂ LA 18 RATE

ophir tours

INFORMAȚII ȘI ÎNSCRIERI: **"OPHIR TOURS" – TEL AVIV –** BEN YEHUDA 3,
ÎN PASAJ, LA PARTER, TEL. 209755, 209765, 209785, 209787, 209746;
SHMUEL LESCHER TEL. 209787, 209777
"OPHIR TOURS" – IERUSALIM, TEL. 227401, 252777
HAIFA, TEL. 673011–2; KIRIAT ȘMONA, TEL. 949245
SAU PRIN AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT.

minimum

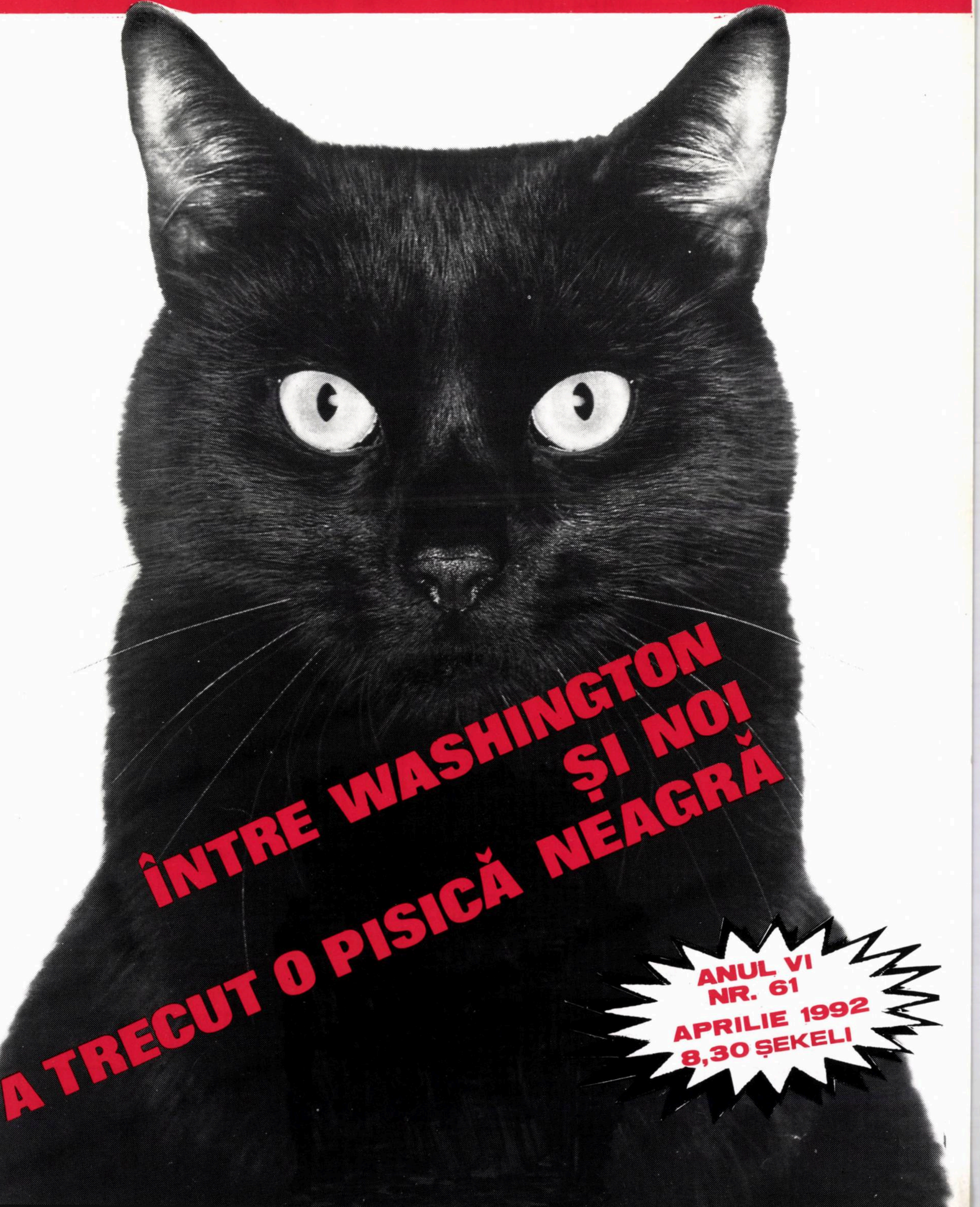

ÎNTRE WASHINGTON
ȘI NOI
A TRECUT O PISICĂ NEAGRĂ

ANUL VI
NR. 61
APRILIE 1992
8,30 ȘEKELI

◆ LIVADARU ◆

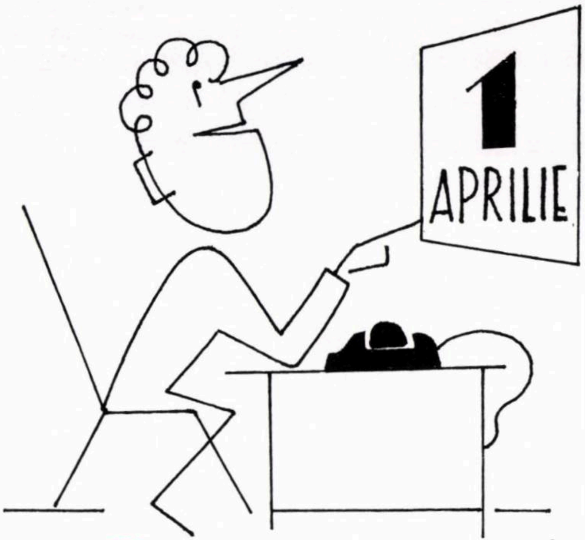

– Astăzi e ziua nevestei-mi. Îi fac o farsă, nu-i cumpăr nimic...

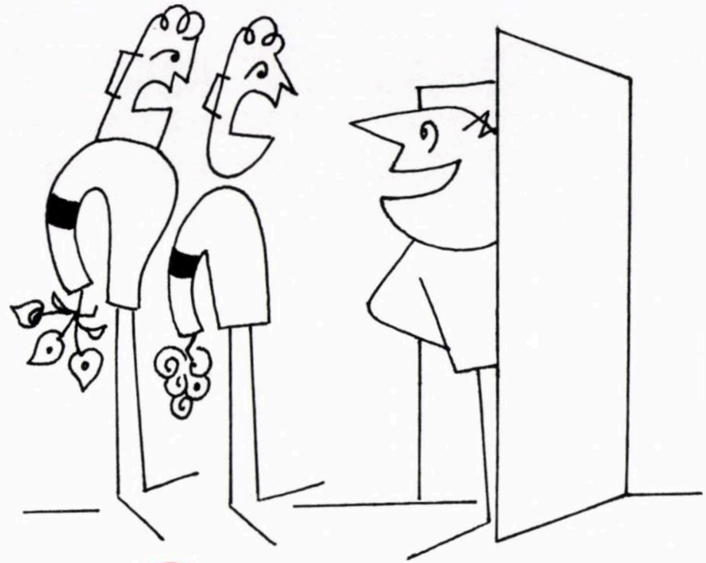

– Cum, unchiule, n-ai murit?

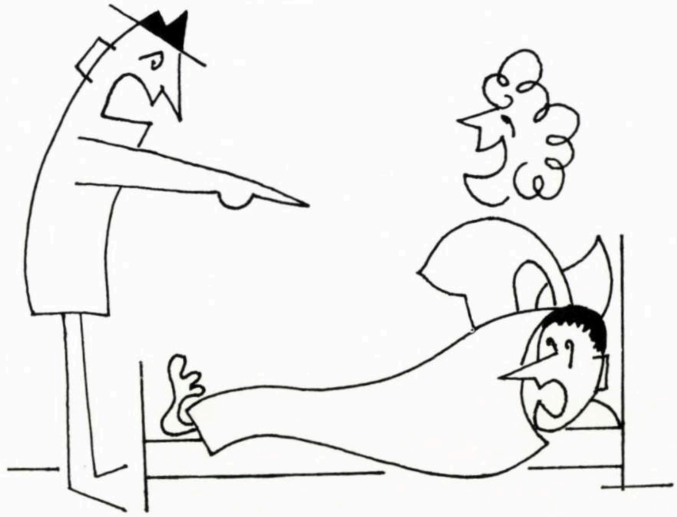

– Te-am prins! Ăsta-i Petrică.
– Ba te-am păcălit. E Georgică.

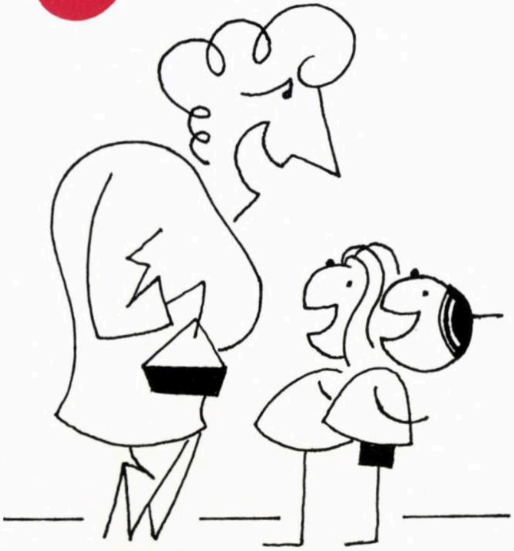

– Gemeni?
– Daaa...
– Şi cîţi anişori aveţi?
– Eu 4 şi el 5...

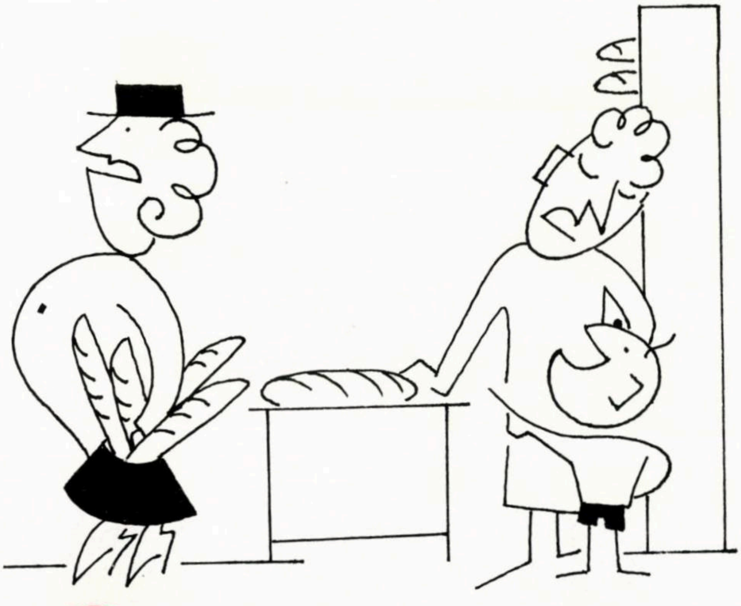

– Tăticule, am păcălit-o! I-am dat patru în loc de trei...

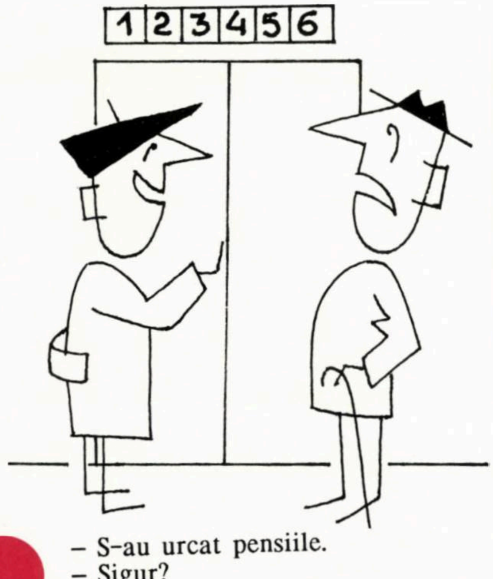

– S-au urcat pensiile.
– Sigur?
– Precis. De la etajul 3 la 4.

MINIMUM • ANUL VI • NR. 61 • APRILIE • 1992

ÎN ACEST NUMĂR

A. Zahareanu Punct de vedere p. 2
Tendinţe. Punctul pe *i* p. 4
I. Artzi Bloc notes p. 10
Dan Beniamini Atenţie! Oricînd puteţi fi arestat p. 13
Dan Beniamini Fiul meu a fost un băiat rău! p. 15
Paul Lupaşcu "Banda lui Ioanid" p. 17
Şafran la Tel Aviv p. 20
Voci româneşti pe vaporul păcii p. 21
Cele 6 cărţi rămase în cursa pentru premiul *Arcadia* p. 26
Stan Vlad De vorbă cu Geza Domokos p. 28
H. Fosha Corespondenţă de la New York p. 32
I. Petersen Sex în spaţiul cosmic p. 35
E. Campus Cea mai veche şcoală evreiască din România p. 38
Al. Mirodan: Dicţionarul Neconvenţional p. 42
E. Campus O nouă carte de Mircea Săucan p. 48
Calendar p. 49
Primim la redacţie p. 50
J. Popper E. M. Cioran şi evreii p. 56
Ancheta ***Minimum*** Cu cine votez? p. 57
Al. Sever Sinteza critică p. 58
Se zoneşte că... p. 58
A. Cassvan Geriatrie p. 59
Spectacol (R. Klapper, V. Bârlădeanu, S. Gelman ş.a.) p. 61
Pagini (Victor Finkel, F. Keifa) p. 66
Minimum **e om ca toţi oamenii** (jocuri: Nelu Weinberg; bridge: P. Weinstock; sport; gastronomie) p. 69
Poşta p. 75
Clepsidra. Carnet p. 80

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 26 martie a.c.

Fapt fără precedent: Israelul a acceptat un control american. O delegaţie de tehnicieni a venit să controleze bateriile de rachete "Patriot" spre a verifica suspiciunile că Israelul a vîndut ilegal Chinei tehnologia acestor rachete.

Are dreptate fostul comandant al aviaţiei militare care spune că prezenţa acestei delegaţii este umilitoare.

Dar are dreptate şi ministrul apărării Arens care zice că a deschis toate uşile în faţa americanilor deoarece nu avem nimic de ascuns şi că numai aşa se va reface încrederea dintre Statele Unite şi Israel.

Aici e aici. Mulţi sînt de părere că această încredere reciprocă a fost distrusă în mod intenţionat de actuala administraţie americană şi că zadarnice sînt toate eforturile de a o reface. După cum se şuşoteşte neoficial pe coridoarele diplomatice de la Washington, Israelul nu înţelege că odată cu sfîrşitul războiului rece, el nu mai are marele rol strategic din Orientul Mijlociu şi deci americanii nu mai au nevoie de el ca aliat.

Si totuşi Itzhak Shamir continuă să-şi susţină cu încăpăţînare teza că ruptura din relaţiile americano-israeliene este temporară - şi trebuie făcut totul pentru a se evita adîncirea ei. In virtutea acestei teze, guvernul d-lui Shamir a acceptat venirea controlorilor americani, s-a resemnat la gîndul că girurile pentru împrumuturi nu vor fi primite şi - fapt semnificativ - de o bună bucată de vreme nu se mai fac noi colonizări în teritorii.

Oare şi Shamir are dreptate?

O vorbă înţeleaptă spune: cînd toţi au dreptate, nimeni nu are dreptate!

PUNCT DE VEDERE

■ ADRIAN ZAHAREANU

CARE-I DEOSEBIREA

Cea mai iubită, cea mai răspîndită şi cea mai respectată tradiţie este sărbătoarea de Pesah, sărbătoarea eliberării din lanţurile robiei egiptene, pe care o prăznuim în această lună. În prima seară a acestei sărbători, în seara de *Seider-Pesah*, copiii pun tatălui lor tradiţionala întrebare: "*Ma niştana?*" (care-i deosebirea).

"*Ma niştana?*" Ce deosebire este între seara aceasta şi celelalte? O deosebire imensă. De patruzeci şi patru de ani trăim din nou în ţara noastră milenară, şi, după atîtea crîncene războaie, în care a pierit atîta scump şi nepreţuit tineret, trudim din greu să realizăm o cît de palidă rază de speranţă în pace. Este singurul răspuns pe care-l putem da copiilor noştri, în credinţa că ei, copiii de azi, vor transmite la rîndul lor copiilor lor povestea luptei noastre pentru libertate şi independenţă, dar într-o epocă pe care o dorim de pace reală şi stabilă.

Nu intenţionăm să analizăm nici obiectul acestei sărbători, nici tîlcul ei, nici importanţa ei în tradiţia noastră. Nu sîntem nici cei indicaţi, nici agenţii electorali ai diverselor partide a căror rivalitate contribuie la situaţia grea a populaţiei. Cînd, în plus, mişcările religioase pretind adoptarea necondiţionată a legilor cu caracter extremist, sărbătoarea de Pesah se transformă – vrînd-nevrînd – într-o arenă de luptă politică pentru impunerea unei "ordini" cu care marea majoritate a israelienilor nu poate fi de acord.

Nu este pentru prima oară că ne revoltăm împotriva unor conducători politici care profită de filosofia adîncă a unor cărturari în scopul realizării intereselor lor personale.

Pînă cînd ne vom supune dictatului extremiştilor din partidele religioase? Nu ne dăm seama că această dictatură, pornită dintr-o încăpăţînare deplasată pentru timpurile în care trăim, frînează în mai mare măsură progresul Statului evreiesc decît uneltirile şi presiunile duşmanilor din afară?

Cît priveşte conducătorii partidelor religioase fanatice sau mai puţin fanatice, ar trebui ca aceştia să dea nu numai un exemplu de patriotism pentru această veche-nouă ţară evreiască, dar să dea şi pilde de comportare decentă în viaţa de toate zilele. Altminteri, la ce mai sînt bune religia şi rugăciunile din sinagogă? Cum se poate avea încredere într-o schimbare reală, cînd ministrul Absorbţiei şi cel al Muncii sînt politicieni veniţi din lumea religioasă care nu recunoaşte Statul Israel?

Cît priveşte politica colonizărilor din Yehuda şi Şomron, sînt încă foarte multe de discutat.

E adevărat că teoriile pe care unii le-au îmbrăţişat în tinereţe abia astăzi au "*obraz*", şi "*obrazul subţire cu cheltuială se ţine*". Dar nu cînd este vorba de pîinea tuturor cetăţenilor şi cînd, pentru acest "*obraz*", se pune în joc viitorul economico-financiar al Statului.

Entuziaştii unui "Israel mare" nu au încă toate atu-urile ca să trîmbiţeze victoria ideologiei lor. Pur şi simplu, anexarea unor teritorii în care trăiesc peste două milioane de arabi ridică probleme de care israelienii ar trebui să fie conştienţi. Şi apoi, nu avem voie să desconsiderăm părerea Statelor Unite. Nu se poate uita că starea de încordare politică dintre noi şi americani, creată în ultima vreme de actualul guvern, provine mai cu seamă din problema colonizărilor.

Viitorul este încă prea departe ca să-l putem discuta "la concret". Din păcate, guvernul actual vrea să realizeze peste noapte visul lui Jabotinski, pentru care nu sînt încă pregătite nici întreaga ţară, nici toate partidele, organizaţiile şi mişcările politice.

Se apropie sărbătoarea de Pesah, sărbătoarea eliberării din lanţurile robiei egiptene. Sperăm că nu vom cădea în lanţurile robiei unei dictaturi, obligaţi – după concepţiile unor rabini nonagenari, rebe Schach şi cel care-şi spune din Liubavici – să trăim în sărăcie, să ducem lipsă de locuinţe şi de locuri de muncă, să acceptăm educarea în spirit ultra-habotnic a copiilor noştri.

La această sărbătoare a eliberării, să ne rugăm Domnului să ne elibereze, o dată pentru totdeauna, de această dictatură periculoasă a extremismului. În interesul întregului popor evreu.

Dar, pînă la Dumnezeu, să nu ne mănînce "sfinţii"... de toate categoriile!

În zilele acestea, cînd faraoni şi faraonisme de tot felul, dinlăuntrul ţării şi de peste oceane, se străduiesc întru subjugarea Israelului,

urăm tuturor cititorilor noştri un "Pesah sameah" sub semnul libertăţii definitiv cucerite.

MINIMUM

30 DE ZILE

Menahem Beghin
(1913–1992)

Ceea ce a frapat în chip deosebit opinia publică şi pe observatorii din lumea mass-mediei la moartea fostului prim-ministru israelian Menahem Beghin a fost *iubirea* de care s-a bucurat cunoscutul lider în ochii societăţii. Un sentiment rar cînd e vorba de raporturile cetăţean-conducător într-o lume democratică, unde spiritul critic, nu o dată demolator de şefi, funcţionează din plin. *Iubirea*: sentiment care, deşi legat de admiraţie, respect, stimă, preţuire etc., etc., nu trebuie confundat cu acestea.

Trei motive se află, dacă nu greşim, la baza acestei *iubiri* de masă care a uimit întreaga lume. Trei motive, trei *calităţi*, care ar merita să fie luate în consideraţie cu atenţie de toţi oamenii politici ai momentului. Mai cu seamă acum, în prag de alegeri pentru noul Knesset...

1) Beghin, deşi "alb", "polonez" din tată-n fiu, reprezentant tipic al educaţiei *ashkenazi* (şi – în plus – cît se poate de *formal* pe planul îmbrăcăminţii: nu se lăsa niciodată fotografiat fără haină şi cravată, deci fără însemnele educaţiei sale "europene"), a ştiut să cucerească jumătatea sefardă a ţării – marocanii, yemeniţii, irakienii, tunisienii, sirienii... – comportîndu-se faţă de ei ca de la egal la egal şi demarcîndu-se, astfel, net de tradiţionala aroganţă a "albilor de stînga".

2) Beghin s-a comportat ca un politician ne-lacom, ca un om care nu aleargă după bunuri, proprietăţi, avantaje materiale sau favoruri. Într-o lume unde corupţia bîntuie cu furie, unde miniştri sînt dispuşi să renunţe fără probleme la orice pentru o călătorie în străinătate cu hotel de lux şi bufet-breakfast, această atitudine a lui Beghin a impresionat profund. Alegătorul îşi îngăduie, nu o dată, lui însuşi fel de fel de pofte şi ambiţii materiale. Dar, în subconştientul său, el cere conducătorului să fie *altfel*, să-şi stăpînească poftele şi să fie pur, incoruptibil. Să nu uităm că Beghin a locuit, decenii de-a rîndul, într-un mic apartament din Tel Aviv, cu chirie.

3) Beghin a avut necontenit o atitudine demnă, naţională la adresa puterilor străine care, într-o epocă sau alta, dintr-un motiv sau altul, cereau Israelului să renunţe la atributele suveranităţii. Om de dreapta, deci adversar al Uniunii Sovietice şi blocului răsăritean, ani de zile, el a fost în acelaşi timp un partener ne-linguşitor şi ne-*supus* al occidentului. După ce, prim ministru fiind, a aprobat bombardarea reactorului atomic din Irak, el a respins categoric reproşurile administraţiei americane; şi, pregătindu-se să ia cuvîntul la un meeting legat de acest dramatic eveniment, a mărturisit, în cerc intim: "Astă seară am de gînd să spun cîteva lucruri, destul de tari, despre domnul Caspar Weinberger" (ministrul de război al U.S.A. din vremea aceea). Şi le-a spus, *lucrurile* acelea *tari*, în faţa a 30.000 de israelieni care l-au aplaudat frenetic. Fiindcă, oricît de conştienţi, şi de neliniştiţi, şi de temători ar fi oamenii cînd e vorba de situaţia economică a ţării, şi oricît ar fi ei de interesaţi să salveze bunele relaţii cu America, sufletul nostru colectiv are nevoie de *demnitate* şi de o şiră a spinării evreiască.

M.

●

UN NOU "CAZ URI ZOHAR"?

Cine şi-ar fi putut închipui ? ! Ceea ce articolele din ultimul timp ale lui I. Schechter păreau să indice doar o apropiere respectuoasă de valorile iudaice, s-a dovedit a fi o adevărată întoarcere la credinţă. Pînă într-atît încît o dată pe săptămînă, în mod discret, ziaristul pleacă la sfîrşitul orelor de lucru, la ieşiva "Or Haiim" din Ierusalim, aceeaşi la care şi faimosul Uri Zohar a trecut incredibila metamorfoză. Vom avea oare în curînd un rabin I. Schechter? (Amănunte în pag. 80)

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443
Fax numai pentru anunţuri publicitare

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 30 şekeli
Carnet: 10 cuvinte – 14 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 50 şekeli
1 an (12 numere): 100 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Rodica Miletineanu

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de MINIMUM–PUBLISHERS LTD.

30 DE ZILE

TENDINȚE

• Israel: teroare anti-evreiască, teroare încurajată de...

Martie care a trecut va intra, cu siguranță, în conștiința noastră ca una din cele mai sîngeroase luni din istoria Israelului.

La Istambul, a fost ucis un funcționar al Ambasadei Israelului.

La Yaffo, în preajma sărbătorii de Purim, un arab din Gaza a înjunghiat două persoane, ucigîndu-le, și a rănit alte vreo douăzeci; majoritatea, elevi de școală ieșiți pe stradă să sărbătorească, cu măști și pocnitori, înfrîngerea lui Aman.

La Buenos Aires, ambasada Israelului a fost aruncată în aer. Peste douăzeci de morți, peste două sute cincizeci de răniți, evrei și neevrei. Atentatul a fost revendicat de organizația musulmană *Hizbollah*, programul acesteia constituindu-l, așa cum știm, distrugerea totală și fără discuție a Israelului, exterminarea poporului evreu de pe fața pămîntului.

Observatorii politici, toți, sînt de acord: *ofensiva* anti-israeliană coincide cu brusca și neașteptata schimbare de *linie* a Statelor Unite în legătură cu Ierusalimul. Mai întîi, refuzul, categoric, ferm și apăsat (foarte apăsat, voit apăsat, demonstrativ apăsat, țipător apăsat) de a acorda Israelului girurile (solemn făgăduite, de altfel) pentru cele 10 miliarde de dolari necesari acțiunii de *clitare* a olimilor ruși. Apoi, faimoasa ieșire a lui James Baker, la Departamentul de Stat ("fuck the Jews"), dezvăluită incomod de Ed Koch, evreu ne-lichea și fost primar al orașului New York. Apoi, ca și cum toate acestea n-ar fi fost de-ajuns, *demascarea* Israelului, prin informații furnizate de anume funcționari de la Pentagon, privind faptul că Arens ar fi vîndut Chinei rachete americane "Patriot". Un lucru e limpede. Un singur lucru. Nouă *linie* americană (linie care l-a determinat pe evreul Richard Schifter să-și dea demisia, în semn de revoltă morală, din funcția de adjunct al lui James Baker; vezi *Punctul pe* i) a încurajat, *în mod obiectiv* OLP-ul, Hamas-ul și celelalte organizații de asasinat "politic" să-și intensifice *activitatea* de punere de bombe și de asasinat cu cuțitul de măcelărie.

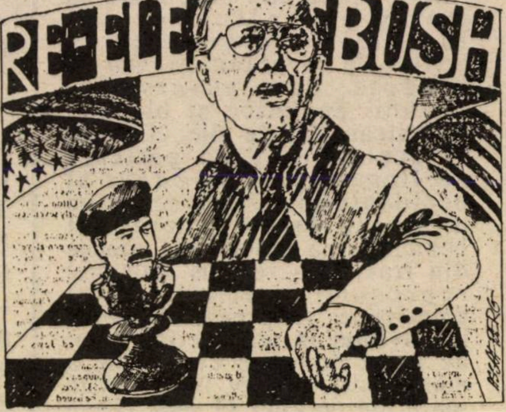

■ *Bush joacă șah politic planetar. Pe tablă, Saddam Hussein. Dar sînt atîtea pătrățele libere... Și-atîtea piese din Orientul Mijlociu cu care ne place să jucăm...*

(Desen de Berg, din "Jerusalem Post")

Extras dintr-un comentariu de Moshe Zak, în "Jerusalem Post":

"Domnul mi-e martor că nu-l acuz pe Bush de a fi încurajat intenționat terorismul arab. Dar (...) imaginea unui Israel izolat și al cărui mare aliat se distanțează vădit de el este în măsură să încurajeze agresiunea arabă (...) și să intensifice teroarea".

Domnul ne este, și nouă, martor că nu-l acuzăm pe Bush.

Dar...

Dar...

Dar...

Dar, se pare că strădania Administrației de a îngenunchia Israelul va face să curgă mult sînge evreiesc. Și la Yaffo. Și în lume.

• Germania: din ce în ce mai...

"...Crește încordarea în relațiile franco-germane. Reconcilierea celor două țări a constituit stîlpul unității europene. Stîlpul acesta nu mai pare a fi la fel de solid. Franța trece printr-o criză de încredere. Ea este neliniștită din cauza puterii economice mereu sporite a Germaniei (ca rezultat al unificării) și a țelurilor noi pe care și le propune aceasta. «Ne-am trezit deodată cu mai multă Germanie și mai puțină Franță», spune Dominique Moisi, de la «Institutul francez pentru relații internaționale» din Paris..."

(Dintr-un comentariu de Robert J. Samuelson, în Newsweek, U.S.A.)

• Moravuri: Israel

După Danemarca, după Suedia, iată că și în Israel avem de-a face cu căsătorii între homosexuali și lesbiene. Începutul îl fac două femei: Ori Ben Yehezkel (coproprietara clubului de noapte *Arba Onot* din Tel Aviv) și prietena sa, al cărei nume nu a fost încă dezvăluit, deoarece părinții ei nu sînt la curent cu evenimentul. Locul unde se va oficia căsătoria: clubul sus-menționat. O femeie-rabin, aparținînd curentului Reformist, va oficia ceremonia, acompaniată fiind de un cantor din Olanda. Dar, așa cum a precizat avocatul Hanni Shira într-o convorbire cu un reporter al publicației *City Lights* (supliment al ziarului "Jerusalem Post"), contractul de căsătorie nu va fi recunoscut de autoritățile israeliene.

După această "spargere a gheții", urmează o căsătorie între doi bărbați. E vorba de Paul Piaskovsky (celălalt coproprietar al clubului) și de prietenul său. Pe urmă, o a doua căsătorie între lesbiene: două fete din Holon.

Avem de-a face, așa cum spune Ori Ben Yehezkel, cu o "tendință puternică de a ieși din ascunzătoare (...) și cu cît mai multe cupluri se vor înfățișa ca atare în public, cu atît mai greu va fi să ignorezi fenomenul".

30 DE ZILE

TENDINȚE

• România

Alegerile locale din România (pentru conducerea primăriilor) s-au soldat cu:

– o înfrîngere (relativă) a Frontului Salvării Naţionale, care a obţinut numai 38% din voturi;

– o victorie (iarăşi relativă) a opoziţiei (formată din Partidul Naţional-Liberal, Partidul Naţional-Ţărănesc, Partidul Alianţei Civice etc., etc.): 30% din voturi;

– o înfrîngere (tot relativă) a curentului fascist-antisemit reprezentat de Partidul "România Mare": 7% în Bucureşti, 1% pe ansamblul ţării (în total 132.000 voturi).

Acum, înaintea alegerilor parlamentare (şi, apoi, a celor prezidenţiale), se pune, dacă am înţeles bine, pentru toate taberele, aceeaşi problemă: a *unităţii*.

La F.S.N., unitatea dintre grupările conduse de I. Iliescu şi, respectiv, de Petre Roman.

La C.D. (Convenţia Democratică), iarăşi unitatea: va accepta Paridul Liberal condus de d. Radu Cîmpeanu să meargă la alegeri împreună cu celelalte formaţii, sau se va prezenta în faţa votanţilor singur?

Toţi comentatorii sînt de acord: cine va fi *unit* va învinge.

Diagnostic

"Cam toţi sîntem de acord că România este ţara unde nu se întîmplă nimic bun. Chiar şi cînd nu se întîmplă nimic, nu e bun. Oricum ai da-o, oricum ai suci-o, nu iese şi pace!"

(Liviu Cangeopol; în "Lumea liberă", New York)

PunctuL pe i

• Hotărît lucru, se-ngroaşe gluma cu America. Mai întîi ne-au refuzat net, categoric şi destul de rînjit celebrele *giruri* pentru clitarea olimilor ruşi; asta drept mulţumire pentru comportarea Zahalului în zilele războiului din Golf cînd piloţii, instalaţi în carlingă şi gata să arunce oareşicare bombe asupra Skudurilor lui Saddam, au primit ordin-fulger în miez de noapte să coboare din avioane şi să se ducă la căşile lor ca să nu-l supărăm pe Bush. În schimb, ne asigurase d. Lawrence Eagleburger, adjunctul lui Baker, că, dacă sîntem cuminţi, după război o să fie bine. Omul vorbea cu Shamir ca un funcţionar de la Sohnut care te bate jovial pe umăr şi-ţi spune: ihie tov! Ai să vezi! • Am văzut. • Am văzut cum s-au purtat americanii cu Egiptul: i-au dat cinci miliarde de dolari. Am văzut cum s-au purtat cu Siria: i-au dat două miliarde plus de dolari. • Am văzut însă în acelaşi timp , am văzut – deşi avusesem impresia că mi se năzare – cum s-au purtat apărătorii democraţiei mondiale cu Iordania; la Aman, în zilele *Golfului*, se călcase în picioare, în piaţa centrală a oraşului, steagul american, cu sete, portretul lui Bush era ars cu frenezie, iar masele largi populare strigau cu entuziasm: Moarte Americii!; în consecinţă, simpaticul rege Hussi a primit şi el un miliard şi două sute de milioane de dolari fiindcă oameni sîntem şi americanii ţin la drepturile omului. • Atunci m-am gîndit la două lucruri. • Întîi şi întîi mi-am amintit de ce ne învăţa directorul nostru de la şcoala primară din Floreasca, dom' Stoleru: băieţi (pe vremea aceea şcolile nu erau – vai! – mixte), spunea el, băgaţi-vă bine-n cap ce vă zic acuma: "după faptă şi răsplată!". L-am crezut, eu i-am luat întotdeauna în serios pe oamenii mari, însă, cu vremea, am început să am îndoieli cu privire la învăţătura sus-amintită. Iar zilele trecute, aflînd că Hussi a fost primit cu fanfară şi covorul roşu la Casa Albă, în vizită de lucru, m-am repezit la poşta de pe Zamenhof şi i-am trimis lui dom' Stoleru de la Bucureşti o telegramă: "Dom' profesor, *nu este aşa*!" • După ce-am terminat cu gîndul acesta, am trecut la al doilea. Şi ce mi-am zis (în mine însumi, fiindcă de discutat cu alţii n-am curajul, mă tem să nu mă facă lumea de duşman al occidentului)? Se spune mereu prin toate gazetele că anumite naţii (ca de-o pildă irakienii) nu-nţeleg de vorbă şi că singurul limbaj pe care-l pricep este forţa. Dar dacă asta o fi valabil şi la naţii mai civilizate, cu hamburgeri şi telefon în Cadillacuri? Eu nu zic să facem nu ştiu ce drăcovenie, însă de băgat la o adică o strîmbă în planurile americanilor pe 1992 pentru Orientul Mijlociu poate n-ar fi rău, poate i-ar mai răcori niţel pe băieţii de la Departamentul de Stat, aducîndu-i la sentimente mai bune. • Gata, am terminat cu gîndirea, mă întorc la subiect. Primul lucru, aşadar, îl constituie povestea cu girurile. Al doilea (ca şi cînd primul n-ar fi fost de ajuns) este campania de *demascare* a Israelului lansată de obiectivii din *Administraţie* pe tema armelor bazate pe tehnologie americană, care ar fi fost vîndute Chinei. Nu insist, toată lumea este la curent cu scandalul. Acuzaţiile legate de livrările de arme sînt menite să compromită Israelul în ochii americanului care se uită în living la televizor şi murmură: uite, dom'le, ce face Shamir cu secretele noastre militare,să strice şi mai mult relaţiile dintre Ierusalim şi Washington, să ne spele nouă, celor de aici, creierul bine de tot şi să ne bage-n sperieţi că dacă nu isprăvim cu Bibi Netaniahu şi ai săi Israelul este condamnat la moarte; moarte prin inaniţie şi, fireşte, prin metode mai expeditive. Bun. Am înţeles. Şi nu numai eu am înţeles, tot cetăţeanul israelian a înţeles. Numai că jocul ăsta e riscant. *De ce?* Foarte simplu: fiindcă firea omului este plină de ciudăţenii. Eu, de pildă, nu sînt likudist, nu am de gînd să votez cu Likudul. Dar dacă *Departamentul* mă aia la cap, eu pot să mă-ncontrez şi să-mi schimb părerea. Şi să votez cu

30 DE ZILE

Likudul, dacă nu chiar – fiindcă partidul lui Shamir e, totuşi, ca să zic aşa, moderat,– cu Hatehiaua Gheulei sau cu Tzometul lui Raful. De ce? De-aia. De-al dracului. De Mălineanu (cum ar spune Iosif Petran). Sau de afţăluhăs. Şi ca mine s-ar putea să procedeze şi alţi apucaţi, făcînd ca la alegerile din iunie să te trezeşti cu un rezultat de nu se mai vede om cu om. Drept care eu mă adresez poporului frate american şi îi strig: atenţiune, copii, e pericoloso sporgersi! • O veste bună, o veste mare, o veste extraordinară: Richard Schifter şi-a dat demisia. • Richard Schifter este (adică era!) asistent al Secretarului de Stat american (recte James Baker, muşteriul nostru). El a făcut o carieră frumoasă în diplomaţia americană, ajungînd să răspundă, în cadrul *Departamentului* de sectorul "Drepturile Omului". În această calitate a fost pus, în vremea din urmă, să iscălească fel de fel de rapoarte cu privire la "încălcarea grosolană a drepturilor omului în teritoriile ocupate" de către sioniştii barbari. A iscălit unul, a iscălit două (drept care mi se pare că l-am ciupit şi noi, în *Minimum*, mai an), a iscălit trei, după care i s-a făcut lehamite. • I s-a făcut lehamite să demonstreze că, deşi evreu, el este, nu-i aşa, *obiectiv* cînd e vorba de Israel. • I s-a făcut lehamite să asculte de indicaţiile preţioase "de sus" şi să-şi înjure neamul sub iscălitură. I s-a făcut lehamite să facă pe *C.D.E.*-istul de Washington, pus de Bush şi de Baker (zis "call me Jimmy") să înjure Israelul de ceară, pentru ca ei să poată spune oricînd: eu, domle? eu nu sînt anti-israelian, eu nu sînt antisemit, Shifter al vostru (citeşte Kaganovici, citeşte Chişinevschi, citeşte Bercu Feldman), el a întocmit raportul, el l-a semnat. • I s-a făcut lehamite, deci (poate n-o mai fi avut omul somn noaptea, poate l-or fi privit copiii în ochi nu ştiu cum), şi, intrînd la Baker în audienţă i-a aruncat demisia pe birou. • Renunţînd la post (şi ce post!), la viitor (şi ce viitor: se vorbea despre el ca despre un posibil şef al Departamentului, un nou Kissinger), la *parnusă*, cum zice Arthur Israelovici, la *Buick*-ul cu şofer în livrea, la *cavod* şi la pensie. • De la gestul lui Schifter trec la gestul unui alt evreu. • Mi-a căzut în mînă un număr din săptămînalul bucureştean *Strada*. PDG (Preşedinte Director General) – Pedro Avram, director – Dragoş Dumitru. Pe prima pagină, pe trei coloane, un material despre *Protocoalele Înţelepţilor Sionului*, vestitul fals, fabricat în atelierele ohranei ţariste, de la sfîrşitul veacului trecut şi lansat în lume pentru intoxicarea (cu succes, cu succes) a lumii creştine. Tot omul ştie sau îşi închipuie că ştie ce cuprind aceste Protocoale. Pentru cei ce, totuşi, nu ştiu, să dăm un citat din "materialul documentar" apărut în sus-amintita *Stradă*:

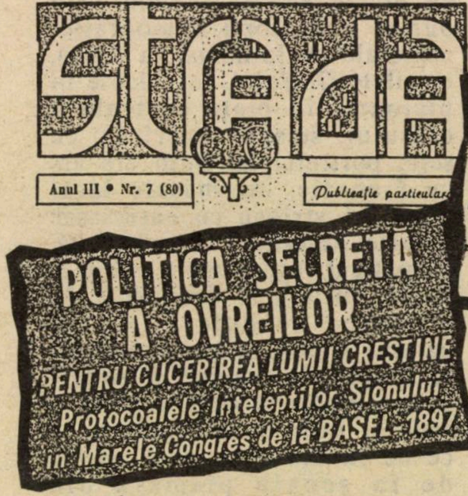

Strada

Anul III • Nr. 7 (80)

Publicaţie particular

POLITICA SECRETĂ A OVREILOR

PENTRU CUCERIREA LUMII CREŞTINE

Protocoalele Inteleptilor Sionului

in Marele Congres de la BASEL-1897

"Într-o zi, popoarele creştine, dezbinate de ovrei şi învrăjbite prin presă şi literatură bolnavă, la adăpostul liberalismului; prin atentate, corupţie şi demoralizare; prin alcoolizare, provocare de criză universală şi degenerare a creştinilor, prin lovituri de stat în diverse ţări, se va ajunge la un guvern universal jidovesc.

Atunci toate religiile vor fi desfiinţate în afară de aceea a lui Moise.

Un singur stat va fi de ajuns să-i aibă în stăpînire şi toate celelalte vor cădea unul după altul, ca în cele din urmă Regele ovreilor, încarnaţia Destinului, să domnească peste tot universul pus în frîu.

După cum se vede azi, planul jidovesc merge cu paşi repezi spre realizare..."

• Pînă aici, nimic deosebit. • Am mai văzut. Şi în *România Mare*, şi în *Europa*, şi în *Phoenix*, şi – vai – în *Azi*-ul dlui Petre Roman, ba chiar şi-n tipărituri sincer democratice, cu redactori ciupitori de burse prin occident. Ceea ce n-am văzut, însă, în foile mai sus citate, este un anunţ comercial precum acela de faţă. Un anunţ dat de zisa *Meridians*, societate mixtă româno-israeliană. Un anunţ dat de-un evreu, ba (era să zic, mai mult) de-un israelian. Un anunţ mare, întins pe-o treime de pagină, şi plătit, desigur, cu bani grei. Un anunţ menit să-i ajute pe dnii Pedro Avram, *PDG* şi Dragoş Dumitru, Director, să cumpere hîrtia pe care apar "Protocoalele Înţelepţilor Sionului" şi să achite preţul cerut de tipografia unde se culeg la linotip "Protocoalele Înţelepţilor Sionului".

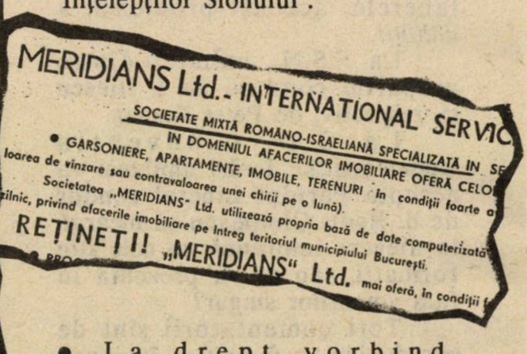

MERIDIANS Ltd.- INTERNATIONAL SERVIC

SOCIETATE MIXTĂ ROMANO-ISRAELIANĂ SPECIALIZATĂ IN SE

IN DOMENIUL AFACERILOR IMOBILIARE OFERĂ CELO

• GARSONIERE, APARTAMENTE, IMOBILE, TERENURI în condiţii foarte a

loarea de vinzare sau contravaloarea unei chirii pe o lună).

Societatea „MERIDIANS" Ltd. utilizează propria bază de date computerizată

zilnic, privind afacerile imobiliare pe întreg teritoriul municipiului Bucureşti.

REŢINEŢI! „MERIDIANS" Ltd. mai oferă, în condiţii

• La drept vorbind, *Strada* aceasta (mai degrabă o fundătură) nu mi-a căzut în mînă; minţisem (de fapt eu mint foarte des, ca de pildă atunci cînd îi rog pe colegii de redacţie să spună bătătorilor la cap că "nu sînt aici"). Foaia aceasta mi-a adus-o cineva, o persoană de sex feminin care, tremurînd de mînie şi albă la faţă m-a întrebat (ca şi cum eu le-aş şti pe toate): cum e posibil? • Cum e posibil ca un israelian să... să... să...? • Da, chiar. Cum e posibil? • Ia să vedem. • Mai întîi, s-ar putea ca cetăţeanul respectiv să fi fost şantajat de indivizii de la *Strada*, aşa cum era, pe vremuri, şantajat (mutatis mutandis) Max Auschnitt de Ilie Rădulescu, de

30 DE ZILE

la *Porunca Vremii* şi, în consecinţă, să scoată, rapid, gologanii din buzunar. ● Apoi, s-ar putea ca cetăţeanul respectiv să fie o lichea (patentă), şi să vrea (că el e deştept, nu ca mine, tîmpit) să se "pună bine" cu "cine trebuie" pentru business. ● Pe urmă, s-ar putea ca cetăţeanul respectiv să fie o abjecţie. Atîta tot. O abjecţie. ● După aceea, s-ar putea ca cetăţeanul respectiv să fie o dejecţie. Atîta tot. O dejecţie ● De asemenea, s-ar putea ca cetăţeanul respectiv să fie o cîrpă de şters praf, sau un păduche, însă de lemn. În sfîrşit, s-ar putea că – pur şi simplu – vine Apocalipsa, sfîrşitul lumii. ● Mai mulţi cititori mă întreabă care este părerea mea despre situaţia din România. Ce-i cu bulibăşeala din economie, ce-i cu mia de partide politice, de ce-au fugit în occident vreo trei senatori F.S.N.-işti (deci, de la putere!), cerînd azil politic în U.S.A. şi, mai ales (bineînţeles), ce e cu nebunia asta a antisemitismului tipărit; la liber. De ce a aprobat, la vremea sa, europeanul Petre Roman apariţia *României Mari*? De ce lasă şi Iliescu, şi guvernul, şi parlamentul nederanjate de nimeni, foi ca *Europa, Gazeta de Vest, Phoenix, Strada* şi altele, şi altele. De ce? De ce? De ce? Noi nu înţelegem, pur şi simplu nu înţelegem". ● Ştiţi ce? Am să vă spun un secret: nici eu nu înţeleg. ● Numai că, spre deosebire de alţi confraţi care n-ar recunoaşte nici să-i pici cu ceară că sînt incapabili să priceapă ceva în materie, eu am curajul (fără falsă modestie) să-mi mărturisesc ignoranţa. ● De altfel, nu sînt singurul om inteligent care, asemenea lui Socrate, declară: ştiu că nu ştiu nimic. Îmi aduc aminte că, prin anii '30, un diplomat englez care lucrase la ambasada Majestăţii Sale de la Belgrad, întrebat despre realităţile din regiune, a răspuns: "Există numai trei persoane care au înţeles ceva din cele ce se întîmplă în Balcani. Cutare, dar a murit. Cutare, dar a înnebunit. Şi eu, dar am uitat totul". ● Şi, ca să închei pe-o notă optimistă (căci dacă ne gîndim numai la necazuri ne-apucă fandaxia), voi reproduce mai jos după *Viaţa noastră* (uite că dau sursa, fiindcă sînt gazetar corect) o ştire care multă bucurie a adus sufletului meu chinuit de dileme existenţiale: "Tribunalul regional din Tel Aviv a obligat banca "Tfahot" să plătească despăgubiri unui cetăţean care a luat un împrumut ipotecar, iar împrumutul a crescut de trei ori mai mult decît suma iniţială..." Cum spuneam, ştirea m-a bucurat nespus. În calitatea mea de maşkantist care plăteşte ratele de cuviinţă (bani buni) de vreo zece ani de zile şi află, din hîrtiile primite de la Bancă prin poştă că datoria nu a scăzut nici măcar cu un şekel, rămînînd neschimbată, în calitatea mea de om cu imaginaţie care, ori de cîte ori deschide plicul cu situaţia de la Bancă, aude hohotele de rîs ale directorilor cu pricina (ha! ha! ha!), în calitatea mea (dacă asta se cheamă calitate!) de fraier, de mangafa, de nepricopsit – eu m-am bucurat nespus. Atunci am dat de băut băieţilor (şi fetelor) din redacţie şi, ridicînd paharul, am exclamat: fraţilor, capul sus! ● Orice s-ar spune, viaţa merită să fie trăită!

Pix

PRIMĂRIA
BAT-YAM
LOCUITORILOR BAT YAM-ului
– oraş de frunte al ţării noastre,
din an în an mai mare,
mai frumos şi mai civilizat –
TUTUROR FIILOR LUI ISRAEL
din Israel şi din Diaspora
CALDE FELICITĂRI
CU OCAZIA SĂRBĂTORII DE PESAH 1992
ŞI URĂRI DIN INIMĂ
DE PACE ŞI PROSPERITATE.
EHUD KINAMON
Primarul oraşului Bat Yam
PESAH SAMEAH!

●

Pentru PESAH
mai este un număr
limitat de locuri
VACANŢA DE PRIMĂVARĂ
la ZIHRON IAACOV
CONDIŢII DEOSEBIT DE AVANTAJOASE
PÎNĂ LA 1 IULIE 1992
HOTEL "BEIT MAIMON
LA HOTELUL "BEIT MAIMON"
TE VEI SIMŢI CA UN BARON !
● Mîncare de casă – caşer ● În fiecare cameră televizor în culori + telefon + video cu circuit închis ● W.C alăturat ● Sauna, jacuzzi ● Camerele au vedere la mare
Orice detalii şi rezervare de locuri prin tel. 06-390212
HAG PESAH SAMEAH !

VIAJES MELIA

CONCERN TURISTIC INTERNAŢIONAL

str. Gordon (colţ Ben Yehuda 100) Tel. 5249225-5242076

CĂLĂTORIŢI CU CEI MARI

LICĂ BLUTHAL

vă oferă mari avantaje în anul turistic 1992

REDUCERI DIN REDUCERI

(Cercetaţi cu atenţie cataloagele concurenţei pe 1992)

PENTRU PRIMA OARĂ DUPĂ 10 ANI

8 CECURI EGALE, FĂRĂ DOBÎNDĂ
Cecuri începînd din luna martie pînă în luna octombrie
Pregătiţi carnetul de cecuri

EXCURSIILE DE MAI JOS SÎNT MAI IEFTINE
CU 400-500 $ FAŢĂ DE TOATĂ CONCURENŢA

* **14 zile PARIS – LONDRA – 1097 $**
Plecări: 9.7; 16.7; 30.7; 6.8.
Preţul include: avion, hoteluri, mic dejun, excursii şi ghid.

* **15 zile DANEMARCA – SUEDIA – NORVEGIA – 1647 $**
Plecări: 7.7; 21.7; 4.8.
Preţul include: avion, hotel, mic dejun şi 4 mese festive, excursii şi ghid.

* **15 zile SPANIA ŞI PORTUGALIA – 1497 $**
Plecări: 20.5; 3.6; 24.9; 8.10
Preţul include: avion, hoteluri, mic dejun şi 6 mese festive, excursii şi ghid.

* **18 zile TURCIA GEOGRAFICĂ – 1147 $**
Plecări: 18.5; 8.6; 20.7; 7.9
Preţul include: avion, hoteluri, 17 mic dejunuri, 11 mese de seară, excursii şi ghid.

ATRAGEM ATENŢIA CĂ ACESTE EXCURSII NU SE VÎND PRIN ALTE AGENŢII DATORITĂ PREŢULUI MIC ŞI CONTRACTELOR NOASTRE CU SINDICATELE

AVEŢI O SINGURĂ ADRESĂ: STR. GORDON 17 TEL AVIV

● SUB TIPAR

O CARTE NOUĂ
O CARTE
DE SENSIBILITATE
ŞI GÎNDIRE

IDENTITATE

VERSURI

de MARIA GĂITAN–MOZES

THE JEWELLERS HOUSE LTD.

Magazinele
de Bijuterii şi Ceasornice
ale Alialei Române

SANDU şi RAMI BRAUNSTEIN

urează clienţilor, prietenilor, rudelor
HAG PESAH SAMEAH !

Tel Aviv ● Str. Shenkin 8 A ● King George 4
(lîngă Allenby), Tel. 200916

HAG PESAH SAMEAH
urează
LENCY şi NELU FAIBIŞ

PRODUSE COSMETICE nefa

T.A., str. DAGANIA 9, Tel. 659082

TEATRUL DE REVISTĂ CONSTANTIN TĂNASE BUCURESTI PREZINTĂ:

Carré de Aşi

Comedia Cea Mai Mare Din Toate Timpurile

Stela Popescu

Anda Călugăreanu

Alex. Arşinel

Marina Voica

Şi Surpriza:

Nicolae Niţescu

Orchestra condusă de compozitorul:
DAN ARDELEANU
Regia artistică:
BIŢU FĂLTICINEANU

Anca Ţurcaşiu

• NESS ZIONA, "Heihal Hatarbut" – joi 2.4 ora 20.00. Bilete la casa "Heihal Hatarbut", tel. 08-404372/3 • BEER SHEVA, "Heihal Hatarbut" – vineri 3.4, ora 20.30. Bilete la Kupat Mercur, tel. 057-77421 • TEL AVIV, "Ohel Shem" – sîmbătă, 4.4, ora 20.00. Bilete la "Kanaf", Allenby 91, T.A., tel. 03-295154 • HAIFA, "Auditorium" – luni 6.4, ora 20.00. Bilete Kupat Haifa, Berwald 11, Haifa, tel. 04-662244 • NATZERET ILLIT, "Heihal Hatarbut" – marţi 7.4, ora 20.00. Bilete la cassa "Heihal Hatarbut", tel. 06-575507 • AŞDOD, Cinema "Tzameret" – miercuri 8.4, ora 20.00. Bilete la cassa cinematografului, tel. 08-522520 • NAHARIA, Cinema "Hod" – vineri 10.4, ora 20.30. Bilete la Şerutei David Naharia, tel. 920330 • HOLON, "Iad Lebanim" – sîmbătă 11.4, ora 20.00. Bilete la cassa sălii, tel. 03-5037779 • IERUSALIM, "Gerard Behar" – luni 13.4, ora 20.00. Bilete la birourile Klaim şi Bimot Ierusalim •

30 DE ZILE

ALEGERI, alegeri...

ITZHAK ARTZI

UN LIKUD NOU

După alegerile preliminare din cadrul Likudului, alegeri care au stabilit candidaţii din partea acestuia la viitoarele alegeri, Partidul Likud nu va mai fi cel de dinaintea acestor alegeri interne.

Alegerile interne nu au nimic dintr-o idilă; ele generează certuri, conflicte: candidaţii concurează pentru poziţie, putere, carieră ce poate să-i salte pînă la fotoliul ministerial – vîrful vieţii politice.

Ceea ce s-a întîmplat în Likud a depăşit însă tot ce e permis şi acceptabil în asemenea alegeri. Aci n-am văzut doar rivalităţi. Aci s-a manifestat duşmănia politică în cea mai exacerbată formă a ei. Alianţe considerate prietenii intime s-au prăbuşit ca un castel de cărţi de joc.

Ministrul Moshe Nissim, ex-liberal, era considerat drept unul dintre cei mai intimi colaboratori ai primului ministru Shamir. În prima zi, omul cu rang de vice-prim ministru, posibil succesor al lui Shamir, a fost abandonat. Candidat la unul din primele trei locuri, el cu greu a cucerit locul 9, după tineri care se află abia la începutul carierei politice ca Netaniahu, Beni Beghin, Roni Milo, Moshe Katzav. Din lotul fruntaşilor, el a ajuns cu chiu cu vai pe un loc periferic.

David Levi, numărul doi din partid, care a îndrăznit să concureze pentru locul nr. 1, a fost aruncat de democraţia internă pe locul 18. La alegerile din februarie pentru locul 1 el ieşise al doilea. Acum l-au plasat după Arens şi Sharon. O alianţă neaşteptată e noua tripletă Shamir – Arens – Sharon. Prietenii de altădată au devenit duşmani. Iar duşmanii de altădată, de totdeauna – prieteni.

Utilizînd tactica alianţelor pe principiul "scopul scuză mijloacele", tabăra Shamir-Arens – susţinută de Sharon – a slăbit poziţia lui David Levi, l-a scos din joc pe Nissim şi a lichidat rămăşiţele a ceea ce a fost cîndva Partidul Liberal. Din primele 40 de locuri, cele care au şanse de a se transforma în mandate reale, tabăra Shamir-Arens a obţinut 24, Levi – 9 şi Nissim – 4.

Cum se prezintă noul Likud? Ca un un partid extremist. David Levi – moderat – a fost pus în umbră. Prinţul Dan Meridor a fost şi el umilit. Păcatul amîndurora: moderaţia în probleme de politică externă. Moderaţia nu-şi mai găseşte locul în Likud.

BLOC NOTES

Noul nr. 2 după Arens e Sharon. El e un general fără soldaţi. Rolul lui a fost deci să atragă extremişti din celelalte tabere precum Michael Eitan, Uzi Landau, Iehoşua Matza, Tzahi Hanegbi etc., etc. Dar Sharon va rămîne în continuare conducător. Folosindu-se de charisma lui, va încerca să obţină poziţia-cheie, cea de Ministru al Apărării sau, cel puţin, cea de Ministru al Finanţelor. Dacă el va fi în frunte, relaţiile cu S.U.A. se vor înrăutăţi, colonizările politice se vor extinde, vlăguind pînă la ultima picătură visteria statului, şi aşa destul de goală. Sharon e marele cîştigător, iar David Levi şi Moshe Nissim – marii pierzători. În Likud, Shamir se va transforma încet-încet într-un simbol. Iar în spatele său, lupta aprigă pentru succesiune între Sharon, Arens şi Levi va îmbrăca forme din ce în ce mai sălbatice.

Deşi Comitetul Central se compune din 3100 de membri, alegerile n-au fost decît o farsă mimînd democraţia. Listele de candidaţi, pregătite dinainte, au fost impuse, în mod antidemocratic, alegătorilor. Sharon a instaurat o democraţie de fier: "Votaţi cum vă cerem. Fără nici o schimbare. Numai noi ştim ce e bine pentru Likud", a tunat Sharon. Iar grupurile majoritare s-au conformat, docile, şi au votat, ca o turmă, pentru listele ce li s-au propus.

Pe drept cuvînt, Levi a acuzat tabăra Shamir-Arens-Sharon de maiorizaţie. "Ei ne-au călcat în picioare. Va veni şi ora socotelilor", a avertizat Levi. Levi, slab la alegerile centrale, e puternic pe teren. Cu el merg numeroşi primari, masa de activişti, alegătorii din oraşe şi sate. Fără aparatul lui Levi, Likudului îi va fi foarte greu la apropiatele alegeri. Şi nimeni nu ştie ce surprize mai pregăteşte David Levi.

Dacă părerea celor doi şoferi cu care am călătorit în ziua de după alegeri reprezintă un eşantion al opiniei publice, atunci sînt liniştit. "Nu vom alege o asemenea listă. Nu vom încuraja o asemenea «democraţie». În trecut am votat pentru Likud. Acum vom vota pentru Rabin", mi-au declarat ei.

De astă dată, la 23 iunie noul Likud va fi mai puţin sigur de sine decît cel de pînă acum: Idele lui iunie se apropie.

●

ALŢI PATRU MEMBRI AI KNESSETULUI SE DUC ACASĂ

Itzhak Navon

Preşedinţia statului e de obicei o etapă legată de sfîrşitul vieţii politice. Itzhak Navon a avut neşansa de a ajunge prea tînăr în acest post. După aceea n-a avut curajul să abandoneze viaţa politică. S-a întors deci în Knesset pe lista

Partidului Muncii. În guvernul de uniune naţională, a fost Ministrul Educaţiei şi Culturii. În opoziţie, a rămas un parlamentar palid, în umbră, neactiv.

Acum el se ocupă de organizarea festivităţilor consacrate celor 500 de ani de la izgonirea evreilor din Spania. Va candida pentru posturi onorifice.

Absenţa lui din Knesset nu va fi simţită.

Shlomo Hilel

Culmea carierei lui Shlomo Hilel a fost funcţia de Preşedinte al Knessetului. A fost Ministru al Poliţiei. Ca diplomat în ţările francofone, el ne-a făcut cinste, reuşind să transmită mesajul politic al Israelului. Dar în Knesset, în actuala cadenţă, nu s-a făcut simţit, ba chiar n-a putut ascunde că funcţia îl plictiseşte.

Shlomo Hilel se va concentra asupra muncii sale în calitate de preşedinte al lui Keren Haiesod, *una din instituţiile care adună fonduri pentru Israel.*

Edna Solodar

Intra printre primele în clădirea Knessetului şi o părăsea împreună cu cei trei-patru ultimi mohicani ce închideau parlamentul. Vice-preşedintele Knessetului Aron Nahamias obişnuia, atunci cînd închidea şedinţa, să menţioneze pentru protocol numele parlamentarilor rămaşi pînă la urmă, ca "să ştie posteritatea cine şi-a făcut datoria, salvînd prestigiul parlamentului israelian". Edna Solodar figurează printre aceştia.

Îi va fi greu Partidului Muncii să găsească o parlamentară de conştiinciozitatea şi seriozitatea ei.

Leova Eliav

A fost un personaj unic în Knesset. El e o combinaţie fericită între omul acţiunii concrete şi omul credinţei ideologice. Cînd n-a fost de acord cu linia politică a Partidului Muncii, l-a părăsit.

Leova Eliav este idealistul tipic. În ultimii ani, el a creat, la Niţava, în Neghev, la graniţa cu Egiptul, o aşezare a păcii. Aceasta e noua misiune pe care şi-a ales-o Leova Eliav.

Actualitatea n-are mulţi oameni de talia morală a lui Leova Eliav. Fără el, Knessetul, viaţa politică vor arăta altfel.

Sper că în noul parlament nu vor intra nici d. Sharir, nici d. Abu-Haţera, nici d. Ephraim Gur, simboluri ale decăderii morale, ale prostituţiei politice, o ruşine pentru Knesset, pentru societatea israeliană.

Fără Edna Solodar, fără Leova Eliav, Knessetul va fi mai sărac.

Fără Sharir, fără Abu-Haţera, fără Gur, Knessetul va fi mai bogat.

●

CĂUTĂTORI DE DUMNEZEU

Generalul Iossi Ben Hanan

Mai mult decît orice alt popor, noi, evreii, numărăm în rîndurile noastre căutători de Dumnezeu. E vorba de oameni caracterizaţi prin *vita activa* care şi-au pierdut liniştea sufletească. Ei caută un refugiu în spiritualitate, în credinţă.

N-am uitat încă "revenirea la matcă" a lui Ury Zohar. Şi iată un nou exemplu: generalul Iossi Ben Hanan. Ce s-a întîmplat cu Iossi Ben Hanan, unul din faimoşii generali ai Zahalului, purtătorul celui mai mare ordin de vitejie, ordinul "Oz"? De ce s-a văzut nevoit Şeful Statului Major să trimeată după el un coleg, un general, care să-l readucă în ţară? Ce a făcut generalul Iossi Ben Hanan în timpul şederii în Statele Unite?

Carierea militară a lui Iossi Ben Hanan e un exemplu de devotament şi de eroism. Iossi a aplicat în toate războaiele lozinca ofiţerilor Zahal *"După mine"*. El s-a aflat în fruntea luptelor din Sinai şi Suez. El a fost în fruntea trupelor în orele cele mai grele ale asediului sirian contra podişului Golan. Deşi invalid, el n-a renunţat la cariera militară. A ajuns general comandant al trupelor blindate şi este unul din făuritorii tancului "Merkava".

■ *"Generale, stînga-mprejur!"*

În personalitatea sa complexă, pragmatismul se îmbină cu intelectualismul, cu setea de a şti, de a studia, de a învăţa, o extraordinară sensibilitate cu un curaj şi un eroism fără limite.

La un moment dat am descoperit şi eu sensibilitatea lui religioasă. În fiecare an, de Simhat Tora, primăria noastră organizează o seară de hakafot (cercuri de dans hasidic-religios), în care se dansează cu Tora. În calitate de comandant al trupelor blindate, unitate militară adoptată de Primăria Tel Aviv, Iossi dansa alături de primarul Lahat, de vice-primari, de consilieri comunali. Mi-am dat seama că pentru Iossi acest dans nu e numai un ritual. El dansa adîncit în sine, cu fervoare, cu entuziasmul unui om care crede în ceea ce face.

Fascinat de Talmud, Iossi a început să-l studieze, participînd la cursuri serale. Religiozitatea sa n-a influenţat însă viaţa sa personală, o viaţă liberă, nu chiar după toate preceptele religioase. Încet-încet însă, Iossi s-a apropiat de hasidismul de tip HABAD.

Acum cîteva luni, intrînd într-o criză mistică, Iossi Ben Hanan a simţit nevoia să fie alături de Rabinul din Lubavici, conducătorul mişcării HABAD. Iosi s-a deplasat deci la New York. S-a zvonit că el stă la curtea rabinului, cu ţiţis şi peiot. Autorităţile militare, îngrijorate de comportarea sa stranie, au găsit de cuviinţă să delege un coleg-general ca să-l readucă acasă.

În ţară, Iossi Ben Hanan a fost supus unui tratament medical adecvat. Acum el s-a refăcut. S-a întors la postul său anterior, cel de comandant al Colegiului militar, un fel de universitate militară pentru ofiţeri superiori.

Totuşi, cazul Iossi Ben Hanan rămîne un fenomen care merită să fie studiat; el demonstrează setea după religiozitate a omului activ care, deşi dedicat cu pasiune acţiunii, nu găseşte un răspuns satisfăcător la adîncile sale nevoi sufleteşti.

Rabinul Ury Zohar

Nu l-aş fi pomenit pe rabinul Ury Zohar, dacă acesta n-ar fi revenit în actualitate prin ofensiva sa agresivă contra vieţii laice şi a laicilor. Una e dacă atacurile contra Kibuţurilor vin de la bătrînul rabin Shah, şi alta e dacă ele vin de la fostul boem şi actualul rabi Ury Zohar.

Acesta, fost cîntăreţ şi cineast, simbol de viaţă libertină, stîlp al cabaretelor şi al localurilor de noapte, campion al sexualismului neîngrădit, e acum în plină ofensivă contra stilului său de viaţă de ieri, devenind unul din cei mai înverşunaţi duşmani ai vieţii laice.

Cercurile ultra-extremiste au lansat o casetă video, în care Ury Zohar descrie nenorocirile ce se abat pe capul acelora a căror deviză este "la dolce vita". Ury Zohar mărturiseşte că el a gustat din tot ceea ce poate oferi acest mod de viaţă: satisfacţia materială, satisfacţia sexuală, alcoolismul, consumul de droguri. Această viaţă l-a dus la marginea prăpastiei, la limita neantului, pînă ce a descoperit leacul în credinţă, în studiul Torei şi a Talmudului.

Azi el recomandă acest drum tuturor celor care rîvnesc la liniştea sufletească. El umblă din loc în loc, numele său atrăgînd un public larg.

Cinicii, printre care cîţiva foşti camarazi de boemă ai actualului rabin, susţin că nu s-ar mira dacă, într-o bună zi, se va întîmpla încă o minune şi rabinul Ury Zohar se va lepăda de viaţa religioasă, revenind la sursă, în lumea plăcerilor trupeşti pe care le condamnă azi cu atîta ardoare.

Vom trăi şi vom vedea.

DUELUL *MAARIV – YEDIOT*

După 44 de ani de existenţă sub formă de societate pe acţiuni, deţinute de fondatorii ziarului, după o perioadă de circa trei ani în care *Maariv* a făcut parte din imperiul lui Robert Maxwell, ziarul nr. 2 al Israelului porneşte pe drumul unui nou început.

Contra unei sume de 14 milioane de dolari şi a încă 10 milioane obligaţii de plată, majoritatea acţiunilor lui Maxwell au fost achiziţionate de societatea "Theodor Herzl" care aparţine familiei Iacob şi Ofer Nimrodi. Un alt investitor israelian e Amos Shocken, cea de a treia generaţie a proprietarilor cotidianului *Haaretz*. Noul redactor-şef e Dan Margalit (cunoscut de la emisiunea de televiziune "Erev hadaş"). Ni se promite că foarte curînd vom vedea semnele exterioare ale schimbării *Maariv*-ului.

Obiectivul imediat al *Maariv*-ului este de a recîştiga zecile de mii de cititori pe care i-a pierdut în favoarea concurentului său, ziarul *Yediot ahronot*.

În anii cei mai grei ai sionismului, în iarna lui 1948, cînd cei 600.000 de evrei din Palestina se pregătesc pentru lupta decisivă şi disperată ce va duce la înfiinţarea statului evreiesc, un grup de ziarişti, conduşi de dr. Azriel Karlebach, părăsesc cotidianul *Yediot ahronot* la care lucrau, pentru a edita un nou ziar, *Maariv*.

Proprietarii lui *Yediot* – familia Moses – nu se lasă. Datorită doctorului Herzl Rosenbaum, care n-a părăsit ziarul împreună cu ceilalţi, *Yediot* continuă să apară – în două pagini, dar apare.

După proclamarea statului, excelenta echipă de ziarişti transformă *Maariv*-ul într-un succes de presă fără precedent. *Maariv* devine unul din cele mai bune şi mai interesante cotidiane din lume.

Dar în Israel încep adînci prefaceri sociale, demografice, culturale. Unul din ex-proprietarii *Yediot*-ului, Dov Iudkovski, ţinînd pasul cu vremea, schimbă formele ziaristice (mai mult spaţiu scordat sportului, distracţiilor, vieţii mondene, bîrfelilor) şi recîştigă întîietatea.

Azi, *Yediot* deţine 75% din piaţă, faţă de 20% cît deţine *Maariv*-ul. Echipa Nimrodi – Shocken – Margalit vrea să schimbe această proporţie în favoarea ei.

Lupta *Maariv – Yediot* nu e numai o concurenţă de afaceri. Ea e semnificativă pentru democraţia israeliană. Nu e sănătos pentru democraţia noastră ca un singur ziar, oricît de bun şi de deschis ar fi el, să decidă asupra informaţiei, a gîndirii şi a gusturilor sutelor de mii de cititori. Şi în presă e nevoie de pluralism, de cel puţin două ziare relativ egale, relativ echilibrate.

Marea cursă între cei doi mari a început. Un lucru e cert: societatea israeliană are numai de cîştigat de pe urma acestei concurenţe.

●

HAG PESAH SAMEAH !
HARRY
LEIBOVICI
* ASIGURĂRI *
Tel Aviv – Dereh Petah Tikva
44, et. V
Tel. 5377182 – 3
Preţuri avantajoase pentru
olimii români
VORBIM ROMÂNEŞTE

"Israelul este un stat kafkian. Mai bine să te sinucizi decît să te afli în kafka-ismul acesta."
(Comandantul închisorii Abu Kabir, sgan niţav Shlomi Oren)

ATENŢIUNE OAMENI CINSTIŢI!

● ORICÎND PUTEŢI FI ARESTAŢI!

בית מעצר המחוזי ת"א

■ *Poarta de intrare în Infern: Arestul regional Tel Aviv de la Abu Kabir*

De fapt, comandantul închisorii de la Abu Kabir pe care l-am citat în supratitlu se referă la cetăţenii arestaţi din ordinul portăreilor şi duşi la ceea ce s-ar putea numi "închisoarea datornicilor". Se pare că Israelul este azi singura ţară din lume unde poţi fi arestat pentru datorii. Arestat şi dus cu cătuşe la mîini. Mai mult: datoriile nici nu trebuie să fie ale tale. E suficient să fi făcut un bine unui prieten acum o mie de ani şi să fi semnat un gir la bancă pentru un împrumut sau o ipotecă, pentru ca banca să te aresteze dacă prietenul a încetat să achite împrumutul sau ipoteca.

Dar mai sînt situaţii în care, nevinovat fiind, te poţi pomeni după gratii.

Dacă ai hotărît să-ţi abandonezi iubita şi ea, ca răzbunare, depune o plîngere că ai violat-o, poliţia te-a şi umflat "pentru anchetă".

Dacă serviciul de informaţii al poliţiei primeşte nişte informaţii chiar neverosimile despre tine, judecătorul de serviciu emite un ordin de arestare pe trei zile.

Anul trecut, 26.000 de israelieni au fost arestaţi în astfel de împrejurări – inclusiv femei şi tineri – fără ca apoi să se prezinte acte de acuzare contra lor. În Statele Unite, de exemplu, poliţia trebuie să prezinte judecătorului dovezi solide pentru ca acesta să consimtă să prelungească mandatul de arestare. În Israel oricine poate fi arestat oricînd. Sînt dovezi, nu sînt dovezi – nu contează.

INFERNUL DE LA ABU KABIR

Însuşi comandantul închisorii de la Abu Kabir, Shlomi Oren, spune că acolo condiţiile în care sînt deţinuţi arestaţii pentru datorii pe care nu le-au făcut sînt mai grele decît ale deţinuţilor obişnuiţi.

"Timp de 23 de ore pe zi ei sînt ţinuţi în celule, spune comandantul. *O oră sînt scoşi la plimbare ca nişte cîini. Zeci de asemenea persoane sînt arestate în fiecare săptămînă. Băncile îi distrug. E o tragedie. Israelul e singurul stat din lume unde se face asta."*

Abu Kabir este arestul central al regiunii Tel Aviv. Capacitatea sa e de 450 de arestaţi, dar în fapt sînt acolo în permanenţă peste 600. Zilnic sînt eliberaţi 150 şi sînt aduşi alţi 150 noi.

Primul şoc îl capeţi cînd poarta s-a închis în urma ta. Într-o secundă ai intrat în altă lume. La o distanţă de numai trei kilometri de "Heihal hatarbut" te afli în infern. Ţi se ia totul: banii, ceasul, inelele – care se pun într-o pungă pînă la eliberare. Nu există privilegii la Abu Kabir. Nu contează că n-ai cazier, că ai fost toată viaţa un om cinstit şi onorabil. Nu poţi cere să fii închis împreună cu tipi mai "normali". Pur şi simplu nu-i loc.

În celulă sînt şase paturi suprapuse, dar de obicei sînt acolo zece inşi. Patru dorm pe podea. Cine-i mai puternic are pat. Noul venit nu are şanse să obţină un pat.

Din primul moment cînd priveşti în jur, ţi se face negru înaintea ochilor. Şapte indivizi din zece sînt narcomani. Un iad al drogurilor, al violenţei şi al duhorilor insuportabile. Dacă nu au droguri, narcomanii urlă, vomită, blestemă.

Toate astea ţi se pot întîmpla, domnule cetăţean israelian, fiindcă ai girat odată unui prieten care apoi a rămas "pe geantă" sau care pur şi simplu s-a dovedit a fi un porc fără pereche şi a încetat să plătească ratele împrumutului.

...Nu de mult, deputatul Shimon Shitrit din Partidul Muncii a iniţiat un proiect de lege care să amelioreze situaţia giranţilor şi, în orice caz, ei să nu mai poată fi arestaţi fără judecată. Proiectul acesta de lege a şi trecut prin Knesset în prima lectură. Se zice că are şanse să fie aprobat şi în a doua şi a treia lectură.

Se zice, se zice... Pînă atunci, bătaia de joc continuă...

D. BENIAMINI

BRIDGE

CINE VEDE DEPARTE... NU-I MIOP

Între 15 şi 22 februarie s-a desfăşurat la Tel Aviv al 26-lea Festival Internaţional de Bridge, în organizarea Federaţiei Israeliene de Bridge. Un mare număr de jucători de prima linie din Europa şi din Statele Unite au ridicat nivelul competiţiei la cote încă neatinse în Israel.

Printre participanţi s-au numărat foştii campioni mondiali Billy Eisenberg (Dallas Aces) din S.U.A. şi Hans Kreijns din Olanda, actualii campioni europeni Andy Robson şi Brian Senior din Anglia, echipe foarte puternice din Franţa, Olanda, Austria, Grecia şi vice-campionii mondiali din Polonia, precum şi numeroşi alţi jucători internaţionali, printre care şi o selecţionată din România compusă din binecunoscutul Coriolan Neamţu, Şerban Drăghicescu, component al echipei naţionale a României, Liliana Neamţu şi Ioan Szacacs.

Pentru cei ce n-au avut ocazia să participe la competiţie, iată o donă interesantă din concursul pe perechi IMP:

După deschiderea de 1 Treflă (tare) din Est, aţi intervenit (nevulnerabil contra vulnerabil) cu 2 Trefle şi Vest a contrat (mînă pozitivă, peste 8 puncte). Est a pasat şi iată-vă jucînd 2 Trefle contrate.

Vest atacă R de Cupă şi Nord pune pe masă:

10 6
A 8 6 3
V 10 9 8 5 3
9

N
R de Cupă **W** **E**
S

D 9
10 9 4
R 2
A 10 8 4 3 2

Situaţia este sumbră. Ce e de făcut?

PAUL WEINSTOCK

♣♢♥♤

ADI TOURS
TEL AVIV, STR. ALLENBY 111
PASAJ TAMAR,
TEL.: 625406; 623650; 624753; 5661533; 5662527
POB. 408, TELEX 35431; FAX 03:376898

E. WEISS
AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT DE ALIÀUA ROMÂNĂ

A ALEGE ÎNSEAMNĂ A SELECTA !!

DUMNEAVOASTRĂ SÎNTEŢI ELECTORUL CARE VEŢI ALEGE PE CEL MAI BUN AGENT DE VOIAJ CU EXPERIENŢĂ ŞI PRICEPERE, PENTRU A VĂ OFERI EXCURSII INTERESANTE, PLĂCUTE ŞI RECREATIVE ÎN SEZONUL ESTIVAL !!

✱ OFERTA SPECIALĂ DE PESAH !!
• SINAIA – o săptămînă 333 $ •
• POIANA BRAŞOV – o săptămînă 379$ •

o ITALIA, AUSTRIA, ELVEŢIA o ANGLIA, FRANŢA, OLANDA, ELVEŢIA o AUSTRIA, UNGARIA o AMERICA de Ocean la Ocean o ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT, JAPONIA, SINGAPORE, HONG-KONG, FILIPINE, THAILANDA o ROMÂNIA: Staţiuni balneo-climaterice: FELIX, HERCULANE, COVASNA, CĂLIMĂNEŞTI etc. Odihnă: POIANA BRAŞOV, SINAIA, PREDEAL etc. o

pesab sameab!

PREŢURI ACCESIBILE ORICĂRUI TURIST
ACORDĂM CONDIŢII AVANTAJOASE ŞI UŞOARE DE PLATĂ
VĂ STĂM LA DISPOZIŢIE CU ORICE FEL DE INFORMAŢII TURISTICE

30 DE NOPŢI

Absurdul loveşte
mai cumplit
decît Destinul

TATĂL ÎNDOLIAT:

COPII, SĂ NU LUAŢI EXEMPLU DE LA BĂIATUL MEU !

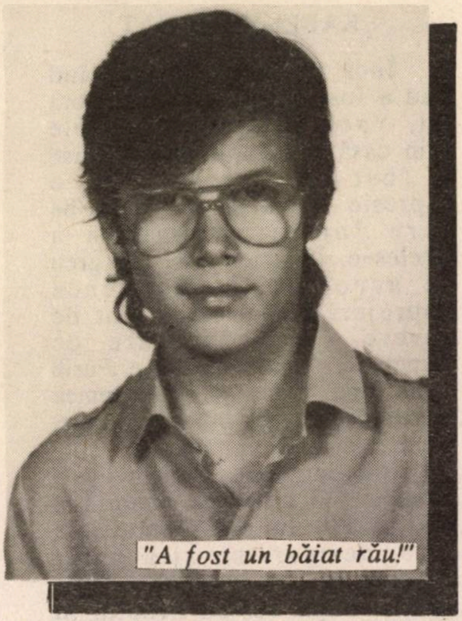
"A fost un băiat rău!"

În după amiaza zilei de 2 martie a.c. Leizer Manes, şef de producţie la Teatrul Cameri, se afla în biroul directorului administrativ cînd a fost chemat la telefon de soţia sa care striga sufocată de lacrimi:

– Vino acasă! S-a întîmplat o nenorocire! O nenorocire, o nenorocire...

Roda, soţia, venită acasă cu zece minute în urmă, simţise ceva bizar în jur. Nu era nimeni în casă, toate erau la locul lor, dar pisica, deobicei veselă şi jucăuşă, stătea ghemuită la uşa camerei de baie şi scotea nişte sunete ciudate. Parcă plîngea. Roda a vrut să intre în baie, dar uşa nu se deschidea. A împins uşa cu putere şi a văzut... două picioare atîrnînd în aer. A ridicat privirea şi s-a împietrit: Gad, fiul de 16 ani, se spînzurase de o bară de fier cu o curea de pantaloni. N-a avut puterea să-l coboare şi a chemat Salvarea în speranţa că poate băiatul nu a murit.

Directorul administrativ al teatrului l-a dus pe Leizer acasă cu maşina.

– Pe drum, povesteşte Leizer Manes, m-am gîndit la tot ce poate fi mai rău, dar nu mi-a trecut prin minte o asemenea nenorocire. M-am temut mai ales pentru fiica mea Yael, care e soldată.

UN VLĂJGAN CU INIMĂ DE COPIL

Leizer Manes, bărbat impozant în jur de 50 de ani, e cunoscut ca un tip tare. Dar cum sînt deobicei asemenea vlăjgani, el are o inimă de copil ultrasensibil şi bun. E din Fălticeni, a urmat şcoala la Paşcani şi a crescut cu greutăţi, rămînînd de mic fără tată. Faptul că a fost orfan l-a sensibilizat mult cînd el însuşi a devenit tată, a muncit din răsputeri pentru a da copiilor săi tot ce nu a putut avea el.

În tinereţe, a lucrat ca maşinist la Teatrul Evreiesc din Bucureşti. Era un adevărat artist în meseria lui. Nu orice maşinist ştie să monteze un decor după schiţa scenografului şi să găsească soluţii potrivite pentru orice scenă de teatru. Leizer ştie. Toţi marii actori ai T.E.S.-ului bucureştean – Sevilla Pastor, soţii Dina Koenig şi Isac Havis, Lya Koenig, Mauriciu Sekler – îl apreciau pentru profesionalismul său. El a şi fost prieten cu actorii tineri de la T.E.S. – cu Carol Marcovici, Tricy Abramovici, Bebe Bercovici şi alţii.

De aceeaşi apreciere se bucură şi la Cameri. A lucrat la sute de spectacole în ţară şi în turneele în Rusia, Polonia, Germania, Anglia, Statele Unite. A lucrat totdeauna din greu, foarte greu. S-a lipsit el însuşi de multe, a făcut sacrificii eroice cum numai un părinte evreu e în stare, numai să poată cumpăra copiilor de toate: costumele-sport la modă, calculatoare electronice şi, bineînţeles, tot ce li se cerea la şcoală. Se întorcea uneori din turneele în străinătate cu daruri numai pentru copii, renunţînd fără durere la lucrurile după care tînjea inima lui.

Sacrificiile i-au fost răsplătite. Copiii erau reuşiţi. Frumoşi şi buni, Băiatul, cel puţin, Gad, era eminent la învăţătură, la sport. Îl iubeau colegii, profesorii şi lumea de la Cameri.

Şi TOTUL s-a prăbuşit în după amiaza blestemată din 2 martie. Tatăl distrus şi nefericita mamă umblau prin casă strigînd: "De ce? De ce?" şi căutînd o scrisoare de la băiatul sinucigaş. Dar băiatul nu a lăsat nici o scrisoare.

Vestea nenorocirii s-a răspîndit repede şi curînd au apărut reporterii. A doua zi, ziarul "Yediot ahronot" a publicat ştirea cu titlul "Un elev de liceu din Tel Aviv s-a sinucis", iar în corpul ştirii era citată mama care a spus: "Băiatul nu a dat nici un semn că s-ar afla într-o stare sufletească grea. Nu am găsit în casă nici o scrisoare şi nimic altceva care să sugereze motivul pentru care şi-a pus capăt vieţii."

În aparatul numit "secretară automată" s-a găsit înregistrată comunicarea telefonică a unei colege din care s-ar putea oarecum deduce că are acum alt prieten. Dar nici măcar asta nu e sigur, că a fost vorba de o decepţie în amor...

Misterul a rămas. Misterul şi absurdul actului disperat. Absurdul care, iată, loveşte mai cumplit decît Destinul fiindcă e... absurd. De aceea, oricît sîntem de "obişnuiţi" de la un timp cu sinuciderile în rîndurile tineretului – sinucideri motivate uneori de tensiunea din armată, din familiile dezbinate etc. – lumea teatrelor tel aviviene şi mulţimea de prieteni ai soţilor Manes a fost cutremurată de tragedia care s-a produs cu Gad, elevul din clasa a zecea de liceu.

30 DE ZILE

KADIŞ INDIGNAT

Încă în după amiaza cînd Gad a fost găsit fără viaţă, sora lui, Yael, începuse să umble prin casă şi să murmure "Egoist! A fost un egoist!". Era o expresie de furie, de blam, pe care lumea adunată n-a înţeles-o. În orice caz, era greu de acceptat. În asemenea împrejurări expresiile sînt de durere, de cutremurare, de disperare, dar nu de furie. Furie – pe cine? Pe soartă? Pe lumea în care a crescut băiatul şi care, poate, l-a influenţat în rău?

Înmormîntarea a avut loc a doua zi. O mulţime imensă a luat parte la ea. O mulţime care, desigur, nu şi-a putut imagina că o mai poate aştepta un şoc după vestea primită în seara precedentă. "Spectacolul" trist părea să fi ajuns la apogeu. Încă o emoţie nu mai părea posibilă. Şi totuşi...

După ceremonia religioasă, a vorbit un coleg de clasă care i-a adus defunctului băiat toate elogiile meritate. Pe urmă Leizer, nefericitul tată, a spus Kadiş. Moment zguduitor, totdeauna zguduitor chiar şi în Israelul nostru unde nu e deloc o raritate ca un părinte să spună kadiş pentru fiul lui.

Acesta ar fi trebuit să fie finalul, cumplitul final al tragediei. Dar nu. Leizer Manes a ţinut să adauge ceva. Să transmită un mesaj de părinte lovit în ceea ce a avut mai scump. Cu o expresie de furie pe faţă, cu lacrimi de indignare în glas, el s-a adresat astfel colegilor de liceu ai fiului său Gad:

– Dragii mei! Dragii mei prieteni, vreau să vă spun ceva... Să nu luaţi, vă rog, exemplu de la Gad al meu... El a fost un copil rău...

Lumea a înmărmurit. Nu mai auzise nimeni, niciodată, un părinte blamîndu-şi fiul la mormînt. Nici în paginile marii literaturi nu vom găsi o asemenea scenă de un tragism sfîşietor. Nici în cinematografie. Nicăieri. Scriitorii şi artiştii, chiar cei mai mari, ajung cu greu la expresiile de durere de care e capabil un părinte îndoliat. Durere severă, durere indignată de absurdul produs, durere furioasă că, într-un moment nefast de rătăcire, un copil bun s-a manifestat ca un copil rău curmîndu-şi viaţa şi distrugînd-o pe a celor care l-au iubit.

DAN BENIAMINI

●

TRUPA T.E.S. ÎN ISRAEL

FARMEC ŞI CALITATE

Da, acestea sînt cele două însuşiri de căpetenie ale spectacolului muzical *Herşale Ostropolier* pe care-l prezintă zilele acestea în Israel echipa de talente a T.E.S.-ului bucureştean. Farmecul vine din îmbinarea, într-un tot armonios, de creaţie dramatică şi de umor, de muzică şi culoare, de dans şi pantomimă, îmbinare ce poartă *marca* clasicului "Baraşeum".

Iar despre calitatea formaţiei, la care nu se face niciodată rabat, au vorbit şi vorbesc mereu spiritele exigente ale vremii.

Iată, însoţind turneul de-acuma al T.E.S.-ului, două din expresiile mai noi ale admiraţiei faţă de această din greu cucerită calitate:

Un mesaj din partea Ministrului Culturii din România, celebrul cîntăreţ de operă Ludovic Spiess:

"La Iaşi, în grădina «Pomul verde», s-a înfiinţat, în urmă cu mai bine de 115 ani, primul teatru evreiesc profesionist din lume.

Vreme de 115 ani, evreii din România au găsit în acest Templu alinare şi bucurie, cînd le-a fost bine sau rău.

Acum, după 115 ani, artiştii Teatrului Evreiesc de Stat "Baraşeum" din Bucureşti vin în Israel cu o solie de prietenie şi...

Shalom!"

...şi un mesaj din partea lui Zwi Mazel, ambasadorul Israelului la Bucureşti:

"Urări de bine şi de succes Teatrului Evreiesc de Stat din Bucureşti, care continuă lunga tradiţie a prezenţei cuvîntului şi cîntecului idiş pe scenă şi aduce o contribuţie preţioasă la dezvoltarea culturii idiş."

Turneul T.E.S.: un moment de teatru adevărat, un moment de artă.

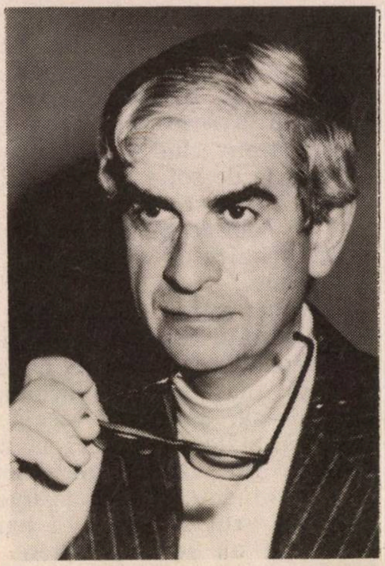

Compozitorul Laurenţiu Profeta, cel ce semnează muzica spectacolului "Herşale Ostropolier"

*

M.SEGAL
★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★
MAGAZIN DE LINOLEUM ŞI TAPETE
TEL AVIV, STR. LEVONTIN NR. 6
TEL. 625929
ASORTIMENT BOGAT DE TAPETE, LINOLEUM, PLASTIC, HÎRTIE DECORATIVĂ, FEŢE DE MASĂ, PERDELE
●
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★
HAG PESAH SAMEAH
URĂM ONOR CLIENTELEI, RUDELOR ŞI PRIETENILOR

■ **PAUL LUPAŞCU**

"BANDA LUI IOANID"

Am citit cele scrise în "Minimum" (nr. 58 şi 60) şi în alte publicaţii israeliene de limba română în legătură cu această temă.

Faţă de cele scrise, mă simt obligat să ies din tăcere.

Cred că sînt dintre puţinii, rămaşi în viaţă, care pot relata, cum se spune, adevărul despre această acţiune atît de inexplicabilă şi lipsită de sens.

Voi relata mărturii care nu pot fi puse la îndoială – obţinute *direct* de la persoane a căror bună credinţă e indiscutabilă: Monica Seveanu, participantă directă la acţiune, şi Nora Obedeanu, soţia lui H. Obedeanu.

M-am întîlnit cu ele în primăvara anului 1976, cu prilejul primei vizite făcute în Israel.

Monica Seveanu care, din păcate, în anul 1977, a decedat în urma unui atac cardiac, era o femeie foarte inteligentă, cultivată şi un om învăţat să lupte cu viaţa. Ea personal a avut legături cu mişcarea sionistă – ceea ce explică faptul că a plecat în Eretz Israel încă înaintea războiului (se pare că a făcut parte dintr-un kibuţ), de unde a revenit în România după încetarea ostilităţilor.

Monica mi-a confirmat ceea ce de altfel eu ştiam din România – că atacul sucursalei B.N.R. Giuleşti a avut loc şi că participanţii au fost: Igor şi Monica Seveanu, Lică şi Paul Ioanid şi Saşa Muşat. H. Obedeanu nu a participat la atacul direct al băncii, ci numai la pregătirea lui, şi a fost atras în acţiune de iniţiatorul ei, Igor Seveanu, pentru că H. Obedeanu era prieten apropiat cu Paul Ioanid şi a fost folosit ca intermediar pentru a face legătura cu cei doi fraţi.

"Cazul Ioanid". Un *"caz"* învăluit, ani şi decenii de-a rîndul în mister.

Aşa cum am subliniat în numărul nostru trecut, *Minimum* pune paginile sale la dispoziţia tuturor acelora care sînt în măsură să dezvăluie adevărul cu privire la memorabilul *hold-up* din Giuleşti şi la urmările tragice ale acestuia.

Mărturia de faţă aparţine lui Paul Lupaşcu.

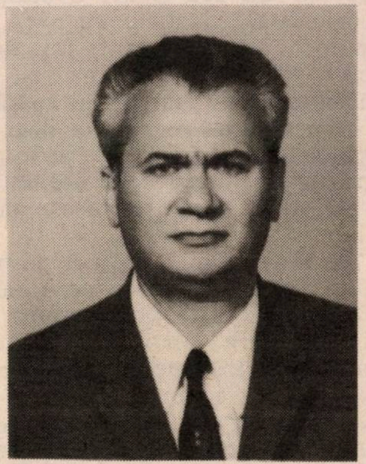

Paul Lupaşcu: "Monica şi Nora mi-au spus..."

***Paul Lupaşcu* (72), fost ziarist, a lucrat în perioada 1945-1948 la "Scînteia", unde a fost coleg de secţie cu H. Obedeanu. Ulterior, a fost funcţionar în Ministerul Comerţului Exterior. În 1985 a aliat, împreună cu soţia, în Israel. Este cumnat cu scriitorul Alexandru Sever.**

Ideea de a înfăptui această acţiune a fost a lui Igor Seveanu (Gugu); el a fost determinat de faptul că atît el, cît şi Monica Seveanu nu mai aveau slujbă de multă vreme (trăiau împreună cu cei doi copii din ceea ce cîştiga M.S. din lecţii de ivrit). Înainte de a se constitui grupul, cei doi soţi au "studiat", o perioadă relativ îndelungată, posibilităţile concrete de realizare a acţiunii (au ales locul, au stabilit ora cea mai indicată etc.). În cadrul acestei "pregătiri" au intrat şi discuţiile cu un fost renumit spărgător de case de bani, devenit după război "om cumsecade" – care a refuzat propunerea lor de a li se alătura, precum şi atacul asupra unui şofer de taxi (este vorba de un singur atac, şi acesta înfăptuit pentru a experimenta posibilitatea obţinerii mijlocului de transport necesar "loviturii"). Tot în perioada de "pregătire", cei doi au mai discutat despre intenţia lor cu un alt bun prieten al lor care lucra ca salariat al ambasadei României la Varşovia sub numele de Ionescu şi venise în ţară pentru unele probleme. Acesta a respins propunerea lor de a participa la acţiune şi i-a sfătuit să renunţe la ea.

Monica Seveanu mi-a relatat că, după părerea ei, organele de securitate şi de miliţie n-au avut nici un merit în descoperirea autorilor loviturii, aşa cum se arată în filmul realizat ulterior şi prezentat în cercuri închise, denunţul pornind de la Ionescu care, atunci cînd ambasada din Varşovia fusese informată de MAE despre atacul comis, a scris imediat organelor respective. De altfel şi el a avut de suferit, după cîte ştiu, fiind învinuit ulterior că nu a făcut denunţul imediat ce a ştiut despre intenţia pregătirii "loviturii".

În ceea ce priveşte scopul urmărit – la întrebarea mea, M.S. mi-a explicat că membrii grupului aveau în vedere o fugă în străinătate pentru care începuseră tratative cu un ofiţer de aviaţie şi că banii furaţi ar fi urmat să fie folosiţi pentru cumpărarea de obiecte de valoare (tablouri, covoare, icoane etc.)

În ceea ce priveşte caracterul politic al acţiunii, M.S. mi- a arătat că ei au făcut marea greşeală de a accepta să dea acţiunii o culoare politică, respectiv sionistă, cursă întinsă de organele anchetatoare, sperînd că aceasta va determina intervenţii din afară – ceea ce le-ar fi uşurat situaţia.

Legat de aceasta, menţionez că şi Nora Obedeanu mi-a povestit că, cu prilejul cercetărilor la care a fost supusă în timpul celor două luni cît a fost arestată, i s-a arătat o declaraţie a soţului ei – al cărui scris caracteristic inimitabil l-a recunoscut – în care acesta scria negru pe alb că a avut – ca şi ceilalţi membri ai grupului – concepţii sioniste şi a acţionat în acest sens tot timpul, inclusiv prin participarea la lovitură.

Desigur că atacul în sine a avut un anumit fond politic, în sensul că toţi membrii grupului care aveau legături cu puterea îşi dăduseră seama , în special după publicarea celebrului raport secret al lui Hrusciov – şi evenimentele ce le-au urmat culminînd cu revoluţia din 1956 din Ungaria – de caracterul dictatorial-antipopular şi din ce în ce mai "naţionalist" şi în consecinţă şi antisemit al regimului pe care-l criticau în toate ocaziile în convorbiri particulare (între patru ochi).

Dar pînă la "lovitură antinaţională şi antistatală", aşa cum a avut interesul regimul să încadreze acţiunea, era o distanţă ca de la cer la pămînt.

Desigur că, cu ocazia urmăririi înainte de arestare prin instalarea de microfoane în locuinţele tuturor, s-au putut înregistra multe convorbiri cuprinzînd atitudini "antistatale" sau "antipartinice". Din acestea, organele respective au putut trage concluzia cît de mult iubeau cei urmăriţi regimul comunist. Dar aceasta nu era o dovadă suficientă de încadrare în proces politic; cu toate acestea, acţiunea s-a judecat la Tribunalul Militar, care a pronunţat sentinţa capitală.

"Lovitura" de la sucursala Băncii Naţionale – un hold-up de tip occidental – fără a se înregistra nici o victimă omenească – nici măcar o zgîrietură – şi cu recuperarea totală a pagubelor (aproape toţi banii au fost găsiţi şi condamnaţilor li s-au confiscat toate bunurile) – ar fi trebuit să ducă în mod normal – în orice ţară civilizată – la un proces la un tribunal civil cu participarea publicului, cu avocaţi aleşi de învinuiţi şi în orice caz nu putea să justifice pedeapsa capitală fără drept de apel şi de posibilitatea de a face normala cerere de graţiere.

Dar puterea, care avea în mînă totul, a hotărît la cel mai înalt nivel (Gheorghiu-Dej, Al. Drăghici) lichidarea grupului ai cărui membri ştiau prea multe şi folosirea acestui proces ca o justificare pentru scoaterea aproape totală a evreilor din posturi mai mari sau mai mici dintr-o serie de sectoare.

Şi dacă puterea a hotărît, restul nu era decît o simplă formalitate. Justiţia nu avea de judecat ceea ce ar fi însemnat examinarea de probe – ascultarea de martori ai apărării , avocaţi etc. – trebuia doar să găsească formularea "juridică" pentru aplicarea unor ordine "de sus" unde sentinţa fusese deja dată.

Dar, în acelaşi timp, puterea care a mers pe această linie, n-a uitat că trebuie să facă puţină propagandă, cel puţin pentru unele cadre medii şi mai de jos, fabricînd vestitul film – care, deşi exclude total "politicul" din "acţiune" – nu omite să-i prezinte pe inculpaţi ca evrei (prin divulgarea numelor lor înainte de "românizare") pentru a întreţine sentimentul antisemit în continuă dezvoltare în ultimul timp în aparatul lor de bază.

Singura care a scăpat cu viaţă (fiind femeie cu copii, Monica Seveanu n-a fost condamnată la moarte) a putut profita de "politizarea" procesului – pentru că pe această bază în 1964 a fost eliberată odată cu majoritatea deţinuţilor politici, şi, emigrînd ulterior în Israel, a putut să relateze aici realitatea.

Desigur, jefuirea unei bănci nu poate fi justificată.

Dar ea nu a fost acţiunea unor evrei, reprezentînd obştea evreiască, felul ei de a gîndi şi de a acţiona – ci a unui grup de cinci persoane care, întîmplător, au fost evrei. Oare dacă grupul respectiv ar fi fost alcătuit din armeni, ţigani sau chiar români neaoşi s-ar fi putut trage o concluzie de încriminare a unei întregi naţionalităţi? Oare îşi poate cineva permite la noi în Israel să facă responsabilă întreaga populaţie arabă-israeliană de asasinarea bestială a celor trei soldaţi israelieni de lîngă kibuţul Galed?

Inserarea în "Lumea liberă" din New York a materialului dlui Adrian Horăscu – plin de inexactităţi flagrante dovedeşte, după părerea mea, faptul că domnul fost colonel de miliţie a văzut "celebrul" film de reconstituire mult şarjată şi falsificată a acţiunii şi că are "imaginaţie".

În acelaşi timp – deşi d. Horăscu doreşte să apară ca un demascator al comunismului românesc – în realitate prin felul insinuant în care îi numeşte pe participanţii la celebrul hold-up "cu numele adevărat" se aliniază metodei antisemite caracteristice de tip comunist folosite în filmul de tristă amintire.

Şi acum, pentru că "Minimum" arată interes pentru demascarea unor acţiuni antisemite ale puterii comuniste din România, îi propun să se ocupe despre oribila înscenare a regimului împotriva evreilor din Comeţul Exterior. Sînt în Israel destule persoane care pot spune multe. Este un subiect poate mai puţin "senzaţional", dar unde există clara certitudine a înscenării acceptată, pe şest, şi de regimul Ceauşescu care i-a "graţiat" pe toţi "vinovaţii" şi ulterior, la presiunea cercurilor evreieşti din U.S.A., i-a şi amnistiat, ceea ce a dus la anularea obligaţiilor de a plăti pentru aşa zisele pagube produse economiei româneşti.

●

GURA HUMORULUI

AMERICA să ne pupe-n...!

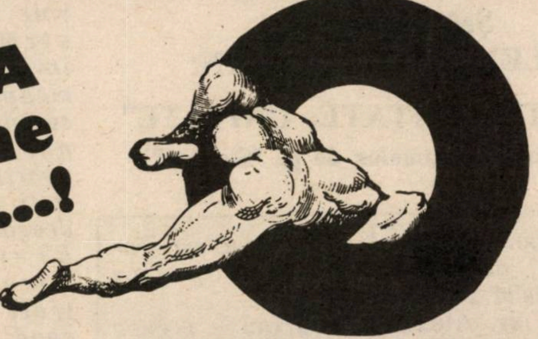

Din partea cititorului nostru Poliş Inel din colonizarea Cfar Safta primim această scrisoare indignată de mînie contra Administraţiei guvernamentale americane din Statele Unite:

Sînt revoltat de domnii Bush şi Baker care refuză să ne dea girurile pe care le-am cerut, pe care ar fi trebuit să ni le dea de fapt din propria lor iniţiativă dacă ar fi vrut-o. Culmea e că ei cer garanţii pentru aceste giruri – garanţii că nu le vom cheltui pentru colonizări. Nemai vorbind de faptul că girurile nu pot fi cheltuite, ci numai împrumuturile, dar e şi o obrăznicie să afirmi că numai colonizările sînt colonizări, ca şi cum n-ar exista şi alte forme de colonizare în afara colonizărilor. Colonizările politice nu sînt şi ele colonizări? Dar cele financiare? America nu a fost oare colonizată cu bani şi finanţe? Atunci de ce să se insinueze că atunci cînd se dau bani partidelor, acest lucru nu are legătură cu colonizările?

Dacă Bush şi Baker sînt contra colonizărilor, de ce ne obligă ei să cheltuim banii numai pentru colonizări? Iar dacă nu-i folosim pentru colonizări, de ce ţipă?

Dar, la urma urmei, ce nevoie avem noi de banii americanilor? Ne-am descurcat noi pînă acum şi fără ei, ne vom descurca şi pe viitor. În fond, e vorba de mizerabila sumă de 10 miliarde de dolari. Oare fiscul nostru e atît de neputincios încît să nu poată stoarce această sumă? Iar dacă facem puţină economie, dacă strîngem cureaua profesorilor şi învăţătorilor, dacă tăiem în carnea vie a bugetelor pentru contra cancerului şi contra pentru un Israel frumos, obţinem 10 miliarde de dolari cît ai zice peşte. Ori ne păstrăm demnitatea naţională şi independenţa economică la care încă nu am ajuns, ori ce mama dracului!?

Eu zic să refuzăm girurile pe care le cerem insistent. Să ne roage Bush şi Baker în genunchi să le primim, şi noi să nu le primim! Trebuie să dăm o dată o lecţie acestei Americi care se crede mare! Ce-o să ne facă dacă o refuzăm? Nu poate decît să ne pupe-n fund!

Americanii ăştia, care-s mai răi decît arabii, care nici ei nu ne dau giruri şi se opun colonizărilor, te pomeneşti că ne vor ameninţa cu un război ca să ne oblige să acceptăm girurile în condiţiile dictate de ei. Atîta le trebuie – să ne provoace la război. Ei nu ştiu cu cine au de-a face. Zahalul îi face zob. Afiş îi face.

O fi America singura mare putere din lume, dar mai există o mare putere mai mare ca ea – Israelul şi Zahalul şi forţele noastre de securitate şi cîte şi mai cîte. Americanii nu ne vor putea distruge, să nu-şi facă asemenea iluzii deşarte. Mai curînd noi putem distruge America dacă e nevoie. Cum, adică Fidel Castro poate să distrugă America, fundamentaliştii islamici pot s-o distrugă, Vadim Tudor şi Neacşu sînt în stare s-o distrugă şi noi n-o putem distruge?

În calitate de prieten devotat al Americii, o sfătuiesc să-şi păzească interesele, să-şi vadă de treaba ei şi să nu se lege de noi. Noi îi vrem binele, dovadă că nu i-am cerut o sută de miliarde de dolari, nu sîntem chiar aşa de pretenţioşi. I-am cerut o sumă modestă care să-i salveze onoarea. Ar face bine dacă n-ar face mofturi şi ne-ar da-o. Dacă ei ne dau girurile, sînt toate şansele ca noi să le acceptăm.

Trăiască în veci prietenia israelo-americană!

Poliş Inel
Cfar Safta

●

„ORTOPEDIA MOSCOVICI ŞI FIII LTD."
EXPERIENŢĂ 40 DE ANI

CORDOANE SPECIALE HERNIERE – ca ajutor în cazuri grele şi în loc de operaţie
Corsete ortopedice, ciorapi elastici de primă calitate
Talonete speciale, cărucioare pentru invalizi (şi de închiriat), alihon etc.
T. A. STR. CERNIHOVSKI 1, (colţ Allenby 39)
TEL. 03-281693, 655537
Sucursale:
NATANIA, str. Smilanski 13 (în pasaj), 053-338967
HADERA, str. Hanasi 28, 06-336691
● **HAG PESAH SAMEAH !** ●

●

DEPOU DENTAR
I. ESKENAZY & Co.

●

UREAZĂ ONOR CLIENTELEI SALE, PRIETENILOR ŞI CUNOSCUŢILOR HAG PESAH SAMEAH

●

LA NOI GĂSIŢI PREPARATE ADEZIVE PENTRU PROTEZE DENTARE. DEASEMENI PRODUSE PENTRU IGIENA BUCALĂ PRECUM ŞI ORICE FEL DE ALTE MATERIALE DENTARE.

●

VĂ AŞTEPTĂM CU PLĂCERE!

●

DEPOUL DENTAR
I. ESKENAZY & CIE.
TEL AVIV, STR. LEVONTIN 4,
TEL. 624664

●

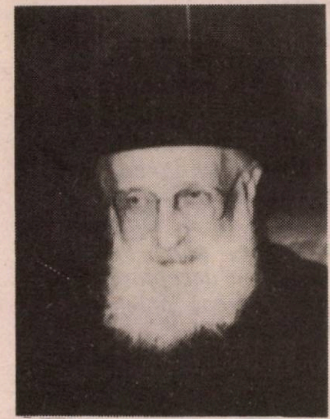

foto: Dan Pasăre

Şef Rabin dr.
ALEXANDRU ŞAFRAN:
"UNITATE, UNITATE, UNITATE"
(Comemorarea victimelor de pe "Struma")

> Struma – *un simbol al martiriului evreilor din România, al sacrificiului lor pentru împlinirea idealului sionist.*
>
> Şef Rabin dr. Alexandru Şafran – *figura care întruchipează efortul pentru supravieţuirea obştei evreieşti în anii negri şi călăuzirea ei pe căile eternei spiritualităţi iudaice.*

Cele două nume s-au îngemănat organic şi concludent în cadrul solemnităţii care a avut loc la 11 martie la Sinagoga Rav. Guttman din Tel Aviv pentru a comemora împlinirea a 50 de ani de la scufundarea vasului "Struma" şi pieirea în valurile Mării Negre a 764 de maapilim (emigranţi). Iniţiat de Comitetul special pentru marcarea a 50 de ani de la Holocaustul evreilor din România, condus de preşedintele acestui comitet, d. Shlomo Leibovici-Laiş, requiemul s-a desfăşurat cu participarea unui numeros public. Au fost de faţă ambasadorul român dr. R. Homescu şi consilierul ambasadei M. Mironenco. Lumînarea comemorativă a fost aprinsă de d. Iehuda Epstein, vice-preşedinte al comitetului de comemorare. Au luat cuvîntul rabinul Şef al Tel Avivului, I. M. Lau, rabinul sinagogii, Ephraim Guttman, ing. Tercatin, în numele celor dispăruţi; s-au spus *mişnaiot* de către rav Elhanan Guttman; un capitol din *Psalmi* a fost citit de d. Arie Schapira; s-a dat citire unei telegrame din partea prof. M. Arens, ministrul apărării.

Ceea ce a imprimat însă adunării caracterul unui eveniment excepţional au fost prezenţa şi impresionanta predică rostită de rabinul dr. Şafran. Evocarea momentelor trăite personal în legătură cu scufundarea "Strumei" a făcut, de fapt, istorie. D-sa a relatat că, în 1942, aflîndu-se în sediul din Bucureşti al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România, a primit un telefon din partea şef rabinului de la Istanbul, care îi comunica, cu vădită emoţie şi înfrigurare, că sute de vieţi evreieşti de pe "Struma" au pierit în mare. Amănunte n-a putut afla, căci convorbirea s-a întrerupt. Zguduit profund de această veste, păstorul obştei evreieşti a întreprins neîntîrziat investigaţii ample pentru a descifra misterul cutremurătoarei veşti. S-a dus la ambasada Turciei, s-a adresat preşedintelui "Crucii Roşii" din România, dr. Costinescu, ulterior preşedintelui "Crucii Roşii internaţionale" de la Geneva, reprezentanţilor diplomatici ai altor ţări, cerîndu-le tuturor să se intereseze şi să-l informeze despre cauzele catastrofei. De nicăieri n-a primit un răspuns edificator, ca şi cum un complot al tăcerii s-ar fi urzit în scopul de a se şterge urmele acestei odioase crime de exterminare în masă. Cine poartă răspunderea? Vorbitorul n-a făcut precizări, cu toate că a pomenit şi de puterea mandatară, Anglia, şi de autorităţile turceşti, şi de Italia, şi, bineînţeles, de Germania nazistă şi de Uniunea Sovietică. Şi a conchis: *"Cu toţii sînt vinovaţi în acest caz; tot aşa cum oficialităţile de peste tot poartă, într-o măsură mai mare sau mai mică, vina pentru ansamblul Holocaustului în care au fost exterminaţi şase milioane de evrei. Ne gîndim cu pietate şi reculegere la victimele de pe «Struma», la toţi cei pieriţi în Holocaust. Aşa cum ne porunceşte Tora, n-avem voie să-i uităm şi, mai ales, avem obligaţia să tragem învăţăminte. Pe «Struma» erau maapilim de toate categoriile sociale, de diferite convingeri şi nuanţe politice. Cu toţii aparţineau poporului evreu; cu toţii erau animaţi de aceeaşi dragoste pentru Sion, vedeau în Eretz Israel limanul supravieţuirii. Luni de zile au trăit în aceeaşi barcă, în condiţii vitrege, şi au pierit împreună, fără vreo distincţie, oferind o relevantă pildă a soartei comune a poporului nostru. Şi o lecţie ce se desprinde din preceptele noastre religioase, din întreaga istorie a poporului nostru şi care, în condiţiile de astăzi ale Israelului, e mai actuală ca oricînd: să punem ceea ce ne uneşte pe deasupra a tot ce ne desparte. Unitate, unitate, unitate – este semnificaţia primordială a sacrificiului maapilimilor de pe «Struma», imperativul suprem al ceasului de faţă"* – a încheiat vibrant acest exponent remarcabil al înţelepciunii iudaice. Ascultînd această chemare, nu se poate să nu te gîndeşti, prin contrast, la îndemnuri pseudo-rabinice care incită la zîzanie, la diviziunea poporului pe cele mai stupide criterii, cu grave daune şi riscuri pentru soarta poporului evreu.

În semn de omagiu, rabinului Şafran i s-a înmînat o Diplomă de onoare specială. Cît despre ecoul avut de prezenţa şi cuvîntul rabinului Şafran în mintea şi inimile celor de faţă se poate judeca după manifestările de respect şi simpatie pe care publicul i le-a făcut în încheierea serii. Rînd pe rînd, vechi cunoştinţe din România, dar şi israelieni care l-au văzut pentru prima oară, au urcat la altar să-i strîngă mîna, să-i spună cuvinte de bun sosit. O femeie l-a rugat să-i dea un autograf; o alta i-a prezentat pe fiul ei cu rugămintea să-l binecuvînteze. Tuturor le-a răspuns cu acea căldură umană pe care o emană constant distinsa personalitate a rabinului dr. Şafran.

Rep. I. FÎNTNARU

CRONICA DE ALIA

VOCI ROMÂNEŞTI PE VAPORUL PĂCII

• Masă rotundă cu fruntaşi ai alialei române •

În 1992 se împlinesc 110 ani de cînd originari din România au înfiinţat primele colonii în Eretz Israel, deschizînd drumul împlinirii idealului sionist de creare a unei ţări moderne pentru întregul popor evreu pe pămîntul străbun. Aniversarea a oferit postului de radio KOL HASHALOM (VOCEA PACII) prilejul de a reuni în jurul aceleiaşi mese şi în faţa microfoanelor pe conducătorii marcanţi ai alialei noastre în scopul de a împărtăşi opiniei publice preocupările şi problemele acute care îi preocupă, meritele, realizările şi revendicările tribului nostru.

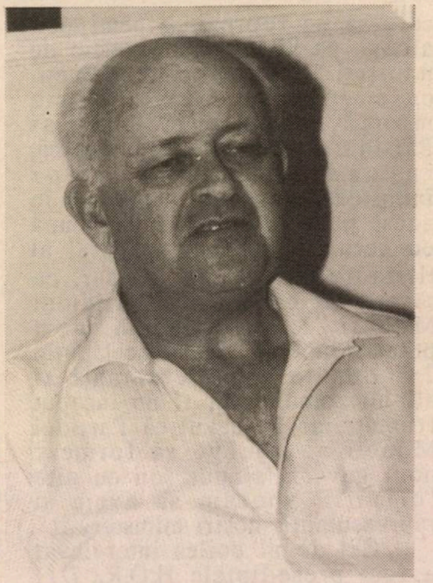
foto: Dan Pasăre

■ *Israelovici*

Au participat la această emisiune:

Arthur Israelovici, trezorierul Histadrutului şi preşedintele Irgun Iotzei Romania, membri în Histadrut; *Uri Eliav*, preşedintele Hitachdut Olei Romania; *Moshe Nagor*, preşedintele Ligii de prietenie Israel-România şi *dr. Uzi Marcovici*, membru în conducerea Kupat Holim şi director medical al regiunii Iehuda.

Discuţia a fost animată de poetul *Shaul Carmel*.

Apreciind importanţa şi actualitatea problemelor ce s-au ridicat în acest cadru, redăm mai jos declaraţiile cele mai semnificative.

Primul intervievat, *Arthur Israelovici*, a spus, printre altele:

Histadrutul este cea mai mare instituţie în stat, după stat. El cuprinde aproximativ 85 la sută din întreaga populaţie a ţării. Histadrutul nu este doar ceea ce nou veniţii din România sînt obişnuiţi să considere drept sindicate, aşa cum le-au cunoscut acolo. Desigur, şi Histadrutul se axează pe activitatea sindicală, dar nu se reduce la aceasta; sfera sa de cuprindere este mult mai mare şi include multe alte domenii privind ajutorul reciproc, cum sînt Casele de pensii, Kupat Holimurile care asigură asistenţă medicală covîrşitoarei majorităţi a populaţiei, unităţile de educaţie, cultură şi sport, domeniu în care există o reţea foarte dezvoltată, apoi, dar nu în cele din urmă, Histadrutul , prin întreprinderile sale, desfăşoară o vastă activitate economică, de cea mai mare importanţă pentru absorbţia noilor veniţi în Israel.

"Ceea ce aş dori să relev cu acest prilej – a spus vorbitorul – este faptul că, în decursul a zeci de ani, înainte şi după înfiinţarea statului, Histadrutul a întins mîna întregii aliale române, i-a primit cu căldură la pieptul său pe olimii din România, acţionînd permanent pentru absorbirea lor, oferindu-le posibilitatea să se afirme în domeniile economic, social-politic, cultural şi sindical. În ceea ce priveşte activitatea noastră, a celor din conducerea Histadrutului, în favoarea celor veniţi din România, se poate spune cu mîndrie că s-a făcut enorm pentru ca ei să aibă ceea ce este cel mai important – *locuri de muncă* şi, deci, parnusă."

■ *Eliav*

La observaţia că la etajul unde se află biroul lui Arthur se aude frecvent româneşte, el a spus: "Cine se ruşinează cu faptul că a venit din România poate să-i fie ruşine lui însuşi. Eu nu m-am ruşinat niciodată; eu am fost primul originar din România care a primit în Histadrut un post de cea mai mare răspundere; de atunci au fost integraţi mulţi alţii; astfel că în prezent, la Trezorerie, "românii" sînt în proporţie de 80-90% şi deţin funcţii din cele mai importante.Fireşte, promovarea lor se datoreşte capacităţilor fiecăruia: noi, "românii", ştim un lucru: ştim să muncim bine şi cu abnegaţie."

Întrebat care este raţiunea de a fi a Cercului originarilor din România, membri în Histadrut, Arthur Israelovici a declarat: "Acest cerc constituie una din ramurile H.O.R.-ului de sub conducerea lui Uri Eliav. Organizaţia în fruntea căreia mă aflu are ca obiectiv principal să conducă aliaua română pe un drum de reuşită în domeniul *politic*. După cum se ştie, de mulţi ani noi, "românii", deşi numărăm vreo 400.000 de suflete şi, prin urmare, un număr important de alegători, n-am reuşit să avem în Knesset mai mulţi deputaţi care să ne reprezinte nemijlocit aliaua, ca să nu mai spunem de miniştri în guvern. Ca oameni care vrem să înaintăm prin muncă, sîntem membri ai Partidului Muncii şi sperăm că, în cadrul schimbărilor înnoitoare care vor avea loc în acest partid, mergînd împreună cu actualul secretar general al Histadrutului, Israel Keisar, cu secretarul general al Partidului Muncii, Micha Harish, vom putea aduce în Knesset cel puţin 2-3 deputaţi, reprezentanţi ai alialei române. Ar fi un început frumos; iar în cazul că Partidul Muncii va ajunge să formeze noul guvern, singur sau cu alte formaţii, sperăm să avem şi reprezentanţii noştri ministeriali."

Cel de al doilea intervievat a fost preşedintele H.O.R., *Uri Eliav*, care a spus între altele: "Este mai actual ca oricînd dictonul românesc: unirea face puterea. Sîntem încredinţaţi că numai uniţi vom putea obţine realizări în interesul alialei române. H.O.R.-ul, Uniunea al cărei preşedinte sînt, reuneşte originari din România, indiferent de apartenenţă politică. Avem impresia că, în prezent, tot mai mulţi "români" înţeleg necesitatea unităţii, se îndreaptă spre noi, ceea ce a şi dus la activizarea organizaţiei. Este un fapt că tot ce am făcut pînă acum: amenajarea unui sediu corespunzător activităţii culturale, împrumuturi, seri culturale etc. n-ar fi fost posibil fără sprijinul activ al Histadrutului şi de aceea, la rîndul nostru, susţinem pe prietenii noştri Keisar şi Israelovici în vederea obiectivelor ce şi le-au propus."

În continuare, Uri a spus cuvinte frumoase despre Rosh Pina, Zichron Iacov, coloniile fondate de români acum 110 ani, s-a referit la meritele românilor la ridicarea aşezărilor Dimona, Ieruham ş. a., subliniind că, dacă această contribuţie este ignorată, aceasta se datoreşte faptului că noi am tăcut. "Noi sîntem israelieni şi israelieni buni – ne facem datoria în Zahal, nu avem iordim – dar, în acelaşi timp, dorim să ne cunoaştem şi să preţuim cum se cuvine ceea ce în ivrit se numeşte *şoraşim*, adică rădăcinile. În momentul de faţă, noi sîntem prezenţi pe scenă, ne facem auzit glasul şi ne vom strădui în continuare, sacrificînd fiecare din timpul său, din viaţa sa de familie, pentru ca să mergem înainte, pe drumul afirmării noastre în toate domeniile."

Vorbitorul următor, *Moshe Nagor*, a arătat între altele: "Liga de prietenie Israel-România datează de 30 de ani, este una din cele mai vechi şi mai active organizaţii de acest gen din Israel. Rolul ei a crescut considerabil, îndeosebi după schimbările revoluţionare din decembrie 1989 din România, care au creat premize noi şi favorabile dezvoltării relaţiilor de prietenie dintre cele două ţări şi popoare. Se manifestă un interes tot mai viu pentru cunoaşterea reciprocă. În ultimii doi ani, n-a fost săptămînă să nu primim vizite din România – delegaţii oficiale, sindicale, de scriitori, turişti. În paralel, de la noi s-a plecat intens în România. Interesul pentru cultura israeliană şi-a găsit o expresie concludentă în editarea în România a antologiei de poezie israeliană. Sîntem bucuroşi că în România a luat fiinţă, după revoluţie, o ligă de prietenie paralelă cu a noastră, care se intitulează Asociaţia Culturală de prietenie Israel-România, care a atras în rîndurile ei personalităţi proeminente şi desfăşoară o activitate intensă pentru cunoaşterea Israelului. Noi ne propunem ca în viitor să ne înteţim activitatea, atrăgînd oameni de cultură şi cît mai mulţi tineri. Noi am cerut reabilitarea celor ce au fost deţinuţi în anii '50-'60 pentru convingerile lor sioniste şi sperăm că acest demers va primi răspuns pozitiv din partea autorităţilor române.

Ultimul vorbitor, *dr. Uzi Marcovici*, a susţinut că, după ce ani de-a rîndul aliaua română s-a găsit într-o stare vecină cu letargia, în ultima vreme se manifestă un reviriment salutar şi aceasta datorită faptului că Arthur Israelovici s-a afirmat ca o figură eminentă a evreilor originari din România. El este acela care a lansat acea chemare la steag pe care mulţi "români" o aşteptau de mult şi care, cînd s-a făcut auzită, i-a trezit şi au devenit activi, ceea ce se simte în toate colţurile ţării.

I. F.

● Aflăm că haredimii din Agudat Israel, conduşi de rav Poruş, au făgăduit cîte o mie de şekalim fiecărui ole din Rusia care se angajează să voteze, în iunie, pentru Aguda.

Atenţie, fraţilor, vin po-ruşii!

MAMAIA מַאמַאיָה

HAG PESAH SAMEAH !

Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

NOI ETC

*** Pilotul veteran al El Al-ului, căpitanul Itzhak Gonen, şi-a încheiat luna trecută cariera de 26 de ani. Cariera aceasta nu a început, desigur, în Bacăul natal, dar acolo a visat la ea.

A venit de tînăr în ţară, s-a înrolat în aviaţia militară, apoi a fost pilot pe un avion de stropire a cîmpurilor agricole, pentru ca, în cele din urmă, să intre la societatea El Al.

Gonen a fost mulţi ani preşedintele Asociaţiei piloţilor. În această calitate el a luptat mult în cadrul Asociaţiei internaţionale a piloţilor pînă cînd s-a adoptat hotărîrea de a se boicota statele care acordă refugiu răpitorilor de avioane şi altor terorişti.

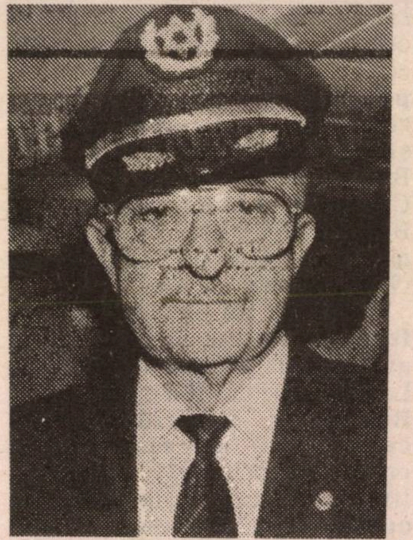

Ultimul zbor înainte de pensionare, Itzhak Gonen l-a făcut pe linia New York – Tel Aviv, la bordul unui "Jumbo". După aterizare, El Al-ul i-a organizat o festivitate de "toda raba", la care au fost de faţă părinţii, soţia şi nepoţii săi.

*** Am aflat cu încîntare de microbişti că, la campionatul naţional de bridge, echipa din care face parte poetul şi ziaristul Sebastian Costin s-a calificat în sferturile de finală. În cursul acestei luni se va disputa semifinala.

*** La seara literară de sîmbătă 14 martie de la Casa scriitorilor, s-a împărţit asistenţei un "Breviar" de două pagini editat de cenaclul "Menora" din Rehovot. Apărut prin strădania neobositului Cristian Şerbu, "Breviarul" cuprinde versuri ale unor cenaclişti precum şi un apel la public de a ajuta băneşte sau în alte forme editarea în continuare a buletinului respectiv.

*** Meir Rosen, actualul preşedinte al "Bonds"-ului şi fostul ambasador al Israelului în America, a făcut o anchetă din care rezultă că cei mai solicitaţi (şi mai bine plătiţi!) conferenţiari israelieni peste hotare sînt: Bibi Netaniahu (din partea guvernului) şi Shimon Peres şi Ran Cohen (din partea opoziţiei). Şi, fiindcă veni vorba de deputatul din "Ratz" Ran Cohen, aflăm că a avut greutăţi mari în obţinerea vizei de intrare în U.S.A. deoarece pe paşaportul său e precizat locul naşterii: Bagdad! Meir Rosen, în schimb, n-are nici o dificultate, căci s-a născut la Iaşi, în Tîrgu Cucului.

*** Ruth Tekoa, văduva fostului ambasador la O.N.U. Josef Tekoa, a fost aleasă în postul de trezorieră a organizaţiei mondiale "Wizzo". Asta, în bani mărunţi (mărunţi fiind un fel de a vorbi), înseamnă că e stăpînă peste un buget de circa 200 de milioane de şekeli anual dedicat asistenţei sociale şi educaţiei în Israel. De-aici înţelegem că aceia care i-au încredinţat bugetul nu cred în vorba cu "romanim ganavim".

*** E şi de datoria noastră (nu numai a televiziunii) să înregistrăm performanţa lui Mirel Reznic, care se află prezent, cu vioara sa, în acelaşi album, cu Isac Stern. Mirel a fost sărbătorit cu această ocazie de prietenii săi, printre care muzicianul Uzi Hittman şi cofetarul Dani Steinberg (în fotografie)

*** La Los Angeles, foto-modelul Mihaela Bercu şi-a făcut debutul pe platoul de filmare (în noua peliculă a lui Francis Coppolla, "Dracula") Ea a avut un mare succes nu numai datorită talentului cu care interpretează pe una dintre martirele lui... Vlad Ţepeş, ci şi faptului că vorbeşte perfect... româneşte.

*** Odetta Danin este un nume în presa ebraică. E semnatara unei rubrici săptămînale în "Yediot ahronot", bine scrisă şi mereu cu subiecte care "te prind". Iar dacă o vezi, te mai prinde şi faptul că e frumoasă şi în plus şi devreme acasă, inclusiv în bucătărie. Rezultat: uneori, la rubrica Odettei găsim şi reţete de artă culinară românească.

*** O strîngere de mînă profesorului Shimon Shamir, cu prilejul numirii sale în funcţia de director al noului "Institut de cercetare a problemelor păcii" de pe lîngă Universitatea din Tel Aviv (Institutul se va deschide în luna octombrie).

NOI

Shamir (nici o legătură cu...), originar din tribul noastru, orientalist de renume, fost ambasador al Israelului la Cairo, se află acum (an *shabaton*, de vacanţă) în Statele Unite, activînd ca membru de onoare al Institutului american pentru pace de pe lîngă Congresul american. institut condus de Samuel Lewis, fostul ambasador al U.S.A. la Tel Aviv.

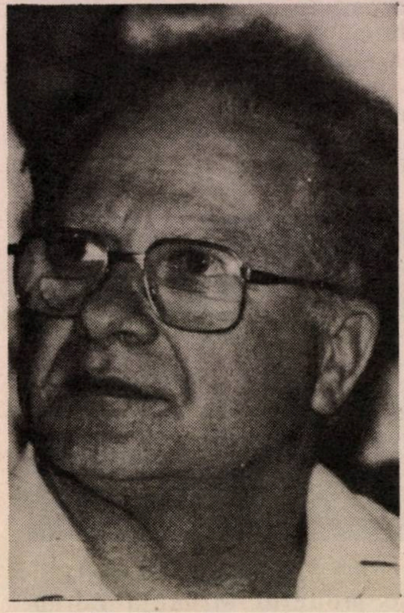

*** *"Dacă veţi reuşi în alegeri, vă vedeţi într-un post de ministru în viitorul guvern?"* a fost întrebat deputatul Micha Harish, secretar general al Partidului Muncii. Iar răspunsul a venit prompt, pe româneşte: *"Categoric, da!"*

*** După ani îndelungaţi de activitate ca secretar al Uniunii artiştilor din Histadrut, actorul Itzhak Bareket a ieşit la pensie. Bareket se numără printre primii actori din *alia* care au jucat pe scena "Habimei"; paralel cu munca sa de slujitor al Thaliei, el este şi un pasionat mînuitor al condeiului, scriind în ebraică şi în română.

*** Dana Wexler-Spector, frumoasa manechin, învaţă de zor limba franceză. Un angajament la *Dior* în perspectivă?

*** Despre Rolanda Shagrin, comediană de talent şi soţia popularului Julian Shagrin, se scrie rar la rubricile de cancan, deşi are suficiente subiecte de "vîndut". De pildă, despre cîinii pe care îi îngrijeşte, Meşi şi Puki. Sau despre cele... 64 de pisici din curtea casei, plus alte trei pe care le ţine în baie, sau despre puiul de pasăre din... dormitor.

"Dintre toate fiinţele de care mă ocup, cea mai greu de îngrijit – spune ea – *este Julian."*

*** O nouă piesă de teatru pe uliţa românească din Israel: Ştefan Cremnitzer a terminat de curînd o dramă în 2 acte şi 6 tablouri avîndu-l ca erou principal pe Raoul Wallenberg, celebrul diplomat suedez care, după ce a salvat cîteva mii de evrei unguri de la deportare în anii războiului, a fost răpit de sovietici şi ucis în 1947 la Moscova.

*** Accident la Bucureşti: cunoscuta pictoriţă Tia Peltz şi-a fracturat grav o mînă (poleiul din martie, periculos!). Medicii care i-au pus mîna în ghips asigură că situaţia e, cum se spune, stabilă, şi că peste cîteva săptămîni pictoriţa va putea să mînuiască, din nou, penelul.

*** Talentatul păpuşar Zola (un *nume* în materie!) a pregătit, în secret, un număr pentru... Eurovision. Interpreţii: două marionete , *Datz* şi *Datza*, interpretînd cîntecul *Can*. Un lucru e clar: avem de-a face cu o *idee*. Prezenţa păpuşilor printre smokingurile de la Eurovision ar fi spart monotonia concursului, aducînd pe scenă o notă categoric originală.

*** Gheorghe Turcu, cunoscutul regizor evreo-român din Bucureşti (*Pisica de mare, Castelanii, Cine iubeşte şi lasă*), a fost solicitat de o Universitate din capitala României să predea lecţii de regie tinerilor studenţi. În 1982, Gheorghe Turcu a predat la Universitatea "Columbia" din New York aceleaşi lecţii într-o americană fără cusur. Cel puţin aşa scriau ziarele din Manhattan. În ultimii ani, el a fost foarte bolnav, dar plăcerea de a munci l-a vindecat de multe necazuri.

*** La Biblioteca H.O.R. din Natzeret-Illit, una din cele mai bine gospodărite biblioteci româneşti din ţară, există un preţios "Fond" pe numele regretatului prozator Ieronim Şerbu. Donat Natzeretului prin grija fostei soţii a scriitorului, cunoscuta pictoriţă Matilda Ulmu, fondul cuprinde operele lui Şerbu, manuscrise, scrisori primite din partea unor importante personalităţi culturale, obiecte ornamentale ce-au aparţinut scriitorului, precum şi cîteva lucrări remarcabile de artă plastică semnate Matilda Ulmu. Biblioteca, amenajată în cadrul Clubului H.O.R., Rh. Atmon, Bloc 90, poate fi vizitată miercuri (18-19.30)şi vineri (9-12). Merită!

*** Şi tot în legătură cu Ieronim Şerbu: în curînd va avea loc, la Muzeul de Istorie a Literaturii Române din Bucureşti, o masă rotundă consacrată nuvelistului şi organizată prin grija istoricului literar Mircea Coloşenco, din conducerea Muzeului. La 1 decembrie 1991 Şerbu ar fi împlinit 80 de ani.

*** De la Paris a sosit o scrisoare a soţilor Lucian Raicu, prestigiosul critic literar, şi Sonia Larian, prozatoare eminentă, în care ei îşi exprimă adeziunea la clubul "ARCADIA". Dorinţa lor: să fie un club "inteligent şi autonom".

*** A fost de curînd în ţară Alina Ledeanu de la cunoscuta revistă bucureşteană

NOI

"Secolul 20", care pregăteşte un număr special dedicat culturii israeliene, cu sprijinul Ministerului nostru de externe şi al Institutului pentru traduceri în limbi străine. Traducerile din autorii ebraici aleşi vor fi făcute de I. Schechter, Sebastian Costin, Esther Tacciu şi Alexandru Avram.

*** Organizatorii alegerilor interne din Likud, Partidul Muncii şi din celelalte formaţiuni politice au manifestat o grijă aparte pentru ca toate categoriile să aibă un reprezentant pe listele lor electorale. Femeile. Tinerii. Kibuţnicii. Oraşele de dezvoltare. Marocanii. Yemeniţii. Ruşii, Religioşii. Titraţii. Irakienii. Etiopienii. Studenţii. Druzii. Bulgarii (pînă şi bulgarii!). Numai de români au cam uitat. Ori s-au făcut că au uitat. Fiindcă românii nu au fost niciodată şi nu au vrut să fie un grup de presiune. Ei îl aşteaptă probabil pe Mesia să le aşeze un reprezentant în Knesset!

*** Un grup de cititori din Haifa: "Excelente, excelente caricaturile lui Darian pe care le publicaţi! Humor incisiv, desen alert, poante neaşteptate... Să nu-l lăsaţi din mînă!"

Rubrică realizată de BEN YAACOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

STEUER
OPTOMETRIST
• Controlul vederii
• Asortiment bogat de ochelari
Dizengoff 94 (lîngă Kikar)
Tel. 220768

PESAH SAMEAH!

Este necesară Asociaţia scriitorilor? Schechter: Nu. Costin: Da.

SEARĂ LITERARĂ LA CASA SCRIITORILOR

În seara sîmbetei de 14 martie s-a sărbătorit apariţia (în sfîrşit!) a revistei *Izvoare* şi a antologiei de poezie israeliană *În noi e un cer mai adevărat*, editată de Fundaţia Culturală Română. Asociaţia scriitorilor a pregătit un program al serii atrăgător – cu un speech al ambasadorului Radu Homescu, cu un salut voios al lui Sandu David, preşedinte al tuturor asociaţiilor de scriitori (din Israel), cu arii cîntate de Iudith Lazarovici şi acompaniate la pian de Liana Maidanek şi, bineînţeles, cu lecturi din opere scrise şi citite personal de Liana Maxy, Noemi Pavel, Radu Klapper, Tania Lovinescu, Ion Atlas, Marius Mircu.

Punctul cel mai atrăgător al serii a fost un "duel" între Sebastian Costin şi I. Schechter, actualul şi respectiv fostul preşedinte al Asociaţiei, pe tema "Este oare necesară această Asociaţie?" A arbitrat Virgil Duda care, deşi vice-preşedinte al Asociaţiei, a fost imparţial.

Schechter, ca întotdeauna în poziţie de "om rău", şi-a susţinut un punct de vedere pe care l-a mai prezentat şi în revista noastră: Asociaţia scriitorilor trebuie desfiinţată! Iată cîteva din argumentele aduse:

"După mulţi ani de cînd sînt în Asociaţie, eu tot nu ştiu la ce foloseşte această Asociaţie. În România, de exemplu, Uniunea Scriitorilor, pînă la revoluţie, dădea scriitorilor case, împrumuturi şi slujbe în redacţiile revistelor literare. La noi există o Asociaţie a ziariştilor care duce tratative cu patronii ziarelor în chestiuni de salarizare. Există asociaţii scriitoriceşti în unele ţări libere care sînt un fel de sindicate – veghează la respectarea drepturilor de autor. Dar ce rost are la noi Asociaţia, dacă ea nu poate oferi NIMIC scriitorilor? împrumuturi de creaţie sau editare.

Că nu oferă nimic, n-ar fi nimic. Dar ea şi dăunează scriitorilor. Şi iată de ce: fiind concepută şi organizată după vechiul model al asociaţiilor create de comunişti, Asociaţia e un teatru de marionete mînuite de activişti. Dar reprezentaţiile ei se desfăşoară invers decît la teatrul de marionete; acolo publicul vede marionetele, pe cînd în cazul Asociaţiei publicul îi vede numai pe mînuitori, iar marionetele stau în culise. Mînuitorii apar în foruri, în adunări publice, în presă şi lumea ajunge să-i confunde cu masa scriitoricească. Situaţia nu-i deloc convenabilă – pentru scriitorii autentici şi serioşi, fiindcă activiştii îi compromit cu poziţia lor dogmatică, cu metodele lor birocratice, cu limbajul lor de lemn, cu nivelul lor literar şi cultural scăzut."

Spada de răspuns a lui Sebastian Costin nu a fost tăioasă (omul este un delicat), dar muiată în logică: "Asociaţia nu se vrea mai mult decît este – o confrerie spirituală în cadrul căreia scriitorii se ajută reciproc să scoată o revistă unde să-şi publice scrierile şi să organizeze acţiuni publice pentru difuzarea cărţilor lor. În ce-i priveşte pe activişti, nu pe toţi trebuie să-i dispreţuim. Există în lume activişti ai luptei pentru drepturile omului, pentru ecologie, pentru pace şi ei merită toată consideraţia. De altfel, însuşi Schechter s-a dovedit un bun activist al clubului *Arcadia*, alergînd şi intervenind pentru a obţine sponsorizarea premiului literar al acestui club, la care şi eu am aderat şi sînt fericit că am fost primit."

A urmat o replică a lui Schechter, după care a urmat o contra-replică al lui Costin, încheiată cu o poantă neaşteptată: un fragment dintr-un articol apărut mai de mult în *Viaţa noastră* şi în care se explică de ce este nevoie de Asociaţia scriitorilor. Articolul acela a fost scris de... Schechter.

"Arbitrul" Virgil Duda n-a declarat învingător pe nici unul din cei doi spadasini. El a spus că problema este complicată, că există argumente pro şi contra deopotrivă de tari şi, deci, discuţia rămîne deschisă.

Rep.

SEMIFINALA PREMIULUI ARCADIA

În numărul nostru trecut am publicat lista celor 12 titluri intrate în sferturile de finală ale concursului pentru premiul clubului *Arcadia* – premiu sponsorizat de către H.O.R. cu suma de 1.000 de dolari. Între timp juriul a făcut o nouă selecţie pentru semifinala concursului: 6 titluri din cele 12.

Iată cele 6 semifinaliste:

Din cărţile apărute în 1990

Zaţ, roman de Mirel Brateş

Izidor Mînecuţă, proză de Mircea Săucan

Femeia lui Lot, roman de Tania Lovinescu

Elegii din casa părăsită, versuri de Noemi Pavel

Din cărţile apărute în 1991

Ca după o lungă absenţă, versuri de Paul Nicolai

Ideologie naţionalistă şi antisemitism; problema intelectualităţii româneşti în anii '30, studiu de Leon Volovici

Aşadar acum urmează finala în care vor intra numai 3 din aceste 6 titluri. Încordarea creşte şi ea se simte şi în rîndurile juriului. Titlurile finaliste vor fi publicate în numărul nostru din 1 mai – după care, tot în luna mai, se va decerna premiul în cadrul unei festivităţi la sediul H.O.R. din str. Alexander Ianai, Tel Aviv.

NANCY BRANDES ÎN VERVĂ

La unul din programele extrem de populare ale lui Dan Shilon de la canalul 2 de televiziune, luna trecută, a fost invitat şi Nancy Brandes al nostru, cunoscutul dirijor. El a apărut împreună cu Maxim Levi, primarul din Lod, fratele lui David Levi, cu Asher Fish, numit recent dirijor al Orchestrei simfonice din Berlin, cu doamna Iudith Hibner, din conducerea Partidului Naţional Religios, cu Nisim Zvili, cel care a condus campania electorală a lui Shimon Peres, şi împreună cu Marica, care a coafat în trecut haremul regelui Hassan al Marocului, şi la care vin acum soţiile miniştrilor noştri.

S-a discutat despre muzică şi despre bancurile care se fac pe seama politicienilor şi pe seama unor comunităţi (marocanii, persanii, românii etc.). "Vedeta" programului a fost însă Nancy, care în seara aceea era în mare vervă. Intervenţiile sale pline de umor au stîrnit rîsetele celor prezenţi în studio, ca şi ale telespectatorilor. De exemplu: dirijorul Fish a spus că Partidul Naţional Religios i-a fost simpatic cît timp era condus de dr. Iosef Burg. La care Brandes a dat din cap cu "tristeţe" şi a spus: "Da, ce păcat că Burg a avut o cadenţă atît de scurtă!" (28 de ani)

Cînd s-a vorbit de frizura ministrului David Levi, despre care fratele Maxim a recunoscut că e aranjată cu foenul, Nancy Brandes a ţinut să "comunice" asistenţei: "Am aflat că David Levi a cerut să i se instaleze în maşină un... pele-foen!"

Brandes a dat la un moment dat un exemplu de felul cum se face în occident publicitatea comercială: "La Paris am văzut la televizor un film de publicitate extraordinar. S-a arătat fotografia părinţilor lui Saddam Hussein, apoi fotografia părinţilor generalului Noriega din Panama şi la sfîrşit fotografia părinţilor lui Ceauşescu. După care un crainic a spus: "Toate astea nu s-ar fi întîmplat dacă aceşti părinţi ar fi folosit prezervativul «Premium»!"

Dan Shilon l-a întrebat pe Nancy cum îşi explică el glumele care se fac pe seama românilor. Cu ironia sa fină şi binecunoscută, Nancy a spus:

– Cred că glumele astea răutăcioase sînt justificate avînd în vedere că israelienii sînt oameni buni, delicaţi şi obiectivi.

A doua zi toată lumea a vorbit la macolet, în autobuz, la servici despre umorul spontan şi inteligent al lui Nancy Brandes.

IMITAŢIA ARE (UNEORI) VALOARE

Copii fiind, strigam cînd cineva copia un gest "Imitaţia nu are valoare". Acum însă, la "bătrîneţe", ştim că nu este totdeauna aşa. Uneori imitaţia se dovedeşte cu folos.

Iată la ce ne referim: luna trecută s-a publicat în presă că H.O.R.-ul a decis să sponsorizeze premiul creat de clubul "Arcadia" pentru cea mai bună carte israeliană scrisă în româneşte în ultimii doi ani. Suma oferită de H.O.R. este de 1000 de dolari, sumă întru totul onorabilă, mai ales în comparaţie cu sumele ridicole ale unor premii din trecut.

Iniţiativa "Arcadiei" a "înaripat" brusc imaginaţia conducerii Asociaţiei scriitorilor, determinînd-o să creeze şi ea un premiu (pentru editarea cărţii unui nou venit în ţară). După două săptămîni, s-a publicat că H.O.R.-ul finanţează şi acest premiu – fapt pe care cei de la "Arcadia" îl aplaudă cu satisfacţie. Satisfacţia "Arcadiei" este cu atît mai mare, cu cît ea a făcut începutul. Dar imitaţia nu ne deranjează, dimpotrivă, o salutăm.

Salutăm mai ales conducerea H.O.R.-ului, care contribuie la spargerea "tradiţiei" ruşinoase a premiilor-bacşiş de pînă nu de mult!

ARCADIA

* vacanțe, turism și sănătate *

STAŢIUNEA HIDROPATICĂ

* BÉKE HAJDÚSZOBOSZLÓ *

FELIX-UL ŞI HERCULANE-LE UNGARIEI

● Hotelul "BEKE" din Hajduszoboszlo din Ungaria vă oferă tratament hidropatic, distracţii şi relaxare.

● Oraşul Hajduszoboszlo din Ungaria (25.000 locuitori) şi-a cîştigat o faimă bine meritată pe plan internaţional, datorită staţiunilor balneare pe care le posedă, fiind considerat drept "MECA BOLNAVILOR DE REUMATISM".

● Staţiunea balneară se află chiar în incinta Hotelului "BEKE-HAJDUSZOBOSZLO" şi oferă clienţilor, în afara serviciilor hoteliere obişnuite, atît tratamente speciale, bazate pe ultimele sisteme moderne, cît şi o gamă întreagă de programe artistice.

● Tratamentul este aplicat în mod individual la fiecare persoană după un control medical minuţios şi conform stării fizice individuale.

● Staţiunea oferă o gamă largă de tratamente celor care suferă de boli reumatice cronice, artrită, afecţiuni la coloana vertebrală, inflamaţii cronice, atrofiere a muşchilor, gastrită. Fiecare tratament este aplicat sub supraveghere medicală. În plus, staţiunea dispune de un departament special de cosmetică şi de un cabinet dentar modern (contra plată).

● Staţiunea dispune de următoarele instalaţii: ● Bazine termale interioare, cu temperatură de 36 , 32 , 30 ● Bazine termale exterioare, cu temperatură de 38 şi 28 ● Masaje medicale ● Masaje sub apă cu jeturi puternice ● Băi de nămol ● Împachetări cu nămol ● Gimnastică în bazin ● Inhalaţii ● Sauna ● Tratament cu jeturi de apă ● Diatermie ● Tratament Micro ● Tratament cu lămpi Cuartz ● Tratament magnetic ●

***

ÎN PERIOADA 15 MAI – 1 NOIEMBRIE, REPREZENTANTUL DIN ISRAEL, HAIM KAUFMAN, SE VA AFLA ÎN PERMANENŢĂ LA HOTELUL "BEKE" DIN BUDAPESTA, PENTRU INFORMAŢII ŞI ÎNDRUMĂRI.

ACEST SERVICIU ESTE GRATUIT

BUDAPESTA, TEREZ KRT. 43

ANUNŢ IMPORTANT

CUNOSCUTUL PROMOTOR DE TURISM

HAIM KAUFMAN

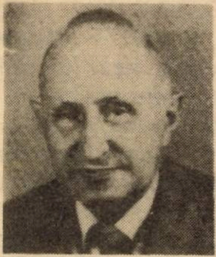

Se află la dispoziţia d-voastră la **BUDAPESTA** – (Paradisul Turismului European – oraşul Luminilor), în permanenţă, pe perioada 15 mai – 1 noiembrie.
LA HOTEL BEKE, strada Terez nr.43 (fosta Lenin). Telefon: 00-361-1323-300 sau FAX: 00-361-1533-380, vă oferă informaţii şi îndrumări turistice **GRATUITE.**

● Îndrumări dentare GRATUITE ● Doctori excelenţi ●
● Coroane din material West-Germany – 75$

NUMAI DIN BUDAPESTA EXCURSII ÎN CEHOSLOVACIA AUSTRIA – GERMANIA – IUGOSLAVIA si ROMÂNIA
camere particulare la Budapesta, Praga, Viena

În fiecare **DUMINICĂ,**
EXCURSIA BUDAPESTA ÎN LIMBA EBRAICĂ. Rezervaţi camere din timp. La Hajduszoboszlo **HOTEL – SZOT BEKE**
FELIX şi HERCULANE al Ungariei

NUMAI de la BUDAPESTA – excursie de 5 zile în CEHOSLOVACIA: Shabi – Zvolen – Banska Bistrica (Tatra) Martin – Olomoc – Brno – Karlovy Vary – PRAGA – Bratislava
350 $ – Cazare şi mic dejun

PROCURAŢI-VĂ VIZA DUBLĂ UNGUREASCĂ

INFORMAŢII suplimentare în fiecare seară pînă la orele 22:00 şi sîmbăta toată ziua la TELEFON : 03\269075-pîna la data de 15 mai. **Vorbim ebraica,româneşte,ungureşte,germana**

DECUPAŢI ŞI PĂSTRAŢI ADRESA ŞI TELEFOANELE.

★ *Hotelul "Beke" din Hajduszoboszlo posedă un restaurant cu o capacitate de 200 de locuri, care oferă clienţilor meniuri speciale din suculenta bucătărie ungurească, ospitalitatea tradiţională ungară, muzică şi antren, programe de folclor şi concerte.* ★

Scriitorul DOMOKOS GEZA Preşedintele U.D.M.R.: "Ne închinăm în faţa celor care au pierit în Holocaust şi ne cerem iertare."

STAN VLAD
Bucureşti

Spre sfîrşitul anului 1991, la Cluj, a avut loc o solemnitate cu un caracter deosebit: comemorarea victimelor Holocaustului din Ardealul de nord, aflat în acele vremuri negre sub administraţia Ungariei horthiste, în urma Diktatului de la Viena. Iniţiativa organizării acestei solemnităţi aparţine Uniunii Democrate a Maghiarilor din România (U.D.M.R.), respectiv scriitorului Domokos Geza, preşedintele acestei organizaţii.

Pornind de la acest eveniment, i-am solicitat domnului Domokos Geza unele aprecieri şi implicaţii ale desfăşurării lui, mai ales că U.D.M.R. a fost singura organizaţie politică prezentă.

D. G. – Acum, cînd se încheie secolul XX, relaţiile inter-umane, ca şi cele dintre state, primesc alte dimensiuni. Este foarte important pentru comunităţile umane să mediteze asupra drepturilor lor şi să caute să evite acele greşeli pe care le-au făcut în momentele de rătăcire. Noi ne-am gîndit la ceea ce s-a întîmplat în partea de nord a Transilvaniei, cînd au fost omorîţi 30.000 de evrei şi mulţi alţii au fost trimişi în lagăre de exterminare. După unele studii, analizînd zi de zi cele întîmplate în toată dimensiunea tragicului lor, este clar că totul a fost organizat de naziştii germani conduşi de Eichmann. Totuşi, la aceste crime au participat şi trupe de jandarmi şi unele trupe militare şi s-au produs sub privirile populaţiei civile. De aceea noi am considerat, după atîţia ani, că sîntem datori să privim adevărul în faţă, să ne închinăm memoriei celor care au pierit în Holocaust şi să ne cerem iertare.

S. V. Dată fiind semnificaţia cu totul deosebită a acestui moment în conjunctura politică actuală din România, vă rugăm să ne spuneţi cum s-a desfăşurat.

D. G. Ne-am adunat la Sinagoga din strada Horia, apoi la biserica catolică Sf. Mihai; eu am vorbit în ambele locuri. La adunarea de comemorare de la sinagogă a participat şi a vorbit şi Eminenţa sa, dr. Moses Rosen, Şeful Rabin din România, precum şi oficialităţi locale. După slujba de la sinagogă, membrii prezidiului U.D.M.R. au îngenunchiat şi au păstrat un moment de reculegere în faţa plăcii memoriale de la intrarea în sinagogă, care este un fel de mormînt – simbol al celor ce-au pierit în Holocaust. Ne-am plecat cu pioşenie şi respect în memoria celor ce-au murit sau suferit, în cinstea celor care trăiesc alături de noi sau în alte părţi. La fel de înălţătoare a fost şi solemnitatea de la biserica catolică Sf. Mihai, care a avut loc în aceeaşi zi, seara.

■ *Domokos: parcă de-atunci sînt alt om.*

S. V. Ascultîndu-vă şi uitîndu-mă acum la dvs., îmi dau seama că această solemnitate pe care aţi dorit-o şi aţi iniţiat-o v-a marcat mult.

D. G. A fost cu adevărat un moment de înălţare şi sînt fericit că am trăit asemenea clipe. Parcă de atunci sînt alt om. Pe mine m-a preocupat ideea aceasta încă de mult, încă de la 15 ani; copil fiind în oraşul meu natal, Sfîntu-Gheorghe, am fost martor la ororile ce s-au întîmplat atunci. Simţeam încă de atunci nevoia de purificare, de a cere iertare. Aşa am gîndit şi cu ideea aceasta am trăit. Cum spuneam, sînt fericit că a sosit şi momentul împăcării cu conştiinţa noastră.

S. V. Mă bucur că un om de valoarea dvs. gîndeşte astfel şi cred că azi aşa ar trebui să gîndească toţi oamenii, la noi ca şi în alte părţi.

D. G. Ştiu la ce vă referiţi. În zilele noastre, în această parte a Europei (dar nu numai aici) şi, din păcate, şi în România, asistăm la apariţia tendinţelor şovine, xenofobe, antisemite.

S. V. ...şi chiar neofasciste.

D. G. Asistăm, într-adevăr, la recrudescenţe de factură fascistă.

S. V. Cum de s-a ajuns la asemenea situaţii?

D. G. Nu numai sărăcia şi instabilitatea politică sînt de vină. După mine, complică lucrurile şi faptul că formaţia majoritară (F.S.N.), care are în fapt puterea în ţară, nu este suficient de hotărîtă în a se delimita şi condamna asemenea acţiuni. Sigur, în unele interviuri, luări de poziţie, preşedintele Iliescu, fostul premier Roman şi alţii au spus că nu aprobă asemenea curente, acest limbaj suburban practicat de publicaţii gen Europa, România Mare *şi altele, din provincie, dar nu este suficient. Nimeni din partea Puterii nu a sesizat Procuratura generală,* *instanţele de urmărire ca să ia măsuri în spiritul prevederilor legale din Codul penal. Şi chiar atunci cînd aceste instituţii au fost sesizate de organizaţii şi persoane asupra practicilor de aţîţare a naţionalismului extremist, la ură de rasă, la crearea de tensiuni inter-etnice, ele nu au reacţionat.*

S. V. Ce credeţi că ar trebui întreprins acum în România pentru a lichida asemenea tendinţe şi manifestări periculoase?

D. G. Există modalităţi legale pentru ca acele publicaţii care incită la ură de rasă, şovinism, antisemitism să fie obligate să respecte principiile statului de drept, democrat, în care nu poate fi admisă ideologia antiumană propagată de Europa *şi* România Mare. *Se cere din partea oficialităţilor (Guvern, Ministerul Justiţiei, Procuratură), din partea opiniei publice şi nu în ultimul rînd din partea partidelor de opoziţie să ia o atitudine cît mai fermă şi să ceară eradicarea fenomenelor de şovinism, antisemitism, xenofobie.*

S. V. Şi fiindcă tot v-am... prins, aş dori să mai punem în discuţie o problemă care interesează foarte mult şi pe cititorii noştri, aceea a reparaţiilor materiale ce se cuvin acelora cărora li s-au luat bunurile de către dictatura comunistă. Ca parlamentar, sînteţi coautorul unui proiect de lege pe această temă. Care-i situaţia în această privinţă?

D. G. Din motive rasiale, de clasă şi uneori fără... motive, o parte a societăţii a suferit şi daune materiale, nu numai morale. Şi în această privinţă sîntem datori să răscumpărăm greşelile trecutului. Se ştie că, încă din timpul discutării Legii privatizării, parlamentarii U.D.M.R. au propus şi au reuşit să introducă în acea lege un articol care prevede că va fi elaborată o lege privind despăgubirea daunelor materiale (case, terenuri, proprietăţi) ce se cuvine celor ce-au avut de suferit în anii dictaturii comuniste.

S. V. Aţi întocmit acest proiect?

D. G. Da. Este gata şi a fost depus în Parlament spre finele lui decembrie 1991. Vom insista ca să fie dezbătut şi aprobat, dar ştim că va fi o întreprindere grea. Aproape că mă îndoiesc că Parlamentul, în actuala legislatură, îl va discuta. Problema este foarte grea, cazurile sînt numeroase şi aproape fiecare are particularitatea lui.

S. V. Proiectul dvs. se referă numai la cetăţenii de origine maghiară?

D. G. Nici vorbă. Este o lege generală, care-i priveşte pe toţi cetăţenii actuali şi foşti ai României; deci şi pe maghiari, evrei, saşi, şvabi, aceştia fiind, proporţional, mai numeroşi.

S. V. Aţi amintit şi de şvabi, dar se pare că, în ceea ce îi priveşte, se preconizează o altfel de rezolvare...

D. G. Într-adevăr. Există un plan guvernamental care se referă la revenirea saşilor şi şvabilor în România. Ideea e îmbrăţişată şi de Forumul Democratic German din România, şi — se pare — susţinută de oficialităţi şi organizaţii din Germania. Ar urma ca saşilor şi şvabilor să li se dea înapoi toate averile pe care le-au avut în România, şi, în plus, să fie susţinuţi material din Germania.

PRIMĂRIA TEL AVIV – YAFFO

ÎN COLABORARE CU ORGANIZAŢII PUBLICE ALE ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA

COMEMORAREA VICTIMELOR HOLOCAUSTULUI DIN ROMÂNIA

ÎN PREZENŢA AMBASADORULUI ROMÂNIEI,
DR. RADU HOMESCU

JOI 2 APRILIE (28 Adar beit) la orele 17.00
în sala OHEL SHEM, str. Balfour 30

1. IZKOR şi aprinderea celor 6+1 lumînări

2. Să ne aducem aminte:
ITZHAK ARTZI – Conducerea Primăriei Tel Aviv
Cuvînt de deschidere
SHLOMO LAHAT – Primarul oraşului Tel Aviv-Yaffo
RAV ISRAEL LAU – Şef Rabin Tel Aviv -Yaffo

PROGRAM ARTISTIC
• CORUL MENAŞE LEVRAN • RUTH LEVIN •
• CAROL MARCOVICI •

CINSTIŢI MEMORIA VICTIMELOR ŞI A EROILOR

Intrarea pe bază de invitaţii ce se pot ridica la
BIROUL DE INFORMAŢII din AULA PRIMĂRIEI.

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

• Diplomatul Dumitrăchescu de la Tel Aviv

Vă mai amintiţi de ciudata dispariţie, din urmă cu ani, a *diplomatului* Dumitrăchescu, care lucra în cadrul ambasadei române de la Tel Aviv?

De curînd a apărut în săptămînalul bucureştean *Spionaj – contraspionaj*, sub semnătura lui N. T. Suhăreanu, o relatare despre cazul sus-amintit.

Iată cîteva extrase. Din care aflăm două lucruri: a) versiunea securităţii române despre dispariţia omului care conducea, ca *rezident*, reţeaua de spionaj din Israel şi b) atitudinea revistei la adresa ţării noastre în general şi a faimosului *Mossad* în special:

"...Aşadar, în 1968, Dumitrăchescu, care nici nu-şi terminase bine concediul de odihnă, aterizează la Tel Aviv, luînd în primire reţeaua informativă creată în timp. O veche patimă l-a împins în braţele femeii fatale. Mă rog, se poate întîmpla oricui. Tînăra şi frumoasa marocancă era corespondenta unui ziar din Rabat, dar şi agenta MOSSAD-ului. Aşa că, odată cu începerea acestei noi aventuri amoroase, lui Dumitrăchescu i s-au oferit, prin interpuşi, unele afaceri discrete şi mănoase.

Cu toate că Serviciul român de contraspionaj, care dispunea de o sursă bine plasată în anturajul lui Dumitrăchescu din Israel, a sesizat conducerea spionajului despre ceea ce se întîmplă cu omul lor din Tel Aviv, Dumitrăchescu nu a fost rechemat de la post pentru a lămuri, în ţară, aceste semnalări. Mai mult, generalul Doicaru, care îndeplinea şi funcţia de prim-adjunct al ministrului de interne – influenţat, probabil, şi de alţi factori de decizie – a cerut contraspionajului «să-şi revizuiască sursele şi procedeele de lucru şi să nu mai calomnieze ofiţeri merituoşi, în afara oricăror bănuieli, cum este Dumitrăchescu.» Datorită acestei bizare poziţii a şefilor săi de acasă, Dumitrăchescu a continuat să rămînă la post şi să se afunde tot mai mult în mocirla trădării. Devenise nervos, irascibil şi suspicios. Se bănuieşte că, instruit de MOSSAD, «rezidentul» plasa în camera cifrului un emiţător montat într-o geantă diplomat încuiată care avea rolul de a capta şi transmite radiaţiile emanate de aparatura de cifrare pentru ca specialiştii israelieni să poată decripta mesajele cifrate ce se schimbau între Bucureşti şi ambasada noastră din Tel Aviv.

După primirea ordinului de retragere de la post, Dumitrăchescu şi-a expediat soţia şi bagajele în ţară, iar el a mai rămas la post încă cîteva zile. La 26 iunie 1972, plecînd în oraş, nu s-a mai reîntors la ambasadă. Poliţia israeliană a comunicat că maşina lui Dumitrăchescu se află la aeroport, cu cheile în contact, iar el a părăsit Tel Avivul îndreptîndu-se spre Copenhaga. Verificîndu-se ruta avionului, s-a stabilit că, din capitala Danemarcei, el a plecat spre Statele Unite ale Americii unde plecase, între timp, şi femeia care îl cucerise nu numai sentimental..."

• Cruciada Românismului

"– Mesaj din partea unui preot-colonel, veteran de război, în vîrstă de aproape 90 de ani –

Într-un moment de grea cumpănă pentru poporul român şi pentru Biserica strămoşească, mă adresez Preafericirei Voastre, părinte Patriarh, cu rugămintea de a prelua conducerea *Cruciadei Româneşti* pentru români, grav ameninţată de furia Sionismului evreiesc, care şi-a făcut planul să pună stăpînire deplină şi definitivă peste Ţara Românească. (...)

Pentru a ne apăra de dezastrul ce ne ameninţă, trebuie mobilizat tot poporul drept credincios, ortodox-creştin, să dea riposta cuvenită acestor duşmani de moarte ai României... Această raţiune sfîntă de apărare a poporului şi a sfintei noastre biserici o poate îndeplini, cu deplin succes, numai Preafericirea Voastră.

1) Prin Pastorale arhiereşti către toţi fiii drept credincioşi.

2) Convocarea adunărilor parohiale pe tot cuprinsul ţării, în preajma alegerilor – lămurind poporul asupra pericolului ce ne ameninţă.

3) Toată obştea românească creştinească să voteze cu Partidul România Mare, condus de Corneliu Vadim Tudor, şi cu Partidul Unităţii Naţionale Române.

Aceşti mari români, aduşi la Putere prin votul poporului, garantează că la Preşedinţia Ţării va fi român ortodox, ca şi în toate posturile-cheie, inclusiv la Televiziune. (...)

Fără această ripostă energică a "Cruciadei Românismului", ne ameninţă pierirea. Să ne ajute Atotputernicul Dumnezeu!

Cu firească sărutare de mînă,
SOFRONIU BULZ
Preot-colonel (r), veteran de război"

(Din "România Mare", Bucureşti)

• ...de la cap

"Naţionalismul xenofob (...) este de natură intelectuală, din tot ce ştiu eu. N-am studiat în mod special problema, dar, din ceea ce ştiu, populaţia – de exemplu în Moldova, ţărănimea – nu era antisemită. Ţărănimii i-a fost inculcat antisemitismul *de sus*. De aceea s-au şi putut instala atîţia evrei în Moldova, pentru că populaţia *de jos* n-a fost ostilă acestei "invazii" de străini, cu toate că atît comerţul cît şi meseriile erau în mîna evreilor. Antisemitismul a pornit de sus, pe cale intelectuală..."

(Ion Negoiţescu, critic şi istoric literar; în cadrul unui dialog cu Ion Solacolu; în revista "Dialog", München)

• Pretutindeni

"Adevărul este – şi asta trebuie spus – că nici presa democratică n-a ştiut întotdeauna să se ţină departe de acest păcat (al antisemitismului, n.red.). Cine ia astăzi ziarul «Dreptatea» este frapat de atitudinea filosemită şi foarte corectă în ceea ce-i priveşte pe evrei. Dar cine citeşte «Dreptatea» din ianuarie-februarie 1990 mai găseşte articole de cu totul alt tip. «România liberă» – despre care ştim cu toţii că are o atitudine foarte corectă – a ştiut din cînd în cînd să lase articole care erau cel puţin la fel de antisemite ca şi cele care apar în alte publicaţii."

(Dr. Michael Shafir; în cadrul unei mese rotunde pe tema "Naţionalism şovin şi antisemitism fără evrei"; din revista "Dialog", München)

LUMEA ROMÂNEASCĂ

• Ciobanul şi dolarii

"...Am întîlnit ... doi ciobani din zona Sibiului, care fac comerţ cu oi, cu lînă, cu brînză, caş etc. I-am întîlnit în zona Haţegului interesîndu-se care sînt preţurile unor maşini cu care să-şi transporte produsele dintr-un loc într-altul în căutare de pieţe de desfacere corespunzătoare. Veneau din Dobrogea, unde-şi ţin oile, după ce trecuseră pe la ei pe-acasă. Practică şi acum transhumanţa tradiţională, care era un factor economic esenţial. Lucrează foarte mult dar şi cîştigă foarte mult. Erau şi foarte mîndri de funcţia lor economică şi unul din ei mi-a arătat zece mii de dolari, într-un fişic pe care-l purta la el. Asta spune iarăşi foarte mult despre încrederea pe care o au faţă de bănci, de sistemul bancar românesc etc..."

(Dan Culcer; într-o convorbire cu Antonia Constantinescu, din buletinul "Lupta", Paris)

• Fraţi turişti, atenţie la Florentina!

"De curînd, la Secţia 9 poliţie s-a prezentat cetăţeanul turc S. Karaman ... care a declarat că în seara precedentă a agăţat împreună cu un conaţional în Gara de Nord o tînără pe nume Florentina, pe care a invitat-o la domiciliul lui, situat într-un cartier bucureştean. După o scurtă, dar rodnică partidă de amor stereo, amfitrionii achită fetei contravaloarea efortului ei sentimental, iar tînăra le mai cere o ultimă favoare – să dea un telefon. La scurt timp după această convorbire telefonică, în apartamentul cu pricina îşi fac apariţia trei inşi duri şi impetuoşi care se prezintă drept ofiţeri de la poliţie şi Interpol! Pesemne supăraţi că n-au găsit stupefiante, musafirii îi leagă pe turci de mîini şi de picioare, deposedîndu-i cît ai zice peşte (cu largul concurs al Florentinei) de vreo 10.000 de lei, 1.500 de mărci, dolari, inele de aur, ceasuri, acte şi altele. Expeditivul comando (inclusiv juna) va dispărea apoi fără urmă, lăsîndu-i cu buzele umflate, mîinile şi picioarele umflate."

("Turcii învinşi şi prădaţi de juna Florentina", de Teodor Badea; în "Totuşi, iubirea", Bucureşti)

• Cursul dolarului: spre 600?

"...Directorul casei de schimb «Paralela 45», d. Burcea, apreciază că volumul de schimb la «bursa neagră» va depăşi de cîteva ori volumul actual al tranzacţiilor caselor de schimb, iar raportul de schimb se va situa în jurul valorii de 500 de lei pentru dolarul american, faţă de aproximativ 350-370 lei în prezent. D. Florin Pîrvu, directorul casei de schimb «Eurotrans», estimează creşterea plafonului de schimb «la negru» în jurul valorii de 600 lei pentru un dolar, pentru următoarele trei săptămîni."

• Tarom

Dacă flota aeriană civilă a României, respectiv a companiei naţionale TAROM, nu va fi dotată cu avioane noi pînă în 1996, aceasta nu va mai avea intrare pe nici un aeroport din Europa. Avioanele companiei amintite sînt într-o stare tehnică extrem de precară. O reglementare europeană stabileşte că, începînd cu data menţionată, avioanele care nu îndeplinesc anumite standarde din punct de vedere tehnic şi al confortului nu vor putea ateriza pe nici un aeroport de pe continent.

• A fost descoperit contul elveţian al lui Ceauşescu

"Revista elveţiană *Schweizer Illustrierte* publică, sub titlul «*Conturile elveţiene ale dictatorului*», informaţii privind sumele depuse de exponenţii regimurilor totalitare ale sfîrşitului de secol, în «*băncile cele mai sigure din lume*». Totalul acestor depuneri ne dă o cifră cuprinsă între 250-300 miliarde de franci elveţieni. Alături de mai mulţi colegi (Mobutu, Saddam Hussein, Jean Bocassa, Idi Amin, Duvalier, Noriega, Abu Nidal), apare şi Ceauşescu. Sub poza preşedintelui României este tipărit textul: «*NICOLAE CEAUŞESCU, ROMÂNIA. MORT. TEZAURUL ASCUNS ÎN ELVEŢIA: 600 MILIOANE DE FRANCI ELVEŢIENI*».

• Aur

La vama Nădlac au fost decoperiţi săptămîna trecută doi cetăţeni suedezi de origine libaneză care au încercat să introducă în România 15 kilograme şi jumătate de aur, apreciat de vameşi a valora 150-200 milioane de lei. Surse ale Direcţiei Generale a Vămilor menţionează că cei doi cetăţeni suedezi doreau să tranziteze România în drum spre Beirut, unde intenţionau să vîndă aurul. În Suedia, acesta fusese cumpărat cu 16-17 dolari gramul, iar în capitala libaneză cei doi intenţionau să-l vîndă cu 40 dolari gramul.

Atît maşina în care fusese ascuns aurul, cît şi întreaga cantitate au fost confiscate. Proprietarul maşinii a fost eliberat pe cauţiune.

(Din "Lumea liberă", New York)

• Viol cu poze

"*Infractorul* (subintitulat «Săptămînal pentru demnitatea cetăţeanului, împotriva corupţiei»!) e un exemplu de gazetărie libidinoasă. Numai şi după titluri îţi poţi da seama cum slujeşte această revistă demnităţii cetăţeanului: «O femeie stătută şi doi poponari fericiţi», «Viol cu poze şi figuri liber alese», «O beţie cu incendiu şi viol», «I-am oferit primul raport sexual din viaţa ei», «Ea îşi desfăta clienţii, el lua notiţe», «Îi drogam, apoi îi strîngeam de gît», «Vîndute leproşilor– studente sclave în inima junglei». Am transcris aproape tot sumarul numărului 7."

(Din "România literară", Bucureşti)

• Mica publicitate

"Cumpăr Ordinul «Victoria Socialismului», Ordinul «23 August), clasa I-a"

"Prin firmă autorizată obţineţi (...) 3.125.000 lei investind 2.000 lei"

"Se caută tinere cu aptitudini dans, vîrsta 19-27 ani, pentru turnee în străinătate"

(Din ziarul "Adevărul", Bucureşti)

●

* FELIX *

ATELIER de MAROCHINĂRIE
• Comenzi cordoane artistice de damă şi bărbaţi
• Portofele, port-chei din piele
napa * box * şarpe
Str. Allenby nr. 81
Et. I în curte între orele
7:00-12:00 – 14:00-17:30

E O LUME

■ HARRY FOSHA
New York

TEATRU, VIOLURI, PĂLĂRII ȘI CEVA DESPRE CHINA

O PIESĂ DESPRE ROMÂNIA '89 SE JOACĂ CU CASA ÎNCHISĂ LA NEW YORK

Revelația și paradoxul stagiunii teatrale new-yorkeze îl constituie piesa "Pădurea nebună" de Caryl Churchill. Revelație pentru că a fost primită cu entuziasm de critică și public, jucîndu-se cu casa închisă pe Off Broadway, la "New York Theatre Workshop". Paradox, pentru că, în ciuda succesului, nu s-a găsit un producător care să investească suma necesară pentru mutarea piesei într-un teatru de pe Broadway, astfel că, în plin succes, piesa, care a avut premiera new-yorkeză la 4 decembrie, și-a încheiat cariera la 2 februarie.

În cele trei acte, piesa prezintă scene din timpul dictaturii ceaușiste (actul I), aspecte (povestite) ale evenimentelor din Decembrie '89 (actul II) și reacții după evenimentele din '89 (actul III).

Partea cea mai reușită a piesei este actul întîi, în care scenele, de multe ori fără cuvinte, exprimă elocvent situația din timpul dictaturii ceaușiste. De pildă, prima scenă: un bărbat și o femeie (soți) cătrăniți stau departe unul de celălalt. Nimeni nu vorbește. Radioul merge. La un moment dat, soția se duce să-i spună soțului ceva la ureche. Are însă grijă să pună radioul să urle la maximum! Sau: o fată vine fericită acasă și arată familiei comoara adusă: patru ouă, cîte unul pentru fiecare membru al familiei. Dar, într-un moment de disperare, tatăl aruncă un ou pe podea, spărgîndu-l. Resemnată, dar înțelegătoare, fata se duce să aducă un jurnal și culege de pe jos rămășițele oului și le pune într-o tigaie.

Este de-a dreptul impresionant cum regizorul a găsit 11 interpreți americani cu figuri românești. Ceva mai mult: spectatorul neavizat se miră de ce titlul fiecărei scene este anunțat într-o românească (foarte aproximativă) de unul sau de altul dintre actori. Programul de sală, tipărit sub forma unui ziar de 4 pagini, lămurește: anunțarea scenelor în românește este un omagiu adus publicului bucureștean.

Da, "Pădurea nebună", piesa autoarei Caryl Churchill a avut premiera la București, jucîndu-se (în englezește) de cîteva ori, cu casa închisă, pe scena Teatrului Național.

MIKE TYSON FĂCUT KNOCK-OUT DE... JURAȚI. EL POATE FI NUMĂRAT PÎNĂ LA ... 60 (DE ANI DE ÎNCHISOARE)

Nu de mult, Mike Tyson a revenit, după o absență de cîțiva ani, pe pagina întîi a ziarului "The New York Times". Dar nu ca învingător, și nici măcar ca învins! Mike Tyson a apărut în calitate de... delincvent. După o deliberare de zece ore, jurații l-au declarat vinovat de viol și de alte două delicte. Urmează ca judecătoarea să stabilească durata pedepsei, care, prin cumulare, poate să ajungă la 60 de ani. Deocamdată, fostul campion de categorie grea rămîne în libertate, contra unei cauțiuni de 30.000 de dolari. I s-a confiscat însă pașaportul.

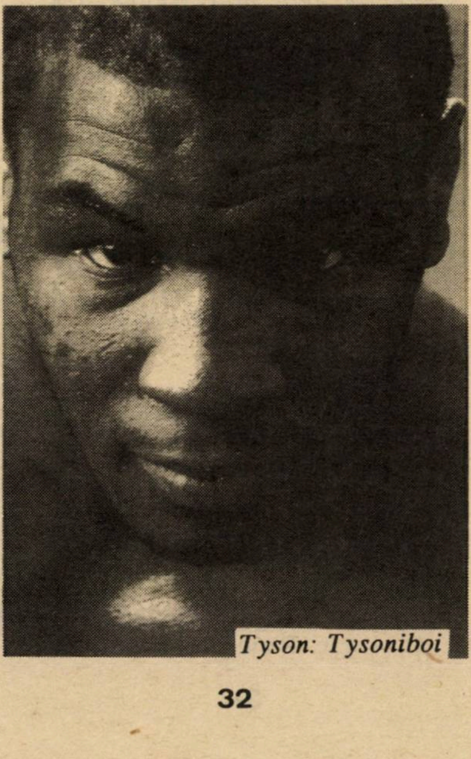

Tyson: Tysoniboi

Pentru unii, condamnarea lui Mike Tyson închide un cerc care s-a deschis atunci cînd antrenorul de box Cus d'Amato l-a scos pe garanție personală din închisoarea corecțională pentru tineri în care se afla.

Într-adevăr, Amato i-a fost lui Mike nu numai antrenor, ci și "tată" grijuliu. Din păcate, antrenorul a murit în anul 1985. Rolul de "tată" a fost preluat de co-managerul Jim Jacobs, dar și acesta a murit, în 1988. Atunci Tyson a încăput pe mîinile promotorului Don King, care nu avea în el nimic de "tată". Don King era interesat numai de banii pe care-i putea cîștiga de pe urma lui Tyson și, în consecință, îi satisfăcea toate dorințele. (K. Rooney, antrenorul lui Tyson, a declarat că influența lui Don King a fost atît de nefastă, încît promotorul ar trebui să meargă cu Tyson la închisoare.)

Scăpat de sub îndrumarea care-i era atît de necesară, Mike Tyson și-a pierdut controlul și a ajuns să creadă că, în calitate de campion (și chiar de... fost campion!), își putea permite orice. Violarea unei tinere participante la concursul de frumusețe "Miss Black America" (unde el fusese invitat ca personalitate marcantă a negrilor americani) a însemnat "încoronarea" unor activități în care sportivul se considera deasupra regulilor și a legilor.

E interesant că admiratorii înfocați ai lui Tyson susțin că el a fost condamnat deoarece, în sistemul justiției americane, negrilor nu li se poate face dreptate.

Respectivii uită un mic amănunt: victima este tot neagră, o fată de 18 ani dintr-o familie foarte bună, care participă ca voluntară la acţiunea de ajutorare a copiilor debili mintal.

Ea: *merită?*

În orice caz, acum Mike Tyson va avea timp să reflecteze la cum a aruncat pe apa sîmbetei un venit anual de 100 de milioane de dolari numai pentru că i s-a părut că el e deasupra legilor şi-şi poate permite orice. Numai meciul cu Evander Holyfield pentru titlul mondial la categoria grea i-ar fi adus 30 de milioane. De semnalat că în categoria cea mai importantă ("Campion la toate categoriile", cum era considerat Moţi Spakow, idolul copilăriei noastre), se manifestă o criză, fapt care le permite să revină în ring unor... pensionari: Larry Holmes şi George Foreman.

"TALK-SHOWS"

Aplauze. Dar nu orice fel de aplauze, ci aplauze furtunoase. Cum se face că, oricît de banală sau plictisitoare ar fi discuţia de la Televiziune, înainte şi după întreruperea pentru reclame, aplauzele – naturale, nu pe bandă – sînt întotdeauna de natura superlativului?

O vizită la faţa locului lămureşte misterul. Înainte de începerea programului, unul din producătorii emisiunii vine şi "antrenează" spectatorii. Le cere să aplaude. Se declară întotdeauna nemulţumit de nivelul... acustic şi cere intensificarea eforturilor pînă obţine... decibelii necesari! Odată ajunşi la acest nivel, spectatorii, care n-au trebuit să plătească intrarea, se simt obligaţi să achite "costul biletului" aplaudînd la... cel mai înalt nivel, ori de cîte ori respectivul producător le face semn.

Calităţile organizatorice ale colectivului de producţie încep însă cu mult înainte de spectacol. Şi, vrînd-nevrînd, trebuie să recunoşti o adevărată virtuozitate în găsirea subiectelor, temele de bază fiind *sexul* şi *monstruozităţile*, nu arareori ambele teme odată. Iată cîteva, notate la întîmplare: "Accidente în ziua căsătoriei", "Mama a silit-o să devină prostituată", "Părinţi care şi-au dat copiii afară din casă", "Preoteasa religiei sexuale (care s-a culcat cu peste 2000 de bărbaţi în trei ani, soţul fiind martor la toate aceste acte)", "Banca de spermă", "Oameni atît de graşi, încît cu greu pot ieşi din casă", "Copii care-şi bat părinţii", "Doi bărbaţi diferiţi i-au făcut trei copii surorii nevestei".

Rămîne încă un mister nedezlegat motivul care-i face pe unii participanţi să vină la aceste discuţii. E clar că fetele care oferă "Sexul prin telefon" (dai 20 de dolari şi, la celălalt capăt al firului, o domnişoară îţi vorbeşte excitant, îndemnîndu-te la masturbare) au ştiut că se vor expune la critici şi chiar la insulte, dar se poate presupune că, alegîndu-şi meseria respectivă, sînt gata să braveze opinia publică. Mai greu de înţeles e apariţia unui cuplu, el – profesor universitar, ea – fosta lui studentă, deci cu mulţi ani mai tînără, azi – soţia lui, după ce el a divorţat pentru ea de fosta lui nevastă.

Nimeni n-a fost de partea lor şi insultele şi batjocura au curs non-stop. De ce au avut nevoie cei doi de această umilire publică? Au fost plătiţi? Setea de exhibiţionism? Cinel-cinel, cine poate ghici?

ZIUA ÎN CARE PĂLĂRIILE AU MURIT !...

Spectatorul amator de filme vechi nu se poate să nu se fi întrebat "ce s-a întîmplat cu pălăriile americane?" În filmele din anii '30-'40 nu exista bărbat care să nu poarte pălărie. Ba, mai mult, gangsterii, ziariştii şi detectivii (în ordinea intrării în scenă!) nu-şi scot pălăria nici măcar în casă. Atitudinea e atît de răspîndită, încît te întrebi dacă rămîn cu pălăria şi atunci cînd se spală pe cap!

Azi rareori vezi un american cu pălărie (e drept că acum începe să se poarte din ce în ce mai mult şapca spectatorului de baseball, de preferinţă cu cozorocul la spate, dar asta-i altă treabă şi o vom discuta altă dată), aşa că întrebarea "Ce s-a întîmplat cu pălăriile americane?" e firească.

Răspunsul l-a dat de curînd ziaristul Andy Rooney, scriind că preşedintele John Kennedy, apărînd fără pălărie la instalarea sa, a dat lovitura de graţie industriei pălăriere americane. De atunci americanii nu mai poartă pălărie.

UN NOU ACTOR DE CINEMA: MÎNA !

Pe genericul filmului "La belle noiseuse", apare o interpretă neobişnuită: "Mîna pictorului Bernard Dufour". Filmul prezintă o perioadă dramatică din viaţa unui pictor. Producătorul a găsit indicat să folosească un pictor de valoare (fără să-i arate figura) pentru scenele în care eroul filmului pictează (erou interpretat de actorul Michel Piccoli).

Procedeul se va repeta probabil cînd se va apărea pe ecrane filmul "Picasso", avînd în rolul titular pe Anthony Quinn. Coincidenţa face ca Anthony Quinn să fie un pictor destul de bun. Dar stilul lui Picasso e inimitabil, sau aproape... Deci, pe genericul noului film, va apărea printre interpreţi "Mîna lui Davis Stein", faimos pentru copiile sale (unii spun falsurile) după Picasoo.

CONCEDII ELECTRIFICATE !

Probabil că aţi uitat formula lui Lenin pe care aţi învăţat-o la "Socialismul ştiinţific": Comunism = Soviete+Electrificare.

Cum doi din termeni au devenit egali cu zero, formula a rămas în aer. Dar imaginaţia comuniştilor în materie de... găselniţe n-are limite, aşa că acum chinezii au descoperit... concediile electrificate, sau, mă rog, cam aşa ceva. În cartea sa "Ieşirea din comunism", eseistul francez Guy Sorman povesteşte că, aflîndu-se la uzina de textile din cantonul Haidan, lîngă Pekin, a întrerupt peroraţiile secretarei de partid care recita poezia despre uriaşele succese ale uzinei întrebînd-o: "Dar concedii aveţi?" "Bineînţeles." "În ce perioadă?" "Cînd se întrerupe curentul electric."

Trebuie să recunoaşteţi că puţini scriitori renumiţi dau dovadă de atîta "imaginaţie". Cum întreruperile de curent electric sînt destul de răspîndite în China, "concediile" sînt şi ele destul de mari.

CHINA ÎN AJUNUL UNOR ZILE DE DOLIU

Reapariţia în public după cîteva luni de absenţă a Comunistului Chinez nr. 1, Deng Xiaoping, a dat prilej ziarului "The New York Times" să treacă în revistă situaţia în conducerea partidului comunist chinez.

Din cei zece conducători importanţi, toţi în vîrstă de peste 80 de ani, prea puţini au fost văzuţi în public în ultimul an. Opt se pare că sînt grav bolnavi, aşa că întreaga China e gata să suporte cît de curînd pierderea a cîţiva dintre "cei mai iubiţi fii ai poporului".

Evenimentele amintesc de situaţia din răposata Uniune Sovietică, cînd au murit, la scurt interval, unul după altul, Brejnev, Andropov şi Cernenko.

O glumă care a circulat la moartea lui Cernenko:

Un cetăţean se înghesuie să intre la tribuna oficială. Securistul îl întreabă:

– Ai bilet, tovarăşe?

– Ce bilet, tovarăşe! Eu am abonament!

■

ZIDUL PLÎNGERII DE LA KÖLN

Germania de azi, scăldată de un val de şovinism şi de ură faţă de muncitorii şi emigranţii străini... Lîngă catedrala din Köln există un zid (un fel de Zid al Plîngerii) pe care oricine poate să scrie ceea ce simte în faţa acestui val. Iată cîteva inscripţii:

"Dacă în ţara mea, Canada, aţi fi strigat «Străinii – afară!», n-ar mai fi rămas nimeni."

"Aproape în orice loc noi sîntem străini." (Iudith şi Ruth din Freiburg)

"Învaţă să fii minoritar. Cînd ai să fii bătrîn şi bolnav, vei fi minoritar."

"Sînt sîrboaică fiindcă m-am născut în Serbia. Părinţii mei sînt croaţi pentru că s-au născut în Croaţia. Pe cine trebuie să ucid?"

"Străini, rămîneţi aici! Nu ne lăsaţi singuri cu nemţii!"

"Fiecare se mîndreşte cu patria lui, dar nimeni nu se mîndreşte cu globul lui pămîntesc."

● **Măsurile luate, în ultima vreme, de autorităţile algeriene împotriva partidului ultra-islamic FIS ne arată că politicienilor oarecum luminaţi de la Alger le-a căzut, în sfîrşit, FISa.**

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE!*

(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI

1. ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITA LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR

2. BILETE CU PREŢURI REDUSE PE RUTA BUCUREŞTI – TEL AVIV – BUCUREŞTI SAU NUMAI BUCUREŞTI – TEL AVIV

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

*** PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.**

E O LUME

I. PETTERSEN
Germania

Sex în spaţiul cosmic

Dacă-l cunoaşteţi pe rav Schach (cel care a spus, nu de mult, că gazetele laice sînt nişte porcării).

Şi dacă-l vizitaţi la domiciliu.

Să nu cumva să-i arătaţi (şi să-i traduceţi pe idiş) articolul de faţă.

Că se lasă cu şucăr.

Dr. Mutke: expert

De curînd NASA a decis să construiască o staţiune spaţială în care astronauţi de ambele sexe să poată coabita un timp mai îndelungat. Experţii acestei organizaţii nu încetează să dezbată următoarele probleme:

1. Sînt posibile relaţii sexuale în spaţiul cosmic?
2. În caz că da, ce poziţii sînt recomandabile pentru ca aceste relaţii să se desfăşoare în condiţii optime?
3. Ce instalaţii sînt necesare pentru atingerea acestui scop?

Iată care sînt concluziile la care au ajuns experţii NASA:

În spaţiul cosmic relaţiile sexuale nu pot fi efectuate la fel ca pe pămînt. Cele mai multe din tehnicile sexuale cunoscute, precum "poziţia misionarului", *a tergo* (à l'envers) sau aşa numita *positio inversa* (femeia stă culcată sau aşezată pe bărbat) sînt irealizabile în stare de imponderabilitate.

Pînă la ora de faţă, NASA refuză să dea amănunte privitoare la proiectul "Sex in space", deoarece, aşa cum a declarat un purtător de cuvînt al acestei organizaţii, *"Opinia publică ar putea avea impresia că noi vrem să instalăm pe cheltuiala contribuabilului american un bordel intergalactic."*

Fantezia publicului a fost totuşi stimulată de ştirea că pentru prima oară un astronaut şi o astronaută prevăzuţi cu un contract de căsătorie în regulă se vor afla la bordul unui *Spaceshuttle* care va fi lansat în spaţiul cosmic în luna septembrie a acestui an. La începutul lunii februarie, zvonurile stîrnite în acest sens au devenit atît de insistente, încît NASA a fost constrînsă să dea publicităţii următoarea dezminţire: *"Staţionarea simultană a locotenentului major Mark Lee (38 ani) şi a soţiei sale Jan (37 ani) nu are nimic de a face cu proiectul "Space sexuality". Împreună cu amintita pereche se vor mai afla în cabina aeronavei alţi cinci astronauţi, în prezenţa cărora este de neconceput îndeplinirea unui act sexual, fie el şi consfinţit de lege."*

Doi cosmonauţi: să ne iubim în spaţiu...

Cunoscutul expert spaţial Jason B. Cumberland este de altă părere. Într-un articol, apărut în ediţia din 12 februarie a revistei "Intergalactica", el citează în sprijinul tezei sale, favorabilă coitului cosmic, o declaraţie a astronautei sovietice Svetlana Saviţkaia care a avut în august 1982, la bordul staţiunii spaţiale "Saliut 7", relaţii sexuale pe deplin satisfăcătoare cu ceilalţi doi membri ai echipajului, Oleg Alexandrovici Sapuşkin (32 ani) şi Emelian Feodorovici Vinogradski (28 ani), ceea ce este cu atît mai remarcabil cu cît, după cum a declarat Svetlana, ele nu au fost efectuate din iniţiativa ei, ci *"din ordinul partidului şi în scopul procreaţiei"*. Cu toate acestea, după cum a declarat un ginecolog rus colegului său german Hans Guido Mutke, într-o convorbire citată de acesta din urmă într-un articol apărut în "Der Spiegel" din 24.02.1992, *"fecundarea nu a avut loc."*

Precizăm că dr. Mutke (71 ani) este un expert de reputaţie internaţională în domeniul *Space sexuality*. În calitatea sa de director al cercului de studii

"Femeia în aer şi în spaţiul cosmic", o secţie a S.G.A. ("Societatea germană pentru medicina aero-spaţială"), el a publicat un mare număr de studii de specialitate, din care cităm "Modificări de orientare şi comportare în trompa uterină, uter şi vagin" şi "Schimbări posibile de direcţie şi viteză de scurgere a diferitelor secreţii vaginale". După dr. Mutke, *"transportul sămînţei în oviduct şi uter nu poate înregistra modificări structurale într-o navă spaţială"*. În schimb, se pot isca acolo alte probleme spermatogene. Asemenea probleme s-au iscat cu prilejul masturbării unor astronauţi sovietici aflaţi într-o misiune spaţială prelungită: la fel ca toate lichidele în stare de imponderabilitate, ejaculatul (viteză de emisie 18 km. pe oră) s-a stabilizat în spaţiul cabinei, asemenea unui mic nor de spray irecuperabil.

Cu totul alte probleme ridică actul sexual în spaţiul cosmic. În acest domeniu este decisiv, la treapta gravitaţiei zero, principiul reculului: mişcări opuse – de exemplu, acţiunea masculului, reacţia femelei – ar avea drept rezultat ca cele două corpuri angajate în coit să zboare în direcţii opuse pînă ce se vor lovi de peretele cabinei.

"Actul sexual nu este posibil în spaţiul cosmic decît atunci cînd cel puţin unul din parteneri este fixat de un perete al cabinei", a declarat dr. Mutke. După domnia sa, nu încape nici o îndoială că pe staţiunea spaţială "Freedom", proiectată de NASA pentru sfîrşitul celui de al doilea mileniu, va fi instalată şi ceea ce el numeşte "o celulă intimă" (*Intimzelle*). De aceeaşi părere pare să fie şi dr. Patricia Santy, psihiatra şefă a NASA, care a declarat că *"în cazul cînd un bărbat şi o femeie, căsătoriţi sau nu, se află pentru mai multă vreme la bordul unei staţiuni cosmice sau într-o misiune marţiană, trebuiesc dinainte planificate şi inevitabilele contacte sexuale care vor avea loc între ei."*

În stadiul actual al cercetărilor întreprinse de dr. Mutke şi de colegii săi, prof. dr. Schultz-Jacobsen (USA) şi dr. Kiri Matsumoto (Japonia), nu există decît două posibilităţi de efectuare cu succes a coitului în stare de imponderabilitate:

I. POZIŢIA NR. UNU. Ea necesită fixarea în centrul cabinei spaţiale a unui "Auxiliary Pole for Sexual Activities" (*"ASPA"*), mai pe româneşte o bară de sprijin de care unul din parteneri, de preferinţă femeia, să fie ataşată cu o centură de piele sau material plastic aflată la nivelul buricului.

II. POZIŢIA NR. DOI. Ea prevede instalarea unei capre – de tipul celor folosite de gimnaşti – de care astronauta să fie solid legată, pe faţă sau pe spate, în vreme ce astronautul să stea în faţa ei, cu tălpile picioarelor ataşate de podeaua cabinei. În acelaşi timp el trebuie să aibe posibilitatea de a se ţine cu ambele mîini de nişte inele legate de tavan, asemenea pasagerilor din tramvaie şi autobuze, atunci cînd, din cauza aglomeraţiei, aceştia nu au găsit loc decît în picioare. Aceasta ar fi – conform dlor. Mutke, Schultz-Jacobsen şi Matsumoto – singura poziţie din care este realizabilă şi *pedicatio* (coit anal) de tip hetero- sau homo-sexual.

*

Restaurantul

HAIM

DIZENGOFF 228
TEL. 244963

~ * ~

UREAZĂ
ONORATEI SALE
CLIENTELE
HAG PESAH SAMEAH!

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON

APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 5172910
HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667

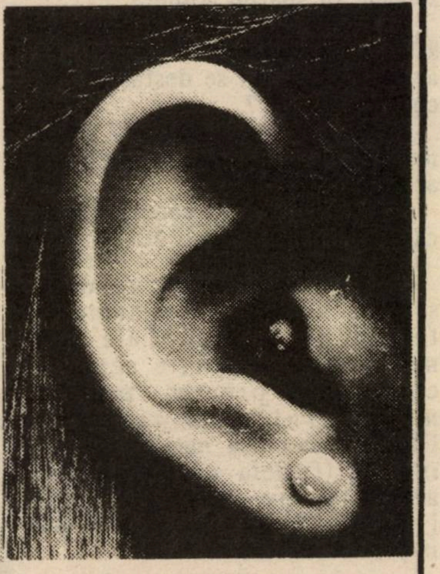

PESAH SAMEAH!

ולפמן תעשיות בע"מ
Wolfman Industries Ltd.
נוסד 1923 - מוזאיקה א.ולפמן בע"מ

SINGURUL COMPLEX PENTRU PRODUCȚIA ȘI DISTRIBUIREA ARTICOLELOR DIN BETON
folosibile la amenajarea terenurilor, atît la suprafața solului cît și în adîncime

● PRODUSE DIN BETON ●

ACEASTA ESTE SPECIALITATEA NOASTRĂ

HAG PESAH SAMEAH !

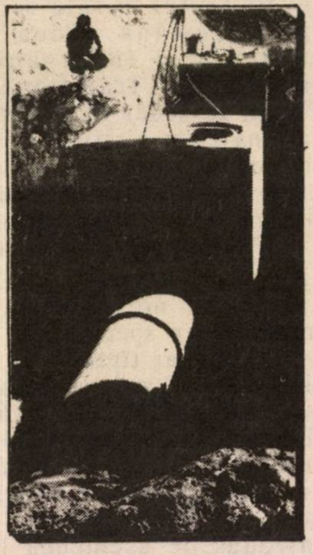

- **Conducte cu manșon de cauciuc**
- **Conducte asamblate cu mortar**
- **Tubulatură prefabricată**
- **Tubulatură conică**
- **Capace din beton și fier**
- **Gură de control pentru canalizare**
- **Gură de scurgere a apelor de ploaie**
- **Pietre de pavaj, asamblate**
- **Pietre de bordură și grădină**
- **Pietre de demarcație**
- **Pietre de rigolă**
- **Opritori auto**
- **Bănci de lemn cu beton**
- **Jardiniere**

PRODUSELE NOASTRE POARTĂ SEMNUL STANDARDIZĂRII ȘI SE AFLĂ SUB SUPRAVEGHEREA OFICIULUI DE STANDARDE ȘI A TEHNIONULUI

●

Fabrica și sediul centralei: Str. Hașaiș 13, POB 10354, Mifraț Haifa 26112, TEL. 04/415550, FAX. 04/416767

●

Fabrica din Nes Ționa: Zona Industrială "B" Nes Ționa, TEL. 08/404083 – 4, FAX. 08/404078

●

Fabrica din Ashkelon – Zona industrială Sud

קפה זילברשטיין

COFETĂRIA
SILBERSTEIN
TEL AVIV
STR. DIZENGOF 276
TEL. 5465472
CAȘER
קונדיטוריה
מוטי זילברשטיין

● PRĂJITURI, FURSECURI ȘI ALTE PRODUSE DE PATISERIE DIN PRODUCȚIE PROPRIE
● GUSTĂRI LACTATE – MICUL DEJUN
● PRIMIM ȘI COMENZI

DESCHIS ÎNTRE ORELE 7 – 22

LABORATORUL:
STR. IȚHAK ELHANAN 24
TEL. 650191

● PESAH SAMEAH ! ●

●

סלטי
צבר

Întreprinderea
SALATELE
"ȚABAR"

din Zona industrială nouă
RISHON LEZION
Str. Eliahu Eitan 18
Tel. 03-9611330, 9612057
felicită devotata sa clientelă urîndu-i

pesah sameah!

2 MINIMUM NU UITA

ŞCOALA SPANIOLĂ DIN BUCUREŞTI
CEA MAI VECHE ŞCOALĂ EVREIASCĂ DIN ROMÂNIA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

(urmare din numărul trecut)

Pentru sporirea ataşamentului faţă de valorile iudaice, s-a dat o atenţie deosebită învăţămîntului limbii ebraice şi ritualului. Dat fiind că directorul cunoştea şi el limba ebraică, putea asista la orele profesorilor respectivi, sfătuindu-se apoi pentru optima soluţionare a tuturor problemelor. În felul acesta, domeniul ebraic nu mai era un "teritoriu rezervat". Corelarea între ceea ce se făcea la ora de ebraică şi ceea ce se făcea în restul orelor, la diferitele discipline predate în limba română, devenea o realitate tot mai simţită.

Ca profesor de ebraică, poetul Haim Rabinsohn era "plin de temperament", de parcă ar fi fost nu evreu, ci italian. Plin de entuziasm, aprinzîndu-se uşor, ca un foc de paie, trecea repede de la o extremă la alta, ceea ce deconcerta uneori nu numai pe colegi, ci şi pe copii. Dar copiii îl iubeau, pentru că avea ce le spune şi ştia cum să le-o spună.

Mordehai Burstein era încă foarte tînăr atunci cînd a fost angajat în postul, devenit vacant prin plecarea lui Rabinsohn în Israel. Sionist înflăcărat şi om de mare bunătate sufletească, a cucerit repede atît pe copii, cît şi pe adulţi. Îl simţeam de-al nostru, de parcă ar fi lucrat dintotdeauna cu noi.

La şcoala de băieţi, ora de ritual era predată separat. Iosef Almuly, bătrîn respectabil, adevărat drept-credincios prin profundul lui ataşament la iudaism, punea tot sufletul în ceea ce făcea, de parcă ar fi îndeplinit o misiune sfîntă. Lipsa de pregătire pedagogică îl lăsa însă descoperit în faţa zburdălniciei copiilor.

La şcoala de fete, Florica Rintzler (mama fostului nostru elev, azi celebrul bas Marius Rintzler) preda atît ebraica, cît şi ritualul. Mai în vîrstă decît noi toţi ceilalţi, îşi păstrase însă integral puterea sa de muncă. Rămăsese o profesoară conştiincioasă şi pricepută.

Cu concursul acestor profesori, am organizat şi aşa-zisele Oneg-Şabaturi, după model israelian, serviciu religios oficiat în întregime de copii. Cercurile conservatoare s-au opus la început cu îndîrjire. Dar, după ce am cîştigat de partea noastră şi pe Marele Rabin sefard din acea vreme, Sabetay Djaen, serviciile au avut loc cu regularitate. Pentru noi, scopul principal nu era, evident, cel pur religios, ci contactul viu, nemijlocit şi activ cu tradiţia de veacuri a poporului evreu şi a obştei sefarde.

Corelarea dintre învăţămîntul ebraic şi cel în limba română dădea roade evidente şi în organizarea sărbătorilor tradiţionale. De Pesah, la seder-ul organizat la cantina Comunităţii, de Hanuca în cadrul serbării şcolare, o parte din program era în limba română, alta în limba ebraică.

Programa de studii în limba română a fost de asemenea modificată. S-au introdus ore speciale de Istoria evreilor, mai tîrziu s-au editat şi două manuale pentru acest nou obiect de învăţămînt. (Eugen Campus, *Istoria evreilor în epoca răsăriteană*. *Istoria evreilor în epoca apuseană*, editura Comunităţii) S-au introdus de asemenea lecturi săptămînale din literatura ebraică. S-a pus accentul în special pe materiale la nivelul copiilor de şcoală primară. Au fost editate şi utilizate la aceste ore două volume cu legende din folclorul ebraic, *Peştera vrăjită* şi *Vîntule, tîlharule* de Eugen Campus.

Mi s-a părut că, scriind această Istorie a evreilor pe înţelesul tuturor şi încercînd să prelucrez literar folclorul evreiesc, răspund unei cerinţe a vremii şi ajut la îndeplinirea planului nostru de a spori ataşamentul copilului evreu faţă de valori care-i fuseseră ascunse şi de care avea neapărată nevoie pentru a se simţi om întreg, cu sentimentul demnităţii, şi nu un paria.

Simpla modificare a programei de studii oficiale nu ne putea mulţumi pe deplin. Năzuiam spre o schimbare radicală. Am realizat-o în 1943 prin inaugurarea paralelă a Experimentului pedagogic şi a Casei copilului.

Ceea ce ne-a determinat a fost în primul rînd vechea şi perseverenta noastră dorinţă de a înlătura defectele inerente ale învăţămîntului rigid, tradiţional.

Se adăugau însă şi considerente izvorîte din necesităţile momentului istoric respectiv.

Oricît de utile, adaosurile la programa de studii nu constituiau decît un paleativ. În cadrul unui experiment pedagogic, libertatea noastră avea să fie deplină.

Din prudenţă pedagogică, dar şi din dorinţa de a nu periclita viitoarele drepturi ale absolvenţilor noştri, am hotărît să continuăm aplicarea programei oficiale, ca şi pînă atunci, jumătate de zi, iar cealaltă jumătate a zilei se lucra după noua metodă.

Soluţia aceasta prezenta încă un avantaj. Prelungea perioada de prezenţă a elevilor în şcoală. În acea vreme de prigoană, copiii nu găseau în casele lor atmosfera necesară. Evreii bucureşteni erau în majoritatea lor asimilaţi, dacă nu activ asimilişti. Nu erau deci în stare să dea copiilor ambianţa evreiască, atît de necesară, după părerea noastră, pentru a creşte, în atare vremuri, oameni sănătoşi moraliceşte. Şi apoi, părinţii erau tracasaţi, deprimaţi, înspăimîntaţi de ziua de mîine. Nu aveau liniştea şi răbdarea necesare să se ocupe intensiv de copii. În familiile sărace – şi procesul de pauperizare se accentua din zi în zi – situaţia era şi mai gravă. Nu ne puteam mulţumi să oferim acestor copii un prînz la cantina Comunităţii. Trebuia să-i ajutăm să-şi facă lecţiile, să recupereze ceea ce, din cauza situaţiei lor sociale, nu izbutiseră să prindă suficient de repede şi de temeinic. Trebuia să le oferim o casă prietenoasă, în care să se simtă bine, să se poată juca şi cultiva. (Problemă similară cu aceea care se pune abia acum în Israel, prin organizarea aşa numitului "iom limudim aroh", ziua de studii prelungită) Proiectul experimental, deşi cu totul diferit de învăţămîntul obişnuit, era structurat ca un proces educativ precis organizat şi obligatoriu. Casa copilului constituia varianta complementară, de formă deschisă, elastică. Deoarece, din motive de economie, un singur profesor lucra cu cele cinci echipe în care era împărţită clasa, elevii lucrau numai o singură zi săptămînal în cadrul proiectului. În celelalte zile ale săptămînii, le stătea la dispoziţie Casa copilului.

Casa copilului a funcţionat într-o anexă a Templului mic (Cahal Cicu) din str. Banu Mărăcine. Cele două profesoare (Angela Grosu pentru limba română şi Ingherleib pentru ebraică) trebuiau să fie şi au izbutit să fie nu numai profesoarele, ci şi prietenele mai mari şi mamele copiilor care păşeau pragul acestui cămin evreiesc.

Programul, deşi sistematic, era elastic. Elevii puteau veni şi pleca atunci cînd doreau, folosind din ansamblul programului numai ceea ce le convenea.

Unii îşi scriau lecţiile date la şcoală, descurcîndu-se aproape singuri. Alţii făceau exerciţii suplimentare la disciplinele unde se simţeau slabi, cu ajutorul profesoarei de specialitate (ebraica sau româna).

Cei care terminau repede lecţiile aveau la dispoziţie o bibliotecă destul de bogată, cu cărţi care-i puteau interesa.

O altă parte din program era rezervat activităţii în aer liber. În loc să stea mereu lipiţi de fusta mamei, sau să rămînă încuiaţi în casă, singuri, în timp ce mama era plecată la muncă, în loc să se zbenguie pe maidane riscînd să fie umiliţi şi ocărîţi ca "jidani", puteau zburda aici, pe "terenul" lor, cu prietenii lor, însuşindu-şi pe nesimţite spiritul de echipă şi ceea ce englezii numesc atît de potrivit "fair play".

Duşmanul nr. 1 al acestor activităţi necesare era şamaşul templului, Muşon Maţa, care locuia şi el în aceeaşi curte, zid în zid cu anexa în care se adăpostise Casa copilului. Deşi obţinusem aprobarea şefilor săi ierarhici (Secţia Templelor şi rabinatul), Maţa se simţea deposedat. Om cu concepţii învechite, irascibil, nu-i putea suferi pe copii, aceşti intruşi gălăgioşi. Îi bruftuluia, îi alunga. Vociferările lui constituiau un acompaniament continuu (dacă nu ţipa la copii, ţipa la nevastă-sa în camera alăturată). Trebuia să ducem – fără prea mare succes – o continuă muncă de "lămurire", atît direcţia, cît şi profesoarele.

A treia parte din programul zilnic era rezervat activităţii cultural-distractive.

Copiii aveau la dispoziţie jocuri educative. Îmi amintesc că învăţasem, între altele, şi două jocuri cu material evreiesc. Unul, de tip lotto, cu cartele pe care, în locul cifrelor, figurau întrebări din domeniul istoriei evreilor. Pentru a putea completa cartelele, trebuia să cunoşti răspunsurile potrivite. Un al doilea joc era de tipul cursei cu obstacole. Planşa respectivă reprezenta o hartă a Israelului. Traseul parcurgea localităţi importante, traversa rîuri, suia în munţi şi cobora în văi. Regulile jocului obligau pe participanţi să cunoască datele necesare, altfel erau "pedepsiţi", obligaţi să se întoarcă o parte din drum înapoi.

Către sfîrşitul zilei, profesoara de română strîngea pe cei interesaţi în jurul epidiascopului. Copiii erau încîntaţi de această lanternă magică a zilelor noastre. Priveau cu nesaţ imagini din lumi necunoscute (materiale evreieşti, artă şi peisaje din lumea întreagă) şi ascultau fermecaţi "poveştile" profesoarei.

De aceea, mai tîrziu am făcut toate eforturile pentru a obţine un aparat de cinema sonor. I. Semo, care lucra la o casă de filme, ne punea la dispoziţie, gratuit, filme interesante. Operator voluntar era directorul. (Profesoarele declaraseră că o atare tehnicitate le depăşeşte.) Zilele în care obţineam un film erau zile de sărbătoare pentru copii. Chiar şi pentru adulţi. Aveam adesea vizitatori neaşteptaţi, dar bineveniţi: profesorii şcolii.

Dintre toate şcolile din Bucureşti, numai Şcoala Decroly şi Şcoala spaniolă aveau un caracter inovator, opus învăţămîntului tradiţional. La Şcoala Decroly, se aplica însă o metodă necunoscută, aceea a pedagogului Decroly.

Noi am încercat o sinteză personală, inspirată din metoda proiectelor preconizată de Dewey, dar adaptată condiţiilor locale evreieşti.

Accentul cădea nu pe individ, ca în metoda Decroly, ci pe grupul social în care individul se încadrează organic, dezvoltîndu-şi personalitatea proprie prin confruntare cu probleme acute ale colectivităţii.

În cartea *Integrarea copilului în viaţa reală*, pe care am publicat-o, în 1945, pentru a analiza, după doi ani de aplicare, rezultatele obţinute, rezumam astfel principiile de bază ale noii metode preconizate:

a) solidaritate în cadrul unei echipe de muncă, cu atribuţii divizate;

b) contact nemijlocit cu realităţile vieţii sociale înconjurătoare;

c) plan de lucru variabil de la an la an, în conformitate cu preocupările momentului, prilejuind dobîndirea cunoştinţelor în împletirea lor reală şi logică, nu compartimentate schematic pe "obiecte" de învăţămînt;

d) promovarea nu atît a unei vaste achiziţionări de cunoştinţe, cît, mai cu seamă, a unei tehnici de lucru independent, organizat.

Nu vom intra aici în amănunte, pentru că ele au fost consemnate în cartea citată. Vom sublinia cîteva aspecte.

Părăsind şcoala pentru a face cercetări proprii la faţa locului, elevii spărgeau închisoarea, limitatoare de iniţiativă, a zidurilor clasei. Învăţau să culeagă din realitatea complexă aspectele care îi interesau, în conformitate cu tema studiată. Luau contact direct cu oamenii, intervievîndu-i la locul de muncă. Învăţau să consemneze datele esenţiale.

Şi în timpul vizitelor aveau prilejul să lucreze solidar, pentru că, deşi fiecare primise o sarcină deosebită, nimic nu-i împiedica să se ajute reciproc (de pildă, cei mai timizi şopteau la ureche celor mai îndrăzneţi întrebările pe care nu cutezau să le pună ei înşişi). Dar, îndeosebi, întorşi la şcoală, în aşa zisa lecţie de corelare şi sinteză, fiecare îşi dădea aportul pentru întregirea tabloului. Discuţia liberă, condusă de profesor, scotea în evidenţă aspectele esenţiale observate în timpul vizitei. Cercetîndu-se materialul documentar pregătit dinainte, se extindea înţelegerea temei. Se studiau aspecte diverse în trecut şi în alte ţări, se căutau ilustraţii artistice, se încerca o corelare iudaistică, dacă tema se preta la aşa ceva. La sfîrşitul şedinţei, fiecare elev redacta o lucrare scrisă. (Din cele mai bune lucrări se alcătuia, la sfîrşitul anului, cartea clasei, raportul cuprinzător şi multilateral al temei studiate, cu capitolele încredinţate fiecărei echipe.)

Profesorul mai avea însă încă o datorie, după încheierea şedinţei. Trebuia să redacteze un raport precis, cu observaţii critice. Rapoartele acestea, foarte instructive, s-au pierdut odată cu arhiva şcolii. Cîteva dintre ele, reproduse în cartea pomenită, sînt o mărturie vie a seriozităţii cu care se lucra.

Anul şcolar nu se încheia prin examene, ci printr-o expoziţie. O sală de clasă era închinată unei singure teme. Pereţii nu mai rămîneau sacro-sancţi ca în învăţămîntul obişnuit. Cu ajutorul profesorilor de desen, membrii echipei desenau scheme, zugrăveau schiţe, alcătuiau grafice, compuneau foto-montaje. Şi podeaua prindea viaţă. Se putea desena pe ea, de pildă, traseul parcurs în vizite.

Pentru a da un singur exemplu concret: într-un anumit an, clasa a II-a a studiat tema generală *Aportul evreiesc în domeniul muncii.* Echipa I (Aportul în munca manuală şi comerţ) a vizitat ateliere, prăvălii, şcoala "Ciocanul", şcoli complementare, şcoala profesională, cursurile practice, ateliere particulare evreieşti. Echipa II (Distracţii şi sport) a vizitat conservatorul evreiesc, societăţi sportive, cu activitatea lor pe teren, spectacole şi repetiţii etc. Echipa III (Aportul în cultură şi ştiinţă) a vizitat diferite tipuri de şcoală (elementare şi superioare, teoretice şi de meserii), biblioteci, institute de cercetări ştiinţifice, ziare şi reviste, edituri, arhive şi muzee, atenee şi expoziţii. Echipa IV (Organizare) a vizitat Sediul central al Comunităţii spaniole, diferitele Secţiuni ale Comunităţii, Comunitatea de rit occidental, diferite instituţii. La sfîrşitul anului, în sala de clasă respectivă, s-au realizat patru mari panouri pe pereţi: Munca în Comunitatea noastră (instituţiile, copiii care învaţă în şcoli şi apoi se îndreaptă spre diferite profesiuni), Lupta muncitorului cu natura (Progresele realizate în diferite domenii şi în diferite regiuni), Munca evreilor de-a lungul veacurilor (Un copil de azi priveşte, în perspectiva veacurilor, aspecte din diferitele epoci ale istoriei evreieşti), Munca evreilor în centrele de galut.

Importanţa deosebită pe care o acordam aspectului social şi muncii ca forţă creatoare ne-a determinat să iniţiem înfiinţarea unei Şcoli practice.

În trecut se mai făcuseră încercări de a crea şcoli profesionale, dar cursurile erau rezervate exclusiv fetelor, aveau o bază filantropică şi decurgeau din concepţia conservatoare că fetele trebuie să înveţe lucrul de mînă, ocupaţie prin excelenţă casnică, şi deci singura meserie acceptabilă pentru o femeie.

Noi am plecat de la ideea – care stă şi la baza revoluţiei sioniste, – că e util, pentru sănătatea sa morală, ca poporul evreu să nu se ocupe exclusiv cu producţii abstract-intelectuale, ci să se echilibreze prin acordarea unei importanţe corespunzătoare şi producţiei concrete.

În şcoala noastră practică, voiam să dăm elevilor conştiinţa importanţei sociale a rolului lor, evitîndu-le sentimentul de inferioritate provocat de prejudecăţi curente în societatea evreiască galutiană.

Şcoala practică a funcţionat într-un imobil al comunităţii, în strada Negru-Vodă colţ cu strada Carol. Avea două secţii, una pentru băieţi şi alta pentru fete. În afară de învăţămîntul tehnic de specialitate şi practica respectivă, sub conducerea maeştrilor Jana Werner, I. Zinder, M. Schwarz (atelierele primeau şi executau comenzi), se ţineau şi cursuri teoretice. Programa, nesupusă rigorilor învăţămîntului oficial, încerca să dea elevilor o cultură generală multilaterală (existau şi lecţii de muzicologie elementară, pe bază de audiţii comentate), care să le deschidă orizonturi mai largi decît acelea rezervate, condescendent, muncitorilor.

În perioada de prigoană, ne strînsesem în noi înşine. Rezistasem presiunilor din afară, căutînd în adîncul fiinţei noastre forţele necesare. Precum cîrtiţa, clădisem mai mult în adîncime, ca să nu fim striviţi de cizmele brutale ale regimului.

După 23 August, am răsuflat uşuraţi. Plini de avînt şi încredere, am început să scoatem la lumina soarelui ceea ce înfăptuisem. Şcolile s-au întors în localurile proprii.

MINIMUM NU UITA

Totul a devenit mai uşor. Lucram în condiţii materiale şi morale optime.

Am încercat să construim acum în înălţime. Cu ajutorul neprecupeţit al generosului Dinu Sabetay, am iniţiat completarea şcolii cu un liceu al Comunităţii. Modeşti şi prudenţi, am hotărît să ne bazăm în primul rînd pe absolvenţii şcolilor noastre, adăugînd în fiecare an şcolar cîte o clasă de liceu. Drept sediu al liceului a fost ales localul şcolii de băieţi din strada Epureanu. Peste noapte, parcă, a apărut acolo un nou etaj, destinat viitoarelor patru clase de liceu, dintre care numai primele două au apucat să funcţioneze efectiv.

Am încercat şi o extindere în spaţiu. Am căutat să luăm contactul cu celelalte şcoli evreieşti, pentru a generaliza unele din metodele noastre. Am propus, printre altele, introducerea orelor suplimentare de iudaistică şi folosirea cărţilor editate în acest scop. Revista scrisă şi tipărită de elevii şcolii noastre sub îndrumarea însufleţită a profesoarei Miriam Siniol, a fost trimisă, printr-o delegaţie de elevi, la celelalte şcoli evreieşti.

Aceiaşi directori cu vederi îngust comuniste, care, invitaţi la expoziţia de sfîrşit de an a Experimentului, strîmbaseră din nas acuzîndu-ne de "naţionalism sionist", au interzis difuzarea revistei, afirmînd că "asta e propagandă sionistă", şi deci "o acţiune antidemocratică".

Singura realizare în direcţia aceasta a extensiunii realizărilor noastre din trecut a fost Cursul de perfecţionare a corpului didactic evreiesc din întreaga ţară. Organizat sub egida Federaţiei, a avut caracterul unui curs intensiv, în vacanţa de vară 1948, la Piatra Neamţ.

Ca director al cursului, am căutat să realizez în mare ceea ce realizasem pe vremuri la seminarul pedagogic al şcolilor spaniole. Într-un timp record, ajutat de profesori excelenţi (Dr. Th. Lowenstein, Dr. Bainglass, Dr. Ionel Grubea etc.), am încercat să dau acestor profesori ceea ce, din practică, ştiam că le lipseşte şi le poate fi de folos: adîncirea pregătirii pedagogice şi iudaistice. S-au ţinut, la nivel universitar, cursuri de pedagogie, metodologie, psihologie, istoria evreilor, literatură ebraică şi literatură idiş.

Nici nu se terminaseră bine cursurile de vară de la Piatra Neamţ, şi am aflat că guvernul a decretat desfiinţarea învăţămîntului particular şi a naţionalizat toate şcolile. Cadrele didactice evreieşti au fost împrăştiate pe la diferitele şcoli de stat.

Astfel a luat sfîrşit, în plină înflorire, munca noastră la Şcoala spaniolă, cea mai veche şcoală evreiască din România. Porţile ei s-au închis definitiv, după mai bine de două secole de la înfiinţare.

●

SFÎRŞITUL sforăitului

Numai ""Assuta"" tratează problema sforăitului printr-un procedeu simplu, prin raze laser.
Pentru a stabili data şi ora cunoaşterii pacientului şi diagnosticării, adresaţi-vă institutului laser pentru TRATAREA SFORĂITULUI la tel. 03-5201500

assuta
NITHON

SPITALUL "ASSUTA"
cel mai mare spital particular din Israel
Tel Aviv 62748
Str. Jabotinski 62
Tel. 03-5201515

BIJUTERIA
PERETZ

PETAH TIKVA, REHOV
HOVVEI ZION 15
DISPUNE DE O GAMĂ
VARIATĂ DE
CEASURI ŞI BIJUTERII
PREŢURI MODERATE -
VISA ŞI ISRACARD
TELEFON: 03-9340303
VORBIM ROMÂNEŞTE
• PESAH SAMEAH •

●

SAMI BERNSTEIN
GALAŢI

Tel Aviv, str. Dizengoff 89
tel. 227596
(Intrarea pe la Foto Express)
• COMENZI ŞI REPARAŢII
de bijuterii şi ceasornice
• SORTIMENT DE BIJUTERII
pentru cadouri
• FIXĂM BATERII la ceasuri

HAG PESAH SAMEAH !

● Dezvăluind că d. James Baker a exclamat într-o şedinţă cu consilierii săi: "Fuck the Jews" (nu traduc, că nu vreau să-mi sară-n cap cititorii pruzi), d. Ed. Koch, fostul primar al New York-ului, l-a supărat rău de tot pe şeful Departamentului de Stat; atît de rău, încît, dînd cu ochii cu Baker după izbucnirea scandalului, una din secretarele lui a spus: "Omul este pur şi simplu ofticat." E şi cazul. Aşa e cînd pătrunde-n tine bacilul Koch.

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

E. Dorian, student

d

DORIAN (LUSTIG) Emil

(continuare din numărul trecut)

Refuzul *dreptei* de a admite că asasinatele din zilele rebeliunii legionare sînt rezultatul direct al educației și politicii antisemite – este crîncen. Abatorul nu oglindește relația logică dintre cauză și efect, ci reprezintă o întîmplare, un accident.

"*«Porunca Vremii» se încăpățînează să susțină că nu există nici o legătură între naționalismul* autentic *și recentele evenimente. (...) Cu uluitoare ipocrizie și rea credință ziarul conchide: «Acesta este adevărul. Antisemitismul românesc n-are nimic de-a face cu aceste întîmplări reprobabile. ... Să fie limpede lucrul acesta: iar jidanii să înceteze a mai face pe victimele* huliganilor *romăni.*" (februarie 1941)

Iată, în zilele de după intrarea României în război (22 iunie 1941), cauza despre care vorbeam, adică *atmosfera*:

"*În urmă cu o lună m-am întors de la Găești, unde fusesem repartizat pe lîngă spitalul amenajat în localul școlii agricole. (...) Am vorbit cu multă lume – țărani, orășeni, soldați și ofițeri. (...) Am fost îngrozit de ura adîncă împotriva evreilor, pe care toată lumea îi consideră drept trădători, sabotori, comuniști, vipere – o ură incontrolabilă ce s-a răspîndit ca o boală contagioasă: oamenii nu știu cînd i-a atins epidemia – maladia a pătruns subit în singele lor.*" (10 august 1941)

Iată și efectul; pogromul de la Iași, ajuns după aproape două săptămîni de la "întîmplări", la urechile lui Dorian:

"*Ura împotriva evreilor a devenit isterică. Toate versiunile și explicațile privind omorurile de la Iași, și tot ceea ce am aflat prin canalele oficiale, sînt departe de a înfățișa adevărul. (...) După masacrele de la Iași, evreii au fost (...) evacuați în vagoane plumbuite unde mulți au murit, în chip îngrozitor, de sete și asfixiere. Imaginația cea mai sadică nu poate egala cele întîmplate în gările unde vagoanele acestea plumbuite s-au oprit cu încărcătura lor omenească. Sute de femei, copii, bărbați, înghesuiți în vagoane de marfă, își lingeau sudoarea unul altuia, își beau propria lor urină întru potolirea setei, agonizînd în chinuri pînă ce-și dădeau duhul. Povești demente: un bărbat a plătit douăzeci de mii de lei pentru un pahar cu apă; alții au oferit bijuterii de neprețuit pentru o înghițitură. Un ofițer român, înnebunit de gemetele muribunzilor, a sărit pe scara unui vagon cu o găleată de apă. Cînd un sergent l-a oprit, cu patul armei, a strigat:*

– Sînt maior în armata română! Împușcă-mă, dar mai întîi lasă-mă să le dau puțină apă!..." (11 august 1941)

Epidemia nu a atins pe toți. Iar printre sănătoșii epocii se află nu neapărat și nu în primul rînd (în primele rînduri) intelectualii (id est neignoranții), ci oameni de la care, stăpînit de scheme, nu te-ai aștepta le gesturi aristocratice:

"*Mulți studenți și intelectuali au fost trimiși să mături străzile. Mi s-a spus că un cîrciumar din Colentina s-a alăturat studenților, pornind să curețe și el. Omul nu putea suporta ideea că fiul său era și el student.*" (27 octombrie 1941)

Neignoranții găsesc nu o dată în "întîmplări" prilej de haz ("hai să-ți spun una bună!"):

"*Numai din Rădăuți au fost deportați patru mii de oameni. Înainte de strîngerea evreilor pentru deportare, doi medici s-au sinucis. Soția unuia dintre ei, germană de origine, a povestit amănunte îngrozitoare (despre cele întîmplate). Directorul spitalului unde fuseseră aduși cei doi colegi ai săi, pe patul de moarte, a izbucnit în rîs, mirîndu-se că nu se sinucid mai mulți, întrucît soarta lor este pecetluită oriunde ar fi trimiși.*" (29 octombrie 1941)

"Naționalismul" nu este numai un lucru sfînt, ci și o afacere excelentă (așa un gheșeft!):

"*Într-un anume loc, nu departe de București, sînt două mii cinci sute de evrei (la muncă obligatorie, n.n.). Pentru cea mai mică favoare pe care o capătă vreunul din ei, pentru orice ușurare a poverii, sau ori de cîte ori vreunul dintre supraveghetori se înfurie, el cere o sută de lei pe cap de evreu, ceea ce înseamnă un sfert de milion de lei pe săptămînă. Iar supraveghetorul se-nfurie foarte des, cel puțin o dată pe săptămînă! În alte locuri, situația nu e mai bună. Un supraveghetor într-ale* *construcţiilor a primit, sub comanda lui, şaptezecişicinci de evrei pentru nişte lucrări la calea ferată. (...) Supraveghetorul, un băiat tînăr, i-a primit în felul acesta: «Hei, aici avem de lucru şi trebuie să facem treabă! Dacă nu vreţi să mă supăraţi, atunci... să-mi daţi... hai să zicem... un pol pe zi!»"* (8 noiembrie 1941)

Cum spuneam, epidemia nu a atins pe toţi. Conştiinţele româneşti rezistă la virus:

"M-am întîlnit astăzi cu romancierul C.A. (probabil Carol Ardeleanu, n.n.) *(...) Nu l-am mai văzut de multă vreme. Era în doliu. Nu ştiusem că murise fiul lui, în vîrstă de douăzecişişapte de ani, cel mai tînăr judecător din ţară. I-am exprimat condoleanţele mele, dar mi-a tăiat-o scurt:*

– Tragedia voastră mă doare mai mult decît pierderea pe care am încercat-o. De ce nu vă otrăveşte pe toţi, dintr-odată, în loc să vă chinuiască aşa, cu încetul?" (18 noiembrie 1941)

"Ieri am fost la un ceai în casa lui S. unde l-am întîlnit pe fostul ministru Mihail Ralea. (...) I-am vorbit despre poporul român şi despre mulţimea de probleme care s-ar putea soluţiona în chip favorabil, (...) dar el a replicat: « – Nu mai putem face nimic. Sîntem o naţiune care a ucis două sute de mii de femei şi copii!». După care mi-a dat amănunte despre masacrul din Basarabia şi Bucovina." (10 decembrie 1941)

"În anumite locuri, în preajma caselor mai bogate, evrei şi creştini deopotrivă oferă mîncare şi băuturi calde. Unii creştini protestează împotriva decretului şi refuză ca trotuarul din faţa casei lor să fie curăţat (de evrei). O doamnă, purtînd un nume aristocratic foarte cunoscut, l-a oprit pe şeful de la UCB (Uzinele Comunale Bucureşti) în clipa chiar cînd era să pornească operaţiunea de curăţire a zăpezii. Şeful a întrebat-o de ce face asta, ameninţînd-o că o va denunţa. «Treburile acestea le fac servitorii, nu intelectualii», a răspuns ea. Şi i-a spus cum o cheamă ca să raporteze mai sus. Omul de la UCB a fost impresionat la auzul numelui ei şi a renunţat." (3 februarie 1942)

Cînd se pune chestiunea ajutorării copiilor din Transnistria, autorul – care a luat parte la o adunare convocată în acest scop – face constatări nu tocmai plăcute în legătură cu mentalitatea burgheză din "trib":

"De unde să procurăm suma enormă de patru milioane de lei pe lună? Fireşte, dac-ar fi posibil să foloseşti constrîngerea, cîţiva evrei bogaţi ar putea furniza toţi banii necesari. Ca început, dacă un bine cunoscut gentleman şi-ar vinde caii de rasă, atîta tot, s-ar putea asigura întreţinerea pe cîteva luni a acestor copii nefericiţi. (...) Primii paşi au fost făcuţi, părinţii au fost chemaţi să ia parte la adunări organizate în şcolile din cartierul lor. Am fost de faţă la o asemenea adunare. Cîteva cucoane bogate au făcut apel la sentimentele mamelor prezente. Una din ele a făcut gafa să asigure asistenţa că orfanii în chestiune fuseseră obişnuiţi de-acasă cu confortul şi îndestularea şi că, aceşti copii, spre deosebire de cei obişnuiţi cu sărăcia, nu mai pot suporta situaţia din Transnistria, trebuind să fie salvaţi de urgenţă. (...) M-am întors acasă bolnav, gîndindu-mă la copiii celor nevoiaşi care trebuie să moară întrucît ei sînt obişnuiţi cu dezastrele şi ştiu cum se moare, în tăcere şi anonim, pentru ca cei ce sînt destinaţi unei vieţi uşoare să poată fi salvaţi." (17 iunie 1942)

Dorian are ochi şi ureche fină, multe din însemnările sale sînt mici scene de utilizat într-un flim documentar despre epocă:

"Duminicile, evreii (din Cernăuţi) nu au voie să iasă din case. Asta e ziua cînd autorităţile, umblînd din stradă-n stradă, se reped asupra lor ca hingherii şi îi înşfacă (pentru deportare). Iar pentru a acoperi ţipetele de disperare ale victimelor, sirenele pornesc să sune... " (29 iunie 1942)

"Zilele trecute un căpitan s-a dus să vadă un apartament de pe strada N, unde locuia, cu chirie, un evreu. Era disdedimineaţă şi casa era în dezordine. Chiriaşul l-a rugat pe căpitan să fie bun şi să vină după masă, la orele fixate de oficiul de închirieri al C.N.R. Drept răspuns la această cerere cu totul normală, căpitanul s-a năpustit asupra chiriaşului, l-a apucat de guler şi i-a spus:

– Aş putea să te împuşc pe loc, ca pe un cîine. La Odessa, am curăţat cincizeci de jidani ca tine!" (19 august 1942)

Însemnarea de mai jos ar putea fi publicată separat, sub titlul *"La noi e mai bine"*:

"Un anume Dr. D., un creştin însurat cu o evreică, (...) povesteşte: «La nemţi (în teritoriile de peste Nistru), în fiecare săptămînă, patruzeci, cincizeci sau optzeci de evrei sînt adunaţi la un loc, se sapă o groapă şi evreii sînt împuşcaţi». La noi e mai bine: cîte un evreu este împuşcat, din cînd în cînd, dacă are cumva un inel, o haină mai bună sau altceva de preţ." (12 septembrie 1942)

În rîndurile românilor a căror viaţă este legată de familiile evreieşti se nasc drame nebănuite:

"Arghezi îmi vorbeşte despre o servitoare care a lucrat vreme de douăzecişicinci de ani la o familie de evrei, şi care a fost dădaca stăpînei casei. Acum nu mai are pe nimeni, nu ştie încotro s-o apuce. Vrea să se omoare. Şi despre alta, pe care o cunoaşte, şi care a declarat celor la care a lucrat optsprezece ani, că vrea să treacă la judaism." (2 octombrie 1942)

Scenă:

"O tînără reuşeşte să scape dintr-un grup de evrei mînaţi la execuţie, şi aleargă înspre zona administrată de români. (...) Un ofiţer german îndreaptă arma spre ea şi o împuşcă. Atunci cînd ofiţerul român îşi manifestă repulsia (faţă de actul acesta), neamţul îi spune, zîmbind: «Kamerad, es ist eine Jüdin» (camarade, e o evreică). (25 octombrie 1942)

În timpul acesta, subtilul H. St. Streitman se plimbă ca un Oscar Wilde printre cadavre:

"Situaţia sa ca preşedinte al Centralei (H. St. Streitman a fost un timp preşedintele Centralei Evreilor, precedîndu-l pe dr. Ghingold, n.n) nu l-a schimbat defel. A rămas un monden (...) şi este în continuare un maestru al metafizicii. (...) Ieri mi-a vorbit pe îndelete despre necesitatea ca poporul evreu să-şi modifice atitudinea faţă de moarte (...). El nu poate înţelege dragostea aceasta imensă a evreului pentru viaţă, a vieţii în orice condiţii şi cu orice preţ. (...) Moralistul de salon (...) În Europa evreii sînt masacraţi cu frenezie, iar el îşi pune problema să-i reeduce în spiritul unei atitudini juste faţă

de moarte!" (6 iulie 1942)

Încă o scenă, dacă nu chiar un eseu:

"Ei (niște soldați români) primiseră ordin să transporte un mare grup de evrei dintr-un loc în altul. Pe drum ei au vîndut țăranilor evreii contra 500, 700 sau 1000 de lei bucata, după tocmeală. Țăranii i-au luat pe evrei, i-au dezbrăcat (acesta fiind scopul tîrgului) și le-au dat drumul, goi, pe șosea." (9 noiembrie 1942)

Bătălia de la Stalingrad, ca și succesele anglo-americane în Africa, nu sînt lipsite de urmări pe frontul luptei pentru "rezolvarea problemei":

"Aici, se pare, că avem de-a face cu o anume ezitare în legătură cu aplicarea măsurilor anti-evreiești. Nu contează dacă această atitudine a fost dicatată de evenimente sau de o bruscă redeșteptare a conștiinței umane. (...) Conducătorii evreilor au fost convocați de către guvern și li s-a adus la cunoștință în mod oficial dorința acestuia de a mări asistența acordată evreilor deportați în Transnistria. (...) Guvernul nostru subliniază că hotărîrea sa nu e dictată de evenimente, ci de considerente umanitare." (28 noiembrie 1942)

Constatăm o legătură subtilă între evoluția războiului și atitudinea *establishment*-ului față de evrei:

"Profesorul G. (probabil chirurgul D. Gerota, n.n.), fost naționalist și oponent al regelui Carol al II-lea, a donat mai bine de șase mii de lei lunar pentru întreținerea a doi copii în Transnistria, explicînd într-o scrisoare că motivul generozității sale îl constitiue simțămintele umane. Se pare că, la rîndu-i, prințul G. Știrbei a oferit cinci sute de mii de lei! (...) S-ar zice că românii creștini au aflat abia acum despre toate cîte se întîmplă la granițele țării, în numele idealurilor naționaliste și europene. Cineva spunea că pînă și guvernul ar fi declarat că habar n-a avut de ceea ce se întîmplă în Transnistria." (3 ianuarie 1943)

Nu toată lumea, însă, posedă rafinamentul clasei politice:

"Mai sînt cetățeni, chiar în adăposturile elegante din centru, care consideră că raidurile aeriene americane sînt făcute cu ajutorul evreilor din România și care-i acuză cu glas tare pe evrei că se bucură ori de cîte ori orașul este bombardat. (...) Unul din colegii mei din cartierul Moșilor folosește un adăpost amenajat de locatarii evrei din două blocuri învecinate și utilizat și de doi locatari creștini cărora nu li s-a cerut nici o contribuție pentru amenajarea adăpostului. Cu toate acestea, în timpul unuia dintre recentele raiduri aeriene, aceste două familii de creștini s-au plîns cu glas tare că nu pot sta la un loc cu evreii și au cerut ca evreii să iasă afară din adăpost." (28 aprilie 1944)

Ura comună a evreilor împotriva hitlerismului se conjugă cu o ințețire a "luptei de clasă" pe ulița neamului; luptă care te ajută să înțelegi aderența multor intelectuali (inclusiv a lui Emil Dorian) la ideile partidului comunist:

"Plecările cu vapoarele – care uneori au ajuns la destinație, alteori s-au scufundat – spre Palestina au fost bazate, întotdeauna, pe socoteli murdare de ordin financiar. Iar acuma, în aceste clipe grele, cînd se fac eforturi pentru salvarea orfanilor din Transnistria, milionarii cumpără locurile acestor nefericiți, pentru a-și salva prețioasa piele și averile." (24 iunie 1944)

Scenă într-un sat de lîngă București unde s-au refugiat, de teama bombardamentelor, cîțiva evrei. Gazda întreabă:

" – Ia spune, voi sînteți jidani? – Nu, sîntem de religie mozaică, răspunse evacuatul. De ce întrebați?

– Îmi pare bine că sînteți mozaici și nu jidani. Vedeți, jidanii vorbesc prin hornurile sobei cu avioanele și le spun unde să arunce bombele. Așa că, vedeți, dacă ați fi jidani, n-aș putea să vă las să stați aicea!" (18 mai 1944)

Și încă o scenă, un posibil final de film și o paradigmă a antisemitismului:

"În oraș nu se mai găsesc lame de ras. Un domn întreabă de lame într-o farmacie de pe bulevardul Take Ionescu. Vînzătoarea îi întinde un pachet. Domnul examinează pachetul, apoi, furios, dar stăpînindu-și furia, spuse: «Nu, mulțumesc, domnișoară.» Vînzătoarea insistă: «Sînt foarte bune... și sînt singurele de pe piață.» «Mulțumesc, dar nu mă interesează, mulțumesc.» Și iese val-vîrtej din farmacie.

Îmi arunc privirea asupra lamelor ca să văd ce nu era în regulă cu ele. Pe lame stă scris: «Made in Palestina»." (4 august 1944)

...Revenind la romanele lui Dorian, sîntem îndemnați să spunem că acestea reprezintă o pregătire a *Jurnalului*, un îndelungat și laborios exercițiu de digitație, strădania de a ajunge să pună degetele pe clapa concretului. *Profeți și paiațe* (1931), ca și, de altfel, postbelicul *Otravă* (1948), fac parte din categoria cărților-pledoarie. Ambele romane au subiecte din lumea evreiască. Autorul, bolnav, ca tot evreul sensibil, de *nedreptatea* numită antisemitism, se comportă ca un activist al cauzei evreiești, aruncîndu-se în *bătălie*. De-aici, kilometri de pagini consacrate "problemei", monologuri patetice, explicații "raționale" în spiritul "muncii de lămurire". În *Profeți și paiațe*, Avram Gut trăiește anii primului război mondial sub semnul pogromului posibil, în vreme ce un anume doctor Brodinsky, creștin (care iubise pe Sara Crasciuc, evreică, "un obiect de artă" și cardiacă, moartă de spaimă în timpul unui pogrom) șuetează la nesfîrșit pe marginea (și în favoarea) neamului oprimat. În *Otravă*, Frida Bălan, evreică, studentă în medicină, face o pasiune (reciproca e valabilă) pentru românul Radu Socoliu. Avem de-a face cu o logodnă, tinerii se pregătesc, cu încuviințarea familiilor, de căsătorie. Aflînd însă că Socoliu a intrat ca redactor la ziarul "Glasul naționalist", Frida rupe logodna, hotărînd în același timp să avorteze, pentru a nu avea copilul făcut cu Radu. Așa povestită. *schema* romanului nu este lipsită de interes. Din păcate, *schema* este copleșită de o mare cantitate de retorică, indispunînd pe critici.

În realitate, romanele lui Emil Dorian trebuie citite cu, dacă se poate spune așa, ochelari de protecție; dincolo de fumul gros ideologic, se ascund observații remarcabile.

Eugen Campus, (în *"Familia evreiască în opera lui Emil Dorian"*, "Viața noastră", Tel Aviv, 5 aprilie 1974) a detectat aceste observații, risipind cu mîna fumul despre care vorbeam şi atrăgînd atenţia că îndărătul pledoariilor se află cîteva notaţii cu valoare de document despre familia evreiască din epocă.

Iat-o, de pildă, pe "idişe mame" în două ipostaze:

"În *Profeţi şi paiaţe*, – scrie E. C. – întîlnim o (...) mamă mai puţin idealizată. Autorul subliniază faptul că *"fusese o femeie întunecată şi rea"*. Din pricina nepăsării ei, două dintre fete muriseră în urma unei difterii prost îngrijite. O a treia fată, Dina, fusese trimisă printre străini, iar cei doi băieţi părăsiseră şi ei căminul părintesc.

În ciuda acestor trăsături neobişnuite, mama Dinei este şi ea o variantă a tipului "idişe mame". Căci "întunecarea" ei nu e decît rezultatul unei vieţi de sacrificiu. Chipul ei, *"îmbătrînit înainte de vreme de griji şi suferinţe"*. Iar "nepăsarea" ei faţă de ceilalţi copii este, în fond, reversul imensei ei dragoste pentru Hanele, fiica paralitică. Atitudinea de "idişe mame" – nu trebuie s-o uităm – are şi aspectele ei negative, uneori foarte nocive. Excesul de devotament al mamei poate transforma copilul, chiar cînd acesta nu e beteag fiziceşte, într-un bicisnic, îi poate întîrzia sau zădărnici definitiv maturizarea deplină, spiritul de independenţă. Iar cînd devotamentul se orientează exclusiv asupra unuia dintre copii, îl poate transforma pe acesta într-un adevărat tiran, care învaţă să-şi utilizeze slăbiciunea ca pe o armă, ca pe un mijloc de opresiune a celorlalţi."

În *Otravă*, întîlnim întruchiparea "ideală" a celebrei mame:

"Mama Fridei e un tip ideal de "idişe mame". Modestă, sfioasă, munceşte neobosită, fără să cîrtească vreodată. Pentru fiecare are un cuvînt bun, pentru fiecare ştie să creeze, în ciuda condiţiilor vitrege, picul de fericire de care nu se poate lipsi. Pentru soţ, îndepărtarea grijilor copleşitoare cu privire la nevoile zilnice ale gospodăriei, dar şi ritualul modest al ceaiurilor pe înserate. Iar pentru fata "vitregă", în pofida împotrivirii principiale a soţului, dreptul de a-şi continua învăţătura la liceu. Pentru întreaga familie: căldura unui cămin, căldura, clădită din nimicuri de preţ, a atmosferei din zilele de sîmbătă şi de sărbătoare.

Dar tatăl?

"Tatăl, observă Campus, este zugrăvit în culori mai puţin simpatice.

Moise Bălan, tatăl Fridei, are un defect esenţial: este de un «*bigotism intransigent*». De aceea nu izbuteşte să înţeleagă nevoia firească a fetei lui de a se încadra, prin continuarea studiilor, vremurilor noi şi societăţii care o înconjoară. O atare năzuinţă, el o consideră drept o condamnabilă abatere de la tradiţia evreiască.

Neacceptînd să scrie sîmbăta, deşi în România toţi salariaţii continuau să muncească şi în această zi, nu se poate menţine în slujbă. Familia trăieşte în mizerie, dar asta nu-l îngrijorează pea mult. Pe el, îl privesc «principiile». Restul rămîne în seama nevestei şi... a lui Dumnezeu."

Cîteva cărţi "pentru tineret": *Vagabonzii*, roman (1934); *Memoriile greierului*, roman (1938); *Primăvara nouă*, versuri.

Cîteva volume de versuri: *În preajma serii; Steagurile inimii* (1949)

Cîteva volume de traduceri:

Eliezer Steinbarg, *Fabule* (1947);

Eliezer Steinbarg, *Fabule* (1955);

Heine, *Cîntece şi romanţe, poveşti şi balade, satire politice, poezii sociale;*

Heine, *Proză* (în colaborare cu T. Vianu, Al. Philippide, Em. Cerbu, 1956)

Un pseudonim: Dr. Mihail Prunk, sub care a publicat cîteva cărţi de educaţie sexuală, "revoluţionare" în epocă: *Misterele şi tehnica sexualităţii* (1928»; *Adevărurile sexualităţii, Manual complet pentru educaţia sexelor; Bărbaţi fără femei*, roman.

Alte pseudonime: Dr. Urzică (sub care a publicat volumul *Umorul evreiesc*), Dr. Treineac, Dr. Otorin, Dr. Knock, Eugen Rodie.

O revistă pe care a întemeiat-o (1935) şi condus-o: *Tribuna medicală*, Bucureşti.

Un volum de traduceri în manuscris: *Idişul cîntă*, antologie de poezie idiş, cuprinzînd peste patru sute de poeme.

Două cărţi despre sexualitate şi alimentaţie (adică despre două subiecte foarte *up to date* în anii '90): *1001 calomnii despre femei; Cum să ne hrănim.*

O întîlnire (ba chiar două) cu dr. Th. Lavy (în care vine vorba şi despre *Jurnalul* său):

"*...După ce am ieşit din Jilava (...) m-au căutat cîţiva dintre scriitorii evrei, unii dintre ei vechi comunişti – cu toţii dezamăgiţi. (...) Unul dintre ei, poetul şi romancierul Emil Dorian, mi-a scris să vin la el. Îl cunoşteam de la acea Academie liberă a scriitorilor şi artiştilor evrei care se întîlneau la tipografia şi editura "Slova" a lui Abr. Feller, el însuşi publicist de prestigiu. (...) Încă înainte de am fost arestat, întîlnindu-l odată pe stradă, Dorian mi-a povestit (...) că i s-a cerut să conferenţieze la o comemorare a lui Heine. S-a aşezat şi a scris o expunere, evident în tonalităţi personale. Cînd s-a dus la factorul de partid răspunzător, căruia trebuia să-i arate conferinţa muncită, acela nici nu s-a obosit s-o citească. I-a dat textul unei conferinţe venită de la Moscova, pe care urma s-o citească la comemorare. Dorian a refuzat.*

Pentru că nu m-am grăbit să mă duc la el după ce am primit prima lui invitaţie (mi-era frică să nu aibă urmări neplăcute pentru el) mi-a scris încă o dată. (...) Mi-a povestit că ţine un jurnal cu însemnări personale. Ar dori mult ca toate consemnările lui să ajungă în străinătate. Nu s-ar putea ca eu să intervin la Legaţia Israelului să primească manuscrisul şi să-l scoată din ţară? I-am răspuns că eu nu am nici o legătură cu reprezentanţa diplomatică israeliană, nici nu mai cunosc pe nimeni din cei care lucrează acolo (echipa din vremea cît am fost eu bibliotecar la Legaţie s-a schimbat complet). Nici nu cred că s-ar primi acolo o asemenea misiune." (Dr. Th. Lavy, *N-a fost pisica neagră*, Tel Aviv, 1979, pag. 255-257)

Un proces pentru pornografie: i-a fost intentat lui E. D. pentru cartea sa *Misterele şi tehnica sexualităţii;* întreaga ediţie a fost confiscată de Ministerul Sănătăţii, unul dintre medicii "oficiali" ai vremii acuzînd pe autor de a fi redactat o "invitaţie la prostituţie". La proces, judecătorul şi-a exprimat preţuirea faţă de scrierea lui Dorian.

Două funcţii ocupate după 23 August 1944: Secretar general al Comunităţii Evreieşti din Bucureşti, apoi Director al bibliotecilor şi arhivelor Comunităţilor Evreieşti din România.

Două demisii: din funcţiile amintite mai sus.

O pasiune: Grădina Cişmigiu din Bucureşti.

O însemnare din *Jurnal*:

"Se spune că Thomas Mann, care trăieşte acum în America, întrebat fiind dacă nu-i este dor de Germania, ar fi răspuns: «Dar ce, eu sînt evreu?»" (2 octombrie 1942)

Cîteva însemnări din jurnalul ţinut de Emil Dorian după 23 August 1944, nepublicat (încă) în volum şi aduse la cunoştinţa publicului de A. Feller într-un articol din *Viaţa noastră*, **Tel Aviv:**

"Odată cu naţionalizarea tuturor tipografiilor a fost închisă şi "Slova", atelierul tipografic care se află de mai bine de trei decenii într-o pitorească curte de vechi Bucureşti, situată între străzile Doamnei, Academiei şi Victoriei. Biroul tipografiei, în care trona chipul veşnic tînăr al lui Abraham Feller, devenise cu timpul un loc de întîlnire al scriitorilor, artiştilor, dascălilor şi luptătorilor politici. Undeva am mai notat cîteva detalii privitoare la acest vechi şi unic cenaclu, în care au păşit la rînd Galaction, Barbu Lăzăreanu, Iacob Sternberg, Moise Altman, Eliezer Steinbarg, Benador, Gregor, Groper, Liman, Hervian şi alţii – trei generaţii de oameni, de lupte, de agitaţii. Numele celor care au trecut, au combătut, s-au ascuns, s-au odihnit, s-au întîlnit, s-au frămîntat – idişişti, sionişti de toate categoriile, unionişti, comunişti – formează un şir lung. În timpul prigoanei antonesciene, era acolo punctul de concentrare al tuturor nădejdilor, al acţiunilor clandestine, al întîlnirilor nepermise, al nădufurilor, al informaţiilor – deşi la doi paşi de Prefectura de poliţie." (15 noiembrie 1948)

"Pînă la un anonimat complet, în fond evreul se mulţumeşte cu un anonimat formal, crezînd că în felul acesta se poate înfiripa un început de fugă din realitatea evreiască... Aşa credea şi Moritz Sternberg care din pricini "cu totul personale" a devenit Mihail Strujan. Pînă-n ziua cînd a căpătat noul buletin de identitate, care confirmă oficial fuga din realitatea evreiască.

Dar Mihail Strujan... n-ar fi descoperit socoteala sa greşită, dacă funcţionarul care îi eliberase carnetul nu l-ar fi întrebat cu glas tare: «Mihail Strujan, Dvoastră? Tatăl Haim şi mama Sura, aşa-i?». Moritz Sternberg şi-a dat seama că fuga sa n-a operat de fapt nimic. Va trebui să lupte mai departe..." (3 ianuarie 1950)

Convorbire într-un spital, de Roş Haşana:

" – La mulţi ani, domnule director!

– Dar ce, e Sf. Vasile?

– Nu, e Roş Haşana.

– Nu ştiu ce e aia.

– Dar nu demult, cînd vă chema Rosenstein şi şedeaţi în Dudeşti, aţi ştiut ce este?" (12 septembrie 1950)

"La organizaţia de partid. Scriitorii evrei B.M. şi B.H. invitaţi pentru limpezirea dosarului individual cu privire la naţionalitate şi cetăţenie. B.M. a contestat cu tărie că ar face sau ar fi făcut vreodată parte dintr-o minoritate naţională. Cel mai învolburat contestatar a fost B.H., care a contestat că este evreu şi nu vrea să noteze la rubrica respectivă că e evreu. S-a agitat, a telefonat, a revenit, a intervenit – omul se socoteşte român...

Poltronerie, laşitate, încăpăţînare, prostie?" (15 mai 1952)

"Noaptea, pe bulevardul pustiu, bătut de un vînt rece, m-au acostat nişte eleve, care mi-au oferit "Viaţa Evreiască". Mi-am amintit atunci că peste puţin timp, la miezul nopţii, statul evreiesc va lua efectiv fiinţă, conform hotărîrii O.N.U.-lui. Uitasem, o clipă de acest eveniment, aşa cum uit adeseori de cîte o importantă sărbătoare, deşi efluviile copilăriei îmi scaldă în permanenţă cu vrăji distilate văzduhul amintirilor. Majoritatea zdrobitoare a evreilor, însă, îşi consemnase în inimă istorica dată şi freamătă în aşteptarea sosirii ei. Prin cartierul învecinat al Văcăreştilor, numeroşi cunoscuţi pe care i-am întîlnit la colţuri de stradă se opreau şi comentau, apoi se îndreptară către sediile organizaţiilor evreieşti. Aveam sentimentul că se apropie un "revelion evreiesc naţional". Un revelion grav, dar totuşi debordînd de bucurie. Pe Văcăreşti, la cîte un colţ al balustradei de fier, doi adolescenţi ţineau cu braţul ridicat cîte un drapel alb-albastru şi roşu. Aşteptau sosirea clipei, hipnotizînd mulţimea de jos cu privirea lor nerăbdătoare, cu ţinuta lor gravă. Exact la miezul nopţii, a pornit dinăuntrul sălii un cor ce cînta "Hatikva", apoi "Internaţionala" în ebraică. Lumea de jos a izbucnit în aplauze. Paula, care era cu mine, n-a mai stăruit să ne îndreptăm spre casă. Am rămas în colţul trotuarului, urmărind scena. Cîţiva ofiţeri români care treceau din întîmplare s-au oprit şi au aplaudat şi ei. Ce straniu... Nu sînt decît cîţiva ani de cînd, într-o seară, tot de primăvară, am auzit pe nişte ofiţeri strigînd: «Jidanii la Palestina!»" (mai 1948)

O supă

"Gătesc mult pentru că iubesc mult. Popor cu sorţi de eternitate istorică. Mîncarea evreiască are caracterul sensualităţii primare, realizate complet, cu toate tainele nuanţelor. Ea oglindeşte admirabil optimismul religiei mozaice, care afirmă plăcerea pentru viaţă, bucuria fizică şi fericirea întreagă pe acest pămînt. (...) Cunoşti o sinteză mai desăvîrşită decît această mîncare, în care bulionul îşi extrage conţinutul spiritual şi excitant din patru ţărmuri deosebite şi natural îmbinate: carnea, fasolea, zarzavatul şi tăiţeii? (...) Supa evreiască, dragul meu, e un lucru unic şi neîntrecut. (...) Supa evreiască are o taină pe care veacurile n-au dezvelit-o încă." (Din **Profeţi şi paiaţe**)

(Precizăm că, neavînd la dispoziţie Jurnalul *în limba română, am tradus după versiunea engleză.)*

• PESAH SAMEAH! •

קח את החיים בקלי קלוטו. מלא לוטו
10
7
20
41

• LOTO • LOTO • LOTO •

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

DAVID REGE

În luna iulie 1991, am primit un telefon de la Mircea Săucan. Recuperase un manuscris redactat la Bucureşti, în 1971. Se întreba dacă are rost să-l mai publice după douăzeci de ani şi mai cu seamă după ce a apărut *Manuscrisul de la Ciumaţi.* Mă ruga să citesc textul şi să-i spun părerea mea. Se va conforma. Singur, nu poate decide. Are prea multe îndoieli.

L-am îndemnat să publice textul. În dedicaţia notată pe volumul tipărit pe care mi l-a trimis acum, Săucan îmi mulţumeşte la modul său mitic: *"Dascălului meu Eugen Campus, care, alături de N.D.Cocea, alături de Geo Bogza, în alte vremuri ale vremurilor mele, mi-a şoptit ca şi ei: «Umblă!»"*

Modest, frămîntat de îndoieli, neîncrezător în forţele proprii, Mircea Săucan are – pare-se – nevoie, în anumite momente ale vieţii sale, de o mînă întinsă prieteneşte, de un îndemn care să-l scuture din letargie. Şi atunci, precum eroul său Orovitz Gersen, strigă şi el uimit, ca de o minune înfăptuită: *"Uite că ştiu să merg, Terezia Kümmel."*

Autorul mi-a mărturisit că, recitind acum, după douăzeci de ani, cele scrise în 1971, a retrăit, în toată intensitatea lor, experienţele tragice de atunci. Călin Căliman (în articolul *"Întoarcerea lui Mircea Săucan"*, din *"Contemporanul"*, Bucureşti, 1991) descrie astfel acea epocă: *"Mircea Săucan se stingea văzînd cu ochii, îşi pierdea progresiv nu numai condiţia cinematografică, ci însăşi condiţia umană. Îl întîlneam tot mai rar: îmbătrînit prematur, obosit, la capătul puterilor fizice şi psihice, dar... fericit. Mircea Săucan mi-a confirmat întotdeauna convingerea că omul care suferă nedreptăţi este mult mai fericit decît cel care le săvîrşeşte."*

În *David Rege* există referinţe directe la aceste trăiri autobiografice: suspiciunile autorităţilor, acuzările, închiderea brutală a porţilor spre activitate creatoare, dificultatea de a-şi întreţine familia, zdruncinarea morală. Regăsim şi alte elemente autobiografice: blocul din Piaţa Amzei, unde, într-un apartament de la etajul şase, locuia Săucan, discuţiile nesfîrşite cu oameni care băteau la uşa proscrisului etc. Acel *"spaţiu sfînt al Pieţii Amzei"* despre care vorbea autorul într-un interviu la *Europa liberă*, spaţiu mitic unde nălucile sfinte ale lui Eminescu şi Enescu se întîlneau cu trivialitatea cîrnăţăriei din colţ.

Dar *David Rege* nu este şi nu se cuvine citit ca un document autobiografic. Este o operă literară, un produs al fanteziei creatoare.

În cuprinsul acestei opere se pot distinge două planuri: unul, al naraţiunii concrete, celălalt, mult mai bogat, esenţial, al zbaterii sufleteşti, al "delirului", al meta-istoriei.

Ni se povesteşte viaţa grea a familliei Gersen în apartamentul ei din Piaţa Amzei. Orovitz Gersen (numele cu sonorităţi evreieşti – Horovitz Gerşon – sugerează ideea de victimă, evreul fiind victima prin excelenţă a acelor vremuri) nu e capabil să-şi întreţină familia, încearcă să scrie. Roza, soţia lui, este, spre deosebire de Orovitz, expresia cuminţeniei practice, trăieşte cu picioarele pe pămînt, fiinţă telurică refuzînd cu dispreţ refugierea în fantezie. David e un copil bolnăvicios dar talentat, moştenitor al "tronului" regal: David Rege. Orovitz se simte suspectat, urmărit, acuzat. Prietenul Bibi Rădescu încearcă să-l tragă de limbă, să-i zmulgă mărturisiri compromiţătoare. Iar "Anchetatorul", ca în obişnuitele procese comuniste înscenate, îl acuză de crime absurde: a afirmat că e Dumnezeu, are relaţii suspecte cu o oarecare Terezia Kümmel etc.

Limita dintre planul naraţiunii concrete şi planul fanteziei delirante este voit neclară. Eroii "reali" ai povestirii sînt, în acelaşi timp, şi personaje imaginare, create de delirul lui Orovitz, delir apropiat de nebunie, dar şi creator de operă literară.

Lucrul acesta apare cel mai evident la Terezia Kümmel, la care elementul imaginar este precumpănitor. O vedem şi ca fiinţă reală, venind în vizită la familia Gersen, discutînd prieteneşte cu Roza etc. Dar simţim şi că ea este, în primul rînd, concretizarea unor dorinţe refulate – erotice şi scriitoriceşti – ale lui Orovitz. La un moment dat, Orovitz recunoaşte că ea este numai o creaţie a imaginaţiei lui. Scenele în care apare Terezia sugerează din ce în ce mai puternic ideea că ea constituie o întruchipare a tuturor visurilor lui Orovitz (visuri pedepsite drept crime în regimul dictatorial reprezentat de Anchetator), chiar şi a atracţiei pe care moartea, liniştea finală, o au asupra lui.

În *David Rege* totul este complex, antinomic. Rătăcim mereu la graniţa inefabilă dintre normalitate şi nebunie, dintre realitate şi artă, dintre bine şi rău, dintre viaţă şi moarte.

Adversarii sînt în acelaşi timp prieteni. Bibi e un trădător – un "musăr", mai precis – sau îl iubeşte pe Orovitz? Şi una şi alta. Între călăi şi victime se stabileşte un raport complex: *"Albă şi curată, faţa de masă era odihna clipei şi ei au tăcut parcurgînd ciornele murdare ale relaţiilor lor."* Orovitz gîndeşte: *"Călăul şi el este ultimul argument pentru existenţa mea, căci atunci cînd nu mai este nimeni, călăul justifică necesitatea iubirii. Dumnezeule, cum îmi iubesc călăii, mîngîierea acestei viziuni constă în fericirea de a exista prin dialog."*

CARTEA

Antinomic, complex este şi raportul dintre tată şi fiu. Tatăl îşi iubeşte copilul, e mereu preocupat de fericirea acestuia, se simte vinovat că nu asigură, aşa cum cere mereu Roza, bunăstarea materială. Dar nu izbuteşte – sau nici nu vrea – să se zmulgă din delirul lui, din lumea visurilor şi a năzuinţelor lui, ce sînt în contradicţie cu realitatea practică şi cerinţele conformiste ale regimului. Şi totuşi, chiar ceea ce scrie, scrie cu gîndul la copil: "*Aşa am scris această bizară poveste din grija mare pentru copilul meu ce va avea dreptul să fie el.*" Mărturiseşte: "*Eu am fost cîndva, David, dar trebuie să ştii să rămîi rege, trebuie să fii răzbunător şi pizmaş şi bunătatea o să fie atunci de partea ta.*" În testamentul său, îi cere fiului: "*David, fii rege, împărăţia este a regilor.*"

Orovitz – ca şi autorul, de altfel – nu este lipsit de luciditate, de spirit auto-critic. Ştie că nu luptă destul, că greşeşte cînd încearcă să-şi înece amarul în băutură. Ştie mai cu seamă că, inevitabil, cuvîntul – necesitate spirituală şi ţel suprem – îşi are ispitele şi pericolele sale. Cunoaşte "*neputinţa de a spune ce vrei, căci ce vrei şi e deplin e prea adevărat să-i dai nume şi dacă vorbeşti ucizi; mărturia deplină e tăcerea.*"

Deci, înjosindu-se cu şfichiuitoare auto-ironie (afirma odată că opera lui nu e decît "*o romanţă cu bîzdîcuri literare*"), autorul izbuteşte să spargă zidul tăcerii. Prin fluxul verbal delirant al frazei, cu trecerile abrupte, elipsele şi îndrăznelile ei (paradoxe, cuvinte triviale), dincolo şi de-asupra acestui flux, stăruie, sugerată, taina marii tăceri. A poeziei.

Săucan ştie să ne reveleze, prin cuvînt, tainele sufletului şi ale universului: "*Singurătăţii magice din care picura sînge şi umezea zidurile se adăoga viaţa oamenilor, pulsul universului care scade; multe clipe s-ar scurge altfel în gol, dacă n-ar umple tăcerea, această blîndă ascultare, care te face să auzi puţin cîte puţin, de fapt totul a fost puţin, o bucăţică de pămînt.*"

Ca în tot ce scrie Săucan, întîlnim şi în *David Rege* acea caracteristică religiozitate, cuvioasă, smerită plecăciune în faţa misterului. Povestirea profană prinde aripi de mit. Precum Meşterul Manole îşi zideşte soţia credincioasă, tot astfel Orovitz îşi "zideşte" copilul în spaţiul închis al apartamentului. Delirul lui e un soi de "*manie demiurgică*". Se identifică cu dumnezeirea. Iar moartea lui capătă caracter de mit ionescian. Dacă la Eugen Ionescu mortul continua să crească din zi în zi, la Săucan mortul rămîne în cameră, prezenţă tutelară cu caracter uman şi divin totodată: "*De atunci trăim cu el în casă şi nu-l înmormîntăm, nu vrem să afle nimeni că a murit, stăm cu el serile, lungile seri de iarnă, după ce facem cozile pe la alimentare, căci ne-ar lipsi şi trebuie să fie cineva în care să crezi, dar el tace şi vorbeşte, se uită la noi, ne priveşte cum trăim, şi înţeleg că această uimire i-a rămas, şi e chiar motivul pentru care nu-l putem înhuma, căci dacă nimeni nu s-ar mira de existenţa noastră, noi nu am fi deloc.*"

Momentul morţii e prezentat ca o mistică transfigurare, tînjita îmbrăţişare a păcii. O înseninare. "*Era frămîntat, distorsionat, dar cu faţa era întors spre soare; prin fereastră venea lumina (...) a fost liniştit şi netulburat cum n-a fost niciodată, ar fi vrut să se roage, dar nu ştia cum, şi să se închine ar fi vrut, dar mîna îi era ţeapănă, ochii îi erau buni şi deschişi către cei care îi intraseră în casă...*"

David Rege a fost scris cu doi ani după *Manuscrisul de la Ciumaţi*. Aceea rămîne, după părerea noastră, opera majoră a lui Săucan. Dar şi *David Rege* poartă pecetea artei autentice. Merita şi trebuia făcut cunoscut publicului cititor. Nu numai ca o piatră de hotar în dezvoltarea scrisului acestui autor, ci şi pentru valoarea ei intrinsecă, ca operă de sine stătătoare. Ne bucură că a văzut, în sfîrşit, lumina tiparului.

CALENDAR

LUNA APRILIE

3 aprilie s-a născut Florin Tornea (1914)
5 aprilie a murit Ilarie Voronca (1946)
5 aprilie s-a născut Mircea Săucan (1928)
10 aprilie s-a născut Maria Banuş (1914)
13 aprilie s-a născut Andrei Strihan (1924)
14 aprilie s-a născut Iosif H. Andronic (1897)
16 aprilie s-a născut Tristan Tzara (1896)
17 aprilie a murit Emil D. Fagure (1948)
19 aprilie s-a născut Adrian Rogoz (1921)
19 aprilie s-a născut Ileana Vrancea (1929)
23 aprilie s-a născut Emmerich Deutsch (1910)
27 aprilie a murit H. Bonciu (1950)

●

O rubrică nouă: calendarul nostru scriitoricesc. O rubrică pentru care nu dispunem încă de toate datele necesare.

Rugăm, aşa dar, atît pe colegii de condei, cît şi rudele celor decedaţi, să ne comunice, cît mai curînd, datele de care avem nevoie : să alcătuim acest calendar – de preţuire şi de aducere aminte – împreună.

Către Minimum
Omen Revist
Către Mi

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

REVISTA CULTULUI MOZAIC, Bucureşti, publică o dare de seamă despre Congresul de istorie a Evreilor, care s-a desfăşurat între 15-19 decembrie 1991 la Tel Aviv. Extrase:

Pentru prima oară au fost reuniţi la Tel Aviv: prof. Carol Iancu de la Univ. Montpellier (Franţa), Vladimir Iliescu de la Bochum Univ. (Germania), Victor Eskenasy (Germania), Irina Livezeanu (Ohio State University), Robert Levy (U.C.L.A. - S.U.A.) ş.a.

Delegaţia israeliană, în mod firesc cea mai numeroasă, i-a cuprins pe: Jean Ancel şi Leon Volovici (Yad Vashem, Ierusalim), Liviu Rotman (Tel Aviv Univ.), Iacob Geller (Univ. Bar Ilan), Iosef Govrin (diplomat, Ierusalim), A. B. Jaffe (Tel Aviv), Ytzhak Perri (Inst. israelian de studii academice, Ierusalim),. David Schaari (Ierusalim), Th. Armon, Monica Brătulescu şi Z. L. Herskowitz (Universitatea Ebraică, Ierusalim).

Din delegaţia venită din România au făcut parte Şerban Papacostea, directorul Institutului de istorie "N. Iorga" (Bucureşti), Dan Berindei, Eugen Bernard Denitze (Institutul de istorie "N. Iorga"), Andrei Pippidi (Institutul de studii sud-est-europene), Marin Bucur (Institutul de literatură "G. Călinescu", Bucureşti), S. Stanciu, secretar ştiinţific al Centrului pentru studierea istoriei evreilor din România, Lya Benjamin (Centrul pentru studierea istoriei evreilor din România), Avram Rosen, Mihail Spielman, colaboratori ai Centrului.

Cercetătorul R. Vago, de la Universitatea din Tel Aviv, a deschis seria intervenţiilor ştiinţifice susţinînd tema "Istoria evreilor din România - metode şi soluţii".

Într-un număr de nouă şedinţe plenare, desfăşurate în zilele de 15-19 decembrie, sub genericul "Evreii din România - tendinţe sociale şi culturale", s-au ţinut 27 de comunicări şi s-au purtat dezbateri în jurul unei tematici privind: istoriografia şi metodologia; imaginea evreului în cultura românească; evreii din România în procesul de modernizare ; cultură şi educaţie.

- **Congresul de istorie a evreilor**
- **Dorohoiul trăieşte**
- ***Izvoare*: în sfîrşit!**
- **Humor în colecţia lipită cu pap**
- **Aţi auzit de Pascin?**

Comunicări cu titluri dintre cele mai variate, subsumate tematicii mai sus menţionate, au abordat probleme privind atît o istorie evenimenţială, cît şi de mentalitate, cuprinzînd o perioadă istorică întinsă de la evul mediu şi pînă la epoca contemporană.

Astfel, comunicarea "Evreii din România în izvoare medievale" (Ş. Papacostea) a evidenţiat valoarea metodologică şi semnificaţia acestor izvoare; intervenţia "Imaginea evreului în societatea medievală românească din sec. XVII" (A. Pippidi) a antamat o pagină de istorie a mentalităţii medievale. Pe acelaşi fir de idei, dar privind o cu totul altă epocă, Jean Ancel a prezentat o imagine a evreului în viziunea mişcării antisemite din România, relevînd elementele de continuitate şi de discontinuitate în funcţie de oportunităţile dictate de un context istoric sau altul.

Preocuparea pentru istoria mentalităţilor nu s-a limitat doar la analiza imaginii despre evreu în documente neevreieşti, ci a cuprins şi: structuri mentale şi culturale la evreii din România la sfîrşitul sec. XIX şi începutul sec. XX (Liviu Rotman); teme ca rolul istoriografiei evreieşti în lupta pentru emancipare înainte de primul război mondial (Z. L. Herskowitz), intervenţie în care de fapt s-a analizat mai degrabă mentalitatea istoricilor evrei evocaţi şi nu problema istoriografică propriu-zisă.

Un grupaj de comunicări a evidenţiat rolul evreilor în viaţa politică, economică şi culturală a societăţii moderne româneşti: Dan Berindei a vorbit despre evreii în Principatele Unite în perioada 1859-1865; A. Rosen, despre contribuţia evreilor din Bucureşti la dezvoltarea industrială şi modernizarea României în perioada 1900-1938; L. Volovici despre tendinţele şi orientările politice şi culturale în rîndurile intelectualilor evrei de după primul război mondial.

La aspecte politice mai speciale din trecutul apropiat au zăbovit: I. Vrancea, care s-a ocupat de personalităţi politice evreieşti ce au luptat pentru salvarea societăţii civile româneşti în perioada 1944-1948; R. Levy, despre culpabilitatea evreilor în implementarea stalinismului în România (cazul Ana Pauker); Iosef Govrin, despre organizarea comunităţilor evreieşti în perioada Ceauşescu.

Dinamica vieţii strict comunitare din România este surprinsă în comunicările lui M. Spielman, care a adus noi informaţii cu privire la contextul istoric în care principele Gabriel Bethlen îl cheamă la Alba Iulia pe medicul evreu sefard Abraham Sassa (1623, dată a însăşi întemeierii comunităţii sefarde din Transilvania), E. B. Denitze, cu noi date despre cultura sefardă în ţările române (1700-1821) şi S. Stanciu, care a conturat amplu problematica structurilor comunitare, a relaţiilor cu autorităţile statale în societatea românească din sec. XVIII-XIX.

Cum era şi firesc, lupta evreilor din România pentru emancipare şi dobîndirea calităţii de cetăţean nu a lipsit din agenda congresului. Th. Armon s-a ocupat de sprijinul perseverent al notabilului italian evreu Luigi Luzzati în favoarea emancipării evreilor români; C. Iancu a prezentat un amplu referat despre problema emancipării evreilor din România, dezbătută la Conferinţa de pace de la Paris (1919). Vorbitorul a evidenţiat contribuţia delegaţiei evreilor români la formularea conceptului de minoritate naţională.

Comunicările despre evreii din provinciile Transilvania şi Bucovina au reţinut atenţia pentru: relevarea condiţiilor juridice, culturale şi economice ale evreilor ardeleni din sec. al XVII-lea (Y. Perri); cultura din Bucovina multinaţională între cele două războaie mondiale (D. Shaary); "Zeitgast" evreiesc în Cernăuţii din preajma ultimului război mondial (V. Iliescu).

S-a acordat un loc cuvenit evocării scrierilor istorice ale lui Iacob Psantir (M. Brătulescu) şi a memorialisticii inedite a lui Moses Gaster (V. Eskenasy).

În cadrul tematicii de cultură şi educaţie au fost susţinute referatele: Şcoli evreieşti în România în timpul celui de al doilea război mondial (J. Geller); Caragiale omul şi scriitorul şi problema evreiască (M. Bucur); Probleme şi tendinţe în literatura evreo-română (A. B. Jaffe); Un evreu de la malul Dunării, Mihail Sebastian (I. Livezeanu). L. Benjamin a prezentat o comunicare de reflecţii istoriografice şi metodologice (social şi etnic în istoria evreilor din România – ochiri metodologice vechi şi noi).

O masă rotundă, organizată în penultima zi a congresului, a prilejuit ample dezbateri pe cele mai variate subiecte privind metoda de cercetare a istoriei evreilor atît în raport cu istoria generală a României, cît şi în raport cu istoria universală a evreilor. Aceste dezbateri s-au înscris în prelungirea celor anterioare, în fapt fiecare dintre comunicările susţinute la congres fiind amplu comentată nu numai de specialişti, ci şi de unii invitaţi care şi-au exprimat opiniile în materie.

Despre culoarea acestor intervenţii, despre pasiunea cu care au fost exprimate opiniile "din sală" referitoare la: convieţuirea evreo-română; amintirile lăsate de suferinţele din timpul Holocaustului; decepţiile trăite în anii totalitarismului comunist – nu avem aici spaţiul să insistăm, deşi tocmai din acestea rezulta cît de vie este istoria evreo-română în amintirea colectivă. Cît priveşte dezbaterile de specialitate, aceste au pus în evidenţă: necesitatea unor complexe investigaţii arhivistice în România, Israel, unele ţări occidentale etc.; acuitatea unei informări bibliografice "la zi", importante interpretări, prin filtru democratic modern şi deschidere universalist-umanistă, asupra momentelor de criză din istoria relaţiilor româno-evreieşti; importanţa dialogului continuu, sincer şi deschis al tuturor cercetătorilor angajaţi în scrierea istoriei evreilor din România, a unei istorii care, deşi a suscitat pînă acum mii de titluri, încă nu şi-a găsit expresia în lucrări de sinteză şi analiză de referinţă.

*

DOROHOI (Săveni, Mihăileni, Darabani, Herţa, Rădăuţi-Prut, România); alcătuire şi redactare de Shlomo David; editat de "Organizaţia israelienilor originari din oraşul şi judeţul Dorohoi, Săveni, Mihăileni, Darabani, Herţa, Rădăuţi-Prut, România"); ediţie bilingvă (română şi ebraică), Israel, 1992

Dorohoiul (ca să vorbim pe scurt despre titlul cărţii, cel mai lung dintre toate titlurile de carte publicate în Orientul Mijlociu) nu este o monografie, ci, aşa cum corect se precizează pe copertă, o *alcătuire*. De fapt, un almanah sui generis, construit din texte despre trecutul locurilor şi despre prezentul acestora, despre instituţiile evreieşti şi despre personalităţile cu care se mîndreşte regiunea, despre familii reprezentative sau figuri pur şi simplu pitoreşti, despre dramele (nu puţine, nu puţine) şi despre comedia umană a aşezărilor înfăţişate în carte. Paleta e bogată: facem cunoştinţă cu Saşa Pană, cu Ion Călugăru şi cu Ştefan Antim (*fruntaşii* creativităţii evreieşti din Dorohoi şi...), cu Moki Fischer, celebrul, *miticul* moşier, cu Malca Segenreich, "mama oraşului", cu Herman Saltman, redactorul foii sufletist-sioniste "Hazair", cu avocatul Ebercon, Assir Zion, chinuit după '44 prin închisori, cu Jean Blum, simpaticul octogenar din Migdal Ha-Emek (fost în Mihăileni). Întîlnim, de asemenea, semnături multe (nu le putem aminti pe toate, ne-ar lua o pagină din *Minimum*): I. Artzi şi Idov Cohen, Ov. Crohmălniceanu şi Al. Mirodan, profesorul român Octav Guţic, I. Voledi şi M. Mircu, Mordehai Rabinovici, Jean Ancel şi dr. Idel Lazarovici.

Bogat (ba chiar foarte bogat) ilustrată (de unde se vede că editorul cărţii, Shlomo David, înţelege rostul şi puterea *imaginii*), cartea este şi interesantă, şi necesară, şi utilă, şi preţioasă. Dorohoienii şi-au spus cuvîntul. Cine urmează? Focşanii fraţilor Radu şi G. Mănescu? Aud? Vorbiţi mai tare! Moineştii lui Uri Eliav (Ciobanul) şi ai lui Al. Sever? Aud? Vorbiţi mai tare! Timişoara? Craiova lui Uri Adar (aud? vorbeşte mai tare!)? Galaţii, Satu-Mare, Braşovul?

*

IZU VAISMAN, "Grajdurile lui Augias", Ed.

Caiet literar Menora, Rehovot, 1992

O nouă producţie a colecţiei lipită cu pap. O nouă demonstraţie (se-aude la Asociaţia Scriitorilor?) că atunci cînd vrei, scoţi o cărţulie şi din piatră seacă. Autorul, de felul său din Iaşi, venit în Israel în 1989, este un economist dedat la versul humoristic. Placheta sa cuprinde cronici rimate şi scrieri gen cuplet. O lectură agreabilă. Nimic mai mult, dar nici mai puţin.

(M. Raf.)

*

IZVOARE, revistă de literatură, nr.23–24 (februarie), Tel Aviv, 1992

În sfîrşit! Aşteptat şi răsaşteptat vreme de vreo trei ani de zile (nr. precedent era datat mai 1989!), numărul cel nou al revistei editate de Asociaţia Scriitorilor a văzut lumina tiparului. Condusă acum de Leon Volovici (potrivit unei tradiţii care vrea ca revista să fie redactată, prin *rotaţie*, de un număr cît mai mare de scriitori), avînd un colegiu de redacţie din care, alături de redactorul-şef, fac parte Luiza Carol, Radu Klapper şi Sergiu Levin, revista adună-n pagini numeroase semnături: Marcel Aderca (un studiu substanţial despre "Felix Aderca şi problema evreiască"), Sergiu Levin (o emoţionantă evocare a poetului M. Rudich), apoi versuri de Sebastian Costin, Andrei Fischoff, Radu Klapper, Luiza Carol, Noemi Pavel, Ella Bernfeld, Solo Har-Herescu, Felix Caroly, Bianca Marcovici, Maria Găetan-Moses, Tania Lovinescu ş.a, ş.a., proze de Alexandru Sever, Adrian Zahareanu, Virgil Duda, Liana Maxy, Mirel Brateş, Rodica Grindea, Gina Alcalay, Mariana Juster, critică, eseu, publicistică, note de I. Schechter, Eugen Luca, L. Bittman-Ruga ş.a. Numărul poartă, aşa cum e firesc, *pecetea* redactorului-şef, L. Volovici: civilizaţie, cultură, rigoare, exigenţă (pînă la un punct, căci oameni sîntem şi nu putem scăpa chiar de toţi impostorii), gust, ordine, sobrietate, seriozitate. Ilustrată cu reproduceri (bune!) după Tuvia Juster, Emilia Kirzner şi Lelia Zuaf, pusă-n pagini (remarcabil) de Natalie Ghinsberg, revista are aer *european*, împingîndu-te să o oferi, cu plăcere, colegului de scris din România, Franţa sau Honolulu.

...Acum, *Izvoarele*-acestea mai au de făcut un singur pas. Însă hotărîtor. Acela care s-o preschimbe dintr-o *publicaţie* sporadică (din an în paşte carevasăzică) în revistă. Avem în vedere (vis vechi) stabilirea unei periodicităţi. Oricare-ar fi aceasta. Lunar? Formidabil! Dar nu se poate... Odată la două luni? Formidabil! Dar iarăşi nu se poate. Trimestrial? Formidabil! Dar, iarăşi, parcă e greu... Semestrial? E bine, nu e rău, e bine. Dar, iarăşi, parcă nu se poate. Atunci anual, odată pe an? Fie şi-aşa. Dar să fie. Să fie, cu ghearele şi cu dinţii. Să fie şi să se ştie, că, orice s-ar întîmpla, *Izvoarele* acestea apar (am, n-am treabă) odată pe an, la o dată (oarecum) fixă. Pentru ca să-şi cucerească, în fine, dreptul de a se chema că este o *revistă*.

(M. Raf.)

*

ŞIMON HARAN, "Oi de bumbac şi oi de lînă pasc în cer; poeţi şi traducătorul lor"; Ierusalim,1992, în editura autorului.

Cînd modesta broşură care reuneşte o parte dintre traducerile lui Şimon Haran ne-a poposit pe masa de lucru, am decis să punem de-o parte toate armele critice şi să ne bucurăm ca atare de faptul în sine. Nu în fiecare zi, ba nici măcar în fiecare an, întîlnim versiunea ebraică a liricii scrise în româneşte! Şi încă cea a unui evantai de poeţi care începe – nici mai mult, nici mai puţin! – cu Mihail Eminescu şi se termină cu Ion Caraion, trecînd prin alţi Iosif Petran, Liana Maxy, Sebastian Costin şi Tania Lovinescu. Un total de 12 poeţi închişi în 37 pagini şapirografiate în paralelă bilingvă!

Bunele intenţii nu se traduc totdeauna în fapte. Cît de tare ne-am temut de demonul critic pe parcursul lecturii, diavolul tot diavol rămîne şi ne-a tentat cu şoaptele-i rău-voitoare: de ce aceştia? (pentru ca lista să fie completă, trebuie adăugaţi de-a valma M. Rudich, St. Baciu, A. Goldenberg, Eugen Jebeleanu, Şimon Haran însuşi care scrie direct în ebraică, Valeriu Sîrbu), de ce piese care nu sînt nici cele mai reuşite, nici cele mai reprezentative? de ce... ? Ne oprim aici! Totul se concentrează în vechea şi arhicunoscuta definiţie "Traduttore – tradittore".

Nu ştim ce audienţă poate să aibă o asemenea broşură şi, poate, e chiar mai bine că ea este discretă. Pentru că avem păcătoasa mîndrie de a pretinde că ea nu izbuteşte să prezinte iubitorului ebraic de poezie – şi sînt mulţi dintre aceştia! – ceea ce este lirica scrisă în româneşte aici, acolo sau aiurea. Pînă în cele din urmă, "Oile" lui Haran sînt un început, care trebuie salutat ca atare. Dar pe cînd continuarea?

(Radu Klapper)

*

În **Caiete critice**, Bucureşti, 10.06.1991, criticul de artă şi poetul Barbu Brezianu semnează, sub titlul *Acel Fragonard de la Marea Neagră*, o fină şi miezoasă evocare a pictorului Pascin, din care dăm cîteva extrase:

«Un nume ce nu spune mare lucru (sau nu spune aproape nimic) intelectualilor şi nici măcar multora dintre semenii noştri, şi aceasta chiar dacă l-ar căuta pe Pascin în Dicţionarele şi Enciclopediile româneşti din 1931 sau 1978!

... În schimb, "compatriotul" nostru (cum îl numea Tudor Arghezi) este nu numai menţionat în Enciclopediile Britanice, Americane, Franceze, Italiene, Germane, Japoneze, ba chiar şi în cele Bulgare – dar pictorul, şi mai ales graficianul

Jules Pascin apare înmatriculat și încadrat cu laude, deopotrivă cu polonezul Kisling, cu rusul Chagall, niponul Foujita, olandezul Van Dongen, românul Brâncuși și alți asemenea cetățeni francezi aparținînd faimoasei "École de Paris".

Pascin nu a avut propriu-zis o patrie și o cetățenie, ci doar un statut legal fluctuant pînă cînd, datorită unor anume circumstanțe, în 1920, a devenit "cetățean american".

Totul a fost o întîmplare.

Întîmplătoare și ziua de 31 martie 1885 cînd s-a născut la Vidinul din vechea Bulgarie a Imperiului Otoman (pămînt pe care nu-l va mai revedea vreodată). Întîmplător a fost și faptul că el a copilărit la Brăila, apoi la București, unde după ce a învățat alfabetul latin și după ce a urmat și școala primară, apoi liceul, a pornit să-și trăiască din belșug adolescența pînă în anul 1905 cînd a plecat, nu de altundeva decît din România, ca să cunoască și să cucerească lumea. Și a început să cutreiere, cu mai scurte ori mai lungi popasuri, Ungaria, Austria, Germania, apoi Franța, Spania, Portugalia, Belgia, Olanda, Anglia, Algeria, Tunisia, Italia, Palestina, Statele Unite, Mexicul, Cuba, Louisiana, Insulele Antile și așa mai departe - întorcîndu-se în cele din urmă în Parisul unde, la 45 de ani (la 2 iunie 1930) și-a curmat singur viața: "Și-a rupt viața ca un desen care nu-i mai place" - cum spunea Adrian Maniu în necrologul ce i l-a consacrat.

Jules Pascin a fost un nefericit hoinar, un trist Ahasverus, un "Fiu risipitor" (pe care l-a și evocat într-un ciclu biblic grafic). A fost un neastîmpărat, spre deosebire de părinții lui care erau oameni foarte așezați și foarte mic-burghezi.

Maică-sa, de obîrșie italiană de prin părțile Triestului, venise din Belgrad și s-a săvîrșit din viață la București, la 11/24 aprilie 1908, la vîrsta de 59 de ani; iar soțul ei, Marcu Pincas, evreu sefard, mare exportator de cereale, se născuse în 1846 stabilindu-se mai întîi la Brăila, apoi în Capitală cu firma tot mai prosperă "Pincas et Comp.": el a fost înmormîntat șapte luni după moartea soției lui, la 12/25 noiembrie 1908 în Cimitirul Spaniol (vis-à-vis de Cimitirul Șerban Vodă) sub un impunător mausoleu de marmură neagră.

Cuplul Pincas a avut 11 copii: două fete și nouă băieți dintre care și Iuliu Mordecai. Mai tîrziu, acesta, jucîndu-se puțin cu literele numelui de familie, printr-o anagramă, l-a prefăcut în Pascin.

Se știe că viitorul artist pe cît își adora și respecta mama și crescuse sub ocrotirea ei, nu se înțelegea deloc cu tatăl său care, tiranic, ursuz și ancilar, năzuia să-l facă amploaiat la întreprinderea cerealieră a familiei.

Fratele mai mare, Iosif, care avea "bossa" afacerilor, a lucrat în schimb alături de părintele lui și i-a succedat la firma deschisă la Brăila, Galați și București.

Cu timpul, Joseph M. Pincas, cetățean român, a ajuns să fie și acționar la fabrica de zahăr din Ripiceni, asociat cu autorul *Spovedaniei unui candelabru*, cu scriitorul A. L. Zissu: apoi a cumpărat castelul și moșia contelui Teleki de la Baic (nu departe de Oradea), unde a avut o herghelie; a mai achiziționat o altă proprietate în Dobrogea, cu o mănoasă crescătorie de vite; în timp ce la București - unde-și cumpărase o casă pe strada C. A. Rosetti, colț cu Boteanu - va fi ales membru al Jockey Clubului (un cal din paddock-ul lui cucerise "Marele Derby"). În această epocă intrase și în protipendada moldovalahă, căsătorindu-se cu Diana Ghika-Trifești (1890-1949) - cimotie cu mitropolitul Calinic Miclescu,

VIVIANNE SI HERMAN LEIBOVICI

TRAVEL EXPERTI

Sînt la dispoziția celor interesați pentru călătorii în străinătate la
AGENȚIA DE VOIAJ
PROPER TRAVEL LTD., TEL AVIV
REH. BEN YEHUDA 56, TEL. 297477, 5289992

Excursii organizate sau individuale, voiajuri de afaceri, stațiuni de odihnă și tratament, bilete și abonamente de tren (Eurailpass), închirieri auto, rezervări hotel, croaziere. Plecați prin noi : AMERICA, RUSIA, AUSTRALIA, AFRICA, ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT, EUROPA DE VEST ȘI DE EST.

●

Executăm asigurare de sănătate și bagaj pentru perioada voiajului.

Membrii Kupat Holim beneficiază de reduceri la excursii organizate și diferite aranjamente turistice (în afara biletelor de avion).

●

Programe speciale, convenabile, pentru Pesah și primăvară.
Rezervări avion pentru perioada de vară

Posesorii de Visa și Isracard pot plăti voiajul în rate.
Folosiți serviciile noastre și sîntem siguri că veți reveni.

Boldur-Lăţeştii şi alte spiţe boiereşti; iar principesa Diana Pincas a fost şi soacra lui Petru Comarnescu, a lui N. D. Cocea şi în cele din urmă şi a profesorului Ghiţă Ionescu; fiica ei, Gina, dintr-o altă căsătorie, fiind succesiv măritată cu cei trei cărturari. Iar Jules Pascin, drept omagiu adus frumuseţii cumnatei sale, i-a făcut portretul în ulei, pictînd-o aşezată într-un jilţ, picior peste picior, purtînd o pălărie neagră şi pe umeri cu o imensă blană de vulpi albastre (pînza aflîndu-se astăzi la Perls Gallery din New York).

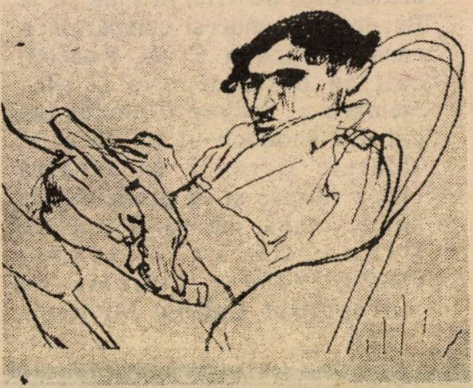

J. Pascin „Autoportret"

Aşadar, spre deosebire de fratele şi de părinţii lui - care au prins rădăcini trainice pe pămînt românesc - mezinul a fost un precoce boem. Viitorul pictor a urmat totuşi primele clase la liceul Gheorghe Lazăr: apoi, bolnav de piept fiind, părinţii l-au trimis la Braşov unde a continuat cursurile la Liceul Andrei Şaguna - după cum ne relatează istoricul de artă Ionel Jianu care deţine aceste date de la însuşi Pascin. Înzestrat încă de mic copil cu un sclipitor talent la desen, el va porni să facă tot mai multe schiţe şi caricaturi, începînd cu scene din familie, sau cu saltimbancii de la Moşi ori de la circul Sidoli, dar îndeosebi cu aspecte de stradă prinse pe viu, cu umor, cu sarcasm şi bun gust - desene ce reprezentau, după cum remarca istoricul de artă Gaston Diehl, "adevărate reportaje cu privire la viaţa familiară a străzilor Bucureştilor", excelînd mai cu seamă în unele subiecte licenţioase, datorită desigur frecventării tot mai asidue a unor ospitaliere lupanare.

... În aceşti ani ai adolescenţei, Pascin şi-a făcut de bună seamă şi cîţiva prieteni printre care Iosif Iser (pe care desigur că l-a înrîurit puternic) - apoi Tudor Arghezi, Ion Minulescu, A. L. Zissu, Adolf Clarnet, N. D. Cocea, Camil Ressu, Victor Eftimiu şi alţi tovarăşi de cafenea din boema antebelică.

... După ce a plecat din ţară, Pascin s-a stabilit vremelnic la Viena şi apoi la München, unde şi-a continuat studiile într-o Academie particulară, şi atunci norocul a făcut să-l cunoască pe Gustav Meyrink, care, apreciindu-i desenele satirice, l-a recomandat călduros faimosului periodic münchenez *Simplicissimus,* unde a avut satisfacţia nu numai să-i fie publicate, dar şi foarte bine remunerate, fiind şi angajat colaborator permanent cu 400 mărci lunar - ceea ce, recunoştea Ivan Goll, "era o adevărată avere pentru un om tînăr". Pascin va publica astfel numeroase desene, începînd de la 14 martie 1905 şi pînă în anul 1913 - iar după război, o a doua perioadă între 1920-1929. Pascin a luat parte la variate şi prestigioase expoziţii colective, între altele şi la "secession" la Berlin sau "Salon D'Automne" la Paris, iar în primăvara anului 1913, Pascin, alături de Brâncuşi, de Matisse, Dufy - dar şi de iluştri înaintaşi ca Cézanne, Degas, Toulouse-Lautrec - cu care pictorul nostru are multe afinităţi - a participat cu zece tablouri şi zece desene la faimoasa expoziţie internaţională "Armory Show" din New York. 1913 va fi anul cînd el va deschide la "Neue Galerie" o expoziţie personală care a stîrnit vii discuţii şi al cărei ecou va fi auzit şi în "Micul nostru Paris", datorită lui Tudor Arghezi: acesta va face în ziarul *Seara* din 27 februarie 1914 o cronică a cronicii intitulată "Pascin cenzurat", comentînd textul apărut în *Frankfurter Zeitung* privitor *la "Cazul Pascin"* şi relevînd "talentul extraordinar de pătrunzător şi de liber" al artistului; el arată totdeodată că "a avut darul să jignească profund imbecilitatea severă şi să o revolte sub orice latitudini", iritînd peste "puterile de răbdare", scandalizînd îndeosebi pe acei "burghezi pudibonzi ai artei", care "în numele virtuţilor ce izvorăsc din poloboacele de bere" duc un război înverşunat "împotriva compatriotului nostru".

... În România însă, Pascin nu a avut parte decît de o singură expoziţie organizată în toamna anului 1931 - "prin muncă şi sacrificiu", cum scria Marcel Iancu - în "librăria de artă *Hasefer*" (librărie rivală întru bun gust cu Librăria *"Bibliofila")* de către Henry Steinberg.

Reîntorcîndu-se la anii de tinereţe ai pictorului, ai acestui "copil al Dunării", mai desprindem o pagină scrisă de regizorul şi pictorul Jean Negulescu, care în 1924 îl întîlneşte pe Pascin; acesta i se adresează "mai întîi în româneşte" şi apoi, "ca orice român", pictorul îşi aduce aminte "mai întîi de Bucureşti - de opulenţa clientelei care frecventa celebra Cafenea Capşa, de femeile de moravuri uşoare care băteau zi şi noapte Calea Victoriei". Apoi, anticipînd pe Panait Istrati din *Ciulinii Bărăganului,* Pascin va pomeni de şuieratul sinistru al vîntului Bărăganului, spulberînd căpiţele de fîn şi rostogolind ciulinii, de nisipurile pustii ale Mării Negre.

... Un alt martor care, în 1945, în timpul vizitei sale în România, îşi aducea aminte de

Pascin, este Ilya Ehrenburg. Scriitorul rus mărturisea că a fost legat de o "prietenie strînsă" de acest "român prin origine"; și că datorită lui Pascin el a putut cunoaște "străzile Bucureștiului, micile grădini de vară cu grătar și lăutari, pitorescul forfotei orașului" - toate acestea numai prin intermediul numeroaselor "desene ale lui Pascin pe motive bucureștene".

Întîmplarea a vrut ca în 1930, Ehrenburg să poată lua parte la înmormîntarea sinucigașului, pe care îl considera "un pictor cu adevărat mare".

La rîndul lui, Arghezi, luîndu-și rămas bun de la Pascin, îi zugrăvește portretul, evocînd și atmosfera începutului de veac - "cu douăzeci de ani mai devreme" - atunci cînd frecventa acea "lume subțire ca o ceață" și cînd apăreau "irizări și sfidări sufletești și apucături, care gonesc pe fericiții lor proprietari, sufocați de lumina și frumusețea capitalei noastre, în străinătate... Pe Pascin a fost să-l cunoaștem la noi, în București. Era un tînăr de dimensiuni restrînse la un minimum de carne, puțin la trup și îmbrăcat cu o rufărie și cu o stofă ireproșabil de curate, strîns în nasturi, bine călcat, echipat cu un geamantan de mînă. Purta, mi se pare, și un baston gros, căci dacă ne gîndim la el cum sta, aplecat pe o masă, într-o noapte de vară, în dosul Băncii Naționale, pe trotuarul fostei berării "Durieu", unde, pe cînd se aducea, între furculițe, biftecul cel mai suculent din fostul București, niște pitorești șobolani autentici colindau vitrina printre sticle de "Piperment", "Get", "Malaga", "Madera", "Voslauer" - în dreptul pălăriei lui de paie zărim prezența unei jumătăți de covrig decorativ, de lemn".

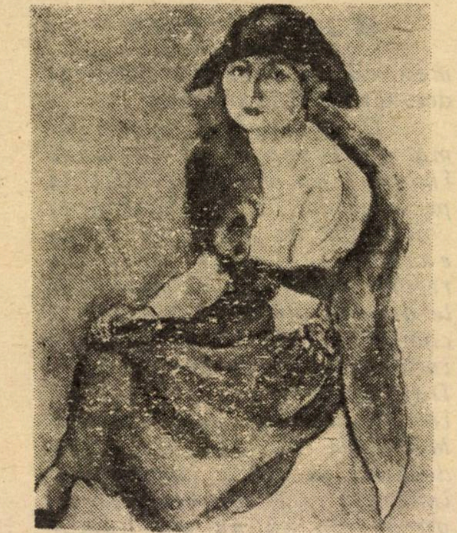
J. Pascin „Principesa Diana“

... Soarta a vrut ca la funerariile pictorului - așa, "ca din întîmplare", să fie de față și cineva din orașul copilăriei lui Pascin: brăileanul Mihail Sebastian; el s-a alăturat alaiului funebru, fără să știe (la început) despre cine era vorba, doar că "omul după sicriul căruia umblam își tăiase cu o zi înainte vinele de la mîini..." Și astfel l-a petrecut pe Pascin pînă la groapă, unde, fără să înțeleagă, a ascultat panegiricul lui Schalom Asch! "...era în vorbele lui o cruntă disperare ce suna ca un blestem sau ca un apel, un cîntec legănat ce se adresa morții însăși".

"Nu știam nimic despre viața omului pe care îl îngropau. Dar l-am simțit mai puțin străin, mi-am închipuit copilăria lui într-un tîrg ovreiesc. M-am gîndit la destinul lui de vagabond..."

Mihail Sebastian venise pesemne, imprevizibil, ca un frate bun, să-i aducă o solie tăcută, o solie discretă de pe chiar meleagurile tinereții pictorului.»

●

De cînd cu refuzul categoric de a acorda girurile pentru *clitarea* olimilor și cu atacurile uluitoare împotriva Israelului pe tema rachetelor "Patriot", încrederea mea în Statele Unite s-a pră-bushit.

● a apărut

O carte recomandată pentru bolnavii de inimă:

"VREAU SĂ TRĂIESC"

de I. ROSENTHAL

Povestiri adevărate, trăite de un bolnav de inimă de la vîrsta de 16 ani, care scrie, din memorie, această carte, la 80 de ani.

●

Eu, de-o viață cardiac,
Cred că e just ceea ce fac:
Prezint, să afle fiecare,
Metoda mea de apărare;
Din experiența mea citiți
Și învățați cum să trăiți.

●

• ULTIMELE EXEMPLARE •

Cartea poate fi procurată la librăria "Lepak" sau primită prin poștă, recomandat, trimițînd un cec bancar sau poștal de 15 șekeli pe adresa:

ISRAEL ROSENTHAL
BNEI BRAK, rh.GANEI GAD 8
Tel. 03-791818

Cioran.
Ne iubeşte nespus.
Dar nu prea mult.

■ JACOB POPPER

E. M. CIORAN ŞI EVREII

Dintr-unul din "exerciţiile de admiraţie", datat 1978 şi inclus în volumul cu acelaşi titlu dat la iveală în 1986 de editura "Gallimard" în colecţia "Arcades", aflăm că oridecîte ori trecea pe lîngă casa cu numărul 6 de pe strada Rollin din Paris, E.M.Cioran simţea o strîngere de inimă: în acea casă locuise un prieten al său, despre a cărui amintire mărturiseşte că *"după treizeci şi trei de ani"* îi mai stăruie *"nespus de vie în suflet"*. Cu tot atîţia ani în urmă, adică în 1944, prietenul lui Cioran fusese ridicat într-o noapte de Gestapo şi deportat la Birkenau, unde fusese prefăcut în cenuşă într-un crematoriu, la fel cu alte cîteva milioane de odrasle ale neamului Israel. El se numea Benjamin Fondane (B. Fundoianu).

Despre el ne mai spune Cioran, în acelaşi text, că atunci cînd se întîlneau *" nu se mai sătura să-i contemple"* chipul emaciat de suferinţă şi că interlocutorul său rostea cuvinte pline de har pe care *"avea să regrete întotdeauna că nu şi le notase pe hîrtie"*. Mă pot deci simţi îndreptăţit să cred că din şocul provocat de tragica dispariţie a unui om de care se simţea atît de apropiat, trebuie să se fi iscat în bună măsură sentimentul de culpabilitate de care e străbătut eseul lui Cioran "Un neam de singuratici" inclus în volumul "Ispita de a exista" (1956), dar apărut separat – după mărturia discipolului şi traducătorului său în germană Kurt Leonhard – cu doi ani mai devreme. El exprimă – după părerea mea – o stare de spirit şi mai veche, marcînd în biografia spirituală a lui Cioran un moment crucial, căci în acest eseu filosoful nu se mărgineşte, precum Mircea Eliade, să se distanţeze de sindromul său iudeofob la modul verbal sau epistolar, ci se leapădă de el în mod public, fiind o răspicată *mea culpa* faţă de poporul detestat de el în tinereţe:

"De cîte ori, atunci cînd mă copleşea sila de mine însumi, nu m-am gîndit la perseverenţa, la îndărătnicia, la voinţa lor de a fi , pe cît de enigmatică, pe atît de reconfortantă pentru mine! Lor le datorez atîtea revirimente şi compromisuri pe care le-am încheiat cu non-evidenţa vieţii! Dar oare i-am preţuit eu întotdeauna aşa cum meritau? Mă tem că nu! Dacă la douăzeci de ani îi iubeam pînă într-atît încît am ajuns să-mi pară rău că nu mă număr printre ei, mai tîrziu, nefiind în stare să-i iert pentru rolul de prim ordin pe care l-au jucat în decursul vremurilor, i-am detestat cu furia iubirilor dezamăgite. Strălucirea omniprezenţei lor mă făcea să simt cu mai multă acuitate obscuritatea ţării mele sortite, o ştiam prea bine, să fie sufocată sau chiar să se scufunde în neant, în timp ce ei aveau să ***supravieţuiască, orice s-ar fi*** *întîmplat, tuturor catastrofelor."*

Şi totuşi, acest act de penitenţă are, în ciuda incontestabilei sale sincerităţi, ceva nefiresc şi excesiv care mă stinghereşte. Ar fi desigur nedrept să aşezăm "exerciţiul de admiraţie" închinat de Cioran lui B. Fundoianu alături de acel făţarnic "Ah, de-ar fi toţi evreii ca tine!", proferat de atîţia antisemiţi: după cum am văzut, el făcuse de mult o neechivocă genuflexiune în faţa *tuturor* evreilor. Mă întreb numai dacă, în vreme ce săvîrşea acest gest, Cioran se lecuise în întregime de gîndirea schizofrenică a acelor antisemiţi care, deşi îi urau pe *toţi* evreii, nu se sfiau să facă cîteodată şi excepţii de la regulă. Un asemenea schizofrenic s-a dovedit a fi, bunăoară, Richard Wagner, atunci cînd secreta într-*unul* din compartimentele creierului său veninul anti-iudaic ce avea să se reverse în pamfletul "Evreii în muzică" şi alte scrieri ale sale, în timp ce din *altul* se prelingea mierea scrisorilor adresate evreului *său*, dirijorul Hermann Levy. În ipostaza sa occidentală, Cioran şi-a manifestat însă dorinţa de a-şi pune de acord gîndirea cu schimbarea sa de umoare faţă de evrei. A reuşit el să realizeze pînă la capăt acest deziderat?

Examinînd cu atenţie eseul "Un neam de singuratici", nu mă **pot împiedica să desluşesc în el,** scris în filigran dar cît se poate de citeţ, aceeaşi doctrină, sau mai bine zis legendă, care a slujit în decursul ultimelor două milenii de alibi tuturor fărădelegilor antisemite. Cioran s-a inspirat însă dintr-un model mai recent al ei şi anume din "învăţătura" profesată de Nae Ionescu la catedră şi ilustrată în scris în faimoasa sa prefaţă la romanul "De două mii de ani" de Mihail Sebastian. Ea poate fi rezumată în patru cuvinte: "Iuda trebuie să sufere!"

Îmi vine chiar să cred că concluziile la care ajunge Cioran sînt şi mai radicale decît cele ale maestrului său: în vreme ce acesta întrevedea posibilitatea unei "mîntuiri" a iudeilor de blestemul lor milenar, în cazul cînd ei vor recunoaşte natura divină a lui Christos, ucenicul său, care nu mai crede nici în Tatăl ceresc nici în Fiul acestuia, se mărgineşte a-şi întemeia consideraţiile despre poporul iudaic pe o logică *"supranaturală"* dar ne-divină, conform căreia istoria "neamului de singuratici" îşi va găsi epilogul *"altundeva"* sau pe pămînt. În orice caz ea nu se va putea încheia decît *"cu un dezastru care scapă perspicacităţii spaimelor noastre"* (cine ştie, poate o soluţie mai "finală" decît aceea pe care o putuseră concepe naziştii în cursul memorabilei conferinţe de la Wannsee!). Pînă atunci, evreii sînt sortiţi *"să jinduiască după Paradis şi să se lovească mereu de Zidul Plîngerilor"*. Conform aceleiaşi logici implacabile, omenirea se va împărţi întotdeauna în *"evrei şi neevrei"*, cei dintîi continuîndu-şi *in aeternum* peregrinările *"invidiaţi şi urîţi de toate popoarele"*. Cu alte cuvinte, antisemitismul este un fenomen etern (de la Tacit citire, susţine Cioran, trecînd cu vederea faptul că istoricul roman era scandalizat doar de auto-segregarea evreilor, în timp ce de la decretul lui Constantin încoace segregarea le-a fost impusă cu sabia şi ştreangul din afară, în chip de pedeapsă pentru că l-au răstignit pe Fiul lui Dumnezeu.) E adevărat că pentru dezrădăcinatul Cioran noţiunea *"soporifică"* de patrie nu mai are nici un sens, dar îi îngăduie oare propria sa dezabuzare să le interzică pe veci evreilor dreptul de a-şi găsi una? Cioran n-a ezitat să prevadă că ei *"nu-şi vor afla decît patrii provizorii, Israelul fiind cea mai provizorie din toate"*. Pînă şi admiratorul său necondiţionat, Kurt Leonhard, a calificat, într-o postfaţă la versiunea germană din 1982 a "Ispitei de a exista", această drastică sentinţă drept *"uimitoare"*, străduindu-se să-i găsească circumstanţe **atenuante în aceea că eseul** "Un neam de singuratici" fusese scris cu mult înaintea volumului antenumit, contemporană crizei Suezului.

În cele aproape patru decenii ce s-au scurs de atunci, Israelul a mai înfruntat cu succes cîteva crize, din ce în ce mai grele, dezminţind de fiecare dată teza despre "provizoratul" existenţei sale. Printre reprezentanţii *inteligenţiei* apusene s-au găsit în acest interval de timp mulţi promotori ai acestei teze care au avut curajul şi onestitatea să se distanţeze de ea. Printre ei nu se numără şi E. M. Cioran.

Precizare. În legătură cu nota publicată în numărul trecut, d. Shlomo Leibovici-Laiş ne roagă să precizăm că zvonul, privitor la eventuala sa numire în calitate de consilier cultural la ambasada Israelului la Bucureşti, este lipsit de orice fundament.

ANCHETA MINIMUM

Cu cine aveţi de gînd să votaţi la alegerile parlamentare din iunie 1992?

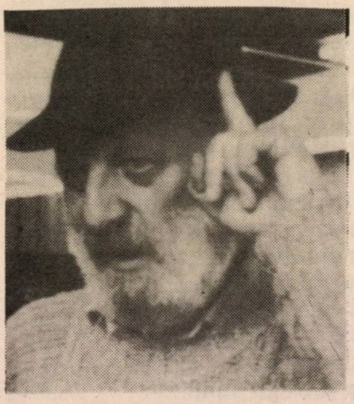

- **MIRCEA SĂUCAN, regizor de film, scriitor, Natzeret-Illit:**

– Eu votez întotdeauna cu opoziţia; aşadar, în cazul de faţă cu *Maarahul*.

- **GETTA BERGHOFF, autoarea romanului *Sub o zodie sumbră*, Holon:**

– Cu *Maarahul*, sînt maarahnică prin convingere şi sînge.

- **ALEXANDRU ANCA, ziarist, Holon:**

– Preferinţele mele se îndreaptă către *Ratz*, deci voi vota cu noul *Bloc de stînga* (Ratz, Shinui, Mapam).

- **LIANA SCHWARTZ, profesoară de istorie, Ierusalim:**

– Cu *Likudul*. Prezenţa în fruntea partidului a grupului de "tineri" Bibi Netaniahu, Beni Beghin, Dan Meridor, Moshe Katzav îmi dă speranţa că *Likudul* va şti să îmbine fermitatea în faţa duşmanului cu elasticitatea politică.

- **Dr. SAM WATTS, medic, publicist, Tel Aviv:**

– Cu *Maarahul*, e, orice s-ar spune, un partid rezonabil, *echilibrat*.

- **Dr. OTTO BACALU, medic internist, publicist, Tel Aviv:**

– Cu *Maarahul*, deşi, sincer vorbind, nu am fost entuziasmat întotdeauna de activitatea lui.

- **Dr. ILIE CRĂCIUN, medic radiolog la spitalul "Hadassa" din Ierusalim:**

– Data trecută, soţia mea (Paula Crăciun, profesoară de muzică) a votat cu *Ratz*, iar eu cu *Maarahul*. Acum ne inversăm rolurile. Eu voi vota cu *Noul bloc de stînga MERETZ* (Mapam, Shinui, Ratz), deoarece prezenţa lui cît mai puternică în parlament va constitui un grup de presiune pentru un program de pace cît mai eficient şi cît mai operativ.

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

■ ALEXANDRU SEVER

SINTEZA ETICĂ

Ceea ce mă seducea odinioară la Balzac era puterea de sinteză. Cu cele nouăzeci de romane și nuvele, aveam într-adevăr impresia a fi tocmai în fața unei asemenea opere. Astăzi nu mai sînt atît de sigur. Sinteza se poate face mai economicos, mai pregnant și mai eficace. Poate că dacă Balzac și-ar fi încheiat opera, sinteza să fi fost un fapt. Adevărul e însă că sarcina pe care și-a propus-o era imposibil de împlinit, chiar de ar fi trăit o sută de ani și ar mai fi scris încă o sută de volume. Căci ceea ce voia de fapt Balzac era să surprindă viața în nesfîrșita ei înfățișare și asta e imposibil, fiindcă viața e inepuizabilă și arta n-o poate sluji decît în succesiunea generațiilor de artiști. Pentru ca asemenea operă să fie desăvîrșită, Balzac ar fi trebuit să fie nemuritor, sau să fie urmat de nesfîrșite generații de balzacieni. Dar Balzac a murit, opera e un ciot enorm, nimeni n-o poate desăvîrși. Ceea ce, o clipă, pare o sinteză, e de fapt o lungă sforțare de analiză. Balzac a compartimentat, într-adevăr, (în spirit scientist) întreaga societate franceză a timpului în celulele ei constitutive, și fiecărei celule i-a dedicat, sau a intenționat să-i dedice, o analiză sub înfățișarea unui roman. E aici o treabă de chimist mai degrabă decît una de paleontolog sau doctor în științe sociale, cum îi plăcea să-și închipuie că e. Acolo unde lui Balzac i-au trebuit cîteva zeci de romane și de nuvele, lui Cervantes și lui Tolstoi le-a fost de-ajuns unul singur. Prototipul romanului-sinteză e *Don Quijote*. Toată Spania într-o singură carte! Așa cum Rusia toată e în *Război și pace*.

Roman-sinteză – aceasta trebuie să fie formula mea romanescă. Dar, atenție: nu pur și simplu un roman cervantesc sau tolstoian! A fi tolstoian după Tolstoi, înseamnă în mod sigur a te condamna la epigonat. E nevoie de altceva! Un roman-sinteză, da! Dar unul adunat în jurul unui principiu fecund, care să fie în același timp numai al meu și al timpului meu. În privința asta, esențialul nu e să punem, pur și simplu, ceasornicele noastre după cele ale Europei. Ceasurile nu arată la fel pretutindeni în Europa. Dar asta nu împiedică bătăile inimii noastre să fie sincrone cu bătăile întregii lumi.

●

Editura *MINIMUM* a trimis la tipărit

o nouă carte
de I. SCHECHTER

știri eterne

(poezii nenormale)

Cuprinde: cronici fanteziste, scrisori, amintiri, rugăciuni, anunțuri comerciale și mortuare, precum și cîntece plagiate, parodii, bîrfe, calomnii și înjurături.

● Cartea – bogată în citate, descrieri de natură și figuri de stil – este destinată lecturii.

Erata

La nr. 59, pag. 45 (*Dicționarul Neconvențional*), col. I, par. I, r 19, în loc de: "*Paula Frenkel, m. 1957*", se va citi: "*Paula Frenkel, m. U.S.A., 1989*".

La nr. 60, pag. 41 (*Cea mai veche școală evreiască din România* de Eugen Campus), col. I, par. II, r. 3,, în loc de: "*dr. Sefari Fonseca*", se va citi: "*doctorul sefard Fonseca*"; iar la col. II, par. IV, r. 9, în loc de: "*vezi adresa din 1881*", se va citi: "*vezi adresa din 1861*".

se zvonește că...

...Rabinul-șef dr. Alexandru Șafran – care a fost invitat în România la inițiativa unui grup de intelectuali evrei și români – studiază cu atenție propunerea, urmînd să dea răspunsul în curînd. Printre punctele importante cuprinse în programul vizitei: orașul Bacău, unde s-a născut și și-a început activitatea conducătorul spiritual al evreimii române din anii războiului.

●

...la București a fost trimis la tipar numărul 1 al revistei *Egalitatea*, editată de un grup de ziariști și scriitori evrei. Revista își propune să dezbată problemele actuale ale judaismului în spirit *liberal*, fiind destinată cu deosebire publicului laic. *Egalitatea* (titlul vestitei publicații scoase de M. Schwartzfeld vreme de o jumătate de veac) urmează să apară de două ori pe lună.

●

...mai mulți olimi vîrstnici, care trăiesc din pensia acordată de "Bituah Leumi" (și au – cum se știe – mari dificultăți cu plata chiriei) și-au exprimat dorința de a fi primiți la căminele de bătrîni ale Comunității evreilor din București.

●

...Noam Yaffe, cunoscutul redactor de la emisiunea în limba română a postului de radio "Kol Israel" va conduce, pentru o perioadă de șase luni, reprezentanța *Sohnutului* de la București (str. Luigi Cazzavilan). Misiunea lui Yaffe: intensificarea activității în rîndurile tinerilor și intelectualilor care nu participă la viața comunității.

●

...d. I. Nicola, directorul agenției *Tarom* din Israel, își va încheia în curînd cadența, urmînd a se înapoia în România. Amintim că d. Nicola a constituit, nu de mult, obiectul unui violent atac în presă, semnat de romancierul Virgil Duda, vice-președintele Asociației Scriitorilor, în legătură cu haosul existent la îmbarcarea pasagerilor la "Ben Gurion" în avioanele *Tarom*.

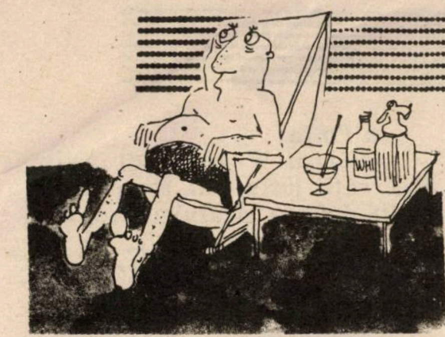

Îmbătrînesc şi-mi pare rău.

Asta-i situaţia (de ce să ne minţim în faţă?)

Dar se poate îmbătrîni frumos sau urît. Depinde de *stofa* omului. Adică, pînă la urmă, de inteligenţă.

Geriatrie

■ ARMINIUS CASSVAN
New York

Erich Maria Remarque... remarca undeva că războiul îi face pe oamenii răi... mai răi, şi pe oamenii buni, mai buni. Am să-mi permit să aplic această constatare la procesul de îmbătrînire, mai ales în ceea ce priveşte partea negativă. Dacă un anumit element, să zicem, de invidie se manifestă timid în tinereţe, el devine uneori elefantiazic la bătrîneţe. "Uite ce avere a făcut dobitocul ăla pe te miri ce, şi eu mă aflu tot acolo unde am fost acum patruzeci de ani." Se cunoaşte anecdota cu cei trei escroci care au fost condamnaţi prea aspru de un judecător iritat din cine ştie ce motive în ziua procesului şi care, avînd remuşcări *post factum*, vrea să le îndulcească pedeapsa. Îi întreabă, deci ce ar putea face pentru ei. Mario, italianul, ar vrea o femeie. Sam, evreul, un telefon, iar Cazimir, polonezul, o cutie de ţigări de foi. Judecătorul le satisface dorinţele. După ce escrocii îşi ispăşesc pedeapsa, judecătorul îi aşteaptă la ieşirea din puşcărie, evident curios. Mario îi mulţumeşte pentru că Maria e însărcinată şi se vor cununa în curînd, iar Sam pentru că a făcut avere datorită unor tranzacţii telefonice. Cazimir se apropie sfios de judecător şi îl întreabă dacă nu are din întîmplare... un chibrit.

Dacă invidia e neplăcută şi acreşte viaţa mai ales în anii cînd ar trebuie ca viaţa să fie cît se poate de dulce, lăudăroşenia e la fel de rea. Aici ne putem gîndi la povestea cu rabinul din Buhuşi care l-a vizitat pe "Papa de la Roma". S-au plimbat împreună într-o trăsură deschisă şi lumea se întreba cine e prelatul acela îmbrăcat în alb de lîngă rabinul din Buhuşi. Egomania se manifestă în modul cel mai divers. Să te lauzi cu ce ai realizat e una, dar să faci caz de ce nu ai făcut decît poate indirect, e mult mai supărător. "Eu l-am adus, domnule, în America, şi unde e recunoştinţa?" sau "La vremea mea eram cel mai apreciat doctor din ditamai spitalul!". Chiar dacă pomeneşti ce faci – şi se întîmplă să fie lucruri valoroase – e bine să te abţii de la a-ţi aduce auto-complimente. Sînt prieteni gata să zică despre tine că te crezi buricul pămîntului, chiar dacă, vorbind despre realizările lor, le numesc "treburi serioase", şi nu "mofturi", cum le definesc pe ale tale.

Se spune că memoria slăbeşte pe măsură ce înaintezi în vîrstă. E cunoscută povestea cu bolnavul care se duce la doctor pentru că l-a lăsat memoria. " – De cînd?", întreabă doctorul. " – De cînd ce?", răspunde pacientul. Ar fi totuşi greşit să luăm lucrurile mecanic. O minte activă memorează la bătrîneţe aproape tot atît de bine ca în tinereţe, în timp ce lipsa de exerciţiu mintal sclerozează şi predispune la scleroză prematură. Însă memoria este compartimentată şi ea. Eu ţin minte numere de telefon din Bucureşti, de pe vremea cînd tata era director de cinema pe bulevardul Elisabeta, la "Trianon", unde numărul era 3-04-54, dar mi-e mai greu să-mi aduc aminte de dejunul de acum două zile. Se pare că memoria îndepărtată se păstrează, în timp ce memoria recentă se pierde. Eu ştiu însă pe dinafară un mare număr de... numere de telefon ale rudelor şi prietenilor de astăzi.

Îmbătrînim şi ne pare rău. Considerînd alternativa, ar trebui să ne simţim încîntaţi. Îmbătrînim cu demnitate şi devenim tot mai înţelepţi. Ne considerăm, după o anumită vîrstă – să zicem 65 – în "vacanţă", chiar dacă ne continuăm cea mai activă... activitate. Starea de spirit contează, şi contează enorm lipsa anxietăţilor de tot felul legate de viitor. "Nu cumva am insultat pe cineva care, profesional, poate în viitor să-mi pună beţe-n roate?" Ei şi? Cui îi pasă la vîrsta asta, la 65 de ani, la 70, la 80??

Ca şi Yves Montand, lovit de infarct anul trecut, ar trebui să ne spunem: dacă s-ar termina acum, pe neaşteptate, n-ar trebui să regretăm. Am avut o viaţă frumoasă şi, în orice caz, interesantă. *Dixi!*

minimum

EDITEAZĂ

• Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

• Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

• MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

MINIMUM

•

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

PESCUITORUL DE *perle*

...ŞI PAIUL DIN OCHIUL VECINULUI, DAR ŞI BÎRNA DIN OCHIUL NOSTRU

● **Informaţie despre adunarea care n-a avut loc:**

"În ziua de 25 februarie a.c. a avut loc în sala Ohel Shem o solemnitate consacrată împlinirii a 50 de ani de la Holocaustul din România organizată de Primăria Tel Aviv-Yaffo..."

("Minimum", nr.60, pag. 79; comunicată de Arie (Liviu) Mohr, Rh. Socolov 14, Tel Aviv; în realitate, adunarea a fost amînată în ultimul moment din cauza furtunilor memorabile din ziua cu pricina; şi tot din pricina furtunilor în cauză – care au prea deranjat cablurile telefonice – redacţia n-a mai putut vorbi cu tipografia pentru a cere scoaterea din pagină a ştirii. Cînd am reuşit să vorbim, era prea tîrziu: numărul fusese tipărit în întregime. Cerem scuze cititorilor noştri. Multe, multe scuze.)

● **Preşedintă înainte de a-şi începe activitatea în organizaţia pe care o conduce**

"În luna ianuarie s-a desfăşurat Conferinţa Mondială Wizo, marcînd 71 de ani de la înfiinţare şi 50 de ani de activitate a doamnei Raya Yaglom, preşedinta mondială din 1970.

Să amintim că Raya Yaglom a venit din România să studieze în Israel la Universitatea ebraică din Ierusalim şi, de la începutul activităţii în rîndurile Wizo, în 1971, şi pînă azi, a muncit..."

("Minimum", nr. 60, rubrica "Etc.", pag. 26; comunicată de C. Vidraşcu, Keren Hakayemet 10/I, Bat Yam 59438)

● **Viţelul ne-viţel**

"În ziarul «Viaţa noastră» din 21 februarie 1992, la pag. 11, rubrica «Idei-sfaturi», se spune:

«O friptură de viţel este o delicatesă, dacă carnea este într-adevăr de viţel»

Nu înţeleg, friptura de viţel poate să nu fie numai de viţel?"

(Suzy Gheorghiu, Haifa, Rh. Gedaliahu 9/11, cod 32587)

● **Cei patru evanghelişti au fost trei**

"Patru locuitori din Mitzpe Ramon au fost răniţi, în urma unui accident care s-a produs din cauza derapării unei maşini pe zăpadă. Şoferul maşinii pe care au lovit-o a suferit răni medii-grave şi a fost transportat cu un elicopter la Centrul medical «Soroca» din Beer Sheva, iar doi copii au fost uşor răniţi."

("Viaţa noastră", vineri 28 februarie 1992, pag. 2, rubrica "Pe scurt"; comunicată de Marcel Nicolau, Naharia, POB 6648)

● **Poşta**

Viorica Wexler, Tel Aviv: observaţii juste, dar, aşa cum aţi intuit dintr-o străfulgerare, aici nu e vorba de *perle*, ci de agramatisme. Carevasăzică de altceva. Pentru luarea la bani mărunţi a acestor agramatisme, este nevoie de o "Cronică a limbii", lucru cu neputinţă de realizat la *Minimum* din pricina lipsei de spaţiu: ar trebui, ţinînd seama de realităţile din lumea tiparului pe româneşte, să scoatem revista în 160 de pagini; Prof. *Alexandru Cohen*, Holon: vezi mai sus.

Aşa cum am comunicat în numerele noastre trecute, cititorii care ne vor trimite perle pescuite în presă (inclusiv – repetăm – în *Minimum*!) vor primi drept premiu cîteva cărţi aparţinînd scriitorilor israelieni de limbă română.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
AMT
ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv – 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

VĂ STĂM LA DISPOZIŢIE PENTRU A VĂ ORGANIZA O VACANŢĂ PLĂCUTĂ :

ÎN PERIOADA DE PRIMĂVARĂ: EXCURSII ORGANIZATE: ● SPANIA, PORTUGALIA, COSTA DEL SOL (sau PALMA DE MAYORCA) ● ITALIA ● KENIA ● PARIS, LONDON ● S. AFRICA ● USA ● CROAZIERE ●

✱ ACŢIUNE SPECIALĂ : 13/4-20/4
TEL AVIV-ZÜRICH-TEL AVIV: 586$ (2 persoane)

ROMÂNIA: DESTINAŢIA CU PREŢURILE CELE MAI COMPETITIVE: ● 6 nopţi / 7 zile: bilet de avion, 2 mese/zi, transferuri, masă festivă, excursie, hotel categ. I, taxe: cca 130 şekeli/zi (posibilitate de prelungire a sejurului) ● STAŢIUNI DE TRATAMENT ● HOTELURI ● ÎNCHIRIERI DE MAŞINĂ.
ÎNSCRIERILE AU ÎNCEPUT ! !

ÎN PERIOADA VACANŢEI DE PESAH, O GAMĂ FOARTE VARIATĂ DE PROGRAME ATRACTIVE: ● CYPRU ● RHODOS ● ANATOLIA ● TURCIA ● CRETA ● PALMA DE MAYORCA ●

CU OCAZIA SĂRBĂTORII DE PESAH
B. KRIGLER şi COLECTIVUL AGENŢIEI
transmit onoratei clientele şi prietenilor
pesah sameah!

SPECTACOL

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RADU KLAPPER

ŞI IADUL E PAVAT CU BUNE INTENŢII...

E aproape trivial să afirmi că marile subiecte nu conduc automat la creaţii artistice importante. A justifica însă o creaţie prin subiectul ei este aproape o crimă, asupra gravităţii căreia s-ar putea povesti cîte ceva în fostul lagăr socialist.

Nu poţi trece cu vederea încăpăţînarea cu care Amir Kolben încearcă să trateze coregrafic subiectul complex, delicat şi dureros al istoriei a ceea ce s-a numit "Gdud Haavoda" (batalionul de muncă, kibuţnică fireşte!); nu se poate trece cu vederea reîntoarcerea după ani de la prima versiune la subiectul legăturii evreului rătăcitor cu Eretz Israel, în sensul cel mai practic al noţiunii, în sensul... agricol. Nu poţi trece cu vederea fragmentele cu adevărat frumoase din spectacolul grupului "Tamar" din Ierusalim. În sfîrşit, coregraful companiei a abandonat accepţia verbală a noţiunii "teatru de dans" şi în anumite cazuri a găsit rezolvări coregrafice pentru situaţii autentic teatrale. Alte momente (în special cel al bucuriei apei) sînt de un profund sentiment, domeniu care i-a fost pînă acum străin lui Kolben. Şi, nu tocmai în ultimul rînd, nu se poate trece cu vederea că dansatorii companiei se dovedesc, poate pentru prima dată, tehnicieni şi talente fascinante, printre ei în special Eli Falah, de la care ne aşteptăm la lucruri şi mai bune.

Dar... Amir Kolben face în "A şti pămîntul" cîteva lucruri de nefăcut, dintre care cel mai simplu de explicat este amestecul muzical din banda sonoră. Încăpăţînarea de a continua Recviemul lui Verdi cu Internaţionala şi cu "Hei iuhnem" demonstrează lipsă de gust pentru că este vorba de melodii cu "adresă" prea exactă, cu încărcătură sentimentală prea cunoscută şi duce la momente de-a dreptul ridicole, deşi intenţiile autorului au fost dramatice.

Coregraful suferă de ceea ce medicii numesc bulimie. El vrea ca în lucrarea sa să spună cel puţin totul despre subiectul său. Nu numai semnificaţiile personale ale dramei "cuceririi" ţării vechi-noi - domeniul cel mai reuşit din spectacol - dar şi semnificaţiile politice şi sociale şi atunci, către sfîrşit, domneşte pe scenă un soi de demagogie zăpăcită amintind prea mult artificiala euforie sovietică.

Pînă în cele din urmă, un artist este mare cel puţin în aceeaşi măsură prin ceea ce abandonează în drumul către scenă. În acest sens Amir Kolben are încă un drum lung de făcut.

Adevărat, în contextul în care nici un coregraf nu se ocupă de nenumăratele subiecte tipice nouă, "Tamar" şi Kolben au îndrăznit s-o facă. Dar tocmai din această pricină ne-au rămas datori: să revină a treia oară asupra subiectului. Şi poate de această dată să dea ceea ce se poate face din el într-o ordine de gîndire pur estetică, curată de orice alte intenţii ideologice.

FALŞII MESIA

Dacă memoria nu ne înşeală, Şmuel Hasifri, unul dintre proorocii teatrului politic, dramaturg care nu ezită să-şi încerce puterile şi în regie, a ţîşnit la lumină în urmă cu vreo zece ani, la Festivalul din Acco, cu fantezia "Taşmad". Folosind ca titlu numele cifric al anului în care ar fi trebuie să vină Mesia (au trecut ani de-atunci!...), Hasifri se răfuieşte cu mult parapon cu mesianismul coloniştilor mai mult sau mai puţin religioşi, cu partizanii "Israelului întreg" şi, în treacăt, cu "înspăimîntarea copiilor şi femeilor palestiniene".

Pentru că, iertat fie-ne citatul tanahic, nu-i nimic nou sub soare, Hasifri şi echipa sa de actori (Hana Azulay, Igal Naor, Şmuel Toledo, Dany Ben-Yehuda) au găsit că subiectul a redevenit actual şi au decis să reia spectacolul pe scena liliputană de la Tzavta 2. Şi cum stagiunea teatrală seamănă bine cu anotimpul - multă apă de ploaie! - am alergat; poate, cine ştie...

Ei bine, nu! Actorii, cîndva începători, au învăţat multă meserie, unii (Azulay şi Naor) sînt fascinanţi, dar aceasta spre marele dezavantaj al regiei şi al textului. Cea dintîi nu există, iar **cel de al doilea, după zece ani,** este o însăilare de locuri comune şi de scăpărări de replică care nu duc nicăieri. Cu şi fără "Taşmad" ştiam cît valorează fanatismul; cu şi fără "Taşmad" ştiam care este

■ *Galit Hashani şi Adi Shaal în "A cunoaşte pămîntul": politica e bună, cu condiţia să fie exprimată în chip artistic*

contribuţia subconştientă a traumelor galutiene în profilul israelian, dar nici "Taşmad" nu rezolvă ceea ce nu este de rezolvat: cum şi ce să facem ca să trăim în linişte aici.

Una după alta, două decepţii în domeniul unor spectacole foarte "politice" nasc o firească întrebare: şi dacă, totuşi!, politica e una şi arta e cu totul alta? În ciuda a zeci de ani de profeţii ale unor falşi Mesia.

MICILE BUCURII STRICT NECESARE

Pentru că nu vrem să fim babă veşnic cîrtitoare, pentru că respectăm prea mult Habima, preferăm să căutăm cu lumînarea, fie şi în plină zi, motivele de bucurie acolo unde te-ai aştepta mai puţin. Nu acolo unde ar fi logic să le găsim.

Premiera cu "Othello" a fost ţinută şase săptămîni departe de ochii criticii pentru că, conform unei distinse doamne critic, şi profesor universitar printre altele, ea pretinde aplicarea unui "tosefet buşa", adică un spor de ruşine. Totuşi, tardiva premieră a fost dublată de un eveniment. Un vernisaj. Expoziţia de pictură şi desen a actorilor.

Valoarea plastică, desigur minoră, nu este neglijabilă, dar probabil că nu aceasta este esenţialul. Nici valoarea sentimentală nu este neglijabilă, dar pe noi ne-a interesat valoarea de document, care dezvăluie, poate chiar mai bine decît scena, lumea interioară a celor pe care-i aplaudăm şi dintre care ne-au atras atenţia Israel Becker, Şimon Cohen sau Haim Topol, cei cu paletă şi cu cărbune în mînă. Poate ar trebui meditat de ce majoritatea lucrărilor lor sînt portrete, dar pentru asta nu-i locul aci.

★★★★

Carré de Aşi

După succesul de care s-a bucurat în România, spectacolul "Carré de aşi" a fost prezentat în turneu în oraşe din Statele Unite şi Australia. Pretutindeni a fost aplaudat frenetic.

A venit la rînd Israelul. Şase dintre cei mai buni actori şi cîntăreţi vor apărea, pentru prima oară împreună, pe scene israeliene. Ei sînt:

Alexandru Arşinel, comicul nr. 1 al României,

Stela Popescu, marea comediantă a României,

Marina Voica, renumită cîntăreaţă de muzică uşoară românească,

Anda Călugăreanu, explozie de antren, cîntec şi voie bună,

Anca Turcaşiu, tînără, frumoasă şi talentată vedetă de film,

şi, surpriză:

Nicolae Niţescu, unul din cei mai mari cîntăreţi din România.

Excepţionalul ansamblu este însoţit şi de o mare orchestră.

Ansamblul va oferi publicului israelian o comedie savuroasă, prilej minunat de distracţie, muzică şi rîs pînă la lacrimi.

În acest sens, a apreciat spectacolul şi presa:

"În Carré de aşi, *Stela, Arşinel, Anda şi Marina Voica sînt într-adevăr imbatabili."*
("Revista AM", ianuarie 1992)

"Spectacolul Carré de aşi *e plin de surprize umoristice, care-i vor asigura un succes îndelungat. Succes datorat în mare parte trio-ului Stela Popescu, Alexandru Arşinel, Anda Călugăreanu, aflaţi într-o formă de zile mari."*
("Libertatea", 4 noiembrie 1991)

(A)

SPECTACOL

EDUCAŢIE, DAR NU "EX CATHEDRA"...

■ VICTOR BÂRLĂDEANU

Fiecare "séjour" israelian reprezintă pentru subsemnatul nu numai un luminos prilej de reîntoarcere la inepuizabilele izvoare ale unui iudaism energic şi tenace, echilibrat şi impetuos, nu numai întîlnirile calde cu numeroasele rude şi mulţii prieteni vechi şi noi răspîndiţi de la un capăt la altul al ţării sfinte, dar şi – aş zice mai ales – de conştiincioasa şi plăcuta "bunicească" cu cei şase nepoţi de la Beer Sheva, Kiron şi Ierusalim, în glorioasa tradiţie a lui Victor Hugo cu a sa artă "d'être grand-père".

Şi aşa se face că, îndeosebi cînd mă aflu împreună cu cei "mari" (15, 13 şi 8) din frumoasa capitală a Neghevului, una din îndatoririle (liber asumate) ce-mi incumbă este aceea de a urmări, împreună cu ei, la orele cînd se întorc de la şcoală, televiziunea căreia îi sînt (ca toţi din generaţia lor) prea supuşi servitori (e bine? e rău? însemnările mele vor să încerce a da un răspuns – nu exhaustiv, desigur – la această întrebare ce frămîntă azi atîtea lumini pedagogice mondiale).

Prin urmare, iată-mă – vrînd, nevrînd, dar aş zice, mai degrabă, vrînd – telespectator asiduu al emisiunilor educative ale televiziunii israeliene (le urmăresc şi pe celelalte, dar, mărturisesc, nu la fel de statornic!). Ei bine, prima constatare pe care aş dori s-o fac – şi s-o adresez mai ales părinţilor îngrijoraţi de mult prea des invocata teamă că "televiziunea strică şi deformează mintea copiilor" – este că emisiunile acestea (cel puţin cele pe care le-am urmărit) reprezintă, în general şi cu neglijabile excepţii, contribuţii substanţiale la lărgirea orizontului de cunoaştere al copiilor şi adolescenţilor, de la preşcolari la liceeni. Ceea ce se cere însă subliniat cu deosebită tărie este modalitatea inteligentă şi foarte modernă utilizată pentru a transmite cunoştinţe şi a şlefui atitudini estetice, fără a da impresia unor doctorale lecţii "ex cathedra", fără a-l pune pe fragedul telespectator în poziţia de "dresat" pasiv, de obiect al unei permanente "arătări cu degetul".

A trece în decursul unei singure zile – cum s-a întîmplat, bunăoară, marţi 3 martie – de la o pasionantă emisiune de matematici moderne (pe care pînă şi eu, quasi-ignorantul în materie, am urmărit-o cu interes) la o emisiune de literatură universală (în care o capodoperă ca "Hamlet" a fost prezentată şi explicată cu atîta pătrunzătoare eleganţă încît fiecare telespectator se simţea participant la dezlegarea unei superbe enigme), de la un serial comic despre aventurile "Albei ca Zăpada" la o emisiune emoţionantă, în ciclul "Relaţii de familie", despre raporturile de mare fineţe dintre un nepot şi un bunic, de la lecţiile dramatizate de franceză (emisiunea "Avec plaisir") sau arabă la programele interesante şi eficiente despre mass-media – iată o splendidă performanţă. Există şi o emisiune intitulată "Universitatea liberă", dar, în realitate, toată televiziunea educativă israeliană e o mare universitate liberă, cu milioane de "studenţi".

Nu mă lasă inima să închei aceste grăbite notaţii despre fenomenul care se numeşte "televiziunea educativă" israeliană fără a aminti de contribuţia esenţială la reuşitele ei a unui autentic "as" al radioteleviziunii române – e vorba de Titi Acs – care şi-a valorificat abia aici din plin calităţile şi potenţialul creator. Faimoasele seriale "Rehov Sumsum" (cu o longevitate aproape incredibilă) şi mai recentul "Fluture drăguţ" au făcut din acest reprezentant al alialei noastre o notorie prezenţă în lumea de farmec, candoare şi surprinzătoare luciditate a copiilor israelieni.

Televiziunea educativă israeliană constituie, prin ea însăşi, un strălucit şi convingător argument împotriva falselor (sau chiar realelor) îngrijorări părinteşti. O asemenea televiziune nu "deformează" minţile, ci le formează în cel mai pur sens al cuvîntului.

●

● Dintre toţi rabinii care se amestecă în politica israeliană, singurul competent şi cu stofă de om de stat mi se pare a fi Rabin Itzhak.

Spitalul
«GANIM»
• GHEDERA •
STR. ŢUKERMAN 14
TEL. 08/591101 – 594124
PESAH SAMEAH!
• SE OCUPĂ DE VÎRSTNICI ŞI BOLNAVI CRONICI, ASIGURÎNDU-LE ÎNGRIJIRE ATENTĂ, CONFORT ŞI HRANĂ EXCELENTĂ.
• ASISTENŢĂ MEDICALĂ PERMANENTĂ.
• TRATAMENTE.
FIZIOTERAPIE. ACTIVITĂŢI EDUCATIVE.

SPECTACOL

FILM

"PRINȚUL MAREELOR"; film american; regia: Barbra Streisand; cu: Barbra Streisand, Nick Nolte, Jeroen Krabbe.

Dramă, după un interesant roman de Pat Conroy, despre "problemele de familie" atît de viu și de pilpulistic dezbătute în creația literar-artistică a Americii de azi. Relațiile dintre părinți și copii, dintre frați și surori, dintre bărbat și nevastă și, of course, căci altfel nu se poate la Los Angeles, între toți cei de mai sus și psihiatrul lor cu analize. Dramă onorabil filmată (fără să ne uluiască, dramă de nota 7, eventual 7 plus). Să o vedeți? De ce nu? Dacă vă place Barbra Streisand, ca actriță... Spun asta fiindcă mie unuia nu-mi place. Știu că nu-i frumos ce spun, știu că nu-i intelectual, nu-i în spirit *liberal*, nu dovedește de fel (dimpotrivă) că aș fi un cetățean eliberat de prejudecăți, dar, repet, mie nu-mi place Streisand ca actriță. Ah, dacă-i vorba să cînte, e altceva, cu totul altceva: femeia are o voce formidabilă, e o bucurie cînd o aud la radio. Sau pe-un disc, închizînd (eu) ochii și dînd din cap admirativ. Dar de uitat la ea nu-mi place. Așa cum nu-mi place să fiu chemat la telefon la 9 seara, cînd stau la "Mabat". Așa cum nu-mi place Dov Shilanski. Așa cum nu-mi place supa de mazăre rece. Așa cum nu-mi place Lili Sharon, fiindcă se ține crampon de Arik, la toate adunările de partid și ședințe plenare lărgite. Așa cum nu-mi place să mă trezesc noaptea, din somn, la 3 jumate. Așa cum nu-mi place că d. Ion Iliescu l-a primit la Palatul Cotroceni pe Corneliu Vadim Tudor. Așa cum nu-mi plac cîntăreții fără voce care urlă, răgușit, ca Adam. Așa cum nu-mi place că "Viața noastră" îmi dă să citesc duminică știrile de vineri la prînz. Așa cum nu-mi plac pitele cu humus și thina. Așa cum nu-mi place base-ball-ul. Așa cum nu-mi place Rav Porush de la Aguda.

Barbra Streisand: e o plăcere să o auzi la radio, cîntînd...

Așa cum nu-mi place să sune cineva la ușă cînd sînt în baie, că dacă mă reped să deschid se umple de apă tot vestibului și, în plus, halatul se umple și el de apă, din care cauză nu-l mai pot folosi atunci cînd ies *cu adevărat* din baie.

Interim

*

SOPRANA ÎNARMATĂ

Soprana de coloratură Sylvia Greenberg are admiratori în toate țările unde a apărut, dar cîte unul din acești admiratori nu se mulțumește numai s-o aplaude la spectacole și concerte – caută și alte forme de a-și exprima prețuirea pentru ea.

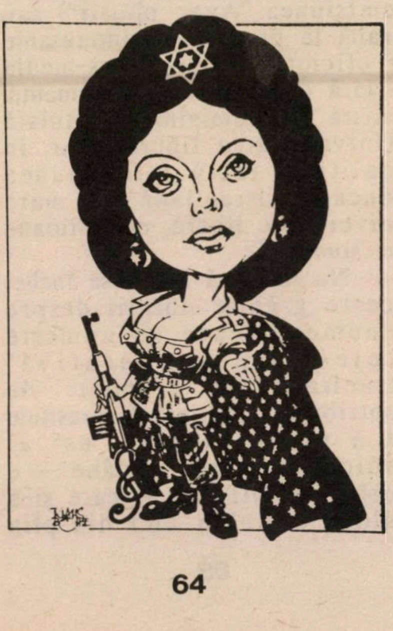

Nu de mult, cîntăreața noastră – care își are acum reședința la Viena – a făcut un turneu în Germania. La Bonn, un admirator fervent, Herr Klaus Böhle, căutînd să cunoască și biografia artistei, a aflat că ea și-a făcut stagiul militar în Zahal. Imaginația sa de desenator a început să lucreze și i-a făcut acest desen în care soprana apare în uniformă de soldată israeliană, înarmată cu vestita pușcă "Uzi" și cu o diademă în formă de Maghen David. Un gest emoționant de admirație!

*

Ținînd seama de situația noastră social-economică, tare mi-ar plăcea ca în viitorul guvern să avem un Keisar-aoțar.

CITIȚI NOUL NUMĂR (23–24)
al revistei literare

IZVOARE

editată de
ASOCIAȚIA SCRIITORILOR
ISRAELIENI
DE LIMBĂ ROMÂNĂ

În cuprins:
• Dezbaterea polemică "A fi scriitor israelian de limbă română"
• Centenar Aderca: F. Aderca și problema evreiască
• Proză • Poezie • Critică • Eseuri • Traduceri din literatura ebraică •

Revista se poate obține la librăria "LEPAC", str. Rambam 15, Tel Aviv, sau expediind un cec de 20 șekeli la POB 7177 – Hakiria, Tel Aviv

SPECTACOL

● MUZICĂ

MUZICĂ ŞI DULCEAŢĂ

Concertul Filarmonicii Israeliene anunţat pe luna februarie ar fi putut constitui evenimentul stagiunii, dacă lucrările promise în programul tipărit la începutul anului ar fi apărut şi în programul serii.

Solistul concertului ar fi trebuit să fie Murray Perahia, pianistul sensibil care are darul de a-l interpreta pe Mozart cu o autenticitate adesea vecină cu congenialitatea. În compania lui, flancîndu-l spre a împrumuta serii o frumoasă simetrie, apăreau în program două lucrări din epoca impresionismului muzical: G. Fauré – *Pelléas et Mélisande* şi M. De Falla – *Tricornul*, avîndu-l la pupitru pe dirijorul Charles Dutoit. Pianistul Murray Perahia s-a îmbolnăvit, deci n-a putut onora contractul. Din programul proiectat au rămas lucrările impresioniste, cărora urma să li se intercaleze un concert cu un solist.

Pelléas et Mélisande de Fauré şi-a găsit, în versiunea dirijorului Charles Dutoit, o interpretare conturată şi clădită, în care însă culorile păreau prea estompate; unele imprecizii în compartimentul de suflat (de exemplu flaut) au scăzut hotărît din fidelitatea imaginii dorite.

Asemănător cu *Pulcinella* de Strawinski, *Tricornul* de De Falla face apel, pe alocuri la citate concrete din literatura muzicală universală, dar discursul muzical propriu-zis se apleacă asupra elementelor specifice folclorului spaniol, făcîndu-l recognoscibil încă de la apariţia primelor motive. Lucrarea s-a bucurat, în viziunea dirijorului Charles Dutoit, de o tălmăcire plină de temperament care a antrenat întreaga orchestră, destul de pasivă pînă la această lucrare. Soprana Amalia Itzhak – cu cele două imixtiuni rezervate glasului de către compozitor – s-a integrat organic în desfăşurarea În acest context impresionist *par excellence*, *Concertul pentru vioară şi orchestră* de Ceaikovski – foarte romantic şi foarte dificil –, avîndu-l ca solist pe tînărul şi talentatul Ghil Shacham (care a cîntat poate şi mai romantic, ca să nu spun de-a dreptul dulceag, decît ar fi cerut partitura), a sunat deosebit de nepotrivit, dacă nu chiar disonant cu restul programului.

Sofia Gelman

- 115 ani de la înfiinţarea Teatrului Idiş în lume – "POMUL VERDE" – Iaşi
- 150 de ani de la naşterea lui AVRAM GOLDFADEN
- 75 de ani de la moartea lui SHALOM ALEIHEM

TEATRUL EVREIESC DE STAT "BARAŞEUM"
din BUCUREŞTI şi TEŞU SOLOMOVICI
prezintă pentru PRIMA OARĂ în ISRAEL musicalul

★ HERSHALE ★

cu decorurile şi costumele originale "Baraşeum"
● Muzică ● Cîntece ● Umor ● Dansuri ● Fantezie ●

● Muzica: LAURENŢIU PROFETA ● Cîntece: AUREL STORIN ●
● Regia: HARRY ELIAD ● Coregrafia: SANDU FEYER ●
● Decoruri: DUMY ● Costume: "BARAŞEUM" ●
● Consilier: DOV HARTENSTEIN ●

Cu un "Medalion muzical" – "ŞTEITL" – de Harry Eliad

Participă 15 actori, cîntăreţe şi dansatori în frunte cu: RUDY ROSENFELD, CORADO NEGREANU, LEONIE WALDMAN, MIRIAM GUTMAN, LUCIA MAYER, RĂZVAN POPA etc., etc.

Mulţumim dlui LUDOVIC SPIESS, Ministrul Culturii din România şi TAROM-ului pentru ajutorul acordat ca "Baraşeum"-ul să vină cu toţi artiştii, costumele şi toate decorurile de la premieră

● TEL AVIV – "Ohel Shem"
(25 apr., ora 20.00)

● HAIFA – "Beiteinu"
(21 apr., ora 20)

● AŞKELON (15 apr.) ● RAMLE (16 apr.) ● BEER SHEVA (18 apr.) ● RAMAT GAN (20 apr., ora 17.30) ● ARAD (19 apr.) ● NATANIA (20 apr.) ● IERUSALIM (22 apr.) ● KIRIAT ATA (21 apr., ora 17.30) ● KIRIAT MOTZKIN (23 apr., ora 17.30 ● NAHARIA (23 apr., ora 20.30) ● HERZLIA (24 apr.) ● CFAR SABA (26 apr.) ● PETAH TIKVA (27apr.) ● RAANANA (28 apr., ora 17.30) ● HOLON (28 apr., ora 20.30) ● NATZERET ILLIT (1 mai) ● BAT YAM (2 mai) ● NESS ZIONA (3 MAI, ORA 17.30) ● REHOVOT (3 mai, ORA 20.30) ● RISHON LEZION (4 mai) ● KIRIAT GAT (7 mai) ● KIRIAT HAIM (9 mai, ora 18) ● KIRIAT YAM – "Histadrut" (11 mai, ORA 17.30) ● ACCO (11 mai, ora 20.15) ● HEDERA (12 mai, ora 17) ●

I-au murit toţi copiii.
Apoi, cîţiva "prieteni" din Israel i-au furat (ca nişte lepădături) banii.
Dar ea trăieşte.
Trăieşte.

Blestemul mătuşii Matilda

• nuvelă •

VICTOR FINKEL

Cunosc un caz pe care scriitorii modernişti nu l-ar descrie fiindcă pare lacrimogen, fără psihologie. Cazul mătuşii Matilda.

Toţi îi spuneam Tanti, nu numai noi, nepoţii, ci şi verii, verişoarele, cumnaţii şi cumnatele ei, fiindcă era tare ataşată de familie şi o ajuta totdeauna. Nouă, copiilor, ni se părea că este o mătuşă bătrînă, dar, în anii aceia de după războiul mondial, ea era în jur de patruzeci de ani. Este adevărat însă că arăta mai în etate fiindcă nu se îngrijea, nu se farda şi cred că n-a fost în viaţa ei la coafor, deşi era bogată.

Rămăsese cu avere de la bărbatul ei care avusese un depozit de cherestea şi cîteva case la Roman. Tanti Matilda, femeie înaltă, solidă, se dovedise un spirit întreprinzător cînd a rămas văduvă. Cumpăra şi vindea butoaie de vin, saci de făină, baloturi de stofe şi pînză de la ţărani, de la angrosişti, direct din fabrici şi din iarmaroace. Ştia să caute chilipiruri, să se tocmească, să calculeze diferenţa dintre preţul de cost, impozitele şi şperţurile pe care le plătea şi beneficiul pe care şi-l punea. Comerţul ei era înfloritor şi spunea singură:

– Am mai mulţi bani decît îmi trebuie.

Totuşi nimeni n-o bîrfea şi nici n-o invidia, fiecare înţelegînd că ea nu e lacomă de bani, ci îşi caută alinarea în comerţ. Era doar atît de nefericită această bună şi bogată tanti Matilda! Născuse opt copii şi fiecare din ei murise înainte de a apuca să-i spună mamă. Natural, în oraş se spunea că a fost blestemată, poate chiar de Dumnezeu, dar nimeni nu-şi explica de ce. Toţi o cunoşteau în acelaşi fel – cumsecade şi săritoare la nevoie – bătrînii ţineau minte că a fost o fată sfioasă şi ascultătoare. Bărbatul ei s-a dovedit a fi mai slab decît ea, a luat de bună povestea cu blestemul, la un moment dat şi-a zis că el e cel blestemat şi a murit de inimă rea. Rămasă singură, tanti Matilda s-a devotat şi mai mult familiei. Îşi notase datele de naştere ale tuturor pentru a ne face cadouri. Cumpăra lenjuri şi covoare de zestre pentru nepoţelele care atunci aveau doar cinci, şase ani. Şi era pur şi simplu fericită cînd vreun văr sau cumnat îi cerea o sumă de bani cu împrumut. Cîţiva oameni de bine din oraş au încercat s-o mărite, dar cine era nebun să se însoare cu o femeie despre care se spunea că e blestemată să-i moară copiii?

Prin anii '50 cînd i s-au luat şi ei casele şi mai ales cînd foştii ei servitori şi chiar unii dintre cei care lucraseră cu ea în comerţ începuseră s-o facă de "speculantă" şi "exploatatoare", mătuşa Matilda s-a speriat grozav. În cîteva săptămîni şi-a desfăcut gospodăria, a vîndut totul şi a dat banii cu împrumut unor familii care plecau în Israel. Şi a plecat şi ea acolo.

Multe luni de zile n-am avut nici o veste de la ea. Pe atunci scrisorile din Israel veneau rar. Nimeni însă din familia noastră nu se îndoia că tanti Matilda, cu tenacitatea şi spiritul ei comercial, se va descurca. În cele din urmă, după vreun an şi ceva, s-a primit de la ea o fotografie, numai o fotografie, pe spatele căreia scria:

"Dragii mei, eu sînt sănătoasă, ceea ce aş vrea să aud şi din partea voastră. Sper la bunul Dumnezeu să mă rostuiesc şi să fie pace. Mi-e tare dor de voi toţi şi vă sărut cu drag – Tanti Matilda"

Nu prea am ştiut noi cum să interpretăm aceste rînduri, căci fotografia o arăta pe mătuşa noastră stînd în faţa unui cort alături de cîteva persoane necunoscute. Ştiam că erau mari greutăţi în Israel, ştiam şi că un cort nu este o casă, ne-am întristat noi puţin, dar iarăşi ne-am spus că tanti Matilda va învinge, nu e ea femeia care să se dea bătută.

A PLECAT ÎN ISRAEL. APOI S-A ÎNTORS ÎN ROMÂNIA

A doua veste pe care am primit-o de la ea după foarte mult timp – doi sau trei ani – era că se întoarce la Roman. A fost ca un trăznet pentru noi. Ce să se fi întîmplat? Să fie oare acolo atît de greu încît şi o femeie întreprinzătoare ca mătuşa Matilda să nu poată răzbate? Nouă ne era şi un pic ruşine că ea se întoarce, fiindcă între timp o parte a familiei şedea pe geamantane în aşteptarea plecării în Israel, iar o altă parte a rudelor înaintaseră cerere de paşaport.

Nu ne-am dus cu toţi la gară s-o întîmpinăm, ca să nu semene a "demonstraţie". Au aşteptat-o numai un cumnat, Gheţl, şi... doi agenţi în civil. Dar acasă la unchiul Gheţl eram toţi, tot familionul. Abia după ce am îmbrăţişat-o de zeci de ori ne-am uitat mai bine la tanti Matilda şi ne-am dat seama cît de mult s-a schimbat. Îmbătrînise şi nici nu mai era la fel de înaltă. Purta acelaşi palton cu care plecase şi era legată la cap cu acelaşi batic pe care îl ştiam dintotdeauna. Cadourile pe care ni le-a adus erau tare modeste, nu ca cele cu care ne obişnuise în trecut. Ea și-a dat seama de impresia făcută și ne-a întrebat zîmbind:

– Ei, sînteți bucuroși că v-a venit ruda săracă din Israel?

Tanti Matilda, rudă săracă? Dacă nu glumește, dacă nu ne joacă vreo farsă, înseamnă că s-a întîmplat ceva rău. Poate alt blestem... Ne-am așezat în jurul ei ca în jurul unei Șeherezade de la care așteptam o poveste.

– Ce să vă povestesc? Vreți să știți probabil de ce m-am întors... E prea cald acolo și mie îmi place să-mi ciupească gerul fața, să-mi scîrțîie zăpada sub picioare...

– Hai, lasă, lasă... spuse neîncrezător unchiul Ghețl.

Bătrîna tanti Matilda a rîs, mai bine zis s-a prefăcut a rîde, fiindcă cine s-a uitat atent la ea a văzut că are lacrimi în ochi.

– Ei, bunul Dumnezeu mi-a luat copiii încă înainte de a apuca să aud de la ei spunîndu-mi "mamă", iar oamenii răi mi-au luat tot ce am agonisit o viață întreagă.

– Aaa, păi spune așa, izbucni unchiul Ghețl. Am înțeles: ticăloșii aceia de care ți-a fost milă și le-ai împrumutat bani ca să aibă cu ce să plece nu ți-au dat banii înapoi. Ah, și doar te-am prevenit, nu te-am prevenit că riști să-ți pierzi banii?

– Da, e adevărat, m-ai prevenit... Evreii noștri, să fie sănătoși, se pierd cu totul în fața banilor.

– Dar ce fel de țară e acolo? Nu există legi, poliție, tribunale? De ce nu i-ai reclamat? Așa merge? striga furios unchiul Ghețl.

Buna mătușă Matilda făcu un semn cu mîna că adică nu vrea să audă de poliție și de tribunale.

– Am pierdut banii, dar nici asta n-ar fi fost nimic, spuse ea. Eram singură-cuc. Și mi-a fost dor de voi.

– Pariez că nemernicii ăia și-au cumpărat case cu banii tăi și și-au deschis prăvălii, spuse unchiul Ghețl care nu se putea liniști deloc.

– Credeți-mă, numai de dragul vostru am venit înapoi, ne-a asigurat mătușa, dar după ce aflasem că a fost jefuită, n-o credeam, deși nu ne îndoiam de dragostea ei pentru noi.

...DUPĂ CARE A PLECAT, DIN NOU, ÎN ISRAEL

E cert că tanti Matilda se întorsese cu scopul de a se reface. A vîndut niște bijuterii vechi cu care plecase și altele, mai puțin scumpe, parcă arăbești, pe care cine știe cum le-a obținut – și cu banii luați pe ele a reînceput micul ei comerț. Tot cu făină, cu vin și pînză, ca altădată. În scurt timp a făcut bani frumoși, dar a avut ghinion: un bijutier, căruia îi vînduse o pereche de cercei și un lanț de aur, fusese arestat și a divulgat-o la anchetă. Era cumplita perioadă denumită "prigoana aurului" și au ridicat-o într-o noapte și pe tanti Matilda. Mai mult ca sigur că au și torturat-o, ea însă nu ne-a spus niciodată ca să nu ne amărască. I-au luat însă totul – toate bijuteriile cu care venise și toți banii pe care i-a cîștigat. În oraș s-a luat inițiativa de a strînge o sumă de bani pentru mituirea comandantului de miliție (se știa că e mare șperțar) ca s-o elibereze pe bătrînă. Oamenii au dat bani, dar au fost și unii care au strîns din dinți spunînd că "bătrîna asta duce peste tot blestemul ei și aduce nenorociri".

Vorbele acestea au ajuns la urechile mătușii și de aceea, cînd a fost pusă în libertate, ea ne-a anunțat că își face bagajele și se întoarce în Israel.

La vreo doi ani de la plecarea ei, am început și noi, rudele, să primim vize și am plecat pe rînd. Tanti Matilda, întoarsă mai săracă decît a plecat și mai bătrînă, fusese repartizată la azilul de bătrîni de la Pardes Hana. Fiecare dintre noi cînd a venit în țară era extrem de ocupat, așa că dura mult timp pînă ce "reușea" s-o viziteze pe tanti Matilda.

Dacă o găseam în sala de mese sau în grădină, pe o bancă, tanti Matilda ne invita imediat la ea "acasă". De fapt ea nu avea decît un pat într-o cameră cu alte două paturi ale unor bătrîne senile și parcă demente.

– Vă place interiorul meu? ne întreba cu autoironie, nu cu obidă, mătușa noastră.

– Te-ai acomodat aici, tanti? o întrebam noi.

– Da, cum să nu! Nu știți ce bine m-am acomodat. Ni se dă mîncare bună, ni se face zilnic baie, iar de Șabat și de sărbători vine un rabin tînăr și ne cîntă... Am anturaj și este cineva care îmi face curte... Ce ziceți de asta?

– Bravo! Poate că te măriți, tanti!

– Da, neapărat... Oh, dragii mei, o duc tare rău aici. și sînt așa de proastă că uneori mă gîndesc că poate voi mai avea odată dormitorul meu de la Roman și camerele acela mari și înalte... Dar aici am devenit mai înțeleaptă. Știți cît am plîns după copilașii mei toată viața. Și aici văd oameni cu care Dumnezeu a fost mărinimos și le-a dăruit copii, dar tot singuri sînt.

De aproape patru decenii
ADEVĂRUL
magazin săptămînal
se află în slujba vorbitorilor de limba română.
Dacă-l doriți în continuare, procurați-l în fiecare VINERI dimineața si recomandați-l si altora.

■ FELICIA FEINȘTEIN KEIFA

Întrebare.
Poți ucide pe cineva (de-o pildă pe bărbatul tău) numai prin puterea gîndului?
Răspuns: (ai să rîzi) da!

FEMEIA DIN COCHIN

● povestire ●

Dacă n-ar fi căzut ploaie cu grindină în ziua aceea, fapt cu totul neobișnuit în Tel Aviv, nu s-ar fi schimbat niciodată viața Fridei și ar fi rămas o larvă într-un cocon.

Este aproape întuneric la ora patru după masă, cînd la baia rituală pentru femei – mikve – intră o femeie scundă, aproape pătrată, cu pielea de culoare foarte închisă. Are părul negru, lucios, trecut pe după urechi și ochi mari negri cu pleoape grele. Uneori își apleacă pe jumătate pleoapele și privirea i se concentrează subit. Ochii îi sînt ușor bulbucați și cînd privește nemișcat, fără să clipească, ai impresia că privește peste tine, un punct îndepărtat și vag.

La ora aceea și din cauza ploii, femeile plecaseră și doar Frida aranja prosoapele în dulap. Femeia îi vorbi încet, cu un accent curios: nu pronunța toate sunetele. Era din Cochin-India. Cu ce se ocupa? Era paznică la închisoarea pentru femei. Da, era religioasă. Îi povestește ceva din cele ce se petrec în închisoare. Frida zîmbește interesată și-și freacă mîinile de șorț. Apoi îi oferă ceai, fapt neobișnuit pentru ea, mai ales că se grăbea să ajungă acasă, dar ploua torențial, potop... și...

– Șmuel va fi supărat, voi întîrzia cu masa.

– (ușor ironic) Îți pasă mult?

– De fapt nu. (și se miră ea însăși de răspunsul ei prompt-direct)

Femeia din Cochin zîmbește. Îi atinge mîna și ceva se petrece. Frida uită de graba ei, de ora tîrzie, se simte bine.

– Vom fi prietene, vrei?

Frida ridică nedumerită umerii. Își potrivește peruca și își aduce aminte de unica ei prietenă din copilăria îndepărtată în satul din valea ce ducea spre Satu-Mare. Își coboară nervoasă manșetele rochiei cenușii peste numărul albastru de pe braț.

Peste cîteva zile femeia din Cochin revine la mikve, iar. Și iar. Și-i strînge mîna și merg împreună. Frida rîde. Ochii ei albaștri spălăciți își schimbă expresia. Doar cît durează plimbarea cu femeia. Da, aproape îl urăște pe el, pe Șmuel. A luat-o cînd a revenit de acolo – un schelet – avea șaptesprezece ani. Copii? Strînge tare brațul femeii. Cuvintele se împiedică în gîtlej. Femeia o privește lung și se oprește. Frida vorbește greu, cu voce joasă. Întrebuințează expresii din Tanah: El nu mă cunoaște ca femeie. M-a luat ca pe-un băiat. Îl urăsc. Și femeia din Cochin îi șoptește: Omoară-l.

Frida, parcă se trezește și începe să rîdă. Din ce în ce mai tare.

– Ești nebună! Șmuel are 110 kilograme...

– Nu cu fapta. Cu gîndul.

– ?

– Trebuie doar să vrei. Intens. Din ce în ce mai profund. Zi de zi, cînd te scoli și cînd te culci. Din tine să nu iasă vorbe. Numai dorința. Trebuie doar să vrei cu adevărat. Mîine vom vorbi din nou despre asta.

Apoi femeia vine s-o ia de la mikve, iar. Și iar. Și doar o atinge cu mîna. Frida se înfioară. Frida învață.

După sărbătorile de Paște, într-o seară, Șmuel se simte rău. Ei locuiau într-un foarte mic apartament în sudul Tel Avivului pe o stradă numită Ploni sau Almoni... stradă întunecoasă, anonimă, după cum i s-a pus și numele. În jur nici un telefon. Oameni săraci în case vechi, sărace, scorojite. Ambulanța a venit într-un tîrziu. A plecat cu urlătoarea aceea speriată și cu Șmuel. După trei zile Frida a anunțat cînd va fi înmormîntarea și că nu va veni la lucru, așa cum se cuvine, decît peste șapte zile. Dar Frida nu se mai întoarce deloc la lucru. Pleacă să locuiască cu femeia aceea. Și se iubește cu ea. Apoi femeia rîde, închide ochii pe jumătate cu pleoapele acelea grele și o bate cu biciul.

Frida rămîne cu ea o vară și o iarnă. Și gîndește. Gîndește la tot ce-a învățat.

Își îmbracă fusta largă albastră și bluza care strălucește. Își dezleagă părul și-și așteaptă prietena, la răscruce, flutură mîna cînd vede de departe mașinuța verde. Și-o așteaptă. Iar și iar.

– Azi nu pleci la serviciu?

– Merg la doctor.

– Te conduc.

Te conduc la spital.

Te conduc. După acest tratament chimic doar ți-e rău.

Te conduc... Te cond...

Am cunoscut-o pe Frida la mare. Era o femeie vorbăreață, veselă. Rîdea tot timpul ca o fetiță. Tot rîzînd mi-a povestit viața ei. Convinsă că e posedată de femeia din Cochin și simte în ea puteri miraculoase. A încercat: numai ce apucă mîna cuiva care suferă de migrenă și durerea trece.

– Trebuie doar să vreau!

– Depinde ce...

– Da. (gravă, șoptind) Eu pot orice.

Era o zi de hamsin, grea. Mi-a propus să intrăm în mare. Am mers departe amîndouă, ca să înotăm. Deodată mi-a apucat mîna. Mi-a strîns-o tare. Pleoapele aproape îi ascund ochii... și mă privește intens... intens...

● (din volumul în curs de apariție la Editura *Minimum*)

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

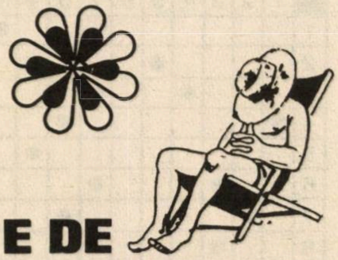

E DE ÎNŢELES...!

Orizontal: 1)Au căzut la înţelegere (sing.) 2)Cu el ajungi repede la înţelegere 3)E în puterile noastre 4)Ne stă... la dispoziţie – Aplicarea ventuzelor în cadrul unei afecţiuni 5)În sens opus! – Un fapt în sine! – Vine după mine 6)Cunoscută într-o măsură mai mică 7)Verb... nesănătos – Punga bogatului 8)Stimulează inspiraţia şi bunul gust 9)Forme de retragere în rezervă 10)Răni apărute pe spate! – Nimic... de zis

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4					▼					
5			▼			▼				
6		▼		▼				▼		▼
7							▼			
8									▼	
9										
10		▼					▼			

Vertical: 1)Ca stele... aşa cum sînt ele 2)Aflaţi cu treburi la oraş – Sute de hectare 3)Creşterea tensiunii îi este fatală – Primii în materie 4)A umbla cu protecţii – Cuvînt de încheiere 5)Tot o apă şi-un pămînt – Merge... unsă 6)Termen de executat – Se comportă ca un măgar 7)Rătăcită pe drumul vieţii – Sfîrşit subit! 8)Ridicaţi de la opincă – Agăţătoare de haine 9)Ostil!! (fem.) – E un cap în toate 10)Se dă la pui – Se ridică cu greutate

RUDOLF LEIZEROVICI

1 APRILIE

Orizontal: 1)Se fac de rîs 2)Te duce cu vorba – Bătut la tălpi 3)E mai puţin adevărat! – Sau 4)Păcăleală – Amăgite puţin! 5)Păcăleală 6)Cuprins într-un mesaj! – Luat în balon 7)Completă – Printre religioşi 8)Derivat din numele Ion – Înşelată 9)Un Păcală de toate zilele – Păcăliţi (fig.) 10)Aici e loc de farse – Păcălite la sfîrşit!

Vertical: 1)Îţi face figura 2)La o farsă! – Păcăleală 3)Te fac de rîs în fel şi chip 4)A adăuga – Şoim din Asia 5)Din capul locului! – Ăla – Începe să trişeze! 6)Prilej de încurcături (pl.) – Te înşeală la serviciu 7)Fără nici o păcăleală – Păcălită şi păcălitoare 8)Şi la cei momiţi şi la cei ademeniţi! – Păcăliri prin îmbrobodire 9)Mic peşte marin, comestibil – Se ţin de prostii! 10)Ascunderea adevărului vizînd păcălirea spectatorilor

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1									Ⓘ	
2							Ⓝ			
3		Ⓣ			Ⓘ				Ⓘ	
4								Ⓐ		
5		Ⓟ								
6				Ⓡ		Ⓘ				
7							Ⓛ			
8					Ⓘ				Ⓔ	
9						⑨				
10							②			

Dicţionar: ITUL, ALET, AMSI

NELU WEINBERG

PE-ADEVĂRATE LEA!

Orizontal: 1)Puse pe fapte mari 2)Mişcătoare... fără a se mişca 3)Peşte... de şipot! – Ser concentrat! – Mai sus de regiunea coastelor 4)Simbol... al menirii feminine – Produs de olărie 5)Oglinzi cu ape (sing.) – Expuneri în public 6)Ne face morală – Un pletos oriental 7)Fără culcuş... la spate! – Luciu de boltă 8)Avîntat 9)Dă foc trecutului – Produs nedorit 10)Rămasă fără masă! – A fi sau a nu fi (fem.) 11)Remarcabili la carte – Purtător de valoare

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1										■	
2											
3				■			■				
4								■			
5				■							
6						■				■	
7			■		■		■				
8		■									■
9						■					
10			■								
11					■						

Vertical: 1)Degajare... nefotbalistică 2)Terenuri de golf – Săgetat în moalele capului 3)Un încoronat... fără regat (pl.) – Ţine loc de introducere 4)Cota medie! – Mici interpreţi pentru muzică de cameră 5)Dată de pomană – Aer viciat! 6)Ramură de sînge nobil – Calificat ca ungător – Cap limpede! 7)Ton sec! – Sînt de vîrstă – Reprezentantă asiatică la Tirana! 8)E tot... un drac – Supus unui tratament deosebit 9)Se ţine scai de tine 10)Luptător vestit de origine spaniolă – Te ocroteşte... cu multă căldură 11)Emite sunete deosebite (fem.) – Ridicat odinioară... în slavă

NELU WEINBERG

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

ZOO-BOTANICA!

Orizontal: Zoologie!
1)Metamorfoză la broască – Îngrijitoare de cai 2)Stea de mare (pl.) Şopîrlă... terestră 3)Începe să năpîrlească! – Zburătoare deasupra planetei – Trage ca un cîine (pl.) 4)De la crocodil! – Cît un bou întreg (pl.) 5)Mîncare de peşte – A impune 6)La orice cameleon! – Nu ai la oaie! – Nimic 7)Moartea căprioarei (dim.) – Gros în talie! 8)O pereche... de armăsari! – Coadă de felină! – Fluturaş nu mai ai aripioare... (fem.) 9)Muscă rea – Soi oceanic de peşte răpitor 10)Indice ridicat al consumului de peşte (pl.) – Muşcat de cîine (pl.)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1						■						
2								■				
3			■				■					■
4	■				■						■	
5		■					■					
6				■		■			■			
7								■		■		
8			■			■						
9					■							
10		■							■			

Vertical: Botanică!
1)Lot de cereale – Soi de păpuşoi 2)Miezul dur al fructelor (decepţiei!) – Fructe ispititoare 3)Culese direct din cireş! – Gen de fructe descojite şi glasate – Timp frumos, fără noroi! 4)Înveliţi în foi de viţă – Un an... trăit în pădure 5)Merge la împărţitul porumbului – Păr albit 6)Turtit la capete! 7)Tulpină de cătină! – Cadre specializate în programare 8)Ramuri de viţă – Răsaduri de pătrunjel! 9)Măsuri luate în exploatarea forestieră – Semideşert în Anzii centrali 10)Fir împletit – La relanti! 11)Au o gură... ca o floare – Navigator spaniol 12)Timpul de studiu al botanicii! – La umbra nucului bătrîn

Dicţionar: ATUO

NELU WEINBERG

POPAS ORIENTAL

Orizontal: 1)Regiune istorică în Orientul Apropiat, între Marea Mediterană şi deşertul Siriei 2)Continent oriental – Vechii locuitori ai statului iudaic 3)Întreprinderea de Hîrtie Buşteni (siglă) – Tub gol! – Epoci 4)Instrument popular oriental de percuţie – Ere! 5)Produsele fabricii "Yahin" din Israel 6)Limitele hazardului! – Negru (pop.) – Republica Arabă Siria (siglă) 7)Sîmbăta, ziua de odihnă a mozaicilor – Marginile oraşului pakistanez Quetta! 8)Cap de bovină! – Rîu în S.U.A. – Zeul Baal din anticul oraş Palmyra (Siria) 9)Acoperiţi cu grăsime – Locuitori din orient, ocupanţi ai celei mai mari peninsule de pe pămînt 10)Populaţie din S-V Asiei, înglobînd peninsula Asia Mică şi o parte din Estul peninsulei Balcanice – Conducătorul rugăciunii colective dintr-un edificiu de cult mahomedan.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										●
2					●					
3				●			●			
4	●							●		
5									●	
6			●				●			
7		●						●		
8			●				●			
9					●					
10						●				

Vertical: 1)Tulpina cerealelor – Formă de organizare şi muncă în Israel 2)Mare oraş-port în Israel – Organizaţia care, în 1948, a hotărît crearea statului Israel (siglă) 3)Stat în Orientul Apropiat cu largă ieşire la Marea Mediterană – Sere! 4)Dînsa – Cu referire la musulmani 5)Preocupare 6)Lac situat la graniţa dintre Siria, Iordania şi Israel 7)Cap de iudeu! – Început de avarie! – Cari! 8)Departament în Republica Unită Camerun – Pere! – Oraş în S-E Iranului 9)Ifose – Golf în N-E Mării Roşii, între peninsula Sinai şi peninsula Arabiei 10)Capitala statului Israel.

Dicţionar: MAD, NDE, BAM

MIRCEA MĂRDĂRESCU
Oneşti ROMÂNIA

● Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 60

Femeia în mitologie Atena, Minerva, Fortuna, inter, rai, Rembka, nt, o, stom, re, Bue, du, Irene, basm, ira, Astarte, i, Taba, is, u, Vis, Anubis, aşa, c, Iris, Diana, c, ha, Aose, Lethe, e, g, năsuc, har, Rhea, Penelope, amazoane, Isis.

...Şi femeia de azi... mama, idoli, umectări, l, ta, ea, ateu, ani, taga, z, trează, ni, sîni, i, duo, a, a, g, bern, ri, sora, ii, unit, fii, s, teraz, acut, cosmetică.

De 1 martie un, zero, ia, rafinament, apel, careu, t, recital, oferit, tei, rea, notă, d, oştire, de, IDT, c, nadă, mărţişor, l, alai, frînă.

Mărţişoare mironosiţă, economist, mototolite, on, rari, ar, ramă, iţani, ir, retor, z, zidit, rasă, a, Riad, re, rîu, palate, îngheţ, ten.

Ilustraţii: Lucia Gertler

A APĂRUT AZI 1 APRILIE

6
★STAREBUS★★
STAREBUS
•CUVINTE ÎNCRUCIŞATE•
•BRIDGE•CALEIDOSCOP•
•UMOR•EPIGRAME•ŞAH•

● NU UITAŢI
LA ÎNCEPUTUL FIECAREI LUNI CEREŢI CHIOSCARULUI DVS.

ULTIMUL STAREBUS...

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

• La Albertville, după cum am văzut şi ne-am întristat cu toţii, n-a fost prezent nici un "olimpic" israelian. Din păcate, importul de sportivi din ex-glorioasa Uniune Sovietică (ex-glorioasă şi... ex-uniune) nu ne-a adus, în termen, vreun skieur, bobeur sau patinator, ca să nu mai vorbesc de o (întreagă!) echipă de hochei pe gheaţă, în stare să reprezinte culorile alb-albastre. Primim asigurări că, în schimb, la proxima Olimpiadă Albă (Lilhammer, Norvegia 1994), Israelul nu va mai fi lipsă la apel. Există de-acum o primă candidată: patinatoarea artistică Inbar Niv, care nu-i originară, cum s-ar putea crede, din Moscova, Kiev sau Novosibirsk. Inbar Niv e "sabră" sadea. S-a născut şi a copilărit în Ramat Hasharon, dar adolescenţa şi-a petrecut-o în Statele Unite şi Australia. Acolo şi-a început cariera de patinatoare, ajungînd la frumoase rezultate. Revenită în ţară, s-a stabilit la Metula. De ce tocmai acolo? Pentru că la Metula, la "Centrul Canada", se află un splendid patinoar artificial şi un profesor cu faimă, fostul antrenor al reprezentativei Uniunii Sovietice. Suficiente premize pentru ca, peste doi ani, "visul olimpic" al lui Inbar Niv să-şi găsească împlinirea...

Inbal Niv: patinaj în Orientul Mijlociu

• Apropo de Jocurile Olimpice. Dar nu de iarnă. Cele de vară, de la Barcelona. Sportivii din întreaga lume se pregătesc de zor şi, la fel, agenţiile de voiaj. Turiştii americani vor veni în mare număr, în ciuda "mitunului" de peste Ocean. Aceştia vor putea alege între două "package deals": 2.500-3.000 de dolari pe săptămînă pentru cei dispuşi să fie cazaţi în hoteluri la circa o oră distanţă de Barcelona şi 5.000 de dolari pe săptămînă pentru cei ce se vor încăpăţîna a locui chiar în oraşul Olimpiadei. La noi, deocamdată, emoţia nu-i prea mare şi nici agenţiile de voiaj nu-şi fac prea multe iluzii. Ele nu uită că, la "Mundial"-ul de fotbal din Italia, Israelul şi-a rezervat 350 de locuri, dar abia de s-au vîndut 50 dintre acestea. Israelienii par interesaţi mai degrabă de Expoziţia Internaţională de la Sevilla. Românii au şi ei posibilitatea să asiste la J.O. Potrivit unor informaţii publicate în "Gazeta Sporturilor" de la Bucureşti de către vechiul meu coleg Dumitru ("Biţă") Stănculescu, costul unei săptămîni "olimpice", pentru amatorul român, se va ridica la 215.000 lei. Optimist, poate pentru că ştie situaţia "de pe teren", amicul Biţă prevede o avalanşă de solicitanţi!

• Yael Arad este, la ora actuală, cea mai reprezentativă dintre sportivele israeliene. Această tînără şi (poza vorbeşte) frumuşică "judoka" ne-a obişnuit cu performanţele de calitate. De cîte ori a participat la concursuri în străinătate, s-a întors acasă cu cîte o medalie. Ba de argint, ba de bronz. Fata ajunsese să sufere însă de complexe: de ce niciodată o medalie de aur? Noroc cu campionatele internaţionale ale Franţei, care i-au adus locul întîi la categoria 61 kilograme, răsplătit, se înţelege, cu medalia de aur. Ceea ce, zice ea, a avut un binevenit efect psihologic. I-a arătat că "drumul aurului" îi este deschis şi că, mergînd pe el, poate ajunge la Barcelona, unde aurul va fi mai strălucitor ca oriunde!

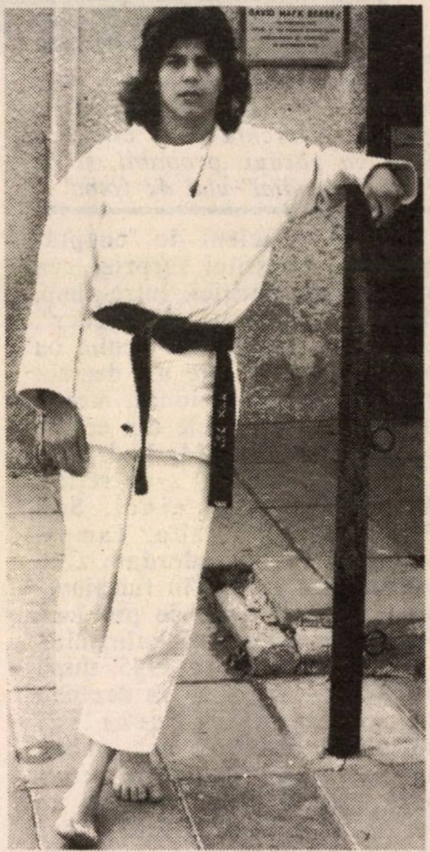

Yael Arad: de la arad (bronz — pentru cititorii noştri din România) la aur

• Bora Milutinovici, antrenorul iugoslav al selecţionatei de fotbal a Statelor Unite, e teribil de mîndru (şi pe bună dreptate) de victoria "băieţilor" săi, de dată destul de recentă, asupra reprezentativei fostei Uniuni Sovietice. El asigură că, pînă în 1994, echipa

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Stadionul Coliseum din Los Angeles (100.000 de locuri) a găzduit "deschiderea" olimpică şi o va găzdui, probabil, şi pe cea a "Mundial"-ului de fotbal

sa va fi suficient de "coaptă" pentru a constitui surpriza cea mare a competiţiei. Între timp, liga profesionistă de"soccer", cum spun americanii jocului cu balonul rotund, spre a-l deosebi de fotbalul tradiţional, merge tîrîş-grăpiş. Din cele opt echipe participante, trei (Merlinds Bay, Trenton şi Albany) s-au retras. Au rămas doar cinci: San Francisco, Colorado, Tampa, Miami şi Fort Lauderdale. Cîte se vor mai păstra "în funcţiune" pînă în 1994? Greu de prevăzut. Federaţia americană, stînjenită, asigură că abia în 1995, după marea competiţie, se va dezvolta cu adevărat "soccer"-ul american. În orice caz, există destule şanse ca, pentru prima oară, campionatul mondial de fotbal să se dispute într-o ţară care nu are campionat... naţional!

● Israelul a căpătat, în fine, drept de intrare la marile competiţii ale fotbalului de pe "bătrînul continent": Cupa Campionilor Europeni, Cupa Cupelor şi Cupa UEFA. Forul fotbalistic european nu-i însă dispus să mărească numărul echipelor angajate în cele trei întreceri: 32 pentru primele două competiţii, 64 pentru cea de a treia. Echipele israeliene vor trebui de aceea să participe la jocuri preliminare. Contra cui? Contra unor echipe din alte ţări proaspăt admise în "familia" fotbalului european: Letonia, Lituania, Estonia, Ucraina, Bielorusia, Croaţia, Slovenia. Ca şi din alte ţări, care ar putea, pînă atunci, să-şi proclame independenţa şi drepturile... fotbalistice!

● Cei mai buni fotbalişti români joacă astăzi peste hotare. În Spania, Italia, Germania, Turcia, Grecia, Israel. România exportă, dar şi... importă. Importă jucători din Albania. Şase fotbalişti albanezi au fost transferaţi în 1991 la cluburile divizionare româneşti. Dintre ei, unul a... dispărut, reapărînd, ca refugiat politic, în Austria. Ceilalţi cinci, în frunte cu internaţionalul Demollari de la Dinamo Tirana, care joacă la... Dinamo Bucureşti, au rămas pe poziţii. Încurajat de bunele rezultate, clubul Dinamo Bucureşti intenţionează să mai achiziţioneze şi alţi străini. Din Ghana. Unde se joacă şi bine, şi pe bani puţini.

G. MODEANU

BRIDGE

Dezlegare la bridge
"Cine vede departe... nu-i miop"

Sînt de "dat" cel puţin două Trefle, un Caro, două Cupe şi două Pici. Total 7 levate, adversarul scrie +300.

În cel mai rău caz, pe lîngă perdantele pe majore, se "dau" trei Trefle şi două Carale, lucru neplăcut pentru că maximum pe Est-Vest este o manşă.

Deci putem să realizăm +4IMP (două căderi), -4IMP (trei căderi) sau -11 IMP (cazul cel mai rău, patru căderi).

Ce se va întîmpla? Să zicem că preluăm jocul, jucăm As de Treflă şi Treflă mică şi repede-repede flancul va lua două-trei Trefle, două Cupe şi două Pici şi... iată-ne în mînă pe tai pe a treia Pică şi vom juca de sub Regele de Caro, pierzînd şi două Carale.

După o analiză scurtă, se vede că, dacă Regele de Caro poate să cîştige o levată, *o va cîştiga acum şi numai acum*, deci să jucăm cu încredere As de Cupă şi Valet de Caro spre Rege. Am salvat 7 IMP, pentru că întreaga donă este:

	10 6	
	A 8 6 3	
	V 10 9 8 5 3	
	9	
8 7 5 4 3	**N**	**A R V 2**
R D V 5	**W E**	**7 2**
6 4	**S**	**A D 7**
R 7		**D V 6 5**
	D 9	
	10 9 4	
	R 2	
	A 10 8 4 3 2	

Dezastrul a fost transformat într-o pierdere (relativ) mică. Lupta pentru IMP-uri continuă...

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
şi musafirii lui
la RESTAURANT...

Se pare că la Bacău, la Bacău, este şi astăzi o mare dandana în materie de gastronomie.

Oraşul care a dat-o (între altele şi alţii) pe celebra Ghitta (de la ex-localul românesc "Harry şi Ghitta" din Tel Aviv, *bistro* de rafinament) se remarcă în 1992 printr-un excelent local *caşer*.

Aceasta este, în orice caz, opinia colaboratorului nostru, Carol Isac.

RESTAURANT CAŞER.
Bacău, România (tel. 93134714)

Ce face un bun israelian cînd se află huţ laaretz şi-l încearcă dorurile după "acasă"? Dacă e şi puţin amator de bucate bune va căuta, din ochi, în juru-i, prin Europa, un restaurant "caşer"... Vi-l recomandăm, aici, pe cel din Bacău (25 de minute de zbor de la Băneasa, 3 ore pe şosea de la Otopeni, patru hoteluri elegante, linie telefonică directă cu toată lumea, fax, telex, companie aeriană internaţională etc.). Atmosfera e familială, curăţenia exemplară, serviciul prompt. Menu-ul zilei (se stabileşte şi la cerere: telefon 93134714) are la bază bucătăria tradiţională. Dl. Lică Sternberg, directorul restaurantului, aduce zilnic pe masa vizitatorului trei feluri în stare să mulţumească pe oricine. Localul a primit, în decursul timpului, atîtea laude, încît ar putea lua şi Marele Premiu al Caşerului, dacă aşa ceva ar exista...

Un borş de sfeclă este, aici, un vis în roşu; toate zarzavaturile concură la aromă şi gust, în timp ce plăcintele cu cartofi, discret marcate cu ceapă prăjită, susţin fluiditatea lichidului în care înoată mici banchize de sfeclă. Urmează, în mod logic, un "rosolă", usturoiat cu măsură, însoţit de o mămăliguţă aurie şi aburindă. Tehnica fabricării ei este, de asemenea, proprie concepţiei culinare a caşerului: o "momolighe" nu se fierbe nici mai mult nici mai puţin decît 45 de minute şi se toarnă peste un cub de unt, ceea ce îi dă frăgezime. La "rosolă" sînt cîteva surprize plăcute în ceea ce priveşte aportul legumelor: între ţelină şi morcov e o combinaţie pe cît de solidă pe atît de rafinată, în timp ce leuşteanul, pregnant parfumat, le ţine isonul.

Tot după un borş de sfeclă, dl. Lică şi echipa sa recomandă delicatele sărmăluţe, servite, evident, cu mămăliguţă. Fie cu foi de viţă, fie cu foi de varză, ele au în compoziţie carne şi orez din belşug. Supele restaurantului au o oarecare faimă, în pofida faptului că sînt, în general, considerate drept cel mai banal "fel întîi". Un "rindarn-iouh" (avînd la bază carne de vită), o "ofana iouh mit eizl" (cu pasăre) sau "grintaig-zupe" (zarzavat) scot arome şi satisfac gusturile, astfel încît, din ochi, prin gest sau prin simpla vorbă bună, se cer porţii suplimentare, iar dl. Lică este întotdeauna pregătit pentru aceste situaţii.

Un punct forte al restaurantului îl constituie renumitele "varenikis". Şcoala de caşrut a doamnei Frida Klein, care a fost stîlpul de nădejde al localului pînă de curînd, cînd a împlinit venerabila vîrstă de 85 de ani şi s-a retras din activitate, îşi arată roadele în stilul, alura, gustul şi personalitatea acestui preparat tradiţional. Varenikis cu ficat de pasăre, varenikis cu ficat de vită sau varenikis pur şi simplu, în care aluatul, cartofii, ceapa se încheagă într-o armonie a gustului am zice inegalabilă, sînt adevărate performanţe ale firmei. Este adevărat că, mai curînd din motive dietetice decît economice, aici nu se mai foloseşte grăsimea de pasăre pentru "legarea" triunghiurilor de varenikis, dar înlocuitorul găsit de echipa bucătăriei este şi mai agreabil şi mai suportabil decît obişnuitul "şmoltz".

Pe locul următor al specialităţilor casei se află o "petze" savuroasă din picioare de vită sau de pasăre, precum şi binecunoscutul "eizic-fleiş", pentru care mulţi din obişnuiţii restaurantului au o adevărată slăbiciune. Dintre dulciuri, amintim kek-ul cu nucă şi vanilie (se topeşte-n gură!), prăjiturile de casă cu fructe, compoturile de sezon. Se detaşează "kigelul" cu stafide, fireşte, dar şi fără. "Condiţiile locale", mai exact penuria de stafide, au impulsionat imaginaţia colaboratorilor dlui Lică, care au pus în valoare un kigel "sui generis", foarte apreciat ca fiind mai bun şi mai specific chiar decît cel cu stafide. Reţeta lui? E secretul casei...

Să mai adăugăm că preţul unui prînz, indiferent de conţinutul meniului, este de 65 de lei; o sumă modică, care faţă de cursul la zi al şekelului reprezintă un adevărat preţ "caşer".

●

OPHIR-KEY TOURS
DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN
SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN

VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE PENTRU ORICE FEL DE EXCURSIE ÎN STRĂINĂTATE

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

CE MÎNCĂM DE PESAH

• *Pască prăjită umplută:* se bat 3 gălbenuşuri cu 3 linguri apă, sare, piper şi se amestecă cu 3 linguri făină de pască şi cele 3 albuşuri bătute spumă. Punem cîte 1-2 linguri din acest amestec între 2 jumătăţi felii de pască, le trecem prin ou bătut şi le rumenim în untdelemn fierbinte, Servim cu carne din rasol sau cu ouă spaniole.

• *Ouă spaniole:* într-o cratiţă mare aşezăm un strat de coji de ceapă. Punem deasupra un strat de ouă (10-12) sau cîte intră în cratiţă, aşezate unul lîngă altul şi acoperim cu alt strat de coji de ceapă. Turnăm deasupra zaţ de cafea neagră sau cicoare, cîteva linguri de untdelemn şi apă cît să acopere ouăle. Lăsăm să fiarbă pe foc mic 2-3 ore, adăugînd apă dacă e necesar. Lăsăm să se răcească în apa în care au fiert. Le clătim apoi cu apă rece şi le ştergem cu un şervet. Aceste ouă tari au un aspect foarte frumos şi sînt deosebit de gustoase.

• *Găluşti de ficat pentru supă:* se dă pe maşina de tocat 200 g. ficat crud (viţel, găină sau curcan) şi se amestecă apoi cu 2 ouă întregi, sare, piper şi 3-4 linguri făină de pască. Se lasă să se odihnească 15 minute, apoi formăm cu mîna găluşte mici şi le fierbem în apă cu sare (apa trebuie să clocotească). După ce am pus toate găluştile în apă, facem focul mic şi se fierb pînă încep să se ridice la suprafaţă. Se scot cu lingura cu găuri şi se pun în supă. Se servesc imediat.

• *Hremzlăch:* se bat 4 ouă întregi cu puţină sare, 3 linguri zahăr, coaja rasă de la o jumătate de lămîie şi 4 linguri pline de făină de pască. Se lasă să absoarbă lichidul şi se adaugă 4 linguri apă şi cîteva linguriţe de sifon pînă ce compoziţia e destul de moale pentru a fi lucrată. Se toarnă cu linguriţa grămăjoare mici (cît o nucă mică) în untdelemn încins şi se rumenesc uşor pe ambele părţi. Pe măsură ce sînt gata, se pun într-o oală cu sos special făcut din zeama de la 2 portocale, un pahar vin roşu şi 3 linguri miere. Se lasă pe foc mic în acest sos pînă sînt îmbrăcate cu această glazură. Se servesc calde. Se pot servi şi fără a le pune în sos, presărate numai cu zahăr pudră.

YLANA

Măcar odată pe lună petreceţi la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAŢĂ ARE OMUL"

Aici veţi retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori şi veţi pleca acasă remontat! Instrumentişti şi cîntăreţi din România – în fiecare seară

Vă aşteptăm cu plăcere!

PESAH SAMEAH!

• DANS
• ANTREN
• VOIE BUNĂ

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prinz, pînă după miezul nopţii (inclusiv duminică). Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101• Tel. 867803 •

(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

NU EU L-AM ANCHETAT PE MENAHEM ARIAV !

Stimată redacţie,

În revista *Minimum* nr. 60 (martie 1992), pag. 21, aţi publicat interviul realizat de Dan Beniamini cu primarul oraşului Natzeret-Illit şi intitulat "Menaham Ariav vrea numai trandafiri".

Activitatea dlui Menahem Ariav este cunoscută şi preţuită de locuitorii Natzeret-Illit-ului şi împărtăşesc stima acestora pentru modul în care domnia sa gospodăreşte treburile oraşului.

Cu un singur lucru din cuprinsul articolului nu sînt de acord. Am în vedere modul cum se vorbeşte despre faptul că Menahem Ariav a fost arestat în România şi anchetat de securitate la Satu-Mare *în anul 1949!*. Se menţionează numele ofiţerului anchetator, un oarecare Weiss. Dar care Weiss? Pentru că Weişi – ofiţeri de securitate au fost mai mulţi. În ceea ce mă priveşte, poate că aş fi trecut peste acest amănunt, dacă d. Menahem Ariav n-ar fi convins pînă în ziua de azi că eu sînt acel anchetator.

Am fost într-adevăr ofiţer de securitate. Dar nu eu l-am anchetat pe actualul primar al oraşului Natzeret-Illit. În primul rînd, numele meu este Vais, şi nu Weiss. Apoi, nu am fost în viaţa mea la Satu-Mare, iar în perioada amintită în interviu aveam serviciul şi domiciliul la Bîrlad. De asemenea, nu am nici o fiică – "astăzi cetăţeancă israeliană", aşa cum se afirmă că ar avea anchetatorul cu pricina.

Pentru a-l convinge pe d. primar Menahem Ariav să-şi schimbe părerea, vă rog mult şi insistent să continuaţi ceea ce aţi început şi să încercaţi să stabiliţi adevărul: sînt sau nu sînt eu fostul anchetator al domniei sale?

ISIDOR VAIS
Natzeret-Illit
Str. Haşoşanim 108/1

N. red. *Propunem dlui Menahem Ariav să-l invite la o discuţie "cu cărţile pe masă" pe d. Vais şi să lămurească lucrurile. Vom publica cu plăcere concluziile dlui Ariav.*

•

TRECEAM ÎN 1941 PRIN FAŢA SINAGOGII

...Cu multă tristeţe în suflet retrăiesc o dimineaţă sumbră din copilăria mea. Era în anul 1941. Tatăl meu m-a luat de mînă şi m-a dus, într-o tăcere apăsătoare, să vedem sinagoga de pe strada Poştei. Oamenii din mica urbe transilvăneană Alba-Iulia îşi spuneau pe şoptite că peste noapte au fost ridicaţi din casele lor o mulţime de evrei şi că s-au auzit împuşcături în preajma sinagogii. Tatăl meu spunea că el, ca român, nu poate să creadă aşa ceva. Mintea unui sărman croitor naiv şi de bună credinţă, care ani de-a rîndul trăise în bună înţelegere şi pace cu toţi concitadinii săi,– şi evrei, şi saşi, şi unguri –, nu putea înţelege, nu putea crede aşa ceva.

În jurul sinagogii plutea o linişte grea, tensionată, înfricoşătoare. Puţinii trecători se prefăceau că nici nu observă, că nici nu se uită la acel lăcaş de rugăciune al evreilor, batjocorit şi devastat peste noapte. Treceau pe trotuarul de vis-à-vis, sub privirile unor necunoscuţi care-şi făceau de lucru în curtea sinagogii, pîndind trecătorii.

Zidurile sinagogii purtau urme de împuşcături, găuri de gloanţe, geamurile erau sparte şi stropite cu noroi. Am simţit cum tata mă strîngea de mînă din ce în ce mai tare, în timp ce treceam şi noi pe celălalt trotuar. Ne-am întors acasă pe o stradă lăturalnică, să ni se piardă urma.

Astăzi sînt o femeie bătrînă, dar retrăiesc cu aceeaşi intensitate spaima şi durerea pe care am simţit-o în sufletul meu de copil la vederea acelor mîrşăvii de neînţeles pentru mine, atunci ca şi azi. Şi înalţ către bunul Dumnezeu o rugă fierbinte pentru odihna tuturor evreilor – victime al holocaustului de pe pămîntul românesc şi din toată lumea.

M. VASIU
Oradea, România

•

CHIAR N-A ŞTIUT ?

Am citit la rubrica "Poşta" din nr. 59 scrisoarea acelei doamne *Sonia* din Roman şi mă întreb de ce s-a publicat un asemenea material, revoltător de inexact.

Nu am nimic împotriva d. Isidor Vais care a trimis scrisoarea, dar conţinutul acesteia m-a şocat foarte tare.

Aş dori s-o întreb pe Sonia: chiar nu a auzit nimic pînă la comemorarea a 50 de ani de la Holocaust, deşi nu mai e tînără, ci la vîrsta pensionării?

A auzit că legionarii au făcut toate relele. Dar ce erau legionarii, nu români?

Şi eu eram copil în perioada aceea, dar îmi amintesc foarte bine cum am fost daţi afară din şcoli, cînd am fost evacuaţi din locuinţe, cînd nu aveam voie să ieşim pe stradă înainte de ora zece dimineaţa etc., etc.

Această femeie din Roman nu ştie nimic, nici măcar de la cei mai bătrîni, şi e crezută.

Părerea mea e cu totul alta. Pensia e mică, preţurile – astronomice, dolarul – la mare valoare. Un pachet-două, nişte dolari de la nişte prieteni naivi (şi încîntaţi că sînt consideraţi ca făcînd parte din "poporul ales") nu prind rău.

E totuşi ceva ce n-am înţeles.

De ce trebuie să citim noi asemenea rînduri?

ANA
Kiriat Bialik

(Numele, tăiat la cererea corespondentei, se află la redacţie)

•

A DEPĂŞIT 100 DE ANI...

Am vizitat-o pe dna Eti Marcus (născută Gropper) din Kiriat Haim. Împlinise 100 de

POŞTA

ani pe 27 ianuarie 1992. Am întrebat-o de ce continuă să locuiască singură, cînd are un fiu şi o noră care nu locuiesc prea departe. "Din obişnuinţă, mi-a răspuns. Toată viaţa mi-am administrat singură gospodăria, care nu era mică, la Dorohoi".

Am rugat-o să-mi depene vreo amintire despre un om deosebit pe care l-a întîlnit într-o viaţă atît de îndelungată. S-a oprit asupra vărului ei, poetul Iacob Gropper şi l-a înfăţişat de parcă s-ar fi despărţit ieri, şi nu acum vreo jumătate de secol, cînd s-au văzut pentru cea din urmă oară.

Vioiciunea ei fizică şi intelectuală sînt surprinzătoare şi am avut impresia că stau de vorbă cu o persoană care simte şi înţelege societatea aşa cum se înfăţişează ea acum.

Ing. SILVIUS ECKSTEIN
Tel Aviv

●

VISE

Mulţi spun că, de fapt, visele nu înseamnă nimic, că sînt nişte manifestări fără importanţă ale subconştientului, în timpul somnului. Şi totuşi, sînt unele vise pe care nu le poţi uita, ce parcă-ţi prevestesc ceva. Acum, sub impresia ultimului vis avut, am să încerc să-mi repovestesc cîteva care m-au obsedat mult timp.

Eram încă copil cînd, timp de mai mulţi ani, am fost urmărită de un vis cam nebulos ce revenea din cînd în cînd. Mă vedeam ca tînără adolescentă, împreună cu alţi tineri, toţi îmbrăcaţi în alb, în haine de tipul celor purtate în ţările mediteraneene în antichitate, umblînd pe străzile înguste, pietruite ale unui oraş construit din piatră albă, oraş situat pe malul unei mări de o albăstrime şi o limpezime minunate în strălucirea unui soare puternic. Ziduri şi fortificaţii solide stăteau de strajă în apărarea oraşului. Dar, în toată această frumuseţe, cîtă jale... Străzile erau pline de oameni bolnavi, de muribunzi acoperiţi de bube înfiorătoare. Noi treceam de la bolnav la bolnav, încercînd să-i ajutăm cu vorbe şi cu tratamente, de altfel destul de primitive. Numai după trecerea cîtorva ani acest vis a încetat să se repete, dar, de uitat, nu l-am uitat. Mult timp mai tîrziu, vizitînd Israelul, mi s-a părut că recunosc localitatea din vis de pe malul Mediteranei, la Acco.

A trecut timpul. Eram căsătorită. Copilul era de-acum mare, în ultima clasă de liceu. Într-o dimineaţă m-am trezit de un vis groaznic. Şi soţul se trezise în acelaşi timp, impresionat puternic de visul avut de el. Eu am visat că mă plimbam, împreună cu soţul meu, într-un loc necunoscut. Mergînd astfel, am ajuns la malul unei ape curgătoare, neagră ca smoala. De altfel, totul în jur era negru, murdar. Întuneric. Doar, din cînd în cînd, cerul era luminat de fulgere. Deodată, alunecînd pe apă, a apărut o barcă vopsită în negru, condusă de o femeie bătrînă, tare bătrînă, îmbrăcată şi ea în negru. În barcă erau cîteva persoane ce nu puteau fi bine văzute, se conturau doar ca nişte umbre ceva mai întunecate pe fundalul întregului tablou. Cînd a ajuns în dreptul nostru, bătrîna l-a strigat pe soţul meu, invitîndu-l să se urce în barcă. M-am dus spre el, am vrut să mă urc şi eu, dar bătrîna nu m-a lăsat, spunîndu-mi că pe mine mă va lua mai tîrziu. În clipa aceea, revoltată, tare speriată, m-am trezit.

În aceeaşi clipă s-a trezit şi soţul meu şi imediat a început să-mi povestească visul avut de el, vis ce-l răscolise puternic. Se făcea că se afla în curtea Institutului de Anatomie şi voia să treacă mai departe, să intre în clădirea Facultăţii de Medicină cînd, deodată, din clădirea institutului au ieşit cîţiva cîini mari, negri, fioroşi, care s-au repezit la el şi au început să-l sfîşie. Îngrozit, s-a trezit.

Auzind povestirea, am încercat să-l liniştesc. Pentru a nu-i accentua starea de nelinişte în care se afla, nu i-am narat visul pe care l-am avut eu în acelaşi timp, dar frica de ce s-ar putea întîmpla dăinuia în sufletul meu, căci consideram cele două vise avute concomitent ca o prevestire. Şi într-adevăr, aşa a fost. Două-trei zile mai tîrziu, colegii lui de la spital, cîinii din vis, s-au repezit să-l sfîşie şi au reuşit. Un nou infarct, al treilea, i-a pus capăt zilelor. Era în noaptea de Anul Nou.

Şi acum, după trecerea mai multor ani, am visat un cîine. Am visat că eram singură în casă şi cineva a bătut la uşă. Am întredeschis să văd cine e, şi atunci un cîine negru, mare cît un viţel, care se afla în spatele uşii, a împins-o cu putere şi a intrat. După el a pătruns o tînără destul de drăguţă. Ea nu spunea nimic, cîinele nu mi-a făcut nici un rău, privea doar blînd spre mine. Visul s-a întrerupt, m-am trezit. Ce-o fi însemnînd asta, o fi iar vreo prevestire?

S. GRISARU
Ierusalim

●

UNCHIUL MEU, COLONELUL

Am citit articolul lui

POŞTA

Marius Mircu, publicat în "Viaţa noastră" din 7 februarie sub titlul "Evrei, generali în armata română", în care sînt menţionate si numele cîtorva colonei, printre care şi acela al dr. Lazăr Mayersohn, fratele mamei mele.

Acest articol mi-a răscolit amintiri din anii copilăriei cînd, cu ocazia unei sărbătoriri în familie, ne-am adunat toţi membrii familiei. Cu acest prilej, unchiul meu ne-a povestit amintiri din timpului războiului, cînd, în calitate de medic, a îngrijit cu devotament militari răniţi şi bolnavi, punîndu-şi de multe ori viaţa în primejdie. Între altele, avînd a trata bolnavi de tifos, s-a contaminat şi a suferit necazurile şi riscurile acestei boli. Ne-a arătat decoraţiile pe care le-a primit şi ne-a povestit pentru ce acte de vitejie a primit-o pe fiecare. Ne-a oferit, spre amintire, o fotografie făcută cu ocazia ridicării la gradul de colonel şi în care apărea cu toate decoraţiile. Am păstrat, eu şi soţia mea, această fotografie, ca pe un simbol al sentimentelor care ne-au legat de unchiul meu.

ISRAEL ROSENTHAL
Bnei Brak

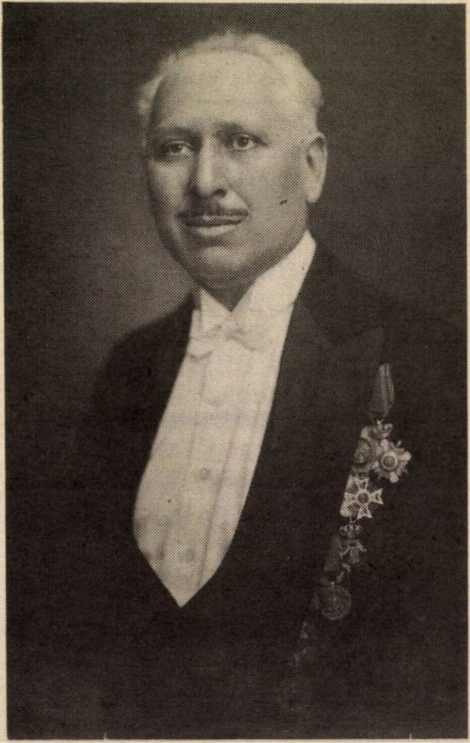

BANDA LUI IOANID

Am avut o nedumerire citind, în "Revista mea" o informaţie publicată la rubrica "Instantanee româneşti" (informaţie din care se înţelege că faimosul "caz Ioanid" a fost o înscenare a regimului). Mi-am reamintit că am citit – şi am regăsit, în revista Minimum" nr. 58 din ianuarie 1992 – reproducerea unor fragmente dintr-o relatare, publicată în revista "Lumea liberă" din New York. Am avut senzaţia că redacţia "Minimum" consideră că faptele ar fi întru totul autentice.

Sau poate nu am înţeles eu prea bine.

De aceea, mă adresez dumneavoastră cu dorinţa de a primi precizări asupra poziţiei revistei "Minimum" în această problemă.

Dr. KAUFMAN LEONTE
Ashkelon

N. Red. *Aşa cum am precizat în nr. trecut,* Minimum *nu are nici o* poziţie *în legătură cu celebrul "caz".* Minimum *are numai dorinţa de a ajuta la lămurirea lucrurilor sau, cum s-a exprimat una din corespondentele noastre, "la închiderea definitivă a dosarului". În acest spirit, după cum desigur aţi observat, publicăm în nr. acesta, la* 30 *de* zile, *mărturia lui Paul Lupaşcu.*

ŞAH LA... LIUBAVICI

Mi s-a părut interesant răspunsul bătrînului şi înţeleptului Tedy Kolek, primarul Ierusalimului, la întrebarea ce crede despre venirea în curînd a lui Mesia – anunţată cu surle şi trîmbiţe de către fanaticii mişcării Habad, învăţăceii Marelui Rabin din Liubavici care locuieşte la Brooklyn, în America.

Prudent, pentru a nu jena pe colegii săi din conducerea Primăriei, Tedy a răspuns că, dacă Mesia va binevoi să sosească, el îl va primi cu plăcere.

În schimb, Marele Rabin Shah, care locuieşte în ţară, îl atacă pe rabinul din America pentru îndrăzneala de a prooroci sosirea Sfîntului.

Dar el nu se mulţumeşte cu atît. Preocupările sale sînt mai largi. Cu un an în urmă, a atacat kibuţurile şi pe cei care fac comerţ sau consumă carne de porc. De curînd, el şi-a îndreptat artileria înspre mijloacele de comunicare în masă. Ziarele (inclusiv cele editate de habadnici) şi programele de televiziune sînt calificate drept "murdărie".

Ce propune onoratul rabin? Să ne limităm la studiul Torei. Numai al Torei.

Restul e murdar.
Curat murdar.

Dr. OTTO BACALU
Tel Aviv

SONY®

FIRMA
ISFAR
VĂ INVITĂ SĂ VIZITAŢI SALA DE
EXPOZIŢIE A PRODUSELOR
SONY®
STR. AHAD HAAM 9 TEL AVIV
MIGDAL ŞALOM MEIR

PESAH SAMEAH!

POŞTA

Ing. Valeriu Frimu, Bucureşti (aveţi dreptate, textul "anti-antisemit" la care se referea colaboratorul nostru Jacob Popper la "Poşta" din nr. 59 aparţine scriitorului Viniciu Gafiţa, şi nu (tot scriitorului, însă mai tînăr) Gabriel Gafiţa); *Mircea Alexandrescu*, Gentilly, Franţa (eram gata-gata să trimitem corespondenţa dvs. intitulată *Făt Frumos din lacrima Parisului* la tipar, cînd, răsfoind un exemplar dintr-o publicaţie bucureşteană primită întîmplător la redacţie, am dat peste textul în cauză, tipărit pe trei coloane, în pag. 6; condeiul nostru era pus pe mustrări, dar, presupunînd că sînteţi tînăr şi fără de cunoaştere a regulilor gazetăreşti, ne mărginim să spunem "nu se face"; colaborările, de orice fel, se trimit unei singure gazete şi numai în caz de nepublicare autorul este îndreptăţit să trimită materialul în altă parte); *ing. Sorin Firu*, Montreal, Canada (a) vezi mai sus; b) şi, ca să venim mai la concret, nu este cazul, nu e *gazetăreşte*, ca un articol apărut în *Viaţa noastră* să fie reprodus – şi încă imediat – în *Minimum*; chiar dacă avem de-a face cu o evocare, ca a dvs., interesantă şi de calitate); *Rodica Barbu*, Geneva, Elveţia (o fluturare de mîini şi o îmbrăţişare peste meridiane); *Baruch Rotenstein*, Haifa (adresa scriitorului Alexandru Sever: Rh. David Hamelech 37/I, Beer Sheva); *Prietena lui Dan Lazarovici; Viteazul din Bnei Brak; Elementar, dr. Watson; Pnina Rosenblum II; Sexy; Un grup de susţinători ai Likudului* (nu luăm în consideraţie scrisorile anonime); *ing. Mircea Molnar*, Herzlia (din păcate, spaţiul nu ne îngăduie să publicăm cu regularitate informaţiile la care vă referiţi; şi care sînt, într-adevăr, foarte importante pentru olimi; vă atragem însă atenţia că există un buletin cu asemenea informaţii, tipărit în cîteva limbi străine, *inclusiv* în româneşte; el se găseşte, din cîte ştim, la filialele de peste tot ale Ministerului Absorbţiei; iar dacă nu-l găsiţi, adresaţi-vă dlui Emanuel Aczel, redactorul paginilor în limba română; adresa lui: Rh. Iohanan Ben Zakai 54/30, Ierusalim 93585; săritor cum îl ştim, d-sa vă va oferi cu siguranţă informaţiile necesare); *Rosh Iehuda Peleg*, Raanana (a) în legătură cu criticile la adresa colegilor de la *Revista mea*, vă propunem să le trimiteţi pe adresa acestora; aşa e firesc, aşa e corect; b) nu, nu, încă o dată nu; faptul că un condei de pe uliţa noastră a scris, pe vremuri, la Bucureşti, texte "nejuste" nu trebuie să ne ducă la concluzia că respectivul condei ar fi lipsit de... talent, de valoare profesională; deci, ca să ne exprimăm într-un limbaj mai ştiinţific, să nu amestecăm borcanele); *Harry Shoshany*, Ramat Hanassi (cîteva epigrame "la zi":

"Itzhak" Shamir şi "Itzhak" Rabin

Biblicul nume al lor, / Ca-n trecut, şi de-astă dat', / Îngerul, venind în zbor, / Pe ambii "Itzhak" i-a... SALVAT!

Motivul real al haosului din ex-U.R.S.S.

Comunismul nu s-a dus / Fiindcă n-a atins idealul; / Falimentul s-a produs / Că-şi pierduse... "Capitalul"!)

●

Izu Vaisman, Rehovot (cîteva propuneri pentru buna desfăşurare a campaniei electorale: *Să nu se facă, cum se spune,/ Mişmaşuri multe pe la urne. / Să nu se-arunce-n ăia mari / Cu pietre-n cap, că-s adversari. / Să nu se pună microfoane, / Ameninţări prin telefoane. / Să nu se spună din afară / Pe cine să votăm în ţară.); Dr. Sami Manaş*, Ierusalim (propunerea dvs. de a introduce o rubrică nouă, de prezentare a ţărilor – multe, azi – de pe glob este bună, dar, asemenea altor propuneri bune, ea se loveşte de spaţiul nostru ne-elastic); *Arie Barasch*, Tel Aviv (notăm că sînteţi împotriva acţiunii întreprinse de Arthur Israelovici în favoarea *Maarahului* şi că, după dvs., "românii" ar trebui să voteze cu toţii, în iunie, pentru Likud); *Dr. S. Dogmarova*, Ierusalim; *Dr. S. Jacobson*, Tel Aviv; *Viviane Hirsch*, Paris; *Andrei Popescu*, Haifa; *Marcel Nicolau*, Naharia; *Frederic Haimovici*, Kiriat Sharet, Holon; *Dr. D. Sinnreich*, Even Iehuda; *Victor Harnik*, Haifa; *Dr. Tamara Fischbach*, Ramat Gan; *Marcela Idelsohn* Frankfurt, Germania; *Nelu Solomon*, Metulla; Prof. *Lili Plaiu*, Beer Sheva; *Tony Codrescu*, Los Angeles, U.S.A.; ... *Israel Kishon*, Kiriat Ono; *av. C. Simşa*, Bat Yam; *Ella Abramovici*, Holon; *Jacob Eugen Scherzer*, Tel Aviv; *Andrei Steinberg*, Kiriat Gat; *Carol Segal*, Tel Aviv (mulţumim pentru bunele cuvinte, observaţii critice şi sugestii; ceilalţi – pe curînd.)

●

PRODUSE DIN CARNE

Dany Cohen

- **Salamuri şi afumături din producţie proprie**
- **Pescărie**
- **Legume congelate**
- **Salate**
- **Conserve la preţ de cost**

En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute

STRICT CAŞER

RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

● HAG PESAH SAMEAH ! ●

CASA de PĂRINŢI
"ŞOŞANA"
Ramat-Gan, str. Hagalgal 51

Primeşte OAMENI ÎN VÎRSTĂ, SLĂBIŢI ŞI INDEPENDENŢI
Îngrijire caldă, devotată.
Amănunte la tel. 03-781891

• minimum •

1. Lya Koenig, actriță

2. Dana Stinea, manechin

3. Sebastian Costin, scriitor, ziarist

4. Albert Kreigold, trezorier H.O.R.

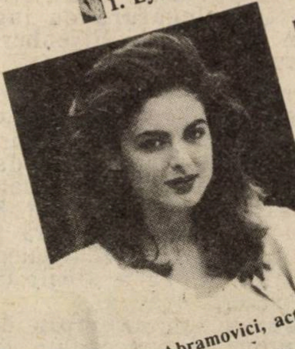
5. Tricy Abramovici, actriță

6. H. Eliad, director T.E.S., București

7. Moshe Nagor, președintele Ligii Israel–România

8. Gita Sion, caricaturistă

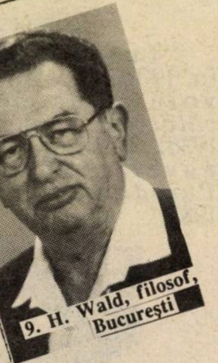
9. H. Wald, filosof, București

10. Odette Danin, ziaristă, Maariv

11. Colette Avital, ambasadoarea Israelului în Portugalia

12. Adriana Davidsohn, directoare "Ophir Tours"

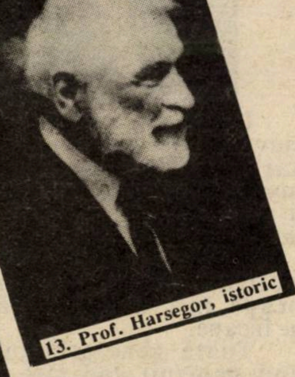
13. Prof. Harsegor, istoric

14. Prof. Raoul Șorban, critic de artă

15. J. Popper, scriitor, München

16. Mihaela Bercu, manechin

PERSONALITĂȚI

Fotografiile de față reprezintă cîteva personalități din lumea socială, politică și culturală a momentului.

Dar, fiind 1 aprilie, am încurcat – sub semnul păcălelii de rigoare – numele lor.

(răspunsurile corecte în pag. 80)

CLEPSIDRA

Turism

Oliver Lustig, scriitor; de la București; la rude.

Victor Bârlădeanu, scriitor, ziarist, secretar general al Asociației culturale de prietenie România-Israel; de la București; la rude.

Decese

Leopold Bittman-Ruga (n. 1906, Galați), scriitor. Cîteva volume de proză: *Marea călătorie*, roman (București, 1936), *Niciodată nu va fi tăcere*, nuvele (Tel Aviv, 1978), *Paradisul*, nuvele (Tel Aviv, 1982)

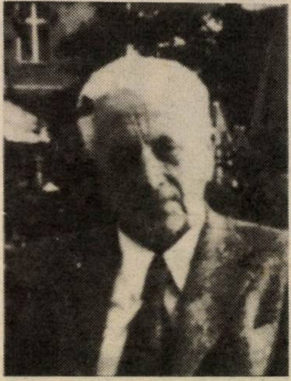

Unul din puținii buni, cu adevărat, pe care i-am cunoscut, mai buni de calitate decît de bunătate, a fost Bittman-Ruga. Și nu e cel dintîi care dispare dintre cei buni.

Sintetic, spiritul acestui scriitor știa și cît artificiu încape într-o literatură, și cît nu încape.

Toată generația lui șovăie cînd oamenii cad cîte unul, ca stîlpii aceluiași gard, al aceleiași împrejurimi.

Între bunici, Bittman-Ruga a fost un adolescent.

Este greu să-ți stăpînești revolta goală și fără scop valid, stîrnită de moartea lui Bittman-Ruga.

Murim încet, dar murim pe rînd... și ne tînguim unul pe celălalt!

Ad. Z.

•

Stingerea din viață a lui Leopold Bittman-Ruga a lăsat o durere , dar nu un gol, în cenaclul nostru telavivian.

Nouă ne rămîn mereu vii memoria omului și opera scriitorului.

Leopold Bittman-Ruga *scriitorul-om* ne aparține, îl cinstim și ne cinstește!

În numele cenaclului literar,

SOLO JUSTER

Andrei Netzler (fiul lui Ion Trivale)

În legătură cu personalitatea lui Andrei Netzler, corespondentul nostru, ing. Octav Moscuna din Naharia, ne trimite următoarele amănunte:

La 8 februarie s-a stins la București, în urma unui traumatism cranian, Andrei Netzler, unicul fiu al criticului literar Ion Trivale (Iosef Netzler) și al Franciscăi Netzler (fostă profesoară la liceul Libros).

Andrei Netzler s-a născut la București în 1915. N-a putut să-și cunoască tatăl care, nu cu mult după nașterea copilului, a căzut – ofițer fiind în armata română – în primele zile ale primului război mondial, în luptele de la Zimnicea.

La vîrsta de zece ani a rămas și orfan de mamă, fiind crescut apoi de bunici și de sora mamei (Otilia Moscuna).

A fost un elev strălucit, trecînd în 1933 bacalaureatul cu "Excepțional" la liceul Spiru Haret. A încercat să studieze medicina, dar, la vîrsta de 20 de ani, s-a îmbolnăvit de nervi și nu și-a mai putut reveni toată viața. A lucrat totuși ca bibliotecar o perioadă de 10-12 ani.

În semn de prețuire pentru contribuția adusă de tatăl său la dezvoltarea criticii literare românești, Uniunea scriitorilor din România i-a acordat o pensie viageră pentru a putea trăi în condiții acceptabile.

A fost înmormîntat la Cimitirul evreiesc Giurgiului din București.

•

Un nou "caz Uri Zohar"

(continuare din pag. 3)

De la ieșiva "Or Haiim", căreia i-am cerut confirmarea știrii că I. Schechter a început s-o frecventeze, ni se comunică:

Astăzi e 1 aprilie !

• Ministra

"La emisiunea în limba română a postului de radio «Kol Israel» de sîmbătă 15 febr. a.c., crainica Yael Bat Iosef a spus, vorbind despre un scandal politic în Norvegia: «*Ministra* a afirmat... iar opoziția a cerut demisia *ministrei*». Or, corect este atît la masculin, cît și la feminin *ministru*. «Doamna ministru». Ca și, de altfel, în franceză: «Madame le ministre», nu «Madame la ministre»".

Ana Iancovici, Rh. Dubnov 33, Tel Aviv

CARNET

Redacția și colaboratorii revistei *Minimum* sînt alături de dr. Sergiu Levin la greaua durere încercată prin încetarea din viață a tatălui său, Moshe Levin.

•

Nicoleta Stoica din București (tel. 111165) caută pe Leonid Gheniș, care a lucrat la uzina de rulmenți din Moscova.

Sylvia Haimovici Brociner, Galați, România, caută rude și prieteni. Tel. 02-413017

Mioara Leon, Bat Yam, *Lora Blaunstein*, Tel Aviv, *Pascu Moldoveanu*, Țfat, sînt rugați să ia legătura cu ing. Cristian Șerbu, Rh. Eisenberg 30, Rehovot.

•

L-am întrebat dacă trebuie neapărat să se opereze pe cord deschis. Mi-a răspuns că da, marele meu prieten de o viață *Tiberiu (Tibi) Kamliasch*, maestru în tehnică dentară și medic stomatolog, un real talent profesional, care a slujit cu pasiune meseria noastră.

Tiberiu, un exemplu de corectitudine, de sinceritate, de prietenie adevărată.

Vei fi veșnic prezent în inima mea îndoliată.

Al tău prieten,
NORBERT SCHMETTERLING
Caravana 303/1-Nachal-Beca
Beer Sheva

Felicitări călduroase scriitorului și ziaristului George Macovescu, vechi militant antifascist, fost ministru de externe al României, precum și doamnei Macovescu, la căsătoria fiicei lor Sandra cu cunoscutul jucător internațional de fotbal Belodecici.

Prietenii

•

Avocatul DAN ALMOG (recuperarea averilor din România) și-a mutat birourile în Ramat Gan, strada Tuval 22, etaj IV – lift (în spatele bursei de diamante) Tel. 03/5756997 – 5756998 (la domiciliu: 584096) Fax 5756999

•

Răspunsurile corecte
la pagina-ghicitoare

1. Gita Sion 2. Odette Danin 3. J. Popper 4. H. Eliad 5. Dana Stinea 4. Albert Kreigold 7. Sebastian Costin 8. Mihaela Bercu 9. Moshe Nagor 10. Lya Koenig 11. Adriana Davidsohn 12. Tricy Abramovici 13. Raoul Șorban 14. H. Wald 15. Prof. Harsegor 16. Colette Avital

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA APRILIE

ZODIA BERBECULUI

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
O promovare sau un sprijin real în carieră vă stau în față. În curînd veți găsi un obiect pe care vi-l doreați de mult. Veți avea mici probleme cu sănătatea, dar asta nu vă va împiedica să aveți reallizări importante sau cîștiguri financiare neașteptate.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Luna aceasta sînt de așteptat celebrări numeroase. Întîlnirea cu persoane necunoscute va duce la o colaborare fructuoasă. Norocul vă va favoriza în tot ceea ce întreprindeți și aproape toate necazurile sînt pe cale de rezolvare. Numere cu noroc: 8, 11, 14.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Afacerile merg prost și veți descoperi că banii sînt greu de găsit. Veți fi recompensat numai dacă veți dovedi răbdare și prudență. Trebuie să renunțați la actele impulsive și să fiți mai prudent în ceea ce privește abordarea viitorului. Surpriză plăcută, în familie veți găsi tot sprijinul moral de care aveți nevoie.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Programul dvs. este realizabil, pentru că nu se întrevăd piedici serioase în activitatea sau în familia dvs. O lună foarte bună pentru aranjarea planurilor de viitor sau pentru investiții în bunuri mobiliare sau imobiliare. Îmbrăcați albastru.

LEUL (23 iulie – 22 august)
O lună dominată de dragoste și de activități materiale multiple. Banii vă vor veni ușor, dar atenție, o afacere proastă v-ar putea provoca pagube. Nu veți fi confruntat cu probleme serioase în activitate, dar în casă vă așteaptă o perioadă de tensiune din pricina lipsei de comunicare cu partenerul.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Veți descoperi noi ocazii favorabile și noi orizonturi. Luna aceasta va fi plină de evenimente dramatice, neașteptate, atît bune, cît și rele. Nu uitați că toate problemele se pot rezolva prin bunăvoință și în nici un caz nu împrumutați bani! Atenție la sănătate.

BALANȚA (23 septembrie – 22 octombrie)
Feriți-vă de confruntări și mai ales de cele juridice. Trebuie să fiți atent și perseverent, e recomandabil să vă concentrați într-o singură direcție ca să obțineți succesul pe care îl meritați. Starea de spirit este bună, în ciuda unor schimbări neprevăzute în viața personală. Numere: 1, 8, 13.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)
Cadouri, cîștiguri, bani din cele mai imprevizibile surse. Vi se vor crea împrejurări favorabile pentru afaceri. Viața de familie poate fi banală, dar se întrevăd succese în dragoste și în activitățile sociale sau de altă natură. Dar va trebui să învățați să păstrați un secret.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Ocazia de a vă petrece timpul liber cu o persoană cu care ați avut pînă acum doar relații profesionale s-ar putea să aibă rezultate neașteptate. Aveți mai multă încredere în sentimentele dvs. și să nu vă neglijați slujba, căci s-ar putea să aibă urmări neplăcute.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Cînd nu aveți bani trebuie să vă restrîngeți! O întîlnire întîmplătoare se va transforma într-o legătură profundă. Acasă veți avea "dureri de cap" cu familia și unele probleme de sănătate, pentru că munciți din greu la rezolvarea necazurilor dvs. Zile norocoase: luni și miercuri.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Veți primi veniturile cuvenite dintr-o investiție sau veți reuși în afaceri. Nu vor fi probleme cu sănătatea, dar acasă ceva nu merge tocmai bine, mai ales cu copiii. Este recomandabil să vă controlați tendința de a vă afla mereu în centrul atenției. Nu împrumutați pe nimeni cu bani în această lună.

PEȘTII (20 februarie – 20 martie)
La servici ați început luna pe picior greșit. Controlați-vă și nu dați motive de nemulțumire. În această împrejurare veți descoperi cît de important e sprijinul partenerului, care vă este alături. Știri neașteptate din străinătate vă vor produce o mare bucurie. Feriți-vă de boli de stomac și mîncați cumpătat.

אשר שטיחים

CURĂȚĂ ȘI REPARĂ COVOARE
de orice fel

ASHER-STIHIM

din str. Penkas 7 – zona industrială nouă
RISHON LE ZION

●

- Curăță și sofale la locuința clientului
- Și covoare din perete în perete
- Execuție ireproșabilă

TRANSPORTUL GRATUIT

03-9612038 ☎ 9618353

HAG PESAH SAMEAH !

PESAH SAMEAH

NOU!
NOU! NOU!

HOLIDAYS

TRAVEL & TOURS
נסיעות ותיירות

הולידייס

BLOC EL–AL (pasaj)
Strada Ben Yehuda 32 TEL AVIV
Tel. 528–5272/3

TOMY HERESCU – HERSKOVITS
anunţă onorata clientelă, prietenii şi colegii
deschiderea propriului său birou

AGENŢIE INTERNAŢIONALĂ DE TURISM,
COPROPRIETARĂ ŞI REPREZENTANTA ÎN ISRAEL A BIROULUI "MEDITRADE"
CU SUCURSALE ÎN BUDAPESTA ŞI PRAGA

Cu ocazia inaugurării, biroul vă propune o serie de proiecte turistice inedite:

● EXCURSII 14 ZILE ●
BUDAPESTA – MUNŢII TATRA – PRAGA – KARLSBAD
combinate (la cerere) cu pachete de tratament
în UNGARIA (HEVIZ sau HAJDUSOBOSLO)
sau CEHIA–SLOVAKIA (KARLSBAD sau PIESTÀNY)

● PACHETE DE TRATAMENT ●
la HEVIZ sau HAJDUSOBOSLO în UNGARIA – 2 SAPTĂMÎNI – combinate cu TUR DE 4 ZILE la BUDAPESTA (HOTEL BEKE), transferuri, ghid etc.

Minibuzele noastre stau la dispoziţie – pe aeroporturile din Budapesta şi Praga – celor ce solicită bilete de avion plus minimum 2 nopţi hotel la respectivele destinaţii.

●

* PESAH '92 *

- * O SĂPTĂMÎNĂ LA BUDAPESTA 19–26 APRILIE cu spectacol operetă, goulash party, bar de noapte, transferuri şi ghid inclusiv zborul **799$**
- * 8 ZILE TUR BUDAPESTA – PRAGA inclusiv zborul **899$**

HOLIDAYS – TOMY HERSKOVITS – 5285272/3
O NOUĂ ADRESĂ PE AGENDA DUMNEAVOASTRĂ

minimum

ANUL VI
NR. 62
MAI 1992
8,30 ŞEKELI

Foto: Hedy Löffler

Mai, Ziua Independenţei. Şi ziua cînd ne amintim de cei căzuţi în războaie.

Rugăm pe cucoanele ultra–harediste să privească cu atenţie fotografia de faţă; şi, cînd sună sirenele, să păstreze o clipă de reculegere.

S–ar putea ca băieţelul din braţele mamei sale (laice) să fie mîine soldat şi să apere, cu preţul vieţii, viaţa respectivelor cucoane şi a copiilor lor mult iubiţi.

m.

NOU! NOU! NOU!

HOLIDAYS

TRAVEL & TOURS
נסיעות ותיירות

הולידייס

BLOC EL-AL (pasaj) Strada Ben Yehuda 32 TEL AVIV
Tel. 528-5272/3

PROGRAMELE SEZONULUI '92
ÎN PRODUCȚIE PROPRIE

TOMY HERESCU – HERSKOVITS
anunță onorata clientelă, prietenii și colegii deschiderea propriului său birou

Excursie cu 2 variante
- **ROMÂNIA – UNGARIA 14 zile: 1099$**

sau
- **ROMÂNIA – UNGARIA – CEHIA 21 zile 1618$**

• BUCUREȘTI (2 zile) • POIANA (4 zile) • SIGHIȘOARA • TG. MUREȘ • P. NEAMȚ • CLUJ • ORADEA • BUDAPESTA (4 zile) + PRAGA (4 zile) • KARLOVY VARY (3 zile) •
Notă: La terminarea turului, zbor **direct** la Tel Aviv de la Budapesta, respectiv Praga (nu prin Otopeni)

GRUPURI ORGANIZATE LA TRATAMENT ÎN ROMÂNIA:

• FELIX • COVASNA • TUȘNAD • etc.
COMBINATE CU TUR 6 ZILE LA BUDAPESTA HOTEL BEKE
cel mai popular hotel din capitala maghiară
TOTAL 25 ZILE CU 1299$
Notă: Excursia se efectuează cu autocare de lux și ghid de limbă ebraică.
Plecări: 29 iunie, 20 iulie, 3 august

OFERTĂ SPECIALĂ: TRATAMENT LA BAD HEVIZ (UNGARIA) – SPLENDIDA STAȚIUNE DE PE MALUL VESTIC AL LACULUI BALATON Și 3 ZILE LA BUDAPESTA ... 1199$ inclusiv zborul și transferuri
POSIBILITĂȚI DE PRELUNGIRE

2 SĂPTĂMÎNI LA BEKE, HOTEL HAJDUSZOBOSZLO
(CU SEMIPENSIUNE ȘI TRATAMENT)
ȘI 4 ZILE LA BUDAPESTA – HOTEL BEKE ... 1299$ inclusiv zborul

TURISM, ODIHNĂ ȘI DISTRACȚII: TUR IMPERIAL
• BUDAPESTA • MUNȚII TATRA • PRAGA • KARLOVY VARY • MÜNCHEN • VIENA • INNSBRUCK • BRATISLAVA • LACUL BALATON • Total 20 zile cu ... 1770 $
Plecări: 26 iunie, 17 iulie, 31 iulie, 7 august

În pregătire: CU OCAZIA PREZENTĂRII LA BUDAPESTA A OPEREI "AIDA" DE VERDI, ÎNTR-O SUPERPRODUCȚIE FASTUOASĂ, CUPRINZÎND CÎTEVA NUME DE MARE REZONANȚĂ, DUPĂ MODELUL LANSAT ACUM CÎTIVA ANI LA LUXOR – EGIPT
Vă invităm la o excursie 3–8 IULIE la prețul de ... 699$, inclusiv zborul și sejurul la HOTEL BEKE

ULTIMA ORĂ:
CELE MAI POPULARE PREȚURI LA CEL MAI POPULAR HOTEL: BEKE RADISSON
BUDAPESTA ... 45$/pers./noapte
pentru minimum 3 nopți

ÎN ATENȚIA DUMNEAVOASTRĂ:
PROGRAMELE NOASTRE POT FI SOLICITATE LA TOATE BIROURILE DE TURISM DIN ȚARĂ ȘI, BINEÎNȚELES, LA

HOLIDAYS – TOMY HERSKOVITS – 5285272/3
O NOUĂ ADRESĂ PE AGENDA DUMNEAVOASTRĂ

MINIMUM • ANUL VI • NR. 62 • MAI • 1992

©1991 MERIDIAN. FOTOGRAFIE DE CLAUDIO DOGAR MARINESCU

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 27 aprilie a.c.

Dacă este adevărat că în Romania se petrec – cum spune un observator israelian – nu numai lucruri incredibile, ci şi imposibile – atunci vizita regelui Mihai face parte din evenimentele despre care se credea pînă în ultimul moment că este cu neputinţă să aibă loc.

Neaşteptată şi uluitoare este şi condamnarea definitivă la ani grei de închisoare a camarilei lui Ceauşescu după ce membrii ei fuseseră puşi în libertate anul trecut

Există oare vreo legătură între aceste două evenimente?

Comentatorii de la Bucureşti consideră, desigur, că amîndouă se datorează confruntărilor interne în care, de data asta, forţele de la putere ar vrea să demonstreze opoziţiei şi întregii populaţii că şi ele s-au angajat pe calea liberalismului politic şi a înlăturării ultimilor mohicani ai comunismului romanesc.

Văzute din Occident şi de la Tel Aviv, vizita regelui şi condamnarea ceauşiştilor sînt o încercare (poate sinceră) de salvare a aparenţelor în ajunul alegerilor generale. Se ştie doar că prestigiul actualei conduceri de la Bucureşti nu străluceşte deloc în lumea liberă din cauza intervenţiilor brutale ale "minierilor" şi a ritmului lent al aplicării reformelor democratice promise. Faptul are consecinţe grave pentru ţara noastră de origină: creditele şi investiţiile străine de care are atîta nevoie, Romania încă nu le primeşte. Se pare că primirea regelui şi întemniţarea colaboratorilor lui Ceauşescu sînt menite să epateze Occidentul. Nu-i deloc exclus ca cele două "gesturi" ale Bucureştiului să fi fost făcute şi la presiunile "discrete" ale Occidentului.

Oricum, cele două evenimente trebuie reţinute ca prologul unui scenariu care ne rezervă pentru viitor surprize imprevizibile şi care astăzi ne par a fi chiar imposibile.

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

ORAŞUL NOBILEI SFIDĂRI

ZIUA IERUSALIMULUI.
Ziua noastră.
A tuturora.

Un oraş este ca un trup viu: trăieşte şi respiră, doarme şi se hrăneşte. Un oraş munceşte şi se bucură. Un oraş este un organism complex, un organism care nu poate trăi ciopîrţit. Ce ar fi Parisul fără Montmartre, ce ar fi Londra fără Oxford Street, ce ar fi Bucureştiul fără Calea Victoriei?

Înaintea războiului de Şase Zile, Ierusalimul era un oraş sfîrtecat. Aproape în fiecare zi, se auzea despre focurile de armă trase de soldaţii iordanezi, despre atentatele din cartierul Romema puse la cale de terorişţii infiltraţi noaptea din partea arabă a oraşului. Zi de zi, privirile israelienilor se îndreptau spre Poarta Mandelbaum, simbol al despărţirii artificiale a oraşului, dincolo de care se aflau relicvele trecutului nostru glorios şi ale religiei noastre milenare: Zidul Plîngerii, vechiul cimitir evreiesc de pe Muntele Măslinilor etc.

Dar nu numai evreii sufereau de pe urma despărţirii artificiale a oraşului. Şi arabii erau nemulţumiţi: musulmanii din Israel nu puteau vizita locurile lor sfinte din Ierusalimul vechi, şi nici cei din partea veche a Ierusalimului nu puteau, din cauza opreliştilor puse de guvernul iordanez, să viziteze rudele şi locurile de pelerinaj islamice din Israel.

Toate aceste fapte dovedesc că unificarea Ierusalimului – realizată de Zahal în timpul războiului de Şase Zile – a fost o acţiune salutară, eroică şi grandioasă, o acţiune nu numai în folosul religiei iudaice, ci în folosul tuturor marilor religii ale lumii.

Trăim într-o epocă de mari transformări, cînd un cuvînt a căpătat brusc o nouă valoare: e vorba de cuvîntul "sfidare".

Unificarea Ierusalimului reprezintă o minunată sfidare aruncată lumii vechi, lumii prejudecăţilor rasiale şi religioase, lumii întunericului. Evreii care au fost clasicele victime ale persecuţiilor de rasă şi religie, care au fost victimele pogromurilor şi lagărelor de exterminare, vor să dovedească prin noua existenţă a vechiului oraş Ierusalim că popoarele, rasele şi religiile diferite pot trăi în pace şi armonie.

Noi, victimele persecuţiilor, sărbătorind la capătul acestei luni ziua Ierusalimului, vrem să dovedim că se poate trăi în pace şi prietenie, fără persecuţii, fără îngrădiri. Teroriştii care pun la cale atentate laşe în magazine, şcoli şi instituţii publice nu lovesc, de fapt, numai în israelieni, lovesc în pace şi înţelegere, în prietenie şi colaborare. Dar, aşa cum Ierusalimul a fost rănit, dar nu distrus, tot astfel ideile luminoase aduse de unificarea Ierusalimului pot fi lovite, pot fi însîngerate, dar nu învinse.

Zidurile şi porţile Ierusalimului amintesc timpurile de glorie ale oraşului. În special turnul lui David, care apăra palatul regal şi întregul oraş. Acest turn, împreună cu adaosurile făcute succesiv, a servit drept garnizoană şi, uneori, drept reşedinţă cuceritorilor care s-au succedat: romani, cruciaţi, arabi, turci etc. Abia în urma războiului de Şase Zile turnul lui David, denumit şi "Citadela Ierusalimului", a fost declarat monument istoric şi deschis publicului, astfel că oricine poate să-i admire construcţiile şi colecţiile de obiecte antice, găsite aici în cursul săpăturilor arheologice. Vechile triburi ale neamului evreiesc, întemeietorii Ierusalimului, sînt înfăţişate memorabil în Sinagoga spitalului "Hadassa" în minunatele vitralii ale marelui artist evreu Marc Chagall.

Există în Israel multe locuri unde, la suprafaţă ca şi în adîncuri, încă nedescoperite, nenumărate vestigii ale civilizaţiilor care s-au succedat aici dau dovezi despre posibilitatea co-existenţei dintre popoare şi culturi. Dar niciunul din aceste locuri nu are importanţa şi splendoarea Ierusalimului, valoarea lui religioasă şi culturală.

În vechiul zid al cetăţii se zăreşte Poarta de Aur, poartă zidită şi ferecată de multe secole, poartă prin care, conform tradiţiei, trebuie să intre Mesia.

Dar aşa cum înaintea tunetului se vede fulgerul, înainte ca izbăvirea deplină să pătrundă prin această poartă, înainte să sune ora păcii depline, a pătruns în Ierusalim, adusă pe umerii tinerilor noştri soldaţi, o boare nouă, răcoritoare şi proaspătă – suflul înţelegerii şi prieteniei, al toleranţei religioase şi naţionale – pe care o reprezintă unificarea Oraşului Sfînt; unificare realizată în epoca electronicii de urmaşii acelora care, în urmă cu milenii, au lansat o altă mare sfidare, sfidarea numită monoteism, sfidare întruchipată în civilizaţia strălucită a vechiului regat evreiesc.

ȘEFI și subalterni

desene de DARIAN

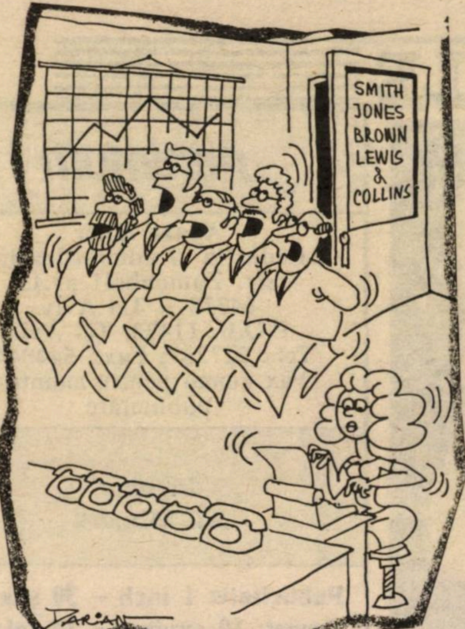
SMITH
JONES
BROWN
LEWIS
&
COLLINS
DARIAN

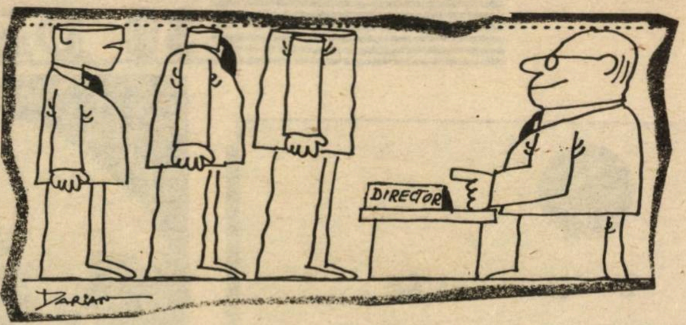
DIRECTOR
DARIAN

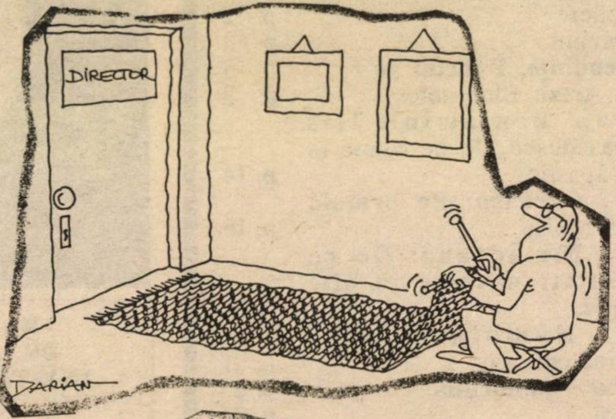
DIRECTOR
DARIAN

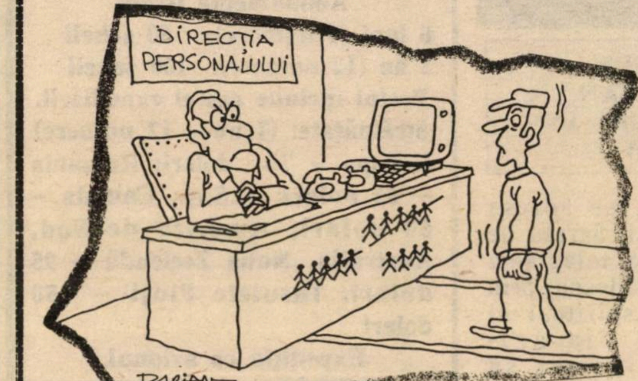
DIRECȚIA PERSONALULUI
DARIAN

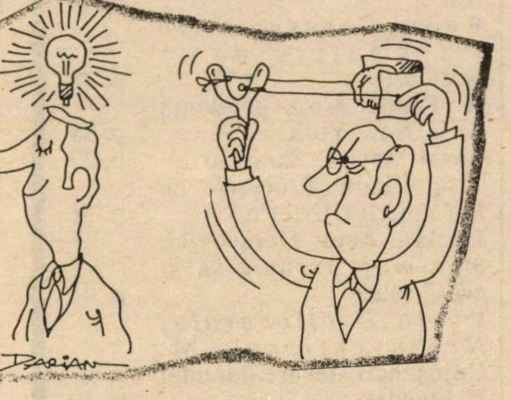

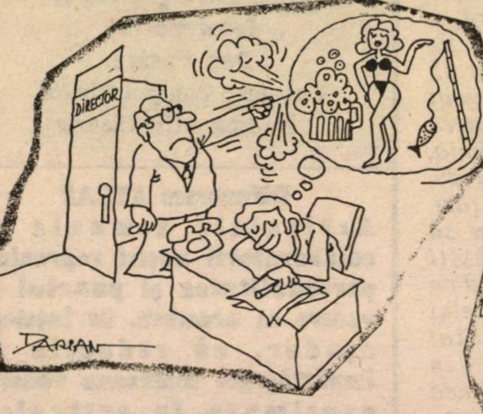
DIRECTOR
DARIAN

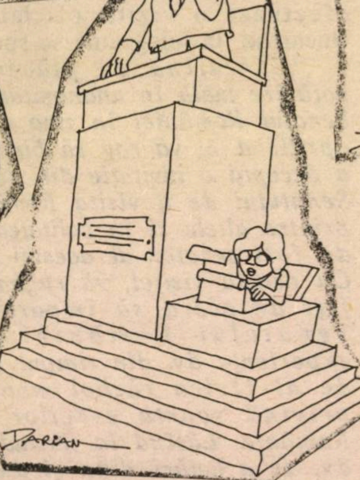

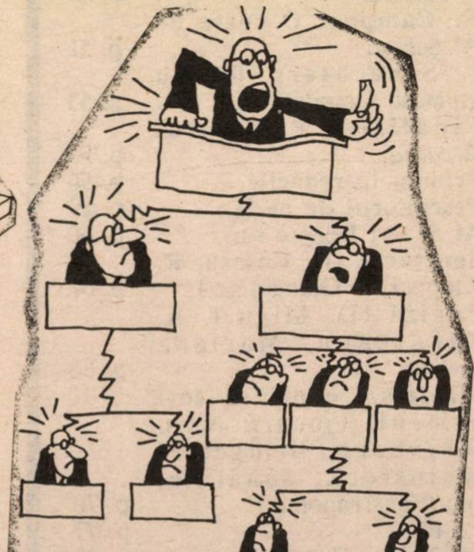

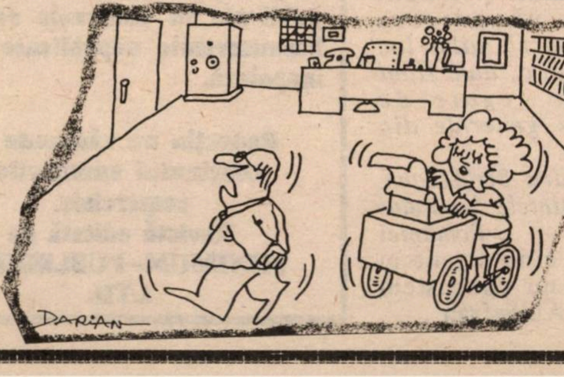

30 DE ZILE

ÎN ACEST NUMĂR

A. Zahareanu: Punct de vedere p. 2
Darian p. 3
Tendinţe. Punctul pe *i* p. 5
I. Artzi: Bloc notes p. 9
Dan Beniamini: Iris Davidescu, de pe culme în prăpastie p. 14
H. Carasso: Pe urmele lui Moise p. 16
V. Bîrlădeanu: De ce căutaţi neveste în alte ţări? p. 19
V. Nămolaru: A fi israelian, anul I p. 21
Gura humorului p. 25
Noi p. 26
Radu Cosaşu: Note informative de la Bucureşti p. 33
H. Fosha: Corespondenţă de la New York p. 38
Carol Isac: la Sarajevo p. 39
Titu Simon: Procesele de la Comerţul Exterior p. 41
Lucian Zeev Herşcovici: *Minimum* trebuie să-şi ceară scuze p. 44
Poşta *Dicţionarului Neconvenţional* (M. Coloşenco despre Mendel P. Mendel p. 49
E. Campus: O carte de Al Şafran p. 51
I. Schechter: "Eu nu glumesc niciodată" p. 53
Finaliştii Premiului *Arcadia* p. 55
Primim la redacţie p. 56
Pescuitorul de perle p. 59
Al Sever: Despre surîs p. 60
Spectacol (R. Cosaşu, R. Klapper, S. Gelman ş.a.) p. 61
Pagini (D. Miguel, A. Zahareanu, Mariana Juster) p. 66
Minimum **e om ca toţi oamenii** (jocuri: Nelu Weinberg; bridge: P. Weinstock; sănătate; sport; gastronomie) p. 70
Poşta p. 77
Clepsidra. Carnet p. 80

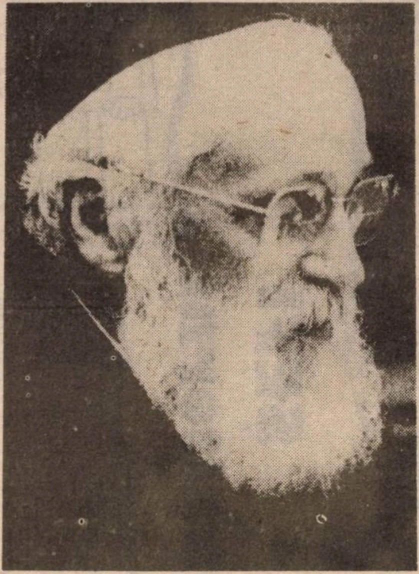

RABINUL ŞEF DR. AL. ŞAFRAN INVITAT OFICIAL ÎN ROMÂNIA

Zilele trecute, pe adresa Rabinului Şef dr. Al. Şafran de la Geneva a sosit o telegramă semnată de Al. Bîrlădeanu, prin care conducătorul spiritual al evreilor-români din anii războiului este invitat să efectueze o vizită oficială la Bucureşti. În telegramă se spune:

Executînd cu plăcere o hotărîre luată în unanimitate de Senatul României în ziua de 15 aprilie a. c., vă rog să binevoiţi a accepta o invitaţie din partea Senatului de a vizita România, printre altele şi în calitatea dv. de fost senator al acestei ţări. Cu ocazia vizitei, vă rugăm să fiţi de acord să împărtăşiţi Senatului României din experienţa dv. din timpul celui de al II-lea război mondial privind soarta evreilor din România. Lăsînd la latitudinea dv. de a hotărî data şi durata acestei vizite, vă adresez rugămintea ca ea să aibă loc pînă la 15 iunie a. c., date fiind circumstanţele legate de viitoarele alegeri generale din ţara noastră.

Alexandru Bîrlădeanu,
Preşedintele Senatului
României

Pînă la ora cînd trimitem revista la tipar, nu cunoaştem răspunsul dlui dr. Al. Şafran.

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443
Fax numai pentru anunţuri publicitare

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 30 şekeli
Carnet: 10 cuvinte – 14 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 50 şekeli
1 an (12 numere): 100 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Rodica Miletineanu

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

30 DE ZILE

TENDINȚE

• Europa: dreapta

Un lucru este clar: în acest an 1992, lumea, în general, şi Europa, în special, votează la *dreapta*.

Suedezii au doborît de la putere, uimitor, în urmă cu vreo două luni, partidul social-democrat (care conducea ţara de mai bine de 60 de ani, fără întrerupere).

În Franţa, Partidul Socialist de guvernămînt al lui Mitterrand a cunoscut o severă înfrîngere în alegerile municipale (sub 18% din voturi), fiind înfrînt de coaliţia de dreapta Giscard d'Estaing-Chirac; ca să nu mai vorbim de scorul impresionant obţinut de extrema-dreaptă a lui Le Pen; ca să nu mai vorbim...

În Anglia, mai nou, Partidul Conservator condus de John Major a repurtat – în ciuda sondajelor de opinie care indicau victoria Partidului Laburist, condus de Neil Kinock – o victorie uimitoare. Uimitoare, deoarece situaţia din Anglia este *proastă*, şomajul a depăşit 10%, avem de-a face cu o recesiune în toată puterea cuvîntului, lumea este (oameni sîntem) nemulţumită, asistenţa medicală este deplorabilă (un adevărat scandal), în Irlanda de Nord curge sînge, necontenit, curge sînge şi la Londra, din pricina bombelor puse de irlandezi. Uimitoare şi fiindcă guvernul conservator, după ani şi ani de stăpînire a casei din 10 Downing Street este "erodat" (ca orice guvern care stă prea multă vreme la putere). Uimitoare, fiindcă pornirea instinctivă a cetăţeanului este, în asemenea împrejurări, să voteze cu opoziţia, care (ca orice opoziţie din lume) este necompromisă (dacă n-a guvernat!) şi născătoare de speranţe.

În Israel, Likudul a primit cu entuziasm această exprimare pro-dreapta a Europei civilizate. Partidul lui Shamir (plus Tehia, Tzomet, Moledet) mizează din plin pe "căderea mondială a ideilor socialiste". Ideea e simplă şi clară. În ciuda relei situaţii economice din ţară, în ciuda şomajului care a atins cote dramatice şi – mai ales – în ciuda spectacolului îngrozitor pe care-l oferă Likudul (ceartă birjărească Shamir-Levi, ruptura Shamir-Modai, compromisul penibil Shamir-Levi etc., etc., etc.), *dreapta* va învinge la alegerile din iunie. Motiv esenţial: compromiterea mondială a *stîngii* (recte a Maarahului), prăbuşirea "la bursa politică" a socialismului.

Neil Kinock, preşedintele Partidului Laburist din Marea Britanie, cu soţia.

A doua zi după înfrîngerea sa – neaşteptată – în alegeri, Kinock a demisionat din funcţia de preşedinte.

E un exemplu de fair-play (totuşi... Anglia) E un exemplu de responsabilitate faţă de soarta partidului tău. E (aici voiam să ajung) un exemplu pentru fel de fel de şefi politici (sau de rabini-şefi) din lumea noastră care, în ciuda înfrîngerilor repetate şi a răului pe care îl pricinuiesc obştei, se cramponează cu ghearele şi cu dinţii de scaun, sălbatec, doar-doar vor mai fi invitaţi la un banchet cu icre negre şi vor mai da un interviu la TV ca să-i vadă mişpahaua şi să crape duşmanii.

"Situaţia din Likud, ne-a mărturisit un activist "român" al partidului lui Shamir, este dezgustătoare. Dar prăbuşirea ex-U.R.S.S. şi a fostelor "ţări socialiste" din Răsăritul Europei are un asemenea impact, încît, oricît de grave ar fi sfîşierile din Likud, noi tot vom forma guvernul."

• România: poporul frate O.L.P.

Faptul că, după aterizarea forţată a avionului particular al lui Arafat în Libia, a fost descoperit, printre cadavre, un ofiţer român – membru al echipajului, a declanşat o adevărată furtună de comentarii şi de întrebări.

Se ştie că, în timpul lui Ceauşescu, o serie întreagă de ofiţeri români de securitate au lucrat pentru Arafat.

Se ştie că, paralel cu declaraţiile de amor (nebun) la adresa Israelului, *aripa fascistă* a Securităţii lui Ceauşescu pregătea, în tabere ultra-secrete, *luptători* palestinieni pentru a comite asasinate în Israel.

Acum, descoperirea ofiţerului din echipajul lui Arafat, mort în timpul aterizării forţate, pune cîteva probleme noi.

– Continuă (oare) puterea actuală din România să colaboreze cu O.L.P., furnizîndu-i (ca pe timpuri) informaţii despre Israel şi *cadre* pentru a comite atentate anti-evreieşti?

– Colaborează organizaţiile fasciste antisemite de astăzi (România Mare, Europa etc.) cu arabii (contra cost bun!) pentru intoxicarea populaţiei româneşti cu antisemitism şi anti-israelism?

• Arabii: conspiraţia permanentă

"Care este contribuţia arabilor la industria de azi – în afară de petrol şi minereuri? Ce anume au înfăptuit arabii în domeniul ştiinţei şi tehnologiei? Ce anume au înfăptuit ei în domeniul democraţiei şi al drepturilor omului? Răspunsul la toate întrebările de mai sus e un izvor de tristeţe şi remuşcări

30 DE ZILE

TENDINŢE

pentru noi, ca naţiune şi ca popor."

Sociologul egiptean, prof. Hillal, menţionează cîteva aspecte ale "mentalităţii arabe", pe care le consideră negative şi dăunătoare. Una din acestea (trăsături) este tendinţa arabilor şi musulmanilor de a se considera în chip de victime ale unei conspiraţii – o conspiraţie care durează din generaţie în generaţie. State, regimuri şi conducători se tot schimbă, dar conspiraţia continuă."

(După "Jerusalem Post")

• Ţara fără nume

"Travel Review" este o revistă de 32 de pagini publicată de firma "Voyages Jules Verne – Serenissima Travel" din Londra.

În ultimul său număr, revista anunţă fel de fel de excursii în Iran, Egipt, Siria, Yemen, Iordania, precum şi într-o ţară numită "the Land of Canaan" (Ţara lui Canaan). Călătoria în această din urmă ţară porneşte, cu avionul, de la Londra; mai întîi ajungi în oraşul Eilat (se pare din Canaan, deoarece nu e vorba în cinstita revistă de altă ţară), apoi treci prin oraşul Ierusalim (aflat în aceeaşi ţară), după care o iei cu autobuzul spre Iordania. În continuare, ajungi în Sinai (Egipt) şi de-aici, cu avionul, acasă, la Londra."

(După "Jerusalem Post")

...Iar dacă eu spun că redactorul revistei cu pricina este o jigodie, dumneavoastră îmi veţi reproşa (ţţţ! ţţţ! ţţţ!) că folosesc un limbaj brutal, carele nu se face, nu-i aşa?

• Egipt: linia

Un tribunal din Cairo a condamnat la opt ani închisoare un romancier egiptean, pe editorul acestuia, precum şi pe patronul tipografiei respective, găsiţi vinovaţi de a fi tipărit cartea "The Distance in a Man's Mind".

Cartea, semnată de Alaa Hamid, cuprinde cîteva scene în care eroul principal discută, în vis, cu anumiţi profeţi amintiţi în Coran. Iar discuţiile acestea se desfăşoară sub semnul umorului.

Conducătorii Islamului din Egipt consideră că romanul denigrează Coranul. După ei, autorul este un apostat (renegat), meritînd, după lege, pedeapsa capitală. Preşedintele Husni Mubarak, întrebat ce părere are despre *paraşa*, a spus că *nu* se amestecă în treburile interne ale literaturii, dar a precizat (ca să n-avem vorbe): "Nu poţi să denigrezi religia şi apoi să spui că nu contează."

(După "Playboy", S.U.A.)

• U.S.A.: revoluţia sexuală în marş (triumfal)

Un pas *înainte* pe drumul *revoluţiei sexuale* din Statele Unite. După anunţurile din ziare privind femei care caută bărbaţi pentru "a face amor" şi bărbaţi căutînd acelaşi lucru, iată ceva nou: precizarea, fără sfială, a însuşirilor sexuale:

"The Hung Suzy", o firmă din Los Angeles specializată în organizarea întîlnirilor dintre bărbaţi şi femei, se ocupă, fără probleme, de femeile "care caută lucrurile cele mai mari din viaţă", recte penisuri mari. Înfiinţată în 1977, firma *"Hung Suzy"* scoate un buletin trimestrial cuprinzînd anunţuri trimise de bărbaţi cu atribute remarcabile, dispuşi – contra cost – (sau pe gratis) să aibă raporturi sexuale cu femeile doritoare de aşa ceva. Preţul buletinului – 20 dolari. "Hung Suzy", POB 417, Los Angeles 90078. Pe editorul publicaţiei îl cheamă Jim Boyd. El a tipărit, de curînd, o carte intitulată "Ultimul tabu sexual: femeile şi mărimea penisului". Pînă la ora de faţă, asociaţia înfiinţată de el a primit peste 1000 de adeziuni. Din America. În perspectivă sînt adeziuni din diferite părţi ale lumii: Anglia, Germania, Olanda, Franţa. Şi Israel.

(După "Playboy", S.U.A.)

• Pensie pentru sex

Prostituatele, peştii (proxeneţii), vedetele porno şi alţii care au trăit din "industria sexuală" în S.U.A. s-au *organizat* pentru a-şi asigura drepturile social-economice. Organizaţia lor se numeşte "Prostitutes Anonymous" şi este condusă de d. Jodi Williams. Scopul organizaţiei: să asigure membrilor (şi membrelor), după retragerea din activitate (recte din... sex industry), dreptul la pensie. Telefonul organizaţiei: 818-905-2188.

*** Humorul se răzbună cumplit pe cei ce nu au simţul lui. Luna trecută, fostul ministru extremist Rehavam Zeevi (Gandhi), şeful partidului "Moledet", cel care preconizează transferul arabilor, i-a cerut ministrului apărării să interzică intrarea în ţară a soţiei lui Arafat. Zeevi a spus că ştie "din surse demne de încredere" că nevasta căpeteniei O.E.P.-ului intenţionează să vină în vizită la rudele ei din Ramalla. Cererea dîrză a lui Zeevi s-a transmis şi la "Mabat". Ca după 24 de ore să se afle că "informaţia" era dintr-un supliment humoristic cu păcăleli al ziarului "Jerusalem Post"! Nici pînă azi ziariştii nu l-au putut prinde pe fostul ministru pentru a-i cere o reacţie.

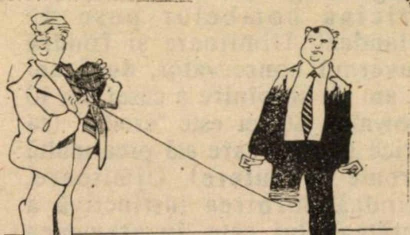

după International Herald Tribune

Destinul lui Gorbaciov (desen din *International Herald Tribune*)

... sau ce se întîmplă cînd te laşi dus cu zăhărelul (dugu, dugu) de admiratorii tăi din occident.

30 DE ZILE

Punctul pe i

• Un sfat pentru cucoanele harediste, de Yom Hazikaron. Ca să nu se mai repete povestea de acum un an, cînd televiziunea a prins pe cîteva super-pioase dînd nonşalant din fund prin parcuri, în clipa cînd suna sirena aducătoare de amintiri, şi cînd toată lumea din ţară (adică, mă rog, aproape toată lumea) stătea drepţi, smirnă, în amintirea ostaşilor căzuţi, – eu propun respectivelor să intre de urgenţă în căşile lor şi să tragă jaluzelele. Ca să nu vază nimeni • Apoi, voia dumneavoastră, ca la Banul Ghica! • În timpul acesta, cît sună sirenele, poţi să faci fel de fel de lucruri plăcute. Poţi să joci fripta cu prietenele, sau capra, sau bîza-n doi (cum jucam eu, pe vremuri, la Bucureşti, de 1 Mai, în coloană, tot aşteptînd să ajungem în Piaţa Victoriei), sau lapte gros – lapte subţire, sau leapşa pe ouate. • Un sfat asemănător îmi îngădui să dau (deşi eu, de cînd am fost bombardat, ca *ole hadaş*, cu sfaturi peste sfaturi, mi-am jurat să nu îmi mai dau cu presupusul cînd e vorba de alţii) şi băieţilor din Mea Shearim care obişnuiesc, de ziua Independenţei, să ardă steagul alb-albastru în piaţă, lîngă macolet, călcîndu-l apoi în picioare, cu poftă, ca la Teheran sau Aman. • Nu în stradă, fraţilor, nu în piaţă: acasă. • Că de-aia v-a dat statul casă, cu maşcantă pe 15 ani, cu salon, baie, bucătărie şi terasă. • Acasă, ca să nu vă prindă vreun fotograf de la "Hadaşot", sau – mai ştii? – de la "Minimum", în flagrant delict şi să-i dea apă la moară lui Adrian Zahareanu care atît aşteaptă. • Acasă, aşadar De preferinţă în baie. Dai foc steagului sionist, joci niţel tontoroiul pe el, îl scuipi dacă simţi că-ţi face bine la ficat, apoi dai drumul la duş şi stingi flăcările. Ca să nu se întîmple vreun pocinog. Să nu se ardă, ferească sfîntul, izmenele. Sau carnetul de *Tamar* de la bancă (sionistă, dar bună, săraca), sau revistele *Penthouse* din bufet, ascunse, cu femei pierdute (ptiu, ptiu, ptiu), însă, orişicît, bune la văzut, din cînd în cînd, căci oameni sîntem. • Şi, cum spunea Terenţiu şi repeta cu entuziasm Marx, nimic din ce este omenesc nu mi-e străin. • Un banc din săptămînalul francez "Le Nouvel Observateur" (director: Jean Daniel): Bush, Baker şi Buchanan (candidat – ca şi Bush – la investitura Partidului Republican) s-au îmbarcat pe un vapor la New York, pornind – croazieră! – spre Marea Caraibelor. Ajuns în dreptul insulelor Barbados, vaporul se scufundă. Cine scapă? Israelul. • Nici un român pe lista de candidaţi (e vorba de faimoasele "locuri sigure") a Maarahului. Eforturile teimanezului Israel Keisar, *omul nostru* din marele partid, au eşuat, el însuşi a fost pedepsit la "primaries", primind mai puţine voturi decît era cazul; asta, cum se zice prin culise, ca să se-nveţe minte şi să o lase mai încet cu mafia lui românească. Nici un român, aşadar. Bineînţeles, dacă nu-l punem la socoteală pe simpaticul Micha Harish care, deşi timişorean din născare (părinţii lui ţineau cu Ripensia la fotbal), nu ar ţine un discurs, de la început la sfîrşit pe româneşte, nici dacă i-ai da pentru asta scutire pe cinci ani de la Masahnasa. • Nici un român la Likud. Acolo cel puţin avem de-a face cu o tradiţie. Între polonezi şi marocani n-ai loc nici măcar s-arunci un ac. • Nici un român la dinamicul "Tzomet", formaţia lui Rafael Eitan. Omul nr. 2 de pe listă, Ioash Sidon, activistul care-a lucrat vreo 25 de ore pe zi pentru consolidarea "Tzometului" (mulţi nu dădeau grupării nici două luni de existenţă), a fost luxat, după toate regulile artei, de membrii ce-ce-ului şi aruncat, cu un şut aplicat ştiţi dvs. unde, mai la coadă, acolo unde se cade să stea cuminte un om politic român din medina. Să stea cuminte şi să nu zică nici pîs. • Nici un român la partidul cutare şi la cutare şi la cutare. În schimb (rara avis!) unul pe lista noului bloc de stînga, Meretz. E vorba de Avraham Poraz, din Shinui. Se vede că pecetea românească aflată, de ani şi decenii, pe mentalitatea ex-liberalilor independenţi mai dă roade. Alaltăieri, Idov Cohen, ieri, Yehuda Shaari, mai de curînd Itzhak Artzi, colaboratorul nostru. Iar acum, urmaşul lui Artzi. Bravo, Poraz! S-ar putea ca o seamă întreagă de români, dintre aceia cărora nu le place să fie călcaţi pe bătătura identităţii, să voteze cu ai voştri, deşi avuseseră alte gînduri. • A propos de muştar, trebuie spus că rolul acestui condiment atît în istoria vieţii noastre de indivizi cu bîzdîc, cît şi în cea a naţiunilor sau a colectivităţilor, este mare. Cît se poate de mare. În această ordine de idei, vreau să spun că mi-a căzut, mai deunăzi, în mînă, declaraţia lui Thomas Dine. Acesta, evreu după Halaha, este directorul general al lobby-ului pro-israelian "Aipac" din Washington. Omul se pregătea să ia cuvîntul în faţa delegaţiilor la cel de al 13-lea congres anual al organizaţiei. Momentul era, aşa cum ştim, încărcat: necazul cu girurile americane. Ştiindu-l rău de gură şi cam apucat, unii l-au tras de mînecă: fii atent, Tommy, nu te repezi în Bush, ia-o mai pe ocolite, ai grijă să nu-l enervezi, fii diplomat, înghite găluşca pînă trece zufa, capul plecat sabia nu-l taie – şi alte învăţături geniale cu care alţii, pe vremuri au ajuns direct la Auschwitz, în vagon de marfă, fără oprire. Dine i-a repezit cu un "lăsaţi-mă, dom'le-n pace, nu mai fiţi oi-vei-işti" pe toţi aceşti specialişti în materie de "linie", a luat microfonul şi a spus: "Comunitatea evreiască din Statele Unite nu va uita hotărîrea preşedintelui Bush de a refuza Israelului girurile pentru împrumuturile de care are nevoie în vederea absorbţiei alialei. Ziua în care preşedintele

30 DE NOPŢI

Bush i-a atacat pe evrei, în septembrie 1991, va rămîne în memoria noastră pentru totdeauna." ● Scurt. Şi, mai ales, cuprinzător. Atît de scurt şi de cuprinzător, încît eu care am, de cînd mă ştiu, oroare de oi-vei-isme, sînt îndemnat să repet spusele lui Thomas Dine. Vasăzică d'a capo: "Ziua în care preşedintele Bush i-a atacat pe evrei, în aeptembrie 1991, va rămîne în memoria noastră pentru totdeauna. ● Pentru totdeauna. Pentru totdeauna. ● Persoana, de sex opus (cu totul opus), aici de faţă, este dna Elisabeth Ward Green. Ea a fost aleasă Miss America în 1982, apoi a făcut ceva carieră în cinematografie, clips-uri publicitare şi alte apariţii sexi. În plus, aşa cum susţine ziarul *Star* şi alte guri rele de peste Ocean, a fost amanta lui Bill Clinton, candidatul la Preşedinţie. (Altă amantă, vreau să spun, decît aceea care, pe nume Gennifer Flowers – aşa o *floare* – i-a făcut, pînă acum, zile fripte simpaticului politician, demascîndu-l ca încălcător de morală proletară).

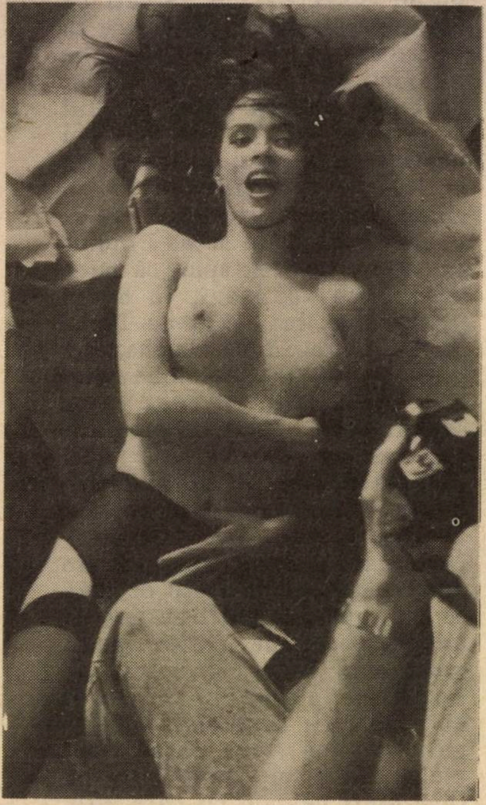

Întrebată de reporteri ce e cu povestea cu tînărul senator, fata a răspuns delicat (mai există aşadar delicateţe pe lumea asta) şi lăsînd ochii în jos: "Nu obişnuiesc să fac declaraţii în legătură cu viaţa mea intimă." "Perfect! – au urlat gazetarii – am înţeles!" şi, de-atunci, casa dnei Green este asaltată de 158 de reporteri de la Washington Post, ABC, NBC, TBC, CNN, Arkansas Globe şi alte instituţii din mass-media. ● Cît despre fotografiile de faţă – care au apărut taman acum, în plină campanie electorală – frumoasa ex-Miss America susţine că le-a făcut înainte de declanşarea campaniei şi fără nici o legătură cu Bill Clinton. Dacă ai timp s-o crezi, te priveşte. Eu unul n-am timp, sînt prins pînă peste cap cu treburi şi de altfel nu asta e problema mea. Problema mea este alta: în ce măsură va influenţa bomba (sexi) cea nouă şansele electorale ale lui Clinton? Unii susţin că omul va pierde voturi multe. Alţii jură însă că americanul s-a deşteptat, că s-a cam plictisit de lichidarea politicienilor pe motiv de-o persoană la aşternut, în tinereţe, că toate cîte s-au întîmplat şi se întîmplă pe glob din cauza conducătorilor puritani, fanatici, habotnici, încruntaţi (vezi Homeini, vezi Nea Nicu), întunecaţi l-a cam pus pe gînduri. Şi că, deci, s-ar putea ca vioiul candidat (şi peste asta – om de gust, să recunoaştem!) să cîştige două-trei milioane de voturi în plus. ● Ale bărbaţilor, bineînţeles ● Nu pot încheia aceste rînduri fără să amintesc o ştire de ultimă oră care ne-a atras atenţia: vine Mesia.

■ *Mesia în persoană*

Acesta, aşa cum am aflat de la conducerea mişcării Habad din Brooklyn, se află în persoana şefului mişcării, rabi din Lubavici. Vom reveni cu amănunte în numerele noastre viitoare.

Pix

O carte nouă
VERSURI MICI
şi
POVEŞTI MICI
VESELE şi TRISTE
DE CITIT ÎNAINTE DE CULCARE
de
FELICIA FEINSTEIN-KEIFA
Editura *Minimum*, 1992

BLOC NOTES

ITZHAK ARTZI

ITZHAK CONTRA ITZHAK

A avut perfectă dreptate Preşedintele Haim Herzog atunci cînd, în una din alocuţiunile sale, s-a declarat împotriva unei campanii electorale prea lungi. Preşedintele a invocat ceea ce s-a întîmplat în Anglia, unde toată campania electorală a durat numai patru săptămîni.

În momentul în care apar aceste rînduri, ne mai despart încă vreo şapte săptămîni de ziua alegerilor. O perioadă atît de lungă favorizează certurile, conflictele interne, milioanele de şekeli ale bugetelor campaniei electorale se transformă în cuvinte, sunete şi imagini al căror scop principal e să discrediteze adversarul.

Dacă o mică parte a populaţiei mai are o oarecare încredere în politicieni, le mai acordă credit, dă un minimum de crezare cuvintelor, platformelor programatice, promisiunilor, — vine campania electorală deşănţată şi lichidează şi acest dram de încredere. Orice pas greşit făcut în viaţă devine o catastrofă, fiecare slăbiciune — o trăsătură de caracter, fiecare politician — un monstru.

La noi, campania de denigrare reciprocă e acum în toi. Cei doi mari concurenţi, Likudul şi Maarahul, fac totul pentru a părea mai frumoşi, mai atractivi, pentru a obţine voturile noastre.

Likudul nu va renunţa uşor la putere. Sînt mulţi cei care ar avea ceva de pierdut: profitorii de numiri mai grase sau mai slabe, începînd cu fotoliul de ministru şi pînă la posturi administrative în aparatul de stat şi în serviciile publice, sute de primitori de tantieme frumoase în consilii de administraţie riscă să-şi piardă posturile. Ei vor face totul pentru a salva statu quo-ul. Ei sînt partizanii războiului pentru putere. Ei vor lupta în orice vadi, pe orice colină, în orice colţ din ţară pentru a evita schimbarea politică. Scopul scuză mijloacele.

Pentru Shamir, această campanie va decide soarta Eretz Israelului. Destinul Israelului în viziunea lui Shamir înseamnă Eretz Israel întreg, stăpînirea de către Israel — prin colonizare şi forţă armată — asupra Iudeei, Samariei şi Gazei. După Shamir, la 23 iunie se va hotărî dacă Eretz Israel va rămîne în graniţele actuale sau se vor face concesii teritoriale. Shamir e dispus să plătească orice preţ pentru a evita concesiile. Nu importă că sîntem în conflict cu prietenii noştri politici din S.U.A., din Europa, din întreaga lume. Nu contează că nu vom primi garanţiile americane şi că vom fi lipsiţi de fondurile necesare klitării, că avem circa 190 de mii de şomeri, că aliaua din U.R.S.S. a scăzut la 25% din volumul ei anterior, că, fără o masivă asistenţă din afară, ea riscă să se oprească de la sine. Pentru Shamir sînt mai importante graniţele istorice. Totul se sintetizează în formula: "Nu vom ceda nici un petec de pămînt". Cine e de altă părere e considerat trădător al misiunii istorice pe care o are această generaţie.

Maarahul reprezintă un alt punct de vedere. Itzhak Rabin, fostul şef de Stat major din timpul Războiului de Şase Zile, omul ce ne-a adus atunci victoria militară, graniţele la care se referă azi Shamir, acest Itzhak Rabin, în calitate de cap de listă a Partidului Muncii, susţine o altă teză politică.

Rabin se arată dispus să renunţe, contra unei păci adevărate, bazate pe graniţe logice, la teritoriile cu o imensă majoritate arabă, unde stăpînirea israeliană se bazează pe arme, în permanentul război cu terorismul numit Intifada. El vrea tratative de pace sincere, în care arabilor să li se facă anumite concesiuni în schimbul păcii rîvnite.

Rabin vrea să evite un conflict cu americanii. Ei trebuie trataţi cu tact, pentru a continua să ne fie aliaţi în rezolvarea problemelor vitale ale Israelului. Rabin, care a fost ambasador al Israelului în S.U.A., ştie că prietenia şi antanta noastră cordială cu America reprezintă unul dintre cele mai importante capitaluri politice pe care le deţinem. Acest capital nu trebuie irosit în certuri, înfruntări, ciocniri cu Casa Albă, cu preşedintele Bush, cu Baker, cu Senatul, cu Congresul, cu factorii de decizie din administraţie, diplomaţie, finanţe.

"Rabin şi prietenii săi vor să distrugă forţa Israelului", repetă Likudul la nesfîrşit. Orice invectivă, orice insinuare, orice minciună se justifică, în ochii Likudului, atunci cînd e vorba de apărarea integrităţii teritoriale a Israelului mare în graniţele lui de acum.

Într-o asemenea atmosferă, campania electorală e transferată de la nivelul discuţiei ideologice la nivelul atacurilor demagogice. În pieţe, în mahalale, în întîlnirile cu masele sensibile la formulele primitive, asemenea teze emoţionale degenerează în ură. Ţara se împarte în două tabere mari. Timp de 52 de zile, între 1 mai şi 23 iunie, vom respira cantităţi mari de otravă electorală.

Războiul acesta poate fi numit războiul Itzhak (Shamir) contra Itzhak (Rabin).

Stilul agresiv al Likudului, acuzaţia că Partidul Muncii e nepatriotic, încercarea de a-i pune în cîrcă tot ce-i rău, deşi Partidul Muncii nu mai e la putere de 15 ani, aruncarea de praf în ochii mulţimii — toate aceste tactici au drept scop să disimuleze disensiunile dinlăuntrul Likudului. Paralel cu lupta pentru putere la nivelul *statului, se desfăşoară lupta internă dintre moştenitorii lui Shamir. Dacă Shamir va cîştiga în alegeri, e posibil ca, la vîrsta de 77 de ani, să vrea să se retragă; dacă Shamir va pierde în alegeri, e cert că se va retrage. Pe acest fond, lupta pentru succesiune e în toi şi îmbracă forme violente.*

David Levi vrea cu orice preţ să devină prim-ministru. Shamir, Sharon şi mulţi alţii din Likud îl acuză pe Levi că ar fi prea moderat. Mai stau "la coadă" pentru succesiune Arens şi Sharon, amîndoi extremişti declaraţi. Generaţia tînără, cea a "prinţilor" (Meridor, Olmert, Netaniahu) stau şi ei la pîndă; la momentul oportun, ei îl vor propune ca "moştenitor al tronului" pe Beni Beghin.

Această luptă dublă se duce concomitent şi în public, şi în spatele culiselor.

Maarahul, în care s-au produs recent adinci transformări, încearcă să demonstreze autoritate şi unitate.

Un răstimp de aproape două luni pînă la alegeri e, în Israel, un răstimp prea mare pentru a se putea face prognoze.

În acest moment, se pare că există un curent puternic în favoarea lui Rabin. Accentuez – în favoarea lui Rabin *– mai mult decît în favoarea Partidului Muncii. În cercurile largi ale populaţiei, Rabin se bucură de un mare prestigiu. Likudului îi va fi greu să-l acuze de trădare a intereselor vitale pe cel care a fost şeful Statului Major în timpul războiului din 1967, în urma căruia a fost eliberat Ierusalimul, pe comandantul ofensivei care ne-a adus teritoriile şi podişul Golan.*

Important în aceste alegeri este ca extremiştii arabi, cei care vor să torpileze tratativele de pace, să nu pună la cale înaintea alegerilor o provocare, o acţiune teroristă, care să aţîţe focul sentimentelor naţionaliste în rîndurile israelienilor, întărind astfel aripa extremiştilor.

În actuala campanie electorală, orice cuvînt e important, orice acţiune are greutate, orice mişcare americană poate servi Partidul Muncii sau, dimpotrivă, să aducă apă la moară extremismului de dreapta.

Nu ne rămîne decît să sperăm că alegătorul israelian îşi va face datoria, se va prezenta pe 23 iunie la urne şi va alege atunci acel buletin de vot care înseamnă cheia deschiderii porţilor ferecate ale păcii şi ale propăşirii economice şi sociale a Israelului în acest sfîrşit de secol.

MAXWELL – FRAŢII REICHMAN

Multe rugăciuni s-au făcut în sinagogile şi ieşivoturile din Ierusalim şi Bnei Brak pentru însănătoşirea fraţilor Paul, Albert şi Ralf Reichman. Paradoxul: ei personal sînt sănătoşi; dar au nevoie de ajutorul Atotputernicului pentru însănătoşirea afacerilor lor.

Fraţii Reichman, care valorează *20 de miliarde de dolari*, fiind unii dintre cei mai bogaţi oameni din lume, sînt ultra-ortodoxi. Ei figurează pe lista marilor donatori pentru ieşivoturi şi sinagogi din Israel. Acum, afacerile lor merg prost. Recent, ei n-au fost în stare să respecte o sumedenie de obligaţii faţă de bănci. Guvernul canadian discută acum cererea Reichmanilor de a fi ajutaţi pentru a evita un krach financiar ce riscă să pericliteze stabililtatea mai multor bănci canadiene şi americane.

Cum au ajuns aceşti trei ieşivă-buhări, supravieţuitori ai Holocaustului din Cehoslovacia, la o asemenea avere?

Răspunsul e: afaceri cu bunuri imobiliare. Ei sînt proprietarii firmei "Olympia & York" (OY), cea mai mare firmă mondială de antrepriză în construcţii. Ei obişnuiau să cumpere terenuri şi să le amenajeze pentru construcţii de clădiri pentru birouri sau locuinţe, pentru ca apoi să le închirieze sau să le vîndă. Reichmanii au construit la New York, în locurile cele mai centrale (de exemplu, clădirea Centrului Comercial Mondial – World Financial Center–, zgîrie-nori în Park Avenue, în Lexington Avenue), precum şi la Boston, Chicago, Dallas, Los Angeles, San Francisco, Toronto.

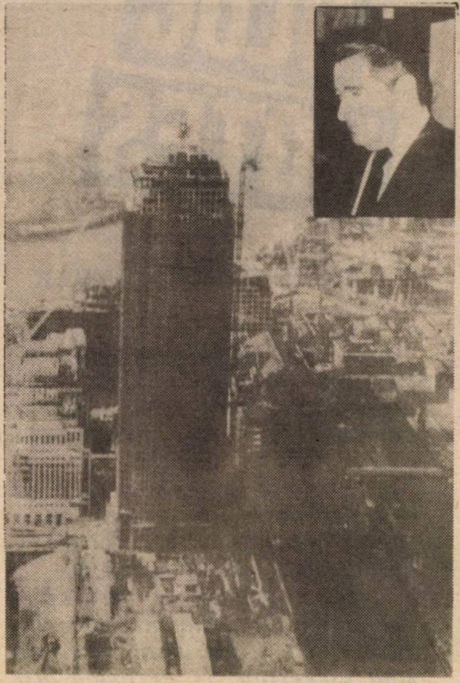

■ *Clădirea Canary Wharf, Londra. În medalion, Albert Reichman*

Pofta vine mîncînd. După ce au reuşit la New York şi Toronto, au trecut la Londra. Aici, ei au cumpărat docurile portului vechi al oraşului, port cunoscut sub numele de Canary Wharf. Aici, ei proiectau să ridice o clădire de 50 de etaje, vizibilă de la 20 de mile, plus zeci de mii de metri pătraţi de birouri, ateliere, magazine. Cu acest proiect ei şi-au asumat un risc care i-a doborît. Asemenea proprietăţi imobiliare se cumpără pe credit, împrumuturi, ipoteci, bazate pe o vînzare rapidă a construcţiilor.. Ei n-au prevăzut că, dintr-odată, tendinţele se vor răsturna şi conjunctura în construcţii se va preface într-o gravă criză mondială. Criza a sistat tendinţa de a investi în birouri noi, ultramoderne. Ramura imobiliară e la pămînt şi în America. Sute de firme au dat faliment. Zeci de mii de clădiri stau neterminate, nevîndute, dar datoriile trebuie plătite. Printre victimele acestei crize sînt mulţi evrei, dintotdeauna bine reprezentaţi în această ramură.

Acum, criza a ajuns şi la fraţii Reichman. Înglodaţi în datorii, în imposibilitate de a vinde, ei caută acum o ieşire din impas. Propun marfă ieftină, terenuri, construcţii neterminate, diverse proprietăţi. Guvernul canadian trebuie să-i ajute în lichidarea datoriilor.

După Maxwell, iată un nou krach financiar în care sînt amestecaţi evrei – mari filantropi.

Sper că fraţii Reichman (în traducere, "oameni bogaţi") vor fi demni de numele lor şi că se va găsi o ieşire onorabilă din criză.

...Iar ieşivoturile de la noi vor trebui să găsească alte surse în locul donaţiilor venite din punga fraţilor Reichman. Sper că nu vom asista la alocarea de noi fonduri speciale pentru ieşivot, din buzunarul contribuabilului israelian.

O ÎNTÎRZIERE DE 50 DE ANI

"Zahal a ajuns aici cu 50 de ani prea tîrziu", iată esenţa cuvintelor rostite de generalul Ehud Barak, şeful Statului Major israelian la porţile Auschwitzului. Au fost de faţă figuri reprezentative ale Holocaustului, precum şi 18 soldaţi israelieni în uniformă, reprezentînd toate unităţile armatei israeliene.

Normalizarea relaţiilor diplomatice dintre Israel şi Polonia a creat posibilitatea acestei vizite. Polonezii au înţeles cît de încărcată de semnificaţii istorice şi simbolice e o vizită a unei delegaţii de soldaţi ai Zahalului, în frunte cu şeful Statului Major, în locurile Holocaustului, şi mai ales la Auschwitz. Polonezii nu au ignorat posibila reacţie arabă faţă de o asemenea vizită. Au fost deci precauţi în unele amănunte. Totuşi, au hotărît ca vizita să aibe loc. Pentru că ea închide un cerc istoric.

Îmi amintesc întrebarea pe care mi-au pus-o o serie de sabri cînd am apărut, cu ani în urmă, în faţa lor şi le-am vorbit despre Holocaust. Le-am vorbit despre vitejia celor din fruntea răscoalei ghettoului din Varşovia în 1943, despre rezistenţa lor înverşunată şi disperată, pînă la totala lor lichidare de către trupele germane ale generalului Strup.

La un moment dat, un sabru emoţionat m-a întrebat, provocator: "Dar unde a fost aviaţia Zahalului? De ce n-a sărit în ajutorul luptătorilor?" Pentru tînărul elev era greu de înţeles că, în 1943, nu exista încă Zahal şi că armata israeliană nu avea, deci, cum să intervină. În mintea lui de sabru, el nu-şi putea imagina o realitate evreiască fără Zahal.

Acum stătea la poarta Auschwitzului un sabru, cel mai autentic reprezentant al Zahalului şi al poporului evreu.

Mai era acolo şi Itzhak Arad, pe-atunci partizan, azi Directorul general al memorialului Yad Vaşem.

A fost acolo şi Emil Brig.

Pe strada Ibn Gvirol din Tel Aviv, într-o gheretă modestă, Emil Brig, purtătorul celui mai înalt ordin de vitejie – Ghibor Israel (erou al Israelului) – vinde bilete de cinema şi de teatru.

Barak (dreapta): şi totuşi prea tîrziu

L-am întîlnit pentru prima dată în 1945, la Bucureşti, cînd, refugiat polonez, s-a salvat venind din Ungaria.

În 1948, a fost printre primii şi cei mai de seamă luptători în războiul de independenţă.

În toţi anii care au trecut după sfîrşitul războiului mondial, el a refuzat ca piciorul său rănit să mai calce pe pămîntul plin de sînge evreiesc al Poloniei.

Acum, invitat să facă parte din delegaţia condusă de generalul Barak, el a reacţionat altfel:

"Dacă Zahal a ajuns la Auschwitz, ajung şi eu", a spus Emil.

El nu ştie să plîngă. Dar noi plîngem, gîndindu-ne la tîlcul unei asemenea vizite. Dacă s-ar scula din somnul de veci gazaţii de la Auschwitz, cei care şi-au găsit aici o moarte fără mormînt, fără piatră funerară, şi dacă i-ar vedea pe nepoţii lor defilînd sub steagul israelian, în uniformele Zahalului, salutînd memoria milioanelor de victime, ei ar spune, desigur, că o asemenea minune nu a fost imaginabilă atunci cînd ei au păşit pe drumul fără întoarcere.

...Şi totuşi, Zahal a ajuns la Auschwitz cu o întîrziere de 50 de ani.

PRIMARUL MOSCOVEI FACE SEDERUL LA TEL AVIV

La Sederul-model, care a avut loc cu patru zile înaintea Sederului de Pesah, am simţit vîntul istoriei:

La masa invitaţilor de onoare, stătea primarul Moscovei, Gavriil Popov, cu kipa pe capul său albit. În dreapta şedea Şef Rabinul Tel Avivului, Rav Israel Lau, iar la stînga, colegul său, primarul Tel Avivului, Shlomo Lahat (Cici); la aceeaşi masă se mai aflau miniştrii Arik Sharon şi Avner Shaki, preşedintele Knessetului, Dov Shilanski. Toţi bărbaţii din grupul însoţitorilor lui Popov purtau kipa albă.

În momentul citirii "Hagada" de Pesah, oaspeţii au putut urmări povestea ieşirii din Egipt în traducere rusească.

A doua zi, în sala de festivităţi a Primăriei Tel Aviv, am simţit din nou aceeaşi senzaţie că trăiesc istorie: cei doi primari au povestit, fiecare, despre oraşul său: Cici, în numele celor 360.000 de locuitori ai Tel Avivului (noaptea), care ajung, în timpul zilei, la circa un milion şi jumătate; iar Popov, despre necazurile celor zece milioane de locuitori de care se ocupă el, prim-ministrul oraşului (aşa se numeşte acum funcţia sa). Masa era încărcată de bunătăţi. Deşi de numai 18 ore în ţară, Popov a remarcat belşugul de fructe şi de legume.

La Moscova, pensia a sute de mii de pensionari ajunge la 140 de ruble, echivalent cu preţul unui kilogram de carne, sau, în valută, un dolar.

"Totuşi nimeni nu moare de foame", mi-a explicat vice-primarul Vladimir Resin (care poartă titlul de vice-prim-ministru al Moscovei). El n-a ştiut însă să-mi explice această minune, care, dacă ar putea fi explicată, ar înceta să mai fie o minune.

■ *Popov cu primarul Lahat. Uite că se poate.*

Primarul Moscovei a declarat că e mîndru de contribuţia bănească a guvernului său la fondul pentru restaurarea sinagogii de la Moscova. Şi a adăugat: "Sper că epoca noastră nu e numai una de exod al evreilor din Moscova, ci şi una de renaştere a judaismului în oraşul meu."

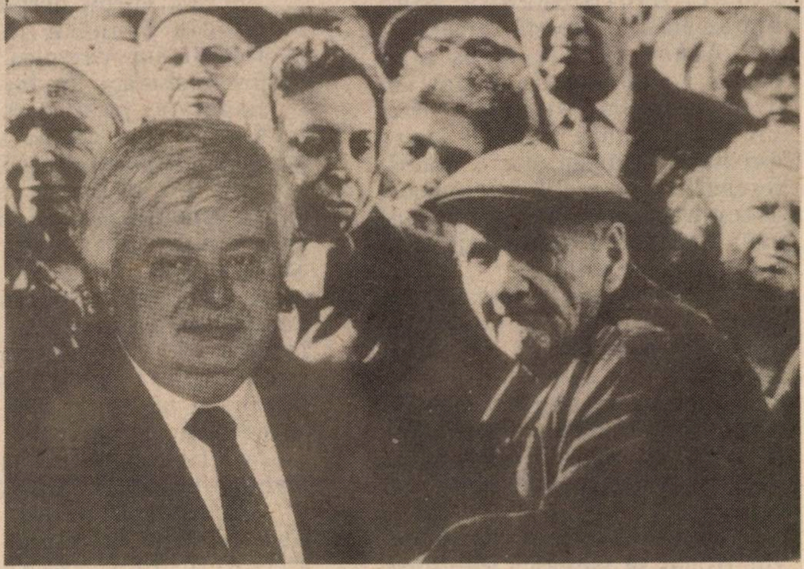

■ *Popov printre noi*

Cantorul Zahalului, Arie Braun, a cîntat o parte din textul Sederului. "El e un fel de cîntăreţ de operă", a remarcat Popov. Corul Rabinatului militar i-a amintit de Corul armatei roşii. El a primit cu mare emoţie surpriza făcută de gazde în semn de prietenie: un şirag de cîntece ruseşti, interpretate de corul şi orchestra Rabinatului. Emoţia a atins culmea în momentul cînd în sală a intrat artistul Saşa Kazakov, ole hadaş, acum angajat la Teatrul Kameri: au căzut unul în braţele celuilalt: "Am fost colegi la Komsomol", a explicat Popov.

Însoţit de Cici, a plecat apoi într-un tur în Tel Aviv – Yaffo. Alte două zile le-au petrecut Popov şi suita sa la Ierusalim, ca invitaţi ai lui Tedy Kolek. Apoi, Gavriil Popov şi însoţitorii săi au luat avionul şi s-au întors în infernul municipal din Moscova.

Pînă acum, Tel Avivul e înfrăţit cu Varşovia, Budapesta şi Sofia . Convenţia de înfrăţire cu Praga e în curs de definitivare. Popov şi-a exprimat speranţa că va semna în curînd o asemenea convenţie în numele Moscovei. Din acest buchet lipseşte, deocamdată, Bucureştiul. Pînă cînd? De ce? Sper că d. Crin Halaicu, noul primar al Bucureştiului va acorda atenţie acestei chestiuni.

SR Restaurantul SERGIU
BAT YAM – TEL. 5061741
SD. BEN GURION 61

PROGRAM
DE MUZICĂ ROMÂNEASCĂ

PRIMIM COMENZI PENTRU
REUNIUNI FAMILIARE
DESCHIS ZILNIC DE LA ORA
12.00 LA PRÎNZ PÎNĂ DUPĂ
MIEZUL NOPŢII

*

**HARRY SHARAGA ŞI SERGIU
VĂ INVITĂ
LA SEARA DE GALĂ
DE IOM HAATZMAUTH – 44
AL ISRAELULUI**

"LA MULŢI ANI ISRAEL"

JOI 7 MAI, ORELE 20.00,
CU MARI SURPRIZE
ARTIŞTI OASPEŢI
DIN ROMÂNIA ŞI DIN ŢARĂ
**Gastronomie specială, vin la
discreţie şi şampanie.
Numărul locurilor fiind limitat
– Reţineţi locuri din timp la
SERGIU şi HARRY
☎ 5061741 ☎ 881049**

* * *

★ HAG ATZMAUTH SAMEAH ! ★

ophir tours

KEY TOURS

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

SUB CONDUCEREA

ADRIANEI DAVIDSOHN

AM DESCHIS SEZONUL DE VARĂ CU PROGRAME SPECIALE

ULTIMA ORĂ!!!

● VACANŢE ÎN ALT STIL ●

* AUSTRIA

pachete în renumitele staţiuni

● BAD MITTENDORF
2 săptămîni, zbor, cazare, demipensiune, ghid
o **plecarea: 28 iulie**
$ 1499

● BAD HOFGASTEN
München, Viena
2 săptămîni, zbor, cazare, demipensiune, ghid
o **plecări: 28 iulie, 11 aug.**
$ 1399

● BAD GLEICHENBERG
2 săptămîni, zbor, cazare, demipensiune, ghid israelian
o **plecări: 4, 18 aug.**
$ 1099

* CEHOSLOVACIA

pachete speciale de tratament

● TRENCIANSKE TEPLICE
14 zile (13 nopţi), zbor, transfer la staţiune, pensiune completă, tratament
o **plecări: 14, 28 iulie, 4, 11, 18 aug.**
$ 1190

● PIESTANY
14 zile (13 nopţi), zbor, transfer la staţiune, pensiune completă, tratament
o **plecări: 7, 21 iulie, 19 aug., 1, 8 sept.**
$ 1399

* UNGARIA

● HAJDUSZOBOSZLO
2 săptămîni, bilet avion, transfer la staţiune, cazare, demipensiune, tratament
o **plecări: în fiecare duminică**
$ 1218

* Romania

● COVASNA – POIANA BRAŞOV
18 zile, preţul include: bilet de avion, cazare, pensiune completă la Covasna, transferuri, demipensiune la Poiana
o **plecări: 29 iulie, 5, 12 aug.**
$ 899

● **ROMÂNIA – UNGARIA – AUSTRIA**
2 BUCUREŞTI, 3 BUDAPESTA, 3 VIENA, 18 FELIX
preţul include toate zborurile, cazare, demipensiune, la Felix – tratament, tururi de oraş, autobuz conform programului, ghid israelian
o **plecări: 28 iulie, 4, 11 aug.**
$ 1399

ofertă specială

* EXCURSIA DVS PARTICULARĂ *

● TRANSILVANIA $ 299
12 zile

● MOLDOVA $ 299
12 zile

● **plecări săptămînale** ●

● PENTRU INFORMAŢII ŞI PROSPECTE: ● **OPHIR TOURS – TEL AVIV** ●
STR. BEN YEHUDA 32 BLOC EL AL (PASAJ) PARTER TEL. 209755, 209765, 209785
● **HAIFA** DERECH HAATZMAUTH 62 TEL. 673011/2 ● **JERUSALEM** KING DAVID HOTEL ANNEX TEL. 252777 ● **KIRIAT SHMONA** VIS-A-VIS HOTEL NORDAU TEL. 920245

SAU PRIN AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT

ophir tours

Nu este adevărat că narcomanii nu mai au nici o şansă.

IRIS DAVIDESCU – DE PE CULME ÎN PRĂPASTIE

E şi acum frumoasă, dar a fost şi mai frumoasă. Toţi am fost mai frumoşi în urmă cu ani, chiar dacă n-am fost frumoşi deloc. Dar aici nu-i vorba de ravagiile pe care le fac anii în zborul lor de vulturi răpitori, ci de droguri. Mai ales de drogurile tari, care răpesc frumuseţea, apoi sănătatea şi, în cele din urmă, viaţa.

Iris Davidescu. Are acum 35 de ani. Femeie frumoasă. Pentru mulţi, numele acesta are şi azi rezonanţă, dar în urmă cu 10–12 ani era tot atît de popular ca numele unei vedete naţionale. Iris era cel mai scump manechin de modă, cel mai solicitat. Solicitat nu numai de casele de modă, ci şi de studiourile de filme. Pe urmă s-a produs dezastrul...

PATRU FAMILII ADOPTIVE

De fapt, totul a început cu un dezastru: Iris Davidescu a deschis ochii într-o familie distrusă. Părinţii au divorţat cînd ea avea doi ani şi jumătate, iar la trei ani l-a cunoscut pentru prima oară pe tatăl ei. La închisoarea din Ramle l-a cunoscut.

– Mi s-a spus că tata face serviciu în armată şi că închisoarea este de fapt o tabără militară... Nu-i ţin minte pe părinţii mei împreună. Cînd tata, fost avocat, a fost arestat şi condamnat pentru escrocherii, pe mine m-au trimis la o familie adoptivă. Mama, fostă balerină la Opera israeliană, n-a vrut să se ocupe de mine... La început am locuit la bunica mea Toni, aproape de strada Dizengoff, lîngă barul "California" al lui Abe Nathan. Abe mă ducea uneori la Grădina zoologică... Pe urmă am fost trimisă la familii adoptive. La patru familii adoptive am fost.

Regină la 13 ani

Iris a devenit vedetă încă de mică. De la vîrsta de 6 ani. Era atît de dulce cu zulufii ei blonzi, încît au luat-o în spectacole pentru copii. A apărut în reprezentaţii de prestidigitaţie, în programe la radio, la prezentări de modă. Dar cînd a împlinit 11 ani, părinţii adoptivi au băgat-o în internatul "Hadassim", unde erau numai copii din familii distruse. S-a remarcat şi acolo – era nu numai drăgălaşă, ci şi cuminte şi o bună sportivă – astfel că la 13 ani a fost încoronată "regina înotătoarelor". Titlu cîştigat la un concurs de frumuseţe organizat de revista "Haolam haze".

Ziarele au scris atunci că Iris are 17 ani. Atît de dezvoltată era. Cel care s-a îndrăgostit de ea a fost Uri Geller, aflat la începutul marii sale cariere de "vrăjitor cu puteri supranaturale". Atunci a descoperit Iris Tel Avivul şi tot atunci Tel Avivul a descoperit-o pe ea. Între o paradă a modei şi alta a învăţat "puţin" la liceul "Shalva", dar bărbaţii alergau după ea ca în transă, – mulţi bărbaţi, tot felul de bărbaţi, căci era irezistibilă. Dacă frumuseţea e un destin, atunci se pare că această frumuseţe era prea mult pentru o fetiţă de 15 ani.

Timp de cinci ani a fost cu Uri Geller. Apoi, cînd Uri a plecat în America să-şi încerce norocul (pe care l-a şi găsit), numele lui Iris Davidescu a apărut în ziare alături de multe alte nume de bărbaţi: cîntăreţul Avi Ofarim, basketbalistul Aulcie Perry, dirijorul Dany Fogel, balerinul Valeri Panov, pictorul Asher Ein-Dor. "Dar nu am fost decît a lui Uri şi l-am aşteptat să vină şi să mă ia cu el", spune Iris.

■ *Cu Uri Geller în zilele fericite*

30 DE NOPTI

O TIGROAICĂ ÎNTR-O CAPSULĂ

Dar Uri Geller n-a venit. N-a venit atunci. A venit mai tîrziu, prea tîrziu, după ani de zile, cînd Iris era deja înrobită drogurilor. În special înrobită heroinei. Uri Geller a declarat presei că vrea s-o salveze pe Iris cu puterile lui supranaturale. "Iris, a afirmat Uri Geller, este o tigroaică din cosmos care a sosit pe lumea asta într-un fel de capsulă. Ea a ştiut totdeauna prea multe despre lucruri inexistente şi care vor exista poate peste un milion de ani."

Traumele ei s-au ţinut lanţ. Fiind deja cunoscută ca narcomană, n-a fost luată în armată. Jignită, a plecat la Londra, unde a lucrat pentru marea revistă de modă "Vogue". După un timp a venit în vizită în ţară, dar a avut un accident de circulaţie care i-a mutilat faţa. Faţa ei frumoasă. Prietenilor care au venit la spital s-o vadă, le-a cerut haşiş ca să se consoleze. Prietenii "buni" i-au adus însă heroină. "Heroina este un şarpe veninos din gura căruia nu mai scapi. Am căpătat greţuri, diaree, dureri în tot corpul, dar nu mai puteam fără praful acela alb şi blestemat."

Rostogolirea în prăpastie a fost rapidă. Iris Davidescu a început să-şi vîndă bijuteriile pentru a cumpăra heroină. A decăzut mult de tot, nu însă pînă la prostituţie, deşi au fost şi asemena zvonuri. Depresivă la maximum, ea ajunsese să ia cinci-şase porţii de heroină pe zi. Într-o noapte a cules-o de pe stradă un poliţist care a recunoscut-o. "Încă puţin şi te cureţi, domnişoară", i-a spus el. "Cum n-am avut curajul să mă sinucid, am căutat o cale de salvare", povesteşte Iris.

”MILIONARĂ”

Ea a trecut prin cîteva spitale psihiatrice, supunîndu-se cu stoicism la cele mai grele tratamente. A trebuit să se lupte şi cu neîncrederea medicilor în capacitatea ei de a rezista la tratamente şi în ambiţia ei de a "ieşi din asta". Nu a reuşit mult timp. Ieşea din spital şi lua din nou droguri şi iarăşi se interna în spital. Aşa au trecut 13 ani. Treisprezece!

■ *Azi, la 35 de ani. Tămăduită.*

În ziua cînd s-a considerat vindecată, Iris s-a oferit să lucreze în cadrul "Organizaţiei de luptă contra drogurilor" – organizaţie de stat, condusă de secretarul guvernului Eliakim Rubinstein. A stabilit legături cu Serviciul penitenciarelor şi conferenţiază în faţa narcomanilor din închisori. Ea are ce să le spună. Are "prestigiul" omului care a suferit de pe urma drogurilor mai mult ca oricine şi care a găsit puterea de a se dezintoxica.

" – Nu este adevărat că narcomanii nu mai au nici o şansă, spune ea. Drogaţilor eu le spun că drogurile sînt o boală şi că trupul este un templu al sufletului. Eu nu mă ocup de dezintoxicare, fiindcă nu am titlul de doctor, şi nici nu-s specialistă în psihologie. Le spun doar că şi eu m-am comportat faţă de trupul meu ca faţă de un coş de gunoi. Secretul tămăduirii mele constă în schimbarea principiilor de viaţă. E o mare satisfacţie. Dacă aş putea preschimba această satisfacţie în bani, aş fi milionară."

DAN BENIAMINI

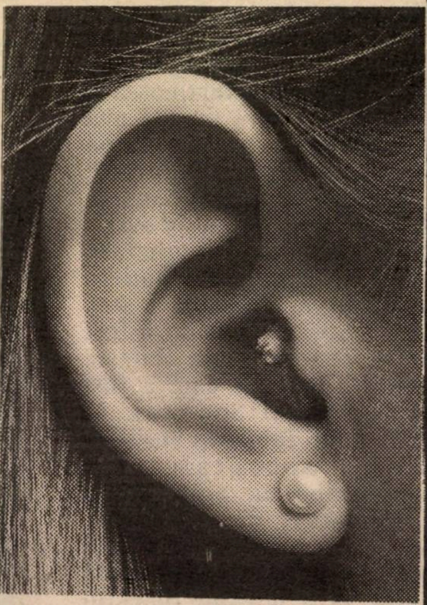

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI

MICHAEL SHARON

APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 5172910
HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667

PE URMELE LUI MOISE

HARRY CARASSO
Paris

Dacă eşti cetăţean israelian şi vrei să te repezi de la Eilat peste drum (o aruncătură de băţ) la Akaba – nu poţi.

Dacă, însă, ai un paşaport francez, precum corespondentul nostru H. Carasso, se schimbă treaba.

Sub titlul *Pe urmele colonelului Lawrence*, articolul meu trebuia să conţină largi pasaje despre Iordania şi incomparabila Petra. Veţi afla puţin mai tîrziu de ce am fost nevoit să-l schimb.

Am plecat din Paris cu un charter foarte inconfortabil, care avea singurul avantaj că mergea direct la Eilat; dar nici măcar n-a mers pînă la capăt, debarcîndu-ne la Ovda (cine o găseşte pe hartă capătă premiu o smochină), în plin deşert, pe 10 grade temperatură şi cu încă 61 de kilometri de străbătut.

Noaptea căzuse deja peste Eilat în momentul în care însoţitoarea ne-a îndemnat să admirăm panorama luminoasă a celor patru ţări care se uită una la alta, chiorîş, pe marginea "mării de mărgean": Israel, Egipt, Iordania şi Arabia Saudită.

După ce şi-a depus pasagerii prin diferite hoteluri, autobuzul ne-a dus la frontiera egipteană de la Taba, la 8 km. de Eilat. După ce Israelul a fost nevoit să cedeze Taba (citeşte kilometrul pătrat pe care a fost construit hotelul Sonesta), în schimbul unor facilităţi turistice în Sinai, acceptate cam nolens-volens de egipteni şi quasi-boicotate de israelieni, hotelul a fost preluat de grupul Hilton. Izolat de clientela sa obişnuită, el a devenit obiectul celor mai fanteziste zvonuri. Nişte prieteni israelieni, cu dor după Sonesta, m-au întrebat dacă e adevărat că bărbaţii şi femeile nu pot intra împreună în piscina hotelului! Cît despre egipteni, Yediot Aharonot a scris recent despre prezentarea, în cerc restrîns, la Cairo, a unei casete clandestine, făcută de elevii unui institut cinematografic egiptean, în care trei egipteni în vacanţă la Taba sînt seduşi şi infectaţi cu AIDS de trei israeliene care lucrau pentru... Mossad! Filmul a fost interzis de autorităţile egiptene, ceea ce e bine. Inutil să precizez – fără publicitate deghizată – că hotelul este un paradis de pace şi confort.

După cîteva zile de odihnă, am făcut 60 de km. în taxi, pentru a ne îmbarca pe ferry-boatul care merge, în trei ore şi jumătate, pînă la Akaba, care e lipită de Eilat, dar despărţită de el cu sîrmă ghimpată din 1948. Akaba trebuia să fie punctul de plecare spre ruinele nabateene de la Petra. Însă, ajunşi la Nueiba (ex-Neviot), am căzut pe gînduri.

Cîţiva arabi de cetăţenii diverse stăteau la coadă de-a lungul zidurilor ruinate ale portului Nueiba. Ca şi la Taba Hilton, nimeni nu era în stare să ne spună la ce oră pleacă vaporul. Agenţia de voiaj "Misr Travel" era închisă (la 10 dimineaţa!). Am intrat să întrebăm într-un hotel din apropiere, unde am găsit cîţiva europeni cu rucsacuri. Ghidul lor, francez, ne-a dat cîteva detalii, puţin încurajatoare (el făcuse deja traseul de cîteva ori).

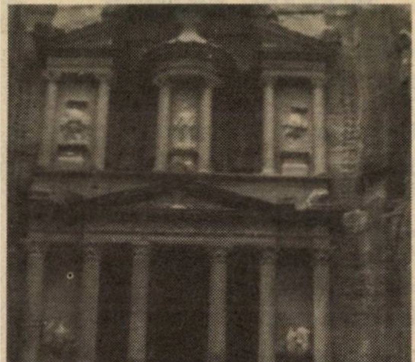
■ Petra

Sînt, de fapt, *două* ferry-boaturi, dar numai cel egiptean (cam prăpădit) circulă (cel iordanian, zice-se, nu e mai arătos). Vaporul este umplut cu circa 1200 de muncitori africani, în drum spre Iordania, Irak sau Arabia. Vasul nu pleacă decît dacă nu e vînt, altfel riscă să se ciocnească de chei. Imediat după plecare paşapoartele sînt confiscate şi înapoiate după sosire. Europenii noştri urmau să continue pînă la Petra. După o vizită în pas alergător, urmau să se întoarcă în dimineaţa următoare la Akaba, ca să se îmbarce pe acelaşi vas, cu sosirea la Nueiba pe la miezul nopţii.

Soţia mea şi cu mine am decis să refacem drumul colonelului Lawrence altădată (dacă o vrea Dumnezeu) şi am luat un alt taxi, spre Sharm-el-Sheikh.

Încîntător a fost drumul pe coasta Sinaiului, între Taba şi Nueiba, cu "fiordul" şi cu insula atribuită lui Saladin de către egipteni şi lui "Faraon" de către iordanezi. Israelienii o numesc "insula de mărgean". După Nueiba, şoseaua se înfige în munţii Sinaiului şi străbate 150 de kilometri de piatră şi de stîncă absolut fascinanţi, fără ţipenie de om, afară de cîteva corturi de beduini sau tabere arheologice.

La vîrful peninsulei, Sharm-el-Sheikh este cheia intrării în Golful Akaba (sau Golful Eilat, depinde de cine face harta); foarte aproape de coasta Arabiei, el domină intrarea în golf, pe care o putea închide cînd voia, graţie tunurilor care erau postate odată pe insula Tiran, şi care au servit de două ori ca pretext de război; astăzi, tunurile sînt demontate şi insula este un paradis pentru vînătoarea submarină.

Ne-am instalat aici cortul

pentru cele şapte zile prevăzute pentru Iordania. Bine înţeles, cam lipseşte culoarea locală; dar parcă în Baleare sau în Caraibe mai există culoare locală? Ca să trecem iarna, am sucombat în faţa şarmului şeicului.

Şi l-am apreciat încă şi mai mult cînd ne-am dus la mînăstirea Sfînta Ecaterina; soarele radios de la plecare s-a ascuns repede printre nori şi munţii ne-au apărut mult mai severi decît la venire; dar cînd am părăsit şoseaua principală, am rămas uluiţi în faţa unui circ de înălţimi fabuloase, cu refexe de toate nuanţele cenuşiului; la întoarcere, sub razele soarelui, erau mai puţin grandioase. Am urcat pînă la 1600 de metri, norii devenind din ce în ce mai deşi şi frigul din ce în ce mai năpraznic. Dar, ca printr-o minune, soarele a apărut pentru un moment, iluminînd ca prin magie muntele Sinai, unde Moise a cules cele unsprezece porunci, din care nu avea să dea decît zece poporului său; poate o fi această a unsprezecea poruncă, spartă în timpul coborîrii (după Mel Brooks), cauza suferinţelor poporului evreu? Cine ştie?

Ningea peste mînăstirea făcută de Justinian în secolul al şaselea; şi numai o mică porţiune a incintei era deschisă publicului, deci n-am văzut mare lucru.

După alte cîteva zile de soare şi plajă, am "evacuat" Sinaiul, ca israelienii. Prima haltă: oaza Dahab, bine cunoscută de "hippies" din lumea-ntreagă. Un super-bazar foarte colorat şi amuzant a fost clădit de-a lungul unei plăji agreabile, unde se găsesc campinguri, corturi beduine, magazine alimentare şi de suveniruri, cafenele şi restaurante, tipice sau "fast-food". Pentru turiştii avuţi, Sinai Hotels a contruit un hotel frumos, la marginea unei lagune de paradis, unde ne-am jucat de-a Mitterranzii: eram unicii clienţi!

INSULA DE MĂRGEAN, O INSULĂ PLINĂ DE TAINE (POLITICE)

O nouă escală la Nueiba, unde un kibuţ israelian făcuse un sat de vilegiatură foarte agreabil, unde am poposit în 1976 şi în 1981. Una din cele mai frumoase plăji din Sinai, cu nisip profund şi bine întreţinut; bungalowurile "ocupanţilor" servesc acum personalului. Sinai Hotels a clădit altele, mai confortabile, dar cu curăţenie cam dubioasă şi cu supraveghere cam moale.

Apoi, am tras din nou la Taba Hilton, unde piscina era... în curs de refacere! Doamne Dumnezeule, poate vor fi amenajate spaţii separate pentru bărbaţi şi femei? Nu, e vorba numai de repararea insulei centrale şi a barului, cam uzate amîndouă. Am vrut să vorbesc cu israelianul de la recepţie, dar era plecat la "miluim"; am cerut deci să-l văd pe directorul englez, mare amator de arheologie, ca să-i supun ideea stîrnită de fixaţia mea legată de Insula de Mărgean.

La această insulă, unde se află ruinele unui superb castel medieval datînd din timpul primelor Cruciade, se poate ajunge chiar şi din Akaba. Insula, fiind teritoriu militar egiptean, mi s-a părut că infrastructura administrativă ar putea totuşi să organizeze tranzitul clienţilor de la Taba Hilton spre Akaba, cu vaporaşul hotelului iordanez, în condiţii mult mai bune decît cu ferry-boatul de tristă amintire, iar apoi la Petra. După ce m-a ascultat cu atenţie, directorul m-a informat că Insula de Mărgean a fost unul dintre cele mai spinoase articole din acordurile de la Taba, care fac din ea un fel de fundătură pentru cei care o vizitează şi sînt obligaţi să se întoarcă pe acelaşi drum la acelaşi punct de plecare. "Las-o baltă", mi-a spus directorul, după ce mi-a vorbit îndelung de situaţia creată de Războiul din Golf, în timpul căruia hotelul primea circa doi clienţi pe săptămînă; Eilat a pierdut o treime din clientela obişnuită, Akaba de asemenea, Iordania are probleme; toată lumea e de acord că trebuie organizată vizitarea combinată (dintr-un foc) a tuturor obiectivelor turistice din regiune; el e convins că frontiera dintre Akaba şi Eilat va fi deschisă în curînd, măcar pentru turiştii străini într-un prim stadiu.

CÎINII SAR ÎN AER LA AKABA

Ce perspectivă minunată oferă unicul port iordanez, cu frumoasele sale plăji, pe care orice cetăţean le poate contempla de la Eilat; şi vice-versa: la Akaba, am auzit un american cerînd un taxi pentru "downtown", arătînd cu degetul luminile Eilatului. Noaptea, auzeam explozii: erau cîinii care săreau în aer prin cîmpurile de mine. Într-o dimineaţă, plimbîndu-mă pe plaja hotelului Holiday Inn din Akaba, am găsit un carton de lapte "Tnuva" adus de mare... Eram blocat acolo de cei 150 de cm. de zăpadă care au stînjenit circulaţia aeriană în tot Orientul Mijlociu; vedeam avioanele pentru Tel Aviv aterizînd la Eilat şi plecînd din nou, dar Akaba era izolată... M-a scos de acolo Giscard d'Estaing, a cărui vizită i-a obligat pe iordanezi să deblocheze în grabă aeroportul Amman...

Premiul întîi cu cunună, pentru atracţia principală a Eilatului: se pot explora acuma barierele de mărgean cu un "submarin de buzunar"! Se numeşte "Jacqueline", a fost construit în Belgia, a costat 4 milioane de dolari şi dă posibilitatea la circa douăzeci de pasageri să se scufunde pînă la 60 de metri, unde nu mai trăieşte mare lucru şi unde culorile se schimbă, dar totul este fermecător! În plus, se poate vedea, printr-un circuit video special, cum se scufundă în apă "drăcia". Cincizeci de minute de asemenea plimbare costă 40 de dolari – şi merită.

Ca omagiu lui Jules Verne, care bîntuie şi el prin Eilat, scris pe flancurile unui vaporaş de explorare a fundurilor marine, am să destăinuiesc – precum Arne Saknussen din "O călătorie spre centrul pămîntului" ("coboară în craterul vulcanului Joculis, din Sneffels, călătorule îndrăzneţ...") – călătorului întrepid, care ar vrea să se aventureze pe urmele colonelului Lawrence, adevăratul itinerar pentru cel ce vrea să vadă Petra, şi nu numai Petra:

Să treci pe podul Allenby în Iordania, să vizitezi Amman şi ruinele romane de la Jerash, apoi pe Drumul Regilor spre Mount Nebo şi Kerak; două zile (cel puţin!) la Petra, alte două de repaos la Akaba, apoi cu ferry-boatul *iordanez* (directorul de la Taba Hilton garantează calitatea), la Nueiba, apoi mergeţi la Sharm-el-Sheikh, cu ocol prin Sainte Catherine (cîştigaţi sute de km.), în fine, reveniţi la Taba şi întorceţi-vă în Israel prin Eilat.

P.S. Nu cred de fel în redeschiderea graniţei Eilat-Akaba pe curînd. Toate logicile impun această redeschidere, în afara logicii orientale.

UNDE-S MURĂTURILE (GRATUITE) DE-ALTĂ DATĂ ?

Cîteva cuvinte numai despre Israel, ca să nu mă aflu în situaţia celui care "şede ca hîrbu-n cale şi rîde de oale": am avut aproape un atac de cord cînd am văzut ce-a devenit vestita cafenea "Kassit" de pe Dizengoff! Un alt atac de cord mi-a produs Gara Centrală a Autobuzelor din Tel Aviv. Cît costă terminarea gării moderne? În sfîrşit, mi-a fost silă de răspunsul casierului de bancă din Lod, care a refuzat să-mi schimbe nişte bani, pe motiv că suma era prea modestă ca să-şi poată percepe ciubucul de şase şekeli! În încheiere, o nouă cunună pentru hotelul Carlton din Naharia, şi un blam hotelului Basel de pe Hayarkon, pentru serviciul din restaurant, deplorabil. Menţiune onorabilă pentru autorităţile religioase din Ierusalim, care permit fotografierea Zidului Plîngerii, în afară de Şabat (în 1986, era interzisă în permanenţă).

O ultimă observaţie, de natură culinară: varza acră şi murăturile oferite pe vremuri de restaurantele româneşti, ca să facă mai plăcută aşteptarea clientului, sînt acum facturate "din oficiu", chiar dacă nu te atingi de ele. Suma variază între 3-4 şekeli la Haifa şi opt şekeli la Tel Aviv (pentru două persoane). O tempora, o mores!...

MUSAFIRI

REGELE UBU CEAUŞESCU

Un spectacol cu piesa "Ubu rege" de Alfred Jarry, mai ales dacă e prelucrat în aşa fel încît să existe o asemănare între mama şi tatăl lui Ubu şi Macbeth şi doamna lui – aşa cum a făcut Teatrul Naţional din Craiova – a fost văzut în România ca o parodie a cuplului Ceauşescu. Totuşi, regizorul Silviu Purcărete, invitat împreună cu Teatrul craiovean la Festivalul Israel din acest an, susţine: "Am evitat o alegorie a realităţii". Întrebat dacă nu cumva poporul român are o asemenea slăbiciune care face posibil ca oameni ca Ceauşescu-Ubu să devină stăpînii destinului său, d. Purcărete afirmă: "Nu. Eu sînt convins că acest fenomen se poate întîmpla în orice ţară. Noi am avut ghinion. Dar oare regele Ubu şi soţia lui nu au apărut şi în China, în Coreea, în America de Sud?"

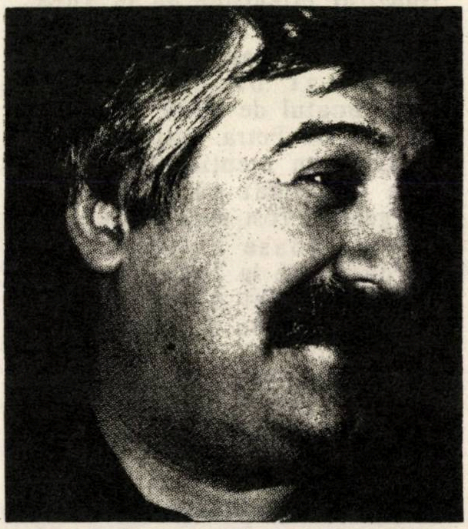

■ *Silviu Purcărete: Regele Ubu poate să apară în orice ţară*

Presa ebraică a scris în termeni ultra-elogioşi despre spectacolul craiovean. Criticul teatral Haim Naghid (originar din România) a văzut mai întîi spectacolul pe o casetă video şi a exclamat în "Maariv": "Scena este arena dezmăţului unei trupe de 60 de artişti, toţi graşi, gloanţe de energie trase din revolverul regizorului Purcărete... Spectacolul înclină spre farsă şi spre teatru total".

Exclamăm şi noi, admirativ, împreună cu Naghid: arta teatrului din Craiova este de mare clasă.

Silviu Purcărete a mai fost în Israel, la începutul anilor '80, cînd a montat la Teatrul din Beer Sheva "Mizantropul" lui Molière.

HERŞALE OSTROPOLIER DIN BUCUREŞTI

El a mai fost în Israel. A venit din Polonia, din Galiţia, din Ucraina, dar este pentru prima oară cînd acest nostim personaj al folclorului evreiesc vine de la Bucureşti. "Baraşeum" – vechiu-noul nume al Teatrului Evreiesc din capitala României – ni l-a adus într-o versiune nouă, muzicală, cu partitura lui Laurenţiu Profeta.

Trupa acestui teatru – îmbogăţită cu nume noi – nu se dezminte: la fel de omogenă şi multilaterală precum o ştiam. În spiritul celei mai bune tradiţii ale teatrului idiş, echipa de la Bucureşti se simte "ca acasă" în orice situaţie: dramă, comedie, muzical etc. Echipa funcţionează ca o orchestră după multe şi minuţioase repetiţii sub bagheta regizorală a lui Harry Eliad.

Părerea unanimă: un eveniment artistic!

M.

Sînt uluit.

Prietenii mei tineri din Israel îmi spun: Fetele de-aici sînt cam (puncte puncte). Drept care aş vrea să mă-nsor cu o fată de la Bucureşti. Sau de la Sibiu. Sau de la Bîrlad. Sau de la...

DE CE CĂUTAŢI NEVESTE PESTE MĂRI ŞI ŢĂRI ?

■ VICTOR BÂRLĂDEANU

...Sau de ce căutaţi soţi la dracu-n praznic – întrebarea s-ar putea pune şi în acest mod, cu egală îndreptăţire. Ea se referă la o situaţie pe care am întîlnit-o neaşteptat de frecvent aici, în Israel, uneori chiar în familii ale unor cunoscuţi sau amici. Aş caracteriza acest fenomen, doar în aparenţă bizar, ca pe o evaziune matrimonială de proporţii, dacă nu îngrijorătoare, cel puţin creatoare de probleme.

Fără a renunţa la anumite consideraţii de ordin psiho-sociologic (pe care le vom presăra însă pe parcurs), să trecem la unele cazuri concrete (e de la sine înţeles că, pentru a evita respectivilor nedorite neplăceri, le vom păstra anonimatul prin iniţiale).

Întîia poveste îl are ca erou pe amicul meu Şota T. L-am cunoscut la unul din numeroasele chioşcuri de dulciuri şi răcoritoare pe care le găseşti pretutindeni în viul şi pitorescul centru de transport şi comerţ tel-avivian de la Tahana Merkazit. În timp ce beam o cola, stăpînul chioşcului, un bărbat de statură potrivită, cu trăsături colţuroase şi priviri frămîntate de o ciudată şi nepătrunsă tulburare, m-a întrebat brusc, fără nici o introducere, dacă vorbesc ruseşte. I-am răspuns afirmativ. Atunci a început să mă interogheze într-o revărsare verbală agitată: cu ce treburi pe aici, de unde sînt etc. Cînd i-am spus că de-abia am venit din România şi că acolo mă ocup de activitatea unei asociaţii de prietenie cu Israelul, faţa smeadă i s-a congestionat şi omul aproape a izbucnit în plîns. Ce se întîmplase? Nu de mult, unicul băiat al lui Şota T. vizitase România. Acolo, pus pe chefuri şi alte cele, acest tînăr israelian gruzin, cu elanuri focoase şi cu – vorba deja celebrului film – suflet sălbatic, s-a îndrăgostit lulea de o jună bucureşteancă îndrăcită (aici, vorba nu mai puţin vestitului cîntec, a verificat pe propria-i piele de ce sînt în stare "fetiţele dulci ca-n Bucureşti"). În loc de două săptămîni, pentru cît plecase, a rămas băiatul în România... trei luni.

■ Iţic, te aştepi!

Telefoane disperate, certuri aprinse caucaziene care făceau să vibreze cablul de vîjîitul săbiilor verbale încrucişate ca-n "Gayane", dar pe o distanţă de mii de kilometri şi preţ de sute şi sute de şekeli, într-un cuvînt, dramă în toată puterea cuvîntului. Băiatul nu mai concepea să se întoarcă în casa părintească fără frumoasa Iolanda din Bucureşti, iar părinţii, care – după tradiţiile seculare ale locurilor de unde veniseră – îi şi pregătiseră tînărului o nevastă, nici nu voiau să audă de aşa ceva. Şota T. m-a rugat cu lacrimi în ochi să-l caut neapărat pe flăcăul lui pierdut în, chipurile, "jungla" bucureşteană, să vorbesc cu el şi, eventual, cu nădădăioasa lui logodnică, să încerc a-l smulge din "ghiarele" ei şi a-l aduce în braţele calde ale celor de acasă.

Nu mi-am luat vreun angajament ferm, dar, impresionat de lacrimile bietului tată, i-am căutat la Bucureşti pe cei doi tineri. După oarecari eforturi, am reuşit să-i găsesc. De la prima întîlnire mi-am dat seama de faptul că junele gruzino-israelian căzuse, ca în melodramele de cea mai joasă speţă, în plasa unei "profesioniste" calificate. Era o treabă foarte urîtă, în care pur şi simplu mi-era jenă să mă amestec. Totuşi, pînă la urmă, mi-am învins jena şi am avut o lungă discuţie cu cei doi. În cadrul acestei conversaţii, care nu mi-a făcut, fireşte, nici o plăcere, mi-am dat seama, fără prea mare dificultate, că individa era unul dintre cele mai nesofisticate specimene ale celei mai vechi meserii din lume şi că, de fapt, urmărea fără pic de scrupule interese materiale nedisimulate. Dar cel mai interesant şi semnificativ fapt ce s-a petrecut pe parcursul întîlnirii a fost că însuşi fiul lui Şota, pe măsură ce se desfăşura discuţia, o privea parcă altfel, cu alţi ochi, pe cea care-l îmbrobodise atît de bine. Ce s-o mai lungim... Desprinderea flăcăului de "profesionistă" n-a fost, desigur, uşoară, dar s-a făcut, pînă la urmă, fără dureri (fireşte, şi în urma unei sume substanţiale trimise respectivei de Şota T., ca răsplată pentru renunţarea la... "marea iubire", căci, nu-i aşa, orice renunţare costă).

Neîndoielnic, ceea ce ne

interesează înainte de orice în acest caz – ca şi în altele similare – este nu întîmplarea în sine, ci tîlcul ei nu întotdeauna uşor de descifrat. Aici este vorba, desigur, în primul rînd şi înainte de toate, de o revoltă a tînărului împotriva unui mediu inhibitor şi, probabil, represiv. El a căutat în România nu un alt tip de fată decît în Israel, ci o altă stare de spirit, eventual o evadare din găoacea prea strîmtă a unei exagerate iubiri părinteşti. Era prima tentativă de libertate a unei fiinţe pînă atunci obişnuite cu subordonarea tăcută şi, desigur, sufocantă.

Există, fără îndoială, tot atîtea problematici cîte cazuri individuale întîlneşti. Mi-a fost dat, bunăoară, să stau de vorbă cu o tînără israeliană, doctoriţă stomatolog, cu studiile terminate la Bucureşti, care şi-a găsit o legătură în România şi a rămas acolo pentru a evita înapoierea într-o familie destrămată prin infidelitatea tatălui. Unele întîmplări de acest gen se petrec, desigur, şi pe fundalul gustului de aventură specific vîrstei juvenile. Aşa cum tineri israelieni abia ieşiţi din rîndurile armatei lucrează în diferite munci (am găsit chelneri, curieri, hamali de familie bună, care efectuau temporar aceste "joburi") spre a aduna banii necesari unei călătorii în Nepal, la Hong Kong, Singapore sau Taipe, se găsesc colegi de generaţie care pleacă în Europa sau America pentru a-şi găsi o consoartă sau, pur şi simplu, o "partidă" avantajoasă. Uneori – rar – izbutesc, alteori – cel mai adesea – dau greş. Dar chiar şi atunci cînd îşi găsesc perechea, nu o dată se întîmplă ca mariajele încheiate în pripă, fără temeiul unei afecţiuni reale, să se dovedească iluzorii şi să ducă la autentice drame cu repercusiuni în viitor.

Un motiv adesea invocat de aceşti vajnici "căutători" de amăgitoare fericiri pe tărîmuri străine este cel că "fetele de aici nu sînt – chipurile – cuminţi". Am avut asemenea argumente din partea ing. Liviu V. (28 ani) din Ghivataim şi a lui Daniel S. (27 ani), din Herzlia, contabil la *Supersol*: sînt fiii unor buni prieteni ai mei. În primul rînd, trebuie să spunem răspicat că, precum arată realitatea constatată "la ea acasă", fetele israeliene nu sînt nici mai cuminţi, nici mai "stricate" decît în orice altă parte a lumii (inclusiv România, cum a reieşit, sper, cu suficientă claritate din cazul fiului lui Şota). Iar în al doilea rînd, să nu ne ascundem după deget şi să nu încercăm să aruncăm propria noastră superficialitate, sau eşecurile noastre de aici, în domeniul sentimental, pe seama altora, a fetelor din Israel. Nu e *fair*!

●

TOT TIMPUL MINUNI

S-ar zice că de la Ieşirea din Egipt nu s-au mai petrecut atîtea minuni cîte au fost iarna aceasta în Israel. Radioul, televiziunea şi ziarele ne înştiinţau zilnic că Cutare a fost salvat ca prin minune, că un stîlp de înaltă tensiune nu s-a prăbuşit printr-o minune, că tot printr-o minune a trecut o ambulanţă pe şoseaua aceea care... Se poate crede că nici un israelian nu mai are noroc – un noroc obişnuit şi banal – care să-i salveze viaţa.

Care este deosebirea dintre minune şi noroc? O minune e atunci cînd cineva este salvat prin intervenţia unei puteri supranaturale. Noroc înseamnă că a survenit un eveniment natural care poate fi explicat prin cauze naturale şi printr-un proces natural.

"Înmulţirea" minunilor nu este doar o noutate în felul nostru de a vorbi, ci o indicaţie asupra unui proces de schimbare a mentalităţii – proces, după părerea noastră, îngrijorător. În aparenţă, cuvîntul "minune" este o metaforă, o simplă metaforă, dar adevărul e că această metaforă pseudo-religioasă dovedeşte slăbiciunea culturii noastre raţionaliste, ca şi slăbiciunea inimii laicilor, care se lasă prinşi de modul de a vorbi al ultra-religioşilor. Încet-încet, activiştii habotniciei ne imprimă în vorbire şi gîndire noţiuni mistice, superstiţii religioase, ba chiar şi păgîne – şi aşa se face că am ajuns să confundăm norocul cu minunea cerească.

D.B.

● SE POTRIVESC...

Două anecdote clasice din umorul evreiesc care se potrivesc actualităţii israeliene.

Prima, à propos de tratativele de pace cu arabii:

"Un argat evreu al unui moşier polonez a promis că, în răstimp de un an, îl va învăţa pe calul moşierului să citească. "Pînă atunci, şi-a spus evreul, ori moare moşierul, ori moare calul".

A doua anecdotă, à propos de situaţia din teritorii:

"O mamă evreică se desparte de fiul ei mobilizat în armata ţarului şi trimis în războiul ruso-turc.

– Să nu te oboseşti prea tare, spune mama evreică. Omori un turc şi te odihneşti. Apoi mai omori un turc şi iar te odihneşti...

– Si dacă un turc mă omoară pe mine?

– Să te omoare pe tine? se miră mama. De ce? Ce i-ai făcut?"

Editura *MINIMUM* a trimis la tipărit

o nouă carte de I. SCHECHTER

ştiri eterne

(poezii nenormale)

Cuprinde: cronici fanteziste, scrisori, amintiri, rugăciuni, anunţuri comerciale şi mortuare, precum şi cîntece plagiate, parodii, bîrfe, calomnii şi înjurături.

● Cartea – bogată în citate, descrieri de natură şi figuri de stil – este destinată lecturii.

A FI ISRAELIAN anul 1

Victor Nămolaru: un *olé*, ziarist de felul lui. I s-a dat la sosire teudat de... albanez.

Funcţionarii de la Sohnut (sau viceversa, adică de la Ministerul Absorbţiei) nu l-au lămurit de fel cum este cu "absorbţia directă".

Problema locuinţei (hiba cea mare a noilor veniţi) este un coşmar.

Despre cum se poate trăi din pensia socială, să nu mai vorbim.

Dar speranţa trăieşte.

Fiindcă pe ici pe colo mai întîlneşti ceva oameni.

Octombrie 1990. Iată-mă la Lod, ţinînd în mînă teudatul olé cu coperţile albastre şi cecul care te îmbogăţeşte peste noapte. (Tu, naiv, crezi că-i vorba de un "cadou", cînd colo, el face parte din "coşul de absorbţie", dar nimeni nu-ţi spune asta.) La cererea noastră, plecăm la Naharia (unul din copii locuieşte în apropiere). Adresa primului domiciliu: hotel "Palas". Nu ne-am instalat acolo, fiindcă preţul unei camere (85 de şekeli pe zi, "pentru olimi") e cam pipărat. O socoteală simplă arată că, în ipoteza în care aş fi ţinut post negru, suma alocată pentru un *trimestru* (casă, masă, transport etc.) ne-ar fi permis, poate, să locuim aici vreo *20 de zile.* Aşa că ne-am încropit un pat la copii, după care m-am prezentat la Sohnut (sau reprezentanţa locală a Ministerului Absorbţiei, totdeauna le încurc, nu ştiu cu ce se ocupă prima instituţie, care-i rostul celeilalte, dar asta-i cu totul altă poveste).

Nu mă aşteptam să fiu primit la Sohnut cu o dulceaţă de cireşe amare şi un pahar de apă rece, dar activiştii din Naharia lucrau ca nişte funcţionari blazaţi, care, în afară de înşiruirea unor sume lunare pe care trebuia să le primesc, nu m-au lămurit nici ce înseamnă "sistemul de absorbţie directă", nici asupra altor probleme, din cele multe şi complicate care aveau să-mi apară în cale chiar a doua zi.

Mi-ar fi plăcut ca, la sosirea în ţară, să pot citi ceva, negru pe alb, în româneşte, despre statutul olimilor, dar "Informaţiile" editate în limba noastră apar cam rar. Că veni vorba de limbă. Faptul că toate anunţurile de la Sohnut – în afară de firmă – nu erau scrise nici în ivrit, nici în engleză, nici în franceză, nu numai că m-a pus pe gînduri, dar mi-a jucat şi o festă: cînd au fost afişate listele cu elevii ulpanului, numele soţiei şi al meu erau scrise, împreună cu al celorlalţi cursanţi, în aceeaşi limbă, pe care nici eu, nici fiica mea n-o cunoşteam, şi, pînă m-am "descoperit", am pierdut două zile de curs.

Funcţionarii de la Ministerul de Interne, în schimb, nu ne-au luat drept olimi ruşi; ei au crezut că sosim din Albania şi aşa au scris în teudat zeut. Din care pricină, a trebuit să le preschimbăm de îndată.

Dar aceste mici sîcîieli sînt nimicuri în comparaţie cu calvarul găsirii unei locuinţe: o dărăpănătură la capătul oraşului – 250 de dolari pe lună, o cameră cu chicinetă (amenajată în curte) – 350 de dolari pe lună, două încăperi igrasioase – 400 de dolari, o cameră cu acces la bucătărie (cu alte două familii) – 300 de dolari, o cameră de motel (bună, poate, pentru o vacanţă de 15 zile vara) – 300 de dolari (proprietarul e un concetăţean plecat din România acum 45 de ani).

Nu pot pricepe de ce nu se construieşte acolo unde locuiesc mai bine de 90% din noii veniţi şi solicitările sînt extrem de numeroase. Naharia mi se pare a fi, în acest sens, un exemplu concludent: populaţia oraşului a crescut cu mii de suflete (6.000, susţin unii, 8-9.000, alţii) – în schimb nu s-a dat în folosinţă nici un singur nou apartament pentru olimi. Drept compensaţie, pe ecranul televizorului văd înălţîndu-se peste noapte cartiere întregi, adevărate oraşe acolo unde-s extrem de puţini nou sosiţi sau în locuri unde nu-i încă picior de om (ce să mai vorbim de activitate productivă!) – construcţii ce-şi aşteaptă şi locatarii, şi minunile ce întîrzie să se producă.

Pînă la urmă am închiriat apartamentul cu "camere pentru păpuşi", chiria pe care o plătesc fiind, deocamdată, echivalentă cu subsidia primită. Spun deocamdată, deoarece chiria, plătibilă în şekeli, este conexată la indicele de scumpete şi în primele trei luni ale noului contract scot din buzunarul meu cam gol doar 50 de şekeli; cît va reprezenta "partea mea" la sfîrşitul anului e greu de prevăzut: cam 200-250 de şekeli, ceea ce ar reprezenta cam un sfert din pensia socială pe care o primesc.

Şi pentru că am vorbit despre olimii ruşi. Nu pot să nu mărturisesc cît de mult îi invidiez pentru marele număr de ziare şi reviste care apar în Israel în limba lor şi al căror preţ este de 3-4 ori mai mic decît al publicaţiilor de acelaşi gen editate în limba română.

Îi mai invidiez şi pentru altceva. Unul din noii mei prieteni (care a petrecut doi ani în lagăr în Cipru) mi-a relevat unele trăsături de caracter ale "tribului", pe care nu le înţelege şi nu le aprobă, în virtutea dreptului său de membru-fondator al statulul. De ce "românii" sînt dezbinaţi? se întreba el. De ce nu-şi ajută conaţionalii, aşa cum fac ruşii, polonezii, ungurii? De ce, atunci cînd se adună mai mulţi originari din România la o şedinţă, vorbesc între ei ivrit şi nu româneşte? De ce există atîtea organizaţii, cînd nici una nu are o pondere sesizabilă, "cel puţin aici, în Naharia, unde locuiesc mii de români"?

Că sînt multe organizaţii ale originarilor din România am constatat şi eu; una singură –

H.O.R. – am simțit-o aproape, de cum am pășit pe pămîntul acestei țări. Deși este condusă de oameni veniți de multă vreme în Israel, H.O.R. nu-ți pomenește nici de corturi sau barăci, nici de cartelele de alimente, nici de cele șase lire date fiecărui emigrant, nu auzi de la ei expresia, de atîtea ori auzită de olimi: "ehei, cînd am venit noi în țară...", ci, în măsura posibilităților – limitate – îți întinde o mînă de ajutor! Cei de la centru îți acordă, în condiții avantajoase, un împrumut care-i salutar la acest început de drum. Dar ceea ce m-a impresionat în mod deosebit a fost răspunsul lui Uri Eliav, președintele organizației, în românește, la scrisoarea pe care i-o trimisesem. La Naharia, dr. Călinescu și avocatul Eliezer mi-au înlesnit rezolvarea unei probleme care nu-și găsea răspuns de multă vreme; în această ordine de idei, o vorbă bună i se cuvine și primarului orașului, J. Sabag, care, într-una din zilele de audiențe, a găsit, pe loc, soluția cea mai potrivită (și cea mai avantajoasă pentru mine) într-o chestiune familială.

Cu ani în urmă, am văzut într-un local al Sohnutului din Tel Aviv, un afiș care definește, cred, primul meu an de clitare: un cîmp de spini, fotografiat artistic, în mijlocul căruia trona un trandafir – roșu, pare-mi-se –, cu următoarea explicație: "Ceea ce vă promitem nu-i o grădină de trandafiri".

A fi israelian – anul I – a însemnat exact tot ce mi-a sugerat afișul respectiv: Spini, trandafiri, speranță.

VICTOR NĂMOLARU

Anul trecut, d. Perez de Cuellar, fostul Secretar general al O.N.U., ne făgăduise (solemn) că va rezolva problema ostaticilor noștri din Liban (sau Iran). Dar n-a făcut nimic.

Apoi, noul Secretar general al organizației mondiale, d. Butrus Ghali, ne-a făgăduit același lucru; și tot fără rezultate.

Și tu, fiul meu Butrus?

ACȚIUNE SPECIALĂ

histour
în colaborare cu A.C.M.E.O.R.
organizează o excursie unică:

★ SPANIA ★ PORTUGALIA ★ GILBRATAR ★
★ ANDORA ★

Excursia include 3 ZILE LA PARIS, cu vizitarea EURODISNEYLAND (noul oraș de vis al Europei)

PLECAREA: 14 IUNIE 1992
22 ZILE — 2490 DOLARI

- Prețul include: avioane, hoteluri, micul dejun și, în unele orașe, 2 mese pe zi, vizele, mas namal etc.
- Prețul de mai sus nu include: mas nesiot, bituah bitul, tipim

*

Pentru înscrieri și informații suplimentare, adresați-vă la

LICĂ BLUTHAL - HISTOUR
STR. BEN YEHUDA NR. 32, (PASAJ BEIT „EL AL"-PARTER)
CENTRALA TELEFONICĂ : 299281
la A.C.M.E.O.R., tel. 5660165 și la
D-NA SETA acasă, tel. 5282201, între orele 17-22.

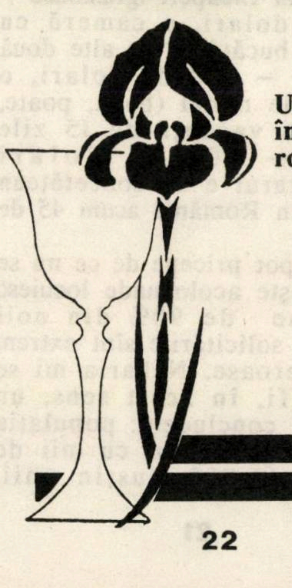

Un eveniment
în lumea gastronomică
românească

Noul restaurant "Ghitta"

Un eveniment pentru gurmanzi

DE ZIUA INDEPENDENŢEI

CUM S-A NĂSCUT MITUL ANTI-ISTORIC NUMIT "CISIORDANIA"

Acum, cînd se pun bazele unei înţelegeri între Israel şi statele arabe, probabil că vor fi examinate şi aspectele istorice ale problemelor care fac obiectul discuţiei. Va fi vorba, fără îndoială, şi de aşa numita "Cisiordania", care este calul de bătaie al regelui Hussein. În fapt, este vorba de un mit anti-istoric născocit în scopuri de propagandă. Nici un tratat din istoria Orientului Mijlociu nu menţionează existenţa Cisiordaniei, care înseamnă, de fapt, Iudeea şi Samaria, cele două regiuni pe care, după ce le-au cucerit, romanii le-au denumit Palestina, nume păstrat de-a lungul a aproape două milenii. În 1920, cînd Marea Britanie a primit mandatul asupra acestui teritoriu care făcuse parte din Imperiul Otoman, numele tradiţional a fost înscris în documentul semnat la încheierea păcii ce punea capăt primului război mondial.

În anul acela, teritoriul dat spre administrare Angliei prin votul Societăţii Naţiunilor, conţinea Ţara Sfîntă de pe ambele maluri ale Iordanului. Doi ani mai tîrziu, Winston Churchill, procedînd în mod arbitrar, a rupt trei sferturi din teritoriul de pe partea orientală a rîului Iordan spre a-l ceda familiei haşemite. Această parte a fost numită Transiordania, în lipsa unei denumiri mai potrivite. Restul ţării, redus la un sfert, şi-a păstrat numele de Palestina, fiindu-i ataşate regiunile Iudeea şi Samaria.

Aceasta a fost situaţia pînă în 1948, dată la care emirul Abdalah a năvălit în Palestina şi, profitînd de superioritatea sa militară, a anexat Iudeea şi Samaria, incluzîndu-le în regatul său. Nici un moment n-a fost vorba atunci de Cisiordania. Acest termen şi-a făcut apariţia abia după războiul de Şase Zile şi, mai ales, după anul 1970, după ce regele Hussein a izbutit să înfrîngă o revoltă a palestinienilor aflaţi în regatul lui. Dacă denumirea "Cisiordania" poate avea vreun sens, este numai pentru a desemna întreaga Palestină din 1922. Anexarea de către Iordania a celor două regiuni este comparabilă, din punct de vedere istoric şi juridic, cu acapararea Alsaciei şi Lorenei de către germani în 1871, rapt repetat de Hitler în 1940.

Rezoluţia O.N.U. din 1947, care preconiza împărţirea Palestinei şi crearea unui stat arab în Iudeea şi Samaria, a fost virtual anulată prin neacceptarea ei de către statele din Liga Arabă, inclusiv Iordania, care au declanşat imediat războiul, în speranţa că vor putea împiedica formarea Statului evreiesc. Nici un moment O.N.U. n-a reacţionat şi n-a încercat să impună respectarea rezoluţiei sale. În felul acesta, ideea unui stat arab pentru palestinieni a dispărut de pe ordinea zilei prin voinţa celor care cer astăzi formarea unui astfel de stat.

Este clar că, din punct de vedere al dreptului internaţional, Palestina a revenit le condiţiile de dinaintea anului 1948, cînd englezii au hotărît să părăsească regiunea. Conform angajamentului luat de Marea Britanie prin Declaraţia Balfour, ca şi prin acceptarea mandatului ce i s-a conferit în 1920, rezultă că ambele regiuni revin de drept Israelului. Este adevărat că Declaraţia Balfour menţionează dreptul populaţiei neevreieşti de a trăi în aceste regiuni, ceea ce a fost consfinţit şi printr-o rezoluţie a Ligii Naţiunilor, dar acest fapt e considerat ca o problemă politică – şi nu ca una teritorială – care se poate discuta în cadrul unor aranjamente diplomatice între părţile interesate. Indiferent de felul în care se va soluţiona acest litigiu care constituie punctul nevralgic al relaţiilor israelo-arabe, Cisiordania a fost şi rămîne o irealitate istorică inventată în scopuri de propagandă. Nu este singurul neadevăr istoric căruia va trebui să-i facem faţă, pentru ca, în schimbul unui sacrificiu, să punem capăt discordiei dintre noi şi statele arabe.

Ad. Z.

ADUCEM LA CUNOŞTINŢA
ONORATEI CLIENTELE ŞI PRIETENILOR
★ DESCHIDEREA RESTAURANTULUI ROMÂNESC ★

«LA GHIŢA»

DE LA "MIFGAŞ HAROMANIM"
ÎN IAFFO, STR. RABI PINHAS 10
(COLŢ CU STR. YEFFET 15) TEL. 812306
• RENUMITUL GRĂTAR ROMÂNESC •
• TOATE SPECIALITĂŢILE •
• BUCĂTĂRIE ROMÂNEASCĂ •
• PREŢURI CONVENABILE •

DESCHIS ZILNIC DE LA ORA 12.00 LA PRÎNZ PÎNĂ LA ORA 23.00 (INCLUSIV VINERI ŞI SÎMBĂTĂ)

carnet
TELAVIVIAN

30 DE ZILE

A DISPĂRUT ORAŞUL

Sînt în căutarea propriei mele priviri, a acelor ochi cu care, în urmă cu ani, descopeream oraşul. Caut imaginile care mă sîngerau cu asociaţii, care îmi lăsau cicatricea unor nume noi, a unor combinaţii arhitecturale, a unei frumuseţi adusă la lumină cu propriile-mi puteri.

Sînt în situaţia arheologului care şi-a încheiat săpăturile: nesiguranţa, bănuiala, descoperirea se află în urma mea. Acum ŞTIU. Merg cu ochii închişi, punînd întreaga talpă pe pămînt, sigur. La dreapta, la stînga, înainte, aici e asta, după colţ va fi cealaltă.

Prin orice colţ al Tel Avivului, abia dacă vreo clădire ivită nouă ici sau colo, abia dacă o faţadă proaspăt zugrăvită mă mai fac să tresar. Surpriză care nu e lipsită de un dram de nemulţumire ("Înainte... "), dar emoţia a pierit, floare sau frunză presată într-un ierbar imaginar.

Trec prin oraş cu ochii închişi. Fiecare colţ există pe un ecran mai colorat poate decît însăşi realitatea. Numai busola interioară îmi dictează să ridic pleoapele. Da, aici!, în acest colţ al Pieţii Primăriei, într-o noapte de început al toamnei, m-am despărţit cu o lungă îmbrăţişare de cea care-mi şoptea: "Vino cu mine să dormim pe-o bancă pe malurile Senei!" Constat că în planurile mele topografice locul în care Bulevardul Ben Gurion se varsă în Piaţa Regilor Israelului poartă acum numele ei.

Sub coloanele albe ale Centrului "Susanne Dehlal", de mai bine de un an se află mereu cu aparatul de filmat pe umăr, rămînînd în urma unui şir indian de prieteni, fata pe care de fapt o întîlnesc aproape zilnic. De mai bine de un an, ea mă aşteaptă acolo şi de fiecare dată cînd mă aflu sub coloane, îmi înfige în ochi tăciunii ei gata să izbucnească în flacără: "Nu-ţi pune toate ouăle într-un singur coş. Sînt şi alţii care au nevoie de tine!"

În planurile mele topografice strada Balfour nu se numeşte Balfour; nici strada Arlozoroff – Arlozoroff, nici strada Rembrandt – Rembrandt. Toate şi-au schimbat definitiv numele cu altele, poate mai puţin importante pentru Istorie, dar fiecare reprezentînd un lung şir de bucurii şi tristeţi, de întîlniri şi despărţiri; pe fiecare o cheamă cu un nume care mă defineşte aşa cum sînt azi, după aproape două decenii de Tel Aviv, care se află la originea a ceea ce voi deveni în cine ştie cîţi ani...

Oraşul a pierit; clădirilor şi străzilor şi pomilor le-au crescut aripi şi s-au ridicat la cer. În locul lor, peisajul e format de oameni, prieteni, amintiri. Tel Avivul nu mai e un nume pe hartă. Tel Avivul e în mine. Precum madeleinele lui Marcel Proust, planurile topografice scufundate în apa anilor s-au chircit, s-au umflat şi într-un dans lent, fascinant, au dobîndit a treia dimensiune, relieful: amintirea.

CITADIN

Judecătorul Avram Halim a fost de acord ca postul de radio "Galei Zahal" să difuzeze,– contra cost, fireşte,– anunţuri electorale.

– Foarte bine!, au exclamat băieţii de la "Galei". Să mai halim şi noi ceva din banii care se cheltuiesc în această campanie electorală.

PRIMĂRIA HOLON
PREŞEDINTELUI ŢĂRII,
D. HAIM HERZOG,
PRIMULUI MINISTRU,
D. ITZHAK SHAMIR,
GUVERNULUI STATULUI ISRAEL,
MEMBRILOR din KNESSET,
ZAHAL,
FORŢELOR de APĂRARE,
LOCUITORILOR DIN HOLON
şi
ÎNTREGULUI ISRAEL
HAG ATZMAUT SAMEAH !
cu ocazia
celei de a 44-a aniversări a
INDEPENDENŢEI STATULUI ISRAEL
MOSHE ROM, primar
şi membrii
Consiliului Orăşenesc

MAMAIA מַמַאִיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

GURA HUMORULUI

VOTAŢI-L pe partidul nostru!

N-a mai rămas mult timp pînă la alegeri. Pe de altă parte, n-a mai rămas mult loc pe lista partidelor care participă la alegeri. Pe de altă parte, pe partea a treia cum ar veni, n-au mai rămas multe nuanţe politice care au rămas fără un partid în Israel. Ba sînt unele nuanţe care au cîteva partide de aceeaşi nuanţă. Cum să te strecori în această învălmăşeală?

Am găsit însă noi o nuanţă liberă şi am format un partid: Partidul liberal extremist de centru. Celelalte extremităţi extremiste sînt ocupate: există un partid liberal extremist de dreapta, un partid liberal extremist de stînga, un partid liberal pur şi simplu extremist, precum şi un partid liberal care numai liberal nu este. E un partid liberal care nu urăşte nimic mai mult decît liberalismul şi liberalizarea.

În vederea alegerilor am elaborat şi noi – Partidul liberal extremist de centru – platforma partidului nostru. Aşa se cere, de parcă între un partid şi platforma lui ar fi vreo legătură. De parcă un partid nu poate avea o platformă liberală şi să se comporte ca un partid sclavagist! Dar aşa e lumea – proastă: vrea să ştie ce scrie în platforma ta. Bine, iată principalele noastre puncte, principii, obiective, scopuri şi idealuri, ca să mă exprim aşa:

1. Partidul liberal extremist de centru este pentru omorîrea arabilor, însă nu cu forţa, ci prin convingere, făcîndu-i să înţeleagă că este în interesul lor să dispară singuri, dacă nu vor să se lase dispăruţi cu metode dure.

2. Partidul nostru este pentru o educaţie evreiască liberă, în sensul că, cine nu acceptă o educaţie evreiască, să dea în scris ce fel de educaţie vrea şi va trage singur consecinţele. În caz contrar, i le vom trage noi şi va fi mai rău. Pentru el, nu pentru noi.

3. Partidul nostru liberal este, fireşte, pentru o economie liberă care poate fi socialistă, histadrutiană, likudnică, religioasă etc. – depinde de partidele cu care vom intra în coaliţie.

4. Pe plan social, noi sîntem categoric împotriva sărăciei şi a drogurilor, considerînd că sărăcia îi aduce pe oameni la sapă de lemn, iar drogurile îi aruncă sub linia acceptabilă a paupertăţii. Noi propunem adoptarea unui plan naţional de îmbogăţire a săracilor în aşa fel, încît ei să-şi poată procura drogurile din veniturile proprii şi să nu mai constituie o povară pentru guvern şi pentru Statul şi societatea lui. A guvernului, vreau să spun.

5. Liberali fiind, noi milităm pentru egalitatea în drepturi cu homosexualii şi lesbienele – cu condiţia ca şi homosexualii şi lesbienele să ne recunoască dreptul nostru de a avea drepturi egale cu ei. Cu nici un preţ nu vom acepta să fim discriminaţi de aceste două categorii în plină dezvoltare.

6. Partidul liberal extremist de centru este împotriva antisemitismului extern. El este şi împotriva antisemitismului intern, dar cum nici o ţară nu recunoaşte că are în ea antisemitism, nici noi nu sîntem dispuşi să recunoaştem.

7. Sîntem pentru încurajarea culturii, însă în mod discret, din cînd în cînd, vagamente, şi numai prin declaraţii în cercuri intime, ca să nu se creeze impresia că vrem s-o aservim.

8. Relaţiile cu străinătatea trebuie să fie pe bază de reciprocitate. De exemplu, Statele Unite să ne acorde asistenţă pentru nevoile noastre vitale, dar şi noi să acordăm Statelor Unite asistenţă, cînd e cazul, pentru nevoile ei vitale.

9. Pacea este visul nostru cel mare. Pacea este şi concesia cea mai mare pe care sîntem gata s-o facem arabilor. De aceea aşteptăm ca arabii să accepte principiul "teritorii în schimbul păcii" şi să ne comunice la care alte teritorii sînt ei dispuşi să renunţe pentru ca noi să-i lăsăm în pace.

10. Ne obligăm solemn ca, după alegeri, dacă vom forma guvernul şi dacă vom ajunge la un acord de pace cu toate ţările arabe, să convingem Knessetul să reducă serviciul militar cu cel puţin trei luni.

Secretar general al Asociaţiei Partidului liberal extremist de centru, vice-preşedinte al Uniunii asociaţiilor de partide liberale,

Poli Shinel

●

ALEGERI

Dnii Miari şi Darauşe
Şi arabii, deputaţi
Care spun mereu "Salam",
Ar dori, că sînt fîrtaţi,
Un "Salam" de tip... "Saddam"!

Dl. I. Rabin promite retrocedarea de teritorii
Zicala veche, neuitată,
"Domnul a dat, Domnul a luat",
La "Avoda" azi e schimbată:
"Rabin a luat, Rabin a dat"!

Religioşii la putere
Ce nu vor reuşi vreodată
Arabii toţi în viaţa lor,
Ei pot distruge dintr-odată
Armata-ntregului popor!

Mapam – Ratz – Şinui
Terţetul care s-a format
E pro-arab, în felul lui;
Dar n-are şanse la votat
Că toţi vom spune-a fost...
ŞI-NU-I!

HARRY SHOSHANY

BAT YAM o perlă a Israelului

• Convorbire cu destoinicul primar al oraşului, Ehud Kinamon •

Trăind în aceeaşi casă cu copiii, părinţii aproape că nu-şi dau seama cînd şi cum cresc aceştia de la an la an, pînă cînd un eveniment – să zicem intrarea la armată – le revelă că au atins vîrsta maturităţii. Ceva asemănător se întîmplă şi cu locuitorii oraşului în care trăiesc. Ca bat-yamez, dau ochii zi de zi cu cîte un aspect edilitar, nou şi încîntător, din localitatea mea de reşedinţă, dar abia convorbirea avută recent cu întrepridul şi inimosul ei primar mi-a oferit o imagine de ansamblu a dezvoltării dinamice şi a înfloririi urbei noastre, care poartă gingaşul nume de "Fiică a mării".

I. Fîntînaru: Stimate roş hair, vă aflaţi din 1983 în fruntea Bat Yam-ului şi, în cei 9 ani care au trecut de atunci, v-aţi legat numele de realizări urbanistice cu totul remarcabile. Ce aţi fost înainte de a fi ceea ce sînteţi?

Ehud Kinamon: Sînt născut în Emek Izreel; am făcut studii de agricultură şi, ulterior, am terminat Institutul de pregătire a cadrelor din domeniul apărării naţionale. Am participat la Războiul de Independenţă şi, după aceea, între 1949-1952, am lucrat în Ministerul Apărării. Cîţiva ani am funcţionat în Ministerul Locuinţelor. Ajuns locuitor al oraşului Bat Yam, mi-am consacrat forţele şi capacităţile propăşirii acestui oraş, ca adjunct al primarului, cu responsabilităţi în domeniul construcţiilor urbanistice – experienţă preţioasă pentru actuala funcţie de primar.

I. F.: Este împovărătoare această funcţie?

E. K.: Este frumoasă, dar nu uşoară. Ca să judecaţi amploarea ei, trebuie să aveţi în vedere evoluţia acestei localităţi. Noi am sărbătorit nu de mult 65 de ani de existenţă a ei. Mica aşezare, fondată în 1926 de un grup de pionieri ai Uniunii "Beit Vegan", a devenit cu timpul un municipiu de 170.000 de locuitori – al cincilea oraş al ţării. Dorim – şi acţionăm în acest sens – ca acest oraş, situat pe ţărmul Mediteranei, să devină tot mai frumos, mai civilizat, cu o calitate a vieţii tot mai elevată, să se afirme ca o bază economico-industrială de prim rang şi ca o staţiune de vilegiatură şi odihnă care să stimuleze turismul naţional şi internaţional.

I. F.: Ce aţi întreprins în acest scop?

E. K.: Mi-ar fi imposibil să menţionez toate înfăptuirile care au schimbat faţa oraşului în ultimii ani. Enumăr doar cîteva. O carte de vizită a oraşului este ceea ce numim *"Taielet"*, adică *Promenada.* Faleza a fost lărgită şi pavată pe mulţi kilometri, astfel că pietonii, care formează un adevărat furnicar în zilele însorite şi în serile cu lună, să se plimbe în voie, să privească la albastrul infinit al mării şi la palmierii semeţi de peste drum şi, după preferinţă, să poposească pe băncile instalate din loc în loc sau să coboare pe noile plăji sau să se răcorească şi să ia o masă bună la restaurantele, cafenelele, chioşcurile care se înşiră ca mărgelele pe aţă de-a lungul şoselei. Turiştii compară "Taielet"-ul cu celebra "Promenade des Anglais" de la Nisa şi noi credem că nu vom rămîne în urmă, mai ales după ce vom termina prelungirile şi amenajările pe care ni le-am propus, printre care şi ridicarea unui hotel dintre cele mai moderne din ţară.

Nu departe de promenadă, este Parcul central al oraşului, creat doar de cîţiva ani pe un loc care era plin cu bălării şi care a devenit un înflorit – şi la propriu, şi la figurat – loc de recreaţie pentru vizitatorii de toate vîrstele. Un proiect important, în parte deja realizat, îl constituie lărgirea şi renovarea pieţii de la intrarea în oraş, străjuită de *"Maţeva"* – monumentul închinat eroilor din războaiele Israelului – care este şi el o marcă definitorie a localităţii. Anul trecut s-a dat în funcţiune Stadionul, cu terenul său de fotbal, poate cel mai modern din ţară. Trei bazine de înot completează baza materială a intensei activităţi sportive. Este în construcţie Centrul comercial de pe Ioseftal, care, împreună cu Şekem-ul, va constitui cel mai mare complex comercial din ţară. Adăogaţi la toate acestea instituţiile în curs de construcţie, noi şcoli de toate gradele, parcuri şi spaţii verzi, pavarea unor străzi şi veţi înţelege că deviza care ne călăuzeşte: *"Cu faţa spre locuitor"* se materializează prin realizări care răspund necesităţilor stringente ale cetăţenilor oraşului în diferite domenii.

I. F.: Bunăoară, în domeniul asistenţei sanitare cum staţi?

E. K.: O dare de seamă pe 1991 cu privire la serviciile privind sănătatea publică precizează că 12.387 familii au primit tratamente în cele 12 unităţi sanitare ale primăriei, specializate în domeniul sănătăţii familiei, între care consultaţii privind vederea, auzul, alimentarea copiilor mici şi a şcolarilor, evoluţia sarcinei la femei, analize de sînge etc. Şi acesta este doar un exemplu. Acordăm o atenţie deosebită curăţeniei oraşului, canalizării, prevenirii unor defecţiuni în alimentarea cu apă potabilă, combaterii consumului de droguri de către tineret.

I. F.: Regulat, găsesc în cutia poştală programul acţiunilor culturale organizate de primărie, care denotă o intensă activitate cultural-artistică.

E. K.: Aşa este. Preocupările pentru cultură şi educaţie la noi sînt variate şi de calitate. Organizăm în permanenţă conferinţe, simpozioane, concerte, spectacole, expoziţii, seri de poezie, de dansuri populare. La "Miclalat Bat Yam" (Universitatea liberă), sînt cursuri la nivel de învăţămînt superior în diferite ramuri ale cunoaşterii, iar nou înfiinţatul Institut Adler are o şcoală pentru părinţi şi o secţie pentru relaţii inter-umane. Prin toate acestea urmărim atît ridicarea nivelului de cultură generală al cetăţenilor, cît şi păstrarea valorilor şi tradiţiilor iudaismului. Deschiderea recentă a Auditoriului de la Ramat Iosef, ca şi muzeele existente, oferă cadrul adecvat pentru diverse acţiuni pe plan cultural-artistic.

I. F.: Cine merge acum pe stradă, intră la bancă, la poştă, îşi dă seama că Bat Yam-ul găzduieşte mulţi noi olimi...

E. K.: Da, condiţiile de viaţă şi pitorescul oraşului nostru au atras dintotdeauna olimi, între care şi foarte mulţi originari din România, care au contribuit considerabil la dezvoltarea economică şi cultural-socială a oraşului. Valul de alia din ultimii doi ani a sporit populaţia oraşului cu circa 30.000 de suflete – olimi din fosta Uniune Sovietică. Integrarea lor pe plan economic şi în societate a devenit obiectiv principal al preocupărilor noastre. 3.000 de copii învaţă în şcolile din oraş, iar cam acelaşi număr de persoane mature frecventează ulpanurile destinate olimilor. Împreună cu instituţiile religioase din oraş, punem accent pe educarea lor iudaică şi formarea lor ca buni cetăţeni ai Israelului. Ne străduim să le creăm, pe cît posibil, locuri de muncă şi condiţii de trai cît mai bune. Recent, s-a deschis o mare cantină-restaurant pentru ei, care le oferă o masă gustoasă la un preţ simbolic.

I. F.: O atît de vastă activitate implică, desigur, mari cheltuieli...

E. K.: Bugetul pe 1992 se ridică la 184 milioane de şekeli. Jumătate din cheltuieli merge pentru întreţinerea şi îmbunătăţirea serviciilor oferite populaţiei; veniturile provin de pe urma activităţii economice şi contribuţiilor cetăţenilor, potrivit cu posibilităţile lor. Categoriilor cu venituri mici le acordăm reduceri de impozite comunale, iar pensionarii Bituah Leumi cu spor de paupertate nu plătesc nimic.

I. F.: Sînteţi un gospodar cunoscut şi recunoscut, dar nu ne închipuim că un singur om poate face atîtea treburi...

E. K.: Fireşte. Consiliul nostru municipal se compune din oameni capabili şi destoinici, care mă secundează cu pricepere şi eficienţă, fapt pentru care le sînt recunoscător. Ei provin din diferite partide politice, coaliţia acţionînd ca un tot unitar, sub conducerea mea, care am candidat şi am fost ales pe lista independenţilor. Pentru dvs., menţionez că un rol insemnat în conducerea primăriei îi revine lui Miki Solomonovici, originar din România.

I. F.: Spuneţi-ne un cuvînt şi despre legăturile Bat Yam-ului pe plan internaţional.

E. K.: Oraşul nostru este înfrăţit cu oraşul Livorno din Italia, Villeurbanne din Franţa, Valparaiso (Chile), circumscripţia Neu Köln din Berlin (Germania) – ceea ce prilejuieşte vizite şi acţiuni de cunoaştere reciprocă şi întărirea prieteniei. Vizitatorii respectivi se arată plini de admiraţie pentru realizările Bat Yam-ului, pe care-l caracterizează drept *"perlă a Mediteranei"*.

(A)

NOI

ANCHETA MINIMUM

Cine aţi dori să cîştige alegerile parlamentare din România?

A. VICTOR, inginer, Ramat Gan:
Alegerile din România nu mă interesează mai mult decît cele din Peru.

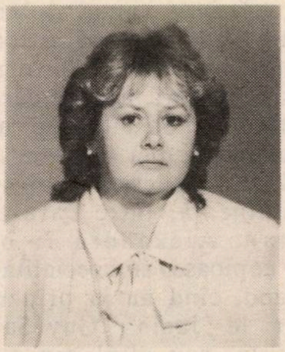

MARTA BITTEL, profesoară, Herzlia:
Tot ce se întîmplă în România mă interesează la culme. Mă doare ruptura din Frontul Salvării Naţionale. Am ţinut mult timp la Iliescu şi la Petre Roman. M-au dezamăgit profund amîndoi, prin orgoliile lor. Nici în Convenţia Democratică nu găsesc personalităţi atrăgătoare. În fond, nu am pentru cine opta. Îmi vine să stau deoparte. E trist.

*

I. SCHECHTER, scriitor:
Aş vota "România Mare" fiindcă-i partid antisemit...

Pardon! M-am exprimat greşit. Nu l-aş vota, mi-ar arde mîna să pun pentru el în urnă buletinul de vot. N-aş vota deloc, dar m-aş ruga lui Dumnezeu ca "România Mare" să cîştige alegerile. Poate că în acest caz evreii – chiar cei bătrîni, chiar cei cu pensii bune – vor înţelege că nu mai trebuie să stea acolo. Aşa a fost totdeauna şi pretutindeni: antisemiţii au "convins" mai mulţi evrei să plece în Israel decît a reuşit propaganda sionistă.

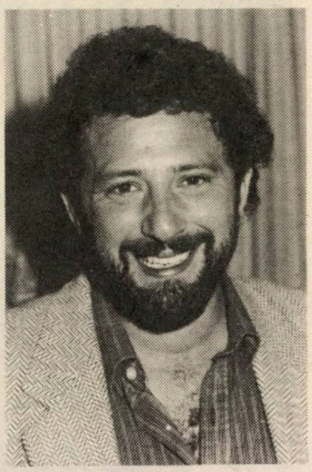

DAN SCHLANGER, actor, producător video, firma "Dakota", Tel Aviv:
Habar n-am. Sincer vorbind, habar n-am. În ţara mea, ca să mă bucur de competenţă în acest domeniu, plătesc masahnasa. E o bază foarte bună ca să ştii ce vorbeşti. Acolo, nu. Atunci de ce să-mi dau cu părerea? Aş vrea să le fie bine.

*

MIOARA COHEN, inginer de sunet la televiziune, Tel Aviv:
Nu cunosc programele nici ale partidului la putere, nici ale opoziţiei. Eu am însă logica mea, numiţi-o superficială, dar la care ţin – atît cît am priceput eu politica pe lumea asta: ţările ar trebui conduse de oameni tineri, cu mintea deschisă, cu studii înalte şi cît se poate de frumoşi! Sînt sigură că aceştia comunică, trec mai bine mesajul lor în lumea de azi cînd imaginea o ia înaintea ideii. În acest sens, poate că Petre Roman...

DANA ZALIS-SAFIR, electronistă, Ashdod:
Aş vrea să învingă Convenţia Democratică. O societate nu poate trăi doar cu speranţe, trebuie şi modificări.

NINA CASSIAN EVACUATĂ CU FORŢA !

Poeta Nina Cassian a revenit din exil după decembrie 1989 Ea şi-a găsit un cămin la verişoara ei, scriitoarea Sanda Radian, locuinţa proprie fiind confiscată de statul comunist în 1987, după plecarea din ţară şi cererea de azil politic în Occident. De curînd, verişoara ei – titulara contractului de închiriere – a murit subit, în urma unui atac de cord. Rămasă singură în locuinţă, Nina Cassian a cerut transcrierea contractului pe numele ei. După încercări repetate, cu peripeţii, dl. Blejan, pe atunci primarul sectorului 4 – în care se află apartamentul cu pricina – a spus: "Se va face, doamnă". Numai că, pe locuinţa poetei, între timp, şi-a pus ochii vice-primarul Ţugui, iar dl. Blejan a întors foaia, făcîndu-i contract adjunctului său. Asta s-a întîmplat în august-decembrie 1991. Pe urmă, Nina Cassian a plecat într-o călătorie în America. De absenţa ei au profitat din plin foştii primari feseniştI. Împotriva Ninei Cassian s-a emis în grabă un ordin de evacuare forţată! Fără atribuirea altei locuinţe. S-a deschis, astfel, calea ca (acum) ex-vice-primarul Ţugui, obţinînd contractul rîvnit şi mutaţia în buletin, să pătrundă – în absenţa locatarei – în casa mult visată de el, fără ca poliţia să fie de faţă la punerea în executare a evacuării forţate. Mobila şi lucrurile personale ale Ninei Cassian au fost scoase pe palier.

(Dintr-un articol de Simion Buja jr.; în "România liberă", Bucureşti)

PAUL-LOUP SULITZER – REGELE NEÎNCORONAT AL CASELOR DE EDITURĂ DIN FRANŢA

Ţara de origine: ROMÂNIA
Businessul: LITERATURA

Cartel (Ed. 1-a) – un roman care spune totul (pe cît posibil într-un domeniu în care regula e secretul) despre afacerile fabuloase cu droguri ("narco-dollars" le denumeşte sugestiv ziarista de la *Figaro-Magazine*, Agathe Gothard).

Iscălit de cine? De Paul-Loup Sulitzer, considerat "regele francez al business-literaturii". Producătorul a zeci de milioane de cărţi. Dintre acelea care se vînd ca pîinea caldă, indiferent de ce spun criticii literari despre calitatea lor. Din biroul de pe avenue Marceau din Paris "îmi organizez romanele ca un regizor de teatru,– povesteşte el,– îmi trimit anchetatorii în lumea întreagă, în căutare de autori şi subiecte de senzaţie. Prin intermediul unei companii internaţionale, distribui licenţe sau dirijez afaceri cu stilouri, maşini de calculat, telefoane, computere de gestiune sau jocuri, asigur drepturile din vînzarea de filme."

Despre proiectele editoriale de viitor nu aflăm din relatarea, însoţită de fotografii, decît că "viitorul meu roman se va situa în ţările Europei de Răsărit (care va să zică foste comuniste), unde, cred că se pot face afaceri bune. Şi-apoi, nu uitaţi că sînt român de origine."

În schimb, luăm cunoştinţă de multe detalii din viaţa personală a magnatului. Alexandra nu este doar soţie, dar şi parteneră de afaceri. Şi de "dolce vita". Ca în *Dinasty*. Împreună au desenat planurile ranch-ului din Arizona, unde se recrează. Împreună au ales marmora casei de pe strada Varenne, unde locuiesc în condiţii de mare lux; împreună au achiziţionat mobilele Majorelle din dormitor şi au sugerat motivele frescelor pictate de un artist amic. "De la 20 de ani colecţionez tablouri simboliste; sculptura de Carpeaux este, probabil, atît de valoroasă, încît a fost prevăzută cu patru sisteme de alarmă supersofisticate, demne de Fort Knox (unde se păstrează tezaurul american). Pe acoperiş, antena care permite captarea a 63 de reţele de radio-televiziune e un instrument de lucru util: oferă omului de afaceri posibilitatea să cunoască în orice moment cursul dolarului, yenului, mărcii. Şi să speculeze în consecinţă. În subsol, o uzină proprie prepară apa şi curentul electric în mod autarhic, astfel că nu există nici un risc să nu poată fi respectate tabieturile de dimineaţă, între care duşul spartan. Alexandra îi oferă mese copioase, cu specialităţi de gurmand, cînd nu ia prînzul de afaceri la "Janin", "Guy Savoy", "Cagoule" sau altul din marile restaurante pariziene. Se mîndreşte cu Joy, fetiţa de patru ani pe care o aseamănă cu Shirley Temple şi o şi vede stea de cinema.

I.F.

■ *Pe covorul din vestibul: în genunchi, pe un milion de franci.*

■ *Cu Alexandra, în living: mîine inaugurăm apartamentul şi rupem gura lumii.*

NOI ETC

***** Şi nici "Lepac"**

Ca şi cum am fi stat prea bine!... Ca şi cum problema difuzării unei cărţi româneşti în Israel n-ar fi o problemă!... Ca şi cum librăriile cu cărţi româneşti ar fi în toate cartierele!... Ca şi cum "Lepac" n-ar fi fost UNICA librărie cu cărţi româneşti – acum şi "Lepac" se închide (dacă nu cumva s-a şi închis).

Bănuim că din motive financiare. Nu credem că din cauza scriitorilor – că ei n-ar mai fi acceptat să dea librăriei un comision de 45-50% la fiecare carte.

Poate că n-a avut destui cumpărători. Dar nici "Lepac" n-a avut totdeauna destule cărţi româneşti, mai ales în ultimii doi ani, cînd în România s-au editat atîtea titluri şi atît de interesante cum n-au mai fost de dinainte de războiul mondial. Dar "Lepac" vindea şi cărţi ruseşti. Nu sînt cumpărători ruşi? Sau poate nici aprovizionarea cu cărţi ruseşti nu era bună? Sau poate că există destui cumpărători, dar preţurile cărţilor sînt prea piperate?

Ne pare rău de "Lepac", desigur. Sperăm însă că terenul nu va rămîne gol şi că în curînd cineva va lua iniţiativa de a deschide o librărie cu cărţi româneşti.

*** Societatea de geografie şi marea agenţie de turism "Bo nisa" difuzează caiete cu excursiile pe care le organizează anul acesta peste hotare. Toate ţările din lume şi din Europa răsăriteană – în afară de România şi Albania. Cum să interpretăm omisiunea? – dacă omisiune o fi? Oare e din cauza scăderii interesului pentru România şau cele două agenţii "s-au ars" în trecut cu factorii turistici de acolo?

*** Adriana Davidsohn şi Lică Bluthal, directorii reţelelor turistice est-europene *Ophir Tours* şi *Histour*, toastează pentru sezonul turistic 1992. Concurenţă? Trust? Noi prin cine plecăm în vacanţă?

*** Lya Koenig e parcă în ultimul timp mai activă decît oricînd. Recent a participat la Festivalul de spectacole de unul singur – *Teatroneto* – cu un show "Stele fără cer", scris de soţul ei Zwi Stolper, în care a fost magistrală. Două cuplete din acest spectacol le-a prezentat şi în programul lui Dan Şilon pe Canalul 2 al TV, unde n-a uitat să sublinieze că a învăţat arta teatrală în România. Acum aflăm că Lya Koenig a primit rolul principal din "Vizita bătrînei doamne" de Dürenmatt care va fi prezentată de "Habima".

*** Nu de mult, revista noastră i-a acordat lui I. Schechter premiul pentru "Cel mai controversat om al anului 1991, din aliaua română". Sebastian Costin, coleg şi amic bun, a reacţionat cu o butadă înţepătoare, dar, desigur, neveninoasă: "De unde pînă unde această caracterizare? Controversat este un om despre care sînt păreri favorabile şi nefavorabile. Ce păreri favorabile există despre Schechter?"

*** Virgil Duda a publicat în "Viaţa noastră" din 3 aprilie un articol – "Purificarea" informatorilor – care ne-a lăsat fără... desert. El scrie despre doi dintre cei mai apropiaţi prieteni ai lui, dintre care unul a fost silit de Securitate să devină agent informator şi să furnizeze informaţii despre celălalt prieten. Cel silit să devină informator a avut însă curajul să-şi pună în gardă prietenul. Numai că acest prieten (ziarist sau scriitor, după cîte înţelegem) nu a apreciat curajul informatorului şi l-a denigrat într-o revistă românească din Germania, erijîndu-se în dizident. Duda nu este de acord cu acest prieten ingrat şi-l blamează. Dar, cum am spus, lipseşte desertul: cine sînt protagoniştii? Cine-i informatorul cu conştiinţă şi cine-i dizidentul ingrat? De ce ne fierbe Duda şi ne lasă să ghicim singuri?

*** Lev Constantinovschi a împlinit 75 de ani. Numele nu trebuie să ne deruteze. Sărbătoritul a venit în ţară în 1938, din România, a fost student la Facultatea de arheologie de pe Muntele Scopus, dar şi lucrător la şosele şi în orangerii. Filatelist de tînăr, el a început să se ocupe cu comerţul de timbre în 1956. În prezent este directorul societăţii filatelice "Bulei Zahav" din Tel Aviv şi decanul comercianţilor de mărci din ţară. Îl cunosc mii de filatelişti, iar el cunoaşte toate ciudăţeniile colecţionarilor.

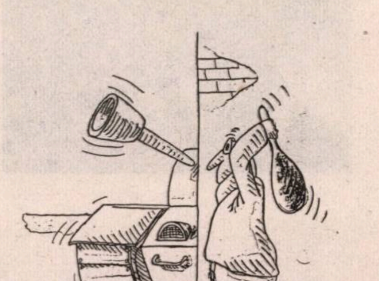

Desen de Mircea Gheorghe București.

fiind credincioasă pînă în ziua de azi memoriei lui Bercu.

■ *Bercu (în centru) cu Haim Topol şi Levy Zohar*

*** De Simona Leibovici aţi auzit? De nu, înseamnă că nu cunoaşteţi viaţa de noapte a Tel Avivului. Recent, ea a deschis un local pentru "fluturii" care caută locuri bune de distracţie. Se zice că Simona (care este şi manechin) a venit cu partea ei de contribuţie la cei 750.000 de şekeli, cît s-au investit în noul local. E o sumă...

*** Scrisesem, nu de mult, la *Se zvoneşte că...* despre iniţiativa unui grup de intelectuali evrei şi români de a-l invita pe Rabinul-Şef dr. Al. Şafran să viziteze România. Zvonul, între timp, s-a confirmat (ca atîtea zvonuri de pe-acest pămînt). Grupul a luat fiinţă în jurul Centrului Mass-Media "Evenimentul" şi este format din criticul teatral Paul Tutungiu, directorul Centrului, prof. dr. Romulus Vulcănescu, prof. dr. Alexandru Vianu, scriitorii Mircea Horia Simionescu, V. Bîrlădeanu, H. Zalis, juristul Mihnea Marmeliuc.

*** Şi tot în legătură cu învăţatul genevez, trebuie spus că persoana sa deranjează multă lume, nu numai la Bucureşti (asta se ştia), ci chiar şi pe la Ierusalim. Dar să vedem despre ce este vorba. D. Ralph Rolls, directorul societăţii de televiziune *Forge Productions Ltd.* din Londra, s-a gîndit să realizeze un film documentar despre viaţa lui Şafran; egal viaţa obştei noastre în anii războiului. El s-a adresat, întru aceasta, Rabinatului Central de la Ierusalim, solicitînd sprijinul necesar. Dar băieţii de la Rabanut, după ce au citit scrisoarea lui Rolls, au făcut o bruhă şi s-au hotărît să trateze propunerea cu refuz. Nu e nevoie să vadă lumea la BBC, ABC, la televiziunea din Israel, la cea franceză şi la încă 25 de staţii TV din lume, o peliculă cu înfăptuirile lui Şafran. Nu e nevoie. Pur şi simplu nu e nevoie.

*** Arie Levanon, compozitorul unor cîntece-şlagăr cu inflexiuni lăutăreşti de prin Moldova, şi soţia sa, Ada Levanon, una dintre fruntaşele în activitatea pentru apărarea drepturilor consumatorilor, au dreptul să se bucure: fiica lor Odelia (28), ofiţer în Zahal şi specialistă în computere, se va mărita cu vechiul ei prieten, arhitectul Iacov Bocsr. Mazal Tov!

*** Din cotidianul "Davar" am aflat că la Bucureşti s-a emis un plic filatelic special dedicat lui Iulius Popper (strămoşul colaboratoruluii nostru Jacob Popper din München), evreul-român care, în urmă cu o sută de ani, a creat poşta locală din... Ţara de Foc (Patagonia). Iulius Popper, inginer de profesie, a condus o societate de explorări în Argentina şi, în 1884, pornind în fruntea unui grup de exploratori, a descoperit Ţara de Foc, declarîndu-se... rege peste insulă. Plicul de la Bucureşti poartă data 12.12.1991.

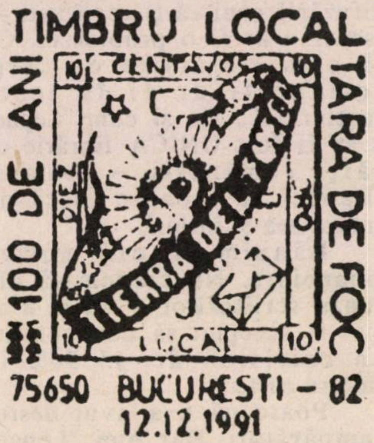

*** Şuetă între doamne... Miriam Ben-Porat, controlorul Statului a comunicat unor fruntaşe "Wizo", printre ele Ruth Tekoa *a noastră* (dreapta) şi Helene Glazer, că o treime din cele 7.000 de plîngeri pe care le-a primit din partea cetăţenilor, sînt îndreptăţite.

*** Douăsprezece perechi s-au calificat în finala Campionatului naţional de perechi (Open) la bridge. Printre perechi – nişte bune cunoştinţe de-ale noastre. E vorba mai întîi de cuplul Sebastian Costin (poetul de la "Facla") şi Gyuri Elefant. A doua pereche calificată e formată (senzaţional) din femei, deşi la "Open" participă de obicei bărbaţi. Perechea este

NOI

Migry Albu (oarecum nouă în ţară) şi Ruth Porat. A treia pereche finalistă o formează I. Zingiser şi Ilan Herbst. Acesta din urmă joacă de obicei în duet cu fratele său. Cei doi fraţi ne sînt dragi şi datorită faptului că au o bunică vestită care ne este de mulţi-mulţi ani dragă: Angelica Rozeanu, fosta campioană a României şi a lumii la tenis de masă.

*** Trei bancuri din ultimul număr al "Informaţiei", foaia H.O.R.-iştilor din Carmiel:

•

Într-un parc din Bnei Brak, micul Haim face pipi. Un religios îl vede şi-l întreabă:

– Eşti ole hadaş din Rusia?

– Da!

– Şi nu ţi-e ruşine că eşti încă necircumcis?

– Ştiţi, tata a spus că încă nu se ştie dacă rămînem în Israel.

•

Un homosexual se plînge la poliţie că în autobuz i s-a furat portofelul cu bani din buzunarul din spate al pantalonilor.

– Şi n-ai simţit mîna hoţului?

– Ba da, dar era aşa de bine...

•

Care e deosebirea dintre un pensionar englez, un pensionar francez şi unul israelian?

Răspuns: Pensionarul englez îşi bea whisky-ul şi se duce la cursele de cai; pensionarul francez îşi ia aperitivul şi se duce la prietena lui. Pensionarul israelian îşi ia doctoriile pentru boala de inimă şi se duce la lucru.

*

Calul prinţului Hassan al Iordaniei a ajuns, înotînd, de la Akaba la Eilat, făcîndu-i pe toţi comentatorii politici din Israel şi din occident să spună că avem de-a face cu un simbol al dorinţei subconştiente de pace a vecinilor noştri iordanezi: bate şaua să priceapă iapa.

De acord. Cu o condiţie: să nu o luăm razna cu iluziile, adică să nu sărim peste cal.

se zvoneşte că...

...Rabinul şef dr. Moses Rosen a hotărît să-şi încheie activitatea în România.

...în legătură cu cele de mai sus – în cursul anului 1993, după retragerea rabinului Rosen, se va reveni la vechea "diviziune a muncii", tradiţională în sînul obştei evreieşti: un conducător religios, pe de o parte, şi un conducător al comunităţii, pe de altă parte. După modelul din anii '30-'40: Rabinul Niemirower (apoi Al. Şafran) şi dr. W. Filderman.

...senatorul Gelu Voican-Voiculescu posedă (aşa cum a declarat generalul N. Militaru, ministrul apărării în perioada de după 22 Decembrie 1989) lista agenturii române de spionaj din străinătate, inclusiv din Israel. Dar tace... Cel puţin deocamdată.

...începînd din vară (sezon!), biletul de avion Bucureşti-Tel Aviv se va scumpi, sărind de la cca 70.000 astăzi la peste 100.000 lei.

...H.O.R.-ul va avea în curînd un nou membru de onoare: bucovineanul Richard Shifter, ex-adjunct al şefului Departamentului de Stat american, care (vezi *Punctul pe i* nr. 61) a demisionat din funcţie în semn de protest împotriva politicii anti-israeliene a lui James Baker. Intimii lui Uri Eliav, preşedintele H.O.R., susţin că acesta ar fi avut, în acest sens, o convorbire de zece minute cu Shifter.

...Zwi Mazel, ambasadorul Israelului la Bucureşti, îşi va încheia în curînd cadenţa.

...în cîteva licee din România au luat fiinţă cuiburi legionare, după modelul "Frăţiilor de Cruce". Materialele ideologice pentru *prelucrare* (pînă la retipărirea "Cărticicii Şefului de Cuib") sînt extrase din "Gazeta de Vest" (Timişoara) şi "Puncte cardinale" (Sibiu).

...în vederea alegerilor generale din iunie, mai mulţi fruntaşi din Likud, Partidul Muncii, P.N.R. şi chiar Shas au cerut rabinului Guttman să le permită să apară în faţa enoriaşilor de la sinagoga sa pentru a-şi expune platforma.

...tot cu ocazia alegerilor, deputatul Avraham Poraz din Shinui a luat iniţiativa ca blocul format din Mapam, Shinui şi Ratz să editeze un ziar de 4 pagini în limba română. Cel puţin în cursul campaniei electorale, publicaţia va apărea zilnic.

VIVIANNE SI HERMAN LEIBOVICI

*** TRAVEL EXPERTI ***

stau la dispoziţia celor interesaţi
pentru orice servicii turistice la
AGENŢIA DE VOIAJ "PROPER TRAVEL LTD."
TEL AVIV, REH. BEN YEHUDA NR. 56
TEL. 297477, 5289992, 5284753

•

Bilete de avion ale tuturor societăţilor de zbor,
inclusiv zboruri charter.
Închirieri auto, Eurailpass, rezervări hotel;
STAŢIUNI DE ODIHNĂ ŞI TRATAMENT

•

Înscrieri pentru
EXCURSII ORGANIZATE şi VOIAJURI INDIVIDUALE
PENTRU TOATE DESTINAŢIILE:
AMERICA, AFRICA, AUSTRALIA, SCANDINAVIA,
EUROPA DE VEST ŞI EST

•

PENTRU ROMÂNIA PROGRAME SPECIALE COMBINATE
LA PREŢURI CONVENABILE

Membrii Kupat Holim beneficiază de reduceri la excursii
organizate şi diferite servicii (în afara biletelor de avion)

NOI

*** O scrisoare revoltată publicată de Marius Mircu în "Viaţa noastră" este şi acum comentată în diferite cercuri. În acea scrisoare se exprima dezamăgirea şi indignarea pentru faptul că la înmormîntarea scriitorului Leopold Bittman-Ruga, colegii de breaslă au strălucit prin absenţă, iar Asociaţia Scriitorilor nu a fost reprezentată de nici un reprezentant şi nici măcar de o jerbă de flori. Într-adevăr, penibil!

*** David Nathan din Beer Sheva (originar din România) a fost condamnat la închisoare pe viaţă pentru asasinarea soţiei sale, Ziona, şi la alţi 20 de ani închisoare pentru rănirea fiicei sale în încercarea de a o omorî şi pe ea. El a pretins că soţia l-a trădat şi că fiica a ţinut partea mamei. Criminalul nu a exprimat regrete. Despre această crimă abominabilă au scris şi cîteva ziare din Bucureşti.

*** Foarte apreciatul Dan Şilon de la Canalul 2 al televiziunii îşi exprimă mereu nedumerirea pentru bancurile stupide ce se fac pe seama românilor şi pentru obiceiul nedemn al unor români de a-şi ascunde originea. L-a întrebat mai de mult despre acest fenomen pe Nancy Brandes şi a întrebat-o recent pe ziarista Odeta Danin care deţine o rubrică mondenă foarte citită la "Yediot ahronot". Dna Danin avut "curajul" de a recunoaşte că e originară din România, de unde a venit la 5-6 ani. Dar a avut şi curajul de a recunoaşte că dacă ar fi venit în ţară mai tîrziu, la 17 sau 25 de ani, n-ar fi avut "curajul" s-o recunoască. Aşa cum nu-l au mulţi inşi precum ex-ministrul Avrum Sharir. Iar Dan Şilon a rămas la fel de nedumerit.

*** O mică sinagogă în strada Cernihovski din Tel Aviv (lîngă Dizengoff Center). A fost înfiinţată cu mulţi ani în urmă de către veneratul rabin Hanoch Zilberfarb din Botoşani. În ultimii săi ani de viaţă, bătrînul rabin era orb, dar "sufletul" sinagogii era fiul mai tînăr, Ioel. Numărul enoriaşilor a scăzut mult cu trecerea anilor, dar Ioel Zilberfarb a depus eforturi de-a dreptul eroice pentru a asigura serviciile religioase. În ajunul marilor sărbători, el anunţa că oferă locuri gratuite noilor olim. Luna trecută, Ioel a decedat subit spre marele regret al puţinilor credincioşi care frecventează azi mica sinagogă a onorabillei familii din Botoşani.

*** Încă o *valoare* a tribului pe care H.O.R.-ul se gîndeşte s-o invite a participa la proiectata Conferinţă Mondială a Evreilor-Români (să ţinem pumnii strînşi). Numele respectivului: Eugen Weber.

Născut în România, emigrat în U.S.A., Weber şi-a făcut un nume solid în lumea... istoricilor francezi. El este specialist în sociologia satului francez (Iţic!) şi, mai nou, a scos o carte intitulată "Ma France". Unde e vorba de viitorul vieţii agricole franceze. Un viitor aflat – din cauza tărăşeniilor cu preţurile grîului din Piaţa Comună – sub semnul întrebării. Precizare: departe de a fi un studiu economico - scrobito - plictisitor, cartea lui Weber – excelent scrisă – se citeşte pe nerăsuflate.

*** Ce-şi aminteşte Lily braşoveanca din cariera politică a soţului ei, Arik Sharon: "*Cînd bărbatul meu s-a înrolat în Likud, ceea ce l-a derutat cel mai mult a fost înghesuiala activiştilot de partid în jurul lui Beghin. Dar Beghin l-a liniştit: «Înghesuiala e şi asta o formă a democraţiei.»*"

*** La drept vorbind, Dorit Sade nu ştie româneşte, dar pricepe, oarecum. Soţul ei, tenorul de operă Gabi Sade, e din trib şi româna e limba cu care se înţelege bine, ori de cîte ori se întîlneşte cu mama lui, sau cu Sandra, soră-sa, actriţă la "Kameri". Cît despre Dorit, aceasta este o stilistă foarte originală în lumea modei din Tel Aviv. "*Are talent din belşug la croială*, a scris un săptămînal ebraic. *Gustul ei se potriveşte femeii independente, căreia îi place să se îmbrace.*" (şi adăugăm noi, să se dezbrace, la o adică).

*** *Abraşa* al nostru s-a "*întors acasă*", cum i-a cerut Shamir, dar poate să-şi ia gîndul de la un scaun de ministru: "*Te-au regulat?*", a fost întrebat pe şleau Avraham Sharir, de către o reporteră. Iar Sharir a răspuns laconic (pe ivrit, căci nu-i place limba în care a fost legănat): "*Din plin!*" "*Te simţi la capăt de carieră?*", a insistat reportera, dar Rivka, nevasta lui mereu prezentă a sărit: "*De ce întrebi astfel de prostii? Nu-i omeneşte să-mi ataci soţul...*"

*** Au trecut trei decenii şi mai bine de cînd Eliahu Barkai, unul dintre cei mai cu haz actori din trupa de estradă de pe vremuri "Baţal Yarok", nu mai este printre cei vii. Toţi îl ştiau pe numele lui adevărat, *Bercu*, şi toţi îl iubeau. Inclusiv studenta de la seminarul pedagogic Gheula Levi. Frumoasa teimancă urma să se mărite cu Bercu, dar exact la două săptămîni înainte de nuntă, un stupid accident de circulaţie a pus capăt vieţii actorului. Un reportaj recent despre Gheula Levi (azi 50) ne informează că ea nu a mai vrut să se mărite,

LUMEA NEASCĂ

NOTE INFORMATIVE DIN BUCUREȘTI

• Pe strada George Enescu, în spatele blocului "Eva", s-a deschis, pentru prima oară în ultimul deceniu, un grătar la care se face kebab (în limba bucureșteană), șoarmă (în limba celor orientapropiați). Merge binișor, dever frumușel, fumegă sănătos pînă după colțul străzii, unde se poate bea o bere la bufetul "La viața dulce". 100 grame șoarmă/kebab – 100 lei.

• Au înflorit teii în grădina Ateneului; dolarul se vinde aici, la negru, 400 de lei; pe dreapta, cînd ieși pe Franklin și dai de restaurantul "Boema", vezi pe vitrină un afiș: Pulpe de pui, Import S.U.A., 450 de lei kg.

• A avut loc prima grevă a suporterilor unei echipe de fotbal: galeria Rapidului din Giulești a decis ca atîta timp cît jucătorii bat mingea prost, să ni-i mai susțină cu corurile și lozincile ei; conducătorul acestei greve este unul, Mincea, zis Geamgiul, lucrător la ICRAL-Vitan.

• Un fost ministru de externe al lui Ceaușescu mă sună, după doi ani de închisoare, mă roagă să-i citesc memoriile și, cînd aude că plec la Tel Aviv, îmi spune voios să le dau salutări celor doi prieteni ai lui: Itzhak Shamir și Ariel Sharon, încheind: "Te sărut pe amîndoi obrajii!"

• Imnul Partidului "Mișcarea pentru România" (președinte: Marian Munteanu) – partid al tineretului creștin-ortodox – e pus pe versurile unei poezii, din 1939, a lui Radu Gyr.

• În "beau-monde"-ul Capitalei, pentru ca Elenei Ceaușescu să nu i se mai spună, ca tot vulgul, "cățeaua", "scorpia" etc., unii o numesc: "maman Petrescu".

• Pe bulevardul 1 Mai, la o florărie se vînd becuri. La florăria din Piața Romană scrie, mare, pe un afiș pus peste cîteva suluri: "Hîrtia igienică se vinde în florărie". "Așa începe orice super-market!", spune responsabila.

• Un antrenor emerit de handbal, un înțelept al sportului, Popescu-Colibași, poreclit "Tata-Pik", roagă, la împlinirea vîrstei de 80 de ani, să fie înmormîntat, cînd o fi, fără slujbă, fără lume, doar cu corul sclavilor din "Nabucodonosor" de Verdi.

• La Convenția Frontului Salvării Naționale, unde s-a consacrat ruptura dintre Ion Iliescu și Petre Roman, un grup de delegate, susținătoare pasionate ale leader-ului de partid, au scandat: "Petre Roman, te-am votat! Tu de-acuma fii bărbat!".

În concluzie: nici o idee politică nu devine serioasă în București, dacă nu e pusă în versuri.

RADU COSAȘU

Măcar odată pe lună petreceți la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAȚĂ ARE OMUL"

Aici veți retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori și veți pleca acasă remontat!

Instrumentiști și cîntăreți din România – în fiecare seară

Vă așteptăm cu plăcere!

• DANS
• ANTREN
• VOIE BUNĂ

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz, pînă după miezul nopții (inclusiv duminică).

Primim comenzi pentru petreceri și reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101• Tel. 867803 •

(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

LUMEA ROMÂNEASCĂ

"CARACATIŢA" LA BUCUREŞTI

■ VICTOR BÂRLĂDEANU

Nu, nu e vorba de celebrul serial italian "La Piovra" ("Caracatiţa"), cu vestitul Michele Placido în rolul justiţiarului şi neînfricatului comisar Corrado Cattani, care este prezentat de cîţiva ani la televiziunea română, familiarizîndu-i pe spectatori cu tenebroasele afaceri ale "familiilor" mafiote siciliene. Nici de alte filme sau seriale duduitoare şi troznitoare care – de la "Naşul" încoace – tind a crea o autentică mitologie în jurul vestitei "Cosa nostra".

Avem de-a face cu cea mai reală întîmplare criminală de tip mafiot din cîte au împînzit paginile ziarelor de pe întreg globul în ultimele decenii.

Faptele au simplitatea şi linearitatea seacă a premeditărilor trasate cu echerul. În ziua de joi 22 februarie 1992, în jurul orei 9 dimineaţa – deci în plină zi –, pe strada Precupeţii Vechi de lîngă Calea Moşilor – deci în plin centrul Bucureştilor –, a fost săvîrşită cu sînge rece o crimă care a zguduit nu numai Capitala, ci şi întreaga Românie. Victima, un tînăr mecanic de automobile, Ştefan Andreescu (35 de ani), a fost împuşcat, în timp ce se urca în maşina lui Nissan, cu 11 gloanţe trase dintr-o armă care nu există în dotaţia poliţiei sau a altor forţe armate române, armă folosită de un individ aflat într-un Wolkswagen care s-a oprit brusc în dreptul Nissan-ului.

Evidenţa premeditării este relevată şi întărită de faptul că – potrivit spuselor unor vecini – Wolkswagenul aşteptase încă de la ora opt în dreptul casei lui Andreescu, ceea ce înseamnă că cei doi indivizi ce se găseau în interiorul său cunoşteau obiceiurile şi tabieturile victimei. De altfel, prima întrebare care stă pe buzele tuturor e aceasta: cine e victima? Tot din relatările unor vecini a reieşit că Ştefan Andreescu fusese frezor la "Vulcan" – "bun meseriaş", cum îl caracterizau unii – şi că, încă înainte de evenimentele din decembrie 1989, începuse să facă afaceri cu indivizi suspecţi, care veneau la el în maşini cu numere de înregistrare străine. Mai pe şleau spus: cu numere provenind din unele ţări arabe. După Revoluţie, afacerile s-au extins, au luat amploare şi Andreescu şi-a creat chiar o firmă particulară, "Promotal", finanţată, zice-se, de unii dintre enigmaticii săi prieteni. Opulenţa a început să se lăbărţeze, sfidătoare, în casa din Precupeţii Vechi, toate acestea nescăpînd ochilor iscoditori ai celor din jur.

Reglementare de conturi? Răzbunare? O "simplă", deşuchiată "lecţie" pentru alţii care ar îndrăzni cumva să "comită" ceea ce făcuse Ştefan Andreescu (dar ce făcuse? deocamdată nimeni nu ştie!)? Iată întrebări fireşti care au circulat în paginile presei (şi nu numai în publicaţiile de scandal – care, precum ştiţi, se găsesc acum în abundenţă pe piaţa presei româneşti –, ci şi în ale altor ziare şi reviste serioase şi onorabile). Pînă la plecarea mea din România, poliţia nu dăduse de nici o urmă a criminalilor şi, lucru extrem de ciudat, scandalul din presă încetase inexplicabil (şi nepermis!) de brusc!

Pe mine, drept să vă spun, nu mă interesează atît aspectul "senzaţional", de faptă specifică lumii interlope. De existenţa acestei lumi, a acestei "pegre" sinistre, se tot vorbeşte în România, fără a se acţiona ferm şi sistematic împotriva ei. Mai interesant mi se par unele constatări politice şi civice ce se impun. În primul rînd, inadmisibila "libertate" de circulaţie a indivizilor peste graniţele României, care a deschis larg porţile tuturor specimenelor de speluncă ale unui Orient deloc de "O mie şi una de nopţi". În al doilea rînd, marele rău, imensele prejudicii pe care le pricinuieşte climatul de violenţă agresivă creat şi întreţinut de o parte însemnată a presei, în deosebi de publicaţiile turbulent-naţionaliste, şovine, antisemite, tip "Europa" ori "România Mare", cu limbajul lor deşănţat, scabros, sub limitele oricărei bune cuviinţi (în acest climat orice faptă, oricît de distructivă, devine scuzabilă, înconjurată de un fum gros de circumstanţe atenuante). Şi, nu în ultimul rînd, ne putem pune întrebarea: întîrzierea impardonabilă a rezolvării unor asemenea "cazuri" nu se conjugă oare cu unele complicităţi interesate să nu "tulbure" relaţiile obscure cu anumiţi parteneri de afaceri mediu-orientali (cam aceleaşi complicităţi ca pe timpul "sinistrului" şi al "academicienei") ? ! ?

EM PRESS TRANSMITE

În legătură cu crima din Precupeţii Vechi, dl. Dan Iosif, senator de Giurgiu, a declarat unui reporter al E.M. Press că: "Există o reţea internaţională care tranzitează prin România aur, bijuterii, diamante. Transportul se face prin uşile maşinilor care se schimbau în atelierul victimei". "Fiecare tranşă, afirmă Dan Iosif, aducea un venit de 50.000 dolari." Împuşcarea ar fi survenit în urma nerespectării contractului.

(Din "Expres-Magazin")

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

• Regele Mihai I... evreu

"Agenţii dvs. din trecut şi din prezent încearcă a înşela pe cine se mai poate, că aţi fi de origine germană. Păi, aţi trădat în favoarea iudeo-bolşevismului circa 300.000 de ostaşi germani, patru generali şi feldmareşali aflaţi pe teritoriul României, dezarmaţi din ordinul dvs. şi predaţi evreului Stalin.

Prieten la cataramă cu Groza, Ralea, Lecca, Filderman, Parhon (evreu) şi Dej (ţigan) aţi părăsit ţara absolut de bunăvoie, fiindcă Cahalul Mondial Evreiesc vă încunoştinţase despre «noua orînduire în lume». Aţi trădat şi trădaţi totul şi pe toţi. Se ştie de ce, fiindcă nu sînteţi independent şi că nu este numai jocul politic al unor criminalil străini puşi pe căpătuială, ci fiindcă urmaţi ordinele secrete ale Guvernului Mondial Evreiesc de distrugere a naţionalismului şi libertăţii de pretutindeni în favoarea supremaţiei rasei evreieşti.

Fiicele şi soţia dvs. sînt evreice şi neştiutoare de Limba Română. Aţi crezut că veţi găsi în România acelaşi popor analfabet, căruia Carol i-a spus: «Bonjour, popor!» cînd a intrat în România ca "prinţ" de Cohen-Zollern?

Poporul român de astăzi este altul decît cel lăsat ciopîrţit de dvs. Sîntem circa 27 milioane, nu cum sînt minţiţi românii în ţară cu statistici false. Cunoaştem perfect, deşi era socotit ascuns, faptul că ROMÂNIA este considerată în secret ţara cea mai bogată în petrol, uraniu, fosfor şi gaze, că în subsolul găurilor golite de ţiţei în mod sălbatic se găsesc alte zăcăminte cu mult mai bogate. Acelea sînt în fond ţinta evreilor din lume. Pentru aceea se tot vorbeşte de intrarea capitalului străin în ţară şi vinderea fabricilor şi teritoriilor bogate în zăcăminte naturale, la evreii sosiţi din Germania, Italia, Franţa, S.U.A. şi Israel. Ochii lor acolo ţintesc. Misiunea evreilor este aceea de a obosi şi dispera Poporul Român prin şicanări, foame şi lipsuri de altă natură, care să cedeze ţara cotropitorilor străini. ... Traficul de influenţă îl fac evreii asupra Germaniei, de unde să pornească spre România propuneri de cedare a acelor teritorii bogate unor societăţi evreieşti, deghizate în societăţi germane. Mincinosule! Du-te în ţara ta de origine Israel şi dă dovadă odată de sinceritate şi înţelegere a situaţiei reale. Ce fel de rege al României eşti tu mă, iudeo-masonule?"

Prof. Niculae Roman
Av. La Industria Nr. 7
San Bernardino, Caracas 1011
Venezuela

(Dintr-o scrisoare deschisă adresată Regelui Mihai I; în "Almanahul România Mare", 1992, Bucureşti)

• Valentin Ceauşescu

O apariţie spectaculoasă pe scena vieţii social-mondene a Bucureştiului: Valentin Ceauşescu, unul din cei doi fii ai Dictatorului (celălalt, Nicu, se află, condamnat, în închisoare). Alături de el, celebrul tenisman Ilie Năstase (primul din stînga) care l-a "scos în lume", luîndu-l, din pricini de veche amiciţie, sub protecţia lui morală. Locul evenimentului: barul de noapte la modă (*in*) "Vox Maris".

• Licitaţie

Primele licitaţii de obiecte de artă organizate după model occidental (vezi Sothesby, vezi Christie's, vezi Drouot la Paris), au scos la lumină cîteva picturi de valoare aflate în casele României. Şi cîteva preţuri stabilite prin teribila lege a cererii şi ofertei. Astfel, la o licitaţie care s-a desfăşurat în sala Teatrului "Ţăndărică" (Calea Victoriei) din Bucureşti, s-au înregistrat următoarele *adjudecări*: un tablou de Ciucurencu – 410.000 lei, un N. Dărăscu – 370.000 lei, un Băncilă – 120.000. Recordul: o "Odaliscă" de Iser: 550.000 lei.

• Moartea unui scriitor

O moarte care a pus pe gînduri opinia publică este aceea a scriitorului Gh. Dumbrăveanu (68 ani), autorul unei cărţi despre "Piaţa Universităţii". A pus pe gînduri deoarece, aşa cum susţin unii, nu e vorba de o moarte naturală, nici de un accident, ci de altceva...

"Joi seara – scriu Tudor Artenie şi Eugen Dichiseanu în «România liberă» – în jurul orei 19, se îndrepta de la Casa Scriitorilor spre staţia de metrou Piaţa Romană. Cinase la restaurantul Uniunii.

...A fost găsit pe primul planşeu al treptelor de coborîre în metrou. Sîngera puternic la cap. Căzuse pe spate, cu un picior prins sub şezut. S-a încercat reanimarea lui. Este înregistrat la ora 19.30. Se susţine că cele două coaste rupte sînt rezultatul încercărilor foarte «energice» de readucere la viaţă. Inutil.

Echipa de intervenţie (procuror, criminalist medic legist şi ofiţer de poliţie de la judiciar) a ajuns la Urgenţă cînd Gheorghe Dumbrăveanu decedase. Era în jurul orei 22.30. De acolo a fost dus la Institutul Medico-Legal. La faţa locului, echipa de intervenţie nu a mai găsit nici o urmă. Scările fuseseră spălate...

...Soţia şi fiul lui Gheorghe Dumbrăveanu – dna Victoria şi Dan – ne asigură că acesta ... a fost de mai multe ori victima unor agresiuni. În 1990, după un miting al PNŢCD, mai mulţi tineri l-au lovit peste faţă cu bîte. În decembrie 1991 a fost bătut de doi indivizi în apropierea locuinţei sale din cartierul Rahova. Cei doi i-au atras atenţia să o lase mai moale cu Alianţa Civică. În timp ce lucra la cartea «Piaţa Universităţii», cineva i-a cotrobăit prin casă...

Moartea lui Dumbrăveanu a fost violentă. O spun şi specialiştii. Acesta este motivul pentru care ancheta trebuie să stabilească cu precizie împrejurările şi cauzele morţii scriitorului."

• Sexi-club

Localul Sexi-club (Calea 13 septembrie, nu departe de Casa Poporului) înseamnă "O sută douăzeci de locuri pline în fiecare seară la un preţ de intrare de o mie de lei. Dacă vă dă prin cap să vă duceţi, trebuie să vă reţineţi locuri cu două zile înainte.

... Există şaizeci de angajaţi. Inclusiv o echipă de judocani care asigură protecţia fetelor şi a clientelei...

Programul începe pe la ora unsprezece şi se compune din cinci numere de strip-tease, alternate cu solişti de muzică uşoară, îmbrăcaţi. Fetele sînt frumoase, dar coregrafiile, care aparţin domnului C.C., păcătuiesc prin repetarea aceloraşi mişcări în jurul aceluiaşi scaun. La toate astea se adaugă şi lipsa unei recuzite de scenă adecvate. În rest, fiţi pe pace, strip-teasul merge pînă la capăt, în vreme ce arabii aruncă pe scenă teancuri de sute care plutesc în lumina reflectoarelor ca nişte manifeste electorale. E, de altfel, singura formă de manifestare mai expansivă pe care am văzut-o acolo.

Danielle e vedeta spectacolului. Apare ultima în program şi se numeşte, de fapt, Daniela Roşu. Cîştigă, ca şi colegele ei, treizeci de mii pe lună plus, fără doar şi poate, o parte din ceea ce «curge» pe scenă. E studentă la Universitatea Româno-Americană, facultatea de turism, şi îi place foarte mult să danseze."

(Din reportajul "Primul tango la Bucureşti" de Petru Berteanu; în "Tinerama", Bucureşti)

• Acesta este Malaxa...

... dar nu "bătrînul", patronul vestit al uzinelor din Bucureşti care i-au purtat numele (devenind, după război, uzinele "23 August") – ci fiul. Aflat în Statele Unite, d. Malaxa jr. se pregăteşte, din cîte înţelegem, să ceară, cu forme în regulă, restituirea marelui complex metalurgic.

• De la whisky în apele Tamisei

"...Între anii 1950-1958, căpitanul de Securitate Check Sigismund se afla camuflat, pe post de diplomat, la ambasada română din Londra. Şi cum sute de diplomaţi ca el se aflau în toate ambasadele şi consulatele româneşti, toţi, de fapt, aveau alte activităţi, de orice fel, numai diplomatice nu. Dl. căpitan pomenit mai sus se infiltra în locurile fercventate de emigranţii români, identificîndu-se cu gîndurile şi suferinţele lor. Şi cînd primea ordinul pe cine trebuia să lichideze, ca «prieten» şi «emigrant» îşi invita victimele la un pahar de whisky să uite «dorul de ţară» sau «amărăciunea exilului». Şi acolo, în restaurante discrete, după multe pahare, turna ceva în paharul victimei, care, fiind beat, cădea în somn. Căpitanul Check, prieten cumsecade, chema un taxi să-şi ducă prietenul prea beat acasă. Şi, în întuneric, oprea taxiul la locuri ştiute de el, nu departe de Tamisa, în care îl arunca. Victima trecea direct de la starea de beat-adormit în înecat fără ţipete, strigăte, totul se petrecea în linişte.

Capitolul Londra este numai vîrful icebergului. Dacă sînt adunaţi toţi cei care şi-au pierdut viaţa în accidente de maşină în Italia, Franţa, R.F.G., Austria, precum şi cei care, circulînd pe trotuare, au fost ucişi de maşini fără număr, ca să dispară fără urmă, numărul lor este impresionant.

Am mai putea adăuga şi pe cei care, invitaţi în salonul social al bisericii ortodoxe din Viena la o cafea, n-au mai fost văzuţi niciodată..."

(Din articolul "Gînduri din Londra" de Aurel S. Marinescu; în "Lumea liberă", New York)

• Vin chinezii

"O parte din fostele ţări socialiste au hotărît să expulzeze pe chinezii aflaţi pe teritoriul lor, precizează dl. Adrian Vlad, procuror şef la serviciul drepturilor omului de la Procuratura Generală a României.

Numai din Ungaria urma să plece la sfîrşitul anului 1991 un număr de 100.000. La noi vin, pentru că nu au mari greutăţi cu obţinerea vizei de intrare.

Venirea lor ne îngrijorează, pentru că a crescut numărul cazurilor infracţionale din România, în care ei sînt autori."

(Din "Expres-Magazin", Bucureşti)

● **Ce l-a înnebunit pe Thomas Keil**

"Thomas Keil, reputat sociolog american, profesor la St. Louis University, a venit în România cu o bursă Fullbright, pentru a ţine cursuri la Universitatea din Bucureşti. În ianuarie 1992 a ţinut o conferinţă de presă pentru studenţii de la jurnalistică, unde şi-a expus părerile cu privire la societatea românească, aşa cum a observat-o el în decursul celor cîteva luni de şedere în ţară...

Un lucru care l-a deranjat foarte tare ca om venit din Occident este comportamentul necivilizat din mijloacele de transport în comun şi de pe stradă. Faptul că lumea scuipă şi-şi suflă nasul peste tot l-a înnebunit de-a dreptul. De asemenea, nu i se pare normal să trebuiască să umbli pe la o mulţime de magazine ca să-ţi cumperi hrana şi lucrurile cele mai banale necesare traiului.

Thomas Keil a făcut şi o observaţie care poate caracteriza întregul nostru comportament social: «La început, cînd intram în metrou, spune el, în vagoanele dinspre intrare era o aglomeraţie de nedescris. Toţi se îngrămădeau şi mă dădeau la o parte. În aceste vagoane te poţi trezi îmbrîncit, călcat pe picioare sau foarte intim cu persoane necunoscute. Mai tîrziu am observat că în vagoanele din margine era mult mai puţină lume şi mă duceam la acestea, unde găseam chiar şi locuri. Dar acolo oamenii erau cam ciudaţi, adică arătau altfel decît ceilalţi şi vorbeau singuri.»"

(Din articolul "Ce l-a stupefiat pe un american" de Andrei Manolescu; în "Expres-Magazin", Bucureşti)

● **Falsificatori de vize americane** (parcă am mai auzit eu de aşa ceva...)

"O reţea de falsificatori de vize vinde vize americane în Bucureşti contra sumei de 2000 de dolari – anunţă Ambasada Statelor Unite ale Americii. În nota transmisă ARPress se precizează că vizele contrafăcute sînt uşor de recunoscut atît de către autorităţile Biroului de Imigrare american, cît şi de cele de la frontiera română. Ambasada roagă pe cei care deţin informaţii despre asemenea cazuri să contacteze Poliţia Municipiului Bucureşti."

(Din "Lumea liberă", New York)

● **Mica publicitate**

AGENŢIE matrimonială intermediază căsătorii pentru doamne romînce cu domni englezi. Detalii, adresa dvs., scrieţi la C.P. 57-89 Bucureşti.

TITRAT vîrstă medie, doresc urgent stabilire străinătate, prin căsătorie. Răspuns maximă seriozitate, detalii, foto. Post-Restant Of. poştal 27 Ioniţă Maria.

FIRMA Acropolis caută tinere 18-28 ani dansuri moderne, plecare imediată în Grecia. Contract 6 luni. Asigurăm viză, cazare. 78 01 73.

GRĂBIŢI-VĂ! cu 30$ puteţi cîştiga 2560$, cu 90$ puteţi cîştiga 30.000$. Asigur participanţi. Aştept şi provincia. 44 12 91

JOC colectiv 3.125.000 asigurăm participanţi, continuitate. 60 57 84, 36 90 39, 53 33 38, 75 69 18.

(Din "România liberă", Bucureşti)

JUCÎND cu noi puteţi cîştiga 27.000. Cooptăm participanţi. 85 16 55 – 84 10 30.

(Din "Tineretul liber", Bucureşti)

CU 150 lei cîştigaţi 128.000 lei. Asigurăm participanţi. Tel. 66 02 81.

NU ezitaţi. Participaţi la jocul colectiv autorizat şi veţi cîştiga 102.400. Asigurăm participanţi. 25 70 23.

CÎŞTIG mazim 3.125.000 – dimineaţa 7-9, tel. 44 39 25; după-amiaza, ora 13-19, tel. 74 65 05 DOM. Mitică – asigurăm participanţi.

(Din "Libertatea", Bucureşti)

● **Decese**

Emil Giurgiuca (n. 1906, com. Diviciarii Mari, Cluj), poet. Cîteva volume de versuri: *Anotimpuri* (1938); *Dincolo de pădure* (1943); *Poemele verii* (1964); *Cîntece de ţară* (1967); *Semne pe scut (1972).*

Mircea Biji, prof. univ., economist, membru corespondent al Academiei Române.

PIETRE FUNERARE,
MARMORĂ ŞI GRANIT

NAFTALI
FRIEDMAN

Fost Engler Friedman,
din Bucureşti,
Şoseaua Giurgiului
şi Filantropia

T. A. – KIRIAT SHAUL
Tel.: 6471594, 6476279

● PREŢURI CONVENABILE
● VENIM LA DOMICILIU
● EXECUŢIE IREPROŞABILĂ
● ÎNLESNIRI DE PLATĂ

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
SE PRIMESC COMENZI
ATÎT PENTRU KIRIAT SHAUL
CÎT ŞI PENTRU HOLON

O carte nouă
ŞTIRI ETERNE
(poezii nenormale)
de
I. SCHECHTER
Editura *Minimum*, 1992

NEW YORK, NEW YORK: E O LUME

HARRY FOSHA
New York

BASUL JULIAN RODESCU A DEBUTAT LA SCALA

De obicei, un cîntăreț debutează la Scala într-un rol în care s-a consacrat. De obicei. Dar debutul basului americano-evreo-român Julian Rodescu n-a fost din cele mai obișnuite. Julian Rodescu a avut o activitate interesantă la sfîrșitul anului 1991, cîntînd la Carnegie Hall cu Boston Symphony într-o prezentare semi-spectacol a operei "Dama de Pică" de Ceaikovski. Spectacolul, dirijat de Seiji Ozawa, s-a cîntat de patru ori și a fost înregistrat pe discuri RCA.

În aproximativ aceeași perioadă, Julian Rodescu a fost audiat de Ricardo Muti, directorul muzical al Orchestrei din Philadelphia. În decembrie 1991, Julian Rodescu se afla la Viena pentru niște audiții. La Milano, Ricardo Muti pregătea la Scala "Parsifal" cu Placido Domingo în rolul titular. Maestrul Muti era foarte nemulțumit de interpretul lui Titurel. Amintindu-și de audiția din toamnă, l-a chemat pe basul Julian Rodescu să cînte rolul lui Titurel. Toate bune și frumoase, numai că Julian Rodescu nu avea acest rol în repertoriul său. Și-a procurat în grabă partitura, a învățat rolul și a plecat la Milano, unde a făcut două repetiții și... un debut! Restul, cum spun americanii, e istorie!

Astfel, programul din 17 decembrie 1991 consemnează apariția lui Julian Rodescu pe scena visurilor oricărui cîntăreț. Fără a face greșeala de a spune că basul americano-evreo-român a debutat... de trei ori, trebuie să consemnăm că a apărut în trei reprezentații, toate avînd cap de afiș de Placido Domingo.

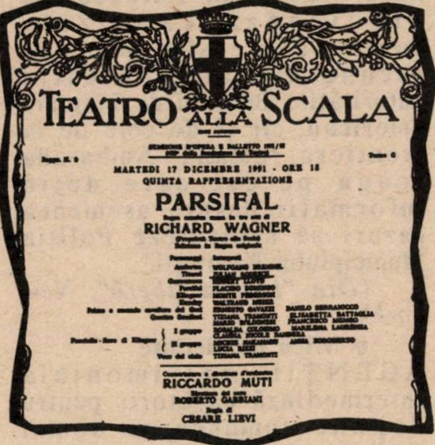

TEATRO ALLA SCALA

MARTEDI 17 DICEMBRE 1991 - ORE 18
QUINTA RAPPRESENTAZIONE

PARSIFAL

RICHARD WAGNER

RICCARDO MUTI

ROBERTO GABBIANI

CESARE LIEVI

În momentul de față, succesul debutului se concretizează în pregătirea altor apariții la Scala.

UN DOCTOR – FABRICĂ DE COPII

În zilele noastre, cînd întîlnești crima la fiecare pas, e reconfortant să găsești un om preocupat să dea viață, cît mai multă viață. Numai că, din păcate, atunci cînd afli ce a făcut preopinentul, entuziasmul pentru acțiunile lui scade.

Astfel, afli că un juriu federal l-a găsit vinovat pe d-rul Cecil B. Jacobson și l-a condamnat pentru 52 de cazuri de fraudă și sperjur, deoarece a inseminat artificial paciente cu propria sa spermă.

Pentru faptele sale, d-rul Jacobson poate fi condamnat la 280 ani de închisoare și amendat cu 500.000 de dolari.

Doctorul Jacobson, care a primit sentința impasibil, este în vîrstă de 55 de ani și are opt copii făcuți cu soția sa.

Procesul a fost dominat de mărturiile emoționante ale 11 părinți care și-au exprimat șocul, disperarea și mînia cînd au aflat că cei 15 copii ai lor nu sînt procreați din sperma unor donatori anonimi, ci sînt datorați d-rului Jacobson.

Una din cele mai importante măsuri luate de către judecătorul districtual James Cacheris a avut ca scop păstrarea anonimatului copiilor implicați în acest proces, în așa fel încît fotografii sau date despre dînșii să nu apară în presă. La rîndul lor, părinții din proces au avut voie să poarte peruci sau să fie machiați.

Culmea revelațiilor au marcat-o mărturisirea și probele care au testat următorul caz. Doctorul Jacobson a promis unui cuplu că va folosi o nouă tehnică pentru a insemina soția cu sperma soțului. Probele DNA au indicat să ambii copii ai cuplului îl au ca tată pe d-rul Jacobson!

SPECIALITATE ISRAELIANĂ

La început a fost Moise. Dar nu biblicul și nici măcar creația lui Michelangelo. Nu, Moise cu mutările. În peisajul atît de aglomerat al mutărilor din Statele Unite a apărut o firmă, Moise, care aducea o notă personală, fără a diminua calitatea acțiunii.

Treptat-treptat au apărut alte firme cu nume care mai de care mai israeliene: Șalom, Sabra, Șana Tova. Greu de spus care sînt israeliene, care măcar evreiești. Un lucru e clar: cel care se mută este atras de o firmă cu rezonanță israeliană. Nu întotdeauna mulțumirea subzistă și după mutare. Explicația: de cele mai multe ori, numai numele e israelian.

O ultimă intrare în arenă: firma EL AL. Dacă examinezi atent afișele care au împînzit New Yorkul, poți să crezi că linia israeliană de avioane EL AL și-a lărgit activitatea făcînd mutări în New York. Cel puțin așa te lasă să înțelegi Logo-ul.

EL AL
MOVING INC.
WHY EL-AL MOVING?
BECAUSE WE ARE
THE BEST WITH OUR
24 HOURS A DAY
7 DAYS A WEEK!!!

E O LUME

■ CAROL ISAC

**Corespondentul nostru Carol Isac, din Bacău, a fost, nu de mult, la Sarajevo.
Înainte.
Înainte de a se fi abătut urgia naţionalismelor în paşnica (şi nu prea mizera) Iugoslavie. Înainte ca – la îndemnul Germaniei über alles – să fi intrat în funcţie (cu sinistru succes) virusul sfîşierii. Înaintea băii de sînge.**

●

LA SARAJEVO, PE CÎND ÎNCĂ NU TRĂGEAU TUNURILE

Cobor din expresul plecat, în urmă cu patru ore, din gara centrală a Belgradului – o curte paşnică înţesată cu flori şi tonete, fără fum şi fără agitaţia marilor staţii feroviare – urc treptele şi păşesc prin Sarajevo. Paşii lui Grigori Prinkipo care a tras, în iunie 1914, asupra arhiducelui Ferdinand declanşînd primul dintre războaiele mondiale sînt imprimaţi în pavaj, în poziţia din care el a ochit. Alături e o farmacie, o pizzerie şi o librărie. Între ele, chiar la colţul străzii, cu vedere liberă spre bulevardul de unde venea cortegiul imperial e muzeul Prinkipo. Nu intră nimeni. Se preferă o pizza... A mai fost, oare, un prim război mondial? Apa rîului Milaka trece liniştită sub pod, primăvara colorează străzile în verde şi auriu. Încă nu bat tunurile care, în 1992, aveau să răscolească oraşul în numele separării Bosniei şi Herţegovinei de micul imperiu creat de Tito. In curînd şi acesta va fi o amintire, dar cred că Sarajevo nu-l va uita prea curînd. Oraşul face efortul de a păstra memoria trecutului intactă. Edificiile vechi sînt conservate şi puse în valoare în ansamblul noii urbanistici; arhitecţii evaluează, mereu, stilul aşezării fundamentat în urmă cu secole. La încrucişarea drumurilor dintre Europa şi imperiul otoman, oraşul a înregistrat, în fiinţa sa intimă, impactul civilizaţiilor. "Damascul nordului" era numele prin care vechii locuitori ai orientului indicau frumuseţea locului, al doilea după Istambul în ierarhia aglomeraţiilor urbane ale Turciei europene de odinioară.

■ *Sarajevo – orient, occident şi porumbei; încă nu trag tunurile.*

Ciudat, printre numele de vază amintite cu veneraţie se află şi cel al unui ocupant: Gazi Husref-bey, guvernator al oraşului în două rînduri, în timpul secolului al XVI-lea, pentru Sarajevo un "secol de aur". Autocrat luminat, el a făcut mult pentru progresul spiritual al localităţii. Biblioteca, a patra din Europa prin valoarea ştiinţifică şi numărul cărţilor şi al manuscriselor, moscheea şi institutele de caritate sînt considerate capodopere ale arhitecturii otomane. Un itinerar al oraşului cuprinde, neapărat, Muzeul municipal, Muzeul Eliberării, Galeriile de artă, străvecheea primărie în care se păstrează manuscrisele lui Hafiz, poet persan (1300-1389), autor al celebrelor gazeluri, şi "casa Svrzo" care include şi un harem, evident, nelocuit...

BAZARCIA

Vă repet: cînd am trăit toate acestea, la Sarajevo nu trăgeau încă tunurile. Deci nu exista nici un motiv pentru ca să nu trec şi prin Bazarcia, veche de şase secole. Ea începe de la Piaţa mereu populată de porumbei concurînd cu piaţa San Marco din Veneţia. Bazarcia (bazarul) e împărţit pe străzi ce poartă numele meşteşugurilor care se practică aici. Din strada bijutierilor se trece în cea a gravorilor cu mai mult de 60 de specialităţi diferite adaptînd, subtil, aceste străvechi îndeletniciri la moda contemporană. Nenumăratele "Bosanka Kafana", restaurante tradiţionale, pun în valoare o artă culinară moştenită, cu veneraţie, de la o generaţie la alta. Dinastiile de bucătari celebri sînt mîndria locului: familia Hadjiburici îşi are ascendenţa în secolul al XVII-lea, iar blazonul ei strălucind prin rafinamentul bucatelor pe care le-a creat şi ameliorat necontenit, se păstrează neatins de expansiunea modernelor restaurante din centru al căror meniu de rezistenţă este tot cel tradiţional. Pînă noaptea tîrziu, în micile restaurante-bucătării se pot mînca, servite la măsuţe joase, delicioasele "ciabacenie", cu ceapă şi ardei din belşug, cu pîine neagră, pufoasă şi lapte bătut, foarte acidulat, în timp ce la difuzor se aude o "sevadalinka", melodie care exprimă sufletul veşnic îndrăgostit al Bosniei.

MUZEUL EVREIESC

La cîţiva paşi de Bazarcia se află Muzeul evreiesc amenajat într-o sinagogă, prea mare pentru numărul mic de evrei rămaşi în Sarajevo.

E dimineaţă şi muzeul e pustiu. Centrul lui de atracţie este o Hagada datînd din secolul al XIV-lea. Lucrată în stilul inegalabil al maeştrilor caligrafiei şi artei ornamentale ebraice este prezentată drept "un compendium al istoriei şi legendelor iudaice". Originalul se află la Biblioteca Naţională; aici sînt doar reproducerile de o calitate excelentă. Hagada are 84 foliante cu 54 de pagini consacrate ritualului mozaic şi 69 legendelor istorice. Drumul Hagadei pînă la Sarajevo a fost lung şi anevoios. Cînd, în 1492, evreii au fost alungaţi din Spania, unii dintre ei au luat drumul Orientului, cîteva familii de sefardim stabilindu-se la Sarajevo. Opera este menţionată în multe publicaţii de artă. În 1941 ocupanţii germani au căutat-o în zadar; ea a fost ascunsă în munţi de către partizani.

Mărturii ale unei vieţi evreieşti rodnice, dioramele, fotografiile şi celelalte documente sînt prezentate cu un gust desăvîrşit. Rabini, medici, ingineri, scriitori şi artişti au dat strălucire oraşului. Cînd Iugoslavia a fost invadată erau aici 15.000 de evrei; la sfîrşitul războiului se mai numărau doar 2.000. Amintirea celor morţi este onorată printr-un obelisc aflat în curtea muzeului creat de Ismet Muezinovici: o menora despărţită în două ca de un fulger. Ea este consacrată celor 400 de evrei din Sarajevo executaţi, în acel loc, de către germani.

Muzeul datorează mult doctorului Samuel Pinto care a înregistrat şi colecţionat documente care puteau furniza mărturii revelatoare despre Holocaustul din Iugoslavia. Cărţile pe care le-a publicat, după eliberare, au constituit piese de acuzare în procesele criminalilor de război.

Sub cupola interioară a vechii sinagogi atîrnă o carte uriaşă: sînt înscrise în ea numele celor dispăruţi în neantul anilor sîngeroşi ai ocupaţiei naziste. Cu toate datele personale: ziua, luna şi anul naşterii, profesiunea şi ultima adresă... Spuneam încă la începutul acestor însemnări: Sarajevo e un oraş cu memorie.

✱ O carte nouă

FELICIA FEINSTEIN-KEIFA

VERSURI MICI
SI
POVESTI MICI
VESELE SI TRISTE
de citit inainte de culcare

MINIMUM 1992

A APĂRUT
HATZIONUT

nr. 21, Tel Aviv, 1992
Religie * Istorie
Memorialistică * Document
Buletin editat sub egida Sinagogii Gutman, cu contribuţia H.O.R. Tel Aviv (director: av. Leon Şaim, redactor: av. I. Scorţaru).
Buletinul poate fi procurat la Sinagoga Gutman
rh. Pekiin nr. 12/A, Tel Aviv.

HATZIONUT

BULETINUL ASKANIMILOR SIONIŞTI DIN ROMÂNIA ÎN ISRAEL şi YAD ZIKARON LEIAHADUT ROMANIA
cu sediul la Sinagoga "BEIT IACOV-IOSEF RAV ZWI GUTMAN"
Redacţia: Str. Pekiin nr. 12/A Tel Aviv
Redactor fondator: MOŞE MAUR ז"ל

● SUMAR ●

Rabin Efraim Gutman: Răsfoind filele Hagadei de Pesah *-3; Uri Eliav:* Dinamism şi prestigiu *- 4; Marius Mircu:* Iacob Groper *- 6; Sonia Palty:* Moşe Maur z.l. *- 9; Av. Iancu Scorţaru:* Struma *- 11* ; Comemorarea victimelor de pe vasul Struma *- 13; Marian Caizerman:* Rolul internaţional al organizaţiei Mondiale "Bnei Brith" *- 14; Noel Vaintraub:* Tineri evrei căzuţi în lupta antifascistă *- 16; Rabanit Debora Landman:* Versuri - *18*; H.O.R. - Scrisori, răspunsuri, comentarii - *21; Rosh Peleg Iehuda:* Cu faţa la cel de-al 32-lea Congres Sionist Mondial - *24*; Comemorarea victimelor pogromului legionar din Bucureşti - *26*; Serbarea de Hanuca - *27; Mioara Iarchi-Leon:* Israel - O piatră a vorbit... - *28*; Rabinul Şlomo Zalman Ochman - *29* Ebraică: *10 ani de la construirea sinagogii "Beit Iacov Iosef Rav Zwi Gutman" - 31; Rabin Efraim Gutman:* Rabinul Shlomo Zalman Ochman z.l. *- 32; Tony Solomon Maaravi:* Rabineasa din Suceava *- 34; Rabin David Landman:* O povestire miraculoasă despre Rabi Israel Baal Shem Tov *- 38; Shmaia Avni:* Aba Kowner nu a avut dreptate - *40*; 50 de ani de la scufundarea vasului Struma - *41; Rabin Efraim Gutman:* Cei patru fii din Hagada de Pesah *- 42*

TITU SIMON

PROCESELE
DE LA COMERŢUL EXTERIOR

Vă mai amintiţi? Paul Lupaşcu, în încheiera articolului său-mărturie despre celebra "Banda a lui Ioanid" (*Minimum* nr. 61), ne cerea (şi pe drept cuvînt) să publicăm, neîntîrziat, ceva despre ticăloşia antisemită cunoscută sub numele de "Procesele de la Comerţul Exterior".

Publicăm.

Destinul a vrut ca tocmai în aceste zile să apară la Bucureşti o carte. O carte extraordinară, intitulată "Din culisele serviciilor secrete româneşti: Pacepa – Quo vadis?". Autorul: Titu Simon (n. 1927, Braşov).

Titu Simon. N-aţi auzit de el. Nici nu era cazul. Omul a fost ofiţer (important) al Serviciilor de informaţii ale Armatei Române, trăind o viaţă întreagă sub semnul conspirativităţii depline.

Omul ştie multe. Ba chiar foarte multe. Şi s-a hotărît să vorbească.

Iar una din mărturiile sale cele mai preţioase se referă la "Procesele de la Comerţul Exterior".

Fiindcă, spre deosebire de fel de fel de renegaţi ai neamului, Titu Simon este un evreu cu şira spinării. Un evreu hotărît să trăiască sub semnul adevărului.

... în 1959 au început arestările unor factori de conducere din Comerţul Exterior, arestări cu puternică tentă antisemită.

Pregătirea proceselor şi regia semănau ca o copie trasă la indigo şi asemenea procese se derulau în acea perioadă cu zecile.

A avut efectul unui trăznet cînd în toamna lui 1959 a fost arestat directorul general al "Prodexport"-ului, Donath, directoarea exportului din Ministerul Cometului Exterior, Wullich, consilierul Susin de la Prodexport, şeful de serviciu Schwartz şi alţii, ca Vrînceanu, Căpitănescu Münzer. Acesta a fost începutul, după care au urmat arestări de la întreprinderea de comerţ exterior Româno-export, directorul Rosinger, directorul adjunct Rado, Sidonia Grigoriu, consilierul Costin Alexandru, Chinsbruner Angela şi, în sfîrşit, Paul Ştefănescu, directorul importurilor din M.C.E. Următorul grup de arestaţi avea în frunte pe directorul "Agroexport"-ului, Samy Edelstein, eminent om al cometului exterior român din acei ani. Toţi erau evrei, iar acuzaţiile erau extrem de grave.

Actul de acuzare suna sinistru: "Securitatea Statului a descoperit un complot antistatal în care sînt implicaţi numiţii... pentru "Crima de subminare" a economiei naţionale!

Numiţii erau în marea lor majoritate comunişti ilegalişti, cu vechi şi mari merite faţă de partid, Donath fiind chiar casierul C.C. al P.C.R. în ilegalitate; Wullich, directoarea direcţiei de export în Ministerul Comerţului Exterior, a studiat la Viena înainte de război comerţul mondial, iar după 23 august a adus importante servicii statului român, ea nefiind membră de partid; ing. Paul Ştefănescu, unul dintre cei mai competenţi profesionişti din M.C.E., răspundea ca director de importurile pe care le efectua România în acei ani. Directorul întreprinderii comerţului exterior de stat Românoexport, Rosinger, vechi comunist, om de înaltă cultură, ilegalist, care, ani în şir, de 1 mai şi 7 noiembrie era arestat preventiv timp de două zile de autorităţile române, ... şi a fost în final judecat de Tribunalul Militar din Dealul Spirii pentru activitate politică ilegală, era acum acuzat pentru "crimă de subminare a economiei naţionale". Om de o cinste exemplară, care nu şi-ar fi însuşit nici măcar 10 bani, era acuzat pentru pagube de milioane de dolari.

"DE CE AI DAT FOC PAVILIONULUI DE LA NEW DELHI?"

Aceste procese au reprezentat o altă pagină sinistră a lanţului de procese staliniste, pe care nu ştiu cine va reuşi să le mai clarifice, din moment ce majoritatea protagoniştilor au murit, iar actele existente undeva în arhivele secrete sînt falsificate de la un cap la altul, deci greu de scos la iveală adevărul.

Directorul general al "Prodexport"-ului, Donath, a fost condamnat la moarte pentru acuzaţia de a fi dat foc pavilionului românesc de la Tîrgul Internaţional de la New-Delhi din India. Faptul că s-a dovedit în mod categoric că în ziua incendiului Donath nici nu era la New-Delhi, ci la tratative comerciale la Bombay, la sute de km distanţă, nu a ajutat la nimic.

Organele de judecată, respectiv Tribunalul Militar al Regiunii Militare Bucureşti (maiorul Sitaru), nu admiteau probele solicitate de inculpaţi, rezumîndu-se în motivarea sentinţelor date pe:

– rapoartele comisiilor de expertiză, întocmite după criterii "ştiinţifice" (conform regiei), rupte de practica activităţii în comerţul exterior;

– şi declaraţiile inculpaţilor, smulse sub presiune fizică şi morală de organele de anchetă penală M.A.I., anchetă care s-a extins pe o perioadă de 16-36 luni.

Cîteva cuvinte despre comisia de "experţi" selecţionaţi de securitate şi numiţi în comisii de expertiză, ale căror rapoarte au stat la baza condamnărilor care au urmat.

Membrii acestei comisii nu au încheiat singuri nici o tranzacţie de comerţ exterior, nici unul dintre aceşti "experţi" nu avea experienţă şi nici cunoştinţele necesare pentru asemenea operaţii de comerţ exterior. Situaţia era similară cu a unui medic care se denumeşte chirurg, fără ca vreodată în viaţa lui să fi efectuat o operaţie pe un bolnav. "Experţii" aduceau verdicte în rapoartele lor, fără să cunoască conjunctura pieţii externe şi interne, posibilităţile reale de plată în anii cînd se desfăşurau anchetele. Utilizau criterii subiective, străine de comerţul exterior, care denaturau adevărul. Ei dădeau verdicte, judecăţi definitive, tranşau, pornind de la falsa premisă că un preţ hotărît de organele superioare de stat C.C. al P.C.R. era sacrosanct şi că atît preţul, cît şi condiţiile vînzătorului român sînt automat acceptate de orice partener, de orice cumpărător străin.

Pe asemenea criterii "ştiinţifice" au rezultat "pagube" care de fapt erau inexistente, eşafodate artificial la nivelul milioanelor de dolari S.U.A., pentru ca aşa numita "CRIMĂ DE SUBMINARE A ECONOMIEI STATULUI" să fie indubitabilă şi să timoreze şi să influenţeze însăşi organele de judecată.

În acele timpuri întunecate ale practicilor staliniste în acţiune, acuzatul nu avea nici un drept de apărare.

AL. BÎRLĂDEANU NU BĂNUIA...

După arestarea lor, Alexandru Bîrlădeanu (vice-premier şi membru supleant în Biroul Politic) şi ministrul adjunct la Comerţul Exterior Petri s-au oferit organelor de anchetă pentru elucidarea cazurilor, întrucît după opinia celor doi miniştri trebuia să fie o gravă eroare la mijloc, arestaţii fiind cunoscuţi ca oameni de cinste şi valoare deosebită.

Atît Bîrlădeanu, cît şi Petri, au fost respinşi cu brutalitate şi somaţi să nu se bage unde nu au fost solicitaţi. Ei nu bănuiau în acel moment că de fapt şi ei erau vizaţi.

Probele solicitate de acuzaţi în vederea apărării erau refuzate. Era cunoscut de toţi cei implicaţi în acei ani 1950-1960 în comerţul exterior, că orice dispoziţie mai importantă, care era semnată de unul din miniştrii adjuncţi ai comerţului exterior: Ana Toma-Steriopol sau Petri şi orice telegramă cuprindea nelipsita frază; "înainte de a contracta, consultaţi-vă prietenii". "Prietenii" erau ruşii. cehii, polonezii etc., iar consultarea se referea la schimbul de informaţii referitoare la preţurile la care au încheiat contractele de cumpărare sau vînzare.

Aceste telegrame cifrate care existau la Ministerul Afacerilor Externe, din care rezulta că despre orice tranzacţie avea cunoştinţă un ministru adjunct de la M.C.E., că orice contractare era finalizată după consultarea prietenilor, că întotdeauna erau extrem de mulţi factori implicaţi, arătau clar faptul că ar fi fost extrem de greu să ocoleşti toţi aceşti factori de decizie şi să aduci pagube ţării. Exact aceste dovezi hotărîtoare, aceste telegrame, argumente zdrobitoare în sprijinul apărării erau refuzate, şi nu au fost luate în consideraţie.

Ar mai fi fost un element demn de menţionat: toţi cei implicaţi erau evrei, or aceştia au avut şefi, directori, miniştri adjuncţi şi şefi de secţie români şi absolut nici unul n-a fost implicat, n-a ştiut nimic; nici un director adjunct de comerţ exterior neevreu nu a fost implicat în proces. Mai mult decît curios şi în practica comerţului exterior aproape imposibil!

Azi este cunoscut faptul că aceste procese au fost dirijate de consilierii ruşi de la securitate, conducerea directă a regiei în ansamblu avînd-o Patilineţ Vasile (secretar al C.C. al P.C.R.)...

"TE ÎMPUŞC PE CÎMP!"

Arestaţii erau confruntaţi brusc cu o situaţie cu totul neaşteptată, presiuni psihice şi fizice; o hrană insuficientă şi de foarte proastă calitate:

– 1/4 de pîne neagră, de două ori pe săptămînă turtă din mălai;

– dimineaţa 100 g. pîine neagră;

– borş de murături etc.

"Regim sever" cu somn pe priciuri, teoretic de la orele 22-05 cu lumina aprinsă, dar anchetele se desfăşurau în fiecare noapte, după metodica cunoscută, fiind urmate de timorări, intimidări.

Paul Ştefănescu, director al importurilor din Ministerul Comerţului Exterior, era lovit mereu cu dosarul în cap, ameninţat: "Degeaba te ţii tare, ciorile o să te mănînce"... "te împuşc pe cîmp!"

Directorul Prodexport-ului, Rosinger, a fost de nenumărate ori bătut de borfaşii mutaţi temporar în celula sa.

Presiunile erau permanente, oboseala fizică şi tensiunile psihice au depăşit cu mult toate barierele omeneşti.

Numai aşa ne putem explica faptul că şi acuzaţii din România au recunoscut toate acuzaţiile false ce li s-au imputat.

LICA SE PLICTISISE DE BĂRBATUL EI

Cu Paul Ştefănescu s-a încercat o constrîngere josnică, cerîndu-i-se date despre ministrul Comerţului Exterior Marcel Popescu (căsătorit cu Lica Gheorghiu-Dej), cum că acesta ar fi homosexual. Era perioada cînd trebuia lichidat şi Marcel Popescu. Lica Dej îşi schimbase preferinţele amoroase şi se credea că Paul Ştefănescu poate fi folosit în acest scop, însă acesta a refuzat în mod categoric.

Ministrul Marcel Popescu, care tocmai se întorcea de la tratative de la Moscova, a fost aşteptat la gară cu protocolul de rigoare; cînd şoferul a apucat pe un drum care nu ducea spre locuinţa sa, l-a atenţionat pe acesta: "Măi bobocule, ce faci? Încotro o iei? Nu vezi că ai greşit drumul?"

– "Tov. ministru, nu am greşit drumul, însă între timp dumneavoastră v-aţi schimbat domiciliul!

– Cum, m-am mutat?"

Deci erau timpuri în care ginerele primului secretar al partidului şi ministru al

Comerţului Exterior era mutat peste noapte, fără ca el să ştie că în acelaşi timp se efectuau maşinaţii josnice ca să fie considerat homosexual; au existat încercări ca să fie arestat, iar în curînd nu va mai fi ministru şi toate acestea pentru simplul motiv că a pierdut simpatia lui Lica.

Asupra directorului Rosinger de la Prodexport s-au exercitat presiuni puternice pentru a-l incrimina pe Bîrlădeanu.

Anchetatorul: – "Te bazezi pe Bîrlădeanu? Deşarte speranţe! El are dosar ca şi tine. Uite-l, lipseşte doar mandatul de arestare... chestie de zile. Tu eşti un mort, nimeni nu te poate ajuta!"

Tragedia începea la anchetarea aşa-ziselor delicte profesionale care au dus la subminarea economiei naţionale şi spunem tragedie întrucît anchetatorii nu posedau cunoştinţele profesionale de comerţ exterior pentru a conduce o anchetă de specialitate.

BUMBACUL SIONIST DIN EGIPT

Paul Ştefănescu a fost acuzat că a cumpărat din Egipt fire de bumbac la preţuri oneroase, favorizînd firme evreieşti sioniste din Egipt, în timp ce firele de bumbac din Belgia ar fi fost mult mai ieftine.

La prima vedere, pentru un neavizat în probleme de comerţ exterior acuzaţia adusă de acuzare părea plauzibilă, dar în fond nu era aşa.

În acei ani România avea nevoie de tot ce putea realiza în devize libere, pentru achiziţionarea de utilaje speciale din R.F.G., Franţa, Belgia etc., şi în nici un caz nu era normal să-şi consume devizele libere pentru fire de bumbac (care erau într-adevăr mai ieftine în Belgia). Acestea puteau fi cumpărate din Egipt, deşi mai scumpe, dar aici puteam vinde petrol lampant, anumite chimicale româneşti care nu se vindeau nicăieri, sau cherestea de calitatea a III-a, toate mărfuri care nu se puteau plasa în Europa, fiind necompetitive, datorită callităţii inferioare la acea dată. Era o problemă elementară de comerţ exterior, dar cînd Paul Ştefănescu a încercat să-l lămurească pe anchetator, acesta i-a tăiat vorba: "Lasă-ne cu poveştile evreieşti". Parcă asemenea operaţii Paul Ştefănescu le-ar fi făcut de unul singur, fără aprobările tuturor eşaloanelor superioare.

Iar acolo unde nu exista competenţa profesională, argumentele logice erau înlocuite cu pumnul în masă, cu intimidări şi presiuni!

Rosinger a semnat de două ori sub presiuni diverse declaraţii pe care a doua zi le-a retractat.

Edelstein, directorul "Agroexport"-ului a fost acuzat de unele tranzacţii cu stuf în R.F.G., cu documente incriminatorii false, prefabricate, de care Pacepa, care era în R.F.G. în anii 1959-1960, nu putea să fie străin şi pentru care Edelstein a primit 10 ani de închisoare, de unde a ieşit grav bolnav.

În urma acestui proces prefabricat la ordin, Donath, Susin, Wullich şi Schwartz au fost condamnaţi la moarte, Rosinger la 15 ani închisoare, Costin şi Chinsburger Angela la 8 ani, Paul Ştefănescu la 5 ani; Sidonia Grigoriu a fost singura care la proces a avut curajul să infirme cele declarate la anchetă, demascînd că declaraţiile au fost făcute sub presiune; ea nu a recunoscut nimic, susţinînd că este nevinovată; a fost condamnată la 10 ani închisoare. În schimb Rado, care în timpul anchetei, sub presiune, a recunoscut că posedă în străinătate 20.000 de dolari, s-a ridicat în plenul tribunalului şi l-a corectat pe procuror, susţinînd că el de fapt are în străinătate un cont de 40.000 dolari şi nu 20.000 dolari. Toate acestea conform regiei!

După proces, preşedintele Tribunalului Militar, Adrian Dumitriu, a mers la Emil Bodnăraş ca să-i confirme sentinţele, însă acesta nu a confirmat pedeapsa cu moartea şi a chemat pe şeful anchetei să reverifice lucrarea.

A urmat calvarul anilor de detenţie la închisoarea de la Aiud.

În 1966 a fost eliberat Paul Ştefănescu, iar în 1968 au fost eliberaţi Donath şi Rosinger, rămînînd însă valabilă poprirea pe 1/3 pe veniturile lor. În 1980, la insistenţele Preşedintelui S.U.A. Carter şi a preşedintelui Canadei, Trudeau, care au trimis la Bucureşti pe Spitzer, preşedintele organizaţiei evreieşti internaţionale "Bnai Brith", în ianuarie 1980 s-a realizat anularea popririi pe venituri. Aceasta deoarece după eliberarea celor condamnaţi pe nedrept, aceştia au plătit în continuare nişte datorii fictive pentru nişte vini imaginare, din 1966-68 pînă în 1980, cînd s-a obţinut anularea prin Hotărîrea Consiliului de Stat.

Azi, majoritatea celor inculpaţi în acel proces de subminare a economiei naţionale din România au decedat, fără să fie reabilitaţi.

Se pare că şi rabinul Moscovei a avut dreptate atunci cînd, cu mulţi ani în urmă, a spus: "Revoluţiile le fac alde Troţki, dar nota de plată o plătesc Bronstein-ii". Realizînd acest adevăr, din anii 1960 au plecat din România evreii care au mai putut pleca. Naţionalismul şi antisemitismul cunoşteau noi dimensiuni în România.

Acestea au fost condiţiile reale din culise unde acţionau cu brutalitate organele de represiune, dirijate îndeaproape de un Drăghici, ministrul de interne, devenit atotputernic, în compania lui Patilineţ ca reprezentant al partidului.

●

O carte nouă
IDENTITATE
versuri de
MARIA GAITAN-MOZES
Editura *Minimum*, 1992

MINIMUM NU UITA

LUCIAN ZEEV HERŞCOVICI

MINIMUM AR TREBUI SĂ-ŞI CEARĂ SCUZE !

- **Adrian Zahareanu este un inamic fanatic al religiei**
- **şi cere expulzarea unor cetăţeni israelieni paşnici.**
- **În continuare, ceva despre spaniolii lui Eugen Campus.**

În nr. 60 (martie 1992) al revistei *Minimum*, a apărut articolul domnului Adrian Zahareanu *Enigma celor o sută de "porţi"*. Sincer vorbind, am citit totdeauna cu interes articolele domniei sale, apărute în revista *Minimum*, ca şi – anterior – în *Revista mea* şi în ziarul *Viaţa noastră*. Cu ani în urmă am avut şi plăcerea de a-l cunoaşte personal pe autor. Chiar dacă uneori n-am fost de acord cu părerea dumisale politică, economică ori religioasă, i-am apreciat talentul şi combativitatea jurnalistică. Acum însă... am impresia unei lacune.

Articolul dumisale – vădit polemic antireligios – depăşeşte cadrul subiectului. Autorul atacă o parte importantă – şi imposibil de neglijat – a poporului evreu contemporan, precum şi moştenirea noastră tradiţională milenară. Articolul cuprinde şi greşeli istorice. Voi reveni asupra lor mai jos.

Cel mai grav lucru este însă violenţa verbală a autorului, folosirea unui limbaj deosebit de vulgar. Din ură faţă de anumite grupări religioase – ori faţă de partide politice religioase – autorul îşi transformă condeiul în retevei, lovind în toţi evreii religioşi, provocînd confuzii ce pot incita la ură. Pot exemplifica cu cîteva expresii ale domniei sale: "Rabbi Josef Riblin (sic! greşeală de ortografie!)... în intenţia de a atrage cît mai mulţi locuitori şi de a încuraja investiţiile, promiţînd că toţi vor fi răsplătiţi *însutit*"; "ctitor de oraş în idiş"; "satmarii întreţin sucursala lor de fanatici... numai la New York satmarii numără 60.000 de aderenţi"; "de ce nu este expulzat acest domn Hirsch, de ce nu este trimis acasă la el peste hotare; de ce nu sînt expulzaţi toţi, tot clanul..."; "cuib de duşmani, cărora... le oferim condiţii optime de viaţă"; "duşmani declaraţi din interiorul ţării"; "elemente subversive care se lăfăiesc în mijlocul nostru, sfidînd legile statului"; "această sinistră enigmă".

Într-adevăr, este o enigmă sinistră; dar nu cea la care se referă domnul Zahareanu. Enigma ar fi: în ce revistă a apărut articolul. În *Minimum* sau în *România Mare*? Cine l-a scris – şi asta ar părea o enigmă: Zahareanu sau Vadim Tudor? Un asemenea limbaj a fost folosit în trecut la o publicaţie pe care nici nu merită s-o mai amintesc.

Şi, se pot face comentarii. Oare domnul Zahareanu crede că într-un stat democratic pot fi expulzaţi cetăţeni numai datorită concepţiilor lor politice ori religioase? Oare într-un stat democratic un ziarist poate cere guvernului – în scris! – să facă asemenea lucru? Îşi aminteşte domnul Zahareanu despre d. Ilan Halevi (om politic *ateist* de stînga), activist în conducerea O.E.P. şi pînă în prezent cetăţean issraelian? Nici teroriştii activi nu sînt expulzaţi atît de uşor. Faptul că Israelul are posibilitatea de a ajunge la un acord de pace cu vecinii este aclamat de d. Zahareanu (ca şi de subsemnatul). Dar pe d. Zahareanu îl deranjează doar relaţiile cu O.E.P. ale rabinului Moşe Hirsch. De ce nu şi ale stîngii israeliene extremiste? Pentru că aceasta e laică, iar rabinul Hirsch e evreu religios, cu caftan, barbă şi perciuni? Cu ce este inferior un evreu religios unui nereligios? Iar în ce priveşte patriotismul evreilor religioşi extremişti, manifestat sub formă de dragoste faţă de *Am Israel* şi de Dumnezeu – deşi respingînd anumite trăsături laice ale Statului – nu are d. Zahareanu nimic de spus? Personal, am fost şi sînt sionist, dar nu vreau să mă rup de tradiţia părinţilor, bunicilor şi străbunicilor mei. Fără judaism, fără Învăţăturile Torei şi fără tradiţie nu ar fi existat nici sionism, nici Statul Israel, nici poporul evreu. Nici d. Zahareanu. Nici Tel Aviv. Nici *Minimum*. Cred că revista datorează scuze pentru publicarea acestui articol.

Vreau să revin şi asupra greşelilor de natură istorică.

1. Cartierul *Mea Şearim* din Ierusalim nu a fost întemeiat în 1872, ci în 1874. Scopul întemeierii sale – ca şi a altor cartiere – a fost extinderea oraşului, condiţii mai bune de trai pentru locuitorii săi, dezvoltare economică şi productivizare. Rabinul Josef Rivlin (şi nu "Rabbi Josef Riblin", după cum afirmă d. Zahareanu) a avut de întîmpinat opoziţia cercurilor conservatoare din vechiul işuv de la Ierusalim. "Porţey ha-homot" au avut de întîmpinat multe greutăţi. Numele de "Mea Şearim" nu vine – după cum afirmă d. Zahareanu – de la expresia "a strîns însutit", ci de la expresia **וימצא בשנה ההיא מאה שערעם** ("şi a găsit în acel an o sută de porţi" – Cartea "Bereşit", pericopa "Toladot". Cartierul a fost inaugurat în luna Kislev 5634 – 1874 – în săptămîna în care se citea şi învăţa pericopa "Toladot" din Tora. Vedeţi lucrarea dr. A. Shoshan *Yerushalaym yiry*, Ierusalim, 1981, p. 187-188).

2. Expresia arameică *Neturey Karta* nu înseamnă în

românește "păzitorii orașului" (afirmația autorului), ci "păzitorii zidului". Este vorba despre amintirea Templului. Neturey Karta nu este unul și același lucru cu Hasidut Satmar (Satu-Mare). Neturey Karta s-a desprins – ca aripă extremistă – din Agudat Israel după Holocaust, ea existînd în Eretz Israel. În schimb, Hasidut Satmar s-a format în Transilvania (Satu-Mare). Faptul că actualul admor de Satmar ajută material și susține grupuri de adepți ai săi (hasidim) din Israel (care recunosc Statul și sînt buni cetățeni!) în scopuri educative și sociale nu înseamnă o identificare între Hasidut Satmar și Neturey Karta.

Rabinul Moșe ben Zvy Teitelboim (și nu Moses Ben Zwi Teitelboim, după cum îl menționează d. Zahareanu) (1769-1841) nu a fost niciodată la Satu-Mare. El s-a născut la Permyszl (Galiția) și a fost rabin la Oghel și Szinawa (ambele în Galiția). El nu a întemeiat organizația Neturey Karta (nici nu se punea asemenea problemă în timpul vieții lui), ci a scris. Elevii de ieșiva îl cunosc pînă în prezent datorită cărții sale cea mai importantă, *Ismah Moșe*. Este adevărat că era părintele familiei Teitelboim (asupra sa vezi: Meir Wunder, *Ensiklopedyah le-hokhmey Galiția*, vol.3, cols. 124-132).

4. Rabinul Joel Teitelboim (și nu Teitelbaum), descendent al aceleiași familii, admor și conducător al grupului hasidic Satmar, născut la 1887, a încetat din viață la New York în 1979. El nu mai conduce actualmente pe hasidimii de Satmar. Actualul rabin de Satmar (care locuiește în S.U.A.) este Moșe Teitelboim. Și aici s-a "strecurat" o inexactitate în afirmațiile d-lui Zahareanu, rămase la nivelul anului 1979!? Și rabinul Moșe Teitelboim e originar din Transilvania. Cred că rabinii din familia Teitelboim – comentatori, cazuiști, ideologi religioși, scriitori de cărți judaice – reprezintă un punct de onoare pentru judaismul din Transilvania în special și din România în general. Ei au păstrat tradiția judaică și a culturii ebraice religioase în Transilvania. Este cazul să ne amintim și că Rabi Joel Teitelboim – salvat în "trenul Kastner" – a locuit un an la Ierusalim, iar numai ulterior a plecat în America, iar Rabi Moșe Teitelboim, deși nu este "sionist" din punct de vedere politic modern, iubește poporul evreu, judaismul și țara (pe care a și vizitat-o). (Asupra lor, vedeți: J. Josef Cohen, *Hakhmey Transilvania*, Ierusalim, 1989, p. 109-113, 117).

Nu vreau să extind discuția. Bibliografia este largă, bogată, și nu cred că este locul de a face aceasta. Am vrut doar să aduc cîteva modeste preciziuni. Pentru a nu se strecura în viitor asemenea afirmații lipsite de bază reală, născute dintr-un fanatism laic-ateist, din ură de sine. Și aceasta în una dintre cele mai valoroase publicații israeliene de limbă română. Să dezlegăm "enigma".

*

Tot în nr. 60 (martie 1992) al revistei, am avut plăcerea să citesc amintirile d-lui dr. Iosef Eugen Campus despre școala "spaniolă" din București. Ca un "secret" destăinuit: urmăresc articolele sale, și încă în România, în 1969 – cînd am predat istoria evreilor în tabăra de la Borsec – am recomandat elevilor și studenților evrei cartea d-lui Campus, un manual care își păstrează încă prospețimea.

Nu vreau să mă amestec în amintirile d-lui Campus. Sînt un om dintr-o altă generație, născut atunci cînd școlile evreiești se "etatizau" (adică se închideau forțat și erau preluate de statul român). Vreu să mă refer numai la fondarea Comunității Sefarde la București. D. profesor Campus reia teza întemeierii acestei comunități la 1730, ea menținîndu-se ulterior în mod continuu și permanent pînă la 1848.

Trebuie să menționez – ca istoric – faptul că actul de fondare (sau cel de recunoaștere) a comunității sefarde de la București nu s-a păstrat. Istoricii și activiștii care au susținut fondarea și recunoașterea ei la 1730 – și care se citau unul pe celălalt, afirmînd că este sigur, că știrea vine de la "personalități de frunte și bine informate" – se bazau de fapt pe o aserțiune a lui Isac Bally (maskil, om de cultură și religie, profesor, autor de manuale didactice, ebraist, ladinist, sionist). El afirmase că, la 1730, domnitorul Nicolae Mavrocordat le-a acordat un hrisov – ca mulțumire – lui Daniel Fonseca, medicul său, și lui Celebi Monteș Bally, bancherul său (un străbun al lui Isac Bally). Afirmația este însă foarte problematică. La 1730, Daniel Fonseca a părăsit Bucureștiul, plecînd în Turcia, și de acolo înapoi în Franța. Medicul Daniel Fonseca, un maran reîntors la judaism, considerat de Voltaire ca "singurul filosof din nația sa", colector de manuscrise și cărți pentru Nicolae Mavrocordat (cu care era în relații amicale încă de la Constantinopol), nu era activist comunitar, deși legat de judaism (dar în felul său).

Nicolae Mavrocordat și-a terminat și el domnia; era preocupat nu de evrei, ci de scaun. Evrei sefarzi în număr relativ mare (destul pentru o "comunitate") se aflau la București și în timpul lui Constantin Brîncoveanu. Cimitirul "nou" (de pe strada Sevastopol) a fost inaugurat – se pare – la 1715. Însuși Isac Bally afirma că Hevra Kadișa a evreilor sefarzi din București a fost reorganizată la 1711. Ulterior (ca și mai înainte), istoria evreilor sefarzi din Valahia nu a fost – pînă la perioada Regulamentului Organic – deosebită de cea a evreilor așkenazim. Iuliu Barasch nu menționează nicăieri asemenea hrisov de la 1730.

Cercetători ulteriori – Elias Schwartzfeld, M. A. Halevi, recent Eliezer Ilan și Andrei Pippidi – nu iau teza în considerație, ori o resping. Nici

MINIMUM NU UITA

eu personal nu o accept. Cel care o susţine e d. dr. Jacob Geller. Regretatul Raoul Siniol – deşi a publicat volumul *Momente sefarde* la 1980 "cu prilejul jubileului de 250 de ani al comunităţii sefarde din Bucureşti", totuşi se îndoieşte – oarecum – asupra acestei teze. Am prezentat aceste date – analizate recent de noi într-un articol în limba ebraică (comunicare în cadrul Centrului Goren-Goldstein) – pentru a arăta şi altă teză, de dragul obiectivităţii.

De asemenea, putem adăuga că printre profesorii şcolii spaniole la 1862 era şi Michael Kofino. El era şi autorul unei piese de teatru – *Pyiesa de Yaakov Avinu* – în limba judeo-spaniolă, jucată pe scenă de elevii şcolii. De inspiraţie biblică, piesa avea şi un mesaj modern: ideea frăţiei, unităţii evreieşti, a familiei, a posibililtăţii îmbrăcării hainelor "moderne" în locul celor tradiţionale. Este un capitol interesant în istoria judaismului sefard din România, deşi această piesă – ca şi "teatrul" din Bucureşti – nu este menţionată de Elena Ronoro în volumele *Teatro de los sefardies orientales.* Ea a fost făcută cunoscută de către regretatul Raoul Siniol într-un articol publicat la 1975 în revista *Toladot* în română şi ebraică.

În încheiere, aş dori să adaug cîteva cuvinte despre Raoul Siniol *omul.* L-am cunoscut în Israel, la Ierusalim. Era un intelectual de clasă, sionist, scriitor, cercetător de folclor şi istorie, şi un ziarist prolific. Studiile de istorie a comunităţii sefarde din România se datoresc activităţii sale neobosite. Acum, la 500 de ani de la expulzarea evreilor din Spania, să ne amintim de un urmaş al lor, care a căutat să formeze tînăra generaţie: Raoul Siniol. Manuscrisele pe care nu le-a mai putut publica ar trebui să vadă lumina tiparului. Pe acest om talentat şi cult l-a interesat numai binele – şi adevărul.

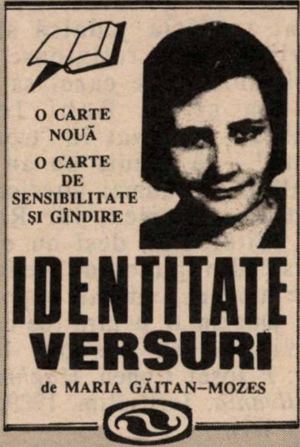

Desigur, stilul vine cu poetul, dar aici este vorba de un stil al stilului, deosebit de al celorlalţi poeţi şi prin talent şi prin aspect moral. Versurile Mariei Găitan-Mozes au adîncimea care orientează scrisul spre poezia mare. Poeta cumpăneşte cuvintele, valorifică pe un plan înalt toate sentimentele.

O carte nouă a sufletului Mariei Găitan-Mozes, scrisă cu un condei care ciuguleşte cuvintele de petale proaspete ieşite peste noapte la iveală, cu bobul de rouă, cu lacrima cerului pe ele: *Te ştiu călit,/ dar, ca femeie, tremur/ şi-aş vrea-n aceste clipe/să m-alătur/ţie./ Să-ţi pot fi sprijin/ şi părtaş/ soldatul meu/ cu tîmplă argintie.*

Adrian Zahareanu

●

Cînd Mărioara - Maria Găitan-Mozes - îşi citeşte poeziile în cenaclu, se produce un moment de înălţare.

E aproape incredibil cum o exprimare atît de simplă - aparent nepoetică - răscoleşte simţirile cucerite de savoarea mereu proaspătă, tandră a versului...

E misterul talentului poetei Maria Găitan-Mozes!

Solo Juster

●

Ceea ce caracterizează pe omul şi poeta Maria Găitan-Mozes e profunda ei sensibilitate.

Inima ei vibrează ori de cîte ori se întîlneşte cu amintirea satului ei, a mamei, a fratelui plecat în război, ceea ce n-o împiedică să se solidarizeze, să se bucure sau să sufere împreună cu noul mediu în care a intrat de bună voie şi cu cele mai bune intenţii.

Otto Bacalu

"LINIA" ÎN IRAN (SAU FIECARE IDEOLOGIE CU *CECE*-UL EI)

"Fundaţia Farabi pentru cinema", organism dependent de Ministerul Culturii şi Conformităţii cu Islamul, condus de religioşi, veghează ca, pînă şi în filmele aprobate, să nu apară actriţe prea frumoase; regizorii trebuie să se abţină să cadreze prea de aproape fete tinere. Nici o vedetă feminină celebră înainte de Revoluţia homeinistă nu poate apărea pe ecran. Personajele feminine trebuie să poarte îmbrăcăminte simplă, de preferinţă de culori sumbre şi care să nu scoată în evidenţă retunjimile corpului. Doar interpretele personajelor negative pot să poarte vestminte colorate şi la modă. În nici un caz părul unei interprete nu poate fi vizibil, chiar dacă filmul se desfăşoară înainte de Revoluţie, deci înainte ca această practică să fi devenit obligatorie. Şi dacă totuşi personajul o cere, atunci se vede nu părul actriţei, ci o perucă.

Dacă doi soţi se duc la culcare, paturile trebuie să fie separate. Nici un contact între ei nu este autorizat, decît dacă actorii sînt soţ şi soţie, şi chiar şi atunci nu-şi pot atinge decît... mîinile.

Dansurile şi cîntecele sînt interzise, cu două excepţii: dansuri tradiţionale executate de bărbaţi, iar cîntecele se pot auzi, dar fără a vedea interpreţii.

Filmele străine sînt fie interzise în întregime, fie "forfecate". Astfel că toate scenele de dragoste dispar. Au fost, de asemenea, suprimate sau... modificate secvenţele apreciate drept propagandă străină şi îndeosebi cele pe teme religioase sau filosofice. Astfel că personaje care n-aveau nimic comun cu Islamul devin islamişti fervenţi.

●

histour

COMPLEX TURISTIC
STR. BEN YEHUDA 32 (PASAJ EL AL)
CENTRALA TELEFONICĂ 299281

ÎN URMA CUTREMURULUI TURISTIC 1992

Ţineţi minte trei cuvinte:

LICĂ BLUTHAL – HISTOUR

HISTOUR ASIGURĂ TUTUROR SALARIAŢILOR, PENSIONARILOR, KIBUŢNICILOR ŞI STUDENŢILOR EXCURSII EXCEPŢIONALE ŞI IEFTINE

100 de formule de vacanţă

turism fără frontiere

AI ŞEKELI, N-AI ŞEKELI,
PRIN LICĂ BLUTHAL
CONTINENTELE BAT LA UŞA FIECĂRUIA

TOATE EXCURSIILE ANUNŢATE ŞI NEANUNŢATE SINT TRANSFERATE DE

LICĂ BLUTHAL LA HISTOUR

histour

AGENŢIA VACANŢELOR

1992

MINIMUM NU UITA

■ ILEANA IOANID

SCRISOARE DESCHISĂ CATRE YVES GOLDENBERG

În toamna anului 1977, un "fapt divers" a tulburat mediile universitare româneşti: profesorul Yves Goldenberg, de la catedra de limbi orientale a Facultăţii de filologie din Bucureşti, murise pe cîmp (avea 49 de ani), sub privirile studenţilor şi colegilor săi, în timp ce se afla "la porumb", în cadrul acelor de pomină zile de "muncă patriotică". Era bolnav de inimă, dar (se zvonea) i-a fost frică să lipsească de la o"acţiune", pentru că orice absenţă "se putea interpreta" şi putea ruina o carieră ştiinţifică. Evenimentul a fost apoi înghiţit de alte întîmplări şi alte morţi nu mai puţin absurde. Iată, însă, că un ecou care ne parvine acum din România ne dezvăluie că moartea eminentului specialist în limba arabă a provocat unei colege şi prietene, profesoara de filosofie Ileana Ioanid, un cutremur de conştiinţă. E vorba de o tulburătoare "scrisoare deschisă", din care publicăm cîteva fragmente:

(L. Volovici)

Să stai de vorbă cu morţii – e o problemă de conştiinţă. Pentru că stai în faţa – *definitivului.* În faţa acelui niciodată altfel, decît aşa.

Stau în faţa ta – *ruşinată* – pentru ceea ce sînt şi sîntem.

Aş putea să încep cu un reproş fundamental – la adresa ta.

Ştiu, nu este un procedeu obişnuit dar este în legătură cu moartea ta. Este vorba de laşitate, sau poate doar de frică, pe care le purtai în celulele tale. Poate, toate vor fi puse pe seama unei nespuse delicateţi, a ruşinii în faţa grosolăniei afişate şi îngîmfate. Pe seama unei timidităţi, care ţine nu numai de genele unui individ, ci de destinul unui popor...

De fapt, nu despre supunerea ta în faţa absurdităţii – vreau să vorbesc/ Ci despre noi toţi(...)

Eşti sugrumat de reţeaua iresponsabilităţilor – Nimeni nu este responsabil – Sîntem o societate decapitată – Toată lumea se spală pe mîini – cu zel –(...)

N-aş fi crezut că vom avea un mormînt comun – Şi totuşi – dacă mai rămîi în viaţă – după o asemenea înmormîntare nu mai ai ce pierde – Nu îţi mai este frică să fii responsabil – pentru tine – pentru copiii tăi – pentru această lume – în care eşti un fir de nisip. Yves Goldenberg – mă doare moartea ta – moartea noastră absurdă – fără adevăr – mă doare acest tribut plătit – nici măcar zeilor...

Yves Goldenberg – aştept să ne mai întîlnim pe culoare – pe lîngă lift – ca şi altădată – şi salutul tău să fie iarăşi pentru mine o mică poveste – Ştiu – aceste cuvinte nu au nici o valoare cum n-are nici o legătură zborul lebedelor din Deltă cu oasele tale din urnă – ele măcar sînt albe – nave plutitoare – în văzduh – vorbele mele sînt grele – de neputinţă – negre – de durere vie – de spaima – unui singur om – care stă – în drumul mare – şi se-ntreabă – ce-i de făcut – ca să schimbi direcţia rotaţiei – Pămîntului – această casă – neîndurătoare – a oamenilor

Cei mai nenorociţi – sînt cei care rup – mai departe ştiuleţii pe cîmp – oftînd – din cînd în cînd – de oboseală şi-şi spun – "Am avut un bun coleg – s-a numit Yves Goldenberg" – şi acest timp – la trecut – nu li se pare decît – o tragedie personală

Zi de zi măsor prostia – uitarea de sine pînă la moarte – Dacă nu te-ar fi chemat Goldenberg – Ai fi putut deveni şi un erou – iată un nou aspect În fond, de ce nu? – Eşti tipul ideal – fără şovăire ţi-ai dat viaţa pentru o cauză nobilă – dacă nu ar fi fost criminal de inutilă – exact ca în războaiele sfinte–(...)

Trec zilele – ca-n orice toamnă – roşiile-s pătate – de rugină – ca şi frunzele de tei – încolo – nimic – dar – nimic nu s-a schimbat – moartea unui om – e un fleac – cercetează Yves Goldenberg – cercetează adîncurile – sau înaltul – la nivelul frigului absolut – acolo – unde viaţa noastră – de apoi – se înscrie – în veşnicia oaselor – transformate – în fluier – vezi – vezi – dacă poţi – vedea fără ochi – ceva mai bine – vezi – ce acoperire au cuvintele – şi mai ales viaţa – acolo – în moarte – dar mai ales – vezi ce-i – cu fiecare dintre noi – străfulgerat de continuă – violenţă – în biata sa – existenţă – Te ascult Yves Goldenberg

13 octombrie 1977
Bucureşti

AVRUM BURG ŞI IMPOSIBILA MINUNE

După furtuna stîrnită de Avrum Burg la penultima întrunire a conducerii Partidului Muncii cu propunerea sa – adoptată! – de a se despărţi religia de Stat, acest partid a modificat propunerea, la ultima sa întrunire, în sensul că trebuie să se despartă religia de politică. Intenţia a fost, desigur, de a îndulci pilula amară, dar adevărul e că, de fapt, pilula e şi mai greu de înghiţit pentru religioşi. Doar e clar că, dacă despărţirea religiei de Stat e o misiune dificilă, separarea religiei de politică e o misiune imposibilă. Ar însemna, de exemplu, să se desfiinţeze partidele religioase şi ultra-religioase. Cine poate spera să se întîmple această minune încursul următoarelor 17 generaţii?

Poşta dicţionarului

Criticul literar Mircea Coloşenco, *de la "Muzeul de istorie a literaturii române" din Bucureşti, ne trimite un text despre foarte modestul şi foarte neştiutul Mendel P. Mendel; un text (s-o spunem dintru început) şi de preţ, şi de referinţă.*

MENDEL P. MENDEL

Nici una din enciclopediile neamului nu îl menţionează (1.). Totuşi, lucrările lui figurează (incomplet) în colecţiile unora din marile biblioteci din Bucureşti cu patru cărţi: două dicţionare (român-ebraic (2.) şi ebraic-român (3.), din anii 1932-1934), un manual de conversaţie ebraic-român (1971) (4.) şi o istorie a literaturii ebraice moderne (1945) (5.).

Dicţionarele au fost menţionate de Mircea Seche în cartea sa dedicată lexicografiei româneşti, însă fără a le descrie în mod special (6.). Celelalte lucrări n-au avut nici măcar acest regim informaţional.

Ne facem datoria de a schiţa o prezentare bibliografică pentru a atrage atenţia asupra unui cărturar înghiţit pe nedrept de oceanul uitării. Prin osîrdia sa, a contribuit într-o măsură considerabilă la întărirea relaţiilor culturale româno-evreee, viaţa pierzîndu-i-se în spatele propriilor lucrări. Deocamdată, nu ştim cine a fost.

Dicţionarele sînt de format mic (11/15 cm.), fiind concepute pentru a fi de tip portativ/uzual şi puse sub egida Asociaţiei Culturale a Femeilor Evree din România. Au fost imprimate la Atelierele Grafice "Victoria" S. Löbensohn din Piatra Neamţ şi difuzate prin Depozitul general de vînzare al Librăriei E. Suffrin din Piatra Neamţ.

Primul volum (român-ebraic) este prefaţat de o scrisoare a lui Gala Galaction, care nu se regăseşte în nici un alt volum de opere ale prozatorului. Marele cărturar român şi prieten al poporului evreu, autor al unei traduceri în româneşte a *Bibliei*, laudă initiativa lui Mendel P. Mendel pentru că unui asemenea dicţionar i-a simţit lipsa atît la vremea studenţiei în teologie, cît şi la cea a tălmăcirii: *"Socotesc că lucrările noastre – fără să ne fi gîndit prea mult nici d-ta, nici eu – se cer una pe alta şi sînt, în sine, tainic conexe"*. Dar dincolo de ajutorul care îl va da studenţilor în teologie şi specialiştilor în a-i apropia de studiul Sfintei Scripturi, părintele Gala Galaction avea credinţa că dicţionarul va trezi interesul pentru spiritualismul biblic, mai ales că *"dacă, din punct de vedere tehnico-lexical ebraic, am multe de învăţat din dicţionarul d-tale român-ebraic, din punct de vedere al idealismului, din care au purces rîvna şi munca d-tale, stăm cot la cot."* Este o recunoştere integrală a meritelor autorului dicţionarului pentru reuşitele sale în ştiinţa lexicografiei, în genere, şi a celei bilingve, în special.

Scrisoarea lui Gala Galaction, redactată şi reprodusă în limba română (datată, Bucureşti, 17 mai 1932), a fost reluată şi în ebraică. Din bibliografia lucrării nu lipsesc dicţionarele datorate lui Lazăr Şăineanu, Maximilian Schroff şi Alex. Răzmeriţă.

Volumul al doilea al dicţionarului (ebraic-român) a fost dedicat lui Israel Efr. Suffrin (2 octombrie 1909- 2 octombrie 1932), cumnatul său, *"mort în floarea vîrstei, în mijlocul alor săi care îl adorau"*. Student în drept, a fost cel care l-a îndemnat pe Mendel P. Mendel la alcătuirea dicţionarului, adesea secondîndu-l la lucrul lui. Volumul cuprinde, după cum autorul singur declară în *Cuvînt înainte*, toate cuvintele şi expresiile biblice, *"cele mai multe fiind însoţite de citate pentru a le ilustra şi a fi înţelese mai bine în diferenţierea lor."* Mai cuprinde cuvinte din *Mişna* şi din literatura iudaică, care au circulaţie în literatura iudaică modernă (însemnate în text cu asterisc), pentru a le deosebi de cele biblice, dar şi din ebraica renăscîndă (notate cu un cerculeţ), create *"din necesităţile vieţii moderne din Palestina"*. Volumul al doilea are ca supliment un capitol (de 49 pg.) de gramatică ebraică, din care nu lipseşte tabelul conjugării verbelor. *"Alcătuirea unui dicţionar* – îşi încheie autorul prezentarea (datată, Piatra Neamţ, august 1933) – *este mai grea decît se crede, şi aceasta a cerut o muncă intensă, mai ales la tipărirea lui cu caractere ebraice şi vocale. A fost o muncă prea grea pentru un om."*

Manualul de conversaţie ebraic-român (1971), aflat numai la Biblioteca Academiei Române (achiziţionat prin anticariat de la cineva care îl avea procurat prin Biblioteca de împrumut "ACUT", Yehuda Halevy 4, Tel Aviv), este multigrafiat cu caractere ebraice şi latine. Conversaţiile pornesc de la afirmaţii/negaţii, continuînd cu propoziţii uşoare pe temele: plimbare în oraş, la poştă, bancă, restaurant, cinema, teatru, precum şi despre presă, locuinţă, îmbăiere, cumpărături, dar şi la biroul de plasare, zilele de vacanţă, în sat şi un tur prin ţară etc., ceea ce ne scuteşte de a-i mai numi scopul adevărat pentru care a fost făcut. Noţiunile elementare de gramatică sînt redate în partea a doua a lucrării (p.105-142).

Istoricul literaturii ebraice moderne (1945) este mai mult un compendiu de lucrări consultate şi indicate la capitolul Bibliografie: *Kibuţ Galuiot* (Tel Aviv, 1935), *Mivchar Hasafrut* (Tel Aviv, 1940), *Sefer Haişim* (Tel Aviv, 1938), *Histoire de la Littérature Hébreu* de N. Slouch (1911), *Judisches Lexikon* (Bd. I-IV(1-2), Berlin, 1927-1930). Autorul singur mărturiseşte: *"Lucrarea de faţă nu are pretenţia de a fi o istorie a lilteraturii ebraice. /.../ Am intenţionat prin această lucrare să trezesc interesul unora pentru literatura ebraică, iar acelora care o cunosc, s-o* *îndrăgească şi mai mult.*" În economia cărţii, structurată pe trei perioade (Începuturile noii literaturi ebraice; Noua literatură ebraică. Perioada naţională; Literatura clasică în Eretz), cea mai mare parte (jumătate din carte) este rezervată prozei, poeziei şi dramaturgiei, dar şi publicisticii şi literaturii ştiinţifice ultimului secol de scriitură ebraică. Mendel P. Mendel consideră ca an de început al literaturii ebraice noi anul apariţiei în limba germană a *Bibliei* de Moşe Mendelsohn (1785). Perioada naţională o stabileşte la anii 1881-1882. Sînt limite preluate de autor din literatura de specialitate. Încercarea lui Mendel P. Mendel este un început, urmat de S. M. Littmann cu *Literatura evreească de la origine pînă în zilele noastre* (7.), gest prea ambiţios, rămas fără acoperire, dacă facem referinţă la predecesori: M.J. Pines, R.B. Slocum ş.a. Însă cărţile de istorie a literaturii ale celor doi inimoşi ne-universitari trebuie apreciate ca făcînd parte din rîndul iniţiatorilor de bine.

Ca lexicograf, Mendel P. Mendel poate fi considerat un continuator pe măsura fraţilor Şăineni, H. Tiktin, M. Schroff, I.A. Candrea.

Pentru România, ca şi pentru Israel, activitatea cărturăreasscă a lui Mendel P. Mendel constituie *de plano* o realizare meritorie întru apropierea relaţiilor spirituale româno-evree.

Bibliografie

1.Judisches Lexikon von Dr. Georg Herliz u. Dr. Bruno Kirschner, Bd. I-IV (1-2), Berlin, 1927-1930; S. Wininger. *Grosse Jüdische National Biografie*, Cernăuţi, Tipografia "Arta", 7 vol., 1925-1936; *Encyclopaedia Judaica*. Jerusalem, Israel, 1972, 17 vol.

2. Mendel P. Mendel. *Dicţionar român-ebraic*. Cu o scrisoare-prefaţă de Gala Galaction. Bucureşti, Asociaţia Culturală a Femeilor Evree. /f.a./. XI + 535 pg.

3. Mendel P. Mendel. *Dicţionar ebraic-român*. Piatra Neamţ. Victoria. 1934. III + 47 + 438 pg.

4. Mendel P. Mendel. *Manual de conversaţie ebraic-român*. Noţiuni elementare de gramatică. "ACUT". P.O.B. 1971. Tel Aviv. 142 pg.

5. Mendel P. Mendel. *Istoricul literaturii ebraice moderne*. Bucureşti. Tipografia "Cartea de aur". 1945. 88 pg. (Biblioteca "Hehaluţ")

6. Mircea Seche. *Schiţă de istorie a lexicografiei române*. vol. II. de la 1880 pînă astăzi. Ed. ştiinţifică, Bucureşti, 1969, p.302

7. S. M. Littmann. *Literatura evreească de la origine pînă în zilele noastre*. Bucureşti. 1946. 154 pg.

*

CALENDAR

MAI

1 mai s-a născut Ury Benador (1895)
1 mai s-a născut Vladimir Colin (1921)
1 mai s-a născut Adrian Zahareanu (1914)
1 mai s-a născut Ion Ianoşi (1928)
3 mai s-a născut Paul B. Marian (1906)
5 mai a murit Sidonia Drăguşanu (1971)
5 mai s-a născut Vicu Mîndra (1927)
5 mai s-a născut caricaturistul Godell (1911)
6 mai s-a născut Dorel Dorian (1930)
7 mai a murit C. Dobrogeanu-Gherea (1920)
7 mai a murit Adrian Verea (1944)
7 mai s-a născut Ştefan Iureş (1931)
12 mai a murit S. Benvenisti (editor) (1913)
14 mai a murit Jacques M. Elias (1923)
15 mai s-a născut Savin Bratu (1925)
15 mai s-a născut Sonia Larian (1931)
16 mai a murit Oscar Lemnaru (1968)
18 mai s-a născut Horia Panaitescu (1921)
19 mai s-a născut H. Bonciu (1893)
21 mai s-a născut C. Dobrogeanu-Gherea (1855)
21 mai a murit Tudor Vianu (1964)
21 mai s-a născut Henri Zalis (1932)
22 mai a murit Ion Călugăru (1956)
23 mai s-a născut Dorina Rădulescu (1909)
29 mai s-a născut Enric Furtună (1881)
29 mai a murit Mihail Sebastian (1945)
31 mai a murit M. Blecher (1938)

O rubrică nouă: calendarul nostru scriitoricesc. O rubrică pentru care nu dispunem încă de toate datele necesare.

Rugăm, aşa dar, atît pe colegii de condei, cît şi rudele celor decedaţi, să ne comunice, cît mai curînd, datele de care avem nevoie : să alcătuim acest calendar – de preţuire şi de aducere aminte – împreună.

EMIL DORIAN : 100

Se împlinesc 100 de ani de la naşterea poetului, romancierului, autorului de cărţi de explicare a medicinei, traducătorului, memorialistului, medicului Emil Dorian.

Destinul a vrut ca, ajuns în vremea acestei aniversări, *Dicţionarul neconvenţional...* să consacre (v. nr. 58, 59, 60, 61) prolificului scriitor cîteva pagini de explicare a trăirilor şi scrisului său.

Ne bucură această coincidenţă. Şi vrem să considerăm paginile de la litera D (*Dorian, Emil*) drept o contribuţie la monumentul de cuvinte care, încet-încet, se înalţă în cinstea admirabilului condeier.

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

ÎNŢELEPCIUNEA KABALEI

În biblioteca părinţilor mei, trona la loc de cinste cartea lui Alexandru Şafran La Cabale *(1960). La sosirea mea în ţară, în 1960, mi-a atras imediat atenţia. Prin formatul ei (format caracteristic bine cunoscutei edituri pariziene Payot) şi prin conţinutul ei filosofic. Prezenţa unei atari cărţi printre celelalte volume ale bibliotecii, numai romane de bună calitate, se explică nu numai prin interesul tatălui meu, Iacob Campus, pentru tot ce era evreiesc, ci şi prin legăturile personale cu autorul cărţii. Se cunoscuseră cu zeci de ani în urmă, la Bucureşti, pe cînd Alexandru Şafran fusese ales Şef Rabin al Israeliţilor de rit spaniol, iar tatăl meu activa în fruntea acestei comunităţi. Legăturile au continuat de-a lungul anilor, atît în România, cît şi mai tîrziu, după ce comuniştii l-au obligat pe Şef Rabin să plece de acolo. Îşi scriau. De la Geneva, unde Alexandru Şafran activa ca Rabin al comunităţii şi ca profesor de filosofie la Universitate. De la Tel Aviv, unde se stabilise tatăl meu.*

Personal, nu l-am cunoscut pe Alexandru Şafran.

Mă bucur că am prilejul acum să-i aduc de aici, din Israel, omagiul meu.

Wisdom of the Kabbalah, apărut de curînd în editura Feldheim (Jerusalem/New York), este traducerea în engleză a originalului francez *Sagesse de la Kabbale* (1986). Cartea cuprinde trei mari capitole. Primul, cu caracter introductiv, schiţează, în linii mari, doctrina kabalistică şi istoria ei. Celelalte două capitole cercetează în adîncime în ce măsură Kabala este cunoaştere şi în ce măsură este ea înţelepciune.

În cele ce urmează, fără a intra în analiza de fond a problemelor discutate, îmi propun să notez numai cîteva observaţii. Observaţiile unui nespecialist în judaistică. Observaţiile unui om de bună credinţă. Care simte o instinctivă repulsie faţă de fanatismul religios, pentru că acesta, prin însăşi natura sa, duce la intoleranţă, dictatură spirituală şi dorinţă de putere politică. Dar simte un tot atît de instinctiv respect pentru adevăratul spirit religios care răspunde aspiraţiei umane spre absolut.

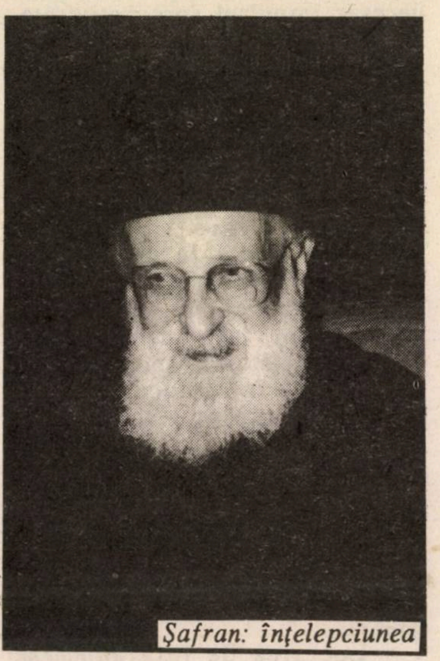
Foto: Dan Pasăre

Şafran: înţelepciunea

Lectura cărţii mi-a sugerat în primul rînd ideea luminoasă a unităţii.

"*Kabala*, afirmă autorul, *este o doctrină a unităţii. Realitatea este un întreg, în care se amestecă şi se unesc vizibilul şi invizibilul, materialul şi spiritualul.*"

Ideea aceasta e reluată mereu, în nenumărate variante. Unitatea Tanahului (biblia), care împleteşte legiuirea cu naraţiunea şi cu poezia. Unitatea Torei orale cuprinse în Talmud, în care halaha se împleteşte cu agada. Unitatea curentului kabalistic de-a lungul secolelor. Unitatea misticei judaice şi a filosofiei judaice, amîndouă dezvoltîndu-se sub semnul Torei. Unitatea celor zece sefirot (puterile creative, emanaţii ierarhice ale divinităţii): deşi zece la număr, sînt emanaţii ale Unicului şi, la sfîrşitul timpului, în era mesianică, omul, prin activitatea lui, le va restabili în unitatea lor originară. Conform Kabalei, omul are menirea de a colabora cu Dumnezeu întru împlinirea planului divin. Exercitîndu-şi libertatea acordată de Dumnezeu, alegînd binele şi respingînd răul, omul apropie venirea mîntuirii finale, "*întreprinde o operă de reconciliere: cu Dumnezeu, cu universul, cu sine însuşi. Se străduie să elibereze din galut (exil) şehina (prezenţa divină) şi pe el însuşi. Efectuează aşadar o operă de «unificare»*". Dragostea şi teama de Dumnezeu constituie o unitate indestructibilă, se completează reciproc. Numai astfel legătura hasidului cu divinitatea are caracter autentic, specific evreiesc, fără a cădea în exces unilateral. Daat, cunoaşterea adevărată, îngăduie considerarea elementelor diferite şi chiar antagonice ca părţi ale "întregului". Lumina divină a acestei cunoaşteri face vizibil întregul unificat, "*aşa că aparentele antinomii sînt înlăturate şi unitatea apare în întreaga ei simplicitate*". Maim (apa) şi eş (foc) se împletesc, în realitatea cosmică şi în cea a limbii ebraice, într-o unitate: şa-maim (cer). "*De fapt, totul se împleteşte în unitate. Tora, care a fost făcută pentru univers, constituie o unitate ea însăşi. Universul, guvernat de Tora, constituie o unitate în el însuşi. Tora şi universul împreună formează o unitate în care fiecare component sprijină pe celălalt. Ele sînt unite de către Om, Israel, care constituie o unitate şi a fost creat pentru a trăi simultan în această uniune a Torei şi a universului. Unitatea fiecărui lucru şi a tuturor, unitatea întregii* *existenţe, decurge din Unitatea Dumnezeului unic şi tinde să se întoarcă la acest Dumnezeu unic şi să se regăsească iarăşi în Unitatea lui.*"

Alexandru Şafran, crescut în respectul tradiţiei dar şi în spiritul luminat al zilelor noastre, se străduie să stabilească apropieri între mistica judaică şi ştiinţa modernă. Cu dreptate subliniază el că ştiinţa modernă, tocmai prin ultimele ei teorii (precum acelea ale lui Einstein şi Heisinger) începe să se apropie de concepţia Kabalei. În locul pretenţiei orgolioase că raţiunea îngăduie atingerea unor certitudini absolute cu privire la un univers clar structurat, savanţii au adoptat acum o atitudine mai înţeleaptă şi mai modestă, mulţumindu-se cu probabilităţi în loc de certitudini şi recunoscînd că raţiunea are limitele ei şi că, dincolo de ceea ce se poate analiza raţional, rămîne, incontestabil, misterul. Or, Kabala, misticismul evreiesc, îşi propune în esenţă cercetarea acestui mister. Rabi Ţvi Elimeleh din Dubnov afirma răspicat, încă în secolul precedent, că *"raţiunea însăşi ne arată limitele ei"*.

Alexandru Şafran ştie să precizeze specificul judaismului. Spre deosebire de obiectivismul impersonal profesat de ştiinţă pînă acum, judaismul – şi în special mistica judaică – a subliniat întotdeauna implicaţia profundă a subiectului cunoscător şi a preconizat ca un comandament suprem legătura strînsă între cunoaştere şi obligaţiile etice.

În această importanţă acordată activismului etic constă specificul concepţiei judaice, ceea ce o deosebeşte atît de concepţia creştină, cît şi de concepţiile orientale. Evreul nu tinde spre contopirea pasivă cu divinitatea (*imitatio dei*) sau atingerea Nirvanei. El are un rol activ de îndeplinit. De aci, importanţa *miţvo*turilor, contribuţie umană la îndeplinirea planului divin. Nu există la evrei, ca în budism, dispreţul pentru lumea înşelătoare a fenomenelor, ci aprecierea acestei lumi ca un reflex al realităţii ultime, divinitatea. *Dvekut* nu are caracter pasiv, nu este simpla bucurie a uniunii mistice cu dumnezeirea, ea implică în mod necesar impulsul spre activitate în această lume. *Avodat ha-şem* se efectuează aci, pe pămînt. Descoperind scînteile de divinitate (*niţot*) împrăştiate cu prilejul creării universului, omul realizează aşa numitul *tikun* (reparaţie, îndreptare a degradării) care va duce la mîntuirea finală, la restaurarea unităţii originare în toată splendoarea ei. Omul aci, pe pămînt, în viaţa lui de toate zilele sanctificată, Omul, ca om, zbătîndu-se între *ieţer hara* şi *ieţer tov*, punîndu-şi în mod liber energia în sprijinul binelui. Omul acesta poate şi trebuie să fie colaboratorul divinităţii. Rabi Menahem Mendel din Koţk spunea: *"Dumnezeu are destui îngeri în cer"*. Nu are deci nevoie de "îngeri" umani pe pămînt.

Lucrarea de faţă aduce şi un bogat material informativ. Sînt citate la tot pasul texte biblice şi texte kabalistice, sînt lămurite noţiuni specifice mai cunoscute (*ţadik, avoda, miţva*) şi mai puţin cunoscute de profani (*şvirat hakelim, ţimţum, tikun, hizdakekut*, etc.). Comentarii cuprinzătoare lămuresc anume probleme. Dragostea evreilor pentru pom ca simbol al vieţii. Principiul *raţo vaşov* ca echilibru necesar între impulsul de a "alerga" (raţo) spre Dumnezeu şi obligaţia de a te "întoarce" pe pămînt (şov) etc.

Interesante, specific ebraice sînt interpretaţiile cifrice care apropie cuvinte aparent fără legătură între ele (suma literelor care le alcătuiesc e aceeaşi). Sau interpretaţiile bazate pe omonimii şi rădăcini comune: antinomia cu substrat sintetic *iahid* (individ) – *iahad* (împreună), *olam* (univers) şi *neelam* (cel ascuns, divinitatea care se revelează în univers), *miţva* şi *ţavta* (tovărăşie, împreună: miţvaua se cuvine împlinită "împreună" cu gîndul la Dumnezeu şi alături de oameni) etc.

Marea calitate a cărţii lui Alexandru Şafran rămîne capacitatea de a prezenta învăţături profunde într-o formă concisă şi de o claritate de cristal. *Înţelepciunea Kabalei*: o carte despre înţelepciune scrisă de un om înţelept, cumpănit, clarvăzător.

●

CITIŢI NOUL NUMĂR (23-24)
al revistei literare

IZVOARE

editată de
ASOCIAŢIA SCRIITORILOR
ISRAELIENI
DE LIMBĂ ROMÂNĂ

În cuprins:

• Dezbaterea polemică "A fi scriitor israelian de limbă română"
• Centenar Aderca: F. Aderca şi problema evreiască
• Proză • Poezie • Critică • Eseuri • Traduceri din literatura ebraică •

•••

Revista se poate obţine expediind un cec de 20 şekeli la POB 7177 – Hakiria, Tel Aviv, sau pe adresa: Str. Keren Kayemet 10/10, Bat Yam, (Felix Caroly), cu menţiunea: pentru revista "Izvoare".

*

LEV TOLSTOI

La bătrîneţe, Tolstoi a fost vizitat odată de Maxim Gorki. L-a găsit stînd lîngă un rîu şi aruncînd pietre în apa rîului.

Deodată a făcut un gest cu mîna, arătînd spre cer.

– Ştii la ce mă gîndesc? a întrebat Tolstoi. Îmi spun: poate că o dată, o singură dată, El va face o excepţie şi eu nu voi muri...

CARTEA

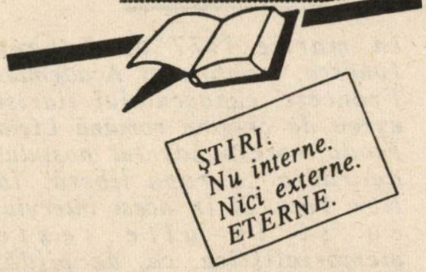
ŞTIRI.
Nu interne.
Nici externe.
ETERNE.

SCHECHTER: "EU NU GLUMESC NICIODATĂ"

Cînd *Minimum* (editura) a trimis la tipar noua carte a lui I. Schechter, *Minimum* (revista) i-a comunicat autorului că doreşte să-i ia un interviu cu ocazia evenimentului. Scandalagiu cum este, totdeauna pus pe harţă, Schechter a sărit cu gura:

– Cum adică doriţi să-mi luaţi un interviu? Dar sînteţi obligaţi să doriţi să-mi luaţi un interviu. Obligaţi prin contract. Aţi uitat? Scrie clar în contract că editura *Minimum* se obligă să facă publicitate cărţilor pe care le editează. Asta m-a şi atras să mă las editat de voi. Doar există şi alte edituri, numai că ele nu iau autorilor interviuri, iau cîte şapte piei de pe dînşii.

După ce l-am asigurat că ne respectăm obligaţiile contractuale şi omul s-a mai liniştit, am deschis magnetofonul care a înregistrat următoarele:

– Cartea care urmează să apară – "Ştiri eterne" – este o carte de poezii. De unde pînă unde poezii? Nu sînteţi cunoscut ca poet.

– Să avem pardon! N-oi fi cunoscut ca poet nici în familia mea, dar nu sînt la prima carte de poezii. Am mai scos una în 1983, "Denunţuri".

– Simptomatic titlu!

– Da. Chiar înfricoşător. Îmi amintesc că în acel an, în plină domnie a lui Ceauşescu şi a Securităţii lui, mi-am încercat norocul şi i-am trimis cartea lui Radu Cosaşu, la Bucureşti, prin poştă. După un an, cînd a venit în vizită, Cosaşu mi-a spus: Mă, tu ştii ce-nseamnă să vii acasă şi să găseşti în cutia poştală un plic mare cu ceva care se cheamă "Denunţuri"? Numai cine nu are o inimă în piept nu face pe loc infarct.

– Cartea aceea era sub-intitulată "poezii scandaloase". Noua carte este sub-intitulată "poezii nenormale". Ce vrea să însemne asta?

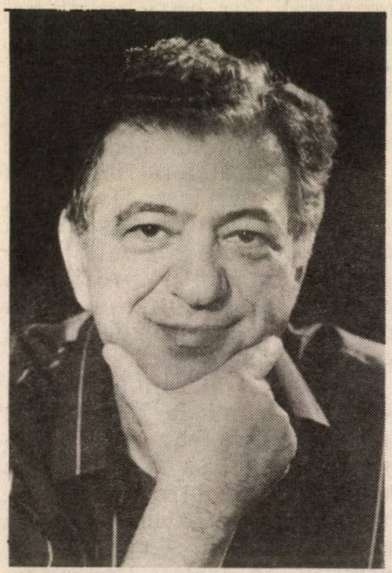

– În ultimă instanţă, e vorba de poezii satirice sau, mai bine spus, satire în formă de poezii. Prietenul meu Virgil Duda spune că totul este poezie – şi nuvela şi romanul – iar prietenul lui Duda, Schechter, zice că totul e satiră, toată literatura. Spun "poezii nenormale" deoarece am luat fapte de presă şi le-am "transformat" în poezii. Nu doar m-am inspirat din ele, ci le-am relatat aşa cum le-am găsit în ziare. Eu n-am făcut decît să îndrept asupra lor un reflector personal care să le pună într-o lumină semnificativă, adică batjocoritoare, tulburătoare sau alarmantă.

– Mi se pare însă că faptele de presă nu sînt luate la întîmplare...

– Vi se pare exact. Am ales numai "ştiri" care sînt eterne. Antisemitismul, de exemplu, căruia îi dedic o poezie duioasă, este etern, nu? Tot astfel "ştirile" despre adaptare, emigranţi, singurătate, bătrîneţe, dragoste – sînt eterne şi de aceea nici n-am specificat din presa cărei epoci le-am luat. De exemplu, ştirile despre avatarurile emigraţiei şi chinurile adaptării le-am decupat dintr-un ziar apărut imediat după facerea lumii.

– Să nu vă fie cu supărare că vă spun, dar sînt în cartea dvs. cîteva poezii care nu vă aparţin. Sînt ale lui Victor Finkel. Cum se explică asta?

– Foarte simplu: mi-au plăcut.

– Bine, dar asta înseamnă plagiat!

– Boker tov! Bineînţeles că e un plagiat. Am recurs la acest procedeu literar fiindcă sînt cult şi am văzut că este folosit mult şi demult de către mulţi. Nu am deloc pretenţia că eu l-am inventat. Literatura trebuie să fie ca costumele şi ca rochiile: un creator de modă le concepe şi le prezintă la o paradă a modei, iar apoi lumea copiază modelele şi le poartă cu mîndrie de parcă sînt ale ei. Dacă aş avea bani, aş tipări poemul "Faust" de Goethe sub numele meu – atît de mult mi-a plăcut! Dumneata zîmbeşti crezînd că glumesc, dar eu nu glumesc niciodată. Te rog să nu mă enervezi, fiindcă îţi dau imediat cîteva nume de "scriitori" de-ai noştri care plagiază de ani de zile şi sînt lăudaţi chiar şi de unii care ştiu că plagiază.

– În ce priveşte structura poetică...

– Să lăsăm naibii structura poetică. Întreabă-mă mai bine cum îmi difuzez cartea.

– Bine, cum o difuzaţi?

– Mersi de întrebare! Nu am de gînd s-o vînd prin librării. Ca mulţi alţi speculanţi din ţara noastră, librarii îi jupoaie pe autori luînd un comision de 45-50 la sută din încasări. Un scandal! Ei zic că au cheltuieli mari – chirie, lumină, impozite – ca şi cînd eu nu plătesc chirie şi stau în întuneric. Tu scrii, tu plăteşti tipografia, tu rişti investiţia iar librarul se face tovarăşul tău la beneficii. Nu însă şi la pierderi. Din cauza lor poţi să ajungi şi socialist, ferească Dumnezeu!... Ceva anormal se petrece şi cu prietenii şi cunoscuţii. Dacă ai un magazin de mezeluri, prietenilor nici nu le trece prin cap să aştepte să le dai un cîrnat pe gratis şi cu dedicaţie. Dacă însă scoţi o carte, prietenilor nici nu le dă prin minte să-ţi cumpere cartea care te-a costat muncă, emoţii, bani şi dobînzi bancare. Ştiu că eu risc să par meschin spunînd asta, dar şi alţi autori gîndesc aşa, numai că tac şi înghit în sec. După părerea mea, primii cumpărători trebuie să fie rudele şi prietenii. Cumpărători cu bani, nu cu complimente. Complimente ştiu să-mi fac şi singur. E destul de frumos din partea mea că nu cer bani pentru dedicaţii, ştiut fiind că dedicaţiile trebuie să fie cel puţin amabile şi eu muncesc mult la ele.

Am hotărît: gata cu gratuităţile! S-a terminat! Cine vrea cartea, s-o comande la voi, la Editura *Minimum* (strada Zamenhof 13) sau la mine acasă (strada Zamenhof 15) Tel Aviv. Costă 20 de şekeli, dar face. Dau şi certificat de garanţie pe 7 ani, nu ca la frigidere pe numai 5 ani. Pentru eventuale reparaţii în text, autorul vine la domiciliul cititorilor. Mai mult decît atît, ce se poate pretinde de la mine?

Rep.

●

EUGENE IONESCO, DRAGOSTEA LUI PENTRU ISRAEL (PRECUM ŞI UN MISTER LEGAT DE ORIGINEA MARELUI DRAMATURG...)

"Sosit în România din Franţa, am intrat direct în clasa a treia a liceului Sf. Sava din Bucureşti. Primele două clase ale liceului şi şcoala elementară la terminasem la Paris. În clasa a treia de la Sf. Sava, din care făceam şi eu parte, erau patru sau cinci elevi evrei. Am fost singurul dintre ne-evrei care a legat prietenie cu ei. De ce? Pentru că erau persecutaţi la liceu şi chiar şi profesorii se distrau bătîndu-şi joc de ei. Trebuie să înţelegeţi, trăiam în anii imediat de după cel de al doilea război mondial şi un mare număr de intelectuali erau dominaţi de această pasiune stupidă pe care o reprezintă antisemitismul.

Ceea ce este astăzi de neînţeles era un fapt acceptat şi tolerat de cea mai mare parte dintre ei. Reacţionînd la impulsul lor antisemit, am devenit prietenul evreilor şi, după crearea statului Israel – unde am plecat pentru prima oară în 1963 cu prilejul premierei uneia din piesele mele – totodată apărătorul înverşunat al statului evreiesc. De atunci, dragostea pentru Israel a devenit una din raţiunile mele de a fi. Israelul reprezintă o ţară democratică, o ţară curajoasă, o ţară izolată datorită urei care o împresoară.

Astăzi, fraternitatea dintre evrei şi creştini, la 2000 de ani după dispersarea poporului evreu, trebuie să stea la baza înţelegerii noastre reciproce. Creştini şi evrei, avem o singură mamă: Biblia. Credem, în definitiv, în acelaşi Dumnezeu. În realitate, Hitler nu se înşela cînd îi socotea pe creştini o sectă evreiască. Romanii gîndeau la fel cînd îi persecutau pe adepţii creştinismului ca pe o nouă sectă evreiască. La fel, luptele dintre arabi şi evrei sau între creştini şi arabi, dictate de raţiuni cu totul străine celor evocate în mod oficial, rămîn pentru noi de neînţeles.

În ce mă priveşte, îi prefer pe evrei celorlalţi, datorită spiritului lor lucid şi sentimentelor lor umanitare. Îmi aduc aminte de o plimbare pe care am făcut-o acum cîtva timp pe străzile oraşului vechi din Ierusalim; era Sfînta Vineri. Îmi amintesc de credincioşii care umpleau aleile înguste: evrei, musulmani şi creştini se îndreptau spre locurile de rugăciune. Căci ora rugăciunii se apropia şi fiecare se grăbea să-l slujească pe Dumnezeul său. Amintindu-mi de această scenă mişcătoare, nu pot să nu cred şi să sper din tot sufletul că prietenia între oamenii de bună credinţă din această parte a lumii atît de tulburată este posibilă şi reală."

(Dintr-un interviu acordat în martie 1977 de Eugène Ionesco, membru al Academiei Franceze, cunoscutului ziarist evreu de origine română Liviu Floda, corespondentul postului de radio "Europa liberă" la New York. Şi în acest interviu, ca şi în alte texte memorialistice, ca, de pildă, Journal en Miettes, *marele dramaturg, evreu după mamă, nu pomeneşte de originea sa evreiască, considerîndu-se doar prietenul evreilor. Sinceritatea şi buna credinţă a creatorului "teatrului absurdului" fiind dincolo de orice îndoială, s-ar putea să fie mai degrabă vorba de o problemă de biografie spirituală – scriitorul a trăit o mare parte a timpului despărţit de mama sa – de atmosferă familială, de implicare culturală şi religioasă.)*

Gina Sebastian-Alcalay

●

minimum

EDITEAZĂ

● Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

● Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

● MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

MINIMUM

● Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"

●

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

FINALA PREMIULUI ARCADIA

Luna trecută am publicat lista celor 6 cărţi intrate în semifinala concursului pentru premiul clubului *Arcadia* – premiu sponsorizat de Hitachdut Olei Romania cu suma de 1.000 dolari. În ajunul apariţiei numărului prezent al revistei noastre, juriul s-a întrunit pentru a alege finalistele concursului: 3 titluri din cele 6. Acestea sînt:

Din cărţile apărute în 1990
Izidor Mînecuţă, volum de proză de Mircea Săucan
Elegii din casa părăsită, volum de versuri de Noemi Pavel

Din cărţile apărute în 1991
Ideologie naţionalistă şi antisemitism; problema intelectualităţii româneşti în anii '30, studiu de Leon Volovici

Selecţia a fost foarte grea, deoarece şi celelalte trei cărţi semifinaliste – *Zaţ*, romanul lui Mirel Brateş, *Femeia lui Lot*, romanul Taniei Lovinescu şi *Ca după o lungă absenţă*, versurile lui Paul Nicolai – au fost foarte mult apreciate de juriu.

Natural, acum juriul se află în faţa celei mai grele misiuni: să decidă cartea care va fi premiată. Nu vom greşi, credem, dacă vom spune că fiecare din cele trei cărţi intrate în finală are şanse mari la premiu. Mai mult nu putem spune, deoarece nu vrem să influenţăm în nici un fel juriul, care şi aşa e extrem de încordat (numai juriu să nu fii!)

Sorţii vor cădea tot în cursul acestei luni, cînd va avea loc şi decernarea premiului. Festivitatea va avea loc la sponsor "acasă", adică la sediul H.O.R. din Tel Aviv, strada Alexander Ianai. După cum ni se comunică, participarea la acea festivitate va fi pe bază de invitaţii trimise de către clubul *Arcadia*.

Prezentarea cărţii premiate şi a autorului ei, ca şi reportajul festivităţii de decernare a premiului – în numărul nostru din 1 iunie.

Rep.

*

H. ZALIS : 60

Cunoscutul critic şi istoric literar H. Zalis, din Bucureşti, împlineşte luna aceasta 60 de ani.

Prilej cu care ne-a trimis o mărturisire de conştiinţă, dublată de o schiţă de auto-portret.

Pe care o publicăm mai jos, cu plăcere colegială, însoţind-o de un "La mulţi ani!", tot colegial.

Oricît ar părea de neverosimil, dintre scriitorii evrei rămaşi în România fără să aştepte răsplată, ba din cînd în cînd trebuind să renunţe la speranţa legitimă a comentariului de specialitate tocmai pentru că displace şi azi natura lor probă, seriozitatea şi seninătatea cu care s-au manifestat profesional, iată-mă ajuns la vîrsta cînd doar veghea şi memoria îşi pretind partea din toate.

Împlinesc 60 de ani.

Aproape că nu-mi vine să cred, atît de marcat mă simt de spusa calendarului şi intimidat de sertarele pline de manuscrise.

Imediat după terminarea facultăţii de litere am lucrat în redacţia unei gazete a Uniunii Scriitorilor. A fost o perioadă de învăţăminte şi descoperiri. M-am cufundat de timpuriu într-o existenţă ce implică sentinţe grave şi puţine promisiuni de mîntuire. În formele ei "îmblînzite", viaţa m-a aservit aproape invizibil. Am supravieţuit, mi-am scris cărţile, am avut îndemnuri şi puteri să primesc dovedirile de rea credinţă, să chem laudele ca pe o ispăşire. Sub cele mai diverse forme participarea mea la viaţa tuturor revine neîncetat. Asta, sper, o recunosc şi duşmanii mei.

Mai presus de experienţele trăite, mi-ar plăcea să suport una evident de domeniul imaginaţiei. Să ajung trezorierul celor cu complexe de superioritate. Să le dau, din cînd în cînd, de doi bani speranţă. Ar fi un mod de a-i readuce cu picioarele pe pămînt pe ei şi pe mine.

HENRY ZALIS

ROMANUL DE LARG ECOU
ÎN RÎNDUL CITITORILOR
DE LIMBĂ ROMÂNĂ

SUB
ZODIE
SUMBRĂ

de GETTA BERGHOFF

●

CARTEA
se poate obţine trimiţînd
un cec în sumă de 30 şekeli la
POB 2635 HOLON
mikud 58126

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

MARIUS MIRCU, "Alte ultime şapte momente", Ed. Glob, Israel, 1992

Neobositul, neastîmpăratul, veşnic tînărul bătrînel Marius Mircu ne surprinde cu publicarea a încă unui volum. După *Şapte momente* (1977), *Alte şapte momente* (1979), *Încă şapte momente* (1981), *Tot şapte momente* (1983), *Din nou şapte momente* (1987), *Iar o dată şapte momente* (1988), *Ultimele şapte momente* (1989), *Dosarul Ana Pauker* (1991), avem acum în faţă, în 1992, tipărit în 101 exemplare, "pentru biblioteci publice, pentru cercetători, pentru presă. Şi pentru numărul restrîns de cititori credincioşi", volumul intitulat – aş zice în disperare – *Alte ultime şapte momente*. Cu auto-ironie, prudent, autorul ne previne că s-ar putea să recidiveze şi după aceste *Alte ultime momente*: *"Socotesc că mi-am făcut datoria ce mi-am asumat-o (...) de a contribui la consemnarea trecutului evreilor din România, aportul lor la dezvoltarea ţării adoptive, precum şi «răsplata» ce au primit-o. Dar nu mă pensionez încă, atîta vreme cît mai beneficiez încă de favoarea de a mai zăbovi pe acest pămînt buclucaş."*

Cu o singură excepţie – textul autobiografic şi satiric *Dulce-i viaţa de scriitor* – materialul din acest volum are caracter documentar. *Evreii în răscoalele ţărăneşti din 1907* şi *Evreii în războaiele României* lămuresc problemele respective aducînd extrase interesante din presa românească a acelor epoci. *Jean Cohen sau aventura de a fi evreu – şi încă sionist – în Galut* este o amănunţită monografie închinată acestui îndîrjit luptător sionist. Pentru istoria literaturii sînt interesante capitolele *Legendarul Iacob Groper, Leon Bertiş – poetul tîrguşorului evreiesc, Drama unui evreu care s-a străduit să nu fie numai evreu: A. Steuerman-Rodion, 80 de ani plini de poezie: A. Clain, Un poet unic în felul său: Haim Rabinson, L-a ajutat pe Goldfaden să creeze teatrul idiş statornic: Seidel Helman, Dacă vrei să fii actor, învaţă bine croitoria: Sami Godrich.*

- **Veşnic tînărul bătrînel Marius Mircu**
- **Duda în Gara de Nord**
- **Ramura de măslin**

Folosul principal al lucrării stă în materialul informativ furnizat. Material cules direct de la sursă. Marius Mircu i-a cunoscut personal pe mulţi dintre aceşti scriitori şi actori, a avut lungi şi repetate convorbiri cu ei. Unii i-au pus la dispoziţie arhivele personale (Jean Cohen). Alteori, Marius Mircu adună sîrguincios informaţii, intervievînd rudele scriitorilor: soţia, copiii. (Impresionantă, înduioşătoare este strădania lui Mircu de a sublinia cu respect şi contribuţia soţiei creatorului de artă.) Cînd dispune de o scriere autobiografică – de pildă *Cartea băiatului meu* de Steuerman-Rodion – o foloseşte din plin.

Rezultatul: tablouri pline de culoare, ca acela al cîrciumioarei din Văcăreşti, unde chelnerul Bernat tria cu străşnicie pe cei ce voiau să pătrundă în "salonul de sus", rezervat prietenilor lui Groper; documente acuzatoare ca acela despre locotenentul unui regiment din Galaţi, care a scos din front soldaţii evrei: *"Vedeţi aceşti jidani? Sînt cei care sug sîngele şi avutul ţării. Ei sînt nenorocirea ţării, să nu aveţi nici o milă faţă de aceşti cîini. Intrînd în război, gloanţele mele vor fi îndreptate asupra soldaţilor evrei. Trebuie omorîtă această lepră."* (ziarul *Înfrăţirea*, 31 iulie 1916).

Dar, ca întotdeauna la Mircu, îi citeşti cartea nu numai pentru materialul informativ, ci şi pentru a reîntîlni personalitatea simpatică, şugubeaţă a autorului. Aceasta se manifestă, irepresibil, în nenumăratele paranteze: *"A constatat încă o dată că din teatru (evreiesc) nu se poate trăi", "aveau autorizaţie de şedere (dar o autorizaţie pentru un evreu nu era valabilă decît în momentul emiterii, adică atunci cînd achitai taxa)...", "Comuniştii din cămin n-au învăţat minte (n-ar fi fost veritabili comunişti)..."*

Ştiind de glumă, autorul nu o să-mi ia, sper, în nume de rău dacă-mi voi îngădui să-i atrag atenţia asupra cîtorva neajunsuri. De ce e necesar să arunce o lumină urîtă asupra democraţiei ca atare, numai de dragul de a mai scoate din mînecă încă două-trei citate? De ce să afirmi că Liceul Comunităţii Israelite din Galaţi era un liceu bun *"datorită faptului că avea unii profesori români"*, ca şi cum, prin definiţie, profesorii evrei ar fi fost incapabili? De ce să-l declari pe Caragiale antisemit pentru că a scris *Făclia de Paşti*, cînd nuvela este, în esenţă, o profundă analiză a groazei? De ce, din exces de zel al corectorului, se pune accentul circonflex şi acolo unde gramatica franceză îl interzice, pentru a diferenţia pronumele posesiv de articolul posesiv (la nôtre, cu accent, – dar Notre Dame de Sion, fără accent)?

Şi încă un amănunt: Haim

Rabinson nu a fost, la Şcoala de băieţi a Comunităţii de rit spaniol *"profesor de ebraică, de tanah, de istoria evreilor şi de ce mai era necesar"*. A fost numai profesor de ebraică. Istoria evreilor se preda în limba română. De aceea a şi fost necesar să organizez, ca director al acestei şcoli, un Curs de perfecţionare pentru membrii corpului didactic. De asemenea, trebuie să precizez că, în fotografia care-l înfăţişează pe Rabinson primind premiul Groper, nu figurez şi eu, alături de Iţhak Korn, la masa prezidenţială. Pe Rabinson l-am apreciat întotdeauna ca ebraist şi ca poet, i-am rămas recunoscător pentru ajutorul preţios pe care mi l-a dat la căutarea referinţelor talmudice pentru *Istoria evreilor în perioada post-exilică*, l-am ajutat cu ocazia plecării lui în Israel. Dar la solemnitatea decernării premiului Groper nu am fost prezent.

(Eugen Campus)

VIRGIL DUDA, "Sfîrşit de decembrie", eseu; coperta: Gheorghe Rasovszky; ed. Cartea Românească, Buc., 1991...

...este o carte care începe în Gara de Nord. Data: decembrie 1979. E seară. Şi e frig.

"E aproape opt şi mă pregătesc să plec la Gara de Nord pentru a-mi întîmpina nevasta şi copilul care se întorc din vacanţă. Mi-au telefonat din Braşov că sosesc cu un accelerat pe la nouă. Trenul, mi-au spus, n-are întîrziere (se mai întîmplă). Dar e bine s-o pornesc din timp, căci uneori autobuzul cel mai banal poate întîrzia mai mult decît un tren internaţional. E iarnă, suflă un vînt tăios, e întuneric, nu pot călători, ca de atîtea ori, pe scara maşinii, ţinîndu-mă cu chiu cu vai de o bară ce poate să "cedeze" în orice moment...

În gară, multă lume. Fireşte, e vacanţa de iarnă. Grupuri de copii care pleacă ori se întorc din nenorocitele "tabere". Animaţie. Ajung în faţa panoului cu "întîrzieri". Surîd în barbă; pe tabel, destule trenuri, din toate direcţiile.

Îmi aprind pipa. Sînt bine îmbrăcat, am aerul – trăgînd din luleaua cu tutun bun – unui om înstărit, senin. Mă plimb pe peron. "Gata, s-a blocat circulaţia!" aud pe cineva. "Acuş îi dă drumul!" îl asigură, spre satisfacţia mea (prea uşor cădea pradă zvonurilor de tot soiul!) un ins cu aer de "specialist". Alături, cineva hohoteşte; pare băut, aşa-i de sărbători. "Ce, asta-i zăpadă?" spune el şi, într-adevăr, "zvonistul" îşi pune lacăt la gură. Aştept să se anunţe la megafoane sosirea trenului de Braşov. E trecut de nouă şi... nimic.

Privesc în jur cu atenţie: la toate peroanele, trenuri care pufăie, nemişcate. "Zvonistul" a avut "gură rea". Crainicul de la informaţii a amuţit. Ce să fie?! În gară, agitaţia creşte. Lume-lume, abia te mai poţi mişca. În fine, vocea la megafon: "Din cauza condiţiilor meteorologice nefavorabile, unele garnituri vor înregistra întîrzieri la sosirea şi plecarea din Gara de Nord...

În faţa biroului cu inscripţia "Şef staţie adjunct", o mulţime de oameni vorbesc înfriguraţi. Mă strecor înăuntru. Acolo sînt vreo sută de inşi, cam atîta cuprinde sala. Îndărătul mesei cu telefoane, un bărbat în vîrstă mormăie în felurite receptoare. Nu se aude ce spune, nu se mai aud nici soneriile aparatelor. Ridică un braţ: "Aşa nu se poate lucra. Vă rog foarte mult!"

O rugăminte cu un efect detonator. Ca în atîtea cărţi – bune – despre răscoale populare, despre felul în care "explodează" masele, cu un minut înainte doar neliniştite (vezi Rebreanu, Canetti în "Orbirea", relatările evenimentelor din Budapesta, 1956 etc.), mulţimea din încăperea unde mă aflu "capătă glas", se agită, răbufneşte.

"Ascultă, domnule, aşteptăm ca nişte vite de ore întregi! Nimeni n-are pretenţia să rezolvaţi, ştim că nu sînteţi în stare, dar explicaţi măcar ce se întîmplă!" "Nu mă interesează explicaţiile lui,– se repede, isteric, un bărbat tînăr cu obraji bucălaţi şi mustaţă roşietică,– eu vreau să-mi răspundă pe loc, bestia, unde se află copilul meu! Am un băiat de trei luni, care a plecat aseară, cu bunica, din Oradea. (Explicaţia, evident, se adresează "civililor", căci, brusc, tînărul se repede spre masa impiegatului, urlînd răguşit:) Ascultă, nenorocitule, dacă se întîmplă ceva copilului, te strîng de gît, ai înţeles?" Tresar. Mă întreb (împreună cu alţii?) dacă asemenea violenţe formale nu cumva fac mai mult rău decît bine. Mai are impiegatul "loc" pentru a da un răspuns cît de cît normal?! Şi-apoi, să fim serioşi, chiar să-l ucidă?! N-apuc să duc gîndul pînă la capăt cînd femeia, foarte bine îmbrăcată, de lîngă tipul care urlase, evident nevastă-sa, spune, dar nu isteric, ci de parcă ar face o propunere la o consfătuire de producţie: "Omoară-l mai bine acuma! După aceea, n-o să aibă nici un rost!"...

De afară, ca un comentariu involuntar ironic la declaraţia (explicaţie nu este deloc) "şefului", vocea de la staţia de amplificare reia a suta oară (nu cumva au o casetă înregistrată?) textul cu "datorită condiţiilor meteorologice nefavorabile"...

N-aveam unde să mă aşez. Dinspre sălile de aşteptare şi peroanele acoperite răzbătea rumoarea caracteristică timpurilor de război: "Lăsaţi locurile pentru sugari şi femei însărcinate!" "Să vină un doctor, aici a leşinat un bătrîn!" "Are

O carte nouă
VERSURI MICI
şi
POVEŞTI MICI
VESELE şi TRISTE
DE CITIT ÎNAINTE DE
CULCARE
de
FELICIA FEINSTEIN-KEIFA
Editura *Minimum*, 1992

cineva o sticlă cu lapte?" "Anunţaţi că telefoanele publice sînt blocate cu fise!" "Pentru Dumnezeu, aşa nu se mai poate. Pînă cînd să tăcem?" Picioarele îmi degeraseră...

Ajung iar în biroul şefului...

Alături de funcţionarul cunoscut s-a ivit un ins "în civil" care, cu aplomb diplomatic, invită pe rînd cetăţenii străini într-o cameră învecinată, de unde aceia revin destul de plouaţi, strecurîndu-se prin mulţimea venită să se încălzească, să stea la lumină; o soluţie, nu cine ştie ce, se va fi găsit pentru "ei". Dar "noi"? Să mă adresez – furia creşte văzînd cu ochii – "civilului"?; numai să nu fie cum pare, de la Direcţia externă, căci îmi bat gura de pomană. După ce a "rezolvat" pe străini, din proprie iniţiativă, omul ridică braţul, cere să fie ascultat. În curînd totul se va rezolva, organele competente se ocupă, să avem răbdare, să combatem panica şi zvonurile – cam asta spune, după care se recomandă: (o, dar asta e de-a dreptul uluitor, prin amestecul de sinceritate şi ameninţare!) sînt colonelul X., de la Interne...

"S-a înţeles?" se interesează colonelul...

După douăsprezece ore (aţi citit bine) de aşteptare epuizantă, millitarii care au lucrat noaptea, cu lanternele şi instrumentele arhaice, reuşesc să deblocheze macazele înţepenite, trenurile se urnesc şi, la opt dimineaţa, iată-mă alături de copil şi nevastă. Bine că am scăpat cu viaţă! repet, pentru că atunci, în noaptea aceea, am priceput, storcîndu-mi creierii, că în ţara aceea, a mea, se poate întîmpla orice. Orice!"

"Scena din Gara de Nord" (o numim aşa, încredinţaţi fiind că aşa va fi notată ea în toate textele consacrate lui Virgil Duda) constituie "declicul", momentul acela cheie (egal şoc, fiindcă momentele-cheie din viaţă nu sînt niciodată moi sau liniştite) care l-a hotărît pe autor să plece din România. Sau, mai corect, să-şi pună *problema* plecării (*problemă* care la unii durează un an întreg, la alţii, şapte, iar la alţii pînă la groapă cu minian şi kadiş, la cimitirul Giurgiului).

Cartea ne înfăţişează motivele – ghemul de motive – care l-au împins pe Duda, scriitor cunoscut şi recunoscut în România, cu loc *solid* în viaţa literară, să-şi ia nevasta şi fata şi să plece în Israel. De fapt, ar trebui spus să fugă. Întîlnim, bineînţeles, foamea şi frigul din deceniul opt, celebru acum, dar şi antisemitismul, şi prezenţa colonelului, şi decretele, şi multe altele. Cu toate acestea, cartea lui Duda nu este notabilă prin informaţiile privind realitatea românească a epocii (s-a scris şi pînă la ea, şi după aceea, mult mai mult în materie), ci prin modul cum a *încasat* romancierul loviturile primite din partea acestei teribile, incredibile realităţi. "La mine-n sînge – scria Mihai Beniuc într-una din poeziile lui care erau poezie – istoria contemporană plînge". De ce mi-a lăsat cartea lui Duda senzaţia aceasta de plînset înfundat, de pumni în pernă, noaptea, zvîrcolit, de "nu mai pot"?

Magic Johnson, marele basketbalist american, a apărut, nu de mult, în faţa camerelor TV, declarînd (adică făcînd mărturisiri complete): "Sînt bolnav de AIDS". Virgil Duda declară, cu aceeaşi crîncenă (şi tristă) francheţe: "Sînt atins de maladia cunoscută sub numele «neputinţa de a mai suporta insuportabilul!»"

(Al. M)

RAMURA DE MĂSLIN, revista Asociaţiei Culturale de Prietenie România-Israel, nr. 1, Bucureşti, 1992 (redactor coordonator: Dorel Dorian, grafica: Ana Maria Smigelschi).

Vorbisem despre ea la *Se zvoneşte că...* şi iată, acuma primul exemplar se află pe masa noastră de lucru. E un caiet care vrea şi izbuteşte să adune-n pagini români şi evrei deopotrivă, sub semnul amiciţiei. Semn care astăzi,– la ora ofensivei insalubre a foilor antisemite, ca pe vremuri, plus anti-israeliene, ca în 1992,– ni se pare şi preţios şi generator de optimism.

Sumarul, bogat, cuprinde texte din şi despre "universul româno-evreu"; dintre semnăturile, multe, cu neputinţă de notat toate în sfertul nostru de pagină, reţinem fără protocoale: prof. Răzvan Teodorescu, ambasadorul Israelului la Bucureşti, Zwi Mazel, I. Artzi, Pr. Gh. Cunescu, Şt. Augustin Doinaş, Lya Koenig, Al. Mirodan, prof. Edmund Nicolau, Sandu David, V. Bîrlădeanu, I. Schechter, Liana Alexandru, Cornel Nistorescu, U. Vălureanu, Carol Isac. O selecţie din poeţii cuprinşi în recenta antologie a versului israelian de limbă română, prezentaţi de S. Levin, apoi reportaje, însemnări de călătorie etc. completează acest prim număr care ne face să aşteptăm, cu nerăbdare, pe cel de al doilea.

Şi să nu uităm: *Ramura de măslin* are, la acest început, cuvinte bune la adresa lui *Minimum*, de salut gazetăresc. De ce să nu mărturisim că gestul ne-a făcut plăcere?

(M. Raf.)

DROR
ELEKTRONICA

Atelier de reparat

VIDEO
TELEVIZOARE
APARATE STEREO
COMPUTERE

NOU !
Reparaţii
cuptoare
microgal
şi control
radiaţii

BAT YAM
Str. KDOŞEI KAIR 19
Tel. 5068206

PESCUITORUL DE perle

Matematică nouă

"O nouă matematică sau un nou calendar

«Am trăit *57* de zile şi de nopţi de oroare... *exact* de la *13 martie* 1954 ora 17.10 şi pînă la *17 mai* ora 17.30.»

«Revista mea», nr. 1507 din 16/3/92, pag. 16, col. I

După umilele noastre cunoştinţe de matematică:

de la 13/3 la 31/3 – 18 zile
de la 1/4 la 30/4 – 30 zile
de la 1/5 la 17/5 – 17 zile
65

De unde *exact* 57 zile!?!"

(Comunicată de I. Kishon, Rh. Hamaagal 34, Kiriat Ono)

Cît?

"Domn serios doresc cunoştinţă domnişoară 20-35 ani, origine germană, în vederea căsătoriei. Ofer recompensă"

("România liberă", Bucureşti, Mica publicitate, 20.12.1991. Comunicată de ing. Arthur Avidan, Ramot B 170/7, Ierusalim 9723)

*

Propunere constructivă

"Nu mai este un secret pentru nimeni că în România nu prea se mai lucrează; se pare însă că fenomenul a luat dimensiuni nebănuite.

Astfel, citesc în *România liberă* din 8/3/92 (ediţia internaţională), în articolul «*Este adevărat, domnilor?*» următoarea întrebare: «*Este adevărat că generalul Cheler a propus să se treacă la săptămîna de muncă de 6 ore?*»"

(Comunicată de Rodica Wexler, Rh. Ben Gurion 45/23, Rehovot 76390)

*

S-a întîmplat mîine

"Aflăm că Societatea «George Enescu» din Statele Unite a prezentat sîmbătă **21 martie 1992**, ora 2 p.m., la sala mică de concerte de la Carnegie Hall, un program de muzică de cameră."

("Revista mea", **16 martie 1992***)*

*

Apa caută călători (însă bogaţi)

"Şedea pe peron şi striga «Hamal» cu o voce stinsă. Iar fluviul de hamali trecea pe lîngă ea aşa cum apa trece pe lîngă o stîncă în căutarea unor călători bogaţi."

("Revista mea", 9.3.1992, pag. 45, col. II, nuvela "Urîta din tren". Comunicată de Ionas Silvia, Ramat Hanassi, 5516063)

NOU!

LOCUITORII DIN CENTRUL ŢĂRII VOR REALIZA MARI ECONOMII aprovizionîndu-se la

SUPER ŞUK GRÜNBERG

din Beer Sheva care s-a deschis recent în Zona Industrială HOLON, strada HAMERKAVA 73
(Beit Hamerkava, lîngă staţia de benzină Hasaiarim)
Tel. 5568364 – 5568245
deschis: duminică – joi orele 8-22; vineri 8-15

• Nu anunţăm preţuri speciale de mivţa. • La noi, toate produsele se vînd la PREŢURI DE MIVŢA. • Vă veţi convinge de îndată ce veţi vizita magazinul nostru.

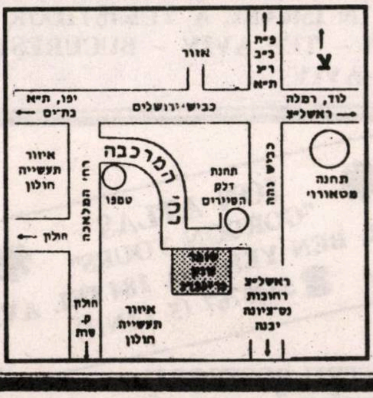

SUPERŞUKUL NOSTRU, MARE ŞI SPAŢIOS, ESTE APROAPE DE ORICE LOCALITATE DIN ZONĂ:

• HOLON – 3 minute • BAT YAM – 8 minute • AZUR – 3 minute • NES ŢIONA – 12 minute • REHOVOT – 15 minute • RISHON – 10 minute • YAFFO – 10 minute • TEL AVIV – 10 minute • RAMAT GAN – 15 minute • BNEI BRAK – 15 minute • GHIVATAIM – 15 minute • PETAH TIKVA – 15 minute • RAMLE-LUD – 10 minute •

• PARKING SPAŢIOS •

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

ALEXANDRU SEVER

DESPRE SURÎS, CA ELIXIR DE VIAŢA LUNGA

Ziarele: "Ingineri, măturători de stradă; medici pe post de sanitari."

Aflîndu-se Iraclide în hagealîc prin Ţara Sfîntă, i s-a înfăţişat un ole rus, un evreu bătrîn şi necăjit.

– O, Iraclide, a spus bătrînul, faima înţelepciunii tale m-a adus către tine: eu să-mi spun păsul, tu să-mi dai un sfat. Căci iată ce mi s-a întîmplat: fiul meu, specialist în electronică, nu are slujbă; fiica mea, doctoriţa, n-a trecut examenul de atestare; pensia de bătrîneţe nu ne ajunge nici pentru mîncare; soţia mea s-a spînzurat. Ce trebuie să fac?

– Am să mă gîndesc şi am să-ţi răspund, i-a făgăduit Iraclide. Vino mîine!

A doua zi, înfăţişîndu-se bătrînul, Iraclide i-a vorbit precum urmează:

– M-ai întrebat ce trebuie să faci. Am să-ţi răspund cu o poveste care, pe lîngă meritul admirabil că e foarte scurtă, are şi meritul indiscutabil că e foarte adevărată... Pe cînd fiica mea avea vreo 19 ani şi ajunsese să se teamă pentru posibilitatea de a-şi continua studiile – a avut un vis. Tulburată, a venit dimineaţa şi mi l-a povestit... Se făcea că stătea în faţa lui Dumnezeu şi-i spunea: "Doamne, tare mă tem!" Şi Dumnezeu, în marea lui bunătate, i-a răspuns: "Fii liniştită. Zîmbeşte şi-ţi voi zîmbi şi eu." Şi, într-adevăr, în anii care au urmat, Dumnezeu i-a zîmbit întru împlinirea tuturor aşteptărilor ei.

– Şi cam în ce chip aş trebui eu să tîlcuiesc povestea asta, Iraclide?

– N-ai auzit? Zîmbeşte, şi Dumnezeu îţi va zîmbi.

– Şi crezi că dacă voi zîmbi, fiul meu va căpăta slujba pe care o merită? a întrebat bătrînul neîncrezător.

– Poate.

– Şi fiica mea va putea ea practica medicina?

– Nimic nu-i exclus.

– Şi soţia mea va învia?

– În privinţa asta, hm, am foarte mari îndoieli.

– Şi atunci?

– Zîmbeşte! Şi Dumnezeu îţi va zîmbi.

A trecut un timp, şi bătrînul evreu s-a înfăţişat iară.

– Să ştii, Iraclide, zi de zi m-am rugat Domnului. Şi aşa mi-a fost rugăciunea: numai zîmbet.

– Şi Dumnezeu nu ţi-a zîmbit?

– Ba cum de nu, de zîmbit mi-a zîmbit El, fie numele Lui binecuvîntat... Dar, cum să-ţi spun, zîmbetul i-a fost foarte sfios! Fiul meu, specialistul, a căpătat slujbă de măturător la primărie; fiica mea, doctoriţa, lucrează pe post de soră; eu am căpătat de mîncare la cantină, iar soţia mea – ce să mai vorbim! – mă vizitează din cînd în cînd... dar numai în vis. Şi acum ce să fac?

– Continuă!

– Să trăiesc doar ca să zîmbesc?

– O, nu – a observat Iraclide: să zîmbeşti ca să trăieşti. Căci minuni pentru morţi – asta nicicînd n-a făcut Dumnezeu.

Profesorul Igal Cam, specialist în transplanturi şi originar de pe la noi, a refuzat (după ce spusese: da) oferta ministrului Sănătăţii, d. Olmert, de a veni să lucreze la spitalul "Rambam" din Haifa, contra 500.000 de dolari pe an salariu, susţinînd că e o sumă prea mică.

Sincer vorbind, atitudinea chirurgului e Cam...

● ARAFATALITATE

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENT MEDICAL ETC.)

★ **ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI DIN ROMÂNIA !** ★

1. ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITA LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL, MEDICAMENTE ETC.) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR
2. BILETE CU PREŢURI REDUSE PE RUTA BUCUREŞTI – TEL AVIV – BUCUREŞTI SAU NUMAI BUCUREŞTI – TEL AVIV

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

SPECTACOL

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

"NU SE INTÎMPLĂ NIMIC, DAR CE-AM MAI PLÎNS!..."

In dificultatea de a traduce titlul ebraic "Mifal haiav" se află, în fond, concentrată toată piesa Şulamitei Lapid, prezentată de Teatrul Kameri în premieră pe scena Clubului Tzafta. Desigur "uzină", pentru că despre o uzină este vorba (Mifal). Uzina în jurul căreia s-a născut un oraş nou, uzina care se confundă cu însăşi viaţa eroilor ce muncesc în ea şi se definesc în funcţie de ea. "Mifal haiav" este în acelaş timp şi "sensul vieţii", iar în partea sa a doua drama abandonează chestiunea şomajului şi te pune în faţa confruntării cu moartea, cu puterea de supravieţuire şi cu sîcîitoarea, banala şi inevitabila întrebare: pentru ce trăim?. Sub învelişul unui reportaj, anecdotic aproape, se ascunde o superbă meditaţie ce face din acest text una dintre cele mai bune piese israeliene din ultimul deceniu. O bună preluare a tradiţiei cehoviene pe care autoarea are bunul gust s-o recunoască cu autoironie: prostuţa piesei se întoarce de la o reprezentaţie cu "Trei surori" în care "nu se întîmplă nimic, dar ce-am mai plîns!..."

Nu sînt prea departe de a spune acelaşi lucru despre spectacolul de la Kameri. Regizorul Uri Paster a avut tactul de a adopta modalităţile stanislavskiene de montare şi de a întocmi o distribuţie de actori care, în ciuda unor mari personalităţi, au plăcerea de a se topi în personajele lor. Incepînd de la rolurile de scurtă întindere (ca în viaţă, nimeni nu are rol secundar) precum tînărul Hanoch Raim, emoţionant de cald în bruscheţea lui, trecînd la cele mai întinse, precum cel în care Albert Cohen găseşte justă întrebuinţare manierismului său într-un portret complex de "caraghios", pentru a ajunge la cele principale, două mari creaţii ale unor stîlpi ai scenei ebraice: Iosi Graber, de nerescunoscut sub mască şi sub slăbiciunea pe care o joacă, şi Zaharira Harifai - nume pe care îl scriu cu emoţie şi respect - tragediană ce demonstrează că nu numai coturnii, ci şi papucii dintr-un oraş de dezvoltare pot da dimensiuni de monument.

Să mai adaug că este vorba despre un spectacol ce nu trebuie pierdut cu nici un preţ?

MULT DIN PUŢIN

"Bat Sheva - ansamblul" este un grup restrîns de balerini tineri foarte, la început de carieră, pe care compania îi rodează în piese vechi, pentru a-i "antrena" şi a-i avea apţi să fie incluşi în prima trupă. De fapt încă din primăvara trecută, invitîndu-l pe Itzik Galili să creeze un dans anume pentru acest grup, s-a întrevăzut posibilitatea utilizării lui ca atelier coregrafic. Ideea a dobîndit amploare în cea mai recentă premieră a Ansamblului: cinci lucrări israeliene, dintre care două premiere absolute. Ce se poate mai bine şi mai frumos?

Se poate şi sînt multe de spus. Şi de dorit. Pentru că lucrarea cea mai bună, mai împlinită, a fost tot cea pe care a creat-o în urmă cu un an Galili ("Efectul fluturelui") în care personalitatea dramatică şi tehnică a lui Noah Rosenthal nu s-a risipit în zadar. Un vechi, foarte vechi dans al lui Ohad Naharin şi-a dezvăluit slăbiciunile de compoziţie, iar "Trei" al lui Arie Burstein - şi el cunoscut - nu a depăşit importanţa unui exerciţiu. Celelalte două lucrări, cele noi, una a proaspetei glorii locale Tomer Sharabi (19 ani!), cealaltă rodul colaborării coregrafice a înşişi interpreţilor, cuplul Roni Haver - Gai Weizman, s-au dovedit lungi bîlbîieli ale unor oameni care nu au încă nimic de spus, dar mimează estetica violentă şi vulgară a directorului-coregraf Naharin.

Să nu fim, însă, nedrepţi, chiar dacă satisfacţiile au fost atît de puţine (de fapt, numai din pricina lui Galili). Nu poţi să nu te bucuri în faţa unei mîini de dansatori care se profesionalizează pe zi ce trece, entuziaşti şi încăpăţînaţi, dintre care s-au şi impus două talente reale: excelenta Noah Rosenthal şi promiţătorul Gai Weizman (dansatorul, nu coregraful!).

FESTIVA

Baletul Israelian, singura noastră formaţie clasică, a împlinit 25 ani. Ceea ce nu este deloc neglijabil. Iar dacă-ţi aminteşti de faimoasa declaraţie a lui Jerome Robbins, marele coregraf american, de prin 1950 ("Sabrii nu pot îndoi genunchiul, nu are rost să se investească energie şi bani în balet"!) aniversarea aceasta ţine de eroism. In ciuda a tot şi a toţi, Berta Iampolski şi Hilel Markman au izbutit să conducă corabia "poantelor" pînă la recentul spectacol festiv de la teatrul "Noga" din Iaffo, unde ni s-a prezentat o selecţie din mai mult sau mai puţin bune lucrări vechi precum şi o premieră israeliană - Simfonia în C, lucrare creată acum 45 ani de George Balanchine pe muzica lui Bizet, pentru ansamblul Operei din Paris.

Obiecţiile noastre, ţinînd de o supremă scară a valorilor, singura în funcţie de care poate fi judecat cu adevărat baletul, sînt multe, dar pentru o dată le trecem cu vederea. Şi nu numai din pricina momentului festiv. Le neglijăm pentru că avem şi motive de satisfacţie.

Reluarea superbei lucrări a ruso-americanului Mister B este aproape impecabilă. Ceea ce dovedeşte că atunci cînd munca se împleteşte cu seriozitatea şi încercarea de a fi cît mai aproape de model, Baletul Israelian poate străluci. Revine meritul acestui succes, maestrei de balet Cora Benador, vechea noastră cunoştinţă de pe malurile Dîmboviţei, care după o lungă rătăcire berlineză, s-a întors acasă şi pare să-şi fi găsit locul sub cerul telavivian. În plus, ne înclinăm adînc şi mulţumim Baletului Israelian pentru că l-a contrazis pe Robbins şi a creat mediul în care a putut creşte un balerin cuceritor, de prima mînă, un sabru: Michael Friedman. Este enorm. Este justificarea aplauzelor în ciuda rezervelor, este justificarea speranţelor, este obligaţia la şi mai bine.

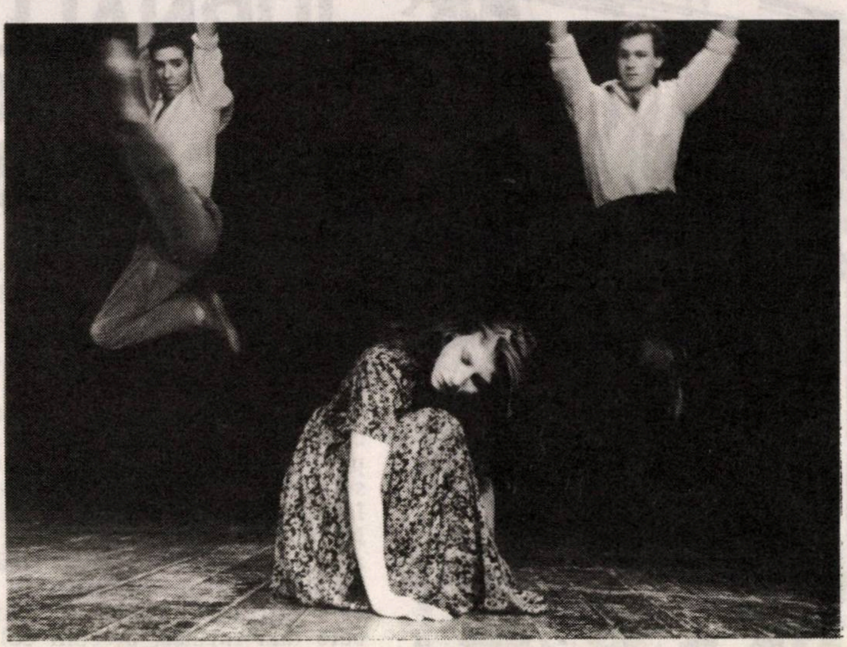

Noah Rosenthal între Erez Alon şi Tamir Ghilad în "Efectul fluturelui" de Itzik Galili.

CASA VIRSTNICILOR
«OFAKIM»
Natania - STR. DIZENGOFF 67 • TEL. 053/22787

- Amplasată lîngă centrul comercial al oraşului şi aproape de malul mării
- Cuprinde 29 de camere spaţioase cu W.C. şi duş alăturate

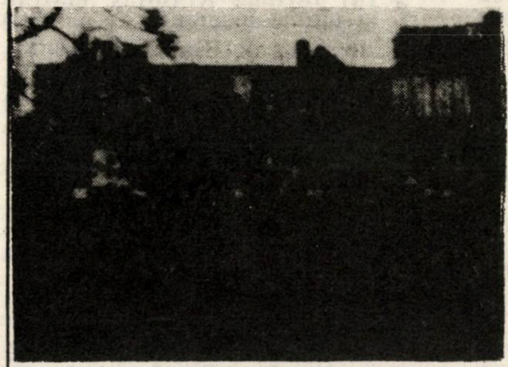

- Posibilităţi de a locui singur în cameră
- Bucătărie bogată, cu meniuri variate – pe gustul tuturor comunităţilor
- 5 mese pe zi, strict casher
- Atmosferă caldă, casnică
- Îngrijire devotată permanentă (24 de ore)
- Societate corespunzătoare
- Activităţi colective variate
- Distracţie şi ocupaţie permanentă
- Supravegherea sănătăţii de către o echipă medicală
- Casa vîrstnicilor este condusă de către TELEM, serviciile de însănătoşire
- Conducere de încredere şi devotată

PRODUSE DIN CARNE
Dany Cohen

- Salamuri şi afumături din producţie proprie
- Pescărie
- Legume congelate
- Salate
- Conserve la preţ de cost

En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

O carte nouă
ŞTIRI ETERNE
(poezii nenormale)
de
I. SCHECHTER
Editura *Minimum*, 1992

SPECTACOL

PATRU FETE ŞI UN SECRET, ION ATLAS ŞI SUBSEMNATUL...

"Casa cu patru fete". O comedie telaviviană de succes la Teatrul din Timişoara.

Există în viaţă, ca şi în teatru, momente privilegiate cînd încîlcitul ghem al semnificaţiilor multiple pe care le poartă în sine fiece întîmplare cît de măruntă pare să se desfăşoare logic, limpede, evident, oferindu-ţi satisfacţia descifrării unui şir de coincidenţe care, "nepritocite" bine, riscă să rămînă doar întîmplătoare, cînd ele, de fapt, ascund un tîlc suficient de desluşit.

Iată faptele: Ion Atlas şi subsemnatul ne-am cunoscut la Bucureşti, pe vremea tinereţii noastre sioniste ("Boss" plin de talent şi viziune fiindu-ne Itzhak Artzi), doar că, încă de pe atunci, Atlas se afla mult mai mult ca subsemnatul în lumina reflectoarelor, mie plăcîndu-mi mai mult penumbra comentariilor. Ion Atlas şi subsemnatul, între o dezamăgire şi un succes, am fost prezenţi, totuşi, amîndoi, pe scenele teatrelor din România – el la Bucureşti, ca autor dramatic şi actor, eu la Timişoara, de asemenea *autore* şi (nu-i e dat fiecăruia norocul să-şi trăiască a doua viaţă pe scenă) critic (tot) dramatic. Aci, în Israel, deşi trăim în oraşe diferite, sîntem din nou alături, cel puţin în paginile ospitalierului nostru *Minimum* – el mereu cu zîmbetu-n peniţă, eu mai rareori atins de acest har. Ion Atlas şi subsemnatul discutăm şi tot discutăm despre teatru cam de cînd ne cunoaştem, visînd, vezi bine, amîndoi, să mai tragem vreo cîţiva anişori la vrăjita noastră, mereu înşelătoare, "căruţă cu paiaţe". Ion Atlas şi subsemnatul nu am reuşit, dar chiar de loc, în acest domeniu aici, unde se vede treaba că "ştahimurile" dramaturgiei locale sînt bine şi definitiv ocupate de unii pe care nici cu talentul nu-i poţi speria.

■ I. Atlas

Ion Atlas şi subsemnatul ne-am întors în România de cîteva ori, după Revoluţie. Ion Atlas a zîmbit, eu m-am întristat. Ion Atlas a scris o piesă cu vioiciune şi înţelepciune stenică, o piesă despre ale *rivoluţiei* tragi-comice avataruri, subsemnatul, în afară de cîteva cronicuţe şi o groază de scrisori mai mult nedumerite, chiar nimic. Ion Atlas s-a întors cu o piesă de mare succes pe scena teatrului din Timişoara, la care, dramaturgic vorbind, eu de mult am renunţat. Ion Atlas culege seara ropote de aplauze cu zîmbitor-înţeleapta lui "Casa cu patru fete", eu constat (ce lucru rar!) unanimitatea criticilor elogioase de la "Orizontul" meu drag, lunar democratic şi curajos, pînă la şovinist-naţionalista şi ipocrit antisemita "Renaştere bănăţeană"... şi mă bucur că, măcar odată, nu sîntem agenţi imperialişti (şi ai Mossadului, bineînţeles), vinovaţi de toate relele inventate de ciracii lui Drăgan, de-alde Boieriu şi Almăjan, mîncători de... ghici rima mea! Ion Atlas a demonstrat că punţile care ne unesc, cultural şi sentimental, de România şi teatrul său sînt multe, largi şi pline de speranţe în ambele sensuri, subsemnatul, ca de obicei, puţintel mai în culise, consemnez, mă bucur şi mă rog să dureze. Ion Atlas şi subsemnatul, bucureşteni şi timişoreni, dar mai ales şi peste toate telavivieni şi haifi(...oţi) împătimiţi, stăm şi ne-nveselim, stăm şi ne mirăm, ba unul dintre noi doi mai şi zîmbeşte melancolic-resemnat unor trecute premiere în oraşul revoluţiei din decembrie, zicîndu-şi în barba sa (împrumutată de la recuzita teatrului memoriilor ce nu se şterg): "uite dom'le că se poate şi aci (scrie) şi acolo (juca) teatru de calitate şi de succes... numai să vrei".

Ion Atlas şi subsemnatul tare am vrea ca şi publicul de aci să vadă piesa – el să fie jucat, şi eu, ca-ntotdeauuna, să scriu despre... şi să nu fiu prea agreat de cei cărora prietenia, buna dispoziţie, seninătatea şi uneori chiar optimista zeflemea să le pară vorbe bune de revistă, poate chiar şi de cafenea, dar nu de cinul unor oameni mereu serioşi (sadea!). Ion Atlas şi subsemnatul fiind încă de partea măştii care zîmbeşte, ne gîndim să continuăm, Timişoara fiind se vede mai aproape decît Habima sau Tzafta sau alte teatre la care, Ion Atlas şi subsemnatul nu încetăm să visăm, fiecare în felul său sau, ca şi acel celebru "bicycliste", vorba lui Tristan Tzara, "qui n'était ni gai ni triste"...

Ion Atlas şi subsemnatul, subsemnatul şi Ion Atlas, continuăm deci să visăm, căci, poate, ca să-mi auto-parafrazez titlul ultimei mele piese jucate la Timişoara cu cîţiva anişori buni în urmă, "poate acesta e secretul"...

Subsemnatul,
SERGIU LEVIN

HARRY LEIBOVICI

* ASIGURĂRI *
Tel Aviv – Dereh Petah Tikva 44, et. V
Tel. 5377182 – 3
Preţuri avantajoase pentru olimii români
VORBIM ROMÂNEŞTE

UN ANTITERORIST : JEAN-PIERRE PAPIN !

■ RADU COSAŞU

El se găsea cu spatele spre poartă; el avea un adversar în cîrcă; el a primit, la marginea careului, o intrare în viteză, de pe partea dreaptă; el a văzut-o cu ceafa; el s-a răsturnat pe spate, a executat o foarfecă în aer şi a nimerit mingea, dintr-o bucată, din voleu – cum se zice cu cultură –, "dintr-una" – cum se zice argotic, în fotbal; zburînd prin aer, pe spate, el a bubuit mingea în plasă, de la vreo 17 metri, nu de la unul sau doi; ceea ce se reuşeşte o dată la 94,5 ocazii; portarul n-a putut face nici un gest, uluit de nebunia execuţiei din ce în ce mai rare în fotbalul de azi, tot mai trist ca mai toate mabaturile. Era la fel de greu ca la patinaj artistic un dublu Axel, un triplu şurub, pe muzică de Liszt; dar mătuşile, care "mor" după patinaj, nu au ochi pentru fotbalul unde galeriile nu depăşesc marşul banal din "Aida", iar unchii sînt plictisiţi de cîte goluri au văzut la viaţa lor. Peste teroarea erorilor creşte umbra blazării.

Doar grozăvia noastră de prejudecăţi ne-a împins să punem golul lui Jean-Pierre Papin din meciul Franţei cu Belgia la rubrica de sport a televiziunii. Era un gol dincolo de sportul propriu-zis, putea fi pus la sfîrşitul mabatului, al ştirilor care "mă bat la cap", cum se traduce în "ivrito-română" emisiunea de bază a zilei. Golul lui Papin, n-ar fi fost o eroare ori un scandal dacă ar fi apărut după căderi de guverne, primari sau dolari, după voci de prooroci sau deplasări de roci, după bucuriile, pe scurt, şi nenorocirile, pe larg, ale telelumii de fiecare zi. Înainte de toate, există o teroare a erorilor. Ea ne înţepeneşte în faţa gurii şi ochilor lui Haim Iavin şi Daniel Peer: ce ne-a mai greşit Bush?, ce a mai greşit Shamir?, ce strîmbe a mai dat Mitterrand, ce a mai ratat Ielţin, ce aiureală a mai făcut Stanislav Prz, primul ministru al Mauritaniei de pe Volga, ce au mai băgat nu ştiu unde în pensie ca omul să moară nu ştiu cum?... Papin, cu golul lui, a întrerupt, cîteva secunde, aceste circuite mondiale ale nereuşitelor, ale ratărilor, ale zbîrcelilor. El n-a zbîrcit, el a reuşit! El e un atiterorist al erorii.

Deşi sîntem abia în aprilie, lumea serioasă susţine că Papin a dat "golul anului". Francezii, obsedaţi de stil pînă şi în fotbal, numesc golul acesta – papinesc. Ca să nu exagerăm, să precizăm, pentru unchii bătrîni, că în zilele acelea, la Timişoara, îl înmormîntau pe Bindea, cel cu care începea nemuritoarea înaintare a Ripensiei: Bindea – Beke – Ciolac – Schwartz – Dobay; avea 80 de ani cînd a murit; nu ne-au rămas de la el decît poze şi imagini statice, deşi a dat şi el, săracu', goluri de nu papineşti, cel puţin bindeşti. Bindea n-a avut televiziunea la cursele lui, iar din Dobay nu ne-a mai rămas decît legenda unui şut cu care a rupt plasa şi porecla lui: Calu!

Cu caii se întîmplă, totuşi, ceva: unul, l-a văzut tot Israelul, a trecut înot de la Akaba pînă la Eilat, şi după trei zile excelente, în care i-ar fi venit ideea să ceară azil politic, a fost trimis înapoi, sub steag al O.N.U.-lui, în grajdul său regal de la Aman; am fost tulburat că nu i s-a dat niciodată numele; şi mai ciudat este că marea cursă de obstacole de la Liverpool a fost cîştigată de un armăsar al cărui nume sună, nici mai mult, nici mai puţin, aşa: "Partid politic"... Nici caii nu mai sînt în toate minţile. Şi caii înnebunesc, nu-i aşa?

BRIDGE

LUPTA PENTRU PROCENTE...

În 18 şi 19 februarie s-a desfăşurat la Tel Aviv, în cadrul celui de al 26-lea Festival Internaţional de Bridge, turneul de perechi open, în care s-au întrecut cei mai buni jucători din ţară cu un număr considerabil de bridgişti de prima linie pe plan mondial.

Au cîştigat, cu multă autoritate, vice-campionii mondiali de echipe, polonezii Adam Zmudzinski şi Cezary Balicki, cu senzaţionala medie de 70,76% în trei tururi!!! Redutabila axă de perechi poloneză este şi deţinătoarea locului trei la ultima Olimpiadă de perechi, deci avem de-a face cu nişte adevăraţi maeştri ai jocului, sub toate aspectele lui.

Ca în orice concurs de perechi top-bottom, lupta se dă cu regularitate pentru o levată în plus. Iată un exemplu din turul al doilea.

După o licitaţie neinspirată, jucaţi contractul de 4 Cupe, deşi tare aţi fi vrut să jucaţi micul şlem, mai ales după ce vedeţi distribuţia de mai jos. Atacul este Riga de Caro.

A 9
A R V 9 5
10 6
V 10 9 3

R de Caro **N W E S**

D V 8 3
D 10 8 6 3
A V 4 3
–

Cum vă faceţi planul de joc?

PAUL WEINSTOCK

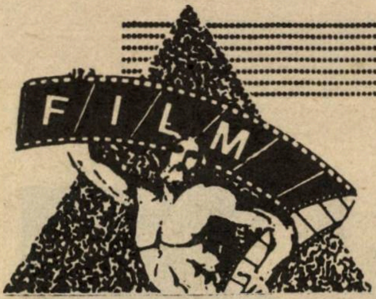

SPECTACOL

"CRIMĂ DIN TRECUT", film american; regia: Kenneth Branagh; cu: Kenneth Branagh, Emma Thompson, Derek Jacobi, Robin Williams, Andy Garcia.

Irlandezul Kenneth Branagh, care se vrea (şi nu fără temeiuri) un Lawrence Olivier al timpurilor noastre, ne oferă un film pe o temă mereu fascinantă: metempsihoza. Fascinantă, de ce să ne minţim: ce-am fost eu *înainte*? ce voi fi după moarte?

Crimă din trecut m-a cucerit din două motive.

Mai întîi, ca să n-o mai lungim, este un film Bun, cu B mare; miezos, cu adîncimi, cu fineţuri, cu stofă englezească. Un film de văzut. Fără discuţie.

Şi cu asta aş fi putut să pun punct (vorba lungă sărăcia omului) şi să-mi văd de treburi.

Dar, cum spuneam, mai există un motiv care mă îndeamnă să recomand filmul. Un motiv care are legătură şi cu filmul, dar şi cu altele. Să mă explic. Aşa cum se obişnuieşte în America, înainte de premiera oficială cu criticii de film şi alţi cîini din lumea cinematografiei, peliculele sînt prezentate în două-trei oraşe mai mari pentru a se încerca reacţia publicului. Adică, aşa cum am spune noi, se dau cîteva avant-premiere. După care, dacă vezi că ceva scîrţîie, te-apuci să repari lucrurile pe ici pe colo. Scoţi cu foarfeca două scene, mai încropeşti una la repezeală.

Or, asistînd la avant-premierele acestea (previews), autorii filmului s-au îngrozit. Publicul începea, după primele zece minute, să se foiască-n scaune. Unii nici nu se mai uitau la ecran, preferînd să se ocupe de partenera de sex opus cu care veniseră la spectacol. Alţii plecau de-a dreptul şi de-a binelea din sală, mormăind că-i doare capul şi repezindu-se să mănînce un hot-dog cu muştar, urgent.

Drept pentru care, Branagh s-a întrebat, năucit: unde e hiba, fraţilor? A tras de limbă pe unul, a mai tras de limbă pe altul, şi s-a lămurit. Oamenii încurcau timpurile (vă amintesc: e vorba de metempsihoză, unele scene se petrec *ieri*, altele *astăzi*), nu făceau deosebirea între cele două planuri. E ceva asemănător cu *maladia* pe care o întîlnim adesea în filmele unde apar visuri. Dacă regizorul nu are grijă să filmeze scenele de vis *altfel*, vizibil altfel, marcat altfel, cetăţeanul se încurcă şi (dacă nu se ruşinează) îşi întreabă vecinul (a): acum Al Pacino chiar o omoară pe Kim Bassinger sau doar visează?

Lămurindu-se – deci – unde e buba, Branagh a luat o hotărîre radicală: scenele din prezent au fost înfăţişate pe ecran în culori, celelalte în alb-negru. Ca să n-avem vorbe. Şi n-am avut: *Crimă din trecut* merge excelent la New York, sălile sînt pline ochi.

De ce am făcut toată această digresiune? Nu ca să le dau regizorilor noştri o idee şi un prilej de meditaţie. Ei sînt oricum geniali, cu toţii, şi n-au de ce să-şi piardă vremea cu citirea revistei *Minimum*. Nu. Nu la ei m-am gîndit, ci la noi toţi. De la eminenţii noştri oameni politici care lansează cîte-o manevră-două sau o tiribombă, după care, întrucît nu se gîndiseră la efectele ei, se iau cu mîinile de cap, – pînă la mine, la dumneata, la ei, oameni simpli şi nu o dată repeziţi în a scoate o vorbă nesocotită sau a săvîrşi o faptă asemenea. Destul însă. Ne-am înţeles dintr-o privire. Şi am ajuns fără fraze mari, la aceeaşi concluzie: ce bun e un *preview* la casa omului!

Interim

Lui **Interim**, *pe marginea cronicii din nr. trecut despre Barbra Streisand:*

De te-ar citi, ar face-un şoc,
Şi-n modul cel mai concludent,
Ea te-ar trimite într-un loc
Nu "Interim", ci... permanent!

(H. Shoshany)

ADI TOURS
TEL AVIV, STR. ALLENBY 111
PASAJ TAMAR,
TEL.: 625406; 623650; 624753; 5661533; 5662527
POB. 408, TELEX 35431; FAX 03:376898

E. WEISS
AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT DE
ALIAUA ROMÂNĂ

CONTINUĂ SĂ VĂ STEA LA DISPOZIŢIE CU CELE MAI AVANTAJOASE OFERTE TURISTICE ÎN TOATĂ LUMEA
• ITALIA, AUSTRIA, ELVEŢIA • ANGLIA, FRANŢA, OLANDA, ELVEŢIA • AUSTRIA, UNGARIA • AMERICA de la Ocean la Ocean • ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT, JAPONIA, SINGAPORE, HONG-KONG, FILIPINE, THAILANDA
• OFERTĂ SPECIALĂ: • ROMÂNIA – UNGARIA – AUSTRIA – 22 zile – 1399 $
• COVASNA – POIANA BRAŞOV – 18 zile – 899 $
• TRANSILVANIA – 12 zile – 299 $
• MOLDOVA – 12 zile – 299 $
PREŢURI ACCESIBILE ORICĂRUI TURIST
ACORDĂM CONDIŢII AVANTAJOASE ŞI UŞOARE DE PLATĂ
VĂ STAM LA DISPOZIŢIE CU ORICE FEL DE INFORMAŢII TURISTICE

D. MIGUEL

ÎN ATENŢIA PARTIDELOR POLITICE

Vreţi să cîştigaţi alegerile din iunie?
Citiţi cu atenţie schiţa poliţistă de mai jos.
Cu atenţie.
Şi, dacă aveţi cap, *trageţi concluziile.*

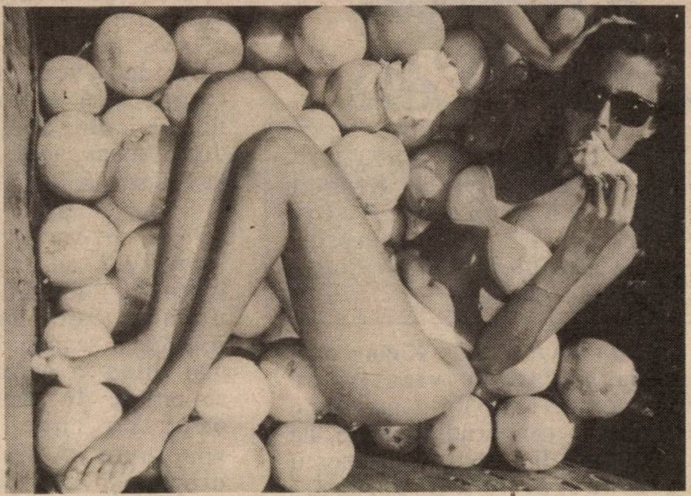

PROPAGANDĂ ELECTORALĂ

• schiţă poliţistă •

Chipul măsliniu al lui Gomez reflecta o vădită turburare cînd spuse:

– O sută de mii de dolari? Cam mult, senor Mallon.

– Acesta este preţul, rosti calm Mike Mallon, cu privirea îndreptată spre oceanul ale cărui valuri se spărgeau de ţărm, molatec. Totuşi nu cred că este prea mult pentru lichidarea unui preşedinte de republică...

– Mai încet, şopti Gomez, uitîndu-se îngrijorat în jur. Să nu ne audă cineva.

Mallon era unul din ucigaşii de profesie cei mai căutaţi, aşa că serviciile lui nu puteau fi obţinute ieftin. Dar, în momentul acela, numai la afaceri nu-i stătea mintea. O brunetă splendidă, cu pielea de culoarea mierii, purtînd un bikini care nu ascundea aproape nimic din perfecţiunea corpului, ieşi din apă şi se îndreptă spre Mallon şi Gomez, care stăteau de vorbă pe plajă, sub o umbrelă multicoloră.

– Hello, Mallon, spuse ea cu un surîs ameţitor. Eşti bun să-mi dai prosopul acela?

– Desigur, Rosetta, răspunse americanul, întinzînd mîna după prosopul care se afla pe spătarul altui scaun. Cu cea mai mare plăcere...

Gomez privi scena gînditor. Rosetta era secretara lui. Faptul că americanul era atras de ea nu putea decît să-i folosească.

– S-a făcut, spuse Gomez.

– Poftim?

Mallon se întoarse spre el, ca şi cum atunci l-ar fi văzut pentru prima oară.

– Sînt de acord, încuviinţă sud-americanul. Dau o sută de mii.

– Bine, spuse Mallon. Ne-am înţeles.

Sentinţa de condamnare la moarte a preşedintelui Cerrentos fusese astfel semnată. Rosetta, care îşi ştergea energic părul de culoarea abanosului, întrebă:

– Despre ce fel de tranzacţie e vorba?

– Senor Mallon face afaceri cu... hm... telescoape... M-am exprimat corect, senor?

– Perfect, mister Gomez, zîmbi americanul.

Gomez se ridică în picioare.

– Vino, amigo. Hai să facem cîţiva paşi împreună.

Mallon ar fi vrut să rămînă cu fata, dar trebui să-l urmeze pe sud-american.

– Acum, spuse Gomez, să discutăm problema în amănunt. După cum ştii, în ţara noastră vor avea loc alegeri prezidenţiale. Dispariţia lui Cerrentos ar provoca o mare derută printre partizanii săi. Partidul lui ar avea nevoie de timp ca să-şi strîngă din nou rîndurile şi să-şi aleagă un nou şef. De timpul acesta ar profita partidul nostru, care se află în opoziţie, pentru a pune mîna pe putere.

– Mda, făcu Mallon. Nu vreau să mă amestec în treburile voastre, dar asasinarea lui Cerrentos nu-l va face să treacă drept un martir în ochii poporului?

Gomez zîmbi ironic.

– Se vede că nu cunoşti mentalitatea poporului din mica noastră republică. Moartea lui va dovedi slăbiciunea poliţiei şi a serviciilor de securitate sub regimul său. Pe de altă parte, dacă se întîmplă să dai greş...

– Eu nu dau greş niciodată, îl întrerupse Mallon. Îmi cunosc bine meseria.

– La rîndul meu, îţi cunosc bine reputaţia, amigo. De aceea am luat legătura cu dumneata şi nu cu un altul. Dar lasă-mă să termin. Dacă, din cine ştie ce cauză, nu-l vei nimeri, Cerrentos şi partidul său vor fi realeşi cu o majoritate zdrobitoare.

Mallon se gîndi că realegerea lui Cerrentos n-ar fi fost o soluţie chiar atît de rea. El reuşise să reducă şomajul şi să aducă ţării o oarecare prosperitate.

– Nu va fi nici o greşeală, repetă Mallon.

– Bun, spuse sud-americanul. Acum, iată cum trebuie procedat. Mîine, preşedintele

Cerrentos va lua cuvîntul la o întrunire, care urmează să aibă loc la Rondo. Este o localitate situată la o distanţă de vreo cincizeci de kilometri de aici. Ţi-am reţinut o cameră la hotelul "Barbados". De la fereastră se vede estrada de unde preşedintele îşi va rosti discursul. Atentatul trebuie să aibă loc la ora 12 fix. Vreau să-l ucizi înainte să-şi poată începe cuvîntarea. Ne-am înţeles? Mă voi ocupa personal de toate detaliile. Arma îţi va fi adusă la timp.

– Şi după aceea?

– Uşa camerei dumitale dă într-un coridor lung. La capătul lui este o fereastră care dă în scara de incendiu. Cobori pe acea scară. Vei fi luat de o maşină de culoare verde, care te va aduce aici. Te voi aştepta la bordul yachtului. Dacă operaţia va fi încununată de succes, vei primi imediat o sută de mii de dolari. Plus o călătorie gratuită pînă la Miami.

Nu departe de mal, yachtul "Pescado" se legăna pe valuri. Mallon îl privi, mulţumit, pe sud-american.

– Trebuie să recunosc că te gîndeşti la toate, mister Gomez.

– Ofer totul; în schimb, cer maximum de eficienţă. Consecinţele unui eşec ar fi dezastruoase. De aceea insist ca, pentru această operaţie să foloseşti o armă aleasă de mine...

Mallon dădu din umeri.

– Cum vrei... Sînt sigur că o vei alege pe cea mai bună.

A doua zi, în camera lui de la hotelul "Barbados", americanul aştepta neliniştit.Broboane de sudoare îi apăruseră pe frunte. Mai erau doar cîteva minute pînă cînd preşedintele Cerrentos trebuia să-şi înceapă discursul şi Gomez încă nu-i adusese arma. Cineva ciocăni la uşă, Mallon se grăbi să deschidă. Rosetta întră în cameră. Purta o rochie galbenă foarte scurtă şi mulată pe corp, iar în mînă ţinea o cutie de vioară.

– În sfîrşit, spuse el, smulgîndu-i cutia din mînă. Era şi timpul...

– Îmi pare rău, Mallon, spuse fata. Am întîrziat fără să vreau...

Mallon scoase arma din cutie. Era o splendoare de puşcă cu telescop. Fluieră admirativ şi, dintr-odată, toată supărarea pe organizaţia lui Gomez, îi trecu.

– Mallon, şopti fata.

Mallon a atrase spre el şi o sărută. Ea îl împinse la o parte.

– Avem timp mai tîrziu. Pe yacht. Noroc!

Rosetta ieşi. Mallon se duse la fereastră. Preşedintele tocmai se urcase la tribună, în aplauzele publicului. Mallon potrivi arma şi, în clipa în care îl prinse bine în vizorul telescopului, apăsă pe trăgaci. Gloanţele şuierară. Mulţimea urlă, îngrozită. Dar preşedintele rămase în picioare. Oamenii întoarseră capul spre hotel şi arătară cu mîinile înspre fereastra de unde se trăsese. Americanul era uluit. Pentru prima oară nu nimerise ţinta. Era de necrezut. Nu apucă să gîndească mai mult, căci poliţia năvăli în cameră.

Chiar în aceeaşi după amiază, Mallon primi o vizită neaşteptată la arestul poliţiei: Gomez!

– Cred că vei scăpa numai cu zece ani, amigo, îi spuse acesta zîmbind. Sîntem o ţară civilizată. Mai cu seamă de cînd preşedintele Cerrentos este la putere. De altfel, sîntem siguri că va fi reales pentru încă o perioadă de şase ani.

– Gomez, scrîşni Mallon, m-ai trădat ca un ticălos. De partea cui eşti?

– Ce întrebare, amigo! Sînt şeful serviciului de propagandă electorală al preşedintelui Cerrentos şi m-am gîndit că un atentat nereuşit este cel mai sigur mijloc de a-i asigura realegerea.

– Şi... Rosetta? întrebă Mallon. Era şi ea amestecată în această afacere?

– Bineînţeles, răspunse Gomez. De ce crezi că a ajuns la hotel în ultima clipă? Ca să nu ai timp să-ţi dai seama că minunata puşcă pe care ţi-a adus-o era încărcată cu gloanţe oarbe, amigo!

(traducere de B.Ragus, San Francisco)

ANUNŢ IMPORTANT

CUNOSCUTUL PROMOTOR DE TURISM

HAIM KAUFMAN

Se află la dispoziţia d-voastră la BUDAPESTA (Paradisul Turismului European – Oraşul luminilor), în permanenţă, pe perioada 15 mai – 1 noiembrie. LA HOTEL BEKE, strada Terez nr. 43 (fostă Lenin). Telefon: 00-361-1323-300 sau FAX: 00-361-1533-300, vă oferă informaţii şi îndrumări turistice GRATUITE.

● Îndrumări dentare GRATUITE ● Doctori excelenţi ●
● Coroane din material West Germany – numai 75 $ ●

NUMAI DIN BUDAPESTA EXCURSII ÎN CEHOSLOVACIA –AUSTRIA – GERMANIA IUGOSLAVIA şi ROMÂNIA
Camere particulare la Budapesta, Praga, Viena

În fiecare DUMINICĂ,
EXCURSIA BUDAPESTA ÎN LIMBA EBRAICĂ
Rezervaţi camere din timp.
La Hajduszoboszlo HOTEL – SZOT BEKE
FELIX şi HERCULANE ale Ungariei

NUMAI de la BUDAPESTA – excursie de 5 zile în CEHOSLOVACIA: Shahi – Zvolen – Banska Bistrica (Tatra) Martin – Olomoc – Brno – Karlovy Vary – PRAGA – Bratislava
350 $ – Cazare şi mic dejun

PROCURAŢI-VĂ VIZĂ DUBLĂ UNGUREASCĂ

INFORMAŢII suplimentare în fiecare seară pînă la orele 22.00 şi sîmbătă toată ziua la TELEFON: 03-269075 pînă la data de 15 mai. Vorbim ebraică, româneşte, ungureşte, germană.

DECUPAŢI ŞI PĂSTRAŢI ADRESA ŞI TELEFOANELE

■ ADRIAN ZAHAREANU

EU CU CINE VOTEZ ?

Cînd am sosit în ţară, am fost luat în primire de Sohnut. Apoi, cu timpul, am fost luat în primire de rude şi de prieteni... Şi uite-aşa m-am pomenit pe cap cu o mulţime de binevoitori care-mi dau, cît e ziua de mare,... sfaturi, sfaturi, sfaturi!

Să nu credeţi însă că sfaturile erau în legătură cu mine şi cu "klitarea" mea. Aş, de unde!

Primul sfat l-am primit de la un văr pe care nu-l văzusem de zece ani şi care mă invitase la masă în calitatea mea de ole hadaş. Discuţia a început aşa:

– Cred că ştii cu cine trebuie să votezi? îmi spuse el.

– Să votez?! l-am întrebat eu, mirat. Păi, eu habar n-am de puzderia de partide de-aici şi de ideologia lor!

Dar, între salata de vinete, ardeii umpluţi şi alte bunătăţi, vărul meu îmi demonstră că Mapam are cele mai mari realizări kibuţnice şi că tineretul grupat în jurul acestui partid reprezintă viitorul ţării, iar eu, ca ole hadaş, am datoria să-l susţin şi să votez pentru el.

A doua zi urma să mă întîlnesc cu un vechi prieten, pe care voiam să-l rog să gireze pentru mine la o bancă. Ne-am întîlnit. M-a întrebat ce fac, i-am răspuns că aseară am luat masa la un văr, care m-a sfătuit să votez cu Mapam. Prietenul meu a sărit ca ars:

– Să votezi cu Mapam? Ce, ai înnebunit? Nu te-ai săturat de comunişti? Cel mai serios partid, singurul care luptă pentru dezvoltarea şi extinderea teritorială a ţării este Tehia.

Nu trebuie să vă explic ce înseamnă un girant pentru un ole hadaş. I-am promis că voi vota cu partidul lui şi mi-a dat girul. Dar credeţi că un girant este suficient? A trebuit să umblu şi să stau de vorbă şi cu un al doilea, care, ca şi primul, era de mult în ţară şi avea experienţă. Timid, l-am întrebat:

– Moşe, ce-i aia Tehia? Numele unei eroine sau al unei sfinte din Talmud?

– Nici una, nici alta! Este numele unui partid. Ce propagandă fac, dom-le! Ţi s-a cerut să-l votezi?

– Nu!... Nu... nu... te întreb doar aşa...

– Singurul partid care are un program social-economic este Maarahul. Cu el trebuie să votezi.

Ştiţi ce înseamnă pentru un ole hadaş un girant. I-am promis şi lui că voi vota cu Maarahul. Dar ce, doi giranţi sînt suficienţi? A trebuit să rog pe un alt prieten să-mi dea al treilea gir. Mi-l dădu, dar avu grijă să-mi dea şi un sfat:

– Apropo! Cred că nu eşti maarahnic?!

– Nu, sînt ole hadaş!

– Lasă asta, că asta am înţeles! Sper că nu vei vota cu Maarahul, că ăştia v-au ameţit pe toţi intelectualii cu conferinţe, şedinţe şi mese bogate!

Timid, cu oarecare emoţie, am exclamat:

– Nu, eu nu votez cu Maarahul.

– Foarte bine, pentru că partidul cu viitorul cel mai frumos, partidul care poate tot, este partidul Likud. Uite, partidul acesta e o fuziune a două mari partide politice. Puterea, experienţa, pregătirea lui sînt cele mai indicate pentru ţara noastră...

În aceeaşi seară, am luat masa, în calitate de ole hadaş, la un unchi. Un om foarte cumsecade. Era vineri seara. Mi-a plăcut atmosfera cu adevărat evreiască din casa lui. Soţia sa – mătuşa mea – a făcut rugăciunea pioasă în faţa a două sfeşnice mari de argint, pe care le cunoşteam încă din copilărie. Unchiul meu a făcut "kiduş", apoi am început să mîncăm tradiţionala supă. Dar n-a durat mult şi am cules şi aici un sfat de care trebuia să ţin seama la alegeri.

– Partidul Naţional Religios este singurul partid cu tendinţe sociale serioase, mi-a explicat unchiul meu. Şi apoi, religia este ceea ce ne-a ţinut şi ne va ţine pe noi, evreii...

Şi să nu credeţi că n-am primit şi alte sfaturi. Mi s-a explicat ce este Agudat Israel şi chiar cine sînt cei de la Ratz şi de la Şinui! M-au zăpăcit de tot. Aveam capul calendar, dar tot nu ştiam cu cine să votez.

Salvarea a venit de la vechiul meu prieten Nahamu, care mi-a demonstrat că, după toate probabilităţile, deşi ţara este în campanie electorală, eu n-am încă drept de vot.

Slavă Domnului, am putut dormi cu conştiinţa împăcată: nu mi-am înşelat nici un girant!

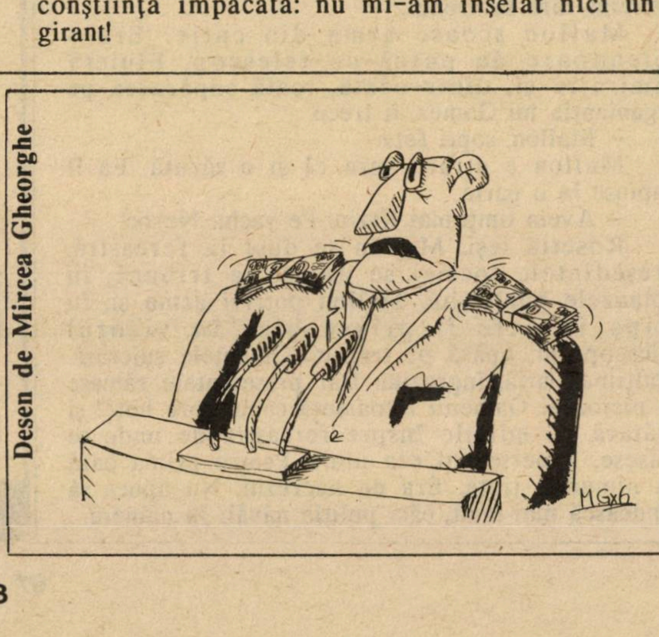

Desen de Mircea Gheorghe

■ MARIANA JUSTER

CONTINUITATE

O pagină pentru bunici.
Dar nu pentru orice fel de bunici.
Numai pentru bunicii de prin Moldova.

Mihal e o fetiţă cu părul castaniu mătăsos şi cu ochi în a căror lumină se oglindeşte întreg cerul Mediteranei.

Ioav e un băieţel în ai cărui ochişori sclipeşte acelaşi albastru ca în privirile lui Mihal. În schimb, părul lui pare o căpiţă de paie.

Mihal şi Ioav sînt fraţi. Amîndoi ne-au adus bucuria unei vieţi împlinite. Despre aceste lucruri ei vor afla mai tîrziu de la Luminiţa, mama lor, sau poate chiar de la noi...

Deocamdată, amîndoi ne umplu casa de rîsete şi chiote subţirele ca nişte clinchete de clopoţei.

Ei cuceresc lumea la ţărm, bătătorind cu piciorușele nisipul mării. Se hîrjonesc prin curte printre ierburi şi copaci. Îşi construiesc colibe pe care le acoperă cu crengi de palmieri. Se caţără pe eucalipţi în speranţa că vor ajunge în vîrf. Mă ţin după ei ca să-i apăr, să-i feresc de toate cele rele, dar ei n-au timp de mine. Aleargă, aleargă... Eu după ei cu tartina, cu banana şi cu cîte un "mer rrroşu".

La grădiniţă, m-au făcut de ruşine; au susţinut sus şi tare că ei nu au bunică şi că, la drept vorbind, nici nu ştiu ce înseamnă asta. Cînd a fost însă să se dumirească, toată lumea a aflat atunci că ba da, au şi ei o bunică, dar pe a lor o cheamă "Mamaie".

– Ciudat, – se mirară în cor micuţii lor prieteni. Aşa un nume n-am mai auzit. Poate o cheamă Sara, Malca, poate Golda?

– Nu şi nu! – se oţărî Mihal, bătînd cu piciorul în pămînt. Aşa o cheamă, "Mamaie", şi basta.

De altfel, nu era prima ciudăţenie pe care ei n-o înţelegeau; Mihal foloseşte vorbe numai de ea şi de Mamaie ştiute. Aşa s-a întîmplat odată că Davidi n-a priceput cînd l-a pîrît că aruncă cu "chietre", cerîndu-mi să-l bat cu "beţul" şi aşteptînd să-i aplic numaidecît corecţia.

Mihal vorbeşte frumos în limba ei maternă, dar cînd îi spune Mamaiei ceva, limba ei capătă culoare şi dulceaţă moldovenească.

În orele serii, Mihal şi Ioav se liniştesc. La masă, dar mai ales în pătuţuri, mă îndeamnă cu un "sipur" (poveste, basm).

"Şi a fost odată ca nişiodată", începe Mihal. Iar Ioav continuă, mereu greşit: "De nu s-ar fi, nu s-ar povisti".

Basmele pe care ei le ştiu deacum pe dinafară trebuie să curgă lent, într-o anumită ordine. Cea mai mică schimbare ar zdruncina parcă temelia lumii feerice în care se cufundă. Le este teamă de "Moşu' cu sacu'", care ar avea, cică, sălaş undeva pe aproape, în curtea lui dod (unchiaş, moş) Mordehai Hacohen.

Ioav ar putea să-i slujeaască drept sfetnic lui Făt-Frumos în mînuirea buzduganului. Mihal se doreşte nu o zînă oarecare, ci o Ileană Cosînzeană. Amîndoi cunosc năzdrăvăniile lui Herşole Ostropoler (Păcală din poveştile idiş) şi rîd de prostia evreilor din Helm. Ioav mai ştie de ce n-are ursul coadă, iar Mihal se bucură cînd cocoşul se întoarce la Moş, ţanţoş, aducînd în cioc punguţa cu doi bani... Amîndoi cîntă foarte nazal melopeea caprei: "Trei iezi cucuieţi..." Oricînd sînt dispuşi să povestească despre "Berolă-Baiu" (Berolă Bau-bau), despre ghionoaia lui Reb Duvid şi despre prietenul din copilăria mea, care ştia să numere numai cai. Pe aripile gîndului se duc cu Mamaie la iaz, la gîrlă, se dau de-a berbeleacul în zăpadă, se hîrjonesc pe pajiştile dintre dealurile acelei ţări îndepărtate. Frumuşica se chema. Unde se află acel loc? În "Moldovia", îmi răspund, cu ochişorii duşi dincolo de ceţurile albăstrii ale zărilor.

Şi tot aşa, seară de seară, pînă pleoapele se lasă într-un tremur uşor. Moş Ene vine pe la gene, iar toată feeria se continuă în vis.

Îi privesc cu luare aminte.

Mihal are trăsăturile fine. Are frumuseţea unei femei pe care o ştiu de undeva. Acel aer aparte pe care l-am regăsit şi la fiica mea. La Mihal, asemănarea este uluitoare. Dacă i-aş ridica părul într-un coc bogat şi aş împodobi-o cu dantele şi lanţ de aur pe piept, ar fi ca ea; leită-poleită, cu vraja şi semeţia străbunei noastre, de pe fotografia îngălbenită de vremi.

Dar Ioav, prin felul său neastîmpărat şi inventiv, n-o fi avînd ceva din cutezanţa aceloraşi străbuni?

Mă duce gîndul înaintea timpului. Mă întreb dacă, peste ani şi ani, nepoţii mei vor preţui tot ce le-am dezvăluit despre locul obîrşiei noastre. Se vor fi vrînd ei urmaşii acelora care s-au trecut prin veacuri în acel colţ de Moldovă?

Răspunsul l-am primit într-o zi, pe cînd, aşezată la masa mea de scris, încercam să închei ciclul de povestiri "La noi, la Frumuşica".

– Mamaie, dar tu nu eşti de aici? – mă întrebă Mihal, intuindu-mi, poate, frămîntarea.

– Bine ar fi fost să fiu, dar tu ştii bine că sînt de "acolo".

"Acolo" însemnînd pentru amîndouă locul în care m-am născut, cu casă părintească, cu bunici şi străbunici, cu legende, cu bucurii şi necazuri.

– Dar tu, draga Mamaiei, tu de unde eşti? – o întrebai uimită.

– Cum de unde? De Aici, dar şi puţin de Acolo...

(Traducerea în paranteze a cîtorva cuvinte ebraice în româneşte a făcut-o autoarea pentru prietenii ei din Moldova copilăriei)

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

LA MULȚI ANI, ISRAEL!

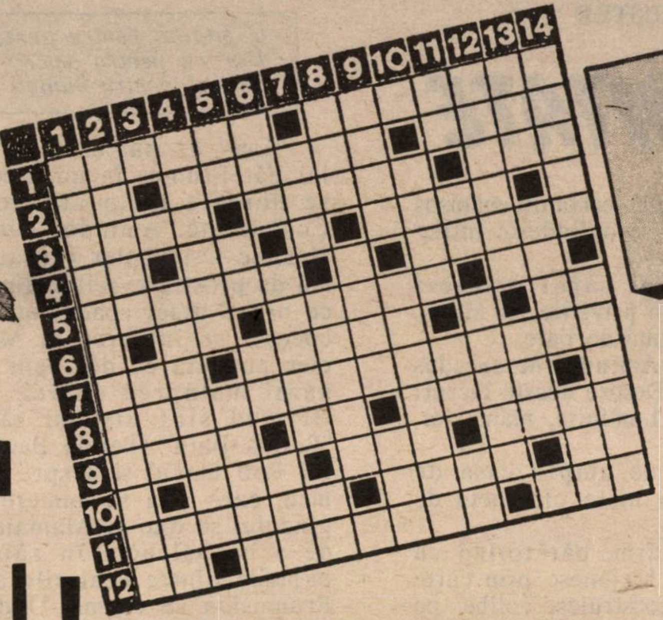

Orizontal: 1)Patria tuturor evreilor, stat proclamat la 14 mai 1948 – Oraş în Israel unde, la 25 febr. 1948, gruparea Etzel aruncă în aer un tren militar britanic 2)În Natania! – Insulă în arhipelagul grecesc unde, la 13 ian. 1949 au loc tratative între Israel şi țările arabe, avînd ca mediator pe dr. Bunke, numit de Consiliul de Securitate – A alunga pe cotropitori 3)...Burmei, cale secretă săpată sub ochii englezilor şi arabilor, pentru stabilirea unei legături cu Ierusalimul (neart.) – Personalitate militară de prim rang ce va elibera la 10 iulie 1948 aeroportul național Lod (Moşe) – La intrarea în tutungerie! 4)Dînşii – 1948 ca dată a cuceririi independenței – "Evreii trebuie să aibă o ... a lor.", va declara Ben Gurion la 17 febr. 1948 – 5)"Vom ... cuceririle şi nu vom admite nici un armistițiu care să împiedice proclamarea statului evreiesc", va declara acelaşi om la 5 mai 1948 – Despot 6)Asia! – Membru în primul guvern al Statului Israel condus de Ben Gurion (David) – Unu la table 7)Fluviu în țara vecină – Lucrător al pămîntului – Comparativ 8)Conducătorul luptei de obținere a independenței şi preşedinte al primului guvern (3 cuv.) 9)Vechea denumire a Iranului – Cal – ...Arabă, organizație a statelor arabe, sprijinită de militari englezi, nazişti germani şi fascişti italieni 10)Debut revoluționar! – Limbă indiană din Brazilia – Irgun Zwai Leumi, organizație militară națională, activă grupare de autoapărare a evreilor 11)Cel dintîi oraş eliberat de Hagana şi Palmah la 3 aprilile 1948 şi pus sub autoritate evreiască – Căsuță rusească – Cămăşi 12)Posezi – Marele nostru oraş, aflat în centrul luptelor pentru independență națională, veşnic atacat de arabii din Yaffo – "Unzer Stikl Arbait", însemnul făcut pe grenadele folosite de mişcarea subterană militară evreiască (abr.)

Vertical: 1)Marele act care a dus la crearea Statului Israel, îndeplinindu-se dorința de veacuri a poporului evreu 2)Stat arab ostil politicii de independență şi existenței unui stat evreiesc – Din nou – În Tel Aviv! 3)"Armata de ...", denumire sub care forțele arabe străine pătrund în țară, încercînd stăvilirea luptei poporului nostru 4)Zwa Hagana le Israel", unitate militară care, prin unificare, a devenit Zahalul, ce a avut un rol hotărîtor în obținerea victoriei finale – Fără viață 5)Edith Herman – Număr scurt – Timid din cale-afară! – Plină de viață 6)Localitate cu un mare aerodrom internațional, pe care englezii l-au predat arabilor, dar care a fost cucerit de evrei la 10 iulie 1948 – "Legiunea ...", cea care la 15 dec. 1947 va ataca Beit Nabala, consimțind începutul intervenției străine – Cale de mijloc! 7)Kibuț în nordul țării, care va fi supus primelor atacuri al Armatei de Salvare – ...Israel, denumirea în ivrit sub care este cunoscut statul nou creat 8)Albine în zbor – Capitală arabă vizitată de Golda Meir şi unde, la propunerea emirului Abdallah ca evreii să-l aleagă rege, aceasta va răspunde: "Noi nu am făcut toate eforturile în Eretz Israel pentru ca Majestatea Voastră să ne fie rege" – Localitate în U.R.S.S. 9)Istoriograf turc – Cei care, prin evacuarea rapidă a forțelor lor, au provocat haos şi au sprijinit pe arabi, sperînd în instaurarea unui nou regim mandatar 10)Localitate în Italia – Scoase din cuib! – Război de țesut 12)Acțiune întreprinsă la O.N.U. de către cele cinci mari puteri pentru a pune capăt luptelor dintre evrei şi arabi şi a revenirii la un nou regim mandatar – Băiat bun, dar cu lipsuri! 13)For internațional care-l numeşte pe contele Bernadotte ca mediator între arabi şi evrei – Oraş în nordul țării, cucerit la 18 mai 1948 – Supranumit 14)Unul din fiii lui Uranus – Stat european sub al cărui mandat s-a aflat pămîntul nostru pînă la cucerirea independenței.

Dicționar: HIV, ESAT, NATZ, ERAN, ZHE

NELU WEINBERG

PASSO DOBLE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											■
3					■						
4								■			
5			■						■		
6				■			■				
7										■	
8		■			■		■				
9						■					
10								■			
11					■						

Orizontal: 1)Înregistrată la pasiv 2)Nişte prost crescuţi rămaşi de pomină 3)Prototip aerodinamic – Exces în folosirea rezervelor 4)Primitorul unor torturi... indigeste – Nu-i chip fără el 5)Meditativă! – Stau la baza unei societăţi – Capul răutăţilor! 6)Precede egalizarea – Ofertă... la ziar! – Pe muchie de cuţit 7)Rămas după cutremur 8)Plin de ironie – Specie arboricolă 9)Nu-i chip de bucurie – A face toate... paralele 10)Soluţii salvatoare – Noţiune de ansamblu 10)Una luată de bună – Membri ai... înaltei societăţi.

Vertical: 1)Ţine de urît 2)Peşinul monetar – Unul care ţine la băutură 3)Galerie în deplasare – Termen de respectat 4)Nu-şi vede lungul nasului (fem.) – Dreaptă... opoziţie 5)Puşi şi... în cap! – Rupt de viaţă – Căptuşit! 6)Calitate de diamant – Experienţă nucleară! 7)Fac act de prezenţă – Uşor... de pescuit 8)Îşi păstrează echilibrul fără nici o greutate – Tip de napolitane (masc. pl.) 9)Riveran... în esenţă – Receptoare de înaltă fidelitate 10)A da cărţile pe faţă – Varianta masculină a miei 11)SFÎRŞIT... nefiresc (pl.)

RUDOLF LEIZEROVICI

INTERPRETĂRI

Orizontal: 1)Dare de seamă – O problemă de resort 2)Bogăţie de idei – Doi cehi! 3)Pentru ei totul e literă de lege – Ba, tot aşa 4)Piraţii aerului – Începutul începutului 5)Ziua din urmă! – Aranjament comercial 6)Prost dispuse (sing.) – Se poartă după cum îl duce capul 7)Face abuz de încredere (fem.) 8)Nu dau... – Spre aducere aminte – Loto central! 9)Luate în grup! – Sunet în primă audiţie – Fruntaşi la trageri 10)Purtător de valoare – Sensibil la orice 11)A trece cu vederea – Luată la ochi.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1								■			
2									■		
3							■				
4						■					
5			■								■
6	■				■						
7		■		■							
8						■			■		
9		■			■			■			
10							■				
11					■						

Vertical: 1)Cinstire omului – Cu dare de mînă 2)Dare în judecată – Nici pe jumătate! 3)Luate în acord – Plus de casă 4)Evoluţii în plină transformare – A proiecta 5)Obiect de preţ – Notă... la sinteză! 6)Un mod de a apărea în public – Închid bine punga – Diviziunea muncii 7)Buni pentru ele – Cu o valoare ridicată 8)Scopul în sine – Gînd la gînd! 9)Cultură generală – Suprapus 10)Bună pentru destindere 11)Stă la geam – Pur şi simplu (fem.)

NELU WEINBERG

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 61

1 aprilie! Păcăleli, s, orator, toc, r, ra, ori, a, trişare, am, r, cacialma, esa, e, lest, totală, gio, itul, sea, r, şiret, arşi, teatru, ite.

E de-nţeles... Nelămurire, edificator, vitalitate, ilar, sărut, ui, ap, tine, o, a, oca, d, vătăma, sac, aromatic, r, timidităţi, e, inar, ioc

Zoo-botanică Lacăt, ţesală, amirali, tren, na, ara, reni, roc, tauri, r, p, rime, dicta, ame, e, oe, ioc, iezişor, a, ro, ar, na, apteră, ţeţe, trauler, a, plute, oase

Pe-adevăratelea! Decoraţii, p, emoţionante, şip, sr, deal, cratiţă, lut, lac, panouri, etică, iac, c, se, a, i, stea, t, înaripat, amnar, rebut, ra, relativă, eroi, inelar

Popas oriental Palestina, Asia, iudei, ihb, tb, ere, dairea, er, conserve, u, hd, lai, ras, i, sabat, qa, bo, mad, bal, unşi, arabi, turcă, imam

Ilustrații: Lucia Gertler

A APĂRUT
ULTIMUL STAREBUS...
NU UITAȚI
LA ÎNCEPUTUL FIECAREI LUNI CEREȚI CHIOSCARULUI DVS.
7 STAREBUS
STAREBUS
CUVINTE ÎNCRUCIȘATE • BRIDGE • CALEIDOSCOP • UMOR • EPIGRAME • ȘAH •

• Sănătatea

Vine vara.
Vacanţă.
Şi mulţi dintre noi pleacă în străinătate.
E bine.
Dar poate fi şi rău (ne gîndim la anumite stări fizice pe care le poţi avea în avion; despre alte buclucuri posibile nu discutăm aici...)

RĂUL DE CĂLĂTORIE

"Răul de călătorie" poate fi considerat, pe drept cuvînt, un tribut plătit vieţii moderne, din ce în ce mai trepidantă, de către persoanele sensibile, care suportă cu greutate o deplasare la o distanţă mai mare, cu maşina, vaporul sau avionul.

Sint puţini cei care nu au cunoscut prin propria lor experienţă această senzaţie. Persoane sensibile se plîng chiar în cursul unei călătorii mai îndelungate cu maşina; copiii sau persoanele aşezate în fundul maşinii (în special în călătorii pe drumuri de munte) scapă de obicei numai cu vomitări, neplăcute, dar nu şi periculoase. Simptomele cele mai grave le dă însă "răul de înălţime", mai ales atunci cînd plecările au loc în zorii zilei, cînd călătorul a dormit, în genere, puţin şi nu a luat decît un mic dejun frugal. Adăugînd la aceşti factori enervarea şi emoţia, uneori chiar şi emotivitatea proprie a persoanelor mai sensibile, se ajunge la o sensibilizare excesivă a călătorului.

Turburări serioase pot apărea chiar dacă voiajul este de scurtă durată.

Iată un exemplu: o tînără care a călătorit cu avionul numai o oră a trebuit, la aterizare, să fie internată într-un spital, starea ei fiind îngrijorătoare. Avea o paloare accentuată, nările erau lipite, faţa acoperită de transpiraţie, mîinile reci şi umede.

În plus, prezenta o stare de ciudată somnolenţă şi simptome foarte variate ca: stări de vomă, ameţeli, senzaţie de apăsare pe piept, dureri de cap şi dureri foarte violente la nivelul timpanelor. Nu era la primul zbor, şi, de fiecare dată, avusese o stare proastă. Dar, în timp ce în cursul celorlalte călătorii, nu avusese decît stări de vomă şi totul revenea la normal în momentul aterizării, de această dată situaţia se prezenta mult mai grav: pulsul era foarte lent, tensiunea arterială scăzută (maxima 8). A fost deci necesară spitalizarea şi un tratament de opt zile.

Mai sînt cunoscute şi alte cazuri, în care, numai după un singur zbor, călătorul a slăbit cîteva kilograme.

Vom explica pe scurt mecanismul acestei "maladii", deoarece cauzele exacte nu sînt încă cunoscute.

La nivelul urechii interne, imediat după timpan, se găseşte un organ numit *labirintul*, care reglează echilibrul corpului omenesc. De fiecare dată cînd poziţia corpului se schimbă, lichidul care se găseşte în *labirint* se pune în mişcare şi, acţionînd ca "nivela cu apă" a zidarului, reglează dezechilibrul legat de greutate, antrenînd contractarea anumitor muşchi şi relaxînd alţii după necesitate. Se crede că marea, zborurile cu avionul sau chiar călătoriile mai îndelungate cu maşina influenţează acest *labirint*, explicîndu-se astfel ameţelile, durerile de cap, stările de vomă etc.

Unii medici explică "răul de călătorie" şi în alt mod. Fiecare ştie că organele interne sînt comandate de un sistem nervos complet independent de voinţa nostră. Un exemplu: oricîtă voinţă sau efort am depune, nu ne este posibil să contractăm stomacul gol sau să mişcăm în mod voluntar intestinele sau vezica biliară.

Sistemul nervos este împărţit în două: sistemul nervos "simpatic", care accentuează şi contractează vasele sanguine; celălalt se numeşte "parasimpatic" şi are efecte exact opuse sistemului nervos "simpatic".

Într-o stare normală a organismului, există un echilibru armonios între aceste două sisteme nervoase cu acţiuni opuse: organul enervat funcţionează şi el în mod armonios.

În cazul "răului de călătorie", sistemul parasimpatic preia conducerea – şi, de aici, dezechilibrul şi stările neplăcute ce decurg din el: inima bate mult mai încet, arterele se dilată, tensiunea arterială scade, stomacul se contractă, antrenînd senzaţiile de vomă.

Deşi nu se cunoaşte prea mult despre această afecţiune, oamenii de ştiinţă au descoperit unele remedii. O măsură foarte simplă, ce trebuie luată imediat ce călătorul se simte rău, este ca acesta să se intindă în poziţia culcat.

Ca medicamente, s-au folosit în trecut atropina, scopolamina şi derivatele lor, care prezentau, însă, inconvenientul de a avea efecte neplăcute şi, luate în doze prea mari, puteau deveni chiar toxice. În prezent se folosesc medicamentele cunoscute sub numele de antihistaminice, unele dintre ele fiind utilizate cu mult succes în tratamentul diferitelor alergii. Starea bună pe care antihistaminicele o dau bolnavilor atinşi de "răul de călătorie" înseamnă, după unii medici, că această afecţiune ar putea fi de natură alergică. O jumătate de comprimat sau un comprimat din aceste medicamente (cu avizul medicului), luat cu 20-30 de minute înainte de plecarea în călătorie, protejează bolnavul timp de mai multe ore.

Acum se fabrică medicamente care împiedică vomitările şi care nu au efect hipnotic, neprovocînd deci somnolenţa sau oboseala.

MEDICUS

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

● Pîn-la urmă, după îndelungi discuţii, tatonări şi conciliabule, conducerea federaţiei israeliene de fotbal a hotărît (prin vot secret!) să încredinţeze pregătirea echipei naţionale unui antrenor autohton. Şi anume, lui Şlomo Scherf, antrenorul care a făcut din Macabi Haifa o formaţie redutabilă. Iniţial, fusese vorba să se angajeze un antrenor străin, care cunoaşte fotbalul european, căci, după cum se ştie Israelul nu mai ţine, fotbalistic, de... Oceania. Am fost admişi în Europa. Cît pe-aci era să se semneze contractul cu Ibica Ossim. N-a ieşit însă nimic. L-au contactat pe renumitul antrenor evreu-olandez Rinus Michoels, apoi pe germanul Sigi Held şi pe rusul Anatoli Bişoveţ. Într-o zi, a poposit la Tel Aviv antrenorul român Mircea Rădulescu, care a lăsat o foarte bună impresie conducătorilor federaţiei, mai ales că s-a arătat foarte maleabil în chestiunea salariului, dar oferta lui, totuşi, n-a fost primită. Motivul? Lipsa de experienţă al lui Mircea Rădulescu în antrenarea unor echipe străine. Alegerea lui Şlomo Scherf îmi pare foarte bună. Chiar dacă el nu cunoaşte prea bine fotbalul european, îi cunoaşte, în schimb, foarte bine pe fotbaliştii israelieni şi ştie la ce se poate aştepta de la ei!

■ Mircea Rădulescu

● Apropo de Mircea Rădulescu. Acesta a antrenat, pînă de curînd, echipa de fotbal a României, dar a renunţat la slujbă, cum a declarat, din proprie iniţiativă. În locul său a fost numit ex-internaţionalul Cornel Dinu. L-am cunoscut pe Mircea Rădulescu, cu ani în urmă, cînd venise în Israel cu echipa României, ca secund al antrenorului principal Mircea Lucescu. I-am însoţit pe amîndoi antrenorii la o plimbare prin Tel Aviv şi îmi amintesc interesul cu care Mircea Rădulescu îmi solicita explicaţii la tot ce vedea. Nu era un interes de circumstanţă, ci cu o notă, profund simţită, de admiraţie.

● Am vorbit mai înainte de Scherf. Antrenorul de fotbal Şlomo Scherf. Dar mai există, în sportul israelian, încă un Scherf cu notorietate bine stabilită. Tot antrenor, dar de baschet. Zwika Scherf. Antrenorul lui Macabi Tel Aviv. Cum era de bănuit, faptul că, la Barcelona, echipa aceasta a capotat, la extrema limită, a avut o influenţă directă asupra postului său. Contractul nu-i va fi reînnoit în sezonul viitor. Cine va fi următorul antrenor al macabiştilor? Circulă numele lui Moşe Weinkrantz şi Muli Katzurin. Există şi posibillitatea angajării unui antrenor străin. Dar, după cît se pare, va fi preferat, dintre toţi, Iacov Adler, actualul ajutor al lui Zwika Scherf. O precizare în legătură cu acesta din urmă: el nu-i "român", cum se crede, ci "polonez" get-beget!

■ *Zwika Scherf: la Barcelona a fost mai puţin expansiv.*

● Condamnatul cu nr. 922335 de la închisoarea din Indianapolis poate fi socotit cel mai celebru puşcăriaş din lume. Pentru că e vorba de Mike Tysson, fostul campion mondial de box, care a început acolo ispăşirea unei condamnări de şase ani pentru viol. El n-a pierdut însă orice speranţă. Noul său avocat (evreu), Alan Drashevitz, ştiut pentru priceperea lui în salvarea multor cauze pierdute, se luptă acum să-i obţină eliberarea pe cauţiune pînă la judecarea apelului. Avocatul s-a angajat ca Mike Tysson să stea în "arest la domiciliu" sub supravegherea şerifului local şi, în plus, să nu rămînă niciodată singur cu o

■ *Lui Mike Tysson i se iau amprentele digitale la închisoarea din Indianapolis: dar el se uită la cucoană.*

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

femeie. Probabil că lui Mike Tysson, cunoscut pentru isprăvile lui sexuale, nu i-o fi surîs această "clauză", dar tot e mai bine aşa decît într-o celulă de închisoare!

● Viitorul campionat mondial de fotbal, care se va desfăşura, cum se ştie, în Statele Unite, pune o mulţime de probleme, ca să zic aşa, specifice. Specifice Statelor Unite, nu fotbalului. Nu-i un secret pentru nimeni că, acolo, "soccer"-ul se bucură de o popularitate pe care o au la noi, cel mult, luptele greco-romane. De aceea, obişnuiţii "sponsori" ai marilor evenimente sportive nu prea se înghesuie să-şi asume patronajul campionatului. Nici reţelele de televiziune nu-s mai interesate. Ele nu pot concepe să transmită meciuri în direct fără pauze (în afara celei dintre reprize) pentru reclame. "Canalul 12", una din staţiile dispuse să transmită meciurile, a încercat o soluţie tipic americană. A organizat un joc experimental între echipa "Cosmos" şi o selecţionată de foste vedete ale Italiei şi Braziliei, pe care arbitrul l-a întrerupt de două ori în fiecare repriză, pentru cîte trei minute, timp folosit pentru transmiterea de publicitate. Mă îndoiesc însă că, la campionatul mondial, vor putea proceda la fel!

● Iţhak Ben-Iţhak a fost desemnat arbitrul nr. 1 al fotbalului israelian. "Am primit cu mare plăcere această recompensă morală, declară el. Pentru că am fost, sînt şi voi fi îndrăgostit de arbitraj. Familia mea e obligată să plătească preţul acestei pasiuni, dar dovedeşte foarte multă înţelegere. Mîndria mea este că n-am fost recuzat niciodată de vreo echipă. În liga naţională, funcţionăm 18 arbitri. Toţi foarte buni. Dar am o consideraţie specială pentru Haim Lipkovitz şi pentru Arie Frost. Ca şi pentru Sabi Elkana, dintre cei tineri."

● Un can-can, pour la bonne bouche, nu strică. Marea surpriză a "Cupei Davis" a fost eliminarea Franţei (la puţin timp după cîştigarea precedentei ediţii) de către Elveţia. Explicaţia este că, pentru acest meci, căpitanul echipei franceze, Yannick Noah, a preferat să utilizeze doi jucători tineri şi neexperimentaţi în locul consacraţilor Guy Forget şi Henri Leconte. Guy Forget a ieşit din formă, iar Henri Leconte i-a stîrnit furia lui Noah, deoarece, în loc să se antreneze cu seriozitate, a preferat să aibă un "roman" (foarte "fierbinte") în Florida, cu frumoasa jucătoare argentiniană Gabriela Sabatini. Roman care l-a făcut inapt fizic pentru a apăra cum se cuvine culorile Franţei. Deh, aşa-i cînd te culci pe lauri. Şi nu numai pe lauri...

G. MODEANU

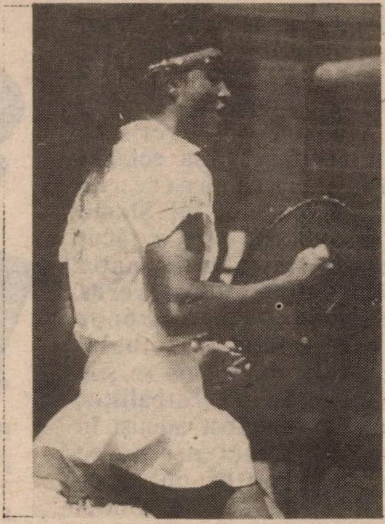

▪ *Gabriela Sabatini: un "roman" cu ea te scoate din formă.*

Dacă Elisabeth Taylor poate să slăbească, atunci cînd vrea (şi cu niţel sport), cu 20 kg., înseamnă că putem şi noi.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS (Şi invitaţii lui) la RESTAURANT...

KRIPPS, Dereh Pika, lîngă Mercaz Horev, Haifa.

Kripps este o cafenea , ceva în genul lui Kapulski, însă atmosfera este mai intimă, şi pare mai germană. Am fost acolo de mai multe ori, la desert, după pizza sau după un restaurant cu specific românesc, unde deserturile se mărginesc la baclava şi cremă bavaria. Există o vitrină cu prăjituri înnebunitoare, cam tot ce vrei, care te înfometează oricît de sătul ai fi.

Însă, cum se spune, nu tot ce străluceşte e aur, dar despre asta mai încolo.

Cataiful delicios (am luat şi acasă), éclair umplut cu frişcă (deşi în România pe lîngă frişcă mai era şi un fel de cremă de ciocolată), savarină, prăjitură de brînză cu afine, tartă de brînză cu caise – toate foarte bune, în porţii generoase. Tortul de ciocolată mi s-a părut prea dulce şi greoi, iar tortul de mere a primit un 4 mare (nici nu ştiu cum au putut să facă aşa o monstruozitate). În schimb ştrudelul cu mere a fost foarte bun, iar săptămîna trecută am mîncat nişte fursecuri cu nuci ca la bunica acasă.

Ceea ce spuneam că nu străluceşte: am observat că unele prăjituri nu arată deloc proaspete, deci mergeţi şi alegeţi de la vitrină.

O dată am mîncat acolo cina (la *Kripps* se servesc, pe lîngă cofeturi: supe, mîncăruri uşoare, salate). Am comandat cîte o supă de legume, bună, dar fără fantezie. Lîngă supă am primit pîine (albă şi neagră) caldă cu unt, însă o bucăţică de unt pentru două persoane. Eu m-am lăsat convinsă să mai comand şi blinţes şi am regretat amarnic. Blinţes-urile (2) cu brînză (multă), încălzite probabil la micro-unde, pluteau într-o apă zeroasă. Alături în farfurie, o porţie de salată în mod clar *nu* proaspătă (părea cel puţin din ajun) cu un sos de maioneză cu mărar (recunosc, bun). Deci am înghiţit două bucăţele, am lăsat restul în farfurie şi mi-am stricat seara.

Recomand cofetăria, dar numai atît. Preţurile oglindesc o calitate bună (deşi 17 shekeli pentru blinţes mi s-a părut exagerat). Serviciul (numai fete drăguţe şi proaspete) este plăcut, dar remiza *nu* este inclusă în nota de plată.

Cristina Şorban

şi... ACASĂ

CE MÎNCĂM DE ŞAVUOT

● *Salată specială:* se spală bine cîteva foi de salată verde, se rup bucăţi mari şi se aşează pe un platou. Se pun deasupra, alternate, bule de melon (pepene galben) şi cîteva roşii mici (ca cireşele) tăiate în două, frunzuliţe de mentă proaspătă şi felii de avocado tăiate pe lungime şi stropite bine cu zeamă de lămîie. Se ornează cu felii de brînză "Ţfatit". Deasupra se toarnă un sos special făcut din zeama de la o portocală, 6 linguriţe iaurt, 6 linguriţe ulei de măsline, puţină coajă rasă de lămîie, 1 gălbenuş, 1 linguriţă muştar, sare şi piper. Se bat bine în shaker şi se toarnă peste salată cu o jumătate de oră înainte de a servi.

● *Clătite clasice:* se bat 3 ouă întregi cu puţină sare, jumătate pahar de apă, jumătate linguriţă zahăr. Se amestecă apoi cu 12-14 linguri făină şi se diluează cu un pahar de lapte, pus treptat. Se dă compoziţia la frigider jumătate de oră şi apoi se fac clătite cît mai subţiri posibil. Dacă este necesar, se mai adaogă cîte o linguriţă de apă. Se umplu cu brînză sărată, ciuperci, spanac, ficat, carne, sau cu brînză de vaci dulce cu stafide şi coajă rasă de lămîie, nuci cu zahăr, dulceaţă, cremă de vanilie sau îngheţată. Se presară cu zahăr pudră sau se toarnă deasupra sos cald sau rece de ciocolată. Clătitele sărate se presară cu şvaiţer sau caşcaval ras şi se dau cîteva minute la cuptor sau sub grill.

● *Papanaşi pufoşi:* se amestecă 2 pachete de brînză "Cnaanit" sau "Tuv Taam" cu 2 ouă întregi, 6 linguriţe rase de griş şi 4 linguriţe făină OSEM, foarte puţină sare şi 2 linguri sifon. Se lasă să stea 30 minute. Se fac apoi papanaşi care se fierb în apă cu sare. Se fierb pe foc mic circa 15 minute. Cînd s-au ridicat deasupra şi au căpătat un volum dublu sînt gata. Se scot cu lingura cu găuri şi se pun într-un castron încălzit. Se toarnă deasupra puţin unt topit. Se servesc imediat cu iaurt, smîntînă şi zahăr prezentate separat.

● *Prăjitură de brînză şi fructe:* se freacă 600 g. brînză 5% sau 9% (3 cutii) cu un borcănel smîntînă, trei sferturi pahar zahăr, 4 gălbenuşuri, cîteva picături esenţă de vanilie, coaja rasă de la o jumătate de lămîie şi 4 linguri făină OSEM amestecată cu o jumătate pachet de "Instant puding vanil". La

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

urmă se amestecă uşor cu cele 4 albuşuri bătute spumă. Se pune în tavă rotundă mare decapotabilă, 28 sau 30 cm. diametru şi se coace la 180 de grade. Tava trebuie unsă bine cu margarină şi presărată numai pe fund cu puţin pesmet. Se lasă să se răcească în formă. Se unge apoi pe deasupra cu o cremă făcută din 1 săculeţ frişcă, trei sferturi pahar lapte şi jumătate "Instant puding vanil". Se ornează cu felioare de fructe din compot bine scurse de zeamă sau folosim compot cocktail.

YLANA

Dezlegare la bridge
LUPTA PENTRU PROCENTE

Se "văd cu claritate 12 levate, cu condiţia ca Riga de Pică să fie în Vest. Altfel facem doar 11 levate, indiferent de cum vom juca. Avem de-a face cu un şlem cu 50% şansă, pe atac de Caro, lucru care explică faptul că din 13 perechi din secţie, 12 n-au jucat decît 4 Cupe.

Ca să vedem despre ce este vorba, pornim cu Dama de Pică din mînă, Vest *acoperă imediat*, As de pe masă şi 4 de la Est.

Un alt aspect evident este faptul că media donei va fi acum +480. Se pune întrebarea: care este situaţia noastră în concurs? Vrem cu orice preţ un top sau ne mulţumim cu un rezultat mediu, ca să nu riscăm un zero? Să zicem că vrem să riscăm.

De unde vine a 13-a levată? Răspunsul este clar şi imediat: din Pică! Există posibilitatea să jucăm la Decarul de Pică în Est (onorii împărţiţi) şi singura distribuţie favorabilă ar fi Decar în trei în Est. Această posibilitate este confirmată de jocul lui Vest, care a acoperit Dama imediat din Riga în 4, pentru a apăra decarul partenerului (după atacul de Damă, Valetul pare a fi la declarant şi dacă declarantul are şi Decarul, ar fi jucat mic la Nouarul de pe masă). Singura situaţie în care Vest a greşit acoperind Dama este tripleton Damă - Valet - Decar la Sud sau... dacă vom juca strălucit, ceea ce şi vrem să facem.

A sosit momentul adevărului: jucăm Nouarul de Pică de pe masă, 7 de la Est, *3 din mînă* şi... 2 de la Vest. Revenim în mînă pe tai de Treflă şi jucăm Valetul de Pică (Decarul Estului cade) şi, spre surpriza generală, am realizat 4 levate de Pică, pentru că Optarul este mare.

Iată întreaga distribuţie:

	A 9 A R V 9 5 10 6 V 10 9 3	
R 6 5 2 – R D 7 5 2 8 6 5 4	N W E S	10 7 4 7 4 2 9 8 A R D 7 2
	D V 8 3 D 10 8 6 3 A V 4 3 –	

Dacă Vest nu acoperă Dama de Pică, vom face două Pici iar a treia oară, pornind cu Valetul din mînă (*lovitura crocodilului*), "înghiţim" Decarul Estului şi rezultatul este identic. Pe distribuţia dată, Vest l-a ajutat pe declarant acoperind Dama, dar dacă Optarul ar fi fost la Est împreună cu Decarul, a acoperi este obligatoriu. Lupta pentru "una în plus"...

De aproape patru decenii
ADEVĂRUL
magazin săptămînal
se află în slujba vorbitorilor de
limba română.
Dacă-l doriţi în continuare, pro-
curaţi-l în fiecare VINERI dimineaţa
şi recomandaţi-l şi altora.

A MURIT "DUBLURA" LUI STALIN

În ziarul *The New York Times* a apărut o notiţă în care se spune că, în această vară, a murit, în oraşul Krasnodar din sudul Uniunii Sovietice, omul care semăna atît de mult cu Stalin, încît a fost angajat să ţină locul faimosului dictator la întrunirile şi banchetele publice.

Ziarul *Rabociaia Tribuna*, citat de publicaţia new-yorkeză, identifică această dublură numai cu numele de Rashid, în vîrstă de 93 de ani. Bineînţeles, existenţa acestei dubluri nu era cunoscută decît unui număr restrîns de persoane. Ca şi Hitler şi alţi dictatori, care angajau dubluri ca o măsură de securitate personală, Stalin se interesa în mod deosebit de persoana sau persoanele care îi ţineau locul. Deşi era cu 20 de ani mai tînăr decît Stalin, Domnul Rashid, pardon, tovarăşul Rashid, semăna mult cu adevăratul Stalin; chiar şi cicatricele, în număr destul de mare, de pe obrazul acestuia se asemănau de minune cu cicatricele de pe obrazul lui Stalin. Pentru ca asemănarea să fie perfectă, autorităţile au avut grijă să-l scoată pe Rashid din oraşul lui natal din nordul Caucazului şi să-l trimită, pentru mai mult de doi ani, să studieze cu Alexei Dikii, actorul care juca rolul lui Stalin în filme. Sub îndrumarea lui Dikii, Rashid a învăţat să fie cel mai "bun" Stalin cu putinţă.

După ziarul *Rabociaia Tribuna*, deşi Rashid nu a întîlnit niciodată un alt "Stalin", el ştia despre existenţa unei alte dubluri, care locuia în vila dictatorului din suburbia Kunţevo din Moscova. Acel Stalin a fost "dublura principală" a dictatorului, omul care l-a înlocuit pe adevăratul Stalin la vilă, cînd acesta era pe moarte.

MARCEL KESTENBAND
Irvington–New York, USA

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

J. POPPER ŞI E. M. CIORAN

În articolul "E. M. Cioran şi evreii" (*Minimum*, nr. 61, 1992), d. Popper prezintă concepţia filosofică din care decurge interpretarea cioraniană a destinului judaic drept o parafrază a celei ce stă la baza prefeţei lui Nae Ionescu la "De două mii de ani" de M. Sebastian. Această interpretare este, după părerea mea, greşită.

Iată cum se prezintă lucrurile în realitate: în timp ce Ionescu consideră judaismul ca un prolog nedesăvîrşit al creştinismului, Cioran declară în studiul "Un popor de singuratici" că creştinismul este *"cu desăvîrşire uzat"*, în vreme ce judaismul *"va dura pînă la sfîrşitul timpurilor."* Cum poţi să-l consideri pe Cioran – aşa cum lasă să se înţeleagă d. Popper – un duşman ascuns al judaismului, atunci cînd autorul "Manualului de descompunere" precizează cu atîta claritate: *"Oricare ar fi fost în fazele succesive ale vieţii mele sentimentele ce le-am nutrit faţă de evrei, într-un punct nu mi-am schimbat niciodată atitudinea: mă refer la ataşamentul meu pentru CARTEA LOR, această providenţă a tuturor dezlănţuirilor şi amărăciunilor mele..."* În alt paragraf al acestui studiu, Cioran îşi manifestă şi mai categoric preferinţa sa pentru *"cărţile frenetice ale Vechiului Testament, pe lîngă care cel Nou apare ca o penibilă alegorie înduioşătoare."* În timp ce Nae Ionescu singulariza drama poporului evreu, cauzată de refuzul de a-şi însuşi învăţătura creştină, Cioran vorbeşte cu admiraţie de *"optimismul"* şi de *"destinul genial"* al evreilor, condiţia judaică fiind pentru el *"una din dimensiunile dramei umane."*

Dacă Cioran ar fi exprimat asemenea opinii despre evrei şi judaism în cadrul unuia din seminarele lui Nae Ionescu, la care a avut nu odată prilejul să asiste şi subsemnatul, cred că profesorul l-ar fi contrazis cu vehemenţă. Mă tem că unii dintre cei prezenţi nu s-ar fi mărginit să-l contrazică, ci l-ar fi dat în brînci afară din sală.

C. IVĂNESCU
Paris

SCANDALIZAŢI DE ARTICOLUL LUI EUGEN CAMPUS

Domnule Director,

Ca foşti elevi ai Şcolii spaniole de băieţi din Bucureşti, sîntem surprinşi şi totodată scandalizaţi de ceea ce d. Campus îşi permite să scrie în numărul din martie 1992 al revistei dvs. în legătură cu această şcoală şi cu directorul ei, Albert Segall. Ni s-a părut imperios necesar să restabilim adevărul, care nu corespunde cu acela pe care vrea să-l impună d. Campus.

Vom remarca, în primul rînd, că d. Campus se referă la o persoană care nu mai are posibilitatea să-i dea replica. Acest gen de acţiune poartă un nume pe care ne abţinem să-l aşternem pe hîrtie, din respect pentru cititorii dvs.

Dacă ar fi să-i dăm crezare d-lui Campus, şcoala era un adevărat gulag, unde elevii nu învăţau decît sub ameninţarea biciului. Nu este permis ca, din motive de ranchiună personală, ce ţin de domeniul psihanalizei, să fie denigraţi profesori care au lucrat cu simţ de răspundere şi cu *Dragoste*, orice ar spune d. Campus. Ei ne-au învăţat noţiunile fundamentale, care ne-au permis ulterior să construim pe baze solide. În plus, ne-au inculcat un spirit de riguroasă disciplină faţă de noi înşine şi faţă de Comunitate, ceea ce pare să-l mîhnească pe d. Campus, mare partizan al laxismului sentimental, ale cărui rezultate sînt vizibile azi în întreaga lume "modernă". Profesorii noştri se ţineau la curent cu teoriile noi, făceau stagii în Institute pedagogice, şi preferau metodele verificate snobismului combinat cu auto-reclamă. Cum spunea celebrul profesor René Gutmann, "prefer metodele proaste care dau rezultate bune."

D. Campus nu are căderea să-i judece pe profesorii noştri: domnia sa a frecventat mai ales şcolile creştine din Bucureşti, deci nu poate avea amintiri despre şcoala pe care noi o cunoaştem şi o iubim. Foştii elevi îi păstrează o amintire deosebit de frumoasă şi îl vizitau adeseori pe Director; am văzut elevi care trăiau în S.U.A. şi care nu omiteau să se ducă să-l vadă înainte de a se întoarce acasă.

Cum se poate explica o asemenea atitudine din partea unor elevi care au fost supuşi, conform afirmaţiilor d-lui Campus, unor "metode represive"? Poate sînt cu toţii masochişti?

În orice caz, noi, care am petrecut patru ani în această şcoală, declarăm drept false aserţiunile acestui domn care consideră că e o "datorie morală" să scrie despre istoria acestei şcoli. Ne facem şi noi datoria faţă de istorie, exprimîndu-ne aci admiraţia şi recunoştinţa faţă de foştii noştri profesori, trataţi în mod nedemn. Restabilim, la rîndul nostru, Adevărul, aşa cum ne-au învăţat ei că trebuie să facem.

Vă mulţumim anticipat, domnule Director, pentru bunăvoinţa de a publica această scrisoare în întregime, şi vă rugăm să primiţi expresia celor mai bune sentimente,

LEVY Jacques, licenţiat în matematică, inginer. 5 Imp. Chardavoine 93440, Dugny;

BEHAR Henri, doctor al Facultăţii de Medicină din Paris, 47 rue Chabaud, 51100 Reims;

SIGALEA Robert, doctor în medicină al Facultăţii din Paris, fost extern şi fost ataşat în electro-cardiologie al spitalelor din Paris, membru al Asociaţiei Franceze de Istorie a Medicinii, 8 rue Massias, 94400 Vitry/Seine.

P.S. Doctorul Sigaléa, fiul d-lui Albert Segall despre care vorbim în scrisoarea noastră, ne roagă să precizăm că s-a alăturat demersului nostru numai în calitate de fost elev.

POŞTA

Întrucît d. Campus a uitat, în mod nedrept, să-i menţioneze pe profesorii care l-au precedat, ne facem o datorie din a le reaminti numele:

– Dna Roza Segall, profesor la clasa I, foarte iubită de părinţi şi de micii elevi, cărora le acorda o afecţiune maternă;

– Dna Sally Weisskopf (clasele a II-a şi a III-a), profesoară foarte conştiincioasă;

– D. Albert Segall, profesor excepţional prin spirit sistematic şi claritate, foarte solicitat de marile familii bucureştene (Halfon, Napoleon B. Arie, Pauker, Reschowsky, Sain etc.) pentru a le pregăti copiii;

– Dna Maria Wondrak, profesoară de germană;

– D. Elkaim, profesor de ebraică;

– Isaac Sevillia şi Eskenasy pentru citirea textelor religioase;

– Ivela, bine cunoscutul organist de la Cal Grande, compozitor şi profesor de muzică, felicitat de Regina Maria pentru activitatea sa.

Cerem scuze celor pe care i-am omis fără să vrem.

Să amintim, în sfîrşit, că Dreptul de Publicitate a fost obţinut, pentru prima dată în România, de către şcoala de băieţi; aceasta s-a petrecut în anul 1927, graţie demersurilor Dlui Segall pe lîngă prof. Nicolae Rusu, înalt funcţionar în Ministerul Instrucţiunii Publice, care era prietenul său personal. Acest succes a facilitat obţinerea acestui drept de către toate celelalte şcoli evreieşti.

COMENTARIUL LUI EUGEN CAMPUS:

Nu obişnuiesc să răspund celor ce mă atacă, cu atît mai puţin nu răspund la atacuri ad personam.

De data aceasta însă e vorba de foşti elevi ai Şcolii spaniole. Pentru ei am o slăbiciune. De aceea ţin să lămuresc:

1) Titlul original al articolului era "Cea mai veche şcoală evreiască din România *în anii de prigoană*". Redacţia a scurtat titlul fără a consulta pe autor. În orice caz, e clar că autorul nu a intenţionat să vorbească pe larg decît despre acea perioadă pe care a cunoscut-o personal, ca director. Succintul istoric introductiv, fără pomenirea dascălilor din epoca de dinainte, nu servea decît ca un cadru şi o dovadă a vechimii şcolii spaniole. Nu e vorba deci de nici un fel de desconsiderare a altor dascăli care merită într-adevăr tot respectul pentru activitatea lor utilă în vremea respectivă.

2) Orice articol cu caracter de memorii vorbeşte şi despre persoane decedate.

3) Apreciem gestul de pietate al unor foşti elevi care ţin să mărturisească sus şi tare admiraţia şi recunoştinţa faţă de dascălii lor.

Dar "scandalizarea" ni se pare nejustificată. În articol se spune clar: "Incontestabil, nivelul cunoştinţelor era bun la ambele şcoli." Ce-i drept, autorul exprimă rezerve faţă de metodele represive de la şcoala de băieţi sub conducerea directorului Albert Segall, dar îşi exprimă rezerve şi faţă de "pedagogia inimii" practicată la şcoala de fete. Se spune răspicat: Copilul nu trebuie să acţioneze nici «de frica lui», nici «de dragul ei», ci pe baza aprecierii juste şi independente a valorilor ca atare, în ordinea lor ierarhică". Atunci de ce afirmaţia gratuită: "D. Campus, mare partizan al laxismului sentimental"?

E dreptul necontestat al semnatarilor scrisorii să prefere "metodele proaste care dau rezultate bune". Dar şi dreptul autorului să prefere metodele *bune* care dau rezultate bune.

În orice caz, critica nu implică "ranchiună personală de resortul psihanalizei". Autorul ţine să afirme *încă o dată* că a avut şi are tot respectul pentru activitatea înaintaşilor şi în special pentru aceea a lui Albert Segall. Ceea ce nu exclude rezervele critice principiale.

A. ZAHAREANU ŞI IERUSALIMUL

Mult stimate Domnule Zahareanu,

Citind articolul dvs. "Enigma celor o sută de porţi" din *Minimum*, am rămas impresionat de curajul cu care spuneţi lucrurilor pe nume. Eşti pur şi simplu stupefiat de îndrăzneala acestor indivizi care fac parte din Neturei Karta, care ard steagul alb-albastru, care aruncă cu pietre şi care nu recunosc Statul, cerînd desfiinţarea lui. Atunci care e diferenţa dintre ei şi cei care au aruncat în aer ambasada Israelului din Argentina? Să vezi şi să nu crezi.

Întrebaţi în articolul dvs.: "Ne trebuie în ţara noastră un cuib de duşmani?". Îmi permit să adaug: doar avem destui duşmani neevrei care zilnic comit crime şi sabotaje. Bine aţi pus problema, d-le Zahareanu: "Oare guvernul nostru nu trebuie să ia măsuri contra lor?" După părerea mea, se umblă cu mănuşi în această problemă, în loc să se ia măsuri drastice contra acestor indivizi.

LUPU BUCHOLTZ
Ierusalim

SÎNT ŞOMERĂ

Stimată redacţie,

Îmi permit să vă deranjez cu mica mea mare disperare. Mă numesc Ariela Bakal Paraschiv. Am venit în februarie 1989 ca ola hadaşa. Locuiesc în merkaz klita de atunci şi pînă acum. Au trecut trei ani de cînd am venit şi nici pînă în ziua de azi nu am reuşit să-mi găsesc un loc de muncă.

Sînt absolventă a Facultăţii de fizică nucleară din Bucureşti, cu specialitatea optică, plasmă, laser, spectroscopie. Cunosc la perfecţie limbile engleză, franceză, germană, ivrit. Toate diplomele sînt recunoscute de Statul Israel, cu menţiunea cercetător.

Şi totuşi sînt în imposibilitate de a-mi cîştiga pîinea. Peste tot unde am solicitat un post am căpătat numai promisiuni. Lipsită de sprijin material şi psihic, fără locuinţă, ca să nu ajung la spitalul de nebuni am acceptat o slujbă fără nici un orizont, care mă obligă să fac naveta Kiriat Yam – Rambam.

Poate că dacă veţi publica scrisoarea mea, voi fi auzită şi se va găsi cineva care să aibă nevoie de cunoştinţele mele.

ARIELA BAKAL
Merkaz klita
str. Pinkas Şapir cam. 366
Kyriat Yam

PRE-EUROVISION

Un cuvînt despre concursul nostru Pre-Eurovision.

Cea mai mare dezamăgire anul acesta mi-au produs-o

POŞTA

comicii care, cu 2-3 excepţii, nu şi-au justificat nici măcar taxiul care i-a adus la spectacol. Cu improvizaţii de cea mai proastă calitate, cu două "starlete", Debi şi Nuli – pe care ar fi fost mai potrivit să le cheme Nuli şi Nula – ce se smiorcăiau de ţi-era mai mare mila, cu un cuplu de cheloşi scos parcă dintr-o şuşanea de pe Ferentari, noul val de comici israelieni nu se arată promiţător.

Şi dacă mai adaugi la asta şi un prezentator de spectacol pe care eu nu l-aş fi lăsat să prezinte nici măcar balul bobocilor de la azilul de bătrîni din Pardes Hanna, ai imaginea a ceea ce a trebuit să suportăm timp de aproape trei ore.

GEORGE SCHIMMERLING
Haifa

Bernard Solomonovici-Solo, Kiriat Motzkin (versuri pe tema f.f. la zi, "Eu cu cine votez?": Decît pe Şulamit Aloni/ Votez pe Iafa Yarkoni./ Nu vreau pe Haim Ramon/ Prefer pe Sarală Şaron./ În locul lui Itzhak Shamir/ Să fie Tuvia Ţafir./ Vreau ministru în Ghaza/ Pe Ylanit sau Ofra Haza.)

Harry Shoshany, Ramat Hanassi (strofe la zi: Noi l-am rugat pe Bush să ne ajute,/ Adică să ne dea girul cerut,/ S-obţinem imediat un împrumut,/ Dar pune iar condiţii neplăcute./ La fel ca în războiul din Irak,/ Cînd ne-a impus la Skud-uri să fim ţinte,/ Să nu răspundem şi să stăm cuminte,/ L-am ascultat şi i-am făcut pe plac./ De-atuncea, omul are o manie;/ Să facem tot, aşa cum spune el,/ Altminteri, dînsul nu dă garanţie./ În plus, pentru că azi se simte slab,/ Loveşte dur în micul Israel/ Şi îi dă girul poporului arab.

M. Tysson, campion mondial la box, condamnat pentru viol: Lumea-ntreagă astăzi ştie/ Că el merită clemenţă;/ Pentru că şi-n meserie/ Face uz de viol-enţă!)

Rodica Wexler, Rehovot; *Zandman Leibu*, Carmiel (observaţii juste pe tărîmul gramaticii; dar, aşa cum am mai precizat, spaţiul nostru necăjit nu ne îngăduie introducerea unei rubrici consacrate lui "mult e dulce şi frumoasă limba ce-o vorbim"...); *Mircea Aristide*, Haifa (observaţii interesante pe tărîmul stilisticii; dar, vezi mai sus...) *Dr. Aurel Rosin*, Bucureşti (textul dvs. despre regretatul publicist Moshe Maur este scris cu sensibilitate, dar, din păcate, nu aduce nimic nou: puneţi-vă memoria la priză şi încercaţi să găsiţi elemente inedite din viaţa personajelor despre care scrieţi.); *Dr. Osias Rabinovici*, Acco (Trimiteţi *numai* corespondenţe bătute la maşină; scrisul dvs. de medic obişnuit cu reţetele este bun pentru farmacişti, nu şi pentru un poştaş al redacţiei cu părul albit şi multe dioptrii); *Mioara Leon*, Bat Yam (a) în legătură cu Asociaţia de prietenie Israel-România, adresaţi-vă dlui Moshe Nagor, preşedintele Asociaţiei; îl găsiţi la Histadrut, tel. 431483 b) mulţumiri pentru urări) *Arnold Baraş*, Tel Aviv (înţelegem nemulţumirile dvs. în legătură cu emisiunile pe româneşte ale lui Kol Israel; înţelegem – ohoho! – şi indispoziţia provocată de anume voci cu totul şi cu totul nepotrivite pentru radio, ca să nu spunem de-adreptul antipatice; înţelegem toate acestea, dar, aşa cum am spus-o şi altor enervaţi, credem că e cazul să vă adresaţi *direct* – nu prin intermediar – redacţiei respective, convinşi fiind că cei 2-3 gazetari adevăraţi de acolo vă vor da şi explicaţiile de rigoare şi răspunsul mult aşteptat); *Zoltan Terner, Lili Varadi*, Ierusalim (da, vom publica rîndurile închinate memoriei soţilor Gabi şi Dona Barta; i-am cunoscut , au fost oameni de talent şi calitate); *Lupu Bucholz*, Ierusalim (aveţi dreptate, de o mie de ori dreptate: comportarea copiilor în autobuze, pe stradă ş.a. este, în unele cazuri, totalmente necivilizată, ca să nu spunem de-adreptul nesimţită; dar ce să facem? oftăm, împreună cu dvs., şi ne rugăm celui de sus ca părinţii respectivi să renunţe o clipă la răsfăţul bolnăvicios al progeniturilor şi, luîndu-l pe Sf. Nicolae din cui, să le administreze o bătaie bună, pe cît de neprincipială, pe atît de sănătoasă); *Leopold Puican*, Carmiel (observaţie justă: în nr. 56, noiembrie 1992,la pag. 59, vorbindu-se despre Mozart, *Interim* scria că s-au împlinit 200 de ani de la naşterea lui Mozart, în timp ce Sofia Gelman amintea că s-au împlinit 200 de ani de la intrarea marelui compozitor în nemurire; e o contradicţie; ridicăm mîna sus ca basketbaliştii fluieraţi de arbitru pentru *fault*); *Sorina Malcaş* Haifa (vă aşteptăm la redacţie); *V. Neuman*, Bruxelles (v-am răspuns prin scrisoare); *Yehuda Agam Dor*, Beer Sheva (sînteţi un turnător; întrucît nu ne plac turnătorii, am aruncat scrisoarea la coş); *P. Silvestru*, Haifa, *Mircea Molnar*, Herzlia, *Paul Kuntz*, Beer Sheva (*perlele* aflate în anunţurile publicitare nu sînt... perle; motivul: redacţiile gazetelor cu pricina nu răspund de conţinutul anunţurilor publicitare); *ing. Silviu Eckstein*, Tel Aviv (aşteptăm scurte corespondenţe pe marginea faptului de viaţă israelian); *Noemi Pavel*, Acco (sceneta este interesantă, poartă pecetea stilului dvs.; dar nu e pentru noi; aşteptăm altceva; altceva însemnînd, de pildă, o însemnare din trăirile dvs. sub arme); *dr. Nae Robănescu*, Bucureşti; *ing. A.Solomon*, Raanana; *Moshe Kreisel*, Ierusalim; *Marta Goldner-Lianu*, Frankfurt/Main, Germania; *farm. Sandu Făinaru* Ramat Gan; *Liviu Abramovici*, Tokio, Japonia; *Emil Ţilenschi*, Bucureşti; *av. Virgil Triester* Paris, Franţa; *Dan Broder*, Tel Aviv; *Nelu Solomon*, Metula; *David Shlomo*, Kiriat Bialik; *Leon Broder*, Ashdod; *dr. Jean H. Schneer*, Haifa; *Vivianne Rothman*, Atlanta, U.S.A.; *ing. Sergiu Lozeanu*, Paris, Franţa; *prof. Ioana Nicolau*, Tel Aviv; *Rosh Peleg Yehuda*, Raanana; *George Bar On*, Rishon LeZion; *Arie Baraş*, Tel Aviv (mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice; ceilalţi – pe curînd)

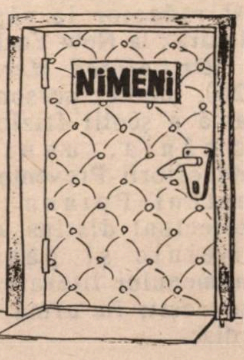

■ *Desen de Mircea Gheorghe Bucureşti.*

CLEPSIDRA

Brit Mila

David Alexandru, nepotul scriitorului Alexandru Sever.

Turism

Radu Cosaşu, scriitor; de la Bucureşti; la rude.

Uly Vălureanu, ziarist, redactor la "România liberă", Bucureşti; la rude.

Marilena Gheciu, redactor la Radio-Bucureşti; pentru a transmite reportaje despre turneul T.E.S. din Bucureşti.

Diplomaţie

Mihai Sin (n. Făgăraş, 1942), scriitor (cîteva cărţi: *Aşteptînd în linişte*, 1973; *Viaţa la o margine de şosea*, 1975; *Bate şi ţi se deschide*, 1978); în funcţia de ataşat cultural pe lîngă ambasada României din Israel.

Decese

Willy Savin (71), ziarist, fost redactor la săptămînalul "Flacăra"; la New York.

Dr. Alfred Herşcovici (n. 1926), medic, personalitate de seamă a şcolii ftiziologice din România, unul dintre conducătorii Preventoriului TBC Buşteni-Poiana Ţapului; intelectual distins, cunoscător temeinic şi pasionat al fenomenului literar-artistic; la Bucureşti; în urma unui stop cardiac.

CARNET

10 cuvinte: **15 şekeli**
Cu fotografie: 50 şekeli
** Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

La împlinirea unui an de la săvîrşirea din viaţă a lui Haim (Lică) Aizic, din Hedera, om de calitate, de spirit, de farmec şi de ţinută – ne închinăm la mormîntul lui şi o rugăm pe Geta, văduva lui, să fie încredinţată de sentimentele noastre cele mai adevărate, cele mai sincere.

Prietenii

(amintim că ceremonia de *Azcara* va avea loc la 19 mai a.c.)

*

Comemorare

În seara zilei de 2 aprilie, în sala Ohel-Shem, a avut loc Comemorarea a 50 de ani de la Holocaustul evreilor din România, la iniţiativa Primăriei Tel Aviv-Yaffo şi a organizaţiilor publice ale originarilor din România. Au fost de faţă ambasadorul României, dr. Radu Homescu, şi consilierul Mircea Mironenco. În memoria victimelor pogromurilor de la Bucureşti şi Iaşi, Dorohoi, ale deportărilor din Ardealul de nord, ale deportărilor în Transnistria, au fost aprinse făclii de către supravieţuitori ai tragicelor evenimente. Directorul Teatrului Idiş, d. Atzmon, a dat cuvîntul primarului Tel Aviv-ului, Shlomo Lahat, Şef Rabinului oraşului, Israel Meir Lau, lui Itzhak Artzi, membru în conducerea primăriei, care, în vibrante alocuţiuni, au evocat momentele tragice prin care au trecut evreii din România – parte integrantă a Holocaustului evreilor din întreaga Europă – insistînd asupra cerinţei de a nu uita sacrificiile de atunci, mai ales acum, cînd neo-nazismul şi antisemitismul cunosc o alarmantă recrudescenţă. Un program artistic adevcat – lecturi, recitări, cîntece – au întregit caracterul solemn, deosebit de impresionant, al comemorării.

*

Ambasadorul României în Israel, d. Radu Homescu, împreună cu soţia, însoţiţi de d. consilier Mircea Mironenco şi de dnii consuli Stănescu şi Th. Foveanu, au fost oaspeţi de onoare ai oraşului Tel Aviv.

După o convorbire oficială cu primarul Shlomo Lahat, av. Itzhak Artzi, membru în conducerea oraşului, i-a însoţit într-un tur al oraşului.

Vizita s-a terminat cu o masă festivă la restaurantul "Rothschild", la care au participat şi Ioşka Ghivol (originar din Careii Mari), consilier comunal şi Avraham Caspi (originar din Botoşani), directorul adjunct al spitalului "Ihilov".

RADIO BUCUREŞTI: EMISIUNE PENTRU ISRAEL

O iniţiativă lăudabilă a postului de radio Bucureşti: acum, la început de mai, va începe difuzarea unei emisiuni zilnice în limba română destinată ascultătorilor din Israel.

Aşa cum ne-a informat dna Marilena Gheciu, redactor la amintita emisiune, ascultătorii vor avea posibilitatea să urmărească ştirile şi comentariile destinate Israelului zilnic la orele 6.30 seara (18.30) pe lungimile de undă de 15335 kh (19,56 m.) şi 17770 kh. (16,93 m.).

Schimb apartament 5 camere Iaşi, România, cu apartament Haifa, variante. Tel. 04/246223

■ *Desen de Mircea Gheorghe* Bucureşti.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA MAI

ZODIA TAURULUI

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Luna aceasta se va afla sub semnul auto-alintării prin mici achiziţii, nu neapărat necesare, prin mici evadări în sînul naturii, care, toate, vor contribui la ridicarea moralului. Un prieten apropiat riscă să vă decepţioneze. Pe plan romantic, nimic nou.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
În curînd se va produce o schimbare în bine a poziţiei la locul de muncă. Probleme familiale vă vor solicita energie şi multă atenţie. Nu lăsaţi o chestiune sentimentală să vă deruteze şi încercaţi s-o priviţi în mod raţional. Numere favorabile: 5, 9, 13.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
S-ar putea produce schimbări în programul de concediu pe care vi l-aţi făcut. A sosit timpul să cumpăraţi un cadou frumos partenerului; cei liberi vor avea prilejul unor cunoştinţe promiţătoare. Zilele de joi nu vă vor purta noroc.

LEUL (23 iulie – 22 august)
Luna aceasta e de aşteptat o perioadă de mare tensiune la locul de muncă. În consecinţă, odihniţi-vă mai mult în timpul liber, pentru a putea face faţă situaţiei. Un tînăr membru al familiei va avea nevoie de ajutorul dvs.; acordaţi-l cu mult tact. Culoarea albastră vă poartă noroc luna aceasta.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Se întrevede deschiderea unei perspective strălucite în domeniul carierei. A sosit timpul să reluaţi legătura cu vechii prieteni pe care i-aţi neglijat. Păstraţi-vă sîngele rece în chestiunile financiare şi problema care vă preocupă se va rezolva ca de la sine. Numere: 3, 14, 24.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Legăturile cu prietenii vă vor răpi multă vreme luna aceasta. Unul dintre ei va avea nevoie de ajutorul dvs., inclusiv ajutor material. Nu pregetaţi să i-l acordaţi, chiar dacă veţi avea îndoieli. Ieşiţi mai mult din casă.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)
Mai multă luciditate în alegerea companionilor pentru distracţii! Farmecul personal, care atrage multă lume, vă poate juca şi feste.. Încercaţi-vă norocul la Lotto, la Loterie sau Toto.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Folosiţi-vă timpul liber pentru lărgirea orizontului de preocupări. Evitaţi cheltuielile mari. Controlaţi-vă pentru a nu da posibilitate problemelor personale să vă influenţeze cariera.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Cunoştinţe noi vă aşteaptă în cursul acestei luni. O şansă de avansare la locul de muncă solicită multă prudenţă. Un prieten apropiat vă va surprinde cu o propunere pe care trebuie s-o analizaţi cu seriozitate.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Încetaţi să vă mai preocupaţi numai de propria persoană. Concentraţi-vă asupra problemelor de la locul de muncă, sînt şanse ca situaţia materială să se îmbunătăţească. Încercaţi albastru, care vă aduce noroc.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Perioadă cu totul romantică pentru perechi, cei singuri se vor trezi la sfîrşitul lunii legaţi de un nou partener. Luciditatea vă va permite să atingeţi o importantă ţintă socială. Vi se va îmbunătăţi şi sănătatea, cu condiţia să vă odihniţi mai mult.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Zilele apropiate vă vor oferi neaşteptate prilejuri de destindere. Evitaţi să faceţi mărturisiri unei persoane cu care vă vedeţi des şi, din această cauză, o consideraţi printre prieteni. În general, fiţi mai circumspect faţă de cei care vă înconjoară. Numere: 12, 22, 34.

EXCURSII ÎN TOATĂ LUMEA
CU ADRIAN
PE ORICE
MERIDIAN
România

- **TRATAMENTE în toate staţiunile pe perioade de 18 zile, cu preţuri începînd de la 320 $**
- **VACANŢE la SINAIA sau PREDEAL, cu preţuri începînd de la 94 $**
- **CEHOSLOVACIA, UNGARIA, IUGOSLAVIA – tratamente, vacanţe**
- **CHARTERE în EUROPA începînd de la 409 $**
- **Excursii organizate în Europa, U.S.A., Canada, Orientul îndepărtat**

● CONDIŢII DE PLATĂ CONVENABILE
(VISA, ISRACART)

TEL AVIV STR. SHENKIN 8

Telefon 200.687 – 5285.733

HITACHDUT OLEI ROMANIA
DIN ISRAEL

IRGUN IOTZEI ROMANIA
MEMBRI IN HISTADRUT

URÃM

Statului ISRAEL, locuitorilor săi,
forțelor sale de apărare și tuturor
ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA

UN AN BUN DE INDEPENDENȚĂ

un an de pace, de dezvoltare, de deplină
reușită in absorbirea noilor olimi.

PREȘEDINTELE
HITACHDUT OLEI ROMANIA
Uri Eliav

PREȘEDINTELE
IOTZEI ROMANIA
MEMBRI ÎN HISTADRUT
Arthur Israelovici

minimum

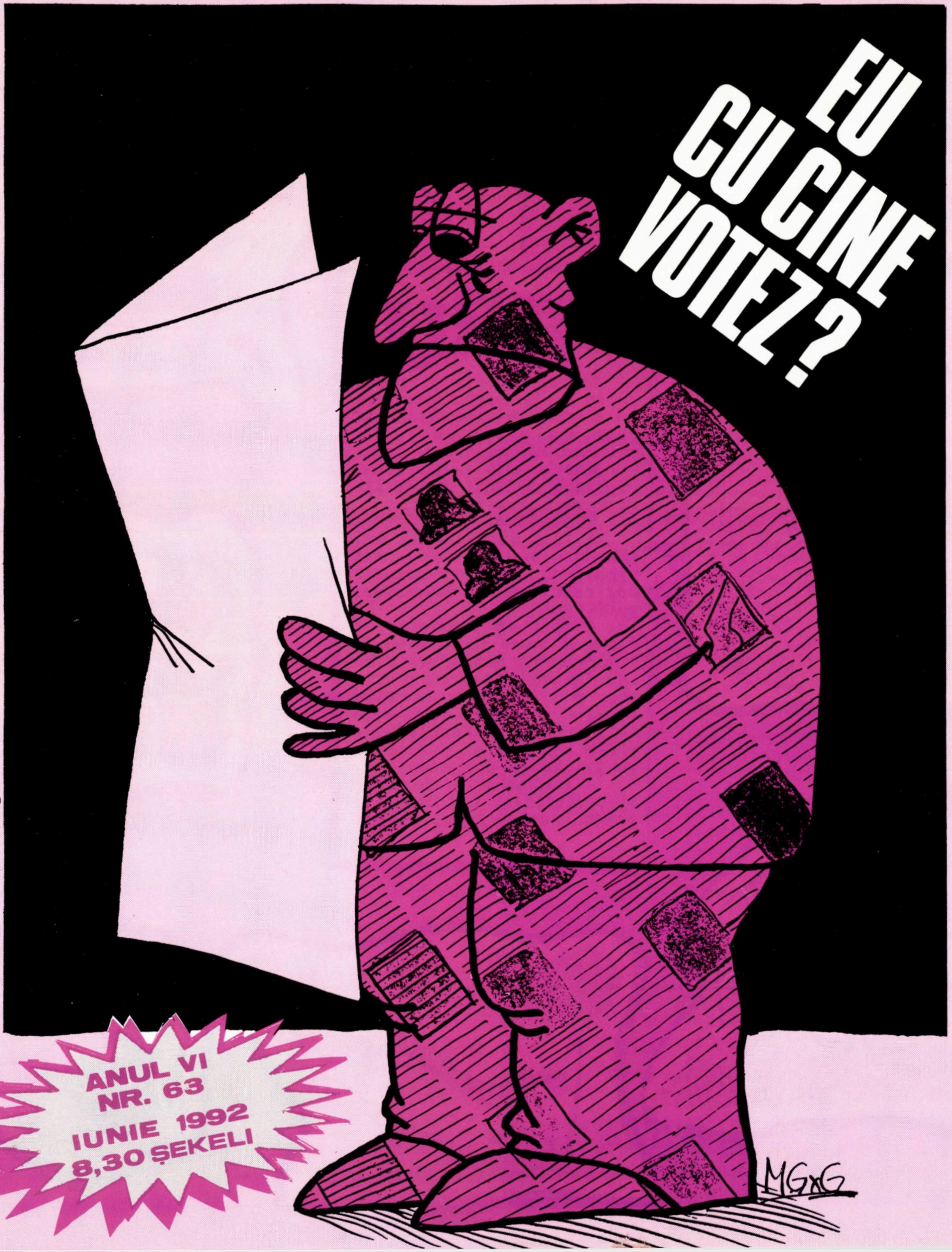
EU
CU CINE
VOTEZ ?
MGxG

ANUL VI
NR. 63
IUNIE 1992
8,30 ȘEKELI

Desen de Mircea Gheorghe

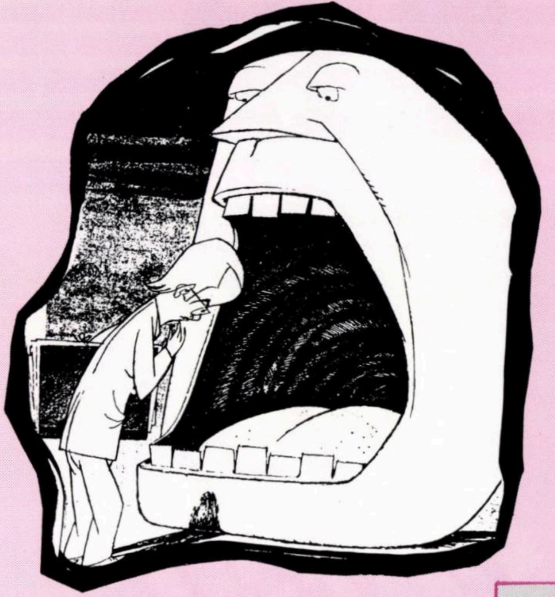

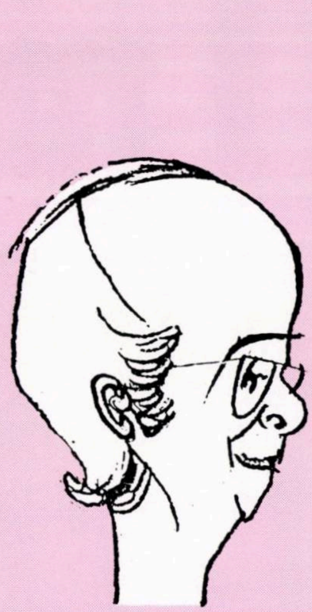

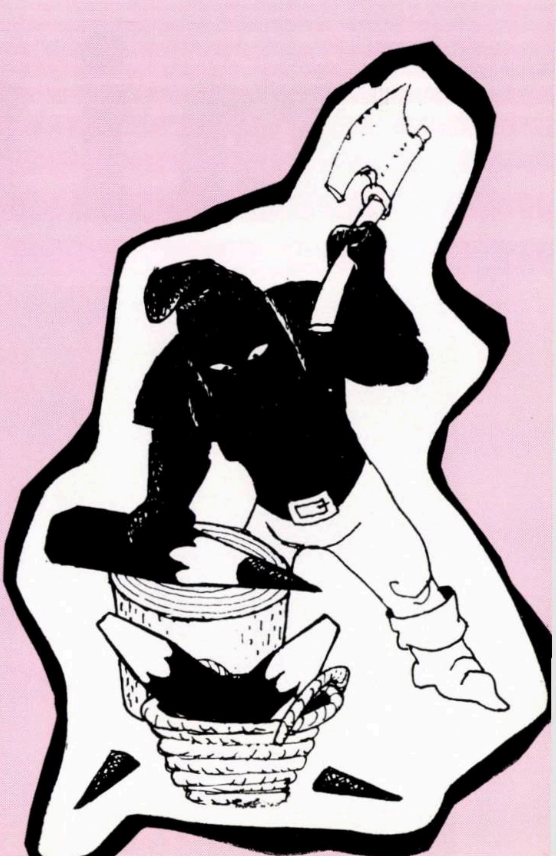

TARU

Se împlineşte luna aceasta un an de la tragica moarte a lui Eugen Taru (n. 1913): aşa cum am aflat cu toţii, cutremuraţi, eminentul artist s-a sinucis, prin electrocutare, împreună cu soţia şi tovarăşa sa de viaţă şi de o viaţă.

Eugen Taru.

A fost unul din cei mai talentaţi, mai adevăraţi, mai viguroşi, mai "muşcători" caricaturişti ai României postbelice.

A fost un ilustrator de carte de mare clasă: desenele sale la ediţia românească a lui *Don Quijotte* se numără printre cele mai bune din lume în materie, discutînd de la egal la egal cu întruchipările clasice din Europa şi America ale geniului lui Cervantes.

A fost un artist de ţinută şi demnitate. Un Domn al peniţei înmuiată în tuş.

m.

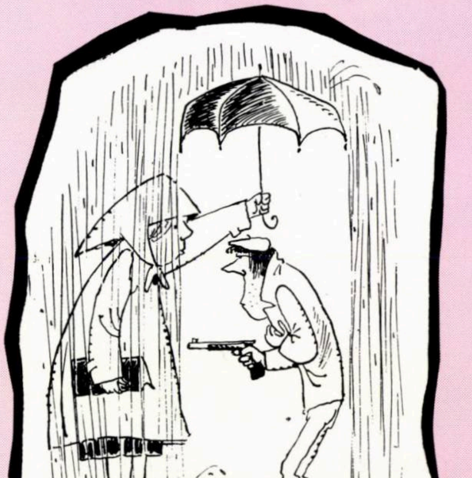

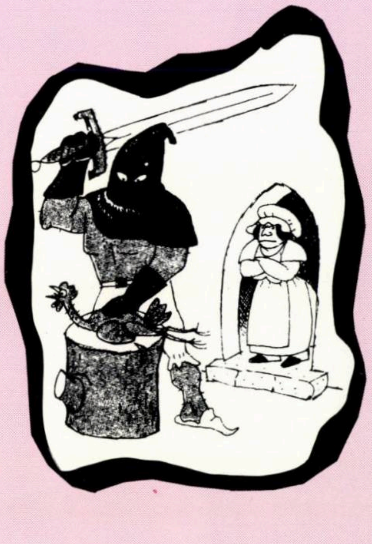

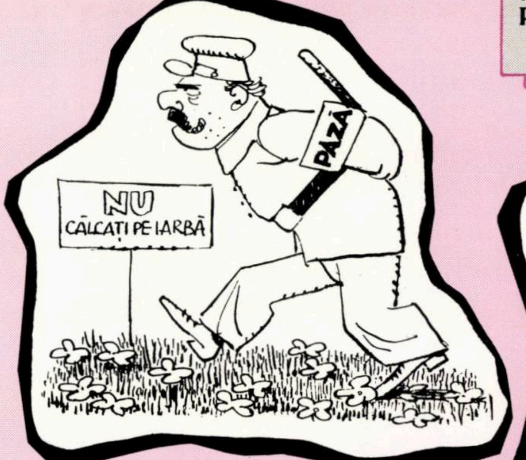

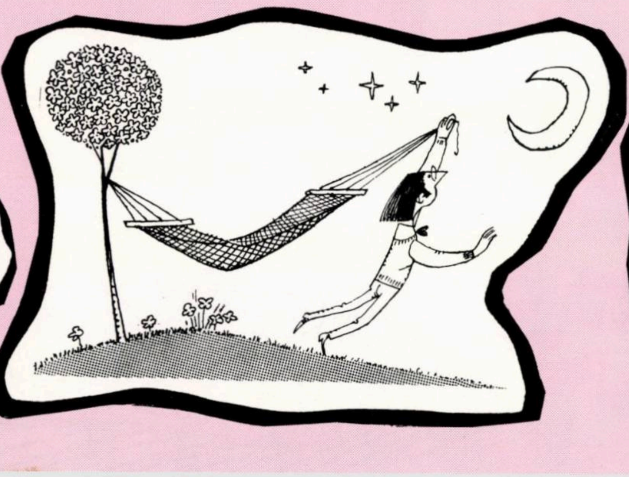

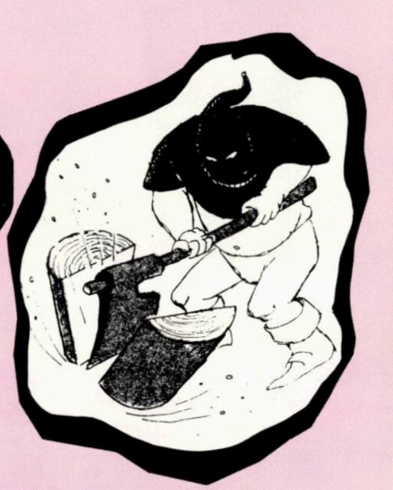

MINIMUM • ANUL VI • NR.63 • IUNIE • 1992

ÎN ACEST NUMĂR

A. Zahareanu: Punct de vedere p. 2
Tendinţe. Punctul pe *i* p. 3
Alegeri '92:
– Interviuri cu prim-ministrul Itzhak Shamir (Likud) şi deputatul A. Shohat (Avoda) p. 10
– **Uri Gordon:** Ratarea marii ocazii p. 12
I. Artzi: Bloc notes p. 13
O "cîrtiţă" română în spionajul israelian p. 16
"Milionar evreu din Argentina caută doamnă plăcută de origine română" p. 17
A. Clain: Dar eu cu cine votez? p. 18
Radu Cosaşu: ...Dar dacă Messia lucrează? p. 19
Pescuitorul de perle p. 21
Adar Darian: Punctul pe *j* p. 22
Gura humorului p. 26
"Banda lui Ioanid" p. 28
Leon Volovici, laureat al Premiului *Arcadia* p. 34
Garda de Fier 1992 p. 35
Stan Vlad: Corespondenţă din Bucureşti p. 39
H. Fosha: New York, New York p. 42
Al. Mirodan: Dicţionarul Neconvenţional p. 46
E. Campus: Integrarea în literatura ebraică p. 51
Jacob Popper: Rînjetul lui Iuda p. 55
Arminius Cassvan: Analogii p. 56
Alexandru Sever: Băcanul, proprietarul şi groparul p. 57
Spectacol (R. Cosaşu, R. Klapper, S. Gelman) p. 58
Pagini (Mihai Sin, Italo Calvino, Bianca Marcovici) p. 62
Minimum **e om ca toţi oamenii** (jocuri: Nelu Weinberg; bridge: P. Weinstock; sănătate; sport; gastronomie) p. 68
Poşta p. 75
Clepsidra. Carnet p. 80

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 26 mai a. c.

Un politician israelian pretinde că la alegeri e ca la tenis: învinge cine face mai puţine greşeli. Poate că observaţia asta e valabilă pentru trecut. Nu e sigur că şi pentru ceea ce se petrece în aceste zile. Căci în actuala campanie electorală partidele fac asemenea greşeli, încît s-ar zice că nici unul din ele nu va cîştiga alegerile.

Ziarele au anunţat cu titluri mari că, iată, campania electorală se "încălzeşte". Da' de unde! Nici o încălzire. Populaţia e apatică şi pînă şi "băieţii" plătiţi să facă gălăgie la adunări, sînt cam reci.

Likudul, alarmat de popularitatea lui Itzhak Rabin, trece la violenţă fizică şi verbală, lovind şi sub centură.

Partidul Muncii declară că Likudul e isteric şi nu se va lăsa antrenat în agresivitate – dar se lasă.

Se spune că pînă şi Menahem Beghin a făcut o greşeală. "Dacă şi-ar fi amînat înmormîntarea pînă la începutul lunii iunie, cîştigam precis alegerile", a afirmat un fruntaş al Likudului cu toată seriozitatea.

Problema e că politicienii noştri încă nu au găsit un mesaj, o veste care să entuziasmeze electoratul. Israelianul are probleme grele – de securitate, de existenţă, de educaţie a copiilor – şi el aşteaptă să i se spună care sînt soluţiile şi ce-i de făcut. Şi nu i se spune decît că alţii sînt mai răi fără ca cineva să-l convingă că ceilalţi sînt mai buni. Această campanie electorală este, cum a spus Peres, cea mai adormită din cîte au fost la noi deşi trebuia să fie cea mai chemătoare la viaţă.

DESCINDEM SAU NU DIN MAIMUȚĂ?

ADRIAN ZAHAREANU

Seamănă cu...

În 1925, legea evoluției naturale a speciilor, emisă de Darwin în 1859, fusese acceptată de lumea științifică și confirmată în timp de studiile și descoperirile arheologilor, biologilor și zoologilor din diverse părți ale globului. Adevărul este că Darwin n-a afirmat că omul se trage din maimuță, ci *"dintr-un patruped cu blană, avînd o coadă și care trăia, probabil, în copaci..."* Pentru antropologii moderni, din acest strămoș comun descind *toate* primatele, adică oamenii, maimuțele antropoide (gorila, cimpanzeul, urangutanul) și celelalte maimuțe. Așadar, omul nu *se trage* din maimuță, pentru simplul motiv că el însuși *este* o maimuță.

"Legea maimuțelor" a fost adoptată în 1925 în statul Tennessee (S.U.A.), cu o majoritate de 95 de voturi, numai 11 deputați votînd împotrivă. Legea interzicea profesorilor să predea teoria științifică după care originea omului este alta decît cea consemnată în Biblie: omul se trage din Adam și Eva, și nu dintr-un animal inferior, așa cum afirma Darwin.

La data cînd a avut loc "procesul maimuțelor", viața politică, socială și religioasă era dominată de așa numiții "protestanți fundamentaliști", pentru care cărțile sfinte trebuiau înțelese în cel mai propriu sens. Nu putea fi vorba nici de o adaptare științifică, nici de o viziune literară, considerate ca un păcat.

Dar, la 17 mai 1967, Senatul statului Tennessee s-a deșteptat și a abrogat "legea maimuțelor" care, timp de 42 de ani, a negat valoarea științei și dreptul oamenilor la o opinie personală. Astfel, s-a pus capăt unui capitol rușinos nu numai din istoria justiției americane, ci, mai ales, din aceea a libertății.

Mai mult ca sigur că lucrurile se vor repeta și în Iranul homeinist sau în alte regiuni, unde legile draconice impuse de islamism vor fi răsturnate. Nu-i posibil ca o țară care reușise să se modernizeze din multe puncte de vedere, unde oamenii se civilizaseră destul de mult și-i interesa tot ce era mai nou și mai frumos în lume, să nu se trezească după tirania, decăderea fizică și intelectuală datorate unei doctrini mucegăite, propovăduită de către preoți în sutană de diavol.

Ceea ce se va întîmpla și în alte țări, unde Islamul încearcă să domine. Oricît de înapoiate sînt astăzi concepțiile multor conducători de state arabe, este imposibil ca, în cele din urmă, să nu învingă civilizația, iar păstrătorii credințelor arhaice să nu-și dea seama că rămîn cei mai ridiculizați oameni de pe glob.

Nu avem de unde ști și nici nu ne interesează dacă adoptarea legii respective se datorează fanatismului care stăpînește lumea arabă – unde s-a declarat că teoria evoluției elaborată de Darwin este anti-islamică, deoarece îndrăznește să susțină că profetul Mohamed provine din maimuță – și nici dacă legea cu pricina s-a votat în Tennessee din cauza presiunii unor "coaliționiști", dar nici nu se poate nega faptul că această lege are o mare asemănare cu legile retrograde, votate sau în curs de votare în Knesset, în urma presiunilor extremiștilor religioși, fără de care guvernele nu-și pot continua... sfînta lor misiune.

Un fapt este clar. Acceptînd orbește – din motive coaliționiste – legile impuse de fanaticii religioși, statul nostru se va face și el de rîs în ochii lumii moderne și civilizate. Dar nu se pune numai problema ridiculizării, cît se pune problema degradării anumitor valori și principii cîștigate de poporul evreu, datorită existenței Statului Israel. Sîntem la cheremul unor extremiști, plătim mită coaliționistă fanatismului religios, reprezentat de o mînă de oameni, aducînd, în plus, prin aceste legi, pagube imense economiei țării, și așa destul de falimentară.

La urma urmei, dacă privești bine chipurile multor ființe omenești, se vede clar asemănarea cu tot felul de maimuțe. Fără să generalizăm, unii politicieni, unii șefi de state nu numai că se comportă ca atare, dar asemănarea dintre ei și gorile sau cimpanzei este frapantă. Ceea ce este grav, nu-i atît asemănarea la chip, ci în concepții. Continuînd să ne supunem extravaganțelor fanatismului religios, vom ajunge să ne privăm de orice libertate civică, să ne trăim viața conform principiilor homeinismului sau ale lui reb Feldman.

Starea de lucruri din Tennessee-ul anului 1925, relatată recent în lucrarea publicistului Gary Scott, apărută într-o editură new-yorkeză, se aseamănă foarte mult cu manevrele anumitor cercuri extremist-religioase, care încearcă să ne impună aplicarea rigidă a unor prescripții perimate, neacceptate de majoritatea cetățenilor.

30 DE ZILE

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443
Fax numai pentru anunţuri publicitare

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 30 şekeli
Carnet: 10 cuvinte – 14 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 50 şekeli
1 an (12 numere): 100 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Rodica Miletineanu

Difuzarea: ATLAS
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de
MINIMUM–PUBLISHERS LTD.

PREMIUL «ARCADIA»:

LEON VOLOVICI

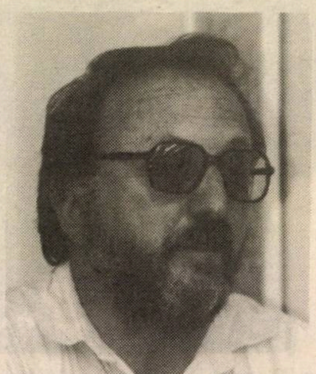

Juriul format din Al. Mirodan, Sebastian Costin, Virgil Duda şi I. Schechter a hotărît să acorde premiul Clubului ARCADIA, pentru cea mai bună carte scrisă de un autor israelian de limbă română în anii 1990-1991, volumului *Naţionalism şi antisemitism – problema intelectualităţii româneşti în anii '30* de Leon Volovici.

În hotărîrea juriului se arată:

Premiul se acordă: pentru importanţa şi actualitatea arzătoare a temei; pentru originalitatea construcţiei literare, pentru expresivitatea, concizia şi eleganţa formulărilor; pentru caracterul exhaustiv al documentării si pentru inteligenţa şi îndrăzneaţa selectare a argumentării; pentru interesul larg, stîrnit îndată după apariţia acestei lucrări de referinţă, pentru toţi cei – specialişti sau simpli cititori, evrei şi neevrei, deopotrivă – pe care-i preocupă propunerea de dezbatere a uneia din cele mai dramatice pagini din istoria culturii româneşti.

În unanimitate, juriul exprimă gratitudine sponsorilor acestui premiu, Hitahdut Olei Romania şi Cercul originarilor din România, membri în Histadrut, pentru sprijinul constant arătat literaturii israeliene în limba română, pentru contribuţia la asigurarea prestigiului şi caracterului stimulativ pe care membrii Clubului ARCADIA nădăjduiesc că îl va dobîndi premiul lansat azi.

(Reportajul în pagina 32)

TENDINŢE

• Israel: alegeri

Aşa cum se prezintă lucrurile la ora cînd scriem aceste rînduri, Partidul Muncii este favorit în cursa pentru Knesset; şi dacă nu va interveni ceva *senzaţional* pînă cu 2-3 zile înainte de alegerile de la 23 iunie a.c., recte o *performanţă* extraordinară a Likudului, de mare răsunet, Itzhak Rabin va fi însărcinat cu formarea noului guvern.

Motivele sînt limpezi: Likudul se prezintă la alegerile 1992 într-o "formă proastă". Mai întîi din cauza şomajului şi, în genere, a nemulţumirilor legate de klitarea alialei, apoi, din cauza frămîntărilor şi scandalurilor din sînul partidului. În fine, din pricina stării de criză în relaţiile cu americanii.

Dar, dacă Rabin are şansa I-a în alegeri, aceasta nu înseamnă totuşi că el va reuşi – în mod automat – să alcătuiască guvernul. Pentru alcătuirea guvernului, Maarahul are nevoie de aliaţi. Or, la acest capitol, partidul nu stă bine. Aliaţii săi naturali sînt la stînga: Meretzul (recte coaliţia formată din Ratz, Shinui şi Mapam), plus una sau două liste individuale. În rest (iar aici e drama clasică a Maarahului), partidul este paralizat, întrucît nu se poate alia nici cu grupările arăbeşti, nici cu Partidul Comunist (care, de altfel, în vremea din urmă s-a transformat , la rîndu-i, în partid arab). În plus, Partidul Naţional Religios (Mafdal) care, tradiţional, a participat atît la guvernele formate de Likud cît şi la cele conduse de Maarah, a declarat, prin glasul secretarului său general, că oricare va fi rezultatul alegerilor, el nu va participa la un guvern Rabin. O declaraţie care a trecut neobservată în presă; dar pe care statele majore electorale au înţeles-o la adevărata ei valoare.

Pe de altă parte, Likudul – chiar dacă se clasează pe locul

II, cu 4-5-6 mandate în urma Maarahului – are *teoretic* șansa de a forma un guvern. Partidul lui Shamir este "liber" la dreapta sa, pînă la capăt, avînd posibilitatea să se alieze și cu formațiile de dreapta (Hatehia, Tzomet etc.) și cu grupările religioase.

În acest context complicat (ca de obicei în lumea politică israeliană), nu trebuie exclusă de fel ipoteza unui guvern de uniune națională Maarah-Likud. Cu atît mai mult cu cît prezența lui Rabin în fruntea Maarahului este mult mai convenabilă lui Shamir decît aceea a lui Shimon Peres.

• Confllictul israelo-arab: cauza cauzelor (restul e tăcere...)

"Piedicile în calea instaurării păcii în Orientul Mijlociu decurg din refuzul arabilor de a recunoaște dreptul la existență a Statului Israel ca stat independent al evreilor" – a declarat adjunctul președintelui Rusiei, Alexander Rutskoi președintelui Egiptului, Husni Mubarak, cu care s-a întîlnit la Cairo, după încheierea vizitei pe care a făcut-o în Israel

(Agențiile de presă)

Președintele Bush amenințînd Israelul cu "dreptul la întoarcere" la Tel Aviv, Natania și Afula a vreo cinci milioane de arabi, dacă nu șapte.

Domnu' Bush, lăsați-vă, vă rugăm frumos, de amenințări "subtile" la modul "dacă nu sînteți cuminți, vine Bau-Bau". Neamul nostru are o experiență bogată în materie de Bau-Bau-uri.

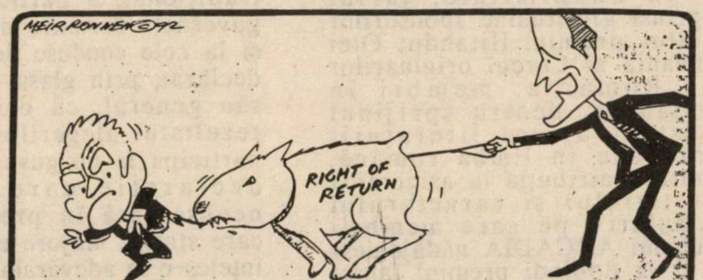

(desen de Meir Ronen, din "Jerusalem Post")

• România: Regele Mihai

Hotărît lucru, evenimentul nr. 1 din viața politico-socială a României 1992 l-a constituit vizita Regelui Mihai I. Vizită particulară (Regele, Regina și suita au fost la Suceava, Curtea de Argeș și București), dar vizită cu impact neașteptat și cu "ecouri". Ecouri cu atît mai vii cu cît în prezent țara, aflată cum știm în stare de grea criză economică și morală, se pregătește de alegeri. Pentru parlament și pentru Președenție. O președenție pe care reprezentanții curentului monarhist o contestă, militînd pentru reinstaurarea regalității.

Pentru a lua mai bine "temperatura" momentului, iată cîteva extrase din corespondențele publicate în săptămînalul "Lumea liberă", din New York, de la Liana Cojocaru, Mirel Curea ș.a.:

"Sosirea Familiei Regale în Țară și desfășurarea vizitei au fost minuțios pregătite de către autoritățile române, în înțelegere cu reprezentanții Casei Regale. Ministerul de Interne a stabilit împreună cu Ministerul de Externe și reprezentanții Regelui protocolul vizitei, detaliile ce au ținut de protecție, programul și traseul...

Pe aeroport, Familia Regală a fost întîmpinată de oameni de cultură, ziariști și o mulțime formată din cetățenii Capitalei, dornică să-și aplaude Suveranul de la intrarea în oraș. S-a cîntat Imnul Regal, s-a desfășurat steagul cu Stema Regală, s-au făcut urări, s-au strigat lozinci și s-a scandat "Regele Mihai!" Mulțimea a înconjurat mașinile în care se aflau reprezentanții Familiei Regale și garda de pază. Autoturismele rulau încet, păreau că abia se mișcă. Bucureștenii se aruncau asupra lor strigînd "Christos a înviat!", "La mulți ani, Majestate!", "Bine ai venit acasă!" Se aruncau flori, se sărutau geamurile portierelor, la întîmplare. Sub avalanșa de flori care lăsau să se întrevadă doar parbrizul și geamul din spate, nimeni nu-și mai dădea seama în ce mașină se află Regele. De-a lungul Șoselei Kiseleff, mulțimea, îmbrăcată în veșminte se sărbătoare, aștepta.

La ivirea mașinilor, lumea a rupt rîndurile, dar garda de ordine opera eficient. Un moment de neatenție și Regele putea fi sufocat de atîta dragoste. Agenții de pază și protecție făceau zid cu trupurile lor între mulţime şi oaspeţi. Nici poliţiştii noştri n-au avut timp de răgaz. Maşinile au trecut pe sub Arcul de Triumf, pe sub care nu se trece decît în situaţii excepţionale, şi, locul fiind mai strîns, oamenii s-au putut lipi de maşini.

Maşinile îşi opresc motoarele în Piaţa Sf. Gheorghe, îngropate sub flori. Trup lîngă trup, mulţimea, privită din balconul unui bloc, pare o masă multicoloră şi compactă. Maşinile sînt împinse cu mîinile şi cea care îl poartă pe Rege este aproape ridicată de la pămînt.

Pe scările Bisericii Sf. Gheorghe se creează o busculadă din care Regina era să fie trîntită şi îşi pierde un inel cu perlă. Inelul fusese dăruit de o româncă. Pierderea lui este interpretată ca un semn de întoarcere în ţară. Nemulţumiţi că nu ajung să-l vadă pe Rege, mulţi oameni s-au urcat pe garduri, în copaci. Transmiteau de acolo tot ce se vedea.

Dragostea populaţiei şi agresivitatea ziariştilor a dus la răsturnarea unui ARO al Poliţiei, la spargerea geamului din spate de la maşina regală, la situaţii critice, aproape de sufocare a micului Prinţ Nicolae (nepotul Regelui).

La hotelul "Continental", Regele a vorbit mulţimii care-l ovaţiona şi cînta "Mulţi ani trăiască!" şi "Christos a înviat!" Din Palatul Telefoanelor, de la una din ferestrele etajului 3, un reporter transmitea la telefon tot ce se vedea în faţa hotelului. Deasupra apartamentului regal şi al balconului, alţi reporteri filmau şi comunicau. Şi în această zonă oamenii ocupaseră tot: ferestre, balcoane, acoperişuri, garduri, copaci. La uşa hotelului, înghesuiala ameninţa să spargă geamurile. Grupul compact era format din primarii bucureşteni, personalităţi politice şi culturale care aşteptau să se audă strigaţi pe listă, apoi îşi rupeau hainele să intre, ţipînd în gura mare: "Prezent! Sînt aici!" Aşa i-am auzit răspunzînd la catalog pe Mircea Dinescu poetul, Rebengiuc actorul, Sorin Dumitrescu pictorul, Ion Raţiu politicianul, Lucian Pintilie regizorul etc., etc.

(La plecare) Majestăţile Lor Regele şi Regina şi-au luat rămas bun la scara avionului de la Principesa Elena şi Prinţul Nicolae, de la invitaţi şi ziarişti, de la generalii care i-au asigurat paza.

Cu o zi în urmă, reporterul aflase de la Majestatea Sa motivul pentru care Regele nu a călătorit împreună cu micuţul Prinţ. Avea în vedere o eventuală catastrofă aeriană care ar fi dus la dispariţia ambilor reprezentanţi pe linie masculină a ilustrei familii."

Analizînd vizita "la rece", pe plan politic, s-a remarcat colaborarea perfectă dintre suita regală şi organele de ordine.

De altfel, în mesajul transmis după întoarcerea la Versoix (Elveţia), Regele a ţinut să sublinieze aceasta:

"...Ţin să mulţumesc tuturor autorităţilor care au cooperat în această vizită pentru sprijinul şi pentru eforturile depuse şi mai ales poliţiei, jandarmeriei, serviciului de protecţie şi personalului aeroporturilor de la Suceava şi Otopeni."

Să înţelegem de aici că Securitatea, sau, mai bine zis, partea responsabilă "progresistă" a Securităţii ar fi favorabilă revenirii Regelui în România? Aşa s-ar zice, dacă ne luăm după comentariul lui Liviu Cangeopol, apărut în aceeaşi sus-citată "Lume liberă":

"O singură forţă ar fi capabilă ca, trecînd peste voinţa şefilor celor două grupări feseniste (Ion Iliescu şi Petre Roman, n.red.), să organizeze şi să asigure desfăşurarea unui astfel de moment: Securitatea. Mai bine zis acel nucleu al Securităţii care l-a doborît pe Nicolae Ceauşescu şi care i-a propulsat pe Ion Iliescu şi Petre Roman; acel nucleu al Securităţii care se debarasează acum şi de unul şi de altul, inclusiv de d-l Virgil Măgureanu; acel nucleu care a ajuns la concluzia că Regele Mihai este, într-adevăr, singura soluţie de a mai salva ţara, singura soluţie de a reda României liniştea naţională şi prestigiul internaţional de care are atîta nevoie; o soluţie care ar asigura, implicit şi indirect, şi tihnita supravieţuire a acestui nucleu al Securităţii, cu mulţi membri în noua elită financiară a ţării.

Cine face parte din această obscură grupare este greu de spus. Poate generalul Victor Atanasie Stănculescu, cel care, în vara anului 1990, i-a făcut o vizită, în Elveţia, Regelui Mihai. Nici pînă azi nu se ştie ce

BEIT REUVEN NEUROLOGICAL NURSING HOME
Ierusalim, Str. Reuven 12, Tel.: 02-731213

CĂMIN MODERN DE ASISTENŢĂ

pentru bolnavii de Alzheimer
- cronici şi dependenţi

Autorizat şi supravegheat de Ministerul Sănătăţii
Condus de medici, surori şi personal administrativ
cu o înaltă calificare.
Strict casher.
Internare pe perioade scurte şi lungi.

Detalii se pot obţine duminica, luni, marţi şi joi între orele
9-13, iar miercuri între 11.30-15.
Tel.: 02-731213

mesaj purta generalul și care a fost scopul real al vizitei sale..."

■ Regele, Regina și Prințul Nicolae

● **România: dosarele**

Parafrazînd celebra vorbă a lui Marx despre comunism, se poate spune că, la ora de față, "o stafie străbate România": dosarele de la Securitate.

Luna trecută, două asemenea dosare au aterizat cu zgomot în birourile ziarului *România liberă*: două dosare din care reieșea că doi dintre redactorii de frunte ai cunoscutului cotidian anti-guvernamental, Florin Gabriel Mărculescu și Sorin Roșca-Stănescu au fost informatori ai Securității dinainte de decembrie 1989. Autenticitatea documentelor nu a fost tăgăduită și, în consecință, conducerea ziarului s-a văzut silită să concedieze pe cei doi. Ecoul dezvăluirii a fost cu atît mai mare, cu cît gazetarii respectivi se numărau printre cei mai viguroși și intransigenți "anticomuniști" din presă.

"Cazul *România liberă*" a scos în evidență faptul că S.R.I. (Serviciul Român de Informații) posedă o armă redutabilă în bătălia electorală care se apropie. O armă de care tremură mulți, foarte mulți oameni politici, ziariști și personalități ale vieții publice. Mai cu seamă din opoziție. "Noi nu posedăm bomba atomică – a declarat surîzînd unul din conducătorii S.R.I.-ului la o recepție – avem în schimb un milion de dosare."

● **Italia: războiul prostituatelor**

"Astăzi e gratis: încearcă și ai să vezi!" Automobilele frînează brusc la vederea panoului înfipt pe autostradă. Șoferii scot capul pe geam: ce se dă? Vin, brînzeturi? Nu, sex. Prostituatele din orașul Bielle, din Nordul Italiei, au hotărît să-și ofere, într-o sîmbătă seara, serviciile pe gratis. Scopul? O încercare de a-și recuceri clientela care, în ultima vreme, le-a părăsit pe italience preferînd să aibă de-a face cu fetele debarcate recent din Africa de Nord. Preferința, trebuie spus, nu se întemeiază pe motive de ordin sexual, ci... de ordin economic. Emigrantele au "stricat prețurile". Fetele locului pretind 40 de dolari pentru o ședință în automobilul clientului și 120 de dolari pentru o vizită la domiciliul acestuia. Nord-africancele se mulțumesc cu 17 dolari ora.

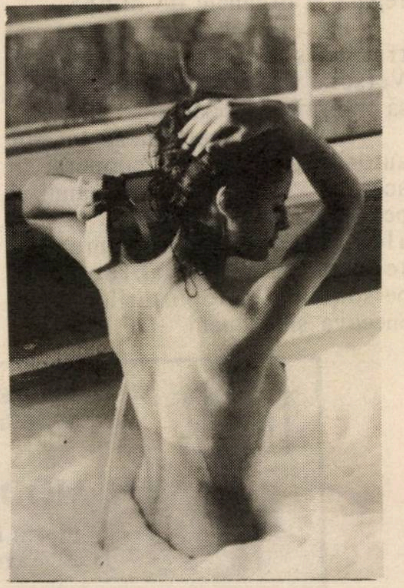

Tensiunea dintre cele două grupuri a atins cote periculoase. Încăierările se țin lant, iar mai deunăzi soțul unei prostituate italience și "peștele" unei nord-africance s-au împușcat reciproc.

(După "Newsweek")

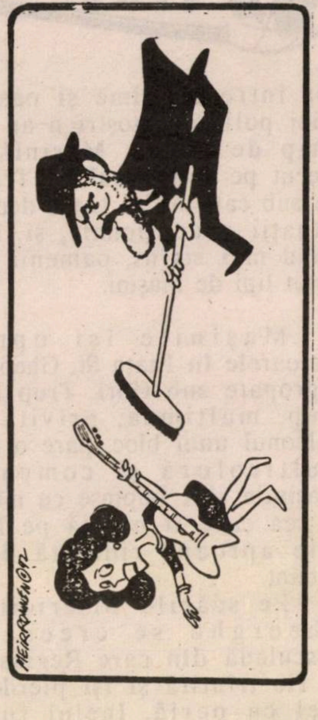

(desen de Meir Ronen; din "Jerusalem Post")

Rav I. Peretz luptînd eroic pentru a împiedica apariția pe scena Festivalului de la Ierusalim a olimilor ruși, cîntăreți de rock.

●

● NOU!

Pensiune pentru "vîrsta de aur"

Binecunoscutul

HOTEL
GAL-YAM
NATANIA
TEL. 053–625033
STR. DIZENGOFF 46
P.O.B. 1029

primește persoane în etate, independente, cu plată lunară, **fără taxă de intrare.**
Prețuri populare. Condiții de locuit: comode și plăcute.
Mîncare și atmosferă – ca acasă.
Hotelul este amplasat într-o zonă liniștită din centrul orașului.

30 DE ZILE

Punctul pe i

• Am urmărit cu mare interes, la începutul lunii ce s-a dus, evenimentele, teribilele evenimente de la Los Angeles. • Înţepenisem în faţa televizorului, mă aprovizionasem cu un kil de seminţe cu sare, ronţăiam de zor, nervos, şi aşteptam să văd cum se va comporta poliţia californiană cu negrii care dăduseră foc prăvăliilor şi călcaseră în picioare trecătorii, albi, coreeni (băcanii pe-acolo sînt, se pare, coreeni) şi de alte naţionalităţi. Eram convins, după ce mi-a fost dat să aud de-a lungul anilor din partea americanilor la adresa Israelului care-se-poartă-brutal-în-teritorii – că poliţiştii aceştia nu se vor atinge nici de-un fir de păr negru în cartierele cu pricina. Eram convins că, în sfîrşit, poliţiştii aceştia ne vor da un exemplu de atitudine civilizată, cultă, europeană şi americană, o adevărată lecţie în materie (îmi şi pusesem pe braţul fotoliului un caiet, cu gîndul să iau notiţe, ca la socialism ştiinţific, pe puncte). Eram convins (aş fi jurat) că aceşti poliţişti vor fi calmi, stăpîniţi, eleganţi, surîzători şi nu vor scăpa un dos de labă nici să-i pici cu ceară. Eram convins că, debarcînd din maşini, în mijlocul flăcărilor, ei vor scoate, din buzunarele acelea mari de piele agăţate de centiroane, nişte broşuri şi, mestecînd chewing-gum, vor începe să citească, la megafoane, Declaraţia Drepturilor Omului. Eram convins (aş fi pariat o sticlă de whisky *Chivas Regal* de 20 de ani vechime contra o sodă *Eden*) că oricîte pietre ar arunca negrii din mahala în capul poliţiştilor şi oricîte cuţite ar înfige în spinarea albilor şi oricîte vitrine ar sparge cu toporul, poliţiştii aceştia vor rămîne imperturbabili, păstrîndu-şi zîmbetul (keep smiling!) şi, discutînd paşnic, bătrîneşte, de la om la om cu atacatorii: daţi băieţi, vă înţeleg, sînteţi frustraţi, judecătorii au dat o sentinţă aiurea achitîndu-i pe cei patru poliţişti albi, dă-i băiete, dă-i cu sete, uite-aici în frunte, nu contează că ţîşneşte sîngele, trebuie să-i înţelegem pe frustraţi, daţi şi aici băieţi, scoateţi-mi şi ochiul stîng dacă aveţi motive fundamentale, uite l-aţi scos, nu contează, noi sîntem pentru dreptul la autodeterminare al popoarelor din California, noi nu sîntem ca soldaţii israelieni care calcă în picioare libertatea celor asupriţi... A propos, cine-i şeful vostru? Spune-i să vină-ncoa, vreau să-l propun pentru Premiul Nobel pentru Pace. • Repet, eram convins că lucrurile se vor petrece cam aşa cum le-am înfăţişat mai sus. • Cînd colo, ce să vezi? Poliţiştii americani, care juraseră pe constituţie să respecte legea americană, s-au repezit la negri ca *Incoruptibilii* (ce serial, ce serial!) la gangsterii lui Capone din Chicago, au dat în ei ca la fasole, au tras cu sete pac-pac-pac în jefuitorii de magazine, de parc-ar fi fost Clint Eastwood în "Pentru un pumn de dolari" la Scala. • Pe urmă, după ce-au strigat, ca Pristanda în "Scrisoarea pierdută": "curat constituţional, dar înşfacă-l", s-au repezit cu caii şi Buickurile în copiii de 19 ani cu cuţite, trîntindu-i de pereţi, de se-auzea, la televiziune, pînă-n Mitzpe Ramon, percheziţionîndu-i hollywoodian, punîndu-le cătuşe la mîini şi băgîndu-i la zdup cu miile. • Puşcăriile din Los Angeles, San Diego, Santa Barbara, Santa Monica şi alte aşezări din filmele de pe canalul 4 (cvalim) erau pline vîrf cu frustraţi, n-aveai unde să arunci un ac. Cînd venea un asasin normal, adică un tip care-şi omorîse vecinul de bloc cu satîrul, fără nici o legătură cu *tulburările* sau un violator simplu, care trîntise la pămînt, pe plaje, trei suedeze, nu mai aveai loc unde să-i pui, oamenii erau ţinuţi pe terasa postului de poliţie sau la cantină. • Pe urmă, fiindcă guvernul considerase că poliţia nu poate face faţă situaţiei, a venit armata, cu helicopterele, înconjurînd cartierele cu pricina şi decretînd stare de asediu pe teritoriile ocupate de la Beverly Hills. • Scurt pe doi, ca să n-o mai lungesc, tot ce-am văzut a contrazis (violent) convingerile mele, punîndu-mă într-o stare imposibilă: cum e cu drepturile omului, cum e emisiunea d-lui Jennings de la ABC-News, care-l face pe Ehud Barak şi pe ceilalţi generali ai noştri de fascişti, cum e cu Amnesty International, carele noi ştim? • Singurul lucru care, în toată bulibăşeala asta, de să-ţi baţi copiii, m-a liniştit, a fost o declaraţie a Departamentului de Stat, inspirată de d. James Baker (call me Jimmy) care m-a adus la realitate, şi m-a ajutat să înţeleg ceva din toată nebunia de la Los Angeles. • Ia să vedem dacă ghiceşti despre ce e vorba • Nu ghiceşti? Mai gîndeşte-te. • Nu te grăbi, nu te zăpăci, gîndeşte-te. Pune-ţi capul la bătaie. Aşa. Cătinel-cătinel... N-ai ghicit? Dacă n-ai ghicit (şi dacă n-ai răbdare să te mai gîndeşti), atunci fă un salt pînă la pagina 80; acolo vei găsi răspunsul la întrebare. • O veste proastă pentru societatea israeliană în general şi pentru noi, cei de la *Minimum*, în special: rav Peretz, ministrul absorbţiei, cunoscutul luptător împotriva muzicii rock, a declarat că se retrage din viaţa politică. • Şi o veste bună. După 24 de ore de la anunţarea hotărîrii ferme, rav Peretz a comunicat că revine asupra ei, candidînd iarăşi în alegeri. • Ultimul banc de la Bucureşti: în urma gravelor tulburări de la Los Angeles, guvernul român a hotărît să nu mai acorde Statelor Unite clauza naţiunii cele mai favorizate. • Felicitări Partidului Muncii. Felul magistral – pur şi simplu magistral – în care a băgat zîzanie în Likud, tocmai (taman!) în ajunul alegerilor e, trebuie să recunosc, bucată de antologie, text de învăţat pe

30 DE NOPTI

dinafară, cu caietul şi creionul, şcolăreşte, în toate *ce-ce*-urile din lume. Fiindcă, orice mi-aţi spune, dihonia ivită în Likud "nu a fost întîmplătoare". (E o expresie pe care am deprins-o din vremea bătrînului Stalin şi nu mă mai pot dezbăra de ea.) Nu e întîmplător, zic, faptul că în *acelaşi* timp (pe-un spaţiu de cîteva săptămîni) au izbucnit: a) scandalul David Levi b) scandalul Modai c)scandalul Efraim Gur d) scandalul Abuhatzera e) scandalul activiştilor likudişti din "oraşele de dezvoltare" care s-au înscris în *Maarah* f) scandalul Uzi Landau, primarul din Natania, plecat – şi el – din Likud şi înscris în noul partid al lui Modai. • Întrebarea mea este aceasta: cine? Cine este, adică, *agentul* Maarahului care, strecurat în conducerea Likudului, a izbutit să dea aşa cum trebuie aceste lovituri în moalele capului? Cine o fi "cîrtiţa" plantată în partidul lui Beghin? • Shamir? Parcă nu... Dar poate că nevastă-sa, bulgăroaica (eheeeeeeee!). Arens? Să nu uităm că e american, iar C.I.A.-ul (eheeeeeeeeee!). Arik Sharon? Parcă nu... Dar dacă, Lily, nevastă-sa, braşoveanca... a fost manipulată de SRI şi... (eheeeeeeeee!). Bibi Netaniahu?... Ştiu eu? E băiat bun, cu succes la femei, a fost ani de zile la ONU, la New York, i-or fi pus americanii o pipiţă la aşternut şi... poze... mă-nţelegi?... (eheeeeee!) Moshe Katzav? E-un tip civilizat, domol, aşezat, liniştit... parcă prea liniştit pentru un likudist... parcă prea liniştit (eheeeeeeee!) Efraim Gur? Să nu uităm, e gruzin... Gruzia e ţara lui Stalin... Şi a lui Beria (eheeeeeee!) • Şi aşa mai departe... (Exemplele ar fi multe, dar nu vreau să-mi aprind paie-n cap cu toată lumea.) • De aceea, mă întreb, cine este?... Fiindcă este clar că aici lucrează o *mînă* care vrea cu tot dinadinsul să facă Likudul de băcănie şi să asigure, iar cu tot dinadinsul, venirea Maarahului la putere. Cu atît mai mult cu cît (să vezi şi să nu crezi) în tabăra Maarahului domneşte, ca niciodată, o atmosferă idilică, de înţelegere între şefi, ca într-o piesă realist-socialistă cu Lenin şi Stalin – sau Stalin şi Molotov– în timpul asaltului asupra Palatului de Iarnă. Cearta, veche, la cuţite, dintre Rabin şi Peres? Nimic. • Pa şi pusi. Cele rele să se spele, cele bune să se-adune. • Scandalul declanşat de tînărul deputat Avraham Burg (îl iubim!), cînd cu propunerea de a se despărţi religia de stat?... Am uitat! Care scandal, dom'le? N-a fost nici un scandal, vezi-ţi de treabă. • Hai la vot! • Toată lumea la vot! Nu vezi că la noi nu e ca la Likud, nu vezi că la noi e *altfel*, e *Europa*? Ba văd. De ce să zic că nu văd, cînd văd. Alegerile numite "primaries", ca să ne simţim şi noi mai occidentali, s-au desfăşurat impecabil, ca la Oxford. Nici o înjurătură de ceară, nici o păruială între Shahal, Ora Namir şi Micha Harish, toată lumea zîmbea şi zicea pardon cînd te călca, la înghesuială, pe bombeu. Cît despre Rabin şi Peres, ce să zic? Am avut, văzîndu-i strîngîndu-şi mîna călduros, mereu, senzaţia că formează un cuplu de prieteni fideli de cînd lumea, gata să se-arunce-n foc unul pentru celălalt, ca cei trei muşchetari (o să spuneţi că aici sînt numai doi, dar ce contează), ca Tristan şi Isolda, ca Uri Eliav şi Albert Kreigold, ca Bonnie and Clide, ca Ţiriac-Năstase. • Drept pentru care eu mă întorc şi zic: cine-i *omul*? Cine-i cîrtiţa (pe englezeşte: the mole). Fiindcă pe mine nu mă duce nimeni. Fiindcă eu am părul alb şi nu mai cred în *manses*. Fiindcă pe mine nu m-aţi cîştigat la belciuge. • Am primit o scrisoare din partea gazetarului Victor Nămolaru, din Naharia, un reporter cu ochiul treaz şi auzul asemenea: "...Precum se ştie, – scrie Nămolaru, – canalul I al televiziunii israeliene transmite, în fiecare marţi seara, la o oră de vîrf, serialul "Treizeci şi ceva". Ce mi-a fost dat să văd şi să aud în episodul prezentat în seara zilei de 21 aprilie a. c.? Una din eroinele principale ale filmului, actriţa Poly Droper, se mărită cu noul (vechiul) ei prieten, Billy. În vederea evenimentului, are loc o masă "în familie", la care participă părinţii şi rudele apropiate ale respectivelor personaje. Că în timpul mesei am auzit frînturi de conversaţie în româneşte – "ce gustoasă mîncare" şi alte comentarii legate de bucatele servite – fără să se fi tradus un singur cuvînt în ivrit, treacă-meargă. Dar să-l vezi pe protagonistul acestui episod ridicîndu-se în picioare şi cerînd-o solemn în căsătorie pe aleasa inimii *în limba română*, fără ca aceste vorbe să fie titrate în ivrit şi în arabă (cum se întîmplă cu orice cuvînt rostit în film) mi s-a părut un lucru insultător. Sigur, am încercat (probabil, împreună cu alţi israelieni de origine română) bucuria secretă de a fi singurii care am înţeles despre ce e vorba, dar, în acelaşi timp, nu am putut să nu remarc că, pentru televiziunea israeliană limba pe care au vorbit-o sau o vorbesc încă – chiar bine de tot – peste patru sute de mii de cetăţeni ai ţării este tot una cu boşimana sau graiul aborigenilor australieni. Ceea ce, fără nici o glumă, este o adevărată bătaie de joc şi o neobrăzare fără pereche. Oare tot aşa s-ar fi întîmplat dacă eroii noştri ar fi cuvîntat în ruseşte, poloneză, spaniolă sau maghiară?" • Aşa e. După părerea mea, Victor Nămolaru are dreptate să întrebe ceea ce întreabă. Oh, cum s-ar mai fi repezit polonezo-maghiaro-etcaetera să tălmăcească din limba respectivă vorbele din "Treizeci şi"! Ohoho! Dar aşa aşa, indivizii cu emisiunea au trecut la marea viteză peste dialogurile româneşti, au zis că *nu contează* şi s-au repezit urgent la bufet să consume o şuarmă şi-o bere *Goldstar*. Ba contează, nepricopsiţilor, ba contează, crăcănaţilor! Limba română contează. E limba lui Caragiale cel Mare şi a lui Sadoveanu, a lui Odobescu şi Arghezi şi Galaction, a lui Trivale, împuşcat de gloanţe-n frunte în tranşee şi a lui

30 DE ZILE

Fundoianu, ars în cuptor la Birkenau. E-o limbă-n faţa căreia trebuie să vă scoateţi pălăria, bagabonzilor! E fermecătoarea, superba şi batjocorita de toţi fasciştii lumii de ieri şi de azi limbă română! ● Cunoscutul impresar Teşu Solomovici s-a lansat la Bucureşti în afaceri de anvergură; dar nu cu spectacole de teatru, ci cu... chiftele. Aşa cum ne şopteşte cineva la ureche, Teşu va deschide curînd o reţea, după model "Burger Ranch"; denumirea firmei: "Chifteaua în roz", în amintirea rubricii săptămînale de noutăţi pe care tenacele businessman o susţinuse, pînă mai ieri, în "Revista mea". ● *Lepac*-ul s-a închis (după cum ştiam) şi... aşa a rămas. Zvonurile cum că e vorba doar de o reorganizare sau aşa ceva, lansate de optimişti, nu s-au adeverit. Dacă pînă la închiderea localului de pe *Rambam*, cu două rafturi pentru tipăriturile noastre, desfacerea cărţii din *alia* era catastrofală, de-acu înainte ea este *şi mai catastrofală*. (Dacă se poate spune aşa. Dar nu se poate spune, nu e corect.) ● Singura soluţie, o nouă revoluţie, adică să se ridice careva din mulţime, să pună cîteva mii de şekeli la bătaie şi să deschidă o mică librărie românească. ● Oriunde. ● Într-o pivniţă, într-un pod, într-un gang, dar să fie. ● Pînă atunci, cărţile noi (ca şi cele vechi, de altfel, luate de autori, cu taxiul, îndărăt de la "Lepac", aduse acasă şi vîrîte sub canapea) pot fi obţinute numai trimiţînd un cec pe adresa menţionată în anunţurile din gazete. ● Orice s-ar spune, breasla asta a condeierilor din trib nu are noroc. Dar să nu ne tînguim. Gata. Să facem ceva, mult-puţin, cît s-o putea. Şi ca să nu fiu acuzat de demagogie, uite că renunţ la cîteva rînduri din rubrică (le păstrasem pentru arzătorii de steaguri alb-albastre din Mea Shearim) şi vă recomand, deci, două-trei din apariţiile mai noi: revista "Izvoare", volumul de versuri "Identitate" de Maria Găitan-Mozes şi volumul de poezie şi proză "Versuri mici şi poveşti mici" al Feliciei Feinstein-Keifa. Căutaţi-le. Citiţi-le. Merită. ● A propos de mişcarea noastră literară, se pare că Asociaţia Scriitorilor este pusă pe fapte mari, fiind hotărîtă să atragă în sînul ei (un sîn destul de primitor) toate condeiele de valoare ale alialei. Ultima achiziţie în materie ar fi, din cîte am înţeles, d-rul Benedict Solomon, din Holon. Acesta a publicat, pînă astăzi, în foile din Harakevet, circa paişpe poezii, între care cunoscuta "Sînt soldat şi călăreţ", precum şi vestita baladă: "Pisicuţă pis-pis-pis, te-am visat azi noapte-n vis". D-sa colaborează, de asemenea, cu regularitate, la gazeta de perete a blocului (intrarea B). ● A venit vara. Au venit căldurile. Au venit (şi tot vin) hamsinurile acelea care mai bine la duşmani, dar n-ai ce face (n-ai *alternativă*), asta-i situaţia. Singurul lucru pe care pot să-l fac eu întru ajutorarea prietenilor mei în suferinţă este să le dau să citească o poezie apărută mai deunăzi în "România Mare":

Iţic din Botoşani către vărul Ştrul din Jaffa

Şalom, iubite Ştrul, şi multă sănătati
Îţi zişi vărul Iţic d-aicea di diparti!
Tu cum o duci cu viaţa, ci faci Raşelica,
Dar Hăinărel cel micu, de-l ştiam atîtica?
La noi în România ştii că-i dimocraţie
Şi-n Butuşeni aişe, e multă veselie.
Ghişefturi fac cu toţii, aşa să am noroc
Dac-ai veni încoaci, ai leşina pi loc!
Să vezi ce mai tarabe, dughene şi butici...

E concurenţă mare, dar mărfuri nu-s de soi,
Doar zdrăngăneli mărunti de "goimi" plini de nevoi
Şi lumea-i cam năucă de-aşa privatizare.
Avem bomboane Topik, dar nu prea e mîncare.
Şi nişte preţuri, Ştrule, să-ţi dai perciunii jos!
Că mie, în bărbuţă mai mulţi peri albi mi-au scos!
Cînd prim-ministru Roman, băiet diştept, şcolit,
Ovrei d-al nostru cuşer, deşi cam zăpăşit,
Ne-a stors ca pi burete, ne-a tot implementat,
Pîn-ce minerii şeia jos din ciolan l-or dat!
Şi-acuma ţipă tare, şi-i anticomunist
Uitîndu-şi pi babacu, Neulander stalinist.
Uite, Ştrulică dragă, şi eu m-am molipsit
Şi bat politichia di cari m-am ferit.
M-am dus şi eu la Rabi, ca să îl rog di-un sfat,
Dar el, citindu-mi Tora, nimica nu mi-a dat!
Oi-vei! Ci facim, Ştrule, că sîntem pe daiboj,
Cu pensioara-mi mică ajuns-am la răboj.
Să vin în Ţara Sfîntă nu pot, nu am parale,
Şi nici să-mi las căsuţa nu vreu, îmi este jale...

Închei, iubite Ştrule, zicîndu-ţi ferişire.
De-acolo de la Jaffa să-mi dai şi mie ştire,
Cum merge cu ghişeftu, ci face om cu om,
Îi pup pi Raşelica şi Hăinărel. Şalom!

Mihai Constantin (prelucrare de Alcibiade)

...Ei, nea' Izule, după ce-ai citit poezia asta, mai ţi-e cald? Sau parcă bate-o adiere, un vînticel pe-aici, în Tel Avivul cel insuportabil? Iar dacă, totuşi, mai ţi-e cald, citeşte paginile de la "Lumea românească" despre "Garda de Fier" 1992 şi corespondenţa lui Stan Vlad. Am impresia că după ce isprăveşti cu cititul, o să te ia cu friguri, şi vei începe să dansezi prin odaie, năuc, strigînd: "fie pîinea cît de rea, tot mai bine-n ţara mea!" ● Deputatul român Radu Ciuceanu, fost deţinut politic şi autorul unui volum de memorii din închisoare, a făcut o declaraţie senzaţională în legătură cu faimosul "Proces al comunismului" (recte al membrilor P.C.R.) care frămîntă opinia publică românească de vreo doi ani de zile: marea majoritate a informatorilor Securităţii – susţine d-sa – a fost recrutată din rîndurile nemembrilor de partid (ca să nu fie bănuiţi...) Acuma lucrurile sînt clare. Numai două categorii de cetăţeni au motiv să fie îngrijoraţi: foştii membri de partid şi foştii nemembri de partid.

Pix

ALEGERI '92

הליכוד זה נכון!

המחנה הלאומי

PRIMUL MINISTRU ITZHAK SHAMIR DESPRE

PROBLEME LA ORDINEA ZILEI

- **Independenţă şi securitate naţională**
- **A propos de garanţii: nici un popor n-ar renunţa la teritorii pentru bani**
- **Bătălia electorală se dă pentru principii**

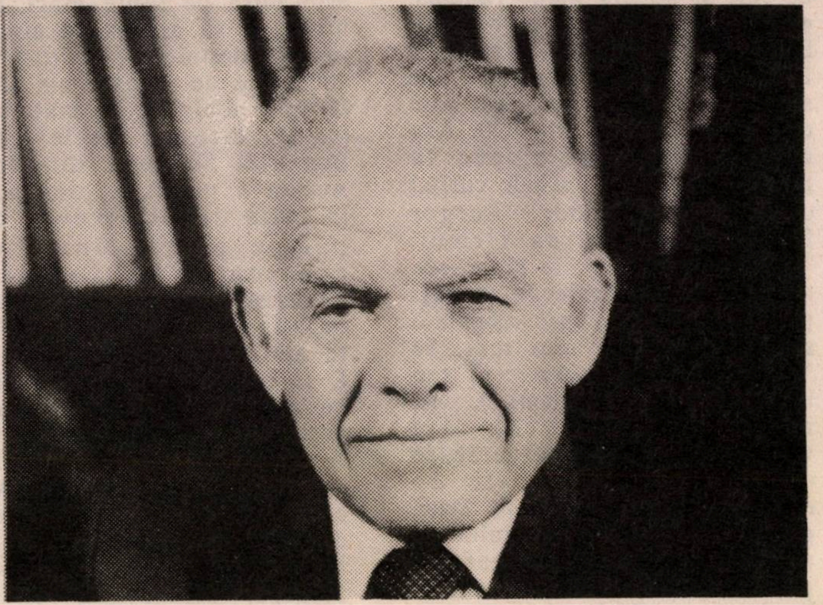

Shamir

În perioada în care am sărbătorit Ziua Independenţei şi în preajma alegerilor pentru cel de al 13-lea Knesset, dl. Itzhak Shamir, prim ministru şi liderul Likudului, a binevoit să răspundă la cîteva întrebări de însemnătate cardinală pentru viaţa politică israeliană.

Întrebare: Consideraţi că la 44 de ani de la proclamarea Independenţei, poporul israelian se simte în deplină siguranţă?

Răspuns: Fără îndoială. Israelul este cu fiecare zi mai puternic şi mai consolidat pe plan internaţional. Numai în ultimii ani, relaţiile lui externe s-au extins considerabil. În cursul acestui an chiar am stabilit relaţii diplomatice cu China, India, Rusia, ţări din Africa. Tot în acest an a fost anulată ruşinoasa hotărîre a O.N.U. care asimila sionismul cu rasismul. Coaliţia anti-israeliană a ţărilor arabe şi-a pierdut din eficacitate. Cu 13 ani în urmă, guvernul Likudului a încheiat pace cu cel mai mare stat arab, Egiptul – act de importanţă primordială în istoria modernă a Israelului. În acest an, au început tratative directe cu celelalte state arabe vecine – alt eveniment de semnificaţie istorică.

Pe plan demografic, Israelul numără 5 milioane de locuitori. Deşi o ţară mică, înregistrăm succese remarcabile în domeniile ştiinţei şi tehnicii.

După 5 ani de luptă împotriva "Intifadei", arabii s-au convins că nu vor izbuti să-şi atingă obiectivul urmărit. Cu toate că ei ne atacă în permanenţă, noi am reuşit să avem o ţară a noastră, în continuă dezvoltare, şi să fim puternici.

Întrebare: Nu socotiţi că, temporar, s-ar putea renunţa la unele principii pentru a obţine garanţiile americane solicitate în vederea creditelor necesare pentru absorbţia valului de alia?

Răspuns: Nu există vreun popor în lumea întreagă dispus să renunţe la teritorii pentru bani. Dacă îi veţi întreba pe americani sau pe canadieni dacă sînt gata să renunţe măcar şi la doi kilometri din imensele lor teritorii, răspunsul va fi: NU! Dumnezeu ne-a dat un teritoriu atît de mic, încît avem datoria sfîntă să păzim cu străşnicie fiecare palmă de pămînt. Dacă ne-am arăta dispuşi să renunţăm la teritorii, am apărea umiliţi şi nimeni nu ar mai sta de vorbă cu noi şi nu ne-ar lua în serios.

Întrebare: Se pretinde că e vorba de colonizare şi nu de teritorii...

Răspuns: Nu e vorba de colonizare, ci de teritorii. Americanii vor să dăm teritorii pentru pace. Dacă am accepta cererile americane, am pierde teritoriile pentru totdeauna. Astăzi lumea ştie că Israelul are un guvern puternic, cu principii bine determinate, la care nu renunţă.

Întrebare: Ce părere aveţi despre Rabin ca prim ministru?

Răspuns: În America, alegerile sînt o luptă între om şi om. Cu aceasta eu nu sînt de acord. Noi luptăm pentru principii. Linia Likudului s-a dovedit ca fiind cea adevărată. Rabin nu e de acord cu această linie. El este în fruntea unui partid care înclină din ce în ce mai mult spre stînga. Aşa zişii "porumbei" au fost aleşi în primele rînduri ale partidului şi, vrînd, nevrînd, el va fi obligat să se supună influenţei fruntaşilor de stînga ai partidului, ceea ce duce direct la crearea unui stat palestinian, iar în economie – la socialism. Or, cu toţii ştim ce e aceea socialism.

Personal, sînt convins că, în timp, toate problemele cu care ne confruntăm vor fi rezolvate.

Urez cititorilor numai bine şi o rezolvare grabnică a problemelor care îi frămîntă.

(Rep.)

ALEGERI '92

CONVORBIRE CU DEPUTATUL AVRAHAM SHOHAT:

CE VREA PARTIDUL MUNCII

- **AVODA = avoda, adică locuri de muncă pentru toţi**
- **Israelul trebuie să rămînă un stat al evreilor**

רבין
עבודה

ישראל מחכה לרבין

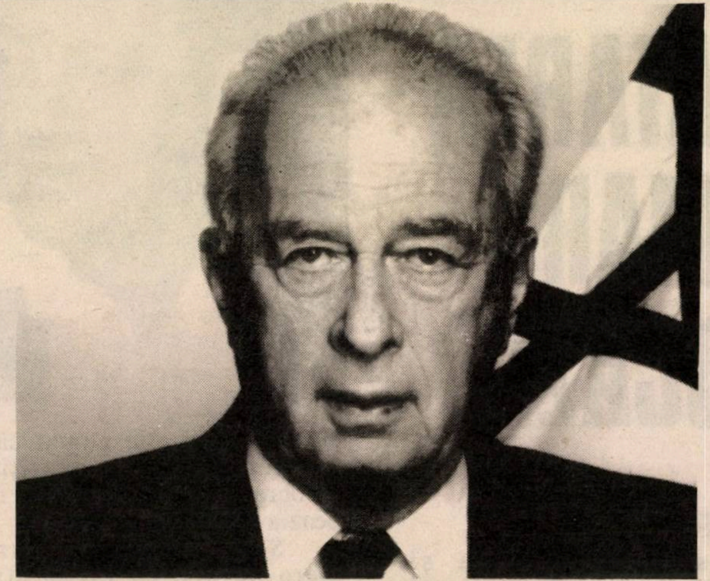

Rabin

I. Fîntînaru: Lista candidaţilor Partidului Muncii pentru cel de al 13-lea Knesset este rezultatul aşa numitelor "primaries" (alegeri preliminare în interiorul partidului) – o experienţă fără precedent în istoria politică a Israelului. Ce caracteristici prezintă această listă, în lumina acestei experienţe?

Deputatul Avraham (Baiga) Shohat: Lista noastră de candidaţi se remarcă prin aceea că include mulţi oameni noi (40); candidaţii sînt proveniţi din toate regiunile ţării; din toate eidoturile (grupurile după origine); mulţi tineri.

I. F.: Likudul susţine că predomină "porumbeii", cei "de stînga"...

A. Sh.: Sînt şi oameni cu astfel de convingeri, dar sînt şi din ceilalţi. În genere, este o listă echilibrată.

I. F.: Aţi deschis campania electorală sub lozinca: "Israelul îl aşteaptă pe Rabin". Ce consideraţi că aşteaptă poporul israelian de la un eventual guvern cu Itzhak Rabin ca prim-ministru?

A. Sh.: O schimbare radicală, profundă. Poporul constată că drumul Likudului a dus la un impas grav. Ca urmare a liniei politice urmate de coaliţia guvernamentală condusă de Likud, care a pus accentul pe colonizările politice în Iehuda şi Shomron, s-a ajuns la o creştere nemaipomenită a şomajului, la diminuarea salariului real şi scăderea nivelului de trai, la stagnare şi regres în agricultură şi industrie, la eşec în ce priveşte aliaua; iar pe plan internaţional, la o stare conflictuală în relaţiile cu aliaţii noştri americani. Un guvern condus de Rabin, schimbînd ordinea priorităţilor, va crea condiţii pentru curmarea acestor racile.

I. F.: Ce preconizaţi în mod concret în domeniul economico-social?

A. Sh.: Avoda nu e doar numele partidului; avoda, muncă, este esenţa politicii partidului în condiţiile actuale. Considerăm că este de importanţă primordială crearea de noi locuri de muncă. O importantă sursă pentru realizarea acestui obiectiv va consta în reconvertirea în folosul producţiei a fondurilor care se irosesc în prezent pentru colonizările din Iehuda şi Shomron. Prin acorduri cu S.U.A., se vor obţine atît garanţiile pentru creditele destinate absorbirii olimilor, cît şi sprijin financiar; vor fi, totodată, stimulate investiţiile de capital din ţară şi străinătate.

I. F.: Ce le spuneţi alegătorilor în privinţa procesului de pace?

A. Sh.: Ne propunem să depunem eforturi neslăbite în cadrul tratativelor pentru o autonomie serioasă, autentică în Iehuda, Shomron şi Gaza, ca perioadă de trecere pînă la rezolvarea deplină a problemei palestiniene. Likudul nu vrea să meargă pe această linie; el ne impută că sîntem gata să cedăm teritoriile dobîndite în urma Războiului de Şase Zile; nu este însă vorba de revenirea la graniţele din 1967. Nu vom renunţa la Ierusalim şi zona înconjurătoare. Dar nu dorim dominaţie asupra a două milioane de palestinieni; nu vrem ca Israelul să devină un stat arab şi nici măcar binaţional. Israelul trebuie să fie un stat evreiesc, deschis evreilor din întreaga lume. În acelaşi timp, vrem ca Israelul să fie puternic, astfel ca securitatea individuală şi cea naţională să fie asigurate.

I. F.: Originarii din România formează un procent însemnat din masa alegătorilor şi ei constată că nu sînt prezenţi în mod corespunzător pe lista de candidaţi a diferitelor partide. Ce le promiteţi?

A. Sh.: În ce priveşte Partidul Muncii, aşa cum am arătat, locurile pe lista candidaţilor au fost stabilite printr-un vot absolut democratic al tuturor membrilor. N-a fost nici o discriminare. Nu va fi nici în viitor. Originarii din România au toate motivele să-şi dea votul pentru partidul nostru.

PENTRU A SE EVITA

RATAREA MARII OCAZII

de

URI GORDON

Şeful secţiei de alia şi absorbţie din Agenţia evreiască (Sohnut), Şeful Statului major al Uniunilor de olim

> *În articolul pe care îl publicăm mai jos (prescurtat), Uri Gordon prezintă problemele absorbţiei valului de alia şi dependenţa rezolvării acestora de luciditatea guvernării care va rezulta din apropiatele alegeri.*
>
> *Precizăm că datele referitoare la noii sosiţi din fosta Uniune Sovietică sînt valabile şi pentru cei din România, iar însemnătatea sarcinii ne priveşte pe noi toţi, întregul popor evreu din Israel şi Diaspora.*

Uri Gordon

Popoarele, ca şi oamenii, au visuri. De-a lungul a zeci de ani, visul israelian era simplu: cortina de fier să dispară şi poporul evreu, ferecat în spatele ei, să se elibereze şi să alieze în Israel. Aproape niciodată visurile nu se realizează. De data aceasta, ca o binefacere a istoriei, visul de aur a devenit realitate. Porţile Uniunii Sovietice s-au deschis şi 380.000 de evrei şi-au văzut visul personal şi naţional împlinit. Ei sînt aici, cu noi; numai că noi, cu stupiditate, cu avariţie, cu birocraţie, ucidem aliaua, ratînd ocazia cea mare.

Scriu aceste lucruri cu mare durere, cu inima strînsă, cu lacrimi. Dar lacrimile nu sînt un program de acţiune. Eu cred că numai optimiştii sînt în măsură să creeze situaţii noi şi să dea răspunsuri potrivite la problemele de absorbţie.

Olimii din Uniunea Sovietică vin dintr-un stat în care, cu toate greutăţile, nu au cunoscut şomajul. Demnitatea şi poziţia socială a cetăţeanului sovietic, mîndria lui şi-au găsit expresia în însăşi munca lui, deoarece nu existau achiziţii materiale cu care să se mîndrească. Acum, la noi, în Ţara Făgăduinţii, pierd olimii şi această mîndrie. Iar noi, care i-am adus aci, trebuie să le restituim această demnitate pierdută... De aceea se impune un program de lucrări iniţiate de stat ca, de pildă, lărgirea reţelei de şosele, de telefoane, linia ferată spre Eilat etc. – lucrări care ajută la dezvoltarea economiei noastre, folosindu-se capacităţile profesionale ale olimilor. Dacă nu se va face acest lucru, se va ivi o criză grea în societatea israeliană: aceşti olimi vor căuta să plece pentru a găsi un viitor mai bun în alte ţări, se vor asimila şi vor fi pierduţi pentru noi. Iar exemplul lor va fi urmat şi de alţii. Şi astfel, visul sionist va deveni un coşmar, iar aliaua aceasta se va transforma dintr-o binecuvîntare într-un blestem. Sîntem un popor mic, care nu-şi poate permite luxul şă renunţe cu uşurinţă la fiii săi.

Pentru a evita o asemenea evoluţie, statul trebuie să-şi modifice ordinea de priorităţi. Statul Israel nu-şi poate permite să absoarbă sute de mii de olim şi, totodată, să domine un milion de arabi care nu vor stăpînirea noastră. Această ordine de priorităţi trebuie să fie: cedarea de teritorii din Iehuda, Shomron şi Gaza şi îndreptarea resurselor astfel economisite către absorbţie şi alia.

Pe lîngă problemele de ordin bugetar, sînt necesare măsuri organizatorice – şi anume crearea unei autorităţi superioare de stat care să dispună de competenţe, să proiecteze întreprinderi de natură să ofere mii de locuri de muncă.

Pe mine mă preocupă în mod deosebit perioada imediat următoare. În momentul de faţă, este firesc ca eforturile clasei politice să fie investite, în cea mai mare parte, în campania electorală şi în înfruntările dintre partide.

Eu cred că Partidul Muncii va veni la putere. Sînt convins că un guvern format de acest partid va şti să dirijeze cu înţelepciune ţara şi că va pune problemele alialei şi absorbţiei pe locul cuvenit în ordinea priorităţilor naţionale. Din acest punct de vedere, schimbarea puterii va constitui un eveniment de însemnătate excepţională pentru sionism. 1.000.000 de evrei din U.R.S.S. aşteaptă, cu cererile de emigrare în mînă, să vadă ce curs vor lua evenimentele – şi mă tem că se vor rata aceste obiective naţionale. Istoria poporului nostru nu ne va ierta pentru pierderea acestei ocazii unice în problema absorbţiei şi alialei. Următorii cinci ani şi ceea ce vom face noi în acest domeniu vor fi hotărîtoare pentru soarta generaţiilor viitoare în Israel.

BLOC NOTES

SE VA REPETA ISTORIA ?

ITZHAK ARTZI

Nu trebuie să ne speriem de faptul că, pînă luna trecută, 38 de liste anunţaseră că vor participa la alegeri. După 18 mai, data depunerii listelor, a rămas pe teren un număr mult mai redus.

În prima fază electorală, lista personală sau cea de grup constituie şi un mijloc de presiune asupra partidului: nu-mi dai un loc acceptabil, ies cu o listă proprie. Unul din activiştii pe plan rusesc din cadrul Partidului Muncii, pe care partidul l-a sprijinit, căruia i-a plătit ani de zile leafă, i-a pus la dispoziţie bugete, a anunţat că merge în fruntea unei liste ruseşti. Ceva similar s-a întîmplat şi cu lista de pensionari. Sezonul electoral naşte fripturişti şi fantezişti naivi sau şireţi, care nu-şi dau seama cît de greu e să devii om politic ales de popor.

Pentru a intra în Knesset, orice listă are nevoie de 42.000 de voturi, adică 1,5% din numărul celor cu drept de vot. Acesta este aşa numitul *ahuz hasima*, procentul minim. Ai obţinut mai puţin, ai pierdut partida. Iar voturile se pierd.

Şi mai e nevoie de o cauţiune de 20.000 de şekeli. Dacă n-ai trecut barajul celor 42.000 de voturi, ai pierdut banii.

Dacă eşti o listă nouă, trebuie să mai aduci şi cîteva sute de semnături pentru a sprijini lista. Semnăturile se controlează riguros. Dacă se descoperă semnături false, lista e anulată.

Iată deci dificultăţile cu care trebuie să se măsoare iniţiatorul unei liste noi.

În a doua fază, apare problema bugetului electoral. O campanie electorală e scumpă, ea implică o mare risipă de bani. Cele două partide mari – al Muncii şi Likud – primesc împreună circa 70 de milioane de şekeli pentru propagandă electorală. Matadorii listelor noi trebuie să se gîndească bine înainte de a se lansa într-o asemenea aventură.

Cam aceleaşi probleme stau şi în faţa listelor de olim. După ce ai trecut bariera procentului minim (1,5%), ai nevoie de circa 22.000 de voturi pentru fiecare mandat. Olimii din fosta U.R.S.S. reprezintă circa 10 mandate.

În sînul acestei aliale au fost frămîntări serioase: liste proprii de olim, sau integrarea în liste existente?

Pentru originarii din România, aceste discuţii nu sînt noi. Ele amintesc de discuţiile din anii '50, anii alialei de masă din România: integrare în partidele existente sau o listă românească?

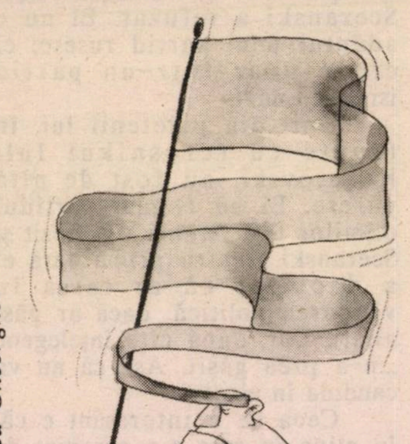

Desen de Mircea Gheorghe

La nivel de Knesset s-a făcut o singură încercare serioasă: lista alialei în frunte cu răposaţii dr. Michael Landau (Mifal Hapais) şi dr. Samuel Kochavi (Renaşterea noastră)Paralel, ei au încercat o listă românească şi pentru Primăria Tel Aviv. Deşi era vorba de personalităţi prestigioase, încercarea a eşuat. Nu le-a fost de folos ziarul, bine difuzat, dedicat intereselor olimilor. Nu le-a fost de folos exploatarea în campania electorală a faptului că guvernul era indiferent la problemele, stringente atunci, ale alialei române: discriminarea în ceea ce priveşte klitarea şi pasivitatea arătată în legătură cu arestările de sionişti (Asirei Zion) din România. Nu le-a fost de folos concursul dat de către activiştii sionişti şi de către simpatizanţi. Lista Landau-Kochavi n-a ajuns la procentul minim.

Acum, istoria se repetă. Ruşii frustraţi socotesc că, dacă ar obţine cîteva mandate pe o listă etnică rusească, ei ar putea, făcînd balanţa să se încline de partea lor, să impună o schimbare pozitivă în politica de klita. Lista lor este *Da*, cu refuznikul Iuli Koşorovski în frunte, cu o serie de activişti ai alialei provenind din Forumul Sionist al lui Nathan Sceranski. Vor reuşi să treacă bariera? Se va repeta istoria listei româneşti?

Pentru originarii din România tabloul e clar: între sutele de candidaţi, apar pe locuri reale doar două nume: Micha Harish la Partidul Muncii, într-un loc sigur, şi Avraham Poraz la Meretz, într-un loc problematic. Nu e momentul de a intra acum într-o polemică în jurul cauzelor care au dus la această situaţie, în ce măsură politica organizaţiilor de olim oficiale a generat o recoltă atît de săracă. Sper că vom avea ocazia să o facem după alegeri.

În alegerile pentru cel de al 13-lea Knesset, problema unei liste româneşti nu s-a mai pus nici măcar teoretic. Originarii din România, în majoritate integraţi în viaţa economică, socială, culturală, politică, vor vota pentru partidele tradiţionale. Personal, le-aş recomanda să voteze în aşa fel, încît să se realizeze în Israel schimbarea de regim şi de sistem de care avem nevoie pentru a ajunge la o pace adevărată, la siguranţa militară, propăşirea economică, klitarea sănătoasă a imensului val de alia.

La 23 iunie, vom vota ca israelieni, după supremul criteriu: cine e cel mai potrivit să stea în fruntea guvernului? Care partid e capabil să asigure viitorul şi propăşirea ţării noastre? De data asta nu e loc pentru socoteli meschine. Decisiv e marele interes naţional. Şi totuşi, mi-e ruşine că ai noştri, sionişti, patrioţi, destoinici, au rămas în afară, în timp ce atîţia demagogi, neisprăviţi, manipulatori vor intra în Knesset.

LICHIDAREA UNUI CAPITOL EROIC: NATHAN SCERANSKI

Israelul are o capacitate extraordinară de a-şi lichida eroii. Cea mai recentă dovadă e atitudinea presei faţă de Nathan Sceranski.

Sceranski a fost cel mai cunoscut Assir Zion din ex-U.R.S.S. A fost condamnat pentru spionaj în 1977. După nouă ani de Gulag, în 1986, Gorbaciov, în căutarea unui gest care să demonstreze occidentului că se dezice de mentalitatea predecesorilor săi, îl eliberează şi îi permite să plece în Israel.

Mai tîrziu s-au aflat amănuntele eliberării. Îndărătul culiselor au avut loc tratative secrete cu scopul de a fi eliberaţi din detenţie, atît în occident, cît şi în răsărit, persoane suspectate şi condamnate pentru spionaj. Tratativele au fost conduse de unul din capii Serviciului Secret al Germaniei de Răsărit, evreul Marcus Wolf, şi mediate de misteriosul avocat Vogel.

Norocul lui Sceranski a fost soţia sa, Avital. Ani de zile ea a cutreierat lumea în lung şi-n lat şi, cu perseverenţa şi îndărătnicia ei nemaipomenită a deschis toate porţile, inclusiv cele de la Casa Albă.

Nathan Sceranski îşi găseşte locul în ţară fără multe dificultăţi. E un conferenţiar solicitat, bine plătit, care-şi povesteşte suferinţele în faţa a mii de ascultători avizi de întîmplări eroice şi senzaţionale. Cartea de amintiri pe care a publicat-o a devenit un best-seller mondial, care-i aduce încasări de sute de mii de dolari. În ţară, el a fondat o organizaţie de olim din U.R.S.S., "Forumul Sionist", căruia mari filantropi îi pun la dispoziţie milioane de dolari. Cînd am vizitat sediul "Forumului Sionist", am găsit un adevărat Minister al Absorbţiei, mai activ decît Misrad Haklita al guvernului.

Familia Sceranski este o familie fericită. Faptul că soţia sa, Avital, a devenit ultra-religioasă, n-a afectat viaţa lor. Ei au astăzi trei copii.

În Israel, el s-a ferit să intre în politică. A reuşit şi să-şi ascundă vederile politice. Nimeni nu ştie dacă e de dreapta sau de stînga.

Cînd au început frămîntările politice legate de alegeri, i s-a propus să formeze un partid de olimi ruşi. Sceranski a refuzat. El nu e adeptul unui partid rusesc; el crede doar într-un partid israelian mixt.

Unii din prietenii lui, în frunte cu refusnikul Iuli Koşerovski, au fost de altă părere. Ei au fondat partidul olimilor DA. Atunci s-a trezit şi Sceranski. Pentru prima oară el a declarat că ar intra în vîltoarea politică, dacă ar găsi aliaţi. Dar, după cîte înţelegem, ...n-a prea găsit. Aşa că nu va candida în alegeri.

Ceea ce e interesant e că, în clipa în care s-a apropiat de arena politică, a şi început tirul împotriva sa. S-a tras în el de la dreapta şi de la stînga. S-a dezgropat acuzaţia că, de fapt, el a fost un fel de agent american şi că a fost departe de sionism. Alţii l-au acuzat de carierism, susţinînd că este un om distant, arogant, departe de masele populare.

Aşadar, singurul rezultat concret de pînă acum e campania de discreditare pornită împotriva lui. Orice s-ar întîmpla, încă un erou va fi coborît de pe piedestal şi înecat în noroiul concurenţei şi demagogiei politice.

GENERALUL VICTOR PETROVSKI ÎNTRE AUSCHWITZ ŞI IERUSALIM

La ceremoniile de Ziua Holocaustului (Yom Hashoa), alături de vice-preşedintele Rusiei Alexandr Rutskoi, l-am decoperit pe generalul Vasile Petrovski, care a ajuns, în luna ianuarie 1945, la porţile Auschwitzului, fiind unul din salvatorii şi eliberatorii ultimilor supravieţuitori din acest lagăr al nimicirii.

La Ierusalim, i s-a acordat onoarea de a depune o jerbă de flori la Yad Vashem.

Privindu-l, mi-am amintit de întîlnirea noastră de acum nouă ani, în Polonia.

În 1983 mi s-a făcut cinstea de a face parte, singurul nepolonez, din delegaţia partizanilor şi a luptătorilor la comemorarea a 40 de ani de la răscoala din Varşovia.

La Auschwitz, am participat la o adunare de masă, organizată la porţile lagărului. Acolo a luat cuvîntul şi generalul Petrovski.

Eram la tribuna oficială şi ascultam fascinat cuvintele eliberatorului Auschwitzului, pînă ce traducătorul a ajuns la următoarea frază: "Două state periclitează azi pacea lumii: Germania şi Israelul."

A auzi asemenea cuvinte la Auschwitz, din gura unui general sovietic, era ceva inadmisibil. Împreună cu mine, 40.000 de polonezi şi străini au auzit aceste cuvinte. Dar ce puteam face? Relaţiile noastre cu Polonia şi U.R.S.S. erau rupte. La Varşovia eram musafiri toleraţi. N-aveam nici o posibilitate de a acţiona oficial.

Dar cuvintele lui Petrovski nu-mi dădeau linişte.

A doua zi dimineaţa, la micul dejun, a apărut generalul Petrovski, de data aceasta în civil, însoţit de două persoane, probabil K.G.B.-işti.

Împins de un imbold iraţional, m-am apropiat de el:

"Vă rog să mă scuzaţi că vă voi vorbi în germană, domnule general. Nu vorbesc nici poloneza şi nici rusa. Soţia mea a fost internată la Auschwitz. Vreau să vă mulţumesc pentru ceea ce aţi făcut."

Faţa lui s-a luminat. Am văzut în privirile sale o expresie de simpatie şi mîndrie. Şi atunci m-am hotărît să continuu: "Dar am fost adînc şocat şi rănit, domnule general. Cum aţi putut ca la Auschwitz, unde au fost omorîţi 1.200.000 de evrei, să pomeniţi şi să acuzaţi în aceeaşi frază Germania şi Israelul ca state ce ameninţă pacea mondială?"

Expresia de simpatie a fost înlocuită cu semne de mînie. Tonul generalului Petrovski a devenit rece, oficial: "Narod haraşo. Regierunz niet haraşo" (guvernul nu e în regulă). Generalul şi însoţitorii săi s-au ridicat şi au părăsit sala.

Acum, generalul Petrovski a venit la Yad Vashem. În Israel. În Israelul cu guverne niet-haraşo.

UN ROMAN DE LARG ECOU ÎN RÎNDUL CITITORILOR DE LIMBĂ ROMÂNĂ

SUB ZODIE SUMBRĂ

de GETTA BERGHOFF

●

CARTEA
se poate obţine trimiţînd un cec în sumă de 30 şekeli la POB 2635 HOLON mikud 58126

"PREMIUL ISRAEL" PENTRU RIVALE FEUERSTEIN

Urmărind la televizor ceremonia decernării "Premiului Israel" dr-lui Reuven Feuerstein, mi-am amintit de un alt Reuven Feuerstein, fără barbă patriarhală, fără beretă franceză, fără titlu de doctor – mi-am amintit de Rivale Feuerstein, botoşeneanul din localul de hahşara (pregătire) a haluţimilor din strada Anton Pan 7-9 din Bucureşti. Era pe atunci membru în mişcarea de tineret sionistă şi religioasă "Bnei Akiva". În timpul rebeliunii legionare, Rivale a fost şi el arestat de "Cămăşile verzi" ale lui Horia Sima; am fost atunci, amîndoi, la un pas de moarte; numai o minune ne-a salvat. Ultimul an al războiului ne-a despărţit.

Mai tîrziu, am aflat că, ajuns în Israel, s-a ocupat, în calitate de psiholog, de copiii din Africa de Nord veniţi în ţară în cadrul lui Aliat Hanoar. Rezultatele acestor cercetări le-a publicat în cartea *Copiii Melahului* (Melah e denumirea ghettoului evreiesc în Africa de Nord.)

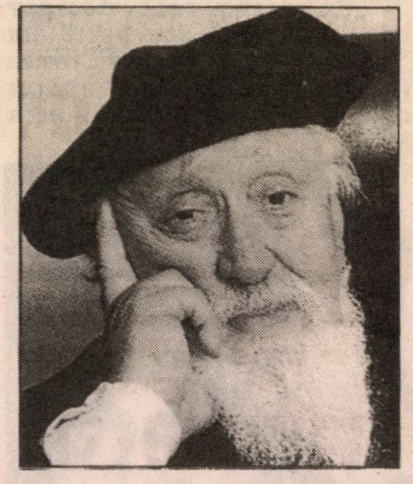

În 1970, Sorbona i-a acordat titlul de doctor.

Dr. Feuerstein s-a dedicat studiului copiilor arieraţi, fiind în căutarea unor metode moderne care să faciliteze integrarea acestora în viaţa socio-culturală a ţării. S-a ocupat de circa 30.000 de copii.

Pentru realizările sale în fruntea Institutului de cercetări fondat de "Hadassa Wizo" şi pentru noile sale metode educative, i s-a acordat, de Ziua Independenţei 1992, "Premiul Israel" pentru ştiinţe sociale.

HARVEY SARNER ŞI *DREPŢII POPOARELOR*

Americanul Harvey Sarner vine de cîteva ori pe an în Israel, în fruntea unui grup de *Hasidei Umot Haolam* ("Drepţi ai popoarelor). Acest titlu este acordat de o comisie specială, în numele poporului evreu, neevreilor care, în timpul celui de al doilea război mondial, au salvat, cu riscul vieţii lor, vieţi de evrei.

Vizitele *Drepţilor* sînt finanţate de către Sarner; tot el stabileşte programul, le arată oaspeţilor Israelul de toate zilele, organizează întîlniri cu personalităţi şi vizite în instituţii; semnează cecuri de zeci de mii de dolari şi se întoarce în Statele Unite ca să organizeze o nouă vizită.

"Vreau ca *drepţii* să vadă de ce sînt capabili evreii şi să înţeleagă ce faptă mare au făcut salvînd o viaţă de evreu", a declarat Sarner.

Întrebat dacă are vreun motiv deosebit, legat de Holocaust, pentru a organiza asemenea acţiuni, el a răspuns: "Nu am nici o legătură deosebită cu Holocaustul. M-am născut în Statele Unite. Şi părinţii mei s-au născut în Statele Unite. Fac ceea ce fac pentru că sînt evreu şi înţeleg să-mi fac în acest fel datoria de evreu."

Acum un an, în ziua de 14 ianuarie, cu o zi înainte de data la care avea să izbucnească războiul Golfului, am avut plăcerea să primesc la Primăria Tel Aviv o asemenea delegaţie de *drepţi* din România. Un ziarist a luat un interviu unei ţărănci din Transilvania, care era de faţă la ceremonie împreună cu familia de evrei originari din România pe care îi salvase. "Nu ţi-e frică să fii azi aici? a întrebat-o ziaristul. Mîine începe războiul şi Saddam Hussein nu va cruţa

Israelul." Bătrînica, cu marama țărănească pe cap, s-a uitat cu ochi blînzi la ziarist: "De ce să-mi fie frică? I-ați supraviețuit lui Hitler. Cu toții i-am supraviețuit lui Ceaușescu. Îi vom supraviețui și lui Saddam."

COSTUMUL LUI BAKER

În final, un banc politic actual:

În timpul vizitei Secretarului de stat american James Baker în China, colegul său chinez îi face cadou o stofă de mătase chinezească pentru un costum.

Întors la Washington, Baker se duce la cel mai mare croitor. Acesta îl măsoară pe Baker, măsoară stofa și spune: "Regret, dar stofa nu ajunge pentru un costum."

Fiind la Londra, Baker se duce la cel mai mare croitor englez. Croitorul îl măsoară pe Baker, măsoară stofa și spune: "Regret, dar stofa nu ajunge pentru un costum."

Ajuns în Israel, aude despre un croitor foarte bun din Tel Aviv. Acesta îl măsoară pe Baker, măsoară stofa și spune: "Bine. Îți voi scoate un costum. Ba, mai mult, îți fac două perechi de pantaloni și o vestă."

Baker e foarte mulțumit, dar și intrigat: "Domnule croitor, vreau să înțeleg. Colegii dumitale de la Washington și Londra n-au putut să scoată nici măcar un costum, iar dumneata îmi scoți nu numai un costum, dar și două perechi de pantaloni și o vestă. Cum e posibil așa ceva?"

Croitorul ridică privirea și-i răspunde zîmbind: "Domnule Baker, aici, la noi, nu ești un om atît de mare."

I.A.

O carte nouă
IDENTITATE
- versuri de
MARIA GAITAN-MOZES
Editura *Minimum*, 1992

Un roman despre fel de fel de lucruri secrete, inclusiv despre (ssst!) culisele secției "România" din Serviciul israelian de informații

O "CÎRTIȚĂ" ROMÂNĂ ÎN SPIONAJUL ISRAELIAN

Un spion român reușește să se infiltreze în cercurile înalte ale Serviciilor israeliene de informații, sabotează diferite acțiuni ale Zahalului, denunță organizației teroriste a lui George Habash agenți ai Mossadului și transmite inamicului hărți ale cîmpurilor minate la granița de nord. Datorită acestui fapt, teroriștii reușesc să treacă granița și să pună stăpînire pe o grădiniță de copii (ceea ce amintește de acțiunea teroriștilor de la Maalot).

Povestea este desigur imaginară. Ea face parte din "Dosarul alb-albastru", un roman israelian de spionaj, apărut recent în colecția "Biblioteca Maariv".

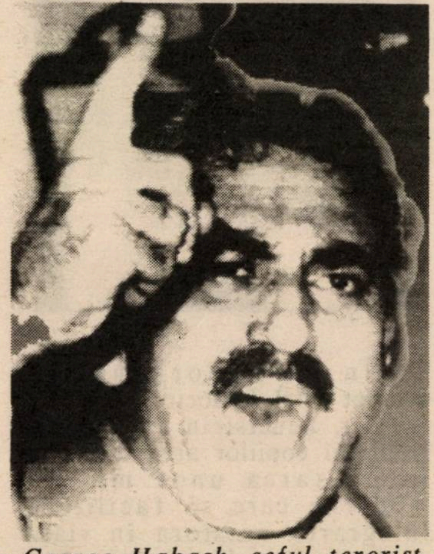

George Habash, șeful terorist, iubit mult de lobby-ul O.L.P.-ist din Franța: dar dacă... ?

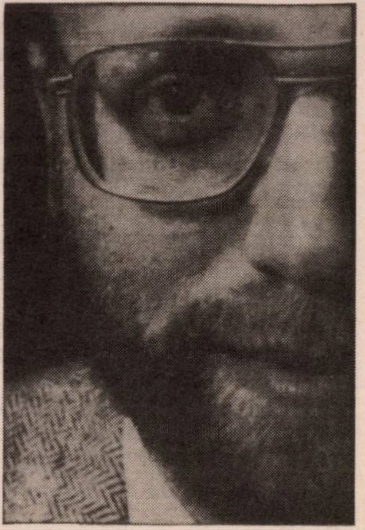

Hagai Tiomkin, un John Le Carré israelian fără experiența Cenzurii

Autorul este Hagai Tiomkin, 38 de ani, economist, consilier pentru investiții. Ca foarte mulți alții, a vrut și el să scrie un roman de spionaj, deși nu era decît un simplu admirator al lui John Le Carré. Nu avea experiență literară, și bineînțeles nici experiența Cenzurii. S-a așezat la masa de scris – acum patru ani – și în scurt timp a terminat cartea a cărei acțiune se petrece în diferite locuri din Tel Aviv și Raanana. Spionii lui vorbesc ivrit, secretara șefului secției "România" din Serviciul israelian de informații știe limba română de acasă – există, cum am spus, și o "cîrtiță" română infiltrată – și toate astea au dus la o confruntare între Tiomkin și Cenzura militară. Acum patru ani, Israelul mai avea "relații speciale" cu România și cenzorii au evitat să-i supere pe români.

Neavînd experiență, Tiomkin nu a știut să ajungă la un compromis cu Cenzura. El a pornit o luptă juridică. După multe avataruri, cazul a ajuns la Tribunalul Suprem. Judecătorii Meir Shamgar, Aharon Barak și Theodor Mann au studiat dosarul și au dat verdictul. Conținutul verdictului este secret, dar cartea "Dosarul alb-albastru" a apărut.

M. Raf.

30 DE ZILE

O poveste din 1001 de nopţi.
De necrezut, dar adevărat.
O "Cenuşăreasă" din România devine peste noapte milionară.

"MILIONAR EVREU DIN ARGENTINA CAUTĂ DOAMNĂ PLĂCUTĂ DE ORIGINE ROMÂNĂ"

Pentru sfîrşitul acestei luni era programată o vînzare publică la hotelul "Acadia" din Herzlia: 150 de bijuterii în valoare totală de circa 2,5 milioane de dolari. Printre aceste podoabe, un inel de 7,97 carate, apreciat la un milion de dolari, şi un diamant deosebit, galben, de 6,87 carate, valorînd 400.000 de dolari. Mai e şi o agrafă de diamant semnată "Cartier" de 100.000 de dolari.

E vorba de moştenirea lăsată de o fostă "Cenuşăreasă", pentru care se luptă circa 20 de moştenitori, în special doi copii. Dar bijuteriile amintite sînt doar o parte, o "mică" parte din fabuloasa moştenire. Mai sînt 9 apartamente de lux – unul în Kikar Hamedina, unul în blocul Migdalei David, altul la Monte Carlo, încă unul în arondismentul 16 din Paris, altele la New York şi pe Riviera franceză. Şi mai sînt blănuri, obiecte de artă, hîrtii de valoare şi mult-mult numerar.

Toate acestea au fost lăsate de Paula Gold de Leonescu, decedată în 1988 la New York şi înmormîntată în ţară, la Kiriat Shaul.

13 ANI DE PARADIS

Cine a fost această femeie care a cunoscut fericirea cu o mare întîrziere şi despre care Hollywood-ul va face cu siguranţă cîndva un film?

Tînără cosmeticiană (născută în 1925), ea s-a măritat la Bucureşti cu Rudolf Heller, antreprenor de instalaţii, a venit în Israel unde li s-au născut doi fii, dar apoi s-au despărţit. Tatăl a luat un fiu – Arie, iar mama pe celălalt, Berti.

Paula a muncit din greu pentru a se întreţine pe ea şi copilul. A fost cosmeticiană, chelnăriţă, garderobieră – ce s-a găsit. Ivrit nu a învăţat cum trebuie. Citea "Viaţa noastră", iar dacă a avut cumva complexe din cauza aceasta, s-a înşelat (ca mulţi alţi cititori ai presei de limbă română din Israel!). Căci iată de ce e capabil destinul: într-o bună zi (cu adevărat bună), cînd a răsfoit ca de obicei ziarul românesc, a dat cu ochii de un mic anunţ: "Milionar din Argentina caută femeie plăcută originară din România".

Paula s-a aşezat imediat şi i-a scris milionarului o scrisoare. Adresantul era Alexander de Leonescu, văduv, venit în ţară cu o delegaţie de milionari din Argentina, şi care a folosit ocazia pentru a-şi căuta o soţie, evreică, preferabil din România, ţara lui de origine.

Paula a fost invitată la o întîlnire la hotelul "Hilton". Dar nu era unica. Mai fuseseră invitate 80 (optzeci) de femei – toate româncе – care erau introduse una după alta în camera milionarului. În cele din urmă, milionarul a ales-o pe Paula. După două zile i-a propus căsătoria. Ea avea atunci 50 de ani, el 65.

Alexander de Leonescu a sosit în Argentina din România în anii '40. După mulţi ani a devenit agentul principal al societăţii electronice japoneze "Hitachi". Cu timpul, a cumpărat terenuri, a construit ferme şi fabrici de prelucrare a pieilor şi blănurilor. Era considerat multi-milionar.

Paula a început să trăiască o "dolce vita", dar după patru ani de căsnicie, Leonescu a murit de infarct şi ea a rămas singură cu toată averea. O tristeţe imensă s-a lăsat asupra celor patru ferme de circa 100.000 de dunami, cu 12.000 de vite şi 600 de cai, ca şi asupra apartamentelor din lume.

Văduva Paula l-a angajat să-i conducă treburile pe avocatul Itzhak Berman, fostul preşedinte al Knessetului şi ministru al Energiei. Întrucît în anii aceia în Argentina domnea incertitudinea, Berman a sfătuit-o pe Paula să-şi scoată averea din acea ţară. Avere apreciată atunci la 20 milioane de dolari.

BANII AU ÎNNEBUNIT-O

Cunoştinţele ei povestesc că luase apucături de şeic saudit. Cînd intra într-un boutique din Tel Aviv, vînzătoarele închideau uşile ca s-o servească numai pe ea. Cheltuia sume uriaşe această fiică de inginer constructor sărac din Bucureştii de altă dată. Avea ambiţia de a intra în înalta societate şi a reuşit. Banii au înnebunit-o, spune sora ei, Maia Ziatz. La Buenos Aires locuia într-un palat ca din poveşti. La Monte Carlo avea un apartament fastuos la etajul 37 al unui zgîrie-nori. În Italia şi Monaco se vorbea despre ea ca despre o regină. Avea prietene contese şi un "Mercedes" cu şofer.

Şi mai avea succes la bărbaţi. (Cum altfel?) Unul dintre ei a fost Jo Abuaf, originar din Egipt, care a lucrat ca chelner-şef pe vasul "Shalom" şi la hoteluri din Tel Aviv şi Haifa. S-au cunoscut în anii cînd Paula lucra şi ea ca garderobieră şi chelnăriţă la hoteluri. A mai avut legături amoroase cu Felix Sertzer, un văduv originar din România, cu un pictor italian şi cu un rabin ortodox vestit din New York.

Dar marea ei dragoste a fost Abuaf care a şi îngrijit-o în timpul bolii ei fatale.

DURĂ ŞI FILANTROAPĂ

Părerile despre această femeie norocoasă sînt împărţite. Se spune că era refractară la orice observaţie. Suspecta pe fiecare că o invidiază. Se purta cu duritate faţă de membrii familiei, dar cu mare generozitate faţă de prieteni. Venea de cîteva ori pe an în ţară, dar cadouri scumpe aducea numai pentru prieteni.

Dar conducătorii de instituţii care au obţinut de la ea donaţii vorbesc numai în termeni elogioşi. Prof. Michael Sela, fostul preşedinte al Institutului "Weizman", şi soţia sa Sara, fosta directoare a "Fondului pentru Orchestra Filarmonică", povestesc: "Era o femeie simplă, caldă şi generoasă. Ultima oară cînd a venit la noi, a fost la inaugurarea unei clădiri a Institutului "Weizman" care poartă numele ei şi al soţului ei. Ea a dat şi 5.000 de dolari pentru un <<scaun pe viaţă>> la Filarmonică, dar n-a apucat să se bucure de el."

Generozitatea ei s-a exprimat în diferite feluri. Un prieten israelian i s-a plîns că nu are cu ce să-şi însoare fiul şi Paula a acoperit toate cheltuielile de nuntă. Servitoarei ei i-a cumpărat un apartament la Monte Carlo.

Preşedinta organizaţiei mondiale "Wizo", Raya Yaglom (originară şi ea din România) i-a fost prietenă apropiată. Pe baza acestei prietenii, Paula de Leonescu a donat pentru "Wizo" cea mai mare sumă pe care această organizaţie a primit-o vreodată: 1,5 milioane de dolari. Cu această sumă s-a construit o elegantă casă de bătrîni, în apropiere de spitalul "Ichilov" din Tel Aviv.

O poveste ca aceasta parcă nu se putea încheia decît tragic. Parcă destinul a regretat că a făcut fericită o femeie simplă, muncitoare şi caldă. În 1987, Paula s-a îmbolnăvit de cancer, de un cancer grăbit să se extindă în tot corpul. Un an mai tîrziu, coasa nemernicei boli a secerat-o pe Paula Gold de Leonescu.

M. Rafael

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON

APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV - Ben Yehuda 39,
Tel. 5172910
HAIFA - Str. Herzl 65,
Tel. 667667

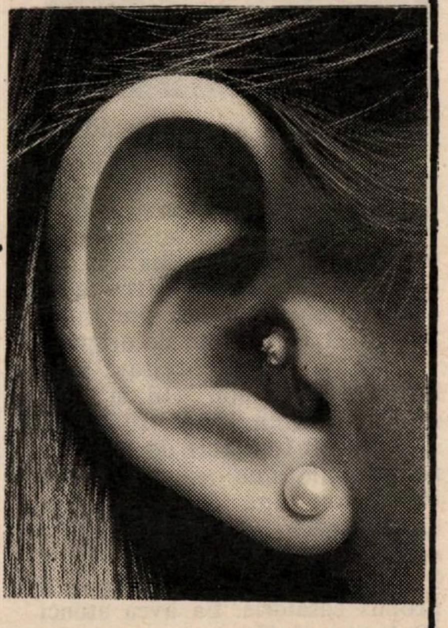

■ A. CLAIN

DAR EU CU CINE VOTEZ ?

> *Motto:*
> *– Dar eu cu cine votez?*
> *(Cetăţeanul turmentat din "Scrisoarea pierdută" de I. L. Caragiale)*

Alegerile, un furgon
ne-au adus, c-un nou jargon:
primaries sau praimeres,
tot bărbaţi cu palmares
de care mi-e plină ciorna.
– Dar unde-i Orna?
– E la Londra!
– E bolnavă, ipohondra?
– Spre-a se sfătui cu Thatcher,
întru sufleteşti afaceri,
ce-a făcut,
cînd a căzut?
– Gheula cum de-a fost aleasă?
Pentru că e mai frumoasă?
– Pentru nişte meritorii
anexări de teritorii!
– Religioşii? – Sînt în vază!
Knesset e o sinagogă.
Banu-i singurul ideal.
Dar au realizat un *deal*!
– Un *deal*? – Un "dil",
cu lăcomii de crocodil
(e-a este un diftong
cu sunet muzical de gong)
– *Liberalii*? – *Libi ra li*!
Ori succes, ori funeralii!
– Aloni? – *Raţ*?
Braţ la brat
cu-alesul inimii, *Şinui*!
– Cuplu
suplu!
– Da, *şi nu-i*?
– Cu condiţia ca Aloni
ea să poarte pantalonii!
– Şi *Mapam*?
– Scrie-i un epitalam,
c-a intrat într-un triunghi
şi nu mai merită un bunghi,
căci se numără-ntre arşi:
Mapam-Raţ-Şinui fac "Marş"!
– Şomeri, votează Avoda,
de lucru poate că le-o da!
– Un partid foarte prozaic!
– Tot un Rabin, însă laic!
– Numai să nu vă văd
că pomeniţi de-un i*lic ud*
chiar dacă printr-un *panel*
şi-au pus pe dedesubt flanel.
– Stai puţin, să mi-i notez.
Dar eu, dom'le, cu cin-votez?

Aflat în Israel într-o scurtă vacanţă, scriitorul Radu Cosaşu a luat cunoştinţă de venirea iminentă a lui Messia.

Ştirea, anunţată de adepţii rabinului din Lubavici (şi din Brooklyn) nu l-a lăsat rece de fel. Şi nici indiferent. Şi, spre deosebire de alţii, el nu priveşte ideea cu ironie.

Ci, foarte serios, se întreabă:

...DAR DACĂ MESSIA LUCREAZĂ?

■ **RADU COSAŞU**

N-am fost niciodată turist în Israel. Din ’70, de cînd tot vin "la rude" – cum se anunţă stîngaci în *Minimum* – m-am simţit al locului. De multe ori mă scutur şi mă pişc, spunîndu-mi: "atenţie, nu eşti în aleea Popa Nan, eşti pe Bar-Kohba... şi n-ai 16 ani decît dacă-ţi citeşti vîrsta în ivrit!"

Nu sînt nici un umblăreţ obsedat de pietre şi vitralii – îmi este deajuns un drum la Zidul Plîngerii, unde n-am nevoie de nici un ghid ca să mă concentrez într-o frază numai de mine ştiută. Am multe asemenea fraze – cîte păcate. Nu polemizez cu nimeni, dar prefer voiajul care se poate face ascultînd o singură frază a unei mătuşi de pe Trumpeldor. Prefer muzeelor şi naturilor moarte, peisajul de pe faţa celui care mă întreabă: "şi de ce nu rămîi aici?" Nu dau deşertul somptuos al Neghevului pentru minunea de pustiu pe care o străbat încercînd, pudic, să-i explic.

Am trăit în Israel toate sărbătorile – mai puţin Pesahul. Şi Iom-Kipur, şi Roş Haşana, şi Sukot-ul, şi Simhat Tora, şi revelionul, noaptea de 1 ianuarie 1991, cînd Mirodan şi Schechter erau convinşi că nu va cădea rachetă irakiană în Kikar. Am mers în noaptea aceea pînă la capătul lumii, într-un "tur" de la Luvru la Niagara şi Miţpe Ramon. A fost frumos, deci inutil. În luna următoare, la Bucureşti, am auzit, dimineaţa, la radio, sirena sunînd în direct, la Ierusalim, în plină emisiune franceză, pînă în studio. Crainica cerea să se pună măştile de gaz şi să se păstreze calmul. Peste o oră, mătuşa de pe Trumpeldor suna la Bucureşti, să-mi spună că-i "kol tuv... am scăpat şi de data asta" şi pleca la Ulpan, să deschidă bufetul pentru afsakaua de la orele 11. În dimineaţa aceea, suta de metri dintre Trumpeldor şi King George mi-a apărut ca drumul cel mai lung din cîte am avut de explorat şi ispăşit în calitatea mea de om "t(u)rist" de la Roş-a-nikra la Eilat via Bucureşti.

Fiindcă n-am exagerat atunci – acum, în ’92, Cel ce ne fericeşte de cîte ori constată că împlinim şi a 11-a poruncă: să nu exagerezi!, mi-a făcut două miţvot (beneficii secundare – în limba freudiană), ceea ce El nu prea a obişnuit cu mine, pe bună dreptate: întîi de toate, mi-a dat, după 50 de ani de la ultimul meu seder, primul petrecut la Tel Aviv, cu mama alături şi tot ce înseamnă mişpaha în sens intraductibil, cu hreanul şi hremzlăhele amintirii, cu o hagada tradusă în rusă şi adusă în casă ca o curiozitate; am avut un gînd bun şi pentru criticul antisemit care, cu ani în urmă, la Bucureşti, mi-a făcut praf o carte fiindcă "murdăream revoluţia cu ironiile" mele, acceptînd însă că descriu bine sărbătorile rituale evreieşti. Ca şi cum n-ar fi fost destul pentru a-mi ridica un nod de lacrimi în gît, s-a adăugat, la toate astea, vestea sosirii lui Messia printre noi. Şi Pesah şi Messia – iată ce înseamnă să nu exagerezi!

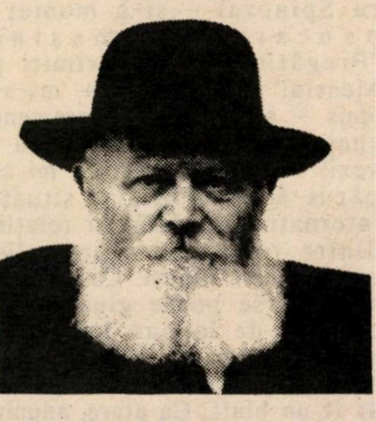

■ *Rabinul din Lubavici: un Messia simpatic*

E LA IERUSALIM ?

De cum am venit, am văzut la televizor marea adunare de rabini care anunţa iminenta lui sosire, doar dacă nu se va răzgîndi; toate cuvîntările se desfăşurau sub chipul unui om foarte simpatic care împlinea 90 de ani; se putea să fie el, se putea să nu fie el, nu asta conta, ci că vine: toţi care-l vesteau îmi păreau serioşi şi voioşi – sinteza, după părerea mea, în atribuirea unei competenţe. Am fost profund impresionat şi ca evreu, şi ca bucureştean, şi ca nuvelist, şi ca simplu cetăţean al universului. Nu mai trăisem un asemenea eveniment: să-l văd anunţat la radio şi televizor, în termenii cei mai realişti şi cu mijloacele cele mai moderne, pe însuşi Messia, gata să sosească azi, mîine, poimîine, în nici un caz la un paşte al cailor. Exactitatea imaginii m-a turtit. Nu mai rătăceam prin literatură – veşnica imputare de care am avut parte de cînd am citit "Cuore"; nu trăiam o pagină de roman sud-american unde au loc mereu "aiureli", cum zic lectorii clasici; nu lucra imaginaţia mea, nu halucinam, nu visam. Un cumnat al unei prietene – de meserie optician, ca Spinoza! – şi-a montat o pancartă pe maşină: "Pregătiţi-vă să-l primiţi pe Messia!" Ierusalimul – mi s-a spus – ar fi plin de asemenea chemări, du-te neapărat să le vezi! Fără exagerare – mi s-a părut formidabil, în situaţia internaţională dată, în relaţiile dintre realişti şi suprarealişti care domină globul. Cu povestea asta nu se poate glumi – am conchis de la bun început şi mi-am permis să nu împărtăşesc părerea rabinului Schah că totul ar fi un bluff. Ca atare, adunînd cîtă seriozitate mi-a rămas după ce-am trecut într-o singură viaţă prin două revoluţii care s-au bătut cap în cap, am hotărît să-l aştept pe Messia, cu ochii în patru.

Voi spune imediat că nu mi-a fost uşor să mă concentrez în această direcţie. Numeroase elemente s-au aliat ca să mă deruteze şi să mă descurajeze. Mai întîi, în domeniul informaţional: neputînd încă citi în ivrit, ziarele de la "Librairie du Foyer" (Dizengoff Center, Tel Aviv), pe care le devorez zilnic, nu scriau nimic despre un asemenea eveniment fără precedent. Ele puteau afecta spaţiu agenţiilor aviatice chineze tot mai îngrijorate că nu găsesc, aşa cum cer regulamentele lor, stewardese virgine, sau, fie şi patru rînduri, exploziei din Nagorno Karabach, unde în cadrul unui schimb de cadavre între părţi, azerii au pus o mină în stîrvul unui armean, această noutate în viaţa celor ucişi ducînd la alţi patru morţi şi patru răniţi. E curios cum asemenea veşti nu trezesc un minim interes pentru a informa despre o sosire a lui Messia pe pămînt.

E ÎN DIZENGOFF CENTER ?

Peste cîteva zile am avut un alt şoc: mai toţi oamenii locului cu care incercam să discut despre eveniment, nu păreau la fel de tranfiguraţi ca mine. Erau fie reci, fie ironici, ba chiar indiferenţi. Fără să mă indignez, am insistat şi aşa am aflat, cu deajunsă incoerenţă, că rabinul de Lubavici, acela cu şansele cele mai multe dac-o fi să fie, a făcut o hemiplegie sau un infarct, că şi-a revenit în chip remarcabil pentru un om la 90 de ani, dar încă nu se poate deplasa sau da interviuri (în schimb, am găsit în "Libération" o declaraţie a marelui rabin sefard al Israelului care a recomandat unei delegaţii americane să nu cumva să intre cu dolari în W.C.-uri, pentru că pe dolari scrie: "In God We Trust" şi nu e admisibil să aduci numele Domnului în astfel de locuri... pentru asta, presa d-lui Mitterrand are spaţiu ! ?). Deveneam, totuşi, din ce în ce mai crispat – ce se întîmplă cu israelienii în trecerea de la evreul rătăcitor la turistul universal? Pe de altă parte, o primăvară cum n-a mai fost pe aici – spunea la televizor un beduin care mergea de la 6 ani cu turmele – se întindea, fastuoasă în culori, pîraie şi flori, din Galil pînă în Neghev, după o iarnă cum, de asemenea, n-a mai fost în secolul 20. Pentru prima oară auzeam – în dreapta şi-n stînga, ca să zic aşa – de o organizaţie, "Hagana a teva" concurînd la "Hadaşot", ca în ultima seară de Pesah, Likudul şi Maarahul. Schechter îmi zicea că am avut noroc venind de data asta într-o perioadă "belissimă". Care noroc, dacă despre Massoud şi Hekmatyar, şefii rezistenţei afgane – omul învaţă mereu nume noi, lumea nu s-a sfîrşit cu Najibulah! – ştiam mai multe decît despre venirea lui Messia? Ce mă interesa primăvara?

În punctul cel mai critic al crizei mele – să-i zic aşa, de cînd celebrul tenisman negru Arthur Ashe a putut declara că nu consideră AIDS-ul său o tragedie, ci o criză printre altele! – am primit o lumină, semn că ceva mişcă. O cumnată a unei mătuşi de-ale mele (bine că Messia nu poate fi o femeie, căci altfel, în multe ocazii, ea a fost pentru mine curat providenţială...) mi-a spus că a auzit la radio cea mai îndreptăţită întrebare pe care o poate pune, azi, un israelian conştient: "Ce se întîmplă cu mine, ce să simt dacă vine Messia?" La care i s-a răspuns: "Concret, nimic! Totul e abstract..." Această replică mi-a dat avîntul necesar unei concluzii strict personale pe care nu vreau s-o impun nimănui (doar vin şi eu dintr-o democraţie!), dar nici n-o pot ţine doar pentru mine, într-o ţară unde generozitatea şi altruismul sînt pe măsura crinilor ei negri. M-am uitat, deci, atent în jurul meu şi am văzut, concret, fenomene de acest ordin:

Regele Spaniei stînd cu kipa, la Madrid, lîngă preşedintele Herzog, într-o sinagogă; prietenul meu din Ramat Gan care acum 10 ani îmi făcea cultul personalităţii lui Beghin şi care aseară m-a anunţat calm, fără multe explicaţii, că va vota cu Rabin şi Peres; un alt prieten, doar de cîţiva ani aşezat în Jaffo, care la Bucureşti nu voia să ştie nimic de "dreapta" ori de "stînga", ca ieri, plimbîndu-ne pe malul mării, să-mi demonstreze de ce va vota cu Amnon Rubinstein; regizorul Săucan din Nazareth care mă poate suna, noaptea, la Tel Aviv, să-mi spună cît de caraghios şi fals i-a sunat filmul sovietic "Căderea Berlinului", văzut cu 10 minute mai devreme pe cabluri, cu 40 de ani în urmă el făcînd figuraţie pentru acest "Mossfilm", ca student în Uniune; terasa mamei mele, pe Bar-Kohba, unde acum exact 10 ani vedeam cum tremură paharul cu miţ la vibraţia bombardierelor israeliene spre Beirut, ca de Pesah '92 să aud, pe terasa alăturată, discutînd liniştite, ca acasă, rusoaice bătrîne, despre artroza care le strînge genunchii masivi şi obosiţi; FBI-ul demontînd o reţea a mafiei ruso-polono-israeliene care aducea heroină din Extremul Orient pînă la New York, via Varşovia; ofiţeri israelieni demişi din serviciul general al securităţii fiindcă au încălcat "normele de lucru" în anchete unde se permit "o presiune fizică moderată" şi "o presiune psihică nonviolentă" (de ce sînt

30 DE ZILE

atent la asemenea nuanţe?); în sfîrşit, arhitecta telaviviană care, aseară, la un vinişor uşor, mi-a făcut elogiul lui... Ei, al cui? Al lui Dien Siao Ping, geniul obscur al Chinei – cel care a întors pe dos Administraţia Bush, explicîndu-i: vreţi drepturile omului? sînteţi pregătiţi să primiţi 50 de milioane de chinezi în numele libertăţii de circulaţie? Femeia era entuziasmată, îi luceau ochii – exact în ziua cînd Navon primea o delegaţie economică chineză la Ierusalim iar la Pekin, lîngă îndurerata piaţă Tian An Men, se deschidea cel mai mare şi mai ieftin Mc Donald's!

Văzînd înlănţuirea armonioasă a acestor fenomene (pentru care acum 500 de ani, 50 sau 10, m-ar fi exilat, turnat sau legat) – un strigăt m-a ridicat de pe scaun şi m-a aruncat în stradă. Un strigăt ancestral care mi-a legănat viaţa, izbindu-mă de la dreapta la stînga şi înapoi, gata-gata să mă facă arşice. Strigătul leninist: "Iest takaia Partia!" (Există un asemenea partid!) La o poartă a lui Dizengoff Center, unde un trompetist cînta "Serdze" adunînd şekeli şi rupîndu-mi inima, m-am trezit ţipînd: Iest takoi Messia! Ca să aibă loc asemenea minuni şi răsturnări în spaţiul unei jumătăţi de mileniu sau de secol, înseamnă că poate lucrează deja un Messia!

Dacă lucrează şi nimeni nu-l observă? Dacă-i concret şi discret? Dacă-i concret şi timid? Dacă-i concret şi, mai ales, modest. E calitatea supremă pe aceste locuri... ...Ce mai aşteptăm? Eu, unul, fără să impun nimănui ipoteza mea de lucru (ştiu ce e o democraţie!), fug urgent la Ierusalim să mă rog pentru El, fiindcă simt – temîndu-mă de orice exagerare! – că are nevoie, situaţia pe zi ce trece rămînînd excelentă, dar nu disperată!

Mă frămîntă pînă la Tahana singura ştire, cu care nu ştiu ce să fac: un Messia e obligatoriu să ştie şi limba păsărelelor! Acesta a dat vreun semn în acest sens? Merg înainte...

PESCUITORUL DE *perle*

Japonia în Ecuador

"*KIOTO*. – Doi israelieni, un bărbat în vîrstă de 49 de ani şi o femeie în vîrstă de 21 de ani, au fost arestaţi în Ecuador, sub acuzaţia de trafic cu droguri.

Ei au fost opriţi de Interpol pe aeroportul *Kioto*, în momentul în care urmau să se urce într-un avion spre Israel, via Europa. Asupra lor s-au găsit patru kilograme de cocaină." Etc., etc.

("Viaţa noastră", 2 aprilie a.c.)

... În realitate, este vorba de oraşul Quito (1.110.000 locuitori), capitala Ecuadorului, pe care eruditii de Harakevet l-au confundat cu oraşul japonez (e o distanţă, fraţi români!) Kioto.

Ce mi-e 150.000, ce mi-e 15.000...

"*150.000* **MUSULMANI PE MUNTELE TEMPLULUI**

IERUSALIM. – Vineri a avut loc la moscheea de pe Muntele Templului din Ierusalim rugăciunea specială cu ocazia încheierii sărbătorii musulmane a Ramadanului. Au luat parte *15.000* de credincioşi – număr fără precedent."

(Comunicate de I.L., Herzlia)

Două ore carele sînt trei

"NEW YORK. – Într-o emoţionantă întrevedere, care a durat *două* ore,...

În cursul întrevederii, care a durat *trei* ore,..."

("Viaţa noastră", 17 aprilie a.c. Comunicată de ing. George Hassan, 29000 Kiriat Yam Bet, P.O.B. 980; aceeaşi bucurie a fost culeasă şi de Nicky Rautzler, str. Shlomo Hameleh 21, Tel Aviv)

Poşta "Perlelor"

Nicky Rautzler, Tel Aviv; *Ilie Samoilă*, Herzlia Pituah; *Rodica Wexler*, Rehovot; *Esther Haas*, Beer Sheva; *Anghel Maranda*, Ierusalim (observaţii corecte: agramatisme peste agramatisme, date inexacte, neconcordanţă între titlu şi conţinut, numele uneia şi aceleaşi personalităţi scris în două feluri în cuprinsul aceleaşi ştiri – cum este cazul numelui directorului general din Ministerul Agriculturii pe care, în "Revista mea", îl întîlnim scris cînd Sakan, cînd ca Ezra Dagan etc., etc.: dar toate acestea nu sînt destul de "gogonate" pentru a cuceri înaltul titlu de perlă); *Andrei Goldberger*, Natzeret-Illit (aveţi dreptate, aveţi perfectă dreptate; dar, aşa cum am mai spus-o, perlele din anunţurile publicitare nu sînt acceptate ca perle. Motivul? Îl veţi întîlni în toate gazetele din lume, tipărit cu literă mai mult sau mai puţin vizibilă: "Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor publicitare".)

Stix

Aşa cum am comunicat în numerele noastre trecute, cititorii care ne vor trimite perle pescuite în presă (inclusiv – repetăm – în *Minimum*!) vor primi drept premiu cîteva cărţi aparţinînd scriitorilor israelieni de limbă română.

De aproape patru decenii
ADEVĂRUL
magazin săptămînal
se află în slujba vorbitorilor de limba română.
Dacă-l doriţi în continuare, procuraţi-l în fiecare VINERI dimineaţa şi recomandaţi-l şi altora.

punctul pe j

Colaboratorul nostru Darian nu este de acord cu *Punctul pe i* al lui Pix. Şi ne propune, în replică, un punct al său pe j.

ADAR DARIAN

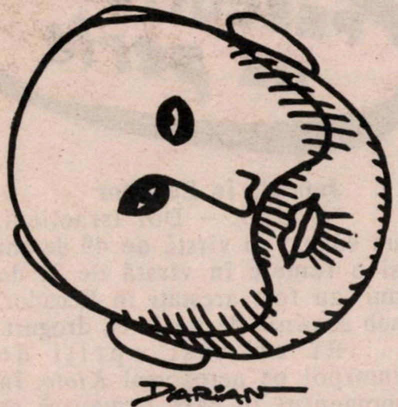

...Autoportret

Am citit cu multă atenţie rubrica "Punctul pe i" din numărul 61 şi trebuie să mărturisesc că nu sînt de acord cu multe din cele scrise. Toată rubrica este un atac virulent la adresa americanilor care sînt vinovaţi de toate relele. Din cauza lor noi am ajuns la un şomaj fără precedent, din cauza lor situaţia economică este catastrofală, din cauza lor tinerii căsătoriţi nu pot ajunge la casa mult visată, din cauza lor nivelul învăţămîntului de la noi scade pe zi ce trece, din cauza lor aproape că nu mai vin olim din Rusia, din cauza lor bandele de terorişti arabi îşi fac de cap! Mama lor de americani!

Şi asta pentru ce? Pentru că americanii nu sînt dispuşi să gireze un cec mititel de 10 miliarde de dolari. Hai să chibzuim oleacă de ce americanii, îm frunte cu marele lor tartor, Bush (simbolul tuturor nenorocirilor noastre!) nu sînt dispuşi să convingă pe alţii să desfacă băierile pungii?

Pentru că guvernul nostru nu înţelege sau se face că nu înţelege că acţiunile noastre au scăzut simţitor după războiul din Golf. Coaliţia realizată de americani împotriva Irakului a schimbat cu desăvîrşire datele problemei. E adevărat că Israelul a stat cuminte în banca lui, scrîşnind din dinţi şi încasînd Skud-uri, dar America are acum obligaţii faţă de noii ei aliaţi. Cine ar fi crezut că Egiptul, Saudia, Siria sau Marocul se vor ridica împotriva fraţilor lor irakieni?

În plus, odată cu prăbuşirea imperiului sovietic, situaţia strategică a Israelului s-a schimbat. Iar Statele Unite, rămase singura supra-putere mondială, are acum alte interese, în primul rînd, să fie linişte şi pace.

Toată politica mondială este în buzunarul Americii (la propriu şi la figurat!)

Dacă guvernul nostru ar fi dat dovadă de simţ politic minimal şi s-ar fi orientat din timp în direcţia logică (de unde bate vîntul), am fi fost scutiţi acum de această perioadă penibilă, în care, în fiecare zi, auzim cîte ceva care nu face decît să sape încrederea dintre noi şi americani.

Dar, hai să revenim la miliardele noastre (sau care ar fi trebuit să fie ale noastre!)

Guvernul nostru se plînge că americanii refuză să ne acorde garanţiile care vor fi folosite pentru "motive umanitare". Asta îmi aduce aminte de un vechi banc cu Bulă, care, ascultînd-o pe profesoară lăudînd elevilor binefacerile regimului ceauşist şi grija lui faţă de om, se scoală şi întreabă: "Pot să vă spun eu cine e *omul*?

Aşa şi cu "motivele umanitare". În primul rînd, aliaua din Rusia – ioc! Şi chiar dacă vor începe să vină – puţin cîte puţin – e adevărat că acesta ar fi un motiv pentru primirea garanţiilor, dar care este realitatea? Din toate ajutoarele băneşti pe care noi le primim an de an de la americani, o bună parte – dacă nu chiar majoritatea lor – guvernul nostru le investeşte în crearea de noi aşezări în teritorii, aşezări care nu au nici o valoare strategică, dar în schimb umflă buzunarele cablanimilor şi ego-ul celor care cred în "Marele Israel"!

(Deschid aici o paranteză, à propos de ajutorul american. V-aţi gîndit vreodată ce s-ar întîmpla dacă America va refuza să ne mai dea bani?)

În situaţia actuală, în care Statele Unite se străduiesc să aducă la masa conferinţei de pace pe israelieni şi pe arabi, fiecare aşezare nou creată în mijlocul maselor de arabi nu face decît să toarne gaz peste foc.

Mai mult, de cîte ori Baker, secretarul de stat american venea în vizită în Israel, tocmai atunci guvernul nostru se trezea să mai trîntească o aşezare. Şi după aceea se plînge că americanii sînt antisemiţi şi nu vor să semneze garanţiile. Exact ca în celebra culme a "huţpei", cînd cel ce-şi face nevoile în faţa uşii vecinului îi bate la uşă să-i ceară hîrtie igienică.

Menachem Beghin (Dumnezeu să-l ierte, cu toate relele a avut şi părţi bune!) a înţeles că în perioada de tratative trebuie procedat cu puţintică diplomaţie şi a acceptat să "îngheţe" crearea de noi aşezări. Dar urmaşul lui vrea să fie mai "huhăm". El crede că poate să-i "fraierească" pe americani aşa cum vrea el şi încercările lui patetice de împăciuire şi de a tencui realitatea cu declaraţii goale, care nu angajează pe nimeni, nu fac decît să-i întărîte pe americani.

Pînă şi evreii din America, care întotdeauna sînt daţi ca exemplu pentru solidaritatea lor cu Statul Israel, încearcă pe toate căile să-l convingă pe d. Shamir că politica lui de colonizare este greşită şi nu duce decît la o agravare a situaţiei tocmai în momentul cînd este necesară mai mult ca oricînd o politică realistă şi pragmatică.

Cine sînt cei care locuiesc în noile aşezări? Între ei şi adevăraţii sionişti nu există nici o legătură. Majoritatea sînt fanatici religioşi care, în numele unui messianism rupt de realitate, s-au instalat în teritorii cu majoritate arabă numai pentru a dovedi că odată, în timpurile biblice, au locuit acolo strămoşii noştri. Restul sînt tineri care, neavînd nici o altă posibilitate de a-şi înjgheba un cămin, au profitat de faptul că în teritorii preţul locuinţelor este ridicol de mic.

Aceşti noi colonizatori nu lucrează pămîntul pe care-l locuiesc, aproape toţi lucrează în afara aşezărilor, dincolo de aşa numita "linie verde" care delimita Israelul înaintea Războiului de Şase Zile. S-au creat cîteva întreprinderi locale, dar numărul celor care lucrează este minim. Ca să nu mai vorbim că mulţi dintre aşa zişii "colonizatori" mai au locuinţe şi în alte oraşe, locuinţe pe care le închiriază cu un preţ foarte ridicat (sute de dolari pe lună!). Vilele şi cottage-urile de lux, cu tot confortul modern, care s-au construit în noile aşezări constituie o sfidare pentru restul populaţiei care nu a avut "înalta conştiinţă" de a coloniza teritoriile. Cînd numărul accidentelor de circulaţie creşte vertiginos din zi în zi, unul din motive fiind calitatea proastă a şoselelor, care trebuie să facă faţă unui număr tot mai mare de vehicule, în teritorii s-au construit şosele ultramoderne, pe care circulă un automobil pe oră. Şi întrebarea este din ce bani s-au construit şi vilele, şi şoselele, şi toate celelalte?

În aceste momente cruciale, cînd – cine ştie? – poate-poate vom reuşi să ajungem la un acord de pace între noi şi arabi, este foarte important să se creeze o atmosferă de înţelegere şi concesii reciproce.

Destul cu vărsarea de sînge, destul cu victimele care cad din ambele tabere. Nu ştiu dacă v-aţi gîndit vreodată, dar în Statul Israel, stat care a fost creat după Holocaust, stat în care evreii au venit să se stabilească şi să trăiască în condiţii de pace şi prosperitate, ei bine, în Statul Israel au murit, după cel de al doilea război mondial, cel mai mare număr de evrei. În nici o ţară din lume nu au fost atîtea pierderi de vieţi evreieşti ca la noi.

Şi, dacă aceasta este realitatea, trebuie să ne gîndim ce putem face pentru ca visul tuturor generaţiilor care au vrut să trăiască în pace şi prosperitate într-o ţară liberă a lor să se realizeze cît mai curînd.

Am intitulat aceste rînduri "punctul pe *j*. De ce pe *j*? Pentru că *j* este iniţiala cuvîntului *judaism*. *Judaism* înseamnă *evrei*. *Evrei* înseamnă *Israel*.

Miliardarul texan Ross Perot s-a lansat în cursa pentru preşedenţia S.U.A., ţinînd cîteva discursuri de răsunet şi promiţînd electoratului îmbunătăţirea urgentă a situaţiei economice.

Acuma rămîne de văzut dacă ofensiva lui Perot va da fructe.

(Pentru amicii din România, care ne citesc, din ce în ce mai mulţi, precizăm că în ebraică *perot* înseamnă *fructe*)

HARRY LEIBOVICI
*** ASIGURĂRI ***
Tel Aviv – Dereh Petah Tikva 44, et. V
Tel. 5377182 – 3
Preţuri avantajoase pentru olimii români
VORBIM ROMÂNEŞTE

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv – 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

SEZONUL TURISTIC 1992
VĂ OFERĂ O GAMĂ VARIATĂ DE POSIBILITĂŢI
PENTRU ORGANIZAREA UNUI CONCEDIU PLĂCUT ! !

ROMÂNIA : 14 zile • MUNTE – MARE •
Preţul cuprinde: bilete de avion, cazare hotel categoria I, demipensiune, transferuri, excursii .... 550 $

ÎNCHIRIERI MAŞINĂ: de la 32 $/zi
(Dacia 1310, Peugeot, Citroën, Opel, Toyota): de la 32 $/zi

• STAŢIUNI DE ODIHNĂ • STAŢIUNI DE TRATAMENT •
CU PREŢURI FOARTE CONVENABILE ! !

EXCURSII ORGANIZATE
• ROMÂNIA – UNGARIA o ROMÂNIA – PARIS •
• ROMÂNIA – UNGARIA – AUSTRIA •
• ROMÂNIA – TURCIA • ROMÂNIA – BULGARIA • etc.

EXCURSII PENTRU VÎRSTA DE AUR
• CASHER • TINERESC •
CONDITII FOARTE AVANTAJOASE DE PLATĂ ! !
URMĂRIŢI OFERTELE NOASTRE ! ! !

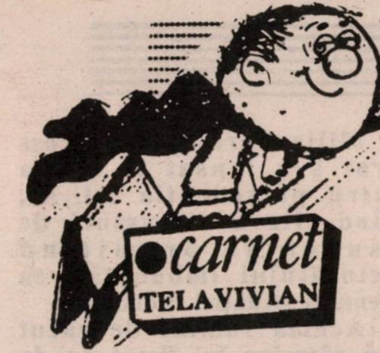

30 DE ZILE

O CAFENEA ADEVĂRATĂ

Cafenelele adevărate cresc, precum ierburile şi pomii, de la sine. La început e o firmă, două mese şi trei scaune pe care nici nu le observi; apoi intri acolo din întîmplare, pentru că ţi-e sete sau ai o jumătate de ceas de risipit şi deodată, precum firele răzleţe devin bălărie, te întorci încă o dată şi locul întîmplător devine locul la care te întorci, ţintă şi parte din propria ta istorie.

Colţul făcut de bulevardul Nordau cu strada Ben Yehuda este banal pînă la anonimat. Treci pe lîngă el fără să-l vezi pînă în clipa în care, de sete sau oboseală sau din capriciu, constaţi că acolo sînt două mese şi trei scaune şi intri şi Beni îţi pune în palme zîmbetul lui de bun-venit şi unul dintre băieţii lui vine să şteargă din faţa ta un fir imaginar de praf şi te întreabă aşa, în treacăt, dacă ai dori o cafea (oarecare!) sau un suc de fructe (pe care îl poţi cumpăra mai ieftin de la orice băcănie) sau o prăjitură (producţie de serie). Şi iată, timpul trece, şi pe soarele torid al verii sau în nopţile ploioase de iarnă, luptînd cu uşa schiloadă a marchizei care apără o palmă de trotuar, mă întorc, o dată pe lună, o dată pe săptămînă, la "Cafe b'Nordau".

Pînă şi numele este ostentativ banal: "Cafeneaua de pe Nordau". Banal ca nume, pentru că, precum la toate cafenelele adevărate din lume, oamenii nu sînt banali. Tineri, pentru că la Tel Aviv plăcerea taclalei aparţine tinerilor; tineri, dar fără ostentaţie, pentru ca şi ceilalţi să poată fraterniza. Cu toţii obsedaţi de secrete preocupări cît mai puţin practice cu putinţă, literatură sau artă sau dragoste pentru animale sau... ce nu? Aci am stabilit una dintre cele mai fructuoase colaborări din viaţa mea; aici, la "Cafe b'Nordau", am disecat fiecare etapă nouă a evoluţiei baletului israelian şi am deplîns nivelul filmului nostru; aici – alături de mine şi fără să bag de seamă – s-a născut organizaţia "Lăsaţi animalele să trăiască" (Tnu lahaiot lehiot) care a ieşit şi iese în stradă pentru a interzice vivisecţiile. Totul fără zgomot, fără ţipete, precum lucrul cel mai firesc din lume, precum zîmbetul lui Beni–patronul care, la cei 40 de ani ai lui, a păstrat o scînteie de adolescent în priviri.

La "Cafe b'Nordau" ţi se va învîrti totdeauna printre picioare un cîine rătăcit; pe trotuar sau înăuntru. La "Cafe b'Nordau" muzica e totdeauna în surdină ca să nu fii obligat să te uimeşti că e de Mozart sau de Vivaldi. La "Cafe b'Nordau" pereţii sînt împodobiţi cu afişe palide din care îţi zîmbesc Rita Hayworth şi Ingrid Bergman, cea din "Casablanca". La "Cafe b'Nordau" îţi găseşti prietenii, pe Beni şi pe băieţii lui care, la a treia ştergere a firului imaginar de praf, vor să ştie "Ce mai faci?". Ca la orice cafenea adevărată.

CITADIN

CITIŢI NOUL NUMĂR (23-24)
al revistei literare

IZVOARE

editată de
ASOCIAŢIA SCRIITORILOR
ISRAELIENI
DE LIMBĂ ROMÂNĂ

În cuprins:

• Dezbaterea polemică "A fi scriitor israelian de limbă română"
• Centenar Aderca: F. Aderca şi problema evreiască
• Proză • Poezie • Critică • Eseuri • Traduceri din literatura ebraică •

•••

Revista "Izvoare" nr. 23-24 se poate obţine expediind în numerar, cec bancar sau poştal suma de 20 şekeli pe numele Asociaţiei Scriitorilor Israelieni de Limbă Română, str. Keren Kayemet 10/10, Bat Yam (Felix Caroly).

*

CITIŢI ACEASTĂ CARTE
APĂRUTĂ ÎN EDITURA *MINIMUM*

FELICIA FEINSTEIN-KEIFA

VERSURI MICI
SI
POVESTI MICI

VESELE SI TRISTE
de citit inainte de culcare

• zîmbet • sex • mister •

Cartea se primeşte la cerere, gratuit, comunicînd adresa la tel. 03/227960

30 DE ZILE

SINGUR, CU MOTOCICLETA, PE TREI CONTINENTE

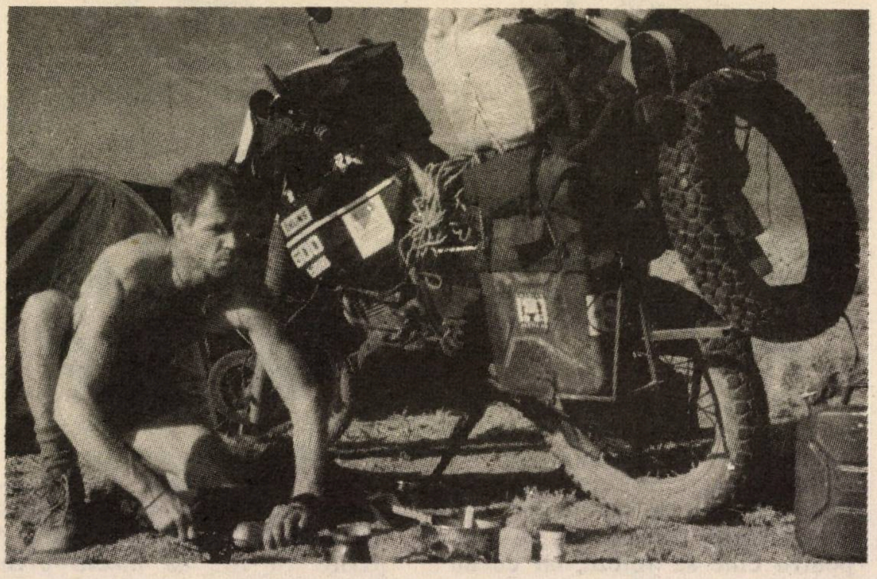

■ Gabi Bavli – singur

Gabi Bavli, sabru din Ghivataim, posesor al unui paşaport suedez, a făcut în urmă cu 8 luni, singur, pe motocicletă, o excursie pe trei continente. A fost în Suedia, Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, România, Bulgaria, Turcia, Iran, Pakistan, India şi Nepal. De acolo a plecat cu avionul în Tanzania, de unde şi-a continuat drumul cu motocicleta în Kenya, Sudan, Etiopia şi Egipt. Luna trecută a revenit în ţară şi a început să-şi publice impresiile în ziarul "Maariv".

"Nu am multe de povestit despre vizita mea scurtă în Europa răsăriteană, scrie tînărul Bavli. După o vizită la Helăm, orăşelul natal al mamei mele, am trecut graniţa din Polonia în Cehoslovacia. Nu am avut greutăţi la trecerea graniţei. Paşaportul suedez îţi asigură libertate deplină de circulaţie în Europa răsăriteană, în afară de România...

După vizita în Ungaria, am intrat în România săracă şi tristă. Şoselele sînt delăsate. Românii mi s-au părut a fi oameni foarte dificili. În orice loc am ajuns, se strîngeau în jurul meu mase de oameni. În timp ce în Polonia, Ungaria şi Cehoslovacia am simţit o anumită simpatie, românii au fost agrsivi: veneau foarte aproape de mine, puneau mîna pe motocicletă, pe ceasornicul de pe mînă... Am avut tot timpul senzaţia că dacă nu sînt atent, cineva îmi va fura ceva.

La Bucureşti am văzut cozi lungi la magazine. M-am apropiat să văd ce se poate cumpăra acolo. Rafturile erau goale, în afară de cîteva sticle de untdelemn şi pîini.

Peisajul românesc este foarte frumos. Drumul pe care l-am străbătut prin munţii Carpaţi e fascinant. Dar şoselele... Cauciucurile mi s-au spart unul după altul."

Gabi Bavli scrie că în timpul peripeţiilor, mai ales în ţările arabe, în momentele de singurătate, i-a salvat sufletul o casetă cu cîntecele lui Shlomo Artzi.

ADI TOURS
TEL AVIV, STR. ALLENBY 111
PASAJ TAMAR,
TEL.: 625406; 623650; 624753; 5661533; 5662527
POB. 408, TELEX 35431; FAX 03:376898

E. WEISS
AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ

România

VACANŢĂ ŞI ODIHNĂ
• MARE • MUNTE • 2 săptămîni

★ PROGRAM A........ 525 $
Staţiunea NEPTUN – hotel TRANSILVANIA
Staţiunea SINAIA – hotel INTERNAŢIONAL
Variantă: staţiunea TUŞNAD – hotel OLT
Preţul include: zbor, cazare, demipensiune, transferuri, ghid român de sejur

★ PROGRAM B (DE LUX)........ 575 $
Staţiunea NEPTUN – hotel AMFITEATRU (cel mai modern de pe litoralul Mării negre)
Staţiunea SINAIA – hotel PALAS (cel mai elegant hotel de pe Valea Prahovei)
Preţul include: zbor, cazare, demipensiune, transferuri, ghid român de sejur

• OFERTĂ SPECIALĂ: • ROMÂNIA • CEHOSLOVACIA • UNGARIA • 17 zile..... 1299 $
• ROMÂNIA • FRANŢA • – 15 zile......1099 $
• TRANSILVANIA – 12 zile – 299 $
• MOLDOVA – 12 zile – 299 $

PREŢURI ACCESIBILE ORICĂRUI TURIST
ACORDĂM CONDIŢII AVANTAJOASE ŞI UŞOARE DE PLATĂ
VĂ STĂM LA DISPOZIŢIE CU ORICE FEL DE INFORMAŢII TURISTICE

GURA HUMORULUI

UN ALEGĂTOR NE ÎNTREABĂ:

„eu pentru cine nu votez?”

Onorată revistă, subsemnatul nu m-am îmbătat ca Cetăţeanul turmentat, vă rog să mă credeţi, şi totuşi mă aflu într-o situaţie la fel de confuză. Cetăţeanul turmentat nu ştia pentru cine să voteze, iar eu nu ştiu pentru cine să nu votez.

Asta, fiindcă toate partidele, în afişele lor electorale, nu spun de ce să le votezi pe ele, ci de ce să nu votezi alte partide.

La început, eu m-am gîndit să votez Partidul Muncii. Dar afişele Likudului, în loc să spună ce are de gînd Likudul să facă, spun de ce nu trebuie votat Partidul Muncii: fiindcă din cauza lui Ben Gurion nu s-a putut proclama Statul, din cauza lui Eshkol nu am învins în Războiul de şase zile, din cauza Goldei a ajuns David Levi să fie ministru de externe, iar din cauza lui Shimon Peres creşte nebuneşte natalitatea arabilor.

Dacă aşa stau lucrurile, ce mi-am zis? Să votez Likudul. Dar ce citesc în afişele electorale ale partidului Hatehia? Cică să nu votăm Likudul, fiindcă Shamir e ferm decis să restituie teritoriile, Sharon construieşte viitorul stat palestinian, iar David Levi s-a împrietenit la cataramă cu antisemitul Baker şi astfel e pericol ca americanii să facă un pogrom în Israel.

Domnule – mi-am spus eu – treci la stînga! Votează Meretz! Nu ştiam însă ce vrea Meretz şi de aceea am căutat afişele lui. Le-am găsit, le-am citit, dar n-am aflat din ele decît că pentru nimic în lume nu trebuie să votăm partidele religioase. De ce? Uite de ce: partidele religioase ne îndepărtează de religie, din cauza lor sîntem nevoiţi să jucăm poker vineri seara şi să umplem de Pesah frigiderele cu pîine în loc să avem pîine proaspătă în supermarkete, ca orice ţară civilizată.

Măi, frate, chiar aşa să fie? m-am întrebat. Ia să vedem afişele partidelor religioase. Au ele curajul să recunoască toate aceste fărădelegi?

Aici m-am încurcat şi mai mult, fiindcă partidele religioase sînt multe şi fiecare dintre ele arată de ce toate celelalte partide religioase sînt nereligioase.

Partidul Shas spune că Agudat Israel crede numai într-un Dumnezeu ashkenazi şi îl discriminează pe Dumnezeul sefard.

Agudat Israel pretinde că rabinul din Lubavici este de fapt un laic care şi-a propus să-i convertească pe evrei la secta Hari Krişna.

Mişcarea Habad a rabinului din Lubavici susţine că Deghel Hatora e un partid format din "goim" antisemiţi.

Deghel Hatora declară că Partidul Naţional Religios e un partid comunist care urmăreşte să colectivizeze industria şi băncile.

Mi-am zis să-mi calc pe inimă şi să votez cu Liberalii. Noroc că am citit într-un afiş al lui Flatto-Sharon cine sînt liberalii lui Modai: un grup de spioni înfiltraţi de către K.G.B. pentru a face aici o economie de tip stalinist şi să ţină lumea la coadă la mălai şi la barabule.

În schimb, afişele liberalilor ne atrag atenţia să nu care cumva să votăm partidul Moledet, fiindcă e gata să pactizeze cu arabii şi să aducă în ţară, cu camioanele, mase de arabi din Golful Persic ca să ne alunge pe noi, evreii, de aici.

Onorată revistă, eu sînt speriat. Nu văd în perspectivă decît pogromuri, păgînism, sărăcie şi comunism. Aşa cel puţin rezultă din afişele electorale de la noi. Ce ne facem?

Şi, cum am avut onoarea să spun la începutul micilor mele rînduleţe, faptul că sînt speriat n-ar fi nimic – dar sînt şi derutat. Nu mai ştiu pentru cine să nu votez. Eu ştiam că dacă votezi un partid, înseamnă că nu ai votat celelalte partide. Dar dacă afişele spun să nu votezi pe nimeni – păi nu înseamnă că nu ai nici pe cine să votezi şi nici pe cine să nu votezi? Bine era de Cetăţeanul turmentat: el, săracu', nu ştia pe cine să voteze, dar cel puţin ştia pe cine să nu voteze!

Trăiască!

Polişinovici

PRODUSE DIN CARNE

Dany Cohen

- Salamuri şi afumături din producţie proprie
- Pescărie
- Legume congelate
- Salate
- Conserve la preţ de cost

En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER
RISHON LE ZION – NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ – BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

ophir tours

KEY TOURS

• VACANȚE ÎN ALT STIL •

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN

AM DESCHIS SEZONUL DE VARĂ CU PROGRAME SPECIALE

* AUSTRIA

- **BAD GLEICHENBERG**
  2 săptămîni, zbor, cazare, demipensiune, ghid israelian
  o plecări: 4, 18 aug........1099 $
  Ambele excursii aproape epuizate
- **SENFENBERG**
  Ca urmare a marilor cereri la Bad Gleichenberg, am deschis un nou program în stațiunea montană Senfenberg
  2 săptămîni, zbor, cazare, demipensiune, ghid
  o plecări: 7, 21 iul., 4, 18 aug., 1, 15 sept.
  1049 $

* CEHOSLOVACIA

pachete speciale de tratament

- **TRENCIANSKE TEPLICE**
  14 zile (13 nopți), zbor, transfer la stațiune, pensiune completă, tratament
  • plecări: 14, 28 iulie, 4, 11, 18 aug.
  $ 1190
- **PIESTANY**
  14 zile (13 nopți), zbor, transfer la stațiune, pensiune completă, tratament
  • plecări: 7, 21 iulie, 19 aug., 1, 8 sept.
  $ 1399

* UNGARIA

- **HAJDUSZOBOSZLO**
  2 săptămîni, bilet avion, transfer la stațiune, cazare, demipensiune, tratament
  • plecări: în fiecare duminică
  $ 1218

Romania

VACANȚĂ ȘI ODIHNĂ
2 săptămîni

MARE ★ MUNTE

PROGRAM A........ 525 $
Stațiunea NEPTUN – hotel TRANSILVANIA
Stațiunea SINAIA – hotel INTERNAȚIONAL
Variantă: stațiunea TUȘNAD – hotel OLT
Prețul include: zbor, cazare, demipensiune, transferuri, ghid român de sejur

PROGRAM B (DE LUX)........ 575 $
Stațiunea NEPTUN – hotel AMFITEATRU (cel mai modern de pe litoralul Mării negre)
Stațiunea SINAIA – hotel PALAS (cel mai elegant hotel de pe Valea Prahovei)
Prețul include: zbor, cazare, demipensiune, transferuri, ghid român de sejur

*** EXCURSII ORIGINALE ALE "CASEI OPHIR" ***

• ROMÂNIA • CEHOSLOVACIA • UNGARIA •
17 zile...................... 1299 $
• Plecări: 31 iul., 7 aug.
(întoarcerea din Budapesta)

ofertă specială

• ROMÂNIA • FRANȚA •
15 zile..................... 1099 $
• Plecări: 2, 9 aug., 27 sept.

*** EXCURSIA DVS PARTICULARĂ ***
MOLDOVA ★ TRANSILVANIA
12 zile **299** $ • **plecări săptămînale**

În continuarea ciclului de simpozioane turistice "ÎNTÎLNIRE CU MELEAGURILE NATALE", următoarea întîlnire, din 2 iunie 1992, va fi găzduită de HOR RISHON LEZION

• PENTRU INFORMAȚII ȘI PROSPECTE: • **OPHIR TOURS – TEL AVIV** •
STR. BEN YEHUDA 32 BLOC EL AL (PASAJ) PARTER TEL. 209755, 209765, 209785
• **HAIFA** DERECH HAATZMAUTH 62 TEL. 673011/2 • **JERUSALEM** KING DAVID HOTEL ANNEX TEL. 252777 • **KIRIAT SHMONA** VIS-A-VIS HOTEL NORDAU TEL. 920245
SAU PRIN AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT

ophir tours

NOI

BANDA LUI IOANID

Continuăm să publicăm scrisori privind straniul, nedesluşitul şi viu dezbătutul caz numit "Banda lui Ioanid". Continuăm. Rezervîndu-ne comentariile pentru mai tîrziu. Continuăm. Aşteptînd mărturii de competenţă, oricînd! şi – să mai precizăm? – preferabil calme şi civilizate.

O SCRISOARE DIN PARTEA FAMILIEI OBEDEANU

Domnule Mirodan,

Am citit cu uimire "Hold-Up: Banda lui Ioanid", de Adrian Horăscu, publicat în revista Minimum fără nici un comentariu în afară de cîteva informaţii nerelevante şi greşite şi urmat de acţiuni editoriale chiar şi mai uimitoare.

Horăscu pare să fi participat cu convingere la actele unui regim discreditat în lumea întreagă. Ca părtaş, el are astăzi tot interesul să arate că unul din cele mai triste episoade antisemite de înscenare din Blocul de Răsărit a fost justificat. Nu ne mirăm deci de publicarea în "Lumea Liberă" a articolului grotesc, plin de insulte, minciuni şi greşeli (multe, dar nu toate, menţionate în scrisoarea la "Viaţa noastră" de Semelia Calin şi Rebeca Klapholz). De exemplu, Horăscu povesteşte că doi "nevinovaţi" au murit de tortură la extragerea de confesiuni în stil Securitate, dar este ferm convins că "banda lui Ioanid" a *recunoscut* furtul! Credem că supus la tratamentul pe care l-au pătimit victimele lui, Horăscu ar fi recunoscut şi el orice, dacă nu murea.

Ceea ce ne miră şi ne întristează nu este "Lumea Liberă" ci "Minimum": oare sînteţi foarte naiv, aţi trăit ultimii 50 de ani într-o ţară liberă şi democrată şi deci aţi crezut că Horăscu spune adevărul? Oare aţi fost convins de argumentele lui ridicole? Aţi terminat subiectele despre care aveaţi ceva de spus şi aţi publicat articolul ca "umplutură" fără un gînd pentru memoria victimelor şi sentimentele familiilor lor? Sau oare aveaţi ceva personal împotriva unuia din "Banda lui Ioanid"? Ultimele două posibilităţi au devenit plauzibile în lumina acţiunilor editoriale ciudate care au succedat articolul:

1. În numărul care a urmat, nu vă scuzaţi pentru inexactităţi şi lipsa de comentariu, dar justificaţi publicarea minciunilor învinuind familiile că nu au oferit la timp versiunea lor, o dată ajunse în lumea liberă (este prima oară că aflăm de metoda asta originală de aflat adevărul – este unică revistei "Minimum" şi nu e o mîndrie!). Răspunzînd criticilor, argumentaţi că "Minimum" nu are resurse să investigheze în România. Domnule Mirodan, noi ne aşteptam la mult mai puţin, dar nici de asta nu păreţi capabil! Noi, naive, şi nu jurnaliste sofisticate, ne gîndeam la cîteva posibilităţi, ca de exemplu contactul cu membrii familiilor înainte de publicare (nu e greu, avem multe cunoştinţe comune cum ştiţi; cîteva chiar exploatează foste prietenii cu noi ca să pară că ştiu mai mult şi chiar să publice informaţii pe care pretind că le au pe baza prieteniei!). Cît despre dosarele româneşti, nu avem nici o bază să credem că ar conţine adevărul – dimpotrivă, probabil că au fost scrise de alde Horăscu care încercau să-şi apere pielea. Dar cînd un editor nu ia nici o măsură să verifice adevărul unui text, minimum de decenţă (nu la "Minimum" din păcate) *este un comentariu care exprimă dubii.*

2. Publicaţi articolul penibil de Ragus, arătînd din nou preocuparea cu umplerea paginilor cu "ceva", independent de relevanţă sau adevăr. Ne mirăm că şi-a amintit doar un furt, se petrec cel puţin şapte pe zi în orice oraş american! Deşi ştim deja că amintirile lui Ragus nu sînt interesante, am vrea să aflăm de cîte furturi în America îşi aminteşte el cînd "hoţii" au dispărut într-o noapte pentru totdeauna, cînd pedeapsa lor a fost împuşcarea şi cînd familiile lor au fost persecutate pînă au reuşit să plece din ţară. Dacă Ragus nu-şi aminteşte de ceva asemănător (şi atunci ar trebui să tacă sau să scrie despre alte amintiri), e pentru că "Afacerea Ioanid" a fost unică.

3. Publicaţi articolul lui Paul Lupaşcu care pretinde că ştie "adevărul", pe care zice că îl deţine de la Monica Sevianu. Din păcate (dar convenabil pentru Lupaşcu) ea nu mai este în viaţă. Din nou aţi decis să publicaţi "vorba" cuiva fără dovezi. Deci din nou este cazul să adăugaţi un comentariu care reflectă dubiu. Noi putem oferi motive de dubiu. De exemplu, în timp ce majoritatea românilor erau închişi în ţară, în mod misterios (din punct de vedere birocratic şi financiar) Lupaşcu a călătorit liber şi mult în Apus, sugerînd prietenii la instituţia care a scris "adevărul" despre Afacerea Ioanid (Securitatea). În călătoriile lui, Lupaşcu a vizitat foşti prieteni ai lui Hari Obedeanu pe care a încercat să-i convingă de "adevărul" lui încă înainte de a fi avut ocazia să-l afle de la Monica Sevianu; lui pare să-i placă "adevărul" ăsta mai mult ca alte adevăruri.

Nici una din explicaţiile găsite de noi pentru acţiunile editoriale menţionate nu este foarte satisfăcătoare. Dacă nu am scris pînă acum este pentru că am petrecut nenumărate ore discutînd şi încercînd să înţelegem gesturile dumneavoastră. Nu ne-a preocupat publicarea în "Lumea Liberă": nu ne aşteptam la mai bine şi deci nu am fost decepţionate. Decepţia se creează cînd te aştepţi la mai mult, la mai inteligent şi la mai responsabil, cum ne aşteptam noi de la redacţia "Minimum".

În lumea liberă, din care Israel face parte, ne-am învăţat cu anumite standarde ale presei, ca cercetarea surselor şi coroborarea datelor. În cazul "Bandei lui Ioanid", guvernul român a fost "eficient" şi nu a lăsat urme uşor de cercetat de către ziarişti interesaţi în desoperirea adevărului. Victimele – fraţii Ioanid, Hari Obedeanu, Igor Sevianu şi Saşa Muşat – au fost executaţi sumar în timp ce mulţi membri ai familiilor lor erau arestaţi ca să nu poată interveni. (Nora Obedeanu a fost arestată 80 de zile greu de uitat, deşi nu a fost condamnată. Ea a aflat de pretextul arestării soţului ei numai după eliberare. De execuţia lui a aflat abia în 1961, şi nu i s-a permis să vadă mormîntul). Dar mulţi dintre membrii familiilor au emigrat din România şi sînt accesibili jurnaliştilor cu scrupule care doresc să înţeleagă evenimentele anului 1959 şi să separe minciuna de adevăr. Noi nu am fost contactate, şi nu am văzut în "Minimum" nici un semn că cineva a încercat să coroboreze afirmaţiile lui Horăscu, care, repetăm, are tot interesul să arate că nu era un cîine, ci un funcţionar care îşi făcea datoria să apere ţara de duşmanii evrei. Există o ironie în faptul că mulţi români în America, citind articolul din "Lumea Liberă", probabil şi-au dat seama că vulpea nu e cea mai indicată să explice dispariţia găinilor, dar în Israel nişte evrei au găsit interes în afirmaţiile acestui instrument abject al unui regim criminal.

Noi care am trăit afacerea Ioanid credem (şi nu cunoaştem pe nimeni care ştie adevărul) că a fost o înscenare nici măcar unică în Blocul de Răsărit, cu fond antisemit clar. Nu este aici locul să înşirăm motivele pentru care numai Horăscu, colegii lui şi Paul Lupaşcu pot pretinde că furtul a avut loc, dar chiar şi cititorul neinformat poate deduce absurdul, ridicolul şi antisemitismul care abundă în articol. Ministerul de Externe al Statului Israel a văzut lucrurile în lumina lor clar antisemită, cînd a decis să ajute familiile victimelor să scape de persecuţie prin emigrare. În 1970 şi 1971 Statul Israel a făcut demersuri pentru ca membrii familiilor Ioanid, Obedeanu şi Sevianu să poată emigra. Numai aşa Nora Obedeanu şi fiica ei Sanda (care nu s-au bucurat de privilegiile de călătorie ale lui Lupaşcu) au primit permisiunea să plece în Israel, 10 ani după ce Nora a făcut prima cerere de plecare!

Credem că detaliile afacerii Ioanid vor rămîne pentru totdeauna un mister. Credem că şi cititorii lui "Minimum" care nu ştiu sau au uitat, ar găsi interes în amănunte pe care le-ar putea da membrii familiilor victimelor despre suferinţa prin care au trecut nu numai pentru pierderea celor dragi, ci şi din cauza persecuţiei lor în multe şi imaginative feluri. Un articol bazat pe interviewuri cu aceşti oameni ar putea deveni un document important al unei epoci care să sperăm nu se va mai întoarce, şi despre care nu se ştie nici pe departe totul. Pentru aceste motive credem că "Minimum" a pierdut ocazia să contribuie un articol valoros. În plus, prin neglijenţa, lipsa de considerare şi de standarde jurnalistice pe care a arătat-o publicînd articolul lui Horăscu, comentariile fără regret, articolul imbecil al lui Ragus şi fabricaţiile lui Lupaşcu, a pierdut respectul nostru şi al multora care au trăit în România şi gîndesc ca noi, ca şi al celor care au cunoscut personal victimele afacerii Ioanid.

NORA OBEDEANU (soţia lui Hari Obedeanu)
SANDA OBEDEANU (fiica lui Hari Obedeanu)
ROZINA BARU (sora lui Hari Obedeanu)

AM FOST ADJUNCTUL LUI IOANID

Am citit cu mare atenţie toate relatările apărute în revista "Minimum" privind cazul "Banda lui Ioanid" şi mă simt obligat ca în sfîrşit să pun punctul pe "i", ca unul care am lucrat ani de zile direct cu col. Ioanid, el fiind Directorul Direcţiei Judiciare în cadrul Direcţiei Generale a Miliţiei Bucureşti şi înainte şef al Direcţiei Paşapoartelor, iar eu am fost şeful miliţiei judiciare a unei regiuni, deci subaltern direct al lui Alexandru Ioanid.

Vreau să menţionez că de mai multe ori am fost prezent în cabinetul lui Ioanid, unde mi-a relatat că el procură paşapoarte false pentru evreii care vor să plece în Israel şi nu au primit aprobare legală şi nu o dată a pus la dispoziţia acestora maşina lui personală pentru a-i duce la aeroportul Otopeni. (...)

Îmi aduc bine aminte. Era într-o noapte pe la orele 24, cînd mă aflam în biroul lui Ioanid, fiind invitat după terminarea unei analize a muncii. Eram numai noi doi. A închis uşile, s-a aşezat lîngă mine şi mi-a spus: "Avem nevoie de bani pentru a-i ajuta pe evreii care s-au înscris pentru plecare în Israel şi au fost daţi afară imediat din servicii, nu au din ce trăi" – şi, în continuare, a spus – "Nu peste mult am să mor, dar să ştii că Ioanid a fost un evreu adevărat." Am mai vrut să-i pun întrebări, dar el a închis discuţia; lacrimi i-au venit în ochi, am plîns împreună.

După furtul comis, am rămas convins sută la sută că a comis faptul numai pentru a veni în ajutorul acelora care, fiind înscrişi, au rămas fără serviciu.

MOSHE GROSSFELD
telefon: 052-956673

O PRECIZARE

Ca unul care am fost coleg, prieten şi întrucîtva rudă cu Hary Obedeanu şi am trăit îndeaproape drama lui şi a familiei sale, am socotit de datoria mea s-o informez pe sora lui şi prietena mea de-o viaţă, Rozina Baru, într-o scrisoare datată 15.7.90, că în România plouă cu articole cu titluri ca "Furtul secolului", "Banda lui Ioanid" etc. Apreciind că, citez, *"Singurii în drept să ceară şi să obţină o «reconsiderare», o «reabilitare» ar fi numai familia, în primul rînd Nora"*, am avut în vedere că un text primit din partea celor interesaţi ar da posibilitate "Minimum"-ului, la care colaborez, să facă cunoscută cititorilor versiunea familiei, ca o replică la materialele insidioase, antisemite apărute. Sugestia mea a rămas fără ecou, tot aşa cum la redacţie n-au parvenit răspunsuri nici de la membri ai altor familii aflate în aceeaşi situaţie, cărora li s-a solicitat să-şi expună în scris punctul lor de vedere.

I. FÎNTÎNARU

N. red. Am publicat scrisoarea familiei Obedeanu în forma în care ne-a fost prezentată, respectînd întru totul atît conţinutul cît şi particularităţile stilistice ale autoarelor.

LIBERTATEA PRESEI ÎN ROMÂNIA ÎN PERIOADA 1930-1940

Aceasta a fost tema unei anchete întreprinse în 1986 de Liviu Floda, corespondentul la New York al postului de radio *Europa liberă*, fost redactor la *Adevărul* și la *Dimineața* în perioada interbelică. Răspunsurile pe care le-a primit la întrebarea adresată mai multor vechi colegi ai săi de gazetărie despre felul cum se manifesta cenzura presei în anii '30, precum și considerațiile sale generale despre libertatea presei în acea perioadă au făcut obiectul comunicării prezentate de Liviu Floda la cel de al doilea Congres anual al ARA – Academia Americană de Științe și Arte – care a avut loc la Universitatea Colorado din Boulder.

Iată ce au scris, din Tel Aviv, în răspunsurile lor la această anchetă, doi foști colegi și prieteni ai lui Floda (și ai noștri), mult regretatul M. Rudich și Mircea Schrager-Costin:

Rudich: "N-am simțit cenzura, care exista, evident. În 1935 am intrat în redacția ziarului *Zorile* (director Emil Socor), iar după dispariția gazetei am făcut parte din redacția *Timpului*. Socor nu mi-a cerut niciodată să scriu într-un anumit fel. Nu mi-a spus ce și cum să scriu. Exista, firește, o – să-i zicem – linie a gazetei, pe care, dacă erai de acord, știai că trebuie s-o respecți, – atît. Dar constrîngeri, normative, nu se aflau. Și, cu toate acestea, cenzura mi-a oprit publicarea unei poezii în *Cuvîntul liber*. Poezia se numea *Macadam*; suspinam, generos, alături de proletariat – pe care, mai tîrziu, l-am auzit urlînd, cu dușmănie, cu ură dirijată. Pe scurt: n-am simțit foarfecele cenzurii (întîmplarea cu *Cuvîntul liber* este fără importanță), n-am știut de normative, nu mi s-a cerut să scriu așa și nu altfel, iar "băieții de la cenzură", după cîte știu, erau în genere oameni cu care se putea sta de vorbă... Însuși acest fapt dovedește că exista o libertate, chiar în condițiile Cenzurii.

În raport cu ce s-a întîmplat după aceea, în regimul de "libertate", cenzura din perioada antebelică a fost joc de copii – deseori amuzant." /.../

Mircea Schrager-Costin: /.../ "Trecînd prin multe redacții, am constatat că nu am fost personal stînjenit de cenzură. Prin nici o redacție, de asemenea, nu m-am lovit (am avut poate noroc) de corzile de oțel ale normativelor la modă. Aș zice că nu mi s-a pus botniță dar nici zăbală."

GINA SEBASTIAN ALCALAY

se zvonește că...

... criticul literar dr. Sergiu Levin din Haifa a dat în judecată publicația "Renașterea bănățeană" din Timișoara pe motiv de... plastografie. Amintita gazetă a publicat, nu de mult, sub semnătura lui Levin, un atac violent împotriva ziaristului Iosif Costinaș, corespondent al postului de radio "Europa liberă". Or, susține Levin în plîngerea adresată tribunalului, "eu n-am scris niciodată acest articol".

... planurile Centrului Cultural Israelian, care urma să ia ființă la București, au fost puse la... frigider. Se pare că *atmosfera* nu este chiar foarte-foarte favorabilă pentru inaugurarea unui lăcaș de cultură de acest fel în contextul "exploziei" antisemite din România.

... în conducerea H.O.R.-ului s-au ivit disensiuni serioase, care s-ar putea solda cu una sau două demisii spectaculoase; dar nu acuma; după alegeri (pînă atunci, liniște).

... scriitorul Radu Cosașu, molipsit, ca toată lumea bucureșteană de virusul privatizării, va deschide o agenție de publicitate specializată – după modelul celebrei agenții pariziene a lui Jacques Seguella – în "lansarea pe piață" a oamenilor politici. Ceea ce înseamnă că agenția se va angaja să "creeze imaginea" oamenilor politici candidați la funcții importante în stat, să-i îndrume în materie de oratorie, interviuri, manifeste, afișe electorale etc., etc

Colaboratorul principal al lui Cosașu la această întreprindere: publicistul Roger Cîmpeanu, ex-secretar general de redacție la "România literară", în prezent secretar general al revistei lunare "Secolul XX". Agenția va avea și o anexă la parterul imobilului: o cafenea literară. Numele ei: *Arcadia*.

... Michel Drucker, "super-starul" televiziunii franceze, animator al emisiunilor de varietăți de pe canalul F1, ai cărui părinți sînt originari din România, și-ar fi exprimat dorința să participe la proiectata "Conferință Mondială a Evreilor Români".

... Numirea noului rabin șef (adus din Israel) al comunității din București a provocat mari nedumeriri și numeroase critici în rîndurile fruntașilor luminați ai Comunității. Motivul: rabinul este de formație culturală maghiară, a lucrat un timp în Ungaria și – consecință firească – vorbește cu un puternic accent maghiar. "Iată o numire – ne-a mărturisit unul dintre activiștii din curtea Templului Coral – care va aduce apă la moară celor de la «România Mare», «Europa» etc., etc. Nu știu ce să spun despre această numire cuidată: e vorba sau de un act iresponsabil, sau de o provocare!"

●

ETC NOI

***** "Necazul" turiştilor români**

Turiştii din România au la sfîrşitul sejurului în Israel o... problemă: surplusul de bagaj. De două ori pe săptămînă, la ghişeele Taromului şi El-Al-ului ei se prezintă cu geamantane şi valize burduşite, care le uimesc pe fetele care le cîntăresc. Limita permisă este depăşită cu cîte 20, 30 şi chiar 40 de kilograme. Daruri, tot felul de daruri ale rudelor şi prietenilor. Alimente, îmbrăcăminte, articole electrice, cosmetice – şi de ce nu?

Nu totdeauna fetele de la ghişeu cer plata completă pentru surplusul de kilograme. Ca unele care *ştiu*, care înţeleg situaţia, ele mai închid ochii. Dacă vrem, putem caracteriza acest fapt ca o expresie a atitudinii umanitare a israelianului faţă de turistul român despre care se ştie şi la noi că vine dintr-o ţară cu lipsuri mari şi de tot felul. Nu vom bate însă monedă pe generozitatea noastră. Dar...

Dar n-am văzut încă niciodată în vreun ziar românesc o scrisoare a unuia din aceşti turişti în care să dezmintă calomniile din presa antisemită de acolo. După ce s-a plimbat aici patru sau şase săptămîni, văzînd realitatea şi bucurîndu-se de ospitalitatea israeliană, ar fi cazul ca aceşti turişti să protesteze împotriva celor ce defăimează sistematic naţia evreiască şi Israelul şi să le spună ceva, bine simţit, de la obraz.

*** În după-amiaza zilei de 5 mai a avut loc, la cimitirul Nahlat Itzhak din Tel Aviv, inaugurarea pietrei funerare a scriitorului *Leopold Bittman-Ruga*, laureat al premiului Agenţiei Evreieşti (Sohnut). Constatînd că şi la această comemorare, ca şi la înmormîntarea defunctului, breasla scriitoricească nu a fost prezentă, Marius Mircu a improvizat acolo cîteva cuvinte (după cuvîntarea rabinului Efraim Guttman în numele lojei Bnei Brith):

"Dragă Bittman-Ruga, nepreţuite Bittman-Ruga, deşi nu m-a delegat nimeni, îţi cer scuze, în numele tuturor scriitorilor de aici şi din România, că te-au uitat cu toţii, încă din ziua decesului. Dar, cum spui în cartea ta cu titlul «Niciodată nu va fi tăcere», nu va fi tăcere nici în jurul tău. Îţi promit!"

*** O constatare a Taniei Lovinescu, scriitoare, dar şi gospodină cu coşniţă. "Am cumpărat zilele trecute o cutie cu brînză de vacă (de 9%) a companiei Tnuva. Textul de pe capac m-a pus pe gînduri. Indicaţiile de rigoare erau tipărite şi în limba rusă. Normal, comercial, eficient. Dar, în anii marilor valuri de alia din România, a văzut cineva ceva asemănător în limba română? Nu, desigur. Fiindcă ai noştri nu făceau nici o brînză în ochii "şefilor"...

*** "Breviar", mica foaie (două pagini) încropită cu strădanie multă şi suflet de animatorii cenaclului literar *Menora* din Rehovot, a ajuns la nr. 2. Şi, dacă ţinem seama de tenacitatea iniţiatorilor, cunoscută, avem toate motivele să aşteptăm numărul 50, sărbătoresc. Printre colaboratorii tipăriturii: Bianca Marcovici, Noemi Pavel, Paul Kidron-Cojocaru, Mioara Iarchi-Leon, Mircea Aristide, Cristian Şerbu... Un salut plin de căldură trimite de la *centru*, recte de la Asociaţia Scriitorilor, poetul Sebastian Costin.

*** A propos de Asociaţia Scriitorilor, aflăm că numărul viitor al revistei *Izvoare* se află pe şantier. Leon Volovici, care-a condus (cu succes) alcătuirea ultimului număr (vezi *Minimum*, rubrica "Primim", nr. 61), a predat ştafeta colegului său de critică literară, Sergiu Levin. Principiul "rotării cadrelor" funcţionează, deci, în continuare.

*** Mişcă, mişcă ceva în materie de traducere a scrisului pe româneşte în ivrit. Şi încă la capitolul condeierilor fără pile şi huţpa. De curînd, în suplimentul literar al ziarului "Al Hamishmar", a apărut un grupaj de versuri de Radu Klapper, în traducerea lui Ilan Schoenfeld, precum şi o povestire premiată la concursul revistei *Minimum* ("O întîmplare din viaţa mea"): "La început de furtună" de Paul Kidron-Cojocaru, în tălmăcirea autorului, kibuţnic vechi şi vechi stăpînitor de ebraică.

*** Mişcă (să batem în lemn) şi foile redactate de HOR-iştii din ţară. Pe masa noastră au poposit, în vremea din urmă, *Almanahul familiei* (Beer Sheva), *Informaţia* (Carmiel), *Cadran informativ* (Natzeret Illit). Ah, şi încă ceva, dacă tot veni vorba de tipărituri pe româneşte: atragem atenţia olimilor că la toate sediile Ministerului Absorbţiei se află Buletinul "Informaţii" (nr. 30), cuprinzînd date la zi în legătură cu maşkantele şi cu teribila problemă numită închirierea unei locuinţe.

*** La Carnegie Hall din New York s-a desfăşurat recent un concert de muzică de cameră închinat compozitorilor români din secolul XX, oferit de societatea "George Enescu" din Statele Unite. Printre participanţi : pianista Lorry Wallfisch, una din iniţiatoarele societăţii "Enescu" (veneticii!). Artista a interpretat Sonata nr. 1 pentru pian a compozitorului Arminius Cassvan, medic de felul lui şi colaborator cu idei al lui *Minimum*. În program a fost prezentă şi lucrarea "Lupta împotriva inerţiei" de Anatol Vieru.

NOI

*** De pe reclamele creatorului de modă Oberson, Michaela Bercu ne aduce la cunoştinţă că în Israel a sosit vara.

*** "Cotidianul" din Bucureşti a publicat o cronică extrem de elogioasă la spectacolul "Samson şi Dalila" de Saint-Saëns, de la Operă. Ziarul scrie că "regizorul Hero Lupescu, adevărat şi incontestabil maestru al montărilor lirice, găseşte şi de astă dată soluţii şi idei originale prin care valorifică potenţialul teatral redus al partiturii." Am aflat însă, nu fără un cîrcel de mirare în piept, că în acest spectacol există "o anumită super-dozare a elementului «sexy» şi mai ales scene de lesbianism." Cine ar fi crezut: sex şi chiar lesbianism pe scena Operei bucureştene!... Sub bagheta amicului nostru, atît de serios pînă la ora de faţă, Hero Lupescu. Mai aflăm că montarea fastuoasă, extrem de costisitoare, "nu ar fi fost posibilă fără generoasa sponsorizare a firmei Transatlantic Shipping and Trading ltd. Bucharest, Romania". După cîte am aflat ulterior, acesta este primul spectacol din Bucureşti sponsorizat de o firmă comercială.

*** Să remarcaţi că programul de ştiri şi reportaje de la emisiunile în arăbeşte ale Televiziunii noastre sînt mai bogate decît cele de la emisiunile în ebraică. E curios, e inexplicabil, dar aşa este. Un exemplu: în ultima sîmbătă a lunii aprilie, a sosit în vizită în România regele Mihai. Eveniment de interes larg, internaţional. Chiar în după-amiaza acelei sîmbete, programul în arabă a prezentat imagini de la primirea făcută regelui. Normal! Dar acest program este destinat – nu-i aşa? – populaţiei arabe. Cealaltă populaţie are rezervat un Mabat în ebraică. După două ore a venit Mabatul, zeci de mii de originari din România s-au instalat în fotolii şi au aşteptat, cu firească curiozitate, imaginile despre care aflaseră că s-au transmis la programul arab, dar nu s-a transmis ni-mic. Nici măcar un cuvînt. Noi credem că această ignorare a unei întregi categorii a populaţiei israeliene trebuie blamată. Evreii afgani din Israel – care nu există – au avut parte de reportaje "la zi" despre răsturnările din Afganistan. Îi invidiem.

*** În Lexiconul de cuvinte străine (neologisme) intrate în ebraică – al lui Reuven Alcalay – am găsit şi cele cîteva cuvinte româneşti preluate de ivrit. Figurează, fireşte, cuvîntul "hora", precum şi "romanism", "romanizaţia" (românizare), "romani" Şi chiar "brinza" (brînză). Numai "ciorba" a fost omisă, deşi lumea din Israel o mănîncă cu mereu mai multă poftă.

*** Partidele politice, de stînga sau de dreapta sau de centru, publică în presa de limbă românească mai puţine, mult mai puţine apeluri electorale decît în trecut. Care să fie explicaţia? Nu credem că ele se dispensează de voturile româneşti, căci vedem că se bat "ca la Mărăşeşti" pentru fiecare vot. Mai plauzibil e că unele partide consideră că au asigurate dinainte voturile românilor, iar alte partide apreciază că, orice ar face, nu-şi pot atrage aceste voturi deoarece românii sînt conservatori şi nu vor vota pentru ele. Ambele păreri nu sînt deloc măgulitoare pentru noi.

*** Numai originarii din localităţile mici – Paşcani, Dorohoi, recent, Cîmpulung Moldovenesc – organizează la intervale de timp, mai mari sau mai mici, întîlniri între ei. Dar ce-i cu originarii din oraşele mari – Iaşi, Cluj, Brăila, Galaţi, chiar Bucureşti? Nu simt şi ei oare nevoia de a se reîntîlni?

*** "Viaţa noastră" a publicat o recenzie la "Istoria Beitarului din România" (redactată de S. Schitnovitzer). Dacă nu ne-am teme de cuvintele mari, am spune că acesta este "un fapt istoric senzaţional". Avînd în vedere obedienţa politică a ziarului în toţi anii existenţei sale, nu era de conceput o asemenea recenzie. Ce s-o fi întîmplat acum? Nu cumva explicaţia constă numai în curajul lui I. Schechter care a scris recenzia?

*** Invitaţiile la seara de decernare a premiului "Arcadia" au constituit o plăcută surpriză grafică. Nu cartoane cu text sec, tipărite în cenuşiu, cum sîntem obişnuiţi de o viaţă. Cu capul pus la contribuţie, cu gust, cu o idee – reproducerea unei poezii nostime şi concludente – a ieşit o invitaţie la care erai tentat să dai curs fie şi numai pentru plăcerea estetică pe care ţi-a produs-o.

*** Ultima emisiune a lui Dan Shilon la Canalul 2, înainte

NOI

de a lua vacanţă.

Shilon: Iosef Lapid, care e deosebirea dintre umorul maghiar şi cel românesc?

Lapid: Da' ce, există oare un umor românesc?

Nancy Brandes: Există, dar numai pentru cei cu simţul umorului.

*** O idee bună a *Acmeor*-ului (preşedinte – Shlomo Leibovici-Laiş). Nu de mult, la sediul asociaţiei a luat fiinţă un club în cadrul căruia se prezintă filme video din România, se organizează dezbateri pe teme culturale etc. Salutăm *mişcarea* şi îi dorim succes.

*** "Întîlnire cu meleagurile natale" se intitulează un inspirat ciclu de simpozioane turistice, iniţiat de HOR în colaborare cu "Ophir-Tours" – departamentul est-european – condus de Adriana Davidsohn.

■ *Dr. S. Climescu, M. Fischer, Adriana Davidsohn şi V. Oprescu la deschiderea serii turistice*

Prima întîlnire cu aliaua română a avut loc la clubul HOR din Naharia. O reuşită proiecţie de filme şi diapozitive prezentînd imagini din România a trezit nostalgia locurilor natale. Acţiunea s-a bucurat de o largă participare.

Reuşita acţiunii se datorește iniţiativei preşedintelui HOR pe ţară, Uri Eliav, echipei de organizare a lui "Ophir-Tours" şi, bineînţeles, gazdelor din Naharia, dr. Sergiu Climescu şi Marcel Fischer.

În încheierea serii turistice, invitatul "Ophir-Tours", directorul general al agenţiei "Ambasador-Tours", a transmis tuturor originarilor din România invitaţia de a călători pe urmele amintirilor, adăugînd: "Vă aşteptăm cu drag."

Rubrică realizată de BEN YAACOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

●

"DI KLEINE MENTŞELEH" LA BUCUREŞTI

Nu e exclus ca la începutul lunii iunie să apară la Bucureşti cei doi Şmulik: Şmuel Atzmon şi Şmulik Segal cu selecţia din cupletele lui Shalom Alechem "Di Kleine Mentşeleh" (Oamenii mici) – poveşti, anecdote, întîmplări din Kasrilofka.

Bucureştiul a acceptat cu satisfacţie iniţiativa av. Itzhak Artzi de la primăria Tel Aviv. Este vorba de colaborarea dintre Teatrul Idiş din Tel Aviv (care va prezenta spectacole în faţa comunităţii evreieşti din România) şi Teatrul Evreiesc de Stat din Bucureşti.

Un spectacol special va avea loc la Iaşi. Aci va fi organizată o ceremonie în faţa bustului lui Avraham Goldfaden, părintele teatrului idiş.

D. Artzi va însoţi turneul şi va prezenta un referat despre "Shalom Alechem în România", bazat pe documente din arhiva "Casei Shalom Alechem" din Tel Aviv.

MAMAIA מַאמַיַה

Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
●
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

ASA A FOST LA DECERNAREA PREMIULUI ARCADIA

După o publicitate perseverentă de trei luni de zile şi după emoţii gen "Premiile Oscar" (cine va cîştiga?), a sosit în fine ziua de decernare a premiului ARCADIA (21 mai a.c.). La clubul H.O.R. din Tel Aviv, în sala de reuniuni cochetă şi tranchilizantă ca foyerul unui teatru – lume multă şi selectă: fruntaşi şi HOR-ului local şi din alte oraşe, scriitori, jurnalişti şi alţi intelectuali, precum şi reprezentanţi ai Ambasadei României, consilierul Ion Stancu şi ataşatul cultural Mihai Sin cu soţia.

Prima surpriză a fost prezenţa unor persoane care vin f. f. rar la asemenea întruniri publice. Cîteva exemple din memorie: dr. E. Roisman cu soţia, scriitorul Alexandru Sever (venit special tocmai de la Beer Sheva), prof. Andrei Strihan, regizorul Radu Miron, prof. dr. Riri Manor, scriitoarea Liana Maxy cu soţul, cineastul Pavel Constantinescu cu soţia, scriitorul Zeev Ben Haim, poeta Maria Găetan-Mozes, dr. S. Iacobsohn cu soţia, ziarista Martha Cohen, scriitorii I. Rudel, Alexandru Andy, Getta Berghof, regizorul Titi Acs, scriitorul Carol Kormos, actorul Ion Atlas, ziaristul I. Cioară, publicista Gina Sebastian-Alcalay cu soţul, precum şi o echipă de la *Minimum*: ziaristul I. Fîntînaru, foto-reporterul Dan Pasăre etc., etc.

Atmosfera era de salon intelectual, proprie clubului ARCADIA, în conversaţiile dintre invitaţi revenind mereu întrebarea: cine oare va primi premiul? Căci regizorii reuniunii reuşiseră să menţină cu străşnicie acest secret pînă în ultimul moment. Ei au vrut să existe un "suspens".

În rol de compeur, I. Schechter a deschis serata descriind durerile facerii Arcadiei, afirmînd că acest "prunc" precoce este atît de precoce încît a vorbit încă în placentă despre un premiu cultural. La naştere, copilul s-a orientat bine cînd a cerut HOR-ului şi Cercului de originari din România, membri în Histadrut să facă oficiul de "doică" şi să alăpteze (adică să sponsorizeze) premiul cu suma onorabilă de 1000 de dolari spre a se termina odată pentru totdeauna cu ridicolele bacşişuri date pînă acum, sub formă de premii, unor scriitori.

Uri Eliav, preşedintele HOR-ului, a salutat în cuvîntul său clubul ARCADIA şi iniţiativa lui de a crea premiul. "Am acceptat fără ezitări – a spus d-sa – să sponsorizăm acest premiu, deoarece îl considerăm o idee bună, care ne apropie pe noi de intelectuali şi pe intelectuali de noi". Moshe Nagor, preşedintele Ligii de prietenie Israel-România, a dat citire unui mesaj mişcător de încurajare adresat ARCADIEI de către HOR, Cercul originarilor din România, membri în Histadrut, condus de Arthur Israelovici, şi Liga Israel-România.

Ei, şi după toate acestea – marea surpriză: Sebastian Costin a adus un plic închis şi a invitat-o din sală pe d-na Sanda Peri să-l deschidă. În plic era – ca la decernarea premiilor "Oscar" – numele cîştigătorului: dr. Leon Volovici, cercetător istoric din Ierusalim.

Expunerea de motive a juriului a fost citită de romancierul Virgil Duda. Pe urmă Duda a relatat procesul îndelungat de documentare, început de Volovici încă din anii cînd trăia în România, şi a făcut un tur al elogiilor de care s-a bucurat în *media* israeliană, franceză, engleză şi românească acest studiu publicat la Londra în traducerea lui Carol Kormos. Atît Duda cît şi recenzenţii din ţară şi străinătate au insistat şi asupra valorii de replică nimicitoare pe care lucrarea lui Volovici o are vizavi de atacurile şi inepţiile veninoase din presa antisemită din România de azi.

Pe podiumul sălii au urcat apoi Al. Mirodan spre a-i preda lui Volovici diploma premiului ARCADIA şi Albert Kreigold pentru a-i înmîna cecul de 1000 de dolari care în "traducere ebraică" era în acea zi, conform cursului-etalon de la bănci, 2400 de şekeli. Emoţionat şi timid, (cum numai un cercetător e în stare să fie), L. Volovici a mărturisit că este onorat nu numai de premiul primit, dar şi de compania celorlalţi doi finalişti ai concursului: prozatorul Mircea Săucan şi tînăra poetă Noemi Pavel (aflată în sală în uniformă militatră).

Reuniunea s-a terminat cu un divertisment: Schechter a supus "votului" asistenţei textul unei... rezoluţii din care spicuim:

1. Noi, participanţii la decernarea premiului ARCADIA, ne exprimăm aprecierea pentru munca neobosită a membrilor juriului şi mai ales pentru faptul că s-au obosit să nu-şi împartă între ei suma premiului, ceea ce i-a stors de vlagă şi cine ştie cînd se vor reface de pe urma acestui efort riscant pentru sănătatea lor.

2. Clubul ARCADIA şi invitaţii săi salută noul progres al medicinei care constă în vindecarea cu raze Laser a miopilor care miopi noi niciodată nu am fost de acord cu felul lor de a vedea lucrurile şi de a le hotărî soarta.

3. Ne pronunţăm deschis şi fără menajamente în favoarea respectării drepturilor omului ale hai să zicem tuturor oamenilor – cum ar fi dreptul otoman, dreptul primului venit, dreptul care face fără să ştie stîngul etc. În ce-i priveşte pe oamenii care nu au drepturi sau care au dar habar nu au că le au – aceştia să ni se adreseze în scris pentru ca atunci cînd o să ne întrebe cineva ce ne-a apucat să-i compătimim pe cei fără drepturi cînd încă nu am terminat de compătimit pe cei cu drepturi – să avem şi noi ceva scris la mînă.

4. Noi, cei invitaţi de clubul ARCADIA, ne exprimăm recunoştinţa pentru onoarea de a fi fost invitaţi prin poştă şi telefon care ştim cît de mult s-au scumpit, dar ne bucurăm că s-au scumpit fiindcă toate scumpirile se fac în fond pentru noi, nu pentru străini sau pentru arabi care ei atîta aşteaptă, nemernicii, să se ieftinească la noi viaţa ca să ne lovească la preţuri reduse.

Reporter

(Urmarea în pag. 80)

GARDA DE FIER 1992

La început, după decembrie 1989, a fost doar o vorbă, un murmur: s-au întors legionarii.

Acum, lucrurile sînt limpezi.

"Garda de Fier" activează din nou în România. Iar "organul" ei de presă, principal, este "Gazeta de Vest", din Timişoara.

Cu îndrumatul şi subvenţionatul publicaţiei se ocupă – din cîte susţin iniţiaţii – un anume Faust Brădescu, fost (şi actual) comandant legionar, domiciliat la Paris.

Dar "Gazeta de Vest", din care reproducem mai jos cîteva fragmente semnificative, nu este singura tipăritură unde întîlnim scrierile "Gărzii". În afară de foile fasciste binecunoscute nouă, două săptămînale bucureştene şi-au deschis coloanele – larg – în vremea din urmă "punctelor de vedere" legionare:

"Expres Magazin" şi "Baricada". Aşa cum aflăm din corespondenţa lui Stan Vlad.

EVREII, UCIGAŞI DE ROMÂNI

De la o vreme încoace se face prea mult caz (mai în toată presa scrisă şi vorbită) despre cîţi evrei au murit sau nu în România. Omul de pe stradă, nedeprins cu astfel de campanii, cade în cursă relativ uşor, fără să îşi mai pună cîteva elementare întrebări, fără să se mai gîndească la cîteva chestiuni pe cît de fireşti, pe atît de banale. De pildă:

– în România, de-a lungul anilor, au fost ucişi foarte mulţi huni, turci, tătari, leşi etc.

– de ce nu ne acuză minoritatea turcă pentru faptele "holocaustice" ale lui Vlad Ţepeş ori Ştefan cel Mare?

– pînă una alta, românii nu sînt aşezaţi de Dumnezeu pe acest pămînt nici pentru a fi gazdele altora, nici pentru a slugări pe cine ştie cine (deşi o mare parte din istoria noastră cu asta ne-am ocupat).

– românii sînt (sau ar trebui să fie) stăpînii acestui pămînt, iar străinii ce îndrăznesc a învinui pe stăpîni pentru faptele din propria lor casă (pe care nimeni altul decît numai Dumnezeu era dreptul să le judece) dovedesc că jinduiesc cu duşmănie a le lua averea, pămîntul, sufletul şi, deci, a-l robi.

– întrebarea cea mai dureroasă: dacă atîţia evrei au murit în nu ştiu ce holocaust, dacă bieţii venetici au suferit atîta, îndrăzneşte oare cineva să afirme că un alt neam decît cel românesc a vărsat mai mult sînge în această ţară?

(Ovidiu Guleş, nr. 1/1991)

IUDA

...Sau nu credeţi că poate exista atîta perversitate, de a duşmăni de moarte un neam inofensiv ca al nostru? Să ne amintim doar de Iuda Iscarioteanul, care n-a fost ficţiune, de arhiereul Ana, care n-a fost ficţiune, de blestematul Arie, care n-a fost ficţiune.

(Ioan Sorin Usca, nr. 1/1991)

VICTIMELE IMAGINARE

Cu un fast rar întîlnit în sala defunctelor congrese, transmisă în direct, comemorarea unor imaginare victime de la abator marchează începuturile asaltului propagandistic în contra neamului românesc, a credinţei sale creştine şi ortodoxe.

(Ovidiu Guleş, nr. 1/1991)

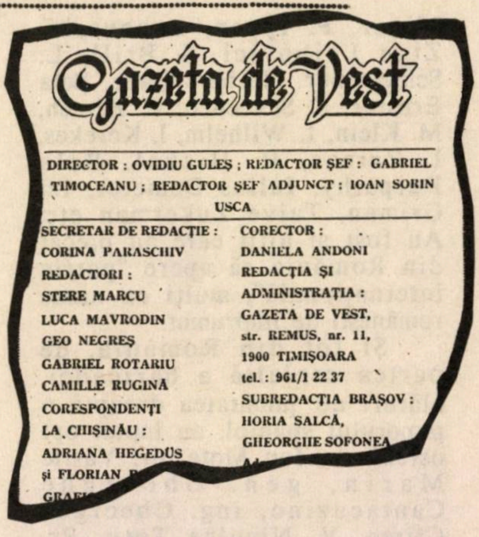
Gazeta de Vest

DIRECTOR : OVIDIU GULEŞ ; REDACTOR ŞEF : GABRIEL TIMOCEANU ; REDACTOR ŞEF ADJUNCT : IOAN SORIN USCA

SECRETAR DE REDACŢIE :
CORINA PARASCHIV
REDACTORI :
STERE MARCU
LUCA MAVRODIN
GEO NEGREŞ
GABRIEL ROTARIU
CAMILLE RUGINĂ
CORESPONDENŢI
LA CHIŞINĂU :
ADRIANA HEGEDÜS
şi FLORIAN
GRAF

CORECTOR :
DANIELA ANDONI
REDACŢIA ŞI
ADMINISTRAŢIA :
GAZETA DE VEST,
str. REMUS, nr. 11,
1900 TIMIŞOARA
tel. : 961/1 22 37
SUBREDACŢIA BRAŞOV :
HORIA SALCĂ,
GHEORGHE SOFONEA

Crimele de la Abator n-au existat.

(nr. 1/1991, Red.)

Pînă în prezent, foştilor legionari nu li s-au creat condiţii ca să se poată apăra şi a răspunde acuzaţiilor nedrepte care li s-au adus şi li se aduc.

(Gheorghe Brahanevschi, nr. 1/1991)

MOŢA ŞI MARIN

Cine au fost, în fond, luptătorii plecaţi din România să lupte în Spania, pentru Moscova? Evident, membri ai partidului comunist şi simpatizanţi ai acestuia, socialişti ori extremişti de stînga. Cîteva sute de "fii autentici ai poporului român", cum spune Valter Roman. Fii autentici care, unii şi-au păstrat numele de botez, alţii nu. Aşadar, au luptat în Spania, comuniştii veniţi din România Mare: Moritz Spitz, V. Mazepa, Geza Vida, V. Levay, W. Einhorn, A. Landau, Ludovic Matias. I. Zilberman, A. Finkelstein, Leo Dorohoi, E. Sneiberg, din Iaşi, S. Megheri, C. Kotovschi, G. Naum, F. Baczor, din Satu Mare, J. Koller, Gh. Adorian, Samul Zoltan, J. Schmidt, E. Kelmer, M. Kristoff, Izi Şapira, Petre Borilă, E. Katz, M. Iandi, Carol Neumann, D. Novak, P. Mezei, Carol Makray, I. Conderar, I. Boguslovschy, J.

Minor, F. Ippen, Lunevschi, Zigu Leibovici, S. Brill, L. Schwimmer, Herbert Gabe, Bela Ernster, S. Sevcenco, E. Hirsch, M. Klein, I. Wilhelm, I. Kerekes, I. Zsiros, R. Hickel, Bela Karpathy, Iulius Demeter, Izi Griman, Taive Zukerman etc. Au fost şi alţii care au plecat din România să apere "patria internaţională", mulţi cu nume româneşti de împrumut.

Şi tot din România, de partea cealaltă a baricadei, alături de jumătatea dreaptă a poporului spaniol, au luptat opt oşteni: dr. Ion Moţa, dr. Vasile Marin, gen. Gheorghe Cantacuzino, ing. Gheorghe Clime, V. Niculae Totu, Pr. Dumitrescu-Borşa, Bănică Dobre, V. A. Cantacuzino.

Românii le-au spus legionari.

(nr. 3/1991)

13 Ianuarie 1937 MAJADAHONDA SPANIA, MOŢA şi MARIN -IN MEMORIAM-

Scopul lor principal (al evreilor, n.n.) era să ne distrugă voinţa, credinţa în Dumnezeu, să devenim nişte animale.

(Pr. Pavel Glăvan; într-o convorbire cu Geo Negreş; nr. 3/1991)

SCĂPAREA DE JIDANI, DE TOATE PLĂGILE UCIGĂTOARE

Întunericul patimilor nu va putea niciodată cristaliza un focar de lumină salvatoare. Iar ceea ce căutăm şi dorim noi din toată fiinţa noastră, e lumina, e înstăpînirea din nou a vieţii aşa cum a voit-o Dumnezeu: viaţă de adevăr, dreptate, virtute. În aceasta constă mîntuirea, cu scăparea de Jidani şi de toate plăgile ucigătoare care ne mistuie: readucerea rodului în via dumnezeiască azi bolnavă şi stearpă, în naţiunea noastră (măcar în ea) căzută în ghiarele satanice stîrpitoare ale sufletului şi aducătoare de pieire. (...)

De aceea organizaţia noastră are un şef, neales de nimeni, ci consimţit de cei atraşi de o forţă tainică, veniţi să constituie, sub conducerea unui şef, celulele ordonate şi disciplinate ale organizaţiei. Acest şef al nostru este Corneliu Zelea Codreanu.

(Ion I. Moţa; fragmente din articolul "La icoană", apărut în "Pămînt strămoşesc", 1927; reprodus în "Gazeta de Vest", nr. 3/1991)

IUDA TREBUIE SĂ NU MAI EXISTE

A înviat! Căpitanul! Dar pentru a învia era nevoie ca Iuda să nu mai existe. Şi Iuda era acum multiplicat. Nu era numai unul. Dar şi crucea, şi mormîntul jertfei, erau multiplicate. Nu era numai unul. Erau sute. De aceea şi Iuda trebuia să ispăşească multiplicat. Şi a ispăşit. A plătit înainte de a se da lespedea la o parte şi de a se ridica fiul neamului.

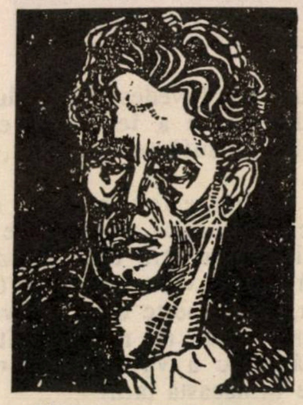

CORNELIU ZELEA CODREANU

DEZGROPARREA CĂPITANULUI

(Dintr-un articol de Vasile Posteucă; în nr. 4/1991)

HITLER: GENIU AL ARMELOR

În şapte ani de zile, Adolf Hitler pune pe roţi o formidabilă maşină de război. Practic, doctrina militară a blitzkriegului rămîne în istorie ca o cotitură de esenţă în ducerea războaielor. Eminamente din acest punct de vedere, Hitler – ca geniu al armelor – stă alături de un Alexandru Macedon sau de un Napoleon Bonaparte. (...)

– Căpitanul a început lupta în contra bolşevizării în anul 1919 (la 1924 i se va arăta icoana Sfîntului Arhanghel Mihail şi destinul îi va fi pecetluit); istoriceşte vorbind, legionarismul s-a născut ca o revoluţie naţională, asemănătoare practic cu revoluţia fascistă din Italia şi cu cea nazistă din Germania;

– raportat la conjunctura internaţională a perioadei interbelice, mişcarea naţional-legionară din România s-a încadrat firesc alături de cea fascistă şi nazistă: în contra comunismului; de aici şi raţiunile ce au dictat declaraţia de alianţă cu Puterile Axei în 1936 (...)

În sens biblic (nota bene, cu o puternică încărcătură istorică, faptică, materială, căci tot ce este acolo scris se va împlini) prin Căpitan şi mişcarea sa, neamul românesc a căpătat un rost, o misiune, cu alte cuvinte. Iar acest rost avem a-l duce la bun sfîrşit sub semnul patronajului Sfîntului Arhanghel Mihail – arhistrategul oştilor cereşti.

(Ovidiu Guleş; nr. 4/1991)

CĂPITANUL ŞI PERICOLUL EVREIESC

Tot de domeniul dreptăţii ţine şi atitudinea pe care legionarii au avut-o vis-à-vis de evrei. Pentru că tot act de dreptate este şi cînd te aperi împotriva unui neam străin căruia îi oferi ospitalitate, loc alături de tine pe pămîntul ţării tale, dar care nu se mulţumeşte cu atît, ci încearcă să-ţi ia locul, să devină el stăpîn. N-are rost să reiau în această epistolă problema evreiască care în acea vreme era de stringentă actualitate şi care, iarăşi, bănuiesc că vă este cunoscută. În mare, ştiţi cum e. Cine stăpîneşte economia unei ţări, acela este şi stăpînul acelei ţări,

LUMEA ROMÂNEASCĂ

de fapt. Evreii aveau în mîinile lor comerţul, dar erau prezenţi şi foarte activi, ocupînd destule posturi cheie, în toate domeniile, nu numai în cel economic. Ori Căpitanul şi generaţia lui au simţit pericolul şi au luat atitudine.

*

În atitudinea pe care Mişcarea legionară a avut-o faţă de evrei, stă ideea de dreptate elementară a gazdei ospitaliere pusă în situaţia de a se apăra împotriva oaspetelui care încearcă să o dea afară din propria ei casă.

*

Cînd, deci, o să-şi îndeplinească istoria acea datorie de onoare de a aşeza Mişcarea legionară la locul ce i se cuvine?

(Din articolul "Dragii mei copii"; în nr. 6/1992)

Un student legionar, Dumitrescu Zăpadă, indignat de valul de minciuni, de calomnii şi ură ce vărsau zilnic jurnalele evreieşti din Sărindar, care voiau să aţîţe populaţia contra mişcării legionare, fără să întrebe pe nimeni, trage un foc de revolver în Socor, directorul ziarelor "Dimineaţa" şi "Adevărul", rănindu-l uşor.

(Din "Cronica unor violenţe politice"; nr. 5/1992)

NUMAI JIDANII, NU ŞI GRECII

"...(în ianuarie 1941) În grabă am redactat un manifest care trebuia semnat de Trifa şi difuzat în cursul manifestaţiei, pentru ca publicul Capitalei să ia act de protestul studenţimii contra nedreptăţii săvîrşite Generalului Petrovicescu.

Iată acest manifest:

Români!

Un maior german a fost ucis mişeleşte din ordinul Angliei printr-un agent al Intelligence Service-ului pe străzile capitalei.

Protectorii şi apărătorii acestui asasin, grec de origine, sînt: Eugen Cristescu, şeful serviciului secret, fostul om de încredere al lui Armand Călinescu, şi Alex. Rioşeanu, omul jidanilor şi grecilor.

HORIA SIMA — MEMORII

Rebeliunea — aşa cum a fost

Ianuarie 1941

În loc să fie îndepărtate aceste elemente satanice, a fost silit să plece din guvern viteazul general şi om de caracter, Generalul Petrovicescu, fiindcă aşa a ordonat Legaţia engleză şi masoneria.

Rugăm pe Generalul Antonescu să facă dreptate pentru Români.

Cerem înlocuirea tuturor persoanelor masonice iudaizate din guvern.

Cerem guvern legionar.

Vrem pedepsirea vinovaţilor asasinării maiorului german.

Studenţimea română creştină nu poate admite ca soldaţii germani să fie măcelăriţi pe străzile Capitalei de agenţii Angliei.

Viorel Trifa

Preşedintele Uniunii Naţionale a Studenţilor Creştini Români

Recitind mai tîrziu manifestul redactat de mine şi predat lui Trifa, pentru a fi difuzat, am descoperit în el două alterări de text, două adaosuri care nu-mi aparţin.

De Rioşeanu se spune că este "omul jidanilor şi al grecilor". În textul meu era numai "omul jidanilor". Nu puteam să-i pun alături şi pe greci, pentru că aş fi ofensat naţiunea helenică şi minoritatea grecească din România, care n-aveau nimic comun cu asasinul de origine grecească. Acesta a fost o unealtă a unor servicii străine şi nimic altceva. Apoi în mişcare aveam mulţi legionari de origine grecească, între care eroi şi martiri al Legiunii. Aş fi săvîrşit un act de impietate faţă de aceştia..."

(Horia Sima: "Memorii" – fragment; în nr. 6/1992)

PREA MULŢI STUDENŢI EVREI

1920-1921

Presa comunistă din Iaşi se aruncă cu ură contra studenţilor "reacţionari". Instigă la violenţe, la greve, atacă necuviincios Armata, Biserica, Regele. Studenţii nu au presă proprie pentru a răspunde.

10 decembrie 1922

Studenţimea română declară greva generală. Ea este provocată de starea de mizerie a studenţilor români şi înmulţirea numărului de studenţi evrei (mult mai înstăriţi decît românii) întrecînd chiar, în unele facultăţi, numărul românilor. Scînteia se aprinde la Cluj, unde studenţii medicinişti evrei, într-o vădită provocare a sentimentelor româneşti, refuză să facă disecţii pe cadavre de evrei, ci numai de creştini.

26 martie 1923

Într-o sesiune aproape furtivă a Parlamentului, se modifică Articolul 7 din Constituţie, dîndu-se din oficiu cetăţenia şi drepturi politice tuturor evreilor aflători în România. Toţi marii noştri oameni politici şi intelectualii din trecut, în frunte cu Eminescu, Kogălniceanu, Vasile Conta, Alecsandri, Haşdeu,

Xenopol şi alţii se împotriviseră acestei măsuri. Parlamentul ţării, cu majoritate liberală, acorda acuma aceste drepturi fără a se cerceta, de la caz la caz, aşa cum cerea Constituţia vigilentă şi cum se procedează în toate ţările cu populaţia imigrantă.

28 martie 1923

Corneliu Codreanu este arestat pentru prima dată în viaţa lui, pentru un manifest răspîndit de el, în care protesta în faţa opiniei publice contra modificării Art. 7 din Constituţie. Este eliberat după 7 zile, justiţia negăsindu-i nici o vină.

(Din documentarul "Cronica unor violenţe politice"; în nr. 5/1992)

ISRAELUL: NAŢIUNEA CEA MAI PĂCĂTOASĂ

"...Sionismul este o mişcare politică pornită de către evreii aşkenazi din Răsăritul Europei care au constituit de multă vreme forţa principală în propagarea socialism-comunismului. Scopul ultim al Sioniştilor este guvernul mondial sub controlul lor. Socialismul şi comunismul sînt doar instrumente cu care vor să-şi atingă scopul..."

*

"...Aşkenazii din Rusia şi Polonia formează acel grup de comunişti numit bolşevic. Înainte de 1917 ei au constituit forţa politică ce a pus temeliile revoluţiei comuniste din Rusia. Mai departe doresc să evidenţiez şi chiar să subliniez că aceeaşi grupă de evrei aşkenazi comunişti-bolşevici care au emigrat în Israel, au pus mîna pe conducerea sionismului în Israel şi de atunci domină viaţa politică a acestei ţări.

Dar să revenim la kibutz. Pînă la războiul din 1967, întreaga muncă în kibutz era efectuată de către evrei. De atunci, toate muncile sînt efectuate de arabi contra unui salariu mizerabil şi de către voluntarii de peste Ocean.

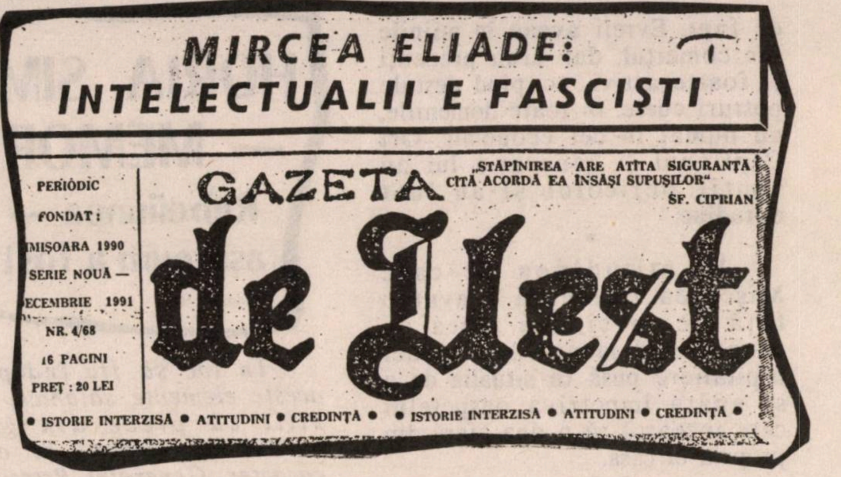

MIRCEA ELIADE: INTELECTUALII E FASCIŞTI

PERIODIC
FONDAT:
IMIŞOARA 1990
SERIE NOUĂ —
ECEMBRIE 1991
NR. 4/68
16 PAGINI
PREŢ : 20 LEI

GAZETA de Vest

„STĂPÎNIREA ARE ATÎTA SIGURANŢĂ CÎTĂ ACORDĂ EA ÎNSĂŞI SUPUŞILOR"
ŞF. CIPRIAN

• ISTORIE INTERZISĂ • ATITUDINI • CREDINŢĂ • • ISTORIE INTERZISĂ • ATITUDINI • CREDINŢĂ •

Turismul este una din sursele mari de venit ale Israelului. Cea mai mare categorie de vizitatori ai Palestinei sînt evreii din America, dar vin şi mulţi creştini americani care vor să vadă locurile sfinte şi poporul ales. Mulţi dintre aceşti creştini se întorc foarte impresionaţi de cele văzute şi trăite. Dar aceşti vizitatori nu-şi dau seama că sînt supravegheaţi foarte îndeaproape pentru a nu vedea şi laturile mizere ale Israelului, exact ca şi în ţările comuniste. Ei sînt ghidaţi cu multă grijă pe rutele prescrise pentru vizitatori, unde li se arată locurile legate de evenimente religioase, universităţile, livezile de pomi, realizările tehnice, arta şi, ca să le cîştige simpatia, le arată şi muzeul holocaustului. Ei sînt ţinuţi însă la distanţă de ghetouri, de închisorile cu deţinuţi politici în care majoritatea sînt arabii palestinieni şi evreii sefarzi, care sînt supuşi celor mai brutale chinuri. Turiştii nu văd nici crimele care sînt destul de frecvente, corupţia şi mai ales colaborarea dintre organele de stat şi crima organizată. Ei nu pot vedea structura intimă a statului. (...)

Ţara pe care este ridicat acum Israelul, şi care mai înainte a fost cunoscută sub numele de Palestina, a fost străbătută de Moise, de Isus Hristos şi de Mahomed. Fiind leagănul marilor evenimente religioase, cu drept cuvînt i s-a spus Ţara Sfîntă. În consecinţă, s-ar putea crede că dacă Palestina a fost Ţara Sfîntă şi acuma această Palestină a devenit Israel, şi Israelul trebuie să păstreze acel caracter de Ţară Sfîntă. Cînd Palestina era locuită de arabi palestinieni şi de către evrei palestinieni, între ei a domnit o convieţuire armonioasă. De cînd au năvălit însă sioniştii, au transformat Israelul în naţiunea cea mai păcătoasă.

În Israel este împotriva legii să încerci să converteşti un evreu la o altă religie, chiar dacă evreul este un ateu sau un umanist.

Un creştin este lăsat să-şi predice credinţa, dar numai în interiorul unei clădiri, a Bisericii. În afara clădirii respective, pe stradă, numai ca să vorbeşti despre credinţa creştină şi eşti pasibil de o pedeapsă cu cinci ani închisoare. Dacă dai un Nou Testament unui evreu, poţi primi cinci ani închisoare.

Chiar şi dacă-i dau un cadou nevinovat unui evreu, ca de exemplu alimente etc., poate fi interpretat ca o tentativă de a-l seduce, de a-l converti şi se poate pedepsi cu cinci ani închisoare.

(Din articolul "Viaţa unui evreu american în Israel"; în nr. 6/1992. Textul este precedat de o notă a redacţiei:

Oferim... cuprinsul unei broşuri apărute cu cîţiva ani în urmă în Statele Unite ale Americii, "Viaţa unui evreu american în Israel" (The Noontide Press, 1984) urmînd unei versiuni prescurtate, aşa cum este redată în lucrarea domnului Traian Golea "A propos de atacuri la adresa Mişcării legionare" (Ed. Studii Istorice Româneşti; Florida – U.S.A., 1991)

Am socotit lucrarea ca depăşind, prin interes, spaţiul Americii ori al Israelului, motiv pentru care o reproducem aici. Nouă, cel puţin, multe din cele relatate de autor ne erau doar vag cunoscute, după cum credem că sînt celor mai mulţi dintre noi. Aşa că am dorit a vă face copărtaşi bucuriei noastre, căci cunoaşterea a ceva nou este întotdeauna bucurie... (I.S.U.)

■ **STAN VLAD**
București

SĂ RIDICĂM, TOTUŞI, O MĂNUŞĂ MURDARĂ?

Despre victimele de la Abator (1941) în presa de la Bucureşti.

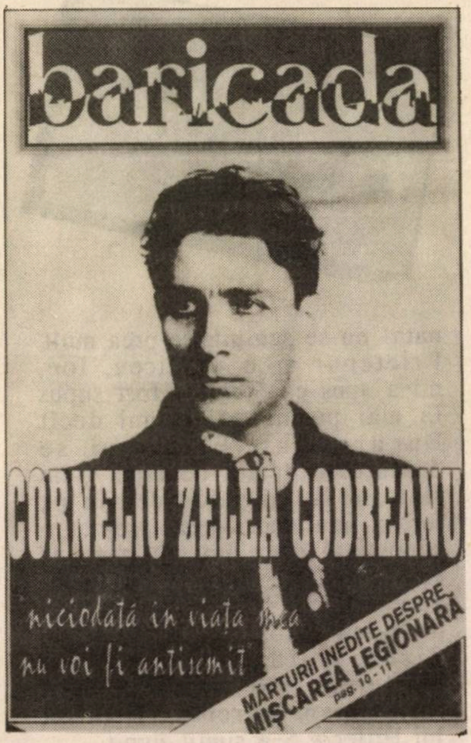
baricada
CORNELIU ZELEA CODREANU
niciodată în viața mea nu voi fi antisemit
MĂRTURII INEDITE DESPRE MIŞCAREA LEGIONARĂ
pag. 10-11

"Eu, domnilor, am aruncat mănuşa. Cine o ridică?" Aşa se încheie un articol semnat de prof. dr. Radu Iftimovici, intitulat "Pogromul de la Abator", cu supratitlul "Spulberararea unei legende", apărut în revista de mare circulaţie "Expres Magazin" de la începutul lunii aprilie 1992 (revistă condusă de publicistul Ion Cristoiu).

Realitatea este – aşa cum s-a conchis şi la o Conferinţă de presă de la Templul Coral din Bucureşti – că asistăm la "agravarea antisemitismului din România". Dacă anul trecut citeam în presă încercările "istoricilor" de a-l... reabilita pe mareşalul Ion Antonescu, în prezent lucrurile merg într-o direcţie pe care nici nu ne-o imaginam posibilă: "reabilitarea" lui Corneliu Zelea Codreanu, deci a... Căpitanului. În revista "Baricada" de la finele lui martie 1992, pe toată pagina întîia a apărut chipul conducătorului mişcării legionare de acum o jumătate de secol, peste care scrie (grotesc sau în bătaie de joc) cu litere de-o şchioapă: "Nu sînt un antisemit"!! Pînă şi "Tinerama" lui Max Bănuş a încercat să prezinte într-o lumină chipurile "obiectivă" pe conducătorul mişcării legionare. Se prezintă cu "argumente istorice" mişcarea legionară, lăsîndu-se pe plan secundar crimele şi fărădelegile acesteia. Nenumărate comentarii şi semne de întrebare a stîrnit şi o "masă rotundă", transmisă în direct de TV pe programul II, cu tema "Semitism şi antisemitism". Coordonată de Mihai Tătulici (TV) şi Cornel Nistorescu (directorul revistei "Expres")... dezbaterea i-a adus faţă în faţă pe Eminenţa Sa, Rabinul Moses Rosen, cu doi antisemiţi notorii: Ilie Neacşu (directorul revistei "Europa") şi Radu Theodoru (unul din şefii "României Mari"). Să-i zicem doar... ciudată reunire? De ce-o fi acceptat Eminenţa Sa participarea la o asemenea... dezbatere? Ca să nu spunem că a făcut şi o gafă (!) curioasă: acuzat că l-a "slujit" pe Ceauşescu şi deci are un caracter cameleonic, Eminenţa Sa a răspuns: "Dar ce, sînt singurul cameleon din România?" (Fără comentarii)

Domnul Cornel Nistorescu a mai "dres-o", îndemnîndu-ne ca "indiferent ce simţim faţă de evrei, să fim atenţi cînd şi cum scriem despre ei, fiindcă opinia publică mondială..." (ştiţi dvs.).

Sa ne întoarcem la articolul d-lui prof. Iftimovici din "Expres Magazin". După "Expres Magazin", d. prof. dr. Radu Iftimovici, medic veterinar, ar fi o personalitate în materie.

Domnul profesor scrie "despre aşa-zisul «masacru de la Abator»", punînd deci de la bun început sub semnul întrebării crimele săvîrşite.

"Cîţiva dintre cei prezenţi atunci acolo – scrie autorul – mi-au relatat (că)...în acea «noapte de groază», cîţiva necunoscuţi (pe care unii îi asimilează legionarilor) au împuşcat pe cheiul Dîmboviţei unul sau doi oameni (după alţii trei), foarte posibil evrei, din care unul, s-a aflat ulterior, era contabil la parfumeria-laborator «Legrain». Sub ameninţarea pistoalelor, portarul abatorului i-a lăsat pe agresori să intre cu o mică maşină în incintă. Criminalii au pătruns în sala de tăiere şi au aruncat în canalul mare, care ducea apele uzate în Dîmboviţa, sinistra încărcătură (era vorba de un cadavru sau cel puţin trei). Apoi, asasinii au fugit. Portarul l-a anunţat imediat pe director (dr. A. Naghel) care, la rîndu-i, a alarmat procuratura. Dimineaţa, cadavrul (sau cele trei cadavre) au fost pescuite din canal în prezenţa autorităţilor. Asta a fost tot." Despre evreii atîrnaţi în cîrlige, nimic. Despre inscripţiile cu "carne cuşer" atîrnate de gîtul lor, nimic.

Spre final, d. Iftimovici îşi exprimă mîhnirea că această "gravă calomnie" la adresa poporului român "a prins şi este abil utilizată şi în zilele noastre".

În finalul articolului său, autorul cere martorilor din acele vremi (doar care au fost salariaţi ai abatorului?) "să iasă în faţă".

Nu ştiu dacă mai trăiesc oameni care au putut fi martorii celor petrecute la Abator în 1941. Ar fi trecuţi de 70 de ani. Dar dacă totuşi există – ei sau urmaşi ai lor care au dovezi – este bine să scrie revistei "Minimum". "Obişnuit – zice el – cu rigorile demonstraţiei ştiinţifice", "eruditul profesor" nu poate "face istorie pe vorbe, pe zvonuri".

Sperăm să aflăm mărturii care, prin revista "Minimum" să le oferim revistei "Expres Magazin".

Să ridicăm mănuşa, chiar dacă e murdară.

LUMEA ROMÂNEASCĂ

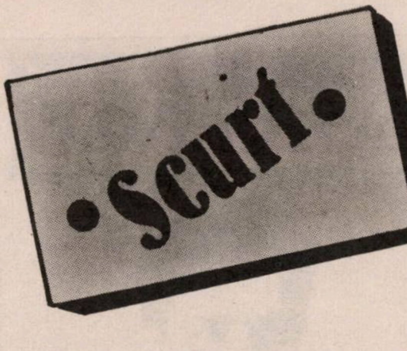

• Bani furaţi din scrisori

"Mii de români au sesizat că scrisorile primite (din străinătate) sînt violate sau că din ele lipsesc file întregi. De cele mai multe ori sînt furaţi şi bani, bancnote în valuta ţării expeditorului. Ce se întîmplă? Director al Direcţiei transporturi poştale este dl Tudor Ştefan care afirmă că anul trecut 100 salariaţi ai unităţii au fost daţi afară pentru violare de corespondenţă şi colete. «În august-septembrie 1991 s-a constatat un adevărat fenomen al sustragerii scrisorilor sosite din străinătate. Mereu se înfundau WC-urile cu aceste scrisori, rupte în bucăţele. Şi în casa liftului s-a găsit corespondenţă, din care s-a subtilizat valută». Sesizată de acest fenomen, poliţia a confecţionat «scrisori capcană» în care s-a introdus valută, injectate cu substanţe fluorescente, substanţă ce persistă pe mîinile celor care le deschid, mai multe săptămîni. În acest mod în august 1991, nu la Bucureşti, ci la oficiul poştal de tranzit Constanţa a fost prinsă cartatoarea Georgescu Dochia care şi-a însuşit din scrisorile violate 8500 de dolari, 590 mărci, 1000 franci francezi, 1210 şilingi, 200 guldeni, 240 franci elveţieni, 230 coroane suedeze, 200 mărci finlandeze etc. Iată că în luna martie acelaşi procedeu a dat roade şi în Bucureşti, ceea ce a prilejuit desfacerea contractului de muncă a 21 infractori. Prinsă în flagrant, cartatoarea Jumuga Maria nu a reuşit să arunce în WC sau lift scrisorile dosite în poşetă, iar la percheziţie s-au găsit 1772 dolari SUA, 6010 mărci germane, 117 dolari canadieni, 212000 lire italiene, 200 coroane norvegiene, 209 coroane suedeze, 70 lire sterline, 95 dolari australieni, 100 franci belgieni."

(Din articolul "Hoţilor, nu mai umblaţi în scrisori!" de Magda Brighidan; în "România liberă", Buc.)

• Sîngele-n vine

"Scăpat ca prin miracol de mania demolării pe care o avusese dictatorul, Sibiul meu natal nu se schimbase prea mult. Prietenul meu de liceu, Ion, mi-a spus că Sibiul a fost supus la mai puţine privaţiuni decît Bucureştiul. El însuşi se descurcase destul de bine. Cum stăteam la un pahar de vin pe terasa unui local, s-a apropiat o cunoştinţă de-a lui, un şmecher cu Kent-ul în gură. Auzindu-mi accentul, mi-a spus: Vorbeşti ca un jidan întors din străinătate. Zisese «jidan» pe un ton indiferent. «Şi maică-ta ce-a fost?» l-am întrebta. «Dentista lui Hitler?» S-a simţit jignit.

Comunismul sfîşiase sufletele oamenilor, m-am gîndit în zilele următoare cutreierînd pe străzile melancolice ale vechiului burg. Dădeam peste ură, resentiment, disperare. «Trebuie să facem ceva cu ungurii, ţiganii şi ceilalţi» mi-a spus un membru al «Vetrei Româneşti», ca un refren. Aceşti «ceilalţi» mi-a răcit sîngele evreiesc în vine într-un chip, vai, familiar de-a lungul istoriei."

(Dintr-un articol de Andrei Codrescu, poet stabilit în U.S.A.; în "American Way"; după revista"22", Buc.)

• Actori în pielea goală

"Femeile din piesă ("Au pus cătuşe florilor" de Arrabal, în regia lui A. Hausvater, la teatrul *Odeon* din Bucureşti)... sînt icoanele frumuseţii... Ele ştiu să se dăruie ca o izbăvire... Oana Ştefănescu o face cu linişte şi caldă, tristă interioritate. Simona Gălbenuşă, cu nerv şi cu aplomb. Carmen Tănase transmută cu fineţe o prostituată agresivă într-o fiinţă generoasă...

...E de presupus că au fost nevoite, toate, să-şi învingă reţinerea de a se înfăţişa goale şi a suporta posturi inabituale. Dar cu figurile lor atrăgătoare şi cu trupurile lor tinere... au realizat acea incantaţie ce vaporizează un balsam vindecător peste ulceraţii"

(Dintr-o cronică de Valentin Silvestru, în "România literară", Buc.)

• Ex-nora lui Ceauşescu în Israel

"D-na Dana Borilă, fosta soţie a fiului cel mai mare al familiei Ceauşescu, Valentin, a cerut azil în Israel. D-na Borilă, de origine evreiască (după mamă), fiică de ilegalist comunist, a fost persecutată de familia Ceauşescu, care a încercat de mai multe ori să o despartă de Valentin şi, finalmente, a reuşit. Copilul (minor) rezultat din această căsătorie este singurul nepot al lui Nicolae şi al Elenei Ceauşescu."

• Foştii membrii ai C. P. Ex-ului: pedepse grele, dar...

"Curtea Supremă de Justiţie a dat, după cum se ştie, sentinţa în procesul foştilor membri ai C. P. Ex. al C.C. al PCR. Toţi cei 21 de inculpaţi au fost condamnaţi la închisoare între 8 şi 16 ani.

Conform legislaţiei în vigoare însă, majoritatea celor condamnaţi nu vor efectua decît un sfert din pedeapsă, deoarece persoanele în vîrstă de peste 60 de ani nu execută decît o pătrime din sentinţă. În această situaţie se află, de exemplu, Totu Ioan, Popescu Dumitru, Dobrescu Miu, Gere Mihai, Gîdea Suzănica, Niculescu Paul Mizil.

Din executarea sentinţei va fi scăzută perioada celor doi ani şi patru luni cît aceştia au stat în arest preventiv, deci unii dintre cei condamnaţi vor fi liberi peste cîteva luni."

(amintim că, după aflarea sentinţei, Ion Totu, fost ministru de externe, s-a spînzurat în uscătoria aflată la subsolul locuinţei sale; de asemenea, se spune că Suzana Gîdea ar fi suferit o comoţie cerebrală. N. Red.)

LUMEA ROMÂNEASCĂ

• Noua emigrație

"Potrivit datelor furnizate de Serviciul Emigrări al Direcției Pașapoarte, în perioada 1990-1992 au solicitat și au obținut aprobare de stabilire a domiciliului în străinătate circa 200.000 persoane. Dintre românii care au părăsit țara pe cale legală, 121.500 sînt de naționalitate germană și 28.000 de naționalitate maghiară. Majoritatea emigranților aparțin segmentului de vîrstă 18-40 ani. Un număr de 11.000 sînt absolvenți ai unor instituții de învățămînt superior.

(Din "Lumea liberă", New York)

• Moartea ciudată a lui Nicolski

Celebrul Nicolski, fost general de Securitate în anii '50-'60, acuzat de a fi participat, alături de Al. Drăghici și alții la anchetarea și condamnarea a numeroși cetățeni din «epoca dejisto-stalinistă», a încetat din viață subit. Cu o zi înainte de a se prezenta la Procuratură (fusese convocat) în legătură cu acuzațiile ce-i fuseseră aduse în presă și cu deschiderea unui eventual proces.

Diagnosticul medicilor: infarct.

Un diagnostic care, însă, n-a convins pe toată lumea.

Nicolski a fost incinerat la repezeală, la crematoriul «Cenușa»» din București, în prezența a două persoane: fiica sa, dna Isac și o prietenă care a dorit să-și păstreze anonimatul.

• Mica publicitate

ANTRENOR gimnastică și șah, pasionat apicultor, fără vicii, fără obligații, doresc soție corespunzătoare: fertilă sau avînd copii mici. Prefer din jumătatea sud-vestică a țării. Răspund ofertelor considerate compatibile. Adresa: pentru Petru, str. Borzești nr. 5, 3400 Cluj-Napoca.

MARIN Ion, zis Crețu, 30 ani, zodia Leului, anunță doritoarele că începînd de azi 21 martie 1992, orele 11.30 nu mai este disponibil nicăieri. Cu regret. Nu telefonați.

DORIȚI să vă căsătoriți cu cetățeni italieni? Telefonați la 74 67 28 zilnic 10-18.

INTELECTUALĂ, recent pensionată, cu vicii și obligații, caut partener nemajoritar pentru a muri de foame împreună. OP 12- CP 123, București.

(Din "România liberă", Buc.)

STUDENT, 24 ani, prezentabil, asigur companie plăcută, discreție amatoarelor de excursii și distracții. OP 24-CP 73

OFER 10 adrese ale unor agenții matrimoniale internaționale contra sumei de 100 lei, trimisă pe adresa Teodorescu S. Bd. Mărășești nr.42, bl.1, sc.4, et.3, ap.113, sector 4 București.

DOMNIȘOARE, doamne 20-35 ani, doriți prietenie, căsătorie domni Grecia? Trimiteți foto corp integral + descriere OP 26-CP 30 București.

MUNCITOARE 58 ani, fără obligații, fără locuință și fără ifose, caut domn în etate pentru conviețuire. 60 22 77.

(Din "Lumea afacerilor", Buc.)

• Decese

Maria Voluntaru (93 ani), actriță la Teatrul Național din București

Nicolae Țic (64 ani), prozator (cîteva cărți: *Pe scara vagonului*, 1966; *Cu ușile deschise*, 1967; *Patima urșilor albi*, 1975; *Arșița verii și a sufletului meu*, 1976)

Prof. dr. *Ion Ceterchi*, jurist, diplomat, membru corespondent al Academiei Române, președinte al Fundației Elias. (I.C. a fost tatăl actriței Liana Ceterchi, de la Teatrul Mic, căsătorită cu scriitorul Radu F. Alexandru)

GRADINILE *GAN EDEN* גני גן עדן

Sub conducerea profesională a proprietarilor celor mai mari saloane din Natania – "Argaman" și "Rinton"

POFTIȚI CU ÎNCREDERE. NU VEȚI FI DEZAMĂGIȚI
CINE A BENEFICIAT, VĂ POATE CONFIRMA

Interesant pentru Olei Romania! Nunți și alte evenimente fericite la nivel înalt și totuși cu prețuri moderate

- Sală tropicală, închisă, splendidă
- Cașer, cu posibilități de strict cașer
- Capacitate: 1000 de locuri
- Floră tropicală, jocuri de apă
- Servicii peste așteptări
- Bucătărie variată și ca acasă
- Personal simpatic și amabil
- Parking foarte încăpător

PREȚURI SPECIALE

RELAȚII ȘI COMENZI LA:
– Saloanele "ARGAMAN" Natania – Str. Hacadar (zona veche industrială) Tel. 053-616844
– Saloanele "RINTON" Natania – Str. Haluțim 8, Tel. 053-611690

■ **HARRY FOSHA**
New York

NEW YORK, NEW YORK

SIMBIOZĂ... RELIGIOASĂ

În iunie, acum, este Shavuot-ul. Vreau să mă duc la sinagogă. Dar... sînt probleme. Ce probleme? *Rega.* Să-ţi explic.

Anul acesta, prima seară de Seder şi Vinerea Mare la catolici au căzut în acelaşi timp. Prilej de probleme pentru sinagogile care îşi împart sediul cu anumite biserici. Da, aceasta este una din consecinţele crizei economice din Statele Unite: congregaţii religioase care nu pot avea un sediu propriu în exclusivitate. Astfel, metodiştii coreeni se întîlnesc în subsolul bisericii presbiteriene. În multe locuri luteranii îşi împart spaţiul cu baptiştii.

Biserica episcopală Sf. Paul din Greenwich, Connecticut, este în acelaşi timp sediul sinagogii reformate din Greenwich. În cursul anului nu sînt probleme speciale: evreii folosesc lăcaşul sîmbăta, creştinii, duminica.

Cînd vine vremea pentru activitatea sinagogii, un salariat al bisericii atîrnă peste vitraliile creştine un fel de steaguri cu motive mozaice, ca steaua lui David sau Menora. Steagurile sînt transparente. aşa că se întîmplă cîteodată ca, prin jocurile luminii, pruncul Isus să strălucească într-un simbol evreiesc!

Sulurile Torei sînt plasate în faţa altarului de marmoră unde în mod obişnuit creştinii sfinţesc pîinea şi vinul. Steagul american flutură în permanenţă, dar cînd evreii vin să se roage, steagul episcopiei este înlocuit prin steagul Israelului.

"E ca un mariaj între un evreu şi o creştină, spune rabinul Robert Lennik. Fiecare ne cunoaştem limitele."

În seara de Pesah, cînd ceremonia mesei de Seder acasă este atît de importantă, congregaţia evreiască a hotărît să nu ţină servicii religioase, lăsînd creştinilor biserica pentru Vinerea Mare.

În Manhattan, unde congregaţia B'nai Jeshurun împarte spaţiul cu biserica metodistă, a avut loc o dispută între rabin şi pastor. Fiecare îl poftea... pe celălalt să folosească sanctuarul pentru sărbători.

FEŢE NOI ŞI TRUPURI VECHI

Pomeneam într-o corespondenţă anterioară despre apariţia unui nou "actor": mîna, indicînd mîna pictorului care a realizat tablourile din filmul respectiv.

E mai puţin probabil să vedem pe genericul unui film (pe micul sau pe marele ecran) "Nasul actriţei X, o realizare a d-rului Y", sau "Pometţii actorului W, opera d-rului Z". Şi totuşi, aceste indicaţii devin din ce în ce mai plauzibile, numărul actriţelor (şi, de necrezut, al actorilor) care-şi îmbunătăţesc faţa sau alte părţi ale corpului fiind în mare creştere. Comediana şi deţinătoarea unui "talk show" Joan Rivers, care a prezentat telespectatorilor fazele prin care a trecut cînd şi-a făcut un "face lift", a declarat: "Fiecare femeie din televiziune care a trecut de vîrsta de 25 de ani trebuie să-şi fi făcut o operaţie de un fel sau altul." Campioana absolută a acestor procedee este actriţa-cîntăreaţă Cher, care şi-a ajustat diversele părţi ale trupului de peste 30 de ori. Iar cel mai original e Michael Jackson, care, pe lîngă procedeele de modificare a feţei, se injectează cu anumite substanţe care-i albesc obrajii.

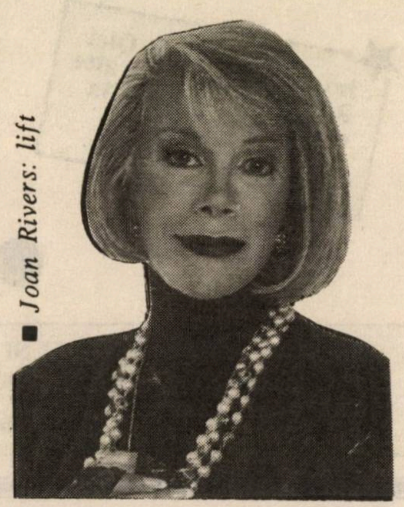
■ *Joan Rivers: lift*

■ *Cher: te costă cher pînă ajungi chérie*

Numai în sudul Californiei sînt aproape 300 de specialişti în domeniul respectiv. Unii dintre aceştia, suplinind lipsa genericelor de care vorbeam mai sus, atrag atenţia presei asupra ultimei lor "creaţii". Alţii anunţă intrări separate pentru staruri, sau zile speciale (duminica după masă), cînd fotografii-bombă (aşa numiţii "paparazzi") nu lucrează. Unii chirurgi de specialitate sînt discreţi, ca, de pildă, dr. Steven Hoefflin din Santa Monica. Deşi se pare că printre clienţii săi se numără Michael Jackson, Jane Fonda şi Elisabeth Taylor, doctorul refuză orice discuţie despre clienţii săi.

Joan Rivers nu e singura care vorbeşte deschis despre operaţia făcută. Angela Lansbury, starul serialului de televiziune "Murder she wrote", şi-a făcut un "face lift" şi

E O LUME

declară: "Îmi place cum arăt şi şi bărbatului meu îi place. Fiecare femeie ar trebui să facă această operaţie." Iar cîntăreţul şi actorul Kenny Rogers, care între două operaţii abdominale şi-a redus greutatea cu aproape 8 kilograme, iar într-o alta şi-a corectat bărbia, deşi a suferit mult pînă a revenit la normal, cîntăreşte acum posibilitatea unui implant pentru a-şi mări bustul, ca să pară mai atletic.

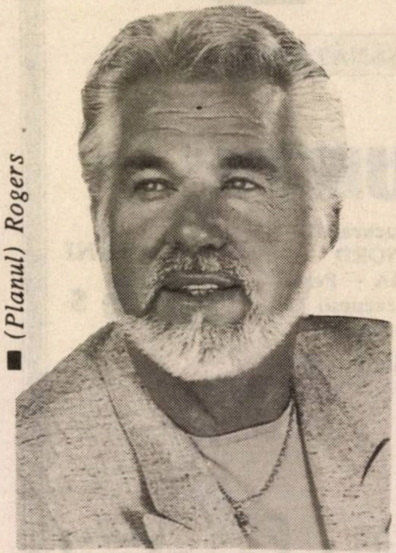

■ (Planul) Rogers

KETCH UP-UL A PIERDUT ÎNTÎIETATEA !

După ani de zile pe locul întîi în gustul americanilor, ketch up-ul a pierdut acest loc. Noul condiment, numit "Salsa", e o combinaţie de mai multe vegetale, printre care roşiile care au adus gloria ketch up-ului. Ironia soartei face însă ca "Salsa" să nu existe în multe dicţionare, iar puţinele care înglobează cuvîntul îl definesc ca... un dans!

MĂCAR UN SÎMBURE DE ADEVĂR...

Una din cele mai populare figuri ale televiziunii este, fără îndoială, Joan Lunden, prezentatoarea programului de dimineaţă al reţelei ABC, "Good morning America".

De ani de zile americanii s-au obişnuit s-o vadă pe Joan Lunden în fiecare dimineaţă şi, ca o mare familie, au luat parte la evenimentele majore ale vieţii ei, căsătoria şi naşterea celor trei fete. Telespectatorii au avut de asemenea prilejul s-o vadă în alte programe, ca "Mother's Day", pe care l-a creat în colaborare cu soţul său, sau să audă că a fost aleasă "Mama anului" (Sigur că aici am putea discuta justeţea acordării acestui titlu numai unor personalităţi, cînd există, fără îndoială, şi mame excepţionale, însă necunoscute!)

Iată însă că, aşa cum spun americanii, viaţa nu e un castron cu cireşe. În viaţa lui Joan Lunden a intervenit un eveniment mai puţin plăcut: divorţul.

Şi fiţuicile care trăiesc din scormonirea gunoiului s-au repezit cu minciunile lor asupra vieţii blondei prezentatoare. Una susţine că Joan Lunden s-a culcat cu un coleg. Alta vine cu "documente" arătînd că soţul lui Joan Lunden a avut o legătură (foarte sexi) cu o starletă.

Document...

În cadrul unui interviu cu colega sa Barbara Walters, Joan Lunden a precizat că "senzaţionala" fotografie a "adulterului" ei este pur şi simplu o fotografie dintr-un program pe care l-a prezentat împreună cu colegul respectiv. În ceea ce priveşte fotografia soţului, este un trucaj uşor de observat. La întrebarea Barbarei Walters dacă faptul că ea a avut mai mult succes decît soţul ei a contribuit, după părerea ei, la destrămarea căsniciei, Joan Lunden a răspuns afirmativ.

În sfîrşit, este interesantă observaţia pe care a făcut-o cu acest prilej Joan Lunden. "Totdeauna cînd am citit în presa de senzaţie întîmplări de felul acesta, mi-am spus că măcar un sîmbure de adevăr trebuie să existe. Acum am simţit pe pielea mea cît de neadevărate sînt toate aceste "informaţii" care tăvălesc în noroi reputaţia unor oameni cinstiţi".

ÎN PAS CU VREMEA...

Dialog între doi băieţei de 7 ani, consemnat de un cititor al ziarului "New York Times":

– Am găsit un prezervativ pe verandă.

– Ce-i aia "verandă"?

●

Editura *MINIMUM*
a trimis la tipărit

o nouă carte
de I. SCHECHTER

ştiri eterne

(poezii nenormale)

Cuprinde: cronici fanteziste, scrisori, amintiri, rugăciuni, anunţuri comerciale şi mortuare, precum şi cîntece plagiate, parodii, bîrfe, calomnii şi înjurături.

● Cartea – bogată în citate, descrieri de natură şi figuri de stil – este destinată lecturii.

O.N.T.R. România 1992

• TRATAMENT • ODIHNĂ ŞI SĂNĂTATE •

oferta specială

VACANŢĂ FAMILIALĂ

DE LA MARE LA MUNTE

✱ Preţul cuprinde: • biletul de avion Tel Aviv – Bucureşti – Tel Aviv • o săptămînă în staţiunea EFORIE NORD – Hotel EUROPA • o săptămînă în staţiunea SINAIA – Perla Văii Prahovei – Hotel SINAIA • 2 mese pe zi • excursii la POIANA BRAŞOV • programe distractive • surprize •

2 SĂPTĂMÎNI **555 $**

PLECĂRI: în fiecare vineri, începînd cu 12 iunie 1992

• Copiii pînă la 12 ani beneficiază de reducere – numai **310 $**

TRATAMENTE

în cele mai bune şi confortabile hoteluri din staţiunile balneo-climaterice:
• FELIX • COVASNA • TUŞNAD • EFORIE NORD • SLĂNIC MOLDOVA •
• VATRA DORNEI • HERCULANE • BUZIAŞ • GOVORA •
• CĂLIMĂNEŞTI • CĂCIULATA • SOVATA • SÎNGEORGIU DE PĂDURE •

18 zile de la **335 $** la **499 $**

Preţul cuprinde cazare, masă, tratament şi toate transferurile (avion sau autocar).
Intrările pînă la 30 iunie beneficiază de reduceri speciale.

• GERIATRIE •
Tratamente de specialitate
la Sanatoriul Otopeni-Bucureşti
14 zile **670 $**

• BOICIL •
Tratamente antireumatice
în staţiunea Buziaş
14 zile **625 $**

Preţurile cuprind: cazare, pensiune completă, tratamente complexe, inclusiv biletul de avion

O SĂPTĂMÎNĂ **129 $**

MUNTE

Vacanţe în decorul montan al pădurilor carpatine.
OFERTĂ SPECIALĂ ÎN STAŢIUNEA SINAIA
Preţul cuprinde: cazare, două mese pe zi şi transferurile Bucureşti–Sinaia–Bucureşti

• BUCUREŞTI •

• Hotel Intercontinental cazare + mic dejun	48 $
• Hotel Dorobanţi (lux B) cazare + mic dejun	20 $

• POIANA BRAŞOV •

• Hotel Alpin	30 $
• Hotel Piatra Mare	24 $
• Hotel Ciucaş	24 $

Preţul include şi 2 mese
(mic dejun şi dejun)

• FLY AND DRIVE
82 $/zi pentru 2 persoane

Preţul include: cazarea în camere cu 2 paturi în hoteluri de categoria I, două mese pe zi (mic dejun şi dejun) şi maşină (Peugeot 205, Dacia 1300) cu kilometraj nelimitat

• CUPOANE HOTELIERE 18 $
(cazare în camere "duble" şi mic dejun)

O.N.T.R. Romania 1992

ADRESAŢI-VĂ
AGENŢIEI DV. DE VOIAJ PREFERATĂ

SIMPOZIONUL E.W.T.R. ȘI INVITAȚII LUI

La invitația EWTR-ului, un grup de specialiști în turism, reprezentanți ai principalelor stațiuni balneo-climaterice din România, au participat la Simpozionul turistic EWTR – Tel Aviv 1992.

La încheierea simpozionului, întregul grup a participat la o excursie documentară prin cîteva dintre cele mai pitorești locuri din țară.

Pe terasa suspendată de la Cesareea

CAESAREA GIFTS
Kodak

Astăzi... prin locuri vechi de peste 2000 de ani

Masă festivă...

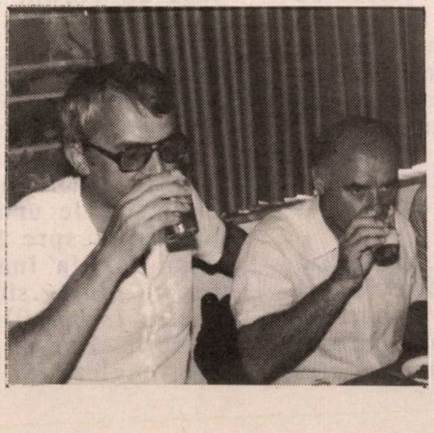

...și un pahar de vin "Carmel"... de la sursă

cu bucătărie tradițională...

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DORIAN, Margareta (n. Bucureşti, 1924), poetă, prozatoare, face parte din generaţia studenţilor evrei din anii războiului: Nina Cassian şi Paul Cornea, Petre Solomon şi Vladimir Colin, Sergiu Natra şi Liana Maxy. E o vreme stranie, specială, cînd tînărul intelectual de la Bucureşti pendula cotidian între ameninţarea cu "soluţia finală" ("s-a hotărît?") şi fuga după ultima carte a lui Eluard.

"Într-un asemenea timp – îşi aminteşte Liana Maxy – ne-am trăit adolescenţa Margareta Dorian şi cu mine. Într-un asemenea timp descifram împreună imagistica unor poeţi ca Rilke, Rimbaud, Fundoianu sau Arghezi, şi ne povesteam emoţiile în versuri. Am învăţat împreună la facultatea de litere şi filosofie a "Colegiului Onescu" şi ne-am împărtăşit din ştiinţa dascălilor noştri. Am şi scris împreună un poem dedicat străzii. Cele două strofe ale ei alternau cu cele două strofe ale mele. Fiecare dintre noi surprinsese alte aspecte şi le redase în altă tonalitate. Dar, se vede că pe undeva atmosfera generală avea un timbru comun care l-a făcut pe prietenul nostru Sergiu Natra – pe atunci la fel de debutant ca şi noi în artă – să scrie muzica pentru acel poem ce avea să fie prezentat de două cunoscute actriţe, pe o scenă bucureşteană.

MARGARETA DORIAN

Imediat după război, îndrăgostită de natură şi sensibilă la farmecul ei, Margareta Dorian s-a înscris şi la facultatea de ştiinţe naturale. Receptivitatea ei nu vibra doar la armoniile frumosului, ci se împletea în mod fericit cu nevoia de cunoaştere a cercetătorului. Pentru ea nu erau suficiente miresmele trandafirului şi roşul petalelor lui, dacă nu ar fi putut pătrunde în inima proceselor chimice şi fizice care le determinau." (*Viaţa noatră*, Tel Aviv, 30-X-1981)

După 23 August, debutează – sub semnul tatălui, Emil Dorian – cu versuri. Publică în *Înfrăţirea*, *Contemporanul*, *Revista Fundaţiilor Regale*, *Ecoul* (la "istorica" *pagină a 2-a* a lui Miron Radu Paraschivescu, sediul europenilor tineri din epocă). *Ecoul* îi va acorda, de altfel, şi un premiu de poezie. În 1946 scoate un volum de versuri, *Ierbar*. Iată un titlu ca o carte de vizită literară: botanistă la facultate, Margareta Dorian este marcată, şi în poeme, de nevoia contactului cu telluricul; iubirea sa dintîi (şi ultima) fiind biologicul, cu precădere regnul vegetal:

Ţine strîns degetele
Şi podul palmei, cană cu pîntec,
Să-ţi torn laptele crud
al poemului...
În noi se deschid zări de carne
şi cîntec.
Încă puţin şi lumea se desface
toată
Ca o poamă muşcată.
Pîlpîie-n fund sucul şi sîngele
îmbrăţişate.

Şi să nu rămînem singuri,
striviţi de cuvînt
Şi de-nţelesul lui amar, crescut
înalt,
Calde şi negre rădăcini
să ne înfigem
unul în celălalt
unul în celălat.

(Prefaţă)

Aşa cum observă Al. Piru (*Panorama deceniului literar românesc 1940-1950*, Buc., 1968), versurile acestea sînt scrise sub semnul Mariei Banuş. În alte poezii întîlneşti sunetul lui Arghezi sau Blaga. E un fenomen răspîndit în rîndurile tînărului drogat cu lecturi. Margareta Dorian iubeşte indiscutabil , îşi înfige dinţii cu adevărat în umerii amantului, însă de vorbit, îi vorbeşte cu reminiscenţe din Proust sau Camil Petrescu. Geamătul la aşternut este autentic, frazele şoptite-n ureche sînt livreşti.

În 1948 pleacă din ţară (împreună su soţul ei, doctorul Taussig, psihiatru), stabilindu-se la Paris, de unde, în 1954, se îndreaptă spre Statele Unite. Aici, îşi va lua o licenţă la Brown University în botanică (mereu *Ierbarul*)) şi va continua să scrie. Dar nu în româneşte, ci-n engleză. Şi nu versuri. Ci proză. Ca şi cum "reprofilarea" lingvistică ar cere şi o reprofilare de gen (şi chiar, în anumite cazuri, cere...)

Aici ea publică trei romane, scrise în englezeşte, carevasăzică ieşind din spaţiul lucrării noastre. Ceea ce nu fuge însă, din acest spaţiu, este substanţa cărţilor. Refuzînd să mimeze pe prozatoarea americană get-beget şi să înlocuiască în povestiri pe Vasile cu Jimmy şi *Precupeţii Vechi* cu *Times Square* din Manhattan, Margareta Dorian scrie într-o limbă străină despre întîmplări nestrăine, extrase din bagajul ei de trăiri şi *stări*.

În *The Year of the Waterbearer* (Anul Sacagiului, New York, 1976) întîlnim micul univers al satului Ispas, din Moldova sfîrşitului de veac trecut. E un sat aflat sub semnul boierului pătimaş care cade lesne la femeie, recte la o ţigancă meşteră într-ale dragostei. Aici trăiesc Natan cojocarul şi soţia sa Rivca, dar şi fiul lor care se însoţeşte cu hoţii de cai, un popă necontenit sever la adresa păcatelor, ţărani ce-o duc greu dar nu se revoltă niciodată. Aici sînt obiceiuri fermecătoare de sărbători şi circulă legende încărcate de magie. Aici, în fine, îşi fac apariţia, la un moment dat, Străbunicul şi Străbunica: intrăm în contact, deci, cu istoria autoarei.

Mergînd mereu în căutarea timpului pierdut, scriitoarea ajunge cu romanele *A Ride on the Milky Way* (Călătorie pe Calea Laptelui; New York, 1967) şi *Seasons* (Anotimpuri; New York, 1976), în casa părintească din Bucureştii de după cel dintîi război mondial. Avem de-a face cu pavajul oraşului, cu tata, cu mama, cu sora, cu Suzana, fata-n casă, şi cu Gheorghe, care-i face curte, cu tramvaiele, cu dulceaţa din cămară, cu pomii, pe urmă, cu apariţia sexualităţii, spusă deschis, şi cu prima iubire: bineînţeles extraordinară, bineînţeles stranie (El este un păpuşar coborît din "Les Enfants du Paradis"), bineînţeles sfîrşită rău.

Strategia literară a Margaretei Dorian pare a fi fost inspirată, dacă e să ne luăm după Eugen Campus, de "cazul" Panait Istrati.

"...Deşi scrise în englezeşte (o engleză de bună calitate literară, plină de savoare şi de poezie!), deşi publicate în America, romanele Margaretei Darian – scrie E. C. – îşi trag substanţa din realităţile româneşti, rămîn ancorate în peisajul moral al ţării în care s-a născut şi a devenit, pe nesimţite, un om matur...

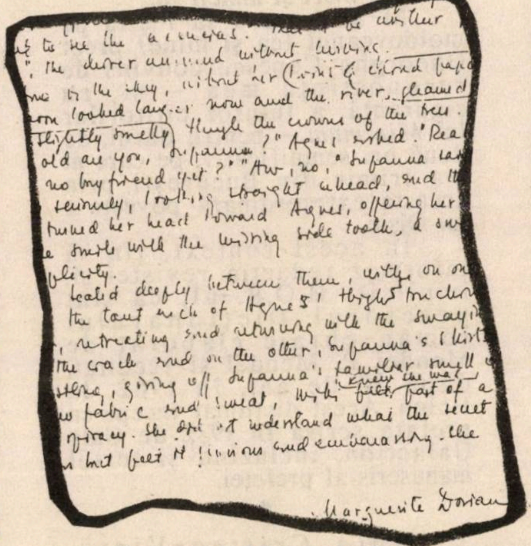

Fragment de manuscris

Opera ei poate fi comparată, în cuprinsul literaturii americane, cu aceea, celebră, a lui Panait Istrati. Au fost unii care au încercat să explice succesul acestor scriitori prin caracterul exotic al operei, prin interesul trezit de materialul însuşi, necunoscut şi straniu, pentru publicul respectiv. Nu este exclus ca, pentru anumiţi cititori, elementul acesta să fi contat. Dar, ceea ce este sigur e că, dincolo de acest aspect formal, esenţialul trebuie căutat altundeva: în structura profundă a operei respective, în calităţile sale intrinsece." *(Secolul XX*, Tel Aviv, octombrie 1977)

În planul scriiturii, criticul este izbit, ca şi la versurile de tinereţe, de propensiunea scriitoarei pentru materie, pentru vegetal şi sensualităţi. Ca şi Maria Banuş, ea nu se simte bine decît pe pămînt.

Margareta Dorian este o femeie botanică, avînd nevoie vitală de iarbă, de frunze, de copac şi de mişcarea necontenită a plantelor. Într-un interviu acordat unei reviste americane, ea recunoaşte că, instalată împreună cu soţul o vreme în California cea mereu însorită, n-a suportat absenţa anotimpurilor (unde e iarna? unde e primăvara?), mutîndu-se urgent, în nord, în New England. "Îmi lipsea climatul locului, succesiunea anotimpurilor – lucru foarte important pentru mine – atmosfera...". Palmierii regiunilor de Sud i se par artificiali, fără de autenticitate: "Găsesc că palmierii sînt ridicoli. Mi-e cam frică s-o spun cu glas tare, dar ei sînt pur şi simplu nereali! Ei nu fac nimic, dau numai un fir de umbră şi arată lamentabil".

Cum se prezintă lucrurile şi oamenii de îndată ce-au încăput sub simţurile Margaretei Dorian, aflăm dintr-o cronică a Sandei Niţescu la "A Ride on the Milky Way" ("Limite", Paris, 1962):

"Copilăria revine în memoria autoarei sub aspectul unui furnicar de detalii fascinante, sub aspectul unei acuităţi a gustului şi mirosului, al unor anumite gusturi şi parfumuri care au darul de a dezlănţui evocarea unei serii de imagini şi întîmplări, fiecare subliniind trecerea de la un anotimp la altul, sau anumite momente unice ale zilei: este mirosul de lapte ars, sau parfumul petuniilor, sau mirosul de mucigai şi praf dintr-un pod vechi, sau gustul acid al prunelor verzi, interzise. În care fiecare clipă corespunde unei revelaţii, în care personagiile capătă proporţii mitologice. Mama şi tata, văzuţi prin ochii de copil ai Aniei, apar ca doi stîlpi, aproape impersonali, majestuoşi şi demni. Este lumea «oamenilor mari», văzută ca la un microscop hipersensibil, prin ochii miraţi ai unei fetiţe exaltate şi precoce..."

Poşta dicţionarului

Spiritele fine ale criticii americane au primit bine scrisul de nuanţe "european" al Margaretei Dorian. "*A Ride on the Milky Way* – scria Guy Davenport (*National Review*, 27-V-1967) – este un roman de-o tărie liniştită, realizat de la un capăt la celălat... Nu este un roman popular, dar el va trăi atunci cînd romanele populare vor fi fost date la topit şi transformate în pungi de băcănie". Diagnosticul lui Davenport sună ca un certificat de intrare (şi un Green Card) în lumea literaturii americane.

Cîteva povestiri pentru copii (cu ilustraţiile autoarei): *Le roi qui ne pouvait pas éternuer* (Regele care nu putea să strănute; Paris, 1953); *When the Snow is Blue* (Cînd zăpada e albastră; New York, 1962); *The Alligator's Toothache* (Durerea de dinţi a aligatorului; New York, 1962)

O idee simpatică (care ne-a făcut să tresărim răsfoind cartea "Cînd zăpada e albastră"): primele pagini sînt tipărite pe hîrtie bleu, apoi urmează pagini albastre şi, la sfîrşit, de-un albastru închis, în acord cu evoluţia zăpezii din povestire.

O nuvelă unde vine vorba despre o sinagogă şi despre pogromul de la Bucureşti (ianuarie 1941): *Old "Mezzotint"* (în revista *Response*; New York, 1974)

Un necaz de scriitor care n-a avut noroc cu traducătorul său:

"...Informaţia exactă referitoare la romanul meu: cartea a apărut în limba în care scriu, limba engleză. (Margareta Dorian, *A Ride in the Milky Way*; Crown Publishers, New York, 1967). A apărut apoi în două traduceri: traducerea franceză, foarte proastă, pe care nu o recomand ("La tête dans les étoiles" e un titlu inventat de traducător cu care nu am nici o legătură) şi într-o traducere olandeză... etc., etc..." (Dintr-o scrisoare către Dora Litani, Ramat Aviv, Israel; 22 octombrie 1970)

O traducere din română în engleză (în colaborare cu B. Urdang): *Ion Caraion* (ediţie bilingvă, U.S.A., 1981)

O expresie: "Linişte lichidă" (în romanul "A ride on the Milky Way")

Ing. Arthur Avidan, *din Ierusalim, vorbeşte (ca şi Mircea Coloşenco, şi în acelaşi timp cu acesta – uite că mai există* coincidenţe*) despre Mendel P. Mendel (şi despre marele său amic, Gala Galaction):*

Vă adresez aceste cîteva rînduri, stîrnit de lectura nr-ului 59 al revistei.

"Povestea lui Oişie", a marelui om de omenie care a fost Gala Galaction – preot şi scriitor – mi-a amintit că, în copilăria mea, "Povestea" a constituit obiectul unor savuroase comentarii între fraţii mei mai mari şi amicii lor.

M-ar bucura să-l ştiu pe moldoveanul (ca şi mine) preot Gheorghe Cunescu convins de recunoştinţa mea – şi, cu siguranţă, a tuturor cititorilor lui *Minimum* – pentru darul, de două ori semnificativ, pe care ni l-a trimis din Bucureşti prin această extraordinară poveste a lui Oişie.

În acest context, ţin să informez redacţia revistei şi, implicit, H.O.R.-ul, că sînt posesorul Dicţionarului român-ebraic elaborat de Mendel P. Mendel şi reeditat, după 30 de ani, în 1962, la Holon. Acest dicţionar începe cu prefaţa scrisă în 1932 de Gala Galaction, incluzînd şi textul manuscris al prefeţei.

●

Maia Cristea-Vieru, profesoară la un liceu bucureşteran în anii '60-'70, stabilită la Toronto (Ontario, Canada), av. Briar Hill 35, aduce completări la capitolul consacrat în *Dicţionar* istoricului literar Emil Boldan:

"...Odată, Petre Solomon mi-a spus că, în anii 1940-1941, prof. E. Boldan iniţiase la el acasă, în str. Octavian nr. 9, şedinţe ale unui cenaclu la care, printre alţii, participau: Petre Solomon, Sen Alexandru (dacă îmi amintesc bine, Abramovici Simon – sau Saul – pe numele din acei ani), autor a mai multor scrieri ca; *Noi, elevii dintr-a XI-a*, (roman apărut în Ed. Tineretului în 1961), *Visul lui Pestalozzi* (1959, în colecţia "Oameni de seamă"), *Poem despre douăsprezece milioane de copii* (1949), *Pentru cei din grupa mare*, versuri (1957, Ed. Tineretului), *Cine ştie, să ne spună* (1964) şi altele. Sen Alexandru era anii trecuţi medic la spitalul "Dr. Marinescu", zis "Spitalul nr. 9", din Bucureşti.

Un alt participant a fost Morelly-Nedler, care se află acum la New York, lucrînd într-un domeniu foarte interesant, un centru nuclear, ca şef al acestui centru. A făcut medicina la Bucureşti, fiind un apropiat al dr. Parhon, care se pare că l-a ajutat să părăsească România în perioada în care era foarte greu s-o poţi face. El a scris mai multe cărţi, printre care *Oameni în alb*, un roman despre medici.

Un alt participant la adunările din casa prof. Emil Boldan (unde nu de puţine ori am fost şi eu, căci la flacăra puternică a sufletului acestui cărturar, aparent distant, s-au încălzit multe spirite, care poate au uitat, eu, însă, nu) a fost şi Constantin Stihi-Boos.

Un altul era Cornblanc, despre care nu am putut afla nimic.

Despre numele prea cunoscute, ca Petre Solomon şi Florin Mugur, nu e cazul să precizez ce au publicat, e prea ştiut..."

●

Prof. Melanie Fischbein, din Paris, Bd. Clemenceau 18, se interesează dacă "a apărut în vremea din urmă vreo lucrare *"la zi"* şi serioasă despre Iacob Psantir, cel dintîi şi mereu necunoscut *hronicar* al lumii evreieşti din România.

Da, a apărut. Sau, mai corect spus, există. Scrisă de dr. Monica Brătulescu, de la Universitatea din Ierusalim, trasă la xerox în engleză (scrierea e destinată, din cîte am înţeles, unei reviste anglo-saxone), lucrarea se intitulează "A Critical Approach to the Writings of Iacob Psantir". Am citit-o şi mi se pare că Monica Brătulescu ne-a dat, în sfîrşit, studiul acela *sigur*, de referinţă, care lipsea în materie, aşa cum – vai! – lipsesc vreo alte două sute de studii despre două sute de personalităţi ale *tribului*.

●

Iacob Fuchs, din Montréal, 1590 Dr. Penfield, a descoperit (uraaa!) lucruri noi în legătură cu "misteriosul" Al. Dominic:

"Ca membru al "tribului" – aterizat la Montréal direct de la Bucureşti – citesc "Minimum" ori de cîte ori mi se oferă ocazia.

Lucrînd ca voluntar la "Canadian Jewish Congress", am descoperit în arhiva personală a lui H.M.Caiserman (fost secretar al CJC de la înfiinţare, 1919, pînă în 1954) cîteva scrisori ale lui Al. Dominic (Bunny).

Socotesc că acestea pot contribui la lămurirea unora dintre "misterele" rămase neclarificate în textele apărute în "Dicţionarul neconvenţional".

Astfel, scrisoarea din 13 iunie 1911 aruncă o vagă lumină asupra stării lui materiale, a lucrărilor sale ("...pe lîngă altele – din care îmi scot pîinea – lucrez şi la "Testamentul meu intelectual"...), precum şi la activitatea lui revoluţionară ("...în Bucureşti, Neagu a fondat o mişcare revoluţionară care se răfuieşte cu "România Muncitoare şi cu "Adevărul", se fondează o revistă sindicalistă revoluţionară şi pana mea va scuipa foc...").

Scrisoarea din 7 mai 1938, pe lîngă unele date autobiografice, reflectă şocul şi dezamăgirea intelectualilor evrei care, realizaţi în România după primul război mondial, se văd înlăturaţi şi priviţi ca "lepra ţării".

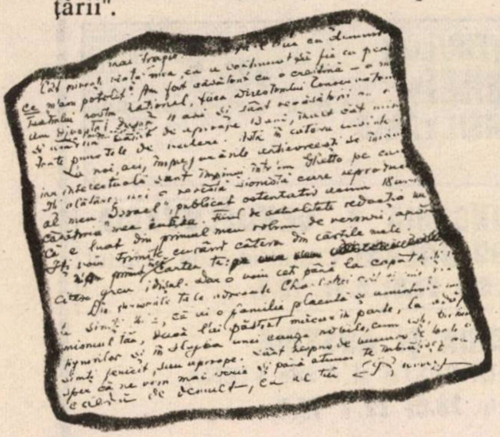

■ *Fragment dintr-o scrisoare a lui Al. Dominic*

"Lipsa totală de legătură dintre biografia omului şi operă", aşa cum se afirmă în "Dicţionar", este întrucîtva dezminţită în aceeaşi scrisoare din 1938: "...un poem al meu, "Israel", publicat ostentativ acum 18 ani, două luni după căsătoria mea întîia..."

Din cercetările făcute pînă acuma în arhivele CJC, n-am găsit nici o copie a vreunei scrisori a lui H.M.Caiserman către Bunny. Fondul arhivistic H.M.C. aflat la CJC fiind foarte voluminos, nu exclud posibilitatea ca să mai descopăr alte documente referitoare la Al. Dominic..."

NATZERET-ILLIT ÎL SĂRBĂTOREŞTE PE MIRCEA SĂUCAN

O idee excelentă: primăria oraşului de nord Natzeret-Illit (conducător: Menahem Ariav, *al nostru*, dintotdeauna şi în toate cele) a hotărît să-l cinstească, în aceste zile de-nceput de vară, pe regizorul de film şi scriitorul Mircea Săucan.

În programul sărbătoririi (mai bine zis al cinstirii, al fireştii cinstiri): deschiderea unei expoziţii a marelui pictor român Ion-Popescu-Negreni (repet: a marelui...), un cuvînt al lui Menahem Ariav, o vorbă rostită de ambasadorul român, dr. Radu Homeseu, fizician de felul lui, dar (în taină) microbist al artelor, un cuvînt al d-lui Itzhak Keinan, directorul general al lui "Omanut Laam", şi un cuvînt (stîngaci, strangulat de timiditate, fiindcă aşa e omul) al lui Mircea Săucan. Apoi, vizionarea filmului *Meandre* (ce titlu trist-simbolic!)

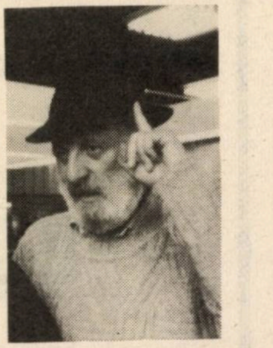

însoţită de comentariile criticului Dan Făinaru, de la "Jerusalem Post".

Spuneam: o idee excelentă. De ce? Fiindcă, punînd la cale ce a pus, Menahem Ariav nu face numai un act de justiţie culturală, ci dă o pildă altor primari din trib. Ce-ar fi ca, uitîndu-se în jur, liderii români ai marilor orase să onoreze valorile locale din alia? Şi sînt atîtea, Doamne, atîtea!

FLORIN DORIAN

S-a trecut repede, prea repede în presa noastră peste trecerea dintre cei vii a tenorului Florin Dorian. A fost un talent. A fost o "valoare" a muzicii uşoare româneşti din anii '50-'70. A fost un purtător de farmec şi armonii.

Corespondentul nostru, d. Arthur Kremer, un culegător pasionat (ba chiar pătimaş!) de adevăruri despre artiştii din trib, i-a cerut, în 1986, aici în Israel, lui Florin Dorian o scurtă autobiografie. Ca să existe undeva. Şi ca să nu uităm (cum prea adesea – vai! – se întîmplă) pe ai noştri cei cu har.

Iată cîteva din însemnările lui Florin Dorian:

"...De fapt, sînt tenor de la vîrsta de 13 ani şi jumătate.

Mi-am început cariera de profesionist (în urma cîtorva examene eliminatorii) încă din 1945, în cadrul Teatrului "Gioconda" din Bucureşti, apărînd în opereta "Contesa Maritza" de Kalman, în tovărăşia unor aşi ai genului: Dinu Bădescu, Silly Popescu, N. Gărdescu, Elena Burmaz, Florin Scărlătescu, dirijor fiind N. Patrichi.

În 1952, am primit titlul de solist al Radiodifuziunii, activînd concomitent ca solist al Teatrului de revistă "C. Tănase" din Bucureşti.

Am imprimat peste 300 piese muzicale pe discuri şi peste 600 în cadrul Radioului şi Televiziunii (din România şi din străinătate).

Am apărut la 24 de staţii de televiziune.

Interpretez în limbile română, ebraică, idiş, portugheză, spaniolă, rusă, indoneziană, italiană, germană, engleză, franceză.

Sînt compozitor şi textier.

În Israel, am colaborat în spectacole cu Jeny Kessler, Iehudit Lazarovici, Miriam Laron, Ben Shahar, Shaike Ofir, Bodo.

Am fost programat cu orchestra simfonică Radio, dirijor Mendy Rodan (1971), cu un recital la Kol Israel (1970).

Ultima apariţie în Israel – aprilie 1985, la Tel Aviv şi Ramat Hasharon."

HISTOUR histour

COMPLEX TURISTIC INTERNAȚIONAL

TEL AVIV, STR BEN YEHUDA 32 — PASAJ „EL AL" — TELEFON : CENTRALA 299281; DIRECT 5282173

LICĂ BLUTHAL LA HISTOUR

PENTRU PRIMA OARĂ IN FIECARE MARȚI ȘI JOI

BURSA TURISTICĂ 1992

CINE DĂ MAI MULT?

REDUCERE 10 LA SUTĂ PLUS

REDUCERE 4 LA SUTĂ PENTRU CLIENȚII CARE AU CĂLĂTORIT 2 ANI CU LICĂ BLUTHAL

LA TOATE EXCURSIILE HISTOUR • EUROPA • AMERICA • ORIENTUL INDEPĂRTAT

REDUCERE ÎNTRE 100–300 DOLARI

DIN PROGRAMELE HISTOUR

★ ROMÂNIA : 18 ZILE TRATAMENTE LA TOATE STAȚIUNILE ȘI LA TOATE HOTELURILE: FELIX ★ COVASNA ★ VATRA DORNEI ★ TUȘNAD ★ EFORIE NORD

★ ROMÂNIA : EXCURSIA DE 8 ZILE EXCURSIA AMINTIRILOR

«O FLOARE PE MORMÎNTUL CELOR DRAGI»

PROGRAMUL I — MOLDOVA ȘI PROGRAMUL II — TRANSILVANIA

PLECĂRI : 21.6; 5.7.

499 $ Costul include avionul

★ ROMÂNIA * UNGARIA * AUSTRIA
15 ZILE 1199 DOLARI Costul include avionul
Plecări: 14.6; 28.6; 12.7; 26.7; 9.8.

ROMÂNIA * UNGARIA * CEHOSLOVACIA
17 ZILE 1199 DOLARI Costul include avionul
Plecări: 21.6; 5.7; 19.7.

★ ROMÂNIA TRATAMENT FELIX — PLUS UNGARIA ȘI AUSTRIA
PROGRAM: 2 zile BUCUREȘTI, 18 zile TRATAMENT, 4 zile BUDAPESTA și 4 zile VIENA
28 ZILE 1280 DOLARI Costul include avionul Plecări: 28.6; 12.7 19.7.

★ ROMÂNIA TRATAMENT COVASNA PLUS UNGARIA și CEHOSLOVACIA
PROGRAM: 2 zile BUCUREȘTI, 18 zile TRATAMENT COVASNA, 4 zile BUDAPESTA, 5 zile PRAGA
30 ZILE — 1380 DOLARI Costul include avionul Plecări: 28.6; 5.7; 19.7.

4 ȚĂRI — EXCURSIA „VÎRSTA DE AUR"
ROMÂNIA * UNGARIA * CEHOSLOVACIA * AUSTRIA
2 zile BUCUREȘTI, 14 zile TRATAMENT TUȘNAD, 4 zile BUDAPESTA, 5 zile PRAGA și 4 zile VIENA. (EXCURSIE FĂRĂ EFORTURI)
29 ZILE — 1396 DOLARI Costul include avionul Plecări: 12.7 și 26.7.

★ ROMÂNIA — BULGARIA 14 zile — 787 DOLARI Costul include avionul
Plecări: 7.6; 8.7; 5.8; 9.9.

LA DISPOZIȚIA DVS. CHARTERE PE TOATE DESTINAȚIILE CU REDUCERI MARI

INFORMAȚII ȘI ÎNSCRIERI : LICĂ BLUTHAL — HISTOUR

TEL. 299281, Direct 5282173 • IERUSALIM – TEL. 02-254171 • HAIFA – TEL. 04-671313
• BEER SHEVA – TEL. 057-39090 • RAMAT GAN – TEL. 721343

histour AGENȚIA VACANȚELOR 1992

CARTEA

INTEGRAREA ÎN LITERATURA EBRAICĂ

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

Poeţi şi prozatori israelieni de limbă română au avut norocul să fie traduşi în limba ebraică. Din păcate, prea puţini. Aceşti puţini fericiţi au pătruns astfel în circuitul vast al literaturii ebraice. S-au "împămîntenit".

Dar traducerea îşi are inconvenientele ei. Chiar cînd e reuşită, rămîne traducere: opera unui alt scriitor, care se străduie să recreeze specificul operei originale într-o nouă limbă. Traducerea este necesară, binevenită. Fără ea, valorile culturale naţionale ar rămîne închise în ghetoul ariei lingvistice respective, nu ar circula liber, înfrăţindu-se.

Prin însăşi natura ei, traducerea constituie numai o replică a originalului, dar nu originalul însuşi.

Pentru a ieşi din acest impas, nu există decît o singură soluţie radicală: să scrii tu însuţi în limba ebraică. Dar soluţia aceasta nu este accesibilă oricui. Hotărîrea rămîne – şi trebuie să rămînă – strict individuală. Pentru un poet ca Haim Rabinson, care şi în România, înainte de a se aşeza în Israel, scria poezie ebraică de valoare, nu se pune nici o problemă. Le este relativ uşor să scrie direct în ebraică şi unor poeţi ca Sandu David de pildă, care au venit în Israel foarte tineri. Celor veniţi însă aci la o vîrstă mai înaintată, după ce s-au format spiritualiceşte în România şi au creat acolo o operă literară autentică, trecerea la limba ebraică este foarte dificilă. Uneori, chiar imposibilă şi deci nerecomandabilă: atunci cînd poetul are convingerea că trecerea la o nouă limbă de expresie ar implica o inacceptabilă scădere a nivelului artistic.

Trebuie să ai curaj pentru ca, la o vîrstă relativ înaintată, să porneşti pe un nou drum, să iei oarecum totul de la început. Curaj şi o anumită tinereţe spirituală. Poate, într-un anumit sens, un curaj al disperării. Curajul celui care, după ce s-a aruncat în marea furtunoasă, înoată cu disperare înverşunată, ştiind că altfel e sortit pieirii.

Senzaţia aceasta de sufocare iminentă în cuprinsul literaturii israeliene de limbă română, literatură ce i se părea lipsită de viitor, a simţit-o, mai puternic decît alţii, Andrei Fischof. De aci, hotărîrea de a sparge zidurile de gheto, de a scrie în limba ţării.

Încă acum patru ani, în *Punct* (nr. 2, aprilie 1988 şi nr. 3, octombrie 1988), a publicat patru poezii în traducere proprie: *Işalu otha* (Te vor întreba), *Dereh hasuma* (Interdicţie de circulaţie), *Kor* (Friguri) şi *Keiţad lehaşlim* (Cum să te împaci). Într-o notiţă critică, am subliniat importanţa pilduitoare a gestului şi i-am urat poetului succes pe acest nou drum.

Cu seriozitatea care-l caracterizează, Andrei Fischof nu s-a lăsat intimidat de dificultăţile inerente. A perseverat. Avem astfel bucuria de a citi astăzi primul său volum de poezii ebraice: *Keev lavan* (Durere albă)

Cîteva poezii sînt variante ebraice ale unor poezii pe care noi, cititorii de limbă română, le-am întîlnit, pe vremuri, în varianta lor românească. Spre deosebire de ceea ce se întîmplă în cazul traducerilor, aci problema fidelităţii faţă de original nu se mai pune. Avem de a face cu două originale, două poezii ale aceluiaşi poet. Deşi textele sînt – aş zice "întîmplător", dar şi contrariul ar fi fost acceptabil – foarte apropiate, ceea ce ne interesează este valoarea fiecărei versiuni în sine. Putem aprecia, de pildă, în *Festinul*, ritmul mai larg şi continuu al frazei, în timp ce versiunea ebraică *Halilula* este mai bolovănoasă.

Interesant de notat ar fi şi faptul că poetul începe să valorifice potenţele specifice ale limbii ebraice. În *Diokan* (Portret), de pildă, se foloseşte omonimia ebraică *ani* (scris cu alef: eu) şi *ani* (scris cu ain: sărac) în versul strălucind prin simplitate şi conciziune *ani heani*. Aceeaşi conciziune, de inscripţie săpată în piatră, o reîntîlnim şi în *Tehila* (Glorie): *"ve-ten lanu Eloa / et ha-mila/ şe-tagdirenu."* În versiunea românească din 1983, *Psalmul* avea versuri lungi şi recurgea, inevitabil, la mai multe cuvinte (în loc de sinteticul *şe-tagdirenu*): *"Şi dă-ne doamne cuvîntul/ care să ne definească/ amin."*

Keev lavan se intitulează volumul. Durere albă. Nu durere neagră, cum ne-am aştepta în româneşte. Nu durerea tristeţii, a doliului. Şi nici durerea roşie, sensuală, a rănii însîngerate. Ci durerea albă, imaculată ca zăpada, rece, distantă şi tăind nesimţit pînă în adîncuri, ca o lamă. Aşa apare durerea specifică poeziei lui Fischof.

Albul revine obsesiv. Nu numai durerea e albă, ci şi pagina albă, singurul loc în care cele două preocupări esenţiale, arta şi iubirea, se întîlnesc: *"rak al pnei ha-lavan şel ha-niar/ pogheş mabati et keşet mabateh"*.Albe sînt şi valurile înspumate ale mării (*Ha-iam ha-lavan"*). Umbrele, de obicei negre sau cenuşii, sînt aci albe: *"ve-ani ieled/ bein ha-ţelalim ha-levanim/ me-ever le-hiotenu (Samuh, samuh)*. Respiraţia, ca o zăpadă, cade şi ea, albă, asupra lumii: *"şeleg neşimatenu iored ve-nofel/ lavan/ al ha-olam ha-roteah". (Pulhan)*

Destinul uman, aşa cum îl resimte poetul, este tragic. Ca în *Glossa* lui Eminescu, totul trece, totul revine. Se întorc pînă şi norii din anul trecut, tunetele cutremură iarăşi uliţa îngheţată. Dar, spre deosebire de poezia lui Eminescu care îndeamnă la bărbăţie (*"nu spera şi nu ai teamă"*), poezia *Perpetuum* *mobile* a lui Fischof constată numai tragicul chin al omului, al poetului: *"...ani boer/ kavul al moked ha-milim"*. Totul revine, se repetă la infinit fără nici o ţintă. Numai el, el poetul, arde înlănţuit pe rugul cuvintelor.

Tema aceasta apare şi în altă minunată poezie, *Pantha Rhei: "ha-kol zorem/ mihşol molid mihşol"*. Aci însă, în final, tema destinului tragic se împleteşte, în mod caracteristic lui Fischof, cu tema dragostei. Şi în această privinţă există o continuitate în opera poetului. Volumul *Uitarea de sine* purta inscripţia: *"Ţie*. Actualul volum este închinat, cu aceeaşi profundă justificare: *lah, biladaih*" ("Ţie, numai ţie").

În cutremurătoarea poezie *Şalehet*, peisajul sumbru al toamnei se împleteşte organic cu senzaţia intimă de descompunere, de apropiere a bătrîneţii, a sfîrşitului. Sîngele însuşi "a ruginit", şi culoarea aceasta a toamnei erupe din adîncurile trupului ca o boală: *"ha-kol omed lehitporer"*. Dar ultimele versuri anunţă, parcă victorios: *"lah/ şira"*. Ţie, cîntec. Artă şi dragoste. Arta, făcută posibilă de iubire şi închinată ei.

Poetul trăieşte intens această contopire absolută cu fiinţa iubită. Nu mai ştie să spună pînă unde se întinde el şi unde începe ea, nu mai ştie dacă el şi-a scris cîntecele, sau poate ele sînt întruparea sonoră a sufletului ei: *"ki im işal eineni iodea/ kama ani ve-kama at/ baeş sviva rokdim ha-halomot/ ve-im ani katavti et şirai/ o şema hem ţlilei neşimateh" (Şirim mefuzarim al ha-şulhan).*

Pentru noi, cunoscători ai volumelor *Dialog imaginar* (1976) şi *Uitarea de sine*(1983), volumul *Keev lavan* reprezintă o linie de continuitate, o aşteptată împlinire a făgăduinţelor: poezie serioasă, de înaltă ţinută intelectuală şi artistică, împletind fericit reţinerea demnă şi cutezanţa imagistică (tăcerea uluită în podul palmei, iubirea – refugiul gîndurilor mele, trezirea – strip tease, timpul care-şi strînge fustele dezbrăcate în ceas de noapte, actul poetic – un furt etc.)

Pentru literatura ebraică, însă, sperăm că volumul *Keev lavan* va fi o revelaţie, pe care criticii vor şti să o aprecieze, chiar dacă, puritani, au unele obiecţii cu privire la limbă. Toate începuturile sînt grele.

●

CALENDAR

IUNIE

4 iunie s-a născut Ioan Massof (1904)
5 iunie s-a născut Al. Mirodan (1927)
6 iunie s-a născut B. Luca (1873)
7 iunie s-a născut M. Rudich (1913)
9 iunie s-a născut Marius Mircu (1909)
12 iunie a murit F. Brunea-Fox (1979)
14 iunie s-a născut Iosif Petran (1932)
15 iunie s-a născut Maria Găitan-Mozes (1928)
20 iunie s-a născut Aurel Baranga (1913)
20 iunie s-a născut Sandu Lieblich (1901)
20 iunie s-a născut L. Vero (1882)
21 iunie s-a născut E. Luca (1923)
21 iunie s-a născut Silvian Iosifescu (1917)
21 iunie s-a născut Eugen B. Marian
22 iunie s-a născut Bianca Marcovici (1952)
25 iunie s-a născut Al. Simion (1925)
30 iunie a murit Enric Furtună (1968)

●

O rubrică nouă: calendarul nostru scriitoricesc. O rubrică pentru care nu dispunem încă de toate datele necesare.

Rugăm, aşa dar, atît pe colegii de condei, cît şi rudele celor decedaţi, să ne comunice, cît mai curînd, datele de care avem nevoie : să alcătuim acest calendar – de preţuire şi de aducere aminte – împreună.

A APĂRUT

HATZIONUT

nr. 21, Tel Aviv, 1992
Religie * Istorie
Memorialistică * Document
Buletin editat sub egida Sinagogii Gutman, cu contribuţia H.O.R. Tel Aviv (director: av. Leon Şaim, redactor: av. I. Scorţaru).
Buletinul poate fi procurat la
Sinagoga Gutman
rh. Pekiin nr. 12/A, Tel Aviv.

HATZIONUT

BULETINUL ASKANIMILOR SIONIŞTI DIN ROMÂNIA ÎN ISRAEL şi YAD ZIKARON LEIAHADUT ROMANIA
cu sediul la Sinagoga "BEIT IACOV-IOSEF RAV ZWI GUTMAN"
Redacţia: Str. Pekiin nr. 12/A Tel Aviv
Redactor fondator: MOŞE MAUR ז"ל

● SUMAR ●

Rabin Efraim Gutman: Răsfoind filele Hagadei de Pesah *–3; Uri Eliav:* Dinamism şi prestigiu – *4; Marius Mircu:* Iacob Groper – *6; Sonia Palty:* Moşe Maur z.l. – *9; Av. Iancu Scorţaru:* Struma – *11* ; Comemorarea victimelor de pe vasul Struma – *13; Marian Caizerman:* Rolul internaţional al organizaţiei Mondiale "Bnei Brith" – *14; Noel Vaintraub:* Tineri evrei căzuţi în lupta antifascistă – *16; Rabanit Debora Landman:* Versuri – *18*; H.O.R. – Scrisori, răspunsuri, comentarii – *21; Rosh Peleg Iehuda:* Cu faţa la cel de-al 32-lea Congres Sionist Mondial – *24*; Comemorarea victimelor pogromului legionar din Bucureşti – *26*; Serbarea de Hanuca – *27; Mioara Iarchi-Leon:* Israel – O piatră a vorbit... – *28*; Rabinul Şlomo Zalman Ochman – *29* Ebraică: *10 ani de la construirea sinagogii "Beit Iacov Iosef Rav Zwi Gutman" – 31; Rabin Efraim Gutman:* Rabinul Shlomo Zalman Ochman z.l. – *32; Tony Solomon Maaravi:* Rabineasa din Suceava – *34; Rabin David Landman:* O povestire miraculoasă despre Rabi Israel Baal Shem Tov – *38; Shmaia Avni:* Aba Kowner nu a avut dreptate – *40*; 50 de ani de la scufundarea vasului Struma – *41; Rabin Efraim Gutman:* Cei patru fii din Hagada de Pesah – *42*

Către Minimum
Onor Revistă
Către Mia

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

MARIA GĂITAN-MOZES, "Identitate", versuri; ilustraţii de Alfred M. Bruckstein; coperta: Nisso Behar; cu o prefaţă de Andrei Strihan; ed. *Minimum*, Tel Aviv, 1992

Un extras din prefaţa lui Strihan (care a cunoscut-o pe poetă, de mult, de mult, din anii şcolii de literatură de la Bucureşti):

> Poezia Mariei Găitan-Mozes e lirică prin excelenţă. Reacţii emoţionale simple, directe, fireşti se alătură fără grabă, molcom, se adună fără ciocniri spectaculoase, dezvăluind cu sinceritate nedisimulată (rara avis în lumea noastră contrafăcută, citeşte prefăcută) tabloul unei interiorităţi echilibrate, respirînd calm, înţelepciune şi naturaleţe.

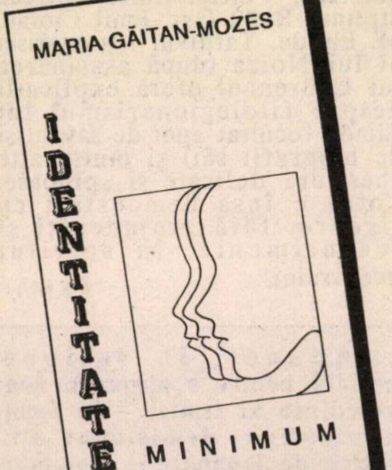
MARIA GĂITAN-MOZES
IDENTITATE
MINIMUM

> Nici o clipă nu ai senzaţia că autoarea e dispusă să renunţe la acest echilibru sufletesc, că s-ar dori dată pradă instinctelor capricioase, rău conducătoare de chibzuinţă. Să fie oare acesta motivul absenţei, din poezia ei, a violenţei de atitudine şi de limbaj? Sau e vorba de o escamotare voită – mijlocită de o viziune idilică – a obstacolelor, asperităţilor, deziluziilor care i-au însoţit drumul vieţii? Şi da şi nu. Dar mai degrabă nu. Fiindcă autoarea poartă cu sine o credinţă nestrămutată în destinul fiinţei umane, în sensul înţelegerii vieţii ca un proces ireversibil, ciclu deschis şi închis în cerc de fiecare dintre noi. *Dar nu pot/ nimic să schimb/ să dau chipului/ alt nimb./ Asta sînt/ şi tot încerc/ să mă ţin/ de-al / vieţii cerc. ("Asta sînt").*

- **Maria Găitan-Mozes**
- **Felicia Feinstein-Keifa**
- **Cartea de vizită a Beitarului din România**
- **La sinagoga Gutman se lucrează**
- **Ornea despre Volovici**

FELICIA FEINSTEIN-KEIFA, "Versuri mici şi poveşti mici – vesele şi triste, de citit înainte de culcare; ed. *Minimum*, Tel Aviv, 1992

Vesele, triste, nu o dată străbătute de un aer straniu. În legătură cu aerul în cauză, cuvîntul scris de Al. Mirodan despre această debutantă cu sunet special:

> Felicia Keifa e o fiinţă rătăcită misterios printre computerele telaviviene şi Ford-urile Escort cu telefon. Ea se uită la noi, ăştia raţionalii, cu niţică milă (ce ştiţi voi?) şi cu un surîs, subţire, în colţul gurii.
>
> Tu, încredinţat că eşti un om inteligent şi stăpîn pe destinul tău, cauţi adevărul despre astăzi în ziarul de dimineaţă: ea îl găseşte în stele. Tu, pentru a afla viitorul, te referi la politologi, la economişti, la ecologişti, la meteorologi şi la alţi experţi, cu diplomă într-ale neştiutului. Ea citeşte ziua de mîine în horoscoape, în zaţul din fundul ceştii, în cărţile cu dame şi valeţi, în globuri de cristal. Tu ai certitudini, 24 de ore din 24, fiind gata să explici planetei cum devine cazul cu orice. Ea nu explică nimic, fiindcă ştie ce ştie...

(M. Raf.)

FELICIA FEINSTEIN-KEIFA
VERSURI MICI
ŞI
POVEŞTI MICI
VESELE ŞI TRISTE
de citit înainte de culcare
MINIMUM

•

BEITAR V-HATNUA HATZIONIT HAREVIZIONISTIT B-ROMANIA, 1925-1950 (Beitar şi mişcarea sionistă revizionistă din România), Ierusalim, 1992

O dublă discriminare practicată ani îndelungaţi în ţară – cea privind rolul istoric al sionismului revizionist şi cea privind sionismul din România în general – a împins în umbră unul dintre aspectele importante ale vieţii politice evreieşti de pe meleagurile de unde venim. Devenit mai înţelept prin maturizare, Israelul de azi îşi permite să privească cu mai multă seninătate şi obiectivitate propriul trecut, propria compoziţie eterogenă, şi asistăm în consecinţă la necontenite recuperări istorice. Fenomenul trebuie salutat cu satisfacţie obiectivă şi, dincolo de orice sensibilitate de trib sau politică, aceasta este prima pricină care ne face să înregistrăm ca pe o operă de primă importanţă masivul volum documentar dedicat Beitarului şi revizionismului, aşa cum au fost ele prezente în România între anii 1925 şi 1950.

Redactat prin grija lui Shlomo Schitnovitzer, unul dintre liderii mişcării din perioada evocată, editat, în colaborare, de Uniunea Beitar Trumpeldor cu organizaţia veteranilor mişcării din România şi cu Organizaţia Sionistă Mondială, lucrarea aruncă în balanţă nu numai impresionanta prezentare grafică de zile mari, ci şi efortul unei formulări cît mai ştiinţifice cu putinţă a bogăţiei de material informativ. Căci volumul încearcă – şi izbuteşte – să îmbine două orientări disjuncte, dacă nu contradictorii: evocări personale, numeroase şi bogate, dar obiectiv afectate de o optică relativ limitată, cu reconstituirea unui tablou de ansamblu, ştiinţific nu numai în sensul maximei apropieri de adevărul istoric, ci şi prin efortul de a descifra ideea politică coordonatoare.

Fără îndoială, istoricii de profesie îşi vor spune cuvîntul lor cu greutate asupra lucrării. Noi personal, handicapaţi de vîrstă în primul rînd (la ora dizolvării mişcării sioniste de către regimul comunist nu împliniserăm încă 13 ani), dar şi de preocupările şi pregătirea profesională complet străine disciplinei ştiinţifice, înregistrăm cu emoţie doar dezvăluirea unui fragment de realitate multă vreme ignorată. Care îi onorează nu numai pe vechii revizionişti din România (dintre care în minte ne apare în primul rînd sensibilul şi generosul prieten Pesah Gany, impus de istorie ca unul dintre "eroii principali" ai acestei cărţi), ci şi întreaga mişcare sionistă românească, dincolo de limitările de partid. Mişcare ce a fost cu mult mai mult decît se ştia pînă azi...

(Radu Klapper)

●

HATZIONUT (nr. 21, aprilie 1992), buletin editat sub egida Sinagogii Gutman, cu contribuţia H.O.R.-Tel Aviv (director: av. Leon Şaim, redactor: av. I.Scorţaru

Apărut în condiţii grafice şi tipo-grafice mult îmbunătăţite, a constituit pentru mine, care nu fac parte din obişnuiţii săi cititori, mai mult decît o plăcută surpriză.

În primul rînd, pentru că cel puţin astfel mă mai întîlnesc – prin scris – cu atît de distinsul şi neasemuit de modestul meu coleg de liceu din Bucureşti, rabinul Efraim Gutman, adevărată pildă că se poate să fii şi om de cultură religioasă şi cărturar modern şi rabin şi intelectual *par excellence*, în acelaşi timp filosof iluminist şi păstrător contemporan al adevăratelor valori ale tradiţiei judaice. Spiritul întregii reviste ce-i resimte influenţa te mai spală pe ochi şi minte de figurile şi glăsuirile extremist-intolerante ale unora dintre sfinţii (şi nu prea) habotnicii noştri deputaţi din Knesset.

Într-al doilea rînd, intensa activitate a Hitachdut Olei Romania ce transpare din aproape fiecare pagină, nu poate decît să ne încînte pe toţi cei care afirmăm cu fruntea sus (nu ca Micky Bercovici sau Avram Sharir et comp.) apartenenţa la tribul nostru, al originarilor din România.

Într-al treilea rînd, rugămintea pe care am adresa-o redactorilor secţiunii în limba română de a lua exemplu de la frumuseţea şi eleganţa exprimării în ebraică din partea dreaptă a revistei şi de a fi mai "vigilenţi" (aci se poate, e voie, ba chiar e şi recomandabil) în ceea ce priveşte fluenţa şi expresivitatea frazei în româneşte (fiind număr "sărbătoresc", ne abţinem de la citate), exemple grăitoare prin hazul lor involuntar putînd fi găsite, între altele, la paginile 18, 20 şi 25.

(S. Levin)

●

În "ROMÂNIA LITERARĂ", Bucureşti, întîlnim o recenzie a lui Z. Ornea la cartea lui Leon Volovici *"Nationalist Ideology and Antisemitism..."* Cîteva fraze despre autor:

"Scriu azi despre o carte şi nu despre o ediţie. O carte pasionantă şi care mă interesează prin preocupări comune. E scrisă de dl. Leon Volovici. Dsa este un bun istoric literar, cu temeinice cunoştinţe despre secolul al XIX-lea şi dincolo de el. A funcţionat multă vreme la Institutul de Istorie Literară din Iasi, pregătind, împreună cu distinşii săi colegi, acel extraordinar *Dicţionar al lilteraturii române de la origini pînă la 1900* apărut în 1979, instrument de lucru de o valoare efectiv inestimabilă. În 1981 i-a apărut o foarte bună ediţie din opera insolitului Dimitrie Teleor pe care, regret, n-am apucat s-o comentez, deşi o citisem şi-mi plăcuse. Apoi, cred că prin 1983-1984, s-a deşţărat, stabilindu-se în Israel, lucrînd, fireşte, în calitate de cercetător, la Muzeul Holocaustului (Yad Vaşem) din Ierusalim. Cum continua să se ocupe de fenomenul românesc, îl revedeam, cînd şi cînd, la Biblioteca Academiei, venit "în documentare", ca altădată, în acelaşi scop, de la Iaşi. Vestita Sală 3 (cea "de interzise") ne regăsea, uneori, la aceeaşi masă de lucru, fiecare cu periodicul său, aşezat pe stelaj, schimbînd, în şoaptă, informaţii bibliografice (nu numai!). El era, acum, "străin" şi precauţiile, acolo, unde destule urechi şi ochi vigilenţi se aflau la post, nu erau tocmai inutile. Ieşeam însă "la o ţigară" (pe care o fumam numai eu) şi discutam, în grădină, în voie, toate cîte ne interesau."

Şi cîteva cuvinte despre carte:

"...scriitorul introduce, la locul potrivit (prin citatul concludent) contribuţia în conceptul antisemit a unor nume sonore ca N. Davidescu, Brătescu-Voineşti, Horia Stamatu, Vintilă Horia, Mircea Streinu, Radu Gyr, Emil Cioran, M. Eliade. Tardivul legionarism al lui Noica (după asasinarea lui Codreanu) oferă explicaţii despre filolegionarismul lui Eliade (ocultat apoi de savant şi de biografii săi) şi multe alte chestiuni delicate şi spinoase. Totul e însă demonstrat cu rigoare, fără prejudecăţi şi resentimente, în spiritul adevărului."

(V.M.)

Adunaţi în sesiune specială pentru a alege un nou preşedinte al Italiei – în locul lui Cossiga, demisionat din motive de lehamite – deputaţii din parlamentul de la Roma s-au înjurat birjăreşte şi s-au bătut, ca-n piaţă, sub privirile camerelor de luat vederi.

Un spectacol par-lamentabil.

RÎNJETUL LUI IUDA

■ JACOB POPPER

I

Eu nu cred că Nae Ionescu ar fi fost ispitit să-l contrazică "cu vehemenţă" pe Cioran, aşa cum se opinează într-o scrisoare apărută de curînd în "Minimum" (v. nr. 62, rubrica Poşta, p. 77, col. I), şi nici nu-mi vine a crede că colegii tînărului filosof l-ar fi axpulzat din sala de seminar, folosind în acest scop metodele evocate de Mihail Sebastian în *De două mii de ani*: aceasta deoarece pe atunci Cioran nu cuteza să se dezică de învăţătura maestrului său; iar cu adepţii metodelor contondente care se nimereau să frecventeze uneori seminarele universităţii din Bucureşti, el nu a avut, după ştirea mea, în acea perioadă, divergenţe de ordin politic sau ideologic.

Inclin să cred că şi în ipostaza sa occidentală Cioran ilustrează – ce-i drept cu un talent literar de care dascălul său era lipsit – ceea ce s-ar putea numi "filosofia" lui Nea Ionescu, în ciuda faptului că nu odată pare a se îndepărta de ea.

II

Este adevărat că în eseul *Un popor de singurateci*, Cioran afirmă că condiţia judaică nu este decît *"una din dimensiunile dramei umane"*, dar el se grăbeşte să adaoge – amănunt trecut cu vederea în scrisoarea din "Minumum" – că *"a fi om este o dramă; a fi evreu altă dramă"*, ceea ce contrazice teza sa iniţială. Este adevărat că – aşa cum s-a observat – Cioran dă impresia, în studiul antecitat, că e un apologet al judaismului, dar ţin să reamintesc că, în acelaşi eseu, el numeşte judaismul *"o teocraţie sinistră"*, iar pe Dumnezeul evreilor îl caracterizează drept *"un despot pe cît de poltron pe atît de agresiv"*, ceea ce aduce mai degrabă a condamnare decît a laudă. Este adevărat că el pare a-i felicita pe evrei pentru *"optimismul"* lor, care însă, după Cioran, nu e decît un optimism... *"de ciumaţi"*, ceea ce toarnă o apreciabilă cantitate de venin în aghiazma elogiului. În general Cioran – la fel ca Nae Ionescu – ia act de *"destinul genial"* al evreilor cu un amestec de fascinaţie şi repulsie în care repulsia precumpăneşte în cele din urmă. Ea se face simţită pînă şi în "exerciţiul de admiraţie" închinat lui Fundoianu, pentru care Cioran nutrea neîndoielnice sentimente de prietenie. Iată, în acest sens, şi cîteva citate edificatoare din *Un popor de singurateci:*

"Fără rădăcini, acosmic, evreul este omul care nu va fi niciodată DE AICI, el este omul venit din altă parte, cel care nu ar fi niciodată îndreptăţit să vorbească fără echivoc în numele indigenilor, adică AL TUTUROR."

"(evreul este) *un detracat, expert în psihiatrie, la fel ca în tot soiul de alte terapii... El nu este ca noi anormal din întîmplare, ci în mod firesc şi prin tradiţie..."*

"(evreii sînt) ...o încarnare a fanatismului... înclinarea lor spre liberalism nu e înnăscută, ci mai degrabă dobîndită..."

"Febrilitatea lor (a evreilor) *ne stimulează, ne biciuieşte, ne ia pe sus... Ei ne intoxică cu gustul lor pentru mînie, pentru epilepsie, pentru toate aberaţiile excitante; ei ne recomandă nenorocirea lor ca pe un stimulent... Dacă sînt nişte degeneraţi, aşa cum crede toată lumea, le-aş dori tuturor naţiunilor bătrîne o astfel de formă de degenerare... Ei n-au nimic NATURAL, nimic vegetal, nici o sevă..."*

"...imperialismul lor ciudat, neaşteptat, fulgurant... Ei care păreau atît de şterşi şi umili, iată-i pradă unei sete de putere, de dominaţie, de glorie care a înspăimîntat societatea blazată în care începeau să se afirme... Cupizi şi generoşi, strecurîndu-se în toate ramurile comerţului şi ale ştiinţei... Vîrtej de abjecţie şi transcendenţă..."

III

Contradicţiile care abundă în *Un popor de singurateci* (dar ce spun, acest eseu este de la un capăt la celălalt un neîntrerupt şir de contradicţii) sînt definitorii atît pentru stilul de gîndire cît şi pentru cel al maestrului. Cine nu ştie că pentru Nae Ionescu – această desăvîrşită întruchipare a sofisticei bizantine – contradicţia avea valoare metodologică. Pentru el nu rigoarea logică a gîndirii, ci "trăirea" cît mai intensă a unei idei, chiar atunci cînd adoptînd-o dezminţeai ideea "trăită" cu tot atîta intensitate cu o clipă înainte, era criteriul decisiv al valabilităţii ei. Pînă cînd se va trece cu vederea faptul că Cioran a fost şi a rămas pînă în ziua de astăzi un adept al acestei doctrine, pe care discipolii săi din Germania o numesc cu extatică uimire, de parcă el ar fi inventat-o, *"Erlebnisphilosophie"*? Odată cu strămutarea sa la Paris, Cioran s-a instalat definitiv "pe culmile disperării", dar fără a mai recurge la consolarea religiei propusă de Nae Ionescu, ba chiar lepădîndu-se ostentativ de ortodoxismul acestuia, ceea ce nu înseamnă că astfel el şi-ar fi contrazis maestrul: dimpotrivă, astfel n-a făcut decît să-i ducă pînă la ultimele consecinţe "trăirismul" – această matrice legitimatoare a tuturor contradicţiilor.

Revelatoare pentru fondul gîndirii lui Cioran rămîn nu argumentele sale (de a căror coerenţă nu-i prea pasă), ci modul în care-şi formulează opiniile: nu faptul că el respinge din principiu toate religiile este semnificativ, ci intensitatea cu care săvîrşeşte gestul rupturii în fiecare caz în parte. Creştinismul nu este pentru el decît *"cu desăvîrşire uzat"*, în vreme ce judaismul este, cum am văzut, *"o teocraţie sinistră"*. Elogiile aduse de Cioran poporului evreu sînt stilistic – şi nu numai stilistic! – deficitare. Stilul său îşi redobîndeşte însă întreaga strălucire ori de cîte ori el redeschide împotriva evreilor – poate fără să-şi dea seama, dar cu cîtă uşurare! – procesul la care susţine a fi renunţat de mult şi pentru totdeauna. Un ultim exemplu:

"Tactul, acest viţiu pămîntesc, această prejudecată a civilizaţiilor cu rădăcini, acest instinct al protocolului le lipseşte... Ironia lor, departe de a fi doar o formă de sociabilitate sau un capriciu, dorinţa de a petrece pe socoteala altuia, duhneşte a fiere stătută, a un soi de acreală străveche, săgeţile ei înveninate ucid. Ea nu e înrudită cu rîsul care e înainte de toate destindere, ci cu rînjetul care este crispare şi răzbunare a celor umiliţi. De ce să n-o recunoaştem? În materie de rînjet, evreii sînt imbatabili..."

Mie îmi vine a crede că în materie de rînjet era mai degrabă campion neevreul Voltaire, şi că evreul Heine e notoriu nu prin rictusul pe care i-l atribuie, ci prin rîsul său "printre lacrimi". Aş mai avea de spus şi de răspuns multe, dacă în contextul de faţă aş urmări alt ţel decît acela de a risipi – în mai mare măsură decît m-am priceput s-o fac anterior – unele echivocuri iscate în jurul eminentului scriitor francez de origine română E. M. Cioran.

O carte nouă
VERSURI MICI
şi
POVEŞTI MICI
VESELE şi TRISTE
DE CITIT ÎNAINTE DE
CULCARE
de
FELICIA FEINSTEIN-KEIFA
Editura *Minimum*, 1992

ARMINIUS CASSVAN
New York

ANALOGII

Ne plac analogiile. Cum găsim una, ne simţim privilegiaţi. De ce oare? Din ele se pot construi poeme, nuvele, romane... Analogia este o legătură între două sau mai multe elemente prezentînd un anumit grad de similaritate, chiar şi numai vagă.

Hamlet vrea să-şi confrunte unchiul, în mintea lui potenţial asasin al tatălui său (fostul rege) – după cum l-a informat stafia acestuia. Dovada sa "ştiinţifică" este reacţia pe care acest unchi (actualul rege) o va avea urmărind o scenă jucată de o trupă de actori ambulanţi, în care sînt reproduse detaliile asasinatului. Văzîndu-l pe actorul cu pricina turnînd otrava în urechea adormitului său frate, unchiul are o reacţie care îl dă de gol.

Nu toate confruntările reuşesc însă pe deplin. Să dau un exemplu evident analog. Un rabin se consultă cu un coleg şi prieten asupra celei mai bune metode de a descoperi cine i-a furat – aşa cum crede el – bicicleta, suspectat fiind unul din membrii congregaţiei. Este sfătuit să predice la viitoarea întrunire de la Templu cele zece porunci şi să insiste, privind în ochi pe fiecare din cei prezenţi. Precum unchiul lui Hamlet, vinovatul se va fîstîci, va roşi, într-un cuvînt, se va da de gol. După cîteva săptămîni, cei doi rabini se reîntîlnesc. – Ştii, spune primul, am găsit bicicleta. – Ai aplicat metoda sugerată de mine? întreabă al doilea. – Da, dar nu întocmai. Cînd am ajuns la "Să nu furi", nu s-a întîmplat nimic; dar cînd am ajuns la "Să nu comiţi adulter", mi-am adus aminte unde am lăsat bicicleta.

Analogia dintre episodul teatral din "Hamlet" şi povestea cu bicicleta nu se opreşte la aparenţe. Hamlet şi rabinul care îşi pierduse bicicleta au amîndoi un sentiment de vinovăţie. În primul caz, mă refer la complexul oedipian (unchiul se căsătoreşte cu regina şi uzurpă tronul; afecţiunea pe care prinţul danez o poartă mamei lui depăşeşte dragostea pur filială. Dacă a împărţi dragostea mamei cu decedatul tată pare firesc, a face acelaşi lucru cu fratele tatălui pare greu de suportat.) Vinovăţia rabinului nu are nevoie de explicaţii freudiene.

Ne plac analogiile. Cum găsim una, ne considerăm privilegiaţi...

O carte nouă
ŞTIRI ETERNE
(poezii nenormale)
de
I. SCHECHTER
Editura *Minimum*, 1992

SALOANELE
PNINAT ADAR
MODERNIZATE

Nunţi – Bar Mitzva – Brith şi alte festivităţi, pînă la 300 de participanţi

Caşer – sub supravegherea rabanutului central din Rishon Le Zion

**Saloanele Pninat Adar 88
Rishon Le Zion
Str. Ein Hakore 19
(lîngă Tahana Hamerkazit)
Tel. 03/941569**

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

■ ALEXANDRU SEVER

BĂCANUL, PROPRIETARUL ŞI GROPARUL

– Dragul meu – mi-a spus domnul Gross, băcanul – de un an de zile încoace de cînd au început a intra în ţară "ruşii noştri", fac afaceri excelente! Deverul meu a crescut cu vreo două sute la sută şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, încă va mai creşte. Cine spune că treburile merg rău, habar n-are, vă rog să mă credeţi, cît de adîncă e burta unui om.

Felul acesta de a relaţiona băcănia, deverul, olimul şi pe însuşi bunul Dumnezeu ţine, desigur, de o filosofie de băcănie în care enunţul de bază care o legitimează şi o rezumă este, vorba domnului Gross: "Domnule, omul este un animal care trebuie să mănînce."

Întîmplarea a făcut ca în aceeaşi zi să-l întîlnesc pe domnul Beny, proprietarul celor două căsuţe pe care le închiriază de ani de zile.

– Har Domnului! a exclamat dumnealui. De cînd s-a pornit aliaua rusă, chiriile au crescut binişor, căsuţele mele au început să-mi aducă venituri frumuşele şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, an de an de acum încolo, îmi vor asigura chiar şi un spor bunicel de dolărei. Iată ce va să zică adevărata prosperitate! Şi cînd te gîndeşti că au fost cîte unii, smintiţi întru democraţie, care s-au gîndit la o lege, în fond atît de antidemocratică, ca aceea de a îngheţa chiriile!

L-am ascultat cu atenţie. Toate aceste diminutive – căsuţe, binişor, bunicel, frumuşel, dolărei – îmi sugerau un spirit candid şi bonom, şi traduceau, la urma urmei, un fel foarte particular al domnului Beny de a înţelege democraţia, de a-şi alinta norocul şi a-şi mîngîia portofelul. Ceea ce îl înrudea cu băcanul meu nu era numai adînca sa credinţă că Dumnezeu şi "ruşii noştri" s-au aliat să-i sporească dolăreii, ci mai ales filosofia ce-l tutelează, ce-i drept, o filosofie de "apropitar", care ştie, la o adică, cum să-şi apropie dolăreii altora, cum să stoarcă nişte bănişori frumuşei chiar şi din patru pereţi de piatră seacă. "Ce să-i faci? a conchis dumnealui, cu totul neputincios să se împotrivească acestui nemilos destin care nu conteneşte să-i umfle contul la bancă. Omul e un animal care are nevoie de un acoperiş.

O tristă obligaţie care m-a adus într-un cimitir, mi-a îngăduit să fac cunoştinţă cu onorabilul Mendel Gur, unul din cei mai serioşi gropari ai oraşului.Rezemat în lopată, şi fumînd un Kent cu detaşarea unui om deplin familiarizat cu ambianţa, şi nu fără conştiinţa limpede a sacerdoţiului său – mi-a spus:

– Dragă domnule, nu mă pot plînge... Mai nu e zi lăsată de la Dumnezeu să n-am parte de clientelă. Şi cum populaţia creşte, şi aliaua continuă, e firesc – nu? – să crească şi numărul răposaţilor. Pentru că, vedeţi dumneavoastră, aşa i-i dat omului: să moară. Acum, să fim bine înţeleşi, de murit moare tot ce-i viu şi vietate! Dar numai omul se îngroapă. Care va să zică, cîtă vreme oamenii vor muri, şomer n-o să fiu, ba, cu ajutorul lui Dumnezeu, voi avea şi eu parte de o pîine mai albă. Ce să-i faci – a sfîrşit Mendel Gur, în spiritul unui adevărat sacerdot... Omul e un animal muritor.

Am plecat din cimitir foarte tulburat. Condiţia omului fiind aceea a unui erou tragic care nu se poate sustrage fatalităţii ce-i impune – între atîtea servituţi – obligaţia de a mînca, de a se adăposti şi de a muri, băcanul, proprietarul şi groparul şi-au asumat, s-ar zice, funcţia unor nobili slujbaşi ce nu-şi recunosc altă menire mai înaltă decît aceea de a-i procura – fireşte, fireşte, contra cost – hrană, adăpost şi o groapă.

Numai că generozitatea asta, atît de scump plătită, m-a cam pus pe gînduri. Nu cumva – m-am întrebat eu foarte neliniştit deodată – am ajuns de importăm olimi anume pentru ca să oferim, cu vreun milion de eroi tragici, muşterii pentru băcani, chiriaşi pentru proprietari, şi viitori morţi pentru venerabilii noştri sacerdoţi?

●

minimum

EDITEAZĂ

● Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

● Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

● MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

MINIMUM

● Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"

●

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

●

OPHIR-KEY TOURS
DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN
SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN

VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE PENTRU ORICE FEL DE EXCURSIE ÎN STRĂINĂTATE

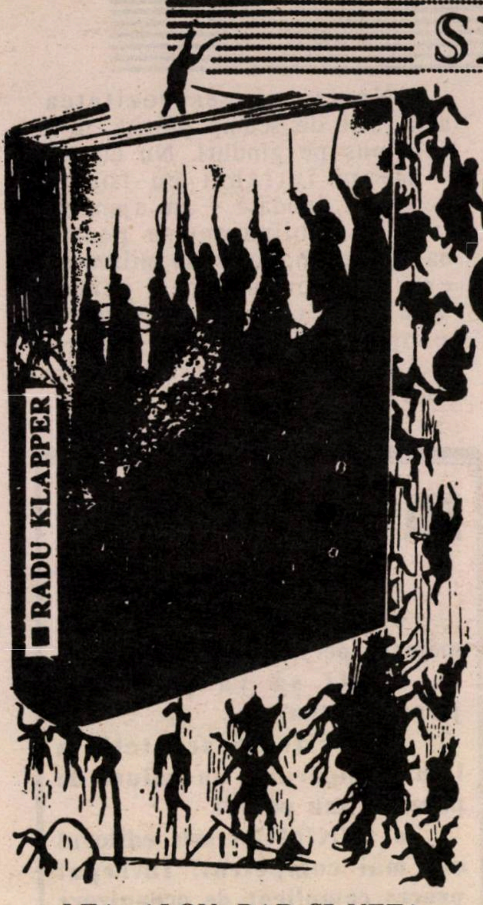

JURNALUL UNUI OBSEDAT

LEA, ALON, DAR ŞI NETA

De cîţiva ani fiinţează în unele din liceele ţării, în vederea bacalaureatului, pe lîngă secţii de biologie, astronomie etc., şi secţii de dans. Ce urmăresc ele – să pregătească interpreţi, sau doar cunoscători? – e greu de răspuns, dar cert este că faptul a fost impus de realitate. Cînd mii de adolescente, dar şi de adolescenţi, sacrifică multe ore şi multă energie în lecţiile de balet mai mult sau mai puţin particulare, includerea "materiei" în programa şcolară dă justificare pedagogică unei pasiuni răspîndite. De la acest punct, totul depinde de profesori, de luciditatea şi tactul lor pedagogic, de... cunoaşterea lungului nasului; al lor şi al elevilor.

Poate întîmplător, primăvara aceasta s-au ivit numeroase prilejuri de verificare a celor ce se întîmplă în aceste secţii (festivalul şcolii de arte "Telma Ielin", spectacolele centrului "Bikurei Haetim", gala lansării concursului de balet "Mia Arbatova"). Aşa că m-am îndreptat, cu multă curiozitate, către spectacolul oferit de secţia de dans a liceului "Igal Alon" din Ramat Hasharon. M-am îndreptat într-acolo, deoarece secţia este condusă de una dintre persoanele cele mai fascinante ale vieţii noastre artistice, iar unul dintre dansuri a fost creat anume pentru eleve de un coregraf cu totul singular în peisaj, de o seriozitate şi o muzicalitate care îl izolează de masă. Cea dintîi, şefa secţiei, este fosta dansatoare, strălucita cîntăreaţă şi – în ultima vreme – actriţă ("Nunta însîngerată", "Yerma"), acea Lea Avraham care a predat la Julliard Academy din New York, dar a preferat micul oraş de acasă. Al doilea este Alon Avidan pe care îl urmăresc de peste doi ani în fiecare mişcare a sa, făcîndu-mă să-mi pun întrebări asupra indiferenţei companiilor noastre faţă de un asemenea coregraf, apropiat de gîndirea abstractă a unui Balanchine.

S-a dovedit că ceea ce ştiam despre cei doi nu a rămas izolat de realitatea şcolii. O seară de dansuri lucrate cu seriozitate, dar şi cu conştiinţa limitelor didactice şi, miracol!, tocmai din această cauză nu au lipsit momentele de reală valoare artistică. Acesta a fost dansul lui Alon Avidan, compus în linii pure, clasic prin claritatea lui, dar care în final, prin brusca rupere a mişcării şi privirea aproape acuzatoare înfiptă de o balerină în ochii spectatorilor, dobîndeşte valoarea unei explozii sentimentale. Conceput pentru unisonul unui grup ce solicită încă muncă de ansamblu (ca şi dansul creat de excelenta interpretă de flamenco Neta Shezef, care nu a vrut să-şi mascheze elevele în Carmencite de operetă, ci le-a transmis înverşunarea şi reţinerea aflate în miezul artei acesteia), lucrarea lui Avidan încununează concepţia pedagogică a Leii Avraham. Aceasta este cauza pentru care la liceul din Ramat Hasharon atmosfera e respirabilă şi cu adevărat promiţătoare.

YVES... MUCHTAR

Pe vremea lui Yves Montand, soldatul care pleca "pentru a muri puţin" la război avea în raniţa bastonul de mareşal şi se întorcea avînd în ea "un peu de linge sale". Au trecut de atunci decenii, şansoneta a evoluat, dar şi războiul. Azi soldatul nu numai că aduce înapoi, dar se şi învîrte toată vremea cu ceva mai mult, mai greu şi mai murdar. Peste decenii, însă, cel cîntat (şi cel ce cîntă) în franceză se întîlneşte cu cel din ebraică în punctul aceleaşi nevoi de căldură umană, de tandreţe, de vis, pe care le culege acolo unde le găseşte repede şi ieftin: la prostituate. Tristeţe sfîşietoare, adevăr nu mai puţin sfîşietor, dar clipă de mare vrajă artistică!

În urmă cu luni, îmi strigam tot în acest colţ de pagină entuziasmul descoperirii tînărului cîntăreţ – poet – compozitor ce-şi spune Muchtarul. Mă întrebam atunci cum şi unde îşi va conduce talentul. L-am reîntîlnit de curînd, tot într-un loc straniu şi anonim: clubul "Malul stîng", o sală cu bănci de lemn pe strada Ehad Ha-am. Acompaniat de un ghitarist şi un trompetist, excelenţi, Muchtarul lansează ciclul "Soldaţi şi curve", şansonete autentice, dar ebraice, unind poezia barocă a mizerabilului cu o rară generozitate muzicală care unifică, cu gust perfect, hazanut şi reminiscenţe pariziene. Sfîşiat între patetism şi caricatură, exagerat cum numai un mare artist poate să fie, Muchtarul este ca o lovitură sub centură.

Muchtarul: vraja luminii şi a umbrei în şansoneta ebraică.
Foto: Izi Wacksman

SPECTACOL

"ZE RAK SPORT!" MIE ÎMI SPUI?

■ RADU COSAŞU

Locuiesc pe uliţa românească a satului nostru planetar.

În vizită la mama mea din Tel Aviv, tele-urmăresc în ivrit şi arabă, războiul din ce în ce mai mondial: Sarajevo (comme toujours...), Kabul, Los Angeles, Gaza, Nagorno Karabah, Ulster, Duşambe, Dubăsari pe Nistru, Malawi, Tchad şi cîte vocale mai avem, convins că odată ajuns la Poli, se va încheia.

Se balcanizează Anglia.

Se libanizează Iugoslavia.

Nu se mai finlandizează nimic. E Mondovizionul meu.

Nici în Eurovision nu sînt un apucat.

Nu fac din Eurovision un meci de baschet între Macabi şi Restul Lumii, nici un gewolt la ONU.

Nu stau cu ochii şi urechile doar "pe Israel", pot vedea cum Luxemburgul nu-i dă nici un punct Italiei şi Ciprul, 12, Greciei, asta după ce Israelul a votat cu gura plină o Franţă care nu merita nici un punct. Anul trecut, cred că am fost singurul ziarist din Europa care a observat, în cronica mea din "România literară", că Germania, Austria şi Italia, într-o stranie coincidenţă a gusturilor lor muzicale, atît de diferite, n-au acordat nici un punct melodiei israeliene "Can". Cîntecul "sărea din pagină", "spărgea ecranul", se impunea oricărei urechi educate fie de Wagner, fie de Verdi. Mi s-a părut amuzant, atît din punct de vedere muzical cît şi sportiv. Făceam politică fără să-mi dau seama? Am aflat mai tîrziu că melodia a fost acuzată de naţionalism, fiindcă cei trei israelieni se bucurau că s-au născut "aici". Eu făceam politică? Mi s-a părut şi mai vesel, eu rămînînd un ziarist sportiv – adică un om care nu ştie altceva decît că extrema dreaptă se numeşte... Chiar, cum se numeşte extrema dreaptă a lui Macabi Tel Aviv? Uite că nu ştiu...

Anul acesta, de la "încălzire", de cînd am văzut selecţia cu două săptămîni înaintea concursului, mi-am luat, ca tot sportivul, trei favoriţi, o ordine triplă. (De ce, domnule Mirodan, nu există în Israel bookmakeri, măcar pentru Eurovision, dacă n-aveţi curse de cai?) "Am mers" cu Islanda, Israel – melodii vii şi percutante – plus Iugoslavia unui dulce tango. Am pierdut cu toate trei. Dafna şi islandezele au cîntat strangulate de emoţie, iar tangoul iugoslav n-a contat în faţa unei dulcegării malteze. Dar n-am fost ridicol: juriul englez – cel mai competent în muzica asta! – i-a dat 12 puncte Islandei şi Iugoslavia aia crud-ortodoxă, maximum, Israelului. Sportiv, iar n-am stat rău: dacă Italia, consecventă, nici anul acesta nu i-a acordat vreun punct Israelului (Austria i-a dat unul, bravo, Germania 4 – prosit!), ea n-a fost singura căreia nu i-a plăcut "Ze rak sport". Au mai fost şi Grecia, şi Islanda, şi Belgia, şi Finlanda... Mie mi-a plăcut foarte mult: suferea de inteligenţă voioasă; propunea, tralala, vechea idee olimpică – nu contează punctele, clasamentele, dacă pierzi sau cîştigi, totul e să cînţi, să joci şi să participi... E una din ideile acelea aiurite pe care bătrînii înţelepţi din Ialomiţa, le tratează cu celebra formulă: "Dea Dumnezeu ca Leana să fie fată mare, dar nu e!" Într-o lume în care sportul nu mai e sport, olimpiadele nu mai sînt olimpiene şi nici Nobelul pentru literatură nu mai e chiar atît de nobil – "Ze rak sport" era mai rău decît naţionalist: era ironic! Asta-i mai grav decît a face politică, mie îmi spui?

Încît melodii mari, şlagăre "de rupere" neexistînd nici în '92 – pot accepta în mondo şi euroviziunea mea care au ca imn clasicul "Nous, les amoureux"... din '64, întrebarea învingătoarei irlandeze: "Why me?" De ce eu? Lama ani? Bemet.

VIVIANNE SI HERMAN LEIBOVICI
✱ TRAVEL EXPERTI ✱

stau la dispoziţia celor interesaţi
pentru orice servicii turistice la
AGENŢIA DE VOIAJ "PROPER TRAVEL LTD."
TEL AVIV, REH. BEN YEHUDA NR. 56
TEL. 297477, 5289992, 5284753
●
Bilete de avion ale tuturor societăţilor de zbor,
inclusiv zboruri charter.
Închirieri auto, Eurailpass, rezervări hotel;
STAŢIUNI DE ODIHNĂ ŞI TRATAMENT
●
Înscrieri pentru
EXCURSII ORGANIZATE şi VOIAJURI INDIVIDUALE
PENTRU TOATE DESTINAŢIILE:
AMERICA, AFRICA, AUSTRALIA, SCANDINAVIA,
EUROPA DE VEST ŞI EST
●
PENTRU ROMÂNIA PROGRAME SPECIALE COMBINATE

PREŢURI CONVENABILE LA STAŢIUNILE DE
TRATAMENT ŞI ODIHNĂ: FELIX, COVASNA, TUŞNAD,
VATRA DORNEI, POIANA BRAŞOV, SINAIA ETC.

SPECTACOL

● MUZICĂ

CONCURSUL INTERNAŢIONAL ARTHUR RUBINSTEIN

Ediţia cu numărul VII înseamnă 18 ani de cînd, la fiecare al treilea an, răsună la Ierusalim şi la Tel Aviv semnalul acestui concurs de mare prestigiu, destinat tinerilor pianişti de pretudindeni. Anul 1992 a adus în Israel peste patruzeci de pianişti tineri, spre a se supune hotărîrii prestigiosului juriu alcătuit din muzicieni consacraţi şi avînd experienţa concursurilor internaţionale. România a fost prezentă în juriu prin maestrul Valentin Gheorghiu.

Atracţia concursului rezidă (dincolo de posibilitatea – potenţială – a lansării tinerelor talente pe traiectoria vieţii muzicale internaţionale) în programul deosebit de pretenţios pe care îl reclamă. Spre a ilustra: primele trei etape se desfăşoară sub formă de recitaluri (solo, deci); repertoriul acestora îmbrăţişează lucrări din diverse epoci stilistice – de la baroc pînă la muzica contemporană – incluzînd, în mod obligatoriu, o lucrare semnată de un compozitor israelian. Urmează apoi etapa consacrată muzicii de cameră, iar ultimele două faze fac apel la interpretarea a cîte unui concert pentru pian şi orchestră, posibilitatea alegerii lucrării fiind vastă (Mozart, Beethoven, Brahms, Schumann, Chopin, Ceaikovski, Liszt, Rachmaninov, Ravel, Prokofiev). Interesant de reţinut faptul că mulţi dintre concurenţi au ales Rachmaninov, iar doi dintre aceştia, Concertul numărul trei în re minor, nu cel mai reuşit concert, dar greu, foarte greu! Concluziile de după audierea unui asemenea program vast şi variat oferă posibilitatea de a situa la valoarea lor reală pe toţi participanţii. În urma deliberărilor, juriul a decis: premiul întîi i-a revenit pianistei Giorgia Tomassi (Italia), premiul doi lui Simone Bedroni (Italia), premiul trei lui Ilya Itin (Rusia), premiul patru lui Ruei-Bin Chen (Austria) şi premiul cinci ex-equo lui Iacov Kasman şi Maxim Filippov (Rusia).

Orchestra invitată în mod special pentru lucrările concertante, ansamblul din Lodz, care poartă numele lui Rubinstein, n-a fost la înălţimea concursului. Dirijată de Ilya Stupel, formaţia a constituit mai curînd un impediment în calea solistului decît un partener.

Sofia Gelman

BRIDGE

LA POMUL LĂUDAT...

Unul dintre turneele exclusive în lumea bridge-ului este turneul organizat în fiecare primăvară de ziarul Sunday Times, cu participarea celor mai serioase perechi din lume.

Ţinuta obligatorie a fost de gală, dar nu şi nivelul jocului. Au cîştigat detaşat binecunoscuţii campioni brazilieni Chagas şi Branco, cu ajutorul involuntar dar semnificativ al partenerilor de întrecere. Iată unul din exemple:

După o licitaţie simplă, începută de Nord cu 2 Carale (alertată ca fiind "slab", cu Caro în 6), continuată de Sud cu 2 Fără de Atu şi încheiată de Nord cu 3 Fără de Atu, sînteţi la atac cu mîna următoare:

A D V 7
R 8 6 4
D V 3
4 3

Vulnerabil contra vulnerabil, IMP, cu oponenţi de asemenea nivel, nu-i momentul să căutăm străluciri, atacaţi deci Dama de Pică. Pe masă apare:

10 6
A 2
R 9 7 6 5 2
R 6 5

O deschidere onorabilă de 2 Carale şi o licitaţie îndoielnică de 3 Fără de Atu. Partenerul dvs. furnizează 2 de Pică, semnal clar după sistemul dvs. de semnalizare. Cum veţi continua?

PAUL WEINSTOCK

MARIA GĂITAN-MOZES

IDENTITATE

O CARTE NOUĂ
O CARTE DE SENSIBILITATE ŞI GÎNDIRE
IDENTITATE
VERSURI
de MARIA GĂITAN-MOZES

M I N I M U M

Desigur, stilul vine cu poetul, dar aici este vorba de un stil al stilului, deosebit de al celorlalţi poeţi şi prin talent şi prin aspect moral. Versurile Mariei Găitan-Mozes au adîncimea care orientează scrisul spre poezia mare. Poeta cumpăneşte cuvintele, valorifică pe un plan înalt toate sentimentele.

O carte nouă a sufletului Mariei Găitan-Mozes, scrisă cu un condei care ciuguleşte cuvintele de petale proaspete ieşite peste noapte la iveală, cu bobul de rouă, cu lacrima cerului pe ele: *Te ştiu călit,/ dar, ca femeie, tremur/ şi-aş vrea-n aceste clipe/să m-alătur/ţie./ Să-ţi pot fi sprijin/ şi părtaş/ soldatul meu/ cu tîmplă argintie.*

Adrian Zahareanu

●

,Cînd Mărioara – Maria Găitan-Mozes – îşi citeşte poeziile în cenaclu, se produce un moment de înălţare.

E aproape incredibil cum o exprimare atît de simplă – aparent nepoetică – răscoleşte simţirile cucerite de savoarea mereu proaspătă, tandră a versului...

E misterul talentului poetei Maria Găitan-Mozes!

Solo Juster

●

Cartea se poate procura trimiţînd un cec în valoare de 20 şekeli pe adresa: Str. Haşmonaim 81, Bat Yam.

JUMĂTATE DE VEAC ÎN BARUL LUI RICK

(fiindcă, uite, filmul magic cu Humphrey Bogart şi Ingrid Bergman ne însoţeşte mereu)

RADU COSAŞU

"Casablanca", acum, în primăvara lui 1992, a făcut 50 de ani.

Bărbaţii duri, nu numai cei fraieri, încă mai ţin să se îndrăgostească, rece şi sincer, sarcastic şi patetic, ca Bogey, cu un pahar de whisky în mînă şi cu un pianist negru alături, cerîndu-i: "Play again, Sam!"

Femei cu totul serioase încă mai visează să poarte lumina lui Ingrid Bergman între bărbatul iubit şi amantul sacrificat.

Balonseidurile se mai poartă, pe ploaie, ceaţă şi tristeţe, cu gulerul ridicat, ca în "Casablanca".

Cafenele bătrîne, baruri proaspete, hoteluri modeste şi pizzerii proaste (ca una din Bucureşti!), unde amorul e permanent înghesuit, dar biruie şi moare între riscuri şi paşapoarte, se numesc, de decenii, "Casablanca".

Cea mai sobră şi exactă declaraţie de dragoste e încă aceea a lui Rick: "E o plăcere să te pot privi".

Imnul mondial al îndrăgostiţilor hîrşiţi în melancolie rămîne, în topul jumătăţii de veac, melodia hîrîită a lui Sam, "În trecerea timpului" (la mare luptă – sufletească – cu "Les feuilles mortes"!).

Puştime care vede prima oară, în copii uzate, la Cinematecă, filmul lui Curtiz, lîngă caractere de "fiare" şi "măgari bătrîni", de balene felliniene, gîşte şi gîsculiţe cehoviene, care îl văd, ca mine, pentru a 77-a oară, au – cînd începe Marseieza împotriva hitleriştilor, sau cînd Peter Loore e împuşcat la cazinou, sau la "The End" cînd decolează avionul – ochii în lacrimi sau, mai crud spus, inima în stomac.

Criticii cei mai severi, istoricii cei mai savanţi ai filmului, nu ştiu ce să facă în faţa "Casablancăi". Nu e cel mai bun film din lume, nu e cel mai inteligent, nici cel mai straniu, montajul şi "scriitura" lui n-au nimic special, dar fotogramele lui continuă să iradieze printre clişeele cele mai sfinte şi dragi ale uriaşului album cu poze numit în familia omenirii – cinema. Criticul care s-ar apuca să demonstreze cît de "slabă", cît de desuetă, cît de lipsită de mister e "Casablanca", ar face operă de stupiditate.

De altfel, unul dintre misterele ei stă în următoarea poveste: de la producător la regizor, de la vedete la figuranţi, nimeni n-a crezut că filmul acesta va fi nemuritor. Bogart a lucrat tot timpul mîrîind că nu-i place rolul; Ingrid Bergman se grăbea să prindă turnările la "Pentru cine bat clopotele" care i se părea esenţial pentru cariera ei; Michael Curtiz, regizorul care ştia cum să galopeze caii, cum să încrucişeze săbiile şi să scufunde corăbiile, habar n-avea ce-a ieşit, lucrînd în cea mai nervoasă nesiguranţă; în sfîrşit, culmea, Max Steiner, omul care punea ca nimeni altul, melodia sfîşietoare la toate sărutările şi despărţirile de pe pînză, cînd a auzit, la mixaj, muzica filmului, a zis că totul trebuie schimbat cu altceva. N-a mai fost timp. Timpului, "celui mai sever judecător",– cum o ştiu toţi bacalaureaţii –, i-a plăcut "Casablanca". Mai mult decît să-i pună – inevitabil – un rid, două, nu şi-a permis, îngropîndu-i pe toţi cei care l-au făcut. Ultimul dintre ei, care s-a dus anul acesta, a fost Paul Henreid – bărbatul dintre ea şi el. Nici el nu a fost un gigant; ne-a lăsat însă tuturor nenorociţilor care mergem la cinema ca să ne vedem viaţa, gestul acesta, într-un film cu Bette Davis: aprinderea deodată a două ţigări, una pentru ea, una pentru el. E un gest care însoţeşte natural parola noastră, mai rezistentă decît toate celelalte cu care ne-am iluzionat: Play again, Sam!

N. Red. Aşa cum aţi înţeles desigur din textul lui Cosaşu, deşi *Casablanca* nu este un film "la zi", el este, totuşi, în sufletul nostru, foarte-foarte la zi. Drept care vă rugăm să-l căutaţi pe afişe şi să-l vedeţi pentru a 78-a oară.

Din textul lui Mihai Sin, pe care-l publicăm mai jos, cititorul va face cunoştinţă cu un talent inconfundabil, tensionat şi dramatic, învăluit într-o aparent detaşată privire "realistă" (ce o mai fi însemnînd de fapt, azi, acest "fost" termen de referinţă, numai Dumnezeu ştie), propunîndu-ne o lume de toate zilele, în care deodată, ca şi în pînzele lui Chirico sau Magritte, drumurile se sfîrşesc în nicăieri, cuvintele în sine însele, povestirea se curmă învăluindu-se în jurul ei, evenimentele precipitîndu-se din normalul cel mai banal într-o zonă a semnificaţiilor grave şi întrebătoare, triste şi acuzatoare, umane şi deci – vorba lui Saint Exupéry – asumat responsabile.

Socotit astăzi drept unul dintre cei mai reprezentativi şi demni cu fapta şi scrisul scriitori români contemporani, Mihai Sin este autorul cîtorva romane care au făcut dată în epocă, ultimul, *Schimbarea la faţă* (1985), fiind premiat de Uniunea Scriitorilor, premiul însă fiindu-i retras în urma unui articol "ucigător" apărut în "Scînteia". Scriitorul împătimit de adevăr şi tenace iubitor de oameni din volumele sale de proză scurtă – dintre care recentul *Rame şi destin* (1989) ar fi putut apărea cu cinste şi cert succes de public în orice mare casă editorială europeană – este de puţină vreme şi spre bucuria noastră, a confraţilor săi de scris, ataşatul cultural al României la Ambasada din Israel.

Sergiu Levin

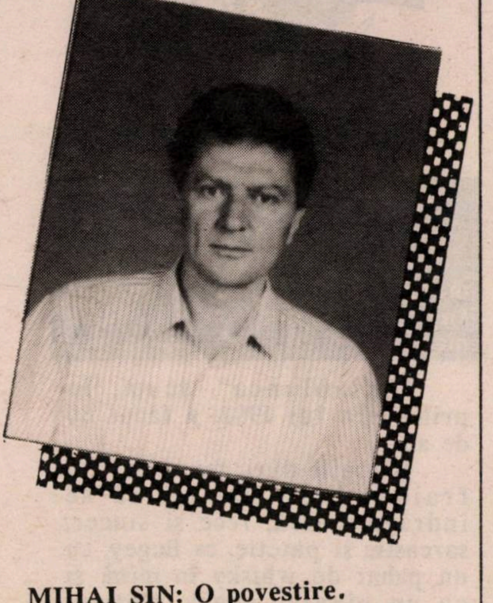

MIHAI SIN: O povestire.
O povestire cu un fotbalist rău şi o femeie care plînge

■ MIHAI SIN

PE CORIDOR

Aşteptam pe coridor, la cîţiva metri stînga de uşa cabinetului. Pe banca lipită de perete se înghesuiseră vreo zece inşi, cei mai mulţi bătrîni şi bătrîne. Mai erau şi alţii, stînd în picioare, ca mine, mutîndu-se de pe un picior pe altul şi rezemînd pereţii, ce bine, cred că toţi s-au gîndit la un moment dat la asta, toţi au verificat, ce bine că pereţii sînt vopsiţi cu vopsea de ulei, nu se ia pe haine. Încercam să mă gîndesc la ceva cît de cît curgător, să-mi umplu aşteptarea, stăteam deja în picioare de o jumătate de oră, citisem *Scînteia*, pagina externă, faptul divers, rubrica de sport, meciurile de fotbal erau comentate, fireşte, defavorabil, fotbaliştii ăştia mănîncă pîinea de pomană, de cîte ori nu auzisem propoziţia asta, încă de pe cînd lucram în Combinat şi responsabilul sportiv umbla după cotizaţii de simpatizant al "Energiei", deci mulţi cîrteau, de ce să dăm bănuţi dacă ăştia nu joaca bine şi sînt pe la coada clasamentului, habar n-au de fotbal, ştiu doar să se cotonogească unul pe altul. Era unul, Crizantemă sau Lalea sau Bujor, mă rog, un nume de floare, juca fundaş central, stoper măturător i s-ar spune acum, pe atunci i se spunea mai simplu, bec, tip brunet, cu părul creţ, înalt, nu cine ştie ce masiv, mai degrabă suplu, un băiat simpatic şi cam zurbagiu, cîţi fotbalişti nu sînt simpatici şi zurbagii şi dedaţi la pahar!, deci nu ştiu ce-l deosebea de ceilalţi, în afara faptului că era rău. Lovea cu o anumită cruzime, pîndea minute în şir momentul de apropiere firească de Celălat, totul părea să se datoreze mingii, cînd de fapt el căuta precis glezna, rotula sau ficatul, lovit cu genunchiul, atunci cînd sărea la cap. Deodată îl vedeai pe Celălalt căzut, zvîrcolindu-se, şi atunci din tribună se auzeau urlete, afară, afară, timpul, arbitru!, ăsta simulează, huooo, huooo!!! De obicei, Celălalt nu se mai scula, decît susţinut, de obicei era cărat afară pe targă. De ce să par un îngeraş şi să afirm că nu ştiam că lovitura lui Crizantemă sau Bujor era definitivă, o lovitură de maestru, care îngenunche? Ştiam, cum ştia tot stadionul, dar asta nu mă împiedica să particip cu sufletul la gură la hăituiala care începea încă din primul minut, împotriva celui mai bun, pentru că Celălalt era un ales, era, fireşte, cel mai bun, omul Lui. Dacă minutele treceau şi Celălalt îşi făcea de cap, adică devenea periculos, insistent, trăgînd la poartă cu ambele picioare, tribuna începea să dea semne de nerăbdare, "omul tău, Crizantemă!" se striga, "ia-ţi omul, Lalea!" se urla excitant, "ia-i numărul şi pironeşte-l, Bujoare!" urla vehement şi teatral Robu, cea mai profundă voce a galeriei. (Să nu ne amăgim. Folosesc trei nume de floare ca să spun porecla unui fost fotbalist. Niciodată nu i-am ştiut numele adevărat, să nu vă închipuiţi însă că nu-i ştiu porecla adevărată, singura dintre cele trei. Bineînţeles, o ştiu, şi acum mă întreb de ce e nevoie de acest subterfugiu. Cred că mi-e frică, mai bine zis nu mi-e frică pentru ceea ce sînt acum, un bărbat locuind într-un alt oraş şi scriind din cînd în cînd literatură. Cred că am ajuns să am un anumit respect pentru frica de altădată, din adolescenţa mea. Ea trebuie păstrată, ea trebuie conservată în amintire, n-are nici un rost să fac acum pe grozavul. Ea a devenit, cu vremea, obiect de preţ, are chiar şi patina necesară. N-am schimbat în viaţa mea o vorbă cu "sîngerosul" idol al tribunelor, nu mi-a dat o palmă, nu m-a înjurat, dar mi-era frică de el. Era *altceva* decît mine, simţeam asta, era ceva de care trebuia să te temi, ceva desigur simpatic şi excitant, plesnetul sec, simţit nu auzit, al ghetei atingînd osul, zdrelind pielea, sîngerînd sau doar învineţind. Liniştea mare care cobora apoi în sufletele noastre, gata, s-a terminat, vom învinge, vom învinge, cîştigăm sigur, paştele mamei lor de gorobeţi, ce-au crezut ei, rahaţii ăia, că ne mulţumim cu un egal?, măcar un 2-0 le dăm acum!)

Jos, la picioarele mele, bătrînul ce şade în capătul băncii se foieşte, se freacă uşor de pantalonii mei, face o mişcare bruscă, atingîndu-mi coapsa cu ceafa. Mă feresc, cîţiva centimetri de siguranţă, paştele mamei lor, adică ce-au crezut, jubilam. Ceafa pe care o văd e tunsă cu maşina zero pînă spre creştet, unde apare peria părului alb. O ceafă slabă, zbîrcită, neagră, urîtă, ce mai, de ce nu şi-o fi lăsînd părul să i-o acopere? Mă irită, încep să-i aud vocea şoptită:

– Nu cred, aşa ceva nu se poate, nu-mi vine să cred.

Ba da, crede, simt că spune "nu cred" doar aşa, convenţional. Boli de-ale lor, îmi spun, se miră, se crucesc, se uită apos unul la altul, dar cred tot, pînă la ultima vorbuliţă.

Interesant e că circulau tot felul de zvonuri, greu de verificat acum, dacă nu le-am verificat la timpul potrivit. El (Crizantemă, Lalea, Bujor) era invincibil acasă, între ai lui, ocrotit de zgomotul tribunelor, dar mai ales de forţa obscură, bănuită, existentă în atîtea sute de siluete, ce s-ar fi întîmplat dacă?... Se spunea că în deplasare devine corect, nu mai loveşte, dar joacă ferm şi dîrz. Ceilalţi îl vînează, mulţi îi purtau sîmbetele, dar n-am auzit să fi fost vreodată accidentat. Probabil impunea teamă şi respect chiar şi pe alte terenuri, dracu ştie.

– Da' cum, zice femeia de lîngă bătrîn, de ce să nu credeţi? Îşi suflecă mîneca şi arată un semn roşu vînăt, sub cotul braţului drept. Pe-aici mi s-a rupt, pe urmă, cum zic, mi-or pus-o în ghips, dar n-or pus-o bine, asta s-o văzut cînd mi-or luat ghipsul. Trebuie s-o mai rupem o dată şi s-o punem la loc, mi-or zis, că vrei că nu vrei. Şi nici a doua oară nu s-o vindecat, şi-or atins niscaiva nervi, că mîna uite-acum cîtu-i de bleagă şi uscată, îi aproape ţeapănă, la nimic n-o mai pot folosi. Da' preşedintele, cînd am cerut pensie, ce, zice, Ceapeul îi azil de bătrîni, casă de binefacere? Ei ţi-or stricat-o, ei s-o repare, nu-i treaba mea, Marie, înţelege, să-ţi dau eu pensie, că ţi-ai rupt oleacă mîna, ce ne-am face dacă dăm pensii la toţi, cum îşi rup o mînă sau îşi scrîntesc un deget.

– Nu cred, zice bătrînul foindu-se, uite că nu cred, şi-i văd ceafa zbîrcită şi neagră acoperită de broboane de sudoare, de unde apă în uscăciunea asta, mă gîndesc. Uite că nu cred, cum să-ţi fi spus la comisie aşa ceva?

– Da' cum, începe să se smiorcăie femeia, de ce nu credeţi? Chiar aşa mi-o zis un doctor la comisie, nu pot, mi-o zis, să-ţi dau pensie pentru cum îi mîna dumitale, stadiul ăsta nu-i prevăzut în nici un paragraf.

– Ce stadiu? se miră bătrînul, şi iar nu ştiu dacă se miră cu adevărat sau se preface, naiba să-l ia, are un ton încurcat rău.

– Nu ştiu, zice femeia, şi simt că în curînd va începe să se smiorcăie mai tare, simt în voce un zăgaz şi o gîlgîială şi ştiu că zăgazul e slab şi se va rupe.

Gata, zăgazul s-a rupt. Şi plînge încetişor, boceşte, ceilalţi o privesc, în curînd va hohoti dacă va simţi că e ascultată de toţi, îmi spun, şi atunci îmi întorc încet capul, uitîndu-mă de-a lungul coridorului, la uşi, la inscripţii, la bănci, la oameni, ei, îmi spun, necazuri, boli de-ale lor, ce să-i faci.

1975

ANUNŢ IMPORTANT

CUNOSCUTUL PROMOTOR DE TURISM

HAIM KAUFMAN

Se află la dispoziţia d-voastră la BUDAPESTA (Paradisul Turismului European – Oraşul luminilor), în permanenţă, pe perioada 15 mai – 1 noiembrie. LA HOTEL BEKE, strada Terez nr. 43 (fostă Lenin). Telefon: 00-361-1323-300 sau FAX: 00-361-1533-380, vi se oferă informaţii şi îndrumări turistice GRATUITE.

• Îndrumări dentare GRATUITE • Doctori specialişti •
• Coroane din material West-Germany – numai 60 $ •

Plecări în fiecare duminică cu MALEV–ora 13.30 (1.30 d.a.)

NUMAI DIN BUDAPESTA EXCURSII ÎN CEHOSLOVACIA şi ROMÂNIA

Camere particulare la Budapesta, Praga, Viena

În fiecare DUMINICĂ,
EXCURSIA BUDAPESTA ÎN LIMBA EBRAICĂ

Rezervaţi camere din timp.

La Hajduszoboszlo – HOTEL BEKE
FELIX şi HERCULANE ale Ungariei

OFERTĂ SPECIALĂ

NUMAI de la BUDAPESTA – excursie de 10 zile: 5 zile (5 nopţi) BUDAPESTA şi 5 zile (4 nopţi) în CEHOSLOVACIA: Shahi – Zvolen – Banska Bistrica (Tatra) – Martin – Terezin – Olomoc – Brno – Karlovy Vary – PRAGA.................................. 445 $

Preţul include cazare în Budapesta şi cazare + mic dejun Cehoslovacia

Excursia numai CEHOSLOVACIA...................... 350 $
(cazare, mic dejun şi minibuz permanent)

PROCURAŢI-VĂ VIZĂ DUBLĂ UNGUREASCĂ

IMPORTANT: de la 25 mai puteţi telefona direct în fiecare seară între orele 19.00–24.00 la telefon 00-361-1323-300 sau FAX 00-361-1533-380.
INFORMAŢII LA TOATE AGENŢIILE DE VOIAJ

DECUPAŢI ŞI PĂSTRAŢI ADRESA ŞI TELEFOANELE

Nimic despre alegeri, în povestirea de față a marelui romancier italian Italo Calvino.

Nimic despre partidul (hai să nu-i dăm numele), despre rav (hai să nu-i dăm numele), sau despre rav (hai să nu-i dăm numele).

Nimic, așadar, despre toate acestea.

Subiectul e altul: mai important (mult mai important) și mai frumos (mult mai frumos): întîlnirea dintre un bărbat și o femeie. Într-un tren de noapte care străbate cîmpiile Italiei.

■ ITALO CALVINO

PERMISIA

O doamnă zveltă, frumoasă, a intrat în compartimentul unde se afla infanteristul Tomagra și s-a așezat lîngă el. Părea o provincială, probabil văduvă, după felul în care era îmbrăcată: rochie de mătase neagră, așa cum se cuvine la doliu mare, încărcată de garnituri și volane inutile; voalul pălăriei mari, cam demodată, îi învăluia chipul trist.

În compartiment mai erau și alte locuri libere, observă infanteristul Tomagra; credea că văduva se va așeza pe unul din ele, dar ea, neținînd cont de aspectul lui aspru, milităros, s-a așezat chiar alături, probabil, presupuse el, ca să voiajeze mai comod, în direcția mersului trenului.

La vederea acestui trup în floare, poate cam corpolent, cu rotunjimile atenuate de grația și suplețea feminină, cu greu îi dădeai treizeci de ani. Obraji ca marmora, o privire neprihănită sub pleoape grele, sprîncene de un negru intens, buze colorate în grabă cu un ruj țipător mărturiseau vîrsta de peste patruzeci de ani.

Tomagra, un tînăr infanterist la prima sa permisie, se ghemuia pe banchetă, temîndu-se că doamna n-o să aibă destul loc; și în aceeași clipă fu învăluit de un val ușor de parfum, un parfum banal, dar care, în contact cu pielea ei, căpătase un miros îmbietor.

Doamna se așezase cu grijă alături de soldat, care îi găsea acum proporții mai puțin impozante decît atunci cînd o văzuse intrînd. Își încrucișase degetele durdulii strînse în inele peste poșeta strălucitoare și peste jacheta pe care tocmai o scotea, dezvelindu-și brațele rotunde și albe. La acest gest, Tomagra se dădu la o parte, ca ea să-și poată desface brațele mai comod. De altfel, bancheta era destul de încăpătoare și Tomagra putea să simtă călătoarea oricît de aproape, fără să se teamă că o deranjează prin atingerea lui. Și apoi, observă el, această persoană, o veritabilă doamnă, nu lăsase să se întrevadă nici cea mai mică repulsie față de el, față de puloverul lui din lînă aspră, soldățească. Din acea clipă, mușchii săi pînă atunci crispați își reluară poziția confortabilă, piciorul aproape amorțit își recăpătă volumul inițial, astfel că atinse în treacăt rochia de mătase neagră. Era un contact abia sesizabil, imperceptibil, provocat de cea mai mică trepidație a trenului. Doamna avea genunchii robuști și, la fiecare atingere, soldatul simțea mișcarea lentă a rotulelor care-i ofereau vibrații mătăsoase... Doamna, sub pălăria ei de matroană, rămînea impasibilă, cu privirea absentă, cu mîinile fixate pe poșetă, în timp ce o parte din corpul ei se sprijinea pe bărbatul de alături. Oare n-o fi observat nimic? Sau se pregătea să se îndepărteze revoltată?

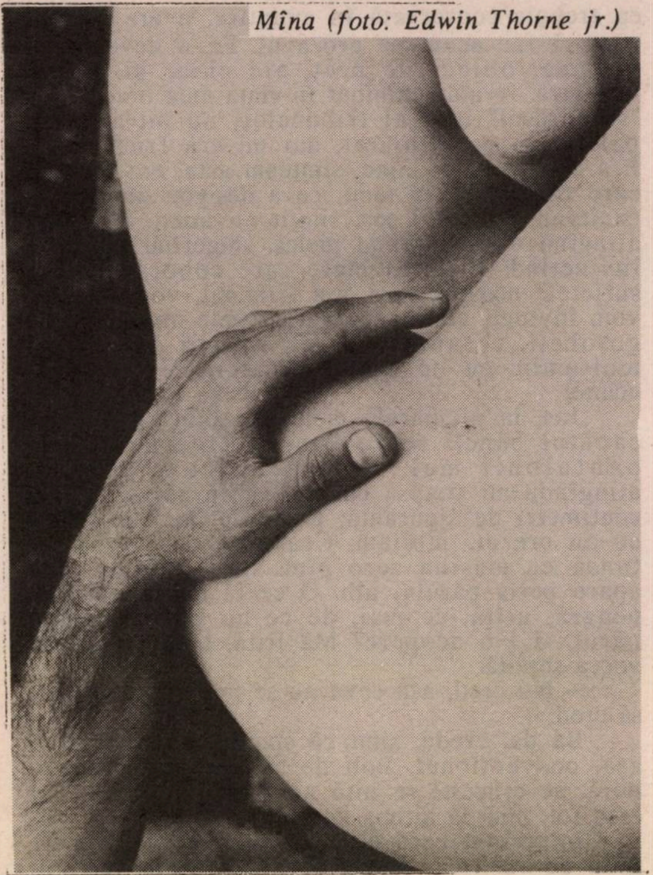
Mîna (foto: Edwin Thorne jr.)

PALMA LUI ÎI CUPRINSE COAPSA

Tomagra se hotărî să-i transmită un mesaj; își încordă mușchiul pulpei pînă ce deveni tare ca un pumn și, cu acest pumn puternic, strîns parcă pe o mînă gata să se desfacă, se grăbi să se lovească de pulpa văduvei. Gestul fu extrem de rapid – cît durata pulsării tendonului. Dar ea nu s-a mișcat din loc. Tomagra își propuse să dea dovadă de mai mult curaj: cu aerul că are ceva de căutat, își vîrî mîna în buzunarul pantalonului, dinspre doamnă; apoi, prefăcîndu-se uitat, o lăsă în continuare. Pe mîna lui se sprijinea acum șoldul doamnei în negru; îi simțea greutatea pe fiecare deget, pe fiecare falangă; cea mai ușoară mișcare urma să devină pentru văduvă o intimitate inadmisibilă. Reținîndu-și emoționat respirația, întoarse mîna în buzunar, astfel că palma lui îi cuprinse coapsa. Să rămînă așa, cu încheietura mîinii răsucită, era cam incomod; cu orice risc, trebuia să îndrăznească un gest hotărîtor. Mişcă un pic capătul palmei. Nu încăpea nici o îndoială. Văduva nu mai putea ignora intenţiile lui. Nedepărtîndu-se de lîngă el, simulînd în continuare indiferenţa, absenţa, lăsa să se înţeleagă că tentativa nu-i displăcea. Deşi, dacă te gîndeai, indiferenţa ei faţă de mîna agitată a lui Tomagra putea să însemne că-şi închipuia că el poate căuta în fundul buzunarului biletul de tren sau poate bricheta. În timp ce degetele soldatului explorau buzunarul, presimţeau tivul unei dantele, asperităţile infime ale pielei, un por, o aluniţă... Pe furiş, scoase mîna din buzunar. Ezită şi se opri; apoi, grijuliu să-şi aranjeze cuta pantalonului, încet încet ajunse pînă la genunchi. Mai bine zis, mîna îşi croise drum, fofilîndu-se între Tomagra şi doamnă, traseu care, deşi foarte scurt, era plin de spaime şi emoţii gingaşe.

Trebuie precizat că, în acest timp, el stătea cu capul sprijinit pe o parte; se putea presupune că era în stare de somnolenţă. Era mai mult decît un alibi pe care şi-l oferea lui însuşi: era o şansă dată doamnei ca să nu se simtă stingherită de avansurile ce-i făcea, mişcări de care conştientul lui chipurile habar n-avea, căci izvorau dintr-o nebăgare de seamă a stării de somnolenţă. La adăpostul "somnului", mîna lui Tomagra, ghemuită pe genunchi, întinse degetul mic şi începu să exploreze primprejur. Degetul aluneca pe genunchiul femeii, care rămînea nemişcat. Tomagra continuă să exploreze ciorapul de mătase şi, cu ochii pe jumătate închişi, întrezărea rotunjimile transparente. Dar curînd îşi dădu seama că acest joc plin de riscuri îi procura doar nişte senzaţii minore, plăpînde, pentru că degetul era prea mic ca să-i poată destăinui consistenţa şi conturul a ceea ce pipăia.

Tomagra desfăcu uşor toate degetele, inelarul, arătătorul, mijlociul, şi acum mîna lui se odihnea în voie pe genunchiul femeii legănat uşor de mersul lent al trenului.

SOLDATUL ÎŞI SPUNEA: EA NU S-A MIŞCAT; POATE CĂ VREA.

Deodată se gîndi la ceilalţi călători din compartiment. Căci, dacă văduva binevoitoare sau misterios pasivă nu reacţiona la îndrăznelile lui, rămîneau ceilalţi pasageri care puteau în orice moment să se revolte de comportamentul său necuviincios. Îngrijorat, Tomagra îşi retrase mîna. Se răzgîndi imediat şi hotărî că felul acesta de a se preface era doar o ipocrizie, pentru că singurul lui gînd era cum să se apropie cît mai repede de văduvă. Fapt este că mîna începu să rătăcească primprejur; iată că era suficient să împingă cu blîndeţe palma întreagă, în timp ce, în umbra voalului, privirea ei rămînea de nepătruns, iar respiraţia îi sălta uşor sînii.

Tomagra îşi spunea: "Ea nu s-a mişcat, poate că vrea...", ca apoi să se răzgîndească: "Încă o secundă şi va fi prea tîrziu. Fără îndoială, mă pîndeşte şi vrea să-mi facă o scenă".

Dorind să se lămurească, îşi puse dosul palmei pe banchetă şi aşteptă pînă ce trepidaţiile trenului o aduseră încet pe doamnă pe degetele lui nemişcate.

Ca să precizeze că intenţia lui era pur "amicală", riscă o zburdare uşoară a degetelor: femeia privea pe fereastră. Mîna ei se juca alene cu fermoarul poşetei. Oare asta însemna că era cazul să renunţe şi să nu-i pună răbdarea la încercare? Mîna lui se înfipse ca o caracatiţă în carnea femeii. Faptul era îndeplinit. Nu mai putea da îndărăt. Mîna sa se căţără şovăind de-a lungul coapsei: oare ea se va expune privirii călătorilor? Nu! Iat-o că-şi aranja jacheta pe genunchi. Ca să-i ofere lui o ascunzătoare? Sau ca să-i bareze drumul?... Mîna lui, acum invizibilă, evolua liberă, se agăţa, se tolănea în mîngîieri delicate ca o adiere. În acest timp, chipul doamnei rămînea distant ca un sfinx, cu ochii spre fereastră. Privirea lui Tomagra rămase pironită pe gîtul ei, înspre ureche, unde vedea zvîcnind iute o vînă mică. În sfîrşit, iată răspunsul aşteptat: limpede, emoţionant, de nepreţuit. Deodată chipul de statuie se întoarse, voalul din jurul pălăriei dezveli o privire pierdută, între pleoapele palpitînde, trecea dincolo de soldat, poate fugea undeva departe, fără să-l atingă, atrasă de ceva misterios, de neant... Tomagra se lăsă pe spate, prefăcîndu-se că doarme şi străduindu-se să-şi ascundă roşeaţa care-i cuprinse obrajii, pierzînd poate ocazia unui răspuns la ultimele lui îndoieli...

Mîna vîrîtă sub faldurile jachetei negre recăpătă viaţă: exact în clipa în care a reluat contactul cu gamba mlădioasă, soldatul şi-a dat seama că a ajuns la limită; degetele depăşeau tivul rochiei şi apoi era vidul de dincolo de genunchi... Gata, se gîndi el, s-a sfîrşit această beţie care avea aspectul unei aventuri triste: o simplă mîngîiere, una din micile plăceri care nu puteau fi refuzate, ţinînd seama de condiţia lui înduioşătoare de soldat, pe care, în mod discret, doamna a avut bunăvoinţa să i-o acorde.

Plin de amărăciune – pe punctul de a-şi retrage mîna – ceva, un anumit fel de a-şi aranja jacheta pe genunchi, îl reţinu: părea aruncată cu neglijenţă, astfel că picioarele ei erau complet acoperite. Pe loc, mîna lui găsea un adăpost sigur. Şi doamna? Doamna dormita, capul sub pălăria măreaţă se sprijinea pe umăr, cu ochii închişi. Oare era un somn real, sau simulat, un şiretlic de femeie experimentată, care-i dădea să înţeleagă că el trebuia să-i arate într-un fel oarecare recunoştinţa? Să tergiverseze în acest punct unde ajunseseră nu mai putea; trebuia să meargă mai departe...

Mîna infanteristului era micuţă, bondoacă, fără asperităţi şi fiecare mişcare părea mai curînd o acţiune a nervilor decît a falangelor. Şi această mînă mică era acum prada unei agitaţii continue, cotropitoare şi precisă, ca să menţină un contact viu şi cît mai cald. În sfîrşit, un lung frison parcurse carnea delicată a văduvei de parcă nişte valuri de apă veneau din depărtări.

Tomagra se înfricoşase de îndrăzneala lui, apoi, căutînd să se convingă că deja şi-a permis libertăţi extreme, îşi întinse degetele tremurătoare ca undele apei, spre sîn, un sîn bogat, copleşit de propria sa revărsare. Nu, între ei nu era nimic interzis, văduva îl accepta şi participa.

DOAMNA SE ÎNTINSE PE BANCHETĂ DE PARCĂ AR FI VRUT SĂ DOARMĂ...

...Erau ultimele staţii ale unui traseu de provincie. Trenul se golea puţin cîte puţin: majoritatea călătorilor din compartiment coborîseră; cei rămaşi îşi luau valizele şi se îndreptau spre culoar. Ea şi cu el rămaseră singuri pe banchetă, unul lîngă altul, totuşi distanţi, cu braţele încrucişate, cu privirile departe... El nu-şi putu reţine gîndul: "Acum toate locurile sînt libere; dac-ar vrea să fie lăsată în pace, dacă s-a săturat de mine, ar putea să se mute..." Un lucru îl reţinea şi-l înfricoşa: fără îndoială, prezenţa unui grup de fumători pe coridor, şi veioza care tocmai fusese aprinsă, căci se apropia noaptea. Îi veni ideea să tragă perdelele dinspre coridor, aşa cum fac călătorii care se pregătesc să doarmă. Se ridică în picioare, cu un mers agale şi fără grabă, cu gesturi încete începu să dezlege perdelele şi să acopere ferestrele. Cînd se întoarse, văduva se alungise pe banchetă de parcă ar fi vrut să doarmă. Avea ochii mari, deschişi, nemişcaţi, păstra aceeaşi ţinută de matroană cum se cade şi pe capul sprijinit de banchetă trona majestuoasa pălărie. Tomagra, în picioare deasupra ei, vru să-i protejeze acest somn aparent şi să acopere fereastra care dădea spre cîmpuri. Păşea cu gesturi dibuite, deasupra văduvei nemişcate. Dar ce rost avea să se agaţe de o dîră de lumină? Înţelese că, fără să mai aştepte, trebuia să-i dovedească femeii cît de insuportabilă devenise situaţia pentru el, să-i lămurească neînţelegerea căreia, fără îndoială, ea îi căzuse victimă şi să-i spună: "Oh, v-aţi arătat aşa de bună, de indulgentă: ne dăruiţi nouă, sărmani soldaţi însinguraţi o nemărturisită nevoie de tandreţe; vai, uitaţi-vă la mine, iată felul în care-mi arăt recunoştinţa faţă de dumneavoastră şi cu cîtă incredibilă îngîmfare mă las condus acum!"

Şi , pentru că era limpede că de acum încolo nimic nu mai putea s-o mire pe văduvă, că, dimpotrivă, tot ce avea să urmeze corespundea aşteptărilor ei, nu rămînea infanteristului Tomagra decît să procedeze în aşa chip, ca să nu-l mai frămînte nici o îndoială, şi, în apogeul dorinţei, să obţină ceea ce întruchipa o ţintă liniştită: EA.

Cînd Tomagra se ridică, văduva, dedesubtul lui, păstra aceeaşi privire limpede (avea ochi albaştri), cu pălăria garnisită cu tul pe cap; trenul nu înceta să arunce de-a lungul cîmpurilor cîte un şuierat ascuţit; afară defilau nesfîrşite plantaţii de viţă de vie; ploaia, care tot timpul călătoriei răpăia fără încetare pe fereastră, se inteţise cu violenţă.

Avu o ultimă tresărire de nelinişte la gîndul a ceea ce îndrăznise să facă el, infanteristul Tomagra...

(Traducere de Sorina Malcaş)

Cînd am văzut la televizor prăpădul de la Sarajevo, mi-am spus îngrozit: vai, Doamne, ce-a ajuns Iugoslavia; parcă ar fi la Los Angeles...

I. ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*

BILETE DE AVION, EXCURSII ORGANIZATE, ODIHNĂ, TRATAMENT MEDICAL etc.

SURPRIZĂ ! ! ! VIZITAŢI LOCURILE NATALE (MOLDOVA SAU TRANSILVANIA) CU AUTOTURISM (4 PERSOANE ÎN MAŞINĂ) CU ŞOFER LA DISPOZIŢIE !
10 ZILE = 569 DOLARI !
Biletul cuprinde avion El-Al sau Tarom, maşină, şofer, hotel, mic dejun * şi posibilitatea de a prelungi şederea în România !

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5270767 (6 LINII)

PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ PENTRU TURIŞTII VENIŢI ÎN ISRAEL

VIOLONISTA

■ BIANCA MARCOVICI

Se pregătise să fie violonistă. Dar, într-o zi...

I-ar fi plăcut să fie altfel! Adică cum? se întreba. Nu prima din clasă, dar, cel puţin, mai aproape de podium...

Ar fi fost fericită dacă ar fi avut auzul perfect, să poată scrie notele curgător după dicteu la pian. Ar fi dorit să nu aibă emoţii pe scenă, vioara să nu i se îngreuneze, să nu-i alunece din mîini ca un peşte viu, să nu vadă publicul, să simtă inspiraţia ei firească...

Studia în faţa oglinzii. Trebuia să-şi corecteze poziţia defectuoasă. Avea momente cînd vibra prea larg, arcuşul aluneca strîmb, vioara cobora, cobora... umărul creştea ca o cocoaşă. La toate astea se adăugau pistruii şi o expresie prea matură pentru cei 14 ani blonzi, neartificiali. "Cînd voi fi mare îmi voi vopsi genele", îşi şoptea privindu-şi pistruii, convinsă fiind că vor dispare sub privirea ei-laser. O admira pe blonda spălăcită, prietena mamei, pentru unghiile lungi date cu sidef alb. "Păcat că nu mi le pot lăsa şi eu să crească... cum aş cînta la vioară?" îşi spunea în gînd, privindu-şi mîinile mici cu unghiile tăiate pînă în carne.

I-ar fi plăcut să nu meargă cu codiţe împletite aşa strins, să-şi lase părul pe spate... O enerva fruntea bombată şi albă, scoasă în evidenţă datorită pieptănăturii...

Se pregătea de concert. Pe pat erau pregătite fusta plisată, bluza albă apretată, papionul bărbătesc şi panglica albă. Fundele le-ar fi aruncat... era deja domnişoară, dar mama ei încă nu observase. Studia pasajele rar, mîna se crispa pe arcuş, degetele nu o ascultau. O duse gîndul la povestea unei absolvente de liceu. Se pregătea banchetul. Fiecare primise cîte o funcţie "alimentară". Proaspăta absolventă de la clasa de pian cărase o damigeană de vin plină ochi. Terminaseră cordarii de cîntat şi se hotărîse continuarea examenelor cu pianiştii în aceeaşi zi! Timida absolventă deşertase damigeana în sticle cu furtunul, stil Stan şi Bran, adică la fiecare sticlă era nevoită să înghită cîteva picături... Nici nu terminase bine această operaţie "dificilă" (nu era să se pună damigeana pe masă), că profesoara dumneaei o descoperise şi a obligat-o să intre în sala de examen aşa cum era... Urmarea... *A cîntat excepţional... Cum nu se mai întîmplase.*

Se ştia despre ea că e o "mare timidă", dar "alcoolul nu-i un remediu", gîndea, aşezîndu-şi mecanic vioara la gît.

...De fapt, ea era o "Mică-Timidă"... I se oferise posibilitatea să cînte pe o adevărată scenă. Ieri, la repetiţia generală, toţi au felicitat-o. Nu se împăca cu gîndul că ieşise atît de bine în preziua concertului. Simţea că performanţa nu se poate repeta o zi după alta. Starea sufletească era "tremurîndă". Oare de ce o vedeau toţi un "copil minune"?

Mama ei o încurajase ca de obicei. O convinsese să vină la concert. Era prima dată după atîta timp... Ochii ei o intimidau şi o atrăgeau oriunde ar fi fost. Profesorul îi dădu lecţii speciale de receptare a zgomotelor din rîndul întîi. Acolo se aşezau cei mici, dădeau din picioare tot timpul şi şuşoteau. Se obişnuise să nu mai reacţioneze la grimasele lor sau la mişcarea picioarelor în contratimp cu ceea ce cînta. Orchestranţii deja intraseră. Dirijorul o împinsese uşurel de la spate. N-a auzit aplauzele şi nici nu s-a uitat în sală. Parcă era în faţa mării... privea mult mai departe de ţărm. A atacat partitura de Felix Mendelssohn-Bartholdy... Prima frază a variaţiunii trebuia repetată. Ea n-a făcut-o!... Trecuse energic mai departe... Orchestra a pus instrumentele jos ca la jocul de popice, unul cîte unul. Ea a continuat, sesizînd foarte tîrziu ce se întîmplase. La prima pauză au prins-o din urmă. Nu mai cînta cum a început. Păsări se zbăteau în jurul frunţii. Luase viteză. Vroia să scape... Pasajele grele îi păreau obstacole de netrecut. Lacrimile curgeau nestăpînite. "Dacă aş trece de cadenţă", îşi spunea... Vioara-i suna străină. Dirijorul, cu ochii blînzi, îi zîmbea dîndu-i intrările cu mai multă vioiciune decît la repetiţii. Degetele intonau mecanic... şi totuşi nuanţa frumos!

Parcă era la un maraton, pusă să alerge fără a fi exersat vreodată. Aproape că nu respira. Gura i se uscase ca şi lacrimile. Vibra odată cu piciorul stîng. Cel mai greu era de stăpînit piciorul. Aplauze, aplauze ca nişte pocnitori, bravo...

Se hotărîse să se lase de vioaară chiar în acel moment. Nimeni nu i-a putut schimba gîndul.

Acum, după atîţia ani, lucrurile s-au adeverit. A cîntat pentru ea şi pentru alţii numai într-o orchestră de amatori: orchestra de la *comunitate.*

"exerciţii impuse/ ca la patinaj; treci proba/ aduni punctajul maxim, la cele libere/ prea puţin contează/ tot te clasezi printre primii!/ ...Ce frumos dansează *puştoaica*!/ Păcat că o să se piardă la impuse.../ cînd ea acum dă totul, nărăvaş şi cald, aprins şi dulce/ toată dragostea ei neîncorsetată, neînţelegînd competiţia, neînţelegînd virajul care o aşteaptă.../ şi totul pentru a sală în picioare!" – aşa sună un poem scris mai tîrziu de ea, care-i amintea de ea!...

Corul "Şira Vezimra" şi *orchestra* au cîntat la "Madison Square Garden" în ziua comemorării martirilor Holocaustului.

La New York, cireşii japonezi erau în floare.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

NELU WEINBERG PREZINTĂ PAGINILE DE JOCURI

SIMULTAN ŞAHIST

şah...

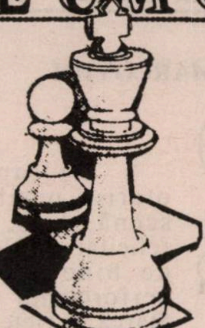

Orizontal: 1)Egalitate perfectă între alb şi negru (pl.) 2)Cîmpuri dominate de alb – Duce greul pe cîmpiile albe 3)Cîmpuri lipsite de importanţă (sing.) – Imprimă stilul asupra albului 4)Piesă forte într-o bătălie pe cîmpuri... mişcătoare – Dama 2-4! – La primul pas greşit, negrul cedează 5)Încă nu şi-a intrat în formă – Simbolică existenţă a albului 6)Albul într-o variantă "indiană veche" – De obicei începe într-o atmosferă dominată de alb 7)Piesă de mică valoare cu circulaţie pe toate cîmpurile – Uşoară dominare a negrului asupra albului într-o variantă specific braziliană 8)Contracarează eficacitatea unei deschideri (pl.) – Leagă piesele pe tablă 9)Poziţie relaxantă a damei într-o variantă franceză magistrală à la Matisse 10)Cîmp de desfăşurare a unei acţiuni... dramatice – Candidată potenţială pentru începerea unei partide vitale.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2							●			
3					●					
4				●			●			
5						●			●	
6	●							●		
7			●							
8							●			
9		●								
10						●				●

Vertical: 1)Soarta "pionului otrăvit" la un atac în valuri – Fragmente dintr-o piesă pusă în joc 2)Negru într-o variantă de excepţie 3)Act de clemenţă din partea regelui – Variantă de deschidere 4)Execută frecvent "en passant" – Sînt nulităţi în şah (sing.) 5)Final pasionant! – Negrul într-o variantă sui-generis 6)Piese albe cu circulaţie pe diferite cîmpuri (sing. dim.) – Piesă de valoare într-o partidă de mare atracţie 7)Singurătatea regelui lipsit de apărare – Locul patru într-o variantă italiană veche 8)Acţiune finală de înfrîngere a regelui – Figuri cu valoare nesemnificativă 9)A pune în valoare varianta de deschidere – Piese negre cu acţiune penetrantă 10)Poziţie precară a turnului într-o variantă italiană.

ALEX. MARINA
Natzeret-Illit

...mat!

Orizontal: 1)Începător în faza de deschidere – Centrul tuturor combinaţiilor 2)Indicator de poziţie – Atacă cu turele 3)Capăt la şah!! (pl.) 4)Spaţiu de joc (pl.) 5)Titlu de mare maestru – Schimb de nebun... pentru o damă (!) 6)Turn aflat în poziţie centrală! – Opoziţie echivocă la şah!! – Se scoate la un semn! 7)Bază de desfăşurare a unor variante de joc – Turneu fulger 8)Solicitaţi din plin... la sfîrşitul unui meci! – Categoria marilor maeştri – Turneuri finale! 9)Piesă activă în deschidere – Preferă jocul cu caii (pl.) 10)A pune la cale – Piesă superioară calului (pl.)

Vertical: 1)Piesele albe la tablă (sing.) – Formă de contra-atac 2)Şahul în fond... – ...făcut mat (variantă persiană) (pl.) 3)Gardă... la regină – ...în urma unui atac! 4)Un turn pentru rege (varianta română) – Regina... fără regi! 5)Plecat uneori la cursuri – A remiza!! 6)Schimb de turnuri (sing.) – Scădere din trei! 7)Şah... mat (variante rusă) – Înaintarea calului 8)Tip de combinaţie cu calul... – ...care este realizată doar pe jumătate! 9)Combinaţii de zile mari – Secundanţi la şah (sing.) 10)Pîndesc pe la colţuri!... – ...şi atacă prin surprindere (pl.)

RUDOLF LEIZEROVICI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1							■			
2						■				
3										■
4									■	
5		■			■		■			
6	■			■				■		
7						■				
8			■					■		
9				■					■	
10							■			

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 62

La mulţi ani, Israel! Israel, Rehovot, ni, Rhodos, goni, drum, Daian, tut, ei, an, n, ţară, a, păstra, a, tiran, e, aa, Remez, ec, Nil, ţăran, a, ca, David Ben Gurion, Eran, at, liga, g, n, rev, zhe, Etzl, Tveria, izbă, ii, ai, Tel Aviv, USA.

Passo doble Placiditate, liliputani, Icar, risipă, chinuit, nas, ti, acţii, ra, izo, ia, tăiş, sinistrat, i, e, on, e, lemn, acrit, linia, leacuri, tot, aptă, îngeri.

Interpretări Donaţie, arc, inovaţii, eh, notari, nici, ereţi, start, ua, afacere, rar, turban, p, c, semeaţă, avari, ps, ot, r, ru, oa, cai, inelar, nerv, uita, andrea.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

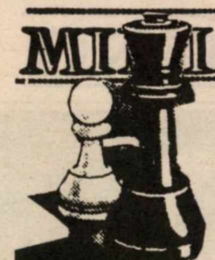

şah prin corespondenţă

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1							●					
2			●								●	
3					●					●		
4			●						●			
5				●				●				
6						●						
7		●					●					
8								●				
9	●			●					●			
10			●				●			●		
11					●						●	
12						●						

Orizontal: 1)Partidă anulată de către parteneri – Mişcare specifică nebunului 2)Media notelor! – Jocuri cu miză 3)O deschidere tăioasă (poate duce uneori la o poziţie de pat) – Daţi dracului! – Aflate în întreceri! 4)Rocada făcută cu... calm! – A realiza o transformare... în nebun – Variantă de deschidere la negru 5)Rîu în Rusia – Un adevărat campion mondial cîndva – Pierdere la începutul jocului... 6)Piesă de bază la şah – Dama într-o poziţie centrală 7)Unde se practică... şahul prin corespondenţă(!) – Lăsat în priză (la alb!) 8)Aflată la curent... cu deschiderile – Greşelile unor mutări 9)Dovezi esenţiale! – Posibilităţi de atac în profunzimea defensivei adversarului – Obişnuit cu bătăile... 10)Rocada mică! – Varianta slavă la şah – Două... şahuri! – Final de turnuri! 11)Realizează o evoluţie la înălţime, prin manevrarea pieselor grele – Scoşi din rîndul candidaţilor 12)Momentul cînd albul cedează în favoarea negrului – Piesă pusă şi jucată pe tablă.

Vertical: 1)Poziţii de... pat – Consiliul Central al Sindicatelor (sigla) 2)Are un turn în pericol, fiind expus într-o poziţie surprinzătoare – Nu cedează din avantajul lor material (fem.) 3)Oferă situaţii ce pot fi luate în calcul, prin mişcarea pieselor sale (pl.) – Variantă centrală! 4)Situaţie de mat, greu de văzut – Ciocîrlie (pop.) – Tenis Club Bucureşti (sigla) 5)Aflate în apărare! – Suportă forţarea cîştigului (fem.) 6)Deschidere... ascunzînd o cursă – Dispune în sensul pozitiv 7)Deschidere la o partidă (pl.) – Se schimbă, cînd albul domină, la o analiză amănunţită(!) – Sînt în culpă! 8)Transformare în tură! – Poziţie pentru rege! – Variante de deschideri şi apărări 9)Cîmpuri... negre – Rîu în nord-vestul Camerunului – Piesă mutată în faza de deschidere 10)Cronometrată cu ceasul – Cu piesele blocate (masc.) – Final de gambit în deschiderea italiană! 11)Cu mutarea în plic, la întrerupere 12)Locul de dezvoltare al figurilor negre – Poziţia regelui.

Dicţionar: ADTI, IIA, LIE, TOIG

NELU WEINBERG

■

...o partidă de şah

1)e2-e4 (bidivii) – e7-e5 (livid) 2)Cgi-f3 (ursuz, fig.) – Cb8-c6 (valoare) 3)Nfi-c4 (îngrăditură) – Nf8-c5 (a stopa) 4)Cbi-c3 (traseu) – Cg8-f6 (a cere mîna) 5)d2-d3 (alifie) – d7-d6 (crom) 6)a2-a4 (cărţi mari) – a7-a6 (măsură agrară) 7)h2-h3 (posezi) – h7-h5 (crustaceu) 8)Nci-e3 (usturoiat – Nc8-e6 (măsura lui Cuza) 9)Ddi-d2 (conjuncţie) – Dd8-d7 (pană) 10)Tai-di (intolerabil) – Th8-h6 (...la, la) 11)Thi-fi (aşezare rurală) – Ta8-d8 (a vărui) 12)Cf3-h2 (a zbici) – Cc6-b4 (lucrare scrisă) 13)f2-f4 (sorb) – g7-g5 (inima lui Petru!) 14)g2-g4 (strigătul corbului) – d6-d5 (notă muzicală).

	A	B	C	D	E	F	G	H
8					●			
7			●			●		
6								
5	●					●		
4				●				●
3								
2			●					
1					●			

Partenerii convin asupra remizei şi cîştigă cel care a dezlegat careul de faţă!

NELU WEINBERG

Ilustraţii: Lucia Gertler

A APĂRUT
8
STAREBUS
STAREBUS
CUVINTE ÎNCRUCIŞATE • BRIDGE • CALEIDOSCOP • UMOR • EPIGRAME • ŞAH •
8

NU UITAŢI
LA ÎNCEPUTUL FIECAREI
L U N I
C E R E Ţ I
CHIOSCARULUI DVS.

ULTIMUL STAREBUS...

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

● "Macabi Tel Aviv va fi marea atracţie a Cupei Campionilor Europeni în septembrie". Aşa stă scris, negru pe alb, într-unul din ultimele numere ale celui mai prestigios săptămînal fotbalistic european, "France Football". Măgulitoarea apreciere este însoţită şi de un număr de fotografii ale vedetelor echipei care, în acest an, a cîştigat detaşat, cu un confortabil avans de puncte, campionatul ligii naţionale israeliene: Iţic Zohar, Eli Drix ("elegantul Elli Drix", cum îl numeşte revista pariziană), Nir Klinger, Avi Nimni şi Avi Cohen. Competiţia care începe la toamnă va fi primul nostru mare examen pe "bătrînul continent". Deie Domnul să se împlinească optimistele aşteptări ale specialiştilor de la "France Football"!

● AIDS, boală necruţătoare, a făcut încă o victimă în sferele înalte ale sportului mondial. Arthur Ashe, astăzi în vîrstă de 48 de ani, a fost primul tenisman negru care a cîştigat marele turneu internaţional (adevărat campionat mondial neoficial) de la Wimbledon. Se pare că Ashe, care e bolnav de AIDS din 1983, s-a infectat fatal în urma unor transfuzii de sînge care conţineau microbii teribilei maladii. Fostul campion a păstrat boala în cel mai strict secret, pînă cînd, în urmă cu cîteva săptămîni, a făcut, în public, senzaţionala dezvăluire. "Nu ştiu, a spus el, cu vocea gîtuită de emoţie, cum să-i explic micuţei mele fetiţe că sufăr de o boală care nu se vindecă şi că nu mai am mult de trăit."

● Cei mai constanţi portari din liga noastră naţională de fotbal? Doi goalkeeperi din import: rusul Ularov şi ploieşteanul Liliac. Acesta din urmă, fost "în lot" în România, a apărat în actualul sezon, cu brio, buturile echipei Hapoel Ţafririm Holon. El a primit doar 17 goluri în 20 de meciuri, dar echipa n-a avut, din păcate, înaintaşi pe măsură. Circulă zvonuri că, în sezonul viitor, Gheorghe Liliac ne va părăsi. Îl solicită două cluburi turceşti: Galatasaray şi Fenerbachce. Liliac se simte însă bine la Holon şi, dacă clubul la care joacă va dori să-l reţină, e gata, cum declară, să rămînă aici încă un an...

Gh. Liliac: aici, la Holon, a înflorit

● Am pomenit aici, recent, despre voleibalistul israelian Alon Grinberg, care a jucat, pînă acum o jumătate de an, în Bat Yam şi a plecat să-şi încerce norocul în Statele Unite. Adevărul este că n-a plecat într-acolo la întîmplare. Antrenorul echipei colegiului Pepperdine i-a propus o bursă, după ce l-a văzut "în acţiune". Zilele trecute, echipa acestui colegiu a cîştigat foarte importantul campionat al colegiilor americane. Alon Grinberg a fost socotit cel mai bun jucător al turnelului final. Ceea ce nu l-a făcut să-şi uite obligaţiile de israelian. De cum s-a terminat campionatul, a plecat în Cehoslovacia, pentru a se alătura acolo reprezentativei Israelului, participantă la "Turneul de primăvară"...

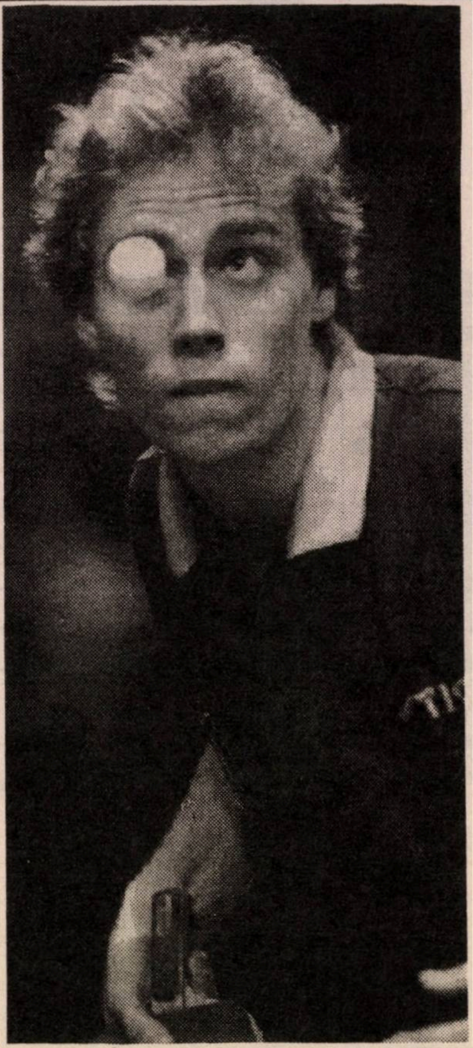

Fotografia sportivă a anului: campionul mondial de tenis de masă, suedezul Jurgen Presson, urmăreşte mingea la recentul campionat european.

● David Stern, înaltul "comissioner", adică marele dregător, al ligii profesioniste de basket NBA din Statele Unite, are planul lui de pace în Orientul Mijlociu. El a declarat că vrea să organizeze, în America, meciuri de basket în care să joace israelieni şi arabi. Nu israelieni contra arabilor, ci în echipe mixte. "Aceasta, a spus mister Stern, îi va învăţa, atît pe unii, cît şi pe ceilalţi, ce înseamnă coexistenţa". Slabă speranţă...

● Federaţia engleză de fotbal şi-a retras candidatura la

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

organizarea "Cupei Mondiale" din anul 1998. În schimb, va solicita turneul final al campionatului european din 1996. Franţa rămîne principala candidată pentru organizarea ultimului campionat mondial al secolului. De ce au bătut englezii în retragere? Pentru că majoritatea federaţiilor naţionale de pe mapamond, speriate de huliganismul spectatorilor britanici, căruia i s-a dus buhul în lume, nu-s dispuse să sprijine candidatura "patriei fotbalului". O hotărîre definitivă urmează a fi luată luna aceasta. Pentru organizarea campionatului din 2002 candidează trei ţări asiatice: Japonia, China şi Coreea de Sud.

G. MODEANU

‹BITAHON›

BAT-YAM
STR. BALFUR 123

ביטחון
בת-ים

בדלת
רב-בריח

- DESCHIDEREA UŞILOR ŞI REPARAREA ÎNCUIETORILOR LA AUTOMOBILE
- DUPLICATE (COPII) LA TOATE TIPURILE DE CHEI
- DUPLICATE (COPII) DE CHEI PENTRU "FORD-SIERRA" ŞI "FORD-TRANZIT"

TELEFON: 5523873
TELEFON PENTRU SERVICIILE DE NOAPTE: 582290

■

SERVICI PERMANENT
(24 DE ORE)

Felul cum amestecăm, stîlcit şi aiurea-n tramvai, cuvintele româneşti cu cele pe ivrit, este parte din viaţa noastră cea de toate zilele. Ca şi colesterolul.

cum vorbim

M-am întîlnit deunăzi cu un fost coleg pe care nu-l văzusem de mult. El mai "vatic", eu mai "hadaş". Îmi propune să intrăm la un beit-cafe, să ne povestim de unele şi altele. Comandă pentru el miţ tapuzim şi mie îmi recomandă glida şoco. E ca în Italia, zice. Deşi pensionar, mai lucrează o jumătate de normă la "Maccabi", deoarece menaelul îl roagă să mai rămînă, neavînd specialişti în ramură. E beseder. În rest, are program bun: citeşte, joacă rar bridge, televizia – hadaşot, moked, filme – şi nepoţii. Cînd nu vine metapelet, sar el sau soţia: la gan, la plimbare şi altele. Ajută în casă, dar treabă de ozeret nu face. De vreo cîţiva ani s-au mutat într-un ezor nou. Apartament la etajul 3 cu maalit, deci e uşor de urcat, casa e bună, pe stîlpi, aşa că are şi hanaia la umbră. Scoate rar maşina. Nu e chidai. Circulă mai mult cu autobuzul. Tahanaua e aproape şi n-are probleme de parcare în centru. Pe cviş e groaznic de circulat, iar pietonii care nu ţin seama de ramzor şi "zebră" sînt de neînţeles.

În casă a făcut remont: uşă nouă la intrare – pladelet, zice – harsină şi şaiş în bucătărie, balate albe în salon şi pinat ohel, trisuri la mirpesetul din spate.

Macolet e la colţ, super-marchet, mai încolo.

Îl deranjează zgomotul străzii (alte Sachen, clementina, avatiah, ima... ima şi radioul de vis-à-vis). Inchide geamurile, deschide mazganul – cînd e cazul – ascultă col a musica sau pune o casetă în Hi-Fi.

Pentru diversele plăţi a făcut orat cheva la bancă, i se scot la timp din cont şi nu stă la tor.

A vrut să audă părerea mea, ce cred despre ştahim, olim, guvern şi opoziţie, dar am ocolit răspunsurile ca să nu mă bag în politică (mi-am amintit că un erou caragialian a spus că "ea are legile ei ca şi legea gravitaţiei"). M-a întrebat dacă sînt sănătos, cît colesterol am, dacă mănînc de toate – chiar şi pielea de pe carnea de of sau de hodu, dacă îmi plac burecas, falafel şi mărar (Şmecherul! I-am spus că numai în supă!); dacă fac gimnastică, dacă merg la breha, dacă dezleg jocurile din "Minimum" (el e ahtiat) şi dacă plec huţ la areţ.

A făcut o pauză, a cerut heşbon, a plătit, a luat cabala şi am plecat.

A vrut să telefoneze, dar n-avea asimonim.

Ne-am despărţit cu şalom şi leitraot şi cu promisiunea să ne telefonăm.

Rămînînd singur, mi-am dat seama că, după atîţia ani, el vorbeşte destul de bine româneşte şi că eu înţeleg ceva ivrit.

Dr. G. MĂNESCU
Bat Yam

ERATA

La numărul 62 (Mai a.c.), pag. 22 (articolul "A fi israelian anul I" de V. Nămolaru), col. I, par. I, r. 24, în loc de "dr. Călinescu" se va citi "dr. Climescu".

la pag. 54 (nota despre Eugène Ionesco), col. I, ultimul rînd, în loc de "al doilea război mondial" se va citi "primul război mondial"

La pag. 29 (rubrica Etc.), col. III jos, ar fi trebuit să apară textul de la pag. 32, col. III jos, începînd cu "Au trecut trei decenii". Dintr-o eroare regretabilă de ordin tehnic, textul respectiv a apărut... mai departe. Rugăm cititorul să facă îndreptarea de cuviinţă şi să primească scuzele noastre.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Sànàtatea

DE LA NERVI LA INIMĂ

Simptomul cel mai obişnuit de care se plîng bolnavii de nevroză cardiacă sînt "palpitaţiile", adică un puls mai rapid care survine fără cauză fizică aparentă, după excitare, frică sau oboseală.

Cînd o persoană cu tendinţă la palpitaţii intră în cabinetul medicului, pulsul poate ajunge la 130 bătăi pe minut, însă de obicei va reveni după un timp la aproximativ 80 bătăi pe minut, iar dacă pulsul ar fi controlat dimineaţa, înainte de coborîrea din pat, ar putea fi de 60 bătăi pe minut. Aceste fapte, adăugate la un examen clinic, fac diagnosticul unei inimi nervoase foarte clar şi uşor de stabilit.

Unele persoane fricoase cu puls rapid îşi închipuie că datorită acestui fapt inima va obosi şi se va consuma înainte de vreme. Această credinţă e cu totul falsă.

Un alt simptom obişnuit, observat de obicei la femei cu frică de boli de inimă, este "setea de aer": senzaţia că aerul nu pătrunde suficient de mult sau că este insuficient de oxigenat. Unele persoane declară că se "sufocă", îşi fac vînt cu evantaiul sau se dau noaptea jos din pat şi aleargă la fereastră, cu ideea de a absorbi mai mult oxigen.

Un punct important ar fi că acest simptom poate apărea la oricine şi nu e provocat numai de oboseală sau iritaţie, cum e cazul la adevăratele boli de inimă. El poate fi cauzat de impresia psihică de a se afla într-o cameră închisă, chiar dacă odaia are aer condiţionat. Unele dintre aceste persoane cu sete de aer, încep cîteodată din cauza spaimei să respire cu repeziciune sau să gîfîie, şi acest fapt provoacă ameţeală, senzaţie de amorţeală şi gîdilituri în mîini şi în jurul gurii, şi chiar leşin. Multe persoane nervoase care au senzaţia că leşină sau chiar leşină cu uşurinţă sînt convinse că suferă de inimă sau au tendinţă la aceasta. De fapt, leşinul e foarte rar cauzat de boli de inimă şi e mai degrabă provocat de hipersensibilitate, dezechilibru nervos sau constituţie cu tendinţă la migrene.

MEDICUS

Ce deosebire, la TV, între figura lui Helmuth Kohl, cancelarul Germaniei, radioasă cînd l-a primit, cu covorul roşu, pe ex-nazistul Kurt Waldheim – şi privirea aceluiaşi, zilele trecute, congestionată, cînd cu greva teribilă a salariaţilor publici.

Am văzut, cu acest prilej, un Helmuth Kohleric.

NOU LA TVERIA!

VACANŢĂ DE VIS
în HOTELUL
DAFNA
mărit şi renovat

דפנה
טבריה
DAPHNE
HOTEL

La dispoziţie:
- camere splendide
- aer condiţionat în tot hotelul
- radio şi telefon în fiecare cameră
- bucătărie excelentă, caşer
- televizor şi video

În plus: personal amabil, politicos

PREŢURI SPECIALE

Comenzi la:
Hotel "DAFNA"
Tveria, Kiriat Shmuel, tel. 06-792264
Tel Aviv, tel. 03-6958351 – Haia

CAUCIUCURILE ZEITUNI

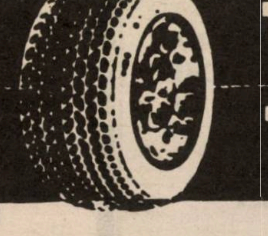

צמיגי
זיתוני

IMPORTANT

ADUCĂTORUL PREZENTEI BENEFICIAZĂ DE 20% REDUCERE

Deschis, fără întrerupere, între orele 7 – 20

■ HOLON STR. BEŢALEL 6 ■ ☎ 800840 ■

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

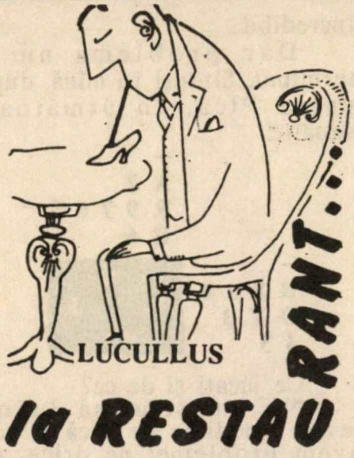

UNA CALDĂ, UNA RECE

Am două veşti: una bună şi una rea. Cu care din ele să încep?

Cu cea rea, bineînţeles. Scăpăm de ea, pe urmă rămînem cu gustul celei bune.

Vestea rea este că s-a închis restaurantul Delaunay, de la etajul (adică nivelul, cum se zice mai ştiinţific) al treilea al lui Dizengoff Center. Am lăudat, în paginile acestea, nu o dată, arta (da, *arta*) culinară a soţilor cu localul amintit. El, Tibor, funcţiona ca *maître*, recomandînd felurile, explicînd compoziţia sosurilor (cele mai bune din bucătăria franţuzeaască a Israelului), sugerînd vinul potrivit la felul potrivit. Departe de mese, la bucătărie, frumoasa doamnă Delaunay, ascunsă de ochii lumii ca o cadînă în harem, lucra escaloapele, salatele şi deserturile cu frişcă, fără de ajutorul nimănui, aşa cum o învăţase maică-sa. Şi avusese cine s-o înveţe! Franţuzoaică get-beget din Saint-Germain-en-Laye, la doi paşi de Paris, s-a născut într-o casă de gurmanzi fanatici: bunicii ei, de altfel, ţineau o brutărie-patiserie, cu cuptor din veacul al 18-lea, iar tatăl ei, primar al localităţii, dădea la domiciliu mese la care se băteau toţiminiştrii galici aflaţi în vizită de lucru prin localitate!

...De ce s-a închis restaurantul? De mers, la public mergea, ori de cîte ori m-am abătut pe-acolo (aveau un *business lunch* ispititor de 25 de şekeli), jumătate din mese, pe puţin, erau ocupate. "Da, mi-a spus dna Delaunay, dar nu era destul..." Chiria la Dizengoff Center este, am înţeles, ucigătoare. Impozitele, asemenea. Arnona pusă de primărie te strînge de gît. Mai lipsea doar o taxă pe furculiţă şi un *mas* special pe sare şi piper. Bravo, domnule Lahat! Vă purtaţi cu artizanii din speţa Delaunay-ilor ca cu bijutierii de pe Rue de la Paix: luaţi-le banii, că au de unde! Şi, striviţi de-atîtea biruri, oamenii dau, uite, bir cu fugiţii. Acuma, cuplul acesta formidabil – care lansase în Tel Aviv un sediu al gustului franţuzesc, oferindu-ne plăceri cît Lasserre, Lucas-Carton, Ledoyen, Joël Robuchon şi Guy Savoy la un loc – joacă table ca doi pensionari liniştiţi, pe malul Hayarkonului, puţin trişti, dar cu fruntea sus.

Şi-acuma, vestea cea bună: s-a deschis restaurantul cel nou al Ghittei. E vorba, cum aţi înţeles, de Ghitta de la faimosul *bistro Mifgaş Haromanim* de mai an din Piaţa Primăriei telaviviene. Nu de mult – aşa cum am scris atunci, cu tristeţe, în *Minimum* – soţul şi partenenrul ei de farmec gastronomic, Harry, a murit, la Bucureşti, lovit de-o maladie crîncenă.

Acum, strîngînd din dinţi, Ghitta a renăscut ca pasărea Phoenix din cenuşa dramei: localul, care şi-a deschis porţile luna trecută, se află în Yaffo, pe strada Rav Pinhas colţ cu Yefet 15. E puţin cam după plop, pierzi vreo două minute cînd cauţi prima oară localul, dar nu te rătăceşti: toţi zidarii care lucrează pe stradă ştiu despre ce e vorba. Restaurantul e simpatic, curat, are o lemnărie care face bine (à la rustic) şi cîteva obiecte româneşti de gust (fără excese, fără kitsch).

Menu-ul este acelaşi "ca pe timpuri": ciorba de perişoare à la Ghitta, greu de egalat, peştele à la grec şi cel spaniol, apoi grătarul (micii, antricoatele, creierul, momiţele, fuduliile) fără cusur, apoi murăturile cu iz moldovenesc, delicioase. O notă specială pentru ciorba de fasole: e de zile mari, meritînd (ca la şcoală, pe timpuri) 10 plus. Fenomen ciudat, de altfel, această ciorbă, deoarece Ghitta, credincioasă "bucătăriei de la Bacău", nu pune costiţă, mizînd în schimb pe tăiţei.

Şi încă o mică noutate: bere de la butoi, în halbe, cu guler cinstit şi rece cît trebuie. Halba noastră cea de toate zilele... Parcă lipsesc numai alunele americane...

PREPARATE CU CREIER

(vă rog, însă, fără bancuri obligatorii de genul: adică ce ne lipseşte nouă acum, înainte de alegeri)

● *Salată de creier:* se spală un creier mare şi se ţine o oră în apă rece cu o linguriţă oţet. Se fierbe apoi circa 20 minute cu puţină sare, pe foc mic. Se scurge, se lasă să se răcească şi se scot pieliţa şi vinişoarele cu sînge. Se taie apoi felioare subţiri, se zdrobesc cu o furculiţă şi se pun într-un castron. Se freacă cu o lingură de lemn pînă devine o pastă, adăugînd treptat 100 g. untdelemn şi 2 linguriţe zeamă de lămîie. Se dă gust cu sare şi cine vrea poate adăuga puţină ceapă tocată mărunt. Se aşează pe un platou şi se ornează cu felioare de lămîie şi măsline negre.

● *Mîncare de creier cu rinichi:* se spală şi se curăţă un

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

rinichi de viţel şi un creier (vacă sau viţel). Creierul îl ţinem 10 minute în apă fierbinte, apoi îl scurgem şi-l tăiem felii de 1-2 cm. Rinichiul se taie crud în felioare. Separat se taie 3 cepe mijlocii şi se auresc în 2 linguri margarină. Adăugăm o linguriţă plină cu făină şi amestecăm pînă începe să se rumenească. Stingem repede cu un pahar supă de carne (din plic), amestecăm într-una pe foc mic, adăugînd o linguriţă bulion, un păhărel de vin alb (nu dulce), sare şi piper după gust. Lăsăm să fiarbă la foc foarte mic 10 minute. În acest timp feliile de creier şi rinichi, bine scurse de lichid, le aurim pe ambele părţi în puţină margarină. Le punem în sosul fierbinte şi le ţinem 5 minute fără să mai fiarbă. Servim imediat cu garnitură de paste făinoase, orez sau cartofi la cuptor.

● *Creier cu roşii la cuptor:* un creier mare sau 2 creieri de viţel se ţin în apă rece 2 ore. Se curăţă de pieliţe, se fierb 10 minute cu apă, puţină sare şi o linguriţă oţet. Se taie felii subţiri şi se lasă deoparte. Separat se înăbuşe în puţină margarină 200 g. ciuperci, proaspete sau din conservă, tăiate felioare. Se spală bine 4 roşii, se cojesc şi se taie felii subţiri. Se unge o formă de pyrex nu prea mare cu margarină, se presară cu pesmet şi se aşează un strat de roşii, apoi felii de creier şi ciuperci. Se repetă pînă se termină cu un strat de creier. Se presară cu pesmet, se stropeşte cu puţină margarină topită şi se dă la cuptor, pînă se rumeneşte frumos pe deasupra. Se serveşte din formă, cu garnitură de salată verde cu roşii, ardei, avocado, ceapă verde, sare, ulei şi oţet după gust.

● *Creier special:* se fierb 2 creieri de viţel, spălaţi şi curăţaţi,timp de 20 minute. În apa în care fierb foarte încet, se pun o ceapă tăiată în două, cîteva boabe inibahar, 2 foi dafin şi zeama de la o lămîie. Se scurg şi se taie apoi în felii de 2 cm. grosime. Separat se face un sos din: o legătură mare de pătrunjel verde tocat, împreună cu 4 căţei de usturoi zdrobiţi, sare, piper, 5 roşii cojite şi fără seminţe. Se dă la blender sau mixer şi se adaugă 4 linguri vin alb şi 4 linguri untdelemn de măsline. Feliile de creier se trec prin făină şi se rumenesc pe ambele părţi în untdelemn. Se pun într-o cratiţă de teflon, se toarnă deasupra sosul din blender şi se fierbe circa 30-40 minute, pînă ce sosul scade şi este suficient de gros. Acest sos îngroşat devine garnitură la creier.

YLANA

BRIDGE

Dezlegare la bridge "La pomul lăudat..."

Prima condiţie pentru rezolvarea acestei situaţii este înţelegerea anterioară dintre parteneri în legătură cu semnalizarea numărului de cărţi în culoarea de atac.

După atacul de Damă de Pică şi semnalizarea pozitivă a partenerului, continuarea trebuie să fie Valet de Pică, cu intenţia să jucăm Asul şi Şeptarul de Pică. Ce se poate întîmpla?

Ordinea de joc este obligatorie, pentru că altfel Est n-o să ştie niciodată exact cîte Pici avem în mînă. Dacă vom juca Valetul după Damă, vom constata cu surpriză că Sud a avut Nouarul şi Optarul de Pică. Acum ne primim răsplata că am jucat astfel: continuăm cu Asul şi Est preia Şeptarul cu Regele şi "cade" contractul cu a 5-a Pică. Simplu, nu? Sînt sigur că aţi fi jucat cu partenerul dvs. în felul de mai sus, fără nici o problemă... Oare?

Campionii mondiali, islandezii Baldursson şi Jorgensen, s-au priceput să blocheze pica după 4 tururi. Incredibil...

Dar problema nu s-a terminat. Sînteţi în mînă, după a patra Pică, în următoarea situaţie:

–
A 2
R 9 7 6 5
R 6

–
R 8 6 4
D V 3
4 3

N
W E
S

Ce jucaţi şi de ce?

Nu am ştiut să luăm 5 levate imediate de Pică şi acum avem probleme: pe orice atac de-al nostru, declarantul va lua un număr de levate de Treflă, care ne vor schiza inexorabil în Cupă-Caro. Avem două alternative, una de aşteptare (Trefla spre masă şi ce-o mai fi, om mai vedea) şi una agresivă (să dezvoltăm levata de cădere în Caro – dacă partenerul are Decarul, sau în Cupă – dacă partenerul are Dama). Avantajul variantei de aşteptare este că amînăm decizia pînă cînd vom şti mai multe lucruri despre distribuţia celor patru mîini, dar în esenţă totul se reduce la:

– dacă partenerul are Dama de Cupă, nu vom fi schizaţi şi contractul "cade.

– dacă partenerul are Decarul de Caro, nu avem timp să dezvoltăm levata de cădere şi schiza lucrează.

– *jucînd trefla, vom cîştiga şi în cazurile cînd Sud nu are decît patru Trefle, fără Damă, Valet şi Decar de Cupă.*

Iată întreaga distribuţie:

10 6
A 2
R 9 7 6 5 2
R 6 5

A D V 7
R 8 6 4
D V 3
4 3

N
W E
S

R 5 4 3 2
D 9 3
4
10 8 7 2

9 8
V 10 7 5
A 10 8
A D V 9

Puteţi să credeţi că Vest a reatacat *Dama de Caro?!!!* Campionii mondiali în persoană au trebuit să suporte cu resemnare comentariul caustic al unui chibiţ: "Sud a avut nevoie de o greşeală tehnică şi de o tîmpenie ca să facă acest contract – şi flancul i-a furnizat şi una, şi alta!"

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

ÎN LEGĂTURĂ CU ARTICOLUL D-LUI L. Z. HERŞCOVICI DIN NUMĂRUL 62

Nu este important dacă "Mea Şearim" a luat fiinţă în 1874, sau în 1872, sau în 1870, cum reiese din articolul publicat în "Viaţa noastră" din 1 mai a.c. Şi nici nu este important dacă strămoşul rabinului Teitelboim a trăit sau nu la Satu Mare. După cum nu este important dacă denumirea "Mea Şearim" înseamnă "de o sută de ori mai mult" (confirmat şi în articolul din "Viaţa noastră") sau înseamnă "o sută de porţi".

Importantă este atitudinea jignitoare a acestei secte fanatice antisioniste.

Mă întreb, ce fel de sionist sînteţi dvs., d-le Herşcovici, care vă declaraţi ca atare, dar vă erijaţi în apărătorul acestor fanatici care neagă existenţa Statului Israel, care calcă în picioare drapelul Statului nostru şi care vor să se alăture duşmanilor noştri în discuţiile actuale israelo-arabe?

În ce mă priveşte, recunosc că n-am găsit de data aceasta cuvinte "mai vulgare" prin care să mă exprim despre aceşti fanatici, îngăduiţi să trăiască pe spinarea Statului nostru. Dar le voi găsi cu prima ocazie.

Ad.Z.

În legătură cu articolul publicat în nr. 62 şi semnat de d. L.Z. Herşcovici, consider în primul rînd că "Minimum" nu trebuie să-şi ceară scuze pentru publicarea articolului d-lui Zahareanu "Enigma celor **100** de porţi".

Dimpotrivă, "Minimum" trebuie să fie mîndru că a publicat un asemenea material care, cu probitatea care îl caracterizează pe d. Zahareanu, dezvăluie activităţile antisioniste şi antistatale ale acestor fanatici care de nenumărate ori au provocat indignarea întregului popor, nerespectînd amintirea Holocaustului, arborînd drapele negre de Ziua Independenţei şi, ce e mai grav, întreţinînd legături şi încurajînd pe duşmanii declaraţi ai Israelului.

În definitiv, orice stat, oricît de democratic, urmăreşte şi sancţionează pe cei care pactizează cu inamicul. În timpul celui de al doilea război mondial, Anglia i-a internat pe fasciştii lui Mosley, deşi erau şi ei tot englezi, iar americanii au urmărit şi lichidat organizaţiile americanilor de origine germană care îl sprijineau pe Hitler.

Cred, dimpotrivă, că d. L.Z. Herşcovici e obligat să-şi ceară scuze pentru apropierea pe care o face între d. Zahareanu şi Vadim Tudor şi între "Minimum" şi imundele fiţuici fasciste din România.

Sper că va face aceasta.

MOZES IOSEF
Bat Yam

SUFLETUL (NEMODIFICABIL) AL LUI RAOUL ŞORBAN

La început de aprilie, s-au împlinit cinci ani de la apariţia revistei "Minimum", publicaţie fără precedent în literatura de expresie română, cu nişte însuşiri tainice ce îmbracă intenţiile de comunicare în forme atît de proprii, încît mă face să cred că Mirodan, inventatorul ei, nu gîndeşte şi nu simte în nici o limbă din lume – ci gîndeşte şi simte *în Mirodan*. Fiindcă, reprezentînd o mentalitate, o epocă, o lume şi o omenie, cuvintele lui încorporează incomparabil mai multe – şi mai familiare – idei, sentimente, iubire, inteligenţă etc. decît oricare din vocabularele ştiute, din care se croiesc haine pentru îmbrăcarea frazelor.

O îmbrăţişare prietenească de la:

RAOUL ŞORBAN
Bucureşti

LENI CALER

În "Minimum", nr. 60, din luna aprilie 1992, la rubrica Clepsidra, a apăru coloana "Decese" un mic necrolog dedicat decesului marii actriţe de comedie de pe scena românească dintre cele două războiaie mondiale, Leni Caler.

În necrolog se arată că Leni Caler a jucat cu succes la teatrele "Maria Ventura", "Comedia", "Baraşeum", "Victoria" şi "Bulandra", dar nu se pomeneşte de cel mai mare succes al foarte talentatei artiste pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti în anul 1930. E vorba de faptul că Leni Caler a jucat rolul principal din comedia "Şoarece de biserică", împreună cu marele actor Romuald Bulfinski – dar această reprezentaţie de mare succes nu s-a putut reprezenta decît de trei ori, din cauza demonstraţiilor puse la cale de bandele de legionari, care au interzis artiştilor evrei (veneticii!) să mai joace pe scenele Teatrului Naţional.

Ing. SORIN FIRU
Edmonton, Canada

BANC

La o cafenea de pe Dizengoff, doi prieteni stau de vorbă.

– Samy, tu ai făcut armata la marină. Povesteşte-mi şi mie ceva despre viaţa de marinar, despre călătoriile pe care le-ai făcut, că doar ai colindat lumea în lung şi-n lat şi ai văzut lucruri atît frumoase şi de interesante.

– Aş, de unde, eu am făcut armata la... submarine.

(Comunicată de NORBERT SCHMETTERLING, Beer Sheva)

AJUTOR!

Mă numesc Kőrősi Dezideriu Adam, născut în 1948 aprile 8 în Cluj (România). Am făcut 3 ani şcoală profesională la Cluj; în anul 1968 am absolvit liceul teoretic la Cluj, cu diplomă de bacalaureat. Apoi am făcut, timp de un an şi patru luni armata la Bacău, la artilerie grea. Între 1971 şi 1973 am făcut şcoala tehnică auto la Braşov. Sînt divorţat din anul 1978, din România, Am un fiu

POŞTA

de 21 de ani, actualmente student la Budapesta (el este creştin, ca şi maică-sa). În Israel, am venit la 21 februarie 1990 (cu statut de turist, prin Ungaria) şi am rămas aici, ca refugiat politic. Sînt singur ca un cîine, nu am aici pe nimeni apropiat. Nu vorbesc bine ivrit, am făcut doar o lună de ulpan, după care am fost nevoit să-mi găsesc de lucru. Am avut pînă acum vreo opt locuri de muncă, actualmente lucrez ca paznic.

Sînt cetăţean al Statului, cu drepturi depline. Am dreptul să muncesc şi să visez la un Israel aşa cum l-a visat Theodor Herzl!

ADAM DEZIDERIU
KŐRŐSY
Tel Aviv, rh. Peretz 18/3,
ap 6

Telefon nu am, căci costă bani, şi eu ca paznic cîştig 1300 de şekeli pe lună; n-am frigider, n-am maşină de spălat, n-am mobilă, dar am voinţă, putere de muncă şi mult, mult optimism!

P.S. Am şi overdraft la bancă!

AJUTOR !

Sînt în Israel de cîteva săptămîni, ca ola hadaşa. Vin la dvs. cu rugămintea de a mă ajuta, căci nu ştiu cui să mă adresez.

Am sosit în ţară pe data de 7 aprilie, împreună cu băieţelul meu în vîrstă de 7 ani şi jumătate. La intrarea în ţară, am primit o sumă de bani şi o repartiţie pentru un hotel din Tel Aviv. Cum nu se poate trăi la hotel din ajutorul primit, nişte prieteni m-au luat de paşte la ei.

La Sohnut, după ce mi s-a dat ajutorul bănesc, mi s-a spus să mă descurc singură. La Misrad Haklita mi s-a spus să-mi iau casă cu chirie. Eu însă, încă nu am de lucru Copilul e încă destul de mic, aşa că nu-l pot lăsa singur pe stradă după ora 12 cînd iese de la şcoală – şi aceasta îmi face şi mai grea găsirea unei slujbe.

Nu ştiu cui să mă adresez pentru ca vreuna din organizaţiile din Israel să mă ajute cu un sfat. Organizaţiile celor veniţi din Rusia sînt active, acordă ajutoare (nu băneşti), oamenii nu se simt părăsiţi în voia soartei.

Eu am 38 de ani, sînt inginer de automatizări, telecomunicaţii şi calculatoare. Vorbesc engleza curentă şi am cunoştinţe de ebraică din România, unde am urmat cursurile organizate de Sohnut şi am luat lecţii cu un profesor particular.

Vă rog respectuos, poate cunoşteţi pe cineva care ştie şi mă poate îndruma şi care vrea să mă ajute, căci la Sohnut mi s-au dat numai explicaţii de principiu, fără nici un fel de soluţii concrete.

LILIANA LIPOVICI
adresa: la fam. Stup
K.K.L. 7/7
59434 Bat Yam
Tel. la fam. Stup 03/868364

AJUTOR!

Am aliat în Eretz Israel în decembrie 1988, cu speranţa sinceră că vin în ţara tuturor posibilităţilor, lăsînd în urmă, în primul rînd, o mamă văduvă şi singură, a cărei sănătate nu i-a permis să facă acest pas şi, în al doilea rînd, o casă şi un serviciu unde am lucrat 23 de ani.

Doresc să fac precizarea că, deşi port un nume românesc, tatăl meu z.l. a fost un Rosenzweig, iar mama mea o Lupovici.

După un an de căutări şi de zbucium, am găsit un post de casieriţă în Herzlia, la un Supermarket Coop, cu un program de lucru de numai cinci ore pe zi şi cu o retribuţie de 62,5%, începînd cu data de 26 dec. 1989. Datorită faptului că m-am remarcat în serviciu ca fiind conştiincioasă, am primit cviut-ul şi funcţionez acolo şi la această oră. Deşi mi se cunoaşte situaţia, ca fiind singură, fără familie, cu toate insistenţele mele, nu mi s-a creat posibilitatea de a lucra 8 ore pe zi.

Aici intervine problema mea acută.

Cu salariul pe care îl primesc azi, în sumă de 800 şk. lunar, din care mi se scad contribuţiile băneşti lunare (200 şk.), nu pot acoperi existenţa mea lunară, deoarece sînt nevoită să plătesc chirie, pentru o cameră în casa unei doamne vîrstnice, de 200 dolari lunar, la care se adaugă cheltuielile de întreţinere ale casei.

În momentul în care mi-am găsit de lucru suplimentar, am rugat conducerea să-mi aranjeze turele în aşa fel încît să mă pot prezenta şi la a doua slujbă, dar am fost refuzată, spunîndu-mi-se că nu vor să creeze un precedent; astfel că, practic, nu am posibilitatea de a face ceva spre a-mi uşura situaţia prin forţe proprii. Aici unde locuiesc, mi s-a pus în vedere să eliberez camera peste trei luni. Toate chiriile în oraş depăşesc 400 dolari pe lună.

Nu am nici o posibilitate de a-mi hotărî viitorul, ce voi face, încotro să mă îndrept?

Sînt disperată dacă va trebui să mă întorc în România, unde nu mai am nici măcar servici.

Stimate Domnule Director, vă implor să analizaţi cele scrise de mine şi poate mă veţi ajuta, intervenind pentru a putea căpăta măcar o mică locuinţă AMIDAR, pentru a-mi putea aduce şi mama lîngă mine.

Cu mult respect şi stimă,

ALEXANDRINA
TRANDAFIRESCU
Herzlia

BEGHIN

În numărul din luna aprilie a.c., la pagina 3, se face elogiul celui ce a fost Menahem Beghin. Sînt de acord cu aproape tot ce se scrie în articol, dar nu cu totul. Se arată astfel că Beghin a fost iubit de mase şi pentru felul în care a tratat comunităţile orientale din ţară.

După ce, în mai multe cadenţe, el nu a reuşit să ajungă la putere, a apreciat corect că, pentru aceasta, numărul voturilor e ceea ce contează, şi nu calitatea sau ideile votanţilor. El a găsit în marea masă de israelieni originari din ţările arabe cheia ajungerii la guvern şi atunci şi-a îndreptat atenţia spre această masă. Strategie politică ce i-a reuşit. Pentru Beghin problema tratării comunităţilor orientale a fost

POŞTA

una de tactică şi nu una de principii. "Familia luptătoare", în majoritate de origine poloneză, s-a ţinut departe de aceste comunităţi.

Atragerea maselor de votanţi orientali a fost făcută de Beghin cu mijloace nu din cele mai corecte, pentru că nimic nu lega aceste mase de ideologia lui Jabotinski, a tradiţiilor Betarului sau a principiilor lui Etzel, nici măcar nu le cunoşteau.

Profitînd de nefericita exprimare a lui Dudu Topaz, la o adunare electorală, despre "ciaheiahim", Beghin face din acest incident un caz de principiu, îi dă o amploare exagerată, de apărare a comunităţilor orientale, lucru care îi aduce cel puţin cîteva mandate şi poate chiar victoria.

S. MICHAEL
Petah Tikva

DIN "PORUNCA VREMII" SAU CE ÎNSEAMNĂ CÎND LEPĂDĂTURILE CALOMNIAZĂ

Am citit în "Minimum" nr. 61/4 1992, pag. 6, că "Max Auschnitt a fost şantajat de Ilie Rădulescu de la «Porunca Vremii» şi a plătit".

Iată ce i s-a întîmplat unui evreu care n-a plătit.

Între cele două războaie mondiale, în oraşul Teiuş (jud Alba), a trăit H.S., mare proprietar de depozite de vinuri.

În anul 1938, s-au prezentat la H.S. doi indivizi care au pretins suma de 20.000 de lei (salariul mediu fiind atunci 800 de lei pe lună). L-au ameninţat că, dacă nu plăteşte, în "Porunca vremii" va apărea un articol în care se va scrie că H.S. fabrică băuturile din excremente umane. Întrucît cerera lor a fost respinsă, articolul calomniator a apărut, dar nu şi dezminţirea la care ziarul a fost obligat ulterior de către tribunal.

În 1948 (adică după 10 ani), mă aflam în tren şi doi indivizi din Bucureşti stăteau în faţa mea. Se apropia gara Alba Iulia. Deodată, unul din ei spuse celuilalt: "Prin părţile astea a trăit cîndva un comerciant de vinuri care a fost prins făcînd băuturi din "rahat".

Se adeverea dictonul: "Calomniază, calomniază; chiar dacă nu-i adevărat, ceva tot rămîne".

Ing. ADRIAN STEINBERGER
Herzlia

DOMNULE POPPER,

Scrisoarea dv. din 7 februarie a.c. alcătuieşte un fel de dublu inventar – profitul la dreapta, pierderea la stînga – ca un bilanţ contabil.

Totuşi, cît cîntăreau Ronetti-Roman şi Dobrogeanu-Gherea, adăpostiţi în dosul acestor patronime "neaoşe", faţă de izolarea maselor evreieşti în dosul zidurilor privaţiunii de drepturi civile?

Numai un hazard contabil dă avantaj la număr supravieţuitorilor din 1945 faţă de dispăruţi; aţi uitat să subliniaţi oportunismul sau furtul legalizat care au inspirat "cruţarea" celor scăpaţi de la Holocaust.

Aveţi dreptate cînd subliniaţi că nici unul din aceşti "barzi" (Mircea Eliade, Nichifor Crainic), cu excepţia lui Cioran, nu şi-a negat poziţia precedentă. Faptul că nu au luat public partea neofasciştilor români de azi decurge din logica cea mai elementară (verva populară spune "e la mintea cocoşului"); scrieţi că unii dintre ei au *încercat* să-şi mărturisească *unitatea în esenţă* cu exponenţi de seamă ai evreimii din România, ceea ce-mi aminteşte o altă expresie: "pardon cu capul spart".

Las pentru sfîrşit "fenomenul arhetipic" al *umanităţii* poporului român, indiscutabilă. Citez o amintire din iarna 41-42: pe drum spre Liceul Graur, trei foşti colegi de la liceul de Stat au încercat să mă prindă ca să mă bată ("dă-i, că-i jidan"); fugeam mai repede, dar am alunecat pe polei şi am căzut; o clipă mai tîrziu, urmăritorii mă copleşeau cu bunăvoinţă ("te doare? vrei să te ducem acasă?"), uitînd mobilul persecuţiei. Ceea ce nu l-a împiedicat pe un al patrulea, fiul unui avocat cunoscut, să mă scuipe-n faţă şi să-mi insulte părinţii. A doua zi, avocatul a venit la noi, tîrîndu-şi fiul de urechi, şi l-a obligat să-şi ceară iertare în genunchi, precizînd că "nu iubeşte evreii, dar îi consideră fiinţe omeneşti."

Aşa arată sufletul românesc: simplu şi nobil, crud şi darnic, adesea primitiv, totdeauna autentic. Avînd în vedere faptul că Orientul, unde totul e posibil, începe la porţile Bucureştiului, să evocăm minunata fabulă cu scorpionul care înţeapă broasca la mijlocul rîului: "eşti tîmpit, ai să te îneci împreună cu mine"; "ştiu, dar ce să-i faci, trăim în Orient..."

Strălucită, documentată, scrisoarea dv. face un tablou just al contradicţiilor spiritului românesc, fără a le explica în mod desăvîrşit. Există, de altfel, vreo explicaţie? Am să încerc să avansez una: împreună cu sicilienii, românii au îndurat cel mai mare număr de năvălitori; au învăţat să plece spinarea, aşteptînd zile mai bune. Le mai aşteaptă încă...

H. CARASSO
Paris

RELIGIE, ŞTIINŢĂ ŞI POLITICĂ LA TEL AVIV

De curînd, am urmărit la TV o emisiune religioasă prezentată de iscusitul om de cultură Iaron London. Interviewatul: un medic religios, relativ tînăr, director al unui mare spital din Ierusalim.

Am fost fascinat de cultura sa medicală şi în deosebi de interpretările sale în domeniul geneticii. Era vorba despre originea omului şi medicul cita în cursul conversaţiei cele mai moderne teorii asupra geneticii.

În ceea ce priveşte apariţia vieţii pe pămînt, medicul (religios) a susţinut că voinţa lui Dumnezeu explică apariţia ei, întrucît pînă acum ştiinţa nu poate explica apariţia primei celule.

Constituie o adevărată satisfacţie să asculţi un om de ştiinţă religios bazîndu-şi cultura pe teorii ştiinţifice moderne. El poate deveni un adevărat cal troian în mediul său fanatizat de teorii perimate.

POŞTA

În urmă cu cîţiva ani, am avut ocazia să fiu la odihnă împreună cu un deputat ultrareligios (astăzi ministru adjunct).

Omul, inteligent, s-a întreţinut cu mine aproape tot timpul. Am fost informat că familia sa descinde din multe generaţii de rabini din Polonia şi că a fost exterminată la Auschwitz. Mi-a dezvăluit că el conduce aripa muncitorească a partidului său. A căutat să mă convingă că educaţia oferită de şcolile religioase reuşeşte să formeze generaţii de tineri cinstiţi, corecţi şi că, în aceste instituţii nu se poate vorbi de tineri alcoolici, consumatori de droguri sau oameni certaţi cu legea.

Mi-a declarat că nu e de acord cu aruncarea de pietre în maşinile care trec în zilele de sărbătoare prin cartierele religioase.

I-am împărtăşit că am citit în Biblie că Dumnezeu a poruncit să fie ucis cu pietre de către vecinii săi un evreu care lucrează în zi de sărbătoare. Mi-a răspuns că această pedeapsă capitală prevăzută de Biblie nu e actuală, dar că va putea fi aplicată din momentul în care Marele Templu de la Ierusalim va fi reclădit.

Am rămas stupefiat. Dacă asemenea persoane ca deputatul nostru vor reuşi (ferească Dumnezeu!) să pună mîna pe putere, ideile homeiniste vor mai cuceri o ţară.

Dr. OTTO BACALU
Tel Aviv

GABI BARTA

A fost odată un om cum nu se nasc mulţi şi nu în fiecare zi.

Un om de o sensibilitate deosebită, de o politeţe înnăscută şi exagerată, care părea că îşi cere scuze pentru că există şi poate deranjează, stînjenit în această lume pe care nu o înţelegea şi poate că de aceea s-a şi grăbit s-o părăsească atît de repede, liniştit şi discret, aşa cum a trăit.

Ca un "mic prinţ" nefericit, rătăcit pe o planetă străină, o dorea doar "lebede şi baloane", credea în tot şi în toţi şi nu verifica niciodată dacă într-adevăr "3x3=9"...

Un om de o inteligenţă sclipitoare şi un spirit de observaţie excepţional, vedea această lume ca o gară, în care se vine şi se pleacă fără a se putea integra în ritmul ei agitat.

Modelat dintr-un material preţios, iradia căldură umană şi delicateţe sufletească în toate filmele pe care le-a făcut.

Un om de o atracţie spirituală magnetică. Un farmec personal deosebit şi un fin simţ al unui umor amar, pe fondul obsedantei întrebări asupra utilităţii existenţei sale.

Aşa l-am cunoscut, apreciat şi iubit pe Gabi Barta, un om cum nu se nasc mulţi şi nu în fiecare zi...

LILI VARDI
Tel Aviv

DONA BARTA

S-au împlinit 15 ani de cînd Dona Barta a plecat în neființă. A-i evoca personalitatea poate fi, chiar şi pentru cei care n-au cunoscut-o, un prilej de rememorare a unei epoci care ne-a marcat, a unei atmosfere intelectuale, a unor oameni care au fost... Anii '60, '70. Dona se număra printre tinerii evrei care s-au distins în aceste decenii în teatru, în film, publicistica literară. Nu erau ani uşori, dar adeseori erau frumoşi. Pentru că eram tineri. Altă tinereţe n-am avut. Era o atmosferă intelectuală, în ciuda adversităţii istoriei, vie, bogată, efervescentă. Întreţinută de prezenţe interesante precum Radu Cosaşu, Nina Cassian, Mirel Ilieşiu, Eva Sîrbu, Doru Segal, Iancu Moscu şi încă alţii. Dona Barta era, în acest cerc, o apariţie superbă, aşteptată, răsfăţată. O figură aparte.

Dona aparţinea unui domeniu de creaţie mai modest, dar nu mai puţin bogat în semnificaţii culturale: regizoare şi scenaristă a unei serii de filme de observare a naturii "mărunte", autoarea unor filme care poartă pecetea unui stil şi a unei opţiuni. Dintre peliculele semnate de ea, merită cu deosebire a fi citate "Duşmanii invizibili", "Povestiri din Lumea Mării Negre", "Gîzele Deltei", "Plante acvatice". "Efemere" este printre cele mai frumoase pelicule ale Donei Barta. Emblematică nu atît pentru pasiunea ei de a explora viaţa efemeră a insectelor zburătoare, cît pentru uimirea ei în faţa fragilităţii vieţii însăşi. Ce o atrăgea către aceste forme ale vieţii? Poate nevoia ei funciară de a trăi intens, plenar. Apetitul ei vital era întrecut doar de apetitul ei intelectual. Informată la zi, avizată, lucidă, scăpărătoare, era un fermecător partener de cauzerii intelectuale.

ZOLTAN TERNER
Tel Aviv

DOUĂ CUVINTE

Vreau să vă spun că m-ar bucura mult dacă din paginile revistei pe care o editaţi ar dispărea două cuvinte: trib şi sponsor.

Trib, fiindcă aminteşte de ceva primitiv şi nu se potriveşte în nici un fel cu gradul de cultură cu care a venit masa de evrei din România. Trib s-ar putea atribui evreilor veniţi din Yemen, Uzbechistan, Kirghizia şi chiar Gruzia. Cei care trăiesc în mijlocul lor îşi dau seama de viaţa lor tribală, inclusiv bocetele din ceremoniile de îngropăciune.

A doua expresie care mă supără este acea de sponsor, cu derivatele sale, sponsorizare, sponsorizat (de ce nu spînzurat?). Acest cuvînt vine din engleză şi este absolut nenecesar şi sună barbar.

Ing. LEOPOLD BINDER
Tzur Shalom

Marian Kleizerman, Tel Aviv; *Zighi Gleizer*, Bat Yan; *Prof. dr. Iaacov Şaim*, Ramat Gan (da, Ghitta care a deschis, recent, un restaurant ce-i poartă numele, în Iaffo, este una şi aceeaşi persoană celebră de la nu mai puţin celebrul "bistro" "Haim şi Ghitta" din Piaţa Primăriei Tel Aviv); *Chaia Bluma Zickel*, Haifa (povestiri interesante, indicînd că aveţi intuiţie şi ochi bun; din păcate, textele sînt lungi, prea lungi pentru noi, poate mai intraţi cu foarfeca-n ele); *Mata Hari;*

POȘTA

România Mare; Rabinul Rosen II; Ciuciu-Penciu; Sulică; Sexi pe românește; Horia Sima; Sisilon; Johny Chitar; Afrodita; Sanie cu zurgălăi etc. (nu, nu și nu luăm în considerație scrisorile anonime); *H.O.R. Natzeret Illit* (am efectuat schimbarea de adresă; sperăm că de aci înainte revista nu se va mai nimeri în cutia de scrisori a vecinului); *S. Grisaru,* Ierusalim (de ce am ales, pentru publicare, tocmai bucata intitulată "Visul": simplu, simplu de tot: fiindcă, dintre toate textele dvs. – interesante și bine scrise – acesta ne-a atras atenția în chip deosebit; ne-a atras, ne-a făcut să *tresărim*); *Prof. Alexandru Singer,* București (ciclul dvs. *Momentele* este de bună calitate, aveți darul observației și pe acela, încă mai rar, al conciziei, dar scrierile sînt potrivite esențialmente pentru revistele din România; noi ne străduim să *promovăm* cu precădere lucrări pe "profilul lunarului", ancorate în universul evreo-român); *Ionel Bar Tivon,* Natania (sînteți cretin); *Harry Shoshany,* Ramat Hanassy (cîteva epigrame:

După insuccesul în alegeri, șeful laburiștilor a demisionat

Invers ca la noi, se pare/ La englezi, nu-i un mister,/ Că și-n socialism apare/ Cine-i "om" cu caracter!

Spovedania unui alpinist

Mi-e dragă mult Elveția,/ Turiști urcau și coborau,/ Dar eu stăteam, că îmi plăcea/ Să dorm o noapte pe... Jungfrau!

Hotărîre în privința lui Kadaffi

ONU a procedat legal;/ Un nebun bine tratat,/ Trebuie, în mod normal,/ Ca să fie... izolat!

...precum și o *Cronică rimată*

La televizor, ne-arată/ O publicitate mare;/ Dar "reclama", cîteodată/ Nu prea e convingătoare./ Însă într-o zi, pe seară,/ Am văzut ceva special,/ Și curios din cale-afară./ Mă-ntrebam ce-i în final?!/ Cu-o fotografie veche,/ O imagine tablou,/ Soț, soție, o pereche,/ Erau doi țărani sadea,/ Ca-n picturi de Grigorescu,/ Iară dedesubt scria:/ "Părinții lui Ceaușescu"!/ Apoi, cu o nuanță roză,/ În "burnuz", ca două stafii,/ Apăruseră în poză,/ Mama, tata lui Kadaffi!/ După asta, imediat,/ Tot așa nitam-nisam,/ Într-un cadru separat,/ Și părinții lui Saddam!/ Ca în poantă, să ne scrie/ Limpede-n aceeași ramă,/ Să reținem, să se știe/ Următoarea lor reclamă:/ "Iată cum părinți sărmani,/ Ne scăpau definitiv/ De acești sadici tirani/ Folosind... prezervativ!);

Emanuel Aczel, Ierusalim; *Judith Rado,* Forest Hills, New York, USA; *Leo Șaim,* Tel Aviv; *Marta Iszak,* Tg. Mureș, România; *Dr. Herman Abraham,* Haifa; *Joel Oshais,* Ierusalim; *Marcel Nicolau,* Naharia; *Prof. Carol Iancu,* Montpellier, Franța; *Gigi Chirnoagă,* Atlanta, USA; *Vivianne Rosen,* Paris, Franța; *Consiliul Presei Israeliene,* Tel Aviv; *Oliver Samoșca,* Rio de Janeiro, Brazilia; Naharia; *Victor Aderca Glaser,* Ierusalim; *Silvia Ionas,* Bat Yam; *I. Zaharia,* New York (mulțumiri pentru bunele cuvinte, sugestii și observații critice; ceilalți, pe curînd.) ■

Măcar odată pe lună petreceți
la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAȚĂ ARE OMUL"

Aici veți retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori și veți pleca acasă remontat!
Instrumentiști și cîntăreți din România – în fiecare seară
Vă așteptăm cu plăcere!

- DANS
- ANTREN
- VOIE BUNA

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prinz,
pină după miezul nopții (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri și reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

CLEPSIDRA

Turism

Mira Iosif, critic dramatic (redactor la revista "Teatrul" din Bucureşti, în anii '60-'70); de la Bruxelles; la rude.

Vlad Russo, redactor la editura "Humanitas", de la Bucureşti; la rude.

Dr. Miriam Bercovici, (văduva poetului Israil Bercovici); de la Bucureşti; la rude.

Aniversare

Jack Bratin, impresar muzical, secretar muzical al Filarmonicii Române, autor (două cărţi: "Calendarul muzicii universale", 1966; "O jumătate de veac în lumea muzicii", 1985); 85 de ani de la naştere; la Bucureşti.

Deces

Ştefan Voicu, vechi gazetar antifascist, fost redactor- şef adjunct la "Scînteia" şi redactor-şef la "Lupta de clasă" şi "Era socialistă". Şi-a sfîrşit zilele la un cămin al Comunităţii evreieşti; a fost înmormîntat la Cimitirul Giurgiului, în prezenţa a opt persoane.

CARNET

10 cuvinte: 15 şekeli
Cu fotografie: 50 şekeli
**** Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.**

La 1 iunie a.c., *Norbert Schmetterling*, din Beer Sheva, om de spirit şi prieten generos, împlineşte 63 de ani. Îl îmbrăţişăm şi îi urăm "La mulţi ani" cu sănătate şi... umor.

Prietenii

La 21 iunie se împlinesc doi ani grei de la pierderea prea timpurie, într-un tragic accident, a lui *Bella Calmanovici (Beby)*, ingineră de la Technion Haifa.

Familia, prietenii

În ziua de 23 aprilie 1992, inima mamei mele, *Roza Bercovici*, n. 1901 (Bucureşti – Ghivataim), a încetat să bată. Chipul ei luminos, bunătatea sa şi înţelepciunea ei nemărginită vor rămîne veşnic în memoria noastră.

Daisy Macadziob, fiică,
Sorina Macadziob, nepoată,
familia şi prietenii

ŞESIUNE ŞTIINŢIFICĂ

În ziua de 1 iunie 1992, ora 18, va avea loc la Universitatea Tel Aviv, organizată de Centrul pentru studierea istoriei evreilor din românia, o sesiune ştiinţifică pe tema: "Judaismul românesc la începutul epocii comuniste". Prezintă referate: prof. Shlomo Simonson, d. Shlomo Leibovici-Laiş, dr. Iafa Kuperman, dr. Liviu Rotman.

S. O. S. !

Un mic S.O.S. transmite cenaclul literar *Menora* din Rehovot. Inimoşii care au scos, cu admirabilă tenacitate, "Colecţia lipită cu pap" de poezie şi proză, iar mai an au dat la iveală foaia, tot de literatură, intitulată *Breviar*, – ar avea nevoie de o maşină de scris cu caractere româneşti. Doritorii de a sări în ajutorul *Menorei* cu o asemenea indispensabilă unealtă sînt rugaţi să ia legătura cu ing. Cristian Şerbu, Rh. Eisenberg nr. 31, Rehovot. Tel. 08/469202

Inginer mecanic, situat, poliglot, canadian-israelian, încă două luni în Israel, locuinţă modernă în Israel, sănătos, elan tineresc, vesel, liniştit, echilibrat, fără vicii. Hobby: muzică. Statură mijlocie. Caut parteneră fără condiţii şi idei preconcepute, dornică de iubire, căldură familială, locuind în Canada sau Israel. Adresaţi-vă lui *Iacob Iosef*, 55458 Kiron, rh. Hashigma 3, ap. 22.

Răspuns la întrebarea lui Pix

Ce a declarat, în concluzie, Departamentul de Stat, după tulburările de la Los Angeles?

– Condamnăm cu tărie atitudinea brutală a armatei israeliene în teritoriile ocupate.

UNIVERSITATEA M. EMINESCU IAŞI

Str. Vasile Conta nr. 9, 6600
Iaşi, România, tel 15117
comunică:

Pentru anul şcolar 1992-1993, se fac înscrieri la următoarele facultăţi : MEDICINĂ, cursuri de zi, 6 ani; STOMATOLOGIE, cursuri de zi, 6 ani; DREPT ŞI RELAŢII INTERNAŢIONALE, cursuri de zi (4 ani), fără frecvenţă (5 ani); STUDII ECONOMICE (marketing, management, turism, comerţ), cursuri de zi (4 ani), fără frcvenţă (5 ani); PSIHOLOGIE, cursuri de zi, 4 ani.

Pentru cei ce nu vorbesc limba română, se organizează cursuri de pregătire cu durata de un an.

Taxa de şcolarizare este de 1200 $ SUA, cazare contra cost (50 $ lunar).

Actele necesare pentru înscriere: diplomă de bacalaureat (sau şcoală medie) în copie şi original; certificat de sănătate, în original; certificat de naştere, copie şi original; 2 fotografii tip paşaport.

Universitatea este recunoscută de Constituţia României votată la 08.12.1991 şi de celelalte legi organice.

Relaţii suplimentare la tel. 069/819894, în Offenbach/M, Germania.

*

Aşa a fost la decernarea Premiului Arcadia

(continuare din pag. 34)

5. Membrii şi membrii supleanţi ai clubului, împreună cu simpatizanţii şi cozile lor de topor, se obligă ca în viitor, viitor care nu mai este atît de îndepărtat cum a fost în trecut fiindcă tehnologia modernă a făcut paşi mari înainte şi ni l-a adus cu un ceas mai devreme ceea ce ne face să credem că tehnologia asta poate să şi îndepărteze cu un ceas mai devreme trecutul ca să scăpăm mai repede de el că numai nostalgii ne face.

...Precum era de aşteptat, această rezoluţie fantezistă a fost votată în unanimitate.

În numărul viitor

Paul Lupaşcu: Răspuns doamnelor Obedeanu în legătură cu "Banda lui Ioanid"
Jacob Popper (München): Pe ring împotriva lui Edgar Reichman (Paris)
Paul Kidron-Cojocaru: O povestire (enervantă)

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA IUNIE

ZODIA GEMENILOR

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Lună potrivită pentru a planifica schimbările pe care le doriţi în casă. Nu e recomandabil să vă încredeţi într-un coleg de muncă nou. Evitaţi înfruntările şi conflictele cu partenerul; acestea pot produce daune irecuperabile.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Legătura cu partenerul vă va da cele mai mari satisfacţii în această perioadă. Încercaţi să reluaţi relaţii pe care aproape că le-aţi uitat. Păstraţi-vă sîngele rece în deciziile pe care le luaţi la locul de muncă. Numere: 7, 12, 18.

LEUL (23 iulie – 22 august)
Aveţi grijă să indepliniţi întocmai sarcinile primite la locul de muncă. Recomandabilă puţină prudenţă în rezolvarea delicatei probleme financiare care vă preocupă. Cunoştinţe romantice prin intermediul unei rude mai în vîrstă.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Zilele următoare vor sta sub semnul relaxării în forme mai puţin obişnuite. O activitate excepţională va presupune cheltuieli mari. Înţelegerea pe care o veţi stabili cu un membru tînăr al familiei vă va ajuta în rezolvarea unei probleme personale. Îmbrăcaţi negru.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Recomandabil să moderaţi ritmul de muncă. Încercaţi să nu vă complicaţi sentimental în relaţiile cu o veche cunoştinţă. Cei singuri se vor bucura de o lună aflată sub semn romantic. Numere: 13, 25, 33

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)
Timp potrivit pentru scurte călătorii în afara oraşului. Bazaţi-vă pe intuiţie în rezolvarea unei delicate probleme sentimentale. Folosiţi timpul liber pentru reluarea legăturii cu un membru al familiei pe care nu l-aţi mai văzut demult.

ŞĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Îngrijorările legate de carieră vor crea tensiuni în casă. În curînd se vor crea condiţiile pentru rezolvarea unui conflict îndelungat cu cineva apropiat. Preocupaţi-vă mai mult de propria dvs. sănătate.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Ascultaţi sfatul pe care vi-l dă o veche cunoştinţă în ceea ce priveşte cariera. Daţi mai multă atenţie formei fizice. Orele serii sînt potrivite pentru a petrece în casă, în compania partenerului. Evitaţi luna aceasta evenimentele mondene.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Luna se va afla sub semnul încercării de a da o nouă direcţie carierei. A sosit timpul unor noi şi îndrăzneţe începuturi. Evitaţi meschinăria în problemele financiare şi veţi fi răsplătit înzecit.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Încercaţi să demonstraţi mai multă iniţiativă la locul de muncă. Şi îmbunătăţirea nivelului de trai presupune o decizie îndrăzneaţă, chiar exagerată la prima vedere. Evitaţi ieşirile din casă cu cunoştinţe noi. Numere: 5, 18, 22.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
O discuţie cinstită cu o veche cunoştinţă vă va dezvălui aspecte noi ale personalităţii sale. Vă aşteaptă o lună foarte încărcată la locul de muncă. Trebuie să aveţi mai multă încredere într-un membru vîrstnic al familiei care vă doreşte binele şi are posibilitatea să vi-l facă.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Este recomandabil ca luna aceasta să evitaţi presiunile pentru a obţine avansarea la locul de muncă. Încercaţi să acordaţi o parte din timpul liber unui membru tînăr al familiei. O cunoştinţă veche vă va furniza o preţioasă informaţie în domeniul financiar.

EXCURSII ÎN TOATĂ LUMEA
CU ADRIAN
PE ORICE
MERIDIAN

- TRATAMENTE în toate staţiunile pe perioade de 18 zile, cu preţuri începînd de la 320 $
- VACANŢE la SINAIA sau PREDEAL, cu preţuri începînd de la 94 $
- CEHOSLOVACIA, UNGARIA, IUGOSLAVIA – tratamente, vacanţe
- CHARTERE în EUROPA începînd de la 409 $
- Excursii organizate în Europa, U.S.A., Canada, Orientul îndepărtat

● CONDIŢII DE PLATĂ CONVENABILE (VISA, ISRACART)

TEL AVIV STR. SHENKIN 8

Telefon 200.687 – 5285.733

DAN PASERE
FOTO
REPORTER

PREMIUL ARCADIA

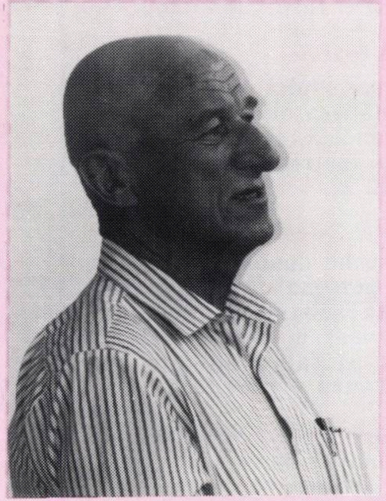
②

①

③

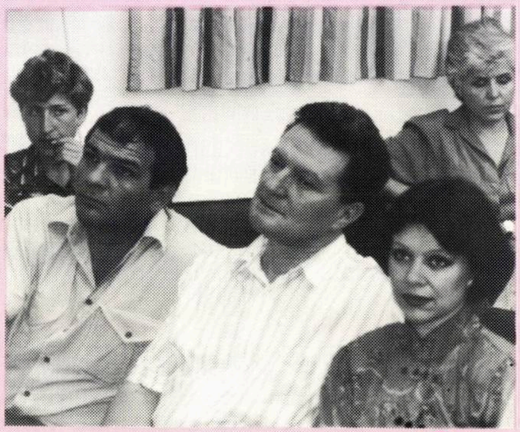
④

1. Albert Kreigold, fotograf pasionat în acţiune. În sală , printre alţii, soţii M. Roisman, scriitorul Alexandru Sever, Ion Atlas, soţii M. Iacobsohn, poeta Maria Găitan-Mozes.

2. Uri Eliav, preşedintele H.O.R.-ului, felicită clubul Arcadia şi pe premiant

3. I. Schechter, comperul reuniunii, în colocviu cu Andrei Strihan

4. Invitaţi de onoare: reprezentanţii Ambasadei române. Prim consilierul Ion Stancu, ataşatul cultural Mihai Sin şi soţia sa.

5. O altă parte a sălii: Moshe Nagor, preşedintele Ligii de prietenie Israel-România, prof. dr. Riri Manor, Al. Mirodan, soţii Volovici, Virgil Duda, Liana Maxy cu soţul, Noldy, Sebastian Costin, Z.B.C. şi regizorul Radu Miron

⑤

minimum

龍禪子

Situația
politică
din
Israel?
Viitorul
procesului
de
pace?
Relațiile
cu
americanii?
Pentru
mine
e
pe
chinezește.

ANUL VI
NR. 64
IULIE 1992
8,80 ȘEKELI

◆ LIVADARU ◆

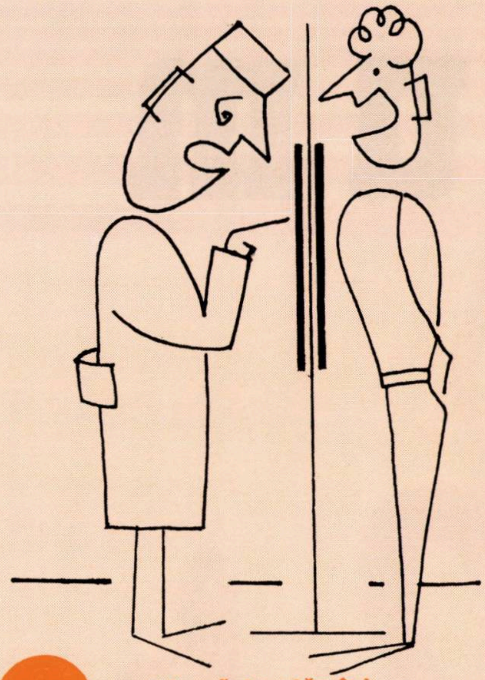

– Ai apă la plămîni.
– Poate ţuica...

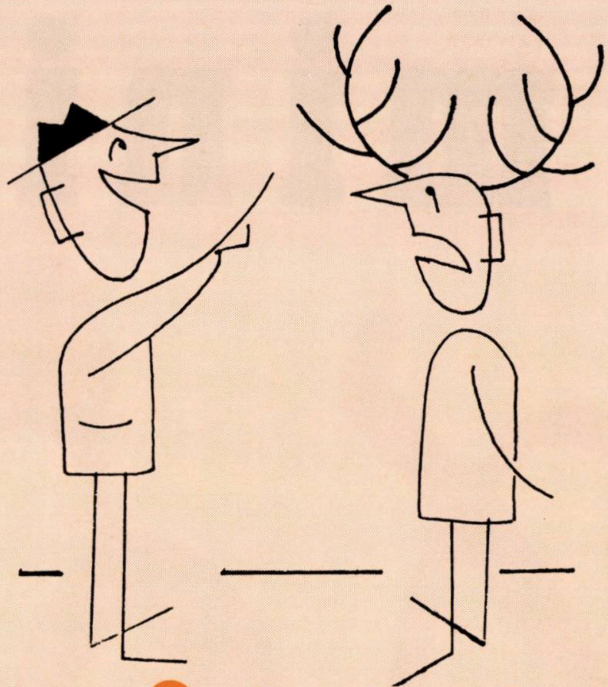

– Ăsta zic şi eu trofeu!

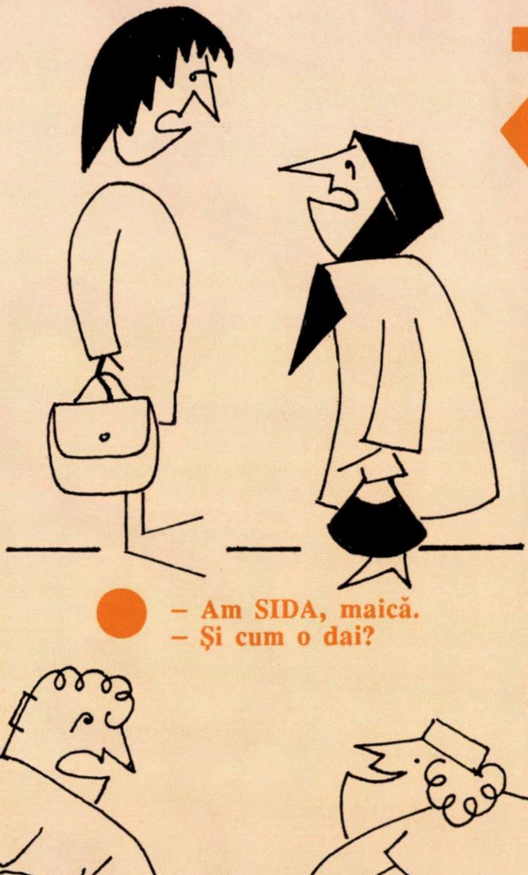

– Am SIDA, maică.
– Şi cum o dai?

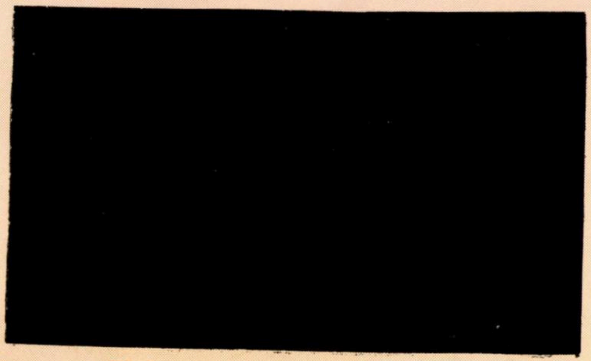

– Gigi, n-aprinde lumina că-s goală!

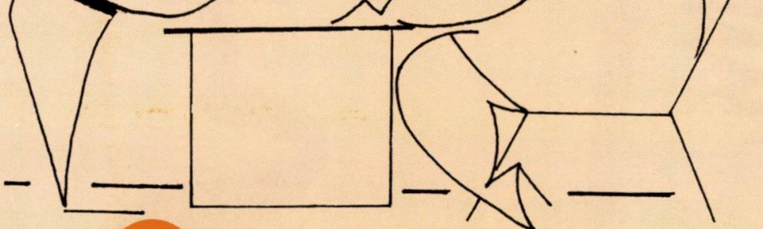

– Cu sora dieteticiană
– În persoană...

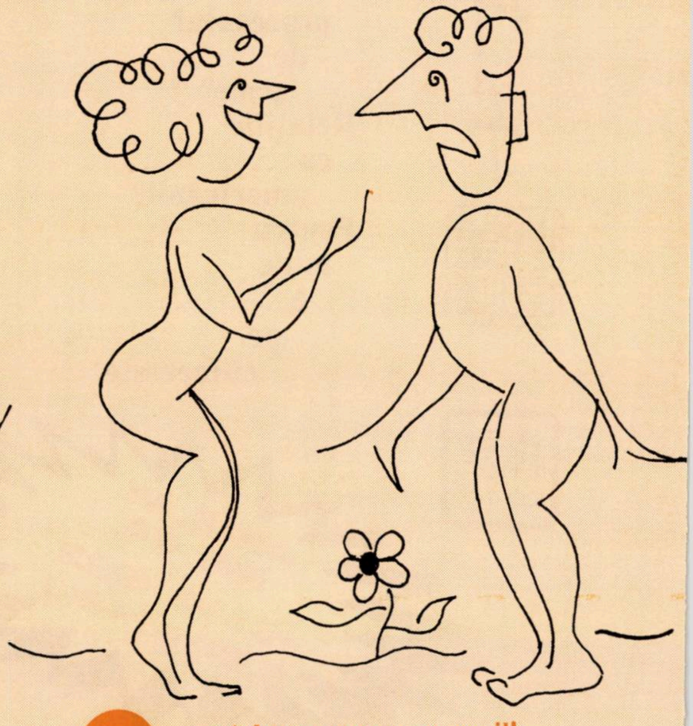

– Adame, vreau un copil!
– Habar n-am cum se face...

MINIMUM • ANUL VI • NR.64 • IULIE • 1992

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 26 iunie a.c.

ÎN ACEST NUMĂR

A. Zahareanu: Punct de vedere p. 2
Tendinţe. Punctul pe *i* p. 3
I. Artzi: Bloc notes p. 11
Dan Beniamini: Nunta Pninei Rozenblum p. 14
Giranţi, fiţi cu ochii-n patru p. 16
Viitorul în viziunea prof. Hersegor p. 17
Anchetă: Care este *hobby*-ul dvs.? p. 19
"Banda lui Ioanid" (Răspunsul lui Paul Lupaşcu) p. 20
Gura humorului p. 21
Leon Volovici: O întîmplare în Arcadia p. 24
I. Fîntînaru: Convorbire cu vice-primarul Ghivataimului p. 25
Getta Berghoff: Bucureşti 1992 p. 33
H. Fosha: Made in U.S.A. p. 36
Carol Isac: Basarabia p. 39
Ing. I. Gutman Ben Zwi: Fratele meu Efraim p. 41
R. Kammerling: Autografe p. 43
Al. Mirodan: Dicţionarul Neconvenţional p. 44
E. Campus: Similitudini p. 47
Sergiu Levin: Adevăr şi Erezie p. 48
Radu Klapper: Două cărţi p. 49
Popper vs. Reichmann p. 52
Alexandru Sever: Raţiunile şi nebuniile naturii p. 54
A. Cassvan: Asociaţii p. 55
Spectacol (R. Klapper, S. Gelman, Lucullus) p. 56
Pagini (Gina Sebastian Alcalay, Paul Kidron-Cojocaru, Arthur Moore) p. 60
***Minimum* e om ca toţi oamenii** (jocuri: Nelu Weinberg; bridge: P. Weinstock; sport; sănătate; gastronomie) p. 67
Poşta p. 75
Clepsidra. Carnet p. 80

Vitejii de după alegeri spun că seismul era de aşteptat, dar adevărul e că nimeni nu s-a aşteptat să aibă un grad aşa de înalt pe scara politică. Likudul a fost pedepsit aspru de către electorat. Extrema dreaptă a fost făcută knock -out. Un partid ca Tehia care obişnuieşte să vorbească "în numele poporului", a dispărut de pe harta politică. Moledet, partidul transferului, care dă lecţii întregului popor cum să-şi păstreze patria, are, mari şi late, două mandate.

Nici partidele religioase nu au motiv de veselie. Forţa lor a scăzut.

Marele învingător este speranţa. Este clar că alegătorii au vrut o schimbare şi că şi-au pus speranţa în Itzhak Rabin şi în partidul său.

Reacţiile în străinătate sînt de mare satisfacţie. Statele Unite au aşteptat acest rezultat deoarece guvernul Shamir devenise intratabil. Acum însă încep marile întrebări. Ce poziţie va adopta noul guvern la negocierile de pace? Care vor fi relaţiile cu palestinienii? Iar pe plan intern: ce concesii va face partenerilor de coaliţie? Cum va trata problemele atît de grele ale şomajului şi integrării noilor veniţi? Etc. Etc.

Rabin a promis în campania electorală "un stat mai bun". E nevoie de el, desigur, dar nu va fi uşor de realizat acest deziderat. Formaţiunile de dreapta şi extremă dreapta vor face viaţa acestui guvern amară. Pe de altă parte, în blocul de stînga nu domneşte armonia. Deloc. Toate surprizele - bune şi mai puţin bune - sînt posibile.

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

LIUBAVICER REBE îşi va schimba pantofii?

În 1936, cînd generalul Mola se îndrepta în fruntea a patru coloane de militari spre a cuceri Madridul, el se baza pe fasciştii madrileni, pe care-i socotea cea de a cincea coloană a sa. De atunci, s-a păstrat expresia "coloana a cincea", care desemnează un grup în solda duşmanului.

Ei bine, şi la noi în ţară există o "coloană a cincea": partidele religioase extremiste..

Marile partide politice nu au reuşit niciodată, în deceniile din urmă, să alcătuiască un guvern fără "colaborarea" acestor fanatici. Şi, pînă la viitoarele alegeri – din 1996 sau poate... mai devreme – cînd noua lege ar putea schimba situaţia – vom fi nevoiţi oare să acceptăm şi de data aceasta influenţa extremiştilor religioşi, amestecul lor în treburile statului?

Încă înaintea alegerilor preliminare, rabinul Eliezer Shah, conducătorul spiritual al religioşilor fanatici, transmitea acest mesaj: *"Nu cumpăraţi ziare, sînt pline de infecţii! Aruncaţi televizoarele din casă! A avea televizor e ca şi cum aţi avea în casă carne de porc!"*

Celălalt mare rabin, Liubavicer rebe, alias Mendel Meir Schneuersohn, numit de evreii americani "Papa-evreu din Brooklyn" şi candidat la funcţia de Messia, transmitea, peste mări şi ţări, alt mesaj: *"N-avem dreptul să retrocedăm teritoriile din Yehuda şi Shomron!"*, situîndu-se astfel de partea lui Shamir şi împotriva lui Bush. El se considera deja Messia, adînc preocupat de treburile noastre, deşi n-a catadixit vreodată să calce pe pămîntul sfînt. În schimb este mereu şi mereu vizitat de oamenii noştri politici, care se întorc de la el cu o binecuvîntare în creştet şi cu un dolar în buzunar. El a primit-o anul trecut şi pe "regina frumuseţii" din Israel, Miri Goldfarb, căreia i-a dublat însă donaţia, explicîndu-i semnificaţia versetului "farmecul mincinos şi deşertăciunea frumuseţii". Nici cei doi dolari binecuvîntaţi şi nici explicaţia versetului nu i-au ajutat Mirei Goldfarb să obţină titlul de Miss Univers. Aşa cum nu le-a ajutat în carieră nici politicienilor care l-au vizitat. Dar asta-i altă poveste...

După părerea hasidimilor săi, Liubavicer rebe ar fi un Messia modern, în vîrstă de 90 de ani, care nu soseşte pe cal alb sau pe măgar, ci cu limuzină la scară , cu şofer şi secretar. Un Messia stăpîn al unui imperiu, patronul unor ziare şi edituri, al unei staţii de radio-televiziune, avînd sute de mii de adepţi în toată lumea. Hasidimii intenţionează să-i construiască în Kfar Habad o copie exactă a centrului Habad din New York. Poate de aceea îl pizmuieşte rabinul Shah, care locuieşte într-o casă mai modestă din Bnei Brak, denumindu-l "Messia mincinos". Nici Szatmar rebe, nici rabinul Ovadia Iosef nu-s de acord cu mişcarea condusă de "Papa-evreu din Brooklyn".

Veşti apărute în "New York Times" spun că Liubavicer rebe intenţiona, în cinstea acestei călătorii, să-şi schimbe pantofii uzaţi, purtaţi ani de zile. Deocamdată alesul Domnului cu misiunea să aducă mîntuire în ţara noastră zace bolnav şi, deci, nu se mai ştie dacă va veni sau nu în Israel ca să-şi ia în primire funcţia divină.

Dar dacă, totuşi, se va tămădui şi, deci, Messia îşi va face apariţia – cu pantofi schimbaţi – probabil multe se vor schimba şi în ţară, în Knesset, în guvern. Fanaticii religioşi vor avea mai multe pretenţii, vor exista mai multe şantaje.

Nimeni din guvernul trecut n-a crîcnit o vorbă despre milioanele de şkalimi oferite cu generozitate religioşilor extremişti. Tuturor le era teamă să nu-şi piardă fotoliul ministerial.

Sperăm că, de data aceasta, noul gúvern va proceda cu mai mult patriotism, iar milioanele respective destinate fanaticilor vor fi folosite la integrarea noilor veniţi.

Profesorul Menahem Friedman, sociolog la Universitatea Bar Ilan, a publicat recent lucrarea "Societatea ultra-religioasă", a cărei concluzie este categorică: *"Dacă Statul şi-ar fi închis bugetele pentru societatea ultra-religioasă, în întregime antisionistă, ar fi putut s-o preseze din punct de vedere economic şi să provoace scăderea influenţei sale într-un mod semnificativ."*

Nădăjduim că noul guvern va avea oricum tăria să "minimalizeze" pretenţiile extremiştilor religioşi, cu sau fără prezenţa în Israel a lui Liubavici rebe.

Dar, va veni sau nu alesul Domnului în fruntea coloanei a cincea? Îşi va înnoi oare pantofii Liubavicer rebe în onoarea acestui eveniment?

30 DE ZILE

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443
Fax numai pentru anunțuri publicitare

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 37 șekeli
Carnet: 10 cuvinte – 16 șekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 53 șekeli
1 an (12 numere): 105 șekeli
Prețul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediția cu avionul.

Prezentare grafică și fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Rodica Miletineanu

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM–PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

• **Israel: viitorul Likudului**

Toată lumea *inițiată* din rîndurile Likudului este de acord: după retragerea lui Shamir (77 de ani), retragere aflată pe ordinea de zi a partidului, la cîrma formației nu va veni unul din veterani (adică nici David Levi, nici Arens, nici Sharon), ci un tînăr din categoria "prinților", recte Benny Beghin. Aceasta, fiindcă **aparatul** mizează pe magia exercitată asupra maselor de numele Beghin.

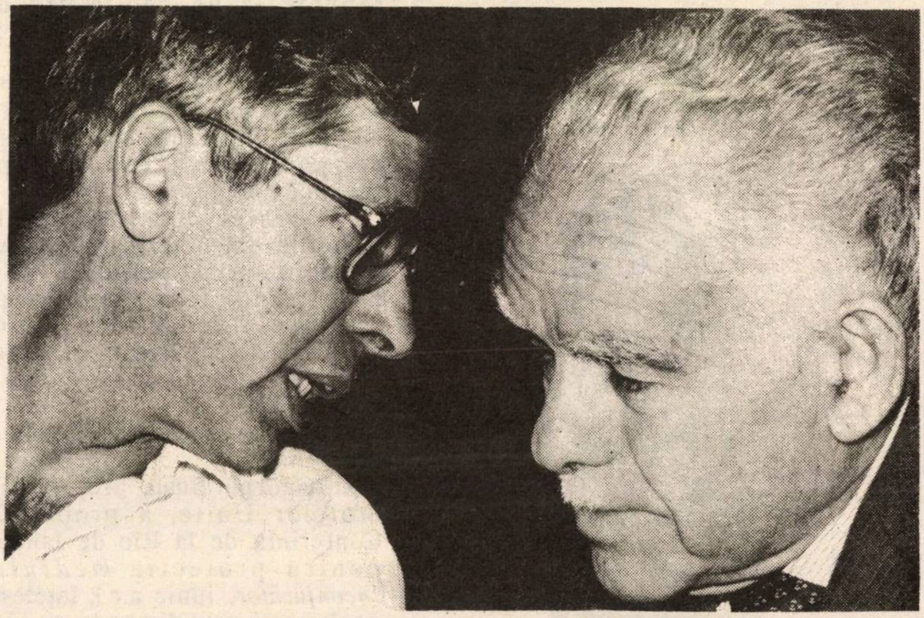

■ *Shamir (dr.) și urmașul*

CĂTRE CITITORI

Minimum intră în vacanță.

Pentru o lună de zile.

Numărul viitor al revistei, număr special – august–septembrie a. c. (nr. 65–66) – va fi la chioșcuri în ziua de vineri 4 septembrie a. c. La doi pași de Rosh Hashana.

Va fi un număr bogat, un număr care, odată cu toate rubricile și semnăturile obișnuite, va oferi cititorului un bogat și variat material de lectură: document, povestiri originale și traduceri, humor, jocuri, jocuri, jocuri.

Pînă atunci, cititorilor noștri fideli și de spirit, cititorilor noștri *complici*, la revedere!

m.

30 DE ZILE

TENDINȚE

• Israel
Sex şi autobuze

"Trebuie ca în Israel să existe autobuze separate pentru bărbaţi şi pentru femei."

(Din cuvîntarea rostită de Admorul din Vinitz la adunarea electorală a grupării ultra-religioase "Iahadut Hatora", condusă de rabinul Menahem Eliezer Shah, Tel Aviv, iunie 1992, finele secolului XX)

Sex şi modă

Modelul internaţional Mihaela Bercu, din aliaua română, a prezentat zilele trecute un costum de baie, creat de *designer*-ul Gideon Oberson şi caracterizat prin faptul că nu cuprinde decît *slip*-ul, partea de sus a corpului rămînînd, ca să zicem aşa, fără acoperire.

(După "Jerusalem Post")

• U.S.A.: creştinii, Israelul şi Bush

"Preşedintele Bush poate să-şi ia adio de la voturile evreilor dat fiind atitudinea sa faţă de Israel, dar această atitudine poate să-l facă să piardă şi multe din cele 50 de milioane de voturi ale evangheliştilor creştini din Statele Unite."

E un diagnostic întemeiat pe declaraţiile lui Ed Steele, unul din conducătorii "Congresului Creştin Evanghelic Sionist din USA"

Steele a spus între altele: "L-am sprijinit pe Preşedinte cu tărie în trecut, dar politica sa faţă de Israel ne-a dezamăgit profund."

De reţinut două din tezele organizaţiei:

a) Israelul nu trebuie să renunţe la un centimetru de pămînt din teritoriile pe care le deţine şi

b) "Jihadul" (războiul sfînt) predicat de fundamentaliştii islamişti urmăreşte să distrugă deopotrivă pe evrei şi pe creştinii evanghelici.

De-aici concluzia că la alegerile din noiembrie Bush va pierde voturi – preţioase – din partea unui grup electoral pe care se bizuise pînă acum, considerînd că-l "are în buzunar".

• U.S.A.

"Epoca cecurilor în alb a luat sfîrşit."

(George Bush, preşedintele Statelor Unite, à propos de Conferinţa de la Rio de Janeiro pentru protecţia *mediului înconjurător*, iunie a.c.); înţelesul declaraţiei este limpede şi fără echivoc: alarmat de situaţia economică proastă din SUA, de şomajul care creşte necontenit, Bush a pus piciorul în prag, anunţînd lumii – cu orice risc – că nu mai e dispus să dea bani *în afară* ca pe timpuri, cu nemiluita.)

• Ucraina: toate drumurile duc la Ierusalim

"În cursul vizitei sale la Washington, Leonid Kravciuk, preşedintele Ucrainei, nu a fost cîtuşi de puţin echivoc în legătură cu Israelul. Declaraţiile sale privind statutul Ierusalimului au fost de o *claritate* izbitoare. Potrivit lui K. , capitala unei ţări este determinată de poporul ţării respective. (Nu de altcineva.)

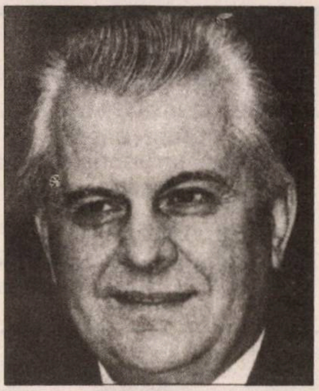

Motiv pentru care el recunoaşte Ierusalimul drept capitală a Statului Israel. În plus, Kravciuk a subliniat că Ucraina se comportă ca un stat pe pămîntul căruia se află rădăcinile culturii evreieşti şi, ca atare, nu va îngădui nici un fel de manifestare antisemită."

(După "Regards", Bruxelles)

• Cuplul

Vizita lui Gorbaciov şi a soţiei sale, Raisa, în Israel a constituit (ca şi călătoriile acestei celebre perechi în Occident) un succes. Un succes *adevărat*, dincolo de protocol şi de cuvîntări oficiale. Căldura cu care au fost primiţi musafirii de la Moscova la noi a fost evidentă; urările au fost sincere, nu la comanda activistului din fundul sălii.

Cum se explică fenomenul? Bineînţeles că înfăptuirlle lui Gorby, de anvergură istorică, pe tărîmul libertăţii sînt şi unanim cunoscute şi unanim (sau aproape unanim) preţuite. Dar nu e numai asta. Mai e şi altceva, un factor pe care sociologii "ştiinţifici" şi politicienii noştri fără de succes la public, nu vor să-l înţeleagă în ruptul capului. Ba, mai mult, îl privesc de sus, cu ironie, considerîndu-l drept "neserios". Acest factor se numeşte farmec.

Gorby şi Raisa sînt oameni luminoşi. Gorby şi Raisa emană simpatie. Gorby şi Raisa inspiră încredere. Gorby şi Raisa alcătuiesc un cuplu *plăcut*. Gorby şi Raisa apar pe scena lumii ca nişte staruri de mare clasă. Da, aici voiam să ajung: Gorby şi Raisa sînt Richard Burton şi Elisabeth Taylor ai vieţii politice contemporane. →

30 DE ZILE

■ *Cuplul: un pom la Ierusalim*

● O.L.P.

"Mişcarea" de la Amman unde, spre surprinderea generală, Yasser Arafat s-a fotografiat demonstrativ (şi ostentativ) cu membrii delegaţiei palestiniene la convorbirile de pace, nu a avut doar menirea de a-l pune în încurcătură pe Shamir în preajma alegerilor, obligîndu-l fie să "înghită" faptul, fie să procedeze la arestarea lui Faysal Husseini şi dr. Hanan Ashrawi pentru încălcarea legilor israeliene. "Mişcarea" are bătaie lungă, ea vizează noul guvern al Israelului, oricare ar fi acesta.

Dacă noul guvern acceptă să ducă tratative cu cei care s-au afişat cu Arafat, înseamnă – limpede – că Israelul recunoaşte O.L.P.-ul ca partener de negocieri.

Dacă guvernul refuză să se întîlnească la masa tratativelor cu cei în cauză, înseamnă că "sabotează" procesul de pace, asumîndu-şi răspunderea de a întrerupe tratativele.

● Arabii şi pacea

«Legămîntul Palestinian», *constituţia* ideologică a O.L.P.-ului, un document redactat cu multă atenţie, cuprinde, ca principiu de bază, simplu, eliminarea Israelului. Palestina – se spune în «Legămînt» (*covenant*) – nu este căminul naţional al evreilor. Evreii nu constituie o naţiune şi nu au dreptul la un cămin nicăieri pe lume. Palestina este parte a naţiunii arabe, iar palestinienii sînt stăpîni pe-acest pămînt şi au dreptul să-l stăpînească aşa cum vor."

(Dintr-un articol de Shmuel Katz, în "Jerusalem Post")

● Iugoslavia, Cehoslovacia, adică Germania

Aşa cum a observat toată lumea (exceptînd pe cei care nu pot sau nu vor să vadă), planul Germaniei de a reconstitui, după o paranteză de aproape jumătate de veac, Reichul hitlerist – se înfăptuieşte, dacă putem spune aşa – la toţi indicii. După tranformarea *de facto* a Austriei într-o

30 DE ZILE

TENDINȚE

provincie bavareză, şi după unificarea cu fosta RDG, a urmat lichidarea Iugoslaviei ca stat unitar; iar acum, în zilele din urmă, asistăm la dezmembrarea Ceho-Slovaciei: ca "pe timpuri", în 1941, Slovacia se declară stat independent. Se pare totuşi că baia de sînge din Iugoslavia a indispus pe americani. Washingtonul fusese de acord cu reînvierea "Germaniei Mari", dar în condiţii paşnice. Aşa se explică, după informaţiile noastre, retragerea diplomatică a dlui Genscher din postul de ministru de externe al Germaniei. Artizan al dezmembrării Iugoslaviei (el a bătut cu pumnul în masă cînd s-a pus problema înfiinţării statului croat, după model nazist, ameninţînd Franţa, care se cam împotrivise, cu represalii economice), d. Genscher a lucrat, aşa cum murmură americanii, "prea brutal". Dezastrul de la Sarajevo, de pildă, nu a plăcut "Administraţiei". Baker nu se aştepta ca oamenii să moară, ucişi de bombe pe stradă, şi nici ca locuitorii să ajungă a mînca iarbă, de foame. "E prea mult" – ne-a mărturisit un intim al Departamentului de Stat, aflat în vizită la redacţia noastră. "I-am cerut lui Helmuth Kohl să-l scoată pe Genscher şi să pună în loc un moderat." Urmările sînt vizibile. Distrugerea Cehoslovaciei se desfăşoară altfel, stil "divorţ de catifea". Fără bombardarea oraşului Praga, fără sînge pe Vltava. Întrebarea zilei: cum vor proceda nemţii pentru realizarea punctului următor din plan: Transilvania. Diktatul de la Viena din 1940 trebuie, potrivit intereselor germane, reactualizat.

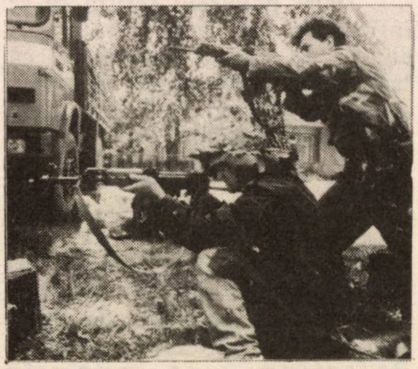

• România: dictatură militară

"Afirmaţia d-lui Eugen Dijmărescu, potrivit căreia «haosul pe care l-ar genera amînarea alegerilor spre ultimele luni ale anului n-ar mai putea fi stopat decît printr-o dictatură militară», nu este o noutate.

Persoane cu funcţii însemnate, atît din structurile puterii politice, cît şi din cele ale armatei, au formulat în ultima vreme puncte de vedere asemănătoare. Într-o convorbire cu un ofiţer de rang înalt, un redactor AM Press a putut afla că soluţia unui regim militar în România ar fi o măsură extremă, dar care trebuie luată în considerare datorită situaţiei din ţările vecine dar şi datorită agravării situaţiei social-politice şi economice interne, care ar avea nevoie de o administraţie de tip militar."

(Din "Lumea liberă", New York)

Aprecierea făcută de d. Dijmărescu, unul dintre demnitarii importanţi de la Bucureşti, a fost făcută într-un moment cînd se credea că, totuşi, alegerile vor avea loc (după cîteva amînări) în iulie. Or, între timp, ele au fost amînate, din nou, pentru ultima parte a lunii septembrie. În acest context – şi ţinînd seama de situaţia tulbure din România – ideea unei dictaturi militare este, ca niciodată în ultimii ani, la ordinea zilei.

Sînt unii care, văzînd greutăţile de care se loveşte construcţia Europei şi în occident (vezi referendumul din Danemarca) şi prin vecini (Iugoslavia etc.), au început să murmure:

– Europa şi pusi!

Punctul pe i

• Am îmbătrînit eu chiar aşa de mult? Sînt uzat? Sau am consumat atîtea evenimente "istorice" în ultimii doi-trei ani (Războiul din Golf, Skud-urile care, orişicum, ne-au marcat, cearta cu americanii, apoi cutremurul fără de sfîrşit din Răsăritul Europei: Rusia, Iugoslavia, explozia *anti* din România şi celelalte şi celelalte), încît nu mai sînt sensibil la nişte alegeri din Israel? Alegeri care, de cînd lumea şi pămîntul, ne puneau pe jăratec, stîrnind discuţii între prieteni cu cuţitu-n dinţi. Acum însă... Acum însă – Dumnezeu să mă ierte – parcă toată campania a avut un nu ştiu ce de prisos, un nu ştiu ce obosit, un nu ştiu ce de spectacol de mîna doua, corect, dar fără scăpărare, fără incandescenţă. Atît de "fără de" a fost această campanie, încît, în serile cînd se dădeau meciurile de la campionatul european din Suedia, anunţate pentru ora 9.30, eu mă uitam la ceas şi simţeam că-mi vin toate pandaliile. Se făcea de 9.30, se făcea de 9.40 (între timp meciul începuse!) şi pe ecran ni se tot dădea filmul despre cum să votezi la 23 iunie pentru un viitor luminos. Şi se făcea 9.45, şi se făcea 9.50. Cred că rareori am urît pe cineva mai mult decît pe individul care, în timp ce eu fierbeam în living, îmi explica cum devine cazul cu cabinele de vot. Adevărul este că, în vreme ce Israelul îl aştepta pe Rabin, eu îl aşteptam pe Van Basten, din echipa Olandei, să marcheze un gol la păianjen, din răsucire. • Cît despre dezbaterile propriu-zise, ce să spun? Likudul a fost Likud, ca de obicei, Maarahul a fost Maarah, ca de obicei. Shamir a fost Shamir, Rabin a fost Rabin. • Era să zic, luat de inerţie, că Shimon Peres a fost Shimon

Peres. Dar nu-i aşa. De data asta, partidul (cepexul) i-a dat un "profil scăzut", de parcă omul ar fi în muncă de reabilitare, după un vot de blam cu avertisment. De văzut la TV l-am văzut o singură dată, aşa cam la înghesuială. Şefii campaniei s-au purtat cu el aşa cum te porţi în familiile bune la nuntă cu o mătuşă deochiată a cărei prezenţă prea vizibilă ar putea compromite festivitatea: "Tanti, tu stai aicea-n colţ, mănîncă tortul, uite două felii, vezi, foloseşte-te de linguriţă, fii atentă să nu scoţi o vorbă". • În rest? Gheula Cohen plîngea ca de obicei, intelectualii de la *Meretz* păreau nişte personaje de *middle class* americană din serialul *Treizeci şi ceva*, citiţi şi daţi cu after-shave, Raful a fost acelaşi soldat bătrîn (şi cu ţinută) pe care-l ştim de un deceniu, reprezentanţii *Hadash*-ului (partidul comunist) au vorbit şi pe ivrit, nu numai în arabă. • Despre haredimi nu vreau să discut, ca să nu-mi iasă vorbe, şi să nu mă atace simpaticul nostru istoric L.Z. Herşcovici. Un singur lucru vreau să spun. Ideea lui rav Shah de a-i înjura pe sfaradimi, adică 1/2 de ţară, (o idee genială în plină campanie electorală) nu trebuie analizată, cum au făcut alţii, din punct de vedere ideologico-politico-social, astea-s prostii. Omul este pur şi simplu sărit de pe fix şi cu asta basta. Restu-i tăcere. • Cît despre micile liste, încropite anume în vederea alegerilor, acestea m-au dezamăgit cumplit. Nici o pată de culoare, nici o chestie mai smucită. Unde-i Flatto Sharon, de pe vremuri, cu vila din Savion şi accentul său inimitabil franco-marocano-local? Păi cînd exclama patetic: Hamedina şelanu, cu accent pe u, uitai toate necazurile vieţii. Şi unde-i Victor Taiar, cîrciumarul din Iaffo (la doi paşi de ceas) unde-am mîncat cel mai bun peşte St. Peter prăjit din ultimii douăzeci şi cinci de ani, cu mărar şi cartofi la tigaie, în unt topit! Ce vremuri! La belle époque! • Acum, chiar şi formaţiile "neconformiste" mi s-au părut palide. Şoferii de taxi din partidul "pe roţi" s-au comportat ca nişte sindicalişti liniştiţi, iar d. Badaşh, patronul fabricii de mezeluri *Picanti*, nu ne-a servit nici o picanterie. În loc să ne arate ceva din creaţiile sale (un salam de *hodu*, o tobă, un cabanos, o şuncă de Praga, o limbă fiartă, un ghiudem, un cîrnăcior la tigaie, sfîrîit, plus murăturile de cuviinţă, la borcan, un ardei iute), el ne-a oferit discursuri social-economice ca un secretar doi la Congresul al 14-lea. • Singurul dintre *outsideri* care mi-a inspirat simpatie (ba chiar multă) este Efi, tînărul lider al partidului celor care luptă împotriva maşkantelor. Adică, aşa cum aţi înţeles, desigur, împotriva felului cum sînt socotite şi încasate maşkantele. Omul ia o maşkantă de 10.000 dolari, plăteşte ratele (bani buni) doisprezece ani de zile şi, cînd întreabă cît mai are de dat, i se spune că 10.000 (dacă nu mai mult). Sincer vorbind, mi-ar fi plăcut să-l văd pe Efi cu ai lui în Knesset, cu 3-4 mandate, să propună o lege contra băncilor cu tărăşenia, legea să fie aprobată, apoi cetăţenii care-şi rîd în barbă de noi să fie urcaţi într-o dubiţă, transportaţi la Abu Kabir şi instalaţi acolo, pe gratis, fără maşkantă, vreo cincisprezece ani de zile. • Dacă era după sufletul meu, aş fi votat cu Efi. Dar, (aşa e viaţa!) nu întotdeauna procedezi cum îţi şopteşte sufletul. • Uneori, oricît ar părea de ciudat, te iei după cele ce-ţi dictează conştiinţa. • Aşa am făcut şi eu, hotărîndu-mă, ca tot românul *responsabil*, să votez pentru un partid mare, "serios", ca-să-nu-se-risipească-voturile-aiurea. • Acum, conştiinţa mea e împăcată. În schimb, sufletul meu sîngerează. Iartă-mă, Efi! • Ah, ca să nu fiu nedrept, trebuie să precizez că, totuşi, m-am ales cu ceva bun de pe urma campaniei electorale (asta în afară de ştirea cu indicele de scumpete pe luna trecută, de *minus* zero şi ceva, care m-a făcut să rîd în hohote, ca la Stan şi Bran studenţi la Oxford, provocîndu-mi o bună dispoziţie de zile mari). Ţinînd seama că toate discursurile erau traduse în ruseşte şi că, în plus, mulţi candidaţi vorbeau în sus-amintita limbă, mi s-au împrospătat subit toate cunoştinţele mele în materie: haraşo, răzrăşite, dosvidanie mama, zdrasvuite şi, fireşte, dievlăşka. E un punct cîştigat. Dacă lucrurile merg tot aşa, după alegerile viitoare, o să-l pot citi pe Tolstoi în original. • Impresionantă primire i s-a făcut lui Boris Ielţin, preşedintele Rusiei, la Washington! Covorul roşu, fanfara militară, gardă de onoare în uniforme de gală, banchete la Casa Albă, cu smokinguri şi şampanie Veuve Clicquot, aplauze în picioare, ba chiar ovaţii, ca la Sala Palatului, la şedinţa solemnă de la Capitoliu, familia Bush în permanenţă alături de familia Ielţin, bătăi amicale pe umăr din partea lui James Baker (call me Jimmy!), pe scurt, aşa cum fusese primit şi Gorbaciov în urmă cu vreo doi ani de zile.

Am înţeles: Bush n-o să le dea ruşilor nici un gologan. • Un titlu-perlă în "Viaţa noastră" din

21 iunie a.c. (pag. 6, col 5-6): "Poliţia anchetează afişe provocatoare contra Partidului Muncii". Aşa cum îi cunosc eu pe băieţii de la anchete, sînt convins că, pînă la urmă, afişele cu pricina vor face mărturisiri complete, spunînd şi laptele supt de la mama. • Am primit următoarea scrisoare de la d. Iosef Rosen, din moşavul Ganei Tal, din Gush Katif. De fapt scrisoarea este adresată amicului nostru Darian, autorul intervenţiei *Punctul pe j* (vezi nr. trecut).

"1. ...Ceea ce mi-a atras atenţia mai întîi, a fost poziţia capului din autoportretul desenat sub numele dvs. Am îndreptat desenul spre a privi mai bine chipul – dar atunci, tot ce era scris, era strîmb! După care, am revenit la poziţia normală a ceea ce era scris, dar autoportretul avea poziţia capului spre dreapta (sau stînga, oricum nu mai are importanţă, pentru că alegerile vor fi trecut pînă la apariţia celor scrise de mine).

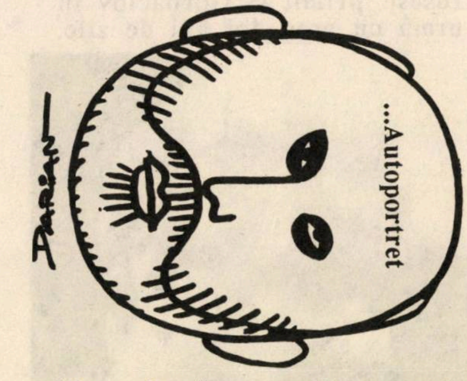

(Dan Pasăre, machetatorul, graficianul şi fotoreporterul revistei, "mărturiseşte" că autoportretul lui Darian se poate macheta spre dreapta şi – după cum se vede mai sus – spre stînga, în sus şi chiar şi în dungă, din necesităţi grafice, fără alte implicaţii.)

În începutul replicii dvs., mărturisiţi dezacordul faţă de cele scrise în rubrica *Punctul pe i* (din nr. 61 al revistei) şi o caracterizaţi ca un "atac violent" la adresa americanilor. Eu recunosc că este dreptul fiecăruia să înţeleagă cît poate şi, deasemenea, să fie sau nu de acord cu un punct de vedere. Însă, să porneşti a scrie în replică declanşînd un atac virulent împotriva unei părţi componente a poporului evreu, acesta este un lucru intolerabil.

Nu voi aminti nimic despre ideile dvs. în legătură cu politica externă a guvernului actual. Aceasta, pentru că ştiţi, la fel de bine ca şi mine, că politica adevărată (şi nu speculaţiile presei) se face de la un anumit nivel în sus.

2. Îi numiţi pe locuitorii noilor aşezări "aceşti noi colonizatori". Este greşit şi rău intenţionat. Nu este aşa că vi se pare firesc ca Anglia, Franţa, Spania, USA să aibe teritorii la mii şi mii de kilometri de propriile ţări, iar noi, cei întorşi acasă, să fim numiţi coloniştii?

3. Susţineţi că majoritatea sînt fanatici religioşi. Vă înşelaţi şi de data aceasta. Marea majoritate sînt aşa numiţii "religioşi moderni", care-şi cresc copiii în tradiţia vieţii de familie, a sărbătorilor evreieşti şi în dragostea pentru întreg Statul Israel şi nu numai pentru părţi din el. Ce li se poate reproşa este că fetele şi soţiile lor poartă rochii lungi, iar băieţii nu au cercei, nici părul în coame şi nici nu sînt raşi în cap.

4. Afirmaţi că nu se lucrează pămîntul şi nici în cele cîteva întreprinderi locale nu lucrează aproape nimeni. Vă puteţi imagina un loc în Israel în care să nu faci nimic, să nu lucrezi şi să primeşti salarii cu care să-ţi faci un cămin şi să-ţi întreţii familia?

5. Trebuie să recunosc că una din ideile pe care le afirmaţi cu convingere s-ar putea să schimbe o anumită situaţie.

La ce mă refer? La afirmaţia că în zonele de dezvoltare "preţul locuinţelor este extrem de mic".

– dacă aţi fi susţinut că preţul nu este exagerat de mare, ca în alte părţi, aţi fi fost mult mai aproape de adevăr;

– şi în urma informaţiei precise pe care o deţineţi cu privire la preţul locuinţelor, s-ar putea să formaţi un nou curent în legea cererii şi ofertei avînd consecinţă un nou val masiv de solicitanţi către noile aşezări, aducînd astfel şi preţul de aici la nivelul celor din Tel Aviv.

6. Cînd puneţi numărul de accidente de circulaţie pe seama construcţiilor din zonele de dezvoltare, trebuie să ştiţi că la aceasta îmi este greu să găsesc o replică pe măsură, chiar cu ajutorul lui Bulă (pe care îl uitaţi în articolul dvs.)

7. Deci, după descrierea pe care o faceţi asupra vieţii evreilor din zonele de dezvoltare, în care curge lapte şi miere mai mult ca în alte părţi (dar nu spuneţi că mai ales sînge), vă arătaţi în final clarviziunea politică şi afirmaţi "În aceste momente cruciale cînd *cine ştie? poate-poate* vom reuşi un acord cu arabii...". După care, cu o omisiune – îmi place să sper, neintenţionată –, afirmaţi: "În Statul Israel au murit după cel de al doilea război mondial cel mai mare număr de evrei". Care este omisiunea? Că aceşti fii şi fiice ai lui Israel au plătit cu viaţa răspunzînd atacurilor lumii arabe, care nu recunosc nicicum Israelul (în totalitate, sau, cei moderaţi, pe etape).

De ce încercaţi să stabiliţi o legătură între zonele de dezvoltare şi tinerii *martiri* ai războaielor de apărare este pentru mine un mister.

În sfîrşit, nu mă pot abţine să răspund la o întrebare a dvs.: "V-aţi gîndit la ce s-ar întîmpla dacă America va refuza să ne mai dea bani?"

Eu m-am gîndit. Dar dvs. v-aţi gîndit cum ar arăta moralmente SUA în asemenea situaţie? Israelul a fost, de la începuturi şi pînă astăzi un prieten adevărat, fidel al Americii, *singurul* prieten al Americii din această parte a lumii... Şi care America, spuneţi dvs., ar hotărî să-l pedepsească pentru această prietenie indiscutabilă. America. Aceeaşi ţară democrată care a dat miliarde de dolari Germaniei, după război, pentru a se reface. Germaniei care luptase, cu ură de moarte, împotriva Americii. Germaniei care ucisese cu

30 DE ZILE

ferocitate mii şi zeci de mii de americani"

• Nu mi-a plăcut, nu putea să-mi placă, dimpotrivă, mă doare, mă revoltă, ideea de a-l vedea pe rabinul-şef al evreilor din România, dr. Moses Rosen, făcut cotidian albie de porci în gazetele fasciste de la Bucureşti (plus Timişoara, plus Sibiu, plus...). Nu mi-a plăcut, nu putea să-mi placă, dimpotrivă, mă doare, mă revoltă ideea de a-l vedea pe ambasadorul Israelului, Zwi Mazel, făcut albie de porci în sus-amintitele gazete. Nu mi-a plăcut, nu poate să-mi placă, dimpotrivă, mă doare, mă revoltă ideea de a vedea, în aceleaşi foi de verde şi de şanţ, rînjete despre conflictul care există (şi, vai! – cam există) între ambasador şi rabinul-şef. Şi nu mi-a plăcut, nu poate să-mi placă, dimpotrivă, mă doare, mă revoltă ideea de a şti că, venit aici la Ierusalim luna trecută, dr. Rosen a găsit de cuviinţă (dacă informaţile mele sînt corecte) să-l reclame (era să zic să-l pîrască) pe Mazel, diplomat cinstit şi inimos, la preşedintele Herzog şi la primul ministru Shamir. • Ultima oră. Biletul de avion Tarom Bucureşti-Tel Aviv-Bucureşti, care costa mai deunăzi cam 70.000 de lei, a sărit acum vreo lună la 120.000, iar de la 15 iunie a.c. a ajuns, tot printr-o săritură, la 162.000 lei (asta în condiţile cînd o leafă onorabilă în România este de circa 20.000 lei). Repet, ca să n-avem vorbe: preţul era valabil la 23 iunie, ziua cînd eu scriu rîndurile de faţă. Ce s-o mai fi întîmplat de-aici încolo, Dumnezeu cu mila, eu unul nu-mi asum nici o răspundere. • Nonşalanţa cu care băieţii de la *Tarom* schimbă preţurile cu pixul stil dacă-i bal bal să fie, ce-am avut şi ce-am pierdut, azi aici mîine-n Focşani, îmi aminteşte de-o întîmplare auzită în copilărie de la unchiul meu. Era prin 1933, anul marii crize internaţionale, cînd în Germania bîntuia o inflaţie de zile mari; şi cînd negustorii, călăuzindu-se după cursul mărcii în raport cu dolarul, schimbau (adică măreau) preţurile în fiecare zi. Bun, să mă întorc la unchiul meu. Unchiul meu se afla la Berlin, era la prînz, i se făcu foame şi intră într-un mic restaurant. Preţurile erau afişate pe geam. El citi: şniţel pane 12.000 de mărci, berea 1.000 de marci, îşi numără banii, comandă un şniţel, mîncă cu poftă, apoi ceru plata: Ţal! Chelnerul veni cu nota, unchiul meu numără banii, îi puse pe farfurioară, dădu să se ridice, dar chelnerul îi spuse: Nu e bine. Face 15.000 de mărci, fără bacşiş. Cum 15.000?, se răsti unchi-meu. Pe afişul de pe geam scrie că... Scria, l-a întrerupt chelnerul. Dar de cînd aţi început dvs. să mîncaţi, preţurile s-au scumpit: acum şniţelul e 13.500 şi berea 1.500. • O frază dintr-o scrisoare primită zilele trecute de la d. Lupu Bucholtz, din Ierusalim: "Cînd ţin în mînă revista *Minimum*, parcă aş ţine în braţe o femeie frumoasă". Mi-a plăcut comparaţia. Ba chiar m-a încîntat. Pe urmă însă am tresărit, mi-am revenit din starea de beatitudine şi, încruntîndu-mă, am înţeles: vasăzică ăsta-i motivul pentru care, ori de cîte ori vine vorba de revistă, fel de fel de inşi, ba de-aicea, ba de-aiurea, vor, excitaţi la culme, să o (puncte puncte). • Şi-acuma, ca să vă fac o bucurie, aflaţi că la Bucureşti va apărea, acuşi-acuşi, un cotidian legionar de-a binelea şi de-a dreptul. Numele: *Meridian*. Firma care-l editează: *Baricada*, un săptămînal care pînă nu de mult putea fi găsit la chioşcurile noastre evreo-sioniste, pe shkalim. Cotidianul, faţă de care toate foile fasciste de pînă acuma, gen *Gazeta de Vest* (vezi documentarul din nr. nostru trecut), *Phoenix* şi altele bine-bine cunoscute, ni se vor părea nişte dulci copii în materie de antisemitism, are la bază capitaluri serioase, drept care o să coste doar 5 lei (jumătate de bilet de tramvai); ieftin ca braga, aşadar, ca să-l cumpere, fără probleme, tot omul muncii de la oraş şi sate. • Dar n-am terminat cu bucuriile. • Dimpotrivă. • Dimpotrivă. • Stai jos? Eşti sigur? Bun, aşează-te bine în fotoliu, nu te ridica în nici un caz, chiar dacă ţipă copiii din odaia lor, chiar dacă nevasta strigă înspăimîntată: Izule, au venit teroriştii, chiar dacă auzi un urlet din vecini: foc! • Stai jos, cînd îţi spun. • Ştii cine este cetăţeanul care finanţează, cu dolari, "trustul" *Baricada*? D. George Surru (cu doi de r, că altfel îi cade conciul), cetăţean... israelian. • Şi-acuma, dacă vrei să te caţeri pe perete, te rog. Şi-acuma, dacă vrei să-ţi baţi copiii, să-i pui în pod şi să iei scara, te rog. • Cei doi fii ai lui Robert Maxwell, miliardarul cu bucluc, au fost arestaţi de poliţia londoneză. Maxbad. • La Bacău,... la Bacău,... într-o mahala... s-a-ntîmplat, s-a-ntîmplat... o mare dandana. • Despre ce e vorba? Acum vreo două-trei luni, primăria oraşului Bacău a hotărît (bravo!) să cinstească memoria marelui N. Stroe (în paranteză Nacht: paranteză importantă, se va vedea mai încolo), fiu al locurilor: celebrul comic, 1/2 din nemuritorul cuplu Stroe şi Vasilache (ce simbol de înfrăţire româno-evreiască!) a văzut lumina zilei în comuna Răcăciuni din judeţ. • Cu acest prilej urma să se dea unei străzi din oraş numele lui N. Stroe. • Perfect. • Autorităţile au invitat-o în mod solemn pe dna Rolanda Camin, văduva actorului (ea însăşi vedetă a teatrului de revistă românesc şi – în plus – una din marile frumuseţi ale Bucureştiului postbelic) să se urce în avion şi să vină la Bacău pentru festivitate. Rolanda, impresionată (era şi cazul) de gestul primăriei moldoveneşti, a făcut eforturile de rigoare, şi-a luat bilet de avion, de emoţie era să ajungă prea tîrziu la aeroport şi, într-un sfîrşit, a ajuns la Bacău. • Gazdele au primit-o politicos, i-au spus săru-mîna doamnă şi au poftit-o la o cafea. După un timp, conversaţia începînd să lîncezească, Rolanda Camin a întrebat: "Şi... strada?... Aş dori, dacă se poate, să văd şi eu strada care va purta numele lui

Stroe." "Strada? – a murmurat cineva. "Da, strada." "Ah... păi, să vedeţi... strada..." "Da?" "Păi... să vedeţi... e o problemă... deocamdată n-avem străzi... poate la anul... Nu mai serviţi o cafea? Gustaţi şi din ţuica asta. E dă prune." ● Acu', eu sau dumneata, auzînd toate astea, ne-am putea închipui că oamenii sînt neexperimentaţi în materie şi şi-au pierdut niţel capul. Fiindcă, de fapt, cum e cu străzile? Unele (şi la Bucureşti, şi la Slobozia, şi la Turda, şi la Bacău) poartă nume istorice, de rezonanţă: bineînţeles, nu poţi să dai jos tăbliţa cu Napoleon (să zicem) şi s-o înlocuieşti cu N. Stroe. Alte străzi, însă, pretutindeni, poartă nume fără "semnificaţie naţional-social-politică: Primăverii, Brotăcei, Avîntul, Zambilelor. Cum procedează atunci primăria? Ia, de pildă, strada Zambilelor, îi anulează numele şi îi dă un nume nou, după dorinţă. Nu-i un capăt de ţară. Nu moare nimeni din asta.Şi pe urmă nu e nici o problemă cu zambilele: ele nu fac scandal şi nu protestează la Amnesty International sau la ONU. ● E adevărat. Zambilele nu protestează. Dar poate că protestează altcineva. Poate că protestează băieţii coloraţi din oraş care au dat telefon la primărie că dacă se pune numele veneticului pe-o stradă, ei dau placa jos şi fac tărăboi. S-a înţeles? ● S-a înţeles. ● După cum au înţeles şi cei doi actori de la Teatrul din Bacău care, programaţi (la îndemnul scriitorului Calistrat Costin, directorul teatrului şi secretarul filialei Asociaţiei de prietenie România-Israel) să cînte cuplete din repertoriul lui Stroe la un spectacol înjghebat în cinstea evenimentului, s-au declarat indisponibili cu două zile înainte de spectacol. "Dar ce-aveţi, mă?", i-a întrebat la telefon, tremurînd de furie, Calistrat Costin. "Sîntem bolnavi, nea Calistrate." "De cînd, mă, că aseară, la bodegă, eraţi sănătoşi tun, n-aveaţi nici pe dracu'!" "De azi dimineaţă, nea Calistrate." "Da' ce-aveţi, mă?" "Gîlci, nea Calistrate." ● Pînă la urmă, seara a avut loc o mică adunare, s-au spus cuvinte simţite, a fost şi un acordeonist, iar la sfîrşit s-a cîntat într-o atmosferă însufleţită "Du-mă acasă măi tramvai", şi dna Rolanda Camin s-a întors la Tel Aviv. ● Iar eu închei cu vorbele marelui comedian: "Allo, aici e Stroe şi roagă să-i daţi voie, o clipă să vă-nveselească, să glumeasacă şi să..." (text cenzurat).

P.S. Înainte de a isprăvi, un sfat. Dar să nu ne audă nimeni. Profitînd de faptul că m-am aflat prin redacţie, am citit rubrica *Primim*. Acolo sînt reproduse nişte fragmente dintr-un articol de Iosef Petran despre Max Bănuş, gazetar evreu (repet, subliniez, apăs: *evreu*) de la "Europa liberă". Ştiţi ce? Nu-l citiţi. Cînd ajungeţi acolo, închideţi ochii şi săriţi peste el. E sfatul meu dezinteresat. E sfatul meu părintesc. Nu-l citiţi, fraţilor. Vă rog frumos. Vă implor. În genunchi. Nu-l citiţi. Fiindcă, dacă-l citiţi, o să vi se facă rău. Şi-o să visaţi urît la noapte. Şi-o să urlaţi, în somn, sălbatec...

Pix

AŞEZĂRILE BIKAT HAIARDEN

Argaman, Bikot, Naaran, Roii, Hamra, Galgal, Ntiv Hagdud, Iitav, Naama, Mhola, Iafit, Mhora, Paţal, Maşvaa, Ghitit, Tomar, Sdeimot Mhola.

●

Ce plăcut este să trăieşti într-un asemenea loc, unde calitatea vieţii e la un asemenea nivel! Acum puteţi beneficia şi dvs. Klita (absorbţie) în agricultură, în gospodărie agricolă, klita obştească (comunitară), pentru lucrătorii din învăţămînt, liber profesionişti, oameni de iniţiativă şi investitori.

Amănunte se pot obţine la secţia Klita de la Consiliul Zonal Bikat Haiarden, în fiecare zi (în afară de vineri şi sîmbătă), între orele 8-16.

02-941234 /5 /6

Consiliul regional Bikat Haiarden

Organizaţia Sionistă Secţia Hitiaşvut

◆

REVOLUŢIE IN PROCEDEELE DE SLĂBIRE

Scădere cu 15-20 cm. în contur după procedeul FRIGI THALGO – Paris În exclusivitate în Israel la

Casa de înfrumuseţare

Magic Touch

Beatrice

Tel Aviv, str. Frishman 30 Tel. 03-5242359

● CONSULTAŢII GRATUITE ●

BLOC NOTES

DE ZILE

ITZHAK ARTZI

NOUA SERIE DE DIPLOMAŢI

Nu mai e de mult un secret că o parte din numirile de diplomaţi sînt numiri politice, oameni ai ministrului de externe sau ai partidului la putere. Există un acord nescris între reprezentanţii funcţionarilor şi ministrul de externe, acord potrivit căruia acesta are la dispoziţie 11 posturi pentru numiri politice şi de partid.

Recent, cu cîteva zile înainte de alegeri, în comisia de numiri, ministrul David Levi a avut grijă în primul rînd de ajutorul său credincios, cel care îi scrie discursurile, Uri Oren. Oricînd îl vedeţi într-o fotografie de grup pe David Levi, veţi distinge, în spatele lui, un om cu părul alb şi ondulat, care păstrează distanţa.

Pe Uri Oren l-am cunoscut acum 45 de ani ca tînăr ziarist ce-şi începea cariera, la cotidianul ebraic din Ierusalim "Zmanim" (Timpul), unde eu funcţionam ca redactor - adjunct. Uri scria frumos. Ştia să vadă lucrurile şi să le descrie într-o limbă bogată şi figurativă.

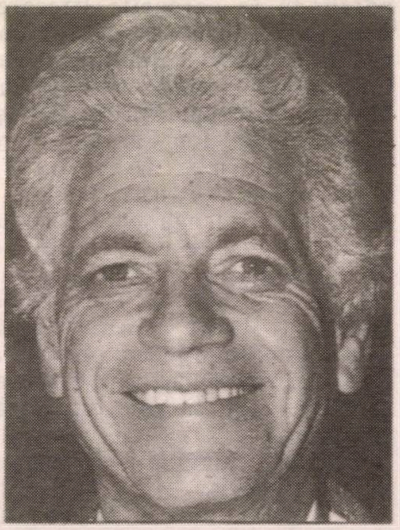

Uri Oren

Mai tîrziu, a încercat să intre în politică. Cîţiva ani a lucrat din partea Israelului la New York. Pînă ce a ajuns la Likud şi la David Levi. În curînd el va prelua postul de consul al Israelului la Los Angeles, reprezentînd ţara pe lîngă cea mai mare concentrare de iordim din lume, precum şi pe lîngă colonia lumii cinematografice de la Hollywood. În mod normal, el va putea sta patru ani la Los Angeles. După această misiune, Uri Oren va ajunge la vîrsta pensionării.

Ministrul David Levi a avut grijă şi de Dror Zeigherman, numindu-l în postul de Consul general la Toronto.

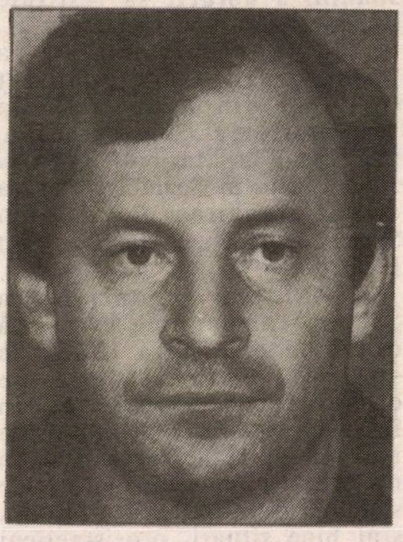

Dror Zeigherman

Zeigherman a fost din oamenii răposatului Arie Dulcin, Preşedintele Sohnutului. După moartea acestuia, el a devenit "orfan politic". David Levi a fost mulţumit să primească în rîndurile sale un intelectual askenazi capabil. Acum a venit momentul răsplăţii.

Cu cîteva luni în urmă, David Levi a numit un om al său şi în postul de ambasador la Paris, pe dr. Iehuda Lancri.

Deşi nu sînt adeptul numirilor politice, trebuie să recunosc că cei numiţi sînt oameni capabili. Deşi nu sînt diplomaţi profesionişti, ei nu ne vor face de ruşine.

În această perioadă, au fost numiţi în posturi cîţiva diplomaţi de carieră, care se învîrtiseră luni de zile pe coridoarele ministerului fără ocupaţie: Oded Eran, fost nr. 2 la Washington sau Amos Ganon, fost ambasador la Copenhaga.

Printre cei 11 diplomaţi de carieră numiţi în ultima vreme, menţionez pe noul ambasador la Bucureşti, Avşalom Meghido, care-l va înlocui pe actualul ambasador, Zwi Mazel.

Printre noii ambasadori îl menţionez şi pe Mordehai Karmi, originar din Maramureş, fost ieşivă buhăr, pînă acum vice-şeful Protocolului, care va fi ambasador în Jamaica.

Pe ordinea de zi se mai află 13 numiri.

Şi toată lumea aşteaptă noul guvern...

OFENSIVĂ CULTURALĂ EVREIASCĂ LA MADRID

La Madrid, a avut loc de curînd reuniunea lui Memorial Foundation, Fundaţia Aducerii Aminte, creată cu 27 de ani în urmă de Dr. Nahum Goldman. Am fost singurul evreu originar din România la această reuniune.

Ce este Memorial Foundation?

La terminarea tratativelor cu Germania, purtate de Dr. Nahum Goldman în numele organizaţiilor evreieşti mondiale şi Cancelarul de atunci al Germaniei, Konrad Adenauer, s-a hotărît ca statul german să plătească despăgubiri victimelor Holocaustului. Goldman, într-un moment de inspiraţie a izbucnit: "Voi n-aţi exterminat doar şase milioane de evrei. Voi aţi distrus nu numai trupul evreiesc, ci şi sufletul evreiesc, cultura evreiască, centrele noastre culturale!"

În acest moment dramatic, Adenauer i-a mai acordat lui Goldman 20 de milioane de mărci destinate renaşterii culturii evreieşti.

30 DE NOPTI

După zece ani, în 1965, se înfiinţează Memorial Foundation al cărei scop este de a reînvia cultura evreiască laică şi religioasă distrusă în anii Holocaustului.

Memorial Foundation a devenit un factor central în viaţa culturală evreiască. Ea subvenţionează editarea de cărţi, studiile, literatura rabinică. De la prăbuşirea regimurilor comuniste, Fundaţia îşi concentrează activitatea asupra formării în ţările fostei Uniuni Sovietice de cadre de intelectuali evrei tineri, care să purceadă la judaizarea şi culturalizarea maselor evreieşti, complet înstrăinate de tot ce e religie, tradiţie şi cultură evreiască. Aceşti tineri primesc burse, participă la seminarii organizate la Ierusalim.

Directorul Fundaţiei, tînărul rabin dr. Jerry Hochbaum, se mîndreşte cu cele circa 150 de titluri de cărţi traduse în ruseşte. "Exodus" al lui Leon Uris a fost tipărit în 100.000 de exemplare care s-au vîndut ca pîinea caldă.

Acum, cînd se deschid în ţările fostului lagăr comunist arhivele secrete, Memorial Foundation poate fi o importantă sursă de finanţare a studierii imensei cantităţi de materiale cuprinse în acele arhive.

Supravieţuitorii Holocaustului din Israel, S.U.A, Anglia, Franţa prezenţi la reuniune au cerut Fundaţiei să acorde mai multă atenţie scopului ei iniţial. În ţările fostului bloc răsăritean, după 50 de ani de izolare şi spălare a creierului, evreii nu mai ştiu aproape nimic despre esenţa şi amploarea Holocaustului, despre faptele poporului lor în acea epocă. Conducerea a fost de acord că trebuie să lucreze în spiritul menirii iniţiale a Fundaţiei; în cei doi ani pînă la următoarea reuniune vom vedea dacă se va produce schimbarea de linie în activitatea lui Memorial Foundation.

REGRET ISTORIC – DUPĂ 500 DE ANI

La Toledo, una din cele mai emoţionate scene a fost rugăciunea şi cîntarea imnului nostru naţional, "Hatikva", în sinagoga El Transito.

În 1360, regele Pedro I i-a permis evreului Samuel Levi Abulafia să construiască această uriaşă sinagogă în centrul comercial al oraşului. După anul 1492 , eleganta sinagogă, cu pereţii împodobiţi cu texte din Psalmi în limba ebraică, a fost transformată în biserică, iar deasupra literelor ebraice s-a înălţat o cruce. Aşa arăta sinagoga El Transito şi cînd am vizitat-o eu, acum trei ani.

De data aceasta, am regăsit sinagoga înapoiată scopului ei iniţial, de casă de rugăciune a poporului evreu. Cu ocazia comemorării a 500 de ani de la izgonirea evreilor din Spania de către regina Isabela şi regele Ferdinand de Castilia, guvernul spaniol a hotărît să restituie sinagoga poporului evreu.

În timp ce noi eram la Toledo, Profesorul Beinart (originar din Ardeal), de la Universitatea din Ierusalim, prezenta, la Madrid, Regelui Juan Carlos al Spaniei cartea sa despre izgonirea evreilor din Spania. Astfel s-a închis cercul istoric.

Înaintea izgonirii din Spania, comunitatea evreiască din Toledo număra 12.000 de suflete. Astăzi, după ce comunitatea evreiască din întreaga Spanie s-a dublat, ea numără tot 12.000 de suflete, În majoritatea lor evrei de origine spaniolă din Africa de Nord, ei sînt bine situaţi, pro-israelieni devotaţi, angajaţi să ajute Israelul în lupta sa pentru existenţă.

Viaţa micii comunităţi evreieşti din Spania stă sub semnul celor 500 de ani de la izgonire. Autorităţile, în frunte cu Regele Juan Carlos, fac totul pentru a demonstra judaismului mondial şi minusculei comunităţi evreieşti din Spania regretul istoric pentru ceea ce s-a întîmplat în urmă cu 500 de ani.

CHALFEN – BIOGRAFUL LUI PAUL CELAN

Liniştit, cum a trăit, aşa s-a stins din viaţă la Ierusalim, la vîrsta de 83 de ani, dr. Israel Chalfen. De profesie medic dermatolog, el era considerat în cercurile literare drept cel mai competent biograf al geniului poetic bucovinean care a fost Paul Celan.

Paul Ancel, devenit Paul Celan, e considerat azi drept cel mai mare poet al Germaniei contemporane; în literatura germană actuală există un adevărat cult pentru poetul evreu care şi-a pus capăt vieţii, la Paris, în 1970.

Paul Celan a fost un poet rătăcitor. Anii formaţiei îi trăieşte în Cernăuţii de dinaintea celui de al doilea război mondial: la liceul ucrainean cu numeroşi elevi evrei, în biblioteci, în cercuri intelectuale, în cercuri anti-fasciste.

Cel de al doilea război mondial îl împiedică să-şi continue studiile universitare începute la Viena. El trăieşte intrarea armatei ruse în Cernăuţi şi ocuparea Bucovinei de Nord, anul ocupaţiei sovietice (1940-1941), apoi izbucnirea războiului contra URSS şi instalarea administraţiei Alexianu - Calotescu. Familia sa a fost deportată în Transnistria, iar el a fost trimis într-un lagăr de muncă.

La terminarea războiului, Celan reuşeşte să ajungă la Bucureşti. Aici, încearcă să pătrundă în cercurile literare. Biograful său, dr. Chalfen, prezintă cercul cunoscuţilor lui Celan, menţionînd numele lui Marcel Aderca, Maria Banuş, Nina Cassian, Ion Caraion, Petre Solomon, Ovid S. Crohmălniceanu. Relaţii deosebite îl leagă pe Celan de grupul surealist ce se concentrase în jurul lui Gherasim Luca, D. Trost, Gelu Naum şi Paul Păun. Cu ei, Celan împărtăşeşte un plan de a fugi din România, prin Ungaria, spre occident. În cele din urmă, el pleacă singur, pe căi "normale", ajungînd la Viena şi, de aci, la Paris.

Hipersensibilitatea lui Celan, necazurile, dezrădăcinarea îl duc în cele

30 DE ZILE

din urmă la actul tragic din 1970, la vîrsta de numai 50 de ani.

Cu migală şi dragoste, medicul dermatolog din Ierusalim, devenit critic literar, urmăreşte destinul lui Celan, geniu devorat de incapacitatea sa de a ajunge la un *modus vivendi*, la un compromis în viaţă.

Dr. Chalfen a trăit într-o ambianţă socio-culturală asemănătoare cu cea a lui Celan, la Cernăuţi şi în Bucovina, de aceea i-a fost uşor să-l înţeleagă şi să se identifice cu Celan.

"Această carte e indispensabilă pentru oricine se ocupă de poetica şi lucrările lui Paul Celan", a scris cunoscutul liric german Karl Krolow.

Cea mai puternică frază din poezia lui Celan e *"Der Tot ist ein Ritter aus Deutschland"* (moartea e u cavaler din Germania).

Poetica lui Celan e greu de descifrat, ermetică. Dar fraza de mai sus cuprinde esenţa Holocaustului.

Acum, poetul şi biograful său s-au reîntîlnit, în lumea celor drepţi.

●

Iată o anecdotă, primită de la prof. Haim Beinart, despre evreii din Spania. Anecdota se bazează pe fapte istorice.

Cînd Marele Închizitor Thomas de Torquemada a venit la Regele Ferdinand Catolicul pentru a-l convinge să-i izgonească pe evreii lui din Spania, regele l-a primit cu multă căldură. "Da, evident, îi vom alunga pe toţi evreii." Apoi, aplecîndu-se, îi şopti la ureche: "Cu excepţia ta şi a mea."

Prof. Beinart dovedeşte în cartea sa că cei doi responsabili de izgonirea evreilor aveau sînge evreiesc. Ba mai mult: bunica lui Torquemada era evreică.

Acest episod dovedeşte ce puternice erau legăturile evreilor cu elita aristocraţiei şi cu curtea regală din Spania.

PESCUITORUL DE *perle*

Se va întîmpla ieri

În "Viaţa noastră" de vineri 22 mai 1992, la pagina 4, coloanele 4-5, Loja Bnei Brith Dr. I. Niemierower ne invită la conferinţa dnei avocat Malca Şafran, urmată de apreciata cîntăreaţă Iudit Lazarovici, care va avea loc la... 17 mai 1992 (adică 5 zile mai înainte...).

(Comunicată de Maranda Anghel, POB 1867, 91012 - Ierusalim; aceeaşi perlă a fost culeasă şi de I. Michelstein, POB 7272, Tel Aviv 61072)

Avocat activ... post mortem

Citesc în "Revista mea" nr. 1516 din 18 mai 1992, pag. 63, col. 3, în scurta prezentare a filmului "Fără sfîrşit":

"Avocatul Antoni (Antek) Jero a apărat, în timpul vieţii sale, pe cei persecutaţi de regim. După moarte, el asistă la procesul unui tînăr muncitor, acuzat că a organizat o grevă în perioada ascensiunii mişcării "Solidaritatea".

Cum o fi reuşit performanţa?

(Comunicată de Ella Friedman, Rh. Meir Avner 10 apt. 13, 96786 Ierusalim)

Eugène Ionesco a absolvit clasa a treia de liceu la Sf. Sava după ce a devenit membru al Academiei Franceze!

"Sosit în România din Franţa, am intrat direct în clasa a treia a liceului Sf. Sava din Bucureşti. Primele două clase ale liceului şi şcoala elementară le terminasem la Paris. În clasa a treia de la Sf. Sava, din care făceam şi eu parte, erau patru sau cinci elevi evrei. Am fost singurul dintre ne-evrei care a legat prietenie cu ei. De ce? Pentru că erau persecutaţi la liceu şi chiar şi profesorii se distrau bătîndu-şi joc de ei. Trebuie să înţelegeţi, trăiam în anii imediat de după cel de al doilea război mondial, etc., etc."

("Minimum", nr. 62, pag. 54; comunicată de C. Vidraşcu, str. Keren Hakayemet 10/1, 54438 Bat Yam; aceeaşi perlă a fost semnalată (egal culeasă) de Ella Friedman, Ierusalim)

Poşta

I. Michelstein, Tel Aviv: observaţii juste, atît titlul "Cu cine avem *de a-face*" din "Viaţa noastră" (24-V-92), cît şi celelalte bucurii pe care le-aţi prins (aveţi ochiul cîmpului) sînt agramatisme curate, dar nu perle. Înţelegem din scrisoarea dvs. că aţi dat peste foile de Harakevet întîmplător, la prieteni şi, în felul acesta, aţi luat contact cu originalitatea lingvistică din pagini; perfect; mai citiţi şi – cu siguranţă – veţi descoperi formulări nebănuite, tocmai bune să vă facă să vă căţăraţi cu picioarele pe pereţi, în ceasurile de plictis.

Stix

Aşa cum am comunicat în numerele noastre trecute, cititorii care ne vor trimite perle pescuite în presă (inclusiv – repetăm – în *Minimum*!) vor primi drept premiu cîteva cărţi aparţinînd scriitorilor israelieni de limbă română.

●

• *Minimum* şi Madadul

E-adevărat: ultimul madad, cinstit (şi, fireşte, fără nici o legătură cu campania electorală) este negativ: minus nu ştiu cît. Superb, nu-i aşa?

Superb. Numai că, în paralel cu această superbitate, toate preţurile legate de editarea revistei noastre au crescut. Noi ne-am dus cu *madadul* la furnizori, dar aceştia ne-au spus că ei nu primesc madaduri pentru chirie, hîrtie sau tipar, ci numai shekeli. Drept pentru care, asemenea celorlalte publicaţii pe româneşte, sîntem siliţi şi noi – suspinînd – să ridicăm preţul revistei.

m.

O nuntă la care cei absenţi s-au remarcat mai mult decît toţi invitaţii.

FOCURILE DE ARTIFICII ALE PNINEI ROZENBLUM

Unul din multele posturi de televiziune prin cabluri – aşa numitul Aruţ hamişpaha – s-a "îndurat" de noi şi a filmat nunta Pninei Rozenblum. Am făcut a doua zi după proiecţie un mic sondaj şi am constatat că multe nasuri ţinute sus nu au vrut să vadă acest film, deoarece au detestat publicitatea făcută nunţii şi mirilor. Cred însă că pot regreta fiindcă această nuntă a fost f. f. interesantă din punct de vedere social şi cultural. Un fenomen caracteristic din multe privinţe pentru societatea în care trăim.

Regizorul trimis să facă filmul – Uri Goldstein – a filmat cu o ironie subţire. S-a uitat şi el la această nuntă ca la un fenomen. Mireasa însăşi este un fenomen israelian. O fată din Petah Tikva, dintr-o familie de irakieni săraci, se remarcă în armată prin corpul ei şi printr-un modernism care nu prea era la modă acum 20 de ani. Ofiţerii şi pe urmă, în viaţa civilă, tot felul de alţi bărbaţi îi fac curte, o ispitesc cu diferite oferte dintre care ea alege – normal pentru o fată de 17 ani – pe aceea de a fi manechin de modă. De aici încolo rubricile de cancanuri mondene ale presei se "ocupă" de Pnina, de biografia ei (crescută numai de o mamă săracă, irakiană, părăsită de un tată polonez pe care avea să-l regăsească după mulţi ani dar de care nu se simte legată), de aventurile ei amoroase, de călătoriile, garderoba şi ambiţiile ei (a concurat odată la un Pre-Eurovizion, dar fără succes).

Pnina pretinde că presa a şi nedreptăţit-o de multe ori prezentînd-o ca pe o femeie fatală cînd ea nu e decît FEMEIE, dar una care ţine să distrugă anumite prejudecăţi israeliene şi care a şi reuşit. Ea se mîndreşte că i-a învăţat pe bărbaţii pe care i-a cunoscut "să se îmbrace" spre deosebire de femeile cu care a fost asemuită "şi care nu fac decît să-i dezbrace pe bărbaţi". Să-i dezbrace la propriu, dar şi de bani. Şi se mai mîndreşte cu faptul că a dovedit, după cum pretinde ea, că o femeie tînără îşi poate face singură o situaţie solidă în societate – solidă şi din punct de vedere financiar.

Pare-se că aici are dreptate. Lumea israeliană s-a pomenit în ultimii ani cu o nouă milionară în persoana acestei Pnina Rozenblum. Puţini îşi explică acest "mister". De unde? Se spune că a adunat bani din prezentările de modă şi cu acest capital a intrat în lumea afacerilor cu cosmetice formîndu-şi un fel de trust propriu cu un rulaj anual (declarat de însăşi Pnina) de 7 milioane de dolari. Într-adevăr, nu-i glumă!

30 DE NOPŢI

HOLLYWOOD PE HAYARKON

Publicitatea făcută de ea însăşi nunţii anunţa un spectacol kitsch cum nu s-a mai văzut în ţara asta. Pnina a dirijat totul. Mirele, băiatul frmos Moshe Haim, mai tînăr cu cîţiva ani decît ea, despre care încă nu s-a aflat ce meserie are şi dacă are, a jucat un rol secundar. Simplu figurant. Nu s-a scris în ziare nici cine au fost nunii. Pnina, mireasa în vîrstă de 37 de ani, a comandat totul: rochia de mireasă – galbenă ca a Elisabethei Taylor la ultima ei nuntă, dacă ultima o fi fost! – menu-urile (mîncare orientală, europeană, beduină etc.) mobilierul (1.200 de scaune aduse din Italia) baldachinul (adus din Statele Unite ale Americii) un lac artificial, iarbă artificială care a fost plantată în jurul lacului artificial, orchestra, artificii şi, bineînţeles, tot Pnina a întocmit lista invitaţilor.

Cu invitaţii a fost o problemă... Poate că cea mai interesantă problemă...

S-a simţit încă înaintea nunţii, o jenă. Evenimentul se contura prea gros, strident chiar în comparaţie cu toate excesele de pînă acum ale petrecăreţilor din lumea boemei şi a parveniţilor. proporţiile şi caracterul de carnaval al opulenţei pe care Pnina l-a dat nunţii, contrastau totuşi cu situaţia generală a acestei ţări care desigur nu este o mică Americă. Era evident că ambiţioasa mireasă vrea să "scoată ochii" cu realizările ei. Dar nu a reuşit decît să epateze cu prostul ei gust. Cu snobismul ei. Şi mulţi invitaţi nu au venit.

Nu a venit nici un politician şi nici un primar.

Nu au venit oamenii serioşi din lumea artei cu care Pnina a ţinut să se fălească.

Nu a venit nici măcar rabinul şef al Tel Avivului, Israel Lau, care trebuia să oficieze căsătoria. În ultimul moment rabinul a anunţat că are... diaree şi a recomandat un rabin sefard din Ramat Gan.

Au venit în schimb mulţi aşi ai spectacolelor de estradă şi ai prezentărilor de modă. Doi poeţi-cupletişti, Ionatan Gefen şi Didi Menusi, care s-au prezentat la nunta de la Gan Oranim din Grădina Expoziţiilor, prinşi în aparatul de filmat, s-au "justificat" spunînd că au venit fiindcă îi interesează "fenomenul".

Ce-i drept, Pnina Rozenblum nu părea deloc afectată de absenţa invitaţilor de prestigiu. Ea şi-a jucat rolul pînă la capăt. Şi-a făcut apariţia, împreună cu mirele, într-o limuzină precedată de doi motociclişti şi de un... helicopter din care a coborît comicul Dudu Dotan. A plîns "atît cît trebuie" sub kupa iar cînd alesul inimioarei ei a spart cu piciorul tradiţionalul pahar, Pnina a făcut un semn şi cerul s-a colorat de focuri de artificii.

A fost o nuntă ca-n poveşti. Dar ca în nişte poveşti pe care nu toată lumea din Israelul de azi le gustă.

DAN BENIAMINI

Aşa am fi vrut s-o vedem pe Pnina la nuntă. Dar n-a fost chiar aşa...

Deputatul Shimon Shitrit, inițiatorul noii Legi a giranților, avertizează:

GIRANȚI, FIȚI CU OCHII ÎN PATRU!

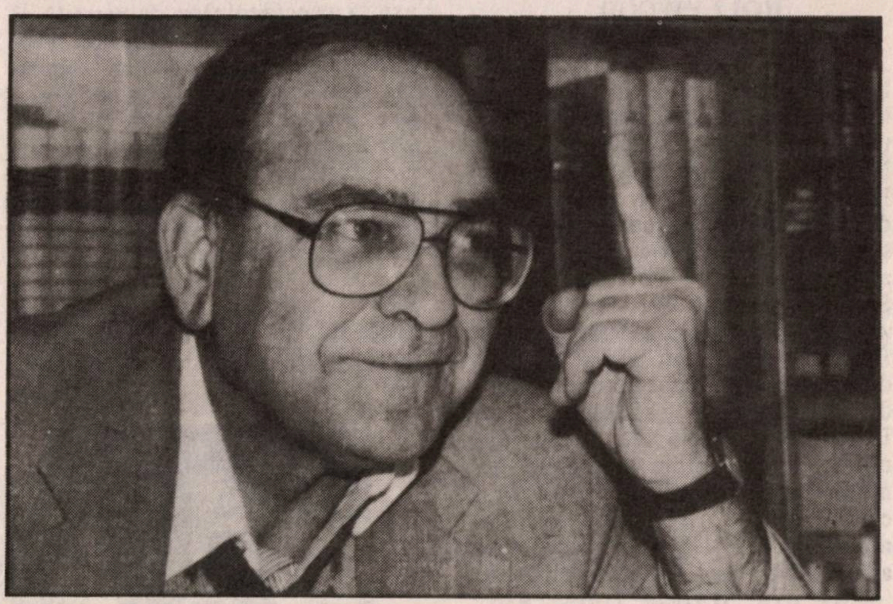

■ *Shimon Shitrit: Atenție la semnătură, frați giranți, ca să nu vă prăjiți!*

De numai cîteva săptămîni a intrat în vigoare noua Lege a giranților – reformă în domeniul sensibil al răspunderii celor ce semnează giruri. Dar încă înainte de a se usca cerneala cu care a fost scrisă legea cea nouă, s-au "născut" la bănci trucuri și o tehnică diabolică de a ocoli prevederile legii.

Intenția legislatorului a fost de a se înceta obiceiul ca băncile să se bizuie pe girurile personale, să pună mîna pe veniturile sau salariile giranților în loc de a acționa pentru vînzarea bunurilor celui care a luat împrumutul și nu-l restituie. Deci înainte de a se adresa giranților și a le cere să plătească împrumutul, băncile trebuie să facă toate demersurile juridice și de altă natură contra debitorilor rău platnici.

D. Shitrit atrage atenția că a și primit multe plîngeri asupra faptului că băncile au sisteme de a se eschiva de la rigorile legii. Iată-le:

– Girantul e pus să semneze ca unul care și el a luat împrumutul, astfel că nu mai intră în prevederile noii legi a girurilor.

– Giranții sînt puși să semneze pe obligațiuni (ștarei hov) și nu ca giranți. În felul acesta, girantul devine, în practică, principalul datornic.

– Băncile se "joacă" cu sumele împrumuturilor. Legea stabilește că prevederile ei se aplică la împrumuturi pînă la 40.000 șekeli. Dacă semnați un gir pentru o sumă care depășește fie și cu cîteva zeci de șekeli suma de 40.000 – legea de apărare a giranților nu vă mai apără. De aceea, e de dorit ca suma împrumutului să fie sub 40.000 șekeli.

În ce privește ipotecile (mașkantele) – legea girurilor se aplică pînă la un plafon de 250.000 șekeli.

VĂ SFĂTUIM:

Înainte de a vă duce la bancă, pentru a lua un împrumut sau a semna un gir, trebuie să știți următoarele:

– Persoana care și-a ipotecat locuința ca asigurare a împrumutului și care v-a cerut s-o girați, ar putea pretinde la o adică, în cazul că nu plătește și este vizitat de portărei, că nu are o altă locuință în care să se mute. În acest caz, portăreii l-ar putea lăsa în locuința ipotecată fără să-i facă nimic. Pentru a evita această situație, se recomandă tuturor celor care intenționează să semneze giruri, să condiționeze semnătura sa de specificarea clară că cel ce ia împrumutul nu va fi apărat de paragraful 38 al Legii de executare a hotărîrilor judecătorești.

– De la 24 martie 1993, împrumuturile vechi (date înainte de intrarea în vigoare a noi legi) vor fi tratate la fel ca împrumuturile noi.

– Conform legii noi, giranții sînt răspunzători numai de o sumă anumită, proporțională, relativ mică din împrumut. Dar acest lucru – atenție mărită! – nu este valabil și pentru împrumuturile vechi.

Deputatul Shitrit apreciază că uneori este indicat să se renunțe la un împrumut ipotecar mare și să se încerce a se obține bani prin împrumuturi personale la Fondul pentru pensii, din schemele de economii de la bănci etc. Acestea sînt împrumuturi pe termene scurte și povara lor financiară poate fi mai ușoară.

BĂNCILE NU NEAGĂ

Băncile nu neagă că iau unele măsuri de "precauție", deși nu recunosc că recurg la trucuri ilegale.

Directorul Băncii ipotecare ADANIM spune că problema care stă în fața băncilor este următoarea: nu totdeauna se poate rechiziționa și pune în vînzare locuința celui care a luat împrumut și nu-l restituie, deoarece circa 600.000 de apartamente nu sînt înscrise la Tabu. Pe urmă, tribunalele sînt miloase și nu se grăbesc să emită ordine de evacuare din locuințe.

M. RAFAEL

30 DE ZILE

Dacă nu vreţi să vă indispuneţi şi să vă piară pofta de viaţă – săriţi, vă rog, peste acest articol.

AL TREILEA RĂZBOI MONDIAL S-A TERMINAT. PE CURÎND – AL PATRULEA!

Uimire, şoc, proteste a provocat un articol al apreciatului profesor universitar de istorie Michael Harsegor (care – spre deosebire de fel de fel de japiţe culturale pe ivrit – nu-şi ascunde niciodată originea română).

Tratînd problema conflictului israelo-palestinian, reputatul profesor (reputat şi prin originalitatea interpretărilor pe care le dă fenomenelor istorice) scrie la un moment dat aşa: "Noi ne aflăm între al treilea şi al patrulea război mondial". Al treilea, după părerea sa, a fost războiul rece. Şi cum va fi cel de al patrulea? Iată:

Prof. Harsegor e pregătit sufleteşte pentru al patrulea război mondial

"Războiul lumii a treia contra occidentului cu scopul de a-l slăbi şi înrobi". Conform viziunii lui Harsegor, Ceylonul şi Indonezia vor înrobi Arabia Saudită, iar Ghana, Camerunul, Siria, Irakul şi Libia vor înrobi Rusia, Germania, Anglia, Franţa, Spania, Statele Unite şi Canada.

Şi cine va fi victima principală a celui de al patrulea război mondial după înrobirea occidentului? Păi cine altcineva decît noi, evreii?

Vreţi să ştiţi cum se va realiza acest nou şi îngrozitor Holocaust? Ne spune profesorul: "Se va realiza prin intermediul războiului mondial pentru "eliberarea" Ierusalimului. Un război în care se vor alia forţele fundamentalismului islamic cu cele neo-naziste, neo-fasciste şi cu antisemiţii din Franţa, Germania, Austria, Polonia, Ungaria, România, forţe care, precum se ştie dintotdeauna, sînt aliatele fireşti şi discipolii fideli ai lumii a treia".

Statul croat, care fusese înfiinţat de nemţi în 1944, a reapărut din nou pe hartă. Statul slovac, înfiinţat şi el de nemţi în anii războiului, se pregăteşte şi el de înviere. Germinează, Germania, germinează...

MAMAIA מַמַאיָה

Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
●
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

Editura *MINIMUM*
a trimis la tipărit

o nouă carte
de I. SCHECHTER

ştiri eterne

(poezii nenormale)

Cuprinde: cronici fanteziste, scrisori, amintiri, rugăciuni, anunţuri comerciale şi mortuare, precum şi cîntece plagiate, parodii, bîrfe, calomnii şi înjurături.

● Cartea – bogată în citate, descrieri de natură şi figuri de stil – este destinată lecturii.

Erata

În nr. 63, pag. 8, col. I, r. 19, în loc de "Uri Landau, primarul din Natania", se va citi: "Uri Landau, primarul din Herzlia".

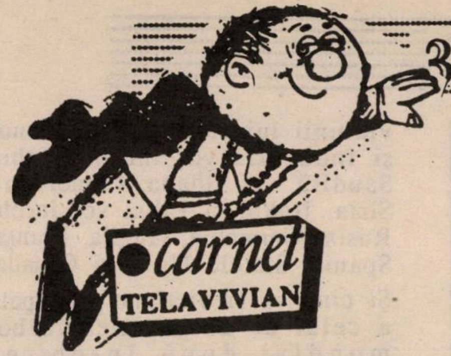

30 DE ZILE

LEAC ÎMPOTRIVA COMPLEXULUI DE INFERIORITATE

Într-una din lungile nopţi ale deja uitatului Festival Israel, s-a alăturat maşinii (tremp!) în care făceam calea-ntoarsă către Tel Aviv, un tînăr actor pe care îl invidiez de ani de zile. De cînd am aflat că locuieşte în casa moştenită de tatăl său de la bătrînii lui, yemeniţi care s-au stabilit pe la începutul secolului în cartierul Neve-Tzedek, prima evadare evreiască din aglomerarea Jaffo-ului. Nu o dată, ducîndu-mă sau întorcîndu-mă de la un spectacol, mîngîind cu ochii, ba chiar şi cu mîna, zidurile zgrunţuroase şi înţelepte ale ulicioarelor înguste, cu cerul înalt şi cu cîte un pom aplecat curios către stradă, gîndul mi-a zburat către acest Ofer, care se bucură de nepreţuitul privilegiu de a vedea locurile acestea "dinăuntru", la orele două din zi sau din noapte, regal privilegiu încoronat de răsplata supremă: a nu mai vedea locurile!

Scurt-lung drumul între Ierusalimul aristocratic şi Tel Avivul boem şi destrăbălat, el este suficient pentru ca patru oameni îmbarcaţi pe aceeaşi plută cu patru roate să treacă în revistă cam toate subiectele imaginabile. Aflîndu-mă cu Ofer pe banca din spate, cîndva după miezul nopţii i-am mărturisit secretul şarpe care mă roade în privinţa lui. Ora era de taină, ochii ne erau încă plini de piatra ierusalmiteană şi de vraja luminilor pe zidurile cu istorie, aşa că – telavivieni de baştină sau de vocaţie – am început să ne autoconvingem de avantajele oraşului, să depănăm amintirile noastre de rude sărace.

– De cînd stai în Neve-Tzedek? am întrebat, şi numărul de ani care mi-a fost aruncat mi-a demonstrat că Ofer se află acolo dinaintea intrării în modă a cartierului, de cînd actuala bijuterie "Susanne Dehlal" era încă numai două şcoli dărăpănate, pitoreşti, despărţite de o uliţă îngustă, rău pietruită, căreia, ca să-i descoperi frumuseţea, îţi trebuia un bagaj deloc neglijabil de imaginaţie. Am mîndria să fi dispus de o asemenea povară şi de a fi iubit Neve-Tzedekul înainte de a fi Neve-Tzedek.

Şi la ora de taină din maşina gonind pe autostradă, mi-am dat seama că în puţinii (relativ!) mei ani israelieni, am avut onoarea de a fi martor direct al naşterii Dizengoff-Center-ului, a Gan ha-Ir-ului magic din jurul Primăriei, a bulevardului în inima căruia înfloresc Biblioteca şi Muzeul Municipal, a...

La ora de taină a călătoriei, eram proaspăt întors dintr-o călătorie europeană, apăsat de povara străzilor istorice pe care le bătusem, în căutarea mîndriei mele pierdute de citadin, de cetăţean al unei metropole minuscule. Superbă Place des Vosges trasă cu rigla la inspiraţia Catherinei de Medicis, grandioasă Place Vendôme preamărindu-l pe Napoleon, dar... secolele îşi au legile lor: tot ce depăşeşte o viaţă medie de om devine de la sine înţeles frumos, cu frumuseţea indiferentă a pomilor, a naturii. Eu, aici, în Tel Aviv, am fost însă martor, dacă nu un colaborator, la croirea unei tradiţii, la dimensiunea şi sensurile pe care le ia frumuseţea. Oraşul îmi aparţine mai mult decît îi aparţin eu.

CITADIN

ÎNTREPRINDEREA DE CURĂŢAT ŞI REPARAT COVOARE
"10"
HOLON – Zona industrială
Tel. 5568862

Ocazie specială de vară, cu preţuri moderate. De exemplu: 66 şekeli
pentru un covor obişnuit (2x3)

Puteţi suna la orice oră din zi şi din noapte
Transport gratuit

VIVIANNE SI HERMAN LEIBOVICI
✱ TRAVEL EXPERTI ✱

stau la dispoziţia celor interesaţi
pentru orice servicii turistice la
AGENŢIA DE VOIAJ "PROPER TRAVEL LTD."
TEL AVIV, REH. BEN YEHUDA NR. 56
TEL. 297477, 5289992, 5284753
●
Bilete de avion ale tuturor societăţilor de zbor,
inclusiv zboruri charter.
Închirieri auto, Eurailpass, rezervări hotel;
STAŢIUNI DE ODIHNĂ ŞI TRATAMENT
●
Înscrieri pentru
EXCURSII ORGANIZATE şi VOIAJURI INDIVIDUALE
PENTRU TOATE DESTINAŢIILE:
AMERICA, AFRICA, AUSTRALIA, SCANDINAVIA,
EUROPA DE VEST ŞI EST
●
PENTRU ROMÂNIA PROGRAME SPECIALE COMBINATE

PREŢURI CONVENABILE LA STAŢIUNILE DE
TRATAMENT ŞI ODIHNĂ: FELIX, COVASNA, TUŞNAD,
VATRA DORNEI, POIANA BRAŞOV, SINAIA ETC.

NOI

ANCHETA MINIMUM

Care este hobby-ul dumneavoastră?

ISAC TEICH, doctor în economie, Biroul central de statistică, Ierusalim:

De mai mulţi ani mă preocupă problematica teoretică a jocului de şah. În acest sens, am consultat surse diverse. Printre altele, filatelia tematică mi-a oferit o istorie în imagini a jocului regilor, ca o replică la cea scrisă. În colecţia mea figurează emisiuni de timbre şi ilustrate care reflectă şahul în artă, ştiinţă şi, deopotrivă, în competiţii; cîteva dintre ilustrate reprezintă caricaturi din actualitatea şahistă care degajă optimism şi generează zîmbete.

FANTI HASCALOVICI, pensionară, Haifa:

În urmă cu cinci ani, cînd s-a pensionat soţul meu şi am avut impresia că nu se adaptează atît de uşor la ieşirea din activitatea obişnuită, m-am gîndit să-l ajut. Cum? Scriind o povestire glumeaţă – "Bărbaţii noştri, pensionarii" – despre unele situaţii hazlii din viaţa unui bărbat ieşit la pensie. Povestirea s-a bucurat de succes în cercul prietenilor noştri, a fost şi publicată. Drept care am început să scriu... versuri umoristice, unele din ele "comandate" de prieteni pentru diferite ocazii. Ultima poezie am dedicat-o unei prietene care şi-a serbat de curînd împlinirea a 70 de ani, aniversare pe care de obicei femeile nu se prea înghesuie să o facă publică. După urările de rigoare, au fost şi următoarele versuri: "Dragă Rozi, te ştiam eu primitoare, săritoare, inimoasă şi frumoasă, dar aşa de curajoasă? Tu ai spus în trei cuvinte «Am un 7 înainte!» Pentru-această declaraţie, meriţi chiar o decoraţie. Poate o medalie mare şi elogii, mai ales, aş propune chiar să intri şi în cartea lui Guiness. Doamnelor, vă spun eu vouă, voi mai ştiţi pe încă una ce-a trecut de 69?"

ALEX BERLER de la Divizia de inginerie a El Al-ului, Tel Aviv:

Sculptura în ceramică. E o pasiune care datează de aproximativ zece ani. La un moment dat, m-am gîndit chiar să-mi transform pasiunea în profesie. M-am abţinut însă la timp, datorită incertitudinii materiale ale unei asemenea activităţi. Am prin casă cîteva zeci de lucrări, altele le-am dăruit prietenilor. Multe tablouri în relief, chipuri de oameni în diverse momente din viaţă. Îmbrăţişări... E o senzaţie tulburătoare cînd dai formă unor astfel de făpturi.

Ing. TUDOR KEFNER, Haifa:

Tot timpul liber avut în perioada vieţii mele active – probabil ca o consecinţă a profesiei de inginer – l-am petrecut citind şi interesîndu-mă de descoperirile şi invenţiile în domeniul ştiinţei. Din păcate, acea perioadă a fost înaintea prezentului belşug de computere, aşa că nu am avut ocazia să lucrez cu unul decît în ultimii ani. Iar cînd am avut posibilitatea să posed unul, am căpătat un nou hobby. Un computer are un foarte mare număr de întrebuinţări – de la alcătuirea unui inventar al bibliotecii şi pînă la reţetele practice pentru bucătărie, pentru păstrarea corespondenţei (fără a a mai avea dosare) şi evidenţa cheltuielilor menajere. Pe un disc poţi scrie o carte de 400-500 de pagini. Apoi jocurile. Pentru profesionişti (ingineri, arhitecţi etc.) există programe extraordinare cu care poţi plănui pînă la ultimul element. Şi unde mai pui că poţi intra în legătură – prin telefon – cu bănci de date din toate domeniile. Cu toate aceste posibilităţi la îndemînă, nu ştiu cînd mai am timp şi pentru altele...

CALENDAR

IULIE

1 iulie s-a născut Ion Mihăileanu (1921)
4 iulie s-a născut Haralamb Zincă (1923)
5 iulie s-a născut Iulia Soare (1920)
6 iulie s-a născut Alexandru Sen (1924)
6 iulie s-a născut Doru Davidovici (1945)
6 iulie s-a născut Sh. Carmel (1937)
9 iulie s-a născut Al. Graur (1900)
12 iulie s-a născut Janina Ianoşi (1930)
12 iulie s-a născut Radu F. Alexandru (1943)
15 iulie s-a născut Ştefan Berciu (1928)
18 iulie s-a născut S. Damian (1930)
19 iulie s-a născut Norman Manea (1936)
20 iulie s-a născut Aurel Baranga (1913)
21 iulie s-a născut A. Zaremba (1908)
23 iulie s-a născut Gherasim Luca (1913)
25 iulie a murit Petre Iosif (1978)
26 iulie a murit Godell (1991)
27 iulie s-a născut Ludovic Bruckstein (1920)
29 iulie s-a născut N. Steinhardt (1912)
? iulie a murit G. Spina (1952)

O rubrică nouă: calendarul nostru scriitoricesc. O rubrică pentru care nu dispunem încă de toate datele necesare.

Rugăm, aşa dar, atît pe colegii de condei, cît şi rudele celor decedaţi, să ne comunice, cît mai curînd, datele de care avem nevoie : să alcătuim acest calendar – de preţuire şi de aducere aminte – împreună.

■ PAUL LUPAŞCU

BANDA LUI IOANID

RĂSPUNS DOAMNELOR OBEDEANU

Nu credeam că voi fi pus vreodată în situaţia de a coresponda cu familia unuia din cei mai buni prieteni ai mei, Harry Obedeanu, prin intermediul revistei "Minimum". Dar sînt obligat s-o fac malgré moi... datorită iniţiativei lor.

Scrisoarea, publicată în nr. 63 al revistei, nu aduce nici un element nou la cele arătate de mine în nr. 61.

Nici nu era posibil, pentru că semnatarele n-au cunoscut nimic deosebit despre trista afacere a "atacului sucursalei Bancii Naţionale".

– Nora, soţia, a fost arestată aproape concomitent cu "ridicarea" grupului şi eliberată după 80 de zile, cînd anchetatorii s-au convins că nu ştia nimic în legătură cu "acţiunea".

– Sanda, fiica, născută în 1951, era un copil în acea perioadă.

– Rosina Baru, sora, se afla în acea perioadă la Moscova, unde soţul ei, Filip Baru, era şef al agenţiei economice a României cu gradul diplomatic de consilier, şi a revenit împreună cu soţul ei cînd acesta a fost rechemat ca urmare a arestării fratelui ei.

Greşesc, scrisoarea conţine totuşi un element nou:

– limbajul agresiv, plin de afirmaţii gratuite, acuzaţii jignitoare şi chiar calomnie care, prin lipsa de temei, se întorc ca un bumerang împotriva semnatarelor, reaua lor credinţă fiind evidentă.

Astfel, deşi Rosina şi Nora ştiu bine adevărul, afirmă în scrisoarea lor că subsemnatul m-aş fi întîlnit cu prieteni ai lui Obedeanu în străinătate (nu precizează unde) şi că le-am dezvăluit "misterul atacului asupra băncii" înainte de a afla adevărul de la Monica Sevianu. Or, ele ştiu foarte bine că eu m-am întîlnit cu M. Sevianu în Israel, în 1976 (vara) şi în USA, în 1980. Ce interes au să folosească această minciună sfruntată?

În ceea ce priveşte "acuzaţia" că aş fi fost "omul securităţii", pe baza faptului că eu, ca pensionar, am primit aprobarea de a călători pe cont propriu în străinătate, este evident ridicolă, mai cu seamă că una din semnatare a fost soţie de diplomat şi că, după rechemarea în ţară, a făcut, atît singură cît şi împreună cu soţul, numeroase călătorii în străinătate.

Aş încerca să înţeleg durerea pentru asasinarea "legală" a soţului şi a fratelui ca justificare a încercării de a nega realitatea, de a respinge adevărul. Dar de atunci au trecut peste 30 de ani; lucrurile trebuie analizate la rece, obiectiv, pe bază de fapte.

Faţă de faptele evidente că atacul băncii din Giuleşti a avut loc – lucru cunoscut de multă lume care a trăit în Bucureşti în acea perioadă, din care unii sînt în Israel – şi că grupul celor 6 (în exclusivitate şi nu alţii sub nici o formă) a fost implicat în această acţiune – după cum am arătat, şi nu doresc să repet, în articolul din nr. 61 – nu se pot folosi pentru a le combate afirmaţii de genul "soţul (tatăl, fratele) meu nu putea face aşa ceva, n-avea interes, n-avea nevoie" etc., ci numai cu fapte obiective.

Şi dacă nu dispui de astfel de fapte, nici un grad de rudenie nu-ţi dă dreptul să spui minciuni şi să calomniezi.

Menţionez că, înainte de a scrie materialul, am fost sfătuit, aproape ameninţat (şi a urmat scrisoarea celor trei), cerîndu-mi-se să nu scriu adevărul despre atacul asupra băncii – pe motiv că, în felul acesta, aş fi dat apă la moară antisemiţilor.

Cine a citit acel material, pentru care îmi iau completa răspundere, îşi poate da seama că dimpotrivă, aşa cum am prezentat problema, aceasta a constituit o demascare a asasinatelor antisemite ale fascismului roşu al lui Gheorghiu-Dej, al cărui urmaş şi fidel discipol a fost Ceauşescu.

Un adevăr este unul singur, trebuie spus integral, aşa cum este, indiferent dacă acesta convine sau nu cuiva.

Orice jumătate de adevăr este o minciună întreagă şi pînă la urmă minciuna are picioare scurte şi se întoarce împotriva celui ce a folosit-o, la fel ca şi calomniile şi acuzaţiile nefondate.

În ceea ce priveşte caracterizările făcute de dvs. lui Al. Ioanid, aceasta este o altă problemă. Cît priveşte "argumentul" că cei care i-au cunoscut pe cei şase n-au conceput că ei ar putea fi autorii furtului dat fiind că erau prietenii lor sau că acesta a fost comis în scopul de a ajuta pe cei care plecau în Israel, considerăm că nu are temei. Şi eu, care am fost prieten cu H. Obedeanu din anii 1941-1942, pot spune lucruri foarte frumoase despre el. Ca şi, într-o anumită măsură, despre Igor Sevianu, care mi-a fost prieten, dar mai puţin apropiat. Dar aceasta n-ar schimba deloc datele problemei.

În concluzie, avem de a face, în "atacul băncii din Giuleşti", cu o semi-înscenare a organelor fascismului roşu.

Pornind de la o acţiune stupidă, la care a participat un grup restrîns de persoane – întîmplător evrei şi foşti ilegalişti – autorităţile, sub îndrumarea "conducerii de partid şi de stat" au înscenat un proces politic de "lovitură antistatală şi antinaţională", care le-a facilitat asasinarea "legală" a participanţilor şi ulterior luarea de măsuri antisemite, ceea ce se încadra perfect în planurile lor.

Cred că trăiesc încă aici în Israel, în România şi chiar pe alte meleaguri, persoane care pot veni cu amănunte în plus în legătură cu desfăşurarea anchetei, a procesului, realizarea faimosului film documentar, executarea sentinţei.

Întrucît acum în România se pregăteşte procesul politic (nu juridic) al fascismului roşu care a dominat şi viaţa politică a ţării între 1945-1989 – îmi rezerv dreptul ca în cel mai scurt timp, într-un material mai amplu, să prezint o analiză a activităţii antisemite specifice acestui regim, care a dus, practic, la realizarea obiectivului pe care la timpul lor nu l-au putut atinge nici legionarii, nici Ion Antonescu: România să rămînă aproape "Jüdenrein".

În cadrul acestei analize un loc va fi rezervat "atacului băncii din Giuleşti" (intitulat de "Minimum" "Banda lui Ioanid") şi proceselor de la Comerţul exterior.

GURA HUMORULUI

REZOLUŢIA REUNIUNII CLUBULUI
ARCADIA

În numărul trecut, am publicat, în cadrul reportajului de la decernarea "Premiului Arcadia", fragmente din istorica Rezoluţie propusă adunării de către I. Schechter.

Mai mulţi cititori însă, doritori să ştie tot ce s-a spus în seara cu pricina, ne-au cerut să publicăm textul integral al documentului.

Uite, îl publicăm. Cu amabila încuviinţare a lui Polichinelle, titularul rubricii, care de altfel e fericit că poate, în felul acesta, să-şi ia o mică (şi, zice el, meritată) vacanţă.

Biroul Politic al Comitetului Central al clubului ARCADIA anunţă:

La reuniunea deschisă a clubului Arcadia, care a avut loc la 21 mai 1992 la Tel Aviv cu ocazia decernării premiului ARCADIA, asistenţa care a asistat la decernare a adoptat la sfîrşitul decernării următoarea rezoluţie după cum urmează:

1. Noi, participanţii la decernare, ne exprimăm aprecierea pentru munca neobosită a membrilor juriului şi mai ales pentru faptul că s-au obosit să nu-şi împartă premiul între ei ceea ce i-a stors de vlagă şi cine ştie cînd se vor reface de pe urma acestui efort istovitor şi riscant pentru sănătatea lor.

2. Profităm de această ocazie festivă şi veselă pentru a condamna măcelurile din Afganistan, Nigeria, Thailanda şi Nagorno-Karabach şi le blamăm de zici ce-i asta.

3. Fiindcă veni vorba de măceluri, noi condamnăm şi chiar ne desolidarizăm de preţurile pe care le cer tipografii, societăţile de difuzare şi librăriile pentru a tipări, difuza şi vinde din cînd în cînd şi foarte rar cărţile noastre atît de diferite – adică premiate şi nepremiate.

4. Ne exprimăm convingerea că aşa nu se mai poate, dar dacă totuşi se poate aşa, poate că se poate şi altfel – şi atunci ne întrebăm cu toată naivitatea: de ce aşa şi nu altfel, că poate şi altfel merge?

5. Clubul ARCADIA şi invitaţii săi pe sprînceană salută noul progres al medicinei care constă în vindecarea cu raze Laser a miopilor – care miopi noi niciodată nu am fost de acord cu felul lor de a vedea lucrurile şi de a le hotărî soarta.

6. Ne pronunţăm deschis şi fără menajamente în favoarea respectării drepturilor omului ale hai să zicem tuturor oamenilor – cum ar fi dreptul otoman, dreptul primului venit, dreptul care face fără să ştie stîngul etc. În ce-i priveşte pe oamenii care nu au drepturi sau care au şi habar nu au sau care le-au avut cîndva dar s-au prescris fiindcă s-au învechit – aceştia să ni se adreseze în scris ca să-i compătimim pe bază de declaraţie scrisă pentru ca atunci cînd o să ne întrebe cineva ce ne-a apucat să-i compătimim pe cei fără drepturi cînd încă nu am terminat de compătimit pe cei care au drepturi, să avem şi noi ceva scris la mînă.

7. Noi, cei invitaţi de clubul ARCADIA, ne exprimăm recunoştinţa pentru faptul că ni s-a făcut onoarea de a fi invitaţi prin poştă şi telefon care ştim cît s-au scumpit dar ne bucurăm că s-au scumpit fiindcă toate scumpirile în fond pentru noi se fac, pentru noi şi copilaşii noştri să fie sănătoşi, nu pentru străini sau pentru arabi care atîta aşteaptă nemernicii să se ieftinească la noi viaţa ca să ne lovească la preţuri reduse.

8. Membrii şi membrii supleanţi ai clubului ARCADIA, împreună cu simpatizanţii şi cozile lor de topor şi cu salariaţii din administraţia clubului, se obligă solemn ca în viitor – viitor care nu mai este atît de îndepărtat cum a fost în trecut fiindcă tehnologia modernă a făcut paşi mari înainte şi ni l-au adus cu un ceas mai devreme ceea ce ne face să credem că tehnologia asta poate să şi îndepărteze trecutul cu un ceas mai devreme ca să scăpăm mai repede de el că numai nostalgii avem de pe urma lui.

*

Rezoluţia a fost adoptată în unanimitate cu o zdrobitoare majoritate de voturi.

(Red.)

●

PRODUSE DIN CARNE

Dany Cohen

- Salamuri şi afumături din producţie proprie
- Pescărie
- Legume congelate
- Salate
- Conserve la preţ de cost

En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER

RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ
INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

BRAVO "ROMÂNII" ! BRAVO H.O.R. !

Prestigioasele întîlniri de la Ramat Efal

Întîlnirile originarilor din România la Ramat Efal au devenit o frumoasă tradiţie, cultivată cu sîrg şi pricepere de Hitachdut Olei Romania (H.O.R.). În admirabilul parc – oază de verdeaţă şi flori –, în clădirea somptuoasă a Centrului de învăţămînt şi odihnă al mişcării kibuţnice, cu spaţioasa ei sală de festivităţi, fiii alialei se regăsesc într-o ambianţă prietenească, îşi împărtăşesc unii altora probleme care îi frămîntă, ascultă cuvîntul liderilor alialei, se ospătează, urmăresc un program artistic antrenant, cîntă, dansează şi se despart cu promisiunea de a se reîntîlni.

Aşa a fost şi în zilele de 13 şi 20 iunie. Numai că recentele întîlniri au avut un caracter de excepţie. Prin numărul mare de participanţi: de fiecare dată 450 pînă la 500; prin momentul în care s-au ţinut: cu puţine zile înainte de un eveniment important în viaţa ţării – alegerile pentru Knesset; prin personalităţile prezente ca oaspeţi de onoare: *Micha Harish*, secretarul general al Partidului Muncii, *Uri Gordon*, şeful secţiei de alia şi absorbţie din Sohnut şi responsabilul Uniunilor de olim, *Arthur Israelovici*, trezorierul Histadrutului şi preşedinte al Organizaţiei originarilor din România membri în Histadrut, *Uri Eliav*, preşedintele H.O.R., *Moshe Nagor*, preşedintele Ligii de prietenie Israel-România, *Haim Haberfeld, Adi Kandel, Iacob Michaeli* şi alţi fruntaşi din Histadrut, prof. *Ioram Nas* ş. a.

La întîlnirile actuale au sosit, împreună cu conducătorii lor, membri ai H.O.R. din 12 filiale; bărbaţi şi femei, vîrstnici şi tineri, unii de mult în ţară, alţii olimi dintre cei mai hadaşim. Asistăm la scene emoţionante: oameni care nu s-au mai văzut de cine ştie cînd îşi strîng mîinile cu efuziune, se îmbrăţişează, apoi iau loc la mesele din hol şi la o ceaşcă de cafea, deapănă amintiri şi... "pun ţara la cale".

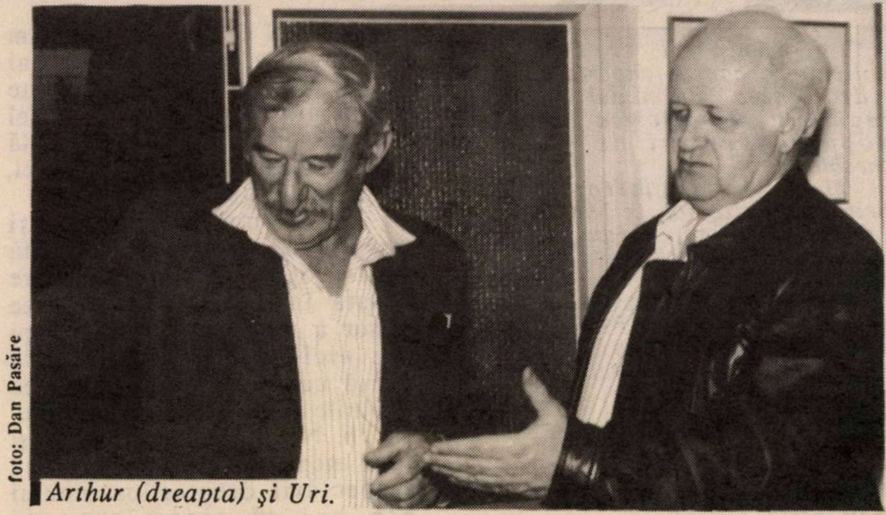

foto: Dan Pasăre

Arthur (dreapta) şi Uri.

Se intră în sală. Adunarea din 20 iunie a început prin a marca ziua de naştere a lui Arthur Israelovici şi cea a lui Uri Eliav, care, ambele, au căzut în acea săptămînă. Celor doi lideri ai alialei române li s-au făcut, cu acest prilej, calde manifestări de stimă şi simpatie. În cuvinte mişcătoare s-au evocat rolul lor în viaţa politică israeliană, momente de fructuoasă conlucrare, li s-au oferit flori şi atenţii, li s-au adresat felicitări şi urări de viaţă lungă. Un frumos buchet de flori a fost depus la masa prezidiului, cu urări pentru apropiatul său colaborator Arthur, din partea lui Israel Keisar, secretarul general al Histadrutului. Asistenţa a cîntat pentru fiecare din cei doi "Mulţi ani trăiască" şi a aplaudat îndelung. Vădit emoţionaţi, cei doi au mulţumit pentru aceste neaşteptate gesturi de afecţiune şi preţuire, angajîndu-se să-şi consacre şi în viitor forţele pentru binele alialei române, al întregului popor.

De fiecare dată, Uri a scos în evidenţă meritele conducătorilor de snifuri şi tuturor activiştilor care îşi consacră timp şi capacităţi activităţii H.O.R., oameni care ştiu bine ce este omenia, ce înseamnă să întinzi o mînă caldă fratelui tău care are nevoie de tine. Numele bun pe care şi l-a dobîndit H.O.R.-ul pe plan naţional şi chiar dincolo de fruntariile Israelului, în special în România, se datoreşte în primul rînd dumneavoastră, activişti aci de faţă, ca şi colegilor dvs. din celelalte filiale din ţară – a spus vorbitorul.

Moshe Nagor, care a şi condus lucrările adunării recente, a menţionat că Liga de prietenie Israel-România este hotărîtă şi ea să contribuie la unirea forţelor alialei române în vederea atingerii obiectivelor sale specifice. Anume de a promova relaţii reciproce de prietenie şi colaborare între Israel şi România, între popoarele celor două ţări. Avem satisfacţia să constatăm că eforturile pe care le depunem noi aci, Asociaţia culturală de prietenie România-Israel, acolo, încep să se facă simţite în direcţia unei mai bune cunoaşteri reciproce, a strîngerii legăturilor prieteneşti.

În cuvîntul său, Arthur Israelovici a făcut o amplă şi profundă analiză a situaţiei economice, sociale şi politice din Israel, aşa cum s-a prezentat ea în preajma alegerilor de la 23 iunie. El a arătat că răstimpul în care la cîrma ţării s-a aflat un regim de dreapta, avînd ca nucleu Likudul, s-a soldat cu eşecuri grave în toate domeniile de activitate. Tratativele de pace au bătut pasul pe loc, în timp ce Intifada a continuat şi s-a înteţit, cu grele pierderi de vieţi omeneşti. Ca urmare a accentului pus pe colonizările politice, şomajul a atins niveluri alarmante, criza afectează categorii largi ale populaţiei. În problema absorbţiei valului de alia, s-a ajuns la un impas grav. Pe plan internaţional, s-a creat o stare conflictuală în relaţiile cu aliaţii noştri americani. Împotriva orientării antipopulare şi antimuncitoreşti a Likudului şi aliaţilor săi, a luptat cu consecvenţă şi fermitate Histadrutul, în frunte cu secretarul său general, Israel Keisar. În condiţiile create, interesele categoriilor largi ale populaţiei – a subliniat vorbitorul – reclamă în mod imperios schimbări radicale în viaţa politică a ţării şi acestea nu pot fi decît opera unui guvern format de către principala forţă de opoziţie care este Partidul Muncii.

În cuvîntul său, Uri Gordon a exprimat sugestiv sentimentele de stimă şi preţuire pe care le are faţă de aliaua română ca o alia formată din oameni vrednici, modeşti, care, fără surle şi trîmbiţe, au adus şi aduc o contribuţie majoră la înfăptuirea idealului sionist, la fondarea şi dezvoltarea Statului Israel. În calitatea sa de responsabil al Uniunilor de olim, Uri Gordon a arătat că el cunoaşte şi acordă o deosebită apreciere activităţii pe care o desfăşoară Hitachdut Olei Romania. Între mine şi Uri Eliav, între Sohnut şi H.O.R., a spus el, s-au stabilit relaţii de colaborare bazate pe stimă şi încredere reciprocă. Nu sînt pentru prima oară în mijlocul "românilor"; dar de cîte ori vin, constat că treburile la H.O.R. merg din ce în ce mai bine, grija pentru olim devine mai eficientă, iar eu am mai mulţi prieteni. Bravo! Vă felicit călduros şi vă doresc succese în continuare.

"Mă simt onorat de a mă găsi în mijlocul acestor grupuri reprezentative ale alialei române" – a spus în cuvîntul său Micha Harish, care, după cum se ştie, este originar din Timişoara. Cu Arthur colaborez de mulţi ani şi cunosc în ce măsură i se datorează lui faptul că bugetul Histadrutului e în ordine. Şi de Uri mă leagă sentimente de preţuire şi consideraţie. Referindu-se la importanţa alegerilor de la 23 iunie, vorbitorul a apreciat că în joc este însăşi soarta Israelului. Ironizînd spusele lui Shamir la confruntarea televizată cu Rabin, potrivit cărora "Totul merge bine în Israel", Harish a demonstrat, cu fapte şi argumente, că tocmai contrariul este caracteristica situaţiei politice, economice şi sociale a ţării.

Au mai vorbit în cadrul ambelor adunări reprezentanţii cîtorva snifuri, relatînd despre realizările din ultima vreme, despre prestigiul crescînd pe care şi l-a dobîndit H.O.R.-ul, exprimîndu-şi totodată regretul că aliaua nu va fi reprezentată în viitorul Knesset prin mai mulţi deputaţi şi formulînd doleanţa ca exponenţi ai alialei să fie promovaţi în posturi guvernamentale importante, pentru care nu se cere calitatea de deputat.

*

După masa luată cu poftă de participanţi, a urmat un bogat şi original program artistic, susţinut la prima întîlnire de Cornelia şi Ilie Vorvoreanu şi actorul E. Stroe; la cea de a doua – de Elena Grigore şi Monica, acompaniate la pian de Micu Lazarovici şi la baterie de Sergiu Dulza. Întîlnirile s-au încheiat într-o ambianţă de voie bună.

Rep. I. Fîntînaru

CADOU ORIGINAL

De curînd, un israelian a împlinit vîrsta de 80 de ani. Descendenţii acestuia i-au înmînat, drept cadou de ziua lui, un certificat de "proprietar" al unei... stele (emitent: International Star Registering). Documentul este însoţit de o hartă a cerului pe care este încercuită steaua care-i va purta numele. Cadou cu iz pronunţat de secol XXI. Felicităm titularul şi pe temerarii investitori.

INGINER OLE HADASH

Azi am exact un an şi jumătate de cînd am aliat. Mătur aceeaşi bucăţică din Dizengoff, între Frischman şi Gordon, cînd pe stînga, cînd pe dreapta.

Pe la 10.00 s-a uitat o americancă la mine şi mi-a spus:

– You are a Russian engineer?

Mi s-a făcut scîrbă şi i-am spus:

– No, I am a Jewish one!

A început să rîdă şi m-a întrebat dacă nu vreau să bem o cafea împreună.

– Nimic mai simplu, i-am spus. La ora 12.00 sînt pe plajă lîngă "Sheraton".

Cînd mi-a spus: "O. K.", am înţeles că am încurcat-o.

Şi totuşi, mi-am zis, cred că ar fi bine să te descurci.

Fix la 12.00, proaspăt ras şi duşat, eram pe plajă la "Sheraton". Americanca era acolo. S-a uitat la mine şi mi-a spus că vrea să mergem la Eilat.

– Eu nu merg la nici un Eilat, pentru că mîine trebuie să mătur pe Dizengoff, i-am spus.

Dacă vrei, mergem la mine în miklat, să bem o cafea.

Cu ochii ei mari şi albaştri, m-a privit şi m-a întrebat:

– În adăpost la tine se fumează haşiş?

– Nu, în adăpost la mine se doarme sau se face dragoste.

Cînd am deschis ochii, aveam în faţa mea o minunăţie de femeie.

S-a apropiat de mine şi mi-a spus:

– Sînt aici, sînt a ta...

În clipa în care am luat-o în braţe mi-am dat seama că s-a făcut din nou dimineaţa şi că trebuie să mătur rehov Dizengoff, între Frischman şi Gordon.

KOSTEA VINEA
(acum NATHAN
WEINSTEIN)
Tel Aviv

Sînt burghez. În sensul că mă raliez întru totul la atitudinea curajoasă a lui Avraham Burg, tînărul deputat religios care luptă pentru despărţirea religiei de politică.

NOI

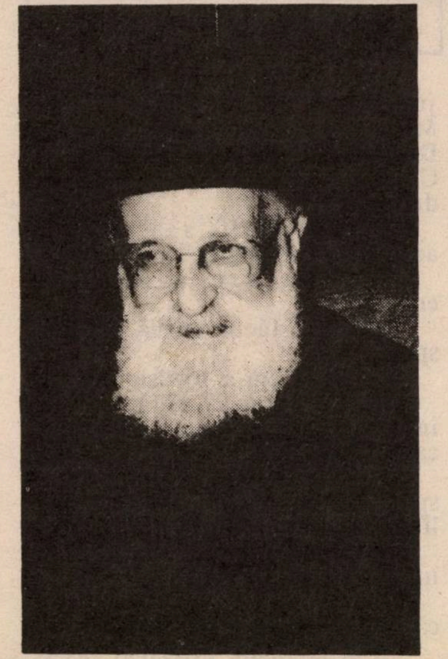

JOS LABA DE PE RABINUL ŞEF DR. ALEXANDRU ŞAFRAN !

În numărul nostru trecut am amintit, pe larg, despre săptămînalul legionar "Gazeta de Vest" din Timişoara şi despre activitatea sa, acum binecunoscută.

Zilele trecute, ne-a parvenit la redacţie un număr mai *special* al acestei tipărituri: un număr care marchează, ca să zicem aşa, un pas înainte al gazetei: pasul (de fapt inevitabil) de la infamie în gînd şi expresie la fals cinic, la (iar ne amintim de Caragiale) plastografie.

Despre ce e vorba? Pe pagina I a săptămînalului, dedesubtul unui titlu, cules cu litere de-o şchioapă, a apărut un "document" referitor la întîlnirea pe care dr. Alexandru Şafran ar fi avut-o, înainte de război, cu Corneliu Zelea-Codreanu. Textul este prezentat cititorului ca şi cum ar fi un capitol dintr-o carte a lui Şafran intitulată "Karl Marx antisemit". Din acest capitol înţelegem că Şafran a solicitat o audienţă la "Casa verde", că virgulă Căpitanul l-a primit politicos, că oamenii au stat la taifas, discutînd ba de una ba de alta, că întrevederea s-a desfăşurat într-o atmosferă cordială şi că, la sfîrşit, şi-au strîns mîinile călduros, vizitatorul plecînd convins că tot ce auzise despre antisemitismul Gărzii de Fier sînt aiureli, basme de adormit copiii.

Bineînţeles că, pentru un om cît de cît în temă, aceste "amintiri" ale lui Şafran sună a aberaţie de la început pînă la sfîrşit. Dar, ca gazetari ce sîntem, ne-am gîndit (legea de fier a meseriei) ca, înainte de a-i acuza pe făcătorii de la Timişoara, să verificăm lucrurile la sursă.

Ne-am adresat, aşadar, doctorului Şafran la Geneva, iar acesta ne-a răspuns, rapid şi precis:

"Nu l-am întîlnit pe Corneliu Zelea-Codreanu. Nu am vizitat *Casa Verde*; nu am scris o carte intitulată "Karl Marx antisemit".

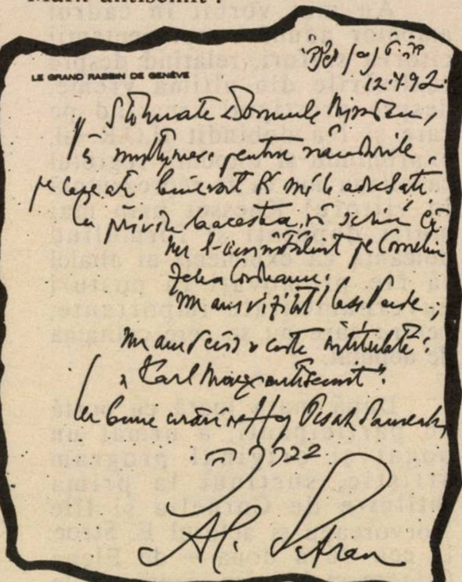

LE GRAND RABBIN DE GENÈVE

[illegible]
12.4.92.

Stimate Domnule Mirodan,
Vă mulţumesc pentru rîndurile pe care binevoit [illegible] mi le adresaţi.
Cu privire la acestea, vă scriu că
nu l-am întîlnit pe Corneliu
Zelea Codreanu;
n-am vizitat Casa Verde;
n-am scris o carte intitulată:
„Karl Marx antisemit".
Cu bune urări de Hag Pesah Sameah,
[illegible]

Al. Şafran

S-ar zice că asta e tot.
Dar nu e.

Nu e fiindcă, de fapt, falsul din "Gazeta de Vest" ne arată că fiinţa lui Şafran (invitat acum la Bucureşti) incomodează pe mulţi, îndemnîndu-i, în aceste zile de desfundare a canalelor, să ridice mîna împotriva omului ce-a călăuzit spiritualiceşte obştea evreiască în anii războiului mondial.

Cred că sînteţi de acord cu noi cînd îi poftim pe mînjitorii de tot felul (inclusiv cîteva persoane pe care le cunoaştem foarte bine) să citească, încă o dată, titlul însemnării de faţă.

LEON VOLOVICI

O ÎNTÎMPLARE ÎN ARCADIA

Am trăit săptămînile trecute o întîmplare absolut neverosimilă. Patru scriitori de limbă română, "de calibru greu" – Mirodan, Schechter, Duda şi Costin – au pus la cale, ca într-un joc gratuit şi rafinat, un club scriitoricesc şi au decis să ofere o diplomă celui care, după aprecierea lor, a scris, în româneşte, cea mai bună carte în ultimii doi ani. Un premiu – un cec, cu o cifră deloc simbolică – din partea organizaţiei israelienilor originari din România (da, aţi citit bine!) a fost oferit cîştigătorului. În sală, la şedinţa de premiere – mulţi, neaşteptat de mulţi, scriitori, artişti, ziarişti, universitari veniţi *numai* pentru a asista la acest eveniment cultural evreo-românesc şi pentru a savura umorul irezistibil al "regizorului" serii, I. Schechter. Unul din membrii juriului – romancierul Virgil Duda – motivează, elocvent şi generos, alegerea făcută. Întreaga ceremonie e gîndită cu bun gust şi, mai ales,, *mai ales*, cu respect pentru munca intelectuală şi creaţia literară. Detaliul cel mai buimăcitor pentru mine era că fericitul beneficiar eram chiar eu.

Dacă totul s-a petrecut aievea, în mediul originarilor din România, şi nu e vorba de vreo fantasmă colectivă, născută din îndelungi frustrări, umiliri şi "dureri înăbuşite", nu pot decît să admir performanţa miraculoasă a celor patru scriitori, care au dovedit că prin inteligenţă, spirit superior şi încăpăţînare se poate pune capăt mediocrităţii, provincializării, marginalizării. Eu le mulţumeasc emoţionat şi, de la Ierusalim, îi binecuvîntez, să le ajute Domnul (Arthur Israelovici) şi HOR-ul să poată persevera.

LA GHIVATAYM SĂ TOT TRĂIEŞTI... PÎNĂ LA 120

• Convorbire cu vice-primarul Moshe Schachter •

• Ca specific: Calitatea vieţii • "Aristocraţia modestă" • O seară în care toată lumea rîde, cîntă şi dansează •

Fiecare oraş israelian cu specificul său. Se spune de mult: Haifa munceşte, Ierusalimul învaţă, Tel Avivul învîrte business şi se distrează.

Ghivataym – mai puţin metropolă decît cele menţionate – nu are nici "ezor hataasia" (zonă industrială), nici universităţi, nici buticuri ca pe Dizengoff. Specificul său e CALITATEA VIEŢII localnicilor. La Ghivataym e o plăcere să locuieşti şi, mai ales, la "vîrsta de aur". Nepoluat, aerisit, înverzit şi înflorit, distins, cochet – "cel mai frumos din regiunea Dan", spun cetăţenii lui. Într-un cuvînt, bine gospodărit. Ceea ce e, în bună măsură, meritul edililor lui, în frunte cu primarul Itzhak Iaron *şi cu vice-primarul* Moshe Schachter. *Cu acesta din urmă, vrednic gospodar care face cinste alialei române, am vorbit despre urbea lui, în prezenţa lui* Andrei Simon, *şeful secţiei salubritate şi preşedinte al filialei H.O.R. din localitate, care a şi făcut cu noi turul oraşului.*

– Stimate Moshe Schachter, vă rugăm să vă prezentaţi pentru cititorii noştri...

– Sînt născut în 1934 la Cernăuţi (pe atunci în România). În timpul războiului, deportat în Transnistria. La întoarcere, în Bucureşti, elev la "Tarbut", şcoală cu limba de predare ebraică. Din 1950, israelian, stabilit în Ghivataym, localitate pe care n-am mai părăsit-o. Am urmat şcoala tehnică Max Fain; intrat în armată – la blindate – am luat parte ca ostaş în termen la "Operaţia Sinai" şi, ca rezervist (miluim), la "Războiul de Şase Zile". Am lucrat ca tehnician la "Solel Bone", unde am fost ales în Comitetul sindical, şi, după frecventarea unor cursuri organizate de sindicate şi de Partidul Muncii, promovat în funcţii superioare în cadrul acestui partid. În 1978 am fost ales ca vice-primar al oraşului meu, sarcină pe care o îndeplinesc neîntrerupt de 14 ani.

– Aţi putea jalona "drumul" străbătut de oraşul dvs.?

– Reţineţi 3 date: *1922*, cînd a fost pusă piatra fundamentală a construirii cartierului Borochov, după numele fruntaşului sionist - socialist. De aci şi faptul că Ghivataymul a devenit şi a rămas o citadelă a stîngii, de nuanţă social-democrată, a Partidului Muncii; *1942* – cînd şase cartiere se reunesc sub numele de Ghivataym şi sînt administrate de un Consiliu local unic şi, în fine, *1959*, cînd Ghivataym este declarat oraş – ceea ce a deschis perspectiva unei remarcabile dezvoltări urbane.

– Cîţi locuitori şi cam ce compoziţie socială?

– 51.000 ! Fondatorii au fost pionieri. În prezent, populaţia este caracterizată ca *"aristocraţie modestă"*. Aristocraţie – în sensul că este formată din oameni, în genere, cu dare de mînă, cultivaţi, paşnici, civilizaţi; modestă – fiindcă în proporţie de 80% sînt salariaţi care muncesc în alte localităţi, dar preferă şi îşi permit să trăiască aici, unde este agreabil să locuieşti, dar nu este ieftin. Mulţi localnici sînt foşti şi actuali ofiţeri superiori, cadre din învăţămîntul mediu şi superior, funcţionari de rang înalt. Oricum, în Ghivataym nu există discrepanţe sociale majore, nici tensiuni intercomunitare, nici confruntări între religioşi şi laici.

– Trăiesc mulţi "români" în Ghivataym?

– Cam 10% din populaţie. S-au afirmat ca cetăţeni loiali şi deţin posturi importante în conducerea primăriei, în administraţie, în învăţămînt, în viaţa publică. Bunăoară, timişoreanul Micha Harish, secretarul general al Partidului Muncii, e locuitor al oraşului nostru. "Românii" păstrează nostalgia locurilor natale. Înfrăţirea oraşului nostru cu regiunea Arad din România este un stimulent pentru dezvoltarea legăturilor prieteneşti.

– Dar olim hadaşim din actualul val de alia?

– 3.000 de noi sosiţi din Rusia. În cadrul primăriei, o comisie specială se preocupă de problemele lor. 30-40% au deja de lucru. Pentru însuşirea limbii, funcţionează 17 clase de ulpan. Un club cu activităţi în limba rusă le stă la dispoziţie. Am instituit "Ziua copilului oleh".

– Creşterea populaţiei implică noi construcţii şi amenajări?

– Din păcate, nu ne putem întinde mai mult decît ne e plapuma. Înghesuiţi între Tel Aviv şi Ramat Gan, oraşul nu dispune de suprafeţe virane. Totuşi sînt în curs de construcţie trei noi cartiere moderne, cu suprastructurile respective, cu noi aşezăminte de cultură, centre comerciale, cu încă o casă pentru pensionari.

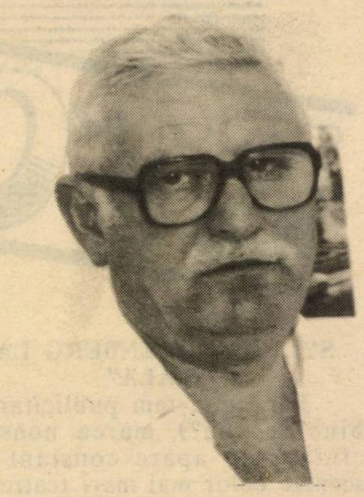

– Aţi spus încă; *înseamnă că aveţi şi alte instituţii pentru vîrstnici.*

– Putem spune, fără exagerare şi fără falsă modestie, că la noi vîrstnicii se bucură de o atenţie şi o solidaritate umană fără asemănare în toată ţara. Le stau la dispoziţie două case de bătrîni dintre cele mai bine înzestrate, care le oferă confort şi toate serviciile necesare. Cei care locuiesc la casele lor nu sînt lăsaţi singuri; cei care nu se pot deplasa primesc acasă mîncare gătită şi ajutoare la gospodărie; valizii sînt aduşi cu maşina la cluburi, sînt trimişi cu autobuze la Marea Moartă şi se organizează pentru ei excursii, precum şi diferite cursuri, inclusiv de nivel universitar.

– Se spune că cine n-are bătrîni să şi-i cumpere. Dvs. îi aveţi şi îi alintaţi, asigurîndu-le o bătrîneţe demnă. Oare în dauna tinerilor?

– Nicidecum. În Ghivataym există o creşă la 5.000 de locuitori, în timp ce la Tel Aviv una la 30.000. Avem vreo 60 de grădiniţe, 10 şcoli elementare, 5 secundare şi 5 instituţii de învăţămînt post-liceal. Pe lîngă programul şcolilor de stat, suportăm din bugetul primăriei costul a trei ore pe săptămînă pentru instruirea elevilor în domenii ca: muzică, balet, pictură, astronomie (la cel mai mare telescop de amatori din ţară). Conservatorul orăşenesc, frecventat de 600 de cursanţi – tineri şi maturi – este uzina noastră de talente. O bază materială adecvată deserveşte activitatea sportivă, aflată la mare cinste.

– Înţelegem că şi activităţile culturale sînt la preţ?

– Corul, orchestra, corpul de balet au dobîndit faimă pe plan naţional şi chiar dincolo de hotare. Biblioteca municipală este bogat înzestrată, avînd şi o secţie de cărţi în limba română, care a primit numele cunoscutului "drept al popoarelor". Raoul Şorban. Avem programate doar pentru lunile următoare zeci de manifestări cultural - artistice din cele mai variate. Menţionez "Tîrgul de artă" şi "Carnavalul verii '92", cînd strada principală a fost închisă pentru circulaţie şi cetăţenii oraşului, cu mic cu mare, au petrecut cu frenezie după reţeta "toată lumea rîde, cîntă şi dansează". Nu-i aşa că e plăcut să "faci o viaţă" la Ghivataym?

Convorbire realizată de
I. FÎNTÎNARU

NOI

ETC

SYLVIA GREENBERG LA "SCALA"

Fără tam-tam publicitar (e bine? e rău?), marea noastră cîntăreaţă apare constant pe scenele celor mai mari teatre de operă şi festivaluri din lume – şi ne-am obişnuit cu acest lucru. de parcă n-ar fi un lucru neobişnuit. Luna trecută însă, superba soprană a fost invitata "Scalei" din Milano, veste care ne-a încălzit în mod deosebit sufletul căci nu toate cîntăreţele mari au onoarea de a cînta în faţa publicului răsfăţat şi sever de la "Scala".

Sylvia Greenberg a cîntat în trei spectacole cu "Lucia de Lamermoor" de Donizetti şi a fost un triumf: după ce orchestra a aplaudat-o la repetiţii, după ce publicul a aplaudat-o la spectacol, criticii muzicali au aplaudat-o în cronicile lor din presă.

■ *Sylvia Greenberg: star*

Succesul acesta i-a adus invitaţia la Festivalul de la Rovenna, unde a apărut împreună cu tenorul Placido Domingo. Parafrazînd un vechi cronicar român, nemuzical, putem spune: Nasc şi la noi mari cîntăreţe!

... O carte nouă pe şantier, pe care o aşteptăm cu interes; cu mult, mult interes: "România şi judaismul 1920-1940" de Ephraim Nathansohn. Scrisă în ebraică, lucrarea va apărea în editura Institutului de studii şi cercetări asupra Holocaustului "Strochlitz", de pe lîngă Universitatea din Haifa. Una din temele cărţii: relaţiile dintre *establishment*-ul politic al României şi organizaţiile evreieşti. Temă pasionantă. Şi mereu actuală...

•

... Panică în lumea homosexualilor. S-a înmulţit numărul atacurilor asupra homosexualilor care se plimbă pe-nserate, cîte unul, cîte doi sau în mici grupuri, prin parcul Independenţei din Tel Aviv (la malul mării) şi în Gan Meir. Agresorii sînt "tineri furioşi", în majoritatea lor sfaradim, care se reped asupra persoanelor cu pricina bătîndu-i zdravăn şi alungîndu-i din parcurile amintite. Printre victime: un instructor de balet, de felul lui din România, stabilit în ţară prin anii '70. D. Hadas Namir, purtător de cuvînt al "Societăţii pentru apărarea drepturilor civile", a declarat că Societatea va organiza patrule speciale care să-i apere pe colegii lor de plimbare.

•

... De ce nu şi Bucureştii în casă? Televiziunea pe cabluri, care se tot extinde, ne fericeşte aducîndu-ne în saloane Germania, Franţa, două Rusii, două Iordanii, Egiptul, Libanul, Luxemburgul, Turcia în două variante etc. Dar Bucureştii? Sînt doar în ţara asta atîţia români interesaţi... Nu mai spunem că şi pentru polonezi ar trebui adusă Varşovia, ca de altfel Sofia pentru bulgari, Praga pentru cehi, Addis Abeba pentru etiopieni şi aşa mai departe. De ce nu?

•

... Ziarul "Maariv", schimbat în formă şi format, are şi o pagină literară în versiune nouă. Redactorii ei sînt Haim Naghid şi Iehuda Gur-Arie, ambii români. Bravo! Ne putem oare permite să sperăm că acum se va schimba şi atitudinea tradiţional rece de la acest ziar faţă de literatura israeliană în limba română? E cazul. Şi timpul.

■ *Colette Avital*

... Colette Avital (română în ciuda numelui acesta franco-sabru) este în graţiile ministrului de externe. Dintre posturile cerute şi primite pentru apropiaţii săi, David Levy i-a rezervat d-nei Avital, ambasadoare în Portugalia, unul foarte important: directoare în Ministerul de Externe pentru misiuni speciale.

•

... În martie 1993 va avea loc la Ierusalim a doua Întîlnire internaţională a poeţilor. Fiecărui poet i se va "da" un poet israelian care îl va găzdui, îi va traduce şi-l va prezenta publicului citind din cărţile sale în original şi în ebraică şi îl va însoţi în toată perioada şederii în ţară. Vor fi invitaţi numai 20 de poeţi străini, consideraţi "selecţionata poeziei internaţionale". Printre invitaţi: Octavio Paz, spaniolul laureat al Premiului Nobel, Bryton Breitenbach din Africa de Sud, americanul Robert Blay şi Nina Cassian.

•

... Asociaţia scriitorilor a publicat în presă un comunicat despre noul premiu literar "Izvoare" în valoare de 3.000 de şekeli. Toată cinstea! Suma este pusă la dispoziţie de HOR. Ea a fost solicitată de Asociaţie după ce clubul ARCADIA a obţinut 1.000 de dolari pentru premiul cu acelaşi nume. Deci o imitaţie a Clubului, un "plagiat" al inițitivei lui. Un "plagiat", ne grăbim s-o spunem, binevenit (ciuguliți, fraților, cît se poate din experiența înaintașilor), dar, după părerea noastră, Asociația ar fi trebuit parcă să recunoască acest fapt în comunicatul publicat în presă.

●

... A propos de premiul "Izvoare". Nefiind la drept vorbind un premiu, ci o bursă pentru tipărirea unei cărți de literatură, aflăm că și I. Schechter și-a pus candidatura. El are gata pentru tipar un volum de schițe și nuvele, parte din ele apărute în revista Asociației scriitorilor. Într-un cerc de prieteni, Schechter și-a exprimat însă îndoiala că i se va acorda bursa. "Am criticat sever Asociația și pe unii din dregătorii ei și de aceeea nu cred că mă vor ferici cu trei mii de șekeli. Dimpotrivă, cred că va fi un prilej pentru ei să se răzbune pe mine", spune cu maliție Schechter.

●

... Victor Finkel, misteriosul scriitor, apărut mai an ca un meteor pe cerul literelor noastre, a intrat, de la o vreme, într-un con de umbră. Boală? Da, desigur, dar a fost și s-a terminat. Atunci, pană de inspirație? Nu, nici asta. "Am motivele mele să tac, ne-a mărturisit Finkel la telefon. Dar voi vorbi din nou, cît mai curînd. Și, credeți-mă, vorbele mele vor ului pe mulți".

●

... Albert Kreigold a hotărît să se retragă din funcția de trezorier al HOR-ului. Solicitat de un reporter al lui *Minimum* să explice motivul gestului său, A.K. (de al cărui nume se leagă, între altele, înfăptuirea sediului din Ianai, de civilizație și anti-șanț, al HOR-ului) a răspuns sec, ca generalul Schwartzkopf în zilele războiului din Golf: "No comment".

●

... Precizăm că donația pictoriței Matilda Ulmu din București, constînd din manuscrise, scrisori, obiecte ornamentale și lucrări de plastică, și amenajată la Biblioteca HOR din Natzeret-Illit, a fost făcută pe numele fratelui său, *Marcel Gane-Fleury*, colaborator și, ulterior, director la "Rampa", și nu al lui Ieronim Șerbu, cum a apărut, în mod eronat, în *Minimum* nr. 61 (pag. 24)

●

... Craiovenii nu se lasă intimidați de *pressing*-ul antisemit și anti-israelian al foilor fasciste. Dovadă (între altele), o scrisoare din partea ing. Dan Mitrea, din *Bănie*

"Craiovenii s-au obișnuit, în ultimul an și jumătate, cu manifestări regulate dedicate prieteniei dintre România și Israel...

Toate acestea se datoresc activității dinamice a filialei craiovene a Asociației de prietenie România-Israel, care și-a consemnat, recent, cronica primei perioade de activitate într-un original buletin intitulat "Armonii".

Prin constituirea, la începutul acestui an, a Filialei "Oltenia" a Camerei de comerț România-Israel, activitatea s-a amplificat, s-a diversificat.

Nu de mult, în elegantele saloane ale Muzeului de artă Craiova, cele două organizații au desfășurat o manifestare festivă dedicată Israelului. D-na Georgeta Domozină, președinta Filialei, a subliniat semnificația momentului aniversar, profesorul Al. Zimbler a prezentat, într-o schiță istorică, drumul secular al poporului evreu spre statul său național, momentele pline de abnegație ale dezvoltării Israelului din 1948 pînă în prezent.

Publicistul Dan Lupescu, redactorul șef al cotidianului local "Cuvîntul Libertății", a împărtășit celor prezenți impresii de călătorie din Israel. În încheiere a fost invitat să ia cuvîntul un oaspete israelian, originar din România, omul de afaceri Nelu Baum, vice-președinte al Camerei de comerț Israel-România din Beer-Sheva, care s-a aflat în perioada respectivă la Craiova.

În continuare, asistența a avut prilejul să vizioneze un film documentar pus la dispoziție de Ambasada Statului Israel în România..."

●

... Cărți noi pe șantierul alialei. Tania Lovinescu scrie ultimele fraze dintr-un roman despre teribila maladie numită Alzheimer. Un fragment din carte, publicat nu de mult în "Facla", ne-a făcut să așteptăm cu interes scrierea cea nouă a Taniei Lovinescu. Și tot cu interes așteptăm lucrarea criticului A.B. Yaffe, unul dintre cele mai serioase condeie din trib, consacrată scriitorilor evreo-români de la începuturi (Cilibi Moise, 1880) pînă la 1940. Și tot cu interes urmărim fragmentele dintr-un roman cu humor despre viața de ole hadaș (iată un subiect!) publicate de I. Avian în "Adevărul".

●

... Încet-încet, filialele (*snif*-urile) HOR-ului își dau seama că ideea de a organiza seri literare cu scriitori *adevărați* (nu impostori, nu crăcănați, nu giurumele) are darul de a atrage publicul, făcîndu-l să asculte cu interes lecturile din operă și mărturiile autorului. Ba chiar să plătească 10 (zece) șekeli biletul de intrare. Așa cum s-a întîmplat nu de mult la Rehovot, unde amatorii din *trib* s-au înghesuit să-i vadă la față și să-i audă pe Marius Mircu, Tania Lovinescu și Getta Berghoff.

●

... Mașkantele (împrumuturile imobiliare acordate olimilor) și *garanțiile* cu bucluc sînt la ordinea zilei. A propos de garanții pentru împrumuturi, gurile rele spun că regizorul R. Dinulescu din Brăila s-a întors *pe șest* în România, lăsînd doi-trei giranți cărora banca le cere acum să restituie banii. Printre aceștia, un cunoscut ziarist și scriitor din Harakevet.

●

... Scriitorul și animatorul *Camillo Baciu* (vezi "Dicționarul Neconvențional", litera B) pregătește un spectacol "one man show" alcătuit din două părți: a) anecdote (Camillo este celebru printre inițiați, de ani

NOI

de zile, ca posedînd un carnet cu peste 15.000 de bancuri pe care le povesteşte cu farmec unic) şi b) dezvăluirea, pe baza unei simple priviri, a următoarelor date ale spectatoarelor din sală: vîrsta, înălţimea, greutatea, numărul de la pantofi. În caz că răspunsurile nu sînt corecte, Camillo se angajează să restituie persoanelor în cauză costul biletului de intrare.

●

... Anunţul din *Minimum* în legătură cu cartea Feliciei Keifa ("de citit înainte de culcare") face furori. Un medic neurolog (!) din Beer Sheva a trimis autoarei următoarea telegramă: "Eu sufăr de insomnie. Vă rog să-mi trimiteţi cartea."

●

... Iacov Herşcu (34) este una dintre vedetele volley-ului israelian. E jucător, antrenor şi, ca supliment, pregăteşte cadrele de mîine ale acestui sport. Nu întîmplător Iacov Herşcu este supranumit *Mister Volley-ball.* El a divorţat, în urmă cu trei ani, de Anat, de asemenea jucătoare de volley, la "Hapoel" Bat Yam, deoarece, după şase ani de căsnicie, a descoperit că soţia lui nu este credincioasă. Divorţul lor a fost subiect "aprins" la vremea sa în presa ebraică. De curînd, Iacov Herşcu s-a recăsătorit cu Şarona Iancu (24), ingineră şi maior în Zahal, la rîndul ei jucătoare de volley în aceeaşi echipă (campioană pe ţară) "Hapoel" Bat Yam. Nunta a avut loc într-o sală din kibuţul Shefaym, exact în acelaşi loc unde Iacov Herşcu s-a căsătorit acum 9 ani cu Anat. Sub kupa, deci, *"acelaşi mire cu altă mireasă"*, cum a scris o revistă ebraică. Noi le urăm Mazal Tov şi – fiind vorba de volley – le dorim să nu ia o plasă în căsnicie.

5
מזרחי
ובניו
בלנים

■ *Iacov Herşcu, Şarona Iancu şi cupa obţinută de cei doi soţi*

●

... O ştire laconică publicată într-o revistă ebraică, la o rubrică în care nu toate ştirile sînt sută la sută autentice: se pare că bătrînul milionar Mordehai Meir e dator spitalului "Tel Haşomer" 63.000 de şekeli pentru controalele medicale. Nu contează, sănătate să fie.

●

... Dana (26), fiica unică a cronicarilor de film Edna şi Dan Făinaru, a terminat studiile de regie în Anglia, fiind angajată ca asistentă la un teatru londonez. Succes!

●

... Alăturat, o creaţie "clasică" a stilistei Elian Stoleru. Ea explică: *"Sînt de 10 ani în ţară, dar nu m-am rupt de tot de moda clasică şi calmă din Europa. Alb-albastrul a cam dispărut în ultimii ani, dar a revenit. Poate că nu vedem femei pe stradă astfel îmbrăcate, dar la Sinagoga Mare din Ierusalim, unde sînt enoriaşă, văd multe femei care preferă linia clasică în îmbrăcămintea lor."*

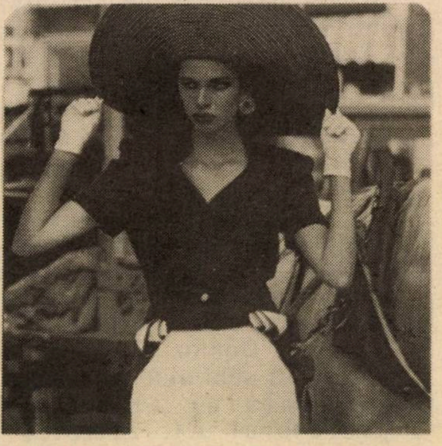

Elian Stoleru: costum clasic

●

... *"Poate că este mai greu să pierzi un tată, dar şi eu am pierdut un om care mi-a fost aproape sufletului meu"* – a declarat Nurit Davidescu (17 ani şi jumătate), într-un emoţionant interviu acordat ziarului "Maariv", privind modul cum a rămas fără fratele ei mai mare, Iosi Davidescu, căzut eroic în războiul din Liban, cînd încă nu împlinise 19 ani. Nurit îşi descarcă sufletul, ridicînd probleme de ordin general: *"De ce fraţii care şi-au pierdut fraţi nu au nici o definiţie precum au văduvele sau orfanii... Copiii care îşi pierd fraţii în lupte rămîn foarte singuri. Trăiesc o durere mută"* – a spus în concluzie Nurit Davidescu.

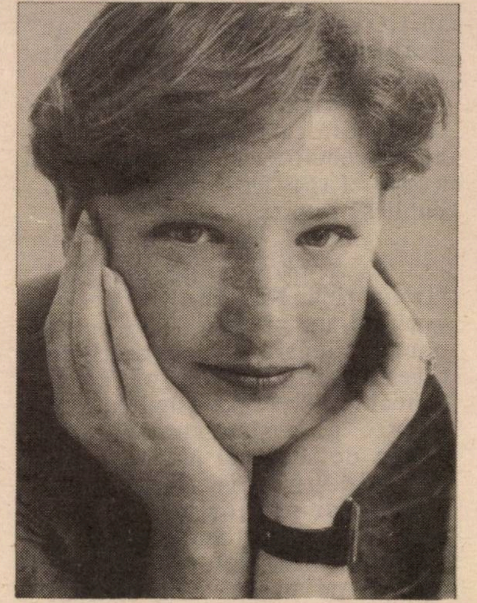

■ *Nurit Davidescu*

O SCRISOARE DE LA MARIUS MIRCU

Nu de mult, a apărut în "Viaţa noastră" un articol de Marius Mircu, în cadrul căruia preţuitul scriitor îşi făcea bilanţul celor cinci ani de cînd se află în Israel. Amintind de publicaţiile din *alia* la care a scris în anii aceştia din urmă, el pomenea de toate foile posibile şi imposibile, cu o excepţie: *Minimum.* Adică o revistă a cărei colecţie, dac-o iei la bani mărunţi, este plină de numele lui Marius Mircu. Omisiunea aceasta a mirat pe mulţi dintre oamenii breslei. Pe de altă parte, amintind, plin de gratitudine, de oamenii şi instituţiile care l-au ajutat întru *klitare* publicistică, autorul bilanţului a trecut cu vederea peste îmbrățișarea necontenită de colegialitate a modestului nostru lunar. Trebuie spus că și această scăpare a surprins pe inițiați.

Surprinderea cu pricina a ajuns, încet-încet, și la urechile d-lui Mircu care, sensibil cum îl știm, ne-a trimis o scrisoare, în care spune printre altele:

Stimate Domnule Al. Mirodan,

Nu în "Viața noastră" și nu în una-două fraze pot mărturisi cît datorez eu revistei "Minimum", respectiv lui Al. Mirodan. Ar fi trebuit s-o fac în cele publicate în ziar la 22 mai; dar – mi-e rușine s-o spun, însă trebuie s-o spun –: mi-a fost frică! E o consecință a șocului pe care l-am suferit la începutul colaborării la ziar, cînd, datorită faptului că "Minimum" a "îndrăznit" să reproducă în numărul 2 un articol al meu, am primit o asemenea "săpuneală" încît consideram că s-a isprăvit cu euforia colaborării la ziar, că s-a pus capăt sumei ce o primeam de la ziar, în formă, minusculă, dar în fond o treime din pensia mea de atunci!

De "Minimum" mă leagă, personal, fiecare număr, aproape nu a fost vreunul fără să amintească de mine într-o formă sau alta. N-am putut colabora, mi-a fost frică să colaborez, observam că în ziar ("Viața noastră", n. red.) era ocolit cu grijă numele lui Al. Mirodan și, bineînțeles, cel al revistei "Minimum". În unele articole ale mele publicate în ziar am amintit aceste nume, și nu întotdeauna au fost omise, poate din neatenție. Cînd erau omise am respirat ușurat, dar cînd nu au fost omise eram atît de îngrijorat încît o vreme nu mai mergeam la redacție, colaboram prin poștă.

Dar "Minimum" a avut în continuare grijă de mine, și nu cunosc mîndrie mai mare, aici, decît ca această nobilă publicație să-ți menționeze numele, fie și pentru ca să te critice!

Sînt mîhnit, profund mîhnit că recentul meu articol de ziar a pricinuit neplăcere (mă tem că chiar mai mult). Desigur, nu așa se cuvenea să-mi arăt recunoștința!

Numai eu știu cît sînt de atașat de "Minimum" (colecția întreagă se află la loc de cinste în biblioteca mea); dacă ar fi numai faptul că de fiecare dată ce fac o vizită la redacție, nu vin cu mîna goală: și dacă nu cu un articol, măcar cîteva cărți spre a fi distribuite cititorilor premiați...

Visul meu, de cînd m-am stabilit aici, și care a coincis cu nașterea revistei "Minimum", este să colaborez, măcar din cînd în cînd.

Sper să reușesc, deși de pe acum mă apucă frica!

Să-ți fie frică să colaborezi la "Minimum"?

E și o chestiune personală (din motivul arătat); dar și revista se situează la o asemenea înălțime încît pentru un mărunt ca mine...

Marius Mircu

Ce să spunem? Citind această scrisoare, ne-a cuprins o mare tristețe, ba chiar lungă. O tristețe cam cît e din Zamenhoff 13 pînă-n Harakevet și-ndărăt.

se zvonește că

... omul care a avut, primul, ideea de a organiza invitarea în România a Șef-Rabinului Dr. Al. Șafran este profesorul Raoul Șorban, Drept al Popoarelor.

... știrea despre sus-amintita vizită a provocat mari încurcături în birourile din curtea "Templului Coral". Cîțiva fruntași ai Comunității au hotărît să-și ia concediu în perioada respectivă. "Dacă sînt în București și-l primesc așa cum se cuvine pe Șafran – a mărturisit unul din ei – risc s-o pățesc. Dacă nu-l salut, risc să mă condamne ulița evreiască". Au apărut și bancurile de rigoare. Un funcționar important ar fi spus: "O să procedez ca generalul Victor Stănculescu în decembrie 1989: îmi pun piciorul în ghips".

... în sertarele unui cunoscut scriitor, decedat nu de mult, s-a găsit un manuscris pe care el l-a stilizat "din temelii". Ulterior, manuscrisul a apărut sub numele autorului, dar fără să se specifice (cum ar fi trebuit și cum se obișnuiește) că regretatul scriitor a revăzut (de fapt a rescris) opera înainte de a fi tipărită.

... generalul (rez.) Neagu Cosma, unul dintre foștii conducători ai Securității românești, în prezent director al săptămînalului "Spionaj-contraspionaj", a propus ca, în legătură cu mult discutatul "proces al comunismului", să fie judecați și o seamă de cetățeni aflați în străinătate. Inclusiv în Israel. Gl. Cosma nu dă nume, dar în culisele "acțiunii" se vorbește de 128 persoane din țara noastră, în frunte cu d. Dulberger, mînă dreaptă a ministrului Al. Drăghici în anii '50-'60.

... în urma textelor antisemite publicate recent în *Tinerama*, condusă de Max Bănuș, de la *Europa liberă*, cîțiva publiciști evrei, solicitați să colaboreze la săptămînalul amintit, au refuzat invitația, în semn de dispreț față de atitudinea confratelui lor... evreu.

... la "Forumul românilor din străinătate și al originarilor din România" (Neptun, iunie a.c.), și-au anunțat participarea mult mai puțini israelieni de vază decît se scontase inițial. Motivul: "explozia" antisemită din presa română, care – așa cum a mărturisit un profesor universitar invitat la "Forum" – nu e de natură să te îndemne a participa la festivitatea de pe malul Mării Negre.

histour

COMPLEX TURISTIC INTERNAȚIONAL

TEL AVIV, STR BEN YEHUDA 32 — PASAJ „EL AL" — TELEFON : CENTRALA 299281; DIRECT 5282173

LICĂ BLUTHAL LA HISTOUR

OFERTĂ SPECIALĂ

ÎNCEPÎND DE AZI

PENTRU CINE A CĂLĂTORIT 2 ANI NUMAI CU LICĂ BLUTHAL

PRIMEȘTE

GRATUIT

LA 2 NOPȚI COMANDATE LA BUCUREȘTI, HOTEL „BUCUREȘTI" (LUX)

A 3-a NOAPTE GRATUIT LA ACELAȘI HOTEL

2 NOPȚI GRATUITE LA HOTELURILE : DOROBANȚI sau CAPITOL (DUPĂ PREFERINȚĂ)

PENTRU CINE COMANDĂ 18 NOPȚI — 19 ZILE TRATAMENTE LA FELIX, COVASNA, VATRA DORNEI

MUNTE ★ MARE 13 NOPȚI — 14 ZILE **490 $**

PREȚUL INCLUDE : HOTEL, 2 MESE PE ZI, TRANSFERURILE ȘI AVIONUL TEL AVIV — BUCUREȘTI — TEL AVIV

(6 NOPȚI SINAIA, HOTEL MONTANA + 7 NOPȚI MAMAIA, HOTEL MERIDIAN)

PLECĂRI IN FIECARE MARȚI ȘI JOI CU R.O. 154

CONTINUĂM BURSA TURISTICĂ

CINE DĂ MAI MULT ?

REDUCERE 14 LA SUTĂ

LA ORICE ALTE SERVICII TURISTICE ÎN ROMÂNIA

ULTIMELE LOCURI LA EXCURSIILE :

★ ROMÂNIA ✶ UNGARIA ✶ AUSTRIA **1199 DOLARI** PLECAREA 9.8.

Costul include avionul

★ 2 ZILE BUCUREȘTI + 18 ZILE TRATAMENT LA FELIX, PLUS UNGARIA ȘI AUSTRIA

1280 $ Costul include avionul PLECAREA 19.7.

2 ZILE BUCUREȘTI + COVASNA, PLUS UNGARIA și CEHOSLOVACIA

1380 $ Costul include avionul PLECAREA 5.7.

★ ROMÂNIA 2 zile BUCUREȘTI, 14 zile TRATAMENT TUȘNAD + UNGARIA ✶ CEHOSLOVACIA ✶ AUSTRIA

30 ZILE — 1380 DOLARI Costul include avionul PLECAREA 12.7

★ ROMÂNIA : EXCURSIA DE 8 ZILE ✶ EXCURSIA AMINTIRILOR ✶

«O FLOARE PE MORMÎNTUL CELOR DRAGI»

499 $ Costul include avionul PLECAREA 5.7.

(RESTUL PROGRAMELOR SÎNT VÎNDUTE)

☆ CĂLĂTORIȚI CU CEI MARI ☆

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

***** Taxă de protecţie la Piteşti**

"...Recent, am cunoscut, la Piteşti, trei patroni (vreau să zic întreprinzători particulari) destul de speriaţi. N-au vrut să-şi dea numele în ruptul capului. Am stat la o cafea şi mi-au povestit pe rînd cam aceeaşi scenă, cu personaje şi străzi diferite.

Într-un mic magazin privat intră doi tineri bruneţi, mustăcioşi, bine îmbrăcaţi. Se uită prin rafturi, pe tejghele, văd cum merge vînzarea şi întreabă de patron. Acesta apare de după o draperie, iar cei doi îl iau deoparte şi-i zic:

– Meştere, ne place magazinul dumitale. Uite, eu sînt Nelu, el este Gogu, asociatul meu. Luna asta nu te taxăm decît cu douăj'dă mii...

– Pentru ce? nu înţelege el.

– Păi, cum să-ţi spunem noi, ca să nu ţi se spargă geamurile, aşa, fără ploaie, fără vînt, vorba poetului. Sau ca să nu găseşti pe jos toate sticlele astea de whisky şi de vodcă franţuzească. Ar fi păcat de ele.

Doi dintre intelocutorii mei îmi mărturisesc că au avut înţelepciunea sau laşitatea de a înţelege şi de a se lăsa... protejaţi. Le e teamă acum să nu crească prea mult... cotizaţia pe luna următoare.

Celălalt îmi spune că s-a ţinut băţos şi, după o săptămînă, şi-a găsit dugheana de tablă într-o rîpă la vreo trei kilometri de oraş. N-a mai recuperat din ea decît nişte gumă de mestecat, nişte bomboane şi cîteva recipiente de plastic cu coca-cola. Acum îi aşteaptă pe cei doi protectori cu sila să le dea cotizaţia.

I-am întrebat dacă au anunţat poliţia. "Hm!" au făcut şi s-au uitat la mine ca picat din lună..."

(Din articolul "Cosa Nostra din Piteşti" de Dumitru Augustin Doman; în "Expres-Magazin"; Buc.)

***** De la Prof. dr. Riri S. Manor şi alţii...**

"...Spitalul "Beilinson" din Tel Aviv este un complex de clinici în care se fac curent operaţii de diverse grade de dificultate, dar şi grefe de plămîni, ficat, rinichi, pancreas, iar în ultima vreme de cord...

Medicii clinicii sînt angrenaţi în cercetarea ştiinţifică atît pe plan local, cît şi în echipe internaţionale, preocuparea lor cea mai importantă fiind cea a unei bune şi permanente pregătiri profesionale. De o competenţă deosebită dau dovadă dr. Dov Weinberger şi Ruth Siegel, care s-au preocupat în mod special de desfăşurarea muncii mele în clinică, şi cărora ţin să le mulţumesc şi pe această cale. Prof. dr. Riri S. Manor, medic neuro- oftalmolog de renume mondial, originar din România, s-a străduit să-mi ofere cele mai bune condiţii de pregătire şi documentare, atît în Spitalul "Beilinson", cît şi în alte instituţii spitaliceşti din Tel Aviv. Îmi exprim întreaga gratitudine pentru efortul dezinteresat pe care domnia sa l-a depus, pentru ospitalitatea cu care m-a înconjurat şi care m-a făcut să mă simt ca acasă..."

(Dintr-un interviu acordat de medicul militar român lt. col. Dr. Mircea Filip, de la Spitalul Militar Central revistei "Armata României", Buc., în legătură cu stagiul efectuat la clinica de oftalmologie a spitalului "Beilinson")

*** "Recent a avut loc la Uniunea Scriitorilor o evocare a scriitorului Ieronim Şerbu. Au luat cuvîntul: Şt. Augustin Doinaş, Ioana Postelnicu, Vlaicu Bârna, Nicolae Floarea. Au colaborat la organizarea manifestării cu prilejul împlinirii a 80 de ani ai scriitorului pictoriţa Matilda Ulmu şi Mircea Coloşenco, istoric literar."

*** "Dl. Vasile Robciuc ne înştiinţează că Societatea cultural-literară "Tristan Tzara", constituită la Moineşti cu prilejul Colocviului naţional Tzara din toamna trecută, a dobîndit personalitate juridică. Societatea îşi propune să încurajeze studierea literaturii avangardiste europene, să sprijine activitatea cenaclurilor literare în cadrul revistei "Caietele Tristan Tzara" şi, desigur, să cultive memoria fondatorului mişcării Dada, originar din această localitate a Moldovei de mijloc."

(Din "România literară"; Bucureşti)

***** la Felix Aderca şi alţii...**

"Cînd regele Carol I, acela care a fost întemeietorul României moderne, atît de blamat de ziarele evreieşti ale vremii, iniţia editarea "Dicţionarului limbii române" de către Academia Română, a înlăturat de la această lucrare pe toţi filologii evrei. Acest monarh a intuit că între filologia de laborator a lui Candrea, Şăineanu, Ticktin şi filologia vie a lui Haşdeu, Sextil Puşcariu, Philipide, iar mai apoi Iorga există ceva insurmontabil...

*

...Vom încerca, în cele ce urmează, să facem o scurtă trecere în revistă a galeriei scriitorilor (mai cu seamă) evrei care au făcut mîndria etniei în literatura română.

Vom începe cu Henric Sanilevici (corect: Sanielevici, n.red. *Minimum*), asumîndu-ne riscul de a nu fi într-o mare măsură de acord cu ceea ce poate fi găsit în Dicţionarul Enciclopedic, ediţia 1966, la adresa sa.

Opinăm în cazul citat pentru o patologică înclinaţie cazuistică, înclinaţie pentru amănuntul banal decît generalitate caracteristică. Copiindu-l pe Solomon Solomonovici-Catz (Dobrogeanu-Gherea), Sanilevici a introdus în studiile de istorie şi de critică a culturii româneşti falsul şi desconsiderarea.

Acest venetic a fost în raport cu românismul insultător, iar în ştiinţă s-a dovedit un impostor...

Poate ne îngăduim prea mult, dar riscăm să recomandăm studenţimii române să se delecteze cu "opiniile" acestui venetic. Ar putea înţelege pe predecesorii lor, care au împiedicat cîndva jucarea piesei "Manasse" a lui Ronetti, acea insultătoare blasfemie la adresa românilor...

*

Despre Felix Aderca (Froite Adelstein) am luat cunoştinţă în anii de liceu...

Cei care au citit sau vor citi "Moartea unei republici roşii" au constatat sau vor constata o adîncă ură contra românismului.

Cultivînd ideologia bolşevică, creaţia rasei sale, insultă armata românească, batjocoreşte lupta noastră pentru întregirea neamului şi eroismul soldatului român, sfidează ideea suveranităţii naţionale. Iată un precursor al domnului Saul Brukner (Silviu Brucan), care nu-i lasă acestuia din urmă nici un drept la originalitate.

Citirea acestui "roman" ar face să dispară orice îndoială din mintea şi sufletul acelor români care mai au încă îndoieli asupra urii şi dispreţului pe care ni-l poartă, şi ni l-au purtat fii lui Izrael, care poartă în suflete şi minţi ideologia sionistă...

Cît priveşte principiile estetice ale lui Aderca, cine vrea să le cunoască le poate găsi în lucrarea "Mic tratat de estetică" (1927)...

Pe baza acestor principii, atît poezia sa, cît şi proza sa, abundă de tot felul de bacante biblice, lubricitatea fiind cuşer în raport cu sentimentul naţional...

Noi ne vom mărgini să arătăm că rezultatul acestei diabolice ofensive iudaice împotriva spiritului românesc n-a dat rezultate în trecut. Şi sperăm, din toată inima, ca şi generaţia tînără de astăzi să dovedească acelaşi fierbinte patriotism şi clarviziune ca generaţiile trecute, care nu s-au lăsat muşcate de vipera sionistă..."

(Dintr-un articol intitulat "Fenomenul Brucan în literatura română" de col. Radu C. Nicolae; în "Europa", Buc. Particularităţile stilistice aparţin autorului.)

***** România 1992 şi homosexualitatea**

"E.M., redactor, 42 ani: "Ceea ce raţional pot înţelege, biologic mă crispează. Mă simt provincială din cauza asta, cred că depinde şi de educaţia pe care am primit-o, dar mă înspăimîntă tot ceea ce e dincolo de normal. Ştiu că homosexualii, spre exemplu, sînt prieteni desăvîrşit de loiali, chiar cu femeile, dar tot mă cutremur". Florea M., lăcătuş, 57 ani: "Eu pe ăştia nu-i consider oameni". D.U., student, 23 ani: "Aş vrea să pic într-un cerc de mici lesbiene, că le vindec eu". M.D., studentă, 27 ani: "Nu mă interesează homosexualitatea şi nici n-am de gînd să trec la femei". D.C., regizor, 54 ani: "Nu acuz homosexualitatea. Nu o înţeleg, dar nici nu o acuz. Personal, atingerea, chiar întîmplătoare, cu un bărbat, îmi provoacă silă. Probabil că anumite firi sau temperamente simt unele senzaţii sau, cred ei, suprema plăcere". A.R., ziarist, 40 de ani: "E o problemă care priveşte pe fiecare. Pe mine personal, treaba asta nu mă priveşte, dar nu pot să-i împiedic pe alţii. De altfel, există în istorie o mulţime de cazuri de homosexuali, care au fost mari personalităţi culturale şi au creat lucruri extraordinare". A.I., inginer, 30 ani: "Ştiţi bancul? Cînd iubeşti, ce importanţă are sexul? Acuma, lăsînd gluma la o parte, toţi îi acuză pe homosexuali că aduc SIDA, cînd se ştie că asta se ia şi prin actul sexual normal. Să nu mă înţelegeţi că-i apăr, personal, mi-ar fi silă să mă sărut pe gură cu un bărbat, dar, treaba lor. Important e să nu facă rău altora, adică să nu-i pervertească pe ăştia micii". Cornel Bîrsan, pictor, 27 ani: "Cred că e vorba de o latură puţin patologică. De la distanţă, mie mi-e milă de oamenii ăştia, însă de-aproape îmi stîrnesc repulsie. Dar noi nu-i putem judeca. Din punct de vedere convenţional trebuie păstrată o reticenţă, adică o formă minimă de respect faţă de om".

(Dintr-o anchetă realizată de Beatrice Diaconu şi Aura Alexa-Leon; în "Expres-Magazin"; Buc.)

***** Preţuri**

Cîteva preţuri ale organelor care pot fi grefate bolnavilor: plămîni – 1.000.000 lei; rinichi – 1.000.000 lei; splină – 1.600.000 lei; pancreas – 1.400.000 lei; os – 24.000 lei; valvă de cord – 56.000 lei; cornee – 400.000 lei; inimă şi plămîni – = 2.000.000 lei; măduvă osoasă – 2.000.000 lei.

(După agenţia Amexpress, Buc.)

Aflăm că, în urma scumpirilor intervenite în ultima vreme în economia românească, preţurile de mai sus au crescut cu 20%.

***** Dispariţia lui Al. Drăghici**

"Alexandru Drăghici, torţionar al comunismului, a fugit din România. Dosarul care-l acuza a fost depus la Procuratura Generală pe 2 septembrie 1991 de către AFDPR. Dl. Constantin Ticu Dumitrescu a declarat în presa internă că Drăghici nu putea fugi pur şi simplu pentru că toate punctele de graniţă sînt controlate şi s-ar fi alertat imediat organele în drept. Domnia sa declară că Al. Drăghici ar fi fost ajutat să plece şi de acest lucru sînt răspunzători SRI şi Ministerul de Interne. S-a lansat şi varianta cu fuga lui Drăghici în Ungaria, la fiica lui..."

(Dintr-o corespondenţă de Liana Cojocaru, în "Lumea liberă", New York)

● Trafic de emigranţi

România a fost, timp de cîteva luni, centrul unei organizaţii ce se ocupa cu traficul ilegal de emigranţi către Orient, Occident şi Statele Unite. La sfîrşitul anului trecut, informează surse ale poliţiei române, un grup de chinezi, plecaţi de pe aeroportul Otopeni, au ajuns la New York fără a avea viza americană. Pentru acest fapt, administraţia aeroportului Otopeni a fost amendată cu 3.000 de dolari/persoană ajunsă fără viză. Operaţiunea s-a repetat însă cu alţi emigranţi, care au ajuns în Germania, Franţa, Suedia, fapt care a «costat» aeroportul Otopeni mai multe sute de mii de dolari amendă."

(Din "Lumea Liberă", New York)

***** Mica publicitate**

PENSIONAR văduv caut pensionară fără nimic. Primesc şi răspund la scrisori. Aleea Giurgiului 3-5, bloc F.7. scara 4, sector 3 Titi Stroescu

DORESC prietenă matură social, tînără biologic, înaltă, suplă, fără obligaţii 16.65.56

(Din "România liberă", Buc.)

UN ROMAN DE LARG ECOU ÎN RÎNDUL CITITORILOR DE LIMBĂ ROMÂNĂ

SUB ZODIE SUMBRĂ

de GETTA BERGHOFF

●

CARTEA
se poate obţine trimiţînd un cec în sumă de 30 şekeli la
POB 2635 HOLON
mikud 58126

■ GETTA BERGHOFF

BUCUREŞTI, 1992

Am fost eu însămi surprinsă să descopăr în cutele tăinuite ale inimii dragostea mocnită pentru oraşul tinereţii mele. Totul a erupt la vederea lui după douăzeci şi doi de ani. Îl priveam cu nedumerire, căutînd în memorie repere spre a mă orienta, în timp ce el îşi arăta impudic urmele de gloanţe pe ziduri, rănile cronice datînd de la cutremur şi, ca nişte plăgi imense, şantierele de construcţii părăsite.

Continui să-l scrutez din goana tramvaiului şi-l descopăr mutilat, urîţit de construcţii abandonate şi de blocuri neîngrijite, cu înfăţişare jalnică.

Patriarhia aşezată pe deal lasă drumul deschis spre locul vechii ctitorii brîncoveneşti, ştearsă de sistematizarea oraşului. Peste vestigiile păstrate din secolul XV, XVI, XVII s-a trecut cu tăvălugul pentru a face loc bulevardului "Victoria Socialismului". Recunosc biserica Domniţa Bălaşa, parcă intimidată de complexul de blocuri ridicate împrejur. În sus, pe firul apei, lăsînd la stînga Palatul Justiţiei, regăsesc podurile Izvor, Haşdeu, Mihai Vodă, biserica Elefterie, Palatul Cotroceni şi Grădina Botanică, aceşti martori care au supravieţuit tăvălugului. Calea Ştirbei Vodă urcă pînă la Palatul Regal. Am trecut pe trotuarul fostului palat al Principesei Ileana, actualul conservator Ciprian Porumbescu, şi-am întîlnit Biserica Luterană, înaltă, semeaţă şi distantă, spre colţul străzii, la intersecţie de drumuri şi... evenimente. În deal străjuieşte Ateneul.

Cu cîtă bucurie regăsesc vilele cochete, ascunse în verdeaţă, cu castanii înfloriţi, cu florile albe ca nişte candelabre suspendate de crengi. Teii aproape în floare îmi dăruiesc din parfumul lor. Respir adînc şi regăsesc aroma tinereţii în parfumul teilor ce leagănă între ramuri amintirile mele.

De data asta îmi continui drumul cu maşina. Din nou Dealul Spirii şi Patriarhia. Privesc spre vechiul cartier Căuzaşi, căutînd în amintire topografia de altădată a oraşului. Au dispărut de pe hartă toate cartierele încărcate de amintiri. Tot ceea ce era specificul evreiesc a fost ras, şters din amintirea oraşului. Nici Morga Mina Minovici nu mai există, nici cazarma pompierilor, nici mulţimea de biserici. Nimic. Un complex de blocuri elegante şi străine mie mă face să mă simt stingheră. Biserica Sf. Ion Nou, dislocată, a fost ascunsă în spatele unui bloc de zece etaje. Am privit împrejur şi am văzut "palatul" denumit "Casa Poporului". Casa tiranului, căci tiranul se socotea poporul, în timp ce poporul adevărat a îngheţat de frig, a suferit de foame şi a citit la flacăra lumînării pentru ca tiranul să-şi satisfacă ambiţiile.

Am colindat de cîteva ori prin pieţe. Bujorii îmbobociţi, narcisele albe şi galbene bucură ochiul trecătorului. Piaţa abundă în verdeţurile de sezon şi totuşi, bucureşteanul îşi cumpără două roşii, o legătură de ceapă şi una de urzici. Piaţa pierde din pitoresc din cauza cantităţii uriaşe de mărfuri de contrabandă îngrămădite pe tarabe. Fizionomii străine şi dubioase oferă, într-o românească stîlcită, aparate de radio stereo sau îmbrăcăminte de proastă calitate. În centrul capitalei, pe măsuţe improvizate, se vinde Coca-Cola, gumă de mestecat şi ţigări de import. La staţiile de benzină, cozi interminabile pentru un bon ce îndreptăţeşte pe cetăţean la o cantitate de benzină la un preţ mai redus.

Zorile de mult ivite aşteaptă ca oraşul să se trezească. Dar acesta nu dă semne de activitate înainte de ora 10. N-am văzut nicăieri interesul pentru muncă, iniţiativă colectivă, o bună deservire sau spirit comercial. "Închis pentru inventar" - acest anunţ din alte vremuri a rămas actual. Totul e făcut a lehamite, după cum îl taie capul pe fiecare. Oamenii sînt într-adevăr liberi, dar nu toată lumea gîndeşte că libertatea implică şi o seamă de îndatoriri.

Am pierdut cîteva ore în centrul capitalei căutînd o carte de telefon. "Nu avem cărţi de telefon" - mi s-a răspuns. Neîncrezătoare, am intrat la Palatul Telefoanelor. Pe masa rotundă din mijlocul sălii am căutat în zadar o carte de telefon a Bucureştiului. Tot ce-am putut găsi au fost cîteva cărţi de telefon zdrenţuite din regiunea Caransebeş, din Ialomiţa, Govora şi Sighetul Marmaţiei. Să vă mai spun că în centrul capitalei nu funcţionează telefoanele publice?

Cimitirele în paragină, cu mormintele acoperite cu iarbă înaltă, sînt pline de stînjenei. Gîndul m-a purtat la irişii noştri din Ghilboa. As fi vrut ca ei să mărturisească osemintelor părăsite ale străbunilor noştri că nu sînt uitaţi. Că amintirea lor e cu noi, în ţara noastră, şi că-i comemorăm în fiecare an.

Mi-am regăsit prietenii cu emoţie. Cît au îmbătrînit! Cît de surprinşi au fost, la rîndul lor, văzîndu-mi părul încărunţit! Şi cu cîtă dragoste şi bunătate m-au copleşit!

În sejurul meu atît de scurt am petrecut cîteva nopţi albe ca să putem vorbi pe săturate. Aveam atîtea să ne spunem, şi nu numai lucruri vesele. Oameni cu funcţii marcante altădată au astăzi o pensie mizeră. "Cînd am ieşit la pensie m-am socotit o femeie bogată", mi-a spus o prietenă. "Acum fac socoteala în ce fel să-mi restrîng cheltuielile ca să-mi ajungă pensia...". Ne-am despărţit trişti, dar mi-au mărturisit că vizita mea a fost un balon de oxigen pentru fiecare.

Aşteptînd tramvaiul, privesc oamenii ce se perindă pe stradă. Au feţele blajine, vorbesc încet, cu glas domol, într-o limbă cultivată. În tramvai, călătorul e gata să-ţi cedeze locul, întrebîndu-te cu multă bună cuviinţă: "Doriţi să staţi jos?".

● Reglementări valutare privind turismul spre România

Sumele în valută efectivă (numerar) care pot fi introduse în România de către persoane fizice cetăţeni români şi străini: 50.000 dolari sau echivalent.

Este obligatorie declararea sumelor numerar care depăşesc 1.000 dolari sau echivalent. Declaraţia de vamă va fi folosită de declarant pentru justificarea valutei la ieşirea din ţară.

Sumele în valută efectivă (numerar) care pot fi scoase din ţară de către cetăţeni rezidenţi în România maximum 5.000 dolari sau echivalent.

Străinii aflaţi temporar în România pot scoate din ţară sume în limita sumelor declarate la intrare.

Persoanele fizice pot introduce şi scoate din ţară maximum 5.000 lei în cupiuri de pînă la 1.000 lei inclusiv.

Tarife actuale pentru traversarea Dunării cu bacul la Calafat: 100 lei/pers., 700 lei/autoturism, 3.500 lei/microbuz/autobuz. Circulă din oră în oră.

●

Îmi pare bine că judecătorii noştri de la Curtea Supremă au interzis participarea grupării fasciste Kahana Hai la alegeri. Kahana, Hai sictir!

SALOANELE
"NEPTUN"

Bat-Yam
Migdal Nahum
Tel. 875287

SĂRBĂTORIRI
FASTUOASE
în
cele mai splendide saloane
din Bat-Yam şi împrejurimi

● Bucătărie bogată
● Servici excelent

CUNOSCĂTORII
CUMPĂRĂ LA

Salon Kessem

RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICI

timp de 19 ani de comerţ

NOII OLIMI
SÎNT SCUTIŢI
DE TAXE
LA APARATURA
LEGAL PREVĂZUTĂ

Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere. Orice fel de aparate electrice, casnice. Mărci garantate

NATANIA
STR. HERZEL 30, PARTER ŞI ETAJ I, TEL. 053-828567, 053-335454

IMPORTANT PENTRU DUMNEAVOASTRĂ: DE LA 11 OCTOMBRIE 1992 UN NOU SISTEM DE FORMARE A NUMERELOR DE TELEFON ÎN ROMÂNIA

■ **STAN VLAD**
Bucureşti

Întrucît ştim că mulţi dintre cititorii noştri vorbesc la telefon cu rude şi prieteni din oraşele României, vă informăm din timp asupra schimbărilor în formarea numerelor de telefon ce au intervenit sau vor interveni. Informaţiile le-am primit chiar de la ministrul comunicaţiilor, domnul Andrei Chirică.

O serie de oraşe din România care aveau numere de telefon formate din 5 cifre au trecut sau vor trece la numere cu 6 cifre. Au trecut deja oraşele Constanţa, Timişoara, Cluj, Craiova, Iaşi şi vor trece în curînd Oradea, Bacău, Galaţi, Sibiu, Ploieşti. De regulă, ultima cifră a prefixului interurban s-a alipit numărului existent. Bunăoară, numărul – să zicem – 6.11.08 din Constanţa (prefix interurban 916) a devenit 66.11.08. Deci în oraşul Constanţa se va putea vorbi numai formînd 6 cifre. Dar dacă se telefonează din alt oraş sau din străinătate, se face tot numărul din opt cifre (interurban) respectiv – 91661108 – întrucît prefixul interurban a devenit doar 91. La fel şi la internaţional, adăugîndu-se prefixul pentru România. Pe automatul internaţional se poate vorbi de oriunde şi cu orice localitate din România.

Dar, de la 11 octombrie 1992, datele problemei se vor schimba, mai precis în noaptea de 10 spre 11 octombrie, ora 0.

Prima noutate constă în faptul că în Bucureşti, de la acea dată, toate numerele de telefon vor fi formate din 7 cifre, în loc de 6 ca pînă acum. La toate numerele de telefon care aparţin centralei Victoria se va adăoga în faţă cifra 6 . Astfel, numărul de telefon – să zicem – 11.52.13 va deveni 6.11.52.13. Toate numerele de telefon din zona Drumul Taberei vor primi în faţă cifra 7.

Tot de la 11 octombrie 1992, prefixul Bucureştiului va fi 01 în loc de 90. Deci, ca să vorbeşti pe automat interurban, va trebui să faci 9 cifre: 01-6.11.52.13.

Pentru a vorbi din străinătate cu oricare număr din Bucureşti, vor trebui formate zece cifre: 4.01.6.11.52.13. Deci prefixul pentru România va fi cifra 4.

Toate prefixele din provincie se vor modifica prin adăugarea în faţa cifrei prefixului actual a cifrei 0. Astfel, în exemplul de mai sus cu Constanţa, din străinătate se vor forma zece cifre: 4.091.66.11.08. Prefixul Constanţei, din 91, va deveni 091 (fostul prefix 916).

Cu orice localitate din România veţi vorbi, va trebui să faceţi zece cifre (din străinătate). Se vor schimba şi numerele la serviciile speciale. Astfel, 030 sau 031 (informaţii) vor deveni 930 şi 931 – deci 9 în loc de 0.

Pe baza unui credit internaţional de 180 milioane de dolari, în 1992 şi 1993 se vor introduce 440.000 linii noi, complet automatizate şi se vor moderniza cele vechi. În zona Bucureştiului se va instala tehnologie germană marca "Siemens", iar în zona Banatului, tehnologie franceză "Alcatel". Se vor moderniza şi centrale vechi. Noile linii telefonice au ieşire la automatul internaţional. Se prevede ca pînă în 1994 toată reţeaua telefonică urbană să aibă ieşire la reţeaua internaţională.

Deci, ţineţi minte: 11 octombrie 1992.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
AMT
ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv – 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

OFERTE SPECIALE PENTRU ROMÂNIA

FOLOSIŢI GAMA VARIATĂ DE PROGRAME ŞI OFERTE TURISTICE PENTRU ORGANIZAREA UNEI VACANŢE PLĂCUTE !!

- **În lunile IULIE – AUGUST – SEPTEMBRIE multiple preţuri avantajoase !!**
- **Rezervaţi-vă din timp locurile la zborurile pentru destinaţiile solicitate: ● ROMÂNIA ● CEHOSLOVACIA ● UNGARIA ● AUSTRIA ● ELVEŢIA ●**

ROMÂNIA : 14 zile ● MUNTE – MARE ●
Preţul cuprinde: bilete de avion, cazare hotel categoria I, demipensiune, transferuri, excursii .... 550 $

- **OFERTA SEZONULUI: închiriere de maşină cu rezervări de hoteluri sau cupoane hoteliere la preţuri foarte avantajoase!! de la 32 $\zi(Dacia 1310, Peugeot, Citröen, Opel, Toyota)**

● **COVASNA – Hotel "BRADUL" – reconfortare, tratament, servicii de calitate la preţuri foarte avantajoase**
● **TRANSFERURI în Bucureşti sau în ţară ●**
● **Rezervări hoteluri în provincie!!**

CONDIŢII FOARTE AVANTAJOASE DE PLATĂ!!
URMĂRIŢI OFERTELE NOASTRE !!!

E O LUME

MADE IN USA

■ **HARRY FOSHA**
New York

DREPTUL PUBLICULUI DE A FI INFORMAT

Nu-mi amintesc care cinic a spus: "Dumnezeu i-a dat omului cuvîntul ca să-şi ascundă gîndul!" Mi-am amintit însă de acest aforism cu prilejul a două evenimente recente. Dar s-o luăm metodic şi cronologic.

Arthur Ashe (care întîmplător este negru) este unul din cele mai bune produse ale tenisului american. Şi asta nu numai în ce priveşte performanţele (printre care primul negru care a cîştigat "U.S. Open" în 1968), ci în sensul expresiei "Mens sana in corpore sano". Publicist, antrenor şi descoperitor de talente (căpitanul nejucător care a readus după decenii Franţei cupa Davis, Yanick Noah, e o descoperire a lui Arthur Ashe), luptător împotriva apartheidului, Arthur Ashe a avut în viaţă alte priorităţi decît unii confraţi întru glorie, ca Wilt Chamberlain şi Magic Johnson, care au făcut uz şi abuz de peninsula sudică a corpului.

Dar în ciuda unei vieţi fără reproş, a activităţii sportive şi a unei siluete de manechin, Arthur Ashe a suferit două atacuri de inimă. După cel de al doilea atac, la o transfuzie de sînge, Arthur Ashe a contractat AIDS.

Cu decenţa care i-a caracterizat întreaga viaţă, Arthur a primit sentinţa nemiloasă a soartei cu stoicism: nu s-a plîns, n-a făcut caz şi şi-a continuat activitatea, în special în educarea sportivă a copiilor şi tineretului. Pe plan personal, marea sa grijă era cum să prevină orice durere fetiţei sale în vîrstă de 5 ani.

Şi iată că, prin indiscreţia nu ştiu cui, un ziarist a aflat că Arthur Ashe are AIDS şi, în numele principiului "Dreptul publicului de a fi informat", se pregătea să publice "bomba". Aflînd de acest lucru, Arthur Ashe a convocat o conferinţă de presă, aducînd el însuşi faptul la cunoştinţa opiniei publice.

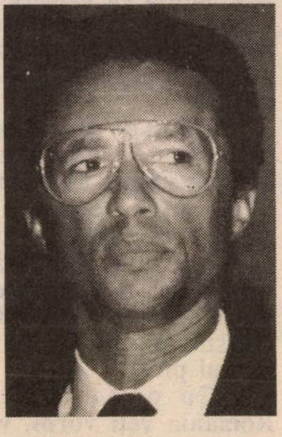

■*Cazul Ashe. Dorinţa de a spune adevărul? Aş, de unde, un gazetar lepădătură.*

Se pune acum întrebarea: Ce i-a folosit publicului să afle că o fostă mare glorie a sportului american, azi retras din activitatea competiţională, are AIDS? Nimic. Cineva care are nevoie de o transfuzie va fi mai "vigilent"? Inutil. Spre deosebire de epoca în care Ashe a contractat boala. astăzi toate donările de sînge pentru transfuzii sînt controlate să nu conţină virusul AIDS. E clar că principiul "informării publicului" a fost invocat pentru a ascunde adevărul: dorinţa ziaristului respectiv de a veni cu o "bombă".

Celălalt eveniment care a prilejuit din nou invocarea ipocrită a principiului au fost răscoalele din Los Angeles, cele mai sîngeroase şi distrugătoare din ultimii 75 de ani. Bineînţeles că un asemenea eveniment a ocupat locul întîi al emisiunilor de televiziune. Dar unii reporteri ai televiziunilor locale s-au întrecut ca, în numele principiului mai sus pomenit, să aducă pe ecran un adevărat îndreptar pentru amatorii de jafuri, indicîndu-le locurile în care poliţia nu era de faţă. Din staţii de informare a publicului, aceste posturi de televiziune s-au transformat într-un adevărat canal de popularizare a celor mai indicate locuri de "cumpărături pentru jefuitori", cum le-a caracterizat un articol critic din Ghidul Televiziunii. Putem deci adăuga o paranteză unui alte exclamaţii celebre: "O, libertate (a mass-mediei), cîte crime se fac în numele tău!"

FILME DE COMANDĂ!

Ştiaţi că în scenariul original, filmul "Pretty Woman" (O femeie drăguţă), care a catapultat-o pe Julia Roberts la rangul de mare vedetă (scuzaţi, dar am alergie la expresia "superstar"!), avea alt final, cei doi protagonişti despărţindu-se? Dar, pus la probă în faţa unui număr de spectatori, invitaţi să vadă filmul pe gratis şi să-şi exprime părerile, finalul n-a rezistat criticilor ad hoc şi a fost schimbat în cel pe care l-am vizionat.

Filmul "Pretty Woman" nu este o excepţie. Dimpotrivă, există în industria filmului o tendinţă din ce în ce mai accentuată de a "încerca" filmul pe piaţă ca orice alt produs: un nou detergent sau o nouă varietate de cîrnaţi, altfel condimentaţi. La urma urmei, în zilele noastre producerea şi lansarea unui film costă o groază de parale: în jurul sumei de 38 de milioane de dolari.

Deci producătorii vor să aibă cît mai puţine riscuri. Metoda nu e foarte nouă. Cînd faimoşii comici, Fraţii Marx, au turnat nu mai puţin faimosul film "O noapte la operă", înainte de a lansa filmul pe piaţă, l-au prezentat unor spectatori aleşi anume, cronometrînd durata hohotelor de rîs şi reacţiile neutre la unele secvenţe destinate să amuze. În autobiografia sa, Groucho Marx (cel mai în vîrstă şi cel mai reuşit dintre fraţi, cu o carieră proprie la televiziune, cu un program prezentat încă şi astăzi) a scris: "Metoda a dat roade excelente".

Desigur că nu toată lumea e de acord cu această metodă care n-are nimic de a face cu criteriile artistice. Woody Allen, de pildă, n-ar accepta pentru nimic în lume să-şi testeze filmele, aşa cum se testează pasta de dinţi sau ţigările. (În paranteză fie spus, recentul film al lui Woody Allen, "Shadows and Fogg" (Umbre şi ceaţă) – o dramă în stil kafkian – constituie primul său mare dezastru în Statele Unite, spre deosebire de Europa, unde a avut loc premiera şi unde se bucură de succes.) Pe de altă parte, susţinătorii metodei vin cu exemplul uriaşului succes al dramei "Fatal Attraction" (Atracţie fatală) cu Glenn Close şi Michael Douglas. Turnarea se terminase de mult. Glenn Close pregătea alt film, cînd, pe baza mai multor spectacole de testare, producătorii au decis să schimbe finalul filmului. Glenn Close a fost adusă înapoi pentru a turna scene noi. Şi filmul "Fatal Attraction" a intrat în istorie ca o mare reuşită.

Metoda îmi aduce aminte de un scheci prezentat acum vreo jumătate de veac la Bucureşti, la teatrul de revistă "Alhambra". Se aflau în scenă, la un "party" în lumea bună, opt sau zece interpreţi, cînd se contată dispariţia unui colier de perle extraordinar de scump. În momentul acela cortina cade şi un actor iese la rampă şi întreabă spectatorii: "Cine vreţi să fie hoţul?" Şi, pe baza "plebiscitului", se jucau în fiecare seară alte două finaluri ale scheciului. Originalitatea scenariului permitea ca oricare dintre cei prezenţi pe scenă (inclusiv "victima") să devină răufăcător.

Cine ştie?! Dacă autorul scheciului şi-ar fi patentat ideea, poate ar fi făcut acum (el sau urmaşii!) nişte bani buni la Hollywood. Bazat pe experienţa lui, eu o să-mi patentez ideea care poate aduce economii enorme metodelor de testare. Cum acum în din ce în ce mai multe centre din Statele Unite sînt grupuri de cîte şase, opt sau chiar zece săli micuţe de cinema, într-una din săli se desfăşoară filmul pînă aproape de final. La un moment bine ales, filmul se întrerupe şi apare următoarea indicaţie: Cei care vor ca vedeta să supravieţuiască se deplasează în sala nr. 2. Cei care vor ca vedeta să moară se deplasează în sala nr. 3. Cei care vor un final de acţiune se deplasează în sala nr. 4. Cei care vor un final...

DE NECREZUT ŞI TOTUŞI ADEVĂRAT !

Copii minune sau aproape minune se găsesc, dacă nu pe toate drumurile, măcar în aproape toate filmele şi serialele televiziunii. O explicaţie la îndemînă e simpatia pe care copiii o inspiră în mod natural. Pe de altă parte, ei au, ca să spunem aşa, un comic al vîrstei. Dacă un actor de 45 de ani spune: "Ori găsesc o slujbă de 30.000 de dolari pe an, ori nu ştiu ce o să se întîmple cu familia mea" – asta e dramă sau chiar prolog de tragedie; dacă un actor de 4 ani spune aceeaşi frază, el provoacă hohote de rîs.

Dar chiar şi în aceste circumstanţe, există şi copii-actori ieşiţi din comun, cum e de pildă Macauley Culkin, un copil-minune cum nu s-a mai cunoscut de la Shirley Temple. Lansat de comedia "Home alone" (Singur acasă), comedia de cel mai mare succes financiar din istoria cinematografiei, Macauley Culkin, al cărui salariu pe film a săltat de la 50.000 de dolari la un milion, e solicitat nu numai pentru filme (şi, în noua tradiţie hollywoodiană, pentru comedia "Home alone 2"), ci şi pentru prezentări de spectacole pentru adulţi, interviuri etc., etc.

Ceea ce e de necrezut e că, fiind întrebat cîţi bani de buzunar are pe săptămînă, "milionarul" Culkin a răspuns: "Nici un dolar!" Şi apoi, ca un copil neminune, a adăugat: "Dar dacă aş avea, aş cheltui toţi banii pe îngheţată!"

SPORTUL COPIILOR !

"Ce vrei să te faci cînd o să fii mare?

Răspunde cu 1 dacă vrei să te faci doctor; cu 2 dacă vrei să te faci astronaut şi cu 3 dacă vrei să te faci jucător de tenis".

Care din cele trei răspunsuri e "răspunsul anului 1992"?

Aici nu se mai dă nici o alternativă, pentru că răspunsul este unul singur: jucător de tenis.

Poate că e nevoie numai de o schimbare în formulare. Căci, în definitiv, cine aşteaptă să se facă "mare"? La 20 de ani, Stefi Graff e o veterană a tenisului care îşi aminteşte cu... nostalgie de vremea cînd era "Numărul 1" pe plan mondial. Azi, la 17 ani, marea vedetă a tenisului este Monica Seles care, după expresia unui expert, colecţionează titlurile diverselor campionate cu uşurinţa cu care cumpără batoane de ciocolată. Iar Jennifer Capriati a devenit profesionistă la 13 ani, începînd să colecţioneze dacă nu prea multe titluri, măcar "endorsements" (susţinerea pe bani grei a unui produs) şi "of course", bani frumoşi.

Şi desigur că atunci cînd a scris faimoasa replică "la cei născuţi cu calităţi, valoarea nu e legată de numărul anilor", Corneille nu putea visa că ea va putea fi folosită de ultima revelaţie a tenisului, Anna Kurikova. În vîrstă de numai 10 ani, ea este un import american din defuncta Uniune Sovietică. Nick Boletieri, unul din marii descoperitori de talente în tenis, se pregătea să se pensioneze, dar cînd a văzut-o jucînd pe Anna Kurikova a renunţat.

Întrebarea pe care şi-o pun specialiştii e dacă Anna, care pur şi simplu i-a şocat cu stilul său de joc şi cu determinarea de a face o carieră bogată, va fi în stare să devină profesionistă la 12 ani!

Oare cît de departe sîntem de vremea cînd un copil-minune al tenisului va face reclamă pentru... scutecele pe care le foloseşte?

MOSCOVA-BEIJIN, VIA... MCDONALD'S

Humorul popular, inepuizabil, reacţionează cu promptitudine la toate aspectele vieţii. Scurt timp după apariţia stripteasului comunist care răspunde la numele de "autocritică", dîndu-şi seama de goliciunea... termenului, în cerc intim oamenii mărturiseau: "Mi-am făcut azi o severă... autoCATERINCĂ!" În urmă cu nu prea mulţi ani, cînd un bucureştean spunea "O aştept pe Raşelica", fiecare înţelegea că respectivul nu are o "girlfiendă" (?!) evreică, ci că vrea să ia autobuzul importat din Israel. Acum expresia favorită a moscoviţilor (respectiv a acelora care-şi pot permite extravaganţa!) este "Mă duc la al doilea mausoleu". Ştim cu toţii care e primul mausoleu: cel unde oamenii îl pot vedea pe Lenin expus transparent la frigider. Numai că interesul pentru acest număr unic de circ politic e în scădere vertiginoasă, tot atît de vertiginoasă cît e creşterea interesului pentru "cel de al doilea mausoleu", restaurantul american McDonald's. Acolo clienţii pot găsi două elemente unice în fosta patrie a comunismului: produse din carne bună şi proaspătă (vă rog, fără glume cu frigiderul...) şi servici politicos, cu zîmbetul pe buze.

De curînd, primul restaurant McDonald's s-a deschis şi la Beijin (cum Dumnezeu am putut pronunţa atîţia ani, greşit, "Pekin"?!). Şi acesta are două caracteristici unice: e cel mai mare restaurant McDonald's din întreaga lume şi singurul cu... organizaţie şi secretar de partid!

Bineînţeles că, la nivel chinezesc, preţurile sînt exorbitante. De aici comentariul unei studente chineze: "E într-adevăr scump, dar dacă vrei să mănînci "sofisticat" trebuie să plăteşti aşişderea!"

Ce ar spune respectiva dacă ar afla că, în urmă cu cîţiva ani, cronicarul gastronomic al lui "New York Times" a bătut recordul mondial (pentru care a fost criticat de numeroşi cititori): pentru un dineu de două persoane la un faimos restaurant parizian a cheltuit patru mii de dolari!

A propos de dreptul publicului de a fi informat. Madonna, cîntăreaţa mult faimoasă, a hotărît (aşa cum aflăm din "Paris Match", de unde reproducem imaginea de faţă) să comunice opiniei mondiale, prin mijlocirea unui nou video, adevărul (gol-goluţ) despre propria ei făptură.

BasarabiA

CAROL ISAC

În Basarabia curge sînge. Şi oamenii nu ştiu ce va fi mîine.

Totul (drama cea mare) izvorăşte din ambiţia Rusiei de a "înşfăca", cu tot dinadinsul, vechea provincie românească.

O ambiţie care s-a manifestat, înainte de toate, prin strădania de a "desromâniza" limba română.

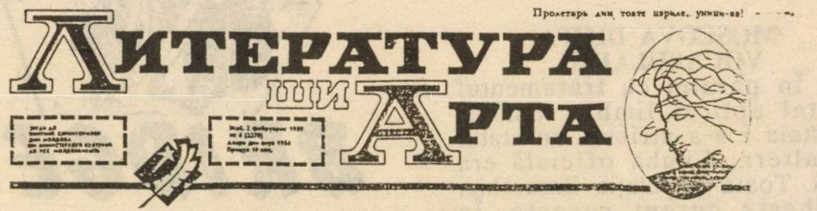
Пролетарь дин тоате цэриле, униць-вэ!
ЛИТЕРАТУРА
ШИ
АРТА

Frontispiciul revistei scriitorilor basarabeni "Literatura şi arta", aşa cum apărea pînă în 1991.

O LIMBĂ FURATĂ

Ephraim Kishon spunea că "Israelul e ţara în care copiii îşi învaţă mamele limba maternă". Iată că nici Basarabia nu face excepţie.

Totul a început de la un furt de proporţii: furtul secolului.

Pentru ca cititorul să înţeleagă exact cum stau lucrurile, îl rugăm să-şi închipuie că, într-o dimineaţă, ar auzi la "Hadaşot" textul unui Decret prin care se interzice, din acel moment, folosirea alfabetului ebraic... Ducîndu-se la macoletul din colţul străzii, s-ar uita, înlemnit, la teancul de ziare tipărite cu caracterele stabilite prin noua lege: eventual latine, arabe, chineze, japoneze sau, de ce nu, cuneiformele asiro-caldeene. În aceeaşi zi, toate firmele ar fi fost date jos, iar, pînă seara, înlocuite cu literele legale.

Nu e vorba de o povestire "science-fiction", ci de întîmplări reale. În anul 1924 a luat fiinţă, pe partea stîngă a Nistrului, o minusculă republică cu capitala la Balta şi cu centrul economic şi cultural la Tiraspol. Se numea "Republica autonomă moldovenească". Intenţia creatorului ei – însuşi Stalin – era să dea o replică încorporării Basarabiei la România (în 1918). Cînd, în 1940, după un ultimatum de tip gangsteresc ("pînă număr la trei – scoate banii!"), cu termen de execuţie în ore, Basarabia a trecut în colecţia de teritorii a URSS-ului, "republica" s-a mărit, capitala mutîndu-se la Chişinău. Atunci au venit aici cohorte de funcţionari gata instruiţi şi, odată cu ei, noile reguli de viaţă, de scriere şi de vorbire.

CIOBANU = CEBAN

În 1938, unui modest profesor de provincie din Transnistria i-a venit ideea de a grăbi rusificarea "republicii autonome" de la Balta printr-o metodă originală... Încurajat de "specialiştii " din Tiraspol, el a demonstrat independenţa limbii "moldoveneşti" faţă de cea română. Conform poveştii pe care a ticluit-o cu dibăcie, limba vorbită dincolo de Prut ar fi fost invadată de franţuzisme, ceea ce i-a diminuat caracterul originar. Grafia latină nu i se potrivea, deci el a cerut reîntoarcerea la alfabetul chirilic de care limba română se despărţise, definitiv, încă de la mijlocul secolului trecut.

Ion Ciobanu – acesta era numele profesorului inovator – a fost aplaudat şi propunerea lui a devenit lege, fiind aplicată sistematic pînă în 1940, cînd Basarabia s-a "unit" cu republica de la Balta.

De aici încolo, nu a mai fost nici o stavilă: ziarele, firmele, cărţile, anunţurile, cărţile şcolare şi cărţile de vizită s-au scris, timp de 48 de ani cu vechile caractere slave. Ion Ciobanu şi-a schimbat numele în Ion Ceban şi a devenit o autoritate în ştiinţele filologice...

Oamenii au înghiţit greu găluşca, dar ucazul trebuia respectat. Între o schimbare de alfabet şi un sejur în Siberia, era de preferat prima alternativă, mai ales că, în guberniile provinciei amintite, e şi foarte frig...

PĂSĂREASCA – O LIMBĂ CA TOATE CELELALTE

Asaltul asupra limbii vorbite şi scrise a continuat şi după schimbarea grafiei. Prin forţa lucrurilor, o seamă de cuvinte şi-au modificat pronunţarea. Nu se mai putea spune "geantă" sau "geam", ci numai "jantă" şi "jam", deoarece numai aşa puteau fi scrise respectivele cuvinte. Alte numeroase anomalii de vorbire apărute ca urmare a aplicării "decretului" schimoneau, treptat, limbajul străzii, ca şi pe cel academic. În 1950-1960, româna uzitată în Republică devenise un fel de păsărească bizară de care se amuzau cei care recepţionau, în România, postul de radio Chişinău. Colecţia de expresii "traduse în moldoveneşte" din "româneşte" este mai hilară decît antologia anecdotelor cu Bulă. Titlul comediei "O scrisoare pierdută" devenise "O ţădulă prăpădită", ştiuleţii de porumb erau "ciucălăi de papuşoi" etc. Arhaizarea cuvintelor era metoda frecventă a "purificatorilor limbii", cum îşi ziceau, cu emfază, comisarii Institutului de lingvistică din Chişinău. Chiar tîrziu, în 1987, deci în preajma declanşării bătăliei pentru revenirea la grafia latină, se mai practica, pe scară largă, arhaizarea limbii. Disputa televizată în jurul verbului "a ogoi" este caracteristică pentru absurditatea metodei. Propus să înlocuiască verbele "a ameliora", "a vindeca", "a linişti", i s-au conferit acestuia valorile de concizie pe care "moldoveneasca pură" le-ar conține, spre deosebire de "limba română franțuzită".

MOSCOVA DICTA VOCABULARUL

În paralel cu tratamentul brutal aplicat limbii române, acesteia i s-a atribuit un statut subaltern. Limba oficială era rusa. Toată populația Basarabiei vorbește curent rusește. În ordinea bagajului cultural dobîndit e un avantaj, firește. Reversul îl constituie modificarea substanțială a fondului de cuvinte al limbii române, distorsionarea topicii ei, frazarea specifică vorbitorilor de rusă pînă la păsăreasca de care am mai pomenit aici. În 1989 am urmărit la televiziunea din Chișinău festivitatea deschiderii anului universitar. Din discursul rectorului Politehnicii mai bine de jumătate din cuvinte erau de neînțeles: omul se străduia, totuși, să vorbească românește...

Nu e de mirare că mișcarea de liberalizare din Basarabia, astăzi stat independent, recunoscut de peste 80 de țări, a demarat cu insurecția lingvistică. S-a obținut revenirea la grafia latină, introducerea limbii române în învățămînt și proclamarea ei ca limbă oficială (în paralel cu rusa). Dar rusofonia este încă puternică. Pînă ce se va ajunge la o limbă română limpede și curată, așa cum se vorbea, cîndva, și în Basarabia, mai este un drum lung de parcurs. Elevi și studenți trec în masă Prutul pentru a-și ameliora, în România, exprimarea și scrisul în limba română. Ei alcătuiesc, în prezent, un procent însemnat din efectivul școlilor și universităților. Revenind acasă, își vor învăța părinții propria limbă maternă.

●

Acum, cînd Cehoslovacia e pe cale de a se dezmembra după știutul model iugoslav, eu exclam cu tristețe, gîndindu-mă la omul care a făscut atîtea pentru binele țării sale:

– Haval de Havel!

BRIDGE

BRIDGE-UL PROFESIONIST

Binecunoscuta firmă de țigări Virginia Slims, vestită nu atît grație produselor de calitate superioară, cît datorită patronajului circuitului internațional de tenis feminin profesionist, sponsorizează concursuri profesioniste de bridge în Statele Unite.

Primul concurs de acest tip, organizat de revista Bridge Today editată de soții Matt și Pamela Granovetter, a fost un "individual" cu premii. Cei 16 participanți au jucat cîte patru done "fiecare cu fiecare", sistemul de licitație fiind natural 100%, fără nici un fel de convenție.

Premiul de frumusețe l-a primit jucătorul american Bobby Wolff, multiplu campion mondial, pentru jocul de declarant din dona de mai jos (Wolff a terminat pe ultimul loc ! ! !).

După o licitație fără istoric, vulnerabil contra nevulnerabil, jucați 6 Pici, pe atacul de 3 de Cupă. Iată ce se vede:

D
A V 6 5 2
A D 9
D 10 8 2

3 de Cupă

N
W E
S

A R 10 9 4 3 2
9
8 3
A 7 6

Cum jucați?

PAUL WEINSTOCK

(Soluția problemei în pag. 71)

♣◇♥♤

NOU LA TVERIA!

VACANȚĂ DE VIS
în HOTELUL
DAFNA
mărit și renovat

דפנה
טבריה
DAPHNE HOTEL

La dispoziție:
- **camere splendide**
- **aer condiționat în tot hotelul**
- **radio și telefon în fiecare cameră**
- **bucătărie excelentă, cașer**
- **televizor și video**

În plus: personal amabil, politicos

PREȚURI SPECIALE

Comenzi la:
Hotel "DAFNA"
Tveria, Kiriat Shmuel, tel. 06-792264
Tel Aviv, tel. 03-6958351 – Haia

MINIMUM NU UITA

ZILELE CÎND FRATELE MEU, EFRAIM GUTMAN, A FOST ARESTAT...

■ **Ing. I. GUTMAN BEN ZWI**

Este cunoscut ataşamentul evreilor din România faţă de idealul renaşterii noastre naţionale în Eretz Israel. El s-a manifestat şi concretizat încă de la începutul colonizării în secolul trecut şi a continuat, uneori cu o intensitate remarcabilă, tot timpul clădirii căminului naţional şi al construcţiei Statului Israel. Nici în timpul celui de al doilea război mondial nu s-a întrerupt legătura profundă între cei rămaşi în viaţă şi Eretz Israel.

Căderea regimului antonescian şi instaurarea comunismului în România a marcat începutul unei noi epoci plină de contradicţii şi drame în istoria evreilor din România. Antisemitismul în România comunistă s-a manifestat, printre altele, printr-o teribilă campanie antisionistă. Prigonirea sioniştilor şi-a găsit expresia concretă în desfiinţarea, în 1948, a Organizaţiei sioniste şi a ziarelor evreieşti cu caracter sionist. Arestarea sutelor de conducători sionişti din România comunistă a fost una din crimele abjecte ale regimului totalitar.

Ca fiu al Rabinului Zwi Gutman, am fost crescut în respectul pentru judaism, în deplinul şi profundul sens al noţiunii. Din fragedă copilărie am cunoscut, am ascultat şi apoi am citit ce au publicat multe din personalităţile evreieşti din România secolului nostru. Îmi aduc aminte că A.L. Zissu a publicat, în 1946, o carte intitulată "Nu există cult mozaic". Ca om politic, ca intelectual evreu de înaltă clasă, el exprima în această carte o poziţie, un punct de vedere. Tatăl meu a citit cartea şi, cu umorul care-l caracteriza, a remarcat, în cadru strict familial, că nu întotdeauna un politician, chiar foarte cult, este apt şi are platforma necesară pentru a expune o părere autorizată în acest gen de probleme. Şi tata i-a trimis imediat un exemplar al broşurii sale "Misiunea rabinică", pe care o publicase cu cîţiva ani înainte. A.L. Zissu, acest om mîndru, care-şi cunoştea meritele şi valoarea de intelectual evreu şi de conducător politic, i-a trimis tatei un exemplar al cărţii sale cu o dedicaţie în limba ebraică: "Kvod Harav Zwi Gutman – shofet Tzadek" (Rabinului Zwi Gutman, judecătorul dreptăţii). A.L. Zissu a fost arestat şi ţinut în închisorile comuniste timp de ani de zile, împreună cu mulţi alţi conducători sionişti.

Pentru respectul adevărului şi în memoria tatălui meu, ţin să relatez următoarele evenimente, la care am participat personal sau am avut cunoştinţă directă.

În noaptea de 13 mai 1954, fratele meu Efraim a fost ridicat din casa noastră din Bucureşti şi arestat de către Securitate ca sionist. A doua zi, m-am dus cu tatăl meu la Rabinul Şef, Dr. Moses Rosen, care ne-a primit împreună cu soţia sa. Tatăl meu a relatat ce s-a întîmplat în cursul nopţii şi l-a rugat să intervină pe lîngă autorităţi, în primul rînd pe lîngă preşedintele de atunci al statului (Dr. Petru Groza), pentru ca fiul său să fie eliberat.

Răspunsul, pe care l-am auzit, a fost: "Domnule Rabin, fiul dvs. a fost arestat ca sionist şi trebuie să înţelegeţi şi să acceptaţi situaţia; este ştiut că sioniştii arestaţi nu sînt eliberaţi, ci rămîn în închisori ani de zile. Şi fiul dvs. este în situaţia asta. Cît priveşte cererea dvs. să apelez la Dr. Petru Groza, trebuie să aştept să se ivească o ocazie potrivită, probabil cînd vor avea loc festivităţile de 23 August."

Ieşind de la această întrevedere, tatăl meu a fost mai mult decît decepţionat şi mi-a spus: "Nu am pe nimeni care să mă ajute, trebuie să încerc singur să-l scot pe Efraim din mîinile lor; nici eu nici mama nu vom putea suporta ca el să fie închis ani de zile."

Şi, într-adevăr, tatăl meu nu a acceptat situaţia şi a apelat oriunde a ştiut şi a putut apela: la Gala Galaction (o primire şi o atitudine remarcabile), la patriarhul bisericii ortodoxe, la preotul Alex. Ionescu, vicarul patriarhiei (deputat, om politic cu influenţă), la ministrul Cultelor, Prof. Constantinescu Iaşi (fost profesor al fratelui meu Iosef, ucis de legionari în 1941), la Comitetul Central al partidului, la Procuratura Statului, la conducători ai comunităţilor evreieşti, la diverşi membri (de origine evreiască) ai Comitetului Central al partidului.

"fratele meu Efraim Gutman..."

Mergînd pe stradă, oameni necunoscuţi, evrei de pe "uliţa evreiască" se opreau şi îl salutau pe rabinul Gutman, îşi manifestau ataşamentul şi participarea la această nouă lovitură, de culoare roşie de data aceasta, pe care o primise rabinul comunităţii lor, cel care în ianuarie 1941, în zilele rebeliunii legionare, i-a pierdut AL KIDUSH HASHEM pe cei doi fii mai mari ai săi, fraţii mei Iancu şi Iosef Gutman, ucişi bestial în pădurea Jilava.

Sîmbătă 12 iunie 1954, pe la 9 dimineaţa, eram încă acasă cînd a sunat telefonul. Am ridicat receptorul şi o voce de femeie care vorbea repezit mi-a spus: "Rabinul Gutman trebuie să vină imediat la ministrul Cultelor pentru a merge la Preşedinţia Consiliului de Miniştri." Şi a închis telefonul. După cîteva minute (de-abia avusesem timpul să-i spun tatei ce a zis femeia – probabil o secretară), a sunat din nou telefonul. Am ridicat receptorul şi am spus cine sînt. Atunci am auzit: "La telefon este Şef Rabinul. Spune tatălui tău că trebuie să vină imediat să ne întîlnim la ministrul Cultelor." I-am comunicat tatei şi i-am răspuns Şef Rabinului că tata va termina rugăciunea de sîmbătă foarte repede şi va veni la ministru pînă într-o oră.

Ceea ce a urmat mi-a povestit tatăl meu în aceeaşi după amiază.

Cei doi rabini s-au întîlnit la Constantinescu Iaşi, care a plecat cu maşina la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, iar tata cu Şef Rabinul au mers împreună pe jos. Cînd au ajuns, au fost introduşi imediat într-o sală de şedinţe unde, în jurul unei mese, erau aşezate multe persoane; singurul pe care tata îl cunoştea era Constantinescu Iaşi. În capul mesei şedea un om cu privirea severă (pe drumul făcut înapoi, Şef Rabinul i-a spus tatei că acela era Petre Borilă, vice-preşedintele Consiliului de Miniştri), iar în jurul mesei, cîţiva ofiţeri de securitate (Şef Rabinul: printre ei se afla Alex. Drăghici, ministrul de Interne). Privirile lor erau dure, duşmănoase, atmosfera ostilă, dîndu-i rabinului Gutman senzaţia că se află pe banca acuzaţilor.

Constantinescu Iaşi a primit dosarul lui Efraim Gutman din mîna unui ofiţer de securitate şi a început să citească "mărturisiri" ale sale, în care recunoştea că a fost membru în conducerea pe ţară a mişcării Bnei Akiva şi că a avut o activitate antiguvernamentală, duşmănoasă, activitate contrarevoluţionară; faptele relatate erau că a învăţat împreună cu alţi prieteni (majoritatea lor au fost arestaţi) limba ebraică şi texte din Tanah, cu intenţia de a pleca în Israel; că au avut legături cu funcţionari ai ambasadei Israelului la Bucureşti, că au primit medicamente pentru cîţiva prieteni bolnavi. Acest grup de prieteni se întîlnea la sinagoga tatălui meu de sărbători, la rugăciune, lucru care era considerat contrarevoluţionar.

Conform relatării tatălui meu, Constantinescu Iaşi citea cîte o declaraţie-mărturisire pe un ton dramatic şi, de fiecare dată, îi spunea tatei: "Vedeţi, domnule rabin ce fiu aveţi? Este un criminal care a dus o activitate antistatală şi contrarevoluţionară. Probabil că dvs. nu ştiaţi ce fel de fiu aveţi şi ce face el, cu ce fel de prieteni umblă. I se cuvin pentru aceste fapte 25 de ani de puşcărie."

După ce s-a terminat citirea întregului dosar, într-o atmosferă grea, duşmănoasă, cu ameninţarea unei sentinţe de 25 de ani de închisoare, tatăl meu a început să vorbească într-o limbă românească cu accente evreieşti puternice, aşa cum vorbea el româneşte...

Aşa cum mi-a relatat tata în acea după amiază, el a simţit cum lumea se sfîrşeşte pentru el. S-a gîndit că trebuie să găsească puteri pentru a spune tot ce avea pe inimă. Şi asta este ce a făcut.

Tata mi-a spus cum a început să le vorbească, spunînd că el nu ştia de toate aceste activităţi ale fiului său. Dar, încercînd să înţeleagă ce "crime" a făcut contra statului, nu reuşeşte să discearnă, din ce i s-a citit din dosar, nici un fapt concret, nici o activitate subversivă care să aducă prejudicii statului.

Tata mi-a spus că nu s-a referit, în spusele sale, numai la fiul său, ci la toţi cei ţinuţi în închisorile comuniste ca sionişti (mi-a pomenit multe nume de prieteni, colegi din conducerea Organizaţiei sioniste, figuri proeminente ale comunităţii evreieşti, foşti enoriaşi ai sinagogii sale). Şi asta este ceea ce a făcut acest om deosebit, de o rară calitate morală, cu conştiinţa misiunii sale, cel care a fost rabinul Gutman: a vorbit celor ce erau răspunzători de aceste arestări în masă de conducători sionişti, spunîndu-le în faţă şi fără mănuşi că bagă oameni în închisori, distrug vieţi şi familii pentru simplul fapt că sînt sionişti, care vor să trăiască în ţara idealului lor, în Israel.

Aşa cum mi-a relatat tata, el s-a gîndit în acel moment că nu-i este frică dacă va fi şi el închis împreună cu Efraim şi cu toţi cei ce i-au fost tovarăşi de drum timp de decenii. Căci şi în ianuarie 1941 fusese împreună cu Iancu şi Iosef şi încă 120 de evrei în pădurea Jilava şi au zăcut împreună sub focul gloanţelor legionarilor; şi dacă atunci nu i-a venit sfîrşitul, s-ar putea că tocmai pentru a face faţă unor asemenea situaţii i-a fost dat să supravieţuiască tragediei din 1941.

Şi le-a vorbit acelor "şefi" aşa cum ştia el să vorbească, cu o putere de convingere excepţională – şi, încet, încet, vedea şi simţea că, pe măsură ce vorbea, acei oameni duri şi necruţători începeau să se moaie, devenind din ce în ce mai receptivi, mai umani. Primul la care a observat acest lucru a fost cel care stătea în capul mesei (Petre Borilă), iar apoi la toţi ceilalţi, inclusiv cel despre care a aflat mai tîrziu că era Alex. Drăghici.

Cu o voce de om impresionat, răscolit, Petre Borilă (urmat de Constantinescu Iaşi) a spus că guvernul Republicii ia în consideraţie cele spuse şi este dispus să facă un act de clemenţă şi să-l elibereze pe fiul rabinului Gutman. Acesta a fost termenul utilizat: clemenţă.

Şef Rabinul a luat şi el cuvîntul după aceea şi s-a alăturat cererii rabinului Gutman de a i se elibera fiul, adăugînd că este arestat şi fiul rabinului-soihet Kahane şi cere şi pentru el clemenţă.

Nu voi intra în detalii asupra felului în care s-a desfăşurat restul acelei zile de sîmbătă, care s-a terminat la ora 2 noaptea, cînd fratele meu Efraim a revenit acasă. Vreau să adaug că, în decurs de 24 de ore, au fost eliberaţi toţi cei arestaţi în acelaşi "lot", printre care bunul meu prieten Shaul Weissman.

La două săptămîni după aceea, au fost eliberaţi conducători sionişti arestaţi cu ani în urmă, printre care Carp Aronov din Constanţa.

În acelaşi an, după festivităţile de 23 August, un conducător al obştii evreieşti din România i-a spus tatălui meu că s-a văzut cu Petre Borilă, care l-a întrebat ce mai face bătrînul rabin Gutman, care i-a făcut o impresie puternică, fiind o personalitate de înaltă ţinută.

Mult mai tîrziu, Constantinescu Iaşi s-a exprimat în mod asemănător în legătură cu impresia ce a făcut-o rabinul Gutman în acea şedinţă memorabilă.

La cîteva săptămîni după acea sîmbătă deosebită, d. I. Bacalu, preşedintele Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din

MINIMUM NU UITA

România, i-a spus tatălui meu că el a fost cel ce a sesizat organele superioare ale Comitetului Central al partidului, precizînd că, în condiţiile create de arestarea fiului rabinului Gutman, nu se poate concepe organizarea unei reuniuni a rabinilor din România, care să dovedească libertatea religioasă a evreilor din România, reuniune pe care intenţionau să o organizeze autorităţile comuniste.

Mulţi ani după aceea, d. Idov Cohen, membru în Knesset şi fruntaş al alialei române în Israel, vechi şi apropiat prieten al rabinului Gutman încă din anii 1930, ne-a spus nouă, familiei, că el a organizat la sfîrşitul lui mai 1954 o manifestaţie la Tel Aviv şi greva foamei a unor fruntaşi sionişti în faţa ambasadei române, ca protest contra prigoanei şi arestărilor de fruntaşi sionişti în România.

În cartea publicată de tatăl meu în 1968 în Israel, cuprinzînd lucrările fraţilor mei Iancu şi Iosef Gutman, şi pe care a intitulat-o "Ahearit Iaacov ve-Iosef", la paginile 333 şi 334 sînt relatate succint cele scrise mai sus.

Îmi este greu să spun că aşa s-a terminat acest episod al arestării şi eliberării fratelui meu, cel ce este acum rabinul Efraim Gutman din Tel Aviv.

Mama mea, Ethel Gutman, soţia rabinului Zwi Gutman, cea care a fost atît de încercată în timpul rebeliunii legionare din 1941, nu a rezistat acestei noi încercări, cînd al treilea fiu a fost ridicat de acasă şi încarcerat. Ea s-a îmbolnăvit şi, după suferinţe îndelungate, şi-a găsit odihna şi liniştea alături de Iancu şi Iosef, la cimitirul Filantropia din Bucureşti.

HARRY
LEIBOVICI
* ASIGURĂRI *
Tel Aviv – Dereh Petah Tikva
44, et. V
Tel. 5377182 – 3
Preţuri avantajoase pentru
olimii români
VORBIM ROMÂNEŞTE

RAYMOND KAMMERLING
Paris

RĂSFOIND UN VECHI ALBUM DE AUTOGRAFE

Cîte şi mai cîte amintiri sînt legate de această adevărată vînătoare de autografe, într-un volumaş ale cărui foi au început să se îngălbenească; deci nu e de mirare că după şaizeci de ani am aceeaşi emoţie cînd îl răsfoiesc ca şi cum evenimentul respectiv s-ar fi petrecut ieri. Fugeam de la liceu ca să asist la o repetiţie de concert la Ateneu, ascuns sub rîndul de loji, în întuneric, ca la urmă să-l atac pe Maurice Ravel, care mi-a notat cîteva măsuri din vestitul său "Bolero". Dar cele mai pasionante autografe erau dedicate tînărului care eram pe atunci şi îmi permit să vi-l trimit, în fotocopie, pe acela al lui Perpessicius (scris cu mîna stîngă), din 1930. Cam din aceeaşi epocă datează rîndurile lui Bianu şi ale lui Tudor Arghezi. Îndrăznesc să mă mai laud cu emoţionantele desene ale lui Leo Kadison, care făcea parte din trupa, condusă de neuitatul Joseph Bulloff, a teatrului idiş din Vilna (care venea vara în turneu la Bucureşti, în neuitatele Curţi Jigniţa sau în sala mai confortabilă de pe Calea Văcăreşti). Tot cu un desen m-a onorat şi pictorul Iser. Cînd George Enescu a intrat la Academia Română, am "vînat" o pagină întreagă de semnături, în afară de cartonul pe care era tipărită invitaţia, semnată de marele muzician. Ca să nu mai vorbesc de fotografiile lui Ştefănescu - Goangă sau Alfred Alessandrescu, cu dedicaţiile respective. Cînd am luat drumul Festivalului de la Salzburg, a început avalanşa celebrităţilor mondiale: Stefan Zweig, Max Reinhardt, Bronislaw Huberman (care mi-a acordat şi un interviu despre făurirea Filarmonicii Israeliene, interviu publicat în ziarul "Rampa"), Beniamino Gigli, Richard Tauber, A. Moissi, Marlene Dietrich etc., etc. Dar cele mai preţioase autografe sînt cele ale lui Bruno Walter şi Arturo Toscanini: primul mi-a semnat programul concertului de lieduri în compania superbei Lotte Lehman; iar de la împăratul baghetei, unicul Arturo Toscanini, am obţinut două autografe (primul, prin bunăvoinţa soţiei sale, Carla, şi cel de al doilea, prin intermediul şoferului său, vestitul Emilio). Termin cu neuitatul Leonard Bernstein, marele Leny, care mi-a dat cîteva autografe după memorabilele sale concerte de la Paris sau Salzburg. Era cît pe-aci să uit de fotografia profesorului meu de dirijat, Charles Münch, la Ecole Normale de Musique, cu o dedicaţie pe care nu o meritam: "Pour M. R. K. avec mes bons souvenirs et mes meilleurs vœux pour l'avenir"; eram, împreună cu Dinu Lipatti, elevii săi preferaţi.

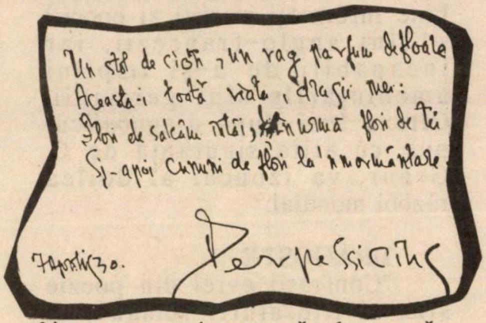

Un stol de ciori, un vag parfum de floare
Aceasta-i toată viața, dragii mei:
Flori de salcâm întâi, ~~[illegible]~~ în urmă flori de tei
Şi-apoi cununi de flori la înmormântare.

[illegible]30.

Perpessicius

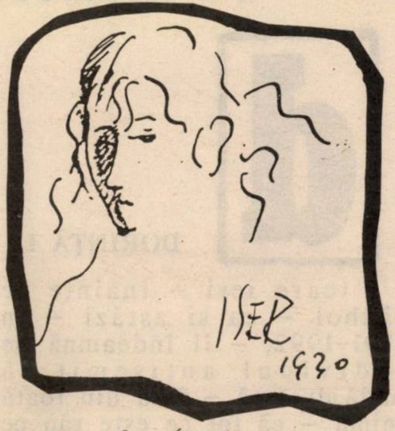

Spre uluirea generală a semnatarilor Tratatului de la Maastricht (12 ţări), danezii au respins, în cadrul unui referendum, aderarea ţării la Europa unificată şi, mai ales, ideea unei monede europene unice, numită ECU.

Hotărît lucru, unificarea Europei ECU cîntec.

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DORINŢĂ I

(care ieri – înainte de război – ca şi astăzi – în 1991-1992, – îl îndeamnă pe individul antisemit să nădăjduiască – însă din toată inima – că tot ce este rău pe acest pămînt, de la imoralitate – sau ceea ce consideră el a fi imoralitate – pînă la kominternişti, este de origine etnică evreiască)

"D. Bogza a debutat cu versuri. O parte din presa literară din acel timp (anii '30, n.n.) – îmbrăţişînd tot ce putea să însemne mediocritate, lipsă de talent, – purta o campanie sălbatică împotriva "pornografiei". (...) O serie de scriitori au fost trimişi, atunci, la Parchet. Şi-mi aduc aminte că unul din magistraţi era foarte necăjit că d. Geo Bogza este arian. L-ar fi dorit evreu cu orice preţ!"

(Tudor Teodorescu-Branişte, *Scara vieţii*, Bucureşti, 1976, p. 194)

DORINŢĂ II

(care te împiedică, nu odată, să vezi realitatea)

"Sînt ferm convins că nu va fi război. Ori vor mai ceda ăştia, cum au făcut mereu (greşit, după mine), ori, dacă ăştia se vor oţărî, în fine, ceilalţi o vor băga pe mînecă, pentru că nu sînt în stare să-şi împlinească ameninţările."

(C. Graur, *Pagini din corespondenţa cu Ion Pas*, 1939, în *Secolul XX*, , 1981, p. 108)

Ăştia, cum se înţelege din scrisoarea lui Graur (director la "Adevărul" şi "Dimineaţa" – pînă la suprimarea gazetelor, – adică a unuia dintre cei mai bine informaţi ziarişti ai epocii) – sînt anglo-francezii; iar incapabili de a-şi împlini ameninţările sînt germanii. Cîteva luni după diagnosticul pus, cu atîta siguranţă de C. Graur, va izbucni al doilea război mondial.

DRAGOSTE

"Confraţii evrei din poezie sînt ai literaturii române, al cărei instrument de expresie îl întrebuinţează... Nu putem exclude un poet,... care se sacrifică poeziei şi-şi pierde tinereţea ucenicind în atelierele limbii româneşti, numai pe actul de naţionalitate... De aceea am considerat cu acelaşi ochi şi pe poeţii români şi pe poeţii evrei... În numele artei, care pluteşte peste graniţe – deci cu atît mai mult înauntrul graniţelor – au crescut şi unii şi alţii. Poezia românească îi revendică cu egală dragoste."

(Perpessicius, *Numerus clausus în literatură*, articol scris pe marginea volumului *Antologia poeţilor de azi* de Ion Pillat şi Perpessicius, Bucureşti, vol. I, 1925, vol. II, 1928)

DRAMĂ

Mult respectate şi mult iubite Doctore,

Îţi scriu aşa pentru că realmente te *respect mult* şi te *iubesc* mult. Sunt, în sectorul vieţii mele intelectuale şi sufleteşti, oameni pe care-i stimez, dar nu-i iubesc şi alţii pe care-i iubesc, dar nu-i stimez. Indiferent de rezultatele acestui demers pe care-l fac pe lîngă Dumneata, chiar dacă nu te-aş mai vedea niciodată, respectul şi afecţiunea pe care le am pentru personalitatea Dumitale le voi profesa şi mărturisi pînă la moarte.

Am ţinut să fac introducerea asta scurtă ca să nu crezi că exprim un omagiu convenţional, ci ca să te conving că tot ce-ţi scriu este expresia integrală a tot ce cred şi simt.

Ştiu că timpul Dumitale e preţios – şi preţuit. Dar mai ştiu că Dumneata, intelectual şi, mai ales, scriitor – ai toate posibilităţile a sesiza exact motivul decisiv al intervenţiei de faţă. Nu mă mir că opulenţa imbecilă a unui Micu Zentler sau infatuarea comică a unui Blumenfeld îi *împiedică* să vadă şi să priceapă *drama* celui mai reprezentativ scriitor epic pe care l-au dat evreii literelor române; nu mă mir că n-am priză la toţi cămătarii şi proştii gravi care pun, mai presus de toate, bunurile materiale; adînc convins că acolo nici o uşă nu mi se va deschide, *n-am ce face:* bat la uşa, la singura uşă deschisă mie: la uşa Doctorului W. Filderman!

Cu riscul de a mi se tăia singura cale, cu riscul de a încerca ultima dezamăgire, mă adresez, din nou, spiritului Dumitale lucid şi inimii Dumitale comprehensive cu următoarea rugăminte: *am nevoie de treizeci de mii de lei, acum, îndată, momentan, şi apelez la Dumneata să faci ce ştii şi unde ştii ca să-i am!* E de la sine înţeles că sînt gata să lucrez, în schimb, ca un *funcţionar activ*, fie la *Comunitate*, fie la *"Curierul israelit"*, fie la *Uniunea Comunităţilor*. Nu vreau, neapărat, o subvenţie. Vreau să fiu util obştii – să mă achit, adică, de această sumă care mi-e de rapidă trebuinţă! (Mi s-ar putea, eventual, scădea, în rate lunare, suma din viitorul salariu) Dacă Dumneata vei găsi altă soluţie – o primesc. Esenţialul e s-o găseşti – dacă vrei şi dacă crezi că merit *încă odată* sprijinul Dumitale – repede! Aş fi fericit dacă istoricul de mîine va consemna faptul că niciodată Peltz n-a apelat zadarnic la politicul, la cărturarul, la omul de creaţie care este dr.-ul W. Filderman. Sînt mereu, al Dumitale devotat neţărmurit

I. Peltz

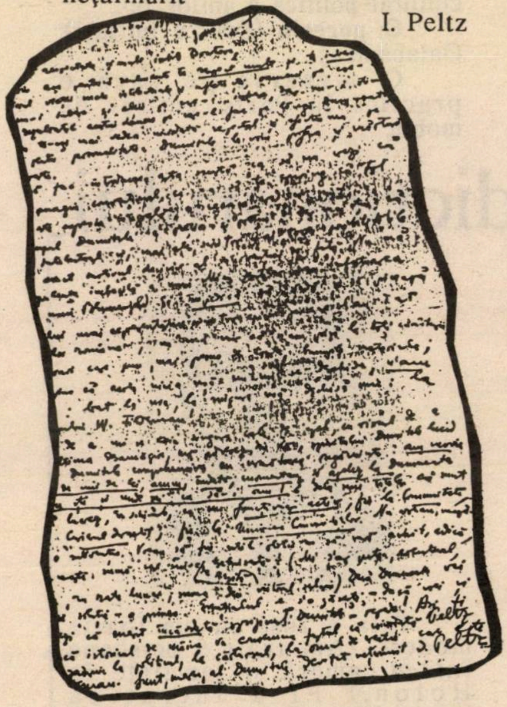

(Scrisoare trimisă de I. Peltz dr.-ului W. Filderman, conducătorul Comunităţii Evreilor din România la 23 mai 1940; în partea de sus a scrisorii, Filderman a notat, scurt: I-am dat bani. F.)

DRAGU, Mirel

(Bergman Miron; Bucureşti, 1936), începe prin a face gazetărie în presa de tineret din anii '50, este coleg cu Radu Cosaşu, cu Teodor Mazilu, cu Musi Cernea, cu Nicolae Ţic, cu Ştefan Iureş, face parte din cercul poetului Nicolae Labiş; trimis pe "Şantierul tineretului" de la Hunedoara, scoate acolo, practic de unul singur, lucrînd, în spiritul timpului, "ca un nebun" 24 de ore pe zi, o gazetă săptămînală cu fantezie; performanţa sa îl frapează pe Al. Mirodan, făcîndu-l să-l ia pe Mirel Dragu, tînărul evreu mic-burghez nimerit printre furnale, drept model pentru entuziastul Viişoru din piesa "Ziariştii" (actul II). Revenit la Bucureşti, omul intră la "Şcoala de literatură", după care începe să publice recenzii la "Gazeta literară", sub călăuzirea lui Paul Georgescu, "patronul" scînteietor-pervers al generaţiei.

Dar, descoperind, destul de repede, că el, Mirel Dragu, este, în fapt şi-n ochii lumii, un Bergmann fără ieşire, se hotărăşte să *plece*. Ajunge (după un scurt popas telavivian) la Paris, e pilotat de Edgar (Eddie) Reichman prin dedalurile presei de pe malurile Senei şi ale Pigalle-ului, fascinante pentru omul debarcat în universul libertăţilor de toată mîna; aici el publică rapid "des papiers" în jurnalele franţuzeşti, dar miza mică nu-l satisface de fel. Rupînd cu articolaşele bune pentru a impresiona pe amicii de la Bucureşti, căzuţi în extaz în faţa "succesului" (un român la Paris), el se aruncă într-un roman de întindere pe care-l va publica în 1976, la o editură cu exigenţe: J. C. Lattès, "Le Tombeau vide", Scrisă în colaborare cu Dominique Jamet (ceea ce înseamnă că acesta a "stilizat" franţuzeasca lui Dragu-Bergmann), cartea e o descărcare totală, o *poliţă* plătită trecutului, o mare răfuială cu istoria, una din acele cărţi la sfîrşitul cărora autorul, stors de vlagă, nu mai are de fapt nimic de spus.

Scrisă la persoana I-a, cartea are aer de autobiografie. Elev la Şcoala de literatură, Miron Bergmann este pus în situaţia – "clasică" la vremea aceea, pentru orice tînăr doritor să facă "carieră" în lumea ideologiei – de a deveni delator. Prima victimă a eroului este (culmea) un ofiţer de securitate vinovat de a fi avut asupră-i cîteva însemnări (gen jurnal intim) *dubioase*. A doua victimă, de fapt *Victima*: prietenul Nicolae Labiş. Primind o indicaţie "de sus", Bergmann publică în "Gazeta literară" un articol menit să *demaşte* abaterile de la linie ale poetului. Toate acestea marchează sufleteşte pe autor care va purta, la nesfîrşit, crucea culpabilităţii.

"Le Tombeau vide" este, dacă se poate spune aşa, plin de apariţii din universul scriitoricesc al momentului. Unii apar cu numele adevărate: Dr. P. Iosif, directorul Şcolii, Traian Şelmaru, secretar al Uniunii Scriitorilor, dramaturgul Victor Eftimiu, Eugen Frunză, A.G. Vaida, Labiş însuşi, scris pe franţuzeşte Labiche (mă rog...). Alţii poartă nume transparente: Raoul Polescu (Paul Georgescu), Zaharia Nacu (Zaharia Stancu), Zina (Nina Cassian), Ieronim Şerban (Ieronim Şerbu), Demostene Robu (Demostene Botez). Întîlnim, în trecăt, în echipa de tineri de la "Gazeta literară" un Nichita (Nichita Stănescu), un Titus (Popovici), un Francisc Munteanu. Avem de-a face, mai pe larg, cu Dan Roller (Radu Cosaşu) ş. a., ş. a.

Particularitatea cărţii (dacă nu chiar unicitatea ei) constă în nonşalanţa absolută cu care Dragu-Bergmann îmbină datele realităţii (nume, ani, instituţii etc.) cu imaginarul, dînd cu piciorul necesităţii de a realiza un acord (cît de cît) între concretul social-istoric şi suprarealisme. Rezultatul este năucitor, transformînd cartea lui Dragu într-un *caz*.

În dormitorul Şcolii de literatură, eroul este atacat de şapte poeţi lirici şi violat cu sălbăticie. Altădată, făcînd cerc în jurul unui pat, tinerii scriitori de mîine se masturbează spectaculos. Dr. Petre Iosif, directorul şcolii, fost luptător în brigăzile internaţionale din Spania, îl cheamă în birou pe Miron Bergmann întru demascarea ideologică, după care, privindu-l cu un ochi feroce, îi dă să înţeleagă că vrea să se culce cu el, transformîndu-l în obiect, în cîrpă de praf. Amanta nr. 1 a lui Bergmann este o agentă sovietică, Tania; aceasta trăieşte în acelaşi timp cu doi colonei ruşi şi îl tîrăşte pe eroul nostru într-o mînăstire de maici, unde practică lesbianismul cu două false călugăriţe. Un anume Novikov, conducătorul Comsomolului, aflat în "vizită de lucru" la Hunedoara, pune ochii pe Bergmann (redactorul ziarului local), recrutîndu-l, din cîte înţelegem, în serviciul K.G.B.-ului. Cîţiva ani mai tîrziu, Novikov devine şeful suprem al K.G.B.-ului, după care primeşte "alte însărcinări". Pe la finele cărţii îl întîlnim sunînd la uşa garsonierei lui Bergmann de lîngă Palatul Telefoanelor: – Ce faci, bă Mirele? Sfîrşitul cărţii ne aruncă în sferele înalte ale spionajului internaţional: Bergmann este expediat urgent de Comitetul Central al Partidului la Pekin pentru a consolida alianţa româno-chineză împotriva imperialismului sovietic.

Bucureştiul însuşi are aer de Sodomă şi Gomoră. În *casa galbenă* din centrul oraşului, ţinută de o madame Claude a Capitalei (dacă nu chiar a Balcanilor întregi), se practică nu numai amorul în voie pentru vizitatorul admis pe bază de parolă, ci şi obiceiuri dincolo de limita sexualităţii "normale", precum şi magia neagră. Poetul Ion Brat (sic!), viitor ministru al culturii, este văzut pe scări împreunîndu-se cu un cîine (recte căţea). În marele salon al casei, mobilat cu fotolii desperechiate de veac 19, patruzeci de femei coşcovite din ex-lumea bună participă la o şedinţă stranie, al cărei protagonist este un cîine negru, hămesit, cu ochi injectaţi. Actriţa Natalie W*** (cele trei steluţe aparţin autorului, în semn, probabil, de discreţie) de la Teatrul Naţional, îşi scoate bluza, dezvelindu-şi sînii. Prietena ei se repede la actriţă, îi taie sfircurile sînilor oferindu-le cîinelui care le îngurgitează, în aplauzele generale. Urmează la sacrificiul ritual o cucoană care oferă cîinelui trei degete de la mîna dreaptă şi alta (amanta unui fost ministru din guvernul Antonescu) care-şi dăruieşte buzele precum şi fragmente importante ale organelor genitale. Într-un colţ al salonului, drept, elegant, priveşte scena actorul Gyorgy Kovacs, de la Teatrul din Tîrgu Mureş, artist emerit al Republicii.

După cum s-a înţeles, desigur, "Le Tombeau vide" este o povestire scrisă la febră mare. De aici, însuşirea ei de a-ţi prinde nervii: filele cărţii sînt încărcate cu elecricitate. De aici, însă, şi doza mare de *imposibil* (id est de neverosimil), nepăsarea grav inconştientă cu care Dragu rupe firele ce leagă datele realiste ale cărţii de elementul imaginar. Ai senzaţia că autorul se comportă ca la beţiile crunte. El se află în rapidul Bucureşti-Braşov, la vagonul-restaurant, cu amicii, dă peste cap trei sticle de "Riesling Tîrnave" la gheaţă, are un timp reacţii normale, uite Cîmpina, uite Sinaia, ehehei, Pelişorul, uite-Azuga... uite Predealul... La Braşov coboară cu pas sigur şi exclamă: teribilă ceaţă la Londra în luna septembrie! Şofer! Repede la Downing Street, că am întîlnire cu Churchill!

Prima idee ce trece prin capul amicilor este să-l pună pe Dragu sub un duş rece. Dar există un duş rece pentru romane? Eu cred că da. Apucînd "Mormîntul gol" cu de-a sila de mînă şi dîndu-i la o adică un brînci şi aşezîndu-l în baie (sst! taci din gură!) întru răcorire, Miron Dragu (Bergmann) ar putea elimina, în două ceasuri, ceea ce este de eliminat. Rezultatul operaţiei: o ediţie a II-a a cărţii, calmată şi devenită, în consecinţă, una dintre cele mai interesante mărturii despre România cultural-politică a anilor '60.

O poreclă (pentru iniţiaţi): Galabambuş

O meserie pe care o practică la Paris: anticar de mobile

Poşta dictionarului

Dna *Silvia Mendel Judovits*, Bd. Rotschild 31, Tel Aviv, ne trimite cîteva precizări şi completări la textul consacrat de istoricul literar român Mircea Coloşenco (nr. 61) lui Mendel P. Mendel, precum şi o fotografie a cunoscutului lexicograf:

"Vă scrie aceste cîteva rînduri Silvia Mendel Judovits, fiica lui Mendel P. Mendel (z.l.)

Am fost profund impresionată văzînd în revista "Minimum" articolul lui Mircea Coloşenco despre cel ce a fost tatăl nostru.

Îmi pare rău că româneasca mea e foarte săracă: am plecat din România în 1944, şi de mici copii vorbim ivrit în casă.

Mendel P. Mendel s-a născut la 24 octombrie 1900 şi vă puteţi da seama ce tînăr era cînd, în 1932-1934, a scos la iveală dicţionarele lui româno-ebraice; le alcătuise singur (nu exista nici un model), cu mîna lui, zi şi noapte, ajutat fiind de mama. Părinţii noştri au avut trei copii: Samuel Mendel, născut în 1924, inginer, inventator de renume în domeniul electronicii, Silvia (n. 1927), profesoară de matematică şi fizică în ultimii 32 de ani, şi Hana (n. 1939), directoare de şcoală ebraică.

Tata a fost un om foarte modest. (Am trăit 5 persoane într-o cameră şi jumătate în Holon.) El a lucrat ca funcţionar pînă în 1972, cînd mama a murit, la vîrsta de 67 de ani, de cancer. Tata era activ, ţinuse conferinţe pînă la cinci săptămîni înainte de moartea lui. Datorită cărţilor sale, mii de studenţi (unii dintre ei sînt astăzi profesori universitari) au învăţat ivrit, iar el i-a ajutat zi şi noapte, fără a primi nimic de la nimeni. Casa noastră era deschisă tuturor. Se găseau întotdeauna un pat şi mîncare pentru un nou venit.

La 1 aprilie 1984 o maşină l-a lovit, rănindu-l grav la cap; apoi s-a chinuit pînă în 20 iunie, cînd şi-a dat sufletul în chinuri grele.

Ca să aveţi o mică idee de cît de mult a fost iubit şi apreciat, trebuie să ştiţi că s-au închis străzile în Holon în timpul înmormîntării şi mii de oameni l-au condus la locul de veci."

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

SIMILITUDINI

De ani şi ani de zile mă paşte gîndul să scriu un studiu amplu despre evreu ca erou caracteristic, esenţial al vremurilor noastre. Vinovat fără vină, perpetuă victimă predilectă a urii dezlănţuite, trăieşte dominat de spaime turburi, nemotivate în concretul imediat dar ancorate istoric. Resimţit ca străin de popoarele în mijlocul cărora trăieşte şi simţindu-se el însuşi, într-un anume sens, "diferit". Rătăcit într-o lume ostilă, se zbate să găsească o soluţie, să supravieţuiască fizic şi moral. Precum celebrul erou din romanul "L’Etranger" al lui Camus, se simte străin într-un univers ilogic, absurd. Prin forţa împrejurărilor, în virtutea destinului său istoric, evreul trăieşte – mi se pare – mai intens şi mai clar ceea ce constituie esenţa vieţii în epoca actuală: dezorientarea tragică în faţa unui univers indescrifrabil.

Pe de altă parte, tot prin forţa împrejurărilor, evreul are o sensibilitate exacerbată şi o tendinţă spre maximă reflexivitate, însuşiri care conferă o tonalitate deosebită creaţiilor sale artistice.

Aşa se explică – cel puţin în parte – succesul uimitor şi incontestat al romanului evreo-american reprezentat cu strălucire de Bellow, Malamud, Roth etc. O tematică specifică prezentată de un artist specific (eroi evrei zugrăviţi de un scriitor evreu), dar în care cititorii americani şi cititorii din întreaga lume regăsesc, potenţat, propria lor căutare tragică.

Studiul despre evreu ca erou al vremurilor noastre a rămas, din păcate, un simplu proiect. Mi-am adus aminte de el citind romanul lui Peter Härtling, *Waiblingers Augen*.

Este o poveste romantică de cea mai bună calitate. Eroul – scriitorul Waiblinger, contemporan şi mare admirator al tragicului nebun Hölderlin – îşi trăieşte viaţa şi iubirea la tensiune demenţială. Scopul lui suprem este: "Schreiben und Leben zusammenführen, so zu verquicken das mein Work und ich eines werden, das Leben die Dichtung und die Dichtung das Leben." ("Să conduc laolaltă scrisul şi viaţa, să le împletesc în aşa măsură încît opera şi eu să ne identificăm, viaţa să se confunde cu scrisul şi scrisul cu viaţa.")

Scopul acesta de a identifica viaţa reală cu creaţia artistică este poate irealizabil în exigenţa lui absolută. Contemporanii însă, chiar şi unii dintre cei mai buni prieteni ai săi, îl socotesc nebunesc, contrar normelor sociale acceptate, lipsit de "cuminţenie" şi deci de-a dreptul dăunător pentru cei din jur şi pentru el însuşi. Wilhelm Waiblinger refuză însă cu încăpăţînare să se "cuminţească". Îşi trăieşte visul pînă la capăt, mistuit de focul idealului său irealizabil. Şi, datorită artei subtile a lui Peter Härtling, dogoarea acestei arderi lăuntrice cuprinde – învăluitoare, convingătoare – sufletul cititorului.

În afară de valoarea ei literară, cartea prezintă interes şi din punct de vedere evreiesc. Tînărul, talentatul Waiblinger este îndrăgostit de Julie, sora profesorului Adolph Michaelis. Sînt evrei. Ce-i drept, botezaţi, din considerente practice. Dar evrei. Se simt evrei şi sînt consideraţi ca atare. De unde, suspiciunea principială a societăţii faţă de ei şi prudenţa lor excesivă. Profesorul explică: "Sie wissen, wir sind Juden. Ich will nicht behaupten, es sei ein Schicksal. Es ist die Existenz in die wir uns zu schicken haben. Das heisst, wir bemühen uns, nicht aufzufallen, und an die Spielregeln zu halten, leben ein gefälschtes Leben, um davonzukommen." ("Ştiţi, sîntem evrei. Nu vreau să afirm că este un destin. Este o realitate pe care trebuie să o acceptăm. Ceea ce înseamnă că ne silim să nu batem la ochi şi respectăm regulile jocului, trăind o *viaţă falsificată* pentru a supravieţui.")

Profesorul Michaelis nu încearcă deci numai să justifice, în faţa îndrăgostitului Waiblinger, rezerva şi prudenţa lui "cuminte", ci recunoaşte, cu luciditate, că, pentru a supravieţui, evreul galutian este nevoit "să trăiască o viaţă falsificată".

Cartea lui Härtling sugerează o paralelă între artist şi evreu.

Evreii se simt diferiţi. Julie îi spusese direct că "sie seien andere" ("sînt altfel"). Dar şi el, Waiblinger, – prin însăşi structura lui de scriitor care-şi identifică viaţa cu creaţia, contravenind astfel inevitabil normelor societăţii respectabile, – este diferit şi condamnat ca atare. "Auf diese Weise gehörte er zu ihnen. Er hatte sich als anders sichtbar gemacht. Das war seine Schuld." ("În acest chip li se alătura lor. Se manifestase ca diferit. Asta era vina lui.")

Vina de a fi evreu. Vina de a fi artist. În fond, vina de a fi "străin", neconformist. Vină?

●

O carte nouă
VERSURI MICI
şi
POVEŞTI MICI
VESELE şi TRISTE
DE CITIT ÎNAINTE DE
CULCARE
de
FELICIA FEINSTEIN-KEIFA
Editura *Minimum*, 1992

CARTEA

SERGIU LEVIN

ADEVĂR ŞI EREZIE

IACOB POPPER, "Omul şi umbra – cronica unei erezii", ed. "Junimea", 1992

Concepută şi scrisă (parţial) încă din 1957 ca o reacţie la dogmatismul ce punea din ce în ce mai mult stăpînire pe viaţa literară din România, publicată ceva mai tîrziu în Italia (1966), *Omul şi umbra*, această atît de originală cronică a ereziei întruchipate de Galileo Galilei în luptă cu autoritatea altei dogme ce se credea şi ea infailibilă, este surprinzător de actuală şi azi. Patetismul intrinsec al demonstraţiei situează această insolită în peisajul literaturii româneşti dezbatere filosofico- ştiinţifico-politică în zona sau, astronomiceşte vorbind, "zodia săgetătorului" de prejudecăţi, conferindu-i, în ciuda austerităţii expozitive, o înviorătoare pecete de frondă atot şi liber-cugetătoare.

Figura lui Galilei pe care ne-o propune Iacob Popper e radical diferită de cea a iconografiei savante şi pedante pe care secolele şi-au transmis-o şi esenţial alta decît moderna ei ipostază, atît de partizan şi dogmatic sugerată de binecunoscuta piesă a lui Bertold Brecht. Între "eroul" ştiinţei care abdică tactic în faţa autorităţii vremelnic înăbuşitoare a Adevărului şi oportunistul ce pactizează cu stăpînirea pentru a-şi păstra filonul creativ, Popper ne propune o a treia plăsmuire, mai aproape, credem noi, de ceea ce se poate a fi fost contemporanul nostru Galileo Galilei. În viziunea autorului, la care subscriem şi realist şi existenţialist şi mai ales post-marxist, titanul gîndirii moderne nu e mai puţin exemplar chiar dacă ni-l închipuim angajat într-o cotidiană auto-interogare, cu suişuri şi coborîri, cu certitudini şi dezamăgiri, frămîntare în care fărîma de conştiinţă oglindeşte, întru nesfîrşirea sa victorioasă, universul cel nemărginit. Iacob Popper cel iconoclast, autorul celei mai reuşite reconstituiri a lui Coşbuc din toată literatura critică română, îndrăzneţul paladin al adevărului (pur şi simplu) în "turnir"-ul radiofonic-publicistic de acum vreo 20 de ani cu Eugen Barbu, tatăl borfaşilor din "groapele" de ieri – "Săptămîna" – şi de azi – "România Mare" – şi-a închis ceva din experienţa de viaţă în paginile acestei reconstituiri, pasionat colorată dar mai ales fosforescent inteligentă a luptei dintre Reforma dintotdeauna cu anti-Reforma, din păcate şi ea cam dintotdeauna.

Nucleul teoretic germinativ al atitudinii scriitorului nostru faţă de acest "never ending story" al descoperirii Adevărului cu implicitul bir de sacrificii de care este însoţită orice izbîndă a Gîndirii împotriva Rutinei rezidă, după impresia mea, în descoperirea unei fireşti analogii între atitudinea eroului faţă de societate şi autoritate cu poziţia oricărui om iubitor de libertate şi adevăr din lagărul (că bine s-a autodenumit, Doamne!) răposat comunist. Identificarea spirituală cu itinerarul lui Galilei nu mai cerea decît un pas – ce-i drept, de admiraţie – şi acesta este pasul pe care-l face Popper în această (îl citez) "proiectată parabolă a autobiografiei mele". Întreprindere dificilă peste poate, căci din cele 4.000 de scrisori ce i se atribuie lui Galilei, doar vreo 400 şi ceva îi aparţin în mod indiscutabil, restul fiind scrise de tot felul de apropiaţi, prieteni şi nu chiar. Zgîrcit cu amănunte biografice, Galilei a lăsat fără răspuns chiar şi cele mai bine de 130 de scrisori primite de la fiica sa, Marie Celeste, dintre care cîteva fragmente, perfect alese, fac deliciul cititorului în capitolul VII al cărţii.

Rămîne însă glorioasă şi eternă, opera, rămîne fascinant-enigmatic, nici erou pietrificat dar în nici un caz poltron, omul Galileo Galilei, cel care, într-o scrisoare adresată spre sfîrşitul vieţii sale lui Diodati, putea, pe bună dreptate, scrie, accentele finale ale scrisorii suprapunîndu-se aproape, raţional şi afectiv, celor scrise de Beethoven după aproape 200 de ani în celebrul său testament de la Heiligenstadt: "Gîndiţi-vă în ce situaţie mă aflu cînd mă gîndesc la cerul, lumea şi universul care, datorită minunatelor mele descrieri şi evidenţei demonstraţiilor mele, au devenit de sute de mii de ori mai de necuprins decît tot ce au putut observa savanţii tuturor secolelor trecute şi care acum, pentru mine, s-au restrîns întru atît, încît să nu depăşească spaţiul ocupat de sărmana mea fiinţă."

Intuiţia de a descoperi în Titan această "sărmană fiinţă" a tuturor vremurilor, eterna trestie gînditoare a lui Pascal care înfruntă Universul întreg, pentru că ea, trestia-om, ştie că e muritoare, iar Universul nu, i-a prilejuit lui Popper mai mult decît o reuşită literară sau istoric-biografică, asigurîndu-i un loc în din ce în ce mai rarefiata galerie a ceea ce, în comuna noastră tinereţe, cu admiraţie şi sentimentul de a privi la stele ("astronomie oblige") numeam "adevăraţii noştri umanişti europeni."

●

* FELIX *
ATELIER de MAROCHINĂRIE
• Comenzi cordoane artistice de damă şi bărbaţi
• Portofele, port-chei din piele napa * box * şarpe
Str. Allenby nr. 81
Et. I în curte între orele
7:00-12:00 14:00-17:30

CARTEA

două femei: două cărţi

MARIA GĂITAN – MOZES, "Identitate"; ilustraţii de Alfred Bruckstein; ed. *Minimum*, Tel Aviv, 1992

În peisajul poeziei scrise în româneşte între Mediterana şi Iordan, peisaj care îşi permite luxul de a prezenta multe plante... artificiale în lipsa belşugului de clorofilă!, Maria Găitan - Mozes ocupă un loc aparte. În primul rînd prin tactul şi modestia ei de a se ţine de-o parte, de a nu face zgomot personal şi a lăsa poezia ei să-şi facă singură drumul. Neajutată nici de vociferări, nici dînd din coate, ci numai prin puterea ei de vrajă, prin incantaţia cuvîntului. Şi atingem o dată cu această afirmaţie o a doua particularitate a poetei, faţă de peisajul din care şi semnatarul acestor rînduri face parte, ocupînd locul "oii celei negre".

Într-o lume de poezie care, mai mult sau mai puţin realmente modernă, a abandonat muzicalitatea, rima şi ritmul, Maria Găitan - Mozes apelează la acel vers scurt care aminteşte virtuţile impuse folclorului de către oralitate. Cel puţin în acest volum, intitulat poate puţin cam demonstrativ "Identitate" (să iertăm autoarei acest unic păcat de orgoliu; poate că i se cuvine de drept...), frapează puternica pecete lăsată de frecventarea folclorului românesc. Este în primul rînd o pecete formală, căci chiar dacă pe alocuri adie motivele de gîndire mioritică, problematica poetei este cu totul alta. De acum şi de aici. Şi poate că tocmai în acest amalgam sui generis şi cu totul îndrăzneţ se plasează marele merit al volumului. Turnarea unei lumi într-o formă care nu-i aparţine, cu alte cuvinte exact "identitatea" omului aflat în spatele poetului: o formaţie culturală românească trăind şi absorbind o realitate israeliană. În fond, nu acesta este idealul la care ar trebui să aspire orice condeier care mînuieşte limba română în Israel? Chiar dacă personal am reproşa (păcat de cobreslaş!) o anume sărăcie metaforică a versurilor, o anume "depoetizare" demonstrativă a limbajului, Maria Găitan - Mozes sfîrşeşte prin a ne convinge. Acesta este adevărul ei, întreg, pregnant, şi nu ne mai rămîne decît să ne înclinăm cu respect, ba chiar cu un dram de invidie în faţa volumului ei, permiţîndu-ne un barbarism atît de curent pe aceste meleaguri unde se amestecă limbile (ne aflăm doar la o azvîrlitură de băţ de turnul Babel!): "Halevai mai multă asemenea poezie!"

FELICIA FEINSTEIN – KEIFA, "Versuri mici şi poveşti mici vesele şi triste de citit înainte de culcare", ed. *Minimum*, Tel Aviv, 1992

Abordînd literatura, Felicia Feinstein-Keifa nu o face ca un profesionist: se aşează la masa de scris doar pentru că prea-plinul ei sufletesc o obligă să se descarce; nu are un mesaj anume de transmis şi nici măcar nu se adresează "umanităţii". Ea scrie în primul rînd pentru ea însăşi, pentru a salva de la pieire sau de la uitare acele momente unice de revelare a unei realităţi din spatele realităţii, mai adevărată poate, în tot cazul mai intensă şi mai bogată în semnificaţii.

Pentru cititor, implicit pentru cel care străbate textele cu un ochi critic, modalitatea aceasta îşi are, firesc, avantajele şi dezavantajele sale. Să începem cu cele din urmă, nu numai din raţiuni diplomatice, ci şi pentru că ele sînt cel mai lesne de numit. Cînd abordarea aceasta de "jurnal intim" îmbracă o formă atît de profesionistă cum este poezia, Felicia Feinstein - Keifa rămîne în zona stîngăciilor, a amatorismului. Abia dacă, ici-colo, cîte o metaforă mai îndrăzneaţă, cîte o alăturare mai insolită de cuvinte lasă să se întrevadă preţioasa magmă de care dispune, de fapt, autoarea. Dacă un spirit autocritic mai sever ar fi călăuzit-o în momentul în care a încredinţat manuscrisele tiparului, ar fi eliminat zece sau cincisprezece poeme – şi atunci volumul pe care îl ţinem astăzi în mînă ar fi fost în totalitatea lui preţios.

Pentru că, indiferent de modul în care abordează actul literar, Felicia Feinstein - Keifa este o autentică prozatoare; din rasa acelor povestitori "minori" care, în bijuterii de proporţii liliputane, reflectă misterioasele legături ale unui univers infinit, în care omul are orgoliul nemăsurat de a se considera piesă importantă. Şi nu este! Dacă doriţi cu orice preţ o metaforă riscantă, Felicia Feinstein - Keifa este un soi de Brătescu - Voineşti care a traversat experienţa Kafka şi cea a Holocaustului. Înfiorarea este autentică şi obligă la pauze de lectură: pentru a lăsa textului timpul necesar să se aşeze în tine, să te linişteşti. Sau, cum prea bine spune lungul titlu al cărţii, acestea sînt texte "de citit înainte de culcare". Precum o rugăciune sau – exact! – o poezie, chiar dacă nu este scrisă în această formă.

O carte care se ţine la îndemînă, lîngă pat, deasupra capului; o carte de căpătîi!

Radu Klapper

●

Este din ce în ce mai limpede că miliardarul texan Ross Perot are şanse să-i învingă pe Bush şi Clinton la alegerile prezidenţiale din noiembrie.

Ce surpriză!

Ce lovitură de teatru!

Iată un formidabil os de ross pentru toţi politologii şi ziariştii lumii.

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

Către Minimum
Omar Revist
către Mi

ISRAEL BERCOVICI, "În ochii unei cafele negre", versuri (traduse din idiş de Petre Solomon şi Anton Celaru), ed. Kriterion, Bucureşti, 1991

Sînt mai bine de două decenii de cînd l-am lăsat pe Israel Bercovici în biroul său de secretar literar al T.E.S.-ului, aşezat la masa încărcată cu hîrtii, în faţa unei ferestre din care primăvara putea fi bănuită doar după strălucirea ce sublinia scorojeala calcanelor de pe strada Iuliu Barasch. Volumul de versuri ce mi-a ajuns în mînă acum este un mesaj din altă lume. Bercovici a murit, eu nu mai bat de mult Bucureştiul şi tîmplele mi-au albit, chiar dacă nu am prins mai multă minte... Şi, deodată, cu aceşti "ochi ai cafelei negre", cobor; cobor în timp şi în spaţiu. Mă întorc la acea lirică minoră evreiască, făcută toată din sensibilitate şi inteligenţă, din discreţia de a te ascunde după un citat sau un nume (Dumnezeule, cine nu e citat în cărţulia asta de versuri, de la Omar Khayam la Sandburg, de la Michelangelo la Bach şi Moise?!). Şi totul e trist, infinit de trist şi de cald, ca o înserare într-un oraşel de provincie.

Israel Bercovici a fost un "om de partid", a fost cel pe care autorităţile comuniste l-au trimis pentru a întări "perspectiva viitorului luminos" pe uliţa artistică idiş din România – şi totuşi, iată, volumul acesta postum de versuri traduse în româneşte demonstrează ceea ce era de aşteptat: rădăcinile sînt mai puternice!

Desigur, despre antologia aceasta s-ar putea scrie rece, tehnic, în termenii savanţi ai criticii literare. Dar ar fi păcat. Pentru a nu ucide fluturele, trebuie să nu-l atingi. Avem această datorie faţă de amintirea lui Israel Bercovici, faţă de poezia lui minoră şi încîntătoare.

(Radu Klapper)

- Cafea neagră
- Să ne amintim de Darabani
- Colecţia lipită cu pap dă cu tifla
- Iosef Petran faţă cu "cazul" Max Bănuş
- "Starebus"

SHIMON HARAN, "Daraban, Mivhar teudot v-reshimot (Darabani, culegere de documente şi însemnări), Ierusalim, 1992

Istoria şi tradiţiile tribului evreiesc din România trebuie făcute cunoscute cel puţin în Israel. În acest sens, orice apariţie editorială, fie şi numai în direcţia "popularizării" lor, trebuie salutată. Ca o picătură ce se adună la ceea ce, poate, va fi cîndva mare. Ceea ce este exact cazul culegerii scoasă în proprie editură, şapirografiată la Ierusalim, de Shimon Haran şi dedicată tîrguşorului moldovenesc Darabani.

La început a fost, probabil, orgoliul celui care – născut pe acele meleaguri – a tresărit cu plăcere la fiecare pomenire a numelui familiar; în presă, în cărţi de istorie şi beletristică sau pur şi simplu citat ca loc de naştere a cutărei sau cutărei notabilităţi – şi nu s-a îndurat să arunce aceste "descoperiri". În româneşte sau în ebraică, tipărite sau în manuscris, păstrate pe parcursul anilor, aceste petece răzleţe de istorie au devenit arhiva sentimentală pe care Haran s-a decis s-o facă cunoscută şi altora. Nu mulţi (în fond, cîte exemplare se pot trage dintr-o broşură şapirografiată?!), dar cel puţin pe această cale are certitudinea că nu se vor risipi în neant. Cîndva, cineva, va folosi poate şi această cărămidă modestă pentru ridicarea unei construcţii adevărate. Şi pentru acest gest, i se cuvine lui Haran, harnicul poet dărăbănean din Ierusalim, măcar mulţumiri, dacă nu chiar recunoştinţă.

(Radu Klapper)

•

ETGARD BITEL, "Dimineţile mele", versuri; caiet literar, Menora, Rehovot, 1992

Colecţia lipită cu pap continuă, dînd cu tifla impotenţelor organizate, şi dovedind că dacă vrei – se poate.

De data aceasta, Menora ne prezintă un poet, Etgard Bitel, de felul lui din Piatra Neamţ, gazetar în tinereţe la ziarul local şi acum, după stabilirea în Israel, debutant între patru coperţi. Versuri de om citit, de om de gust şi sensibilitate. Versuri în spiritul textelor editate de *Menora*, adică în 4 cazuri din 5, sub semnul civilizaţiei şi culturii.

(M. Raf.)

•

In "Revista mea", Tel Aviv, Iosif Petran glosează – sub titlul **"Nepoftit, nedorit"** – pe marginea "cazului" Max Bănuş. Unul din cele mai triste cazuri ale momentului 1992; fiindcă d. Max Bănuş, spre uimirea şi tristeţea micii lumi evreieşti din România – şi spre delectarea huliganismului la zi – scoate la Bucureşti două publicaţii... antisemite.

Extrase:

"Prin anii '50, d. Max Bănuş era tînăr fotoreporter sportiv, colaborator al publicaţiilor de specialitate din România şi din străinătate. «Turnat» pentru o greşeală de care nu era vinovat, evreul Bănuş a fost aruncat în închisoare; unde a rămas, pe cîte ştim, peste trei ani. Apoi i s-a permis să plece în Occident. A fost redactor al postului de radio «Europa liberă»...

După Revoluţie, a revenit în România unde – prin investiţie personală – a înfiinţat revistele «Tinerama» şi, mai apoi, «Foamea». A importat utilaj şi hîrtie, a angajat un număr de ziarişti români, a încercat să facă «presă de tip apusean»...

Unii din «condeierii» cărora le-a dat o pîine l-au vîndut curînd; bani au şi fasciştii în România, chiar mai mulţi decît el. D.l. Bănuş s-a pomenit că se face antisemitism în propriile sale publicaţii; ba chiar credem că a închis ochii, fiindcă piaţa cerea scandal. Dacă eşti decent şi nu te vinzi (xenofobiei, invectivelor, subculturii, minciunii) – nici nu vinzi! Rămîi cu «marfa» în magazie, la retururi. Ori dumnealui – cum e şi normal – investise ca să cîştige, nu ca să piardă...

Un anume Mihai Antonescu ... şi-a publicat în revista lui un «poem» în care figura şi comparaţia «...ca un jidan bătrîn necircumcis». Pentru a dezerta, finalmente, la gaşca Barbu-Vadim şi a-l face pe dl. Bănuş «gheşeftar, slugă a lui Mozes Rosen, cumpărător de sate româneşti mai ceva ca la 1907, un pribeag întors din lumea largă etc.», adresîndu-i-se ca din mlaştina lui Ouatu: ...«dă-mi măi nea Caisă şi mie nişte lovele». Iar un alt nume, Cornel Ivanciuc, a cerut, în «Tinerama», reabilitarea... lui Codreanu! Într-o revistă aparţinînd unei evreu!

Abil, dl. Bănuş s-a scuzat în faţa rabinului-şef Rosen: «n-a ştiut»; însă îi oferă (cu generozitate!) o pagină, spre a răspunde. Dornic probabil de scandal-reclamă, ţinea să-l tîrască iarăşi pe dr. Rosen într-o confruntare cu un golan oarecare. Iar cînd i s-a recomandat să răspundă personal acelei infamii, «evreul» Bănuş s-a abţinut... În timp ce în cealaltă revistă care-i aparţine, «Foamea» (nr. 20, 7 aprilie a.c.), putem citi că un rabin din Beirut «fugăreşte pe stradă grupuri de arabi şi copii intifazi, cîntînd "Jidan mi-e ştromeleagul"», sau aşa zise bancuri cu Iţic şi Ştrul, Moriţ şi Raşela, Levi şi Straus (aluzie la filosoful Lévy-Strauss, pe care şi-o permite un arierat). Reproducem alt «banc»: «Sub un parc, se întîlnesc uneori Iţic şi Ştrula. –Boule! Ţi-ai pus prezervativul pe nas... –Bine, dragă, dar eu sînt sus, pe conifer». Sau lozinca mare, de pe ultima pagină «Atenţie! Jidanii sînt printre noi!»"

•

MAGAZIN "STAREBUS", cuvinte încrucişate, bridge, caleidoscop, horoscop, zodiac, şah (director: A. Levy, redactor şef: Nelu Weinberg, editor: Dan Pasăre), nr. 9, Tel Aviv, 1992

Această "revistă de buzunar", ajunsă la numărul 9, îşi păstrează ţinuta grafică de excepţie semnată de Lucia Ghertler. Conţinutul diversificat al problemelor originale de enigmistică şi al jocurilor de cuvinte încrucişate, divertismentul poliţist, şahul, bridge-ul profesionist şi bineînţeles umorul, umorul prezent pe aproape toate paginile, recomandă "Magazinul «Starebus»" ca pe o publicaţie de vacanţă ce nu trebuie să lipsească nimănui.

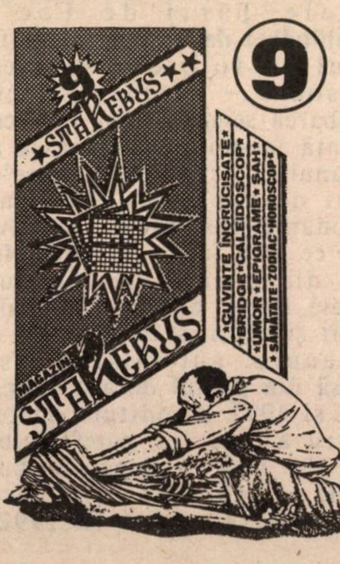

גן האקליפטוס

GRĂDINA "EUCALIPT"
NATANIA

Str. Pinhas 2
Zona industrială veche
(vis-à-vis de staţia de benzină "Asuh")
Tel 053/824563-347507

NOU !

- Grădină cu floră tropicală înnebunitoare
- Cascade fascinante

La o serbare cu peste 350 participanţi, conducerea oferă o călătorie gratuită în străinătate pentru tînăra pereche.
De asemenea, preţuri speciale şi cadouri pentru orice serbare cu mai puţin de 350 participanţi.

CAŞER

Casa de Părinţi
"NEVE ESTER" Ltd.
Tel Aviv – Lîngă "Habima"
Tel. 03-5283871
şi seara – 03-885417

Pentru
CRONICI ŞI INDEPENDENŢI

- Nivel înalt
- Preţuri speciale
- Supraveghere medicală – zi şi noapte – de către medic şi soră
- Vindecare prin ocupaţie
- Îngrijitoare din toate comunităţile

De ce să nu încercaţi?
Merită, merită, merită!
MERITĂ ! ! !

■ **JACOB POPPER**
München

POPPER vs. REICHMANN

De fapt, conflictul dintre cei doi condeieri de seamă ai evreo-românismului a pornit de la o scrisoare: dacă nu pierdută, în orice caz ajunsă în mîinile lui Edgar Reichmann pe căi misterioase.

O scrisoare trimisă de scriitorul român Vintilă Horia lui Jacob Popper.

Reichmann a văzut rosturile acestei scrisori într-un fel.

Popper le vede într-alt fel.

Să-i dăm cuvîntul:

SUBIECTUL SUPĂRĂRII: VINTILĂ HORIA

Ţin să reamintesc că în scrisoarea mea despre *"caracterul paradoxal"* al antisemitismul românesc, apărută în ediţia din februarie a revistei *Minimum*, îmi ilustram teza, printre alte exemple, cu cel al unuia din *"oamenii de cultură români stabiliţi azi în Occident şi care au participat activ la aventura fascistă"* fără însă a avea azi *curajul să se distanţeze de luările lor de poziţie antisemite din trecut"*. În acest caz, paradoxul consta în faptul că "omul de cultură" la care mă refeream *"a făcut – cum am avut prilejul să constat şi cum voi demonstra în curînd, pe baza unor declaraţii lipsite de orice echivoc – tentativa de a-şi mărturisi «unitatea în esenţă» cu exponenţi de seamă ai evreimii din România."*

"Omul de cultură" la care mă refeream este scriitorul român Vintilă Horia, decedat de curînd, iar "exponentul de seamă al evreimii din România" este "regele Ţării de Foc", Julius Popper, despre care Horia Vintilă a scris în ultimii 40 de ani mai multe articole entuziaste din care unul de proporţii masive a fost, la data cînd a apărut, cea mai importantă contribuţie românească la studierea personalităţii lui "Don Julio". Nu cred că se cuvine să tac acest lucru numai pentru că Vintilă Horia nu şi-a făcut autocritica pentru simpatia arătată de el în trecut faţă de Garda de Fier. De asemenea, nu înţeleg de ce aş trebui să ascund eu stima pe care am resimţit-o pentru acel gentleman şi distins cărturar care era omul Vintilă Horia atunci cînd am avut ocazia să-l cunosc personal în incinta postului de radio "Europa liberă" în 1976. După cum am avut prilejul să-i povestesc şi lui Alexandru Mirodan, acum cîţiva ani, la Tel Aviv, cînd a aflat că eu lucram la un roman despre "regele Ţării de Foc", Vintilă Horia m-a rugat să-i comunic manuscrisul romanului atunci cînd el va fi încheiat. I-am arătat lui Mirodan atunci extrem de măgulitoarea scrisoare adresată mie de Vintilă Horia în 1989 cu privire la romanul meu "Estrellita şi regele Ţării de Foc", întrebîndu-l dacă crede că ar fi cazul să folosesc această scrisoare – bineînţeles cu aprobarea semnatarului ei – ca prefaţă la ediţia românească a romanului "Estrellita şi regele Ţării de Foc". Răspunsul lui Mirodan a fost atunci negativ, ceea ce m-a făcut să renunţ în cele din urmă la prefaţa lui Vintilă Horia, cu atît mai mult cu cît şi apariţia în România a romanului antecitat a fost scoasă din planul de apariţii pe 1991 şi 1992 al editurii mele, pentru a face loc pamfletului meu "Pe ring cu Eugen Barbu" (1991) şi unei alte cărţi care urmează să apară în 1992. Apariţia recentă a romanului meu "Omul şi umbra" de sub teascurile editurii "Junimea" din Iaşi a contribuit mult la această hotărîre, luată în comun de mine şi de editorul bucureştean Victor Frunză.

Popper

Reichmann

Scrisoarea adresată mie de Vintilă Horia a ajuns prin mijlocirea unei terţe persoane şi la cunoştinţa dlui Edgar Reichmann, cunoscut recenzent în coloanele ziarului "Le Monde" al unor lucrări apărute la Paris sub semnătura unor autori de origine română. La cererea dlui Reichmann, i-am furnizat, în cursul unei convorbiri telefonice la 3 aprilie, datele de mai sus privitoare la Vintilă Horia. Spre marea mea surprindere, citesc într-un necrolog al lui Vintilă Horia, apărut în "Le Monde" din 5 aprilie sub semnătura dlui Reichmann, următorul pasaj:

"Puţin înainte de moartea sa... (Vintilă Horia)... îi scria într-o prefaţă pe care i-o solicitase un amic şi confrate, de stînga acesta din urmă şi

instalat de multă vreme în Germania: «Cred că aparţinem unor universuri oarecum paralele care se întîlnesc uneori în acele opere de artă şi cărţi rare în care deosebirile existenţiale dispar şi unitatea în esenţă redevine posibilă."

Rog revista *Minimum* să publice textul integral al scrisorii adresate mie de Vintilă Horia – aici alăturată în fotocopie – în aşa fel ca să poată fi spulberată orice confuzie privitoare la relaţiile dintre mine şi Vintilă Horia, precum şi la poziţia acestuia faţă de "universurile paralele". Ţin totodată să precizez că:

1. Nu am fost niciodată "amic" cu Horia Vintilă, ceea ce nu înseamnă că nu l-am stimat ca om şi preţuit ca scriitor (în ipostaza sa occidentală).

2. Eu am încetat să fiu "de stînga" începînd din 1949, cînd am fost exclus din P.C.R., din cauză că eram "infectat de ideologie burgheză" şi "de origine socială nesănătoasă". Ruptura mea cu comunismul s-a perfectat în 1958, cînd am depus actele pentru plecare în străinătate, ceea ce a dus la excluderea mea din Uniunea Scriitorilor din România şi la scoaterea cărţilor mele din librării şi biblioteci publice.

3. Nu i-am "solicitat" nici lui Vintilă Horia nici altcuiva "o prefaţă" la romanul "Estrellita şi regele Ţării de Foc" sau la vreo altă lucrare a mea. Scrisoarea alăturată a fost scrisă din proprie iniţiativă de V. H. Ulterior, el a răspuns afirmativ, într-o altă scrisoare, la întrebarea mea dacă ar fi de acord să folosesc scrisoarea antecitată ca prefaţă la romanul meu despre don Julio.

SCRISOAREA LUI VINTILĂ HORIA CĂTRE JACOB POPPER

Stimate Domnule Popper,

Am terminat de cetit as'noapte cartea Dv. care devine, în a doua jumătate, şi mai interesantă decît în prima, ceea ce e caracteristic bunelor romane. Paginile care descriu ce se întîmplă înainte de sfîrşit, în estancia din extremul sud, fragmentele dedicate trăirii prin *kenos*, idila discretă şi romantică, inundaţia, sălbăticia din acel sud extremist şi foarte uman, pădurea, clima, cerul, totul contribuie ca romanul Dv. să atingă culmi de realizare scriitoricească pentru care vă felicit din toată inima. Îmi dau seama că există pasagii cu care nu am putut fi de acord, însă neadeziunea este superficială, aş spune ideologică, lucru care nu m-a împiedicat niciodată să admir dibăcia sau arta de a scrie care creşte odată cu desfăşurarea romanului şi care depăşeşte părerile unora dintre personagii. Ca să fiu mai explicit: socialismul Estrellitei nu m'a împiedicat să-i fiu alături, să particip la drama ei pînă la capăt. Sper să mă înţelegeţi. În plus, cartea rămîne mereu fidelă stilului popperian, apropiat de Jules Verne, pe care l'am degustat la Buenos Aires, în 1953, cînd un ofiţer de marină argentinian mi-a adus din biblioteca Ministerului Marinei nişte texte de Iuliu Popper pe care le-am cetit cu pasiune. Întregul roman, de altfel, se scaldă într-o atmosferă de autenticitate , ca şi cum autorul cărţii ar fi trăit prin personajul lui, ca şi cum peisajul, oamenii, întîmplările ar fi fost ale lui, trăite direct şi nu imaginate. Cred că o astfel de carte poate avea mult succes,

Cred că unele pasagii, din prima parte, ar putea fi suprimate, nu multe, ca romanul să cîştige în unitate şi epicitate. Dacă ne vom întîlni vreodată mi-ar face plăcere să stăm de vorbă despre tot ce am afirmat mai sus. Cred că facem parte din două cosmosuri diferite, paralele într'un fel, care se întîlnesc probabil că numai atunci cînd dau de un teren comun, cum ar fi o carte, o operă de artă, în care dispar divergenţele existenţiale şi unitatea în esenţă devine brusc posibilă. Un astfel de teren complementar, artistic vorbind, este romanul Dv. în paginile căruia m'am simţit adesea aproape de protagonist şi de autor.

Cu cele mai alese sentimente şi dorindu-vă succes, rămîn al Dv.

Vintilă Horia

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI **MICHAEL SHARON**

APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39, Tel. 5172910
HAIFA – Str. Herzl 65, Tel. 667667

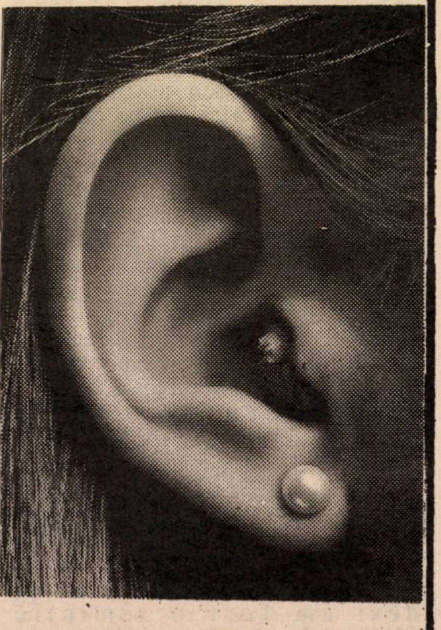

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

ALEXANDRU SEVER

DESPRE RAŢIUNILE NATURII ŞI NEBUNIILE EI

> *Ziarele: "Doi oameni au dispărut la Modiin, în apele unei gîrle din regiune."*

H_2O e numele mai dincoace ale unei zeităţi bătrîne cît lumea, şi, tocmai de aceea, simetric dispusă între principiul vieţii şi acela al morţii. Că în acest Orient, atît de apropiat nouă, cu o geografie marcată de atîtea pustiuri, prin care de atîtea ori, de-a lungul veacurilor, s-a întîmplat să moară atîţia oameni numai pentru că le lipsea o gură de apă, s-ar putea isca totuşi, la un moment dat, o viitură destul de mare pentru ca să înece un om – iată un gînd care, pînă mai deunăzi, nici nu mi-ar fi putut trece prin minte. Şi nu mi-ar fi putut trece prin minte nu pentru că acestor meleaguri le-ar fi lipsit o istorie a relaţiei cu apa... Oare nu noi am fost aceia care am gîndit duhul Domnului plutind peste ape la întemeierea lumii? Şi povestea potopului nu e şi ea de pe aici, de pe undeva, destul de aproape ca s-o fi putut face a noastră? Şi pruncul care s-a fost cules dintr-un coş de papură, plutitor pe apa Nilului, oare nu lui i-a fost dat să despartă apele mării ca să deschidă cărare de liberă trecere unui norod prigonit de moarte? Şi n-a fost oare Noe cel dintîi căpitan al unei Nave destul de încăpătoare ca să adăpostească, întru supravieţuire, toată sămînţa unei lumi? Şi n-a fost oare Iona-profetul cel dintîi naufragiat care s-a fost călătorit, în chip de supravieţuitor, în pîntecul ospitalier al unui chit? Şi totuşi, deşi am fost o seminţie călătorită pe toate continentele lumii, deşi am străbătut toate mările şi oceanele Terrei spre undeva şi nicăieri, popor de marinari n-am fost.

E adevărat, am avut încă de la descălecare, precum avem şi astăzi, o largă deschidere la mare; dar o Mediterană care leagă ţărmurile a trei continente e în prea mare măsură a tuturor pentru ca să fi putut fi numai a noastră. Că pe această întindere de apă, dintre un prag asiat şi Coloanele lui Hercules, au navigat, din cea mai îndepărtată antichitate, neguţătorii atîtor comunităţi israelite de-a lungul ţărmurilor ei, asta nu ne-a făcut, totuşi, stăpînii nici unei flote. Dar de visat nu ne-a împiedicat nimeni s-o visăm; am visat-o şi în drum spre Lumea Nouă, am visat-o şi atunci cînd căutam cu disperare o punte care să ne scoată, peste ape, dintr-o Europă nazistă. Ba stau chiar şi mă întreb: oare această mai proaspătă legendă a unui Columb evreu – profet al unui alt pămînt făgăduit – nu s-a fost iscat şi ea din aceeaşi imaginaţie mitică din care s-a odrăslit odinioară figura etern impunătoare a unui Moşe? N-a lucrat oare aici, ca de atîtea alte ori, aceeaşi aspiraţie irepresibilă la un spaţiu destul de încăpător ca să adune şi să adăpostească întreg poporul lui Dumnezeu? Abia Israelul modern, resuscitat în patria lui istorică, obligat să se apere pe mare, tot atît cît pe uscat şi în aer, a pus pe ape un început de flotă. Dar iată şi ce-mi dă de gîndit: tinerii înecaţi deunăzi nu erau marinari, ci "oameni de uscat"; n-au trebuit să iasă pe mare ca să moară, a venit apa ca să-i ia.

Că în acest Orient în care, pînă a stoarce din robinetul casei un strop de apă, trebuie mai întîi să-l culegi de pe fundul unei fîntîni, sau să-l distilezi din belşugul unei ploi; că în acest Orient, în care apa costă bani grei şi preţul ei creşte de trei ori pe an – un om poate să găsească destulă apă ca să moară înecat, asta te poate duce cu gîndul că, dintre atîtea feluri de morţi, moartea prin înec nu e chiar o moarte evreiească. Dar şi de ce n-ar fi? Într-o lume unde s-a găsit destulă otravă ca să ucidă şase milioane de evrei, într-o lume în care cuţitul de bucătărie poate să ucidă la fel de bine ca un glonte sau ca un ciomag, într-o lume în care Islamul fanatizat visează să ne înece în mare, stau să mă întreb: ce destin, la urma urmelor, mă poate scuti de a muri în apele tulburi ale unui fir de apă care, fie şi odată la un sfert de veac, îşi sporeşte destul de mult volumul pentru ca să-şi caute bezmetic o victimă menită să-i laude vremelnicia? De ce adică ar fi natura mai puţin nebună decît omul însuşi?

minimum
EDITEAZĂ
• Aveţi în manuscris memorii personale?
Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?
• Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?
• MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură
MINIMUM
• Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"
•
Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

OPHIR-KEY TOURS
DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN
SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN
VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE PENTRU ORICE FEL DE EXCURSIE ÎN STRĂINĂTATE

■ ARMINIUS CASSVAN
New York

ASOCIAŢII

Iată o noţiune care germinează idei, reflecţii. Oamenii cu mustaţă sînt de obicei asociaţi cu o masculinitate pronunţată sau o nevoie de a demonstra ceea ce de fapt nu există. Armistead Maupin, romancier contemporan american, autor al unor scrieri despre viaţa din oraşul cunoscut pentru flexibilitate sexuală San Francisco, el însuşi "trăind" cu un cunoscut "gay" (homosexual) de vază, – are o mustaţă impresionantă. Un nume precum Grigore se asociază iarăşi, în mintea mea cel puţin, cu un "bărbat adevărat", în timp ce un nume ca Eusebiu sugerează efeminări culturale sau, şi mai rău, intelectuale. Nu mai vorbesc despre Cezar versus Camil, amîndoi romancieri dintr-o altă eră... Nume precum Grigore sau Cezar obligă parcă la fapte masculine precum război, serviciu militar prelungit, băuturi tari.

Asociaţiile ne-fizice, să le spunem spirituale, nu sînt mai puţin frecvente. Asociem în domeniul medical nu numai "tusea cu junghiul", dar şi temperatura cu infecţia etc., etc. Ceea ce nu am vrea să asociem este fumatul cu cancerul de plămîni (nu mi se va întîmpla tocmai mie!), excesul de alcool cu demenţa, lipsa de activitate mintală cu Alzheimer etc., etc. Ne plimbăm pe planeta asta cu capul în nori, plin de asociaţii misterioase. Partea anterioară a creierului este cea mai asociativă. De acolo ne vin abstracţiile, creativităţile. Hai să fim creativi dacă putem, nimic nu e mai ostil stagnării! Dar, de fapt, ce e rău în stagnare? Asociaţia cu stagnarea cea mare fără întoarcere...

Asociaţii, asociaţii, asociaţii... Firele noastre invizibile ţes labirintice construcţii nelocuite decît de gîzele fugare ale gîndului... Căci gîndim şi, cum se spune, asta doare...

MARIA GĂITAN-MOZES

IDENTITATE

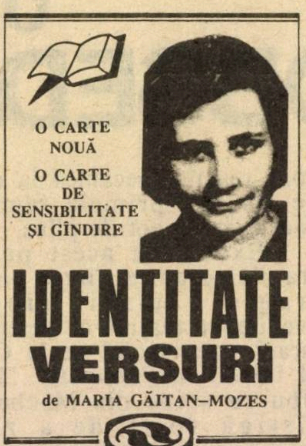

MINIMUM

Desigur, stilul vine cu poetul, dar aici este vorba de un stil al stilului, deosebit de al celorlalţi poeţi şi prin talent şi prin aspect moral. Versurile Mariei Găitan-Mozes au adîncimea care orientează scrisul spre poezia mare. Poeta cumpăneşte cuvintele, valorifică pe un plan înalt toate sentimentele.

O carte nouă a sufletului Mariei Găitan-Mozes, scrisă cu un condei care ciuguleşte cuvintele de petale proaspete ieşite peste noapte la iveală, cu bobul de rouă, cu lacrima cerului pe ele: *Te ştiu călit,/ dar, ca femeie, tremur/ şi-aş vrea-n aceste clipe/să m-alătur/ţie./ Să-ţi pot fi sprijin/ şi părtaş/ soldatul meu/ cu tîmplă argintie.*

Adrian Zahareanu

●

‚Cînd Mărioara – Maria Găitan-Mozes – îşi citeşte poeziile în cenaclu, se produce un moment de înălţare.

E aproape incredibil cum o exprimare atît de simplă – aparent nepoetică – răscoleşte simţirile cucerite de savoarea mereu proaspătă, tandră a versului...

E misterul talentului poetei Maria Găitan-Mozes!

Solo Juster

●

Cartea se poate procura trimiţînd un cec în valoare de 20 şekeli pe adresa: Str. Haşmonaim 81, Bat Yam.

A APĂRUT

HATZIONUT

nr. 21, Tel Aviv, 1992
Religie * Istorie
Memorialistică * Document

Buletin editat sub egida Sinagogii Gutman, cu contribuţia H.O.R. Tel Aviv (director: av. Leon Şaim, redactor: av. I. Scorţaru).

Buletinul poate fi procurat la Sinagoga Gutman rh. Pekiin nr. 12/A, Tel Aviv.

HATZIONUT

BULETINUL ASKANIMILOR SIONIŞTI DIN ROMÂNIA ÎN ISRAEL şi YAD ZIKARON LEIAHADUT ROMANIA
cu sediul la Sinagoga "BEIT IACOV-IOSEF RAV ZWI GUTMAN"
Redacţia: Str. Pekiin nr. 12/A Tel Aviv
Redactor fondator: MOŞE MAUR ז"ל

● SUMAR ●

Rabin Efraim Gutman: Răsfoind filele Hagadei de Pesah *–3; Uri Eliav:* Dinamism şi prestigiu – *4; Marius Mircu:* Iacob Groper – *6; Sonia Palty:* Moşe Maur z.l. – *9; Av. Iancu Scorţaru:* Struma – *11* ; Comemorarea victimelor de pe vasul Struma – *13; Marian Caizerman:* Rolul internaţional al organizaţiei Mondiale "Bnei Brith" – *14; Noel Vaintraub:* Tineri evrei căzuţi în lupta antifascistă – *16; Rabanit Debora Landman:* Versuri – *18*; H.O.R. – Scrisori, răspunsuri, comentarii – *21; Rosh Peleg Iehuda:* Cu faţa la cel de-al 32-lea Congres Sionist Mondial – *24*; Comemorarea victimelor pogromului legionar din Bucureşti – *26*; Serbarea de Hanuca – *27; Mioara Iarchi-Leon:* Israel – O piatră a vorbit... – *28*; Rabinul Şlomo Zalman Ochman – *29* Ebraică: *10 ani de la construirea sinagogii "Beit Iacov Iosef Rav Zwi Gutman" – 31; Rabin Efraim Gutman:* Rabinul Shlomo Zalman Ochman z.l. – *32; Tony Solomon Maaravi:* Rabineasa din Suceava – *34; Rabin David Landman:* O povestire miraculoasă despre Rabi Israel Baal Shem Tov – *38; Shmaia Avni:* Aba Kowner nu a avut dreptate – *40*; 50 de ani de la scufundarea vasului Struma – *41; Rabin Efraim Gutman:* Cei patru fii din Hagada de Pesah – *42*

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RADU KLAPPER

"VIN ROMÂNII!"

Începutul a fost ca o briză plăcută, ascunzînd în ea furtuna, fără a lăsa să fie bănuită. Pe scena studenţilor anului trei de studii de la "Beit Zwi", regizorul - profesor Gheorghe Miletineanu a avut fericita idee de a oferi elevilor şi număraţilor spectatori textele clasice – azi! – ale lui Eugen Ionescu "Lecţia" şi "Cîntăreaţa cheală", exact cele cu care, în urmă cu 40 de ani, a explodat ceea ce se numeşte nu tocmai exact "teatrul absurd".

Cunoscînd "pe dinafară" ambele texte, rîzînd cu o fracţiune de secundă înainte ca replica să fi existat în realitatea scenică, credeam că istoria prea-bunului meditator ce-şi ucide elevele pentru că vrea să le facă perfecte şi istoria perfectului gol din viaţa burgheză de familie şi societate nu or să-mi mai spună nimic nou. Cum Miletineanu şi elevii săi au avut bunul-gust să lase textul să acţioneze direct, fără "inovaţii", marile mici piese ionesciene au cîştigat forţa profeţiei împlinite. Am rîs pînă la lacrimi, dar am ieşit de la spectacol cu neliniştea de a nu şti dacă aceste lacrimi erau doar reacţia mecanică la excesul de rîs sau primele semne ale unui uriaş hohot de plîns.

Exact din acest punct al fragilei graniţe dintre comic şi tragic a ţîşnit singurul eveniment teatral al Festivalului Israel. spectacolul de la Craiova al lui Silviu Purcărete. "Regele Ubu cu scene din Macbeth" îşi cîştigă forţa de a zgudui omeneşte şi justificarea estetică prin introducerea în ecuaţie a lui "Hamlet", faimoasa scenă a teatrului în teatru, folosită drept capcană în care cade criminalul şi care ea însăşi decurge din nu mai puţin faimosul monolog despre "teatrul – oglindă a vremurilor".

Saga grotescă a lui Alfred Jarry, cu toată genialitatea ei, este o caricatură inumană. Spectacolul lui Purcărete cîştigă răcnetul de durere şi de revoltă omenească pentru că, "mergînd la teatru", Tata şi Mama Ubu devin oameni văzîndu-şi propria crimă în scenele din "Macbeth". O dată cu ei, toate caricaturile devin oameni, personaje, şi încetează să fie şarje. Că toţi sînt nişte scelerați este de fapt spiritul poveştii.

În interviurile acordate aici, Purcărete s-a încăpăţînat să nege că în spectacol ar exista referiri la tragedia Ceauşescu a României. Ceea ce este un neadevăr şi o greşeală. Neadevăr pentru că, volens - nolens, cuplul Ceauşescu există în textul lui Jarry de cînd a fost scris, în urmă cu aproape un veac; pentru că debandada pe care o traversează România de azi explică şi justifică debandada (superbă, dar nu mai puţin debandadă, lungind inutil spectacolul) de pe scenă. Greşeală: crezînd că îşi micşorează forţa de "generalizare", Purcărete a demonstrat că nu înţelege dimensiunea exemplară a răposatului dictator. Ceauşescu a dus crima pînă la dimensiunea care-l scoate din anecdote. Caligula nu mai e de mult un împărat roman, ci Dictatorul dement şi criminal...

"NO MAN'S LAND"

Alte două importante spectacole din Festivalul Israel, unul venit din Franţa, unul de origine germană, lasă să se întrevadă nu numai sfîrşitul (începutul?) unei anume lumi, ci şi al unei anume forme de expresie artistică.

Joseph Nadj (ungur din Iugoslavia şi creator parizian!), mai mult regizor decît coregraf, şi Susana Linnke, mai mult coregrafă decît regizor, au aruncat în aer graniţele dintre cele două arte pentru a ne pune în faţă propria lor oglindă. Primul se întoarce la mediul cultural în care s-a născut, orăşelul de provincie al Europei Centrale, sfîşiat de intrarea în lumea modernă, în care oamenii îşi pierd identitatea pînă la a deveni obsesie. "Comedia tempio" a sa e fascinantă prin risipă de fantezie: niciodată nu poţi prevedea ce se va întîmpla pe scenă, de unde apar şi unde dispar personajele, în ce se vor transforma – scaun, scară sau roabă? – sau care element de decor se va dovedi a fi un om. Totul desfăşurîndu-se într-o atmosferă lugubră, alb-negru şi cenuşiu, în care oamenii sînt urîţi sau de-a dreptul monştri, pitici sau fără picioare. Singurele cuvinte rostite (mîndria formulei "balet-teatru" este folosirea textului) sînt cîteva rînduri în latină, în care se repetă "anestezia". Pentru că lumea lui Nadj este una anesteziată, care trage să moară fără să simtă venirea sfîrşitului.

Linnke rămîne şi ea în anecdotă, într-una foarte concretă: condiţia bărbatului, mai precis cea a muncitorului metalurgist din Valea Ruhr, şi cea a femeii, gospodină - mamă - muncitoare. Fiecare dintre ele este dezbătută într-un dans aparte – "Dansul bărbaţilor", creat mai demult în Germania şi ajuns la Festival în interpretarea a şase balerini de cele mai diverse naţionalităţi, printre care şi doi israelieni; "Dansul femeilor", creat anume pentru Compania kibuţiană care l-a interpretat în premieră absolută. Dansurile nu sînt perfecte. Cel al femeilor păcătuieşte prin lungime, cel al

SPECTACOL

bărbaţilor prin locuri comune – şi de la un creator de talentul şi inteligenţa Susanei Linnke am fi pretins auto-cenzură. Dar forţa actului ei creator este copleşitoare şi, ca israelian, nu putem refuza satisfacţia pentru alegerea Companiei kibuţiene ca interpretă a lucrării. La ora aceasta, formaţia este cea mai serioasă şi mai profesională din ţară, lăsînd să ţîşnească talente care nu pot fi trecute cu vederea: Sivan Fastman care duce pe umeri cu autoritate "firul roşu" al dansului, Uri Igbi cu o memorabilă apariţie de caricatură sărmană şi mai ales Ziv Frenkel, de-a dreptul zguduitor în armonia şi căldura lui ca... femeie.

ŞI TOTUŞI EXISTĂ !

Se pretinde cu încăpăţînare că la noi nu există şi nu poate exista balet clasic. Dar Baletul Israelian există de 25 de ani, iar concursul "Mia Arbatova", rezervat exclusiv interpreţilor celui mai clasic balet şi ajuns anul acesta la a treia ediţie, a aliniat în finală 11 concurenţi (9 fete şi doi băieţi), ba chiar a permis reluarea, cu violenţă, a polemicii dintre tehnică şi muzicalitate. Nu există un balet israelian? Să zicem, dar există balerine şi concursul s-a disputat anul acesta doar între Nadejda Timofeeva din Ierusalim şi Michal Zachs din Tel Aviv.

Cea dintîi, căreia juriul i-a acordat premiul întîi, este o balerină foarte nou venită în ţară, produs al şcolii sovietice căreia îi reprezintă toate calităţile şi mai ales toate defectele (prin defecte înţelegem ambiţia de a produce impecabile "maşini de balet"). La 20 de ani, Timofeeva are puritate tehnică – deşi în concurs s-a împiedicat într-o piruetă! – dar este mai rece decît Polul Nord şi mai exterioară emoţiei muzicale decît orice Galaxie faţă de sistemul nostru solar.

Cu mare zgîrcenie, ba chiar cu un dram de uscăciune sufletească, juriul i-a acordat lui Michal Zachs numai locul trei. La milimetru, tehnica ei este sub cea a rusoaicei din Ierusalim, dar ea nu navighează între "attitude" şi "fouetté", între "batterie" şi "élevé", ci se transformă în concretă continuare a frazei muzicale. Unduirea braţelor ei (faimosul "port de bras" în care Lifar vedea încununarea baletului) este tremolo-ul viorii, iar silueta ei, de o regală frumuseţe, îţi aduce o lacrimă în colţul ochilor. Michal Zachs este un produs eminamente israelian, o floare rară cultivată cu emoţie şi severitate de acel profesor care, de ani de zile, rătăceşte printre noi, americanul (dacă mai e american!) Jay Augen.

"Femeile" baletului Susanei Linnke au apărut cu chipul şi mai ales cu corpul membrilor Companiei kibuţiene. În centru, Uri Igbi.

● **MUZICĂ**

RUTINĂ ÎN CONCERT

În program: Dvorak – Concert pentru violoncel şi orchestră – solistă Natalia Gutman; Brahms – Simfonia a II-a; dirijor Kurt Sanderling – Germania; orchestra Filarmonicii Israeliene.

A citi un text presupune a cunoaşte literele limbii respective; a *interpreta* un text înseamnă a împrumuta un sens viu şi un mesaj tălmăcirii. De aceea, într-o lucrare destinată orchestrei, rolul dirijorului este cel mai complex, el fiind coordonatorul principal al tuturor părţilor "conflictului", lui revenindu-i şi misiunea de a clădi şi transmite semnificaţia formulării adresată de către compozitor.

Supranumită "Pastorala", simfonia în Re major (nr. II), semnată de Brahms în 1877, cucereşte prin dezinvoltura romantică a ţesăturii muzicale şi generozitatea discursului care se revarsă amplu şi fascinant. Întruchiparea oferită de prisma dirijorului Kurt Sanderling a fost – eufemistic spus – uşor scolastică, uneori chiar monotonă. Cavalcada culorilor, atît de caracteristică simfoniei, a lipsit cu desăvîrşire, în locul ei instalîndu-se un peisaj învăluit în ceaţă. Binecunoscuta tensiune brahmsiană, derivată din ritmul trepidant, s-a obliterat. Privceliştea zugrăvită de Sanderling a fost frustrată de orice formă de relief, vîrf de munte sau chiar deal, rezumîndu-se la descrierea amănunţită a unei nesfîrşite cîmpii plate...

Natalia Gutman n-a reuşit să-l antreneze pe dirijor, motiv pentru care pasiunea par excellence romantică a concertului parafat de personalitatea tumultuoasă a lui Dvorak a rămas mai mult intuită decît exprimată. Natalia Gutman a fost însă inegalabilă în fragmentul de Bach cîntat – la insistenţele publicului – ca bis.

Sofia Gelman

SPECTACOL

TĂCEREA MIEILOR; film american; regia: Jonathan Demme; cu Anthony Hopkins şi Judie Foster

Un film foarte bun şi foarte rău.

Foarte bun fiindcă pelicula asta surprinzătoare, şocantă, concepută din plecare să-l "întoarcă pe dos" pe spectator este realizată, atît pe plan regizoral cît şi pe cel actoricesc, la cel mai înalt nivel. Avem de-a face cu o operă consistentă, menită a fi discutată şi azi şi mîine şi, probabil, poimîine. *Oscar*-urile cu care a fost încununată această "Tăcere..." ("cel mai bun film al anului", "cea mai bună interpretare masculină", "cea mai bună interpretare feminină") sînt, neîndoios, meritate.

...Foarte rău, fiindcă filmul ne vorbeşte, după cum se ştie (iar cine nu ştie are prilejul să afle acuma şi să exclame: oh!) despre canibalism. Este, acest canibalism, o îndeletnicire foarte des întîlnită în lumea de azi; dar, în înţelesul metaforic al cuvîntului: ca, de-o pildă, vîr cuţitul de şapte ori pe zi în duşmani, repezindu-mă apoi să-i halesc cu neţărmurită plăcere. Dar, în filmul lui Demme (de ce-mi vine să-i zic Demmone!), Anthony Hopkins practică numitul canibalism de-adevăratelea, în înţelesul *literal* al cuvîntului, mîncînd cetăţeni cu furculiţa şi cuţitul. E altceva, carevasăzică. E atît de altceva, încît nu toată lumea are tăria de a privi (era să zic: a îngurgita) asemenea scene. Eu unul, ca să dau un exemplu, nu am asemenea însuşiri. Mă impresionează rău cruzimile de tot felul, buna mea dispoziţie se duce urgent, seara la culcare nu reuşesc să adorm, urmărit de scenele cu pricina ca de nişte lighioane ce nu-mi dau pace. De aceea, ori de cîte ori se dă la *Mabat* (vineri seara, de obicei vineri seara, cînd ţi-e lumea mai dragă) cîte un reportaj din spitale, cu bolnavi pe masa de operaţie şi chirurgi umblînd prin stomacuri, rinichi sau intestine, eu întorc capul, închid ochii, aştept, după care o întreb pe nevastă-mea: gata? s-a terminat? Şi tot de aceea eu n-am văzut scenele "tari", de luna trecută, cu morţii şi schiloditii de la Sarajevo. Nu e frumos pentru un ziarist să fie atît de pirpiriu în materie de sensibilitate. Ştiu. Dar multe lucruri nu-s frumoase pe acest pămînt.

În consecinţă, recomand tuturor acelora care suferă de aceeaşi maladie ruşinoasă ca şi mine, să fie cu băgare de seamă: mieii din titlul filmului nu sînt blînzi de loc. Iar tăcerea lor e asurzitoare.

Interim

✱ **OLBAR** ✱
ELEKTRONIKA

Reparaţii
VIDEO şi TELEVIZOARE

- **Servici prompt şi de calitate**
- **Garanţie 6 luni**

BAT YAM, str. Balfour 22
Tel. 594360

I. ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
BILETE DE AVION, EXCURSII ORGANIZATE, ODIHNĂ, TRATAMENT MEDICAL etc.

SURPRIZĂ ! ! ! VIZITAŢI LOCURILE NATALE (MOLDOVA SAU TRANSILVANIA) CU AUTOTURISM (4 PERSOANE ÎN MAŞINĂ) CU ŞOFER LA DISPOZIŢIE !
10 ZILE .... de la 599$!
Biletul cuprinde avion El-Al sau Tarom, maşină, şofer, hotel, mic dejun şi posibilitatea de a prelungi şederea în România !

Plecări în fiecare zi

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5270767 (6 LINII)

PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ PENTRU TURIŞTII VENIŢI ÎN ISRAEL

■ Shah-ah-ah-ah-ah!

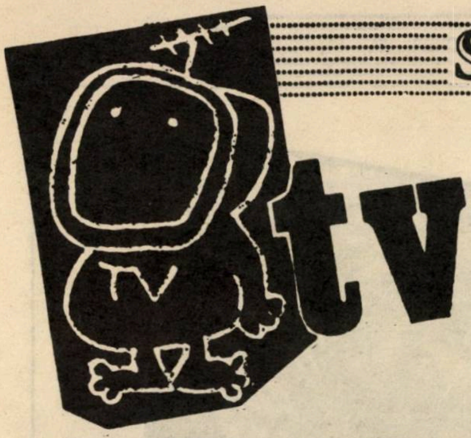

MABATIŞTI, MABATIŞTI...

În numărul 60 al revistei, ne-am ocupat, la cererea unor cititori, de caracterizarea cîtorva *star*-uri ale jurnalelor noastre de actualităţi. Am vorbit de unul, de doi, de cinci. Dar, aşa cum mi s-a atras de curînd atenţia, nu de toţi. E adevărat. Astfel încît, continuăm.

Un civilizat este Eliezer Yaari, tînărul uşor rotofei care prezintă în vremea din urmă jurnalul de vineri seară. Omul arată bine, vorbeşte ca un cetăţean obişnuit să citească (mi se pare că a făcut studii la Boston sau aşa ceva), are ţinută, nu ţipă, nu dă din mîini şi din picioare, nu face pe bărbatul neamului setos să bage spaima în deputatul cu care discută în faţa cameramanului. O prezenţă la opusul isteriei cotidiene, un bun conductor de calm (oh, atît de necesar la clima noastră politică). Este atît de reţinut, de politicos, de moale, de cu "low profile", încît se vede de la o poştă că-i inteligent. Mi-ar fi plăcut să-l am de ginere (dacă aş avea o fată). Mi-ar fi plăcut să-l ştiu ambasador într-un Paris sau o Londră, unde saloanele te judecă fără milă. Mi-ar fi plăcut să-l ştiu la externe alături de Bibi Netaniahu. Aşa... ca idee... aşa... din ambiţia ca ţara asta care conţine multe mutre insalubre în *establishment* să fie reprezentată-n lume ca la carte, de lorzi din Afula şi Ghivataim.

O apariţie ciudată pe micul nostru ecran, la *Mabat*-uri este David Ghilboa. Ciudată nu prin dicţie, gesturi sau idei. Nu. La acest capitol omul se dovedeşte a fi corect, serios, demn de stimă şi încredere. Ciudăţenia se referă la expresia feţei. David Ghilboa este un crainic care nu zîmbeşte niciodată (sau, dacă zîmbeşte, poate că o face acasă în living ori la bufetul televiziunii, cu băieţii).Ai senzaţia de copil matur, ieşit încruntat şi posac din burta mamei şi rămas aşa. De parcă nu l-ar fi gîdilat nimeni, niciodată. De parcă n-ar fi jucat niciodată şotron, lapte gros sau popa-prostu. De parcă n-ar fi văzut niciodată vreun Stan şi Bran.

Or, ce se întîmplă? Pe cît de neplăcut este un crainic care zîmbeşte voios (c-aşa l-a învăţat pe el partidul din studio carele ştie cum e la televiziunea americană, dom'le) de la începutul emisiunii pînă la sfîrşit, pe atît de nefiresc şi, la un moment dat, călcător pe nervi este un cetăţean care arborează o mutră necontenit sumbră, fie că e vorba de un accident de circulaţie cu opt morţi pe kvişul Tel Aviv - Ierusalim, fie că e vorba de prezentarea costumelor de baie *Gottex* (pe manechine, se înţelege) 1992.

Acestea fiind spuse, mă întorc la cele de la început: ciudat caz. Şi mă întreb, bîntuit de curiozitate: omul se comportă aşa dinadins, adică *vrea* (şi-a vîrît în cap) să fie serios, ca un procuror sau un profesor de dirigenţie, – sau (mai ştii) poate realmente faţa sa nu posedă elasticitatea necesară pentru a zîmbi. E o întrebare. Sînt perfect conştient că la ora aceasta, după alegeri, cînd ne perpelim în legătură cu formarea noului guvern, preocupările mele pot să pară futile (atenţie, corectura, să nu iasă vreo greşeală de tipar!), dar ăsta sînt eu, altul mama n-a făcut. Drept care, îi rog pe amicii noştri de la TV, pe Andrei Călăraşu, pe inginera de sunet Mioara Cohen, pe ceilalţi să cerceteze situaţia la faţa locului şi să ne comunice rezultatele: *Minimum*, P.O.B. 11472, Tel Aviv.

Nu pot încheia aceste rînduri despre *Mabat*-işti, fără să amintesc că s-a întors Anat Dolev. Nu la *Mabat*, la emisiunile artistice (fata a prezentat Festivalul Ierusalim), dar s-a întors. Anat Dolev! Frumoasa Anat Dolev! Pentru mine, care ştiam că Stalin este Lenin al zilelor noastre, Anat era, acum vreo patru ani, Orly Nativ a zilelor de azi. Dar, s-a întîmplat ce s-a întîmplat (acuma scriu pentru *olimii* cei noi, care nu se aflau în Eretz la alegerile trecute), Anat a făcut la TV campanie electorală pentru Shimon Peres, s-a dat cît a putut cu guriţa la Likud, luîndu-l în răspăr pe Shamir (ce nostimă era cînd îşi arăta dinţişorii: oi, mar Shamir! oi, mar Shamir!), a încasat o sumă onorabilă pentru prestaţie, apoi – fiindcă aşa-i legea televiziunii – n-a mai avut dreptul să apară pe micul ecran cîţiva ani de zile. Cîţi bani o fi primit Anat după alegeri? Şi ce-o fi făcut cu ei?? Şi, întrebarea - întrebărilor: merita? Mă rog, hai să nu ne amestecăm în viaţa intimă a amicilor noştri de seară cu seară de pe ecran, dar, fapt este că mie mi-a părut rău de dispariţia fetei... Vorba filmului lui Henri Colpi: Une si longue absence...

Acum, Anat Dolev s-a întors. E tot frumoasă, şi-a făcut o coafură anii '20, interesantă dar care nu m-a ridicat de pe scaun, merită în continuare un vot de blam cu avertisment, dar... dar... ceva s-a întîmplat. Parcă nu mai e ce-a fost (anii?). Parcă nu mai e prospătură ca prin 86-87 (fosta-i lele...). Parcă nu mai are muşcătura de odinioară, şi nici şvungul... Parcă... Dar toate astea sînt, poate, chestii de conjunctură şi moment. Eu aştept ca fata să se dezmorţească, să-şi facă o coafură mai rock and roll şi să umple, din nou, ca pe timpuri, ecranul cu tinereţe şi cu ştiţi dvs. ce.

Lucullus

CADOURI

• Povestire •

GINA SEBASTIAN ALCALAY

Magdalena, prietena mea cea mai bună, îmi trimitea de la New York (avea cîteva cabinete medicale, trăia într-un apartament luxos în Manhattan) fel de fel de jeanşi, pulovere şi bluzuliţe.

. Dar cînd am rugat-o să mă ajute într-o problemă *esenţială* (plecarea mea din România), n-a dat nici un semn de viaţă.

De ce? De ce?

M-am întrebat mai mult decît o dată care a fost picătura de apă care a răsturnat paharul în relaţiile mele cu Vicki, ce m-a făcut, dincolo de un impuls de moment, să resping ultimul ei cadou, să i-l trimit îndărăt şi astfel să declanşez furia ei. Spiritul meu, înclinat spre sinteză şi retrospectivă, operează la fel de cîte ori o anumită greşeală sau acumulare de greşeli se dovedeşte a avea consecinţe ireparabile. De fiecare dată după ce pierd un prilej important, ratez o şansă irepetabilă, mă părăseşte un om pe care îl iubesc – sau îl părăsesc eu pe el – mă întreb de o infinitate de ori "de ce", încerc de o infinitate de ori să retrăiesc fiecare moment, fiecare împrejurare, fiecare cuvînt aruncat de mine sau de celălalt, fiecare replică primită, fiecare gest făcut sau nefăcut, mai ales pe cele nefăcute, deşi ştiu bine că e prea tîrziu, că nu mai foloseşte la nimic.

Revenind la Vicki, adevărul este că, abstracţie făcînd de unele ocazii speciale, niciodată nu mi-a plăcut prea mult să primesc cadouri, mai ales în bani. Întotdeauna mi s-a părut – cel puţin în primul moment – că a dat peste mine o grijă în plus, că din toate posibilităţile existente de a găsi banilor o folosinţă, o s-o aleg pe cea mai proastă, de unde un nou motiv ulterior de păreri de rău.

În plus, cadourile îţi anihilează posibilitatea de exprimare, te leagă fedeleş cu nişte corzi invizibile. Nu poţi pe de o parte să accepţi tot felul de obiecte, indiferent dacă îţi plac sau nu, dacă ai sau nu ce face cu ele, şi pe de altă parte să-i arăţi trimiţătorului (cînd simţi nevoia sau se iveşte prilejul) că e mult mai puţin apropiat de perfecţiunea pe care şi-o atribuie, că a greşit în cutare sau cutare împrejurare, că a debitat nişte cuvinte nelalocul lor, că a adoptat o atitudine amorală, egoistă sau neloială. Or, problema mea este că nu sînt suficient de bună (sau perfidă şi calculată) ca să-mi înăbuş pornirea irepresibilă de a arăta celor din jur cît sînt de imperfecţi şi cît de tare au greşit. Numai astfel sînt capabilă să le port în continuare cele mai amicale sentimente, care, din păcate, nu mai găsesc însă nici un ecou.

I-a trimis şi sutiene

Îmi amintesc, în privinţa asta, de dilema în faţa căreia m-am aflat cîndva la "locul meu de muncă": aveam dreptul oare să mă alătur celor ce o criticau în public pe colega mea de birou care îmi oferise ocazional diferite atenţii drăgălaşe (o făcea cu toată lumea, căci dispunea din plin de bani, timp şi imaginaţie), dar care se menaja cît putea pe seama noastră a tuturor, turna la nevoie pe unul sau pe altul la conducere şi pleca an de an în concediu numai în lunile de vară, obligîndu-ne pe noi ceilalţi, în baza dispoziţiilor în vigoare, să ne luăm concediile numai cînd începea să plouă sau să viscolească? Eu am considerat că da, colega mea de birou, că nu. Problema de etică a rămas în suspensie, nerezolvată pe deplin nici pînă astăzi.

Ce-i drept, în România începusem pînă la urmă să ofer şi eu "atenţii" în stînga şi-n dreapta. Dar ele nu aveau pretenţia de a porni din dragoste, recunoştinţă sau simpatie, departe de asta. Era o formă deghizată de plată (mită) pentru nişte servicii sau privilegii care oficial nu presupuneau nici o remuneraţie. Ofeream cadouri medicului de policlinică, sperînd că o să-mi consacre în timpul consultaţiei ceva mai mult de trei minute; asistentei lui ca să-mi facă fără tergiversări interminabile programarea necesară; farmacistei de la aceeaşi instituţie ca să scoată de sub tejghea medicamentul indispensabil pentru care eram altminteri nevoită să bat drumurile de pomană săptămîni de zile; profesoarelor copilului meu, ca să nu-l trîntească la examen şi să nu-i strice media pentru cea mai neînsemnată abatere de la disciplină. Alţii făceau cadouri vînzătoarelor de la Alimentara ca să obţină carne, unt şi brînzeturi, şi celor de la magazinele de încălţăminte ca să găsească numărul de pantofi de care aveau nevoie; nu mai puţin şefului de cadre şi secretarului de partid ai instituţiei, ca să-şi sporească şansele de promovare, preşedintelui Spaţiului Locativ ca să-i aibă în vedere cu o locuinţă centrală, funcţionarului superior de la ICRAL ca să le încadreze locuinţa într-o categorie cu chirie redusă.

Lista era practic interminabilă, numai că sistemul proliferase în aşa măsură, încît cunoştinţele cele mai apropiate începuseră să-şi facă daruri reciproce netam-nesam, din te miri ce (cel puţin aşa mi se părea mie), în orice caz nu din dorinţa originară devenită desuetă de a face o bucurie. Era de fapt mijlocul preferat de a plăti pentru nişte servicii prieteneşti, de a evita apăsătoarea obligaţie posibilă a reciprocităţii. A pus un amic o vorbă bună pentru tine la chirurgul care urma să te opereze şi care nu ar fi îndrăznit, poate, altminteri, să accepte suma de bani ce echivala cu un spor de atenţie şi grijă? Te înfiinţezi la el, la amic, cu un cartuş de ţigări Kent, cu o sticlă de băutură fină de la Shop, cu un pulover de la Consignaţia pe care-l primiseşi la rîndul tău şi-l puseseşi deoparte, pentru că nu-ţi plăcuse. Şi, miracol! Din clipa în care cadoul a intrat în posesia respectivului, cu sau fără mulţumirile de rigoare, te simţi liber şi uşurel ca păsările cerului. Ai scăpat de o povară, nu mai datorezi nimănui nimic! Eşti chit cu toată omenirea!

E posibil oare să primeşti cadouri importante şi să-ţi păstrezi în acelaşi timp independenţa de gîndire şi acţiune? Astăzi, după ce am asistat la atîtea căderi de prim miniştri şi guverne din occident şi orient (mai ales în Japonia, niciodată la noi), la încriminarea atîtor societăţi internaţionale, bancare şi de altă natură, şi a nenumăraţi guvernatori, parlamentari şi oameni politici mai puţin proeminenţi (nu la noi) pentru treburi de acest gen, fireşte, pe scară mare, dar avînd la bază aceleaşi principii de schimb, ştiu că lucrul nu e cu putinţă fără a încălca o înţelegere nescrisă, un soi de "gentleman's agreement" care proclamă: ori, ori. Cu alte cuvinte, ai acceptat – trebuie să taci din gură, dacă nu vrei să te găseşti implicat mai devreme sau mai tîrziu în nişte situaţii duplicitare din care cu greu poţi ieşi cu faţa curată, în care, oricum ai proceda, tot cazi în păcat, tot te compromiţi moral, fie faţă de obşte, fie faţă de un individ anume; ca mine faţă de generoasa colegă care m-a clasificat cu siguranţă drept o mare ingrată atunci cînd nu i-am ţinut partea cu toate pînzele sus în disputa stîrnită de purtarea ei faţă de ceilalţi membri ai colectivului.

Multă vreme, nepriceputa de mine am continuat să bîjbîi fără să mă dumiresc prea bine asupra genului ăsta de practici şi dedesubturile lor. Cînd mi se făcea cîte un dar (sau un serviciu echivalent), credeam că era din dragoste şi simpatie pentru ochii mei frumoşi, pur şi simplu nu făceam nici o altă legătură. (Poate că în cazul lui Vicki să fi fost ceva adevărat în asta, deşi nu mai sînt sigură.) Aveam în România două prietene bune din copilărie, Nina şi Magdalena, frumoasa şi neastîmpărata fetişcană care se căţăra mai dihai ca un băieţoi prin toţi pomii– şi avea, slavă domnului, destui în uriaşa grădină a casei părinteşti – care ne sufla cu cea mai mare naturaleţe şi inocenţă frumoşii noştri curtezani din anii adolescenţei, şi care, devenită doctoriţă apreciată, a lăsat la Bucureşti două orfane, pe Nina şi pe mine, şi a întins-o în America. N-am mai auzit nimic despre ea timp de ani de zile. În schimb, cu Nina continuam să mă văd, avea un văr milos la New York şi îmi cerea din cînd în cînd să-i traduc scrisorile pentru el. După fiecare plic expediat, se înfiinţa la mine neinvitată, taman cînd aveam mai multă treabă, pentru a mă blagoslovi cu cîte două săpunuri, o cremă de mîini sau o sticluţă de colonie de la shop. Căscam ochii mari, făceam crize de furie, pînă la urmă tot trebuia să primesc săpunurile, era cu neputinţă să scap de insistenţele ei, întărite prin: "să mor eu", "să nu mai ajung pînă mîine", "aşa să trăiesc eu"" şi alte legăminte. N-am scăpat de ele decît cînd am încetat să-i mai traduc scrisorile. Atunci s-a considerat şi ea liberă să-mi mai facă rost de nişte ţigări Kent (pentru medicul meu) pe care eu, neavînd veri în America, nu mi le puteam procura decît de la bişniţari.

De fapt, dacă mă gîndesc bine, cred că din cauza Ninei şi mai ales a Magdalenei am reacţionat cum am reacţionat şi i-am trimis înapoi lui Vicki ultimul ei cadou, cu o promptitudine care nu mă caracterizează.

După cum am spus, de cînd am devenit adulte, Magdalena a însemnat pentru mine tot ce aveam mai scump în materie de prieteni. Aveam o Magda şi un Dumnezeu. Uitate erau suferinţele şi geloziile adolescenţei timpurii, cînd Magdalena se giugiulea în văzul tuturor cu băiatul care îmi spusese pentru prima oară "te iubesc" (şi după care continuam să suspin), plimbîndu-se cu el mînă-n-mînă pe străzile tîrgului cît era ziulica de lungă. Eram deja căsătorite amîndouă, trăiam în capitala ţării, în plin regim comunist, şi dintre noi două, ea, fiica de moşier capitalist, era aceea care se adaptase cel mai repede şi cel mai bine la cerinţele vieţii din acele vremuri. Înconjurată veşnic de un cîrd de cavaleri-servanţi pe care-i încuraja cu şăgalnică şi egalitară frivolitate, indiferent dacă simţea ceva pentru ei sau nu, afla tot ce trebuia pentru a o scoate la capăt în fiecare împrejurare în parte. Ştia totdeauna unde şi cum să apeleze pentru servicii sau favoruri greu de obţinut, ştia ce merita cumpărat şi de unde, cînd era avantajos de aşteptat şi cînd nu, unde puteai să găseşti pe un preţ de nimic obiecte rare care dispăruseră de mult de pe piaţă. Cunoştinţele astea preţioase le împărtăşea cu generozitate prietenelor, plus că, doctoriţă fiind, le stătea tuturor la dispoziţie cu serviciile ei medicale. Dacă mă durea ficatul, alergam în miez de noapte la Magdalena să-mi facă o injecţie calmantă. Cînd a trebuit să fiu operată, Magdalena a fost aceea care a pus o vorbă bună pentru mine la colegul ei de la spital. Magdalenei îi povesteam necazurile mele amoroase pre sau extra-conjugale, tot cu ea mă duceam să-mi schimb materialul de rochie pe care mi-l alesesem greşit cu o săptămînă înainte. Cînd Magdalena mergea la cinema sau la teatru, deşi biletele la spectacolele bune se găseau întotdeauna cu mare greutate, două rînduri din sală erau rezervate prietenilor ei. Căci, dacă pentru mine ea era unică (n-am mai putut-o înlocui niciodată, în decursul anilor, am aşteptat în zadar de la alţii gesturile cu care mă învăţase), eu pentru ea nu eram. Cu toate acestea, cînd plecă aproape pe neaşteptate din ţară (n-am aflat de intenţia ei decît după ce primise toate aprobările şi avea paşaportul în buzunar, practic cam la două-trei săptămîni înainte de a o conduce la aeroport), nu şiragului ei de adoratori şi admiratoare le lăsă în seamă toate treburile ei nerezolvate, ci mie. A trebuit să-i vînd mobila din apartament, să alerg pentru asta pe la diferiţi misiţi şi intermediari, transportă lucrurile la Consignaţia, scoate-le, depune-le iar, săream de la un client la altul ca pe vremuri la şotron, un du-te vino fără de sfîrşit pentru care, cînd eu însămi m-am aflat, mult mai tîrziu, într-o situaţie oarecum similară, n-am mai avut nici un rest de energie sau tragere de inimă. Ce nu s-a putut vinde am depozitat la mine acasă claie peste grămadă (deosebit de aurul şi bijuteriile pe care nu i le-ar fi păstrat nimeni altcineva, în plin regim stalinist), iar banii rezultaţi din ce s-a putut vinde i-am depus la CEC cu maximum de dobîndă posibil: Magdalena ţinea la fiecare bănuţ, se necăjea pentru fiecare centimă risipită de pomană, şi ştiam că va trebui cîndva să-i dau socoteală de tot.

A revenit în ţară în chip de femeie bogată, după zece ani, în care timp nu scrisese niciodată, în afară de cîteva ilustrate trimise din Italia. Noi toţi o credeam în Suedia, nu mai ştiu cine lansase zvonul, probabil că ea însăşi, în vreme ce îşi deschidea la New York un cabinet după altul şi îşi cumpăra ba un apartament somptuos în metropolă, ba un altul la ocean sau la Aspen, Colorado. A sosit încărcată de cadouri pentru toată lumea, dar mai ales pentru mine: cămăşi şi rochii cu nemiluita (chiar dacă cu mici defecte), pantaloni, jeanşi, capoate, taioare, pulovere (e drept că multe erau prea strîmte sau prea scurte), ca să nu mai vorbesc de carnetul de CEC care mi-a revenit tot mie. Am plîns copios (la fel ca şi la plecarea ei), eram îngrozitor de emoţionată, aş fi vrut totuşi să aflu de la ea mai multe despre America, dar n-a fost chip. Era prea ocupată cu revederile, toată lumea o trăgea care încotro, fiecare avea istoria lui sfîşietoare, o situaţie specială, o chestiune de viaţă şi de moarte pe care o dorea rezolvată – toate cu ajutorul ei. Am apucat, cred, să-i spun şi eu că nu mai e de trăit în România, că tare vreau şi eu să emigrez în America – mai ales pentru fetiţă – poate mă învaţă ea cum trebuie procedat. "Ştii, draga mea, toată lumea la Bucureşti e atît de secretoasă, nimeni nu spune nimic, toţi se tem şi de umbra lor. Eu sînt pensionată de boală, la sinagogă nu merg, la nunţi sau înmormîntări aşişderea, n-am de unde să aflu despre lucrurile astea delicate". Nu ştiu dacă mă auzea sau nu, cred că nu, după cum a reieşit din mirările ei de mai tîrziu.

Oricum, cînd lucrurile s-au îngroşat rău, i-am trimis vorbă, prin fel de fel de oameni de încredere, că ţin neapărat să-i dau un "brînci" fetiţei mele, şi nu ştiu cum. Aveam nevoie de ajutorul ei, nu material, doamne fereşte, era vorba de anumite giruri, documente, informaţii, mai ales informaţii. Voiam să fim în fine din nou alături de ea, cea bună şi dragă sufletului meu. Era păcat de Dumnezeu ca fetiţa mea, atît de talentată, să mucegăiască în România la nesfîrşit.

Un prieten comun m-a asigurat că i-a relatat totul în amănunţime, fără să omită nimic din ceea ce ne privea. Nu-mi veni a crede că Magdalena n-a avut nimic de transmis. M-am gîndit că s-o fi îmbolnăvit, ajunsesem chiar să fiu convinsă de asta, mai mult decît atît, doream din tot sufletul să aflu că buna mea prietenă e de ani de zile suferindă, că un destin necruţător a vrut să fie lovită succesiv de fel de fel de nenorociri, drame familiale şi catastrofe financiare. Dar cineva întors din SUA povesti entuziasmat despre petrecerea de 40 de persoane la care fusese invitat în apartamentul newyorkez al Magdalenei. Şi de data aceasta fusese prea ocupată ca să se concentreze asupra problemei mele. Nu-i uşor să fi o gazdă bună pentru 40 de invitaţi, ce contează una sau două persoane care nici nu sînt prezente, faţă de cei 40 care roiesc în jurul tău!

Cum-necum, Magdalena nu a răspuns niciodată la întrebările mele. După vizita ei la Bucureşti, primeam la cîţiva ani odată cîte un pachet cu nelipsiţii jeanşi prea mici pe care mă chinuiam să-i vînd, dar de răspuns nu-mi răspundea. În 1983 i-am scris din nou, eram deja în contact cu nişte americani binevoitori, care doreau din tot sufletul să ne ajute, dar – vai! – habar n-aveau de meandrele dictaturii, emigraţiei, plecărilor legale, ilegale ş.a.m.d. Era cît pe-aci să ajung la închisoare din cauza unuia dintre ei. Îi scriam: Am auzit că proprietarul tău a mărit mult chiria, că legislaţia voastră locativă s-a schimbat în ultimii ani. El îmi răspundea că n-are nici un proprietar, că stă în casă proprie. Şi, ca să fie sigur că ne parvine scrisoarea, în care mă sfătuia să nu luăm cu noi pianul de concert, o trimitea – pe numele meu, fireşte – la adresa Ambasadei Americane de la Bucureşti... Cum e mai bine, ce trebuie făcut?, o întrebam iar în disperare de cauză pe Magdalena, care le ştia pe toate.

Investigaţiile mele au avut soarta celor precedente. Fetiţa mea a pierdut nişte ani preţioşi bătîndu-se cu morile de vînt, pînă la urmă a fost "descoperită" de cineva care a ajutat-o să fugă din ţară, fireşte fără mine.

Am reîntîlnit-o pe Magdalena anul acesta la New York. Nici gînd să mă fi uitat. M-a copleşit pur şi simplu cu ospitalitatea, amabilitatea şi prietenia ei neabătută.

De cîte ori nu derulasem, în toţi anii aceştia, scenariul revederii noastre! De fiecare dată îi azvîrleam în faţă cuvintele grele pe care le merita, toată otrava şi revolta care dospiseră în sufletul meu. Nu de la început, dar încet-încet, ferm, implacabil, făcînd-o să înţeleagă şi ea ce-a făcut, să-şi recunoască răspunderea. Un rînd, un rînd de la tine ar fi fost deajuns, un simplu semn şi am fi putut fi salvate, aşa cum te-ai salvat şi tu. Uneori ea începea să rîdă, îşi bătea joc de mine, mă şfichiuia cu sarcasmul ei, aşa ca în repetatele mele coşmaruri la capătul cărora mă sculam mai obosită decît mă culcasem. Atunci, schimbam tactica, o luam pe departe, căutam mai întîi prin întrebările mele să reuşesc să înţeleg ce se întîmplase cu ea, ce fusese în capul ei. Dar pînă la urmă ajungeam la acelaşi punct. De ce, de ce? Cum ai putut? În timp ce tu dansai zglobie la petrecerile tale monstre, noi tremuram că iar ne vizitează securistul, ne pîrjoleam aşteptînd... Ştii tu ce înseamnă să trăieşti despărţit pentru totdeauna de unicul tău copil, cînd nu mai ai, oricum, pe nimeni altcineva pe lume? Mă vezi cum sînt, cum arăt? O vezi pe Liliana? Dezamăgită, acrită înainte de vreme? Sîntem OPERA ta...

Dar prietena mea Magdalena îmi pregătise iarăşi o garderobă întreagă de paltoane, pardesie şi pulovere, achiziţionate şi puse la o parte, spunea ea, special pentru mine, şi nu s-a lăsat pînă nu am acceptat să mă instalez în dormitorul ei formidabil, în timp ce ea se culcă pe sofaua din salon aşa ca mie să-mi fie cît mai bine şi mai comod cît stau la ea. N-a vrut să audă nici măcar să clătesc un pahar sau o farfurie, ea punea masa, ea pregătea de mîncare, ea spăla vasele. M-a recomandat tuturor cunoştinţelor şi vecinilor ei şi era toată un zîmbet cînd le spunea la fiecare în parte: Vreau s-o cunoşti pe prietena mea cea mai veche, din România, era fata cea mai talentată şi inteligentă din toată clasa şi nu s-a schimbat de loc... Şi în cîteva reprize mi-a strecurat în buzunar sau în poşetă cîte o sută de dolari, deosebit de un cadou generos de cîteva sute pentru Liliana.

În una din zile am început să stăm de vorbă despre vremurile de demult. "Dacă ai şti cît mi-ai lipsit!", i-am spus. "Habar n-ai tu pe cîţi am ajutat şi aici, în America, mi-a răspuns ea. Asta sînt eu". În rest, nu mai ţinea minte nimic, nu se simţea vinovată cu nimic. Îmi povesti în schimb pe larg despre drama pe care o trăise (cu doi ani în urmă îi murise şi ei soţul) şi care o marcase pentru tot restul vieţii. Cînd asişti neputincioasă la suferinţele omului iubit care se prăpădeşte în braţele tale după ce ai făcut totul ca să-l salvezi, te mai poţi gîndi la alţii? Datele dramelor noastre respective erau, fireşte, foarte îndepărtate în timp, dar impresionată cum eram, nu m-am oprit la asemenea detalii. Eram ruşinată că am putut să gîndesc ceva rău despre ea, că am putut chiar să doresc să i se întîmple ceva rău. Eu eram cea vinovată – nu cumva din cauza mea a murit Puiu?

Mă pregătisem pentru momentele astea de atîta amar de vreme şi iată că dintr-odată întreaga înlănţuire de întîmplări funeste care îmi pecetluiseră soarta deveni deodată fără obiect, toate ideile mi se încîlciseră în minte, toate acuzaţiile zdrobitoare pe care le tot rumegasem în sinea mea se prăbuşiră ca un şubred castel de cărţi. Magdalena se arătă indignată că am îndrăznit să pun cîtuşi de puţin la îndoială sinceritatea ataşamentului ei. Nimeni nu e mai fidel decît mine prietenilor din copilărie, decretă ea.

M-am înapoiat acasă, dar n-am apucat să-i ofer lui Vicki cadoul pe care i-l adusesem din New York, că m-am pomenit cu noul ceas de mînă de la ea, plus două sute de şekeli, pe care i le-am trimis îndărăt fără să mai stau pe gînduri. Mi-era deajuns o Magdalenă. Am preferat libertatea, deşi nu mai aveam ce face cu ea.

O carte nouă
ŞTIRI ETERNE
(poezii nenormale)
de
I. SCHECHTER
Editura *Minimum*, 1992

De aproape patru decenii
ADEVĂRUL
magazin săptămînal
se află în slujba vorbitorilor de limba română.
Dacă-l doriţi în continuare, procuraţi-l în fiecare VINERI dimineaţa şi recomandaţi-l şi altora.

PAGINI

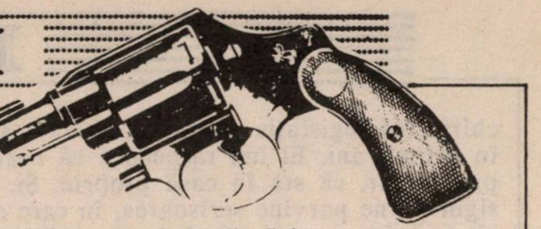

Vrei să-ţi omori asociatul?
De acord.
Dar nu fi prea deştept.
Că o iei pe coajă.

ARTHUR MOORE

ASOCIATUL

• Nuvelă poliţistă •

Ziarele au trecut cu vederea întîmplarea de la magazinul Sportsmart unde a fost împuşcat un om.

Cred că ştirea n-a interesat pe nimeni, deoarece n-a fost împuşcată o mare vedetă de cinema. Totuşi, era vorba de un omor ieşit din comun. Atît de ingenios. încît poliţia nici nu şi-a dat seama că era vorba de o crimă.

Eu am ştiut numaidecît fiindcă eram prietena lui Sali. Multă vreme nici eu nu mi-am dat seama ce punea el la cale.

Cîteodată, îmi spunea:

– Greta, ce părere ai? Nu-i aşa că ar fi grozav dacă bătrînul Morris ar da ortul popii? Astfel, prăvălia ar fi numai a mea.

Ori de cîte ori îmi vorbea despre Morris, Sali îl numea *bătrînul.* Morris era asociatul lui. Mi-l închipuiam într-adevăr ca pe un om bătrîn, şi atunci cînd l-am întîlnit prima oară am avut un şoc, deoarece Morris nu era mai bătrîn decît Sali. Avea ochi negri, strălucitori, o privire inteligentă, şi atunci cînd l-am cunoscut mi-a remarcat părul blond, lăudîndu-mi-l.

Sali nu observa niciodată cum eram pieptănată. puteam să mă şi rad în cap, tot n-ar fi văzut. Pe Sali nu-l preocupa decît un singur gînd. Era slab şi nervos şi-i plăcea să joace la curse. De obicei pierdea. Dar era plăcut să mergi cu el, fiindcă frecventa localuri de noapte, restaurante elegante şi hipodromuri.

Nu pot spune că nu mă înţelegeam cu Sali. Îmi cumpăra toalete şi, uneori, bijuterii. Cînd l-am cunoscut nu aveam nimic, înţelegeţi ce vreau să spun... O fată are nevoie de rochii, de cosmetice, de bijuterii... Pe urmă, mi-a luat un apartament drăguţ şi venea la mine aproape în fiecare noapte.

Uneori avea toane, se supăra din te miri ce, îmi vorbea de necazurile lui, în care aproape întotdeauna era implicat Morris. Morris era de vină că afacerea nu lua avînt. Sali voia s-o extindă, dar Morris prefera să nu se grăbească, să meargă încet şi să chibzuiască bine fiece pas.

Magazinul lor se bucura de reputaţie bună, avea cîţiva vînzători şi un sortiment bogat. În spate erau nişte birouri şi un depozit de mărfuri. Exista acolo o uşă de metal pe care n-o încuiau niciodată cu cheia, dar care se închidea pe dinăuntru cu un zăvor. Sali îmi explicase că nimeni nu putea să intre de afară. Uşa din spate nu era folosită decît pentru livrări.

În puţinele dăţi în care am fost la prăvălie cu Sali, l-am auzit mereu certîndu-se cu Morris. Se pare că nu găseau ceva mai bun de făcut decît să ţipe unul la altul. Sali se plîngea de zgîrcenia lui Morris, iar acesta nu-l contrazicea, susţinînd că – slavă domnului – măcar unuia dintre ei nu-i plăcea să nesocotească interesele magazinului... Morris remarca întotdeauna felul cum eram îmbrăcată şi-mi făcea complimente, iar odată l-am surprins uitîndu-se la picioarele mele. Nu înţelegeam de ce Sali îi spunea bătrînul.

Adeseori îl întrebam pe Sali de ce nu se desparte de Morris. Îmi răspundea că, despărţindu-se, ar trebui să plătească impozite mai mari sau ceva în genul ăsta. Dar e cert că nu se puteau suferi reciproc. De cîte ori Sali bea cîteva pahare, începea să vorbească despre asociatul lui, ce bine ar fi fost dacă bătrînul Morris ar fi dat în primire. Începusem să mă plictisesc auzind mereu acelaşi lucru. Odată i-am spus:

– Ştii, Morris ăsta al tău nu-mi pare a fi un om rău...

Sali a sărit ca ars. A început să ţipe că Morris vine în fiecare dimineaţă la prăvălie la exact aceeaşi oră, că se uită la corespondenţă cu exact aceeaşi expresie, observă întotdeauna dacă cineva lipseşte sau dacă creionul nu este bine ascuţit şi tot felul de fleacuri.

Striga atît de tare cînd vorbea despre Morris, încît în seara aceea m-am bucurat văzînd că renunţase să mai ţipe, mulţumindu-se să facă nişte semne pe o bucată de hîrtie. Nu mi-a spus despre ce era vorba. Mi-a spus doar atît:

– Bătrînul Morris lucrează întotdeauna pînă seara tîrziu vinerea, cînd verifică registrele.

Ştiam de mult asta. Îmi spusese de o mie de ori că Morris îşi vîra nasul peste tot în prăvălie.

Sali se plîngea că Morris e zgîrcit, dar nici el nu era mai breaz. Nu reuşeam niciodată să pun deoparte un dolar. Îmi luase apartamentul, îmi cumpăra toalete, dar nu vedeam niciodată un ban de la el ca să am şi eu pentru orice eventualitate. Îmi dădea bani de coşniţă şi pentru băuturile lui – atîta tot. Cunoştea preţurile tuturor lucrurilor trebuincioase în casă. Obişnuia să pună banii într-o mică vază chinezească.

– Greta, am lăsat aici banii de chirie, îmi spunea.

Era un fel de joc. De îndată ce pleca, puneam mîna pe vază ca să văd cît mi-a dat. Niciodată nu era deajuns.

Luni de zile n-am auzit din gura lui Sali decît:

– Ah, ce bine ar fi dacă bătrînul Morris ar da ortul popii.

Apoi, într-o bună zi, mi-am dat seama că nu mai spusese nimic despre asta timp de o săptămînă. Nu era un lucru obişnuit pentru el, aşa încît m-am uitat foarte atent la Sali. Avea un aer preocupat. Era clar că-l rodea ceva.

Cîteva seri mai tîrziu am dat peste un revolver în buzunarul de la pardesiul lui. Un pistol mic, nichelat, cu mînerul împodobit cu perle. Nu m-am atins de el şi nu i-am spus lui Sali că-l văzusem.

Pentru prima oară mi-a trecut atunci prin minte gîndul că poate nu glumea cînd spunea "ce bine ar fi ca Morris să dea ortul popii".

De aceea, nu m-am mirat deloc cînd Sali m-a rugat să organizez o petrecere vineri seară pentru cîţiva prieteni de-ai lui. L-am întrebat dacă va veni şi Morris şi el mi-a răspuns rîzînd cu poftă:

– Morris o să se distreze singur.

Asta e tot ce mi-a spus.

A întocmit el însuşi lista invitaţilor pe care figurau, cred, toţi beţivii din oraş. Dar a avut grijă să-mi lase nişte bani suplimentari în vaza chinezească. Nu mi-a fost prea greu să ghicesc că Sali voia ca petrecerea să constituie un paravan, un alibi pentru el. Între magazin şi apartamentul nostru era o distanţă ce putea fi străbătută în numai zece minute cu maşina.

Ulterior, am aflat celelalte amănunte. Cum a întocmit planul. Sali era un tip foarte abil şi planul întocmit de el fusese conceput în aşa fel încît poliţia să-şi închipuie că un hoţ intrase pe uşa din dos. Uşa era zăvorîtă pe dinăuntru. Vineri seară, înainte de a veni acasă, a descuiat-o, trăgînd îndărăt zăvorul. Am văzut uşa din spate şi maşina lui Sali parcată pe alee, cu motorul aprins. Le-am văzut în două fotografii pe care le făcuseră poliţiştii anchetatori şi pe care mi le-au arătat.

Se pare că a strecurat lama unui cuţit prin crăpătura uşii, a împins zăvorul şi a deschis uşa din spate a magazinului.

Atunci l-a împuşcat Morris.

După două zile, cînd anchetatorii au venit la mine şi mi-au spus că trebuie să mă informeze, cu părere de rău, că Sali a fost împuşcat pe cînd încerca să-şi ucidă asociatul, Morris şi-a făcut apariţia în apartamentul meu. Am băut împreună puţin din vinul lui Sali şi Morris, privindu-mă cu ochii săi negri, pătrunzători, mi-a declarat:

– Le-am spus poliţiştilor că am avut impresia că era un hoţ la uşă. De unde puteam să ştiu că e Sali? Era întuneric beznă.

– Mda, păcat, i-am spus.

Apoi mi-a vorbit despre zăvor.

– L-au găsit pe Sali jumătate înăuntru, jumătate afară, cu un pistol în mînă. S-au găsit o mulţime de oameni care să le spună cum se tot ruga el să dau ortul popii.

Morris observase zăvorul tras. Lui nu-i scăpa nimic. El văzu pînă şi nota de plată a chiriei care se afla pe masă.

Cînd a plecat de la mine, în noaptea aceea, a lăsat nişte bani în vaza chinezească.

(Traducere de I. Brăileanu)

ANUNŢ IMPORTANT
CUNOSCUTUL PROMOTOR DE TURISM
HAIM KAUFMAN

Se află la dispoziţia d-voastră la BUDAPESTA (Paradisul Turismului European – Oraşul luminilor), în permanenţă, pe perioada 15 mai – 1 noiembrie. LA HOTEL BEKE, strada Terez nr. 43 (fostă Lenin). Telefon: 00-361-1323-300 sau FAX: 00-361-1533-380, vi se oferă informaţii şi îndrumări turistice GRATUITE.

• Îndrumări dentare GRATUITE • Doctori specialişti •
• Coroane din material West-Germany – numai 60 $ •
Plecări în fiecare duminică cu MALEV–ora 13.30 (1.30 d.a.)
NUMAI DIN BUDAPESTA EXCURSII ÎN CEHOSLOVACIA şi ROMÂNIA
Camere particulare la Budapesta, Praga, Viena

În fiecare DUMINICĂ,
EXCURSIA BUDAPESTA ÎN LIMBA EBRAICĂ
Rezervaţi camere din timp.
La Hajduszoboszlo – HOTEL BEKE
FELIX şi HERCULANE ale Ungariei

OFERTĂ SPECIALĂ
NUMAI de la BUDAPESTA – excursie de 10 zile: 5 zile (5 nopţi) BUDAPESTA şi 5 zile (4 nopţi) în CEHOSLOVACIA: Shahi – Zvolen – Banska Bistrica (Tatra) – Martin – Terezin – Olomoc – Brno – Karlovy Vary – PRAGA.. 445$
Preţul include cazare în Budapesta şi cazare + mic dejun Cehoslovacia
Excursia numai CEHOSLOVACIA.................... 350$
(cazare, mic dejun şi minibuz permanent)

PROCURAŢI-VĂ VIZĂ DUBLĂ UNGUREASCĂ

IMPORTANT: din luna iulie puteţi telefona direct în fiecare seară între orele 19.00-24.00 la telefon 00-361-1323-300 sau FAX 00-361-1533-380.
INFORMAŢII LA TOATE AGENŢIILE DE VOIAJ

DECUPAŢI ŞI PĂSTRAŢI ADRESA ŞI TELEFOANELE

●

קומקום KUMKUM
Serbări începînd de la 9.90 $
Plata – cu Viza – în 18 rate
BRIT-BAR MITZVA-NUNŢI
• Marţi – Moşe Hilel • Joi – Moşe Pri •
• Vineri – Moşe Pri • Sîmbătă seara – Mony Amarni •
Tel Aviv, Bd. Rokah 42
☎ Tel. 03/6990688 ☎

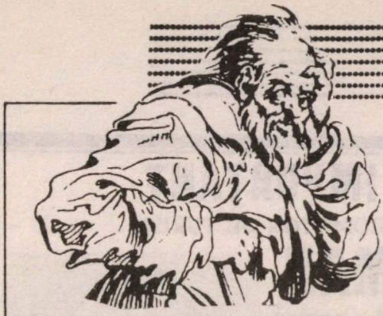

■ PAUL KIDRON-COJOCARU

**A trimis o scrisoare primului ministru.
Şi acum îi pare rău.**

Livada lui Iampolski

Dis-de-dimineaţă, cînd cartierul era încă cufundat în tăcere, bătrînul Iampolski ieşea afară din casă, să-şi viziteze modesta lui livadă. Era o grădină de cîţiva pomi fructiferi, bicisnici şi piperniciţi, dar Iampolski o credea o grozăvie, ceva unic în lumea plantelor.

Ieşea bătrînul în papuci de casă, vechi şi scîlciaţi, tîrîndu-şi picioarele roase de reumatism. Mergea cîţiva paşi, se oprea, bombănind înciudat, iar făcea cîţiva paşi şi iar se oprea în faţa fiecărui pom, îl ocolea, îi cerceta adînciturile şi crestăturile scoarţei, morfolindu-şi gingiile văduvite de dinţi.

În timp ce privea structura pomilor din livadă cu ochii săi apoşi, gîndurile i se mişcau, încîlcite şi fără noimă, încete ca nişte melci.

În acele clipe, Iampolski avea o înfăţişare atît de deznădăjduită şi amărîtă, încît te prindea mila de el.

În ultimii ani, îmbătrînise cu cincisprezece. Vecinii puneau asta pe seama căderii fiului în Liban, în împrejurimile oraşului Ţor. Anul trecut îi murise şi soţia, bolnavă de cancer. Deodată se pomeni singur şi părăsit. Ceva nespus de tragic îi acoperi, ca o mască, obrazul scofîlcit.

În timp ce degetele pipăiau scoarţa cenuşie a pomului, prin capul lui netuns gîndurile, ca nişte şerpi, îl muşcau fără milă.

Atunci îl puteai auzi bombănind, vorbind de unul singur.

– Iar ţi-ai scos ciolanele la soare, să le încălzeşti rugina... creanga asta s-o tai numaidecît... auzi, înainte de se întinde uscăciunea... Ţvika s-ar fi bucurat şi el de aşa un soare, avea doar douăzeci de ani, şi acum zace în pămînt şi numai oasele lui tinere au mai rămas din el, ah, cît de mult s-ar fi bucurat el de viaţă, ce fericiţi eram cînd venea acasă în concediu, înalt şi fercheş, cu mustăcioara lui mică şi blondă... iarba asta suge toată puterea pomului, iar trebuie s-o smulg... în seara aceea, a treia zi după începerea războiului, primul zvon despre moartea lui Ţvika... viermii ăştia, iar s-au cuibărit...şi deodată zgomot de paşi la intrare, un ciocănit în uşă, doi ofiţeri şi o tînără, cu feţele sumbre, am ghicit totul fără cuvinte... ţi-au strîns mîna, au murmurat cîteva fraze... căzut la datorie pentru apărarea Galilului... tu dădeai din cap prosteşte, galben ca ceara, şi hohotul mamei lui Ţvika, spărgea pereţii, de ce-ai murit, dragul de tine, eu trebuia să mor în locul tău, că-s bătrîn, şi-am trăit destul în lumea asta... farfuriile astea trebuie să le adîncesc, că altfel apa nu ajunge la rădăcină, tu, bătrîn prost, dădeai din cap, zăpăcit şi doborît, şi după ce-ai stat la pămînt, cele şapte zile de doliu, te-ai pus să scri o scrisoare primului ministru, că eşti mîndru că fiul ţi-a căzut în războiul pentru apărarea Nordului, şi atunci el, primul ministru, ţi-a răspuns prompt, că-i mîndru şi el că în ţară există părinţi ca tine... care-s mîndri de căderea fiului, ce-ai făcut în amintirea fiului tău, măgar bătrîn şi fără judecată, mîndru că ţi-ai pierdut fiul, putreziţi-ar ciolanele tale... iar s-a lăsat gardul pe-o coastă, copiii din cartier trebuie bătuţi cu coada măturii... şi acum ce-ai cîştigat, te arată strada cu degetul, iar copiii din vecini, în loc să te respecte, îţi agaţă tinichele de turul pantalonilor, ce ruşine, iar fata asta frumoasă, Miriam, prietena lui Ţvika, putea să-ţi fie noră şi să-i nască fiului tău copii frumoşi, acum te ocoleşte, cînd te vede pe stradă... halal tată ai fost, hodorogule... iar au venit musculiţele astea să omoare pomii, ar trebui să stropesc cu soluţia aia chimică... ţţţ, ce necazuri, Doamne, ce necazuri pe capul meu...

Astfel, Iampolski străbătea livada, în lung şi în lat, se oprea la fiece pom, cerceta scoarţa lor cenuşie, parcă aştepta să audă un răspuns la gîndurile care-l măcinau. Cu ochii micşoraţi, îşi morfolea gingiile văduvite de dinţi, în timp ce gîndurile îl sugrumau, îl ţintuiau la un stîlp al infamiei nevăzut, îl buşeau de pămînt, de-i trozneau toate oasele, mîncat de remuşcări şi păreri de rău.

Bătrînul îşi tîra trupul gîrbovit, aşezîndu-se pe o bancă simplă de lemn, obosit şi sătul de viaţă.

Moţăia, zgribulit, cuprins de tresăriri mărunte.

Capul lunguieţ, năpădit de un păr alb cenuşiu, se lăsa peste pieptul coşcovit, se ridica apoi, speriat de puterea gîndurilor.

– M-au părăsit toţi, toţi... cine ştie ce va fi cu mine, de fapt nu-mi pasă de nimic, dar ştiu că totul mi se cuvine, totul...

Soarele de toamnă era înalt şi blînd, luminînd cei cîţiva pomi bicisnici şi piperniciţi din livada bătrînului Iampolski.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

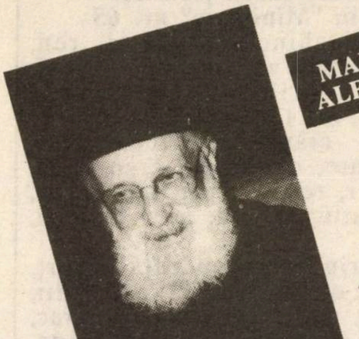

MARI PERSONALITĂŢI ALE LUMII ROMÂNEŞTI

MARTORUL DRAMEI EVREILOR ROMÂNI

ŞEF RABINUL Dr. AL. ŞAFRAN

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1						✡								
2									✡					
3											✡			
4		✡			✡		✡		✡					✡
5				✡		✡		✡						
6											✡			
7								✡				✡		
8				✡		✡				✡			✡	
9			✡				✡		✡					
10	✡							✡						
11		✡			✡					✡		✡		
12													✡	
13							✡							

Orizontal: 1)Oraş în Moldova unde s-a născut şi a copilărit dr. Alexander Şafran, rabinul şef de care sînt legate memoriile noastre şi ale părinţilor noştri – Preşedinte al Federaţiilor Uniunilor de Comunităţi Evreieşti, organ subordonat comuniştilor, cel care l-a împiedicat pe Al. Şafran să vină în Ţara Sfîntă (Sandu) 2)"Congresul... Mondial de la Paros", la care a luat cuvîntul Al. Şafran, participarea sa fiind condiderată o "onoare excepţională" – Dr. Al. Şafran pentru lucrările "Instituţiuni sociale în Biblie" şi "Învăţămîntul primar în Biblie şi Talmud" 3)Personalitate de seamă a evreimii române, cel după moartea căruia a fost ales rabin-şef al României Al. Şafran – Zonă maritimă internaţională (abr. oc.) 4)Ordin de transport – Rumegători tibetani 5)Cuprins de rugină! – Denumirea generică a marilor puteri la care trebuia să intervină Al. Şafran în scopul unui sfîrşit de război onorabil pentru România, aceasta la rugăminţile prinţului Barbu Ştirbei 6)Ziar în care M. Rudich (z.l.) va scrie un frumos articol asupra predicii lui Al. Şafran cu ocazia comemorării victimelor legionarilor din 1941 – Animal nordic 7)Ministerul de..., către care s-a adresat Al. Şafran în scopul sistării pogromului de la Iaşi din 29 iunie 1941 şi a salvării vieţii evreilor – Regionala de construcţii navale (sigla marit.) – Teşite! 8)Operă vocalică! – Comitetul Democratic Evreiesc, creat de partidul comunist în scopul aşa zisei "combateri a elementelor evreieşti reacţionare", care a contribuit la alungarea din ţară a rabinului Al. Şafran (sigla) – Dînsa 9)Nord-Vest – European Economic Community (sigla) – Istoric sub a cărui îngrijire a apărut volumul de amintiri al Şef Rabinului Dr. Al. Şafran (Jean) 10)Stat european, cîndva ocupant al acestor pămînturi, către care s-au îndreptat protestele Rabinului Şef Al. Şafran, faţă de politica acestuia de a nu accepta emigrarea evreilor şi primirea lor pe aceste locuri – Sinagogă construită la Tel Aviv al cărei preşedinte de onoare în comitetul de constituire şi construcţie a fost ales Al. Şafran, astăzi centru spiritual al alialei române 11)Posezi – Papă cu care s-a întîlnit la Geneva Al. Şafran intervenind în favoarea evreilor persecutaţi în Uniunea Sovietică şi ţările arabe – Din contra 12)Marele edificiu al evreilor bucureşteni devenit neîncăpător în seara instalării lui Al. Şafran ca şef al Cultului Mozaic din România, la vîrsta de 29 ani (2 cuv.) 13)"Comitetul de... pentru apărarea patriotică", organizaţie înfiinţată de comunişti, a cărei conducere i-a fost propusă lui Al. Şafran – Pastorali

Vertical: 1)Mare personalitate politică israeliană, fost prim ministru, cu care s-a întîlnit la Tel Aviv Dr. Al. Şafran, într-una din vizitele sale în Israel (2 cuv.) – Fir 2)Fiul lui Al. Şafran, profesor de neuro - oftalmologie la Facultatea de medicină a Universităţii din Geneva – Oraşul care l-a întîmpinat cu dragoste pe Al. Şafran şi unde acesta îşi exercită în prezent funcţia de Rabin Şef – Sfîrşitul lui Gheorghiu-Dej! 3)Încrederea nemărginită pe care a avut-o toată viaţa Al. Şafran în Dumnezeu, în Cel "care conduce paşii omului" – Insulă coralieră în arhipelagul Marshall 4)Simbol pentru "Absolute Elecrtomagnetic Unit" – Alee pustie! – Stat arab în care prizonierii militari israelieni din războiul din 1973 au avut un tratament satisfăcător datorită intervenţiei rabinului Al. Şafran

5)Uniunea Internaţională de Informatică (sigla) – Ţara Sfîntă, către care s-au îndreptat în permanenţă gîndurile lui Al. Şafran şi pentru care a intervenit de nenumărate ori la organismele internaţionale ce-şi au sediul la Geneva – Lovită la cap! 6)Perioadă mare de timp – Catene! – "Iom ...", mare sărbătoare a evreilor de care este legată amintirea întîlnirii de la Bucureşti, din anul 1945, a rabinului Al. Şafran cu marele scriitor evreu Ilya Ehrenburg 7)Organizaţie de luptă cambodgiană – Cuvînt care imită strigătul caprei sau al iepurelui – Veche măsură în Vietnam 8)Siglă pentru "Indian Council of World Affairs" – De acord – Corp lucios! 9)Ifose – Noroi 10)Universitate israeliană unde s-a înfiinţat o catedră de studiere a Cabalei purtînd numele Rabinului Şef Al. Şafran

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

(2 cuv.) – Aur (simb.) – Carei! 11)Cuprinse de valuri! – Baia centrală! – Comitetul ... al Organizaţiei Sioniste, al cărui preşedinte a fost ales Al. Şafran în anul 1948 12)Preşedintele Comitetului şcolii de agronomie, unde erau pregătiţi viitorii pionieri ai Eretz Israelului, una din realizările rabinului Al. Şafran în domeniul educaţiei (Leon) – Piaţa comună arabă (abr.) – Lei! 13)"... evreiesc general", organ propus de CDE, a cărui preşedinţie i-a fost propusă dr. Al. Şafran, funcţie pe care acesta a refuzat-o, organismul fiind o unealtă comunistă – Judecător în Infern 14)La intrarea în Krivoirog (!) – "... internaţionale", festivităţi organizate la Geneva, la care participă savanţi, filosofi şi scriitori de renume mondial şi la care a participat dr. Al. Şafran

Dicţionar: ZMI, EEK, NAMU, AEMU, LSO, MEEC, AAL, ACWA, ACM

NELU WEINBERG

Prelucrare din "Starebus"

TREI MINUTE PENTRU A RASPUNDE

1. Cine este autorul "Comediei umane"?
a. Emile Zola (I)
b. André Malraux (O)
c. Honoré de Balzac (A)
d. Lucien Bodard (P)

2. Cine a descoperit razele "X"?
a. Marie Curie (E)
b. Albert Einstein (L)
c. Louis de Broglie (G)
d. William Roentgen (R)

3. Cine a fost primul om care a păşit pe lună?
a. Yuri Gagarin (D)
b. John Kennedy (I)
c. Neil Armstrong (C)
d. Jean-Loup Chrétien (A)

4. Ce stat are capitala la Dacca?
a. Somalia (C)
b. Bangladesh (A)
c. Coasta de Fildeş (N)
d. Guyana (I)

5. Ce operă nu a fost scrisă de Mozart?
a. Don Giovanni (R)
b. Nunta lui Figaro (O)
c. Flautul fermecat (E)
d. Fidelio (D)

6. Cine a fost primul preşedinte al Statului Israel?
a. David Ben Gurion (S)
b. Haim Weitzman (I)
c. Moshe Dayan (A)
d. Levi Eshkol (M)

7. Cine a pictat tabloul "Evreu bătrîn"?
a. Leonardo da Vinci (B)
b. Michelangelo (T)
c. Rembrandt (A)
d. Edouard Manet (O)

Treceţi litera din paranteza răspunsului considerat corect în sistemul grafic de mai jos. Dacă răspunsurile sînt corecte, în semnul grafic va apărea numele premiului oferit recent de clubul cu acelaşi nume scriitorului Leon Volovici, pentru cea mai bună carte scrisă de un autor israelian de limbă română în anii 1990-1991.

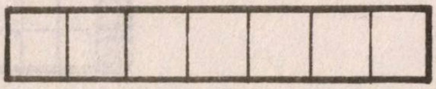

NUME DE RENUME

Găsiţi numele corespunzătoare tuturor prenumelor de mai jos. Acestea sînt numele unor personalităţi politice, culturale şi artistice evreieşti din Israel şi din străinătate. Căutaţi apoi încrucişarea corectă a numelor găsite. Spre uşurare, numele au fost grupate după numărul de litere din care sînt formate şi s-a trecut prima literă a numelui solicitat.

3 litere
Simon B.

4 litere
Liana M.
Uri A.
Menahem B.
Raul R.

5 litere
Noemi P.
Radu M.
Uri E.
Marius M.
Vera C.
Alexandru S.
Tatiana O.

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 63

Şah... echinocţii, pereţi, ren, arid, teasc, vas, aa, mil, amorf, ca, i, ivoriu, an, ac, cincila, capace, nit, t, odaliscă, ecran, vie. **...Mat** crăpat, cap, reper, tanc, egalitate, egalitari, terenuri, b, a, as, r, rea, ur, pat, mn, scenă, raid, artă, ri, usa, iepe, t, ticlui, şei.

Şah prin corespondenţă divorţ, razna, ot, pariuri, f, rană, adti, tr, ml, capia, gri, iia, tal, trac, tablă, eroină, o, aici, gips, răceală, gafe, ve, tanc, tel, ca, Ţar, hu, ri, cric, aleşi, t, seară, piatră.

O partidă de şah spoi, opt, ar, cp, er, retrăită, miel, rc, iac, iga, starturi, au, iască, cras, tas

NELU WEINBERG PREZINTĂ PAGINILE DE

JOCURI

6 litere
Radu C.
Lya K.
Eugen C.
Maria G.
Iosif P.
Sebastian C.

7 litere
Aurel B.
Alexandru M.
Nancy B.
Al D.
Nina C.
Lazăr C.

9 litere
Adrian Z.
Shlomo L.
Bebe B.

10 litere
Tricy A.

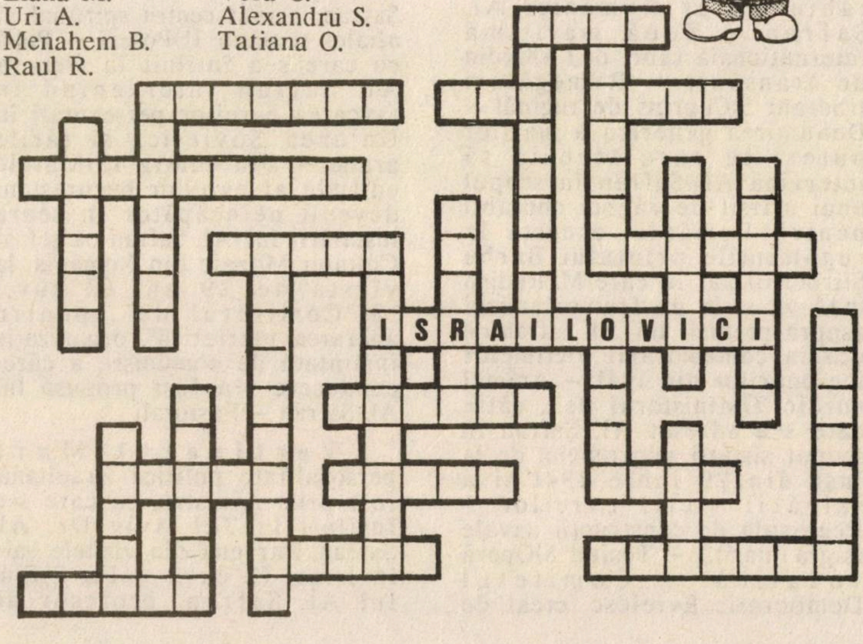

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

SPORT

• Vă mai amintiți, cei vechi în țară, care a fost primul jucător străin din fotbalul israelian? Pe la mijlocul anilor '50, Hapoel Haifa a produs senzație, aducîndu-l, ca jucător - antrenor pe celebrul internațional iugoslav Zlatko Ceaikovski. După un timp, a importat și Bethar Tel Aviv doi "gringos". Doi sud-americani: argentinianul Antonio Bonesi și peruvianul Carlos Bostamento. Federația noastră de fotbal a găsit cu cale să intervină, interzicînd legitimarea de fotbaliști care n-au cetățenie israeliană. Un sfert de veac s-a jucat fotbal fără străini în Israel. Doar cu cei născuți aici și cu olim hadașim. În 1986, Macabi Natania a aflat că, la Boca Juniors din Buenos Aires, joacă un fundaș cu numele de Jorje Luis Abramovici. L-au contactat, dar transferul ar fi costat prea mult. 200.000 dolari. Și unde mai pui că numitul Abramovici nici nu era evreu "cașer", avînd mamă creștină.

Rusul Kodrițki a marcat 8 goluri pentru Bnei Yehuda

Între timp, au venit să joace aici doi fotbaliști evrei englezi, Barry Silkman și Raymond Nesbitt, dar n-au rezistat multă vreme. Mare bucurie mare a fost atunci cînd a aliat în Israel internaționalul evreu argentinian Daniel Brailowski. Acesta a devenit repede vedeta lui Macabi Haifa și a "naționalei", dar s-a întors și el în Argentina. De trei ani, cluburile israeliene au căpătat dreptul de a folosi doi jucători străini în meciurile oficiale. Astăzi, joacă la noi 32 fotbaliști străini, dintre care 20 în liga națională și 12 în "artzit". Cei mai apreciați sînt rușii: joacă bine și nici nu costă scump...

• Macabi Tel Aviv a rămas campioana Israelului la baschet, pentru a 23-a oară consecutiv, cu dreptul automat de a participa la viitoarea ediție a "Cupei Campionilor Europeni". Anul acesta însă, nu i-a fost deloc ușor. Hapoel Tel Aviv, sub conducerea fostului antrenor macabist Ralf Klein, i-a făcut "zile grele". Cinci meciuri au fost necesare pentru desemnarea campioanei. La anul, după cum se pare, lupta va fi și mai cruntă. Hapoel Tel Aviv caută să se fortifice. Se spune că intenționează să pună mîna pe unul din jucătorii-cheie ai rivalilor, Doron Geamci, căruia vrea să-i ofere un salariu deloc rău: 300.000 dolari pe an. Nu numai pe el îl "vînează", ci pe încă doi, Willie Sims și Lavan Mercer. Ceea ce necesită o groază de parale. Hapoel Tel Aviv nu-și face probleme, căci întreprinderea "Ossem" arde de nerăbdare să devină sponsorul echipei, spre a-i concura și pe tărîmul baschetului pe cei de la "Elite"...

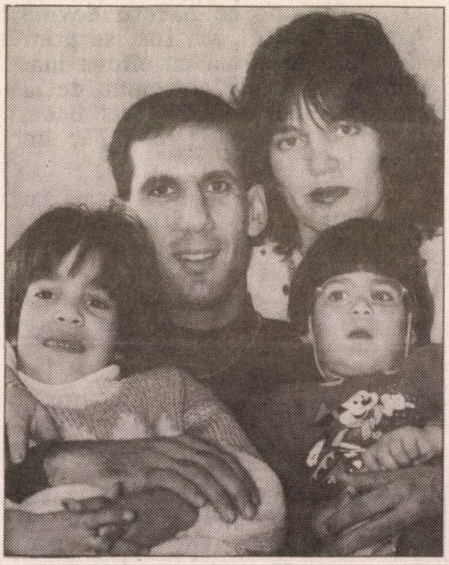

Doron Geamci în sînul familiei, cu soția și cele două fiice.

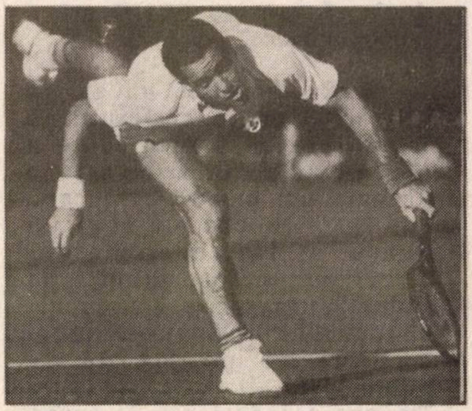

Ghilad Blum, racheta nr. 2 a Israelului

• N-am avut noroc cu "Cupa Davis" la tenis și pace. După ce jucătorii noștri au cîștigat cu multă ușurință meciul împotriva Ungariei, se așteptau, în turul următor, la un adversar în fața căruia să poată emite pretenții. Tragerea la sorți nu ne-a fost favorabilă. Israelul va juca, în proximul meci, cu Spania, la ea acasă. Spaniolii ne sînt cu mult superiori. Dovadă, printre primii 100 de jucători din lume, noi îl avem doar pe Amos Mansdorf, pe cînd spaniolii au zece jucători, în frunte cu consacratul Emilio Sanchez, fiind întrecuți, ca număr, doar de Statele Unite. Asta, vorba ceea, ca să nu ne facem iluzii...

• Saddam Hussein a hotărît că, în fiecare an, poporul irakian va sărbători "victoria" din războiul din Golful Persic, cu un mare turneu de fotbal.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Anul trecut, prima ediţie a fost cîştigată, aşa cum v-am relatat, de echipa A-Taura, care a primit nu numai o cupă, dar şi un important premiu bănesc: 150.000 dinari, sumă care, la "bursa neagră" irakiană e echivalentă cu 15.000 dolari. Udai, fiul cel mai mare al dictatorului, care este preşedintele comitetului olimpic şi al federaţiei de fotbal din Irak, a anunţat că taică-su intenţionează să construiască, la Bagdad, un stadion gigantic, cu o capacitate de 150.000 de locuri. N-are decît: să construiască mai bine stadioane decît să fabrice SCUD-uri şi bombe atomice!

- Exact peste un an, în iulie 1993, se va desfăşura, în Israel, cea de a 14-a ediţie a Macabiadei. O delegaţie a organizaţiei mondiale Macabi, condusă de columbianul (şi evreu, se înţelege) Marcus Arbitman, a fost primită de Fidel Castro, căruia i-a solicitat să permită aportivilor evrei cubani să participe la competiţie. Dictatorul de la Havana s-a declarat de acord. La viitoarea Macabiadă, pentru prima oară după mulţi ani, vor lua parte şi sportivi evrei din Africa de Sud. Din Confederaţia Statelor Independente, noua titulatură a fostei Uniuni Sovietice, va sosi o singură delegaţie. Excepţie vor face ţările baltice, care vor fi reprezentate separat. Cîţi sportivi vor veni, în total, la competiţie? Peste 4.300. O adevărată "olimpiadă evreiască"!

G. MODEANU

GREŞELI LA RUBRICA DE SPORT

Sînt un cititor permanent al revistei dvs., de la primul număr. Am apreciat întotdeauna dorinţa dvs. de a tipări o revistă de înaltă ţinută şi de a evita pe cît posibil greşelile de orice natură.

Fiind un vechi "microbist", urmăresc cu atenţie rubricile sportive din diversele ziare şi reviste. Am observat de multe ori că, atunci cînd e vorba de sport, se are mai puţină grijă pentru corectitudinea informaţiilor şi a numelor sportivilor sau localităţilor menţionate. Astfel de greşeli le-am întîlnit în cele mai serioase publicaţii (nu uit, de exemplu, că în urmă cu vreo 10 ani ziarul "Le Monde" scria Cracovia în loc de Craiova, referindu-se, desigur, la echipa de fotbal).

Din păcate, această convingere mi-a fost întărită citind în numărul din martie 1992 al revistei dvs. Într-un singur paragraf, cel care se referă la celebrul tenisman suedez Bjorn Borg, am desoperit nu mai puţin de trei greşeli:

– numele învingătorului lui Borg din turneul de la Monte Carlo de anul trecut este Jordi Arrese, şi nicidecum Arsa;

– numele cunoscutului jucător francez din echipa recent cîştigătoare a Cupei Davis este Leconte, şi nu Lecomte;

– localitatea americană gazdă a mai multor turnee de tenis se numeşte Indian Wells, şi nu Indiana Wales, cum apare în text.

Probabil că unele din aceste greşeli se datoresc faptului că autorul preia aceste informaţii din presa ebraică, aşa se explică de ce Arrese devine Arsa. De altfel, am fost surprins să citesc în urmă cu cîteva luni numele atacantului român de la Hapoel Beer Sheva scris Becu, în loc de Bîcu (litera *î* e de vină, desigur).

Şi tot revenind în urmă cu cîteva luni, ţin să atrag atenţia că jucătorii Gheorghe Popescu de la PSV Eindhoven şi Dan Petrescu, evoluînd la ora actuală la echipa italiană Foggia nu sînt (evident) una şi aceeaşi persoană. În *Minimum* am citit că jucătorul român Petrescu s-a transferat de la Eindhoven la Foggia. Este vorba întîmplător de doi dintre fotbaliştii români care s-au remarcat în mod deosebit la noile lor echipe (pe Dan Petrescu îl vedem adesea în rezumatele despre campionatul italian prezentate de televiziunea israeliană la miezul nopţii).

Cu deosebită stimă,
Ing. ADRIAN WEISSMAN
Ierusalim

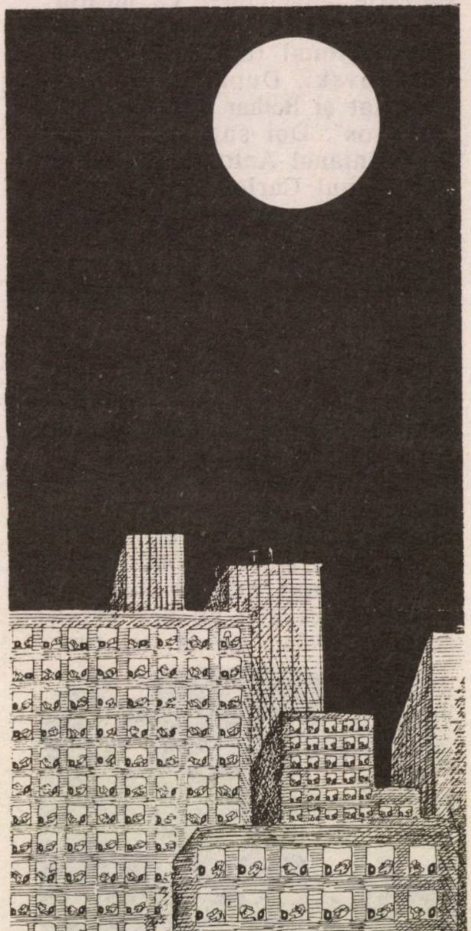

Sîntem dezbinaţi!
Şi-ncă ce dezbinaţi!
Dar cînd, după alegeri, vine ora 10 seara, toţi sîntem uniţi în faţa televizorului: ia să vedem ce spune Haim Iavin. Ia să vedem rezultatele. Parcă am fi un singur cetăţean cu 3 milioane de perechi de ochi.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Sănătatea

Să fim cinstiţi...
Nu mai avem 20 de ani.
Ba, mulţi dintre noi, nici 30.
Şi nici 40.
Şi nici *măcar* 50.
Aşa încît trebuie să privim lucrurile în faţă, să recunoaştem că am îmbătrînit... şi să facem ceva.
Se poate

ZECE PORUNCI PENTRU A COMBATE BĂTRÎNEŢEA

Cînd, la capătul a trei ani de studiu asupra unui numeros grup de vîrstnici, ziaristul Gianpaolo Cresci şi sociologul Silviano Burgalassi de la Universitatea din Pisa au decis să-şi scrie concluziile, au constatat că... nu au descoperit America. Toată lumea ştie că bătrîneţea începe atunci cînd începi "să te laşi" şi că, în ultimă instanţă, ea nu depinde de numărul anilor. Ceea ce au realizat cei doi italieni este extragerea, din experienţa celor cercetaţi, a cîtorva reguli fundamentale care, acţionînd în primul rînd pe plan psihologic, combat delăsarea provocată de bătrîneţe.

Un decalog; *care ar trebui respectat cu sfinţenie.*

1. Menţineţi vie dorinţa sexuală; o sexualitate prelungită este un simptom de vitalitate şi suscită interes în domeniul afectivităţii.

2. Ocupaţi-vă în ultimii zece ani de activitate productivă (începînd, aşadar, cam de la 50 de ani) de activităţi culturale, politice şi sociale, care vă vor ocupa după pensionare. Se spune că politica îi salvează pe vîrstnici, în sensul în care găsirea unei ocupaţii cu caracter de voluntariat constituie un punct de contact cu realitatea socială.

3. Păstraţi legătura cu tinerii, în special cu copiii; un bunic care are un nepoţel de care să se ocupe se va simţi util şi în putere.

4. Practicaţi activităţi fizice: mersul pe jos este sănătos şi îl ajută pe vîrstnic să menţină legătura cu mediul înconjurător şi cu ceilalţi oameni.

5. Învăţaţi să vă iubiţi şi să vă îngrijiţi corpul: menţinerea formei fizice şi preocuparea pentru estetică evită decăderea.

6. Asumaţi-vă sarcini în cadrul familiei sau în cartier, trecerea bruscă de la o perioadă de activitate la o perioadă de inactivitate este cît se poate de dăunătoare.

7. Evitaţi internarea în spital: recurgeţi la structurile spitaliceşti numai în cazuri disperate, deoarece internarea poate avea efecte psihologice negative asupra voastră.

8. Combateţi frustrarea care decurge din mediul familial; dacă nu vă simţiţi în largul vostru împreună cu membrii tineri ai familiei, e preferabil să vă mutaţi cu o persoană de aceeaşi vîrstă, care să aibă aceleaşi ritmuri de viaţă, aceleaşi obiceiuri şi exigenţe.

9. Staţi la masă cînd mîncaţi; chiar dacă locuiţi singur, o masă caldă şi consumată conform tuturor regulilor este indispensabilă.

10. Procuraţi-vă un animal; dacă suferiţi de singurătate, un cîine va fi nu numai un prieten credincios, ci şi un tovarăş de plimbare, care vă va sili să ieşiţi din casă de cîteva ori pe zi.

MEDICUS

BRIDGE

Dezlegare la bridge "Bridge-ul profesionist"

Jocul se realizează numai dacă se dă o singură levată de Treflă, cu condiţia ca impasul de Caro să reuşească. Pentru început se ia Asul de Cupă şi se taie o Cupă în mînă, Pica la Damă şi încă o Cupă tăiată în mînă (Est defosează un Caro). Se scot ultimele atu-uri ale oponenţilor (Valetul în trei a fost la Vest) şi se face o pauză pentru evaluarea situaţiei, după ce tragem şi penultimul atu.

Est a avut două Pici şi două Cupe. Pe defilarea atu-urilor a defosat două cărţi minore. Ultimele şase cărţi din mîna lui trebuie să fie: Regele în trei (cel puţin) de Treflă, cu un număr de Carale lîngă el. Cu cele cinci Cupe, trei Regi plus un Valet, Vest ar fi intervenit, nevulnerabil, în licitaţie, deci avem şansa să realizăm contractul, dacă jucăm corect Trefla.

Iată situaţia actuală:

—
— V — — —
A D —
D 10 8 —

N
W E
S

— — — — 4 — —
—
8 3
A 7 6

Urmează impasul de Caro (reuşit), Asul de Caro şi momentul adevărului: cum jucăm Trefla?

Est a fost un oponent cît se poate de şiret: a defosat pînă acum numai Carale şi o singură Treflă. Acum mai are în mînă trei Trefle şi un Caro sau patru Trefle, în timp ce Vest are Regele de Cupă, Regele de Caro şi maximum două Trefle.

Jocul corect este *Decar de Treflă* ! Nu există decît două distribuţii care "cad" contractul în acest moment: Valet singleton la Vest sau Rege - Valet - Nouar de Treflă şi încă un Caro la Est. Wolff a avut dreptate, pentru că dona a fost:

D
A V 6 5 2
A D 9
D 10 8 2

V 7 6
R 10 7 4 3
R 7 6 2
9

N
W E
S

8 5
D 8
V 10 5 4
R V 5 4 3

A R 10 9 4 3 2
9
8 3
A 7 6

Pare simplu, nu? Dar numai la prima vedere...

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
şi invitaţii săi
la RESTAURANT...

Cronica gastronomică a corespondentului nostru de la Bacău, Carol Isac (din nr. pe aprilie a.c.) a avut ecou.

Acum, tot omul (fără deosebire de rasă şi naţionalitate) care trece prin oraşul lui Bacovia se repede la restaurantul Comunităţii. *It's a must*, cum spune englezul.

Şi cum spune Carol Isac, în cele de mai jos:

LA BACĂU, LA BACĂU...

E sigur că bucătăria caşer se află în centrul de interes al consumatorului israelian; aşa se explică ecoul stîrnit de rubrica "La restaurant" din numărul din aprilie al revistei. O seamă de cititori s-au arătat dornici să viziteze restaurantul prezentat atunci; cel din Bacău. Astfel, distinsul violonist Avy Abramovici, profesor la Academia de muzică din Ierusalim, şi fiul său, pianistul Michael Abramovici (care a fermecat publicul meloman băcăuan cu "Preludiu pentru vioară" de Menahem Zur, "Muzică pentru pian" de Paul Ben Haim şi cu alte cîteva lucrări de César Frank, Claude Debussy şi George Enescu), Excelenţa Sa dl. Zwi Mazel, Ambasadorul Israelului la Bucureşti şi doamna Michal Mazel, actriţa Rolanda Camin, soţia neuitatului N. Stroe, regizorul Mihai Pascal şi doamna dr. Lucia Pascal (din Petah Tikva), ca şi scriitorii Veronica şi Victor Bîrlădeanu, Calistrat Costin ş. a. au fost sensibili la semnalul nostru. Prînzul la care aceştia au participat nu de mult, în ajunul unei festivităţi româno-israeliene (numai familia Abramovici a lipsit, avînd concert la Bucureşti), în micul restaurant situat nu departe de faleza Bistriţei, a fost o adevărată delectare. Atmosfera solemnă, oarecum rigidă, impusă de personalităţile prezente la masa comună s-a risipit brusc odată cu apariţia primului fel: imbatabilele "varenikis" (specialitatea "forte" a restaurantului), despre care s-a scris pe larg – "cu oarecare exagerare", au spus unii – în cronica amintită mai sus. Fierbinţi cît trebuie, plutind într-un sos discret, pipărate cu parcimonie, ele au dispărut rapid din farfurii. N-au lipsit comentariile – făcute cu voie bună – asupra produsului. Dacă nu era protocolul care mai plutea în aer ("protocolul este unul din handicapurile meselor bune" – spunea nu ştiu care filosof gurmand!), probabil că se mai solicitau şi alte porţii; bucătăria le-ar fi pus imediat la dispoziţie, dar cum nimeni nu a îndrăznit... Oricum, cu înfăţişarea lor diafană, micile triunghiuri din aluat au înviorat geometria cam colţuroasă a feţelor oaspeţilor, uşor obosiţi de o dimineaţă în care discursurile festive au fost urmate de un cocteil bine marcat de cinci feluri de băuturi.

Pe această stare incertă de aşteptare au intervenit, prompt, farfuriile cu supă, o combinaţie originală între "grintaig" şi "rindarn", mai exact spus, un compromis ingenios între supa de zarzavat şi cea din carne de vită. Ca de obicei, în acest restaurant, mirosul ţelinei, care în regiunea de deal din Moldova creşte puternic parfumată, asedia nările. Bucăţi minuscule de conopidă, de pătrunjel, de leuştean şi de păstîrnac navigau la suprafaţa farfuriilor, într-un amestec ce evoca, în imaginaţie, frumuseţea unui colţ primăvăratec de natură. A urmat, din nou, o combinaţie "sui generis" între "eisic-fleiş" şi "zeftbratn" (friptură zemoasă). Devenea, astfel, cert faptul că echipa de lucru a restaurantului şi-a propus să polemizeze... cu ea însăşi, punîndu-şi în evidenţă inventivitatea. Aflînd, ulterior, că prînzul a fost pregătit într-un ritm "contra cronometru", că directorul localului a fost luat "prin surprindere" de dorinţa expresă a oaspeţilor de a lua masa aici, iniţiativele în domeniul meniului ni s-au părut,tuturor, cu atît mai remarcabile.

Prepararea felului trei a solicitat, probabil, la maximum, îndemînarea bucătăresei, deoarece reţeta fripturii zemoase prevede un adevărat ritual: după uşoara ei prăjire, carnea este separată de zeamă, înmuiată într-o baie de zarzavat şi apoi repusă în contact cu pasta zemoasă. Nu a fost greu să depistăm ceapa tăiată mărunt care ar fi trebuit să intre în compoziţia fripturii; cred că i-am simţit prezenţa, deşi unii comeseni m-au contrazis în această chestiune... Tot aşa era clar că lipseau, din friptură, boiaua şi piperul (ingrediente prevăzute în reţetar), deşi carnea era perfect picantă... Cît priveşte garnitura de cartofi fierţi, ea avea impregnată, în profunzimea feliilor, tăiate subţire, un adaos de ceapă prăjită abia sesizabil.

La desert, se aştepta un "kigel" pentru ca nota tradiţională să fie completă, dar, surpriză, s-au adus porţii respectabile de "kek" cu nucă. Savoarea acestuia s-a asortat, de minune, cu cafeaua aromată servită în ceşcuţe adînci care, prin design şi culoare (un crem pastelat, foarte "retro"), au desăvîrşit ambianţa intimă a dejunului.

M MUM E OM CA TOŢI OAMENII

DULCIURI CU CAISE

• *Plăcintă:* se freacă 100 g. unt cu 4 linguri zahăr, 1 praf zahăr vanilat şi coaja rasă de la o jumătate de lămîie. Se adaugă jumătate linguriţă praf de copt, 3 gălbenuşuri şi 8-10 linguri de făină. Se obţine un aluat moale care se dă două ore la frigider. În acest timp se spală şi se rup în două 500 g. caise. Se scurg de apăp şi se presară cu 100 g. zahăr. Se împarte apoi aluatul în două, se întinde o foaie pătrată, se aşează în tava unsă şi se pun deasupra caisele puţin scurse de siropul pe care l-au lăsat. Se acoperă cu cealaltă jumătate de aluat intins în foaie şi se înţeapă cu o furculiţă. Se coace la 180 grade pînă ce se rumeneşte puţin şi se lasă să se răcească în tavă. Cînd se serveşte se taie pătrate şi se presară cu zahăr pudră.

• *Tartă:* se freacă 150 g. unt cu 150 g. zahăr, 1 ou, 1 vîrf de cuţit de sare, 2 linguri apă rece şi atîta făină pînă ce aluatul devine fărîmicios. Se frămîntă puţin şi se dă 30 minute la frigider. Se tapetează cu aluat o formă de tartă unsă cu margarină (fundul şi marginile formei), presînd aluatul cu mîna. Se înţeapă cu o furculiţă şi se coace circa 20 de minute la 180 grade. În acest timp, se spală, se taie în două şi se scot sîmburii de la 500 g. caise bine coapte. Tarta coaptă pe trei sferturi se scoate de la cuptor şi se unge repede cu gem de caise. Se aşează deasupra jumătăţile de caise cu deschiderea în sus şi se pudrează cu cîteva linguri de zahăr pudră. Se dă din nou la cuptor încă 15 minute la 180-200 grade pentru ca zahărul de deasupra să se caramelizeze. Se serveşte rece, cu frişcă bătută, pusă la masă separat.

• *Sufleu:* se spală, se rup în două şi se scot sîmburii de la 1 kg. caise bine coapte. Se dau la blender (nu prea mult) sau se rad pe răzătoare cu găuri mari. Se amestecă acest pire cu 1 pahar plin cu zahăr, 2 gălbenuşuri, puţină coajă rasă de lămîie şi 2-3 linguri de rom (nu esenţă). Se adaugă cele 2 albuşuri bătute spumă tare cu 4 linguri zahăr şi se amestecă uşor cu compoziţia de caise. Se unge o formă *înaltă* cu unt sau margarină şi se pune compoziţia. Se coace la 180 grade pînă ce a crescut cel puţin dublu. Se lasă 3 minute în formă şi se serveşte imediat, caldă.

• *Tort şarlotă:* se spală şi se scot sîmburii la 500 g. caise frumoase şi parfumate. Le lăsăm să se scurgă şi le trecem prin sită. Se topeşte separat gelatină albă (2 prafuri) în 6 linguri apă clocotită, se pune pe foc foarte mic, se adaugă jumătate pahar lapte şi 1 pahar zahăr. Se amestecă într-una pe foc pînă ce gelatina este complet topită. Se amestecă cu pireul de caise. La urmă incorporăm 2 săculeţe cu frişcă bătută spumă tare (350-400 g.). Se umezeşte cu apă rece o formă demontabilă de tort şi turnăm compoziţia. Netezim frumos, acoperim cu o foaie de aluminium şi dăm la frigider 5-6 ore. Cu o jumătate de oră înainte de servire, dăm la freezer. Demontăm forma împrejur şi o aşezăm pe un platou. Ornăm cu caise din dulceaţă şi servim tortul tăiat felii.

YLANA

Măcar odată pe lună petreceţi la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAŢĂ ARE OMUL"

Aici veţi retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori şi veţi pleca acasă remontat!

Instrumentişti şi cîntăreţi din România – în fiecare seară

Vă aşteptăm cu plăcere!

- **DANS**
- **ANTREN**
- **VOIE BUNA**

**Deschis zilnic de la ora 12.00 la prinz,
pînă după miezul nopţii (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.**

• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •

(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

הלוטו זה ליגה אחרת
MAI MULȚI MILIONARI LA LOTO
לוטו
צריך פיס בחיים

POŞTA

POSTA
BY AIR MAIL

FAIR-PLAY

"Domnule Director,

Aflînd de publicarea scrisorii noastre de protest în numărul pe mai al revistei dvs. (scrisoare prilejuită de articolul dr-ului E. Campus despre şcoala spaniolă de la Bucureşti, **n. red.**), ţinem vă vă mulţumim pentru amabilitatea şi spiritul de fair-play pe care le-aţi manifestat."

După un scurt comentariu pe marginea răspunsului dat de E. Campus la scisoarea amintită, corespondentul nostru încheie:

"Cu permisiunea dvs. şi a cititorilor dvs., punem capăt acestei regretabile polemici pe care n-am dorit-o...

În numele lui Jacques Lévy, al dr. Henri Béhar, al lui Dorel Alcalay, care împărtăşesc întru totul punctul nostru de vedre, şi al meu personal, îmi permit să semnez,

Dr. ROBERT SIGALEA,
Vitry sur Seine,
Franţa

ANA PAUKER ŞI ALŢII

Stimate Domnule Mirodan,

Vă transmit alăturat o recenzie a istoricului bucureştean Gheorghe Ţuţui, care ţine ca această expresie a indignării sale să-şi afle loc într-o publicaţie israeliană. În România, lucrarea "Dosarul Ana Pauker" de Marius Mircu şi Mihai Stoian a putut să apară, dar dezavuarea ei nu poate apărea. Recenzentul consideră că autorii încalcă des adevărul istoric şi lezează demnitatea evreilor. Cum însă el nu este la curent cu publicaţiile israeliene în limba română, mi s-a adresat mie. Iar eu, la rîndu-mi, necunoscînd altă revistă, mă adresez "Minimum"-ului care a mai tratat alte aspecte ale mult discutatei lucrări.

M. COGAN
Haifa

La începutul acestui an, în librăriile din Bucureşti şi în numeroase standuri amplasate pe trotuare sau în ganguri, a apărut broşura intitulată "DOSAR ANA PAUKER", semnată de Marius Mircu, dar, după precizările acestuia, aflăm că la definitivarea broşurii pentru români a participat şi Mihai Stoian.

Interesant este faptul că autorul iniţial, care a şi publicat broşura respectivă la editura "Glob", Bat Yam, în cuvîntul introductiv arată că el nu a fost de acord cu textul prezentat de Mihai Stoian, considerînd "că nu tot ce e bun pentru evrei e bun şi pentru neevrei". N-am fost de acord, dar nici împotrivă; cum ar veni, nici în căruţă, nici în teleguţă.

Şi după o asemenea atitudine clară, iată valoroasa lucrare a celor doi conaţionali apărută în România, la editura "Gutemberg". Cazul nu comportă nici o situaţie specială, bulevardele Bucureştiului fiind tixite de maculatură de calitate îndoielnică.

Numai că apariţia acesteia pe piaţa românească a avut loc într-un moment nepotrivit pentru acţiunea ce se desfăşura împotriva unor manifestări antisemite din anumite publicaţii, sau poate că această apariţie nu a fost întîmplătoare în acest context.

Sub pretextul combaterii comunismului, după formula "iudeo-comunistă" folosită şi în anii antebelici, broşura, prin aprecierile sale inexacte şi contradictorii, ca şi prin acuzaţiile demne de o ceartă între două mahalagioaice, încearcă să discrediteze comunismul, în cazul de faţă pe Ana Pauker şi, pe un plan mai amplu, pe evreii care au activat în mişcările de extremă stîngă. După părerea autorilor, această acţiune ar fi justificată pentru că *"Toate partidele comuniste din lume sînt invadate de evrei."*

Nu cumva şi cei doi autori au fost odată "invadatori"?

Revenind la tonul suburban folosit adesea în broşură, aflăm că Ana Pauker era cînd "incultă", cînd "incapabilă de a formula o frază", cînd o "intelectuală de seamă" (pag. 36, 43). Cînd o "croitoreasă şleampătă", cînd o femeie cu cap, cultivată. O "doamnă din înalta societate" (pag. 125) cînd deosebit de elegantă, căci "se îmbrăca la Paris" (pag. 125), cînd nimfomană, cînd "general cu fustă" sau "ministru cu fustă".

Surprinzătoare pentru cititor şi orientativă pentru concepţia autorilor este chiar prima frază, care sună astfel: *Două jidoavce au nenorocit ţara: Elena Lupescu şi Ana Pauker"*. Deşi este atribuită antisemiţilor (ca şi fraza *"Jidanii l-au ucis pe Isus, l-au ucis pe Dumnezeu")*, această apreciere evidenţiază caracterul tendenţios al scrierii la care ne referim.

Curios este şi faptul că, deşi autorii se ocupă, cel puţin declarat prin titlu, de Ana Pauker, ei fac un inventar aproape exhaustiv al evreilor care au activat în funcţii de răspundere în partidele de stînga din România începînd de la constituirea primului partid muncitoresc în 1893, menţionînd pe evreii Ilie Horodniceanu şi C. Dobrogeanu-Gherea (Katz) printre iniţiatorii organizării muncitorimii şi a răspîndirii marxismului în România. Ulterior, în 1910, cînd vechiul partid s-a reorganizat în Partidul Social-Democrat, în conducerea acestuia, formată din 35 de persoane, autorii numără 28 de evrei. Am luat pentru documentare lista nominală a delegaţilor la acest congres – 90 în total – şi nu am identificat, după nume, decît 11 evrei. Posibil ca autorii la care ne referim să aibă alte criterii de identificare a etnicilor evrei?

Dacă datele de care dispunem noi sînt corecte, este greu de explicat cum a fost posibil ca 11 oameni să deţină 28 de posturi în conducerea partidului?

Tendinţa de exagerare a rolului activiştilor evrei în mişcarea socialistă din România, evidentă în pofida existenţei printre ei a unor personalităţi de talie mondială ca C. Dobrogeanu-Gherea sau Ilie Moscovici, devine obsesivă după 1921, odată cu constituirea partidului comunist.

Astfel, deşi la congresul de constituire au participat reprezentanţi a 27 de secţiuni care cuprindeau circa 46.000 de membri, autorii nu găsesc cu cale decît să evidenţieze faptul

POŞTA

că "trei din cele cinci rapoarte prezentate la congres au fost susţinute de evrei." (pag. 36). Cum această orientare se menţine şi pe mai departe, rezultă clar că se încearcă a se face din comunism o problemă evreiască, deci a arunca pe capul evreilor toate relele atribuite comunismului.

Dovadă că aceasta este orientarea autorilor este şi modul în care se prezintă procesul de la Craiova, de la care publică lista acuzaţilor – 19 în total – şi a apărătorilor, din care rezultă că majoritatea acuzaţilor – 15 – şi 1/3 din apărători sînt evrei. Şi pentru a evidenţia acest lucru, evident deja din listele publicate, mai adaugă unele aprecieri din presa vremii: "Numai ovrei", remarcă "Universul", "Nu chiar toţi", remarcă "Dimineaţa", "Desigur – răspunde "Porunca Vremii" – mai sînt printre ei şi unguri". Ce bine prind asemenea relatări revistelor extremiste şi antisemite din România.

Cu aceste precizări din trei ziare, între care şi oficiosul mişcării legionare, nu s-a terminat însă prezentarea procesului. Mai urmează cuvîntul acuzatorului, colonelul magistrat Popescu P. Cetate, care, ca "om al legii", face următoarele aprecieri: "Nu aceşti venetici – zece erau născuţi în România – vor avea grijă de liniştea vieţii noastre şi nu slaba lor inteligenţă şi inexistenta lor cultură vor putea clădi ceva pentru pacea lumii." (pag. 49). No comment!

Autorii sînt preocupaţi mai ales de a demonstra că toate relele imaginabile ce se pot atribui partidului comunist român se datorează îndeosebi evreilor şi ungurilor, care au avut mai tot timpul rolul conducător. Astfel, titlul cărţii, "Dosar Ana Pauker", devine un simplu pretext, autorii se străduiesc – şi parţial reuşesc – să identifice pe cei mai mulţi dintre evreii care au avut vreun oarecare rol în partidul comunist, fie că a fost formal secretar al comitetului central ca Ana Pauker şi un timp nr. 1 în partid, fie că a fost un simplu membru de partid ca Csasar Ştefan; autorii îi numesc pe toţi doar or dovedi că partidul comunist, fost iniţial *din* România, a fost dominat de evrei şi de unguri. Exact teza "României Mari" şi a "Europei", cele două publicaţii port-drapel ale naţionalismului extremist şi antisemitismului feroce. (...)

Nici povestea cu "mica republică totalitară" de la Wapniarka, unde cei doi autori încearcă să discrediteze lupta şi jertfa colectivului de antifascişti care au luptat şi au murit în acest lagăr, – nu oglindeşte realitatea.

Nu, Bernat Andrei şi Lazăr Grümberg nu au dijmuit în folosul lor pachetele cu alimente venite prin Ajutorul Roşu. Cei care i-au cunoscut îi stimează şi astăzi, stimă care nu vă este acordată şi dvs. pentru cele scrise în această broşură.

Dr. GHEORGHE ŢUŢUI,
Bucureşti

LUCIAN ZEEV HERŞCOVICI CONTRA ADRIAN ZAHAREANU

În legătură cu atacul istoricului L. Z. Herşcovici împotriva lui A. Zahareanu, îmi iau libertatea de a răspunde dlui L.Z.H. în cîteva puncte:

1) Nu găsesc limbajul dlui Zahareanu deosebit de violent. În comparaţie cu limbajul folosit de "rabini" ca Uri Zohar sau Shah la adresa laicilor, d. Zahareanu s-a exprimat destul de blînd. Dar aceasta este o problemă minoră.

2) Mai grav este că d. L.Z.H. afirmă că evreii religioşi (se subînţeleg aici cei religioşi *extremişti*, a căror orientare este exprimată de partide ca "Agudat Israel", "Shas" ş.a.) sînt patrioţi, că patriotismul lor se manifestă sub forma "dragostei pentru *Am Israel*". Ce fel de dragoste o fi aceea, care nu respectă memoria victimelor Holocaustului, a soldaţilor noştri căzuţi în apărarea ţării? Cum se poate vorbi de patriotism la oameni care se eschivează de la serviciul militar, care vizează numai avantajele materiale şi refuză orice obligaţii?

3) D. L.Z.H. afirmă că fără Tora şi fără tradiţie nu ar fi existat sionismul şi Statul Israel. În aparenţă şi în mod indirect este adevărat. Religia a fost vreme îndelungată un suport moral şi unica formă de coeziune a poporului evreu. Dar, în secole de dominaţie a liderilor religioşi, un număr infim de evrei s-au întors în Ţara Sfîntă, deşi posibilitatea exista. Iar cînd a apărut mişcarea sionistă, cei dintîi care i s-au împotrivit au fost cercurile religioase, hasidimii şi "litaimii".

Iar dacă vorbim de tradiţie, să-mi permită d. L.Z.H. să-l întreb: *ce fel* de tradiţie? Nu vreau să deschid aici o polemică pe tema religiei – dar oare *acesta* e lucrul cel mai necesar? Nu respectarea caşrutului sau a prescripţiilor absurde privind Şabatul au salvat poporul nostru de la pieire – ci amintirea epocii glorioase a lui David şi Solomon, a Macabeilor, a lui Bar Kochba. Tora nu este numai religie, ea este mai ales *istorie*. Nu doresc să-i dau lecţii de Tanach dlui L.Z.H., dar ar face bine să citească măcar cele zece porunci; ar vedea că, din 10, 6 *nu sînt* de natură reliigioasă, ci principii etice cu caracter universal, respectate de toţi oamenii civilizaţi.

4) Pentru că d. L.Z.H. insistă asupra unor erori de natură istorică, ţin să-i atrag atenţia că, atît cît mă pricep la arameică, "Neturei Karta" înseamnă *totuşi* "Păzitorii oraşului". În feniciană – care este cam acelaşi lucru cu arameica – "Karta" însemna "oraş" (v. de exemplu "Cartagena" = Oraşul; nou). "Karta" corespunde cu "kiria" în ebraică, care înseamnă "localitate". Este aceeaşi rădăcină.

În ce priveşte scuzele pe care, după d. L.Z.H., ar trebui să le ceară *Minimum* pentru publicarea articolului dlui A. Zahareanu, rămîne de văzut cine şi cui le va cere la urma urmei...

M. BODINGER
Beer Sheva

...Pe d. Lucian Zeev Herşcovici nu-l cunosc personal şi nici nu am avut ocazia să citesc vreun articol de ziar în care să-şi expună punctul de vedere şi astfel să am ocazia să-l apreciez.

Mi-a dat însă acum, în nr. 62 din "Minimum", ocazia să-l cunosc ca pe un om care trăieşte în altă lume şi care, dorind să coboare pe pămînt, nu poate altceva decît să insulte un om de valoare şi o revistă de prestigiu.

D. Zeev Herşcovici nu prea iubeşte această ţară şi Statul Israel. Afirm acest lucru pentru

POŞTA

că el este de acord cu manifestările antistatale ale duşmanilor poporului nostru constituiţi în "Neturei Karta". Oare cum pot fi numiţi aceşti oameni care locuiesc în Statul Israel (şi mai primesc şi subsidii de la acest stat!) şi nu vor să recunoască Statul, se consideră cetăţeni ai Iordaniei, adresîndu-se ca atare regelui Hussein, care cer lui Arafat să-i includă în delegaţia palestiniană la tratativele de pace pentru ca acolo ei, ca evrei, să declare ilegalitatea Statului nostru, pentru care şi-au dat viaţa mii de copii evrei? Cum pot fi apreciaţi aceşti oameni decît ca duşmanii noştri înrăiţi, cînd în ziua Independenţei Statului ei dau foc steagurilor alb-albastre şi afişează steaguri negre de doliu?

A. FULGER
Bnei Brak

... Culmea o atinge d. L.Z. Herşcovici în momentul în care cere revistei *Minimum* să-şi ceară scuze pentru publicarea articolului dlui Zahareanu.

Frumos, original, fără precedent şi mai ales... logic!

Ce s-ar alege din presa noastră liberă dacă, după orice articol consacrat unui fenomen negativ, binecunoscut opiniei publice, conducerea publicaţiei respective ar trebui să-şi ceară scuze pentru adevărul pe care îl spune? Cum ar mai putea fi definită atunci presa ca a patra putere în stat?

Articolul dlui L.Z. Herşcovici era bine venit poate, dacă apărea în urmă cu vreo... 15-20 de ani, şi *nu astăzi*, cînd o figură religioasă proeminentă, titularul unui departament care răspunde de ordinea publică în ţară, invitat la o anchetă, se uită direct în ochii anchetatorului şi nu răspunde, ostentativ, la întrebări; *nu astăzi*, cînd un alt ministru, de asemenea o figură religioasă, invitat la o altă anchetă, refuză să se prezinte; *nu astăzi*, cînd unui deputat religios, cu un voluminos dosar de delicte penale, i se suspendă ancheta pînă după... alegeri. Desigur că asemenea fenomene nu angajează întreaga masă religioasă, în schimb o discreditează.

D. L.Z. Herşcovici îl acuză pe d. A. Zahareanu de violenţă verbală.

Cum se poate comenta, calm şi resemnat, un asemenea subiect de către un reprezentant al opiniei publice, cînd asistăm stupefiaţi la manevrele unor "patroni spirituali", figuri religioase venerate, care încearcă să dicteze, de la distanţă, conducătorilor noştri o anumită conduită religioasă?

Cum se poate comenta, calm şi resemnat, un asemenea subiect, cînd populaţia evreiască a ţării e formată din 89% laici şi numai 11% religioaşi, care vor să imprime celor mulţi un anume mod de viaţă?

MARIAN CAIZERMAN
Ness-Ziona

Am citit critica dlui L.Z. Herşcovici la adresa articolului dlui A. Zahareanu. Cît despre corectarea unor inexactităţi în privinţa structurii şi personalităţilor din "Neturei Karta", le consider corecte, mai ales că autorul, aşa cum reiese din articol, este istoric. În ce priveşte însă interpretarea că Zahareanu este un inamic fanatic al religiei, nu am putut constata acest lucru. El critică şi atacă nu religia, ci doar o anumită sectă extremistă, care nu reprezintă masa de credincioşi. De aceea, compararea articolului d-sale cu cele din publicaţiile antisemite mi se pare deplasată. Această sectă care arde steagurile ţării, iar Ziua Independenţei e pentru ei zi de doliu, nu face parte dintr-o piesă de teatru cu care să ne amuzăm, ci e o realitate palpabilă şi tristă. Şi nu văd de ce să nu-i criticăm pe cei ce nu recunosc Statul Israel şi sînt ostili la tot ce-i progres în societatea noastră.

I. RELU
Rishon Lezion

Îmi pare rău că, în răspunsul pe care mi l-a dat, domnul Zahareanu ia poziţia spiritului anti-istoric. Indiferent de părerea dumisale într-o problemă sau alta la ordinea zilei, istoria nu poate fi negată sau modificată. Dacă pentru domnia sa – ca ziarist – nu este important dacă "«Mea Şearim» a luat fiinţă în 1874, sau în 1872, sau în 1870", "nici nu este important dacă strămoşul rabinului Teitelboim a trăit sau nu la Satu Mare", sau ce înseamnă denumirea "Mea Şearim", pentru mine – *ca istoric* – aceste lucruri sînt importante. După cum este important ca în orice articol apărut într-o publicaţie de înalt nivel să fie respectată exactitatea istorică. (...)

Dumneavoastră, domnule Zahareanu, mă întrebaţi ce fel de sionist sînt dacă mă erijez în apărătorul "acestor fanatici". Nu cred că a fi sionist înseamnă a fi şi intolerant faţă de o anumită minoritate din societatea israeliană. Evident, fără a accepta părerile politice ale acestei minorităţi. După cum tolerez – fără să accept – părerile politice ale domnilor Ilan Halevi, Abbe Nathan, Ury Avnery, Yael Lotan, Emil Habibi, Meir Wilner, Tamar Gobjanski şi alţii. Democraţia presupune şi toleranţă reciprocă, fără acceptare. Iar părerile acestor persoane nu sînt cu mult depărtate de cele ale rabinului Hirsch şi a altor conducători ai sectei "Neturei Karta", chiar dacă cele religioase diferă. Îmi pare rău, dar atacul dumneavoastră asupra acestei secte a avut un caracter antireligios, şi nu politic. Repet – în ceea ce priveşte aspectul politic – sînt de acord cu dvs. Dar nu şi asupra aspectului religios.

Regret, domnule Zahareanu, că la sfîrşitul răspunsului pe care mi-l daţi afirmaţi că "nu (aţi) găsit de data aceasta cuvinte «mai vulgare»... dar le (veţi) găsi cu prima ocazie". Oare revista "Minimum", "publicaţie fără precedent în literatura de expresie română" (după cum o numeşte, pe bună dreptate, domnul profesor Raoul Şorban) trebuie să cedeze dorinţei dvs. de a transforma condeiul în retevei? Oare această revistă trebuie să-şi coboare nivelul intelectual ridicat pe care a reuşit să şi-l menţină de la apariţie pentru a ceda aceasta în favoarea unor cuvinte "mai vulgare"? N-ar fi oare păcat?

În ceea ce priveşte răspunsul dlui Mozes Iosef, ţin să precizez că domnia sa greşeşte afirmînd că evreii ultra-ortodocşi nu respectă amintirea Holocaustului. Există cărţi asupra Holocaustului publicate de evreii ultra-ortodocşi. Victimele Holocaustului sînt comemorate

POŞTA

la rugăciunile de IZKOR şi în sinagogile ultra-ortodoxe. Ei afirmă chiar că aceşti evrei victime ale Holocaustului au murit "al kiduş haşem". În Ierusalim există şi un Memorial religios al Holocaustului (ridicat de comunităţile ortodoxe) în apropiere mormîntul regelui David. Printre comunităţile şi persoanele menţionate în acest Memorial este şi Suceava ("Schotz", în pronunţia idişizată), rabinii de acolo, precum şi alte comunităţi şi rabini din România (în special din Bucovina şi Transilvania). Dacă nu aţi vizitat încă acest Memorial, domnule Mozes Iosef, sînteţi rugat să îl vizitaţi. Pentru a păstra adevărul istoric şi probitatea ştiinţifică şi în articole de revistă sau scrisori de replică. Şi, ca o mică observaţie: este o deosebire între "sancţionarea celor care pactizează cu inamicul" şi expulzarea (sau cererea de expulzare) a lor din ţară.

Expulzările nu au fost arma englezilor în Britania, nici a americanilor în America în timpul celui de al doilea război mondial. Ele au fost arma englezilor în Palestina mandatară, cînd au fost expulzaţi evrei pentru patriotism ori pentru acţiuni anti-engleze, de exemplu Zeev Jabotinski, Leopold-Arie Trepper şi alţii. Tot englezii au expulzat – dar nu englezi, ci evrei – în timpul alialei ilegale, ori – pur şi simplu – nu le-au permis intrarea în ţară, motiv pentru care refugiaţii de pe "Struma" şi-au pierdut viaţa. Expulzări au folosit naziştii, tot împotriva evreilor. Expulzări au fost folosite şi de guvernul român înainte de primul război mondial, tot împotriva evreilor, consideraţi – după expresia dlui Zahareanu din regretabilul articol apărut în "Minimum" nr. 60 – "elemente subversive".

Asemenea "elemente subversive" erau... Moses Gaster, Elias Schwarzfeld, I. Fior, ulterior Barbu Lăzăreanu şi mulţi alţii. Experienţa noastră istorică ne împiedică să cerem – ca evrei – expulzarea altor evrei din Israel. De sancţionat, da, aşa cum au fost sancţionaţi Abbe Nathan, Ury Avnery, Yael Lotan şi alţii care au încălcat legea interzicerii contactelor cu O.E.P...

Închei, cu deosebit respect,

LUCIAN ZEEV HERŞCOVICI
Ierusalim

CE E CU CISIORDANIA

Articolul intitulat "Cum s-a născut mitul anti-istoric numit Cisiordania" – publicat în nr. 62 din mai 1992 – frumos scris, aşa cum ştie a scrie d. Adrian Zahareanu, suferă de anti-istorie.

Este adevărat că niciodată şi nicăieri nu s-a menţionat denumirea de Cisiordania în vreun document legat de istoria Orientului Mijlociu, dar este greşit a afirma că după ce romanii au cucerit Iudeea şi Samaria le-au denumit numai pe ele Palestina. Cucerirea romană a cuprins întreg teritoriul Ţării Sfinte, adică Iudeea, Samaria şi teritoriul de azi al Israelului şi, prin urmare, tot teritoriul a primit numele de Palestina. Chiar articolul în sine menţionează că în anul 1920, cînd Anglia a primit mandatul de administrare, numele Palestina cuprindea întreg teritoriul Ţării Sfinte.

A doua precizare e legată de rezoluţia O.N.U. din 1947 care prevedea înfiinţarea a două state, unul evreiesc şi altul arab. Domnul Zahareanu precizează că, în conformitate cu rezoluţia O.N.U. din noiembrie 1947, cel arab trebuia să ia fiinţă în Iudeea şi Samaria, şi cum nu precizează nimic de cel evreiesc ar putea să se înţeleagă că el urma să fie în graniţele Israelului de azi, adică, mai corect spus, de cel din graniţele pînă la 1967, ceea ce nu e exact. Statul arab preconizat de O.N.U. urma să cuprindă în afară de Iudeea şi Samaria teritorii din Israelul de azi, precum Nazarethul, Acco, sate din Galil, dacă nu greşesc chiar o parte din Haifa, Iaffo, Lod, Beer Sheva, aşa încît statul evreiesc, cu graniţe sucite şi întortochiate, în jurul oraşelor şi satelor evreieşti, ar fi arătat ca un stindard flendurit în lupte.

LANDSKRON LICĂ
Kiriat Sharet
Raanana

EPIGRAME

Citesc revista "Minimum", de la apariţie, cum se spune, "pe nerăsuflate" şi "din scoarţă-n scoarţă", astfel că nu se putea să-mi scape epigrama lui H. Shoshany, adresată lui Interim, în legătură cu cronica răutăcioasă a acestuia la filmul Barbrei Streisand.

Vreau să vă scriu şi eu una, ba două, oarecum "înrudite" cu aceea publicată de dvs. Dar, mai întîi, "geneza" lor.

Scriitorul Ion Marin Sadoveanu (pre numele său adevărat Iancu-Leonte Marinescu) 1893-1964, ajunsese, la un moment dat, subsecretar de stat la Ministerul Artelor. Un coleg de breaslă i-a cerut o audienţă, pe care Sadoveanu i-a acordat-o, dar, în acelaşi timp, a dat dispoziţie secretarei, ca, atunci cînd va veni colegul, să nu-l introducă în cabinetul său pe uşa principală, ci pe una laterală, – ceea ce s-a şi făcut.

Profund vexat, după terminarea audienţei, colegul lui Ion Marin Sadoveanu i-a adresat următoarea epigramă:

"Nu se face, măi confrate,/ Să mă bagi tu pe la spate,/ Cînd ştii că întreaga viaţă/ Eu te-am băgat numai prin faţă..."

*

Cînd Stalin a fost demascat de Hruşciov, Păstorel Teodoreanu, care a avut toată viaţa o puternică aversiune împotriva ruşilor, a scris următoarea epigramă:

"La congresul douăzeci/ Am aflat cum fuse treaba:/ Zece ani pe "genialul"/ L-am pupat în fund degeaba."

PINHAS ROSENBERG
Natania

IAŞI - DE GAULLE - SIRIA - BEGHIN

Iată o mărturie culeasă de la sursă despre ceea ce credeau englezii despre "Etzel" (organizaţia evreiască ilegală de luptă împotriva stăpînirii britanice în Palestina – 1943-1948; conducătorul ei a fost Menahem Beghin. N.A.).

Prin anii '20, lîngă gara din Iaşi (România), exista un birt pe numele lui Aizic Schwartz. Băiatul său, fiind, cum se înţelege, evreu, n-a putut intra la universitate în România şi de aceea a plecat la studii în Franţa (Paris, 1927), unde a ajuns medic.

După capitularea Franţei, S. a intrat voluntar în armata Franţei Libere de sub comanda generalului De Gaulle. La sugestia acestuia şi-a luat numele de dr. Pierre Lenoir.

POŞTA

S-a întîmplat în Siria (1944). Într-o zi, L. trebuia să plece de la o bază militară franceză la alta şi a fost luat "tremp" de un jeep militar britanic, în trecere, dinspre Palestina (azi Israel) spre Irak. După un timp zise unul dintre englezi: "Vouă francezilor vă este uşor. Voi staţi aici în Siria. Aici sînt arabi şi e linişte. Noi însă trebuie să stăm în Palestina, cu evreii terorişti. Oriunde ne deplasăm sîntem în nesiguranţă şi nu ştim niciodată cînd sărim în aer".

"La auzul acestor cuvinte – continuă Lenoir – am simţit pentru prima dată mîndria de a fi evreu. A apărut, în sfîrşit, evreul care răspunde cu lovitură la lovitură".

Ing. ADRIAN STEINBERGER
Tel Aviv

Viorica Vechsler, Rehovot (v-am trimis materialul referitor la procesul celor de la "Comerţul exterior"; şi aşteptăm cu interes amintirile dvs. din zilele acelei ticăloase înscenări); *Mircea Gorun*, Petah Tikva (cîteva observaţii despre proşti: "Numai prostul spune că e deştept; Prostul ştie mai mult decît cunoaşte; Prostul nu ştie cît nu ştie); *Izu Vaisman*, Rehovot (o epigramă pe tema, mereu la zi, mereu producătoare de nervi, a tinerilor "religioşi" – vajnici – care "nu sînt fraieri" să facă armata:

În ţară sînt, cu toţii ştim,/ Două categorii de haialimi:/ Unii cu Tora şi Menora,/ Alţii cu Uzi pe Golan şi-n Liban./ Ce vrem de la tinerii – ai cărţii înţelepţi?/ Cînd ţara ne cheamă, să fie prezenţi,/ Să ştie să lupte în orişice parte,/ Pe duşman să-l învingă... cum scrie la *carte*); *Martin Spodheim*, Tel Aviv (aţi avut ghinion; scrisoarea dvs., bine întocmită, pe marginea atacurilor lui Pix la adresa atitudinii americane de acum faţă de Israel a sosit după intervenţia lui Adar Darian, pe care am publicat-o recent; ideile sînt asemănătoare, de unde, vom spune – încă o dată – că marile spirite se întîlnesc. Să extragem, totuşi, din analiza trimisă faptul că, după dvs., "Pix este likudist pur sînge. 100%"); *Arie Barash*, Tel Aviv (înţelegem că sînteţi likudist, nu-i nici un bai, unii – vedeţi mai sus – susţin că şi d. *Pix* al nostru se numără printre suporterii acestui important partid; înţelegem, de asemenea, că nu suportaţi *Maarahul* şi "aveţi boală" pe propaganda anti-likudistă din gazetele de Harakevet; dar, nici chiar aşa, domnu' Barash: să-i faceţi pe Iosif Petran de la *Revista mea* şi pe Jenică Steiger de la *Viaţa noastră* de oameni gata să vîndă, contra cost, arabilor Haifa şi Iaffo e prea de tot. *"De la mesure"*, cum spune franţuzul, iar mai pe româneşte, hai să nu scăpăm boii prin mirişte); *Dr. Osia Rabinovici*, Acco (de acord întru totul cu dvs.: discuţia de la televiziune la care vă referiţi a scos în evidenţă stupiditatea "ideii" despre discriminarea dintre ashkenazimi şi sfaradimi, *astăzi* şi aici, în Israel. Într-adevăr, numai doritorii – şi nu-s puţini – de a aţîţa focul urii rasiale la noi pot veni şi reveni, la nesfîrşit, cu "argumente" în favoarea tezei despre persecutarea sălbatică a sfaradimilor. Credem ca şi dvs. că problema, reală cîndva, prin anii '50-'60, a dispărut, practic, de pe agenda ţării. Iar faptul că doi iresponsabili de la televiziune o pun mereu pe tapet, scrîşnit, nu e deloc spre cinstea inteligenţei (şi cinstei sufleteşti) a lefegiilor cu pricina din *media* noastră); *Ana Michael Şiperco*, Rehovot (tocmai trimisesem interesanta dvs. scrisoare la tipar, cînd, răsfoind o gazetă românească, am întîlnit textul dvs. acolo, pe două coloane; drept care...); *Maximilian Varadi*, Ramat Gan (a) mulţumiri b) adresa poetei Bianca Marcovici: Rh. Haprahim 5/58, Haifa); *Ing. Elias Zilberstein, cu familia*, Holon; *Lidia Mihalovici*, Holon (un salut şi o îmbrăţişare; *Harry Shoshany*, Ramat Hanassi (cîteva epigrame:

Danemarca s-a pronunţat contra integrării în Europa
Refuzul clar a demonstrat/ Că pe Hamlet nu l-au uitat;/ Problema lor, de zi cu zi,/ E tot... "A fi sau a nu fi"!

La şcoală, întrebare şi răspuns
– Vreau să mă fac croitor!/ (zise Dov de dimineaţă)/ Că-mi va fi de ajutor/ Să-mi croiesc un drum în viaţă!

Gazetelor fasciste din România
Decalogul de-altădată/ L-au pus la index azi boemii,/ Ceea ce scriu, clar ne arată/ Că ei sfinţesc... "Porunca Vremii"!

Iosef Isak, Haifa; *Silvia Ionas*, Bat Yam; *Elise Iancovici*, Nisa, Franţa; *Lucian Gil-Grünberg*, Forest Hills, New York; *Ţuţi Avram*, Ierusalim; *Dr. Otto Bacalu*, Tel Aviv, *Lucian Boz*, Sidney, Australia, *Arthur Kremer*, Holon; *Henri Zalis*, Bucureşti; *Isidor Vais*, Natzeret-Illit; *Melanie Liquornic*, Kiriat Yam; *Suzi Gheorghe*, Haifa; *Ing. Silviu Eckstein*, Herzlia; *Felicia Keifa*, Tel Aviv; *Sofia Goldenberg*, Beer Sheva; *Marta Goldner-Lianu*, Frankfurt/Main, Germania; *Adriana Seltzer*, Chicago, USA; *Dr. S. Ghelberg*, Ierusalim; *Valeriu Frimu*, Bucureşti; *Dan Bratu*, Rochester, New York; *Cristina Valin*, Lausanne, Elveţia: mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice; ceilalţi – pe curînd.)

CITIŢI NOUL NUMĂR (23-24)
al revistei literare

IZVOARE

editată de
ASOCIAŢIA SCRIITORILOR
ISRAELIENI
DE LIMBĂ ROMÂNĂ

În cuprins:

- **Dezbaterea polemică "A fi scriitor israelian de limbă română"**
- **Centenar Aderca: F. Aderca şi problema evreiască**
- **Proză • Poezie • Critică • Eseuri • Traduceri din literatura ebraică •**

•••

Revista "Izvoare" nr. 23-24 se poate obţine expediind în numerar, cec bancar sau poştal suma de 20 şekeli pe numele Asociaţiei Scriitorilor Israelieni de Limbă Română, str. Keren Kayemet 10/10, Bat Yam (Felix Caroly).

CLEPSIDRA

Turism

Victor Bîrlădeanu, scriitor; de la București; pentru a participa la Bar-Mitzva nepotului său din Beer Sheva.

A. Crăciun, prefectul județului Arad, România;

Iosef Munteanu, economist, fost prodecan la Academia de Științe Economice, de la București;

Mihai Stoian, scriitor; de la București; la rude.

Mircea Herivan, ziarist (fost secretar general de redacție la "Contemporanul"); de la București; la rude.

Deces

Dr. Sami Rappaport, specialist pediatru; la Ramat Gan.

Reînhumare

C. Dobrogeanu-Gherea (Katz), critic literar; la cimitirul Giurgiului din București.

Numiri

Michael Felsenbaum (40 ani), poet de limbă idiș, fost președinte al Comunității evreilor din Bălți (Basarabia); în funcția de responsabil cu problemele Cultului la Federația Comunităților din România.

Dov Herșcovici (62 ani), jurist, originar din Bacău, fost judecător-economist în Israel; în funcția de director general cu problemele administrative ale Federației.

CARNET

La 25 mai a fost condus pe ultimul său drum *Osias Berca*, farmacist, originar din Buzău, plîns de soție, copii și nepoțică, regretat de restul familiei, de prieteni și cunoscuți, care l-au stimat și prețuit ca pe un om bun, inimos, de o deosebită distincție sufletească.

Fie-i amintirea binecuvîntată!

Minimum exprimă compasiunea la dispariția unui cititor devotat, participant și premiat la concursul revistei.

Licențiată engleză traduce, dactilografiază convenabil engleză, franceză, română. Tel. 053/629143 (Jana Bron)

Am aflat din *Minimum* că la Ashdod a luat ființă o bibliotecă românească și vreau să contribui la ea cu un număr de cărți de literatură din biblioteca mea. Propun să mă viziteze cineva la mine acasă pentru alegerea cărților. Eu sînt în casă și aștept un telefon în acest scop, la 494662.

Ing. Iosif Libman

Pentru dorohoieni

Cartea noastră "Generații de judaism și sionism în jud. Dorohoi" s-a epuizat.

Din ecourile primite după apariția cărții, ne dăm seama că foarte multe persoane, evenimente, episoade legate de comunitățile evreiești din județul Dorohoi nu s-au reflectat în carte.

Începem deci editarea unui nou volum cu speranța că vom putea mobiliza mijloacele financiare în acest scop.

Originarii din *Dorohoi, Darabani, Săveni, Mihăileni, Rădăuți-Prut* și *Herța* – din Israel și străinătate – inclusiv descendenții acestora – sînt rugați a ne trimite *cît mai curînd posibil* amintiri, articole, portretizări de localnici, documente, fotografii, extrase de ziare și altele.

Comitetul Organizației Israelienilor originari din județul Dorohoi

POB 134, Kiriat Bialik 27101

Un gînd pios de amintire la împlinirea a trei ani de la decesul *prof. Frida Ungar*.

Foștii colegi și elevi

●

Agendă

Joi 16 iunie a.c. Irgun Iotzei Romania – filiala Ghivataim

Seară festivă dedicată contribuției alialei române la crearea Statului Israel. Sub patronajul dlor I. Iaron, primarul orașului, M. Schachter, vice-primar, G. Stentler, secretarul Histadrutului din localitate. Cuvînt de deschidere: S. Spiegel. Program artistic susținut de Cornelia și Ilie Vorvoreanu și prezentat de dna Reghina Kopolovici. Organizator: Andrei Simon.

DR. MOSES ROSEN SĂRBĂTORIT LA CASA PREȘEDINTELUI

În ziua de 8 iunie a.c., președintele Statului Israel, Haim Hertzog, a oferit la Casa Președintelui din Ierusalim o recepție în onoarea dr. Moses Rosen, Șef Rabin al Cultului Mozaic, președintele Federației Comunităților Evreiești din România, la împlinirea de către acesta a vîrstei de 80 de ani.

Luînd cuvîntul, președintele Hertzog a scos în evidență meritele sărbătoritului în conducerea obștii evreiești din România, contribuția acestuia la menținerea flăcării judaismului în condiții vitrege, la pregătirea evreilor pentru a face alia în Israel.În același sens, au mai vorbit și Rabinul Șef al evreilor din Israel, Avraham Șapira, Rabinul Șef al orașului Tel Aviv-Iaffo, Israel Lau, fostul Rabin Șef al evreilor din Marea Britanie, Jakubovici, Itzhak Artzi, membru al Consiliului Primăriei Tel Aviv-Iaffo, prof. Ezra Fleischer, laureat al Premiului Israel. În vibranta sa alocuțiune, dr. Moses Rosen a mulțumit președintelui Hertzog și participanților pentru înalta cinste ce i s-a făcut prin această sărbătorire, a evidențiat că, în pofida dificultăților, și-a îndeplinit misiunea ce i-a revenit, s-a angajat să slujească în continuare cu abnegație rămășițele comunității evreiești în condițiile actuale ale recrudescenței antisemitismului.

Au mai participat dr. Iosef Burg, Iosef Hadas, directorul general al Ministerului de Externe, dr. Radu Homescu, ambasadorul României în Israel cu soția, Arthur Israelovici, Uri Eliav, Moshe Nagor și alți originari din România.

I. F.

HOROSCOP

● **SYBIL HEDERNA**

LUNA IULIE

ZODIA RACULUI

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Sănătatea vă supără în ultimul timp, probabil n-aţi ieşit din gripa de iarnă: duceţi-vă la doctor. Evitaţi certurile în familie, aveţi nevoie de toată puterea de concentrare pentru serviciul dvs. Purtaţi culori mai vesele: roşu, galben.

LEUL (23 iulie – 22 august)
Luna aceasta norocul vă surîde la jocurile de noroc, însă trebuie să ştiţi unde să vă opriţi, ca să nu pierdeţi contul la bancă, casa şi maşina. Incercaţi să vă ocupaţi mai mult de familie, cîteva ore pe săptămînă nu sînt de ajuns.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Persoana iubită are nevoie luna aceasta de dvs., fiţi mai afectuos. La servici lucrurile merg de la bine spre foarte bine şi dacă sînteţi persoana potrivită la locul potrivit, vă poate aştepta o promovare. Numere cu noroc: 3, 12.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
O să primiţi o scrisoare de departe, dar scrisorile nu aduc întotdeauna veşti bune. Nu vă pierdeţi cu firea, încercaţi să judecaţi la rece. La servici s-ar putea să aveţi mici neînţelegeri cu colegii, dar şeful dvs. vă apreciază munca. Zile norocoase: marţi, vineri.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)
Fiţi aceeaşi personalitate fermă care sînteţi la servici şi acasă – amintiţi-vă că nu v-aţi însurat şi cu soacra. Nu puneţi la încercare discreţia prietenilor dvs. dezvăluindu-le "amănunte picante" de dragul bîrfei. S-ar putea să vă pară rău după aceea. Culoare: albastru.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Vara a sosit şi încă nu aţi dat jos kilogramele acumulate în timpul iernii. Sportul nu strică! Ocupaţi-vă mai mult de dvs.: o vizită la cosmeticiană se impune. Aveţi mai multă înţelegere faţă de copii, amintiţi-vă de anii în care aţi fost de vîrsta lor.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
O lună a schimbărilor în bine, aşa că nu pierdeţi şansa. În afaceri cine nu riscă nu cîştigă şi dvs. aveţi ocazia să cîştigaţi foarte mult. Nu vă aplecaţi urechea la bîrfele răuvoitoare şi petreceţi cît mai mult timp cu familia. Numere cu noroc: 4, 9, 15

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Scuturaţi-vă. Iarna s-a terminat de mult şi dvs. tot nu v-aţi trezit din hibernare. Petreceţi cît mai mult timp în aer liber, nu vorbiţi aşa de mult la telefon. Învăţaţi eventual ceva nou şi încetaţi să vă mai fie milă de dvs.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
La servici şi în familie totul merge bine, însă nu întindeţi prea tare coarda sănătăţii, s-ar putea să se rupă şi toate planurile dvs. să cadă în apă! Sînteţi foarte receptiv la lucruri noi – vizitaţi locuri necunoscute. Numere cu noroc: 1, 6, 14.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Discutaţi problemele cu cei apropiaţi, veţi găsi sprijin în familie. La servici s-ar putea să aveţi necazuri din cauza nerăbdării dvs. – încercaţi să vă stăpîniţi. O surpriză vă aşteaptă la sfîrşitul lunii. Zile norocoase: marţi, joi.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Un prieten (iubit) de mult uitat se va întoarce la dvs. O să umblaţi ca pe nori, dar aveţi grijă să nu călcaţi în groapa cu noroi, neglijîndu-vă obligaţiile cotidiene. Sănătatea în stare bună. În familie alegeţi calea de mijloc, evitînd certurile.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Criza familială poate fi rezolvată aducîndu-vă aminte de începuturile căsniciei: flori şi cine romantice în doi nu strică niciodată. La servici lucrurile stau bine, aveţi chiar şanse de promovare. Nu exageraţi cu consumul de tutun şi alcool. Numere cu noroc: 3, 8, 12.

EXCURSII ÎN TOATĂ LUMEA
CU ADRIAN
PE ORICE MERIDIAN
ÎN ACEST AN SPRE *România*

● REDUCERE 10% LA TOATE PACHETELE DE TRATAMENT ŞI ODIHNĂ
în toate staţiunile balneo-climaterice
14-18 zile

REDUCERI SPECIALE
PENTRU VÎRSTA DE AUR

OFERTA SPECIALĂ "ADRIAN"
● HOTEL «BRADUL» ●
din staţiunea balneo-climaterică COVASNA
18 zile – 689$

Preţul cuprinde: ● avion Tel Aviv – Bucureşti – Tel Aviv ● ● transfer rapid, direct de la aeroportul Otopeni la Covasna ● ● cazare full bord ● pensiune completă ● tratamente medicale ●
Variantă: numai demipensiune – 649 $

● Program special – MUNTE – MARE
2 săptămîni de la 525$ la 575$

...IAR DACĂ NU VREŢI SPRE ROMÂNIA
VĂ OFERIM O VARIATĂ GAMĂ DE
EXCURSII PE MERIDIAN EUROPEAN

● AUSTRIA – Bad Gleichenberg ● Senfenberg ●
CEHOSLOVACIA – Trencianske Teplice ●
Piestany ● UNGARIA – Hajduszoboszlo ●

● ROMÂNIA ● CEHOSLOVACIA ● UNGARIA
● ROMÂNIA ● FRANŢA ●

LA TOATE EXCURSIILE ÎN EUROPA ●
AMERICA ● ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT
REDUCERE ÎNTRE 100-300 DOLARI

TEL AVIV STR. SHENKIN 8
Telefon 200.687 – 5285.733

ophir tours

KEY TOURS

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

SUB CONDUCEREA

ADRIANEI DAVIDSOHN

România

CEL MAI MARE SUCCES AL SEZONULUI

1992

● Excursia TRANSILVANIA

12 zile...$ 299

- 8.07 – EPUIZATĂ
- 22.07 – Ultimele locuri
- 5.08 – Au rămas numai cîteva locuri
- 19.08 – ÎNSCRIERILE CONTINUĂ

● Excursia MOLDOVA

- 15.07 – ÎNSCRIERILE CONTINUĂ
- 27.07 – ÎNSCRIERILE CONTINUĂ
- 12.08 – ÎNSCRIERILE CONTINUĂ

● ROMÂNIA UNGARIA – AUSTRIA

28 zile...$ 1399

- 28.07 – EPUIZATĂ
- 4.08 – ÎNSCRIERILE CONTINUĂ
- 11.08 – ÎNSCRIERILE CONTINUĂ

● ROMÂNIA – BULGARIA

Excursie organizată de Bezek

18 zile...$ 927 inclusiv avion

- 3.08 – EPUIZATĂ

● MARELE NOSTRU SUCCES Excursia MARE – MUNTE

14 zile...$ 525 inclusiv avion

- 3.07 şi 17.07 – EPUIZATE

AU MAI RĂMAS LOCURI NUMAI PENTRU

- 24.07

● COVASNA – POIANA BRAŞOV

28 zile...$ 899 inclusiv biletul de avion

- 29.07 – EPUIZATĂ
- 5.08 – EPUIZATĂ
- 12.08 – EPUIZATĂ

● ROMÂNIA CEHOSLOVACIA – UNGARIA

18 zile...$ 1299 inclusiv avion

Întoarcerea direct din Budapesta

- 7.08 – ÎNSCRIERILE CONTINUĂ

● ROMÂNIA – PARIS

15 zile...$ 1099 inclusiv avion

Plecarea: 2.08

ÎNSCRIERILE CONTINUĂ

● CONTINUĂ ÎNSCRIERILE PENTRU INDIVIDUALI ÎN TOATĂ LUMEA ●
● LA NOI GĂSIŢI LOCURI DE AVION PE "EL AL" ŞI "TAROM" ●
● ECHIPA NOASTRĂ E PROFESIONISTĂ ŞI DE ÎNCREDERE

La biletele "EL AL", deţinătorii de cărţi de credit Visa şi Isracard beneficiază de...70 $ reducere.

Şi dvs. puteţi pleca în străinătate în '92 PRIN OPHIR TOURS, SE ÎNŢELEGE

ophir tours

● PENTRU INFORMAŢII ŞI PROSPECTE: ● **OPHIR TOURS – TEL AVIV** ●
STR. BEN YEHUDA 32 BLOC EL AL (PASAJ) PARTER TEL. 209755, 209765, 209785
● **HAIFA** DERECH HAATZMAUTH 62 TEL. 673011/2 ● **JERUSALEM** KING
DAVID HOTEL ANNEX TEL. 252777 ● **KIRIAT SHMONA** VIS-A-VIS HOTEL
NORDAU TEL. 920245

ÎN 1992 – ALEGEŢI FIRMA OPHIR !

minimum

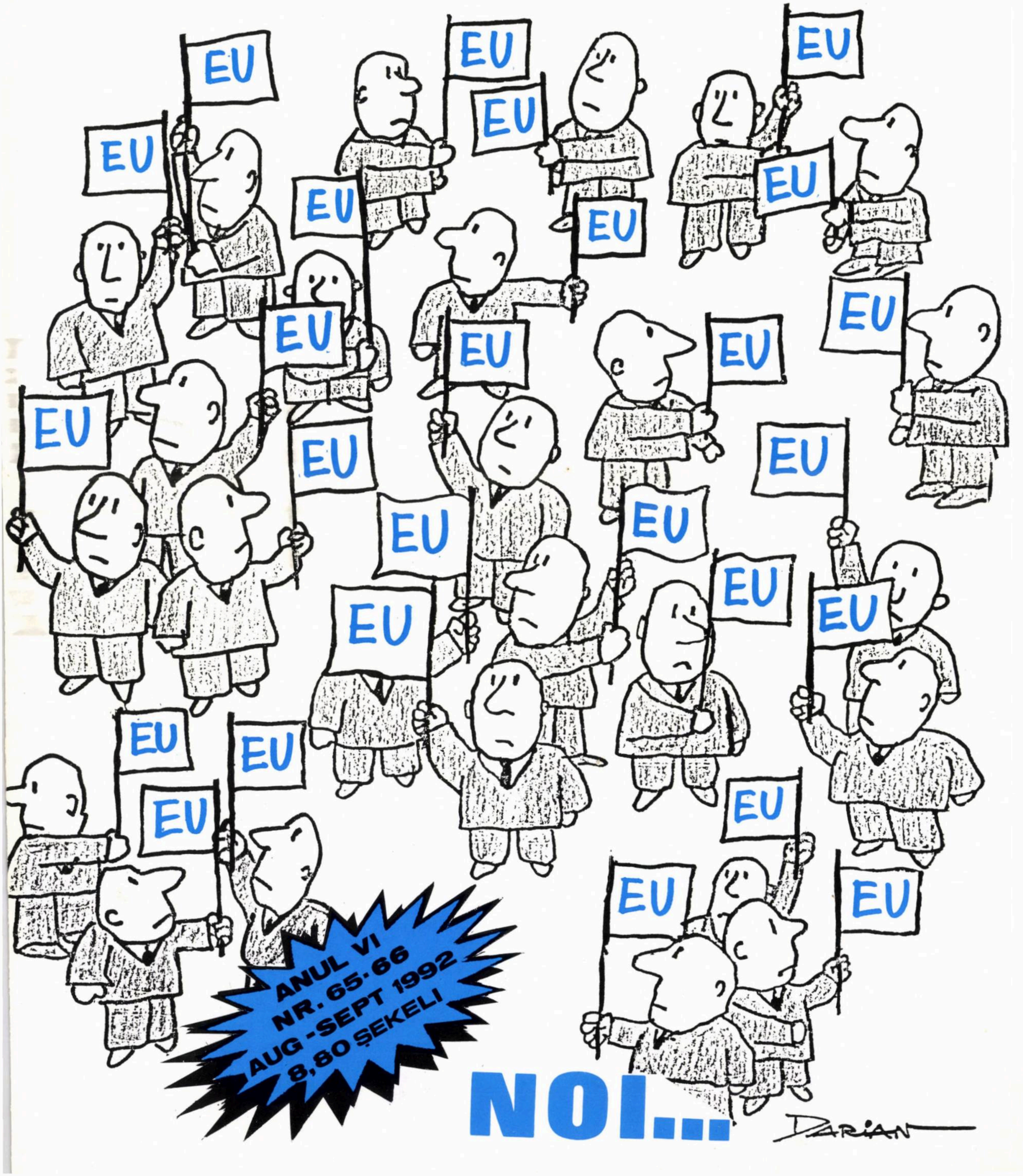
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
EU
DARIAN

ANUL VI
NR. 65-66
AUG-SEPT 1992
8,80 ŞEKELI

NOI...

◆ LIVaDaRU ◆

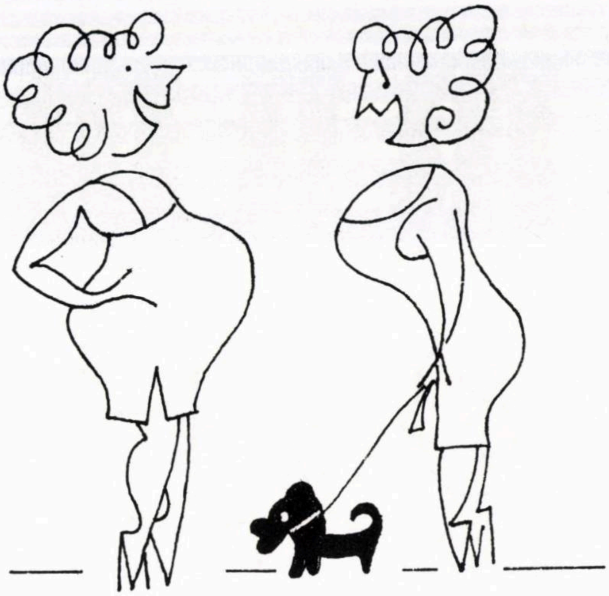

– Nu mai plec în concediu fără pilulă!...

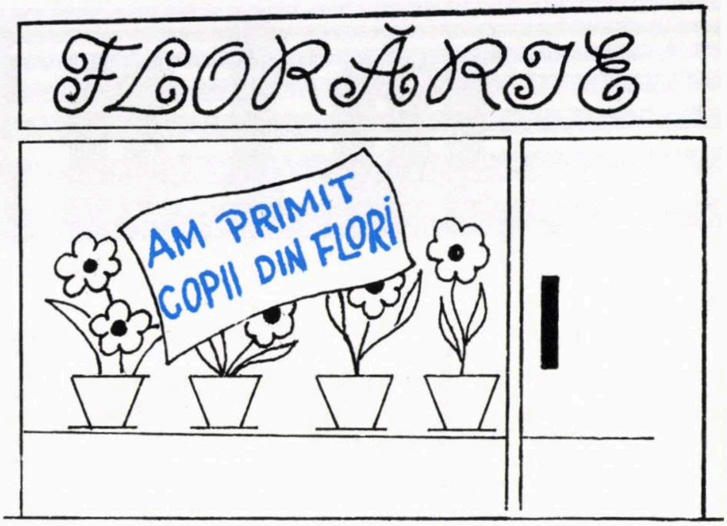
FLORĂRIE
AM PRIMIT COPII DIN FLORI

Fără cuvinte

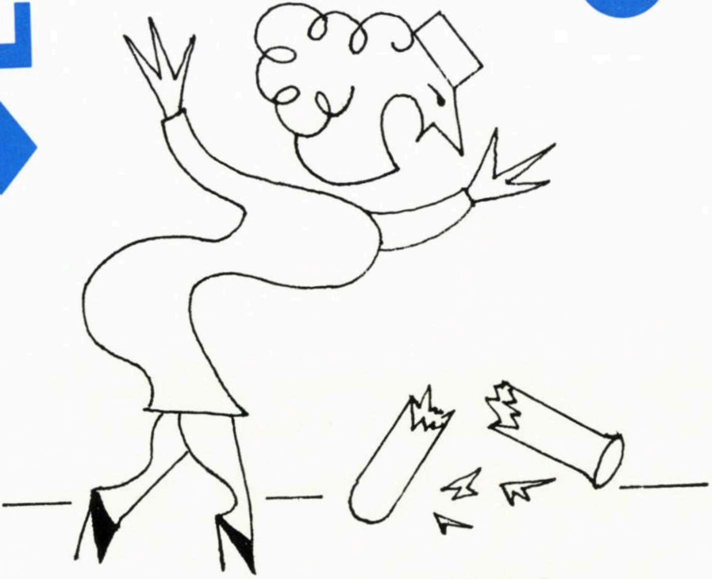

– Vai, copilu'!

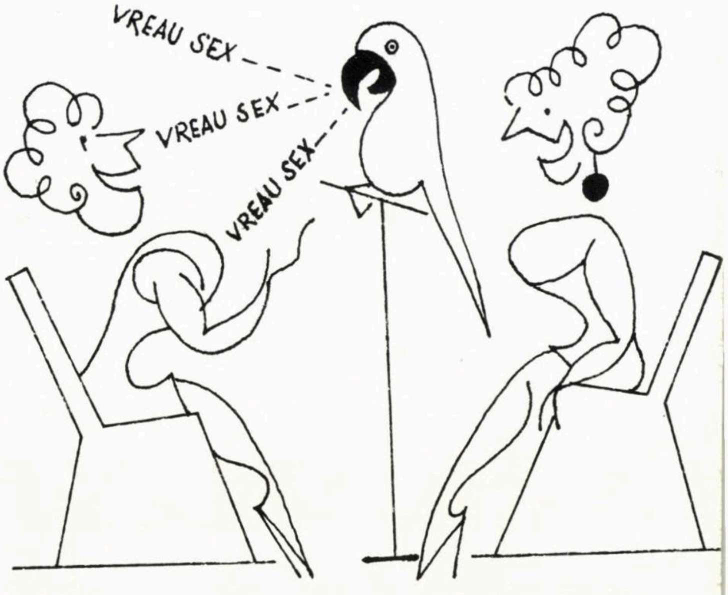
VREAU SEX
VREAU SEX
VREAU SEX

– Noaptea îl ţinem în dormitor...

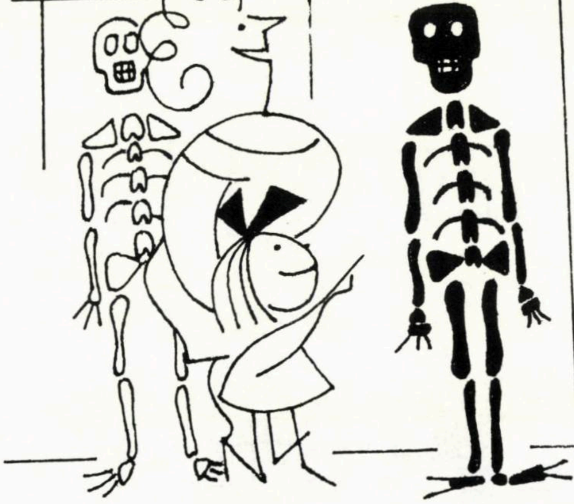

– Şi ăsta?
– Scheletul unui negru...

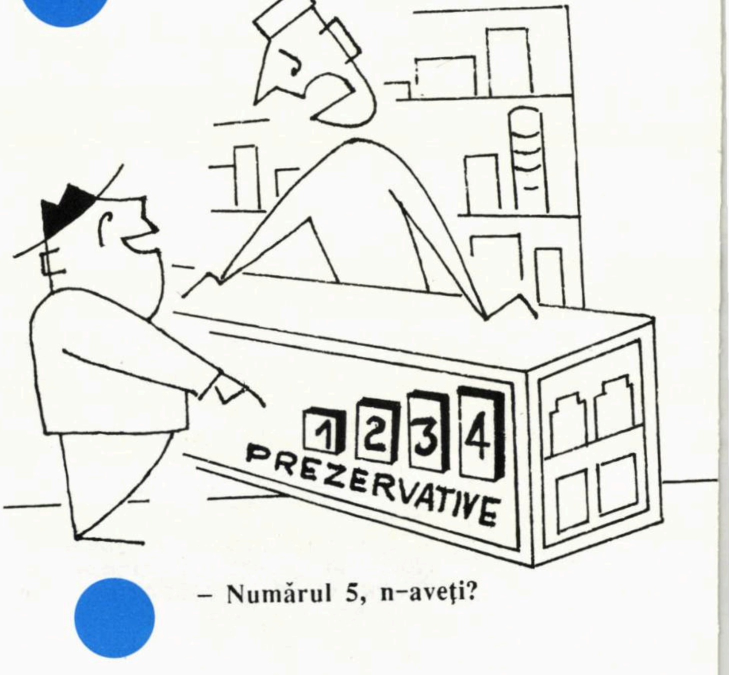
1 2 3 4
PREZERVATIVE

– Numărul 5, n-aveţi?

MINIMUM • ANUL VI • NR. 65-66 • AUGUST SEPTEMBRIE • 1992

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 31 august a.c.

Pericolul pe care îl reprezintă Saddam Hussein nu este azi mai mare şi poate că este mai mic decît acum 26 de luni, iar lumea e parcă mai apatică, în orice caz nu pare la fel de îngrijorată. Nici titlurile din ziarele israeliene despre posibile noi atacuri cu Scuduri nu mai produc emoţiile de la "premieră". Ar fi un spectacol déjà vu. Mai e şi faptul că momentul ales de Bush pentru împărţirea "din aer" a teritoriului irakian coincide cu un moment cînd sondajele de opinie nu-i sînt favorabile preşedintelui american, ceea ce lumii îi cam miroase a truc electoral...

Dar presupunînd că aşa e, acţiunea încă este pe deplin justificată. Şi nu pentru că, aşa cum pretind unii, americanii n-ar fi terminat "treaba" în războiul din Golful Persic. Ei au terminat-o. Doar nu erau să intre cu trupele în Bagdad şi în palatul lui Saddam. Nici un regim nu trebuie schimbat de o armată străină. Aşa au procedat numai Hitler şi Stalin. Dar lumea liberă are dreptul să se apere şi să încurajeze opoziţia din Irak să înlăture dictatura.

In ce priveşte Israelul, mai mult decît a fost lovit de rachetele irakiene, el a fost, am zice, umilit de interdicţia de a riposta. Nici acum nu există certitudinea că va fi lăsat să riposteze dacă va fi atacat. Saddam este o nucă foarte greu de spart şi care probabil nu poate fi spartă decît cu mijloace sofisticate - militare sau de alt gen. Cum însă Israelul e meşter în sofisticării militare şi de alt gen, e de presupus că la un moment dat va fi... implorat să riposteze.

ÎN ACEST NUMĂR

A. Zahareanu: Punct de vedere p. 2
Tendinţe. Punctul pe *i* p. 4
Un an de la moartea lui M. Rudich p. 7
I. Artzi: Bloc notes p. 8
Sex pe şleau p. 11
Micha Harish p. 13
A. Clain: Schimbare de cămaşă p. 14
Pescuitorul de perle p. 15
I. Fîntînaru: Dramatica poveste a unei ola hadaşa p. 17
V. Nămolaru: Tribul necuvîntătorilor p. 19
Întîlnire la H.O.R. p. 21
Etc. p. 23
Lumea românească p. 29
I. Brăileanu: Fie-vă milă de regi p. 33
C. Isac: Basarabia p. 40
Harry Fosha: Corespondenţă de la New York p. 42
Pamela se destăinuieşte p. 45
B. Ragus: Mafia p. 48
Al. Mirodan: *Dicţionar neconvenţional* p. 51
Ce-i cu jurnalul lui M. Sebastian? p. 53
Cartea (E. Campus, L. Cassvan, Luiza Carol) p. 55
Idei (Al. Sever, A. Strihan, A. Cassvan) p. 61
Primim la redacţie p. 63
Spectacol (R. Klapper, V. Bîrlădeanu, S. Gelman) p. 67
Pagini (Amy Forrester, A. Zahareanu, Getta Berghoff, M. Olier, John Lutz) p. 72
Minimum **e om ca toţi oamenii** (jocuri: Nelu Weinberg; bridge: P. Weinstock; sport; sănătate; gastronomie) p. 87
Poşta p. 97
Clepsidra. Carnet p. 104

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

RĂSTĂLMĂCIRI, ASTĂZI, ACUM...

Prin judaism se înţelege tot ce este comun evreilor: credinţă, cultură, civilizaţie, limbă, comportarea lor în diferite timpuri. Prin jidănism se înţelege dispreţul, sfidarea, ura manifestată de unii oameni, de unele popoare faţă de evrei. Această umilire, această josnică blasfemie, ridicată la rangul şi puterea unei dogme, această jignire grosolană adusă evreilor îşi trage originea de la apostolul Iuda Iscariotul care, după tradiţia creştină, l-ar fi vîndut pe Isus pentru treizeci de arginţi. Iuda Iscariotul nu are nici o legătură cu Iuda, al patrulea fiu al lui Iaacov şi al Leei, strămoşul unuia din cele 12 triburi ale Israelului. Iuda Iscariotul semnifică omul făţarnic, prefăcutul, trădătorul. De aici, confuzia pe care antisemiţii o creează intenţionat, pentru că judaism este una şi jidănism, alta.

Antisemitism înseamnă tot jidănism. Evreii au căpătat denumirea de semiţi după o scornire din poveştile Bibliei, care spune că ei descind din Sem, fiul lui Noe, unica familie salvată după marele Potop.

Cu toată această poveste biblică a lui Iuda Iscariotul – exploatată intenţionat de preoţii creştini, care au căutat în evrei "ţapul ispăşitor" al tuturor relelor, persecutîndu-i şi chinuindu-i, numai pentru a dobîndi cît mai mulţi adepţi – antisemitismul sau jidănismul nu ar fi atins proporţiile holocaustului hitlerist dacă evreii ar fi avut patria lor, dacă nu ar fi fost împrăştiaţi în lume.

Pe de altă parte, antisemitismul nici nu s-ar fi născut, dacă evreii ar fi fost un popor insipid, aşa cum au fost cîteva popoare care au dispărut aşa cum au apărut. Evreii s-au dovedit însă un popor care a contribuit în cea mai mare măsură la civilizaţia omenirii, care a adus o contribuţie uriaşă la dezvoltarea ştiinţei şi artei universale.

În al treilea rînd, prigoana, teroarea i-au făcut pe evrei să-şi păstreze tradiţia, care i-a menţinut uniţi şi care nu i-a lăsat să se asimileze, să se piardă în noianul altor credinţe.

Aceste trei pricini: împrăştierea din lipsa unei patrii, marea lor abilitate şi păstrarea tradiţiei, au pus bazele urii, au născut antisemitismul.

Holocaustul, în care au pierit şase milioane de evrei, a făcut ca popoarele strînse la masa de discuţii a Organizaţiei Naţiunilor Unite să aprobe înfiinţarea statului iudeu. Evreilor li s-a oferit atunci cea mai bună ocazie să pună capăt urii dezlănţuite împotriva lor de alte popoare, să pună capăt jidănismului.

Statul Israel a adunat în primii ani două pînă la trei milioane de evrei împrăştiaţi pînă atunci în diverse colţuri ale lumii. Astfel, sînt în Israel cinci milioane de evrei, dar restul pînă la 14 milioane îşi continuă traiul în ţările *dispersării.* Trist este faptul că unii care au venit la început să muncească şi să construiască Israelul au socotit că-şi pot duce mai bine traiul pe alte meleaguri, printre alte popoare, şi au plecat fără să ia în consideraţie faptul că, în afară de activitatea lor, uneori destul de dubioasă, însăşi prezenţa lor duce la naşterea unui nou antisemitism.

Spaţiul nu ne îngăduie să înşirăm diversele aspecte ale situaţiei evreilor aflaţi încă în Europa sau în ţările de peste ocean. Ne oprim doar asupra unui caz concret, relatat de un turist care a vizitat de curînd o familie evreiască din Canada. Aceasta l-a recomandat unor prieteni drept francez şi nu evreu, nu atît pentru că israelianul vorbea curent franceza, ci pentru că era mai prudent să fie francez decît evreu. Întîmplarea nu ne spune destul?

Dar, timpul trece cu încăpăţînare şi smulge nemilos, una după alta, foile calendarului. Aşa a mai trecut un an. Iată, e iar ajun de Rosh Hashana, iar ne perindăm cu toţii prin faţa Cerului, sfioşi, umili, stăpîniţi şi răvăşiţi de un sentiment profund de teamă! Fiindcă astăzi, acum, Rosh Hashana nu este un popas de destindere şi voie bună, e o sărbătoare gravă, o zi de redeşteptare a conştiinţei, o zi de adînci reflecţii asupra eternelor probleme care au frămîntat dintotdeauna sufletul omului.

Într-un anumit sens, astăzi, acum, pentru noi israelienii, Rosh Hashana e expresia unei dorinţi puternice, izvorîtă din cel mai profund instinct al omului: să rămînă în viaţă, să se bucure de ea, să o trăiască din plin! Viitorul – e drept – ne rezervă multe griji, dar şi o minunată promisiune! Este ceea ce aşteptăm să sărbătorim, astăzi, acum, la finele acestei luni, cu ocazia Noului An!

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443
Fax numai pentru anunţuri publicitare

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 37 şekeli
Carnet: 10 cuvinte – 16 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 53 şekeli
1 an (12 numere): 105 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Rodica Miletineanu

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

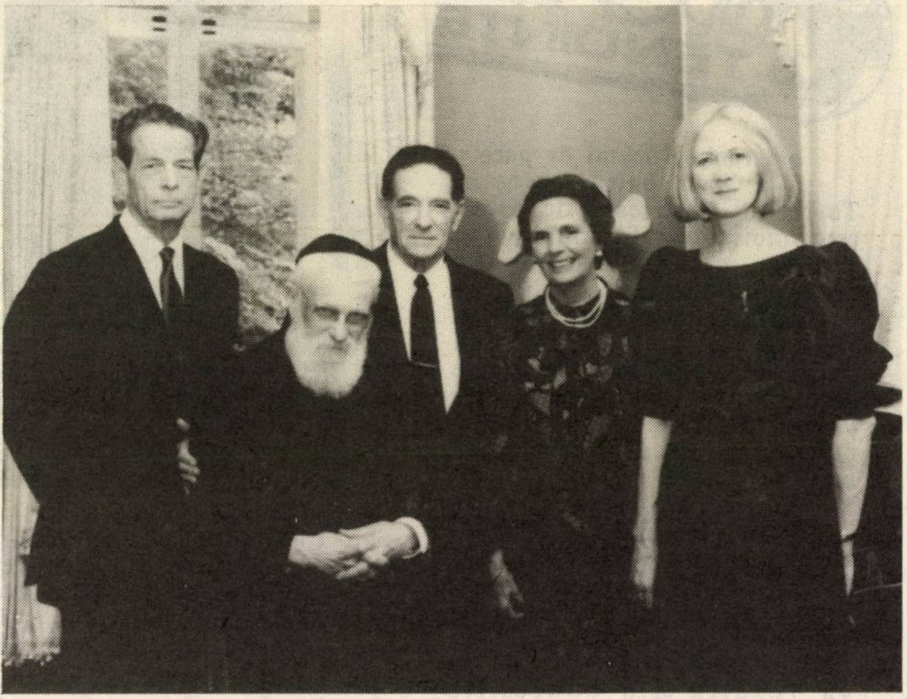

O FOTOGRAFIE

Priviţi-o cu atenţie.

De la stînga la dreapta: Regele Mihai al României, Marele Rabin dr. Al. Şafran, Morris Abram, ambasadorul Statelor Unite în Elveţia, Regina Ana, dna Morris Abram.

Fotografia a fost făcută cu prilejul dineului oferit, nu de mult, de ambasadorul american, la Geneva, în cinstea rabinului Şafran.

E o fotografie care spune multe.

Ba chiar surprinzător de multe.

Ea ne arată, prin prezenţa Regelui alături de Şafran, solidaritatea românilor de calitate cu neamul evreiesc: să nu uităm că, în timpul războiului mondial, rabinul Şafran a avut uşi (şi inimi) deschise la Palatul Regal din Bucureşti.

Dar mai e ceva, neştiut lumii. În cuvîntarea sa, ambasadorul Abram a mărturisit că este fiul unor emigranţi din România. Aşadar, domnul Abram din România.

"De aceea – a spus el – mă simt legat în mod deosebit de Rabinul Şafran, oaspetele nostru de onoare, şi de pămîntul unde Regele Mihai şi familia sa au domnit cîndva."

O fotografie. Un document.

■

(la cuvintele de omagiu adresate de Rege şi de ambasadorul american înţeleptului de la Geneva, adăugăm şi noi o felicitare: la 5 septembrie, dr. Al. Şafran împlineşte 82 de ani.

Ad mea ve esrim!)

CĂTRE ABONAŢI

Abonaţii noştri sînt rugaţi să ia cunoştinţă de faptul că numărul de faţă (65-66; august-septembrie a. c.), e considerat a fi, în ciuda numărului sporit de pagini, un singur număr.

În consecinţă, abonaţii sînt încunoştinţaţi că toate abonamentele în vigoare vor fi prelungite, automat, cu un număr. (De ex.: persoanele al căror abonament expiră la nr. 70, vor primi, fără nici o plată suplimentară, şi nr. 71 ş.a.m.d.)

30 DE ZILE

TENDINȚE

• Israel: procesul de pace

"Să fim bineînțeleşi. Termenul «procesul de pace» este înțeles de către arabi pur şi simplu ca un proces de retragere a Israelului la limitele armistițiului din 1949, inclusiv Ierusalimul, Interzicerea prezenței israeliene în aceste zone ale lui Eretz Israel este văzută de către arabi drept o etapă către interzicerea totală a acestei prezențe.

De asemenea, orice concesie făcută de israelieni arabilor – exceptînd capitularea totală, necondiționată – va fi urmată de noi şi noi cereri de concesii din partea arabilor. Nici un fel de tratat de pace nu va rezulta din concesiile "parțiale" ale Israelului. Arabii ar *putea* (eventual) să fie pregătiți a semna un tratat formal de pace bazat pe existența unui Israel *fără* Iehuda, *fără* Shomron, *fără* Ierusalim, *fără* Gaza, *fără* Valea Iordanului şi, în plus, pe angajamentul Israelului de a admite «dreptul arabilor la întoarcere»."

(Dintr-un articol de Shmuel Katz; în "Jerusalem Post")

"Nu poți să te-ncrezi cu adevărat în ce spun arabii."

(Dr. Henry Kissinger, fost secretar de stat al USA; într-o expunere prezentată în cadrul Forumului "Keren Ierusalim", 1992)

• Israel: prima femeie rabin

Eveniment. Naamah Kelman (37 de ani), fiică de rabin "conservator" new-yorkez, nepoată de rabini (doi la număr) ortodocşi şi mamă a trei copii, a fost numită rabin. Prima femeie rabin din Israel.

Ideea de a deveni rabin a urmărit-o, ca o obsesie, pe Naamah încă din adolescență. "Dacă biologia înseamnă destin, atunci destinul meu este rabinatul, a mărturisit ea. Ideea aceasta trăieşte în genele mele, atotputernică."

Naamah Kelman: bravo Naamah; să crape bişnițarii de religie!

Ceremonia de investitură, care a avut loc la "Hebrew Union College" din Ierusalim, s-a desfăşurat, după cum ştim din presă, în urmă cu două luni. De atunci, a curs multă cerneală în legătură cu această investitură *neconformistă*. Rabinatul oficial (ce-ceul!) s-a înfuriat cumplit, aruncînd anatema asupra femeii.

De altă parte, lumea liberă a Israelului (inclusiv *Minimum*, să fie clar!) jubilează; iată un pas (înainte!) pe calea spre eliberarea de jugul medievalo-polonez, de habotnicisme şi ferocitate.

Bravo, Naamah! Țin-te tare! Nu te lăsa intimidată de teroarea gen rav Shah (aşa cum pe noi nu ne intimidează teroarea OLP-istă, obraznică şi cu rînjet); nu te lăsa, Naamah!.

• Israel: moravuri

15 fete între 13-19 ani, recent venite din ex-Uniunea Sovietică, au fost prinse practicînd prostituția. Tariful: 2 (doi) shkalim întîlnirea.

Întrebată de un polițist de ce a făcut asta, una din fete, în vîrstă de 16 ani, a răspuns: "Nu facem asta pentru bani, ci pentru a cunoaşte mai bine țara şi societatea israeliană."

Rabinul "Zidului Plîngerii", Meir Iehuda Ghetz, primeşte cereri prin fax din Statele Unite, Australia, Canada etc., pentru a introduce, în numele semnatarilor, bilețele cu rugăminți către Dumnezeu în crăpăturile zidului.

• Iugoslavia

Dezmembrarea Iugoslaviei (prin proclamarea, la îndemn stăruitor şi cu sprijin german masiv a independenței Sloveniei şi Croației) a provocat, aşa cum era de aşteptat, convulsii şi sfîşieri ce păreau inimaginabile acum doi ani de zile; sau chiar anul trecut... Şi cînd te gîndeşti că, pînă nu de mult, această Iugoslavie era unul din paradisurile turismului european, lumea înghesuindu-se, cu milioanele, să facă plajă la Dubrovnik, să consume *cevapcici* (mititei) la Belgrad şi să soarbă un păhărel de vin roşu pe terasele hotelurilor de la Split, Rjeka sau Pola (de fapt îi zice altfel acestei faimoase insule, *o*-ul fiind înlocuit cu altă vocală, mai închisă, dar hai să trecem peste detalii).

Şi-acum?

Acum (după ce, de altfel, Conferința de la Londra a adoptat cîteva măsuri importante, care ne-au emoționat profund), trebuie să tragem cîteva concluzii:

1) Iugoslavia se află în Europa. Nu în Kirghizia sau Nagorno-Karabach, ci în Europa. La două ore de zbor de Paris, aşa cum subliniază, şi pe drept cuvînt, toți comentatorii angoasați din occident. Or, Europa occidentală, recte celebra Comunitate Europeană, nu numai că n-a izbutit să prevină dezastrul (ci, dimpotrivă, prin voința germană, l-a stimulat din plin), ci mai mult, nici n-a fost în stare să-l oprească, în ciuda tuturor conferințelor, şedințelor plenare lărgite de la Bruxelles şi a declarațiilor gravissime ale şefilor de stat. Avem de-a face cu un eşec incontestabil şi de anvergură. Avem de-a face cu o dovadă concludentă a impotenței occidentate.

2) Dezastrul din Iugoslavia are "darul" de a încuraja şi pe alții din răsăritul Europei. Deocamdată, sfărîmarea Cehoslovaciei (adică ruperea Slovaciei de Cehia) se desfăşoară sub semnul

TENDINŢE

30 DE ZILE

"descompunerii de catifea". Să sperăm că va fi aşa pînă la sfîrşit. Deşi se simte şi pe la Bratislava miros de pulbere. Cu atît mai mult cu cît în Slovacia trăieşte o puternică minoritate maghiară care (dacă tot schimbăm frontierele ca dolarii pe Lilienblum, la Tel Aviv) ar putea cere (şi-n defintiv, de ce nu?) alipirea la patria-mumă, Ungaria. Şi, aşa cum am mai spus-o, Budapesta (care a găzduit, de curînd, un congres al maghiarilor din Diaspora, recte în primul rînd din Ardeal) alimentează, din plin, ideea "auto-determinării ungurilor de la Cluj şi Tîrgu Mureş".

3) Structura naţional-religioasă a Iugoslaviei, şi în primul rînd a Bosniei şi a regiunii Kosovo (vecină cu Albania), îngăduie, în împrejurările haotice de azi, extinderea incendiului dincolo de hotarele ţării, deci "internaţionalizarea" lui. Deja, Turcia a anunţat că nu poate rămîne indiferentă la persecuţiile îndurate de musulmani la Sarajevo şi la aşa zisa acţiune de "purificare etnică" iniţiată de guvernul de la Belgrad. Arabia Saudită s-a exprimat în acelaşi sens. Iar Iranul a ameninţat că va trimite trupe pentru apărarea musulmanilor din Bosnia-Herzegovina. Va încerca, pe calea aceasta nouă, neprevăzută de nimeni, Islamul să pună piciorul, din nou, în Europa? În secolul XIV, arabii stăpîneau o bună parte din Spania. Vor reveni ei, sub alte motivaţii şi pretexte, pe continent?

● România: alegeri

Campania electorală din România a ajuns la apogeu: în cursul lunii septembrie, mai precis în ziua de 27, vor avea loc alegerile pentru parlament şi pentru Preşedintele Republicii.

Potrivit ultimelor sondaje, partidele cu cele mai mari şanse de a cuceri electoratul sînt: FDSN (partizan al preşedintelui Ion Iliescu), FSN (condus de fostul premier Petre Roman) şi Convenţia Democratică (formată din Partidul Naţional Ţărănesc, condus de C. Coposu, Partidul Alianţei Civice, în frunte cu criticul literar N. Manolescu, Partidul Social-Democrat, condus de Sergiu Cunescu, UDMR (maghiarii) şi alte grupări). Se mai află în cursa pentru mandate: Partidul Naţional Liberal (Radu Cîmpeanu), Partidul "România Mare", PUNR, Partidul Socialist al Muncii (Ilie Verdeţ) şi altele. În total, aproape o sută de formaţii.

În ce priveşte candidaţii pentru preşedinţie, cei mai bine clasaţi – iarăşi, potrivit sondajelor – sînt: Ion Iliescu, Caius Dragomir (FSN) şi Emil Constantinescu (Convenţia Democratică). Spre deosebire de alegerile trecute, de la 20 mai 1990, cînd FSN şi Iliescu porniseră în cursă cu un avantaj substanţial, decisiv, de data aceasta se pare că nici un partid (şi nici un candidat la preşedinţie) nu se distanţează net de adversarii respectivi. Observatorii prevăd o luptă strînsă, împărţirea mandatelor parlamentare între mai multe formaţii şi – rezultat inevitabil – formarea unui guvern alcătuit din reprezentanţii a mai multor grupări. Un guvern – aşa cum pronostichează Silviu Brucan, politologul nr. 1 al României – caracterizat prin instabilitate. Iar la capitolul preşedinţie, se prevede un al doilea tur de scrutin, întrucît nici unul dintre candidaţi nu are şanse să obţină, de la primul tur, 50 la sută plus 1 din voturi. Atmosfera este supra-încărcată, atingînd "cote înalte" în materie de ură şi defăimare. Atacurile puterii la adresa opoziţiei şi ale opoziţiei la adresa puterii depăşesc, cu mult, graniţele acceptabile. Temperatura momentului a atins asemenea grade încît cunoscutul scriitor şi publicist Al. Mironov, şeful Biroului de presă al Preşedinţiei Republicii a declarat într-un interviu acordat ziarului "Universul Bucureştiului": "Sper să greşesc, însă eu cred că într-o lună se va ajunge chiar la război civil. Arme, după cum ştiţi, sînt destule." Sperăm şi noi, împreună cu d. Mironov, ca temerile acestuia să se dovedească a fi lipsite de temei.

O caracteristică a *atmosferei* o constituie intensificarea propagandei antisemite. Aşa cum au semnalat, nu de mult, Jean Steiger (*Viaţa noastră*, 21 august a.c.) şi Iosif Petran (*Revista mea*, nr. 1530, august a.c.), erupţiile fasciste din publicaţiile *specializate*, gen "Europa", "România Mare" ş.a. au depăşit, cu mult, frontierele posibilului. Atît de mult încît, potrivit celor doi confraţi ai noştri, s-ar impune ca organizaţiile de aici, din Israel, ale originarilor din România (HOR, Asociaţia de prietenie Israel-România ş.a.) să-şi exprime, în termeni limpezi şi demni, protestul de cuviinţă. (În paranteză fie spus, sîntem informaţi că HOR a convocat o şedinţă specială pentru analiza acestor fenomene de batjocorire a neamului evreiesc şi a Statului Israel.) *Porcăria* din foile de extremă dreaptă e cu atît mai gravă şi mai semnificativă cu cît, din cîte aflăm, puterea sprijină (din motive electorale, pentru noi greu de înţeles) aceste publicaţii gen "Porunca vremii". "D. I. Iliescu – a afirmat fostul premier Petre Roman în cadrul unei conferinţe de presă – patronează revista "Europa".

Ar fi trist să fie aşa. Trist şi deprimant.

●

Armenii au ocupat, după lupte grele, soldate cu zeci de morţi şi răniţi, oraşul Şuşa din Nagorno-Karabach. Privind imaginile din ziare, ce înfăţişau cadavrele şi sîngele de pe străzi, ne-am spus că acolo s-a desfăşurat un spectacol tragic în înţelesul deplin al cuvîntului, şi nu o şuşanea oarecare.

30 DE ZILE

Punctul pe i

● Mai întîi, ia o linguriţă, aşa... aşa... ca să-mi faci mie plăcere... şi spune că eşti de acord să te ntîlneşti, atîta tot, nimic mai mult, să te întîlneşti, da, cu OLP-ul, şi cu Arafat... aşa cum ne învaţă nenea Occidentul, care ştii că ne vrea binele... o Pe urmă, încă o linguriţă... pentru mama... aşa... aşa... şi declară că OEP-ul este reprezentantul legitim al palestinienilor... şi că, prin urmare, toate faptele sale au fost şi sînt politice, nu-i aşa?... că e vorba de lupta pentru eliberarea naţională... şi că toate poveştile cu terorismul sînt nişte prostii de care un intelectual frumos şi deştept şi *in* şi *up to date* ca tine ar trebui să se ruşineze...

● Şi pe urmă... încă o linguriţă... pentru tata... şi zici că eşti de acord cu înfiinţarea unui stat palestinian... fiindcă toată lumea are azi un stat... nu vezi ce se întîmplă în Europa... adică în Rusia... şi în Iugoslavia... au apărut tot felul de state... aşa că nu moare nimeni dac-o să mai apară un stat, un stat mic, mititel, cu graniţa la Petah Tikva şi la Natania...

● Şi pe urmă, dai Ierusalimul de răsărit, fiindcă OLP-ul are nevoie de-o capitală... şi nu s-a mai văzut stat fără capitală... şi n-o să te găseşti tocmai tu încăpăţînat, ... şi capsoman... şi să te legi de fleacuri ca Zidul Plîngerii şi alte pietre...

● Şi pe urmă, o să admiţi ca un milion sau două sau, la o adică, cinci milioane de arabi cu paşapoarte de palestinieni să se instaleze la Haifa... şi la Iaffo... şi la Beer Sheva... şi la Lod...

● Şi pe urmă...

● Şi pe urmă...

● Şi pe urmă... om mai vedea noi, că n-au intrat zilele-n sac.

Pix

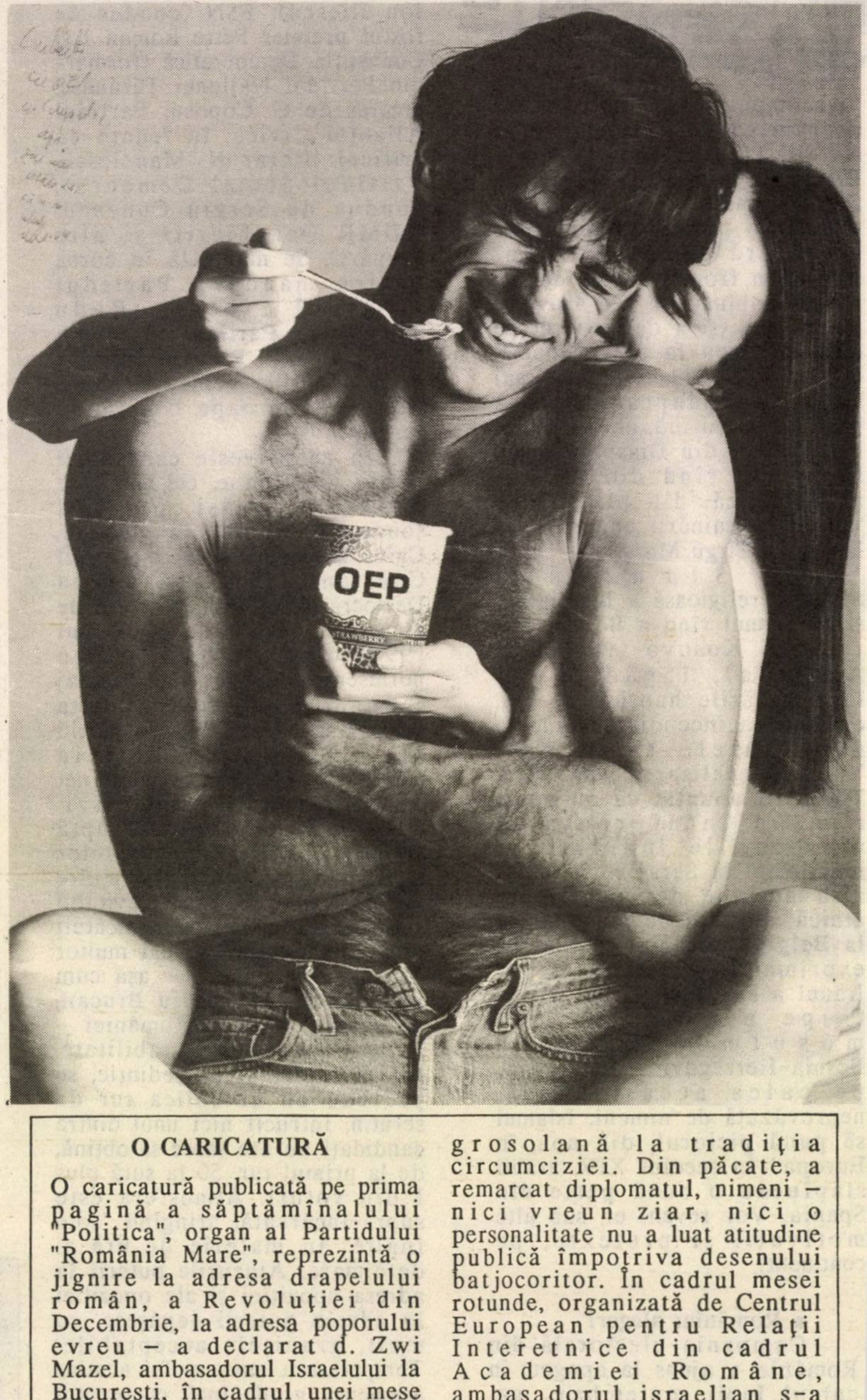

O CARICATURĂ

O caricatură publicată pe prima pagină a săptămînalului "Politica", organ al Partidului "România Mare", reprezintă o jignire la adresa drapelului român, a Revoluţiei din Decembrie, la adresa poporului evreu – a declarat d. Zwi Mazel, ambasadorul Israelului la Bucureşti, în cadrul unei mese rotunde pe tema "Comunicarea, o necesitate a societăţii moderne". Caricatura prezintă steagul României, cu gaura la mijloc, în locul unde era stema comunistă, şi cuprinde o referire grosolană la tradiţia circumciziei. Din păcate, a remarcat diplomatul, nimeni – nici vreun ziar, nici o personalitate nu a luat atitudine publică împotriva desenului batjocoritor. În cadrul mesei rotunde, organizată de Centrul European pentru Relaţii Interetnice din cadrul Academiei Române, ambasadorul israelian s-a referit, în comunicarea sa, şi la antisemitismul sistematic practicat în unele publicaţii din ţară, între care "România Mare" şi "Europa".

(Din "Lumea liberă", New York)

LA UN AN DE LA MOARTEA LUI M.RUDICH

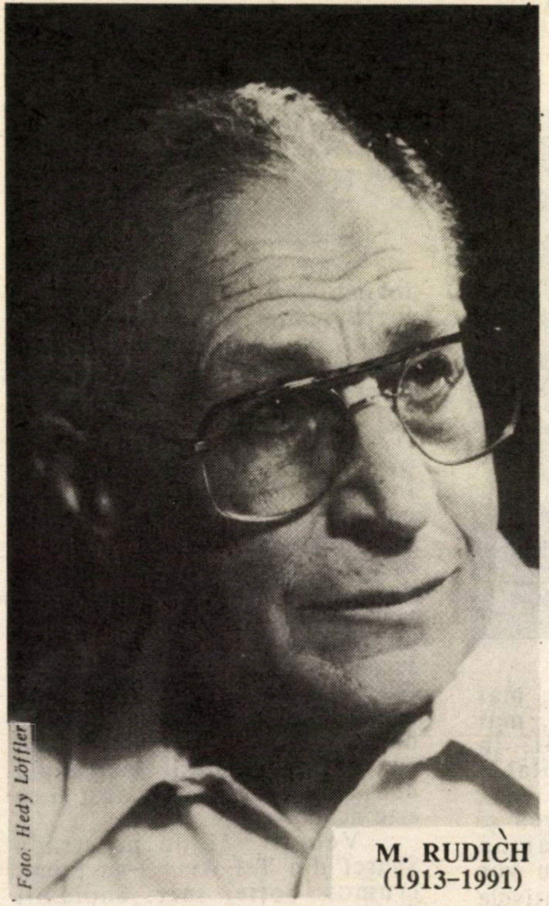
Foto: Hedy Löffler

M. RUDICH
(1913-1991)

Cîţi oameni ca dînsul se pot găsi în ţara aceasta, alcătuită din tot soiul de suflete? Cîţi se pot găsi ca el printre noi?

Rudich a fost ceea ce se numeşte – cu un cuvînt ce nu mai figurează prin vocabulare – un om, un om întreg, un om de caracter; e calitatea pe care şi cel mai rău intenţionat dintre duşmanii lui i-o recunoaşte!

Dar Rudich n-a fost numai un om, a fost o inimă distinsă, un suflet plin de farmec, un prieten cum vor fi întotdeauna puţini, un bărbat care şi-a iubit fără împăcare femeia, un gazetar eminent şi un poet de factură superioară.

Doamne, cît aş vrea s-ajung
fir de iarbă, subţirel şi lung
dintr-un foşnet – un crîmpei
ca să-i împletesc cercei
şi din dorurile mele
eu să pot turna inele
pentru marea cununie
cea din marea veşnicie.
Fă-mă, Doamne, fir de iarbă.
Lîngă ea sădeşte-mă,
Grădinar – grijeşte-mă.

Ne aşteptăm ca mîine să ne-ntristeze altă moarte de camarad, dacă nu de prieten, de vreme ce anul acesta ne-a şi ucis mai mulţi dintrînşii.

Pentru ceea ce a însemnat pentru mine, pentru noi toţi, Rudich – partizan pur şi incoruptibil al spiritului *Minimum* – n-ajunge un articol, necum un necrolog.

O lacrimă pe numele lui săpat într-o lespede, veşnic vie înaintea ochilor împăienjeniţi.

ADRIAN ZAHAREANU

TĂCEREA-I SINGURUL CUVÎNT

Nici nu mai rîd, nici nu mai plîng,
am împietrit ca o statuie.
Nici mîna nu mai pot să-ţi strîng,
mă uit la tine... cel ce nu e

Mă uit la tine cel ce-ai fost
şi te aud, o voce stinsă.
Durerea ta a fost învinsă,
absurdul şi-a găsit un rost.

Tăcerea-i singurul cuvînt
prin care totul se exprimă,
ea n-are suflet pentru rimă
şi rădăcina-i în pămînt.

Tu, cel ce l-am condus în gînd
la terminalul însoţirii,
îţi spun adio, dar curînd,
Voi trece zidul despărţirii.

SESTO PALS

A. C. M. E. O. R.

Tel Aviv, intr. Har Sinai 1 – 65816, tel. 03-5660165

ANUNŢĂ

ÎNFIINŢAREA UNEI VIDEOTECI
LEGATĂ DE TRECUTUL EVREILOR DIN ROMÂNIA

Pentru realizarea acestei videoteci, ca şi pentru mărirea tezaurului de diapozitive şi fotografii, cerem concursul tuturor evreilor originari din România stabiliţi în Israel sau în străinătate.

Apelăm la toţi cei care vizitează România – şi intenţionează să facă acolo fotografii sau să filmeze (obişnuit sau video) – ca, în cadrul vizitei lor, să înregistreze pe peliculă şi obiective legate de trecutul evreilor din România (sinagogi, şcoli, cimitire, monumente, obiecte de muzeu etc.), imaginile realizate urmînd a fi prezentate publicului larg.

Pentru amănunte, telefonaţi la
03-5660165 (duminică-joi între orele 9.00-13.00),
iar vineri şi sîmbătă la tel. 03-5408731

RESPECTÎNDU-NE TRECUTUL,
NE RESPECTĂM PE NOI ÎNŞINE

DE ZILE

BLOC NOTES

ITZHAK ARTZI

STILUL RABIN

S-a schimbat ceva în climatul guvernamental israelian. În sfîrşit avem un guvern şi avem un prim-ministru. Guvernul are acum un "balebus", un stăpîn. Spre deosebire de predecesorul său, prizonier al concepţiei mistico-naţionale pe care şi-a însuşit-o cu 60 de ani în urmă, Rabin e un om practic, pragmatic, produs al noului Israel.

O lună după preluarea puterii, el a fost la Washington şi la New York. Preşedintele Bush şi colaboratorii săi au avut de-a face cu un nou tip de prim-ministru israelian. Un om despre care ştii cum stai cu el. Rabin nu manevrează şi nu ascunde. El ştie ce vrea şi spune ceea ce crede. El vrea o pace ce nu abandonează graniţele de securitate. Rabin nu vorbeşte de pace pentru a camufla neîncrederea în pace. El vrea pace şi va da păcii toate şansele posibile. Pentru a reuşi, este nevoie ca şi partea arabă să înţeleagă că timpul micilor ciorovăieli a trecut. Aidoma lui Rabin, şi arabii trebuie să ştie ce vor, să fie dispuşi să plătească preţul curajului lor civic. Curaj civic înseamnă a te confrunta cu greutăţile şi a nu te refugia şi complace în formule demagogice.

Concesiile pe care Rabin e dispus să le facă îi fac viaţa grea. E de-ajuns să urmăreşti reacţia coloniştilor de la Guş Emunim atunci cînd, fidel promisiunilor, Rabin a întrerupt construcţia a mii de case în teritorii. La adunarea de la Ierusalim organizată în ajunul plecării sale în SUA, coloniştii au recurs la cele mai murdare invective la adresa lui Rabin. Unul din oratori a îndrăznit să-l acuze de *trădare* şi să-l califice drept anti-evreu şi anti-sionist. Rabin, Şeful de Stat Major al Victoriei din 1967, omul ce ne-a adus teritoriile Iehuda, Shomron, Ghaza, e calificat drept *trădător*. Ce

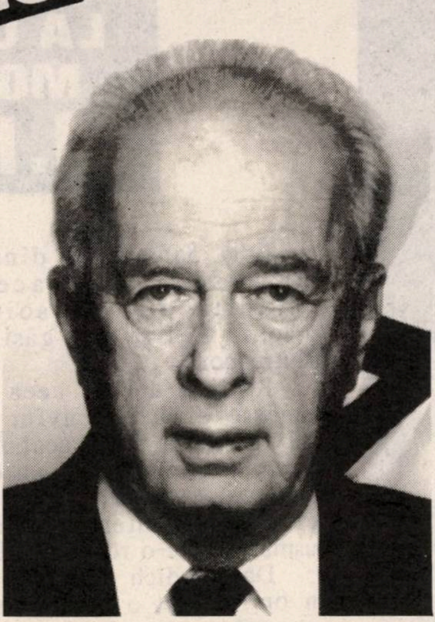

poate să fie mai abject, mai provocator, mai agresiv, mai murdar, mai iresponsabil? În pofida acestor invective, Rabin merge înainte.

Întrebarea e: vor avea şi Faysel Husseini şi doamna Ashrawi acelaşi curaj sau vor încerca să tranforme tratativele în şedinţe de declaraţii şi declamaţii?

Aci vreau să pomenesc a doua faţă a lui Rabin. El e un om de bună credinţă. Dar dacă arabii îl vor dezamăgi, nu vor trata şi nu vor face concesiile impuse de considerente de securitate, dacă se vor încăpăţîna, ei vor decoperi un Rabin dur ca o stîncă, care va spune poporului, cu toată autoritatea lui de om de stat, că n-avem cu cine sta de vorbă. Dacă Rabin va ajunge la această disperată concluzie, americanii nu-l vor putea acuza de manevre. Dacă Rabin va eşua, toată lumea va înţelege că arabii nu vor sau n-au curajul de a păşi pe drumul – presărat de piedici şi obstacole – al păcii.

În cîteva săptămîni de guvernare, Rabin a eliminat toate piedicile artificiale în jurul cărora guvernul Shamir a irosit timpul de la Madrid încoace. De aceea Rabin a acumulat un important credit politic atît la americani, cît şi la europeni.

În Israel, Rabin înseamnă schimbare, deschideri noi, curajul de a lua decizii grele, determinarea de a le aplica.

Acesta e stilul Rabin. Un vînt proaspăt suflă în Israel.

VAE VICTIS!

Vae victis! (Vai de cei învinşi) La acest înţelept dicton latin m-am gîndit cînd l-am văzut pe fostul prim-ministru Itzhak Shamir făcîndu-şi plimbarea zilnică pe strada pe care locuiesc. E adevărat, îl însoţeau doi agenţi. Fostul prim-ministru păşea energic înspre parcul Yarkon. Pietonii îl urmăreau cu curiozitate. Doar un timp scurt s-a scurs de cînd era atotputernic, dictatorul democratic al Likudului, unde vocea sa era decisivă.

La miezul nopţii din 23 spre 24 iunie, alegătorul israelian i-a decis soarta politică. Din prim-ministru a devenit ex-prim-ministru. Acest *ex* înaintea titlului face toată deosebirea dintre ce a fost şi ce este acum.

Vecinii săi de pe strada Sharet din Tel Aviv l-au primit frumos. Soţiei sale, Shulamit Shamir, i-au trimis flori. Casa întreagă e acum bine păzită. Dar la coadă pentru a-l vedea pe d. Shamir nu se stă. Fostul său birou elegant a fost înlocuit cu un birou modest în Kiria, mai înainte biroul lui Itzhak Rabin. Ei şi-au schimbat birourile.

În locul vieţii trepidante, la 76 de ani Shamir trebuie să se obişnuiască cu o viaţă mai liniştită. De acum înainte, el are de gînd să-şi scrie amintirile.

Nici în Beit Jabotinski, Casa Likudului, nu-l aşteaptă mari plăceri. Din cauza eşecului electoral, Likudul trebuie să înapoieze vistieriei statului 20 de milioane de şekeli. De unde-i va lua? Deocamdată au închis birourile. Oficial, funcţionarii au plecat în vacanţă. Dar ce va fi peste o lună?

Vae victis – vai de cei învinşi!

Nici soarta lui David Levy nu e de invidiat. Acum are timp să meargă sîmbăta la Şil (sinagogă). Maşină de serviciu nu mai are. La Knesset el ar fi trebuit deci să plece cu autobuzul. S-a milostivit însă un partizan de la Ashdod, care vrea să-i facă lui Levy cadou o maşină. Dar de unde va fi plătit şoferul?

În cei 15 ani de Likud, fostul zidar din Beit Shean a ajuns la culme. El mai avea o singură ambiţie: să devină prim-ministru. Mă îndoiesc că el ar mai avea vreo şansă.

Ceilalţi miniştri par resemnaţi. Fiecare încearcă să-şi găsească rostul punînd beţe în roate guvernului în Knesset.

Numai doi foşti miniştri mai tună şi fulgeră: Arik Sharon şi Bibi Netaniahu. Amîndoi sînt angajaţi în lupta pentru succesiune, amîndoi vor să devină Nr. 1.

Cu violenţa sa verbală şi extremismul său binecunoscut, Arik încearcă să se afirme. Nu-i e uşor. Nu trece o zi în care să nu se dezvăluie cum acest ministru a prăpădit miliarde din buget pentru case în care nimeni nu va locui niciodată. Nici un fel de violenţe de limbaj nu vor putea ascunde acţiunile sale păgubitoare.

Bibi Netaniahu vrea să exploateze vidul politic şi personalitatea sa charismatică. Cînd Likudul e în debandadă, el îşi adună adepţii de la Ierusalim, Tel Aviv, Beer Sheva, pregătindu-i pentru alegeri interne (Primaries). Netaniahu aspiră să devină capul listei Likudului, mobilizîndu-şi adepţii contra concurenţilor săi, Arik Sharon şi Beni Beghin. Lupta internă din Herut e încă în faşă.

Politica e o meserie grea şi brutală. Azi eşti sus, mîine eşti jos; azi toată lumea te înconjoară şi umblă după tine, mîine eşti singur. În zadar vei aştepta ca cineva să te sune la telefon.

Victoria e dulce; dar Vae victis – vai de cei învinşi.

UN MARE VISĂTOR MAI PUŢIN

Pămîntul reavăn al kibuţului Mişmar Haemek îl acoperă de acum înainte pe Iacob Hazan, un Prinţ al kibuţului, cea mai autentică întruchipare a visului sionist.

În cei 93 de ani ai vieţii sale, Hazan a realizat un destin uman – combinaţie de loialitate ideologică, devotament, patriotism curat, prietenie, dragoste. La Hazan s-au văzut doar calităţile. Fără îndoială că el a avut şi defecte. Dar viaţa sa a fost o luptă permanentă pentru tot ce e bine şi frumos în această lume.

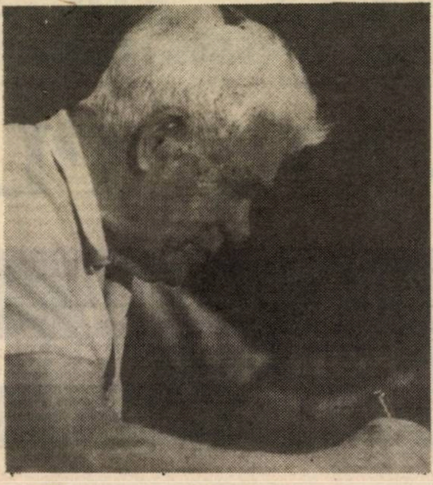

■ *Hazan: un simbol*

Hazan, crescut în ieşiva din Brisk, a crezut de tînăr în necesitatea unui stat iudeu. După serviciul militar, el părăseşte Lituania, ţara în care s-a născut, pentru a clădi statul iudeu.

Educat în spiritul lui Haşomer Haţair, el crede în kibuţ ca o formă de viaţă în care domnesc egalitatea şi fraternitatea. El devine astfel, acum 60 de ani, fondatorul kibuţului Mişmar Haemek.

Hazan crede că mişcarea de tineret e în stare să crească noul tip de evreu, care să realizeze idealurile sioniste, socialiste şi umane. Pînă la adînci bătrîneţe el a rămas un devotat al lui Haşomer Haţair (Cercetaşul tînăr).

Hazan a crezut în prietenia bazată pe comuniune de idei şi de idealuri. Cuplul Iacob Hazan – Meir Iaari, conducători necontestaţi ai lui Haşomer Haţair, a devenit simbolul prieteniei ideologice. Amîndoi au refuzat să fie miniştri. Ei au preferat să rămînă în umbră, mentori spirituali ai mişcării Haşomer Haţair şi ai expresiei sale politice, Mapam. La ministere au trimis oameni de acţiune. Ei au preferat planul doi, pentru a putea păzi şi apăra *mişcarea*, baza activităţii realizatoare.

Hazan a fost şi întruchiparea dragostei. Căsnicia sa cu Berta, azi în vîrstă de 92 de ani, educatoare, tovarăşa de drum, de realizări şi decepţii, a devenit simbolul dragostei familiale, ce nu cunoaşte graniţe. Cu dragostea faţă de OM şi dragostea pentru Berta Hazan a trăit şi a murit.

Hazan a fost unul din ultimii mohicani ai generaţiei ce a fondat Statul. După el au mai rămas pe poziţie ultimii doi: Itzhak Ben Aharon şi dr. Iosef Burg.

Mulţi au crezut că Hazan a fost binecuvîntat cu viaţă veşnică. La 80 de ani mai rămăsese ceva tînăr în înfăţişarea sa: înalt, cu o coamă de păr rebelă, cu trăsături slave ce caracterizau un bărbat de o frumuseţe rară, ce fermeca şi atrăgea orice femeie. Şi, în plus, o prospeţime spirituală ce nu îmbătrînea.

Fostul ministru al sănătăţii Victor Şem-Tov a mărturisit la înmormîntare: "În ochii noştri, Hazan era un fenomen. Credeam că el e nemuritor."

Dar bătrîneţea nu s-a dezminţit. Mai întîi a venit cancerul lui Berta. Hazan a vegheat la căpătîiul ei pînă ce i s-a îmbunătăţit situaţia. Iar în ultima vreme Îngerul morţii s-a apropiat şi de Hazan. Semne de bătrîneţe: amnezie, pierderea noţiunii de timp, o stare de depresie. Hazan nu mai participa la şedinţe ca altădată, refuza să vorbească cu presa, trăia izolat în camera sa din kibuţ alături de Berta, pe un cărucior. El a fost internat la spital doar cu o săptămînă înaintea morţii sale. Bolnavă cum este, Berta s-a dus, după decesul lui, la spital, ca să arunce o ultimă privire asupra omului care fusese în viaţa ei *totul*. Apoi a izbucnit în plîns.

La înmormîntarea lui Hazan a venit tot ce are mai bun această ţară. Toţi au simţit că îngroapă în acel mormînt şi ceva din marele vis sionist ce ne-a dat ţara.

histour

COMPLEX TURISTIC INTERNAŢIONAL

TEL AVIV, STR BEN YEHUDA 32 — PASAJ „EL AL“ — TELEFON : CENTRALA 299281; DIRECT 5282173

IN COLABORARE CU **C.T.T. — ATIC** — BUCUREŞTI
AGENŢIA ROMÂNĂ DE TURISM INTERNAŢIONAL

AI, N-AI... PLECI!

LICĂ BLUTHAL
VĂ PROPUNE DE SĂRBĂTORI

PROGRAME NOI — LA DATE NOI

EXCURSII PENTRU VÎRSTA DE AUR

● **ROMÂNIA ✶ UNGARIA ✶ CEHOSLOVACIA** **1367 $**

21 ZILE PLECAREA 15.9

Costul include: AVION, HOTELURI, 2 MESE PE ZI ÎN ROMÂNIA ŞI CEHOSLOVACIA MICUL DEJUN ÎN UNGARIA, EXCURSII, AUTOBUZ ŞI TOATE VIZELE
PROGRAM : 2 ZILE BUCUREŞTI, 10 ZILE TUŞNAD, 1 ZI FELIX, 4 ZILE BUDAPESTA ŞI 4 ZILE PRAGA

EXCURSII DE SĂRBĂTORI — 4.10 şi 8.10

● **ROMÂNIA — 15 ZILE ✶ „CU LĂUTARII DUPĂ MINE“ !** **628 $**

Costul include : HOTELURI, AVION, 2 MESE PE ZI, AUTOBUZE LA DISPOZIŢIE, GHID ISRAELIAN, MESE FESTIVE LA „CERBUL CARPATIN“, BARUL DE NOAPTE „FAVORIT“, SEARĂ FOLCLORICĂ (LA POIANA BRAŞOV). LA RESTAURANTUL BUFTEA (ORAŞUL CINEMATOGRAFIEI) TURURI ÎN TOATE ORAŞELE — DISTRACŢII, PETRECERI

● **ROMÂNIA ✶ BULGARIA — 15 ZILE** **842 $**

PLECAREA 10.9

Costul include : HOTELURI 2 MESE PE ZI, AVION, AUTOBUZ, EXCURSII, GHID ISRAELIAN, VIZE

histour
COMPLEX TURISTIC INTERNAŢIONAL
TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 32

CĂLĂTORIŢI CU CEI MARI

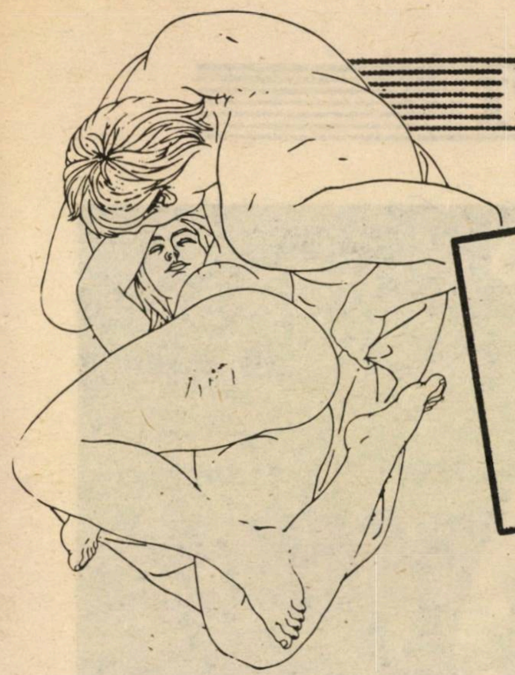

30 DE ZILE

SEX PE ȘLEAU

Caricaturistul Darian, colaboratorul nostru statornic, și Maayana Shenhar au scos recent o carte intitulată "Iomin" – cuvînt creat de ei prin abrevierea cuvîntului ebraic "ioman" și împerecherea lui cu "min", care înseamnă sex. Cartea cuprinde maxime, anecdote deochiate și scrisori pe teme sexuale.

Pe Darian nu mai este nevoie să-l prezentăm cititorilor noștri. El se prezintă singur din cînd în cînd cu cîte o rafală de caricaturi dum-dum. Maayana Shenhar era cunoscută cititorilor ziarului "Viața noastră" la care a lucrat ani de zile. Dar de cîțiva ani ea a devenit colaboratoarea permanentă a revistei pentru femei "At" căci stăpînește bine limba ebraică. Acolo ea scrie exclusiv despre patimile vieții sexuale. Ea pretinde că este o pionieră în această privință în presa israeliană. Cert e că articolele, interviurile și anchetele pe subiecte sexuale sînt foarte curente în presă în ultimii ani și foarte... gustate. Astfel că jurnalul de sex scris de Shenhar – Darian pare a corespunde atît unei mode cît și unei necesități.

Jurnalul, cum e și firesc, a trezit interes și, la începutul lunii iulie, ziarul "Tel Aviv", care se difuzează împreună cu "Yediot Aharonot", a publicat un interviu amplu cu Maayana Shenhar. Numai cu ea, nu și cu Darian, probabil fiindcă Gafi Amir, care a luat interviul, știa că Darian e... rușinos sau doar delicat, în timp ce de la Maayana va obține răspunsuri șocante. Nu s-a înșelat. Maayana, la cei 47 de ani ai ei, are replică tăioasă, tranșantă, ca de studentă răzvrătită, feministă. Această fostă fetiță cuminte din Bacău, acum mamă a trei copii mari, nu are nici una din reticențele lumii conservatoare și pudice din care provine – și se mîndrește cu acest fapt.

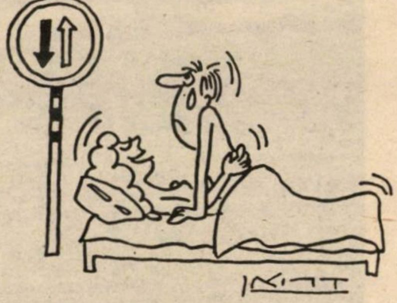

LIBERĂ ȘI ZURLIE

În interviul amintit, ea afirmă la un moment dat: "Mă bucur de toate libertățile din lume. Acasă nimeni n-are să mă întrebe de ce mă duc să mă întîlnesc cu bărbați la ore neobișnuite, 10 sau chiar 12 noaptea, dacă un bărbat simte nevoia să-mi vorbească despre soția și copiii lui."

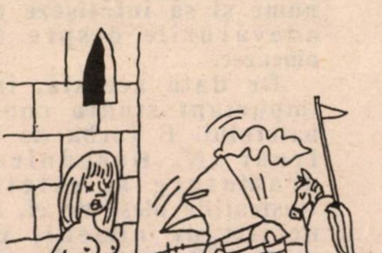

Maayana: deși e din România...

Maayana declară că nu-i pasă de ce ar putea spune lumea din jurul ei. "La 39 de ani am plecat în India și Nepal, fără soțul meu. Am plecat cu un grup de zurlii îmbrăcați negllijent."

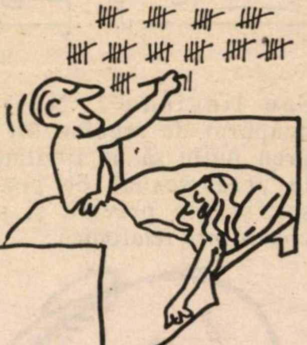

Gafi Amir, care a intervievat-o, a dat de asemenea dovadă de îndrăzneală prin întrebările puse. De exemplu: "În jurnal recomanzi diferite figuri pentru actul sexual. Pe ce bază?" La care Shenhar răspunde cu aplomb: "Tot ce recomand altora, am făcut eu însămi... Eu mă simt foarte bine cu sexualitatea mea. Mă culc goală, dar, dacă sînt singură, mă acopăr. N-am nici o îndoială că datorită felului meu deschis de a fi căsnicia mea durează de

30 DE NOPŢI

atît de mult timp... Eu am capacitatea de a trezi pofte şi de a transmite căldură... A trezi pofte culcîndu-te lîngă el noaptea şi sărutîndu-l pe umăr.

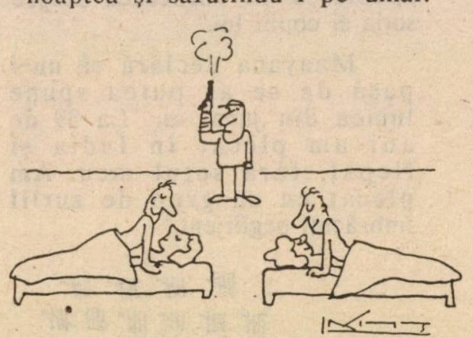

Sau lingîndu-l. Nu-i vorba neapărat de regulat. Mi se pare prea puţin să ne limităm numai la actul sexual. Se poate face sex şi din priviri, şi printr-o convorbire telefonică..."

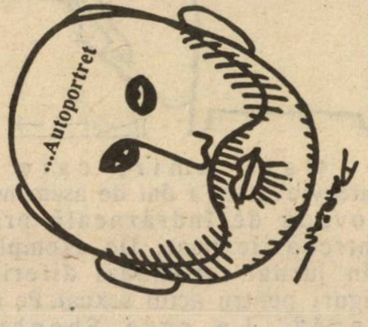

Orice ziarist care cultivă "genul erotic" şi abordează problemele educaţiei şi vieţii sexuale are nevoie, neapărată nevoie, de o doză serioasă de îndrăzneală. Maayana Shenhar posedă îndrăzneală în cantităţi masive.

M. Raf.

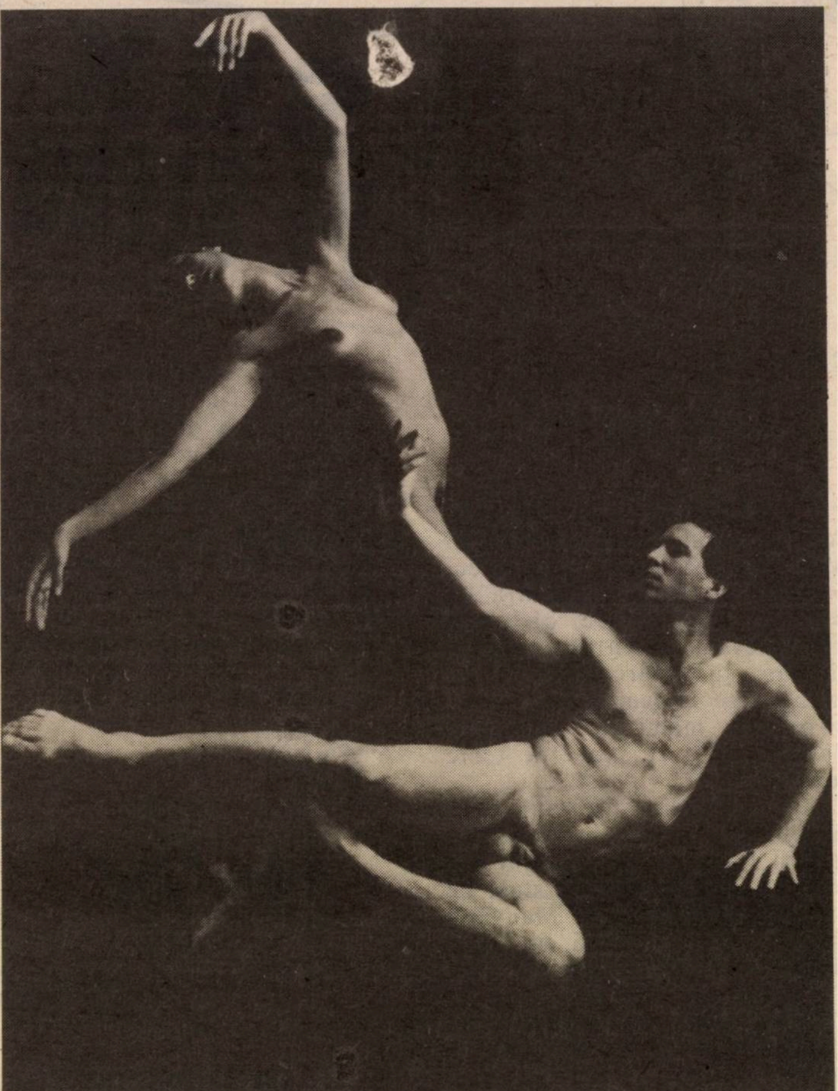

...Şi fiindcă veni vorba de "pe şleau", iată încă un condeier din trib care s-a hotărît să spună lucrurilor pe nume şi să înfăţişeze tot aşa adevărurile despre trupul omenesc.

De data aceasta, într-un important studiu consacrat baletului. E vorba de Naftali Ironi (N. Horodniceanu), dramaturg şi estetician. Ilustraţiile alese de el, liber şi nesilit de nimeni, pentru cartea "Baletul independent", scrisă în colaborare cu Iaron Margolin şi apărută nu de mult în ivrit, indică limpede, ca şi în cazul Shenhar-Darian, o nevoie adîncă, vitală, de a sfărîma lanţurile ipocriziei de provincie.

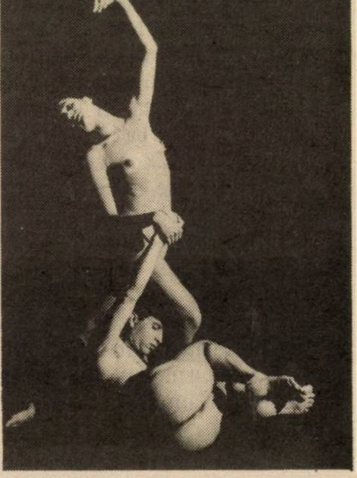

ACUM

TOŢI ÎŞI SCOT PĂLĂRIA ÎN FAŢA LUI

MICHA HARISH

A doua zi după victoria în alegeri a Partidului Muncii, toate ziarele, toţi activiştii l-au copleşit cu complimente pe Micha Harish, "Arhitectul victoriei", "Nr. 2 în ierarhia partidului", "Mîna dreaptă a lui Itzhak Rabin", "Omul care a redat Partidului Muncii locul de onoare în societatea israeliană" etc., etc.

Dar pînă atunci? Pînă atunci presa şi cercurile politice din "activist cenuşiu" nu l-au scos. Şi încă ceva: nu s-a spus niciodată clar, cu glas tare, că e "român". Unii ştiau, dar o spuneau cu jumătate de gură. Mulţi se îndoiau, nu le venea să creadă. Harish personal n-a negat niciodată, dar nici n-a confirmat.

Şi totuşi e adevărat: el s-a născut, a copilărit şi şi-a petrecut adolescenţa la Timişoara. Acolo a şi cunoscut jignirile antisemite. El îşi aminteşte că tatăl său i-a spus odată unui comunist antisemit: "Fiul meu va fi soldat în armata lui Ben Gurion". Profeţia aceasta a bătrînului Iosef Harish s-a adeverit – îndată după venirea în ţară, Micha s-a înrolat în unitatea "Golani".

În urmă cu trei ani, cînd a fost ales secretar general al Partidului Muncii şi şi-a propus să reînvioreze aparatul de activişti demoralizaţi şi să introducă o largă democratizare în partid, care să aducă victoria în alegeri şi revenirea la putere, scepticii încă îl mai ironizau pe Harish. "E un mapainic cenuşiu, s-a spus. Nu are charismă. Arată ca un funcţionar de poştă." Nu se poate spune că toate astea nu l-au întristat. O recunoaşte. Dar a perseverat, convins că va reuşi ceea ce şi-a propus. Luni de zile a cutreierat filialele din ţară ale Partidului Muncii, străduindu-se să-i convingă pe activişti de necesitatea democratizării vieţii de partid. Nu a avut ziarişti de curte care să-i creeze o imagine "simpatică" în opinia publică. Şi, bineînţeles, au fost şi unii care au spus în şoaptă că nu va reuşi nimic cu "firea sa de român modest şi nebăgăreţ".

Şi iată că acum aceste calităţi sînt elogiate ca fiind "secretul victoriei". Aceeaşi ironişti nu se sfiesc să spună acum că Micha Harish a reuşit să ridice partidul datorită "imaginii sale clasice de anti-conducător", datorită "impresiei pe care o face că nu este un politician perfid şi periculos", că modestia, cinstea şi... cumînţenia sa "românească" au permis deschiderea rîndurilor partidului şi recucerirea simpatiei populaţiei.

Acum toţi îşi scot pălăria în faţa "românului" Micha Harish.

D.B.

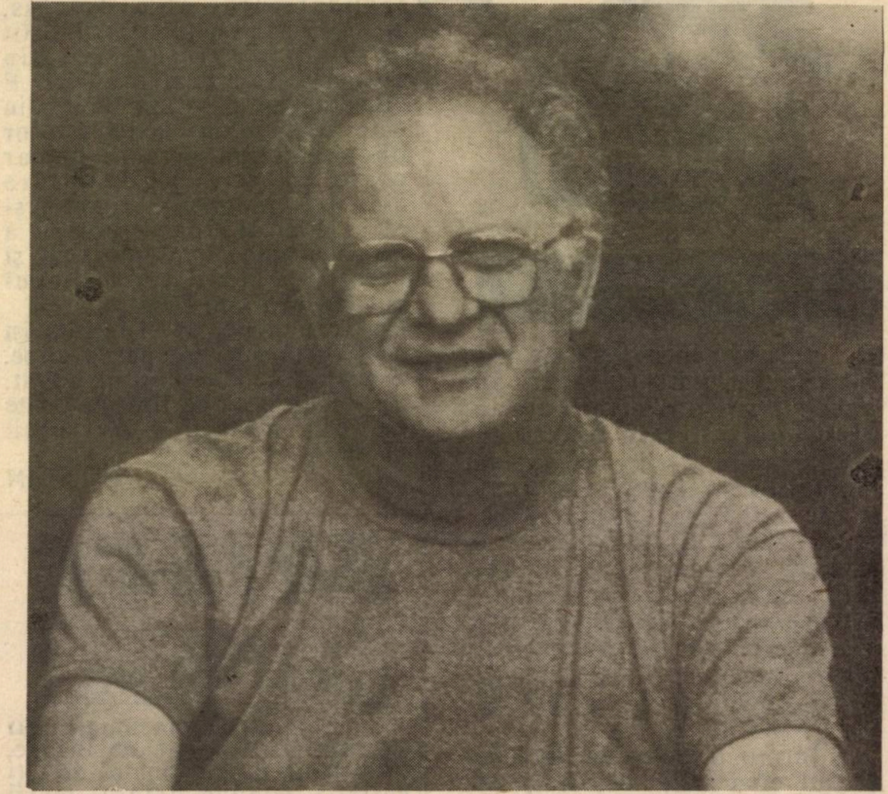
■ *Micha Harish*

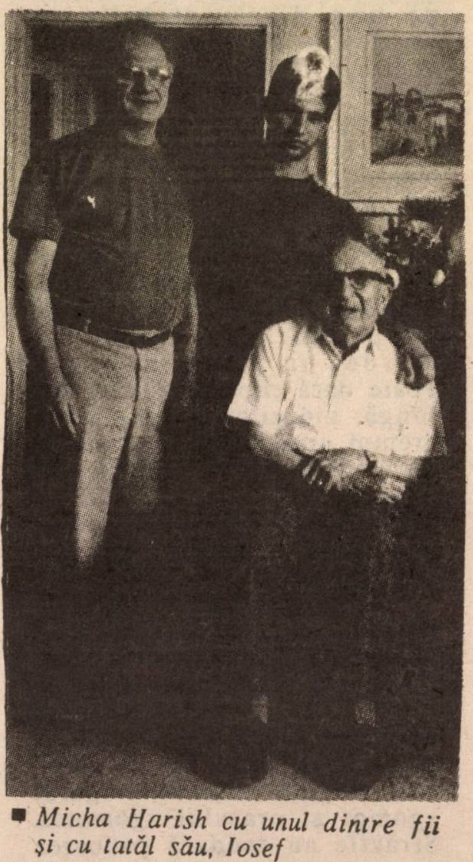
■ *Micha Harish cu unul dintre fii şi cu tatăl său, Iosef*

30 DE ZILE

carnet
TELAVIVIAN

ORA INCERTITUDINII

Tel Avivul nu este un oraş viu; este unul agitat. În psihologie s-ar spune "un hiper-activ". Dar există în crugul celor 24 de ore cîteva momente în care tensiunea scade, mişcarea paralizează, zgomotele se risipesc în fum şi numai atunci oraşul îşi eliberează vraja. În ebraică, momentele acestea de suspendare stranie, poate chiar puţin înspăimîntătoare, au un nume de cîntec: "ora între şi între", "ora nedecisă".

Într-o înserare de vară, la ceasul cînd arşiţa deşertului se transformă în îmbrăţişarea sufocantă a "hamamului", eram pe una dintre străzile ce evadează din marile artere. Pentru o clipă, mi-a fost teamă să mai fac un singur pas. Pentru a nu sparge bula de cristal în care m-am trezit. Pînă şi maşinile dispăruseră. Singura mişcare, singurul zgomot, era fluturarea de aripi a păsărilor, panica lor reînnoită seară de seară faţă de moartea soarelui. Deodată, lumina era umezită de stropii mării şi orizontul se pierdea în praful munţilor. Poate dacă clipa ar fi fost mai lungă, zidurilor banale, de-a dreptul urîte, le-ar fi crescut şi lor aripi şi s-ar fi înălţat la cer. Fata Morgana nu lunecă pe trotoarele Tel Avivului numai pentru că asemenea clipe sînt prea scurte.

Clipele acestea se retrag la ceasul, scurt ca o respiraţie întretăiată, dintre moartea vieţii de noapte şi trezirea oraşului la treabă. Între patru şi şase dimineaţa, după anotimp. Şi iar păsările, fîlfîitul lor de aripi, sînt singura mişcare, singurul zgomot al oraşului zgomotos. Străzile au deodată pudoarea trandafirului abia deschis, spuma mării se pierde cu fîşîit în nisip şi vîntul iese din culcuşul său dintre stînci. E clipa ielelor din Gan Meir, din Gan Haatzmaut, clipa ielelor obosite, clipa în care dispar toate umbrele fugite dintre zidurile Habimei – Hamlet şi Mirală şi Hedda – pentru a rătăci noaptea în Gan Iaakov şi printre arborii din mijlocul bulevardului Ben Zion. Fericit cine se îneacă în nesfîrşitul unei asemenea clipe. Acesta este adevăratul bogat, cel ce are ceea ce lipseşte poate cel mai mult Tel Avivului: puţină incertitudine.

CITADIN

BRIDGE

CAVALERII "MESEI ROTUNDE"

În fruntea clasamentului Federaţiei Mondiale de Bridge, la distanţă de ani lumină de toţi ceilalţi, conduc detaşat marii maeştri italieni Garozzo şi Belladona.

În primii 10, apar toţi membrii legendarei "Echipe albastre" a Italiei. Este greu de crezut că va mai apărea vreodată o asemenea echipă, care să domine bridge-ul mondial în mod absolut vreme de 25 de ani.

Benito Garozzo continuă să joace şi astăzi. Iată o donă care ne arată cu cine avem de-a face:

Italia, 1991, turneul de perechi Top 16. Garozzo ajunge în contractul de 6 Trefle. Nimeni vulnerabil, atac 3 de Cupă, după ce Vest a intervenit în licitaţie cu 3 Pici. Iată distribuţia:

10 6
9 5 4
V 9 7
A R 9 6 4

3 de Cupă **N**
W E
S

A D
A V 10
A R D 8 5
D 3 2

Est pune Regele de Cupă şi luaţi cu Asul.

Cum jucaţi în continuare?

PAUL WEINSTOCK

A. CLAIN

SCHIMBARE DE CĂMAŞĂ

Mă ia cu frig.
Mă fac covrig.
M-aş fi socotit zălud,
să-mbrac iarăşi ilic ud,
chiar şi- arşiţele-acestea.
Dar s-a încheiat povestea.
Cu program şi cu slogan,
s-au dus ca pe tobogan.
Moda i
şi-un Moday
să-l trimiţi la preumblare
cînd se cere o schimbare.
Dar Gheula?
A-nghiţit cu greu pilula.
Alegeri eliminatorii
o scoaseră din teritorii.
Ea, Gheula,
caraula
totdeauna-n post, de jurnă,
s-o sfîrşească într-o urnă,
biruită de o "stîngă"?
Cum, aşadar, să nu plîngă,
mai ales că are fata
lacrimile de-a gata?
A fost o figură-n Knesset.
Non narratur si non esset. (*)
Ce se face-un Knesset oare,
mort fiind, fără bocitoare?
Şi ţăranul drag Eytan?
I-au mers toate găitan.
Cu Raful
nu merge chiul.
Toţi ciracii cu cîrlionţi,
temători de foc şi glonţ,
aşteaptă cu-ngrijorare
ordinul de recrutare.
Noroc de rabinul cel sfînt,
că are ultimul cuvînt
şi le spune: Şedeţi calmi!
Voi o să luptaţi cu psalmi.
Adevăratul padişah
al ţării e rabinul Shah.
El, Matusalemul tern,
hotărăşte în guvern
("guvern" e un epitet;
de fapt e un Comitet!).
Dar bine c-am schimbat cămaşa.
Să vedem acum urmaşa.
Ne stătea gulerul ţeapăn
de-atîta jeg, de-atîta rapăn,
de-atîtea furturi şi corupţii.
Cămaşă-avem acum de nupţii
şi deşi-i o mezalianţă,
ne dă o rază de speranţă,
că, de sub noul involucru,
n-o să iasă-acelaşi lucru,
cojoc, pe faţă şi pe dos,
tot atît de unsuros.

(*)Dacă n-ar fi, nu s-ar povesti

30 DE ZILE

PESCUITORUL DE perle

Tot grec, de fapt

"«Daţi-mi un punct de sprijin în Univers şi voi răsturna cu el Pămîntul» – spunea Aristotel."

(Din articolul "Avem, în sfîrşit, un punct fix", de Ion Cristoiu; în "Lumea liberă", New York)

...În realitate vorba – celebră – cu pricina a fost rostită de Arhimede.

Balonul e rotund

"Nu totdeauna părul lung ascunde o minge scurtă."

("Revista mea", Tel Aviv, 8 VI a.c.; comunicată de Haim Croitoru, Rh. Itzhak Ben Zwi 12/16, Kiriat Yam)

Porno şi altele

"Patrick ar ...utea (*în locul literei p apare litera...* f) fi un candidat serios."

("Revista familiei", Tel Aviv, nr. 1321)

"Uzi Landau, primarul Natanici"

(în loc de Eli *Landau; Minimum 1 VI a.c.)*

"Marlene Dietrich...simbol al unei epoci pe cale de dispariţie, superbă în rochiile vaporoase şi *capelele* de hermină."

("Revista mea", nr. 1517)

Poate că în ultimul timp se confecţionează capelele militare din hermină sau se construiesc capelele din biserici din hermină. Eu ştiu că o femeie poartă capă din hermină.

(Comunicate de I. Michelstein, POB 7272, Tel Aviv 61072)

Poşta

A.G., Haifa: faptul că vreţi să păstraţi anonimatul (de ce, Doamne, de ce?) ne-a împiedicat să vă includem în rîndurile pescuitorilor de perle normali. Reţinem, totuşi, două observaţii de-ale dvs., juste: 1)un titlu din "Viaţa noastră": "Guvernul a decis azi asupra stării de interdicţie din Gaza". Aveţi dreptate. Adică cum "azi"? Foaia din Harakevet apare dimineaţa, nu puteau şti redactorii ei, cît de geniali ar fi, ce se *va* întîmpla în cursul zilei. Cu atît mai mult cu cît ştirea era de vineri, iar "Viaţa" cu titlul în cauză a apărut duminică. 2)în "Revista mea" s-a vorbit, la un moment dat, de academicianul Pius Brînzescu, din Timişoara. În realitate, aşa cum aţi semnalat, este vorba de Pius Brînzei.

Iosip Isak, Haifa: *şi*-ul cu care, spre surprinderea dvs., se încheie povestirile autoarei respective nu constituie *perle*, ci particularităţi stilistice, un mod original de exprimare; un mod pe care, fireşte – aşa cum se întîmplă în asemenea cazuri – cititorul îl poate gusta – sau nu. Dar asta e altă căciulă.

Stix

Aşa cum am comunicat în numerele noastre trecute, cititorii care ne vor trimite "perle" pescuite în presă (inclusiv – repetăm – în *Minimum*!) vor primi drept premiu cîteva cărţi aparţinînd scriitorilor israelieni de limbă română. Menţionăm că, în cazul cînd aceeaşi "perlă" este sesizată de doi corespondenţi, premiul se va acorda celui care trimite primul scrisoarea, conform datei poştei.

HARRY
LEIBOVICI
* ASIGURĂRI *
Tel Aviv – Dereh Petah Tikva
44, et. V
Tel. 5377182 – 3
Preţuri avantajoase pentru
olimii români
VORBIM ROMÂNEŞTE

O perlă
Însă veritabilă.
Şi rară.
Marilyn Monroe.

ASTA SE SCRIE asta citim

Ultimele cataloage ale editurilor, librăriilor şi bibliotecilor arată că scriitorii nu mai ştiu ce să scrie ca să intre în voia cititorilor şi, de aceea, mulţi scriitori s-au lăsat de scris şi s-au făcut manechine de modă, atît pentru a fi în pas cu timpul, cît şi pentru că se cîştigă mai bine.

La un sondaj făcut în rîndurile cititorilor, a reieşit că mulţi nu mai citesc fiindcă tot timpul îl pierd cu căutarea unui loc de parcare. Cei care totuşi au mai păstrat acest obicei anacronic de a citi, nu suportă cărţile demodate scrise de scriitori vechi ca clasicii morţi sau grav bolnavi cărora editorii nu le-au mai dat nici o speranţă. Cititorii care mai citesc vor să citească romane cu subiecte tari şi neobişnuite şi cărţi în care se fac dezvăluiri care nu au mai fost dezvăluite.

Ca atare, noile noutăţi din librării sînt următoarele:

"Sîntem făcuţi pentru alţii" (roman, Editura "Poporul cărţii" din Ierusalim) Drama unei perechi de căsătoriţi care nu găsesc o limbă comună şi de altfel este imposibil s-o găsească, fiindcă ea este homosexuală şi el lesbian. Ei se despart, dar nu au noroc, fiindcă el dă peste o lesbiană, iar ea se întîlneşte cu un heterosexual. Se despart din nou, dar nu ni se mai spune ce s-a ales de capul lor, cititorul trebuie să-şi imagineze singur, fiindcă scriitorii moderni nu vor să-i dea mură-n gură.

"Sărmanul Rafi" (roman, Editura "Cîntarea cîntărilor" din Tel Aviv, colecţia "Destine sfîşietoare") Rafi se amorezează de Aliza, dar această Aliza îl iubeşte pe Menaşe, tatăl lui Rafi şi se apucă să se mărite cu el. Tatăl simte că nevastă-sa e iubită de fiul lui şi, de inimă rea, face un infarct stomacal şi se curăţă. Rafi se îndrăgosteşte de mama sa vitregă, adică tot de Aliza, o convinge să se mărite cu el, dar este arestat, judecat şi condamnat la ani grei de închisoare pentru incest.

"Primii evrei din România care nu au venit în Israel" (studiu, Editura "Ness Ziona" din Rishon le Zion) Este povestea unui grup de evrei din Vaslui, un mic oraş de lîngă satul Pocneşti, care, la 1879, au hotărît să nu plece în Israel cu nici un preţ. Ei s-au ţinut tare pînă în 1882, cînd au fost cuprinşi de idealul sionist şi au început să-şi facă bagajele. În 1978 toţi membrii acelui grup au venit cu orice preţ în Israel.

"Ştefan cel Mare, victima doctorului Şmil" (studiu istoric, Editura "Crima" din Iaşi) Doctorul Şmil a fost medicul domnitorului Ştefan cel Mare care a avut rolul de a-l îngriji. În acest studiu se arată pe bază de documente că doctorul jidan nu l-a îngrijit bine pe domnitor, căci, dacă l-ar fi îngrijit cum trebuie, Ştefan cel Mare mai era şi azi pe tronul Moldovei.

"Sinagogi acaparate de evrei" (documentar, Editura "Troiţa" din Bucureşti) De-a lungul şi de-a latul anilor, evreii au pus stăpînire pe conducerea sinagogilor, lăsînd a se înţelege că românii n-ar avea capacitatea de a le conduce.

"Jurnalul de la Maglavit" (jurnal, Editura "Giganţii" din Craiova) Este jurnalul lui Petrache Lupu în care el a notat zi de zi minunile pe care a început să le facă şi Dumnezeu l-a împiedicat să le termine de teamă să nu-şi piardă prestigiul

În diferite alte edituri au mai apărut următoarele titluri:

"Din cîte părţi se compune un act sexual" (album de fotografii)

"Regele Carol al II-lea în Crucea de Piatră" (amintiri cu ilustraţii)

"Prost să fii, noroc să ai" (cugetări)

"Aventurile galante ale banditului Coroiu"

"Almanahul bişniţarilor 1992"

●

UN ROMAN DE LARG ECOU ÎN RÎNDUL CITITORILOR DE LIMBĂ ROMÂNĂ

SUB ZODIE SUMBRĂ

de GETTA BERGHOFF

●

CARTEA
se poate obţine trimiţînd
un cec în sumă de 30 şekeli la
POB 2635 HOLON
mikud 58126

Cu cît a trecut timpul de la asasinarea lui de către banditii sicilieni, cu atît sînt mai impresionat de caracterul judecătorului Borsalino care s-a împotrivit, cu riscul vieţii, Mafiei italiene.

Jos pălăria în faţa lui Borsalino!

ABANDONATĂ, DISPERATĂ ŞI, ÎN FINE, PE MÎINI BUNE

- **Dramatica poveste a unei ola hadaşa. Dar nu numai a ei**
- **Un fenomen social alarmant: abandonul familial.**
- **S.O.S., aliaua română!**

"*IATĂ CHEIA!*" Cele două cuvinte răsună ca un strigăt de victorie. O primă izbîndă într-o bătălie aprigă pentru clitare în Israel, pentru existenţă! Cheia pe care femeia o agită în mînă ca pe un trofeu nu deschide uşa vreunui apartament luxos; ceea ce a obţinut este, hai să-i spunem pompos, o garsonieră, de fapt o cameră cu dependinţe de primă necesitate, într-una din acele caravane de la marginea oraşului Rishon LeZion, aduse de cînd cu valul de alia din ultima vreme. Dar ce mult înseamnă pentru ea; după atîta caznă şi zbucium, în sfîrşit, un adăpost în care să trăiască cît de cît omeneşte ea şi copilul ei.

La cei 34 de ani ai săi, Cătălina Zilberman este o femeie bine făcută, înaltă, frumuşică la chip, cu un temperament viu şi un limbaj colorat de bucureşteancă nostimă. Vă amintiţi, probabil, dragi cititori, că în România circula un banc: o candidată la un post de dactilografă, întrebată la cadre despre studiile urmate, răspunde prompt: "*Şcoala vieţii, curs seral.*" Replica i se potriveşte Cătălinei, nu în sensul ei ironic, pejorativ, ci în cel mai realist cu putinţă. După liceu şi frecventarea, din pasiune, a unui curs de muzică, a intrat în producţie, lucrînd ca hidrogeologă laborantă, dactilografă. Ambiţioasă şi studioasă, a urmat, la seral, Facultatea de Comerţ de la A.S.E., de unde a obţinut titlul de economist.

În cursul diferitelor activităţi îl cunoaşte pe dumnealui, băiat drăguţ, cu calificare de tehnician, cu care s-a împrietenit la toartă. Idila nu a durat mult, deoarece el, evreu "pe jumătate", a plecat, în 1979, împreună cu mama lui, în Israel. Aci s-a rostuit destul de bine, lucrînd ca tehnician la "*Mekorot*". Pe cît se pare, distanţa geografică n-a estompat sentimentele, cel puţin în ce o priveşte pe ea. În 1990 a venit în Israel, reînnodarea firelor cu el nefiind ultimul motiv al emigrării. S-au regăsit, au întemeiat un cămin; ca fruct al dragostei, s-a născut Nicole, o fetiţă dulce, care astăzi nu are mai mult de 7 luni.

Dar ceea ce ar fi putut să fie o familie fericită s-a destrămat intempestiv, s-a stins ca focul de paie. Rolul destructiv l-a avut soacra, mamă de băiat posesivă, tipică pentru ceea ce se defineşte drept "complex Oedip" – după cum remarcă nora însăşi. Sub influenţa ei şi a nu ştiu ce straniu miraj generat de schimbările din România, soţul e cuprins de amokul reîntoarcerii la locul de baştină şi, într-o bună zi, îşi ia tălpăşiţa. Părăsindu-şi astfel o nevastă iubitoare, uitînd de obligaţiile care decurg din calitatea de părinte.

Un *iresponsabil*, veţi zice. Da, dar cazul nu este singular! Dacă îl relatăm, este fiindcă am fost sesizaţi că mai sînt şi alţii care au dat birul cu fugiţii în condiţii similare. Se creează impresia că în cadrul alialei noastre, care n-a cunoscut ieridaua (plecarea din Israel), se conturează un fenomen nou şi grav de abandon familial. Cu ce consecinţe?

Odiseea Cătălinei de după "evadarea" soţului e edificatoare prin dramatismul ei. Mamă şi copil ajung, literalmente, pe drumuri. În casa în care au locuit un timp toţi patru nu au mai putut rămîne; li s-a cerut s-o părăsească în 24 de ore.

Încotro s-o apuce? Unde va fi culcuşul plodului? Întrebări chinuitoare, fără răspuns sau cu răspunsuri în doi peri dacă nu de-a dreptul negative. De milă, o familie de olimi "români" s-a oferit să le pună la dispoziţie camera pe care o aveau în plus în locuinţa lor. "*Ia, deci, pătuţul copilului, bocceaua cu scutece, oliţa şi cară-te cu ele la «străinii» amabili*". Pentru scurtă vreme însă, căci gazdele însele au trebuit să se mute. Şi, ceea ce e mai rău, între timp copilul se simte prost, se zvîrcoleşte, ţipă ca din gură de şarpe; e suspectat de fractură de şold. Şi nici hrănit ca lumea nu e; stipendia acordată, prin primărie, de Misrad Harvaha (N.B. Ministerul bunăstării), e neîndestulătoare, mai ales în asemenea condiţii. Cui să spui asemenea păsuri şi multe altele? La Bituah Leumi? "*Nu e de resortul nostru. Atunci poate la Naamat, la Wizo? Doar acestea sînt organizaţii de doamne nobile; or fi şi ele mame şi, ca atare, nu se poate să nu se înduioşeze de cazul meu...*"

Nu a găsit înţelegere nici la ele. Aceleaşi trimiteri de la Ana la Caiafa, cu punct terminus Misrad Haklita! Aci, în loc de ajutor, explicaţii, "argumente"! Sfînta birocraţie israeliană!

– E adevărat că eşti de mai puţin de doi ani în ţară, dar pentru noi nu eşti ola hadaşa. Căci soţul tău e vatik!

– Care soţ? Nu mai există; a plecat în România.

– Ma ehpat lanu? (Ce ne priveşte pe noi) Deocamdată, din scriptele noastre reiese că ai soţ vatik. Adu actul de divorţ şi atunci vom mai sta de vorbă.

– Aveţi idee cam cît ar putea dura facerea actelor de divorţ la rabanut în situaţia mea? Şi dacă pînă atunci îmi moare copilul?

– Nu-i nimic de făcut.

Astea sînt regulile noastre. Lehitraot!

Ce şi-o fi zis în gînd Cătălina despre rezultatul peregrinărilor de la o instituţie "binevoitoare" la alta e lesne de închipuit. Dar cînd a primit şi somaţia că pînă la 30 iunie trebuie să evacueze şi ultima locuinţă, a copleşit-o disperarea.

– Ce voi face? Să mă întorc şi eu în România? Sau să termin cu viaţa mea şi a lui Nicole? Ar fi păcat. Mai bine să înfrunt mai departe soarta, poate într-o zi îmi va zîmbi...

Şi, într-o zi, cerul s-a înseninat pentru Cătălina. O cunoştinţă i-a recomandat pe o cunoştinţă a ei, care avea prieteni la H.O.R.-ul din Holon. Preşedintele snifului, Loni Nadler, Meir Fert şi alţi colaboratori ai săi s-au arătat gata să-i fie de ajutor. Mai întîi cu un cuvînt bun (Şi ce mult face asta!); apoi cu ceva de-ale gurii şi medicamentele pentru Nicole şi, concomitent, investigaţii pentru găsirea unei locuinţe. În această privinţă, intervenţia lui Joel Strul de la centrala H.O.R. din Ianai a fost salutară. A vorbit, convingător, cu cine trebuia şi i s-a repartizat Cătălinei locuinţa din caravana de care am pomenit, cu o chirie modică (50 de şekeli). Cătălina este în culmea bucuriei. Fireşte, la casa nouă e nevoie de atîtea lucruri. Binevoitorii de la Holon se îngrijesc, în continuare, de cele trebuincioase: i-au cărat cu maşina pătuţul şi bruma de lucruri personale, se preocupă să aibă aragaz, un televizor şi cîte şi mai cîte. Tot ei vor face demersuri pentru pronunţarea divorţului şi, cîndva, poate vor găsi lui Nicole un tată cumsecade.

I. FÎNTÎNARU

●

De cînd a rămas, pentru prima oară în istoria sa, în afara guvernului, Partidul Naţional Religios, condus de d. Hammer, trece printr-o perioadă de mare amărăciune.

Quelle Hammer-tume!

RESTITUIREA PROPRIETĂŢILOR DIN ŢĂRILE EUROPEI DE EST

În urma schimbărilor survenite în ţările Europei de est, s-a ivit acum posibilitatea de a recăpăta proprietăţile rămase în acele ţări sau de a obţine despăgubiri pentru acestea.

ACEASTA SE REFERĂ ŞI LA URMAŞI

SOCIETATEA EURO-OST LTD. se ocupă cu problemele legate de restituirea proprietăţilor sau obţinerea de despăgubiri din acele ţări, în strînsă legătură cu avocaţi şi notari din acele ţări.

CONTINUĂM STUDIEREA CERERILOR DIN ROMÂNIA

Noile legi votate în Ungaria în iunie 1992 dau posibilitatea cetăţenilor din TRANSILVANIA să primească despăgubiri pentru perioadele în care au fost lipsiţi de libertate (muncă obligatorie, ghetto, lagăre şi prizonierat).

Înscrierea numai pînă la 5 octombrie 1992

Înscrierile se fac în birourile societăţii din STR. PINSKER 2, TEL AVIV, ETAJUL IV, CAMERA 429. BIROUL ESTE DESCHIS ÎNTRE ORELE 10.00–19.00, fără întrerupere.

Stabiliţi o întîlnire prin telefon:
03-298764 ● 03-5250404

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv – 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

SEPTEMBRIE LUNA IDEALĂ PENTRU VACANŢE ● TRATAMENT ● ODIHNĂ

OFERTE SPECIALE PENTRU ROMÂNIA

● CIRCUIT TURISTIC şi ODIHNĂ 12 zile – 575 $
Plecarea : 9 octombrie

ACTIUNE SPECIALĂ DE ROSH HASHANA
VACANŢA DE TOAMNĂ LA POIANA BRAŞOV 10 zile – 499 $
Plecarea : 25 septembrie

● COVASNA – Hotel "BRADUL" – reconfortare, tratament, servicii de calitate la preţuri foarte avantajoase

URĂM ONORATE CLIENTELE, RUDELOR, PRIETENILOR, COLABORATORILOR:
ŞANA TOVA!

TRIBUL NECUVÎNTĂTORILOR

VICTOR NĂMOLARU

Am în faţă două foi de hîrtie: prima, îngălbenită de vreme, veche de optzeci de ani, una din acele nenumărate telegrame K.K.L. (Fondul Naţional Evreiesc) pe care le găseai în orice casă evreiască din România de dinaintea primului război mondial; cealaltă – un banal xerox după un bilanţ extras dintr-o broşură în limba germană, editată de Keren Hayesod – Ierusalim cu prilejul unui deceniu de activitate a acestei organizaţii (1920-1930). Din respectiva înşiruire de cifre reiese că, între 1921-1929, România, prin contribuţiile băneşti ale coreligionarilor aflaţi pe meleagurile dintre Carpaţi şi Dunăre, se plasa înaintea multor altor ţări – de exemplu, a Poloniei (unde populaţia evreiască era de 7-8 ori mai mare decît cea a României), a Canadei, a întregii Americi de Sud, a Olandei şi Cehoslovaciei, cu mult înaintea Lituaniei şi a Letoniei, ca şi a Franţei, Belgiei şi Elveţiei la un loc, a Austriei, după cum întrecea, de departe, cele patru ţări balcanice (Bulgaria, Iugoslavia, Grecia şi Turcia).

Aşadar, mulţi, foarte mulţi dintre evreii români considerau viabilă existenţa unui stat judaic, afirmîndu-şi hotărîrea de a participa la edificarea lui. Îmbrăţişaseră ideia reconstruirii Sionului înainte chiar de apariţia "Statului evreiesc" al lui Theodor Herzl. Dovadă: primul Congres sionist din lume s-a întrunit la Focşani, în 1881. Îşi manifestaseră aceeaşi determinare şi atunci cînd, la sfîrşitul secolului trecut, întemeiau în Eretz Israel primele colonii – înfloritoarele aşezări de azi – Rosh Pina, Zichron Iacov şi Rishon LeZion.

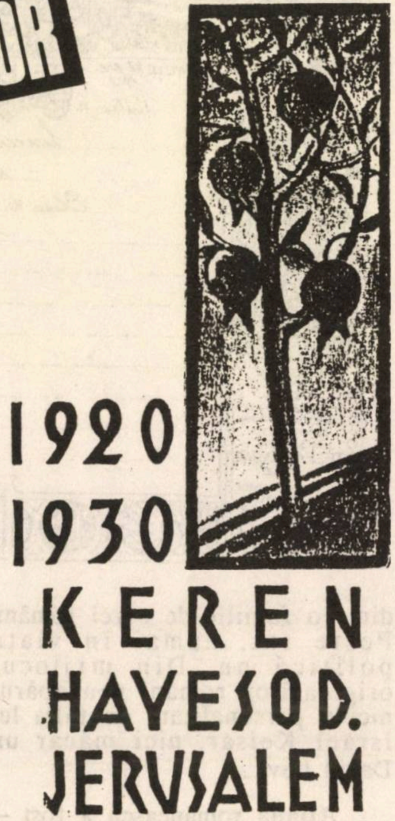

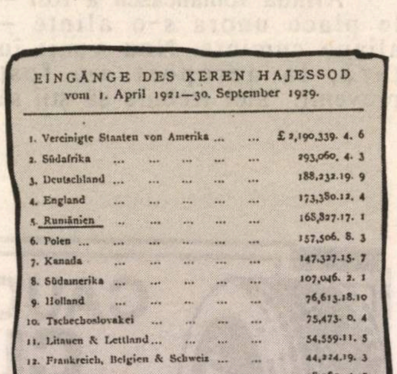

EINGÄNGE DES KEREN HAJESSOD
vom 1. April 1921—30. September 1929.

1. Vereinigte Staaten von Amerika	£ 2,190,339. 4. 6
2. Südafrika	293,060. 4. 3
3. Deutschland	188,232.19. 9
4. England	173,380.12. 4
5. Rumänien	168,827.17. 1
6. Polen	157,506. 8. 3
7. Kanada	147,327.15. 7
8. Südamerika	107,046. 2. 1
9. Holland	76,613.18.10
10. Tschechoslovakei	75,473. 0. 4
11. Litauen & Lettland	54,559.11. 5
12. Frankreich, Belgien & Schweiz	44,224.19. 3
13. Erez-Israel	38,980. 4. 7
14. Balkan (Bulgarien, Jugoslavien, Griechenland & Türkei) ...	37,964.12. 1
15. Österreich	31,420.15.10
16. Übrige Länder	180,241.18. 8
	£ 3,965,200. 4.10

Şi atunci cum se explică, mă întreb, faptul că, odată reîntorşi acasă, originarii din România, aceşti oameni dinamici şi plini de iniţiativă, au devenit, peste noapte, în Israel, nişte anonimi, inexistenţi, practic, în viaţa publică a statului pentru a cărui înfiinţare militaseră cu atîta fervoare? Această masă impresionantă de suflete – în fond, pînă în 1989, cea mai numeroasă alia sosită în Israel – s-a "dat la fund" de bunăvoie, acceptînd fără să crîcnească ostilitatea unui establishment. Cum e cu putinţă ca patru sute de mii de suflete să intre într-un asemenea con de umbră, neavînd în Knesset nici un reprezentant care să-i reprezinte şi să le apere, pe faţă, interesele – nu unul din "ruşinoşii" care nu îndrăznesc să-şi divulge originea sau o fac cu jumătate de gură?

Cîţi miniştri de sorginte poloneză se află în guvernul cel nou al lui Rabin? Hai să nu mai discutăm.

...Şi cîţi miniştri de felul lor din România (şi dispuşi oricînd să vorbească româneşte la adunările *tribului*) se află în acest guvern? Haide – iarăşi – să nu mai discutăm.

Să încasăm palma, să înghiţim rînjetul celorlalţi – şi să nu mai discutăm.

Cît priveşte pe originarii din România "aflaţi în conducerile diverselor primării", cum îi prezintă emisiunea în limba română a postului de radio "Kol Israel", să mă ierte realizatorii emisiunii, formula aceasta nu mai induce în eroare pe nimeni: onorabilele persoane sînt consilieri comunali, în cel mai bun caz – ajutori de primari (şi nimic mai mult!) în localitatea respectivă.

Necuvîntînd în agora, originarii români au avut parte, în timp, de diverse apelative: mai întîi, "romanim ganavim" (românii sînt hoţi); mai apoi, cînd numărul nostru a crescut şi am devenit "cineva" la numărătoarea voturilor, am început să primim certificate de bună purtare. Cu urechile mele l-am auzit pe d. Peres, la Templul Coral din Bucureşti, caracterizîndu-i pe israelienii români drept muncitori, bine calificaţi, oameni de o competenţă indiscutabilă.

În aceeaşi direcţie converg, de altfel, şi concluziile unei ample anchete sociologice condusă de prof. Don. Ce anchetă, cine a cerut-o? – vă veţi întreba, desigur. Ancheta prof. Don nu a fost făcută, ferească sfîntul!. din iniţiativa vreuneia din numeroasele organizaţii care apar şi dispar pe uliţa românească din Israel, ci a fost iniţiată de... evreii de origine irakiană.

Mîndră de nobilul ei trecut de 2.700 de ani, comunitatea evreilor irakieni din Israel a organizat, anul trecut, la Tel Aviv, primul congres al judaismului babilonian. Pregătind acest eveniment, ea a iniţiat, între altele, un studiu care a urmărit întreaga evoluţie a celor 130.000 de persoane sosite în Israel între 1949 şi 1952. Şi, întrucît o anchetă ştiinţifică se face prin compararea grupului studiat cu un grup-eşantion, sociologii, bazîndu-se pe datele recensămintelor din 1961, 1972 şi 1983, au ales ca grup de control o comunitate similară de olimi. Aşa se face că, fără voia lor, cei 120.000 de evrei originari din România sosiţi în Israel în aceeaşi perioadă, au fost puşi faţă în faţă cu fraţii lor irakieni. Ce arată datele?

În 1961, de exemplu, copiii români şi cei irakieni aveau, în medie, o şcolarizare care depăşea nu cu mult 7 clase; în 1982, media şcolarităţii românilor atingea 12,8 ani de învăţămînt, în timp ce a irakienilor era de numai 10,8 ani. Dacă în 1961, diferenţele la capitolul "liber profesionist" erau minime – 10,6% români faţă de 8,9% irakieni (ultimii avînd o pregătire superioară celei a românilor), 20 de ani mai tîrziu, echilibrul era prăbuşit: 37,5% români faţă de 16,5% irakieni. În urmă cu trei decenii, statisticile înregistrau 55% români şi 46,6% irakieni ca muncitori manuali; în 1983, o nouă răsturnare se cifre: numai 30% muncitori români faţă de 50,8% irakieni. În sfîrşit, veniturile originarilor români erau cu 15% mai mari; după un deceniu, diferenţa faţă de irakieni se va dubla...

Aşadar, cei veniţi din România puteau fi întîlniţi în profesii din cele mai diferite, în ansamblul societăţii israeliene: medici şi kibuţnici, în aparatul fiscal, moşavnici şi în poliţie, în comerţul en gros, în cel cu bucata, ca şi în "mastodonţii" economici ai ţării, în justiţie, diplomaţie, ca şi în armată. Primul general al ţării a fost dintr-o familie de evrei români. Peste tot, numai în viaţa politică nu. Din mijlocul originarilor români n-a apărut nici o personalitate de talia lui Israel Keisar, nici măcar un David Levi...

Aliaua românească a fost – le place unora s-o alinte – aliaua cuminte. Nou venit în ţară, la aeroport am fost prevenit: "aici trebuie să ştii să baţi cu pumnul în masă". Am descoperit repede slăbiciunea acestei cumsecădenii. De aceea spun: dimpotrivă, nu una cuminte, ci o alia care nu s-a priceput să-şi învingă neputinţa şi care n-a fost capabilă să lupte pentru a avea statutul care, în mod întemeiat, i se cuvenea. O alia slabă, mută. Tribul necuvîntătorilor. Îmi poate spune cineva din ce pricină?

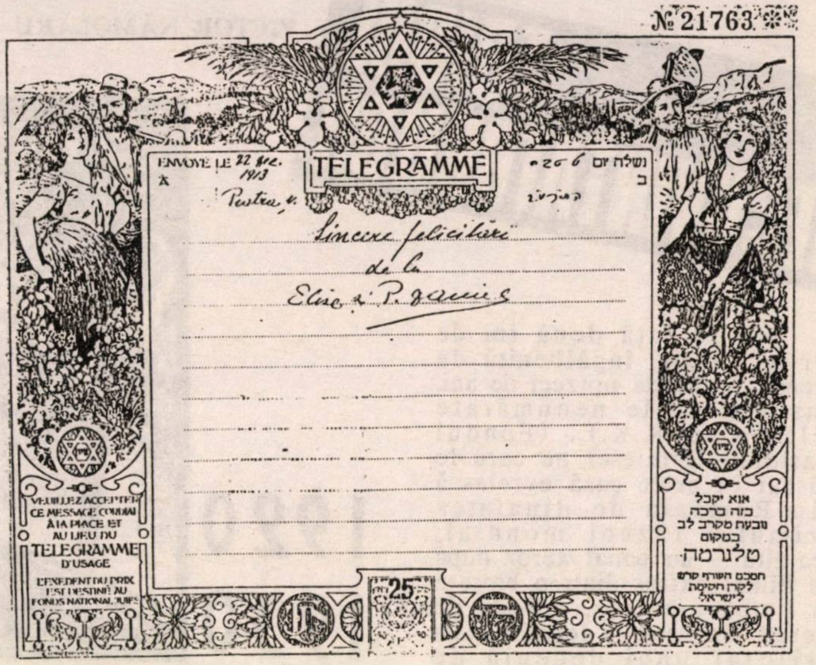

№ 21763

ENVOYÉ LE 22 dec. 1913

TELEGRAMME

נשלח יום 206
ב

Pentru

Sincere felicitări
de la
Elise & P.

VEUILLEZ ACCEPTER CE MESSAGE CORDIAL À LA PLACE ET AU LIEU DU TELEGRAMME D'USAGE

L'EXCEDENT DU PRIX EST DESTINÉ AU FONDS NATIONAL JUIFS

אנא יקבל
בזה ברכה
נובעת מקרב לב
במקום
טלגרמה

[illegible]
לקרן הקימת
לישראל

25

ŞANA TOVA – 5753!

CAUCIUCURILE CLAUDE

Tel Aviv – Iaffo, str. Hathia 22 (lîngă st. Blomfield)
Tel. 03-819399

PREŢURI SPECIALE DE VARĂ
cu reducere 10% – 20%
inclusiv munca
ECHILIBRAREA GRATUITĂ

SE POT OBŢINE ŞI GENŢI MAGNEZIUM DIN TOATE SORTURILE LA TOATE TIPURILE DE MAŞINI

- Preţuri speciale, reduse
- Remedierea unei pene numai 10 şkalim (inclusiv dezmembrarea şi reconstituirea)
- Plata şi în rate cu Visa şi Isracard, fără dobîndă şi conexare, la toate tipurile de cauciucuri
- Pentru instituţii şi intreprinderi, posibilităţi de credit
- 25 ani de experienţă şi încredere

Deschis între orele 7-19

NOI

CRONICĂ DE ALIA

"MI-AR PLĂCEA SĂ TRĂIESC ÎN ISRAEL"

I-am întîlnit, joi, 27 august, în pitorescul parc al lui "Seminar Hakibuţim" de la Ramat Efal. În această zi au fost oaspeţii H.O.R.-ului. De fapt erau în ţară de la 8 august şi mai rămîneau pînă la 7 septembrie – un sejur de o lună plină. În total, 42 de tineri de ambele sexe, de vîrste diferite – de la 20 la 40 –, printre ei şi cîteva perechi. În genere, plăcuţi la înfăţişare, bine făcuţi, bine bronzaţi, cît de la ei de acasă, cît de la soarele torid al Neghevului. În deosebi multe fete drăguţe foc. Mai toţi voioşi, comunicativi, cîteodată şi arţăgoşi, dar oricum dornici să cunoască "misterele" Israelului. Ca profesii – medici, ingineri, economişti, studenţi la diferite facultăţi, ba chiar şi de profesii mai puţin obişnuite la ei acasă, cum ar fi şlefuitor de diamante.

Gazda lor la noi: instituţia denumită SAR-EL (iniţiale provenite de la o denumire care, în traducere liberă, ar fi "deservirea Statului Israel"), a cărei misiune este aceea de a antrena tineri din străinătate, evrei şi neevrei, dispuşi să dea o mînă de ajutor, pe bază de voluntariat, în diferite domenii unde se simte nevoia – agricultură, sănătate, arheologie ş.a. Concomitent li se oferă posibilitatea de a cunoaşte ţara noastră, oamenii ei, obiceiurile lor, condiţiile în care ei s-ar putea integra eventual la noi. În acest scop, SAR-EL întreţine legături cu 21 de ţări, printre care, recent, şi cu România şi Bulgaria.

Cu formarea actualului grup s-a ocupat reprezentantul Sohnutului la Bucureşti, Agenţia evreiască fiind aceea care a suportat cea mai mare parte a cheltuielilor de deplasare, participanţii contribuind doar cu o sumă modică. Numărul doritorilor să participe la acţiune fiind mult mai mare (peste 100), la selecţie s-a ţinut seama de recomandările comunităţilor evreieşti respective, astfel că mai toate localităţile unde mai trăiesc evrei şi-au avut unul sau mai mulţi trimişi în această delegaţie de tineret, animată de profunde simpatii pentru Israel.

Descinzînd la Beer Sheva, tinerii din România, împărţiţi în două grupe, au fost repartizaţi pentru muncă la o bază a Zahalului unde se executau diferite lucrări de reparaţii şi renovări ale unor piese de tehnică militară. Munca nu era grea; se executa după un orar comod, dar îi da celui ce o presta satisfacţia că face o treabă utilă. În procesul muncii, tinerii noştri au venit în contact cu ostaşi israelieni, au muncit cot la cot cu ei, au mîncat la popota lor, într-un cuvînt au dus viaţa lor. Printre ostaşii în termen, dar mai ales printre rezervişti (miluim), au găsit destui care vorbeau româneşte, ceea ce le-a permis să întreţină şuete plăcute, să-şi dea seama cum gîndesc israelienii, ce preocupări au, ce îi apropie şi ce-i distinge pe unii de alţii. La capătul zilei de muncă, seara, plecau în Beer Sheva la rude sau cunoscuţi din oraşele lor de baştină sau beneficiau de un program distractiv. Multe au avut de văzut, de admirat şi de învăţat în vizitele întreprinse la obiectivele care îi interesau pe plan profesional, la Universitatea Ben Gurion, la Muzeul aviaţiei sau la cel al beduinilor, sau din excursiile pe care le-au făcut la Metzada, la Marea Moartă. *"Pentru mine a fost foarte instructivă vizita la spitalul Soroca din Beer Sheva* – mi-a spus tînăra doctoriţă Graziana Herman, absolventă a facultăţi de medicină de la Cluj. *Mi-ar plăcea să lucrez într-un spital în care tehnica medicală se află la un nivel incomparabil mai înalt decît la noi."*

• Tineri din România la muncă voluntară în Neghev
• H.O.R.: zi de învăţătură

Nu doar laude. Binier Rita din Fălticeni a formulat critici cu privire la unele lipsuri semnalate în grupa lor, spre deosebire de situaţia din cealaltă grupă, unde îndrumătoarea Dina s-a dovedit o organizatoare perfectă.

Am fost plăcut surprins cînd a venit spre mine Mircea Ardeleanu şi mi-a spus că el este fiul unor buni prieteni din Craiova. Îl lăsasem elev, acum e inginer, interesat de tot ce este nou pe plan tehnic în Israel. Am luat masa cu perechea Sorin şi Floreta Blumer din Galaţi; ambii ingineri; el – lucrează la un institut de cercetări, ea – e profesoară la un liceu tehnic. Mi-au declarat că acum, cînd au cunoscut mai bine realităţile israeliene, nu ignoră nici greutăţile, nici minusurile pe care le-au sesizat, dar s-au convins că locul tinerilor evrei care mai sînt în România este aci, – cu condiţia ca ei să simtă ceva pentru această ţară a poporului evreu.

Faptul că experienţa de viaţă pe care a constituit-o contactul direct cu realităţile israeliene a lăsat urme în conştiinţa fiecăruia, s-a vădit pregnant în timpul expunerilor prezentate după amiază şi urmate de foarte vii discuţii. Ing. Moshe Nagor, preşedintele Ligii de prietenie Israel-România, a fost literalmente asaltat cu întrebări concrete privind absorbţia noilor veniţi. Silviu Stern din Tîrgu Neamţ, inginer electro-energetician, a vrut să ştie dacă există perspectiva de a găsi un loc de muncă în ramura sa de activitate. *"Ce poate face o absolventă a facultăţii de fizică?"; "Cum îşi echivalează examenele trecute în România un student care vine înainte de a termina studiile?"; "Ce şanse are un economist format în România de a lucra în condiţiile proprii Israelului?"* Vorbitorul a dat, după caz, răspunsuri pozitive, relevînd totodată greutăţile inerente, a insistat asupra importanţei însuşirii temeinice a limbii ebraice şi a citat numeroase exemple de personalităţi originare din România care prin meritele lor s-au afirmat în domeniile cele mai diferite.

Cu mare atenţie a fost ascultat Uri Eliav, preşedintele H.O.R., care, prin felul lui de a fi sfătos şi bonom, i-a impresionat plăcut chiar şi pe aceia care dădeau semne de oboseală (uf, căldurile!) şi de nerăbdare. El le-a explicat ce este H.O.R.-ul, ce poate şi ce nu poate face această organizaţie pentru olim hadaşim. Aceştia nu trebuie să-şi facă iluzii, dar să fie convinşi că vor găsi totdeauna la H.O.R. un sfat, o îndrumare, un efort real de a veni în întîmpinarea nevoilor şi doleanţelor lor. Uri a relevat că aliaua română se poate mîndri cu contribuţia pe care a adus-o la împlinirea visului sionist, la fondarea şi dezvoltarea Statului Israel. Azi în România au mai rămas puţini evrei şi aceştia sînt din nou ţinta unor atacuri murdare din partea unor fiţuici aţîţătoare la ură. În aceste condiţii, ce viitor îi aşteaptă acolo pe tinerii evrei? Viitorul lor nu poate fi decît aci şi noi sperăm că vizita aceasta va contribui să se înţeleagă mai bine că Israelul este casa evreului de oriunde. În ce ne priveşte, a subliniat vorbitorul, vom face tot ce depinde de noi spre a fi bineveniţi olimii din România. Cuvîntul preşedintelui H.O.R. a fost urmat de un dialog viu, aprins, lămuritor.

Ziua de ospeţie oferită de H.O.R. s-a încheiat cu programul muzical executat de Cornelia şi Ilie Vorvoreanu. Ca şi la alte manifestări, ei au reuşit să producă, prin melodii israeliene, româneşti şi din repertoriul internaţional, antren, voie bună, invitaţie la dans. *"Ne-am simţit bine în Israel şi astăzi în mod deosebit,"* mi-a spus Sorin Wilderman, licenţiat al Facultăţii de filologie din Bucureşti. *Mi-ar plăcea să trăiesc în Israel."* – a conchis Lidia Kuperman.

Sînt impresiile de pînă acum; în zilele următoare ele se vor îmbogăţi pe baza vizitelor pe care le vor mai face în Tel Aviv, la Ierusalim, în Galileea. Cuvîntul de despărţire a fost rostit în ivritul pe care l-au prins în zilele petrecute la noi: Lehitraot!

Rep. I.F.

UN ACTOR FANTASTIC ! O COLOSALĂ DESFĂŞURARE DE TALENT !

FLORI DE... PIERSIC

MAGIA UNUI FENOMEN AL SCENEI

2 ORE DE COMEDIE, CÎNTECE ŞI FANTEZIE
INVITAŢII LUI FLORIN PIERSIC :

Ana Szeles (Teatrul „Thalia" -- Budapesta)
Camelia Mitoşeru (Teatrul „C. Tănase")
Alexandru Luca (Solist Radio-Televiziune)
Hardy Sobe • Horia Alexandru şi
Sorina Dan • Regia: Florin Piersic

Candidează FLORIN PIERSIC la preşedinţia României? Vom afla acum ! FLORIN continuă să fie cea mai populară personalitate a României !

KIRIAT YAM — „Histadrut"
Sîmbătă 19 sept. ora 20

TEL AVIV — Z.O.A.
Miercuri. 23.9 ora 8

HAIFA — „Beitenu"
Sîmbătă 26.9, ora 8

• ASHKELON – "Beit Tarbut" (tel. 738170) – 20.9 • ASHDOD – "Kofef" – 21.9 • PETAH TIKVA – "Sharet" – 22.9 • RAMAT GAN – "Mofet" – 24.9 • HOLON – "Mofet" – 29.9 • NAHARIA – "Zafta" – 30.9 • NATANIA – "H. Hatarbut" – 1.10 • KIRIAT HAIM – "Beit Nagler" – 2.10 • BAT YAM – 3.10 • IERUSALIM – "Behar" – 4.10 • RISHON – "Zafta" – 5.10 • REHOVOT – "Beit Gordon" – 8.10 • NATZERET – "H. Hatarbut" – 9.10 • BEER SHEVA – Matnas "Levin" 10.10 •

PROBLEMA EŞTE REZOLVATĂ!
SOLUŢIA PENTRU CEI SENSIBILI LA ŢLIAK (COELIAC)

Producţie exclusivă de sortimente de panificaţie fără gluten

• Pite • Piţe • Burekas •
• Prăjituri • Rulade • Savarine •

Caşer sub supravegherea Consiliului Religios Tel Aviv
Se pot obţine la firma "OROT" (magazinul firmei) din

IAFFO – Şderot Ieruşalaim 41
Tel. 03-815018

De asemenea la magazinele specializate în desfacerea de produse naturale

RESTAURANTUL ROMÂNESC
«AL HAGOVA»
FELICITĂ ONORATA-I CLIENTELĂ, URÎNDU-I
"ŞANA TOVA – 5753"

- MÎNCARE ROMÂNEASCĂ CA ACASĂ
- PRIVELIŞTE SPRE PIAŢETA ORAŞULUI ŞI SPRE MARE
- MUZICĂ ŞI DANS PÎNĂ LA ORELE MICI ALE NOPŢII

KIKAR HAIR
HOTELUL HAAŢMAUT
RESTAURANTUL PE TERASĂ
NATANIA
Telefon: 053-615774

ÎNTOTDEAUNA LA DISPOZIŢIA DVS.

NOI

ETC

... Mihail (Mişa) Kazakov, regizor şi ole hadaş, angajat al teatrului "Kameri", va pune în scenă în actuala stagiune o piesă de Harold Pinter. El este însă puţin trist că n-a reuşit să convingă direcţiunea teatrului să-l lase să monteze "Steaua fără nume" de Mihail Sebastian. Cu mulţi ani în urmă, Kazakov a pus în scenă această piesă la Moscova şi a şi jucat în ea rolul lui Grig. A rămas cu o dragoste statornică pentru "Steaua" lui Sebastian, a şi adus cu el caseta spectacolului, dar nu a reuşit să obţină introducerea piesei în repertoriu. Poate într-una din stagiunile viitoare... sau poate în secolul XXI...

●

...Acum, după alegeri, sînt în Knesset cîţiva deputaţi de origine română: Micha Harish, din Partidul Muncii, Avraham Poraz de la Meretz, Alex Goldfarb şi Esther Salmovitz de la Tzomet. Îşi vor da aceştia mîna, peste capul ideologiilor de partid, pentru a alcătui – în sfîrşit! – un lobby românesc în parlament? Încercaţi, fraţilor, că nu moare nimeni din asta.

●

...Încă o librărie din Tel Aviv care s-a închis: Keter din Dizengoff. Stăm bine! Şi cînd ne gîndim că faimosul Robert Maxwell cumpărase această reţea de librării şi promisese omenirii cititoare marea cu sarea!

Încă o librărie, aşadar, oftăm noi, cu gîndul la *Lepac*-ul cel răposat.

●

...Un cunoscut impresar de teatru a fost auzit spunînd recent şi suspinînd: "De mult nu se mai poate umple cu români Heihal Hatarbut şi e din ce în ce mai greu să umpli cu ei sala Ohel Shem."

●

...Deprimant la extrem a fost standul de la Săptămîna Cărţii din piaţa Malkei Israel din Tel Aviv al Uniunii asociaţiilor de scriitori. Ca o biată Cenuşăreasă! Ca un repetent pus la colţ! Cîteva reviste "Izvoare", cîteva cărţi româneşti apărute înainte de potop şi un titlu de carte în ungureşte – asta e tot ce era pe acel stand. Cît oare o costa un stand de n-a putut Uniunea să aibă două sau trei? Şi cum se face că această Uniune a atîtor asociaţii de scriitori – români, idişişti, unguri, polonezi, ruşi, germani, arabi – nu reuşeşte timp de un an de zile să facă rost de banii necesari pentru a-şi instala la Săptămîna Cărţii cîteva standuri?

●

... A fost în ţară pentru a semna un contract cu Teatrul "Kameri", marele regizor Liviu Ciulei. Marele regizor şi, trebuie spus, marele umanist. (Să nu uităm, de-o pildă, că Ciulei şi-a asumat în 1971, pe cînd era director la "Teatrul Bulandra", răspunderea să propună includerea în repertoriu a f.f. incomodei piese antifasciste "Contract special de închiriat oameni" de Al. Mirodan.) Invitaţia i-a fost făcută de către directorul teatrului, Noam Semel, care, în vremea cînd era consul la New York, l-a cunoscut pe Ciulei şi mai ales realizările sale la Teatrul din Mineapolis şi la teatrele din New York. Peste cîteva luni (mai precis în 1993), Ciulei va reveni la Tel Aviv pentru începerea repetiţiilor.

●

...Prezenţe peste hotare. Dr. Leon Volovici, cel dintîi laureat al premiului ARCADIA, a participat, ca invitat, la o conferinţă internaţională organizată de C.N.R.S. (Comitetul Naţional pentru Cercetări Ştiinţifice) de la Paris pe tema antisemitismului contemporan. Şi, în continuare, Volovici a efectuat – din însărcinarea Universităţii din Ierusalim – în capitala Franţei, cercetări în legătură cu viaţa şi opera lui B. Fundoianu. Amintim că marele poet a trăit în ultima perioadă a vieţii sale în Franţa, unde a publicat şi s-a făcut cunoscut sub numele de Benjamin Fondane. o Tot la Paris, suprarealistul Gherasim Luca (coleg de generaţie cu D. Trost, Paul Păun, Virgil Teodorescu ş.a.) a publicat în revista *Doc(k)s* un ansamblu de poeme şi de desene. o Un "ansamblu" de poeme (fără desene însă) a publicat şi Bianca Marcovici, din Haifa, în buna revistă literară românească "Contrapunct" Precizăm că Bianca Marcovici, unul din cei mai subţiri condeie pe româneşte din Israel, are sub tipar un volum de versuri la "Minimum". o La polul opus artelor, adică pe teritoriul arid al ştiinţei, remarcăm succesul repurtat de ieşeanul dr. Michael (Musi) Cernea, sociolog la "Banca Mondială" din Washington. Masiva culegere de studii consacrate dezvoltării agriculturii în lumea a treia, "Putting People First. Sociological Variables in Rural Developements" (Oxford University Press) a făcut carieră în lumea de specialitate, epuizîndu-se neobişnuit de repede pentru o carte care, orişicît, nu vorbeşte despre viaţa intimă a superbei Elisabeth Taylor. Acum a apărut ediţia a

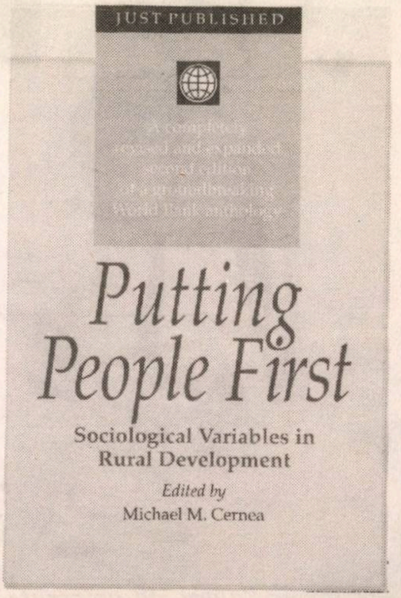

JUST PUBLISHED

A completely revised and expanded second edition of a groundbreaking World Bank anthology

Putting People First

Sociological Variables in Rural Development

Edited by
Michael M. Cernea

NOI

doua, revăzută şi amplificată substanţial. Nefiind de specialitate, nu ne pronunţăm în legătură cu conţinutul op-ului. Noi ne ocupăm mai mult cu rabinul Shah şi cu Himmelfarb. Drept care, pentru edificarea cititorului, iată cîteva opinii de competenţă: "O lucrare excepţională, care oferă nenumărate sugestii tuturor acelora ce se ocupă cu ştiinţele sociale." (*Sociologia Ruralis*, Olanda); "O carte excelentă... probabil cea dintîi în materie." (*Sociological Bulletin*, India); "O carte importantă şi deosebit de utilă" (*Contemporary Sociology*, U.S.A.). o Şi fiindcă pomenisem de epuizarea ediţiei întîi, iată că şi Jacob Popper, din München, a intrat în categoria *epuizaţilor* (în înţelesul cel bun al cuvîntului, fireşte). Cartea sa, "În culisele Europei Libere", tipărită în româneşte şi pusă în vînzare la Bucureşti, s-a epuizat încă în dimineaţa celei de a doua zile a "Tîrgului Internaţional de Carte" din capitala României. Bună parte din exemplare au început a fi negociate la preţ dublu în pasajul de la Universitate precum şi în alte locuri. Priza fulgerătoare a "Culiselor" la public se explică într-o anchetă făcută de autor în cursul "dimineţii de semnături" de la standul editurii Frunză. Întrebare: "Ce vă face să cumpăraţi această carte?" Răspunsuri: Stelian Baciu (avocat): "V-am ascultat mulţi ani la radio." Laurenţiu Zaharia (19 ani, student Politehnică): "Am auzit că e formidabilă!" Puşcaş Adriana (19 ani, studentă la Drept), Anca Popescu (19 ani) şi Patricia Mihăilescu (20 ani, ambele studente Stomatologie) – terţet vocal: "Am auzit că e o carte extraordinară!" Cristina Iliescu (17 ani, elevă, întovărăşită de tăticul): "Am auzit de ea la radio... şi mi se pare că e altceva decît se practică (sic!) acum." Cristian Panţu (monteur radio): "Curiozitatea în primul rînd." Duculeţ Ion (pensionar): "De mult am vrut să-l văd pe Jacob Popper în carne şi oase!" Sorin Crişan (29 ani, şcoala superioară de jurnalistică): "Aţi fost un spirit foarte important!" Victor Strîmbu (doctor cardiolog): "Îmi va schimba eventual imaginea despre RFE." O tînără f.f.f nostimă (care i-a cerut lui Popper să-i dea o semnătură pentru un anume Luciano Bozzi): "O să vă comunice d. Bozzi personal!" Stoenescu Damian (difuzor de presă din Buzău): "Mă interesează subiectul!" (dar după ce primeşte semnătura mărturiseşte la ureche că s-ar teme s-o difuzeze de frica... partizanilor Europei Libere.) Un colonel de infanterie care a cumpărat cinci exemplare refuză să răspundă la întrebare. Etc., etc., etc...

Popper dă autografe

S-a scris mult la Bucureşti despre "Culisele Europei Libere". Şi s-a vorbit la multe microfoane. Cu o excepţie; notabilă: microfonul de la München al "Europei Libere". Păi, de ce fraţi europenoliberi? Tocmai voi: Carele ne daţi lecţii de democraţie, dialog şi libertate a gîndului de paişpe ori pe zi?

...Mazal tov! După foile tipărite la Carmiel, la Beer Sheva, la Natzeret-Illit, iată că – printr-o svîcnire de orgoliu de Capitală – HOR-iştii din Ierusalim au scos, la rîndu-le, un buletin dedicat vieţii de trib din Oraşul cel Mare. Titlul: Buletinul Ierusalimului. Redactor responsabil: Moshe Kreisel, cunoscut ca activist împătimit al alialei. Din colectivul de redacţie mai fac parte prof. Dali Feldman, prof. Suzy Weissman şi Loty Munte. Aşteptăm cu interes numerele următoare, recte dovada tenacităţii.

●

...Vom începe să vorbim despre scriitori evreo-români de limbă engleză? Aşa se pare (deşi ideea sună completamente smucit). Carol Kormos (omul care, între altele, a tradus în limba lui Shakespeare studiul lui Leon Volovici premiat la ARCADIA), pregăteşte un volum de versuri cu I love you în loc de te iubesc. Cîteva din strofele din manuscris, le-a recitat, nu de mult, la "Casa scriitorilor" din Tel Aviv, în cadrul unei seri dedicată versului israelian pe engelezeşte. De altă parte, Luiza Carol are sub tipar o plachetă subţire (din toate punctele de vedere) de poeme în acelaşi mondial răspîndit dialect anglo-saxon.

●

...Hotărît lucru, preşedintele Haim Herzog, de felul lui din Irlanda lui James Joyce, se poartă cu cartea despre judaismul românesc mai atent decît anume deputaţi care au uitat, oportun, că sînt din Podul Iloaiei şi de fel de fel de crăcănaţi din trib cu cont în Elveţia, secret (ca, la o adică, să nu fiu fraier să rămîn în Israel). Domnia sa a primit, nu de mult, cu preţuire şi omagii, pe autorii cărţii despre *Dorohoi* (editor, David Shlomo), felicitîndu-i pentru strădanie. Cu acest prilej, dna Braha Maur, văduva publicistului, a oferit preşedintelui cîteva lucrări ale lui şi despre Moshe Maur.

●

...E o soartă şi un destin. Aflînd, la Honolulu, unde trăiește de mai bine de un sfert de veac, de ivirea clubului "exclusiv" (unii zic "prea exclusiv") ARCADIA, poetul român Ștefan Baciu, prieten vechi al lui *Minimum*, ne atrage atenția – mîndru – că el are dreptul *incontestabil* de a face parte din rîndurile acestui club. Argumentul lui Baciu (căruia, în paranteză fie spus, i s-a retipărit acum, la București, vestitul volum de debut "Poemele poetului tînăr"): de cînd s-a pensionat, trăiește într-o clădire (residence, cum îi zic americanii) numită, ai să rîzi, *The Arcadian*. Reședința, una din cele mai de elită din Hawaii, tipărește și un buletin lunar, cel mai nou fiind, coincidență!, dedicat locatarului de marcă numit Ștefan Baciu. Amicul nostru de preț este, așadar, și dovedit cu acte în regulă, un "Arcadian". Sîntem informați că, ținînd seama de aceste documente (dar nu numai de ele), clubul ARCADIA din Tel Aviv a hotărît, prin vot secret, să-l numească pe Ștefan Baciu membru de onoare al Clubului.

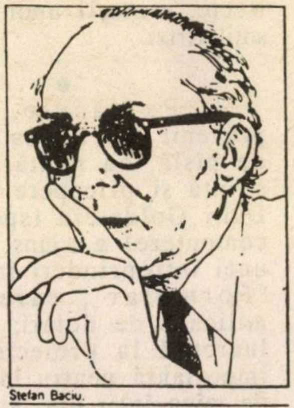
Ștefan Baciu.

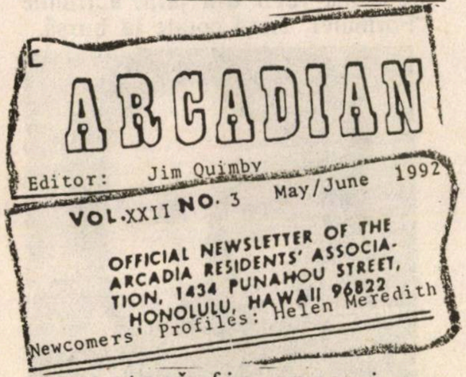
ARCADIAN
Editor: Jim Quimby
VOL.XXII NO. 3 May/June 1992
OFFICIAL NEWSLETTER OF THE ARCADIA RESIDENTS' ASSOCIATION, 1434 PUNAHOU STREET, HONOLULU, HAWAII 96822
Newcomers' Profiles: Helen Meredith

●

...De ziua aniversării nunții lor, arhitecții Lia și Puiu Abramovici și-au invitat prietenii la cofetăria "Kapulski" din Ghivataim. O agapă la care prietenia de ani de zile dintre oameni de cea mai bună calitate s-a afirmat din nou, într-o formă care poate trezi invidia multor cercuri.

Printre invitați au fost dr. Eruhim Roisman cu soția, dr. S. Iacobson cu soția, dr. Hermina Israel, scriitorul Zeeev Ben Haim cu soția, dr. Carol Vainer cu soția, ing. Simon Bar cu soția, I. Schechter cu soția, Dalia Miron și multe alte persoane distinse.

●

...Rabinul Em. Neuman, din Timișoara (foto: Doron Bacher, Tel Aviv). Un rabin distins, discret, stăpînit de simțul măsurii. Un rabin european în înțelesul cel mai bun al cuvîntului. Un rabin care nu face gălăgie, nu aleargă, ahtiat, după reclamă.

●

...O veste bună, aflată din "Revista Cultului Mozaic" (Buc., nr. 737 a.c.): "La București, a avut loc ședința de constituire a colectivului redacțional al unei "Mici enciclopedii a evreilor din România", lucrare proiectată să apară sub patronajul UNESCO. Lucrările au fost conduse de acad. prof. dr. Nicolae Cajal și de etnosociologul Harry Culer. Au participat oameni de știință și cultură, reprezentanți ai Centrului de istoria obștilor evreilor din România, ziariști.

În cuvîntul său introductiv, acad. prof. dr. Nicolae Cajal a făcut un succint expozeu al încercărilor de abordare enciclopedică a acestei tematici în perioada interbelică, în țară și în străinătate. În "Lexiconul iudaic" apărut în 1937, figurează și referiri sumare la obștea evreiască din România. Monumentala "Enciclopedie iudaică" postbelică (a cărei publicare în engleză a început în 1967, la Ierusalim) face trimiteri mult mai substanțiale decît "Lexiconul iudaic" la subiectul mai sus menționat, dar și ele sînt insuficiente.

Cu atît mai salutară este inițiativa Comisiei Naționale UNESCO de realizare a unei microenciclopedii pe această temă, în scopul sprijinirii culturii naționale românești, al încurajării culturii evreilor și al îmbunătățirii relațiilor interetnice. Inițial, microenciclopedia se va tipări în română și engleză, iar ulterior și în alte limbi de circulație.

Dr. Harry Culer a prezentat, în continuare, principalele direcții ale proiectului întocmit cu ajutorul dlui Sergiu Stanciu, responsabil al Centrului de istorie a obștii evreiești din România, și al dlui I.M. Ștefan, specialist în istoria științei. Macheta ariilor de cercetare cuprinde articole-sinteză, acoperind clase întregi: istorie, obști evreiești, viață religioasă, jurisdicție, administrație, manifestări politice și curente, așkenazi și sefarzi, implicări în economie, cultură, știință, structuri sociale, pionierat în înființarea unor colonii în Eretz Israel; și bio-bibliografii ale unor personalități evreiești de primă mărime din România."

Dorim succes întreprinderii. Adică îi dorim să nu o ia pe calea unei inițiative similare, tot cu tam-tam și cocktailuri, care ne-a entuziasmat (pînă la lacrimi) acu' cîțiva ani. Cînd am citit, tot în "Revista Cultului

Mozaic" (15-II-1986) următorul anunţ f.f. serios:

"La Tel Aviv, în cadrul catedrei înfiinţate la Universitatea «Bar Ilan» purtînd numele «Şef Rabin dr. Moses Rosen», a avut loc o adunare a cercetătorilor în cadrul căreia s-au pus bazele unui institut pentru cercetarea trecutului populaţiei evreieşti din ţara noastră.

Comitetul de conducere al institutului se compune din: Şef Rabin dr. Moses Rosen, preşedinte, iar membri: Itzhak Artzi, deputat, Itzhak Korn, preşedintele Ligii de prietenie Israel-România, profesorii universitari dr. Ernest Krauss, rectorul Universităţii «Bar Ilan», dr. Ezra Fleischer, dr. Iosef Glantz etc., etc.

Se proiectează, în primul rînd, editarea unei publicaţii de studii, care va apărea în proximele 2-3 luni. Redactor-şef al acestei publicaţii va fi dr. Jean Ancel."

Din 1986, de cînd a apărut acest anunţ impresionant, şi pînă astăzi au trecut vreo şase ani. Iar rezultatele se cunosc: un mare ciuciu-penciu; asta, ca să ne exprimăm în termeni ştiinţifici.

●

...Auzită în toiul căldurilor din vară la *Kol Israel*, emisiunea în limba română. Corespondentul trimis la Bucureşti (Noam Jaffe) stă de vorbă cu o doamnă, Tania Grünberg, din Rădăuţi, care în mod voluntar ajută puţinilor evrei din oraş, în majoritate oameni în vîrstă.

– Cîţi tineri evrei mai sînt în Rădăuţi?, întreabă reporterul.

– Unul singur. Elev de liceu.

– Şi atunci... nu aveţi cor al comunităţii?

●

...Antreprenorul de case Zaharia Drucker (din tribul nostru), bărbat cu stare bună care, de cînd a divorţat a fost asaltat de cucoane (persoanele stăteau la rînd, cu bonuri de ordine) s-a căsătorit cu Ora Soher, din Tel Aviv, la rîndul ei divorţată. Reşedinţa permanentă a cuplului Drucker rămîne Elveţia (o ţară orişicum mai liniştită)., afacerile în Israel.

●

...Gospodarul îşi face vara sanie. Un grup de admiratori a propus revistei noastre pe Mihaela Bercu, manechinul zilei, drept candidată la titlul "Omul anului din aliaua română". Am luat notă de propunere. Şi vom ţine seama de ea.

●

..."Cum sînt relaţiile dintre evrei şi arabi la Natzeret, în umbra tensiunii care există în ţară?" – a fost întrebat Menahem Ariav, primarul oraşului, din 1977. "Există o stare de tensiune, căci şi regiunea Natzeret face parte din ţară. Dar populaţia ştie să se stăpînească. Cred că şi oficialităţile au un cuvînt de spus în momentele de încordare. Iată, de pildă, valul de olimi care a descins la Natzeret-Illit a produs împotrivire din partea unora care se tem să nu-şi piardă locurile de muncă. M-am întîlnit cu mulţi cetăţeni, vorbindu-le de la om la om. Astăzi, 12.000 de olimi s-au klitat în oraş" – a spus Ariav ziaristului Yerah Tal de la cotidianul "Haaretz".

●

...Nava Semel (fiica lui Itzhak Artzi), căsătorită cu Noam Semel, directorul general al Teatrului "Kameri", a scris o carte despre generaţia urmaşilor celor care au trăit Holocaustul. Recte, urmaşii unor oameni ca soţii Artzi.

●

...Pe tăcute, ca omul provenit din aliaua cu pantofi de pîslă, cu multă străduinţă, ştiinţă şi pricepere în afaceri, Dani Goldstein (specialist în computere) a ajuns în fruntea unei întreprinderi înfloritoare, "Formular", care rulează milioane de dolari; acum Dani lucrează la proiecte de mare importanţă pentru întreprinderi de mîna întîi din ţară, acţiunile "Formulei" fiind cotate la bursă.

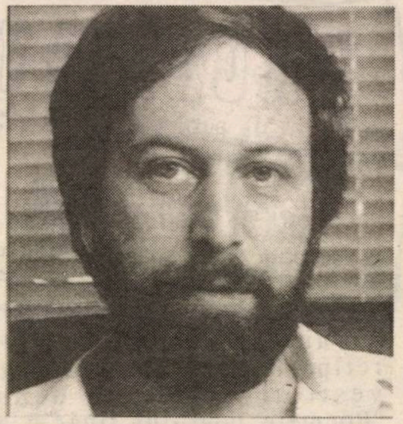

●

...La Ramat Gan şi Herzlia, sculptorul Belu Simion Făinaru expune din lucrările sale originale. Materiile prime de care se foloseşte în plăsmuirea sculpturilor sînt... mierea de albine, uleiul, plastilina, petalele uscate de trandafiri, peştii, lumînările, nisipul, stofele. Creaţiile sale atrag atenţia, omul a început să fie cunoscut şi peste hotare. Simion Făinaru a participat la o expoziţie internaţională din Belgia, la alta din Kassel.

●

...Recent, Esther Rubin, văduva pictorului Rubin, a organizat în vila ei de la

Cesareea o recepţie cu 250 de persoane din "high-life"-ul israelian. Cum recepţia a avut loc într-o zi de shabat, dna Ora Herzog, soţia Preşedintelui, a venit cu o zi înainte, înnoptînd în vila lui Rubin.

●

...Dacă pianistul Radu Lupu nu ar fi venit la Ierusalim pentru a concerta în favoarea "Asociaţiei prietenilor Orchestrei simfonice din Ierusalim", nu am fi avut ocazia să-l vedem pe Şeful Marelui Stat Major, generalul Ehud Barak, în haină albastră şi cravată ultimul răcnet, marca Saint Laurent. Cu acest prilej a fost infirmat zvonul potrivit căruia Barak nu ştie să-şi facă nod la cravată.

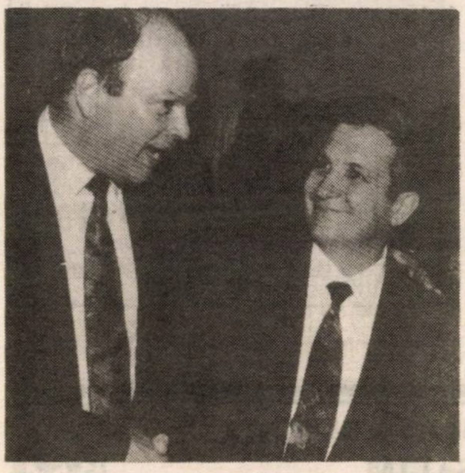

●

...Relevăm cu plăcere activitatea culturală desfăşurată în ultima vreme la sediul A.C.M.E.O.R. O dată (joia) sau chiar de două ori pe săptămînă (miercuri şi joi) au avut loc aici (adică alături de Sinagoga Mare de pe Allenby) un şir de conferinţe, seri literare, proiecţii de casete video cu tematică legată de judaismul din România. Serialul, ca să zicem aşa, pînă la intrarea în vacanţa de vară, a culminat cu o interesantă expunere făcută de d. Shlomo Leibovici-Laiş, preşedintele A.C.M.E.O.R., privind călătoria întreprinsă în vară în România. Acum, odată cu venirea toamnei, aşteptăm recolta cea nouă de iniţiative a Asociaţiei.

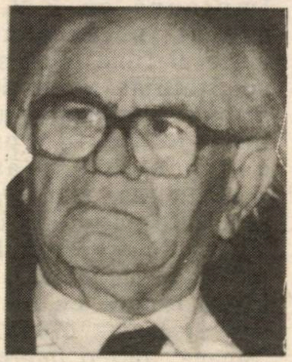

...La vîrsta senectuţii, omul de afaceri versat şi pictorul amator Israel Polak a primit titlul de "Doctor honoris causa" al Universităţii din Ierusalim, în semn de recunoştinţă pentru eforturile sale materiale şi morale în dezvoltarea învăţămîntului superior din ţară.

*

RECTIFICARE

Deplîng alături de cei de la "Revista mea" dispariţia Paulei Mayersohn Severin, cu care am colaborat ca tovarăş la realizarea acestei publicaţii, dar care n-a lucrat niciodată în redacţie şi nici n-a semnat vreodată cu pseudonimul Paulette Hacohen. Defuncta s-a ocupat numai de probleme administrative. Pseudonimul şi-l alesese personal şi am îngăduit să apară pe antetul revistei ca prim redactor, ca o recompensă de prestigiu pentru activitatea ei administrativă, şi în speranţa că va fi acceptată în Asociaţia ziariştilor; dar Asociaţia a respins-o.

Faptul că uneori primea materialele unor colaboratori (materiale pe care mi le preda imediat), colaboratori cu care îi plăcea să stea la cîte o şuetă, nu înseamnă că lucra în redacţie. Soţii Severin au investit primii bani în apariţia revistei. Autorizaţia de funcţionare era însă pe numele meu (există acte oficiale), cît şi concepţia, paginaţia, rubricile păstrate încă şi astăzi. Desigur, această punere la punct nu priveşte revista "Minimum", dar deoarece "R.M." a refuzat să publice rectificarea respectivă, am solicitat conducerea revistei "Minimum", unde colaborez de la primul număr, să insereze această notă explicativă, pentru care îi mulţumesc.

Adrian Zahareanu

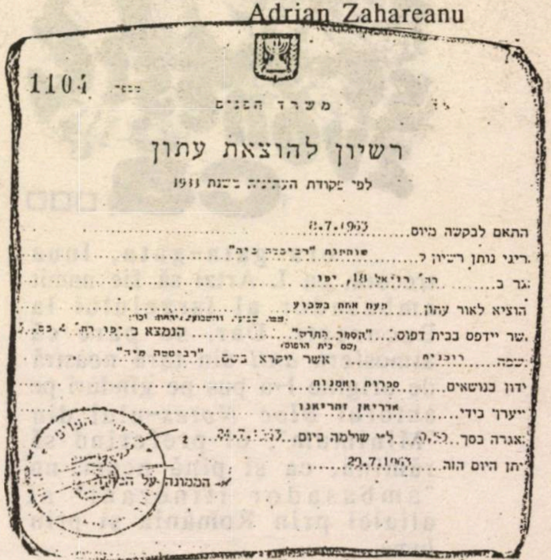

1104

משרד הפנים

רשיון להוצאת עתון

לפי פקודת העתונות משנת 1933

התאם לבקשה מיום 8.7.1963

הריני נותן רשיון ל... שותפות "רביסטה מיה"

גר ב... רח' רזיאל 18, יפו

להוציא לאור עתון... פעם אחת בשבוע

אשר יודפס בבית דפוס... "הספר החדש"... הנמצא ב... יפו

שפה... רומנית... אשר ייקרא בשם... "רביסטה מיה"

ידון בנושאים... ספרות ואמנות

ייערך בידי... אדריאן זהריאנו

אגרה בסך... [illegible] ...לי שולמה ביום... [illegible]

ניתן היום הזה... 29.7.1963

הממונה על המחוז

P.S. Vreau să mulţumesc şi dlui avocat care mi-a propus să mă asiste (propunere pe care am respins-o) în obţinerea de daune morale şi materiale; daune ce mi s-ar fi cuvenit conform legii în vigoare, care obligă publicaţiile să insereze dezminţirea unei informaţii neconforme cu realitatea.

De asemenea, mulţumesc şi cititorilor care mi s-au adresat prin poştă şi telefonic, uimiţi că în nota respectivă din "Revista mea" n-au citit numele meu, cu toate că este cunoscut faptul că eu am fost acela care a înfiinţat şi condus "R.M." peste un sfert de veac.

Sîntem fericiţi. De cînd cu noul guvern care trăieşte, să nu-i fie de deochi, şi fără Agudat Israel, dlui Abraham Shapira, şeful partidului sus-amintit şi proprietar al fabricii de covoare "Carmel" îi este din ce în ce mai greu să ne ducă cu preşul.

NOI

se zvonește
că...

... era gata-gata, luna trecută, ca I. Artzi să fie numit ambasador al Israelului la București. Dar, se pare că atmosfera *anti* din țara noastră de origine l-a pus pe gînduri pe autorul *Bloc Notes*-ului din "Minimum", el preferînd să rămînă, ca și pînă acum, un "ambasador itinerant" al alialei prin România și prin lume.

... S. Himmelfarb, directorul trustului de ziare al *Maarah*-ului, din Harakevet (între care "Viața noastră" și celelalte publicații pe românește) a comunicat că intenționează să-și dea demisia din funcție.

... după retragerea lui Albert Kreigold din funcția de trezorier al H.O.R.-ului, organizația nr. 1 a *tribului* a intrat într-o criză serioasă.

... în cercurile fasciste de la București se întind "cu grijă" cîteva *curse* Rabinului Șef Șafran în legătură cu proiectata sa vizită în capitala României. Un exemplu: se va organiza o conferință de presă iar oaspetele va fi fotografiat împreună cu diferiți ziariști veniți să-i strîngă mîna. Printre aceștia, C.V. Tudor, de la "România Mare", I. Neacșu, de la "Europa" ș.a. Apoi fotografiile vor fi publicate în foile respective, ca semn de "prietenie" între Șafran și persoanele amintite. Este *metoda* pe baza căreia a fost compromis nu de mult premierul român Th. Stolojan. O fotografie reprezentîndu-l pe acesta împreună cu C.V. Tudor a apărut în "România Mare", cititorul fiind făcut să înțeleagă co Stolojan a participat la o serbare organizată, cu prilejul a doi ani de la apariție, de cunoscutul săptămînal. În realitate, așa cum s-a grăbit să precizeze purtătorul de cuvînt al guvernului, premierul nu a luat parte la festivitate, fotografia fiind făcută cu alt prilej, la aniversarea... clubului sportiv "Steaua". într-o împrejurare cînd Stolojan nu putea, din motive de politețe, să împiedice pe nimeni să se apropie de el cu paharul.

... cîțiva membri ai Ambasadei Române de la Tel Aviv au protestat, printr-un memoriu adresat ministrului de externe român, d. Adrian Năstase, împotriva invectivelor cu care este "tratată", în foile fasciste, ambasada Israelului de la București, în frunte cu ambasadorul. "Nu este de conceput – susțin autorii memoriului – ca, în timp ce membrii ambasadei noastre sînt invitați pretutindeni în Israel și salutați, inclusiv în presă, cu prețuire și civilizație, omologii noștri de la București să fie insultați și batjocoriți."

ECOUL NAHARIEI

הד נהריה

APARE SUB EGIDA H.O.R. FILIALA NAHARIA
Anul 1. Nr 1 . 7.92

Ne face plăcere să semnalăm apariția publicației *Ecoul Nahariei*, încă unul din acele buletine menite să reflecte viața și activitatea originarilor din România, aflați în orașele Israelului.

Primul număr conține articole semnate de Uri Eliav, președintele H.O.R. pe țară, dr. Sergiu Climescu, președintele filialei H.O.R. Naharia, Marcel Fischer, secretarul fillialei, Victor Nămolaru, redactorul responsabil al publicației. O pagină este închinată pictorului Hamy Gal. Prof. Cella Rosenberg prezintă o sumară monografie a orașului Naharia. Mai semnează Aron Zalman, Șimșon Popolviker, dr. Helen Berla, Zoia Messinger, Haim Segal.

Succes! Așteptăm nr.2, 3, 4,... 100.

HITACHDUT OLEI ROMANIA
IERUSALIM

UREAZĂ
PREȘEDINTELUI STATULUI,
GUVERNULUI,
ÎNTREGULUI POPOR AL LUI ISRAEL

ȘANA TOVA UMVUREHET!

Președintele HOR – Ierusalim
Zwi Rosen

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

*** "Nicolae şi Elena Ceauşescu trăiesc la Neptun!"

"O ştire senzaţională, faţă de care se fac eforturi de a fi gîtuită:! "Odiosul" şi "sinistra" sa trăiesc ascunşi în staţiunea Neptun, în somptuoasa lor vilă cu duşuri scoţiene, cu băi de aur, sală de spectacole ultramodernă şi cabinet stomatologic cu burghie cu laser! Această ştire ne-a fost "vîndută" de un om de ordine de acolo, care s-a prezentat la noi doar în slip şi adidaşi şi care nu a vrut să-şi spună numele, fiindu-i frică de represalii. Aşadar, Mugurel Florescu şi Victor Atanasie Stănculescu au împuşcat dublurile celor doi şi i-ar fi instalat în mod secret în vila de la Neptun, lăsîndu-i să-şi ducă acolo viaţa lor nebună şi luxoasă, dar cu restricţia domiciliului forţat şi a interzicerii oricărei apariţii, nici măcar la geamul băii!

Am fost la faţa locului şi am încercat să intrăm în clădirea cu pricina şi n-am reuşit din pricina pazei straşnice! Am pornit-o atunci pe plaja pustie aflată în faţa casei, dar nu am reuşit să punem nici un vîrf de deget, fiindcă trupele de pază ne-au pus pistolul în piept şi ne-au trimis la plimbare fără nici un fel de explicaţie. Pînă una alta, am aflat că la vila respectivă se cară în continuare apă dintr-un gheţar elveţian şi salam fără soia, precum şi lapte de vacă ţinută în coasta Snagovului de un fost colonel cu ochi albaştri.

Ei, hai, asta ar fi culmea!"

(Din "Săptămîna", Buc., 1992)

*** Chinatown la Bucureşti

"Încă un chinez a fost omorît zilele trecute la Bucureşti. Este al patrulea ucis în Capitală în decurs de numai cîteva luni. Primul a fost găsit căsăpit şi ascuns în dulapul din apartamentul pe care-l închiriase. Alţi doi, strangulaţi, au fost introduşi în geamantane şi aruncaţi în lacurile Colentina şi Pantelimon. Poliţia şi Procuratura au fost chemate de proprietara unui apartament din sectorul IV al Capitalei, care închiriase o cameră chinezilor, să constate decesul şi împrejurările în care a fost omorît un alt cetăţean de origine asiatică sosit în România, din cît se pare, cam acum o lună. Victima a fost găsită căsăpită în cameră şi înfăşurată în propriile haine. Arma crimei: un ciocan de bătut şniţele. Capul şi abdomenul celui ucis fuseseră tocate şi arătau chiar ca un şniţel."

*** Pantofii lui Ceauşescu

Comisia însărcinată să inventarieze bunurile aflate în imobilul din strada Primăverii nr. 50, ultima adresă a fostului dictator al României, s-a luat cu mîinile de cap cînd a ajuns la pantofi. Se ştie că, din motive de securitate, Ceauşescu se înnoia în fiecare dimineaţă, aşa că numărul perechilor de pantofi înşiruite pe rafturi ar putea asigura încălţămintea pentru cîteva mii de oameni. Şocul s-a produs atunci cînd comisia a fost nevoită să înregistreze pantofi cu numere diferite, reieşind că fostul lor proprietar purta cînd 42, cînd 43 sau 41, sau chiar 40. Asta n-ar fi încă nimic, dar s-a constatat că purta numere diferite şi la fiecare picior: dacă stîngul e 42, dreptul e 41 sau invers, cînd unul e 43, celălalt e 41 şi aşa mai departe. Nu-i de mirare, avînd în vedere virtuţile geniale pe care i le-au pus în cîrcă curtenii, poeţii şi cîntăreţii... Surprinzător este însă că şi culorile diferă în cadrul aceleiaşi perechi: negrul e vecin cu maro, griul cu roşcat şi tot aşa, în nesfîrşite combinaţii care oferă o imagine năucitoare. Deşi oameni cu solidă educaţie ateistă, care nu dau două parale pe evenimente supranaturale, membrii comisiei au fost nevoiţi să admită că, înaintea lor, încălţămintea "odiosului" a mai fost "inventariată" de niscaiva stafii care au furat ca în codru....

*** Hoţi în Parlament

Campioana mondială la atletism, doamna Doina Melinte, deputată în Parlament, a coborît cîteva trepte pînă la masa preşedintelui camerei, d. Dan Marţian, pentru a-şi motiva absenţele de la şedinţe în perioada în care a participat la competiţii şi antrenamente. Cînd a revenit la locul ei, a constatat că îi lipsesc din poşetă toţi banii, printre care şi o sumă importantă în valută. A reclamat cazul, în pauză, domnului preşedinte, care l-a anunţat public, în timp ce cameramanii televiziunii filmau de zor. Peste cîteva ore a aflat toată ţara. Doamna Melinte nu s-a mai adresat poliţiei, care oricum s-ar fi aflat în încurcătură din cauza imunităţii parlamentare a eventualilor suspecţi.

(Carol Isac)

*** Regele Mihai şi problema succesiunii

"– Vom reveni în România cît mai curînd posibil. Avem deja cunoştinţă de existenţa cîtorva invitaţii. Una ar fi pentru octombrie sau noiembrie, la Alba Iulia, cu prilejul sărbătoririi încoronării Regelui Ferdinand.

– Ce ne puteţi spune despre Prinţul Nicolae, care a apărut cu prilejul acestei vizite (este vorba de vizita regală din primăvara anului 1992, n.red.) pentru prima dată în public?

– De fapt, nu are încă titlul de Prinţ. Acest titlu va trebui să-i fie recunoscut de autorităţile judecătoreşti române. Nu am vrut să o facem în străinătate pentru că nu ar fi fost conform legilor Casei Noastre Regale.

– Vreţi să detaliaţi puţin problema succesiunii?

– Noi am desemnat-o pe

fiica Noastră cea mai mare, Prinţesa Margareta. Pentru că ea nu este căsătorită şi nu are copii, va urma la tron băiatul celei de a doua fiice a Noastre (Prinţesa Elena), Nicolae. Deşi celălalt nepot al Nostru, fiul Prinţesei Irina (a treia fiică), e născut cu cîteva luni mai înainte, Nicolae are întîietate fiind băiatul celei de a doua fiice.

– Doar două din Prinţese sînt căsătorite. Soţii sînt descendenţi tot din familiile regale?

– Nu.

– Nu aţi avut orgoliul primirii în familie a unor descendenţi regali?

– Aşa a fost să fie.

Condiţiile în care au crescut fetele au fost dificile. Fiind pe la şcoli în diverse ţări, au avut puţine contacte cu alte familii regale. Am avut şi impresia unei reţineri din partea tinerilor de a se apropia de Noi. Nu ştiu de ce. Se făcea poate o apropiere între Noi şi faptul că România era sub comunişti. Nu ştiu. Dacă ar fi fost băieţi, nu am fi aprobat, bineînţeles, orice căsătorie. Pentru primul fiu mai ales."

(Dintr-o convorbire a Regelui Mihai I cu C. Florian; în "Expres Magazin", Buc.)

***** Teroriştii de la Ierusalim**

"Amuzantă spaima *Agenţiei Reuter*, care se arată îngrijorată de ascensiunea Partidului România Mare. Mai zicea agenţia că noi am fi un partid ultranaţionalist! Mai bine aţi căuta ultranaţionaliştii, stimaţi iudeo-britanici, în Israel, unde se petrec scene apocaliptice, de terorism la nivel de stat."

(Din "România Mare", Buc.)

***** Cîinii pe Ambasadorul Israelului**

"Să rîdem cu simpaticul Zwi Mazel, simpaticul ambasador al şi mai simpaticului stat Israel, care se laudă pe la colţuri (şase la număr) cum că pînă la toamnă revista "România Mare" va fi desfiinţată. Ştie el în mod sigur, i-au spus-o şi C.I.A. şi Mossadul, nu se discută. Auzi, Mazel baci, că te văd mai fudul de ureche, nu-ţi dai seama ce s-ar întîmpla cu matale şi cu rabinul dacă sugrumaţi revista asta? Nu ştim cît ai scos pe suta de metri cînd te-a muşcat cîinele ăla maidanez, acum un an, dar îţi spunem noi că de data asta cîinele o să te prindă şi o să-şi lase proteza în fundul matale de diplomat."

(Din "România Mare", Buc., 1992)

***** Bestiala mafie sionistă**

"De peste o sută de ani, mafia evreiască internaţională de sorginte sionistă încearcă să acapareze total România în folosul ei. Cu o virulenţă alarmantă, ofensiva acestei brutale mafii se manifestă mai bine de 50 de ani."

(Cpt. rg. 1 (r.) Radu Nicolae; într-un articol din "Europa", Buc., 1922)

Poanta

"În România, antisemitismul este o falsă problemă, inventată de un grup de evrei interesaţi."

(Dintr-un articol de Radu Theodoru; în "Europa", Buc., 1992)

***** Sub influenţa Torei**

"Petre Roman... impertinentul fiu al ilegalistului Walter Neulander Roman, a dovedit de mic copil apetit pentru putere şi un comportament sfidător la adresa colegilor de şcoală români şi a celor cu condiţii materiale precare. Sub influenţa Talmudului, a Torei şi a altor lucrări de îndoctrinare şi cu conţinut rasist, puiuţul de jidan, adică jidănelul... devenise o sperietoare pentru elevii liceului Petru Groza."

(Ilie Neacşu, în "Europa", Buc., 1992)

***** Jidănimea şi bisericile**

"Datorită jidănimii s-a desfiinţat sectorul Monumente istorice din Departamentul Cultelor (1977) iar după reorganizare în 1990, instituţia a fost preluată de evrei în frunte, culmea, cu directorul... Distrugerea lăcaşurilor de cult şi dărîmarea bisericilor şi mînăstirilor ortodoxe au fost manevre mozaice..."

(Dintr-un articol de H. Snagoveanu; în "Europa", Buc., 1992)

***** Liftele spurcate**

"Uite cum o să ajustăm noi în curînd «Mioriţa»: «Pe-un picior de iad/ Ploi toxice cad/ Lacuri şi vopsele/ Şi otrăvuri grele/ Iar vreo trei evrei/ Şi-au zis între ei/ Ca să ne jupoaie/ Şi să ne înmoaie/ Oasele-n gunoaie/ Unui-i Marcian/ Altu-i Drimerian/ Şi-altu Jaggerean/ Tîlhari din oficiu/ Botezaţi cu briciu/ Mări se vorbiră/ Şi se bîlbîiră/ Cum să treacă vama/ Pe la Tinerama/ Să facă din noi/ Ladă de gunoi/ Să ne spurce glia/ Cu ecologia/ Un ghişeft mai mare/ N-a mai fost sub soare/ Mioriţă laie/ Nu vrei tu gunoaie?/ De trei luni încoace/ Plumbul nu-ţi mai place/ Nici măcar cianura/ Care ţi-a ars gura/ Iar în loc de zer/ Ne dai M.E.R. şi P.E.R./ Lapte covăsit/ Metabisulfit/ Şi amoniac/ Care face P.A.C./ Mioriţa tatii/ Ce de mai pramatii/ Şmecheri şi jigodii/ Hoţi şi aschimodii/ Ne-aduc jerăgaiul/ Şi ne spurcă raiul/ Stăpîne, stăpîne,/ Mai cheamă şi-un cîne/ Stîna s-o păzească/ Lupii să-i gonească/ Să dea în

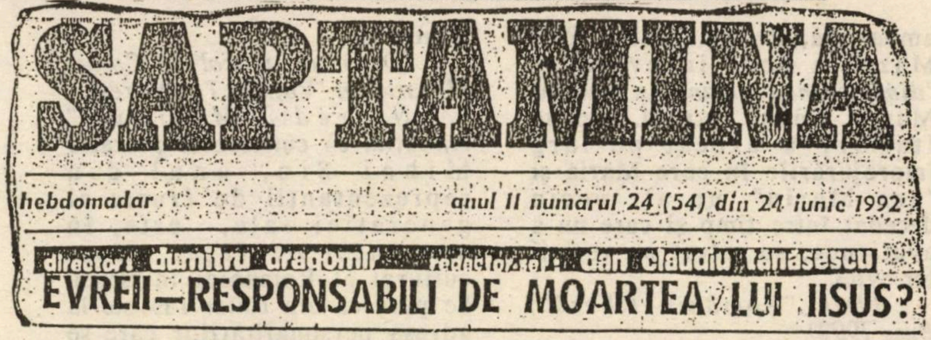

SAPTAMINA

hebdomadar anul II numărul 24 (54) din 24 iunie 1992

director: dumitru dragomir redactor-şef: dan claudiu tănăsescu

EVREII—RESPONSABILI DE MOARTEA LUI IISUS?

podagră/ Şi în ciumă neagră/ Liftele spurcate/ Că nu se mai poate!»"

(Din "România Mare", Buc., 1992)

***** Problema**

Revista *Săptămîna* găseşte de cuviinţă să se întrebe, pe pagina întîi, cu litere de-o şchioapă, dacă "evreii sînt responsabili de moartea lui Christos". Aceasta e problema care frămîntă redacţia *Săptămînii* în iunie 1992.

(Din "Revista presei săptămînale", de George Pruteanu, la "Europa liberă")

***** Regele ţiganilor**

În România există un rege!... Domnul Ion Cioabă, regele internaţional al romilor. Într-o recentă conferinţă de presă, regele a amintit că romii sînt veniţi în România în 1241.

Există 40 de categorii de romi, a subliniat domnia sa, adăugînd: "Fiecare rom a venit din India cu meseria lui". Şi a mai spus că nu a acceptat din partea Germaniei despăgubiri pentru Holocaustul din 1942, întrucît Germania oferă 25 milioane de mărci, dar numai cu condiţia să-i scoată pe romi din Germania". Acum, Regele romilor doreşte să trimită la Bonn 1,2 milioane de romi... să protesteze! Cum vor ajunge? Ştiu ei pe unde... au drumurile lor!

(După "Expres Magazin", Buc.)

***** Idealizare**

"Tinerii de astăzi din România nu au auzit vorbindu-se decît în mod sumar şi foarte oficial despre legionari. Şi atunci se gîndesc: din moment ce comuniştii îi vorbesc atîta de rău, înseamnă că merită să fie lăudaţi. Aşa s-a putut naşte o idealizare postumată a acestei organizaţii."

(Alex. Paleologu; din volumul "Minunatele amintiri ale unui ambasador al golanilor", Paris, 1991)

***** Iarăşi 800.000**

"Vino cu picioarele pe pămînt, omule,... că mîine, poimîine o să vezi iar vreo 800.000 de evrei care ne vor pune la muncă în ţara noastră cum au mai făcut-o... S-ar putea să ajungeţi simpli scribi pe la ziarele lor, că la şefie se pricep mai bine ca noi, cu munca le e mai greu."

(Dintr-o scrisoare trimisă lui I. Cristoiu, redactor-şef al revistei "Expres Magazin", Buc., de Coca Iancu, Bucureşti; 1992)

***** Nepotul lui Ceauşescu, zălog la Ghivataim**

"Gaşca de infractori a coreligionarilor lui Silviu Brucan au ţinut în şah ţara asta vreo 30 de ani. Acum nu i-a apucat 3 ani, au fost prinşi la timp şi li s-a fracturat mîna aia iute, cu care mizau pe nebăgarea noastră de seamă. Pentru că dacă a existat cineva care a jefuit ţara asta, acela n-a fost Ceauşescu, ci regimentul flămînd de khazari pe care el i-a îndepărtat prin anii '70 de prin toate funcţiile, dar n-a avut, din păcate, curajul să-i tragă la răspundere pentru banditismul lor, pentru tablourile rare cu care-şi împodobiseră pereţii, pentru mobilele scumpe, covoarele şi bijuteriile agonisite pe daiboji. Adevărul este că s-a furat în ţara asta de mii de ani, dar cum au furat evreii kominternişti n-a făcut-o nici măcar Hiler, care pe timpul războiului ne plătea petrolul cu aur. Şi pentru că Ceauşescu le-a închis robinetul, l-au pîndit ce l-au pîndit pînă l-au lichidat... O teribilă ironie a soartei face ca singurul nepot al lui Ceauşescu (fiul lui Valentin şi al odraslei stalinistului Petre Borilă) să fie... evreu şi să trăiască acum în Israel, alături de mama lui. Precum odinioară turcii, uite că evreii au ucis un şef de stat şi i-au luat şi urmaşul drept zălog, la Înalta Poartă, ca să-l crească în legea lor şi să se ştie cine e stăpînul!"

(Dintr-un articol de C.V.Tudor, în "România Mare", Buc., 1992)

***** Vătmăniţele şi Ştefan Cazimir**

"...35 de ani de activitate şi zeci de cărţi publicate nu fac cît o campanie electorală... Cînd nu eram decît profesor universitar nu mă claxonau vătmăniţele pe stradă pentru a-mi face cu mîna..."

(Dintr-o declaraţie a prof. Ştefan Cazimir – zis şi Ştrul în foile carele noi ştim – deputat în Parlamentul român)

***** Doamna Tubac Maria**

"La ambasada Israelului a avut loc o ceremonie impresionantă: acordarea medaliei şi certificatului *"Drepţi între popoare"* doamnei Tubac Maria diin Bucureşti. În urmă cu 51 de ani, doamna Tubac – pe atunci în vîrstă de 21 de ani – a salvat, riscîndu-şi viaţa, vieţile unor vecini evrei şi rude ale acestora, venite din provincie. Faptul s-a petrecut în noaptea de 21 spre 22 ianuarie 1941, în timpul rebeliunii legionare. Una din femeile salvate atunci, emigrată ulterior în Israel, i-a cerut fratelui ei, dl. Moshe Itamary, să o găsească pe Maria Tubac, să o răsplătească şi să facă public gestul ei atît de curajos. Medalia şi titlul de "Drept între popoare" sînt acordate de Institutul Yad Vashem din Ierusallim neevreilor care şi-au riscat viaţa pentru a salva evrei în timpul hitlerismului. În timpul ceremoniei de la ambasadă, dl. ambasador Zwi Mazel a scos în evidenţă *"dimensiunea umană"* a actului Mariei Tubac. Iar dl. Moshe Itamary a evocat pe larg împrejurările în care Maria şi "nea Marin", un alt vecin decedat între timp şi care nu a avut rude, au salvat pe vecinii lor evrei."

(Din "România liberă", Buc., 1992)

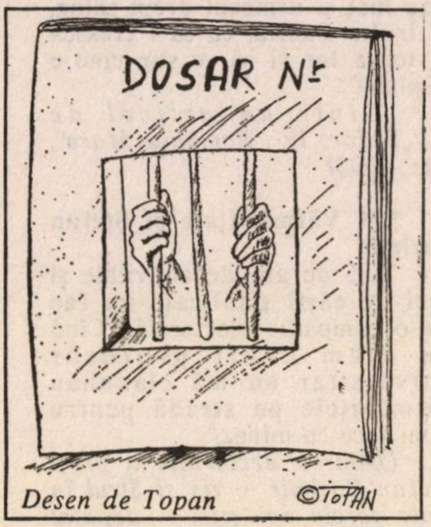

Desen de Topan

***** Evreul Mihai Sin**

"...Iată însă că ne-au adus la un pas de autodistrugere, exact de ce ne temeam noi mai mult. După ce s-au răfuit cu ungurii, au urmat îndată evreii şi ţiganii. De acum încolo le vine rîndul românilor. Pe dizidenţii anticeauşişti cei mai marcanţi i-au "terminat" deja, de aci înainte se vor mulţumi să lovească în oricine le va fi mai la îndemînă. Nu chiar la întîmplare, fireşte. Într-un articol recent semnat de C.V. Tudor l-am văzut pus la zid, alături de mulţi alţii, pe «evreul Mihai Sin». Vasăzică aici am ajuns. Nu mai e suficient să spui despre cineva că nu e «bun român» sau că pur şi simplu e vîndut străinilor, în special ungurilor. Acum s-a inventat ceva şi mai cumplit: interdicţia însăşi de a fi român. Şi dacă lui Mihai Sin i se interzice să fie român, atunci, mă întreb, cine va mai fi român în ţara asta. Probabil numai aceia care descind direct din Groapa lui Ouatu."

(Dintr-un articol de Cornel Moraru; în "Vatra", Tg. Mureş)

N. red. "Minimum" Amintim că cunoscutul prozator Mihai Sin, unul din reprezentanţii de frunte ai generaţiei sale, este, în momentul de faţă, ataşat cultural al României în Israel. Se pare că ura foilor fasciste la adresa personalităţilor care se străduiesc – cinstit – pentru întărirea legăturilor de amiciţie româno-israeliene a atins asemenea cote *înalte*, încît orice român cu nume şi renume care zice o vorbă bună despre Ierusalim este pus la zid şi catalogat, ca pe vremuri, în anii '30-'40, străin de neam şi vîndut iudeo-francmasoneriei. Aşteptăm acuma ca, pe ambasadorul dr. Radu Homescu, vinovat şi domnia sa de a fi elogiat naţia evreiască, tipăriturile în cauză să-l numească Haimovici.

***** Mica publicitate**

38 ANI, 1,80, nici frumos, nici bogat, doresc cunoştinţă căsătorie doamnă nefesenistă, extremistă, bustul mare, posibil forme pline, modestă, gospodină, sufletistă, fără prejudecăţi, simţul umorului, iubitoare literatură, teatru, film, natură. Tel. 599798, numai orele 7-9 sau după 22.

CAUT pe VARGA JUDIT-IULIANA din Tg. Secuiesc, judeţul Covasna, în vederea căsătoriei legitime. Iartă-mă de tot ce ţi-am greşit. Aştept răspuns de pe unde te găseşti. Dacă mai doreşti să ne împăcăm, întoarce-te, păcătoaso! Băloiu Marcel, Şos. Pantelimon 227, bloc 70, sc. II, etaj 1, ap. 67, cod 7354 sector 2 Bucureşti

(Din "România liberă", Buc.)

***** Decese**

Lucia Demetrius (n. Bucureşti, 1910), autor dramatic, prozatoare. Cîteva piese de teatru: *Premiera* (1952); *Cumpăna* (1949); *Trei generaţii* (1956); *Arborele genealogic* (1957); *Pădurea de sălcii* (1963)

Prof. dr. Grigore Ionescu (n. 1904), membru al Academiei Române, autorul cîtorva lucrări importante de istorie a arhitecturii, între care şi "Istoria arhitecturii din România din preistorie pînă în zilele noastre" (1972)

Constantin Bobescu, compozitor

Ion Bostan, regizor de film

Prof. dr *Vasile Malinschi*, economist, membru al Academiei Române

Prof. dr. *Alexandru Roşu*, geograf, ministru secretar de stat, preşedinte al Mişcării Ecologice din România

Elena Wald, specialistă în domeniul montajului de televiziune; a fost soţia filosofului Henri Wald.

Anda Călugăreanu (46), cîntăreaţă, una din interpretele cele mai de seamă ale muzicii uşoare româneşti din anii '70-'90.

Ionică Bogdan, jucător în echipa de fotbal "Rapid" (în anii '40-'50) şi în echipa naţională

CITIŢI NOUL NUMĂR (23-24)
al revistei literare

IZVOARE

editată de
ASOCIAŢIA SCRIITORILOR ISRAELIENI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

În cuprins:

• Dezbaterea polemică "A fi scriitor israelian de limbă română"
• Centenar Aderca: F. Aderca şi problema evreiască
• Proză • Poezie • Critică • Eseuri • Traduceri din literatura ebraică •

•••

Revista "Izvoare" nr. 23-24 se poate obţine expediind în numerar, cec bancar sau poştal suma de 20 şekeli pe numele Asociaţiei Scriitorilor Israelieni de Limbă Română, str. Keren Kayemet 10/10, Bat Yam (Felix Caroly).

●

HATZIONUT

Un număr nou sub tipar
Numărul de ROSH HASHANA

E O LUME

Se discută, din ce în ce mai stăruitor, în Europa Centrală şi Răsăriteană, despre revenirea pe tron a monarhilor înlăturaţi în timpul marilor răsturnări politice din anii '40–'50. A monarhilor sau a urmaşilor lor. Regele Alexandru – în Iugoslavia. Regele Simeon – în Bulgaria. Şi, aşa cum ştim cu toţii, Regele Mihai în România.

Subiectul care, pînă la evenimentele din 1989, părea utopie, a devenit acum realist şi "la ordinea zilei".

Iar miturile şi legendele ce înconjoară îndeobşte viaţa familiilor regale au prins o nouă viaţă.

A fi rege! A fi regină! Este extraordinar, spune omul. Omul de pretutindeni (inclusiv de la Ghivataim sau Afula).

E adevărat.

Dar nu chiar 100%; sau, ca să fim mai clari, lucrurile nu *stau chiar aşa*, ca-n amintirile bunicilor sau în filmele de la Hollywood.

Dovadă că amintitele lucruri nu stau *chiar aşa* – documentarul de faţă, alcătuit de colaboratorul nostru L. Brăileanu.

FIE-VĂ MILĂ DE REGI!

Nimic nu e simplu pentru un cap încoronat: nici să iubească, nici să divorţeze, nici să guverneze.

În general, lumea şi-a făcut o idee cu totul falsă despre cele zece familii regale care şi-au păstrat tronul în Europa.

Aparenţe înşelătoare i-au dus pe unii muritori de rînd la concluzia că oamenii aceştia nu sînt de plîns.

Nu se bucură oare ei, încă înainte de a se naşte, de avere, putere şi glorie?

Ei bine, nu e chiar aşa! În ceea ce priveşte averea, să nu uităm că, în Spania, Juan Carlos a trebuit să renunţe la construirea unui nou yacht pentru a putea plăti lucrările de întreţinere a Zarzuelei, pavilionul de vînătoare care-i slujeşte drept palat.

Cît despre putere, să luăm drept exemplu cazul lui Baudoin. El a fost silit să abdice treizeci şi şase de ore spre a nu promulga legea prevăzînd liberalizarea avortului. Deşi era ostil acestei legi, puterea lui nu e destul de mare ca să-i permită să se opună...

În sfîrşit, cu privire la glorie... Elisabeta a doua poartă pe cap cea mai mare coroană de pe continent, dacă nu din lume. Aceasta n-a împiedicat-o totuşi ca, într-o bună zi, să aştepte timp de o oră, cu ceasul în mînă, pe un oarecare Hassan al II-lea să-şi termine siesta, iar lista corvezilor ce-i sînt impuse nu se mai sfîrşeşte. Să ne gîndim doar la obligaţia de a prinde, destul de des, în cursul unei dimineţi două mii de decoraţii şi medalii la piepturile unor necunoscuţi, uneori destul de antipatici. Fără a mai socoti faptul că aceste inconveniente se răsfrîng şi asupra familiei.

Toate marile neplăceri pe care trebuie să le suporte aceşti oameni decurg din aceea că la ei problemele de familie sînt probleme de stat. Astfel, cînd Beatrix, actuala regină a Olandei, a vrut să se mărite cu un german, Claus George Willem Otto Frederik Geert von Amsberg, a izbucnit aproape o criză politică. A fost necesar un

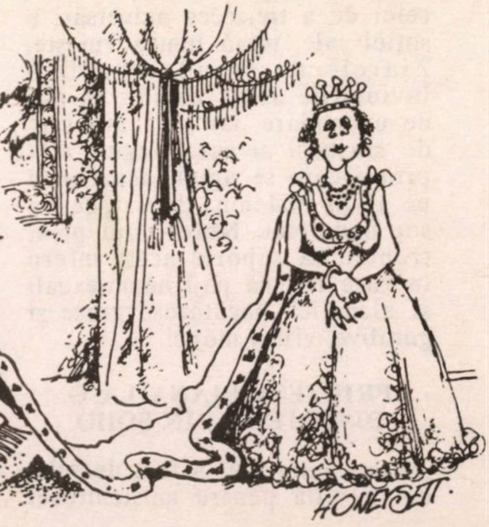

vot al Parlamentului care era cît pe-aci să ducă la dezmembrarea coaliţiei guvernamentale. În ziua ceremoniei nupţiale, cîteva mii de manifestanţi au invadat străzile Amsterdamului. Ei au ameninţat să distrugă totul în calea lor, convinşi, pe nedrept, că un prinţ german trebuia să fie neapărat un fost nazist.

Nu mai e nici un secret pentru nimeni că, pentru cei cu sînge albastru, necazurile încep încă din leagăn şi-i urmăresc pînă la moarte.

În Anglia, regina mamă trebuie să asiste regulat la spectacolul deprimant al propriilor sale funeralii. Nu mai departe decît anul trecut, în iunie, urmărea, de la fereastra ei de la Buckingham, repetiţia ceremonialului funebru. Este singurul mijloc care a fost găsit pentru a se asigura reuşita ultimului ei drum. Dar biata femeie nu e la prima corvoadă din viaţa ei. Cînd s-a căsătorit cu George al VI-lea, nu i-a făcut lui copii: a oferit moştenitori coroanei. A trebuit chiar să nască în prezenţa ministrului de interne. Soţul ei nu găsise însă de cuviinţă să abroge acest obicei umilitor. Fiica ei a avut mai mult noroc, ceea ce i-a permis lui Charles să intre în istorie drept cel dintîi Windsor născut "normal".

Dacă prinţul de Galles nu aleargă la căpătîiul unuia dintre copiii săi care s-a zgîriat ca orice copil zburdalnic sau dacă ia masa singur în oraş în ziua celei de a treizecea aniversări a soţiei sale, toată lumea vuieşte. Ziarele de scandal publică învinuirile aduse eroilor în mii de exemplare, iar cei cinci sute de slujbaşi ai casei regale sînt primii care se agită, acuzîndu-l pe tatăl nedemn, dublat de un soţ nedelicat. Nefericitul prinţ trebuie să suporte acest infern în care mişună paji homosexuali şi alcoolici, bucătărese grase şi guralive, vizitii mojici.

PRINŢESA DIANA LA O DISCOTECĂ DIN SOHO

Luna iulie 1991 a fost deosebit de dificilă pentru moştenitorul coroanei, care a împlinit zece ani de viaţă conjugală. Gazetarii specializaţi în culisele regale erau la pîndă, aşteptînd tot timpul prilejul de a face speculaţii. E uşor de înţeles starea psihică a prinţului de Galles atunci cînd a descoperit fotografiile soţiei sale răspîndite într-o discotecă din Soho unde încerca să uite, timp de cîteva ore, plictiseala vieţii de la curte. Bietul om era frămîntat de un sentiment de vinovăţie. Dar cui îi păsa? Iar el n-avea de ales. Chiar dacă ar fi vrut să-i redea Dianei libertatea, nu avea voie. Divorţul însemna abdicarea. Aşa încît n-ai încotro. Trebuie să închizi ochii în faţa ieşirilor în oraş solitare, noaptea, ale doamnei (200, în decurs de trei ani, faţă de una singură împreună cu soţul ei). Dar, asta încă n-ar fi nimic. Mai neplăcut este că trebuie să închizi ochii şi atunci cînd afli dintr-o biografie apărută cu mare tam-tam mai deunăzi, că prinţesa Diana a încercat, în mai multe rînduri, să-şi pună capăt zilelor. Să fim sinceri: nu e o bucurie la casa omului.

■ *Prinţul Charles şi Diana, în ziua nunţii: îţi mai aduci aminte, Doamnă?*

Situaţia lui Rainier al Monacoului este şi mai rea. Vinovat că ar poseda o avere disproporţionată faţă de dimensiunile statului său, nu inspiră nici o simpatie. Dar care părinte ar putea să-l invidieze pe acest prinţ care trebuie să suporte cu stoicism, în fiecare săptămînă sau aproape, văzînd trupurile fiicelor sale oferite privirilor senzuale ale tuturor imbecililor de pe această planetă? Fiecăreia dintre ele, gazetari lipsiţi de ruşine şi discreţie, îi reproşează tot timpul cîte ceva. Carolinei, de pildă, că s-a lăsat consolată de un prieten cînd trebuia să poarte încă doliu după soţul ei. Iar moştenitorului tronului, fratele ei, care se arată mai discret în problemele sentimentale, i se reproşează că nu-i plac destul de mult femeile. Cît despre mezină, prinţesa Stéphanie (care, ce-i drept, e destul de liberală în materie de amoruri), mai mai că nu i se spune de-a dreptul ştiţi dvs. cum.

Libertatea sexuală este riguros inaccesibilă celor în vinele cărora curge sînge albastru. Vecinul de palier poate să organizeze orgii diabolice în apartamentul lui de două camere şi bucătărie, să vizioneze casete cu filme pornografice sau să facă ce-i pofteşte inima. Unei perechi de esenţă regală îi este interzis să petreacă trei zile şi trei nopţi fără să iasă din casă. Perechii respective i se cere să facă dragoste, dar cu măsură şi numai noaptea, după ce a ferecat bine ferestrele palatului. De asemenea, i se cere o fidelitate fără pată. I se interzice cea mai mică manifestare de slăbiciune omenească.

Dacă monarhii ar fi măcar liberi să-şi aleagă partenera... Dar nimic nu e cruţat ca să li se otrăvească existenţa. Şi trebuie să se căsătorească între ei, numai într-o ordine anumită. Ar fi caraghios ca Liechtensteinul să se căsătorească cu Luxemburgul. Şi, culmea nenorocirii, pentru perpetuarea speciei, cumetrele Europei regale sînt dispuse să facă orice compromisuri.

FETE ARUNCATE ÎN BRAŢELE LUI HARALD

Pe la începutul anilor şaizeci, cea mai îndîrjită mijlocitoare era regina Frederika a Greciei. Stăruinţa ei de a-şi mărita una din cele din două fiice cu moştenitorul modestei coroane norvegiene, actualul rege Harald al V-lea, friza indecenţa. În acest scop, ea a organizat chiar un sejur la Corfu. Soarele, marea aveau să joace un rol, să stimuleze o idilă între prinţesa Sofia şi prinţul viking. O aventură de vacanţă urma să se transforme, pentru turturele, într-o uniune trainică. Tentativa a eşuat. Dar, cîţiva ani mai tîrziu, tînăra a făcut o partidă reuşită cu viitorul Juan Carlos. Norvegianul însă n-a fost scutit de alte asalturi. I s-au aruncat în braţe cele două surori daneze, regale bine înţeles, o prinţesă suedeză, Alexandra de Kent, plus încă vreo cîteva cu care nu avea ce face.

Harald o iubea pe Sonia. S-au cunoscut acasă la un prieten comun, la începutul verii 1958, şi visau să se căsătorească, să aibe copii şi să trăiască fericiţi. N-au putut să-şi împlinească visul decît după zece ani. Fiind o fată oarecare, nu era destul de bună pentru regat. "În mai puţin de doi ani trebuie să te însori cu o prinţesă", i-a spus într-o bună zi tatăl său, regele Olaf. "Am să mă însor cu Sonia, cu nimeni altcineva", ar fi răspuns fiul. Spunînd acestea, a ameninţat că de dragul frumoasei sale va renunţa la coroană. Era cît pe-aci să izbucnească o dramă.

Harald cu Sonia: decît să zîmbim fotografilor, mai bine ne-am duce la o bere

După treizeci de ani, regele vikingilor pare să regrete că nu şi-a pus în aplicare ameninţarea. Căsnicia merge bine merci. Regina are chiar un aer destins. După cîteva probleme de ordin ginecologic popularizate de revistele de specialitate, şi-a îndeplinit de două ori misiunea de mamă. Dar Majestatea Sa îşi îndeplineşte funcţia parcă fără tragere de inimă, în silă. Cei ce au asistat la încoronarea sa, acum vreo doi ani, pot să depună mărturie: regele părea plictisit. Trebuie recunoscut că programul celor patru zile de festivităţi era deosebit de indigest. Totul era cronometrat.

Zile fericite? Perechea a trebuit să se mulţumească, la fiecare masă, cu file de elan şi vinuri oarecare. La ceremonia finală, regina n-a avut nici măcar dreptul de a purta coroana cu diamante. Unul din intimii suveranului a declarat că el ar fi preferat ceremoniilor şi uniformelor o plimbare cu yachtul, împreună cu cîţiva prieteni, să nu se bărbierească timp de trei zile şi să bea bere.

Trei sute douăzeci de zile pe an, acest marinar frustrat trebuie să poarte costume cenuşii şi să se plimbe pe srăzile Osloului.

Să-i compătimim deci pe Harald, Margareth (a Danemarcei) şi pe toţi ceilalţi de o seamă cu ei. În copilărie, li s-a cerut să strălucească atît în şcoală cît şi în competiţiile sportive. Cînd, în subconştientul lor, ar fi preferat jiu-jitsu şi fotbalul yachtingului şi echitaţiei nu li s-a permis să se abată de la linia impusă. Ajunşi la vîrsta adultă, care, pentru ei, a început pe la cincizeci de ani, au trebuit să renunţe la aceste plăceri fizice socotite prea periculoase.

Cu ce au înlocuit aceste distracţii? Cu o viaţă monotonă între patru pereţi.

Distracţiile regelui belgienilor, Baudoin, socotit cel mai şters dintre ultimii zece regi ai Europei, se mărginesc la colecţionarea timbrelor sau la privirea stelelor. Deşi îi plac maşinile frumoase, nu se urcă niciodată la volanul lor pentru

E O LUME

Regina Fabiola și Baudoin cel trist

un drum în afara parcului său. Acest monarh este, hotărît lucru, prea trist ca să fie plîns. Dar e singurul.

UN REGE ÎN METROU

În schimb, Juan Carlos merită toată compasiunea noastră. Cînd își lasă regina la Zarzuela ca să piloteze mașina sa Porsche Carera pe cărările de munte, cu mare viteză, sau ca să se întîlnească cu niște vechi prieteni într-un bar pînă și cumnata lui îi face reproșuri. Deoarece ea stă acasă și se crede autorizată să emită păreri despre tot ce nu o privește. Iar în timpul verii, tot clanul grecilor, cu Constantin în frunte, debarcă la Majorca unde are o casă de odihnă.

Evident, oamenii din lumea celor cu sînge albastru dispun cu toții de un personal care răspunde în locul lor la telefon, le deschide corespondența, răspunde la scrisori și le lustruiește încălțămintea. Un trezorier se ocupă de cheltuielile cotidiene, făcînd viața ceva mai suportabilă. Dar muncile remunerate nu-l împiedică pe Carl Gustav, monarhul suedez, să ia metroul în fiecare dimineață ca să se ducă la birou. Căci toți muncesc din greu. Deși nu produc absolut nimic, ceea ce îi supără enorm.

Fostul atașat de presă al Windsorilor, Bertrand Meyer, a dezvăluit unele amănunte despre cele douăzeci de săptămîni de "cvasi-vacanță" pe care și le oferă în fiecare an Elisabeth a II-a. El a recunoscut că, ‘în timpul concediilor sale plătite, regina are obligația de a citi în fiecare zi lungile telegrame și rapoarte secrete ale Foreign Office-ului, ca și cele ale Parlamentului. Nu poate delega pe altcineva. Nici soțul ei nu are acces la aceste documente. După ce a terminat cu acest studiu plicticos, regina n-a făcut nici un pas înainte: deși ostilă intervenției britanice în conflictul din insulele Malvine, nu s-a opus.

Juan Carlos: pe yacht se mai poate distra; facem o viață

În afară de Rainier, singurul stăpîn la bordul vasului său blindat, nu mai există alt monarh absolut pe bătrînul continent. Ceilalți nouă domnesc dar nu guvernează, conform unei legi admise de comun acord. Fie că e vorba de un regat ca cel al Marii Britanii cu cele 690 de odăi ale palatului Buckingham sau de un tîrgușor specializat în producția de proteze dentare (Vaduz din Liechtenstein), situația e aceeași. Își obosesc ochii citind rapoarte așa zise "de sinteză" lungi cît o zi de post, își storc creierii cu analize complexe, urmăresc sondaje din care nu se înțelege nimic, apreciază indici economici apocaliptici, pierzîndu-și timpul de pomană. Evident că supușilor lor nici nu le-ar trece prin cap să-i tragă la răspundere pentru creșterea șomajului: ei n-au nici un contact cu realitatea.

Dacă țările lor aparțin Comunității Europene, ceea ce este cazul cu șase dintre ele, prim-ministrul lor pleacă la Bruxelles ca să se lupte cu partenerii săi pentru pasionantele cote de lapte. Ei nu suflă un cuvînt. Ei trebuie să fie la curent cu totul, dar să nu intervină deloc. Unele somități ale analizei politico-monarhiste ar putea să obiecteze că totuși coroana are un cuvînt de spus cu privire la alegerea șefului guvernului. Dar un rege nu poate să aleagă un prim ministru socotit prea de stînga atunci cînd dreapta este majoritară în Parlament. Și invers. Atunci unde este libertatea de a alege?

REGATUL LUI PHILLIP: BUCĂTĂRIA CU ARAGAZ

Marginalizat, redus la neputință, suveranul constituțional al anului 2000 profită de inaugurări și alte garden-party-uri pentru a rosti cîteva fraze pe care le-ar vrea bine simţite. Dar n-are nici măcar posibilitatea de a-şi dezvolta gîndul în gazete: un rege în exerciţiu nu acordă interviuri, este contrar protocolului. Rămîn discursurile Tronului şi urările de anul nou. "Cu acest prilej, Coroana poate da orientări", afirmă pudic aceiaşi experţi în problemele regale. Altfel spus, monarhul poate emite o părere. Dar cuvintele sale trebuie să aibe un caracter general şi aseptizat.

Cei mai frustraţi sînt totuşi descendenţii sau colateralii. Trei sute şaizeci şi cinci de zile pe an ei n-au alt drept decît acela de a tăcea. Este aproape o tragedie. Bărbaţii în special nu rezistă. Trebuie să-i înţelegem. Prinţul consort reprezintă neputinţa la pătrat. Iată-l pe Phillip al Angliei. Odată ce cariera sa în marina regală a fost distrusă prin faptul că s-a căsătorit cu Elisabeth, a devenit batjocura primilor miniştri succesivi şi a trebuit să aştepte începutul anilor şaizeci pentru a putea transmite numele său propriilor săi copii. Ironizat de însăşi soţia lui care l-a surprins într-o bună zi cînd era cît pe ce să vomite la bordul lui "Queen Elisabeth II", merge în urma ei, la doi paşi distanţă, ca să pară mai puţin caraghios. Se face haz pe socoteala lui, subliniindu-se faptul că regatul lui se mărgineşte la bucătăriile de la palatul Buckingham pe care le-a echipat cu cuptoare cu micro-unde.

MANIACO-DEPRESIV

Strivit de coroana jumătăţii sale, Claus al Olandei este abonat la spitalele psihiatrice din Elveţia şi din Olanda. Primele simptome au apărut la cîteva luni după încoronarea soţiei sale, în 1980. Internat, pentru prima oară, îm 1982, i-au trebuit doi ani ca să se refacă şi să ducă o viaţă aproape normală. Dar, recent, a recidivat. Între timp, susţin psihiatrii, nu s-a menţinut pe linia de plutire decît îngurgitînd doze masive de tranchilizante. Se spune că ar fi maniac depresiv, o stare care se poate traduce prin accese subite de violenţă.

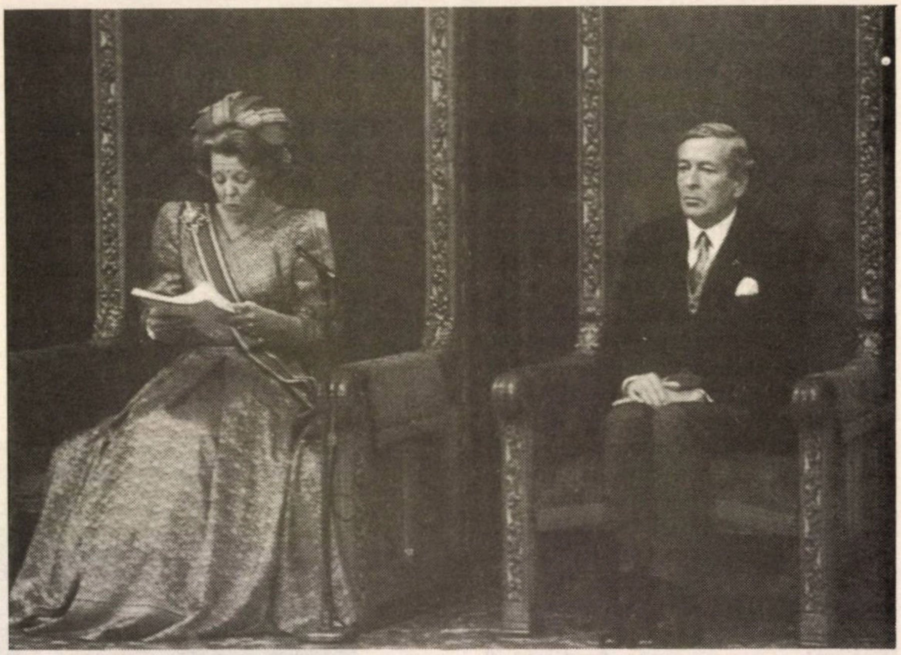

■ *Beatrix şi Claus (carele stă mai mult pe la psihiatrie)*

Pentru ce altceva, dacă nu ca să scape de neurastenia funcţiei, predecesorul şi socrul lui Claus, prinţul Bernhard, s-ar fi coborît într-atît primind mită de la firma Lockheed? Averea familiei, una din cele mai mari din Europa, îi putea satisface toate nevoile. Dar el voia să fie activ. Fostul diplomat de carieră avea nevoie să se simtă util. Pur şi simplu. Olandezii l-au înţeles. Descoperind abaterea, ar fi putut mătura monarhia. Totuşi n-au mişcat un deget.

E uluitor cît de legate de monarhii lor sînt popoarele. Pentru a-l debarca pe şah de pe tronul său iranian, a trebuit să se recurgă la o revoluţie de esenţă divină. În Europa, coroana e lipită parcă de capul lor. Pentru a-i elibera pe Mihai al României, pe Simon al Bulgariei, dinastia sîrbă şi pe Habsburgi de obligaţiile lor, a fost nevoie de un război mondial şi de venirea la putere a comunismului. (Astăzi, însă, în 1992, se pune – şi în cazul lui Mihai I şi al prinţului Alexandru al Iugoslaviei – problema revenirii lor pe tron. Vor fi ei fericiţi în cazul cînd?)

Fapt clar este că, în zilele noastre, înşişi comuniştii îşi descoperă o fibră monarhistă: "În principiu sînt republican", a declarat un norvegian, care a adăugat: "Dar regii noştri şi-au dovedit din plin meritele. În 1940, Olaf a refuzat să se încline în faţa Germaniei naziste; în 1946, ne-a permis să intrăm în Parlament; în acelaşi an, regele Harald a recomandat toleranţa faţă de imigranţi."

Culmea ironiei, extrema dreaptă europeană pare şi ea favorabilă monarhilor. Generalii nostalgici ai lui Franco care au încercat să restabilească dictatura în Spania, în 1981, s-au arătat dispuşi să se înţeleagă cu regele. L-au solicitat chiar. Dar el nu a vrut să audă de ei.

MAREA BRITANIE: STRIP-TEAS-UL ÎNDRĂCIT AL FAMILIEI REGALE

CE MAI AU DE ASCUNS SUVERANII BRITANICI?

Se ştie că un rege poate fi fotografiat călare, în limuzina sa, dar nu în costum de baie. Acest principiu sfînt a fost respectat cu scrupulozitate de succesorii reginei Victoria... pînă în ziua aceea fatală din 1969 cînd regina a permis intrarea unui aparat de filmat în apartamentele sale de la Buckingham: britanicii au aflat, emoţionaţi, că prinţul Charles consumă, ca şi ei, cereale la micul dejun.

Astăzi, după douăzeci şi doi de ani, englezii pretind să li se ofere în fiecare zi, în pagina întîi a ziarelor "Mirror" şi "Sun", date picante. Margaret este într-adevăr alcoolică? Căpitanul Philips, ex-soţul prinţesei Anne, îşi va recunoaşte copilul tăinuit? Ce e între lady Di şi ofiţerul din corpul ei de gardă? De ce este detestată Fergie? Pînă şi ultimul vlăstar al familiei regale a fost somat să prezinte un certificat de bună purtare, sub pretext că preferă luminile rampei terenului de luptă: demisia lui din armată şi pasiunea pentru teatru nu ascund oare anumite înclinaţii? Regatul a trăit cu sufletul la gură pînă în clipa în care o domnişoară miloasă a pus capăt controversei, afirmînd că Eduard nu i-a arătat prea mult respect în obscuritatea unui culoar... Dacă lucrurile vor merge în acest ritm, în curînd familia britanică n-o să mai aibe nimic de ascuns.

Ce departe sîntem de moravurile de odinioară! S-a ajuns la un strip-tease atît de îndrăcit, încît în curînd, blazat, publicul nici nu-i va mai acorda atenţie. Să amintim, cu titlu de comparaţie, că în 1936 "Sunday Telegraph" publica în pagina 24 ştirea legăturii dintre Miss Simpson şi Eduard al VIII-lea, în pragul abdicării sale, şi-i consacra patru rînduri. Nu e greu de imaginat ce fel de titluri ar scoate azi presa britanică dintr-o asemenea mină de aur!

Se subliniază, ca o crudă ironie, că Windsorii ar fi fost proprii artizani ai declinului lor, neştiind să reziste sirenelor mijloacelor de informare. "S-ar putea crede, uneori, că palatul Buckingham este un fel de anexă a canalelor de televiziune în care se agită tot felul de gazetari şi producători", declara un conducător al B.B.C.-ului.

"În felul acesta, sublinia «Sunday Times», s-a subminat misterul şi respectul, ultima redută de apărare a familiei regale în faţa lumii moderne..."

FERGIE SAU SINDROMUL MARIE-ANTOINETTE

Demnitatea Coroanei n-a apărut, evident, într-o lumină favorabilă cu prilejul unei recente emisiuni, cu pretenţii burleşti, în care Andrew îşi bombarda soţia cu fructe din plastic. Lipsită de un real talent dramatic, perechea princiară manifestă în schimb un talent foarte dezvoltat de a stîrni antipatia, un fel de "sindrom Marie-Antoinette" menit să indispună: construirea unei vile de 5 milioane de lire în Berkshire seamănă a provocare într-o ţară care numără 75.000 de oameni fără adăpost, mai cu seamă că clădirea a rămas pînă la ora de faţă neocupată... Totuşi, decoratorii au urmat scrupulos indicaţiile ducesei care se pare că nu are un gust prea strălucit. "Un monument de vulgaritate opulentă", a scris

■ *Sarah (cam ţopescu în felul ei) şi prinţul Andrew*

John Naughton în "Observer", alături de care vila familiei Ewing din "Dallas" seamănă, prin sobrietatea ei, cu ruinele Parthenonului!"

În plus, Andrew şi Fergie, adaugă ziaristul Peter McKay, se comportă ca nişte tineri modernişti avizi de a se împrieteni cu vedetele lumii spectacolului: "Un prinţ de rang nobil care visează să se fotografieze alături de măscărici şi saltimbanci." Să mai precizăm că vestea, de ultimă oră, despre divorţul Andrew-Fergie a pus capac la toate cele de mai sus? Să mai precizăm? Nu e cazul.

Cum să te miri atunci că unii îşi permit să reproşeze familiei Windsor averea ei privată. Simon Hughes, un deputat liberal, a depus un proiect de lege în faţa Parlamentului cerînd să se perceapă impozite pe averea regală. De altfel, la drept vorbind, nimeni nu ştie la cît se ridică această avere. Ziarul "Independent" avansează cifra de 6,6 miliarde de lire, dezminţită categoric de Palat.

"Dar, se spune la Buckingham, Majestatea Sa nu se poate impoza pe ea însăşi, de vreme ce în numele ei sînt percepute impozitele!" "Cum să-mi conving alegătorii fără un ban să-şi plătească impozitele cînd femeia cea mai bogată din ţară nu achită nici taxa minimală", insistă deputatul, aprobat, e adevărat, de 79% dintre britanicii interogaţi.

Exasperată, regina a anunţat că dacă acest privilegiu regal nu va fi abolit, va vinde Balmoralul, reşedinţa ei scoţiană. "Ăsta-i curat şantaj", au replicat detractorii ei.

În altă ordine de idei, cotidianele britanice au fost indignate de surprinzătoarea discreţie a familiei regale faţă de conflictul din Golf. Charles însuşi n-a socotit de cuviinţă să-şi anuleze o partidă de vînătoare pentru a trece în revistă flota cînd loviturile tun răsunau deja în deşert.

"În fond, au adăugat ziarele britanice, păstrarea moralului trupelor constituie domeniul lor rezervat. Primesc chiar vreo 7,9 milioane de lire pe an – suma globală a listei civile – pentru a îndeplini această modestă misiune."

O minoritate puternică se întreabă acum asupra rostului monarhiei: acum zece ani, 85% o socoteau esenţială ţării. Procentul a scăzut la 65%. Tony Denn, laburist, socoate că a venit vremea să se treacă la ofensivă. El a prezentat un proiect de lege în faţa Camerei Comunelor prevăzînd pur şi simplu abolirea monarhiei, confiscarea tuturor bunurilor Coroanei şi alegerea fără întîrziere a unui preşedinte al Republicii. Suflet milos, "Tony cel roşu" îi lasă pe Windsori să locuiască la Buckingham şi le acordă chiar o pensie de bătrîneţe... Mai trebuie oare precizat că proiectul a fost respins?

SUPER ŞUK GRÜNBERG

vă invită să-l vizitaţi spre a vă face atît cumpărăturile curente, cît şi pentru sărbători

PENTRU ANUL NOU VĂ UREAZĂ UN SINCER ŞI CALD
ŞANA VHATIMA TOVA!

Într-o sală spaţioasă, în condiţii de păstrare şi prezentare ultramoderne,
vă stă la dispoziţie o gamă f. f. variată de produse alimentare de primă calitate.

• Nu anunţăm preţuri speciale de mivţa. • La noi, toate produsele se vînd la PREŢURI DE MIVŢA. • Vă veţi convinge de îndată ce veţi vizita magazinul nostru.

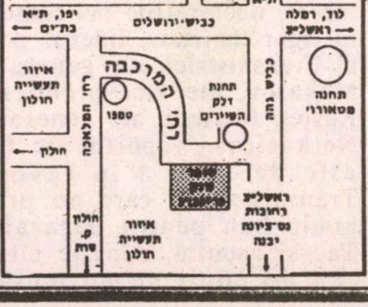

Adresa noastră:
Zona industrială HOLON, strada HAMERKAVA 73
(Beit Hamerkava, lîngă staţia de benzină Hasaiarim)
Tel. 5568245 – 5568364

ESTE APROAPE DE ORICE LOCALITATE DIN ZONĂ:

• HOLON – 3 minute • BAT YAM – 8 minute • AZUR – 3 minute • NES ŢIONA – 12 minute • REHOVOT – 15 minute • RISHON – 10 minute • YAFFO – 10 minute • TEL AVIV – 10 minute • RAMAT GAN – 15 minute • BNEI BRAK – 15 minute • GHIVATAIM – 15 minute • PETAH TIKVA – 15 minute • RAMLE-LUD – 10 minute •

deschis: duminică – joi orele 8-22; vineri 8-15

• PARKING SPAŢIOS •

BasarabiA

MOARTEA PE NISTRU

Dimineaţa, pe răcoare, se adună cadavrele. Noaptea se trage. La Dubăsari, din spatele centralei electrice pe care o au în stăpînire "nistrienii", adică cei care doresc separarea Transnistriei de Republica Moldova, ochesc, cu luneta, tot ce mişcă în vale. Acolo mişcă ambulanţe care transportă răniţi, camioane care duc morţii la cimitire, copii care merg la şcoală, femei şi bărbaţi care se duc la lucru... Mişcă ţărani, preoţi, negustori. La Cocieri ard casele lovite de ghiulele. De o parte sînt armata a 14-a rusă, gărzile înarmate, cazacii; de cealaltă parte: poliţia Moldovei şi detaşamentele de voluntari. Republica de la Chişinău nu are încă armată; abia recent au început recrutările şi se pune la punct instrucţia. Nu are aviaţie: doar cîteva aparate rămase de la fostele unităţi sovietice care staţionau pe teritoriul Basarabiei. Prima şcoală de pilotaj e undeva pe lîngă Chişinău.

Aici, la Nistru, războiul e adesea bizar ca un rebus... De pildă, din dreptul localităţii Moldovata Veche pornesc patru drumuri: unul duce direct sub tirul cazacilor, altul către bătaia tunurilor, un altul în liniile armatei a 14-a (venită aici să "ajute" Transnistria) şi, în fine, ultima arteră e ceva mai sigură. Dar care este drumul cel mai bun? Răspunsul îl are poliţistul de la încrucişarea şoselelor. Zîmbind, el indică ziariştilor români, încrezători în poliţie, una dintre ele: un drum direct către moarte. O intuiţie de ultim moment şi un noroc extraordinar îi salvează. Se întorc în goana maşinii. Poliţistul îi primeşte zîmbind.

Pe Nistru moartea mai şi zîmbeşte.

BORUNDUCII

Borunducul este un animal mic, frumos, curat şi inteligent. El foloseşte terenul cu ingeniozitate: apare de unde nu te aştepţi şi dispare fulgerător. Voluntarii moldoveni, specializaţi în misiuni dificile, sînt numiţi "borunduci". Ei acţionează rapid şi lovesc aprig. Dar ce pot face împotriva armamentului greu, împotriva tancurilor şi elicopterelor? Războiul este inegal pentru că nu ajunge entuziasmul şi spiritul de luptă pentru a fi învingător.

Borunducii nu pot asigura vieţile civililor. Aceştia fug lăsînd casele pustii. În iunie a început bombardarea oraşului Tighina. Declaraţia lui Boris Elţin ("avem cu ce lupta şi Snegur trebuie s-o ştie!") a înteţit conflictul. Groaza domneşte în zona Nistrului; neliniştea şi frustrarea au adus, la Chişinău, spectrul războiului. În faţa Parlamentului, tinerii au cerut arme. Singura sursă poate fi doar România.

Ajutorul militar acordat Moldovei este evaziv şi redus la armamentul individual. "Am primit din România tot ce ne trebuie, dar nici un tanc" – a declarat preşedintele Snegur. Dar puştile sînt bune; trag cu precizie şi depăşesc calitatea unui kalaşnikov fabricat în Ural. Nu de gloanţe se tem locuitorii Moldovei, ci de

■ *Locuitorii au fugit; pe scaunele lor de bucătărie se odihnesc luptătorii moldoveni*

"ALAZAN" ŞI "USTANOVKA"

Rachetele sol-sol "Alazan" ar putea ajunge adînc în teritoriul României, dacă cîrma evenimentelor nu va fi ţinută în mîini ferme de o parte şi de alta a frontului. "Alazan" nu e "Skud-2" pe care Saddam Hussein l-a slobozit asupra Israelului. Ambele sînt creaţii ruseşti, dar în Basarabia ţintele se oferă fără apărare. Nu se dă alarma, nu apucă nimeni să intre în adăposturi sau în camere etanşe, nu e timp să fugi. O rachetă a lovit o casă din Dubăsari: o familie întreagă a murit sub dărîmături. Se pare că transnistrienii dispun de cantităţi nelimitate de "Alazan". Armata a 14-a a introdus în luptă şi "Ustanovka". Fiecare şarjă cuprinde 40 de proiectile; explozia e simultană şi are efecte catastrofale. În general nu se ţintesc obiective militare, ci aglomerări urbane sau rurale, zone industriale şi centre feroviare. Întotdeauna victimele rachetelor sînt civili.

Cele 40 de "Ustanovka" trimise recent asupra localităţilor Cocieri şi Barcani au făcut zeci de morţi şi răniţi. Toată zona stă sub spaima bombardamentelor. Cu cît te apropii de Nistru, cu atît oamenii au privirea mai plecată şi sînt mai tăcuţi. Au cearcăne, sînt palizi, tresar la fiecare zgomot. Văd şi aud cum cazacii îşi aliniază tancurile T-27, tunurile, aruncătoarele de mine în direcţia Moldovei. Ascultă, în tăcere, declaraţiile belicoase ale lui Igor Smirnov, liderul politic al Transnistriei, ale generalului Makaşov, ale vice-premierului Rusiei, Rutskoi, ale generalului Netkaciov ("raportul de forţe este de 10 la 1 în favoarea Transnistriei"), care nu promit nimic bun pentru basarabeni. Tac şi ascultă, mîngîie cîte un cap de copil şi murmură ca pentru sine ceea ce a spus tare, la radio, borunducul Tudor Coşcodan, originar din Corjova: "Ai, ai, sărmană Moldovă!"

■ *Ce "Skud" va veni? Un "Alazan" sau o "Ustanovka"?*

OPINIA CAPORALULUI PLĂMĂDEALĂ

Într-o noapte cu lună, caporalul Ştefan Plămădeală îşi conducea patrula de poliţie pe uliţele unui sat de lîngă Nistru. Le-a ieşit în cale o patrulă de cazaci. O clipă s-au măsurat din priviri, cu mîinile pe trăgaciul armelor, apoi şi-au vorbit:

– Ne-am zis unii altora ca în seara asta să fie pace şi să nu ne mai omorîm fără rost. Am intrat cu toţii într-o casă părăsită. Am "dat cep" la două sticle de vodcă, am băut, am vorbit, am cîntat, ne-am cercetat armele. Apoi ne-am despărţit, urîndu-ne zile mai bune şi pace. Peste cîteva ceasuri am început să tragem. Unii în alţii.

– Şi crezi că dacă, în loc de patrule, ar "da cep" la o vodcă şefii de la Chişinău şi cei de la Tiraspol, s-ar putea face pace în Moldova? – l-a întrebat pe caporal ziaristul cu care a stat de vorbă.

– Vedeţi satul din zare? E Doroţcaia. Acolo sînt, cu gurile pe noi, 8 tancuri, 18 autoblindate şi vreo 5 tunuri grele. Mai încolo, lîngă liziera pădurii sînt alte 10 tancuri, 10 autoblindate şi 3 tunuri. Cum să "dai cep" cu tunurile pe tine? Ce vor ei, nu vor ai noştri la Chişinău şi invers. Vorbim ruseşte, moldoveneşte, dar parcă alte graiuri se rostesc la Tiraspol şi altele la Chişinău. Să vină cineva mare şi tare să ne împace...

– Desigur că şi ei aşteaptă să le plece din cale tunurile noastre.

– Care tunuri? Mai mult de cîteva tanchete de model vechi poliţia noastră nu are. Umblă vorba că regimentul rus de rachete din Tiraspol ar avea în dotare 90 de unităţi nucleare tactice. Iar noi tragem cu puşca...

Caporalul Plămădeală se pronunţase, poate fără să o ştie, într-o chestiune fundamentală de logică a păcii şi a războiului: cu tunuri şi cu rachete nu se pot stabili, ci doar impune "înţelegeri", care durează pînă ce se trage din nou. Ceea ce se întîmplă, de regulă, foarte curînd.

CAROL ISAC, în colaborare cu MIHAI CĂLIN ("Sfatul ţării", Chişinău) şi LIVIU AVRAM ("Expres", Bucureşti)

■

Din clipa cînd am primit relatarea de mai sus şi pînă acum, cînd trimitem numărul la tipografie, s-au petrecut lucruri importante în Basarabia; şi anume, un acord de încetare a focului, rezultat al înţelegerii dintre preşedintele rus, Boris Ielţin, şi preşedintele Moldovei, Mircea Snegur.

Să sperăm că vărsările de sînge vor fi luat sfîrşit pentru totdeauna şi că în chinuitul ţinut dintre Prut şi Nistru va domni, de-aici înainte, pacea. O pace trainică şi cinstită.

m.

●

Beniamin Berkman, în vîrstă de 26 de ani, elev de ieshiva, a fost prins cultivînd marijuana şi alte plante asemănătoare pe un teren lîngă Kfar Saba.

Iată un caz care te obligă să spui, împreună ca Marx, că religia este opiumul popoarelor!

CASA VIRSTNICILOR

«OFAKIM»

Natania – **STR. DIZENGOFF 67** ● **TEL. 053/22787**

● SHANA TOVA ●

- **Amplasată lîngă centrul comercial al oraşului şi aproape de malul mării**
- **Cuprinde 29 de camere spaţioase cu W.C. şi duş alăturate**

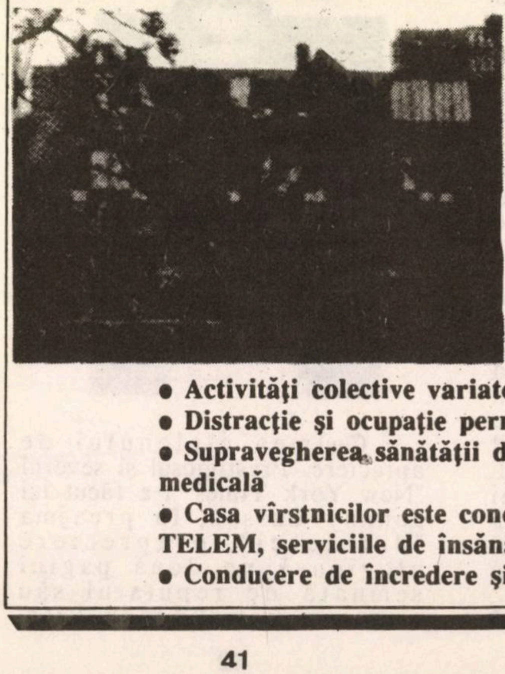

- **Posibilităţi de a locui singur în cameră**
- **Bucătărie bogată, cu meniuri variate – pe gustul tuturor comunităţilor**
- **5 mese pe zi, strict casher**
- **Atmosferă caldă, casnică**
- **Îngrijire devotată permanentă (24 de ore)**
- **Societate corespunzătoare**
- **Activităţi colective variate**
- **Distracţie şi ocupaţie permanentă**
- **Supravegherea sănătăţii de către o echipă medicală**
- **Casa virstnicilor este condusă de către TELEM, serviciile de însănătoşire**
- **Conducere de încredere şi devotată**

■ **HARRY FOSHA**
New York

"MADE in U.S.A."

GOOD BYE, JOHNNY!

Dacă un incendiu catastrofal ar fi izbucnit la Polul Sud sau dacă Michael Tyson ar fi evadat din închisoare; dacă un cutremur de gradul 10 s-ar fi produs la Polul Nord sau dacă regimul de la Beijin s-ar fi prăbuşit; dacă măcar unul din aceşti "dacă" s-ar fi petrecut în ziua ultimei emisiuni al lui Johnny Carson în cadrul programului "Tonight" în America (sau, dacă vreţi să fim 100% corecţi, în "U.S.A."), evenimentul ar fi trecut neobservat. Fiindcă în ziua, respectiv noaptea respectivă, America îşi lua rămas bun de la prietenul ei necontestat şi incontestabil, Johnny Carson.

Pentru a încerca să vă comunic cum s-a despărţit America rîzînd de prezent şi prezentator, trebuie să renunţ la adjectivele inflaţionate. Faptele vorbesc. Ultimul program "Tonight" a fost vizionat de peste 50 de milioane de spectatori (aproape un sfert din populaţia Americii). Fericiţii care au participat la înregistrarea spectacolului de adio au trebuit să aştepte în stradă peste 36 de ore, la coada pentru bilete gratuite, dormind în aer liber. Ghidul televiziunii, pentru prima oară de cînd apare, i-a dedicat două numere speciale lui Johnny Carson. În primul, şi-au luat adio personalităţi ale vieţii americane, de la fostul preşedinte Reagan (pe care Carson l-a ironizat de nenumărate ori) şi pînă la Madonna; de la Bob Hope, ani de zile comicul nr. 1 al Americii şi pînă la Roseanne Barr-Arnold, socotită azi comediana nr. 1 a televiziunii. Cea mai originală apreciere mi s-a părut cea a lui John Laroquette care a spus: "Cu plecarea lui Johnny e ca şi cînd o literă a dispărut din alfabet! Vom fi în stare să folosim cele mai multe cuvinte, dar limbajul nu va mai fi niciodată acelaşi!" (În paranteză fie zis, şi mai original, în altă împrejurare, s-a dovedit romancierul şi rebusistul francez Georges Perec, care a scris un roman, "La Disparition", fără să folosească măcar o dată vocala "e"). Cel de al doilea număr festiv al ghidului TV a fost dominat de scrisorile admiratorilor. Unul l-a considerat "cel mai sigur şi mai natural anticoncepţional"! (emisiunea "Tonight" se difuzează aproape de miezul nopţii, împiedicînd, se pare, numeroase cupluri să se ocupe cu amorul). O admiratoare i-a scris: "Ai petrecut cu mine 30 de ani, mai mult decît cu oricare din soţiile tale. (Patru pînă în prezent, H.F.) Ţi-am fost mai credincioasă decît unele dintre ele şi acum ne despărţim şi nici măcar n-o să primesc pensie alimentară!" (Johnny Carson plăteşte nişte pensii alimentare astronomice. Odată chiar a spus, într-un monolog: "Am vrut să mă despart de... pisica mea, dar m-a ameninţat că-mi cere pensie alimentară 12.000 de dolari pe lună!")

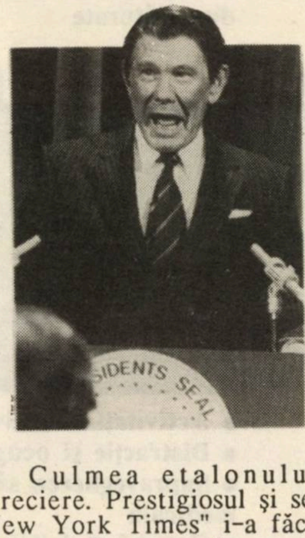

Culmea etalonului de apreciere. Prestigiosul şi severul "New York Times" i-a făcut lui Johnny Carson, în preajma "dernierei", o apreciere elogioasă pe două pagini semnată de reputatul său cronicar teatral Frank Rich, omul care a distrus zeci de piese în seara premierii prin critica sa necruţătoare. Frank Rich compară admiraţia pe care americanii o au pentru Carson cu admiraţia pe care au avut-o pentru tînărul (la înscăunare) preşedinte John Kennedy. Ambele "domnii" au început în cam aceeaşi perioadă, acum 30 de ani.

În treizeci de ani de programe "Tonight", Johnny Carson a debitat aproape 5.000 de monologuri comice şi a avut 23.000 de invitaţi.

Din păcate, în toată această atmosferă festivă, sărbătorească, o pilulă amăruie: în programul de adio, Johnny Carson n-a menţionat niciodată numele urmaşului său, Jay Leno.

A doua zi, în prima sa emisiune "Tonight", Jay Leno, omul care a fost un necunoscut pînă cînd a apărut în emisiunea lui Johnny Carson, i-a plătit cu aceeaşi monedă: nu l-a menţionat nici el pe predecesorul său!

Cum vine vorba aia? "Aşa-i viaţa de artist, ziua vesel, noaptea egoist!" Sau parcă vine altfel?

FALSĂ CRONICĂ CINEMATOGRAFICĂ (URMARE ŞI... *ÎN SFÎRŞIT*)

Da, în sfîrşit! După ce am fost blagosloviţi cu o serie de filme celebrînd gangsterii americani de origine evreiască, de curînd, Muzeul Moştenirii Evreieşti din New York ne-a prilejuit să vedem un film cu subiect evreiesc în care artisticul se împleteşte armonios cu istoricul. E vorba de filmul danez "O zi în octombie", pe baza unui scenariu de Damian Slattery, cu o distribuţie avînd în frunte pe actriţa Tovah Feldshuh.

"O zi în octombrie" e o poveste de dragoste, curaj şi responsabilitate morală. Filmul aduce pe ecran lupta unei familii în timpul extraordinarei salvări a evreilor danezi de către concetăţenii lor creştini în timpul prigoanei hitleriste. E povestea salvării unui luptător danez din rezistenţă de către o tînără evreică şi apoi a salvării, de către respectivul tînăr, a familiei fetei şi a altor familii de evrei.

În aceeaşi linie de ţinută artistică se înscrie şi forumul despre "Prezenţa evreilor în filmul şi teatrul sovietic", prezentat de Centrul Cultural Elaine Kaufman, în colaborare cu iniţiatorul proiectului, David Eden.

Profit de prilej pentru a aduce la zi precedenta falsă cronică cinematografică. Sînt bucuros să raportez că temerile mele, bazate pe prevederile "experţilor", că "Bugsy", filmul despre gangsterul american de origine evreiască, va deveni un clasic nu s-au adeverit. "Bugsy" s-a dovedit un eşec artistic şi de casă. Propus pentru zece premii Oscar, a suferit o umilire spectaculoasă cînd, la decernarea distincţiei respective, n-a căpătat decît două premii atît de insignifiante, încît producătorii nu s-au obosit să le folosească în reclama post-oscariană care, de obicei, aduce laureaţilor zeci de milioane de dolari suplimentari.

Încercînd să explice insuccesul, Warren Beatty, eroul titular şi unul din producătorii filmului, a spus: "Bazîndu-se pe o întîmplare adevărată, "Bugsy" a încălcat una din regulile de bază ale succesului: eroul filmului n-are voie să moară!"

E interesantă această evoluţie a cinematografului: prin anii '30-'40, s-a introdus formula "Orice asemănare cu persoanele în viaţă sau decedate este cu totul neintenţionată". Acum, unul din atu-urile folosite în reclamele de filme este "Bazat pe o întîmplare adevărată".

ÎN PAS CU VREMEA...

Fostul soţ al popularei prezentatoare a reţelei americane de televiziune ABC, Joan Lunden, a obţinut din partea judecătorului o provizorie pensie alimentară de optsprezece mii de dolari pe lună! (Citiţi cu atenţie: bărbatul primeşte pensie alimentară!)

Exerciţii şi probleme. Dacă 18.000 de dolari reprezintă 15% din leafa lunară a prezentatoarei, care e leafa anuală a popularei Joan Lunden?

Răspuns: un milion patru sute patruzeci de mii de dolari!

POŞTA ÎN SHOWBUSINESS

Showbusiness-ul înfloreşte. Broadway-ul, în ciuda depresiunii economice, a avut o stagiune excepţională. Moartea cinematografelor, prezisă de specialişti la apariţia videomagnetofoanelor, s-a dovedit puţin prematură. Deci, "hai să investim în showbusiness". Cel mai nou participant: Poşta. Cum nu merge prea bine nici în ce priveşte circulaţia scrisorilor, nici în ceea ce priveşte veniturile, s-a gîndit să emită nişte timbre care să nu fie cumpărate numai pentru francare. În primul rînd, a scos o emisiune de timbre cu comici, cei mai cunoscuţi pe plan mondial fiind nemuritorii Stan Laurel şi Oliver Hardy (în inspirata traducere românească Stan şi Bran). Pentru prima oară în istoria poştei americane, nu s-a făcut apel la un pictor sau măcar portretist, ci la un faimos caricaturist, Al. Hirschfeld de la "New York Times". (Artistul, în vîrstă de aproape 90 de ani, e în plină vigoare artistică şi merită o corespondenţă aparte.)

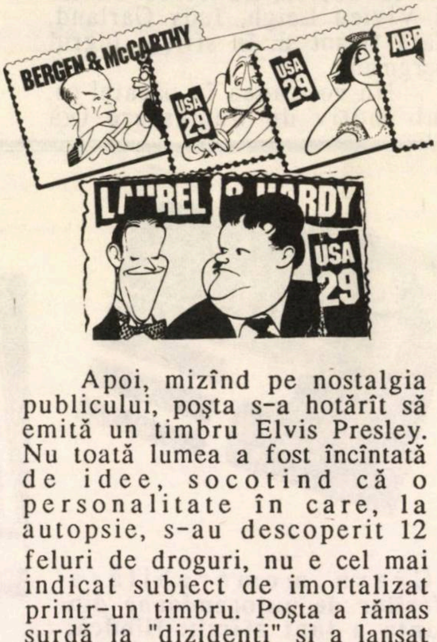

Apoi, mizînd pe nostalgia publicului, poşta s-a hotărît să emită un timbru Elvis Presley. Nu toată lumea a fost încîntată de idee, socotind că o personalitate în care, la autopsie, s-au descoperit 12 feluri de droguri, nu e cel mai indicat subiect de imortalizat printr-un timbru. Poşta a rămas surdă la "dizidenţi" şi a lansat chiar un plebiscit pe scară naţională, punînd la vot două posibilităţi: un timbru cu Elvis Presley tînăr sau unul cu cîntăreţul la maturitate. Nu mai puţin de un milion de americani (dintre care mulţi nu se obosesc să voteze în alegeri) şi-au exprimat preferinţele. Rezultatul votului s-a dat cu mare tam-tam şi emisiuni televizate "în direct". "Junele" Presley a întrunit 800.000 de voturi, spre deosebire de "bătrînul" care a primit sub 200.000.

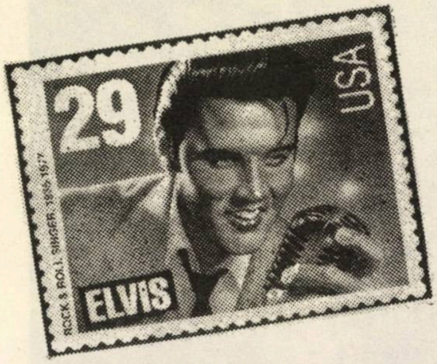

Votul a stîrnit invidia politicienilor profesionişti. Într-adevăr, din păcate pentru ei, nici George Bush, nici Bill Clinton, nici Ross Perot nu pot candida împotriva lor înşişi!

CALOMNIA CA GEN LITERAR

"Calomniaţi, calomniaţi, ceva tot rămîne!" Cînd Beaumarchais a pus aceste cuvinte în gura eroului său, Don Basilio, probabil că nu i-a trecut prin minte că acest îndemn poate fi socotit un îndreptar literar. Şi totuşi astăzi, în Statele Unite, aşa numitele "biografii neautorizate", bazate mai puţin pe fapte şi mai mult pe zvonuri, bîrfeli şi... calomnii, constituie, dacă nu un gen literar recunoscut, măcar o sursă de cîştiguri uriaşe pentru autorii de "specialitate" şi editorii lor. Campioana absolută a genului este o femeie, Kitty Kelley. Biografiile ei despre Frank Sinatra şi Nancy Reagan au stîrnit un interes uriaş printre amatorii de mica şi marea bîrfeală. La ora actuală, "literata" Kitty Kelley lucrează de zor (bazată pe un acont de cîteva milioane de dolari) la o biografie... colectivă: Viaţa familiei regale engleze! Bazaţi pe ceea ce ştim fiecare, ne dăm seama că subiectul este "gras" şi cartea va avea un succes de librărie incontestabil.

Dar dincolo de aceşti scormonitori literari de calibrul lui Kelley, există autori care nu ezită să tragă cîte o "strîmbă" la adresa unuia sau altuia din cei cu care au avut sau nu de-a face. Fără să fi citit prea multe scrieri ale genului, îndrăznesc să o declar pe actriţa Zsa Zsa Gabor o maestră incontestabilă.

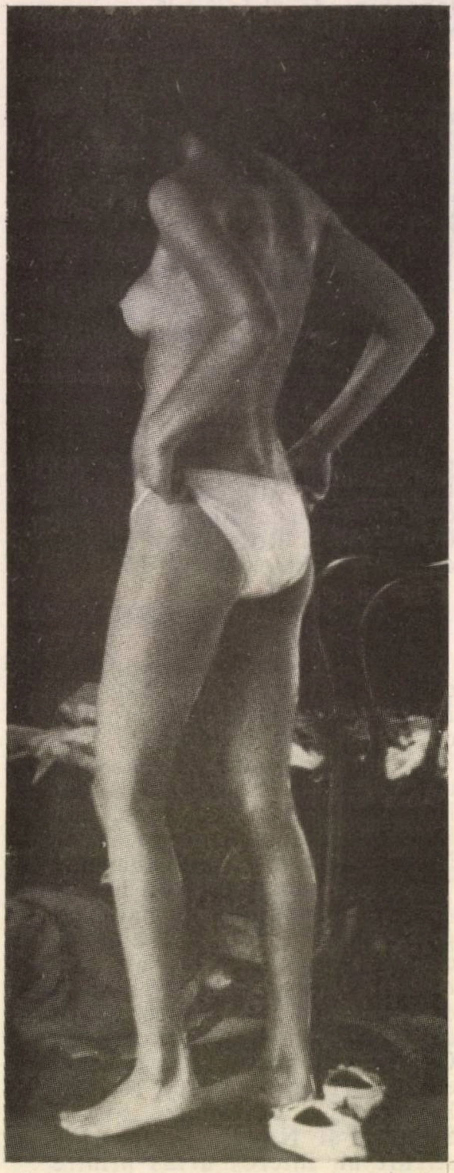

În cartea sa autobiografică "O viaţă întreagă nu-i deajuns", actriţa, renumită mai mult pentru numărul căsătoriilor sale decît pentru filmele în care a apărut, cînd e vorba de dragoste are o atitudine dichotomică: una e dragostea (de fapt la pluriplural) cînd e vorba de dumneaei şi alta cînd e vorba de alţii (cu precădere, de altele).

Cînd e vorba despre propria sa persoană, despre care afirmă cu neverificabilă modestie "Am avut pe fiecare bărbat pe care l-am dorit", dragostea e romantică, pură, frumoasă, plină de vîltoare, şampanie şi diamante. Mai ales diamante. Pentru că nu numai autoarea, ci şi rima e bogată în concepţia de viaţă a irezistibilei (zice ea) actriţe: "amantul şi diamantul". De asemenea, autoarea aduce o contribuţie la dezvoltarea tratamentului depresiunii, arătînd că, la cererea soţului nu ştiu ce număr, doamna soaţă a făcut tot posibilul să seducă un tînăr preot catolic. Catharsisul a dat roade şi soţul s-a simţit mai bine!

Cu totul alta este situaţia cînd d-na Zsa Zsa vorbeşte de dragostea (dacă poate fi numită aşa) altora. E murdară, ilicită, perversă, dezgustătoare.

Cartea are 311 pagini, dar autoarea nu are nevoie de mai mult de patruzeci pentru ca, împinsă de un apetit cu predominante necrofage, să terfelească în noroi o distribuţie senzaţională de vii şi morţi, dintre care nu lipsesc (în ordinea intrării în autobiografie) Hedy Lamar, Marlene Dietrich, Greta Garbo, Marylin Monroe, Bette Davis, Merle Oberon, Lawrence Olivier şi Vivien Leigh, Judy Garland, Cary Grant şi, în sfîrşit, Ingrid Bergman.

Nu voi cădea în păcatul ca, sub motiv de demascare (vă aduceţi aminte cum, pe vremea stalinismului, singurele scene de la estradă care stîrneau entuziasmul publicului erau dansurile care... "demascau" decadentismul american?) să dau amănunte picante. De un lucru pot să vă asigur: doamna Gabor nu se repetă: pentru fiecare nume pomenit, are altă bălăcire în noroi.

În încheiere, pentru a fi obiectiv, trebuie să recunosc măcar că Zsa Zsa (un singur "Zsa" n-ar fi fost deajuns pentru o viaţă întreagă...) are un humor natural (chiar dacă involuntar).

Literata de origine maghiară spune că într-o împrejurare a avut prilejul să arate că nu ştie cine a fost Shakespeare. Şi, plină de candoare, autoarea explică: "Ce naiba ştie o unguroaică despre Bard? Eu am fost crescută cu Goethe şi Schiller!". Personal, am găsit gluma mult mai reuşită decît cea pe care o ştiam din copilărie: Într-un tren, un ţăran îşi uimeşte vecinii de compartiment, toţi intelectuali rasaţi, cînd le spune că vine din Germania, unde şi-a cheltuit toţi banii pe... Haine şi Ghete! (Corespondentul american al respectivului calambur: Cînd se duce la cumpărături, gospodina îşi face "shoppin' list", iar muzicianul Chopin Liszt!)

Greva memorabilă a şoferilor de autocamioane din Franţa a luat sfîrşit: fiindcă, în cele din urmă, poliţia a intrat cu otusbiru-n băieţii de la volan, silindu-i să deblocheze circulaţia,

Acum, se pregăteşte o grevă de alt tip: în speranţa că autorităţile nu vor îndrăzni să se comporte brutal cu persoanele de la volan.

Le Centaure
TR 350

PAMELA SE DESTĂINUIEŞTE...

Dacă vreţi să înţelegeţi de unde vine cascada de scandaluri şi divorţuri de la curtea regală a Angliei (săraca regina Elisabeta, de unde are atîta putere ca să le suporte pe toate?); şi dacă vreţi să înţelegeţi, în genere, cum lucrează poporul frate arab cu femeile bine ale lumii, experte la aşternut, atunci citiţi adevărul despre marea c... Pamela Bordes.

"Dacă aş fi soţia lui Mark, mi-aş petrece toată viaţa la pieptul lui..."

"Da, îl cunosc pe Mark Phillips, am participat la cursurile lui de echitaţie. Nu m-am îndoit nici un moment că e un bărbat accesibil. Cînd am văzut fotografiile de la nunta lui cu prinţesa Anne, mi-am spus: "Ce femeie norocoasă!" Îl găsesc superb. Celelalte persoane pe care le-am cunoscut cu acel prilej erau anoste, ca majoritatea englezilor. Toţi îl numeau "căpitane", dar eu îi spuneam "Mark". "Ce caută o tînără atît de frumoasă ca dumneata printre oamenii ăştia?", mă întreba mereu. În prima seară a avut loc o mică reuniune, dar nu ne-am vorbit. A doua zi, la dineu, am stat la masă alături de masa lui. M-a invitat să bem un coniac şi am avut o conversaţie atît de agreabilă, încît nici n-am remarcat că rămăseserăm numai noi doi în salon. Ne-am despărţit şi m-am retras în camera mea. Mă uitam la televizor cînd a sunat telefonul: "Alo, eu sînt!" N-am răspuns. Vocea a continuat: "Ştiţi... Eu... Poate aţi accepta să veniţi la mine să bem ceva?" Mi-am îmbrăcat un *jean* şi un *tee-shirt* şi m-am fofilat în camera lui Mark. Ne-am dezbrăcat fără să scoatem o vorbă. Ce trup de statuie antică! Ce splendoare! Incomparabil! Ce piele delicată! Dacă aş fi soţia lui, mi-aş petrece toată viaţa cuibărită la pieptul lui! Nimic nu e urît la el. Şi ce frumos miroase! Dacă e ceva ce nu regret e tocmai faptul că am acceptat să facem dragoste. Patul era atît de îngust, că am căzut amîndoi pe podea. Prima dată totul s-a petrecut cam repede. A doua oară a fost minunat! Mi-a propus să petrecem toată noaptea împreună, dar am refuzat: era mai bine să plec."

O expunere atît de amănunţită explică neliniştea ce a stîrnit unora publicarea carnetelor intime ale Pamelei Bordes, "curtezană internaţională" de clasă. Alţii ar folosi un alt termen, mai pe româneşte şi mai din topor. Ea nu-şi caută cuvintele. Frumuseţea ei vrăjeşte poate bărbaţii, dar stiloul ei îi dezbracă. Lista fericiţilor primiţi în braţele ei e impresionantă atît prin celebritate, cît şi ca număr. Trebuie accentuat că surîsul ei atît de fermecător şi chipul atît de inocent ascund un trecut destul de bogat. În carnetele ei e notat că totul a început la Paris, cînd se numea încă Singh, în luna noiembrie 1983, într-o seară crucială: un cocktail la Khashoggi, saudianul, marele om de afaceri internaţionale. Ea descoperă astfel o lume elegantă şi rafinată. Pamela trece cu succes examenul, pentru că Adnan Khashoggi, numit de intimi Ak, îi cere numărul de telefon şi o invită la un dineu în doi... Nu ezită nici o secundă şi astfel acea seară a marcat o veritabilă cotitură în viaţa ei.

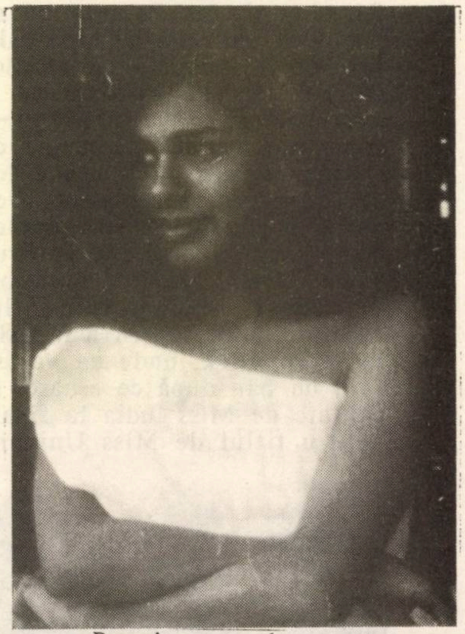

Pamela: un cadou preţios... dar şi periculos, fraţilor.

Pamela a fost sigură că este acceptată în lumea lui Adnan doar atunci cînd a invitat-o la Marbella, în Spania, la una din petrecerile sale grandioase care ţin de obicei patru sau cinci zile. "Şoferul lui Ak m-a aşteptat la aeroportul din Malaga şi apoi m-a condus la imensa locuinţă a lui Adnan. Am trecut prin multe grilaje, apoi printr-o grădină splendidă cu nenumărate plante. Vila este joasă, mobila scundă, în culori luminoase. Am camera mea. Mă scol tîrziu. Îmi petrec timpul stînd pe pat, privind cîte un film la video. Am şi piscină, dar nu-mi place să stau la soare. Seara mă îmbrac special pentru dineu. Domnul Khashoggi poartă un costum elegant. Telefonul sună permanent. «Ak, sînteţi chemat», spune din cînd în cînd secretara care e întotdeauna în preajma lui. Adnan părăseşte camera. E vorba de afaceri, afaceri non stop, vînzări de arme, contracte tehnice şi vînzări imobiliare."

Pamela nu vorbeşte despre acest subiect. Organele de control americane, saudiene şi elveţiene nu reuşesc să se descurce în iţele afacerilor lui Khashoggi, iar Pamela nu se amestecă unde nu-i fierbe oala. Încă de la începutul aventurilor ei în înalta societate a comerţului cu arme s-a comportat aşa cum se cuvine: cu indiferenţa prudentă a celor care nu vor să cunoască prea multe amănunte. Trebuie spus că s-a format la o şcoală bună: un anume Swami, pe de o parte om de afaceri dubios, pe de alta cucernic, a descoperit-o în 1982, la New York, unde ea venise fără un ban după ce eşuase, în calitate de Miss India la finala pentru titlul de Miss Univers.

IRELAND
SINGAPORE
INDIA

Pamela (dr.): Miss India. Aşa a început...

Swami se folosea de *call-girls* în afacerile lui internaţionale şi a pus ochii pe Pamela. "Am călătorit împreună în lumea întreagă, scrie ea, în America, Norvegia, Suedia unde am fost invitaţii ambasadorilor indieni. Nu l-am văzut niciodată pe Swami plătind vreo socoteală. Şi totuşi descindeam la cele mai luxoase hoteluri, mai ales la Hilton. De fiecare dată avea întîlnire cu oameni de afaceri, care acopereau toate cheltuielile noastre. Bineînţeles, eu eram răsplata... L-am cunoscut pe Swami la New York, la o recepţie dată de indianul Shail Uphadya, care lucrează la Naţiunile Unite. Exercita o putere uluitoare asupra tuturor interlocutorilor săi: a reuşit să obţină un milion de dolari de la sultanul din Oman."

Cu Khashoggi, Pamela pătrundea într-o lume mai puţin accesibilă, a cărei bogăţie şi abundenţă o descoperea cu aviditatea tinerei aventuriere născută într-o ţară în care se murea de foame.

Într-o seară, Pamela citea în camera ei, cînd cineva a bătut la uşă. Era Khashoggi. Venise s-o invite să viziteze ceea ce el numea "restul locuinţei". De fapt, era vorba de camera lui... "În mijlocul ei se află cel mai mare pat pe care l-am văzut în viaţa mea, acoperit în întregime de linon alb. Credeam că mă aflu în apartamentul regal al unui hotel de lux. Am fost fericită că mi-a propus să facem dragoste şi nu mi-a cerut nici o extravaganţă sau ceva bizar."

Din acea zi Pamela a făcut parte din "banca" femeilor utilizate de el pentru bunul mers al afacerilor. De aici înainte, Pamela era destinată să petreacă o bună parte din timp în avioane care străbăteau lumea în lung şi-n lat. Tînără, frumoasă, elegantă, conform dispoziţiilor lui Khashoggi, nu ducea lipsă de nimic. La rîndul ei, era gata să îndeplinească tot ceea ce i se cerea, inclusiv rolul de "cadou preţios"...

În felul ăsta, determinată să întîlnească nenumărate personalităţi din Orientul Mijlociu, a fost pusă în contact cu Ahmed Kadhafi, un văr al colonelului Kadhafi, numărul doi al serviciilor secrete libiene şi cumpărător de arme în Europa.

"Şi de data aceasta, povesteşte ea, eram «cadoul» destinat să cîştige încrederea. Aveam întîlnire la Milano. Ahmed mi-a propus imediat să-mi transfere zece mii de dolari în contul meu bancar de la Paris. Mai am încă două conturi: unul la Londra şi altul la Delhi. Lui Ahmed îi plac grozav femeile şi m-a rugat să-i recomand şi alte însoţitoare. Cînd am fost cu el la Milano, după ce a încheiat nişte afaceri cu firma Fiat, m-a invitat la un magazin de bijuterii şi mi-a oferit o brăţară de aur şi diamante. E un bărbat superb, insaţiabil, îi plăcea să se îmbrace după moda occidentală, şi cu pletele lui lungi părea un jucător de tenis internaţional. Cum eram pregătită să-i îndeplinesc orice dorinţă, legătura noastră a devenit permanentă. Cu toate astea, raporturile noastre nu erau ca de la egal la egal. Căci dacă el nu-mi vorbea niciodată de afacerile lui, încet, încet, a început să mă întrebe despre oamenii pe care îi cunoşteam. Voia să ştie cine mă recomanda către cine, cine conducea reţeaua de fete utilizate în chip de "cadou", care era genul de afaceri care-l interesau pe Khashoggi, ce funcţionar de stat superior francez aş putea să cunosc..."

Totuşi, la Paris, între două misiuni, Pamela trăia în anxietate. Cu toate relaţiile înalte ce le avea, o înspăimînta gîndul că ar putea fi extrădată în India. Ca să poată rămîne în Franţa exista o singură soluţie: să facă rost de un paşaport francez. L-a obţinut destul de repede. "Am făcut cunoştinţă cu zeci de bărbaţi homo şi aşa m-am căsătorit cu Dominique Bordes în 1984. Totul s-a petrecut rapid. Ne-am dus la primărie cu martorii noştri pe care i-am invitat apoi la un restaurant. A fost destul de trist pentru mine care de mult visam să mă mărit, şi iată-mă alături de un bărbat pe care nu-l iubeam. Pe Dominique nu-l interesau decît tinerii arabi. Nu mi-a cerut bani niciodată. Graţie lui am căpătat nu numai dreptul să rămîn în Franţa, dar şi cel de a circula liberă în toată lumea, fără să am nevoie de viză pentru Europa."

Tot timpul ăsta Ahmed

Kadhafi nu a uitat-o. Dimpotrivă. S-a interesat permanent de cariera ei și cu un interes deosebit, pentru că aproape de Paris se află Bruxelles, pe care Pamela îl vizita uneori: la Bruxelles se află faimosul stat major al OTAN-ului. Foarte capricioși, acești ofițeri occidentali: "Exigențele lor, scrie ea, erau mult mai mari decît ale celor mai dificili arabi." Poate că era chiar așa, dar eventualele lor confidențe erau incomparabil mai importante decît cele ale clientelei sale arabe. Asta era, fără îndoială, motivul pentru care o urmărea cu asiduitate Ahmed Kadhafi, care o invită la el, în Libia.

"Am ajuns la Tripoli cu avionul personal al lui Ahmed. Camera mea era plină de flori și fructe, dar mi s-a atras atenția să nu ies din ea.

Am așteptat foarte mult pînă a venit să mă vadă. A stat numai două ore. Am făcut dragoste și mi-a promis că va reveni ceva mai tîrziu. Ceea ce a și făcut. Toată noaptea a petrecut-o cu mine și m-a conjurat să nu dezvălui niciodată că am fost la Tripoli. În această țară musulmană extrem de riguroasă, bărbații nu fumează, nu beau și fac dragoste numai cu femeia lor. Ahmed nu voia ca eu să fiu văzută."

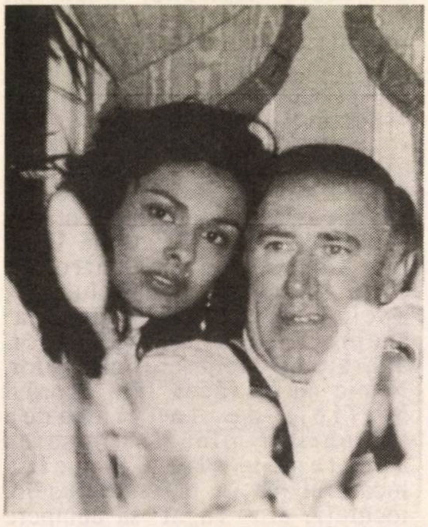

Cu Andrew Neil, redactorul șef al ziarului englez "Sunday Times": ca doi porumbei...

Deci Pamela a trăit în umbră și a păstrat confesiunile pentru prețioasele ei carnete. Cu toată spaima ce-o stăpînea ("ar fi putut să mă ucidă", scrie ea), a rămas cu el în legătură telefonică. Ceea ce dovedește că Ahmed urmărea progresele Pamelei în Marea Britanie. Căci după Paris, tînăra indiană a decis să cucerească Londra. Și acolo. destinul ei s-a desfășurat meteoric. Doar în cîteva luni carnetul cu adrese prețioase a luat proporții considerabile. Și astfel, recomandată de unul din nenumărații ei protectori, a obținut în scurt timp un post la "sfînta sfintelor" a politicii britanice. Spre marea ei surpriză – și spre marea bucurie a lui Ahmed Kadhafi, amanta sa a devenit o fermecătoare documentaristă la Camera Comunelor. Nici mai mult; dar nici mai puțin...

(Traducere de S.M.)

Măcar odată pe lună petreceți la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAȚĂ ARE OMUL"

Aici veți retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori și veți pleca acasă remontat!

Instrumentiști și cîntăreți din România – în fiecare seară

Vă așteptăm cu plăcere!

- **DANS**
- **ANTREN**
- **VOIE BUNĂ**

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz, pînă după miezul nopții (inclusiv duminică).

Primim comenzi pentru petreceri și reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •

(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

MAFIA

O IMENSĂ UMBRĂ

B. RAGUS
San Francisco

Anul acesta s-a comis la Palermo (Sicilia) cea mai cumplită crimă executată de Mafia italiană în ultimul deceniu. A fost asasinat judecătorul Giovanni Falcone, împreună cu soţia sa şi trei agenţi personali de pază.

Giovanni Falcone fusese director general al Departamentului de criminologie în Ministerul de Justiţie şi "duşmanul numărul unu al Mafiei". Apoi, mai nou, Mafia a ucis pe judecătorul Borsalino, urmaşul lui Falcone.

Aşadar, Mafia este în stare să elimine pe oricine îi stă în drum. Mafia nu iartă niciodată. Mafia nu uită niciodată.

Dar, ce este Mafia?

În 1943, Salvatore Giuliano, un tînăr de 21 de ani din micul sat sicilian Montelpre, a ucis un carabinier (poliţist italian) care voise să-i rechiziţioneze un sac cu făină, lucru de preţ în anii de război. După aceea, pentru a-şi salva viaţa, luă drumul munţilor şi, împreună cu alţi sicilieni, formă o grupă de partizani care, cu timpul, devenise atît de îndrăzneaţă, încît atacă o cazarmă a carabinierilor. Tînărul sicilian se făcu cunoscut prin fărădelegile sale, căpătînd porecla de "regele din Montelpre", o figură de temut în lumea dură a bandiţilor sicilieni. El luptă pentru independenţa Siciliei, devenind un erou.

Dar, în dimineaţa zilei de 5 iulie 1950, i se găsi cadavrul în uliţa satului Castelvetrano. Lumea rămase surprinsă, însă nu era nimic deosebit: cînd Mafia nu mai are nevoie de unul din oamenii săi, metoda sa e radicală: moartea!

Mafia – o forţă imensă care, din umbră, conduce şi stăpîneşte o lume; guverne, bogătaşi, intelectuali, o masă imensă de manevră folosită în scopurile sale criminale. Cu timpul, a ajuns să "lucreze" aproape la "lumină"... Iar forţa sa a depăşit hotarele ţării de origină: Mafia, în Italia, şi Cosa Nostra, în America, sînt, de fapt, acelaşi lucru.

Ştiţi ce este Mafia? Nimeni nu o va crede: un fel de guvern paralel. Este imens de puternică şi uriaşă – scrie Joe Valachi, unul din mafioţii cei mai cunoscuţi, în cartea sa recent pusă în vînzare şi din care am extras relatarea pe care o reproduc aici. Nimic nu-i poate sta în cale! De aceea, în urmă cu cîţiva ani, ministrul de justiţie al Statelor Unite lansase un semnal de avertisment: "Dacă nu se va duce o luptă pe scară naţională împotriva criminalilor organizaţi, folosind tehnicile şi armele lor, ei vor sfîrşi prin a ne distruge." Acest om lucid s-a numit Robert Kennedy. Cosa Nostra a înţeles avertismentul. Robert Kennedy a fost asasinat! Şi unii cred, fără a putea s-o dovedească, Mafia nu-i străină de dispariţia fratelui fostului preşedinte al U.S.A. Şi ea îşi continuă nestingherită activitatea în Statele Unite.

Dar ce este Mafia? Ce este Cosa Nostra? Ce reprezintă? Ce urmăreşte? Cum s-a născut ea? De unde are fonduri pentru acţiunile ei?

Într-o altă lucrare, care mi-a servit mult ca izvor de documentare, cercetătorul şi istoricul Hutin precizează că organizaţia ar fi luat naştere la începutul secolului XIX, în epoca în care "Curtea Neapolului", gonită de armatele nepoleoniene, căutase un refugiu în Sicilia, sub protecţia flotei engleze a lui Nelson. Insula era, pe atunci, populată de tîlhari care pustiau regiunea; pentru a le limita activitatea, suveranul, neavînd forţe militare suficiente pentru ca să menţină ordinea, plăti unele bande care se constituiră într-o organizaţie rămasă multă vreme stăpînă în Sicilia. Iar cînd guvernul reintronă administraţia normală, această organizaţie, denumită Mafia, continuă să existe; nemaifiind în solda guvernului, îşi continuă activitatea pe contul ei, atrăgînd în rîndurile ei pe aceia care duşmăneau pe cei aflaţi la putere. Mizeria fiind mare printre muncitorii din minele de sulf şi micile exploatări agricole din Sicilia, Mafia îşi recruta membri din toate păturile populaţiei; de la ţărani la magistraţi. Dar, la început, lupta era limitată împotriva marilor proprietari de pămînturi.

Şi, într-o zi, apăru în rîndurile Mafiei un om cu preocupări politice: Salvatore Giuliano, devenit peste noapte erou de legendă, "banditul-prieten al săracilor", un fel de Robin Hood sau Iancu Jianu Haiducul.

Giuliano reuşi în acţiunile sale deoarece putea conta pe "omerta" (legea tăcerii). E ştiut că nu poţi scoate nimic de la un sicilian care a decis să tacă. *Blestem celor care trădează "omerta"!* Şi Giuliano ştia mai bine ca oricine să obţină tăcerea. El alcătui o "armată voluntară a eliberării siciliene", decis să mizeze pe ideea de autonomie. Dar, în ziua cînd se înţelese că Sicilia nu va fi niciodată independentă, Giuliano deveni un personaj supărător, care ameninţa "liniştea" întregii organizaţii. Şi fu ucis de unul din locotenenţi, un oarecare Pisciotta; apoi, asasinul fu otrăvit în celula sa.

După dispariţia lui Salvatore Giuliano, Mafia îşi îndreptă atenţia asupra industriei, care începuse a se dezvolta în Sicilia. Pînă atunci, Mafia controlase doar preţurile cerealelor, fructelor şi al apei, fără care nu există viaţă în această regiune secetoasă. Tinerii din Mafia au înţeles că trebuie să se adapteze pentru a supravieţui şi a-şi impune legea lor. Continuînd să controleze piaţa legumelor, a peştelui şi a apei, şi-au întins "protecţia" asupra ramurei construcţiilor, aparatelor menajere, maşinilor. Nimic nu se făcea fără acordul Mafiei: de la vînzarea terenurilor pînă la finisarea apartamentelor. Şi, cînd locatarul lua în posesie noua lui locuinţă, era "rugat" să cumpere ustensilele de bucătărie, baie etc. de la anumiţi furnizori. Şi nu se putea să nu ţii seamă de "sugestiile" Mafiei: sfatul devenea curînd avertisment. Iar antreprenorul care nu accepta intermediarii sau materialele "recomandate", afla într-o bună dimineaţă că noul său imobil a sărit în aer peste noapte. Negustorul care se încăpăţîna să vîndă la preţul lui şi nu-l accepta pe cel "al pieţii", era călcat de o maşină. Locatarul recalcitrant îşi pierdea slujba. Şi nimeni nu se putea plînge.

Odată cu modernizarea activităţii, trecînd de la artizanat la industrie, Mafia s-a transformat. Membrii ei au înlocuit puştile vechi, vînătoreşti cu mitraliere şi arme automate, se îmbrăcau elegant, nu în straie ţărăneşti, vorbeau mai multe limbi şi conduceau cu îndemînare automobilele industriei italiene. Precum forţa economică nu cunoaşte graniţe, nici forţa Mafiei nu s-a mai limitat la hotarele Italiei, ci a trecut oceanul.

Cosa Nostra este Mafia americană. Mafia a pătruns în Statele Unite prin intermediul Biroului de emigrări, a masei emigranţilor italieni, ei continuînd să se supună Mafiei ca şi în ţara lor. Un timp, organizaţia a operat relativ modest: mici "protecţii" în schimbul unor "mici taxe". Dar, iată că veni prohibiţia din anii '20, "şansa istorică" a mafioţilor.

Mafia reuşi să controleze fabricarea şi distribuirea clandestină a alcoolului. Cînd legea fu, în sfîrşit, abrogată, era prea tîrziu: Cosa Nostra devenise mare şi puternică. Urmă, totuşi, o perioadă "neagră" pentru organizaţie din cauza luptei dintre sicilieni şi napolitani, în goana de a acapara zone de influenţă, luptă ce ajunsese la paroxism în jurul anilor '30; în cîteva luni, 60 de gangsteri fură ucişi de "colegi".

Salvatore Maranzano din Castelmare luă iniţiativa de a pune capăt masacrului, propunînd ca fiecare grup să fie recunoscut de celălalt ca o familie şi să-şi aibe teritoriul său bine delimitat. Maranzano introduse ceea ce se cheamă "organizaţia familiilor", tip de organizare care mai există şi astăzi.

Familia era comandată de un *Capo* (şef), ajutat de un *Sottocapo*, care, la rîndul său, dispunea de un număr de *Caporegione* sau locotenenţi. Aceştia comandau cîte o grupă de "soldaţi". "Soldatul" nu îl cunoştea decît pe locotenentul său, iar locotenentul nu avea legătură decît cu Sottocapo. Imposibil pentru un mafiot de rînd să ajungă la şef.

Primirea unui nou "soldat" se face printr-un ritual impresionant. După ce recrutul a fost recomandat reprezentanţilor lui Cosa Nostra de către "ruda" lui, cei doi se taie la degetul arătător şi procedează la amestecul simbolic al sîngelui. Recrutul jură a pune "familia" deasupra religiei, ţării, soţiei şi copiilor lui. După care rosteşte formula sacră; "Să mă mistuie focul dacă voi încălca vreodată legea."

Creatorul lui Cosa Nostra modernă, "pacificatorul" Salvatore Maranzano, nu supravieţui mult operei sale. El vru să se intituleze împărat, sau, mai exact, "Capo di Tutti Capi", şeful tuturor şefilor. Şefii i se supuseră, dar, temîndu-se pentru propria lor viaţă, deciseră să-l lichideze pe noul Cezar; Maranzano fu ucis la 10 septembrie 1931.

Ideea unui şef suprem fiind de neconceput, Cosa Nostra alese drept conducător o comisie alcătuită din nouă pînă la doisprezece "şefi de familii" menită a coordona activitatea lui Cosa Nostra şi a tranşa eventualele litigii dintre "familii"; comisia avea dreptul de a numi şi destitui pe oricare din "Capo".

În Statele Unite, Cosa Nostra numără astăzi familii grupînd de la şase la zece mii de oameni, elementul italian continuînd să domine, mai ales în funcţiile de răspundere. Şeful departamentului de poliţie din New York însărcinat cu urmărirea activităţii acestei organizaţii, afirmă că veniturile lui Cosa Nostra se cifrează la şaizeci miliarde dolari. Astfel, Cosa Nostra e, din punct de vedere financiar, mult mai puternică decît U.S.Steel, America Telephone and Telegraph, Standard Oil, General Electric, Ford Motor Co., I.B.M. luate împreună.

De unde scoate Cosa Nostra fabuloasele sale beneficii? Din tot ce este, într-un fel sau altul, crimă, droguri, prostituţie, jocuri de noroc, plus politica. Astfel, foarte seriosul săptămînal "Time" apreciază că 25 de senatori sînt la ordinele Mafiei.

De ce nu se face mai mult împotriva Mafiei? se întreabă mulţi. Pentru că – paradoxal – deşi e vorba de o ţară puternică, nici poliţia şi nici F.B.I.-ul nu dispun de mijloace tehnice, de bugete care să le permită a combate organizaţia cea mai bogată şi puternică din Statele Unite. Şi apoi, oamenii care apără legea se lovesc de un obstacol constant, pe care nu-l pot învinge – corupţia. Nici o organizaţie criminală nu practică în mod mai abil, pe scară largă, corupţia. Mafia are în slujba sa funcţionari de stat, magistraţi, poliţişti, oameni de afaceri.

De aproape zece ani, lupta continuă, cu unele succese, împotriva mafioţilor. Sute de membri ai Cosei Nostra au fost inculpaţi sub diverse învinuiri, printre care mai mulţi "şefi de familii". Iar mulţi Capi au fost reduşi la inactivitate din cauza supravegherii agenţilor federali. Este, oare, începutul sfîrşitului Cosei Nostra?

NEVE
OREN
CASĂ PENTRU PĂRINŢI

RAANANA
STR, ŞABAZI NR. 19

• SUB CONDUCEREA ŞI SUPRAVEGHEREA UNUI MEDIC ŞI A UNEI SURORI MEDICALE CALIFICATE
• PRIMEŞTE INDEPENDENŢI ŞI SLEIŢI DE PUTERI
• DEASEMENI, PENTRU CONVALESCENŢĂ ŞI PENTRU PERIOADE SCURTE
• FIZIOTERAPIE
• ACTIVITĂŢI SOCIALE
• CAŞER

TEL. 052/449812 – 052/442000

MINIMUM NU UITA

O PUNERE LA PUNCT
Privitor la Israil Bercovici

Dacă nemiloasa boală nu l-ar fi răpus în urmă cu patru ani, Israil Bercovici ar fi fost sărbătorit recent cu ocazia împlinirii vîrstei Psalmistului – 70 de ani (născut 20 decembrie 1921, la Botoşani). Familia, prietenii, iubitorii de teatru păstrează vie amintirea acestui distins intelectual evreu, admirabil poet în limbă idiş, dramaturg, mulţi ani animator al T.E.S.-ului bucureştean, cronicarul a 100 de ani de teatru idiş, cunoscut ca atare prin volume de valoare ştiinţifică.

Consacrîndu-i, la aniversarea naşterii, un articol în "Viaţa noastră", Marius Mircu a revenit asupra criticilor ce i s-au adus, la timpul său, în presa israeliană lui I. B. pentru pretinsă "atitudine antisionistă". Autorul articolului actual declară că nu posedă documente care să infirme asemenea aserţiuni şi se referă doar la convorbirea avută cu poetul. Eu, în schimb, dispun de documente: exemplarul din "Scînteia" în care a apărut materialul încriminat şi propria mea mărturisire. Este vorba de "Scînteia" nr. 10.768 din 3 aprilie 1977, pag. 3. intitulată "România – mamă bună a tuturor fiilor săi", pagină care se înscria în cadrul unei campanii duse de oficiosul comunist în acel moment împotriva curentului de plecare din ţară a evreilor, saşilor, ungurilor. În acest context i se solicită de către redacţie un articol lui Israil Bercovici, care va purta subtitlul "Pagini din istoria convieţuirii frăţeşti a românilor şi evreilor". Acesta concepe şi redactează un articol serios, documentat, convingător, privind, citez din text *"momente cruciale cînd patriotismul evreilor faţă de ţara în care trăiesc"* s-a dovedit prin fapte şi prin atitudinea unor personalităţi ca Rosenthal, Barbu Iscovescu, I. Popper, rabinul Malbim şi mulţi alţii – articol pe deplin valabil şi onorabil atunci ca şi acum şi care nu conţine nici o referire la emigrări.

Adus în redacţie chiar în seara apariţiei de către un redactor, articolul a fost considerat ca fiind inadecvat obiectivului urmărit. Drept care, redactorul şef adjunct Nicolae Corbu, responsabil cu problemele de propagandă şi responsabil de numărul respectiv, deşi evreu, a considerat potrivit să se adauge la articolul primit o casetă concluzivă care să înfiereze cu vehemenţă pe cei care *"îndeamnă şi pe cetăţenii evrei să-şi părăsească patria"*. Am asistat întîmplător la momentul cînd acesta personal dicta cuvînt cu cuvînt textul casetei. De altfel, oricine îl citeşte (v. facsimilul) va fi izbit de deosebirea flagrantă dintre stilul ponderat, elegant al articolului lui I. B. şi cel de-a dreptul trivial al casetei şi va deduce că omul de cultură evreu nu are nici o contingenţă cu textul adăugat. De altfel, nici nu a mai fost anunţat despre insidioasa "completare". Lui nu i-a rămas decît să-şi exprime a doua zi dezaprobarea plină de indignare.

Am considerat necesar să relatez episodul de mai sus în numele adevărului şi ca un omagiu adus memoriei unui prieten drag şi a unui emerit cărturar evreu, ale cărui afinităţi faţă de Statul Israel le-am cunoscut bine, inclusiv din convorbirile pe care le-am avut cu el, în ivrit, în ultimii ani ai vieţii lui.

P.S. Mi se pare interesant să menţionez şi faptul că materialul principal din pagina la care m-am referit poartă semnătura lui Sergiu Andon, în prezent în conducerea ziarului "Adevărul" – moştenitorul (ca să zic aşa) "Scînteii" – şi autorul unor articole cu insinuări transparent antisemite.

I. FÎNTÎNARU

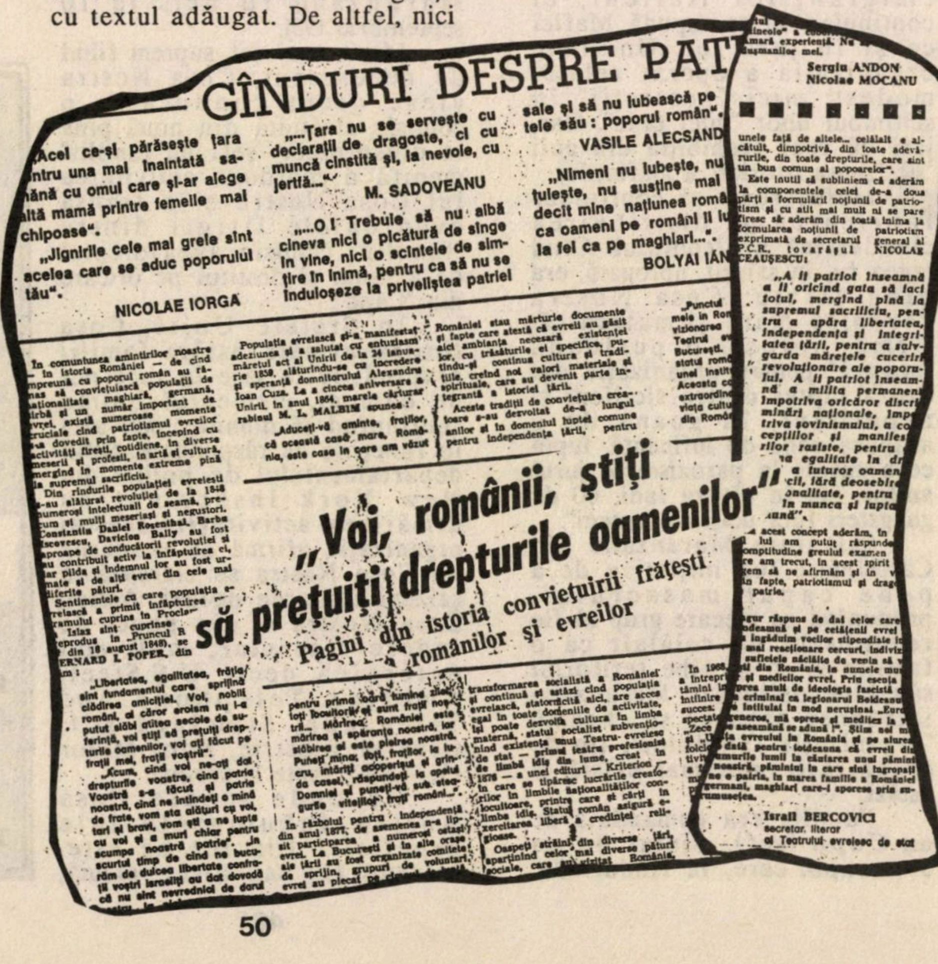

GÎNDURI DESPRE PAT

„Acel ce-şi părăseşte ţara
ntru una mai înaintată sa-
mână cu omul care şi-ar alege
altă mamă printre femeile mai
chipoase".

„Jignirile cele mai grele sînt acelea care se aduc poporului tău".

NICOLAE IORGA

„...Ţara nu se serveşte cu declaraţii de dragoste, ci cu muncă cinstită şi, la nevoie, cu jertfă..."

M. SADOVEANU

„...O! Trebuie să nu aibă cineva nici o picătură de sînge în vine, nici o scînteie de simţire în inimă, pentru ca să nu se înduioşeze la priveliştea patriei sale şi să nu iubească pe tele său: poporul român".

VASILE ALECSAND

„Nimeni nu iubeşte, nu ţuieşte, nu susţine mai decît mine naţiunea romă ca oameni pe români îi iu la fel ca pe maghiari...".

BOLYAI IÁN

amară experienţă. Nu
duşmanilor mei.

Sergiu ANDON
Nicolae MOCANU

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

unele faţă de altele... celălalt e alcătuit, dimpotrivă, din toate adevărurile, din toate drepturile, care sînt un bun comun al popoarelor".

Este inutil să subliniem că aderăm la componentele celei de-a doua părţi a formulării noţiunii de patriotism şi cu atît mai mult ni se pare firesc să aderăm din toată inima la formularea noţiunii de patriotism exprimată de secretarul general al P.C.R., tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU:

„A fi patriot înseamnă a fi oricînd gata să faci totul, mergînd pînă la supremul sacrificiu, pentru a apăra libertatea, independenţa şi integritatea ţării, pentru a salvgarda măreţele cuceriri revoluţionare ale poporului. A fi patriot înseamnă a milita permanent împotriva oricăror discriminări naţionale, împotriva şovinismului, a concepţiilor şi manifestărilor rasiste, pentru

„Voi, românii, ştiţi să preţuiţi drepturile oamenilor"

Pagini din istoria convieţuirii frăţeşti a românilor şi evreilor

Populaţia evreiască şi-a manifestat adeziunea şi a salutat cu entuziasm măreţul act al Unirii de la 24 ianuarie 1859, alăturîndu-se cu încredere şi speranţă domnitorului Alexandru Ioan Cuza. La a cincea aniversare a Unirii, în anul 1864, marele cărturar rabinul M. L. MALBIM spunea:

„Aduceţi-vă aminte, fraţilor, că această casă mare, România, este casa în care am văzut

„Libertatea, egalitatea, frăţia/ sînt fundamentul care sprijină clădirea amiciţiei. Voi, nobili români, ai căror eroism nu l-a putut slăbi atîtea secole de suferinţă, voi ştiţi să preţuiţi drepturile oamenilor, voi aţi făcut pe fraţii mei, fraţii voştri".

Israil BERCOVICI
secretar literar
al Teatrului evreiesc de stat

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DRIMER, Carol (Herţa, 1889 – Iaşi, 1941), critic literar, a fost un foiletonist învăţat, un adnotator de cărţi şi de idei, pendulînd între ispita de a discuta fenomene, ca un Zarifopol, şi propensiunea către detaliu, ca un Cioculescu. El scrie despre "Schiller în lilteratura românească" şi despre Shalom Alehem, despre antologia de poezie românească în idiş a lui Solomon Segall, despre Anatole France, Steuerman-Rodion, B. Luca sau Ronetti-Roman. Textele sale, adunate în trei volume de "Studii critice" (Iaşi, 1923-1928), precum şi cele de după aceea, rămase în reviste, l-au făcut pe istoricul literar Mircea Coloşenco să vadă în Drimer (pe care-l defineşte drept un *polemist redutabil*) "nu numai caracter polemic acid, ci şi originalitate şi profunzime. Carol Drimer a realizat mici eseuri, în care problemele iudaice sînt discutate paralel cu cele ale ţării în care s-a născut. Comparatismul literar îl poate revendica, înscriindu-l printre criticii competenţi, capabili de a fi intermediari între creaţiile autorilor evrei şi cele ale autorilor români." ("Revista Cultului Mozaic", Buc., 1992) Aşadar, un comparatisto-polemist. Comparatist, în măsura în care se străduia să dezvăluie corespondenţele, legătura organică dintre spiritualitatea românească şi opera evreului de la Carpaţi şi Dunăre. Polemist, fiindcă în toate acestea, el răspundea, cu furie şi cu ironie, cu argumente – vai – carteziene şi cu nervozitate, cu *mots d'esprit* notabile şi cu nelinişte tuturor acelora care tăgăduiau evreului dreptul de a face parte din cultura română şi militau pentru purificarea acesteia de "elementele străine". Să-şi fi apărat Carol Drimer, polemizînd cu mentalitatea în cauză, propria sa mică operă, propria sa fiinţă de om "marcat pentru purificare"? În ziua de 29 iunie 1941, Carol Drimer – condeierul care, după spusele aceluiaşi Mircea Coloşenco, "a contribuit mult prin faptă şi cuvînt la apropierea dintre cele două culturi – românească şi evreiască – în scopul unei mai bune înţelegeri reciproce" – fu chemat, împreună cu toţi bărbaţii evrei din Iaşi la Chestura poliţiei, apoi îmbarcat într-unul din acele trenuri de marfă ce vor intra în istorie drept "trenurile morţii". Vagoanele fură sigilate. Găurile prin care se mai putea respira fură astupate cu şipci. Era o vară toridă, venea luna lui cuptor, dacă puneai mîna pe lacătele de fier cu care fuseseră încuiate uşile te frigea, oamenii băteau cu pumnii şi picioarele în pereţii vagoanelor cerînd apă.

Z. Desmond, un ziarist din Iaşi, s-a aflat în acelaşi vagon cu Drimer: "Am trăit – scria el – drama din 29 iunie. Timp de opt zile am stat în vagonul închis ermetic, cu alţi 150 de nefericiţi.

...Să stai cu peste 100 de muribunzi într-o cuşcă-mormînt, închis ziua şi noaptea, să asişti cum cei mai dragi ţie ţi se prăpădesc de sete, de foame şi de căldură sufocantă. Tata înnebunise şi muşca cu dinţii scîndura vagonului, rîzînd în neştire. Muşca pe cei din jurul lui, pe urmă a vrut să mă sugrume.

Alături, Carol Drimer şi-a smuls toate vestmintele şi, astfel dezgolit, delira, stînd pe un munte de cadavre.

...Pe un vecin de-al meu cei din vagon l-au legat cu o curea de mîini şi de picioare, ca să nu-i muşte. Înnebunise, sărmanul..." (Din "Martiriul evreilor din România", Ed. Hasefer, 1991, p. 135)

După unele mărturii, cadavrul lui Drimer a fost aruncat, împreună cu ceilalţi morţi din tren, la o oprire în gara Podul Iloaiei, după alte versiuni, pe peronul gării Roman. Militarii au stropit cadavrele cu furtunul, s-au turnat şi dezinfectante, pentru evitarea epidemiilor. La căderea serii, lumea s-a repezit asupra morţilor, smulgîndu-le hainele, căutînd bani, ceasuri, inele, stilouri. Drimer nu mai avea nimic pe el, aşa că a fost împins deoparte cu piciorul, ca să nu încurce locul.

Cîteva traduceri din ebraică: *Ecleziast* (Iaşi, 1927), *Ester, Purim* (Iaşi, 1927); o traducere din germană: *H. Heine*, Idei (Iaşi, f.a.)

Un proiect rămas în cartoane (care cartoane au dispărut): alcătuirea unui dicţionar ebraic-român.

DUDA

"...Noi, de pildă, am văzut mereu echipe de derbedei, tocmiţi să smulgă din mîna vînzătorilor ziarele democratice şi să le dea foc, şi am văzut şi chioşcuri devastate şi capete sparte şi oameni răniţi şi ucişi de bandele de mercenari în cămăşi verzi sau albastre...

Să ardă gazetele în altă parte

Nu mai departe decît ieri, o haimana obeză şi cu ochelari, dînd foc unui teanc de ziare chiar pe strada Sărindar, l-a determinat pe un comisar – nu să-l ducă la poliţie – ci să-l întrebe textual: "Cu cine am onoarea" şi apoi să-l invite, tot textual: "Să ardă gazetele în altă parte, fiindcă pe Sărindar nu e permis..."

4 documente sau o revoltă populară care costă 7000 de lei

(...) Publicăm aici patru facsimile care învederează la ce trucuri ticăloase a recurs, de ce mijloace netrebnice a uzat, fătul acesta al norocului (e vorba de Stelian Popescu, patronul ziarului *Universul*, cel ce dezlănţuise, şi din porniri filo-naziste, şi din interes, campania pentru distrugerea, inclusiv prin foc, a presei democratice, al.m.) Priviţi documentele. Grăiesc ca o sentinţă care duce pe un trădător în faţa plutonului de execuţie. Pentru o mai clară şi indiscutabilă edificare a opiniei publice, transcriem conţinutul documentelor, fără să alterăm talentul de compoziţie respectiv – în gramatica şi sintaxa lui Stelian Popescu – adică aşa cum se poate vedea că au fost întocmite.

Primul document

Bucureşti, 18 mai 1936

Stimate domnule Duda,

Faţă de atitudinea obraznică a ziarelor jidoveşti *Dimineaţa* şi *Adevărul*, consiliul de Ad-ţie a ziarului nostru convocat de dl. director a hotărît o vie propagandă contra acestor ziare şi boicotarea lor.

Revolta opiniei publice a început a se revolta prin arderea acestor foi comuniste.

Am hotărît că în inspectoratul meu să procedez la fel şi de aceea fac apel la dvs., bun naţionalist ca să sondaţi terenul şi să organizaţi cît de curînd asemenea manifestaţii şi la Galaţi. Luaţi contact cu şefii mişcărilor de dreapta şi comunicaţi-mi la Bucureşti, de urgenţă pe adresa de acasă.

Salutări,

(ss) Martinescu

P.S. Distrugeţi această scrisoare.

Al doilea document

Domnule Duda,

ca răspuns la rîndurile şi propunerea dvs., ţin să vă comunic că dl. director a aprobat suma de 7000 (şapte mii) lei ca ziarele să fie arse înainte de a intra la depozitar şi complet distruse pentru a nu putea fi vîndute.

Deci sînteţi autorizaţi a întrebuinţa această sumă fără nici o justificare. Pe ziua de 28 Mai sînt la Galaţi şi vom aranja totul definitiv.

Salutări,

(ss) Martinescu

Al treilea document

Bucureşti, 28 Mai 1936

Stimate Dle Duda,

Sîmbătă 30 Mai spre Duminică 31 veţi executa ceea ce am proiectat. Conducătorul va fi tînărul c.p. care ne-a condus la gară. În urmă, dacă se face percheziţie la dvs., vedeţi să nu aveţi nimic compromiţător. În acelaşi timp arde la Brăila şi Bacău cum am stabilit. Eu plec din Bacău, Duminică 31 Mai, seara, direct Bucureşti.

Succese şi Izbîndă.

(ss) Martinescu

P.S. Ca de obicei arde scrisoarea.

Al patrulea document

Primit 5000 (cinci mii) lei de la dl. Duda.

(ss) Angheluţă

4.VI.1936

■

Şi acum cîteva lămuriri. Martinescu este inspector administrativ al *Universului*. În sectorul lui trebuia să se pregătească "revolta opiniei publice care a început a se revolta", cum aşa de plastic se exprimă. Duda este depozitarul *Universului* la Galaţi, iar Angheluţă care a încasat – după ce şi-a făcut datoria – cinci mii lei, este agent electoral al organizaţiei gogiste de la Covurlui."

(din L. Kalustian, *Conspiraţii sub cerul deschis*, Bucureşti, 1976, p. 109 şi pp. 314-316)

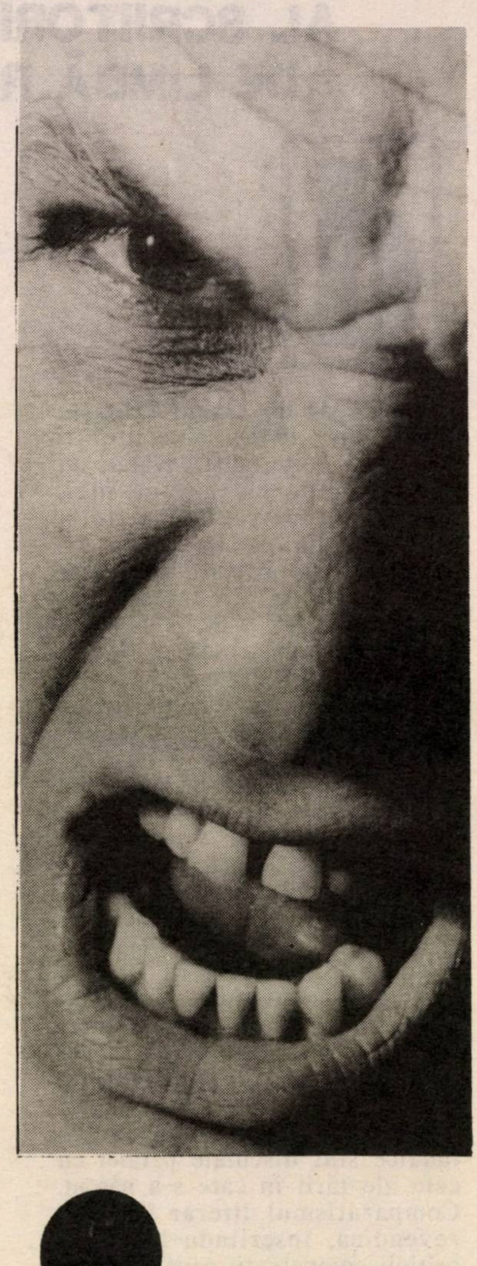

Nu e Duda, din Galaţi.
Nici Martinescu.
Nici Angheluţă.
Şi nici Stelian Popescu.
Dar seamănă cu ei.

ÎNTREBĂRILE DICȚIONARULUI

Francezii au o expresie: "les veuves abusives", prin care sînt caracterizate acele văduve de scriitori ce-și îngăduie, în virtutea legii, să șicaneze în felurite chipuri pe editori, critici literari etc., atunci cînd vine vorba de tipărirea operelor lăsate de soții lor celebri. Iar uneori mai umblă cu creionul și prin manuscrise.

Dar există, se pare, și frați abuzivi...

DE CE A FOST ARESTAT JURNALUL LUI MIHAIL SEBASTIAN

Ani și ani de zile am tot auzit despre un jurnal intim grozav, senzațional al lui Mihail Sebastian, dar care se află la Paris, la un frate al scriitorului, Beno, și că acesta refuză să-l publice.

Apoi am aflat că mai mulți intelectuali români din Franța, printre care și marele Eugen Ionescu, s-au oferit să ajute la publicarea jurnalului, dar Beno Sebastian n-a acceptat. Pe urmă am aflat că la Universitatea din Ierusalim există depusă într-un safe fotocopia jurnalului, dar că Beno, același Beno Sebastian, nu permite să se publice nici măcar o fărîmă din el.

Am fost intrigat și m-am întrebat: De ce? Cum se explică faptul că de aproape 50 de ani (Sebastian a murit în 1945) un frate al scriitorului ține arestat sub lacăt jurnalul pentru care există atîta curiozitate și se insistă atît de mult să fie scos la lumină? Ce poate să fie în acel jurnal, Dumnezeule mare? Doar nu e jurnalul unui savant care să cuprindă, să zicem, formula de fabricare a unei noi bombe distrugătoare a omenirii.

S-au făcut diferite supoziții. Regretatul S. Schafferman, a cărui soție era verișoara lui Sebastian, mi-a spus odată că Beno (avocat la Paris) l-a iubit atît de mult pe fratele său scriitorul, încît îi apără cu strășnicie memoria și nu vrea ca jurnalul să apară în România, unde cronicarii comuniști îl vor falsifica și îl vor interpreta tendențios.

■ *M. Sebastian*

Bine, dar de ce nu permite Beno ca jurnalul să fie publicat în Israel? am întrebat. Mi s-a spus că Beno e "supărat" pe Israel unde, cică, Mihail Sebastian ar fi fost... atacat. Dar nu e adevărat. Pînă la Schechter nu l-a atacat nimeni. Și cînd l-a atacat, Beno nu mai era în viață. Fiindcă veni vorba, "atacul" lui I. Schechter a fost anul trecut, într-un articol în care a abordat faimoasa greșeală făcută de Sebastian de a-i publica mentorului său, filosoful fascizant Nae Ionescu, prefața la romanul "De două mii de ani". În acea prefață, apărută cu numai cîțiva ani înainte de rebeliunea legionară, filosoful Nae scrisese că "Iuda trebuie să sufere fiindcă este suferind."

În urmă cu vreo zece ani sau mai mult, s-a produs un incident care mi-a dat puțin de gîndit. Profesorul Ghershon Sholem, strălucit cercetător al Kabalei, l-a invitat la Universitatea din Ierusalim, pentru a ține o conferință, pe Mircea Eliade pe care îl aprecia ca specialist în istoria religiilor. Dr. Theodor Loewenstein-Lavi și alți cîțiva intelectuali originari din România n-au suportat ideea ca Eliade să vină în Israel ca musafir... la Yad Vashem și s-au dus in corpore la profesorul Sholem și i-au relatat despre antecedentele fasciste ale lui Eliade. Prof. Sholem, care nu știuse nimic despre aceste blestemate antecedente, a anulat invitația. Tot atunci, dr. Loewenstein-Lavi a publicat în revista de istorie "Toladot" cîteva fragmente din vestitul jurnal al lui Sebastian. Fragmentele respective erau despre atitudinea și scrierile legionare ale lui Mircea Eliade. Ulterior am auzit că Beno Sebastian s-a înfuriat acolo, la Paris, pentru că s-au publicat fragmente din jurnal; și a trimis o scrisoare fulminantă de protest Universității din Ierusalim.

Am scris mai sus că acest incident mi-a dat puțin de gîndit. Din păcate, numai puțin și pentru scurt timp. Luați de ale vieții valuri și griji, noi, toți cei curioși să citim jurnalul, am abandonat subiectul. Ne-am ocupat de altele. Pe urmă, toți protagoniștii acestei afaceri – Beno Sebastian, prof. Sholem, dr. Loewenstein-Lavi, S. Schafferman, Mircea Eliade – au murit unul după altul.

Recent, cu o ocazie cînd iarăși a venit vorba, într-un grup din clubul ARCADIA, despre acel jurnal care tot n-a apărut, s-au pus cîteva întrebări tulburătoare:

Oare refuzul încăpățînat de peste patru decenii al lui Beno Sebastian de a publica jurnalul se explică prin dragostea pentru celebrul său frate sau invers – prin invidia pînă la ură pentru celebritatea fratelui? Cu atît mai mult cu cît el n-a făcut nimic, deși avusese posibilitatea, pentru editarea romanelor lui Sebastian în Franța... Nu e aceasta o întrebare la care s-ar putea răspunde printr-un test post-mortem de psihanaliză?

O altă întrebare: nu cumva Beno Sebastian l-a apărat pe Mircea Eliade (şi pe alţi ex-legionari deveniţi umanişti la Paris)? Căci s-a aflat că ei doi au fost în relaţii bune. E de presupus că Eliade, care avusese ciocniri cu Mihail Sebastian şi ajunseseră la o ruptură, ştia ce conţine jurnalul şi ce scrie despre el autorul cărţii "De două mii de ani".

Nu a fost oare refuzul lui Beno rezultatul presiunilor lui Eliade care avea tot interesul să nu fie divulgat în occident ca fascist?

Alte dezvăluiri "compromiţătoare" în jurnal nu au cum să fie. Sebastian n-a cunoscut secrete de stat sau politice. El nu putea face dezvăluiri senzaţionale decît despre intelectuali care ulterior au fost transformaţi în icoane.

Vom putea citi însă peste trei ani acest jurnal. Peste trei ani se vor împlini 50 de ani de la moartea scriitorului şi atunci, conform legii, nu va mai fi nevoie de acceptul familiei.

DAN BENIAMINI

●

PRODUSE DIN CARNE
Dany Cohen
• Salamuri şi afumături din producţie proprie
• Pescărie
• Legume congelate
• Salate
• Conserve la preţ de cost
En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

CALENDAR

AUGUST

? **august** a murit Al. Robot (1941)
4 august a murit Ludovic Bruckstein (1988)
8 august s-a născut Saşa Pană (1902)
9 august a murit A. Zaremba (1930)
10 august a murit Eugen Schileru (1968)
10 august a murit I. Peltz (1980)
12 august a murit A. Axelrad (1963)
13 august s-a născut Andrei Tudor (1907)
14 august s-a născut Ştefan Tita (1905)
15 august a murit A. Toma (1954)
16 august s-a născut Ov. S. Crohmălniceanu (1921)
19 august a murit M. H. Maxy (1971)
19 august s-a născut I. Vitner (1914)
21 august a murit Dorina Rădulescu (1982)
22 august a murit Saşa Pană (1981)
23 august a murit Iulia Soare (1971)
24 august s-a născut B. Elvin (1927)
27 august s-a născut Z. Ornea (1930)
29 august s-a născut Mirel Brateş (1936)
31 august s-a născut Andrei Lillin (1915)

SEPTEMBRIE

1 septembrie s-a născut G. Millian-Maximin (1885)
2 septembrie a murit A. Grossman (tipograf) (1935)
5 septembrie s-a născut G. Spina (1896)
7 septembrie s-a născut Camil Baltazar (1902)
10 septembrie a murit Mihail Sabin (1975)
12 septembrie s-a născut Sebastian Costin (1939)
13 septembrie s-a născut Eugen Schileru (1916)
14 septembrie s-a născut H. Salem (1927)
14 septembrie s-a născut Radu Klapper (1937)
16 septembrie s-a născut Gh. Schwartz (1943)
18 septembrie s-a născut M. Blecher (1909)
19 septembrie a murit A. Steuerman-Rodion (1918)
19 septembrie s-a născut Marcel Breslaşu (1903)
20 septembrie a murit Marcel Breslaşu (1966)
22 septembrie s-a născut Isaiia Răcăciuni (1900)
22 septembrie a murit M. Maur (1988)
23 septembrie s-a născut Alfred Margul-Sperber (1898)
25 septembrie s-a născut Marcel Marcian (1914)
26 septembrie a murit M. Rudich (1991)
27 septembrie s-a născut Nina Cassian (1924)

VILNIUS - וילניוס
ŞANA TOVA !
• MEZELURI ŞI CARNE PENTRU CEI CU GUSTURI RAFINATE, DUPĂ REŢETE EUROPENE
• PEŞTE AFUMAT ŞI SĂRAT
Preţuri fără concurenţă
DESCHIS ÎN FIECARE ZI DE LA 10.00 LA 19.00
VINERI DE LA 9.00 LA 15.00
IERUSALIM,
MARTEF HAIR – LA MIGDAL HAIR
TEL. 02-242168

CARTEA

În loc de cronică literară la cartea nouă "Ştiri eterne"

PROTESTE, SCANDAL, ANCHETĂ DUPĂ APARIŢIA CĂRŢII LUI SCHECHTER

Intenţia noastră era de a publica în acest număr special al revistei noastre o cronică la noua carte satirică a lui I. Schechter "Ştiri eterne", aşa cum de altfel este şi datoria editurii MINIMUM care a editat-o. Precum se ştie, editura MINIMUM se obligă să recenzeze pe larg, să publice cronici literare, precum şi să facă publicitate cărţilor pe care le editează. Nu putem face acest lucru acum, deoarece imediat după apariţia cărţii lui Schechter a izbucnit un scandal uriaş.

Cartea a apărut la 10 iulie şi după numai cîteva zile, la 16 sau 17 iulie, autorul a primit o ciudată scrisoare oficială de la Madrid. Din partea purtătorului de cuvînt al Palatului regal. Scrisoarea era în legătură cu bucata din carte intitulată "Mesaj către regii Spaniei". În acest mesaj, Schechter îi asigură pe regii Ferdinand şi Isabela că evreii au uitat ordinul de expulzare din Spania a strămoşilor lor – "sîntem departe de tentaţia răzbunării deoarece durerile, cînd se învechesc, devin mit". Se pare că autorităţile regale spaniole au sesizat ironia, căci, în scrisoarea lor, ele protestează împotriva "insinuărilor nedrepte ale domnului I. Schechter", declarînd că "Spania de azi îşi recunoaşte vina istorică şi face totul pentru a-i convinge pe evrei s-o pedepsească aspru".

FIII LUI MAXWELL AMENINŢĂ

Autorul "Ştirilor eterne" ne-a arătat şi o scrisoare în termeni duri pe care i-au trimis-o avocaţii fiilor lui Robert Maxwell. Aceştia se referă la un alt text din carte – "Scrisoare antedatată către Robert Maxwell" – în care autorul îi cere defunctului miliardar să-l cumpere.

Întrucît nu am fraţi ca Iosef,
sînt nevoit să mă vînd singur.
Asemeni multor întreprinderi
şi naţionalişti demni,
doresc – e visul meu –
să fiu cumpărat
de marele Maxwell ce sînteţi
căci veţi şti că şi eu însumi
sînt o întreprindere ameţită
care se clatină în prag
de faliment.

Foto: Hedy Loffler

Avocaţii de la Londra ai fiilor lui Maxwell scriu: "Propunerea d-lui I. Schechter este cel puţin insolentă. Cum îşi închipuie domnia sa că dacă Maxwell nu l-a achiziţionat cînd era în viaţă, îl va cumpăra acum cînd nu mai trăieşte?" Avocaţii susţin că Schechter pătează memoria miliardarului prin aceea că insinuează că răposatul cumpăra întreprinderi şi poeţi în stare de faliment şi de aceea ar fi dat el însuşi faliment. Ei îl somează pe autor să retracteze poezia sau măcar să retragă tirajul de pe piaţă, în caz contrar se vor adresa justiţiei.

Există în carte şi o altă scrisoare satirică – aceea adresată redacţiei dicţionarului "Larousse" – în care se reproşează că nu s-a specificat cine este autorul maximei "Timpul lucrează pentru noi" şi, mai ales,

pentru care noi lucrează timpul,
protecţionistul ăsta afurisit,
nu în ce scop, nu cine-l plăteşte,
nu cum de nu-i e ruşine să
lucreze pentru ăia,
nu cum am face să lucreze şi
pentru noi...

Redacţia dicţionarului de la Paris protestează, afirmînd că din definiţia maximei "Timpul lucrează pentru noi" reiese clar că timpul lucrează pentru forţele care-l pun să lucreze pentru ele, nu pentru cele care aşteaptă ca timpul să le facă singur, din proprie iniţiativă, favoarea de a lucra pentru ele.

ANTISEMIŢII S-AU PLÎNS LA COMISIA DREPTURILOR OMULUI

Scandalul cel mai mare l-au făcut însă cîteva grupuri de antisemiţi din România, Franţa, Austria şi Andorra. Fiind departe, ele nu au putut face o demonstraţie de protest în faţa locuinţei în care locuieşte familia Schechter. De aceea au manifestat în faţa ambasadelor israeliene de la Bucureşti, Paris şi Viena şi au înaintat o plîngere Comisiei O.N.U. pentru drepturile omului. Ceea ce i-a înfuriat în mod deosebit a fost poezia "Poeţii antisemiţi", cu toate că nu toţi poeţii sînt antisemiţi şi nu toţi antisemiţii se dau la poezie. Poezia lui Schechter, care este un filosemit notoriu, sună aşa:

La dans, poeţii antisemiţi
sînt fioros de sentimentali.
Ei vin la bal cu cămăşi desuete
şi candori elaborate
cu ambiţii de plopi cabotini
care vor să facă mere
şi cu gelozia răchitei afectate
care nu poate da micşunele.
Nu ştiu să facă doi paşi
Aceşti băieţi sînt fete bătrîne
şi nimeni nu-i ia la dans.
Atunci, de furie şi disperare,
se-mbată c-un drog euforizant,
sparg orchestra neînţeleasă
cu chiote folclorice şi
vitejii refulate
şi ies singuri pe ring şi
dansează
îmbrăţişaţi lasciv
cu propriile prepuţuri
naţionaliste.

În plîngerea înaintată Comisiei drepturilor omului, antisemiţii se plîng că li s-a negat dreptul de a fi antisemiţi – drept elementar, după părerea lor, şi străvechi – şi că autorul este părtinitor cu evreii, sugerînd că ei sînt dansatori buni pe ring, pe sîrmă, pe situaţie şi chiar pe craca pe care şi-o taie uneori singuri de sub şezut. De la Centrala O.N.U. din New York s-a anunţat că Comisia pentru drepturile omului a deschis o anchetă.

SCHECHTER CAUTĂ UN AVOCAT

Fire sperioasă, poetul Schechter s-a speriat şi a căutat imediat un avocat care să-l apere la procesele pe care vor să i le intenteze spaniolii, fraţii Maxwell, antisemiţii precum şi ceilalţi pe care i-a luat în tărbacă: strigoii, războinicii, fanaticii religioşi, grafomanii, groparii capitalismului, sălbaticii din tribul african Masai, Confucius şi editorii în limba ebraică a biografiei lui N. Ceauşescu.

Dar încă nici un avocat nu a acceptat să-l apere. Bietul Schechter spune însă că nu se miră. "Eu sînt obişnuit ca avocaţii să-i apere pe cei care mă reclamă pe mine în justiţie. Cine nu m-a reclamat? Pînă şi cei pe care am încetat să-i critic m-au reclamat. Au spus că dacă nu-i critic eu, nimeni nu-i pomeneşte, lumea uită de ei şi astfel interesul lor vital de a fi pomeniţi este grav lezat şi trebuie să le plătesc despăgubiri."

Între timp, Schechter încearcă să-şi vîndă carea. "Am nevoie de bani, spune el cu lacrimi în ochi, probabil pentru a-i înduioşa pe clienţi. Bani pentru cheltuielile de judecată. Dacă nu găsesc un avocat, am să mă apăr singur. Dar şi eu trebuie să fiu plătit, nu? Şi dacă n-am să mă plătesc singur, cine să mă plătească?"

DAN BENIAMINI

SAMI BERNSTEIN
GALAŢI

Tel Aviv, str. Dizengoff 89
tel. 227596
(Intrarea pe la Foto Express)
- **COMENZI ŞI REPARAŢII de bijuterii şi ceasornice**
- **SORTIMENT DE BIJUTERII pentru cadouri**
- **FIXĂM BATERII la ceasuri**

ŞANA TOVA !

BIANCA MARCOVICI

poem sponsorizat
(strigăt)

sponsorizăm, sponsorizăm poezia,
să iasă pe piaţă
pe hîrtie velină, catifelată, fină,
trucată, albastră cu limuzină
la scară, piscina afară
şi cornete de seminţe, biscuiţi,
extra-uterine, pergamente
şi ţoale fine, toate
la preţuri rezonabile – reduceri
de poeme, pîn'la 20% cu tot cu
bicicleta ergonomică
(cîntăreşte o tonă), maşina de scris
"CONSU"... "L" a căzut şi
staniol cît vreţi, cu banderolă
multicoloră
la fel ca-n şuc;
poemul se acordă şi gratuit
celui care scrie învechit
cu rimă: "la mine, la tine"... înţepenit
în secolul din urmă
cu zurgălăi şi schit ●

a memoria dlui
Leopold Bittman-Ruga

ÎNCEPUTUL UNEI LUNGI PRIETENII

Ce stranie mi se pare această împrejurare neprevăzută care a zdruncinat de pe făgaşul ei normal prietenia noastră aşa de recent începută şi aşa de frumos proiectată în viitor! Abia făcusem cunoştinţă în octombrie la cenaclul PUNCT şi la cîteva zile după aceea am primit prin poştă, într-un pachet, toate cărţile dumnealui – o viaţă întreagă de muncă şi pasiune trimisă aşa, dintr-o dată, printr-un singur gest spontan, însoţit de cîteva cuvinte poetice. Am fost pur şi simplu uimită de atîta încredere şi căldură! Am fost încîntată să descopăr prin lectură un univers sufletesc sensibil şi lucid, bogat şi limpede ca un somptuos palat de cleştar. Cînd ne-am întîlnit din nou la mijlocul lui decembrie (după cîteva convorbiri telefonice la care participase şi minunata lui soţie), mi se părea că ne cunoaştem dintotdeauna. Mi-a oferit atunci, cu generozitate paternă, o felie enormă de tort de ciocolată cu alune şi cu frişcă şi cu vişine glasate... ceva extraordinar şi festiv, ca pentru a sărbători începutul unei prietenii temeinice şi de lungă durată. Am vorbit, printre altele, despre Andersen, a cărui biografie o prezentase cîndva într-un scenariu radiofonic la Bucureşti. Mi se părea chiar că seamănă la chip cu visătorul autor al "Crăiesei zăpezii". Am promis că voi aduna într-un dosar toate poeziile mele din ultimul deceniu şi i le voi trimite. N-am apucat să-mi ţin promisiunea.

Dar n-am uitat, domnule Ruga. Am să vă trimit în curînd poeziile, odată cu gîndurile mele pline de respect şi preţuire, pe adresa acelui mitic tărîm ceţos dintr-o miază-noapte romantică spre care aţi plecat în această neaşteptată călătorie. Am să vi le trimit acolo de unde răspunsurile nu mai vin prin poştă. Dar le voi primi desigur, acele răspunsuri, direct în suflet... din valea Rinului, din taigaua Rusiei, din castelul Elsinor, din toate spaţiile mirifice de cultură şi civilizaţie prin care aţi călătorit neobosit cu mintea şi prin care mai călătoriţi încă.

LUIZA CAROL

CARTEA

Cine s-a îndeletnicit cu publicarea celui dintîi volum al lui Tudor Arghezi, după anii cînd marele poet fusese interzis, la ordinele lui Gheorghiu Dej? Un perciunat (cum ar spune "România Mare"). Un venetic (cum ar spune "Gazeta de Vest"). Un jidan (cum ar spune "Europa"): tăcutul, ştersul Lazăr Cassvan, colegul nostru de azi din Haifa. Şi cine a făcut cele dintîi portrete ale lui Arghezi, după ridicarea interdicţiei? Tot un perciunat, tot un venetic şi tot un jidan: Aurel Bauh.

ÎN CULISELE... REABILITĂRII LUI TUDOR ARGHEZI

Cînd s-a hotărît că Tudor Arghezi trebuie "reabilitat", ni s-a dat nouă sarcina aceasta de onoare. Eram cea mai mare editură de literatură beletristică (ESPLA, n.a.) şi, în plus, aveam la conducere un poet care-şi venera maestrul... (Ion Bănuţă, n.a.)

Era în vremea cînd zvonul public susţinea că autorul "Cuvintelor potrivite" primise, după o prea lungă aşteptare, vizita acasă a unor soli oficiali şi tot atunci s-a pus în circulaţie dialogul care ar fi avut loc. Faţă de ora stabilită pentru întrevedere, solii întîrziaseră vreun sfert de oră.

— Maestre, iertaţi-ne că am întîrziat un sfert de oră...

— Aţi întîrziat dumneavoastră... zece ani, dar n-are importanţă...

Acid şi prompt în replică, cum îi mersese vestea, marele poet dovedise de altfel un curaj indiscutabil atunci cînd publicase faimosul său articol-pamflet "Baroane" în care-l incondeia pe ambasadorul Germaniei, Killinger.

Primele fotografii din perioada post-reabilitare ale lui Tudor Arghezi au fost executate de Aurel Bauh, în atelierul său din strada Luigi Cazzavillan, unde ne-am deplasat cu poetul, fiica sa şi directorul nostru.

Nu mai ţin minte cine a fost de părere că fotografiile ar trebui să-l arate pe scriitor într-o lumină mai... tinerească, adică să se recurgă la retuş. Bauh s-a opus vehement, declarînd că el nu falsifică realitatea, ci, dimpotrivă, caută să o sublinieze, scoţînd în relief particularităţile unui chip. Adevărul este că, la vremea aceea, Tudor Arghezi nu mai strălucea nici prin... robusteţe fizică, nici prin siguranţă în mers şi o imagine uşor "îmbunătăţită" nu ar fi putut să supere pe nimeni, nici să deformeze realitatea. Dar Bauh n-a vrut cu nici un chip şi cîteva din portretele realizate atunci — remarcabile din punct de vedere artistic — au circulat multă vreme prin toate publicaţiile.

După ce "l-am" fotografiat în mai multe ipostaze, l-am condus pe Tudor Arghezi la sediul editurii unde directorul meu, în culmea fericirii, nu mai ştia ce să facă spre a-i fi agreabil, l-a pus să semneze primul contract, a sărbătorit evenimentul cu un pahar de şampanie şi a înfiripat o mică discuţie cu idolul său.

Am reţinut o singură observaţie a maestrului care, în treacăt fie spus, nu putea suferi să i se spună "maestre"... De altfel, satirizase acest termen într-una din lucrările sale. Întrebat de ce nu beneficiază de mijloacele tehnice moderne spre a-şi înregistra pe bandă magnetică poeziile, de ce adică nu-şi cruţă puterile folosind transcrierea de pe caseta înregistrată prin dicteu, în loc să se slujească de creion sau stilou, a răspuns:

— Dacă nu aud hîrşîitul peniţei pe hîrtie, nu pot concepe nimic...

Ulterior, într-un timp record de cîteva zile, i-am editat un volum încropit în grabă, primul după reconsiderare, intitulat "Scrieri", volum legat în piele...

Am recuperat ceva din timpul pierdut, ne ziceam noi... Ceva mai mult decît... nimic, spuneau cei mai mulţi.

(Fragment din volumul **"Filmul amitirilor mele"** de Lazăr Cassvan)

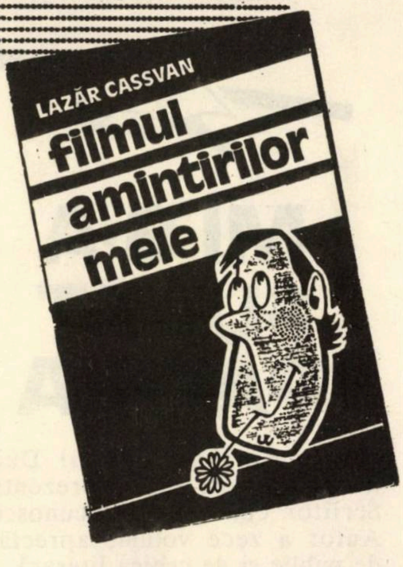

P.S. Cartea, cuprinzînd evocări din lumea culturală a României de dinainte, din timpul şi de după cel de al doilea război mondial, a apărut recent. Vi-o puteţi procura trimiţînd 20 şekeli pe adresa P.O.B. 5425-Haifa

ATENŢIE ! NOU ! ŞI INTERESANT !

În centrul oraşului un colţ verde deosebit de frumos, în care fiecare eveniment devine cu adevărat senzaţional !

- **Serviciu amabil**
- **O varietate de mîncăruri, inclusiv la grătar**
- **Posibilităţi de katering**
- **Parking spaţios**

CU OCAZIA DESCHIDERII, PREŢURI ATRACTIVE

GRĂDINILE "ROSEMARIE"

IAFFO, str. Hathia 6
(stadionul Blomfield, vis-à-vis de poarta 11)

03-826588

Primim comenzi pentru 100-500 persoane

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

MI S-A FURAT PATRIA

În România, Virgil Duda nu are nevoie să fie prezentat. Scriitor cunoscut şi recunoscut. Autor a zece volume apreciate de public şi de critica literară.

Dar aci, în Israel, unde a sosit în 1988, numele lui nu e cunoscut, pentru moment, decît de tovarăşii de breaslă şi, numai ca gazetar, de cititorii "Vieţii noastre", în a cărei redacţie a început să lucreze.

Acum a ieşit de sub tipar primul său volum de cînd este cetăţean israelian. Cum era şi firesc, un volum în care vorbeşte despre România din epoca întunecată a cuplului Ceauşescu, încercînd să-şi lămurească lui însuşi – implicit şi altora – cum şi de ce a plecat din ţara pe care o iubea, cu care se identificase.

"România. Sfîrşit de decembrie" este confesiunea înfrigurată şi lucidă a scriitorului silit să se dezrădăcineze. Document de epocă. Dar în primul rînd, document uman. Operă artistică.

O carte emoţionantă, răscolitoare.

În special pentru mine, pentru noi, care ne-am născut şi am crescut sufleteşte în România şi numai tîrziu, în condiţii tragice, am descoperit limanul izbăvitor în Israel, vechea-noua noastră patrie.

Duda recunoaşte cinstit că ani de zile a ezitat să depună actele. Precum emigranţii din Germania nazistă: "Nu aveam puterea să ducem la capăt o decizie, oricare ar fi fost. Eram legaţi de ţara în care trăiam; şi nu puteam scrie decît în limba maternă. Nu voiam «să luăm viaţa de la capăt», nu aveam puterea şi curajul de a îndura chinurile exilului. Nădăjduiam că dictatura va dispărea, de moarte bună sau rea (uite în Ungaria, uite ce spune Gorbaciov) şi, cu ea, mizeria insuportabilă."

Şi totuşi, în cele din urmă s-a hotărît. Ultima picătură în paharul prea plin a fost, pentru el, acea noapte de sfîrşit de decembrie, cînd, ca într-un coşmar, a tremurat epuizat timp de douăsprezece ore, aşteptîndu-şi soţia şi copilul, care nu mai soseau, în Gara de Nord, pentru că, din incurie şi imbecile măsuri de "economie", macazurile îngheţaseră. "În noaptea aceea (...) am priceput, storcîndu-mi creierii, că în ţara aceea, a mea, se poate întîmpla orice. Orice. Nimic nu e imposibil. Nimic nu e «de necrezut» (...) Am descoperit deodată că mi s-a furat patria. Cumplit."

Autorul înfăţişează necruţător situaţia înfiorătoare din acei ani: lipsa de lumină şi căldură (descurcăreţii descoperiseră că, mituind pe funcţionarul responsabil cu distribuirea curentului electric, puteau beneficia de un regim preferenţial), dispariţia şi apariţia inexplicabilă a alimentelor etc. Insistă în special asupra procesului de neîncetată agravare a regimului de represiune. Se ajunge la ceea ce el numeşte caracterul "deschis" al "muncii" celor care apărau orînduirea. Noul sistem ajunge să devină o componentă firească a vieţii de fiecare zi, să se impună cu putere, să imprime spaima generalizată, precum şi înţelegerea supra- şi subconştientă că te poţi descurca fără săpun în unele perioade, fără pastă de dinţi, apă caldă, hîrtie igienică, fără filmele lui Bergman şi Wajda, fără minime ştiri politice, fără benzină, fără salariu de la un moment încolo, dar în nici un caz fără "ofiţerul tău" şi armatele din spatele acestuia, căci politica de "economii nu se referea la uriaşele cheltuieli făcute cu salariile şi aparatura acestor supraveghetori, eşti bou dacă ai priceput-o aşa, ci la dictatura nemiloasă, fără prea multe închisori, ci în casa fiecăruia, căci e mai sigur aşa..."

Şi totuşi, cu înţelegere şi judicioasă cumpănire, Duda refuză să condamne poporul român în ansamblul lui. "Judecînd din unghiul unei gîndiri şi unei atitudini normale, poporul acesta de la Dunăre, atît de greu încercat, n-avea cum să prevadă că are capacitatea de a naşte viclenii monstruoase." Românii, spune autorul, au avut ghinionul de a fi victimele unui proces de mistificare săvîrşit treptat. "O *scară* spre iad, construită cu teribilă viclenie." Şi adaugă: "Desfid pe acela care, *atunci cînd se mai putea face ceva,* pretinde că ştia pînă unde poate ajunge. (...) Cîtă vreme viaţa este suportabilă, acceptabil de rea (ea este de obicei aşa), oamenii normali se străduiesc să se adapteze, să-şi păstreze echilibrul, să vadă, pe lîngă răul evident, şi binele mai puţin evident."

Aşa cum spuneam, cartea lui Duda nu este numai un document cu valoare informativă, ci o operă cu caracter artistic. Eseu şi reportaj literar pe linia de dezvoltare a genurilor respective în literatura română contemporană. Frămîntarea sufletească a "eroului" (căci are dimensiuni de personaj literar tipic, nu de simplă siluetă biografică identificată cu persoana concretă a autorului) are profunzime psihologică şi morală.

Faptele se grupează în ansambluri vii, devin scenete pline de dinamism, cu dialoguri percutante, caracterizate. Şi, dată fiind realitatea la care se referă, scena se desfăşoară într-un ritm, într-o atmosferă care aminteşte de teatrul absurdului şi de romanele lui Kafka. Să amintim, de pildă, scena din Gara de Nord, votarea la locul de muncă pentru ca supravegherea să fie absolută, discuţiile la cozi, moartea poetului Radu Petrescu etc.

Oamenii prezentaţi capătă densitate, devin portrete socio-morale gen La Bruyère sau cu înfierări caricaturale gen Daumier: activistul din "epoca de aur", fricosul demn, curajosul de circumstanţă etc. Uneori, siluete caricaturale, încremenite într-o atitudine caracteristică, demascatoare. Alteori, în mişcare, cinematografic, vorbind şi acţionînd.

Ironia abundă. Cu privire la fapte şi la limbaj (limbajul de partid: "ajungi la cimitirul elefanţilor" = eşti destituit, devii "un om mort"). Cu privire la alţii: "Nu combătuse Ceauşescu din răsputeri cultul personalităţii... lui Stalin?" Sau: "Numărul lichelelor, în loc să scadă, a crescut. Lichele nerecompensate, lichele de amorul artei. Să vezi şi să nu crezi." Dar şi cu privire la sine însuşi: "Să nu las (Doamne ajută) impresia că, uite, s-a găsit în fine unul, eu, care să vadă limpede ce se întîmplă. Faptul că nu-mi ţin gura e deja destul de urît, dar poate fi scuzat prin aceea că intră în obiceiurile meseriei de scriitor..."

"România. Sfîrşit de decembrie" este o îmbinare sui generis de patos emoţionant şi de luciditate. Patos, pentru că paginile sînt scrise în plină dramă, imediat după sosirea în ţară, la "centrul de absorbţie" din Ierusalim, cînd încă nu se dezmeticise bine, dar simţea acut nevoia de a se elibera, prin scris, de tot ce-l apăsa.

Luciditate, pentru că, aşa cum remarca fratele său, criticul literar Lucian Raicu, ceea ce caracterizează felul său de a fi şi de a scrie este distanţarea: "ca şi cum ceea ce ţi-a fost dat să trăieşti s-a întîmplat altuia."

Rezultatul: o carte care-ţi răscoleşte sufletul şi totodată te incită să reflectezi. Asupra altora şi asupra ta. Asupra vieţii şi a morţii. Asupra responsabilităţii personale, ca om şi scriitor.

UNIVERS SUMBRU

Cartea "Versuri Mici şi Poveşti Mici de citit înainte de culcare", apărută în editura "Minimum", aduce cititorului o surpriză plăcută: descoperirea unei scriitoare de talent, necunoscută pînă în 1992 publicului.

În Cuvînt înainte, autoarea povesteşte că familia ei s-ar trage din Spania şi ar fi primit numele de Rollinger în peregrinările ei prin Polonia, înainte de a se aşeza în România, întîi la Roman şi apoi la Brăila. Felicia Feinstein-Keifa este soţia unui Assir Zion (deportat la Vapniarka, apoi arestat şi torturat în 1950 cînd cu dizolvarea organizaţiilor sioniste, izbuteşte să treacă graniţa clandestin şi ajunge în Israel). Felicia "rămîne ostatecă, sub anchete, percheziţii, urmăriri. După 17 ani de aşteptare, i se eliberează paşaportul pentru Israel". Astfel, ultimul vlăstar al familiei Rollinger ajunge, în cele din urmă, la liman: "Şi cu aceasta s-a închis ciclul rostogolirilor unei familii oarecare de evrei."

Un aspect izbitor al Poveştilor Mici este cel relevat, cu strălucirea stilistică specifică mirodaniană, în notiţa de pe coperta cărţii. "Felicia Keifa este o fiinţă rătăcită misterios printre computerele telaviviene (...) Tu, încredinţat că eşti un om inteligent şi stăpîn pe destinul tău, cauţi adevărul despre astăzi în ziarul de dimineaţă. Ea îl găseşte în stele (...) Tu ai certitudini, 24 de ore din 24, fiind gata să explici planetei cum devine cazul cu orice. Ea nu explică nimic, fiindcă ştie ce ştie..."

Într-adevăr, proza Feliciei Feinstein-Keifa este deschisă misterului, forţelor supranaturale care stăpînesc universul şi destinul nostru. Unele schiţe se mulţumesc să consemneze astfel de fapte stranii. "Femeia din Cochin" transmite Fridei nu numai fiorul sexual lesbian, ci şi puterile ei magice. "Sfatul rabinului", deşi aparent absurd, se dovedeşte util; dacă nu i-ar fi dat ascultare, eroul povestirii şi-ar fi găsit moartea în valuri, în loc să ajungă cu bine în Eretz Israel.

Mai impresionante, mai izbutite artistic, ni se par acele "poveşti" în care straniul capătă rezonanţe mai adînci. "Cazul" aparte constituie numai o exacerbare a realităţii cotidiene, o potenţare a ei, dezvăluind cu forţă sporită realitatea tragică a unor situaţii general umane. Avsalom este un om şters, cenuşiu, incapabil să comunice cu semenii săi. Nici căsătoria nu-i reuşeşte. N-are nici prezent, nici trecut concret. N-are nici album, nici amintiri. Într-o zi, cineva îl fotografiază. Dar, mister: "În locul unde trebuia să fie Avsalom era o pată. Abia vizibilă." Ilogic, absurd, un astfel de fantastic – în tradiţia bine cunoscută a unui Eugen Ionesco, de pildă – este totuşi adînc semnificativ.

Din păcate, autoarea strică adesea eficienţa artistică a unor atari povestiri, încăpăţînîndu-se să adauge explicaţii inutile, comentarii cu iz didactic şi moralizator: "Ceea ce înseamnă că Avsalom nu există. Nici pentru el însuşi, nici pentru oricine altcineva. Dacă un om este fără trecut, ce posibilităţi ar exista să ne facă să presupunem că ar avea un prezent. De viitor nici nu mai este vorba."

Deschiderea spre supranatural, spre mister, relevată de Al. Mirodan, nu este însă decît un aspect al prozei de faţă. Se cuvine subliniat şi celălalt aspect, complementar: aspectul realist. Autoarea creionează personaje bine conturate, le încadrează priceput în situaţii concrete. Şi – lucru remarcabil prin raritatea lui – mai toate povestirile sînt legate, într-un fel sau altul, de viaţa noastră aici, în Eretz Israel. Hanna Nusbaum – din zguduitoarea poveste, istorisită cu mare economie de mijloace, "Femeia care a uitat cum arată" – trăieşte treizeci de ani într-un moşav din valea Beit Şeanului. Melancolica "Poveste de toamnă" este impregnată de farmecul irezistibil al Ierusalimului. Etc., etc.

Universul în care se mişcă

CARTEA

aceste personaje este sumbru. La primărie, unde i se cere să completeze nişte formulare, soţul are un lapsus semnificativ: nu-şi aduce aminte numele soţiei. ("Mama care şi-a pierdut numele") Abia la bătrîneţe, bărbatul îşi dă seama că numai pe ea a iubit-o. I-o spune, în sfîrşit. Ea nu reacţionează. El e disperat. "Dar ceea ce el nu va şti niciodată, pentru că ea s-a jenat să-i spună, era că tocmai cu urechea stîngă, cea pe care o avea spre vocea lui, nu mai auzea deloc, de mult. Era surdă." ("Vorbele ce n-au fost spuse") Lea îşi pierde tatăl. Apoi mama. Îndură suferinţe, asupră-i se abat nenorociri, una după alta. Dar ea nu poate plînge: "Ochii mei n-au lacrimi." La bătrîneţe, rămîne singură, cu o pisicuţă. Cînd moare şi aceasta, izbucneşte în sfîrşit într-un plîns amarnic. ("Ochii care nu aveau lacrimi") Şoşana, lipsită de orice bucurii, îşi caută satisfacţii culcîndu-se cu bărbaţi necunoscuţi, în timpul concediului. ("Ce este dragostea sau dubla viaţă a Şoşanei Mizrahi") Marina, absentă, lasă să treacă asupră-i nesfîrşitul şir al tragediilor evreieşti în acea epocă. În timpul războiului, avioane apărute brusc pe cer îi ucid cu focuri de mitralieră soţul şi copilul. În timp ce tatăl ei o ajută să-i îngroape, nişte soldaţi beţi trag în el. Marina şi mama ei sînt deportate. Marina scapă cu viaţă, devine infirmieră, dar rămîne pecetluită pentru vecie. "Am senzaţia că trăiesc într-o cuşcă largă, dar ştiu că e închisă (...) Eu sînt captivă în mine însămi."

Aceeaşi viziune sumbră o întîlnim şi în ciclul de poezii "Versuri mici". La un nivel artistic cel puţin la fel de bun ca al prozei, dacă nu chiar mai bun. Nici una dintre poezii nu este complet fără valoare. Toate se menţin pe linia artei autentice, serioase.

"Înserare udă" – care aminteşte întrucîtva atmosfera bacoviană – te face să simţi fizic nu numai ploaia obsesivă, ci şi senzaţia de dureroasă singurătate, omenească şi metafizică: "Plouă alb./ Plouă oblic, alb şi dens./ Mă poticnesc în orizontul limitat/ Mă simt stingher, înfricoşat/ şi obsedat de revărsatul alb, intens."

Singurătatea aceasta care "Doare lent şi crud" este aceea a omului în genere, dar şi a femeii singure, a evreicii prigonite, despărţită brutal de soţul nevoit să fugă dincolo de graniţă: "te caut prin ploaia albă. Unde eşti?". Poezia a fost scrisă la Bucureşti, în 1953. Din 1961 datează poezia disperată "Îmi vine să gem": "Oboseala/ M-a acoperit/ ca un val./ Mă exasperează/ tot ce-i vertical."

Chiar şi "Regăsirea" la Tel Aviv, în 1967, are ceva tragic. Eroinei îi e teamă ca totul să nu se destrame ca un vis. Se roagă: "Şi nu-mi vorbi – ca să nu piară magia." Irealul pare a fi devenit realitate. Imposibilul, posibil: "Dincolo de probabil, amîndoi, inversaţi/ ca în imponderabilitate/ uite că păşim răsturnaţi, scindaţi/ de lame de lumină, refractate." Plutesc cu băgare de seamă, cu teamă, cuprinşi de "imposibila spaimă a regăsirii", de "imposibila durere a fericirii".

Şi apoi, în 1977, lovitura finală: moartea soţului, în acea sîmbătă de iunie, la ora patru după amiază, "cînd nu era oră de murit/ – dar tu ai murit". Femeia simte cum, ceas cu ceas, soţul devine tot mai mult amintire şi ea se desparte de el, de ea însăşi. Îngrozită, îşi şopteşte: "Nimeni nu trebuie să ştie/ cît de puţin a rămas din tine." ("Iskor")

Acum, a rămas definitiv singură între cei patru pereţi, care par să înainteze inexorabil, sugrumînd treptat spaţiul restrîns, universul miniatural în care a fost claustrată: "Totul s-a concentrat între patru pereţi/ ce înaintează halucinant,/ pas cu pas/ milimetric – spre mine." ("Patru pereţi")

Dacă în proză calitatea cea mai de seamă era notaţia laconică, nudă şi crudă, în poezie, se cuvine a releva capacitatea autoarei de a da concreteţă abstractului. Iată tăcerea: "Uite cum s-a adunat/ tăcerea./ O foiesc/ şi-o răsfoiesc./ Ling pe degete mierea/ şi-nghit în sec – mă-înec." ("Uite") Sau: "Tăcerea mi s-a prins de gleznă./ Compactă./ Insinuantă." Iată timpul: "Timpul a bătut din pleoape/ şi s-a oprit/ în beznă." ("Gotterdämmerung") Şi frica: "Uite şi un sac/ atîrnat în vid/ unde se-adunase frica." ("Inventar")

Felicia Feinstein-Keifa îşi închină cartea soţului decedat în 1977. Sîntem în 1992. În ciuda spaimei ei din "Iskor", a rămas mult din el în sufletul ei. Nu l-a uitat.

Cartea de faţă este, deci, într-un anumit sens, un monument funerar, un act de pietate. Dar, totodată, un act de prezenţă, un act al vieţii. Care ne descoperă nouă o scriitoare pînă acum necunoscută.

(E.C.)

5 MINUTE CU FELICIA KEIFA

Apariţia volumului dvs. "Versuri mici şi poveşti mici" trezeşte un interes mare şi o curiozitate mare. De cînd scrieţi?

Nu sînt o scriitoare. Poate pentru că n-am publicat nimic pînă acum! Mi-am exprimat doar, de-a lungul vieţii, după posibilităţile mele, senzaţiile, sentimentele şi observaţiile, pentru mine însămi.

De ce abia acum publicaţi gînduri şi sentimente care v-au preocupat de mult?

Dacă le public în această modestă carte, este pentru a cinsti memoria aceluia care a fost Bebe Feinstein Keifa, Assir Zion. Versurile sînt scrise în perioada jocului de-a viaţa şi moartea în R.S.R., în dictatura deceniilor cinci şi şase.

De ce la Editura "Minimum"?

Atît de trist a spus un poet: "Trebuie să existe un loc unde se adună visurile noastre. Nu se poate ca totul să devină neant, odată cu noi"...

Dacă micile mele poezii şi poveşti nu au merite suficiente de a le salva de neant, pentru a fi – cum spune Horaţiu, coram populo – şi am îndrăznit să le public, aceasta se datoreşte lui "*Minimum*, care prin existenţa sa creatoare este şi un surprinzător catalizator.

Acuz! *Minimum* este vinovatul principal!

Mulţumesc şi pe această cale doamnei Sanda Peri, "redactorul de carte", pentru ajutorul ei delicat şi preţios.

(I.F.)

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

ALEXANDRU SEVER

DESPRE TENTAŢIILE SPIRITULUI MEDIOCRU

Un avocat, un medic, un inginer, un meseriaş, sau chiar un negustor, sigur de eficienţa lui socială, nu are nici o şovăială, îşi pune firma la uşă pentru ca tot omul să ştie cu cine are de-a face; ba cunosc mulţi asemenea indivizi care, atunci cînd îţi întind mîna şi ţi se recomandă, nu uită să-ţi declare şi profesiunea, ca şi cum, odată cu strîngerea de mînă, ar vrea să te încredinţeze de toată importanţa socială a fiinţei lor: "Doctor Mîrzescu", sau "Arhitect Făinaru", sau – de ce nu? – "Dupont, angrosist"... Profesiunea sau ocupaţia nu e un oarecare suport al numelui, e, s-ar zice, o parte a lui, inseparabilă; omul e doctor sau angrosist aşa cum e "Mîrzescu" sau "Dupont", fără nici o dificultate; îşi etalează adică profesiunea sau îndeletnicirea tot atît de firesc cum îşi poartă nasul, sexul, ochelarii sau mănuşile; o parte chiar din avantajele profesiunii se transmit prin harul simplei înrudiri: soţia devine "doamna doctor Mîrzescu" aşa cum se înobilează marchiză nu ştiu ce nevastă de marchiz. Toată ţifna imbecilă a individului avid de a impune, în lipsa oricărei evidenţe imediate a personalităţii, nobleţea principială a categoriei, e în această etalare a profesiunii menită să ţină loc de uniformă, de sutană sau de blazon. Dar văzurăţi vreodată poet sau prooroc care să-şi pună firmă pe uşă, care să-şi tipărească îndeletnicirea pe o carte de vizită, sau să se recomande "poet Dante", sau "profet Isaia"? E cu neputinţă! Şi asta nu pentru că le-ar lipsi conştiinţa importanţei, sau orgoliul tagmei, sau chiar sentimentul eficienţei sociale. Măcar în privinţa asta s-a mai schimbat cîte ceva în lume de la Homer încoace! Sfiala asta a poetului de a se recunoaşte este, cred, expresia cea mai gingaşă a unui har care lucrează fără martori. Sfîntul şi poetul nu se recomandă niciodată. Somaţi să se declare, mişcarea retractilă a poetului sau a sfîntului nu vrea să însemne nimic altceva decît refuzul instinctiv de a divulga taina unui sacerdoţiu. Tot ce poate să facă un poet cînd i se cere numele e să indice tăcut opera. E felul lui de a indica cerul, adică ordinea superioară a spiritului. Acolo unde opera nu-l recomandă, poetul nu există. Acum înţelegeţi de ce omul acesta nu-şi pune niciodată firma la poartă? El nu dă consultaţii la domiciliu, sau în cabinetele de specialitate; cine are nevoie de cuvîntul lui nu vine să i-l ceară acasă, se duce la librărie să-i cumpere cartea, la bibliotecă s-o împrumute, sau – ştiu eu?! – la teatru ca să i-o comunice interpreţi specializaţi; se duce adică să-l caute acolo unde persoana fizică şi starea civilă nu au nici o importanţă. Dacă adaugă totuşi ceva numelui, apoi aceasta e, poate, un titlu onorific; poetul care îmbracă uniforma Academiei Franceze, îşi etalează, cel mult, ca şi militarul sau prelatul, o funcţie în viaţa societătii, nu un grad în ierarhia spiritului; şi chiar şi asta în cadrul limitat al unei ceremonii... Aceste reflecţii mi-au trezit, în spirit arheologic, de pe fundul cine ştie cărei celule obliterate de trecerea timpului, amintirea acelei glume cazone în care cutare majur, cam mîrlan şi necioplit, interesîndu-se de meseria unuia şi altuia dintre recruţii săi, şi primind, la un moment dat, răspunsul, tot atît de imprudent pe cît de surprinzător, că răcanul cutare e artist, după ce a binevoit să se mire cu condescendenţă ("A, hartist!"), a căzut pe gînduri ca să rumege bine, potrivit cu legea suspensului, poanta pe care o pregătea, şi a ordonat calm, cu ochii înceţoşaţi de viziuni paradisiace: "Foarte bine, du-te de curăţă latrina!"

Gluma îmi rămăsese bine întipărită în minte nu atît pentru hazul ei grosolan, cît, mai probabil, pentru brutalitatea cu care îmi divulga nu numai tentaţia spiritelor mediocre de a înjosi toate valorile la care nu se pot ridica, dar mai ales dispreţul tradiţional cu care spiritul practic priveşte lucrarea abstractă a intelectului. Echivalentul condamnării platonice care exila poetul din cetate, îl regăseam, în absenţa oricărui principiu înalt, murdărit în această poantă finală care exila artistul la closet.

●

minimum
EDITEAZĂ
● Aveţi în manuscris memorii personale?
Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?
● Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?
● MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate
vi le asigură
MINIMUM
● Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte
MINIMUM
este "prietenul la nevoie"
●
Există, în sfîrşit, o editură:
MINIMUM

OPHIR-KEY TOURS
DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN
SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN
VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE PENTRU ORICE FEL DE EXCURSIE ÎN STRĂINĂTATE

MEDICII în AMERICA

Dr. A. CASSVAN
New York

...sînt foarte invidiaţi, desigur, pentru că – se zice – cîştigă foarte mult, poate chiar milioane. Asta spune şi crede opinia publică de pe întregul glob. Realitatea este însă mult mai complicată şi mai puţin roză. În primul rînd, în Statele Unite există ceea ce se cheamă "malpractice", adică posibilitatea de a fi dat în judecată de către orice pacient care găseşte o chichiţă sau are motive întemeiate să se plîngă de doctorul care l-a îngrijit. Ca să se apere de aceste foarte costisitoare dări în judecată, medicii trebuie să plătească o asigurare care poate atinge sume exorbitante, ajungînd la 80.000 de dolari pe an. Suma depinde, evident, de specializare. Un neurochirurg, un ortopedist sau un chirurg plastic plăteşte cel mai mult, pentru că riscurile sînt cele mai mari. Un obstetrician poate fi de asemenea în mare pericol pentru că, dacă fetus-ul, iniţial foarte normal – dezvoltă, să zicem, 18 ani mai tîrziu, anumite anomalii, de vină e, evident, cel care l-a asistat la naştere.. Absurd? Poate, dar fără discuţie real.

Pe lîngă "malpractice", există astăzi un număr din ce în ce mai mare de legi şi reguli care trebuie respectate, mai ales cînd un bolnav este spitalizat. Cînd internarea e ""urgentă" – şi marea majoritate a internărilor e pentru probleme "urgente" – bolnavul stă în spital numai atîtea zile cîte sînt stabilite pentru diagnosticul respectiv. Patru zile pentru pneumonie, cinci zile pentru un atac serios de cord etc., etc. Dacă bolanvul rămîne mai multe zile în spital, nu i se rambursează cheltuielile făcute, cheltuieli care pot atinge sume fabuloase. Cine stabileşte cîte zile corespund unei anumite maladii? De regulă, funcţionarii. Dacă bolnavul se află într-o fază a bolii care permite reabilitarea, de pildă după accidente cerebro—vasculare, amputări, fracturi, el poate fi admis – după un tratament iniţial într-un spital de urgenţă– într-un centru de reabilitare, unde poate primi, de regulă, încă două pînă la şase săptămîni de spitalizare. Aici, şederea în spital nu mai depinde de numărul de zile prescris de diagnostic, ci de progresul făcut şi care trebuie raportat în fiecare zi.

Ca să ilustrez mai bine climatul în care se practică azi medicina în America, ţara cu unul din cele mai înalte standarduri în ceea ce priveşte calitatea metodelor diagnostice şi terapeutice, am să redau o anecdotă auzită recent. Isus Christos devine medic şi lucrează într-o policlinică cu plată. Primul pacient în prima zi de lucru se întîmplă să fie adus în cărucior, deoarece e paralizat. Isus se uită la el şi îi spune: "Ridică-te şi umblă!". La care bolnavul se execută şi remarcă uimit că nu mai e paralizat. Iese din cabinetul medical şi ajunge în sala de aşteptare, unde alţi pacienţi îşi aşteaptă rîndul. "Cum e noul doctor?", îl întreabă ceilalţi bolnavi. "La fel ca ceilalţi. Nici nu m-a examinat!"

◆

ANDREI STRIHAN

PROVINCIALUL

Sensul acestui cuvînt a evoluat. Provincialul e un fel de a fi. O trăsătură psihologică. O mentalitate. O conduită. O instituţie. Persistent şi insinuant e provincialul. Ipocrit şi cameleonic. Dar mai cu seamă conformist. Prin excelenţă conformist. Deci lipsit de pesonalitate. Îşi modifică atitudinea în funcţie de opinia publică, de "gura lumii". Vieţuieşte hrănindu-se cu părerile altora. Pe această bază îşi construieşte un sistem moral şi ideologic. Cel mai fidel aliat: prejudecăţile. Trăsătură predominantă: lipsa de bun simţ, în general, şi a simţului ridicolului, în particular. Trăsături caracterologice: bănuitor, ascuns, iritabil, mitoman. Predilecţii: amănuntul senzaţional. Locul de manifestare preferat: piaţa publică, adunările de orice fel (familiale, de breaslă etc.). Scop: a fi cu orice preţ şi oricum în centrul atenţiei publice, fie prin asumarea disimulat exagerată a defectelor, fie – sau totodată – prin sublinierea disproporţionată a unor închipuite însuşiri personale.

Caragiale scria: "Pentru individul çare-şi închipuie că are talent, pe care de fapt nu-l are, opinia publică e suverană. După părerile pe care le adună de prin toate răspîntiile, el îşi modifică judecata despre propriile produceri; după curentele opiniei publice, îşi face o programă; după succesele obţinute de alţii, îşi croieşte o manieră ce i se pare sigură.

După ce dă la lumină o producere, umblă zi şi noapte să strîngă sufrajele amatorilor care, toate, pentru el sînt valabile: cele care îl aplaudă îl încîntă; cele care îl condamnă îl amărăsc. El discută bucuros cu oricine despre producţia propriului său talent, şi, atribuind lipsa de admiraţie numai şi numai nepătrunderii, e gata totdeauna să facă amănunţite explicaţiuni asupra operei sale. Părerile altora despre talentul său sînt o hrană de care el nu se poate sătura oricît s-ar îndopa; aşa că dacă nu-l admiri, măcar batjocoreşte-l; dacă nu-l aplauzi, măcar fluieră-l; dă-ţi însă numaidecît o părere. Consideră-l orişicum, numai consideră-l; el n-are încredere în sine, şi astfel sufletul lui, care mereu şovăie, are nevoie de o proptea, fie aceea într-o parte sau în alta." ("Despre teatru", pp.112-3)

Aşadar, daţi-vă numaidecît o părere!

Către Minimum
Ona Revist
către Mi

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

CAROL IANCU, "Emanciparea evreilor din România (1913-1919)", Centre de recherches et d'études juives et hébraïques, Montpellier, 1992

Originar din România, d. Carol Iancu, doctor în istorie, în prezent conferenţiar la Universitatea Paul Valéry din Montpellier, director al Centrului de cercetări şi studii evreieşti şi ebraice, este autorul unui şir de lucrări consacrate istoriei evreieşti contemporane şi relaţiilor internaţionale. Legat prin mii de fire de tribul din rîndul căruia a provenit, domnia sa dedică o mare parte a activităţii sale studiului istoriei evreilor din România, publicînd în acest sens lucrări de amploare şi remarcabilă valoare ştiinţifică. În *Minimum* am prezentat în diferite rînduri însemnări şi recenzii asupra unora din aceste lucrări, între care "Evreii din România (1866-1919) de la excludere la emancipare" sau "Bleichroder et Cremieux". În contextul acestor preocupări, se înscrie şi cartea cu titlul de mai sus, apărută recent, care îşi propune să elucideze rezultatul îndelungatei lupte în favoarea emancipării ultimei mari comunităţi evreieşti din Europa, lipsită, încă la sfîrşitul primului război mondial, de plenitudinea drepturilor civile şi politice.

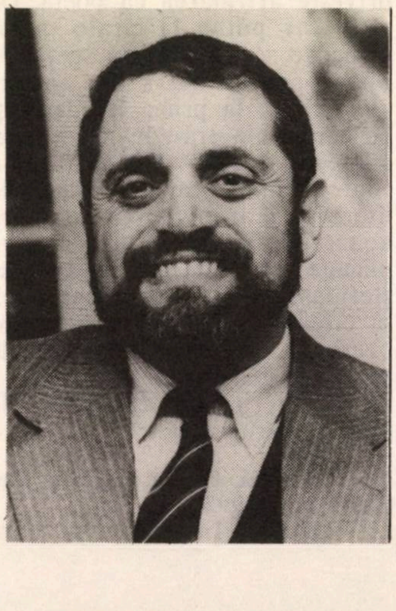

- **Carol de la Montpellier**
- **Iancu Feldstein: un doctor; un doctor evreu**
- **Cerul Biancăi Marcovici**
- **Solo Juster şi veacul**
- **Shanya a murit**
- **Pană şi seducţie**
- **Şi, mereu, politica...**

Autorul este cronicarul atent şi prob al momentelor critice şi înverşunate ale acestei lupte, care cunoaşte aspecte de dispreţ şi ură, de încleştări sîngeroase, de manevre infame, care făceau din evreul din România un haimatlos, un "străin nesupus unei puteri străine", dar manevrat de deciziile samavolnice ale unei administraţii pentru care dreptul, dreptatea decurgeau din animozitate. A trebuit să se producă tragedia războiului, în care evreii au dat jertfele lor de sînge, curajul unor oameni realmente democraţi, strădaniile unor grupe organizate, pentru ca eforturile întreprinse să culmineze cu recunoaşterea drepturilor civile ale evreilor din România. Autorul discută în carte pe larg dacă acesta a fost rezultatul guvernanţilor români, care se încăpăţînau să considere acordarea acestor drepturi ca o chestiune internă, sau a fost impusă de marile puteri, împinse la rîndul lor de organizaţiile evreieşti internaţionale? Fapt este că rezultatul menţionat nu priveşte doar pe evrei, ci – cum demonstrează în mod original autorul – se circumscrie unei sfere juridice noi, *dreptul minorităţilor*, de care ar fi trebuit să beneficieze atît minorităţile din România, cît şi din celelalte ţări balcanice. Şi fiindcă orice istorie aruncă lumină asupra contemporaneităţii, se poate aprecia că lucrarea de faţă ajută la înţelegerea multor evenimente cu motivaţie naţionalistă care au loc acum în ţările foste comuniste, în România ca şi în Iugoslavia, în Cehoslovacia ca şi în fosta Uniune Sovietică.

■

Dr. IANCU FELDSTEIN, "Momente", ed. "Minimum", Tel Aviv, 1992

Ce reprezintă acest opuscul de numai 40 de pagini? O sumară, dar consistentă şi atractivă fişă autobiografică. Sau, mai concret, povestea vieţii unui Om, a unui Evreu, a unui Medic – trei calităţi, toate cu literă mare, împletite organic, firesc, pilduitor.

Un *om* care, ca toţi oamenii buni şi de bine, nutreşte nobile sentimente umane faţă de părinţii care i-au dat viaţă şi aripi pentru zborul în înaltul unei cariere şi – aşa cum citim de la început – dragoste faţă de soţia – călăuză de nădejde, faţă de copii şi nepoţi, faţă de rudele care l-au încurajat şi susţinut, precum şi gînduri pioase în memoria unor rude şi prieteni dispăruţi, cărora le dedică rîndurile sale.

Un *evreu* – fiindcă, de-a lungul vieţii, împărtăşeşte soarta poporului său, este victimă, ca atîţia din generaţia lui, a persecuţiilor antisemite cuzisto - legionaro - antonesciene, ajunge, în amurgul vieţii, să se întregească cu copiii şi restul familiei în ţara străbunilor – Israel.

Un *medic* – fiindcă, simţind de mic copil vocaţie pentru această nobilă profesiune, îşi consacră capacităţile şi energia însuşirii şi exercitării ei cu o pasiune de excepţie. Animat de această pasiune, pe care o consideră pîrghia reuşitei, autorul biruie obstacole şi adversităţi, directe sau viclene, se formează ca un bun medic specialist în obstetrică - ginecologie, urcă toate treptele unei cariere generatoare de mari satisfacţii morale. Sînt emoţionante acele momente în care ni se descrie scîncetul unui nou născut ca un semnal de victorie a unei intervenţii medicale prompte sau rezolvarea cu măiestrie a unui caz complicat, ceea ce duce la salvarea a două fiinţe deodată. Măiestria se însuşeşte de la maeştri şi rezultatele se obţin prin conlucrare. Drept care lucrarea abundă în nume de profesori emeriţi, de colegi, de asistente – evrei şi români – cu care autorul a colaborat, le poartă recunoştinţă şi nu-i uită. Şi se încheie cu o concluzie - mesaj din care cităm: "Nu jigniţi! Nu umiliţi! Nu fiţi cu «pumnii strînşi (egocentrişti) ca fătul la naştere»". O concluzie care, reflectînd întregul conţinut, ne recomandă spre lectură cărţulia acestui medic - evreu - om.

(I. Fîntînaru)

BIANCA MARCOVICI, :Intermezzo", versuri; caietul literar "Menora", Rehovot, 1992

Ciudată senzaţia intelectuală pe care o lasă poezia Biancăi Marcovici. Sau cea pe care o lasă cele cîteva poeme şapirografiate prin grija harnicului cenaclu rehovotean. Versurile se alcătuiesc din metafore cît se poate de concrete, flori, mare, vulturi – mereu vulturii! – gunoaie, şi apoi cuvintele, puntea arcuită care leagă materialul de imaterial dîndu-i nume, şi totuşi ne aflăm în cel mai perfect abstract. Bianca Marcovici scrie o poezie cu şi despre idei, în care concretul – cuvîntul, în ultimă instanţă – este cel care constituie profanarea. O poezie paradoxală, deci, pe care am încercat s-o explicăm prin formaţia muzicală şi de... inginer constructor a autoarei, deci pendularea între aceşti doi poli.

Am citit şi am recitit volumul, incitaţi mai mult intelectual decît fascinaţi de contemplare estetică, şi pînă la urmă am descoperit cheia. Într-un vers superb, antologic, care justifică mulţumirile pe care i le adresăm Biancăi Marcovici din acest modest colţ de pagină: "Dacă n-ai cerul tău trebuie să-l creezi/ pînă şi orbul orb are cerul său".

SOLO JUSTER, "Columna secundelor", ed. autorului, Tel Aviv, 1992

Solo Juster are discreţia sihaştrilor sau a adevăraţilor aristocraţi. Nu însă pînă într-atît încît să păstreze complet tăcerea şi, atunci – pentru că "nimeni nu te serveşte mai bine decît tu însuţi", şi pentru că este o probă de mare dificultate în Israel să scoţi un volum de versuri – s-a auto-editat.

Poemele, şapirografiate, în majoritate scurte, sînt mai mult un soi de mesaj lansat pe valuri, valurile timpului şi ale spaţiului, de o sensibilitate atît de rănită încît a ajuns la resemnare.

Analizînd cauzele rănilor primite de sensibilitatea aceasta a lui Juster – sensibilitate căreia i-am spune "prima unealtă" a adevăratului poet – ar fi prea comod să le găsim în condiţia, cam jalnică, a poetului de limbă română din Israel. Prea comod şi, mai exact, neadevărat. Pentru că Solo Juster este lovit de epoca în care trăieşte, de civilizaţia acestui sfîrşit de secol XX, aici sau aiurea, cu care se află în conflict existenţial. O ştie şi o spune răspicat, dar metaforic, în "Vechi poveşti" ("Se poate trăi deci şi fără suflet/ în criza asta de identitate"), în "T.V. Obsesie" ("închisoare fără ziduri... nici în vis nu pot să evadez"). O spune, de fapt, în toate poemele pe care vă recomandăm să vă aventuraţi să le... suferiţi.

MIOARA IARCHI-LEON, "Vis şi lumină – poeme, proză", Tel Aviv, 1992

Volumul care înmănunchiază versuri şi schiţe ale unei tinere autoare ne revelă o scriitoare, ale cărei producţii denotă o apreciabilă sensibilitate, înclinaţii spre sesizarea frumosului din viaţă, o pornire reală spre transfigurarea lui literară. Dar, problema celor ce se doresc poeţi este că bunele sentimente şi cuvintele "frumoase" nu sînt suficiente pentru a face poezie. Este necesar ceva în plus, ceva care are puterea de a crea o lume din cuvinte şi sentimente, o lume care nu a existat înainte, pe care nu o întîlneşti la fiecare colţ de stradă, care evadează din banalitate.

Nenorocirea cu poezia (literatura) scrisă în româneşte pe teritoriul israelian este că gestul de a publica un volum presupune atîtea sacrificii şi eforturi (din punct de vedere economic), încît nu te lasă inima să spui cuiva care a traversat iadul pînă să-şi vadă cartea publicată: "Îmi pare rău, dar încă n-ai intrat în «Parnas»".

Numai că cine respectă cuvîntul scris are datoria morală de a spune adevărului pe nume. Cu o adîncă reverenţă pentru eforturile şi sacrificiile făcute de autoare, ni se pare potrivit să-i spunem că volumul pe care l-am avut în mînă este abia un debut indescifrabil în ce priveşte afirmarea ca poetă. De altfel ar putea fi citate multe nume de scriitori şi, în speţă, de poeţi, care nu s-au impus atenţiei de la prima lor carte şi pe care abia trăirile ulterioare, experienţele, Viaţa le-au conferit maturitatea şi măiestria literară. S-ar putea ca şi tînăra noastră Mioară să ne rezerve plăcute surprize. Cu condiţia să şlefuiască diamantul inspiraţiei, să citească setos operele marilor poeţi, să înveţe de la ei tainele meşteşugului, să-şi cultive necontenit propria capacitate de a scrie versuri.

"PUNCT", nr. 10, Tel Aviv, mai 1992

Motive încîlcite, pe care

nici nu doresc să le pătrund, au făcut să ne ajungă pe masă abia numărul 10 al revistei "Punct". Revista, depăşind cei patru pereţi ai acestui cenaclu despre care a început să se vorbească, reuneşte lucrări care probabil au trecut prin furcile caudine ale dezbaterii. Spunem "probabil" pentru că, în ciuda faptului că acest gînd este firesc în privinţa unei publicaţii legată mai mult sau mai puţin direct de un cenaclu, nivelul calitativ al numărului de faţă este atît de aiuritor de inegal, dincolo de acel decalaj acceptabil, încît e greu de crezut că a traversat o selecţie. În aceste condiţii, nu ne rămîne decît să salutăm acest al zecelea "Punct" ca pe orice iniţiativă care ţine de creier şi de inimă, să înşirăm de-a valma numele cîtorva dintre responsabilii acestei deconcertante diferenţe de valori: Leopold Bittman-Ruga, z.l., Maria Găitan, Mariana Juster, Shaul Carmel, Andrei Fischof, Eruhim Roisman, Luiza Carol, Solo Juster, Z.B.C., Tania Lovinescu, Elena Esther Tacciu, Getta Berghoff, Mioara Iarchi-Leon – şi să ne emoţionăm în faţa poemului "Rîul", în care Esther Tacciu a avut îndrăzneala şi talentul de a scrie cîteva versuri zguduitoare prin cinicul lor adevăr: "...Domnul său pe străin îl aşteaptă... Şi pentru vina de-a fi rătăcit/ Prea mult prin pustiu,/ Îi răstoarnă-n ureche/ ...Sunetul vid de-nţeles/ ...De dulcele miez al cuvîntului."

MIRCEA ARISTIDE, "Hotare", Caiet literar "Menora", Rehovot, 1992

Cum autorul acestei – cum să-i zicem – broşurele de versuri se auto-anunţă în notiţa bio-bibliografică drept membru al "Asociaţiei umoriştilor români" (habar nu aveam de existenţa organizatorică a unei asemenea confrerii!), sîntem perfect conştienţi de riscurile pe care ni le asumăm atunci cînd vom spune – aşa cum a mai spus-o cineva, în faţa căruia ne înclinăm cu adîncă plecăciune – "Nu!". Ceea ce avem în mînă nu-i umor; şi nici nu are pretenţia; nu este filosofie, pentru că aceasta este totuşi ceva mai mult decît să spui că "Nimic cum a fost ieri/ nu se petrece azi..."; poezie, desigur, nu este, căci, iar!, avem iluzia de a crede că ea ar fi ceva mai mult decît "Mă chemi,/ şoaptă în noapte,/ glasul tău mă caută.../ Mamă!" Atunci ce-o fi asta?!

Ştim, umoriştii nu sînt serioşi, dar se pare că redactorul-mentor al cenaclului şi publicaţiei "Menora", Cristian Şerbu, nu este umorist. Atunci?

(Radu Klapper)

WASHINGTON JEWISH WEEK, nr. 36 a.c., Washington, U.S.A., publică, sub semnătura lui Helen Mintz Belitzky un

YZKOR
PENTRU SEINDEL CATZ

Yzkor se spune pentru aducere aminte. Şi Seindel Faerstein Catz a dat familiei sale o exemplară lecţie de memorie.

De cînd a venit în Statele Unite de la Bucureşti, în 1977, la vîrsta de 70 de ani, această profesoară şi traducătoare s-a dedicat renaşterii istoriei acelor membri ai familiei care au pierit în pogromuri şi în Holocaust.

"Familia noastră, spunea ea fiilor ei, a fost greu încercată. Am fost răspîndiţi în multe locuri. Mulţi au murit. Nu ştiţi nimic nici măcar despre propriile voastre rude. Trebuie să ştiţi despre aceşti oameni şi să vă amintiţi de ei după ce eu nu voi mai fi."

Shanya, cum i se spunea, a lăsat în urma ei un arbore genealogic al familiei, arbore reconstituit de ea şi care cuprinde şase generaţii. Desfăşurat, el acoperă o masă de sufragerie.

A lăsat de asemenea pădurea pe care a plantat-o în Israel pentru cei 25 de membri ai familiei ei, printre care patru fraţi şi soţiile lor, care au pierit în lagărele morţii din Transnistria, unde fuseseră trimişi din Basarabia.

Shanya vorbea şase limbi. A scris rudelor din Rusia, România, Franţa, Israel, Canada şi Statele Unite şi a adunat fotografiile pietrelor funerare ale familiei. A strîns fotografiile într-un album, notînd ale cui erau şi de unde veneau.

■ Shanya: perseverenţă

Dar Shanya a fost o păstrătoare nu numai a trecutului, ci, în aceeaşi măsură, şi a viitorului.

După ce a venit în Statele Unite, a contribuit la reînnodarea legăturilor dintre membrii familiei răspîndiţi prin lume. Căutările ei au purtat-o prin Statele Unite, Franţa, Israel şi România. Perseverentă, a telefonat şi a scris, pentru ca legăturile pe care reuşise să le stabilească să nu se rupă din nou.

Pentru copiii ei, ea a fost puntea de legătură între două vieţi – cea de dinaintea emigrării, în anii '70, şi cea de după strămutare.

"Ce e identitatea evreiască în absenţa memoriei?" obişnuia ea să spună.

La înmormîntarea Shanyei, fiul ei Michael Cernea i-a făgăduit: "Mamă, aceasta nu e ultima oară cînd vorbesc cu tine. Voi continua să-ţi povestesc ce fac. Am să-ţi povestesc despre copiii mei. Şi, cînd va veni momentul, le voi povesti nepoţilor mei despre ce ai făcut tu. Îţi mulţumesc, mamă."

Yzkor se spune pentru aducere aminte. Şi Shanya nu va fi uitată. Lecţia ei de memorie a dat roade.

"BREVIAR", buletin al cenaclului "Menora", Rehovot, nr. 3, mai 1992

În această însufleţită foaie care ne-a ajuns tardiv în mînă, am găsit cîteva piese de reală valoare poetică. Problema începe cu textele de pseudo-critică risipite ici-colo, care păcătuiesc prin preţiozitatea cu care încearcă să ascundă faptul de a nu avea nimic de spus. De ce s-a risipit spaţiul? De ce, Dumnezeule mare!

(Radu Klapper)

NICOLAE BREBAN, "Pană şi seducţie", Ed. Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti, 1992

Dificil de catalogat – ca tot ce e valoros – ultimul volum al lui N. Breban, scris în timpul şi despre timpul lui Ceauşescu, e poate prima încercare în cadrul romanului românesc contemporan de sfidare a imposibilei întrebări: "Cum de a fost posibil?". Cum de a fost posibil ca atîţia şi atîţia intelectuali de valoare să reziste atît de firav rinocerizării naţionalist - comuniste?, ne întrebăm noi, de aci şi de după fenomen. Iată că, plonjînd în abisul auto-scrutării etice, psihologice şi uneori de-a dreptul patologice, de care nu prea ne place să ne apropiem, N. Breban îndrăzneşte a ne oferi un proiect de răspuns care, în esenţă, poate fi înţeles ca un tip de reacţie inversă, bine cunoscut la noi, şi anume: "dafka"! Cu alte cuvinte, dacă "ei", adică (aproape) toată lumea, ţin să mă încorporeze, să-mi distrugă sacrosancta personalitate, eu, la rîndu-mi, personalitate foarte convinsă şi deloc discretă în privinţa calităţilor mele reale şi imaginare, "dafka" (tocmai de aceea, în ciuda situaţiei, ba dimpotrivă, pe scurt "sîc") nu mă las!

În consecinţă, îmi măresc (deocamdată în proprii mei ochi, singurii care de fapt contează) volumul şi greutatea socială, culturală, literară şi monden- "informatoare" pînă la asemenea proporţii, încît evident, eu Gulliver uriaşul nu voi putea fi înregimentat, captivat, prins de piticii care mă înconjoară şi mă "pîndesc". Nu mă las "sedus" cu una, cu două... Din punct de vedere strict psihologic, e o tehnică şi aceasta şi poate că în cazul lui N. Breban, autor de mare talent şi una din cele mai controversate figuri ale mişcării literare româneşti din ultimele trei decenii, să fi dat chiar roade, ultima sa carte semănînd mult cu o astfel de fascinant ademenitoare şi în acelaşi timp şi straniu- respingătoare "roadă".

În atît de transparentul romancier înţeles-neînţeles, pe deasupra şi Don Juan lucid şi dezabuzat, botezat modest "domnul K." (orice asemănare cu eroul lui Kafka rămînînd pe seama cititorului), lectorul contemporan recunoaşte fără nici o dificultate "personajul" vieţii literare româneşti Nicolae Breban. Romancierul Breban însă, să nu se supere amatorii de picanterii literare, este de o cu totul altă factură decît imaginea pe care şi-o face despre sine însuşi şi, datorită acestei benefice discrepanţe, avem de-a face cu unul din cele mai interesante, tulburătoare şi adevărate documente literare privind "angajarea" (de către serviciile competente) intelectualului în mecanismul puterii. Cu orice risc.

Epoca trăieşte în paginile romanului nu atît prin amănuntul istoric, cît prin întortochiatul periplu de autoînţelegere şi, în cele din urmă, involuntară justificare a domnului K. faţă de N. Breban şi vice-versa. Înşelătorul joc de reflecţie în oglinzile paralele ale unui "ego" majestuos cotropitor al realităţii din jur reuşeşte să ne spună destul de multe despre vitalitatea filonului psihologic în romanul românesc al zilelor noastre şi destul de puţine despre procesul de conştiinţă (şi responsabilitate) al creatorului în epocă. Peste toate aceste considerente, purtînd şi ele, în mod inevitabil, pecetea epocii prin care am trecut, romanul se prezintă însă ca una din primele încercări talentate şi într-un foarte ciudat fel şi "sincere" de a înţelege sinuoasele căi de rezistenţă (şi vice-versa) faţă de "anii lumină" ai unora dintre cei mai "luminaţi" scriitori ai epocii.

(Sergiu Levin)

Magic Touch

BEATRICE
Diplomat
CIDESCO

"BEAUTY
HOUSE"

EUROPEAN SKIN CARE SPECIALIST

30 Frishman, TEL AVIV
Tel. 5242359

INSTITUT DE ÎNFRUMUSEŢARE

● Îngrijirea tenului la nivel internaţional, cu produse franţuzeşti ● Procedeul pilling profund (פילינג עמוק) pentru îndepărtarea ridurilor, petelor şi cicatricelor ● Epilaţie (cu ac electric) ● Machiaj profesional pentru mirese şi alte evenimente plăcute ● Pedichiură, manechiură şi depilaţie cu ceară

INSTITUT DE SLĂBIRE
sub supraveghiere medicală

● Diete ● Masaje medicale ● Tratament cu electrozi ● Acupunctură ● Împachetări sistem FRIGI-THALGO – Paris

CADOU după tratament:
o poşetă pentru farduri

ŞANA VHATIMA TOVA!

SUCOT LA ZIHRON IAACOV!

Poftiţi la noi să petreceţi sărbătorile, la preţuri de mivţa cu:
● Mîncare de casă – caşer ● Aer montan ● Mare ●
● Privelişti încîntătoare ●
● Televizor + mazgan + W.C. – în fiecare cameră ●

HOTEL "BEIT MAIMON"

ZIHRON IAACOV, str. Zahal 4 FAX 06-396547
Detalii şi rezervare de locuri prin tel. 06-390212/3/4

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RADU KLAPPER

POTOPUL NU A VENIT

Decepția acelui "Te ador și nu pot mai mult", lung spectacol artificial al unei companii – "Fargistan" – franco-internațională creată ad-hoc, s-a adăugat oboselii a peste două săptămîni de nocturnă navetă Tel Aviv - Ierusalim - Tel Aviv și a dus la decizia de a rata ultima manifestare a deja uitatului Festival Israel, în ideea că "Potopul" lui Ohad Naharin poate fi văzut și în reprezentațiile companiei "Bat Sheva" de aici, de la capătul străzii, în cartierul Neve-Tzedek.

Și l-am văzut. După concertul de laude cvasi-unanime al criticii și în condițile goanei după un loc liber. Era firesc, deci, să așteptăm multe. Să punem, așa dar, o parte din decepția noastră pe seama acestui statut de "pom lăudat".

Am analizat calm, cu cît mai multă obiectivitate această lungă (peste un ceas, fără pauză!) compoziție: Naharin încearcă să ne spună că umanitatea vulgară și violentă a zilei de azi se află în pragul Potopului. După care, vorba cîntecului care încheie spectacolul, "Que serra, serra!" Am mai auzit-o, dar asta nu este încă un motiv pentru a cîrti: în fond, nu sînt multe subiecte în artă și important este CUM, nu CE spui. Coregraful care ne-a emoționat exact în urmă cu un an cu al său "Arbos" se află într-o manifestă criză de inspirație și se forțează, fură de unde poate trucuri scenice (Obadia-Bouvier, Lemon, ba chiar și din el însuși!), iar limbajul lui coregrafic nu depășește – numărate! – două feluri de a cădea și trei feluri de a ciocni balerinii între ei. Rezultatul e bombastic, fără unitate și, în cele din urmă, plicticos.

Din toată seara, am rămas cu frumoasa voce de contra-tenor a unui balerin de origine olandeză, cel care asigură acompaniamentul muzical a mai bine de jumătate de spectacol (cu fragmente din "Stabat Mater" și "Carmina Burana", evident cîntate în atît de familiara noastră latină!) Ah, da, au mai fost și cele cinci minute superbe de reducere la minimum a unor dansuri baroce (Pavane și Moulinet). Și cu asta, basta!

Cinci minute de vrajă în mai bine de o oră de agresivitate: La Moulinette din "Potopul" lui Ohad Naharin

SE MAI POATE PLÎNGE LA TEATRU!

Premiera cu "Iehu" la Habima putea fi un eveniment legat de trecutele alegeri. Pornind de la un paragraf din biblica "Carte a Regilor", tînărul Ghilat Evron a vrut să brodeze o shakespeariană tragedie cu rezonanțe actuale. Despre recuperarea puterii politice de către generali, despre monstruozitatea dictaturii. Intenții legitime, dar textul rămîne la nivelul demonstrației didactice a ceva ce toată lumea știe. Nu am aflat nimic nou nici despre Iehu, nici despre dictatori, în ciuda unei regii superbe (Hahan Snir), încercînd să suplinească vidul cu multă fantezie, și cu aportul unor actori excelenți (Alex Peleg, Rivka Gur, Rosina Cambos). Să spunem că ne-am cam plictisit?

Cîteva zile mai tîrziu, exact în aceeași sală "Meskin", am avut bucuria de a participa la ceea ce pare a fi evenimentul acestei stagiuni: "Să dansezi cu tata", de și cu Itzik Weingarten. Prezentat inițial în cadrul concursului "Teatronetto" și adoptat de Național, acest "one man show" este povestea zguduitoare a unui copil arierat crescut doar de tatăl său, de profesie balerin. În lipsă de altceva, tatăl îl tîrăște tot timpul cu el la studio, pînă cînd, treptat, se transformă într-un "balerin" mental și va purta cu el această moștenire și după ce tatăl va muri. O metaforă cu multe niveluri, depăşind cu mult chestiunea arierării; o meditaţie despre neputinţă, despre corp şi forţele lui nevăzute, o zguduitoare odă închinată dansului şi celor mai profunde semnificaţii ale lui.

Pe scenă, Weingarten vorbeşte vorbele copilului, dar are infinitul bun-gust de a nu juca arierarea, scoţînd astfel superbul text dintre limitele "cazului". El se adresează tuturor, minţii şi inimii deopotrivă, reuşind totala fraternizare între sală şi scenă. Ca în Misterele medievale.

Trebuie să mărturisesc: cu ruşine, după cinci minute de spectacol, am simţit că îmi curg lacrimi pe obraz. Am vrut să lupt împotriva lor, dar textul şi actorul nu m-au lăsat. Şi toţi cei din jur, inclusiv unul dintre cei mai temuţi şi mai cinici critici dramatici, au descoperit cu stupoare că se mai poate plînge la teatru.

ACESTE MARI DOAMNE SEMI-ANONIME

Momentele de cea mai intensă emoţie artistică răsar acolo unde, poate, contextul este cel mai puţin potrivit pentru ele. Ca să nu le ratezi, trebuie să rătăceşti din spectacol în spectacol, bătînd locurile cele mai stranii, pînă la transformarea căutării în povară. Aşa ne-am pomenit în zona industrială a Ierusalimului, unde, la al patrulea etaj al unui oribil cub de beton, se desfăşura ceea ce forurile competente au decis să vină în locul concursului "Nuanţe de dans", o trecere în revistă a creaţiilor unor coregrafi mai curînd fără nume decît tineri.

Într-o sală plină (nici nu era mare lucru; sala era liliputană) cu suporteri, ne-am pomenit faţă în faţă cu o balerină nu numai de o covîrşitoare frumuseţe de statuie antică, ci şi posesoarea unei tehnici de invidiat şi cu o mentalitate coregrafică de o rară muzicalitate: Ionat Daleski. Elevă cîndva a lui Merce Cunningham, apoi interpretă a acelui singuratic şi cultivat ierusalmitean Iaron Margolin, Daleski a dispărut de cîţiva ani de zile de pe afiş. A revenit cu "Raza", o traducere plastică a "Sirenelor" din Nocturnele pentru orchestră de Debussy. De fapt a ţîşnit ca un cîntec despre singurătate, despre cel ce se oferă şi este refuzat, despre tragedia frumuseţii obligată să se închidă în acel "Jamais je ne pleure et jamais je ne ris". Moment qvasi-religios într-un cîmp de bălării estetice şi într-un decor pe care numai prezenţa ei l-a transformat pentru zece minute în templu.

Happenningul anilor '60 a revenit la viaţă la noi cu numele intraductibil de "meitzag". Marginal şi amestecînd plasticieni cu oameni de spectacol, cu cineaşti necunoscuţi şi muzicieni stranii, el este anonim, în ciuda pretenţiilor de scandal. Cinemateca telavivianǎ l-a găzduit într-o seară marathonică (de la ora 18 la 24!), la care ne-am dus mai mult din datorie decît de curiozitate: la ce ne puteam aştepta?! Ei bine, floarea rară a găsit cum să răsară şi aici, cu numele "Apă, apă", improvizaţia prezentată de Neta Plotzki şi elevii ei. Această şcolită la atelierul suedez al argentinianului Barba, preocupat de rădăcinile antropologice ale actului teatral, a izbutit să facă din nimic, o pînză, un lighean şi un pahar cu apă, un imn pentru bucuria fundamentală a vieţii.

PROMISIUNE

Cu modestie, dar cu încăpăţînare, Teatrul Idiş din Israel, condus de Shmuel Atzmon, împlineşte cinci ani. Şi a primit un sediu permanent, la Beit Zionei America din Tel Aviv, dar nu a considerat necesar să se auto-sărbătorească. Sărbătoarea pe care ne-o promite este pentru împlinirea a 150 de ani de la naşterea lui Avram Goldfaden, fondatorul – la Iaşi! – al acestui teatru cîndva plin de glorie.

Sărbătoare? Da, dar cu o premieră: "Vrăjitoarea", capodopera goldfadeniană, montată de unul dintre cei mai talentaţi şi discreţi regizori israelieni, Shmuel Bunim, în decorurile şi costumele lui Audrey Bergner şi cu muzica lui Poldi Schatzman. Să sperăm, deci, un regal.

ISRATON LTD.
Institutul de Reabilitare al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 5172910
HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667

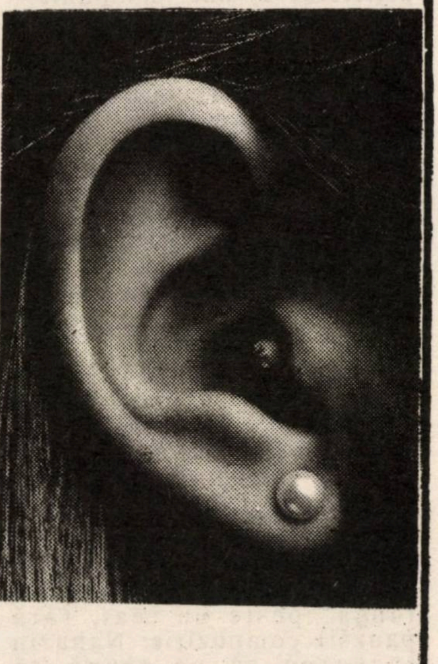

DE DATA ASTA, "VENIŢI CU NOI PE PROGRAMUL DOI!"

VICTOR BÎRLĂDEANU

Nu e vorba, nu, de programul doi al televiziunii române şi de emisiunea cu titlul de mai sus, ce avea loc, de obicei, lunea după amiaza şi în cadrul căreia s-a prezentat dialogul de tristă faimă "Semit - antisemit", ce a prilejuit celebra replică a rabinului Rosen, intrată deja în folclorul străzii: "da' ce, sînt singurul cameleon din România!?" (am scris mai sus "avea loc", la trecut, şi nu greşesc, deoarece, în urma acestui dialog neavenit, fără noimă şi fără sare, care, în plus, a stîrnit şi reacţii contrare faţă de cele scontate, întreaga emisiune, altminteri nu dintre cele mai proaste ale televiziunii române, a fost eliminată din program).

În cele ce urmează mă voi referi la canalul doi al televiziunii israeliene. Un canal (şi e regretabil că se întîmplă aşa) prea neglijat de o însemnată parte a publicului şi a criticii de specialitate. Hai, mărturisiţi cu mîna pe inimă, de cîte ori rezistaţi tentaţiei ştirilor la zi şi a serialelor de largă circulaţie (dar nu totdeauna şi de o tot atît de bună calitate) pe care le găsiţi confortabil pe programul unu?! Din comoditate sau din mai ştiu eu ce simţămînt de siguranţă lăuntrică pe care îl degajă programul principal mai peste tot unde există doar două programe, preferaţi să rămîneţi toată ziua cu butonul înţepenit pe acel program unde ştiţi de ani (poate chiar de decenii) că veţi afla, la aceleaşi ore şi la aceleaşi minute, aceleaşi figuri cu aceleaşi grimase faciale şi aceleaşi şabloane sau ticuri verbale.

Zău aşa, ia încercaţi într-o zi să răsuciţi butonul, nimerind, printr-o "întîmplare" dirijată, pe programul doi. Veţi avea numeroase surprize, vă asigur, delectabile. Să luăm, bunăoară, filmele pe care canalul doi (şi cît de mult îi invidiez pe telespectatorii israelieni pentru acest fapt) tinde a le transforma într-o adevărată telecinematecă (nu ca acelea de pe alte meridiane, unde titlul susnumit "garantează" doar vechimea filmelor, nu şi calitatea presupusă). Dacă, de pildă, nu de mult, într-o seară de vineri, aţi avut puterea sufletească de a renunţa, după emisiunea într-adevăr remarcabilă a Rivkăi Michaeli, la "policier"-ul american de duzină "Cineva să mă vegheze", aţi fi avut prilejul de a viziona una dintre operele capitale ale cinematografiei de pretutindeni şi de oricînd, vestitul "Ikiru" (într-o traducere aproximativă "A trăi") al marelui cineast japonez contemporan Akira Kurosava, un autentic clasic în viaţă, film de o mare simplitate şi de o uriaşă încărcătură dramatică, în care sînt povestite, prin imagini de sensibilă pregnanţă, ultimele zile ale unui modest funcţionar japonez, care află că, în urma bolii necruţătoare ce s-a înstăpînit în organismul său, mai are puţin de trăit. Nu mai vorbesc de faptul că, în aceeaşi seară, cine a avut flerul de a renunţa barem la o parte din emisiunea Rivkăi, şi-a putut bucura privirea cu desfătătoare extrase din senzaţionalul program prezentat recent pe Broadway de marele balerin al zilelor noastre Barychnikov (în compania nici mai mult nici mai puţin decît a Lizei Minelli). Şi, continuînd pe aceeaşi linie, îndrăznesc să afirm că aceia care, mai acum cîteva săptămîni, tot într-o seară de vineri, au renunţat la noua versiune a lui Tarzan de pe programul unu, au regăsit pe programul doi un film fundamental pentru reînnoirea unui gen atît de iubit ca "western"-ul, neuitatul "Pentru un pumn de dolari" al lui Sergio Leone, cu un Clint Estwood formidabil încă de la primii paşi (vă mai aduceţi aminte de cozile de la Scala – Republica – de acum treizeci de ani?). Însăşi îndrăzneala de a prezenta – în noaptea de pomină a Israelului, cînd s-au aflat rezultatele alegerilor, imediat după comunicarea pe programul unu a primelor date ale sondajului efectuat de televiziune – extraordinarul film burlesc al fraţilor Marx "O noapte la Casablanca", plin de întorsături neprevăzute, care poate prevesteau unele din cotiturile senzaţionale ale electoratului israelian, film în care, în plus, apărea, în 1942, pentru întîia oară pe ecran superba actriţă româno-evree a revistei româneşti interbelice Lisette Verea, viitoarea doamnă Dupont de Nemours, a constituit o iniţiativă de nota 10. Totdeauna fraţii Marx reprezintă o porţie necesară de optimism şi luciditate, mai ales în nopţi ca aceea amintită.

Nu vreau să mai lungesc pledoaria pentru filmele elevate de pe programul doi. Aş putea să mai aduc suficiente argumente din perioada iulie-august, cînd m-am aflat în Israel. Cred că încheierea cea mai utilă a acestor însemnări se cuvine să se refere la atenţia pe care canalul doi israelian o acordă cu consecvenţă, aş zice chiar cu asiduitate, temelor complexe şi figurilor ilustre ale meseriei noastre gazetăreşti. Recentul serial francez de înaltă clasă "Mari reporteri", ca şi multe alte apariţii ziaristice elocvente, israeliene şi străine, dau telespectatorului un "aperçu" adesea pătrunzător asupra unei profesii de foarte mulţi ignorată (şi, ca orice lucru ignorat, nu de puţine ori subapreciată ostentativ ori subtil).

P.S. Să-mi fie îngăduită o întrebare: de ce oare cele două canale se concurează, în dauna publicului, pe tărîmul prezentării filmelor de mare valoare artistică? Bunăoară, de ce a fost nevoie ca în aceeaşi seară de vineri, cam la aceeaşi oră, pe canalul unu să se dea "Zilele radioului" de Woody Allen, iar pe canalul doi adaptarea lui Margarethe von Trotta după cehoviana "Trei surori" sub titlul "Teamă şi dragoste" cu marea artistă franceză Fanny Ardant într-unul din rolurile principale?!

SPECTACOL

■ VICTOR BÎRLĂDEANU

"HOOK"; film american; regia: Steven Spielberg; cu Dustin Hoffman şi Robin Williams

■ Robin Williams: comicul nr. 1 al momentului

Îmi îngădui să vă recomand un film, chipurile, "pentru copii". De fapt, la fel ca şi în literatură, capodoperele cinematografice de acest gen se adresează deopotrivă tuturor vîrstelor. Spovediţi-vă cu sinceritate: nu revedeţi oare cu aceeaşi plăcere şi azi, cînd îi duceţi la cinema pe copii ori nepoţi, filme memorabile ca "Vrăjitorul din Oz", "Robin Hood" (vorbesc de cel antebelic cu Errol Flynn şi Olivia de Havilland), cele cu Shirley Temple sau Stan şi Bran, lung-metrajele de desene animate ale lui Walt Disney "Albă ca zăpada", "Cărţile junglei", "Bamby", "Pinocchio" etc.?

Filmul se numeşte, de data asta, "Hook" şi aparţine renumitului realizator evreu american Steven Spielberg, specializat cîndva în pelicule - catastrofă, iar de cîţiva ani intrat temeinic pe făgaşul science-fiction-ului (să amintim numai de celebrul extrapămîntean "E.T.") şi al fanteziei debordante. Luînd drept bază a scenariului vestita carte a lui James F. Barrie "Peter Pan" (transpusă recent pe ecran şi în România de Gheorghe Nagy şi Eugen Rotaru într-un soi de musical nesărat, salvat pe alocuri de unele melodii inspirate ale lui Laurenţiu Profeta), Spielberg a conferit binecunoscutei poveşti o tentă modernă şi dimensiunile unei fabule filosofice. Peter Pan, ajuns în zilele noastre un prosper avocat american, pierde dragostea copiilor săi prin coborîrea la nivelul unei vieţi mediocre, fără altă perspectivă decît opulenţa deformatoare de orizonturi. Respingînd cu încăpăţînare fireasca lor propensiune spre vis, spre jocurile uneori năzdrăvane ale imaginaţiei, el se îndepărtează, fără să-şi dea seama, de afecţiunea lor, secătuindu-se sufleteşte, devenind incapabil de trăiri emoţionale autentice.

Se întîmplă însă ca, la interferenţa poveştii cu realitatea, cel mai perfid şi feroce adversar al lui Peter Pan, legendarul căpitan de piraţi Hook – interpretat magistral de un Dustin Hoffman de zile mari – să-i răpească lui Peter Pan cel real şi ultrarealist din America zilelor noastre copiii la care ţine, cu normală dragoste paternă, ca la ochii din cap. "Picat" şi el în lumea basmelor, eroul lui Barrie şi al lui Spielberg îşi regăseşte brusc esenţa imaginară, îşi recapătă puterile vrăjitoreşti cu care îl înzestrase tatăl său epic, Barrie, şi izbuteşte, într-o luptă acerbă, să-şi redobîndească nu numai copiii, ci – prin fantezie – însăşi calitatea umană. O secvenţă multisemnificativă – printre atîtea altele – este aceea în care Peter Pan (realizat cu multă forţă artistică de un actor căruia nu-i atribuisem pînă acum o asemenea capacitate de transfigurare, Robin Williams) reuşeşte să pună în mişcare imensa colecţie de ceasuri de toate tipurile şi modelele pe care o posedă căpitanul Hook şi care zăcuse pînă atunci imobilă şi inutilă: cînd ceasurile izbucnesc în sonora lor explozie, ai sentimentul pregnant că, recucerind timpul şi punîndu-l în slujba sa, eroul de basm cîştigă marea biruinţă împotriva adversarului său închistat în imobilitatea şi rigiditatea atemporalităţii.

Un film filosofic, dar, concomitent, o peliculă de acţiune nebunească şi de mari fineţuri artistice, totodată, de superioară folosire a întregului arsenal al butaforiei ultrasofisticate moderne. Vă îndemn cu căldură să-l vedeţi neapărat. De preferinţă, cu copiii sau nepoţii. Fiecare va avea satisfacţia sa artistică şi umană deplină.

P.S. Am văzut, în cursul şederii mele aici de luna trecută, şi zgomotos publicitatul "J.F.K." al lui Oliver Stone. Promisiuni mari, dar la pomul lăudat...

SPECT

● MUZICĂ

MUZICĂ CONTEMPORANĂ LA VARŞOVIA

Organizat pentru prima oară în stagiunea 1922-23, sub egida "Societăţii internaţionale a muzicii contemporane", în scopul promovării celor mai recente lucrări, *Festivalul muzicii contemporane* şi-a spus cuvîntul în mod consecvent în fiecare an.

Anul acesta, Polonia a găzduit pentru a treia oară zilele muzicii contemporane, oferind un cadru foarte bine organizat celor 61 de opusuri (selectate din 684) aparţinînd unor compozitori veniţi din 43 de ţări. Desfăşurat la Varşovia, Festivalul a inclus douăzeci de concerte şi spectacole, sesiuni teoretice pe teme legate de direcţiile compoziţiei contemporane şi dezbateri concrete cu privire la viitorul Societăţii (probleme şi propuneri de soluţionare).

Glasul Israelului s-a făcut auzit prin compozitoarea Hagar Kadima – cu lucrarea *Sounds* – şi Ruben Seroussi, compozitor, interpret şi reprezentant oficial al Uniunii Compozitorilor din ţară. Sub titlul *Diferenţe II*, op-ul semnat de Ruben Seroussi clădeşte un lanţ de variaţiuni a căror notă comună rezidă în explorarea contrastelor dintre diferitele componente ale ansamblului instrumental căruia îi este dedicată piesa. Contrastul se percepe de la început, ghitara solo fiind contrapusă ansamblului de cameră, tratat deosebit de nuanţat. Eşafodajul se bazează pe alternarea unui ostinato aproape obsesiv cu un discurs muzical "evolutiv" în continuă îmbogăţire, care caută o soluţie plauzibilă subtitlului lucrării, *"întrebare fără răspuns"*. Dincolo de confruntarea timbrului delicat al ghitarei cu sonoritatea amplă a orchestrei de cameră în diversele ei compartimente, contrastul este construit şi prin succesiunea ingenioasă a unor tutti acuplaţi momentelor de pauză generală. Într-o interpretare excelentă, datorată compozitorului solist şi "Ansmblului modern" din Frankfurt, avîndu-l la pupitru pe dirijorul Friedrich Goldmann, *Diferenţe II* s-a bucurat de succes atît la public, cît şi la critica de specialitate.

Sofia Gelman

ŞANA TOVA
ŞI HATIMA TOVA !
urează
LENOY şi NELU FAIBIŞ
PRODUSE COSMETICE **nefa**
T.A., str. DAGANIA 9, Tel. 659082

Hotărît lucru, *Tzomet*-ul, partidul condus de Rafael Eitan (Raful), s-a impus ca o forţă de mîna întîia pe scena politicii israeliene.

Să fie limpede: avem de-a face cu un Raful de aşi.

SALA CEA MAI MARE ŞI MAI SOMPTUOASĂ DIN ORAŞ PENTRU NUNŢI, BARMITZVA ETC.

ŞANA ŞI HATIMA TOVA ÎNTREGULUI POPOR ISRAEL

אולמי הפנינה נתניה

• CAŞER ŞI STRICT CAŞER •

SALOANELE HAPNINA şi PNINAT HAGAN

NATANIA – TEL. 053-337484, 337485
ZONA VECHE INDUSTRIALĂ – STR. PINKAS 28

COMENZILE SE PRIMESC NUMAI LA BIROUL SALONULUI

- MENU FOARTE VARIAT
- SERVICI IREPROŞABIL
- ÎNDRUMĂRI COMPETENTE
- SE POT ORGANIZA FESTIVITĂŢI SPECIALE
- CUNUNIA SE POATE OFICIA SUB CERUL LIBER
- FESTIVITĂŢILE SE DESFĂŞOARĂ FĂRĂ DURATĂ LIMITATĂ

SUB DIRECŢIA UNOR SPECIALIŞTI DE ÎNCREDERE

PARKING FOARTE ÎNCĂPĂTOR

Unii au o meserie: tîmplar, medic ginecolog, mecanic de avioane, avocat, ţambalagiu, agent de bursă, purtător de cuvînt al guvernului. Alţii, ca pirpiriul, au verişoare.
Cîteva verişoare cu sînii tari şi cu pe vino-ncoace.

■ AMY FORRESTAL

LOGICĂ FEMININĂ

• Povestire •

Miliardarul James Fox, la cei cincizeci de ani ai săi, este socotit de mulţi un tip vulgar. Instalat într-un fotoliu enorm, în faţa unei mese uriaşe, pare un adevărat monarh care dispune după bunul său plac de soarta supuşilor.

Îşi face apariţia un bărbat de douăzeci şi cinci de ani, slab şi prost îmbrăcat, cu ochi vii sub nişte sprîncene stufoase.

– Dumneata eşti John Foyster? Ai venit pentru postul de secretar particular? Ce ştii să faci?

Cu o voce bizară, Foyster răspunde "Da, domnule" la primele două întrebări. La a treia, şopteşte:

– Mă pricep la toate, domnule.

– Da? Ai vreo recomandaţie? Cunoşti vreun cunoscut de-al meu?

– Da, domnule, o cunosc foarte bine pe domnişoara Shirley.

Numele Shirley nu pare să-i evoce miliardarului amintiri plăcute.

– Cum? O cunoşti pe Shirley?

– Da, domnule, e verişoara mea.

– Şi de unde ştii că eu o cunosc?

– Mi-am închipuit, domnule; de cînd Shirley lucrează în această prăvălie de lenjerie feminină vă parcaţi maşina în faţa vitrinei ei... Trebuie să recunoaşteţi că e nostimă verişoara mea. Dacă ar vrea să participe la concurs, ar fi aleasă cea mai frumoasă fată din Chicago.

– Bine, spune miliardarul, începînd de astăzi eşti secretarul meu particular.

Solicitantul salută milităreşte şi spune:

– Vă mulţumesc, domnule. Ce ordonaţi să fac?

– Nu te pripi, încă nu ţi-am spus cît ai să cîştigi.

– Nu e nici o grabă, domnule, am încredere în dumneavoastră, spuneţi-mi mai bine ce trebuie să fac.

Miliardarul rămîne mut cîteva secunde. Celălalt continuă:

– Cred că deocamdată cel mai bun lucru pe care l-aş putea face ar fi o întîlnire cu verişoara mea. Nu-i aşa, domnule?

În clipa aceea, James Fox afişează un aer de satisfacţie deplină. Întîlnirea cu Shirley este aranjată în doi timpi şi trei mişcări. Apoi, pirpiriul se descurcă atît de bine, încît întîlnirea e urmată de multe altele şi căsătoria miliardarului cu vînzătoarea are loc trei săptămîni mai tîrziu.

1948: într-un local de strip-tease din Chicago, miliardarul James Fox, care şi-a lăsat nevasta acasă, se holbează cu nesaţ la frumoasa Demonia. În sunetele unei muzici languroase, schiţînd paşi de dans, fata îşi scoate rînd pe rînd toate veşmintele, de la mantoul în care e înfăşurată la intrarea în scenă pînă la ceea ce constituie ultimul ei atu, ultima ei replică faţă de entuziasmul mulţimilor masculine: minusculul ei slip. Operaţia necesitînd multe zeci de minute, James Fox a trecut prin toate culorile curcubeului, sub privirea atentă a pirpiriului care-l slujeşte în calitate de secretar particular.

– Straşnică femeiuşcă, domnule, remarcă pirpiriul.

Miliardarul, ale cărui nouăzeci de kilograme s-au transformat în transpiraţie, îşi şterge fruntea şi, neputînd scoate nici un sunet, se mulţumeşte să recunoască cu un semn din cap la adresa pirpiriului, care continuă:

– Dacă doriţi, pot să vorbesc cu ea, domnule.

– Cum! O cunoşti?

– Bineînţeles, domnule. Demonia mi-e verişoară.

Miliardarul nu se miră. John Foyster, secretarul lui particular, i-a prezentat pînă acum enorm de multe verişoare.

Secretarul pleacă de la masă, se duce în culise şi se întoarce după cîteva minute.

– Dacă puteţi să aşteptaţi puţin, domnule, Demonia îşi repetă numărul peste o oră.

Peste o oră, foarte încet, cu gesturi lascive, Demonia se dezbracă iarăşi. Cînd e în sfîrşit goală, sala geme de aplauze şi tînăra, o fată brunetă cu picioare lungi şi bustul insolent, trimite sărutări în toate părţile. Dar cele mai semnificative le rezervă clientului recomandat de secretarul său.

Astfel, graţie abilităţii pirpiriului, John Foyster, miliardarul James Fox şi frumoasa Demonia părăsesc cabaretul împreună.

Într-o dimineaţă, un magnific yacht alb, "Inima zburătoare", ancorează în portul Havana. Proprietarul yahtului este miliardarul James Fox, iar amanta lui – Demonia.

Miliardarul se gîndise la o aventură trecătoare de o noapte, maximum o săptămînă, departe de soţia lui legitimă, Shirley. Dar el nu a ţinut seama de uneltirile secretarului său particular, căci distracţia de cîteva ceasuri s-a transformat într-o lună de miere în Cuba, la bordul yachtului "Inima zburătoare".

Care este rolul pirpiriului în toată această poveste? El se îngraşă, la propriu ca şi la figurat, şi pieptul i se umflă ca şi contul de la bancă. La salariul regesc pe care i-l acordă miliardarul pentru serviciile sale deosebite, se adaugă rentele substanţiale pe care i le varsă doamna James Fox, fosta vînzătoare din magazinul de lenjerie şi domnişoara Demonia, fosta strip-teaseuză, pentru talentul său de intermediar. El a izbutit chiar să-şi dubleze cele două rente, promiţînd primei femei să-i readucă soţul în căminul conjugal, iar celeilalte că-l va determina s-o ia de nevastă.

Evident, jocul este primejdios şi, după cîteva luni, în ciuda iscusinţei sale, miliardarul descoperă adevărul şi se pregăteşte să-l dea afară pe secretarul său.

Oare a pierdut partida John Foyster? Nu, căci un asasinat, primul din această uimitoare povestire, va aranja lucrurile. Cine va muri şi cine va ucide?

În 1948, Havana este o capitală a plăcerilor care nu scandalizează pe nimeni. Vechiul oraş spaniol, cu străzile întortochiate, se scaldă douăzeci şi patru de ore pe zi în mirosul cafelei, al vaniliei.

Miliardarii Statelor Unite vin aici pentru culoarea locală. Dar cum ţin la confortul lor, ocupă palatele uriaşe şi vilele albe presărate în mijlocul peluzelor de la Miramar, oraşul construit special pentru ei de Vanderbilt.

Fosta strip-teaseuză şi amantul ei miliardar găsesc mijlocul de a scandaliza chiar şi Havana. În saloanele lor de la Miramar, în cafenelele oraşului spaniol şi chiar în tavernele unde se adună aventurierii extraordinari ce cutreieră mările Antilelor, se comentează pe un ton şoptit scenele demne de Roma imperială ce se desfăşoară pe nava "Inima zburătoare". Pînă noaptea tîrziu, cînd rîsetele şi gînguriturile se transformă în urlete isterice.

Poliţia portului este alertată.

James Fox este găsit zăcînd într-o baltă de sînge. Demonia pare că a înnebunit. Alături de ea, secretarul John Foyster pare că se întreabă ce profit ar putea să scoată din această poveste. Găseşte repede o idee.

Deocamdată, se mărgineşte să sugereze în acest cadru de O mie şi una de nopţi o aventură banală. După el, Demonia voia ca miliardarul să renunţe definitiv la soţia lui, Shirley, şi să se însoare cu ea. James Fox refuzînd, Demonia, cu ajutorul romului şi al şampaniei, a ales argumentul suprem pentru a-l smulge rivalei ei pe cel pe care nu-l putea avea pentru ea. Demonia este azvîrlită într-o închisoare de femei, unde îşi cîştigă de altfel respectul afişînd o atitudine de împărăteasă dublată de o martiră.

În timpul acesta, John Foyster desfăşoară o activitate intensă. Pe de o parte, o vizitează pe Demonia la închisoare.

– Ţi-am găsit un avocat, draga mea. Am să fac un demers pe lîngă preşedintele republicii cubaneze ca să ţi se dea o altă celulă şi să poţi primi alimente dinafară. Dar asta o să coste bani. Ar fi bine să pot dispune de contul tău de la bancă.

Pe de altă parte, zboară de mai multe ori la Chicago, la Shirley Fox.

– Draga mea, trebuie să-ţi iei un avocat şi să ceri despăgubiri. Cel puţin 400.000 de dolari. Dar pentru asta am nevoie de bani.

Cu alte cuvinte, Foyster joacă pe două tablouri...

În ianuarie 1949, pirpiriul se află la Chicago. Relatează sărmanei Shirley peripeţiile procesului la care, deşi a fost citat, nu s-a prezentat, nevrînd cu nici un preţ să treacă de partea vreuneia din cele două femei. Dar cunoaşte sentinţa: un judecător insensibil la frumuseţea Demoniei a condamnat-o la cincisprezece ani închisoare, plus 400.000 de dolari daune în favoarea văduvei.

Ştirea condamnării Demoniei este pentru Shirley un prilej de mare satisfacţie. Ea se bucură la gîndul că rivala ei va putrezi între patru pereţi. Iar cei 400.000 de dolari vor fi bineveniţi.

– Am avut multe cheltuieli, se tînguie secretarul.

– Cînd voi primi cei 400.000 de dolari, replică Shirley, te voi despăgubi.

– Nu se poate, draga mea. Banii ăştia nu sînt ai mei, nu pot să aştept. Trebuie să te împrumuţi, doar e vorba de numai cîteva săptămîni.

Întors la Havana, o vizitează pe Demonia în închisoare.

– Am să te scot de aici, draga mea. Ambasadorul Statelor Unite trebuie să obţină eliberarea şi poate chiar graţierea ta. Dar după aceea ce-ai să te faci? Nu mai ai nici un ban... Am o idee... Ştii, draga mea, tu eşti celebră astăzi în America, Shirley la fel. Toate ziarele au scris despre cazul vostru. Nu există american care să nu cunoască povestea, rivalitatea dintre voi. Toată lumea ştie cît de mult vă urîţi...

– Ei şi?

– Domnul Prince, marele organizator de spectacole, este dispus să pună la punct un turneu prin toate marile oraşe din Statele Unite. Începutul îl va face Chicagoul.

– Şi care va fi rolul meu în spectacol?

– Nimic altceva decît un strip-tease al tău şi al lui Shirley în acelaşi timp. Cînd veţi fi goale, vă veţi da, în mod public, sărutul împăcării.

Nici n-a apupcat să termine de descris scena, că a fost dat afară din celulă, pălmuit, împins, pălmuit şi zgîriat de deţinuta aflată în culmea mîniei.

– O să mai vorbim despre asta, strigă el, ajuns pe culoar.

La Chicago, cînd secretarul îi aduce la cunoştinţă lui Shirley că noul preşedinte al republicii cubaneze nu numai că a graţiat-o pe Demonia, dar i-a anulat condamnarea la plata despăgubirii, nenorocita simte că o apucă apoplexia.

– Oricum, draga mea, Demonia nu mai are nici un ban, aşa că n-ar fi putut să-ţi plătească... O să ajungeţi în mizerie amîndouă... Dar am o idee...

Cînd află, la rîndul ei, de propunerea pirpiriului, Shirley îi aruncă în cap tot ce-i vine la îndemînă.

Dar secretarul nu se descurajează. E din ce în ce mai convins că ideea lui e bună.

La 13 septembrie 1949, în faţa unei săli arhipline, după un strip-tease grozav, cele două femei se îmbrăţişează în public şi ies din scenă braţ la braţ. Evident, în culise se despart şi se privesc ca pisica cu cîinele pînă la spectacolul de a doua zi.

Asta va dura timp de nouă luni. După Chicago, vor urma New York, San Francisco, Los Angeles, Dallas, Philadelphia, Denver, Cincinnati...

Socotind că a scos de la ele tot ce îi puteau oferi, secretarul particular le părăseşte definitiv pe cele două femei într-un hotel din Florida.

Dar a săvîrşit o greşeală. Tot ce a stors de la ele ani de-a rîndul a investit într-o spălătorie şi un drugstore pe Broadway. I se descoperă uşor urma...

Iată pentru ce Shirley Fox compare, pe la sfîrşitul anului 1950, în faţa juraţilor din Cincinnati, acuzată de a fi tras mai multe focuri de revolver asupra lui. Crimă pe care de altfel, nu o neagă.

Circumstanţă extraordinară: principalul martor al apărării va fi Demonia, fosta strip-teaseuză, fosta rivală.

Se pare că Demonia a fost foarte convingătoare în pledoaria ei, de vreme ce tribunalul a condamnat-o pe Shirley la minimum de pedeapsă: şase luni, cu suspendare.

(Traducere de L. BRĂILEANU)

Dac-aş avea vreo două-trei verişoare precum duduile din fotografiile alăturate – aş fi un om făcut. Fraieri cu bani grei se găsesc pretutindeni (inclusiv în Ţara Sfîntă), aşa că, vorba lui Caragiale, "trai neneacă pe banii babacului". Cu atît mai mult cu cît, spre deosebire de eroul nuvelei de faţă, cam nesocotit, eu aş manevra duduile cu băgare de seamă, ferindu-mă să încurc borcanele.

ADRIAN ZAHAREANU

"UN OM INVIZIBIL..."

Nopţile trecute, mă gîndeam cu ochii închişi la subiectul fantastic al cărţii scriitorului englez H. G. Wells, de la a cărei apariţie a trecut peste o sută de ani, şi la serialul recent televizat, bazat pe subiectul acestei cărţi. Ce idee! "Omul invizibil". Să dai cu puţină pomadă şi, de-odată, să devii invizibil!

Era trecut de miezul nopţii, cînd obosit de gînduri, m-am întors pe cealaltă parte. Ce bine ar fi să mă pot face şi eu invizibil. Grozavă idee! Să te faci invizibil, de pildă atunci cînd îţi vine soacra în vizită sau atunci cînd îţi arată şeful că ai făcut o greşeală sau cînd nevasta vrea să-i faci vreo corvoadă.

De fapt, oare ar fi chiar atît de greu de găsit formula pentru o astfel de pomadă? Cu puţină inspiraţie, cu puţină perspicacitate, cu puţin talent şi cu puţinele mele noţiuni de chimie, aş putea să încerc. Zis şi făcut. Şi m-am şi pus pe treabă.

Experienţele îmi reuşiră din plin şi, în curînd, am găsit "soluţia": cîteva picături din asta, cîteva picături din astalaltă, câteva picături din cealaltă şi cîteva picături din ce nici nu te-ai gîndit şi gata! Singurul inconvenient era că, atunci cînd doreai să devii invizibil, trebuia să te ungi cu pomada pe trupul gol şi deci să renunţi la îmbrăcăminte. În fond, ce-ţi mai trebuie haine, doar atunci cînd eşti invizibil "haina nu mai face pe om".

Soluţia odată găsită, m-am strecurat în pivniţă, mi-am lăsat acolo hainele şi m-am uns pe corp. Cît să numeri pînă la zece, devenisem invizibil. Acum unde să mă duc? Am ieşit din pivniţă, am trecut pe lîngă nevastă-mea, care sforăia de zor, am chiţcăit ca un şoricel, ca s-o speriu şi apoi, nestingherit am ieşit pe uşă.

Primul gînd a fost să-mi fac rost de ceva bani. De mult timp, am pică pe un negustor din Şuc care mă înşeală la cîntar şi-mi ia totdeauna în plus. Hotărît să recuperez acest "plus", m-am dus să-i fac o... vizită. Taraba lui era plină cu tot felul de fructe şi lume multă îl înconjura, solicitîndu-l fiecare să-l servească. Mi-am dat seama că era timpul cel mai potrivit. M-am instalat lîngă caseta lui cu bani şi pe măsură ce el punea într-însa o hîrtie de zece şekeli pe deasupra, scoteam eu alta de dedesubt. Interesant că, de îndată ce puneam mîna pe bani, deveneau şi ei invizibili. Parcă îi atingea nevastă-mea!...

Apoi, m-am dus la birou. Primul drum l-am făcut în camera şefului meu. Acesta stătea aplecat peste un tablou cu cifre, îngîndurat, şi probabil frămîntat de o greşeală negăsită. M-am apropiat, ţinîndu-mi răsuflarea, şi deodată i-am strigat în ureche:

– Mă tîmpitule, idiotule, zevzecule, nu vezi că, de aiurit ce eşti, îţi joacă şi cifrele dinaintea ochilor?

S-a uitat în sus, în jos, în dreapta, în stînga, apoi îngrozit, a început să ţipe ca scos din minţi şi a ieşit fugind pe uşă.

Răzbunat, m-am dus să mă plimb prin oraş. Am mîncat tot felul de bunătăţi, care pe măsură ce le atingeam, deveneau invizibile, sub privirile unora dintre vînzătorii mai atenţi; aceştia priveau, cu ochii ieşiţi din orbite, cum bomboanele se ridică din cutie şi se fac nevăzute. Se auzea doar plescăitul meu, care-i înnebunea şi mai mult, făcîndu-i să fugă din prăvălie.

După masă, m-am gîndit că, pînă cînd trebuia să mă întorc ca de obicei acasă, aveam tot timpul să-i fac şi Marietei o vizită inopinată. Puteam să merg pe jos, dar am preferat să iau autobuzul, deşi nu aveţi idee ce plăcut este în căldurile astea, să mergi pe stradă complet gol şi nimeni să nu te vadă. În autobuz însă, m-am distrat şi mai bine: pe unii i-am tras de urechi, altora le-am suflat în ochi, pe unele le-am tras de păr, pe altele le-am ciupit de obrăjori, iar cînd în întregul autobuz, se produsese o hărmălaie de nedescris, am coborît satisfăcut... deoarece ajunsesem la locuinţa Marietei.

Marieta, care abia se măritase de cîteva zile, îşi continua fericită luna de miere. Am intrat tiptil în camera ei, tocmai în clipa cînd îşi schimba rochia. Considerînd momentul propice, m-am apropiat de ea şi am sărutat-o. Speriată, a dat un asemenea ţipăt, încît într-o clipă şi-a făcut apariţia bărbat-său cu un revolver în mînă, trăgînd în dreapta şi în stînga. Un glonte mă nimeri în cap...

Povestea mea are sfîrşitul banal pe care l-au folosit şi alţi scriitori mai ceva ca mine, de-a lungul secolelor. Adică...

Atunci cînd mi-am revenit, lungit în pat, lîngă nevastă-mea, intrigat, am îndrăznit să întreb:

– Ce s-a întîmplat cu mine? M-a lovit cineva în cap?

– Da, îmi răspunse autoritară nevastă-mea. Eu te-am lovit. A doua oară să nu mai dormi pe burtă ca să visezi tot felul de prostii şi să hohoteşti de rîs. De altfel, ţi-am mai spus să nu mai citeşti seara înainte de culcare.

■ GETTA BERGHOFF

DRAGOSTE ŞI INGRATITUDINE

• povestire •

Mă oferisem să o însoţesc în cele cîteva curse de rodaj. Hana nu era şofer începător, dar îşi cumpărase o maşină nouă şi prefera să fie însoţită măcar la început. De astă dată eram în drum spre aeroportul Ben Gurion şi de cîteva ori i-am simţit piciorul tremurînd pe ambreiaj.

Cunoşteam motivul încordării ei şi de aceea o urmăream atent, fără să pun întrebări. Treceam podul ce ne ducea spre terminal. Parcarea ne-a luat cîteva minute. Cînd am coborît din maşină mi-a întins mîna şi am înţeles cît de mult avea nevoie de tovărăşia mea. Am străbătut în grabă pavilionul pînă în dreptul panoului unde cursa Tarom anunţa o întîrziere de 40 de minute. Am invitat-o la restaurant să bem o cafea.

Chiar şi în felul cum nu-şi găsea locul pe scaun am simţit tensiunea căreia îi era pradă.

- Linişteşte-te... i-am şoptit.

- Nu-mi pot stăpîni emoţia, îmi răspunse ea fără să mă privească. După zece ani o să-mi revăd copilul. Dar ce ştiu eu despre el după o despărţire atît de lungă? Ce ştiu eu ce are bun şi ce e rău într-însul? Cum voi recupera toţi aceşti ani în care tata mi-a ţinut locul?...

Hana tăcu, cu privirea pierdută în noianul amintirilor. De cîteva ori păru că vrea să continue, dar se opri la timp, parcă strivită de povara mărturisirilor cărora nu se putea hotărî să le dea glas. "O mamă nu poate fi înlocuită de nimeni..." o auzii rostind în şoaptă. "Ţi-o spun eu, care am crescut fără mamă... Tata a făcut totul pentru mine, dar... Mă înţelegi?" întrebă ea prinzîndu-mi mîinile.

Vorbea şi respira agitat. Cu un colţ al batistei ascunse între degete îşi şterse lacrimile, apoi, cu aceleaşi mişcări discrete, îşi căută oglinda în poşetă şi-şi refăcu fardul, studiindu-se pe furiş. Cu tot fardul care-i acoperea obrazul, părea obosită. Eu, care-i cunoşteam viaţa, ştiam cîte recorduri realizase Hana în acest ultim an de cînd se pregătea să-şi primească fiul. Se încăpăţînase să-şi cumpere o casă pentru care se îndatorase greu pe mulţi ani, aranjase o cameră băiatului şi acum cumpărase o maşină nouă. Nu voia ca băiatul să o vadă cu "rabla". "E un copil..." îmi spusese ea. "Băieţii din ziua de azi se dau în vînt după maşini noi...".

Chelnerul ne aduse cafelele. Hana întinse mîna să-şi ia ceaşca de cafea. Fără să vreau i-am privit mîinile cu degetele îngroşate la încheieturi şi mi-am amintit de o destăinuire a ei. Îmi arătase degetele şi văzusem că toate falangele suferiseră fracturi care nu fuseseră tratate niciodată. "Mi-a fost ruşine să povestesc unui medic ce mi se întîmplă...", îmi mărturisise ea. Rămăsese cu dureri şi cu o sensibilitate a degetelor ca o amintire a iadului din care evadase. Atunci înţelesesem cîte putuse îndura dacă fusese în stare să se rupă de toţi cei dragi pentru a scăpa de o singură canalie.

Hana ajunsese în Israel pe căi întortocheate, ca emigrantă, după ce ceruse azil politic în Franţa, unde venise la un congres. Sosită în Israel, după un curs intensiv de ivrit, fusese angajată la marele concern KOOR. Acolo ne şi cunoscusem. Un an mai tîrziu fusese concediată. În acea perioadă suferise un accident de circulaţie şi trebuise să stea în spital, imobilizată la pat, aproape un an. O vizitam la început dintr-un sentiment colegial. Femeia aceea singură, părăsită, care nu apucase încă să se integreze în societatea israeliană, cu perspective de a rămîne infirmă, îmi provoca mila. De două ori pe săptămînă eram nelipsit de la spital. Convorbirile lungi la patul ei de suferinţă, mai tîrziu plimbările cu scaunul cu rotile pe aleile unde se simţea iz de primăvară ne apropiaseră. La ieşirea ei din spital ne păruse firesc să ne continuăm viaţa împreună. Şi iată-mă acum alături de Hana, împărtăşindu-i emoţiile în aşteptarea băiatului. Vorbele ei îmi întrerupseră meditaţia:

- În toţi anii aceştia de despărţire nu m-am frămîntat pentru copilul meu, m-am frămîntat pentru propriile mele necazuri, pentru propria mea soartă, al cărei curs voiam să-l îndrept. Greutăţile în care mă zbăteam erau prea mari, prea stringente ca să mai lase loc şi grijii pentru copilul meu... Şi pe urmă, îl ştiam pe mîini bune, în grija tatei... Copilul meu exista în mine amorţit, chircit în sufletul meu plin de revoltă şi regrete. De multe ori am regretat că n-am avut tăria, de dragul lui, să îndur viaţa aşa cum era ea... Nu o dată mi-am condamnat slăbiciunea - sau poate egoismul? - care m-a făcut să mă salvez numai pe mine. Nu ştiam atunci ce preţ voi plăti rupîndu-mă de copilul meu...

Îi ascultam monologul fără s-o întrerup. Îi înţelegeam nevoia de a-şi descărca sufletul. Eram pentru ea bărbatul cu care-şi împărţea viaţa, dar eram de multe ori şi confesorul ei, fratele mai mare pe-al cărui umăr îşi punea capul şi plîngea în voie. Nu rămîneam niciodată nepăsător la suferinţele ei. Pe undeva încrederea ei mă flata. Şi mai era ceva: cu Hana nu-mi simţeam persoana ameninţată. Eram un om liber. Sînt doar un holtei bătrîn, iar Hana o femeie delicioasă, neobsedată de ideea căsătoriei.

Mă uitai la ceas. Îi mîngîiai obrazul, ştergîndu-i cu aceeaşi mişcare lacrimile. Cu discreţia ei obişnuită, Hana îşi refăcu din nou machiajul. Trebuia să ne ridicăm. Sosirea cursei se anunţa la microfon. Cînd a insistat să rămîn pe loc, am înţeles că trebuie să mă retrag.

– Du-te, i-am şoptit. Eu rămîn aici pînă vă întîlniţi. Apoi mă duc acasă cu un taxi...

Ştiam că Hana voia să fie singură cu băiatul ei. Şi mai ştiam că nu va trece mai mult de o zi pînă mă va chema la telefon şi-mi va vorbi ore în şir numai despre el... Şi-mi doream s-o aud povestindu-mi numai bucurii...

*

Eu nu l-am cunoscut pe Iacob Schechter-Scutaru. Nu era nici din generaţia mea şi nici din acelaşi loc de baştină cu mine. Îmi vorbise despre el prietenul meu, judecătorul, şi povestea lui mi-a stîrnit interesul. De altfel asta şi urmărea prietenul meu: să-mi stîrnească interesul, să-mi stimuleze condeiul...

Iacob Schechter-Scutaru era evreu gălăţean, născut pe la începutul secolului. Dusese o viaţă banală, fără nici un eveniment demn de reţinut, în afară de faptul că după divorţul de soţia lui se încăpăţînase să-şi crească singur fetiţa. Furtunile din jurul lui, războiul, apoi instaurarea comunismului în România, trecuseră peste el fără să-i influenţeze profund existenţa. Continua să ducă aceeaşi viaţă banală, cenuşie.

Pînă în ziua cînd i se născuse nepotul.

Acest pui de om apărut în viaţa lui pe neaşteptate îl trezeşte parcă la viaţă. Dragostea pentru copil îl face de nerecunoscut în propriii lui ochi. Inima lui ferecată dezvăluie filoane de dragoste şi Iacob construieşte vise de viaţă pentru nepoţel ca un adevărat arhitect. Schimbarea lui lăuntrică îl face să-i iubească pe toţi şi să ierte mai mult decît trebuie iertat. Fiica lui, trimisă într-o delegaţie în străinătate, alege drumul libertăţii cerînd azil politic în occident. Occidentul o eliberează de două ori: o eliberează de comunism şi de lanţurile unei căsnicii nefericite. Fără să se gîndească de două ori, îşi părăseşte copilul, aflat în primii ani de viaţă, şi pe tatăl ei, faţă de care avea totuşi un puternic ataşament. Dar Iacob nu-şi judecă fiica. Dimpotrivă, în sinea lui o admira chiar pentru puterea voinţei ei, pentru curajul faptei ei. Nu avusese curajul s-o îndemne să divorţeze, dar acum nici nu concepea să-i ceară să se întoarcă la o viaţă de familie lipsită de dragoste şi îşi asuma toată răspunderea pentru nepotul său... De multă vreme pensionar, Iacob începe să lucreze, se încumetă să presteze chiar şi munci fizice grele, şi orice supliment de cîştig prezintă interes pentru el.

Tribunalul pronunţase desfacerea căsătoriei la cererea soţului părăsit şi o obligase pe mamă – în contumacie – la plata unei pensii alimentare, lucru practic irealizabil, asumat de bună voie de bunic. Iacob ştiu să potolească furia ginerelui şi, cunoscîndu-i slăbiciunea pentru bani, se obligă să-i plătească o pensie alimentară pentru minorul părăsit.

"Zeida" îşi duce nepotul la şcoală în fiecare dimineaţă, îl aşteaptă la terminarea cursurilor şi numai seara îl readuce la domiciliul tatălui, conform înţelegerii cu acesta. La sfîrşit de săptămînă, tot "Zeida" îşi duce nepotul la spectacole de copii, unde se rîde mult, şi îndeosebi la circ... "Zeida" vrea ca nepotul lui să rîdă mult, căci rîsul e sănătos... Rîdea şi "Zeida", căci rîsul e şi contagios, şi, zi după zi, "Zeida" îşi eliberează treptat ginerele de povara de a-şi creşte singur copilul. Ginerele se recăsătoreşte. Viaţa nouă, problemele noi, copiii care nu au întîrziat să vină îl îndepărtează tot mai mult pe tată de copilul din prima căsătorie şi nepotul şi bunicul petrec zile de fericire domoală, nestînjenită de nimeni. Deseori, în serile lungi de iarnă, Iacob răsfoia albumul de fotografii îngălbenite de lumină, pătate de ani şi de degetele lui. Le frunzărea totdeauna cu mîinile tremurînde, cu mişcări nervoase, în căutarea aceleia care-o înfăţişa pe fiica lui copilă la vîrsta nepotului. Cîtă asemănare găsea între ei! Amintirile invadau sufletul bătrînului şi Iacob îi vorbea băiatului despre mama lui, despre ziua cînd îi va chema pe amîndoi şi vor forma o familie fericită...

*

Zece ani... socoteşte Iacob după citirea scrisorii primite de la fiica lui. Aceasta îi scrie că a ajuns în sfîrşit la o situaţie care-i permite să-şi aducă în Israel copilul. Fericit de aceste veşti, Iacob obţine acordul ginerelui pentru plecarea băiatului şi autorităţile eliberează copilului un paşaport.

Soarele scaldă acea dimineaţă cînd Iacob, ginerele şi copilul gonesc cu un taxi spre aeroport. Tatăl şi bunicul îmbrăţişează copilul şi lacrimi şi sărutări se amestecă cu cuvintele de îmbărbătare şi speranţă. Bunicul îşi strînge nepotul la piept şi nu ştie dacă ceea ce simte în piept este bucurie sau durere. Dacă e bucurie, e o bucurie care doare, căci adevărate junghiuri, adevărate pumnale îi taie pieptul. Şi totuşi trebuie să se despartă de băiat. Băiatul se îndepărtează mergînd cu spatele pentru a-l mai putea vedea pe "Zeida" şi "Zeida" îl urmăreşte cu privirea şi se gîndeşte ce mare s-a făcut, băiatul înaintează continuînd să meargă cu spatele, aruncă o ultimă privire lui "Zeida" şi se întoarce, dar Iacob are privirea puternică, îl vede urcînd pe scara avionului, îi urmăreşte silueta şi-şi aminteşte de propria lui adolescenţă... Urcat în avion, nepotul devine una cu masa de metal care decolează, urcă tot mai sus, devine o aşchie sclipitoare, iese dintr-un nor, se ascunde într-altul, jucîndu-se de-a v-aţi ascunselea cu cei de jos...

Din locul unde a rămas ţintuit, Iacob face un ultim efort să privească înălţimile unde avionul urcă cu fiinţa smulsă din sufletul lui. Inima îi bate năvalnic, exaltată de bucurie şi durere, de prea mari emoţii, suflarea-i devine agitată, corpul i se prăbuşeşte iar sufletul, sufletul lui Iacob aleargă spre înălţimea cerului şi se amestecă printre norii pe unde trecea liniştit un avion în zbor.

*

Nu ştiu dacă am reuşit să aştern pe hîrtie această poveste adevărată. Nu ştiu dacă cititorul va trăi aceeaşi emoţie transmisă mie de bătrînul meu prieten. În ciuda anilor care au trecut de cînd trăim pe două continente diferite, prietenul meu îmi scrie cu regularitate. Identitatea noastră de gîndire ne apropie iar scrisul – unica noastră posibilitate de comunicare – a devenit un ritual în care ignorăm distanţa şi numărul anilor ce-i purtăm pe umeri. Scrisoarea în care-mi povesteşte despre Iacob Schechter-Scutaru e cea mai recentă. Din tremurul condeiului pe hîrtie îi ghicesc adînca afecţiune şi înţelegere pentru cel "în subiect" şi-mi recunosc prietenul cu puterea de discernămînt nealterată, aceeaşi cu care se apleca peste dosarele tribunalului în care se ascundeau atîtea tragedii omeneşti. Acum, la atîţia ani distanţă, vigoarea condeiului lui e aceeaşi, astfel că emoţia lui mi s-a transmis şi mie şi, impresionată de relatările lui, simt imboldul să le aştern pe hîrtie.

MAMAIA מאמאיה

Restaurant
românesc

GRĂTAR – PESCĂRIE
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

FELICIA FEINSTEIN-KEIFA
VERSURI MICI
ŞI
POVEŞTI MICI
VESELE ŞI TRISTE
de citit înainte de culcare
MINIMUM

"Cartea de faţă este, într-un anumit sens, un monument funerar, un act de pietate. Dar, totodată, un act de prezenţă, un act el vieţii. Care ne descoperă nouă o scriitoare pînă acum necunoscută."

EUGEN CAMPUS
("Minimum")

"Felicia Keifa este prin structură o autoare aparţinînd secolului acesta paradoxal, atît prin tipologia umană selectată, cît şi prin stilul abrupt, lexicul exact, mesajul sceptic. Vreau să afirm, înainte de a o face analitic, valoarea estetică a acestei proze autentice."

ELENA ESTER-TACCIU
("Viaţa noastră")

"O lectură plăcută, interesantă."

RODICA GRINDEA
("Revista mea")

"O carte care se ţine la îndemînă, lîngă pat, deasupra capului; o carte de căpătîi."

RADU KLAPPER
("Minimum")

Era 2 noaptea. Apoi, după un timp, era 12, apoi 11. Emil simţea că înnebuneşte.

O NOAPTE FANTEZISTĂ

• Povestire •

M. OLIER

Emil se culcă astă-seară mai devreme, resimţind oboseala acumulată de cîteva zile. Poate tot oboseala e aceea care nu-l lasă să doarmă liniştit. Se trezeşte din cînd în cînd şi iar aţipeşte.

Se dă jos din pat să bea puţină apă. Priveşte ceasul atîrnat în bucătărie şi vede că e ora două noapte. Se miră că-i atît de tîrziu, dar îşi spune că, orişicum, arătătoarele ceasului sînt mai obiective decît impresia lui. Citeşte cîteva pagini din cartea de pe noptieră. Nu reuşeşte să adoarmă din nou şi se hotărăşte să ia un calmant. Are nevoie iar de puţină apă şi se duce iar în bucătărie. Priveşte cadranul ceasului de perete şi constată că este ora douăsprezece. Presupune că n-a văzut bine prima dată, confundînd acele ceasului. Pastila îl ajută prea puţin şi se trezeşte iar, frămîntat de preocupările zile. Sare din pat, curios să afle din nou cît e ceasul. Arătătoarele indică ora unsprezece. Lui Emil nu-i vine să creadă. Se uită atent încă o dată şi constată acelaşi lucru: ora unsprezece. Nu înţelege ce se întîmplă. E oare chiar atît de surmenat? Sau ceasul lui funcţionează după fuse orare diferite? Dar nu se poate! N-are ceas adaptat la asemenea "performanţe". Se întreabă cum vine treaba asta. Prima dată, ora două noaptea, a doua oară ora douăsprezece, miezul nopţii, iar acum ora unsprezece. Caută înfrigurat pe noptieră ceasul de mînă. Compară şi constată că-i într-adevăr ora unsprezece. Emil simte parcă o teamă mistică. "Oare timpul se întoarce înapoi? Dar astea-s copilării", îşi spune el. Doar nu-i vorba de un film derulat de-a-ndoaselea. Caută ceva, nişte semne, care l-ar putea ajuta să înţeleagă. Ştie că e absurd ce caută. Dar orele pe care le-a văzut cu ochii lui cum merg îndărăt nu sînt şi ele absurde? Şi totuşi le-a văzut. Dă frîu liber imaginaţiei şi îşi spune: "Poate se petrece ceva ciudat în lume, cine ştie?" Se uită afară pe geam. Luna şi stelele decorează cerul adînc în plină noapte la fel ca altădată. Cerul emană o linişte astrală, ascunzînd tainele cosmosului infinit. Aici, în casă, tot linişte. Emil încearcă totuşi să deslușească dacă nu există o schimbare în poziţia stelelor. Dacă timpul merge înapoi, înseamnă că şi aştrii trebuie să facă traiectorii inverse. Se mai gîndeşte şi la alte fenomene curioase posibile. O anomalie magnetică, sau, de ce nu, mîna invizibilă a cosmonauţilor extratereştri, cu intenţiile lor necunoscute şi cu posibilităţile lor vaste, incomparabile cu ale noastre. Îi vine să rîdă de speculaţiile simpliste dar fantastice pe care şi le imaginează, dar undeva, în adîncul simţămintelor lui, o anumită vigilenţă îi spune că totul e posibil. Părăseşte fereastra şi deschide aparatul de radio. Dar se teme acum că ar putea avea loc şi perturbări ale undelor radio. Aude deodată pe crainic anunţînd pe un ton ce-i pare grav: "Transmitem imediat o informaţie importantă pentru ascultători". De afară se aude o sirenă ce urlă în noapte. Altădată Emil şi-ar fi spus că e o maşină obişnuită de poliţie. Acum i se pare cu totul altceva. Cine ştie ce mesaj urmează să anunţe aceste sunete sinistre. Sensibilitatea îi alimentează imaginaţia nestăpînită. Crainicul repetă că urmează imediat o informaţie importantă. Aşteaptă dintr-un moment în altul anunţarea unui eveniment de dimensiune cosmică, în care pămîntul nostru e o fărîmă minusculă. Mintea îi e învălmăşită de idei şi imagini fantastice care se succed cu viteza luminii. Simte nevoia să le mărturisească, să le împărtăşească, să trezească pe cineva din somn, să vorbească la telefon. Speră să recepţioneze şi de la alţii teama, panica, sau, poate, entuziasmul faţă de acest fenomen deosebit. Un tremur uşor îi trece prin corp şi percepe un zgomot vag, ca ameninţarea unui cutremur de pămînt iminent. Dar nu! I s-a părut. Era frigiderul care trepidează din cînd în cînd. Totuşi, crainicul repetă ca va veni cu o informaţie importantă. Totul i se pare mai adînc, mai grav, cu nuanţe de avertisment, ca şi cum de cuvintele ce vor urma ar depinde soarta omenirii. Se aude deodată un bubuit puternic, cutremurător şi prelung. Emil sare la geam. Pe cer, trei sfere incandescente, de mărimea unor mingi, înaintează repede, lăsînd în urmă stelele încremenite. Le urmăreşte cum se îndepărtează de oraşul adormit, acum, poate, trezit de zgomotul infernal. Una din sfere îşi pierde din strălucire şi se întunecă treptat, devenind mai transparentă; din ea se desprinde ceva vag, imaginea unui avion parcă, sau poate altceva... nedeslușit. Emil încearcă să găsească o legătură între impresiile, dar mai ales între simţămintele sale şi orele pe care le-a văzut întorcîndu-se înapoi. În fine, crainicul anunţă: "Începînd de la data de 15 ale lunii, postul nostru de radio va transmite pe lungimile de undă de 620 şi 780 kilohertzi..." Emil parcă se dezumflă. Nimic din ce aştepta, de care se temea, sau, poate, din ce spera... o evadare, puţină evadare din cotidian. Totul s-a întrerupt atît de brusc. Emil închide aparatul de radio. Casa se umple din nou de linişte. Camera slab luminată i se pare pentru o clipă strîmtă, palidă, străină, parcă s-ar fi întors chiar acum, propulsat din nesfîrşitele depărtări, din tainicele unghere ale fanteziei.

Prin uşa întredeschisă ce duce spre camera feciorului său, elev în clasa a doua, zăreşte lumină. Intră. Dan îşi pregăteşte lecţiile.

– Tu nu dormi la ora asta?

– Tăticule! Am multe lecţii pe mîine.

Emil aruncă o privire pe masa de lucru a lui Dan şi observă, printre caiete şi cărţi, o foaie de carton pe care e desenat un ceas cu cifre şi arătătoare. Are impresia că e pe cale să dezlege enigma.

– Învăţătoarea ne-a dat să desenăm un ceas şi să facem socoteli cu ajutorul lui, îl informează Dan.

– Şi ai reuşit? îl întreabă Emil prefăcîndu-se sever.

– M-am încurcat la început, recunoaşte băiatul, dar am mişcat înainte şi înapoi arătătoarele ceasului cu degetul şi mi-au ieşit rezultatele. Apoi le-am potrivit din nou la ora exactă. Tată! Plouă afară? Am auzit parcă un tunet.

– Nu, Dănuţ. Au trecut nişte avioane supersonice. Nimic altceva. Vrei să te ajut la lecţii? îl întreabă tatăl, protector, în timp ce se gîndeşte că e cazul să pună la loc sticla de la ceas, pentru ca Dan să nu se mai joace cu arătătoarele, iar socotelile să le facă pe cap sau pe hîrtie, că-i acum băiat mare. Iar el e mulţumit că nu e pus să rezolve o variantă a teoriei relativităţii timpului, în care, probabil, nu s-ar fi descurcat.

CEA MAI BUNĂ CARTE A ANULUI
A APĂRUT ÎN
EDITURA *MINIMUM*

Ştiri eterne
de I. Schechter

● Satire în stilul cunoscut ● Critică impulsivă ● Declaraţii riscante ● Ironii jignitoare ● Aruncări cu pietre şi cu cuţitul ● Bombe cu explozie imediată ● Morţi şi răniţi ●

20 de şekeli la adresa:
Str. Zamenhof 15, Tel Aviv.

Citiţi "Ştiri eterne" cît timp mai sînt eterne şi pînă nu îmbătrîneşte fotografia de pe copertă!

I. ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*

BILETE DE AVION, EXCURSII ORGANIZATE, ODIHNĂ, TRATAMENT MEDICAL etc.

SURPRIZĂ ! ! ! VIZITAŢI LOCURILE NATALE (MOLDOVA SAU TRANSILVANIA)
CU AUTOTURISM (4 PERSOANE ÎN MAŞINĂ) CU ŞOFER LA DISPOZIŢIE !
10 ZILE .... de la 599$!
Biletul cuprinde avion El-Al sau Tarom, maşină, şofer, hotel, mic dejun
şi posibilitatea de a prelungi şederea în România !

Plecări în fiecare zi

NICI UN PAS
FĂRĂ ATLAS!

* ION ATLAS *
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5270767 (6 LINII)

PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ PENTRU TURIŞTII VENIŢI ÎN ISRAEL

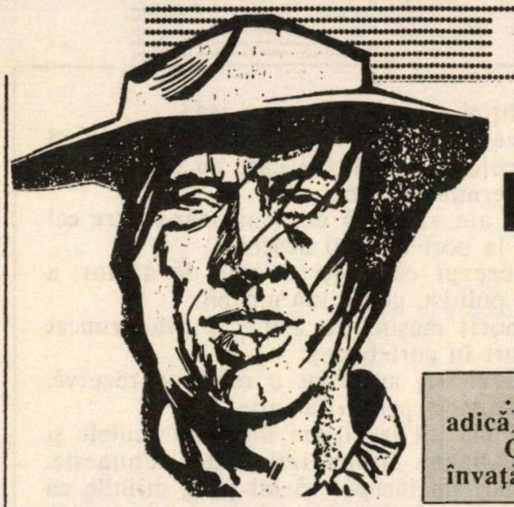

JOHN LUTZ

PROFESIUNEA MEA e FURTUL

• Nuvelă poliţistă •

...e o profesiune bună (se poate cîştiga un ban frumos, la o adică).
Cu condiţia să-ţi vezi lungul nasului, să fii modest (aşa cum ne învaţă la şcoală) şi să nu ţi-o iei în cap.

În primul rînd, trebuie să mă recomand, cu toate că n-am să vă spun numele meu adevărat. Totuşi, simt nevoia de a vă da un nume, întru cît tot ce mişcă pe acest pămînt trebuie să poarte un nume.

Să zicem deci că mă cheamă Randolph Cole – numele ăsta mi se potriveşte.

Cînd am început, aveam treizeci de ani. Pînă la acea vîrstă am dus o viaţă cinstită. Am fost în armată ca voluntar, apoi m-am însurat şi m-am apucat să muncesc – mă credeţi sau nu – ca reparator de ceasuri.

Cum nu e prea mare cerere de reparatori de ceasuri, m-am trezit la un moment dat fără slujbă şi, aproape simultan, fără nevastă, pe care mi-a luat-o Dumnezeu.

Eram deci singur şi aveam nevoie de bani.

Niciodată moralitatea n-a însemnat mare lucru pentru mine. Codul meu a fost şi a rămas acelaşi: ai grijă de Randolph Cole. Nicicînd n-am avut vreun scop în viaţă. Biserica nu mă atrăgea deloc. În copilărie, îmi petreceam duminicile construind vapoare de hîrtie în sticle, folosind nişte unelte create de mine.

Cînd am pierdut cele mai preţioase lucruri din viaţa mea – soţia şi slujba de care am pomenit mai sus – am hotărît să devin hoţ profesionist.

Am socotit că, faţă de ceilalţi hoţi profesionişti, mă bucuram de un mare avantaj, dat fiind că nu aveam cazier la poliţie şi, în ultimii cinci ani, nu suferisem nici măcar o amendă pentru încălcarea regulilor de circulaţie.

Am preferat să lucrez absolut singur, furînd doar ceea ce se putea negocia, ca să nu trebuiască să depind de nimeni altcineva decît de mine însumi.

Aveam oarecare dexteritate în descuierea lacătelor şi am exersat pînă ce am devenit stăpîn pe profesiune. Totuşi, de obicei, preferam să folosesc alte mijloace de pătrundere, mai rapide. Am exersat tăierea geamurilor cu diamantul, înăbuşind zgomotul cu ajutorul săpunului. Mi-am procurat apoi uneltele din diferite magazine universale. În ceea ce priveşte îmbrăcămintea, mi-am cumpărat (pe credit, fireşte) nişte pantofi de cauciuc, o jachetă albastră şi nişte pantaloni negri. Un mic radio portativ menit să mă prevină asupra comunicărilor poliţiei a fost ultima mea cumpărătură.

Prima mea ţintă a fost locuinţa preşedintelui unei mari fabrici producătoare de materiale plastice, situată într-un cartier elegant al oraşului.

Cercetările pe care le-am întreprins cu mare grijă mi-au dat aproape certitudinea că nu avea nici un cîine, iar personalul de serviciu nu locuia în casă. Singurele persoane acolo erau domnul şi doamna preşedinte şi cei doi fii ai lor, plecaţi la universitate, care nu veneau decît în week-end.

O dată la trei zile, între zece şi douăsprezece seara, telefonam la intervale neregulate şi, dacă răspundea cineva prima oară, lăsam receptorul jos, iar a doua oară mă prefăceam că am greşit numărul. Dacă telefonam de patru ori şi-i găseam acasă, renunţam şi mă îndreptam spre altă victimă. Dar la a treia chemare domnul şi doamna n-au răspuns.

M-am îmbrăcat numaidecît şi m-am urcat la volanul maşinii mele tip popular şi am dat un nou telefon dintr-un mic magazin situat în apropiere de casă. Iar n-a răspuns nimeni.

Cînd m-am apropiat de casă, am parcat maşina pe stradă, apoi am scos din geantă diamantul, şurubelniţa şi celelalte ustensile. Reperasem din vreme fereastra prin care urma să intru, o fereastră mică din partea parţial acoperită de nişte tufişuri.

M-am ascuns într-un tufiş şi, cînd am fost sigur că nu m-a văzut nimeni, am ieşit de acolo, mi-am pus mănuşile, am uns cu săpun lama diamantului şi am descuiat uşa prin fereastră.

Ajuns înăuntru, am scos mai întîi radioul şi l-am fixat pe postul pe care transmite poliţia şi mi-am vîrît în urechea stîngă casca. Mi-am pus pe faţă masca pe care mi-o confecţionasem dintr-un ciorap vechi al soţiei mele, astfel încît, dacă mă surprindea cineva, să nu mă poată recunoaşte şi am început să cotrobăiesc prin casă. Am luat la rînd sertarele de la birou, dulapurile şi toate locurile în care puteau fi ascunşi bani sau lucruri de valoare.

În liniştea mormîntală a casei, aveam nervii încordaţi la maximum, aşa încît a trebuit să mă străduiesc din răsputeri ca să-i stăpînesc. Odată, o maşină care trecea şi-a încetinit mersul şi am îngheţat de frică.

Cînd am părăsit locuința, aveam la mine două sute nouăzeci de dolari bani gheață, pe care i-am găsit într-un sertar. Am socotit rezonabilă plata pentru o noapte scurtă de muncă.

M-am suit în mașina mea cu numărul grijuliu acoperit de noroi și am plecat.

Cînd am ajuns acasă, mi-am îngăduit să beau ceva și m-am uitat la banii întinși în fața mea pe masa din bucătărie. Nu erau prea mulți bani, dar încercam o satisfacție tainică cum nu mai avusesem din copilărie. O acțiune pasionantă, primejdioasă, dusă pînă la capăt cu succes. Mi-am dat seama atunci că mi-am găsit adevărata vocație.

În zilele care au urmat, m-am descurcat destul de bine, făcînd, în medie, două spargeri pe săptămînă, dar la intervale neregulate, ca să nu mi se ia urma.

Pe măsură ce lucram, îmi perfecționam tehnica. Întrucît nu aveam cazier, m-am hotărît să mă stabilesc la o singură metodă de pătrundere, eficientă și sigură.

Timp de șase luni, "afacerea" mea secretă a mers strălucit, deveneam din ce în ce mai bogat în urma aventurilor mele nocturne.

Apoi, la un moment dat, m-am gîndit că ar trebui să-mi fac rost de un paravan: să pot justifica prin ceva mijloacele mele de întreținere. Astfel, am ajuns să rezolv două probleme dintr-odată.

Am cumpărat, la mîna a doua, o prăvălioară de antichități. Astfel, puteam să-mi măresc veniturile furînd nu numai bani, ci și obiecte pe care să le vînd apoi singur.

Timp de cîțiva ani, treaba a mers de minune. Marfa furată, care nu figura în registre, se vindea foarte bine. Între timp, îmi perfecționasem tehnica, ridicînd-o la rangul de artă. Fiecare acțiune era analizată și planificată pînă în cel mai mic amănunt, astfel încît riscurile să fie reduse la minimum.

Pînă la urmă, o întîmplare mi-a dat pe neașteptate peste cap toate planurile.

"Lucram" într-o casă, într-o noapte, cînd am auzit vocea calmă, lipsită de emoție, a dispecerului poliției informînd o patrulă că s-a semnalat un jaf în High Lane, la numărul 333. Am încetat numaidecît lucrul. Mă aflam într-unul din dormitoarele locuinței de pe High Lane 333.

Nu era pentru prima oară cînd trebuia să deconectez un sistem de alarmă acționat în caz de furt și știam ce am de făcut. Dacă mașina poliției nu se afla foarte aproape de locul furtului, aveam timp suficient să mă furișez afară din casă și să mă urc în mașina mea.

Numai că, atunci cînd m-am apropiat de mașină, am văzut că era ușor înclinată. Cauciucul roții dinapoi din partea stîngă era dezumflat.

Felicitîndu-mă că nu luasem nimic din casă și avusesem inspirația să ascund uneltele într-un tufiș, am deschis port-bagajul și am început, fără să mă grăbesc, operația de înlocuire a roții.

Strîngeam tocmai ultimul șurub, cînd echipajul poliției a oprit în dreptul meu.

– Ați venit prea tîrziu, le-am spus glumind și zîmbind celor doi polițiști care au coborît din mașină. Am terminat treaba.

Deodată am văzut că cel mai tînăr dintre cei doi se holba la port-bagajul deschis.

– Am crezut că aveți nevoie de ajutor, a spus celălalt polițist, pe un ton amabil.

Am coborît mașina cu cricul și am aruncat cauciucul spart în port-bagaj.

– Din fericire, am avut o roată de rezervă, totuși vă mulțumesc pentru intenție.

Fără să mă uit la ei, am înghesuit sculele și am trîntit capacul. Inima îmi bătea nebunește. Apoi, zîmbind, am început să-mi șterg mîinile cu batista și m-am îndreptat spre portiera din dreptul șoferului.

– O clipă, domnule, a spus ofițerul mai în vîrstă cînd am apăsat pe clanța portierei.

M-am întors, cu o expresie contrariată.

– Nu vă supărați dacă vă întreb ce aveți în buzunarul de la cămașă?

Cu un aer nevinovat, am scos aparatul de radio portativ.

– Nu am radio la mașină. De aceea îl port întotdeauna cînd conduc.

– Radioul ăsta prinde undele scurte pe care se transmit apelurile poliției, spuse ofițerul examinînd cu grijă aparatul.

– Da, i-am spus cu un aer prietenesc, multe dintre cele care se află acum în comerț sînt astfel dotate.

Am observat că în timpul acesta tînărul său partener s-a întors la echipaj și vorbea în microfonul radioului, uitîndu-se tot timpul la mine.

Pe un ton politicos, ofițerul de poliție m-a rugat să mă aplec deasupra mașinii, în timp ce el m-a percheziționat. Firește, n-a găsit nimic suspect.

– Așteptați puțin, vă rog, mi-a spus.

După vreo jumătate de minut, polițistul cel tînăr a strigat din mașină:

– Domnul locotenent a spus să-l aducem la secție.

Ajuns la postul de poliție, am fost condus într-un birou mic și invitat să iau loc pe un scaun în fața unei mese mari de lemn care mirosea a lac. Locotenentul m-a privit insistent.

– Vi s-a spus ce drepturi aveți? m-a întrebat el.

– Da, i-am răspuns, dar n-am nevoie de un avocat. N-am făcut nimic ilegal și nu văd de ce n-aș coopera cu dumneavoastră.

– În apropiere de locul unde ați avut pana de cauciuc s-a săvîrșit o spargere. Cum se explică faptul că aveați la dumneavoastră un radio care prinde apelurile poliției?

Am zîmbit.

– Multe dintre cele mai bune aparate portative prind undele scurte.

– Un vecin a declarat că a văzut un bărbat îmbrăcat în negru părăsind casa. Dumneavoastră sînteţi îmbrăcat în negru, domnule Cole.

– La fel sînt îmbrăcaţi şi ofiţerii dumneavoastră, i-am spus. Poate că vecinul l-a văzut pe unul dintre ei.

– Posibil, spuse locotenentul Harrow care, băgînd mîna în buzunar, scoase diamantul şi mănuşile mele şi le aruncă pe masă.

– Ce părere aveţi de astea? Au fost găsite într-un tufiş din apropierea casei.

Am apucat intenţionat greşit diamantul de capătul celălalt şi l-am examinat curios:

– Ce e asta? O unealtă?

– Un diamant pentru tăierea sticlei, spuse el cu răbdare, iar astea sînt nişte mănuşi. Încercaţi-le, vă rog, domnule Cole.

Mi-am tras mănuşile şi le-am potrivit pe degete ca şi cum nu eram obişnuit cu ele.

– Se pare că se potrivesc perfect, spuse locotenentul Harrow.

– Nici nu e de mirare. Sînt nişte mănuşi ieftine de bumbac. Există mici, medii şi mari, iar eu port medii.

Harrow se uită la mine după ce mi-am scos mănuşile.

– Ce-aţi căutat în cartierul acela? întrebă el. După cum reiese din adresa dumneavoastră, locuiţi în capătul celălalt al oraşului.

– Da, lucrez în domeniul antichităţilor şi unele din casele acelea mari posedă mobilă veche, moştenită. Mă plimb adesea prin acest cartier, căutînd afişe "de închiriat", ca să întreb familia care se mută dacă are de gînd să-şi vîndă mobila. În felul acesta, o iau înaintea anunţurilor din ziare.

– Ingenios, spuse locotenentul Harrow fără să clipească.

– Cred, i-am răspuns fără să clipesc la rîndul meu.

Locotenentul se lăsă pe spate şi scoase un pachet de ţigări mototolit din buzunar. Luă o ţigară, o aprinse şi-mi oferi şi mie una. Am refuzat-o politicos.

– Ştiţi, spuse el instalîndu-se confortabil pe scaunul său, s-au comis multe spargeri asemănătoare cu cea de pe High Lane. Din aceste locuinţe din care lipseau locatarii nu s-a luat niciodată nimic altceva decît bani şi mici obiecte de valoare. S-a pătruns întotdeauna prin locul cel mai vulnerabil al casei, s-a acţionat iute, ingenios. Un adevărat profesionist, unul din cei mai buni din cîţi ne-au dat de furcă.

– Desigur că pînă la urmă îl veţi prinde, domnule locotenent.

Harrow îşi strînse buzele groase, părînd uimit.

– Dar omul ăsta e inteligent. Chiar dacă vom pune mîna pe el, vom putea oare să dovedim ceva?

– Nu ştiu, i-am răspuns dînd din umeri. Ăsta e resortul dumneavoastră.

– Nu avem de-a face cu un escroc obişnuit, spuse locotenentul Harrow rămînînd pe gînduri. Un astfel de specimen, un adevărat expert, se iveşte unul la o mie.

– Aproape că mă faceţi să-l admir pe acest om, domnule locotenent.

– Nu ştiu dacă omul trebuie admirat, spuse locotenentul Harrow, dar felul cum îşi îndeplineşte misiunea îţi inspiră acest sentiment.

Locotenentul Harrow trimise un nor de fum spre tavan şi-l urmări cum se risipeşte.

– N-o să vă reţinem, domnule Cole. Nu avem suficiente dovezi.

– Sper că v-am fost de folos, i-am spus pe un ton sincer.

– Sper şi eu, spuse locotenentul Harrow, trimiţînd un nou nor de fum în tavan.

Cînd am ajuns acasă, am găsit semne vădite că apartamentul meu fusese percheziţionat, dar faptul nu mi s-a părut important. Eram pregătit pentru o asemenea eventualitate. Toţi banii proveniţi din jafurile mele erau depuşi în cîteva locuri sigure din oraş.

În noaptea aceea am stat mult şi m-am gîndit. Aproape prins, lucrurile s-au schimbat, m-au adus în atenţia poliţiei. Acum voi fi urmărit îndeaproape. Va trebui să aştept un timp, înainte de a da o nouă lovitură şi va trebui să reduc numărul lor.

Cînd m-am dus să mă culc, am luat hotărîrea să mă mut în alt oraş mare. Fireşte, plecînd numaidecît, aş fi atras bănuielile asupra mea. Voi mai rămîne aici cel puţin şase luni şi voi pune la cale încă vreo patru sau cinci lovituri, ca să nu-mi ies din mînă şi ca să devedesc că jafurile n-au încetat în mod abrupt după interogarea mea.

Au trecut aproape două luni pînă ce am jefuit următoarea locuinţă. Am ales-o gîndindu-mă nu atît la profit, cît la locul retras în care se afla situată. Totuşi, nu pot să spun că nu mi-a făcut plăcere faptul că am şterpelit două sute de dolari bani gheaţă, cîteva diamante care puteau fi uşor scoase şi montate în alte bijuterii şi o colecţie rară de monezi.

Cîteva zile mai tîrziu, locotenentul Harrow mi-a făcut o vizită la prăvălie şi m-a întrebat ce cred despre jaf, în mod cert opera aceluiaşi expert de clasă. L-am informat că nu ştiu nimic despre jaf şi i-am explicat că mă aflam în pat atunci cînd a avut loc. Înainte de a pleca, i-am oferit spre vînzare o piesă rară din 1928.

O săptămînă după următoarea mea lovitură pe care, din prudenţă, am socotit-o ultima înainte de a părăsi oraşul, m-a vizitat din nou locotenentul.

– Cred că vă interesează să ştiţi că omul despre care am vorbit a săvîrşit o nouă hoţie.

– Nu, i-am spus pe un ton şocat. Poliţia nu a reuşit încă să se apropie de momentul prinderii acestui maestru al jafului?

Harrow îşi vîrî mîinile în buzunare şi dădu din cap. Un astfel de om e foarte greu de prins şi foarte greu de condamnat. Presupun că eraţi acasă şi dormeaţi în noaptea de joi.

– Mda, m-am culcat pe la zece. Cînd s-a petrecut jaful?

– În primele ceasuri ale dimineţii, spuse locotenentul Harrow. Apropo, după ce am plecat de aici ultima oară, am verificat lista lucrurilor furate şi probabil vă interesează să ştiţi că unele dintre obiectele care se află în prăvălia dumneavoastră corespund cu cele de pe listă.

– Nu mă miră, domnule sublocotenent. Multe dintre mărfurile din această prăvălie sînt de producţie de serie şi nu-i întreb niciodată nimic pe oamenii care mi le vînd la mîna a doua. Vă stau la dispoziţie cu plăcere oricînd doriţi să verificaţi ceva în magazin, dar presupun că nu v-ar folosi la nimic. Obiectelor nu li se poate da de urmă.

– Într-adevăr, spuse locotenentul zîmbind sarcastic, nu li se poate da de urmă.

Îmi înmînă o carte de vizită cu ceva scris de mînă pe ea.

– Dacă vă hotărîţi să ştiţi ceva despre aceste jafuri, sau dacă cineva se prezintă aici cu ceva suspect în următoarele cîteva săptămîni, telefonaţi la acest număr la cartierul general.

Am luat cartea de vizită şi am strecurat-o în buzunarul cămăşii.

– Desigur, domnule locotenent. Dacă iese ceva la iveală...

A plecat fără să se uite înapoi.

Nu trecu nici o săptămînă şi mă vizită altcineva de la departamentul poliţiei, un tînăr detectiv care reuşi să-mi spargă o vază de douăzeci de dolari înainte de a pleca. Am început să mă întreb dacă nu cumva aceasta era începutul unei campanii de tracasare.

M-am hotărît să telefonez la cartierul general al poliţiei şi să vorbesc cu locotenentul.

În loc de Harrow, mi s-a făcut legătura cu un locotenent detectiv, pe nume Voss. Mi-am amintit de acest nume pe care-l văzusem pe cartea de vizită dată de Harrow cînd a fost la prăvălie.

Acest locotenent Voss a fost foarte nepoliticos la telefon. A refuzat să mă pună în legătură cu Harrow sau să-mi spună unde-l pot găsi. Cînd i-am cerut ca departamentul poliţiei să-mi plătească vaza spartă, mi-a răspuns că-mi va trimite nişte oameni să mă interogheze în legătură cu incidentul şi, dacă va fi cazul, să prezint o cerere de plată în scris. Mi-am dat seama ce înseamnă asta şi i-am spus s-o lase baltă şi am închis.

A doua zi dimineaţa am chemat din nou cartierul general şi iar n-am reuşit să dau de locotenentul Harrow. Atunci am deschis cartea de telefon şi am căutat numărul lui Harrow de acasă. Am telefonat, dar nu mi-a răspuns nimeni. Am căutat adresa sa în cartea de telefon. Era doar la un sfert de oră de drum cu maşina de la mine de acasă, astfel încît am hotărît să mă deplasez pînă acolo ca să stau de vorbă cu el personal.

Am sunat lung la uşa lui, dar n-am primit nici un răspuns. Am sunat încă o dată, apoi am bătut tare în uşă. Am mai sunat o dată. În cele din urmă am plecat enervat.

Cînd să ies pe poartă, a apărut un poştaş cu un scuter.

– Nu e nimeni acasă, mi-a spus el pe un ton amabil. Harrow a oprit livrările pe timp de două săptămîni. A plecat în Florida.

Deci, locotenentul de negăsit Harrow şi-a luat concediu şi a plecat în sud, mi-am zis în gînd cînd m-am urcat în maşină şi am răsucit cheia în contact. Dar a lăsat lucrurile pe nişte mîini capabile.

Abia o pornisem, cînd mi-a trecut ideea prin cap.

Deşteaptă manevră! O lovitură perfectă! Ce final splendid!

Am făcut cale-ntoarsă şi m-am dus să arunc o privire la locuinţa locotenentului. Data viitoare aveam s-o văd după căderea nopţii, într-o noapte fără lună plină.

Era ora 10.30 seara cînd am parcat maşina în apropierea locuinţei locotenentului Harrow.

Dîndu-mă jos din maşină fără nici o şovăială, am luat-o nonşalant după colţ.

Cînd m-am strecurat pe poartă, strada era goală. Nu putem fi văzut în întuneric, totuşi voiam să apar ca din întîmplare, ca şi cum eram de-al casei. M-am strecurat în spatele unui tufiş, lîngă o ferreastră joasă. Am scos diamantul din buzunarul jachetei şi, în mai puţin de un minut, eram înăuntru.

Întuneric beznă. Am scos o lanternă şi m-am uitat de jur împrejur. Eram într-un dormitor micuţ, cu un singur pat şi un dulap cu sertare.

În grabă şi fără zgomot, am cotrobăit prin sertare. Am dat de lenjerie bărbătească, o servietă goală şi un ceas de mînă din aur, pe care l-am strecurat în buzunar. Două dintre sertare erau goale.

Am trecut prin hol şi am descoperit un mic birou în colţul sufrageriei. Într-un sertar am dat peste un mic casetofon portabil, pe care l-am vîrît în buzunar, lîngă ceasul de aur. Ţinînd lanterna în jos ca să nu se vadă de afară, m-am îndreptat spre dormitor.

Apoi, deodată, s-a făcut lumină! S-au aprins becurile din toată casa!

Instinctiv, am alergat spre uşa din spate, am deschis-o şi am ieşit afară, dar întreaga curte era scăldată în lumină. Am auzit urme de paşi şi voci.

– El e, a spus o voce şi deodată mi-a apărut în faţă un chip familiar. Era poştaşul care se oprise azi după masă ca să stea de vorbă cu mine. Numai că acum purta altfel de uniformă.

Nişte mîini puternice mi-au strîns amîndouă braţele, prinzîndu-mi încheieturile la spate şi punîndu-mi cătuşele.

Apoi, îmi apăru în faţă figura zîmbitoare a locotenentului Harrow. În colţul gurii îi atîrna o ţigară.

– Erai sortit să fii prins, mi-a spus el pe un ton aproape cald, deoarece am înţeles ce-l împinge pe un om ca dumneata să fure. Nu numai banii, ci şi dorinţa de a-şi manifesta arta în profesiune...

Scriu toate acestea din celula închisorii în care am fost întemniţat. Aici e tot timpul rece, mîncarea n-are gust, totul e cenuşiu ca un film vechi. Un loc cu totul nepotrivit gustului meu.

Ar trebui să semnez "33586", dar s-ar putea să nu mai fiu multă vreme 33586, deoarece am analizat închisoarea cu multă grijă.

La început am calculat şansele de evadare la nouăzeci şi cinci la sută împotriva mea, dar ulterior am elaborat alte planuri şi am ajuns la numai şaptezeci şi cinci la sută.

Deci mi-au rămas şanse de 25%. Dar dacă n-o să-mi ajungă?

(Traducere de L. Brăileanu)

ANUNŢ IMPORTANT

CUNOSCUTUL PROMOTOR DE TURISM

HAIM KAUFMAN

Se află la dispoziţia d-voastră la BUDAPESTA (Paradisul Turismului European – Oraşul luminilor), în permanenţă, pe perioada 15 mai – 1 noiembrie. LA HOTEL BEKE, strada Terez nr. 43 (fostă Lenin). Telefon: 00-361-1323-300 sau FAX: 00-361-1533-380, vi se oferă informaţii şi îndrumări turistice GRATUITE.

Plecări în fiecare duminică cu MALEV–ora 13.30 (1.30 d.a.)
NUMAI DIN BUDAPESTA EXCURSII ÎN CEHOSLOVACIA şi ROMÂNIA
Camere particulare la Budapesta, Praga, Viena

În fiecare DUMINICĂ,
EXCURSIA BUDAPESTA ÎN LIMBA EBRAICĂ
Rezervaţi camere din timp.
La Hajduszoboszlo – HOTEL BEKE
FELIX şi HERCULANE ale Ungariei

OFERTĂ SPECIALĂ SUKOT **599 $**

Plecarea:10 octombrie – întoarcerea: 18 octombrie
9 Zile (8 nopţi) • 2 nopţi MUNŢII TATREI – SMOKOVICE (PERLA CEHOSLOVACIEI) • • 4 nopţi PRAGA • Karlovy Vary (KARLSBAD) • 2 nopţi VIENA • Pe tot parcursul Cehoslovaciei • cazare • mic dejun • Viena – numai cazare

⋆Au mai rămas 6 locuri Preferabil zborul:
Tel Aviv – Budapesta – Viena – Tel Aviv

PROCURAŢI-VĂ VIZĂ DUBLĂ UNGUREASCĂ

IMPORTANT: puteţi telefona direct în fiecare seară între orele 19.00-24.00 la telefon 00-361-1323-300 sau FAX 00-361-1533-380.
INFORMAŢII LA TOATE AGENŢIILE DE VOIAJ

DECUPAŢI ŞI PĂSTRAŢI ADRESA ŞI TELEFOANELE

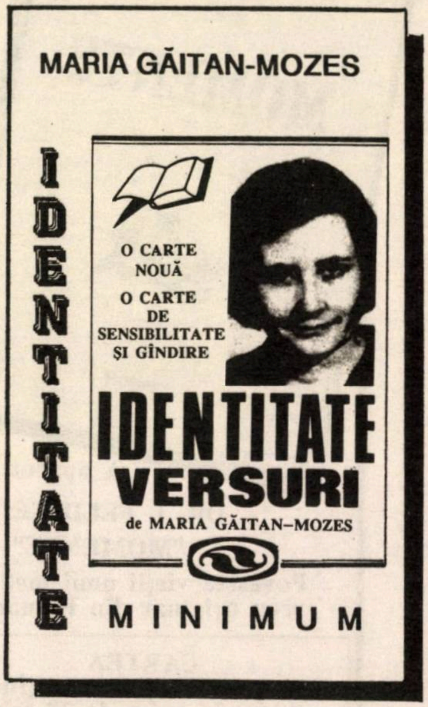

MARIA GĂITAN-MOZES

IDENTITATE

O CARTE NOUĂ
O CARTE DE SENSIBILITATE ŞI GÎNDIRE

IDENTITATE
VERSURI
de MARIA GĂITAN-MOZES

MINIMUM

"Prin accesibilitatea lor, prin ritmul totdeauna cald, prin imaginile uşor de condus spre suflet, versurile Mariei Găitan au calitatea de a-l apropia pe cititorul israelian de universul poeziei..."

RODICA GRINDEA
("Revista mea")

"Autoarea poartă în sine o credinţă nestrămutată în destinul fiinţei umane, în sensul înţelegerii vieţii ca un proces ireversibil, ciclu deschis şi închis în cerc de fiecare dintre noi."

ANDREI STRIHAN

"În «Identitate», prima culegere de versuri publicate de la sosirea ei în Israel, Maria Găitan-Mozes ni se înfăţişează ca o poetă de mare sensibilitate emoţională, sinceră, echilibrată. O floare rară în poezia de limbă română."

S. DANMAR
("Adevărul")

"Ne închinăm cu respect, ba chiar cu un dram de invidie în faţa volumului ei... Halevai mai multă asemenea poezie!"

RADU KLAPPER
("Minimum")

*

Cartea se poate procura trimiţînd un cec în valoare de 20 şekeli pe adresa: Str. Haşmonaim 81, Bat Yam, tel. 5515047

IANCU FELDSTEIN
MOMENTE
MINIMUM

A apărut:

DR. I. FELDSTEIN
"MOMENTE"
Povestea vieţii unui medic evreu originar din România

CARTEA
se poate obţine trimiţînd un cec în sumă de 20 şekeli pe adresa:
Aba Hilel Silver 113/52, Haifa.
Tel. 04-223882

VIVIANE ŞI HERMAN LEIBOVICI

stau la dispoziţia celor interesaţi pentru orice servicii turistice, la agenţia de voiaj

"PROPER TRAVEL LTD.", TEL AVIV
REH. BEN YEHUDA 56, TEL. 297477, 5289992
FAX 5281650

Voiajuri oriunde în lume ● organizate şi individuale
Bilete avion ● croaziere ● închirieri auto ● rezervări hotel
Plata în rate lunare pentru posesorii de Isracart şi Visa

ŞANA TOVA ŞI URĂRI DE SĂNĂTATE ÎNTREGULUI POPOR ISRAEL

Mulţumiri membrilor organizaţiilor Lojilor masonice, Bnei Brith, ACMEOR şi tuturor clienţilor care ne-au acordat încredere în legătură cu serviciile oferite.

Începînd de vineri, 4 septembrie 1992, „ADEVĂRUL" magazin apare în 36 de pagini, cu un conţinut bogat şi variat şi o copertă cromo în culori.

O rubrică unică în limba română: LIBERI/LIBERE (cunoştinţe)

Săptămînal, vineri, cereţi chioşcarului dvs. „ADEVĂRUL" magazin.

פלסתוס!
PENTRU IGIENA PERSONALĂ

BIDAN

COMODITATE ● IGIENĂ ● SĂNĂTATE
INTERESANT ŞI FOARTE UTIL!

● **BIDAN este un scaun modern care transformă orice closet în bideu şi foloseşte la spălarea părţilor inferioare ale corpului cu ajutorul unui jet de apă caldă şi la uscarea cu un curent de aer cald.**
● Astfel se creează pentru cel ce-l foloseşte o senzaţie de **totală curăţenie şi prospeţime.**
● Noul procedeu este binevenit atît pentru **adulţi** cît şi pentru **copii**, evitîndu-se contactul mîinii cu fecalele şi secreţiile urît mirositoare şi total insalubre. **Femeile gravide** găsesc prin **BIDAN** o rezolvare ideală a igienei speciale care li se impune, **suferinzii de erupţii, eczeme** în **părţile interne** simt o alinare a durerilor, iar cei **bolnavi de hemoroizi** pot realiza chiar evitarea operaţiei.

BIDAN-ul se prezintă într-o varietate de modele şi culori:
● **BIDAN TURBO**, aparat care încălzeşte apa şi usucă cu aer cald, cu 150x5=750 şkalim
● **BIDAN CU ÎNCĂLZIREA APEI**, cu 150x4=600 şkalim
● **BIDAN OBIŞNUIT**, cu 75x3=225 şkalim
● **Se fac instalaţii în orice loc din ţară ● Se poate plăti cu carte de credit ●**
● **Instalarea este simplă şi uşoară – 75 şkalim (inclusiv legătura electrică)**

Producător şi distribuitor: "BIDAN" – BNEI BRAK
Str. Hakishon nr. 16
Tel. 03/5709955 – 5709977 – 5700831

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

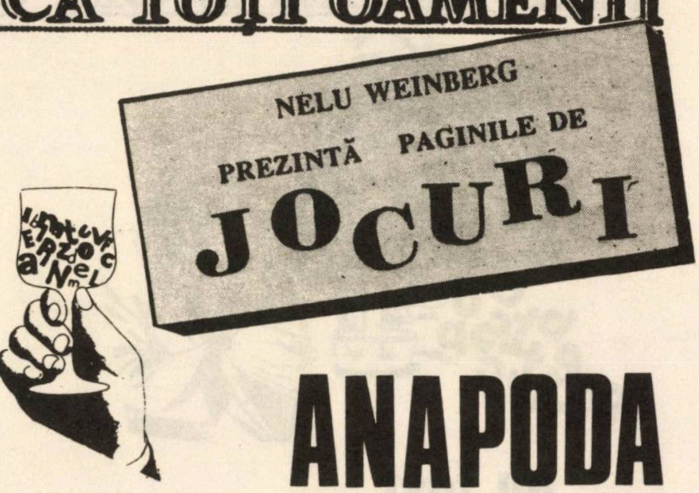

NELU WEINBERG PREZINTĂ PAGINILE DE

JOCURI

GAUDEAMUS!

Orizontal: 1)Începerea cursurilor – Micuţi în învăţămîntul elementar 2)Materie specifică sesiunii de iarnă – Ocupat cu ale scrisului – Înscrise la decanat! 3)Face instrucţie cu bobocii – Bazele teoremei lui Pitagora (sing.) 4)Studii postuniversitare – Prezenţe facultative la unele cursuri – Pe jumătate de corp! 5)Cade la ultima probă – Notă obţinută la restanţă! – Plecare în grup 6)Termen asemenea – Calificativ nesatisfăcător la examinarea cunoştinţelor (fig.) – Limitează activitatea celor din anii I-II 7)Medii de trecere în învăţămîntul superior – Fruntaşi dintre fruntaşi ! – Început de ornament! 8)Scoasă la iveală – Primii la carte – Acela... din şcoală! 9)Două din trei! – Manual de aritmetică – Rău la învăţătură 10)Subiect la scris – Copie după cei din faţă, tot ce scriu fiind fără valoare 11)Esenţial în rezolvarea unei probleme – Cel mai bun dintre cei buni

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1								■					
2				■						■			
3		■					■						
4					■						■		
5	■					■			■				
6			■					■					■
7				■			■				■		
8						■				■			
9			■					■					
10				■								■	
11						■							

Vertical: 1)Participare la cursuri – Notate la şcoală 2)Doi de zece... obţinuţi la teze! – Probă dată la examen 3)Materie de bază pentru boboci – Expuneri de motive – Aduce ceva în plus 4)Asociaţia europeană de istorie contemporană (sigla) – Teoria... probabilităţii! 5)Corespondent la facultate – Primul la învăţătură 6)Studiu ştiinţific pentru elevii avansaţi – Aria cerului! – Spuse-n şoaptă! 7)Termen limită! – Se învaţă la tabla înmulţirii – Cică... ar fi invers! 8)Probe scrise – Intră în coloană – Prezenţă obligatorie! 9)Mentor pentru creşterea odraslelor de viţă – Trei la lecţia de algebră 10)Rău la dictare – Tip de scut minier 11)Notată la vechile examene de capacitate (pl.pop.) – Sau altfel – Capitole... de geometrie plană 12)Un număr de elevi 13)Notat nesatisfăcător la examen – Deşi e cel mai înalt din clasă, se sprijină de pereţi

NELU WEINBERG

Ilustraţii: Lucia Gertler

ANAPODA

Orizontal: 1)Ultima indiscreţie a medicului – Concentrarea maximă a unui om cu judecată 2)Primul contact cu colectivul – Dau dovadă de incorectitudine 3)Singura vietate de pe care se pot lua... cîteva piei (pl.) – Frumoasele noastre reunite într-un septet 4)Bază de... recepţie 5)Ansambluri populare – A fost un timp primar... – Rece ca în Antarctica!! 6)Mîini încrucişate (pl.) – Atenţie mărită 7)Dovezi... din trecutul îndepărtat!! – Pusă la uşor 8)Spaima trecutului apropiat (pl.) – Oglinzile sufletului 9)Ia viaţa de la început – Fixează mai multe întîlniri în aceeaşi zi 10)Vagabond... cu bani – Scoase afară din cămin! 11)Morfeu... la sticlă – Lup sentimental

Vertical: 1)Încredere materializată – Scut din epoca bronzului împotriva suliţelor (pl.) 2)Mînie ajunsă la maturitate – Plante încrucişate 3)Dispoziţie internă în caz de pericol – Contribuţia miresei (pl.) 4)Rămase după moarte fără testament – Umor sec! 5)Întrerupătoare... de curent – Societate anonimă – Corp de halterofil! 6)Umbra frumosului 7)Ţinută de femeie – Cîntecul pămîntului (pl.) – Imbatabili în careu 8)Scuze... negru pe alb – Pun capăt zilelor 9)Intermediar în realizarea unui produs finit – Regina ipotezelor 10)Trecătoare prin oraş – Are sarcini de răspundere 11)Neam de viţă – Manuale şcolare (sing.)

NELU WEINBERG

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1									●		
2						●					
3							●				
4		●									●
5					●				●		
6	●							●			
7			●							●	
8					●		●				
9				●						●	
10		●							●		
11					●						●

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

d
b o
e tşp
ea itc

au fost ALEGERILE...

Orizontal: 1)La 23 iunie am votat pentru a ne-o face mai bună şi mai fericită – Problema de onoare pe care noul guvern o va avea de rezolvat 2)Stau la soare! – "Proiectele de viitor" cele mai îndrăzneţe pe care şi le-au propus noii aleşi, urmînd a fi transformate în realitate 3)Pentru dînsa, ca şi pentru viaţă, muncă, bunăstare, am votat la 23 iunie 4)Vîrf – Aşa cum au fost alegerile din 23 iunie 5)Prilej de exercitare a unuia din drepturile fundamentale ale cetăţeanului – În Israel! 6)Puţină speranţă! – Timpul alegerilor – Partid participant la alegeri 7)Obiective majore ce rămîn a fi rezolvate de către noii aleşi, în relaţiile cu ţările arabe vecine – Timpul scurs ce trebuie să constituie un indicator pentru noile angajamente, dar şi pentru păstrarea unor tradiţii 8)Trei din Teba! – Secret 9)Şi-a asumat răspunderea – A adunat toate voturile noastre 10)Începutul alegerilor! – O acordăm reprezentanţilor Maarahului, alături de toată onoarea, pentru reuşita în alegeri

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1						■					
2				■							
3		■									■
4			■							■	
5	■								■		
6			■					■			
7					■						
8				■						■	
9							■				
10				■							■

Vertical: 1)A da adeziunea pentru viaţa umană, pace şi libertate – A nădăjdui să avem de la noii aleşi ceea ce nu am obţinut în totalitate pînă acum 2)Clipe de viaţă! – În stare să realizeze măreţele obiective propuse, aşa cum sînt aleşii noştri din 23 iunie (sing.) 3)Localitate în Arabia Saudită – Un alt obiectiv măreţ al noului guvern, acestea urmînd a fi puse la dispoziţie, în special, noilor veniţi 4)Numărul lor va creşte în concordanţă cu dezvoltarea impetuoasă a învăţămîntului 5)Caracteristica luptei electorale, atît în febra pregătirilor, cît şi în timpul alegerilor propriu-zise – Băţ de biliard 6)Drepturi cetăţeneşti pe care noul guvern la va asigura cetăţenilor patriei 7)Operaţiuni chimice 8)Coaliţie, aşa cum este alcătuit actualul guvern, cu participarea cîtorva partide politice, sub coordonarea Partidului Muncii (pl.) – Rîu în Grecia antică 9)Torent în Italia – Joc 10)Puţină încredere! – Ostil – Scoase din urne! 11)Posezi – A se menţine pe poziţii şi a nu renunţa la cuceririle legitime, efectuate în timp, ale poporului nostru

Dicţionar: EBA, ARF, ENUS, CRE

NELU WEINBERG

în deplasare

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2									■	
3								■		
4						■				
5					■					
6				■						■
7							■			
8								■		
9			■			■				
10										

Orizontal: 1)Învingători în deplasare 2)Stimulente luate de profesionişti 3)Tip de litere – Înainte marş! 4)Mic vas cu aburi – Roma dus-întors! 5)Măresc treptat avansul iniţial – Strînge rîndurile 6)Oferă jocului o deosebită culoare – Chemarea fabricii 7)Ieşită afară din casă – N-are nici un amestec 8)Căzută în dizgraţie – Ieşirea pe stînga! 9)Stradă centrală! – Poarta otomană! – Ţinut virgin 10)Li se dă mură-n gură (fem.)

Vertical: 1)Ridică vocea în situaţii dramatice 2)Ia parte... doar la o parte 3)Abateri de la drumul drept 4)Se repede ca un uliu – Cuprins în circuite electronice 5)Împrăştiat de-a binelea – Piese active în deschidere (dim.) 6)Inversări! – Luat la purtare 7)Sateliţii lui Uranus – E un făcut 8)La înapoiere! – Aici se lucrează cu şutul – Apar... una lîngă alta! 9)Interpret de mare virtuozitate 10)Piese mutate în faza de deschidere – Elemente de siguranţă în deplasare

Dr. RUDOLF LEIZEROVICI
Holon

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

INDISCREȚII...

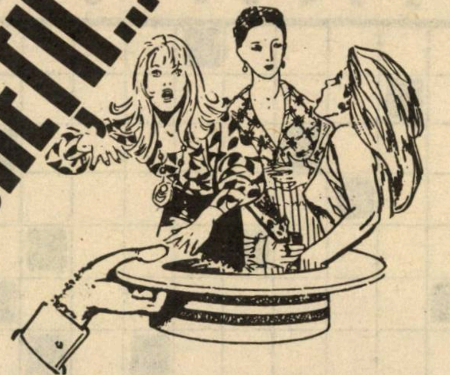

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1									●		
2						●					
3				●							
4			●				●				
5				●				●			
6						●					●
7	●				●				●		
8										●	
9							●				
10		●							●		
11					●						

Orizontal: 1)Necesită piese de schimb – Nu sînt capete de afiș! 2) Bătut din poartă-n poartă – Bună dispoziție 3) Ținute sub cheie – Lac... artificial 4) Omisă la aceeași dată! – Navetă spațială – Un bun... necesar 5) Plin de draci – Nu știe ce-i frica – Aici prin Moldova 6) Trecute cu vederea – Ieșire din adîncuri (pl.) 7) E trecut pe hartă – Semn de trecere – Loc gol! 8) Strînge banii unora pentru alții 9) Surse de lumină – Stadiu de înapoiere parțială 10) A da înapoi – Sînt pe aceeași listă! 11) Oameni de legătură – Nu are nici un amestec (fem.).

Vertical: 1)Cameră de luat vederi – Acompaniament cu variațiuni muzicale 2) Scrisoare de bun rămas 3) Unități agricole de producție – Libertatea cuvîntului 4) Un gest nelalocul lui! – Situație de moment (pl.) 5) Pămînturi rare – Bătaie cu pumnii 6) Impulsie cu repulsie – Sector public 7) Evidențiat pe ramură – Port deschis – Piesă cu subiect ecvestru 8) I se scot vorbe bune – Ridicat cu bine și văzut așișderea 9) Un caz autentic – Plin de praf! 10) Element de cultură generală (dim.) – Stă la îndoială. 11) Cercuri valoroase – Grup social.

Dicționar: ICE

din lumea copiilor!

Orizontal: 1)Mamă... de copii 2)Asigură o bună creștere a celor mici – La școală e ocupat cu de-ale scrisului 3)Micuț în învățămîntul elementar (pl.) – Prezente în parc! 4)Dacă nu intervine nimic, facem trampa! – Face asemănare... la orice jucărie! 5)Ăsta-i altul – Dulceață pentru... bunici (pl.) 6)Prolog la... a fost odată – Copil... obraznic 7)Trăiesc de pe urma copiilor 8)Înregistrată într-un leagăn de copii – Primul la carte – Colecție de fluiere 9)Rotire la stînga! – Montat la capete! – Treaptă pe scara vieții 10)Copii născuți din dragoste – Nota zece la scriere

Vertical: 1)Lumea copiilor 2)Face o lipitură – Date în scrînciob! – Degețelul din lumea copiilor 3)Potrivită la locul său 4)Izvor de fericire în lumea celor mici – Un om sucit! – Mici și răi! 5)Impune respect și te ridică în picioare – Un băiat al bunicii 6)Aprins la față! – Calul înaripat din poveste 7)De gura și nasul copiilor – Mic spațiu ocupat de sudori – Amintiri din copilărie! 8)Ține loc de introducere – Mică la înălțime 9)Redată la întîmplare – Cei șapte magnifici din vremea copilăriei noastre 10)Produce animație în lumea jucăriilor – Culoare obișnuită... pe fața copiilor

NELU WEINBERG

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2					●					
3						●		●		
4		●					●			●
5				●						
6					●					
7		●							●	
8				●			●			
9			●			●				
10								●		

STAREBUS
11

A apărut "STAREBUS", revista microbiștilor cuvintelor încrucișate; "STAREBUS", o publicație la îndemîna dezlegătorilor de șarade rebusistice, începători și avansați. "STAREBUS" – o revistă așteptată!

MINIMUM E O CA TOȚI OAMENII

DIN NOU LA ȘCOALĂ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1						■							
2		■									■		
3				■						■			
4			■								■		
5					■				■				
6	■									■			
7							■		■				
8								■					
9					■		■				■		
10		■		■		■						■	
11													■
12			■				■						
13									■				

Orizontal: 1)Fasciculă de foi pentru scris – Titlul obținut de un proaspăt absolvent de școală sau învățămînt superior, la locul de muncă unde își începe activitatea 2)Perioadă de stagiu a elevilor și studenților – Sesiune! 3)Astfel – Tur – Planuri de viitor (sing.) 4)Început de studenție! – O ramură mai mică – Cunoștințe vaste! 5)Săli destinate cursurilor – Fir – Dată în sesiunea de examene, oglindind cunoștințele acumulate de elevi 6)Organul de conducere al unei facultăți (pl.) – Rumegător nordic 7)Subunități organizatorice la unele forme de învățămînt – Muchie 8)Leziune a unei articulații – Oameni instruiți, cu un nivel înalt de cultură 9)Stă la geam – Veche putere slavă – Absolvente la filologie 10)Recompensare obținută de elevi pentru rezultate bune la învățătură 11)Persoană ce face parte din corpul didactic al unei instituții de învățămînt superior 12)Răspuns nesatisfăcător – Osii – Localități unde există instituții de învățămînt superior 13)Persoană erudită – Exercițiul scris al elevilor pentru consolidarea noțiunilor învățate

Vertical: 1)Unitate de bază a învățămîntului – Perioade de timp în cursul cărora se susțin examenele 2)Persoană ce urmează cursurile unui institut de învățămînt superior – Naș 3)Scoase de la tipar! – Persoane ce țin lecții și conduc seminarii în anumite forme de învățămînt și universități populare 4)Aria cerului! – Persoană care conduce științific și administrativ o instituție de învățămînt superior – Localitate în Norvegia 5)Stat – Podiș în Sahara – Fragment dintr-o scriere sau ceea ce este exprimat în scris 6)Elev sau student ce stă la internat – O notă... ce nu este de trecere 7)Lecție învățată – Boris Segal 8)Persoane care au obținut un titlu în urma absolvirii unei instituții de învățămînt superior – Băutură alcoolică din prune 9)Corb din America de Sud – Scriere tipărită ce stă la baza învățămîntului 10)Legată la mijloc! – Durată de studiu în învățămînt – Persoană care urmează un curs special 11)Examen desfășurat prin întrebări și răspunsuri verbale – Instituții speciale de învățămînt pentru studiul artelor plastice sau teatrale (pl.) 12)Persoane care beneficiază de un grad didactic în învățămîntul superior – Șold 13)Elev sau student care nu și-a trecut un examen la termenul fixat – Cea... de la teatru!

Dicționar: VAA, AIR, ACAE, ARM

NELU WEINBERG

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 64

Șef Rabinul dr. Al. Șafran: Bacău, Lieblich, evreiesc, autor, Niemirower, zmi, g, du, a, a, yaci, ugi, i, m, aliați, renașterea, ren,interne, rnc, tt, oea, a, cde, ea, i, nv, eek, a, Ancel, Anglia, Gutman, a, ai, Paul, r, ci, Templul coral, r, ajutor, idilici

Nume de renume: 3 litere: Simon Bar **4 litere** Liana Maxy, Uri Adar, Menahem Bald, Raul Radu **5 litere** Noemi Pavel, Radu Manea, Uri Eliav, Marius Mircu, Vera Călin, Alexandru Sever, Tatiana Olier **6 litere** Radu Cosașu, Lya Koenig, Eugen Campus, Maria Găitan, Iosif Petran, Sebastian Costin **7 litere** Aurel Baranga, Alexandru Mirodan, Nancy Brandes, Al Dominic, Nina Cassian, Lazăr Cassvan **9 litere** Adrian Zahareanu, Shlomo Leibovici, Bebe Bercovici, **10 litere** Tricy Abramovici

Trei minute pentru a răspunde: ARCADIA

I

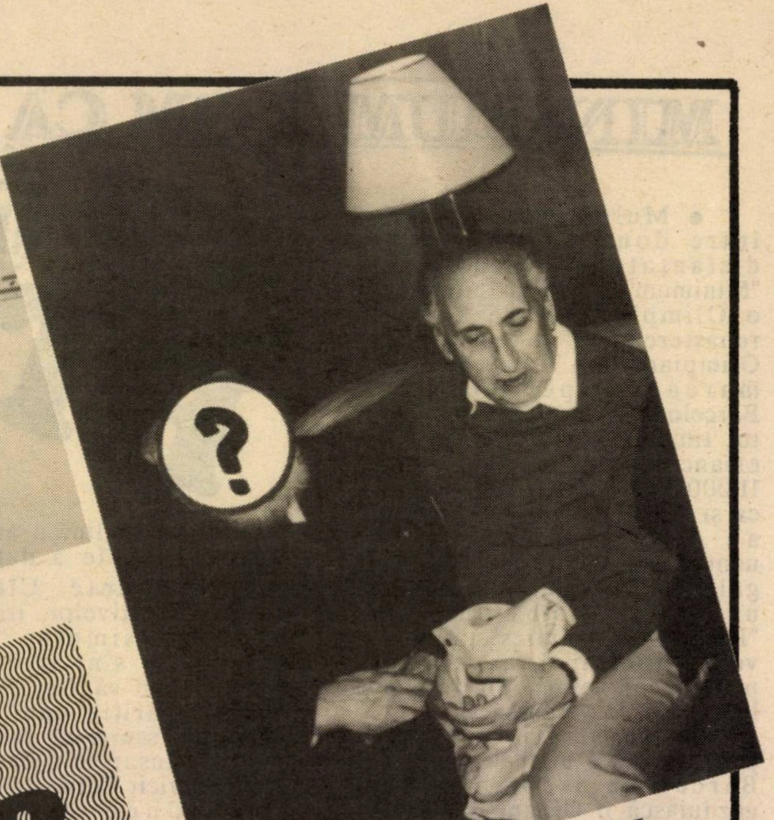

II

III

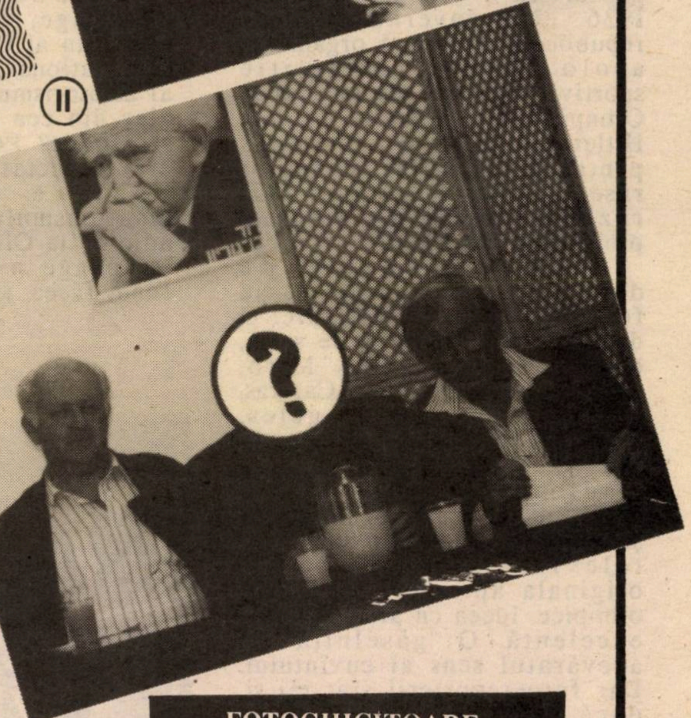

V

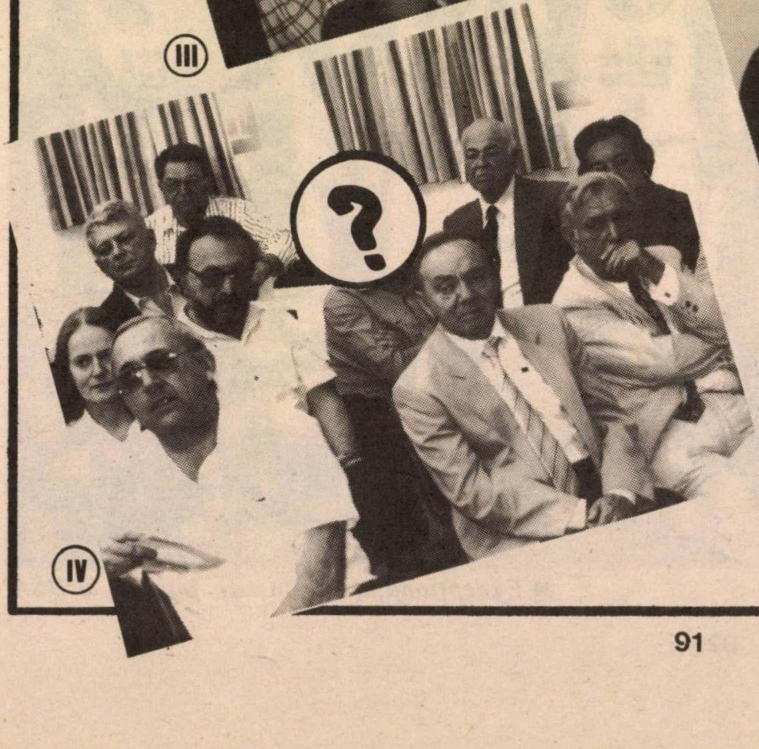

IV

FOTOGHICITOARE
Descoperiţi cine se află în spatele semnelor de întrebare

1. Adriana Davidsohn, de la "Ophir Tours" cu...
2. A. Zahareanu cu...
3. Albert Kreigold cu...
4. S. Costin, soţii Volovici, Liana Maxy, Z.B.C. ş.a. cu...
5. Arthur Israilovici (st.) şi Uri Eliav cu...

Răspunsurile în pag. 104

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

- Multe s-au întîmplat între două apariţii, dublu distanţate de vacanţă, ale "Minimum"-ului. S-a întîmplat şi o Olimpiadă. A 25-a, de la renaşterea lor, în era modernă. Olimpiada din Catalonia. Căci marea competiţie de la Barcelona a fost. cum s-a simţit tot timpul, primul act major de emancipare al catalanilor. Cei 11.000 participanţi din 172 ţări, ca şi zecile de mii de spectatori, au fost întîmpinaţi de nenumăratele drapele catalane galbene cu dungi roşii şi cu urarea în limba catalană: "Benvingtats amics". Bine aţi venit, prieteni. Urare cordială, pentru cei veniţi, tot în limba locală, la "Jocs Olimpics".

- Nu ştiaţi, probabil, pentru că s-a uitat de mult, dar Barcelona trebuia să mai găzduiască o Olimpiadă. Era în 1936, cînd guvernul Spaniei republicane a vrut să organizeze acolo o mare competiţie sportivă socialistă, ca răspuns la Olimpiada de la Berlin, pe care Hitler intenţiona s-o folosească pentru preamărirea virtuţilor rasei ariene. A izbucnit însă războiul civil şi, fireşte, proiectul a căzut baltă.

- Ceremoniile de deschidere şi de închidere au fost o adevărată desfătare. O dezlănţuire de culoare, de sunet, de mişcare. Picasso, Miro, Placido Domingo, Juan Careras, Victoria de Los Angeles, Christina Hoyos. Nu mai puţin "în vedetă" decît stelele stadioanelor. Clou-ul l-a constituit, cum am văzut cu toţii şi am aplaudat, chiar şi în faţa televizoarelor din salon, originala aprindere a flăcării olimpice. Ideea cu arcaşul a fost excelentă. O "găselniţă" în adevăratul sens al cuvîntului. Dar foto-reporterii sînt răi şi, dacă nu-s răi, umblă după senzaţii. Ziarele au publicat a doua zi fotografii-document, care arătau că, de fapt, săgeata cu vîrful aprins a căzut în afara stadionului olimpic. Ei şi? Precizia arcaşului a contat în momentul acela sau indiscutabila frumuseţe a ideii?

- La defilarea de început, fiecare delegaţie a fost precedată de o tînără spaniolă purtătoarea a unei pancarte cu numele ţării respective. Doar iranienii, cu o delegaţie exclusiv masculină, n-au acceptat "sacrilegiul" de a defila cu o fată în frunte. Cît despre absenţa sportivelor, iranienii au explicat, simplu: "La noi, femeile nu sînt interesate de sport." Cum să fie, cînd acolo, numai apariţia unei femei în pantaloni scurţi ar fi suficientă pentru linşarea nefericitei de către istericii Coranului?

- Unde este Avery Brundage, fostul preşedinte american al Comitetului Olimpic Internaţional, rigurosul gardian al amatorismului, să vadă ce s-a ales din cea ce păzise cu atîta străşnicie? Pe timpul lui, cine era suspectat de cea mai mică abatere de la legile amatorismului putea să-şi ia adio de la Olimpiadă. Naivul de Brundage n-a înţeles că, în fond, făcea jocul sovieticilor şi al ţărilor "socialiste", care trimiteau în arenă profesionişti deghizaţi în amatori. Acum, toate barierele au căzut, dacă au fost admişi la Olimpiadă pînă şi basketbaliştii milionari din liga profesionistă americană NBA. Am trăit s-o vedem şi pe asta: Magic Johnson, Michael Jordan, Patrick Ewing, Karl Malone şi Charles Barklay pe cea mai înaltă treaptă a podiumului olimpic!

- Israelul are, în sfîrşit, doi medaliaţi olimpici: Yael Arad şi

■ *Unul din eroii Olimpiadei: Carl Lewis*

USA
BASKETBALL
6
10
7

■ *Excepţionalul* team *de basket al USA*

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

■ *Yael Arad şi Oren Smadja: s-a spart gheaţa!*

Oren Smadja. Un "argint" şi un "bronz". E adevărat, într-un sport de mai mică popularitate, dar performanţa lor merită a fi subliniată şi... imitată. Şi încă ceva. Culorile alb-albastru au fost reprezentate la Barcelona, mai cu seamă, de sportivi olim hadaşim din Rusia. Mi se pare reconfortant gîndul că, totuşi, primele medalii olimpice ale unor sportivi israelieni au fost adjudecate de doi "sabri", născuţi pe pămîntul Sionului.

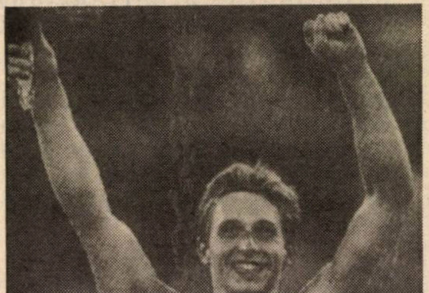

Vitali Şcerbo a cucerit de unul singur 6 medalii de aur

● E trist că, la Olimpiada de la Barcelona, desfăşurată la exact 20 de ani de la Olimpiada tragică de la München, organizatorii n-au avut elementarul bun simţ de a aminti, într-un fel, de mişeleasca asasinare a celor 11 sportivi israelieni. Annouk Spitzer, fiica regretatului antrenor de scrimă Andrei Spitzer, originar din România, l-a vizitat pe preşedintele Comitetului Olimpic Internaţional, Juan Antonio Samaranch, exprimîndu-şi protestul pentru această "uitare". Vădit pus în încurcătură, preşedintele i-a spus că, desigur, la viitoarea Olimpiadă, această omisiune va fi reparată. Să-l credem pe cuvînt?

■ *Echipa de volei a USA – cu toţii raşi în cap!*

● Televiziunea israeliană a fost de astă dată mai mult decît generoasă cu evenimentul sportiv. Majoritatea orelor de program ale "canalului unu" au fost acaparate de întrecerile Olimpiadei. Transmisiile n-au fost însă alese cu chibzuinţă. Am asistat la relatări plictisitoare de la ramuri de sport neinteresante din punct de vedere al spectacolului, cum ar fi... tirul, în timp ce turneul de box sau meciuri importante de basket (USA – Croaţia), a trebuit să le căutăm, cei care beneficiază de "cablu", la "Eurosport". O menţiune specială, totuşi, se cuvine reporterului Meir Einstein şi comentatorului dr. Ghilad Weingarten, care au asigurat o competentă transmisie a întrecerilor de atletism.

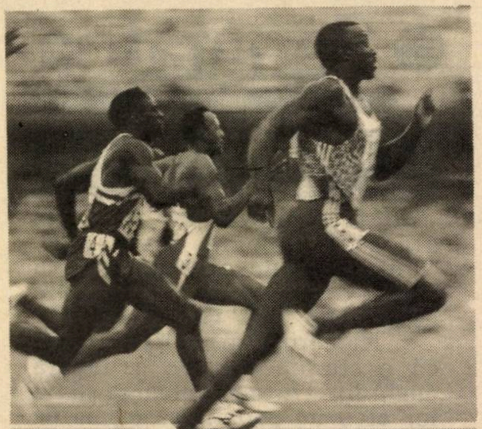

■ *Linford Christie – medalie de aur pentru Anglia la 100 metri*

● Şi acum, cu toate pînzele sus, spre Atlanta 1996! De la începutul acestei luni, 20 sportivi israelieni, tineri şi cu perspective, vor intra într-un regim sever de pregătire, asemănător cu cel din ţările înaintate. Între altele, ei vor primi, din partea forurilor sportive, un salariu lunar de 2.000 şekeli, pentru a fi scutiţi de griji materiale. Yael Arad şi Oren Smadja ne-au deschis pofta de medalii!

G. MODEANU

Păcat, tare păcat că miliardarul texan Ross Perot s-a retras din cursa pentru preşedinţia Statelor Unite.

Am pierdut, noi, gazetarii, un os de ross.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• Sànàtatea

DIAGNOSTICUL BOLILOR DUPĂ UNGHII

Mulţi dintre noi îşi pun, din cînd în cînd, întrebarea: "Sînt într-adevăr sănătos? Nu sufăr de ceva, de o maladie nedeclarată încă? Cum s-o ştiu?"

Numeroşi specialişti afirmă că o simplă privire aruncată unghiilor (forma, culoarea, tăria lor etc.) ne permite să aflăm nu numai dacă suferim de o boală, ci, în anumite cazuri, putem chiar şti dacă e ameninţată sănătatea plămînilor sau a inimii, dacă suferim de reumatism, de tulburări ale ovarelor etc.

Este vorba de o metodă clinică, practicată pe scară largă în Statele Unite, denumită "onycodiagnostic", adică diagnosticul după unghii.

Aceasta nu înseamnă însă că examenul unghiilor dă un diagnostic absolut, căci unghiile îşi pot schimba aspectul, fără ca aceasta să trădeze o boală. Remarcînd o anumită schimbare, e totuşi indicat să ne prezentăm medicului pentru un consult.

Pentru a vă ajuta în "citirea" unghiilor, vă prezentăm modificările ce pot surveni şi semnificaţia fiecăreia în parte. În general, sînt nouă semnale de alarmă:

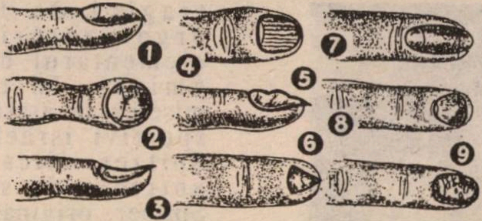

1. Îngrijiţi-vă plămînii. Unghiile bombate, cu lunula lată şi capătul curbat în formă de ghiară, indică o slăbiciune pulmonară; feriţi-vă de frig şi de ceaţă.

2. Atenţie la ficat. Unghia bombată, cu capătul lat şi gros, care, în loc să fie roz, este puţin vînătă, e caracteristică hepaticilor, celor care au turburări intestinale sau o sensibilitate la inimă.

3. Controlaţi-vă nervii. Unghiile concave, adică uşor scobite în centru, "în formă de linguriţă", sînt foarte frecvent întîlnite la bărbaţii nervoşi şi la femeile care au turburări ovariene.

4. Reumatism. Unghia reiată în lung este, în general, simptomul infecţiilor cronice (colite, turburări ale nutriţiei, afecţiuni renale latente). Spre 40-50 de ani, aceste dungi revelează deseori reumatisme cronice, de origine fie intestinală, fie dentară.

5. Dacă de-a latul unghiei apar dungi ondulate, aceasta e urmarea faptului că recent aţi fost operat sau aţi avut o fractură, scarlatină, febră tifoidă ori pur şi simplu o gripă.

6. Atenţie la glande. Această formă de unghie este semn de insuficienţă glandulară. Dacă unghia se dedublează, puteţi fi sigur că este din cauza tiroidei sau a hipofizei.

7. Atenţie la coloana vertebrală. Unghii înguste, lungi, denotă fragilitatea scheletului, în special a oaselor spatelui; uneori, insuficienţă ovariană.

8. Atenţie la memorie. Unghii în formă de evantai, mai înguste la bază decît la vîrf, casante, trădează o proastă nutriţie a celulelor cerebrale şi a materiei cenuşii.

9. Lipsă de calciu. Cînd aveţi pete albe pe unghii, "noiţe", înseamnă că suferiţi de o demineralizare. Trebuie repede restabilit echilibrul, făcînd o cură de calciu.

În afara acestor semnale, mai există şi cel dat de lunule, prezenţa sau absenţa lor, dimensiunea lor avînd o mare importanţă. În general, lipsa lunulei indică oboseală, surmenaj ori demineralizare.

Unghiile mici, scurte şi casante indică, deseori, insuficienţa hipofizei sau a tiroidei. Lunulele pot dispărea dintr-odată, după un accident la braţe, o emoţie violentă sau un şoc sufletesc, pentru a reapărea după cîteva zile; ele pot dispărea toamna şi reapărea primăvara, asemenea frunzelor. Unghiile cu lunulă exagerată revelează o funcţionare exagerată a tiroidei (hipertiroidă) şi pot fi un simptom de hipertensiune, de turburări cardiace.

Bolile nu schimbă numai forma unghiilor, ci influenţează şi asupra consistenţei lor. De pildă, unghiile uscate şi casante indică o slăbiciune generală sau turburări nervoase provocate de o insuficienţă glandulară. De asemenea, unghiile casante şi uscate pot fi rezultatul unui abuz de regim vegetarian, al unui consum insuficient de carne. În sfîrşit, ele pot deveni uscate şi casante chiar din cauza unui lac de unghii sau a lichidelor dizolvante.

Unghiile groase şi foarte tari sînt semnul unei mineralizări excesive a organismului, de care suferă des persoanele în vîrstă, artiticii şi reumaticii.

Şi acum să vedem semnificaţia diferitelor culori de unghii.

Culoarea normală este trandafirie, roz. Dacă este prea trandafirie, ne putem teme de hipertensiune. Cînd predomină culoarea vînătă, avem de-a face cu o proastă circulaţie a sîngelui. Unghiile violacee, liliacee, sînt semn de insuficienţă cardiacă sau pulmonară, hipertensiune, depresiune. Dacă avem unghiile îngălbenite, e indiciu de turburări ale ficatului (icter); unghiile prea palide sau de culoarea fildeşului sînt semne de anemie şi lipsă de poftă de mîncare, iar la femeile de peste 40 de ani, indică apropierea menopauzei.

Revista ştiinţifică americană "Science" publică unele date inedite privind creşterea unghiilor mîinii. Astfel, se menţionează faptul că unghiile cresc mai repede vara decît iarna, şi mai puţin repede cînd omul e sătul decît cînd are stomacul gol. De asemenea, cea mai mică suferinţă întîrzie creşterea unghiilor, iar unghia degetului mijlociu creşte mai repede ca toate celelalte; unghia degetului mic şi a inelarului sînt cele mai lente în creştere.

În medie, unghiile mîinii cresc săptămînal cu aproape 0,079 centimetri, adică cu ceva mai puţin de 4 centimetri pe an.

MEDICUS

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

LUCULLUS
și invitații săi
la RESTAURANT...

Luna care a trecut a fost a vacanțelor. Cristina Șorban, studentă la *Tehnionul* din Haifa, s-a repezit pînă la București.

Iar dna Edith Cohen, din Frankfurt, a venit, împreună cu soțul, la Tel Aviv.

Constatările lor (precizăm că ambele colaboratoare ale noastre sînt, de felul lor, meștere într-ale gastronomiei), iată-le mai jos:

BUCUREȘTI: CE MĂNÎNCĂ SENATORII ȘI DIPLOMAȚII

În locul unei cronici despre cele cîteva restaurante din București unde se poate mînca omenește și fără teamă de intoxicație, m-am gîndit să vă ofer niște "indiscreții" culinare: ce mănîncă senatorii și diplomații în capitala României?

Toată lumea crede că senatorii mănîncă regește, numai grătar (care a ajuns la București culmea rafinamentului gastronomic). Dar, la sediul Parlamentului, am găsit numai un bufet anemic, cu prețuri de Athénée Palace (și, ca să fiu puțin rea, cred că și bufetul școlii noastre era mai bun). În locul sandwich-urilor hrănitoare sau al unei supe à la *ima iehudia* care să refacă puterile legislatorilor (care se sleiesc în certuri caragialești), bufetul servește mai mult cofeturi. Profiterol, prăjituri și fursecuri se găsesc totdeauna, dar o omletă se prepară numai dacă sînt ouă – ouă care clocesc în magazinele din oraș. Senatorii se mai pot înfrupta cu mușchiuleț afumat (la 120 de lei suta de grame), fiecare cu cît îl lasă punga, cașcaval (tot cu suta de grame) și, cîteodată, sandwich-uri neapetisante. Prețurile sînt piperate chiar și pentru un salariu de senator – 30.000 lei pe lună (aproximativ 80$). Concluzia mea a fost că un arab cu un stand de falafel și șuarma ar face avere cu parlamentarii români.

Diplomații din București o duc mai bine. Ei se hrănesc la Clubul Diplomaților care se află lîngă lacul Herăstrău, intrarea (exclusiv pentru demnitari) fiind în apropiere de fîntîna "Miorița". Restaurantul, care aduce mai mult a cantină, are o atmosferă de familie. Toată lumea cunoaște chelnerii și chelnerii cunosc pe toată lumea. Menu-ul este variat și tot ce scrie pe listă există și în bucătărie. În general, totul este bun și foarte bun, dar, în privința cărnurilor, trebuie urmat sfatul chelnerilor. Fiind la masă patru tineri (în creștere), am mîncat de am spart. Am început cu pateuri (totdeauna proaspete), cocktail de țelină și cașcaval pané (absolut delicios) – felul nostru preferat. La capitolul supe, recomand ciorba de pui – crema de ciuperci și ciorba țărănească fiind de un nivel mediu. După o pauză (cît de o țigară), am comandat mușchi de porc, de vacă, șnițel și pui fript. Grătarurile și șnițelul (mare cît o farfurie) au fost foarte bune; cu puiul am avut însă greutăți să rad ceva de pe oase. Bănuiesc că puiul era subnutrit și, în plus, cu atîția diplomați în jur, n-am știut dacă pot să mănînc cu mîna. Așa că am comandat Chateaubriand – și m-am lins pe degete. Garnitură există numai (!) în formă de chips. Desertul meu a constat dintr-o porție dublă de înghețată de ananas, absolut delicioasă, și, bineînțeles, tort "Diplomat". Prețul pentru festin (1.200 de lei) a fost rezonabil.

CRISTINA ȘORBAN

"LA GHITTA", Yaffo, str. Rabi Pinhas 10 (colț cu str. Yeffet), tel. 812306

Obosiți de bucătăria de regim de acasă și de cea de cantină la birou, încercăm în timpul concediului să cunoaștem ce clocotește și forfotește în oale străine.

În Israel am făcut experiențe variate în ce privește bucătăria românească.

La Ghitta, de curînd deschis, am mers în recunoaștere, soțul meu și cu mine.

Satisfăcuți, am venit apoi șapte persoane și – să nu uităm – cîinele.

Rezultatul, vi-l povestim.

Antreurile, precum salată de vinete, ardei copți, hering cu ceapă, ficat tocat (garnisit cu multă ceapă frumos rumenită și crocantă), icre, făcăluită, iahnie de fasole, au fost la înălțime. Excepțională este salata orientală, prezentată cu un sos foarte delicat, alb și aromat cu mărar proaspăt.

Amatorii de mîncare "de casă" au avut de ales între ardei umpluți și friptură la tavă, la care nu era nevoie de cuțit. Sosul nu ne-a satisfăcut.

Feciorul nostru, îndrăgostit de mujdei, a apreciat foarte mult puii (cu adevărat tineri) la ceaun care "l-au însoțit".

Ni s-a servit bineînțeles și o mămăligă întreagă, cu aspect și mărime de lună plină.

Acriturile ne-au surprins. De unde ne obișnuiserăm cu castraveți și murături cam iuți care, probabil, provin dintr-o cisternă, deoarece le-am întîlnit la toate restaurantele românești vizitate, ne-am trezit cu niște minunate murături portocalii ușor usturoiate și castraveți și varză foarte echilibrate la gust.

Cumnata mea, "specialistă" în mititei, cu tatăl restaurator și grataragiu, a calificat acești reprezentanți absoluți ai grădinilor de vară de altădată ca foarte buni.

Soțul meu și-a amintit că mititeii buni trebuie să sară pe grătar. Sînt sigură ca cei ai Ghittei sînt sportivi de felul lor.

Nepotul meu a comandat "mixed grill" și ne-a spus că măduvioarele, bucățelele de creier, rinichi etc. au fost fără cusur.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Cartofii prăjiţi şi franzela proaspătă au confirmat nivelul ridicat al acestui local.

Cîinele a primit apă, dar în ce priveşte oasele, am fost informaţi că, în viitor, trebuie "comandate" la timp.

Spre sfîrşitul mesei, cei doi membri ai "orchestrei" şi diseusa ne-au trezit amintirile, evocînd ferestre cu zorele, tramvaiul ce ne ducea, un Ionel teribil la vremea lui şi altele.

Să nu uităm, localul mic şi curat, situat într-un fund de Yaffo, a asigurat atmosfera pe care ne-o doream după atîtea săli sofisticate, cu pereţi de oglinzi, ce multiplică la nesfîrşit reprezentanţii noii generaţii, cu un hamburger sau o piţa ca hrană şi o cola ca... restul.

Ing. EDITH COHEN
Frankfurt

MASĂ DE SĂRBĂTORI (ROSH HASHANA)

O masă tradiţională de sărbători este compusă din: peşte, supă, carne, compot, tortă şi... cafea (facultativ).

• *Peşte în aspic:* se fierbe peştele într-o cantitate mai mare de lichid. Se va adăuga în sos, după ce am scos feliile de peşte, simplu sau umplut, 1-2 pahare cu apă, sare şi piper şi, în plus, 1-2 linguriţe gelatină praf. Se va fierbe încă 5 minute. Turnăm cîteva linguri de sos strecurat într-o formă şi dăm la frigider să se întărească. Aşezăm deasupra felii de peşte, alternîndu-le cu felioare de morcovi, cartofi, gogoşar. Turnăm deasupra restul de sos călduţ şi dăm la frigider. La servit, desprindem marginile cu un cuţit muiat în apă fierbinte, scufundăm forma o secundă în apă fierbinte şi răsturnăm pe un platou. Decorăm marginile platoului cu felioare de ou tare, salată verde, măsline negre şi grămăjoare de hrean cu sfeclă.

• *Supă tradiţională:* de pasăre şi carne de vită se serveşte cu "creplăh" şi se presară cu puţin pătrunjel verde tocat.

• *Creplăh:* se face o cocă din: 1 ou, 1 linguriţă ulei, 1 vîrf cuţit sare, 2 linguri apă şi circa 3-4 linguri făină. Se lasă 10 minute acoperită pe planşetă, apoi se întinde o foaie de 2 mm. Se taie pătrate de 5x5 cm. şi se umplu cu o tocătură făcută din: 2 ficăţei rumeniţi împreună cu o ceapă şi potrivim la gust cu sare şi piper. Punem cîte jumătate linguriţă pe fiecare pătrat şi lipim bine marginile. Se fierb în apă cu sare şi se scurg bine.

• *Rasolul fierbinte:* se serveşte cu garnitură de chigel de tăiţei (cu sare şi piper) sau pateu de carne şi diverse murături, sau salate picante (vinete cu gogoşari şi usturoi).

• *Tortă de nucă:* se freacă 4 gălbenuşuri cu jumătate pahar zahăr şi coaja rasă de la 1 lămîie. Adăugăm 3/4 pahar cu nuci sau alune turceşti măcinate, 1 linguriţă praf de copt dizolvat în 1 lingură zeamă de lămîie şi 1-2 linguri de pesmet fin alb (dat prin sită). La urmă amestecăm uşor cu cele 4 albuşuri bătute spumă cu 2 linguri zahăr. Ungem cu margarină o formă de tort, turnăm compoziţia şi coacem la 180 grade circa 30 minute. Răsturnăm pe farfuria de tortă şi lăsăm să se răcească. Îmbrăcăm apoi torta cu o cremă de cacao şi o decorăm cu bezele foarte mici.

• *Crema:* 200 g. unt sau margarină se freacă cu o lingură de lemn pînă devine o spumă. Se adaugă 4 linguri cacao frecate cu 1 lingură de apă, zahăr pudră după gust (circa 6 linguri), 1 lingură lichior de portocale sau coniac şi 2-3 gălbenuşuri puse pe rînd. Crema trebuie să fie foarte uşoară.

• *Bezele:* se bat spumă foarte tare 2 albuşuri cu 4 linguri zahăr. Se unge uşor tava cuptorului cu margarină, se aşează deasupra o foaie de hîrtie specială de copt şi se pun cu linguriţa grămăjoare foarte mici de albuş. Se coc la foc foarte slab (120-140 grade) pînă se usucă bine.

YLANA

NUMEROLOGIA

Capacitatea de a cunoaşte – complet şi profund:
• Aptitudini • Perspective • Profesiunea destinată (tineret) • Masca socială • Cum ne văd alţii • Motivări interioare • Defecte • Prognoza vieţii etc.
• Analiza computerizată gratuită (generalităţi) • Buletin personal detaliat •

Rog trimiteţi
POB 8257 Ramat Gan

• Data naşterii şi numele exact (conf. actului de naştere, nu cel actual, dacă e schimbat). Preferabil ***copia extractului de naştere.*** **• Grupa de sînge • Limba preferată (română, franceză, engleză) • Adresa retur •**

Bună ideea lui Miloşevici, preşedintele Iugoslaviei (recte Serbia) de a-l numi prim-ministru pe businessmanul american Panic: în felul acesta el combate panica ce bîntuie în Occident în legătură cu Iugoslavia şi îi linişteşte pe opozanţii Belgradului.

POȘTA

POȘTA
BY AIR MAIL

ÎNTRE ETNIC ȘI POLITIC... MULTE MINȚI ÎNCLEIATE

Stimate domnule Mirodan,

Mare e grădina lui Dumnezeu și mică-i lumea! Ați publicat la "Poșta" din nr. 64 (1 iulie 1992) o "recenzie" semnată de bucureșteanul Gh. Țuțui (doctor în științe istorice!). Textul v-a ajuns prin... intermediar, dl. M. Cogan-Haifa. Expeditorul local însoțește pretinsa recenzie de un "text ajutător" pe cît de scurt, pe atîta de plin de erori voite sau nu. Dumnealui spune că "Dosarul Ana Pauker" are... doi autori, pe Marius Mircu și Mihai Stoian, ceea ce nu corespunde adevărului, căci (dac-ar fi răsfoit măcar ediția cărții apărute la editura "Gutenberg", pe care o conduc) ar fi citi pe coperta interioară: "Prezenta ediție este alcătuită de Mihai Stoian cu consimțămîntul autorului" (*la singular!*). Dar. M.C. din Haifa încearcă să dea lovitura de grație dintr-un foc, permițîndu-și să scrie cu deplină iresponsabililtate: "Recenzentul (Gh. Țuțui – n.n.) consideră că autorii încalcă des adevărul istoric și lezează demnitatea evreilor". Și nu se sfiește să susțină că "lucrarea" a putut să apară, "dar dezavuarea ei nu poate apărea". Minciună! Cîte fraze, atîtea minciuni! Recapitulînd: doi autori egal un autor; demnitatea evreilor n-a fost pusă, defel, în discuție; despre "Dosar Ana Pauker" au apărut... recenzii negative, însă care criticau faptul că autorul nu ia o poziție ferm anticomunistă (ceea ce, recunosc, am încercat să fac eu în subsoluri, documente citate etc.): "Ana Pauker și... cosmetica" (în "Universul cărții"); "Ce fel de «zei»?" ("România liberă"); "Romanță pentru Ana Pauker" ("Tineretul liber"). Singura recenzie "pozitivă" ("Curierul național" – sub semnătura Monicăi Zvirjinschi): "Notele de subsol ale ediției române întrec, de multe ori, în interes afirmațiile din pagina propriu zisă. Explicația se găsește în maniera de lucru pe care și-a impus-o Marius Mircu. Dorind să se păstreze în litera documentelor, nu o dată a căzut în plasa lor – pentru că despre Ana Pauker, în epocă, s-a scris mai ales la modul sforăitor, ca despre o mare conștiință. De aici provin paginile idilice despre copilăria fetei hahamului (măcelar ritual) din Codăești, ajunsă prin «inteligență» și «intransigență» conducătoarea P.C.R., ministru de externe și ministru al... agriculturii. În notele sale, Mihai Stoian precizează proveniența unor asemenea surse (propaganda comunistă) și îi redă astfel personajului dimensiuni mai aproape de realitate. Adnotat și îmbogățit, volumul reține atenția nu numai asupra unei figuri, vrînd nevrînd legendare a comunismului româno-sovietic, dar mai ales asupra unei epoci care este bine să fie cunoscută." Pînă aici cu... intermediarul.

Cît despre "omul de știință" și produsul său scris, tot Dumnezeu cu mila, căci de unde nu-i, nici El nu cere. Nici noi. Tot textul domniei sale, agresiv, ipocrit, plin de prejudecăți (le vom lămuri mai încolo) stă sub semnul "școlii istorice" de pînă mai ieri (dealtminteri, cel în cauză a funcționat, pînă la decesul instituției, la Institutul de Istorie de pe lîngă C.C. al P.C.R.). Citatele din cartea incriminată sînt în așa fel reproduse încît nu se înțelege (într-adins, conform tehnicilor vechi, consacrate!) *ce anume* îi aparține autorului și *ce anume* a fost citat, la rîndu-i, de către autor (îi recomand lui G.Ț. să revadă paginile 70-73 din "Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație", Edit. Academiei, 1987, capitolul "Semnele citării (Ghilimelele)". Mistificarea prin omisiune, prin trunchiere, prin comprimare, practicată decenii la rînd, a produs mutații ireversibile în mințile multora, alterîndu-le, dacă l-au avut vreodată, și caracterul. Un singur exemplu. Zice dr. Țuțui (atenție! citez dintr-însul): "Surprinzătoare pentru cititor și orientativă pentru concepția autorilor este chiar prima frază, care (virgula e în plus, stimabile!) sună astfel: *Două jidoavce au nenorocit țara: Elena Lupescu și Ana Pauker*» (au apărut niște ghilimele care... închid ceva care nu s-a... deschis?!) Deși este atribuită antisemiților (ca și fraza «*Jidanii l-au ucis pe Isus, l-au ucis pe Dumnezeu*»), această apreciere evidențiază caracterul tendențios al scrierii la care ne referim." (am încheiat citatul – M.Stoian). În realitate, iată textul *real* din carte (atenție! ghilimelele există în carte): "Două jidoavce au nenorocit țara: Elena Lupescu și Ana Pauker" – era lozinca sub care se ducea în România, într-o etapă nouă – pe cît de amplificată pe atît de subtilă – lupta vajnică împotriva întregului neam evreiesc din țară, din lume, din toată istoria. Coroborată cu altă lozincă, la fel de "temeinică": "Jidanii l-au ucis pe Isus, l-au ucis pe Dumnezeu", antievreii aveau întrunite toate condițiile ca... pîinea iluzorie să le fie ieftin asigurată la nesfîrșit. Căci nu degeaba s-a spus că antisemitismul nu este un principiu, este o profesiune (dar nu de credință)!" (pînă aici am citat din carte – M. Stoian) Distanța dintre cele două texte este ca de la cer la pămînt, ca de la adevăr la minciună! Iată, deci, "tehnicile" de confecționare a textelor, îndelung practicate de istoriografia comunistă și nu numai, și hitleristă etc. (să-i spunem, generic, TOTALITARISTĂ). Dar onorabilul "doctor" se plimbă prin pagini, prin texte, ca Vodă prin lobodă: într-un citat din cuvîntul colonelului-magistrat Popescu P. Cetate, reprodus cum se cuvine, cu ghilimele, Gh. Ț. introduce, cu de la sine putere, cinci cuvinte, comentariu propriu, fără a le marca altminteri decît prin două linii de pauză (imprecizie voită); dar despre "Linia de dialog și pauză" – tot la pag. 73 din "Îndreptar"... Poate că, însă, dumnealui crede că așa se procedează în mod corect, că scrupulul ortografic, ortoepic, de punctuație și de... etică profesională (și nu numai!) reprezintă un fel de snobism, o bagatelă, un capriciu, o probă de pedanterie... Ori practică – fără să ştie – colajul, tehnică dealtminteri subtilă, cu reguli precise şi ea. "Dr." Ţuţui – expert în mistificări?

De fapt, pînă aici n-am vorbit decît despre vîrful aisbergului. dedesubt, în adînc, pluteşte masa mai întunecoasă, nevăzută şi primejdioasă, a celor care nu vor (sau nu pot) să renunţe la poziţiile lor anterioare, *ideologice*. Deplorabil în intervenţia acestui obscur istoric este faptul că el se slujeşte *exact* de confuzia promovată de extremişti, fie de stînga, fie de dreapta: comasarea etnicului cu politicul. Oare dumnealui a sărit peste pagina 23 a cărţii, unde se spune limpede ca lumina zilei: "*Desigur, problema – judecată dintr-o perspectivă autentic istorică – este infinit mai complexă şi contradictorie, necesitînd, pentru a fi cît de cît abordată şi lămurită, un volum de pagini pe puţin egal cu al cărţii de faţă. Oricum, transferarea unei probleme politice sau de altă natură în plan rasial, ori invers, din plan rasial în cel politic etc., nu lămureşte absolut nimic, dimpotrivă chiar.*" (aceeaşi idee-cheie se repetă la pagina 66 – tot sărită la lectură de către Gh.Ţ.?). Dar poate că totul porneşte de la motto-ul pus ediţiei româneşti: "Marii persecutori se recrutează dintre martirii cărora nu li s-a tăiat capul." (Mircea Eliade).

La urma urmei, sincer să fiu în continuare, îl înţeleg pe *dr.* Ţuţui: el nu ţine – în special – să ne atace pe mine şi pe Marius Mircu (deşi s-ar putea şi asta, pe căi ocolite, via Haifa), cît doreşte să-şi salveze obrazul şi "opera" anterioară lui decembrie 1989. Am fost la Biblioteca Academiei şi am fişat cîteva din puţinele lui lucrări: "Zdrobiţi de popor" (Falimentul partidelor burghezo-moşiereşti) – coautor, 1959; "Hohenzollernii în România" – coautor, 1962; "Congresul de unificare a Partidului Comunist Român cu Partidul Social-Democrat (februarie 1948) – extras 23 pagini – 1969; "G. Călinescu. Texte social-politice. 1944-1965" – studiul introductiv, antologie şi bibliografie – 1971 – coautor; etc. Devotat. Dar nu fecund. Pentru mine cel puţin este limpede că atacul lui Gh. Ţuţui nu e la persoană, ci ţinteşte sîmburele (şi aşa destul de redus) anticomunist al ediţiei româneşti din cartea lui Marius Mircu. Bineînţeles, domnia sa nu renunţă la reflexele tipice activismului său trecut şi prezent: vezi "insinuarea" dacă nu cumva vom fi fost şi noi, M. Stoian şi M. Mircu, printre "invadatori"; în ceea ce mă priveşte îl pot asigura că n-am putut nici măcar să-mi dau doctoratul (să-mi susţin lucrarea) în Psihologie, nefiind... m.d.p. (niciodată, nici exclus, nici cerut). Se aude, domnule *doctor* Ţuţui? Şi adaug, pentru cititorii "Minimum"-ului, cîteva din titlurile mele apărute pe timpuri: "Îngerul Morţii – Dr. Mengele"; "Moartea unui savant N. Iorga"; "Procesul unui proces – Memorandiştii"; "Reabilitarea unui haiduc: Pantelimon"; "Eroare judiciară"; "Soare cu dinţi"; "Minori în derivă"; "Vieţi interzise"; "5 romane trăite"; "Nici cuceritori, nici cuceriţi"; etc.

Cît priveşte formula de tot hazul care aminteşte de "Un grup de tovarăşi", potrivit căreia "cei care i-au cunoscut îi stimează şi astăzi" (pe ilegaliştii comunişti!), stimă care – vai! – nu ne este acordată şi nouă, ce altceva vă pot răspunde că... pentru a fi în stare să-i acorzi cuiva stimă, trebuie, măcar, s-o ai tu însuţi!

MIHAI STOIAN
Bucureşti

Dezlegare la bridge
Cavalerii "Mesei Rotunde"

La prima vedere totul pare în ordine. Se trag trei tururi de atu, 5 tururi de Caro pe care se aruncă cele două Cupe de pe masă, Valet de Cupă la impas prin tai – total 13 levate. Dar un jucător serios îşi pune problema ce se va întîmpla dacă atu-urile adverse nu se împart 3-2... Iată cum a jucat Garozzo:

– a început cu *două* tururi de atu, *As şi Rege,* şi a constatat că are o perdantă (Est a avut Valet în patru).

– acum trebuie să găsească cel puţin 4 Carale la Est, ceea ce este perfect posibil după licitaţie; a continuat cu cinci tururi de Caro, defosînd cele două Cupe de pe masă.

– Est a tăiat ultimul Caro şi a returnat Pică (apărare corectă).

– Garozzo a luat Asul de Pică, a efectuat impasul de Cupă prin tai, *a revenit în mînă pe Dama de atu* extrăgînd cu această ocazie ultimul atu al Estului şi, în sfîrşit, a defosat o Pică de pe masă pe Decarul de Cupă. Total 12 levate.

Iată întreaga distribuţie:

10 6
9 5 4
V 9 7
A R 9 6 4

R V 9 8 5 4 3	N	7 2
D 8 7 3	W E	R 6 2
2	S	10 6 4 3
10		V 8 7 5

A D
A V 10
A R D 8 5
D 3 2

Cavalerii "Mesei Rotunde" continuă cu faptele magice... Interesant este că nu trebuie păstrată o reintrare pe masă, ci tocmai la mîna cea puternică din Sud. Lucru banal pentru un Garozzo...

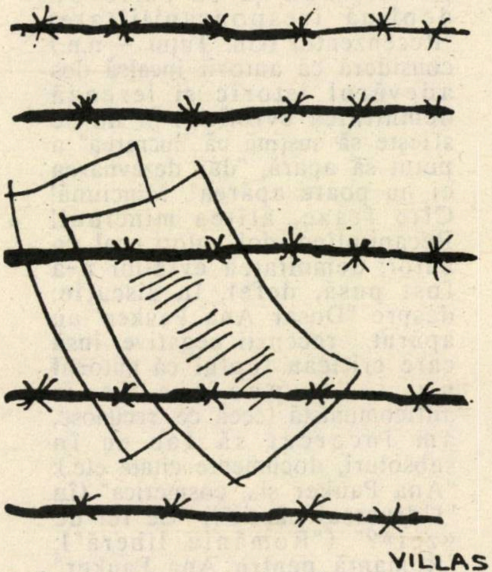

■ *Corespondenţa cenzurată. Desen de Villas*

POŞTA

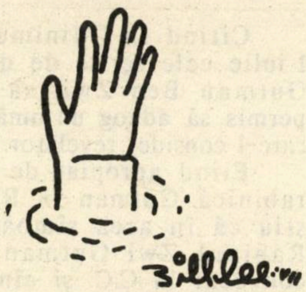

DIN DOSARUL UNEI DOSAR

Stimate Domnule Alexandru Mirodan,

În numărul 64 al revistei "Minimum" aţi binevoit să publicaţi o scrisoare împotriva lucrării "Dosarul Ana Pauker" apărută în România.

Această lucrare a fost publicată pînă acum în trei ediţii. Prima a apărut în 1989, în Israel. După care, peste cîteva luni, a avut loc în România răscoala ştiută, ceea ce mi-a dat posibilitatea să recuperez un dosar cu material documentar pe care nu reuşisem să-l aduc cu mine. În consecinţă, am publicat în 1991 a doua ediţie a lucrării, mult mai bogată. S-a pornit o serie de presiuni, de aici şi din România, ca să consimt la publicarea cărţii în România. N-am fost de acord, întrucît eu o întocmisem (ceea ce pentru unii e de neînţeles) pentru uzul evreilor (o lecţie pentru ai noştri).

S-a întîmplat să vină aici în vizită scriitorul Mihai Stoian, vechi coleg al meu în presa română. A cunoscut cartea (nu de la mine) şi mi-a propus (el fiind în prezent şi editor) să scoată cartea în Românnia. Am fost amîndoi de părere că nu poate apărea acolo aşa cum e, să fie, adică, redactată pentru români. S-a oferit să-i dea el o formă potrivită. A treia ediţie a cărţii, aşa cum a apărut în România, este opera lui Mihai Stoian, pornind, desigur, de la lucrarea mea. Am fost în principiu de acord, pentru a abate atenţia de la ediţia a doua.

Însă aici, "Dosarul Ana Pauker" a stîrnit ecouri de toate felurile, de la extrema dreaptă la extrema stîngă, de la felicitări la denigrări, şi toată lumea avea dreptate, încît lucrarea mea devenise cartea, în limba română, cea mai controversată. La fel s-a întîmplat în România: "Dosarul Ana Pauker" (cel de acolo) a stîrnit reacţii mai plăcute şi mai neplăcute (pentru mine, autorul iniţial), ceea ce nu e deloc surprinzător, avînd în vedere tema lucrării.

Cea mai nouă manifestare, recenzia adăpostită de dumneavoastră. Nu intru în amănunte, reţin doar faptul că recenzentul este indignat că "autorul cărţii încearcă să discrediteze comunismul". Ei, dacă asta este explicaţia indignării sale, trebuie să recunosc că are perfectă dreptate: "Dosarul Ana Pauker", în nici una din cele trei ediţii, nu stîrneşte entuziasmul pentru comunismul aşa cum a fost practicat în România. Nu eu am discreditat comunismul, el însuşi are meritul de a se fi discreditat!

Recenzentul nu poate suporta discreditarea comunismului; dreptul domniei sale. Atunci de ce se miră că i s-a refuzat publicarea articolului în România, din care pricină a fost nevoit să apeleze la ţara cea mai ospitalieră: "Minimum"! Domnia sa pleacă de la ideea (fantezistă) că aş fi compus istoria comunismului în România; dar eu n-am avut în vedere decît implicaţiile evreieşti.

MARIUS MIRCU

S.O.S.!

Stimate domnule Mirodan,

Mă adresez domniei voastre pentru că mi-am învins timiditatea şi jena şi pentru că vă consider ultima speranţă a rezolvării problemei mele. (...)

Sînt ola hadaşa din România (dacă eram din Rusia, cred că pînă acum rezolvam problema), din oraşul Bucureşti, sosită în noiembrie 1990. Am venit în Israel împreună cu soţul şi cu fiul în vîrstă de 17 ani. În Israel nu o am decît pe mama mea, în vîrstă de 75 de ani, venită în anul 1988, care locuieşte în Natania, într-o cămăruţă repartizată de Amidar. Mama este o femeie suferindă de inimă, hipertensiune arterială şi un început de arteroscleroză. Dînsa se întreţine numai din pensia de la Bituah Leumi.

Nu am aliat cu speranţa că vin în ţara tuturor posibilităţilor. Am ştiut de la început că va trebui să muncim enorm pentru a reuşi să ne întreţinem, că va trebui să uităm că în România am fost oameni respectaţi şi că aici vom deveni nişte cîrpe într-o societate pentru care evreii din România reprezintă un mare zero. Să devii bătaia de joc a angajaţilor Ministerului Absorbţiei din Natania mi se pare însă prea de tot.

Cînd am plecat din România, la Ambasada israeliană am fost asiguraţi că vom avea un adăpost în Israel, o căsuţă pe care va trebui s-o întreţinem şi care ne va fi repartizată de Statul Israel.Într-adevăr, am găsit un adăpost în Israel, dar nu repartizat de stat, ci de proprietarul căsuţei, pe care o întreţinem în schimbul unei sume de 500 $.

La aeroportul Ben Gurion am învăţat ce înseamnă klitare directă. Cînd le-am spus funcţionarilor că nu pot accepta aşa ceva, mi s-a răspuns (ca, de altfel, la secţia Ministerului Absorbţiei din Natania) "dacă nu-ţi convine, te poţi întoarce, noi nu am chemat pe nimeni". De aceea ne-am stabilit în oraşul Natania, unde la început am locuit împreună cu mama, soţul şi fiul meu într-o cămăruţă de 12-15 metri pătraţi. Pînă cînd, nemaiputînd suporta situaţia, am închiriat apartamentul despre care am relatat mai înainte.

Am sperat că, după terminarea ulpanului, ni se va repartiza căsuţa promisă. După 6 luni de şcoală şi 3 luni de "stare de război", mi-am dat seama că am fost din nou păcălită.

La scurt timp după aceasta, am achitat unei societăţi de construcţii suma de 600 de şekeli în vederea înscrierii la obţinerea unei case. După 5 luni societatea a dispărut cu bani cu tot. Soţul meu s-a încadrat în muncă de cum am venit în ţară,

POŞTA

neputînd face ulpanul, iar eu am "prins" un curs de casieri şi pe urmă un post la un Supersol din Natania.

Toată lumea spune "Baruhaşem" că avem de lucru, dar cu un venit de 600 şekeli eu şi 1600 soţul meu, spuneţi-mi vă rog dacă se poate trăi? (...)

Fiul meu este elev la ORT-ul din Natania şi a terminat primul din clasă, cu media cea mai mare. Este un copil foarte bun, dar tare îmi este teamă că din cauza situaţiei financiare nu am să-i pot asigura tot ce-i trebuie pentru şcoală. (...)

Nu m-aş plînge de nimic, dacă aş avea şi eu o locuinţă care să nu înghită toate cîştigurile noastre.

Am trimis o scrisoare acum o jumătate de an la Misrad Haklita; am primit răspuns urgent, negativ şi... nesemnat. Am trimis o a doua scrisoare, am primit răspuns imediat, dar tot negativ. Înainte cu o săptămînă am trimis o a treia scrisoare, dar n-am mai primit răspuns. Ce să fac? Unde să mă duc, la cine să apelez? Nu doresc casă în centrul Nataniei, nu doresc lux. Poate se va găsi cineva care să audă rugămintea mea şi a familiei mele. Am cunoştinţe care au obţinut locuinţă Amidar, dar fiecare a avut protecţia lui.

Am uitat să vă relatez despre "bunăvoinţa" metapeletei mele care mi-a oferit casă în Ofakim, iar cînd am pus problema lucrului meu şi al soţului, a şcolii fiului meu şi a sănătăţii mamei mele, mi-a răspuns: "Dar ce, în Ofakim nu se poate munci şi învăţa? Iar de mama se va ocupa statul." Acesta este un răspuns? Doar toată lumea ştie de nivelul şomajului din Ofakim,

În România eram români-evrei, dar parcă nu simţeam atît de mult duşmănia oamenilor; aici sîntem evrei-români şi se face o diferenţă enormă între noi şi ceilalţi olimi veniţi din alte ţări.

ILANA BAIA
Eizorim-Natania

FAMILIA GUTMAN

Vă scriu, după ce am citit articolul despre Garda de Fier (mie parcă-mi venea să scriu cu litere mici şi apoi să mă spăl pe mîini) din revista "Minimum" (pe care o citesc cu plăcere).

În perioada crimelor de la abator aveam cam 18 ani şi eram elev al Liceului comercial evreiesc "Cultura". Printre profesorii noştri se număra şi tînărul Gutman, fiu de rabin, om de curată ţinută morală, ca de altfel toţi profesorii acestui lăcaş de cultură. Noi îl iubeam şi-l admiram. A fost luat de acasă, împreună cu tatăl său şi încă un frate şi ucis în pădurea Jilava.

Dacă mergi la cimitirul Giurgiului din Bucureşti, după ce treci de partea din faţă făcută cimitir ulterior, şi intri pe poarta principală a vechiului cimitir, ai în faţă monumentul "Strumei", iar pe dreapta, după ce ai depăşit cîteva rînduri de morminte, găseşti, aşezate unele lîngă altele, pe mai multe rînduri, zecile de morminte ale celor ucişi în timpul rebeliunii legionare din 1941, şi, unii din ei, batjocoriţi la abator.

Îmi pare rău că nu le-am numărat. În 1984, înainte de a părăsi România, lucram ca magazioner la cimitir. Vizitam aceste morminte aproape zilnic şi puneam cîte o floare la mormintele lui Gutman şi fratelui său. (...)

A doua zi după crimele de la abator, orice cetăţean al Bucureştiului (şi probabil şi din ţară) ştia şi vorbea despre aceste crime. Noi atunci trăiam într-o permanentă stare de groază. N-aş putea afirma cu inima împăcată că majoritatea populaţiei creştine a aprobat actele legionarilor. Dimpotrivă, trebuie să recunosc că, dacă astăzi mai trăiesc – şi ca mine încă mulţi alţii – aceasta se datorează într-o însemnată măsură urii pe care o nutrea populaţia României faţă de aceste scursori fasciste, animalice ale naţiunii.

IOSEF LEVI
San Jose, California, USA

Citind în "Minimum" din 1 iulie cele scrise de d. ing. I. Gutman Ben Zwi, să-mi fie permis să adaog un amănunt pe care-l consider revelator.

Fiind apropiat de familia rabinică Gutman în România, ştiu că în acea sîmbătă cînd Rabinul Zwi Gutman a fost convocat la C.C. şi cînd, după toată discuţia ce a avut loc, i s-a spus să semneze o cerere de graţiere, acest om, atît de greu încercat, dar plin de demnitate, a replicat că nu poate s-o facă pe loc, deoarece aceasta ar fi însemnat profanarea şabatului. El a solicitat să i se îngăduie să scrie şi să semneze sîmbătă seara. Cei prezenţi, impresionaţi de această replică, i-au îndeplinit rugămintea.

Am ţinut să amintesc aceasta pentru a releva ţinuta demnă a acelui om care a fost Rabinul Zwi Gutman z.l.

MARCEL SOICHER
Tel Aviv

UBU REX
CU SCENE DIN MACBETH

...sau o scrisoare pe care iubitorii de libertate de la ziarul *Yediot Aharonot* au respins-o fiindcă – asta-i situaţia – nu toate publicaţiile din medina sînt dispuse să fie contrazise.

Premiul criticii pe care piesa "re-creată" de regizorul Silviu Purcărete de la Teatrul din Craiova l-a obţinut în 1991 la Festivalul de la Edinburgh a fost urmat de numeroase aprecieri superlative în Europa: succesul în faţa publicului englez a fost repetat în faţa publicului german (la Festivalul de teatru de la Braunsweig, 1991), ca şi în faţa publicului italian (la Festivalul teatrului de la Parma, mai 1992), sau israelian – la "Festival Ierusalim" din vară.

Vocile criticii au concordat peste tot: inventivitatea, forţa, dar şi simplitatea creaţiei regizorale au fost în primul rînd apreciate de *The Independent*, care atrage totodată atenţia totodată asupra cuplului tiranic în interpretarea lui Ilie Gheorghe şi Valer Dellakeza. Pentru *The Guardian*, teatrul românesc – a cărui maturitate este subliniată de critici în unanimitate – a adus în faţa publicului un adevărat "banchet al absurdului", avînd puterea să "transforme în rizibil răul îndurat pînă nu de mult". "Strălucitoare versiune a Regelui Ubu...", adaugă *The Daily Telegraph*.

Originalitatea acestei realizări teatrale de excepţie a fost remarcată şi în Israel atît de cunoscători în ale teatrului (în ample şi serioase prezentări propuse publicului de *Haaretz*, de exemplu, care recunoaşte că avem ce învăţa de la teatrul românesc), dar şi de publicul larg (şi nu numai vorbitor de limba română!). Ceea ce înseamnă că pricipalele calităţi ale concepţiei regizorale au fost înţelese şi aici corect.

O singură notă discordantă s-a detaşat – în negativ – pe fondul acestor opinii generale: este opinia nefondată a lui Yehudit Orian de la *Yediot Aharonot*, care ne-a surprins atît prin profunda lipsă de profesionalism, ca şi prin mai profunda lipsă de cultură, prin siguranţa nonşalantă cu care îşi etalează lipsa de argumente ca şi prin tonul decisiv cu care pretinde să îndrume gustul publicului. "Palid şi greoi" numeşte Y. Orian acest spectacol poate prea greu de simboluri pentru gustul său; e posibil să ignorăm faptul că "palid" e un simbol al concepţiei lui S. Purcărete? Scena i se pare "goală" lui Y. Orian, înţelegem: nu e uşor de urmărit nenumăratele manevre de lumini; cît despre savoarea jocurilor de cuvinte (traduse cu şi mai multă savoare în limba română – cu siguranţă că nu în ebraică), Y. Orian remarcă – ca orice perfect mic-burghez – doar grosolănia în ea însăşi a expresiilor, dar nu remarcă ce semnifică folosirea acelei grosolănii. *Nu e lipsit de semnificaţie faptul că reacţia noastră la asemenea grad de ignoranţă a fost – să fim oare surprinşi? – respinsă de ziarul în cauză.*

Dr. MARLENA BRAEŞTER
Universitatea Haifa

PREA MULT DESPRE ANTISEMITISMUL DIN ROMÂNIA

Domnule Mirodan,

... Din păcate – poate din lipsă de material – majoritatea celor publicate în revistă reprezintă reproduceri din diverse ziare sau publicaţii care vin să demonstreze lucruri cunoscute şi răscunoscute. Este antisemitism în România? Este cineva care credea că a dispărut? Asta trebuie să umple numeroase pagini cu reproduceri din publicaţiile româneşti? Credeţi că este nevoie să convingeţi pe cineva că asta este situaţia din România? Cunoaşteţi pe cineva care crede altfel? Cu părere de rău trebuie să vă scriu că reînnoirea abonamentului meu este foarte puţin probabilă.

Cu regret,

MIKI ŞERBAN
Kiriat Ono

BACAL

Întîmplarea a făcut că doar acum am citit numărul în care aţi publicat o serie de reacţii cu privire la apariţia în revista dvs. a articolului dlui prof. univ. A. Vianu cu privire la regretatul Israel Bacal. Nu l-am cunoscut personal, dar mi-a fost dat, în cei 9 ani cît am lucrat la Federaţia Comunităţilor Evreieşti (după 8 ani şi două luni de închisoare politică ca inculpată şi condamnată în faimosul Proces de la Comerţul Exterior), să aud zeci şi zeci de oameni vorbind cu admiraţie despre comportarea şi înfăptuirile lui Bacal în anii '50, cînd lucrase acolo; vorbind şi tăcînd subit din gură cînd trecea un anumit şef mare, fiindcă nu era **just** să-l lauzi pe Bacal...

VIORICA WECHSLER
Rehovot

NU VĂ MAI OCUPAŢI DE INFORMATORII SECURITĂŢII !

Stimate Domnule Mirodan,

Fără prea multe teorii, am să intru direct în problemă.

Găsesc că interesul manifestat pentru dosarele informatorilor fostei Securităţi – între anii 1948-1989, de sub domnia lui Gheorghiu-Dej şi apoi a lui Ceauşescu – de care, după părerea mea, se face în mod nejustificat vîlvă, este dăunătoare. Toată lumea afirmă că-i ştie şi poate chiar că-i cunoaşte personal pe cei care au colaborat cu Securitatea.

De aceea vă rog să nu vă mai ocupaţi – şi să-i sfătuiţi şi pe alţii să nu se mai ocupe – de această problemă, aducătoare, în continuare, de nenorociri victimelor nevinovate – informatori şi cei din jurul lor: familia, prietenii etc.

Pentru a vă feri în viitor de surprize neplăcute în problema de mai sus, vă informez – iată că am devenit şi eu informator (musăr) – că: printre toţi – zeci, sute, mii – de informatori ai Securităţii anilor 1948-1989 făcuţi pe bandă rulantă nu a existat – nici de leac – un singur informator voluntar. Toţi, dar absolut toţi, au fost victime nevinovate ale unor şantaje.

ISIDOR VAIS
fost lt. col. de Miliţie
Natzeret-Illit

ÎL INVIT ÎN ISRAEL PE D. NICOLAE MANOLESCU

Domnule Director Mirodan,

În revista ce cu onoare o conduceţi vă ocupaţi din cînd în cînd – pe bună dreptate – de omul de cultură (vastă cultură) şi, mai nou, om politic (şef de partid), d. Nicolae Manolescu.

Cred că nu va fi exagerat să vă mai ocupaţi încă o dată şi încă o dată de acest strălucit reprezentant a tot ceea ce este mai frumos, mai înălţător şi mai curat în neamul românesc, folosindu-vă de cîteva evenimente trăite de mine în anii copilăriei şi tinereţii, ca prieten bun şi coleg de clasă cu el.

Personal, am început în 1946 Şcoala primară evreiască în oraşul Sibiu, dar, în anul şcolar 1948-1949, ne-am contopit cu Şcoala elementară nr. 1 din

Sibiu (Ursuline), care funcţiona în clădirea sobră şi veche a ordinului călugăriţelor Ursuline. Printre elevi se afla şi Nicolae Manolescu, cu care am străbătut 7 clase primare (începînd din clasa a III-a), în clasa A. La Ursuline, mama lui a fost profesoară de română, inclusiv la clasa noastră, iar tatăl lui – profesor de franceză şi română la Liceul "Gh. Lazăr" din localitate.

Au fost ani frumoşi. La orele de Constituţie, ni se explica negru pe alb că toţi oamenii au drepturi egale şi chiar dreptul să practice orice religie, profesor fiind d. Barbu. Mai ţin minte că de vreo două, trei ori, în lipsa mamei, Nicu ne delecta cu probleme de gramatică română, care, la el, căpătau o alură captivantă, toţi avînd dorinţa să-l ascultăm. Adaug că avea o memorie fantastică şi capacitatea să prindă în timpul cel mai scurt materia predată în clasă, poezii etc. Odată, cînd toată clasa a trebuit să înveţe pe dinafară o poezie şi aproape nici unul nu o învăţase, iar profesoara (mama lui Nicu) a început să ne examineze, copiii i-au cerut să-l examineze şi pe Nicu, ea a răspuns: "Imediat"; şi, după ce a mai examinat vreo trei-patru elevi, a ajuns la Nicu, care, între timp, reuşise să înveţe poezia. Mama îşi cunoştea odrasla, vezi bine.

Nicu era un democrat din naştere, un bun organizator, toţi din şcoală sau din afara ei erau bucuroşi să fie în societatea lui – şi avea societate bună, inclusiv subsemnatul.

Cu permisiunea dvs., domnule Mirodan, îmi permit să lansez o chemare dlui Manolescu să ne viziteze ţara, eu fiindu-i gazdă şi ghid credincios.

Cu stimă,
MELAMED EGON
Str. Rabi Akiva 10
51272 Bnei Brak
Tel.: la lucru – 783486,
acasă – 6959725

RĂPITORII DE AER

Există în lumea noastră şi noi auzim şi vedem mereu, tot felul de răpiri: de avioane, de ostatici, de saci cu bani, de copii nevinovaţi şi chiar una din Serai, dar despre "răpitorii de aer" nu se pomeneşte nimic, nicăieri, niciodată. O fac eu acum.

Observ la noi un fenomen ciclic, cu personaje diferite, fenomen care nu exista în urmă cu 30-40 de ani şi care s-ar putea să aibă loc şi în alte locuri din regiune sau din lume, pe care nu le ştiu.

Începe în luna iunie şi ţine cam pînă prin octombrie, cu vîrful în iulie-august. Soarele arde, ce e un nor gros sau o ploaie, nu se ştie.

Oamenii obosiţi, mai tineri sau mai vîrstnici, grăbiţi sau lenţi, cu sudoarea curgîndu-le şiroaie, caută pe lîngă ziduri, umbra. Ea se face din ce în ce mai mică, se reduce, cu cît acele ceasornicului se apropie de miezul zilei. Deodată vine salvarea: Banca Leumi sau Mizrahi, Supermarket-ul nou, Kupat Holim. Înăuntru e bine; e răcoare şi eşti mulţumit. Găseşti un scaun să şezi; pui sacoşa jos şi te bucuri că nu trebuie să stai la un rînd sau să-ţi iei număr de ordine. Respiri ca toţi ceilalţi aerul rece, binefăcător. Poate furi o părticică din el, din porţia ce e atribuită unuia din mulţime sau celor de la birouri şi ghişeuri, care sînt îndreptăţiţi să inhaleze prospeţimea. Poate sîntem egoişti, poate socotim că e un drept al nostru, poate o facem fără să ne gîndim la rău.

Nu ştiu. O decizie care să pedepsească această "răpire de aer" nu există şi condamnări nu se pot da. Îmi pare bine că e aşa, că de ar fi altfel, aş intra şi eu în conflict cu legea.

În orice caz, eu şi ca mine mulţi alţii, mulţumim celor care se străduiesc şi extind instalaţiile de aer condiţionat, le menţin în bună stare de funcţionare şi ne ajută – indirect – să ne bucurăm de ceva pe gratis.

Dr. G. MĂNESCU
Bat Yam

DE-ALE COPIILOR...

■ Pe vremea cînd "maşina de calculat" era o mînuţă cu cinci degete, am învăţat cîţiva copii să facă adunări şi scăderi. Pînă la 2+3 totul mergea strună. La 3+3, problema se complica (cu numai cinci degete nici Pythagora nu s-ar fi descurcat).

Replica unui băieţaş:

– Cît fac 1+1?

– 2.

– Dar 2+2?

– 4.

– Dar 3+3?

– ? ? ? Băieţaşul s-a uitat foarte mirat la mine, şi-a întors mînuţa pe faţă şi pe dos, apoi, cu o privire care spunea "Eşti un prost", mi-a răspuns:

– Imposibil.

Iar o fetiţă mi-a răspuns:

– Pentru 3+3 trebuie să împrumut un deget de la cealaltă mînă!

■ Annat împlineşte azi 5 anişori. Îi telefonez s-a felicit:

– La mulţi ani, Annat! Acum eşti o fetiţă mare, ai 5 ani.

– Nu, bunicule, greşeşti. 5 ani am avut pînă ieri, de azi am 6 ani!

■ Noa are 3 anişori şi vine sîmbătă cu părinţii să mănînce la bunici. Bunica nu ştie cum să-i spună fetiţei că mama ei e gravidă (era la începutul sarcinii şi nu se vedea încă). Aşa că întreabă:

– Noa, vrei să-ţi cumpere mama un frăţior?

Fetiţa se uită foarte mirată şi răspunde:

– Nu se poate, că azi e sîmbătă şi toate prăvăliile sînt închise!

■ Noa are acum 6 anişori şi, înainte de Purim mămica o întreabă:

– Vrei să-ţi cumpăr o rochie de mireasă, lungă?

– Nu.

– De ce?

– Păi... n-or să mi se vadă picioarele!...

■ Asaf (7 ani) se duce cu bunica la un spectacol de marionete. La sfîrşitul spectacolului, bunica îl întreabă:

– Ei, Asaf, ţi-a plăcut?

– Da, bunico, dar eu mă gîndesc că de fapt noi oamenii sîntem nişte marionete şi cineva de sus ne trage de sfori.

■ Şi cum înţeleg copiii moartea.

POŞTA

Annat a tot auzit urarea "Pînă la 120". Într-o zi mă întreabă:

– Saba, tu cîţi ani ai?

– 65.

Fetiţa începe să numere repede pe cele zece degeţele şi spune:

– Mai ai de trăit 55 de ani şi pe urmă mori.

■ Asaf, care de cîte ori vine la bunica primeşte ciocolată, îi spune într-o zi:

– Să ştii bunico că după ce ai să mori, eu am să-ţi aduc ciocolată la cimitir şi am s-o pun pe mormînt!

■ Hary o întreabă pe bunica:

– Bunico, o să-ţi facă plăcere dacă o să-ţi scriu la cimitir?

NORBERT CĂLIN
Bat Yam

■

Silvia Popescu, Haifa (notăm că sînteţi astroloagă, cu diplomă de la Academia *Felix Konrad* din Viena, că aţi scris o carte unică în felul ei, că această carte se intitulează"Astrologia modernă în slujba popoarelor", că vă interesează un editor, că cereţi, ca drepturi de autor, suma de 100.000 şekeli şi că, după părerea dvs., antreprenorul care va tipări această carte în 8 limbi va deveni milionar); *Arie Barash*, Tel Aviv (informaţiile pentru rubrica "Se zvoneşte că..." sînt interesante; dar, fiind de la "mîna a doua" nu le putem lua în consideraţie; aşteptăm *scoop*-uri de mîna întîia); *Paul Kidron-Cojocaru*, Kibutz Ein Carmel (era gata-gata să scriem că am reţinut povestirile, dar, fiindcă, spre surprinderea noastră, am remarcat că trimiteţi textele la mai multe reviste deodată, am renunţat; cu părere de rău); *Mario Firescu*, Natzeret-Illit (studiu interesant, dar nu pentru modesta noastră tipăritură; vă propunem să-l trimiteţi unei reviste de specialitate; fie de filosofie, fie de ştiinţă); *Maron; Kiki; Etete; Pnina Rosenblum; Sul; Slip; Avocaţii din Arlozoroff; Pulpă contemporană, Nicu Ceauşescu; etc.* (nu luăm în consideraţie scrisorile anonime); *Dr. Nae Robănescu*, Bucureşti (a)mulţumiri pentru cărţi; b)salutări lui Miai Popescu); *Ing. Valeriu Frimu*, Bucureşti (sînteţi, ca de obicei, un observator perspicace al fenomenului politic contemporan); *Marcel Marcian*, Bucureşti (am reţinut misiva dvs.; vom publica fragmentele esenţiale din ea); *Dr. Marcela Braeşter*, Haifa (ne interesează; aşteptăm); *Mariana Şchiopu*, Beer Sheva ("reportajul dnei Getta Berghoff din ultimul număr al revistei mi-a trezit nostalgia Bucureştiului şi în special dorul după vechiul cartier evreiesc al oraşului copilăriei mele. Mulţumiri autoarei."); *Dr. S. Grisaru*, Ierusalim (v-am răspuns prin scrisoare); *Marcel Schwartz*, Tel Aviv (o strofă pe marginea tarifelor uriaşe fixate de poşta din România pentru scrisorile destinate străinătăţii: Zic că preţul e prea mare/ Am un plan mai raţional/ Ce ar fi ca fiecare/ Să-şi ducă poşta personal); *Sorin Arghir*, Tel Aviv (a) să n-o luăm mecanic; b)aşteptăm textul promis despre criticul literar Sami Damian-Druckman; c)de acord cu dvs.:regretatul poet Ion Bănuţă, fost director al Esplei în anii '60-'70, a fost un român superior, un antifascist autentic, un prieten ne-fals al neamului evreiesc); *Dr. Iosif Bacalu*, Tel Aviv (nu, nu, nu putem s-o etichetăm cu tam-tam pe respectiva proaspăt măritată de prostituată; ne dă în judecată; şi pe dvs. – aveţi bani de proces? – şi pe noi); *Natan Weinstein*, Tel Aviv (ne vom mai întîlni); *Gad Calmgran*, Varby, Suedia (diagnosticul este corect; aşa cum am remarcat şi noi, la vremea respectivă, uimiţi şi dezgustaţi, scrisoarea aşa zisului "cititor" Cezar Lazarovici, publicată în revista de civilizaţie şi cultură "Curierul Românesc" din Bucureşti, constituie o porcărie. Scurt şi cuprinzător.); *Harry Shoshany*, Ramat Hanassi (cîteva epigrame:

Mărturisire

În popi şi-n rabini n-am crezut,/ Totuşi la Dumnezeu mă-nchin;/ Dar azi, nu mai sînt ca-n trecut,/ Mi-e drag şi cred într-un Rabin!

Iosi Sarid pe tuşă

Cunoaştem ale lui intenţii/ Şi-n critici cît este de hîd./ Că are astăzi şi pretenţii/ Mă face-n hohot ca... "SA-RID"!

Rav Dery sub anchetă penală

La "Interne, an de an,/ De atît ministeriat,/ Complăcîndu-se, e-n plan/ Ca să fie... internat!

Ing. Cristian Şerbu, Rehovot; *Dr. Armand Papier*, Haifa; *av. Lucian Onofrei*, Chicago, USA; *ing. Arthur Avidan*, Ierusalim; *Otto Klapper*, Düsseldorf, Germania; *Nelu Solomon*, Metulla; *ing. Silviu Eckstein*, Herzlia; *Beca Dupont, Toulouse, Franţa; dr. Ella Soroker*, Londra, Anglia; *Vasile Ungureanu*, Timişoara, România; *av. Mihai Musceleannu*, Paris; *Dana Marcovici*, Raanana; *M. Bacal*, Paris; *Marcu Pancovici*, Kiriat-Motzkin; *Andrei Glaser*, Haifa (mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice; ceilalţi, pe curînd.)

PIETRE FUNERARE, MARMORĂ ŞI GRANIT

NAFTALI FRIEDMAN

Fost Engler Friedman, din Bucureşti, Şoseaua Giurgiului şi Filantropia

T. A. – KIRIAT SHAUL
Tel.: 6471594, 6476279

- **PREŢURI CONVENABILE**
- **VENIM LA DOMICILIU**
- **EXECUŢIE IREPROŞABILĂ**
- **ÎNLESNIRI DE PLATĂ**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

●

SE PRIMESC COMENZI ATÎT PENTRU KIRIAT SHAUL CÎT ŞI PENTRU HOLON

CLEPSIDRA

Bar Mitzva

Yaron Neidman, nepotul scriitorului Victor Bîrlădeanu; la Beer Sheva, în cadrul congregaţiei Neshel Avraham.

Turism

Ştefan Ireş, scriitor; de la Bucureşti; la rude.

Carol Isac, publicist, secretar literar al Teatrului de Stat din Bacău; la rude.

Haim Avron (născut la Bucureşti), regizor, dramaturg, compozitor, director artistic al trupei "Toronto Jewish Theater"; la rude.

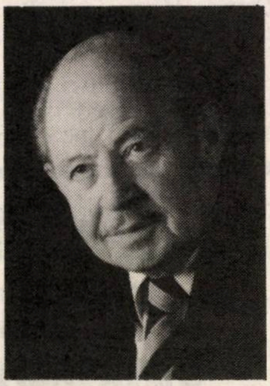

Spitalizare

Mariana Juster, prozatoare, Tel Aviv (autoarea volumului de povestiri "La noi, la Frumuşica"); în vederea unei intervenţii chirurgicale, care s-a soldat cu succes.

Alegere

Idel Ianchelevici, sculptor, Belgia; în calitate de membru de onoare al Academiei Române.

Concert

"Întru descoperirea evreilor din Midi", Franţa; întîlnire muzicală şi literară consacrată lumii sefarde; la "Le Cloître" – Casa Mediului Înconjurător, din Montpellier, Franţa; cu participarea lui Michael Iancu (vioară) şi Sara Iancu (violoncel), distinşi cu medalia de aur a Conservatorului Naţional din Montpellier. Amintim că cei doi tineri interpreţi sînt copiii istoricului dr. Carol Iancu, profesor la Universitatea din Montpellier.

Furt

Ion Fîntînaru, ziarist; la Bucureşti, luna trecută, în timpul concediului de odihnă; mergînd ziua pe Bd. Bălcescu, lui I.F. i-a fost tăiată, cu un "cuţit japonez", borseta, hoţii extrăgînd din ea acte şi o sumă de bani.

Deces

A murit la 91 de ani, lăsînd regrete miilor săi de hasidimi şi tuturor celor care i-au cerut odată sfatul, marele rabin Itzhak Friedman, vestitul "Buhuşer rebe". Şi-a păstorit obştea de la vîrsta de 17 ani, devenind popular datorită înţelepciunii sale şi urechii aplecate spre of-urile evreului. A intrat şi în folclor cu popularitatea lui. Astfel, s-a spus că Buhuşer rebe s-a plimbat odată cu Papa prin grădinile Vaticanului şi că sutele de catolici care se zgîiau la gard se întrebau: "Cine este domnul acela care se plimbă împreună cu Buhuşer rebe?"

CARNET

O îmbrăţişare caldă şi un Mazal Tov lui *Arthur Israilovici*, trezorierul Histadrutului, la naşterea nepoatei sale Maayan, fiica lui Eyal şi a lui Vered.

Prietenii

Felicitări călduroase dr-ului *Michael Cernea*, de la "World Bank" din Washington, la naşterea nepoatei sale Sarah Rhoda Sichel, fiica lui Erich Sichel şi a Danei Cernea.

Prietenii

Madeline şi Harry Fosha, din New York, au devenit din nou bunici. Fiica lor, Dr. Diana Fosha, şi soţul ei, Marty Lubin, i-au dăruit lui Molly Sophia o surioară, Zoe Ariel.

Cele mai bune urări de fericire şi sănătate pentru toate cele trei generaţii ale familiei.

Prietenului şi colaboratorului nostru, prof. *Henri Wald*, sincere condoleanţe la încetarea din viaţă a soţiei sale, Elena Wald, femeie de mare frumuseţe şi de admirabil caracter

Minimum

La *5 septembrie 1992* se împlinesc 30 de ani de cînd a încetat să existe *Manasse Spiegler*, personalitate marcantă a obştei evreieşti şi neevreieşti din Iaşi şi Bucureşti. A trăit tradiţional – intens – făcînd mult bine la mulţi-mulţi, dintre care au rămas puţini-puţini. Aceştia îi evocă memoria rămasă intactă, cu mult respect, recunoştinţă şi dragoste.

Comemorare

În memoria *Gaonului rabin Zvi Gutman*, z.t.l., la Sinagoga "Beit Iacov Iosef rav Zvi Gutman", din Tel Aviv; în ziua de 18-VIII-a.c.; au luat cuvîntul: rav Efraim Gutman, rav Ioşua Naftalisohn (Dimona), rav Ioel Tobias (Bnei Brak), Baruch Terkatin şi Arie Shapira; rugăciunea de Izkor a fost oficiată de hazanul Zeev Rubman.

Închiriez apartament 5 camere, Iaşi, România. Tel. 04/246223

Lupu Goldman, contabil din Iaşi, este rugat să telefoneze la 03/5323504

Dinu Mendrea

Născut în 1970, tînărul fotograf Dinu Mendrea – actualmente soldat – "ţalam" Zahal – face adesea vizite, înarmat cu un teleobiectiv indiscret, la Zidul Plîngerii din Ierusalim, loc preferat de altfel de mulţi fotografi de pretutindeni (între care şi tatăl său, fotograful Sandu Mendrea).

Instantaneele sale, nonconformiste – şi adesea surprinzătoare prin acuitatea observaţiei – pot fi văzute începînd din 1 septembrie ora 17, în sala de expoziţii a Teatrului din Ierusalim. Prezentarea tînărului fotograf va fi făcută de renumitul fotoreporter israelian David Rubinger.

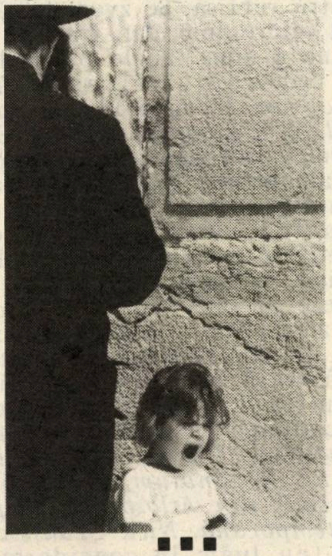

■ ■ ■

Răspuns la fotoghicitoare

1.Lică Bluthal, de la "Histours" 2.Rabinul-Şef, dr. Al. Şafran 3.Hedva Manor, de la HOR 4.I. Artzi 5.Virgil Duda

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA SEPTEMBRIE

ZODIA FECIOAREI

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Vă încăpățînați să demonstrați eficacitate în muncă, dar ar fi mai bine să încercați să schimbați rutina cotidiană cu preocupări și activități noi. Perioada nu este recomandabilă pentru asumarea de riscuri financiare. Zi cu noroc: miercuri.

BALANȚA (23 septembrie – 22 octombrie)
E recomandabil să nu amestecați afacerile cu plăcerile. A venit timpul să vă preocupați de întărirea legăturilor de familie. Mai multă preocupare pentru propria sănătate, poate chiar puțin exercițiu fizic.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)
Noi legături vor deschide în fața dvs. lumi necunoscute. Un tînăr membru al familiei vă va solicita toată atenția. Celor liberi, luna le promite cunoștințe interesante. În general, e recomandabil să ieșiți mai mult.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Un proiect financiar vă va obliga să faceți uz de relațiile sociale. Vă simțiți îndepărtat de partener, dar este numai o impresie datorată oboselii. Dovediți mai multă înțelegere și totul se va aranja. Numere norocoase: 7, 13, 21.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Recomandabil să încetiniți ritmul de muncă. Un vechi conflict de familie se va rezolva spre satisfacția dvs. Noi legături sociale vă vor aduce multă satisfacție, așa cum nu vi s-a mai întîmplat de multă vreme. Îmbrăcați mai mult albastru.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Un profil scăzut la locul de muncă va contribui la întărirea poziției. Nu neglijați sănătatea. Cei din jurul dvs. au nevoie de mai multă atenție decît le acordați și nu așteaptă decît să le faceți un semn. Evitați ieșirile în ziua de joi.

PEȘTII (20 februarie – 20 martie)
Reluarea unei legături cu o veche cunoștință. Superiorii la locul de muncă vă apreciază și vă vor demonstra-o în fapte. Farmecul personal vă va face mari servicii, dar stăpîniți-va tendința de a fi prea critic față de cei din jur.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Demonstrați înțelegere față de dorințele celor apropiați. Gîndirea dvs. originală e apreciată la locul de muncă. O perioadă bogată în dezvoltări romantice, care nu sînt însă lipsite de riscul complicațiilor. Evitați să îmbrăcați roșu.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Oboseala care a pus stăpînire pe dvs. este un fenomen trecător. Un succes financiar care întîrzie să vină vă va scoate din apatie. Starea de spirit vi se va ameliora dacă veți face efortul de a ieși mai mult din casă. Numere: 24, 35, 38.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Lipsa de concentrare în problemele de rutină se datorează preocupării exagerate pentru viitor. Lucrurile vor veni de la sine, în direcția dorită, dacă veți înceta să fiți obsedați de aceste griji și veți da mai multă atenție celor din jur.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
A venit timpul să dezvăluiți adevăratele sentimente față de o persoană la care țineți mult. Vă așteaptă o înfruntare grea la locul de muncă, dar succesul va fi de partea dvs. Încercați să înfăptuiți proiectele care vă preocupă.

LEUL (23 iulie – 22 august)
Succesul va depinde doar de posibilitatea de a înfrunta dușmanii noi care se vor ivi. Recomandabil ca această lună s-o petreceți în casă, cu mici activități de rutină, menajîndu-vă forțele. Un mic succes financiar nu este exclus în această perioadă.

EXCURSII ÎN TOATĂ LUMEA
CU ADRIAN
PE ORICE MERIDIAN
ÎN ACEST AN SPRE *România*

● REDUCERE 10% LA TOATE PACHETELE DE TRATAMENT ȘI ODIHNĂ
în toate stațiunile balneo-climaterice
14-18 zile

REDUCERI SPECIALE
PENTRU VÎRSTA DE AUR

OFERTA SPECIALA "ADRIAN"
● HOTEL «BRADUL» ●
din stațiunea balneo-climaterică COVASNA
18 zile – 689$

Prețul cuprinde: ● avion Tel Aviv – București – Tel Aviv ●
● transfer rapid, direct de la aeroportul Otopeni la Covasna ●
● cazare full bord ● pensiune completă ● tratamente medicale ●
Variantă: numai demipensiune – 649 $

● Program special – MUNTE – MARE
2 săptămîni de la 525$ la 575$

...IAR DACĂ NU VREȚI SPRE ROMÂNIA
VĂ OFERIM O VARIATĂ GAMĂ DE
EXCURSII PE MERIDIAN EUROPEAN

● AUSTRIA – Bad Gleichenberg ● Senfenberg ●
CEHOSLOVACIA – Trencianske Teplice ●
Piestany ● UNGARIA – Hajduszoboszlo ●

● ROMÂNIA ● CEHOSLOVACIA ● UNGARIA
● ROMÂNIA ● FRANȚA ●

LA TOATE EXCURSIILE ÎN EUROPA ●
AMERICA ● ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT
REDUCERE ÎNTRE 100-300 DOLARI

TEL AVIV STR. SHENKIN 8

☎ ● 2oo.687-8-9 ; 528.57.73 ●

O.N.T.R.

România 1992

NOI OFERTE AVANTAJOASE

TOAMNA AURIE ÎN România

* SINAIA

399 $

7 ZILE / 6 NOPŢI

PLECARE LA 25 SEPTEMBRIE

PREŢUL CUPRINDE : BILET DE AVION DUS ŞI ÎNTORS, CAZARE ÎN CAMERĂ DUBLĂ HOTEL SINAIA — 2 MESE PE ZI —VIZITARE CASTEL PELEŞ, EXCURSII LA BRAŞOV ŞI POIANA BRAŞOV CU MASA LA ŞURA DACILOR — TOATE TRANSFERURILE.

*

* BUCUREŞTI * POIANA BRAŞOV

499 $

10 ZILE / 9 NOPŢI

PLECARE LA 25 SEPTEMBRIE

PREŢUL CUPRINDE : BILET DE AVION DUS ŞI ÎNTORS, 2 NOPŢI BUCUREŞTI — HOTEL DOROBANŢI ŞI 7 NOPŢI POIANA BRAŞOV — HOTEL CIUCAŞ, CAZARE ÎN CAMERE DUBLE — 2 MESE PE ZI — EXCURSII LA RIŞNOV, BRAN, SINAIA, TUŞNAD — TOATE TRANSFERURILE.

*

* MINI CIRCUIT CU ODIHNĂ LA POIANA BRAŞOV

575 $

12 ZILE / 11 NOPŢI

PLECAREA 9 OCTOMBRIE

PREŢUL CUPRINDE : BILET DE AVION DUS ŞI ÎNTORS DEMI PENSIUNE ŞI CIRCUIT CU CAZARE ÎN CAMERE DUBLE ÎN HOTELURI CAT. I LA SIBIU, TIRGU MUREŞ, PIATRA NEAMŢ (2 NOPŢI) POIANA BRAŞOV (6 NOPŢI), BUCUREŞTI / HOTEL DOROBANŢI - TRANSPORT AUTOCAR

4 SEPTEMBRIE ŞI 11 SEPTEMBRIE

ULTIMELE 2 PLECĂRI LA ARANJAMENTUL

MARE * MUNTE

14 ZILE / 13 NOPŢI

555 $

ADRESAŢI-VĂ AGENŢIEI DE VOIAJ PREFERATE

minimum

ANUL VI
NR. 67
OCTOMBRIE 1992
8,80 ȘEKELI

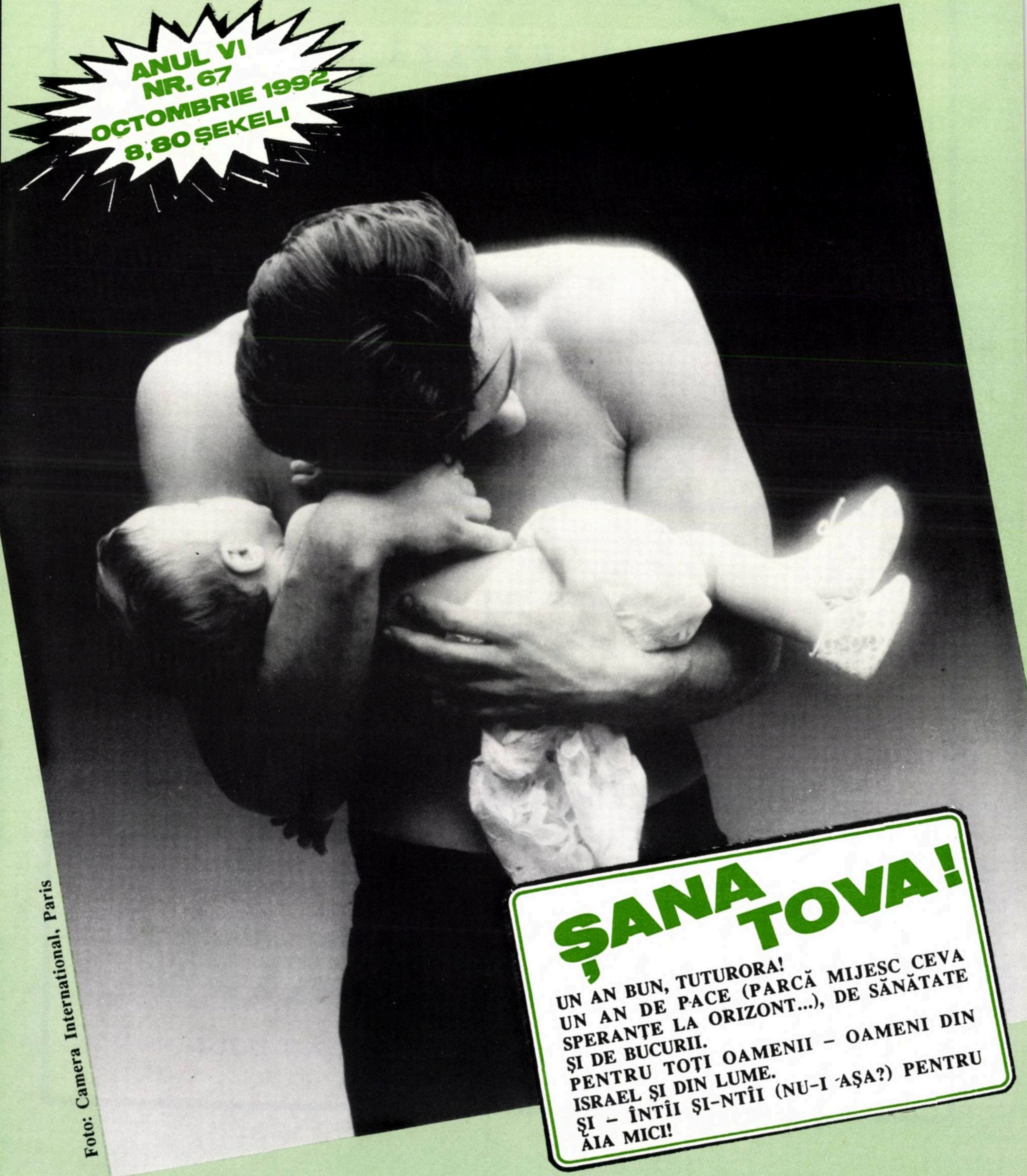

Foto: Camera International, Paris

ȘANA TOVA!

UN AN BUN, TUTURORA!
UN AN DE PACE (PARCĂ MIJESC CEVA SPERANȚE LA ORIZONT...), DE SĂNĂTATE ȘI DE BUCURII.
PENTRU TOȚI OAMENII – OAMENI DIN ISRAEL ȘI DIN LUME.
ȘI – ÎNTÎI ȘI-NTÎI (NU-I AȘA?) PENTRU AIA MICI!

DARIAN

VĂ UREAZĂ

SHANA TOVA

UN AN FĂRĂ ACCIDENTE

SHANA T VA

UN AN FĂRĂ LIPSURI

SHANA TOVAAA

UN AN FĂRĂ INFLAŢIE

SHANA TOV∀

UN AN FĂRĂ ÎNTORSĂTURI

SHANA TO$_V$A

UN AN FĂRĂ CĂDERI

SHANA TAOV

UN AN FĂRĂ ÎNCURCĂTURI

MINIMUM • ANUL VI • NR. 67 • OCTOMBRIE • 1992

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 21 septembrie a.c.

S-ar zice că există aceeaşi atitudine faţă de tratativele de pace cu Siria ca faţă de un spectacol de teatru. Se spune clar că piesa este o ficţiune, că linia conflictului e zig-zagată fiindcă aşa e normal să fie dar că totul se va încheia cu un happy-end, şi totuşi spectatorii o iau în serios, se emoţionează şi plîng şi palpită pe parcurs la unele scena tari.

O evoluţie neprogramată şi imprevizibilă la aceste tratative nu este exclusă. Dar adevărul e că totul e tranşat. A mai rămas tocmeala la preţ.

Se pare că Rabin repetă tactica lui Beghin: un acord cu Siria, ca şi cel cu Egiptul, amână pînă cine ştie cînd rezolvarea celei mai grele probleme, cea palestiniană. Şi doar renunţarea la Podişul Golan este incomparabil mai puţin grea şi dureroasă decît remunţarea la Iehuda şi Somron. Faptul este posibil deoarece a intervenit un element nou: Asad acceptă acum un acord separat cu Israelul, aşa cum a făcut Sadat.

Dar elementul nou de care Israelul ţine cel mai mult seama este aspiraţia statelor arabe la înarmarea atomică, mai ales aspiraţia Iramului care caută în acest sens şi o alianţă cu Siria. Or, un acord de pace cu Siria are în primul rînd scopul de a ridica o barieră în calea unei asemenea alianţe extrem de periculoase pentru însăşi existenţa statului nostru.

Preţul concesiilor nu va fi prea scump dacă Israelul va reuşi să îndepărteze spectrul războiului cu Siria aşa cum l-a îndepărtat de peste 15 ani pe cel cu Egiptul. Dacă va reuşi...

ÎN ACEST NUMĂR

A. Zahareanu: Punct de vedere p. 2
Tendinţe. Punctul pe *i* p. 3
I. Artzi: Bloc notes p. 9
Suferinţa din dragoste p. 13
Getta Berghoff: Îi spuneam "meidolă" p. 16
Dan Beniamini: Un adulter nedovedit p. 18
Gura humorului: Dublura tiranului p. 20
Etc. p. 21
Noi p. 22
Lumea românească p. 25
Banda lui Ioanid p. 30
Harry Fosha: Corespondenţă de la New York p. 35
Laurent Léger: Islamul pe malurile Senei p. 37
Pescuitorul de perle p. 39
I. Artzi: Întîlniri cu A. L. Zissu p. 40
Octavian Goga: Jurnal politic 1931 p. 43
Poşta dicţionarului p. 45
Cartea (E. Campus, S. Levin, Gina Sebastian Alcalay, H. Carasso) p. 47
Idei (Al. Sever, A. Cassvan) p. 51
Spectacol (C. Isac, S. Gelman) p. 60
Pagini (Ludovic Bruckstein, Victor Finkel, Mary Higgins Clark etc.) p. 65
***Minimum* e om ca toţi oamenii** (jocuri: Nelu Weinberg; bridge: P. Weinstock; sport; sănătate; gastronomie) p. 68
Poşta p. 75
Clepsidra. Carnet p. 80

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

"ÎN VRĂBII NU SE TRAGE CU TUNUL"

În Rusia, diplomația a reprezentat întotdeauna o mare valoare tactică. După zeci de ani – am putea spune secole – această diplomație a reușit să marcheze succese din ce în ce mai mari. Fostul țar comunist, Iuri Andropov, subliniase într-o frază-program: *"În vrăbii nu se trage cu tunurile"*. Bineînțeles, vrăbiile sau ciorile – cum spun unii – sînt ori foștii oponenți ai regimurilor comuniste, ori actualii sprijinitori ai regimurilor comuniste.

În loc să se ia măsuri de precauție împotriva unor noi și periculoase uneltiri moscovite, țările libere, în frunte cu Statele Unite, au aprobat la recenta conferință de la München, un masiv ajutor Rusiei. Fără să se asigure împotriva unei eventuale reînviorări a ursului care nu trage cu tunul în vrăbii, dar poate să tragă cu alte arme, sofisticate.

Adevărul este că, în mare măsură, ajutorul atribuit astăzi Rusiei este sprijinit de nenumărați oameni de afaceri, indivizi ce dovedesc nu numai că nu sînt precauți, dar nu au nici cea mai elementară moralitate. Astfel este "pedepsită" Rusia, care a dominat și a jecmănit pînă mai ieri țările blocului răsăritean și ale altor blocuri, gîtuindu-le orice inițiativă?

Conducătorii statelor din lumea liberă nu privesc cu atenție ceea ce se petrece în jurul lor. Ei cred că angajamentele "liniștitoare" ale lui Boris Ielțin sînt cinstite, fără să sesizeze că în spatele lor mustesc, ascunse, intențiile unor viitoare agresiuni.

Lumea liberă a uitat, pe lîngă alte *invenții* ale diplomației ruse, unele mai reușite decît altele, "găselnița" destinderii? Uităm că a fost o expresie *inventată* de Hrușciov, intitulată laconic "coexistență pașnică"? *Invenția* aceasta rusească, o pilulă pe care americanii au înghițit-o cît ai zice pește, era de fapt o bombă atomică lansată de ruși în războiul rece purtat în ultimii ani împotriva lumii libere. Ce a reprezentat "destinderea" inventată de ruși? Un fum gros, o ceață cu care rușii au întunecat ieri și cu care încearcă să întunece și astăzi ochii adversarilor, răpindu-le posibilitatea de a privi adînc în viitor.

Înlăturîndu-l pe Gorbaciov, personalitate care ar fi putut realiza într-adevăr altceva, programul lui Ielțin, servit pe tavă popoarelor libere, tinde să-i capteze pe occidentali așa cum se prind muștele cu miere. Numai că, după ce vor gusta, vor constata că nu-i miere, ci fiere.

Nu intenționăm acum să facem analiza comunismului, nici să demonstrăm cauzele eșecurilor. Exodul mulțimii din țările unde comunismul se extinsese și alte ilustrări ale nereușitei sînt atît de evidente, încît orice alte comentarii sînt inutile. Pînă la ultimul război, rușii se zăgăzuiseră într-o cetate în care nu se putea pătrunde și de unde nu se putea ieși. După război, intervenind planul imperialist de dominație, cucerind teritorii, rușii au cucerit și locuri în conducerea Națiunilor Unite. Aici, sub masca falsă de luptători pentru pace, învinuind pe alții cu ce păcătuiau ei, au pornit cel de al treilea război mondial, folosind o "diplomație" fățarnică, periculoasă, bazată pe programul *"în vrăbii nu se trage cu tunul, ci cu crearea de iluzii"*.

Subtilitatea "coexistenței pașnice", apoi șiretenia "destinderii", apoi abilitatea "oportunităților" lui Ielțin, toate trei născocite în scopul de a arunca praf în ochii dușmanului, sînt *invenții* pentru a face să se creadă că Rusia nu vrea decît prietenia și pacea între popoare. Toate cele trei "teorii" au fost lansate de ruși în perioade cînd s-au temut că americanii ar putea să devină mai puternici.

Conferințe inutile, timp pierdut. Plus ultima, a 18-a, de la München: "G-7". Rusia a folosit totdeauna tactica diplomației pentru a smulge semnături, dar semnătura sa proprie nu și-a respectat-o niciodată.

Unde sînt deștepții de care omenirea are acum nevoie? Ce păzesc americanii? Ce fac aliații lor? Vor să salveze Rusia din mocirla în care s-a cufundat ea însăși? Vor să întărească Rusia din nou și s-o facă din nou capabilă să amenințe lumea? Vrem să se încheie zilele pămîntului în mizerie, dezastru și îndobitocire? Nu s-a cîștigat pînă acum destulă experiență din propunerile de "destindere" formulate sub diverse denumiri? Cît îi mai trebuie Occidentului pînă să-și dea seama că toată vorbăria și conferințele întru ajutorarea rușilor nu sînt decît apă de ploaie? Cît le mai trebuie ca să se lămurească că programul lor e: "în vrăbii nu se trage cu tunul, ci cu promisiuni lipsite de valoare"?

Programul nu este conceput de un Gorbaciov, ci de o seamă de ruși, adunați chiar în zilele recentei conferințe de la München în parcul Gorki din Moscova, unde și-au proclamat fidelitatea veșnică față de comunism și au strigat: "Lenin e viu", "Lenin trăiește", "Jos cu Gorbaciov"!

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443
Fax numai pentru anunţuri
publicitare

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 37 şekeli
Carnet: 10 cuvinte – 16 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 53 şekeli
1 an (12 numere): 105 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi
fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Rodica Miletineanu

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM-PUBLISHERS
LTD.

30 DE ZILE

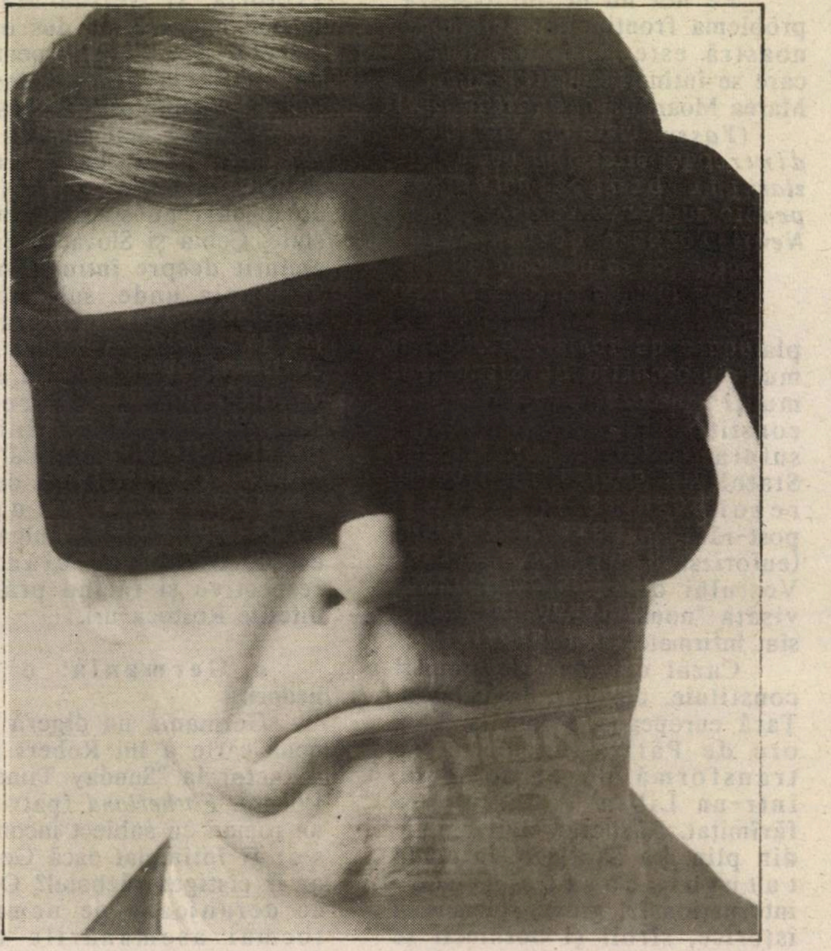

• Cu ochii închişi

Nu ştim nimic. Mai rău, vorba lui Socrate cel înţelept: Ştim că nu ştim nimic.

La început, înainte de alegeri, Rabin se angajase, la cererea a vreo 70% din numărul membrilor lui Avoda, să nu cedeze podişul Golan. Apoi, luna trecută, odată cu începerea convorbirilor de pace de la Washington, şeful guvernului israelian a sugerat că, în interesul suprem al păcii, putem renunţa la nişte centimetri pătraţi din podiş, că nu moare nimeni din asta. (Sau, altfel spus, să nu fim dogmatici, fraţilor, şi să n-o luăm mecanic.) Zilele trecute, mai nou, centimetrii cu pricina au devenit kilometri în toată puterea cuvîntului. Iar zvonurile bîntuie din plin. Ba că propunem sirienilor o parte din podiş, ba că (întrucît sirienii nu vor să audă de jumătate ci, aşa cum au spuș-o clar şi răspicat, se mulţumesc numai cu retrocedarea totală a Golanului) propunem totul, dar în timp (5-10 ani, pe taşlumim care va să zică), ba că...

Fapt este că lumea-i derutată cum n-a mai fost de mult. Coloniştii de pe Golan trec prin momente grele. Se vorbeşte de o împotrivire disperată, armată a acestora la o eventuală abandonare a teritoriilor, de un Yamit la cub, cu vărsare evreiască de sînge.

Şi în timpul acesta noi nu ştim nimic. Ne hrănim din frînturi de declaraţii şi din aluzii. Glasnostul nu prea funcţionează în materie de convorbiri de pace. Şi ne îndreptăm spre ce va fi cu ochii închişi.

30 DE ZILE

TENDINŢE

• O.E.P. – Arafat

"Pe noi nu ne interesează problema frontierelor. Naţiunea noastră este naţiunea arabă, care se întinde de la Atlantic la Marea Moartă şi mai departe."

(Yasser Arafat; fragment dintr-un interviu acordat ziaristei italiene Oriana Fallaci pentru revista americană "The New Republic")

• Occident: impotenţa

Fenomenul cel mai nou pe plan internaţional – şi pentru mulţi surprinzător (şi pentru mulţi – dezamăgitor) – îl constituie *impotenţa* de care suferă Occidentul, în cap cu Statele Unite, în materie de rezolvare a conflictelor post-războiul rece. Toate ideile (euforizante) despre capacitatea Vestului de a instaura mult visata "nouă ordine mondială" sînt infirmate de realitate.

Cazul cel mai flagrant îl constituie, desigur, Iugoslavia. Ţară europeană, aflată la două ore de Paris, Iugoslavia se transformă pe zi ce trece într-un Liban .... Statul s-a fărîmiţat. Războiul civil bîntuie din plin. La Sarajevo, în ciuda tuturor conferinţelor internaţionale, grave, solemne şi istorice, sîrbii şi bosniecii se ucid, cu sete, unii pe alţii, clădirile oraşului sînt în flăcări, conductele de apă nu mai funcţionează, uzina elecrtică nu mai funcţionează nici ea, alimentele au dispărut, oamenii mănîncă iarbă, epidemiile de ciumă şi holeră bat la porţile oraşului; un oraş care, nu de mult, găzduise o Olimpiadă de iarnă... Trupele ONU sînt neputincioase, musulmanii trag în soldaţii francezi (doi morţi) şi tot ei au doborît un avion italian cu alimente pentru cei înfometaţi.

În Somalia – la fel; impotenţa Occidentului de a salva o populaţie de la moarte este impresionantă. În Afganistan, mor zilnic 2-300 de oameni, Kabulul este o măcelărie, unde se înfruntă cu cuţitele patru sau cinci *triburi*. În Africa de Sud, ce să mai discutăm: toate înţelegerile dintre reformatorul De Clerk, şeful guvernului alb de la Pretoria, şi Nelson Mandela, liderul negru, s-au dus de rîpă: măcelul din Kiskei (peste 200 de victime) vorbeşte despre o înteţire a luptelor inter-rasiale.

Şi n-am mai amintit despre Cehoslovacia, care, de la 1 ianuarie 1993, se va scinda (cu ce urmări nu se ştie) în două state: Cehia şi Slovacia. Şi n-am amintit despre întîmplările din Germania unde, sub pretextul luptei împotriva imigranţilor, grupările neo-naziste (semnificativ, foarte semnificativ, extrem de semnificativ) sprijinite de populaţia locală "paşnică", atacă zilnic, de vreo lună de zile, centrele de refugiaţi (vietnamezi, români, bulgari etc., etc.), dînd foc clădirilor respective şi făcînd prăpăd în diferite Rostock-uri.

• Germania: o carte nedorită

Germania nu digeră de fel noua carte a lui Robert Harris, redactor la "Sunday Times" din Londra. *Fatherland* (patria) este un roman cu subiect incomod: ce s-ar fi întîmplat dacă Germania ar fi cîştigat războiul? Or, ceea ce deranjează pe nemţi sînt tocmai asemănările dintre ficţiunea şi realităţile de astăzi. Cu toate că Harris se grăbeşte a preciza că situaţia din 1992 este cu totul alta decît aceea care ar fi fost în caz de victorie germană, el observă: "în 1942, Germania preconiza organizarea unei comunităţi economice europene avînd o bancă centrală pe care Hitler voia să o deschidă la Berlin. Astăzi, cancelarul Kohl vrea ca această bancă să-şi aibă sediul la Frankfurt." Harris subliniază, de altfel, că Berlinul va deveni din nou capitală, urmînd a fi *"oraşul Europei"*. "Vedem cu ochii noştri, spune el, cum se dezmembrează Europa de Răsărit şi cum ajung popoarele slave în stare de penurie, aşa cum voia Hitler. Iar germanii se simt obligaţi să umple vidul politic ce s-a creat în aceste ţări."

Fatherland urmează să fie tradusă în unsprezece limbi. Dar nu şi în nemţeşte...

(După "Regards", Bruxelles)

"Germania aspiră în mod făţiş la hegemonia asupra continentului european."

(Jean François Kahn; în "l'Evénement du Jeudi", Paris)

"Sîntem pe cale să devenim protectoratul economic al Germaniei."

(Ivan Svitek, politolog şi filosof ceh; după "Le Point", Paris)

• Franţa: referendumul pentru Europa

Surpriză: de unde pînă nu de mult francezii păreau întru totul favorabili Tratatului de la Maastricht, recte *Europei* (sondajele indicau în primăvară 70% din voturi pentru), în vremea din urmă lucrurile s-au schimbat în chip specataculos. La ora cînd trimitem revista la tipar (20 sept.), franţuzii tocmai votează. Aşa că nu cunoaştem rezultatele. Ceea ce ştim este că partizanii Da-ului au pierdut mult teren, aflîndu-se cam la egalitate cu adversarii Tratatului.

Indiferent de rezultat (Da sau Nu), un lucru este limpede: entuziasmul francezilor faţă de Europa unită s-a răcit considerabil.

Motivele?

"Evenimentele recente din afara Franţei – scrie revista americană "Newsweek" – au consolidat poziţia celor hotărîţi să voteze: Nu. Măcelul din Iugoslavia, pe care Comunitatea europeană a fost incapabilă să-l oprească sau măcar să-l domolească, a convins pe mulţi alegători că eforturile de a realiza o politică externă comună a Comunităţii sînt zadarnice. Un scandal "la zi" a dezvăluit că numeroase spitale din Germania au trimis în Alsacia, spre "îngropare", gunoaiele lor generatoare probabil de infecţii; fapt care a convins pe mulţi *ecologişti* să se ridice împotriva tratatului.

30 DE ZILE

TENDINŢE

Atacurile oribile ale dreptei împotriva imigranţilor din Rostock şi din alte oraşe germane au amintit francezilor de trecutul nazist al Germaniei – un trecut cu care majoritatea francezilor nu se împacă deloc. În plus, ofensiva mai nouă a mărcii germane pe piaţa financiară mondială a avut darul să întărească temerile acelora care cred în intenţia Germaniei de a pune stăpînire pe economia franceză."

• România: alegerile

Ultimele sondaje dinaintea alegerilor (27 septembrie a.c.) pentru parlament şi preşedinţie prevăd o luptă strînsă între "putere" şi opoziţie.

La preşedinţie, candidaţii cu cele mai mari şanse de a se înfrunta în turul II (fiindcă se pare că nici un candidat nu va reuşi să fie ales din primul tur) sînt actualul preşedinte Ion Iliescu şi reprezentantul Convenţiei Democratice (opoziţie), prof. Emil Constantinescu. Şansele lui Constantinescu sînt mari din două motive: a) el atrage voturile tuturor celor nemulţumiţi de actuala stare de lucruri b) în calitatea lui de fost membru al PCR, poate să obţină voturile a numeroşi ex-membri de partid (peste un milion) şi ale familiilor acestora.

În ce priveşte alegerile pentru parlament, voturile ar urma să fie împărţite între FDSN (Ion Iliescu), Convenţia Democratică, FSN (Petre Roman), PNL (liberalii - Cîmpeanu), PRM (Partidul România Mare), PSM (Partidul Socialist al Muncii – Verdeţ). Vom asista, după toate probabilităţile, la alcătuirea unui guvern de coaliţie.

Două posibilităţi:

– un guvern axat pe o alianţă Convenţia Democratică + FSN (Roman), aşadar orientat către instaurarea unei democraţii de tip "occidental";

– un guvern axat pe o alianţă FDSN + Partidul România Mare etc., orientat spre dreapta xenofobă.

• Lumea a treia

Încet-încet (ba chiar foarte încet), Ţările dezvoltate (recte bogate) au ajuns la concluzia că, nu o dată, zecile şi sutele de milioane de dolari în cecuri sau mărfuri oferite ţărilor sărace din Africa, Asia etc. sînt folosite de şefii respectivelor ţări pentru garnisirea conturilor din băncile elveţiene, achiziţionarea de castele în Franţa (ca să aibă şi ei un acoperiş deasupra capului la o adică) şi îmbrăcarea amantelor la Dior. Ceea ce se petrece în zilele acestea în Somalia a pus, se pare, capac la toate: cantităţi uriaşe de alimente destinate locuitorilor înfometaţi şi condamnaţi la moarte prin inaniţie (vezi imaginile cotidiene de la *Mabat*) sînt jefuite de bandele aflate în slujba guvernului, ajungînd fie în cămările "sus-puşilor", fie la bursa neagră.

O declaraţie a lui Michael Young, adjunct al Şefului Departamentului de Stat american: "Poziţia ţărilor în curs de dezvoltare sună cam aşa: voi ieşiţi cu banii, iar noi o să vă trimitem o carte poştală prin care vă vom aduce la cunoştinţă cum am cheltuit gologanii." Young a adăugat că de-aci înainte USA nu va mai da nici un ban pînă nu se va pune la punct un sistem serios de control asupra felului cum sînt cheltuite ajutoarele."

(După "Jerusalem Post", Ierusalim)

• Japonia: ca la noi la nimeni

Cîteva noi *gadget*-uri şi instituţii apărute, nu de mult, pe piaţa japoneză:

– Placa de înmatriculare (numărul maşinii) luminoasă; de asemenea aparate fax, TV şi hărţi electronice de instalat în automobile

– O reţea de hoteluri, denumite *Idol*, pentru cîini şi pisici. Cu video, pijamale, masaj, băi cu spumă. 125 dolari pe noapte.

– Aparate "vorbitoare" pentru băuturi. Instalate în gări, aeroporturi etc., aceste aparate se adresează trecătorului, invitîndu-l să consume o băutură reconfortantă

– Aur. Pulbere de aur peste tot. În fardurile pentru pleoape, în supele de ciuperci, în îngheţată; ca să nu mai vorbim de cheile automobilului sau în cărţile plastice pentru telefon

– Fotolii care vibrează: bune pentru masaj

– Ceas cu dicţionar; apăsînd un buton, ai posibilitatea să afli traducerea a 2000 de cuvinte japoneze în engleză. Interzis la examenele şcolare.

– Sutienul muzical: în momentul cînd femeia îşi pune sutienul, acesta porneşte să cînte o bucată de Mazart.

• Estonia: naţionalism monetar

Estonienii – susţine corespondentul săptămînalului *The European* – sînt atît de mîndri de faptul că au, în sfîrşit, o monedă a lor naţională, încît refuză să primească dolari din partea turiştilor. Şi la hoteluri, şi la restaurant, pretutindeni ei cer străinilor să plătească totul în moneda locală.

• Moravuri

Olanda

Consiliul municipal din Noordoostpolder a fost obligat, printr-o decizie a Consiliului de Stat din Haga să plătească suma de 65 florini pe lună unui handicapat în vîrstă de 31 de ani, pentru ca acesta să poată frecventa în mod regulat prostituatele.

Bărbatul în cauză, căruia psihiatrii i-au recomandat terapia sexuală, nu dispune de venituri suficiente pentru aceasta.

Polonia

Dacă fetele din România sînt duse, de către proxeneţi, cu zecile, la Istambul, polonezele sînt recrutate, de către *peştii* locali, pentru casele de prostituţie din Germania (aşa numitele "Eros Center"). De curînd, trei tineri din **oraşul**

Szecin au fost arestaţi la frontieră împreună cu "marfa" lor de export: fete din Varşovia, între 17-18 ani, unele măritate chiar, pe care băieţii se pregăteau să le *vîndă* la Hamburg contra 1000 dolari bucata.

• Moscova

Chioşcurile de ziare sînt inundate de reviste erotice şi porno.

Cea mai de clasă publicaţie de acest fel se numeşte *Andrei*: ruşii vorbesc despre ea ca despre un *Penthouse* slav.

Iar profesiunea de foto-model atrage un număr din ce în ce mai mare de fete bine.

70% dintre acestea sînt absolvente de facultate.

Русски
2
1991
ля мужчин
30р.

Punctul pe i

• Am primit următoarea scrisoare din partea corespondentului nostru dr. Otto Bacalu, din Tel Aviv. Tema? Intervenţia mea (care a călcat, de altfel, pe multe bătături) din nr. trecut, unde, refuzînd să mă las impresionat de sfaturile părinteşti ale prietenilor noştri de prin lume, m-am oţărît la cei ce militează cu avînt pentru recunoaşterea OEP-ului de către Israel:

"Pix (vezi "Minimum", nr.65-66, pag. 6) nu pune exact punctul pe *i*. De ce cred astfel?

Să mă explic. Mai întîi, refuzul de a discuta cu duşmanul pentru a ajunge la pace e o inepţie practicată vreme îndelungată de partidele de la putere, inclusiv de către Maarah. Numai acum această decizie eronată a fost anulată. Nu se pot împiedica, în mod artificial, relaţii naturale între cei interesaţi de probleme vitale.

În al doilea rînd. Va putea lua vreodată fiinţă un stat palestinian? Un răspuns ipotetic la o întrebare dureroasă atunci cînd e vorba de un spaţiu restrîns în care vieţuiesc două popoare pe care conducătorii lor le-au împins (cu sau fără voia lor) la duşmănie, ură, crimă, ar putea fi: "Da".

E clar că nu poţi stăpîni cu forţa un popor avid de libertate. E de asemenea limpede că, la un moment dat (după ani), cînd realităţile de pe teren vor convinge pe toată lumea, inclusiv pe noi, că nu există primejdii pentru existenţa noastră dacă un asemenea stat va lua fiinţă în teritoriul populat de arabi (Iehuda, Shomron şi Gaza), acest stat va trebui să ia fiinţă.

Va trebui desigur să treacă o lungă perioadă (a cărei durată nu poate fi prevăzută) în decursul căreia relaţiile politico-economice dintre noi şi vecinii noştri vor ajunge la stadiul în care vom putea deveni prieteni după ce mult timp vom fi fost duşmani. Deci după o lungă perioadă în care relaţiile se vor normaliza, iar noi ne vom simţi aici aşa cum se simte francezul prieten cu germanul cu care s-a războit un secol; ceea ce ni se părea o utopie acum 10-20 de ani va deveni o realitate palpabilă.

Esenţialul e să vrem, să credem."

• Să trecem peste faptul că dta consideri gîndurile mele drept *inepţii*. Să trecem, fiindcă poate că ocupat peste cap cum eşti cu injecţii în fund antisifilitice şi cu clisme oi fi uitat înţelesul cuvîntului. Inepţie (vezi Dicţionarul Explicativ al Limbii Române, ed. Academiei Române, 1975) înseamnă "prostie, stupiditate, absurditate". Să trecem aşadar peste deoarece aşa sînt eu de felul meu: tolerant, milos, iertător, incapabil să omor o muscă, pe scurt bun de uns pe pîine. • Şi-acum să intrăm în cestiune. O afirmaţie a dtale, de fapt o prejudecată înţepenită luată de prin gazete (era să zic o înepţie, dar mă bat peste gură, Doamne fereşte să scap asemenea vorbă de ocară) spune că nu s-a mai pomenit ca un stat să nu intre-n dialog cu duşmanii săi, oricare ar fi aceştia. • Ba s-a pomenit, doctore. • Aliaţii din timpul celui de al doilea război mondial (Anglia, Statele Unite, URSS) n-au intrat în dialog cu Hitler, ci au intrat cu avioanele şi cu tancurile şi cu infanteria şi cu tot ce trebuie, refuzînd (dacă n-ai uitat) "dialogul" şi cerînd nemţilor "capitulare necondiţionată". Una la mînă. • Doi la mînă: Anglia, ţară ultra, super-democrată (nu ca noi, ăştia din Afula) se războieşte de ani de-a rîndul cu I.R.A. (organizaţia teroristă irlandeză), explodează bombe la Belfast, mor zeci de cetăţeni la Londra şi la Londondery, dar n-am auzit pînă acuma ca şefii organizaţiei să fie invitaţi la Palatul Buckingham de regină, pentru convorbiri de la om la om, şi ca, în pauză, să se ciocnească pahare de bere

30 DE ZILE

Guiness în sănătatea oaspeţilor. N-am auzit. Dacă dumneata auzi, doctore, să-mi dai un telefon. (Dar pînă la 9; de la nouă mă uit la Mabat şi nu-mi place să fiu deranjat.) ● Trei la mînă: Franţa, acu' cîţiva ani, avînd de-a face cu organizaţia teroristă Armata Roşie sau Revoluţionară sau cam aşa ceva, puiătoare de bombe în metroul parizian, cu zeci de morţi şi la magazinul *Tati*, nu a încercat să stabilească un dialog democrat cu cetăţenii respectivi, ci i-a urmărit, cu cîinii poliţişti, şi a tras fără probleme de conştiinţă, iar pe cei prinşi vii i-a legat ca pe hoţii de cai, băgîndu-i la ocnă. ● Patru la mînă (completează dumneata, dacă ai înţeles ce vreau să spun şi ţi-a căzut fisa). ● O altă idee-fixă, un alt poncif, un alt mic automatism verbal, şi mental, de cafenea "intelectuală" sună aşa: francezii şi cu nemţii (les boches!) s-au duşmănit veacuri de-a rîndul de moarte, s-au măcelărit reciproc veacuri de-a rîndul şi uite că, după 1945, cele două naţii s-au înţeles şi colaborează şi trăiesc bine (sau oarecum bine) împreună, să nu fie de deochi. Cancelarul Kohl îl sărută pe obraji pe preşedintele Mitterrand (ţoc! ţoc!), Mitterrand (zis Tonton) îl sărută pe obraji pe Kohl (ţoc! ţoc!). E-adevărat. Dar amiciţia aceasta emoţionantă nu s-a realizat în urma convorbirilor de pace de la hotelul "Mayflower" din Washington între Hitler pe de o parte şi Churchill, Stalin şi Roosevelt pe de altă parte. Ruşii ocupaseră Berlinul, înfigînd steagul roşu în clădirea Reichstagului, Dresda fusese făcută una cu pămîntul de bombardierele anglo-americane, francezii ciocneau halbe de bere la Hamburg. Atunci, nemţii au ieşit din pivniţe cu steagurile albe, făcînd bezele ostaşilor din divizia generalului Leclerc: Vive la France, în vreme ce fetele din München (viitoarea *Europă liberă*) şi Hamburg s-au aruncat de gîtul parizienilor dînd jos textila, urgent, şi făcînd gesturi de sinceră prietenie pentru un pachet de ciocolată Suchard şi-o pereche de ciorapi de nylon. Carele, trebuie să recunoaştem, doctore, e altceva, cu totul şi cu totul altceva decît un dialog şi-o tratativă, întemeiate pe concesii reciproce. ● În ceea ce priveşte ideea mult răspîndită despre concesii (hai să-i mai recunoaştem niţel ca să-i mai potolim pe băieţi, şi îi îmbunăm, şi dovedim că sîntem largi de felul nostru, nu meschini şi cărpănoşi); în ceea ce priveşte genul ăsta de concesii, eu ştiu una şi bună. ● "Îi dai omului un deget, îţi apucă toată mîna" (variantă: "Îi dai nas lui Ivan, ţi se suie pe divan"). Este ceea ce ne-a învăţat într-a patra primară domnu' Stoleru, directorul şcolii din Floreasca, la tablă, după care, aruncînd clasei o căutătură severă, a spus: "Copiaţi fraza asta pe curat de-o sută de ori". Am copiat fraza pe maculator, n-aveam ce face, şi tot copiind, ideea mi s-a înfipt în cap, temeinic. De nu mai pot s-o scot nici cu macaraua. De altfel, sincer vorbind, nici nu am încercat vreodată să o scot. Asta, din cauză că în anii aceia chiar, dinainte de război, cînd îl ascultam încremenit pe domnu' Stoleru, s-au petrecut cîteva lucruri care m-au convins că directorul nostru are dreptate. Germania tocmai se repezise să ocupe cu armatele Rhenania – era o zonă demilitarizată, care va să zică nemţii, potrivit tratatelor iscălite de ei în mod solemn, cu ştampilă cu tot, se angajaseră (ah, tratatele, ah, zonele demilitarizate, domnu' Bacalu!) să nu bage-acolo nici un soldat cu cască şi nici o puşcă de vînătoare. A fost scandal, cancelariile diplomatice s-au agitat, apoi anglo-francezii au zis: Lasă frate, hai să-nchidem ochii, hai să facem o concesie, fără concesii nu se poate-n viaţă, oameni civilizaţi sîntem, nu hotentoţi; şi nu numai oameni pur şi simplu, ci oameni politici, oameni inteligenţi, oameni cunoscători într-ale psihologiei sociale. Acu' nemţii sînt umiliţi şi înfometaţi, dacă le dăm Rhenania, se vor sătura. şi se vor potoli. Nu s-au potolit, doftore. Dimpotrivă (vezi domnu' Stoleru de la şcoala primară Floreasca). Au intrat apoi, sub formă de Anschluss, în Austria, ocupînd-o. "Gata, au spus politicienii luminaţi de la Londra şi Paris, inteligenţi, versaţi într-ale psihologiei sociale. Acuma gata, că au înghiţit Austria, se vor freca pe burtă, satisfăcuţi, şi se vor potoli. ● Nu s-au potolit, doftore. *Dimpotrivă*. Pofta vine mîncînd: aşa cum ştii prea bine, eşti medic internist, cunoşti toate treburile legate de stomac. ● Nu s-au potolit, deci, fiindcă nici un individ şi nici un stat nu se potolesc atunci cînd văd, cînd aud, cînd înţeleg, cînd *simt* animalic că *celălalt* e slab, fragil, dispus oricînd la o concesie numai să fie linişte. ● În consecinţă şi prin urmare, a urmat înghiţirea Cehoslovaciei, în 1938, cu binecunoscuta "înţelegere" istorică de la München cu rezonabilii şi ne-inepţii Chamberlain şi Daladier. După care, a urmat ce-a urmat. Cîţi ani aveai pe vremea aceea, doctore? 7, 9, 12? Chiar nu-ţi mai aduci aminte de nimic? Chiar?

Pix

MADY
TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 37
TEL. 657458
CONFECŢII
FINE DE DAMĂ
COSTUME, ROCHII, BLUZE, FUSTE, ETC.
■ ŞI MĂSURI MARI ■
MODELE EXCLUSIVE
INDIGENE ŞI STRĂINE
LA PREŢURI CONVENABILE
DESCHIS 9—14, 16—18
MARŢI şi VINERI 9—14
Urează clientelei, rudelor şi prietenilor
* SHANA TOVA *

PRELUDIU LA RUPEREA RELAŢIILOR DIPLOMATICE DINTRE ROMÂNIA ŞI ISRAEL ?

"Aşadar, ambasadorul Israelului în România s-a cărăbănit. Călătorie sprîncenată şi să mai vină pe-aici cînd ne-om vedea ceafa."

("România Mare", Bucureşti, 11 septembrie 1992)

PRELUDIU LA RUPEREA RELAŢIILOR DIPLOMATICE DINTRE ROMÂNIA ŞI ISRAEL ?

"Aşadar, ambasadorul Israelului în România s-a cărăbănit. Călătorie sprîncenată şi să mai vină pe-aici cînd ne-om vedea ceafa."

("România Mare", Bucureşti, 11 septembrie 1992)

PRELUDIU LA RUPEREA RELAŢIILOR DIPLOMATICE DINTRE ROMÂNIA ŞI ISRAEL ?

"Aşadar, ambasadorul Israelului în România s-a cărăbănit. Călătorie sprîncenată şi să mai vină pe-aici cînd ne-om vedea ceafa."

("România Mare", Bucureşti, 11 septembrie 1992)

PRELUDIU LA RUPEREA RELAŢIILOR DIPLOMATICE DINTRE ROMÂNIA ŞI ISRAEL ?

"Aşadar, ambasadorul Israelului în România s-a cărăbănit. Călătorie sprîncenată şi să mai vină pe-aici cînd ne-om vedea ceafa."

("România Mare", Bucureşti, 11 septembrie 1992)

PRELUDIU LA RUPEREA RELAŢIILOR DIPLOMATICE DINTRE ROMÂNIA ŞI ISRAEL ?

"Aşadar, ambasadorul Israelului în România s-a cărăbănit. Călătorie sprîncenată şi să mai vină pe-aici cînd ne-om vedea ceafa."

("România Mare", Bucureşti, 11 septembrie 1992)

■ ■ ■

ophir tours
KEY TOURS

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN
SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN

URĂM CLIENŢILOR ŞI PRIETENILOR NOŞTRI
ŞANA TOVA!

PRIMĂRIA
BAT-YAM

CU OCAZIA ANULUI NOU 5753
FELICITĂM PE TOŢI LOCUITORII
ORAŞULUI BAT-YAM,
PE NOII OLIM
ŞI ÎNTREGUL POPOR
AL LUI ISRAEL,
URÎNDU-LE
ŞANA TOVA
SĂNĂTATE, PROSPERITATE, PACE !

EHUD KINAMON
Primarul oraşului Bat Yam

•ORIGINAL TEXTIL•
TONŢI SI HARY FICHMAN

Tel Aviv, str. Iona Hanavi 46 (colţ cu Allenby 46) Tel. 658588

Anunţăm clientela că am primit un sortiment variat şi modern de materiale pentru sezonul de toamnă-iarnă la preţuri moderate

Cu ocazia anului nou urăm clientelei, rudelor şi prietenilor ŞANA TOVA ! cu SĂNĂTATE şi PACE !

30 DE ZILE

BLOC NOTES

ITZHAK ARTZI

În ultima lună am fost mai mult în Scandinavia şi Germania decît în Israel. În excursie mi-am luat soţia şi trei dintre nepoţi. Cu această echipă familială am cutreerat Suedia, Norvegia, Danemarca. În continuare am plecat în Germania (fără copii) pentru a participa la Internaţionala Liberală ce a avut loc la Mainz.

De aceea, de data aceasta, carnetul va avea un caracter mixt israelo-scandinav.

CRIZA STATULUI SOCIAL (WELFARE STATE)

Suedia e o ţară fericită. Opt milioane de suedezi trăiesc pe un teritoriu de 15 ori mai mare decît Israelul. De peste 150 de ani Suedia nu ştie ce înseamnă război. În timpul celui de al doilea război mondial, Suedia a fost neutră.

Alta a fost soarta vecinei sale Norvegia, care, invadată în 1940 de Wehrmacht, a luptat eroic la Narvik, dar a fost în cele din urmă ocupată de armatele lui Hitler.

Guvernele socialiste ale statelor scandinave au dezvoltat servicii sociale care au transformat aceste ţări într-un paradis al şomerilor şi al bătrînilor. Şi condiţiile de existenţă ale muncitorului şi funcţionarului sînt excelente. Fiecare are dreptul la un concediu anual plătit de cinci săptămîni, în afară de cele 100 de zile de sfîrşit de săptămînă şi sărbătoare. În plus, mari sume sînt alocate luptei contra drogurilor şi a alcoolismului, adevărată pacoste naţională pentru aceste ţări. Suedia e bogată; viaţa acolo e liniştită, molcomă, prea lipsită de probleme. Tineretul – dar nu numai el – recurge la droguri şi la alcool. Măsurile contra consumului de alcool sînt severe. Producţia şi vînzarea e în mîna statului. Vînzarea alcoolului e interzisă tinerilor sub 18 ani. Totuşi, cele şapte luni de iarnă şi nopţi lungi, inactivitatea, lipsa de griji materiale stimulează răspîndirea drogurilor şi a alcoolului.

După ani de socialism – în Suedia la putere sînt acum conservatorii, aliaţi cu liberalii – noii guvernanţi încearcă să reducă avantajele sociale sau, cel puţin, să le frîneze, ceea ce este foarte greu. Nici o categorie socială, nici un sindicat nu acceptă să i se anuleze un drept cîştigat. Suedezii nu fac rabat la democraţie.

Am vizitat şi cu acest prilej Primăria. Mi-am amintit de vizita oficială făcută aici acum zece ani. În clădirea Primăriei, cu vestita ei Sală de aur (cinci kilograme de aur în ornamentele de pe pereţi), lucrează 250 de funcţionari. Oraşul Stockholm are 131 de consilieri comunali plătiţi pentru participarea la şedinţe, cu un preşedinte ales, plătit de Consiliul Comunal. Fiecare comisie are birouri speciale. Şi cînd te gîndeşti că în Israel există unii care acuză primăriile de la noi de irosire de fonduri... Stockholm e de trei ori cît Tel Avivul. Cheltuielile nu se pot compara: ele sînt de zeci de ori mai ridicate decît la Tel Aviv. Democraţia costă bani...

Israelul se bucură de multă simpatie. Comandantul vaporului cu care am făcut turul maritim al oraşului ne-a povestit că a fost în Israel de cel puţin zece ori. Pe evrei aproape că nu-i simţi. Israelul e prezent aici cu o agenţie turistică. Am găsit şi o reprezentanţă a El-Al-ului. Avem cu suedezii relaţii politice cordiale, ca şi relaţii comerciale. Presa publică din cînd în cînd cîte ceva. Dar Israelul şi evreii nu se fac foarte prezenţi aici.

NORVEGIA EROICĂ

Am intrat în Norvegia fără să ştim. Nimeni nu ne-a oprit, nimeni nu ne-a controlat, nimeni n-a vrut să ştie cine sîntem, de unde venim, încotro ne îndreptăm. Dacă n-am fi văzut baraca cu firma Tool (vamă) şi cu o vameşă cochetă, în uniformă, privind plictisită pe geam la autobuzul nostru, n-am fi simţit că am trecut dintr-o ţară în alta.

Norvegia e mai mică decît Suedia. Pe o suprafaţă de 14 ori mai mare decît a Israelului, trăiesc cam patru milioane de locuitori. Intrăm într-o ţară mai muntoasă, împădurită, cu mii de lacuri. În acest cadru natural, norvegienii vînd... sporturi de iarnă. Poţi vedea nenumărate piste de schi, domoale, cu funiculare ce-ţi fac viaţa comodă. La dispoziţia turiştilor – *chalet*-uri, hoteluri mici de lemn, moderne, luxoase, cu mîncăruri variate şi abundente. Şi lumea vine să lase aici dolari, mărci, lire sterline. Harnici, norvegienii vînd pulovere, suveniruri confecţionate din lemn, ţesături populare. Preţurile – ca pentru Rotschild. Cine vrea vine la pescuit sau la vînătoare. Pădurile abundă în smeură. Uneori întîlneşti şi reni.

Avioanele, trenurile elegante, ce străbat ţara în lung şi-n lat, fac lesnicios accesul spre orice loc. Fiecare oraş îşi are muzeul său regional în care-şi prezintă trecutul şi realizările prezentului.

Ajuns la Lillehammer, la vreo 60 de km. de capitala Oslo, mi-am amintit de un episod "israelian". Presa internaţională a scos acest oraş din anonimat. S-a relatat că *Mossad*-ul, urmărind pe unul din teroriştii responsabili pentru asasinarea mîrşavă a sportivilor israelieni la Olimpiada de la München, l-a descoperit şi l-a lichidat discret la Lillehammer. Ulterior s-a descoperit că a fost pedepsit un biet chelner arab nevinovat. Fireşte, o eroare extrem de regretabilă. Autorităţile norvegiene n-au publicat niciodată nimic oficial pe această temă.

Şi mai spre nord e Narvik, simbolul eroismului norvegian în lupta sa contra armatelor Germaniei naziste. Norvegienii n-au putut opri puhoiul nazist. Dar de aici a început rezistența populară, în nopți fără lună, contra colaboraționiștilor norvegieni, conduși de Quisling, nume ce a devenit sinonim cu colaboraționismul.

Epopeea rezistenței norvegiene și, în acest cadru, episodul salvării evreilor danezi, evacuați din Danemarca cu bărci într-o singură noapte, se poate urmări la Muzeul Rezistenței.

CONCLUZII

Dacă n-ai prea mulți bani, ferește-te de Scandinavia. Căci țările scandinave sînt dintre cele mai scumpe din lume. Agențiile de turism se străduiesc să ieftinească cheltuielile. Dar ele nu controlează prețurile unei ceşti de cafea, care costă 20 de șekeli; o masă modestă – 100-150 de șekeli. Prețul de bază e scump. În plus, Suedia mai deține un record mondial: cel mai ridicat impozit pe cumpărături (Maam-ul nostru): 25%. Scandinavia este deci poate singura țară din lume unde turistul israelian nu aleargă după cumpărături, ci se mulțumește cu un "tur de vitrine" (window shopping).

După două săptămîni și jumătate, îmi permit să conchid: în Scandinavia nu e chiar așa de bine și în Israel nu e chiar atît de rău.

I. A.

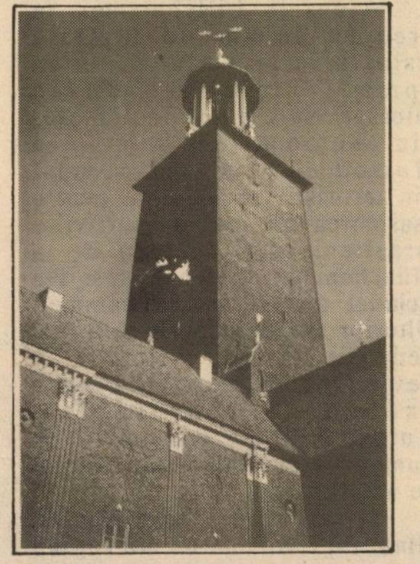

■ *Primăria din Stockholm*

OMENIREA, VAI, NU E ANTISEMITĂ

În nr. 65-66 al revistei noastre *Minimum* un oarecare (O fi existînd ca persoană independentă? O fi de-al nostru?) reproșează vîrtos redacției că prea se ocupă de antisemitismul din România, deși recunoaște că acesta există, că se tot manifestă. Corespondentul, perfid, afirmă că redacția face acest lucru "din lipsă de alt material".

Este tocmai teza oficialităților românești, de azi și dintotdeauna (poate și jenate că nu iau nici un fel de măsuri) că prea am exploatat și exploatăm antisemitismul.

Este tocmai ce pretind și cei care ne ceartă că mereu amintim de Holocaust, ba, pentru a ne "convinge", îl și contestă.

Este tocmai ceea ce îmi reproșează cîte un misterios (știți la ce mă refer) că tot evoc trecutul evreilor în România; iar trecutul acesta este, în covîrșitoare măsură, istoria antisemitismului în România.

Adică să ne facem că nu observăm înverșunata dușmănie față de evrei, adică să ne facem că ea nu există! Cine are interesul ca aceasta să nu fie consemnată și combătută?

Am folosit mai sus, ca toată lumea, termenul de antisemitism; însă nu e prima dată cînd susțin că acest termen e cu desăvîrșire greșit. Omenirea n-a fost niciodată antisemită, a fost (și este) doar antievree. Aflăm, din cînd în cînd, declarații oficiale: "România nu este antisemită!". Așa și este, România n-are nimic împotriva imensei majorități a semiților, arabii (egiptenii, sirienii etc.)

Înlocuiți cuvîntul "antisemit" prin acela de antievreu, e singurul corespunzător situației!

Oarecarele de care aminteam la început amenință și "cu părere de rău" și "cu regret" că nu-și va reînnoi abonamentul la *Minimum* dacă revista va mai cuteza să înregistreze manifestări antievreiești. Fără nici un regret avertizez la rîndul meu revista că și eu voi renunța la abonament, dacă nu mă voi... bucura mai departe de înregistrarea tuturor (nu numai a unora, cum face acum) manifestărilor huliganice românești inepuizabile!

MARIUS MIRCU

*** Editura *Minimum* recomandă cartea de succes a anului
"ȘTIRI ETERNE"
de I. SCHECHTER
Satiră cu vorbă dulce,
cu biciul și cu ghilotina
Costul: 20 șekeli
Se pot face comenzi la
MINIMUM, str. Zamenhof 13,
Tel Aviv

Magic Touch
BEATRICE
Diplomat
CIDESCO
"BEAUTY HOUSE"
EUROPEAN SKIN CARE SPECIALIST
30 Frishman, TEL AVIV
Tel. 5242359

INSTITUT DE ÎNFRUMUSEȚARE

● Îngrijirea tenului la nivel internațional, cu produse franțuzești ● Procedeul pilling profund (פילינג עמוק) pentru îndepărtarea ridurilor, petelor și cicatricelor ● Epilație (cu ac electric) ● Machiaj profesional pentru mirese și alte evenimente plăcute ● Pedichiură, manechiură și depilație cu ceară

INSTITUT DE SLĂBIRE
sub supraveghiere medicală

● Diete ● Masaje medicale ● Tratament cu electrozi ● Acupunctură ● Împachetări sistem FRIGI-THALGO – Paris

● CADOURI ●
● ACCESORII DE MODĂ ●

CADOU după tratament:
o poșetă pentru farduri
ȘANA TOVA !

histour

COMPLEX TURISTIC INTERNAȚIONAL

TEL AVIV, STR BEN YEHUDA 32 — PASAJ „EL AL“
TELEFON : CENTRALA 299281; DIRECT 5282173

Care de Ași

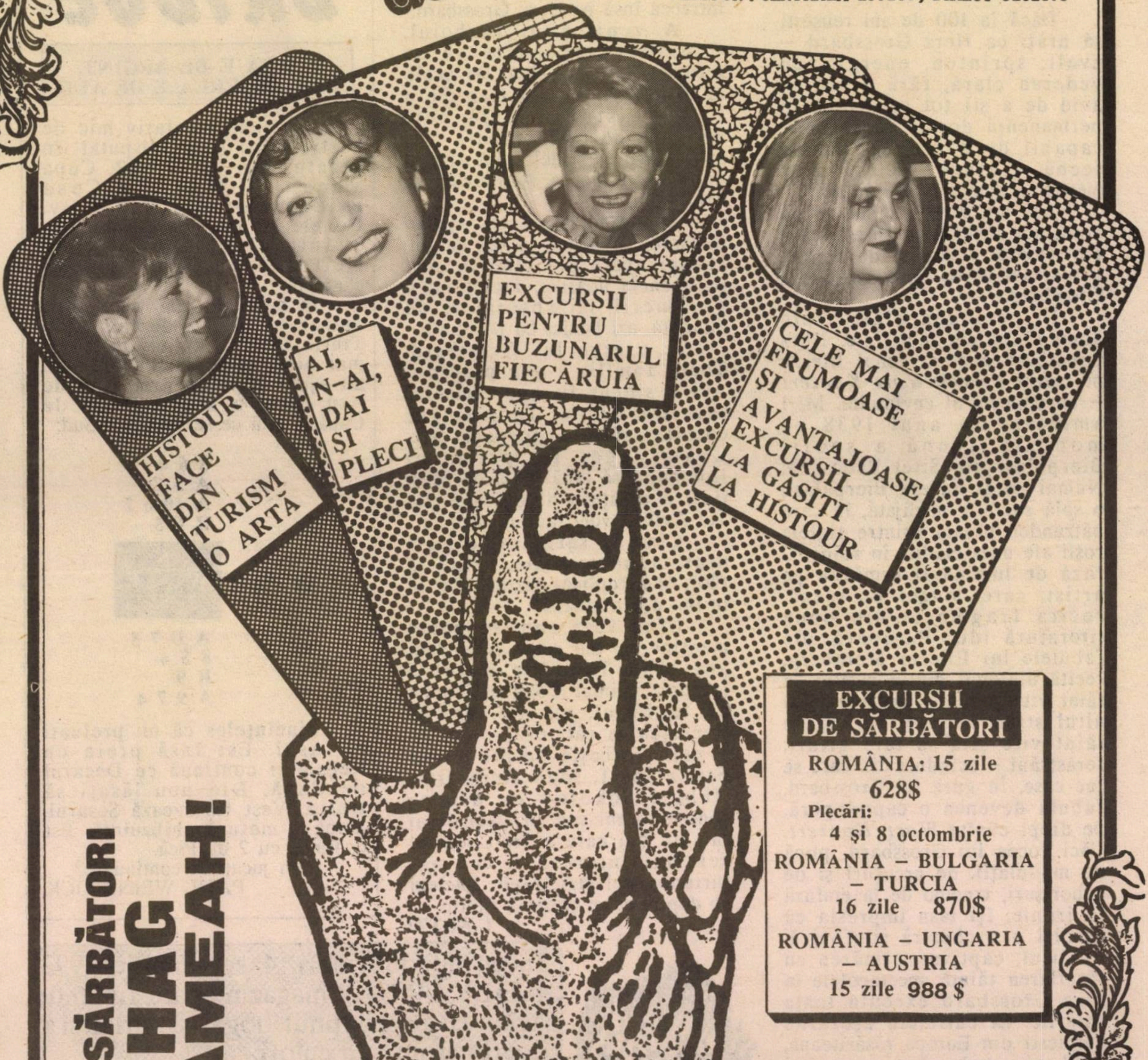
HISTOUR FACE DIN TURISM O ARTĂ
AI, N-AI, DAI ȘI PLECI
EXCURSII PENTRU BUZUNARUL FIECĂRUIA
CELE MAI FRUMOASE ȘI AVANTAJOASE EXCURSII LA GĂSIȚI LA HISTOUR

EXCURSII DE SĂRBĂTORI

ROMÂNIA: 15 zile
628$
Plecări:
4 și 8 octombrie
ROMÂNIA – BULGARIA – TURCIA
16 zile 870$
ROMÂNIA – UNGARIA – AUSTRIA
15 zile 988 $

DE SĂRBĂTORI
HAG SAMEAH!

histour

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

Director: **LICĂ BLUTHAL**

30 DE NOPŢI

* * *

HERZ GROSSBARD – CENTENAR

Dacă la 100 de ani reuşeşti să arăţi ca Herz Grossbard – zvelt, sprinten, energic, cu vederea clară, fără ochelari, avid de a şti tot ce e nou, în permanenţă dornic de prieteni, capabil de a mai apărea pe scenă – atunci cu adevărat merită să ajungi la 100 de ani.

Aşa am gîndit, cînd, nu de mult, am sărbătorit, într-o casă particulară, a suta zi de naştere a marelui artist care este Herz Grossbard.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, Herz Grossbard a creat genul literar pe care l-a numit *Wort-Konzert* – un concert al cuvîntului. Mi-l amintesc în anul 1938 pe modesta scenă a şcolii Bierpalast din Siret-Bucovina. Numai palat nu era Bierpalast; o sală sumbră, neglijată, în care pătrundea ploaia printre ţiglele roşii ale unei clădiri în ruină. O rază de lumină îl urmărea pe artist, care, singur pe scenă, recita fragmente din noua literatură idiş. Bunăoară, din fabulele lui Eliezer Steinberg, recita dialogul dintre cuţitul de tăiat vite şi ferăstrău. Şi unul şi altul ştiau să taie: cuţitul de tăiat vite ştia să taie gîturi; ferăstrăul – scînduri din care se fac case. În gura lui Grossbard, fabula devenea o capodoperă, pe drept cuvînt *Wort-Konzert*. Căci vocea lui Grossbard, plină de modulaţii, de urcuşuri şi de coborîşuri, trecînd de la emfază la ironie, îţi lăsa impresia că asculţi o orchestră simfonică. Publicul, captivat, urmărea cu răsuflarea tăiată spectacolele în care Grossbard executa toate rolurile. El cutreiera aşezările evreieşti din Europa răsăriteană, inclusiv cele din ţara lui Goldfaden, Manger, Steinberg, figuri ale culturii noastre pe care el se adora şi le cultiva.

Grossbard n-a fost singurul în acest gen. Pe atunci România era colindată şi de Iosef Kamen, de la trupa teatrală din Vilna (die Wilnertrupe). Kamen a fost tatăl marei actriţe contemporane Lya Koenig (azi la Habima). Şi mai apăreau pe scenă Iehuda Ehrenkrantz, Leibu Levin (din Gura Humorului). Nimeni nu-l întrecea însă pe Herz Grossbard.

A venit apoi războiul. Grossbard reuşeşte să se refugieze în America. De acolo el urmăreşte marea tragedie a Holocaustului; află cum milioane de evrei, printre care spectatorii săi fideli, sînt arşi în cuptoarele de la Auschwitz şi Treblinka.

La adînci bătrîneţi, ajunge în Israel. Şi acum, la 100 de ani, el mai apare din cînd în cînd pe scenele noastre, încîntîndu-i pe tinerii săi spectatori de altădată, azi bunici cu părul alb.

Îi e greu lui Grossbard. Toată familia i s-a prăpădit. Azi e singur în apartamentul său din Holon, face singur coşniţa, găteşte, gospodăreşte. L-am rugat pe primarul Holonului să aibă grijă de acest ilustru cetăţean al oraşului. La Tel Aviv îi vom face o recepţie.

Cînd la sărbătorire i-am urat, după tradiţie, "Pînă la 120", el a replicat rîzînd: "Ce? Şi tu îmi eşti duşman?"

Cînd vezi cum se poate menţine un om care avea cinci ani cînd Theodor Herzl a întrunit primul Congres Sionist de la Basel, un om care în tinereţea sa călătorea cu birja, şi care vorbeşte despre Kaiser Franz Iosef, Max Reinhardt, Nahum Sokolov ca despre contemporani sau prieteni de-ai săi, un om care a trăit secolul cel mai interesant, cel mai furtunos, cel mai tragic, înţelegi pe deplin ce se cheamă istorie.

I. ARTZI

BRIDGE

VORBA E DE ARGINT, DAR TĂCEREA E DE AUR

Un număr relativ mic de participanţi şi-au disputat, în şabatul din 25.07.1992, Cupa Vacanţei Mari la Casa Bridge-ului din Tel Aviv. Donele au fost interesante, în avantajul perechilor care licitează agresiv. Iată un exemplu:

În dona de mai jos, nimeni vulnerabil, Est a deschis cu o Treflă (ACOL, majoră în 5, cea mai bună minoră) şi Nord-Sud au ajuns rapid în trei Fără de Atu. Vest a atacat Damă de Cupă şi iată ce se vede din Sud:

8 6 4
A 3 2
A 10 6 2
R 6 5

D de Cupă N
W E
S

A D 7 5
8 5 4
R 9
A 9 7 4

Bineînţeles că nu preluaţi cu Asul. Est însă preia cu Regele şi continuă cu Decarul de Cupă. Din nou lăsaţi să treacă. Vest furnizează Şesarul. După o matură chibzuinţă, Est continuă cu 2 de Pică.

Cum jucaţi în continuare?

PAUL WEINSTOCK

Începînd de vineri, 4 septembrie 1992, **„ADEVĂRUL”** magazin apare în 36 de pagini, cu un conţinut bogat şi variat şi o copertă cromo în culori.
O rubrică unică în limba română: LIBERI/LIBERE (cunoştinţe)
Săptămînal, vineri, cereţi chioşcarului dvs. **„ADEVĂRUL”** magazin.

SUFERINŢA DIN DRAGOSTE

Da. Nu suferim numai din cauza hamsinului, a şomajului, a chiriei cerută de proprietar, a bolilor, a cuţitarilor de OEP, a demenţilor cu puşcă urcaţi pe un acoperiş de spital din Ierusalim şi trăgînd.

Suferim şi din dragoste.

Textul de faţă, întîlnit în revista franceză *l'Evénement de Jeudi*, se potriveşte (100%) şi sufletelor noastre de Tel Aviv sau Beer Sheva.

Alo, Macha? Nenumărate fiinţe părăsite, distruse sufleteşte, decepţionate în dragoste fac confidenţe la miezul nopţii ca să audă un cuvînt consolator.

"Suferinţa iubirii este cea mai gravă maladie pe care o cunosc." Macha Béranger ştie ce spune. De cincisprezece ani de cînd emite în direct programul nocturn *"Alo, Macha"* la radiodifuziunea franceză, ea alină cu vocea ei caldă, prietenoasă zeci şi zeci de insomniaci, chinuiţi de o dragoste neîmpărtăşită. Cu un talent deosebit reuşeşte să creeze o atmosferă intimă, sensibilă în studioul *Maison de la Radio* şi găseşte cuvintele potrivite care îi mîngîie pe decepţionaţi. Răspunsurile ei sînt prompte, bazate pe intuiţia momentului şi elimină expresiile stereotipe ca "nu vă puneţi la inimă", "uitaţi", "nu este grav", "o să se aranjeze"... În ce priveşte proverbul "ai pierdut unul, o să găseşti alţi zece în schimb", e interzis cu desăvîrşire. "Niciodată să nu arăţi că ţi-e milă, ci dimpotrivă, să încurajezi cu blîndeţe", explică această femeie a cărei energie ar fi capabilă s-o învie pe Ofelia... Celui care nu mai are putere să suporte durerea, îi spune să-şi accepte şi să-şi

trăiască suferinţa. Ea nu foloseşte termenii reci şi distanţi ai psihanalizei "Spun exact ceea ce aş dori să aud eu într-o situaţie similară, vorbesc aşa cum aş vorbi fiului meu sau celei mai bune prietene."

Dar cel mai bun leac este mărturia celor care s-au refăcut datorită ei. "Cînd mă cheamă cineva, după ce stăm de vorbă, comunic numărul lui de telefon şi las datele problemei sale pe seama ascultătorilor emisiunii. În zilele următoare este sunat şi invitat la întîlniri.

"CHAGRIN D'AMOUR"

Bucuriile dragostei durează atît de puţin! Suferinţele ei sînt mai complicate... Şi totuşi, paradoxal, nefericiţi sînt cei ce nu le-au trăit...

"Nu există *chagrin d'amour*". Femeile spun că da. Ceea ce ele consideră o suferinţă e de fapt doar o slăbiciune. Este o maladie din alte vremuri. Cum ai luat un calmant, a dispărut! Ai pierdut o iubită, găseşti cîte vrei în locul ei!"

Nu este adevărat!

Chagrin d'amour, suferinţa din dragoste există, dar, vai, nu fiecăruia îi e dat să o cunoască. Cei care nu au trăit-o o confundă cu decepţia sentimentală. Nu orice despărţire provoacă acest chin care continuă şi astăzi să constituie o boală necruţătoare atît pentru femei cît şi pentru bărbaţi. Unii se refac superficial, reluînd o viaţă aşa zis normală, dar păstrează în adîncul inimii o rană dureroasă. Un sentiment de pierdere ireparabilă. Iată cazuri autentice:

Jean, pictor, s-a îndrăgostit de o tînără în anul 1960. Era la prima iubire. După cîtva timp s-au despărţit. N-a mai revăzut-o. În 1988, cînd el şi-a deschis o expoziţie, a zărit-o la vernisaj. Abia atunci şi-a dat seama că timp de treizeci de ani nu încetase s-o iubească.

Poate că cel mai dificil lucru este să ştii să renunţi. A depune armele. A accepta ideea că tu îţi eşti propriul tău duşman. *Să ştii să înghiţi şi să taci.*

Un medic de vreo şaizeci de ani a făcut o pasiune pentru o femeie mult mai tînără decît el, care, după un timp, l-a părăsit. A suferit cumplit. Durerea l-a doborît. Dorul de ea era atît de insuportabil, că a încercat să se trateze cu diferite medicamente: *hormoni antiandrogen,* faimoasa pilulă folosită în ţările nordice pentru a "castra" agresorii sexuali. Spera că acest hormon îi va bloca temporar dorinţa sexuală şi în acest mod dragostea va înceta să-l mai chinuiască... După o perioadă de inerţie, de amorţire, de nesiguranţă, suferinţele au reînceput. Încerca să-şi explice motivul eşecului său în amor, şi un sentiment de culpabilitate îl sufoca, împiedicîndu-l să trăiască normal. Viaţa nu mai avea nici un sens. Cum să continue? După mult timp, i s-a părut că întrezăreşte o vagă speranţă, ca o lumină la capătul unui tunel... Şi a constatat că poate să treacă o oră întreagă fără să se gîndească la EA! Căutînd cu perseverenţă o soluţie, realizase un pas mare înainte. Vindecarea era sigură.

CÎTEVA CĂRŢI CARE M-AU SALVAT DE LA SINUCIDERE...

La 35 de ani, Dolores s-a îndrăgostit pentru prima oară. *Coup de foudre.* Eşec total! Dolores s-a complăcut în a-şi trăi suferinţa ca o jertfă, mulţumind în acest chip celui care i-a zdrobit inima: ea glorifica durerea după imaginea nemărginitei sale iubiri. Dolores nu e o masochistă. Lucidă, acceptă povestea ei banală cu un tip căsătorit cu o soţie care plînge aşteptîndu-l, în timp ce el foloseşte cu dezinvoltură minciuni şi jocul infernal de-a şoarecele cu pisica.

"Cu toate astea, mă simţem bine cu el. Vedeam totul în roz. Mi se părea că l-am întîlnit pe Budha în persoană, dar, în acelaşi timp, eram conştientă de faptul că într-o zi va trebui să plătesc un preţ greu. Atunci am luat iniţiativa şi am rupt legătura cu el."

Timp de trei ani de zile Dolores se menţine într-o atmosferă oarecum trandafirie. Apoi nu mai rezistă. Ca să-şi învingă tendinţele de sinucidere, se cufundă în literatură, dar nu orice îi cade în mînă, doar subiectul specific: *Fragments d'un discours amoureux* (Fragmente dintr-un discurs de dragoste) de Roland Barthes, *L'Eloge de la fuite* (Elogiul fugii) de Laborit, *De l'Amour* (Despre dragoste) de Stendhal şi chiar *L'Art d'aimer* (Arta iubirii) de Ovidiu, pe care le devorează la bibliotecă.

"Pe măsură ce citeam, am învăţat să mă privesc cu alţi ochi, să mă introspectez, să-mi fac psihanaliza. Astăzi sînt vindecată."

Oare toate suferinţele de dragoste se aseamănă între ele? Da şi nu! Unele sînt trecătoare, se risipesc uşor şi se aşterne uitarea. Altele constituie cazuri grele sau chiar patologice: pot trece luni de zile, uneori ani pînă cînd se restabileşte echilibrul pierdut.

Şi starea fizică se resimte în această lungă perioadă de "doliu amoros": senzaţia de gol provoacă uneori bulimia, alteori, dimpotrivă, anorexia. Siluete de nerecunoscut, uscate de amărăciune. Şopteşti obsedant numele iubit, plîngi de dor, decazi, ţi-e poftă de băuturi alcoolice, de dulciuri. Şi de mai ce ţi-e poftă? Poate de sînul mamei... Da! Încet, încet, îţi revii, ieşi la liman, mergi din nou la plajă, te bronzezi, mergi la cursuri de gimnastică, la dans, la sauna, la cosmeticiană. Toate astea te ajută să treci hopul, să-ţi regăseşti imaginea pierdută.

Oare nu există căi de a scurta această stare nefericită? Ba da! N-aveţi decît să alegeţi! Un prieten bun căruia i te poţi destăinui, poate un psiholog, poate un psihiatru sau... o prăjitură cu ciocolată!... În caz că simptomele persistă, duceţi-vă la o ghicitoare care, fără îndoială, vă va prezice "un viitor strălucit" şi nu vă rămîne altceva decît să o credeţi pe cuvînt... De altfel, vă puteţi permite să plîngeţi cu capul înfundat în pernă, să petreceţi orele de insomnie ascultînd o muzică relaxantă, în surdină, să alungaţi anxietatea practicînd un sport, să beţi şampanie la micul dejun, să vă amuzaţi cu prietene "de ocazie", să faceţi cumpărături inutile, să mîncaţi murături, să ciocniţi un pahar cu vecinul de palier, vreo cucerire nocturnă, o cură de vitamine... Bineînţeles, rămîne să citiţi cartea Rikăi Zarai, *Mes secrets naturels pour guérir et réussir* (Secrete naturale pentru a te vindeca şi a reuşi). Faceţi cît mai multe voiajuri, căci alungă toate durerile, traversaţi meridianele pentru ca timpul să zboare mai repede şi astfel se va aşterne uitarea... În farmacii se găsesc antidepresive, calmante, pastile care taie pofta de mîncare, euforizante, somnifere. Dar nu uitaţi: acestea provoacă dependenţă! Există o întreagă baterie de arme chimice, dar unii medici se opun indignaţi: de ce vă ascundeţi suferinţa? De ce vă îndopaţi cu barbiturice? Vreţi să scurtaţi doliul de dragoste? Toate sentimentele pe care le refulaţi acum vor izbucni iarăşi. Învăţaţi să suferiţi acum, în acest moment. Plîngeţi, vă va uşura. Fericirea se plăteşte scump. Veţi reuşi să depăşiţi durerea... şi s-o luaţi de la început!

ŞI CE SPUN SPECIALIŞTII

E bine să cunoaştem şi părerile specialiştilor, deşi ştiinţa posedă prea puţine remedii pentru inimile zdrobite. Unicul "medicament" prescris e timpul... Durerea, ca şi doliul, face parte din viaţă...

Dacă o întrebaţi pe Monique de Boris, psiholoagă la CNRS (Centrul Naţional de Cercetări Ştiinţifice), pare cam încurcată. Ea citează definiţia lui Pierre Janet: "*Dragostea este o boală ca scarlatina sau pojarul. Trebuie aşteptat şi după un timp trece.*"

Psihiatrul Edouard Zarifian ne încurajează pe loc. El spune că *chagrin d'amour* nu constituie "un caz". Tratamentul pe care îl prescrie pentru alinarea zbuciumului inimii pare uşor de urmat: "Încercaţi să umpleţi golul afectiv, apelînd la prieteni şi la familie. Vorbiţi cît de mult ca să vă uşuraţi sufletul. Mîncaţi ciocolată: ea conţine phenilethylamină, un stimulent euforic inofensif din punct de vedere farmaceutic. Nu, nu luaţi tranchilizante decît dacă e vorba de o depresie reală. Timpul vindecă totul...

Psihanalistul Daniel Sibony are altă părere. El consideră *chagrin d'amour* drept un cadou frumos dăruit de persoana iubită, care v-a părăsit. Durerea încercată dezvăluie şi umple în acelaşi timp un gol fără de care am fi nişte invalizi sentimentali, căci suferinţele dragostei fac parte integrantă din romanţa iubirii... Trauma cea mai îngrozitoare e atunci cînd eşti lipsit de miraculoasa şansă de a trăi. La întrebarea dacă chinul dorului provocat de o părăsire este disproporţionat faţă de pierderea suferită, el spune că e necesar să verificăm "valoarea reală" a pierderii. Or, "valoarea reală" a persoanei pierdute este exclusiv gradul pasiunii ce i-am purtat: iubesc această fiinţă pentru că O IUBESC din clipa cînd mi-am dat seama că permite dorinţelor mele să se exprime. Deci o iubesc cu atît mai mult. Dacă o pierd, înseamnă că a eşuat capacitatea mea de iubire, de care mă consider amputat. Dacă o pierd, în faţa mea se deschide un abis. Îmi lipseşte ceva. E insuportabil. E parcă lipsa tatălui sau a mamei. Lipsa dragostei. Ai senzaţia că te trezeşti aruncat în lume, ca şi atunci cînd te-ai născut, SINGUR. Pentru a te vindeca e necesar să înveţi să-ţi depăşeşti limitele, să crezi în posibilităţile tale nemărginite. Din acest moment eşti din nou disponibil.

Neurologul-psihiatru Boris Cyrulnik susţine că abia atunci cînd dragostea se stinge descoperi adevărata personalitate a fiinţei iubite. Sfîrşitul brusc al iubirii e incomparabil mai dureros decît lunga "agonie", dar cît e de romantic: victima "ghilotinei" se salvează "glorioasă" şi porneşte la noi aventuri... Cu toate că la început e ca şi paralizată de durere şi secretă uriaşe cantităţi de cortizol, hormonul eşecului şi al stressului, cu toată că glanda cortico-suprarenală dezlănţuie alarme spre rinichi şi spre hipofiză ca să le ordone resemnarea, încet dar sigur creierul îşi reia ritmul normal.

La revenirea primăverii, cînd înfloresc trandafirii, dopamina şi serotina ne vor inunda mintea, cu toate consecinţele previzibile, într-o nouă dragoste... Din păcate, fără *happy end*! Filmul marilor iubiri rulează permanent...

Dar medicii generalişti ce părere au?

Şi ei tratează durerile dragostei cu multă înţelegere la confesiunile pacienţilor şi cu doze mici de... medicamente. Căci, orice s-ar zice, *chagrin d'amour* trebuie tratat şi cu medicamente. "De ce să le respingi, dacă te ajută să treci greul. Diagnosticul? Exclusiv medicul poate să-l dea. Doza? Mică, dar eficace. Eu nu prescriu niciodată *placebo*, spune dr. Serge Gilberg, generalist din Paris. Alegerea unui simplu tranchilizant (există zeci şi zeci de feluri) are o mare importanţă, căci alungă anxietatea şi favorizează somnul. Dar nu toate insomniile necesită acelaşi tratament. În ce priveşte prescrierea unui antideprimant, e necesar de dat explicaţii: "E foarte important de vorbit cu pacientul despre efectele secundare, ca ameţeli sau dureri de cap, căci dacă le va citi acasă pe notiţa cu modul de întrebuinţare... va renunţa să le mai ia. Durata tratamentului? Douăsprezece zile pentru un tranchilizant, cincisprezece zile pentru un antidepresiv, şi apoi încă o consultaţie medicală. Medicamentul nu e o simplă prescripţie, el intră în cadrul unei strategii: ajută să accepţi şocul şi, ulterior, să-i faci faţă. Asculţi cu multă atenţie ce-ţi spune pacientul, duci cu el un dialog, îi pui întrebări despre viaţa în doi, despre sex... E un aspect psihoterapic pe care unii bolnavi îl solicită de la început. Ei simt nevoia să vorbească. Plecaţi-vă urechea prieteneşte. Dacă după două săptămîni starea sănătăţii lor nu s-a îmbunătăţit, îi îndrept spre un psiholog sau un psihiatru. Cazurile cele mai dificile? Cuplurile care trec printr-o criză îndelungată, fără să aibă tăria sufletească de a lua o hotărîre..."

Traducere de S.M.

●

... şi cînd te gîndeşti că pe dementul care a ucis patru femei la Ierusalim, aşa, ca să fie, îl chema Mor!

CITIŢI NOUL NUMĂR (23-24)
al revistei literare

IZVOARE

editată de
ASOCIAŢIA SCRIITORILOR ISRAELIENI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

În cuprins:
• Dezbaterea polemică "A fi scriitor israelian de limbă română"
• Centenar Aderca: F. Aderca şi problema evreiască
• Proză • Poezie • Critică • Eseuri • Traduceri din literatura ebraică •

●●●

Revista "Izvoare" nr. 23-24 se poate obţine expediind în numerar, cec bancar sau poştal suma de 20 şekeli pe numele Asociaţiei Scriitorilor Israelieni de Limbă Română, str. Keren Kayemet 10/10, Bat Yam (Felix Caroly).

CADOU DE SĂRBĂTORI!
Pentru fiecare număr nou din *Izvoare*, comandat pînă la 1 noiembrie a. c., primiţi gratuit 2 (două) numere de revistă, apărute în anii trecuţi. Două numere pentru colecţia dumneavoastră!

HARRY LEIBOVICI
• ASIGURĂRI •
Tel Aviv – Dereh Petah Tikva 44, et. V
Tel. 5377182 – 3
Preţuri avantajoase pentru olimii români
VORBIM ROMÂNEŞTE

■ GETTA BERGHOFF

ÎI SPUNEAM "MEIDOLĂ"

Alo, Macha?

Mulţi oameni, mulţi, simt nevoia, în clipa cînd şi-au pierdut, prin voinţa de neînduplecat a morţii, partenerul (a) de viaţă, sînt îndemnaţi să plîngă la telefon: Alo, Macha?

Getta Berghoff a cunoscut bine un asemenea caz. Un bărbat rămas, după o jumătate de veac de căsătorie izbutită, singur.

SINGUR.

Se împlineşte anul de cînd se odihneşte sub o piatră albă de Ierusalim... Cînd am înmormîntat-o era o zi ploioasă, una din multele din această iarnă în care a plouat atîta, încît Kineretul, de ani de zile cu apele împuţinate, s-a revărsat. În ziua aceea, cînd am depus-o în pămîntul rece şi umed, în noul cimitir, gol şi pustiu, erau doar cîteva morminte printre băltoacele ce se întindeau cît vedeai cu ochii.

În primele momente cînd am înţeles năpasta ce ne-a lovit m-am simţit pierdut. Simţeam nevoia să mă reculeg într-un fel, să retrăiesc viaţa mea împreună cu ea. Şi cum să-i aduc omagiu mai bine decît prin scris, scrisul care mi-a fost ocupaţia şi pasiunea o viaţă întreagă? Cum altfel să-i mulţumesc pentru zilele însorite pe care mi le-a dăruit, pentru zilele la ale căror raze mă încălzesc şi acum? Îi datorez atîtea bucurii, retrăiesc atîtea amintiri, gînduri, îmi amintesc de atîtea gesturi, de tandreţea ei.

Despre viaţa noastră, despre viaţa ei, să vorbesc ca despre un lucru terminat? Mi se pare absurd. Viaţa este scurtă: o străfulgerare de bucurii, o seamă de surprize, şi acum...? La ce timp al verbului să o povestesc?

Amîndoi eram din generaţia ajunsă la adolescenţă înaintea războiului. Nutream aceleaşi speranţe şi visuri. Cu forţele noastre tinere voiam să schimbăm lumea, să facem o lume mai bună. Tinereţea ne-am trăit-o în vremuri grele, dar entuziasmul nostru n-a scăzut nici o clipă. În anii cînd n-aveam de ce rîde, ea ştia să rîdă cu adevărat şi chiar să facă haz de necaz. Eram îndărătnici şi crezul ne era puternic. Şi acum? Şuvoiul marilor evenimente ce s-au petrecut în lume s-a rostogolit la vale dărîmînd statuile, sfărîmînd crezul nostru.

Dar marile prefaceri încă nu începuseră cînd am înţeles că n-aveam alt drum decît să ne întoarcem în ţara strămoşilor noştri. Am renunţat la tot, la poziţia noastră în societate, la drepturile pe care le dobîndisem după o viaţă de muncă, şi ne-am smuls rădăcinile, o dată cu sufletul, de acolo unde cunoscusem primele iubiri şi bucuriile tinereţii, venind în Ţara Făgăduinţei. Am luat totul de la început, căutîndu-ne cu încăpăţînare locul. Ei îi datorez şi adaptarea la viaţă în ţara noastră veche-nouă. Era stenică, neobosită şi mă antrena şi pe mine.

Acum, de cînd am rămas singurul locatar în apartament, casa îmi pare prea mare. Chiria a crescut mereu, pe cînd pensia s-a înjumătăţit. Iar proprietarul m-a anunţat că nu-mi va reînnoi contractul dacă nu voi accepta majorarea chiriei. O chirie majorată nu voi putea plăti. Dar unde să mă duc? Deşi puterile mă mai ajută încă să muncesc, din munca mea nu-mi pot asigura un acoperiş al meu.

Oh, Meidolă! Casa noastră, această gospodărie înjghebată de noi la anii tîrzii, are imprimată peste tot personalitatea ta. Fiecare colţ îmi vorbeşte de tine. Fiecare obiect îmi aminteşte de tine, de o vorbă de-a ta, de o glumă, chiar de o dojană de-a ta!...

În casa amuţită de tăcere te caut şi uneori mi se pare că mă strigi. Duc dorul tabieturilor noastre... Se spune că timpul este marele tămăduitor, obişnuinţa - marea amortizatoare.

Scrisorile de condoleanţe s-au adunat într-un teanc înspăimîntător. Le-am lăsat la început pe masă, apoi le-am adunat într-un coşuleţ de papură în care tu ţineai fructe, iar acum le-am mutat într-unul mai mare. Prietenii noştri, împrăştiaţi pe tot mapamondul, te regretă împreună cu mine. Mesajele lor de compasiune şi durere îmi apar ca un buchet de flori ce nu se vor scutura niciodată şi al căror parfum nealterat a rămas în petalele uscate.

L. şi B. proiectau o vizită la noi în următoarele luni. Îmi scriu: "... *Întîlnirea noastra amînată pentru «altă dată» a fost radiată violent, eliminată din proiectele noastre*". Prietenii de aici, care şi-au însuşit mentalitatea şi felul de a gîndi al locului, se exprimă mai uşor în ebraică; ei te descriu înzestrată cu *hen* şi *iofi*, te definesc ca pe o *eşet hail*, o femeie şi jumătate... Şi toţi te plîng, te plîng...

Îmi plimb privirea prin casă. Covorul din perete, cumpărat la Cisnădie, îmi aminteşte de ultimul concediu petrecut la mînăstirea de acolo. Ştiam că vom primi paşaportul pentru plecarea definitivă în Israel. Eram deja cu actele depuse şi se emigra în masă. Am plecat într-un concediu la Cisnădie să ne fortificăm pentru o nouă înfruntare cu viaţa... Privesc o fotografie în care eşti cu Jeniţa. A rămas prinsă în rama oglinzii. Mă obişnuisem cu zîmbetul vostru imortalizat în această fotografie, dar acum parcă îl descopăr pentru prima oară şi mi se pare trist. Vă bucuraţi oare de regăsire? Aţi fost doar prietene o viaţă. Cîte momente, vesele şi triste, deznădăjduite ori pline de speranţă, n-aţi împărţit împreună! Singur cu suferinţa mea, în casa pustie, mă simt ca un naufragiat pe un ţărm pustiu, făcînd socoteala celor dragi care s-au dus. În mine, ca în fiecare din bunii noştri prieteni, dăinuie o părticică din tine, aşa cum prin tine, prin dispariţia ta, a murit cîte ceva din fiecare dintre noi. Pe poteca îngustă a vieţii trecem unul după altul. Pe rînd, unul cîte unul...

Casa e neglijată. Apelez la serviciile unei femei care vine o dată pe lună pentru o curăţenie mare. O plătesc cu ora, la un tarif de patru ori mai mare decît cel cu care sînt retribuit eu pentru munca la un patron unde-mi completez venitul precar de pensionar. Acum, după o şedere de atîţia ani în ţară, după ce am fost martorii unor deznodăminte neaşteptate, gîndesc la toată generaţia noastră care a experimentat două sisteme: cel socialist, care a dat faliment sub ochii noştri, şi cel capitalist, care se bizuie pe exploatarea omului, şi nu a maşinii. Omul rămîne pînă în zilele noastre exploatat, exploatat pînă la desconsiderare, nereprezentînd nici o valoare.

Tristeţea mă apasă. Casa mi se pare rece şi mi-e urît. Totul parcă a mucegăit în această iarnă interminabilă. Mi-am umplut farfuria la întîmplare cu ce am găsit prin frigider şi am luat-o cu mine la televizor. În fotoliul tău am aşezat farfuria. Parcă-ţi simt privirea dojenitoare, îţi văd chipul cercetător, cu ochii tăi, rămaşi frumoşi pînă în ultima zi, plini de umbre şi tristeţe. Mă priveşti cu un zîmbet plin de mustrare. Mă dojeneşti că mi-am pus prea multă mîncare şi în dojana ta simt dragostea şi grija pentru mine. Tu mi-ai fi servit o masă uşoară, cu multă salată şi o brînză degresată. Nu mi-ai fi permis să-mi încarc stomacul înainte de culcare şi mi-ai fi luat farfuria cu o mînă, în timp ce m-ai fi mîngîiat cu cealaltă.

Crîmpeie din scrisorile prietenilor mi se perindă prin minte: "*Am revăzut-o pe fetiţa copilăriei mele, pe cealaltă, a tinereţii, pe prietena dintotdeauna, reîntîlnită pe ale vieţii valuri la Paris. Acum recapitulez toate aceste perioade şi plîng viaţa care se destramă...*".

St. N. îmi scrie: "*Vine o vreme cînd îmbătrînesc maşinile, vine o vreme cînd mor caii... Iartă-mă, prietene, dar n-am cuvinte...*".Şi din cuvintele care-i lipsesc îi înţeleg durerea care-i şi a mea.

T. şi B., bunii noştri prieteni, ne-au vizitat numai cu o seară înainte de nenorocirea noastră. "*Arăta puternică, pentru că a înfruntat moartea*", îmi scriu ei, "*arăta fragilă, după o luptă inegală*". Şi totuşi îmi amintesc ce speranţă debordantă te însufleţea. În aceeaşi seară m-ai rugat să pun caseta lui Yves Montand cu cîntecul tău preferat, cel pe care-l fredonai dimineaţa, cînd îţi începeai ziua, sau ori de cîte ori eram singuri. În seara aceea, neavînd putere să cînţi, fredonai încet: "*... Et nous vivions tous deux ensemble, moi qui t'aimais, toi qui m'aimais...*". Iar mîna ta se odihnea într-a mea.

Cu fetiţa noastră vorbesc în fiecare zi la telefon. Din cauza distanţelor ajung mai greu la ea dar uneori, seara, mă abat pe la ea. Căsătoria ei a fost marea noastră bucurie aici, în ţară. Mă uit adesea la ea: nu mai e fetiţa răsfăţată, cu privirea surîzătoare, tandră ca tine, caldă, lipicioasă, liniştită. E femeia care a dat piept cu viaţa, de pe chipul ei a pierit copilăria, seninul ochilor a pălit. Doar glasul îi mai seamănă cu al tău. Cînd o ascult, închid ochii ca ei să nu mă trădeze. Munceşte la serviciu, munceşte şi acasă. Nu mai eşti tu care s-o ajuţi cu cumpărături şi cu bucate preparate de mîinile tale. Acum cumpără semipreparate, iar prăjiturile de la cofetărie. Prăjiturile tale vor dispare pentru totdeauna. Vom uita gustul lor. Nimeni nu le ştie reţetele. De cîte ori îmi amintesc gustul lor înghit în sec. Ţi-am simţit totdeauna puterea de dăruire, dar abia acum realizez cîte ai făcut pentru fiecare dintre noi. În perioada de acomodare aici, în ţară, ai dovedit acea răbdare îngereasca specifică oamenilor din locurile de unde ne-am dezrădăcinat, ai dovedit o tărie şi o rezistenţă admirabilă, înhămîndu-te la munci pe care niciodată nu te-ai gîndit că le vei fac. Ai muncit cu conştiinciozitate, cu fruntea sus, şi niciodată nu te-ai plîns că ţi-e greu. Erai un suflet cald, generos. Ştiai să judeci oamenii cu obiectivitate. Aveai darul de a te transpune în pielea celuilalt şi, mai ales, ştiai să înveţi din greşelile altora ca şi din propriile tale greşeli.

Îţi spuneam "Meidolă"... Tot "Meidolă" îţi spun şi acum, cînd chipul tău mă urmăreşte într-un mod obsedant, privindu-mă cu un surîs încurajator, de resemnare, de îngăduinţă...

Prietenii încearcă să-mi ia de pe umeri din povara durerii. Încearcă să mă încurajeze, să mă convingă că viaţa merge înainte...

Timpul - marele tămăduitor, obişnuinţa - marea amortizatoare... Iată pe ce contează ei. Şi astfel încearcă să-mi devieze gîndirea... şi viaţa.

Seara ascultam împreună ştirile la televizor şi ni le tălmăceam unul altuia din ebraică. O făceam cu acelaşi entuziasm din tinereţe, cînd tu-mi erai elevă, iar eu ţi-eram profesor. Acum le privesc singur... O adîncă deprimare mă cuprinde. Crime, jafuri, scandaluri, stupefiante. De atîta civilizaţie ne-am degradat. Parcă o rotiţă din gîndirea omului s-a defectat, ceva în sufletul lui s-a ofilit. Ca la o busolă care a pierdut direcţia, acele raţiunii nu mai arată nordul.

Peste o săptămînă am fi serbat 50 de ani de căsnicie. O să vin la tine de dimineaţă şi o să stăm împreună. O să mă aşez pe piatra albă şi o să ne reamintim toată viaţa noastră. O să derulăm în amintire, ca într-un film, viaţa noastră aşa cum a fost. Oh, Meidolă!... Ce n-aş da să simt în mîna mea mîna ta caldă, fremătătoare, din a cărei strîngere să simt cîtă dragoste şi grijă aveai pentru noi toţi!

"*... Et nous vivions tous deux ensemble, moi qui t'aimais, toi qui m'aimais...*"

30 DE ZILE

Un adulter nedovedit
cu un sfîrşit misterios

CAZUL PROFESORULUI BISTRIŢEANU

De unde se vede că sînt situaţii cînd patimile născute din dragoste nu pot fi vindecate nici cu *Alo, Macha!*, nici cu ciocolată

Fiindcă era originar din Bistriţa şi mai ales fiindcă pentru mulţi avea un nume oarecum greu de pronunţat – Foglberger – i s-a spus toată viaţa Bistriţeanu. Profesorul de matematică Oscar Bistriţeanu. Porecla asta "s-a ţinut" după el şi aici în ţară. Tot aşa, Bistriţeanu, i s-a spus şi în azilul de bătrîni "L'Gvurot" (asta s-ar traduce prin Senectutea), deşi bătrînilor yemeniţi şi irakieni le era greu să pronunţe şi Bistriţeanu.

Era cel mai puţin bătrîn dintre cei de la azil – 72 de ani – şi considerat nu senil, ci nebun. De altfel, se comporta foarte bizar – refuza să facă baie, umbla în haine rupte, se exprima vulgar – şi spunea singur:

– Sînt un paranoic. Doar un om normal la cap nu spune că soţia sa trăieşte cu fiul lui.

Bătrînul a spus pentru prima oară acest lucru acum trei ani. Descoperirea aceasta l-a şocat, desigur, l-a traumatizat, şi-a pierdut controlul de sine, plîngea şi urla, viaţa în casă devenise un infern, el nu a mai vrut să stea în casă şi a trebuit să fie dus la azil.

Acasă rămăsese Paula, a doua lui soţie, mai tînără decît el cu aproape 30 de ani. Fusese o femeie bine şi mai era încă o femeie bine. S-a amorezat de ea cînd a pregătit-o pentru examenul de admitere la Politehnică. Unii răutăcioşi spun că n-a pregătit-o bine dinadins, ca s-o poată lua de nevastă, căci ea n-a trecut examenul de admitere. După cîţiva ani, profesorul a ieşit la pensie şi a început să dea meditaţii. Dar ca să facă mişcare, se ducea el la elevi acasă. Cînd avea mai mulţi elevi, lipsea de acasă aproape toată ziua, mai mult decît în anii cînd preda la şcoală.

PRIMELE SUSPICIUNI

Totuşi viaţa de pensionar i-a dat un sentiment din ce în ce mai apăsător de îmbătrînire. În schimb Paula părea că nu îmbătrîneşte deloc. Faptul a început să-l îngrijoreze. A devenit atent şi suspicios.

Primele suspiciuni negre au apărut cînd fiul său din prima căsătorie, Beni, agent de asigurări, om la vreo 40 de ani, cam atît cît avea şi a doua lui soţie, a început să-i recomande elevi. Erau copiii celor care făceau asigurări. Bătrînul Bistriţeanu a bănuit că fiul ţine ca el să lipsească de acasă cît mai mult timp. De ce?

Suspiciunea asta i s-a întărit cînd Beni i-a comunicat că divorţează. "Divorţează pentru Paula", şi-a spus Oscar Bistriţeanu.

După divorţ, Beni a început să-şi viziteze mai des tatăl. Dar oare numai de dragul tatălui venea? Profesorul spunea că a surprins diferite priviri galeşe între fiu şi soţie, că ei se înţelegeau "prea bine" pentru un fiu şi o mamă vitregă şi că atunci cînd Paula a plecat în România să-şi viziteze o soră, Beni a îmbrăţişat-o.

– Dar nu cum se îmbrăţişează doi oameni la aeroport, ci aşa cum se îmbrăţişează doi îndrăgostiţi şi a sărutat-o pe gură.

Curînd au început înţepăturile, scenele de gelozie deschise, scandalurile. Paula îi spunea că l-a rugat pe Beni să nu mai vină în casă, ea nega totul, plîngea şi parcă se ofilea – dar nimic nu l-a convins pe profesor că se înşeală.

Starea lui s-a agravat din ce în ce, convieţuirea în aceeaşi casă devenise imposibilă şi el însuşi, Bistriţeanu, şi-a făcut formele de intrare în azil. Soţia şi fiul n-au fost de acord, le era ruşine de lume, plecarea la azil echivala cu o confirmare publică a adulterului.

Paula şi Beni, şi uneori nepotul Roni, fiul lui Beni, veneau la azil să-l viziteze pe soţ, tată şi bunic, dar încordarea în relaţiile cu el nu a scăzut nici un moment.

SĂ FI FOST O ÎNSCENARE?

Directorul azilului de bătrîni, d. Lupstein, are o versiune proprie care merită să fie reprodusă.

– Eu cred că bătrînul Bistriţeanu şi-a înscenat nebunia. Suspiciunile sale erau reale, deşi nu au fost dovedite niciodată. Dar bănuiesc că s-a prefăcut a fi nebun pentru a ascunde de ochii lumii tragedia lui. A avut orgoliul său şi i-a fost ruşine de faptul că soţia l-a trădat şi încă cu fiul lui. De aceea cred că a preferat să fie considerat senil şi paranoic.

Bineînţeles că nici această versiune a directorului Lupstein nu a fost vreodată dovedită. Un mister va plana totdeauna peste această tristă poveste.

Dar povestea nu s-a terminat aici. Ea a avut o urmare şi mai tristă şi un sfîrşit şi mai tragic.

Oscar Bistriţeanu şi-a urît fiul şi n-a ascuns acest lucru. Îl şi blestema. În schimb îl iubea pe nepotul Roni, fiul lui Beni. Roni, un tînăr de 23 de ani, n-a fost niciodată prea ataşat de bunic, dar Bistriţeanu şi-a concentrat asupra lui toată dragostea. Îl preţuia pentru că este reuşit, s-a evidenţiat atît în liceu, în timpul armatei şi ulterior, cînd s-a înscris la Şcoala de sub-ingineri.

Roni venea rar să-l viziteze şi numai după multe insistenţe. Bistriţeanu avea grijă ca soţia şi fiul să-l viziteze separat, dar nepotului nu i-a fixat niciodată o zi anumită de vizită. El avea voie să vină oricînd.

Aşa s-a făcut că Roni a venit de cîteva ori împreună cu Paula. Faptul a atras atenţia bătrînului circumspect. El s-a pus la pîndă. Pînă într-o zi, cînd Roni şi Paula au venit în vizită la azil. Bătrînul Bistriţeanu a fost chemat să facă baie. Cînd s-a întors de la baie, a scos nişte urlete care au ridicat în picioare tot azilul. Oscar Bistriţeanu a pretins că şi-a surprins nevasta şi nepotul sărutîndu-se în camera lui.

Nimeni nu l-a putut linişti. Soţia şi nepotul au fugit ruşinaţi şi îndureraţi. Bistriţeanu a făcut o criză de isterie, de demenţă, plîngea şi rîdea cu o stranie satisfacţie.

— Dumnezeu m-a ajutat, striga el. Bunul Dumnezeu m-a răzbunat. Nemernicul de fecior al meu a fost încornorat de fiul lui, nepotul meu. Sînt răzbunat.

Directorul Lupstein spune că nu se poate şti dacă este adevărat că bătrînul şi-a surprins soţia îmbrăţişîndu-se cu nepotul. N-a fost cazul unei anchete a poliţiei. Şi cine altcineva din afara familiei avea dreptul să pună întrebări?

— Este foarte posibil ca şi acest adulter să fi fost fructul otrăvit al paranoiei. Poate şi al urii ce i-o purta lui Beni, afirmă directorul azilului.

După acest incident cutremurător, Paula, Beni şi Roni nu au mai venit să-l viziteze pe bătrîn. Ruşinea şi durerea au copleşit întreaga familie.

Bătrînul a început să se plîngă de insomnii rebele şi cerea mereu somnifere. Spunea că ele nu-şi fac efectul şi i s-au dat multe pastile. Se pare însă că a reuşit să-şi facă în secret un stoc de somnifere cu gîndul de a se sinucide. Într-o noapte, după multe nopţi de insomnie, a adormit. Pentru totdeauna.

DAN BENIAMINI

S-au scumpit biletele de autobuz cu 16%, dar în schimb s-a ieftinit motorina cu 1,7%. Se majorează cotizaţiile la Kupat Holim, însă băncile Hapoalim, Leumi şi Discount ne-au dat vestea că au avut beneficii mari în prima jumătate a anului. Aşadar, să nu ne mai lamentăm!

30 DE NOPŢI

se zvoneşte că...

... după cîteva decenii în care atît activitatea religioasă cît şi cea gospodărească ale comunităţii evreieşti din România s-au aflat sub o conducere unică, se va reveni — în spiritul tradiţiei — la despărţirea celor două domenii. Candidatul cu cele mai mari şanse la funcţia de preşedinte al comunităţii: acad. Nicolae Cajal.

... cunoscutul impresar de teatru Teşu Solomovici a deschis la Bucureşti o reţea de chioşcuri (aproape 20 la număr) unde se vînd "floricele" (pop-corn) şi falafel.

... în caz că, după alegerile din România, se va forma un guvern de coaliţie cuprinzînd şi reprezentanţi ai P.R.M. (Partidul România Mare), ambasada Israelului la Bucureşti va activa cu un "profil redus". Nu este exclusă nici rechemarea în ţară a ambasadorului, treburile reprezentanţei noastre urmînd a fi conduse de un însărcinat cu afaceri.

Un funcţionar bine plasat de la Ministerul de Externe de la Ierusalim, care ţine să rămînă anonim, ne-a declarat: "Acum cîţiva ani am rechemat în centrală ambasadorul de la Viena, pe motiv că Waldheim, preşedintele de atunci al Austriei, a fost, în tinereţe, nazist. Cu atît mai mult trebuie să ne manifestăm demnitatea naţională atunci cînd e vorba de nazişti *de astăzi*."

... H.O.R.-ul va scoate o publicaţie periodică (ca să nu rămînă în urma filialelor sale, mai toate cu buletinul lor). Apariţia: lunar.

... Uri Eliav, preşedintele H.O.R., a cerut factorilor responsabili să introducă şi programele televiziunii române în sistemul emisiunilor pe *cabelim*. "Spaţiu este berechet, a argumentat "Ciobanul": eu, de pildă, văd două programe turceşti la mine acasă. Nu s-ar putea să rămînă numai unul şi în schimb...?"

UN ROMAN DE LARG ECOU
ÎN RÎNDUL CITITORILOR
DE LIMBĂ ROMÂNĂ

SUB
ZODIE
SUMBRĂ

de GETTA BERGHOFF

●

CARTEA
se poate obţine trimiţînd
un cec în sumă de 30 şekeli la
POB 2635 HOLON
mikud 58126

סלטי
צבר

Întreprinderea
SALATELE
"ŢABAR"

din Zona industrială nouă
RISHON LEZION
Str. Eliahu Eitan 18
Tel. 03-9611330, 9612057
felicită devotata sa clientelă
urîndu-i
ŞANA TOVA

GURA HUMORULUI

DUBLURA TIRANULUI

În secret, în mare secret, atît cît poate fi de mare un secret la noi, a venit în ţară pentru două ore, ca să-şi vadă mama bătrînă, Sami Tzipkis. Cu mare greu a obţinut acest concediu de două ore, deoarece el este dublura dictatorului din Papua, o insulă în Oceanul Pacific, şi prezenţa lui acolo este absolut necesară: în orice moment un atentator ar putea să-l caute pe dictator şi ar fi neplăcut dacă l-ar găsi pe dictatorul însuşi şi nu pe Sami, dublura lui.

Deşi vizita a fost atît de secretă şi scurtă, ziarele israeliene au scris pe primele pagini: "A sosit în ţară dublura dictatorului din Papua." S-a convocat şi o conferinţă de presă la Beit Sokolov, i s-au cerut interviuri şi autografe, încît nu i-au mai rămas lui Sami decît cîteva minute pentru a-şi îmbrăţişa mama şi a-i spune "Bine te-am găsit" şi "Te las cu bine" concomitent, dintr-o răsuflare.

Sami Tzipkis este un actor de teatru idiş care nu a avut norocul să obţină un rol în prima distribuţie. Totdeauna a dublat pe alţi actori. Acum zece ani norocul şi-a amintit de el: un impresar din Buenos Aires, oraş cu mulţi argentinieni vorbitori de idiş, i-a oferit un rol în prima distribuţie şi chiar un salariu lunar.

Dar pînă a ajuns Sami acolo, norocul s-a răzgîndit şi într-o seară, în timp ce-şi lua masa de prînz într-o ceainărie din Buenos Aires, a simţit că-l fixează cîţiva clienţi. Apoi aceştia au venit la masa lui, l-au legat la ochi şi l-au răpit. Abia în avionul în care l-au băgat i-au spus că îl duc în Papua fiindcă seamănă leit cu dictatorul lor şi îl vor folosi ca dublura lui.

"Iarăşi un rol de dublură!, îşi spuse bietul Sami. Ah, ce destin! Dacă mi-a fost scris să semăn leit cu cineva, barem să fi semănat cu Dustin Hoffman sau cu Al. Pacino, nu cu un papuaş nasol şi tiran."

– Şi ce-aţi făcut în acele momente?, l-a întrebat un ziarist la conferinţa de presă de la Tel Aviv. Ce hotărîre aţi luat?

– Am hotărît, desigur, să nu mă împac cu soarta şi în acelaşi timp să mă acomodez cu ea. E de fapt ceea ce fac mai toţi oamenii în toată lumea.

Răspunsul acesta oportunist i-a revoltat pe ziarişti, mai ales pe cei certaţi la cuţite cu soarta lor dar cu care convieţuiesc cuminte, aşteptînd ca ea să se schimbe şi să se facă mai bună.

– Cum aţi reuşit să vă comportaţi ca un tiran?, a vrut să ştie o ziaristă.

– Acesta e un rol, a răspuns actorul Sami Tzipkis, şi, ca orice rol, se învaţă. M-au trimis mai întîi la un curs intensiv de fermitate, duritate şi insensibilitate. Nu e greu. Puţină cruzime se găseşte în orice om. Dar trebuie multă cruzime, e adevărat. Asta se dobîndeşte cu timpul, trăindu-ţi rolul.

– Aţi fost pus în situaţia de a comite crime? Aţi dat ordin să se tragă în mulţime? I-aţi aruncat pe rivalii politici în temniţă?, a întrebat un pamfletar care a băgat groaza în toţi tiranii din lume cu articolele lui, poate şi fiindcă sînt foarte lungi şi plictisitoare.

Pe Sami Tzpkis l-a pufnit rîsul. Şi l-a ţinut mult, atît de mult încît n-a mai rămas timp şi pentru alte întrebări.

– Vă închipuiţi că sînt dublura unui dictator comunist? Mă jigniţi, a spus Sami. Papua o fi ea cum o fi, dar nu-i în Europa răsăriteană cum e Cuba. Dictatorul pe care-l dublez eu nu şi-a făcut atîtea statui încît să nu mai fie marmoră în magazine şi papuaşii să stea la coadă la pietre. E adevărat însă că tipul se crede providenţial ca toţi tiranii din toată lumea, din toate instituţiile şi familiile.

După ce am absolvit cursul de tiranie, eu nu mi-am făcut stagiul de practică la palatul dictatorului, ci în cîteva instituţii şi întreprinderi. De la directorii lor am învăţat enorm.

Întîi am învăţat să-mi fie frică. Frică de glume, frică de critică, frică de cei cu şcoală şi frică de toţi cei cărora nu le e frică de mine.

Pe urmă am învăţat să nu-mi fie ruşine. Să nu mă ruşinez de incultura mea, de eşecurile mele, de minciunile şi aberaţiile care-mi ies aşa de natural pe unde iese şi sufletul cînd ţi-l dai, nu cînd ţi se scoate.

În fine, a spus Sami uitîndu-se la ceas, am învăţat să mă ador. Şi înainte am ţinut la mine şi îmi făceam diferite cadouri, dar acolo, printre papuaşi, am învăţat să mă iubesc la nebunie. Nimeni nu-mi este aşa de drag cum îmi sînt eu mie însumi. Asta fiindcă sînt cel mai inteligent, cel mai clarvăzător, părerile mele sînt cele mai juste, ale altora sînt totdeauna proaste şi le resping. La revedere, doamnelor şi domnilor, mă grăbesc căci peste zece minute mi se termină concediul.

– Încă o întrebare, vă rog, numai una, s-a milogit un corepondent special. După toate cîte ne-aţi relatat, nu aveţi nici un regret?

– Ba da, a răspuns Sami din mers. Ce-mi pare rău e că dictatorul se plimbă acum liber pe străzile din Papua şi nimeni nu atentează la viaţa lui, crezînd că el este dublura sa. Adică eu, Sami Tzipkes.

Poli Şinel

Benţi Mondov, membru în Consiliul municipal Tel Aviv, se luptă de mult timp să descopere salariile funcţionarilor superiori ai primăriei. Are dificultăţi, fireşte. Ştabii se ruşinează cu salariile lor. Dar nu fiindcă sînt mici. Inginerul primăriei, Shamai Asif, a primit în iulie 17.800 şekeli. Directorul primăriei, Eli Eshet, 18.700, iat veterinarul oraşului, Gabriel Bareket – o să credeţi? – 40.900 (patruzeci de mii şi nouă sute) şekeli! Neto. Ziarul "Tel Aviv" a scris: "Un salariu animalic".

NOI ETC

*** 160.000 de lei un bilet de zbor (cu avionul) de la Bucureşti la Tel Aviv. Mulţi de acolo şi-au anunţat rudele şi amicii de aici că nu-şi pot permite o asemenea cheltuială, iar mulţi de la noi se declară dispuşi să trimită şi bilete de avion. Încă puţin şi unii vor trimite şi cadourile care să li se aducă! Doar şi cadourile se scumpesc enorm acolo...

*** Multe persoane manifestă interes pentru reuniunile anunţate sub denumirea "Librăria de o zi ARCADIA". Unii au trimis clubului ARCADIA scrisori în care se oferă să stea voluntar la stand şi să vîndă cărţi, alţii promit să aducă volume în româneşte şi alte limbi. Am întrebat la clubul respectiv: "Ce se aude cu aceste reuniuni?" şi mi s-a răspuns: "Aveţi puţintică răbdare! Le vom organiza, dar să se mai răcorească atmosfera de afară şi dinăuntru".

*** I. Schechter a cumpărat un prunc de cocker spaniel, de gen feminin. Fiindcă e de rasă nobilă, roşcovană şi năbădăioasă, i-a dat căţeluşei numele de... Fergi. Ca al prinţesei britanice.

*** Gitta Munte a refuzat cu indignare un rol de trei cuvinte în piesa "Richard al treilea" care se pune la "Kameri". Ca urmare, valoroasa actriţă a trecut la "Habima".

*** Am aflat că ministrul de finanţe, Avraham (Baiga) Shohat, este ginerele defunctului prim ministru Levy Eshkol, care şi el a fost o perioadă ministru de finanţe. Eshkol a murit de mult. Însă văduva lui, deci soacra lui Shohat, trăieşte. Şi, în plus, e din tribul nostru. Poate s-o îndura Shohat să mai dea un bănuţ H.O.R.-ului pentru ajutorarea olimilor.

*** "Se învîrteşte", o piesă de Iosef Mundi, va fi jucată la "Castilio Center" din New York. Eroii piesei sînt Franz Kafka şi Theodor Herzl care se întîlnesc întîmplător.

*** Ziaristul Iosef Lapid de la "Maariv", care a fost în Iugoslavia (de unde este originar) şi a asistat la scandaloasa conferinţă de presă a lui Bobby Fischer, s-a mirat de declaraţiile antisemite ale campionului american de şah, deoarece acesta este "pe jumătate evreu". E de mirare că Lapid se miră. Oare nu ştie el că există pe lume şi antisemiţi care sînt evrei în întregime? Oare n-a auzit dumnealui, de-o pildă, de articolele pro-legionare şi *anti* ştim noi care au apărut în revista "Tinerama", condusă de Max Bănuş, evreu după *Halaha* şi redactor la postul de radio Europa oarecum Liberă?

*** Televiziunea română i-a organizat lui Nancy Brandes un program biografic de genul "Haim şekaele" de la noi. L-a invitat pe Nancy în studio unde i-a prilejuit o revedere cu foştii săi colegi din formaţia "Negru şi roşu", răspîndiţi azi în diverse ţări.

*** Shlomo Artzi este de departe cel mai popular cîntăreţ de la noi – popular în rîndurile tinerilor, puştilor şi celor mai copţi, ca noi. Noul său disc, "Lună", e de multe săptămîni pe primul loc la "Parada şlagărelor".

*** Unde vedem "concret" israelinizarea noii generaţii de români de la noi? Dumnezeu să ne ierte, în anunţurile mortuare. Bunicii şi părinţii poartă vechile nume Matilda, Haim, Moişă, Sofi etc. Dar fiii, fiicele şi mai ales nepoţii se numesc Anat, Iael, Rani, Tomer, Şirli, Noam etc.

*** S-a remarcat că olimii veniţi din Basarabia (Moldova fostă sovietică) vorbesc foarte greu româneşte. Cei mai în vîrstă au cam uitat limba românească, cei tineri n-au apucat s-o înveţe bine. Rusificarea s-a aplicat şi acolo cu tărie şi din cauza ei presa noastră a pierdut cine ştie cîţi cititori!

*** D. Zwi Mazel, ambasadorul, pînă de curînd, al Israelului la Bucureşti, a învăţat româneşte într-un ritm de 50-60 de cuvinte pe zi. Recordul mondial în învăţarea unei limbi îl deţine, deci, în continuare, Ephraim Kishon cu 120 de cuvinte pe zi, însuşite atunci cînd, fiind ole hadaş, învăţa ivrit.

*** Noul ministru israelian al Industriei şi Comerţului, d. Micha Harish, nu s-a născut la Timişoara (în 1942), cum s-a anunţat oficial, ci într-o mică localitate de lîngă acest oraş. Tot pe-acolo unde s-a născut şi celebrul Weissmüller, primul actor care a interpretat rolul lui Tarzan. E o simplă coincidenţă şi nu mîna destinului care i-ar fi desemnat pe cei doi să se confrunte cu jungla...

*** Ştiri despre activitatea lui Zola ne comunică Tania Lovinescu:

"Marele păpuşar, dna Suzana Zola şi păpuşile lor au luat nu de mult drumurile ţării, prezentînd spectacole la Ţfat şi Beer Sheva, la Ierusalim şi Natania şi-n multe, multe alte locuri. Să amintim de succesul păpuşii Dafna Dekel, care cu melodia ei tinerească învaţă copiii să facă sport... De notat două seri cu un caracter special. Prima – un spectacol în faţa unor copii handicapaţi (problemă) care – miracolul artei! – au participat activ şi cu entuziasm la spectacol. Al doilea – oferit văduvelor şi familiilor celor căzuţi la datorie."

*** Profesorul Eliezer Frenkel, al cărui poem recent tipărit "Samson şi Dalila" s-a bucurat de o critică favorabilă, lucrează în prezent la antologia *Evrei din România, văzuţi de scriitori evrei*. Vom găsi în aceste pagini scrieri de Ion Călugăru. I. Peltz, Mihai Sebastian, Baruch Hager, dr. Steuerman-Rodion, Cella Serghi, I. Kara, Tania Lovinescu etc., etc. Traducerea în ivrit este asigurată de S. Amy, A. Bertini, A.B. Joffe, Simson Meltzer.

*** La cronica ei satirică, ziarista Sylvie Keshet de la "Yediot Aharonot" scrie negru pe alb:

"Ne topim, nu alta, de faptul că ambasadoarea noastră la Lisabona, Colette Avital, a fost numită consul la New York. Nu-i aşa, domnilor, că sîntem superbi, luminaţi, progresişti? Iată, avem deja două femei în guvern şi s-a înmulţit numărul deputatelor. Pînă şi două candidate la Preşedinţia Statului avem: judecătoarea Miriam Ben-Porat şi Haika Grossman.

■ *Colette: dac-ar fi să comparăm...*

Nu, zău! Colette Avital e diplomată de profesie, care a îndeplinit multe funcţii importante şi, ca atare, nu-i faceţi, domnilor, nici o favoare. Dacă ar trebui s-o comparăm cu cîţiva nou numiţi – inclusiv Gad Iacobi, ca ambasador la ONU – ea ar învinge cu ambele mîini legate la spate..."

*** După 30 de ani şi mai bine de cînd se află în Israel, Iancale Halperin a ajuns la "Habima". Pînă acum, el a jucat doar pe scena idiş, cînd "cap de afiş", cînd actor în distribuţie. "Nu mi-am permis să bat la uşa teatrelor subvenţionate, căci am avut familie grea, iar leafa mică. În teatrul idiş s-a plătit întotdeauna mai bine." – a explicat popularul actor "idişist".

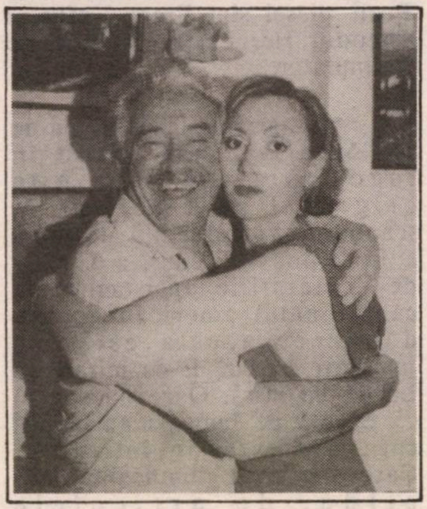

Ce-i drept, nici teatrele ebraice nu l-au căutat! Noroc de piesa lui Meghed "Foigelman", în care Halperin (70) a jucat rolul titular, iar Ehud Manor a fost acela care l-a propus "Habimei" pentru rolul Willy Loman din "Moartea unui comis voiajor". (în clişeu, cu Rozina Cambos)

*** O nouă "modă": cereri de cetăţenie română. Aflăm că mai multe persoane s-au gîndit să obţină această cetăţenie pentru zile negre. Dacă vreodată va izbucni un război între Israel şi statele vecine, "românarzii" noştri îşi iau picioarele la spinare şi fug, fug, fug pînă în România, unde se vor stabili ca cetăţeni egali în drepturi cu Ilie Neacşu, de la "Europa". Pe urmă, mai văd ei...

*** Era de aşteptat ca monografia "Ştefăneşti" să fie luată cu asalt de evreii originari din acest orăşel cu o istorie atît de zbuciumată. Autorul ei a investit multă muncă de documentare, avînd grijă să-i pomenească pe toţi cei care au făcut în trecut faima localităţii. Unii mai trăiesc aici în ţară. Se află aici fiii şi nepoţii lor. Dar autorul e trist fiindcă ştefăneştenii nu cumpără cartea. De ce? Cine s-o cumpere, dacă nu ei, ştefăneştenii?

*** De Arie Alperin aţi auzit? Noi am aflat de existenţa lui dintr-un reportaj publicat în cotidianul "Maariv". De fapt, Arie are nu ştiu cîte nume, vreo 20 de paşapoarte, se laudă cu relaţii di granda la fisc, la "Amidar", cu mari oameni de afaceri din ţară şi de aiurea. Ba, cînd a fost strîns cu uşa, el a recunosscut că e legat şi de "Afacerea Deri". Care va să zică, Arie Halperin e aproape de "sferele înalte". Vorbeşte româneşte curgător, dar şi ebraica şi engleza. În anul 1970 a părăsit Israelul pentru cîţiva ani, revenind ca ole hadaş care nu ştie ivrit. La poliţie sînt depuse 6 paşapoarte... australiene, unul belgian, iar despre viaţa familială a lui Arie (ne-am stabilit la acest nume) se cunosc cîteva variante: căsătorit sau nu, cu cîţiva copii, poate doi, poate patru. A căzut în plasă ultima oară pentru furt de cecuri de la Ministerul de Interne, prin care a sustras sute de mii de şekeli. Escroc "de-al

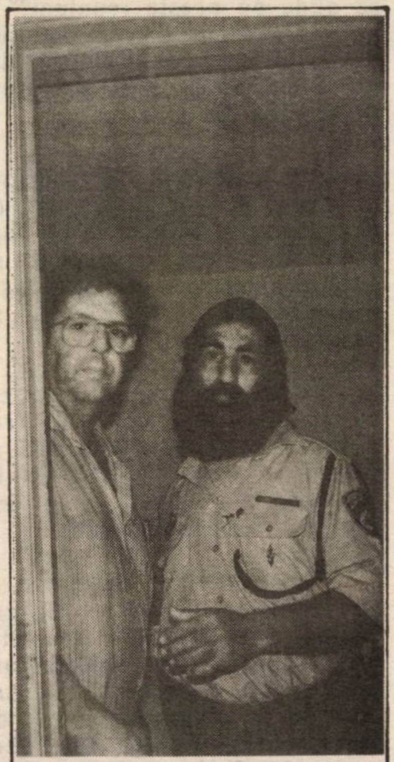

■ *Avem şi noi faliţii noştri...*

nostru", într-un cuvînt. Sîntem mîndri de el, căci se spune că Arie e un tip foarte deştept şi iese întotdeauna basma curată.

*** Nu o dată am amintit la rubrica de faţă despre ambiţia lui Lili Sharon de a "rupe gura" în materie de eleganţă în societate. După ce s-a certat cu tînărul ei stilist (ceartă despre care se vorbeşte mult), Lili braşoveanca şi-a lucrat rochiile la veteranul Gerry Miltz (unde îşi lucrează toaletele şi Lya Koenig), l-a părăsit în favoarea lui Ravid, iar acum preferă să-şi facă toaletele cu mîinile proprii. În plus, Lili e o foarte talentată pictoriţă. Tema ei favorită: fluturii... Dacă am fi răutăcioşi, am face fel de fel de legături cu ambiţiile lui Arik. Dar nu sîntem răutăcioşi şi, în consecinţă, nu facem nici o legătură...

■ *Mihaela: parfum...*

*** Mister. Se spune că o firmă israeliană a propus Mihaelei Bercu ca unul din parfumurile lansate pe piaţa internă şi externă să poarte numele "Mihaela" şi, bineînţeles, imaginea frumoasei top-model. Tatăl Mihaelei (plecată între timp la Paris şi apoi la New York), întrebat ce ştie în acest sens, a răspuns: "Nu ştiu nimic. N-am mirosit nimic în acest sens." Nici proprietarii întreprinderii nu au scos o vorbă. Ştiam că banii n-au miros. Dar nici parfumurile?"

*** *"A Canvas of Poems"* (Canavaua poemelor) este o modestă plachetă de numai 12 file cu traduceri în engleză făcute de poeta Luiza Carol din poezia israeliană de limba română. Printre cei ce au onoarea de a-şi vedea cîte o poezie proprie în versiune engleză sînt Andrei Fischof, Sebastian Costin, Tania Lovinescu, I. Schechter şi alţii. Traducătoarea intenţionează să trimită placheta în străinătate, la secţiile de română ale facultăţilor, şi să scoată în viitor şi alte asemenea plachete.

*** I. Schechter caută un teatru în România care să-i joace comedia fantezistă "Încoronarea regelui Nicolae". E uşor de presupus despre ce este vorba, dacă între personaje figurează un rege Nicolae, o regină Elena, prinţii Nicuşor şi Zoia, precum şi Napoleon, Vlad Ţepeş, Maria Antoaneta şi Kojak.

PRIMĂRIA
TEL AVIV – YAFFO

URĂM LOCUITORILOR ORAŞULUI NOSTRU, ÎNTREGULUI POPOR AL LUI ISRAEL DIN ŢARĂ ŞI DE PESTE HOTARE

ŞANA TOVA!

UN AN DE REALIZĂRI ÎN TOATE DOMENIILE, DE PROSPERITATE, DE BUNĂ INTEGRARE A OLIMILOR HADAŞIM, DE PACE ÎN ISRAEL ŞI ÎN LUME!

SHLOMO LAHAT
Primar

ITZHAK ARTZI
Consilier comunal

NOI

*** După ce i-a învăţat pe micii cititori ai publicaţiei "Faces" să folosească... "animalfabetul" şi "cifralfabetul", după ce a prezentat cititorilor prestigioasei publicaţii "Games" "Ceasul", un minicerc de cuvinte ultra încrucişate (şi varianta sa "Cronometrul"), precum şi un gen nou de umor rebusist, "Cuvinte fără caricaturi", recent, Harry Fosha şi-a îndreptat atenţia spre confraţii de vîrstă, organizînd un concurs de dezlegări la Centrul pentru Cetăţenii Seniori al Organizaţiei evreieşti JASA. Concursul s-a bucurat de succes. Canalul nr. 7 al televiziunii locale a găsit că întruneşte calităţile de "inedit şi interesant", drept care l-a prezentat în cadrul programului "Eyewitness Newsreel"; iar Centrul de Seniori a hotărît să organizeze un nou concurs în fiecare lună.

Rubrică redactată de BEN IAKOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

a apărut
ÎN EDITURA *MINIMUM*

ştiri eterne
de I. Schechter

• Satire în stilul cunoscut • Critică impulsivă • Declaraţii riscante • Ironii jignitoare • Aruncări cu pietre şi cu cuţitul • Bombe cu explozie imediată • Morţi şi răniţi •

20 şekeli la adresa:
Str. Zamenhof 15, Tel Aviv

Citiţi "Ştiri eterne" cît timp mai sînt eterne şi pînă nu îmbătrîneşte fotografia de pe copertă!

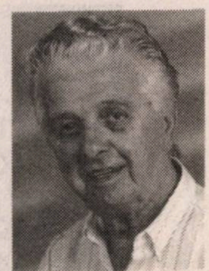

UN SEPTUAGENAR TÎNĂR: IEHUDA EPSTEIN

Parcă e acelaşi betarist din Bîrlad care a plecat la nici 20 de ani în Eretz Israel... Aproape aceeaşi talie şi acelaşi entuziasm. Numai privindu-l de aproape vezi nişte riduri, dar care nu sînt săpate atît de vîrstă, cît de încercările grele prin care a trecut în lagărul din Cipru şi pe urmă în Israelul sărac şi chinuit din anii '50.

Iehuda Epstein şi-a cucerit totul aici în ţară: profesiunile (zidar şi antreprenor), poziţia, aprecierea şi dragostea unui cerc foarte mare de oameni. Modest (mult prea modest, modestia fiind, după cum ştim, boala incurabilă a alialei noastre), Epstein a creat, între altele, două mari hoteluri – "Dafna" la Tveria şi "Hod" la Marea Moartă – cu care alţi activişti ar fi făcut capital politic şi scară de ascensiune. El s-a mulţumit însă cu un "Toda raba" în lumea partidului său şi cu satisfacţia de a fi îmbogăţit harta turistică a ţării cu două hoteluri totdeauna pline.

Cunoscîndu-l ca om de bine, foarte mulţi olim de-ai noştri i-au cerut ajutor la găsirea de slujbe – şi el i-a ajutat.

Cunoscîndu-l ca un om sensibil la cultură, foştii betarişti i-au solicitat ajutorul la editarea "Istoriei Betarului din România" – şi această istorie a apărut recent datorită sprijinului direct al lui Iehuda Epstein.

Această comportare caldă faţă de oameni şi această fervoare în acţiunile practice dovedesc că el este antipodul activistului rece, demagog şi parazitar. De aceea este şi atît de iubit.

În prezent, în postul de director la Kupat Holim Leumit din Tel Aviv, cu 14 policlinici în seama sa, Epstein manifestă aceeaşi solicitudine faţă de oamenii în subordine şi faţă de cei cărora le asigură serviciile medicale. Omul acesta – căruia prietenii vechi şi noi îi spun Iuju – refuză să îmbătrînească şi a reuşit să nu fie, la cei 70 de ani pe care i-a împlinit, mai bătrîn în spirit şi acţiune decît în anii tinereţii sale betariste. Kol hakavod!

M.F.

*

Ex-deputatul din Shas, d. Iair Levi, vechiul nostru muşteriu, acuzat de fel de fel de matrapazlîcuri, a refuzat să se prezinte în faţa tribunalului pe motiv că are dureri de spate, insuportabile.

Cred şi eu. Cum să nu te doară *acolo*, cînd ai primit un picior în fund care te-a scos din parlament!

SONY

FIRMA ISFAR

VĂ INVITĂ SĂ VIZITAŢI SALA DE EXPOZIŢIE A PRODUSELOR

SONY

STR. AHAD HAAM 9 TEL AVIV

■ ŞANA TOVA ! ■ MIGDAL ŞALOM MEIR

LUMEA ROMÂNEASCĂ

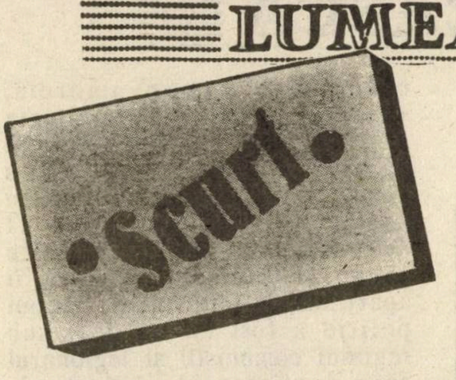

• Cofele cu apă

"...Sub privirile contemporaneității, în Germania, și nu numai în patria hitlerismului, apar recrudescențe antisemite. Ce ne doare și neliniștește pe noi este că nici țara noastră nu este scutită de atari manifestări, chiar dacă izolate și reduse ca extensiune. E vorba de unele publicații care ațîță la porniri antisemite, de vehicularea unor opinii menite să justifice ori să apere persoane sau grupări politice din trecut cunoscute pentru pozițiile lor fasciste, de atitudini huliganice vizînd pe evrei cum ar fi și, ne vom limita la fapte petrecute în anul curent, spargerea geamurilor comunității mozaice din Brașov, deteriorarea de morminte evreiești în cimitirul din Alba-Iulia și scrierea de injurii pe monumente funerare evreiești, răsturnarea multor pietre tombale în cimitirul sefard din București etc. Atari fenomene sînt străine nouă românilor în general, creștinilor în special. Poporul nostru se caracterizează prin toleranță și a conviețuit frățește cu toate etniile din preajma sa. Trebuie spus însă că în mod special pentru un creștin antisemitismul este cu totul inacceptabil. Iisus Mîntuitorul, Mama Sa după trup, Sfinții Apostoli și ucenicii lor au fost toți evrei; începuturile creștinismului sînt legate de sinagogă; cartea de bază a creștinismului este Sfînta Scriptură a cărei primă parte este Vechiul Testament, același care este și cartea de bază a evreilor... În plus, învățătura creștină susține ideea că toți oamenii sînt egali între ei ca fii ai aceluiași Tată ceresc, așa încît nu există rase superioare și altele care să trebuiască a fi disprețuite. Hristos Domnul a spus chiar la un moment dat: "Mîntuirea vine de la iudei" (Ioan, 1, 22)...

ÎNVIERЕA
FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA TIMIȘOAREI ȘI CARANSEBEȘULUI

Răbufnirile de antisemitism ca și orice discriminări întemeiate pe deosebiri de rasă sau etnie sînt semne de primitivism complet străine omului civilizat al vremii noastre. Ele fac rău societății în care apar dar chiar și persoanelor care le practică. (...) Și în vremea noastră se întîmplă ca ici și colo să izbucnească focul unor manifestări antisemite pe care le credeam dispărute pentru totdeauna. Ca aceste manifestări să nu se asemene focului care se transformă în incendiu, trebuie să punem fiecare mîna pe cofele de apă și să stingem focul, să nu-l lăsăm să se întindă, să anihilăm adică orice alunecări spre antisemitism, spre șovinism și vrăjmășie etnică."

NICOLAE
Mitropolitul Banatului

(Din revista "Învierea", foaie religioasă editată de Arhiepiscopia Timișoarei și Caransebeșului)

• Planul sionist

"Este o rușine națională să rememorezi sublimele fapte de arme ale părinților generației mele într-un context de sclavie impus de primul guvern evreiesc din istoria românilor, avînd în frunte un prim ministru care ține cu dinții de un Bleahu, de un Drimer, de un Severin și de toată liota păduchioasă lăsată lui moștenire și impusă de Neulander Petre Roman, cea mai sinistră figură produsă de lavina puroaielor sociale, declanșată din ordinul străinilor, în decembrie 1989. Trăim un timp de umilință națională, pricinuit de complexul de timiditate, și lașitate, și debusolare, creat deliberat prin războiul psihologic în care americanii și sionismul internațional investesc zeci de milioane de dolari. Miza: ROMÂNIA, dacă se poate, fără ROMÂNI.

•

Luați aminte! Nu Sorös înseamnă istoria românilor. Nici CIA. Nici UDMR. Nici Fondul Monetar Internațional. Nici planul sionist de a transforma România într-un teritoriu de refugiu al Israelului în cazul unei radicalizări a lumii arabe..."

(Din articolul "Pe-aici nu se trece!" de Radu Theodoru; în "România Mare", Buc.)

Israelienii au început să ne trateze, în țara noastră, ca pe palestinieni!

(Titlul unui articol apărut în "România Mare", Buc.)

• Biciușcă

"...Ceea ce se întîmplă în ultimii 2-3 ani în raporturile internaționale e un fel de joacă de-a șoarecele și pisica împotriva unor țări mici și mijlocii. Un fel de dresaj cu o biciușcă sionistă mondială ce vrea să înrobească popoarele ce le-au scăpat pînă acum..."

(C.V. Tudor; dintr-un interviu acordat dnei Neli Luchian, de la ziarul "Libertatea", Buc.)

• Fandacsia-i gata

"Cu cîteva zile înainte se petrecuse în Hale (la Pitești) un lucru straniu: un țăran venise la piață cu căpșuni la prețul de 250 lei/kg. Pe la ora prînzului, nereușind să vîndă căpșunile, redusese prețul la 200 lei/kg. Au apărut cei de la controlul pieței și l-au amendat pe țăran cu 30.000 lei pentru că redusese prețul!..."

(Radu Pătărlăgeanu; fragment din reportajul "Am fost pe-acasă"; în "Lumea liberă", New York)

• Români get-beget (de la coada vacii)

"...Chiar în asemenea măsură sîntem indiferenți la vinovățiile epocale? Nu e important, sau în orice caz, nu exclude alte răspunderi situaţia că pe Dulgheru îl chema altfel, că pe Nicolski îl chema Gruenberg, atîta vreme cît trei ofiţeri de securitate români îşi împuşcau conaţionalii în Trivale distrîndu-se ca la spectacolele de cabaret. Au existat mii de gardieni plus paznici de la Canal, români de-ai noştri. Şi nu-i iau în considerare pe aceia ce îşi făceau pur şi simplu «meseria», îi iau în considerare pe sutele sau miile de sadici care-i loveau pe deţinuţi în timpul plimbării, sau în timpul deplasărilor spre infirmerii. Pe aceia ce loveau cu patul puştii lucrătorii istoviţi care abia-şi cărau roabele cu pămînt la Poarta Albă, distrîndu-se de prăbuşirea victimelor. Eduard Covali îmi povestea cum un caporal se distra cu generalul Mociunschi, punîndu-l să-i lustruiască bocancii cu limba. Chiar dacă şi generalul fusese un om aspru pe front, pedeapsa îi era de-ajuns de grea pentru a nu fi şi astfel umilit. Ce să spui despre gardienii care i-au aruncat pe Iuliu Maniu, Gheorghe Brătianu şi alţii în gropile comune şi nu şi-au reamintit niciodată cam unde anume, ca măcar o aducere aminte să fie posibilă şi marcată?"

(Din articolul "Cu mînie, dar fără patimă" – de Viorel Ştirbu, în "România Literară",

• Năvala evreilor la Craiova

"S-au gîndit urmaşii lui Iuda cum să pătrundă ei într-o zonă românească în care n-au reuşit să pună piciorul de cînd sînt ei nomazi pe pămînturile noastre, şi anume în inima Olteniei, la Craiova. Şi au reuşit, înfiinţînd o cameră de comerţ româno-israeliană cu sediul la Craiova. Nu ştim cine a fost cu iniţiativa, dar dacă nu e vorba de vreo manevră romanisto-fesenistă înseamnă că cei ce alcătuiesc partea română au serioase probleme psihice şi trebuie iertaţi pentru fapta lor.

Oltenia, cetatea Băniei şi împrejurimile ei, de la Dunăre la Carpaţi şi de la Olt la Cerna, sînt singurele plaiuri neatinse de molima evreiască."

(Din "Europa", Bucureşti.)

"ACTUALITATEA ROMÂNEASCĂ"

Un etnolog britanic, Collin Turnbull, a petrecut doi ani în mijlocul unui trib din Africa răsăriteană. Un trib ce-şi pierduse orice sentiment social. Bolnavii erau lăsaţi să moară fără nici o îngrijire, bătrînilor li se smulgea puţina hrană din gură, fratelui mai mare nu-i păsa că fratele mai mic se stinge de foame. Nu mai era o societate, ci o adunătură de burţi goale, notează, îngrozit, cercetătorul englez. Tribul – despre care a scris o carte – se numeşte IKS. Membrii lui nu ştiu, nu mai ştiu, ce este aceea remuşcare, ce este mila, ce este grija pentru aproape, ce înseamnă solidaritatea umană. Ştiu însă, oricît de înfometaţi şi de slabi ar fi, să lovească şi să omoare. Tribul IKS.

Şi, cu aceasta, emisiunea noastră s-a încheiat. M. Iorgulescu vă mulţumeşte pentru atenţie.

(Mircea Iorgulescu; dintr-o emisiune "Actualitatea românească", la "Europa liberă"; august 1992)

• Legionarii cu adevărat

"D-le Calciu,

Pe cît de intransigenţi vă arătaţi (dvs. şi unii dintre necondiţionaţii dvs. admiratori) faţă de fostul PCR şi membrii săi (...) pe atît de toleranţi vă arătaţi cu foşti membri ori simpatizanţi ai altei organizaţii pe care istoria a clasat-o drept... «organizaţie criminală extremistă» – mişcarea fascistă Garda de Fier. De unde atîta intransigenţă faţă de unii şi atîta... îngăduinţă faţă de ceilalţi, d-le Calciu?

Unii dintre cei mai activi sprijinitori ai dvs. (...) scriu, pe anumite liste, în dreptul numelor lor «fost deţinut politic». Ar fi util să se precizeze şi natura sentinţei, căci acest termen-umbrelă, «deţinut politic», este foarte vag. Deţinut politic a fost şi ţăranul care s-a opus «colectivizării agriculturii» (care, pe de o parte îl dezmoştenea, iar pe de alta pulveriza clasa socială căreia îi aparţinea dintotdeauna), deţinut politic a fost (şi nu doar sub regimul comunist!) şi legionarul care a atîrnat în cîrligele de abator pe semenul său doar pentru vina că acesta nu era român. Cei doi condamnaţi politici nu aparţin unei aceleiaşi categorii. A acuza de crimă cînd tu însuţi poate ai mîinile mînjite de sînge ori ai aparţinut unei organizaţii ce a comis crime abominabile este, în cel mai bun caz, un gest imprudent.

...Cum nu acceptă să tragă vreun învăţămînt, el, acest om, (e vorba de fostul legionar, n. red.), nu aşteaptă decît momente prielnice să-şi dea în petec. Incapabil de a-şi scruta critic viaţa, el este încă şi încă o dată gata de aventură, de acţiune. Decît să spună «Da, în asta ori în asta am greşit...", el preferă să vadă în toţi ceilalţi – cei ce nu-i împărtăşesc opiniile – nimic altceva decît impostori, trădători ai intereselor naţionale, comunişti, agenţi ai Securităţii, cominternişti, KGB-işti, agenţi ai Mossadului etc. El este singurul care ştie cum trebuie iubită o ţară şi cum trebuie slujite interesele ei, deşi istoria a fost nemiloasă în a dovedi că atunci cînd ar fi trebuit să facă bine ţării, el şi camarazii săi i-au adus acesteia din urmă imense deservicii. Dar el şi camarazii săi sînt de fier, neclintiţi în credinţele lor. Rezultatul? Nu ei se înşeală, ci Istoria! Evreii sînt de vină! Comuniştii sînt de vină! Occidentul e de vină! Toată lumea este de vină, inclusiv eschimoşii! El, omul de fier, este singurul ce a avut, are şi va avea, de-a pururi, dreptate..."

(Din "Legionarii de serviciu... şi legionarii cu adevărat", scrisoare deschisă trimisă de Dorin Tudoran d-lui Gh. Calciu; în "Lumea Liberă", New York

NEWE-SELAIT

RAMAT·GAN

ACUM ŞI DVS. PUTEŢI BENEFICIA DE UN APARTAMENT ELEGANT, DE ÎNALTĂ CALITATE A VIEŢII

Aveţi ocazia să deveniţi proprietarul unui apartament elegant în noul şi exclusivul cvartal de locuinţe care se construieşte în Ramat-Gan, aproape de Universitatea Bar-Ilan, NEWE-SELAIT. Cartier elegant şi distins. Loc central, aproape de punctele principale.

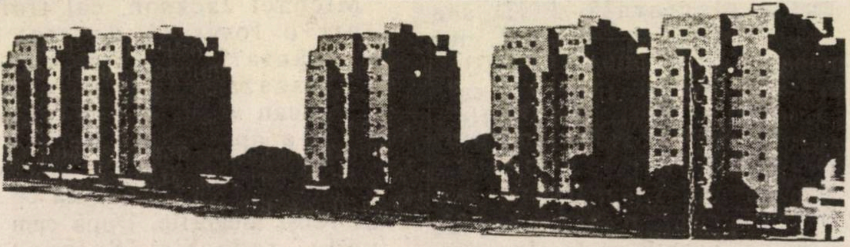

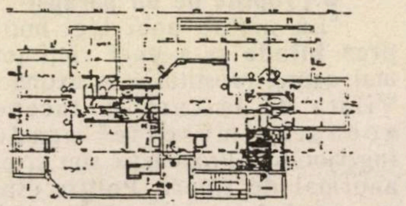

Proiect de construcţie de calitate al SOCIETĂŢII "SELA"

Agenţia Anglo-Saxon
Societate de bunuri imobiliare
Str. Bialik 32, Ramat-Gan
Tel 05-6738121

"SELA", SOCIETATE DE CONSTRUCŢII Ltd.
a lui Histadrut Haovdim Haleumit Beeretz Israel
Tel Aviv, str. Sprinţak 23
Tel. 03-6958105, 6958351

PENTRU IGIENA PERSONALĂ

Producător şi distribuitor: "BIDAN" - BNEI BRAK
Str. Hakishon nr. 16
Tel. 03/5709955 - 5709977 - 5700831

ŞANA TOVA !

BIDAN

COMODITATE • IGIENĂ • SĂNĂTATE
INTERESANT ŞI FOARTE UTIL!

- **BIDAN este un scaun modern care transformă orice closet în bideu şi foloseşte la spălarea părţilor inferioare ale corpului cu ajutorul unui jet de apă caldă şi la uscarea cu un curent de aer cald.**
- Astfel se creează pentru cel ce-l foloseşte o senzaţie de **totală curăţenie şi prospeţime.**
- Noul procedeu este binevenit atît pentru **adulţi** cît şi pentru **copii**, evitîndu-se contactul mîinii cu fecalele şi secreţiile urît mirositoare şi total insalubre. **Femeile gravide** găsesc prin **BIDAN** o rezolvare ideală a igienei speciale care li se impune, **suferinzii de erupţii, eczeme în părţile interne** simt o alinare a durerilor, iar cei **bolnavi de hemoroizi** pot realiza chiar evitarea operaţiei.

BIDAN-ul se prezintă într-o varietate de modele şi culori:
- **BIDAN TURBO**, aparat care încălzeşte apa şi usucă cu aer cald, cu 150x5=750 şkalim
- **BIDAN CU ÎNCĂLZIREA APEI**, cu 150x4=600 şkalim
- **BIDAN OBIŞNUIT**, cu 75x3=225 şkalim
- **Se fac instalaţii în orice loc din ţară • Se poate plăti cu carte de credit •**
- **Instalarea este simplă şi uşoară - 75 şkalim (inclusiv legătura electrică)**

LUMEA ROMÂNEASCĂ

• Preţuri

Cîteva preţuri care au intrat în vigoare luna trecută: pîine albă – 20 lei; carne de vită, calitatea a II-a – 380 lei/kg,; piept de pui şi de găină – 600 lei/kg.; ulei de floarea soarelui – 100 lei/kg.; lapte – 16 lei/l.; energie electrică – 6 lei/kwh.

...Pe de altă parte, salariul minim a fost fixat la 12.920 lei.

• Proptite de un parapet

"La umbra unei legi mult prea blînde şi a unei vieţi tot mai aspre, prostituţia se extinde. Vîrsta de la care se începe această "meserie" scade îngrijorător. Proxeneţii sînt şi ei anormal de tineri. Poliţia este angajată într-o luptă în care victoria nu se prea întrezăreşte. (...) Ar fi necesar cîte un detectiv pentru fiecare fătucă ce-şi vinde trupul , ceea ce, să recunoaştem, este imposibil. Ca atare, deocamdată, să luam lucrurile aşa cum sînt.

o Portul Constanţa, după orele înserării. Proptite de un parapet, Francisca P. şi Daniela A. fac dragoste cu doi marinari străini. Alţi navigatori îşi aşteaptă rîndul, în compania celui care vinde fetele, Mihăiţă Niţu. Sînt surprinşi de poliţie în flagrant şi aflăm că "domnişoarele" au 17 şi, respectiv, 22 de ani, iar proxenetul 24. Sînt moldoveni şi au venit în Constanţa să facă parale. o Un alt flagrant al poliţiei constănţene este realizat în casa lui Vlad Constantin, 56 de ani, suspectat mai demult de proxenetism. Clienţii sînt străini. Marinela C. este din Goşanu-Vîlcea, Mariana L. din Dărăbani-Călăraşi. Au cîte 25 de ani şi practică prostituţia de foarte mult timp...

o Evidenţele poliţiei de moravuri din Galaţi s-au îmbogăţit cu încă patru nume: Elena C., 22 ani, fără ocupaţie; Veronica R., 20 ani, ţesătoare, şi două eleve: Claudia R., 17 ani, şi Georgeta C., 16 ani. Pentru noua lor îndeletnicire s-au ales doar cu o amendă insignifiantă. La fel şi Loredana Adina I., 17 ani, din Caraş Severin. Va trebui să mai fie prinse de cîteva ori pentru a se putea dovedi procuraturii că fetele nu flirtează, practică prostituţia."

("Se extinde prostituţia" de Emil Munteanu; în "România liberă", Buc.)

DE ZIUA NAŞTERII LUI HITLER

"Partidul Dreptei Naţionale este, alături de Mişcarea pentru România, al doilea partid de dreapta hotărît să participe la cursa electorală. PND s-a înfiinţat la 26 aprilie 1992, ziua de naştere a lui Adolf Hitler. Spre deosebire de MPR, care este un partid al tinerilor, organizat sub conducerea fostului lider al studenţilor Marian Munteanu, PND are o ideologie mai accentuată de dreapta, bazată pe "naţionalism selectiv" şi pe "privilegierea cetăţeanului român faţă de străini şi imigranţi". Liderul partidului, Radu Sorescu (nepotul scriitorului Marin Sorescu), a declarat pe postul naţional de televiziune, în cadrul emisiunii "Studioul electoral", că PND are în vedere, în primul rînd, integrarea ţiganilor şi izolarea celor recalcitranţi într-un fel de rezervaţii în Bărăgan."

(Din "Lumea liberă", New York, august 1992)

• Cine "l-a sinucis"

Era tînăr şi dornic de viaţă, susţin cei care îl cunosc. Nu l-ar fi văzut nimeni în stare să se sinucidă, punîndu-şi o mască pe faţă şi racordînd-o cu un furtun la aragaz. Aşa a fost găsit în casă lt. major Ioan Lupea, pilot, unul din martorii diversiunilor cu terorişti de la unitatea de elicoptere, despre care am relatat în 20 mai 1992 ("Şi terorişti şi învingători"). Soţia sa, care locuia în Bucureşti, a rămas contrariată că nu mai răspundea la telefon. S-a urcat în tren şi a alergat la Sibiu, găsindu-şi soţul mort în apartamentul în care locuiau, cu uşa de la terasă deschisă. Tatăl tînărului pilot nu are cunoştinţe de criminalistică, dar a fost contrariat de faptul că masca n-a rămas imprimată pe faţa pilotului. Se pare că au mai dispărut şi alte persoane care ştiau unele lucruri despre primele zile ale Revoluţiei, la unitatea de elicoptere..."

(Din "România liberă", Buc.)

• Complotistul Michael Jackson

"... De gustul senzaţionalului funambulesc pare cuprinsă şi redacţia publicaţiei "Spionaj – Contraspionaj". Sub titlul "Michael Jackson, cal troian într-o lovitură de stat în România?", această revistă avansează ideea că starul american va fi adus ca ultima armă a opoziţiei, pentru ca în fruntea unor mase mari de oameni să reuşească ceea ce nu ar reuşi alegerile. După cum se vede, redacţia "Spionaj – Contraspionaj" se teme mai mult de muzica pop decît de ridicol."

(Dintr-un articol de George Pruteanu difuzat la radio "Europa liberă")

Strategie

"Strategia dlui C.V. Tudor se baza pe cîteva principii...

4) principiul «ţapului ispăşitor»; ungurul, ţiganul şi, mai ales, evreul. Este incredibil cît de bine poate opera antisemitismul ca numitor comun al unor oameni pe care, altminteri, nu-i leagă nimic."

(Liviu Cangeopol, în "Lumea liberă", New York)

• Titluri

Cîteva titluri din revista *Prostituţia*, nr. 32/1992, Bucureşti: "Metafizică şi clitoris"; "Suge şi fugi!"; "Femeia căreia nu-i plăceau vibratoarele"

• Mica publicitate

ESTE căutată o floare, între 23-29 ani (preferabil cu studii superioare) pentru o viaţă întreagă, de către un inginer român (32 ani) stabilit în Germania de Vest. 45 16 31

NEAMŢUL UDO, născut 1947, în Ardeal, stabilit de 24 de ani în RFG, îşi caută prietena din tinereţe, pentru corespondenţă. Aştept răspuns la: Marius Lepădat, post restant

București 54

POSESOR auto și apartament 60, 1,66/75 caut doamnă fără obligații, bună la toate. 17 13 45

("România liberă", Buc.)

Agenția PANN oferă ajutor tinerelor între 19-30 ani care sînt interesate să lucreze ca animatoare în barurile de noapte din Austria.

Se asigură permisul de muncă, transportul în Austria, cazare, salariu negociabil. Venit lunar între 3.000 și 5.000 DM.

Curriculum vitae la adresa: Welgersdorf-2484, Boschenstrasse, 32. Telefon: 22.54.24, între orele 20.00-5.00.

Prioritate pentru candidatele care au cunoștințe de limba germană.

DORESC cunoștință jocuri erotice. Asigur cazare și discreție. MICRO 20, bl. A1, ap. 52, Galați

TÎNĂR viril ofer companie doamnelor și domnișoarelor neînțelese erotic. Gozlan, Găvana 2, bl. D1, sc. B, ap. 36, Pitești

PERECHE gay (27 și 30) caută pereche similară de vîrste apropiate pentru petrecerea timpului liber. C.P. 15-69. Răspuns asigurat.

GAY, 19, șaten, 174/80, caut prieten 30 de ani pentru o relație îndelungată. C.P. 43 – O.P.26

STUDENT sărac, 24/170/65, caut parteneră cu situație materială foarte bună, indiferent vîrsta. Discreție absolută. Post restant O.P.2, Traian B.

TÎNĂR, 27, doresc să susțin examene orale cu tinerii (militari) dotați. Detalii (foto) la C.P.19 – O.P.13

DORESC să cunosc două tinere prietene, drăguțe și senzuale, în vederea unei interesante și plăcute perfecționări sexuale. I.D., C.P.88 - O.P.49

CAUT parteneră cu sînii mari pentru prietenie pătimașă. Scrieți pentru Doru.

TÎNĂR senzual, cu dorințe neîmplinitem caut parteneră cu experiență lesbiană. C.P.27 - O.P.10, București

("Prostituția", Buc.)

- **Decese**

Nicu Stoenescu, cîntăreț de muzică ușoară, unul din cei mai cunoscuți *diseuri* ai grădinilor de vară din anii '40-'60 (Cosna, Suzana, Leul și cîrnatul etc.); a fost căsătorit cu cîntăreața Dorina Drăghici

●

IANCU FELDSTEIN
MOMENTE
MINIMUM

A apărut:

DR. I. FELDSTEIN
"MOMENTE"

Povestea vieții unui medic evreu originar din România

●

CARTEA
se poate obține trimițînd un cec în sumă de 20 șekeli pe adresa:
Aba Hilel Silver 113/52, Haifa.
Tel. 04-223882

A APĂRUT

HATZIONUT

nr. 22, Tel Aviv, 1992
Religie * Istorie
Memorialistică * Document
Buletin editat sub egida Sinagogii Guttman, cu contribuția H.O.R. Tel Aviv (director: av. Leon Șaim, redactor: av. I. Scorțaru).
Buletinul poate fi procurat la Sinagoga Gutman
rh. Pekiin nr. 12/A, Tel Aviv.

HATZIONUT

BULETINUL ASKANIMILOR SIONIȘTI DIN ROMÂNIA ÎN ISRAEL și YAD ZIKARON LEIAHADUT ROMANIA
cu sediul în Sinagoga "BEIT IACOV-IOSEF RAV ZWI GUTMAN"
Redacția: Str. Pekiin nr. 12/A Tel Aviv
Redactor fondator: MOȘE MAUR ז"ל

DIN SUMAR:

Calendarul ebraic; Rabin Efraim Gutman: Sfințenia zilelor din luna Tișrei; *Moshe Kreisel:* Sionismul mai este, oare, de actualitate? *Shmaia Avny:* Au trecut 500 de ani; *Marius Mircu:* Presa sionistă din România (I); *Iosef Bergman:* Comemorarea în Israel a victimelor Holocaustului din România și Transnistria; *Iacob Eugen Scherzer:* Iacob Schieber; Veterani sioniști în aliaua română; *Av. Iancu Scorțaru:* File de actualitate; *Șlomo Leibovici-Laiș:* Contribuții la istoriografia evreilor din România; *Itzhak Artzi:* Golul lăsat de M. H. Bady; Ziua Ierusalimului; Comemorarea anuală a martirilor de la Dorohoi și Iași EBRAICA *Tony Solomon Maaravi:* Cum se mai schimbă timpurile! *Paltiel Segal:* Perioada ilegalității din timpul Holocaustului în România; *Iehuda Epstein:* 80 de ani de la nașterea lui Menahem Beghin; *Haim Rabinsohn:* Rabin în Israel (Poezie dedicată rabinului Zwi Gutman); *Ing. Baruh Tercatin:* 500 de ani de la izgonirea evreilor din Spania; *Shulamit Gutman:* Ierushalaim (poem); *Jean Blum:* Loteria mondială; *Rabin Efraim Gutman:* Luna Titanilor

BANDA LUI IOANID

Continuăm, sub semnul strădaniei noastre întru adevăr – neturburaţi de injuriile cîte unui interesat sau de ameninţările prin telefon, răcnite – să publicăm mărturii despre ciudata, tragica, incredibila "Bandă a lui Ioanid".

Mai întîi, o pagină de amintiri ale lui Paul Lupaşcu, despre cîţiva dintre protagoniştii dramei;

apoi, o relatare a corespondentului nostru de la Bucureşti, Stan Vlad, privind încercările sale de a obţine de la S.R.I. (Serviciul român de informaţii, condus de d. Virgil Măgureanu) dosarul afacerii;

în continuare, un scurt text de Monica Lovinescu, critic literar, vorbind despre felul în care a aflat ea, cu ani în urmă la Paris, dintr-o sursă de mîna întîia, despre celebrul atac din Giuleşti;

în fine, o scrisoare, poposită mai zilele trecute, pe masa redacţiei noastre. Autorul, d. Sorin Firu, din Canada, a avut prilejul să lucreze *Acolo*, la Interne, şi să cunoască dedesubturile cazului:

DOUĂ PERSONAJE DIN "BANDA LUI IOANID"

Era în vara anului 1958. Mă aflam în staţia autobuzului 31 de vis-à-vis de cinematograful "Patria".

În timp ce aşteptam autobuzul, s-a apropiat de mine o veche cunoştinţă, Rodica B. Ne-am salutat, ne-am strîns cu efuziune mîinile, am intrat în vorbă.

R.B. m-a întrebat:

– Ce mai ştii despre Harry? (Obedeanu, n.n.)

– Nu l-am mai văzut de cîteva luni şi nici la telefon n-am mai vorbit de destul de multă vreme.

– Nu ştii nimic?

– Ce să ştiu?

– Harry a fost arestat.

– Cum? Ce spui? Ştii cumva ce s-a întîmplat?

– Nu, absolut nimic. Ştiu doar că Nora şi cu el trebuiau să vină într-o seară la noi şi cînd, într-un tîrziu, intrigaţi că n-au sosit, am telefonat la ei, a răspuns... "altcineva".

A venit autobuzul, m-am urcat, iar R.B. a rămas în staţie.

În noaptea care a urmat n-am putut închide un ochi. Eram frămîntat şi, într-o anumită măsură, înspăimîntat. Ştiam că H.O. era gură-spartă. că făcea şi colporta tot felul de bancuri "reacţionare" şi că, în general, îşi spunea părerile – deloc conformiste – fără să-i pese cine anume îl asculta. Oare acesta să fie motivul arestării? Ca prieten apropiat, nu-mi va veni şi mie rîndul? Dacă el declară că şi eu gîndesc la fel?

A doua zi dimineaţa am telefonat unui prieten comun, Nelu M., care lucra la Ministerul de Externe, şi ne-am dat întîlnire la orele prînzului. Cînd ne-am văzut, mi-a confirmat ştirea aflată cu o zi înainte (sursa era însă aceeaşi R.B.).

Ştiind că H.O. era în acea perioadă aproape nedespărţit de Paul Ioanid, l-am întrebat dacă ştie ceva despre acesta.

– Nu ştiu nimic, dar pe Anita, nevastă-sa, n-am mai văzut-o de cîteva zile (lucra şi ea la Ministerul de Externe).

Au trecut cîteva săptămîni. Mă aflam în aula Academiei comerciale, la o adunare publică, unde m-am întîlnit cu oameni pe care nu-i mai văzusem de ani de zile. S-a apropiat de mine Dick Baboian, fost coleg din anii '47-'48 la redacţia "Scînteii".

– Ce s-a întîmplat cu tine? Unde-ai dispărut?

– M-am lăsat de mult de presă. Mi-am dat seama că nu e pentru mine. Acum lucrez în comerţul exterior, m-am făcut negustor de stat.

– Ai auzit ce s-a întîmplat cu colegul noastru H. Obedeanu?

– Da.

– Dar ştii pentru ce a fost arestat?

– Nu. Nici măcar nu bănuiesc.

– A participat la atacul asupra sucursalei Băncii Naţionale din Giuleşti.

Am încremenit: era de necrezut. Obedeanu să participe la o astfel de acţiune?. Dar, în aceeaşi clipă, după şocul primit la aflarea acestei "bombe", m-a străfulgerat un gînd: "Dacă o astfel de acţiune a avut loc, atunci nu încape îndoială că acela care a organizat-o n-a putut fi altul decît Gugu." (Igor Sevianu)

L-am cunoscut pe I.Sevianu în perioada 1941-1944. Un tînăr inteligent, spiritual, foarte hotărît, un antihitlerist înverşunat şi de o temeritate ieşită din comun. După părerea lui I.S., orice era posibil dacă aveai îndrăzneală. Era capabil de tot felul de acţiuni, de la lucruri copilăreşti (să intre într-o cofetărie, să mănînce trei prăjituri şi să plătească numai una sau să intre la cinema fără bilet) şi pînă la acţiuni "teroriste" antihitleriste.

În timpul dictaturii antonesciene, cînd evreilor li se ridicaseră aparatele telefonice, el şi-a instalat un telefon, trăgîndu-şi prin acoperiş un fir de la un vecin. Era foarte priceput la tehnică. Ştia să conducă o maşină, un autocamoin şi chiar un avion. În timpul războiului, înainte de prăbuşirea frontului de răsărit, a pregătit maşini infernale pentru aruncarea în aer a podului de la Barboşi, ultima linie ferată, pe care nemţii intenţionau să se retragă în faţa armatei sovietice. Acţiunea n-a avut loc, datorită evoluţiei rapide a situaţiei militare şi a fricii de represaliile care ar fi putut lovi pe deţinuţii politici din închisori şi lagăre.

În perioada descompunerii armatei germane care se retrăgea în dezordine prin România de pe frontul de răsărit, I.S. şi-a procurat arme de la dezertori nemţi şi umbla aproape întotdeauna cu un pistol asupra sa.

LUMEA ROMÂNEASCĂ

După 23 August 1944, l-am întîlnit sporadic şi nu ştiu cu ce s-a ocupat. Ştiu însă că şi-a terminat studiile devenind inginer şi că ar fi fost specialist în balistică – la fel ca Paul Ioanid, care preda aceste materii ca profesor la Academia Militară.

Îmi amintesc că, prin anii '50, cu prilejul unei întîlniri întîmplătoare, mi-a spus că lucrează la ONT ca şef de serviciu. Ştiu că, în această calitate, a condus un grup de excursionişti care au vizitat Germania răsăriteană, în perioada cînd încă nu se ridicase "zidul ruşinii" de la Berlin, şi că atunci unul din excursionişti, bun prieten al lui I.S., a trecut în Berlinul de Vest. Presupun că I.S. nu a fost străin de organizarea acelei "fugi" care a produs mare vîlvă. La inapoierea în ţară, I.S. a avut mari neplăceri, care au culminat cu scoaterea lui din slujbă şi cu o "încondeiere" la dosarul personal. Nu ştiu exact cînd s-au petrecut acestea, dar în 1976, în Israel, soţia lui, Monica, mi-a relatat că dosarul cuprindea o menţiune care nu permitea angajarea lui sub nici o formă în nici o instituţie sau întreprindere din ţară. Această informaţie îi fusese dată de către un prieten al lui care, în acea perioadă, avea o funcţie de mare răspundere şi căruia îi solicitase sprijinul pentru găsirea unei slujbe.

În primăvara lui 1958, m-am întîlnit întâmplător pe stradă cu el, cu care prilej mi s-a plîns că de multă vreme nu mai are serviciu şi că şi Monica, nevasta lui, a fost scoasă din slujbă ca "necorespunzătoare din punct de vedere politic" (mi se pare că ea lucra la secţia de limbi străine a radiodifuziunii). Tot atunci m-a întrebat dacă nu cunosc pe cineva din conducerea GETAX, deoarece ar fi dorit să intre acolo ca şofer de taxi. Cu ocazia acestei întîlniri, m-a rugat să-i împrumut o mică sumă de bani (cîteva sute de lei) pentru nişte plăţi scadente peste cîteva zile. A doua zi, m-am întîlnit cu el la cofetăria "Albina" şi i-am adus banii. După o lună, m-am trezit cu el în biroul unde lucram, pe str. Academiei. Venise să-mi restituie suma împrumutată.

A fost ultima oară cînd l-am mai văzut "în carne şi oase", pentru că după aceea nu l-am mai văzut decît în celebrul film "Reconstituirea". Atunci mi s-a confirmat, din păcate, presupunerea făcută cu cîteva luni în urmă, în aula Academiei Comerciale.

Igor Sevianu era, într-un fel, un om diferit de ceilalţi. Pentru el nu exista lege care să-l împiedice să întreprindă ceva. El nu concepea nici posibilitatea eşecului şi nici nu vedea primejdia ce ar putea decurge din eşec. Cînd iluziile sale pentru care – în anii războiului şi imediat după răsturnarea regimului antonescian– şi-a riscat viaţa, s-au prăbuşit, cînd şi-a dat seama – cu mult înaintea altora – de adevărata faţă a comunismului, a căutat poate o cale de a-şi rupe lanţurile şi de a-şi lua zborul spre altă lume, unde spera să-şi poată manifesta dorinţa sa neţărmurită de acţiune.

PAUL LUPAŞCU
Tel Aviv

AM FOST LA S.R.I.

Nu de mult, am început să mă interesez la "cei în drept" despre dosarul, respectiv ancheta şi procesul "Bandei lui Ioanid", aşa cum reies acestea din documentele vremii. Am început cu Inspectoratul General al Poliţiei care, destul de repede, şi-a declinat competenţa şi m-a îndrumat spre Ministerul de Interne. Aici, după trei zile de "căutări şi informări", am fost trimis să iau legătura cu Arhivele Statului. Instituţia aceasta (care oricum nu mai aparţine Ministerului de Interne) mi-a răspuns prompt, prin directorul ei general, că nu deţine dosare de procese decît pînă în anul 1956 (iar evenimentele care mă interesau pe mine s-au petrecut în 1959).

Deci, nu mi-a mai rămas decît instituţia cu care nu voiam să am de-a face nici măcar într-un caz de anchetă ziaristică: Serviciul Român de Informaţii (S.R.I.) care – zice-se – n-ar fi altceva decît fosta Securitate. Trebuie să recunosc că primul contact a fost promiţător: domnul Nicolae Ulieru, fost cronicar cinematografic la "Săptămîna" de pe vremuri, este în prezent purtătorul de cuvînt al S.R.I. şi, deci, cel care ţine legătura cu presa. La prima discuţie s-a arătat interesat şi mi-a promis că-mi va înlesni documentarea asupra acestui dosar. Ca să se ştie mai bine despre ce este vorba, i-am lăsat domnului Ulieru revistele "Minimum" în care au apărut relatări despre "Banda lui Ioanid".

La vreo trei zile după ce am dus revistele la S.R.I., am dat telefon (de fapt mai multe, pînă l-am găsit) domnului Ulieru. Se părea că treburile merg bine. Urma ca domnul general (în rezervă) Neagu Cosma, care cunoştea cazul, să-mi pună la dispoziţie dosarul. De fapt nu era chiar o promisiune fermă, dar mi s-a spus că va "încerca tot posibilul". Iar şi iar telefoane. Conform unui mai vechi obicei, de fiecare dată secretara îmi spunea că d. Ulieru nu-i la birou. Începusem să-mi pierd răbdarea, cînd, într-o dimineaţă, chiar d. Ulieru în persoană mi-a dat un telefon, spunîndu-mi să am răbdare, căci d. general caută.

Spre jumătatea lui aprilie, secretara d-lui Ulieru mi-a spus că pot să trec să iau... revistele. Despre dosar, despre articol sau un eventual interviu cu generalul – cu piesele dosarului pe birou – nici vorbă. Ea, fireşte, nu ştia nimic. Nu l-am mai căutat pe d. Ulieru. S.R.I. de azi, ca şi Securitatea de ieri, nu are deschidere spre presă şi public; încă nu poate fi vorba de transparenţă. Deşi în cazul de faţă era vorba despre un dosar vechi de peste trei decenii!

Cînd să trimit o scrisoare redacţiei în legătură cu cele întîmplate, ochii îmi cad fără să vreau pe titlurile unei reviste aflată la un stand de vînzare a presei. O revistă pe care n-o citisem niciodată, ce poartă titlul "Spionaj – contraspionaj". Pe prima pagină, un titlu mare: "Adevărul despre «Banda lui Ioanid»". Am cumpărat-o. În interior, un articol de peste o jumătate de pagină, cu titlul din prima pagină, semnat de... Neagu Cosma! (fără... general). Am constatat că d. Neagu Cosma (tot... fără) este şi directorul publicaţiei, editată de "Societatea" Arcaşul Co. – SRL. M-am lămurit. De-aici încolo orice comentarii sînt de prisos. Le poate face la fel de bine oricare din cititorii noştri.

STAN VLAD - Bucureşti

... la cele relatate de corespondentul nostru, se cuvine să mai adăugăm o precizare. În articolul Dsale, d. general Cosma povesteşte versiunea general-răspîndită despre atacul asupra dubei cu bani. Departe de a fi un mare iubitor de evrei (ba la din contra), d. Cosma face eforturi vizibile în sensul unei prezentări obiective a evenimentelor, încercînd să nu tragă prea mult spuza pe turta lui anti. Ci numai atîta cît încape...

CE I-A MĂRTURISIT MONICA SEVIANU MONICĂI LOVINESCU

Un document interesant privind "cazul Ioanid" îl constituie articolul cunoscutului critic literar Monica Lovinescu de la "Europa Liberă" în lunarul "Memoria" (nr. 3, Bucureşti, 1992).

Monica Lovinescu a aflat de Monica Sevianu în împrejurări speciale, dramatice. După cum se ştie, mama Monicăi Lovinescu, dna Ecaterina Bălăcioiu-Lovinescu (soţia marelui critic literar român E. Lovinescu) a fost arestată în anii '50 şi condamnată la închisoare. Aici ea s-a aflat, un timp, în aceeaşi celulă cu Monica Sevianu. Dna Ecaterina Bălăcioiu-Lovinescu a murit în închisoare, iar Monica Sevianu, care a supravieţuit regimului de la Jilava, şi-a făcut o datorie de conştiinţă din a comunica Monicăi Lovinescu, aflată la Paris, amănunte privind ultimele zile ale mamei sale. Aceste amănunte, redactate sub forma unui text memorialistic, intitulat *Mamie* (şi publicat în numărul amintit din "Memorii"), desvăluie, în paranteză fie spus, o inteligenţă remarcabilă şi un condei de bună calitate.

Textul respectiv a ajuns la Monica Lovinescu însoţit de o scrisoare în care Monica Sevianu se prezintă şi prezintă motivele care au adus-o la Jilava.

Este o scrisoare revelatoare privind misteriosul, faimosul "caz Ioanid".

Dar s-o ascultăm pe Monica Lovinescu:

"Primele ştiri asupra detenţiei ei (a mamei Monicăi Lovinescu, n.red.) le-am avut începînd din 1962, cînd m-am dus special în Israel pentru a cunoaşte pe cîteva din co-deţinutele ei sioniste eliberate între timp. Apoi, după amnistia din 1964, alte colege ale ei de închisoare au sosit în Occident. Credeam deci că ştiu tot. Nu ştiam încă esenţialul, ce mi-a fost relevat printr-o scrisoare sosită din Israel în 1977. Mai precis, adusă (în 1978) de fiul Monicăi Ben Itzak care se prăpădise între timp. Născută Alfandari, pe Monica Ben Itzak o chema, în România, Monica Sevianu, arestată în 1959 pentru cea mai rocambolescă aventură din cîte au fost încercate de regimul comunist. Un grup de şase tineri evrei, toţi foşti ilegalişti, o parte membri de partid, toţi intelectuali, atacase, mimînd filmarea unui hold-up, maşina Băncii Naţionale, în iulie 1959. Monica Sevianu îmi scria în această scrisoare:

"Eu sînt singura supravieţuitoare – oficială cel puţin – a acestui grup. (...) Arestarea, anchetarea şi procesul au fost, toate, supuse celui mai strict secret. Nimeni în afară de noi – cei şase – şi de Securitate n-a ştiut şi nu ştie exact care au fost faptele, motivaţiile, cum a fost condusă ancheta, procesul şi... ceea ce a urmat. "Avocaţii" care ne-au apărat n-au avut voie să citească – sînt convinsă – dosarul pe care – în timpul celor zece ore cît a durat procesul – l-au avut în faţă. Sentinţa ca şi dosarul sînt de atunci şi pînă acum închise în seiful Ministerului Justiţiei şi nici măcar Procuratura Militară generală nu posedă o copie."

Inculpaţii au fost condamnaţi la moarte. Monica Sevianu la MSV (muncă silnică pe viaţă) şi graţiată după cinci ani."

◆

Ing. *Sorin Firu,* domiciliat în oraşul Edmondton-AB din Canada, a adresat *Minimum*-ului o scrisoare în care arată că *"m-am hotărît să-mi aduc şi eu contribuţia la clarificarea problemei "Banda lui Ioanid"*.

În amplul material anexat, d. Firu precizează că din cei şase membri ai grupului implicat în acest caz, trei au fost în subordinea lui în diverse perioade şi, în consecinţă, îi cunoaşte bine. Aceştia sînt:

"*Alexandru (Lică) Ioanid* "a fost ajutorul meu direct la O.S.D. (Oficiul de studii şi documentare, subordonat Controlului economic şi Securităţii în anii 1947-1948 pentru cazuri de sabotaj economic). Ioanid era lipsit de cultură, abia putea să semneze şi să scrie cîteva cuvinte, dar era dotat cu şiretenie şi abilitate neobişnuite, ceea ce camufla lipsurile lui intelectuale, care, de altfel, i se treceau cu vederea deoarece fusese ilegalist. La o agapă colegială care a avut loc la sediul O.S.D., Lică a invitat-o pe sora Martei Drăghici, soţia lui Alexandru Drăghici, pe atunci secretar al Comitetului Central, responsabil cu Securitatea. Lică Ioanid, care nu era urît ca fizic, i-a făcut o curte asiduă surorii Martei Drăghici şi i-a propus să o ia în căsătorie. Sub influenţa băuturii aceasta a acceptat. Alexandru Drăghici s-a declarat de acord şi căsătoria a avut loc. Din acest moment, "acţiunile" lui Lică Ioanid s-au urcat vertiginos, astfel că el a fost "chemat" în cadrul "Serviciului secret de informaţii", însărcinat cu problema paşapoartelor şi apoi cu aceea a bandelor anticomuniste din munţi. Ulterior Lică a fost numit director al Direcţiei Generale Judiciare a Miliţiei pe întreaga ţară şi i s-a acordat gradul militar de colonel. Mie mi-a povestit verişoara mea primară, Silvia Georgescu, care fusese angajată ca secretară-dactilografă a lui Lică, cum făcea acesta faţă sarcinilor care îi reveneau în cadrul direcţiei. Îl chema pe adjunctul său, colonelul (veritabil) Şerban Samson, doctor în drept, discuta cu el cazul şi îl ruga să redacteze pe o hîrtie separată rezoluţia, pe care apoi el o copia întocmai şi o semna cu numele său.

Mai tîrziu, viaţa familială a lui Lică Ioanid a devenit insuportabilă din cauza violentelor scene de gelozie ale soţiei, scene motivate prin aceea că Lică era un mare afemeiat. Lică s-a dus la Alexandru Drăghici, i-a expus situaţia, exprimîndu-şi părerea că nu are altă cale de ieşire decît divorţul. Drăghici a fost de acord, dar puţin mai tîrziu şi-a adus aminte că Lică este evreu şi, conform măsurilor generale din acea vreme, l-a scos din funcţie şi l-a numit într-o alta, mult inferioară.

Al doilea participant la "Banda lui Ioanid" a fost *Paul Ioanid*, fratele mai mic al lui Lică, inginer-diplomat din U.R.S.S. şi pilot-aviator de încercare pentru prototipuri de avioane. Acesta a fost unul din colaboratorii mei apropiaţi la O.S.D., pilotînd unul din avioanele cu care eram dotaţi pentru investigaţiile noastre strict confidenţiale în interiorul ţării. Paul era un om serios, complet diferit de fratele său şi pentru mine a constituit o mare surpriză participarea lui la bandă.

Al treilea participant a fost *Igor Sevianu*, inginer, fost şef de serviciu în cadrul Oficiului Naţional de Turism "Carpaţi" în anii 1955-1957, perioadă în care eu am fost director general şi prin urmare lucram cu el aproape zilnic. Era inteligent şi capabil, dar inspira neîncredere prin lipsă de sinceritate şi datorită prieteniei foarte strînse cu Lică Ioanid de care nu-l lega în aparenţă nici un interes. Igor Sevianu se plîngea mereu că salariul său este insuficient, întrucît avea de îngrijit doi copii, iar soţia nu avea serviciu. În mai 1957, eu am fost scos din funcţia de director general al Oficiului Naţional de Turism, fiind înlocuit cu un anume Teodorescu, ginere al lui Chivu Stoica, pe atunci prim ministru; totodată, Igor Sevianu a fost dat afară din serviciu devenind şomer, ca şi alţi funcţionari evrei de la O.N.T.

Alţi membri ai grupului au fost: *Monica Sevianu*, soţia lui Igor Sevianu, fără profesiune; *Saşa Muşat*, fost conferenţiar universitar de istorie, fost agent provocator al Securităţii; şi *Harry Obedeanu*, de la catedra de ziaristică de pe lîngă Academia "Ştefan Gheorghiu", cumnat cu Filip Baru (pe atunci la agenţia economică română de la Moscova). Personal, am rămas uimit aflînd despre participarea la bandă a lui Harry Obedeanu, despre care ştiam numai de bine.

Şi acum iată ce am aflat şi în ce fel am aflat cu privire la faptul dacă a existat într-adevăr atacul "Bandei lui Ioanid" şi cum au fost descoperiţi membrii ei:

Într-una din zilele lui iunie 1959, întregul Bucureşti a vuit de un zvon: se spunea că la sucursala Băncii Naţionale din Calea Giuleşti s-ar fi dat un atac banditesc, furîndu-se cîteva milioane de lei, bani destinaţi plăţii muncitorilor şi altor salariaţi de la Atelierele C.F.R. Griviţa. După două zile însă nimeni nu se mai îndoia de realitatea "zvonului". Pe mine m-au chemat la telefon doi cunoscuţi, care aveau relaţii la Securitate, şi care mi-au povestit în detaliu felul gangsteresc în care dăduseră lovitura cinci bandiţi mascaţi pe care multă lume îi văzuse în plină zi.

De problema atacului de la sucursala Băncii Naţionale de la Giuleşti s-a ocupat exclusiv Securitatea, potrivit ordinului special al lui Alexandru Drăghici, după cum am aflat ulterior de la prietenul meu, colonelul Cristache Zambetti, director al direcţiei a patra (contrainformaţii) din Securitate, care a condus cercetările şi a descoperit pe autorii loviturii. Era evident pentru oricine că autorii atacului cunoşteau ziua şi ora exactă la care urma să sosească duba cu bani. "Consilierii" sovietici care au fost consultaţi au dat un aviz imposibil de aplicat. Ei au propus să fie cercetaţi în toate întreprinderile şi instituţiile cei ce au lipsit de la serviciu în ziua respectivă.

Cercetările colonelului Zambetti au durat două luni de zile pe diverse piste. Printr-o intuiţie deosebită, el a descoperit pe toţi autorii atacului.

După vreo două luni de la zvonul despre atac, am primit un telefon de la vărul meu primar, Marcel Schapira, frate cu Silvia Georgescu, secretara-dactilografă a lui Lică Ioanid. Acesta a venit imediat la mine (erau orele 11,30 dimineaţa) şi mi-a povestit următoarele:

În dimineaţa respectivă, se dusese cu sora sa, Silvia Georgescu, şi cu fiica Silviei, Nutzi, într-o vizită aranjată de comun acord cu Lică Ioanid la locuinţa acestuia aflată într-o clădire elegantă de pe Bulevardul 1 Mai. Scopul vizitei era ca fiica Silviei să facă o "vedere" cu un tînăr ofiţer, cunoscut şi recomandat de Lică; tînărul urma să vină şi el în "vizită" la Lică.

Stăteau cu toţii de vorbă în sufrageria locuinţei, cînd, deodată, se auziră bătăi puternice în uşă şi în cameră intrară şase militari înarmaţi cu puşti. Comandantul acestei gărzi se îndreptă spre Lică Ioanid şi îi spuse: "Avem dispoziţie superioară să facem o percheziţie". Lică a rămas tablou şi a încercat să protesteze, dar patru soldaţi au şi intrat în celelalte două camere şi au început să deschidă dulapurile. Nu trecură zece minute şi doi ostaşi aduseră un geamantan mare dintr-o cameră, pe care l-au pus pe masă şi l-au deschis. Geamantanul era absolut plin cu pachete de 25 şi 50 lei, fiecare pachet fiind legat cu o banderolă de hîrtie.

– În numele legii eşti arestat!, îi strigă comandantul. Vei veni imediat cu noi!...

– Cum îndrăzniţi să vorbiţi aşa cu mine?, protestă Lică. Voi explica eu ce este cu geamantanul cu bani.

– Legaţi-l!, strigă comandantul către doi soldaţi şi îl lovi pe Lică cu putere peste obraz.

Lică fu legat în cătuşe, cu mîinile la spate, şi azvîrlit într-o maşină. În cameră au mai rămas doi soldaţi, care au legitimat pe toţi cei prezenţi, întrebîndu-i de rostul lor acolo, după care îi lăsară să plece. Uşa locuinţei a fost sigilată.

În prima duminică ce a urmat, am dat telefon acasă la prietenul meu colonelul Christache Zambetti şi m-am dus la el. Zambetti m-a primit imediat şi mi-a spus:

– Ai venit la mine ca să afli cum a căzut banda prietenului nostru Lică? Mie nu mi-a mirosit bine că Lică venea la mine la fiecare 2-3 zile după zvonul despre atacul bandei ca să mă tragă de limbă, dacă e ceva nou în această problemă. (Zambetti îl cunoştea de multă vreme pe Lică Ioanid.) Am avut atunci intuiţia să cercetez ce s-a mai întîmplat cu Igor Sevianu, prietenul intim al lui Lică, despre care ştiam că fusese dat afară din servici şi că rămăsese şomer. La adresa la care locuia mi s-a spus că e plecat de mai mult de o lună, cu nevasta şi cei doi copii, la o pensiune din Predeal. Atunci m-am hotărît să-i instalez în cele două camere ale locuinţei *Tehnica Operativă*, cu complicitatea unui vecin, bine răsplătit pentru acest serviciu. (Prin *tehnică operativă* se înţelege instalarea microfoanelor de ascultare şi înregistrare pe bandă în cele mai importante locuri din locuinţa vizată, cu complicitatea unui vecin care cedează un loc în care se instalează un "operator" cu magnetofonul.) Rezultatul "T.O." a fost cel aşteptat!... Igor Sevianu şi familia lui s-au întors în locuinţă după vreo săptămînă, iar sistemul "T.O." înregistra discuţiile celor doi soţi. "Am trăit şi noi o dată după pofta inimii – a spus Sevianu către soţia sa – iar eu şi copiii am mîncat mai multă ciocolată decît în toată viaţa noastră!"

După alte zece zile, răstimp în care Sevianu se văzuse cu Lică Ioanid, sistemul "T.O." a înregistrat convorbirea decisivă a lui Sevianu cu soţia lui: "Măgarul de Lică ne cere la toţi să-i mai dăm cîte 50.000 de lei fiecare... Nu-i ajunge că a luat cît a vrut!"

M-am dus atunci în audienţă la Alexandru Drăghici şi i-am raportat totul, a continuat Zambetti.

– Arestaţi imediat pe Sevianu şi pe Lică Ioanid şi aflaţi totul, a spus Drăghici.

Zambetti continuă:

– Am dat dispoziţii de executare. Au fost arestaţi Sevianu şi Lică şi, în urma mărturiilor lor, au fost arestaţi şi ceilalţi participanţi din bandă.

Cu aceasta, întrevederea mea cu Zambetti a luat sfîrşit.

După arestarea întregii bande, agitaţia în diferite instituţii şi mai ales printre membrii Partidului Comunist a luat proporţii şi circulau tot felul de zvonuri fanteziste. Aceste zvonuri priveau în primul rînd mobilul loviturii şi modul în care atacul bandei fusese descoperit. După numeroase discuţii în cadrul Securităţii, principalii autori ai loviturii au fost siliţi să "mărturisească" că mobilul lor a fost ajutorarea evreilor rămaşi fără serviciu ca să poată pleca în Israel. La această idee, "mărturisită", s-a renunţat însă curînd chiar de către autorii ei, deoarece ar fi atras complicaţii nedorite.

În ce mod a fost descoperită lovitura? În cadrul restrîns în care a fost dezbătută această problemă la Securitate, s-a conchis că sistemul "T.O." nu trebuie dezvăluit cu nici un preţ, deoarece acest sistem era aplicat (din dispoziţia conducerii partidului) chiar împotriva membrilor de partid importanţi.

Acesta este motivul pentru care s-a imaginat, filmat şi prezentat în faţa cîtorva sute de activişti de partid faimosul film documentar "Reconstituirea", film în care au fost falsificate cercetările Securităţii, arătîndu-se că acestea s-au rezumat la urmăriri ingenioase, bazate pe faptul că erau bănuite anumite persoane din unele instituţii, care puteau şti data şi locul în care sosea duba cu bani etc., etc. De asemenea, principalii participanţi au fost filmaţi într-un cadru de mare lux , în care, chipurile, ar fi trăit după lovitură. Aşa se face că unii care au văzut filmul documentar au explicat ulterior mijloacele prin care au fost descoperiţi autorii loviturii prin prisma acestui film mincinos!"

E O LUME

HARRY FOSHA
New York

U.S.A. EGAL LUMEA?

Am toată înţelegerea pentru plăcintarul din colţ care, neinstruit şi lipsit de imaginaţie, îşi pune firma "Cea mai bună pizza din lume". În aceeaşi situaţie mă postez şi faţă de ghicitoarea care, cu acelaşi aplomb, se autodefineşte (încerc să traduc întocmai "ortografia") de "reMuNe MODNial" (!). Înţelegerea mea merge şi mai departe, ajungînd la baseball. Şi înţeleg că, printr-o neobişnuită sudură între nostalgie şi caraghioslîc, una din diviziile campionatului american de baseball se intitulează... "Seria mondială".

Înţelegerea mea însă încetează atunci cînd e vorba de persoane sau instituţii cu răspundere în ceea ce fac şi spun. Iată, de pildă, d. Russel Baker. Ziarist şi scriitor renumit, încoronat cu premii în ambele domenii, d. Russel Baker face o prezentare a cărţii lui James Reston "Dateline", spunînd: "James Reston este cel mai bun ziarist al veacului." Că d. Reston este unul din cei mai buni ziarişti americani este în afara oricărui dubiu. Poate chiar unul din cei mai buni din lume, deşi e greu de stabilit criterii indiscutabile. Dar cred că primul care nu este de acord cu afirmaţia d-lui Baker este însuşi d. Reston. În cartea citată, cu un spirit al autopersiflării caracteristic oamenilor siguri de sine (şi avînd pe ce!), d. James Reston se referă la unele greşeli de apreciere făcute în decursul unei cariere excepţionale la "New York Times". De asemenea, într-un capitol al cărţii face – aşa cum a făcut de nenumărate ori – elogiul evreului Walter Lippmann, socotit de mulţi (inclusiv James Reston) un far al jurnalisticii americane. Deci cel puţin un egal al lui Reston! Şi dacă amintirile mele de la orele de geografie din liceu nu mă înşeală, globul nu se limitează la Statele Unite. Şi secolul nostru a avut printre alţi ziarişti strălucitori pe Raymond Aron. Profesor, filosof, eseist, ziarist, politolog, evreul Raymond Aron a fost unul din puţinii intelectuali francezi care, în anii de după cel de al doilea război mondial, n-a căzut în mreaja stîngismului ca fostul său prieten, mult veneratul Jean-Paul Sartre. Deci, trei la număr. Şi, din păcate, nu cunosc presa germană, cea japoneză etc. Fără pretenţia de a desemna campioni mondiali la... categoria pană, cred că e cazul să pomenesc la acest subiect numele unor gazetari români de mare prestigiu: Arghezi, N.D. Cocea, Tudor Teodorescu-Branişte şi evreul Constantin Graur.

Alt exemplu de folosire abuzivă şi antigeografică a superlativului. Revista "People" a dedicat un număr special "Celor mai frumoase fiinţe omeneşti din lume". Mă rog, trec peste faptul că aprecierea e subiectivă. "Beauty is in the eyes of beholder" spune americanul, adică "frumuseţea depinde de ochii privitorului" sau mai plastic, cum spune românul, "Nu-i frumos ce e frumos, e frumos ce-mi place mie". Dar nu ăsta e baiul.

Cine găseşte timpul să examineze lista, observă din nou că mapamondul se reduce şi pentru redacţia revistei "People" tot la Statele Unite. Din 50 de frumuseţi, 40 sînt americani/cance get beget. Iar restul de 10, printre care Tia Carere (filipineză), Emilio Sanchez (spaniol), Imam (africană), toţi au cel puţin... legături de afaceri cu Statele Unite, dacă nu au devenit cumva chiar rezidenţi. Pe listă figurează, de pildă, Elizabeth Taylor. Chestie de gust. Dar nu vei găsi nici pe Gina Lollobrigida, nici pe Sofia Loren, nici pe Claudia Cardinale, care se pare că... întinereşte şi devine mai frumoasă pe măsură ce trece timpul; nici pe Danielle Darrieux care se pare că a descoperit secretul frumuseţii fără bătrîneţe, nici pe contemporana Catherine Deneuve, aleasă ca simbol al Franţei, şi, în sfîrşit, nici pe cea mai recentă revelaţie a ecranului şi frumuseţii franceze, Sophie Marceau. (Ştiu că exemplele mele se limitează la două ţări şi sînt conştient că fiecare poate adăuga frumuseţi din ţările pe care le cunoaşte.)

Cum spuneam însă, pentru redactorii revistei "People", ca şi pentru d. Russel Baker în cazul citat, globul, mapamondul, lumea se reduc la Statele Unite. Şi aceste deficienţe geografice în folosirea superlativului sînt departe de a-i ajuta pe americani în cucerirea de noi simpatii şi admiraţii...

CANNES PE STRADA 53, CATSKILL PE BROADWAY

Festivalul cinematografic de la Cannes a împlinit 45 de ani. O vîrstă respectabilă pentru o manifestare de acest gen, dar în general nu un prilej de... trecere în revistă. Nu acesta este însă punctul de vedere al Muzeului de Artă Modernă din New York, care a organizat o retrospectivă care durează din iulie şi pînă în octombrie şi în decursul căreia sînt prezentate aproximativ 135 de filme care au avut *premiera lor internaţională la Cannes.* Deci nu e vorba numai de filme premiate. Pe lîngă clasicele "Divorţ în stil italian" şi "Surîsurile unei nopţi de vară" al lui Ingmar Bergman, spectatorii new-yorkezi au putut vedea, de pildă, filmul polonez "Mama Ioana a îngerilor", filmul columbian "Rodrigo D. n-are viitor" sau filmul iugoslav "Cînd tata era în călătorie de afaceri".

Catskill e o regiune muntoasă (mai curînd deluroasă) în apropierea New Yorkului. În argoul artistic e cunoscută sub denumirea de "Alpii evreieşti" pentru că în urmă cu 25 de ani toate marile hoteluri şi case de odihnă din regiune erau evreieşti. Orice comic renumit trebuia să treacă prin aceste hoteluri în aşa numitul "Borscht circuit" (spre deosebire de supă, care are conotaţii medicale (!?), supa de găină fiind numită "penicilina evreiască", borşul, cum vedeţi, are conotaţii culturale). Nimeni însă nu îndrăznea să considere că amuzamentul adus de comicii din circuitul borşului poate figura pe scena unui teatru de pe Broadway. Pînă cînd, acum doi-trei ani, comicul Jackie Mason, fost rabin (singurul membru al familiei care a abandonat rabinatul) a îndrăznit să se prezinte pe Broadway cu un "one man show". A fost un succes de public extraordinar, spectacolul plecînd în turneu şi în Anglia unde a fost onorat de prezenţa reginei Elisabeta. După un an, Jackie Mason a venit cu un nou spectacol care din nou a întrunit adeziunea publicului şi a criticilor. Anul acesta patru comici consacraţi în "circuitul borşului", dar care nu apăruseră niciodată pe Broadway, şi-au unit forţele creînd spectacolul "Catskill pe Broadway". Şi astfel Freddie Roman, Marilyn Michaels, Dick Capri şi Mal Lawrence au contribuit la acţiunea începută de Jackie Mason de a arăta că humorul nu are graniţe geografice.

■ *Rav Mason*

RABINUL DE LA SING-SING

În ciuda aparenţelor, titlul nu spune nici mai mult nici mai puţin decît spune: că la închisoarea Sing-Sing un rabin, pe nume Irving Koslowe, vine să-şi viziteze enoriaşii care, din fericire, nu depăşesc cifra de 30 din totalul de 2.000 de deţinuţi. "Unii oameni se întreabă de ce aduc o supă de matzes ball unei bande de criminali", spune rabinul Koslowe. Dar dacă unul dintre ei îşi pune o yarmilca pe cap şi vine să se roage, asta înseamnă un pas mai departe.

Rabinul Koslowe, care e în vîrstă de 72 de ani, vizitează deţinuţii de la Sing-Sing de 42 de ani. În 1950 erau 170 de deţinuţi evrei. E una din puţinele congregaţii din lume – spune rabinul – care nu regretă să piardă unii dintre membri.

NEW YORK TIMES ÎN LIMBA RUSĂ

Cititul, citatul, cotatul, cătatul "New York Times" n-a apărut niciodată în altă limbă decît în engleză. Anul acesta, marele cotidian american, în colaborare cu "Moscow News", un săptămînal care şi-a cîştigat un prestigiu neobişnuit în publicistica rusească, au început să publice o ediţie rusească a lui "New York Times".

E interesant că, din deferenţă pentru cititor, editorii au pus în primele pagini ştiri locale. La protestul cititorilor, paginaţia a fost schimbată, publicîndu-se la loc de frunte ştiri externe!

The New York Times
NEWS IN REVIEW
НЕДЕЛЬНОЕ ОБОЗРЕНИЕ

VIOLEAZĂ-MĂ, LUKE!

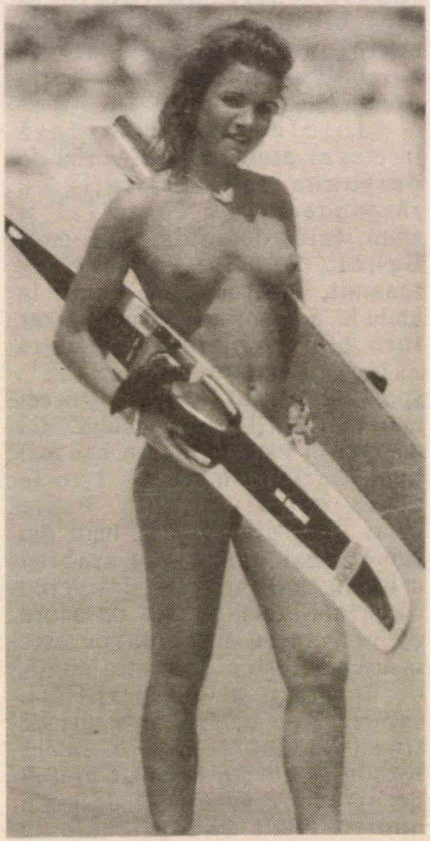

Două personaje ale unui serial T.V. de prînz, Luke şi Laura, s-au îndrăgostit şi căsătorit după ce Luke a violat-o pe Laura. Conform enciclopediei Serialelor de prînz (Soap opera), cînd actorul Tony Geary (interpretul lui Luke) apare în carne şi oase, adolescentele strigă: "Violează-mă, Luke, violează-mă!"

ISLAMUL PE MALURILE SENEI

■ **LAURENT LEGER**
Paris

Cum finanțează extremiștii musulmani formarea de imami francezi

O întreagă polemică s-a dezlănțuit în ultima vreme în legătură cu implantarea unei universități islamice la 9 kilometri distanță de Château-Chignon, fostul fief al lui François Mitterrand. Acest "Institut european de științe umanistice", instalat pe un teren de 10 hectare și care urma să-și deschidă porțile la vreo 50 de studenți în ianuarie viitor, va educa imami, adică șefi religioși musulmani. Serviciile de informație precum și Direcțiunea controlului teritorial sînt foarte neliniștite. Numeroase rapoarte au fost transmise Ministerului de Interne, precum și la Elysée, la Matignon și la cabinetul lui Kafi Yamgnane, secretar de stat la Ministerul Absorbției. Presa a izbutit să obțină unul din aceste rapoarte. Concluziile sînt alarmante.

Rezultă că adevărații inițiatori ai proiectului ar fi "Frații Musulmani". Această organizație teroristă, care reprezintă curentul islamic dominanat în lumea arabă, este interzis în Egipt în urma tentativei de asasinat împotriva lui Nasser în 1954. Nici gînd de un *"islam à la française"*, așa cum pretinde "abil" (fiindcă noi sîntem deștepți și îi "ducem" pe fraierii de francezi) promotorul proiectului "l'Union des organisations islamiques de France (U.o.i.f.)".

Consiliul de administrație al institutului e prezidat de o personalitate apropiată "Fraților Musulmani", Faiçal Maoulaoui. Acest libanez cunoaște bine Franța, în care a locuit între anii 1979-1986, și a organizat un mic grup apropiat de linia politică a partidului islamic "Ennhadha" interzis în Tunisia. Ideile lui Maoulaoui sînt extrem de violente: el preconizează, între altele, "instaurarea unui stat islamic în Europa". Faiçal Maoulaoui, precum și alte cadre didactice recrutate din Sudan, Pakistan și Arabia Saudită, urmează să predea cursuri la acest institut, începînd din luna ianuarie.

Tot el a scris și o broșură difuzată prin cîteva librării musulmane din Paris, ca librăria "Essalam" de pe bulevardul Ménilmontant, precum și aceea de lîngă Jussieu. Este o broșură de vreo treizeci de pagini, care dă informații despre institut, în limba arabă. Maoulaoui exprimă păreri net antisemite; el susține de asemenea că "asociația musulmană din Europa trebuie să creeze un nou *lobby*, aidoma *lobby*-ului evreiesc". El cere de asemenea interzicerea bazinelor de înot, a dansului, a educației sexuale pentru tinerele eleve musulmane.

Această faimoasă broșură dezvăluie numele membrilor consiliului științific și al comitetului de organizare a institutului: două foruri oculte care nu figurează în statutele oficiale predate la prefectura din Nièvre. Ele au fost alcătuite în bună parte de către islamiști influenți în Maghreb și în Orientul Mijlociu, apropiați "Fraților Musumani". Printre aceștia semnalăm în mod special pe Youssef al-Qardnoui, unul din conducătorii mișcării, ale cărui publicații inundă librăriile islamice din Paris, precum și pe Mafhoud Nahnah, responsabilul organizației islamice algeriene "Hamas", atașat în egală măsură partidului "Ennahdha", și membru al "Frontului salvării islamice". Toți aceștia urmau să se întîlnească la congresul anual al U.o.i.f.

"Se dă mînă liberă extremismului saudian împotriva comunității musulmane moderate", spune cu indignare un specialist al islamului. Arabia Saudită, Kuweitul și Emiratele din Golf, acolo unde islamul cel mai radical este aplicat cu forța, sînt principalii susținători financiari ai centrului. Fondurile pătrund pe căi lăturalnice islamice internaționale ca de exemplu "Consiliul mondial suprem al moscheelor și ministerelor cultelor din țările Golfului". Peste 5 milioane de franci au fost deja depuse.

Kofi Yamgnane a făcut o declarație publică, în care a denunțat, față de cîțiva susținători ai proiectului, că "e vorba de un institut particular care se pregătește să formeze imami, dar nici un moment nu se gîndește să integreze islamul în societatea franceză." Ministrul de Interne, care este și Ministrul Cultelor, refuză să ia vreo măsură, invocînd următoarea explicație: "Nu poate fi interzisă o asociație care intenționează să predea cursuri de teologie, după cum nu e interzis să predea cursuri de karaté."

... După cum – a adăugat un comentator – nu va putea fi interzis în curînd să dai foc orașelor franceze.

(Traducere de S.M.)

Dragi
prieteni
francezi,
fiți
vigilenți!
Să nu spuneți
că nu v-am spus!
Eu,
Minimum,
vă iubesc.

E O LUME

EVREII DIN IUGOSLAVIA

Stabilirea evreilor în Iugoslavia a avut loc în antichitate, lucru dovedit de arheologii care au descoperit, cu 30 de ani în urmă, în apropiere de Spalatto în Dalmaţia, un cimitir evreiesc datînd din secolul 3 al erei noastre.

În Evul Mediu, comunităţile evreieşti erau bine reprezentate în această regiune. Comunitatea din Zagreb, fondată în secolul 13, a cîştigat un număr de prozeliţi printre creştini. În Slavonia existau evrei încă din secolul 12, iar un document din 1213 relatează că evreii din Liubliana şi-au reconstruit sinagoga, incendiată de duşmanii lor.

Principalul aşezămînt evreiesc în Evul Mediu era la Maribor (Marburg), unde evreii trăiau într-un cartier care avea toate caracteristicile ghetto-ului medieval: ziduri, poartă, un turn pentru refugiere în caz de atac şi inevitabilul Judenmeister. În această comunitate au apărut nenumăraţi talmudişti.

Populaţia evreiască a crescut mult după ce turcii au cucerit Belgradul în 1524. Mulţi exilaţi din Spania şi Portugalia au găsit refugiu în Serbia şi Bosnia şi, nu după mult timp, centre de limbă sefardă au apărut în multe oraşe. Comunitatea din Belgrad a fost fondată în 1646 de ducele de Naxos, fruntaş evreu, mărindu-se mereu cu noi refugiaţi din Germania şi mai ales din Ungaria.

Emanciparea evreilor din Iugoslavia a primit o bază legală prin tratatul de la Berlin din 1878, deşi, ca majoritatea tratatelor, nici acesta n-a fost respectat pe deplin. Totuşi, aici evreii au fost trataţi mai puţin rău decît în celelalte ţări slave şi au primit chiar drepturi depline în decembrie 1918, la crearea regatului Iugoslaviei prin unirea Serbiei, Croaţiei, Muntenegrului, Dalmaţiei, Bosniei, Herţegovinei şi districtului ungar al Banatului.

Ultima statistică dinaintea celui de al doilea război mondial datează din 1931, cînd se aflau în Iugoslavia 76.654 evrei, din care cei mai mulţi în Zagreb, organizaţi în 117 comunităţi. Apoi a urmat Holocaustul... Cu masacrele binecunosute: Ante Pavelici, dictatorul Croaţiei, a colaborat din plin cu trupele S.S. la exterminarea evreilor. După război, în Iugoslavia mai erau vreo 10.000 de evrei. Astăzi, cam 3-4.000... Iar cîteva sute dintre aceştia au venit în Israel, acum, fugind de prăpădul de la Sarajevo.

A.Z.

AH, SĂRACA LIMBĂ FRANCEZĂ... CUM O MAI BATJOCORESC JIGODIILE...

Confruntaţi cu o criză economică fără precedent, algerienii înclină să acuze pe străini de a fi sursa dificultăţilor lor. Partizanii F.I.S. au pregătit alegerile învinuind de toate relele pe evrei – o comunitate care se compune doar din cîteva zeci de bătrîni. După reţeta prescrisă în săptămînalul fascist *Europa* din România, ultra-religioşii islamici văd peste tot efectele unui "complot iudaic" care ar mina Algeria.

Săptămînalul *Tînărul independent* şi-a adus contribuţia la această campanie publicînd în foileton faimosul text fabricat de poliţia ţaristă, *"Protocoalele înţelepţilor Sionului"*. Şi tot în această foaie a apărut, pe patru pagini, relatarea unui proces care a avut loc în 1990 în Suedia, în cursul căruia animatorul marocan al unui post de radio islamic a expus tezele revizioniste asupra Holocaustului care ar fi fost doar o invenţie a "mafiei jidoveşti". Întrucît justiţia suedeză l-a sancţionat pe respectivul pentru "injurii rasiale", săptămînalul algerian şi-a manifestat indignarea într-un articol intitulat semnificativ *"Un islamist condamnat pentru că a criticat sionismul"*.

O altă publicaţie, *l'Hebdo libéré*, a consacrat un dosar de 7 pagini *"bancherilor care vor să destabilizeze Algeria"*. Articolul denunţă legăturile întreţinute de diferite organisme oficiale cu un birou de consultanţi de la Paris, în conducerea căruia se află (bineînţeles!) şi evrei. Cotidianul *le Matin* a criticat vehement programarea filmului *Exodus* de către un canal de televiziune francez, denunţînd *"aceste oficine de presă occidentale, jidănite pînă în măduva oaselor"*. În acelaşi spirit, cotidianul de limbă arabă *El Khabar* a denunţat, în două articole, primejdia *"penetraţiei evreieşti în statul şi în societatea algeriană"*.

I.F.

DEPOU DENTAR
I. ESKENAZY&Co.

●
UREAZĂ ONOR
CLIENTELEI SALE,
PRIETENILOR ŞI
CUNOSCUŢILOR
● ŞANA TOVA ! ●
●
LA NOI GĂSIŢI PREPARATE
ADEZIVE PENTRU PROTEZE
DENTARE. DEASEMENI
PRODUSE PENTRU IGIENA
BUCALĂ PRECUM ŞI ORICE
FEL DE ALTE MATERIALE
DENTARE.
●
VĂ AŞTEPTĂM CU PLĂCERE!
●
DEPOUL DENTAR
I. ESKENAZY & CIE.
TEL AVIV, STR. LEVONTIN 4,
TEL. 624664
●

PESCUITORUL DE *perle*

Scoop: Ministrul Arie Deri e căsătorit cu Shulamit Aloni!

În ziarul "Viaţa noastră" nr. 11996/1992, pe prima pagină, se vorbeşte de manifestaţia credincioşilor la cripta patriarhilor, care i-au strigat lui Arie Deri, nepermiţîndu-i să urce la Tora: "El este cel care a *încornorat-o* pe Shulamit Aloni."

Dicţionarul Limbii Române Contemporane, ed. 1956, pag. 608, col. I, spune clar: "Incornorat (despre soţi) – înşelat".

(Comunicată de I. Kishon,34, Hamagal str., Kiriat Ono – Rimon, cod 55402)

Ce plămîni!

"Ramon (...) înoată cîţiva metri, dar curînd are senzaţia că-i explodează capul: a ajuns la peste 30 km. adîncime, fără să respire!"

("Revista mea", Tel Aviv, nr. 1527/1992; comunicată de G. Kelemen, reh. Moshe Sharet 6/4, Beer Sheva)

Material documentar

"Aţi fost într-o călătorie şi aţi adunat diferite *prosoape*? Nu le aruncaţi, pentru că sînt asemenea unor amintiri şi le puteţi împrumuta unor prieteni, care vor să se documenteze înainte de a-şi fixa itinerariul."

(Din "Viaţa noastră", 17-VIII a.c.; communicată de prof. S. Weissman, Ierusalim, Rh. Dov Gruner 17/201, Talpiot Mizrah 93804)

Ştiinţă

Nu ştiu dacă ştiţi cum se formează stalactitele şi stalagmitele. Este un proces chimic, în care carbonatul de calciu insolubil se transformă în bicarbonat de calciu solubil şi apoi din nou în carbonat de calciu. Iată însă cum vede d. Shabtai Himmelfarb procesul de formare a stalactitelor şi stalagmitelor (în "Viaţa noastră" din 28 august – în "Note de drum din China"):

"...acestea au fost create în decursul a sute de mii de ani din picăturile de apă care au curs din pereţii calcaroşi şi frigul din peşteră a făcut ca picăturile de apă să îngheţe iar din gheaţă s-au transformat în piatră."

(Rodica Wexler, Rh. Ben Gurion 45132 Kfar-Gvirol, Rehovot 76390)

Valizele cardiace

Un sfat, la rubrica "Pentru dvs., doamnă", cu privire la bagajele pentru călătoriile huţ:

"Nu uitaţi să faceţi asigurare de sănătate şi pentru bagaje."

("Viaţa noastră", 17-VII a.c.; comunicată de M. Lupu, Kiriat Bialik 27000, Rh. Dan 17/8)

Din lac în puţ

...Ca să nu uit, nu vă graţiez nici pe dvs. şi vă rog să faceţi o nouă rectificare a rectificării parţiale ce aţi făcut în numărul 64 a.c. al revistei "Minimum":

Aţi rectificat scriind că Uzi Landau nu este primarul Nataniei, ci al Herzliei; într-adevăr, primarul Herzliei se numeşte Landau, însă *Eli*, şi nicidecum Uzi.

(Comunicată de I. Michelstein, POB 7272, Tel Aviv 61072)

Întîi a mărturisit, apoi a spus adevărul

"...Mordehai Alfasi (bănuit de a fi pus la cale asasinarea fostei sale soţii şi a amantului ei, E. Meir, n.n.) a mărturisit la anchetă că a trimis oameni să dea foc maşinii lui Emanuel Meir. Alfasi a fost arestat în urmă cu o săptămînă, supus unui examen la detectorul de minciuni şi se pare că a spus adevărul cînd a susţinut că nu a fost implicat în crimă..."

("Viaţa noastră", 6-IX a.c.)

Poşta

Silvia Ionas, Bat Yam; *Ella Friedman*, Ierusalim; *I. Michelstein*, Tel Aviv ş.a.: observaţii juste, nimic de zis, dar este vorba de greşeli de corectură, neglijenţe stilistice, agramatisme, neconcordanţă între titlu şi text, date inexacte, adică de mizerii gazetăreşti care nu se ridică (sau coboară) la nivelul de perlă; adică la declanşarea hazului. Dacă le-am consemna pe toate, am face operă bună de educare a persoanelor în cauză, dar – vai! – nu ne-ar mai rămîne spaţiu în revistă pentru celelalte rubrici.

Styx

Aşa cum am mai comunicat, cititorii care ne vor trimite "perle" pescuite în presă (inclusiv – repetăm – în Minimum*!) vor primi drept premiu cîteva cărţi aparţinînd scriitorilor israelieni de limbă română. Menţionăm că, în cazul cînd aceeaşi "perlă" este sesizată de doi corespondenţi, premiul se va acorda celui care trimite primul scrisoarea, conform datei poştei.*

MARIA GĂITAN-MOZES

IDENTITATE

O CARTE NOUĂ
O CARTE DE SENSIBILITATE ŞI GÎNDIRE
IDENTITATE
VERSURI
de MARIA GĂITAN-MOZES

MINIMUM

"Prin accesibilitatea lor, prin ritmul întotdeauna cald, prin imaginile uşor de condus spre suflet, versurile Mariei Găitan au calitatea de a-l apropia pe cititorul israelian de universul poeziei..."

RODICA GRINDEA
("Revista mea")

"Autoarea poartă în sine o credinţă nestrămutată în destinul fiinţei umane, în sensul înţelegerii vieţii ca un proces ireversibil, ciclu deschis şi închis în cerc de fiecare dintre noi."

ANDREI STRIHAN

"În «Identitate», prima culegere de versuri publicate de la sosirea ei în Israel, Maria Găitan-Mozes ni se înfăţişează ca o poetă de mare sensibilitate emoţională, sinceră, echilibrată. O floare rară în poezia de limba română."

S. DANMAR
("Adevărul")

"Ne închinăm cu respect, ba chiar cu un dram de invidie în faţa volumului ei... Halevai mai multă asemenea poezie!"

RADU KLAPPER
("Minimum")

Cartea se poate procura trimiţînd un cec în valoare de 20 şekeli pe adresa: Str. Haşmonaim 81, Bat Yam, tel. 5515047

MINIMUM NU UITA

ITZHAK ARTZI

ÎNTÎLNIRI CU A.L. ZISSU

Fragmentul de jurnal ce urmează a fost scris acum 34 de ani, după venirea lui A .L. Zissu în Israel. Înainte, "petrecuse" timp de şase ani în închisorile româneşti ca unul dintre fruntaşii grupului de Assirei Zion.

La şase luni de la sosirea în ţară, Zissu a încetat din viaţă. Doar grădina din strada Rembrandt care-i poartă numele – cinstire a memoriei sale, obţinută după ani de eforturi şi insistenţe în cadrul primăriei Tel Avivului – aminteşte trecătorului interesat că a existat un A. L. Zissu.

Pentru mine, ca şi pentru mulţi tineri din generaţia mea, A. L. Zissu a fost de-a lungul anilor o figură legendară. Îl cunoşteam din citirea cărţilor sale – îmbinare de filosofie şi fantezie literară – avînd ca obiect problemele general-umane şi cu deosebire cele evreieşti. Ştiam despre întreprinderea sa temerară de a întemeia un cotidian evreiesc, *Mîntuirea* şi de a-l conduce pînă la interzicerea lui de către autorităţile fasciste.

În anii războiului, circulau zvonuri că Zissu este un om bogat, care trăieşte retras, îndepărtîndu-se, din proprie voinţă, de furtunile vieţii evreieşti şi ale mişcării sioniste, ultima fiind împinsă pe atunci într-o adîncă ilegalitate.

Auzisem ceva despre comportarea sa atunci cînd "Centrala Evreilor" – aşa zisa conducere evreiască, inspirată şi creată de cei doi responsabili pentru problemele evreieşti în epoca fascisto-antonesciană, Radu Lecca şi Gustav von Richter (reprezentantul în România al lui Eichmann), a primit ordinul să colecteze de la evreii din România milioane de lei, drept contribuţie din partea populaţiei evreieşti la efortul de război româno-german.

Solicitarea pentru colectă ajunsese şi la Zissu, dar el, curajos, a refuzat să-şi dea contribuţia. *"Eu nu voi finanţa o acţiune ce are ca scop să lichideze poporul evreu"*, ar fi răspuns Zissu.

ARTĂ PENTRU ARTĂ...

Ca urmare, a fost internat în lagărul de la Tîrgu-Jiu. Conducerea "Centralei" nu i-a luat apărarea. Cei care se găseau în fruntea ei nu puteau uita grelele sale acuzaţii la adresa lor; el îi caracterizase drept conducători ai unei oficine a Gestapoului şi a Siguranţei, unelte docile ale regimului fascist-antonescian.

Despre condiţiile eliberării sale, despre viaţa şi activitatea sa nu ştiam mai nimic.

În carne şi oase, l-am văzut pentru prima oară la un simpozion literar, organizat în 1943, în sala Baraşeum. Sala era arhiplină. De fapt, manifestarea literară era doar un camuflaj; iniţiativa aparţinea cercurilor evreieşti de stînga, rezistenţei literar-teatrale, avînd ca exponenţi pe Lascăr Şaraga, Al. Finţi, Beate Fredanov, Lică Grünberg, M. H. Maxy, Ury Benador şi alţii. Tema simpozionului era în aparenţă nevinovată: "Artă pentru artă sau artă cu tendinţă". Cu alte cuvinte, vechea dispută dintre teza materialismului dialectic şi cea idealistă.

Teza idealismului a fost susţinută de A. L. Zissu. Adversar înverşunat al materialismului istoric determinist, Zissu susţinea că literatura şi arta sînt creaţii sufleteşti spontane, individuale, libere de orice tendinţă politico-socială.

Cine nu era naiv înţelegea ce fel de ciocnire de idei se ascundea sub paravanul acestui dialog literar. Sala nu era cu Zissu, ci cu stîngiştii. El era unul singur; ei constituiau o masă.

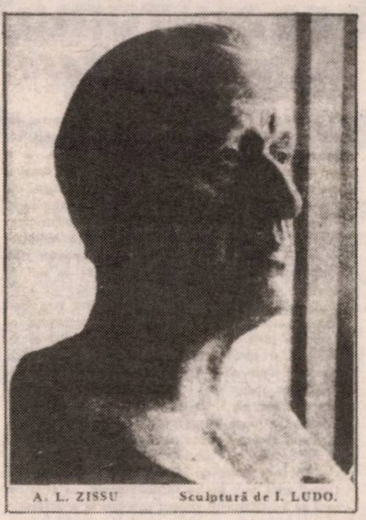

A. L. ZISSU Sculptură de I. LUDO.

La această întîlnire l-am văzut izolat. Şi totuşi îl menţinea la suprafaţă retorica sa, patetismul său spontan ce izbucnea din străfundurile sentimentalismului său şi ale raţiunii sale. Din gura sa curgeau perle de metafore, imagini literare, argumente ce proveneau din formaţia sa judaică şi din cunoştinţele sale universale.

Dar aplauzele furtunoase erau acordate din abundenţă nu lui, ci adversarilor săi. L-am văzut atunci în grandoarea şi izolarea sa.

ELVEŢIANUL ERA AGENT DUBLU

Personal l-am întîlnit de-abia în februarie 1944. Era epoca celei mai teribile crize din Organizaţia Sionistă ilegală, a cărei Executivă era condusă de Mişu Benvenisti. Atunci, contactele cu Ereţ Israel se făceau prin Organizaţia Sionistă. Comitetul se salvase cu greu, prin intermediul birourilor din Istambul şi Geneva. Materialul documentar, rapoartele, informaţiile cu privire la acţiunile anti-evreieşti, la deportări, la situaţia din ghettouri şi lagărele de muncă din Transnistria erau transmise prin curieri diplomatici contra plată.

Noi n-aveam de unde să ştim că, bunăoară, curierul elveţian Hans Welt era agent dublu. El înmîna materialul original biroului de legătură din Geneva, condus de Nathan Schwalb, dar nu înainte de a-l fotografia şi a-l preda Gestapoului. Astfel, Gestapoul ştia ce făceam, cum gîndeam, care ne erau planurile. În februarie 1944, Gestapoul, în colaborare cu Siguranţa română, a decis să dea lovitura de graţie. Într-o singură noapte, au fost arestaţi conducătorii Organizaţiei Sioniste ilegale, conducătorii mişcărilor de tineret şi ai Oficiului palestinian.

Personal, am scăpat pentru că eram plecat atunci în misiune în Transnistria. Nici tovarăşul meu de activitate, răposatul Berl Schieber n-a fost găsit la adresa consemnată în dosarele Siguranţei. Noi, cei de la Hanoar Hatzioni, eram deci singurii conducători ai organizaţiilor de tineret care nu fuseserăm arestaţi. Pentru a nu cădea în cursă, trăiam în cea mai adîncă ilegalitate – izolaţi de familie şi de prieteni – în locuinţe noi, închiriate în acest scop. Revenit din Transnistria, mă camuflasem sub identitatea unui student, venit în concediu de pe front pentru a se prezenta la examenele universitare. Locuiam în casa unui general, dînd declaraţii false pentru fişa de imobil. Generalul habar n-avea despre adevărata mea identitate.

Mulţi se temeau că aceste arestări vor duce la prăbuşirea mişcării sioniste ilegale, deoarece cadrele ei de conducere se aflau în anchetă şi îşi aşteptau condamnarea.

Pentru a salva situaţia, fruntaşi sionişti nearestaţi, ca Iancu Mendelovici, Jean Cohen, Irit Ebercohen, Iancu Leibu, Leon Iţcar, au hotărît să acţioneze pentru a-l determina pe A. L. Zissu să iasă din splendida sa izolare şi să accepte conducerea activităţii sioniste de alia.

Prin intermediul celor două agente de legătură ale noastre – Hania Feldman (Schieber) şi Cica Segal (Drach) – am primit comunicarea că A. L. Zissu ar dori să-i întîlnească pe cei doi conducători ai lui Hanoar Hatzioni. Din prudenţă, noi nu ieşeam din ascunzişurile noastre decît seara. Ne temeam chiar numai la gîndul că locul de întîlnire ar putea fi sub observaţie.

CEL MAI ELEGANT BIROU PE CARE-L VĂZUSEM PÎNĂ ATUNCI

Întîlnirea a fost pregătită de Mauriciu Blumenthal, pe atunci şeful departamentului tineret în Executiva ilegală şi care nu fusese arestat.

Afară cădea o zăpadă uşoară, la capătul unei zile geroase. Îmbrăcaţi în paltoane uzate, cuprinşi de încordare şi nelinişte, am intrat în clădirea în care se găseau birourile "Creditului Minier", locul fixat pentru întîlnire. "Creditul Minier" era una din firmele pe care Zissu le-a condus şi în timpul războiului. Nu ştiam atunci nimic despre caracterul afacerilor sale. Am intrat într-un birou luxos, încălzit, cel mai elegant şi mai confortabil birou pe care-l văzusem pînă atunci. Biroul roia de secretare şi funcţionare. În birou ne aşteptau Jean Cohen şi Mauriciu Blumenthal. Pînă la intrarea lui Zissu am reuşit să schimbăm cîteva fraze de complezenţă, să ne informăm cum se desfăşoară anchetarea sioniştilor la Prefectura poliţiei Capitalei, să aflăm cîte ceva despre acţiunile întreprinse în vederea eliberării celor arestaţi.

A intrat A. L. Zissu. Faţa sa brăzdată de riduri adînci mi-a apărut ca un chip de marmură. La ochiul drept purta monoclu. Îmbrăcat elegant, apariţia sa era aceea a unui aristocrat zugrăvit într-o pagină de roman. Personalitatea sa respira decenţă, nobleţe, distanţă.

Zissu ne-a poftit să ne aşezăm. Blumenthal a făcut prezentările. Zissu s-a interesat de activitatea depusă de mişcările de tineret, în general, despre mişcarea noastră, Hanoar Hatzioni, în special. A urmărit cu interes raportul meu despre vizita în Transnistria, în ghettoul din Cernăuţi, despre activitatea noastră educativă, despre alia, despre refugiaţii polonezi. El a vrut să ştie cum de am scăpat de arestare, ce planuri de viitor avem. Observaţiile sale aveau întotdeauna o încărcătură filosofică. Pentru prima dată am trăit experienţa fecundă a întîlnirilor cu el. O şedinţă de lucru cu Zissu devenea o întîlnire academică, un regal intelectual.

Cam două ore a durat atunci întrevederea. Pe stradă ne-a întîmpinat bezna de camuflaj a serii. Deoarece nici cu Berl Schieber nu mă mai întîlneam frecvent, am hotărît să intrăm amîndoi într-o cafenea, ca să discutăm probleme ce priveau activitatea noastră. La "Capşa" n-am găsit loc. Ne-am îndreptat deci spre "Café de la Paix". Păşeam cu sentimentul straniu de animale urmărite. La cîteva zeci de metri de noi se înălţa Prefectura de poliţie. Acolo, după ziduri şi gratii, erau deţinuţi colegii şi prietenii noştri. Iar noi doi, suspectaţi, urmăriţi, căutaţi, stăteam acum la cafenea, discutam şi, uitînd pentru o clipă de pericol, rezumam convorbirea cu marele Zissu, înainte de a ne întoarce fiecare în ascunzişul său. Mai tîrziu ne-am despărţit, cu sentimentul că în aceste cîteva ceasuri am trăit istorie.

Cea de a doua întîlnire a avut loc în condiţii cu totul diferite.

Bombardamentele asupra Bucureştiului, începute în aprilie 1944, ne uşuraseră situaţia. Presiunile din străinătate au dus la eliberarea conducătorilor sionişti maturi (deşi, în acelaşi timp, conducătorii tineretului fuseseră condamnaţi). Cu tot regretul pentru soarta colegilor noştri închişi, ne puteam permite acum să ne reluăm activitatea. La ordinea de zi stăteau problemele de alia. După doi ani de întrerupere, primele vase – "Milka" şi "Mariţa Kasbek" – părăseau Constanţa încărcate cu olim. Sub egida lui Zissu, s-a constituit la Bucureşti biroul ORAT, camuflajul vechiului Oficiu

MINIMUM NU UITA

palestinian, avînd misiunea de a se ocupa de alia. După 19 martie 1944, data răsturnării pro-naziste în Ungaria, începu un mare aflux de refugiaţi din Ungaria şi Polonia.

Într-o zi, conducătorii mişcărilor de tineret, inclusiv înlocuitorii celor arestaţi, au fost convocaţi la o întîlnire cu preşedintele Organizaţiei Sioniste, A. L. Zissu, ce a avut loc în casa elegantă de pe bulevardul Brătianu a lui Ghiţă Moise, unul din marii petrolişti ai României, prieten devotat al lui A. L. Zissu.

ŞEDINŢĂ SUB BOMBE

La ordinea de zi: conflictul cu mişcările haluţiene. Noi pretindeam că avem dreptul la un număr mai mare de locuri pe vapoare. Apăsa asupra noastră răspunderea pentru membrii noştri concentraţi în capitală – unii, dezertori din lagărele de muncă, alţii, refugiaţi din Cernăuţi, Basarabia, Transnistria, Polonia, Ungaria. Ei trăiau în nesiguranţă, cu documente false. Trebuiau expediaţi cît mai repede. Spre dezamăgirea noastră, prioritatea o aveau alţii.

Eram în plină şedinţă, cînd s-a auzit vuietul sinistru al sirenelor. Alarmă! Ne-am ridicat de pe scaune. Eram la etajul trei. Conform instrucţiunilor apărării pasive, ar fi trebuit să coborîm în adăpost.

"*Rămîneţi aici*, a răsunat vocea autoritară a lui Zissu. *Continuăm şedinţa.*"

Ne-am aşezat. Afară se auzeau bubuiturile tunurilor anti-aeriene şi primele explozii ale bombelor lansate din avioane.

"*Cereţi drepturi pentru haluţim?* a repetat Zissu. *Adevăraţii haluţim au numai datorii, nu şi drepturi.*"

Deodată, şedinţa de lucru, desfăşurată pe fundalul bombelor căzute în oraş şi al bubuitului tunurilor antiaeriene, s-a transformat într-un seminar filosofic.

"*Care e deosebirea dintre revoluţia franceză, ce a eşuat, şi revoluţia comunistă, ce a reuşit?*" întrebă Zissu. Şi explică: "*Revoluţia franceză vorbea despre Declaraţia drepturilor omului. Ea acorda* drepturi, *de aceea a eşuat. Iar revoluţia comunistă a impus omului* datorii. *De aceea a reuşit.*"

Vara 1944 a fost o vară productivă. Vapoare cu olim plecau şi se întorceau. Afluxul de refugiaţi continua. Documentele false confereau adăpost celor cu o situaţie ilegală. Şlihimii paraşutaţi în România din Eretz Israel erau printre noi şi ne încurajau. Inspiraţi de ei şi de refugiaţii din Polonia, pregăteam un plan de apărare a cartierelor evreieşti, în perspectiva unei retrageri germane ce putea fi însoţită de un pogrom contra evreilor bucureşteni.

În august se abate asupra noastră nenorocirea scufundării vasului "Mefkure", torpilat de un submarin inamic. 379 de victime. Prieteni, colegi, carne din carnea noastră, sînge din sîngele nostru, îşi găsesc sfîrşitul în valurile Mării Negre.

Vestea neagră ajunse şi la Bucureşti. Am hotărît să organizăm o Azkara (pomenire) în sinagoga din strada Olteni a rabinului Friedman din Buhuşi, unul din tradiţionalele noastre locuri de întîlnire.

Sinagoga era arhiplină. Deşi ne găseam la o Azkara, în noi mai licărea o speranţă. Poate că se vor mai găsi supravieţuitori.

A. L. Zissu era îmbrăcat în negru. El s-a suit în amvon. La început, vocea sa era calmă. Vorbea despre eforturile de a organiza aliaua, despre importanţa ei pentru noi şi pentru Işuvul palestinian. Vocea sa devenea din ce în ce mai sugrumată. Pînă ce maestrul, care ştia totuşi să-şi stăpînească emoţiile, a izbucnit în hohote de plîns.

Cu cîteva săptămîni mai înainte, fusesem de faţă cînd şaliahul paraşutat Şaike Dan i-a adus trista veste despre fiul său, Theodor Zissu, aviator în armata britanică, care căzuse în timpul unui atac aerian asupra Berlinului. Zissu ascultase vestea încremenit. El ştia să-şi domine furtuna din suflet. De plîns, n-a plîns.

Acum însă, la Azkara, plîngea în hohote.

Cînd, după şase ani de închisoare, l-am primit, în toamna lui 1957, pe aeroportul din Lod, din avion a coborît un bătrîn gîrbovit, bolnav, frînt în închisorile româneşti, în anchetele comuniste. Zissu era acum o umbră.

Într-un colţ cald al sufletului îi port amintirea binecuvîntată.

◆

S-au scris mii de pagini despre dragostea dintre regele Carol al II-lea şi frumoasa Elena Lupescu.

S-au scris cărţi, broşuri, pamflete. Mîine vom vedea, desigur, şi filme consacrate acestei pasiuni care nu are asemănare, prin intensitate şi prin urmări, decît cu celebra pasiune a regelui Edward al Angliei pentru americanca Willys Simpson, devenită, prin căsătorie, după abdicarea regelui, ducesă de Windsor.

S-au scris, aşadar, multe. Şi într-un fel, şi într-altul. Mai ales într-altul. Fiindcă ura politicienilor români la adresa "Lupeascăi" a atins cote incredibile.

Iată, alăturat, un fragment din "Jurnalul" lui Octavian Goga, poet de seamă şi om politic important al României dintre cele două războaie mondiale.

Un fragment grăitor. Din care înţelegem multe. Şi despre dragostea "nebună" a lui Carol. Şi despre ura împotriva amantei sale evreice.

(Din "Revista de istorie şi teorie literară", Bucureşti, 1987; text stabilit şi prezentat de I. Şerb)

MINIMUM NU UITA

TOT DESPRE CAROL ŞI LUPEASCA

OCTAVIAN GOGA

JURNAL POLITIC 1931

11 mai 1931

...Tocmai azi se împlineşte anul de cînd la Paris am avut lunga mea convorbire cu Carol. O însemn aici, în mod succint, fiindcă e prea legată de actualitate, dacă nu prin altceva în orice caz prin dezminţirea de fiecare zi a aşteptărilor ce lega mintea mea de această reintegrare.

După ce de două ori în cursul anului trecut am trimis pe colonelul Condiescu ca să-i ducă din partea noastră asigurarea că-l susţinem şi că sîntem gata să contribuim la revenirea lui şi după întîlnirea de la Bellinzona cu generalul Soutzo, am plecat şi eu la Paris. Regenţa, exasperantă prin compoziţia şi prin lipsa ei de autoritate, m-a dus la hotărîrea definitivă de a accepta şi eu ideea readucerii lui Carol, care plana atunci în sentimentul public. De ce mă chema oare cu atîta stăruinţă? Averescu, cu oarecare nemulţumire pentru faptul că prinţul mai are nevoie de explicaţii postume după întîlnirea cu el, îmi zicea că poate ideea de a mă găsi pe mine mai conciliant, îl face să mă cheme la Paris. Căzînd de acord cu generalul Averescu asupra punctelor ce aveam să discut, am plecat la Paris în societatea lui Tilică Ioanid, după ce trimisesem înainte pe colonelul Condiescu ca să ne aştepte acolo. Imediat după sosire, Condiescu, înştiinţîndu-l de venirea mea, am căzut de acord ca întîlnirea să aibă loc nu la hotelul Claridge, unde stătea dînsul, ci într-o casă particulară, pentru a nu fi urmăriţi de diferiţi agenţi informatori, care roiau împrejurul lui. Mi-aduc aminte, a venit la mine Puiu Dumitrescu, pe care Condiescu mi l-a prezentat ca fiind secretarul particular al lui Carol. Din primul moment nu mi-a făcut o bună impresie acest băieţoi, cu care mi se părea deplasat să ating măcar chestiunea gravă pentru care venisem la Paris. El m-a adus la o casă în Rue de l'Université, unde era apartamentul, la etaj, în care se aranjase totul pentru a fi singuri. Carol m-a primit cu o mare efuziune de bucurie. Prevenitor şi plin de atenţie, în ochi cu privirile languroase ale exilului, n-avea nimic atunci din îndărătnicia suficientă cu care de atîtea ori astăzi îşi susţine părerile certate cu realitatea.

I-am arătat care sînt convingerile noastre: în scurt timp trebuie să se întoarcă în ţară, fiindcă Regenţa compromite însuşi principiul monarhic la noi. Pentru a ne devota acestei idei şi a o susţine pe faţă însă, generalul Averescu pune trei condiţiuni, menite toate trei să creeze o atmosferă favorabilă şi să înlesnească realizarea ideii. Mai întîi e nevoie să se desfacă de doamna Lupescu, al doilea să părăsească Parisul şi să stea cîtăva vreme la Sigmaringen, luînd oarecum prin aceasta o atitudine de moştenitor de tron, care-şi reclamă drepturile. A treia chestiune ar fi o reconciliere cu fosta lui nevastă (Elena a Greciei, mama lui Mihai, se despărţise de Carol în iulie 1927). De la început i-am ţinut un discurs într-un limbaj clar şi ferm, hotărît fiind să văd în sufletul lui şi să plec perfect lămurit acasă. Cele două condiţii din urmă nu mi se păreau foarte importante şi nu credeam (că e nevoie) să stărui mult asupra lor, mai întîi fiindcă plecarea la Sigmaringen a acceptat-o de la început şi al doilea, reconcilierea cu Elena mi se părea mult mai uşoară, din moment ce aş fi avut cîştig de cauză cu îndepărtarea ovreicei.

De aceea, de la început, am dat cea mai mare importanţă propunerii ce-i făceam să se despartă de Lupeasca. Carol a înconjurat discuţia. Mi-a spus că relaţiile lui cu doamna Lupescu nu pot să fie un obstacol, după cum n-au fost nici un motiv al plecării lui din ţară. Oricît am năzuit să-i smulg o declaraţie formală, n-am izbutit. În cursul conversaţiei i-am spus c-am luat înţelegere cu unele cercuri financiare pentru a-i putea pune la dispoziţie suma de 10 milioane care să fie dată doamnei Lupescu, ca un capital din care să trăiască în străinătate. Mi-a mulţumit şi mi-a răspuns că dacă nu va putea face rost de bani în alt chip, atunci va uza de ajutorul ce-i oferim. Restul discuţiei, informaţii asupra stărilor din ţară şi proiecte de viitor, n-au avut mult interes pentru mine, fiindcă problema principală nu mi-a dat un rezultat satisfăcător. După ce-am făcut împreună, în detalii, planul reîntoarcerii în ţară – era vorba să vie cu automobilul pe la Oradea Mare, aducîndu-l noi cu un paşaport de şofeur – ne-am despărţit, cu rugămintea din partea lui ca eu să fac acasă toate preparativele pentru realizarea planului de plecare. Mi-aduc aminte, o mare stăpînire pusese pe mine după această întrevedere. Vedeam că femeia fatală stă încă de-a curmezişul gîndurilor noastre şi că fără înlăturarea ei orice proiect de revenire e o pură nebunie. De aceea, în cursul nopţii, în discuţiile cu Condiescu şi Tilică, mi-am formulat limpede ce am de făcut. O nouă întîlnire cu Carol mi-a apărut indispensabilă. Nu plec de la Paris, îmi ziceam, fără un răspuns categoric în ce priveşte pe ovreică. De aceea l-am însărcinat pe Condiescu să-i arate nedumerirea mea şi să-i spună hotărît următoarele: Goga a venit la Paris ca să lămurească această chestiune. Sau primeşte asigurări că Alteţa Voastră se desparte de doamna Lupescu şi atunci, întors în ţară, se va pune în fruntea mişcării carliste, propagînd-o pe faţă, sau, dacă se va convinge că o despărţire este imposibilă, atunci va lua o atitudine contrară, cu toate consecinţele. Pentru a doua zi, solicitam deci o nouă întîlnire. Condiescu s-a executat şi ziua a doua, în acelaşi loc, am văzut din nou pe Carol. Hotărît fiind să-i vorbesc răspicat, i-am spus chestiunea neted de la început: – *"Alteţă regală, să vorbim ca doi bărbaţi un lucru care trebuie lămurit. Nimic nu se poate încerca în ţară pînă n-a devenit un fapt împlinit despărţirea de doamna Lupescu"*. Limbajul meu, care nu suferea nici o contrazicere, l-a enervat; fiindcă nu mai putea ocoli chestiunea şi cu oarecare îndîrjire, mi-a replicat că în definitiv raportul lui cu doamna Lupescu nu priveşte lumea, fiind de caracter pur particular. Riposta mea a fost crudă: *"Nici eu n-aş putea susţine un asemenea lucru, dacă aş avea o chestiune la fel, necum Alteţa-Ta, ale cărui fapte trec în opinia publică"*. Discuţia s-a desfăşurat înainte, cu vehemenţă din partea mea, gata fiind sau să am o făgăduinţă a lui, sau dacă nu, să plec cu convingerea că trebuie abandonat. Între altele l-am făcut să înţeleagă că impedimentul cel mai important este atmosfera antisemită care stăpîneşte opinia publică de la noi. I-am spus aşa: *"Unde sînt celulele de entuziasm pentru revenirea Alteţei-Tale? În armată, în ţărănime şi în tineretul intelectual. Toate aceste trei categorii sînt de un antisemitism iremediabil"*. În focul discuţiei, la un moment dat, ţin minte, pentru a-i frînge îndărătnicia printr-o lovitură brutală, am pus chestiunea neted: *"Lucrul e limpede, Alteţă Regală, sau Coroana sau doamna Lupescu. Amîndouă nu merg. Trebuie ales!"*. Cum stăteam faţă în faţă lîngă o masă de scris, el m-a privit o clipă înmărmurit, şi-apoi ridicîndu-se în picioare mi-a răspuns: *"Ei bine, Goga, îţi dau cuvîntul meu de onoare, de ostaş şi de om, că mă voi desface de doamna Lupescu. De altfel am vorbit cu dînsa, se învoieşte şi ea"*. Am răspuns: *"Alteţă, nu mai am nimic de zis, vă rog să transmiteţi mulţumiri doamnei Lupescu pentru înţelegerea cu care uşurează împlinirea misiunii Alteţei-Tale"*. Am căzut de acord ca în ziua cînd despărţirea se va fi realizat, să-mi dea o telegramă la Bucureşti cu aceste două cuvinte: *"Sînt sănătos"*, promiţîndu-i că imediat după telegramă vom începe preparativele de realizarea planului. Foarte satisfăcut de acest solemn angajament, crezînd că însemnătatea rolului care-l aştepta a eclipsat definitiv un impuls pasional slăbit după patru ani de convieţuire, am plecat atunci de la Paris liniştit sufleteşte şi hotărît să fac totul pentru restaurare.

Lucrurile s-au desfăşurat altfel de cum le pregătisem în combinaţiile mele. În ziua de 1 iunie telegrama mi-a sosit de la Paris: *"Sînt sănătos. Aurel"*. Paralel am primit şi din partea generalului Soutzo, în aceeaşi chestiune: *"Livre expédié. Morand"*. Amîndouă aceste telegrame există, fiind păstrate de mine ca două certificate menite să justifice acelaşi lucru: hotărîrea mea de a fi acceptat ideea reîntoarcerii lui Carol, numai după ce s-a consumat despărţirea de Lupeasca.

Cine s-ar fi gîndit atunci că pentru tot zbuciumul nostru politic de mai tîrziu ovreica va rămîne şi pe mai departe în centrul evenimentelor?

Poşta dicţionarului

Criticul literar *Mircea Coloşenco*, de la "Muzeul literaturii române" din Bucureşti, ne trimite un text despre *Antologia Segall*, de la a cărei apariţie au trecut 70 de ani:

Cu sprijinul Reprezentanţei Uniunii Evreilor Pămînteni din România, apărea, în 1922, la Viena, *Antologia Segall. Poeţi români traduşi în idiş*. O recomandau dr. Adolf Stern (1948-1931), într-un expozeu doct în limba germană, şi Nicolae Iorga (1871-1940), printr-o scrisoare datînd din 21 iulie 1921, reprodusă în facsimil; "Întru cît pot judeca, traducerile d-tale sînt exacte şi armonioase. Orice încercare de a face cunoscut sufletul românesc în expresia lui superioară, care e literatura, nu poate trezi decît mulţămirea noastră la care ai dreptul. Coreligionarii d-tale cari sînt azi cetăţeni îndreptăţiţi ai României, fără a cunoaşte încă limba noastră, vor afla mulţămită ostenelilor d-tale închinate unui scop aşa de nobil şi de folositor, în care au intrat în legătură politică, de acum nedesfăcută, cu o naţie care a prins din cultul Orientului ca din acela al Occidentului ce i s-a părut mai bun pentru a crea apoi, cu fondul ei propriu, o cultură vrednică de interes."

Cartea, tipărită în condiţii grafice elegante (XXIV+528 p.), prezintă, în două părţi distincte, traduceri de poezie şi de proză poetică ale unui număr de 122 de autori români, dintre care la douăzeci, şi poezia şi proza, iar la ceilalţi, fie poeziile (57), fie proza (45). Printre ei se numără mulţi evrei: A. Axelrad, A. Bergman, Al. Dominic, Emil Dorian, Leon Feraru, D. Iacobescu, B. Luca, Barbu Lăzăreanu, Adolf Mander, Virgil Moscovici, B. Nemţeanu, I. Pribeagu, Roman-Ronetti, Eugen Relgis, H.St. Steuerman, Al. Terziman, A. Toma şi A. Verea. Cei douăzeci cărora le-au fost traduse atît poeziile, cît şi proza, sînt (în ordinea alfabetului idiş): D. Anghel, G. Coşbuc, P. Cerna, A. Dominic, Tr. Demetrescu, M. Eminescu, V. Eftimiu, L. Feraru, O. Goga, Al. Macedonski, Claudia Millian, D. Nanu, B. Nemţeanu, Ion Pillat, Eugen Relgis, Al.T. Stamatiad, G. Topârceanu, Al. Obedenaru, Aron Cotruş şi Nichifor Crainic.

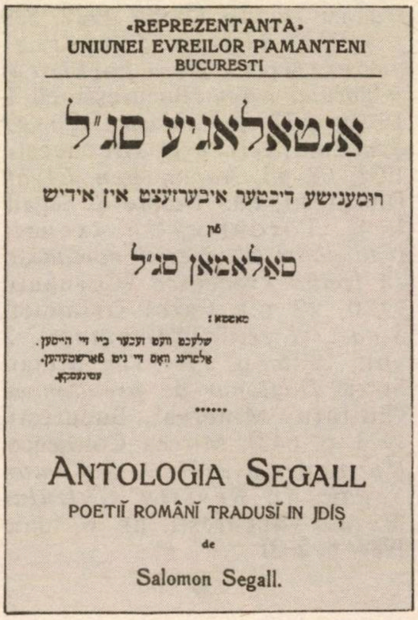
«REPREZENTANTA»
UNIUNEI EVREILOR PAMANTENI
BUCURESTI

אַנטאָלאָגיע סג"ל

רומענישע דיכטער איבערזעצט אין אידיש

פֿון

סאַלאָמאָן סג"ל

מאָטאָ:

••••••

ANTOLOGIA SEGALL
POETIĬ ROMÂNĬ TRADUSĬ IN JDIȘ
de
Salomon Segall.

Cîţiva lipsesc, astăzi, din paginile cărţilor de istorie a literaturii române: A. Bergman, Fati, Al. Terziman, C. Berou, Ion Ciocîrlă, A. Doinar, Adrian Funaci, V. Huţan, E. Marghita, Adolf Mander, Virgil Zaborovski. Care să fi fost criteriile de alegere a lor, în acest caz, este lesne de înţeles, atît timp cît, printre promisiunile certe ale literaturii de atunci, se numărau deopotrivă Ion Barbu ori Aron Cotruş, ce au fost incluşi în antologie, alături de alţi colegi de generaţie, precum Lucian Blaga, Emil Dorian, Eugen Relgis ori Tudor Muşatescu, care se va impune mai tîrziu în dramaturgie, iar la data alcătuirii antologiei nu avea nici douăzeci de ani. Ceea ce trebuie subliniat este faptul că Salomon Segall a fost călăuzit în activitatea sa de traducător, pe de o parte, de principii estetice, iar, pe de alta, de cele morale. Altminteri, nu s-ar explica motto-ul cărţii extras din *Scrisoarea I* de Mihai Eminescu: "Rele-or zice că sînt toate cîte nu vor înţelege."

Cele mai multe dintre traducerile lui Salomon Segall din antologie erau cunoscute din lecturile făcute în cadrul Cercului "Libertatea" din Bucureşti. Într-o conferinţă ţinută în acest cerc, întîlnim consideraţiile lui I. E. Torouţiu (1888-1953), autorul ei: Salomon Segall "reprezintă un remarcabil talent, o destoinică muncă prodigioasă şi neîntreruptă de douăzeci de ani. (...) Faţă de ţara sub al cărei soare trăim, avem datoria să-i smulgem vrafurile de manuscripte îngropate în scrinurile sale şi să le dăm la lumină."

Primii autori care deschid antologia, ca semn de cinstire, sînt Mihai Eminescu şi G. Coşbuc, cărora le-au fost reproduse chipurile, însoţite de prezentări lapidare. Le urmează ceilalţi poeţi: Gr. Alexandrescu, V. Alecsandri, D. Anghel, Tudor Arghezi, A. Axelrad, George Bacovia, Ion Barbu, N. Beldiceanu, Lucian Blaga, D. Bolintineanu ş.a.m.d.

Demne de menţionat sînt cele douăzeci şi una din creaţia eminesciană: *Scrisoarea a III-a*, *Călin (File de poveste)*, *Mortua est* şi, bineînţeles, *Luceafărul*. Iată prima strofă din acesta, tradus integral:

"A fost odată ca-n poveşti
  A fost ca niciodată
Din rude mari împărăteşti
  O prea frumoasă fată."
"Die veit zugt s'iz ghevein amul
  Vi noh nit in veltsreidl,
Făn keinighe a ganțe ¡::!
  Ba einăm a şein meidl."

Cunoscînd traducerea poemului, I. E. Torouţiu observa: "Farmecul şi sonoritatea versurilor originale nu ştirbesc deloc în traducerea lui Segall." (În anul 1939, anul comemorării unei jumătăţi de secol de la moartea lui Mihai Eminescu, Salomon Segall a publicat, în limba idiş, poeziile *Melancolie* şi *Somnoroase păsărele* (*Convorbiri literare*, nr. 6-9, iunie-septembrie 1939, p. 1329-1330), ca un omagiu adus poetului preferat.)

Peste ani, în 1938, Enric Furtună (1881-1965) sublinia rolul lui Salomon Segall în "consolidarea marii uniri care se cerea nu numai teritorială, ci şi sufletească", între români şi evrei prin publicarea antologiei.

O opţiune, la prima vedere ambiguă, dar plină de previziuni realiste în perspectiva anilor actuali din Eretz Israel, aparţine lui Carol Drimmer (1889-1941), care scria, în 1926: "Dacă analizezi bine limba lui Segall, constaţi că are un dublu caracter: ea este preţioasă şi mediocră, evreiască şi străină, foarte apropiată evreului care, însă, n-o prea stimează; este limba generală a poporului, dar nu şi limba literară. Evlavioşilor le place idiş. Ei cred că, odată cu căderea idişului, se face o gaură în zidul cel vechi al iudaismului."

Antologia lui Salomon Segall reprezintă o culme a literaturii de limbă idiş, un adevărat monument cultural, unic chiar, printre naţiunile europene cu Diasporă evreiască, fie că ne referim la cele din zona arogantului Occident de pînă la perfidul Albion, fie la cele de la Marea Baltică pînă la Marea Neagră! De aceea, surprinde neplăcut că nici un dicţionar al neamului nu-l cuprinde pe Salomon Segall, ci doar cel de pseudonime al lui Mihail Straje!

Salomon Segall (Ştefăneşti - Botoşani, 1864/19 Şivan – ?), institutor, anticar, poet de limbă idiş şi germană, traducător, publicist. Colaborează la *Vestea* (1888-1889), *Paloda* (1889), *Lumea evree* (1896), *Dorsei Zion* (1902). Opera: *Curs practic şi teoretic de limba germană pentru uzul elevilor începători* (Ploieşti, 1890), *Harfenklang* (New York, 1911, 96 p.), *Antologia Segall. Poeţi români traduşi în idiş* (Wien. 1922, 529 p.), *Credinţe, datini şi superstiţii. Din folklorul poporului evreu* (Bucureşti, ed. I, 1926, 232 p.), *Man Muses Şvutăm, Ţvelf brif* (Bucureşti, 1938, 68 p.), *Aaron ben Elyah* (Bucureşti, f.a.) Despre S. Segall: I. E. Torouţiu, *Un iscusit traducător al poeziei româneşti în limba evreească* (Cernăuţi, 1920, 22 p.); Carol Drimmer, *Studii şi critice* (Bucureşti, 2 vol., 1926, p. 151-157); Mihail Straje, *Dicţionar de pseudonime* (Editura "Minerva", Bucureşti, 1973, p. 643); Mircea Coloşenco, *Un nedreptăţit – Salomon Segall*, în *Revista Cultului Mozaic* (Bucureşti, nr. 6, iunie 1989, p. 2-3)

●

Scriitorul *Alexandru Sen*, din Bucureşti, face cîteva precizări pe marginea unei scrisori de la *Poşta*, unde venise vorba şi de domnia sa:

Stimate domnule Mirodan,

În unul din ultimele numere ale reviste "Minimum" aţi publicat unele informaţii despre cel de faţă, comunicate de o corespondentă din Canada, informaţii ce necesită unele precizări:

– Am avut într-adevăr şansa de a fi fost elevul eminentului profesor Emil Boldan, dar n-am frecventat nici un cenaclu sau cerc de elevi pe care profesorul Boldan l-ar fi organizat. Mai mult, mă îndoiesc, dată fiind perioada plină de cumplite primejdii în care corespondenta din Canada l-a plasat, că un astfel de cenaclu ar fi putut exista. Prietenul meu, regretatul Petre Solomon, care-mi cunoştea bine biografia, nu putea da astfel de informaţii.

– Posed într-adevăr titlul de doctor şi am lucrat timp de treizeci de ani la Spitalul "Gh. Marinescu", dar nu sînt medic, cum afirmă corespondenta dvs., ci psiholog clinician. Am fost, în ultimii cincisprezece ani, psiholog principal coordonator, şef al laboratorului de psihologie al acestui spital, publicînd lucrări de specialitate în domeniul psihologiei clinice.

Astfel că, în cele din urmă, lucrurile se întîmplă ca în cunoscutul banc de la Radio Erevan: "foarte adevărat, numai că..."

Am ţinut să fac precizările de mai sus nu pentru că aş acorda o greutate deosebită modestului meu statut literar, ci pentru că socot că informaţiile cuprinse într-un dicţionar atît de preţios ca "Dicţionarul Neconvenţional", fie ele plasate la subsol, trebuie să fie exacte, oricare ar fi importanţa celui în cauză.

Folosesc acest prilej pentru a vă tranmite felicitări ca cititor, ocazional, al excelentei reviste "Minimum" pe care o editaţi, desigur cu multiple dificultăţi, dar care se citeşte cu interes de la prima şi pînă la ultima pagină.

SĂ NU NE MAI BAGE REVISTA ÎN SPERIEŢI!

Nu produce atîta zarvă apariţia lunară a revistei *Minimum*, socotită ca un fapt natural, cît a produs... dispariţia ei presupusă: au trecut două luni şi opt zile pînă s-o vedem din nou! Intrase în vacanţă (prelungită)? Fiecare persoană are dreptul la vacanţă, dar nici o instituţie nu are dreptul la vacanţă, adică la sancţionarea beneficiarilor!

Cîte zvonuri, mai ales în primele opt zile ale lunii septembrie, cînd cereai în zadar chioşcarului revista *Minimum* şi îl certai pe el pentru neglijenţă! Se da ca sigur că revista şi-a încetat apariţia. N-a fost bucurie pentru prietenii revistei, n-a fost nici pentru cei cîţiva duşmani ai ei care se trezeau că nu vor mai avea ce să critice!

Spaima prin care am trecut ne-a fost, pînă la urmă, spulberată; dar ne mulţumim cu revista, n-am vrea să retrăim spaima!

MARIUS MIRCU

CARTEA

■ **Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS**

DOUMARIE ESTE ROUMANIE?

Apărut în 1989, romanul "Mort d'un poète" al lui Michel de Castillo pare o diatribă împotriva regimului comunist din România acelor ani. Ţara, aşa zicînd imaginară, în care se petrece acţiunea este denumită Doumarie. Dar sonoritatea acestui nume sugerează clar termenul de referinţă: Roumanie. Se vorbeşte apoi explicit despre elemente geografice româneşti: Marea Neagră, Carpaţii, Mangalia etc. Indicaţiile politice sînt tot atît de transparente. În fruntea regimului, cu puteri despotice, se află Cuplul Ideal: Carol Oussek, proslăvit sub numele de Geniul Danubiului, Călăuza Luminoasă – şi soţia sa Alexandra, proslăvită sub numele de Mama tuturor Popoarelor, Clarvăzătoarea. Portretele lor sînt expuse pretutindeni şi chiar membrii Consiliului suprem sînt obligaţi să se ridice în picioare şi să se încline în faţa acestor portrete, de cîte ori se pomeneşte numele unuia dintre conducători. Geniul Danubiului este, precum Ceauşescu, nu numai fără scrupule, crud, tiranic, incult, ci şi dement, sau măcar în pragul nebuniei. Frumoasa capitală a ţării este dărîmată nebuneşte pentru a se face loc viitoarelor construcţii grandomane ale Conducătorului Luminos. Tot astfel, la ţară, sînt distruse nenumărate sate, iar locuitorii deportaţi în regiunea unde vor fi construite aşa zisele Centre Rurale. Nepotismul e în floare: în toate posturile sînt numite rubedeniile Cuplului Ideal. Fiul cel mare este un beţivan inveterat, trăieşte "într-un delir halucinat, întrerupt de accese de violenţă ucigaşă". În capitală, altădată atît de veselă, domneşte acum spaima, întunericul şi frigul (regimul face economie de energie).

Pentru a evita decalcul simplist, autorul se îndepărtează intenţionat de la realitatea concretă a regimului din România. Bucureştii se numesc în roman Voudas şi sînt port la Dunăre. Există localităţi necunoscute pe harta reală a României (de pildă Arkanguéla). Personajele poartă nume cu sonorităţi slave (naratorul Igor Vedoz, poetul naţional Tchardine etc.) sau hibride (tînărul homosexual şi spion Ali Tasko, secretarul lui Tchardine etc.). În al său Cuvînt Înainte, autorul însuşi afirmă, cu dreptate: "În zadar s-ar căuta în această carte o fotografie a României socialiste (...) Cutez totuşi să pretind că se află acolo adevărul ei".

Dincolo de anecdotica măruntă şi similitudinile romanului cu cheie, Michel de Castillo a căutat adevărul profund.

Adoptarea tehnicii de roman detectiv îi îngăduie numai, prin ambiguitatea ei literară, distanţarea artistică necesară artei. Esenţială era nu prezentarea fotografică a situaţiei concrete din România acelor ani, ci dezvăluirea dinamicii interne prin care regimul dictatorial comunist ajunge, în mod inevitabil, la teroare şi dezumanizare.

Igor Vedoz este un intelectual sensibil. Iubeşte poezia, rămîne ancorat în dragostea lui pură pentru Marina, îşi înţelege soţia, e devotat fiicei lui, priveşte în spirit practic pe cei din jur dar şi pe sine însuşi. Totuşi decade din ce în ce mai jos. E silit să joace jocul. Jocul sinistru al dictaturii comuniste. Într-un regim în care trădarea şi cruzimea sînt virtuţi, trădează şi ucide. Acceptă să trădeze pe Geniul Danubiului, executînd ordinele Mamei tuturor Popoarelor. Căsăpeşte pe Macsimou care-i torturase fiica, bănuită că deţine nişte documente compromiţătoare pentru Cuplul Ideal. Ucide cu propria lui mînă pe nevinovata Flora, amanta lui Ali Tasko, deşi îi promisese să o facă scăpată dincolo de graniţă.

Acţiunea – la început mai lentă decît într-un roman detectiv, tocmai pentru că adînceşte psihologia personajelor şi problematica relaţiilor interumane – capătă, către sfîrşit, un ritm din ce în ce mai furtunos, de "suspense", cu puncte culminante ce se dovedesc apoi a fi numai momente de răscruce. Igor, care îndeplineşte aci funcţia de detectiv (trebuie să descopere cine a provocat accidentul mortal al lui Ali şi cine deţine acum documentele compromiţătoare) află că aceste documente, adunate de poetul Tchardine ca să poată şantaja Cuplul Ideal, au fost expediate, după moaartea acestuia, pe propria lui adresă. Caută deci cu disperare ceea ce, în fond, se găsea în propria lui casă. Se lămureşte apoi că documentele nu i-au fost trimise lui, ci fiicei sale, Luzila. Apoi, o nouă lovitură de teatru. Descoperă documentele între filele volumului Don Quijote. Stăpîn pe situaţie, se retrage totuşi din joc. Îl lasă pe inteligentul Ovedian să fie ales Conducător Suprem pe viaţă, după înlăturarea Cuplului Ideal. El, se mulţumeşte cu un post de reprezentant al ţării la Berna. Acolo, în liniştea în sfîrşit dobîndită, îşi scrie memoriile şi lucrează la o amplă biografie a poetului naţional Tchardine.

Într-un anumit sens, se poate vorbi deci de o victorie a lui Tchardine împotriva atotputernicului Cuplu Ideal, de o victorie a poeziei asupra politicii dictatoriale.

Ideea aceasta îmi pare a fi sugerată şi prin arta compoziţională a similitudinilor semnificative. Romanul începe, în ironica tradiţie de roman poliţist, prin prezenţa hotărîtoare a unui cadavru. Cadavrul lui Ali, ucis în condiţii misterioase. De aci, necesitatea anchetei, cu care este însărcinat Igor Vedoz, ministrul justiţiei. La sfîrşitul romanului, se impune, covîrşitoare pentru Igor, prezenţa altui cadavru, îngrozitor mutilat. Cadavrul fiicei sale, Luzila.

Nimic nu pare să-i lege pe aceştia doi. Ce poate avea în comun nemernicul spion al siguranţei şi femeia neînfricată, devotată celor oropsiţi? Şi totuşi, ceva îi apropie. Amîndoi au fost "fulgeraţi" la un moment dat de puterea magică a poeziei. Şi aceasta le-a transformat viaţa. De atunci au căutat cu stăruinţă şi, prin minune, au descoperit în cele din urmă drumul spre valorile supreme. Amîndoi au dobîndit curajul de a nega şi înfrunta esenţa regimului dictatorial: teroarea, trădarea. Eroi anonimi, modeşti şi-au închinat viaţa dragostei şi credinţei faţă de oameni.

• FELIX •

ATELIER de MAROCHINĂRIE
• Comenzi cordoane artistice de damă şi bărbaţi
• Portofele, port-chei din piele napa * box * şarpe
Str. Allenby nr. 81
Et. I în curte între orele
7:00-12:00 14:00-17:30

• ŞANA TOVA! •

"ORTOPEDIA
MOSCOVICI ŞI FIII LTD."

EXPERIENŢĂ 40 DE ANI

CORDOANE SPECIALE HERNIERE

**ca ajutor în cazuri grele
şi în loc de operaţie
Corsete ortopedice,
ciorapi elastici de primă calitate
Talonete speciale, cărucioare pentru
invalizi (şi de închiriat), alîhon etc.**
TEL AVIV, STR. TCHERNIHOVSKI 1
(colţ Allenby 39) TEL. 03-281693, 655537
Sucursale:
NATANIA, str. Smilanski 13 (în pasaj),
053-338967
HADERA, str. Hanasi 30, 06-322426

şana tova!

S-a comunicat oficial (aproape) că la 1 ianuarie 1993 se va anula ruşinoasa taxă asupra voiajurilor în străinătate. Un sceptic maliţios spune însă că nu este sigur dacă anul viitor va avea o lună ianuarie!

CALENDAR

OCTOMBRIE

2 octombrie a murit B. Fundoianu (1944)

5 octombrie s-a născut B. Lăzăreanu (1881)

9 octombrie a murit Lascăr Sebastian (1976)

10 octombrie s-a născut A. Ebion (1910)

14 octombrie s-a născut Oscar Lemnaru (1908)

14 octombrie s-a născut B. Fundoianu (1898)

15 octombrie s-a născut Lascăr Sebastian (1908)

15 octombrie a murit Petre Solomon (1991)

16 octombrie s-a născut Moldov (1907)

18 octombrie s-a născut Mihail Sebastian (1907)

18 octombrie s-a născut Maria Arsene (1907)

19 octombrie s-a născut Jacques Byck (1897)

20 octombrie s-a născut Valentin Silvestru (1924)

22 octombrie s-a născut Cella Serghi (1907)

23 octombrie s-a născut Sergiu Fărcăşan (1924)

23 octombrie a murit Henry Steinberg (librar-editor), (1942)

24 octombrie s-a născut Veronica Porumbacu (1921)

26 octombrie s-a născut Ion Pribeagu (1887)

26 octombrie s-a născut M.H. Maxy (1895)

28 octombrie s-a născut M. Petroveanu (1923)

29 octombrie s-a născut Radu Cosaşu (1930)

31 octombrie s-a născut Henri Wald (1920)

... şi *Poşta Calendarului*

Stimate domnule Mirodan,

Ieri am avut o zi bună: am citit "Minimum" nr. 64 şi am constatat din nou că dvs. şi colaboratorii dvs. realizaţi o publicaţie interesantă scrisă de oameni talentaţi şi bine documentaţi.

Din nou, sincere felicitări şi urări de "La mulţi ani! Sănătate! Mult succes în activitatea dvs.!"

Folosesc acest prilej pentru a vă informa că la rubrica "Calendar" (pag. 19) s-a făcut o greşeală: răposatul meu frate Aurel Baranga s-a născut la *20 iunie 1913*, şi nu la *20 iulie 1913*. Vă rog respectuos să binevoiţi a corecta această eroare, publicînd menţiunea respectivă.

Cu deosebită stimă,
ADRIAN BARANGA,
Toronto, Canada

**BIJUTERIA
PERETZ**

**PETAH TIKVA, REHOV
HOVVEI ZION 15
DISPUNE DE O GAMĂ
VARIATĂ DE
CEASURI ŞI BIJUTERII
PREŢURI MODERATE -
VISA ŞI ISRACARD
TELEFON: 03-9340303
VORBIM ROMÂNEŞTE**

• ŞANA TOVA! •

Restaurantul

HAIM

DIZENGOFF 228
TEL. 244963

UREAZĂ – CU OCAZIA
SĂRBĂTORILOR
ONORATEI SALE CLIENTELE
UN AN NOU FERICIT
CU SĂNĂTATE,
PROSPERITATE ŞI MULTE
BUCURII

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

■ ALEXANDRU SEVER

ŞCOALA ASASINILOR

Acum aproape cincizeci de ani, într-un bunker-cavou, cu douăzeci de metri de beton deasupra capului, pierea un om care a dat un corp şi un nume celor mai întunecate puteri ale veacului. A fost, într-adevăr, unul dintre cei puţini căruia i-a surîs, cu surîsul ei putred, gloria neagră de a îmbogăţi dicţionarul cu un substantiv hărăzit să sporească numele crimei în lume.

Cu numele unui Cezar infinit echivoc, istoria ironică, ispitită între un substantiv şi un adjectiv, a putut boteza, deopotrivă, o concepţie a puterii absolute şi o benignă incizie abdominală menită să uşureze extragerea fătului; din numele lui Nero, istoria răzbunătoare n-a putut stoarce decît calificativul puterii desfrînate; sub numele unui paşnic secretar florentin, subtil intenţionat şi rău înţeles, memoria înşelată a istoriei a înregistrat o doctrină întemeiată pe lipsă de scrupul şi crimă; *hitlerismul* a fost resimţit ca o sinteză a tuturor tendinţelor aberante care au năzuit să întruchipeze, într-un anume punct al istoriei, spiritul absolut al distrugerii.

Nici un om nu este destul de mare în rău ca să-şi săvîrşească fapta singur şi în singurătate. Hitler a prăsit hitlerişti. Fascismul a fost o scriptură impusă mai degrabă cu pumnalul decît cu sabia; şi n-a făcut decît prozeliţii pe care i-a putut iluziona, pe toţi ceilalţi i-a cumpărat; cei pe care a izbutit să-i convingă n-au fost decît primele lui victime. De la asasinarea fîrtaţilor la asasinarea popoarelor, Hitler a parcurs tot şirul posibil al crimelor; de la "noaptea cuţitelor lungi" la lunga noapte polară instalată în cerul Europei, meşa lui zbîrlită pe frontal şi mustaţa trapezoidală oploşită sub nivelul protuberanţei nazale, s-au nălucit în toate nuanţele întunericului. Tot ce a construit hitlerismul: o maşină de război, camere de tortură şi de gazare, lagăre şi spînzurători. Geniul său organizatoric s-a cheltuit fabulos în organizarea spionajului, delaţiunii, asasinatului, şi genocidului. A făgăduit lumii un mileniu de fericire fascistă: în doisprezece ani a răvăşit un continent şi a îngropat şaizeci de milioane de oameni. Idealul său cel mai înalt: să extindă camera de tortură şi cimitirul pe hotarele planetei. Şcoala sa cea mai desăvîrşită: şcoala călăilor. De-ar fi avut bomba atomică ar fi distrus lumea în mai puţine zile decît le-a trebuit zeilor s-o creeze.

Chiar sinuciderea finală a lui Hitler n-a fost decît o crimă întoarsă asupră-şi. Din lipsa unei victime, s-a exercitat nostalgic pe singurul teritoriu supus încă jurisdicţiei sale: pe propriul său corp. Dar într-un sens mai înalt, sinuciderea lui Hitler este echivalentul unei pedepse; Hitler nu s-a sinucis, s-a autoexecutat. Pentru ca gestul să aibă cît de cît înţelesul moral al unui act de eliberare, ar fi trebuit să existe întrunite condiţiile unei opţiuni. Dar opţiunea i-a fost interzisă. Sau mai degrabă, dacă e vorba de alegere, toată voinţa sa, căreia altădată nu-i ajungea spaţiul întregii Europe, s-a găsit imposibil înghesuită între umbra spînzurătorii şi mecanismul indiferent al unui revolver. Să preferi unui călău londonez, un glonte foarte nemţesc, încă ar fi fost o dovadă, oricît de mizerabilă, a unei preferinţe superioare. A preferat efectul de sufocare instantanee a unei otrăvi fără patrie şi – după ce şi-a omorît cîinele pentru ca să verifice un efect, şi femeia pentru ca să-şi mai lungească existenţa cu un minut – şi-a pus capăt zilelor. Nici o şcoală nu învaţă călăii să moară. Pe Hitler l-a învăţat nevoia cea neîndurătoare. Şi poate că e mai mult decît o simplă coincidenţă – o Ironie Divină – în faptul că omul care a trecut prin foc o lume întreagă, a sfîrşit el însuşi în foc.

N-am crezut niciodată în nebunia lui Hitler, dimpotrivă, sînt încredinţat că hitlerismul a fost expresia cea mai inteligentă a forţelor obscure care l-au favorizat, l-au fascinat şi l-au folosit. Că unii au crezut că pot descifra în lucrarea acestor forţe o pecete a demonicului, lucrul nu e chiar de mirare. Miturile polivalente rezistă mai bine timpului, şi geniul lor proteic se adaptează mai lesne solicitărilor mereu reînnoite ale istoriei. Dar cînd antifascismul, devenit una din temele favorite ale literaturii universale, a căutat să dea un nume răului caracteristic al secolului, un Camus, şi-a amintit de *ciumă*, iar un Thomas Mann şi-a amintit de *nebunie*. Bidiviul apocaliptic al uneia a fost şobolanul, al celeilalte, palida spirochetă a sfrenţiei. Şi nici unul dintre aceşti artişti n-ar fi putut să nu-şi amintească, căci, pentru indivizi ca şi pentru popoare, memoria durerii este principiul care înarmează instinctul vieţii.

Dar în ce priveşte circulaţia legendei propriu-zise a pactului cu diavolul, între Marlowe şi Lessing e distanţa unui secol şi jumătate, iar între Lessing şi Goethe nici măcar un sfert de veac, în ultima sută de ani, motivul a fost reluat adesea şi aria lui geografică s-a extins enorm. Şi asta probabil nu fără legătură nici cu acel sentiment de sfîrşit de lume atît de caracteristic unui sfîrşit de mileniu, nici cu tradiţia literară a diavolului, personaj deopotrivă favorit al literaturilor populare şi culte. Mai semnificativă însă pentru reprezentarea ideii de rău e iconografia diavolului, nesfîrşita evoluţie a imensei iconografii literare a personajului, de la Marlowe şi Milton la Byron, de la Goethe la Thomas Mann, de la Flaubert la Valéry, de la

Dostoievski la expresioniştii germani, de la Gogol la Lunacearski şi Bulgakov. E, în general, o evoluţie care, cu oricîte sinuozităţi, consemnează întunecarea progresivă a reprezentării. Diavolul nu mai e farsorul amuzant şi slujitorul cam netrebnic al unei puteri mai mari, ca în Marlowe, nici rebelul lui Milton şi al lui Byron, nici politicianul infernului care e Mefistofeles al lui Goethe, nici îndrăgostitul lui Cazotte, nici cărturarul parizian al lui Anatole France, nici franţuzul cartezian al lui Valéry, nici chiar esteticianul travestit al lui Thomas Mann; a trecut timpul cînd meşterii naivi îl zugrăveau caricatural, cînd Dănilă Prepeleac îl înşela cu tot felul de ingenioase tertipuri ţărăneşti cînd Acriviţa îl speria de moarte cu ameninţarea unui scandal prepetuu prin mahalalele burgheziei incipiente. Adevărul e că fiecare epocă îi împrumută diavolului ceva din spiritul ei; nici nu-i de mirare că epocile întunecate, ca acelea care pregătesc sau trăiesc toate seismele crimei dezlănţuite, dau diavolului chipul morţii absolute. În epoca hitlerismului, diavolul a devenit tragic.

Rinocerul lui Ionescu – acest Unicorn visat pe franţuzeşte dintr-un dracînjumătăţit pe malurile Dîmboviţei – e cea mai veselă întrupare a Ucigaşului fără simbrie; dar dacă vrei să-i găseşti diavolului tragic un chip potrivit trebuie să te întorci îndărăt, pînă la Shakespeare, ca să-l afli, ghebos şi scalîmb, răsucit ca o rufă stoarsă sub coroana unui monarh refuzat de orice lege morală. Ca să-i dai un nume e încă şi mai dificil. Şi cu toate astea chiar în folclorul nostru, plin de tot felul de draci, nu-i vorbă cam nătărăi şi veşnic înşelaţi, ale căror nume de batjocură sînt legiune, memoria durerii ne-a păstrat, din cine ştie ce epocă de spaimă, numele unui diavol al crimei: Ucigan. O firmă pentru şcoala asasinilor. Un epitaf pe mormîntul dictatorilor.

●

■ ARMINIUS CASSVAN
New York

ALTE ANALOGII SAU ASOCIAŢII

Fiul meu cel erudit se plîngea că, trebuind să facă o lucrare despre Milton, poetul orb, şi, interesat fiind de conectarea unor idei din Freud cu scrierile marelui bard englez, se vedea forţat să acorde subiectului relativ puţin spaţiu, înghesuind într-un colţ densele şi numeroasele comentarii ale autorului lui "Totem şi Tabu", cartea cu pricina citată de el.

Asta îmi aminteşte, prin analogie sau asociaţie, de pictura lui Breughel despre Icar, a cărui cădere catastrofală în mare, ca urmare a topirii aripilor fabricate de el în contact cu soarele arzător, este reprezentată numai de nişte "picioare albe dispărînd în apa verde", cum spunea poetul W.H. Auden în "Le Musée des Beaux-Arts" (Muzeul de arte plastice). Pe primul plan al tabloului se află un ţăran sprijinit în sapă care priveşte aiurea, deşi nu se putea să nu fi auzit zgomotul făcut de căderea în apă, de la mare înălţime, a corpului. E vorba aici mai de grabă de discreţia şi subtilitatea pictorului, care preferă să lase admiratorii pînzei să descopere singuri natura subiectului.

Mai aproape de timpurile noastre, se povesteşte că trebuia să fie prezentată publicului moscovit o statuie dedicată marelui poet Puşkin. Era de faţă la acest eveniment multă lume – oficialităţi şi populaţie. Cînd statuia este dezvelită, cu mare pompă, privitorii constată că ea îl reprezintă pe... Stalin. "Tătucu" citea o carte pe a cărei copertă scria: Puşkin. Cît de discretă este şi aici intenţia sculptorului, nu care cumva să fie prea direct, prea pompierist. Puşkin este filtrat prin personalitatea altcuiva, mai interesat poate în materie de cult al personalităţii decît de cult al... culturii.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
AMT
ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv – 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

PENTRU ÎNGRIJIREA SĂNĂTĂŢII DVS.,
VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE ŞI ÎN LUNA OCTOMBRIE:

HOTELUL "BRADUL" – COVASNA
"STAŢIUNEA CELOR
1000 DE IZVOARE DE SĂNĂTATE" ! !

O TOAMNĂ RUGINIE CU ZILE ÎNSORITE ÎN
VESTITA "VALEA ZÎNELOR":
● TRATAMENT ● ODIHNĂ ● RECONFORTARE ●
(● Excursie ● BRAŞOV ● CHEILE BICAZULUI ●)

PREŢURI SPECIALE LA PACHETE:
14-19 NOPŢI

URĂM ONORATE CLIENTELE, RUDELOR,
PRIETENILOR, COLABORATORILOR:
ŞANA TOVA!

Către Minimum
Oner Revist
Către Mi

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

EDGAR REICHMANN, "L'insomniaque du Danube", ed. Balland, Paris, 1992

Cîteva călătorii prin România de după "revoluţie" au trezit în Edgar Reichmann o sumedenie de amintiri şi imagini minunate din copilăria aurită şi adolescenţa sălbatecă petrecute între Dunăre şi Carpaţi, Carpaţi şi Bucureşti.

Am regăsit în cele 240 de pagini ale cărţii, tipărită de editorul Balland chiar în aceste zile, prozatorul de talent, cu toate ticurile sale: etalaj generos de cunoştinţe şi relaţii (Nadeau, Sperber, Rawicz, Wiesel în numai două pagini); vocabular îngrijit pînă la exces (care, e drept, dispare după 25 de pagini); erori şi omisiuni, vrute sau nevrute (*Hiroshima mon amour*, atribuită numai Margueritei Durras, care n-a făcut decît scenariul, merci Monsieur Alain Resnais); cuvinte noi, discutabile: "cantilation", "dépassionnalisation". Dar toate astea nu sînt decît obiecţii fragile şi fără mare importanţă, faţă de suma colosală a elementelor puse la dispoziţia unui public francez care ne situează ţara undeva între Ural şi Bosfor. Cît despre amintiri şi evocări, povestitorul deja apreciat din *Rachel* şi *Le Dénonciateur* s-a autodepăşit, de data asta.

Ultima carte a lui Reichmann se vrea, în acelaşi timp, avocat şi acuzator al unei Românii latine, încercuită de "slavitudine" şi înecată în ignoranţa occidentală. În sfîrşit, cineva a făcut, distanţat şi lucid, bilanţul unei ţări şi al unui popor care merită mai mult decît "imaginea" de care se bucură astăzi în *media* occidentală. În acest voiaj de-a lungul memoriei, realităţile politice şi sociale rămîn în filigrana descrierilor: liceul de elită făurit de Graur, mănunchiul de profesori admirabili (Brauner, Byck, Kreindler), lecturi şi filme de mult uitate: *Percy Stuart*, *Aventurile submarinului Dox*, *Beau Geste* sau *Pisica şi Canarul*.

Printre numeroasele pasaje de mare calitate, trebuie subliniată vederea asupra Nilului de la Luxor, care se prelungeşte într-o viziune a vechii noastre Dunări multinaţionale, care scaldă, de aproape sau de departe, triunghiul fermecat Bratislava – Viena – Budapesta. Plus prima traducere acceptabilă în franceză a inegalabilului nostru "dor", care înseamnă, în acelaşi timp, melancolie, tînjire şi aşteptare. Fără să uităm cum timpul este înlemnit în eternitate, cu proiectorul Pathé Baby, primit în copilărie la Braşovul-Kronstadt care-l obsedează pe autor (v. *Rendez-vous de Kronstadt*, ed. Belfond 1984, scris cu trei ani înainte de revolta muncitorilor din Braşov).

- **Însomniile lui Edgar Reichmann**
- **Jacob Popper îl somează pe Gabriel Dimisianu**
- **Goga-Cuza**
- **Succesele lui Norman Manea**
- ***Argo* şi o antologie**
- **Lumea din ziare**

Către sfîrşit, Reichmann abandonează recea neutralitate adoptată pînă mai deunăzi faţă de responsabilităţile în comiterea ororilor pe care Le Pen le defineşte drept "detalii", acceptînd fără discuţie cifra de 12.000 de morţi din pogromul de la Iaşi, precum şi cele 200.000 de victime din Basarabia, Bucovina şi Transnistria, atribuite trupelor antonesciene ("soldatesque d'Antonescu"). Utilizată la începutul volumului ca un clişeu uzat ("soldatesque allemande reculant devant le rouleau compresseur de l'Armée Rouge"), această expresie capătă, spre sfîrşit, toată greutatea şi gravitatea, atunci cînd evocă trupele expediate de mareşal ("Români, vă ordon să treceţi Prutul, cu trupul înfipt în glia strămoşească"), pe brazda trasă de diviziile germane. Repatrierea supravieţuitorilor din Transnistria nu este, în nici un caz, motivul adevărat al vastei campanii de reabilitare făcută astăzi în jurul primului "Conducător"; Reichmann subliniază rolul său nefast, deşi îi recunoaşte cîteva acţiuni pozitive, ca zdrobirea rebeliunii legionare din ianuarie 1941.

Sfîrşitul acestor amintiri nu ne satisface, totuşi, pe deplin, curiozitatea şi interesul: ce i-a spus autorului Ion Iliescu, fostul lui prieten din tinereţe, cînd i-a acordat audienţa solicitată? Poate o s-o aflăm într-o bună zi, din alt volum de amintiri, despre o Românie care va rămîne, aşa cum ştiu bine, întotdeauna în sufletul lui Reichmann.

(H. Carasso)

■

LITERATORUL, Bucureşti, nr. 30/1992 publică o cronică a lui Valeriu Cristea la cartea *de scandal* "În culisele Europei libere" de Jacob Popper:

"O carte intitulată *În culisele Europei libere* ar trebui să aibă (şi zău că i-ar merita!) cam toţi atîţia cititori cîţi ascultători a avut faimosul post de radio în anii în care în ţară – alături de altele – penuria de informaţii s-a resimţit în cel mai insuportabil mod. Căci cine dintre cei care stăteau seară de seară cu capul vîrît în cutia de rezonanţă a aparatului n-ar dori să-şi bage nasul acum în *culisele* Europei libere? Să vadă ce se ascunde dincolo de cortina de glasuri şi sunete, atît de familiară? Culisele sînt doar întotdeauna *promiţătoare*. Surpriza cititorului care dă curs irezistibilei invitaţii şi pătrunde (năvăleşte mînat de curiozitate) în culisele Europei libere va fi de aceea cu atît mai mare descoperind că "microcosmosul (...) secţiei româneşti de la "Europa liberă", cel puţin "în era Bernard", este unul "quasi totalitar"; "un mic dictator de tip sud-american", "un Ceauşescu în miniatură", întreţinînd legături politice ambigue, pe de o parte cu securitatea şi emisarii ei, pe de alta cu cercuri de extremă dreaptă ale emigraţiei româneşti. Noel Bernard, cel pe care Augustin Buzura reuşise să-l strecoare în unul din romanele sale, *Orgolii*, şi care, om "cu relaţii", bun amic de pildă cu Ralph E. Walter, unul din directorii ce s-au perindat la RFE, domneşte peste secţia română – pentru a doua oară, căci mai deţinuse aceeaşi funcţie şi în anii '50 – între 1966 şi 1981, cînd moare în condiţii suspecte, Noel Bernard deci poartă principala răspundere pentru *"situaţia bizantină"* creată în minuscula sa împărăţie. În regimul de teroare al d-lui Noel Bernard "adevărul şi principiile răspicat declarate sînt nu o dată călcate în picioare iar drepturile omului – pe care noi – după cum se arată într-un memoriu adresat zadarnic lui Ralph E. Walter – nu ostenim să le revendicăm la microfon pentru compatrioţii noştri înrobiţi" – nu sînt întotdeauna respectate. Cine ar fi crezut că *aşa* stau lucrurile în culisele româneşti ale Europei libere? Senzaţionalul rezultă în acest caz din cea mai cruntă banalitate, din foarte neaşteptata întîmplare că dăm, într-o "insuliţă" din München, peste realităţi şi mentalităţi prea bine cunoscute nouă, ascultătorilor (sau foştilor ascultători) din ţară ai emisiunilor postului de radio Europa liberă. Dosarul de cadre e şi aici la mare cinste, cenzura – cenzură, iar şeful – şef. Nu lipsesc devierile de dreapta sau de stînga, şedinţele ("asemănătoare celor (...) din România, în care un scriitor deviat de la "linie" era linşat de o haită de dulăi ideologici, dinainte avizaţi cînd şi cum trebuie să-şi sfîrtece victima"), teama de represalii, reabilitările pasagere, excluderile definitive, deşarta căutare a dreptăţii, la "cei de sus", la "foruri", atotputernica şi universala birocraţie..."

Cartea lui Valeriu Cristea, adică a unuia dintre cei mai importanţi critici literari ai momentului, nu a rămas (ca şi cartea lui Popper de-altminteri) fără ecou. În săptămînalul "România literară", Cristea a fost acuzat de a fi elogiat un *defăimător* al celebrului post de radio în general şi al unora din colaboratori – în special.

Drept răspuns, Iacob Popper a trimis criticului Gabriel Dimisianu, redactorul-şef al "României literare", o scrisoare nervoasă, ca tot omul călcat pe bătătură. Nu ştim pînă la ora de faţă dacă preţuitul (fără ghilimele) săptămînal de la Bucureşti a publicat sau va publica scrisoarea lui Popper. Oricum, ne facem noi, care am primit misiva în copie, plăcuta datorie de a o prezenta cititorului, aici, *in extenso* :

Stimate dle Dimisianu,

Folosind dreptul meu la replică, vă somez să publicaţi în revista dv. următoarele:

În nr. 24/19-25 august 1922 al revistei "România Literară" se afirmă la rubrica "Revista revistelor" că într-un articol publicat în revista "Literatorul nr. 30, dl. Valeriu Cristea *"acordă credit total unor dezvăluiri denigratoare făcute de Jacob Popper"*. Printre aceste dezvăluiri "denigratoare" s-ar număra şi afirmaţia făcută de mine că Virgil Ierunca şi Monica Lovinescu *"acceptau să colaboreze la publicaţia neofascistă CUVÎNTUL ROMÂNESC din Canada"*, ceea ce n-ar corespunde adevărului: eu aş fi folosit metoda unei persoane iubite *"de dl Cristea enorm, pînă la idolatrizare"* (?) care constă în *"a eticheta pe anticomunişti drept fascişti, legionari etc."*

Consider aceste afirmaţii făcute fără semnătură, deci reprezentînd integral punctul de vedere al "României Literare" drept necorespunzătoare adevărului şi de natură să dăuneze bunei mele reputaţii.

Primul fals (prin omisiune): dv. omiteţi să vă informaţi cititorii că eu n-am făcut "dezvăluiri" nici în tramvai nici scrijelindu-le pe ziduri, aşa cum s-ar putea crede de către cei care nu au alt mijloc de informaţie decît publicaţia dv., ci într-un volum de 212 p., apărut în editura Victor Frunză din Bucureşti în primăvara acestui an şi prezentat publicului românesc în cadrul "Primului tîrg internaţional al cărţii" ("BOOKHAREST"), la standul editurii Frunză şi la o conferinţă de presă. Dl Dimisianu este mai în măsură ca oricine să ştie toate acestea. Întrucît eu i-am înmînat personal la jumătatea lunii mai cîte un exemplar din "În culisele Europei Libere" şi din "Omul din umbră", romanul meu apărut mai de mult în Italia şi editat pentru prima oară în limba în care a fost scrisă de "Junimea" din Iaşi.

Al doilea fals : eu nu am făcut în "În culisele Europei Libere" nici o "dezvăluire" care să nu fi fost bazată pe documente din care o bună parte au fost reproduse în facsimil în această carte (de ex.: documente doveditoare a colaborării lui Virgil Ierunca şi a Monicăi Lovinescu la "Cuvîntul Românesc"). Desfid pe oricine să dovedească că vreunul din aceste documente nu este autentic! Pe baza aceloraşi documente eu am dovedit în cartea mea că conducerea din anii 1976-1980 a "Europei Libere" m-a concediat fără temei, încercînd să mă compromită în faţa opiniei publice din Statele Unite prin "trucuri murdare" (acte false, declaraţii mincinoase ale unor fascişti notorii, de ex. I.V. Emilian, *"preşedintele pe viaţă* *al "Zvasticilor de foc"*), drept sancţiune pentru că dezvăluisem în faţa Congresului şi Ministerului de Justiţie SUA că conducerea din acea perioadă a posturilor de radio Europa Liberă/Libertatea a dus sistematic o politică de integrare a extremei drepte româneşti în propaganda anticomunistă, contrazicînd astfel în mod flagrant linia trasată acestor posturi de radio de către Congresul SUA. Pentru această orientare greşită conducerea din acea vreme a RFE/RL a fost concediată in corpore, după venirea la cîrma Statelor Unite a preşedintelui Reagan şi a echipei sale de neo-conservatori pragmatici.

Al treilea fals : în cartea mea se dovedeşte prin citate ample şi chiar prin pagini facsimilate că "Cuvîntul Românesc", printre ai cărui colaboratori se numărau Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca făcea în mod făţiş propagandă anti-democratică şi legionară şi era purtătorul de cuvînt al Gărzii de Fier în anii evocaţi în cartea mea. Desfid pe oricine să dovedească că articolele de doctrină legionară reproduse în întregime în *Addenda* cărţii mele nu au apărut *ad litteram* în "Cuvîntul Românesc" în perioada susmenţionată.

În caz că nu veţi publica această scrisoare în termen de o săptămînă de la data primirii ei conform avizului de recepţie mă voi vedea nevoit să recurg la toate mijloacele pe care legea mi le pune la dispoziţie pentru apărarea bunei mele reputaţii.

IACOB POPPER
Ambergerstr. 13/1
8000 München 80
Germania

■

Răsfoind cartea **STUDII DESPRE HOLOCAUST** (Studies on the Shoah; sub redacţia lui Asher Cohen, Y. Cochavi, Yoav Gelber; ed. Peter Lang, New York), am dat peste un text intitulat "The Nürenberg Inspirated Antisemitic Legislation of the Goga-Cuza Government in Romania". Autor: istoricul Yehiel Benditer din Bat Yam.

E o lucrare serioasă, întemeiată pe documente, gîndită "la rece", scrisă sub semnul rigorii intelectuale. Ştim cu toţii că guvernul de o lună şi cam jumătate al lui Goga-Cuza (decembrie 1937 - ianuarie 1938) s-a remarcat prin cîteva legi anti-evreieşti "de avangardă" în epocă, punînd bazele legislaţiei de tip fascist din anii războiului. Meritul lui Benditer este de a fi plasat aceste măsuri în contextul hitlerismului din anii aceia, indicînd, mai mult decît convingător, că ideile "naţionale" ale amintitului guvern erau de inspiraţie şi influenţă "internaţională", izvorînd direct din legislaţia rasistă a Nürenbergului.

■

În lunarul **L'ARCHE, Paris** (nr. 415/1992), întîlnim o recenzie a lui Edgar Reichmann la cartea lui Leon Volovici "National Ideology and Antisemitism" (distinsă cu premiul israelian *Arcadia* pe anul 1991):

"Care este legătura dintre ideologia naţionalistă şi antisemitism? Care sînt răspunderile intelectualului confruntat cu valurile de ură care frămîntă secolul nostru? Pe drumul deschis de *Aventures de la liberté* (Aventurile libertăţii; ed. Grasset), la care ne invita să participăm Bernard-Henri Lévy anul trecut, un evreu român instalat de curînd în Israel ne conduce pe calea urmată de intelectualii danubieni de dreapta şi de extremă dreaptă, cale care a dus, acum o jumătate de secol, la crimele *Gărzii de Fier* şi la recrudescenţa antisemitismului în România zilelor nastre. Sprijinindu-se pe documente încă necunoscute din arhivele româneşti, arhive la care publicul nu a avut mult timp acces, Volovici alcătuieşte o imagine fascinantă a drumului acestor intelectuali, de la trezirea conştiinţei identităţii naţionale (în a doua jumătate a secolului trecut) şi pînă la frenezia ucigaşă a respingerii "celuilalt".

Aflăm, cu aceeaşi ocazie, de ce unii ucenici extremişti (astăzi respectabili şi universal recunoscuţi), seduşi de ameţeala unei "revoluţii spirituale" pe cît de "renăscătoare" pe atît de ucigaşă, nu pot fi confundaţi cu criminalii mistici pe care i-au urmat în anii premergători Holocaustului. Publicat de *Centrul internaţional de studii asupra antisemitismului,* şi de Universitatea ebraică din Ierusalim, la Pergamon Press (Oxford, New York, Seul), această lucrare esenţială, cea mai pertinentă, fără îndoială, din cîte s-au scris despre situaţia din România, ar trebui tradusă fără întîrziere în limba franceză."

■

THE NEW YORK TIMES BOOK REVIEW, New York (21-VI-1992), publică, sub semnătura cunoscutului scriitor Philip Roth, o prezentare elogioasă (şi pe deplin meritată) a lui Norman Manea, autorul cărţilor "Despre clowni", "Dictatorul şi artistul" şi "Octombrie ora opt":

"Profunzimea sa cărturărească, subtilitatea intelectuală şi afecţiunea sa pentru complexitate, liniştita înţelepciune, chiar şi plăcerea pentru bucuriile vieţii de fiecare zi şi capacitatea de a le gusta – toate acestea nu sînt neapărat armele cele mai bune contra crimei instituţionalizate... L-am cunoscut pe Norman Manea acum 4 ani, cînd tocmai adăuga imigraţia într-un dosar deja exemplar al suferinţei secolului 20 european. Pentru a evada, înainte de a fi prea tîrziu, de persecuţia şi defăimarea cu care l-a asediat regimul din România, el fusese silit să lase în urmă părinţi bătrîni, vechi prieteni, un oraş şi străzi pline de amintiri şi – pierderea care îl înfricoşa îndeosebi – limba în care îşi scrisese proza şi eseurile care îl făcuseră un paria al locului.

Arăta şi suna, ca şi cum această încercare era deja prea mult. Şi în ciuda afilierilor şi legăturilor pe care le-a stabilit între timp cu viaţa aemericană – ca profesor de colegiu, ca bursier Guggenheim şi acum ca scriitor tradus – a fost, probabil, într-adevăr, o povară prea mult, al cărei continuum este tema inevitabilă de care biografia sa este înlănţuită acum, în anii vîrstei mijlocii, aşa cum fusese şi atunci cînd, copil, şi-a început viaţa într-un lagăr. A trăi într-o stare de urgenţă furnizează acea excesivă continuitate care face viaţa şi opera sa atît de distinct sfîşietoare...

Cum recunoaşte, direct, Norman Manea, "cărţile mele mi-au adus necazurile, aşa că a trebuit să mă lupt cu *ei*.". Să mă lupt "cu ei", nu să lupt "contra lor" – nici urmă din dorinţa de a apărea eroic, nici un fel de sfidătoare îmbătare de sine. În schimb, modestia firească, pe care o arată mereu... Probabil că reţinerea civilizată, modulată de inteligenţa unui realist ironic, era chiar atributul care îl menţinuse viu, în ciuda oricîtor privaţiuni...

Nu bătălia unui erou, ci a vulnerabilului, lupta celui slab şi ne-eroic pentru a se susţine, îndîrjit, împotriva tuturor handicapurilor, pentru a rezista degradării, contra ceea ce Norman Manea numeşte "deraierea omenescului însuşi" – nici o strădanie morală nu este mai uimitoare."

Cuvinte elogioase despre cărţile lui Manea (cărţi care, trebuie să precizăm, i-au adus nu de mult autorului evreo-român importantul premiu literar "McArthur") întîlnim şi în **THE NEW REPUBLIC, 1-VI-1992**:

"Ce se poate obţine prin încrucişarea dintre un lagăr şi un circ, prin îmbinarea celui mai adînc sens al spaimei cu cel mai profund sens al absurdului, fără nici o speranţă de a le mai separa vreodată? Se obţine această unică anomalie şi simbol al totalitarismului est-european: România sub Ceauşescu... Manea este un martor prea profund pentru a-şi punea darul observaţiei în serviciul vreunei relatări senzaţionaliste... Manea ţinteşte şi atinge mai adînc. Ceea ce contează pentru el, în cele din urmă, este fenomenul unei întregi naţiuni aflate sub această deopotrivă grotescă şi înspăimîntătoare guvernare. În cele cinci extraordinare eseuri care constituie "Despre clovni", Manea analizează redusele opţiuni rămase într-un loc ca România sub un om ca Ceauşescu... Situaţia individului cedîndu-şi gîndurile şi emoţiile unei iluzorii protecţii a crezului colectiv este tema recurentă a pătrunzătoarelor eseuri ale lui Manea. Ca prozator, el tratează acelaşi subiect în termenii concreţi ai experienţei individuale – experienţa unei vieţi care a fost să cuprindă anii Holocaustului şi anii prăbuşirii comunismului, cu interminabilele decenii Ceauşescu dintre.

Naraţiunea din "Octombrie ora opt" are un esenţial unic protagonist, prezentat în primele etape ale vieţii, copil deportat cu familia în timpul războiului într-un lagăr din Ucraina sau adolescent în România post-belică, precum în excelenta nuvelă "Instructorul" (Lipova)...

Protagonistul este fără îndoială o creaţie literară, deşi revelă prea multe analogii cu viaţa autorului pentru a fi tratat ca pură ficţiune. Totuşi, avem setul familiar de diapozitive ale ficţiunii – o perspectivă narativă specifică, un punct de vedere personal, un mod de a centra naraţiunea în jurul unui fapt sau obiect simbolic – care transformă acest material autobiografic în reală literatură"

■

ARGO, nr. 5, revista mereu elegantă, mereu de ţinută redactată la Bonn de Alexandru Lungu şi Micaela Lungu, se ocupă de o carte de care ne-am ocupat şi noi, un pic, în urmă cu cîteva luni: "La noi e-un cer mai adevărat" Primul subtitlu e: Antologie de poezie israeliană. Al doilea subtitlu: Antologie de poezie israeliană în limba română (Buc., 1991):

"Nedumeririle – citim în "Argo" – încep de la citatele subtitluri, din care s-ar putea înţelege că este vorba de traduceri în limba română, ceea ce nu este valabil decît pentru unul dintre autorii antologaţi.

Din nedumeriri trecem, prin nota editurii, în hăţişul unor declaraţii simptomatice pentru "metoda" folosită la alcătuirea antologiei. Nu cităm decît o frază, în care ni se spune: "Imposibilitatea parcurgerii întregii lor producţii poetice (a celor antologaţi – n.n.) ne-a obligat să recurgem la criteriul alfabetic şi la structurarea antologiei în două secţiuni". Se ridică întrebarea ce valoare poate avea o selecţie strunită din fragmente şi firimituri; şi dacă tocmai textele cele mai selectabile au căzut în zona "imposibilităţii" editoarei? Recurgerea (obligată?) la criteriul alfabetic – de altfel folosit în multe antologii – nu scuză şi nu acoperă lipsa evidentă a oricărui alt criteriu. Cît despre "structurarea în două secţiuni", aceasta pare a fi o încercare de a aplica un simulacru de criteriu valoric. Într-adevăr, volumul cuprinde secţiunea I (14 autori) şi secţiunea II (8 autori). Nu se precizează cum s-a făcut împărţirea, dar la lectură se poate bănui că editoarea a aranjat în clasa întîi pe cei care i s-au părut mai de vază, înghesuind în clasa a doua pe cei care, de fapt, n-ar fi meritat să figureze în antologie. Împărţire arbitrară şi absurdă, pentru că în secţiunea de lux călătoreşte cel puţin un autor care, la o apreciere obiectivă, se plasează valoric sub media celor de clasa a doua, iar la secţiunea de binefacere suspină cel puţin un autor ce se plasează cam pe la media celor de clasa întîi. Dată fiind "metoda" întru totul originală ce a fost folosită la alcătuirea antologiei, nu e de mirare că între coperţi se află poeţi autentici cu personalitate bine conturată, alături de versificatori respectabili şi de autori de "poezii" de-a dreptul rizibile. Nu credem că e cazul să specificăm care dintre cei antologați au intrat pe o misterioasă ușă din dos, dar ne permitem a remarca absențele nescuzabile. Unor poeți ca Sesto Pals, A. Clain și Dan Hermon li s-ar fi cuvenit, fără doar și poate, un loc la clasa întîi. Și dacă a fost cooptat Sandu David, care nu scrie în română, de ce a fost omis Carol Kormos, poet de aleasă valoare, care scrie în engleză, dar e originar din România? Absența cea mai gravă este aceea a lui Paul Păun, întruchipare și chintesență supremă a poeziei, locuitor de cinste a mai multor enciclopedii și antologii internaționale, a cărui operă este scrisă în bună parte în limba română. Știm că înălțimea acestui poet duce în cercurile literare românești din Israel la crunte complexe de inferioritate și la reflexe nerușinate de harță și vulgaritate. Și totuși...

(V.M.)

■

FELICIA ANTIP, "Lumea din ziare", București, 1992

Volumul apărut nu de mult la București sub titlul de mai sus aparține Feliciei Antip, prolifica ziaristă a cărei semnătură (uneori ascunsă sub pseudonim) putea fi găsită în ultimele decenii în principalele publicații bucureștene, de la *Lumea* pînă la *Contemporanul* și *România literară*, unde susținuse pînă recent rubrica foarte gustată de public "Am citit despre", familiarizînd cititorul cu marea literatură occidentală contemporană.

"Lumea din ziare" este rodul acestei activități și preocupări de o viață. Este o carte contrapunctică în care se îmbină în mod fericit cîteva planuri diferite: acela al biografiei profesionale personale, relatate în tonalitate lirică, aș spune, dar în contextul general al muncii de presă în epocă, al modului ei de funcționare și al structurilor ei; al avatarurilor și evoluției unora din cele mai prestigioase instituții ale mass-mediei nord-americane și vest-europene (*The New York Times*, puternic exponent al celei de a "patra puteri în stat", rețeaua americană de televiziune *CBS*, venerablul *The Times* din Marea Britanie, *Le Monde*, *L'Express*, *Le Nouvel Observateur* din Franța și multe altele), conjugate cu traiectoria fondatorilor lor și altor ziariști cu nume de rezonanță internațională care au făcut școală în epocă – Jean Daniel, Olivier Todd sau Françoise Giroud, un Drew Pearson, Walter Lippman, Stewart Alsop sau Ed. Murrow; în fine – transcendînd titlul oarecum limitativ al cărții – acela al vieții și operei unora din cei mai talentați scriitori occidentali încleștați într-o luptă contra cronometru cu ei înșiși sau cu un destin necruțător – cazul romancierului Romain Gary sau al poetei Sylvia Plath, ambii urmăriți de demonul desăvîrșirii, ambii curmîndu-și singuri viața, al lui Malcolm Lawry, Bruce Chatwin sau Cornelius Ryan (autorul faimoasei reconstituiri "Ziua cea mai lungă"), răpuși cu toții prematur de boli necruțătoare, al lui Scott Fitzgerald și al soției sale Zelda, pentru a aminti numai de cîțiva dintre ei.

Cartea se citește ca "un roman" incitant, căci, indiferent de temele abordate (cu o copleșitoare bogăție a informației, densă, erudită, agrementată de comentarii alerte și în general de o artă a scriiturii de mare clasă), autoarea nu rămîne niciodată la o distanță olimpiană de personajele ei, ea le ia partea sau le critică, le compătimește, le admiră, scaldă totul în valul propriei ei sensibilități, al propriilor ei pasiuni: pasiunea pentru scris, pentru "verb" în general ("ceea ce este exprimat, pus în cuvinte... e nemuritor, intangibil, sacru"); pentru frumusețea limbii române ("orizontul meu era drept și ferm, ținta către care mă orientam, precisă: o limbă română nealterată, frumoasă, simplă, pe înțelesul tuturor"); pentru propria ei profesiune, pe care o consideră cea mai nobilă dintre toate, cu condiția să fie practicată cu conștiința acută a propriei misiuni sociale, între altele aceea de a permite cititorului să înțeleagă "că există spiritualitate și gîndire liberă,(...) că omul are dreptul la opțiune, la elan, la demnitate."

Au fost momente cînd aceste pasiuni de-a dreptul devastatoare au implicat o rupere aproape schizoidă de realitatea înconjurătoare, cum constată însăși autoarea aplecîndu-se asupra anilor petrecuți la *Agerpres*. "Preferam să nu-mi dau seama că particip la conspirația urmărind îndobitocirea generală" (...) "Făceam de fapt artă pentru artă".

Cît despre colegii care, dintr-un motiv sau altul, dispăreau din raza ei vizuală, fie că erau aruncați în pușcării ca M. Rudich (Mircea Radu, cum era cunoscut pe atunci, de care a legat-o de altfel o caldă prietenie reînnodată mai tîrziu), fie că erau pur și simplu dați afară afundîndu-se în neant, "nu aveam timp pentru absenți, pe vremea aceea fără timp pentru mine însămi." Dincolo de sugestivele portrete făcute unui număr de colegi, dintre care unii au devenit mai tîrziu poeți de renume (Mircea Ivănescu, Ștefan Augustin Doinaș, Petre Solomon), ar fi fost interesant totuși dacă am fi putut afla ceva mai mult și despre "absenți" (despre suferințele victimelor timpurii și mai puțin timpurii ale concedierilor arbitrare, despre avatarurile celor care au luat calea pribegiei, despre destinele frînte sau trunchiate ale altora care, supuși unor persecuții neîndurătoare de lungă durată sau simțindu-se ei înșiși incapabili să se plieze la exigențele aberante ale exponenților regimului, au pierdut pentru totdeauna șansa de a da măsura adevăratei lor valori) din cartea captivantă și atît de frumos scrisă a Feliciei Antip.

(Gina Sebastian Alcalay)

Dezlegare la bridge "Vorba e de argint, dar tăcerea e de aur"

Situaţia este disperată. În afară de cele şapte levate clare (luînd ca sigur că Regele de Pică se află la Est), trebuie "construite" încă două levate, înainte ca flancul să mai cîştige trei.

Levatele pot să vină din Pică (după ce "oferim" o Pică flancului), din Treflă (în acelaşi fel) sau din Caro (şansă mică să găsim doubleton Damă-Valet la unul din oponenţi).

Trebuie să ne pună pe gînduri faptul că, deşi are cinci Cupe, cu Valet şi Nouar, *Vest n-a preluat Decarul Estului!* Se pare că Vest nu are nici o reintrare, lucru care este subliniat şi de licitaţie. Acum să vedem ce are Est: 2-2-4-5, 3-2-4-4, 3-2-3-5 sau 4-2-3-4, cu toate punctele posibile. După reatacul de Pică, se pare că 4-2-3-4 ar fi distribuţia cea mai probabilă. La luptă!

Preluăm reatacul de Pică cu Dama şi *jucăm Cupa la As!* În acest moment Est este schizat în trei culori şi plăteşte cu vîrf şi îndesat faptul că a vorbit "neîntrebat" şi a servit declarantului contractul ambiţios "pe tavă". Iată distribuţia:

```
          8 6 4
          A 3 2
          A 10 6 2
          R 6 5
V 9                 R 10 3 2
D V 9 7 6     N     R 10
8 5 4 3     W   E   D V 7
10 8          S     D V 3 2
          A D 7 5
          8 5 4
          R 9
          A 9 7 4
```

Est trebuie să defoseze o Pică sau o Treflă şi declarantul nu are de făcut altceva decît să joace imediat As, Rege şi încă o carte oarecare în culoarea de defosă. Est este schizat progresiv şi flancul nu poate cîştiga, în total, mai mult de patru levate.

Toată consideraţia declarantului care a găsit calea de joc cîştigătoare în cele 7 minute alocate donei. Est a semănat vînt şi a cules furtună...

Este de remarcat că, dacă Est ar fi prevăzut ce i se va întîmpla, ar fi trebuit să preia atacul de Cupă şi era de ajuns să reatace una din culorile negre, ca să distrugă schiza. Interesant, nu?

VIVIANE ŞI HERMAN LEIBOVICI

stau la dispoziţia celor interesaţi pentru orice servicii turistice, la agenţia de voiaj

"PROPER TRAVEL LTD.", TEL AVIV
REH. BEN YEHUDA 56, TEL. 297477, 5289992
FAX 5281650

Voiajuri oriunde în lume • organizate şi individuale
Bilete avion • croaziere • închirieri auto • rezervări hotel
Plata în rate lunare pentru posesorii de Isracart şi Visa

ŞANA TOVA ŞI URĂRI DE SĂNĂTATE ÎNTREGULUI POPOR ISRAEL

Mulţumiri membrilor organizaţiilor Lojilor masonice, Bnei Brith, ACMEOR şi tuturor clienţilor care ne-au acordat încredere în legătură cu serviciile oferite.

CAUCIUCURILE ZEITUNI

צמיגי זיתוני

Deschis, fără întrerupere, între orele 7 – 20

■ HOLON STR. BEŢALEL 6 ■ ☎ 800840 ■

25% REDUCERE LA CUMPĂRAREA DE CAUCIUCURI "PIRELLI" SAU "COURIER"

ŞANA TOVA

THE JEWELLERS HOUSE LTD

ŞANA TOVA!

BIJUTERII DE ARTĂ
din aur de 14 şi 18 carate,
create în atelierele proprii şi din import,
bijuterii moderne din argint cu aplicaţii
din aur de 14 K. şi pietre veritabile
CEASURI MODERNE
cu reducere de preţ

SANDU şi RAMI BRAUNSTEIN

■ ISRACART ■ VISA

Tel Aviv, str. Shenkin 8 A – Tel. 200916
Strada King George 4 – Tel. 5288831
40 de ani vechime în meserie
Etică profesională

HOLIDAYS

TRAVEL & TOURS
נסיעות ותיירות
הולידייס

prin proprietarul şi directorul

TOMY HERSKOVITS,

felicită clientela,
urîndu-i un sincer

ŞANA TOVA!

Firma noastră de turism vă asigură cele mai confortabile, agreabile şi convenabile călătorii în:

UNGARIA
CEHIA
ROMÂNIA
ÎNTREAGA EUROPĂ
ŞI CELELALTE CONTINENTE

ÎN MOD GRATUIT, colectivul nostru, vorbitor de română, maghiară, rusă plus principalele limbi europene, vă stă la dispoziţie cu ORICE RELAŢIE şi ÎNDRUMĂRI

Ne găsiţi în Blocul EL-AL
(pasaj, parter),
strada Ben Iehuda 32,
TEL AVIV
Tel. 528-5272/3

Acum vă propunem

SUCOT LA BUDAPESTA

11-18 octombrie – 8 zile
cu spectacole, tur de oraş,
goulash party, ghid etc., etc.

797 $ INCLUSIV ZBORUL

iar TAXA DE CĂLĂTORIE
ÎN CONTUL NOSTRU ! ! !

HOLIDAYS

TRAVEL & TOURS
נסיעות ותיירות
הולידייס

*

SANO – REVOLUŢIE MARE ÎN AMBALAJ MIC

חדש
סנו יכול הכל
סנו יכול הכל

LICHID FOARTE EFICIENT PENTRU CURĂŢIREA ORICĂREI SUPRAFEŢE • SE POATE OBŢINE ACUM ŞI ÎN PUNGI ECONOMICOASE CU PRODUS CONCENTRAT

- Începînd de astăzi nu mai plătiţi pentru bidoanele scumpe, ci numai pentru concentratul lichid de curăţat – o economie sensibilă la preţ.
- Începînd de astăzi nu mai căraţi greutăţi de prisos spre casă – cumpăraţi o pungă de produs cîntărind numai 1/3 din greutatea bidonului, deşertaţi acasă concentratul în bidonul de 1 litru care s-a golit, adăugaţi apă şi gata!
- Începînd de astăzi nu mai este nevoie de un dulap întreg pentru depozitarea produselor: punga de concentrat ocupă un spaţiu mai mic, iar după folosire o aruncaţi la gunoi.
- Începînd de astăzi păziţi mai mult calitatea mediului înconjurător, punga cu concentrat fiind fabricată din mai puţin material plastic – deci economisiţi cantităţi mari de deşeuri solide, voluminoase.

AŞADAR CE-I DE FĂCUT ? CUMPĂRAŢI "SANO" !

CONCURS "SANO"

Priviţi în rafturile magazinelor sau citiţi îndrumarul SANO şi răspundeţi la următoarele întrebări:

1. Care produs suplimentar SANO se poate obţine în pungi economicoase cu concentrat?
2. Cum se numeşte seria de produse cosmetice pentru sugari?
3. Care insecticid se vinde cel mai mult în Israel?

La 15.10.1992 se vor trage la sorţi premii de mare valoare: televizor 33", aparat de filmat, video, combină stereo şi colete cu cadouri din cele mai bune produse SANO.

CONCURS SANO

Prezentul buletin se trimite la:
Cutia poştală 14320, cod 61142
Pentru concursul "Curăţenia mare"

Numele şi prenumele .... Telefon ....
Adresa completă........ ....

SPECTACOL

"BASIC INSTINCT"; film american; regia: Paul Verhoeven; cu: Michael Douglas, Sharon Stone şi Leilani Sanelle

Într-un reportaj referitor la vedetele de ultimă oră ale Holywood-ului se nota, despre Sharon Stone, că este o actriţă care "are ce arăta". Într-adevăr, *are*, iar în filmul recent lansat cu mare zgomot, "Basic Instinct", vedeta este pusă în valoare cu tot ce are ea mai "de arătat". Cam aşa trebuie privit şi filmul în întregul lui, cu toate că Michael Douglas nu-şi dezminte seriozitatea, farmecul, curajul de a fi chiar şi diabolic dacă e nevoie pentru a demonstra ceva. Dar demonstraţia filmului este şubredă cu toate că, de la început, ne dă fiori de groază: crima, dacă e posibilă în combinaţie strînsă cu amorul, poate deveni şi scuzabilă. Evident, pentru cine e dispus să o scuze.

Într-un fel, această peliculă pare născută din disperarea de a găsi subiectul forte care să menţină iluzia unui cinematograf ancorat puternic în "problematica omului" contemporan devastat de conflicte sufleteşti şi de lumea dură în care este nevoit să trăiască. Totul este pus pe talger ca să tragă, cît mai greu, la cîntar... Dar sîntem departe de un "Rain Man" cu Dustin Hoffman sau de "Acuzata" cu Joddy Foster. Şi acolo sînt scene tari care taie răsuflarea; amintiţi-vă de violul monstruos din barul de noapte, în prezenţa consumatorilor care întorc capul indiferenţi: mobilul procesului din "Acuzata"... În filmul lui Paul Verhoeven, sadismul are corpul de statuie antică şi senzualitatea dezlănţuită ale unei femei care îşi caută un liman. Cînd nu-l găseşte, ucide în chiar clipa supremei voluptăţi. Pare un monstru cu chip superb, o încarnare diavolească a feminităţii. Dar nu: ea nu este ceea ce pare. Scalpelul de spart gheaţa scoasă de la frigider, ascuns sub cearceaf sau sub pat, după caz, nu e o obsesie maladivă, o armă care face parte din fiinţa criminală a unei frumoase bestii, ci e un biet colac de salvare.

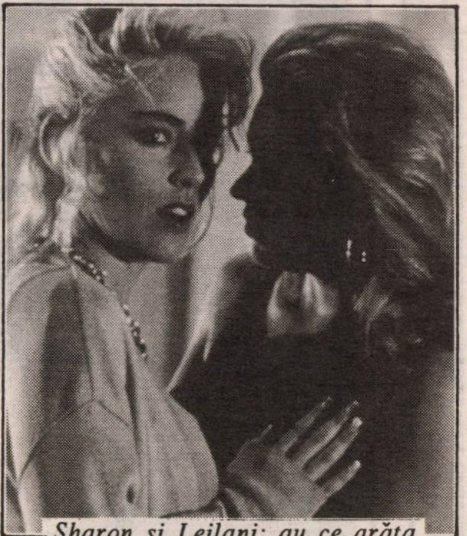
Sharon şi Leilani: au ce arăta

Poliţistul trimis să ancheteze crima cade, el însuşi, în braţele irezistibilei. Intuieşte exact schema oribilei fapte, dar nu poate fi sigur de nimic: cîntecul de sirenă al atracţiei senzuale este, ca întotdeauna, mai puternic decît raţiunea? Nu ştim ce gîndeşte şi ce va face pînă la urmă anchetatorul, pentru că Michael Douglas joacă, ca nimeni altul, îndoiala, ascunzişul gîndului şi intenţia nemărturisită. E un actor din rasa superioară a performerilor şi putem spune, fără riscul de a nedreptăţi, că bătrînul Kirk a rămas în urmă (şi cînd te gîndeşti că n-avea încredere în talentul băieţaşului său!)

Eleganta încarnare în alb şi blond a crimei pe care o reprezintă Sharon Stone se sfîrşeşte, cum spuneam, într-o glumă: monstrul e o femeie oarecare; vrea să fie gospodină la casa ei, la bucătăria ei, la frigiderul ei cu gheaţă şi să aibă copii. Dacă nu i se face pe plac, scoate, cu gesturi de felină, arma ei şi devine bestie; dacă aude un "Da" murmurat obosit, după o noapte de delir, lasă, cuminte, obiectul la locul lui. Simplu ca "bună ziua". Acesta este "basic", adică esenţial, fundamental în povestea de faţă despre Instinct (cu *i* mare, fireşte).

Cum nu vom crede că un poliţist perspicace, infatigabil, inexpugnabil şi incoruptibil – cum este cel interpretat de Michael Douglas – care nu se poate să nu fi înţeles totul dintr-o privire, va accepta jocul, vom admite că filmul are ceea ce se numeşte un "final deschis". Cu alte cuvinte, ne cam face cu ochiul: oare credeţi? Dacă e să credem în ceva, credem în cei doi protagonişti. Şi, în primul rînd, în el. Cu toate că, orice s-ar spune, Michael Douglas din "Basic Instinct" e mai puţin esenţial decît cel din peliculele în care a apărut cu o mare forţă expresivă şi pe care nu cred să existe cinefil să nu le poarte în filmoteca lui personală.

Carol Isac

PRODUSE DIN CARNE
Dany Cohen
• Salamuri şi afumături din producţie proprie
• Pescărie
• Legume congelate
• Salate
• Conserve la preţ de cost
En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER
ŞANA TOVA !
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

D. DAVID ARE DREPTATE!

D. David, proprietarul unui mic magazin cu dulciuri pe care îl frecventez curent, este satisfăcut de prestaţia televiziunii israeliene. Ca urmare, nu a fost şi nu este de acord să-şi instaleze cablim. S-au făcut presiuni asupra sa: a "reuşit" la o tragere la sorţi care îi dă dreptul la instalaţie şi la două luni de folosinţă absolut gratuite, a fost vizitat acasă şi la prăvălie de persoane simpatice, a acceptat, datorită manevrelor dibace ale acestora, să-şi instaleze "provizoriu" cablurile, dar degeaba: rămîne fidel numai şi numai televiziunii naţionale. Am crezut că e un "moft" pînă ce am avut prilejul să urmăresc, cîteva seri la rînd, emisiunea de "sport". Nu transmisiile fastuoase de la Barcelona, ci, pur şi simplu, emisiunile cotidiene, normale, ca să zic aşa. Fără a da nume (pentru că ar fi cam multe), sportul are, la televiziunea israeliană, o anume undă de seriozitate şi chiar de gravitate pe care nu o găseşti altundeva. Doar se pot urmări, pe rînd sau în paralel, cam 40 de programe: nici la CNN, nici la BBC, nici la "Eurosport" nu veţi întîlni această "luare în serios" a întrecerilor sportive. Cît de departe ne aflăm de "puştismele", la mare cinste pe unele meleaguri, nu mai e nevoie să o spunem. Şi în prezent televiziunea română practică un fel de facilitate voită cînd e vorba de sport. Crainicii apar, obligatoriu, în trening sau măcar fără cravată, ritmul vorbirii e precipitat, privirea ca de boxer şi, dacă s-ar vedea picioarele, probabil că şi ele imită un alergător de cursă lungă. Excepţia reprezentată de Cristian Ţopescu, un crainic căruia nu îi este ruşine că e intelectual şi care acordă spectacolului sportiv importanţa unei manifestări cu valoare implicit spirituală (deşi există teoria "golului de gîndire" ca o condiţie a succesului în competiţie) este semnificativă şi pentru opţiunea publicului. Cînd, în fostul regim, Ţopescu a fost înlăturat, cu brutalitate, de pe micul ecran (pentru că "îndrăznise", într-o transmisie din Suedia, să ceară mai multă libertate de a călători în străinătate pentru tinerii fotbalişti talentaţi), a avut loc, în România, prima "dizidenţă" afirmată deschis. Studenţii din Iaşi au manifestat pe străzi, scandînd "Pîine", "Lumină" şi "Ţopescu"...

Crainicii de la "sport"-ul israelian, pe lîngă că poartă cravată şi arată ca nişte oameni care ştiu ce vor (şi nu ca nişte băieţi de mingi sau ca nişte chibiţi de la marginea terenului), se comportă cu respect pentru profesiunea lor. Întîi de toate sînt consecvenţi legămîntului de a fi "fair-play"; nu i-am văzut sărind în sus la victoriile echipelor naţionale sau arborînd un aer de înmormîntare la înfrîngerile acestora. Pe urmă, ei, neconsiderîndu-se spectatori de tribună, ci comentatori la masa specialiştilor, "pun chestiunea" în termeni clari şi analitici. Sportul – şi nu în ultimul rînd fotbalul – îşi are teoriile, sofismele şi personalităţile sale consacrate. Există o istorie a sporturilor şi o literatură consacrată acestora. Ele iau parte la comentarea întîmplărilor sportive la zi, care ar rămîne – puse în afara acestui context – fără sarea şi piperul evenimentului.

La începutul lui septembrie, crainicul de serviciu a anunţat că se împlinesc un număr de ani de la sîngeroasa Olimpiadă de la München. Au fost seceraţi, atunci, de gloanţele teroriştilor arabi şi – cum s-a aflat mai tîrziu – de gloanţele poliţiştilor germani, 11 atleţi israelieni. S-ar fi cuvenit o slujbă de pomenire, un "izkor", un moment de reculegere. Crainicul a deschis însă cartea de aur a sportului din care i-a scos, vii, pe neuitaţii atleţi, printre care şi pe Weinberg, din Iaşi; i-am văzut la exerciţii, la antrenamente, la întreceri pe stadioane. Chipurile lor zîmbitoare şi încordate, trupurile lor svelte din care aveau să muşte gloanţele asasine au emoţionat şi au convins. Au convins, mai ales, că, dacă mîna lungă a politicii atinge sportul, ea încetează să mai fie politică şi devine crimă abjectă...

Carol Isac

*

זילברשטיין

COFETĂRIA
SILBERSTEIN
TEL AVIV
STR. DIZENGOF 276
TEL. 5465472
CAŞER
קונדיטוריה
מוטי זילברשטיין

• PRĂJITURI, FURSECURI ŞI ALTE PRODUSE DE PATISERIE DIN PRODUCŢIE PROPRIE
• GUSTĂRI LACTATE – MICUL DEJUN
• PRIMIM ŞI COMENZI

DESCHIS ÎNTRE ORELE
7 – 22

LABORATORUL:
STR. IŢHAK ELHANAN 24
TEL. 650191
• ŞANA TOVA! •

SPECTACOL

● MUZICĂ

COMERŢ SAU ARTĂ?

Concertul, ca formă de organizare a audiţiilor muzicale, a parcurs un drum lung de la serile de adevărată muzică de cameră care se desfăşurau în saloanele celor interesaţi şi pînă la spectacolele organizate pe stadioane şi transmise de staţiile de televiziune în direcţia tuturor paralelelor şi meridianelor... Categoric, caracterul iniţial al întîlnirilor aproape confidenţiale s-a pierdut cu desăvîrşire, prevalînd aspectul grandios al *spectacolului*, savurat (?) prin intermediul sălilor mari sau chiar uriaşe. Un fenomen relativ nou îşi face apariţia de la un timp: îmbinarea evenimentelor sportive cu cele muzicale; un exemplu de anvergură îl constituie concertul de la Caracalla unde, sub bagheta lui Zubin Mehta, au evoluat Placido Domingo, Jose Carreras şi Luciano Pavarotti, trei dintre uriaşii artei cîntului de azi. Succesul a fost şi el uriaş – mai ales dacă luăm în consideraţie vînzările ulterioare ale casetelor video cu înregistrarea concertului – şi uriaşe au fost şi sumele pe care protagoniştii le-au pretins şi primit în seara respectivă (7 iulie 1990, sfîrşitul campionatului mondial de fotbal). Olimpiada de la Barcelona – a.c. – a inclus în festivitatea de deschidere, printre altele, un *potpuriu* de fragmente de operă, fiecare protagonist cîntînd cîte o frază-două; saltul de la prima frază a ariei din *Carmen* de Bizet, de exemplu, la sfîrşitul ariei Contelui de Mantua din opera *Rigoletto* de Verdi a fost asigurat printr-o punte mai mult decît artificială cîntată de orchestră, iar rezultatul final se poate caracteriza doar printr-un singur cuvînt: *kitch*. Se mai numeşte oare o asemenea manifestare *artă* ?

Întîi octombrie marchează ziua internaţională a muzicii. La Tel Aviv, această zi se sărbătoreşte în compania unui mare artist: Luciano Pavarotti. Concertul, desfăşurat sub auspiciile Filarmonicii Israeliene şi avîndu-l la pupitru pe Zubin Mehta, are loc pe stadionul Yad Eliahu... Comerţ sau artă?

Sofia Ghelman

ו׳לפמן תעשיות בע״מ
Wolfman Industries Ltd.
נוסד 1923 - מוזאיקה א.ולפמן בע״מ

SINGURUL COMPLEX PENTRU PRODUCŢIA ŞI DISTRIBUIREA ARTICOLELOR DIN BETON
folosibile la amenajarea terenurilor, atît la suprafaţa solului cît şi în adîncime

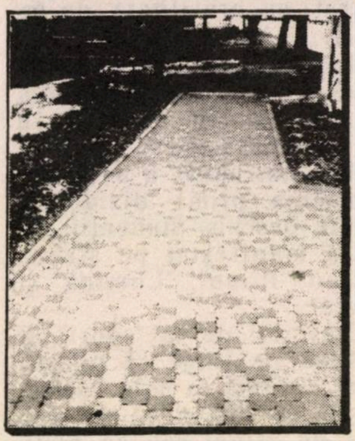

●PRODUSE DIN BETON●

ACEASTA ESTE SPECIALITATEA NOASTRĂ

şana tova!

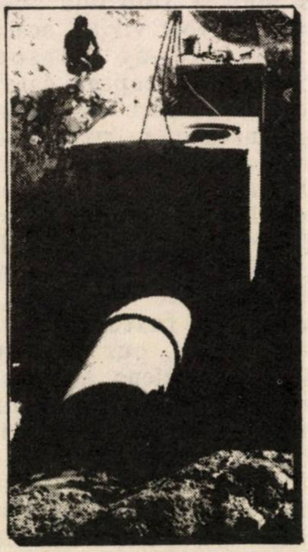

- **Conducte cu manşon de cauciuc**
- **Conducte asamblate cu mortar**
- **Tubulatură prefabricată**
- **Tubulatură conică**
- **Capace din beton şi fier**
- **Gură de control pentru canalizare**
- **Gură de scurgere a apelor de ploaie**
- **Pietre de pavaj, asamblate**
- **Pietre de bordură şi grădină**
- **Pietre de demarcaţie**
- **Pietre de rigolă**
- **Opritori auto**
- **Bănci de lemn cu beton**
- **Jardiniere**

PRODUSELE NOASTRE POARTĂ SEMNUL STANDARDIZĂRII ŞI SE AFLĂ SUB SUPRAVEGHEREA OFICIULUI DE STANDARDE ŞI A TEHNIONULUI

●

Fabrica şi sediul centralei: Str. Haşaiş 13, POB 10354, Mifraţ Haifa 26112, TEL. 04/415550, FAX. 04/416767

●

Fabrica din Nes Ţiona: Zona Industrială "B" Nes Ţiona, TEL. 08/404083 – 4, FAX. 08/404078

●

Fabrica din Ashkelon – Zona industrială Sud

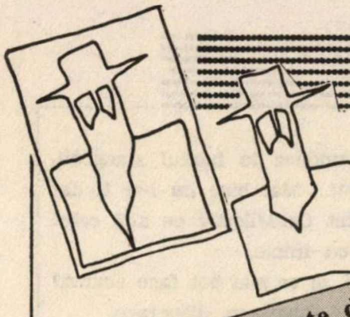

PAGINI

LUDOVIC BRUCKSTEIN

O poveste de Rosh Hashana de Ludovic Bruckstein, povestitorul neuitat de legende şi înţelesuri hasidice, de la a cărui plecare dintre noi se împlinesc, în anul ce vine, cinci ani.

ÎMPRUMUTUL

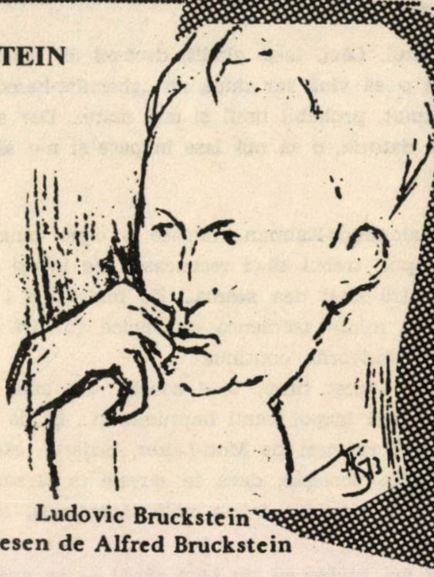

Ludovic Bruckstein
Desen de Alfred Bruckstein

Rabinul Mordhele de Nadvorna, acest ultim Baal-Şem-Tov, Cel-cu-nume-bun, făcător de minuni, citea ca într-o carte numai pentru el deschisă în sufletele oamenilor. Şi o grea povară purta astfel pe umerii săi...

Pentru că ceea ce în ochii tuturor, privită aşa pe deasupra părea o binefacere, de multe ori zgîndărită cu ascuţişul minţii sale, putea să nu mai fie deloc o facere de bine, ba chiar putea să iasă că este o răufăcătorie, un păcat, ferească-ne Cel-Milostiv de asemenea lucru...

Ca în fiecare an înainte de marile sărbători de Roş-Haşana şi Yom-Kippur, înaintea celor zece zile de teamă şi judecată, care încep cu Anul nou şi se termină cu Ziua Iertării, domnul Kalonimos-Kalman Berg, neguţătorul de stofe en-gros şi en-detail din Sighet, veni şi în anul acela de mijloc de veac nouăsprezece în satul Buştino de sub Carpaţi la Reb Mordhele Nadverner, să ceară iertarea păcatelor neştiute de el însuşi, căci păcate ştiute de el, sau de alţii, nu avea. Într-adevăr, domnul Kalonimos-Kalman venea cu sufletul senin şi împăcat la Rabinul de Nadvorna. Făcuse un negoţ cinstit, făcuse danii frumoase societăţilor de binefacere, dăduse oboluri mari nevoiaşilor şi cu aceeaşi mînă largă împlinise şi porunca de „ghemilat-hesed", dînd împrumuturi fără interese, fără camătă, feri Doamne! şi fără zăloage, celor aflaţi la strîmtoare. Şi nici acuma, înainte de marile sărbători şi de zilele pline de teamă dintre Roş-Haşana şi Yom-Kippur, nu veni la rabi cu mîinile goale. Puse cu sfială, şi cu smerenie, o pungă cu cincizeci de coroane de argint zimţuit, pe masa nerîndelită, crăpată de vreme din casa rabinului. Era ziua în amiază mare, dar înăuntru în odaia cu tavanul scund din grinzi de lemn înnegrit de funingine, cu ferestruicile astupate ca nici o rază de lumină să nu poată pătrunde de afară, pe masa lungă, crăpată şi înnegrită de vreme, ardeau sute de luminiţe de ceară curată, făcute de un meşter luminărar anume pentru casa rabinului. Domnul Kalonimos-Kalman Berg, neguţătorul cel respectabil de postăvuri en-gros şi en-detail, puse deci punga grea, plină de arginţi zimţuiţi pe masă, strecurînd-o cu sfială, cu modestie, printre lumînări. Ştia că banii nu înnoptează niciodată în casa Rabinului de Nadvorna, căci încă în aceeaşi zi rabinul îi împrăştie în cele patru vînturi, astfel încît să ajungă în casele unde e mai mare nevoie de ei...

Rabinul Mordhele de Nadvorna însă, privi de astădată lung şi trist la punga de pe masă. Ba lui Kalonimos-Kalman i se păru că e şi cam încruntat. O fi supărat rabinul? — se întrebă cu teamă. Dar pentru ce? Poate a dat prea puţin? Dar nici nu ştie cîţi arginţi se află în pungă? Şi-apoi cine poate măsura cît e mult şi cît e puţin? Doar asta depinde de cine dă, şi de cum dă, şi de cînd dă. O danie mică a unui bogat ce cade, e mai mare decît o danie mare a unui sărac ce se ridică... Şi cine cunoaşte drumurile vieţii, cine ştie pînă cînd şi pînă unde se va ridica, şi cînd, şi pînă unde poate cădea... Şi apoi, bunul Dumnezeu ştie, că el, Kalonimos-Kalman, a dat totdeauna după puterile sale, şi chiar peste puteri...

Într-un tîrziu, Reb Mordhele Nadverner, ridică ochii încruntaţi şi întrebă:

— Ai dat un împrumut fără dobîndă şi fără zălog lui Moti-Leizer, birjarul.

— Am dat, Rabi! — se grăbi Kalonimos-Kalman să răspundă surprins de această întrebare. — Era după ce i-a murit subit calul.

— Şi pe cît timp i-ai dat împrumutul?

— Pe cît timp a cerut, Rabi! Pe şase luni.

— Şi au trecut cele şase luni! Şi n-a venit să-ţi plătească! Neguţătorul de postăvuri dădu din cap afirmativ.

— Şi cît timp a trecut de la scadenţă? — insistă rabinul.

— Trei săptămîni! Numai trei săptămîni... — răspunse domnul Kalonimos-Kalman Berg din ce în ce mai mirat.

— Trei săptămîni... trei săptămîni... — murmură Reb Mordhele Nadverner, îndurerat. — Trei săptămîni lungi... Douăzeci şi una de zile în care nu l-ai văzut şi nu i-ai cerut înapoi banii împrumutaţi...

— Dar cum să-i cer înapoi, Rabi? Nu înţeleg?

— Ba în sinea ta, ai fost chiar foarte mulţumit că nu ţi-a plătit împrumutul. Căci, te-ai gîndit, dacă-mi dă banii înapoi, mîine-poimîine o să vină iar după un „ghemilat-hesed“, după un nou împrumut, probabil unul şi mai mare... Dar aşa, dacă nu-mi plăteşte datoria, o să mă lase în pace şi n-o să-mi mai bată capul...

Domnul Kalonimos-Kalman, rămase o clipă buimăcit, ca lovit în cap. Apoi, trebui să-şi recunoască sie insuşi că chiar aşa a gîndit, fără să-şi dea seamă... De multe ori i se strecoară omului în minte asemenea netrebnice gînduri.

Rabinul de Nadvorna continuă :

— Şi in tot acest timp, te-ai socotit om bun, milostiv, darnic, că nu-i ceri înapoi banii împrumutaţi... Şi de trei săptămîni încoace îl ruşinezi pe Moti-Leizer, birjarul, care se ascunde de tine, te ocoleşte, dacă te zăreşte în stradă de departe, se strecoară repede într-o uliță lăturalnică, ca să nu dai ochi cu el...

— Dar eu mă prefac că nu l-am zărit! — se apără Kalonimos-Kalman.

Rabi Mordhele însă ridică tonul :

— Acuma se apropie Roş-Haşana şi zilele Judecăţii şi Ziua Iertării, și în casa de rugăciune tu, reb Kalonimos-Kalman, ai să stai la peretele de răsărit, la loc de cinste, cu faţa către toţi enoriașii, în timp ce el, Moti-Leizer birjarul, datornicul tău, va fi nevoit să se ascundă undeva în fundul sinagogii, în spatele altora, ca să nu-l zărești... Mai bine nu i-ai fi dat împrumutul niciodată! L-ar fi ajutat Cel-Milostiv pe altă cale! — izbucni Rabinul de Nadvorna cu mînie.

— Ce ar fi trebuit să fac, Rabi, şi ce mai pot face acuma? Învaţă-mă! — se rugă Kalonimos-Kalman cu disperare.

— După trecerea celor şase luni, cînd ai văzut că nu vine să-ţi dea banii înapoi, trebuia tu, reb Kalonimos-Kalman în persoană să te duci la el, să-i ceri banii înapoi.

— Dar cum să-i cer, Rabi, doar eram sigur că nu-i are, dacă nu vine singur!

— Tocmai asta e! Dacă erai sigur, cu atît mai mult trebuia să mergi să-i prelungeşti termenul de plată, ca omul să răsufle liniştit... Şi trebuia să-i mai dai un nou împrumut, ca să-l ajuţi să-ţi poată plăti, cu cinste, împrumutul cel dintîi...

Şi după o pauză, rabinul adăugă cu voce ceva mai potolită :

— Nici acuma nu-i prea tîrziu!

Şi Rabinul de Nadvorna nu mai spuse nimic. Făcu numai un semn cu ochiul către punga doldora de arginţi zimţuiţi, aflată între lumînările de pe masă.

Domnul Kalonimos-Kalman Berg, neguţătorul de stofe en-gros şi en-detail, a înţeles semnul. Luă punga, murmură un cuvint de mulţumită rabinului, şi plecă.

MAMAIA מַאמַאיַה

ŞANA TOVA !

Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

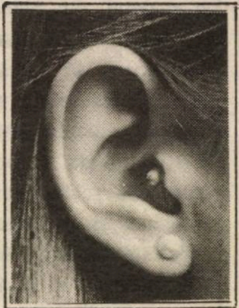

ISRATON LTD.
INSTITUTUL DE REABILITARE
AL AUZULUI

SUB CONDUCEREA DOMNULUI
MICHAEL SHARON

APARATE AUDITIVE
INVIZIBILE
(ASCUNSE IN URECHE)

- consult şi îndrumare fără plată
- Baterii de lungă durată
- Laborator de reparaţii
- Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39 Tel. 5172910
Orele de primire : 1o – 13 şi 16 – 18
HAIFA – str. Hertzl 65 tel. 667667

ŞANA TOVA !

■ VICTOR FINKEL

JURNALUL unui SCANDALAGIU

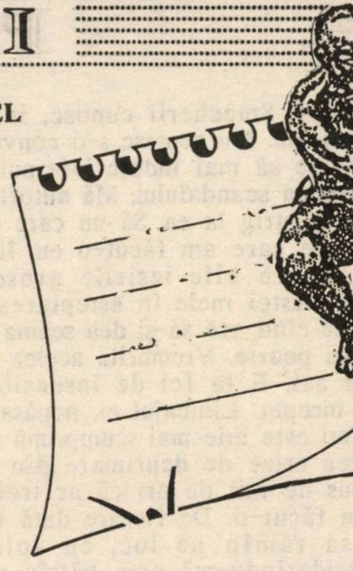

Miercuri – Trebuie să recunosc că n-am reuşit să-mi conving prietenii de importanţa şi eficacitatea scandalurilor. Voi persevera însă fiindcă altfel nu merge. Scandalul – dacă îl căptuşeşti cu un scop nu zic înalt, dar de interes mai larg, nu meschin – poate fi o metodă de a repara un pic această lume stricată. Ce sînt în fond manifestaţiile de stradă, protestele publice, sancţiunile sindicale, dacă nu scandaluri? Drepturile cele mai elementare ale omului nu pot fi altfel obţinute decît prin scandaluri chiar monstruoase. După ce te-ai convins de acest lucru, trebuie să ridici scandalul pe o treaptă superioară şi să-l foloseşti în planul vieţii personale, căci nici acolo nu merge cu vorba dulce. Dă-mi, Doamne, puterea şi curajul de a face scandal şi celor pe care-i iubesc cel mai mult!

Luni – Beno mi se plînge că babacii lui îl pisează pînă la exasperare să se însoare. Întîmplarea face să mă întîlnesc cu tatăl său în aceeaşi zi şi mă roagă să-l "lămuresc" pe Beno că pierde toate trenurile dacă nu renunţă o dată pentru totdeauna la viaţa dezordonată pe care o duce. Îi promit bătrînului că voi duce "muncă de lămurire". Bineînţeles, eu nu cred în "munca de lămurire". Cred în scandal. Îi telefonez lui Beno, îi spun că am ceva urgent de discutat cu el, fixăm o întîlnire la "Pinati" pentru a doua zi şi pînă atunci mă pregătesc să-i fac un scandal de toată frumuseţea. Încerc să mă conving singur că taică-su are dreptate. Beno are 31 de ani şi nu se-ndură să termine cu damele, cu tot felul de dame, mai coapte şi mai puţin coapte. Cred că îl invidiez puţin, dar mi-am luat obligaţia de a-l aduce pe calea cea "bună" şi trebuie s-o fac. Poate fac chiar un lucru drept cu asta... După o pălăvrăgeală de complezenţă la "Pinati", îl atac. Mai ai de gînd s-o duci mult aşa? Cum aşa? mă întreabă el. Aşa singur, fără un cămin, fără o familie proprie... Beno mă crede sincer şi îmi explică prieteneşte că mă înţelege, că ştie că-i vreau binele, că şi el s-a gîndit că a venit timpul să se "încătuşeze", dar are temeri, căsnicia îl sperie ca pe Eugen Oneghin, nu e sigur că va rezista în această celulă... Tot ce vezi în jur e doar atît de puţin încurajator... Şi oricum, libertatea celibatarului e atît de dulce, nespus de dulce şi ireversibilă. Irecuperabilă. Chiar dacă divorţezi, nu vei mai fi niciodată celibatar, spune Beno. Are dreptate şi acest lucru mă enervează. Enervarea este însă de folos pentru scandalul ce i l-am pregătit. Am mai multă energie. Şi-mi dau seama că am nevoie de un singur argument pentru a-l înfrînge. Un argument de escrocherie sentimentală. Îi spun pe un ton ridicat riscînd să fiu admonestat de chelneri: Admit totul, tot ce spui. Dar cum rămîne cu copiii? Ai 31 de ani, cînd ai să faci copii? Vrei să fii bunicul propriilor tăi copii? Nu ţi-e ruşine?... L-am atins la coarda cea mai sensibilă. Am ştiut. Am scontat pe asta. L-am făcut knock-out cu copiii. Cu nici un alt argument nu l-aş fi răpus, cu nici una din fericirile căsătoriei, cum l-am doborît cu copiii... Ne-am despărţit în termeni buni şi m-a asigurat că se va gîndi serios la tot ce i-am spus. Era într-adevăr foarte tulburat.

Duminică – Tehnica scandalului presupune şi autoflagelare. Eşti mult mai convingător dacă te biciuieşti singur. Chiar dacă o faci cu ipocrizie. Mela îmi mărturiseşte că nu are curajul să divorţeze, deşi viaţa cu Relu a devenit un infern. El o jigneşte la tot pasul, o ignorează şi mai ales o dispreţuieşte. Sîngele mi se urcă la cap. Îl cunosc bine pe Relu, inginer semidoct şi mojic, şi ştiu că nu are drept s-o dispreţuiască pe Mela. În planul relaţiilor personale intime, titlurile academice nu acordă nici un privilegiu şi cu atît mai puţin o superioritate. Egalitatea în drepturi şi datorii trebuie să fie deplină. Doar nu vom admite că un soţ care a primit Premiul Nobel pentru fizică sau literatură are implicit dreptul de a-şi brusca soţia şi de a o trimite cu rufele la spălătorie. Nu, el nu are în căsnicie drepturi mai mari decît are un soţ tîmplar sau contabil. Mela se îndoieşte de acest lucru. Din momentul cînd Relu a început s-o ofenseze în fel şi chip, ea a căpătat un complex de inferioritate faţă de el. Aşa se întîmplă: cine îi face pe alţii de proşti, e considerat deştept. Şmecherii cunosc, intuitiv, acest efect psihologic. Nu reuşesc s-o conving pe Mela că nu trebuie să mai îndure infernul şi de aceea trec la metoda scandalului. Mă autoflagelez şi de durere, strig, strig la ea. Să nu care cumva să faci greşeala pe care am făcut-o eu, îi spun. Am suportat ani de zile ieşirile grosolane, jignitoare ale nevestei mele în aşteptarea unor vremuri mai bune cînd are să-şi dea seama că nu aşa trebuie să se poarte. Vremurile acelea nu au venit nici pînă azi. E la fel de insensibilă şi grobiană ca la început. Limbajul ei, nepăsarea ei faţă de tot ce îmi este mie mai scump, mă rănesc adînc. Am mereu crize de deprimare din cauza asta. Mi-am spus de mii de ori că ar trebui să plec, dar nu am făcut-o. De fiecare dată mi-am găsit motive să rămîn pe loc, cu spinarea încovoiată, considerîndu-mă prea bătrîn pentru evadări. Pînă ce am îmbătrînit cu adevărat. Tu, Mela, să nu faci această greşeală. Pleacă acum, cît mai e timp, cît mai ai puterea să sari în trenul, în ultimul tren care s-a şi pus în mişcare. O viaţă cu oricîte privaţiuni este preferabilă unei vieţi de ofense permanente... Discursul meu a impresionat-o şi poate că nu a bănuit nici o clipă că exagerez, că în căsnicia mea lucrurile nu stau aşa. Am jucat un rol, dar sper că l-am jucat bine.

Marţi – Bianca, surioara mea, e complet nepăsătoare faţă de îmbrăcăminte. Se duce la institut îmbrăcată mai prost, mai urît decît telefonista institutului. Faptul mă scoate din minţi. Mă năpustesc asupra ei şi din nesimţită şi proastă n-o scot. Îţi permiţi să-mi vorbeşti aşa fiindcă eşti fratele meu, îmi reproşează ea. Şi eu recunosc. Aşa e. Dacă nu era sora mea, poate că n-aş fi atît de sever. Ea totuşi se miră cum de nu sînt mai îngăduitor pe baza faptului că provenim din aceeaşi părinţi. Dacă erai mai inteligentă, nu te-ai fi mirat, proasto. Îmi vine să-ţi sparg capul de cît de mult ţin la tine. Marcel, vărul meu, nu înţelege nici el sensul scandalurilor pe care i le fac. Povestirile pe care le scrie şi le publică nu-mi plac, în orice caz nu-mi plac atît de mult cum ar vrea el. Şi i-o spun mereu. Fără menajamente. Asta e de fapt ceea ce îl înnebuneşte: cum de i-o spun cu cruzime? Eşti doar vărul meu, nu un critic literar, zice el. Nu, cu tine, fiindcă eşti vărul meu, mă port ca un critic nemilos. Cum nu ţi-e ruşine să aştepţi de la mine favoruri în această privinţă?

Vineri – Fux ţine enorm la mine. Mi-a dovedit-o nu o dată. Mă laudă oriunde are ocazia. Mă consideră talentat, onest, integru. Mă dă ca exemplu fiilor lui. Iar în forul său interior e convins că îi port o recunoştinţă oarbă, că aş depune mărturie despre cinstea lui chiar şi la un proces la care ar fi judecat pentru jefuirea unui cerşetor. Se şi aşteaptă la o asemenea recunoştinţă. Dar faţă de toţi ceilalţi colegi ai mei se poartă ca un tiran. Îi oprimă. Pe nedrept de cele mai multe ori. Văd acest lucru, el vede că eu văd, dar nu se jenează, crede că nu riscă nici un protest din partea mea fiindcă mă preţuieşte. De aceea, cînd mi-am ridicat glasul în apărarea unui coleg, a rămas paf. N-a înţeles de ce-mi pasă mie cînd cu mine se poartă cu două perechi de mănuşi. Mă socoteşte un ingrat. Dar mie într-adevăr nu-mi pasă de "capitalul pe care l-a investit în mine", cum zice el. De ce îi tratezi aşa pe oameni? îl întreb încruntat, pe un ton de arţag şi parcă gata să-l lovesc. Ştiam că eşti scandalagiu, dar nu pînă într-atît. Nu-l aud. Nu vreau să-l aud în aceste momente. Am hotărît să-i fac scandal pentru nedreptatea ce o face unor oameni numai fiindcă sînt sublaternii lui şi i-l fac cu toată forţa. Eşti un luptător pentru dreptate? îmi replică el ironic. Da, lupt pentru dreptate, îi strig fără nici o reţinere faţă de asemenea fraze devenite banale şi parcă anacronice. Ce drept ai să calci sufletele oamenilor? Nici un drept. Nici unul! Vrei să-mi demonstrezi că te ridici deasupra intereselor tale personale şi că te dispensezi de preţuirea mea în folosul celorlalţi? mă întreabă el. Şi rămîne foarte surprins cînd îi spun: Da, exact, asta e ceea ce vreau să-ţi demonstrez!

FELICIA FEINSTEIN-KEIFA
VERSURI MICI şi POVEŞTI MICI
VESELE ŞI TRISTE
de citit înainte de culcare
MINIMUM

"Cartea de faţă este, într-un anumit sens, un monument funerar, un act de pietate. Dar, totodată, un act de prezenţă, un act al vieţii. Care ne descoperă nouă o scriitoare pînă acum necunoscută."

EUGEN CAMPUS
("Minimum")

"Felicia Keifa este prin structură o autoare aparţinînd secolului acesta paradoxal, atît prin tipologia umană selectată, cît şi prin stilul abrupt, lexicul exact, mesajul sceptic. Vreau să afirm, înainte de a o face analitic, valoarea estetică a acestei proze autentice."

ELENA ESTER-TACCIU
("Viaţa noastră")

"O lectură plăcută, interesantă."

RODICA GRINDEA
("Revista mea")

"O carte care se ţine la îndemînă, lîngă pat, deasupra capului; o carte de căpătîi."

RADU KLAPPER
("Minimum")

■ MARY HIGGINS CLARK

Românul are o vorbă:
de ce te temi, nu scapi.
Se pare că vorba aceasta
e valabilă
şi în Massachussets, U.S.A.

DE ZIUA lui NANCY

• Povestire •

Ray împinse uşa agenţiei, incapabil să-şi îndepărteze un sentiment de nelinişte care-l sîcîia ca o durere de dinţi nelocalizată. De ce? Şi totuşi cauza nu putea fi simplul motiv că-i amintise lui Nancy aniversarea zilei ei de naştere. Să fi riscat oare retrăirea trecutului? O cunoştea destul de bine ca să sesizeze momentele în care amintirea evenimentelor trecute îi provocau o stare de tensiune. Privirea unui băieţel sau a unei fetiţe de vîrsta celorlalţi copii ai ei, discuţia despre asasinarea unei copile al cărei cadavru fusese găsit la Cohasset înainte cu un an, iată ce putea să declanşeze reacţia tinerei sale soţii. Dar azi dimineaţă, ea era bine dispusă.

– Ei bine, ce s-a întîmplat?

Ray ridică ochii surprins.

Dorothy stătea la locul ei obişnuit. Părul cenuşiu îi încadra chipul agreabil. Puloverul bej şi fusta din tweed maro dovedeau o lipsă de gust parcă intenţionată, vădind totala ei indiferenţă faţă de îmbrăcăminte.

Dorothy fusese prima lui clientă cînd şi-a deschis agenţia imobiliară. Secretara pe care o angajase nu s-a prezentat şi Dorothy s-a oferit să-l ajute cîteva zile. De atunci a rămas la el.

– Închipuieşte-ţi că azi ai o mutră cam sinistră, îi spuse ea.

Ray surîse stingherit.

– Presupun că-i anxietatea de dimineaţă... Ce mai e nou?

Dorothy luă un ton profesional.

– Totul e în regulă. Am adunat actele în legătură cu imobilul Guet. La ce oră urmează să vină persoana care vrea să-l viziteze?

– În jurul orei două după amiază. Ray se apropie de ea. De unde ai găsit toate actele astea?

– La biblioteca municipală. Şi nu uita că imobilul ăsta datează din anul 1960. Investind un minimum de capital s-ar putea face un restaurant formidabil. Şi vederea care dă spre golf e incomparabilă.

– După cîte ştiu, domnul Kragopoulos şi nevasta lui au vîndut numeroase restaurante şi presupun că n-or să ezite să facă o investiţie.

– Încă n-am întîlnit un grec care să nu reuşească în domeniul ăsta, remarcă Dorothy închizînd dosarul.

– Da, da, şi toţi englezii sînt homo, şi toţi nemţii sînt lipsiţi de simţul umorului, si majoritatea americanilor sînt cazuri sociale... Dumnezeule, am oroare de etichete. Roy scoase pipa din buzunar şi o vîrî mînios în gură.

– Poftim? Dorothy îl privi stupefiată. N-am lipit pe nimeni nici un fel de etichetă şi, dacă aş fi făcut-o, în nici un caz în sensul înţeles de dumneata.

Îi întoarse spatele şi puse dosarul pe raft. Ray arboră o ţinută distantă, intră la el în birou şi închise uşa.

O necăjise. Stupid. Fără motiv. Ce l-o fi apucat? Dorothy era fiinţa cea mai amabilă, cea mai corectă, cea mai lipsită de prejudecăţi pe care o cunoscuse vreodată. Ce oribil i-a vorbit! Oftă şi-şi îndesă pipa cu tutun. Fuma adîncit în gînduri vreo cincisprezece minute, apoi o chemă pe Dorothy la interfon.

– Da!

Avea vocea reţinută.

– Fetele au venit?

– Da.

– Cafea este?

– Da.

Dorothy nu-i propuse, ca deobicei, să-l servească.

– Vrei să aduci o ceaşcă pentru dumneata şi una pentru mine? Şi spune fetelor să răspundă între timp la telefon.

– Desigur.

Dorothy aşeză receptorul în furcă. Ray se ridică să-i deschidă uşa şi o închise încet.

– Hai să ne împăcăm, spuse cu un ton pocăit. Nu ştiu ce am azi, dar mă simt cam confuz.

– Nici nu mă îndoiesc, aprobă Dorothy. Să nu mai vorbim despre asta. Ce ţi s-a întîmplat?

– Te rog aşează-te.

Ray îi arătă fotoliul din piele roşie de lîngă biroul lui. Cu ceaşca de cafea în mînă se îndreptă spre fereastră şi privi peisajul cenuşiu cu un aer morocănos.

– Ţi-ar face plăcere să vii diseară la noi? Sărbătorim ziua de naştere a lui Nancy.

O auzi tresărind şi se întoarse spre ea.

– Crezi c-ar fi o gafă?

Dorothy era singura persoană din Cape la curent cu trecutul lui Nancy. Tînăra femeie îi povestise ea însăşi totul, cerîndu-i sfatul dacă să accepte cererea în căsătorie a lui Ray.

Cu vocea şi privirea gînditoare, Dorothy ezită:

– Nu ştiu ce să zic, Ray. Spune, ce ascunde această mică ceremonie?

– Că nu se mai poate continua pretinzînd că Nancy n-are zi onomastică. Indiscutabil, e mai mult decît atît. Sînt convins că Nancy trebuie să înceteze de a se ascunde, trebuie să rupă cu trecutul.

– Dar *poate* ea să rupă cu trecutul? Dar poate ea să se ferească de ameninţarea unui proces care atîrnă deasupra capului ei?

– Asta e: *ameninţarea.* Dorothy, dumneata ştii că tînărul care a depus împotriva ei n-a revenit nici măcar odată timp de şase ani? Dumnezeu ştie pe unde o fi, şi dacă o mai fi... E foarte posibil să fi revenit în America sub un nume fals şi că doreşte cel puţin cît Nancy să nu mai răscolească afacerea. Nu uita, oficial, el este declarat dezertor. Dacă-l arestează, îl aşteaptă o condamnare grea.

– Asta cam aşa e, admise Dorothy.

– Asta *aşa* e. Să continuăm. Fii sinceră, ce cred oamenii de aici despre Nancy? Dar fetele din birou?

Dorothy şovăi.

– Toţi o găsesc tare drăguţă... foarte amabilă... e admirată pentru că se îmbracă cu gust... dar, e considerată prea rezervată.

– Ai un mod delicat de a te exprima. Află că s-au spus destule răutăţi la adresa ei, ba unele persoane au insinuat că e "prea bine" pentru societatea de aici. La club toţi mă ironizează c-am făcut abonament numai pentru mine şi că nu înţeleg de ce n-o aduc şi pe "încîntătoarea" mea soţie. Săptămîna trecută a telefonat directoarea şcolii unde învaţă fiul nostru Michael şi a rugat-o pe Nancy să facă parte din comitet. Inutil să-ţi adaug că a refuzat. Luna trecută abia am reuşit s-o conving să vină cu mine la un dineu organizat de agenţii imobiliari din regiune; cînd ne-am fotografiat cu toţii în grup, conform tradiţiei, ea s-a furişat la toaletă.

– Păi de frică să nu fie recunoscută.

– O înţeleg. Dar n-ai impresia că această eventualitate e din ce în ce mai puţin probabilă? Şi hai să zicem că s-ar găsi cineva care i-ar spune: semănaţi grozav cu femeia aceea din California care a fost acuzată că... în sfîrşit, ştii la ce mă refer. Pentru toţi ceilalţi asta n-ar însemna nimic. O simplă asemănare. Punct. Pentru Dumnezeu, cred că-l ţii minte pe tipul ăla care poza în toate anunţurile publicitare de whisky şi de societăţi bancare ca sosia lui Lyndon Johnson? Din întîmplare, am făcut armata cu nepotul lui. Oamenilor le place grozav să semene cu alţii. E atît de simplu. Şi dacă vreodată o să fie un nou proces, vreau ca Nancy să se simtă în siguranţă printre oamenii de aici. Vreau ca ea să fie considerată una de-a lor şi să fie susţinută. Căci după ce va fi achitată, ea trebuie să revină şi să trăiască normal în mediul nostru. O dorim cu toţii din toată inima.

– Dar dacă va avea loc un proces şi nu va fi achitată?

– Refuz să întrevăd această ipoteză, ripostă Ray categoric. Ei? Vii diseară la noi la dineu?

– Cu multă plăcere, spuse Dorothy, şi sînt de acord cu aproape tot ce ai afirmat.

– Numai *aproape*?

– Da. Îl privi cu sinceritate. Am impresia că e cazul să-ţi pui întrebarea dacă această bruscă dorinţă de a opta pentru o viaţă mai socială o priveşte exclusiv pe Nancy sau poate mai există şi alte motive?

– La ce te referi?

– Ray, eram de faţă cînd secretarul statului Massachusetts te-a rugat în mod insistent să te lansezi în politică pentru că oraşul nostru are nevoie de oameni tineri, de calitate, ca dumneata. L-am auzit spunînd că vrea să-ţi acorde tot sprijinul. E foarte dureros că trebuie să-l refuzi, dar în situaţia actuală n-ai altă soluţie. Şi o ştii prea bine.

Dorothy părăsi camera fără să-i dea răgazul să răspundă. Ray termină de băut cafeaua şi se aşeză la birou. Toată furia, toată enervarea, starea de tensiune dispăruseră şi-i fu ruşine de el însuşi. Era limpede că Dorothy avea dreptate. El se străduia să susţină că nici o ameninţare nu-i pîndea şi că totul mergea de minune. Dar era obsedat de teamă: ştia bine la ce se putea aştepta cînd s-a căsătorit cu Nancy.

Ray fixa cu o privire absentă poşta de pe birou amintindu-şi împrejurările din ultimele luni, cînd se înfuriase fără motiv pe Nancy exact cum o făcuse adineaori cu Dorothy. Cînd ea îi arătase tabloul casei lor pe care tocmai îl pictase în acuarelă. Nancy era foarte talentată şi ar fi trebuit să studieze pictura. Chiar şi aşa era destul de dotată ca să expună în vreun muzeu local.

– E grozav, îi spusese el. Şi cam unde ai de gînd să-l ascunzi?

Nancy părea teribil de mîhnită şi dezarmată... Mai bine şi-ar fi muşcat limba decît să vorbească.

– Draga mea, sînt dezolat, se scuzase el. Asta e numai pentru că sînt tare mîndru de tine şi aş vrea ca tot oraşul să-ţi admire operele...

Cîte scene din astea se datorau descurajării de a trebui permanent să-şi reducă activităţile?...

Oftă necăjit şi începu să controleze corespondenţa.

La ora zece şi un sfert, Dorothy deschise brusc uşa biroului lui Ray. Chipul ei de obicei strălucitor de sănătate era de o paloare lividă. El se ridică imediat ca s-o întîmpine. Ea închise uşa clătinînd capul şi-i întinse ziarul pe care-l ţinea la subţioară.

Era săptămînalul local: *Noutăţi din Cape*. Dorothy îl deschise la rubrica faptelor diverse. Îl puse pe birou. Priveau amîndoi uluiţi fotografia mărită pe care oricine putea s-o recunoască: Nancy. Ray nu văzuse niciodată această poză a soţiei lui, în taior de tweed, cu părul tras spre ceafă şi vopsit în negru. Dedesubt scria: *Oare poate avea Nancy Harmon o aniversare veselă?* O altă fotografie o arăta pe Nancy în clipa cînd părăsea sala tribunalului, cu obrazul împietrit, lipsit de expresie, cu părul bogat răspîndit pe umeri. A treia poză reproducea un instantaneu în care Nancy înconjura cu braţele doi copii.

Articolul începea cu următoarele cuvinte; NANCY HARMON SERBEAZĂ ASTĂZI, UNDEVA, A 32-A EI ANIVERSARE ŞI A ŞAPTEA ANIVERSARE DE LA MOARTEA COPIILOR EI PE CARE A FOST ACUZATĂ CĂ I-A ASASINAT.

(Traducere de Sorina Malcaş)

■ PAUL KIDRON-COJOCARU

De unde înţelegem că în kibuţuri bărbaţii nu se gîndesc numai la ridicarea producţiei de pepeni galbeni cu 23%, ci şi la singurătate şi femei.

DIN JURNALUL UNEI SÎMBETE OBIŞNUITE

• Povestire •

Ce pacoste, ce zi plină de plictisuri, sîcîitoare, zi ce te calcă pe nervi, stupidă.

M-am trezit cînd mijea de ziuă. De ce aşa devreme? Nici eu nu ştiu. Că doar e o zi de odihnă. M-am zgîit la ceasul atîrnat pe perete. Devreme. Fact. Totul era cufundat într-o linişte adîncă. Nici un zgomot. Nici duduit de tractor, nici hămăit de cîini, nici zgomot de paşi omeneşti, trecîndu-mi sub fereastră. Cumplită pustietate de sat. Groaznic de linişte. Oare s-a petrecut ceva? Nu s-a petrecut nimic. Doar accidente mortale... Mă învîrtesc prin camere. Aşa mi se întîmplă în fiecare sîmbătă. Mă învîrtesc. Telefonul e mut. Toţi m-au părăsit, toţi m-au uitat, îmi ziceam. Nici fiicele mele nu-mi telefonează. Izabela, femeia aceasta minunată care a stat la mine vreo patru zile, a plecat la Kiriat-Shmona, lăsîndu-mi casa într-o admirabilă dezordine.

Am făcut dragoste mereu. Trei ori pe zi dragoste. Dragoste în zorii zilei, după masă dragoste, seara la culcare. Femeie adevărată. Ştie toate tainele aşternutului. E femeia cea mai utilă pe care am avut-o în ultimii ani. Izabela e sexologul meu cel mai reuşit. M-a vindecat de toate fricile. Cu ea, m-am reîntors la prima mea tinereţe. Dar a plecat şi ea, a uitat să mă sune.

Poate mă înşeală?

Pofta de scris m-a părăsit. Adevărata mea plăcere o am numai cînd scriu. Halal plăcere! Scriu greu, chinuit, ideile mi se irosesc în vînt, imaginile îmi ies banale, schematice, întrebuinţate, pare-se, de alţii, mai buni ca mine. Şi cînd în sfîrşit termin ceva bun, rămîn fără vlagă, ca un om frînt în război.

La prînz am înghiţit ceva în grabă, că nici foame nu-mi era. Ceva neobişnuit la mine...

Ziarele de vineri zac vraişte prin cameră. Soarele aprins de vară îmi bătea în jaluzele. Am închis totul. Dacă totu-i mort împrejur, apoi să fie întuneric, mi-am zis. Am controlat telefonul, poate nu stă bine. Stătea bine merci! Nucii mei erau acum înverziţi. Verdeaţa pomilor m-a calmat, ca o muzică. Deodată am auzit cîrîitul unei păsări. Ce fericire! Nu eram deci singur pe lume! "Ave Maria". M-am gîndit să mă culc, dar căldura nu m-a lăsat să dorm. Îmi venea să-mi iau cîmpii. Dar era păcat de mine. Am început să sporovăiesc de unul singur. De ce nu curge un pîrîu lîngă casă, să mă scald? Cînd a venit seara, m-am simţit în rai. Puzderia de stele pe cerul întunecat m-a făcut să am din nou încredere în umanitate. A mai trecut o sîmbătă obişnuită...

ANUNŢ IMPORTANT
CUNOSCUTUL PROMOTOR DE TURISM
HAIM KAUFMAN
Se află la dispoziţia d-voastră la BUDAPESTA (Paradisul Turismului European – Oraşul luminilor), în permanenţă, pe perioada 15 mai – 1 noiembrie. LA HOTEL BEKE, strada Terez nr. 43 (fostă Lenin). Telefon: 00-361-1323-300 sau FAX: 00-361-1533-380, vi se oferă informaţii şi îndrumări turistice GRATUITE.

Plecări în fiecare duminică cu MALEV–ora 13.30 (1.30 d.a.)
NUMAI DIN BUDAPESTA EXCURSII ÎN CEHOSLOVACIA şi ROMÂNIA
Camere particulare la Budapesta, Praga, Viena
În fiecare DUMINICĂ,
EXCURSIA BUDAPESTA ÎN LIMBA EBRAICĂ
Rezervaţi camere din timp.
La Hajduszoboszlo – HOTEL BEKE
FELIX şi HERCULANE ale Ungariei
OFERTĂ SPECIALĂ SUKOT 599 $
Plecarea:10 octombrie – întoarcerea: 18 octombrie
9 Zile (8 nopţi) • 2 nopţi MUNŢII TATREI – SMOKOVICE (PERLA CEHOSLOVACIEI) • • 4 nopţi PRAGA • Karlovy Vary (KARLSBAD) • 2 nopţi VIENA • Pe tot parcursul Cehoslovaciei • cazare • mic dejun • Viena – numai cazare
*Au mai rămas 6 locuri Preferabil zborul:
Tel Aviv – Budapesta – Viena – Tel Aviv
PROCURAŢI-VĂ VIZĂ DUBLĂ UNGUREASCĂ
IMPORTANT: puteţi telefona direct în fiecare seară între orele 19.00-24.00 la telefon 00-361-1323-300 sau FAX 00-361-1533-380.
INFORMAŢII LA TOATE AGENŢIILE DE VOIAJ
DECUPAŢI ŞI PĂSTRAŢI ADRESA ŞI TELEFOANELE

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

A început Şcoala!

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1									■	
2							■			
3				■						
4					■				■	
5		■						■		
6	■					■				
7										■
8						■			■	
9			■				■			
10		■			■			■		
11									■	
12				■						

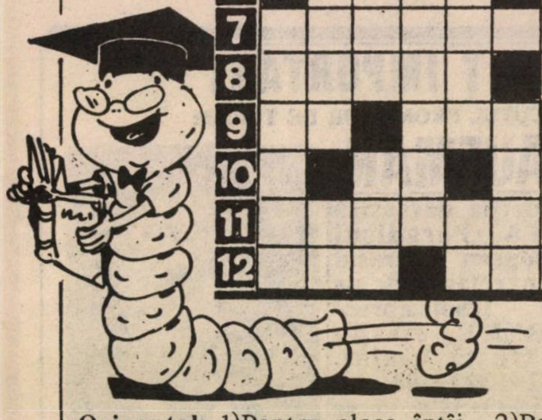

Orizontal: 1)Pentru clasa întîi... 2)Pentru clasa a doua (pl.)... – ...şi a treia! 3)Un început mai puţin anevoios! – Asistent la educaţie fizică 4)Predată la zoologie – Participantă la cursuri pe teme de ihtiologie 5)Nemulţumesc prin notele care le iau – Notă de zece... dar nu prea! 6)Participare la cursuri – Se ridică... la ora de chimie 7)Un număr de elevi 8)Un prim capitol în studiul luminii – Nemotivat! 9)A preda – Spaţiu locativ restrîns – A avea carte 10)Cunoştiinţe însuşite la... gramatică! – Prezente în grup! – Ieşire din şir! 11)Element al unui curs de revenire 12)Materie specifică sesiunii de iarnă – Notaţi nesatisfăcător la examen

Vertical 1)Manuale de aritmetică – Învăţămînt umanistic... în pas cu vremea 2)Notă ce se poate arăta şi... acasă – Motor de un cal-putere – Limitele unei ecuaţii! 3)Nota 10 la purtare – Prezenţă obligatorie la cursuri 4)O întrebare de nota zece! – Cu valoare... maximă (pl.) 5)Set amestecat – Tratată la... orele de curs! – Din citire şi matematică! 6)Fruntaş la facultate – Are două clase 7)Acord deplin – Mai întîi de toate 8)Face o instrucţie cu bobocii – Cel mai bun dintre cei mai buni – În limita timpului posibil! 9)Le posezi... în taină! – Lecţii şi cursuri (sing.) – Puse în ecuaţie! 10)Eliminată din şcoală definitiv – Curs rapid... fără frecvenţă

NELU WEINBERG

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

ParaDoxuri

Orizontal: 1) Asta-i cu bai (!) 2) Societate... pe acţiuni 3) Prezentat la înfăţişare – A fi în temă 4)Se pronunţă pentru despărţire – Menit să ia drumul cerului 5)Suferinţă a inimii ce duce la orbire – Care va să zică! 6)Prelucrare la maşină – Iubeşte pînă la bătrîneţe 7)I s-au mijlocit învîrtelile – Soţ... redus la zero! – Drept de vot! 8)Pictat în pielea goală – Exprimă o dorinţă neîmplinită 9)Execută piruete la sol – La răscruce de drumuri 10)Sfîrşit de chinuri! – Conservă ce s-a învechit

Ilustraţii: Lucia Gertler

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3							■			
4			■		■					
5								■		
6						■				
7					■			■		
8							■			
9					■					■
10			■							

Vertical: 1)Pune în practică... teoria chibritului 2)Foarte curioşi 3)Tare... răcită – Comparativ de basm pentru ceva ce n-a mai fost 4)Volum de scrieri 5)Frînghie... privită prin lupă – Ajuns la capăt 6)Se întîlneau cîndva la han (sing.) – Înălţimea voastră 7)Coproducţie polono-spaniolă! – Cardinal... din Occident – Element contradictoriu 8)Pisici... de vînătoare – Capsulă aromitoare 9)Făcută de poveste 10)Se impune de la sine

Dr. RUDOLF LEIZEROVICI
Holon

MI UM E OM CA TOŢI OAMENII

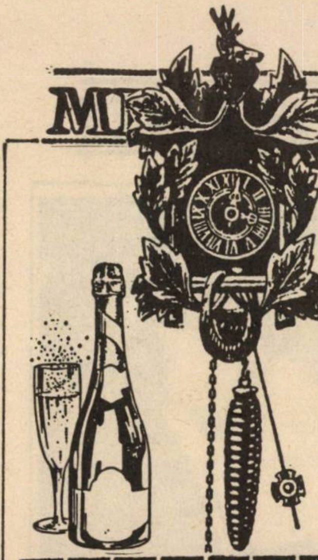

La Mulţi Ani!

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	R								■			
2		O				■						
3	■		S	■							■	
4			■	H			■					
5					■			■		■		
6		■				H						■
7						■	A			■		
8				■				S	■		■	
9							■		H			
10	■		■						■	A		
11								■			N	
12						■						A

Orizontal: 1)Noaptea petrecerii Anului nou şi a cinstirii acestuia – Fular 2)La masa Anului nou, o urare pentru cei dragi, cu paharul în mînă – Popor antic la care "saturnaliile" anului nou prilejuiau momente pline de veselie 3)Coş gol! – Fost ministru israelian al construcţiilor 4)Zece jumătate! – Începe să se hrănească! – Stat asiatic în care sosirea Anului nou este cinstită la o sărbătoare specială, aprinzîndu-se ruguri şi fierbîndu-se lapte cu orez ca semn al belşugului 5)Lanţ muntos în America de Sud – Timp limitat! – Lene! 6)Cei care sărbătoresc Anul nou la 21 decembrie, data începerii nopţii polare 7)Obiecte în care vechii slavi îşi scăldau copiii de Anul nou pentru a le aduce noroc şi sănătate – "American Association of Engineers" (sigla) – Din contra 8)Aspru – Marcat de trecerea anilor (fig.) 9)Sînt cu ochii în patru (fem.) – Mare stat asiatic în care Anul nou este sărbătorit prin "Carnavalul lampioanelor" ce durează 3 zile şi 3 nopţi 10)A petrece iarna undeva – Sat de munte în Crimeea 11)"Un an bun şi...!" – Eroină laponă din "Kalevala" 12)"La mulţi ani!" – Stat european unde musafirii dăruiesc gazdelor în noaptea Anului nou un bulgăre de cărbune şi un hering

Vertical: 1)Carte! – În multe ţări este prezentă la venirea noului an – A fost (olt.) 2)Perioadă de mii şi mii de ani – Specialist în construirea şi repararea instrumentelor muzicale cu coarde 3)În Cuba, cele cu apă sînt vărsate peste oameni şi maşini, ca un semn al aducerii de noroc (sing.) – Animale... în dungi – La început şi sfîrşit de Rosh Hashana! 4)În rest! – A alunga găinile (reg.) – Localitate în Turcia asiatică 5)Siglă pentru "Lietuvas Taryv Socialistine Respublika" – Însoţesc rîsul şi voia bună de Anul nou 6)Localitate în India – Ziua din urmă 7)Părticică dintr-un an – Cîntăreţ de culoare – Norme de Tehnica Securităţii (abr.) 8)"Fericire fără..." o va avea locuitorul spaniol ce va înghiţi 12 boabe de struguri în ritmul celor 12 bătăi ale ceasului ce anunţă sosirea Anului nou – Pe faţa locuitorilor tibetani în ziua Anului nou, fiind un adevărat ceremonial al... (sing.) 9)Actriţă americană, protagonistă a filmului "Şapte ani de chibzuială" – Aurora Oprea 10)Romancieră franceză, autoarea romanului "Schimbul anilor noştri" (George) – Asigură o legătură între părţi 11)Se schimbă de Rosh Hashana – Strîns la piept cu căldură – Stau în capul mesei la sărbătorirea noului născut 12)Stat vecin în care cedrul este împodobit la sărbătorirea Anului nou – Stat european în care în noaptea Anului nou se aruncă pe fereastră lucruri învechite, insoţite de urarea "auguri" (la mulţi ani)

Dicţionar: ANNI, HISI, NIIR, HATH

NELU WEINBERG

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 65-66

ANAPODA: autopsie, av, creşă, erori, oameni, arte, n, emanaţie, ţări, eră, rc, leneşi, dar, et, ţîţînă, e, mode, e, ochi, bio, etapă, o, r, turist, cn, eter, cîine

Indiscreţii: stagiune, fi, teren, ordin, uşi, sudoare, dt, tur, util, iad, laş, ice, omise, lave, est, rid, lc, încasator, l, studii, rată, q, ricoşa, is, naşi, nativă

DIN NOU LA ŞCOALĂ: caiet, stagiar, e, practică, se, aşa, raită, vis, st, rămurea, st, aule, iţă, notă, decanate, ren, secţii, i, cant, entorsă, culţi, stor, t, ţar, ie, i, r, t, bursă, r, universitară, nu, axe, centre, învăţată, temă

GAUDEAMUS: izvoare, atomi, nea, penar, can, o, raţă, catetă, teze, lotci, rp, saia, re, roit, ca, clei, ţarc, ani, fr, orn, ot, iţiţă, aşi, ăla, ei, abac, nărav, toc, ep, goni, a, enunţ, campion

AU FOST ALEGERILE...: viaţă, muncă, oar, planuri, t, fericire, ac, libere, p, alegeri, ra, sp, vară, sas, păci, trecut, eba, taină, r, riscat, urnă, ale, cinste

DIN LUMEA COPIILOR: plombagină, lupă, penar, atomi, m, rc, g, ramp, ca, ist, nepoţi, acum, golan, t, notari, d, uţa, as, nai, ro, mt, rang, amoraşi, io

În deplasare: cuceritori, onorarii, v, literat, ma, oliţă, amor, rate, unire, atu, uzină, terasă, alb, urîţită, ie, ra, ot, cast, alimentate

NU UITAŢI
A APĂRUT
STAREBUS 12
- CUVINTE INCRUCIŞATE
- CALEIDOSCOP REBUSISTIC
- HOROSCOPUL DVS.
- UMOR...UMOR pentru toate gusturile

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Patru dintre jucătorii lui Macabi Tel Aviv (ruşii Polokarov şi Ubarev şi israelienii Klinger şi Drix) pe aeroportul Ben Gurion înaintea plecării în Malta

• Ieşit din Oceania, unde fusese aruncat de ignobile "lucrături" şi adversităţi politice, fotbalul israelian a călcat cu dreptul în Europa. Macabi Tel Aviv în "Cupa Campionilor Europeni" şi Hapoel Petah Tikva în "Cupa Cupelor" unde au trecut cu bine de primul tur. La ora cînd apar aceste rînduri, s-a consumat şi turul al doilea. N-a fost deloc uşor, cu "stînci" fotbalistice de talia lui F.C. Bruges şi Feyenoord Rotherdam, dar esenţialul este că ne confruntăm astăzi cu belgienii şi olandezii, din elita fotbalului internaţional, nu cu neo-zeelandezii...

• Cînd, în urmă cu cîteva luni, Olympique Marseille a venit să joace în Corsica, în "Cupa Franţei", cu o echipă locală, interesul publicului a fost enorm. Modestului teren al gazdelor i s-a adăugat o tribună improvizată, din ţevi împreunate, care s-a prăbuşit, cauzînd moartea şi rănirea unui mare număr de persoane. Catastrofa îşi are precedent pe timpul... romanilor. În "Analele" lui Tacit, cartea IV, capitolele 62 şi 63, se povesteşte că, pe vremea lui Tiberiu, un amfiteatru de lîngă Roma, în care se adunaseră 50.000 de spectatori pentru a asista la luptele de gladiatori, s-a năruit, provocînd, ca şi în Corsica, o mulţime de victime. Constructorul amfiteatrului, un anume Atilius, găsit vinovat de grave neglijenţe, a fost trimis în exil...

• De cînd homeinismul a ajuns la putere în Iran, sportivii iranieni refuză sistematic orice contact cu sportivii israelieni. Vă închipuiţi de aceea mutra pe care au făcut-o reprezentanţii noştri la campionatele mondiale de lupte greco-romane de la Istambul, cînd iranianul Ahmad Issadad, în loc să forfaiteze, potrivit obiceiului, s-a prezentat la meciul cu israelianul Alexander Hodiş. O fi regretat el după aceea, pentru că a pierdut categoric în faţa "sionistului", ole hadaş din Rusia, clasat pe locul 5 la categoria 51 kg. Un alt iranian, Iusuf Mirkazar, mai puţin aventuros, n-a apărut la meciul cu israelianul Iuri Merkman, alt ole hadaş din Rusia, astfel că lucrurile, cum se zice, au reintrat în normal...

• Dacă vreţi, vă puteţi rezerva, de pe acum, bilete la viitorul campionat mondial de fotbal, care se va desfăşura, după cum se ştie, în Statele Unite. Lovitura de începere va fi dată, la 17 iulie 1994, pe stadionul "Soldiers Field" din Chicago. Una din cele două echipe care vor juca în meciul inaugural va fi Germania, actuala campioană a lumii, dar cine îi va fi adversară se va afla foarte tîrziu, abia în decembrie 1993, cînd va avea loc tragerea la sorţi. Meciurile se vor disputa în 9 oraşe. Sferturile de finală vor fi la Boston, Dallas, New York şi Stanford, semifinalele la Passadena (California) şi New York, iar finala la Los Angeles. Numai să aibă organizatorii cu cine să umple imensitatea tribunelor, căci, în America, fotbalul european, căruia acolo i se spune "soccer", se bucură de foarte puţină popularitate!

• La cîteva zile după triumfala întoarcere de la Olimpiadă, unde a reuşit să aducă Israelului prima medalie, Yael Arad s-a prezentat la Agenţia centrală Fiat-Lancia-Alfa Romeo, unde i s-a înmînat, într-un cadru festiv, cadoul promis: o maşină Alfa-Romeo nou-nouţă, în valoare de 50.000 de şekeli. Yael Arad a fost încîntată, fireşte, dar directorul agenţiei are probleme. "De cînd i-am oferit maşina lui Yael, se plînge el, mi se reproşează că nu i-am dat una şi lui Oren Smadgea, celălalt medaliat olimpic. Îmi pare rău, dar am anunţat că vom dărui o maşină primului sportiv israelian care

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

■ *Yael Arad şi maşina Alfa-Romeo*

va obţine o medalie olimpică. Yael a fost prima şi a căpătat maşina. Dacă Oren era primul, maşina îi revenea lui..."

• Maradona şi-a ispăşit suspendarea de un an şi jumătate şi se află în căutarea unui "loc de muncă". Probabil că, pînă la urmă, l-a găsit. Joao Havelange, preşedintele Federaţiei Internaţionale de Fotbal, socotit duşmanul nr. 1 al lui Maradona (si invers!), a făcut o surprinzătoare declaraţie săptămînalului argentinian "El Grafico". "Maradona, a spus el, a fost cel mai mare fotbalist al lumii în ultimii 10 ani şi trebuie să i se dea posibilitatea de a-şi relua cariera în linişte." Între timp, faimosul Diego Maradona se antrenează de zor la ferma preşedintelui clubului Boca Juniors şi e preocupat să dea jos surplusul (consistent) de kilograme pe care l-a luat în perioada de pauză forţată...

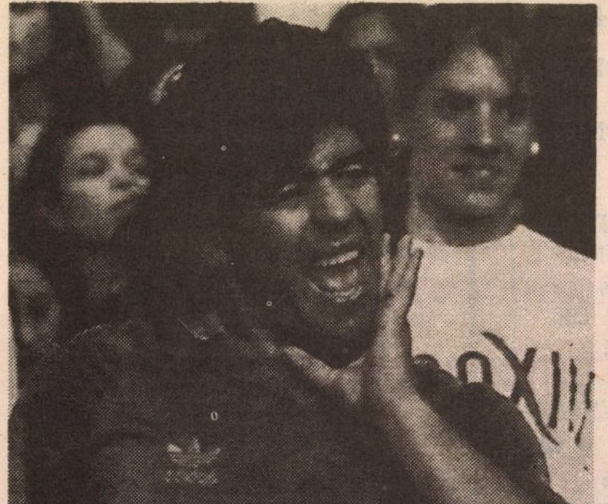

Maradona

O soluţie
recomandabilă
pentru
sportivii
noştri:
poate
facem ceva
şi la fotbal,
în Cupele
europene!

●●●

• Doi sexologi israelieni, Mordechai Halperin şi Alexander Olhanieţki, au declarat publicaţiei germane "Bild" că "orgasmul sporeşte ambiţia sportivilor şi le dă acestora mai multă forţă". Joseph Kohl, medicul atleţilor germani, participanti la Olimpiadă, a mers şi mai departe, spunînd că "relaţiile sexuale înainte de concurs sînt recomandabile atît pentru sportive, cît şi pentru sportivi." Nu-i de mirare că, aşa cum s-a relatat, a fost "vesel" în satul olimpic de lîngă Barcelona. Voiau cu toţii medalii şi recorduri!

G. MODEANU

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• Sànàtatea

Un necaz de care cititorii noştri se plîng din ce în ce mai des (şi mai cu necaz):

SCIATICA

Prin sciatică, se înţelege o durere care porneşte din regiunea şalelor şi se întinde spre fesă, spre călcîi sau spre degetul mare de la picior. Acest traiect este locul pe care se întinde nervul care se numeşte "sciatic". Acest nerv îşi are originea la nivelul coloanei vertebrale inferioare (lombare), prin unirea a două rădăcini care ies din măduva spinării; de aci, sub forma unui fir gros, pătrunde în bazin, apoi iese în regiunea fesei şi se întinde pe faţa posterioară a membrului inferior, pînă la degetul mare de la picior. Orice iritaţie, presiune sau inflamaţie poate declanşa durerea tipică a nevralgiei sciatice.

Care sînt cauzele care pot declanşa această durere? Cauza cea mai frecventă este presiunea uneia din cele două rădăcini, la nivelul coloanei vertebrale, de către o porţiune de disc care a ieşit din locul său. Acest proces se numeşte "hernie de disc".

Ce este "discul"? El este partea moale, un fel de zgîrci care se găseşte ca o perniţă între două vertebre osoase. Discul intervertebral are un rol foarte important în mişcările trunchiului şi suportă, de-a lungul vieţii, nenumărate şi serioase şocuri mecanice. De aceea, mai devreme sau mai tîrziu, discul îşi pierde calităţile sale normale, se usucă, degenerează şi, la un moment dat, la o simplă mişcare de redresare a trunchiului sau la ridicarea unui obiect greu de pe podea, o porţiune din disc iese afară şi apasă una din rădăcinile nervului sciatic. Bolnavul simte o durere violentă în şale, este înţepenit, a căpătat ceea ce se numeşte un "lumbago".

Statul în picioare, mersul se execută cu dificultate. Durerea se reduce cînd bolnavul stă culcat, cu membrele inferioare îndoite. Cînd stă în picioare simte furnicături, amorţeli pe faţa exterioară a gambei, dosul sau talpa piciorului.

Radiografia coloanei vertebrale ne ajută, în sensul că putem elimina, în primul rînd, eventualitatea unei alte cauze şi, în al doilea rînd, putem găsi pe clişeele radiografice semne de probabilitate – nu de certitudine – a unei hernii de disc.

Porţiunea herniată fiind o parte moale, un zgîrci, nu poate fi văzută la o radiografie simplă.

Avînd în vedere multitudinea cauzelor care pot determina o sciatică, bolnavul trebuie să se adreseze medicului care va preciza: 1)dacă durerea în membrul inferior este o nevralgie sciatică sau de altă natură; 2)în caz de nevralgie sciatică, care este cauza ei? 3)conduita terapeutică.

În stadiul acut, bolnavul va sta în pat, în mod obligatoriu, cel puţin 10-15 zile. La început, unii bolnavi nu pot suporta patul, avînd impresia că se uşurează cînd se plimbă prin cameră. Trebuie să-i convingem sau să aplicăm tratamentul necesar pentru ca bolnavii să poată respecta repaosul la pat. Patul trebuie să fie tare (o saltea subţire pusă pe scînduri). Căldura locală, uscată sau umedă, uşurează suferinţa, prin relaxarea contracturii musculare. După trecerea stadiului acut, tratamentul se bazează pe fizioterapie, gimnastică ortopedică, extensie, centură ortopedică etc.

În concluzie, dispariţia simptomelor dureroase nu înseamnă şi vindecarea definitivă a bolii.

Prevenirea noilor accese dureroase stă în mîinile bolnavului care, înţelegînd procesul, respectă indicaţiile medicului.

MEDICUS

M.SEGAL

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

MAGAZIN DE LINOLEUM ŞI TAPETE

TEL AVIV, STR. LEVONTIN NR. 6

TEL. 625929

ASORTIMENT BOGAT DE TAPETE, LINOLEUM, PLASTIC, HÎRTIE DECORATIVĂ, FEŢE DE MASĂ, PERDELE

●

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

• ŞANA TOVA •

URĂM ONOR CLIENTELEI, RUDELOR ŞI PRIETENILOR

שטיח נקי

REDĂM VIAŢA COVORULUI DVS.
prin procedeul exclusiv
BIO-LIFE

Prin acest procedeu, apa + chimicalele pătrund în profunzimea covorului prin comandă electronică perfecţionată.

Absorbirea din interiorul covorului se realizează printr-un proces de uscare rapid (pînă la 2 ore).

Astfel, se redă covorului atît curăţenia, cît şi moliciunea iniţială.

Tapiserie specială pentru cusut canturi şi franjuri + lucru manual la covoarele persane şi chinezeşti.

ŞATIAH NAKI

Zona industrială nouă din
RISHON LEZION
Str. Lazarov 15 – Ganei Sapir.
elefon 9616088
cu mai multe linii

Cu ocazia deschiderii
MIVŢA
preţuri speciale

ŞANA TOVA !

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
şi invitaţii săi
la RESTAURANT...

"CROISSANT", Tel Aviv, str. Weizman nr. 34

Deşi "croissant" înseamnă în franceză şi "semilună", restaurantul cu acest nume din Tel Aviv, nu departe de Kikar Hamedina, nu are nimic dintr-un lăcaş musulman. Poate prin cîţiva dintre chelnerii săi cam rigizi, cu privirea într-o singură direcţie (spre Mecca?), adică dintre acei chelneri – întîlniţi în diferite locuri – care "nu te văd"... De asemenea, salatele, expuse la vedere şi în contact direct cu aerul, evocă anumite străzi din Iaffo. Dar, la urma urmei, obiceiul nu e strict... musulman; dacă nu credeţi, daţi o raită prin Tahana Merkazit! În fine, toată această impresie ambiguă, de moment, s-a schimbat cînd urcînd "sus" (la "chambre séparée", carevasăzică) am citi menu-ul. Era o zi "de peşte"; de aceea, gazda telaviviană (persoană însemnată, nu spui cine) ne-a şi invitat aici. Fetele sprintene care servesc şi un "maître" voios ne-au făcut, pe marginea "documentului", o "expunere de motive". Mai ceva ca în Knesset, a murmurat gazda care nu e departe, prin funcţie, de această cetate a oratoriei (nu insistaţi: tot nu spun cine e!)

Din vorbă în vorbă, reprezentanţii localului care, vezi bine, nu discutau cu nişte profani în materie, au adus primul fel: chifteluţe de peşte. Gustoase, picante, uşor prăjite pînă a deveni crocante. Gazda le cunoaşte secretul, aşa că, decît să discutăm politică – subiect fără cap şi fără coadă – preferă să ia de coadă peştele din farfurie. S-au scos din peşte numai oasele mari; cele mici şi subţiri s-au tocat, odată cu carnea, foarte fin. De două ori şi cu o maşină de tocat "extra". Nu se prea simt legumele – a sugerat cineva, într-o doară, numai de dragul de a avea şi puţină opoziţie, însă gazda l-a fulgerat scurt şi autoritar: la chiftele nu se pune decît ceapă. Nu s-a mai scos o vorbă pînă la ciorba de crap. Fierbinte, dar nu prea, tocmai bună ca să n-o laşi să aştepte, ea a stîrnit, din nou, pofta de comentarii. N-are capul, am zis bine strunit fiind de bucătăria pescărească tipică... Europei de Est, unde se ştie una şi bună: capul e pentru borş sau ciorbă... Alt "fulger": la bază se află peşte mărunt. Printre sorbituri am ascultat o amplă şi sofisticată metodologie menită să dea fierturii aroma marină şi rafinamentul exotic care ne-au pus, literalmente, la colţ... Dar şi "dizertaţia" gazdei era la înălţime: parcă recita un poem cu sinuoase şi necunoscute subtilităţi. "Maître" a încercat să intervină, dar a bătut iute în retragere: n-avea "materie". Gazda noastră ştia – vorba aceea – totul şi ceva pe deasupra.

Am ajuns şi la clipa mult aşteptată într-o zi "de peşte": la "ghefilte fiş". Aşa i se spune şi la Londra şi la Paris unde cucereşte sufragii (să nu mi se spună că idişul nu a pătruns în lumea bună!). Porţia, "moderată" în viziunea chelnerului care ne-a propus imediat un "bis", "majoră", după noi, cei de la masă, a aprins nu numai apetitul, dar şi spiritele. Am început, cum stă în obiceiul celor care se pretind docţi în ale gastronomiei, să facem observaţii şi, cum am băgat de seamă că gazda ne ascultă cu atenţie, am intrat adînc în subiect; cu fiecare îmbucătură şi mai adînc. Ne-am înşelat: punînd, pentru moment, tacîmul lîngă farfurie, domnia sa ne-a expus, cît se putea de scurt pentru un subiect atît de vast, situaţia peştelui umplut. Sînt trei mari metode de a-l prepara: alef, bet şi ghimel. Fiecare metodă are cîteva ramificaţii: alef-alef, alef-bet, alef-ghimel, apoi bet-alef, bet-bet, bet-ghimel şi aşa mai departe. Ca listele partidelor politice israeliene la alegerile de acum cîţiva ani, am vrut să zic, dar m-am oprit la timp: nu era momentul pentru ironii de natură politică. Noi mîncam metoda bet, ramificaţia bet-alef... Bine că am aflat-o şi pe asta! Prietenul (şi profesorul!) nostru şi-a încheiat intervenţia cu un "poftă bună!" după care a revenit la treabă. Ce serios poate fi – ne-am zis noi, oaspeţii, din priviri. Oare cum o fi el, în somptuosul birou din... (nu, că tot nu spui!)

La cerere, s-a mai servit peşte (somn) prăjit în teflon, adică fără ulei, cu pesmet. Mi s-a părut că îi lipseşte piperul, dar n-am mai zis nimic. În definitiv, puteam să-mi iau din solniţă; nu aveam curajul necesar, deoarece nici gazda nu luase. N-a comentat felul, a spus doar atît: "trebuia să mai stea o oră şi jumătate la sărat". Atîta precizie m-a lăsat, spun drept, gură cască, încît nici n-am mai luat în seamă desertul – îngheţata de mango cu adaos de cocos şi nici comentariul pe marginea vinului, un "Murfatlar" alb, servit special pentru ocazii cu oaspeţi de pe acolo, de unde-s viile...

Despre preţ nu se poate spune decît că cecul a fost preluat discret, după ce gazda l-a semnat cu o eleganţă desăvîrşită.

CAROL ISAC

• STEUER •
OPTOMETRIST
• Controlul vederii
• Asortiment bogat de ochelari
Plata în rate
Dizengoff 94 (lîngă Kikar)
Tel. 220768
• ŞANA TOVA ! •

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SALATE ŞI ALTE ENTRE-URI

• *Salată de ţelină şi sfeclă:* se spală 1 sfeclă mare (250 g.) sau mai multe, dacă sînt mici, şi se fierb în coajă. Se curăţă şi se taie fîşii subţiri ca fideaua. Separat se curăţă 1 ţelină, se taie ca şi sfecla, se opăreşte cu apă sărată şi se scurge bine. Se amestecă ambele cu un sos făcut din 2 linguri maioneză, puţin muştar, 2 linguri smîntînă sau iaurt şi sare după gust. Se aşează pe o salatieră căptuşită cu foi de salată verde, rupte bucăţi mari.

• *Crochete de ouă:* se face un sos alb din 1 lingură unt sau margarină, 1 lingură făină şi 1 pahar lapte. Cînd este bine legat, se ia de pe foc şi se amestecă cu 4-5 ouă tari tocate mărunt. Se dă gust cu sare, piper, pătrunjel verde tocat şi se formează crochete lungi de 6-7 cm. Dacă este necesar, se poate lega compoziţia cu puţină făină de pască, să fie mai consistentă. Se tăvălesc crochetele în pesmet şi se rumenesc în untdelemn fierbinte. Se servesc cu garnitură de salată de roşii.

• *Salată cu brînză şi mere:* se spală şi se rup bucăţi mari cîteva foi de salată verde tînără sau varză chinezească. Se pot pune şi 1-2 foi de salată roşie. Se pun deasupra cuburi de brînză de oaie tăvălite în piper, boia de ardei, chimel, susan (sînt foarte ornamentale datorită coloritului). Se curăţă şi se taie felioare subţiri 1 măr dulce-acrişor şi se aşează printre cuburile de brînză. Se toarnă deasupra un sos făcut din 4 linguri untdelemn de măsline, 3 linguri oţet, sare, piper, puţin zahăr brun, mărar tocat şi un vîrf cuţit praf muscat. Se serveşte imediat.

• *Piersici umplute cu brînză "Fromez":* se scurg jumătăţile de piersică dintr-o cutie de compot şi se aşează într-o formă pyrex. Se pun cu deschiderea în sus şi se aşează pe fiecare cîte o felioară groasă de 2 cm. mare cît încape în jumătate de piersică. Se amestecă separat 1 pahar frişcă lichidă cu 1 linguriţă muştar şi 3/4 pahar lapte. Se toarnă peste fructe şi împrejur. Se presară cu foarte puţin pesmet alb trecut prin sită. Se dă 8-10 minute la cuptor încins dinainte la 180 grade, pînă ce brînza se aureşte uşor. Se serveşte imediat, cîte o piersică cu brînză şi puţin sos împrejur.

YLANA

Măcar odată pe lună petreceţi
la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAŢĂ ARE OMUL"

Aici veţi retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori şi veţi pleca acasă remontat! Instrumentişti şi cîntăreţi din România – în fiecare seară

Vă aşteptăm cu plăcere!

• DANS
• ANTREN
• VOIE BUNA

SANA TOVA!

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz,
pînă după miezul nopţii (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101• Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

CE ESTE CU GERMANIA?

Cu o consecvnţă demnă de o cauză mai bună, la rubrica "Tendinţe" apare în problema Europei centrale şi de răsărit o prezentare care are prea puţin de-a face cu realitatea. Esenţa acestei prezentări este că adevăratul "deus ex machina" ar fi Germania, cu intenţiile sale "diabolice". flancată de tot felul de antisemiţi din Croaţia, Bosnia, Ungaria etc. O asemenea prezentare e de altfel destul de facilă, ştiind că în general la noi evreii mai există destulă neîncredere, sau măcar rămăşiţe de neîncredere faţă de germani.

Dar dacă venim la concret şi ţinem seama de realităţile istorice, de evenimentele anilor 1987-1992, de comentariile cele mai autorizate ale marilor ziare şi posturilor de radio şi televiziune din USA, Anglia, Franţa, Germania etc, constatăm următoarele:

1. Actualul regim şi actuala politică a Germaniei sînt văzute în mod pozitiv, în sensul că nu există nici urmă de agresivitate militară, de rezolvare a problemei "manu militari" ca pe vremea lui Hitler, şi se bucură de autoritate politică şi economică putem spune nemaiîntîlnită în Europa, la Zagreb ca la Belgrad, la Budapesta ca la Bucureşti, şi nu are nici um motiv să avantajeze o ţară faţă de alta.

2. D. Genscher, despre care se pomeneşte în termeni negativi, este poate personalitatea politică care prin simţul său diplomatic, prin moderaţia lui a contribuit cel mai mult mai întîi la destinderea situaţiei politice în Europa, la încurajarea Rusiei de a merge pe linia democraţiei, la reunificarea cu adevărat *paşnică* a Germaniei, la lichidarea unor vechi neîncrederi în Polonia şi Cehoslovacia. Dacă s-a pronunţat pentru intervenţia mai energică a lumii libere în Iugoslavia, a făcut-o fiindcă "a ajuns cuţitul la os". N-a fost "debarcat" de Kohl, a plecat de bună voie, şubrezind de fapt guvernul lui Kohl.

3. Tendinţa germană de a "revalorifica" diktatul de la Viena (1940) e o pură fantezie a autorului rubricii "Tendinţe". Îi sînt însă asigurate aplauzele domnilor de la PUNR sau "România Mare".

4. Cînd vorbim de Iugoslavia, trebuie să ţinem seama că:

a. În 1920, Iugoslavia s-a format oficial ca stat federal al "sîrbilor, croaţilor şi slovenilor", că niciodată n-a existat o Serbie mare în actualele frontiere ale Iugoslaviei (pînă în 1991), sîrbii reprezentînd 35-38% din populaţie.

b. În 1929, prin instaurarea unei dictaturi regale (cum a făcut Carol II în 1938), regele Alexandru a suspendat constituţia democratică şi a introdus *numai pentru 12 ani* (1929-1941) un regim autoritar, de conducere sîrbă, la Belgrad.

c. Hitler şi Mussolini au profitat din plin de tensiunile inter-etnice care s-au creat în Iugoslavia cînd au ocupat şi au dezmembrat ţara.

d. Tito, croat de altfel, şi unul din foarte puţinii comunişti care au luat în serios rezolvarea democratică a problemei naţionale, cu sprijinul slovenului Kardeli şi al altora, a refăcut Iugoslavia pe baze *federale*, obţinînd unele rezultate.

e. După 1987, odată cu destrămarea comunismului, *cei dintîi* care au recurs la arma otrăvită a naţionalismului au fost un număr de foşti comunişti sîrbi (în frunte cu Milosevici) care au anulat nu numai autonomia regiunii Cosovo (unde au fost şi mişcări violente ale albanezilor), dar şi pe cea a Voivodinei, unde n-au fost nici un fel de tulburări. Procedeele lui Milosevici et comp. au provocat nu numai reîntărirea naţionalismului latent al croaţilor, dar şi îndepărtarea slovenilor care au avut întotdeauna o atitudine corectă faţă de "centru". Foşti comunişti sîrbi, dorind să se menţină la putere, au semănat vînt şi au cules furtună.

4. În fine, ca să revenim la "forţele externe", după un început de ezitare, ţara care se pronunţă cel mai hotărît pentru amestec militar e *Franţa*. Dimpotrivă, germanii insistă că, pentru a putea furniza trupe, este necesar *să modifice Constituţia*. Ceea ce nu e simplu.

Dacă este o *tendinţă nouă*, care trebuie combătută, este cea a "omogenizării populaţiei pe o regiune dată", adică gonirea minorităţilor din anumite zone, în care excelează sîrbii, urmaţi de croaţi.

5. *Nu se poate analiza o problemă pornind de la simpatii sau prejudecăţi*. Cei care au păcătuit mai mult în timpul Holocaustului (croaţii, ungurii) nu sînt neapărat mai vinovaţi astăzi. Şi nu vom putea impune ca "tendinţe" dorinţele personale care n-au un fond real. Dacă zicem "cu atît mai rău pentru realitate", ne păcălim numai pe noi înşine, iar profeţiile noastre nu se realizează.

Cu stimă,
KOVACS GH.
Tel Aviv

MUZICĂ SIMFONICĂ ŞI UN RESTAURANT LA BACĂU

Stimate domnule Mirodan,

În vara ce-a trecut, am avut plăcerea şi onoarea de a fi invitat împreună cu fiul meu – Michael Abramovici – pentru a susţine cîteva concerte în cadrul unor manifestări dedicate Israelului.

Concertele au avut loc în Sala Radio, Sala Muzeului de Artă (Filarmonica), în colaborare cu formaţii şi artişti de prestigiu (orchestra Radioteleviziunii, dirijorul Paul Popescu), prilejuindu-mi o reîntîlnire, după o absenţă de opt ani, cu publicul şi muzicienii români cu care am colaborat, sub diferite forme, de atîtea ori.

Transmise în direct la radio şi TV, precedate şi urmate de numeroase interviuri, concertele s-au bucurat de participarea multor persoane oficiale, precum Ambasadorul Israelului, ambasadorii Statelor Unite, Japoniei, Venezuelei, preşedintele Radio-televiziunii române etc. A fost vorba – o pot spune cu toată modestia – de un *eveniment*, pentru că: a) nu în fiecare zi apar pe podium la Bucureşti artişti israelieni; b) nu chiar în fiecare zi poţi auzi în sălile de concert din România lucrări ale unor compozitori israelieni ca Paul ben Haim, Menachem Zur, Moshe Zorman; c) nu în fiecare zi poţi asculta în acelaşi concert doi solişti – tată şi fiu.

Că în presa din România n-a apărut nici un cuvînt – dar nici un cuvinţel – despre aceste concerte, nu mă miră. Cine cunoaşte situaţia de acolo va înţelege uşor.

Că în presa israeliană (în ivrit) nu a apărut nici un cuvînt – dar nici un cuvinţel – despre aceste concerte, nici asta nu mă miră. Domnii de acolo sînt prea ocupaţi să ridice în slăvi şi să blagoslovească pe artiştii din aliaua rusească – pentru cei din România nu au timp şi spaţiu.

Că în "Minimum" nu a apărut nici un comentariu... ei, ce să spun? (mă străduiesc să) înţeleg şi asta. În definitiv e dreptul redacţiei să scrie "ce" şi "despre ce" vrea.

Dar deodată, surpriză! Se scrie totuşi ceva despre noi în "Minimum", dar unde? La rubrica "La restaurant", sub semnătura lui Carol Isac; printre delicioasele varenikes plutind într-un sos discret şi piperate cu parcimonie şi un "rosală" usturoiat însoţit de o "memelighe" aurie şi o "petze" savuroasă din picioare de vită – apar şi numele noastre, puse în aceeaşi oală cu César Frank, cu Paul ben Haim, cu Excelenţa Sa Ambasadorul Zwi Mazel şi cu doamna Rolanda Stroe.

Figurăm pe o listă de "celebrităţi" care au vizitat restaurantul (caşer) din Bacău. Nu stiu ce să fac: să rîd sau să plîng? Am ales prima soluţie şi, ca atare, propun – în compensaţie – o "cronică *muzicală*" de genul acesta:

De curînd, a avut loc concertul Orchestrei, dirijat de celebrul X, avîndu-l ca solist pe nu mai puţin celebrul Y. Înaintea concertului, dirijorul a vizitat renumitul restaurant "La Gică mamă dragă", unde s-a ospătat cu poftă cu o măslină (cu ţuica respectivă), o chifteluţă delicioasă, o lacherdă cu ceapă şi un cîrnăcior la tigaie, prăjit nici prea-prea nici foarte-foarte, însoţite du un borş de sfeclă – un vis în roşu – plus cîteva plăcinte cu cartofi, discret marcate cu ceapă prăjită. Solistul s-a mulţumit cu un kek cu nucă şi vanilie, acompaniat de numeroase stafide. În încheierea concertului, ni s-a oferit (deliciosul) "Păstrăvul" (de Schubert), acompaniat însă (de un sos) puţin cam picant şi de nelipsiţii cartofi prăjiţi.

Concertul s-a bucurat de un frumos succes. Beteavon!

Avy Bucătaru

p. conf., AVY ABRAMOVICI
profesor (de 8 ani, cu plata cu ora şi fără drepturi) la Academia de Muzică din Ierusalim, vechi şi constant admirator al revistei *Minimum*

MÎNCA-L-AR MAMA DE FRUSTRAT!

În ziarul "Viaţa noastră" nr. 11945/1992 pag. 2, sub titlul *Pînă cînd?*, citesc, printre altele, următoarele: "La numai 3 zile după ce, la Bat Yam, eleva Helena Rapp a fost răpusă de cuţitul unui fanatic palestinian, ieri i-a căzut victimă (altui palestinian) rabinul Shimon Biran din Kfar Darom... Cu toţii se întreabă pînă cînd va continua acest lanţ de crime, *determinate numai de sentimentele de frustrare* pe care le simt locuitorii arabi."

Se vede că autorul articolului de mai sus s-a luat după declaraţiile publice de la televiziune date de terorist cu scop de publicitate. Aceste declaraţii (ca şi cele ale delegaţilor ţărilor arabe la ONU), sînt menite să capteze simpatia celor sentimentali şi creduli. Realitatea este cu totul alta.

Statele arabe sînt de mulţi ani în război cu Statul Israel. Organizaţiile teroriste au birouri, tabere militare, depozite de armament etc., toate situate în ţări arabe şi finanţate de ele. Terorismul arab antiisraelian este o formă de continuare a războiului cu alte mijloace decît cele ale războiului convenţional. Teroristul este educat pentru misiunea lui viitoare începînd de la vîrsta de 12-14 ani. Instrucţia şi echiparea lui pentru luptă costă mii de dolari, cheltuieli pe care el singur n-ar avea de unde să le acopere. Pregătirea pentru atentat se face (de obicei) în grupe de cîte doi indivizi. Dintre care unul va avea rolul de luptător principal, iar al doilea de ajutor (observator etc.) şi raportor despre modul cum s-a îndeplinit misiunea.

Împotriva teroriştilor arabi, Israelul are o unitate specială de luptă, echipată cu mijloacele cele mai moderne de luptă. Este foarte important de a captura vii pe terorişti pentru a putea obţine de la ei informaţii, pe baza cărora se va putea lovi direct în centrul organizaţiei teroriste. Cea mai elocventă dovadă a celor descrise mai sus este că ţările arabe recunosc că aviaţia din Israel loveşte zilnic în centrele organizaţiilor teroriste din Liban ale lui Hizbollah, Ahmed Djibril, Fatah etc. Majoritatea conducerii lui Hamas din teritorii se află deja în închisorile din Israel, în cimitir sau fugiţi peste graniţe.

În concluzie, autorul articolului din "Viaţa noastră", care şi-a bazat articolul pe declaraţiile teroristului, a dat dovadă în faţa cititorilor că a fost prost informat. În România s-ar fi spus despre el că "a luat plasă" sau că "a tras în bară".

Ing. ADRIAN STEINBERGER,
Herzlia

ARTZI, SPANIA ŞI ASIMILISMUL

La rubrica "Bloc Notes" de I. Artzi, din nr. 64 (iulie) a.c., este amintită o anecdotă în

POŞTA

legătură cu Torquemada şi regele Ferdinand Catolicul, despre care se spune că aveau sînge evreiesc. La sfîrşit se spune: "Acest gen de episod dovedeşte ce puternice erau legăturile evreilor cu elita aristocraţiei şi cu curtea regală din Spania."

Or nu numai aceasta dovedeşte acest episod, ci mai mult arată cît de funeste şi îngrozitoare erau *consecinţele asimilării.*

Erau desigur pe vremea aceea evrei care au trecut la catolicism, dar numai de formă, şi în realitate ei se considerau evrei şi practicau obiceiuri şi tradiţii evreieşti, care s-au transmis apoi generaţiilor următoare. Aceştia erau maranii. S-a constatat că mai sînt şi azi urmaşi ai acestora.

Dar nu din aceştia fac parte Torquemada şi alţi duşmani feroce ai evreilor, ci dintre aceia care s-au asimilat. iar fie ei, fie urmaşii lor au căutat să arate că sînt credincioşi zeloşi ai noii religii şi, crezînd că pot anihila sîngele evreiesc din ei, au săvîrşit fapte abominabile, dovedindu-se aprigi duşmani ai poporului din care fie ei, fie părinţii sau bunicii au făcut parte.

Şi de Hitler se spune că ar fi avut sînge evreiesc. Alois Hitler, tatăl viitorului führer, a fost copilul natural al Annei Schickelgruber, în urma legăturii ei cu evreul Frankengerger, în casa căruia era slujnică. Deci Adolf Hitler era nepot de evreu.

Av. IOSEF SEGAL
Rehovot

MANIERE ELEGANTE

Presa noastră, inclusiv "Minimum", nu abordează deloc problema manierelor frumoase. Ar trebui s-o facă măcar din cînd în cînd, dacă nu chiar să deschidă o rubrică permanentă. Gîndiţi-vă: foarte multă lume s-a emancipat, frecventează localurile publice, este invitată la nunţi, la aniversări, la petreceri în grup vineri seara, şi unii nu ştiu cum să se îmbrace, cum să deschidă o conversaţie, cum să mănînce, ce cadou să ducă gazdei şi aşa mai departe.

Sînt chestiuni importante. Uneori, din cauza neştiinţei, se produc adevărate drame.

Sînt oameni maturi care încă nu ştiu că un preparat din carne tocată nu se taie cu cuţitul la masă. Alţii nu ştiu în ce fel de pahare se serveşte cognacul sau vinul. Cîndva o doamnă mi-a spus: "Eu mă spăl pe mîini înainte de a intra în W.C. şi nu numai după aceea". N-am ştiut că aşa trebuie.

Nu găsiţi că asemenea reguli de comportare merită să facă obiectul unor note?

WILLY CATZ
Raanana

TATEI

(un poem închinat de Dana Zalis-Sapir tatălui ei, criticul literar H. Zalis, la împlinirea a 60 de ani)

Un copil singuratic îndrăgostit
de un bărbat
tăcut, absent, învăluit
în depărtare
privindu-se – de ape –
pe umbra lui purtat
ură şi iubire în măsură egal
de mare

fiică unică, a unui unic bărbat
indiferent
luîndu-i chipul şi asemănarea
fără intenţie, fără surîs, fără
accent,
făcînd o copie, precum în ceruri
– marea.

trec ani şi se întrepătrund alene
acum femeie, închisă cu acel
bărbat
în sfera lunecoasă dintre gene
în dialog tăcut, la nesfîrşit
purtat.

suferinţe ce ziua aduce, le simte
de se învîrte la întîmplare, roata,
sînge din sînge, fără cuvinte –
cînd se ating fiica cu tata.

AMBASADORUL ALEXANDRU LĂZĂREANU

Port acestui ambasador cea mai frumoasă amintire, amintirea unui om mare, simplu ca un Om Mare.

Îmi amintesc că însoţindu-mă pentru a doua sau a treia oară la ieşirea din clădirea ambasadei din Bruxelles mi-a spus: "Nu mi te adresa cu «Excelenţă», mă cheamă Alexandru."

Într-o zi l-am reîntîlnit la inaugurarea unei expoziţii organizate la Primăria din Bruxelles consacrată lagărelor de concentrare. După alţi oratori, a luat cuvîntul şi a zugrăvit un tablou de o rară fineţe al geniului meleagurilor belgiene – personajul lui Tyl Uylenspiegel. Rar se poate auzi o expunere atît de erudită şi plină de emoţie despre această ţară; în ziua aceea belgienii au fost învinşi pe propriul lor teren de către un ambasador român. Un mare cărturar!

La o recepţie care a avut loc la ambasadă a spus: "Îmi închei cariera diplomatică şi mă înapoiez în România, fericit că mi-am încununat această carieră prin două realizări importante – vizita Regelui şi Reginei belgienilor în ţara mea şi expoziţia lucrărilor dvs. la Bucureşti". Şi în prezenţa a două-trei persoane prezente şi a unei cupe de şampanie, mi-a pus în piept decoraţia românească "Meritul cultural". Cîteva luni mai tîrziu a plecat în România.

I. IANCHELEVICI
sculptor, membru de onoare
al Academiei Române
Maisons-Laffitte
Franţa

CUM E MAI RĂU

În perioada anilor 1934-1938, am scris cîteva reviste împreună cu neuitatul meu prieten I. Beer, care au fost jucate de studenţi şi alţi tineri, evrei şi neevrei, pe scena instalată în aula şcolii israelite din Fălticeni. Revistele erau intitulate "Comme ci, comme ça", "Aşa e lumea", "Cum e mai rău" – acest din urmă spectacol a avut un succes deosebit.

După premiere, în aceeaşi sală, erau organizate baluri de către Comunitatea evreilor. Orchestra Schweffel-Stein, care acompania interpreţii de pe scenă, cînta şi la baluri, valsuri, tangouri, în ritmul cărora perechi-perechi dansau pînă după miezul nopţii. În pauze, doamnele Hara, Brotman, Mina Schechter, Adela Lustgarten,

POŞTA

Tony Lupu serveau la bufet tartine şi băuturi.

După spectacolul "Cum e mai rău", comerciantul Isac Haimovici a invitat la dans pe domnişoara Tony Abramovici şi, în timp ce dansau tangoul "Două viori" de Ely Roman, s-a simţit rău şi a căzut. Lumea s-a alarmat, dansatorul a fost dus pe braţe într-o cameră şi, după o jumătate de oră, doctorul David Segal, prezent la spectacol şi la bal, a anunţat publicul că Isac Haimovici nu mai este în viaţă.

O seară terminată "cum e mai rău".

BERNARD SOLOMONOVICI-SOLO
Kiriat Motzkin

ROMÂN, "ROMÂN" ŞI AŞA MAI DEPARTE

Din discuţiile purtate cu unele persoane, am constatat că nu întotdeauna sînt înţelese şi exprimate corect noţiunile de *cetăţenie, naţionalitate, religie* – noţiuni utilizate în mod curent pentru categorisirea oamenilor dintr-o ţară. Analizînd aceste lucruri, am ajuns la următoarele concluzii:

1. *Un român în România*:

e cetăţean român, de naţionalitate român, de religie ortodoxă, sau catolică, sau greco-catolică etc, sau e ateu;

2. *Un evreu în România*:

e cetăţean român, de naţionalitate evreu, de religie mozaică;

3. *Un german în România*:

e cetăţean român, de naţionalitate german, de religie catolică, sau protestantă, sau calvină etc, sau e ateu.

Acum, ipoteza că persoanele de mai sus vin în Israel:

1. *Românul de la pct. 1* (ajuns în Israel prin căsătorie mixtă şi care n-a trecut la iudaism):

e cetăţean israelian, de naţionalitate român, de religie ortodoxă, sau catolică, sau greco-catolică etc., sau e ateu;

2. *Evreul de la pct.2* (ajuns în Israel ca "ole hadaş"):

e cetăţean israelian, evreu יהודי . Atît.

În România existînd în mod oficial 14 culte, acestea trebuiau să aibe denumiri sub care să fie cunoscute şi menţionate. În Israel această necesitate nu există, deci denumirea de "religie mozaică" nu-şi mai găseşte justificarea. De altfel, în ivrit nu avem termeni diferiţi pentru naţionalitatea şi respectiv pentru religia evreilor. Există un singur termen pentru amîndouă noţiunile – şi acest termen este יהודי .

3. *Germanul de la pct. 3* (ajuns în Israel prin căsătorie mixtă, şi care n-a trecut la iudaism):

e cetăţean israelian, de naţionalitate german, de religie catolică, sau protestantă, sau calvină etc., sau e ateu.

Am greşit cu ceva în această succintă schemă?

PETRE CIOCLU
Kiriat Yam

CAMELEONII

Am învăţat cîndva la şcoală despre cameleoni şi ştiu că îşi schimbă culoarea după nevoie, dar nu şi firea. A trecut deja mai mult de un an de la războiul din Golf. Lumea era pe atunci îngrijorată şi tăcută şi în limbajul curent se introduseseră cuvinte noi sau foarte puţin folosite: "skud", "Patriot", "heder atum", "Nahman Şai". Oamenii păreau neputincioşi, se grăbeau spre case, se adunau laolaltă, se apropiau unii de alţii. Şi-au deschis unii altora inimile, au schimbat între ei gînduri, propuneri şi, bine înţeles, "soluţii politico-militare".

Acum s-a cam uitat cum a fost şi e bine aşa. Cei şocaţi sau în depresie şi-au revenit şi se preocupă de altele.

Eu, din păcate, am făcut o constatare pe care mai bine n-o făceam.

În blocul în care locuiesc, sînt unii colocatari ca nişte cameleoni, în sensul invers al noţiunii! nu-şi schimbă culoarea, ci purtarea.

Aceeaşi adolescentă, cu acelaşi păr negru şi cîrlionţat, care ştia să-mi vorbească, acum trece pe lîngă mine şi nici shalom nu spune.

Aceeaşi vecini, cu doi copii mici, care cereau sfaturi, mă depăşesc la ieşirea din casă şi nu mă văd, parcă aş fi omul invizibil, şi nu mă ating nici măcar cu o vorbă.

Singură, o bătrînă îşi aminteşte cine sînt şi are vorbe frumoase la întrebările mele sau sare ea înainte cu "shalom".

Stau şi mă întreb de ce.

Educaţia, dacă şi cum se face, este ceva superficial şi trecător?

E ceva leagt de anumite evenimente vesele sau triste?

Cine poartă vina? Nu avem toţi cei "şapte ani de-acasă" pentru că şcoala începe acum la şase ani?

Eu n-am găsit răspuns la întrebările ce mi le-am pus şi doresc să nu mai avem ocazii ca acelea ca să fim politicoşi unii cu alţii.

Mai bine aşa! linişte şi poate Shalom, fără să aud shalom!

Dr. G. MĂNESCU
Bat Yam

O ANIVERSARE CU MULTE ÎNŢELESURI

Pe data de 3 august 1992, mai exact la ora 12 noaptea, s-au împlinit 500 de ani de la ziua brutalei expulzări a evreilor din întreaga Spanie, care aveau să reînceapă – pentru a cîta oară? – o viaţă şi mai nenorocită pe alte tărîmuri.

Tot pe 3 august, la ora 12 – dar fără cîteva minute – noaptea, s-au împlinit 500 de ani de la plecarea celor trei caravele ale flotilei lui Columb, care aveau să descopere teritorii necunoscute pînă atunci.

Ce legătură există între aceste două fapte? Cristofor Columb a fost evreu. Da, evreu. Regele Ferdinand şi regina Isabela ştiau acest lucru. Ştirea despre expulzarea fraţilor săi ar fi putut influenţa asupra călătoriei lui Columb. De unde diferenţa de cinci minute dintre cele două evenimente.

Columb a plecat, dar nu regele Ferdinand, ci evreii bogaţi ai Spaniei au finanţat expediţia, pentru că erau convinşi de existenţa, undeva în

POŞTA

lume, a unui stat evreiesc. Şi Columb împărtăşea această credinţă. Iată de ce, pe fiecare din vasele lui, erau cel puţin doi mateloţi evrei care vorbeau ebraica, pentru a se putea înţelege cu băştinaşii. Atunci cînd s-a debarcat în insulele Guanahani, primele cuvinte au fost rostite în ebraică...

În loc să se bucure de onoruri şi recompense, Columb a murit, lipsit de drepturi, lipsit de bunuri, într-o mînăstire, la vîrsta de 56 de ani. Aşa şi-a încheiat viaţa evreul Columb.

Închei rîndurile mele cu strigătul: "Să facem dreptate istoriei noastre, să facem gestul de a ne lua înapoi pe acei strămoşi care, în condiţiile blestemate ale acelor vremuri, au trebuit să muncească şi să creeze pentru zei păgîni. Columb este al nostru, a fost şi va rămîne evreu!"

•

Rîndurile de mai sus fac parte dintr-un articol scris de dr. Iacov Kimhi (z.l.). El a ajuns la redacţia noastră însoţit de o scrisoare a dlui Sigi Sonntag, Tel Aviv: "Îmi fac în felul acesta – scrie d. Sonntag – datoria de onoare de a da la tipar ultimele sale rînduri, aşa cum m-a rugat dînsul pe patul de moarte."

GRAFOLOGIE

Într-un plic cît se poate de oficial al unei onorabile instituţii comerciale, am primit invitaţia la o dublă analiză grafologică. Una dintre probele de scris era o "notă de serviciu", pe care cineva a aruncat-o pe hîrtie fără nici un alt gînd decît stricta comunicare; cealaltă era însăşi scrisoarea prin care eram invitaţi la analiză. Excelentă idee, excelent material de analiză în primul caz, mult mai puţin în cel de al doilea, căci nu vom obosi niciodată a repeta: pentru ca analiza grafologică să fie cît mai aproape de adevăr, cel ce scrie trebuie să fie cît mai departe de conştiinţa faptului că rîndurile sale vor deveni subiect de "operaţie"; numai aşa se dezvăluie totul şi fără contrafaceri. Vom începe, deci, cu proba de scris mai puţin "ideală", pentru a lăsa în final excelenta "notă de serviciu":

AURELIAN – este o persoană foarte sigură de ea, de un orgoliu care uneori ajunge să fie agresiv şi nu cu totul străin de păcatul demagogiei. Nerăbdător să-şi atingă scopurile, are totuşi abilitatea de a se arăta simpatic, amabil, punînd în acest scop "la bătaie" senzualitatea şi gustul său estetic. Fără a dispune de o inteligenţă care să-l atragă în aventura drumurilor încă nebătute, face parte din categoria celor ce cîştigă totdeauna în viaţă.

PAULA – de o mare vivacitate spirituală, cu o bogată fantezie, vioaie din punct de vedere fizic, trăieşte un dublu conflict în viaţă: pe de o parte trebuie să-şi stăpînească şi să-şi controleze tendinţa naturală spre fantezie, spre indisciplină; în al doilea rînd, tendinţa naturală pentru risipă şi-o auto-cenzurează cu perioade în care ajunge foarte aproape de zgîrcenie. Buna părere pe care o are despre ea însăşi (îndreptăţită, de altfel: inteligenţă, senzualitate, simţ al humorului) vine incontinuu în conflict cu deziluzia unei vieţi cotidiene care o obligă la prea dese şi prea mari compromisuri. O personalitate realmente interesantă.

TILL BUHOGLINDĂ

●

Doru Lazarovici, Haifa (vă răspundem aşa cum ne-aţi cerut, adică cu "mare sinceritate": nu, povestirile nu merg; şi tot cu mare sinceritate vă sugerăm să nu mai încercaţi a face *literatură* : scrieţi limpede, simplu, fără ocolişuri, relatînd întîmplările respective din viaţa dvs. de *ole*); *Elisabeta Ionescu,* Los Angeles (v-am trimis revista cu regularitate; să nu le fi furat careva, care citeşte româneşte, de la poşta din California...); *Jean Blum,* Migdal Haemek (articolul despre moartea lui Isus publicat în *Die Stimme* este interesant şi instructiv; dar, aşa cum singur aţi intuit, el merită să fie reprodus într-o gazetă din România, unde, la ora de faţă, fel de fel de tipărituri, patronate –vai! – de *organe* de sus, batjocoresc săptămînal neamul evreiesc; vă propunem, deci, să-l trimiteţi unei publicaţii civilizate din ţara de origine: România literară, Viaţa românească, Luceafărul, 22 etc., etc.); *Nathan Weinstein,* Tel Aviv (spaţiul nostru înghesuit nu ne permite să introducem (încă) o rubrică permanentă; aşadar, trimiteţi-ne texte de *ole,* din cînd în cînd; ne face plăcere să le găzduim); *Făt frumos; Pigalle; Cocoşel; Prinţesa Diana; Sul; Mitică din Petah Tikva; Afrodita; Contele de kibuţ; Vasilica Tastaman 2 etc., etc.* (nu, nu şi încă o dată nu: nu luăm în consideraţie scrisorile anonime); *Harry Shoshany,* Ramat Hanassy (cîteva epigrame: *Stupoare* Ca număr de asiguraţi/ Întotdeauna a fost primul;/ Dar astăzi am fost avizaţi/ că-i grav bolnav... Kupat-Holimul! *Promisiune* Ne-au promis viaţă mai bună/ Actualii corifei;/ Zilnic merge totul strună/ Însă numai... pentru ei!); *Ricu Ciobotaru,* Natania (subscriem întru totul la aprecierile dvs. privind pe regretatul Shimon Abramovici, activist devotat al *alialei,* preşedinte ani de-a rîndul al H.O.R.-ului din Ramle-Lod şi, în plus, pasionat comentator de politică internă şi internaţională în paginile presei de limbă română, inclusiv în *Minimum* unde au apărut ultimele sale intervenţii pe marginea fenomenului *la zi.* Acum, cînd s-a împlinit un an de la săvîrşirea sa din viaţă, aşezăm şi noi, împreună cu dvs., o floare pe mormîntul lui); *Dana Ştefănescu,* Bat Yam; Dr. *V. Dogmarova,* Ierusalim; *Paul Dimitrescu,* Los Angeles, USA; *Ana Lengyel-Lifschitz,* Ierusalim; *Sigmund Ehrlich,* Neve Monason; Ing. *Lucia Aronsohn,* Paris, Franţa; *Isidor Vais,* Natzeret-Illit; *Letiţia Sherer,* Düsseldorf, Germania; *David Shlomo,* Kiriat Bialik; *Toma Petrescu-Olt,* Braşov, România, *Sonia Induraim,* Madrid, Spania (mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice; ceilalţi – pe curînd)

CLEPSIDRA

Turism

Edwiga Adelman, director de imagine la Televiziunea Română, membru fondator al Asociației Culturale România-Israel; de la București; la rude

Anda Priboianu, inginer de sunet la postul de televiziune din Köln, Germania; la prieteni

Dr. N. (Nae) Robănescu, specialist în domeniul osteopatiei; de la București; la rude

Alegere

Dr. Michael Cernea, sociolog la "World Bank", Washington; în calitate de membru corespondent al Academiei Române

Prof. dr. I. Banu, filosof; în calitate de membru corespondent al Academiei Române

Deces

Jack Berariu (n. București, 1909), ziarist, fost redactor la săptămînalul de teatru "Cortina" (anii '40) și la cotidianul "Sportul" (anii '50-'80), epigramist. Condei talentat, înzestrat cu simțul humorului, J. B. a dobîndit o reală celebritate în presă datorită *Poștei redacției* din "Cortina", unde, sub pseudonimul Cyrano, satiriza moravurile și năravurile scenei bucureștene

CARNET

Conferință

Cu prilejul împlinirii a 45 de ani de la expulzarea din România a Eminenței Sale dr. Alexandru Șafran, fost Șef Rabin al României, miercuri 21 octombrie, ora 7 seara, va avea loc la loja Bnei Brith, dr. Niemirower, str. Kaplan 10, conferința dlui Adrian Zahareanu despre "Expulzări de evrei din România"

–

Dna Yolanda de la fostul "LEPAC" este rugată să ia legătura cu d. Moshe Olier (tel. 990368 – Rishon Le Zion) în legătură cu cărțile depuse spre vînzare la librăria ce și-a închis – enigmatic? – porțile

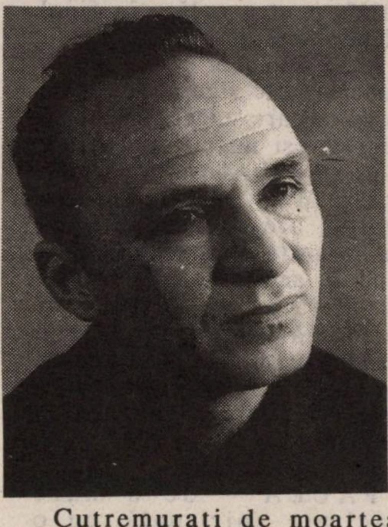

Cutremurați de moartea tragică a lui *Dan Deșliu* (n. 1927) – înecat în valurile Mării Negre – ne reculegem la mormîntul eminentului poet român și neînfricatului dizident din anii luptei contra tiraniei ceaușiste, și transmitem îndoliatei familii sincerele noastre condoleanțe.

Prietenii

Academia Americano-Română de Științe și Arte (ARA) a scos zilele trecute de sub tipar Volumul Enciclopedic "Români în știința și cultura occidentală". Volumul conține peste 400 de articole, studii, note biografice, însoțite de fotografii, selecțiuni din publicațiile unor scriitori, artiști, cineaști, critici literari și de arte plastice, matematicieni, fizicieni, chimiști, lingviști, oameni politici cu valoroasă activitate publicistică, ziariști etc., care timp de zeci de ani au adus o contribuție deosebită la tezaurul științei și culturii universale.

Pentru a primi volumul tipărit deocamdată în tiraj redus, vă rugăm să trimiteți un cec sau money order (Statele Unite) sau un money order internațional (Europa sau alte continente). Volumul costă 50 de dolari SUA + 6,83 dolari pentru poștă.

Comenzile pentru volumul de față de pot face pe următoarele adrese:

Ion Manea, 3328 Monte Vista Avenue, Davis CA 95616 USA; Miron Bonca, 9533 Hildreth Avenue, South Gate, CA 90280, USA. Telefon (213) 564-2877

S-a scurs un an de cînd cel mai iubit și respectat Om, *Mili* (*Emil Macadziob* 23 octombrie 1927 – 6 octombrie 1991) a intrat în veșnicie. În sufletele și gîndurile noastre zbuciumate, El va dăinui veșnic.

Odihnă și liniște eternă sufletului său sensibil și generos.

Daisy, soție
Dr. Sorina, fiică
Noly și Mary,
frate și cumnată
Restul familiei, prietenii

La 23 octombrie se împlinesc 6 luni de cînd mama mea, *Oma* (*Roza Bercovici*, 2 martie 1901 – 23 aprilie 1991) se odihnește printre Cei Sfinți. Noblețea și înțelepciunea ei ne vor călăuzi de-a pururi.

Dragoste veșnică,
Daisy, fiică
Dr. Sorina, nepoată
Familia și prietenii

PIETRE FUNERARE,
MARMORĂ ȘI GRANIT

NAFTALI FRIEDMAN

Fost Engler Friedman,
din București,
Șoseaua Giurgiului
și Filantropia

T. A. – KIRIAT SHAUL
Tel.: 6471594, 6476279

- PREȚURI CONVENABILE
- VENIM LA DOMICILIU
- EXECUȚIE IREPROȘABILĂ
- ÎNLESNIRI DE PLATĂ

VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE

●

SE PRIMESC COMENZI
ATÎT PENTRU KIRIAT SHAUL
CÎT ȘI PENTRU HOLON

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA OCTOMBRIE

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Început de noi afaceri sau de nouă orientare profesională. Evitaţi greşelile, ţinînd seama de sfaturile celor mai experimentaţi. Ziua de marţi vă poartă noroc.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)
Manifestaţi grijă pentru sănătatea dvs. Evitaţi excesele. Vitalitatea este garanţia succesului. Perspectivele profesionale sînt excelente. Se cere atenţie şi tact. Zile faste: duminică şi joi.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Perioadă favorabilă studiilor şi relaţiilor de afaceri. În viaţa de familie – divergenţe uşor de aplanat, cu condiţia să vă arătaţi concesiv. Numere favorabile: 1, 15, 40.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Pe plan intelectual, reuşite sigure, după o muncă intensă. Odihna meritată e necesară. Evitaţi neînţelegerile atît cu superiorii dvs., cît şi cu subalternii. Folosiţi o alimentaţie dietetică. Vă aşteaptă o perioadă complicată. Zilele de miercuri şi vineri vă sînt favorabile.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Perspective noi, favorabile în viaţa socială. Atenţie la sugestiile şi propunerile colaboratorilor. Relaţii sentimentale excelente. În acest domeniu, daţi dovadă de afecţiune, dar şi de discreţie şi de tact. Evitaţi aparenţe seducătoare care pot ascunde surprize neplăcute. Numere favorabile, 7, 25, 37.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Nu vă risipiţi în activităţi care nu vă slujesc interesele. Perseveraţi în domeniul afacerilor şi al politicii. Idei originale vă deschid porţile către succes. Cadrul familial vă oferă momente plăcute dacă îl veţi folosi corespunzător. Sănătatea: exces de nervozitate la orizont. Zile favorabile: luni şi sîmbătă.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Nu căutaţi să schimbaţi situaţia actuală în domeniul profesional. Nu este cazul să riscaţi să pierdeţi anumite avantaje cîştigate cu geu. Multă prudenţă în angajamentele pe care le contractaţi după 15 ale lunii. Încercaţi-vă norocul la Loto. Numere favorabile: 24, 29, 40.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Opiniile dvs. originale se vor bucura de apreciere. Prezentaţi-le cît mai atractiv superiorilor dvs. Nu vă angajaţi în legături sentimentale; momentul nu este prielnic! Veţi evita astfel dezamăgirile. Moderaţi-vă impulsivitatea. Evitaţi polemicile. Fiţi prudenţi, mai ales în a doua jumătate a intervalului.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Nu daţi dovadă de prea mare susceptibilitate. Fiţi calmi, dar perseverenţi. Momentul este potrivit pentru noi relaţii în viaţa socială, ca şi în cea familială. Totul depinde de priceperea dvs. de a folosi premizele existente. Preocupaţi-vă de starea sănătăţii, care comportă riscuri în prezent.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Încercările de a face schimbări pe plan profesional şi familial sînt sortite eşecului. Amînaţi proiectele pentru perioada următoare. Concentraţi-vă în direcţia acumulării de noi cunoştinţe şi a unei calificări superioare. Cumpăniţi-vă eforturile pentru a nu risca tulburări în domeniul sănătăţii. Zilele de duminică şi vineri vă sînt favorabile.

LEUL (23 iulie – 22 august)
În această lună urmează să luaţi o hotărîre majoră. Nu intraţi în panică, cumpăniţi avantajele şi dezavantajele. Sfatul colegilor merită să fie luat în consideraţie. Numere favorabile: 6, 11, 13.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Situaţia financiară vă cauzează mari griji. Nu trebuie să disperaţi. Perioada este favorabilă unor iniţiative care pot să vă scoată din încurcătură. Discuţiile din familie legate de planificarea bugetului nu vor duce la rupturi, dacă veţi da dovadă de înţelegere şi răbdare.

ŞANA TOVA!

EXCURSII ÎN TOATĂ LUMEA

CU ADRIAN PE ORICE MERIDIAN

ÎN ACEST AN SPRE *România*

● REDUCERE 10% LA TOATE PACHETELE DE TRATAMENT ŞI ODIHNĂ
în toate staţiunile balneo-climaterice
14-18 zile

REDUCERI SPECIALE
PENTRU VÎRSTA DE AUR

OFERTA SPECIALĂ "ADRIAN"
● HOTEL «BRADUL» ●
din staţiunea balneo-climaterică COVASNA
18 zile – 570 $

Preţul cuprinde: ● avion Tel Aviv – Bucureşti – Tel Aviv ●
● transfer rapid, direct de la aeroportul Otopeni la Covasna ●
● cazare full bord ● pensiune completă ● tratamente medicale ●

Plecare: 8 oct. – întoarcere 25 oct.

...IAR DACĂ NU VREŢI SPRE ROMÂNIA VĂ OFERIM O VARIATĂ GAMĂ DE EXCURSII PE MERIDIAN EUROPEAN
● AUSTRIA – Bad Gleichenberg ● Senfenberg ●
CEHOSLOVACIA – Trencianske Teplice ●
Piestany ● UNGARIA – Hajduszoboszlo ●

● ROMÂNIA ● CEHOSLOVACIA ● UNGARIA
● ROMÂNIA ● FRANŢA ●

LA TOATE EXCURSIILE ÎN EUROPA ●
AMERICA ● ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT
REDUCERE ÎNTRE 100-300 DOLARI

TEL AVIV STR. SHENKIN 8

☎ ● 200.687-8-9 ; 528.57.73 ●

HITACHDUT OLEI ROMANIA
DIN ISRAEL

IRGUN IOTZEI ROMANIA
MEMBRI IN HISTADRUT

UREAZĂ

UN AN NOU
FERICIT,
UN AN DE PACE
ȘI REALIZĂRI,
SĂNĂTATE ȘI
PROSPERITATE

PREȘEDINTELE
HITACHDUT OLEI ROMANIA
Uri Eliav

PREȘEDINTELE
IOTZEI ROMANIA
MEMBRI ÎN HISTADRUT
Arthur Israelovici

minimum

ANUL VI
NR. 68
NOIEMBRIE 1992
9,30 ŞEKELI

Foto: Hedy Löffler

PARTICIPÎND LA TRATATIVELE DE PACE, CU SERIOZITATE ŞI NĂDEJDE, ŞI PREZENTÎND SĂPTĂMÎNILE TRECUTE PROPUNERI NOI, ISRAELUL A OFERIT LUMII ARABE O FLOARE.

DIN PĂCATE – AŞA CUM NE ARATĂ ÎNTÎMPLĂRILE DIN URMĂ (ASASINATE, GREVA TERORIŞTILOR ARABI DIN ÎNCHISORI, CEI MAI MULŢI – ASASINI DE EVREI, ÎNDREPTATĂ ÎMPOTRIVA *PRIETENULUI* LOR MOSHE SHAHAL, MINISTRUL POLIŢIEI) – O.E.P.-IŞTII AU RĂSPUNS, RÎNJIT, ACESTEI FLORI CU UN CUŢIT DE MĂCELĂRIE.

GUVERNUL DORNIC DE PACE AL ISRAELULUI OFERĂ PETALE ROŞII. ARABII NE TRIMIT, ÎN SCHIMB (CA SĂ N-AVEM VORBE), SÎNGE EVREIESC. TOT ROŞU.

◆ **LIVADARU** ◆

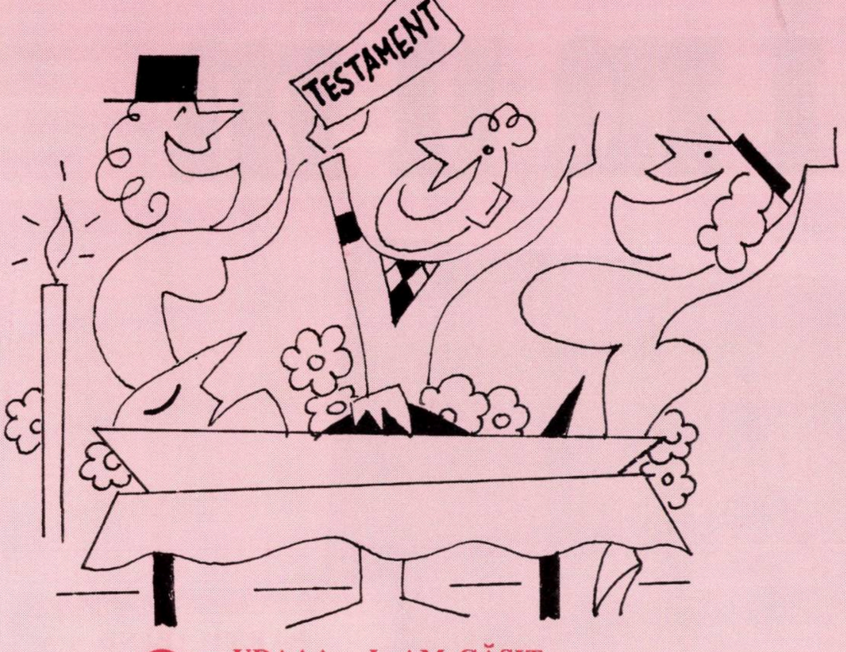

– URAAA... L-AM GĂSIT...

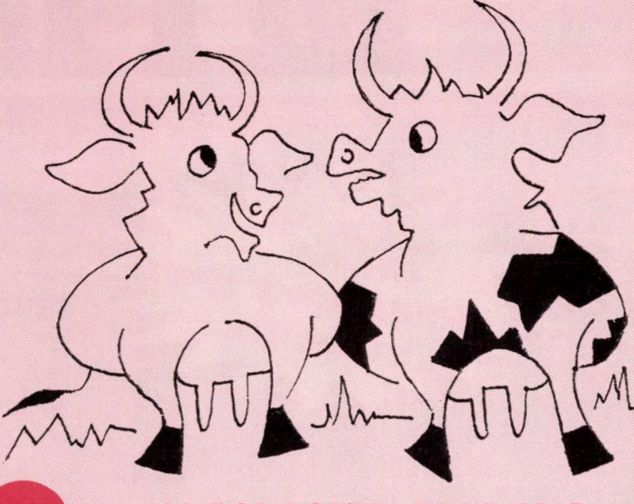

– AM DOI BOUȚI, UNUL MAI DEȘTEPT CA ALTUL...

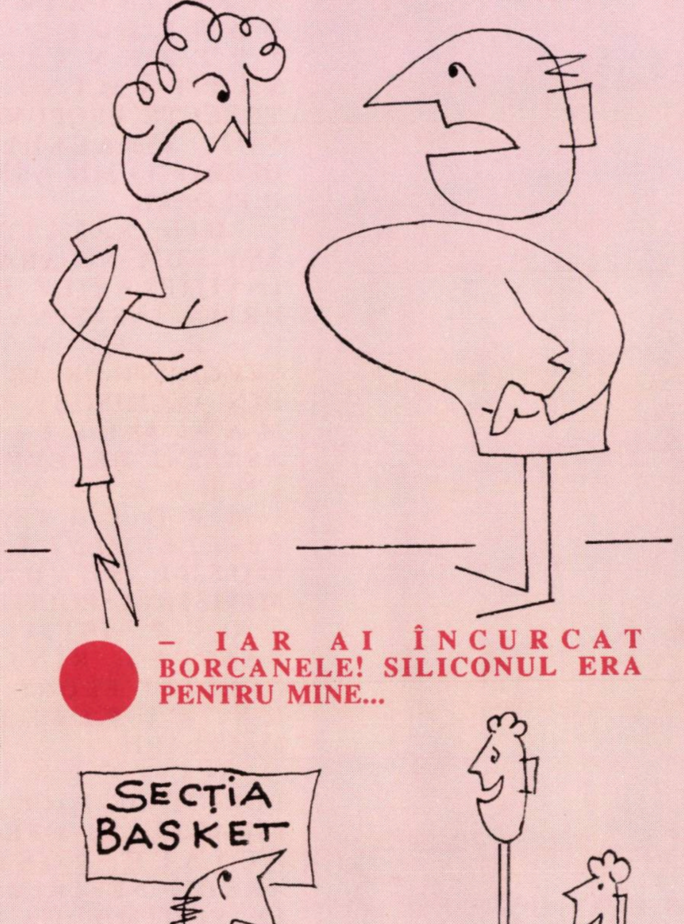

– IAR AI ÎNCURCAT BORCANELE! SILICONUL ERA PENTRU MINE...

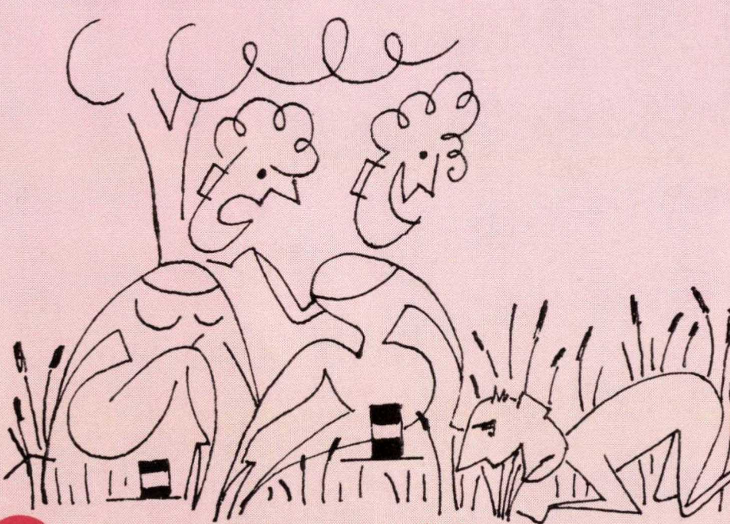

– CE L-A APUCAT, DRAGĂ ? !
– E VEGETARIAN...

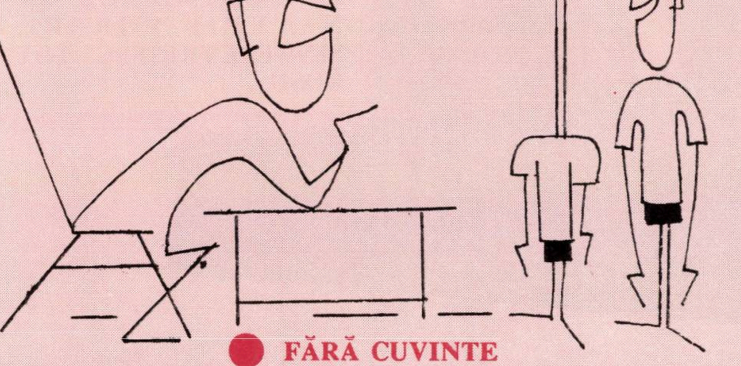
SECȚIA BASKET

FĂRĂ CUVINTE

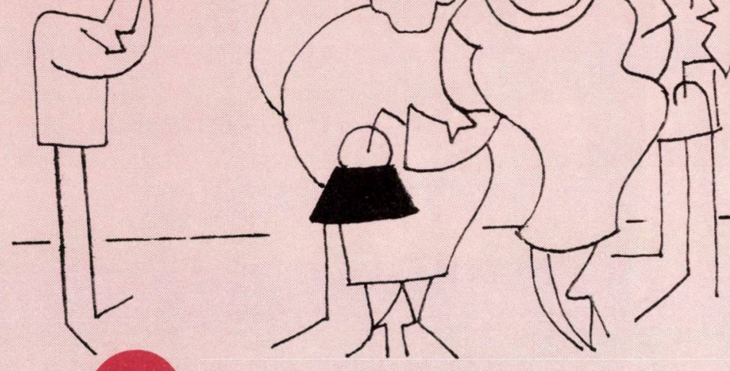

RÎNJIȚI, VĂ ROG, PROTEZELE.

MINIMUM • ANUL VI • NR. 68 • NOIEMBRIE • 1992

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 26 octombrie a.c.

ÎN ACEST NUMĂR

A. Zahareanu: Punct de vedere p. 2
Tendinţe. Punctul pe *i* p. 6
I. Artzi: Bloc notes p. 11
Dan Beniamini: Cronica mondenă p. 16
Rose Kennedy în versiune israeliană p. 18
Nelu Aderca: La moartea lui P.G. Sion p. 19
Carnet telavivian p. 20
Gura humorului: Manifest contra regimului p. 21
Noi p. 22
Alexandru Andy: Rămas bun, Mark Sidon p. 25
Pescuitorul de perle p. 27
Lumea românească p. 32
Harry Fosha: Corespondenţă de la New York p. 35
Jacob Popper: O fantomă rătăceşte prin Europa p. 37
Al. Mirodan: Dicţionar neconvenţional p. 39
Poşta dicţionarului p. 41
Cartea (E. Campus, Lucian Boz, Jacob Popper) p. 46
Idei (Al. Sever, A. Cassvan, H. Carasso) p. 49
Primim la redacţie (Radu Klapper, I. Fîntînaru, S. Levin, C. Isac) p. 51
Spectacol (R. Klapper, Mircea Săucan, S. Gelman) p. 55
Pagini (Ludovic Bruckstein, Ştefan Iureş, Caryl Brahms şi S.J. Simon, R. Segal) p. 61
***Minimum* e om ca toţi oamenii** (jocuri: Nelu Weinberg; bridge: P. Weinstock; sport; sănătate; gastronomie) p. 68
Poşta p. 74
Clepsidra. Carnet p. 80

Ca în multe ţări democratice, se "acordă" şi la noi în Israel oricărui nou guvern 100 de zile de credit. Trei luni în care guvernul nou e urmărit în tăcere, dar cu lupa.

Guvernul Rabin a împlinit 100 de zile de viaţă şi încă se mai bucură de încrederea cu care populaţia l-a adus la putere. Pe bună dreptate. E o atmosferă politică nouă, dătătoare de speranţe. Sînt indicii concrete că guvernul e decis să avanseze, pe plan extern, în direcţia unui acord de pace cu Siria, iar pe plan intern, să apuce de coarne taurul cel mai fioros – şomajul.

Dar ambele aceste probleme ultraimportante, ca şi altele sînt în pericol de a fi compromise din cauza conflictelor ivite prea devreme în coaliţie. Căsătoria morganatică din cadrul acestei coaliţii între Shas şi Meretz, şchioapătă şi împiedică serios mersul înainte. Si nu e vorba doar de polemica în jurul Genezei pe care a provocat-o prosteşte inteligenta Sulamit Aloni. Conflictul e mai adînc. E conflictul dintre două concepţii politice diametral opuse. Dar e şi un conflict între interese înguste de partid.

Itzhak Rabin pare decis să extindă coaliţia deoarece în vederea unor eventuale concesii şi poate sacrificii teritoriale la tratativele de pace, e nevoie de un spate mai larg. De aceea Tzomet şi Iahadut Hatora sînt ţinute în faţa uşii întredeschise a coaliţiei. Ele stau în prag. Au şi scaunele pregătite. Trebuie numai asentimentul celorlalţi comeseni. E greu de obţinut, dar nu imposibil. In fond, asta e politica: arta de a face cu putinţă imposibilul.

PUNCT DE VEDERE

Se va răsturna găleata cu apă?

■ **ADRIAN ZAHAREANU**

Jean Buridan a trăit în urmă cu vreo şase secole. El a aparţinut unei şcoli care căuta să desfiinţeze entităţile metafizice construite în Evul Mediu şi a pregătit ceea ce se poate numi filosofia modernă. De la el a rămas cunoscuta locuţiune "a fi ca măgarul lui Buridan", care înseamnă a nu şti încotro s-o apuci, pe ce drum s-o iei. Filosoful imagina un măgar, pe cît de însetat, pe atît de înfometat, plasat la egală distanţă de o găleată cu apă şi de o căpiţă de fîn. Buridan punea întrebarea: ce va face animalul mai întîi, va bea sau va mînca?

Fabula lui Buridan se potriveşte administraţiei americane. Pentru această administraţie – şi nu e vorba numai de cea actuală – găleata cu apă este Israelul, căpiţa de fîn sînt statele arabe bogate. Întotdeauna i-a fost greu administraţiei americane să se decidă ce poftă să-şi satisfacă. Cînd îşi potolea oleacă setea, îi chiorăiau maţele de foame şi, de multe ori, a fost gata-gata să răstoarne hîrdăul cu apă.

Puternicele legături comerciale, interesele negustoreşti ale Statelor Unite faţă de ţările arabe apasă greu în cumpăna sprijinului acordat Israelului. Această balanţă s-a înclinat totuşi, pînă acum, în favoarea noastră, datorită faptului că statul evreiesc a fost singura barieră solidă în calea infiltrării ruşilor în această regiune tentant de strategică. Dar acum?

Astăzi, aceste alegeri au, datorită conjuncturii politice şi a rolului de unică mare putere, o însemnătate mondială. Cît priveşte legile după care se conduc americanii, juristul Max Dismont, autorul volumului "Evreii, Dumnezeu şi istoria", apărut la New York, stabileşte o curioasă paralelă între forma de "guvernămînt" a evreilor din epoca biblică a judecătorilor şi cea garantată de Constituţia Statelor Unite. *"Există o stranie asemănare,* explică Max Dismont, *între concepţia care a inspirat legile constituţionale americane şi cea care a inspirat legile mozaice."* Nu e întîmplător faptul că democraţia americană are atîtea puncte comune cu prima formă de guvernămînt a evreilor. Fondatorii statelor americane erau oameni care studiau Biblia şi mulţi ştiau chiar destulă ebraică pentru a citi Vechiul Testament în original.

Pentru israelieni însă, e mai puţin important dacă poporul american adoptă sau nu adoptă legile codului mozaic, sau dacă poporul american ne consideră poporul Bibliei, cel care trebuie să sufere, dar care trebuie să şi învingă, şi care, de aceea, trebuie ajutat. Nu totdeauna America şi-a dat seama de actualul rol al ţării noastre, de misiunea Israelului. Putem cita multe cazuri cînd Statele Unite nu ne-au ajutat, n-au recunoscut importanţa Israelului, au minimalizat poziţia noastră geografică, plasată la graniţele "diavolilor". Multă vreme documentele cu privire la atitudinea Americii faţă de crearea Statului Israel în 1948 au rămas inaccesibile şi nu au fost cunoscute. Este vorba de un dosar cu sute de pagini, în care se află şi un memorandum care începea cu refuzul asistenţei cerute de Israel. O altă sugestie a fost de a se interzice organizaţiilor evreieşti din America, colectarea de fonduri pentru ajutorarea noului stat.

Trebuie să recunoaştem că, astăzi, există însă în Statele Unite un lobby evreiesc foarte important, care contribuie la menţinerea bunelor relaţii dintre America şi ţara noastră. În ultimul timp însă şi lobby-ul arab s-a întărit. El este sprijinit de reprezentanţii Ligii Arabe, societăţile petroliere, grupurile de cercetări arabo-americane, asociaţiile caritabile care strîng fonduri pentru refugiaţii arabi (bani care intră în casieria teroriştilor), avocaţi angajaţi de organizaţiile arabe ca să le susţină interesele şi care devin, inevitabil, sprijinitorii arabilor.

Starow Talbot, unul din corespondenţii politici ai revistei "Time", scria cîndva că Israelul s-a amestecat vreme de zeci de ani, cu talent şi succes, în politica internă americană. Şi că identificarea prea mare a Washingtonului cu Israelul a zădărnicit eforturile americane de a-şi coordona politica cu ţările Pieţei Comune Europene şi a complicat relaţiile americane cu majoritatea ţărilor din "lumea a treia" şi cu aproape toate ţările musulmane.

Toate acestea au produs în Israel, dacă nu temeri, cel puţin mari şi serioase semne de întrebare în legătură cu viitoarea politică externă a Statelor Unite.

Unchiul Sam, plasat astăzi ca "măgarul lui Buridan", va fi oare atît de înţelept ca să nu dea cu piciorul şi să verse găleata cu apă?

Pentru că, pentru ţara noastră, important este ca cel ce se va instala sau va rămîne după 3 noiembrie la Casa Albă să ne sprijine – sub toate aspectele.

În acest scop, şi guvernul nostru are datoria să intensifice relaţiile – din toate punctele de vedere – cu Statele Unite şi nu să le înăsprească – aşa cum a făcut-o guvernul trecut.

30 DE ZILE

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443
Fax numai pentru anunţuri publicitare

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 37 şekeli
Carnet: 10 cuvinte – 16 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 53 şekeli
1 an (12 numere): 105 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Rodica Miletineanu

Difuzarea: ATLAS
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM-PUBLISHERS
LTD.

• Iugoslavia

De fapt, conflictul iugoslav e de-abia la început: Croaţia, care s-a înarmat masiv în vremea din urmă, se pregăteşte să recucerească, cu tunurile, teritoriile ocupate de sîrbi. În acelaşi timp, albanezii din Kosovo sînt gata-gata să se răscoale. Ca şi ungurii din Voivodina. Şi ce poate să facă faimoasa Comunitate Europeană în faţa acestui val, ea care n-a fost în stare să rezolve problema Irlandei de Nord, veche de patruzeci de ani?

În ciuda tuturor medierilor, pe cît de numeroase pe-atît de ineficiente ale Comunităţii Europene, şi în pofida prezenţei masive a "Căştilor albastre" ale ONU, fosta Iugoslavie pare a se instala temeinic într-un război ucigător, cu neputinţă de controlat şi stăpînit. Populaţiile din zona respectivă, care au ştiut să coexiste paşnic decenii de-a rîndul, plătesc acum preţul nebuniei naţionaliste care încearcă să impună în Serbia, în Croaţia şi-n alte locuri state "pure din punct de vedere etnic" şi care fac din *celelalte* încarnarea răului.

Tot sprijinind ideea cantonizării, Comunitatea Europeană încurajează constituirea de teritorii "pure din punct de vedere etnic"... Este, deci, riscant să spunem că pompierilor incendiari ai Comunităţii Europene le va fi greu să stingă incendiile pe care le-au aprins?

O specie nouă care s-a definit în felul acesta: eschimoşii, a apărut în Slovenia după declararea independenţei: 60.000 de cetăţeni au refuzat să-şi declare vreo naţionalitate anume aici, în republica aceasta unde întîlneşti 12% căsătorii mixte. Găsim "eschimoşi" şi în Croaţia, în regiunile ostile apariţiei croatului pur prin sînge şi cultură, adică mai ales la Dubrovnik şi în Dalmaţia; eschimoşi întîlneşti şi în Istria, o regiune multiculturală, deschisă asupra lumii.

(După "Le Monde diplomatique", Paris)

• Europa de Răsărit

"...Asistăm la un paradox consternant: în vreme ce liberalismul, în stadiul său ultim, s-a transformat aproape pretutindeni într-un fel de social-democraţie,... comunismul, el, este pe cale să dea naştere unei versiuni preistorice a capitalismului, a capitalismului primitiv, cît se poate de primitiv. (...) Mai peste tot în Est – dar şi în Vest, de altfel – triumful mult trîmbiţat al economiei de piaţă se traduce printr-o formidabilă dezvoltare a delincvenţei organizate: exploatarea deşănţată a sexului (peste 15.000 de prostituate, astăzi, la Varşovia), sporirea continuă a traficului de droguri, puterea mereu în creştere a grupurilor internaţionale de criminali, proliferarea bandelor armate *particulare.* Dincolo, de pildă, de tragedia etnică, în Iugoslavia asistăm la preluarea puterii, ici şi colo, în diferite regiuni, de către anume şefi de gang. Se pare chiar că unii dintre aceştia şi-au amenajat propriile lor lagăre de concentrare. Aceeaşi situaţie în Gruzia sau în Kazahstan, unde capitalismul primitiv îmbracă forma şantajului (racket) sistematic.

La orizont, deci, un pericol extraordinar, şi anume ca cetăţenilor traumatizaţi, şi debusolaţi, şi "spălaţi pe creier", democraţia liberală să le apară în chip de tîlhărie mereu în creştere şi banditism instituţionalizat. Un capitalism al curului (capitalisme du cul, în original, n. red.) şi al Mafiei.

E absurd, s-a spus, dar consecinţele acestui absurd sînt redutabile. Fiindcă, bizuindu-se pe răspîndirea acestui aşa-zis model de societate, s-a produs în Rusia fuziunea organică

30 DE ZILE

TENDINTE

dintre neostalinism şi neofascism. Fenomen pe care-l întîlnim şi în România..."

(Din articolul "Capitalismul, Mafia şi Curul", de Serge Maury; în "L'Evénement du Jeudi", Paris, august a.c.)

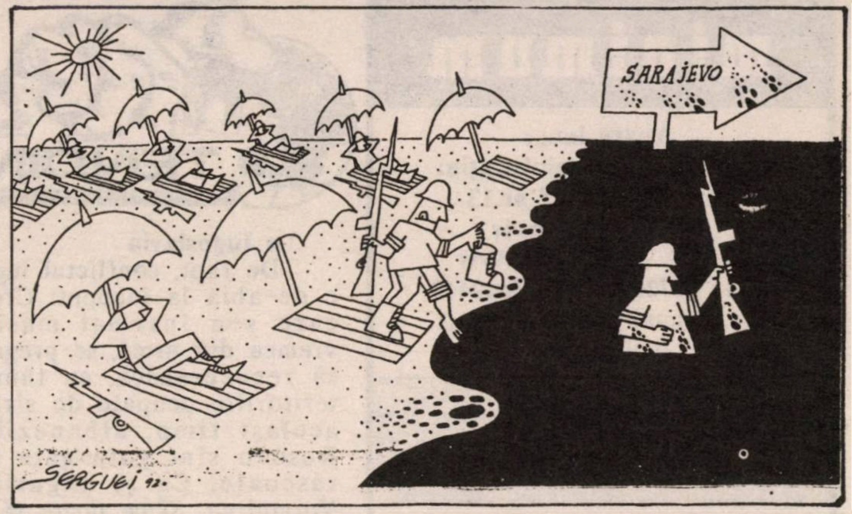

Desen de Serguei, din "Le Monde diplomatique"

• O.N.U.: începutul sfîrşitului

"Arătîndu-se acum incapabilă să impună o reglementare paşnică a conflictului din Iugoslavia, Organizaţia Naţiunilor Unite ar putea să cunoască aceeaşi soartă ca Liga Naţiunilor de la sfîrşitul anilor '30."

(Dieter Schröder; "Süddeutsche Zeitung", München)

• U.S.A.: moravuri

Bătrînii

La Miami Beach, în Florida, bătrînii sînt "văzuţi" din ce în ce mai rău. Parcă n-ar mai fi nevoie de ei.

Dacă eşti tînăr – citim într-un reportaj din "Jerusalem Post" – e bine de tine: faci o viaţă. Mîncare bună, distracţii cu duiumul. Problema este să arăţi că o duci bine şi fiziceşte (deci operaţie de chirurgie plastică) şi financiar: maşină sport de ultimul tip.

Altminteri, nu mai e ce-a fost pe vremuri. S-a terminat cu paradisul pensionarilor care (mulţi dintre ei evrei din New York) se retrăgeau aici ca să-şi încălzească oasele la bătrîneţe.

Un pensionar (nu prea tînăr) la Miami Beach: în spatele hotelului!

Direcţia unui hotel cu apartamente a cerut "bătrînilor" să nu mai stea pe şezlonguri în faţa stabilimentului, ci să se mute cu scaunele în spatele clădirii. Ca să nu fie văzuţi de tinerii bine, bronzaţi şi muşchiuloşi care se plimbă prin faţa hotelului. "Ai impresia– declară Yvonne Lee, directoarea unui Centru de pensionari evrei – că tinerii de azi de-abia aşteaptă ca bătrînii să moară."

• Homosexualii noştri

Sărbătorirea Yom Kippurului de anul acesta şi a Sucotului în U.S.A. au evidenţiat *ofensiva* comunităţilor "marginale", pînă nu de mult excluse din rîndurile sinagogii şi socotite de *ruşine* în familii: e vorba de homosexuali şi lesbiene.

Trei sinagogi de pe întinsul Statelor Unite sînt specializate în oficierea de servicii religioase anume pentru susnumitele categorii.

Cea mai importantă din acestea, Templul Beth Hayim Hadashim, se află la Los Angeles, find condusă de rabinul Marc C. Blumenthal. Rabinul are grijă să nu menţioneze niciodată sexul Domnului, cheamă la Tora cupluri de homo sau lesbiene şi înalţă rugăciuni – Kadish – în amintirea enoriaşilor morţi din cauza bolii AIDS (SIDA). Potrivit spuselor lui Blumenthal, cetăţenii *gay* reprezintă 10% din totalul populaţiei evreieşti din U.S.A. Mulţi dintre aceştia poartă la sinagogă bluze albe (tee-shirt) pe care se poate citi inscripţia: "La fiecare minian – *unul*!"

• Femeia

Potrivit unui sondaj despre moravurile din Statele Unite, la ora 1992, 83% din femeile americane preferă shoppingul mîngîierilor şi sărutului.

Revista "Figaro Magazine" din care extragem această ştire se declară consternată.

Noi – aşişderea.

• România: rezultatul alegerilor

Aşteptate cu viu interes, atît în România cît şi peste hotare (şi-n primul rînd în rîndurile originarilor din România aflaţi în Franţa, Germania, Statele Unite sau Israel), alegerile de la 27 septembrie s-au soldat cu un rezultat scontat şi cu unul mai puţin scontat.

Rezultatul scontat: victoria lui Ion Iliescu la alegerile pentru preşedinţie; clasat pe primul loc în turul I, d. Iliescu a învins confortabil în turul II (11 oct.), fără *suspens*, pe rivalul său, prof. Emil Constantinescu, reprezentantul opoziţiei. Scor – grosso modo – 60% la 40%. Spuneam că rezultatul fusese scontat deoarece

30 DE ZILE

TENDINȚE

contracandidatul dlui Iliescu era practic un necunoscut în clipa cînd s-a dat startul campaniei electorale. Cum anume o fi funcționat creierul politic al Convenției Democrate cînd a decis să opună președintelui Iliescu – lider contestat dar cu experiență bogată în conducerea statului – un universitar distins dar anonim, constituie pentru analiștii fenomenului românesc o curiozitate și un mister.

Celălalt rezultat – avem în vedere alegerile pentru parlament (Camera deputaților și Senatul) – a fost, cum spuneam, mai puțin scontat. Multitudinea de partide aflate în competiție (au fost atît de multe liste încît, pentru a se descurca, alegătorii au primit, la secțiile de votare, cîte o... broșură pantru a se lămuri cum devine cazul cu candidații) au dus la fărîmițarea voturilor. Din această cauză partidul cel mai bine plasat și anume FDSN (Iliescu) a obținut sub 30% din voturi, procentaj insuficient, în orice țară din lume, pentru a forma *fără probleme*, un guvern viabil. Drept care, FDSN-ul trebuie să depună eforturi ieșite din comun dacă vrea să formeze guvernul. Președintele Iliescu a lansat ideea unui cabinet de uniune națională, însă primele reacții ale opoziției au fost negative. Spre deosebire de lumea occidentală (inclusiv Orientul occidental în care trăim), unde coalițiile dintre conservatori și social-democrați (vezi Germania, vezi Franța, vezi Italia) sînt monedă curentă, în România anului 1992 ura dintre cele două tabere este atît de profundă încît șansele unui guvern de coaliție (bazat pe FDSN și Convenția Democrată) pare destul de reduse.

Ar însemna, în cazul acesta, ca FDSN-ul să se alieze cu partidele zis extremiste. Și, în primul rînd, cu Partidul România Mare (C.V. Tudor, Radu Theodoru, E. Barbu, Ilie Neacșu), cunoscut ca promotor al xenofobiei și antisemitismului (inclusiv latura sa anti-israeliană). Formula, tehnic vorbind, este posibilă.Rămîne de văzut dacă Ion Iliescu și echipa sa vor face acest pas politico-moral, de semnificație și răsunet.

● Studenți israelieni înjunghiați la Timișoara

O "premieră" care a pus pe gînduri lumea studențească israeliană din România: așa cum informează agenția ARPress, doi studenți israelieni au fost sfîrtecați cu cuțitul în parkingul "Complexului studențesc" din Timișoara. Unul din studenți a murit pe loc, celălalt, internat de urgență în spital, a fost salvat in extremis. Autorul atentatului, Shami Abi, iranian, în vîrstă de 27 de ani, a dispărut, fiind căutat de poliția română.

● Panică

"Chit că vrem chit că nu vrem, campania electorală a învingătorilor (FDSN, P. România Mare) a speriat investitorii străini. Cîteva ambasade și-au sfătuit conaționalii care au investit în România să-și facă grabnic socotelile și să se mute în Bulgaria."

(Din articolul "Cutia cu bomboane otrăvite" de Florin Iaru; în "România liberă", Buc.)

● Germania (și România)

Întrebare: Ce pericol potențial amenință România?

Răspuns: Răzbunarea Germaniei. După Iugoslavia, va veni rîndul nostru.

(Dintr-un interviu acordat de Gelu Voican-Voiculescu, ambasadorul României în Tunisia, ziarului "Românul", București)

■

PAVAROTTI ȘI ALȚII

Luciano Pavarotti (aici de față) a cîntat în fața a 5000 de spectatori la Yad Eliahu, exprimîndu-și voit și dinadins simpatia sa la adresa Israelului. Actorii Peter O'Toole și Tony Curtis filmează în Neghev. Papa de la Roma a acceptat, în principiu, invitația de a vizita Israelul. Zece miniștri de externe din zece țări fac coadă pentru întrevederi cu șefii guvernului nostru. Țara noastră a stabilit relații diplomatice cu atîtea capitale străine în vremea din urmă, că Externele de la Ierusalim nu mai știu cum să găsească locuințe pentru noii ambasadori.

În condițiile acestea, declarația eminentului dramaturg evreu american Arthur Miller, săptămînile trecute, cum că Israelul este o țară-paria în lumea de azi din cauza politicii sale *înguste* , mi se pare, iertată fie-ne îndrăzneala, o replică nereușită (din acelea ce fac *fîs* în sală) a marelui scriitor

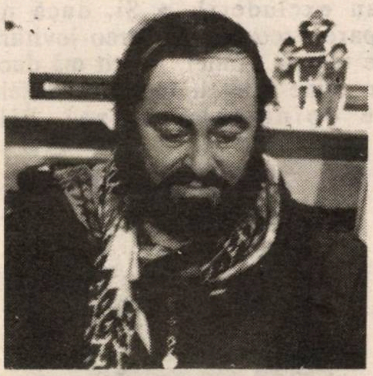

GENEROZITATE

E frig. Suflă vîntul. Pe marginea trotoarului o cerșetoare ține de mînă micuțul ei băiețel și cere pomană. Copilului îi clănțăne dinții.

– Vai ce nenorociți sîntem, mămico!

– Nu-i nimic, dragul mamii, să vezi că totul o să se aranjeze.

– Știu eu că ceri de pomană ca să-mi poți da mie de mîncare.

– Vai, nu spune, îmi zdrobești inima cu vorbele astea.

– Dar mamă, totul se va schimba, cînd o să fiu mare, o să fiu bogat, o să fiu cineva, așa că tu...

– O, dragostea mea!

– ...așa că tu o să cerșești numai pentru tine!

(Consemnată de Sorina Malcaș, Haifa)

30 DE ZILE

Punctul pe i

Clinton

● Aşadar, în cursul lunii acesteia, noiembrie, vom şti cine este noul preşedinte al Statelor Unite. Lucru important, ba chiar f. f. important, deoarece, după dispariţia URSS ca a doua super-putere, ţara cu capitala la Washington (D.C.) a rămas (fenomen *unic* în istoria modernă) singura supra-putere de pe glob. Singurul ce-ce (Comitet Central adică), de unde vin hotărîrile fatale (aprobări, voturi de blam cu avertisment sau excluderi). ● Şi, dacă nu apare vreo bombă, vreo lovitură de teatru, atunci, pe cît mă duce pe mine mintea (egal sondajele de opinie americane), Bill Clinton, candidatul Partidului Democrat, guvernatorul cu mutră de adolescent întîrziat, va fi noul locatar al Casei Albe. ● Actualul preşedinte, George Bush, se află, la sondaje, mult în urma lui Clinton, iar Ross Perrot, al treilea candidat, pare o prezenţă cam exotică, intrat în cursa pentru preşedinţie mai mult ca să încurce lucrurile decît să le descurce. ● Această uluitoare campanie (uluitoare prin prăbuşirea lui Bush în ochii opiniei) prezidenţială a scos la lumină (încă o dată şi încă o dată) faptul, extrem de simplu (şi de aceea greu de înţeles) că ceea ce interesează întîi şi întîi pe alegătorii dintr-o ţară democrată (ba chiar şi dintr-una nedemocrată) este situaţia concretă, reală, condiţia de viaţă a lor şi a familiei lor (nevastă, copii, părinţi, socri şi cumnaţi). ● Succesele internaţionale (vezi prestigiul României în lume sub domnia a cui ştim noi) fac bine, omul se mîndreşte nespus cînd preşedintele ţării se plimbă în caleaşcă cu Regina Angliei, dar esenţialmente ceea ce contează este leafa, mîncarea, lumina, apa caldă din bloc, şcoala copiilor. Or, ce s-a întîmplat în America? Bush s-a lansat tare de tot pe arena internaţională, victoria asupra lui Saddam Hussein din 1991 l-a săltat, brusc, la rang de lider mondial, distrugerea statelor comuniste din Răsăritul Europei l-au propulsat pe post de şef necontestat al globului, cota lui la bursa electorală ajunsese, nu mai departe decît anul trecut, la înălţimi năucitoare (80% din americani erau *pentru* el), dar tot ocupîndu-se de prestigiul planetar, omul a neglijat cîteva fleacuri cotidiene din State: şomajul, inflaţia, asistenţa medicală şi altele asemenea. ● Spre surprinderea lui, cetăţeanul din Arkansas sau Vermont s-a dovedit mai sensibil la asemenea detalii cotidiene decît la "semnificaţia istorică a dărîmării zidului Berlinului". Rezultatul se cunoaşte. Şi, repet, repet, exceptînd o lovitură de teatru, acuşi, la început de noiembrie, Bush nu va mai fi preşedinte al U.S.A. ● Aşadar, atenţie, Itzhak Rabin, şi atenţie, Shimon Peres! Toate şedinţele plenare lărgite de la Washington pe tema procesului de pace sînt bune şi frumoase, discursurile rostite la O.N.U. ne impresionează profund, înaltele aprecieri ale lui Kohl, Mitterrand sau John Major la adresa guvernului israelian de astăzi ne produc o plăcere nespusă, dar problema noastră este una şi bună: *păpica*! Păpica cetăţeanului israelian. *Păpica*, recte locul de muncă pentru el, maşkanta fără jaf, Kupat-holimul şi alte lucruri asemănătoare din care este alcătuită viaţa de zi cu zi a omului. Să nu uitaţi asta nici o clipă. Nici atuncea cînd îmbrăcaţi smokingul ca să vă duceţi la o recepţie la *Waldorf Astoria*, nici cînd *acordaţi* un interviu de răsunet postului de TV NBC. Nici o clipă; altminteri, la viitoarele alegeri, poporul, căruia (vă spun un secret) i se cam fîlfîie de prezenţa voastră în smoking la recepţii, o să vă mătrăşească fără probleme, votîndu-l, cu mic cu mare, pe Bill Clintonul Israelului. ● Vă mai amintiţi? Prin 1988 ne-a vizitat ţara domnul David Mellor, ministru de stat în guvernul britanic. Omul s-a remarcat rapid printr-o trăsătură mai rar întîlnită în diplomaţia engleză: obrăznicia. Spun mai rar întîlnită fiindcă îndeobşte englezul de la Foreign Office are stil (chiar dacă n-are întotdeauna dreptate). Ambasadorul de azi al Londrei la noi, Andrew Burns, de pildă (asta ca să dau un exemplu luat la întîmplare) este un model de cultură, fineţe, tact şi respect faţă de oamenii ţării gazdă. Domnul Mellor ăsta (pardon de expresie pentru domnul) se uita de sus, ca ciocoiul, la gazdele israeliene, se îmbrăţişa telegenic, să fie văzut de către cine trebuie cu şefii OEP-ului de pe-aici şi ne dădea lecţii de drepturile omului şi de morală proletară. Atit de departe a mers demnitarul cu mitocănia

Mellor

30 DE NOPŢI

încît la un moment dat l-a muştruluit sever şi încruntat pe un ofiţer Zahal în Gaza, de faţă fiind camerele de luat vederi ale televiziunii, dîndu-şi în acelaşi timp cu presupusul despre comportarea Israelului în regiune. Ieşirea obiectivului demnitar n-a rămas, din cîte-mi amintesc, neobservată. Aba Eban (porumbel din Maarah şi format la Oxfordurile engleze), care conducea, la vremea respectivă, comisia Knessetului pentru afacerile externe, a sărit în sus, ca omul călcat pe bătătura demnităţii naţionale. "Mellor – a spus el – n-are nici un drept să discute o situaţie operaţională cu un ofiţer Zahal, după cum eu, la rîndu-mi, n-am nici un drept să dau ordine şefului poliţiei din Birmingham dacă acesta ar avea de rezolvat vreo problemă complicată în oraş." ● Toate astea, repet, se petreceau în 1988. Mie, purtarea gentlemanului musafir nu mi s-a părut cuşer de fel, ideile mele despre diplomaţie îmi spuneau (ba chiar urlau) că nu aşa se comportă un diplomat într-o ţară străină, suverană şi independentă, că Israelul nu e moşia lui mă'sa şi nici pub-ul la care el bea bere Guiness, crăcănat, la 12, în pauza de masă, şi că, dacă m-aş lua după nas (citeşte intuiţie), aş zice că individul nu s-a dat în stambă, aici, aşa de pamplezir, ci cu schepsis, adică şi-a făcut datoria de salariat, cu chenzină, al O.E.P.-ului. Dar cum să spui una ca asta, atunci, pe loc, în 1988? Cum să te laşi tu (= eu), gazetar responsabil, condus numai şi numai de intuiţie? Cum să lansezi asemenea insinuări grave, dacă nu ai *dovezi*? Nu se poate. Drept care am tăcut (dracului) din gură. cu atît mai mult cu cît, dac-o spuneam pe-aia bună, după principiul ce-ai în guşă şi-n căpuşă, ar fi sărit, cu siguranţă, porumbeii toţi din alia pe mine, făcîndu-mă de capsoman care, una-două, nu văd decît agenţi O.E.P.-işti în jurul meu. ● Aşa că mi-am pus lacăt la gură şi am tăcut. ● Am tăcut un an, am tăcut doi ani, am tăcut trei ani, patru, am intrat şi în al cincilea an de tăcere, cînd, ce să vezi? Există (se pare) totuşi un Dumnezeu care le vede pe toate. Şi ce vrea acest bun Dumnezeu? Vrea ca domnul (încă o dată pardon de expresie) David Mellor, ministru mereu în guvernul conservator (ba chiar şi candidat la funcţia de prim-ministru) să fie prins în flagrant delict de gazetarii englezi cu o actriţă-porno (foarte O.K. de altfel) şi pus pe trei coloane, pe pagina întîi a ziarelor. Pînă-aici n-aş avea nimic de zis, treaba lui, să fie sănătos, amorul fizic e un lucru eminamente recomandabil, eu, aşa cum m-au învăţat partidul şi guvernul, nu mă amestec în viaţa intimă a tovarăşilor noştri. Numai că, aşa cum au dezvăluit gazetarii din insulă, demnitarul s-a mai încurcat şi cu altcineva; şi nu cu o fufă oarecare, cu o pin-up girl londoneză sau o pipiţă de la teatrul erotic *Raymond* din Soho (35 de lire biletul la balcon); el s-a încurcat cu fiica unui şef O.E.P.-ist (mai precis a "ministrului de finanţe" al organizaţiei non-profit a lui Arafat). ● Aceasta, pe lîngă nişte coapse de zile mari (dintr-acelea care te fac să calci morala proletară şi să iei un vot de blam cu avertisment) mai posedă, ca toţi O.E.P.-iştii fruntaşi pe ramură, şi-un cont frumuşel la bancă. Drept care l-a invitat pe ministru la un weekend prelungit, care-a costat 20.000 de dolari, la un hotel 5 stele, cu şampanie la micul dejun, filme porno în odaie şi alte bucurii. Tăticu a dat banii (se decontează la Tunis, unde se află C.C.-ul O.E.P.-ului), fata a dat ce are ea, iar Mellor (se cîntă pe melodia Milord, Milord de Edith Piaf) s-a simţit ca nişte teritorii dezrobite, fredonînd cunoscutul cîntec popular "şi ..., şi cu banii luaţi". Poanta e că toată tărăşenia asta a avut loc (coincidenţă, ca să vezi!) tocmai în zilele războiului din Golf, cînd soldaţii englezi luptau împotriva lui Saddam Hussein (şi a aliatului său Yasser Arafat)). ● Ce anume i-o fi şoptit ministrul englez la aşternut fetei cu privire la planurile engleze din Golf – nu ştiu. Şi cîţi aviatori britanici ar fi fost doborîţi în Golf, muşcînd pămîntul, datorită şoaptelor la ureche ale amantului, iarăşi nu ştiu. Dar, aşa cum mă aşteptam, cîţiva gazetari mai răi la suflet de felul lor se îndeletnicesc cu aflarea adevărului. ● Ceea ce reţin eu, pînă una-alta, este că poziţia lui Mellor în problemele Orientului Mijlociu în general şi ale Israelului în special este strîns legată de poziţiile adoptate de el în pat cu ispititoarea O.E.P.-istă. ● Cazul Mellor mi-a amintit, de fapt, că fel de fel de atitudini *principiale*, greu de înţeles în mod normal, se explică uşor dacă tu, om care observi fenomenele, dispui de oareşicari date. Uite, de-o pildă, vechiul nostru muşteriu, d. James Baker, secretarul Departamentului de Stat al U.S.A., omul nr. 2 al administraţiei Bush, zis şi *call me Jimmy*. Ani de zile omul s-a purtat cu guvernul israelian cum se poartă un patron cu slujbaşii lui, olimi înspăimîntaţi că le taie leafa. La un moment dat, vorbind în faţa comisiei de afaceri externe a Congresului (sau a Senatului), a făcut un *banc* spunînd: dacă Israelul are nevoie de noi să ne telefoneze la 5384122 (sau 8750182, sau 3457048, habar n-am)stîrnind rîsetele asistenţei: ha! ha! ha! Pe urmă, era în timpul războiului din Golf, cădeau Skudurile peste noi, l-a chemat la ordine pe ambasadorul Zalman Shuval, un om civilizat, luîndu-l la trei păzeşte din cauza unui interviu dat de acesta unei gazete americane. Ce înseamnă că l-a chemat la ordine? A pus pe un subaltern de-al său (că el, Baker, e prea mare, îi cădea conciul să stea de vorbă cu reprezentantul ovreiaşilor)să-l cheme pe Shuval în birou şi, ţinîndu-l în picioare, să-i facă cu degetul, aşa cum îmi făcea mie, în şcoala primară, domnu' director Stoleru cînd vorbeam în bancă. Noroc că nu i-a spus să vii cu tac'tu tuns şi nu l-a pus cu genunchii pe coji de nucă. Eu (şi nu numai eu) am îngheţat atuncea, de ruşine.

30 DE ZILE

Shuval, care totuşi nu e ambasadorul unei ţări de animale şi nici al unei colonii a Texasului, a stat drepţi, a cerut iertare pentru declaraţiile sale, a spus nu mai fac domnu' şi săru-mîna şi s-a retras din cabinet de-andaratelea. Aşa primise indicaţii (preţioase) de la Externele care n-au înţeles (cum n-au înţeles mulţi, mulţi din Israelul nostru cu ecouri de Galut) că în momentul cînd te simţi slab şi oi-vei-ist ai pierdut partida pe vecii vecilor amin. ● Pe mine, repet, atitudinea (uite ce frumos vorbesc) lui Baker m-a uimit, m-a şocat, dar n-am zis nimic, fiindcă nu-i înţelesesem dedesubturile. ● Acuma însă, le-am înţeles. Am aşteptat cam mult, recunosc, dar, în sfîrşit, le-am înţeles. ● Fiindcă, ce să vezi? Intrigată, ca şi mine, ca şi alţii, de *principialitatea* dlui Baker la adresa Israelului, o ziaristă americană, dna Marjorie Williams, şi-a zis: ia să vedem noi ce se-ascunde sub această nemaipomenită principialitate – şi-a început (pîş-pîş) să scormonească prin trecutul glorios al personajului. "Nu se poate – şi-a zis ea – să nu găsesc ceva în autobiografia lui. Prea face el pe intransigentul cu Israelul, ca să nu aibă ceva la dosar". Şi a găsit. Da, ai să rîzi, a găsit. Tot scotocind, ca o bună *cadristă*, prin dosare şi hîrtii, dna Williams a dat peste o teză de doctorat la Universitate, în care texanul James Baker, legat prin familie (mişpaha) de fel de fel de afaceri petrolifere cu poporul frate arab, a scris negru pe alb: "Statele Unite au greşit cînd au sprijinit înfiinţarea Statului Israel în 1948". ● Citind acestea, m-am bătut cu palma peste frunte, violent, exclamînd: ehei! ● Ehei, nea' Jimmy, păi acum am venit, în sfîrşit, de-acasă. De cînd mă fierbi! De cînd mă perpeleşti pe jăratec! Simţeam eu că ceva nu e în regulă, de mult, că nu e cuşer, dar, ca orice gazetar responsabil ce mă aflu, nu puteam să arunc aşa, aiurea, cu suspiciuni şi acuzaţii. Dar acuma am înţeles. Mi-a căzut fisa, într-un sfîrşit, şi am înţeles. Acum totul vine de se leagă: mneatale n-ai înghiţit Statul Israel în tinereţe, bat-o vina, nu-l înghiţi nici astăzi. Asta-i tot. Simplu. Simplu ca bună ziua. Asta-i tot. Nici mai mult. Dar nici mai puţin. ● O declaraţie a dlui Gheorghe Tinca, subsecretar de stat la Ministerul de Externe al României: "...felul în care se îmbracă conaţionalii noştri (în străinătate) şi mai ales comportamentul oamenilor de cultură şi artă lasă o impresie respingătoare... Dacă mi-aş permite, eu aş face chiar o lege ca oamenii, cînd ies din ţară, să se tundă." Sincer vorbind, chestia cu tunsul mi-a făcut părul măciucă, aducîndu-mi aminte de vremea cînd nea' Nicu dăduse ordin miliţiei să-i bage pe cetăţenii cu plete sau barbă în dubiţă şi să-i ducă la circă unde-i aştepta frizerul. ● În consecinţă, sînt de părere că d. Tinca ar trebui să primească de la superiorii d-sale una pe chelie, iar la recidivă să fie ras de tot din funcţie. ● Părerea mea din nr. trecut despre atitudinea pe care s-ar cuveni s-o adoptăm în legătură cu O.E.P.-ul şi alte tratative de pace mi-au adus un kil de scrisori. Unii corespondenţi se declară de acord cu mine, înţelegînd (pe baza experienţei lor de viaţă şi a numitului *spuribus*) că, într-adevăr, da, da, dacă-i întinzi omului un deget (citeşte concesie serioasă) el îţi apucă toată mîna. Pe alţii, dimpotrivă, închistarea mea i-a revoltat. Simpaticul nostru colaborator. dr-ul Otto Bacalu (cu care şuetam deschis şi cu vorbe ardeiate, ca între amici, în "Punctul pe *i*" din precedentul număr) se arată contrariat de faptul că nu gîndesc ca "lumea bună" (citeşte stolurile de porumbei parlamentari din Knesset) care se străduiesc să ne convingă că O.E.P. avangarda păcii e. ● Tot aşa raţionează şi d. ing. Mircea Gorun, din Petah Tikva, într-o scrisoare străbătută de nerv pamfletar. Tuturor acestora vreau să le spun două lucruri: 1) Unul este o declaraţie a dlui Van der Hoeven. Acesta, un bărbat în vîrstă de 52 de ani, olandez de felul lui, cum se vede după nume, conduce Ambasada Creştină Internaţională de la Ierusalim, şi, discutînd mai deunăzi cu un reporter de la "Jerusalem Post" pe marginea *chestiunii*, a spus, încruntîndu-se la chip şi bătînd cu pumnul în masă: "Evreii sînt slabi, inadmisibil de slabi în faţa străinilor. Mi-e teamă pentru ei. Dorinţa lor de-acuma este de a fi "băieţi buni" (nice-nice) în speranţa că lumea îi va iubi. Ei sînt pe cale să dea Golanul sirienilor ca pe-o felie de salam. Noi, creştinii – a adăugat el – sîntem mai buni sionişti decît evreii." 2) Al doilea lucru se referă la păcatul meu de a nu mă conforma "tendinţei" la modă. Aici aş putea să fac fel de fel de comentarii din condei, însă, fiindcă atît dr-ul Bacalu cît şi ing. Gorun sînt oameni subţiri (recte capabili să mă înţeleagă cu antenele lor), mă mărginesc să amintesc un răspuns dat, prin anii '30, de marele poet Rainer Maria Rilke unui tînăr corespondent care-l rugase să-i spună cum trebuie să scrie: "Să scrii întotdeauna – i-a răspuns Rilke – împotriva curentului dominant." ● Corespondentul nostru, d. Zigu O. din Haifa mă întreabă dacă este cazul să-şi lichideze afacerea (parnasaua) de aici şi cu banii luaţi să încerce ceva în România. El are un mic restaurant în oraşul de la poalele Muntelui Carmel, cu grătar. "Localul – scrie d-sa – nu merge rău, lumea vine la mititei, la patricieni şi la ciorba mea de fasole. Dar, aşa cum ştiţi şi dvs., impozitele sînt mari şi mă gîndesc să-mi încerc norocul la Ploieşti, unde am un cumnat, care ar putea să mă ajute. Am auzit însă că la alegerile ce-au avut loc mai deunăzi în România au ieşit foarte mulţi parlamentari din partidele antisemite (PRM şi altele). Credeţi că e cazul ca un cetăţean israelian ca mine să plece acum în România şi să investească acolo? ● Eu, stimate domnule Zigu, nu cred nimic (ca să mă exprim ca un personaj – Bucşan – din piesa *Ultima oră*

30 DE NOPŢI

de Mihail Sebastian). Eu cred numai că fiecare dintre noi trebuie să-şi formeze o părere cu şi din capul lui. Punct. Eu pot numai să vă dau cîteva fragmente din ceea ce a apărut *acuma* în "România Mare", organul partidului cu acelaşi nume. Un titlu de articol: "Rabinul a urinat pe portretul regelui Ferdinand"; cîteva rînduri dintr-o corespondenţă de la New York "Comunitatea românească din America este intoxicată de cîţiva ani buni de hidrogenul sulfurat emanat de "Lumea liberă", o fiţuică editată la New York de o mînă de evrei cu nume româneşti, vînduţi unor forţe oculte din toate zările, care împroaşcă cu noroi poporul român.: ; o vorbă din cronica lui C.V. Tudor: "echipa de mafioţi evrei şi maghiari care domină Camera Reprezentanţilor din U.S.A. vrea să ne otrăvească, probabil, viaţa pînă la sfîrşitul mileniului."; cîteva versuri satirice la adresa congresmanului american de origine maghiară (ne-evreu) Tamas Lantos: "Frunză verde zimţii CHEII/ Nu-s jandarmi precum yankeii/ Nici măgar maghiar mai ţanţoş/ Ca horthystul Tamas Lantos/ Vrei Ardealul, Iuda-baci/ Şi le faci, şi le desfaci/ Ne lucrezi în foi de viţă/ Pînă la a şaptea spiţă/ Minţi de-nghează Potomacul/ Porc de cîine, lua-te-ar dracul/ Şi-am zis verde ca aspida/ Poate că-l loveşte SIDA/ Carnea crudă de sub şa/ Facă viermi în gura sa/ Javră iudeo-maghiară/ Fără Dumnezeu şi Ţară/ N-ai sta locului o clipă/ ţipi cu spume, faci risipă/ Gura ta, isterica/ A spurcat America/ Hoit bătrîn şi putrezit/ Spune: nu ai obosit?/ Foaie verde bosomega/ Să te văd plutind pe Bega/ Pe Bega şi Balaton/ Să te trag cu un harpon/ Să-ţi pun pe creştet chipa/ În acvariu la Antipa."; două-trei versuri dintr-o poezie intitulată "Balada rabinului": "Rabi, rabi, barbă creaţă/ Cu părul plin de mătreaţă/ Rabi, os de gloabă/ Boşorog cu mintea slabă/ Tu huleşti şi terfeleşti/ Lucruri sfinte româneşti/ Rabi, rabi, ne vînduşi/ Cînd la unguri, cînd la ruşi..."; cîteva versuri adresate istoricului de artă român prof. Răzvan Teodorescu, preşedintele Televiziunii şi al Asociaţiei de prietenie România-Israel: "Bate-l, Doamne, de flaimuc/ Cu Capul de Cauciuc/ Că ne face de minune/ Faţă de întreaga lume/ Vorbind la Televiziune/ Se ţine fudul şi dur/ Fiindcă-i tăiat împrejur/ Lacom, şmecher, ipocrit/ Pus doar pe căpătuit/ Alei, Spînule parşiv/ Ia mai du-te-n Tel Aviv/ Dacă tot te trage aţa/ Şi nu ne mai otrăvi viaţa..." ● În sfîrşit, o informaţie oferită de d. Radu Theodoru, vice-preşedintele Partidului România Mare şi proaspăt parlamentar despre esenţa *Talmudului* şi despre scopurile supreme ale neamului evreiesc: "Tob şebegoim harag sau Pe cel mai bun dintre creştini, ucide-l (Talmud)" ● Acuma, eu ce să spun în legătură cu gîndul dumitale? Mai citeşte odată cele de mai sus, şi altele, c-au apărut destule în presa de-aici, mai socoteşte-te, mai întoarce-o şi pe-o parte şi pe alta, mai mitocoseşte-le, mai întreabă-ţi şi nevasta (uneori nevestele sînt mai cu picioarele pe pămînt şi au *nas*, faimosul nas feminin), şi hotărăşte-te. Fiindcă eşti, din cîte înţeleg, major şi vaccinat. ● Eu unul nu mă bag în asemenea chestii. Din principiu, aşa cum am spus-o, mai deunăzi, unui amic venit turist de la Bucureşti, care m-a întrebat (în şoaptă, privind cu băgare de seamă în jurul lui, să nu-l audă securitatea pe Zamenhoff nr. 13, la redacţie) dacă să vină sau să nu vină definitiv în Israel (întrebare pe care, de altfel, mi-a pus-o pentru a paisprezecea oară în ultimele trei decenii după bunul obicei al "chibzuiţilor" care, tot *întrebîndu-se*, ajung în final la Giurgiului sau Bellu spaniol, cu *minianul* după ei): eu nu dau sfaturi, dau informaţii. ● Iar ca informaţie (preţioasă) pot să vă comunic o vorbă spusă de Einstein, prin anii '30: "mi-e teamă că oamenii vor avea parte, pînă la urmă, de ceea ce merită." ● Şi fiindcă tot sînt la capitolul informaţii (plus citate din clasici), sar dintr-una-ntr-alta, atrăgînd atenţia dnei Shulamit Aloni, femeia zilei, asupra unei propoziţii rostite de Jacques Coeur (1395-1456) din Bourges, comerciant, diplomat şi ministru de finanţe al regelui Charles VII: "En bouche close n'entre mouche" (în gura ce stă închisă nu intră nici o muscă). ●

Pix

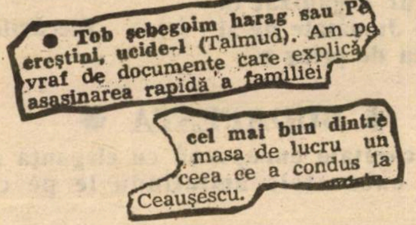

● Tob şebegoim harag sau Pe
creştini, ucide-l (Talmud). Am pe
vraf de documente care explică
asasinarea rapidă a familiei

cel mai bun dintre
masa de lucru un
ceea ce a condus la
Ceauşescu.

"România Mare"

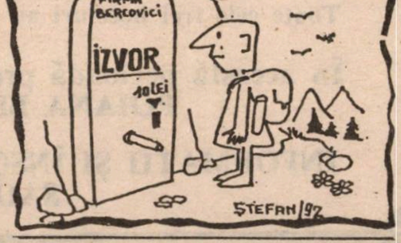

Desen din "România Mare"

ophir tours

KEY TOURS

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

SUB CONDUCEREA

ADRIANEI DAVIDSOHN

MEREU CU GÎNDUL LA DUMNEAVOASTRĂ, NOUA NOASTRĂ OFERTĂ DE TOAMNĂ ŞI IARNĂ

* PRAGA – ORAŞUL DE AUR *

Acum, toamna, mai frumos şi mai romantic ca oricînd • Oraş pe care natura l-a binecuvîntat cu o frumuseţe incomparabilă • Oraşul care păstrează în condiţii excelente monumente de arhitectură medievală • Oraşul în care oricine găseşte concerte, teatre, muzee, restaurante excelente, baruri de noapte

* OFERTA NOASTRĂ SPECIALĂ ÎN ORAŞUL DE AUR

• 3 zile cazare cu mic dejun bufet, transfer de la aeroport la hotel • O zi de tur organizat în Praga, inclusiv masa de prînz • Jumătate de zi excursie la Theresienstadt cu masa de prînz •

$ 199 – Hotel "Park"
$ 231 – Hotel "Panorama"
$ 330 – Hotel "Atrium"

Plecările: în fiecare duminică, cu compania CSA

* BUDAPESTA *

Poate azi concura orice capitală europeană cu eleganţa ei, cu restaurantele şi cafenelele luxoase, cu cabaretele amintindu-le pe cele de la Paris, cu magazinele renumite

* OFERTA NOASTRĂ 3 ZILE BUDAPESTA

• Transfer aeroport • Hotel • Jumătate de zi tur de oraş • O seară de operetă •

$ 133 – Hotel "Alba"
$ 199 – Hotel "Beke"

Plecările: în fiecare duminică, cu compania MALEV

Dacă vreţi să ieşiţi din atmosfera tensionată de zi cu zi, dacă vreţi să vă simţiţi cu adevărat relaxat şi să vă încărcaţi bateriile, acum e momentul

* O SĂPTĂMÎNĂ la DUDINCE (Cehoslovacia) $ 252

• Hotel 5 stele • Pensiune completă • Tratament • Asistenţă medicală • Transfer de la Budapesta şi înapoi inclus •

* KARLOVY VARY $ 360

• Hotel termal • Pensiune completă • Tratament

* BUDAPESTA $ 415

• Hotel termal • Demipensiune • Tratament

În toate trei hotelurile se pot face tratamente cosmetice obişnuite şi speciale
Toate cele trei hoteluri au Fitness Center

În această perioadă pregătim programele de REVELION ÎN ROMÂNIA la POIANA BRAŞOV • BRAŞOV • SINAIA • PREDEAL.

INFORMAŢII ŞI ÎNSCRIERI LA FILIALELE OPHIR DIN TOATĂ ŢARA SAU LA AGENTUL DVS. PREFERAT

30 DE ZILE

BLOC NOTES

ITZHAK ARTZI

RABIN OMUL ANULUI?

Într-unul din recentele sale interviuri, Itzhak Rabin a mărturisit că a învăţat din experienţa sa anterioară ca prim-ministru şi că Rabin 1992 nu seamănă cu Rabin 1974. E vorba de scurgerea unui răstimp de 18 ani, dar şi de experienţă politică. Rabin cel de acum nu mai e aşa de impulsiv ca altădată. Gura nu-l mai ia pe dinainte. Desigur, pentru el nu e uşor să conducă un guvern de coaliţie în care intră Shas şi Meretz, rabinul Deri şi Shulamit Aloni. Dar realitatea politică dictează. În faţa acestei realităţi, Rabin este obligat să se încline. El a rămas fidel concepţiei că primul-ministru e "primus inter pares", un prim printre egali. Campania electorală s-a desfăşurat sub lozinca "Israel îl aşteaptă pe Rabin" şi succesul a fost de partea lui. Drept urmare, el şi-a organizat în mod corespunzător activitatea de prim-ministru. Trei asistenţi de înaltă calitate urmăresc ministerele, ocupîndu-se de control şi planificare. Problemele majore de politică externă, respectiv tratativele de pace, se desfăşoară sub comanda şi supravegherea sa directă. Paralel cu succesele politice obţinute în 1992 în privinţa SUA – reîmprospătarea relaţiilor, garanţiile – se părea că şi procesul de pace va avansa rapid. Din păcate, în condiţiile în care americanii au fost preocupaţi mai ales de campania pentru alegerile prezidenţiale din SUA, lucrurile s-au împotmolit. Dar Rabin nu bate în retragere.

Atmosfera sărbătorilor din luna care a trecut a generat o discuţie ziaristică pasionantă: Este Itzhak Rabin omul anului acesta? Aceasta este esenţa polemicii dintre publicistul de frunte al cotidianului "Haaretz", Joel Marcus, şi colegii săi ziarişti care s-au grăbit să-i acorde lui Itzhak Rabin titlul prestigios de "Om al anului".

Titlul de "Om al anului" e o invenţie a săptămînalului american "Time". Din SUA, formula s-a răspîndit în întreaga lume. În Israel, presa de Rosh Hashana l-a desemnat aproape în unanimitate pe Itzhak Rabin drept "Om al anului". De ce i-a acordat acest titlu, cînd, cu ocazia recentului Rosh Hashana, Rabin nu însumase decît 73 de zile de la preluarea puterii, adică mai puţin chiar decît 100 de zile – termen la care în alte ţări se face un prim bilanţ al activităţii unui nou şef de guvern? Răspunsul: Rabin a realizat în acest an o revoluţie ce a dus la schimbarea regimului. El a readus la putere Partidul Muncii, ceea ce este, fără îndoială, un act istoric de importanţă primordială.

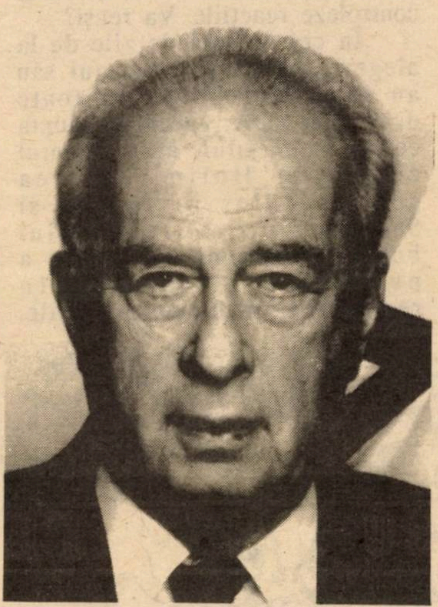

Rabin: Să mai aşteptăm niţel...

Aci intervine Joel Marcus, care pretinde că omul anului este Itzhak Shamir. Căci el a pus bazele tratativelor de pace prin Acordul de la Madrid. Dacă Itzhak Rabin, cu o altă viziune politică decît a lui Shamir, negociind în alt spirit decît Shamir, va aduce în cursul acestui an pacea, el va fi candidatul lui Joel Marcus pentru "Omul anului 5753 – תשנ"ג (anul evreiesc).

Esenţa polemică se reduce la un singur punct principal: cotitura politică din 27 iunie 1992 a creat o şansă, o posibilitate. Ea va fi măsurată după roadele pe care le va da. Dacă Rabin şi echipa sa vor apropia Israelul de pacea mult rîvnită, dacă vor realiza politica noilor priorităţi, dacă vor reduce şomajul şi vor îmbunătăţi sistemul de absorbţie – ceea ce ar atrage reluarea masivă a alialei din Commonwealth-ul rusesc – dacă vor fi asemenea rezultate, vom putea spune că în Israel s-a produs cu adevărat o revoluţie sub conducerea lui Itzhak Rabin. Atunci Rabin va merita din plin orice onoare şi orice titlu.

GURA LUI SHULAMIT ALONI

În anii 1954-1958, Shulamit Aloni mi-a fost colegă de studii la Şcoala Superioară de Drept şi Economie din Tel Aviv, un fel de universitate serală particulară, care a premers Universitatea din Tel Aviv.

De atunci s-au scurs peste 35 de ani. În prezent, ea ocupă fotoliul de ministru al educaţiei şi culturii. În cele trei luni de la formarea guvernului, Şula ţine afişul. Declaraţiile ei au făcut mai multă vîlvă decît tratativele de pace cu Siria sau viitorul podişului Golan. După relatarea sugestivă a unor reporteri, în fiecare dimineaţă Itzhak Rabin deschide ziarul cu emoţie, întrebîndu-se: "Ce bombă mi-o mai fi plasat Shulamit Aloni?"

Desigur, e grea tranziţia de la ipostaza de opoziţionistă, în care arma e vorba, la jeţul ministerial, unde linia dominantă e răspunderea. Şi aceasta este problema în legătură cu Shulamit Aloni. Ea

30 DE NOPTI

are mulţi admiratori. Ei apreciază curajul opiniei pe care ea l-a manifestat în trecut şi continuă să-l manifeste şi în prezent. Şi acum ea pune întrebări pe care şi le pun mulţi. Ce-i însă de făcut dacă, în situaţia coaliţionistă în care ne găsim, Shulamit Aloni e condamnată să tacă?

Cu Partidul Muncii ca nucleu, coaliţia se bizuie pe Shas – un partid condus de rabini ultra-ortodocşi, fanatici şi bătrîni. Ministrul Deri e un fel de păpuşă a lor. Ei trag sforile, ei decid şi Deri execută.

Aripa stîngă a guvernului o are pe Shulamit Aloni, conducînd o grupare de radicali care ştiu ce înseamnă a vorbi şi critica, dar nu ştiu cum se mînuieşte puterea. Gruparea Ratz este creaţia lui Shulamit Aloni. Ea, fostă tînără activistă a Mapai-ului, nu s-a înţeles cu Golda Meir şi s-a răzvrătit contra poziţiilor susţinute de aceasta. Atitudinea adoptată de Şula părea un episod politic trecător. Energică, fidelă principiilor, ea a iniţiat însă şi a creat un partid de tineri extremişti, care şi-au cucerit o poziţie importantă în viaţa parlamentară. Fără sprijinul Meretz-ului – coaliţia formată din Mapam, Ratz şi Shinui – Rabin n-ar fi putut forma guvernul. Fără această componentă, guvernul n-are voturile necesare pentru a realiza politica sa de pace. Dar Meretz-ul nu e suficient. Rabin avea nevoie de un suport suplimentar. Deri şi Shas i-au acordat colaborarea. Nu fără a primi un preţ serios. Rabin s-a bizuit pe orientarea Meretz-ului, potrivit căreia nimic nu e mai important decît pacea.

"Pentru pace, sînt dispusă să îmbrac un straimel" (pălăria tipică a ultra-ortodocşilor), a declarat Shulamit Aloni. Dar, în clipa cînd a preluat Ministerul Educaţiei şi Culturii, devenind nr. 3 în guvern, ea n-a rezistat tentaţiei de a vorbi şi a face una după alta declaraţii angajante, bombă după bombă. Şi focul s-a aprins. Rabinii cer înlăturarea ei din postul de Ministru al Educaţiei şi Culturii. Meretz se soidarizează cu ea. Rabin se găseşte între ciocan şi nicovală. Mai direct, Rabin face apel la raţiunea Şulei: Ce e mai important în momentul de faţă? Discuţia despre cum a fost creată lumea sau tratativele de pace? Prietenii Şulei, atît dinspre dreapta cît şi dinspre stînga, încearcă să o convingă: "Nu mai eşti o politiciană oarecare. Eşti ministru! Adversarii coaliţiei şi ai lui Shas te pîndesc. Fiecare greşeală a ta e exploatată la maximum."

Şula recunoaşte că a greşit. Ea promite că se va strădui să-şi stăpînească limba şi să-şi controleze reacţiile. Va reuşi?

În cele o sută de zile de la alegeri, Rabin şi guvernul său au făcut deschideri în toate direcţiile: SUA, garanţiile, lupta contra şomajului, aranjamentul cu Kupat Holim, oprirea construcţiilor în Judeea şi Samaria, pregătirea noului buget. Problema constă în a persevera şi înainta în rezolvarea problemelor vitale.

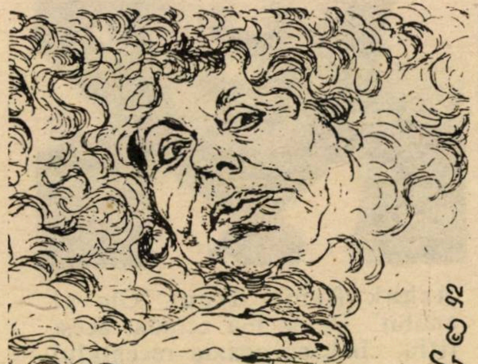

"Da' mai taci, fă, din gură..."
(Aloni văzută de Oleg)

Dar în realitatea politică a Israelului, soarta acestor iniţiative istorice depinde în mare măsură de doi factori: tagma rabinilor bătrîni din Bnei Brak şi Ierusalim şi Gura lui Shulamit Aloni. Trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu să-i dea Şulei puterea de a tăcea.

ROMII (ŢIGANII) CU FAŢA SPRE GERMANIA

În cursul unei recente vizite la Bonn, gazda mi s-a plîns de comportarea romilor. În apropierea cartierului său, autorităţile au cazat în barăci goale care aparţinuseră armatei sute de familii de romi.

– Ei au schimbat radical viaţa noastră. La fiecare colţ de stradă te acostează cerşetori. Negustorii trebuie să-i urmărească cu mii de ochi pe clienţii respectivi. Oriunde intră, fură. Dacă-i prinzi şi chemi poliţia, ai imediat o demonstraţie de sute de romi care vin să se solidarizeze cu individul prins. Ce o să facem cu ei?

Discuţia noastră era axată pe una din cele mai arzătoare probleme ale Germaniei: aceea a solicitanţilor de azil.

Interlocutoarea mea se ferea să folosească cuvîntul *Zigeuner* (ţigani). Ea vorbea de romi. Deoarece majoritatea erau refugiaţi din România, ea considera că *Romis* şi *Rumäner* sînt unul şi acelaşi cuvînt. Am fost nevoit să-i explic că românii sînt alt popor decît romii. Această confuzie nu adaugă însă cinste şi prestigiu României.

După o statistică a Uniunii Mondiale a Romilor, publicată de "New York Times", trăiesc în lume circa 9 milioane de romi (ţigani): un milion în Statele Unite, un alt milion în Rusia, un alt milion în Cehoslovacia şi trei milioane în România.

Recent, ei au ales la Bistriţa, în prezenţa a 5.000 de romi, un Rege al romilor din România: Ion Cioabă. După alegere, Regele a declarat că prima lui acţiune va fi o campanie pentru a obţine de la statul german despăgubiri pentru crimele comise de nazişti contra romilor. Dacă guvernul german va plăti, romii vor părăsi Germania; dacă va refuza, el va mobiliza la Bonn un milion de acoliţi care, prin demonstraţii, vor sili guvernul să le facă dreptate.

În Germania se găsesc azi două sute de mii de romi, foarte

Doriți un poster cu regele țiganilor?

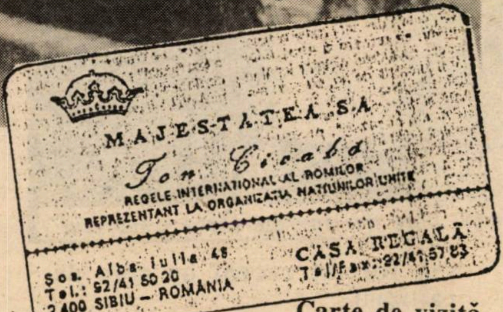

MAJESTATEA SA

Ion Cioabă

REGELE INTERNAȚIONAL AL ROMILOR

REPREZENTANT LA ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE

CASA REGALĂ

Sos. Alba Iulia 48
Tel.: 92/41 50 20
2400 SIBIU – ROMANIA

Tel/Fax: 92/41 57 83

Carte de vizită

mulți veniți din România. Germania de azi le-a părut căutătorilor de azil ca un Eldorado. Sosit la granița germană, era de-ajuns să declari că ești refugiat politic și imediat ți se deschidea un dosar, pe baza căruia primeai casă și o sumă de 1000 de mărci pe lună, pînă la definitivarea statutului. Deoarece anchetele și birocrația durează un an și mai bine, refugiatul are deocamdată existența asigurată. Germania, traumatizată de reminiscențele Holocaustului și cu conștiința încărcată, nu îndrăznește să ia măsuri contra acestui val de emigrație.

În chestiunea romilor din România, guvernul de la București a semnat un acord care va da posibilitatea germanilor să retrimită în România pe cei care s-au infiltrat ilegal în Germania, fără a fi refugiați politici autentici.

Din cauza modului de viață, neadaptării la normele de conviețuire din Apus, romii au devenit în Germania răsăriteană obiectul atacurilor xenofobe. Focul s-a încins la Rostock. Acum nu trece zi fără excese și acte de violență contra așa-zișilor refugiați (circa o mie pe zi) ce vin din toate colțurile lumii. În condițiile acestor excese, antisemiții au trecut și ei la ofensivă.

În convorbirile mele cu germanii, am analizat deosebirea dintre ei și noi. Noi luptăm pentru venirea evreilor din Rusia, îi vrem, îi primim cu brațele deschise. Proporțional, patru sute de mii de evrei la circa cinci milioane de locuitori înseamnă incomparabil mai mult decît un milion de refugiați la 40 milioane de germani.

Pînă la urmă Germania va adopta legi noi, ce vor ridica obstacole grele în fața refugiaților care solicită azil nu din motive politice, ci fiindcă vor să-și îmbunătățească situația economică.

Problema "azilanților" este însă foarte complicată. Odată ce li se va acorda locuitorilor din ex-URSS și posibilitatea de a obține pașapoarte, Europa se va trezi, chiar în 1993, cu un uriaș val de emigranți provenind din Commonwealth-ul sovietic. Noul val de migrație amintește de mișcarea popoarelor din răsărit spre apus în vremurile antice și în Evul Mediu. Fugăriți de foamete și lipsuri, barbarii de atunci și-au părăsit locurile lor de baștină, așezîndu-se în țările Apusului. Se pare că sub o formă mai modernă istoria se repetă.

ÎNTRE TEDY ȘI TEDY

Alegerile pentru primării vor avea loc în noiembrie 1993; atunci primarul Ierusalimului, Tedy Kolek, va fi împlinit 83 de ani. La această vîrstă patriarhală, ar fi firesc ca o figură politică activă de talia lui Tedy Kolek să se retragă, optînd pentru alternativa unei bătrîneți mai liniștite.

Aceasta e regula.

Nu este însă exclus ca Tedy Kolek să facă excepție. Unul din rivalii săi a declarat: "Tedy e un om care se scoală dimineața și trebuie să facă ceva. Nu-l văd ieșind la pensie." Și totuși, în cercurile celor apropiați de Tedy se consideră că a venit vremea să se discute cine ar putea fi succesorul lui Tedy. Dar, din cercuri autorizate, am auzit recent că n-ar fi exclus ca succesorul lui Tedy Kolek să fie chiar Tedy Kolek.

În perioada actuală, Tedy Kolek a devenit mai mult o figură reprezentativă, un simbol și un mit. Munca neagră de zi cu zi o execută o echipă aproape anonimă, în frunte cu vice-primarul Amos Mar-Haim. Acesta – de zece ani alături de Tedy – este de profesie economist. El e directorul unei companii de investiții cu un capital de miliarde.

Amos Mar-Haim a cerut să fie proclamat oficial și formal moștenitorul tronului. Recent, cu prilejul Zilei Ierusalimului, Tedy s-a pronunțat în sfîrșit. La capătul cadenței – a spus el – vom lăsa arena tinerilor. "Tinerii" înseamnă Amos Mar-Haim.

Amos Mar-Haim este un exemplu ce arată cît de dificil este să conlucrezi cu un uriaș de talia lui Tedy Kolek. Deși adevăratul primar al Ierusalimului, Amos Mar-Haim e aproape un ilustru necunoscut. Toate reflectoarele locale și mondiale se îndreaptă doar asupra figurii lui Tedy.

Interesul ca Ierusalimul să rămînă în mîna Partidului Muncii nu e ușor realizabil. Multe personalități de talie națională din cercurile

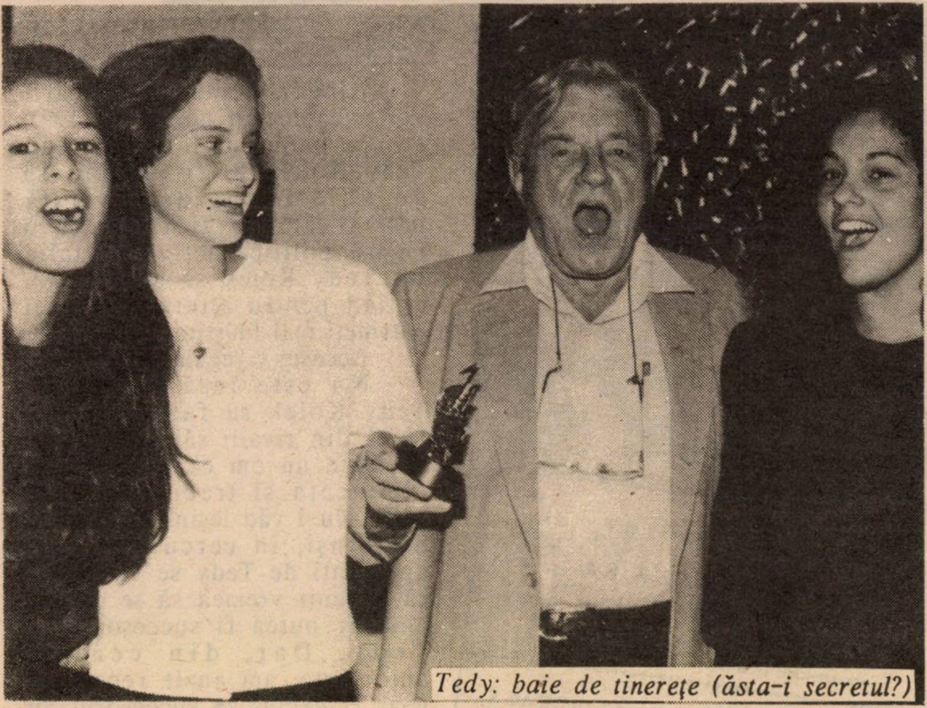

Tedy: baie de tinereţe (ăsta-i secretul?)

Likudului, în ciuda eşecului suferit de acest partid, sînt dispuse să concureze pentru postul de primar al Ierusalimului – în fapt, o poziţie mult mai proeminentă decît cea de ministru. La acest post tinde, bunăoară, ex-ministrul Moshe Nissim, fiu al oraşului, sefard de origine, care are atu-ul de a fi religios şi fiu al fostului Şef Rabin al Israelului, Rav Nissim. Or, nu trebuie uitat că Ierusalimul are un bloc masiv de votanţi religioşi şi sefarzi, ceea ce poate decide soarta alegerilor.

Se mai vîntură şi candidatura fostului membru al Knessetului Rubi Rivlin, fiu al uneia din cele mai vechi familii ale oraşului, simpatizat de cercuri largi ale populaţiei capitalei, Candidat e şi Iehoshua Matza, liderul Likudului la Ierusalim, sefard, veteran strîns legat de viaţa oraşului. Alţii susţin candidatura unui "star" nou: aluf (general) Itzic Mordehai. După terminarea carierei sale militare, el ar avea şanse la Ierusalim: personalitate marcantă, charismatică, relativ tînăr, sefard, apropiat de Likud. Se pomeneşte şi numele cîntăreţului Ioram Gaon. Pentru susţinerea candidaturii acestuia s-a format recent un cerc de partizani.

Din Partidul Muncii, în afară de Amos Mar-Haim, ar mai putea candida şi Emanuel Zissman, bossul politic din Ierusalim al Partidului Muncii. Pantofii lui Tedy în care ar trebui să intre Zissman sînt prea mari şi pentru el. În plus, n-are experienţa lui Amos Mar-Haim.

Nu sînt excluse surprize de ultimă oră. În afară de Itzic Mordehai, se mai vîntură numele lui Nathan Vilnai (fiul lui Zeev Vilani – unul din geografii şi cărturarii de frunte ai Ierusalimului). Alt nume: generalul Amnon Shahak de la serviciul de informaţii al armatei.

În lunile care vin, vom asista cu siguranţă la lupte de culise interesante. Va avea loc la Ierusalim o schimbare, după 27 de ani de primariat al lui Tedy Kolek? Sau poate că, la 83 de ani, veşnic tînărul Tedy Kolek va candida pentru o nouă cadenţă de cinci ani? Acest derby politic la Ierusalim nu e mai puţin interesant decît derby-ul sportiv între Hapoel şi Betar Ierusalim. Urmează să vedem cine va juca şi cine va învinge.

WILLY BRANDT NE CERE IERTARE

Un an de cancer a fost suficient pentru a-l lichida fizic pe cel ce a fost Willy Brandt.

De ce a fost Willy Brandt unul din puţinii germani foarte simpatici? Pentru că a fost un german care a declarat făţiş că-i e ruşine că este german. El a recunoscut fără complexe că atunci cînd Germania s-a prăbuşit în era barbariei naziste, ea a comis crimele cele mai odioase şi de neiertat. Cu o asemenea patrie germană, socialistul umanitarist Willy Brandt n-a vrut să se identifice. Karl Herbert Frahm a părăsit Germania, s-a refugiat în Norvegia, a devenit Willy Brandt şi s-a înrolat în mişcarea de rezistenţă. Astfel, Willy Brandt a devenit o legendă şi un simbol.

Întîlnirea cu el mi-a rămas bine întipărită în memorie. În 1964, am făcut parte din delegaţia israeliană ce a plecat în Germania. La îndemnul lui Moshe Sharet, fondasem cu cîţiva ani mai înainte, pe cînd eram funcţionar superior la Externe, Asociaţia Israeliană pentru Politică Externă. Sharet, pe atunci ministru de externe, voia să existe în Israel o organizaţie similară cu Asociation for Foreign Policy din Anglia – un for distins, închis, discret, format din personalităţi politice din străinătate şi la care diplomaţii să poată veni şi vorbi în mod deschis *"off the record"*. departe de urechile curioase. În toţi anii de existenţă a organizaţiei, nici un singur cuvînt rostit în cadrul dezbaterilor delicate care au avut loc la Asociaţie nu a filtrat în presă.

În 1964, începuseră în Germania primele frămîntări legate de fondarea Pieţii Comune Europene. Cercurile economice israeliene – specialistul lor era dr. Birrenbach – erau interesate să studieze această problemă nouă, pentru a trage concluzii în ce priveşte influenţa ei asupra tinerei noastre economii. S-a aranjat deci ca, în culise, o fundaţie germană cu numele de Europa-Union, patronată de un evreu german, baronul von Oppenheim, să invite în Germania o delegaţie a Asociaţiei de Politică Externă din Israel. (În 1964, relaţii diplomatice între Israel şi Germania încă nu existau.) Delegaţia noastră număra 30 de participanţi – industriaşi, agricultori, comercianţi, ziarişti, politicieni. Eu făceam parte din delegaţie în calitate de secretar general al Partidului Liberal, care avea pe atunci 15 reprezentanţi în Knesset. Călătoria noastră a trezit în Israel un scandal monstru: "Israelieni îndrăznesc să plece oficial în Germania" – a tunat şi a fulgerat ziarul "Maariv". În fapt, prin această controversată vizită s-au stabilit bazele colaborării între tînărul Stat Israel şi Germania apuseană în problema Pieţii Comune.

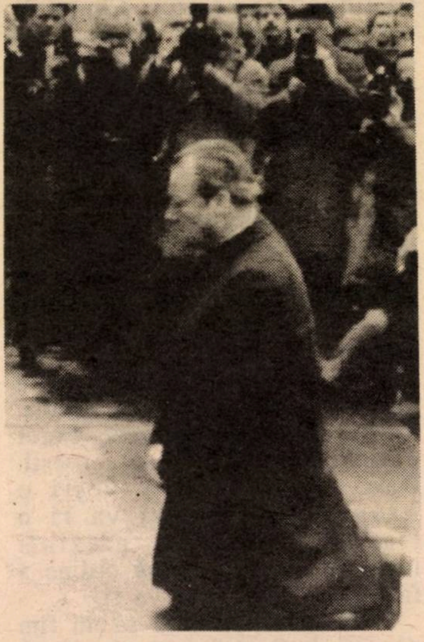

În Berlinul divizat în Est şi Vest, am fost musafirii lui Willy Brandt, care era atunci Preşedintele Senatului Berlinului, titlu echivalent cu acela de primar al oraşului. La scara hotelului "Kempinski" – cel mai elegant hotel berlinez – ne aşteptau 30 de Mercedes-uri cu şoferi, pentru fiecare delegat cîte o maşină. Prima noastră vizită oficială a fost la Senatul Berlinului. Cînd am apărut în tribuna musafirilor, membrii Senatului s-au ridicat în picioare, primindu-ne cu aplauze.

Într-un vibrant cuvînt de bun venit, Willy Brandt ne-a salutat ca pe delegaţii acelui popor pe care germanii au vrut să-l nimicească. "Voi reprezentaţi minunea istorică a renaşterii evreieşti", ne-a spus Willy Brandt ridicînd privirea spre tribuna noastră. Pe noi, delegaţii, ne-a trecut un fior. Simţeam adierea istoriei. Ce ar spune despre voi cele şase milioane care nu mai trăiesc?, m-am întrebat. Avem dreptate sau poate comitem o eroare istorică ce nu va fi iertată?

Apoi ne-am întîlnit pentru o convorbire directă cu Willy Brandt. El era atunci întruchiparea germanului care cerea, cerşea *iertare*. Iar noi, deşi în Germania, nu venisem ca să iertăm. Venisem împinşi de nevoia Israelului de a se adapta pentru a face faţă noilor realităţi ce se statorniceau în Europa.

Willy Brandt a fost atunci pentru noi întruchiparea noului german, ce întinde mîna Israelului, dorind colaborare pentru un viitor comun mai bun.

Nu m-a mirat deci că, în calitate de Cancelar al Germaniei, Brandt a îngenunchiat, în 1970, la Varşovia, în faţa monumentului eroilor răscoalei din ghettouri pentru a cere iertare poporului evreu.

Aceasta este imaginea lui Willy Brandt pe care o port în mine şi pe care o evoc acum, cînd din el rămîne doar amintirea.

... şi, la sfîrşit, o anecdotă:

IVANOV ŞI PETROV – LAUREAŢI AI PREMIULUI NOBEL

Ivanov şi Petrov sînt doi cetăţeni sovietici ce primesc Premiul Nobel.

Reporterul american Frederic Smith intervievează pe purtătorul de cuvînt al URSS-ului:

– Pentru ce primeşte Ivanov Premiul Nobel?

– O, Ivanov e un adevărat geniu ştiinţific. El a inventat electricitatea, telefonul, antibioticele, atomul. Ai să recunoşti şi dumneata, domnule Smith, că el merită pe deplin premiul.

– Fără doar şi poate, răspunde ziaristul. Şi pentru ce primeşte premiul Petrov?

– Pentru că el l-a inventat pe Ivanov, răspunde oficialul sovietic.

***** Avi Abramovici şi ghefilte fisch**

Domnule director,

În nr. 67 al revistei, dl. prof. Avy Abramovici din Ierusalim, distins şi preţuit violonist, îşi exprimă nemulţumirea că, după concertele sale din România, în presa din această ţară nu a apărut nici o consemnare de specialitate. În schimb – adaugă domnia sa cu un apreciabil umor – s-a înregistrat trecerea d-sale şi a fiului – un minunat pianist – prin sălile de concert într-o cronică... gastronomică apărută în "Minimum" sub semnătura mea. Evident, fără nici o remarcă maliţioasă la adresa vreunei persoane. Sînt, deci, convins că dl. profesor nu este supărat pentru că numele d-sale e pus alături de denumirile unor produse ale bucătăriei caşer (pe care le-au savurat, de altfel, cu acelaşi prilej, scriitori, diplomaţi, actori şi alţi intelectuali din Israel şi din România), ci numai pentru că presa nu i-a comentat concertele.

Comportarea cronicarilor muzicali, în general corectă cu artiştii de peste hotare care vizitează România, aminteşte, în acest caz, în mod cu totul bizar, de tăcerea din jurul unor comunicate ale guvernului care condamnau atitudinile antisemite din cîteva publicaţii. Ce legătură poate fi între fobia antievreiască şi muzică nu se ştie, dar e clar că s-a petrecut ceva pe cît de distonant pe atît de necaşer.

CAROL ISAC
Bacău

Femeia la 40 de ani, după divorţ

CRONICA MONDENĂ

ODETTA DANIN A DIVORŢAT!

Daţi-ne voie să ne amestecăm în viaţa dvs. particulară!

Odetta Danin a divorţat. După 16 ani de căsnicie cu dragoste, cu copii, cu condiţii materiale bune, cu deliciile faimei – brusc, fără nici un avertisment dat populaţiei, Odetta a hotărît să divorţeze..

Dar de ce ar fi trebuit să avertizeze populaţia? veţi întreba. Fiindcă această frumoasă femeie de 40 de ani, venită la o vîrstă fragedă din România şi care a devenit una din ziaristele de marcă, ţinînd săptămînal, de ani de zile, o rubrică de o pagină întreagă în "Yediot ahronot", a comunicat deseori cititorilor că în regatul căsniciei ei domneşte liniştea, armonia, fericirea.

Spiritele ultraliberale şi hiperfeministe ar putea să sară cu gura la noi:

– Ce-i treaba voastră? E vorba de viaţa intimă a unei femei. Cu ce drept vă amestecaţi şi o judecaţi?

Întrebările astea par logice. Dar e aici o chestiune de morală publică. Dacă mă ţii la curent ani de zile cu situaţia din căsnicia dumitale şi dacă în momentul cînd ai decis să divorţezi, îţi iei singură un interviu şi-l publici pe trei pagini de ziar, păi dă-mi voie să-ţi pun întrebări şi să discut cazul. Altminteri, dacă ţinem să păstrăm închise ermetic frontierele vieţii particulare, atunci nu publica în presă ştiri din viaţa dumitale particulară.

Odetta Danin şi soţul în epoca de aur a căsniciei

Abia acum Odetta Danin spune că anii ei de căsnicie nu au fost o mare calmă. Au fost valuri, furtuni, dar a strîns din dinţi şi a tăcut. Abia acum a înţeles, zice ea, că viaţa este ceea ce ţi se întîmplă în timp ce tu îţi faci alte planuri. "Totdeauna există un moment prozaic cînd viaţa ta cunoaşte o cotitură fundamentală", declară ziarista.

Şi mai spune aşa: "16 ani am fost ca o sclavă a bărbatului pe care l-am iubit..." Dar ce este dragostea? "Ceea ce lumea numeşte "dragoste" nu este altceva decît o străveche dependenţă sentimentală, împuţită şi înrobitoare, care te face prizonieră în mîinile celuilalt."

Ei, nu sîntem siguri că este aşa! În eforturile de a-şi justifica decizia pe care a luat-o, ziarista face afirmaţii riscante. Riscante prin aceea că sfidează logica şi adevărul vieţii.

Odetta e talentată şi inteligentă, nici vorbă, şi îşi mobilizează talentul şi întreaga inteligenţă pentru pledoaria *pro domo*. Dar merge prea departe. Atît de departe, încît îi ironizează pe toţi cei care au reacţionat omeneşte, cu uimire, la vestea că a divorţat.

"Vai, mi se spune, dar aţi fost o pereche perfectă! La asta eu nu pot decît să-l citez pe Churchill. Cînd o femeie l-a întrebat de ce nu se desparte de Partidul Conservator, Churchill i-a răspuns aşa: Vedeţi ce pantofi lustruiţi port? Vă asigur că habar n-aveţi unde mă strîng şi ce bătături îmi fac!"

Doamna Odetta atacă toate problemele grele pe care le implică un divorţ: copiii, împărţirea bunurilor, opinia publică. Le atacă cu curaj. Dar curajul nu-i suficient în asemenea chestiuni. Ea simte asta şi de aceea apelează la cinism.

"Toţi mă întreabă cum au primit copiii decizia de divorţ. Ei bine, copiii primesc exact povestea pe care le-o serveşti. Dacă vrei să le serveşti o "tragedie" – atunci va fi o tragedie. Dacă le prezinţi lucrurile ca pe o nouă ordine a familiei – atunci aşa va fi."

Să ni se permită să nu fim de acord. Copiii, mai ales dacă sînt mari, nu pot fi trataţi ca nişte consumatori la o cantină, care mănîncă ceea ce li se dă de la cazan. Sensibilitatea lor şi inteligenţa lor nu poate fi ignorată. Cădem în egoism.

Dar Odetta chiar cade în egoism şi îl teoretizează: "Eu nu sînt un sinucigaş şiit care născoceşte reguli noi ale jocului. Eu analizez la rece care sînt regulile convenabile, rentabile ale jocului – şi joc cît pot de bine în funcţie de ele, spre binele meu."

Încă odată: toate aceste lucruri nu le-am fi spus, dacă n-am fi fost "provocaţi". Cine îşi face publică viaţa particulară, trebuie să se aştepte la o luare de poziţie a publicului.

DAN BENIAMINI

a apărut

ÎN EDITURA *MINIMUM*

ştiri eterne

de I. Schechter

• Satire în stilul cunoscut • Critică impulsivă • Declaraţii riscante • Ironii jignitoare • Aruncări cu pietre şi cu cuţitul • Bombe cu explozie imediată • Morţi şi răniţi •

20 şekeli la adresa:
Str. Zamenhof 15, Tel Aviv

Citiţi "Ştiri eterne" cît timp mai sînt eterne şi pînă nu îmbătrîneşte fotografia de pe copertă!

HARRY
LEIBOVICI

* ASIGURĂRI *
Tel Aviv – Dereh Petah Tikva
44, et. V
Tel. 5377182 – 3
Preţuri avantajoase pentru
olimii români
VORBIM ROMÂNEŞTE

Ce se-ascunde (de fapt) sub părul superbei, tulburătoarei, ispititoarei femei numită "dorinţa de pace a arabilor"?

Unii susţin – încîntaţi, euforizaţi – că e vorba de ceva frumos, încîntător şi numai bun de sărutat (ţoc-ţoc).

Alţii, mai sceptici (şi mai cîini de felul lor), susţin că dacă dai părul deoparte cu mîna, vei întîlni o schimonoseală groaznică şi-un rictus de ură. De ură de moarte la adresa Israelului.

Care-i adevărul? ne-am întrebat (şi ne tot întrebăm mereu).

Hedy Löffler – venită la redacţie cu fotografia, să ne-o arate – ne-a mărturisit că *nu* cunoaşte adevărul. Ea a prins în imagine ceea ce a văzut cu ochii ei. Atît.

– Nu ştiu – ne-a spus ea, tristă, chinuită – ce se-ascunde în spatele părului.

Nu ştiu.

După care a izbucnit în hohote de plîns.

ROSE KENNEDY

ÎN VERSIUNE ISRAELIANĂ

Cînd se va scrie într-o zi o carte despre aristocraţia israeliană, Rahel Schwartz va ocupa un loc de cinste. Recent, Rahel, văduva avocatului Zwi Schwartz, soacra lui Moshe Daian şi a lui Ezer Weizman, a împlinit 95 de ani. Familia i-a "pregătit" un cadou original pentru aniversare: zilele acestea i s-a născut un strănepot. Copilul este fiul nepoatei sale Ghili, fiica lui Udi Daian, şi strănepotul lui Ruth Daian.

Dacă s-ar putea face vreo comparaţie, Rahel Schwartz este o Rose Kennedy în versiune israeliană, dar poate că acest lucru nu înseamnă un compliment pentru Rahel. Cei doi gineri ai săi au fost, unul şeful Marelui Stat Major, celălalt comandantul aviaţiei militare, apoi, amîndoi, miniştri, iar unul din ei, Ezer, va ajunge, poate, preşedintele Israelului. O rudă preşedinte a avut – unchiul lui Ezer – defunctul Haim Weizman. O reprezentantă în Knesset are şi în prezent – nepoata ei, Yael Daian, care este a treia generaţie în Knesset. Au precedat-o în Knesset bunicul, Shmuel, şi tatăl, Moshe. În lumea artelor, sînt nepoţii Assi şi Udi Daian.

SÎNT PUR ŞI SIMPLU BĂTRÎNI

Cînd este întrebată cum se simte, Rahel Schwartz răspunde: "Mă simt bine, nu sînt bolnavă. Sînt pur şi simplu bătrînă." Toată viaţa ei se îmbină cu istoria Israelului. "Tatăl meu, Dov Klincker, a fost primul chimist din ţară", povesteşte ea. După absolvirea cursurilor la Sorbona, a emigrat în ţară şi a început înfiinţarea industriei chimice. Una din întreprinderile de uleiuri pe care le-a construit exportă azi produse la Damasc."

Pe soţul ei, Zwi, l-a cunoscut în timp ce învăţa la gimnaziul Herzlia. Ea venise din Chişinău, el dintr-un orăşel din Basarabia. Înainte de a împlini 18 ani şi înainte de a primi diploma de bacalaureat, s-au căsătorit. Ruth s-a născut la aproape un an după căsătorie, în casa bunicului de la Haifa. Rahel şi Zwi locuiau atunci în Merhavia. "Eram educatoare şi Zwi profesor." La Merhavia au rămas pînă în 1919, după care au plecat la Londra pentru a-şi continua studiile.

"Toţi israelienii care au venit după noi, ca Moshe Shertok, Avraham Hertzfeld, David Ben Gurion şi alţii, au locuit la noi. Aveam un fotoliu care se transforma în pat şi care era întotdeauna ocupat. Reuma s-a născut la Londra. Eu învăţam la universitate, Zwi lucra la Keren Hayesod şi preda cursuri de ebraică. Cîştigam bine şi sărbătorile ni le petreceam în casele bogătaşilor din Londra, iar copiilor acestora le predam Tora în limba ebraică.

PRIMA ŞOFERIŢĂ EVREICĂ DIN ERETZ

În 1926, cînd Reuma avea un an, ne-am întors în ţară. Zwi a continuat să mai lucreze la Keren Hayesod, pînă cînd a hotărît să înveţe Dreptul la Ierusalim. Am locuit lîngă Poarta Shem. Conduceam o grădiniţă mixtă pentru copii evrei şi arabi în Ierusalimul vechi. Şi cumpărăturile ni le făceam acolo şi aveam mulţi prieteni printre familiile arabe. Sîmbetele plecam în excursii. Am ajuns la Petra, la Marea Moartă, la Rabat Amon, pe Hermon şi în orice loc în care se putea ajunge. Mi-am trăit viaţa din plin. Nu eram bogaţi, eram nişte funcţionari, dar cîştigam bine şi am ştiut să trăim bine din ceea ce aveam."

Rahel Schwartz a fost prima şoferiţă evreică din Eretz Israel. Un membru al familiei Husseini a învăţat-o să conducă. "Într-o zi cînd trebuia să ajung la avionul care urma să decoleze spre Africa de Sud unde se afla soţul meu, acelaşi şofer a mers cu mine cu maşina mea mică, un "Minmajor", prin nisipurile din deşert pînă la Cairo. Lui i-a fost frică, mie nu."

Ruth, fiica mai mare, a învăţat la Şcoala agricolă din Nahalal. Într-o zi a telefonat de acolo un băiat care mi-a spus că ea este bolnavă şi că nu este tratată cum se cuvine. Numele băiatului îngrijorat era Moshe Daian. Ruth s-a întors acasă şi după o săptămînă a venit şi tînărul Moshe să o viziteze. "Ruth avea mulţi curtezani, povesteşte Rahel. Dar nu toţi i-au plăcut. Atunci avea numai 17 sau 18 ani. Moshe era un băiat frumos şi era ceva pentru el să vină la Ierusalim – atunci locuiam deja în Rehavia, un cartier de lux. Moshe era un mare timid. Am văzut că se iubesc. Altor băieţi nu le-am dat consimţămîntul, însă în ceea ce-l priveşte, hotărîrea noastră a fost pozitivă."

"Ruth şi Moshe au locuit la Nahalal. Ruth a născut-o pe Yael la Afula şi eu am venit cu maşinuţa mea să o scot din spital. Moshe nu avea pe atunci maşină. Cînd am ieşit din maşină şi noroiul din Nahalal ne ajungea aproape pînă la genunchi, lui Moshe i-a fost frică să o ţină în braţe pe Yael, să nu alunece. Cîţiva ani după aceea, un băiat a început să o viziteze pe Reuma. Numele lui era Ezer Weizman. Ezer era un băiat foarte căutat şi plin de viaţă. Prietenele mele răutăcioase erau geloase şi-mi spuneau cu sarcasm: "Ei bine, se va căsători cu el, însă cum o să-l păstreze?" Slavă Domnului, Reuma îl păstrează pînă astăzi."

Rahel Schwartz a lucrat toţi anii la Ministerul Învăţămîntului şi a înfiinţat terenuri de jocuri şi cămine pentru tineret. În urmă cu un an, un grup de foşti elevi au venit să o viziteze împreună cu soţiile lor. "Astăzi sînt toţi oameni respectabili şi cîţiva dintre ei celebri. În timpul conversaţiei am spus că i-am strîns atunci de pe stradă. Soţiile lor s-au simţit jignite de această observaţie. La Ierusalim erau atunci tabere de olim şi eu i-am luat pe copiii din cartierele nevoiaşe. Am înfiinţat şi un teren de jocuri mixt, pentru evrei şi arabi. Arabii erau copii de oameni bogaţi, dar evreii nu. S-au înţeles minunat."

SOŢUL MEU A MURIT DE PLICTISEALĂ

Rahel Schwartz locuieşte astăzi în Herzlia Pituah, lîngă casa lui Ruth Daian. Are o îngrijitoare filipineză, este întotdeauna aranjată. "Am avut multe bucurii în viaţă, dar şi clipe foarte triste. Soţul meu a murit la o vîrstă respectabilă. În ultimii ani nu a mai vrut să trăiască. După părerea mea, a murit de plictiseală. A fost întotdeauna un om foarte activ şi foarte inteligent. Îmi lipseşte. Shauli, fiul Reumei şi al lui Ezer, îmi lipseşte foarte mult. Venea cel puţin de două ori pe săptămînă la noi şi spunea că bunica şi bunicul au întotdeauna timp pentru el.

Nu ştiu să plîng. Sînt o femeie raţională. Soţul meu plîngea deseori. Şi pentru mine. Şi la un film trist plîngea pentru amîndoi. Am avut o viaţă plină. Am muncit şi am crescut o familie minunată. De ce mai are nevoie un om?"

Reuma Weizman a organizat o petrecere pentru mama Rahel, cu prilejul zilei sale de naştere. La prînz au fost invitate prietenele ei din Ierusalim. "Toate sînt mult mai tinere ca mine. Întotdeauna am avut prietene mai tinere. Mai ales la lucru. Cele de vîrsta mea, prietenele cu care am crescut şi am trăit alături o mare parte din viaţă, nu mai pot să vină la masă. Toate se află acum într-o lume în care totul este minunat."

M. RAF.

O carte nouă
ŞTIRI ETERNE
(poezii nenormale)
de
I. SCHECHTER
Editura *Minimum*, 1992

NELLU ADERCA

LA MOARTEA UNUI "DREPT AL POPARELOR" MIRCEA PETRU G. SION

De curînd a încetat din viaţă la Bucureşti Mircea Petru G. Sion, Hassid Umot Haolam.

Avocat, fost consilier juridic, membru fondator al lui Rotary Club International la Bucureşti, Sion descindea dintr-o veche familie moldovenească, din rîndurile căreia s-au ridicat luptători în Revoluţia de la 1848, militanţi pentru Unirea de la 1859 şi întregirea României în 1918, partizani ai reformelor îndreptate spre propăşirea României moderne, fondatori ai Academiei Române şi ai altor aşezăminte de interes obştesc, oameni de cultură şi ştiinţă.

Cu o asemenea ascendenţă, adăpîndu-se din concepţiile generoase ale înaintaşilor, Mircea Sion a crescut şi s-a afirmat în spiritul umanismului, democraţiei şi demnităţii civice, cultivînd neabătut fertila sămînţă a Omeniei. Animat de nobile sentimente faţă de aproapele în suferinţă, solidar cu cei nedreptăţiţi şi umiliţi, Sion a respins cu îndîrjire otrava antisemitismului, a dezavuat ferm barbariile legionarismului şi monstruozităţile nazismului. Convins de necesitatea promovării respectului între oameni, a dreptăţii şi echităţii sociale, în conformitate cu spiritul şi litera legii, juristul Sion a acţionat cu dăruire profesională, cu elanul ce-i era propriu şi complet dezinteresat, în apărarea obştei evreieşti în anii negri de persecuţii, teroare şi atrocităţi antisemite. În dosarul aflat la Yad Vashem – pe care l-am consultat – se găsesc numeroase exemple referitoare la demersurile pe care le-a întreprins Sion pentru a stimula bunăvoinţe româneşti în favoarea evreilor, pentru a veni în sprijinul celor năpăstuiţi. Ca apărător la Curtea Marţială din Iaşi, între 1942-1944, el a salvat de la moarte sau alte condamnări grele un mare număr de evrei, dintre care mulţi trăiesc în Israel.

Merită de amintit şi relaţia de strînsă prietenie care s-a statornicit în perioada de prefascizare a României între Sion şi neuitatul Iţic Manger. Îl cunoscuse pe poet pe cînd acesta îşi cîştiga existenţa cu acul în atelierul de croitorie al magazinului ieşean care aparţinea lui Solomon Cristian, fruntaş al obştei evreieşti din România şi el însuşi autor al unor apreciate eseuri. Sion povesteşte că, înainte de 1940, l-a însoţit pe Manger în sala "Trianon", unde acesta a rostit în idiş o conferinţă cu tema "Majestatea sa poporul". Ulterior, Manger ar fi spus: "predestinatul nume de Sion întreţine flacăra prieteniei cu poporul evreu".

În semn de recunoştinţă faţă de tot ce a nutrit şi înfăptuit Sion în favoarea evreilor, "Yad Vashem" i-a conferit titlul de "Hassid Umot Haolam" (Drept al popoarelor). El n-a acceptat ca să primească distincţia la ambasada Israelului din Bucureşti, preferînd să aştepte încă patru ani pentru a avea plăcerea şi onoarea să i se înmîneze la Ierusalim, cu ocazia vizitei făcute , împreună cu distinsa lui soţie, în 1991, în ţara noastră.

Personal, m-am simţit îmbogăţit sufleteşte de cînd, în urmă cu vreo zece ani, Sion mi-a fost prezentat la Bucureşti de către cunoscutul umanist, istoricul, prof. Virgil Cîndea. Am considerat ca o cinste faptul că, începînd de atunci, Sion şi soţia lui m-au socotit prieten.

Să-i fie veşnică amintirea.

OPHIR-KEY TOURS
DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN
SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN
VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE PENTRU ORICE FEL DE EXCURSIE ÎN STRĂINĂTATE

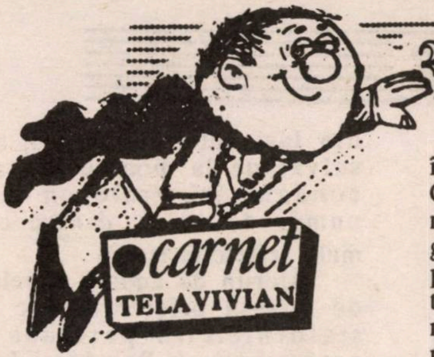

30 DE ZILE

SFÎNTUL SEBASTIAN DIN PIAŢA POLIŢISTULUI

Ştiu: clădirea Cinematecii a fost construită cu mulţi ani după ce mi-am instalat cortul şi visele în directa vecinătate a locului pe care a răsărit. Îmi amintesc chiar cum părinţii elevilor de la liceul în care a învăţat nepoata mea s-au organizat să "iasă în stradă", dacă nu chiar să facă o grevă, împotriva construcţiei care a furat cîţiva metri pătraţi din curtea tuturor zbenguielilor odraslelor lor.

Ştiu: clădirea aceasta modernistă nu seamănă cu nimic sau, pentru a o asemăna cu ceva, trebuie să inventezi o metaforă absurdă precum "un fort medieval pus ca podoabă pe o tortă"! Pentru simplul motiv că însuşi urbanismul poate să devină kitch.

Cu toate acestea, iată, după cîţiva ani de existenţă a Cinematecii, nu mai sînt capabil să-mi amintesc cum arăta Piaţa (supremă ironie!) Poliţistului, Kikar Haşoter în ebraică, înainte ca ea să fi răsărit la lumina zilei sau, mai bine, la lumina becurilor de înserare şi de noapte. Deodată, cu apariţia ei, zona de birouri şi de oribile cuburi de beton cenuşiu în care a apărut, transformîndu-se într-un deşert murdar în fiecare zi după ora încetării lucrului, s-a transformat într-un uriaş fluture de noapte, cu fîlfîirea lui fragilă şi ambiguă. Oameni – visez sau într-adevăr în covîrşitoarea lor majoritate sînt tineri? – venind cu pasul săltat al celui ce merge în întîmpinarea bucuriei, plecînd cu pasul legănat al celor ce poartă în ei o comoară pe care le este frică s-o tulbure, pe care vor s-o conserve ca pe un fulg în căuşul palmei. În faţa Cinematecii, în piaţeta largă mărginită de bănci, vîntul găseşte cum să-şi despletească părul şi în nopţile cele mai toride. Şi atunci, mai ales noaptea, piaţa aceasta nu-i niciodată pustie. Totdeauna se găsesc cîţiva însetaţi de răcoare sau de vis, aşezaţi risipiţi ici şi colo, ca nişte puncte de suspensie.

Dar dincolo şi înainte de toate acestea, cetatea aceasta miniaturală şi absurdă este cu totul altceva. Ceva care nu are nume şi ţine de faptul că pot trăi foarte bine şi nemergînd decît o dată la doi ani la cinema. După cantităţile industriale de peliculă consumate în Bucureştiul tinereţii mele, îmi pot acum permite luxul să-mi aleg filmele cu pedanteria preţioasă a unui cunoscător de vinuri. Nu, din ceea ce am plătit în total la casa Cinematecii, probabil că nu se poate plăti nici măcar salariul pe o lună al unuia dintre rupătorii de bilete adolescenţi care-şi fac astfel banii de buzunar. Dar de fiecare dată cînd am traversat valurile de miros gastronomic ale restaurantului din foyer şi m-am lăsat îmbrăţişat întîi de catifeaua fotoliilor, apoi de întuneric, a fost ca o noapte neuitată de dragoste. Totdeauna gîfîită, exagerată, disperată, ca ultima noapte de dragoste care ţi-a fost dată: plonjeul în apele baroce ale ultimelor filme ale lui Visconti, descoperirea acelui disperat englez care e mai mult italian şi renascentist Derek Djerman care m-a proiectat de la Caravaggio pînă la Marlowe, şi mai ales acea noapte de totală beţie, în care am intrat în clădire la ora zece noaptea pentru ca să ies abia a doua zi dimineaţa la ora 7.30; acea noapte în care, rătăcind ca un ţigan în fruntea propriei sale şatre, făcîndu-mi loc şi fraternizînd cu alte şatre asupra aburilor tari ai cafelei, m-am întîlnit cu Sfîntul Sebastian şi cu puşcăriaşii înlănţuiţi în singurătate ai unui Jean Genet care a schimbat creionul cu camera de luat vederi.

Seară de seară aproape, cobor în Piaţa Poliţistului. În căutarea vîntului şi în secreta speranţă că, poate, odată, o să-l întîlnesc pe Visconti sau pe Sfîntul Sebastian, despre care ştiu sigur că sînt acolo, în interiorul cetăţii de zahăr, şi trebuie odată şi odată să iasă să bea un pahar la "Pub-ul lui Itzke" de peste drum.

CITADIN

VIVIANNE SI HERMAN LEIBOVICI

stau la dispoziţia celor interesaţi pentru orice servicii turistice, la agenţia de voiaj

"PROPER TRAVEL LTD.", TEL AVIV
REH. BEN YEHUDA 56, TEL. 297477, 5289992
FAX 5281650

• Voiajuri oriunde în lume – organizate şi individuale •
Bilete avion • croaziere • închirieri auto • rezervări hotel
• Plata în rate lunare pentru posesorii de Isracart şi Visa •

*

GURA HUMORULUI

MANIFEST

contra regimului

În ciuda imaginii pe care lumea şi-a făcut-o despre ţara asta; în ciuda discursurilor emfatice, a declaraţiilor bombastice şi a tuturor celorlalte forme abile de propagandă care o prezintă drept unica oază de democraţie din Orientul Mijlociu, trebuie să ne luăm curajul şi răspunderea de a spune adevărul:

Regimul în Israel nu este cu nimic mai bun, mai uşor şi mai liberal decît în statele înapoiate şi totalitare!

Este un regim dur, cu legi nedrepte, norme aberante, iluzii false şi prejudecăţi.

Un regim de-a dreptul bestial, care te umileşte fără să ţină seama de poziţia ta în societate, nepăsător la aspiraţiile tale, rece la dorinţele tale cele mai legitime.

În multe cazuri, oamenii sînt torturaţi, încălcîndu-se astfel în mod grosolan prevederile Convenţiei de la Geneva privitoare la drepturile omului.

În Statul Israel vezi oameni suferind de foame, în timp ce alţii se ghiftuiesc cu toate bunătăţurile! Cîtă nedreptate! Ce ruşine în acest sfîrşit de secol 20!

Unde trăim, oameni buni? În Somalia? Dar la noi e mai rău, de o mie de ori mai rău, căci în Somalia aceea nefericită lumea trimite avioane cu asistenţă umanitară, pe cînd nouă nu ne sare nimeni în ajutor. Lumea ipocrită asistă pasivă, jubilează şi juisează cu sadism de satisfacţie în faţa suferinţei noastre.

Este aceeaşi lume de laşi şi antisemiţi care n-a mişcat un deget cînd Holocaustul s-a abătut asupra noastră.

Dar nu în comunitatea internaţională trebuie să ne punem speranţa.

De altfel, ce interes ar avea ea să ne scape de un regim urît de popor, regim care discriminează, oprimă şi stoarce ultima picătură de vlagă din om? Doar ştim că întotdeauna şi pretutindeni antisemiţii – de la egiptenii antici care i-au asuprit la sînge pe strămoşii noştri şi pînă la cardinalii Inchiziţiei, şi de la judecătorii lui Dreyfus pînă la legionarii verzi, naziştii bruni şi comuniştii spălăciţi – toţi au vrut să-l vadă pe evreu slab, sfrijit, fără puterea de a se apăra şi de a se ţine independent pe picioare.

Visul nostru sionist milenar a fost să ne făurim un stat liber, unde curge lapte şi miere pentru toţi. Am visat la un regim democrat în care toţi cetăţenii să aibă parte în mod egal de bunurile ce le produce economia. Şi iată ce cumplită dezamăgire: în Israelul prosper, mii şi mii de evrei sînt persecutaţi, îngrădiţi, împiedicaţi să se bucure şi ei de abundenţă şi nu puţini mor pur şi simplu de foame. Oamenii suferă şi nu încetează să se plîngă. Dar problema e că plîng în tăcere, în grupuri mici. Nu-i vezi să iasă în stradă, să urce pe baricade, să protesteze, să urle: DESTUL! AJUNGE!

Dacă nu ne vom mobiliza la acţiune contra regimului – vom pieri!

În aceste momente grele, în ceasul al 12-lea, înainte de a ne pleca de sub nas ultimul tren, să ne adunăm forţele, cîte ne-au mai rămas, şi să strigăm: Jos regimul!

Să înceteze torturile! Să se pună capăt interdicţiilor de tot felul şi discriminării!

Nu mai e de suportat regimul, foamea, cînd în jurul nostru atîţia oameni cu nimic mai presus decît noi se delectează cu ce-i mai gras şi mai dulce şi mai contraindicat. Sîntem şi noi oameni. N-am omorît pe nimeni. Vrem libertate! Vrem dreptul elementar de a ne hotărî singuri soarta în restaurante.

Hai la lupta cea mare,
rob cu rob să ne unim,
o viaţă nouă, nedietetică,
prin noi s-o făurim!

Poli, Şinel şi
tovarăşii de idei

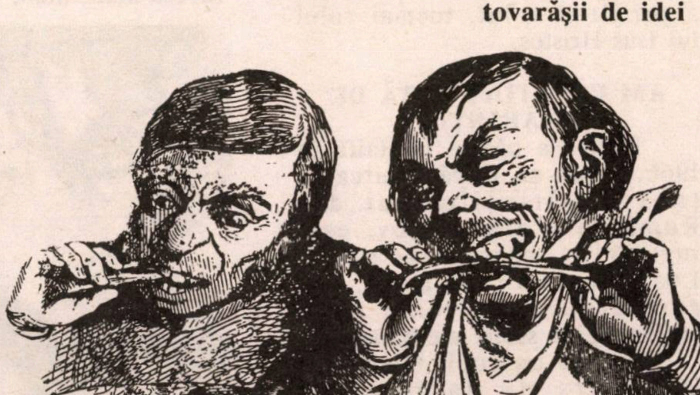

NOI

La început, i-a fost ruşine că nu e sabru sută-n sută, cu patalama, că părinţii lui sînt din România şi că – în plus – vorbesc româneşte în casă.

Mai cunoaştem – nu? – asemenea cazuri.

Pe urmă, încet-încet, i-au trecut spirocheţii, s-a ruşinat de ruşinea lui şi s-a uitat altfel, altfel, în ochii "babacilor.

AŞA A VRUT REGIZORUL AUSTRIAC: UN ISRAELIAN ÎN ROLUL LUI ISUS

Un regizor austriac, Bert Palme, vrea să pună în scenă la Klagenfurt "Jesus superstar", dar s-a încăpăţînat ca în rolul titular să fie un actor israelian. Gheula Nuni, cea din "Salach Shabati" de la Habima, partenera lui Topol, fiind în Austria unde a jucat în idiş, i l-a propus pe Rafi Weinstock, tînăr de 26 de ani şi potrivit – mănuşă pentru rolul lui Isus.

După ce l-a văzut, regizorul i-a trimis contractul, iar acum Rafi se pregăteşte intens, învaţă şi germana, pentru a pleca la Viena şi de acolo să-şi înceapă poate ascensiunea pe scară internaţională. Numai să nu-l "deranjeze" neonaziştii fiindcă e străin, fiindcă e evreu, fiindcă vine din Israel şi fiindcă a primit şi rolul, tocmai rolul lui Isus Hristos.

AM PĂCĂTUIT FAŢĂ DE PĂRINŢI

Rafi s-a născut la Haifa în 1966, la un an după venirea în ţară a părinţilor lui din România. Tatăl, Iacov, este inginer de maşini, iar mama, Lea, creatoare de modă, cea care croieşte şi coase toate costumele de scenă ale băiatului.

A fost un copil talentat şi i-a mers de la început. Totdeauna a primit roluri principale: în şcoală, în armată, la Conservator, la teatrul Kameri şi la cel din Beer Sheva. Dar o recunoaşte singur: a fost mulţi ani complexat din cauză că nu era "destul de israelian". Lucrurile au mers pînă acolo încît era supărat pe babacii săi că vorbesc în casă româneşte ("asta îmi dăuna la accent"), că îi dădeau la şcoală sendviciuri cu pastramă şi nu felii de pîine unse cu ciocolată, cum obişnuiesc să mănînce elevii israelieni "neaoşi".

Dar mai ales era plin de regrete că tatăl lui nu fusese şi el în Palmach sau într-o unitate de elită a Zahalului, aşa cum se lăudau colegii lui. I se părea că din "vina" părinţilor, nu se poate integra şi nu este primit în anturajul sabrilor. Şi poate că nu s-a înşelat. Nu ştim noi cum se manifestă de obicei acest anturaj?

Rafi s-a "revoltat împotriva acestui destin", a început să facă necazuri părinţilor, să fugă de la şcoală, să doarmă pe la prieteni. "Beam bere nopţi întregi, cu prietenii. Am avut dorinţa puternică de a-mi pedepsi părinţii pentru că nu făcuseră nimic ca să arăt ca toţi supermenii israelieni şi să-mi pierd accentul românesc.", mărturiseşte astăzi actorul Rafi Weinstock.

Dar tot el spune astăzi: "Dacă am un regret, e că nu am petrecut destul timp cu tatăl meu şi că n-am avut atunci o limbă comună cu el aşa cum am astăzi. Astăzi îmi este ruşine de faptul că m-am ruşinat atunci cu părinţii mei. Astăzi eu îi iubesc mult, mult."

Rafi Weinstock s-a schimbat. O spune el însuşi. E mai puţin aspru şi "revoluţionar". S-a maturizat din momentul cînd a decis să fie actor. Decizia nu a fost simplă. A trebuit să aleagă între a fi cîntăreţ, mînuitor de păpuşi, textier, compozitor şi actor. A învins în el tentaţia teatrului.

Norocul în teatru i-a surîs de la început. Ba chiar l-a răsfăţat. A primit, cum am spus, numai roluri importante.

Iar acum, cu rolul din "Jesus superstar", îl aşteaptă turnee în Europa întreagă şi poate va deveni el însuşi un superstar.

Rafi Weinstock. Reţineţi acest nume.

D. BENIAMINI

●

I. SCHECHTER A REFUZAT PREMIUL NOBEL

Abia acum s-a aflat de ce Derek Welcott a acceptat să primească Premiul Nobel: fiindcă I. Schechter l-a refuzat.

Academia suedeză era gata-gata să-i acorde premiul, deoarece apreciază enorm cartea sa "ŞTIRI ETERNE" care a făcut vîlvă mare în rîndurile celor 400.000 de români din Scandinavia. Secretarul Academiei din Stockholm a declarat: "Pentru noi este o carte scumpă (50 coroane suedeze – 20 şekeli israelieni) mai valoroasă cu 10 şekeli decît cărţile ieftine şi fără haz. Ea exprimă cu măiestrie aspiraţiile şi tradiţiile popoarelor din regiunea Mării Caraibelor."

I. Schechter a refuzat însă premiul deoarece este în valoare de numai 1,2 milioane dolari. "Întotdeauna am protestat contra premiilor în sume umilitoare, ca nişte bacşişuri, a declarat domnia lui. Cu 1,2 milioane dolari nu-mi pot plăti nici măcar datoria la tipografie."

Derek Welcott a fost de acord cu această atitudine demnă şi a acceptat Premiul Nobel din solidaritate cu I. Schechter.

(a)

NOI

FABULOASA BIBLIOTECĂ DIN BLOCUL "TURN" DE LA IAŞI

În Piaţa Unirii din Iaşi, în unul din blocurile "turn" din jurul statuii lui Alexandru Ioan Cuza, la nr. 6, scara C, apartamentul 25, se află o fabuloasă bibliotecă de istorie, literatură, critică şi folclor idiş. Poate una din cele mai complete din Europa şi, în orice caz, din România.

Această bibliotecă-locuinţă sau locuinţă-bibliotecă (se poate citi oricum) aparţine doamnei şi domnului I. Kara, pseudonim al istoricului şi scriitorului Iţic Şvarţ. Născut la Podu Iloaie, lîngă Iaşi, în anul 1909, a studiat literele şi filosofia la Universitatea din Cernăuţi. Din 1932 a devenit o prezenţă frecventă în paginile revistelor scrise în idiş din România, U.S.A., Polonia, Franţa, Anglia şi Israel. Specialitatea sa este istoria evreilor (a celor din ţara natală, în special), critica şi istoria literară, folclorul idiş... Printre publicaţiile al căror colaborator asiduu a fost se află şi celebra revistă "Yvo" din Vilna.

A publicat, la Bucureşti, în editura "Kriterion", 12 cărţi, dintre care 6 în idiş. Timp de 14 ani a fost secretar literar la Teatrul Evreiesc din Iaşi; a tradus în idiş zece piese de teatru, a scris dramatizări, adaptări, texte de cîntece şi, pînă azi, a publicat mai mult de 500 de articole şi eseuri în presă...

C.I.: Dar ce aţi făcut în ultimii doi ani, adică după decembrie 1989, domnule Kara?

I.K.: Am continuat. Pentru mine evenimentele străzii au un ecou ceva mai special; adică nu mă tulbură în nici un fel şi nu-mi modifică ritmul de lucru. Dar trebuie să recunosc că schimbările în bine survenite în România după decembrie 1989 au avut un efect evident şi în activitatea mea. Înfiinţarea editurii de cultură evreiască "Hasefer" la Bucureşti mi-a scos la lumina tiparului – în 1991 – monografia despre Podu Iloaie. Iat-o!

E o carte arătoasă de 166 de pagini avînd pe copertă un desen înfăţişînd vestitul pod de peste Bahlui al evreicei Iloaia, construit la începutul veacului trecut. Monografia e prima dintr-o serie intitulată "Obştea evreiască din..."

C.I.: Scrie în prefaţa cărţii că nu sînteţi la prima lucrare consacrată evreilor din România.

I.K.: În 1976 am terminat un studiu amplu pe această temă pe care l-am "dus" pînă în anul 1918. Prima parte – pînă la 1898 – a apărut în revista de limbă idiş "Scrieri bucureştene". Consider acest studiu doar o lucrare de început. O istorie a evreilor din România trebuie alcătuită de un colectiv de specialişti. Un început bun îl constituie culegerea de documente "Izvoare şi mărturii" din care au apărut, pînă acum, trei volume.

C.I.: Şi v-aţi oprit la 1918?

I.K.: Deocamdată. Între timp, mă ocup de monografii. Am gata manuscrisul privind viaţa obştei evreieşti din Bacău, despre care am mai scris şi de care sînt legat prin biografie: aici m-am "repatriat" în 1946, după ce am fost demobilizat din armata sovietică, aici am lucrat alături de cercetătoarea Ana Herzog Şvarţ, zihrona levraha. Colaborez, de asemenea, cu eminentul istoric dr. Silviu Sanica la monografia obştei evreieşti din Iaşi. Mi-am rezervat capitolul referitor la cultura ebraică şi idiş la Iaşi.

C.I.: Credeţi în viitorul idişului?

I.K.: Nu se poate studia istoria evreilor din România fără a ţine seama de expresia "idişistă" a culturii lor. Să nu uităm că această obşte – cam nedreptăţită, pînă în prezent, de istoriografi – are un aport imens la moştenirea culturală a poporului evreu ca şi la cultura ţării de origină. Cît priveşte viitorul idişului, pot spune doar că şi în anii noştri el trezeşte interes peste tot în lume, inclusiv la foarte mulţi tineri.

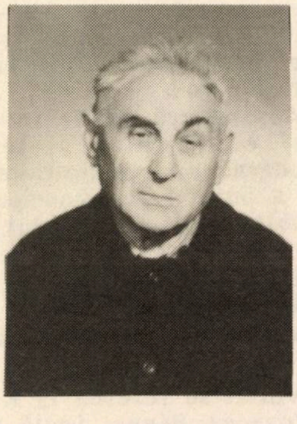

C.I.: Nu credeţi că el este legat, în principal, de Diaspora?

I.K.: Idişul n-a fost niciodată un apanaj exclusiv al Galutului, deoarece face parte integrantă din cultura noastră. Cultura evreiască nu e posibilă fără idiş. Viitorul poporului nostru depinde de unirea tuturor forţelor, a tuturor formelor de cultură care ne aparţin: cultura religioasă, laică şi folclorică. Numai aşa vom putea înfrunta viitorul.

C.I.: A propos, cum vi-l imaginaţi pe evreul din România peste două sau trei generaţii?

I.K.: Mi-l imaginez în Israel, eliberat, definitiv, de complexele "minoritare", punîndu-şi fantezia, talentul şi capacitatea de creaţie în folosul societăţii, valorificînd tradiţia culturală pa care şi-a făurit-o aici şi – de ce nu? – citindu-l, în original, pe Bashevis-Singer şi vorbind, cursiv, idiş.

C.I.: Şi cu abonament permanent la spectacolele Teatrului idiş din Israel, recent creat şi sprijinit de stat?

I.K.: Bineînţeles.

Dialog provocat şi consemnat
de CAROL ISAC

●

OPHIR-KEY TOURS
DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN
SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN

VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE PENTRU ORICE FEL DE EXCURSIE ÎN STRĂINĂTATE

NOI

ROZALIA BINES – DOAMNA ELECTRONICĂ

"Bine am ajuns, spunea un bîrlădean cu ironie nerăutăacioasă, ca o botoşăneancă să ne înveţe pe noi electronica şi tehnica modernă a comunicaţiilor! Iată ce a putut face emanciparea şi feminismul din moldovencele pe care le curtam noi în adolescenţa noastră, care astăzi ni se pare antică."

Invidiosul bîrlădean revoltat se referea la Rozalia (Rozica) Bines, fostă fetiţă născută la Suliţa, fostă elevă eminentă la Botoşani, fostă studentă strălucită la Politehnica din Bucureşti, iar din 1971, cînd a sosit în Israel – împreună cu soţul, Carol Bines de la revista "Contemporanul" – lucrează la Ministerul Comunicaţiilor, la cercetarea şi dezvoltarea proiectelor noi. Ce fel de proiecte? Un profan ameţeşte cînd află: comunicaţii digitale (numerice), transmisii de date cu viteze uriaşe, televiziune pe reţele de cabluri etc.

Acum ea supraveghează din punct de vedere tehnologic modernizarea Poştei israeliene şi participă la fondarea Tehnionului de la Ierusalim şi a Şcolii Tehnice Superioare de Telecomunicaţii.

CU TOŢII DEVENIM SĂTENI

Ing. Rozalia Bines ne anunţă că globul pămîntesc se transformă într-un sat. Din ce punct de vedere? am întrebat cu inima mea mîndră de citadin. Din punct de vedere al epocii informaţiei în care am intrat, ne explică ea.

Dar pînă acum nu eram informaţi? Ne jigniţi, doamnă, pe noi, ziariştii.

D-na Bines ne asigură că nu numai că n-a avut intenţia de a-i jigni pe ziarişti sau de a le desconsidera fuga lor veşnică după informaţii, doar că noile progrese ale electronicii şi înseşi proiectele la care ea lucrează vor uşura mult activitatea gazetarilor.

Spre a ne convinge, Rozalia Bines ne-a pus în braţe o carte de dimensiuni uriaşe, numită

■*Ing. Bines priveşte viitorul cu precizie şi viteză*

TIKŞUV (Tikşoret mahşevim), nu în franceză "Télématique", nu în engleză "Telematics". Este opera ei. Rezultatul cercetărilor ei, al prelegerilor, conferinţelor şi cursurilor pe care le-a ţinut în foruri academice şi profesionale superioare.

Pentru noi, care cunoaştem familia autoarei, a fost emoţionant să citim că volumul "este dedicat cu dragoste lui Carol (soţul), Mariana (fiica), Meir, Adi, Jeny şi Beti, precum şi părinţilor, Beti şi Mendel Cojocaru".

La începutul cărţii se publică un cuvînt de omagiu al ministrului telecomunicaţiilor("cartea «Tikşuv» este prima de acest gen din ţară") şi un salut al directorului general de la "Bezek", Itzhak Kaul, originar din... ţara noastră de origine.

Nefiind specialişti, am consultat cartea cu "asistenţa umanitară" a autoarei. Spre a ne pune în temă, ing. Bines ne-a spus:

În era informaţiei, dezvoltarea reţelelor de comunicaţii permite crearea superautostradelor pentru transmiterea datelor la distanţe nelimitate şi aproape instantaneu, fie că este vorba de cifre, vorbire, imagini sau muzică. Dezvoltarea electronicii şi a computerelor (calculatoarelor), precum şi ieftinirea lor, sînt elemente de bază care permit succesul "revoluţiei în informaţie". Se schimbă raportul între distanţă – timp – limbă, iar aceasta are repercusiuni asupra modului nostru de viaţă, de lucru, de studii, de creaţie, de petrecere a timpului liber etc.

Combinarea tehnologiilor, care nu de mult erau separate – telefon, calculator, fax, televiziune, radio – are ca rezultat şi schimbarea legăturilor între oameni. Videotelefonul permite celor ce vorbesc să se şi vadă; conferinţele video permit persoanelor aflate în locuri geografice diferite să se vadă, să se audă, să arate grafice, fotografii etc. – tehnici ce scutesc multe deplasări costisitoare şi obositoare.

Transmiterea şi crearea de documente electronice, cum ar fi poşta electronică, reduce necesitatea folosirii hîrtiei în birouri şi afaceri. Calitatea televizoarelor şi a transmisiei creşte într-atît încît se pot transmite radiografii sau alte teste medicale, cu precizie şi viteză, de parcă s-au produs pe locul recepţiei.

Rezervoare de date şi imagini permit acces de la distanţă, astfel că texte de conferinţe şi congrese, tablouri din muzee etc., pot fi obţinute cu uşurinţa cu care acţionezi telefonul.

Alcătuită din cinci capitole, introducere şi privire în viitorul apropiat, cartea înmănunchiază articolele publicate în ultimul deceniu de autoare şi este publicată la Universitatea din Ierusalim, ca urmare a cursurilor ţinute acolo de autoare.

I. BÎRLĂDEANU

A propos de scandalul provocat de Shulamit Aloni cu noutatea ei că omul se trage din maimuţă. Un ironist din obştea noastră românească spune: Spre norocul ei, maimuţa are suficientă minte ca să ne scuze pentru că ne-am tras din ea.

NOI

A murit – în somn, lovit de-un stop cardiac – scriitorul Mark Sidon.

Mark Sidon: unul dintre cei mai talentaţi humorişti ai lumii evreo-române de azi.

Mark Sidon: un condeier care-a onorat, cu scrisul său, paginile revistei *Minimum*.

Colaboratorul său Alexandru Andy evocă figura neuitatului creator de rîs şi de surîs.

RĂMAS BUN, MARK SIDON!

Luna trecută s-a stins din viaţă cel care a fost scriitorul şi umoristul MARCEL REISHER, cunoscut publicului din România sub numele de Radu Stănescu (o treime din trio-ul Mircea Crişan – Alexandru Andy – Radu Stănescu) şi familiar cititorilor israelieni sub pseudonimul Mark Sidon (jumătate din cuplul Mark şi Sidonia Sidon).

Eu unul n-am fost niciodată "tare" la vorbe de rămas bun. Aş fi putut să apelez pentru asta la colaboratorul meu Mircea Crişan. Dar cînd e vorba de o bătaie de inimă sau de o lacrimă, nici el nu e mai breaz. Singurul care ar fi putut să mă ajute ar fi fost celălalt colaborator al nostru, Radu Stănescu. Întotdeauna cînd în monoloagele sau scenetele noastre era nevoie de un vers mai liric sau de o vorbă "bine simţită", el era acela care ne scotea din încurcătură. Dar azi nu mai e. Oricît de greu îmi vine să cred, Marcel – Radu Stănescu, Sidon – nu mai e. Şi totuşi pentru noi, care o viaţă întreagă am împărţit cu el bucuriile unei premiere ori ale unei emisiuni de radio sau televiziune, ca şi amărăciunile unui sketch respins sau a unei "poante" tăiate de "cenzură" – precum şi pentru toţi cei care au rîs cu lacrimi la spectacolul "N-aveţi un bilet în plus?", la "Şapte păcate", la "Partea leului", sau care – mai recent – s-au delectat citind schiţele lui umoristice din "Minimum", "Revista mea" şi alte publicaţii israeliene de limbă română, nici Sidon, nici Stănescu şi nici Reisher nu au "dispărut". Marcel va trăi veşnic în amintirea, în zîmbetele şi în lacrimile noastre. "Marcelică" n-a murit. Şi-a schimbat doar colaboratorii.

Acum scrie cu Mark Twain şi Shalom Alechem. Şi, aşa cum îl cunosc eu – minuţios observator al sufletului omenesc, hazos pînă la amărăciune şi neîntrecut meşteşugar al condeiului – sînt sigur că n-o să-i facă de ruşine.

Şi încă ceva: Marcel "s-a dus" cu zîmbetul pe buze. Pentru că, puţine zile înainte de a se fi îmbarcat în "marea călătorie", şi-a văzut visul cu ochii: o carte sub tipar la Bucureşti, un contract pentru o serie de spectacole pe scenele româneşti şi europene, traducerea în franceză şi engleză a schiţelor sale (scrise în colaborare cu cea mai fidelă parteneră a lui, Sidonia Sidon).

Aşa că nu ne despărţim de el cu lacrimi, ci – aşa cum sigur i-ar fi plăcut şi lui şi cum, fără discuţie, o merită – cu aplauze.

La cuvinte de rămas bun nu mă pricep. V-am avertizat. Aşa că, în numele meu şi al lui Mircea Crişan, îi spun simplu: La revedere, Marcel.

ALEXANDRU ANDY

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI **MICHAEL SHARON**

APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 5172910, 5107317
HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667

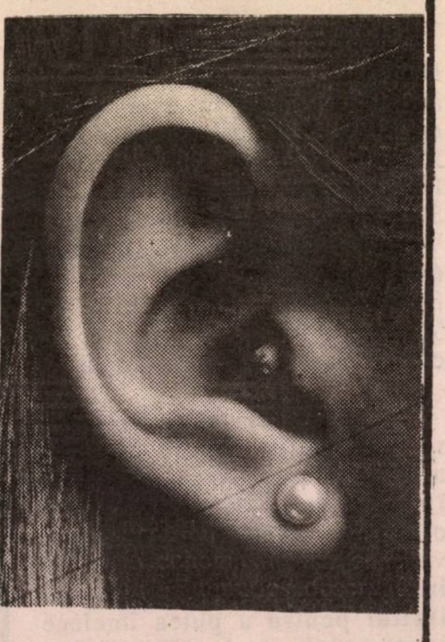

se zvonește
că...

... la București a luat ființă o organizație evreiască ilegală al cărei scop principal îl constituie demascarea și pedepsirea (morală) a evreilor colaboraționiști; este vorba de acei gazetari, scriitori etc. care participă, sub semnătură sau pseudonim, la campania antisemită din foile fasciste sau "obiective". Una din victimele organizației: ziaristul Max Bănuș, de la *Europa Liberă*, patronul săptămînalului *Tinerama*, unde au apărut, după cum se știe, cîteva porcării de răsunet. Pe ușa locuinței sale, Max Bănuș ar fi găsit într-o seară un fluturaș cu inscripția: *Kapo*.

... Albert Kreigold, unul din fruntașii H.O.R.-ului, a hotărît să se arunce în apă și să deschidă o librărie românească. Numele: *Hasefer* (după celebra librărie-anticărie de lux a lui Steinberg din Bucureștii anilor '30-'40). Kreigold prospectează diferite locuri din Tel Aviv, fiind văzut, cu deosebire, în "Dizengoff Center", unde sînt cîteva spații comerciale libere.

...actorii din aliaua română se vor constitui într-o asociație menită să promoveze spectacole în această limbă adresate olimilor hadașim și celor mai vechi în țară, dar care nu au izbutit, încă, să-și însușească ivritul pentru a putea înțelege spectacolele de la "Habima" și "Hakameri". Nu în ultimul rînd, asociația își propune să efectueze turnee în România, în cadrul schimburilor de spectacole cu Teatrul Național, Teatrul Bulandra, Teatrul Mic și alte teatre prestigioase.

... dată fiind substanțialitatea cecurilor emise de Ambasada Irakului la București în contul "României Mari" (pentru "campania anti-sionistă și anti-imperialistă"), se prevede apariția unei ediții a revistei în limba arabă. Deschiderea unui birou redacțional la Bagdad nu intră, deocamdată, în discuție, dată fiind nesiguranța ce domnește în zonă. "Banii irakieni sînt buni, dar cu avioanele americane e altceva" – ar fi declarat redactorul-șef al revistei.

... cunoscutul desenator Darian, unul din *starurile* caricaturii israeliene, pregătește în secret o revistă erotică în limba română. "Avem frumuseți remarcabile în rîndurile tribului nostru, a mărturisit el, și nu văd de ce n-am scoate un *Penthouse* sau un *Lui* al nostru. Printre femeile bine pe care mizează Darian: actrițele Rozina Cambos, Tatiana Olier, cîntăreața Cornelia Vorvoreanu, manechinul Mihaela Bercu și cîteva tinere fără nume, dar cu corp.

... înmormîntarea pictoriței și scriitoarei nonagenare Margareta Sterian a constituit o surpriză pentru inițiații de la București. "Lumea" șoptea că Margareta Sterian (care fusese măritată înainte de război cu poetul legionar Paul Sterian și obligată, la cererea Căpitanului Corneliu Zelinschi Codreanu să divorțeze pentru a nu compromite cariera politică a soțului) ar fi abandonat judaismul. Cu cîțiva ani înainte de moarte, însă, și-a cumpărat un loc de veci la cimitirul Filantropia, motivînd, prin testament, că vrea să fie înmormîntată în religia părinților ei.

... la Natania a avut loc, la inițiativa unui medic din localitate, consfătuirea unui grup de părinți ai căror copii studiază în România. Tema: retragerea studenților respectivi din facultățile românești și înscrierea lor la universități din alte țări. Motivul: după alegerile de la 27 septembrie a.c. și pătrunderea în parlament a unui număr important de deputați și senatori fasciști, s-ar fi ivit la orizont pericole *reale* de provocări antisemite în facultăți și chiar de atacuri la integritatea fizică a "sioniștilor".

●

Ba noi, Ba-ker

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
AMT
ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv — 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

VĂ STĂM LA DISPOZIȚIE PENTRU A VĂ ORGANIZA O VACANȚĂ PLĂCUTĂ ÎN SEZONUL DE IARNĂ:

• "REVELION 1993" •
ÎN STAȚIUNEA MONTANĂ SINAIA
"PERLA VĂII PRAHOVEI"

PESCUITORUL DE *perle* NOI

Scump, dar face

"Se menţionează că pentru fiecare nou venit (din Etiopia) Sohnutul plăteşte, în medie, 6.000 dolari pe zi."

("Viaţa noastră" 3-8-1992; consemnată de d-na şi d-l Martin Tannenzapf, rh. Hagra 25/2, Holon)

Einstein: timpul este relativ

"Fidel Ramos, noul preşedinte al Filipinelor, conduce ţara de numai 60 de ani."

("Revista mea", nr. 1534/1992; consemnată de Iosif Marcovici, str. Haiarden 39/3, Haifa)

În articolul "Domnul Hasefer" din "Viaţa noastră" din 18-IX-1992, d. Marius Mircu scrie că se împlinesc 101 ani de la naşterea librarului Henry Steinberg, care s-a născut la 4 ianuarie... 1991! Mi se pare cam... exagerat. În acelaşi articol, dl. M.M. vorbeşte despre "tenorul Ştefănescu-Goangă". Or, Goangă a fost, după cum se ştie, un bas-bariton, un mare bas-bariton al României.

(Eva Mandel, rh. Hapartizanim 8/3, Kiriat Bialik)

Los gugumanos

Din articolul "Noile tipuri de arme atomice ("Viaţa noastră" de vineri 11-IX-92) aflăm că laboratorul nuclear de la Los Alamos se află la... Los Angeles. În realitate, acest laborator, unde s-a pus la punct prima bombă atomică în 1945, se află în statul New Mexico, la 1.100 km. depărtare în linie aeriană de Los Angeles. Pînă la urmă o să aflăm că şi grupul muzical Los Paraguaios se află la Los Angeles, doar e tot cu "Los" înainte. Dar mai interesant este faptul că paraşutiştii au apărut înaintea paraşutelor şi înaintea avioanelor. În "Viaţa noastră" din 13-IX a.c. ni se comunică, în pagina a patra, că a murit cel mai bătrîn veteran american (106 ani) care a recrutat la arma paraşutiştilor americani în... 1901. Or, primul om care s-a aruncat (cu succes) dintr-un avion cu paraşuta a fost americanul Albert Berry. Data performanţei: 1912.

(Ing. Leopold Binder, POB 1140, Tzur Shalom 27112)

Gospodarul îşi face vara sanie...

În "Facla" nr. 1873 din 16-9-1992, pag.6, col. 1, scrie: "În plină vară, în faţa Băncii (e vorba de o Bancă din Bucureşti, n. mea) s-a oprit o sanie trasă de 6 cai albi. Un tînăr fecior de boieri... coborî din sanie." În "plină vară", la Bucureşti, o sanie? Şi încă una trasă de 6 cai?

(I. Kishon, 34, Hamagal st., Kiriat Ono-Rimon)

Minimum e-n aer

Citesc cu atenţie şi plăcere "Minimum", o revistă cum nu e alta. Din păcate, o citesc cu întîrzieri mari. Cauza: lipsa de "lichid"... Ca urmare, aştept să o citească alţii, spre a o împrumuta. Acesta e motivul pentru care semnalele mele ajung la dvs. cu atîta întîrziere.

În nr. 63 al revistei, la pag. 29, dl Moshe Grossfeld, în scrisoarea sa intitulată "Am fost adjunctul lui Ioanid", precizează, printre altele, că "nu odată a pus la dispoziţia acestora (a evreilor ce plecau spre Israel cu paşapoartele facilitate de Ioanid, n.a.) maşina lui personală pentru a-i duce la aeroportul Otopeni..."

Or, aeroportul Otopeni s-a construit şi dat în funcţiune cu mulţi ani mai tîrziu, după vestitul "furt", respectiv în anul 1973 (şi asta provizoriu, la venirea preşedintelui NIxon la Bucureşti). Pînă atunci, avioanele îşi luau zborul de la aeroportul Băneasa.

(Sanda Bădescu, rh. Haghihon 15/2, Tel Aviv 68198)

Să studiem Geneva

În "Facla", nr. 1875 – 27.9.92, pag. 6. În articolul "Biblie, mit şi adevăr", citim: : "...cărţii noastre sfinte: Geneva" (în loc de Geneza).

(Blanck Friedrich, rh. Mahal 68/9, Ghivat Marzev, Ierusalim)

Prînzul de seară

O perlă, chiar din "Minimum", oct. 92, pag. 20, col. I, în povestirea "Dublura tiranului": "Dar pînă a ajuns Sami acolo, norocul s-a răzgîndit şi într-o seară, în timp ce-şi lua masa de prînz într-o ceainărie din Buenos-Aires..."

(Rozica Marcovici, Azur Ben Gurion 33/1 – 58017)

Minimum şi Artzi au rămas în urmă cu politica

Perla aparţine d-lui Artzi şi o puteţi găsi în nr. 67, pag. 10: "Scandinavia este deci singura ţară din lume unde...".

Aşadar, dintr-o peninsulă care cuprinde integral două ţări – Suedia şi Norvegia – plus o parte dintr-a treia – Finlanda – *Minimum* a făcut una singură. Este adevărat că în perioada 1814-1905 a existat o Uniune a acestor state, care a avut în frunte un rege comun, pe Carol al XIII-lea, dar asta-i cam de mult poveste...

(Landskron Lică, Kiriat Sharet, POB 20380, 43000 Raanan)

Poşta

Prof. dr. Michael Elias, Ashkelon (Cu privire la nota trimisă de cititorul ce semnează A.G. la rubrica "Pescuitorul de perle", aş dori să precizez că în adevăr, numele corect nu este Brînzescu, dar nici Brînzei (pe care dvs. l-aţi confirmat). În realitate, este vorba de prof. dr. PIUS BRÎNZEU, academician, preşedintele "Asociaţiei de prietenie cu Israelul" din Timişoara, om de artă. E drept, există şi un Brînzei, dar acesta a fost un fotbalist (reputat) la "Poli"-Timişoara); *Sandu Bădescu*, (pentru cartea cu pricina, adresaţi-vă direct autorului: dr. Leon Volovici, POB 11285, Ghillo-Ierusalim); *S. Galeriu*, rh. Hatoţahim, Tel Ghiborim, Holon (observaţie justă, nu trebuie să scriem "în Knesset nici un reprezentant care să-i reprezinte". Dar e vorba de un pleonasm, nu de o perlă. Mai căutaţi. Inclusiv în *Minimum*. Sîntem siguri că ochiul dvs. gazetăresc va *prinde* ceva); H. Michelstein, Tel Aviv (aţi *prins* chestia cu anul naşterii lui Steinberg, patronul librăriei "Hasefer"; dar v-a luat-o înainte dna Eva Mandel; ceea ce, de fapt, nu e rău deloc: les femmes d'abord!); *Sergiu Halperin*, Tel Aviv; *Ella Friedman*, Ierusalim; *Rodica Wexler*, Rehovot (aţi prins, e-adevărat capodopera cu preşedintele Filipinelor, din "Revista mea"; dar cineva – vezi mai sus – v-a luat-o înainte. Aşadar, felicitări fără premiu)

Styx

Aşa cum am mai comunicat, cititorii care ne vor trimite "perle" pescuite în presă (inclusiv – repetăm – în Minimum*!) vor primi drept premiu cîteva cărţi aparţinînd scriitorilor israelieni de limbă română. Menţionăm că, în cazul cînd aceeaşi "perlă" este sesizată de doi corespondenţi, premiul se va acorda celui care trimite primul scrisoarea, conform datei poştei.*

NOI ETC

*** La Congresul anual al Internaţionalei Liberale, ce a avut loc la Mainz (Germania), colaboratorul nostru, *Avocat Itzhak Artzi*, membru în conducerea Primăriei Tel Aviv-Yaffo, a fost ales vice-preşedinte al Internaţionalei Liberale.

*** David Wistum, seriosul fost prezentator al emisiunii de televiziune "Roim olam", a publicat în ziarul "Yediot ahronot" un "Îndrumar asupra antisemitismului contemporan". Sînt enumerate ţările unde există "antisemitism fără evrei", "antisemitism intelectual" şi chiar "antisemitism mascat sub formă de simpatie pentru Israel". România noatră de origine e trecută printre ţările "unde există un antisemitism făţiş".

*** Ca în fiecare an, Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România a scos un Calendar (Luah) al noului an evreiesc. Nu trebuie să mai spunem cît de util este acest calendar micii obşti evreieşti de acolo.

Aspectul acestui Calendar este însă execrabil. De necrezut. Hîrtia nici nu e hîrtie, ci un fel de carton moale, muiat parcă de umezeala unui beci, şi de culoarea decolorată a unei cafele evaporate. Maşina la care s-a tipărit parcă e anterioară inventării tiparului de către Gutenberg. Litere invalide, înecate în cerneală, greu, foarte greu lizibile.

Încă odată: Federaţia nu are nici o scuză. Atîţia bani pentru cît costă o tipăritură onorabilă mai putea să găsească ea în alocaţiile de la Joint.

*** Editura "Cartea Românească" din Bucureşti s-a ţinut, în fine, de cuvînt şi a scos recent Antologia de traduceri ale compatriotului nostru Sebastian Costin din poeţii ebraici.

Este de fapt o reeditare a antologiei "La marginea cerului", apărută la noi, la Tel Aviv, în 1981, cu cîţiva poeţi în completare. Dar calitatea grafică şi tipografică a volumului ieşit la Bucureşti este mult inferioară celei de la noi.

Oricum, este un eveniment editorial pe care îl salutăm voios cu speranţa că îi vor urma şi altele de aceeaşi însemnătate.

*** Ziarul "Yediot ahronot" de vineri, 9 octombrie a. c. a publicat această fotografie trimisă de dr. Orenstein din Tel Aviv, făcută cu un aparat video.

Doctorul şi soţia sa, aflaţi într-un voiaj în România, au fost stupefiaţi să descopere în cimitirul evreiesc din Iaşi (la 23 august 1992) un grup de tineri români petrecînd la un picnic printre morminte. "Nu ştiu dacă acest fapt are un substrat antisemit, dar tinerii aceia se distrau de parcă s-ar fi aflat într-o grădină publică", a spus dr. Orenstein.

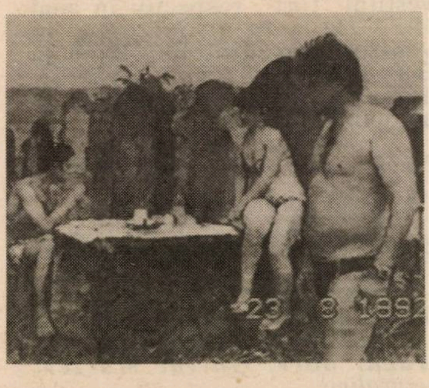

*** Dr. Leon Volovici a participat, nu de mult, la o conferinţă internaţională dedicată antisemitismului "la zi" în ţările din Estul Europei. Locul: Berlin (s-ar zice tema potrivită la locul potrivit). Aşa cum se înţelege, Volovici, laureat al Premiului Arcadia pentru studiul său incomodo-enervant despre intelectualitatea "de dreapta" românească dintre cele două războaie mondiale, a vorbit despre *explozia* antisemită din Bucureştii anului 1992, o explozie care-a trimis, mai deunăzi, în parlament, o temeinică duzină de deputaţi şi senatori din partea partidului "România Mare". Volovici a fost, după obicei, de-o politeţe extremă. Dar, tot după obicei, de-o precizie asemenea.

*** Bruno Landesberg, patronul (român) al societăţii de detergenţi "Sano", a plecat în China. A fost întrebat:

– Veţi propune chinezilor produsele dvs.?

– De ce nu? Ce, chinezii n-au gîndaci?

*** Dr. S. Iacobson, gurmand din timpuri bune, publică în "Viaţa noastră" o cronică gastronomică bisăptămînală. Stil elegant, informaţie bogată şi multă, multă înţelegere pentru cei lacomi şi graşi.

*** Anticariatul mult regretatului Pollak din str. King George, Tel Aviv, a avut mulţi ani un compartiment bogat de cărţi româneşti. Uneori erau acolo şi cărţi aproape noi. Nu mai e ce-a fost în această privinţă. Oare fiii pasionatului anticar sînt mai reci faţă de literatura românească pe care o caută mulţi?

*** Sînt cîteva cotidiene în limba rusă. Şi mereu apare altul nou. Pe vremuri, cînd noi, românii, eram deja mai mulţi decît sînt acum ruşii, oficialităţile au refuzat să acorde mai mult de o singură

NOI

autorizaţie pentru un cotidian românesc. Şi aşa se face că pînă în ziua de azi există o singură publicaţie zilnică în româneşte. Un monopol. Iar monopolul explică totul. Toate nemulţumirile.

*** Se spune, dar nu punem mîna în foc, că este adevărat. Cică Nancy Brandes a angajat serviciile Belei Dismont, figură-cheie în lumea promotorilor relaţiilor publice, ca să-i facă publicitate. Cică cel puţin o dată pe săptămînă, Bela Dismont telefonează deţinătoarelor de rubrici de cancanuri şi le imploră să publice cîte ceva despre Nancy. Ea s-a sforţat mult ca să-l "vîndă" ca pe un bărbat sexy într-un reportaj apărut nu de mult într-un ziar ebraic de mare tiraj. Ce putem spune? De-i adevărat sau nu, fapt e că Nancy Brandes mai este încă un bărbat sexy. Dar trece şi asta cu timpul...

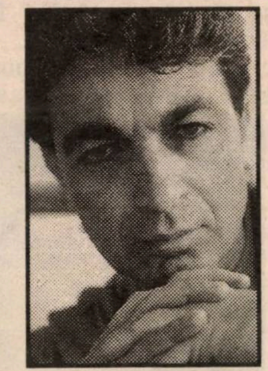

*** Trebuie subliniată şi elogiată cu recunoştinţă activitatea publicistică a unor medici de-ai noştri, români, în ce priveşte educaţia medicală a publicului. Veteran în acest domeniu, dacă nu chiar pionierul, este dr. Eruhim Roisman. Scrie de ani de zile pagini întregi la "Facla" şi "Viaţa noastră". I-au urmat alţii: medicii Bruno Lazare, Hava Haas, Carol Vainer. Dorel Şora şi alţii, mulţi alţii. Este foarte util ceea ce fac ei şi ne gîndim că la fel ar trebui să procedeze şi unii medici stomatologi.

*** Părerea unanimă este că Peter Wertheimer e în momentul de faţă saxofonistul nr. 1 al ţării. Pe bună dreptate, de altfel. La cele mai diverse programe muzicale televizate îl vedem în prim plan, umplînd cu saxofonul şi cu gabaritul lui ecranul.

*** Scandal, cu (aproape) bătaie, săptămînile trecute, la centrala de pe Balfour, Tel Aviv, a Kupat-Holim-ului "Macabi": un grup de pacienţi ai dr-ului Sam Watts, din trib, celebru medic de casă "ca-pe-vremuri-în-România", au protestat împotriva hotărîrii celor din conducerea lui Macabi de a scoate la pensie medicii mai în vîrstă, inclusiv, deci, pe Watts. S-a bătut cu pumnul în mesele de la parterul instituţiei şi s-a cerut prezentarea urgent la discuţii a şefilor de la etaj. Pentru cei ce se miră de ciudata combativitate a contestatarilor (de unde atîta îndrăzneală la românii noştri cei cuminţi?), trebuie precizat că majoritatea lor era formată din pacienţi marocani; dr-ul Watts, alb get-beget şi aşkenazi cu ghefilte fisch din moşi strămoşi, a reuşit să dobîndească, de-a lungul anilor, întîi la cabinetul din strada Gheula, colţ cu Allenby, apoi la acela instalat lîngă Habima, o asemenea pacientură sfaradită încît dac-ar fi candidat la alegeri ieşea cu siguranţă deputat. Atmosfera era încinsă ca la o demonstraţie a salariaţilor de la *Alliance*, anunţaţi că se închide fabrica. Secretara direcţiunii, înspăimîntată, chemase poliţia. Pînă la urmă lucrurile s-au potolit, reprezentantul lui Macabi asigurîndu-i pe pacienţii lui Watts că vor mai reflecta asupra hotărîrii luate.

*** O iniţiativă bună a *Acmeor*-ului (preşedinte Shlomo Leibovici-Laiş): organizarea – la Bucureşti – a unei expoziţii de carte israeliană în limba română. E o *premieră* în materie, un prilej pentru cititorul bucureştean de a face cunoştinţă cu lumea scrisului (şi tiparului) pe româneşte de la Tel Aviv şi Afula. Sîntem informaţi că, după expoziţia susnumită, editorii români vor prezenta, aici pe malurile Hayarkonului, o expoziţie de carte românească. Pe care o aşteptăm cu nerăbdare şi viu interes.

*** Un scurt articol, publicat de mult talentatul actor Florin Piersic în săptămînalul bucureştean "Totuşi iubirea" (dir. A. Păunescu) şi consacrat regretatei cîntăreţe Anda Călugăreanu, a circulat zilele trecute prin redacţiile telaviviene, stîrnind întrebări cu duiumul şi nedumeriri. Despre ce e vorba? Vorbind despre moartea cunoscutei artiste, Piersic de întreabă retoric: "Asta-i libertatea?.. Să calci la tine pe pămîntul tău şi să fii condus de alţii, să-ţi fie frică de ei?... Cred că e supărat Dumnezeu pe noi... Chiar aşa, să lase pe toţi străinii să ne scuipe în strachină?..."

Or, ţinînd seama că articolul a apărut într-o revistă care este, orişicît, aliată cu "România Mare", cititorii de prin redacţiile noastre se întrebau uimiţi (cu atît mai mult cu cît, în clipele-acelea Jean Marais-ul României se afla în turneu prin *medina*): Cine-or fi străinii aceia parşivi la care se referă Florin Piersic: kirghizii, pakistanezii, uruguayenii, zanzibarenii, coreenii de sud, angolezii, luxemburghezii, nagorno-karabachezii?

*** Dezminţind toate proorocirile cele rele, tipăriturile noastre "marginale" îşi continuă, cu tenacitate, existenţa, făcîndu-se din ce în ce mai prezente pe uliţa alialei.

NOI

Așa e cu *Informația* din Carmiel (care – să nu uităm! – s-a cam aflat în avangarda initiativelor de provincie); așa e cu *Breviarul* scos de inimoșii de la cenaclul *Menora* din Rehovot (inventatorii colecției lipite cu pap); așa e cu apariția de capitală numită *Buletinul Ierusalimului* (colectivul de redacție, alcătuit din prof. Dali Feldman, prof. Suzi Weissman, Loți Munte și Moshe Kreisel – redactor responsabil), mereu mai vie de la număr la număr și – în plus – cu două-trei pagini în ivrit ca să înțeleagă și vecinii); așa este cu *Cadranul* horiștilor din Natzeret-Illit (remarcabile jocurile cuplului Reta și Vasile Neacșu); așa este, era să zicem și cu foaia mai nouă din Naharia; era să zicem, dar ne abținem, deoarece, paralel cu cîteva texte bune (se simte mîna gazetărească a lui Victor Nămolaru, redactorul responsabil), întîlnim o execuție tipografică de te doare capul: lipsesc toate ș-urile, toate ț-urile, î, ă și â-uri de cuviință într-o asemenea tipăritură, lectura e penibilă, ai impresia de manifest tras la gestetner în ilegalitate (adîncă) cu Gestapoul la poartă, gata-gata să pună mîna pe tine și să te ducă cu duba neagră la camera de tortură.

Ce naiba, fraților din Naharia? Umblăm cu remote-controlul prin toate televiziunile Europei, trimitem sateliți în spațiu și nu sîntem în stare să găsim un linotip necăjit sau un mehașev cu î? Dă-o-n pisici.

*** Mihaela Bercu este – în sfîrșit! – *"la casa ei"* (într-un ceas bun!). La casa ei, adică la New York (căci unde altundeva să fie casa unei idische kind?), cu soțul ei. Părinții nu au fost la nuntă, nu fiindcă ginerele lor, un om cu stare bună în America (în ciuda dolarului căzut mereu la bursă), ar fi mai în vîrstă decît Mihaela lor cu cîțiva ani (buni), ci fiindcă tata, farmacist de profesie, a avut un atac de cord exact cînd s-a întors dintr-o călătorie în Germania über alles cu bere și neo-naziști și cimitire evreiești călcate-n picioare. Acum, tata a trecut criza, fiica sa a venit special la Tel Aviv, cu complimente și urări de sănătate din partea soțului.

*** Yoel Rippel (avocat de profesie și autorul multor scheciuri radiofonice și pentru scenă, scrise mai ales pentru Dudu Topaz) este și un pasionat jucător de volei. Nu numai atît! El antrenează o echipă din Ramat Hasharon... Să amintim pentru neinițiați (adică pentru mai toată lumea) că Yoel Rippel esre nepotul actriței Saddy Gluck de la T.E.S. București.

*** Un amplu și amărui reportaj a apărut cu cîteva săptămîni în urmă în revista ebraică "Haolam haze", însoțit de fotografia Cristinei Olteanu pe scaunul ei cu rotile. Cristina (22), îndemnată de mama ei să facă grevă în fața ambasadei României din Tel Aviv și să cerșească pe strada Dizengoff, a devenit astfel "eroina" reportajului citat. Sarit Rom, reportera de la "Haolam haze" s-a referit atît la pretențiile mamei Cristinei, după ce fiica ei a fost operată în mod gratuit în Israel, cît și la deziluziile israelienilor Ruth Cogan și Cobi Tzarfati care au sărit în ajutorul Cristinei Olteanu. "Că am greșit ajutînd pe cele două femei, impresionată fiind de starea lor, recunosc. Nici nu mi-am închipuit în ce capcană am intrat" – a declarat Ruth Cogan, înjurată birjărește de mama Cristinei, din gura căreia au ieșit cuvinte de ocară cu iz antisemit. Se întîmplă... Morala fabulei? Asta-i situația.

*** Cine e mai credibil? Hana Laszlo, duetul comic "Debi și Nuli" sau Miki Bercovici? Toți fac reclamă la... saltele. Noi credem că cel mai puțin credibil este simpaticul basketballist Micky, băiatul care a refuzat – memorabil – să recunoască faptul că părinții lui sînt de felul lor din România.

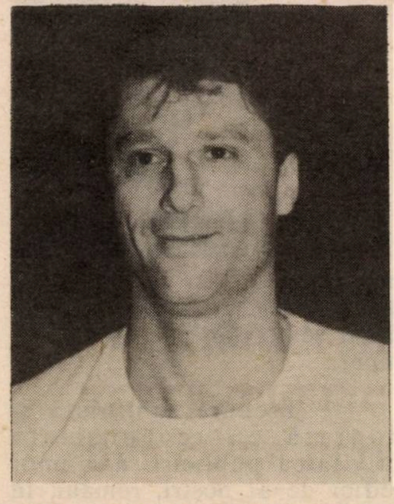

*** Gazetarul de cancanuri Caminer și-a amintit deunăzi de cîntăreața Alexandra, "româncuța" blondă care, în anii '70, a făcut o carieră frumoasă în muzica ușoară israeliană. De vreo două decenii, fata circulă prin Diaspora, cîntînd de of și aoleu. Acuma strigă-n microfon pe la Los Angeles.

NOI

*** Credeam că-i știm pe dinafară, cu nume, prenume și teudat zeut pe toți condeierii israelieni de limbă română. Ei bine, nu-i așa. Destinul vrea ca despre anume vecini de-ai noștri de gînduri și de Kupat-holim să aflăm din publicațiile românești. Este cazul dlui Iosef Schoss, din Bat Yam (absolvent al facultății de filosofie din București în 1953, stabilit în Israel în 1961... o viață de om). Acesta a trimis revistei "Curierul Românesc" (editată de Fundația Culturală Română) cîteva versuri care ni-l recomandă drept un poet de sensibilitate și gust. Să citim împreună numita *Donquijotescă:*

Maturi fiind, sonetele ni-s
trunchiuri,
Vînjoase trunchiuri prinse-n
trăinicie;
Ce-i spus, e spus! Și ce va fi:
să fie!
Ni-s vînele jăratec în
mănunchiuri.

Pom lîngă pom înseamnă
chezășie...
Cum pasul rar ecou prelung
stîrnește,
Ne-am vrea brăzdați de plug...
și pămîntește
Încremeniți în propria-ne glie.

Cuvintele greșesc, mîna nu scrie
Păienjeniș de gînduri ne
cuprinde...
Hei, de-am găsi un strop din
apa vie,
Ce mai făclii de vrere am
aprinde!

Dar răscolite-s drumurile toate
Zărești tu oare calea spre
Cetate?

*** "Îmi place să fac dragoste cu un singur bărbat..." Nu e declarația unei actrițe de la Habima, care vrea să facă demonstrații publice de puritate, ci o parte din "mărturisirile" Marianei Marcu (45), proprietara restaurantului cu bucătărie românească de pe strada Kishon și care are drept angajați pe Nelu Marcu, actualul ei soț, și pe Teodor, bărbatul anterior. O reporteră de la revista "Layșa" a poposit în localul Marianei relatînd despre viața acestei întreprinzătoare proprietare de grătar cu patricieni. "Uneori – zice ea – trag cu ochiul la cei doi bărbați ai mei și văd deosebirile dintre ei, ca și greșelile pe care le-am făcut..." Iar sfatul specialistei în mititei și crap cu mujdei este: "Femeile nu trebuie să aibe frică de schimbări, ci să aibă curajul să schimbe."

*** De neînțeles cerința forurilor oficiale ca tinerii israelieni care au studiat medicina în România să fie obligați la înapoiere să dea examene (dificile) pentru a obține autorizația de practică. Cîțiva absolvenți și studenți în stomatologie au demonstrat mai deunăzi cu pancarte și strigăte, s-au întîlnit cu ministrul Haim Ramon. Ramon, ministrul cu mutră de Bebe Cadum, le-a promis că va reflecta (profund). Așteptăm rezultatele reflecției.

ד"ר קלמן אמר- ד"ר קלמן
"תהיו נגרים"
תחזרו לרומ
רבין אמר- "הבני
שלנו לא לייצוא
קלמן אמר-
"תחזרו לרומניה!"

Rubrică realizată de BEN YAACOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

În curînd

"REVOLTA SÎNGELUI"
• versuri •

de BIANCA MARCOVICI
•

Placheta de versuri
se poate obține trimițînd
un cec în valoare de 35 șekeli
pe adresa:
Bianca Marcovici
Rh. Haprahim 5/58, Haifa,
tel. 04-246223

LUMEA ROMÂNEASCĂ

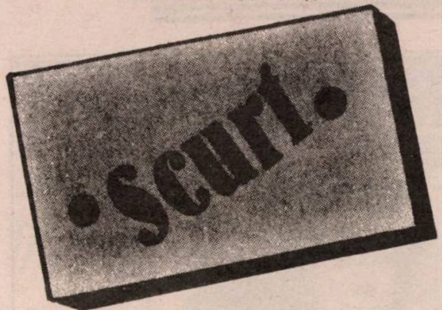

● **Ce vrea guvernul mondial evreiesc**

"...mă dezgustă tendinţa guvernului mondial evreiesc de a ne transforma Ţara într-o colonie..."

(Dintr-un articol de Corneliu Vadim Tudor, preşedintele Partidului România Mare; în "România Mare", Buc., 1992)

● **Evreii, popor diabolic şi murdar**

"...trebuie să înţelegeţi odată pentru totdeauna că oamenii circumcizaţi şi care se trag dintr-un popor diabolic, nomad şi murdar nu se pot compara nicidecum cu moldovenii..."

(Dintr-un articol de C. Burlacu; în "România Mare", Buc., 1992)

● **Herşculane**

"Investitorii evrei au pătruns în Herculane. E clar, de-acum înainte istorica staţiune balneară se va numi Herşculane."

("România Mare", nr. 100/1992)

● **Jidanii vor cuptoare pentru cei netăiaţi împrejur**

"...Cum ai spus Patrie, eşti cotat de legionar, de cămaşă verde, de mişel şi de bun de lagăr, pentru că dumnealui (este vorba de Şt. Voicu, evreu, fost membru al C.C. al P.C.R., n. red.) asta visează: ca toată lumea care nu e tăiată împrejur să ajungă dincolo de sîrma ghimpată, să fie arsă în cuptoare şi, dacă se poate, Statul Israel să se întindă de la Pacific la Atlantic şi cu toţii să vorbim idişul care e încîntător."

(Dintr-un articol de Eugen Barbu; în "România Mare", Buc., 1992)

● **Rasa jidovească**

"Superioritatea rasei jidoveşti şi dreptul ei de a domina lumea este stabilit prin însuşi faptul acestei dominaţiuni: învinşii se închină învingătorilor... Istoria Franţei nu mai este decît cucerirea Franţei de către Israel, începînd prin intervenţia lojelor francmasonice de la finele secolului al XVIII-lea şi sfîrşindu-se cu apoteoza secolului XX... Noi am făcut din Sorbona un ghetto, din universitate un ghetto, din marile şcoli franceze tot atîtea cuiburi jidoveşti..."

(Din articolul "Poporul ales şi indigenii francezi" de col. r. Radu Nicolae; în "Europa", Buc., nr. 78/1992)

● **Jidanii profitori (adică investitorii din Israel)**

"Consider că organele îndreptăţite să intervină pentru punerea la punct a acestor profitori jidani trebuie să-şi facă datoria. Neintervenţia acestor organe va conduce la iritarea românilor care se văd daţi afară din propriile lor întreprinderi, în propria ţară. Este posibil ca la obrăznicia jidănească să se răspundă mîine-poimîine cu o violenţă de neimaginat... Chiar cred evreii că răbdarea românilor n-are limite? Cine se află în spatele acestor evrei care se cred în Gaza şi Cisiordania?... Dacă organele de stat nu-l protejează pe român în ţara lui, atunci nu este obligat băştinaşul să se apere împotriva jecmănitorilor de toate naţile şi religiile?"

(Dintr-un articol de Cristian Ben; în "Europa", Buc., nr. 79/1992)

● **Intifada în Obor**

"Oare ce fac evreii care conduc televiziunea română, vor să mute Intifada la Bucureşti?"

(Din "România Mare", Buc., nr. 98/1992)

● **Copaciul**

"Ci du-te, Iuda, singur, la copaciul ce te-aşteaptă. Şi împrăştia-ţi-se-vor din buzunarele tale arginţii trădării de Dumnezeu şi de semeni...?

(Dintr-un articol de dr. Leonard Gavriliu; în "România Mare", Buc., nr. 91/1992)

● **Lozincă**

"Uite c-au venit jidanii/ Haide ca să le luăm banii!"

Lozincă (1/2 m. x 30 cm.) pe carton, atîrnată într-un cui la etajul al II-lea al hotelului "Ambasador" din Bucureşti, în cursul lunii octombrie a.c.

(Dintr-o scrisoare primită de la Em. Zisman, turist din Israel, care, vizitînd un prieten în susnumitul hotel, a remarcat lozinca în cauză)

● **Cursul dolarului**

Ultimul curs al dolarului, aşa cum aflăm din presa românească, este de 485 lei pentru 1 dolar.

● **Încă un rege**

"În România mai repede ajunge cineva rege decît preşedinte al ţării. Şi mult mai simplu. Nu ne gîndim acum la măria sa Cioabă I, ci la cetăţeanul Ţiproc Alexandru (39 ani, din Satu Mare) care s-a autoproclamat recent "regele spiritual al României". Ştirea a fost adusă la cunoştinţa sătmărenilor prin intermediul unor manifeste. Domnia-sa aşteaptă doar să fie uns în această calitate. Pînă cînd acest act va avea loc, măria sa Ţiproc s-a hotărît să se abţină de a întreţine relaţii intime cu sexul frumos."

(Inczell Tibor; în "România liberă", Buc.)

● **Unde sînt banii evreilor, camarade Drăgan?**

"Preşedintele de onoare al organizaţiei "Vatra Românească", Iosif Constantin Drăgan, a făcut parte din Mişcarea Legionară. Conform declaraţiilor unor lideri ai Mişcării Legionare, I.C. Drăgan a fost trimis înainte de rebeliunea legionară la Milano, cu misiuni diplomatice din partea mişcării. Liderii legionari aflaţi încă în viaţă afirmă că I.C. Drăgan este tăinuitorul unei mari averi strînse de poliţia legionară de la oameni de afaceri evrei. Revista italiană de mare tiraj *"Panorama"* a publicat adevărata biografie a lui I.C. Drăgan. Acesta l-a dat în judecată pe autorul articolului, Bruno Crimi. Justiţia italiană a judecat cazul şi a hotărît că plîngerea lui I.C. Drăgan nu are scop."

(Dintr-un articol de Andrei Bădin; în "România liaberă" Buc.)

• Partidul Naţional Legionar

"...Ultima diversiune din viaţa noastră politică a fost înfiinţarea Partidului Naţional Legionar în ziua de 22 septembrie. Cu doar trei zile înainte de încheierea campaniei electorale, d-l Ionică Cătănescu, fost locotenent de miliţie, actualmente patron de firmă de detectivi, a anunţat, în cadrul unei conferinţe de presă ţinută la cinematograful Cotroceni, constituirea Partidului Naţional Legionar. Domnia sa a motivat alegerea acestei zile pentru că atunci a fost Ziua Eroilor şi Martirilor Legionari."

(Dintr-un reportaj de Liana Cojocaru; în "Lumea liberă". New York)

• Decese

Ion Băieşu (n. com. Aldeni-Buzău, 1933), prozator, dramaturg, unul din cei mai talentaţi şi populari scriitori satirici ai României de astăzi.

Cîteva cărţi: *Necazuri şi bucurii* (1956); *Cei din urmă* (1959); *Sufereau împreună* (1966); *Pompierul şi opera* (1976) **Cîteva piese de teatru:** *Iertarea* (1968); *Preşul* (1972); *Cine sapă groapa altuia* (1974). Un serial de mare succes la T.V.: *Tanţa şi Costel*. Cu puţin timp înainte de moarte, romanul său *Balanţa* a fost ecranizat de regizorul Lucian Pintilie, filmul bucurîndu-se de un remarcabil succes.

Ion Luican (83), cîntăreţ de muzică uşoară, *diseur* la restaurantele bucureştene *Coşna-Buzeşti, Roata lumii, Pescăruş* etc., etc. I.L. a fost tatăl actriţei Florina Luican, de la *Teatrul Mic*.

Dan Duţescu (74), profesor de limba engleză la Universitatea din Bucureşti, traducător din literatura engleză

Nicolae Secăreanu (91), prim solist al Operei Române

D. I. Cătănescu

Alegerile din U.S.A. din luna aceasta, noiembrie: *Prăbushire ?*

• Iugosclavii Germaniei

«HADEKEL»
CASĂ DE PĂRINŢI
PETAH TIKVA

STR. NEŢAH ISRAEL NR. 15
TEL. 03/9302480

SUB SUPRAVEGHEREA
MINISTERULUI SĂNĂTĂŢII
• NIVEL OPTIM
• STRICT CASHER

ÎNGRIJIRE MEDICALĂ
DEVOTATĂ

PRIMIM
ŞI BOLNAVI
CRONICI

MAMAIA מַמַאיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
•
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
•
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

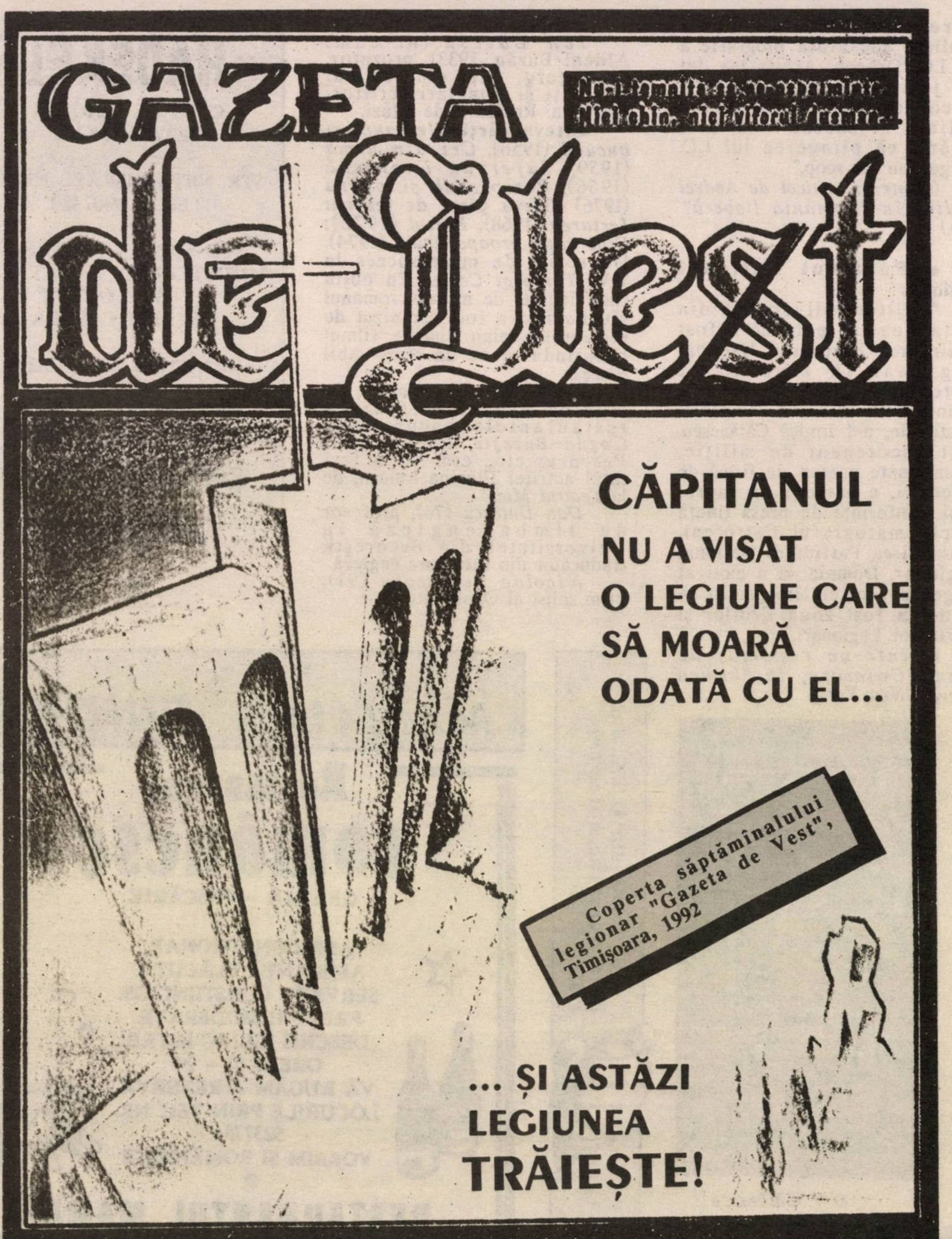

GAZETA de Vest

CĂPITANUL NU A VISAT O LEGIUNE CARE SĂ MOARĂ ODATĂ CU EL...

... ȘI ASTĂZI LEGIUNEA TRĂIEȘTE!

Coperta săptămînalului legionar "Gazeta de Vest", Timișoara, 1992

E O LUME

MADE IN USA

■ HARRY FOSHA
New York

ENERVANTUL DERSHOWITZ

Alan Dershowitz, primul profesor evreu de drept la Universitatea Harvard, este mai puţin cunoscut pe plan mondial pentru această realizare. Este mult mai cunoscut pentru cartea "Răsturnarea norocului", pe care a scris-o despre procesul lui Claus von Bulow în care a fost principalul avocat al apărării. Cartea a devenit film şi i -a prilejuit actorului Jeremy Iron să obţină premiul Oscar pentru magistrala întruchipare a lui von Bulow. Dershowitz a figurat şi el în film, fiind interpretat cu talent de actorul Ron Silver, cu care seamănă foarte mult.

Cartea despre care vreau să relatez astăzi se numeşte "Chutzpah". Este unul din cuvintele idiş pe care engleza americană le-a acceptat, aşa cum, la diferite nivele, a acceptat "cuşăr" şi "mişighinen". Dar ce e "Chutzpah"? După definiţia lui Dershowitz, este "îndrăzneală, curaj în afirmarea unei cauze drepte, hotărîrea de a cere ceea ce ţi se cuvine, de a înfrunta tradiţia, de a contesta autoritatea, de a ridica sprîncenele".

Şi Dershowitz, prin întreaga sa activitate, este un exemplu viu de "Chutzpah", fie că e vorba de apărarea unui evreu năpăstuit, fie că e vorba de susţinerea unei teze potrivit căreia evreii nu pot accepta să fie consideraţi în America "cetăţeni de mîna a doua". Nu odată prietenii şi rudele apropiate l-au sfătuit să fie "cuminte", să nu stîrnească "antisemiţii". Fără succes. De cîte ori a fost cazul, evreul Alan M. Dershowitz nu numai că şi-a afirmat cu tărie punctul de vedere, dar s-a şi luptat pentru a-l impune. Un capitol din cartea sa este un scurt istoric al antisemitismului. De altfel Dershowitz contestă veracitatea termenului, numind această boală socială "judeopatie".

Examinînd propria sa experienţă ca şi cazuri istorice, Dershowitz foloseşte din plin Chutzpah în examinarea unor probleme critice cum sînt asimilarea, Holocaustul, sionismul, mişcarea pentru drepturile omului, polarizarea vieţii americane, locul evreilor (cînd a apărut cartea) în Uniunea Sovietică, schimbarea situaţiei în răsăritul Europei, situaţia din Orientul Mijlociu.

Examinarea rolului şi identităţii evreilor în întreaga lume îl face pe Dershowitz să călătorească la Auschwitz ca şi în Israel, în Egipt ca şi în Uniunea Sovietică. Apariţiile lui la televiziunea americană sînt urmate de un potop de scrisori pline de ură, în care judeopaţii mai noi şi mai vechi varsă acelaşi venin. Numai că veninul lor nu-l înfricoşează pe autor, ci îl fac să fie şi mai... "chutzpah".

Cartea e în acelaşi timp o istorie personală despre viaţa unui evreu ortodox din Brooklyn, despre universitatea de drept Yale, despre discriminarea practicată pe Wall Street ca şi despre felul în care Dershowitz a reprezentat clienţi faimoşi ca Jonathan Pollard (evreul american învinuit de spionaj în favoarea Israelului), Rabinul Meir Kahana, Nathan Sharanski.

Menţionîndu-l pe Sharanski, cred că e interesant de menţionat că autorităţile israeliene responsabile cu problemele evreilor sovietici au cerut lui Dershowitz în termeni foarte categorici să renunţe la eforturile de a-l elibera pe Sharanski, deoarece (ghilimelele aparţin autorului) "Anatoli Sharanski nu este un prizonier al Sionului, el nu este dintre-ai noştri", Autorităţile respective au arătat că Sharanski este un activist pentru drepturile omului aliat de aproape cu proeminentul om de ştiinţă şi dizident Andrei Saharov.

Nu toată lumea e de acord cu punctele de vedere ale lui Dershowitz. Dar un lucru e unanim recunoscut. Cu strălucirea sa de om al dreptului, fiecare afirmaţie e justificată şi bazată pe argumente şi documente. Iar în ceea ce priveşte curajul de a ataca problemele cele mai dificile, Elie Wiesel a pus punctul pe *i*, declarînd că "dacă ar fi existat cîţiva oameni ca Alan Dershowitz de-a lungul anilor 1930-1940, istoria evreimii europene ar fi arătat poate altfel."

UN SCENARIU CARE NU VA FIGURA ÎN FILMOGRAFIA LUI WOODY ALLEN

În fiecare an, cu precizie de ceasornicar, Woody Allen prezintă cinefililor şi admiratorilor un nou film. Ca întotdeauna, toamna aceasta ne-a adus noul film al lui Allen "Soţi şi soţii". Dar ca o "avant-premieră" – surpriză: cu vreo lună înainte de lansarea filmului (filmul însuşi a fost prezentat înainte de termen pentru a profita de pe urma surprizei), Woody Allen a dăruit fiţuicilor de bîrfeală şi nu numai lor un alt scenariu. Sloganul "Viaţa e mai senzaţională decît ficţiunea" a triumfat din nou. În film Woody Allen şi Mia Farrow sînt soţ şi soţie şi divorţează. În viaţă au fost numai parteneri necăsătoriţi care au avut în comun un copil biologic şi doi adoptaţi. Acum şi în viaţă sînt despărţiţi. În film, Woody Allen, interpretînd un profesor, e gata să aibă o aventură cu o studentă destul de versată în relaţiile cu bărbaţi vîrstnici. În viaţa de toate zilele, Woody Allen n-a avut reţinerea personajului său din film şi are o aventură cu Soon Yi, fiica adoptivă a Miei Farrow. Mulţi sînt de părere că, ţinînd seama că Woody Allen a cunoscut-o pe Soon Yi de cînd era un copil, deci pentru ea reprezintă o figură de tată, e vorba de un incest psihologic cel puţin. Alţii atrag atenţia că în 15 dintre statele Americii relaţiile sexuale dintre părinţii adoptivi şi copiii adoptaţi sînt considerate crime.

În orice caz, un lucru e precis: Woody Allen, care-şi făcuse un punct de onoare din a-şi ţine viaţa particulară în afara reflectoarelor, a ajuns un subiect de articole senzaţionale.

Aventura a fost descoperită de Mia Farrow, care a găsit în casa lui Allen fotografii pornografice ale lui Soon Yi. Woody Allen susţine că sînt fotografii artistice pe care Soon Yi voia să le folosească pentru a deveni model. Soon Yi afirmă că Mia Farrow a brutalizat-o şi umilit-o şi că în general actriţa făcea discriminări între cei 4 copii biologici şi cei 7 adoptaţi. Mia Farrow a depus plîngere împotriva lui Woody Allen că a brutalizat unul din copiii pe care i-au adoptat. Mari avocaţi au intrat în joc, inclusiv faimosul Alan Dershowitz (vezi mai sus), care face parte dintre consilierii Miei Farrow.

Pe plan artistic: după 13 filme turnate împreună, Woody şi Mia s-au despărţit, deşi aceasta din urmă ar fi vrut să continue colaborarea artistică. Pentru noul său film, a cărui turnare tocmai a început, Woody Allen s-a întors la fosta dragoste şi parteneră artistică Diane Keaton.

RUSSEL BAKER CITEŞTE (TOTUŞI) *MINIMUM*

Plecînd de la premiza că scriitorul şi ziaristul american Russel Baker nu citeşte cu regularitate "Minimum", i-am trimis (în traducere) partea din articolul respectiv care-l privea.

Mai mult decît îndatoritor, d. Baker mi-a trimis un răspuns pe hîrtie cu antetul lui "New York Times". În scrisoare susţine că subiectul i-a dat prilejul să petreacă o oră plăcută gîndindu-se la care sînt ziariştii cei mai buni ai secolului 20. Nu e de acord cu cei propuşi de mine (Walter Lippman şi Raymond Aron) şi aduce un amănunt inedit: participînd ca al treilea la un prînz la Paris, în timp ce James Reston era preocupat să înţeleagă punctul de vedere al lui Raymond Aron, acesta din urmă făcea toate eforturile ca, prin intermediul lui Reston, să atragă atenţia Washigtonului asupra punctelor sale de vedere.

Urmează o foarte instructivă analiză a altor mari ziarişti *americani* care ar putea concura cu James Reston la titlul de cel mai bun ziarist al secolului.

Titlul articolului, după cum se vede, îşi păstrează valabilitatea...

NADIA COMĂNECI LA ÎNĂLŢIME PE BROADWAY

Un panou uriaş în Times Square din New York o prezintă pe Nadia Comăneci în desuurile marca Jockey cu sloganul publicitar "10 ani de potrivire perfectă pentru un 10 perfect". Calamburul puţin forţat vrea să exploateze 10-le perfect pe care l-a obţinut Nadia în urmă peste 10 ani.

Trăgînd puţin de adevăr, firma Jockey îi dă prilej Nadiei Comăneci să realizeze sume respectabile alături de prietenul ei Bart Conner, campion olimpic la gimnastică.

Nadia Comăneci a semnat de asemenea un contract pentru a face reclamă platformei de gimnastică produsă de casa Sport Step şi face un turneu cu un grup de gimnaşti. În sfîrşit, studiourile Walt Disney au acceptat proiectul unui scenariu despre viaţa ei.

ÎN PAS CU VREMEA

Din regulamentul de funcţionare a Bibliotecii Centrale din New York: "E interzisă comportarea necorespunzătoare: a) Crearea de dezordine publică b) Limbaj obscen... d) Acte sexuale d) Fumatul

UN ROMAN DE LARG ECOU ÎN RÎNDUL CITITORILOR DE LIMBĂ ROMÂNĂ

SUB ZODIE SUMBRĂ

de GETTA BERGHOFF

CARTEA
se poate obţine trimiţînd
un cec în sumă de 30 şekeli la
POB 2635 HOLON
mikud 58126

PRODUSE DIN CARNE
Dany Cohen
• Salamuri şi afumături din producţie proprie
• Pescărie
• Legume congelate
• Salate
• Conserve la preţ de cost
En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

O FANTOMĂ RĂTĂCEŞTE PRIN EUROPA

JACOB POPPER
München

E HITLER SAU NU E HITLER ?

"Nu e Hitler!", s-au pronunţat experţii de la *Der Spiegel* acum cîteva luni, după ce au cercetat cu luare aminte cîţiva metri de peliculă dintr-un film turnat de o echipă de cameramani sovietici în 1945 la Berlin şi în care era înfăţişat corpul neînsufleţit al unui ins care purta sub nas o mustăcioară asemănătoare celei a întemeietorului Reichului milenar. Şi totuşi nu era, nu putea fi el: cineva îi luase încălţările, dînd la iveală nişte ciorapi găuriţi şi cîrpiţi pe care Führerul nu i-ar fi purtat niciodată. "Ba el e!", a spus un crainic în comentariul filmului mai sus amintit care a fost proiectat abia în 1992 de televiziunea sovietică, după ce zăcuse aproape o jumătate de veac sub cheie şi lacăt în arhivele KGB-ului. Ziarul german *Bild* a fost de aceeaşi părere, împărtăşită publicului sub un titlu de o şchioapă: *"Cadavrul lui Hitler! Senzaţionala fotografie de la Kremlin!"* Dar acelaşi *Bild* s-a dezminţit pe sine însuşi după două zile: *"N-o fi cumva un fals?! Poate că e..."* Opinie respinsă însă de *Suedeutsche Zeitung* care invocă acelaşi vechi şi totuşi mereu nou "semn particular" al personajului în chestiune: *"Mustaţa! Numai el a purtat o asemenea mustaţă!"*

O fi purtat-o! Dar ea a ars împreună cu leşul lui Hitler, după ce acesta a foat stropit cu benzină şi incendiat!, dă glas partida adversă. Ba n-a fost ars!, zic ceilalţi. Sovieticii au găsit cadavrul şi l-au cărat cu ei acasă unde, după cîteva înhumări temporare, a fost definitiv îngropat – aşa cum a ordonat Stalin – într-un loc tainic.

"CHICAGO" ŞI "LUPUL DE LA BAGDAD"

Fapt este că, deşi a fost de atîta amar de vreme înhumat sau incinerat, Adolf Schickelgruber, zis Hitler, găseşte şi azi destui *fans*. Drapelul cu crucea încîrligată fîlfîie în vînt, ce-i drept nu chiar deasupra Reichstag-ului, ci numai deasupra unei vile aflate în orăşelul croat Klek, într-o piaţă care poartă numele lui Rudolf Hess caligrafiat în colţuroase litere gotice pe o tăbliţă de email. Amănunt nu lipsit de importanţă: prin piaţa aceea trece frontul sau, dacă vrem să-i spunem aşa, linia de demarcaţie dintre fosta Iugoslavie şi Croaţia. În faţa vilei patrulează cîţiva tineri între 16-25 de ani de diferite naţionalităţi, îmbrăcaţi însă cu toţii în uniforme negre SS şi înarmaţi cu kalaşnicovuri. Conducătorul lor, croatul repatriat din Statele Unite Tomislav Madi, supranumit "Chicago", nu se sfieşte să declare:

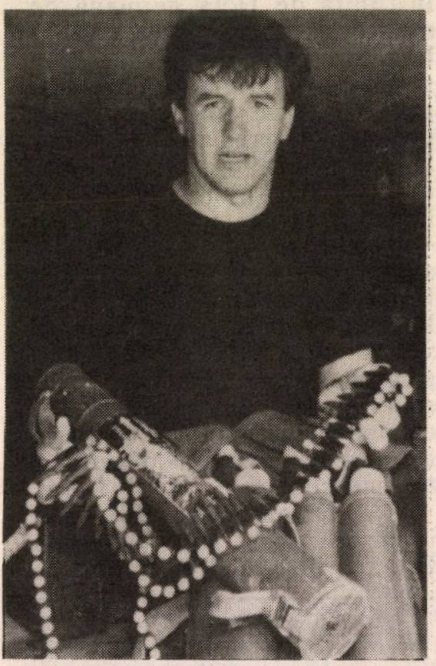

Maiorul "Chicago"

"Sînt naţional-socialist. Ca atare,... mi se rupe de politică!"

Unul din aghiotanţii săi, Michel Faci, corsican de origine, e supranumit "Veveriţa din Zagreb", dar şi "Lupul din Bagdad", căci înainte de a-şi strămuta cîmpul de operaţii în Balcani, a servit ca mercenar în Irak, unde însă nu i-a salutat pe localnici cu tradiţionalul "Salam aleikum", ci cu "Ziş ail", adică "Sieg Heil", şi cu braţul întins, la fel ca pe gazdele de astăzi. De curînd a făcut, contra onorar, următoarea declaraţie unui reporter de la "Paris Match":

CENTRE D'ACCUEIL
VOLONTAIRES

Charles de Morville" "Ziş ail!"

"Nu vreau să mai am nimic de a face cu ţara voastră şi nici cu Corsica care e invadată de evrei. Mă trag din Vikingi, care, după ce au cucerit Sardinia, au debarcat şi în Corsica, unde i-au dovedit pe bărbaţi cu puterea armelor şi pe femei cu statura lor impunătoare şi cu pletele lor blonde. De aceea au şi fost numiţi «bonne face», adică oameni chipeşi. De aici şi numele oraşului meu natal, Bonifacio, care este şi cel al familiei de conţi din care mă trag."

Alt aghiotant al lui "Chicago", francez şi el, se cheamă Charles, s-a născut în Bretania, salută şi el cu braţul întins şi se consideră "singurul nazist autentic", ceea ce explică şi faptul că este ocolit de oamenii din partea locului (*"S-au infiltrat printre ei evreii!"*). În brigada internaţională care luptă în Croaţia şi Bosnia împotriva cetnicilor sîrbi se găsesc şi cîţiva tineri compatrioţi ai Führerului, precum vienezul Richard Kübbel, care se mîndreşte cu rangul de "Obersturmbannführer" la care a ajuns bunicul său în trupele "Waffen SS" în timpul războiului, sau Thomas Hainke din Bielefeld, care declară că a venit în Croaţia să lupte *"pentru întreaga rasă albă împotriva sub-oamenilor sîrbi."*

O REÎNCARNARE A FÜHRERULUI

Englezul Mark Jones, supranumit "Jaffa", care la el acasă îşi cîştigă existenţa ca barman, nu primeşte ca membru al miliţiei croate HOS decît 130 de mărci lunar, şi totuşi se declară fericit să lupte sub comanda lui Dobroslav Paraga, preşedintele "Partidului Dreptăţii" (HSP) şi şef al formaţiei paramilitare HOS, în care vede *"o reîncarnare a lui Adolf Hitler"*. După "Jaffa", Croaţia are în faţă luminoasa perspectivă de a deveni *"primul stat naţional-socialist după Germania"*. Paraga a acordat mai multor hebdomadare din Germania un interviu din care cităm:

Paraga: o reîncarnare a lui Hitler

Întrebare: Adversarii dumneavoastră vă caracterizează drept un Ante Pavelici redivivus şi ca un naţional-socialist sută la sută. E adevărat?

Paraga: Eu sînt anti-comunist şi anti-fascist. Sînt Dobroslav Paraga şi sînt un patriot croat.

Întrebare: Dacă nu sînteţi fascist, de ce folosiţi insignele şi simbolurile fasciste ale ustaşilor, care erau aliaţi cu Hitler?

Paraga: Ustaşii nu erau fascişti. În lupta lor împotriva sîrbilor, ei nu au găsit decît un singur aliat şi acela era Hitler. El nu ne-a ajutat în calitate de conducător al naziştilor, ci ca Führer al Germaniei.

Întrebare: Duceţi lipsa acestui Führer?

Paraga: Bineînţeles că nu-i ducem lipsa...

MARELE REICH: DIN FLANDRA PÎNĂ ÎN URAL

... Şi cum să i-o ducă, ar putea replica oricare din milioanele de cititori ai best-seller-ului "Fatherland" semnat de scriitorul britanic Robert Harris. Doar Führerul se află în mijlocul nostru...

... Reichul milenar i-a zdrobit pe sovietici în primăvara anului 1943 şi a silit, în 1944, Marea Britanie să încheie pace, după o blocadă instituită de flota germană de submarine, devenită invulnerabilă datorită unui nou sistem de cifru. Lui Churchill nu-i rămăsese altceva de făcut decît să se refugieze în Canada. Statele Unite fuseseră şi ele nevoite să incheie pace cu imperiul nazist în 1946, după ce – drept răspuns la bombele atomice aruncate peste Hiroshima şi Nagasaki – Hermann Goering dispusese să se trimită peste oçean o gigantică racheta V-3, semnalizînd astfel că poate oricînd răspunde la o lovitură atomică cu o contra-lovitură şi mai nimicitoare...

... După două decenii, imperiul nazist se întinde din Flandra pînă în Ural. În timp ce cîteva unităţi speciale ale Wehrmachtului mai au de furcă cu partizanii pe frontul de răsărit, capitala imperiului, marele Berlin, se pregăteşte să sărbătorească aniversarea a 75 de ani de viaţă a lui Adolf Hitler...

Miliţia din Klek

Aceste evenimente au avut loc în anul 1964, dar nu în realitate, ci numai în romanul antecitat. Faptul că el a fost scris şi că a devenit în Marea Britanie un best-seller dovedeşte, totuşi – la fel ca prezenţa neo-naziştilor veniţi din mai multe ţări europene pentru a lua parte ca voluntari la războiul civil din defuncta Iugoslavie – că risipitei fantome a comunismului i s-a substituit la ora de faţă cea a nazi-fascismului şi a lui Adolf Hitler sau a diferitelor sale variante din alte ţări. Ea bîntuie în întreaga Europă şi mai pe faţă ca oriunde în răsăritul acestui continent, unde se costumează ici şi colo în straie naţionale şi cămăşi de diferite culori. Cine mai nutreşte în această privinţă vreo îndoială, să se ducă la faţa locului pentru a se convinge, sau măcar să răsfoiască "Europa", "Gazeta de Vest", "Baricada", "România Mare" şi chiar "România literară" (nr. 24/19-25.8.1992), în care, la "Revista revistelor", sînt puşi la zid cei care au îndrăznit *"să-i eticheteze drept fascişti, legionari etc...."* pe colaboratorii *"anti-comunişti"* ai "Cuvîntului Românesc", publicaţia pe care neo-gardiştii de fier o dau la iveală la Toronto în Canada de aproape douăzeci de ani.

●

Preşedintele Braziliei, d. Collor, a fost acuzat de corupţie şi suspendat din funcţie.

M-am uitat cu atenţie la televizor, am văzut cum s-a desfăşurat şedinţa de demascare a faimosului lider brazilian şi pot să dau în scris:

Pe Collor l-au trecut toate culorile.

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

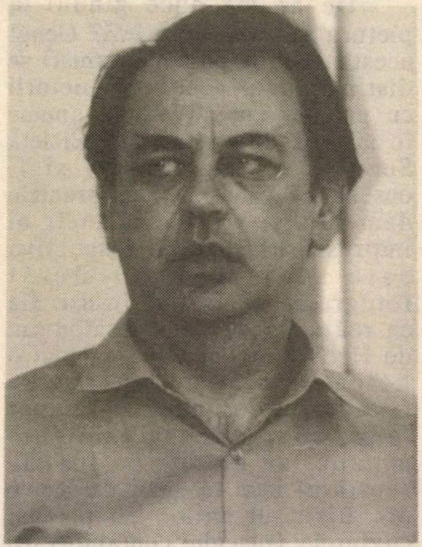

d

DUDA, Virgil (n. Bîrlad, 1939), prozator, lucrează cîţiva ani ca jurisconsult la Baia Mare, la Ploieşti, după care, începînd din 1970, îl întîlnim la Studioul Cinematografic Bucureşti, cititor şi examinator de scenarii; stabilit în Israel, în 1988, devine redactor la cotidianul de limbă română "Viaţa noastră".

Romanele şi nuvelele lui Duda (omul a debutat în 1964, cu o schiţă publicată în "Gazeta literară") ne dezvăluie faptul că, înainte de toate, Duda este o privire. Obsedat, ca prozatorii francezi de după război, cunoscuţi ca partizani ai "şcolii privirii" (l'école du regard) – un Claude Simon, un Michel Butor, o Nathalie Sarraute, un Robbe-Grillet – el frapează prin capacitatea de a recepta şi de a reda, cu precizie matematică, obiectele din jur (şi-n primul rînd lucrurile aparţinînd universului casnic), descriind un mosor de aţă ca alţii un trup de femeie voluptuos şi o canapea cu arcurile rupte, precum Tolstoi bătălia de la Waterloo. Cînd mă gîndesc la el, puţin tulburat, puţin derutat, puţin (adică mult) intrigat, îl văd în chip de Marcel Proust (sănătos), zăcînd în pat (în cîrpe), leneş, sau de Blecher (tot sănătos), din care de altfel, după mărturisirea lui, se cam trage. Asemenea lor, Duda se uită, parcă moale, parcă nepăsător, vreme de opt ore în şir, la o zgîrietură de pe bufetul de nuc din sufragerie. Cînd priveşte s-ar zice că dormitează. Dar, aşa ca Sadoveanu care, întins pe-o plută pe Bistriţa, cu prieteni de pescuit, nu scotea, exasperant, nici un cuvînt (nici un oh!, nici un ce frumos! nici un extraordinar!), dar înregistra fiecare foşnet de salcie şi fiecare ţipăt de pasăre, – el notează pe bloc-notes (sau pe computer, ca să fim up to date) toate formele, toate volumele, toate ungherele, toate nuanţele, toate picăturile spaţiului în care trăieşte. Virgil Duda este un ochi. Un ochi monstruos, aşa cum alţii sînt o ureche monstruoasă, adică precoce şi supradotată (Mozart, deci) în materie de sunete.

Tu locuieşti într-o odaie de zece ani de zile, cunoşti (s-ar zice) fiecare scaun, fiecare pată de pe perete, fiecare desen de pe covor, fiecare glob de lampă, fiecare clanţă, dar dacă te pun să descrii pe-o foaie de hîrtie, urgent, camera, nu eşti în stare nici să spui dacă este pătrată sau dreptunghiulară; şi cu atît mai puţin să precizezi înălţimea sau lăţimea ei. Duda vine-n vizită la tine (la o cafea), se tolăneşte placid în fotoliu, îşi aprinde pipa, aruncă o privire indiferentă-n jur, întreabă: Ce mai e nou?, tu îi răspunzi, el dă din cap, da, da, pe urmă cască, mai trage un fum din pipă, se ridică încet-încet, dă din mîini larg, domol, cu gesturi avocăţeşti, se aşează (a obosit) din nou în fotoliu, îşi aminteşte ceva despre Casa Scriitorilor din Bucureşti în anii '70 (nemaipomenit, domnule, nemaipomenit!), închide ochii (adică îi întredeschide), cască, îşi astupă gura cu mîna, binecrescut (şapte ani de-acasă!). După care, dacă-l rogi frumos (hai, mă, Rubine, fiindcă aşa-i zic amicii, Rubin) el îţi înfăţişează pe trei pagini de caiet dictando, scrise mărunt (şi încet, încet, încet) odaia ta toată. De la păianjenul din colţul stînga-sus al camerei (tu nu-l observaseşi) la creionul galben Hartmudt tocit de pe birou (tu nu văzuseşi că-i tocit), de la piciorul şchiop al divanului (nu remarcaseşi) la ceaşca de cafea albastră cu desen Biedermayer (tu habar n-aveai că bei dintr-o asemenea ceaşcă), la volumul IV din teatrul lui Eschil, cu cotorul rupt (tu nu ştiai că-i rupt), de la nasturele deslipit de pe braţul scaunului pe care stai (habar n-aveai), de la becul Tungsram din lampa de pe birou (tu nu remarcaseşi niciodată că ai cumpărat de la Yoram, băcanul din colţ, un bec Tungsram), la caseta de ţigări din lemn de trandafir cu dungi galbene aflată pe unul din rafturile bibliotecii (tu nu observaseşi niciodată că numita casetă, primită în dar de la Bianca, mătuşa ta, are dungi galbene).

De ce mă duce gîndul la pictura zis *hiper-realistă*? Genul acesta (numit post-modernist) se distinge prin aceea că pictorii cu pricina iau un obiect anume (o maşină de scris, o motocicletă Suzuki sau un aragaz) şi îl desenează cu asemenea precizie dementă şi străluciri încît ai impresia că pictura respectivă este mai realistă decît fotografia obiectului însuşi, fie ea realizată de Cecil Beaton sau de Hedy Löffler. Cred că nici o Leica şi nici un aparat de filmat video japonez nu pot reda, cu asemenea izbitoare minuţie, un ceainic pe foc sau cuprinsul unei magazii de lemne din Bîrladul anilor '50 precum cuvintele (placide, contabiliceşti) ale lui Virgil Duda.

Nu e de mirare, aşadar, că într-o carte ca *Oglinda salvată*, unde vine vorba de plecarea lui Virgil Duda din Bîrlad (gata, ne mutăm la Bucureşti), problema fundamentală a romancierului este de a face, cît mai cu precizie, inventarul gospodăriei lichidate:

"Toate fuseseră pregătite din seara precedentă. Şifonierele, somierele, scaunele (ce presupuneau ambalare independentă) erau fixate în stelaje de către un meşter experimentat, care lucra, cum s-ar zice, şi pentru export, priceperea lui avînd confirmări obţinute în calele vapoarelor de cursă lungă. Părţile de furnir (lustruite de alt specialist) erau protejate cu şuviţe de vată industrială, astfel ca orice zgîrietură să fie exclusă. O mutare de acest fel echivalează, se ştie, cu o jumătate de incendiu ori cu o jumătate de cutremur. Două lăzi de placaj dat cu baiţ, prevăzute cu încuietori şi lacăte, conţineau aşternutul, vrafurile de perne, garniturile de pat cu monograma mamei, prosoape, ştergare; saci din pînză, anume confecţionaţi, cuprindeau stofe, pînzeturi şi lînă, de o parte, iar de cealaltă, vase de bucătărie, găleţi, ceaune, recipiente de zinc şi de aramă, reşoul aragazului (butelia, deşi goală, beneficia de ambalaj distinct, inclusiv fîşiile de lemn luat la rindea, care nu e totuna cu banalul rumeguş), serviciile de masă, de ceai, cafea şi compot, paharele, întreaga sticlărie orînduită cu mult schepsis, lista era lungă şi bine întocmită, pînă la făcăleţ, rîşniţă manuală pentru boabe de cafea, copaie pentru frămîntat aluatul şi maşină de tocat."

Descrierea ceasului de la mînă este un mic studiu despre obiectul respectiv; lipsesc numai citatele din clasici şi notele de picior:

:M-am trezit, brusc, înainte de ora şase.Ceasul de mînă elveţian, de care eram atît de mîndru (încă nu aflasem că locuitorii cantoanelor vînd cu kilogramul aceste preţioase instrumente de măsurătoare exactă a timpului; prea multe, în general, nu ştiam despre obiceiurile altor popoare) nu funcţiona şi nu este exclus ca tocmai oprirea lui la capătul arcului să fi determinat smulgerea din somn, deoarece acele aurii ale cadranului indicau ora şase fără douăzeci. De cînd mi-l încredinţase mama, nu dezlipisem de mînă acest ceasornic, în timpul zilei, decît atunci cînd făceam baie şi n-aveam să mă despart de el, decît din aceeaşi cauză, încă vreun sfert de secol. Seara, cînd mă pregăteam de culcare, îl scoteam, îi răsuceam cu grijă arcul şi îl vîram sub pernă; îmi spuseseră mai mulţi specialişti (aveam, spre deosebire de alţii, încredere în opinia lor) că, pentru a-i prelungi viaţa, trebuie învîrtit zilnic cam la aceeaşi oră şi curăţat de două ori pe an, mecanismele acestea delicate, spuneau ei, ca şi vietăţile, ţin să fie tratate cu mult respect, să nu le fie încălcate tabieturile, programul, să ducă o existenţă cît mai liniştită; «cum te porţi tu cu mine, aşa mă port şi eu cu tine», pare să fie deviza lor; dacă şi porcul, cît e el de porc... Neavînd pernă, altfel nu-mi pot explica neglijenţa, uitasem să-l desprind de la încheietura subţire a braţului, lăsîndu-l acolo peste noapte, uitasem să... mă rog, prea bine cunoscutul lanţ de omisiuni care, avînd un punct de pornire solid şi îndreptăţit, conduce la consecinţe adesea nefaste.

Cîteva clipe, am cercetat buimac cadranul, citind şi repetînd în minte (ea însăşi înţepenită, din pricina fenomenului de contagiune) cele două cuvinte înscrise acolo: Doxa, antimagnétique. În treacăt fie zis, cuvîntul din urmă şi nu cel dintîi, aşa cum bănuiesc profanii, îmi inspira mai multă încredere; făr să-l leg, desigur, cum glumeau grosolan şi provincial unii dintre concetăţenii mei, de imposibilitatea de a fi dereglat în cazul în care ai pătrunde în zona anomaliei magnetice de la Kursk;..."

(Continuarea în nr. viitor)

Cu fata sa, Uca.
Bucureşti, 12 septembrie 1977

În curînd

"REVOLTA SÎNGELUI"
• versuri •

de BIANCA MARCOVICI

Poşta dicţionarului

Dr. Iacob Fuchs, Montréal, Canada, a descoperit în arhivele de peste ocean documente inedite privind pe mereu misteriosul Al. Dominic:

Stimate Domnule Mirodan,

Documente din Arhivele Congresului Evreiesc Canadian ne dezvăluie noi şi surprinzătoare amănunte asupra vieţii lui Al. Dominic, relatate de sora lui, Charlotte, o relaţie sentimentală din tinereţea lui H.M. Caiserman.

Noile informaţii, departe de a lămuri "misterul" vieţii lui, îl adîncesc.

O scrisoare din Cernăuţi, datată 31.XII.1908, adresată unei prietene din Bucureşti (scrisoare ajunsă în mod inexplicabil la Caiserman) ne lasă să întrevedem orientarea sexuală a eroului nostru. Citez: *"De cînd am venit noi nu mai învaţă bietul Lazarovici. Toată ziua se sărută bot în bot cu Bunny* (cum îl numeau intimii pe Dominic), *se îmbrăţişează, se trîntesc, se supăr (sic!), se împac (sic!), se înjură, se mîngîie şi aşa mai departe."*

Printre relatări despre viaţa mondenă din Cernăuţi, o referire la un proces al lui Bunny, la Bucureşti, care *"iar s-a amînat şi am fost rău dispuşi"*. Aceasta a determinat întîrzierea plecării ei şi a lui Bunny la Viena. (Un al treilea proces, deci, în afară de cel de la Paris – banda lui Bonnot – şi cel legat de atentatul împotriva lui Ionel Brătianu.)

Scrisoarea mai cuprinde unele observaţii asupra vieţii literare, culturale şi politice din Bucovina începutului de secol. Studenţii nu-i plac, în general *"sînt foarte superficiali, n-au cultură intensivă «sic!) şi nici o inteligenţă superioară. Cu un cuvînt, sînt mult mai inferiori (sic!) studenţilor din Bucureşti"* ... *"Aici în general e lumea superficială. N-au nimic frumos care le umplă inima. N-au nici un ideal înalt. Chiar sioniştii nu sînt altceva decît moftangii. Au ajuns nişte pamfletişti. Ştiu că sionismul e o cauză mai mult sau mai puţin măreaţă şi aşa că toţi se fac sionişti de modă. Cea mai mare parte din ei nici nu cunosc istoria neamului evreiesc."*

O altă referire la Bunny: *"Vinerea viitoare o să vorbească iar probabil Grigorovici, deputat român. Iar vrea Bunny să ia cuvîntul. O să fie f. interesant."*

Scuturate de preţiozităţile caracteristice fetelor de pension, socotesc că relatările despre viaţa socială precum şi cele despre mişcarea social-democrată, sindicate, anarhişti pot prezenta oarecare interes pentru istorici.

Dintr-o altă scrisoare, datată 16/29 nov. 1912, adresată de Charlotte lui Caiserman, aflăm că: *"Bunny a fost anul trecut la noi în Bucovina... era slab, bolnav, deprimat"* fiind angajat într-un proces *"care durează mai bine de un an şi jumătate"* cu "L'Humanité" (redactor Burtzew) şi "Arbeiterzeitung" (girant responsabil Max Winter).

Aceeaşi scrisoare ne mai informează că Bunny *"a venit oarecum deghizat cu un paşaport străin, adus de Neagu."* S-au făcut demersuri repetate pentru a i se permite să revină în ţară, obţinîndu-se în cele din urmă aprobarea Ministrului de Interne, *"Arion – om de inimă şi de cultură răsărită"* ... *"Şi iată-l deci, în ciuda bîrfitorilor şi calomniatorilor iară aici, unde de cînd a venit el au încetat articolele injurioase ale «Adevărului»"* ... *"care a şi trimis la Bunny pe unul din primii săi redactori pentru negocieri, lucru pe care Bunny l-a respins normal."*

În continuare, după unele "panseuri" filosofico-sentimentale şi informaţii despre prieteni comuni, Charlotte scrie că *"Bunny s-a schimbat cel mai mult. Şi fiziceşte şi moraliceşte. Alte idealuri, alte convingeri, sau mai bine zis lipsa de convingeri. L-a deprimat mult chestia lui şi acum cînd s-a însănătoşit şi s-a sculat altfel. E şi explicabil. Nu-l mai interesează nici măcar afacerea lui, îl plictiseşte chiar."* (Despre ce chestie şi afacere o fi vorba? Mister!) *"Am avut însă o mare mulţumire. Lucrează, scrie. Are o tragedie modernă, e gata – care cred că va face mare senzaţie prin originalitatea concepţiei subiectului."* (Să fie "Sonata umbrelor", a cărei *"temă este* clasică, *bătută"*, şi despre care ştim că a fost prezentată pe scena Teatrului Naţional după 10 ani de la data scrisorii sus-menţionate? Alt mister!)

Într-o scrisoare nedatată, dinaintea primului război mondial, Charlotte descrie caracterul lui Bunny şi ridică încă un colţ al vălului care acoperă activitatea lui politică în perioada cît se afla în Franţa. Citez: *Mama e bine, bine cum ştii, cînd Bunny e departe de noi, cînd nu ştim ce va fi cu el din pricina grevelor monstre care predomină acum în Franţa. Îl ştii, îl cunoşti, temperamentul său expansiv, spiritul său viu, care în lipsă de activitate ar lîncezi poate, ce poate el face în atari împrejurări."*

Sărind peste ani, o scrisoare nedatată (probabil de la sfîrşitul anilor '30) a Charlottei către Caiserman confirmă starea depresivă a lui Al. Dominic, relatată de acesta în scrisoarea din 7 mai 1938 ("Minimum" nr. 63). Iată ce scrie Charlotte: *"Bunny, prietenul d-tale de visuri, de utopie şi de speranţe, a ţinut ce a făgăduit. A ajuns mare poet, scriitor de mare suprafaţă, autor dramatic, jucat pe scenele teatrelor naţionale din ţară şi pe scene importante din străinătate"* ... *"Cred că eşti informat de situaţia politică din ţară, situaţie care ne crează aceleaşi condiţii de viaţă ca şi evreilor din Germania."*

După unele reflecţii asupra condiţiilor de care are nevoie un scriitor pentru a putea scrie, Charlotte îi cere lui Caiserman *"sprijinul lui moral"* pentru Bunny care *"se ţine departe de orice politică"* ... *"Să plece din ţară, în altă parte, în alt continent."*

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

ŞTIRI ETERNE

Ştiri eterne se intitulează noul volum al lui I. Schechter.

Contradicţie intrinsecă. Ştirile sînt, prin esenţa lor, efemere. Aduc la cunoştinţă un fapt petrecut de curînd, legat de actualitatea zilei şi suscitînd interesul tocmai ca atare. Atunci cum se poate vorbi de "ştiri eterne"? Îşi bate joc Schechter de noi?

Într-o anumită măsură, da. Căci Schechter nu se poate reţine să ia totul în zeflemea (ceea ce nu e un păcat pentru un umorist, dimpotrivă). Stilul provocativ îl caracterizează. Uzează şi chiar abuzează de el. De dragul a încă unei provocaţii, acceptă să coboare nivelul scrisului său. Coboară spre vulgaritate şi efecte ieftine. Nu lipsesc nici în volumul *Ştiri eterne* materiale de acest fel.

Dar să ne întoarcem la formula contradictorie a titlului. Ea apare cu atît mai surprinzătoare, cu cît autorul se grăbeşte să adauge un subtitlu "incendiar: "Poezii nenormale".

Aparent, subtitlul aruncă ulei peste foc, însă ne ajută să înţelegem "doxa" ascunsă în paradox. Căci la Schechter, ca şi la alţi mînuitori pricepuţi ai paradoxului provocativ, formularea contradictorie, departe de a fi lipsită de sens, are un sens profund. Sugerează un adevăr original, un adevăr ce se încadrează logic în concepţia generală a autorului.

Apropierea poeziei de "ştiri" nu este întîmplătoare la un scriitor care, de zeci de ani, face jurnalistică, respiră în mediul gazetăresc ca peştele în apă. Dar, dincolo de această realitate circumstanţială, descoperim o poziţie principială. La modul umoristic care-l caracterizează, autorul recomandă confecţionarea poeziilor "prin decupări din presă". Şi aceasta pentru că: "A te inspira din presă înseamnă a te inspira din viaţă, presa fiind, ca şi viaţa, iluzorie, derutantă, înşelătoare, amestecînd ideile cu grosolăniile şi convingerile cu delictele într-o salată gustoasă şi nocivă." (*Ars poetica*)

Concluzia peremptorie: "Poezia e o ştire. O ştire eternă", deşi originală şi provocativă, potrivită concepţiei speciale a autorului, nu este lipsită de o bază general valabilă. Din presă, sau – fără intermediul acesteia – direct din viaţă, poezia trebuie să ştie a revela eternul omenesc. În acest sens, putem descoperi o apropiere între formularea provocativă a lui Schechter şi aceea la care ajungea Octavio Paz cînd afirma că poezia este un univers în miniatură.

De ce crede autorul că trebuie să denumească materialele publicate în acest volum poezii – fie ele şi nenormale – mie unuia nu-mi este prea clar. Multe din texte sînt proze evidente. Proze umoristice reuşite (*Scrisoare antedatată către Robert Maxwell, Anunţ mortuar, Alertă matrimonială*) sau mai puţin reuşite, rămase la nivelul paginii umoristice de gazetă (*Reţeta fericirii, Grav e numai* etc), ce-i drept tipărite înşelător în versuri "libere" sau chiar şi cu rimă.

Există în volum şi texte care sînt poezii în accepţia curentă a cuvîntului. Unele, chiar reuşite. *Poetul Maiakovski cere ajutor umanitar* este o bună parodie originală gen Topîrceanu, dar cu text maiakovskian adaptat politic zilelor noastre, de trezire din visul comunist: "Strig lumii:... "Un oropsit al soartei amare/ vrea să se scoale... moare... să-nvie/ Fie-vă milă,... burjui... duşmani de clasă/ Ajutaţi un gropar al capitalismului... slut/ Salvaţi un "inginer de suflete"... şi agitator de rasă;/ Donaţi pentru... un colos literar... cu picioarele de lut."

Şi mai reuşit, în conciziunea lui tăioasă şi în virtuozitatea parodierii, este *Disc nou* Nu înţeleg de ce": "Nu înţeleg/ Nu înţeleg/ De ce/ De ce/ De ce naiba/ M-au născut/ Ceea ce/ Ie/ Ie/ Foarte neplăcut."

Dar şi, la modul mai puţin tradiţional, la limita între proza şi poezia satirică, sînt totuşi adevărate poezii, texte care izbutesc să reveleze eternul omenesc, precum *Farsa, Plîngere, Al het, Fugărit de strigoi, Tabieturi de bătrîn* etc. În *Mi-e frică*, versuri simple exprimă spaima omului modern de a-şi pierde identitatea: "Mi-e frică s-adorm./ Nu m-au învăţat să dorm cu atenţie/ şi s-ar putea să mă fure din somn,/ să mă trezesc cine ştie cine... Toţi morţii urcă spre noi/ Cu gînd de pradă." Şi, tot atît de simplu şi cutremurător, tragicul bătrîneţii: "Se trezeşte cînd e încă noapte/ ca să mai trăiască puţin/ ziua de ieri./ Apare la fereastră înaintea soarelui/ pentru a-i da o lecţie de punctualitate./ Pune de ceai şi-l aşteaptă/ la punctul de fierbere. Dar/ cînd ceainicul începe să fluiere,/ ia poziţie de drepţi şi strigă:/ Poftiţi în vagoane!" (*Tabieturi de bătrîn*)

Pe scurt: de dragul preciziunii, aş fi preferat ca subtitlu nu "Poezii nenormale", ci "Proze şi poezii nenormale". Altfel, ca să fiu "rău" ca Schechter, m-aş simţi ispitit să-i aplic lui însuşi cele spuse în *O poezie de Itzhak Shamir*, în care un cronicar lingău şi "erudit" transforma o frază banală a lui Shamir într-un poem genial prin simpla transcripţie tipografică în "versuri", plus comentariu abracadabrant.

Schechter: adept al provocaţiei, tip agresiv, obraznic, periculos – spun unii. Nu ştiu dacă, în spatele acestor măşti de circumstanţă, nu se ascunde o anumită timiditate, îndoieli cu privire la forţele proprii, slăbiciuni care au fost "compensate" prin trecerea, conştientă sau inconştientă, la polul opus.

În orice caz, ceea ce mă încumet să afirm este că, în spatele umoristului, se află un om serios – ca să nu spun trist – care a înţeles şi a izbutit adeseori să arate altora, prin scrisul său, aspectele adînci, etern umane, tragice, ale existenţei. Folosind un limbaj adecvat, contradicţii, proverbe modificate, prostii demascatoare, întorsături de stil arhaic parodice ("Greşit-am, păcătuit-am, pe alături călcat-am,... fetiţe şi legi pe ruptelea violat-am") şi o fantezie care transformă abstractul în concret (*Balada pacifistului decapitat*, *Alertă matrimonială*), scriitorul nu ne face numai să rîdem, ci să ne cutremurăm. În aceste cazuri, indiferent dacă în proză sau poezie, face artă autentică.

minimum

EDITEAZĂ

• Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

• Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

• MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

MINIMUM

• Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte
MINIMUM
este "prietenul la nevoie"

•

Există, în sfîrşit, o editură:
MINIMUM

A APĂRUT

HATZIONUT

nr. 22, Tel Aviv, 1992
Religie * Istorie
Memorialistică * Document
Buletin editat sub egida Sinagogii Guttman, cu contribuţia H.O.R. Tel Aviv (director: av. Leon Şaim, redactor: av. I. Scorţaru).
Buletinul poate fi procurat la
Sinagoga Gutman
rh. Pekiin nr. 12/A, Tel Aviv.

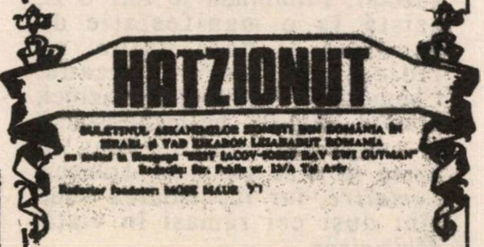

DIN SUMAR:

Calendarul ebraic: Rabin Efraim Gutman: Sfinţenia zilelor din luna Tişrei; *Moshe Kreisel:* Sionismul mai este, oare, de actualitate? *Shmaia Avny:* Au trecut 500 de ani; *Marius Mircu:* Presa sionistă din România (I); *Iosef Bergman:* Comemorarea în Israel a victimelor Holocaustului din România şi Transnistria; *Iacob Eugen Scherzer:* Iacob Schieber; Veterani sionişti în aliaua română; *Av. Iancu Scorţaru:* File de actualitate; *Şlomo Leibovici-Laiş:* Contribuţii la istoriografia evreilor din România; *Itzhak Artzi:* Golul lăsat de M. H. Bady; Ziua Ierusalimului; Comemorarea anuală a martirilor de la Dorohoi şi Iaşi EBRAICĂ *Tony Solomon Maaravi:* Cum se mai schimbă timpurile! *Paltiel Segal:* Perioada ilegalităţii din timpul Holocaustului în România; *Iehuda Epstein:* 80 de ani de la naşterea lui Menahem Beghin; *Haim Rabinsohn:* Rabin în Israel (Poezie dedicată rabinului Zwi Gutman); *Ing. Baruh Tercatin:* 500 de ani de la izgonirea evreilor din Spania; *Shulamit Gutman:* Ierushalaim (poem); *Jean Blum:* Loteria mondială; *Rabin Efraim Gutman:* Luna Titanilor

■ A. CLAIN

AREOPAG

Festive sunete de goarnă.
Ierihonul se răstoarnă.
Odată-n patru ani înclin
fruntea spre un Knesset plin,
căci, altminteri,
reportaje, teleprinteri
mi-l vădesc fără profit.
Deputaţii trag la fit
şi-n incintă
n-are cine să ne mintă.
Astăzi este plin de oaspeţi:
deputaţi, mai vechi,
mai proaspeţi,
burţi spectaculoase, vintre
fac loc altor burţi să intre.
Parcă-s în a noua lună.
Aleşii neamului se-adună –
areopag
aerofag,
ca după-un opulent
ciulent.
Toţi
sînt roţi
cu unse osii.
Împietriţi sînt numai Iosi
şi Avrum:
au fost lepădaţi în drum.
Dar de Ora nu mă mir:
Atîta a strigat *Na mir*
pînă i s-a dat să fie
ministru peste murdărie.
Statul meu iudeu, săracul,
mai stă încă-n sus, ca sacul.
Pare plin,
dar stă prin slin
şi întreg
ţinut de jeg.
– Şula, cată de te cruţă!
îi spune Şulei Zăbăluţă.
Nu te du la şcoli!
Sînt boli.
Programul şcolii e complex.
Mai mult ca-nvăţămînt e sex.
Nu te du, şcolari te taie!
Azi iau dascălii bătaie!
Fericită Arcadia!
Rabinul Obadia
e-n ceartă cu rabinul Shah
şi a luat-o pe alt şleah;
că prea este cu aşchia-n nas
Rabinul-Papă aşchenaz.
Se pare că-n harţag e vina.
Parc-am fi-n Herţegovina,
căci, ca nişte croaţi şi sîrbi,
se trag de bărbi.
Lui Dery
i se fac mizerii.
I-a cerut Coaliţiei
conducerea Poliţiei.
Ar fi şezut pe o banchetă,
să-şi facă singur el anchetă.
De nu, barem Sar Datot,
bine-nţeles de-i *s-ar da tot,*
că-n fruntea crezului judaic
e tot un Rabin, însă laic.

CARTEA

LUCIAN BOZ

HORIA LIMAN: CIZMELE

Cartea lui Horia Liman (*Les Bottes*, ed. *Canevas*, Saint-Imier, Elveţia, 1992) e binevenită în momentul în care trecutul, deşi recent, e uitat sau pur şi simplu ignorat. E vorba în *Cizmele* – proză scrisă într-o excelentă franceză – de un intelectual (naratorul), născut şi crescut în asprul mediu de sărăcie al lipovenilor din Delta Dunării, ale căror superstiţii groteşti sînt amănunţit descrise: credinţa în iele şi în Necuratul, a căror malevolenţă trebuie evitată. Mama naratorului Filimon e descrisă astfel: "Încetase să existe înainte de a-şi fi dat sufletul", cauza fiind crunta sărăcie şi, în oarecare măsură, indiferenţa soţului, mai tot timpul ocupat cu pescuitul. Ca şi ceilalţi lipoveni, e crunt exploatat de negustorii ce deţin monopolul vînzării.

Filimon e influenţat de învăţătorul Cuzmin Feodor, ce caută explicaţia anumitor lucruri, al căror tîlc nu-l înţelege. "Mă întreb, spune el, de ce creştinul, cînd se roagă, imploră Atotputernicul: "Dă-ne pîinea cea de toate zilele" şi totuşi se moare de foame? De ce omul e parazitul omului? Îmi pun mereu aceste întrebări. E pentru mine o grea sarcină deoarece caut faţa ascunsă a lui Dumnezeu." (p. 27)

Filimon, încurajat de acest învăţător, părăseşte satul şi se înscrie la liceul din Tulcea, mic port dunărean, unde citeşte tot ce-i cade în mînă. Revoltat de mizeria în care se zbat muncitorii, se simte atras de ideile marxiste, fără însă a fi de acord cu politica celor care conduc "Mişcarea", ce cred că orice mijloc e bun, chiar cel necinstit, pentru a ajunge la ţelul urmărit: puterea absolută în mîna cîtorva.

Găzduit de proprietarul unei librării, prilej de a citi cu nesaţ, Filimon înţelege de ce au apărut în oraş, ca şi în restul ţării, "centurioni" (nume dat de autor Gărzii de Fier de tristă amintire).

Filimon termină liceul şi, lăsînd cu regret pe Herbert Bodner, proprietarul librăriei şi bunul său protector, se duce la Bucureşti spre a se înscrie la Universitate. Mica odaie pe care o închiriază e plină de ploşniţe şi, pentru a avea apă, se serveşte, ca întreaga mahala, de cele două pompe. În această mizerabilă ambianţă, înfloresc două case de toleranţă, una destinată sărăcimei; celaltă atrage o clientelă aleasă, ce plăteşte bani buni proxenetei, Madam Lili.

Filimon reuşeşte să devină gazetar. Plimbîndu-se într-o zi, asistă la o manifestaţie de grevişti ai unei uzine, ce ridicaseră cîteva baricade. Chemată de proprietarii uzinei, armata împuşcă pe manifestanţi. O tragică ironie a făcut ca uzina să aibă un nume francez: *Lemaître*, iar închisoarea unde sînt duşi cei rămaşi în viaţă: *Malmaison*.

Zguduit de felul sîngeros în care a fost suprimată greva, Filimon se întreabă: "Ce e de făcut? Să tac sau să flutur un drapel? Care? A lupta pentru o idee? Care?" Decizia e luată: va scrie un reportaj, la ziarul la care lucrează, intitulat "Muncitorii sînt asasinaţi din ordinul Regelui. Măcelăria de la uzinele Lemaître".

Cafenelele *Capşa*, *Corso* şi *Café de la Paix* erau locurile de întîlnire preferate de intelectuali. Filimon discută problemele zilei cu scriitori şi gazetari. Petri, fruntaş al mişcării de stînga, afirmă într-o zi că "sacrificiile noastre nu sînt destinate unei mai bune higiene sociale, ci pentru schimbarea ordinei sociale". (p. 68) Treptat, Filimon e atras de grupul orientat spre stînga şi se alătură luptei clandestine, luînd numele conspirativ de Costin. Află că fostul lui profesor din Deltă, Cuzmin Feodor, a fost asasinat de "centurioni", ceea ce îl apropie şi mai mult de "Mişcare", nume sub care se ascundea partidul comunist, atunci ilegal.

Liman nu se mulţumeşte cu descrierea intelectualilor adulţi; el proiectează o crudă lumină asupra unui grup de adolescenţi, ce vor să devină poeţi, romancieri, gazetari. Fiind săraci, nu puteau frecventa cafenelele şi se mulţumeau cu barul "Automat" unde, dacă puneai într-o deschizătură o piesă de doi lei, primeai un sandwich. Neinteresaţi de politică, ei discutau ore întregi despre literatură. Norocul lor era bunăvoinţa fără margini a unui mare critic, al cărui cenaclu primea pe oricine.

Filimon e trimis de editorul ziarului la care lucra în Munţii Apuseni pentru o anchetă. E o regiune pe care Liman o cunoaşte bine. În precedentul său roman, *Tîrgul de fete (La foire aux jeunes filles*, Italia, 1987), el a descris lumea ce trăieşte acolo cu o plasticitate ce-l pune alături de scriitori de mare valoare ca, bunăoară, Liviu Rebreanu cu al său *Ion*, Principesa Bibescu cu *Izvor, ţara sălciilor*, Peter Neagoe cu *Ileana posedată* şi, pe alocuri, cu I. St. Ioachimescu, autorul remarcabilei povestiri *Prispa Vraciului*.

Satele din aceşti munţi, cu superstiţiile şi dramele lor, sînt măiestrit creionate de Liman: "O lume insolită în aceste contraforturi; păduri de brazi şi de fagi, grote, cascade, rîuri subterane." În acest impresionant peisaj, mărturiseşte un ţăran, "oamenii crapă de sifilis, de tuberculoză şi de foame".

Odată revenit în capitală, Filimon scrie despre cele văzute în Munţii Apuseni. Imediat după apariţia acestui reportaj, ziarul e ars pe străzile Bucureştiului, fără ca vandalii să fie identificaţi.

"Mişcarea" încearcă să grupeze pe intelectuali şi să cîştige adeziunea tineretului care, dezgustat de corupţia Regelui Carol al II-lea şi a celor din jurul lui, îngroaşă numărul "centurionilor".

Furia întîmpinată de zisul reportaj nu-l împiedică pe Filimon de a prepara o altă anchetă, de astă dată despre teritoriul ce-i este familiar, Delta Dunării, şi, mai ales, despre satul natal, în imediată apropiere de localitatea Viziru, unde Regele şi clica lui vin pentru vînătoare şi pescuit. Talentul descriptiv al lui Liman îl găsim în orice pagină. Cum ne este imposibil de a-l cita mai des, cum am dori, să ne mulţumim cu această descriere:

"Dobrogea. Turci cu şalvari largi, sumbri bulgari, coloni români, macedoneni, tătari, greci, ţigani, armeni, ucraineni, bazare, muezini, vînzători de plăcinte sau de iaurt, misiţi, ciulini, suflete resemnate, nori de muşte, rîia tratată cu alifie de pucioasă."

Discuţiile dintre prieteni sînt pline de pasiune, fiecare încercînd să promoveze propria sa teză sau teorie. Iată, de pildă, cum îşi defineşte patria unul din personaje, Teodor Cernea:

"România e singura ţară europeană ce cultivă fatalismul. E hrana noastră esenţială şi existenţa noastră seamănă cu o loterie; pierdem sau cîştigăm. Totul e un hazard, totul e ineluctabil, scară de frînghie solidă. Ursita."

În cercul intelectualilor ce simpatizează cu "Mişcarea", dragostea nu e absentă. La sfîrşitul unei discuţii, o fată, Lou, se adresează lui Al: "Trebuie să mă iubeşti; în felul acesta te vei dezbăra de fantasmele tale."

Naratorul cunoaşte o fată, Tubi, de care se îndrăgosteşte. Dîndu-şi seama de sărăcia intelectului ei, începe un lung proces de iniţiere culturală. Filimon-Costin încearcă, nou Pygmalion, să o transforme, devine amantul şi, mai tîrziu, soţul ei. Influenţa "Mişcării" e mai puternică decît cea a soţului şi Tubi devine o marxistă fanatică. Cînd comuniştii vin la putere, Tubi, devenită şefa culturii partidului, divorţează.

Paralel cu acţiunea axată pe personajele atrase de "Mişcare", asistăm la debutul dictaturii lui Goriţa (Gheorghiu-Dej) şi, după decesul acestuia, la ascensiunea lui Ciocan (Nicolae Ceauşescu), cu nesfîrşitul cortegiu de abuzuri, crime şi teroare. Ambii se debarasează de un număr de colegi supărători. Astfel, Lucescu (Lucreţiu Pătrăşcanu) e asasinat, iar Ada Popa (Ana Pauker) e izgonită din postul de vedetă pe care-l avea. Vine apoi rîndul intelectualilor, arestaţi şi condamnaţi pentru aşa zise acte de sabotaj. Toţi sînt torturaţi, iar unii – asasinaţi. Liman dă, în cîteva rînduri, un sesizant tablou al acestei situaţii: "Ţara sîngera de la un capăt la celălalt." (p. 569)

Eroul cărţii, Filimon-Costin, e şi el arestat şi, cu toate că nu ni se spune ce a devenit, e uşor de ghicit: proces, tortură, asasinat.

Atît de multe cărţi au fost scrise despre universul concentraţionar, încît cititorul se poate întreba: încă una?

Cînd corifei ai generaţiei tinere afirmă că lagărele morţii n-au existat, cînd – răspunzînd anchetei unui ziar francez – unul din aceşti corifei spune: "Hitler? Connais pas!", e bine ca cei trecuţi prin teribilele experienţe ale lui Hitler şi Stalin să aducă la lumină, explicînd cum oameni de cultură au fost transformaţi în mizerabili "aparatchiks", manevraţi de Gestapo sau de N.K.V.D.

Liman, care a experimentat pe piele proprie procesul intelectualilor în regimul comunist, scrie în mod detaşat despre cele ce li s-a întîmplat, lui şi prietenilor lui, odată căzuţi pradă mrejelor marxiste.

Ezit a numi *Cizmele* roman. E, mai curînd, un amestec de ficţiune şi de document, pe care anglo-saxonii îl numesc *faction*. Aşa au botezat ei acest gen de scriere în care faptul concret e amestecat cu pagini de inspirată literatură. Un citat (p. 122) se apropie de definiţia de mai sus, cînd, în focul unei discuţii în contradictoriu, un personaj spune: "Am intrat într-o epocă în care fiinţa umană e înlocuită de politică, inteligenţa prin intoleranţă, sentimentele prin musculatură, esteticul prin atletică."

Iată de ce voi încheia aceste rînduri cu două citate: cel al lui L.P. Hartley care afirmă că "The past is indeed another country" (trecutul e într-adevăr o altă ţară), cu care sînt în complet dezacord, preferînd zicala franceză plină de bun simţ: "Le passé nous suit!" (trecutul ne urmăreşte). E meritul lui Liman de a ni-l reaminti şi restitui.

(Lucian Boz, critic literar, trăieşte la Sydney, Australia)

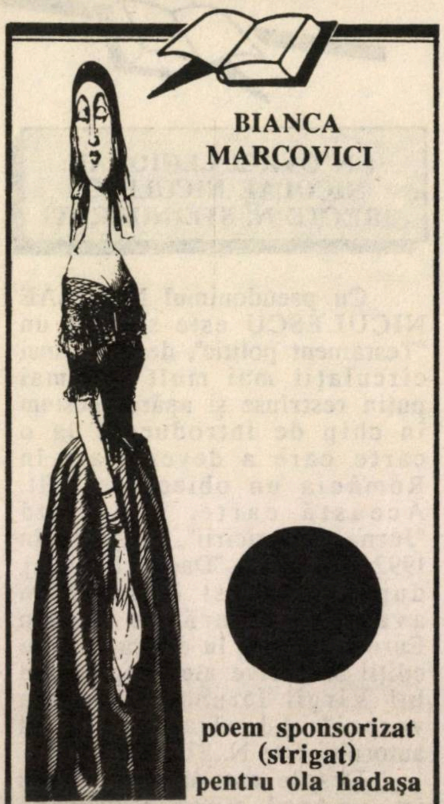

BIANCA MARCOVICI

poem sponsorizat (strigat) pentru ola hadaşa

sponsorizăm, sponsorizăm poezia,
să iasă pe piaţă
pe hîrtie velină, catifelată, fină,
trucată, albastră cu limuzină
la scară, piscina afară
şi cornete de seminţe, biscuiţi,
extra-uterine, pergamente
şi ţoale fine, toate
la preţuri rezonabile – reduceri
de poeme, pîn'la 29% cu tot cu
bicicleta ergonomică
(cîntăreşte o tonă), maşina de
scris
"CONSU"... "L" a căzut şi
staniol cît vreţi, cu banderolă
multicoloră
la fel ca-n şuc:
poemul se acordă şi gratuit
celui care scrie între două gafe
depline
cu rimă: "la mine, la tine",
umor şi patine
cu zurgălăi şi schit

Placheta de versuri

REVOLTA SÎNGELUI

se poate procura trimiţînd un cec în valoare de 35 şekeli pe adresa:

Rh. Haprahim 5/58, Haifa,
tel. 04-246223

CARTEA

UN OVREI LEGIONAR: NICOLAE NICULESCU (RECTE N. STEINHARDT)

■ JACOB POPPER

Cu pseudonimul NICOLAE NICULESCU este semnat un "Testament politic", destinat unei circulaţii mai mult sau mai puţin restrînse şi apărut postum în chip de introducere la o carte care a devenit azi în România un obiect de cult. Această carte, intitulată "Jurnalul fericirii", a apărut în 1992 în editura "Dacia" din Cluj, după ce a fost difuzată în avant-premieră de Radio Europa Liberă în cîteva zeci de ediţii succesive ale programului lui Virgil Ierunca "Povestea vorbei". Adevăratul nume al autorului este N. STEINHARDT.

Despre autorul ei s-a spus în cadrul unei emisiuni radiofonice că perioada de detenţiune politică petrecută de el între anii 1959 şi 1964 la Jilava, Aiud, Gherla şi alte temniţe, l-a transformat *"cu totul"*. *"Dintr-un intelectual pur, mai degrabă agnostic şi preocupat de literaturile străine"* – aşa s-a spus de către autorul şi moderatorul acelei emisiuni – el a devenit *"un autentic "homo religiosus"*, care a descoperit în închisoare *"constantele unei spiritualităţi româneşti..."*. Închisoarea ar fi fost pentru el *"academie şi altar"*. Această caracterizare – pusă mai întîi pe unde şi reprodusă în chip de epigraf pe coperta posterioară a "Jurnalului fericirii" – poartă semnătura lui Virgil Ierunca.

Despre experienţele religioase trăite după zăbrele de autorul "Jurnalului" nu mă simt calificat să vorbesc. Mă voi mărgini în cele ce urmează să mă ocup de "profesorii" de la "academia" sa penitenciară datorită cărora el a descoperit "constantele spiritualităţii româneşti".

Decisivă pentru schimbarea la faţă a acestui "intelectual pur" a fost *"cea dintîi întîlnire cu legionarii"*, de la care el, pînă mai ieri admirator fanatic al lui Stéphane Mallarmé, se repede să înveţe versuri de Crainic şi Gyr, cu o grabă şi un entuziasm care pe proaspeţii săi dascăli *"îi amuză"*. Această bruscă deviere a intereselor sale literare a fost pregătită de o întîlnire în dubă *"cu fostul legionar Sandu I."* care-i lasă o amintire *"exaltantă"* (la fel ca cele ulterioare cu gardistul macedonean Anatolie Hagi-Beca, în compania căruia analizează *"fenomenul românesc"* sau cu fostul şef al Frăţiilor de Cruce, pe care nu-l numeşte, dar despre care ţine să ne spună că la despărţire l-a dus pînă la uşă şi l-a sărutat *"pe amîndoi obrajii"* ş.a.m.d.). De fapt, contopirea întru duh cu un număr apreciabil de membri ai Legiunii Arhanghelului Mihail fusese pregătită la nivel teoretic de veneraţia pe care intelectualul nostru o nutrea încă în faza sa "agnostică" pentru ideologul en titre al Gărzii de Fier (*"Leontescu îmi este recunoscător că vorbesc cu admiraţie şi respect de Nae Ionescu pe care-l idolatrizează; de la Zamolxe încoace cea mai prestigioasă umbră care s-a profilat pe cerul tracic"* – sentiment care însă păleşte pe lîngă cel de-a dreptul religios ce trebuie să-i fi încolţit de mult în suflet pentru conducătorul Legiunii, a cărui operă de bază, *Cărticica şefului de cuib* (*"o plagiatură după "Călăuza Legionarului" scoasă de un prieten al meu"*, ne asigură căpetenia gardistă căzută în erezie Mihai Stelescu în faimoasa sa scrisoare din 1935 publicată în "Cruciada Românismului"), o studiază temeinic, fiind impresionat mai ales de *"faza ei de mlaştină"*. Altfel nu-mi pot explica *"visul fulgerător"* pe care agnosticul pocăit l-a avut la Jilava în ianuarie 1962, după trei ani de detenţiune:

"...e o noapte de iarnă, cu vifor şi nămeţi... Pe străzile troienite şi pustii ale Bucureştilor umblă disperat un om fugărit... Omul acesta încotoşmănat şi hăituit e Căpitanul... A sunat la mine. Îi deschid, îl poftesc înăuntru, nu-l întreb cine e, ştiu. Îl ajut să-şi scoată şuba... Pun de ceai, aduc rom, mă agit, îl omenesc... El stă încruntat, norii năpastei îi înconjoară fruntea înaltă; e bucuros de căldură şi hrană, dar şi bănuitor, ager şi neînduplecat. Nu-i gata să creadă orice, e şeful, e luptătorul care cercetează terenul cînd, atent la orice detaliu, înaintează în necunoscut..."

După trecerea unui alt an – în decembrie 1963 – comportamentul intelectualului nostru poartă în aşa măsură amprenta Gărzii de Fier, încît profesorul Vasile Barbu, fostul şef al organizaţiei legionare de Vlaşca, nu ezită să-i vorbească tot atît de deschis ca unui veteran al Gărzii verificat şi călit în focul luptei: *"Îţi spun adevărul, îţi vorbesc ca unui camarad. Căpitanul, s-o ştii, era mai presus de orice credincios. Dacă trăia, Legiunea nu ar fi ajuns ceea ce a devenit..."*

Cu acelaşi Vasile Barbu *"şi cu tînărul Gheorghe M., admirator înflăcărat al Legiunii"*, autorul nostru are o discuţie în cursul căreia evocă cazul Stelescu. După cum se ştie, scrisoarea de ruptură antecitată l-a determinat pe Corneliu Zelea Codreanu să asmută asupra fostului său locotenent o "echipă a morţii" alcătuită din Ion Caratănase, Curcă Ştefan, Bozanţan Iosif şi alţi şapte. Aceştia au pătruns în Spitalul Brîncovenesc şi l-au ucis cu 120 focuri de revolver pe Stelescu, imobilizat pe patul de suferinţă. Apoi i-au hăcuit trupul cu barda, dansînd în jurul hălcilor de carne calde încă, s-au sărutat şi au plîns de bucurie. Aceste macabre amănunte, menţionate de toată presa vremii, îi erau desigur cunoscute "intelectualului pur". Din cartea sa nu rezultă că le-ar fi împărtăşit tînărului său interlocutor, pentru a-i tempera entuziasmul. În faţa cititorilor săi legitimează însă acţiunea celor zece "killeri" prin teoria "omului revoltat" a lui Albert Camus, strămutînd-o astfel în legendă:

"Legionarii, ce-i drept, omorau. Dar executanţii (desemnaţi după ce se pronunţa sentinţa unui tribunal de Sft. Vehme) mergeau şi ei la moarte sigură, căci erau obligaţi să se predea. Nu fugeau după ce ucideau, ştiau că vor muri şi ei, încît se încadrau în definiţia lui Camus: revoltat autentic nu e cel care trimite la moarte stînd în biroul lui, ci "dreptul" care piere odată cu victima."

Concluzie imperativă pentru orice intelectual învăţat să gîndească logic: Codreanu, care "stînd la biroul lui" îi trimisese cu bună ştiinţă la moarte pe Caratănase, Curcă & Co., nu era, nu putea fi un "revoltat autentic" şi un erou neîntinat! Nicolae Steinhardt notează însă imperturbabil în opusul său:

"Cazul Codreanu, înfrîngerea şi moartea tragică îl trec în măreţie, îl scot din lume şi din vremelnic."

Cu aceeaşi stringenţă cu care se integrează moleculele în spaţiul unui polimer, se asociază în mintea fostului explorator al literaturilor străine filo-legionarismul şi anti-iudaismul (acest *"blestem al legii"*, *"moment desăvîrşit al exclusivismului"*, *"birocraţie rasistă – în atmosferă de inventariere şi de lagăr de concentrare"*), rasismul (cutare e *"străin de sînge"*, altul *Român prin sînge"*), antioccidentalismul şi anatemizarea globală a *"presei de pe Sărindar"*. Aceleaşi componente pot fi detectate, mai puţin virulente însă, în "Închisoarea noastră cea de toate zilele" a lui I. Ioanid, unde se manifestă doar în cîteva cazuri concrete, puţine la număr, simpatia faţă de legionari şi aversiunea faţă de evrei. De ce oare? Dintre peceţile infamante pe care "intelectualul pur" şi le aplică retrospectiv cu masochistică voluptate, cîteva dintre ele (*"răsfăţătură bucureşteană"*, *"fecior de bani gata"*, *"flăcău tomnatec"*) se potrivesc amîndurora, altele – decisive – nu. "Agnosticul" întors la dreapta credinţă a fost cîndva un *"ovreiaş franţuzit"*, prieten cu cîţiva membri ai inteligenţiei mistico-legionare, metamorfozat în închisoare, după cum el însuşi o declară cu ostentaţie în repetate rînduri, în *"ovrei legionar"* şi creştin ortodox, bîntuit de tipicele complexe ale condiţiei sale *"...nu cumva proaspăt cocoloşit în credinţă de frică şi de nevoia unui cuib, de bîrlog, de adăpost?..."*), de care după eliberare încearcă să se descotorosească călugărindu-se.

Plasat în context european, cazul său ar putea revendica un paragraf în introducerea la mai mult decît improbabila traducere românească la vestitul eseu al lui Theodor Lessing *"Der jüdische Selbsthass"* ("Ura de sine a evreilor"). La ora de faţă el se impune atenţiei în spaţiul carpato-dunărean prin contribuţia de prim ordin pe care jurnalul său de închisoare a dat-o – cu ajutorul mass-mediilor dinlăuntrul şi din afara graniţelor ţării – la revitalizarea ideologiei legionare în plină ofensivă în România post-ceauşistă.

Dacă mai ţinem seama de strălucirea talentului său literar şi de bogăţia culturii sale mînuite de o inteligenţă ieşită din comun, mai ales dacă luăm în consideraţie interpretările desigur vulgare, dar tocmai de aceea atît de sugestive, pe care le serveşte parcă de-a gata cazul său celor interesaţi (*"Dacă pînă şi pe un ovrei cu atavisme talmudice ca ăsta l-a putut cuceri învăţătura Căpitanului, atunci..."*), înţelegem de ce pledoaria sa pentru Garda de Fier exercită o asemenea fascinaţie asupra unui public trezit după încheierea "veacului de aur" într-un vacuum ideologic asediat de năluci verzi pe care nimeni nu era dispus să le izgonească.

•

Abia astăzi începe să se profileze un proces de diferenţiere, marcat mai ales de articolul lui Adrian Marino *"Din nou: STÎNGA, CENTRU sau DREAPTA?"* (*"22"*, III, 32 (133)/14-20 august 1992).

Adversar ireductibil al tuturor totalitarismelor, fie ele de stînga sau de dreapta, antenumitul a cunoscut şi el în închisorile, unde a fost azvîrlit de comunişti pentru ideile sale, destui legionari, admite că dintre aceştia i-au rămas *"plăcut în memorie... două-trei figuri. Altele nu. Deloc."*. *"Pe terenul strict al ideilor politice"*, despărţirea de Garda de Fier este pentru Marino *"limpede, totală şi definitivă."* Cheia de boltă teoretică a legionarismului, doctrina lui Nae Ionescu – pe care o supune unei critici nimicitoare – i se pare *"o utopie totală, o pură fantasmagorie ideologică, profund reacţionară"*. Faptul că *"dreapta actuală reia în forme degradate toate idelile lui Nae Ionescu"* nu-l miră însă *"deloc"*. Articolul criticului şi istoricului literar de la Cluj este un semnal de alarmă menit să mobilizeze forţele ideologiei liberale româneşti *"încă puţin prezentă, combativă şi eficientă"*, împotriva celor *"două totalitarisme agresive, deloc dispărute"*.

De altă părere sînt Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca. Într-un interviu apărut chiar în numărul următor al revistei *"22"*, cel din urmă afirmă că extrema dreaptă românească a fost şi este *"nimica toată"*, drept care a te ocupa *"de greşelile şi abaterile unor scriitori din perioada dintre cele două războaie, ca să citez numai cazul lui Eliade"* ar fi *"o aberaţie şi o necinste pătimaşă"*. După M. Lovinescu, *"singura problemă a momentului de faţă"* este analiza *"fenomenului totalitar cel mai profund al timpurilor noastre, comunismul"*. Cît despre fascism, M.L. crede că el *"n-a avut timpul istoric pentru a suci conştiinţa*

CARTEA

românului" (cu excepţia omisă de domnia sa, printe alţii, a lui Nicolae Steinhardt, ale cărui elucubraţii fascisto-antisemite au fost puse în undă săptămînă de săptămînă, timp de aproape un an, chiar de asociatul ei Virgil Ierunca!)

CALENDAR

LUNA NOIEMBRIE

3 noiembrie s-a născut Paul Cornea (1924

4 noiembrie s-a născut Idov Cohen (1909)

4 noiembrie s-a născut Horia Aramă (1930)

4 noiembrie s-a născut Oliver Lustig (1926)

4 noiembrie s-a născut Cella Serghi

7 noiembrie s-a născut I. A. Candrea (1872)

8 noiembrie s-a născut Olga Zaicik (1921)

9 noiembrie s-a născut Lucian Boz (1908)

10 noiembrie s-a născut Ştefan Cazimir

10 noiembrie a murit Al. Jar (1988)

11 noiembrie s-a născut M. Davidoglu (1910)

11 noiembrie a murit Ion Trivale (1916)

14 noiembrie s-a născut B. Fundoianu (1898)

15 noiembrie s-a născut George Bar-On (1915)

16 noiembrie s-a născut A. Clain (1907)

19 noiembrie s-a născut Marcel Breslaşu (1903)

20 noiembrie s-a născut Al. Jar (1911)

22 noiembrie s-a născut Leon Sărăţeanu (1919)

23 noiembrie a murit Ury Benador (1971)

30 noiembrie s-a născut Dr. Steuerman- Rodin (1872)

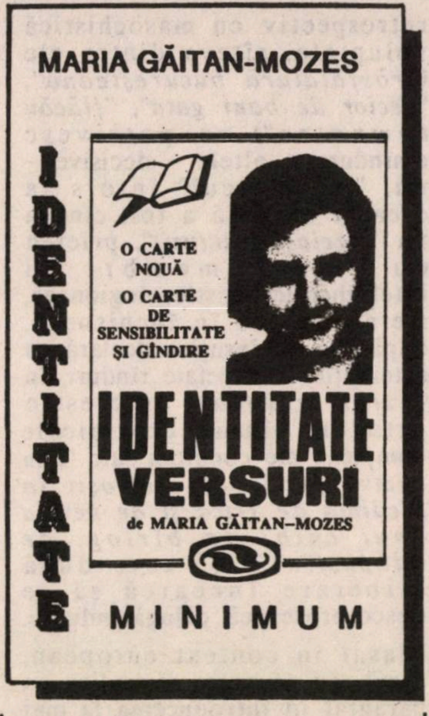

"Prin accesibilitatea lor, prin ritmul întotdeauna cald, prin imaginile uşor de condus spre suflet, versurile Mariei Găitan au calitatea de a-l apropia pe cititorul israelian de universul poeziei..."

RODICA GRINDEA
("Revista mea")

"Autoarea poartă în sine o credinţă nestrămutată în destinul fiinţei umane, în sensul înţelegerii vieţii ca un proces ireversibil, ciclu deschis şi închis în cerc de fiecare dintre noi."

ANDREI STRIHAN

"În «Identitate», prima culegere de versuri publicate de la sosirea ei în Israel, Maria Găitan-Mozes ni se înfăţişează ca o poetă de mare sensibilitate emoţională, sinceră, echilibrată. O floare rară în poezia de limba română."

S. DANMAR
("Adevărul")

"Ne închinăm cu respect, ba chiar cu un dram de invidie în faţa volumului ei... Halevai mai multă asemenea poezie!"

RADU KLAPPER
("Minimum")

Cartea se poate procura trimiţînd un cec în valoare de 20 şekeli pe adresa: Str. Haşmonaim 81, Bat Yam, tel. 5515047

IANCU FELDSTEIN
MOMENTE
MINIMUM

A apărut:

DR. I. FELDSTEIN
"MOMENTE"

Povestea vieţii unui medic evreu originar din România

CARTEA
se poate obţine trimiţînd un cec în sumă de 20 şekeli pe adresa:
Aba Hilel Silver 113/52, Haifa.
Tel. 04-223882

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

ALEXANDRU SEVER

DESPRE IDOLI ŞI IDOLATRI

Acolo unde însăşi legislaţia de bază a statului postula că toată activitatea în stat porneşte de la Führer, şi că Führerul însuşi nu are de dat socoteală nimănui, cultul lui Adolf era deja o realitate. Chiar cînd iconografia Führerului se încerca, încă destul de timid, a trece de la faza fotografiei vremelnice la aceea a statuarului solid, pasiunea şi prozelitismul femeilor făcea deja mai mult: ele dădeau pruncilor lor numele lui Adolf, şi dacă acest transfer de paternitate pe numele unei divinităţi fără progenitură părea pîndit de primejdia unei inflaţii onomastice, se preferau prenume cu iniţiala numelui lui Hitler, ceea ce era sortit să asigure, preţ de cîteva generaţii, cataloagelor şcolare, cărţilor de telefon şi pomelnicelor de eroi morţi pentru patrie, preponderenţa unei litere mai venerate decît toate celelalte buchii ale alfabetului: un belşug de nume care, oricît de vechi şi de venerabile în sine, trebuiau totuşi, musai, să fie din stirpea lui *H*. Exemplul cel mai semnificativ va fi putut veni de îndeajuns "de sus", de la Goebels, responsabilul cu propaganda care, ascultînd cel dintîi de îndemnul bibliei naziste – "înmulţiţi-vă şi stăpîniţi!" – avea să propage cultul pînă în dormitorul soţiei sale, căreia, plin de apostolicească rîvnă, avea să-i facă şase copii, toţi cu numele pecetluit de fatidicul *H* – Helga, Hilde, Helmut, Holly, Heda, Heidi – copii pe care, nefericitul încă n-o ştia, într-o bună zi, fascinat de duhul înşelător al idolatriei tot atît cît ispitit de posteritatea posibilă a unui erou tragic sau a unui sfînt încîrligat, avea să-i jertfească pe rugul idolului său, otrăvindu-i pe rînd, unul după altul, cu mîna mamei lor, şi nelăsînd în urma propriului său leş – şi acela redus pe jumătate la o mînă de cenuşă, decît nişte biete cadavre, şi jalnica faimă a unui asasinat extins din spaţiul Europei, pînă în sfera ultimului cămin pe care l-a mai putut hărăzi familiei sale: groapa comună a unui buncăr.

Dar toate acestea aşteptau încă tăinuite în falsurile tipului, şi destinul îşi avea gura pecetluită, şi mîna încă legată, cînd urletul viril al lui "Heil Hitler" se însoţea cu apelaţiunea de sorginte, dragă Doamne, mai feminină a lui "Mein Führer". Hitler însuşi a apreciat odată că această apelaţiune de la jumătatea distanţei dintre slugarnica devoţiune şi intimitate între cele sfinte, a luat naştere spontan, în gura unor femei, fără să poată preciza totuşi cine din anturajul lui feminin o va fi folosit cu adevărat, de prima oară. Dar pentru o psihologie a spiritului idolatru, nimic nu e mai interesant ca felul în care asemenea legende s-au putut constitui sub chiar ochii noştri, ai contemporanilor, sub acţiunea unui sincretism *sui generis*, încurajat de fascinaţia Puterii, din întîmplări mai mult sau mai puţin autentice, aparţinînd nu numai epocii de ascensiune a nazismului, dar şi epocii unui "Hitler dinainte de Hitler", sau "epocii eroice" a semi-legalităţii, cînd din teama de a nu fi otrăvit, Adolf nu primea să mai mănînce decît din sufertaşul – devenit astfel obiect de cult – pe care-l aducea nu ştiu ce blondă Magdalenă cu cosiţe – şi aici numele femeilor pomenite erau legiune!

Şi, totuşi, Hitler n-a fost decît unul din idolii secolului, şi nici măcar cel dintîi! Oare nu Ducele a fost idolul acelora care, din cadrul unui balcon, dominînd care va să zică "de Sus" mulţimile idolatre, făcea concurenţă binecuvîntărilor papale şi procesiunilor cu prapuri? Şi n-a fost oare Stalin, cu poza lui la scară mărită, multiplicată în milioane de exemplare, idolul cu numele căruia pe buze au murit atîţia soldaţi şi chiar atîtea dintre victimele lui? Cîţi din idolii mai mărunţi prăsiţi din idolatria Sfintei Treimi ai Europei însîngerate – Stalin, Mussolini şi Hitler – cîţi au mai apucat să îmbătrînească înainte de a fi executaţi, proscrişi sau excomunicaţi?

Dar idolatria secolului nu şi-ar avea istoria completă de nu s-ar face recensămîntul atîtor şi atîtor alţi idoli! Cîte "stele" şi "dive" – aşa cum o divulgă conotaţia cuvintelor sub care se aşează – cată a concura chiar "Cerul" şi "Divinitatea"? Şi cîţi gurişti pletoşi, cu voce spartă, cu pectoralii în relief şi cu pantalonii colaţi pe buci, nu aspiră în gura mare să se instaleze, cu ghitara în mînă, în acest Parnas de mucava şi de brutale jocuri de lumină?! Şi idolatria bolovanilor lustruiţi, răsfăţată ici şi colo, unde s-o aşezi? Şi ce te faci cu idolii literaturii, refuzaţi de harul poeziei, sau travestiţi în prooroci prevăzuţi cu prezervative? Şi idolatria sexului cărei religii îi ţine locul?

Idoli de un ceas, de o viaţă, sau de cîteva decenii – timpul, ura sau plictisul îi îngroapă pe toţi! Aspiraţiei fundamentale către un spirit mai înalt şi mai pur, idolatria imbecilă şi fanatismele ei înarmate cu tocul, cu pensula, cu ţambalul sau cu cuţitul nu-i mai pot oferi decît un surogat de divinitate. Şi chiar şi de aceea divinitatea surogatului nu poate face prozeliţi şi nu se poate instala decît pe solul bogat în veninurile sofisticate ale ideologiilor care ne fac favoarea funestă de a ne scuti de obligaţiile raţiunii şi conştiinţei.

În curînd

"REVOLTA SÎNGELUI"
• versuri •

de BIANCA MARCOVICI

Placheta de versuri
se poate obţine trimiţînd
un cec în valoare de 35 şekeli
pe adresa:
Bianca Marcovici
Rh. Haprahim 5/68, Haifa,
tel. 04-246223

IDEI

ARMINIUS CASSVAN
New York

IMUNITATE

Calitate imperativă, mai ales de cînd s-au constatat rezultatele lipsei ei totale în SIDA, maladie cunoscută în Statele Unite sub abreviaţia AIDS.

Politic vorbind, comunismul lasă, de regulă, cea mai completă imunitate, e o boală cu care bolnavul nu se mai întîlneşte vreodată. Cine a crezut cu adevărat în doctrina bărbosului îngropat în cimitirul Highgate din Londra, are toate şansele să se vindece radical, ca de un fel de boală a copilăriei (precum sună titlul unei cărţi de Lenin).

Un bun exemplu: George Bernard Shaw considera, în juneţea sa influenţată de socialism, "Inelul Nibelungilor" drept un caz tipic de luptă de clasă – cu opresori şi exploataţi – aşa cum o demonstrează în uitata sa carte "The Perfect Wagnerite". Acelaşi Shaw scrie, cu mult mai tîrziu, cam aşa: "Cine nu este comunist la 18 ani e un tip meschin; cine rămîne comunist la 30 este un imbecil."

Spre deosebire de comunism, fascismul nu pare să lase o adevărată imunitate, dovadă fiind "renaşterea" în prea multe părţi ale lumii a acestui vestigiu ruşinos. Care poate fi explicaţia? Poate în începutul acestor maladii. Cine nu ştia, în principiu, ce va aduce fascismul încă de la începuturile lui? Comunismul începe însă insidios, pe nesimţite, cu lozinci de-a dreptul democratice, pînă cînd te trezeşti cu prieteni care dispar, cu dosare, cadre, securitate...

Comunismul decepţionează, deprimă, are un efect vomitiv, dar nu imediat. De aceea astăzi e mort, fără puls, bătăi de inimă sau respiraţie. Fascismul poate însă să nu dezamăgească. Lagărele de concentrare reprezintă, după unii, abuzuri, iar Holocaustul apare, după cam mulţi la număr, ca o extremă exagerare. Pasărea Phoenix redivivus; deci, cum spunea Camus în "La Peste", vigilenţă!...

MISTERUL PSIHOLOGIC AL CELOR 400.000

Articolul mîhnit semnat de V. Nămolaru în numărul 65-66 m-a pus pe gînduri. Cum se face că cei 400.000 de evrei români din Israel n-au reuşit să obţină "greutatea specifică" la care le dădea drept faptul, indubitabil, de a fi a treia minoritate etnică din Ţara Sfîntă, după polonezi şi ruşi?

Nu am pretenţia de a aduce un răspuns definitiv la întrebarea pusă, la sfîrşit, de colaboratorul dvs. Încerc totuşi.

La Paris, am constatat acelaşi fenomen de *dezunire totală*. Aici nu există, practic vorbind, asociaţii de evrei originari din Bucureşti, Buhuşi, Fălticeni sau Gura Humorului; pe de altă parte, echivalentul "Monitorului oficial" publică, în fiecare zi, numele noilor asociaţii de evrei din Vişniţa, Kiev, Grodno sau Brest-Litovsk. De ce?

Evreii români aveau reputaţia de a fi printre cei mai asimilaţi (ceea ce nu este cazul pentru ruşi şi polonezi). Dovezi? a) numărul evreilor din profesiile liberale din România între 1918-1940; b) procentul *uluitor* al evreilor români care şi-au românizat numele din proprie iniţiativă. Odată în Occident, tendinţa asimilaţionistă a funcţionat cu aceeaşi tărie, Ceea ce explică lipsa "asociaţiilor de trib", dar nu "profilul scăzut" adoptat de evreii români emigraţi în Israel, pentru care avansez o teorie diferită:

Dintre cei 50 de elevi din clasa mea de la liceul "Graur", 45 au emigrat, 25 spre Israel. Plecările s-au eşalonat între 1947 şi 1981, din motive diverse, cele mai importante fiind durata variabilă a speranţelor într-o lume mai bună şi modul treptat în care se acordau paşapoarte de "ieşire plătită". Apoi, cine pleacă lasă în spate rude ca "ostateci"; cum putea să îndrăznească omul să "bată cu pumnul în masă" la sosirea în Israel?

Tendinţa "don't make waves!" (nu fă valuri!) de la început a devenit, prin obişnuinţă, sfiiciune sau laşitate. "Chacun pour soi et Dieu pour tout le monde" a fost bine tradus de evreii români din Israel.

HARRY CARASSO
Paris

ATLETUL BEN JOHNSON PE CALE DE A DEVENI... FEMEIE

Una din cărţile cele mai discutate ale anului publicistic este cea a autorilor Vyv Simpson şi Andrew Jennings intitulată "Jos mîna de pe Jocurile Olimpice".

Autorii descriu transformarea unui eveniment preamărind sportul amator într-un spectacol de mare anvergură (şi beneficii, pentru realizarea cărora nu există nici o oprelişte). Şi, la loc de frunte în aceasată fugă după bani şi glorie, se află practicarea dopajului.

Autorii, ziarişti britanici cu acces la documente inedite, scriu textual: "Ben Johnson avea o serie de probleme în pregătirea pentru Seul. La sfîrşitul anului 1987, anturajul său descoperea că, după ani de tratament hormonal, sînul său stîng începuse să crească. El se transforma în femeie!".

Cea mai covîrşitoare declaraţie despre dopaj a fost făcută de alergătoarea americană Diane Williams, care s-a prezentat în faţa comisiei de anchetă în 1989. Ea a dezvăluit că la începutul anilor '80, la cererea antrenorilor săi, a urmat o cură de steroide. În mai puţin de un an a observat modificări corporale. "Am început să am trăsături masculine. Clitorisul meu a început să crească în proporţii alarmante." Înainte de a continua, ea izbucni în plîns. După ce-şi reveni, Diane Williams continuă: "Vocea mi-a devenit mai gravă. Corpul mi s-a umplut de păr. Steroizii mi-au afectat comportamentul sexual. Eram pe cale să devin nimfomană."

H.F.

Către Minimum
Onor Revist
Către Mi

PRIMIM LA REDACTIE

JACOB POPPER, "Din culisele Europei Libere", ed. Victor Frunză, Bucureşti, 1992

Dacă există un spaţiu cultural românesc, un spaţiu indiferent la limitările politico-geografice şi sensibil doar la limba de exprimare, Jacob Popper deţine un loc sigur în el, cu atît mai sigur cu cît, pe parcursul a zeci de ani de harnică activitate, la Bucureşti şi aiurea (mai cu seamă aiurea!), acest condeier şi-a dat importanta contribuţie în a-l crea. Desigur, ne referim la activitatea sa de "cronicar cultural" al postului de radio Europa Liberă, a cărui importanţă psihologică, dacă nu politică, este de domeniul evidenţelor. De altfel, tocmai această importanţă a declanşat drama ("romanul poliţist", după formula lui J.P. personal) la care se referă volumul care dezvăluie în cele mai mici amănunte, prea stufoase uneori, o anumită penetrare a postului de radio de ideologia legionară antisemită.

Au trecut ani de la epoca '70 cînd s-a declanşat conflictul, "scandalul" Popper – Europa liberă; istoria a schimbat complet condiţiile (volumul apare în editura Victor Frunză, fondată în Germania, cu adresa actuală la Bucureşti!); mulţi din "eroii" cărţii, ai dramei, nu mai sînt printre cei vii. Este greu, în consecinţă, să tragi o concluzie. Dreptatea este de partea lui Jacob Popper care a vrut să "limpezească apele" în virtutea calităţii lui de democrat convins şi de evreu? Dreptatea a fost de partea celor care nu voiau să-şi îndepărteze masele de ascultători cu sentimente mai mult sau mai puţin antisemite? Răspunsul nu-l poate da nimeni şi cu atît mai puţin această modestă consemnare asupra volumului. Ceea ce poate să facă această notă este să recomande cu căldură "În culisele Europei Libere". Pentru că este pasionant ca... un roman poliţist; pentru că atinge cu curaj un subiect care este şi azi dureros. Teribil de dureros!

- **În culisele** *Europei libere*
- **Edy Reichmann la Braşov**
- **Pagini frumoase despre Frumuşica**
- **Vagul sarcasm al lui Calistrat Costin**
- **Un politolog din** *trib*: V. Tismăneanu
- **Poeme, poeme...**

EDGAR REICHMANN, "Întîlnire la Kronstadt", ed. Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti, 1992

Recomandînd cititorilor romanul "Întîlnire la Kronstadt" – pe care Edgar Reichmann (cunoscut în special din cronicile sale publicate în prestigiosul cotidian parizian "Le Monde") l-a publicat în franceză în 1984 – editura bucureşterană a Fundaţiei citează pe ultima copertă a volumului unul dintre cei mai pertinenţi critici literari de pe Sena, Jean-Pierre Picot. Acesta vorbeşte despre "o capodoperă a realismului fantastic" şi aruncă în balanţă numele lui Gérard de Nerval şi pe cel al lui Alain-Fournier ca argument. Flatant, fără îndoială, dar toate acestea puteau avea valoare pentru cititorul francez şi pentru acel... preistoric moment de acum opt ani.

Citit azi, la Tel Aviv, romanul lui Reichman nu are nimic fantastic. Cu tot respectul, am răpi formulei criticului francez "fantasticul" pentru a-l înlocui cu "poetic", stabilind astfel categoria acelui realism cu care autorul descrie şi radiografiază destinul unei anume categorii de intelectuali evrei ieşiţi din adolescenţă în acea zonă de sfîşiere de la sfîrşitul celui de al doilea război mondial. Bogăţia imagistică – superba descriere a peisajului în special – poate într-adevăr să-l lege pe Reichmann de faimoasa societate în care-l plasează Picot, numai că istoria lui (a lui? a eroului său?) este profund autentică, în cele mai mici detalii, pînă într-atît încît semnatarul acestor rînduri poate numi foarte multe persoane capabile să vadă în "Întîlnire la Kronstadt" oglinda propriilor vieţi.. Azi, în 1992, "fantastic" a rămas numai faptul că acest roman a putut apărea în traducere românească, la Bucureşti, într-o editură şi o ediţie mai mult decît onorabile.

Fantastic? Da, istoria este fantastică, "mai mare decît viaţa" şi poate că, în ultimă instanţă, acesta este profundul mesaj al romanului care mi se pare a fi o lectură aproape obligatorie pentru cine vrea să înţeleagă acest secol XX de neînţeles.

ROGER WHITE, "Cerul trebuie să înceapă de la pămînt" (selecţie şi traducere de Luiza Carol), ed. "Menorah",Rehovot, 1992

Luiza Carol este un personaj bizar şi inchietant. O femeie cu apariţie şi voce de copil, cu timidităţi de liceeană şi limbaj pedant de profesor universitar, care ascunde un poet de o rară intensitate sentimentală, un poet rănit de toate durerile lumii. Pentru ca paradoxul acestui om să atingă punctul lui culminant, ar mai trebui să adăugăm amănuntul că Luiza Carol se exprimă cu aceeaşi îndemînare în limba lui Eminescu, ca şi în cea a lui Yeats şi Edgar Allan Poë!

Ne-am permis să violăm

discreţia în care Luizei Carol îi place să se învăluie ca într-un palton călduros doar pentru că avem pe masă nu un volum al propriilor ei versuri, ci unul de traduceri. Din opera unui personaj cel puţin la fel de straniu ca ea însăşi, acest canadian, Roger White, care a trăit decenii de-a rîndul la Haifa, pentru că acolo se află centrul religiei sale: Templul Bahai, al unui umanism religios născut pe meleagurile Persiei, o religie despre care titlul acestei plachete şapirografiate – "Cerul trebuie să înceapă de la pămînt" – credem că spune totul.

S-o mărturisim deschis: poate niciodată, absolut sigur de multă vreme, nu am citit în Israel, în limba română, o poezie de o asemenea intensitate. Emoţională şi estetică deopotrivă. O poezie de la inimă la inimă, în care cuvintele devin transparente, pentru că sînt un simplu vehicul. Pe aripa lor se creează comunicarea de la poet (traducător!) la consumator.

Culegeţi neapărat această floare. Dar aplecaţi-vă asupra ei cu grijă. Fragilitatea ei o face să fie ameninţată de orice curent de aer şi, acum şi aici, avem atîta nevoie de asemenea prospeţime fragilă!

(Radu Klapper)

MARIANA JUSTER, "La noi, la Frumuşica", Casa editorială SAPIENS, Bucureşti, 1992

Fiecare dintre NOI – şi pronumele îi desemnează pe israelienii originari din România – dacă nu afişează un snobism făţarnic, încearcă permanent un sentiment de nostalgie după locurile unde a văzut lumina zilei, tresare cu emoţie la reîmprospătarea amintirilor despre oameni care i-au fost apropiaţi şi dragi, îşi redescoperă cu evlavie şi satisfacţie rădăcinile şi, dacă are priceperea, le răsădeşte în scrieri memorialistice pentru uzul urmaşilor. Este "trăirea" cu care parcurgem paginile de intensă savoare melancolică ale cărţii sus-menţionatei.

Ce a inspirat piesele de proză – şi, în mod figurat vorbind, de poezie iudaică – înmănunchiate în volum? "Să fi fost – se întreabă autoarea însăşi – chemarea tainică a meleagurilor natale? Poate dorul de vremurile trecute, dorul de mine însămi?" Fapt este că Mariana Juster, evocînd cu măiestrie leagănul copilăriei sale, Frumuşica – un tîrg evreiesc în ţinutul Botoşanilor – ne relevă, ca picătura care reflectă oceanul, un univers, ce nu este doar al ei, ci este al nostru, al multora dintre NOI. Este "ştetl-ul", aşa cum a existat cîndva în Moldova şi, de fapt, în forme variate, în România, ca şi în Polonia, în Rusia şi aiurea, "ştetl-ul" lui Shalom Alechem, al lui Bashevis-Singer şi al multor altora. "Ştetl-ul" cu oamenii lui înţelepţi şi, cei mai mulţi, nevoiaşi şi năpăstuiţi, cu bucuriile şi necazurile lor, cu legendele lor "populate de oameni hîtri, evrei şi neevrei, care nu o dată treceau pragul dintre real şi ireal", cu iubirile lor pătimaşe şi uneori vinovate faţă de tradiţie, cu momente semnificative privind – aşa cum se remarcă în nota editorială – "Vieţuirea, Convieţuirea (prietenească dintre evrei şi neevrei) şi Supravieţuirea" (la capătul anilor negri, mai ales ai Holocaustului).

În toate aceste privinţe, cartea oferă exemple concludente, prezintă figuri tipice, momente de o mare forţă evocatoare. Cititorul reţine, impresionat, atmosfera Frumuşicăi, ale cărei uliţe răsunau de zgomotul uneltelor meseriaşilor, dar şi de vraja cîntecelor în "mame luşen"; portretul lui Reb David Maşiah, melamedul de la heider al lui Hans-Perl, fruct al unei iubiri tăinuite, care, trudind din greu pentru a-şi agonisi bucata de pîine, se bucură doar de tihna Şabesului, şi atunci îi cere rabinului făcător de minuni să facă aşa ca toate zilele săptămînii să fie numai sîmbătă; povestea prieteniei dintre bunicul autoarei şi moş Gheorghe, încropită în tranşeele Mărăşeştilor şi încercată prin dovezi de omenie în zilele lui iulie 1941, cînd evreii au fost ridicaţi de la vetrele lor, luînd drumul pribegiei.

Impresionante faptele relatate, remarcabilă forma în care sînt îmbrăcate. O dulce limbă moldovenească (prefaţatorul, Ştefan Cazimir, are dreptate cînd spune că pana a fost muiată în călimara lui Sadoveanu), agrementată cu expresii idiş, care îi dau conţinutului savoare şi plasticitate. Prin faptul că a fost editată în România, cartea capătă o dublă adresă: nu doar pentru NOI, ci şi pentru EI, cititorii din România, cărora le poate spune multe şi de bine despre evrei, mai ales acum, cînd multe fiţuici de acolo se zbat să acrediteze contrariul.

(I. Fîntînaru)

VLADIMIR TISMĂNEANU, "Reinventing Politics – Eastern Europe from Stalin to Havel", The Free Press – Macmillan Maxwell, New York, 1992

Niciodată nu poţi spune că o realitate ţi-e suficient de cunoscută, chiar şi atunci cînd ea ţi se impunea vrînd-nevrînd, de dimineaţa pînă seara, şi mai cu seamă cînd aceată realitate, autoporeclită socialistă, se mai şi proclama "luminoasă", "glorioasă" şi (vorbele mari nu ne-au speriat niciodată, tovarăşi) "eternă şi nepieritoare" într-acelaşi pleonastic timp. Îmbibîndu-ne trăirea pînă în mecanismele ei cele mai tainice, toată gargariseala aceasta orwell-iană ne-a lăsat pînă în cele din urmă cu impresia că aproximativ totul a fost spus, că nimic nu ne mai poate fi amintit şi explicat în legătură cu "perioada".

Cartea lui Vladimir Tismăneanu, profesor de ştiinţe politice la Universitatea din Maryland (U.S.A.), are harul şi darul de a ne spune ceva nou şi esenţial în legătură cu toţi anii aceştia de coşmar, pe care, orice am face, nu putem (şi nici nu trebuie) să-i uităm. Ideea forţă, simplă ca orice idee care are forţa adevărului demonstrat istoric, este aceea a "societăţii civile". Tot timpul cît a durat opresiunea sovietică sprijinită de partidul unic local, tot timpul cît societatea aceasta militar - administrativă a utopiei leninist - staliniste a încercat să potrivească omul în patul îngust şi absurd al teoriei, în paralel cu agresiunea a existat, a înflorit şi pînă la urmă a învins în tot "lagărul" rezistenţa democrat - umanistă; botezată de teoreticienii şi luptătorii pentru libertate "societatea civilă". Termenul, încetăţenit de filosoful şi disidentul polonez Adam Michnik şi strălucit demonstrat cu pana şi viaţa de Vaclav Havel, dramaturgul şi disidentul, apoi – pentru un timp! – preşedintele Cehoslovaciei, se referă la tot ce a însemnat rezistenţă "civilă", cu alte cuvinte civică, cetăţenească, sub toate formele cunoscute, de la rezistenţa şi răscoala armată (Berlin 53, Budapesta 56, Praga 68, Timişoara şi Bucureşti 89), trecînd prin manifestaţiile de la Gdansk, Valea Jiului, Nova Huta, Braşov şi culminînd cu Solidaritatea poloneză, Noul Forum german, Charta 77 cehă şi încă altele ale vieţii de toate zilele, cu nenumăraţii săi eroi anonimi şi exemplari. Un loc aparte în această edificatoare înşiruire îl ocupă reliefarea aportului intelectualilor din toate ţările "lagărului", printre care la loc de frunte se numără şi străluciţi intelectuali români, şi nu în ultimul rînd scriitori ca Mircea Dinescu, Ana Blandiana, Paul Goma, Dumitru Ţepeneag, Dorin Tudoran.

Bogat documentată, scrisă într-un ton alert şi convingător, utilizînd deseori citate din scriitorii reprezentativi ai epocii, luminînd momentele cele mai negre ale opresiunii cu speranţa cuprinsă în operele celor care simţeau şi preziceau prăbuşirea inechităţii drapată în justiţie milenară, cartea lui Vl. Tismăneanu are meritul de a ne convinge că procesul dispariţiei sistemului european socialist a fost organic, firesc, istoric necesar, cu un cuvînt, natural. Ca tot ce e natural, acest proces a fost uneori neglijat în studiile de istorie a acestor ani, ba chiar, uneori, de-a dreptul desconsiderat, neţinîndu-se seama că din aceste mii şi mii de încercări uneori umile, nu totdeauna ştiute, de înfruntare a terorii, s-a născut furtuna anilor '88-'89, care a dărîmat ziduri, tirani şi inepţii şi a deschis şi porţile acestui colţ al lumii spre mileniul al treilea care, dacă ar fi să ne luăm şi după unele semne bune, nu numai după cele rele, parcă, parcă, a şi sosit...

Unul dintre aceste semne, mi se pare a fi şi acest original şi savant op al compatriotului nostru Vladimir Tismăneanu, angajat cu vorba, scrisul şi fapta de partea tuturor "civililor" ce nădăjduiesc într-o lume ceva, ceva mai "civilizată" decît cea a veacului prin care am trecut.

(Sergiu Levin)

JOURNAL OF AMERICAN ROMANIAN ACADEMY, Davis-California, USA, nr. 16-17, 1992,

publicaţie editată, cu notabilă tenacitate, de Ion Manea (redactor, pe vremuri, pe vremuri..., la Agerpres), publică texte ale *valorilor* româneşti din Diaspora.

Nu lipsesc nici în acest număr texte de sau despre veneticii evreo-români (A.R.A. se comportă ca o asociaţie civilizată, dispreţuind foile fasciste din Occidenturi). Raymonde A. Bulger, de la Graceland College, semnează un studiu despre Ilarie Voronca; Ilana Alexandra Orlich, de la Arizona State University, glosează pe marginea versurilor lui Andrei Codrescu (evreu sibian, stabilit în *State*); Ionel Jianu povesteşte cum a reîntîlnit, la Paris, nu de mult, într-o sală de expoziţii *Anemonele* (mult iubite de el) lui Luchian. Un studiu despre plasticienii români din lume, aparţinînd Gabrielei Carp, din München, notează prezenţa artiştilor şi criticilor Ladis Schwartz, W. Siegfried, Devis Grebu, Jules Perahim (cel de pe lista neagră a emigraţiei, fiindcă a fost stalinist), Jacques Herold, Tudor Banuş (fiul poetei), Sorel Etrog, Idel Ianchelevici. Un Alfred Spiegler evocă personalitatea lui Mircea Ioaniţiu, fostul secretar al Regelui Mihai. I. Băjenaru recenzează cartea lui Nestor Ratesh despre culisele revoluţiei române din 1989, "The Entangled Revolution".

(M. Raf.)

CALISTRAT COSTIN, "Uite viaţa, nu e viaţa", editura "Junimea", Iaşi, 1992

Poetul Calistrat Costin (a vizitat Israelul în 1990 şi 1991 ca invitat în cadrul relaţiilor culturale israelo-române) scrie o poezie meditativă impregnată de un vag sarcasm: este reacţia la paradoxurile vieţii de fiecare zi. Continuă, în noul său volum, să constate cît de relative sînt "certitudinile" pe care o existenţă supusă bombardamentelor cotidiene ale imprevizibilului le comportă. E un fel de joc de-a v-aţi ascunselea: poetul nu-şi doreşte altceva decît să prindă clipa în care să poată rîde, din toată inima, de această glisare permanentă, în fond o acrobaţie tragică, deşi echivocă. El abordează şi filosofia, intuindu-i punctele de suspensie, adică locurile albe pentru care nici măcar Ea nu a găsit răspunsuri. Ceva mai sigur de sine – şi de rest – e doar în postura de călător. În "Jurnal belgian" şi în însemnările de la Paris, observaţia este, de regulă, mai puţin încărcată cu uimiri. Noutatea peisajului social nu-i dă răgaz pentru contemplaţia cu haz: pare chiar covîrşit de imagini insolite şi de o anume geometrie precisă a regulilor de existenţă.

Calistrat Costin e un poet din generaţia "revoltaţilor" împotriva normativelor impuse şi, în acelaşi timp, un prozator de adîncă penetraţie în realitate. Romanul său "Arşiţa", apărut în urmă cu cinci ani, deci încă în regim totalitar, a stîrnit un adevărat scandal, el vizînd tabu-uri sacrosancte... Poemele din volumul la care ne referim marchează o schimbare de ton: poetul îşi propune să fie mai destins, mai puţin covîrşit de "probleme" şi, decis, mai împăcat cu soarta. C. Costin e un liric rafinat şi nu are complexe în faţa realităţii, dar cît de optimiste por fi, oare, paginile unei cărţi care are, pe copertă, o constatare jucăuşă, ca cea despre instabilitatea vieţii?

(C. Isac)

ARC (revistă ce apare sub egida Fundaţiei Culturale Române Bucureşti; editori: George Bălăiţă şi B. Elvin), nr. 3/1992, publică un grupaj de texte de Al. Mirodan, însoţite de o prezentare aparţinînd romancierului Mihai Giugariu:

"Al. Mirodan, scrie M.G., are peste şase decenii de viaţă. Al. Mirodan a scris şi publicat cam o duzină de piese de teatru. Din cele peste şase decenii de viaţă, Mirodan a pretrecut cinci decenii şi ceva în România. Restul şi ceea ce va mai fi – fireşte nu se ştie cît, de presupus că iubeşte simetriile naturale – în Israel. Una din piesele lui Al. Mirodan a devenit, şi nu numai în România, celebră: "Celebrul 702". Pînă la punctul în care a ajuns să se constituie într-un termen de referinţă, nu doar în dramaturgia română – acolo era firesc – ci şi în politică, morală, ba chiar şi în anecdotica intelectuală. Mirodan a mai scos un faimos dicţionar. Dicţionar neconvenţional al scriitorilor evrei din România. Mirodan a scris nenumărate texte, proză umoristică, proză neumoristică, a făcut gazetărie, continuă să facă, şi este probabil, în perspectiva acelei simetrii de care vorbeam mai sus, să mai facă încă mult timp. Al. Mirodan editează o revistă lunară. În general, Al. Mirodan gîndeşte, scrie, glumeşte, loveşte, se apără, deplînge, acuză, este solidar...

Cam asta e, convenţional şi neconvenţional, biografia lui Al. Mirodan.

Există leit-motivuri pe care literatura le-a teoretizat. adică a construit în jurul lor, cu sau fără surse originare, ficţiunea plauzibilă şi apoi le-a trimis înapoi de unde le-a luat. Adică în lume. Una din aceste teme-obsesii ale conştinţei literare este cea a intoleranţei. Mi se pare că, întocmai păcatului originar, fiecare ducem în noi, şi cu noi, ceva din transcendenţa sa. Nu a fost înscrisă în tablele Decalogului, deşi ar fi meritat să fie. Poate că şi din această pricină a existat un timp lung în care oamenii, grupurile de oameni, marile grupuri umane s-au mîndrit cu starea lor de intoleranţă. La credinţă, la sînge, la idei. Ba chiar, această stare a putut fi tradusă în semnul revendicat al unei distincţii, marcînd într-un fel foarte perfid zonele declarate pure ale intransigenţei morale.

Aceste ultime trei sferturi de secol, cu complicatele lui sinuozităţi, par să fi răsturnat, în sfîrşit, perdeaua de fier a intoleranţei. Privită ca sfidare, cuirasă sau legitimitate spirituală. Oricum, problema nu este a valorilor puse în stare de opoziţie, ci a opoziţiei înseşi. Intoleranţa de jos în sus este la fel de absurdă şi pernicioasă ca şi intoleranţa de sus în jos.

Aşadar, Al. Mirodan este unul din scriitorii care s-au încrîncenat împotriva stării de intoleranţă. Această adversitate pare să fie unul din straturile freatice ale literaturii sale. Mirodan preferă să se joace cu *côté*-ul absurd, ridicol, derizoriu al intoleranţei, decît cu cel odios. El crede mai mult în acel ridendo..., decît în sentinţele grave, ultragiante. Fără a fi un pragmatic. Ci doar un scriitor. Un scriitor cu o mare inteligenţă a scrisului, constructiv, distructiv, cu o remarcabilă ştiinţă a dozării şi o fină cadenţă a frazei. Şi, în plus, cu umor."

SOLO HAR, "Poezii", Colecţia *Izvoare*, Tel Aviv, 1992

Pentru noi, cititori de limbă română, Solo Har nu este un debutant, ci, dimpotrivă, un autor prolific şi priceput al cultivării gîndului – îndeobşte abstract – metamorfozat în imagini poetice sugestive. Cele 15 poezii înmănunchiate în placheta de faţă au darul de a întregi cunoaşterea şi aprecierea producţiei sale literare, de a ni-l înfăţişa în plin efort de maturizare a talentului său. Dar ceea ce constituie "clou"-ul acestei culegeri este faptul că poeziile incluse în ea sînt traduse în ivrit (de poeţii Manfred Winkler şi Simon Haran) şi în engleză (de poetul Dror Abaud). În acest fel, universul poetic al lui Solo Har intră într-un circuit – dacă e să recurgem la un joc de cuvinte – universal. Atît israelienii, cît şi cititorii de pe multe meridiane au posibilitatea să cunoscă încă unul dintre poeţii *alialei*. Lor, ca şi nouă, li se va înfăţişa – aşa cum se prezintă el însuşi în *Prefaţă* – drept cel care *"mă-nvîrt în cercuri solare/ şi cred în triumful luminii/ Magistrala sufletului meu/ e presărată cu flori şi-n fiecare/ dimineaţă întîmpin verdele/ păsările şi albastrul cerului cu ochi deschişi/ Dar cînd vîntul răscoleşte durerea/ ... mîinile devin plumb şi piatră"*.

Oricum, accesibilitatea favorizată de traducerile în alte limbi, răspunde rugăciunii înălţate de poet în una din poeziile cele mai remarcabile din volum, *Foame de spaţii*. (Spaţiile fiind. fireşte, *Continentele*, dar şi *"spiritele lumii, care încălzesc inimile"*; *"iubirile fierbinţi, destinele în zbor"*) Poetul imploră: *"Daţi-mi un bilet universal să pot colinda globul,/ să pot planta sămînţa păcii neamului meu/ şi-apoi, boem, să colind fără teamă/ prin grădinile tuturor generaţiilor."*

(I.F.)

●

EXPOZIŢIE SONIA NATRA

O nouă expoziţie Sonia Natra.

Un nou eveniment artistic.

Expoziţia este deschisă la Z.O.A. *The Gallery* (str. Daniel Frisch nr. 1, Tel Aviv) şi cuprinde cele mai noi lucrări ale talentatei pictoriţe şi sculptoriţe.

O expresie strălucită a creativităţii *noastre* (a spiritelor din *trib*).

O expoziţie care trebuie văzută.

Orele: 10 a.m. – 22.00

SPECTACOL

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RESTUL E NUMAI AMINTIRE...

Să-i spun intuiţie inexplicabilă, instinctivă? Să-i spun logică deducţie bazată pe ceea ce ştiam şi bănuiam? De cînd s-a anunţat turneul actualului ansamblu al trupei de balet a lui Alvin Ailey din New York, a acelui genial coregraf negru decedat în urmă cu peste trei ani, am ştiut că mă (ne) aşteaptă o decepţie. Şocul bucuriei resimţită în urmă cu vreo treizeci de ani, într-un Bucureşti al unei relative liberalizări, cînd m-am pomenit în faţa acestui dans de o superbă, completă şi muzicală... animalitate, era prea proaspăt în mine pentru a mă duce indiferent la aceste reprezentaţii. Sute, mii de israelieni de baştină, care au avut prilejul să-l vadă pe Ailey şi trupa sa de mai multe ori decît mine, s-au aflat în exact aceeaşi dilemă: mergem, nu mergem?

Şi am mers. Pentru a ieşi decepţionaţi: trupa – poate a treia sau a patra gardă de la cea pe care am cunoscut-o cîndva – este aproape perfectă tehnic, dar cu o excepţie sau două, rămîne la acest nivel. S-a risipit farmecul dansului instinctiv, nu a mai rămas nimic din forţa care te molipsea de bucuria aceea copleşitoare a trupului. Lucrări de-a dreptul legendare, precum acel "Revelations" pe melodii de negro-spirituals, genială prin simplitatea ei, lipsite de scînteia de ne-numit, sînt frumoase şi atît. Şi asta pentru a nu ne referi la ultima lucrare a lui Ailey bătrîn sau cea a unui nou coregraf anonim, care sînt de-a dreptul proaste.

Decepţie. Totală. Dar nu numai atît. Şocul de a te afla în faţa unei violente dovezi a efemerului splendid şi trist al artei dansului. Precum fluturii, ea trăieşte o singură vară, vara vieţii nici măcar întreagă, ci numai scenică, a unui om, dansator, coregraf. Restul e numai amintire. Fericiţi cei ce-o au.

PĂCAT !

Şi azi, la multe zeci de ani de la premieră, cînd sexul a devenit o banalitate în teatru, "Dansul morţii" al lui August Strindberg rămîne o capcană periculoasă. Riscurile plictisului sau ale caricaturii se află la o jumătate de pas de această luptă încrîncenată a insatisfacţiilor, a urii dusă pînă la animalitate şi învăluită în conformismul cel mai victorian. Pentru a ieşi măcar cu faţa curată din încercarea montării acestui text, trebuie îndrăzneală de erou şi tact de diplomat, luciditate de medic şi generozitate de filantrop, dar şi fantezie de vrăjitor. David Levin – reîntors după ani de zile la Habima căreia i-a fost director artistic – are din toate acestea, dar... cîte puţin. Şi, mai ales, în versiunea pe care o prezintă în "Pivniţa" primei noastre scene, i-au lipsit actorii demni de această aventură.

Rami Danon, în rolul înverşunatului şi impotentului ofiţer Edgar, este foarte încîntat de masca pe care a folosit-o, o marionetă cu ochii scoşi din orbite, şi pe tot parcursul spectacolului nu face decît să vegheze la această mască. Ami Weinberg, în personajul vechiului prieten şi rival,

"Viaţa Rimonei" la Kameri: Orna Rottberg şi Asher Azaria în scena dintre Rimona – prostituata şi un ucigaş O.E.P.-ist.

confundă Stockholmul cu promenadele de vineri seara pe Dizengoff și, din completa lui lipsă de personalitate, rămîne în amintire doar ridicola stîngăcie cu care poartă fracul și modul în care tîrăște picioarele. Singura care a simțit ceva din intensitatea dramei a fost Ora Meiersohn, în agresiva Alice, dar, fără parteneri și într-o regie lipsită de îndrăzneală, isteria ei devine penibilă. Și e păcat. Pentru că și actrița, și textul meritau mai mult.

CABARET LINGVISTIC

Nu cabaretul politic lipsește acestei țări. Sau cel puțin nu spectacolele ce se pretind a aparține acestui gen agresiv și plin de paranteze care, pentru mine, rămîne cel al lui Bertolt Brecht și Kurt Tucholsky din Berlinul anilor '20; adică un apanaj al marilor poeți care, prin însăși arta lor, dau regizorilor, actorilor și muzicienilor legitimarea oricărei îndrăzneli. Deci, cînd mi s-a făcut cunoscut că onorabilul Teatru Kameri dă găzduire unui asemenea spectacol de cabaret, scris, alături de abilul dramaturg Ilan Hatzor, de poate cel mai bun poet tînăr al Israelului, acel dramatic și ironic mînuitor al limbii ebraice care este Ilan Schoenfeld, am alergat. Am alergat cu sacul mare al iluziilor, decis să abandonez orice prejudecată politică și să savurez toate bijuteriile de spirit, de limbă, de gîndire pe care– în iluzia mea – putea să le ofere "Viața Rimonei" (numele acestei prostituate este un fecund joc de cuvinte shoenfeldian, căci "Rimon,", în ebraică, este grenadă și în sensul de armă, și în sensul de fruct cu o mie de... semințe), am alergat.

Puteam să merg și mai încet. Pentru că m-am pomenit iarăși la ceea ce se vinde în țară drept "cabaret": o înșeilare de "numere", puse în scenă ca o serbare de sfîrșit de an a unor elevi talentați, cu o mie de obrăznicii și "porcărele" mici, de copii rîsgîiați.

Dar, între acești rîzgîiați, am cunoscut două tinere actrițe superb înzestrate, Orna Rottberg și, în special, Nurit Banai; din fericire, după multe locuri comune (în care este greu să-l recunoști în autor pe superbul poet care a scris versurile "Distanța dintre gura mea și urechea ta/ Naște vocea"), deodată explodează scheciuri în care "Fatima" face elogiul rachetelor irakiene care, mai eficace decît Ziklon 2, pot "rezolva" șase milioane în cîteva minute... Un fior tè trece pe șira spinării; rîsul se face rînjet. Și acesta este de fapt cabaretul.

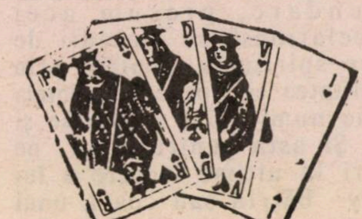

BRIDGE

UN JOC DE ȘAH CU CĂRȚI

Deși bridge-ul este un joc de cărți, există done care dau impresia că jucăm șah cu cărți. Aceste done sînt rezolvate cu relativă ușurință de jucătorii de elită, care pot găsi rapid în memorie done asemănătoare, dar dau dureri de cap considerabile celorlalți jucători. Iată un exemplu:

În dona de mai jos, Nord-Sud au ajuns, după o licitație lungă cît o zi de post, la contractul de 7 Fără de Atu. Vest atacă Valetul de Caro și iată ce se vede din Sud:

R D 8
6
A R D 6 2
A R D 4

V de Caro — N / W E / S

A V 7 5 2
A V 10 4
7 4
5 2

Care este planul dvs. de joc?

PAUL WEINSTOCK

«PALM BEACH»

CASĂ DE PĂRINȚI ȘI CONVALESCENȚI
BAT – YAM
Tel. 03-5079131; 5079132

- În fiecare cameră telefon și toaletă
- 5 mese pe zi. Bucătărie pentru diabetici, dietetică – cashęr
- Servicii medicale, zi și noapte
- Îngrijire personală permanentă
- Vindecare prin fizioterapie, gimnastică și muncă

Se asigură convalescența și reabilitarea fizică după internare sau boală îndelungată.

PRIMIREA SE FACE PE ORICE PERIOADE, CHIAR MICI, CU PLATA PER ZI

Editura *MINIMUM*,
satisfăcută de succesul cărții
ȘTIRI ETERNE
pe care a scos-o în aprilie,
pregătește acum
editarea unei cărți noi de
I. SCHECHTER.
O carte de "schițe ridicole",
cu titlul provizoriu

LUMEA LA REPARAT

În vederea fixării tirajului, rugăm ca autorul să fie anunțat de către toți cei interesați să cumpere această carte.

Adresa: I. Schechter
Str. Zamenhof 15, Tel Aviv

SPECTACOL

ALIEN 3; film american, 1992; regia: David Fincher; cu Sigournay Weaver, Charles Dance, Charles S. Dutton.

Al treilea film din ciclul ştiinţifico-fantastic numit Alien. Al treilea (aşa cum am avut un Rambo 3, un Rocky 4 şi aşa mai departe).

Subiectul? Un vas spaţial se prăbuşeşte deasupra unei închisori (de bărbaţi, numai de bărbaţi) numită Fury 161. Singurul supravieţuitor al dezastrului (de fapt singura supravieţuitoare) este Ellen Ripley (Sigournay Weaver). Femeie, deci. Şi ispititoare. Prezenţa ei neaşteptată în mijlocul masculilor – criminali de felul lor – va produce, aşa cum aţi dedus desigur, turburări fiziologice fără de seamăn. Ar fi produs asemenea turburări chiar dacă nu venea din spaţiile extra-terestre. Chiar dacă era chelneriţă pămînteană de meserie sau manicuristă la *Hilton*.

Dar aşa...

Aţi înţeles (sînteţi băieţi deştepţi).

În concluzie, pelicula, produsă de "Twentieth Century Fox", poate fi văzută.

După cum poate fi şi evitată: dacă preferi, în seara respectivă, să intri într-un restaurant românesc, cu grătar şi cu muzică (şi dacă diseurul sau diseusa îţi cîntă la ureche "Sînt un cîine vagabond") – să ştii că nu vei greşi defel.

■ *Sigourney cu un băiat: ispititoare*

JOHNNY STECCHINO; film italian, 1992; regia: Roberto Benigni; cu Roberto Benigni (care este şi un actor excelent) şi Nicoletta Braschi

Comedie despre Mafia. Sincer vorbind, n-am avut nici un chef să văd, *acuma*, o comedie despre Mafia siciliană. După asasinarea judecătorului Falcone şi după asasinarea lui Borsalino, tot judecător, şi după toate porcăriile pe care le comite, cinic, această cîtuşi de puţin romantică Mafie – ideea de a *rîde* mi s-a părut deplasată. E, se pare, în sufletul nostru, ceva care se revoltă la gîndul de a te amuza pe marginea infamiei.

Şi totuşi... (E, se pare, în sufletul nostru ceva care-i de acord cu gîndul de a te amuza pe marginea infamiei...). Şi totuşi, zic, am rîs. Nu o dată. Nu de două ori. Roberto Benigni este un comic italian nou (ultimul val), cu stofă. O să mai auzim vorbindu-se de el. Iar femeia (era să zic femela) Nicoletta Braghi a preluat, cu succes, ştafeta sexy de la Gina Lolobrigida şi alte făpturi ispititoare din peninsula cu superbităţi.

CABELIM; film israelian, 1992; regia: Zvi Schissel; cu Arik Einstein şi Moni Moshonov

Un amestec de scene, momente şi tiribombe care vrea să satirizeze mania cea mai nouă a cetăţeanului israelian (eu, tu, el, ea...) pentru televiziunea pe cabluri.

Vrea

Dar în film (ca şi în viaţă, nu-i aşa?) nu e totul să vrei.

Mai trebuie să şi poţi. Ceea ce, în cazul de faţă, nu e cazul. Sorry, fraţilor. Spun asta şi iscălesc, cu toată părerea de rău pentru strădania talentatului actor din *trib*, Moni Moshonov.

Interim

În timpul crizei de luna trecută de pe pieţele monetare ale Europei, un ziarist cu mare influenţă în Germania, dr. Josef Joffe, a denumit acea criză drept GELDKRIEG (războiul banilor), parafrază la WELTKRIEG (războiul mondial).

Un alt publicist neamţ a publicat în "Der Zeit" un articol intitulat ironic "DEUTSCHMARK ÜBER ALLES".

Humorul nemţilor, chiar cînd (rar) e cu haz, îţi dă fiori reci.

SPECTACOL

DUPĂ TREIZECI DE ANI

Eliberat din puşcăria de la Jilava ("Arhiva de filme din Bucureşti"), filmul "Ţărmul n-are sfîrşit" al lui Mircea Săucan vede lumina pe ecranele Cinematecii din Ierusalim. Autorul peliculei ne vorbeşte despre destinul operei sale.

Nu după douăzeci de ani ca la Dumas. După treizeci de ani... Unde sînt muşchetarii de altă dată, spadele noastre au ruginit (spada mea e sus pe un dulap). Cine mai are nevoie de ea. Mă gîndesc să o prefac în toc şi peniţă, încă odată. Relatez.

Da, acum treizeci de ani, în toamna aceasta sînt treizeci de ani de cînd, pe malul Mării Negre, am făcut filmul "Ţărmul n-are sfîrşit"... Oprit de atunci, arestat, închis, încătuşat la puşcăria Arhivei de filme din Jilava sub grea şi înspăimîntătoare sentinţă: Formalist, trăznit, aiurea şi, încă şi mai grav,neoportun din punct de vedere politic. Ei, asta nu mi s-a spus atît de blînd, dulce, protocolar cum relatez eu astăzi. Allo, allo, vă rog să poftiţi mîine la ora X la Rahova (securitatea), allo, poftiţi mîine la ora Y pe Ştefan cel Mare (miliţia). Cîtă nedumerire, ce spaimă, cîtă, să-i spun pe nume, frică. Mă interogam, mă întrebam.

... "Da' cum ai putut să arăţi că în România au murit ostaşi ai Armatei Sovietice? (El a spus soldaţi ruşi.) Noi ne-am eliberat singuri." ... Perplex, încremenit mă uit la anchetator: dragul meu, te văd, te aud bine? (În film, o fată din Tula, din Pskov să zicem, vine într-un tîrziu de toamnă pe pustiul ţărmului Mării Negre să caute mormîntul tatălui ei mort în timpul războiului. Nu-l găseşte, dar întîlneşte iubirea pe ţărmul vid, îl întîlneşte pe "El" şi împreună refac universul, din elementele primare, din soare, vînt, nisip, din valurile mării.)

Perplex, încremenit, paralizat mă uit încă odată la anchetator. Era ceva atît de grav, încît se cutremurase pămîntul, s-au despicat cerurile şi eu între cer şi pămînt încremenit... Mă gîndeam: dar cimitirele aviatorilor americani sînt halucinaţii, iar ţăranului de pe Volga i s-a făcut aşa deodată să "moară puţin" pe Bărăgan? Dragă, iubitul meu anchetator, cine te-a învăţat lecţia asta, pînă ieri la ora 12 ştiai pe de rost altă lecţie, eşti bun la carte. Şi nici nu clipeşti. Din clipa aceea, din secunda aceea am spus gata, am terminat, m-am uitat drept la el şi mi-am zis, de-acuma eu vă anchetez pe voi şi în primul rînd o să mă anchetez pe mine, căci trebuia să înţeleg unde mă găsesc, nu ştiam unde mă găsesc. De atunci am început să scriu. Eram în şoc.

... M-aş fi gîndit eu în 1962, undeva pe malul Mării Negre că fac un film pentru un ecran care se va lumina abia după 30 de ani la Ierusalim? Şi uite că sînt miracole. Se spune că aici e locul lor de baştină. Este. (Poate pare ceea ce spun facil, publicistic, dar evidenţa e evidenţă.) Practic cine a vizionat acest film? Cîţiva prieteni, cîţiva "ţuţări" pe şest la Bucureşti. Ultima oară cînd l-am văzut pe Babu Ursu, a scos un catastif gros, ca de contabilitate, cu scoarţe tari, l-a pus pe masă, l-a răsfoit şi a citat sentenţios punctajul acordat filmelor româneşti şi de aiurea. Pentru "Ţărmul" şi "Meandre" avea notaţia maximă. Singurul "străin" care a văzut filmul a fost marele regizor francez Henri Colpi. L-am arătat împreună cu "Meandre" care apucase şi el să fie interzis între timp. Aşteptam verdictul. A fost scurt. Îmi place mai mult "Ţărmul", e tare frumos... Vedeam şi văd şi astăzi "Ţărmul" mai naiv; am îndrăznit să-i şoptesc, dar "Meandre" are altă greutate. Da, a răspuns el, dacă e vorba de greutate, "Meandre" are greutatea plumbului, "Ţărmul" are greutatea aurului...

Mă uit la lumina Ierusalimului, de atîtea ori mă uit; lumina aceasta nu poate fi spusă nici în cuvinte, nici văzută în reproducere: ea e singulară, acolo, aici în faţa mea. Departe în amintire revin coşmaruri vechi, halucinaţii, iadul a cărui singură lege era să nu încerci să-l înţelegi. Dar au rămas filmele, cele cîteva pagini scrise şi atît. E o încercare spre înţelegere.

MIRCEA SĂUCAN

Scenă din film. O poveste de dragoste... Marina Voica şi Eugen Popiţă înalţă soarele din valurile Mării Negre!...

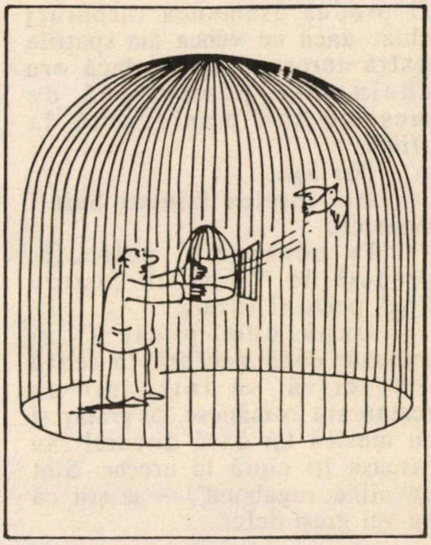

(Desen de Zbigniew Jujka, din Arc*, Bucureşti)*

Repet: se pare că în U.S.A. Clinton-ul face muzica

● MUZICĂ

MUSICA NOVA

Formaţie prestigioasă, ce-şi propusese de la înfiinţare propagarea valorilor contemporane, *Musica Nova*, cu un deosebit rafinament şi spirit de discernămînt, programează în concertele sale lucrări camerale semnate de tineri (şi nu numai tineri) compozitori israelieni.

Actul de naştere al formaţiei *Musica Nova* datează din ianuarie 1986; timpul relativ scurt de la înfiinţare este în vădită contradicţie cu numărul (dar nicidecum în detrimentul calităţii) realizărilor. Sub îndrumarea deosebit de competentă a directorului artistic, Astrit Balzan, *Musica Nova* desfăşoară o bogată activitate concertistică, în care sînt prezente reale valori ale muzicii contemporane israeliene şi de pretutindeni. Afişe multe stau mărturie diversităţii programelor cuprinse în aria preocupărilor formaţiei şi experimentatei ei coordonatoare. Mulţi compozitori tineri şi mai puţin tineri îşi revendică locul în Panteonul artei moderne graţie generozităţii grupului *Musica Nova*. De un an, formaţia dispune de un dirijor propriu – Itai Talgam – sub bagheta căruia urmează a fi prezentate numeroase audiţii în premieră absolută.

Din bogatul repertoriu acumulat de la data înfiinţării, amintim medalionul Mordechai Seter (cu ocazia împlinirii a 75 de ani), concerte în al căror program au figurat lucrări semnate de compozitori consacraţi sau pe drumul consacrării: Paul Ben–Haim, E. Partos, Iosef Tal, Ben Zion Orgad, Iacov Ghilboa, A. Erlich, Moshe Zorman, I. Raginski, Oded Zeavi sau Michael Wolpe, spre a aminti doar cîteva nume reprezentative. Meritul deosebit al formaţiei *Musica Nova* rezidă în varietatea frapantă a op.-urilor cuprinse în programul aceluiaşi concert, spre a satisface dorinţele tuturor celor prezenţi în sală. Rîndurile acestea se doresc a fi o caldă invitaţie la ciclul de concerte susţinute de *Musica Nova*.

Sofia Gelman

O.N.T. 1992

REVELION
☆ 1993 ☆

ofertă specială

ÎN România

HOTELUL
SINAIA
din staţiunea
montană
SINAIA
PERLA
VĂII PRAHOVEI

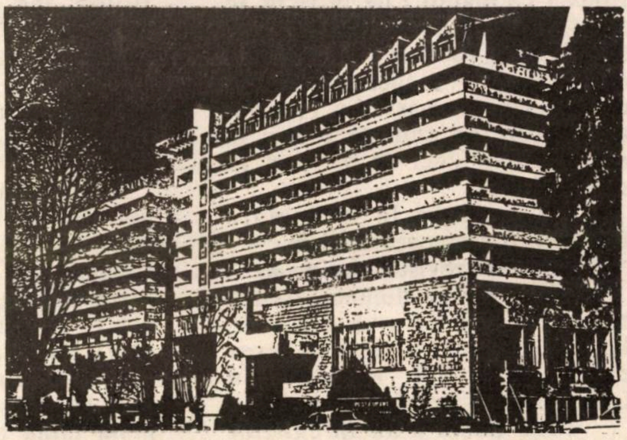

Plecarea: 27 decembrie 1992
Întoarcerea: 3 ianuarie 1993
8 zile / 7 nopţi

469 $

Preţul include:
• Bilete avion TEL AVIV – BUCUREŞTI – TEL AVIV • Cazare HOTEL SINAIA în camere duble • 2 mese pe zi • Masă festivă de revelion (între orele 8 p.m. şi 5 a. m.) • Excursii la Braşov cu masă la restaurantul ŞURA DACILOR din Poiana Braşov • Vizitarea castelului Peleş •

VARIANTĂ A PROGRAMULUI
Plecarea: 28 decembrie 1992
Întoarcerea: 5 ianuarie 1993
9 zile / 8 nopţi
Preţul cuprinde aceleaşi servicii

499 $

PENTRU PROCURAREA DE BILETE,
ADRESAŢI-VĂ AGENŢIEI DVS. DE VOIAJ
PREFERATĂ

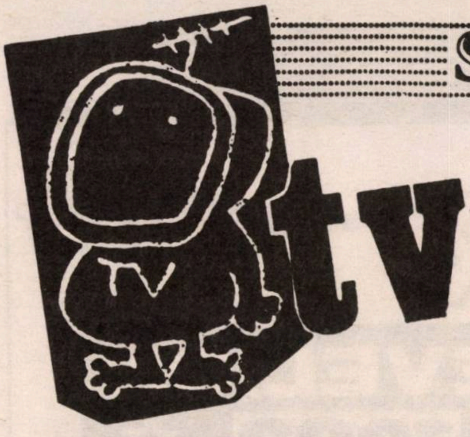

SPECTACOL

T. V. BUCUREŞTI1

Eram sigur.

Ştirea publicată în nr. nostru trecut la *Se zvoneşte că...* – ştire din care aflam că Uri Eliav ("Ciobanul") de la HOR se sbate pentru introducerea televiziunii române pe *cabelimii* din medina – a făcut valuri. Pe colţul meu de masă din redacţie au poposit, în chip de ecouri la *zvon*, cîteva zeci de scrisori în sprijinul ideii.

Iată, scoasă la întîmplare din vraf, o asemenea misivă:

"Stimată revistă *Minimum*,

Mă adresez dumneavoastră cu rugămintea de a vă angaja în lupta dusă pentru treansmiterea emisiunilor T.V. România în Israel, prin sistemul de cabluri.

Pînă acum s-au înregistrat cîteva încercări izolate ale unor organizaţii de originari din România şi ale unor persoane particulare de a convinge conducerea societăţilor de televiziune prin cabluri să introducă emisiunile T.V. România, dar fără succes.

Presei israeliene de limba română îi revine sarcina să se unească şi să intervină în mod organizat şi efectiv pe lîngă conducerea societăţilor de T.V. prin cabluri. Mai tîrziu, dacă iniţiativa va reuşi, reprezentanţii presei de limba română ar putea sfătui societăţile de cabluri în alegerea programelor.

Există numeroşi cunoscători de limba română abonaţi la cabluri. De asemenea, sînt mulţi care nu s-au abonat fiindcă nu cunosc altă limbă decît româna. Sînt prea multe canale în limba arabă sau turcă de un nivel scăzut, dar de un canal în limba română nu se găseşte loc, deşi televiziunea română a ajuns la un nivel cu nimic mai prejos decît televiziunea israeliană de stat.

Chiar dacă nu se poate capta în mod direct T.V. România, se pot găsi mijloacele de a transmite selecţii înregistrate din programele româneşti.

În speranţa că ne veţi acorda ajutorul,

ADI RUCHWALD
POB 44048
Tel Aviv 61440

Ne-au mai scris, în spiritul celor de mai sus, cititorii: Loredane Weissblut, din Kiriat Yam, Vicky Mărgineanu, din Beer Sheva, Izu Davidovici, din Holon, ing. Selena Pistiner, din Ierusalim, Toby Cremnitzer, din Arad ş.a., ş.a.

...Şi acum, cîteva observaţii pe marginea scrisorilor sus amintite.

a) De acord. *Ne angajăm*, noi, cei de la *Minimum*, pe cît ne stă în puteri, pentru realizarea deziderатului cu pricina. Dar, pentru ca strigătul nostru să nu se piardă-n pustiu, ar fi bine ca oamenii noştri din trib (cei cuminţi şi cu tălpi de cauciuc pîş-pîş prin Stat) să pună mîna pe plaivaz, să scrie, să ridice glasul (că n-o fi moarte de om şi nu vine duba neagră, noaptea, să te ridice din aşternut, de la Kiriat Yam sau din Afula) şi – aici voiam să ajung – să bată cinstit cu pumnul în masă. Ca să se-audă acolo unde trebuie. Prin urmare, vorba lui Eliade Rădulescu: "scrieţi, băieţi, numai scrieţi!"

b) Pretenţia celor din aliaua română nu mi se pare defel pretenţioasă. E, pur şi simplu, o revendicare firească şi de bun simţ. Eu însumi, aşa cum am mai spus-o, fierb de cîteva luni de zile. Mă joc cu *remote-control*-ul, sar din post în post şi ce văd? În vreo două-trei locuri (la mine, acasă, în Tel Aviv, posturile 7, 9 sau 12, la alţii –în Holon sau Kiriat Gat – alte numere) nu se dă seara nimic. Văd un fel de "generic", de *stemă* permanentă şi-atîta tot. De unde trag concluzia (că aşa sînt eu om ca toţi oamenii şi una-două trag concluzii) că posturile acelea sînt libere. E ca şi cum ar fi tras cineva obloanele peste canalele respective şi ar fi pus o pancartă "închis pentru inventar". Păi dacă-s libere posturile acestea (zic), de ce aia puncte-puncte să nu le ocupăm? De ce să nu vedem ceva şi noi pe ele? De-o pildă, televiziunea de la Bucureşti.

Dar hai să zicem că susnumitele canale sînt rezervate pentru nişte televiziuni mai acătării: Mozambic II, Nagorno-Karabah sau, cine ştie, OEP-ul lui Arafat (o fi avînd ceva de gînd domnul Iosif Beilin, tînărul adjunct de la Externe, în această privinţă). Eu, ca românul paşnic, tac din gură, nu zic nimic, stau în banca mea, că n-oi fi nebun să *risc* şi-aştept ce-or hotărî ăi de sus.

Numai că ce să vezi? Umblu cu *remote-control*-ul pe la 18-19 şi mai sus şi constat că avem două posturi nemţeşti (am înţeles, Deutsche Mark), apoi două ruseşti (iar am înţeles), apoi două turceşti. Aici înţeleg mai puţin. Toată stima mea pentru T.V. Ankara, toată admiraţia pentru fraţii noştri din Istambul care-au venit cu gologani în Israel, cumpărînd toate casele bune din Kikar Hamedina din Tel Aviv (ce magazine! ce Christian Dioruri!), dar, răsucind--o şi pe-o parte şi pe alta, mă-ntreb: n-o fi deajuns pentru conaţionalii noştri de la Bosfor un singur post? Eu zic că le-ar fi deajuns şi că nu le-ar cădea fesul. Iar celălat post, rămas, în felul ăsta, liber, ar putea (nu-i aşa?) să ne transmită sketchuri cu Dem Rădulescu – Bibanu şi pe Ion Dolănescu, cu-n cîntec de of şi aoleu.

Lucullus

◆

– Care e deosebirea dintre un galiţian şi un român?

– Galiţianul e mîndru că este galiţian, pe cînd românul e mîndru că nu este galiţian.

PAGINI

LUDOVIC BRUCKSTEIN

FRICOSUL

După ce se născuse, școlărise, se făcuse inginer constructor și peregrinase cu sau fără voia lui prin țări străine, Haim-Herman Hotiner se întoarse în sfîrșit în țara strămoșilor săi.

Sosise în Israel cu cîteva zile înaintea sărbătorilor de Anul Nou, și în seara zilei de Roș-Hașana intră într-o sinagogă. Nu mai călcase într-o casă de rugăciuni de zeci de ani, și totul i se păru străin și rece... Ultima dată cînd a fost în casa de rugăciune „Eț hahaim", adică „Arborele vieții", în micul orășel în care crescuse, ascultase ruga de binecuvîntare a cohaniților, pitit sub talitul mare al tatălui său. Era cald și era bine sub șalul acela de rugăciune cu ciucuri în cele patru colțuri, vocile cohaniților îi sunau cunoscute în ureche, și totuși pline de mister, știindu-i și pe ei acoperiți de talit, cu mîinile ridicate către cer, cu degetele răsfirate perechi, într-un fel misterios, că nu aveai voie să te uiți, cînd cohaniții binecuvîntau poporul lui Israel. Și era cald, și era bine, și toți se cunoșteau în casa aceea de rugă și-și spuneau „a ghit iur!" — să fie un an bun, cu sănătate, cu bucurie, cu parnuse, adică cu pîine cîștigată ușor și cu cinste, și alte urări de felul acesta...

Aici, totul îi părea străin și rece. Sinagoga aceasta hexagonală, cu cei șase pereți din beton și sticlă care se adunau sus în niște unghiuri ascuțite, formînd un tavan înalt, prea înalt și gol... Pereții aceștia suri de beton, lespezile albe, oamenii care se rugau cu șaluri de rugă de mătase, elegante, aruncate neglijent pe umeri, toate îi păreau străine, și reci. Dar numai pentru cîteva clipe, căci deodată auzi lîngă el o voce:

— Vreți un „mahzor"? — și omul îi întinse o carte de rugăciune, de sărbători.

Haim-Herman Hotiner tresări. Vocea aceasta îi era cunoscută, deși era sigur că n-o auzise niciodată; evreul acesta scund cu ochelari cu rama neagră și cu barba tăiată scurt cu foarfeca, îi era cunoscut deși era sigur că nu-l văzuse niciodată. Chiar și „mahzorul", cartea aceasta de rugăciuni de Roș-Hașana și Yom-Kipur, cu coperțile brune de carton roase-n colțuri, îi era cunoscută, deși era convins că n-o avusese în mînă niciodată. Și, totuși, gestul acesta, momentul acesta îl mai trăise cîndva, undeva, aidoma...

— Curăță geamul ăsta mai bine! — spuse doctorul Reichman, pe un ton jumătate poruncă, jumătate rugă.

— Dar e curat, nu vedeți, domnule doctor? Astea sînt numai flori de gheață. E iarnă afară, nu vedeți, domnule doctor? E frig, domnule doctor, nu simțiți? — și, în gînd, Hotiner îl trimitea pe doctorul Reichman la mama dracului...

Doctorul Moșe Reichman era un om scund, cu barba neagră tăiată scurt cu foarfeca, și purta ochelari cu ramă neagră, groasă. Și era un om fricos, doctorul Reichman.

— Curăță geamul ăsta afurisit, curăță-l încă o dată! — spuse doctorul de data asta pe un ton numai rugă.

Hotiner strînse din dinți, cu putere, cu atîta putere cîtă mai avea... încercă să sufle cald pe geam și să-l curețe. Dar greu să sufli cald. Și doctorul Reichman era al dracului de fricos.

Asta era în „Zentral-Revier", în infirmeria centrală a lagărului de concentrare de la Wüstegiersdorf, între munții înzăpeziți, în iarna anului 1944, și doctorul răspundea de curățenia și ordinea în infirmerie. Și, se știe, Curățenie și Ordine trebuia să fie! Oberscharführerul Hopke, subofițerul SS, a dat limpede de înțeles acest lucru. Deunăzi, intrase în camera bolnavilor și găsise sub patul unuia dintre deținuții bolnavi, un anume Mane Surkis, două firicele de pai care s-au scuturat, pesemne, din salteaua lui. Oberscharführerul Hopke a dat ordin să i se numere delicventului treizeci de bastoane pe fund. Omul a încasat bastoanele, a făcut o flegmonă, adică pielea fundului său a rămas întreagă, dar a început să facă puroi sub ea, bucile au devenit niște săculeți de puroi. Apoi, puroiul se întinse în tot corpul. Doctorul Reichman și ceilalți medici ai infirmeriei, nu puteau face nimic, fără numai să privească și să constate că puroiul se întinde sub piele. Și nici nu aveau cu ce să facă, sau să încerce măcar ceva... Și, după cîteva săptămîni, omul a plecat dintre cei vii... Era din Polonia, din orașul Lodz, unde a avut o fabrică de textile cu cinci sute de lucrători, și părinții soției sale au avut o fabrică de textile cu două mii de lucrători, dar asta n-a ajutat la nimic...

— Te rog, Hotiner, curăță geamul ăsta nenorocit bine! Te rog, nu înțelegi vorba bună?

Mare fricos, doctorul Reichman ăsta! Nu vede că e frig afară, și înăuntru în salonul ăsta înghesuit, suflarea a șasezeci de bolnavi, și pe geam se fac flori de gheață. Asta nu e murdărie, domnule doctor, sînt flori de gheață! Acuma ștergi, freci geamul cu cîrpa, și după cinci minute florile de gheață iar apar prin colțuri și se întind albe, frumoase. Cum să încălzești salonul ăsta de șasezeci de paturi de bolnavi cu o vadră de brichete de cărbune pe săptămînă? Și doctorul nici nu știe că se mai pun și scînduri de pat pe foc, că-i al dracului de frig, noaptea, aici între munții ăștia înzăpeziți... Și scîndurile care susțineau saltelele s-au rărit într-un mod periculos, încît mulți deținuți dormeau într-un echilibru fragil, pe trei scînduri, neîndrăznind să se miște în somn ca nu cumva vreuna să cadă... Era al dracului de frig și Herman Hotiner se pregătea tocmai să pună încă o scîndurică în gura sobei,

PAGINI

cînd cineva strigă „Achtung!" — Atenţie! potrivit protocolului şi toţi au înlemnit în poziţiile în care se aflau şi intră Oberscharführerul Hopke, aşa cum era înalt, cu capul mic, cu părul negru strălucind de briliantină, lins, lipit pe frunte, cu mustaţa tăiată cu precizie deasupra buzei subţiri de sus, cu cizmele negre, văcsuite strălucitor, intră urmat de evreul scund, cu barba tăiată cu foarfeca, cu ochelari cu ramă neagră, doctorul Reichman pe nume, responsabilul cu Ordinea şi Curăţenia. Oberscharführerul SS făcu încet înconjurul încăperii şi, îndărătul sobei, zări scîndurica de pat care era gata să fie aruncată în gura sobei. Se făcu foc de mînie:

— Wie kommt das Brett hier? — strigă pe un ton spart accentuînd greu pe fiecare cuvînt. — Cum a ajuns scîndura asta aici?

Linişte. Toţi au îngheţat. Nişte stane în pijamale de deţinuţi, vărgate. Subofiţerul deschise gura sobei. Apoi, făcu înconjurul camerei, uitîndu-se sub paturile suprapuse. Înţelese singur cum şi de ce a ajuns scîndurica aceea nenorocită lîngă sobă.

— Stubenälteste! — strigă subofiţerul SS. — Cine-i Stubenälteste aici? — adică „Vîrstnicul-camerei". Denumirea nu era o indicaţie de vîrstă, ci de funcţie, adică responsabilul camerei.

— Eu, Herr Oberscharführer! — răspunse Herman Hotiner, palid şi disciplinat, luînd poziţie de drepţi, lovind cît putea mai tare călcîiele ciubotelor de lemn.

— Cine a făcut asta?

Tăcere îngheţată.

— Stubenälteste! Am întrebat ceva! Cine a pus scînduri pe foc?

— Eu, Herr Oberscharführer! — bîigui Hotiner.

— Dreissig auf den Arsch!. strigă subofiţerul. — Treizeci pe fund, cu scîndura asta! Şi încă îndată!

Şi Oberscharführerul SS se pregăti în persoană să aplice verdictul său propriu. Hotiner trebui să se îndoaie deasupra patului său şi doctorul Reichman trebui să numere corect şi cu voce tare loviturile aplicate cu pricepere de subofiţer.

— Unu!... Doi!... Trei!... — se auzi vocea nefericită a doctorului.

Dar, minune! Hotiner nu simţi aproape nici o durere. Întîi, Oberscharführerul lovea nu cu colţul, ci cu latul scîndurii. Apoi, loviturile erau zgomotoase, dar nu prea puternice. Şi după cinci lovituri, subofiţerul aruncă scîndura şi ieşi.

— Să nu mai luaţi scînduri! Să nu mai rămînă paie pe podea! Să curăţiţi geamurile bine! — se rugă doctorul Reichman cu glas aproape plîngînd şi ieşi repede după Oberscharführer.

Al dracului de fricos, ovreiul ăsta, doctorul Reichman...

Şi în seara de Roş-Haşana, de Anul Nou evreiesc, toţi deţinuţii din salon, stăteau în pat, zgribuliţi, cu păturile negre, trase peste cap. Era frig. Tare, tare frig. Trebuia ori să te mişti, ori să stai nemişcat, cu genunchii la gură, acoperit de pătură. De mişcat nimeni nu avea putere...

Hotiner simţi deodată o mînă care-l atinge cu blîndeţe. Scoase nasul de sub pătură. Era doctorul Reichman.

— Vrei un „mahzor"? — îl întrebă doctorul de parcă ar fi fost cel mai firesc lucru de pe faţa pămîntului. Şi scoase dedesubtul hainei vărgate, cartea de rugăciuni, cu coperţile de carton brun, roase la colţuri.

— Cum? Un „mahzor", o carte de rugăciuni, aici? Şi nu ţi-e frică, domnule doctor? Păi dacă te prinde, e moarte curată...

Nu, hotărît, doctorului Moşe Reichman nu-i era frică. Ochii îi zîmbeau liniştiţi îndărătul ochelarilor cu ramă neagră...

...Omul scund, cu barba tăiată neglijent cu foarfeca, cu ochelari în ramă neagră, veni după terminarea rugăciunii de seară, să ia „mahzorul" înapoi.

Mai tîrziu, Haim Hotiner află că-l cheamă Hanoh Bercovici, că e pantofar, şi sîmbetele şi de sărbători e ceauşul acestei sinagogi hexagonale de beton şi sticlă.

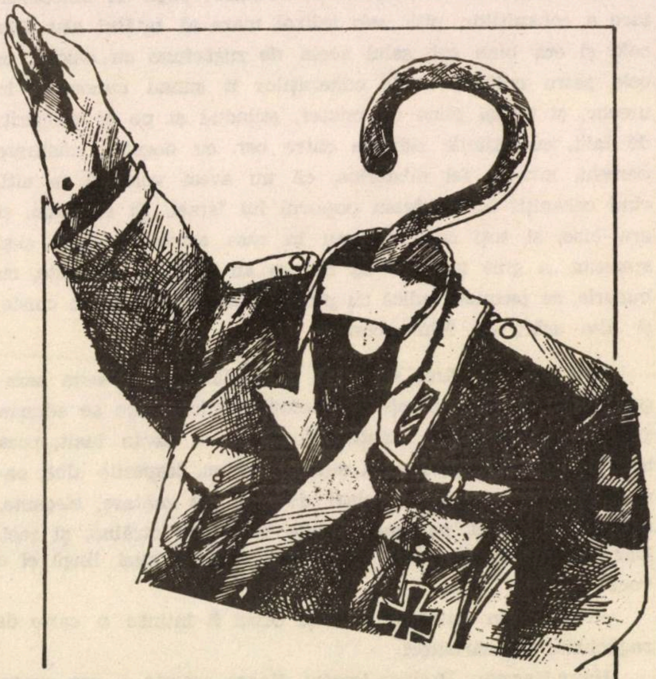

■ *Un ceva care-i mereu prezent în lumea sărbătorilor noastre*
(Desen din "Jerusalem Post")

Începînd de vineri, 4 septembrie 1992, „ADEVĂRUL" magazin apare în 44 de pagini, cu un conţinut bogat şi variat şi o copertă cromo în culori.

O rubrică unică în limba română: LIBERI/LIBERE (cunoştinţe)

Săptămînal, vineri, cereţi chioşcarului dvs. „ADEVĂRUL" magazin.

O FABULĂ ŞI CONTEXTUL EI

■ ŞTEFAN IUREŞ

Istoria se amuză, de una singură, cu jocuri inventate de ea. Noi, piesele pe care ea le mută în această petrecere solitară, avem parte de o finisare mai îngrijită ori arătăm "neglijent", depinde cum ne e norocul. Ca să nu mai pomenim de culorile noastre, de rangurile purtate, de modul specific de deplasare etc. În comun, însă, avem ignorarea regulei jocului – în ansamblu –, precum şi faptul că nu vedem clar mîna care ne-a aşezat pe tablă (doar) pentru a ne scoate, de pe aceeaşi tablă, puţintel mai tîrziu.

Executate din lemn strunjit ori din material plastic matriţat, capetele ni-s lovite de o cronică amnezie. De aici provine toată nefericirea şi (cam în aceeaşi măsură) toată fericirea noastră.

Exemplificare.

Aflîndu-mă într-o vizită în Israel şi sub acoperişul unor buni prieteni, într-o caldă zi de septembrie 1992 am surpriza să aud cum gazda mea exclamă:

– Ştii ceva? Ţi-am găsit, într-o valiză veche, textul pe care mi l-ai încredinţat acum aproape treizeci de ani!

– Care text?! Habar n-am. Despre ce era vorba?

– Păi, tu ştii ce scriseseşi acolo! O povestioară pentru copii, parcă. M-ai rugat s-o iau, s-o duc, să ţi-o ascund, s-o păstrez. Oricum, orice o fi fost, bănuiesc că acum poate ieşi de sub obroc. La mine a stat destul. Na-ţi-o! Ia-o şi fii sănătos!

Sincer să fiu, m-am apropiat cu uimire de foile îngălbenite, întinse mie. Nici titlul, nici subtitlul nu-mi aminteau de nimic. Am parcurs deci, rapid, rîndurile scrise cu vreo trei decenii în urmă. Nedumerirea persista. În ruptul capului nu pricepeam ce anume fusese atît de subversiv în această... ce? hai să-i zicem fabulă în proză, încît s-o expediez, în taină, peste graniţele României, ba şi însoţindu-i călătoria cu felurite precauţiuni suplimentare. Unde, mă rog, băteau à propos-ul şi tîlcul paginilor, dacă existau acolo, în genere, un à propos şi un tîlc? Judecaţi dumneavoastră. Cît timp va dura lectura, o să-mi aprind o ţigară, aşa, căci se zice că astîmpără nervii; eu – ca nefumător – nu ştiu dacă astea nu-s basme...

EXCEPŢIA

• Schiţă întrucîtva umoristică •

14 decembrie 1964

A fost odată ca niciodată, dacă n-ar fi probabil că nu s-ar povesti.

A fost odată un tigru blînd. Nu e nici o eroare tipografică. Tigrul de care ne ocupăm era din fire blînd, bun şi sentimental: n-ar fi omorît o muscă.

Voi, care sînteţi inteligenţi şi cultivaţi şi ştiţi zoologie, degeaba săriţi ca arşi: "păi, tigrii sînt carnivori!" E adevărat, de obicei tigrii sînt carnivori, însă tigrul de care este vorba n-ar fi omorît o muscă. Excepţia confirmă regula şi aşa mai departe. "Şi-atunci cum nu murea de foame?" Uite aşa, bine, nu murea de foame fiindcă maică-sa, tigresa cea bătrînă, care-i cunoştea caracterul şi zadarnic încercase, de-a lungul anilor, să i-l asprească puţin, vîna pentru doi, mesteca în gură vînatul, fără să-l înghită, şi i-l aducea, sub formă de tocătură, tigrului pui. Tot mama, săraca.

Între noi fie vorba, puiul ajunsese la vîrsta cînd toţi tigrii cu care fusese coleg aveau şi ei pui. Dar asta – pentru că erau nişte tigri obişnuiţi, din cei care sfîşie o gazela fără să clipească. Ăştia, desigur, erau în stare să-şi întreţină familia. Pe cînd cu tigrul nostru blînd nu era cazul. Aşa că rămăsese celibatar.

Dar, dacă nu se însoţise cu nimeni din pricina mai sus arătată, asta nu înseamnă că sufletul lui nu tînjea după o prietenie delicată – şi poate chiar ceva mai mult. Uneori, pe cărările încîlcite ale junglei, putea fi văzută o siluetă melancolică, înaintînd cu paşi lenţi, parcă somnoroşi, şi care, la o privire mai atentă, trăda adînca suferinţă a singurătăţii. Era tigrul cel bun care fugise pentru un ceas-două de nesuferita cicăleală a mă-sii ("Cînd o să iasă o dată om din tine, dunguleţ dragă?...") şi de observaţiile cinice ale unui bătrîn gibon, un cabotin incurabil. Acesta, cu aluzii străvezii, insinua că ar fi vorba de vreo deficienţă organică, un dereglaj hormonal cel puţin.

PAGINI

Plimbările de unul singur ale tigrului ascundeau totuşi speranţa unei suprize care să dea un sens bunătăţii şi sociabilităţii sale cunoscute.

Iar într-o zi, într-o bună zi, desigur, ceea ce era de aşteptat să se întîmple, se întîmplă. Natura lucrează întotdeauna, chiar şi duminicile. O emoţie dulce, de mult bănuită şi totuşi necunoscută tigrului îi inundă inima bună. Iubea.

Iubea cu toată puterea fiinţei sale o graţioasă antilopă pe care o zărise, timp de o singură fracţiune de secundă, undeva, lîngă un fir tainic de apă din adîncul junglei. O, splendoare, o, perfecţiune a naturii perfecte! Rămăsese uimit în faţa liniilor pure, deduse din rotunjimile nervoase ale fragilei făpturi. Fără voia lui, ridicase capul, cu ochi scînteietori de încîntare, deasupra tufişului ce-i despărţea. Atît. În aceeaşi clipă, cu o tresărire şi o grimasă oribilă, obiectul admiraţiei sale făcu un salt cutremurat – şi dispăru.

Aici se încheie primul episod. Din suferinţele tînărului Werther ştim că ar trebui să-l comentăm pe larg.

Bunul nostru prieten suferise însă prea mult din pricina singurătăţii pentru ca, prilejul în sfîrşit ivit, să-l lase a cădea în gol şi, cine ştie, poate pentru totdeauna. De aceea, după o foarte scurtă reflecţie, tigrul, cu o agilitate pe care nu şi-ar fi bănuit-o vreodată, se repezi pe urmele iubitei. Să ne fie îngăduit a o numi aşa. Căci dacă faimosul *coup de foudre* şi-a avut vreodată o justificare, atunci negreşit numai în sentimentul melancolicului tigru a avut-o; nicăieri altundeva, la nimeni altcineva.

Goana dură mult şi fu epuizantă pentru amîndoi. Îi venea extrem de greu blîndului îndrăgostit să-şi mărturisească namaiîncercatele stări de spirit în timpul prelungilor salturi. Şi totuşi o făcea – striga necontenit în gura mare despre ce este vorba, îşi dezvăluia în gura mare, public adică, sentimentul. Nu-i păsa ce va zice lumea. Nu-i păsa de interpretarea cinicului gibon care, din vîrful unui eucalipt, exclama fără ruşine: "În sfîrşit, în sfîrşit, specia îşi spune cuvîntul!" Nu, nu-i păsa. Tigrul fugea în salturi mari şi-i mărturisea antilopei dulcele său fior. Ce va fi gîndit oare superba făptură care stîrnise acest fior – e foarte greu de spus. Bizar: în loc să stea locului, în loc să creeze climatul propice confesiunii atît de intime, pudica fecioară gonea cu suprema viteză a deznădejdii.

Dragostea, însă, după cum se ştie, dă aripi mai mari. Acesta e apanajul iubirii. Şi iată că îndrăgostitul îşi ajunse din urmă aleasa inimii. Acum alerga cu desfătare alături de ea. La liziera pădurii, în marginea deşertului, goana lor în paralele stîrnea mari colburi gălbui ca nişte galaxii necunoscute.

– comoara mea, gîfîi tigrul, lasă-mă, comoara mea, să-ţi spun... şi, în timpul unui salt, întinse cu duioşie laba dreaptă pentru a mîngîia pielea fină a fetei, celebra piele de antilopă.

Vai ţie, nesocotinţă! Afurisită să fii, natură animală! Blestem asupra voastră, zei ticăloşi care aţi dat unui tigru înzestrat cu atîta delicată simţire aceste sinistre ghiare, funest de ascuţite! Cu o pîrîitură zdravănă, pielea adoratei se despică, începînd de la ceafa gingaşă şi pînă la nodul tremurător al coapselor unite. Sîngele, ţîşnind, stropi cerul, înroşindu-l; pămîntul se cutremură din toate balamalele; iar la antipod, o flotilă de două crucişătoare şi patru distrugătoare care patrulau paşnic de-a lungul unei coaste recent decolonizate, se cufundară fără veste într-o imensă dulbină a oceanului.

Aici se termină cel de-al doilea episod. *O, rage, ô, dêsespoir!*

Dar nimic nu fu mai groaznic pentru bunul tigru, rămas văduv încă înainte de a-şi fi pus pirostriile, decît faptul că, la întoarcere, pe cînd (clătinîndu-se mai mult de durere decît din pricina poverii) o aducea acasă pe aceea care ar fi putut să se numească fericirea lui, vecinii, mama, bătrînul gibon, toţi se grăbiră să-l întîmpine, care mai de care cu felicitări de o revoltătoare inoportunitate. Tigroaica bătrînă, în special, trăncănind ca o nebună ("Cînd vă spuneam eu dintotdeauna că băiatul e perfect normal") – îl scotea din sărite. Ce dumnezeu, oare nimeni nu-şi dă seama cît suferă el din pricina accidentului ăsta stupid şi înfiorător?! Pînă unde pot merge fiarele cu nesimţirea...

Scîrbit, se trase de o parte. Cîteva minute mai tîrziu, pe cînd tocmai cugeta ce monument funerar s-ar cuveni înălţat nefericitei copile, mama îi aduse mîncarea. Era ora cinei. Mestecă absent tocătura, prea absorbit de gîndurile triste ca să mai observe vulgara clipire din ochi a bătrînei către musafirii aşezaţi în semicerc la o oarecare distanţă. În sfîrşit...

– Să-ţi fie de bine, fiule, auzi el sacramentala formulă zilnică. A fost bun?

Şi răspunse, mulţumind tot atît de mecanic:

– A fost bun, mamă.

– De-acum pot să mor! urlă voioasa tigresă şi răcnetul ei lovi, cu imense reverberaţii, jungla. Pot să mor liniştită. Fiul meu aduce în casă. Iată, aţi fost martori, e sănătos tun, trăieşte de pe urma muncii lui!

În acest moment, care marchează cel de-al treilea episod şi ultimul, drama, nu-i aşa? ar fi trebuit să se precipite. Rămăşiţele antilopei sfîrtecate, azvîrlite ceva mai încolo, nu lăsau nici o urmă de îndoială tigrului asupra sacrilegiului comis printr-un consens general, pe deasupra voinţei sale.

Oricît ar părea de ciudat, revolta fiului fu pe cît de mare, pe atît de abstractă; pur cerebrală. Ştia că trebuie să-l doară – şi nu-l durea. Încercă măcar să vomite. Fiziologiceşte se simţea însă excelent. Îşi dădu seama că ar trebui să se plimbe agitat, să ragă, să fie înfricoşător la vedere. Dar mîncase prea mult, era greoi, picotea, digestia începuse.

Mîine, se gîndi el în clipa cînd adormi, mîine o să fac o criză nervoasă cu sindrom depresiv. Mîine, neapărat. Da, da, mîine.

...Ei bine, v-aţi edificat?

N-aş crede. Mie însumi misterul îmi rămînea nedezlegat, dacă datarea schiţei – 1964 – nu mi-ar fi dezvăluit, brusc, intens, decisiv, cotloanele contextului politico-ideologic originar. Întocmai ca aprinderea unui petromax în bezna şopronului cu şoareci.

PAGINI

Ba cu un singur tigru, dar "de excepție", și a cărui coadă intra, pînă la vîrf, în refugiul unei găuri din memorie.

1964. Anul Declarației din aprilie a Partidului Muncitoresc Român! Acel strașnic act de independență față de PCUS, bastion ce nu mai e. Acel catehism de tip nou. Noi nu ne-am însușit cutare poruncă. Noi nu o vom recunoaște pe cealaltă. Cînd voi în de voi, de la Berlin pînă la Hanoi, vă semănați unul altuia și toți, leit-poleit, Moscovei, noi am fost și rămînem in-con-fun-da-bili. Deprinderile voastre ne-au fost străine. Metodele voastre nu ne-au contaminat. Păcatele voastre, mai ales, o spunem plini de mîndrie, nu ne-au mînjit deloc. Alții au mîinile pătate de sîngele nevinovaților, conștiința li-e bîntuită de fantomele lui Rajk, Kostov, Slanski ș.a.; noi dormim fără coșmaruri, mîinile ni-s ca niște nuferi. Marea înțelepciune a tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej, unitatea de granit a cadrelor de conducere dimprejuru-i, pe noi toți ne-au ferit de abominabilele procese politice cu sentințe dinainte fixate. (Ce, Pătrășcanu?! Care, Koffler?! Păi bine, cu ăștia a fost altceva, trădători, n-avem ce discuta, recitiți comunicatul Tribunalului Militar...) Și chiar dacă, subliniem DACĂ, ni s-a întîmplat să facem, ici-colo, un micuț rău, vreunuia, dimpotrivă, intenția noastră a fost să facem un mare bine – tuturor. Așa încît să nu îndrăzniți a ne mai vîrî, vreodată, în aceeași oală cu voi.

Și nici să nu ne mai tutuiți tovărășește. Că doar n-am mîncat dintr-aceeași strachină. In orice caz, începînd din aprilie 1964, noi nu mai mîncăm!

Măcar odată pe lună petreceți
la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAȚĂ ARE OMUL"

Aici veți retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori și veți pleca acasă remontat!
Instrumentiști și cîntăreți din România – în fiecare seară
Vă așteptăm cu plăcere!

- **DANS**
- **ANTREN**
- **VOIE BUNA**

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz,
pînă după miezul nopții (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri și reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar)   Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

SOLUȚIONAREA PROBLEMELOR
DE DURERI
SPATE, DISC, ARTICULAȚII
prin metoda de
TRATAMENT ELVEȚIAN

CLINICA
LANOM
Rishon L'Zion
Str. Rotschild 35–37

Deschis
de duminică pînă joi
între orele 16–20

Amănunte
la tel. 03-9659950
sau prin BIPER
03-5206666/25752

PAGINI

■ CARYL BRAHMS şi S. J. SIMON

...şi-a rămas doar unul

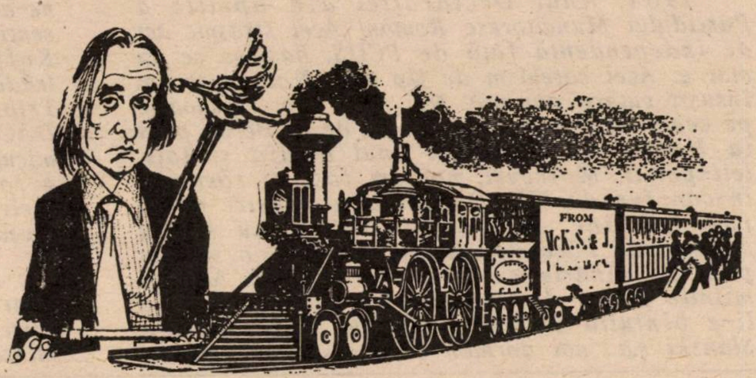

• nuvelă poliţistă •

În compartimentul de tren de clasa a treia erau şase călători: Omul voinic, Omul atent, Omul furios, Omul care tuşea, Omul răcit şi Omul elegant, care citeau "Greyhound Express", "Daily Express", "New Statesman", "New Leader" şi "Cine l-a ucis pe conte?". Omul voinic era cufundat în lectură, Omul atent se uita pe fereastră, vinele Omului furios zvîcneau în mod vizibil, Omul care tuşea tuşea, Omul răcit îşi ştergea mereu nasul, iar Omul elegant întorcea febril paginile cărţii "Cine l-a ucis pe conte?".

Locomotiva începu să şuiere. Trenul pătrunse într-un tunel. Compartimentul se cufundă în întuneric.

Cînd lumina apăru iarăşi, Omul care tuşea încetase să mai tuşească. Zăcea pe jos, cu un pumnal înfipt în spate.

Cei cinci călători se ridicară toţi odată ca la comandă. Se aplecară deasupra cadavrului.

– E mort, spuse Omul atent.

– Lovit în plin, spuse Omul voinic.

– Înjunghiat pe la spate, spuse Omul răcit.

– Acum o să înceapă o anchetă!, spuse Omul furios.

– Vai de mine, spuse Omul elegant.

Cei cinci călători se uitară unul la altul. Patru dintre ei ridicară mîna să tragă semnalul de alarmă.

– O clipă!, spuse Omul atent. Le arătă anunţul: "Amendă pentru folosire inutilă – 5 lire".

Omul atent luă comanda operaţiunilor.

– Fiecare să rămînă la locul lui, spuse el. E vorba de o crimă şi unul dintre noi e făptaşul. Sîntem cu toţii supuşi aceleiaşi bănuieli.

Omul furios se răsti la el:

– Vrei să spui, domnule, întrebă el, că mă suspectezi?

– Unul dintre noi este un ucigaş. Cu toţii am avut posibilitatea. Unul dintre noi a avut unealta.

Arătă cu degetul spre pumnal.

– Printr-un simplu proces de eliminare, ar fi posibil...

Locomotiva şuieră. Trenul pătrunse într-un tunel. Compartimentul se cufundă în întuneric.

Cînd lumina apăru iarăşi, Omul atent zăcea lîngă Omul care tuşea. Avea în spate un pumnal.

Se pare că procesul de eliminare începuse.

– Gluma începe să se îngroaşe, spuse Omul furios.

– Sînt de aceeaşi părere, spuse Omul voinic.

– Vai, vai, spuse Omul elegant.

Omul răcit privea fascinat cadavrele.

– Or mai fi multe tunele pe linia asta?, întrebă el cu un aer îngrijorat.

Locomotiva şuieră. Trenul pătrunse într-un tunel. Compartimentul se cufundă în întuneric.

Cînd lumina apăru iarăşi, Omul răcit zăcea rece pe jos, cu un pumnal înfipt în spate.

Omul furios se stăpîni cu un efort vizibil să nu-şi iasă din fire.

– Am mai rămas trei, spuse el, şi unul dintre noi este asasinul. Prin urmare, domnilor, cei doi nevinovaţi trebuie să se apere împotriva vinovatului.

Locomotiva şuieră. Trenul pătrunse într-un tunel. Compartimentul se cufundă în întuneric.

Cînd lumina apăru iarăşi, numai doi oameni mai erau în viaţă.

Omul furios înaintă spre Omul elegant.

– Acum, spuse el, lucrurile s-au simplificat. Făptaşul e unul dintre noi doi.

Locomotiva şuieră. Compartimentul se cufundă în întuneric..

Cînd lumina apăru iarăşi, Omul elegant privea în jos la cei cinci cu pumnalele înfipte în spate. "Cine l-a ucis pe Conte?" îi căzu din mînă.

– Vai de mine, spuse el. Înseamnă că eu sînt făptaşul.

(Traducere de L. Brăileanu)

În curînd

"REVOLTA SÎNGELUI"
• versuri •
de BIANCA MARCOVICI

Placheta de versuri se poate obţine trimiţînd un cec în valoare de 35 şekeli pe adresa:
Bianca Marcovici
Rh. Haprahim 5/58, Haifa, tel. 04-246223

Interviuri

Motto: A trăi înseamnă a fi angajat.
Victor Hugo

La serviciul la care lucram s-a dovedit că eram total nepotrivită. Nu nepotrivită cu serviciul, ci cu şeful: ştiam ceva mai mult decît el. Eu am făcut tot posibilul să nu se observe, dar el era atent şi a băgat de seamă.

Aşa că m-am pomenit afară. O prietenă de-a mea, ingineră energetician, o fată deşteaptă şi cu capul pe umeri, mă încurajează: "Să ştii că noi două n-avem şanse să găsim de lucru în meserie. Ingineri şomeri sînt pe toate drumurile. Iar noi avem diplome din străinătate, şi dacă străinătatea nu-i America, ele n-au nici o valoare. Eu una mă reprofilez."

Şi s-a reprofilat să vîndă un produs nemaivăzut pînă acum; treaba nu o pasionează cine ştie ce, dar, ce-i drept, cîştigă dublu cît la ultimul ei serviciu ingineresc.

Dar eu? Eu am fost una din alea cărora le place cartea. Nu le place diploma mea? Nu-i nimic, o să-mi mai iau una, şi am pus mîna de-am mai învăţat un "toar şeni", de data asta la o facultate locală.

Şi, bineînţeles, am continuat să caut de lucru.

Am răspuns la 487 de anunţuri din ziare, trimiţînd: "korot haim" – adică povestea vieţii romanţată după caz –, copii după actele de studii, de căsătorie,, de absolvire, de admitere, de bacalaureat, de şcoală de înot, de ski şi de croitorie rapidă. Am trimis copii după articolele publicate, de la cele ştiinţifice apărute în reviste la fel, pînă la cele din revista şcolii şi avizierul blocului.

Am primit: 401 răspunsuri negative în formă de tăcere absolută, 63 de negative absolute în formă scrisă şi 20 de negative scrise, în formă relativă (vă vom ţine la curent, la prima ocazie etc.), dar şi 3 (trei) invitaţii la interviu.

La primul dintre ele, mi s-a indicat o adresă şi un număr de cameră. Intrînd, am constatat că nu era o cameră, ci o aulă, şi în ea, nu mai puţin de 50 de fericiţi candidaţi. Anunţul cerea posesori ai titlului II sau III (doctor) pentru o muncă legată de tehnologia viitorului. În aulă am aflat că voiau lecţii de ştiinţă popularizată pentru copii între 8 şi 12 ani. Ni s-a cerut să pregătim o lecţie de probă şi am fost expediaţi cu sufletul plin de speranţe. Subiectul meu era "laseri".

E uşor să explici laserii, dacă publicul auditor ştie structura atomului, niţică fizică, niscaiva mecanică cuantică şi un pic din teoria corpusculară.

Problema se complică însă, dacă vrei să prezinţi toate astea unor copii de clasa a III-a primară.

Dar eu nu m-am descurajat. Mi-am amintit că sînt deţinătoarea premiului revistei "Minimum" nu pentru ştiinţă, ci pentru literatură. Şi am născocit o poveste, una adevărată. Cu un tată nucleu şi electroni-copii, am rezolvat structura atomului. Ca să văd dacă povestea e inteligibilă, am relatat-o: copiilor care făceau gălăgie între 2 şi 4, băiatului vecinilor, poştaşului, băcanului şi propriului meu soţ.

Conferinţa a fost un succes. În aulă m-au ascultat cu gura căscată, şi am fost singura pe care juriul n-a întrerupt-o pînă la sfîrşit. Portarul institutiei, intrat pentru o clipă, a uitat să iasă. La sfîrşit mi-a zis: "Nu ştiam că laserii sînt ceva aşa de simplu."

Ca să nu mai vorbesc de răsunetul laserilor în bloc. În primul rînd, e linişte între 2 şi 4. Băiatul vecinilor, care a fugit de la şcoală, a decis să-şi dea bacalaureatul. Poştaşul mă salută de departe şi băcanul îmi duce sacoşa; doar bărbatul meu adoarme instantaneu de cum aude de un subiect cît de cît ştiinţific.

Bine, dar serviciul? Timp de o lună, nici un răspuns. Sun să mă interesez. "Încă nu s-a decis." După două săptămîni sun iar. O voce oficială îmi răspunde: "În dosarul tău n-am găsit nimic deosebit." şi tronc! telefonul. Rămîn năucită. Care dosar? Dar laserii? Şi ce ar fi trebuit să fie în dosarul meu?

– O pilă, mi-a replicat prietena mea, care e fată deşteaptă şi cu capul pe umeri.

Dar eu tot nu m-am descurajat. Am mai luat o diplomă, am mai făcut nişte cursuri: de pedagogie, de actorie, de demagogie, mă rog, ce se mai cere la ora actuală.

Şi iar m-au chemat la un interviu. M-a primit un bărbat în vîrstă, care s-a recomandat director. Mi-a pus 5 întrebări legate de meserie şi restul, pînă la 3000, fără legătură cu ea: de ce am aliat, cînd, unde am mai lucrat, dacă am piciorul plat, dacă conduc maşina, dacă văd bine, dacă ştiu zodiacul, de ce am fost dată afară, dacă citesc seara, dacă sînt credincioasă, orgolioasă, suspicioasă, ofticoasă, nevricoasă, sănătoasă. În cele din urmă, am înţeles că îl interesa nu ceea ce spun, ci ceea ce îi ascund. Scopul său era să descopere putregaiul, care, nu-i aşa, nu poate să nu existe în fiecare om.

A doua zi, m-a chemat din nou: o probă grafologică, un test psihometric şi unul la calculator, şi au verificat dacă citesc curent în rusă, franceză, engleză şi japoneză.

Cînd am terminat, slăbisem cu 4 kg. şi vecinii nu mă mai recunoşteau. Da, dar ce contează...

URA – AM REUŞIT! Sînt chemată să stabilim salariul. Zbor.

– Noi plătim 12 şekeli ora. Privirea pe care i-o arunc izvorăşte din acele zone urîte ale caracterului meu pe care nu le-a descoperit la interviu. El pare să priceapă şi adaugă repede: dar ţie, cu atîtea diplome, o să-ţi dăm 15.

– 15 şekeli ora de predare?!?, a exclamat prietena mea. Şi pentru o oră acolo, munceşti 10 acasă! 20 primeam eu la început, fără să-mi pierd nopţile cu tocitul şi fără să mai fac o facultate!

Cum v-am spus încă de la început, prietena mea e o fată foarte deşteaptă şi cu capul pe umeri.

R. SEGAL
Haifa

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

S-A IVIT PE CULME

Orizontal: 1) Pictor rus, evreu de origine, autorul tabloului "Toamna de aur" (Isaak) – Preparat din fructele coapte ale toamnei 2) Caracteristică autumnală 3) "...de toamnă" (sing.), creaţii ale compozitorului Z. Vancea – Programul nou de toamnă 4) În tihnă! – A ţine minte 5) Puiul caprei – Obicei, nărav 6) Provoacă scăderea simţitoare a temperaturii – Mereu înainte! 7) Naum Cohen – Acum ieşi mai puţin din casă! – Clipeşte ca o candelă sus, mai rar printre norii plumburii ai toamnei 8) Plouaţi – Alifie 9) În mănunchi! – Îşi deschid toamna porţile 10) Atributul binevenit al sezonului de toamnă, după caniculele verii – Se umflă toamna, pînă nu mai încapi în el 11) Sensul unic al drumeţiilor de autumnale – Banala... influenţă ce-o răspîndeşte toamna.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1								■			
2										■	
3							■				
4			■		■						
5				■		■					
6									■		
7			■			■					■
8	■						■			■	
9		■				■					
10								■			
11						■					

Vertical: 1) Apreciat pictor român, autorul tabloului "Ultima cursă de toamnă" – Perioadă de timp 2) Mare poet român, autorul poeziei "Afară-i toamnă" – Culese din copaci şi băgate în saci! 3) Izvorul cu nuanţe de aur şi rubin al euforiilor autumnale – Dop desfăcut! – Conjuncţie 4) Institutul de cercetări pentru documentare tehnică (sigla) – Poetă română de mare sensibilitate căreia îi aparţine poezia "Toamna" (Magda) 5) Sfîrşit de inundaţie! – Făcută toamna pentru viitoarele recolte 6) Automatizări şi mecanizări în telecomunicaţii (sigla) 7) Sfîrşit de toamnă! – Localitate în Austria – Societatea de Ştiinţe Geologice (sigla) 8) Care rodeşte toamna 9) Pictor rus, autorul tabloului "Octombrie" – Greşeli 10) Colorit predominant în paleta toamnei – Într-o clipă! 11) Măsuri pentru bogăţiile de aur – Se micşorează toamna

Dicţionar: IDTC, ATCM, EINS

NELU WEINBERG

PREZINTĂ PAGINILE DE

JOCURI

TOAMNA ASTA, TOTUŞI...

Orizontal: 1) Strînge toamna rodul viilor – A ruginit frunza din vii 2) Se înclină cu tot pămîntul la sosirea toamnei – Se descurcă bine la înghesuială 3) Carte... de horticultură! – Puţini primăvara şi mulţi toamna (sing.) – E toamnă... iar 4) Refugiu montan după o ploaie rămasă de poveste – Balada unui pierde-vară, bătînd toamna înfometat pe la porţi străine 5) Faimă – Covorul dimineţilor autumnale (pop.) 6) Roade culese după eforturi şi muncă susţinută (sing.) – Primii ciorchini... culeşi de pe margine! 7) Din cocori şi rîndunele, cîte-o pereche a mai rămas! – Dă vieţii culori trandafirii în euforii autumnale 8) Unitate de lucru fruntaşă – Scăldată în culoarea toamnei 9) Alee pustie! – Produce îngălbenirea viilor (pl.) 10) Aur cît roata carului (pe masa gospodarului)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1						■				
2				■					■	
3			■			■				
4							■			
5					■				■	
6	■							■		
7		■			■		■			
8				■						
9			■							■
10										

Vertical: 1) Tovarăş de chef, cu mămăliguţă, pastramă şi tulburel – Vara da, iarna ba 2) Vinul din struguri – Vreme de toamnă tîrzie 3) Se repetă în fiecare toamnă! – Toamna vieţii (fig.) 4) Rămaşi singuri după culesul viilor – Început de iarnă! 5) O ultimă escală în drumul tulburelului – Un lac... tulbure! 6) Tomnateci 7) Invocarea paparudelor – Punct terminus de pătrundere a ploii – Specifice fiecărei regiuni! 8) Picături de ploaie prevestind o răcire bruscă (sing.) – Un început virulent! 9) Mere mari! – Scris pe înţelesul tuturor 10) Provoacă scăderea simţitoare a temperaturii

Dicţionar: ROA, ACL

NELU WEINBERG

Dezlegarea jocurilor din *Minimum* nr. 67

A început şcoala: ABECEDAR, B, BILETE, AAA, ANE, SCUTIT, CEGA, ANA, A, E, AFON, OI, INOT, SARE, MATRICOLA, OPAIT, NE, S, DA, SAT, STI, E, AM, RU, IR, REPETENT, O, NEA, INAPTI

Paradoxuri: SPALATORIE, CAPITALISM, ARATAT, STI, PA, E, AVION, ADORARE, RE, RODAJ, SPIN, AXAT, ST, OT, TATUAT, MAI, OLAR, ACAR, RI, ANTICAR

La mulţi ani! : REVELION, SAL, TOAST, ROMANI, CS, SHARON, B, ZE, HRA, INDIA, ANZI, TP, R, LN, P, ESCHOMOSI, ALBII, AAE, CI, DUR, NINS, L, T, ATENTE, CHINA, I, IERNA, AUL, FERICIT, ANNI, URARE, SCOTIA

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

PRINTRE PICĂTURI

Orizontal: 1) Asimilat cu ușurință 2) Prima iubire – Strict autentic 3) A da gata... înainte de termen – Licitat... în public! 4) Cap... cu turban – Scăpat de durere 5) Copii de țațe (sing.) – Feminin singular 6) Ne pune întrebări! – Pagina copiilor 7) Femei care au aceeași chemare (sing.) – O vorbă de dragoste 8) Inofensivă!! (fem., pl.) 9) Un dar... fără pretenții – Diviziune a coroanei 10) Factor de corecție aplicat la volume – Nu-i nimic

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2						■				
3								■		
4					■					
5							■			
6				■						■
7					■					
8									■	
9							■			
10						■				

Vertical: 1) Asta-i de bună credință 2) Prezintă o anumită atracție 3) Trecută prin școala lumii 4) Dau dispoziție – De negăsit printre cronici 5) Dat pe brazdă – Peste! – Arată cum trebuie 6) A pune frîna... la pornire 7) Fapt de importanță vitală – Dat afară din serviciu 8) Capete de acuzare! – Făcută praf 9) Moneda forte a antichității (pl.) – Avansați... înainte! 10) Detașament de avangardă – Aici e SFÎRȘITUL CAREULUI

Dr. RUDOLF LEIZEROVICI

VIN PLOILE

Orizontal: 1) Femeie în folclorul românesc care invoca ploaia 2) Pămînt după ploaie – Continentul în sudul căruia bat vînturile musonice care împart anul în două sezoane: unul ploios și altul secetos 3) Păpușă de lut cu care se invoca odinioară ploaia, în cadrul unor dansuri însoțite de cîntece – Se înseninează puțin! 4) Trăsnea și fulgera (mit.) – Poetă română, autoarea poeziei "Torentul" (Maria) 5) O ploaie... de foc – Doar el a mai rămas după o ploaie de pomină – La 13 noiembrie... cade prima ninsoare! 6) Puțin cam abătut! – Ne apără de ploaie – Urme pe zăpadă! 7) Începe să muncească! – Prin ele se scurge ploaia (sing.) 8) Cînd este "de ploaie", n-are valoare – Mică ploaie mecanizată 9) Au cîte două perioade pluvioase – A mers mult prin ploaie... și are călduri 10) Între tîrziu și toamnă ca-n romanță – Cresc după ploaie

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1									■	
2						■				
3								■		
4					■					
5				■				■		
6			■				■			
7		■				■				
8				■						■
9	■				■					
10				■						

Vertical: 1) Stropi de ploaie (sing.) 2) Plóuat (fig.) – Se spală bine cu apă de ploaie 3) Scriitor român (Octavian), autorul unor reușite "Ploi de stele" – Ploaie cu soare 4) Intră-n galoși! – Începe să fulgere! 5) Tună și fulgeră (pl.) – Plouoat... tare 6) Localitate în Franța – Din primăvară, prin aprilie! 7) Îndrăgostit de frumusețea ei, Zeus a pătruns în temnița în care era închisă sub forma unei ploi de aur – Program 8) Cuprins de trăsnet! – Strop dintr-o ploaie... ce te lasă rece 9) Revărsări din cauza ploilor abundente 10) Poetă română, evreică de origine, autoarea poeziei "Dar iată ploaia" (Nina) – Udate... fără a stropi!

Dicționar: ABOS

DEZLEGÎND... ÎN PLOAIE!

Orizontal: 1) Omul care-aduce ploaia – În scădere... la 34°! 2) Gata să tune și să fulgere (pl.) – Carte mare 3) Printre picături – Piesă din recuzita antipluvială 4) Pică... pe dos! – Pic, pic, pic... 5) Despică cerul în două... prevestind cîndva ploaia – La înălțime... printre picături 6) Plouată – Curelușe 7) Plouați la picioare! – Rupere de nori! – Stau în ploaie 8) Picat... ca din senin 9) Mediul ploilor utile – Stau la adăpost în casă – Fulgeră în depărtare 10) Știe ce-i aia o rafală... de ploaie care te lasă rece – Vreme mai puțin senină... la sfîrșit de toamnă!

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1									■		
2								■			
3				■		■					
4					■						■
5		■						■			
6						■				■	
7			■				■		■		
8										■	
9				■				■			
10									■		

Vertical: 1) Pică încet de sus 2) Se dezlănțuie vijelios – Piesă sîrbească 3) Turnat (fem.) – Stau la hotar! 4) S-a înnorat în depărtare! – Mai marele ploilor 5) Tună și fulgeră – Cu... vînt schimbător! 6) La sută! – Apă rămasă în Italia... de la potop! – Rîu în Zair 7) Înfruntă torentele (pl.) – Elemente prețioase! 8) Precipitații locale! – Se umflă toamna pînă nu mai încape în el 9) Stropi de ploaie după tunet – Vînt din sud! 10) Nu intră în vigoare (fem.) – Picături mărunte! 11) Plouă în casă – Vine cu ploaie

Dicționar: OTA, IRET, TIO

NELU WEINBERG

NU UITAȚI! A APĂRUT REBUS STAR

- CUVINTE ÎNCRUCIȘATE
- CALEIDOSCOP REBUSISTIC
- HOROSCOPUL DVS.
- UMOR...UMOR pentru toate gusturile

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SP⚽RT

• Nici n-am apucat să simţim prea bine "gustul" celor două competiţii fotbalistice de mare anvergură la care am fost admişi anul acesta pentru prima oară – "Cupa Campionilor Europeni" şi "Cupa Cupelor" – şi iată-ne de-acum "pe dinafară". Inimoşii băieţi ai lui Macabi Tel Aviv şi Hapoel Petah Tikva au trecut, ce-i drept, la debut, peste două foarte modeste team-uri, unul maltez (departe de a fi "şoim"!) şi altul norvegian. Tel-aviv-ienii au capotat apoi clar, mai ales în deplasare, la F.C. Bruges. Cei din Petah Tikva au avut curat ghinion. Jucînd cu o echipă consacrată, Feyenoord, la Rotterdam, au "înghiţit" un gol în penultimul minut, iar acasă au cîştigat, insuficient, din păcate, pentru a-şi asigura calificarea. O dublă lipsă de "baftă". Căci, în turul următor, Feyenoord va întîlni formaţia elveţiană Lausanne, pe care Hapoel Petah Tikva ar fi putut, eventual, s-o învingă şi să "meargă" mai departe. Asta-i însă situaţia şi n-ai ce-i face. Fotbalul se joacă pe goluri şi nu cu favorurile exclusive ale zeiţei norocului...

• Acum, cînd *Minimum* iese de sub tipar, ne aflăm la exact trei zile de cînd, la Viena, Israelul a întîlnit Austria în preliminariile noului campionat mondial de fotbal. Am vagi speranţe şi multe temeri. E drept că "naţionala" noastră a venit după un destul de prestigios 0–0 în meci amical, la Budapesta, cu Ungaria, dar rezultatul, cinstit, i se datorează portarului Boni Ghinzburg, care a "prins" o zi extraordinară. Vreau să sper că a repetat figura şi în faţa urmaşilor faimosului "Wunderteam", dar şi că restul echipei, în frunte cu Roni Rosenthal şi Shalom Tikva, cu Iţic Zohar şi Tal Banin, cu Avi Nimni şi Nir Klinger, n-au fost cu nimic mai prejos!

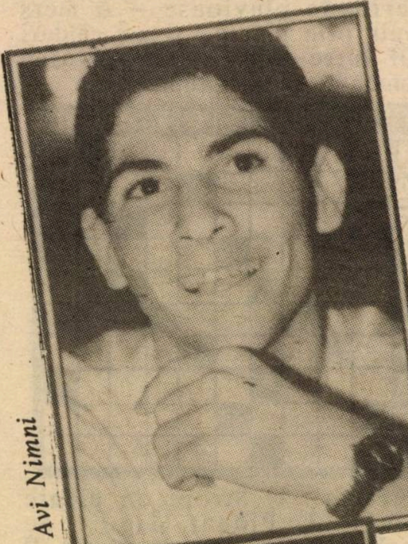

Avi Nimni

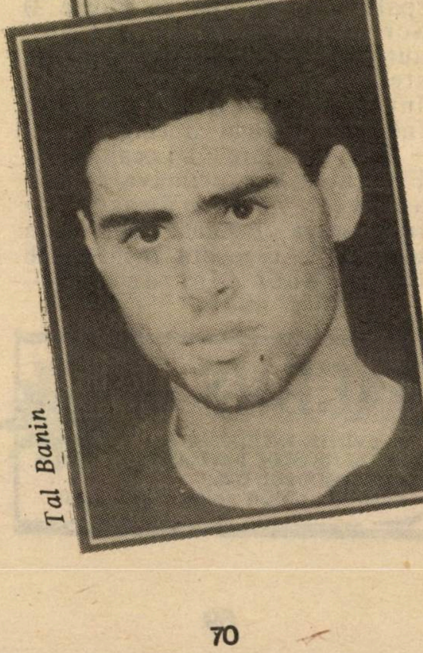

Tal Banin

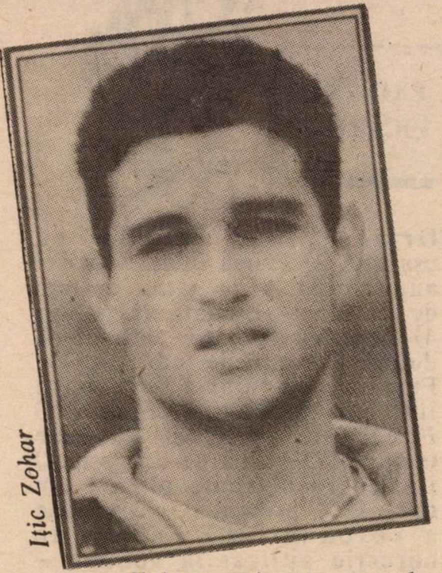

Iţic Zohar

• Edson Arantes do Nascimiento, universal cunoscut, nu numai în cercurile fotbalistice, sub numele de "Pele", despre care se vorbise ca despre un posibil candidat la preşedinţia Braziliei, pare să aibă alte veleităţi... prezidenţiale. Funcţia din care a fost suspendat, recent, prea puţin onorabilul Collor de Mello nu-l tentează. I-ar plăcea să fie numit mai degrabă preşedinte al Federaţiei Internaţionale de Fotbal, cînd, bineînţeles, compatriotul său Joao Havelange se va retrage. E îndoielnic însă că, cu toate meritele lui Pele, viitorul preşedinte al forului internaţional va fi tot un brazilian. A propos de Pele, ştiţi de unde vine această poreclă? Avea 7 ani şi mergea la şcoala primară din orăşelul Bauro. Era micuţ şi slăbuţ şi o colegă de clasă îl striga, în bătaie de joc, "Pele". A îndurat cît a îndurat, pînă cînd, într-o zi, a luat-o la bătaie. Pentru asta l-au eliminat pe două zile. Cînd s-a întors la şcoală, toţi copiii îl strigau "Pele". Şi aşa a rămas. Încă ceva: tatăl lui Pele era jucător profesionist de fotbal, dar la o echipă de mîna a paisprezecea. Cu salariul primit, familia lui abia îşi putea ţine zilele. Pele a primit prima pereche de pantofi la vîrsta de 14 ani, cînd taică-său l-a adus la Sao Paolo, la şcoala de fotbal a clubului F.C. Santos...

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

• Un original meci de tenis, în care s-au pus la bătaie foarte multe parale, s-a disputat recent (nici nu se putea un loc mai potrivit) la Las Vegas. Jimmy Connors (40 ani) a întîlnit-o pe Martina Navratilova (36 ani). Amîndoi, încă activi pe "courts"-urile internaționale, dar depășiți de-acum (deh, vîrsta bat-o vina!) de generația mai tînără. Pentru acest meci, s-au stabilit condiții speciale. La fiecare serviciu al lui Connors, Navratilova a beneficiat de două servicii, iar partea de teren a lui Connors a fost mai mare decît cea a adversarei. Meciul a durat mai puțin de o oră și jumătate, exact: 88 de minute, terminîndu-se cu victoria lui Jimmy: 7-5, 6-2. Recompensa a fost însă egală. Atît Connors, cît și Navratilova au primit cîte o jumătate de milion de dolari. Nu ni se spune dacă au sporit sau au diminuat aceste sume, încercîndu-și șansele, la "black-jack",în cazinourile din oraș...

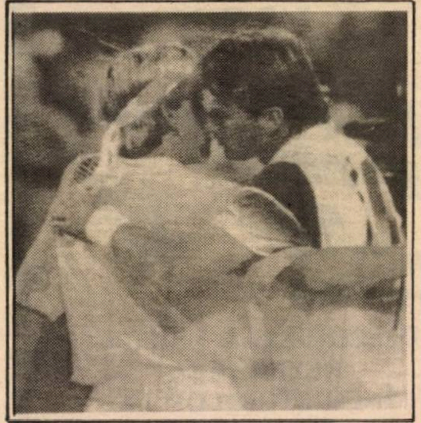

Jimmy Connors o sărută pe Martina Navratilova după meciul sexelor

• Macabi Tel Aviv, una din cele mai bune echipe de basket din Europa, se află, din acest sezon, sub o nouă conducere tehnică. Iacov Adler, fostul secund al lui Zwicka Scherf, a preluat postul de antrenor principal, misiune foarte grea și de mare răspundere. Căci, cu toate problemele pe care le avem pe cap, se poate spune că, într-o oarecare măsură, barometrul bunei dispoziții a israelienilor depinde și de rezultatele basketbaliștilor lui Macabi Tel Aviv în "Cupa Campionilor Europeni". Iacov Adler (41 ani), originar din Haifa, dar locuind de peste un sfert de veac în Bat Yam, e o fire calmă, echilibrată, rațională, exact opusă celei a predecesorului său, impulsivul Zwicka Scherf. Fiul său, Dudi (17 ani), elev în ultima clasă de liceu, e vedeta selecționatei de juniori a țării, tot la basket, se înțelege, cu mari șanse de a intra în prima garnitură a echipei antrenate de "abale". Pe merit, nu cu... protecție!

• Nu-i simplu, nici ușor, să ajungi arbitru internațional de fotbal, chiar dacă în țară te bucuri de un bun renume. Recent, trei candidați la prestigiosul ecuson, Sabi Elkenave, Iacov Ben-Hamo și David Demercato, au "căzut" la examenul de limbă engleză. Cu totul neașteptat, cel puțin pentru ultimii doi, căci Ben-Hamo e absolvent de facultate, iar Demercado e originar din... Anglia. Patru candidați, printre care Amit Klein (fiul "românului" Abraham Klein) și arabul Sohil Daud, au trecut examenul cu succes. Alți cinci candidați, în schimb, au preferat să absenteze, susținînd că nu stăpînesc îndeajuns engleza. Așa că se vor rezuma să dea dispoziții jucătorilor, ca și pînă acum, doar pe terenurile naționale și "rak be-ivrit"...

• "Plouă" cu atleți din fosta Uniune Sovietică în sportul de performanță israelian. Despre unii dintre ei există temeri că n-ar fi evrei. Ministerul de Interne cercetează situația acestora și urmează să decidă dacă au dreptul de a beneficia de Legea Reîntoarceii. Cel mai valoros dintre atleții ex-sovietici sosiți în țară ca "olim hadașim", Evgheni Krasnov, proaspăt recordman al Israelului la săritura cu prăjina, e foc pe ziarul "Maariv", care i-a pus judaismul la îndoială. *"Tatăl meu e într-adevăr creștin, dar mama e evreică și n-am venit aici cu acte falsificate"*, a declarat el. Trebuie să recunoaștem: cu talentul lui, ar fi păcat, mare păcat, dacă ar fi altfel!

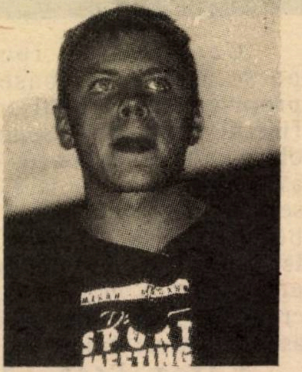

Evgheni Krasnov: e greu să fii evreu

• Toată lumea, în Israel, l-a simpatizat pe Aulcie Perry, primul basketbalist negru american care a dus la masiva "colorare" a acestei ramuri de sport în țara noastră. Și el s-a simțit minunat printre noi. A trecut la judaism și a avut aci un îndelungat "roman" cu manechinul Tami Ben-Ami.

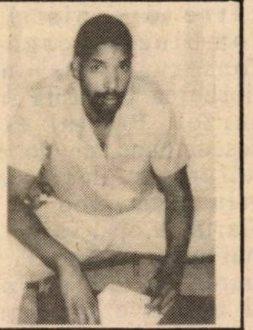

Aulcie Perry: de ce-ai făcut asta, Aulcie? O să te-arunce viața la coș!

Apoi, într-o bună (vorba vine) zi, a plecat în Statele Unite, s-a încurcat într-o sordidă afacere cu droguri, l-au arestat și judecat și l-au condamnat la zece ani de închisoare. După ce a executat o parte din pedeapsă, a fost eliberat "pe parolă", interzicîndu-i-se să părăsească statul Carolina de Nord. Se spune că abia aștepta să i se isprăvească "parola", pentru a reveni în Israel, de unde a primit unele propuneri, ca antrenor și chiar ca jucător. El a recidivat însă, a încălcat condițiile eliberării și aceasta l-a readus la închisoare, unde va trebui să rămînă încă doi ani bătuți pe muchie, pînă în octombrie 1994...

G. MODEANU

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• Sànàtatea

LEGUMELE ÎN MEDICINĂ

Conopida. Se recomandă persoanelor nervoase pentru proprietăţile ei tonifiante. Prin fiertul înăbuşit al conopidei se obţin mîncăruri foarte gustoase, avind şi avantajul de a se putea servi şi frunzele ca şi cotorul, bogate în săruri utile. Este o legumă recomandată în special artriticilor. Conopida consumată crudă în salate are efecte bune asupra vezicei biliare.

Varza. Prea adeseori dispreţuită, considerată ca un aliment greu de digerat, varza merită o serioasă atenţie în ceea ce priveşte proprietăţile ei întăritoare, vitalizante ca şi pentru reala sa valoare alimentară. Varza conţine o oxidază foarte activă, săruri organice (sulf în combinaţie organică perfect asimilabilă de către organism). Această combinaţie organică este conservată însă numai prin fierberea înăbuşită sau în ulei a verzei. Fiertul ei în apă o descompune, de unde şi mirosul sulfuros neplăcut ce se degajă prin acest mod de preparare. Fiartă în apă, varza devine mult mai greu digerabilă şi pierde o mare cantitate din proprietăţile ei nutritive şi curative. Varza este indicată în regimul femeilor gravide, din cauza puterii sale remarcabile de reminelarizare. Proaspătă şi crudă în salată, este recomandabilă în special pentru bogăţia ei vitaminică. Zeama de varză acră este dezinfectantă pentru intestine, îndepărtează viermii intestinali, dizolvă calculii renali şi depozitele artritice. Datorită sulfului ce-l conţine, zeama de varză are o acţiune favorabilă asupra pielei şi diverselor maladii ale pielei. E recomandabilă bolnavilor de plămîni. Ea conţine o cantitate infimă de arsenic şi iod în combinaţii organice, extrem de necesare bunei funcţionări a organelor corpului omenesc.

Medicii o recomandă ca un remediu foarte indicat contra turburărilor rinichilor, vezicei biliare şi inflamaţiei uretrei.

Castravetele. Castravetele conţine 97% apă, este foarte puţin nutritiv, avînd numai 14 calorii la kilogram, dar este un aliment avantajos pentru persoanele care urmează un regim alimentar în care trebuiesc calculate caloriile. Pentru îngrijirea tenului, castravetele poate fi folosit în bucăţi sau sub formă de zeamă, asociat cu alte produse. Felii subţiri de castravete aplicate pe toată faţa calmează iritaţiile produse de soare, vînt şi briza mării. Pentru a calma oboseala ochilor, este indicat să aplicaţi cîte o felie de castravete pe fiecare ochi. O metodă pentru a calma iritaţiile pielei este şi aceasta: se cojeşte castravetele, se taie în felii rotunde, se lasă să stea două ore, după care se presează într-un tifon. Zeama astfel obţinută uşurează mîncărimile pielei, constituind de asemenea un bun tonic pentru epidermele deshidratate. O altă loţiune se obţine amestecînd un sfert de pahar de zeamă de castraveţi cu un sfert de pahar de apă de roze şi jumătate pahar de apă de colonie. O excelentă mască de înfrumuseţare se obţine din zeama unui castravete, amestecată cu o linguriţă de smîntînă, un albuş bătut spumă, o linguriţă tinctură de benjoin, o linguriţă decocţie de ceai şi o linguriţă de apă de roze. În comerţ se găsesc numeroase ape, loţiuni, creme, produse de înfrumuseţare, la baza cărora se află zeamă de castravete.

MEDICUS

D-ALE MEDICINII

– Domnule doctor, mai bine mor decît să mă operez!

– Nu-ţi face probleme, domnule, îl linişteşte chirurgul pe bolnav. De foarte multe ori se îmbină armonios amîndouă.

•

– De ce sînteţi în doliu, doamnă Cohn?

– A murit soţul meu, Tuviahu.

– Cum?!? Doar era un om sănătos!

– Da, e adevărat, dar s-a făcut o chetă la sinagogă şi un turist american a scăpat pe jos o bancnotă de 100 de dolari – şi sărmanul a murit... la înghesuială.

(Comunicate de colaboratorul nostru NORBERT SCHMETTERLING, Beer Sheva)

‹BITAHON›

BAT-YAM
STR. BALFUR 123

טחון
ת-ים

פלדלת
רב-בריח

• DESCHIDEREA UŞILOR ŞI REPARAREA ÎNCUIETORILOR LA AUTOMOBILE

• DUPLICATE (COPII) LA TOATE TIPURILE DE CHEI

NOU !

• CONFECŢIONAREA A ORICE FEL DE CĂRŢI DE VIZITĂ GRAVATE, DIN ALUMINIUM, ARAMĂ, PLASTIC

TELEFON: 5523873
TELEFON PENTRU SERVICIILE DE NOAPTE: 582290

SERVICI PERMANENT (24 DE ORE)

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
(Şi invitaţii lui)
la RESTAURANT...

"CASA DEL PEPE", rh. Mohliver 23 alef, Petah Tikva

Cea mai bună pizza din regiunea Tel Aviv se găseşte la "Casa del Pepe". Am luat în considerare nu numai părerea localnicilor. Dar trebuie precizat, de asemenea, că nu e o părere generală, ci doar opinia unor oameni pricepuţi în materie, care au călătorit mult şi au putut savura produsul în diferite ţări, inclusiv în Italia, unde se preupune că ar fi patria lui.

Aici se cuvine o paranteză: deşi numele o descrie ca fiind de origine italiană, pizza pare, mai curînd, rezultatul imaginaţiei gastronomice anglo-saxone. Concentrarea, într-un singur fel, a cîtorva alimente picante care să stimuleze apetitul şi să scurteze timpul de consum este, cum bine se ştie, una din practicile bucătăriei americane. Dar pizza, oricît ar părea de ciudat, nu este nici italienească, nici anglo-saxonă; ea îşi are originea în Franţa, provenind din ceea ce s-a numit "omleta parohului". Conform descrierii lui Brillat-Savarin, aceasta era "rotundă, pîntecoasă şi bine coaptă", fiind "deosebit de ispititoare pentru văz şi pentru miros". Celebra doamnă Juliette Récamier, care a ocupat, la Paris, vreme de peste douăzeci de ani, tronul frumuseţii, al eleganţei şi bunului gust, a fost fascinată de acest fel de mîncare pe care l-a văzut, pentru prima oară, în casa unui paroh unde se afla ca invitată la cină. Era o omletă cu ton, preparată într-o tigaie cu unt, mărar, suc de lămîie şi lapţi de crap bine spălaţi şi albiţi în apă clocotită. În prealabil, s-au bătut 12 ouă la care s-a adăugat o bucată de ton nu mai mare decît un ou de găină. Important este ca omleta să iasă crescută, deasă şi molcuţă. Se mai cere ca platoul pe care se serveşte să fie uşor încălzit. Cam aşa suna reţeta pe care parohul i-a dictat-o, cu toată gentileţea, invitatei sale.

Doamna Récamier s-a grăbit să lanseze omleta la cinele ei mondene. A obţinut un mare succes.

Nu e greu să descifrăm în "omleta parohului" un fel de strămoş, în linie directă, al pizzei. Desigură că reţetarul ei s-a modificat neîntrerupt şi el diferă, acum, de la o ţară la alta şi chiar de la o stradă la alta. Între timp, a devenit o "instituţie" şi a căpătat faimă şi autoritate comercială... Există pizza "Continental", pizza "Hut", pizza "Chicago", dar cea de Mohliver, fabricată la "Casa del Pepe" rezistă, cu brio, oricărei concurenţe. Spuneam că aici se face pizza pentru cunoscători, deci la mesele acestui bufet n-ai să vezi îmbulzeala care e la cîţiva paşi mai încolo, în piaţa Hagana, unde pizza se serveşte în cîteva feluri diferite. Pentru rafinaţi ea are, însă, o componenţă precisă, incluzînd, obligatoriu, ciupercile mărunte, caşcavalul degresat şi un tratament special al aluatului, care e servit, întotdeauna, la fel de rumen. Pizza este vegheată, în cuptor, cu cea mai mare atenţie: personalul nu se mulţumeşte să consulte ecranele instalaţiei de încălzire, ci ia "contact direct" cu produsul aflat înăuntru.

În urmă cu cîteva săptămîni, într-o sămbătă seara, a avut loc, tot pe Mohliver, peste drum de "Casa del Pepe", inaugurarea casei de modă "O, la, la!". Era lume multă; operatori de la televiziune, fotografi, rochii lungi, paiete, fracuri, într-un cuvînt, ţinută de "high-life", deşi noaptea era caldă, cu tendinţe accentuate către "fierbinte". În faţa magazinului, printre jerbele de flori, se aflau cîteva mese cu o varietate de gustări pe care am reuşit să le număr pînă la 54, după care m-am încurcat. Atmosfera era molcomă, invitaţii speciali şi cei "ad-hoc", adică aflaţi în trecere, pălăvrăgeau, fotografii scăpărau, din cînd în cînd, din "blitz"-uri. Lumea "lua" cîte o îmbucătură, mai mult din politeţe şi pentru a însoţi băuturile: în principal răcoritoare şi foarte puţin whisky şi "Martini". Patroana magazinului a avut însă fericita idee (cine să aibă "idei", dacă nu o creatoare de modă?) de a comanda, de vis-à-vis, de la "Casa del Pepe", porţii pantagruelice de pizza. Au sosit, destul de repede, pe platouri speciale, fierbinţi şi gata tăiate în porţii.

Dintr-odată, atmosfera s-a înviorat, parcă s-a făcut mai multă lumină, chiar şi stelele, pe cer, au devenit mai strălucitoare. Operatorii şi fotografii au intrat în acţiune, oaspeţii au devenit mai activi. S-a mai adus o serie de porţii noi de pizza care au dispărut imediat de pe mese. Apoi încă o serie... Au rămas, stinghere, gustările rafinat construite şi expuse după toate regulile estetice. Păreau ruşinate că tocmai ele, culmi ale aristocraţiei gastronomice, au fost învinse de cea mai populară mîncare de pe glob... Era victoria unuia din principiile lui Lucullus (de care patroana avea, desigur, cunoştinţă): "o gustare pe placul tuturor reface forţele musafirilor osteniţi".

Într-adevăr: o, la, la!

Carol Isac

Un banc din lumea presei ebraice:

– Ştii de ce a cumpărat milionarul Iaacov Nimrodi ziarul "Maariv"?

– Nu. Chiar sînt curios să ştiu...

– Fiindcă el, ca milionar, nu ştie multe. Într-o dimineaţă, cînd a ieşit din casă, nevastă-sa i-a strigat din balconul vilei: Iaacov, nu uita să cumperi un ziar!!!

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

CREME LA PAHAR

- *De vanilie:* se amestecă 1 praf instant puding vanil cu 1 pahar cu lapte într-un castron, cu lingura de lemn. Se bate apoi la mixer pînă ce crema s-a întărit şi este spumoasă. Separat se bat 2 albuşuri cu 2 linguri zahăr şi un praf vanilie şi se adaugă la cremă, amestecînd uşor. Se pune în pahare late cu picior şi se ornează cu cîteva boabe de struguri. Se dă la frigider.
- *De ciocolată:* se amestecă 1 praf instant puding cu gust de ciocolată cu 1 lingură cacao, 1 lingură de zahăr şi un pahar şi jumătate lapte. Se bate la mixer pînă ce se întăreşte şi devine o cremă spumoasă. Separat se bate un săculeţ cu frişcă şi se adaugă la crema de cacao. Se pune în pahare late cu picior şi se ornează cu felioare de banană sau cu ciocolată albă rasă.
- *De cafea:* se prepară la fel cu cea de ciocolată cu deosebirea că se înlocuieşte lingura de cacao cu 1 lingură nescafe. Din frişca bătută se reţine jumătate de pahar, înainte de a o amesteca cu restul cremei de cafea. Cu această frişcă se vor orna paharele cu cremă.
- *Geleu de iaurt:* se amestecă 2 borcănele cu iaurt cu 1 lingură zahăr şi se lasă deoparte. Separat se dizolvă 1 plic cu geleu OSEM cu gust de lămîie, cu 1 pahar şi jumătate apă clocotită. Se adaugă zeama şi coaja rasă de la jumătate lămîie. Cînd s-a răcorit puţin geleul se amestecă cu iaurtul şi se toarnă în pahare înalte cu picior. Se decorează cu o felie de lămîie prinsă de gura paharului. Se ţine cel puţin două ore la frigider, apoi se poate servi.

YLANA

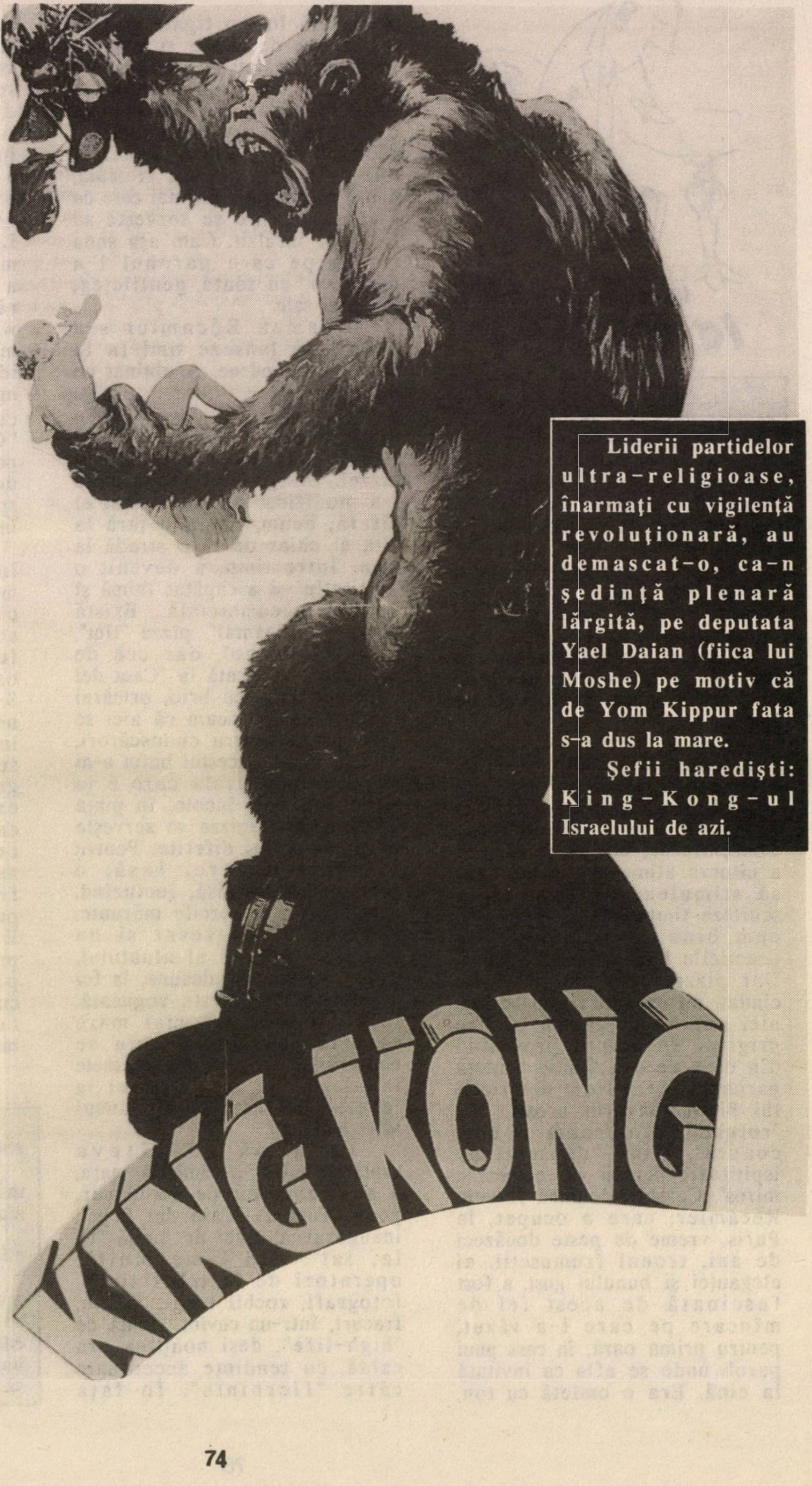

Liderii partidelor ultra-religioase, înarmaţi cu vigilenţă revoluţionară, au demascat-o, ca-n şedinţă plenară lărgită, pe deputata Yael Daian (fiica lui Moshe) pe motiv că de Yom Kippur fata s-a dus la mare.

Şefii haredişti: King-Kong-ul Israelului de azi.

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

ASOCIAŢIA EVREILOR DIN ROMÂNIA VICTIME ALE HOLOCAUSTULUI

Stimate D-le Mirodan,

Vă adresez o rugăminte din partea *Asociaţiei evreilor din România victime ale Holocaustului*, asociaţie care fiinţează de peste doi ani şi care militează pentru:

– Recunoaşterea Holocaustului din România, care a avut deosebit de numeroase victime în anii celui de al doilea război mondial la Iaşi, Dorohoi, Bucureşti, Transilvania, etc., etc., etc.

– Obţinerea de despăgubiri reparatorii din partea *statului german* pentru foarte puţinele victime ale Holocaustului care încă mai trăiesc în România (cca 1800, în majoritate bătrîni, bolnavi şi suferinzi). Evreii din România victime ale Holocaustului sînt dintre foarte puţinele victime care nu au primit *niciodată* asemenea despăgubiri.

– Obţinerea, pentru aceste victime, din partea *statului român*, a unor despăgubiri materiale şi drepturi sociale, asemănătoare celor acordate prin diverse măsuri legislative şi altor categorii de cetăţeni, victime ale regimurilor trecute (veterani de război antisovietic, opresaţi politici etc.)

Din păcate, la multiplele noastre memorii, cereri, audienţe, adresate autorităţilor române şi germane, nu am primit pînă acum decît nişte vagi promisiuni.

Este motivul pentru care rugăm şi revista dvs. să ia atitudine în susţinerea justelor noastre revendicări, accentuînd că şi acestea ar trebui privite ca o reală formă de respectare a drepturilor omului, de care se face atîta caz şi în România.

Prof. FELIX PASCAL
Bd. M. Kogălniceanu 35
Bucureşti

INFORMATORII SECURITĂŢII

În revista "Minimum" (nr. 65-66, aug.-sept. 1992), la rubrica "Poşta", scrie d. Isidor Vais: "Nu vă mai ocupaţi de informatorii Securităţii".

D. Isidor Vais din Natzeret-Illit e de părere că, în problema informatorilor Securităţii între anii 1948-1989, se face în mod "nejustificat" o vîlvă dăunătoare. Domnia sa cere ca "Minimum" să nu se mai ocupe – şi să-i sfătuiască şi pe alţii să nu se mai ocupe – de această problemă aducătoare de nenorociri victimelor nevinovate – informatori şi cei din jurul lor: familia, prietenii etc.

D. Vais se foloseşte de ospitalitatea revistei "Minimum" ca să ne informeze că "printre toţi – zeci, sute, mii – de informatori, făcuţi pe bandă rulantă, ai Securităţii anilor 1948-1989, nu a existat – nici de leac – un singur informator voluntar. Toţi, dar absolut toţi, au fost victimele nevinovate ale unor şantaje."

Cui adresează d. Vais această "informaţie"? Cititorii acestei reviste sînt originari din România, au trăit sub regimul respectiv şi ştiu foarte bine că nu *"toţi, dar absolut toţi"* (sublinierea noastră, S. S.) au fost victime nevinovate. În anii aceia am trăit la Bucureşti, şi cunosc mulţi evrei care n-au fost informatori, nu au fost membri de partid, nu au folosit cuvîntul "tovarăş", nu au aplaudat cînd s-a scandat "Stalin! Stalin!" – şi pentru aceste delicte nu au fost nici spînzuraţi, nici deportaţi, iar cu timpul au ajuns în Israel. Nu vreau prin aceasta să apăr regimul odios şi criminal din România acelor ani, dar nici nu vreau să eliberez de răspundere pe informatori şi pe toţi profitorii regimului.

D. Vais a fost lt. colonel de Miliţie. Ştim noi ce a însemnat un asemenea grad în regimul comunist. Ştim ce trecut trebuia să aibă cineva ca să ajungă lt. colonel de Miliţie şi mai ştim care erau ocupaţiile şi îndatoririle unui lt. colonel, mai ales dacă era şi evreu. În loc să ne dea informaţii inexacte, d. Vais ar face mai bine să ne povestească în ce fel se ajungea în România lt. colonel de Miliţie. Sper că n-o să ne spună că a fost forţat de regim să primească această funcţie.

Colaboratorii regimului care s-au căţărat în posturi înalte să-şi recunoască păcatul şi să-şi exprime regretul, în loc să caute să muşamalizeze adevărul. Înţeleg că nu este plăcut să se vorbească de funie în casa spînzuratului, dar cel puţin nu provoca şi nu închide gura celor care au văzut, simţit şi trăit pe pielea lor fărădelegile regimului şi ale colaboratorilor lui.

S. SITNOVITZER
Tel Aviv

Fără îndoială că, atunci cînd a citit manuscrisul "Nu vă mai ocupaţi de informatori", d. Mirodan a exclamat, fericit, "Evrica!"

Bucata, exilată la rubrica "Poşta", este antologică, strălucind şi de acolo ca un diamant între sticlării. Are scurtime cehoviană, claritate voltairiană, ingenuitatea preclasicilor şi absurdul distilat al lui Urmuz, Tristan Bernard, Jules Renard. Pe scurt, este o mică bijuterie de umor negru, sau, după plastica expresie germană, de umor de spînzurătoare. Este atît de evocativă, încît, cu toată căldura, ne ia cu frig în spate.

În introducere, este un apel la tăcere, apoi la uitarea faptelor de către persoanele în cauză. În caz contrar, trebuie să purtăm blamul pentru eventuale nenorociri. Urmează o discretă avertizare asupra unor "surprize neplăcute" ce ne pot aşteapta. În încheiere, sîntem asiguraţi că, de fapt, sus-menţionaţii turnători au fost victime şi nu călăi, cum, în ignoranţa noastră, am fost tentaţi să credem.

Aşa este. Noi, obiectele activităţii lor, le-am determinat soarta de victime, pentru că, dacă nu am fi existat, nimeni nu i-ar fi utilizat ca agenţi ai spaimei.

Fără îndoială, informatorii au fost puzderie, şi am fost

POŞTA

făcuţi să credem că sînt şi mai mulţi. Idealul "organelor" ar fi fost să fim toţi, în care caz am fi devenit concomitent şi victime şi călăi. Desigur, idealul de informare absolută, ca şi alte noţiuni "absolute", era imposibil de atins. Şi atunci unii, înclinaţi prin naştere sau slăbiciune spre acest apostolat spiritual, şi-au asumat povara. Mulţi informatori erau cunoscuţi ca factori de descurajare, mulţi erau necunoscuţi, dar omniprezenţi, un fel de sfînt duh al "organelor".

Scriitorul evreu-rus Vasili Grossman, în marea sa povestire "Panta Rhei", face un proces literar imaginar informatorilor. Verdictul este absolvirea de răspundere, aceştia fiind declaraţi victime. Citez: "Da, da, ei nu sînt vinovaţi, ei au fost mînaţi de întunecate forţe de plumb... Poate că însăşi natura umană i-a generat pe informatori. Poate îi generează vreo glandă secretă internă, plescăiala terciului în burtă, grohăiala gazelor în intestine." Şi, în concluzie: "Şi dacă sînt vinovaţi, şi dacă nu sînt, odios e faptul că ei există. Odioasă este latura animalică a omului. Tocmai din această latură băloasă, păroasă, josnică a esenţei umane se nasc turnătorii."

Dr IACOB OSTFELD
Natania

FILARET BARBU ŞI VENETICII

În cele ce urmează, mă voi referi la atitudinea compozitorului român Filaret Barbu faţă de evrei şi la legăturile sale strînse cu aceştia pe plan uman şi artistic,

În Lugojul său natal, pe la începutul acestui secol, populaţia evreiască reprezenta aproape 6% din numărul locuitorilor. Elev fiind la liceul "Coriolan Brediceanu", Barbu a legat multe şi sincere prietenii cu colegii evrei, păstrînd aceste prietenii vreme îndelungată. Aşa a fost legătura lui de o viaţă întreagă cu Dr. Arnold Kirschner, cel care va deveni mai tîrziu preşedintele asociaţiei sioniştilor din Lugoj.

Filaret Barbu a fost elevul lui Ion Vidu şi al Dr-ului Iosef Willer, profesori care i-au deschis orizontul spre muzica orientală – element comun muzicii evreieşti şi celei româneşti. I. Willer, deşi neevreu, a fost unul din sprijinitorii înfiinţării corului evreiesc "Hazamir" şi dirijorul şi organistul principal (alături de dna Maria Abraham) al Templului din Lugoj. Ca elev al lui Willer, Barbu a asistat la multe manifestări muzicale ale evreilor din localitate, devenind apoi el însuşi un activ îndrumător al corului sus-amintit.

Pentru acest cor, Filaret Barbu a armonizat cîteva cîntece evreieşti pe texte ebraice care au fost executate cu succes în mai multe concerte. Printre acestea, amintesc "Două cîntece din Palestina" (1935), "Cîntece orientale" şi "Melodii palestiniene" (acestea din urmă pe versuri de Rachel Schai şi J. Milet – 1936).

La îndemnul lui Filaret Barbu, I. Andermann a tradus "Lugojana" lui Ion Vidu în ebraică, sub titlul "Bat haharim", iar corul "Hazamir" a executat această piesă sub direcţia prof. Francisc Tietz la concertul din 7 mai 1932 cu un deosebit succes, al cărui ecou a vibrat în tot Banatul. Corul "Hazamir" a mai executat, în alte concerte, cîntecele lui Filaret Barbu "Lugojana nouă" (pe versuri de Luca Vidu) şi "Hop cica" (pe versuri de Miu-Lerca).

După succesul premierei operetei sale "Florentina" din anul 1940 la Lugoj, pe scena teatrului "Traian Grozăvescu", compozitorului i-a venit ideea de a scrie o operetă cu subiect strict local, lugojenesc. În vederea realizării ei, el a apelat la evreul A. Schwager, poet şi prozator de limbă maghiară şi germană, care a fost un expert în istoria Banatului şi, mai ales, a Lugojului, şi de care pe compozitor îl lega o amiciţie de cîteva decenii. Iosef A. Schwager i-a propus, printre altele, şi subiectul legendarei Ana Lupu, furnizîndu-i toate datele necesare. E vorba de frumoasa şi oacheşa ţărăncuţă de pe malul drept al Timişului, despre care localnicii au ţesut atîtea cîntece şi poveşti, poreclind-o "Ana Lugojana". Subiectul l-a încîntat pe compozitor, şi amîndoi au purces la lucru pentru alcătuirea libretului. Vîltoarea vieţii însă i-a despărţit, Filaret Barbu fiind mutat la Bucureşti. Astfel, opereta a luat calea actualizării, compozitorul colaborînd cu alţi literaţi din capitală. "Ana Lugojana" a văzut lumina rampei la Bucureşti, în 1951, şi nu la Lugoj unde fusese proiectată iniţial premiera.

Filaret Barbu a fost invitat mereu ca oaspete de onoare la toate concertele corului Templului, organizate şi conduse de prim-cantorul Czitrom Geza (care mai tîrziu a colaborat ca solist la Opera Maghiară din Cluj). Pe muzician îl mai legau şi alte prietenii cu evreii din Cluj. El şi-a exprimat nu odată oroarea faţă de atrocităţile comise de regimul antonescian împotriva evreilor în anii războiului.

În 1984, Filaret Barbu s-a stins din viaţă, la vîrsta de 81 de ani. A fost înmormîntat modest, la cimitirul românesc din Lugoj.

TUVIA SCHWAGER
Kiriat Motzkin

ŢARA MINUNILOR

Se ştie, nu de azi, nu de ieri, că sîntem poporul şi ţara cu minuni. Pentru Macabei, a ars picul de ulei o săptămînă, luminîndu-le bezna. Esther şi Mordechai au reuşit în ultimul ceas să-i salveze pe coreligionari de la moarte. E o minune cum neamul nostru, păstrîndu-şi credinţa şi tradiţia, a înfruntat prigoanele, asupririle, pogromurile şi camerele de gazare, şi a reuşit, în 1948, să creeze Statul Israel, devenit, în aproape jumătate de secol, a ţară competitivă în toate domeniile. Războiul din Golf a provocat unele pagube materiale, dar a fost o minune că victime omeneşti nu au fost, cu excepţia unor cazuri izolate.

Nu e o minune că peste patru sute de mii de ruşi au descins aici în doi ani şi vreo 15.000 de etiopieni în cîteva zile?

POŞTA

Tot o minune e, socot eu, faptul că, la cele 1.200.000 de vehicule care circulă pe şosele şi pe străzi, şi cu superficialitatea cu care conduc tinerii de 18-20 de ani, cu permise nou-nouţe, accidentele, deşi grave, nu sînt încă şi mai numeroase.

În rîndul minunilor e reducerea cu aproape 5% a unor tarife telefonice. Anticii spuneau "Mă tem de greci cînd fac daruri". Parafrazînd, zic şi eu că mi-e frică de BEZEK, să nu caute să recupereze "paguba" pe alte căi.

Îmi doresc minunea de a vedea cum vecinul, salariat la societatea de electricitate, va stinge luminile care ard fără noimă şi va reduce ceva din folosirea radiatoarelor, a aerului condiţionat şi a altor aparate.

Minune ar fi dacă se va ajunge ca şi cei bătrîni şi cei mai puţin înstăriţi vor putea să facă vizite şi să plece de ici-colo şi în zilele de şabat sau sărbători religioase. De ce se poate la Haifa, iar la Tel Aviv şi Ashdod nu?

Altă minune va fi cînd fiecare cetăţean, adult sau copil, va înţelege că oraşul şi strada sînt ale tuturor, şi nu numai ale celor care fac zgomot şi aruncă deşeurile unde le vine.

Tot o minune se va petrece şi în clipa cînd aşa zişii politicieni vor avea o şiră a spinării care nu se îndoaie uşor şi o ţinută morală mai înaltă decît înălţimea scaunului de deputat sau ministru.

În fine, numesc minunea minunilor ora, ziua sau anul cînd va veni liniştea, pacea şi apropierea între popoare pe această bucată de pămînt, iar cuvîntul SHALOM va însemna nu numai "bună ziua".

Dr. G, MĂNESCU
Bat Yam

SÎNT SINGURĂ

Domnule Mirodan,

Am 63 de ani şi sînt văduvă. Am venit în Israel la 45 de ani, cînd e mai uşor să-ţi faci relaţii decît prieteni. Prietenii au rămas în România sau au plecat în America, iar vizitele sporadice nu pot umple viaţa cuiva. Resimt acest lucru mai ales în ultimii doi ani, de cînd am rămas văduvă, după o viaţă destul de bună, în care nu au lipsit satisfacţiile profesionale ale soţului meu, călătorii şi relaţii. Din păcate, după moartea lui, am realizat că tot ce aveam în comun cu noii prieteni nu mă mai interesa şi m-am izolat în mod conştient.

Acum însă îmi dau seama că această izolare nu poate continua fără efecte dăunătoare pentru mine, şi mă văd pusă în situaţia de a-mi căuta un nou cadru social. Presupun că există o categorie destul de mare de văduve şi văduvi, care nu au copii, sau, dacă au, doresc să aparţină unui grup de oameni de aceaşi vîrstă, cu preocupări asemănătoare, cu care să se întîlnească, să discute, să se plimbe sau să meargă la spectacole, să călătorească etc. Bineînţeles că nu e exclus ajutorul pe care şi-l pot da unul altuia.

Nu sînt interesată să mă căsătoresc sau să-mi caut un prieten, ci doar să-mi fac mie şi altora mai plăcuţi ani de pensie.

Dacă se poate, vă rog să publicaţi faptul că rog pe cei ce, eventual, sînt în situaţia mea, să-mi scrie la POB 53089 TEL AVIV

ŞPERŢ, ŞPERŢ, ŞPERŢ

De multe ori în viaţă m-am întrebat dacă este bine sau nu să dai sau să primeşti şperţ. Nu-mi amintesc să fi primit ceva sub această formă, dar nu-mi pot aminti nici de cîte ori am dat şperţ, sau, mai precis, am fost *obligat* să dau şperţ.

Anul 1919. Rămăsesem, pe neaşteptate, fără tată. Eram cinci copii în casă. Mama – încă nu împlinise patruzeci de ani –, înăltuţă, subţirică şi frumoasă, părea mult mai tînără. Cu mîncarea ne descurcam oarecum, căci o soră a mamei ne gătea în fiecare zi o supă de carne de vacă. Asta era masa de prînz. Pentru seara, ceva din rasolul de la prînz, din care păstram cu grijă o bucăţică, o gulie şi o lipie. Mai greu era cu chiria. Locuiam în Calea Rahovei 29, unde aveam, la stradă, o prăvălie – librărie şi jucării –, iar în spate, ca locuinţă, o cameră mare în care locuiam cu toţii. Proprietar era Societatea de Cultură Macedo-Română, care deţinea mai multe apartamente închiriate în blocul nostru.

Secretarul şi administratorul clădirii era un oarecare Ruiu. Chiria o plăteam lunar. De cîte ori mergea să achite chiria, mama insista să merg şi eu cu dînsa. Mama, săraca, îl rugase pe secretar, Dl. Ruiu, să-i scadă ceva din chirie. El administra şi de el depindea această treabă. "Dacă ai fi drăguţă cu mine, aş fi şi eu drăguţ cu dumneata", repeta el de cîte ori mama se ducea să plătească chiria. Eu nu înţelegeam de ce mama nu este "drăguţă cu el". Mai mult chiar, îmi amintesc că, în timp ce coboram scările cu dînsa, supărat cum eram, am şi întrebat-o, încruntat: "Mamă, de ce nu eşti drăguţă cu Dl. Ruiu?"

Nu a trecut prea mult timp pînă să înţeleg ce dorea el de la mama; să înţeleg de ce mama mă lua întotdeauna cu dînsa atunci cînd se ducea să plătească chiria... să înţeleg rostul canapelei, destul de îngrijită în comparaţie cu mizeria şi praful din biroul său... să înţeleg rostul cutiei cu ţigări parfumate... să înţeleg rostul unei sticle pe a cărei eticheta scria "Coniac" şi al celor două pahare de lîngă ea, să înţeleg că...

"Ce-ar fi, mamă, să mergem la Duduni?" Doctorul Vasile Duduni era preşedintele Societăţii de Cultură Macedo-Română. Locuia într-o casă frumoasă, elegantă, peste drum de noi, pe strada Sfinţii Apostoli, şi de el depindea, în ultimă instanţă, ceea ce doream noi, o reducere la chirie.

Ne primeşte. O ascultă pe mama. La mine nu se uită. Amîndoi, mama şi cu mine, ne formulaserăm de acasă felul în care să-i adresăm rugămintea. El e medic, medic cu renume, şi nu era frumos să-i răpim prea mult timp. Se întoarce cu spatele la mine. Mă ignoră.

POŞTA

Spune: "Doamnă Evelin, ai tată?" "Da, am tată, dar el locuieşte la Craiova" "Bine, ia-ţi copiii cu dumneata şi pleacă acolo, la Craiova, să te ajute el. Noi sîntem Societatea *de Cultură* Macedo-Română, nu Societatea *de binefacere* Macedo-Română." Apoi scurt, ca la armată, se întoarce pe călcîie şi pleacă... îl aşteptau pacienţii în camera de alături. Părea că nu mai avem nici o şansă. Eram amîndoi, mama şi cu mine, foarte trişti. Formalităţile de evacuare erau, pe vremea aceea, foarte simple. Dacă nu ai bani... dormi în Cişmigiu... sau în Parcul Carol... pe alese!

"Ce-ar fi, zic eu mamei, să mă duc singur la secretar, la dl. Ruiu, să încerc, să fiu eu "drăguţ" cu el?" Mama, aşa supărată cum era, izbucneşte în rîs, mă sărută pe amîndoi obrajii şi mă întreabă: "Cum vrei tu să fii "drăguţ" cu el?" "Să încerc. N-avem nimic de pierdut", răspund eu şi încep argumentarea: "Am văzut la el o sticlă de coniac, deci este... puţin beţiv. Am văzut în birou o canapea care aştepta, parcă să fie folosită, deci este... puţin fustangiu. Am văzut, cînd şi-a aprins ţigara, un pachet de cărţi de joc, deci este... puţin cartofor. De ce n-ar fi şi... puţin şperţar?"

În ziua următoare, cu o figură tristă, apar la uşa lui. "Singur? Fără mama?" "Mama este bolnavă, mint eu. "Ce are?" "Nu ştiu ce are, dar e bolnavă, stă în pat." "Păcat! Ai o mamă tînără şi drăguţă." Profit de aprecierile lui şi îi spun: "Acum, cînd o ştiţi bolnavă, nu vreţi să-i faceţi o surpriză?" "Ce surpriză?" Intru direct în fond: "Să-i reduceţi din chirie." "Bine, zice el, îi voi face această surpriză. Dar tu, Marcele, nu vrei să-mi faci şi tu o plăcere?" Nu aşteaptă răspunsul meu şi îmi zice ca un nepot de-al lui, din Macedonia, din oraşul Bitolia, şi un alt nepot, tot din Macedonia, din oraşul Monastir, tineri amîndoi, vor veni împreună cu părinţii la Bucureşti, şi că el vrea să le pregătească o surpriză, să le dea cîte o pereche de patine cu rotile, dar că el, secretarul şi administratorul Societăţii de Cultură Macedo-Română este... "în pană de bani".

"Perfect! Perfect!, am zis eu. Şi cam de cît aţi avea nevoie?" Nu-mi amintesc cum şi de unde am făcut rost de cei două sute de lei de care dl. Ruiu avea nevoie "pentru patine". Dar domnul doctor Vasile Duduni, care cu o zi înainte îi recomandase mamei să plece, cu cei cinci copii, la Craiova, la tatăl ei, a semnat contractul de închiriere cu o reducere de vreo patruzeci la sută. El, doctorul Duduni, preşedintele societăţii, se grăbea să se întoarcă la pacienţii lui, iar secretarul ştia să-i dea la semnat un teanc de hîrtii cît mai mare.

MARCEL KESTENBAND
New York

●

Iolanda Braun, Ierusalim ("după ce-am citit scrisoarea acelui "domn" care vă ameninţă că nu-şi va reînnoi abonamentul la *Minimum*, din cauză că revista dezvăluie manifestările de antisemitism şi fascism din România, m-am întrebat: acest domn, ca să zic aşa, are sarcina de a apăra răcnetele fasciste din "România Mare", "Europa" ş.a.? Sau este unul din acei bişniţari care face gheşefturi în România şi vrea să apere regimul, că aşa li se cere, de acuzaţii *nedrepte*? Sau are pe cineva la facultate, care-şi trece examenele cu dolari şi cu magnetofoane de la shop? Drept să vă spun, scrisoarea (...) respectivă m-a scîrbit, şi rog revista *Minimum* să nu-i prelungească abonamentul, chiar dacă individul trimite un cec în acest sens; aşa ar fi moral, aşa ar fi demn.")); *Ignatz Steinberg*, Kiriat Bialik (a) vă rugăm să precizaţi de unde aţi *cules* şi *tradus* bucata cu pricina; nu e clar b) şi, în general, ne interesează mai mult scrisori privind experienţa dvs. de viaţă, de-aici, din Israel, decît bucăţi traduse din clasici); *Elisabeta Ochsfeld*, Haifa ("ruşine dnei Maayana Shenkhar pentru dezvăluirile ei referitoare la felul cum, femeie măritată fiind, la casa ei, *linge* pe bărbaţi; ruşine şi caricaturistului Darian care s-a coborît într-atîta încît desenează figuri sexuale-pornografice; eu citesc *Minimum* de la primul număr cu pasiune, dar mi-a fost ruşine să arăt mamei mele numărul special 65-66, unde a apărut materialul respectiv."); *ing. Dinu Arion*, Haifa (vom încerca să obţinem un text despre Karaiţi şi să-l publicăm în coloanele revistei noastre); *Lupu Bucholtz*, Ierusalim (aveţi dreptate, perfectă dreptate: absenţa unei librării cu cărţi în limba română este regretabilă, dacă nu chiar de-a dreptul ruşinoasă pentru *aliaua* noastră cea cu 400.000 de... şi cu pretenţii; asta, cu atît mai mult cu cît şi faimoasa *Lepac* de pe Rambam-ul din Tel Aviv şi-a închis, uimitor, straniu, porţile; vă informăm însă că în Tahanaua Merkazit din Tel Aviv, adică în mahalaua cu falafel, cu şobolani şi cîntece marocane ce te asurzesc, s-a deschis, mai deunăzi o librărie, ţinută de două rusoaice, unde alături de tipărituri de la Moscova se găsesc pe un raft şi jumătate ceva cărţi aduse din România; o rază de speranţă); *ing. Leopold Binder*, Tzur Shalom (nu sînteţi primul care se ridică împotriva expresiei "tribul evreo-român"; nu sînteţi ultimul; şi totuşi formula trăieşte; să ne-amintim, de-o pildă, că în urmă cu patru-cinci ani apărea pe-aicea o revistă, iniţiată de I. Khorn şi intitulată "Shevet (trib) Romania"; ceea ce vrea să spună că ideea are partizanii ei; şi că, cine ştie? – poate fi luată în consideraţie);

Evident; Piţi; Colorado; Fetele de la Intercontinental, Bucureşti; Sisilon; Femeia-crocodil; Likudiştii din Afula; etc., etc. (nu, nu, nu luăm în consideraţie scrisorile anonime); *Sorina Malcaş*, Haifa; *av. C. Simşa*, Ramat Iosef, Bat Yam; *Lucica Rosenberg*, Toulouse, Franţa; *Leon Şaim*, Ghivataim; *ing. Virgil Teodorescu*, Chicago, USA; *ing. Zvi Alon*, Kiriat Yam; *Valerie Aberfeld*, Bruxelles, Belgia; *Mario Firescu*, Natzeret-Illit; *Nelu Solomon* Metulla; *Corado Sonnenfeld*, Düsseldorf, Germania; *av. Artinia Vasilescu*, Braşov, România; *Izu Vaisman*, Rehovot; *dr. Al. Lungu*, Köln, Germania; *I. Avron*, Tel Aviv; *Isidor Vais*, Natzeret-Illit; *Lidia Ilieşiu*, Chicago, USA; *Noemi Pavel*, Rehovot; *Dr. Carol Iancu*, Montepellier, Franţa; *dr. Paul Dorian*, Holon; *Norbert Schmetterling*, Beer Sheva (mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice; ceilalţi, pe curînd.)

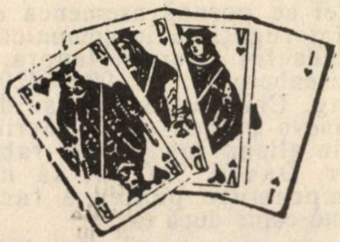

BRIDGE

Dezlegare la bridge "Un joc de şah cu cărţi"

Situaţia este clară. Cu 12 levate "de sus", Sud trebuie să "fabrice" încă o levată. Şansa ar fi Caroul 3-3 la flanc sau o schiză dublă Caro-Cupă la unul din oponenţi şi Treflă-Cupă la al doilea, cu cărţile de schiză în Pică. Dacă onorii de Cupă sînt împărţiţi, nici unul din apărători nu va putea ţine garda de Cupă *şi garda pe încă o culoare.*

Jocul la schiză acoperă şi distribuţia 3-3 în Caro, şi se pare că Vest a atacat din Valet-Decar în 4 de Caro. Ordinea în care vom juca este hotărîtoare pentru succesul "şahului":

– preluăm atacul la mort şi jucăm As, Rege şi Damă de Treflă, defosînd din mînă o Cupă. Pe a treia Treflă Vest defosează o Cupă, deci primul obiectiv a fost atins, garda de treflă este la Est;

– jucăm 5 Pici, defosînd de pe masă un Caro mic pe a patra Pică, şi iată că pe a 5-a Pică Vest este schizat, pentru că nu poate ţine şi trei Carale, şi onorul gardat de Cupă. Fiind obligat să ţină trei Carale, Vest va defosa rapid Cupa de lîngă onor, în speranţa că declarantul nu "vede" continuarea;

– nici o şansă, declarantul defosează de pe masă Şesarul de Caro care şi-a îndeplinit misiunea şi joacă acum încă două Carale majore de la mort;

– este rîndul Est-ului să fie schizat: la levata a 11-a, pe ultimul Caro, el trebuie să defozese garda onorului de Cupă, pentru că altfel 4 de Treflă de pe masă va fi a 13-a levată;

– acum declarantul joacă liniştit Cupa la Asul din mînă, pe care Est furnizează unul din onorii de Cupă şi Vest pe al doilea, astfel că Valetul Sud-ului întregeşte contractul de 7 Fără de Atu.

Iată întreaga distribuţie:

	R D 8 6 A R D 6 2 A R D 4	
10 6 4 R 9 7 5 V 10 9 8 V 7	N W E S	9 3 D 8 3 2 5 3 10 9 8 6 3
	A V 7 5 2 A V 10 4 7 4 5 2	

Un joc de şah cu cărţi...

* * *

PENSION ŞI CASĂ DE PĂRINŢI

• NVE BABOV •

BAT YAM – TEL. 5518342
STR. ADMOR MIBABOV 2

- Camere moderne pentru o persoană şi pentru perechi
- Sinagogă + studiul zilnic al Torei
- Sală de lectură + activităţi de societate variate
- Grădini şi alte spaţii verzi pentru odihnă şi relaxare
- Supraveghere şi servicii medicale
- Strict casher şi atmosferă evreiască veritabilă
- Mijloace de transport frecvente şi comode din întregul Guş Dan

Autobuze:
Egged – 86, 92
Dan – 2, 8, 18, 19, 40, 42

PIETRE FUNERARE,
MARMORĂ ŞI GRANIT

NAFTALI FRIEDMAN

Fost Engler Friedman,
din Bucureşti,
Şoseaua Giurgiului
şi Filantropia

T. A. – KIRIAT SHAUL
Tel. 6471594, 6476279

- PREŢURI CONVENABILE
- VENIM LA DOMICILIU
- EXECUŢIE IREPROŞABILĂ
- ÎNLESNIRI DE PLATĂ

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

SE PRIMESC COMENZI
ATÎT PENTRU KIRIAT SHAUL
CÎT ŞI PENTRU HOLON

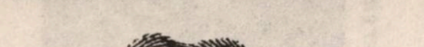

În ce (Sha)hal am ajuns cu poliţia israeliană!

CLEPSIDRA

Turism

Lilian Stoicescu, traducătoare, colaboratoare permanentă a Ambasadei Indiei la București; la rude

Furt

Av. Leon Şaim, director al publicației *Hatzionut*; aflat la Praga, într-o excursie, lui L. Ş. i-a fost furat, pe stradă, portmoneul conținînd acte, toți banii ce-i avea asupra sa și cartea internațională de credit (Eurocard).

Decese

Margareta Sterian (n. Buzău, 16 martie 1897), pictoriță, scriitoare. Cîteva cărți: *Castelul de apă* (1972), roman de factură autobiografică. *Soare difuz* (versuri). O antologie de lirică americană, "Aud cîntînd America" (ed. I-a 1947, ed. a II-a 1973). Traduceri din O'Neill, Whitman, Faulkner, Aldridge etc. Cunoscută mai mult ca pictoriță, M. S. s-a remarcat, de la debutul său în 1929 și pînă în anii ultimi, printr-o artă de mare originalitate, caracterizată prin exploatarea îndrăzneață a fantasticului folcloric.

Cella Serghi

Cella Serghi (n. Constanța, 1907), scriitoare. Formată în anii '30 la școala lui Camil Petrescu și Mihail Sebastian, prieteni apropiați ai ei și sfătuitori atenți într-ale literaturii, Cella Serghi debutează cu un roman de succes, *Pînza de păianjen* (1938), axat pe analizarea erotismului feminin. Urmează cîteva cărți de substanță, consacrate universului citadin din anii noștri: *Surorile* (1951); *Fetele lui Barotă* (1958); *Gentiane* (1970); *Iubiri paralele* (1974) etc., etc. Un volum de amintiri: *Pe firul de păianjen al memoriei* (1977) aduce informații prețioase despre lumea literară a Bucureștiului: Liviu Rebreanu, E. Lovinescu, Aderca, Camil Petrescu, Oscar Lemnaru etc., etc. Traduceri din F. Mallet-Joris ș.a. A fost înmormîntată la cimitirul Bellu.

CARNET

10 cuvinte: 15 șekeli
Cu fotografie: 50 șekeli
**** Pentru olim hadașim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care își caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.**

Cu aceeași adîncă durere anunțăm că se împlinesc cinci ani de la dispariția, în împrejurări tragice, a lui *Mayer-Mircea Stern*, om de o deosebită distincție sufletească.

Îi păstrăm neștearsă amintirea!

Pictorița Sidon Sidonie Stern, soție, Radu, fiu și Nicolas, nepot, familia și prietenii

Iancu Vindiș a plecat dintre noi. El cel fără astîmpăr, care nu putea să stea decît la datorie, la treabă, să fie acolo, să se bucure, să se enerveze, să încurajeze, să se întristeze cînd nu poate să ajute pur și simplu omenește pe cei necăjiți. Căci veneau la el mulți. În românește, în idiș, în germană și chiar în rusă, căci ivrit cei mai mulți nu știau. Adjunctul lui Menahem Ariav, inteligentul și echilibratul primar al Nazareth Illitului, el, Iancu care făcuse un infarct și încă unul, el pe care îl imploram, îl dojeneam: menajează-te. Odihnește-te. N-a vrut să asculte. N-a ascultat. S-a stins la locul de muncă.

Iancu Vindiș, ne gîndim la tine cu amintire caldă și sinceră prețuire, noi, "românii" din Nazareth Illit, noi, toți locuitorii orașului, ne amintim de tine, om bun și, cum se spune în limba română, cumsecade.

MIRCEA SĂUCAN

În cadrul cenaclului *Menora* din Rehovot s-a format un mic colectiv care se ocupă cu strîngerea materialului în vederea alcătuirii unei bibliografii a tipăriturilor apărute în limba română în Israel, începînd de la înființarea statului.

Cei ce posedă asemenea date sînt rugați să le comunice la: Cenaclul literar Menora, rh. Eisenberg 31, tel. 08/469202 – ing. Cristian Şerbu, și dacă cineva posedă cartea "Scriitori din aliaua română" de rabinul dr. David Şafran, să ne-o împrumute pentru a face o foto-copie după ea.

Către originarii din județul Dorohoi

Nu ne-am așteptat ca volumul despre trecutul judaismului din jud. Dorohoi să trezească un asemenea interes în Israel și peste hotare. În ultimul timp am primit numeroase articole, documente, fotografii, extrase din ziare, cărți care atestă și îmbogățesc istoria judaismului și sionismului din județul Dorohoi.

În raport cu valorosul material primit pînă acum, sîntem pregătiți pentru editarea cărții *DOROHOI, volumul II*, cu material absolut nou și un număr sporit de pagini.

Nu de mult ne-am deplasat în orașul Dorohoi și împrejurimi, de unde am adunat documente inedite.

Iată de ce vă solicităm colaborarea și alăturarea la acțiunea noastră.

Verificați-vă amintirile și documentele ce la posedați și faceți să ne parvină cît mai repede.

De asemenea, vă rugăm să comandați la timp noul volum pentru stabilirea tirajului definitiv.

Costul unui volum (de 800 pagini, bogat ilustrat, coperta cartonată) este de aproximativ 100 de șekeli, care cuprinde primirea cărții la domiciliu.

Conducerea organizației
originarilor din Dorohoi
David Shlomo,
POB 134
Kiriat Bialik-27101

ERATA

În articolul "Medicii în America" de dr. A. Cassvan, apărut în nr. 65-66 (august-septembrie 1992), în aliniatul al doilea, cuvîntul "urgentă" va fi înlocuit cu termenul "acută".

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

ZODIA SCORPIONULUI

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)
Aveţi mari şanse să vă afirmaţi în viaţa politică şi socială. Dovediţi abilitate. Ţineţi seama nu numai de părerile dvs., ci şi de argumentele adversarului. Este o cheie a succesului.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Perspective frumoase în profesie. Acţionaţi cu perseverenţă şi tact. Evitaţi discuţiile cu superiorii. Mai multă afecţiune faţă de partenerul dvs. Numere norocoase: 5, 7, 22.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Intîlniri familiale şi de afaceri favorabile, mai ales în a doua parte a intervalului. Atenţie la concurenţa venită din partea unor cunoscuţi nesinceri. Mai multă ordine în treburile gospodăreşti.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Atenţie deosebită la sănătate. Pot să intervină complicaţii neaşteptate. Nu neglijaţi odihna şi sportul. Excesele vă pot fi fatale. În mijlocul familiei veţi găsi înţelegere şi sprijin, dacă vă veţi comporta corespunzător. Zile faste: luni şi joi.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Posibile succese în viaţa sentimentală. Valorificaţi priceperea şi talentul care nu vă lipsesc, dar sînt handicapate de lipsa de tact. Nu uitaţi că un surîs şi un dar potrivit deschid inimi şi uşi. Numere favorabile: 7 şi multiplii de 7.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Sînteţi un temperament agitat şi impulsiv. Aceasta vă poate dăuna în relaţiile amicale şi de afaceri. Învăţaţi să vă stăpîniţi. Aceasta se impune înainte de toate în propria familie. Zile favorabile: duminică şi vineri.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Nu faceţi promisiuni care depăşesc posibilităţile dvs. materiale. În privinţa cheltuielilor, nu vă întindeţi mai mult decît vă este plapuma. Profitaţi de zilele de marţi şi vineri pentru a vă relaxa. Aveţi nevoie de odihnă.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Intensificaţi în această perioadă eforturile dvs. intelectuale. Ele pot da rezultate surprinzătoare. Nu omiteţi să consultaţi persoane competente pentru soluţionarea problemelor complicate. Numerele 5, 14, 40 vă aduc noroc.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Vă apasă singurătatea. Soluţia constă în încheierea de noi legături amicale, cu condiţia de a vă alege cu discernămînt prietenii. Perioada vă este favorabilă şi pentru cultivarea relaţiilor cu persoanele de sex opus.

LEUL (23 iulie – 22 august)
Fiţi grijuliu cu sănătatea dvs. Evitaţi contactul cu persoane suferinde. Consultaţi medici de specialitate. Plimbaţi-vă mai mult, faceţi sport. Zile bune: luni şi vineri.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Finalizaţi iniţiativele şi proiectele care s-au conturat în luna precedentă. Obstacolele inerente pot fi evitate prin tenacitate şi sîrguinţă. Puneţi în valoare resursele dvs. intelectuale. Norocoase pentru dvs. sînt numerele 8, 15, 30.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Discuţiile din familie, ca şi conflictele ivite în legăturile dvs. de afaceri vă preocupă mai mult decît este necesar. Şi unele, şi altele pot fi soluţionate cu uşurinţă. Depinde de dvs., de tactul şi spiritul dvs. de indulgenţă.

HOLIDAYS

TRAVEL & TOURS
נסיעות ותיירות
הולידייס

TOMY HERSKOVITS,
vă propune:

TEL AVIV, Bloc EL-AL (pasaj, parter),
strada Ben Iehuda 32, tel. 528-5272/3

HANUKA LA BUDAPESTA – 7 ZILE
cu spectacole, cazino, ghid etc. inclusiv zborul, iar taxa de călătorie (mas nesiot) în contul nostru ! ! !
699 $

TUR BUDAPESTA – PRAGA
20–27 decembrie
cu semipensiune, spectacol de operetă, "goulash party", ghid israelian, etc. inclusiv zborul
818 $

PREŢURI SPECIALE LA BUDAPESTA
De la 1 noiembrie bilet de avion + 3 nopţi la hotelul de lux "FORUM"
555 $

INFORMAŢII SUPLIMENTARE ŞI ÎNSCRIERI LA
HOLIDAYS – TOMY HERSKOVITS
TEL AVIV, Bloc EL-AL (pasaj, parter), strada Ben Iehuda 32, tel. 528-5272/3

Zion histour

COMPLEX TURISTIC INTERNAȚIONAL

TEL AVIV, STR BEN YEHUDA 32 — PASAJ „EL AL“ — TELEFON : CENTRALA 299281; DIRECT 5282173

AI, N-AI... HAI !

CU **LICĂ BLUTHAL**

ASTĂ SEARĂ NIMENI SĂ NU DOARMĂ!

REVELION
☆ 1993 ☆

UN REVELION CUM NUMAI LICĂ BLUTHAL POATE ORGANIZA

Cei 200 de turiști din excursia anului trecut pot confirma succesul extraordinar al "NOPȚII DE HOTAR". Zi de zi și noapte de noapte, din petreceri în petreceri: de la "Coliba Haiducilor" la clubul de noapte "Favorit", de la restaurantul "Miorița" la "Cerbul carpatin", de la restaurantul "Cetate" la o plimbare cu săniuțele, de la "Șura Dacilor", cu telecabina, sus, pe muntele Postăvarul și, bineînțeles

REVELIONUL – DIN SEARĂ PÎNĂ ÎN ZORI

HAI NOROC ȘI DIN PETRECERI ÎN PETRECERI!

COSTUL: 8 ZILE

PREȚUL INCLUDE:
Hotel(2 nopți la București – Hotel "Dorobanți" + 5 nopți la Brașov – Hotel de lux "ARO Carpați")

286$

● EXCURSII și MAS NESIOT(100$) ●

PENTRU PRIMA DATĂ
TAXA DE CĂLĂTORIE
ÎN CONTUL NOSTRU!!

CU histour
LA MULȚI ANI !

minimum

HANUCA.
SĂRBĂTOAREA LUMINILOR ŞI A EROISMULUI DE MACABEU.

(Pictură de Marcel Iancu)

LUMINI ŞI EROISM: LOZINCA DE IERI ŞI DE AZI A NEAMULUI NOSTRU.

ANUL VI
NR. 69
DECEMBRIE 1992
9,30 ŞEKELI

CU FIRMA ÎN CAP

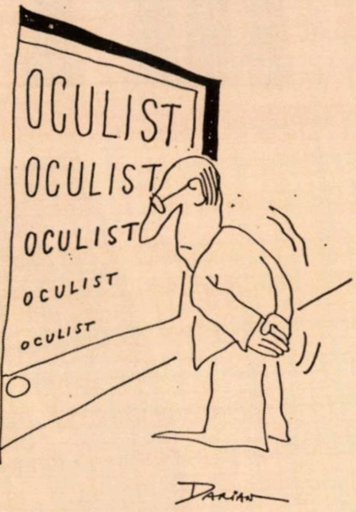
OCULIST
OCULIST
OCULIST
OCULIST
OCULIST
DARIAN

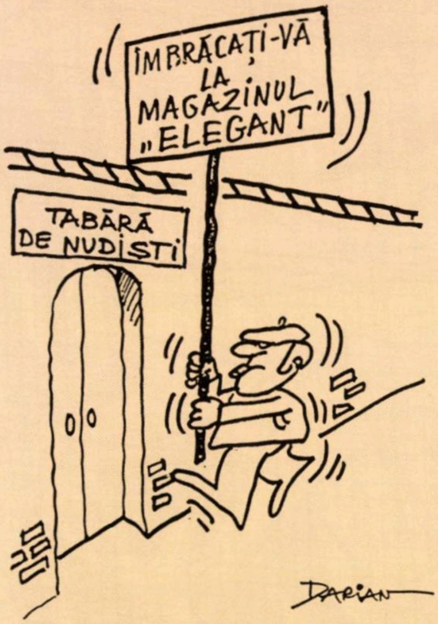
ÎMBRĂCAȚI-VĂ LA MAGAZINUL „ELEGANT"
TABĂRĂ DE NUDIȘTI
DARIAN

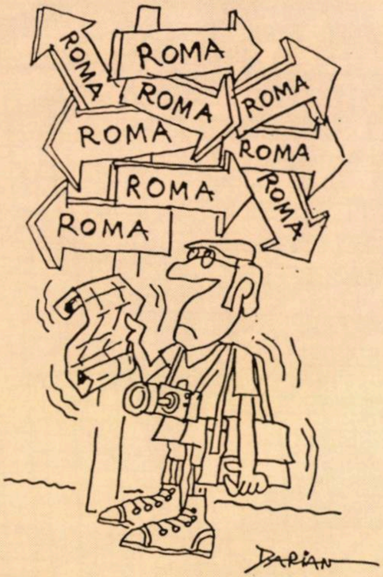
ROMA
ROMA
ROMA
ROMA
ROMA
ROMA
ROMA
ROMA
ROMA
DARIAN

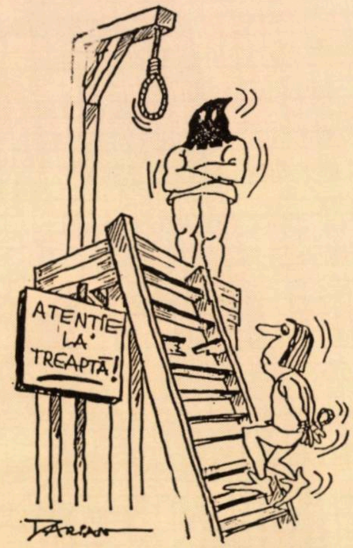
ATENȚIE LA TREAPTĂ!
DARIAN

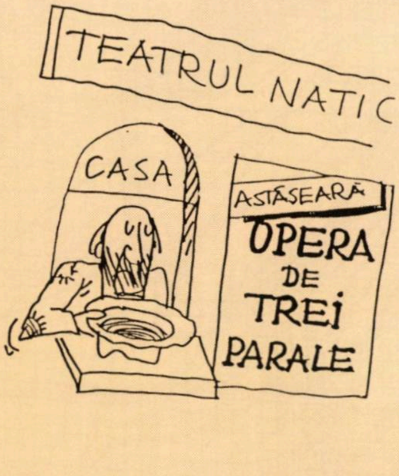
TEATRUL NATIC
CASA
ASTĂSEARĂ
OPERA DE TREI PARALE
DARIAN

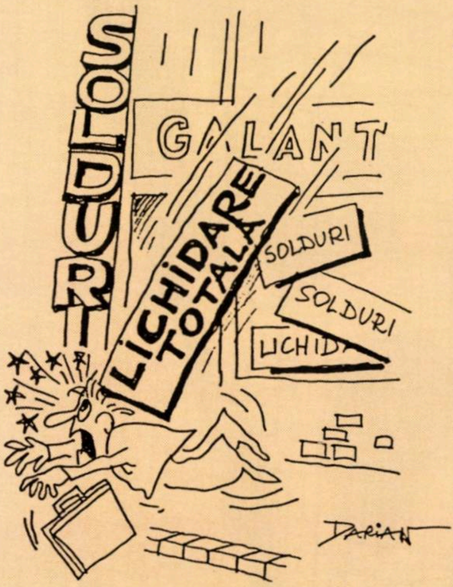
SOLDURI
GALANT
LICHIDARE TOTALĂ
SOLDURI
SOLDURI
LICHIDA
DARIAN

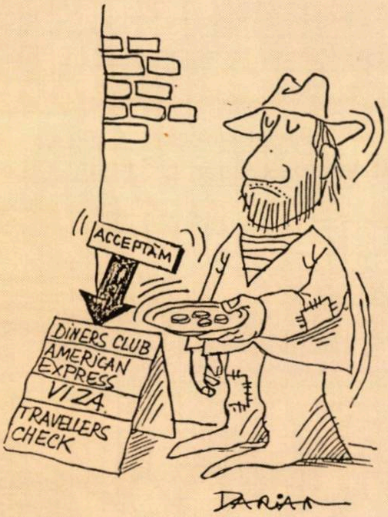
ACCEPTĂM
DINERS CLUB
AMERICAN EXPRESS
VIZA
TRAVELLERS CHECK
DARIAN

caricaturi de

DARIAN

MINIMUM • ANUL VI • NR. 69 • DECEMBRIE • 1992

ÎN ACEST NUMĂR

A. Zahareanu: Punct de vedere p. 2
Tendinţe. Punctul pe *i* p. 3
I. Artzi: Bloc notes p. 11
M. Rafael: Convorbire cu scriitorul şi diplomatul Mihai Sin p. 15
Ben Yaacov-Zwi: O "moldoveancă" general in Zahal p. 19
M. Raf.: Nea Izu (Itzhak Steinberg p. 20
Carnet telavivian p. 21
Gura humorului: Tot ce poate fi mai rău p. 24
Cronică de alia: Dialog româno-israelian p. 25
Victor Bîrlădeanu: Ce-au dăruit evreii români ţării lor de baştină p. 27
Noi p. 28
Harry Carasso: Corespondenţă din Paris p. 31
Pescuitorul de perle p. 32
Lumea românească p. 35
Stan Vlad: Corespondenţă din Bucureşti p. 39
Harry Fosha: Corespondenţă din New York p. 41
Carol Isac: Atlantida era la Liteni p. 43
Al. Mirodan: Dicţionar neconvenţional p. 45
Eugen Campus: Cronică la "Poemele..." lui Ştefan Baciu p. 49
Idei (Al. Sever, A. Cassvan) p. 51
Primim la redacţie (Carol Isac, I. Fîntînaru) p. 53
A. Clain la 85 de ani p. 55
Spectacol (R. Klapper, C. Isac, S. Gelman) p. 56
Pagini (Edward D. Raffray, Jorje Amado) p. 63
***Minimum* e om ca toţi oamenii** (jocuri: Nelu Weinberg; bridge: P. Weinstock; sport; sănătate; gastronomie) p. 72
Poşta p. 76
Clepsidra. Carnet p. 80

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 26 noiembrie a.c.

In epoca noastră de spulberare a unor teorii care păreau blindate în logică, s-a spulberat şi teoria că dacă se duc tratative de pace, valurile de terorism scad şi în cele din urmă încetează. De aceea s-a lansat o nouă teorie anume că tratativele se pot duce paralel cu aceste valuri.

Vom vedea ce se va alege şi din această insuportabilă teorie şi dacă nu se va dovedi că terorismul este mai tare şi capabil să asasineze negocierile de pace...

Unele organizaţii arabe comit atentate deoarece speră că în felul acesta vor pune capăt tratativelor, altele îşi închipuie că atentatele lor vor accelera ritmul care li se pare prea lent al tratativelor.

Există însă şi un terorism de alt gen: terorismul declaraţiilor dure. In asta excelează sirienii. De cel puţin şapte ori pe săptămînă ei declară că nu se vor mulţumi cu mai puţin decît retragerea de pe întregul Podiş Golan. Palestinienii fac şi ei declaraţii dure care, cum zice un proverb idiş, "sperie doar gîştele".

Peste o săptămînă - la 7 decembrie - reîncep în capitala americană tratativele. E greu de presupus că măcar la această rundă se realiza un progres ţinînd seama de atentatele teroriste sîngeroase care se ţin lanţ. Pe de altă parte, partenerii arabi aşteaptă instalarea la Casa Albă a lui Clinton şi ei nu-şi ascund speranţa că noul preşedinte va exercita presiuni asupra Israelului. Aceasta este şi teama tainică a Israelului.

PUNCT DE VEDERE

"MINCIUNA EVREIASCĂ" cel mai dureros adevăr!

ADRIAN ZAHAREANU

Încă în primăvara anului 1984, în cadrul Conferinţei internaţionale de la "Yad Vashem" dedicată problemelor istoriografiei perioadei Holocaustului, profesorul Yehuda Bauer, preşedintele Centrului pentru cercetarea antisemitismului de pe lîngă Universitatea Ebraică, a arătat că, de vreo zece ani, se difuzează în lume o amplă literatură de negare a existenţei masacrelor hitleriste. În Statele Unite, Germania, Anglia, Franţa şi America latină, au fost publicate zeci de cărţi care pun sub semnul întrebării existenţa camerelor de gazare şi exterminarea a şase milioane de evrei. Profesorul Bauer a dezvăluit atunci că la Los Angeles a luat fiinţă un institut neo-nazist cu pretenţii ştiinţifice, care răspîndeşte părerea că evreii au inventat Holocaustul pentru a pune stăpînire pe lume.

Nu e deci surprinzătoare hotărîrea primarului din Hamburg, care, în urmă cu cîţiva ani, a ordonat să fie demolat fostul lagăr din Heuergamme, unde au murit peste o sută de mii de evrei. Eliminînd vestigiile atrocităţilor naziste, se poate scrie mai uşor o istorie întemeiată pe falsuri şi minciuni.

Un cetăţean german, Thies Christopherson, indignat de nedreptatea ce se face poporului său, căruia i se aruncă în spate "monstruoasele minciuni" cu privire la cele ce s-au petrecut în lagărele morţii, încearcă să demonstreze, într-o lucrare apărută acum cîţiva ani, că evreii erau "decent îmbrăcaţi" şi purtau în servietele lor diferite articole cosmetice, creme de tot felul, ruj de buze etc. El jură că la Auschwitz – unde a avut unele atribuţii în 1944 – n-a văzut camere de gazare. El afirmă că mirosul de cărnuri arse răspîndit pe mari distanţe provenea de la o... potcovărie din apropiere.

Austin J. App, fost profesor la colegiul Lassalle din California, scrie în broşura intitulată *Au murit într-adevăr şase milioane?* că totul este o mare păcăleală a secolului.

"Capetele rase" care mişună astăzi în întreaga Germanie, şi care n-au cunoscut zilele ruşinoase de ieri, se încred în această propagandă, influenţaţi de aureola înfiptă adînc în creierele lor a faptelor întru purificarea rasei germane impusă de Hitler – pe de o parte –, şi – pe de alta – de curentul net antisemit răspîndit în lumea întreagă.

Zvastici şi insulte antisemite s-au descoperit pe monumentele funerare ale copiilor înmormîntaţi în cimitirul evreiesc din Lyon, în sudul Franţei, iar de curînd, o bandă de "capete rase" din Paris a ameninţat să atace delegaţia de sportivi israelieni care vizitau această ţară, strigîndu-le *"Jidani murdari, vă arătăm noi vouă!"*. Acţiuni antisemite s-au produs recent şi în Italia, unde au fost scrise lozinci naziste pe zidurile caselor din Roma, Ravena şi Livorno. Nu de mult, muzeul dedicat comemorării victimelor din fostul lagăr de exterminare nazist Sachsenhausen, situat la nord de Berlin, a fost incendiat şi distrus în întregime. Iar în Rusia, Rusia "liberă" de astăzi, şeful partidului extremist de dreapta, Vladimir Jironovski, a declarat că Rusia are doi duşmani: *"influenţa americană şi sionismul"*, şi că *"scopul Israelului este să creeze un al doilea stat evreiesc pe pămîntul rusesc, şi de aceea Irakul este un aliat strategic al Rusiei"*. La Sankt Petersburg, a avut loc o manifestaţie antisemită în piaţa Dvorciovaia, unde s-a strigat: *"Loviţi în evrei şi veţi salva Rusia!"*.

Crudul adevăr nu se poate şterge cu buretele, chiar dacă o seamă de istorici nazişti din diferite ţări încearcă astăzi să demonstreze că "propaganda evreiască" a impus opiniei publice mondiale mitul celor şase milioane de martiri, dar "minciuna evreiască" este totuşi cel mai dureros adevăr.

Cu toate că nu mulţi germani, francezi sau ruşi sînt obligaţi să-i repudieze pe nazişti din considerente politice, sau din motive de prestigiu intelectual, în conştiinţa multora au rămas "rămăşiţe" antisemite ce răbufnesc mereu, profitînd de diverse conjuncturi pentru a ieşi la suprafaţă. Dacă poporul german, după ce s-a hrănit cu operele creatorilor evrei, a putut să cadă la picioarele celui mai odios criminal din istoria civilizaţiei moderne, înseamnă că în Germania, şi nu mai puţin în restul lumii, nazismul nu a dispărut şi poate chiar că nu va dispărea niciodată.

Astfel se explică tendinţa acestor neo-nazişti de a şterge urmele Holocaustului, perfidia de a nega crimele de ieri, fie ale lor, fie ale rudelor lor de sînge sau de idei. Propaganda "capetelor rase" sau aşa-zişilor patrioţi din ţările care "luptă pentru democraţie", nu este altceva decît o campanie cinică, menită să înfăţişeze generaţiilor tinere o nouă versiune a Holocaustului, sau, mai bine zis, să nege existenţa lui.

În ce ne priveşte, noi continuăm cu pioşenie să spunem "kadiş" după milioanele de părinţi, fii, fraţi, şi surori exterminaţi de criminalii nazişti, ai căror urmaşi neagă astăzi Holocaustul.

30 DE ZILE

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443
Fax numai pentru anunțuri publicitare

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 37 șekeli
Carnet: 10 cuvinte – 16 șekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 53 șekeli
1 an (12 numere): 105 șekeli
Prețul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediția cu avionul.

Prezentare grafică și fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Rodica Miletineanu

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM-PUBLISHERS
LTD.

1 DECEMBRIE

1 Decembrie este – așa cum s-a statornicit după evenimentele din decembrie 1989 – ziua națională a României, zi ce simbolizează înfăptuirea statului unitar român.

Gîndul nostru se îndreaptă, în aceste clipe, către România, țara unde mulți dintre noi au văzut pentru întîia oară lumina zilei, țară de la a cărei admirabilă cultură ne-am hrănit cu toții, țară cu oameni demni, luminați, plini de inteligență, de imaginație creatoare, de farmec.

Urăm poporului român, pe care noi – în pofida tuturor vitregiilor de ieri și de astăzi – îl simțim, în sufletul nostru, frate de sînge, să învingă greutățile vremii și să ajungă la limanul mult dorit. Îi urăm de asemenea, în aceste zile cînd fascismul s-a înstăpînit mișelește pretutindeni, de la coloanele presei infectate la sferele parlamentului, să găsească puterea de a lupta, cu îndrăzneală și înțelepciune, împotriva Ciumei – revenită după decenii pe frumosul pămînt dintre Dunăre și Carpați – și de a o stîrpi cu desăvîrșire.

Spre bucuria oamenilor adevărați ai României. Și spre bucuria prietenilor adevărați ai țării.

M.

TENDINȚE

ISRAEL

● O idee fixă

"Dacă există o idee fixă în viața politică israeliană, aceasta se bazează pe supoziția că arabii sînt pregătiți sau ar putea fi convinși, prin concesii de amploare, să accepte un "compromis teritorial" și o pace "trainică".

Încă în 1947, cînd liderii sioniști s-au arătat de acord cu ideea compromisului teritorial (planul de împărțire), susținînd că acesta va aduce pacea (drept care a urmat războiul), și apoi în 1967, cînd cea de a doua agresiune arabă a fost respinsă și ai noștri au propus planul Alon, întemeiat pe ideea compromisului, răspunsul arab a fost: *nu e nimic de făcut*. Refrenul acesta arabii l-au repetat mereu, fără încetare. Acum, ei au ajuns în stadiul cînd, așezați la aceeași masă cu israelienii, se grăbesc să-i asigure pe israelieni, așa cum a făcut de curînd ministrul sirian de externe la ONU, că "israelienii se înșeală amarnic dacă-și închipuie că pot obține pacea fără să dea îndărăt Golanul, în întregime, pînă la ultimul centimetru și fără să restituie toate teritoriile ocupate în 1967".

Vreme de 25 de ani s-a tot discutat despre asta în Israel – iar propunerile mereu repetate privind compromisul teritorial au exacerbat problema , sădind în sufletele arabilor speranța că va veni o vreme cînd, datorită presiunilor din afară și a oboselii, Israelul va accepta să se retragă pe liniile pe care Abba Eban le-a descris drept "o cursă de șoareci", adică pe liniile armistițiului din 1949.

Adversarii "compromisului" sînt convinși că aceasta ar oferi arabilor cele mai bune condiții pentru lansarea "ultimei faze" a războiului (distrugerea Israelului). Ei nu se îndoiesc de fel că acesta este gîndul suprem al arabilor. Ei nu spun "să nu-i credeți pe arabi". Ei spun: "să-i credeți pe arabi, să credeți în tot ce-au spus ei în anii din urmă".

(Dintr-un articol de Shmuel Katz; în "Jerusalem Post", Ierusalim)

● O nouă Bosnie?

"Singurul rezultat pe care-l va obține terorismul de astăzi este de a-i convinge pe israelieni că arabii palestinieni sînt incapabili să ajungă la un compromis. Violența de pe

30 DE ZILE

străzi va spori cu siguranță teama israelienilor că pînă și o autonomie limitată a palestinienilor va transforma zonele de lîngă centrele locuite de israelieni într-un Liban haotic și infernal. Dacă noi, Zahal-ul, n-am fi prezenți aici, în teritorii, țara s-ar transforma într-un fel de Bosnie."

(Dintr-o declarație a generalului care răspunde de armata din Iehuda și Shomron; după "Jerusalem Post". Ierusalim)

• De la Bush la Clinton

"Am simțit întotdeauna că Bush n-are nici un fel de simpatie la adresa Israelului ... în schimb are afinități cu *petrolul*, afinități care m-au frapat în mod deosebit, ori de cîte ori mă gîndeam la atitudinea lui față de Israel. El are legături serioase, foarte serioase, cu petrolul și cu statele arabe.

Atitudinea lui Bush în legătură cu garanțiile pentru împrumuturi, precum și comportarea sa în ajunul Conferinței de la Madrid au fost în chip deosebit supărătoare. El a început discuțiile prin a-l pălmui pe Shamir, apoi a încercat să-l pună în încurcătură, apoi l-a inhibat. Era ca și cum le-ar fi spus arabilor: "O.K., uitați-vă bine. Toată lumea susține că sîntem prieteni cu Israelul. Eu am să vă arăt cît e de mare distanța dintre noi și Israel."

La polul opus, declarațiile lui Clinton sînt cele mai încurajatoare declarații la adresa Israelului din cîte au fost făcute în vreo campanie prezidențială. Iar eu unul cred că el, Clinton, se va comporta în spiritul spuselor sale."

(Dintr-un interviu acordat de Mario Cuomo, guvernatorul Statului New York ziarului "Jerusalem Post", Ierusalim)

• Slovenia liberă (și independentă)

...Așadar, astăzi, Slovenia este un stat liber și independent. Țara și-a găsit, în sfîrșit, locul printre națiunile comunității europene. Toată lumea din occident s-a bucurat la aflarea veștii că Slovenia nu mai face parte din Iugoslavia, avînd steag propriu și un imn asemenea.

Dar slovenii? Ei sînt oare mulțumiți? Nivelul lor de trai este la ora de față cu mult sub cel din 1970. Producția industrială a scăzut cu 21%. Inflația e de ordinul miilor. În consecință, ne întrebăm: dă oare dovadă occidentul de o anume iresponsabilitate atunci cînd se spală pe mîini de urmările unei secesiuni pe care a încurajat-o frenetic. Nu?

(După "l'Evênement du Jeudi", Paris)

Nota redacției *Minimum*: Nu? Nu vă e rușine , porcilor din apus, ca după ce ați asmuțit Balcanii – și nu numai Balcanii – la sfărîmare, să dați bir cu fugiții prin cafenele și să scrieți comentarii spirituale, cu nuanțe și metafore, despre nenorocirea europenilor din răsărit? Nu?

• Cortina de fier

Popoarele din Europa de răsărit, din Balcani, din Asia se înghesuie la porțile prosperei Comunități Europene. Numai din ex-Iugoslavia se numără pînă acum două sau trei milioane de refugiați. Barca e plină vîrf. Dar care-i guvernul european care să aibă curajul să spună lucrurilor pe nume? Nici unul. Drept care, fiecare procedează cum îl taie capul, folosind fel de fel de trucuri pentru a stăvili emigrația. Se cer vize de intrare, cu severitate, se stabilesc cote pentru importuri, se deschid frontierele nițel, apoi se închid ermetic. Ironie supremă: Austria a fost nevoită să ridice, din nou, faimoasa cortină de fier, instalînd pretudindeni posturi de frontieră. Nemiloase...

(După "Courrier International", Paris)

MORAVURI

• Japonia: prostul din baie

Japonezii au hotărît să interzică străinilor intrarea în băile publice. "Obiceiurile japoneze trebuie respectate cu strictețe" – susțin directorii stabilimentelor respective, care-i acuză pe turiștii din Los Angeles sau Paris că în loc să intre goi în baie, cum sună legea locală, ei vin cu slipul pe ei.

(Din "l'Evênement du Jeudi", Paris)

• Moscova: Șeful sectorului suflete

În momentul de față, la Moscova funcționează șase linii telefonice pentru "rezolvarea problemelor personale". Un număr se ocupă, cu deosebire, de dramele adolescenților. La alt număr, cineva discută cu alcoolicii și drogații. Un număr s-a specializat în chestiunile invertiților sexuali: homosexuali, lesbiene. La alt număr, cel mai utilizat dintre toate (sună mereu ocupat) se dau sfaturi legate de impotență.

• Emiratele Arabe Unite

Unsprezece actori indieni, aflați la Chardja (Emiratele Arabe Unite) sînt pasibili de pedeapsa cu moartea. Motivul: ei au jucat (o singură dată de altfel) o piesă intitulată *Savam Thinni* (devoratorii de cadavre). La ridicarea cortinei, spectatorul are prilejul să vadă trei cadavre, așezate unul lîngă celălalt: Mahomed, Iisus și Karl Marx. Din culise apare un țăran care se întreabă pe care dintre ei să-l mănînce mai întîi. Greu de răspuns. Mahomed, rîde el, este *impur*; Iisus, "prea slab, numai carne și os", iar Marx îi pare "urît, murdar și nesănătos". Scandalul a fost uriaș (nu din cauza lui Marx, nici din pricina lui Iisus). Spînzurătorile sînt ridicate la Chardja, așteptînd sentința finală a tribunalului. Ministrul de Externe al Indiei a intervenit (pile) pe lîngă omologul său din Emirate, încercînd să-l convingă că actorii sînt occidentalizați,

30 DE ZILE

TENDINŢE

obişnuiţi cu luarea celor sfinte peste picior şi că deci spectacolul lor trebuie privit cu indulgenţă. Pînă la ora de faţă nu se cunoaşte rezultatul dezbaterilor de la tribunal.

● Israel: băutura (recte şpriţul)

A apărut, de la o vreme, o problemă nouă în şcoli: alcoolismul. O problemă care nu exista pînă mai deunăzi. Cauza problemei: emigranţii din Rusia. Obişnuiţi de acasă cu băutura la dejun şi cină, elevii poposiţi aici de la Moscova vin cu sticlele de votcă în clasă.

Dr. Shoshana Weiss, directoarea departamentului de combatere a alcoolismului din cadrul Societăţii israeliene pentru Prevenirea Alcoolismului, are punctul ei de vedere în această privinţă. Mai întîi, susţine ea, ar trebui să discutăm cu părinţii, deoarece copiii nu fac decît să imite cele văzute acasă. Dar dr. Weiss nu e o naivă, nu-şi face iluzii cu privire la *munca de lămurire* cu adulţii (Stolicinaia e Stolicinaia). Va trebui – susţine ea – să-i învăţăm pe oameni să bea ca nişte fiinţe responsabile. Adică să mănînce în timp ce beau şi, oricum, să bea încet, o înghiţitură acum... una mai tîrziu...

● Bulgaria: am întîlnit şi ţigani fericiţi

O idee care a *prins*, făcînd furori în rîndurile ţiganilor bulgari. Romii de la Sofia şi Plovdiv pleacă în Germania şi colectează obiecte electro-menajere: frigidere, televizoare, mixere, aragazuri etc., etc. Am spus colectează (deci nu cumpără). Metoda e simplă, o cunoaşte orice emigrant ajuns la Frankfurt sau Hamburg în anii din urmă. Germanii au, după cum se ştie, obiceiul de a scoate pe stradă, în faţa caselor, o dată pe lună, obiectele de care nu mai au nevoie; obiecte, iarăşi după cum se ştie, în bună stare de funcţionare. Ţiganii le încarcă în camioane (cumpărate, de ocazie, la mîna a treia, contra 500-1500 dolari bucata) şi pleacă în Bulgaria. Acolo vînd camioanele cu 200-300% cîştig şi plasează obiectele în diferite magazine partidulare. După care se întorc din nou în Germania. Afacerea are şi un nume: *Tzigane Connection*

● Anglia: Libertate drogurilor!

180 de personalităţi din lumea literelor, ştiinţei şi artelor au publicat un apel în ziarul *Times*, cerînd legalizarea drogului *cannabis* (o plantă de origine indiană din care se extrage haşişul). "Interzicerea cannabisului, susţin semnatarii apelului, a încurajat criminalitatea, făcînd mai mult rău decît ar fi făcut-o utilizarea ei legală."

● România: un nou guvern

În urma alegerilor din toamnă, preşedintele Ion Iliescu a însărcinat pe d. Nicolae Văcăroiu, economist, funcţionar superior în Ministerul Finanţelor, cu formarea noului guvern.

Marea majoritate a miniştrilor aleşi de d. Văcăroiu sînt necunoscuţi, făcînd parte din categoria "tehnicienilor". Ei sînt legaţi, direct sau indirect, de principalul partid politic al ţării, F.D.S.N. (Iliescu), şi, potrivit declaraţiilor dlui Văcăroiu, misiunea lor este de a scoate ţara din criza economico-socială a momentului şi a promova reformele într-un ritm care să evite convulsiile sociale.

Baza parlametară a noului guvern o constituie alianţa formată între F.D.S.N., P.U.N.R (Funar), Partidul România Mare (C.V. Tudor) şi P.S.M. (Partidul Socialist al Muncii – Verdeţ). De aici şi originalitatea acestui cabinet: avem de-a face cu primul guvern de după 1944 care depinde de sprijinul parlamentar al antisemitismului organizat (P.R.M.). În cazul cînd P.R.M. refuză, la un moment dat, să voteze în favoarea guvernului, acesta va cădea în mod inevitabil.

Primul semn limpede, "de răsunet" menit să sublinieze legătura organică dintre guvernul Văcăroiu şi forţele antisemite şi antiisraeliene l-a constituit mesajul de felicitare, deosebit de călduros, trimis de generalul-locotenent Nicolae Spiroiu, ministrul Apărării Naţionale, lui Ilie Neacşu, directorul săptămînalului fascist "Europa" (candidat al P.R.M. la alegerile pentru Senat), cu prilejul apariţiei numărului 100 al susnumitei publicaţii.

Mesajul gl. lt. N. Spiroiu are, în ochii observatorilor, valoare de simbol, exprimînd orientarea clar antisemită şi antiisraeliană a guvernului de la Bucureşti.

Acest mesaj este cu atît mai semnificativ cu cît a fost trimis în zilele cînd "Europa" publica o memorabilă "scrisoare" din Israel, semnată... Iţic Ştrul. Această "scrisoare", evident falsă, confecţionată după metoda clasică a Protocoalelor Înţelepţilor Sionului, avea menirea să *dovedească* sentimentele de ură şi dispreţ pe care israelienii de origine română le-ar nutri la adresa poporului român.

*

EXPOZIŢIA DE CARTE ISRAELIANĂ LA BUCUREŞTI

Un frumos succes a înregistrat Expoziţia de carte israeliană de la Bucureşti. Deschisă la începutul lunii trecute în sediul Casei Scriitorilor, această expoziţie, organizată din iniţiativa lui Shlomo Leibovici-Laiş, preşedintele *Acmeor*, a stîrnit interesul cititorului bucureştean, dornic să ia cunoştinţă cu tipăriturile (carte, reviste etc.) din Israelul anilor noştri. O expoziţie asemănătoare, de carte românească, va fi deschisă la Tel Aviv, în luna februarie 1993.

30 DE ZILE

Punctul pe i

• În numărul viitor al revistei noastre (1 ianuarie 1993): "Omul anului din aliaua română" şi "Omul cel mai controversat al anului" (din aceeaşi alia). Anul trecut, primii laureaţi (de saftea) ai acestor titluri au fost Arthur Israelovici, *bossul*, respectiv I. Schechter, scandalagiul de servici al alialei. Anul acesta... Dacă ghiciţi, îmi mănînc pantofii. • Am observat că toţi amicii mei sînt frămîntaţi foarte în legătură cu dilemele politice la ordinea zilei (ba chiar şi a nopţii fiindcă mulţi – ori că trăiesc în Nord, ori că fac armata sau i-a chemat la *miluim* – stau de veghe pe la trei noaptea din fel de fel de pricini): să dăm podişul Golan, să nu-l dăm, să continuăm tratativele de pace cu sirienii sau să mai facem o pauză (time-out) fiindcă băieţii de la Damasc s-au cam obrăznicit, să... sau, dimpotrivă, să...? Acelaşi tip de întrebare este valabil pentru fel de fel de dileme: să facem devalorizare cinstită, să n-o facem? Să desfiinţăm Kupat Holimurile Histadrutului, să nu le desfiinţăm?... Să construim un metro la Tel Aviv (visul lui Artzi, săracu'!!), să nu construim?... Să rechemăm ambasadorul Israelului de la Bucureşti... să-l lăsăm acolo, în ciuda scuipatului cotidian cu care este tratată ţara în foile cunoscute şi, mai nou, în Parlament?... ş.a.m.d. Tuturor acestor amici ai mei, sufletişti şi simpatici, eu le spun părinteşte (de la om la om): fraţilor, scoteţi-vă gărgăunii din cap, în viaţa politico-socială nu prea ai posibilitatea să alegi între bine şi rău, între alb şi negru; asta-i o iluzie copilărească, o naivitate de care nu ne putem dezbăra – vai! – nici la 70 de ani. În viaţa aceasta, lucrurile se petrec aşa cum spunea bătrînul (şi perfidul) scriitor englez Edmund Burke (1729-1797): "Cele mai multe decizii politice nu sînt decît o alegere între neplăcut şi insuportabil". • Am aflat că problema apei din ţara noastră nu e o *mansă*, ci o treabă foarte serioasă. Din cauza faptului că populaţia creşte şi tot creşte mereu şi în Egipt, şi în Iordania, şi în Siria, şi în Irak, şi în Sudan, şi aşa mai departe (ceea ce mă duce cu gîndul la vechiul banc românesc ce se termină cu mai ...., *lumea, mai....*), acuş-acuş o să ne batem, ca cîinii, pe-n litru de apă în Orientul Mijlociu. Din cauza asta, eu nu mai trec indiferent, ca pînă acum, peste articolele din gazete despre chestiunea apei. Nu, le privesc cu seriozitate, spunîndu-mi "astea nu-s apă de ploaie". • Aviz amatorilor. Premiul acordat de guvernul iranian, participant la lucrările ONU, alături de Anglia, Israel, Olanda sau Japonia, aceluia care-l va ucide pe scriitorul Salman Rushdie – autorul cărţii ne-homeiniste "Versetele satanice" – este mai mare decît ştiam pînă acum. Pe lîngă cele două milioane de dolari făgăduiţi omului (pardon de expresie) care-l va omorî pe Rushdie cu gloanţe-n inimă sau cu toporul în cap, autorul faptei va mai primi, aşa cum a anunţat agenţia IRNA din Teheran, o sumă onorabilă pentru cheltuielile legate de săvîrşirea faptului: hotel (cinci stele) cu mic dejun bufet, două mese pe zi, telefoane, taxiuri, mini-bar, ziare, frizer, spălatul rufelor etc., etc, adică toate frais-urile (expenses) ce se cuvin, de regulă, unui cetăţean cinstit care s-a deplasat "pe teren" şi are de dus la bun sfîrşit o sarcină importantă. • Aşadar, trebuie să recunosc, condiţii bune. • Ba chiar foarte bune. Atît de bune, încît mă gîndesc să mă lansez şi eu într-o afacere asemănătoare. Nu să bag vreun glonte în Rushdie (nu e genul meu, n-am nimic cu omul), dar să introduc (cu voluptate) ceva usturător (gen ardei iuţi, de la *Luca* sau *Mamaia* cu grătar) în gangsterii noştri locali. Mă gîndesc, de-o pildă, la tipii care au inventat *maşkantele-fără-de-sfîrşit*. Ştiţi, desigur, despre ce e vorba. Eu iau maşkantă pentru un apartament de trei camere, datorez, dintru început, douăzeci de mii de dolari, apoi plătesc lună de lună, cîte-o rată, bani buni, şi după zece ani de plată conştiincioasă, mi se spune că datorez de două ori pe-atît. Ha, ha, ha (rîd în hohote băieţii de la Banca de maşkante cu pricina). • Ei bine, în tipii ăştia eu aş trage nişte ardei iuţi, din aceia ce te aruncă-n tavan. Şi nu pe două milioane de dolari. Pe mai puţin. Pe-un milion. Pe-o jumătate de milion. Pe-un sfert. Pe-o sută de mii de dolari. Pe cincizeci de mii, chiar. Ba chiar pe-o mie, pe-o sută, pe-un dolar. Şi nu neapărat cash, ci pe credit şi pe taşlumim. • Cîţiva cititori m-au întrebat ce s-a întîmplat cu d. M. Şerban din Kiriat Ono, abonatul care (aşa cum s-a scris acum vreo două numere la *Poşta*) ne-a ameninţat că dacă nu isprăvim cu dezvăluirea fenomenelor de antisemitism din România, îşi anulează abonamentul la *Minimum*. Ei bine, cinstea mă obligă să spun că d. Şerban şi-a pus ameninţarea în practică; da, ăsta-i adevărul – trist, crud, cum vreţi să-l numiţi – d-sa nu şi-a mai reînnoit abonamentul la revista noastră. • Lovitura fu cumplită. • Din cauza acestui abonament anulat, bugetul nostru a fost grav zdruncinat. Nu mai avem bani de chirie, aşa că lucrăm pe trotuar, în faţa casei de pe Zamenhof 13, sub privirile ironice ale trecătorilor. Ni s-a tăiat şi apa. Noroc că, fiind vecini cu I. Schechter (care locuieşte pe Zamenhof 15, la o aruncătură de piatră de noi), acesta ne trimite, din cînd în cînd, de bogdaproste, cîte-o căldare cu apă de la el din bucătărie ca să ne potolim setea. Nu mai putem plăti nici salariile, nici colaborările. Ajunşi muritori de foame, redactorii noştri au ieşit cu cerşitul pe stradă. Alţii (mai ţîfnoşi, hotărîţi să nu întindă mîna) fac ca olimii ruşi, adică au acceptat să cînte, cît îi duce priceperea, pe Dizengoff, în faţa Hamashbirului. Zahareanu cîntă la vioară. E. Campus, la flaut. Artzi, la ghitară (l-a învăţat fiul său, Shlomo Artzi), Sofia Ghelman, I. Fîntînaru, Sergiu Levin cîntă din gură "Oci ciornaia", "La căsuţa cu zorele" şi "Du-mă-acasă măi tramvai". Radu Klapper dansează, făcînd piruete. Al. Mirodan, directorul nostru, bate din tobă şi, din cînd în cînd, fredonează cîntecul lui favorit, "Sînt un cîine vagabond".● O informaţie interesantă pentru cititorii noştri gruzini, ba chiar români de-ai noştri get-beget, care şi-au pus în cap să dea lovitura cu orice preţ în Statele Unite. În revista lunară *Playboy* (care nu se ocupă numai de ţîţe şi alte chestii *sexy*) a apărut un tabel al celor mai bune zece închisori americane. E o noutate. Pe locul I se clasează puşcăria din Fairbanks (Alaska). ● Aici, deţinuţii au la dispoziţie televiziune cu cabluri (cabelim, care va să zică), săli de sport şi de jocuri mecanice înzestrate cu aparate de ultimul tip. O dată pe săptămînă, la cantină se serveşte un menu special, numit "farfuria căpitanului": o porţie serioasă de crabi, creveţi şi coquilles Saint-Jacques. Nu e rău. În comparaţie cu Abu Kabir-ul nostru sau cu Tirţa, e ca *Hilton*-ul faţă de hotelul *Monopol* de pa Hayarkon (o stea jumate). ● O ştire pe care am furat-o din dosarul colegului meu care redactează rubrica "Se zvoneşte că...": la Yad Vashem se definitivează dosarul Reginei Mamă Elena (mama Regelui Mihai I) în vederea atribuirii titlului – post-mortem – de Drept al Popoarelor (autorul principal al acţiunii: colaboratorul nostru I. Artzi). Aşa cum reiese din Memoriile Rabinului Şef Al. Şafran, ca şi din documentele epocii, Regina Mamă Elena s-a zbătut, în toţi anii războiului, pentru salvarea evreilor români de la distrugere. Şi, bătînd nu o dată cu pumnul regal în masă, a obţinut anulări de ordine antonesciene, amînări şi "concesii". Drept care eu, Pix – adolescent pe vremea aceea – şi alţi colegi ai mei de generaţie îi sărutăm mîna, peste moarte, simbolic ● Faceţi o pauză.

●

● Lăsaţi *Punctul pe i* şi repeziţi-vă la pagina 80, rubrica "Clepsidra" ● Săriţi peste Turism, opriţi-vă la Decese. Acolo veţi da peste o ştire privind moartea ziaristului Al. Starck. Citiţi ce scrie acolo despre înmormîntarea talentatului gazetar evreu. După care, dacă nu v-a lovit damblaua, puneţi-vă pălăria şi aruncaţi-vă în Hayarkon. ● Sau (alternativă) băteţi-vă copiii, urcaţi-i în pod şi luaţi scara.● Aflu din gazeta americană *Forward* (Înainte!), un săptămînal judaic de Manhattan (adică Brooklyn), că liderii organizaţiilor evreieşti de peste ocean primesc, să nu le fie de deochi (ptiu! ptiu! ptiu!) salarii frumuşele. D. Michael Schneider, vice-preşedintele executiv (à propos, ce impresionant sună titulaturile astea de jmecheri!) al *Joint*-ului, a încasat, anul trecut, suma de 318.555 dolari. Un ban bun. D. Stephen D. Solender, vice-preşedintele executiv (iarăşi titulaturile astea de te-ngheaţă!) al Federaţiei din New York al U.J.A. (Uniunea Jewishilor Americani, mai pe româneşte) a încasat, bani peşin, 293.718 dolari (recte verzişori). D. Martin Kraar, vice-preşedinte (tot) executiv al Consiliului Federaţiilor Evreieşti din USA a cîştigat 207.645 dolari sub formă de salariu (= leafă), plus 23.128 dolari sub formă de prime (de producţie) şi 30.190 dolari drept cheltuieli de reprezentare: bilete de avion, hotel, mese la *Ritz* etc., fiindcă, nu-i aşa, trebuie să reprezentăm (cu cinste) comunitatea şi să facem faţă (că n-om fi nişte mitocani să-i ducem pe musafirii de la Rabinatul din Tel Aviv la un self-service cu steak-frites şi bere de la butoi). ● Ştiţi ce? (Vă spun un secret, sperînd c-o să rămînă între noi.) La banii ăştia mi-aş iubi şi eu poporul şi aş cînta Hatikva, în smoking, la mesele festive de la Waldorf Astoria. ● A propos de tragedia Iugoslaviei, iată o declaraţie a scriitorului Matvejevici din Bosnia: "În oraşul Mostar se înfăptuise ceea ce Goethe numea întîlnirea Orientului cu Occidentul. În tinereţea mea, m-am format împreună cu ortodocşii, cu catolicii, cu musulmanii. Sărbătoream cu toţii, laolaltă, riturile acestor trei religii. Mi-am făcut studiile la Sarajevo şi tot acolo mi-am scris cărţile, între care "Breviarul mediteranean". Ceea ce imperiul otoman reuşise să păstreze întreg, noi, acum, distrugem din temelii. Nu înţeleg de ce. Pur şi simplu nu înţeleg." ● Nu înţelegi, domnule Matvejevici? Păi, să-ţi explic eu de ce s-a distrus totul în Bosnia, în Iugoslavia, de ce s-a distrus ceea ce era, orişicîtuşi, clădit. Foarte simplu. Cîtă vreme a existat dictatura *titoistă* care nu îngăduia oficial ura între naţiuni – e ciudat, nu-i aşa? – oamenii trăiau paşnic, învăţaţi că sînt egali, că sînt de-un fel, şi că trebuie să se respecte reciproc. Asta se chema –

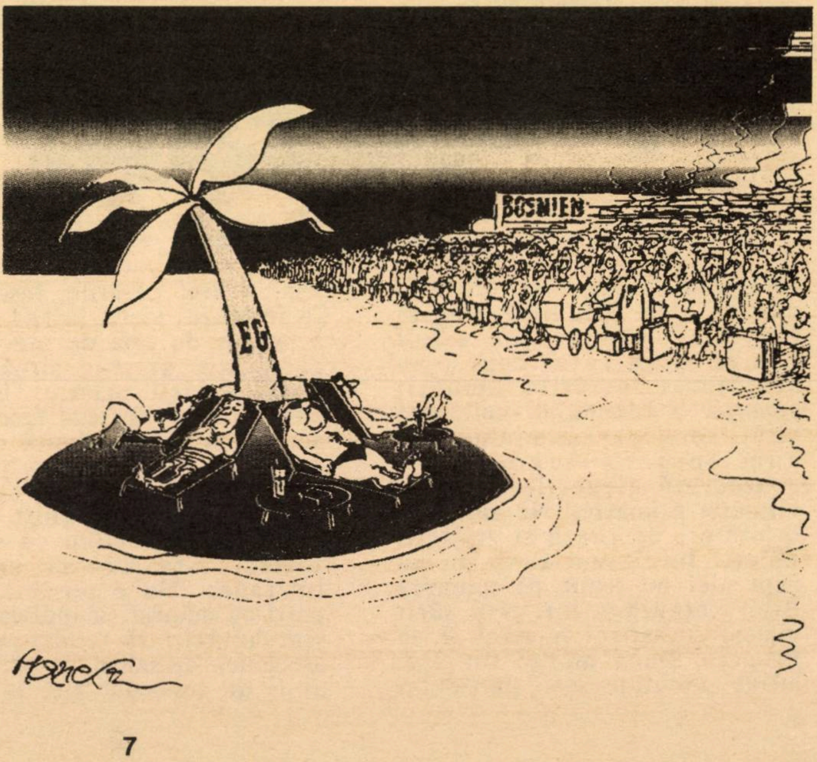

Occidentul şi Bosnia. Desen din "Courier international"

30 DE ZILE

iertaţi-mă – internaţionalism socialist. Spun iertaţi-mă, fiindcă fel de fel de subţiri rînjesc crăcănat la auzul expresiei in-ter-na-ţio-na-lis-mul so-cia-list. Acum, de cînd am scăpat, nu-i aşa?, de faimosul internaţionalism socialist, putem să ne repezim la beregata vecinului, liber, să propovăduim – iarăşi, *liber*! – ura între neamuri, să scoatem puşca-mitralieră din pod şi să tragem – pac, pac, pac – în concetăţenii de ieri, cu sete. Acuma, cînd Germania *democrată* (plus umanistă) a dat semnalul dezbinării în Balcani, se poate ca un catolic să-i scoată ochii ortodoxului şi ca eu, musulman din Sarajevo, să-l jupoi de viu pe catolic. Acuma e – în sfîrşit – libertate. Acuma – strigînd cu entuziasm jos comunismul, jos internaţionalismul socialist, huooo! – eu sînt liber să tai cu ferăstrăul picioarele vecinului meu de bloc. Sînt liber. Sînt, în fine, liber... ● O revelaţie a fost pentru mine felul cum s-au desfăşurat lucrările adunării generale a Likudului (unii, mai cîini, spun ex-Likudului, aşa cum spui ex-Iugoslavia) consacrată alegerilor interne viitoare: primaries! Nu am auzit înjurături de ceară şi grijanie. Băieţii lui David Levy nu au rupt nici un scaun pe spinarea Bibi Netanihiştilor. N-a sărit nimeni cu satîrul la rival. E un progres. Dacă merge tot aşa, mîine-poimîine şefii partidului or să se salute pe stradă, reciproc; iar cînd vor întîlni femei, pe Sarah Doron sau pe partizanele lui Arik Sharon se vor înclina, salutînd cu respect: săru-mîna, domniţă, te fac o bere? ● Pînă şi astăzi sosesc pe adresa revistei fel de fel de scrisori pe marginea gîndurilor mele (mai mult sau mai puţin *casher*) referitoare la contactele cu OEP-ul. ● Unii, fie din motive "ideologice", de tip meretzisto-intelectualiste, fie din motive de epoleţi străini trimişi aici în Medina sau *lăsaţi să plece* dar cu sarcina de a apăra politica organelor carele noi ştim – ne înjură de origine, sănătos. Alţii însă – mulţumiţi că se mai găseşte cineva s-o spună pe-a dreaptă, ne laudă, încurajîndu-ne: dă-i înainte, nea' Pix, nu te lăsa! Printre aceştia, bătrînul nostru amic Harry Shoshany (80 de ani!), care scrie: M-asociez la cele scrise / De cel ce semnează "Pix"; / Sînt părerile, înscrise, / Ca în crezul meu... la fix! ● Iată, à propos de cele de mai sus, o declaraţie privind situaţia de astăzi a ţării noastre: "Israelul trebuie să-şi păstreze frontierele actuale şi să nu admită cu nici un chip vreo schimbare a acestor frontiere, afară de cazul cînd Israelul va stabili relaţii diplomatice depline cu statele vecine...". În ceea ce priveşte Intifada: "Nu e posibil să te porţi cu mănuşi cu indivizii care sînt hotărîţi să te distrugă. O asemenea atitudine, de altfel, nu ar fi de conceput nici în ţările arabe şi nici în ţările occidentale. Israelul trebuie să fie ferm şi fără cruţare în lupta sa contra terorismului, a unui terorism căruia nu-i pasă pe cine distruge sau ce anume distruge. Singura alternativă este asta: să răspunzi la forţă prin forţă." ● Şi-acum, ia să văd dacă ghiciţi cine a făcut această declaraţie belicoasă şi de extremă dreaptă. Bibi Netaniahu? Nu. Beni Beghin? Nu. Eu, Pix? Nuuu. Autorul acestei declaraţii este domnul Gerald Arthur Balfour (67 ani), al patrulea lord de Balfour, adică, aşa cum mulţi aţi înţeles desigur, fiul faimosului Lord Balfour, autorul declaraţiei ce-i poartă numele, privind dreptul poporului evreu la un cămin al său, naţional. Lordul Balfour. Englez, care va să zică, Oxford, Cambridge, golf şi whisky. Englez pur sînge şi lord asemenea. Nu ca mine (care vin de la Bucureşti şi n-am nici un titlu de nobleţe). Englez. S-a înţeles, fraţi "stîngişti", cu inima bătînd pentru OEP? S-a înţeles japiţelor de oi-vei şi vînzare de ţară? S-a înţeles, ex-coloneilor cu sarcină de la MAI (lună a anului, a nu se confunda cu iunie)? ● Hai să ne jucăm puţin (fiindcă – nu-i aşa? – oricît am fi de maturi, de trecuţi prin ciur şi dîrmon, de *căliţi* în toate cele, pînă la urmă, undeva, noaptea-n somn, sub plapumă, tot copii sîntem). Aşadar, cum ziceam, hai să ne jucăm puţin. ● Mai întîi, să citim împreună ştirea de mai jos, transmisă zilele trecute de Agenţia israeliană de presă şi publicată în "Viaţa noastră" (prin grija lui Jean Steiger, secretarul de redacţie al cotidianului, adică a unui condeier care – spre deosebire de alţi colegi de trib – nu face sluj în faţa fascismului):

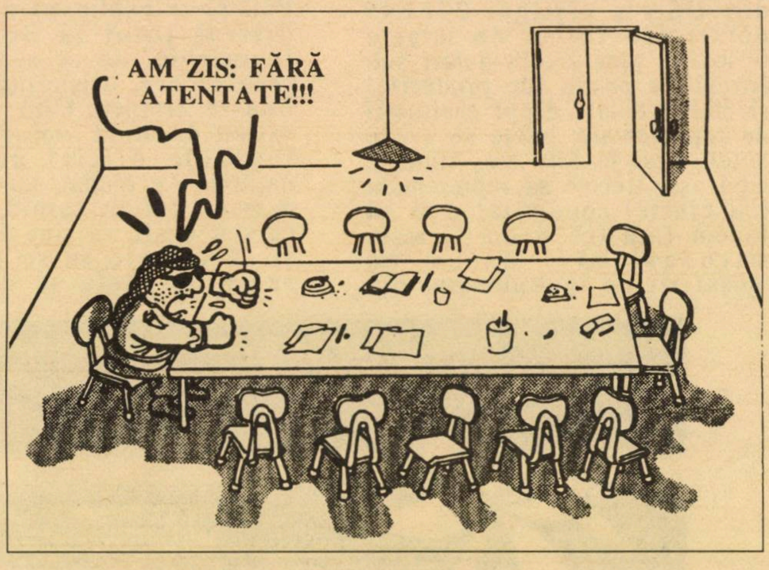
AM ZIS: FĂRĂ ATENTATE!!!

Desen din "Le Monde"

"TEL AVIV – Sute de tineri, numeroşi supravieţuitori ai Holocaustului, precum şi personalităţi publice au demonstrat în faţa ambasadei Germaniei din Tel Aviv, înpotriva recrudescenţei neonazismului în Germania. La manifestaţie au participat vice-preşedintele Knessetului, d-na Ester Salomovici, fosta deputată Haica Grossman, supravieţuitoare a Holocaustului, precum şi reprezentanţi ai Organizaţiei foştilor deţinuţi în

30 DE NOPŢI

lagărele naziste şi ai luptătorilor din ghettouri.

Haica Grossman a declarat, cu acest prilej, că nu se teme de nazişti, deoarece trăieşte în Statul Israel şi că aceia «care au motive de îngrijorare sînt înşişi germanii, pentru că istoria ar putea să se repete.»

«Am venit să ne exprimăm protestul vehement, pentru că mişcările neonaziste nu au fost încă scoase în afara legii. Holocaustul este de neiertat şi cerem fraţilor noştri din depărtare să părăsească totul şi să vină acasă», a spus Ester Salomovici, ai cărei părinţi sînt supravieţuitori ai Holocaustului.

Demonstranţii au purtat pancarte pe care scria: «Lumea a tăcut între '42 şi '45. De ce tace în '92?»

Un funcţionar german superior a primit o delegaţie a demonstranţilor pentru o convorbire."

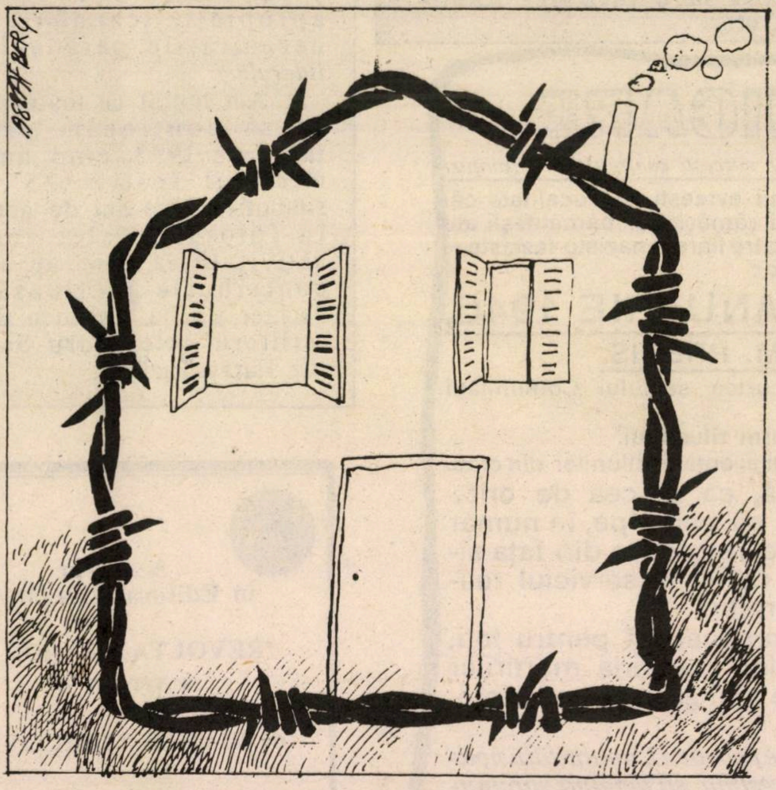

Situaţia.
Desen de Berg (din "Jerusalem Post")

• Bun. Şi care-i jocul pe care vi-l propun? Jocul acesta-i foarte simplu. Luăm un creion (sau, daţi-mi voie, un pix) şi înlocuim cîteva cuvinte din textul de mai sus. În loc de "ambasada Germaniei din Tel Aviv" scriem "ambasada României din Tel Aviv" (de pe strada Adam Hacohen, la doi paşi de *Supersolul* de pe Arlozoroff cu vinuri Carmel Mizrahi şi ghiveci călugăresc de import). În loc de Ester Salomovici, punem Uri Eliav, preşedintele H.O.R., în loc de Haica Grossman, punem Moshe Nagor, preşedintele Asociaţiei de prietenie (unilaterală) Israel-România. În loc de "un funcţionar german superior", punem "un funcţionar român superior". Şi aşa mai departe. Pînă cînd, încet-încet, ne cade fisa şi realizăm că reprezentanţii noştri simpatici ai "celor 400.000" ar fi trebuit, de mult, de mult, să se-nfiinţeze cu o pancartă în faţa Ambasadei Române (plină, de altfel de oameni simpatici şi subţiri), şi – lepădîndu-se de sfieli, de oi-vei-sme, de "diplomaţie" şi de mentalitatea de căcărează – să rostească, răspicat, ce-au în guşă şi-n căpuşă. • Şi-acum, daţi-mi voie să-mi fac autocritica. O autocritică sinceră faţă de cititorii mei. Ştiu că expresia declanşează surîsuri ironice (ah, autocritica din şedinţe, ha, ha, ha!), dar eu, dogmatic cum am fost o viaţă întreagă, socotesc că autocritica este un lucru pe cît de serios, pe-atîta de folositor. Asta e părerea mea (sau: astea-s cadrele, cu ele defilăm). Acum vreun an de zile, un an jumate, cînd începuseră atacurile antisemite din "România Mare", "Europa" şi alte foi – ivite sub oblăduirea noii *puteri* – cineva mi-a spus: fii atent, mă Pix, asta nu-i nimic, acuşi o să vezi că gazetele respective vor face "un pas înainte pe drumul către... şi vor vorbi ca la «Porunca vremii» sau «Sfarmă Piatră» de pe timpuri de *jidanii scîrboşi* ş.a.m.d." "Nu se poate, i-am răspuns eu atunci, nu cred, nu pot să cred. Preşedintele Ion Iliescu, un vechi antifascist, nu va tolera nicicînd aşa ceva. Îl cunosc. De mult. Îl stimez. De mult. El (pun mîna-n foc) nu va tolera, nu va răbda, nu va îngădui cu nici un chip aşa ceva. • Au trecut două luni sau trei de la convorbirea sus-amintită. În "România Mare" şi în "Europa" a început să se vorbească simplu, fără probleme, cu regularitate, firesc, rînjit, despre jidani, despre jidanii scîrboşi, despre jidanii care au supt şi sug în continuare sîngele poporului român. • A mai trecut un timp (a venit vara, eu am plecat în vacanţă, *huţ la areţ*, amicul meu şi-a luat nevasta şi a plecat şi el, undeva, în Baleare sau în Turcia (că-i mai ieftin). La întoarcere, mi-a spus: vezi, mă, Pix, asta cu jidanii scîrboşi nu-i nimic, asta cu jidanii criminali şi împuţiţi nu-i nimic, acuşi o să vezi că se va vorbi cum nici măcar în "Porunca vremii" sau în "Sfarmă-Piatră" nu s-a vorbit; ai să vezi că se va vorbi despre camerele de gazare à la Auschwitz şi despre transformarea evreilor din România în săpun. În să-pun. • Nu se poate, am strigat eu atunci, revoltat, nu se poate, nu cred, nu cred pentru nimic în lume. Preşedintele Ion Iliescu, un vechi antifascist, nu va tolera nicicînd aşa ceva. Îl cunosc. De mult. Îl stimez. De mult. El (pun mîna-n foc) nu va tolera, nu va răbda, nu va îngădui cu nici un chip aşa ceva. • Au trecut două sau trei luni de la convorbirea cu pricina. Săptămîna trecută, răsfoind "România Mare" (ziarul partidului de guvernămînt cu acelaşi nume), am dat peste un text, la rubrica semnată Alcibiade (C. V. Tudor, secretar

30 DE ZILE

al Senatului român!), unde se vorbeşte despre camerele de gazare şi despre săpun. • Limpede. Fără echivoc. Fără nici un fel de echivoc. • Răfuindu-se cu unul din adversarii săi (Petre Roman, evreu după tată, catolic după mamă), autorul însemnării scrie în chip de *băşcălie*: "Petrică... n-ai văzut ce fac neo-naziştii, dacă te căutau la locul cu pricina. Şi vedeau prepuţul lipsă, dacă te băgau la cuptorul cu microunde sau făceau săpun din corpul tău, nu era păcat?" • Ba, zic eu, era păcat. Oamenii, indiferent de situaţia prepuţului lor, indiferent de credinţele lor politice sau ideologice, nu trebuie arşi în cuptoare cu microunde şi nici prefăcuţi în săpun. Era păcat. Era atît de păcat încît, citind (şi recitind) cuvintele de mai sus, am izbucnit în plîns. Mai întîi, fiindcă nu suport ideea ca un om, oricine ar fi el, să fie prefăcut în săpun. Apoi, fiindcă mi-am dat seama cît de prost sînt (prost ca noaptea), închipuindu-mi că astăzi, în 1992, la sfîrşit de veac 20, după Holocaust, după toate cîte s-au întîmplat în anii războiului, la Auschwitz şi-n alte locuri, nu mai e cu putinţă să faci "bancuri" pe seama *săpunului*. • Doamne, Doamne, cum pot să fiu atît de prost? Cum? Cum pot, Doamne Dumnezeule, să fiu atît de prost încît să-mi închipui că nu se mai poate vorbi astăzi, limpede, nepedepsit, ba chiar aplaudat de *Putere*, despre camerele de *microunde* şi despre săpun? Cum? Da, chiar, cum pot să fiu atît de prost, atît de prost, atît de prost?

Pix

Am aflat că unul din consilierii cei mai apropiaţi ai lui Bill Clinton, preşedintele ales al U.S.A., este evreul Micky Cantor.
Ştiţi ce? Tare mi-ar plăcea să asist la o întîlnire Rabin – Cantor!

*** Şi-a încetat apariţia "Almanahul Familiei", publicaţia H.O.R.-iştilor cu iniţiativă din Beer Sheva. Motivele? Conflicte "în conducere", după un bun – şi, vai! – mereu actual obicei din *trib*.

"Consider – ne scrie Raşela Pelinescu (misiva ei fiind contrasemnată şi de George Kelemen) – că trebuie să explicăm de ce nu mai apare revista. Da, au fost neînţelegeri foarte multe între mine şi preşedintele HOR din localitate. Se exercitau presiuni ca să introducem în paginile revistei articole ce nu cadrau cu publicaţia unei organizaţii apolitice, ni se dădeau informaţii din activitatea HOR – Beer Sheva, din care cel mult 50% corespundeau realităţii, se practica cultul personalităţii în folosul conducerii (preşedintele şi unu-doi colaboratori apropiaţi, schimbaţi după necesităţile personale ale *liderului*).

Am luptat cu toate puterile ca să continuăm pînă în ianuarie 1992, cînd am scos numărul festiv (25), care simboliza zece ani de activitate în folosul alialei române, activitate la care au adus o contribuţie preţioasă ing. Sachter Eliahu, Kelemen George, scriitorul Alexandru Sever şi ing. Harry Thaler."

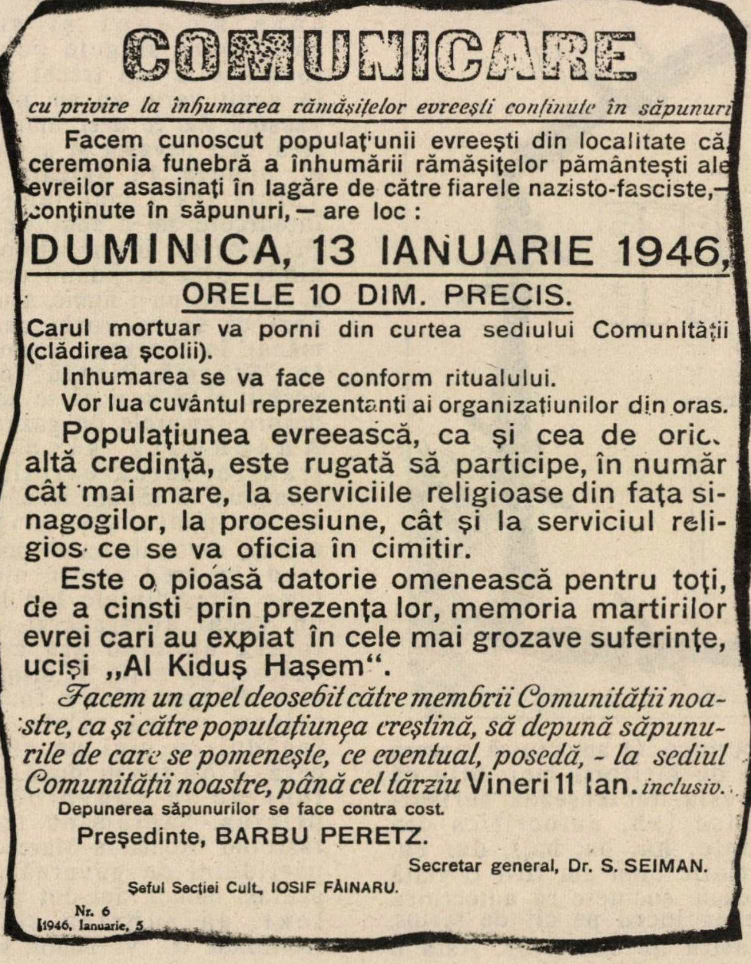

COMUNICARE

cu privire la înhumarea rămăşiţelor evreeşti conţinute în săpunuri

Facem cunoscut populaţiunii evreeşti din localitate că, ceremonia funebră a înhumării rămăşiţelor pământeşti ale evreilor asasinaţi în lagăre de către fiarele nazisto-fasciste,– conţinute în săpunuri, – are loc :

DUMINICA, 13 IANUARIE 1946,

ORELE 10 DIM. PRECIS.

Carul mortuar va porni din curtea sediului Comunităţii (clădirea şcolii).

Inhumarea se va face conform ritualului.

Vor lua cuvântul reprezentanţi ai organizaţiunilor din oras.

Populaţiunea evreească, ca şi cea de orice altă credinţă, este rugată să participe, în număr cât mai mare, la serviciile religioase din faţa sinagogilor, la procesiune, cât şi la serviciul religios ce se va oficia în cimitir.

Este o pioasă datorie omenească pentru toţi, de a cinsti prin prezenţa lor, memoria martirilor evrei cari au expiat în cele mai grozave suferinţe, ucişi „Al Kiduş Haşem".

Facem un apel deosebit către membrii Comunităţii noastre, ca şi către populaţiunea creştină, să depună săpunurile de care se pomeneşte, ce eventual, posedă, - la sediul Comunităţii noastre, până cel târziu Vineri 11 Ian. *inclusiv.*

Depunerea săpunurilor se face contra cost.

Preşedinte, BARBU PERETZ.

Secretar general, Dr. S. SEIMAN.

Şeful Secţiei Cult, IOSIF FĂINARU.

Nr. 6
1946, Ianuarie, 5

... şi mîine?

A apărut
în Editura *MINIMUM*

"REVOLTA SÎNGELUI"
• versuri •

de BIANCA MARCOVICI

Placheta de versuri
se poate obţine trimiţînd
un cec în valoare de 35 şekeli
pe adresa:
Bianca Marcovici
Rh. Haprahim 5/68, Haifa,
tel. 04-246223

BLOC NOTES

■ **ITZHAK ARTZI**

TINEREŢE LA CASA ALBĂ

Alegerea lui Bill Clinton înseamnă o victorie a tinereţii asupra bătrîneţii. În urma ei, la Casa Albă, în loc ca bunicul George Bush să o sărute inocent pe soţia sa, Barbara, Bill îi va da o "sărutare franceză" soţiei sale Hilary, fost Rodham. Şi, din cînd în cînd, Preşedintele se va relaxa cîntînd din saxofon. Prin urmare, o schimbare de climat.

În cursa electorală dintre Bush şi Clinton, a fost ceva *unfair* (neloial). O cursă între un alergător de 46 de ani, avînd drept concurent pe unul de 68 de ani. De multe ori m-am întrebat cum de rezistă fizic oamenii la o asemenea campanie. Luni de zile, cei doi candidaţi n-au ştiut ce-i zi şi ce-i noapte. Ei au străbătut mii de kilometri, vorbind şi vorbind şi vorbind; surîzînd, surîzînd şi surîzînd; sărutînd copii, sărutînd copii şi iarăşi sărutînd copii.

Clinton

Bill Clinton a primit recompensa: Preşedinţia. George Bush devine pensionar. Retrăgîndu-se, el ia cu sine amărăciunea decepţiei. Dar aşa e în politică: azi sus, mîine jos. Aceeaşi experienţă o împărtăşesc şi politicienii noştri. Cine şi-a ales această meserie trebuie să-şi asume riscurile ei.

Noul locatar al Casei Albe intră în funcţie la 21 ianuarie 1993. Pînă atunci, Clinton va trebui să-şi formeze cabinetul, să numească ambasadorii, vîrfurile aparatului de stat. După tradiţia americană, un nou preşedinte îşi numeşte oamenii lui.

În perioada de tranziţie, noua administraţie va face, probabil, uz de serviciile ultra-republicanului James Baker. Cu consimţămîntul lui Clinton, Baker va face un turneu-fulger în Orientul Mijlociu pentru a revigora tratativele israelo-arabe, cam adormite înainte de alegeri. Noul preşedinte, orientat îndeosebi spre acutele probleme interne privind economia şi aspectele sociale, va acorda mai puţină atenţie decît predecesorul său politicii externe.

Dar, incontestabil, şi Clinton vrea pace, lichidarea focarului de nelinişte din Orientul Mijlociu, care comportă şi primejdia unei conflagraţii cu arme neconvenţionale. Baker, specializat în materie, moaşa Conferinţei de la Madrid, va putea înlătura unele obstacole şi impulsiona tratativele. Consider că nu trebuie să avem temeri în legătură cu politica administraţiei Clinton faţă de Israel. Clinton nu poate ignora faptul că pe el l-au votat 86% din alegătorii evrei. Consilierii lui Clinton, în frunte cu fostul israelian Mark Ginsberg, reprezintă linia tradiţională conform căreia un Israel puternic, bine apărat faţă de orice agresiune e de un interes vital pentru America. Chiar dacă Clinton va reduce cheltuielile militare, e de presupus că nu se va atinge de ajutorul militar destinat Israelului, care, în fond, este şi o investiţie pentru securitatea Statelor Unite. Simpatizîndu-l pe Clinton, acordînd credit politicii ce o va promova, nu trebuie, pe de altă parte, să-l stigmatizăm pe Bush. Deşi au existat neînţelegeri între guvernanţii noştri şi Statele Unite, să nu uităm că George Bush a fost un preşedinte care, continuînd politica pro-israeliană a lui Ronald Reagan, n-a abandonat niciodată Israelul.

CICI MERGE ACASĂ

Shlomo Lahat (Cici), primarul Tel Aviv-ului, îşi va respecta promisiunea. În noiembrie 1993, după ce a condus, timp de 20 de ani, treburile municipiului, la vîrsta de 66 de ani, el se va retrage şi va merge acasă.

Anunţul lui Lahat nu e o manevră tactică, nu constituie o ameninţare care să suscite reacţia: faceţi presiuni asupra mea ca să-mi iau vorba înapoi şi să nu plec. Cine crede astfel, nu-l cunoaşte pe Cici. El nu a luat uşor această hotărîre. Cici Lahat iubeşte funcţia de Primar al Tel Aviv-ului şi, dacă ar fi depins numai de el, ar fi continuat s-o exercite. Familia l-a presat să demisioneze.

Postul e greu, îl mobilizează zi şi noapte. Cici ştie să pună în mişcare aparatul. Funcţionarii se obişnuiseră ca, încă din zorii zilei, să alerge după el cu răsuflarea tăiată. După o operaţie de cord, Cici nu mai poate lucra în acelaşi ritm.

Alegerile pentru primării vor avea loc la 3 noiembrie 1993. Deci, 1993 va fi un an de campanie electorală. La Tel Aviv, campania va fi dificilă. Cici a pierdut din popularitate. În plus, starea sănătăţii sale nu-i va mai îngădui să cutreiere, ca altădată, străzile metropolei pentru a lua contact cu alegătorii, a-i convinge şi a-şi asigura voturile necesare.

În gruparea lui politică – Likud – el are doi adversari care l-au sabotat şi care vor ca el să eşueze. Şi se vor agita, vor instiga împotriva lui îndeosebi pe alegătorii din cartierele sărace.

Faţă de această perspectivă, Cici a luat decizia curajoasă: nu va mai concura. Dacă l-ar fi luat drept exemplu pe veteranul primarilor, Teddy Kolek, Cici ar fi trebuit să aştepte cu demisia încă vreo 13 ani. El a preferat să ia hotărîrea de retragere acum. El consideră că trebuie să se retragă acum, şi nu atunci cînd bătrîneţea îl va obliga să părăsească scaunul atît de iubit.

Cei nouăsprezece ani de primariat ai lui Shlomo Lahat de pînă acum şi, fără doar şi poate, şi al douăzecilea în care va mai funcţiona, constituie o perioadă de mari realizări: Tel Aviv-ul de azi nu mai e Tel Aviv-ul din 1974.

În februarie 1974, cînd a venit, împreună cu echipa sa, la conducerea primăriei, el a preluat un oraş trist, demoralizat, care lupta din greu pentru a se reface de pe urma şocului provocat de războiul de Yom Kipur. Azi, Tel Aviv-ul este "oraşul non-stop", metropola care trăieşte intens 24 de ore din 24, care reprezintă, alături de Ierusalim, nucleul vieţii culturale, economice, sociale şi politice a Israelului.

Oraşului i s-au adăugat instituţii noi, grădini, biblioteci, centre comunitare, faleza de-a lungul mării; noul Merkaz Golda, clădirile Operei şi teatrului Hakameri, sala pentru Orchestra de cameră devin o realitate.

În doi ani şi jumătate oraşul a absorbit 35.000 de olim din URSS. Pe plan educativ, social, edilitar s-a realizat mult şi frumos. Totul a fost realizat de o echipă în care au activat mulţi oameni – cinstiţi, destoinici, devotaţi. Cici a fost comandantul. Un comandant nu comod. El e foarte exigent. Nu a fost niciodată entuziasmat de democraţia municipală. De multe ori am avut impresia că lui i-ar plăcea, dacă ar putea, să lucreze de unul singur, fără Consiliul municipal, să se sfătuiască numai cu sine însuşi, să fie un fel de şerif care face tot ce vrea, fără amestecul celor 30 de consilieri. El n-a înţeles că democraţia reclamă răbdare, perseverenţă, înţelegere, moderaţie. Din punct de vedere administrativ, democraţia îngreunează luarea deciziilor. Dar ea rămîne totuşi sistemul cel mai bun pentru ca o hotărîre să fie cumpănită, realizabilă, justă.

Cici nu e un sentimental. Totuşi, sînt sigur că opoziţia faţă de el din rîndurile partidului său, Likud, l-a îndurerat. Consilierii likudnici Benţi Muradov şi Eitan Sulami au devenit, din opozanţi, duşmani. Ei i-au adus injurii în public. Protocoalele şedinţelor Consiliului municipal sînt pline de invective şi atacuri grosolane la adresa persoanei sale.

Cici trata gunoiul verbal al inamicilor săi cu dispreţ, dar în sinea lui fierbea.

Fapt este că în anii în care a slujit oraşul, Cici s-a bucurat de mari satisfacţii de pe urma realizărilor obţinute. Plecarea lui e o mare pierdere pentru Tel Aviv.

Cine va intra în pantofii lui? Aşa cum la Ierusalim nu e uşor să fii urmaşul lui Teddy, la Tel Aviv nu-i uşor să fii urmaşul lui Cici.

"WUNDERFRAU" DIN POLIŢIE

Prin plecarea doamnei sgan-niţav (colonel), avocata Suzi Wunderman, poliţia israeliană pierde un ofiţer capabil, destoinic, eficient. Iar aliaua română are o poziţie mai puţin.

Venind în ţară acum 20 de ani, tînăra avocată Suzi Wunderman a trebuit s-o ia de la început: să înveţe limba, să găsească o uşă deschisă prin care să pătrundă în administraţie pentru a se afirma.

Suzi a luptat cu îndărătnicie împotriva greutăţilor. Ea şi-a binemeritat numele de Wunderman, om al minunilor. Eu aş spune că mai corect ar fi: Wunderfrau. De altfel, la ceremonia în cadrul căreia i s-a acordat certificatul de avocat israelian, şeful de atunci al Baroului, răposatul av. Itzhak Tunik, mai tîrziu Controlor al Statului, a folosit acelaşi joc de cuvinte: Suzi, femeia minunilor.

Harnică, devotată muncii, ea şi-a creat un nume şi o poziţie. În postul greu şi plin de răspundere de procuror-şef, care pregăteşte dosarele de acuzare pentru tribunal, ea n-a ars gazul. Diverşi comandanţi de poliţie ştiau că au în această funcţie un om pe care se puteau bizui şi care va şti să realizeze sinteza între lege şi omenie.

Primind gradul de la doi şefi mari: Terner (st.) şi Marcus

Suzi Wunderman a apucat-o acum pe un drum nou. În faţa ei stau mai multe posibilităţi.

Prietenii şi admiratorii ei, aceia care au însoţit-o în ascensiunea ei în Israel, îi urează să ajungă unde vrea.

EL ALAMEIN ŞI ROMMEL DUPĂ 50 DE ANI

Bătălia de la El Alamein din 23.10.1942 a fost Stalingradul Africii de nord. Trupele făcînd parte din Armata a 8-a, comandată de mareşalul Bernard Montgomery, au străpuns liniile Corpului African german (Afrika Korps), comandat de generalul Erwin Rommel, salvînd astfel Egiptul şi celelalte state din Orientul Mijlociu de pericolul ocupaţiei germano-hitleriste. Bătălia de la El Alamein a barat deci expansiunea hitleristă spre India şi restul Asiei.

La 50 de ani de la acest eveniment, pe fostul cîmp de bătălie, în apropiere de cimitirele eroilor – aliaţi şi germani – s-au adunat mii de foşti luptători englezi, australieni, neo-zeelandezi pentru a evoca epopeea luptei şi pe eroii ce zac aci, sub pietre de beton. Au fost de faţă primul ministru britanic, John Major, precum şi fiul lui Montgomery. De astă dată a fost prezentă şi o delegaţie de 30 de israelieni, în frunte cu trei generali în rezervă: aluf Shlomo Shamir, aluf Aron Iariv şi tat-aluf Zwi Schorr. Împreună cu preşedintele soldaţilor demobilizaţi din armata engleză, ei au depus o coroană pe mormîntul eroului Avram Reznik din Afula, soldat evreu din Palestina, căzut în această luptă. Ei s-au înclinat şi în faţa monumentului ridicat în onoarea tuturor eroilor de la El Alamein. Printre steagurile statelor reprezentate la comemorare a fluturat şi drapelul israelian.

John Major cu un veteran de război

Şi delegaţii din Germania, foşti luptători în Afrika Korps au fost acolo. Pentru ei, aceasta a fost o ocazie unică de a face bilanţul războiului şi de a evalua preţul plătit de ei şi de aliaţi în războiul declanşat de Hitler pentru dominaţia mondială.

Cine n-a fost acolo? Manfred Rommel, fiul comandantului lui Afrika Korps. Manfred Rommel e o personalitate politică din Germania de azi. Mi-am amintit cu acest prilej de discuţia purtată cîndva la primăria Tel Aviv în legătură cu faptul dacă să acceptăm sau să refuzăm a-l primi oficial în oraşul nostru pe Manfred Rommel. Acesta este acum primarul oraşului Stuttgart şi îndeplinea funcţia de preşedinte al Uniunii Oraşelor Germane (Städtetag). Adversarii primirii argumentau că tatăl celui ce urma să ne fie oaspete, cunoscutul mareşal german Erwin Rommel, , dacă ar fi reuşit să oprească ofensiva lui Montgomery la El Alamein, ar fi deschis Germaniei lui Hitler drumul spre Eretz Israel. Atunci, cei 450.000 de evrei ce constituiau işuvul evreiesc din Palestina, au luat în serios pericolul. Hagana, cu sprijinul autorităţilor engleze, a pregătit un plan de retragere, potrivit căruia cavourile şi peşterile de pe Carmel din Haifa (vizibile şi astăzi) urmau să fie un fel de bastion contra invadatorului hitlerist. Nu vreau să discut azi şansele reale ale acelui plan de rezistenţă, cîţi ar fi rămas în viaţă în condiţiile acestei Massade moderne. Fapt este că victoria de la El Alamein a salvat mica aşezare evreiască din Palestina, devenită apoi nucleul Statului Israel.

În confruntarea de păreri de la primărie, raţiunea a prelevat şi Manfred Rommel a fost primit oficial. De atunci el s-a dovedit în multe ocazii un prieten devotat al Israelului. În diferite conferinţe internaţionale, el şi-a ridicat glasul în favoarea noastră şi contra adversarilor Israelului.

Să amintim, în încheiere, că mareşalul Rommel a fost nu numai comandantul de la El Alamein, dar, mai tîrziu, în 1944, a făcut parte din grupul de generali ce au complotat contra lui Hitler, vrînd să-l lichideze. Descoperit, el a fost obligat să se sinucidă, pentru a evita ca alţii să-l condamne la moarte şi să-l execute. Fiul său Manfred a preluat moştenirea unui Rommel antihitlerist. Aşa se închid uneori circuitele istorice.

NOUL TON AL VATICANULUI

După aproape 45 de ani de existenţă a Statului Israel, Vaticanul nu a recunoscut încă ţara evreilor. Văzînd în evreu pe "Jidovul rătăcitor", ce-şi ispăşeşte pedeapsa pentru răstignirea lui Isus, n-a acceptat ideea că poporul evreu, renăscut din propria sa cenuşă, e un popor normal, aidoma tuturor popoarelor, cu un stat al său. Pe de altă parte, noi, evreii, nutrim faţă de Vatican un respect deosebit, fără a ignora că ne-a fost, de-a lungul secolelor, un adversar înverşunat.

În acest context, fiecare întîlnire între un demnitar israelian şi căpetenia Vaticanului, Papa de la Roma, este un eveniment istoric. Şi tocmai aşa poate fi caracterizată recenta întîlnire dintre Shimon Peres şi Papa Ioan Paul al II-lea. Vaticanul a făcut tot posibilul pentru a primi pe Ministrul de Externe al Israelului cu toată onoarea şi cu cea mai mare căldură. Garda elvețiană de la intrarea în Cetatea Vaticanului a prezentat onorul; Papa l-a întîmpinat pe Peres cu un călduros "Shalom". Papa s-a bucurat de primirea cadoului simbolic oferit de Peres – o lampă de ulei din anul 1200 î. e. n. Ca urmare a convorbirii care a avut loc, se pare că de astă dată Papa va răspunde invitației lansate de guvernul de la Ierusalim și va vizita Israelul în primăvara 1994. Vizita va fi combinată cu o vizită paralelă în Liban. Astfel, Papa va putea atenua criticile ce se vor ridica, indubitabil, în legătură cu acest demers. Vizita va fi precedată de alte fapte semnificative. Ioan Paul al II-lea a dat a înțelege că în curînd va avea loc schimbul de diplomați între cele două state, ceea ce constituie, implicit, o recunoaștere a Israelului. În noiembrie ne va vizita o delegație oficială a Vaticanului – comisia de lucru însărcinată să stabilească datele și amănuntele vizitei papale. Această comisie a fost inițiată de Vatican, avînd drept scop să promoveze normalizarea relațiilor între cele două părți.

Alt ton, altă muzică

Acum, cînd se poartă tratativele de pace hotărîte la Madrid, s-a creat o situație care ușurează normalizarea relațiilor dintre Vatican și Ierusalim. La întîlnirea cu Peres, Papa s-a pronunțat în mod clar contra antisemitismului, a rasismului și a vandalismului constînd în profanarea pietrelor funerare din cimitire.

Procesul îndreptat spre normalizarea relațiilor dintre Israel și Vatican l-a deranjat pe Arafat. Nu e deci de mirare că acesta și-a și vîrît coada, declarînd presei arabe că Papa nu va vizita Israelul. Iar dacă totuși vizita va avea loc, Papa va veni pentru a vedea Orașul Sfînt, și nu din interes față de Israel.

Sînt motive să credem contrariul. Atmosfera prietenească dintre Peres și actualul Papă contrastează flagrant cu întîlnirea dintre Papa Paul al VI-lea și Golda Meir care a avut loc în urmă cu 20 de ani. Atunci, Papa a atacat "politica de violență" a Israelului. Golda Meir, mîndră și demnă, a dat riposta, amintind totodată atitudinea "neutrală", ca să nu spunem mai mult, a Vaticanului în timpul celui de al doilea război mondial și prețul pe care l-au plătit evreii.

În noua atmosferă, conferirea de către Papă, la numai două săptămîni de la întîlnirea cu Peres, a unei medalii de aur tînărului savant israelian Adi Shamir (39), de la Institutul Weizman, specialist în computere, poate fi apreciată ca încă un semn de apropiere între Vatican și Israel.

E cert: poziția Israelului în 1992 e alta decît în 1973; de aceea tonul Vaticanului a produs o altă muzică.

Magic Touch

BEATRICE
Diplomat
CIDESCO

"BEAUTY
HOUSE"

EUROPEAN SKIN CARE SPECIALIST

30 Frishman, TEL AVIV
Tel. 5242359

INSTITUT DE
ÎNFRUMUSEȚARE

● Îngrijirea tenului la nivel internațional, cu produse franțuzești ● Procedeul pilling profund (פילינג עמוק) pentru îndepărtarea ridurilor, petelor și cicatricelor ● Epilație (cu ac electric) ● Machiaj profesional pentru mirese și alte evenimente plăcute ● Pedichiură, manechiură și depilație cu ceară

INSTITUT DE SLĂBIRE
sub supraveghiere medicală

● Diete ● Masaje medicale ● Tratament cu electrozi ● Acupunctură ● Împachetări sistem FRIGI-THALGO – Paris

● CADOURI ●
● ACCESORII DE MODĂ ●

CADOU după tratament:
o poșetă pentru farduri

La mulți ani 1993!

C.D.R. — ZENTRUM FÜR DEUTSCHE RENTEN GmbH.

C.D.R. -- Centrul de pensii din Germania Ltd.

TEL AVIV, imobilul KLAL, str. Droianov 5 (lîngă KIKAR DIZENGOFF)

ÎNSCRIEREA PENTRU PRIGONIȚII REGIMULUI NAZIST CARE NU PRIMESC RENTĂ
A FOST APROBATĂ LEGEA CARE DĂ POSIBILITATEA DE PLATĂ A RENTELOR PENTRU
● Persoane care au fost cel puțin 6 luni în lagăre de concentrare
● Persoane care au fost cel puțin 18 luni în ghetto

ÎNDRUMARE ȘI TRATAREA PROBLEMEI A TOT FELUL DE RENTE
FIXAȚI O ÎNTREVEDERE LA:
03/299027-8
ZWI ABRAHAMI
DIRECTOR

30 DE ZILE

"TREI LUCRURI CARE MI-AU PLĂCUT ÎN ISRAEL ȘI TREI LUCRURI CARE NU MI-AU PLĂCUT..."

DE VORBĂ CU SCRIITORUL
MIHAI SIN, ATAȘATUL
CULTURAL AL AMBASADEI
ROMÂNIEI DIN ISRAEL

3:3

Convorbire nediplomatică cu un diplomat •

V-a șocat ceva anume la sosirea în Israel?

"Șocat" nu e cuvîntul cel mai potrivit. Informațiile pe care le-am acumulat în timp despre Israel și poporul evreu, chiar dacă nu sînt atît de bogate pe cît aș fi vrut, au atenuat, au estompat un posibil șoc. Totuși, am avut și mai am încă trăiri deosebite, puternice, stări de intensă emoție, provocate de te miri ce. Iată, de pildă, în primele zile eram foarte uimit de faptul că auzeam, nu-i așa?, la tot pasul, vorbindu-se o "limbă moartă", ebraica (pe care pînă acum o auzisem vorbită doar cu totul întîmplător, "în treacăt") și care mi se părea că sună "straniu" față de alte limbi. Nu știu dacă spun un lucru "nou", dar felul cum se formează cuvinte succesive cu aceeași terminație, e asemănător felului în care se obține în poezie "rima interioară". Urechea mea o înregistrează ca pe o limbă aspră, cu multe consoane dure, dar în același timp și ca o limbă muzicală, aproape "cîntată" prin frazare.

Puteți să-mi dați cîteva exemple de imagini despre Israel care au fost infirmate (sau confirmate) de contactul cu realitatea?

Voi încerca să vă povestesc, cît pot de scurt, o întîmplare, petrecută cu mulți ani în urmă, cred că în 1966. Eram la București, împreună cu colegi și prieteni, veniți cu "treburi culturale". Autobuzul cu care veniserăm oprise în "Piața Scînteii", iar noi căscam gura la "măreața" clădire (una din numeroasele "replici" ale Universității "Lomonosov", construite la Moscova, prin alte orașe unionale, dar și prin capitale satelite care, cum bine se știe, trebuiau, obligatoriu, să stea cu fața către Răsărit) și la statuia lui Lenin. Și deodată, lîngă noi a oprit o limuzină imensă, cum nu mai văzusem, probabil o marcă americană, iar din ea au ieșit mai mulți bărbați de vîrste diferite. "Cine e acest om?", ne-a întrebat unul din ei, în englezește. Noi – consternați: cum să fie cineva pe lumea asta care să nu-l recunoască pe Lenin? E Lenin, am răspuns. Și de ce e statuia lui aici, la București?, a mai întrebat altul. Asta chiar că era culmea! Am dat din umeri, în stilul în care mulți israelieni, originari din țările "socialismului real" și-l mai amintesc probabil: adică, nu răspundem la provocări! După care au izbucnit în rîs că ne-au pus în încurcătură, ne-au mai spus că sînt israelieni și duși au fost. Erau primii israelieni pe care-i vedeam. Spun israelieni și nu evrei, pentru că tocmai acest lucru vreau să-l remarc: ei contraziceau imaginea evreului "tradițional", consacrată de literatură sau în cinematografie: adică negustor sau cămătar, oameni de "spații închise", cu psihologie ghettoizată, ageri la minte, șireți și naivi în același timp, marcați de o tristețe și angoasă venind parcă de dincolo de ei, ca o tristețe a neamului, condamnat de destin să "rătăcească"; artiști în general revoltați, promotori ai avangardei, contestatari veșnic nemulțumiți sau, dimpotrivă, inși de o mare sensibilitate și delicatețe, trecînd discret prin viață și stingîndu-se tot așa, poeți mărturisindu-și neliniști și stări confuze generate de vechi drame și tragedii; și, în sfîrșit (deși, fără îndoială, tipologia e mult mai vastă, dar nu acesta e obiectivul discuției noastre), evreul foarte bogat, "mare rechin" în lumea finanțelor sau mare industriaș, mare burghez sau chiar nobil (căci nu puține familii evreiești au fost înnobilate în diverse țări ale Europei), rafinat, cinic și angoasat în același timp, de o inteligență sclipitoare în "domeniu", clădindu-și metodic, cu "lovituri" bine gîndite alternînd cu perioade de prudență, propriul "imperiu".

Ei bine, cei patru sau poate cinci bărbați israelieni pe care i-am văzut atunci, deși de vîrste diferite, aveau o alură sportivă, erau degajați, arși de soare, plini de vitalitate și de o bună dispoziție cu totul neobișnuită pentru noi. Felul lor de a vorbi și de a se mișca era al unor oameni liberi, neinhibați, un fel de "băieți mari" cum nu mai văzusem decît prin filme americane.

30 DE NOPTI

Nu pot să-mi amintesc exact ce am mai gîndit atunci, dar un gînd tot mi-l amintesc (deşi nu-i exclus ca el să fi venit mai tîrziu): iată ce înseamnă să ai o ţară a ta şi această ţară să fie liberă.

Altfel, fireşte că, descinzînd în Israel, nu mă aşteptam ca imaginea livrescă pe care o aveam despre ţara dv. să se suprapună peste cea reală. Am constatat acest lucru încă de la aeroportul "Ben Gurion".

Spuneţi-ne trei lucruri care v-au plăcut aici şi trei lucruri care nu v-au plăcut.

Îmi place mult peisajul (încerc, de cîţiva ani încoace, să "prind" în proza mea o "metafizică" a peisajului, iar din acest punct de vedere, peisajul israelian mi se pare fascinant şi fabulos), îmi plac oraşele (Ierusalimul nu are termen de comparaţie, e cu adevărat unic) şi semne ale unor vechi civilizaţii de pe teritoriul Israelului. Apoi: îmi place simbioza elementelor de civilizaţie euro-americană cu cele orientale ca şi "coexistenţa paşnică" a mai multor religii, la Ierusalim dar nu numai. Această "simbioză" face, în bună măsură, cred eu, farmecul Israelului. Şi, în sfîrşit, am cuvinte de admiraţie pentru felul cum aţi construit această ţară în nici o jumătate de secol. Aici ar fi multe de spus, de la agricultură (cu realizări incredibile în zone deşertice) la ştiinţe şi tehnologii de vîrf (atît cît pot eu să înţeleg, văzînd, citind sau auzind). Toate acestea n-ar fi fost posibile fără puternica idealitate a "pionierilor", combinată cu pragmatismul şi dăruirea noilor generaţii.

Trei lucruri care nu mi-au plăcut... Aici e ceva mai complicat, pentru că profesia mea de bază, cea de scriitor, nu poate exclude cu totul statutul de diplomat pe care îl am. Şi fără să mă amestec în "problemele dv. interne", nu vreau totuşi să dau nişte răspunsuri "diplomatice". Pot să spun însă că nu trei, ci chiar mai multe lucruri care nu-mi plac aici, nu-mi plac oriunde le-aş întîlni în lume şi, fireşte, nici în ţara mea. Să mă limitez totuşi la trei... Nu-mi sînt simpatice, de pildă, unele obiceiuri prea "orientale". Să înoţi în mare, în unele zile, ocolind o mulţime de pungi de plastic şi alte "bizare" obiecte, să vezi aceleaşi pungi şi grămezi de gunoaie în atîtea locuri minunate, binecuvîntate de Dumnezeu, cum ar fi Cesareea... Nu sînt un "verde", dar, din acest punct de vedere, ecologiştii nu-şi prea fac simţită prezenţa. Sau cel puţin n-am observat-o eu.

Nu agreez, de asemenea, un anumit fel arogant – minimalizator în care unii (şi spun "unii" nu în sensul în care, pînă nu de mult, îl foloseam în România, ca să nu fim acuzaţi că "generalizăm") politicieni, oameni bogaţi sau pur şi simplu "aşezaţi" în stil clasic burghez, etichetează cultura şi pe artişti ca pe a cincea roată la căruţă, aproape ca pe un "rău necesar". Prea mulţi cred că înţeleg ce e cultura şi menirea ei, prea mulţi se cred "oameni de cultură". Sigur că, în mai toate ţările lumii, există întotdeauna "urgenţe" şi "stringenţe", iar pentru cultură rămîn uneori doar firimituri. Iar Israelul nu face excepţie, mai ales că toată lumea ştie bine cîte fonduri înghit necesităţile de apărare şi securitate. Dar îmi spunea cineva, referitor la numărul mare de artişti nou veniţi (în principal din fosta Măreaţă şi Mare "Uniune") în Israel, şi dintre care, deocamdată, destul de mulţi cîştigă o pîine producîndu-se în stradă: "Domnule, în fond, ne e nimic ruşinos să cînţi în stradă. Dacă e artă adevărată, poate fi considerată «artă stradală», ce-i rău în asta?" Bineînţeles că nu se pot crea peste noapte nu ştiu cîte noi filarmonici, teatre şi alte instituţii culturale, ca "să mănînce şi artiştii o pîine".

Sîntem realişti, iar legile economiei de piaţă, inclusiv cele ale "pieţii culturale" sînt dure. Dar nici aşa, să spui că o dramă nu e o dramă. Unii dintre aceşti oameni nu vor supravieţui probabil acestei drame, nu se vor "adapta". Am insistat mai mult asupra acestui aspect, gîndindu-mă, mărturisesc, şi la situaţia din România. Prieteni de aici, din Israel, îmi spun: "E abia începutul, veţi vedea ce va urma. Va trebui să învăţaţi alte reguli ale jocului." Asta cam aşa e, numai că mă deranjează foarte mult un afişat dispreţ ciocoiesc al multor noi intraţi în arena politică şi a multor recent îmbogăţiţi. Pe lîngă cele cîteva cazuri de dizidenţă autentică, oameni de cultură români au făcut ceea ce se cheamă "rezistenţă", contribuind în cea mai mare măsură, cred eu, la întreţinerea unei brume de "normalităţi" în societatea românească. Mai mult, cred că oricine cunoaşte bine cultura românească, recunoaşte că s-a făcut şi performanţă. Ei bine, acum, în afara cîtorva "recunoaşteri oficiale", valorile româneşti sînt marginalizate, dacă nu "puse la colţ". Toată lumea e obligată, nu-i aşa?, de "legile pieţei" să pornească de la zero, indiferent dacă a făcut o înverşunată rezistenţă şi oponenţă la comunism şi la aberanta şi bizara dictatură ceauşistă, sau a fost "curtean" lingău şi cîntăreţ al Cîrmaciului. Ba aş zice că nici pe departe nu se porneşte (iarăşi) la drum cu şanse egale.

Am ajuns şi la "punctul trei" cu ce nu ne place. Care "punct trei" e format din... două: nu-mi place, în general, cum se circulă pe şosele. Fără a intra în amănunte, o explicaţie mi-a dat-o un concetăţean al dv.: "Domnule, israelianul şofează de parcă şoseaua ar fi numai a lui." Am lăsat la sfîrşit o chestiune mai delicată în care, într-adevăr, îmi exprim o opinie de scriitor. Eu respect orice religie, respect nu formal, ci din adîncul sufletului, credinţa în Dumnezeu, sub orice formă s-ar manifesta ea (excluzînd, fireşte, unele ritualuri aberante ale unor secte care, după părerea mea, umilesc omul şi nu-l înalţă). Dar o prea mare imixtiune a "religiosului" în societatea civilă nu mi se pare bună. În Israel există, cred, unele excese în acest sens dar, la urma urmei, nu e treaba mea. Important e că aceste probleme (cum ar fi interdicţia circulaţiei autobuzelor în anumite zile) se dezbat în presă, la televiziune etc.

Aveţi vreo idee privind scrierea unei cărţi cu subiect *israelian (roman, nuvele, jurnal etc.)?*

Da. Poate că nu neapărat cu "subiect israelian", dar a cărui acţiune să se petreacă în bună măsură în Israel. Nu va fi un jurnal (sînt incapabil să tot notez zilnic sau aproape zilnic ce-mi spun unii şi alţii, ce spun eu altora, ce gîndesc, ce mănînc, cum am dormit etc.). Va fi probabil un roman. Mai întîi însă va trebui să-l termin pe cel la care lucrez de cîţiva ani (cu mari "pauze" din păcate), fiindcă nu pot să scriu două cărţi deodată.

Anumite teme, subiecte, idei sau situaţii se potrivesc uneori de minune unui anumit spaţiu. Îmi amintesc că două personaje din "Speranţa" lui Malraux discută despre sensul revoluţiei, comunism, "stînga" şi "dreapta". Cadrul era, fireşte, cel spaniol în timpul războiului civil. Ei bine, tocmai acest "cadru" stimula discuţia, o făcea mai incitantă, mai patetică. Am avut o asemenea revelaţie într-o seară, pe o plajă din Tel Aviv, cînd discutam cu un coleg despre România, despre pace şi război, despre radicalele mutaţii politice la nivel global. Ei bine, cred că într-un roman, o asemenea discuţie capătă o altă dimensiune şi multe alte semnificaţii (nu doar "exotice") dacă are loc într-un spaţiu cum e Israelul, stat care şi-a desfăşurat scurta dar atît de densa existenţă tocmai sub semnul păcii şi al războiului. Dar, fireşte, într-un roman a cărui acţiune s-ar petrece în bună parte în Israel, nu e suficient doar "cadrul". Ar trebui să aprofundez încă multe lucruri. Să vedem dacă voi avea răgazul şi energia necesare.

Puteţi face o comparaţie între "românii" din Israel şi românii... din România?

Sigur că se poate face o comparaţie. De altfel, într-un stat cum e Israelul, în care au venit evrei din zeci de ţări ale lumii şi în care se vorbesc (pe lîngă limba oficială, ebraica, pe care toţi şi-o însuşesc, dar la nivele calitative diferite) zeci de limbi, se poate observa cu destulă uşurinţă ţara de origine a unora şi altora. Evreul polonez, cel german, cel indian sau... chinez, au un anume fel de a fi, au obiceiuri ale popoarelor cu care au convieţuit. La fel şi cu evreii români (putem scrie, cred, şi cu ghilimele şi fără ghilimele). Ei au trăsături specifice tuturor românilor. Ba, mai mult, nu e prea greu să distingi un israelian originar din Moldova, de unul din Transilvania sau de altul din Bucureşti. În general, s-a discutat mult în presa de limbă română despre aliaua română sau despre "tribul nostru" cum îi spuneţi dv., atît de plastic. Ar fi absurd să vin eu cu nişte "revelaţii". Deci, ceea ce voi spune s-a mai spus probabil, cel mult pot să intervină anumite nuanţe. Aşadar, "aliaua cuminte" sau "aliaua tăcută" are ceva din cuminţenia, discreţia şi bunul-simţ ale românilor. Ştiu că foarte mulţi evrei originari din România sînt excelenţi profesionişti în domenii dintre cele mai diferite şi nu puţini sînt performeri în cercetare, în universităţi sau în artă. Contribuţia lor, ca şi a întregii aliale româneşti la dezvoltarea Israelului poate fi considerată ca fiind printre cele mai importante. Dar tot atît de adevărat e că această substanţială contribuţie nu a fost întotdeauna recunoscută ca atare, iar locul alialei româneşti în reprezentarea politică e departe de a fi cel meritat.

Această nemulţumire sau "durere" e destul de des exprimată. M-am întrebat şi eu de ce, totuşi, din rîndul originarilor din România nu au ieşit mari lideri politici israelieni. Aici intervine, cred, o altă trăsătură asemănătoare cu a românilor: individualismul, egocentrismul, un anumit tip specific de conservatorism. E greu, ba chiar foarte greu pentru un lider să se impună şi să fie acceptat de către comunitatea sa. Intervin întotdeauna mai mulţi, poate chiar prea mulţi care cred că locul acela li se cuvine de fapt lor, că ei ar putea să facă o treabă mult mai bună dacă ar fi acolo "sus". Şi cum locurile acolo, sus, sînt limitate, cînd e vorba de susţinere, ia-o de unde nu-i. Sînt preferaţi alţii, numai cutare să nu fie... Priviţi ce se întîmplă în România. Mulţi oameni "cuminţi", "aşezaţi", valori adevărate, au stat şi stau încă în expectativă, dezgustaţi de "spectacolul politic". Şi, fireşte, locul lor l-au luat aventurieri politici, oameni fără trecut dar, sper, şi fără viitor, numai că, cel puţin deocamdată, rolul lor este mai mult malefic decît benefic. Şi totuşi, fără să fac pe profetul, ceva îmi spune că nu peste mult timp aliaua română va da Israelului cel puţin un lider de primă mărime.

În ceea ce priveşte deosebirile, ele ţin, probabil, de ceea ce este "abisal" diferit de la un popor la altul. Nu pot să mă aventurez într-un domeniu pentru care mi-ar trebui alt spaţiu (de care şi aşa am abuzat deja) decît cel al unui interviu şi un motiv de meditaţie aparte. Vedeţi, cred că fiecare popor are în "gena" lui trăsături specifice ce vin din istorie dar şi din preistorie. Uneori te deosebeşti de alţii prin simplul, dar esenţialul şi existenţialul fapt că ai această conştiinţă a unei anumite apartenenţe etnice. În anumite situaţii însă, nici aceasta nu mai e suficientă pentru a te ţine împreună. În Iugoslavia se ucid între ei fraţi ce vorbesc aceeaşi limbă, dar au religii diferite. Evreii din România nu fac excepţie faţă de cei din alte spaţii geografice.

Conştiinţa că ei aparţin "poporului ales", faptul că au trăit în general în comunităţi compacte (ce le-a permis transmiterea şi cultivarea unor tradiţii etnice şi religioase multimilenare), ca şi visul (devenit realitate în 1948) de a avea un stat propriu, i-a modelat într-un fel anume, inconfundabil. De asemenea, o conştiinţă minoritară specifică, marcată de suferinţe şi de obsesia supravieţuirii în împrejurări nu o dată dramatice, cred că a conferit evreilor originari din România (şi poate nu numai lor) o nelinişte "activă", o pendulare între stări sufleteşti ca "împăcarea" cu lumea (a lua lucrurile aşa cum sînt, un "cod" şi precepte transmise din tată în fiu, o înţelepciune specifică) şi, la polul opus, revolta, nevoia de acţiune (chiar dacă mereu amînată sau surdinizată) şi

30 DE NOPTI

radicalism (nu întîmplător evreii au dat nume celebre de revoluţionari activi sau de gînditori şi teoreticieni ai revoluţiilor). Din acest punct de vedere, românii au o răbdare a lor (s-a şi bătut multă monedă, într-un mod persiflant-grosier, pe faptul că "mămăliga nu face explozie"), care e parcă şi a spaţiului în care trăiesc. Cred că şi românii şi evreii originari din România au o capacitate de aşteptare, de "a lăsa să treacă valul". Între timp însă, în România răbdarea şi-a ieşit din matcă şi părerea mea e că ieşise încă înainte de căderea lui Ceauşescu (o stare de exasperare, o stare-limită ca o lungă şi foarte grea boală), doar că anumite cauze, pe care nu le discutăm acum, întîrziau "explozia".

În schimb, am întîlnit aici, în Israel, familii de "români" care trăiesc tihnit, într-un fel cît se poate de... românesc.

Cîteva locuri pe care doriţi să le vizitaţi; cîţiva oameni pe care doriţi să-i cunoaşteţi.

Mă irită şi mă nemulţumeşte faptul că tot ce am vizitat pînă acum s-a desfăşurat într-o goană... turistică. Slujba mea de la Ambasadă nu mi-a permis pînă acum vizite mai "temeinice". Nu am fost încă în Neghev (doar într-o foarte scurtă vizită la Beer-Sheva), la Eilat, am văzut doar o parte din Galil (care mi-a plăcut mult) şi încă în goană, prin bunăvoinţa unui prieten. Deci ar fi multe de văzut şi de revăzut. Cît priveşte oamenii, sînt mulţumit de cei întîlniţi pînă acum. Aş vrea, fără a avea o preferinţă anume, să cunosc mai mulţi "performeri culturali". Cineva mi-a vorbit de marele specialist în Cabală, profesorul Moshe Idel, originar din România. Deşi e un domeniu în care nu mă pricep chiar deloc, cred că mi-ar plăcea să-l întîlnesc.

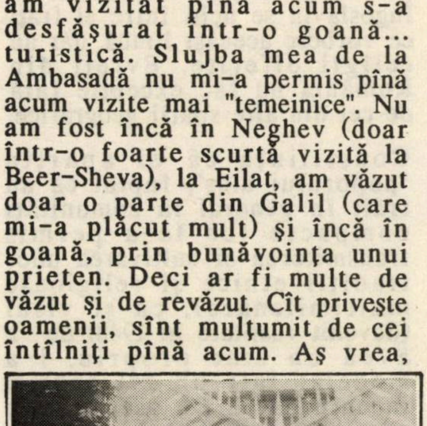

Cu fiica (dr.) şi poeta Noemi Pavel

La ce lucraţi (dacă lucraţi)?

Din nefericire, în cele şase luni de cînd sînt în Israel, am scris nepermis de puţin. Iar în ţară, lucrul acesta dura de aproape un an... Dar mă cunosc, trebuie doar să mă "aşez" şi să mă mai liniştesc puţin, şi voi reîncepe să scriu la un roman. Se numeşte "Quo vadis, Domine?" şi am ajuns cam la jumătatea lui. Nu ascund faptul că aspiraţiile şi ambiţiile mele în acest roman sînt foarte mari. Aşa că, dacă nu voi fi mulţumit atunci cînd voi reuşi să pun punctul final, voi schimba, fireşte, titlul. Pentru că, vorba unui bun cunoscut al meu, pastor evanghelic, "cu cele sacre nu avem voie să ne jucăm".

M. Rafael

a apărut

ÎN EDITURA *MINIMUM*

ştiri eterne

de I. Schechter

• Satire în stilul cunoscut • Critică impulsivă • Declaraţii riscante • Ironii jignitoare • Aruncări cu pietre şi cu cuţitul • Bombe cu explozie imediată • Morţi şi răniţi •

20 şekeli la adresa:
Str. Zamenhof 15, Tel Aviv

Citiţi "Ştiri eterne" cît timp mai sînt eterne şi pînă nu îmbătrîneşte fotografia de pe copertă!

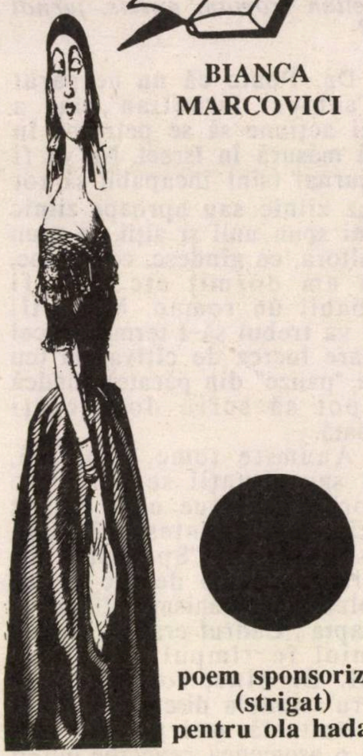

BIANCA MARCOVICI

poem sponsorizat (strigat) pentru ola hadaşa

sponsorizăm, sponsorizăm poezia,
să iasă pe piaţă
pe hîrtie velină, catifelată, fină,
trucată, albastră cu limuzină
la scară, piscina afară
şi cornete de seminţe, biscuiţi,
extra-uterine, pergamente
şi ţoale fine, toate
la preţuri rezonabile – reduceri
de poeme, pîn'la 29% cu tot cu
bicicleta ergonomică
(cîntăreşte o tonă), maşina de scris
"CONSU"... "L" a căzut şi
staniol cît vreţi, cu banderolă multicoloră
la fel ca-n şuc:
poemul se acordă şi gratuit
celui care scrie între două gafe
depline
cu rimă: "la mine, la tine",
umor şi patine
cu zurgălăi şi schit

Placheta de versuri

REVOLTA SÎNGELUI

se poate procura trimiţînd un cec în valoare de 35 şekeli pe adresa:
Rh. Haprahim 5/58, Haifa,
tel. 04-246223

30 DE ZILE

O "MOLDOVEANCĂ" – GENERAL ÎN ZAHAL

• Iehudit Ben-Natan, una din cele trei femei în uniformă cu cel mai înalt grad militar • O carieră care a început ca un vis şi s-a împlinit dintr-o ambiţie de fier • Mamă a patru copii şi asistentă socială • Soţul, locotenent-colonel în rezervă.

Dintr-un amplu interviu pe care Bruria Avidar, una din redactoarele principale ale revistei ebraice "Layşa", l-a luat generalului-maior Iehudit Ben-Natan, am aflat că actuala comandantă a unităţilor feminine din Zahal este originară din *tribul* nostru. Ea este a treia femeie în uniformă din istoria armatei israeliene care a ajuns la cel mai înalt grad militar (tat-aluf) acordat femeilor. Amira Dotan a fost prima, apoi Hedva Almog şi – acum – Iehudit Ben-Natan, "românca" noastră care, ea însăşi recunoaşte, îşi păstrează accentul moldovenesc în ebraica pe care o vorbeşte în mod curgător şi fără nici o greşeală.

În Israel a venit pe cînd era o copilă de zece ani, numele ei de familie fiind Zaharovici. Povesteşte Iehudit: *"Eram «înscrişi pentru plecare», cînd tata a murit în mod subit, la vîrsta de 39 de ani. Fusese responsabilul unui magazin de stat ce vindea produse din metal. Eram foarte legată sufleteşte de el, fiind unicul copil la părinţi. Ca orfană şi cu o mamă care nu ştia să se descurce în problemele vieţii de zi cu zi, autorităţile româneşti ne-au dat aprobarea de plecare. Am venit în Israel cu două geamantane. Nici măcar albumul cu fotografii de familie n-am avut voie să-l luăm cu noi. Doar trei fotografii am reuşit să ascundem într-o carte..."*

În ţară, nu au găsit "lapte şi miere", ci, ca toţi olimii veniţi din România în acei ani, s-au izbit de greutăţi. Două suflete singure – Iehudit, o fetiţă, şi mama ei – au fost trimise mai întîi într-un ţrif din Tivon, apoi au locuit o vreme la rude şi, în cele din urmă, într-un kibuţ din Galil, dar numai pentru cîteva zile. Între timp, mamei i s-a "aranjat" cunoştiinţa cu un văduv fără copii, s-a căsătorit cu el şi s-au stabilit cu toţii în cartierul Trumpeldor – *"o şhuna cu români"*, cum o defineşte acum Iehudit. În dialogul cu ziarista de la "Layşa", generalul Ben-Natan vorbeşte pe-ndelete despre începuturile "klitării" ei în Israel. Nu a fost crescută în puf, şi, imediat după absolvirea şcolii elementare, şi-a dovedit firea independentă, înscriindu-se la un internat din Nahalal, unde s-a acomodat treptat, dar sigur. Nu excela la învăţătură, dar, la vîrsta de 15 ani, Iehudit s-a autoconvins că viitorul ei este numai şi numai în Zahal, în haină militară cu grade pe umăr. Pentru împlinirea acestui vis, s-a încăpăţînat să-şi ia bacalaureatul şi, după aceea, şi-a luat zborul. Şi ce zbor!

"Cînd am recrutat, comandanta m-a întrebat ce vreau să fac în Zahal, povesteşte Iehudit. *Răspunsul meu a fost categoric: să urmez un curs de comandante de grupă. De nu, prefer închisoarea."* La închisoare, soldata din "şhunaua românilor" n-a ajuns. În schimb, cu multă voinţă, cu o ambiţie de fier, cu eforturi fizice şi intelectuale, cu o disciplină exemplară, ea a urcat din grad în grad, a semnat contract cu armata şi a făcut carieră, pînă la gradul cel mai înalt şi de onoare pe care şi-l poate dori un ofiţer. Între timp, ea a făcut studii universitare, a absolvit sociologia, s-a căsătorit cu Efi, un tînăr ofiţer din Acco, de o seamă cu ea, pornit şi el pe drumul carierei militare. (Pe atunci el era sublocotenent, ea – locotenent.)

"Cînd deţineam funcţia de comandant adjunct al şcolii de instrucţie pentru ofiţeri şi eram deja mamă a două fetiţe, plecam de acasă la ora 6 dimineaţa şi, după slujbă, fugeam la Universitate. Efi, ca locotenent-colonel, servea într-o unitate din teritorii, aşa că pe umerii mei cădea şi misiunea de a mă ocupa de tot ce era necesar pentru construirea vilei noastre.", povesteşte Iehudit. Ea subliniază însă sprijinul deosebit pe care l-a primit de la soţul ei: *"Cînd am hotărît să avem al treilea copil, Efi s-a retras din armată, cu gradul de locotenent-colonel, pentru ca eu să-mi pot continua cariera militară"*. În prezent, Efi are un magazin cu discuri. Inbal, fiica mai mare, este sublocotenent de aviaţie, Sigal e elevă "într-a opta", iar gemenii Roy şi Omri abia au intrat în clasa întîi. Mama e...generalul! Dar numai în armată. Acasă, e mamă drăgăstoasă, dar nu la modul "idişe mame". La întrebarea dacă fiica ei Inbal s-a plîns vreodată că a fost acostată de un ofiţer care i-a făcut "propuneri ruşinoase" (aceasta fiind, de altfel, una din temele "la zi" în armată, despre care a fost întrebată pe larg de către ziarista Bruria Avidar), Iehudit a răspuns laconic: *"Cine ar îndrăzni?"*...

BEN IACOV-ZWI

NEA IZU

NEA IZU CUMPĂRĂ SOCIETĂŢI

Ei, da, în lumea noastră – să nu-i spunem capitalistă, că sună ca "dincolo", adică pejorativ – deci în lumea noastră de afaceri, poate exista şi acest hobby: cumpărarea de societăţi. De tot felul de societăţi. Unii adună lacăte vechi, timbre, cutii de conserve sau tablouri, manuscrise, autografe etc. Un israelian de-al nostru, nea Izu, cumpără societăţi. Care-i diferenţa? O mică diferenţă de zeci de milioane de şekeli sau dolari. Trăiască mica diferenţă!

SUFLET DE ARTIST

Nea Izu este Itzhak Şani, fost Steinberg, născut la Haifa, crescut într-o familie de muncitori din Kiriat Haim, una din localităţile cu cel mai mare număr de olim din România.

În mod obişnuit, el se ocupă cu acţiuni de Bursă, încheind tranzacţii de milioane la telefon. Acum două săptămîni a cumpărat crama Eliraz de la familia Basin din Canada. Dar faptul acesta nu l-a transformat în viticultor, tot aşa cum cinematografele pe care le-a cumpărat nu au făcut din el un cineast.

El nu e industriaş, deşi are cele mai multe acţiuni la fabrica de încălţăminte "Avnal" şi nici hotelier nu e, cu toate că are hotelul "Lev Hagalil" de la Tveria şi un complex de vile la Eilat.

ASISTENTUL LUI KISHON

Itzhak (Izu) Şani (Steinberg) este un avocat cu suflet de artist. A absolvit Facultatea de Drept a Universităţii din Ierusalim, unde a învăţat cu judecătorul Aharon Barak şi cu alţi mari jurişti.

Ca tînăr avocat, l-a cunoscut pe scriitorul Efraim Kishon, pe care l-a apărat într-un proces. Pe urmă, cînd Kishon a început să facă filmul "Arvinka", nea Izu a preluat funcţia de consilier al regizorului, funcţie pe care a avut-o şi la alt film vestit al lui Efraim Kishon, "Canalul Bloumlich".

Nea Izu a fost atras în lumea cinematografiei şi de soţia sa, Nurit, care conduce azi două cinematografe în Dizengoff Center: Lev 1 şi Lev 2.

Itzhak Şani colaborează intens cu grupuri de investitori străini. Împreună cu un asemenea grup, el a achiziţionat în 1968 studiourile Geva de la Ghivataim şi alte societăţi.

A RĂMAS BOEM

În ultimii ani, Şani s-a "specializat" în depistarea societăţilor aflate în prag de faliment. Intră în ele ca asociat, riscă mult şi atrage alţi asociaţi. Metoda aceasta a dat rezultate. Şani are azi o avere de milioane.

Şi totuşi, el nu o afişează. El e o curiozitate în lumea oamenilor de afaceri, căci locuieşte într-o vilă considerată modestă, nu este văzut la cocktailuri, are de 30 de ani aceeaşi nevastă şi amîndoi poartă haine simple, mai ieftine decît ale funcţionarilor lor. Asta, fiindcă în ciuda afacerilor sale reuşite, nea Izu a rămas un suflet de artist, un boem.

M. Raf.

●

Urmărim cu deosebit interes şi cu simpatie eforturile guvernului român de a stabili relaţii bune cu ţările civilizate, intrînd, cum se spune, în Europa.

Totul este ca guvernul de la Bucureşti să fie atent pe unde o apucă şi să nu cumva să greşească drumul, nimerind în "Europa", săptămînalul fascist cu acelaşi nume.

A APĂRUT

HATZIONUT

nr. 22, Tel Aviv, 1992
Religie * Istorie
Memorialistică * Document
Buletin editat sub egida Sinagogii Guttman, cu contribuţia H.O.R. Tel Aviv (director: av. Leon Şaim, redactor: av. I. Scorţaru).
Buletinul poate fi procurat la Sinagoga Gutman
rh. Pekiin nr. 12/A, Tel Aviv.

HATZIONUT
BULETINUL ASKANIMILOR SIONIŞTI DIN ROMÂNIA ÎN ISRAEL şi YAD ZIKARON LEHAHADUT ROMANIA
cu sediul la Sinagoga "BEIT IACOV-IOSEF RAV ZWI GUTMAN"
Redacţia: Str. Pekiin nr. 12/A Tel Aviv
Redactor fondator: MOŞE MAUR ז"ל

DIN SUMAR:

Calendarul ebraic; Rabin Efraim Gutman: Sfinţenia zilelor din luna Tişrei; *Moshe Kreisel:* Sionismul mai este, oare, de actualitate? *Shmaia Avny:* Au trecut 500 de ani; *Marius Mircu:* Presa sionistă din România (I); *Iosef Bergman:* Comemorarea în Israel a victimelor Holocaustului din România şi Transnistria; *Iacob Eugen Scherzer:* Iacob Schieber; Veterani sionişti în aliaua română; *Av. Iancu Scorţaru:* File de actualitate; *Şlomo Leibovici-Laiş:* Contribuţii la istoriografia evreilor din România; *Itzhak Artzi:* Golul lăsat de M. H. Bady; Ziua Ierusalimului; Comemorarea anuală a martirilor de la Dorohoi şi Iaşi EBRAICĂ *Tony Solomon Maaravi:* Cum se mai schimbă timpurile! *Paltiel Segal:* Perioada ilegalităţii din timpul Holocaustului în România; *Iehuda Epstein:* 80 de ani de la naşterea lui Menahem Beghin; *Haim Rabinsohn:* Rabin în Israel (Poezie dedicată rabinului Zwi Gutman); *Ing. Baruh Tercatin:* 500 de ani de la izgonirea evreilor din Spania; *Shulamit Gutman:* Ierushalaim (poem); *Jean Blum:* Loteria mondială; *Rabin Efraim Gutman:* Luna Titanilor

30 DE ZILE

carnet
TELAVIVIAN

„RIVE GAUCHE"

Prietenii mei, aproape toţi, locuiesc la o zvîrlitură de băţ. Nu aş spune în acelaşi cartier. În acelaşi perimetru. Închis la nord de bulevardul Ben-Tzion şi strada Bograshov, la apus – de mare, la răsărit – de propria mea stradă, iar la sud, – evident, de caravanseraiul tuturor miracolelor, de Neve Tzedek.

Dintotdeauna au fost mulţi. De la o vreme, însă, se adună tot mai mulţi, împinşi de o forţă care nu odată îmi aminteşte atracţia resimţită de puii ce se îndreaptă din patru colţuri de ogradă către căldura fulgilor cloştii. Căci despre căldură este vorba aci, în perimetrul nostru. Despre căldura corpului pe care îl simţi lîngă tine, despre căldura camerelor mici, strecurate în cele mai dărăpănate clădiri, căldura uşilor care ţi se deschid la orice oră din zi şi din noapte. Căldura limbii comune.

O limbă de negăsit în nici un dicţionar. Căldura jumătăţilor de frază, a înţelegerii dintr-o privire. a drumurilor bătute la infinit împreună în serile sau nopţile în care orice despărţire echivalează cu o trădare pentru cei care, mai presus de orice, nu vor să trădeze. Pe ei înşişi şi pe cei de-o seamă cu ei.

Desigur, sînt şi nume celebre în perimetrul meu. Nume care au ajuns la consacrare crescînd din masa acestor prieteni care au ajuns aici de la început, atunci cînd – ucenici, studenţi sau mici gazetari – începeau lungul şi nemilosul drum spre consacrare. Perimetrul în care mă aflu nu îmbătrîneşte: şi cei cu părul albit au rămas tot adolescenţi; în comportare, în haine, în visuri. Ceea ce nu o singură dată este ridicol, dar numai pentru privirile celor care au plecat, care nu au fost sau nu mai sînt localnici, pentru cei care nu poartă în paşapoartele inimii lor cetăţenia acestui perimetru.

Un perimetru vechi, cu istorie; poate singurul perimetru tel-avivian care se poate lăuda cu o genealogie, cu o arhondologie (vă mai amintiţi acest arhaism fanariot în care Şuţii şi Mavrocordaţii şi alţi Racoviţă îşi aflau locul – înalt, fără îndoială – din societate?!) Un perimetru în care îşi află rădăcinile singura aristocraţie autentică a acestei ţări: aristocraţia boemei, a acelor visători cu buzunare goale, cu pălării sparte şi pantofi găuriţi care, de cel puţin 150 de ani, a dat Europei gînditori, poeţi şi artişti.

Perimetrul meu este Rive Gauche; un mal stîng cu nici o *senă* în afara Yarkonului secat şi cu prostituate, un Cartier Latin în care aproape nimeni nu cunoaşte un dicton roman, un cartier parizian în care marea majoritate vorbeşte numai engleza, dar în care, cînd cineva vrea să facă un film sau să devină mare arhitect sau pur şi simplu "să-şi trăiască viaţa", pleacă spre Porte d'Italie, nu către Himalaia.

CITADIN

PRIMĂRIA TEL AVIV – YAFFO

OFICIUL ORĂŞENESC PENTRU ABSORBŢIA ALIALEI
Str. Haşmonaim 91
Tel. 5218007

FĂRĂ TAXĂ DE INTERMEDIARI

MUNCĂ? Avem la dispoziţie un număr mare de olim – calificaţi sau necalificaţi – care caută de lucru în toate domeniile. Dacă aveţi nevoie de muncitori în diferite domenii, adresaţi-vă Oficiului de absorbţie a alialei.

LOCUINŢĂ? Dacă aveţi la dispoziţie o locuinţă de vînzare sau de închiriat, adresaţi-vă nouă şi noi vă trimitem olim hadaşim.

BUNURI VECHI? Dacă dispuneţi de mobilă sau aparate electrice pe care doriţi să le donaţi, adresaţi-vă nouă pentru a veni să colectăm donaţiile dvs.

Ajutaţi-ne să-i ajutăm pe olim

Telefonaţi în zilele de duminică pînă joi, între orele 9 – 17 la tel. 6412607 pentru nordul oraşului şi 5180687 pentru sudul oraşului

MARATON TURISTIC histour

10

...Mai aproape de soare, în Poiana Brașov

CĂLĂTORULUI ÎI ȘADE BINE CU... "HISTOUR"

O excursie educațională cum numai Lică Bluthal, directorul departamentului Europa – "Histour", poate organiza:

FARMEC ȘI ATRACȚIE

...Budapesta, Piața Eroilor și noi

...Porțile "Restaurantului Cetate" s-au deschis ospitaliere

ROMÂNIA UNGARIA AUSTRIA

★

EXCURSII PENTRU TOATE BUZUNARELE

MARATON TURISTIC EUROPEAN

• România • Ungaria • Austria • Grupul educațional "HISTOUR" prospectează piețele turistice pentru anul 1993 • Formulele turistice "Ai, n-ai... dai" și pleci prin Histour penetrează în Europa •

PRIN ACESTE PERSONALITĂȚI SINDICALE

AI, N-AI... HAI !

DIN PETRECERI ÎN PETRECERI

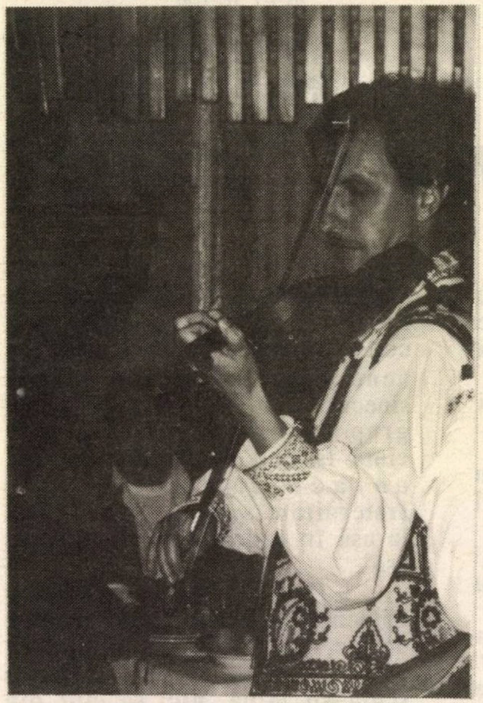

IA MAI TOARNĂ UN PĂHĂREL

Închei "Maratonul turistic Histour" cu mențiunea "10" pentru ghidul însoțitor Ely Gedalya, o veritabilă enciclopedie turistică.

...Dunărea albastră, Viena și grupul educațional "Histour"

...La sfîrșitul Maratonului turistic european

ULTIMA ORĂ
REVELION
ÎN ROMÂNIA

LICĂ BLUTHAL
vă propune

ASTĂ SEARĂ NIMENI SĂ NU DOARMĂ !
27 DECEMBRIE 1992 — 3 IANUARIE 1993

Zi de zi și noapte de noapte, din petreceri în petreceri: de la "Coliba Haiducilor" la clubul de noapte "Favorit", de la restaurantul "Miorița" la "Cerbul carpatin", de la restaurantul "Cetate" la o plimbare cu săniuțele, de la "Șura Dacilor", cu telecabina, sus, pe muntele Postăvarul și, bineînțeles

★ **UN REVELION DE VIS ȘI FARMEC** ★

ORICÎND ȘI ORIUNDE PRIN
LICĂ BLUTHAL

histour
COMPLEX TURISTIC INTERNAȚIONAL
TEL AVIV, STR BEN YEHUDA 32 — PASAJ „EL AL" — TELEFON : CENTRALA 299281; DIRECT 5282173

★ REVELION 1993 ★

8 ZILE
555 DOLARI

Prețul include: avion, hotel categoria I-a la București, hotel lux "Aro-Carpați" la Brașov, 2 mese pe zi și autobuz la dispoziție pentru excursii și iar excursii...

GURA HUMORULUI

Tot ce poate fi mai rău

Din toate colţurile familiei veneau rude la unchiul Lipa. Mi s-a comunicat şi mie că trebuie neapărat să-l vizitez, fiindcă trece prin momente sufleteşti grele. Aceste momente duc la demoralizare, demoralizarea duce la depresie, depresia duce la disperare, iar disperarea se ştie la ce poate să ducă dacă vrea.

M-am gîndit la tot ce poate fi mai rău, dar vărul Alfons mi-a spus că nu-i asta, nu s-a descoperit în unchiul nostru vreo boală neiertătoare şi grăbită.

– Un accident de circulaţie? am întrebat.

– Ce-ţi veni? Ţi-am spus doar că are probleme sufleteşti. Ce probleme sufleteşti creează un accident de circulaţie?

Din nou m-am gîndit la tot ce poate fi mai rău, minus boala care nu iartă, care mi s-a spus că l-a iertat. O fi girat unchiul pentru un măgar care a şters-o din ţară şi trebuie să plătească un munte de dobînzi? I s-a prezentat vreun inginer proaspăt venit din Basarabia şi care pretinde că e bastardul lui? Sau te pomeneşti că tanti Frederica l-a prins în flagrant delict de adulter peste secretara lui neautomată!...

– Nu fii banal, mi-a zis Alfons. Du-te repede la nene Lipa, că are nevoie de mîngîiere, săracu'.

Degeaba mi-am stors imaginaţia. Se pare că nu am reuşit să mă gîndesc la tot ce poate fi mai rău pentru unchiul nostru. Vestea năprasnică aveam s-o aflu abia cînd am ajuns la locuinţa unchiului. Vărul Didi şi verişoara Didi – numiţi amîndoi aşa după bunica lor Didina – care aşteptau oaspeţii la intrare ca nişte maeştri de ceremonii triste, mi-au şoptit sumbru:

– Groaznic! Unchiul nu mai este director general. Caută să-i spui un cuvînt de consolare.

Înăuntru, în apartamentul tixit de musafiri parcă îndoliaţi, era o atmosferă de requiem. Se auzea din cînd în cînd un jet de suspine ţişnite din piepturi forate adînc, adînc de tot:

– Ce să-i faci? N-ai ce-i face...

– Soarta!

– După 35 de ani într-un post, să fii nevoit să-l părăseşti!... Nemaipomenit!

– Invidioşii l-au săpat! După toate cîte a făcut pentru ei! Murdari la caracter!

– Nişte polonezi, dragă! La ce te poţi aştepta din partea lor?

Unchiul Lipa, îngropat de viu într-un fotoliu, se gîndea probabil la viitor, căci mormăia mereu: "Ce-am să mă fac? Ce-o să fie cu mine?"

– Cel puţin vei avea satisfacţa că fără tine instituţia se va prăbuşi, i-a spus soră-sa Hemoglobina. Funcţionarii vor fi aruncaţi în stradă şi vor plînge după tine.

– Recunosc că asta e o mare satisfacţie, spuse Alfons, dar noi trebuie să ne gîndim acum la o ocupaţie pentru unchiul Lipa. El, cu energia lui, cu autoritatea şi cu celelalte ale lui, cred că ar fi de mare folos util la contabilitatea unde lucrez eu.

– Te-ai gîndit mult pînă ai spus prostia asta? se răsti tanti Frederica. Păi el nu ştie nici atîta contabilitate cît să semneze un aviz poştal.

Vărul Didi ne-a informat că la întreprindereea lui se caută magazioneri. Verişoara Didi a anunţat că la Biblioteca regională e nevoie de cineva care să preia lăzile cu cărţi trimise de edituri.

– Am fost director general! a strigat sfîşietor unchiul. Cum am să accept să fiu magazioner sau să mă bălăcesc în cărţi?

Ni s-au ridat frunţile de eforturile mintale făcute pentru a-i găsi o ocupaţie. Supraveghetor de construcţii în teritorii. Nu se mai fac construcţii în teritorii, aşa că nene Lipa ar avea o simplă sinecură. Sau să se ataşeze la un grup de olim din Rusia care cîntă la colţ de stradă. Ar fi şi un act emoţionant de fraternitate sionistă. Sau să bată la uşă în cadrul acţiunii "Bate la uşă"...

– Nu ştiţi ce vorbiţi! a izbucnit sărmanul unchi, leoarcă de lacrimi pe obraji. Eu doar nu ştiu să fac nimic. Nici să ţin o sculă în mînă, nici să cînt din armonică şi nici măcar la uşă nu ştiu să bat. Toată viaţa am fost director general şi alţii au bătut la uşa mea. De mic copil am fost director general. Eu nu am o profesie, eu nu ştiu decît să dau dispoziţii. Iar acum, după 35 de ani, au pus în locul meu un puţoi de 42 de ani fiindcă are o diplomă. Eu am însă mai multe diplome: diplome de onoare de la Histadrut, de la Keren Kayemet, din partea mişcării "Un popor manierat, un popor delicat"... Dar nu-i nimic. Am să muncesc, copii. Aşa cum nu ştiu să fac nimic, am să mă scol în fiecare dimineaţă şi am să muncesc cu sudoarea frunţii ca să pun umărul, ca să-mi aduc contribuţia la realizarea marilor obiective...

Nu era clar la ce anume intenţionează să muncească, dar atmosfera s-a înseninat.

– Bravo, nene Lipa! Aşa te vrem!

Numai nevastă-sa, tanti Frederica, stătea abătută într-un colţ, cu obrajii prăbuşiţi pe gît, şi se lamenta:

– Ce nenorocire a dat peste noi! Un director general să decadă aşa de mult încît să fie nevoit să spună că trebuie să muncească!...

Polişinel

CRONICA DE ALIA NOI

DIALOG ROMÂNO-ISRAELIAN

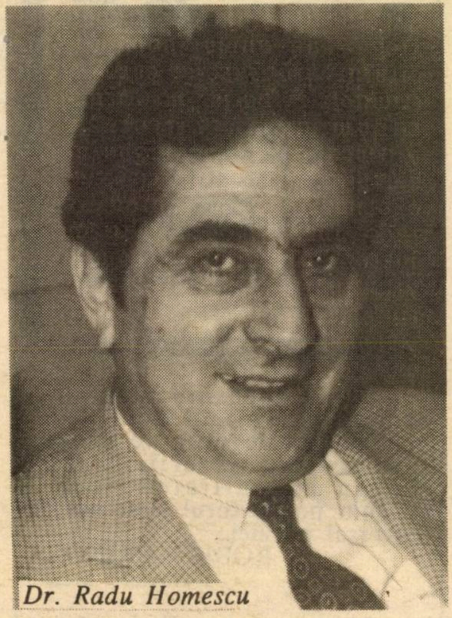
Dr. Radu Homescu

Asociaţia de prietenie Israel-România (preşedinte Moshe Nagor) şi-a intensificat activitatea în ultima perioadă şi îşi face simţită prezenţa prin iniţiative menite să contribuie la strîngerea legăturilor de prietenie şi colaborare pe multiple planuri între cele două ţări şi popoare. Apropierea datei de 1 Decembrie – sărbătoarea naţională a României – a fost, desigur, un bun prilej de a lua asemenea iniţiative. Cum este ştiut, această activitate se desfăşoară în strînsă legătură cu Hitachdut Olei Romania (H.O.R.), cu Irgun Iotzei Romania, membri în Histadrut.

Pe această linie s-a înscris întîlnirea care a avut loc în luna august cu d. *Avshalom Meghido*, noul ambasador al Israelului în România, în cadrul căreia domnia sa a expus intenţiile cu care porneşte la drum în îndeplinirea misiunii de înaltă răspundere ce-i revine.

Ambasadorul României, dr. Radu Homescu – oaspete al Asociaţiei de prietenie Israel–România

Recent, invitatul Asociaţiei a fost ambasadorul României în Israel, *dr. Radu Homescu.* La întîlnirea care a avut loc la sediul H.O.R. din Tel Aviv (str. Alex. Ianai 3), au participat conducători şi membri ai Asociaţiei, ai H.O.R. şi ai organizaţiei originarilor din România, membri în Histadrut.

Dr. Radu Homescu, deşi nu este de multă vreme în post, a devenit bine cunoscut opiniei publice israeliene şi cu deosebire originarilor din România, prin activitatea diplomatică în favoarea dezvoltării legăturilor româno-israeliene, prin prezenţa şi luările sale de cuvînt pline de miez şi vervă la manifestări şi adunări publice, prin atmosfera agreabilă a primirilor la ambasadă.

Faptul că întîlnirea a avut loc la reîntoarcerea dlui ambasador din România, unde s-a aflat în perioada alegerilor parlamentare, a conferit convorbirilor un plus de importanţă şi interes.

Ambasadorul român a prezentat o substanţială expunere asupra situaţiei din România şi a perspectivelor care se deschid în prezent, după actualele alegeri, pentru procesul de democratizare inaugurat odată cu evenimentele revoluţionare din decembrie 1989. În context, d-sa s-a referit la legile adoptate în România în ultima vreme, îndeosebi cele menite să favorizeze investiţiile de capital din străinătate. Un loc important în expunere l-au ocupat relaţiile dintre România şi Israel, care, după cum a arătat vorbitorul, cunosc o dezvoltare continuă pe plan economic, cultural, artistic. Un exemplu recent îl constituie Expoziţia de carte israeliană deschisă la Bucureşti şi care va fi succedată de o expoziţie a cărţii româneşti la Tel Aviv. Alte schimburi cultural-artistice sînt proiectate şi urmează să fie transpuse în fapt.

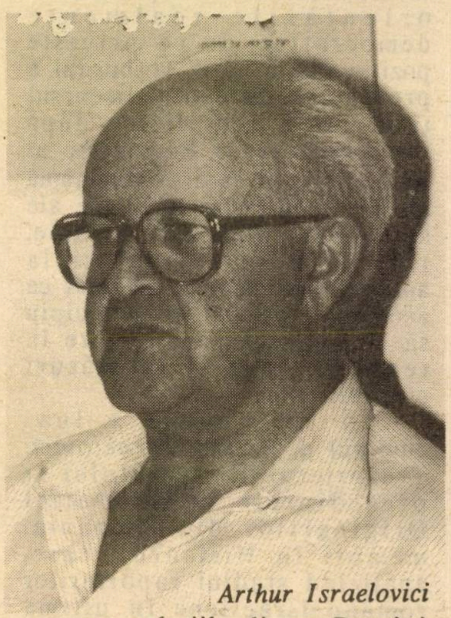
Arthur Israelovici

Ascultată cu viu interes, expunerea a fost urmată de o discuţie animată. În cadrul dezbaterilor, a fost ridicată problema antisemitismului, faţă de care israelienii – şi originarii din România mai ales – sînt, în mod inerent, foarte sensibili. Îngrijorarea lor a crescut în prezent, cînd fenomenul nu se limitează doar la formele adesea aberante pe care le ia în paginile unor fiţuici imunde, ci se conturează la nivel statal, prin accesul în parlamentul ţării a unor înveteraţi exponenţi ai curentului antisemit şi antiisraelian.

Ambasadorul României a afirmat că majoritatea poporului român, în frunte cu intelectualii de vază şi cu oameni politici de temeinice convingeri democratice dezavuează manifestările antisemite şi rasiste, considerîndu-le incompatibile cu orientările realmente democratice. În ce priveşte poziţia oficialităţii, vorbitorul a prezentat citate din discursul ţinut de d. Ion Iliescu după realegerea sa ca Preşedinte al Republicii, în care se condamnă un şir de aspecte negative ale societăţii româneşti actuale, referindu-se textual şi la antisemitism. Este de aşteptat ca asemenea poziţii de principiu să-şi găsească concretizare în texte de lege şi în măsuri efective.

În continuare a luat cuvîntul d. *Arthur Israelovici*, Trezorierul Histadrutului şi preşedintele Organizaţiei Originarilor din România, membri în Histadrut, care, analizînd stadiul raporturilor româno-israeliene în ultima perioadă, s-a oprit îndeosebi asupra legăturilor pe plan sindical. D-sa a amintit că Histadrutul a acordat un sprijin concret mişcării sindicale din România atît în prima perioadă a refacerii sale postrevoluţionare, cît şi în prezent. În acest sens, au avut un rol remarcabil schimburile de delegaţii sindicale, cunoaşterea cu aceste prilejuri a bogatei experienţe a Histadrutului.

Preşedintele Hitachdut Olei Romania (H.O.R.), d. *Uri Eliav*, a relevat semnificaţia acestei întîlniri, care se înscrie în cadrul schimbului de idei şi informaţii între Ambasada României şi reprezentanţii originarilor din România. Vorbitorul a relevat că există multiple probleme care preocupă pe cei care s-au născut pe meleagurile româneşti, între care şi cele privitoare la redobîndirea unor drepturi de care aceştia au fost lezaţi în trecut. H.O.R.-ul acţionează pentru rezolvarea acestor probleme, unii paşi în această direcţie s-au şi făcut, dar avem în faţă încă un drum lung şi anevoios. Colaborarea cu Ambasada română în Israel este de o mare utilitate în atingerea obiectivelor pe care şi le-a propus H.O.R.-ul în această direcţie.

Preşedintele Asociaţiei de Prietenie Israel-România a mulţumit ambasadorului României pentru că, răspunzînd invitaţiei, a adus o contribuţie majoră la buna desfăşurare a acestei întîlniri, care marchează un moment important în direcţia unei colaborări benefice pentru ambele părţi.

Mulţumind de asemenea tuturor celor de faţă pentru participare, şi-a exprimat convingerea că acţiunile Asociaţiei se vor bucura de concursul originarilor din România, în interesul întăririi prieteniei dintre cele două popoare.

Rep.

"SMUYA 86"

A ÎNCEPUT ÎNSCRIEREA PENTRU PRIMIREA DESPĂGUBIRILOR de 500 mărci pe lună a evreilor care au fost în ghetto nu mai puţin de 18 luni şi în lagăre de concentrare nu mai puţin de 6 luni, ca urmare a deciziei guvernului german privind plata despăgubirilor din Germania.

Adresaţi-vă la
TEL AVIV
STRADA ALLENBY 134
camera 6
Tel. 03-5602014

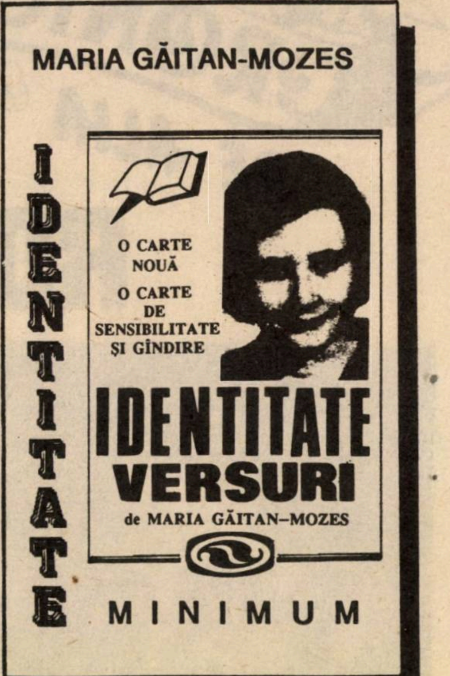

"Prin accesibilitatea lor, prin ritmul întotdeauna cald, prin imaginile uşor de condus spre suflet, versurile Mariei Găitan au calitatea de a-l apropia pe cititorul israelian de universul poeziei..."
RODICA GRINDEA
(*"Revista mea"*)

"Autoarea poartă în sine o credinţă nestrămutată în destinul fiinţei umane, în sensul înţelegerii vieţii ca un proces ireversibil, ciclu deschis şi închis în cerc de fiecare dintre noi."
ANDREI STRIHAN

"În «Identitate», prima culegere de versuri publicate de la sosirea ei în Israel, Maria Găitan-Mozes ni se înfăţişează ca o poetă de mare sensibilitate emoţională, sinceră, echilibrată. O floare rară în poezia de limba română."
S. DANMAR
(*"Adevărul"*)

"Ne închinăm cu respect, ba chiar cu un dram de invidie în faţa volumului ei... Halevai mai multă asemenea poezie!"
RADU KLAPPER
(*"Minimum"*)

Cartea se poate procura trimiţînd un cec în valoare de 20 şekeli pe adresa: Str. Haşmonaim 81, Bat Yam, tel. 5515047

NOI

CE-AU DĂRUIT EVREII ROMÂNI ŢĂRII LOR DE BAŞTINĂ ?

■ VICTOR BÂRLĂDEANU

Iată o întrebare la care sîntem întotdeauna pregătiţi să răspundem cu lungi şi elocvente înşiruiri de nume. Savanţi, scriitori, gînditori, lingvişti, industriaşi, bancheri, ostaşi, medici, gazetari, actori, pictori, regizori, directori, ingineri, economişti, ba chiar şi – oricît ar părea unora (ştiţi cine sînt aceşti "unora") de curios – muncitori Eroi ai Muncii Socialiste (l-aş aminti numai pe faimosul, într-o anumită vreme, frezor de la uzinele "23 August" Marian Avram, dar au mai fost şi alţii, mai puţin cunoscuţi). Fără îndoială, au fost şi activişti (nu e nici o ruşine că, printre ei, s-au numărat autentici eroi ai luptei antifasciste ca Bela Brainer, Olga Bancic, Haia Lifschitz şi alţii, pentru care unii ar vrea să ne ruşinăm, să ne "culpabilizeze" cu ei, potrivit unui termen la modă). De asemenea, nu e nici o ruşine că au fost şi miniştri, deoarece printre ei nu s-au numărat nulităţi patente, cum au fost destui în România comunistă, ci figuri de specialişti importanţi de talia lui Gaston Marin, Simion Ţaigher, Mircea Oprişan, Mihai Florescu. Neîndoielnic, au fost şi destule zerouri absolute sau chiar persoane nocive , dar – ne scuzăm că repetăm o zicală cam banală, alta însă n-am găsit – există oare pădure fără uscături?!

Nu despre liste şi bilanţuri vreau însă să amintesc în notele de faţă. E vorba de cu totul altceva, mai concret şi, totodată, de o incalculabilă valoare spirituală: contribuţia inestimabilă a marilor colecţionari de artă evrei la îmbogăţirea muzeelor statului român. (Aici s-ar cuveni deschisă o paranteză, care îi priveşte însă nu numai pe colecţionarii evrei: pe la sfîrşitul anilor '70, "odiosul" şi "scelerata" hotărîseră să fie desfiinţate casele memoriale ce adăposteau celebre colecţii particulare, spre a închiria aceste spaţii unor reprezentanţe diplomatice, în general afro-asiatice, în vederea obţinerii unor meschine profituri în valută. Paradoxal, această măsură a constituit salvarea respectivelor colecţii, deoarece, fiind strînse la un loc în nou creatul Muzeu al colecţiilor din Calea Victoriei, s-au văzut oarecum protejate de eventualele furii acaparatoare ale celor doi dictatori proaspăt dedaţi la enigmatice "pohtiri" artistice.

Recent a avut loc, la acest muzeu emblematic, inaugurarea sălii destinate colecţiei pe care regretatul grafician Eugen Taru (a cărui tragică sinucidere, împreună cu soţia, ne-a zguduit pe toţi) a donat-o, cu foarte puţin timp înainte de dramaticul său sfîrşit, statului român. A fost o ceremonie simplă şi emoţionantă, la care a participat floarea intelectualităţii bucureştene. Ne-am oprit cu delectare şi pietate în faţa fiecărei piese – numeroase obiecte de artizanat românesc autentic, tablouri valoroase de Iser, Pallady, Ressu, Ciucurencu, Baba, stampe japoneze etc. – admirînd gustul infailibil al donatorului.

Am străbătut apoi spaţioasele săli ale acestui muzeu, însoţit de competenta şi amabila sa directoare, istoricul de artă Tea Luca. Ştiind ce mă interesează cu deosebire, m-a călăuzit mai în fugă prin sălile (atît de bogate) ale faimoaselor colecţii Zambaccian, Simu, Oprescu, Avakian, Dona şi altele, pentru a ajunge la nu mai puţin celebra colecţie realizată de medicul Moise Weinberg şi de inimoasa sa soţie Elisabeta (cînd am folosit cuvîntul "realizată", am făcut-o în mod intenţionat, deoarece o colecţie autentică se creează ca o operă de artă, alcătuind un tot indestructibil). Iser (cu tablouri impresionante, ca "Peisaj din Constantinopol", "Tătăroaică cu ţibulcă"), Pallady (cu picturi celebre ca "La fereastră" sau "Pe malul Senei"), Petraşcu cu vestitul său "Interior", Alexandru Ciucurencu cu "Portretul lui Moise Weinberg" compun, fiecare în parte şi toţi laolaltă, o imagine sugestivă a unei epoci cu ample rezonanţe în istoria artei româneşti. Apoi binevoitoarea gazdă mi-a oferit prilejul să vizitez colecţia de picturi a marelui Iosif Iser, donate statului român de soţia acestuia, Désirée Iser-Sterian (sora importantei poete şi pictoriţe Margareta Sterian, reîntoarsă recent în România după un lung auto-exil american). Bucurîndu-mă de un "ghidaj" atît de calificat, m-am oprit după aceea în mijlocul sculpturilor şi lucrărilor de grafică ale strălucitului artist al epocii post-moderniste Idel Ianchelevici, care şi-a dăruit operele ţării natale în 1985, pentru a poposi în cele din urmă în sala colecţiei dr. Sandu Lieblich (da, cunoscutul "cedeist" s-a dovedit, prin lucrările colecţiei sale, un fin preţuitor al artei moderne, în deosebi al lucrărilor marelui Marcel Iancu). La sfîrşitul acestui periplu îmbibat de toate miresmele artei autentice a secolului nostru, n-am putut să nu fiu de acord cu cuvintele călăuzei mele prin luminosul labirint străbătut:

– Trebuie nu numai recunoştinţă, dar şi proclamat sus şi tare, cu orice prilej posibil, că evreii s-au înscris cu litere de neşters în istoria artelor plastice româneşti nu numai prin marii artişti ce s-au născut şi au creat pe aceste plaiuri şi sub acest cer, de la Rosenthal şi Iscovescu la Iancu, Iser, Maxy, Rubin, Arnold, Schweitzer-Cumpăna, Taru etc., ci şi prin rafinaţii culegători de valori artistice esenţiale care au îmbogăţit avutul naţiunii române cu rodul muncii lor de-o viaţă.

Decizia preşedintelui Franţei, Mitterrand, de a depune (tocmai în zilele cînd se pregătea vizita în Israel) o coroană pe mormîntul generalului Pétain, omul care a trimis la moarte cîteva zeci de mii de evrei în anii războiului: o uşoară pată petenul lui Mitterrand!

ETC NOI

*** Tony Curtis, venit recent în ţară pentru filmări, s-a "demascat" definitiv: este originar din România, adevăratul său nume fiind Schwartz. La un chiolhan, el a conversat cu un comesean într-o românească destul de fluentă.

*** Liviu Floda este astăzi probabil decanul de vîrstă al gazetarilor evrei din România. La New York, unde s-a stabilit de mulţi ani, el duce o neslăbită activitate efervescentă, trimiţînd corespondenţe interesante, uneori de-a dreptul senzaţionale, la Radio "Europa liberă" şi, din cînd în cînd, la presa din Tel Aviv.

*** Luna trecută a fost comemorat M. Rudich la împlinirea unui an de la decesul său. Fiul său, dr. Reuven (Inu) Rudich, venit în ţară din USA pentru requiem, ne-a spus că intenţionează să creeze o bursă în memoria părintelui său, la Universitatea din Ierusalim. De asemenea, el are în vedere editarea unui volum de selecţiuni din cărţile apărute, plus postume, desene, dedicaţii primite de la diferiţi scriitori etc. Este o iniţiativă foarte binevenită.

*** La ambasada României a fost numit un ataşat de presă, în persoana domnului Iulian Smaranda, care a şi sosit la post. Domnia sa a funcţionat anterior la Ambasada română din Zimbabwe (fosta Rhodezie).

*** Fostul purtător de cuvînt al primăriei Tel Aviv, Shamai Golan, a spus într-un interviu apărut în revista "Tel Aviv", că primarul Lahat are cîte un calificativ pentru fiecare din funcţionarii săi apropiaţi. Astfel, unul din consilierii lui este "un porc gras", asistenta pentru problemele culturale este "un şarpe", iar fostul asistent principal era "un român hoţ". Nu punem însă mîna în foc că fostul purtător de cuvînt este şi purtător de adevăr.

*** Aproape fiecare are un tiz, dar cînd tizul tău este o celebritate, se pot crea situaţii penibile. Tat-aluf Rami Dotan, preşedintele Asociaţiei în favoarea soldaţilor, a avut de suferit jigniri din partea celor care l-au confundat cu un alt Rami Dotan, tot tat-aluf (şi încă – vai! – din *trib*), judecat şi condamnat pentru escrocherii de milioane de dolari în aviaţia militară. În schimb, Shlomo Artzi, o fostă vedetă sportivă a Hederei, astăzi proprietarul unui magazin de articole pentru sport, se declară măgulit cînd este confundat cu tizul lui, cîntăreţul Shlomo Artzi. Nu numai primul ministru este un Itzhak Rabin. Comandantul unităţilor de blindate este şi el un Itzhak Rabin. Dar cele mai multe încurcături le are un alt Itzhak Rabin, un tînăr tehnician din Rishon Le Zion. Totdeauna cînd se prezintă la bancă să încaseze un cec emis pe numele său, funcţionarii se îngălbenesc, aleargă la director, telefonează la emiţătorul cecului şi sînt gata-gata să cheme poliţia.

*** De ce oare guvernul nostru nu reacţionează în nici un fel la campania antisemită şi antiisraeliană din unele ziare şi reviste româneşti, care sînt destul (destul!) de apropiate de forurile conducătoare? Să fie oare vorba de fosta speranţă naivă, că evreii se vor speria şi vor veni în Israel? O, dar evreii din România nu sînt oameni să se sperie de o erupţie a vulcanului antisemit şi să-şi facă bagajele înaintea plecării ultimului tren. Probabil că ei fac parte din categoria celor care cred că după ultimul tren urmează penultimul şi pe urmă multe alte trenuri salvatoare.

*** Radu Mihăileanu (fiul publicistului Ion Mihăileanu şi al Veronicăi Mihăileanu, directoare ani de-a rîndul la Editura Tineretului) a venit de la Paris (unde s-a stabilit în anii '80) la Bucureşti, pentru a realiza un film despre "fenomenul românesc". Radu Mihăileanu: un regizor de talent din *trib*, un colaborator apropiat al regizorului italian Marco Fereri, un poet (despre volumul său de versuri, în franţuzeşte, prefaţat de Lucian Raicu, am scris la timpul respectiv), un spirit viu, nervos, mereu contestatar, una din marile speranţe ale cinematografiei franceze de azi. Titlul filmului este şocant, cu neputinţă de a fi uitat: "A trăda". Filmările, aşa cum aflăm de la Bucureşti, se desfăşoară din plin, pe Calea Victoriei şi la ex-Piaţa Scînteii. În rolurile principale: Johan Leysen, belgian de felul lui, Mireille Perrier, franţuzoaică, binecunoscutul Bruno Cremer, plus o echipă de români de clasă: Radu Beligan, Victor Rebengiuc, Maia Morgenstern, Răzvan Vasilescu, Dan Condurache, Ernest Maftei. Scenografia: Cristian Niculescu.

*** Vă amintiţi de Corneliu Bogdan? A fost ani de-a rîndul ambasador al României la Washington, apoi, după Revoluţia din decembrie 1989, adjunct al ministrului de externe. Muncind în zilele acelea de haos şi gloanţe 24 de ore din 24, Corneliu Bogdan (Grünberg, recte veneticul) a fost lovit de-un infarct, dîndu-şi sufletul la birou, între vrafuri de hîrtii. Aşa s-a prăpădit prietenul lui Artzi, al lui Paul

Lupaşcu şi al lui *Minimum* (ne vizitase cu vreo doi ani înainte de moarte, exprimîndu-şi solidaritatea cu ideea revistei). Bineînţeles, dejecţia fascistă de la Bucureşti l-a batjocorit, după moarte, făcîndu-l de kominternist şi alte iudeo-francmasonerii. După faptă şi răsplată sau cum se aruncă o căldare de lături în capul unui evreu care şi-a dat viaţa (literalmente) pentru binele ţării româneşti. Dar să nu fim nedrepţi. Nu toată lumea s-a purtat aşa cu Corneliu Bogdan. Uite, cunoscutul critic literar român Nicolae Manolescu (acum şi preşedinte al Partidului Alianţa Civică) a găsit cu cale (sibianul e om de obraz subţire) să-şi amintească de Grünberg Bogdan. Într-un interviu acordat săptămînalului "Vatra", din Tîrgu Mureş, Manolescu, referindu-se la capitolul delicat numit diplomaţia română din ultimele decenii, spune:

"...au existat diplomaţi foarte buni. Chiar dacă jocurile pe care le făceau erau stabilite de dictator ... Dar, de pildă, fostul ambasador român la Washington, Bogdan, conta la un moment dat ca cel mai bun ambasador acreditat la Washington, ceea ce era un lucru cu atît mai extraordinar cu cît era purtătorul de cuvînt al unui guvern deplorabil. Să ne imaginăm că Bogdan n-ar fi fost ambasadorul lui Ceauşescu, ci al unui regim democratic..."

*** Cel din stînga (cu paharul de vin) este Meir Nitzan, al *nostru*, primarul român din Rishon Le Zion. Cel din dreapta (tot cu paharul de vin, că doar n-o să bem Pepsi-Cola) este ex-timişoreanul Micha Harish, ministrul industriei. "Ai grijă, Micha, pare a-i spune Nitzan, fă ceva, fiindcă tu eşti mare în Partidul Muncii, ca să se scrie româneşte, corect, în gazetele de Harakevet 52 ale partidului, că ne facem de băcănie, noi, *originarii*." "O să am grijă, Meir-ule, pare a răspunde Harish, o să am grijă."

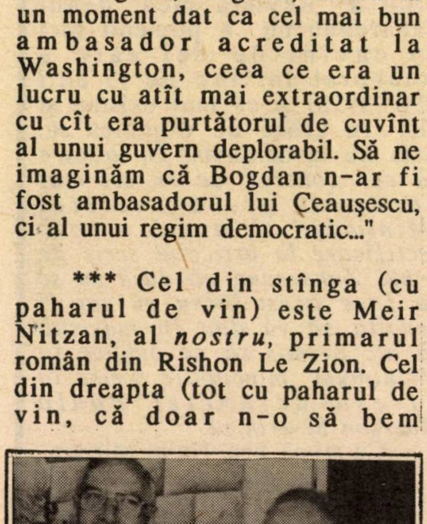

*** Se ştie că în ţara noastră există un public destul de larg de amatori de cărţi româneşti. Pe de altă parte, se cunosc greutăţile de înfiinţare şi conducere a unei librării (local, impozite, regie etc.). O soluţie ar fi să se propună Uniunii Scriitorilor din Bucureşti să-şi deschidă la Tel Aviv o librărie. Eventual în colaborare cu factori locali. Şi, eventual, consultîndu-se cu Albert Kreygold, care are gînduri în această privinţă. Credem că e în interesul românilor – editori şi scriitori – să-şi vîndă cărţile în şekeli. Nu?

*** Cunoscutul ziarist sportiv Arthur Vogel a împlinit 80 de ani. E pensionar în Sao Paolo, Brazilia. Dar continuă să antreneze echipa de rugby a Facultăţii de Medicină din marele oraş brazilian, aflată în fruntea clasamentului, fără nici o înfrîngere.

*** La o paradă a modei, organizată în scopuri filantropice, au asistat şi Erika şi Dov Polak, din familia milionarilor Polak. Soţia primului ministru, Lea Rabin, s-a întreţinut îndeaproape cu Erika şi Dov, fotografiindu-se clar şi dinadins împreună.

*** Despre Colette Avital (51), noul "boss" la Consulatul israelian din New York, s-a vorbit întotdeauna că *"răspîndeşte în jurul ei sex"*, precum la Paris, pe vremea cînd lucra acolo în corpul diplomatic, s-a spus că e *"maestră în organizarea unor dineuri de clasă"*. Colette nu s-a supărat niciodată şi nici nu s-a umflat în pene, nici la laude şi nici la ironii. *"A ştiut să fie şi a rămas o lady"* – a scris despre ea un cotidian ebraic. Vreţi să cunoaşteţi biografia ei, pe scurt?

S-a născut în România, numele ei de-acasă fiind Colette Abramovici; la 9 ani vine cu părinţii în Israel. Familia s-a stabilit la Tel Aviv, iar unica fiică a învăţat la... şcoala de misionari din Yaffo, pînă la vîrsta de 15 ani. Cînd "mica franţuzoaică" s-a transferat la o şcoală medie din Tel Aviv, sabrii s-au "năpustit" pe ea. Nu pricepeau şi nu digerau... manierele elegante. Doar la Universitatea din Ierusalim, Colette s-a "aclimatizat" ca israeliancă şi, din 1987, face carieră diplomatică (însă strălucită): de la Boston la Paris, de la Lisabona la New York. Şi, ca amănunt intim: *"Aşi fi putut naşte un copil, în afara căsătoriei, dar ar fi fost un gest egoist. Fiecare se simte obligat să mă căpătuiască, să-mi găsească un soţ. Fiindcă o femeie, dacă nu-i gheboasă, trebuie neapărat să aibă multe aventuri şi e în gura fiecăruia"* – spune ea, în mod... diplomatic.

*** Succes mare "de cassă", la "Hakameri", cu piesa lui Iosef Mundi "Imigrant dus-întors"!

NOI

Artiştii au organizat o petrecere "în familie": regizorul spectacolului, Israel Gurion, a primit... rolul de paharnic, adică a avut grijă să umple tot timpul paharele cu vin, iar Rolanda Chagrin, de felul ei din tribul nostru, a răspuns de macaroanele italieneşti; geantă latină!

*** Ce mai ştim de Aviva Granot şi Hava Yaari, condamnate la închisoare pe viaţă? Recent, ele au fost *implicate* într-un... spectacol de teatru, montat în închisoarea "Neve Tirţa" de către regizorul profesionist Arie Elias. S-a jucat piesa "Curajosul", despre un condamnat la moarte (piesa potrivită la locul potrivit). Aviva Granot a deţinut rolul principal negativ, cel al unui temnicer, iar Hava Yaari s-a ocupat cu programul de sală, procurarea de recuzită etc. *"De mult n-am mai văzut-o pe Aviva Granot atît de bine dispusă"* – a mărturisit una din spectatoare (condamnată, ca să n-avem vorbe, la 25 de ani).

Aviva Granot

Hava Yaari

PRECIZARE

Am primit la redacţie o scrisoare din partea Dnei Miriam Ben-Haim.

O publicăm mai jos, respectînd întru totul atît conţinutul cît şi stilul scrisorii:

Stimate D-le Mirodan

Prin prezenta mă adresez d-tale ca director al revistei "Minimum".

Find fica al defunctei Paula Maerson Severin, şi în urma articolului denumit "Rectificare" semnat de d-nul Zahareanu care a apărut în numărul 65-66 din 8-9-92 al revistei dumneavoastră în care apar ne adevăruri în legătură cu "Revista mea" şi a defunctei Paula Maerson Severin, ca exemplu:

1) Cei care au înfiinţat Revista mea era Paula şi Ieuda Maerson Severin în 3/1961 concepînd schema, profilul şi chiar formatul revistei care de la primul număr şi pînă în prezent nu a fost aproape schimbat, şi nu cum scrie d-nul Zahareanu la sfîrşitul articolului că el a fost acel care a înfiinţat "Revista mea". D-nul Zahareanu sa alăturat la redacţia revistei în *anul 1963* find ole hadaş.

2) Vreau să precizez că articolele scrise de colaboratori erau verificate şi corectate de mama mea Paula Maerson personal. (O vedeam lucrînd acasă serile şi nopţile corectînd şi traducînd materialul pentru revistă). La ea în casă am găsit un teanc de manuscrise şi lucrări. Ea răspundea la rubrica femenină şi dădea răspunsuri la scrisorile cititorilor şi cititoarelor.

3) D-nul Zahareanu accentuiază, că Paula Maerson nu a fost acceptată în Asociaţia ziariştilor, şi asta este o minciună a d-nul Zaharean neştiind ce să mai născocească în mod negativ în amintirea unei om defunct. Alătur copile de documente din anul 1963-1987 că defuncta a fost membră în Organizaţia ziaristică a guvernului Istraelului de la Beit Socolov, şi a Asociaţiei internaţională a ziariştilor. Din păcate ea şi-a întrerupt activitatea de membră a organizaţiei de ziaristică din anul 1987 cînd boala a răpuso spre regretul tuturor.Mă întreb oare cum a putut d-nul Zahareanu care începe articolul "Rectificare" din nr. 65-65 a revistei dumneavoastră să deplîngă dispariţia lui Paula Maerson Severin, în legătura necrologului apărut în "Revista mea" după moartea mamei mele în special că era vorba de un om dispărut. Se poate ca orgoliu lui personal nu ia dat lineştea sufletescă ca nu sa pomenit şi de el. De cine a fost creată Revista mea cu adevărat în anii 1961. Ţin să apreciez că la nr. 1000 a "Revista mea" d-nul Zahareanu nu a pomenit nici un cuvînt de cei care a colaborat în tinp de 15 anii (1963-1978) şi că mai existau şi alţi în afară de domniea sa. Asta nu la deranjat? *In urmare vă cer concret: ca în cel mai apropiat nr. a revistei "Minimum" să apară o nouă rectificare la articolul scris de d-nul Zahareanu că dacă nu se va face acest lucru eu voi fi nevoită să vă dau în judecată că aţi permis să se publice în "Minimum" minciunile scrise la adresa defunctei Paula Maerson Severin z.l.*

Cu stimă Ben-Haim Miriam

P.S. La dumneavoastră de află toate documentele în legătură cu ce am scris mai sus.

Ne rezervăm dreptul de a reveni asupra chestiunii.

Subliniem, cu acest prilej, că redacţia nu-şi asumă răspunderea cu privire la exactitatea datelor cuprinse în scrisoarea de mai sus, precum şi în orice alt text referitor la problema în discuţie.

Există un grup de oameni, niște colegi de generație care, învingînd nepăsarea și inerția, "nu se lasă": "grauriștii".

Să fim cinstiți: tipii sînt formidabili, așa cum reiese din relatarea trimisă de către H. Carasso.

"GRAURIȘTII" : ÎNTÎLNIRE II

HARRY CARASSO
Paris

La sfîrșitul unui opuscul intitulat *Les Appels de Stockholm, récit romancé d'une rencontre inoubliable*, tradus în românește și actualmente sub tipar la București, scriam că întîlnirea din Tel Aviv a foștilor elevi ai liceului "Graur" din Bucureștii războiului mondial, a dat naștere la contacte bilaterale care vor continua.

Cîțiva dintre noi începuseră deja să "stimuleze" organizarea întîlnirii nr. 2, cînd l-am văzut, la Haifa, în februarie trecut, pe Gigi Schoenzwytt (Florian). Între două atacuri de cord, el mi-a dat ordinul să convoc o nouă întîlnire, în toamna 1992, la Paris.

De comun acord, sarcina a fost împărțită în trei: Gigi se angaja să convoace colegii din Israel, Gad Calmanovici, aflat în Suedia, lansa noi apeluri către cei care binevoiseră să se deplaseze în 1986, iar eu mă încăieram cu 19 recalcitranți de pe ambele țărmuri ale Atlanticului.

Gad a realizat cel mai bun scor, obținînd adeziuni de la Luchi Horowitz, Mircea Ungureanu, Francisc Nass și Mihai "Roza" Rosenberg (din păcate, în ultimul moment, nu a mai putut să vină).

Eu am "recrutat" pe Ady Weinrauch, Vladimir Horodniceanu, Pussy Solomon și Marius Diver (împiedicat și el să vină, în ultimul moment, de motive profesionale). Plus Israel Zimmermann, din Gelsenkirchen, Germania, plus vechiul meu prieten Paul Ormos, din Ottawa, Canada.

Gigi Florian a avut mulți adversari pe drumul lui, cel mai îndîrjit fiind cordul lui. De aceea n-a putut să vină. Consider că a venit și îi trimit această dare de seamă. Nelu Vaisman, tot din Israel, a fost reținut de prelungirea contractului de muncă. Boala l-a împiedicat să vină și pe Iosif Timen, din Cluj-Napoca. "Rangă" Moscovici, cu un picior în ghips, a delegat pe fiul său Dan, stabilit la Paris, să-l reprezinte; Mircea Cohn, din Houston, Texas, s-a scuzat la Gad. Dr. Arminiu Cassvan, din New York, colaboratorul lui *Minimum*, m-a chemat de două ori la telefon, ca să mă anunțe că își mărită fata, și propunînd să-l vizităm la Veneția în septembrie. Radu Vero merită un capitol special. Înștiințat de prezența mea la Boston la începutul lui mai, el s-a deplasat, împreună cu soția, de la New York, și mi-a ocazionat cea mai colosală ședință de rîsete cu lacrimi din viața mea de emigrat; la sfîrșit, mi-a oferit o caricatură nebună de 1 m.x1 m,, cu care m-am luptat prin cinci avioane, înainte de întoarcere. După o lună, mi-a trimis o scrisoare foarte emoționantă, cu un cuvînt pentru fiecare din participanții la reuniune.

În cursul aceluiași voiaj, m-am abătut și pe la Miami, unde am dat de Cornel Safianu. După o viață zbuciumată prin Italia, Argentina și Chili, a sosit la Miami în 1986, cu 20 de dolari în buzunar și cu completa ignoranță a limbii engleze. De-atunci, el este șofer de taxi (unul din cei mai buni din Miami, pare-se).

În sfîrșit, în ziua fixată, au sosit la mine acasă: Pussy Solomon, Vladimir Horodniceanu, Ady Weinrauch, Gad Calmanovici, Paul Ormos, Israel Zimmermann, Francis Nass, Luchi Horowitz și Mircea Ungureanu. Întrevederea, cu totul neformală, a durat aproape cinci ore, în cursul cărora s-a băut, s-a mîncat, s-a bîrfit, s-a filmat etc. Proporția era ideală: cinci foști participanți la prima întîlnire de la Tel Aviv, cinci nou veniți; deci "gheața s-a spart" imediat.

Un apel telefonic colectiv a fost lansat spre Haifa, ca să-i permitem lui Gigi să fie cu noi; din păcate, el era la spital, slăbit cu 17 kg., în situație dificilă; acum cîteva zile, mi-a trimis o carte poștală ca să mă înștiințeze că "a păcălit din nou moartea" și ca să-mi ceară, insistent, o dare de seamă. Un alt telefon s-a dat la Cluj, dar răspunsul n-a venit decît 48 de ore mai tîrziu, la Londra: Titi Timen, deja lovit de operații pe cord deschis și de un accident de mașină, s-a stins în seara lui 3 august. Este al doilea care ne părăsește după dispariția lui Sergiu Gropper, în ianuarie 1992. Mihai Rosenberg, care a intrat în aceeași zi (3 august) la un spital din Bochum, a petrecut multe momente dificile: actualmente este în convalescență, dar cariera sa universitară s-a sfîrșit, pare-se.

În încheiere: întîlnirea n-a reunit decît zece participanți (în Israel fuseseră 19!); totuși, considerînd evenimentele pomenite mai sus, precum și faptul că cei nouă israelieni prezenți la Tel Aviv n-au putut veni la timp, se poate spune că "miracolele se repetă uneori". Date fiind vîrsta și puterile slăbite, va mai exista o nouă întîlnire? Eu cred că da. *Grauriștii* "nu se lasă".

*** Dr. Edna Ben-Porat, directoarea secției de virusologie de la spitalul "Rambam" din Haifa, a dezvăluit la un simpozion medical la Amsterdam că în Israel sînt 118 etiopieni purtători ai virusului AIDS. Numărul acesta era însă un secret păstrat cu strășnicie de către Ministerul Sănătății și dna Ben-Porat n-a știut. De la "gafa" făcută, nu se mai vorbește despre asta.

*** Marele eșec al anului este al al cofetarului de origine austriacă Hans Berthale. La început, a trebuit să închidă cofetăria din Ibn Gvirol din cauza chiriei nebune, acum și cofetăria lui din Ben Iehuda este pe ducă. Dar și faimoasa rețea de restaurante yemenite "Narghila" trage din greu la deal și alunecă... Și noi, care deplîngem falimentul librăriei "Lepac"!

PESCUITORUL DE *perle*

NOI

Cei patru evanghelişti erau trei

"Humphrey Bogart... era al treilea pe lista gangsterilor după Edward G. Robinson, James Cagney şi George Raft"

("Facla", nr. 1876/92; comunicată de M. Deju, 27000 Kiriat Bialik, Rh. Dan 17/8)

Ordinea nouă

În reclama la spectacolul "Cele zece porunci" prezentat de H. Reininger, apărută în "Revista mea" nr. 1537, mi se pare remarcabilă ordinea alfabetică a participanţilor: Miriam Gutman, Dorin Anastasiu, Dorothea Livio...

(Comunicată de Prof. dr. Michael Elias, POB 9107 Ashkelon)

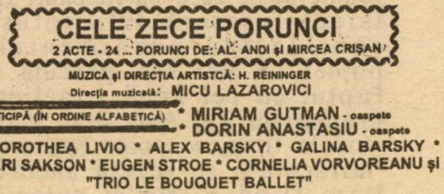

CELE ZECE PORUNCI

2 ACTE - 24 ... PORUNCI DE: AL. ANDI şi MIRCEA CRIŞAN

MUZICA şi DIRECŢIA ARTISTCĂ: H. REININGER

Direcţia muzicală: MICU LAZAROVICI

PARTICIPĂ (ÎN ORDINE ALFABETICĂ) * MIRIAM GUTMAN - oaspete

* DORIN ANASTASIU - oaspete

* DOROTHEA LIVIO * ALEX BARSKY * GALINA BARSKY * VALERI SAKSON * EUGEN STROE * CORNELIA VORVOREANU şi "TRIO LE BOUQUET BALLET"

Mînă largă

Una din distracţiile noastre favorite aici, la Natzeret, este lectura notelor de călătorie ale dlui Himmelfarb. Iată, de pildă, în numărul din 25/09/92 al cotidianului "Viaţa noastră", în articolul apărut sub titlul "Note de drum în China (7)", apar cel puţin două perle... de cultură.

Citez: "Zidul chinezesc, considerat una din cele şapte minuni ale lumii..." etc. În realitate, cele şapte minuni ale lumii, aşa cum au fost cuprinse în lista întocmită de Antipater din Sidon sînt: Piramidele din Egipt, Grădinile suspendate din Babilon, Statuia lui Zeus din Olimpia, Templul zeiţei Artemis din Efes, Mauzoleul din Halicarnas, Colosul din Rhodos şi Farul din Alexandria. Articolul mai susţine că "este un zid lung de peste 6000 km., construit în secolul VII". Dacă studiem puţin literatura, găsim că una din surse informează că lungimea este de 1000 de mile (circa 1800 km.), iar data construcţiei – secolele IV-I î.e.n., o perioadă cam lungă, dar lucrarea s-a făcut pe etape. (v. Maghidovici, "Istoria descoperirilor geografice", Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, pag. 10), iar o altă sursă, "Noua Enciclopedie", ed Dante, Budapesta, indică 2450 km. şi aceeaşi perioadă de construcţie ca şi Meghidovici.

D. Himmelfarb, cu multă largheţă, a mai adăugat vrec 3500-4000 km. şi l-a întinerit cu 1000-1200 de ani.

(Comunicată de Henriette Goldberger, POB 5485, Natzeret-Illit 17000)

Lanţul slăbiciunilor

Corespondenţa din Paris a lui Raymond Kammerling apărută în "Viaţa noastră" din 23 octombrie, se referă la filmul lui Pintilie "Le Chêne", iar redacţia traduce titlul prin "Lanţul". Numai că "le chêne" e "stejar" în pură limbă românească, iar "lanţ" este "la chaîne". Noroc că "Viaţa noastră" nu a luat informaţia dintr-un ziar ebraic. Titlul peliculei lui Pintilie ar fi fost "Dintele" ("şen").

(Comunicată de A.Tal, Ghivataim)

Căsătorie cu bucluc

"Itzhak şi Lea Rabin au o fată avocată, Dalia Filossof, din căsătoria cu fostul director la societatea "Elite". Ea este la a doua căsătorie, primul ei soţ fiind ofiţerul Ben Artzi." (*"Adevărul"*, Tel Aviv, nr. 2097/1992, pag. 18) Se pune întrebarea: la cine se referă căsătoria cu fostul director la societatea "Elite"? La Itzhak Rabin şi la Lea Rabin? Sau la Dalia?

(Comunicată de Zalman Leibu, rh. Tzahal 37/6, Carmiel)

Calomnie

În "Viaţa noastră" de vineri 30 oct. 1992, în articolul "Familia, patria cea mică", col. III, rîndul 1, găsim *taraba de tineri*, în loc de tabăra de tineri.

(Comunicată de Haim Croitoru, Rh. Itzhak Ben Zwi 12/16, Kiriat Yam B)

Poşta

Martin Spodheim, Rh. Shlomo Hamelech 81, Tel Aviv; *Myriam Kiss*, Sd. Weizman 109, Natania; *ing. Adrian Weissman*, Rh, David Raziel 27, Talpiot Mizrah, Ierusalim (observaţii juste, pertinente; avem de-a face, însă, cu agramatisme şi exprimări ilogice, nu cu *perle* autentice); *George Kelemen*, Rh. Moshe Sharet, Beer Sheva (vă rugăm ca în viitor să ne trimiteţi şi perla "în original" – citatul din gazetă, care va să zică – nu numai comentariul dvs.; nu de alta, dar trebuie să ne convingem că aveţi dreptate!); *Ionas Spitzer*, Rh. Meltzor 10/3, Rehovot (a) da, e o perlă, dar aţi descoperit-o... după M. Deju; deci, felicitări fără premiu; b)în cazul operetei "Surîsul Giocondei" – corect: Gioconda, aveţi dreptate, dar şi aici e vorba de o scăpare minoră, de o, ca să zicem aşa, impuritate gazetărească; pînă la *perlă* mai e; nu mult, dar mai e); *Vicky Abramovici*, Haifa; *arh. Liviu Antonier*, Tel Aviv; *Lucia Berman*, Natania ş.a. (e adevărat; sărisem şi noi în sus citind-o, convinşi că a spune, cum a făcut-o nonşalant *Viaţa noastră*, că pe ministrul de externe al României îl cheamă Adrian Severin, cînd în realitate numele acestuia e Adrian Năstase, constituie o perlă. Dar faptul că a doua sau a treia zi foaia de pe Harakevet a dat o erată ne obligă – obrazul profesional! – să scoatem bucuria amintită din categoria perlelor preţioase.

Aşa cum am mai comunicat, cititorii care ne vor trimite "perle" pescuite în presă (inclusiv – repetăm – în Minimum*!) vor primi drept premiu cîteva cărţi aparţinînd scriitorilor israelieni de limbă română. Menţionăm că, în cazul cînd aceeaşi "perlă" este sesizată de doi corespondenţi, premiul se va acorda celui care trimite primul scrisoarea, conform datei poştei.*

NOI

Se zvonește
că...

... în curînd se va face schimb de atașați militari între Israel și România; oricît ar părea de ciudat, pînă acum, în ciuda relațiilor privilegiate dintre București și Ierusalim, aceste importante funcții nu funcționau de fel.

... tot în curînd, vor începe lucrările pentru ridicarea unui nou local – de data asta corespunzător – al Ambasadei Române de la Tel Aviv; idee cu atît mai bună (și imperios necesară) cu cît, din cauza "economiilor" quasi-dementiale impuse de regimul Ceaușescu reprezentanțelor românești în străinătate, diplomații de la București locuiesc, mai toți, înghesuiți ca sardelele, în clădirea de pe Adam Hacohen, fiind puși în imposibilitate de a trăi în condiții civilizate și de a oferi la domiciliu, așa cum se cuvine în domeniu, o masă și un cocktail.

... Dna Dana Borilă, fosta soție a lui Valentin Ceaușescu (și, deci, ex-noră a cunoscutului cuplu dictatorial Nicolae și Elena Ceaușescu), care se află cu copilul ei în Israel, refuză orice contacte cu presa, trăind într-un incognito perfect. Motivul: *lăsată* în urmă cu vreun an să emigreze, Dana Borilă (fost Ceaușescu) a fost *sfătuită* să nu vorbească prea mult.

... Asociația de prietenie Israel-România va organiza, în curînd, o demonstrație de protest împotriva manifestărilor antisemite și antiisraeliene de la București.

... la Ambasada Israelului de la București a avut loc o consfătuire legată de rezultatele ultimelor alegeri din România. Tema consfătuirii: cum să evite personalul ambasadei contactele cu deputații și senatorii din partidele de tip fascisto-antisemit. Pericolul: anume persoane gen C.V. Tudor vor căuta să se fotografieze la recepții etc. cu diplomații israelieni pentru a publica apoi fotografiile în presă și a demonstra că, în ciuda injuriilor cu care sînt tratați în presă, diplomații israelieni sînt slugarnici (Ițic!) și gata să sărute mîna fascismului.

P.S. Precizăm că datele cuprinse în *Zvonul* din numărul trecut referitor la apariția unui *Penthouse* pe românește sînt lipsite de orice temei. Ziaristul care ne-a furnizat informațiile în cauză a fost scos din rîndurile colaboratorilor noștri.

Av. IOSEF SCHMORACK

"Prin întreaga lui viață particulară și publică exemplară, prin dezinteresare, prin idealismul pur, hărnicia și spiritul constructiv care a caracterizat-o, Iosef Schmorack va rămîne un exemplu durabil, concret și viu de om, de evreu sionist, prieten și cetățean, deosebit și prețuit" – scria, la 30 de zile de la moartea lui Iosef Schmorack, prietenul și colaboratorul său, av. Jean Cohen. Și adăuga că: *"Amintirea lui Iosef ne va însoți pe parcursul aceluiași drum al veșniciei... sortit fiecăruia dintre noi."* Aceste cuvinte-angajament se confirmă, cinstind memoria acestei distinse personalități a alialei noastre acum, cînd se împlinesc 5 ani de la deces.

Documente, fotografii, însemnări ce ne-au fost puse la dispoziție de către cea care i-a fost devotată tovarășă de viață ne permit să reconstituim, sumar, o biografie care face cinste Omului și Evreului care a fost.

Născut la Piatra Neamț, ștetl cu adînci rădăcini hasidice, își însușește din familie și apoi la hederul sinagogii Habad, cunoștințe temeinice de cultură judaică, idealul sionist. O fotografie ni-l înfățișează în mijlocul unui grup de tineri membri ai Asociației tineretului sionist (ATS), al cărei vicepreședinte a fost ales pe cînd era în clasa a 5-a de liceu. După ce grupul se alătură organizației Hașomer Hatzair, este numit comisarul lui Keren Kayemet la Piatra Neamț. Student în Drept, strălucit, se va afirma ca un avocat remarcabil. Organizația Ihud îl va desemna ca membru al Comitetului executiv al Organizației Sioniste din România.

Visul dintotdeauna devine realitate în 1951, cînd reușește, în sfîrșit, să facă alia. În Israel practică cu aceeași pasiune avocatura, desfășurînd concomitent o intensă activitate obștească. Ca avocat, redactează ani la rînd rubrica juridică de la "Viața noastră". Îl găsim printre fondatorii Organizației Askanimilor Sioniști din România. În calitate de membru de frunte al lui Hitachdut Olei Romania B'Israel, se dovedește un prieten și sfătuitor de nădejde al olimilor din România. O susținută activitate desfășoară av. Iosef Schmorack în cadrul Lojii Bnei Brith, dr. Niemirower din Tel Aviv, unde a deținut calitatea de președinte al lojii sau cea de președinte al Comisiei culturale.

ophir
tours

KEY TOURS

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN
SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN

ofertă specială

REVELION ŞI HANUKA ÎN ROMÂNIA
17.12.92 – 24.12.92 • 28.12.92 – 4.1.93
Supliment cameră single – 50 $
$ 469

• TEL AVIV o BUCUREŞTI (Hotel MAJESTIC) • SINAIA (Hotel INTERNAŢIONAL) • CINĂ la Hotel PALAS • COTA 1400 • PREDEAL • POIANA BRAŞOV • DEJUN la ŞURA DACILOR • CINĂ cu DEGUSTARE DE VINURI la CERBUL CARPATIN • TEL AVIV
Preţul cuprinde: Bilete de avion • Transferuri

6 NOPŢI LA BUDAPESTA
18.12.92 – 24.12.92
$ 599

Preţul cuprinde: Bilet de avion cu compania MALEV • Cazare la Hotel "Alba" *** în camere duble şi single (cu televizor, radio, telefon) • Mic dejun BUFFET • Transfer aeroport – hotel – aeroport • Turul Budapestei (1/2 zi, ghid în limba engleză)

O SĂPTĂMÎNĂ LA PRAGA
Plecări: 20.12.92, 10.1.93, 31.1.93, 28.2.93
$ 699

Preţul cuprinde: Bilet de avion cu compania CSA • Cazare la Hotel "Parc" **** în camere duble şi single (cu televizor, radio, telefon) • Mic dejun BUFFET • Transfer aeroport – hotel – aeroport • Turul Pragăi evreieşti şi istorice (1/2 zi, ghid în limba engleză)

REVELION ÎN BULGARIA
8 zile – 7 nopţi
30.12.92 – 6.1.93
$ 660
Supliment cameră single – 100 $

• TEL AVIV • SOFIA • PLOVDIV • ŞIPKA • VELIKO TRNOVO • SOFIA • MUNTELE VITOŞA • BOROVEŢ • MÎNĂSTIREA RILA • LOD •

Preţul include: Bilet de avion Tel Aviv – Sofia – Tel Aviv cu compania BALKAN AIR • Cazare în hoteluri categoria: turism, întîia şi lux în camere de două persoane • Semipensiune pe toată perioada • Masă festivă de Revelion • Excursii cu ghid • Autobuz turistic confortabil • Transfer aeroport – hoteluri – aeroport • Ghid israelian şi ghid local

PENTRU TURISTUL INDIVIDUAL
6 NOPŢI LA PRAGA ŞI BUDAPESTA
Plecarea vinerea – întoarcerea joia
$ 685

3 nopţi la PRAGA, Hotel PARK   3 nopţi la BUDAPESTA, Hotel ALBA

Preţul cuprinde: Bilet de avion Tel Aviv – Praga – Budapesta – Tel Aviv cu compania MALEV • Cazare în camere duble (cu televizor, radio, telefon) • Mic dejun BUFFET • Transferuri

INFORMAŢII ŞI ÎNSCRIERI: "OPHIR TOURS"
• TEL AVIV – str. Ben Yehuda 32, Bloc EL-AL (pasaj), parter, tel. 03/209755, 209765, 209785, 209746 • IERUSALIM – str. Shlom Zion Hamalka 3, tel. 02/252774 • HAIFA – Derech Haatzmaut 62, tel. 04/673011/2 • BEER SHEVA – str. Keren Kayemet le'Israel 132, tel. 057/278515 • KIRIAT SHMONA – vis-à-vis Hotel Nordau, tel. 06/920245
SAU PRIN AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT

LUMEA ROMÂNEASCĂ

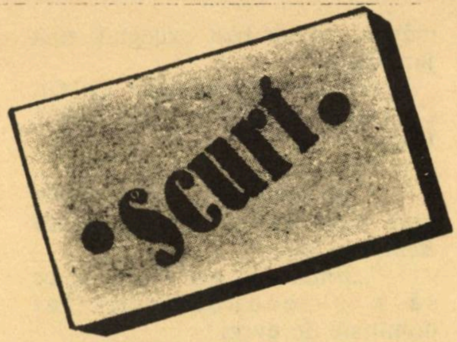

• Arabii toţi răsar din cort

"Studenţii arabi dau în permanenţă de furcă poliţiştilor din Complexul Studenţesc Regie-Grozăveşti din Bucureşti. Traficul de valută, proxenetismul, actele de vandalism sînt la ordinea zilei. Tînărul alergăreţ din imagine (în negru), arab ca naţie şi "exchange office" ambulant ca ocupaţie, a reuşit să scape de cei doi poliţişti. "Îl cunoaştem şi-l vom prinde cu siguranţă", ne-a spus unul dintre tinerii subofiţeri. Cheiul Dîmboviţei din dreptul căminelor Universităţii, în unele momente ale zilei este plin de "tineretul studios" bronzat la soarele deşerturilor orientale, care-şi vîntură "parali" dintr-un buzunar într- altul în aşteptarea clienţilor. Într-adevăr, nici un moment de plictiseală pentru poliţişti."

(Text şi foto de Cristian Botez; în "România liberă", Buc.; din păcate, fotografia în cauză este atît de spălăcită în ziar, încît nu am reuşit să o reproducem)

• După 48 de ani...

Joseph Fishman din New York şi-a dorit tot timpul să o descopere pe salvatoarea tatălui său, evadat în 1944 dintr-un lagăr nazist şi adăpostit de către o familie de ţărani din satul Marin, din judeţul Sălaj. Ca în jurnalul Annei Frank, evreul nostru a stat ascuns şase luni în podul casei lui Şandor Mihale, Maria, fetiţa gospodarului, pe atunci în vîrstă de şase ani, îngrijindu-se să-l aprovizioneze cu apă şi de-ale gurii. În prezent, Maria Mihale, devenită prin căsătorie Curula, locuieşte în acelaşi sat. Ea a vorbit pentru prima oară în viaţă la telefon atunci cînd a fost chemată de către un redactor al ziarului "România liberă", care a luat iniţiativa de a veni în întîmpinarea dorinţei familiei Fishman. Astfel, întîlnirea s-a realizat, după 48 de ani, deocamdată pe cale telefonică. Dar, bucuroşi de aflarea veştii, Fishmanii seniori şi fiul lor şi-au anunţat sosirea în România pentru a lua contact direct cu binefăcătoarea în sfîrşit descoperită şi a-i exprima recunoştinţa cuvenită.

• Unguroaicele

"...Gheorghe Funar, primarul din Cluj şi (ex) candidat prezidenţial al Partidului Unităţii Naţionale (PUNR), este foarte îngrijorat de ameninţarea maghiară. El a interzis de curînd numele de străzi în ungureşte şi unele întruniri pe care le-a numit subversive. El a declarat că ungurii antrenează femei frumoase pentru a se infiltra în Transilvania şi a seduce pe bărbaţii români. Din cauză că genele maghiare sînt mai puternice, a explicat Funar, copiii vor fi unguri. Pare să fie un plan pe termen foarte lung pentru cucerirea Transilvaniei, care, pînă la Tratatul de la Trianon, a făcut parte din Ungaria, cu toate că majoritatea locuitorilor ei a fost şi este de origine etnică română."

(Dintr-un articol de William McPherson, în "Washington Post", USA)

• Paul Niculescu-Mizil

Paul Niculescu-Mizil, fost demnitar al regimului comunist, membru al Comitetului Politic Executiv, a fost pus în libertate pe data de 26 octombrie 1992 printr-o sentinţă a Tribunalului Municipiului Bucureşti – informează ziarul "Evenimentul zilei" din 29 octombrie. (după "Lumea liberă", New York)

Aşa cum am scris fără ocolişuri de oportunitate şi fără echivoc în *Minimum*, Paul Niculescu-Mizil s-a dovedit a fi de-a lungul anilor un conducător civilizat, de mare cultură şi amenitate, străduindu-se, în măsura puterilor, să tempereze aberaţiile ceauşismului, să pună frînă demenţei, arbitrarului şi ticăloşiilor. Faptul că autorităţile momentului l-au arestat, judecat şi condamnat la ani grei de puşcărie, constituie una din ruşinile cele mai respingătoare ale regimului de azi. Cînd un umanist autentic, un antifascist pur-sînge, un prieten al neamului evreiesc, un spirit drept ca Mizil se află în lanţuri, în vreme ce dejecţia fascistă de la *Europa* sau *România Mare* zburdă crăcănat la recepţii şi în parlament, înseamnă că ceva e putred cu adevărat pe lumea aceasta...

Să ne bucurăm însă de eliberarea lui Mizil, oricît de tîrzie ar fi aceasta, şi să dorim eminentului om politic necesara seninătate.

• Curiozitate filatelică

Pentru filatelişti, dar nu numai, revista *Cuvîntul* din Bucureşti semnalează o stranie ciudăţenie: s-a descoperit o scrisoare trimisă din Suceava pe data de de 30 octombrie 1989, francată cu timbrul dedicat "revoluţiei române", revoluţie care urma să se producă două luni mai tîrziu...

(După "Europa liberă")

• Horia Sima

Vestea despre vizita în România (la Tulcea) a lui Horia Sima i-a uimit pe mulţi care credeau că bătrîna căpetenie legionară trebuie să fi murit de mult. Naivitatea de a crede că legionarii sînt morţi au avut-o mulţi. În aceste zile triste pentru România şi pentru prietenii ei din străinătate, avem ocazia să constatăm că legionarii s-au conservat bine şi că au o vigoare de lupi flămînzi.

• Au depus actele

Ni se spune că regizorul

Lucian Giurchescu, revenit în România după căderea dictaturii şi care a preluat conducerea Teatrului de Comedie, se reîntoarce – ofuscat – în occident. Se afirmă că şi Andrei Şerban, care de asemenea s-a întors la Bucureşti, unde a fost numit directorul Teatrului Naţional, "nu mai poate" şi îşi face bagajele pentru Paris.

● **Azil politic**

Valul de emigranţi români ilegali care cer azil politic în occident stîrneşte nemulţumiri (mergînd pînă la cunoscutele violenţe tip Rostock) nu numai în Germania, ci şi în alte ţări. Belgienii, de pildă, au reacţionat negativ la ştirea că numeroşi suporteri veniţi la Bruxelles pentru un meci de fotbal, au refuzat să se întoarcă în ţară. "Atît autorităţile cît şi opinia publică din Belgia – a declarat presei ambasadorul Belgiei la Bucureşti, d. Jan Hellemans – au fost şocate de faptul că dintr-un grup de 400 de persoane care şi-au spus "suporteri" ai echipei naţionale şi au primit viză pe această bază, majoritatea a renunţat să mai însoţească echipa la înapoiere. Gestul acestor suporteri a apărut ca neloial." Din declaraţia ambasadorului, formulată în termeni severi, reiese că autorităţile de la Bruxelles vor expulza pe cei 306 suporteri în cel mai scurt timp.

● **Efectul "Bruxelles" şi Ambasada Franţei**

"Urmare a faptului că, în urmă cu două săptămîni, cu ocazia meciului Belgia – România, 306 persoane din cei 397 de suporteri români plecaţi prin intermediul firmei "Maxitours" au rămas la Bruxelles, măsurile de prevenire a unor fenomene asemănătoare nu s-au lăsat prea mult aşteptate.

Astfel, pentru deplasarea la partida retur din turul II al Cupei Campionilor Europeni, Ambasada Franţei din Bucureşti nu a acordat vize decît pe baza paşapoartelor de serviciu, nu şi a celor turistice. De la această măsură nu au fost exceptaţi nici jurnaliştii."

(După o informaţie de Gr. Cartianu; în "Evenimentul zilei", Buc.)

● **Se întîmplă şi-n casele cele mai bune: recte, ziarul** *România liberă*

"...Finanţele mondiale, de ce să n-o recunoaştem, sînt dominate de evrei."

(Dintr-un articol de Florin Iaru, în "România liberă", Buc.)

● **La graniţe**

"...Românii se zbat între nesiguranţa din ţară, inflaţie şi dispreţul general. La graniţa Ucrainei, a Republicii Cehe, Slovaciei, Ungariei, Poloniei, cetăţenii români sînt supuşi unui tratament de o incredibilă agresivitate din partea grănicerilor şi vameşilor. Cei ce vor să facă excursii cu maşina trebuie să stea 8-9 zile la coadă la graniţă pentru a li se face vama. Grănicerii cehi şi slovaci le refuză românilor tranzitul, indiferent dacă au paşaport de turist sau de serviciu. Grănicerii ucrainieni cer dolari şi ţigări, iar dacă nu primesc îi închid pe români în pivniţe sau magazii pînă acceptă, şi asta durează cîteva zile. Într-un autocar cu copii care plecaseră în excursie în Polonia s-au pulverizat spray-uri lacrimogene pentru a-i convinge să se întoarcă în ţară. O delegaţie a Radioteleviziunii române, care a îndrăznit să filmeze coada de maşini şi pe bişniţarii-vameşi care cereau mită, a fost atacată cu bastoane şi s-a încercat distrugerea camerei de filmat. Acestea s-au întîmplat la punctul de frontieră Masticica. La punctul de frontieră Porubna, grănicerii au atacat cu spray-uri lacrimogene şi cu bastoane o delegaţie română formată din ziarişti, membri ai Academiei Române şi ai Televiziunii. În final s-a refuzat aplicarea ştampilei de tranzit pe motiv că paşapoartele de serviciu eliberate de M.A.E. nu sînt valabile. Grupurile de români care vor să treacă prin Ucraina sînt jefuiţi, îmbrînciţi, loviţi şi arestaţi zile în şir. Cei care vor să treacă în Ungaria sînt insultaţi pentru a se întoarce înapoi."

(Dintr-un reportaj de Liana Cojocaru; în "Lumea liberă", New York)

● **Cuvîntul unui înalt prelat**

"Fără a încerca să trasez chiar şi numai în cîteva cuvinte istoria antisemitismului, aş constata existenţa lui, uneori într-o măsură mai mare, alteori mai mică, la multe din popoarele de azi. Apogeul a fost atins în timpul celui de al doilea război mondial. Este o rătăcire asemenea multor altor rătăciri ale umanităţii. Rasismul îndreptat contra oamenilor de culoare este foarte apropiat. Deşi nu ne este caracteristic nouă, antisemitismul l-am cunoscut şi noi. Cu mult regret, se pare că se semnalează şi acum unele recrudescenţe. Eu văd în aceasta urmarea lungii perioade de dictatură comunistă care a reuşit, între altele, să învrăjbească oamenii, să-i asmută pe unii împotriva altora. De aceea, în măsura în care se impune a se efectua fără întîrziere procesul comunismului, mai exact al promotorilor lui, tot în aceeaşi măsură se impune condamnarea fără rezerve a antisemitismului şi a celor care îl promovează, sub indiferent ce formă: în scris

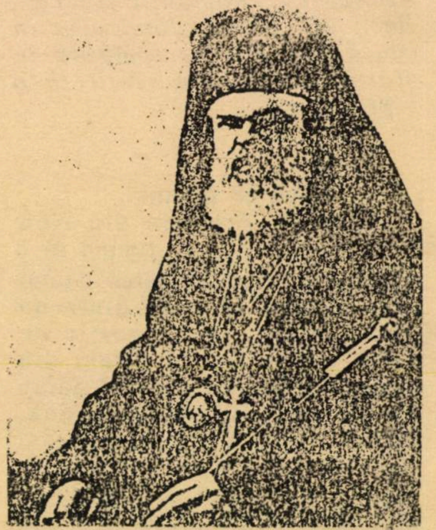

şi în fapte. Un creştin autentic nu poate accepta necredinţa şi nici ura împotriva evreilor, în aceeaşi măsură în care trebuie să promoveze credinţa şi dragostea faţă de orice semen, indiferent cărui neam sau rase ar aparţine. Un vestit teolog al vremii noastre, H.U. von Balthasar (*"Die Wurzel Jesse"* în: Juden, Christen, Deutsche, Stuttgart, 1961, p. 170) spunea că antisemitismul "rămîne cea mai mare ruşine" a omenirii. Şi avea dreptate!

Nicolae Corneanu
Mitropolitul Banatului

(Dintr-un interviu acordat revistei "Cuvîntul", Buc., 1992)

● Leprele ovreieşti

"Am atras atenţia încă de acum doi ani asupra celui mai grav pericol la care România este expusă de guvernanţii ei evrei. Acela de a fi transformată într-o colonie a Israelului.

În ultimul an am bătut ţara spre toate punctele ei cardinale. Am cunoscut realităţile ei dramatice dincolo de disensiunile presei. Dincolo de minciuna gîngavă şi politică a *şloimizilor* care ne-au adus la sapă de lemn şi pe care-i răbdăm ca să ne distrugă ca stat, care ne atacă fiinţa biologică, şloimizi care ne sfidează cu neruşinarea specifică rasei (...) Cum să nu numesc trădare de ţară ... genocidul practicat de leprele ovreieşti?"

(Dintr-un articol de Radu Theodoru, vicepreşedinte al Partidului "România Mare"; în "Europa", Buc.)

● Aşa cum se arată în Protocoalele Înţelepţilor Sionului

"Tot ce se întîmplă astăzi în lume şi în mod deosebit în această parte a Europei este opera marii finanţe iudaice, care va aduce această zonă în situaţie de bordel pe care-l va popula cu tot felul de peşti politici; oameni fără Dumnezeu, fără ţară, fără demnitate, slugi preaplecate ale acestei mafii. (...) Spectacolul este apocaliptic, amintind despre viziunea din "Protocoale" despre distrugerea de către Ahasver a lumii creştine."

(Dintr-un articol de cpt. (r.) Radu Nicolae; în "Europa", Buc.)

● Au pus mîna pe tot

"Uite aşa un ziarist român, Solomon (e vorba de un cetăţean, numit Solomon, care a publicat în revista *Ora* un articol împotriva *României Mari*, n. red.) măi, măi, de ce nu s-o duce el în Israel? Iar dacă tot se duce în Israel, să facă bine să treacă şi prin Germania, în special prin Karlsruhe, ca să vadă de ce sînt profanate cimitirele evreieşti. Chiar aşa, ce-or avea milioane şi milioane de oameni din lumea întreagă cu aceşti mieluşei ai Domnului care sînt evreii, băieţi gigea, care stau în banca lor, n-au pus mîna nici pe finanţele omenirii, nici pe presă, nici pe Hollywood, nimic-nimic?!"

(Din "România Mare", Buc.)

● Goga – la ordinea zilei

"... nu numai în România, ci în toată lumea sentimentul antiamerican este în creştere, pentru că America, din păcate, (...) este o Americă iudaică. La ora actuală, evreii în SUA au paralizat toate pîrghiile, au luat Finanţele, au luat Ministerul Apărării, au luat presa, FBI, Hollywood. La fel vor să încerce şi la noi. Statele Unite ale Europei este o formulă evreiască, de a desfiinţa graniţele şi, în clipa în care se va înfiinţa un Guvern Unic European, să ia toate departamentele-cheie. Asta este realitatea, sentimentul antiamerican creşte şi nu este deloc de mirare. Aş vrea să vă amintesc ce zicea Octavian Goga, citîndu-i pe vechii prooroci: «Pieirea ta prin tine, Izraele!»"

(Dintr-o declaraţie a dlui Corneliu Vadim Tudor, senator PRM, secretarul Senatului; în "România Mare", Buc.)

● România: colonie de muncă forţată a Israelului

"...Convenţia Democratică din România este formată dîn evrei, masoni, ţigani, unguri, ucraineni şi alte naţii străine, care vor să restaureze dictatura monarhică şi să aducă în România iudeo-capitalismul cu tot cortegiul lui de sărăcie, mizerie, corupţie, inflaţie, haos, şomaj şi dezordine. Pusă în slujba intereselor străine, Convenţia Democratică din România unelteşte să-i forţeze pe ţăranii români să lucreze pe moşia fostului rege Mihai şi a foştilor moşieri evrei; să-i transforme pe muncitorii români în robi ai monopolurilor străine, iar pe intelectualii români să-i facă servitori ai iudeo-masoneriei internaţionale. (...) Evreul Petre Roman-Neulander (...) acest circumcis ne crede pe noi, românii, ca şi Silviu Brukner (Brucan), proşti, dar se înşeală amarnic. (...) Visul lui şi al semenilor lui este să transforme România într-o colonie de muncă forţată a Israelului, dar nu va reuşi."

(Dintr-un articol de Alexandru Soare, redactor-şef al publicaţiei "Dreapta Nouă" din New York; reprodus în "România Mare", Buc.)

● Mica publicitate

DOMN 28/177/81 foarte ocupat, zodie Berbec, tolerant, bun simţ, titrat, doresc parteneră strict compatibilă, disponibilă afectiv pentru petrecerea următoarelor revelioane C.P. 44-28

UN student străin, frumos, caută pentru prietenie o fată drăguţă. Tel. 31 26 52

DOMN singur, 41, caut doi ochi albaştri să-mi ţină de urît. Maxim 34/166/56, nefumătoare. Tel. 24 25 56

DOAMNĂ 49 ani, 165/60, brunetă, zodia peştelui, prezentabilă, autodidactă, fără situaţie materială, doresc cunoştinţă domn avînd caractere specifice nordicilor. Of. poştal 58, C.P. 38

(Din "România liberă", Buc.)

● Decese

Eugenia Zaharia, actriţă la

Teatrul Naţional, personalitate de seamă a scenei româneşti interbelice. A interpretat roluri principale în "Vlaicu Vodă", "Neguţătorul din Veneţia", "Regele Lear", "Hamlet", "O scrisoare pierdută" ş.a.

Amita Bhose, dr. în filologie, profesoară de limbile sanskrită şi bengali la Universitatea din Bucureşti, traducătoare remarcabilă a literaturii române în limba bengali. Amita Bhose, îndrăgostită de spiritualitatea bucureşteană, s-a străduit exemplar pentru răspîndirea creaţiei româneşti în India, traducînd şi comentînd numeroase opere, între care şi cîteva aparţinînd autorilor de origine evreiască: Mihail Sebastian, Al. Mirodan etc.

CLINICA
CĂMINELOR MARGOA
RAMAT-GAN, str. Sharet 14

oferă:
1. TRATAMENT MODERN ÎN DURERILE DE SPATE ŞI ÎNCHEIETURI prin:
• raze laser • acupunctură • fizioterapie • aparatură electronică • magnetoterapie • hidroterapie (jacuzzi, sauna) computerizată •
2. SLĂBIRE PRIN METODA BIODINAMICĂ COMPUTERIZATĂ, MODERNĂ

TOATE TRATAMENTELE SE EXECUTĂ NUMAI SUB SUPRAVEGHERE MEDICALĂ

Data şi ora de consultaţie se pot stabili prin telefon 03-6734126

Parking gratuit

APARTAMENTE, CASE, VILE, TERENURI

în

BUCUREŞTI

PROVINCIE
şi LOCALITĂŢI BALNEARE

DE VÎNZARE
ÎN CONDIŢII FOARTE AVANTAJOASE

Tel. 03-877095
(între orele 19-21)

S-A REDESCHIS RESTAURANTUL

«ŞOŞANA»

CONDUS DE SHULA

IAFFO, str. HADOAR nr. 4 - Tel. 829614

• Grătar românesc • Specialităţi ale bucătăriei româneşti • • Pescărie • Zilnic servim pui la ceaun cu mămăliguţă, ciorbă de burtă şi grătar pe cărbuni • În fiecare marţi vă puteţi delecta la noi cu tradiţionalul borş şi varenichis •

AER CONDIŢIONAT COMPLET

MUZICĂ ROMÂNEASCĂ - ZILNIC

Deschis în fiecare zi între orele 11 - 24

Askenazy este cel mai bun în oraş atît la servicii cît şi la preţuri

ACEST ANUNŢ EGALEAZĂ CU UN CAUCIUC GRATUIT !

LA ORICE CUMPĂRĂTURĂ DE TREI CAUCIUCURI:
• Reduceri uluitoare la orice tipuri de cauciucuri •
• 18 rate cu VISA • 100 şkalim lunar cu ISRACARD •

CAUCIUCURILE ASKENAZY - HOLON
Str. Halohamim 47 (vis-á-vis de Misrad Harişui), tel. 03-840535

Sorturile de cauciuc: 145x12 135x13 145x13 155x13 165x13 175-70x13 185-70x13

Verificarea direcţiei (centrării) roţilor - gratuit!

NOU LA BUCUREŞTI: TEATRUL CAZINO VICTORIA

STAN VLAD
Bucureşti

La începutul lunii septembrie 1992 a fost inaugurată, la Bucureşti, activitatea unei instituţii cu specific cultural-divertisment pe care capitala ţării n-a avut-o niciodată, nici măcar în trecut: Teatrul Cazino Victoria. "Părinţii" acestei instituţii sînt: Teatrul "Constantin Tănase" şi societatea româno-austriaco-suedeză "Salco" S.R.L.

Adresa exactă: Calea Victoriei nr. 174. Cei mai mulţi ştiu că aici era, de vreo trei decenii, a doua sală a Teatrului "Tănase" (prima fiind "Savoy", tot pe Calea Victoriei, mai spre centru).

MONUMENT ISTORIC CU... CAMERĂ DE GAZARE!

Clădirea din Calea Victoriei 174 a fost construită la sfîrşitul secolului trecut. Pentru valoarea ei a fost declarată (de multe ori) monument istoric de arhitectură. În 1912, această clădire a devenit sediul Ambasadei Germaniei la Bucureşti. Aşa a fost pînă în 1944, cînd au intrat armatele ruse în Bucureşti şi au pus mîna pe această clădire. Ruşii, care au folosit-o pentru KGB, i-au făcut o serie de modificări pentru a satisface... necesităţile lor. Astfel, au făcut o prelungire (o aripă nouă) în care au amenajat şi o sală de şedinţe. După plecarea ruşilor, timp de cîţiva ani a fost folosită ocazional, pînă cînd primăria a dat-o Teatrului "Tănase".

Pînă aici, nimic deosebit. Dar în 1990, cînd clădirea a fost preluată pentru a fi transformată în teatru-cazino, au început să apară... surprizele. Arhitectul Camil Roguski, care la viaţa lui a restaurat multe clădiri (printre care şi Foişorul de la Sinaia), s-a apucat să înlăture toate zidurile şi anexele adăugate clădirii de nemţi şi de ruşi. Şi tot săpînd şi dărîmînd, şi-a dat seama că această clădire are multe de... povestit. Arhitectul Roguski a descoperit, la subsol, o cameră de gazare construită de nazişti în timpul celui de al doilea război mondial. Cîţi îşi vor fi pierdut viaţa aici, cei mai mulţi fiind, desigur, evrei! S-au descoperit coridoarele subterane pînă la rampa pe unde erau scoase cadavrele. De fapt, clădirea aceasta avea mai multe coridoare subterane care duceau la clădiri din jur. (Peste drum era locuinţa ambasadorului german.) Unele coridoare ieşeau înspre Calea Griviţei, desigur pentru fugă precipitată.

S-a mai descoperit şi o cameră de tortură rămasă de pe vremea KGB-ului. Pe pereţi s-au găsit înscrisuri disperate în ruseşte şi româneşte, urme de sînge, mese de tortură şi altele de acest fel. Cu toate stăruinţele sale, arhitectul Roguski n-a reuşit să păşească în bunkerul ambasadei germane, despre care se ştie că există în zonă. O fi fost astupat de nemţi sau de ruşi?

BUCURESTI
1992

INTRĂM, ÎN SFÎRŞIT, ÎN... EUROPA!

După această poveste care ne pune pe gînduri şi ne readuce în memorie lucruri dureroase din istoria Bucureştiului, să vedem ce se întîmplă aici din 1990 încoace. Preluată de societatea "Salco"-SRL, clădirea a fost restaurată aproape în întregime. În interioarele elegante i se văd stucaturile aurite, coloanele originale, basoreliefurile de pe plafoane şi de pe pereţii laterali care i-au adus cîndva faima de valoroasă creaţie arhitecturală. Holurile şi sala de la parter – azi de nerecunoscut – au fost amenajate şi mobilate ultramodern, la nivelul celor mai elegante săli de acest fel din Europa (măcar aşa să intrăm, în sfîrşit, în Europa!). Scena a fost astfel concepută încît se poate prezenta orice gen de spectacol teatral. Sala, cu mobilă în două culori: alb şi mov, are trei trepte (nivele), pe fiecare treaptă fiind două rînduri de mese cu cîte patru scaune. În sală sînt două baruri pe aripi, alte două fiind în holul mare (unde se află şi mese, numai în alb).

"BONSOIR, BUCAREST!"

Nu mai descriem şi alte... noutăţi de la parterul clădirii, întrucît socotim că ar fi cazul să vă spunem şi ce se întîmplă acum în acest monument al modernităţii, al eleganţei: un spectacol de cabaret! La parterul Teatrului Cazino Victoria, funcţionează cabaretul "Alhambra". Spectacolul se intitulează "Bonsoir, Bucarest!". Este o premieră absolută pentru România. Trupa artistică – în totalitate – aparţine Companiei pariziene "RIOS-MOORE". Patron şi regizor este domnul David Moore – un englez devenit celebru în lumea divertismentului la Paris (unde şi trăieşte). Ca la orice cabaret, punctul forte îl constituie trupa de balet: zece balerine şi opt balerini, pe rînd solişti dar şi creatori de tablouri coregrafice de o rară frumuseţe.

Cum spuneam, este o premieră absolută; pentru prima oară în România, un spectacol întreg, într-o stagiune completă, este prezentat de o trupă străină. Spectatorii mai au prilejul să o asculte pe actriţa de culoare J. J. Victoria din USA, avînd un stil asemănător celebrei Whitney Huston din trupa lui Michael Jackson, care şi el a fost oaspete al Bucureştiului la 1 octombrie 1992, cînd a susţinut formidabilul său concert pe Stadionul Naţional. Dar şi în "Bonsoir, Bucarest!" există un Michael, care însă este alb şi se numeşte... Smith.

Nu ne-am propus să facem o cronică a spectacolului. Vă lăsăm dvs. plăcerea aceasta atunci cînd veţi veni la Bucureşti. Pentru că, drept să vă spunem, dacă pentru cei mai mulţi dintre români preţul unui bilet – 9000 de lei – pare mult, pentru străini, cam 20 de dolari intrarea nu-i un capăt de ţară. În aceşti 20 de dolari, în afară de muzică şi frumuseţe feminină, plus tablouri luminoase multicolore electronice, se mai oferă şi o cupă de şampanie cu ceva alune şi pişcoturi. Desigur, cine doreşte poate servi şi gustări mergînd de la icre negre pînă la salate de crudităţi şi băuturi, cam tot ce vrea de pe lumea asta.

Se pare că din primăvară veţi putea juca şi la ruleta bucureşteană, la etajul I aflîndu-se în fază finală lucrările de amenajare şi dotare a cazinoului bucureştean.

●

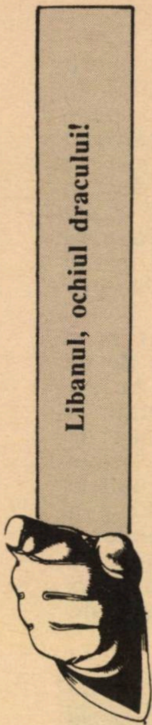
Libanul, ochiul dracului!

MAMAIA מַאמַיָה

Restaurant

românesc

GRĂTAR – PESCĂRIE

●

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

●

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

UN ROMAN DE LARG ECOU ÎN RÎNDUL CITITORILOR DE LIMBĂ ROMÂNĂ

SUB ZODIE SUMBRĂ

de GETTA BERGHOFF

●

CARTEA
se poate obţine trimiţînd
un cec în sumă de 30 şekeli la
POB 2635 HOLON
mikud 58126

VIVIANE ŞI HERMAN LEIBOVICI

TRAVEL EXPERŢI

stau la dispoziţia celor interesaţi pentru orice servicii turistice, la AGENŢIA DE VOIAJ "PROPER TRAVEL LTD.", TEL AVIV,REH. BEN YEHUDA 56, TEL. 297477, 5289992 FAX 03-5281650, TELEX 361357 PRO

- **Bilete de avion ale tuturor societăţilor de zbor, zboruri Charter, zboruri tineret şi seniori, rezervări hotel, închirieri auto şi caravane, Eurailpass, staţiuni de odihnă şi tratament, excursii individuale, excursii organizate de către organizaţii de turism din Israel şi de organizatori din diferite ţări europene şi din celelalte continente**
- **Plata în rate lunare pentru posesorii de Visa şi Isracard**
- **Efectuăm asigurare de sănătate şi bagaj pentru perioada voiajului**
- **Vorbim ivrit, franceza, engleza, germana, româna, greaca**

RUGĂM PĂSTRAŢI ACEST ANUNŢ PENTRU DVS. ŞI PRIETENII DVS.

*

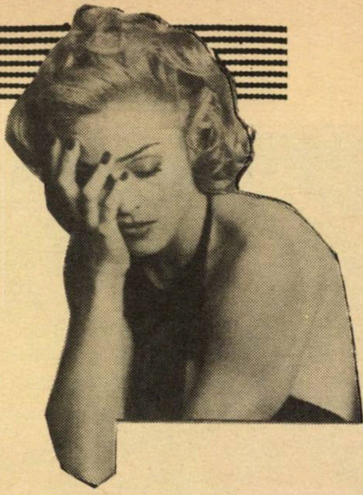

■ HARRY FOSHA
New York

MADONNA, FACTOR DE COOPERARE INTERNAŢIONALĂ (a se citi COOPERARE şi nu COPULARE!)

Cine a spus că există probleme în cadrul Comunităţii Europene? Cine a afirmat că această comunitate ar urmări să concureze Statele Unite? Era nevoie de un eveniment de o importanţă mondială, aş spune cosmică, pentru a contrazice inadvertenţele de mai sus. Şi evenimentul s-a produs. A apărut cartea Madonnei intitulată"SEX". Şi cînd Madonna spune Sex, ea nu înţelege aleceva, ca de pildă acronime ca "Susţinătorii Extinderii Xilofoanelor" sau altele, forţate, ca "*S*portivii *E X*trateresţri". Nu, pentru Madonna SEX înseamnă sex! Milionul de exemplare în care s-a tras prima ediţie a acestui eveniment mondialo-literaro-editorial a fost împărţit (colaborare, nu glumă) între Statele Unite (fericita ţară-gazdă), Anglia, Franţa şi Germania. În Anglia, tirajul s-a epuizat în prima zi, iar în unele librării din U.S.A., în prima oră.

Cartea, care are 128 de ilustraţii alese din cele 80.000 (optzeci de mii!) făcute de reputatul fotograf Steven Meisel, repezintă – ni se spune – fanteziile sexuale ale Madonnei. Madonna cu un grup de lesbiene, Madonna cu un grup de bărbaţi, Madonna cu un bărbat (ceea ce înseamnă mai mulţi, luaţi individual), Madonna cu o femeie (idem), scene de sadismo-masochism, Madonna ca "Regina Hainei de piele" aplicînd cu un bici "dragostea" pe posteriorul unei prietene şi, în sfîrşit, ca la Alimentara, Madonna cu autoservire! La categoria masculi, ferindu-se de discriminări, Madonna practică fanteziile cu băieţi, bărbaţi şi chiar şi un bătrîn (ceea ce nu se întîmplă la feminin, unde femeia bătrînă lipseşte, programată poate pentru volumul 2).

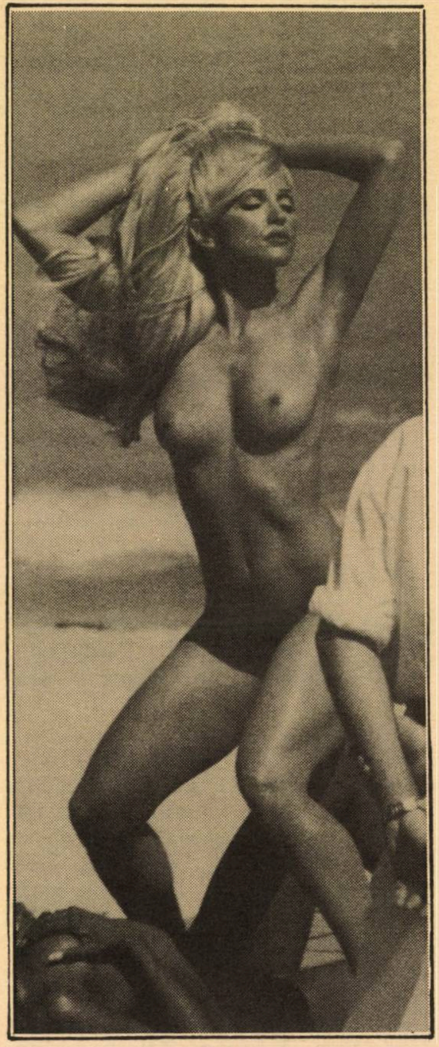

Frumos e că dincolo de Madonna – care, în visul ei de a o înlocui pe Marylin Monroe, dovedeşte odată în plus că ştie să... se autoexploateze, strîngînd zeci de milioane albe pentru zile negre – se găsesc oameni de cultură care s-o ia în serios şi să încerce să analizeze "fenomenul social Madonna". De pildă, Cathy Schwichtenberg, profesoară de "Comunicaţie verbală" la Universitatea din Georgia, a publicat cam în acelaşi timp cartea "Filiera Madonna", cu subtitlul "Reprezentări politice, identităţi subculturale şi teoria culturală" (?!). Şi dacă nu v-aţi lămurit din titlu, iată un capitol: "Madonna şi lupta pentru articulaţia politică". Revenind la cartea Madonnei, amintesc că, întrebată de un reporter dacă nu se simte puţin jenată de conţinutul cărţii, vice-preşedinta editurii "Time-Warner" a replicat: "Nu, fiecare om are fanteziile lui sexuale". Din păcate, stimata editoare n-a fost pusă faţă în faţă cu mama care i-a urmat şi care declara îngrijorată: "Fetiţa mea în vîrstă de 12 ani e o admiratoare a Madonnei. Cum să fac să o opresc să vadă cartea?"

Cine ştie? Poate să o ajute preţul prohibitiv: 49,95 de dolari. În orice caz, pentru a preveni răsfoirea la faţa locului, Sex-ul Madonnei (volumul, bineînţeles) este sigilat. Un mecanism ingenios face ca, dacă nu eşti grijuliu cum îl ţii în mînă, sigiliul se deteriorează şi, ca în magazinele de sticlărie, plăteşti paguba făcută.

Metoda mi-a amintit de o rimă văzută cu mulţi ani în

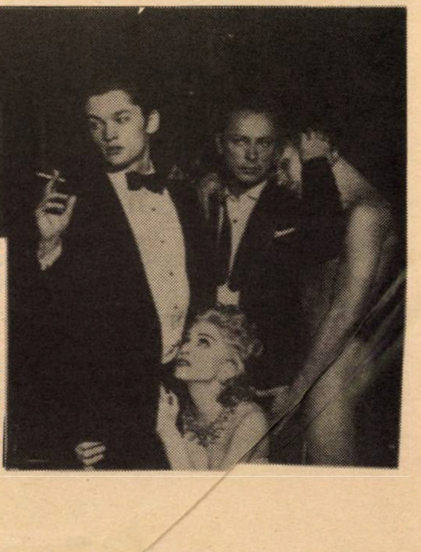

Madonna e mobile

E O LUME

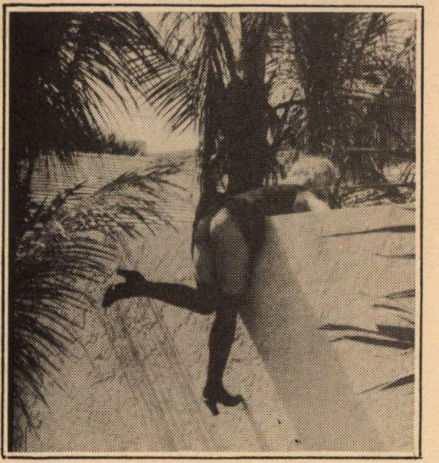

urmă pe o carte. O reproduc cu o singură schimbare: "Nu vreau ca micul meu volum / Pentru netoţi şi gură-cască / Pe banderolă să-l rezum / Deci cei ce vor să ştie ce-i şi cum / Să facă bine să plătească!"

În versiunea originală, ultimul rînd suna aşa: "Să facă bine să-l citească". Dar asta nu rima cu Madonna...

FESTIVALUL FILMULUI ISRAELIAN LA NEW YORK

Între 21 octombrie şi 5 noiembrie s-a desfăşurat la New York cel de al nouălea festival al filmului israelian, organizat de Fundaţia Israfest. Toate filmele prezentate sînt producţii recente, cele mai vechi fiind realizate în 1990.

Programul a cuprins 11 filme, deschiderea fiind făcută cu "Poveşti telaviviene" al regizorilor Ayelet Menachemi şi Nurit Yaron. "MASH-ul israelian", cum a fost poreclit filmul "Timp pentru cireşe" (experienţele unui tînăr în timpul războiului libanez) şi "Ultima dragoste a Laurei Adler" cu Rita Zoahr, care a primit în 1990 premiul "Menora de aur" pentru cea mai bună actriţă, sînt printre filmele (în majoritate) vorbite în ivrit cu subtitluri englezeşti. "Negru în Ţara promisă" este vorbit în engleză şi în ivrit, iar "Prin valul exilului", în arabă şi engleză.

Paralel cu desfăşurarea festivalului de anul acesta, au început pregătiri pentru festivalul aniversar de 10 ani, care se va desfăşura la anul la New York şi Los Angeles.

Cum, din păcate, festivalul a început exact în ziua transmiterii corespondenţei, nu pot consemna reacţii sau comentarii.

UN WEEKEND ARTISTIC ROMÂNESC LA NEW YORK

"New York Film Festival" are un program bine stabilit, neavînd nimic în comun cu programele de filme ale Muzeului de Artă Modernă. La rîndul său, departamentul cinematografic al Muzeului de Artă Modernă, care prezintă o retrospectivă a Festivalului de la Cannes, nu are nimic în comun cu "Manhattan Theater Club". Şi, în sfîrşit, nici acesta din urmă nu are nimic în comun cu "New York Film Festival". Şi totuşi, necolaborarea dintre aceste trei instituţii a dus la un week-end artistic românesc. Festivalul filmului a prezentat în premieră filmul lui Lucian Pintilie "Stejarul"; Muzeul de Artă Modernă a reluat filmul lui Liviu Ciulei "Pădurea spînzuraţilor", iar Teatrul din Manhattan a reluat piesa scriitoarei Caryl Churchill "Pădurea nebună", unul din marile succese ale stagiunei trecute. Cum filmul "Pădurea spînzuraţilor", produs în 1965, e binecunoscut, iar despre "Pădurea nebună" am scris anul trecut, mă voi opri îndeosebi asupra filmului lui Lucian Pintilie "Stejarul". Regizorul, care este şi autorul scenariului, îşi bazează filmul pe romanul lui Ion Băieşu "Balanţa". Coproducţie româno-franceză, "Stejarul" s-a bucurat de o frumoasă primire în Franţa, fiind prezentat *hors concours* la Festivalul de la Cannes. Prestigioasa publicaţie "Cahiers du Cinéma" a avut un interviu cu Lucian Pintilie şi un altul cu cei doi tineri interpreţi ai filmului, Maia Morgenstern (cel mai neobişnuit nume de actor în cinematografia română de la Carol Kron încoace) şi Răzvan Vasilescu.

Şi la New York, "Stejarul", prezentat deocamdată numai la Festivalul Filmului, s-a bucurat de o primire bună din partea criticii. Recunoscînd că lumea pe care o prezintă (România ultimilor ani) este complet necunoscută experienţei americane, Vincent Canby, cronicarul ziarului "New York Times", spune: "Deşi stînjenitor uneori, filmul nu e nici un moment plictisitor. E ca şi cum ai explora o casă a ororilor într-un parc de amuzament situat în spaţiu. Niciodată nu ştii care e drumul în sus!"

Maia Morgenstern

Filmul este în acelaşi timp povestea drumului parcurs de o tînără învăţătoare, Nela (Maia Morgenstern), după moartea tatălui său, cineva care fusese "mare" în Securitate. În decursul filmului, Nela acceptă o slujbă în afara Bucureştiului şi, în drum spre postul în care a fost numită, este violată de o bandă. Pe parcursul filmului, Nela află că tatăl său n-a fost eroul a cărui imagine o obseda şi-l întîlneşte pe Mitică, un doctor cu care ea are multe în comun. Mitică (ce nume pentru un doctor!) este un adversar al regimului şi nu ţine seama de norme, îngrijind un pacient pe care regimul l-ar prefera mort.

După părerea cronicarului lui "New York Times", rolurile principale sînt jucate excepţional. "Maia Morgenstern sre stilul şi forţa de joc al unei Anna Magnani, iar Răzvan Vasilescu e un actor care nu poate să nu fie în mod serios comic."

ÎN PAS CU VREMEA

Ultima modă la Tokio: nunta la New York, de preferinţă în biserica ONU-ului. Între altele şi pentrucă este mult mai convenabil decît la Tokio!

O altă ramură economică pe cale de a fi dominată de japonezi?...

MINIMUM NU UITA

■ CAROL ISAC

ATLANTIDA ERA LA LITENI

Nobilă idee are vărul din Raanana: să-și revadă locul copilăriei pe care l-a părăsit în urmă cu 45 de ani... Locul se numește Liteni, e situat pe lîngă Fălticeni și casele în care au locuit, cîndva, evreii tîrgului sînt, acum, aidoma clădirilor unui oraș scufundat. Zidurile au rămas întregi, dar umezeala le-a pătruns pînă sus, coșcovind zdravăn tencuiala. Vegetația le-a împresurat și, deși prin interiorul lor nu se plimbă – cum ne-am fi așteptat – viețuitoare marine, casele au o agitație proprie, ceva între evocarea timpului care a trecut și incertitudinea celui de față.

Vărul, marcat de costumul său "israelian" (vreau să spun că "safari"-ul pestriț și ochelarii cît ochiul de ciclop de mari și cît iadul de negri îl evidențiază din prima clipă), se plimbă prin "centru" ca un turist bine avizat de ghidul propriei memorii și al amintirilor depănate în familie.

– Aici – arată el lîngă Primărie o casă cîndva arătoasă, evocînd malacovul impozant al rochiei unei distinse doamne din alte timpuri – era magazinul lui Mișcovici, concurentul tatei, zihrono livraha, care vindea numai țesături de Buhuși, pe cînd domnul Mișca – așa-i spuneam – aducea marfă de la Iași... Ce confruntări erau aici, în piața tîrgului, ce calcule, ce combinații economice se puneau în joc!

Ca într-o frescă acoperită de alge, așa cum cele de la Pompei mai poartă urme de lavă vulcanică, se perindă, prin amintirile aduse de văr, viața de altădată. Băieți și fete fugărindu-se din deal, de la băcănia lui Șmil pînă la fierăria lui Vasile Șchiopu și de aici la cojocăria lui Copel, vestită în tot județul (ai un cojoc de la Copel – înseamnă că ești cineva! Ai numai căciulă de la Copel, nu-i nimic, vei ajunge cu siguranță cineva!). Casa lui Mendelovici, morarul, învecinată cu a boierului Palaghia, și tot așa, alte case cu nume evreiești pînă în partea de jos a uliții unde e casa natală: gardul, tot ăla e, a trecut peste el vopsea peste vopsea, curtea (aceeași iarbă din copilărie, dar parcă mai mică, mai anevoie crescută sau e iluzia optică a vîrstei? În copilărie totul pare mare și înalt!), cușca cîinelui (alta, desigur, dar locul e același!). Oare aceiași sînt și țîncii care privesc cu ochii mari, apucă cu ambele mîini ciocolata "Elite" (pe atunci mîncam "Suchard"), oare aceeași, dar cu alte necazuri, e mama lor, îngrijind de ei, de curte, de găini și de o viață în care se schimbă – conchide vărul – numai eroii dramei?...

– Aveam 13 ani cînd ne-au expulzat din tîrg. În 24 de ore. Tata era arestat. Am mers singur, pe jos, pînă în satul vecin să cumpăr un cal și o căruță. Cu mama, cu sora și cîteva boccele am ajuns, seara, la Fălticeni. Eu eram șeful familiei, eu conduceam calul...

Ne plimbăm și lumea iese pe uliță să ne vadă. Mulți țin minte. Și cum să nu țină minte, cînd, ca o piesă rară, ca un document palpabil, ca o memorie proaspătă, se află aici, încă, doamna Surica. Stă în centru: o casă cu obloane, înăuntru o tejghea, rafturi, ceas cu cuc, clopoțel la intrare. E fostul magazin "universal", păstrat intact ca prin minune; curat, frecat, îngrijit... O căruță cu marfă și negoțul ar putea reîncepe chiar azi...

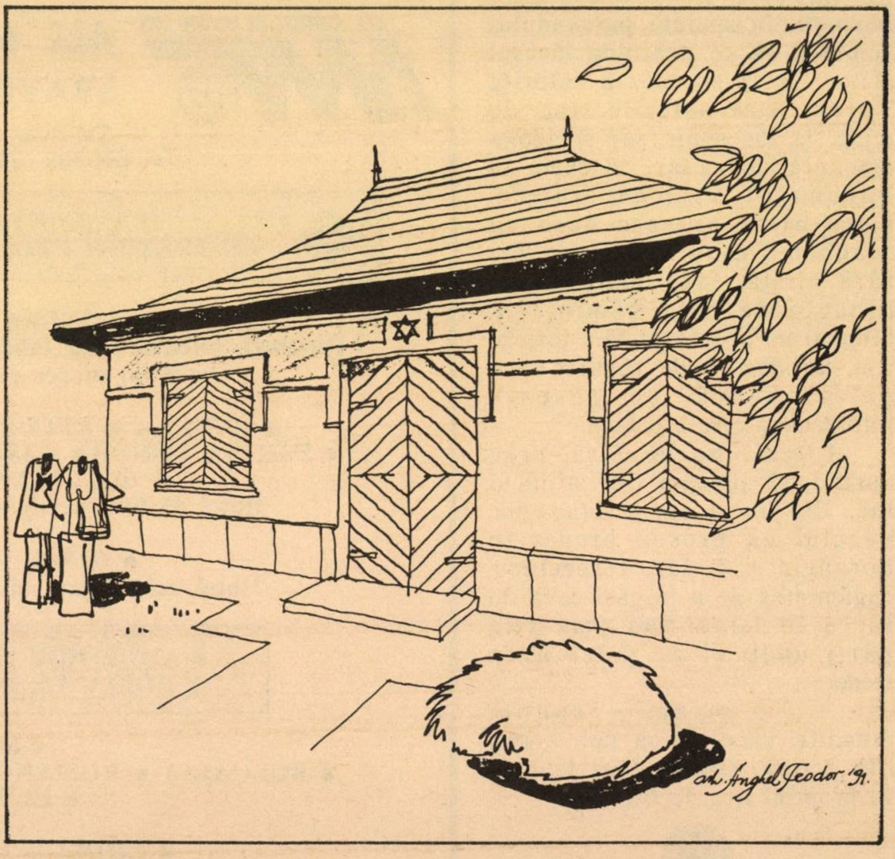

■ *Sinagoga din Liteni – o relicvă scufundată în apa timpului (desen de arh. Teodor Anghel)*

MINIMUM NU UITA

Vărul e fascinat: aşa ceva nu pare de crezut! Probabil că şi în Atlantida, cea adevărată, se vor găsi prăvălii bine conservate în apă. Apa timpului păstrează totul, chiar şi prăvăliile.

Surica e ca un scrin deschis. Dacă a pierdut şirul propriilor ani, reţine, în schimb, totul în legătură cu evreii locului. Îl recunoaşte pe văr şi îi desenează, într-o clipă, arborele genealogic. Surica adună, în memoria ei fabuloasă, firele multor destine, urmărite pînă la data crucială cînd au făcut alia... Ea a rămas, aici, un personaj de Biblie. Ea şi sinagoga din spatele casei. Clădirea, scundă, e întreagă şi neatinsă de vreme. Aşteaptă, parcă, să i se deschidă obloanele, să năvălească soarele, să i se reaprindă lumînările, ale căror mucuri sînt încă înfipte în sfeşnice grele, să se aşeze lumea pe băncile negeluite, aici bărbaţii, în spatele paravanului femeile, să se deschidă lăcaşul sfînt şi să se scoată sulurile Torei... Dar sulurile sînt, de mult, la loc sigur, iar sinagoga aşteaptă, în zadar, cu cheia în buzunarul doamnei Surica. Localnicii privesc casa cu Maghen-David ca pe un loc fără vîrstă, fără spaţiu, aflat dincolo de cele pămînteşti. Nimeni nu a cutezat să-i forţeze uşa, iar dacă e de reparat ceva pe dinafară, se găseşte întotdeauna cine s-o facă.

Litenii nu ne lasă, prea curînd, să plecăm din mijlocul lui... Doi tineri, soţ şi soţie, aduc vărului un prosop brodat în borangic şi îi fac, respectuos, rugămintea de a le găsi ceva de lucru în Israel sau prin alte părţi unde el ar putea avea trecere...

– Nu ştiam – spune, mucalit, vărul – că noi, evreii din Liteni, sîntem încă la preţ în propriul tîrg de baştină.

RENTĂ LUNARĂ DE 500 DE MĂRCI GERMANE PENTRU CEI PRIGONIŢI DE NAZIŞTI

În urma acordului semnat zilele acestea cu guvernul german, zeci de mii de supravieţuitori ai Holocaustului, majoritatea israelieni, se vor bucura de o rentă lunară de 500 de mărci germane.

AU DREPTUL LA PENSIE: persoane care au fost cel puţin şase luni în lagăre de concentrare sau persoane care au fost cel puţin 18 luni în ghettouri (Transnistria) sau persoane care s-au ascuns de teama persecuţiei naziste cel puţin 18 luni şi cu condiţia să nu fi primit nici o despăgubire pînă acum sau care au primit o sumă de despăgubiri o singură dată.

Informaţii suplimentare şi înscriere la

BIROURILE "YAFFA GOLAN"
STRADA HANEGHEV 4, TAHANA MERKAZIT
TEL AVIV, ETAJ 2, CAMERA 40/41
în zilele de duminică, luni, marţi, miercuri, joi, între orele 8.00–13.00

Facem înregistrarea condiţionat pînă la aprobarea legii.

YAFFA GOLAN

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv – 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

**O VACANŢĂ PLĂCUTĂ
CU PREŢURI DEOSEBIT DE REDUSE!!**

**• LONDRA • PARIS •
Hoteluri, bilet de zbor (abonament teatru, transport în comun, muzee etc.: £ 33 • 39 $)**

**• HANUKA • EXCURSIE BAR MITZVA •
• PARIS • LONDRA • ISTAMBUL • ANATOLIA •
8 zile: 20.12.92 – 27.12.92
Hotel de lux, demipensiune, bilet de zbor**

**• CIPRU (4 nopţi) •
Hotel, mic dejun, bilet de zbor .... 267 $**

**• ANUL NOU (SILVESTER) •
• ROMÂNIA • BULGARIA •**

**• SKY •
• BULGARIA • ROMÂNIA • TURCIA • AUSTRIA •
• ELVEŢIA •**

• CHINA – 11 zile – 1295 $

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

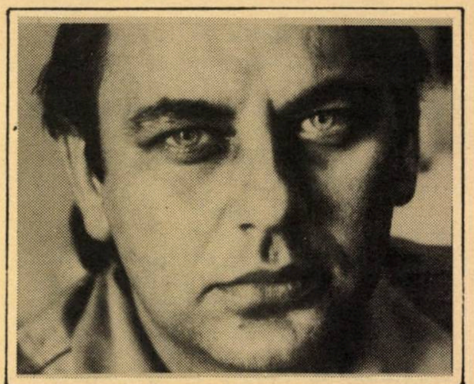

Virgil Duda, Bucureşti, anii '80

d

DUDA, Virgil

(continuare din numărul trecut)

Lumea ca odaie

Majoritatea romanelor lui Duda se petrec într-o uzină. Acolo întîlnim ingineri ambiţioşi, carierişti, directori unşi cu toate alifiile epocii, contabili, paznici de noapte sau jurisconsulţi. Întîlnim şedinţe de producţie, rapoarte despre îndeplinirea planului cincinal în patru ani. Întîlnim, mai ales, relaţii inter-umane: între şef şi subaltern, între bărbat şi femeie, între onest şi ticălos. Să nu ne înşelăm, însă, să nu cădem în cursă. Uzina lui Duda este o odaie, dînd senzaţia că romancierul se mută cu locuinţa lui, cu spaţiul lui personal, în toate marile clădiri întîlnite în drum. O odaie din Bîrlad, tradusă într-o hală cu ziduri reci şi mobilată cu strunguri. Autorul vorbeşte despre realităţile acestei uzine ca despre micul "salon" din casa bătrînească a părinţilor. Mania lui de a observa şi pune pe hîrtie nasturii de la domiciliu se aplică întru totul la descrierea marilor hale industriale. Freza este, în ochii lui, o tigaie arsă de prea multă folosinţă. Cuptoarele sînt nişte aragazuri de bucătărie. Maşina de scris din camera secretarei – o piuliţă. Biroul contabilului-şef este un vestibul cu un cuier scorojit şi trei pălării. Şedinţa plenară lărgită este o discuţie cu mătuşi şi veri primari. Lucrăturile diabolice ale directorului adjunct sînt intrigile (nu mai puţin diaboleşti) ale unchiului I. Oricîte încercări ar face Duda întru *obiectivare*, el nu poate scăpa de bănuiala, de senzaţia, de mirosul că, în realitate, uzina lui este proiectarea spaţiului mitic din mahalaua şi copilăria moldoveană. Asemenea unui melc, scriitorul duce cu el, în spinare (şi, mai ales, în creier), locuinţa cea de toate zilele, pe care o transpune, o adaptează (şi în care locuieşte mulţumit) în toate teritoriile unde-l duce istoria şi-n toate împrejurările vieţii: fabrica de turboreactoare de la Ciulniţa, oceanul îngheţat de nord, Uniunea Scriitorilor de pe Calea Victoriei, Tahana Merkazit din Tel Aviv, fluviul Amazon, Saint Germain des Prés sau Zidul Chinezesc.

Scriitura

Scriitura lui Duda este din clasa dificilului. Omul nu e partizanul cursivităţii, nici nu se străduieşte să facă uşoară viaţa cititorului. Dimpotrivă. Format intelectualiceşte la şcoala efortului cerebral (în poezie, Mallarmé sau Ion Barbu, în proză Joyce sau Claude Simon), el te obligă, dacă vrei să-l citeşti, la *muncă*, la o încordare maximă a atenţiei (creierului). Nu e comod. Ai senzaţia, urmărindu-l pe Duda, că urci, împreună cu prozatorul, un Mont Blanc sau o Himalaie de fraze. El, liniştit, suie pas cu pas, ca alpinistul încercat, povîrnişul muntelui. Tu, cititor, după el. El înfige cuiele de alpinist în stîncă, senin, calm, tu după el, gîfîind. El face cinci metri, tu după el, chinuit. El îşi întoarce privirile după tine, paşnic: e o problemă?, tu, orgolios, răspunzi: nu, nu-i nici o problemă, dar blestemi ziua cînd te-ai hotărît să urci, împreună şi după romancier, muntele cu pricina. El mai urcă un centimetru; încetişor, socotit, placid; tu, cititor, după el, scrîşnind şi jurîndu-te pe toţi sfinţii că n-o să te mai lansezi niciodată în ascensiunea numită "a citi o carte de Virgil Duda". El scrie, urcînd, o frază; tu, cititor, legat cu frînghii, urci, la rîndu-ţi, după el, citind cuvintele cu pricina. El bate un cuvînt-cui de alpinist în stîncă, surîzînd uşor; tu, dorind să-l urmezi, baţi la rîndu-ţi un cui, înjuri, te-ai lovit peste mînă cu ciocanul, uite sînge, dar taci din gură şi te ţii, stoic, după el.

Din cînd în cînd, la o poiană, Duda se opreşte, îşi dă jos rucksacul, scoate un pui fript şi două ouă tari, deschide un bidon cu ţuică de Turţ, şi – pentru o oră – se tolăneşte pe iarba dintre stînci, lenevind. Momentul este încîntător, ca o recreaţie între două lecţii grele, aride, de geometrie în spaţiu. Iată din romanul "Oglinda salvată" un asemenea popas în care, abandonînd durităţile, romancierul îşi îngăduie să răsufle (Le repos du guerrier):

" ... Am remarcat-o pe Dana (de astă dată, prin grătarul uriaş de arbori ce despărţea cele două imobile), sprijinită în coate de (prea bine ştiutul) pervaz al unei ferestre foarte îndepărtate şi privindu-mă cu încordare. M-am oprit o clipă, am salutat înclinîndu-mă, cred că nu mi-a răspuns, însă mi-am dat seama,

ştiu sigur că nu se afla din întîmplare acolo, mă aşteptase. Şi pînă să mă dezmeticesc (după o singură secundă de ezitare, aş fi putut, la fel de bine, s-o iau spre poartă), am ajuns în faţa ei.

– Nu intri puţin?

Avea un aer intens-preocupat, altminteri nu părea să se afle într-o stare specială, foarte stingherită, de exemplu, nu surîdea, de fel, nici mohorîtă nu era. Am ocolit clădirea, în vreme ce gîndurile îmi rămăseseră puţin în urmă, încercînd să descifreze din ce pricini, oare, mă pîndise, am urcat cele cîteva trepte, am pătruns în vestibul, iar cînd uşa s-a închis după mine şi am fost împreună cu ea, aproape în întuneric, foarte tulburat şi fără a apuca, iarăşi, să ezit, am cuprins-o cu braţul şi i-am lipit fruntea de umărul meu. Toate păreau să se supună unei înţelegeri prealabile, unui plan comun, cu grijă şi în amănunţime stabilit, stîngăcia amîndurora era minimă şi putea fi pusă exclusiv în seama faptului că eram la prima întîlnire de dragoste, nici o îndoială ori surprindere nu se înregistra de o parte sau de alta. Eram însă în aşa măsură, în ciuda siguranţei mişcărilor, zdruncinaţi şi speriaţi, încît întîia atingere a buzelor, îndată ce ea şi-a ridicat fruntea, a fost, într-adevăr, doar o atingere, ca şi formală, lipsită de patimă şi, într-un sens, chiar de plăcere. Într-o împerechere a realului cu irealul, împerechere ce avea să se întindă (cu toate consecinţele, între care, în primul rînd, se ridică inconsistenţa gesturilor celor mai precise) asupra întregului lanţ al descoperirii trupului pe care-l strîngi în braţe, s-a desfăşurat, fără durată, prea bine ştiuta alunecare spre marginile intimităţii. Cu cîteva tresăriri fascinante, şocuri, în aceeaşi măsură, pentru simţuri şi pentru gînd, atunci cînd, în pasta gesturilor supuse parcă unei voinţe dinafară, o imagine şi o bucurie ce-ţi aparţin, dintr-odată şi pentru totdeauna, mai mult decît ţi-ai fi închipuit că îţi poate aparţine ceva pe lume, se izolează şi se înalţă năucitor, se fixează asemeni unei gheare, uimindu-te că ai totuşi forţa nebănuită de a merge, cu inconştienţă, mai departe. În clipa în care sînii Danei, scăpaţi din strînsoarea bluzei, s-au răsucit sub apăsarea pieptului meu, arzîndu-mi privirea, căci parcă îmi ajunseseră pînă sub pleoape, m-am dat puţin înapoi şi-abia atunci, îngenuncheată pe pat şi uşor aplecată înainte, spre a rămîne lipită de mine, am descoperit că e chiar femeia pe care atîta şi-atîta vreme am dorit-o pînă la chin, am "recunoscut-o" şi am fost fericit că se află în braţele mele şi nici o întoarcere, la neiubirea noastră, nu mai este posibilă. După acest moment, de realitate ieşită cu totul din albia ei, iarăşi am revenit (probabil datorită încordării extreme, a spaimei şi fericirii) la curgerea aceea fără relief în care amănuntele refuză să se înregistreze; eram, de cîteva minute, amanţi (ce minunat corp de femeie dobîndisem!) şi, iată, nu reuşeam, deşi emoţia îmi spunea că se cuvine, să pun capăt îmbrăţişării..."

Admirabilă este şi "ancheta" amorului. Autorul este, ca atîţia mic-burghezi intelectuali ai vremii noastre, un livresc 100%, un drogat de cărţi, incapabil să trăiască în afara *referinţelor*. El strînge femeia-n braţe, cu adevărat (nimic de zis), dar în acelaşi timp creierul său, ca un cenzor sau un Ce Ce, urmăreşte fiece îmbrăţişare cu atenţie şi fiece scrîşnet sexual cu vigilenţă înaltă. Avem de-a face cu o dedublare de tip schizofrenic care-l obligă pe intelectualul în cauză să *gîndească* pas cu pas ceea ce face (ca un *voyeur* al propriilor sale acte) şi nu poate să se prăvălească animalic, pe de-antregul, în trăirile sale erotice; el este – vai! – *urmărit*, obsedant, chinuitor, terorizant, de propria sa luciditate. Simplificînd lucrurile, am spune că bărbatul Duda este cel din text, din descrierea trăirii erotice, în vreme ce autorul Duda se află, omniprezent şi iritant, în paranteze. Bărbatul iubeşte (pur şi simplu); autorul (intelectual) face comentarii. Bărbatul strînge un sîn, cu tărie, cinstit. Autorul se întreabă (deşi, cum se va vedea mai jos, nu, explicit, ci – spun eu, simt eu, ghicesc eu – pe ocolite) cum ar fi strîns Malraux sînul drept? Bărbatul mîngîie coapsele femeii, încîntat. Autorul lucid se întreabă: cum pun structuraliştii problema coapselor? Bărbatul sărută, fericit, urechea femeii iubite. Autorul se întreabă: ce spune Hemingway (sau Lévy-Strauss, sau Camus, sau Camil Petrescu) despre ureche? Bărbatul frămîntă femeia, fără milă, pînă la *împlinire*. Autorul se întreabă neliniştit: cum vede Henry de Montherlant (sau Gide, adică nu Gide, că era pederast, Sartre sau Blecher, sau Günther Grass, sau Marguerite Durras, sau Roger Nimier) *împlinirea?*

"Ceea ce am descoperit odată cu trupul Danei (dar înţeleg abia acum, pentru că la vîrsta aceea nu puteam pricepe) este faptul că iubirea împărtăşită, a unei femei adevărate, ce pare, este, "făcută" pentru tine (în ciuda motivelor, de orice fel şi de orice natură, ce împiedică unirea voastră deplină, să nu zic definitivă) reprezintă singura posibilitate de "înrădăcinare" ce merită acest nume, singurul mijloc de a te "fixa" şi a te simţi acasă, după care tînjeşti inconştient încă înainte de a fi pe lume (căci în abisul acela se plasează începuturile "senzaţiei" de rupere a rădăcinilor) şi după care tînjeşti, conştient de astă dată, de la un anume traumatism individual încolo, cu apăsare crescîndă, pînă ce impresia de a nu aparţine de nimic şi de nimeni ajunge să te covîrşească; rămîi, paradoxal, prizonierul acestei dezrădăcinări, interioare şi nu numai, chiar dacă nu recunoşti, chiar dacă nu-ţi dai seama, chiar dacă eşti convins că aceasta este, exclusiv, o "problemă" a altora, a celor care "la vedere" sînt lipsiţi de rădăcini. Pe atunci, alipirea de Dana, starea continuă de dor (ce nu înceta nici în clipele cele mai intime şi mai dezlănţuite) nu puteau să aibă "decît" valoarea unei bucurii ameţitoare, atingînd adesea, în prezenţa dar şi în absenţa îmbrăţişării, marginile fericirii,

lăsîndu-mă desigur pe gînduri, dar pe nişte gînduri de ins pur şi simplu îndrăgostit, ce umblă adesea halucinat printre ceilalţi, plin de admiraţie şi de recunoştinţă pentru femeia ce i le-a declanşat şi pentru norocul ce i s-a hărăzit, doar atît. Gustul, aroma şi căldura (la propriu) trupului minunat, care "ştia" atît de bine să se dăruiască, să afle (şi să găsească leacul pentru) dorinţele cele mai secrete, capacitatea de a da intensitate şi senzualitate comunicărilor (şi necomunicărilor) dintre noi, în toate planurile existenţei, chiar şi într-o scurtă controversă privind comportarea unui vecin, în zonele neutre, fie ele graţioase sau dezgustătoare, prin şiruri de fraze foarte inteligente, prin şoapte abia desluşite, prin aţîţătoare hohote de rîs, prin tăceri îndurerate ori prin momente de gol lăuntric (adică prin ritmurile respiraţiei), toate aceste "caracteristici" şi "reacţii" şi "plăceri" mă avertizau cu cine am de-a face, fără a mă ajuta totuşi să trec de nivelul, nu uşor de atins, dar, din perspectiva timpului, insuficient, al "femeii iubite". Ori, ea izbutise să fie (şi să-mi dezvăluie) mai mult; poate că tocmai în acest "mai mult" se află forţa iubirii de a te aduce "acasă", într-un spaţiu ce nu înseamnă doar ocrotire (în nici un caz răsfăţ, confort, comoditate) ci şi punct decisiv de alimentare a bateriilor vitale, loc al împlinirilor desăvîrşite, începînd cu acelea epidermice..."

Pe urmă, tuşind, Duda se ridică, încruntat, sever (gata cu recreaţia), pornind din nou la drum, pe stîncă, cu ochii la piscul unde vrea să ajungă, cu orice preţ. Iar tu, cititor, gîfîi, după el, murmurînd obligatoriu: per aspera ad astra.

O carte despre motivele care l-au îndemnat pe Duda să plece din România: *Sfîrşit de decembrie* (eseu; ed. Cartea Românească, 1991). Cartea (scriam în *Minimum*, nr. 62, din mai 1992) începe în Gara de Nord. Data: decembrie 1979. Şi e frig. Apoi, dădeam cîteva fragmente din scriere (le dau şi acum):

"În gară, multă lume. Fireşte, e vacanţa de iarnă. Grupuri de copii care pleacă ori se întorc din nenorocitele "tabere". Animaţie. Ajung în faţa panoului cu întîrzieri. Surîd în barbă; pe tabel, destule trenuri, din toate direcţiile.

Îmi aprind pipa. Sînt bine îmbrăcat, am aerul – trăgînd din luleaua cu tutun bun – unui om înstărit, senin. Mă plimb pe peron. «Gata, s-a blocat circulaţia!» aud pe cineva. «Acuş îi dă drumul!» îl asigură, spre satisfacţia mea (prea uşor cădea pradă zvonurilor de tot soiul!) un ins cu aer de «specialist». Alături, cineva hohoteşte; pare băut, aşa-i de sărbători. «Ce, asta-i zăpadă?» spune el şi, într-adevăr, «zvonistul» îşi pune lacăt la gură. Aştept să se anunţe la megafoane sosirea trenului de Braşov. E trecut de nouă şi... nimic.

În faţa biroului cu inscripţia «Şef staţie adjunct», o mulţime de oameni vorbesc înfriguraţi. Mă strecor înăuntru. Acolo sînt vreo sută de inşi, cam atîta cuprinde sala. Îndărătul mesei cu telefoane, un bărbat în vîrstă mormăie în felurite receptoare. Nu se aude ce spune, nu se mai aud nici soneriile aparatelor. Ridică un braţ: «Aşa nu se poate lucra. Vă rog foarte mult!»

O rugăminte cu un efect detonator. Ca în atîtea cărţi – bune – despre răscoale populare, despre felul în care «explodează» masele, cu un minut înainte doar neliniştite (vezi Rebreanu, Canetti în «Orbirea», relatările evenimentelor de la Budapesta, 1956 etc.), mulţimea din încăperea unde mă aflu «capătă glas», se agită, răbufneşte.

«Ascultă, domnule, aşteptăm ca nişte vite de ore întregi! Nimeni n-are pretenţia să rezolvaţi, ştim că nu sînteţi în stare, dar explicaţi măcar ce se întîmplă!» «Nu mă interesează explicaţiile lui,– se repede, isteric, un bărbat tînăr cu obraji bucălaţi şi mustaţă roşietică,– eu vreau să-mi răspundă pe loc, bestia, unde se află copilul meu! Am un băiat de trei luni, care a plecat aseară, cu bunica, din Oradea. (Explicaţia, evident, se adresează «civililor», căci, brusc, tînărul se repede spre masa împiegatului, urlînd răguşit:) Ascultă, nenorocitule, dacă se întîmplă ceva copilului, te strîng de gît, ai înţeles?» Tresar. Mă întreb (împreună cu alţii?) dacă asemenea violenţe formale nu cumva fac mai mult rău decît bine. Mai are împiegatul «loc» pentru a da un răspuns cît de cît normal?! Şi-apoi, să fim serioşi, chiar să-l ucidă?! N-apuc să duc gîndul pînă la capăt cînd femeia, foarte bine îmbrăcată, de lîngă tipul care urlase, evident nevastă-sa, spune, dar nu isteric, ci de parcă ar face o propunere la o consfătuire de producţie: «Omoară-l mai bine acuma! După aceea, n-o să aibă nici un rost!» (...)

Alături de funcţionarul cunoscut s-a ivit un ins «în civil» care, cu aplomb diplomatic, invită pe rînd cetăţenii străini într-o cameră învecinată, de unde aceia revin destul de plouaţi, strecurînndu-se prin mulţimea venită să se încălzească, să stea la lumină: o soluţie, nu cine ştie ce, se va fi găsit pentru «ei». Dar «noi»? Să mă adresez – furia creşte văzînd cu ochii – «civilului»?; numai să nu fie cum pare, de la Direcţia externă, că-mi bat gura de pomană. După ce a «rezolvat» pe străini, din proprie iniţiativă, omul ridică braţul, cere să fie ascultat. În curînd totul se va rezolva, organele competente se ocupă, să avem răbdare, să combatem panica şi zvonurile – cam asta spune, după care se recomandă: (o, dar asta e uluitor, prin amestecul de sinceritate şi ameninţare!) sînt colonelul X., de la Interne (...)

«S-a înţeles?» se interesează colonelul (...)

După douăsprezece ore (aţi citit bine) de aşteptare epuizantă, militarii care au lucrat noaptea, cu lanternele şi instrumentele arhaice, reuşesc să deblocheze macazele înţepenite, trenurile se urnesc şi, la opt dimineaţa, iată-mă alături de copil şi nevastă. Bine că am *scăpat cu viaţă! repet, pentru că atunci, în noaptea aceea, am priceput, storcîndu-mi creierii, că în ţara aceea a mea, se poate întîmpla orice. Orice!"*

"Scena din Gara de Nord" constituie "declicul", momentul acela cheie (egal şoc, fiindcă momentele-cheie din viaţă nu sînt niciodată moi sau liniştite) care l-a hotărît pe autor să plece din România. Sau, mai corect, să-şi pună *problema* plecării (*problemă* care la unii durează un an întreg, la alţii şapte, iar la alţii pînă la groapă cu minian şi kadiş, la cimitirul Giurgiului).

Cartea ne înfăţişează motivele – ghemul de motive – care l-au împins pe Duda, scriitor cunoscut şi recunoscut în România, cu loc *solid* în viaţa literară, să-şi ia nevasta şi fata şi să plece în Israel. De fapt, ar trebui spus să fugă. Întîlnim, bineînţeles, foamea şi frigul din deceniul opt, celebru acum, dar şi antisemitismul, şi prezenţa colonelului, şi decretele, şi multe altele. Cu toate acestea, cartea lui Duda nu este notabilă prin informaţiile privind realitatea românească a epocii (s-a scris şi pînă la ea, şi după aceea, mult mai mult în materie), ci prin modul cum a *încasat* romancierul loviturile primite din partea acestei teribile,, incredibile realităţi. (...)

Tinereţe. (De la stînga la dreapta) V. Duda, D. Carabăţ, N. Labiş, L. Raicu. Bucureşti, Cişmigiu, 1 mai 1956

Cîteva opinii ale criticii literare româneşti pe marginea operei lui V. D.:

"Tînărul scriitor dovedeşte în evocarea vîrstei de formaţie nu numai ascuţime de observaţie, o ironie adîncă şi putere de a crea atmosferă specifică, dar mai ales un tact artistic remarcabil, capacitate de a reuni diferite elemente într-un întreg organic, în care nimic nu e de prisos." (Paul Georgescu)

"Cu totul remarcabile sînt acuitatea analitică a tînărului prozator, forţa sa de a desluşi cauzalitatea intimă a unor acte umane, pe care nu le izolează niciunde de ansamblul realităţilor externe, ci dimpotrivă. El are viziunea organicităţii lumilor pe care le explorează, a interacţiunilor nenumărate – unele obscure – dintre evenimente (...) (G. Dimisianu)

Duda (st.): Hai noroc şi la mulţi ani! (cum ar zice Paul Georgescu); Lucian Raicu (dr.): Să fim sănătoşi! (cum ar zice Camus). Jos, fumînd (şi nezicînd nimic, cum ar zice Saint John Perse) scriitorul Marcel Mihalaş, Bucureşti, 1980

Catedrala e un arhipelag de episoade. Dar asemenea unor ţări formate din sute şi mii de insule, cartea îşi are o unitate a ei, stranie... Impresia de unitate se obţine şi prin intensa sugestie de viaţă pe care naraţiunea în întregul ei o degajă. Caracterul *organic* al operei contribuie la întregirea acestui sentiment de coeziune."

Catedrala e o imensă reţea de conexiuni. Ca un paing harnic, fiecare din personajele mai importante ale cărţii ţese de jur împrejurul său o pînză delicată de relaţii, şi niciodată scriitorul nu e mai în largul lui şi mai demn de admiraţie decît atunci cînd îşi propune să le observe." (Valeriu Cristea)

"În genere, numai o mare substanţă epică se poate dispensa de artificii; iar Virgil Duda nu începe, ca mulţi dintre tinerii prozatori, prin a ne uimi cu o tehnică, ci prin a-şi afirma răbdător materia." (Nicolae Manolescu)

"Prin acest roman dens (*Catedrala*), Virgil Duda a demonstrat virtuţi scriitoriceşti şi, totodată, curajul unei atitudini civice ferme, plasîndu-se astfel într-o familie de spirite cu nu puţine nume prestigioase şi care şi-au făcut o raţiune a existenţei şi un blazon de onoare din practicarea unei literaturi a adevărului." (Eugen Luca)

"Cheia de lectură pe care, s-o mărturisim, o preferăm , şi care, credem, avantajează textul lui V. Duda, este a ironiei, în sensul acelui «obiectivism ironic al epocii» menţionat de Thomas Mann cînd preciza că «obiectivitate înseamnă ironie şi spiritul epocii este spiritul ironiei». Demersul epic al romancierului de certă valoare care este Virgil Duda îngăduie, dacă nu şi cere, asemenea lectură; dintre componentele ce alcătuiesc scrisul său, ironia, dacă o acceptăm în sensul atribuit de Thomas Mann, le-ar potenţa, dar şi cuprinde, pe celelalte. Afectivitatea difuză, reţinută, lizibilă uneori în tandreţea stîngace, naivă, cehoviană, am spune, detaşarea lucidă, stăruinţa analitică, gravitatea exigenţei etice restabilesc, împreună, senzaţia de obiectivitate a scriitorului şi îi conferă, credem, aura moderat şi fertil ironică." (Norman Manea)

Cu poetul Marius Robescu (st.), Bucureşti, 1980

Cîteva cărţi: *Povestiri din provincie* (1967); *Dorinţa* (1973); *Al doilea potop* (1976)

Un frate: Lucian Raicu, crtitic literar, stabilit la Paris în anii '80

Un confrate pe care l-a adorat şi ale cărui vorbe le citează necontenit: Paul Georgescu

Un titlu de carte care (ca o schiţă de autoportret) dă cheia personalităţii scriitoriceşti a lui Duda: *Anchetatorul apatic* (Buc., 1971)

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

ÎNTOARCEREA ACASĂ, ALOHA!

Aloha, Ştefan Baciu!

Aloha, spune undeva Ştefan Baciu, magul român din insula Oahu, Honolulu, este o urare havaiană, care înseamnă: bun venit, bun găsit şi la revedere.

Cu această urare întîmpinăm apariţia în România, în editura "Eminescu", colecţia "Poeţi români contemporani", a operei poetice a celui ce, în mod samavolnic, fusese exclus din rîndurile poeţilor români contemporani.

Fii bine venit acasă, poetule, tînăr încă la 74 de ani. Fie-ţi binecuvîntată inima care, exilată de regimul comunist la celălalt capăt al globului terestru, pulsează încă neînfricată, româneşte. Omeneşte. Aloha!

Volumul tipărit acum de editura "Eminescu" poartă, omagial şi semnificativ, titlul volumului de debut al lui Ştefan Baciu, premiat de Fundaţiile Regale şi publicat în editura Fundaţiilor în 1935. *Poemele poetului tînăr.*

Pe atunci, autorul era încă un puşti de 16 ani, elev la liceul "Andrei Şaguna" din Braşov. Mircea Eliade, căruia îi ceruse, într-o scrisoare, o prefaţă la volumul ce intenţiona să publice, a prezentat în ultimul moment (concursul se încheia la 1 ianuarie 1935 şi schimbul de scrisori avea loc în decembrie 1934) ciclul de 25 de poeme juriului care urma să decerneze premiul. Vestea uluitoare că a fost premiat a primit-o, pe neaşteptate, la liceu. Dirigintele său a intrat în clasă într-o frumoasă zi de mai şi l-a felicitat. Ştirea publicată în ziare a fost apoi confirmată printr-o telegramă oficială, expediată de directorul Fundaţiilor, profesorul Al. Rosetti, care-l invita la Bucureşti să semneze contractul şi să-şi încaseze drepturile de autor. Baciu povesteşte cu umor surprinderea pe care a provocat-o la Bucureşti apariţia lui în uniformă galonată de licean şagunist, cu numărul 24 pe mînecă.

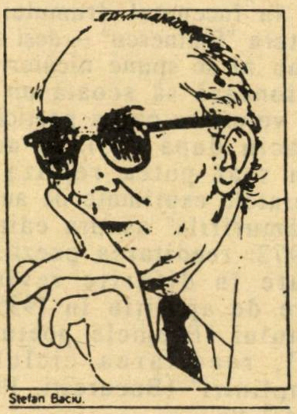
Ştefan Baciu.

În articolul său "Bardul bârsan Baciu", Barbu Lăzăreanu se răfuieşte cu titlul ales de poetul liceean. Îl declară "unul dintre cele mai neizbutite din cîte au luat loc pe coperta vreunei cărţi" (...) "un titlu pleonastic. Ba chiar tautologic". Din punct de vedere strict lingvistic, poate avea dreptate Barbu Lăzăreanu. Dar, sufleteşte, Baciu avea nevoie de toate aceste trei cuvinte, care ele şi numai ele îl defineau în mod adecvat. Simţea nevoia să sublinieze, fie şi pleonastic, legătura sa profundă cu poezia şi tinereţea.

Şi a rămas credincios acestei formule. Peste cincizeci de ani, în cadrul unui interviu festiv la Europa liberă, declara: "...în mod obiectiv, în adîncul sufletului meu, mă simt mai ales poetul tînăr din 1935, ca şi astăzi aici, în arhipelagul Sandwich, în insula Oahu, în oraşul Honolulu, pe dealul (sic!) Pacificului, de unde privesc, în momentul de faţă, neţărmurita distanţă a apelor Oceanului Pacific, care ne despart de anii Poemelor poetului tînăr."

Tinereţea aceasta sufletească o explică Baciu nu numai prin identificarea cu poezia, ci şi prin activitatea sa ca profesor. Îi dau perfectă dreptate. Cei 55 de ani de profesorat ai mei bătuţi pe muche, izvor de tinereţe fără de bătrîneţe (chiar dacă nu, evident, de viaţă fără de moarte) confirmă experienţa celor 25 de ani de învăţămînt ai lui: "Contactul meu cu tineretul (...) extrem de rodnic contact (...) mă simt, fără exagerare, mă simt poetul tînăr din 1935 (...) este un fel de osmoză spirituală".

În 1935, cînd a apărut ciclul de debut al poetului, unii critici s-au răfuit nu numai, precum Barbu Lăzăreanu, cu titlul plachetei, ci şi cu conţinutul ei. Aceştia pun accentul pe lipsa de originalitate şi excesul de metafore. Şerban Cioculescu, de pildă, îi recunoaşte numai "o neîndoielnică virtuozitate" şi "calităţi tactice remarcabile". Punîndu-se bine şi cu vîrstnicii (poezia clasică) şi cu tinerii înnoitori (versul metaforic nou), "prin această dibăcie, se face acceptat şi de o parte şi de alta, realizînd idealul practic al mielului blînd care suge de la două oi."

Că există la debutantul Baciu, şi chiar mai tîrziu, influenţe multiple şi că încearcă o sinteză între simplicitate şi inovaţie imagistică, putem fi de acord. Dar nu este vorba, cum spune Cioculescu, de o "tactică remarcabilă", de o "dibăcie". Dimpotrivă. Simţim pretutindeni, de la poeziile de debut şi pînă la cele scrise în anii din urmă, aceeaşi notă dominantă: sinceritatea artistică, căutarea neistovită a propriului drum, încercarea de a exprima cît mai profund esenţa fiinţei sale poetice, fără a refuza a priori nici forme clasice sau folclorice, nici inovaţii moderniste, căutînd sinteze proprii.

Poezie bună? Indiferent de teme şi mijloace: "Numai dacă eşti cinstit, sincer cu tine însuţi şi dacă ai talent" (...) "Cred că poezia este un act de taină, un mister, un secret, care nu poate fi comis decît în deplină libertate".

Lectura atentă a operei lui, aşa cum s-a concretizat în cei peste cincizeci de ani de activitate, confirmă consecvenţa cu care a pus în practică aceste principii.

În august 1951, la Rio de Janeiro, alcătuind un nou volum de poezii, avea dreptate să conchidă: "Sînt mulţumit că mi-am rămas credincios mie însumi şi poeziei, şi tuturor celor ce au crezut în mine şi în ea."

Volumul apărut în editura "Eminescu" reeditează poeme apărute în volume anterioare: "Poemele poetului tînăr" (1935), "Poeme de dragoste" (1936), "Micul dor" (1937), "Drumeţ în anotimpuri" (1939), "Căutătorul de comori" (1939), "Cetatea lui Bucur" (1940), "Muzica sferelor" (1943), "Caiet de vacanţă" (1945), "Analiza cuvîntului dor" (1951).

În comparaţie cu volumul antologic "Poemele poetului Stefan Baciu", Colecţia Start, Madrid 1972, actualul volum cuprinde pe de o parte mai mult, pe de o parte mai puţin. Mai mult, pentru că, din volumele citate mai sus, sînt reproduse mult mai multe poezii. Volumul din Madrid avea caracter antologic, autorul selectînd numai poeziile care i se păreau lui semnificative. De asemenea, condiţiile exilului făceau imposibilă obţinerea anumitor materiale.

Pe de altă parte, volumul actual conţine mai puţin decît cel din Madrid. Aşa cum arătam, se opreşte în 1951. De ce nu sînt reeditate şi volumele ulterioare: "Poemele poetului pribeag" (1963), "Ukulele" (1967), "Sfîntul Aşteaptă" (1964-1970), prezente în antologia de la Madrid? Ulterior, Baciu a mai publicat "Palmierii de pe Dealul Melcilor" (1980) şi, mai cu seamă, masivul volum "Singur în Singapur" (1988). Aşa cum arătam în articolul publicat în *Minimum*, volumul acesta mi se pare o contribuţie importantă, fără de care evoluţia poetului Baciu nu poate fi apreciată cum se cuvine.

Să sperăm că ne aflăm numai la începutul drumului şi că editura "Eminescu" – deşi aşa ceva nu ni se spune nicăieri – intenţionează să scoată un al doilea volum cu opera poetică a lui Baciu după 1951. În acel volum s-ar putea realiza şi dezideratele exprimate de autor în "Lămuririle" asupra ediţiei din 1972: reeditarea poeziilor apărute în diferite reviste înainte de apariţia în 1935 a volumului "Poemele poetului tînăr", reeditarea ciclului "Neîmpliniri" (Bucureşti, 1942 sau 1943) etc.

Pe coperta volumului tipărit în România sînt reproduse cîteva rînduri pline de miez ale cunoscutului critic Nicolae Manolescu. Observaţia lui cu privire la Ştefan Baciu ca poet planetar este pertinentă. Iar imaginea cu micşorarea globului pămîntesc, impresionantă.

Pentru a evita greşeli posibile, aş vrea să aduc următoarele precizări:

Regimul totalitar comunist în România poartă răspunderea exilării lui Baciu. El a ajuns "poet planetar" nu în mod liber, din propria lui voinţă, ci din vina, care se cuvine asumată răspicat, a acelui regim. Micşorarea nu trebuie înţeleasă în sens pejorativ. Poezia lui Baciu nu "reduce" dimensiunile globului pămîntesc. Păstrează, de fapt, aceste dimensiuni. Dar ne face să ne simţim acasă atît la Braşov cît şi la Honolulu. Prin miracolul poeziei de sinteză umană a lui Baciu, devenim efectiv, fericiţi cititori, cetăţeni cu depline drepturi ai universului.

O nouă carte

"REVOLTA SÎNGELUI"
• versuri •

de BIANCA MARCOVICI

IANCU FELDSTEIN
MOMENTE

A apărut:

DR. I. FELDSTEIN
"MOMENTE"

Povestea vieţii unui medic evreu originar din România

CARTEA
se poate obţine trimiţînd
un cec în sumă de 20 şekeli
pe adresa:
Aba Hilel Silver 113/52, Haifa.
Tel. 04-223882

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

ALEXANDRU SEVER

RĂDĂCINILE CASEI

Dacă, inspirîndu-ne din sugestiile Genezei, am spune că primul scenograf care a mobilat universul a fost Dumnezeu, asta ar fi o simplă aserţiune etern controversabilă pentru că este etern incontrolabilă. Dacă am spune că, măcar la scară planetară, primul scenograf a fost omul, aceasta ar fi o butadă, agravată încă de o evidentă inexactitate, cîtă vreme ştim bine că, atunci cînd a intrat în scenă, el a găsit un decor în care plantele, jivinele şi păsările, tot făcînd parte din natură, lucrau deja cam de multişor ca s-o modifice şi să întreţină totdeauna o continuitate esenţială. Dar pe vremea cînd pădurile sînt singurele catedrale în care slujeşte duhul pămîntului, cînd oceanele nu cunosc altă plutire decît aceea a peştilor şi norilor, şi cînd, între toate umbrele înlesnite din mila soarelui, nu se poate osebi nici măcar o umbră de om, pe vremea cînd lumea încă nu e umanitate, şi frumuseţea încă nu cunoaşte ochi care s-o vadă, nici minte care s-o preţuiască, pe vremea aceea...

Păsările îşi fac cuib, jivinele vizuini, albinele stup. Instinctul educat într-o eră sau două le ţine loc de matematică. Geometria le e în reflexe.

Unica fiinţă în stare să-şi premediteze adăpostul apare abia odată cu omul. Are mîna genială şi duhul iscoditor. Şi, în timp ce păsările şi fiarele repetă la infinit, sub puterea unui instinct cu o singură dimensiune, ca o ştanţă dată pentru întreaga istorie a speciei, acelaşi adăpost primordial, omul inteligent caută rostul lucrurilor, ia măsura universului şi întemeiază, pentru prima oară sub soare, patru pereţi sub un acoperiş.

Ca să agonisească în întuneric o mînă de lumină, inventează fereastra; cînd a inventat uşa era deja un învăţat bătrîn de cîteva milenii. Focul se mutase de pe cîmp în vatră, apa învăţase a lua forma oalei. Plimbată pe ţîţîni, uşa binecuvînta plecarea şi înapoierea. Cîinele îi ţinea isonul celebrînd geniul domestic al omului.

Da atunci încoace casa a cunoscut aventuri nemaipomenite. Cum s-a strîmtat locul, casele s-au încălecat, s-au înălţat, au început a privi peste umărul vecinului. Prispa a căpătat aripi şi s-a agăţat la stradă în chip de balcon, pragul cel răbdător a odrăslit o scară, scara în mişcare s-a făcut ascensor. Vatra a coborît la subsol, şipotul s-a mutat la bucătărie, căţuia cu grăsime şi feştilă a clocit într-o mie de ani un ou de lumină. S-a subţiat pînă şi strachina! Şi plosca! S-a luminat lutul: îl ciocneşti, cîntă, îl joci în lumină, sporeşte. Pînă şi uşa a învăţat să umble după canoane noi, se învîrte, alunecă, se zbate fără clanţă, se închide fără clempuş. Nu mai eşti singur nici cu uşa închisă: un fir petrecut pe după casă te-a făcut vecin cu tot oraşul; o cutie cît un geamantan, dacă nu chiar cît o tabacheră, te făcu şi vecin cu tot universul. Dintr-un buton cît un degetar, storci lumină, apă, căldură, muzică, imagini, ba chiar o călătorie între douăzeci de etaje. Un singur deget îţi convoacă la căpătîi voci din tot universul.

Priveşti oraşele – descifrezi un principiu muzical în ritmul înălţimilor şi o poezie a geometriei în ansamblul arhitectonicei, descoperi în fiece aşezare, în fiece frîntură de zid relaţiile indestructibile cu spaţiul, cerul şi lumina originală a locului – şi toată această floră de lut ţi se pare deodată atît de caracteristică şi de firesc crescută, încît te simţi îndemnat să scormoneşti în subsoluri să-i afli rădăcinile. Rădăcinile aşezărilor! Rădăcinile descălecatului uman!

Dar oare rădăcinile acestui descălecat uman nu se află cumva chiar la rădăcina omului, în aceeaşi forţă care l-a creat şi l-a făcut un creator? Şi nu cumva puterea care tutelează toate obligaţiile clipei a ieşit din alianţa originală dintre instinctul creaţiei şi obsesia adăpostului primordial? Într-o zi am dat în casa unui prieten peste un omuleţ de doi ani, foarte ocupat să construiască un Babel. Fundaţia cea mai solidă din lume: vechea planşetă a mamei. Amplasamentul: între etajera de cărţi şi măsuţa de radio. Materiale de construcţie: un joc de domino, cuburi, sticluţe goale, de penicilină, o scrumieră, ceva pelikanol şi plastilină, o împletitură de vinilin, o brichetă strălucitoare, un ciob de oglindă – (şi alte prefabricate!). Arhitectul de o şchioapă, serios şi genial, meditează de-a buşilea şi împărechează cu fantezie năstruşnică o măreaţă cupolă dintr-o cutie gălbejită de halva, şi o turlă elegantă dintr-un capac albastru de termos. Totul sub ochiul critic al unui parter foarte competent şi anume convocat: un urs de catifea, savant şi sceptic, un măgar cu urechile ciulite a mirare, doi căluţi de lemn, siamezi şi iremediabil melancolici, o maimuţă de cauciuc, evident scandalizată, o mîţă absolut adevărată, pufoasă ca un ghem de lînă şi enigmatică asemeni unui sfinx.

Tăcerea neobişnuit prelungită aduce din odaia vecină, printre clinchete de tacîmuri lovite, o întrebare neliniştită:

– Ce faci acolo, puiule?

Răspunsul soseşte prompt şi fără echivoc:

– Un bloc cu magazine la parter!

– Hm, în casa asta toţi sîntem arhitecţi! observă mama şi continuă să pună masa.

Dar cînd a băgat de seamă că piciul a introdus printre construcţiile sale trei soldaţi de plumb, rigizi şi ameninţători, şi în mijlocul lor, păpuşica de porţelan, lustruită şi golaşă, desprinsă de pe pudriera rococo a bunicii, mama şi-a schimbat părerea.

– Ştii, a spus ea tatei, am impresia că puştiul s-a apucat de regie!

Toată geniala construcţie, mutată în fereastră, ca să fie înfăţişată, la stradă, unei fetiţe din vecini, îşi găsea în chipul cel mai firesc un cadru scenic şi un spectator. O perdea lăsată pe înserat ca să ocrotească somnul copilului, era o pleoapă căzută peste un vis.

IDEI

ARMINIUS CASSVAN
New York

TICURI VERBALE

Pe lîngă ticurile fizice, pentru care sînt necesare cîteodată tratamente psihiatrice, există şi ticuri verbale. Unii dintre noi au nevoie de cîte o "cîrjă" care să-i ajute în exprimare. Ticurile verbale nu vin, de obicei, dintr-o exuberanţă intelectuală, dimpotrivă. Oamenii cu cele mai vizibile ticuri sînt de obicei limitaţi, fără imaginaţie şi mai ales lipsiţi de creativitate – într-un fel, lozincarzi. Afară de cazul cînd învaţă cîte un cuvînt nou, pe care îl plasează cu orice ocazie. E cunoscută povestea ţigăncii care se ducea seara la şcoala de partid şi venea tîrziu acasă, deci nu mai avea timp de gătit. Bărbatul înghite treaba o seară, două, dar în a treia e tare cătrănit şi îşi ia nevasta la bătaie, ba chiar o calcă în picioare. "Te doare, fă?", întreabă soţul. "Evident", răspunde alfabetizata soaţă. O altă expresie stereotipă este "înţelegi, pricepi?", aşa cum îşi încheia majoritatea frazelor un răposat unchi al meu, sau "nu-i aşa?", tradus din franţuzescul "n'est-ce pas?". Auzul şi văzul sînt şi ele folosite de stereotipişti. "Sînt şi eu doritor de o glumă bună, auzi!", cum spunea un instructor de brigadă de agitaţie, fost avocat. Americanii îşi încep nu rareori frazele cu "look, my dear fellow etc., etc" (uite, dragul meu...) Hispanicii din New York, mai ales portoricanii, spun extrem de des "mira, mira" (uită-te), ei fiind totuşi recunoscuţi mai ales prin "pero" (totuşi, dar), utilizat excesiv. Enervant e felul în care americanii pot să-ţi "taie macaroana" prin fraza "you missed the point", cu alte cuvinte, nu eşti la subiect sau aşa ceva. Nu e rar să-i auzi întrebîndu-te "what's the point?", adică "ce vrei să demonstrezi?". Am un coleg aici, venit întîmplător din Israel, căruia îi place mult adjectivul "obviously", un fel de "de la sine înţeles", şi îl foloseşte foarte des. Un alt coleg, de data asta de fel din Bucureşti, mă întrerupe de regulă spunînd "lasă"...

Lista ticurilor verbale este inepuizabilă. Unii spun la tot pasul "pe viaţa mea", iar alţii "să n-am parte" sau "asta mi-e crucea" şi se închină. Chiar şi intelectualii sofisticaţi mai fac cîte o fixaţie, de-o pildă folosirea excesivă a cuvîntului "a învesti": "O mare uşurinţă în versificaţie învesteşte poezia lui X cu o fluiditate remarcabilă." Şi expresia "vehiculează" pare a fi favorita unor publicişti: "Poetul vehiculează stări emotive diverse" etc., etc.

E bine să ne dezbărăm de ticurile verbale, deoarece ele sărăcesc limbajul. O societate care favorizează sau predispune la ticuri verbale e menită pieirii, după cum istoria recentă o dovedeşte "cu prisosinţă", un alt tic verbal din ultimii ani.

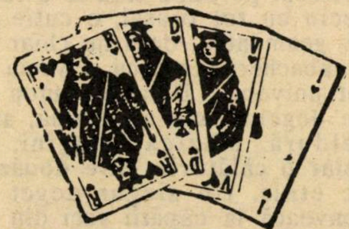

BRIDGE

DE NECREZUT, DAR ADEVĂRAT

Jocul de bridge este recunoscut pentru diversitatea situaţiilor la care trebuie găsite cele mai bune soluţii în timpul cel mai scurt. La cele de mai sus trebuie adăugat şi factorul uman, uneori imprevizibil, lucru care complică considerabil datele problemei. Iată un exemplu:

Vulnerabil contra nevulnerabil, oponentul din stînga deschide cu 1 Caro, partenerul pas, oponentul din dreapta licitează 2 Trefle şi dvs. aveţi în Est:

10 9 8 7 6 5 2
V 4
R 5
R 6

În cazul nostru, într-un concurs de casă la Ashkelon, Est a ales neverosimila licitaţie de 3 Pici, după care s-a auzit un "contra" răsunător din stînga, pas, ... gîndire adîncă ... şi oponentul din dreapta, nedorind, se pare, să piardă o manşă vulnerabilă pentru +300 sau +500, licitează un 3 Fără de Atu salvator.

După ce aţi expirat o cantitate considerabilă de aer, atacaţi Decarul de Pică şi iată ce se vede:

N
W E
S

10 9 8 7 6 5 2
V 4
R 5
R 6

A V 4
R 10 9 8
D 7 4 2
D V

Declarantul preia cu Regele din mînă şi joacă Treflă. Cîştigaţi cu Regele şi a sosit momentul adevărului.

Cum jucaţi în continuare, după ce v-aţi priceput să propulsaţi adversarii la 3 Fără de Atu?

PAUL WEINSTOCK

Editura *MINIMUM*,
satisfăcută de succesul cărţii
ŞTIRI ETERNE
pe care a scos-o în aprilie,
pregăteşte acum
editarea unei cărţi noi de
I. SCHECHTER.
O carte de "schiţe ridicole",
cu titlul provizoriu

LUMEA LA REPARAT

În vederea fixării tirajului, rugăm ca autorul să fie anunţat de către toţi cei interesaţi să cumpere această carte.

Adresa: I. Schechter
Str. Zamenhof 15, Tel Aviv

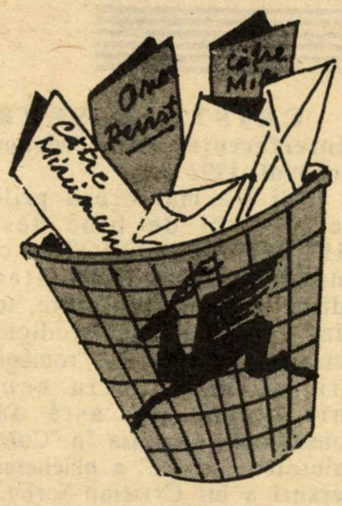

PRIMIM LA REDACTIE

LETTRE INTERNATIONALE, ediţia română, nr. 1, primăvara 1992, nr. 2, vara 1992; publicată sub egida Fundaţiei Culturale Române

O revistă internaţională animată de Antonin Liehm, cu sediul la Paris, şi cu versiuni în cîteva ţări şi limbi străine (Italia, Germania, Cehoslovacia, Iugoslavia, adică ex-Iugoslavia, Austria etc.) O revistă care şi-a propus (şi reuşeste) să ofere cititorului scrieri din Europa, sub semnul efortului de a creea punţi între diferitele ţări şi culturi ale continentului.

Ediţia română este condusă de scriitorul B. Elvin; exigenţa, rigoarea intelectuală şi gustul prietenului nostru de la Bucureşti se fac simţite şi resimţite; alături de textele străine, ce alcătuiesc majoritatea numerelor aflate în faţa noastră, întîlnim o preţioasă contribuţie românească: Mircea Horia Simionescu, A. Pippidi, M. Iorgulescu, Şt. Augustin Doinaş, Al. George, M. Şora, Radu Cosaşu (cîteva *Hai-cu*-uri, mici poeme în stil japonez), A. Buzura, G. Bălăiţă, Ana Blandiana, M. Cărtărescu, M. Botez şi alţii, şi alţii.

Şi, să nu uităm (de altfel ar fi imposibil să uităm): prezentarea grafică (Sanda Gusti, îndrumată, aşa cum înţelegem, de formidabilul secretar de redacţie care este Roger Cîmpeanu) – este de zile mari.

Iată cîteva dintre *Hai-cu-urile zilnice* de Radu Cosaşu:

Cu cîteva ore înainte de
lăsarea Kipurului peste lume,
e îngropat, la «Bellu-spaniol»,
dentistul Rabinului-
Şef, care a murit, singur,
la Ghimpaţi, de cancer.

Am fost manipulaţi de Putere
în folosul
Opoziţiei, dar nu le-a mers.
Am fost manipulaţi de Opoziţie
în folosul
Puterii şi iar nu le-a mers.
Directorul teatrului idiş cu care
iau micul
dejun la «Ambasador» mă
înţelege: «nu-ţi cer
explicaţii de ce nu te-am văzut
niciodată la
Rabinul-Şef, probabil că vrei
să fii incinerat!»

La cabana Haiducilor,
lăutarii de cum mă văd
aşezîndu-mă la o masă şi
întrebînd dacă au păstrăvi,
încep să-mi cînte la
ureche, ca o sîrbă lentă, «Hava
Naghila», convinşi că sînt din
Tel Aviv
şi nu le pot spune că e din
cauza chipului meu de care sînt
şi pînă unde pot fi responsabil,
pînă la Dumnezeu?, ei
trecînd uşurel la «Hatikva», în
ritm de slow-fox.

Membrii de partid au fost
4 milioane, inocenţi
ca un antinevralgic, comunişti,
dacă au fost 4 400 sau hai,
40 000,
un rahat, lasă-i să tremure ca
piftiile!,
«închideţi, bă, liftul la 8!» se
strigă în acest
bloc din Piaţa Palatului, ciuruit
de gloanţe
ca de vărsat negru, iar în hol
lîngă mine
unul îi citeşte unui orb bătrîn
care şi-a pus
bărbia pe bastonul alb, din
Cotidianul, *suplimen-*
tul literar, e luni, amintirile
unui fost deţinut
politic, zice că erau doi
bancheri evrei, Campus
şi Bassa, care «prin umorul lor
inepuizabil ne făceau
să uităm mizeriile închisorii,
erau formidabili, domnule!
cinste lor!» «Campus şi Bassa,
Campus şi Bassa,
o singură dată am cîştigat la
loteria lor, în '36,
după aia am trecut să joc la
Damian Stănoiu»,
cugeta desluşit orbul.

În prima zi de după
Kipur, mă îmbrăţişez – sub o
straşină a blocului «Eva» – cu
un fost ştab al Culturii, plouă,
el e în costum de vară şi-mi
zice, punîndu-şi capul pe
umărul meu, că se duce să se
schimbe, acasă, fiindcă are curs
la Universitate şi nu poate să
apară aşa, în faţa studenţilor.
Minte. Nu are nici un curs.
Peste umărul lui văd cum
se uită la noi, cu scîrbă, un
notoriu senator anticomunist,
acela care în urmă cu 20 de
ani mi-a şoptit,
la o bere, că mă iubeşte
pentru că sînt mult mai român
decît Ministrul Culturii de
atunci, omul acesta pe care-l
strîng în braţe neputîndu-i
striga că minte.
În prima zi de Kipur nu
ştiu să-i privesc în ochi nici pe
unul nici pe altul.

●

BENJAMIN DOLINGHER, "La peau dans la tête", Intertextes éditeur, Paris, 1992

Aceasta este – citim în prezentarea editurii – a treisprezecea carte a lui Benjamin Dolingher, scriitor originar din România şi stabilit la Lausanne. Lista "de acelaşi autor" este însă ceva mai lungă, pentru că include şi un scenariu de film, precum şi cinci piese de teatru. Trei dintre acestea au fost scrise şi s-au jucat în ţara natală: "O lună de confort" a făcut vîlvă. "Pe unde trece un om" – ceva mai puţină, dar a fost tot un succes. "Beno" era o personalitate în teatrul bucureştean al anilor '70: un fel de decan al breslei secretarilor literari.

Proza din volumul apărut în colecţia "Domeniul elveţian" al editurii pariziene poartă o amprentă exactă: curiozitatea, aproape obsesivă, de a ghici trăsăturile unui destin în umbra unei siluete, de a descifra confruntările majore dintre oameni pornind de la un suspin sau de la un zîmbet. Benjamin Dolingher introduce, în cele 16 povestiri care compun volumul, un halou de imaginaţie pură, care se conjugă cu realitatea înregistrată obiectiv. Prin ceaţa emoţiilor şi prin fumul satisfacţiilor efemere, prozatorul caută un adevăr care, mai presus de toate încercările vieţii, să-l ajute pentru a o "controla şi dirija".

Prozatorul e convins că în structura fiecărei întîmplări se află şi un nucleu amuzant, sau măcar capabil să sugereze o stare de amuzament. În schiţa "Marchiza mănîncă la orele ei", metoda este utilizată fără exces de subtilitate, cu un rezultat caracteristic pentru acest scriitor: stranietatea întîmplării (dintr-un capriciu de adolescent, cineva întreabă la recepţia unui hotel de... marchiza de Pompadour şi ea apare!), transpusă printre amintirile îndepărtate, dă contur unor caractere şi situaţii cu sens major.

Pe Benjamin Dolingher îl preocupă mai mult prezentul decît amintirile. Dar coeziunea construcţiilor sale epice este mai solidă acolo unde face din trecut un prezent semnificativ. "Scurta întîlnire" dintre un supravieţuitor al lagărelor de concentrare naziste şi imaginea (ireală, dar supradimensionată) a unei torţionare este, în acest sens, de o extraordinară relevanţă. E adevărat, nu l-am mai regăsit, în această carte, pe "Beno" din piesele sale non-conformiste, dar "elveţianul" a păstrat cîte ceva din primele lui scrieri: mai ales o undă de candoare care cochetează, fără fasoane şi în deplină armonie, cu ironia şi lipsa de pudoare a scriitorului dornic să spună cît mai mult.

(Carol Isac)

CAROL BERMAN,
"Parodie la Antologie", "Menora", Rehovot, 1992

Cel de al 15-lea "Caiet literar", editat (era să spun "care a văzut lumina tiparului", dar aş fi comis o inadvertenţă, deoarece plachetele sînt "executate artizanal" de membrii cenaclului Menora – cum se şi menţionează în caseta editorială), constituie o surpriză originală şi nostimă. Autorul, Carol Berman, care, în acelaşi cadru, a mai recurs la formula poetică sui-generis denumită *parodie* (formulă în care au excelat scriitori consacraţi ca Topîrceanu), recidivează acum, prin butada "Parodie la Antologie". El se inspiră adică din volumul "În noi e un cer mai adevărat" – prima antologie de poezie israeliană în limba română apărută, în 1991, la Bucureşti, în Editura Fundaţiei Culturale Române. Aceasta a inclus producţii reprezentative ale unor cunoscuţi poeţi de limba română, cum sînt: Luiza Carol, Shaul Carmel, Sebastian Costin, Sandu David, Andrei Fischof, Solo Har-Herescu, Radu Klapper, Tania Lovinescu, Liana Maxy, Noemi Pavel, M. Rudich, I. Schechter, Felix Caroly, Maria Găitan-Mozes, Solo Juster, Ana Negreanu ş.a.

Ei bine, C.B. alege din operele incluse în antologie piese care i se par reprezentative pentru fiecare şi le pastişează, cu alte cuvinte copiază genul, maniera, expresia literară a respectivului. O face cu talent, aşa cum un actor bun e capabil să sugereze fizionomia şi felul de a fi ale unei personalităţi. Desigur, cînd Tuvia Tzafir îl imită pe Shamir, pe David Levy etc., noi, spectatorii, convenim că avem de-a face cu actorul, nu cu personajul, şi ne amuzăm de talentul de imitator al primului. În acelaşi sens, parodiile lui Carol Berman sînt valoroase prin aceea că ne pun, indirect, în contact cu specificul de gîndire şi simţire al poeţilor pastişaţi, ni-i apropie şi ne trezeşte interesul pentru creaţia lor.

CRISTIAN ŞERBU,
"Interferenţe", col. "Menora", Rehovot, 1992

Ni s-a mai oferit prilejul de a vorbi de bine despre MENORA-REHOVOT – club enigmistic, cenaclu literar, editor de caiete literare, toate dînd expresie unei prodigioase activităţi culturale a "românilor" din acest notoriu centru intelectual. De astă dată, consemnăm apariţia în "Colecţia caietelor literare" a plachetei de versuri a lui Cristian Şerbu, cel care este iniţiatorul şi animatorul principal al "Menorei".

Cele peste 30 de poeme ce alcătuiesc placheta ne relevă un spirit ales, reprezentativ pentru însăşi viziunea despre creatorul în versuri pe care o conturează la început: *"Poetul este omul care vede totul/ ... este surdul ce aude trilul privighetorilor/ ... este ciungul/ care cîntă la vioară/ şi ologul ce dansează/ numai în tactul/ rimei şi ritmului."*

Pentru scrierile lui Cristian Şerbu ni se pare caracteristică nu căutarea cu orice preţ a imaginilor alambicate, ci transpunerea în haina versului a unor idei, gînduri, sentenţe filosofice, condensate şi pline de miez. O mărturiseşte cu sinceritate în "Cîntec mut": *"Poemele mele n-au/ figuri de stil/ nu-s declamabile la festivităţi/ cuvintele nu-s toarse să cînte din coadă/ ci spun lucrurilor direct, pe nume/ ... ca să nu înşele pe cei/ ce nu cunosc viaţa ... Sînt picături de suflet..."*

Citindu-le prin această prizmă, împărtăşim părerea colaboratorului nostru , criticul Sergiu Levin, care, în prefaţa intitulată intenţionat "Invitaţie", apreciază: "Ciudat clasică în eleganta-i reculegere, echilibrat raţională în expunerea echidistantă a stărilor de spirit, rafinată prin intelectualizarea la extrem a metaforelor, poezia lui Cristian Şerbu ne dezvăluie un «gentilhomme» al peniţei...".

(I.Fîntînaru)

CARTEA

A.CLAIN•85

Domnul A. Clain, din Haifa, meşter al satirei-poezie, tălmăcitor de frunte al liricii idiş în româneşte, decan incontestabil al poeziei şi poeţilor din *alia*, a împlinit mai deunăzi 85 de ani. Felicitări călduroase şi ad mea veesrim!

De ziua sa aniversară, Clain a găsit cu cale să ne scrie o poezie dinadins nebătrînească, încărcată de nerv şi de acid, sub semnul tinereţii sale de condei:

ŞULA, GURĂ DE-ANVERGURĂ

– Şula, gură de-anvergură, / (ca să nu spun cît o şură!) / nu vorbi ca o chivuţă, / îi zise Şulei Zăbăluţă. / – Auzit-a Zebulun / de-o vărguţă de alun? / – Nu te du la şcoli! / Sînt boli. / Nu te du, şcolari te taie, / azi iau dascăli la bătaie. / Şcolile-au program complex: / mai mult ca-nvăţămînt – e sex! / Să le schimbe cu temei, / are Şula stilul ei. / De-ar fi stil! Dar e stilet. / De ducă-şi dă chiar ea bilet. / În loc să meargă după Tora, / pe-nţelesul tuturora; / vine-n şcoli cu-o ipoteză / despre-o altfel de Geneză: / Lumea, cică, mîini abile / n-au creat-o-n şase zile. / Treaba ceru ani – miliarde. / Dar, aschenaze sau sefarde / liste / fundamentaliste / nu admit – şi cum s-admită, / cînd mita-i mit şi mitul mită? / Noua ei cosmogonie / e pentru ele agonie. / Miliarde?! Şi încă ani?! / Miliarde, da, dar bani! / Idei fixe nu parvin / a-l înţelege pe Darwin, / c-avem strămoş un cimpanzeu. / Drumul către Dumnezeu? / Cum să creadă un bigot / în *"Tycho Brahes Weg zu Gott"* / tras de-astronomul Brahe Tycho? / Şi-apoi gazda din Ieriho, / pre numele ei mic Rahav, / femeie de uşor morav, / ce-a găzduit nişte iscoade / a triburilor vechi nomade? / N-a fost bine situată, / din contra, chiar prost(s)ituată, / dar ducă-se în "teritorii", / la mormîntu-i, doritorii! / Dacă nu-ţi exprimi regrete, / stai cu nasul în perete. / Tacă-ţi fleanca / şi nu vorbi ca Stanca-Leanca / sau Coana Frosa, / că, de nu, mergi la Canossa / şi în Felice Arcadia / Papă e Obadia. / Pîn-şi şi Papa de la Roma / şi-a-nsuşit azi axioma / ce-a rostit-o Galileu / şi strigă-n public: Aoleu, / am greşit şi mi-e penibil! / (Papa e doar infailibil / şi-mpotriva sfintei slove / spune şi el: *E pur si muove!*) / – Mai respectă şi relicve! / Du-te, scaldă-te în mikve / şi fereşte-te, ma chère, / de restaurante necasher, / că stîrneşti în ţară zarvă, / chiar dacă-i mîncarea *parvă!* / Vrei de la rabini riposta, / ce-o avu Uriel d'Acosta / sau cauţi *via dolorosa* / a lui Christ şi-a lui Spinoza? / La rabini nu-ncape ruga. / Vrei să fii tu buturuga / care dă, prin handicap, / un guvern peste cap? / N-ar admite nici Eternul / ca să cadă-acum guvernul. / Căci, cum e-n joc vreo datină, / guvernul se clatină. / Fii tu altfel de dădacă! / Gura-i făcută să şi tacă! / Fă ca Derry, / căruia-i se fac mizerii! / Scapă de ele sau nu scapă, / şi-a umplut gura cu apă.

AU SOSIT CASETE VIDEO ÎN LIMBA ROMÂNĂ

DEPLINĂ GARANȚIE CALITATIVĂ

Titlul	Şkalim
1. Cabaret 1	50
2. Cabaret 2	50
3. Cabaret 3	50
4. Unora le place hazul (Cabaret 4)	50
5. Unora le place hazul (Cabaret 5)	50
6. Unora le place hazul (Cabaret 6)	50
7. Opereta "Liliacul" (în lb. maghiară)	50
8. Ce ne aduce iepuraşul? (Varietăţi)	50
9. Răvaşul misterios + glume, glume	35
10. O scrisoare pierdută (comedie de I.L. Caragiale) – partea I	40
11. O scrisoare pierdută (comedie de I.L. Caragiale) – partea II	40
12. Melodii nemuritoare – Operetă I	50
13. Melodii nemuritoare – Operetă II	50
14. Melodii nemuritoare – Operetă III	50
15. Conu Leonida faţă cu reacţiunea	35
16. Recital Puiu Călinescu (în aşteptare)	–
17. Să rîdem cu Dem. Rădulescu	35
18. Zestrea Domniţei Ralù (film de cinema)	35
19. Titanic vals (film de cinema)	35
20. O noapte la cabaret + Romica cucereşte America	50
21. Revelion 1992	50
22. Gică Petrescu	45
23. Seara surprizelor	50
24. Adam şi Eva	45

Avem şi filme idiş

COMANDAŢI CASETELE LA TEL. 04-660572
ŞI LE PRIMIŢI PRIN POŞTĂ

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RADU KLAPPER

CUADRATURA CERCULUI... ÎN IDIŞ

Mărturisesc a fi un nostalgic al teatrului idiş. Şi nu din pricina folosirii sau a profundei cunoaşteri a "mameluşenului", ci pentru acea excelentă şcoală de artă modernă, de avangardă chiar, pe care a reprezentat-o, de la Trupa din Vilna pînă la TES şi teatrul Idei Kaminska din Varşovia, inclusiv ocolul Habimei care – în glorioşii ei ani de început – era un... teatru idiş în limba ebraică.

Acest ocol îmi este necesar pentru a face înţeleasă decepţia – decepţiile repetate! – pe care mi-a provocat-o "Vrăjitoarea" prezentată cu îndreptăţită vîlvă (150 de ani de la naşterea lui Goldfaden!) de Teatrul idiş israelian. Am gîndit: "Acesta e momentul!". A scoate teatrul idiş din umbră şi din praf, a-l impune actualităţii artistice dispusă să primească orice "întoarcere la rădăcini". Şi apoi, ce se poate preta mai bine fanteziei dezlănţuite a unui regizor, aluziilor impertinente la actualitate, adăugării unor sensuri neaşteptate decît textul tradiţional convenţional al unei operete?

Spectacolul lui Shmuel Bunim seamănă cu acele scaune vechi, scoase din cine ştie ce pod uitat, revopsite, retapisate, lustruite, dar care se prăbuşesc sub povara primului care încearcă să se aşeze pe ele. Pentru că lemnul este mîncat de carii. Bodo, în travestiul titular, joacă aşa cum s-a jucat acum 150 de ani la "Pomul verde" din Iaşi, ca şi cum nimic nu ar fi trecut peste idiş şi evreime, şi trage după el distribuţie şi regizor deopotrivă. Vedetă de Podul Iloaiei şi Kasrilifka.

Am simţit tot timpul că marele spectacol era pe undeva pe aproape, poate chiar în culise. Nu erau necesare "modernizările", "actualizările" care ar fi alungat grosul spectatorilor acestui teatru – nostalgicii autentici ai "ştetl"-ului pe care l-au adus cu ei la Tel Aviv, cei care au aplaudat cu foc. Trebuia numai puţină detaşare şi ironie, puţină inteligenţă şi îndrăzneală; puţină...

OBICEIUL PARADOXAL E CEL BUN

Mi-a luat o vreme pînă să înţeleg obiceiul israelian de a prezenta "premiera oficială" a unui spectacol abia la a zecea, dacă nu la a douăsprezecea reprezentaţie. Paradoxul este doar aparent: spectacolul, această plantă bizară, trebuie să-şi găsească singur locul pe scenă, să se rodeze, să aibă o existenţă "naturală". Mi-a luat o vreme să-l înţeleg; de acceptat, l-am acceptat doar foarte recent şi numai din pricina unei seri de balet.

Activează în Ierusalim, cu modestia unui anahoret îngropat într-un adăpost subteran, coregraful israelian poate cel mai purist: Iaron Margolin. Înconjurat de o curte de elevi şi consilieri credincioşi, printre care esteticianul Naftali Ironi, alias N. Horodniceanu, Margolin aproape că refuză publicul. Preocuparea lui este însăşi bijuteria dansului pe care îl construieşte, şi comunicarea lui se operează doar cu "curtea" din jurul său. Penultima oară a apărut în ianuarie 1991, ultima – acum cîteva săptămîni.În primul rînd, pentru a prezenta "Infernul" – duet conceput în jurul Sonatei după o lectură din Petrarca de Liszt (refuzăm să discutăm argumentul literar oferit în program, care amestecă datele, făcînd din amorul ideal

Mulţi israelieni, un ceh, un canadian din Québec, un ungur în dansul evreului-american Ezralow. Kibuţ galuiot la Compania Kibuţiană?

al lui Patrarca pentru Laura, pe care nu a văzut-o niciodată, un "amor interzis", şi din poetul Sonetelor, erou al "Divinei Comedii" a lui Dante, născut cu 40 de ani înaintea lui!!). Pentru completarea programului, Margolin a acceptat să interpreteze şi "Davidbundes Tänzer" ale lui Schumann, lucrare veche de trei ani şi deja văzută de public de cîteva ori.

Stupoare: dansul nou, înfeudat deficienţelor lucrării muzicale care nu este una dintre capodoperele lui Liszt, dar cuprinzînd cîteva momente de mare frumuseţe coregrafică şi impunînd definitv o mare balerină (Yael Harmati), a părut dezlînat, banal pe alocuri şi împiedicat de diverse accidente scenice; dansul vechi, rodat, confruntat deja cu publicul, a cîştigat din repetare, a crescut şi s-a rotunjit din privirile repetate ale spectatorului. El a fost punctul culminant al serii. Pentru că paradoxalul obicei israelian are dreptate: dansul este o artă socială, care se usucă, precum un trandafir în deşert, fără dialogul neîntrerupt cu publicul.

ARTA DIN KIBUŢ

Oare în dosul oricărui paradox se ascunde adevărul gol-goluţ precum în cazul celui pe care intenţionez să vi-l prezint? Actualmente (de fapt, de vreo doi ani!), cel mai bun ansamblu coregrafic israelian este Compania de dans kibuţiană. Cu o istorie care reflectă pe de-a întregul toate greşelile şi toate luptele, încă în curs, ale dobîndirii unei culturi care, fiind a noastră, vrea să nu fie provincială.

Retrasă, aproape baricadată, în kibuţul galilean Gaaton, Compania este aproape neîncetat victima unei neînţelegeri: calitatea de "kibuţiană" conduce automat la evocarea dansului popular. Sau la imaginea unei estetici partizane, limitată la o realitate mai mult decît particulară. Dar azi, compania este singurul ansamblu din ţară a cărui *profesionalitate* îi permite să fie idealul instrument în mîna oricărui creator, indiferent de estetica şi alfabetul artistic pe care le utilizează. Pentru că directoarea artistică Iehudit Amon veghează la acel antrenament fizic şi sufletesc fără de care nu e de conceput un balerin adevărat, iar coregraful Rami Beer nu are grandomania de a-şi deforma interpreţii astfel încît aceştia să refuze orice altă mînă modelatoare în afara mîinii lui.

Rezultatul este fascinant. Cînd a coborît ultima oară la Tel Aviv, compania a prezentat o reluare ("Îngeri negri" ai lui Beer) şi o premieră ("Priveşte-mi coapsele" de Daniel Ezralow). De cînd nu mai văzusem compania, şi-au găsit locul în ea noi balerini: doi cehi, un canadian şi o telaviviană. În consecinţă, meditaţia despre izgonirea evreilor din Spania a lui Beer, lucrare de o covîrşitoare intensitate expresionistă, a cîştigat greutate prin apariţia, în noua distribuţie, a lui Galit Hamami şi a lui Ioram Radek. Iar în lucrarea lui Ezralow, toţi dansatorii, dar în special ungurul Tamasz Moricz, au strălucit în acea bucurie a corpului care emană de la toţi interpreţii care, practic, nu au limită fizică.

Şi cînd te gîndeşti că bijuteria aceasta a fost şlefuită în anonimatul Galilului Superior, iar numele companiei este punct de referinţă doar în Canada, Germania, Cehoslovacia, nu şi... la Tel Aviv.

UN CUPLU ŞI UN CUPLET: MIRCEA CRIŞAN – NORBERT

Spectacolul de revistă "Cele zece porunci", realizat de dr. Harry Reininger, avînd ca vedetă pe comicul – unic în felul lui – Mircea Crişan, a cules aplauze de-a lungul şi de-a latul Israelului. Formaţia a poposit şi la Beer Sheva, unde o sală arhiplină de spectatori entuziaşti (deh, soarele Neghevului!) s-a amuzat copios în compania antrenantă a monstrului – mai mult diavolesc decît sacru – care este Crişan-ul cel ştiut şi preţuit dintotdeauna pentru capacitatea sa inepuizabilă de a-i face pe oameni să rîdă cu poftă. Aplauze! Exclamaţii: Bravo, Mircea Crişan!

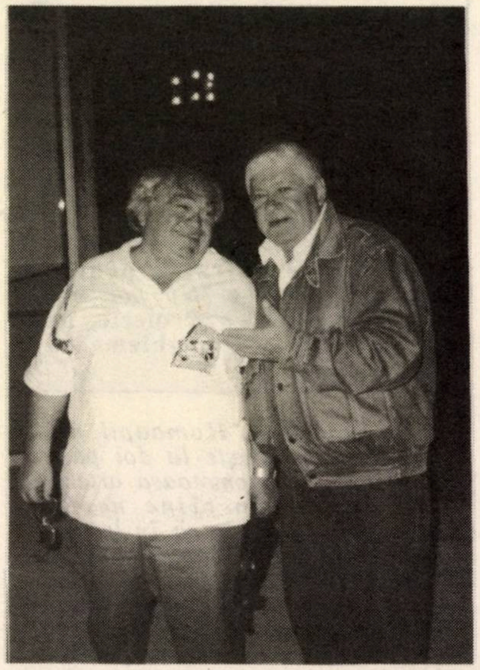

Pentru mine personal, seara a fost un prilej de emoţie, bucurie, nostalgie. De la anunţarea turneului, m-a preocupat gîndul: cum va fi revederea noastră după mai bine de 25 de ani? În Bucureşti, am fost nu doar un admirator al lui Mircea, dar şi un discipol care a învăţat multe de la acest maestru al humorului şi, pe deasupra, un prieten bun. Mă mai ţine minte? Ei bine, cînd maşina s-a oprit în faţa teatrului, m-a reperat în mulţimea care-l aştepta, s-a uitat la părul meu alb, eu la părul lui, tot alb, ne-am zîmbit. Un zîmbet care vorbea, mai mult decît orice cuvinte, despre anii tinereţii noastre. Fotografia de mai sus consacră scena acestei mişcătoare revederi!

(De la corespondentul nostru Norbert Schmetterling, Beer Sheva)

* * *

O carte nouă
ŞTIRI ETERNE
(poezii nenormale)
de
I. SCHECHTER
Editura *Minimum*, 1992

ROZINA CAMBOS FAŢĂ ÎN FAŢĂ CU *MINIMUM*

● Pasiunea pentru cei trei *hei* şi doi *alef* ● Ce vrea spectatorul israelian ● Între "ştel" şi talent: actori care nu ştiu să vorbească ● *"Cu Dumnezeu am propriile mele relaţii"* ● Admiraţie pentru Shulamit Aloni ● *"Nu poţi trăi numai intensiv!"* ● Proiecte, un singur *hobby* şi probleme cu Şmulică ●

Ramat Gan, Hamaapil nr. 2. O oază de linişte la doi paşi de agitata şi zgomotoasa arteră Jabotinsky. Un cîine negru într-un coteţ alb latră în loc de sonerie. Salon tip american, cu bucătărie, la demisol, salon cu dormitoare şi anexe la etaj. Tablouri multe, cărţi şi Şmulică, motan maro tărcat care îşi cere, la geam, dreptul de a intra în bucătărie.

Sîntem acasă la Rozina Cambos, actriţă "purtătoare de steag" a "Habimei", în urmă cu zece ani stea de primă mărime a teatrului bucureştean. Seară de seară, spectacole pe scena "Habimei" sau în deplasare, dimineaţă de dimineaţă repetiţii, noapte de noapte cu gîndul la proiecte. Se bea cafea preparată după metoda "boţ", în timp ce la radio se anunţă ploaie în Galil, iar copacii din curte se zburlesc sub pale de vînt.

– Vine iarna, *spune Rozina.* Sînt nouă ani de cînd mă aflu în Israel.

– E mult, e puţin? Cum ai ajuns de la "merkaz klita" la "Habima"?

– Eram încă în a treia lună de ulpan cînd m-a sunat Ţipi Pines, directoarea teatrului din Beer Sheva. Fusese la Bucureşti şi acolo i s-a spus despre mine. Cînd am plecat, eram "cap de afiş" la Teatrul Giuleşti şi oaspete obişnuit la televiziune. Ţipi mi-a vorbit în engleză, eu i-am răspuns în ivrit. Cînd sosisem la Lod, nu ştiam nici alef-bet... După încă trei luni jucam în spectacole şi ivritul meu făcea progrese.

Acasă, sau aşa cum arată în fiecare zi

– Am citit şi am auzit că, printre protagoniştii "Habimei", eşti dintre acele actriţe care stăpînesc perfect pronunţia, nuanţa şi subtilităţile limbii. Cum ai izbutit?

– M-a ajutat mult Ephraim Aba, crainic şi editor la radio, profesor de ivrit de înaltă clasă. Dar a fost şi voinţa, aş zice tenacitatea de a redeveni aici ceea ce am fost în România. Ivritul mă pasionează şi nu abandonez studiul nici un moment. Îi caut dificultăţile pentru a le învinge. Mă descurc chiar şi cu sensibila gradaţie fonetică a celor trei *hei* şi a celor doi *alef*.

– Adică?

– Sînt trei feluri de a pronunţa vocala *hei*, după cum o plasezi, ultima fiind cea din fundul gîtlejului. La *alef* sînt de asemenea, reguli: "Maapil", de exemplu, are o pronunţie specială pentru al doilea *alef*. Revenind la teatru, nu o dată s-a spus la noi că "puţini sabri vorbesc ivrit ca Rozina." Nu mă laud; constat doar că voinţa poate face multe.

– Chiar şi o carieră strălucită în teatru. Deci, cum a continuat firul magic al vieţii tale?

– De la excelentul teatru din Beer-Sheva, "pepinieră" de actori foarte buni, am venit la "Habima". Am jucat multe roluri diferite. În 1986 am fost declarată de Kol Israel "cea mai bună actriţă a anului" pe baza unui sondaj de opinie. Era urmarea succesului din "Căpşuni şi trompete" de Eduardo de Filippo.

– Spuneai că ai multe proiecte. La care ţii cel mai mult?

SPECTACOL

— Să-ţi vorbesc despre trei dintre ele. Unul e încă nesigur: m-a invitat Liviu Ciulei pentru rolul Titania din "Visul unei nopţi de vară" de Shakespeare, pe care o va regiza la "Hakameri". Proiectul e încă nesigur, pentru că eu sînt angajată la "Habima" şi rămîne de văzut cum şi dacă se vor înţelege directorii între ei. Alt proiect este al unui spectacol care va prelua temele cîtorva filme de Bunuel, iar pentru a compensa registrul tragic în care vor evolua personajele acestui spectacol, vom pregăti în paralel o comedie: "Mincinosul" de Goldoni. Şi pentru plăcerea noastră şi pentru cea a publicului.

— Persistă vechea preferinţă a publicului pentru comedii?

— Spectatorul israelian doreşte, în primul rînd, să se amuze. El spune că presiunea zilnică a evenimentelor şi lupta pentru existenţă îi furnizează suficiente elemente tragice. De asemenea, lui nu-i plac spectacolele mai lungi de două ore. Nu ştiu ce ne-am face aici cu "Din jale s-a întrupat Electra" de O'Neill, care durează cam cinci ore, cu "Hamlet" în versiunea Teatrului "Bulandra" din Bucureşti (patru ore).

— Ce părere ai despre actorii israelieni?

— În teatrul israelian sînt actori foarte buni, în special în generaţia de mijloc. Nu pot fi optimistă în privinţa celor tineri. Şcolile noastre de teatru nu-i pregătesc pe măsura cerinţelor. Tinerii absolvenţi întîlniţi de mine, pe scenă vorbesc dezastruos, aproape că nu se înţelege ce spun... Cred că nici criteriile selective, la testul de admitere, nu sînt prea bine aplicate. "Intră" multi candidaţi şi "ies" mulţi absolvenţi care sînt aşa cum sînt... Prea mulţi faţă de cîţi îi sînt necesari teatrului israelian. A apărut o problemă socială: în Asociaţia profesională a oamenilor de teatru (preşedinte: Moscu Alcalay) sînt 1800 de membri, din care lucrează efectiv doar 350-400. Şi totuşi, în fiecare an, zeci şi sute de tineri intră la academiile de teatru. Dacă "românul e născut poet", se pare că "israelianul e născut actor".

— Cum îţi explici acest "apetit" pentru scenă?

— E vorba de o nevoie de exprimare individuală, încurajată de libertatea deplină din societate Şi refuzată de frustrările presiunilor zilnice, la care se adaugă, cred eu, şi înclinaţia spre "ştel"... Mai contribuie şi o doză masivă de naivitate, existentă la unii profesori de liceu, care fac dintr-o evoluţie, o serbare şcolară, un etalon al "talentului". Adesea, un elev aplaudat de părinţi, de rude şi de prieteni, este proclamat "bun" pentru teatru, film şi televiziune. Şi el crede, deşi nu are talent.

— Venind vorba de a şaptea artă şi de a opta (să numim aşa televiziunea), ce ai de spus referitor la tine?

— Am jucat în cîteva filme. M-a marcat ceea ce am reuşit să realizez în "Povestiri din Tel Aviv" şi, mai ales, în "Operaţia Pisicu", filmul foarte apreciat al lui Nurit Gronich. La televiziune sînt chemată adesea; timpul pe care mi-l ia teatrul nu-mi permite să şi răspund. Sper că telespectatorii îşi amintesc de emisiunea Esterei Sofer "Ivritul e bun cu orice", în care eu am prezentat cele cinci episoade. Mi-a mers la inimă, pentru că era un scenariu inteligent şi pentru că răspundea pasiunii mele pentru ivrit.

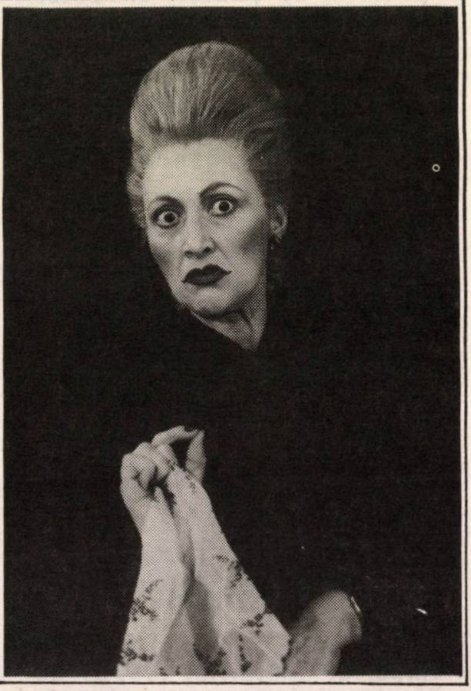

În Pshitzva din "Hops şi Hopla" de Hanoch Levin, pe scena "Habimei"

— Cum te simţi în atmosfera de la "Habima"?

— Ca la mine acasă. Am cabina mea şi colegi minunaţi. Trec repede şi uşor peste nimicurile conflictelor "interne" cărora alţii le dau atîta importanţă. Am reuşit să mă detaşez de falsa familiaritate, înlocuind-o cu respectul pentru fiecare coleg şi colaborator. Ne tutuim, dar, în principal, sîntem "doamne" şi "domni".

(Între timp, a venit de la şcoală Tomy, fiul cel mare al Rozinei: un elev de a opta, zvelt, voluntar şi tandru, proaspăt trecut prin Bar-Mitzva. Adam, cel mic, e la grădiniţă, soţul, Doron, e la lucru.)

— Cum e viaţa ta de familie?

— E plină ochi cu de toate. Mama soacră e la spital, Adam a avut un accident, acum — Baruh Haşem — e bine. Apucăm clipele libere cu ambele mîini şi fugim în natură. E singurul meu *hobby*. Menţin echilibrul între greu şi uşor. Am învăţat de la mama mea *(actriţa, cunoscută în România, Lori Cambos, decedată în floarea vîrstei; portretul ei e în salonul familiei, la Ramat Gan. n. a.)* şi de colegii "cu vechime" că "tot răul e spre bine" şi că viaţa nu poate fi trăită numai intensiv. Mai fac şi compromisuri, iar cu Dumnezeu am propriile mele relaţii; nu trebuie să mi le sugereze nimeni. O admir pe Shulamit Aloni; vrea să facă ceva pentru tineretul acestei ţări. Asta e tot...

— Deocamdată.

— Bineînţeles: voiam să adaog. Mi-ai furat replica finală — cum se spune în teatru — şi nu e frumos...

M-a condus pînă în stradă Tomy, în timp ce ne urmărea cu privirea, din coteţul lui alb, cîinele negru, iar Şmulică protesta mai departe împotriva încălcării drepturilor sale fundamentale de motan...

CAROL ISAC

SPECTACOL

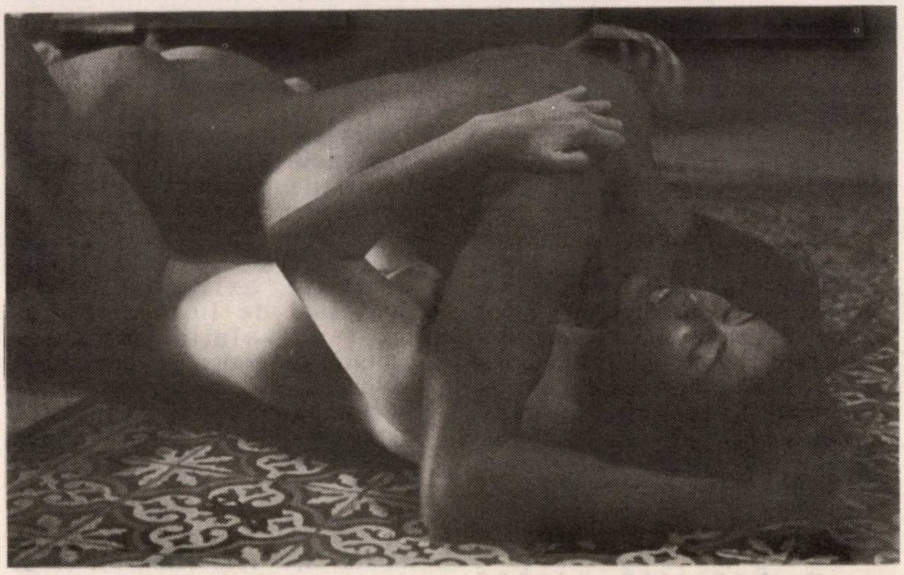

Scena cu bucluc: dar aici nu se vede totul, fiindcă revistele din Franţa nu pot publica chestii porno *(ci numai erotice...)*

AMANTUL, film francez, după romanul cu acelaşi nume de Marguerite Durras; regia – Jean-Jacques Annaud; cu Jane March şi Tony Leung; 1992

Am văzut filmul la vreo două zile de la premiera israeliană, dar ceva-ceva m-a împiedicat să scriu la vreme despre el. Pelicula, foarte bine făcută, este un fel de ecranizare a romanului (vizibil) autobiografic al Margueritei Durras: o adolescentă în Indochina anilor dinainte de cel de-al doilea război mondial şi, esenţialmente, prima ei experienţă erotică. O tînără, foarte tînără franţuzoaică şi amantul ei băştinaş. Spuneam că avem de-a face cu un fel de ecranizare: acolo unde celebra scriitoare sugerează, cu mari fineţuri, apariţia amorului, autorul filmului pune de-adreptul şi fără nuanţe punctul pe i.

Atît de de-adreptul şi fără nuanţe, încît mi-a luat piuitul, lăsîndu-mă într-o stare totalmente confuză. Spre marea mea satisfacţie însă, am constatat că nu sînt singurul pe care filmul (sau mai precis o anumită scenă din film) l-a derutat în halul ăsta. Mai sînt şi alţii, inclusiv din Franţa de origine a peliculei.

Iată, de exemplu, ce scrie criticul de film Michel Boujut în săptămînalul "l"Evénement du Jeudi" (şi, înainte de a da fragmentul, precizez, ca la şedinţă, că mă raliez întru totul la poziţia antevorbitorului):

" ... o reţetă veche, bine verificată pentru a face bani este ...... cocktail de sex şi violenţă. Cu condiţia, desigur, ca fesa (le cul) să ne fie servită cu îndemînarea de cuviinţă. Căci carnea, arătată la nesfîrşit, e tristă pînă la urmă şi plictisitoare. Însa dacă fesa e *rară*, înfăţişată doar din cînd în cînd, ea capătă valoare, devine preţioasă. Este lecţia pe care a învăţat-o bine Jean-Jacques Annaud, realizatorul *Amantului*. El filmează cu grijă goliciunea tinerei March... transformă o pereche de pantofi în obiect producător de fantasme; iar emoţia izvorăşte din contrastul dintre machiajul şi îmbrăcămintea ţipătoare, cam teatrală, şi vîrsta fetei.

Însă îndrăznelile cele adevărate, Jean-Jacques Annaud le păstrează pentru mai tîrziu, cînd ajungem la actul sexual propriu-zis. Să arăţi totul sau să nu arăţi? Aceasta este întrebarea. La început, ai impresia că regizorul se ţine la distanţă, mulţumindu-se să sugereze juisarea celor doi; pe urmă, însă, ca şi cum nu s-ar mai putea abţine, el cere camerei să se apropie de actul sexual. Spectatorul, mai întîi incredul, îşi închipuie că are o halucinaţie. Dar nu, pe ecran apare un sex masculin în acţiune. Şi tu vezi orgasmul ca şi cînd ai fii de faţă. A greşit oare Annaud în clipa cînd s-a hotărît să arate *penetrarea*? A făcut bine? Să ne ferim de conformisme, de toate conformismele. Singurul lucru pe care-l putem spune este că atîta vreme cît vor exista filme, va exista şi scandalul."

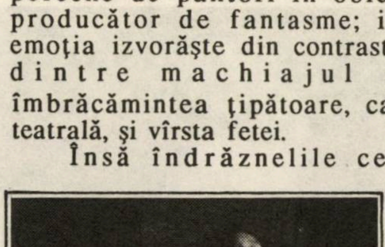

Scenă din filmul japonez Imperiul simţurilor *(1976) de Nagisa Oshima: un predecesor al lui Annaud; care n-a mers însă chiar pînă-ntr-*acolo

Şi-acuma mă-ntreb şi eu: a făcut bine Annaud, a greşit? Şi după ce mă-ntreb, dau şi răspunsul, fără prea multe ezitări: a făcut bine; din punctul lui de regizor, a făcut bine. Datorită scenei cu pricina, filmul a ţinut afişul la Paris, la Londra, la Frankfurt şi la Tel Aviv săptămîni de-a rîndul. Lumea s-a îmbulzit să-l vadă, cu atît mai mult cu cît avea *alibi moral*: nu e o peliculă porno, ci una artistică, nu-i aşa, deci onorabilă, nu-i aşa, după romanul unei scriitoare

SPECTACOL

Scenă din filmul Ultimul tango la Paris *(1972) de Bernardo Bertolucci: cu Marlon Brando şi Maria Schneider; un predecesor al lui Annaud; care, însă, n-a mers chiar pînă-ntr-*acolo

ultra-intelectuale, nu-i aşa. Încasările au mers bine, să nu le fie de deochi, iar partea lui Annaud s-a ridicat la o sumă frumuşică. Performanţă mare: să faci bani din artă rafinată. Omul şi-a cumpărat, din cîte am înţeles, o vilă pe Coasta de Azur, are un Ferrari nou, şi, în plus, şi-a deschis la bancă un *hisahon* care-i asigură, pînă la sfîrşitul vieţii, o rentă cam de vreo două sute de ori mai mare decît pensia pe care-o primesc eu, la fiecare întîi ale lunii, de la Bituah Leumi.

Interim

ADI LTD.

No. 1 LA ACCESORII DE LUX AUTO

Orice fel de accesorii la toate tipurile auto

ALARMĂ + 2 ŞLATIM
(dirijoare de la distanţă)
din IMPORT
400 şkalim ~~600~~

RAV BARIAH AUTO
(siguranţă)
269 şkalim
Fiecărui client – CADOU
piese în valoare de 60 şkalim

Genţi Fondmetal
Volan sport Momo
Radiotape Pioneer, Kenwood
Preţurile cuprind I.V.S. şi montarea. Deci,
PREŢURI DE MIVŢA
TEL AVIV, str. Hamasgher 3
Tel. 03/381189-377864

I. ATLAS VĂ OFERĂ UN VOIAJ ARISTOCRATIC LA UN PREŢ FOARTE DEMOCRATIC !

Nou şi exclusiv!

TURUL ROMÂNIEI ŞI VIZITAREA LOCURILOR NATALE CU MAŞINĂ LA SCARĂ ŞI ŞOFER LA DISPOZIŢIE – 2-4 SAU 6 PERSOANE ÎN MAŞINĂ

10 ZILE ÎN TRANSILVANIA SAU/ŞI MOLDOVA DE LA 569 $!!!

Preţul include: biletul de avion, maşină, şofer, hotel, mic dejun, benzină şi posibilitatea de a prelungi şederea în România

TRASEUL POATE FI MODIFICAT SAU PRELUNGIT, IAR NUMĂRUL PERSOANELOR ÎN MAŞINĂ POATE FI FIXAT DUPĂ DORINŢA TURIŞTILOR LA LANSAREA COMENZII

Superb şi ieftin!

ŞI IATĂ CE DECLARĂ CEI CE AU FĂCUT ACEASTĂ MINUNATĂ EXCURSIE:

"... Totul a fost excepţional... Cum am ajuns la aeroport, şoferul ne-a aşteptat cu o maşină superbă... Itinerariul a fost bine ales, şoferul ne-a stat la dispoziţie tot timpul. Totul a fost foarte reuşit şi îndemn şi pe alţii să ne imite."

Arie Wolf, soţia şi copiii

"... Vrem să vă mulţumim pentru organizarea reuşită a excursiei. Totul a fost organizat la superlativ. Mulţumiri."

Dana şi Michael Livne

Au mai adresat mulţumiri familiile Schlesinger, Zionts, Schechter-Haifa, Litmanovici, Valk şi mulţi alţii.

IARNA, EUROPA E MAI FRUMOASĂ CA ORICÎND! AUSTRIA, ELVEŢIA, ITALIA ŞI, DESIGUR, PARISUL ŞI LONDRA VĂ AŞTEAPTĂ. PREŢURI FOARTE REDUSE! DE ASEMENEA, CONTINUĂM ÎNSCRIERILE LA REVELIONUL DIN ROMÂNIA – 8 ZILE – 464 DOLARI!

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5270767 (6 LINII)

Aranjăm asigurare de boală pentru turiştii veniţi din România

SPECTACOL

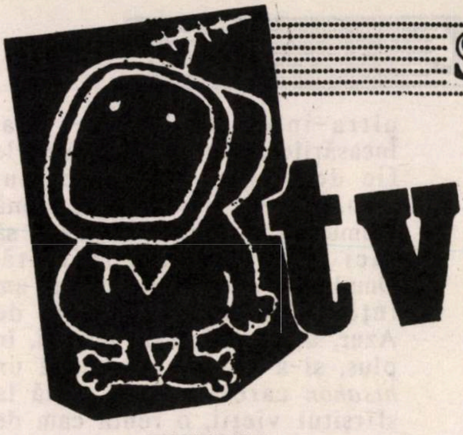

DIVERSE

*** Impresia e că, dacă ai "cabelim" şi dacă urmăreşti emisiunile CNN (dacă ştii englezeşte), nu mai ai nevoie de nici un alt post de televiziune şi de nici un ziar. Dar e numai o impresie. Un fel de a spune. Minunata reţea din Atlanta, cu crainicii ei vioi şi crainicele ei proaspete la orice oră din zi şi din noapte, nu poate "acoperi" chiar tot globul pămîntesc. Nu din alt motiv decît acela că telespectatorul vrea totdeauna şi un "desert" local, mai bine zis o prismă locală prin care să privească globul. Cuplul Oren Nahari – Michael Doron de la televiziunea noastră oferă în mod excelent această prismă israeliană. Cei doi tineri sînt bine documentaţi, ingenioşi, totdeauna "pe fază", totdeauna cu ceva în plus faţă de mastodontul CNN. Nahari şi Doron sînt mai degajaţi decît "academicianul" David Wistum şi mai "serioşi" decît veşnic veselul Emanuel Halperin.

*** "Jurnalul cultural" de vineri seara este pruncul cel nou al televiziunii care probabil va creşte şi se va dezvolta. Deocamdată însă e cam firav, foarte-foarte firav, ca un şeptilici în primele luni. Dr. Tamar Brosh care-l prezintă e încă stîngace ca o educatoare de grădiniţă pusă să suplinească o profesoară de fizică într-o clasă de liceeni. Se trec în revistă TOATE evenimentele culturale ale săptămînii, ceea ce nu e rău, dar nu e bine. Eterogenul plictiseşte.

*** Doron Neşer – marea decepţie. Programul său de la televiziune a primit critici de ghilotină. Neşer este un tînăr cu puţin humor, cu care şi-a cucerit simpatia telespectatorilor cînd a apărut, un minut-două, în programele altora. În programele Rivcăi Mihaeli sau ale lui Iaron London. Dar puţin humor nu este suficient pentru a conduce singur o emisiune. Mai trebuie imaginaţie, idei, găselniţe, îndrăzneală...

*** Programul matinal de televiziune "Boker tov, Israel!" (copie, imitaţie şi maimuţăreală a programului "Good morning, America" din America) nu are succes. Deloc, deloc... Nu atît pentru că israelianul nu are chef, timp şi răbdare să vizioneze televiziune la 6.30 dimineaţa, cît fiindcă acest program e lipsit de sare, duh şi orice interes.. Punct.

*** Or fi văzut băieţii (şi fetele) de la TV desenul acesta al lui Bery din "Jerusalem Post"? Dacă da, atunci sperăm că au şi înţeles ceva (recte aluzia). Dacă nu l-au văzut, îi sfătuim, părinteşte şi de la om la om, să-l vadă şi, punîndu-şi picioarele în apă rece, să se întrebe dacă nu cumva vorba aceea faimoasă de pe timpuri cu "ploconeala în faţa apusului" (de care noi rîdeam în hohote) nu o fi, totuşi, potrivită pe ici – pe colo cu supraabundenţa de americanisme de pe canalele noastre orişicîtuşi naţionale.

Interim

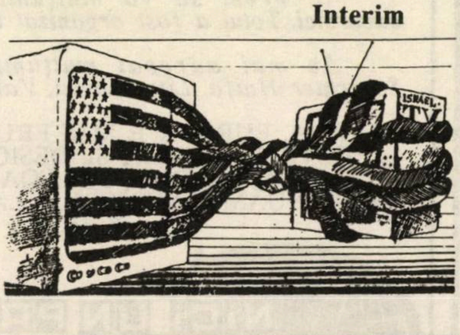

Musafiri, musafiri din toate colţurile lumii. Primit cu braţele deschise, a venit şi Mitterândul preşedintelui Franţei.

MUZICĂ DE MUZEU

Văzînd programul noii stagiuni de concerte a Filarmonicii Israeliene, ajungi la concluzia că majoritatea timpului îl vei petrece în imperiul valorilor perene din trecut. Dintre diversele epoci stilistice primează epoca romantică: sînt prezenţi Mendelssohn cu Concertul pentru vioară şi orchestră în mi minor, cu Simfonia nr. 4 "Italiană", cu suita "Visul unei nopţi de vară" şi uvertura "Ruy Blas"; apar Ceaikovski, Schubert, puţin Brahms şi Schumann, alături de opera "Moise" (sub formă concertantă) de Rossini şi de Requiemul lui Verdi. Epoca clasicismului vienez este şi ea reprezentată, prin cîteva opus-uri semnate de Haydn, Mozart şi Beethoven. Barocul muzical este prezent doar în frînturi. Impresionismul, şcolile naţionale apar din cînd în cînd cu cîte o lucrare, dar muzica contemporană lipseşte aproape cu desăvîrşire. În programul întregii stagiuni (!) figurează o singură lucrare din epoca contemporană (Schnittke) şi doar o singură dată (!) ni se promite includerea în program a unei lucrări semnate de un compozitor israelian (care va fi stabilit ulterior)...

Politica-program a unei instituţii de cultură depinde, desigur, de mulţi factori, printre care, în primul rînd, rentabilitatea; apoi, stabilirea, pe bază de sondaje, a lucrărilor pe care melomanii ar fi dispuşi să le (re)asculte; mai intervin contractele semnate cu diferiţi solişti şi dirijori, care au posibilitatea de a-şi alege repertoriul. Dar conducerea Filarmonicii Israeliene ar trebuie să aibă în vedere încă două obiective, deosebit de importante: propagarea *noilor valori* şi informarea, dacă nu chiar *educarea* publicului amator de muzică simfonică.

Sofia Gelman

EDWARD D. RAFFRAY

A fost martorul unei crime

• nuvelă poliţistă •

S-ar putea (cine ştie?) să fiţi martorul unei crime săvîrşite pe strada Hayarkon din Tel Aviv, sau la Afula.

De asemenea, s-ar putea ca, în calitatea dvs. de cetăţean conştient, să vă repeziţi la poliţie (aşa e frumos!) pentru a povesti ceea ce aţi văzut şi a ajuta la arestarea criminalului.

Dar (atenţie, copii!) s-ar putea ca la poliţie să aveţi surprize...

Să fii martorul unei crime comisă cu sînge rece nu este lucrul cel mai plăcut ce ţi se poate întîmpla. Davis Melville găsise acest gen de experienţă foarte dezagreabil şi aceasta se datora firii sale excesiv de sensibilă. Mărunţel, slăbuţ, cu faţa lungă şi îngustă, Davis se apropia de cincizeci de ani. Încercase întotdeauna să ducă o existenţă uşoară şi liniştită. Această dorinţă puternică de pace şi de acalmie explica celibatul său, jucînd totodată un rol esenţial în alegerea ocupaţiilor sale. Această viaţă lipsită de incidente se desfăşura în spatele unei tejghele a firmei Gartier, o librărie cu cărţi de ocazie, unde cîştiga suficient pentru un trai modest.

Librăria se închidea la ora opt seara, iar Davis, care era convins că sănătatea se menţine datorită unei alimentaţii raţionale şi exerciţiului fizic, parcurgea pe jos cele cîteva sute de metri ce despărţeau librăria de modesta lui locuinţă.

Destinul a ales o seară de toamnă răcoroasă şi plăcută pentru a face din Davis Melville unicul spectator al acestui act sălbatec care este suprimarea unei vieţi omeneşti.

Davis apucase, spre a se duce acasă, pe acelaşi drum ca de obicei, traversînd parcul oraşului, un veritabil paradis. În seara aceea Davis se gîndea la regimul său. Alimentaţia era una din preocupările lui constante şi se întreba dacă lua suficiente vitamine B. În timpul zilei se simţise puţin obosit. Deodată, un ţipăt îl scoase din aceste gînduri. Cu ochii larg deschişi, întoarse capul şi înaintă, nefăcînd nici cel mai mic zgomot. Noaptea era senină şi Davis distinse destul de bine un bărbat şi o femeie care se certau. Bărbatul era înalt, corpolent şi părea puternic. Părul său şaten era tuns foarte scurt. Davis observă că omul avea o cicatrice mare pe obrazul stîng. Cu mîna dreaptă, aspră şi păroasă, bărbatul ţinea femeia de braţ. O femeie blondă, rotunjoară, al cărei obraz exprima teamă. Rochia roşie pe care o purta era foarte decoltată.

Pitit în dosul unui stejar enorm, Davis se gîndea că era mai bine dacă ar fi ajuns deja acasă. Ar fi dorit să-şi continue drumul, dar se simţea mai în siguranţă în acest loc care-l ascundea de priviri. Erau probabil doi îndrăgostiţi care se certau. De altfel, gîndea Davis, îndrăgostiţilor nu prea le sînt pe plac cei care vin să-i deranjeze, aşa că era mai bine ca ei să nu-i simtă prezenţa. Din locul unde se afla, Davis putea să audă şi să vadă orice mişcare. Femeia striga cu o voce ascuţită:

– Lasă-mă, lasă-mă să plec, mojicule, egoistule!

Bărbatul îi răsuci brutal braţul. Privi în jurul lui, ca să vadă dacă nu cumva se află cineva prin tufişuri, apoi îi răspunse pe un ton categoric:

– Ascultă, Cora, n-ai să-i spui nimic soţiei mele despre noi doi! Ai înţeles?

Cora se zbătea zadarnic să se elibereze:

– Ba am să-i povestesc!, replică ea. Mi-ai promis că vei încerca să obţii divorţul. Pentru asta am rămas cu tine atîta vreme. Dar acum...

Înfuriat, bărbatul o apucă de păr cu cealaltă mînă şi ţipă:

– Vreau să fii cuminte! Nu vreau ca soţia mea să fie amestecată în această afacere. Dacă vrei să ai linişte, ai face mai bine să taci.

– Nu mă poţi opri, spuse Cora cu violenţă. Făţarnicule! Nu eşti decît un profitor ordinar... O să te fac să plăteşti scump!...

Dar vorbele încetară brusc, deoarece bărbatul o apucase de gît:

– Îţi spun să taci!, urlă el.

Davis îşi dădea seama că individul era în culmea furiei. Îl văzu cum strînge gîtul alb al femeii care făcea eforturi disperate să ţipe, dar nu se auzi decît zgomotul surd al respiraţiei ei precipitate. Nu ştia ce hotărîre să ia. Recunoştea că era de datoria lui să încerce să salveze femeia, dar nu se putea mişca. Ca întotdeauna, firea lui îl învingea, ca întotdeauna rămînea spectatorul pasiv al vieţii şi al evenimentelor.

În cîteva clipe, totul se termină. Femeia încetă să se mai zbată şi alunecă la pămînt. Pe aleea acoperită cu frunze moarte zăcea acum un corp inert.

Bărbatul se aplecă un moment asupra femeii, o privi fix şi, în cele din urmă, păru că-şi vine în fire. Privi încă o dată în jurul lui ca să se încredinţeze că nu l-a văzut nimeni, apoi dispăru, învăluit de întunericul nopţii.

Davis se zmulse din loc şi fugi pînă acasă cît îl ţineau picioarele . Intrînd în cameră, se privi în oglindă. Constată că e palid şi se gîndi că cel mai bun lucru pe care-l avea de făcut era să mănînce ceva. După o masă substanţială, Davis se simţi mai bine. Fireşte, era încă nervos şi zăpăcit, dar totuşi acum se putea gîndi mai liniştit la ce se întîmplase şi să decidă ce trebuia să facă. Ar fi putut să-şi reia viaţa obişnuită, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Nimeni nu-l văzuse în parc, şi cînd poliţia va descoperi cadavrul, nu se va gîndi la el, pentru că el nici n-o cunoştea pe acea femeie. Dar ştia că aceasta nu era o soluţie onestă şi curajoasă. Nu, soluţia cea mai corectă era să meargă să facă o declaraţie la comisariat. Poliţia îl va întreba de ce nu încercase s-o salveze pe femeie. Ar putea, în acest caz, să aranjeze puţin povestea, spunînd că n-a ajuns decît după ce criminalul fugise. Davis se hotărî, în cele din urmă, şi ieşi spre a se duce la postul de poliţie.

Brigadierul, un individ gras, bătrîn şi chel, înregistră numele şi adresa lui Davis, apoi îl privi cu uimire cînd acesta spuse simplu:

– Am venit pentru o crimă.

Ca de obicei, vorbea cu o voce slabă şi ascuţită.

– Ce-ai spus? întrebă poliţistul.

– Astă seară s-a comis o crimă în parcul Traver, explică Davis. Totul s-a petrecut sub ochii mei

Faţa brigadierului păru că exprimă o mare îndoială asupra valorii declaraţiei lui Davis. Spuse:

– Bine. Trebuie să relataţi faptele ofiţerului Brandon. El se ocupă de crime.

Făcu apoi semn unuia dintre poliţiştii în uniformă care se găseau lîngă biroul său, spunînd:

– Condu-l pe domnul în biroul lui Brandon.

Davis îl urmă pe poliţist pînă în dreptul unei uşi pe al cărei geam scria: "Şeful biroului crime, Anthony Brandon". Sergentul îşi privi ceasul şi spuse:

– Ofiţerul a ieşit odineaori, dar îl aşteptăm din clipă în clipă. Vreţi să luaţi loc şi să aşteptaţi?

Începuse să-şi piardă răbdarea, cînd, zece minute mai tîrziu, o voce aspră îl readuse brusc la realitate:

– Eu sînt Brandon, domnule. Brigadierul mi-a spus că aţi fost martorul unei crime.

Vocea aceasta?! Davis ridică ochii şi faţa îi deveni albă ca zăpada... Brandon era un bărbat înalt, voinic, cu părul şaten, tăiat foarte scurt. Pe obrazul stîng avea o cicatrice mare.

Brandon îl fixă pe Davis într-un mod ce-i spunea clar acestuia că nu avea nimic altceva de făcut decît să tacă... Şi, cu toată masa substanţială pe care o luase mai înainte, Davis Melville leşină...

(Traducere de B. Ragus)

ASIGURĂM ACOPERIŞ PE LUNGĂ DURATĂ cu TOTALĂ RESPONSABILITATE

Nu vă lăsaţi păcăliţi de "haperimi".
Ţineţi minte: ce-i prea ieftin e scump!

- **Smolirea cu bitum standardizat**
- **Fiberglas blindat**
- **Interglas recomandat şi autorizat de Institutul de Standardizare**
- **Fîşii bituminizate şi cu pietriş care conferă maximă rezistenţă**

Tel. 5056952/5596665

Munca se efectuează numai de muncitori de încredere

EURO-OST LTD.

PINSKER 2, TEL AVIV, CAMERA 429 ŞI 419
TELEFON: 03-298764, 5250404

Societatea noastră este cea mai mare societate din ţară pentru înapoierea bunurilor şi plata de despăgubiri din Europa Răsăriteană şi sîntem în legătură personală şi directă cu Ministerele de Justiţie din ţările Europei de Răsărit.

DESPĂGUBIRI DIN GERMANIA
CONFORM NOULUI ARANJAMENT

Societatea noastră începe înscrierea pentru cererile de despăgubiri şi / sau rente conform noului acord semnat cu Germania.

Numai la societatea noastră vă puteţi încă înscrie pentru a primi despăgubiri din UNGARIA, inclusiv cetăţenii din TRANSILVANIA ocupată de horthyşti în anii războiului, conform unei aprobări speciale de la Ministerul Justiţiei.

PENTRU A PRIMI AMĂNUNTE ŞI FIXA O ÎNTREVEDERE TELEFONAŢI LA: 03-298764 03-5250404

Jorje Amado şi... noi

RAUL RADU
Sao Paolo, Brazilia

Nu e nevoie să-l prezint cititorilor Minimum*-ului pe Jorje Amado. Romanele lui* Ţara Carnavalului, Cacao, Căpitanii de nisip, Dona Flor şi cei doi soţi, Bahia, Ca toţi sfinţii, Teresa Batista obosită de război, Tieta după meleagurile seci *etc., traduse în toate limbile, multe din ele transpuse în filme şi seriale de televiziune, l-au consacrat ca pe unul din clasicii literaturii universale contemporane.*

Mai puţin cunoscută este activitatea sa social-politică intensă, caracteristică intelectualilor de frunte dintre cele două războaie mondiale, care au idealizat lumea socialismului, purtînd steagul roşu al revendicărilor populare.

Membru marcant al Partidului Comunist din Brazilia, arestat în numeroase rînduri, emigrant politic, deputat în constituante, membru al Secretariatului Mişcării Mondiale pentru Pace, semnatar al numeroaselor apeluri, voce prezentă în toate protestele, se desprinde de Partid după raportul lui Hruşciov la Congresul XX.

Laureat al premiului Stalin, denumit apoi premiul Lenin (oare acum se va chema: premiul Petrograd sau Kronstadt?), participant la numeroase congrese, convieţuind în emigraţie cu mari intelectuali, Amado e un izvor nesecat de mărturii despre oameni şi fapte. La cei optzeci de ani trăiţi din plin, ne oferă în ultima sa carte, Navigação de Cabotagem *(Navigînd pe lîngă ţărm), savuroase întîmplări, portrete morale, concluzii deduse din viaţa contemporană. Purtînd subtitlul* Note de memorii pe care nu le voi scrie niciodată, *cartea îl prezintă pe autorul brazilian ca fiind cu picioarele bine înfipte în pămîntul natal, Bahia, populat de un amestec de rase – negri urmaşi ai sclavilor veniţi din Africa, portughezi, olandezi, francezi, atraşi de farmecul imneselor plăji, de degustarea apei de cocos în asfinţitul de soare al "farniente"-ului bahian, de senzualitatea femeilor – mulatre sau femei stabilite pe aceste tărîmuri, pe care scriitorul le cîntă în toată opera sa.*

Din paginile cărţii, din destăinuirile lui Amado, multe mărturii au legătură cu noi. Iată pentru ce am găsit potrivit să extrag cîteva texte pentru a le prezenta cititorilor Minimum*-ului.*

"Aveam şase ani la terminarea primului război mondial (1914-1918), perioadă marcată de impactul Revoluţiei din Octombrie, al instalării Congresului Sovietelor în numele muncitorilor, şi am ajuns la vîrsta de optzeci de ani acum, cînd lumea născută din două războaie mondiale şi din revoluţia socialistă se sfărîmă, iar pe străzi se discută şi se trasează o nouă hartă geografică şi politică, cînd ceea ce părea imposibil se întîmplă în fapt, cînd ziduri, naţiuni, imperii cad. Bucăţi din zidul Berlinului sînt vîndute ca suvenir de către negustori nord-americani experţi în materie.

Teorii denumite ştiinţifice, ideologii considerate de o puritate incontestabilă, care au sedus intelectualii, au mobilizat mulţimile, au comandat lupte, revolte, războaie în numele fericirii omului, împărţind lumea în două: una bună, una rea – se dovedesc a fi false, perfide, limitate, conducînd la oprimare şi nu la libertate şi îndestulare. Proletari din toată lumea, iertaţi-ne! – se putea citi pe pancarte purtate de moscoviţi la defilarea de 7 Noiembrie (1991) din Piaţa Roşie.

Ceea ce părea imuabil se dezintegrează, încetează să mai existe."

Evocînd întîlnirea cu Ilya Ehrenburg în ianuarie 1952, Amado scrie:

"În timp ce afară erau douăzeci de grade sub zero şi un vînt îngheţat mătura străzile Moscovei, în apartamentul din strada Gorki continuam să dăm peste cap unul după altul paharele cu votcă. Ilya îmi spune: «Jorje, sîntem scriitori care niciodată nu ne vom putea scrie memoriile. Ştim prea multe» Cu toate acestea, nimic n-a împiedicat-o pe fiica lui Ehrenburg să publice – în anii '70 – memoriile tatălui ei în mai multe volume." (N.T. Iar Jorje Amado să o facă, în 1992, în cele 680 de pagini ale cărţii la care ne referim!)

ÎNCEPUTUL ÎNDOIELILOR

Budapesta, 1951

"În plin proces Rajk, conversînd cu prieteni şi scriitori veniţi în acea noapte să-l salute pe tovarăşul brazilian, are loc o discuţie aprinsă, bineînţeles despre proces, dar şi despre literatură, cu amabilităţile de rigoare, despre viitorul lumii a treia, despre erotismul femeilor de la tropice şi altele. Conversaţia se înfierbîntă. Un tînăr poet se entuziasmează şi declară, într-o franceză impecabilă, că mărturisirea unuia din acuzaţi a fost zmulsă prin tortură, practicată în închisoare de poliţia politică. Tortură? Să fi auzit eu prost? Cu siguranţă nu a vorbit de tortură.

– Ce-aţi vrut să spuneţi? întreb eu cu îndoială. Cînd el reia afirmaţia, cu o siguranţă absolută, onoarea şi orgoliul meu sînt rănite. Într-un regim comunist, într-o societate socialistă, niciodată, niciodată, un deţinut nu ar putea fi supus la tortură: intelectuală, morală şi cu atît mai puţin fizică. Surpriza, uimirea mea provoacă zîmbete ce batjocoresc sfînta mea naivitate. Trebuie să fiu ultimul dintre idioţi, care nu ştie că tortura este de mult utilizată. Debusolat, ascult din gura celor prezenţi, în traducere fidelă din maghiară, poveşti cutremurătoare, amănunte care îmi rănesc inima, mă zguduie; mă simt dezonorat, cu orgoliul de comunist mînjit: se torturează, şi încă în ce hal! Poliţiştii care servesc regimul şi îl apără sînt identici cu cei din timpul ocupaţiei naziste, profesiunea de păzitor al ordinei fiind deasupra şi în afara ideologiei. Cu febră şi frig în oase, prima noapte de îndoieli se va scurge cu inima străpunsă, cu stomacul întors pe dos, cu senzaţie de vomă. Încă o dată îmi spun: auzi, aşa ceva; poliţia comunistă să bată, să calce în picioare! Mă văd obligat să recunosc, ceea ce nu făcusem niciodată pînă atunci. Aşa a început pentru mine traversarea deşertului..."

FAPTE, FAPTE, FAPTE...

Rio de Janeiro, 1953.

Antisemitism

"Se pregătea vizita unei delegaţii de intelectuali brazilieni invitaţi în Uniunea Sovietică. Unul dintre delegaţii desemnaţi se îmbolnăveşte în ultimul minut. Mauricio Garbóis, membru în Biroul Politic, care urma să decidă cine va fi înlocuitorul e de negăsit. Jorje Amado, şeful delegaţiei, hotărăşte să invite pe pictorul Carlos Scilar, o tînără speranţă în epocă, şi convine cu el să se prezinte la îmbarcare. La şedinţa săptămînală, care are loc noaptea tîrziu, îl văd pe Garbóis. E preocupat, nervos ca o fiară, nefiind să stare să disimuleze proasta dispoziţie, iritarea, indignarea, teama de a spune totul:.

– Cum ţi-a trecut prin cap să-l alegi pe Scilar? Pentru această alegere, vina e toată a ta. Da' ce naiba ţi-a venit?

– Scilar e unul din artiştii de seamă din rîndurile partidului, un militant activ, nimeni nu merită mai mult ca el să facă parte din delegaţie. Ce ai contra lui?

Glasul lui Mauricio parcă vine din adînc, e şovăielnic:

– El e evreu.

– Doar şi tu eşti, răspund eu prompt.

– Tocmai pentru asta!...

Vocea tremurîndă a membrului Biroului Politic denota teama. Ea îţi trezea milă. Teama de a fi înlăturat, pus în afara rîndurilor partidului, silit să părăsească tranşeea lui de luptă. Atunci am resimţit şi eu teamă! Frica, panica, dacă nu de a fi exclus, oricum scos din luptă, acuzat de a fi în serviciul inamicului."

PRAGA, 1950. SECRETARUL

Poetul tahitian René Depestre, expulzat din Franţa, exilat din ţara lui, căsătorit recent, caută azil în Cehoslovacia, ţară socialistă, unde speră că, în fine, va fi lăsat în pace, va putea să se consacre nestingherit poeziei şi luptei pentru libertatea poporului din îndepărtata şi săraca lui patrie. În acest scop, obţinuse invitaţia Uniunii scriitorilor cehoslovaci, prin secretarul acesteia.

"Nici pomeneală de pace. Praga trăieşte perioada de teroare din timpul procesului Slansky; frica şi denunţurile fac ravagii; puşcăriile sînt pline.

Lui Depestre îi e frică din cauza soţiei sale, frumoasa Edith, o evreică de origine română, suspectată de spionaj. Pe ce motiv suspectată? Nimeni nu ştie; dar zvonurile circulă şi ameninţările cresc. Organizaţia care-l invitase pe René trăieşte şi ea laşitatea mediului; invitaţia este anulată şi nu lipsesc nici cei ce-i sugerează soluţia, frecventă pe atunci, de a-şi abandona soţia.

– Reneagă-ţi partenera; ea e suspectă, nu tu. Poetul reacţionează cu indignare şi scîrbă. Cînd îl întîlnesc, aflu de la el că nu ştie unde să-şi care bagajul de emigrant şi pe frumoasa sa soţie – evreică, pusă la index ca element nesigur."

Soluţia o găseşte Amado, care îi invită pe contul său, pe poet cu soţia lui, la Castelul scriitorilor, punîndu-i pe cei de la Uniune în faţa unui fapt împlinit. Afirmă că René e secretarul lui şi invitaţia pe care nimeni nu avusese curajul să o facă e preluată de Amado. "Prin urmare, poetul René Depestre, azi celebritate literară, deţinătorul premiului "Renaudot", a devenit de formă, pentru scurt timp, secretarul meu, fără sarcini şi fără salariu. El a putut să scrie poezii în timp ce neveste ale scriitorilor cehi mureau de invidie, văzînd-o pe Edith întinsă pe iarba castelului, pe jumătate goală, expunînd la soare un corp "suspect" de frumoasă evreică."

NISA 1990. "PRIMA DOAMNĂ"

La un hotel de pe Coasta de Azur sună telefonul. Jorge Amado răspunde din hol. O doamnă care sosise din Bucureşti via Paris cu o delegaţie condusă de primul ministru Petre Roman, anunţă că vine la Nisa pentru a-l cunoaşte personal pe celebrul scriitor. "Noblesse oblige. Şi apoi merită. Căci facem cunoştinţă cu o doamnă de mai puţin de treizeci de ani, de o frumuseţe neobişnuită. Ce mai, o femeiuşcă tentantă! E nervoasă, tensionată la culme, deoarece în România se petrec lucruri grave, au loc acte de violenţă pe străzile Bucureştiului şi manifestări ostile guvernului provizoriu al Frontului Salvării Naţionale, prezidat de Ion Iliescu. Luînd loc într-un fotoliu din holul hotelului, se recomandă Dana şi declară că doreşte să vorbească cu mine. La masa barului, Dana îşi moaie buzele în paharul de whisky. Fumînd ţigară după ţigară, povesteşte despre situaţia din România, despre crimele lui Ceauşescu, citînd la fiecare moment numele soţului ei, despre care lasă să se creadă că e idolul ei, pasiunea ei, dumnezeul ei, un mare om, un profesor, un maestru. Vorbeşte atîta despre soţul ei, încît, curios, îmi iau inima-n dinţi şi-o întreb:

– Cine e soţul dumitale?

– Sînt Dana Iliescu, îmi răspunde.

– Nevasta preşedintelui?

– Chiar ea.

Hei! exclam în gînd, acest tovarăş preşedinte are bun gust şi apetit; la şaizeci de ani şi-a ales ca nevastă o femeie modernă, tînără, elegantă. Nimeni nu va putea să-i găsească vreun defect "Primei Doamne" a României!

Dana relatează în continuare amănunte familiale de natură intimă. Ea este a doua nevastă a lui Iliescu; i-a fost elevă sau cursantă. La Nisa, petrecuse o dimineaţă întreagă alergînd după cumpărături: alimente, jucării şi îmbrăcăminte pentru fiul din prima căsătorie al preşedintelui, pentru nora şi nepoţii lui. Ilustrei vizitatoare nu-i vine să se despartă. Afirmă că are nevoie de "un public select" ca să se facă ascultată. Se va reîntoarce a doua zi, cu aceeaşi delegaţie, într-o toaletă nouă, cumpărată la Paris. Pozează pentru fotografi alături de Jorje Amado, dă interviuri ziariştilor.

"Cunoscînd-o pe Dana, creşte interesul nostru pentru România. Urmărim campania electorală, discuţiile şi dificultăţile pentru alegerea lui Iliescu ca preşedinte al republicii. Acesta nu ar dori să fie ales prin manevre politice, ci ales de popor, prin votul majorităţii. Cu aceste preocupări, citesc în "Le Figaro" un mare reportaj despre ziua alegerilor. Articolul este însoţit de o fotografie pe două coloane: Iliescu, în compania soţiei, depune votul în urnă. Scot un ţipăt:

– Zelia (soţia lui Amado, Zelia Catai, scriitoare şi activistă socială, n.n.), vino s-o vezi pe prietena noastră, Prima Doamnă, votînd.

Zelia vine în grabă: pe cine, pe Dana? Arată-mi-o.

"Prima Doamnă" din fotografie este o femeie între două vîrste, mai mult, un pic îmbătrînită, o doamnă simplă. Zelia, cu gura căscată, cu vocea sugrumată:

– Dar asta nu e Dana...

– Dana nu e "Prima Doamnă". Cu siguranţă, trebuie să fie "A Doua"...

Ulterior, scriitorul se întîlneşte în Italia cu un confrate român, Dan Hăulică. Ambii fac parte din juriul unui concurs. Au prieteni comuni, iar Hăulică e un intim al preşedintelui Iliescu. Amado îi povesteşte întîmplarea cu Dana şi cea cu fotografia denunţătoare. "Hăulică ascultă surprins, indignat, neagă orice credit acordat Danei – nici soţie, nici amantă. Iliescu e un om serios, corect, nu tentat de aventuri; a trăit şi trăieşte pentru familie, e un cetăţean respectat. De altfel, niciodată nu a avut copii, şi cu atît mai puţin nepoţi. E el şi soţia şi asta e totul.

Îi spun lui Zelia:

– Ai pierdut pînă şi pe nepoţii lui Iliescu., iar în ce mă priveşte, am pierdut o noapte de imaginaţie cu amorul preşedintelui... Nu a mai rămas nimic.

Să fie adevărat? Fiind din fire neîncrezător, trebuie să mărturisesc că păstrez de la "Prima Doamnă" cea încîntătoare amintirea eleganţei tocurilor înalte şi mersul legănat în crepusculul din holul hotelului. Despre ea mi-a rămas o vie amintire, mie şi cititorilor ziarului "A tarde" din Salvador. (Ziarul din Salvador-Bahia a publicat un reportaj despre întîlnire. n.n.) Încă îi păstrez locul în patul prezidenţial, în pofida pudicităţii acestuia. Nu ştiu adevărul, şi nici rostul farsei, dar Dana e o femeiuşcă tentantă, întîlnirea cu Exu (Divinitate a amorului în cultul african Candomble) o fi un pas greşit, dar misterul ce o înconjoară încă nu mi-a fost împărtăşit, aştept încă sfîrşitul poveştii."

PARIS, 1948. NUMĂRUL

Faptul se petrece la Paris, în locuinţa lui Picasso. În jurul mesei: Louis Aragon, Alexandr Korneiciuk, Pierre Gamara, Emilio Sereni şi cineasta poloneză Wanda Jakubowska. Aceasta se căzneşte să-l convingă pe Picasso să participe la Congresul Intelectualilor pentru Pace, ce urma să aibă loc la Wroclaw, în Polonia. Între vinuri şi brînzeturi, Picasso rezistă, preferă să picteze, nu are timp de pierdut. Insistenţe şi refuzuri; situaţia organizatorilor e critică. Picasso urma să fie actorul principal la congres.

"La un moment dat, Picasso rămîne cu ochii fixaţi pe braţul vecinei de masă – cineasta poloneză – întrebînd-o ce e însemnul vizibil de pe mînă.

– E numărul meu din lagărul de concentrare unde am fost în timpul războiului.

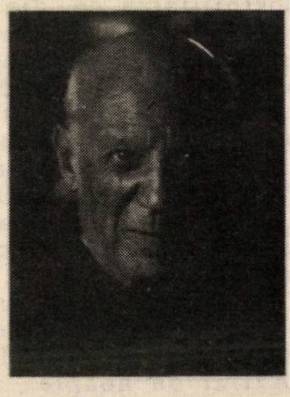
Pablo Picasso

Picasso îşi trece vîrful degetelor peste braţul fetei din Varşovia, ne priveşte şi se adresează lui Aragon:

– Vin. Puteţi conta pe mine.

Picasso a ţinut la acel congres un discurs memorabil şi a rămas pînă la sfîrşit. Apoi a desenat, pentru alte congrese, vestitul său porumbel – simbol al păcii. Atinsese cu degetele războiul, teroarea."

PRAGA 1991. VÎNĂTOAREA DE VRĂJITOARE

"Mă sperie noua explozie a vînătoarei de vrăjitoare, de persecuţii ideologice în numele democraţiei, îndreptată împotriva acelora care ieri, pentru un motiv sau altul – de conştiinţă, de sectă sau de interes meschin, nu importă – au fost sau mai sînt comunişti, desfăşoară o activitate de partid cu mai multă sau mai puţină răspundere. Văd crescînd în ţările fostelor democraţii populare tendinţa de a denunţa, de a persecuta, de a condamna, văd impunîndu-se aceeaşi nefericită realitate politică care a caracterizat era comunistă, chiar şi în Cehoslovacia, în pofida faptului că acolo revoluţia a fost pacifică, fără sînge şi fără încălcarea demnităţii umane; chiar şi în Praga simt vocea răzbunării, a urei ruşinoase şi antidemocratice.

Alarmat, ridic vocea pentru a protesta: trebuie să facem deosebirea între cei care au înşelat şi cei care au fost înşelaţi. Dacă nu sîntem atenţi pentru a împiedica vînătoarea de vrăjitoare, pentru a susţine democraţia, se va ivi posibilitatea ca, din cenuşa stalinismului, să renască fascismul şi vom cunoaşte din nou masacrele şi genocidul.

Jean Daniel (ziarist francez, participant la Forumul de cultură şi democraţie, reunit la Praga sub auspiciile UNESCO, n.n.), primul orator, reia vorbele mele şi din ele trage concluzia justă şi necesară:

"Trebuie condamnat Gorki pentru că l-a urmat pe Stalin? Trebuie să uităm "Mama" şi "Azilul de noapte", operele nemuritoare ale umanistului?"

CALENDAR

LUNA DECEMBRIE

1 decembrie s-a născut Ieronim Şerbu (1911)
6 decembrie s-a născut Elena Esther Tacciu (1933)
6 decembrie s-a născut Noemi Pavel (1972)
8 decembrie s-a născut Toma George Maiorescu (1928)
9 decembrie s-a născut Tania Lovinescu (1924)
9 decembrie a murit Ieronim Şerbu (1972)
12 decembrie a murit Felix Aderca (1962)
14 decembrie s-a născut D. Solomon (1932)
14 decembrie s-a născut Sanda Radian (1929)
15 decembrie s-a născut Tudor Steriade (1926)
17 decembrie a murit A. G. Vaida (1963)
18 decembrie s-a născut Ilarie Voronca (1903)
18 decembrie s-a născut Victor Bîrlădeanu (1928)
20 decembrie s-a născut Israil Bercovici (1921)
22 decembrie s-a născut Virgiliu Monda (1898)
25 decembrie s-a născut Mihai Stoian (1927)
25 decembrie a murit Tristan Tzara (1963)
25 decembrie s-a născut Horia Deleanu (1919)
27 decembrie s-a născut Tudor Vianu (1897)
29 decembrie s-a născut Sergiu Dan (1976)
29 decembrie s-a născut Petre Iosif (1907)
31 decembrie s-a născut Jean Grossu (1919)
31 decembrie s-a născut Dinu Hervian (1913)

minimum

EDITEAZĂ

- **Aveţi în manuscris memorii personale?**
Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?
- **Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?**
- **MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură**

MINIMUM

•

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 5172910, 5107317
HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667

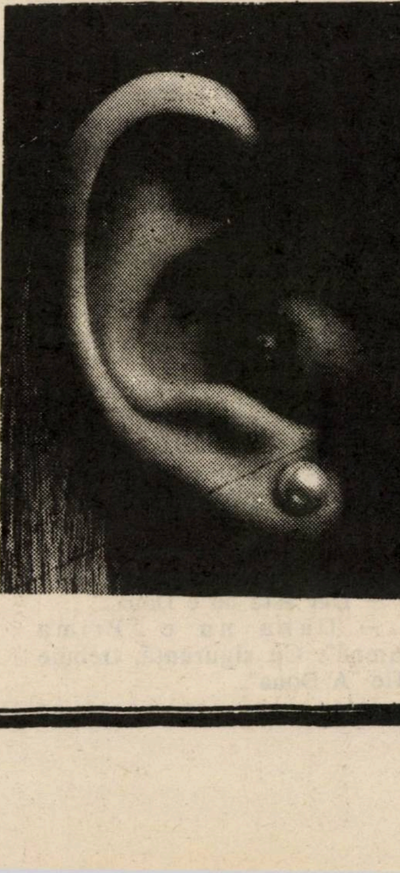

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

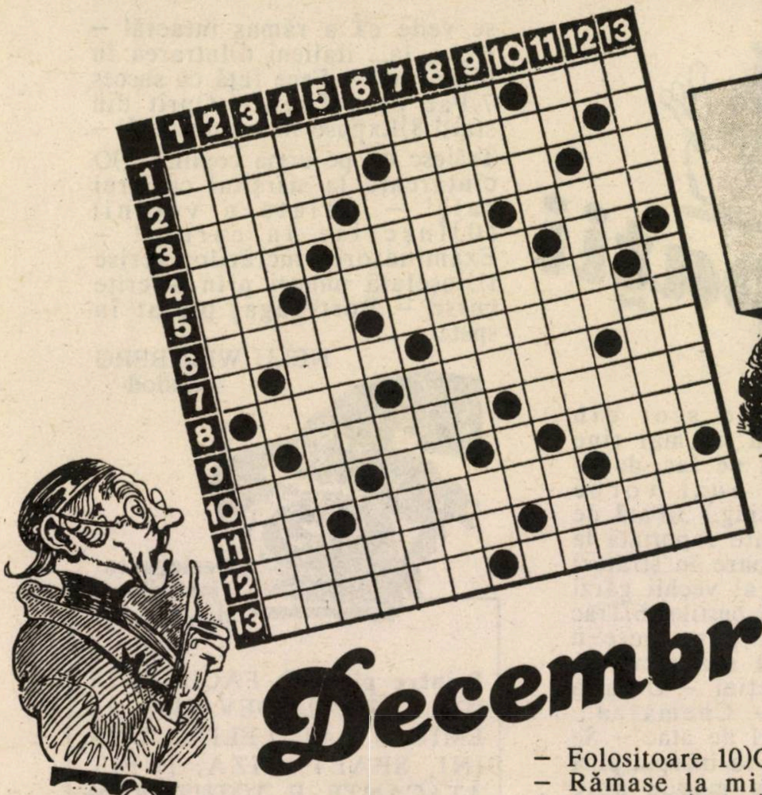

Decembrie

Orizontal: 1)"Titanul de la Bonn", marele compozitor german născut la 16 dec. 1770 (Ludwig van) – Mare stat care, în urma atacului japonez de la 7 dec. 1941 de la Pearl Harbour, va intra în al doilea război mondial (abr.) 2)Muzicolog german născut la 20 dec. 1894 (Hans) – Lutier italian, renumit pentru viorile ce le făcea, născut la Cremona la 3 dec. 1596 3)Nume de fată – Element de compunere cu semnificaţia "suflet", "psihic" – Scoase din ladă! 4)Landing Ship Infantry (sigla) – Pictor iugoslav – General şi duce spaniol, deţinătorul unei înalte funcţii, mort la 11 dec. 1582 5)Pană – Mare astronom german, născut la 27 dec. 1571 (Johannes) – În trecut(!) 6)Localitate în Franţa – Unealtă de curăţat părul cailor 7)Mare for internaţional, unde România este primită ca membră la 14 dec. 1955 (sigla) – Nerv în regiunea membrelor inferioare 8)Dirijor şi compozitor francez, născut la Lauzerte la 18 dec. 1734 (Jean Baptiste) – Drag – Carte! 9)Poet şi prozator român, al cărui volum de versuri patriotice "Rapsodia română" a apărut la 8 dec. 1960 (Nicolae) – Folositoare 10)Organ de simţ – Rămase la mijloc! – Stat... francez 11)Identic (abr.) – Renumită soprană americană, născută la New York la 4 dec. 1923 (Maria) – În pană! 12)Stat european ce a abolit monarhia la 30 dec. 1947 – Mare actriţă americană de film, Oscar în 1972, născută la 22 dec. 1937, la New York (Jane) 13)Profesor şi compozitor german născut la Berlin la 31 dec. 1813 (Theodor) – Unul din primii poeţi clasici din Moldova şi autor de manuale şcolare, născut la 31 dec. 1795 (Vasile Bob)

Vertical: 1)Mare compozitor francez, năascut la data de 11 dec. 1803 (Hector) – Capitala unui stat african, unde, la 14-16 dec. 1977, se negociază tratativele de pace între Israel şi Egipt 2)Mare compozitor şi interpret român, care, la 1 dec. 1907, interpretează în premieră Concertul nr. 7 pentru vioară de Mozart, descoperit în acel an (George) – Mic principat fost pe teritoriul Tanzaniei 3)Compozitor elveţian, mort la Zürich la 19 dec. 1810 (J. Heinrich) – Organist şi compozitor german, mort la 3 dec. 1876 (Herman Gustav) – Mese! 4)Arbore de ceai – Stat african ce se proclamă republică la 12 dec. 1964 – Etaj 5)Haim Leon – Notă muzicală – Omeneşti 6)Piept (reg.) – Om politic şi conducător sovietic, urmaşul lui Lenin, născut la 21 dec. 1879 la Gori 7)Mare compozitor român de muzică uşoară, ce moare la Bucureşti, la 1 dec. 1960 (Ion) – Notă de plată! 8)Mare poet român al cărui volum de "Poesii", cu o prefaţă de T. Maiorescu, apare la 21 dec. 1883 (Mihail) – Afirmaţie 9)Grup lingvistic caucazian – Actor comic francez, protagonist în "Tăcerea e de aur", năacut la 17 dec. 1883 – Început de sfadă! 10)A sosit toamna! – Produs hrănitor de la vacă – Primele observaţii! 11)Notă muzicală – Apucat – Oameni de la munte 12)Dirijor şi compozitor german, născut la Eilenburg la 22 dec. 1819 (Franz) – Stat în nord-vestul Europei, care se declară independent la 29 dec. 1937 şi republică la 21 dec. 1948 13)Capodoperă verdiană a cărei premieră are loc la Cairo la 24 dec. 1871 – "... în do" al compozitorului G. Enescu, a cărui primă audiţie a avut loc la Paris, la 18 dec. 1909 – 365 de zile

Dicţionar: PSIHO, REIN, OUGE, ETAT, UDOE, PEPT, HAH

NELU WEINBERG

A apărut
în Editura *MINIMUM*

"REVOLTA SÎNGELUI"
• versuri •

de BIANCA MARCOVICI

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

dacă ține ține!

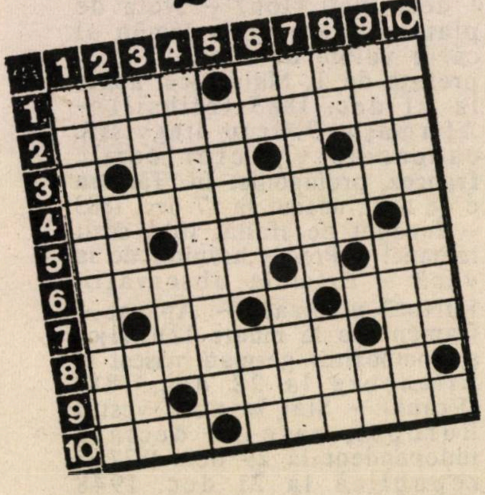

Orizontal: 1)Își ține viața într-un fir de păr – Se ține închegat în unele mîncări 2)Ținut la rece 3)Ține de sete – Ține la cald 4)Se țin de cuvinte 5)Unul ce se ține de zaruri 6)Ține la un cîștig (cum să nu țină dacă e curat chilipir!) – Se țin în cîrduri 7)Tot ce posezi, ții în taină – A reține 8)Ținute în rezervă – Reține dintr-o privire 9)Ține la cald – Se ține cu capul pe sus 10)O țin balamalele – Țin de altă lume
Vertical: 1)Ține lumînările 2)Ținute la curent – Și acestea, într-un tricou – Ținut în Transilvania 3)Susține apărarea – Ținut în frîu 4)Se țin cu zile 5)Ține calea – Țin pasul cu vremea 6)Se ține într-un fir de ață – Se țin după măgar – Ține banii sub saltea 7)Se ține neclintită – Se țin de ei 8)Se țin în vîrful picioarelor – Una se ține de alta! – Ținute la distanță 9)A ținut să zboare cu orice preț – Ține de sat 10)Se ține totdeauna la zi

RODICA WEINBERG
Rishon Le Zion

Ocupații

Orizontal: 1)Ne scot din încurcătură cînd ne mai ține cureaua 2)În tot ce fac, de pe urma lor îți auzi vorbe frumoase (fem. sing.) 3)Față de masă! – Capacitate raportată la volum 4)Dă culoare în straturi – Reprezentant al vechii gărzi 5)Matur la vîrsta puștilor 6)Trac la debut! – Îți pune bețe-n roate 7)Alpinist sezonier... în interesul producției – O raită prin centru! – Chemarea... muzicii 8)Semnal de atac – Se ține filantrop de la început pînă la sfîrșit! – Ia mereu note proaste 9)Face fețe-fețe – Cap limpede! 10)A ține la respect – Evoluează la... înălțimea așteptărilor 11)Are obiceiul să vorbească la masă – Legat la trup!

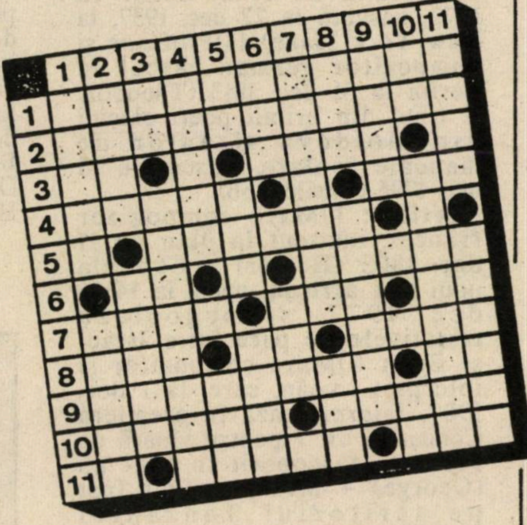

Vertical: 1)Supraveghează îndeplinirea sarcinilor – Nebunul de lîngă rege 2)Stă la răscruce de drumuri – Un om cu dragoste de țară 3)Trup din trupul nostru! – Își vede de firul său călăuzitor 4)Om de companie – Puse în curent! 5)Cete... compacte! – La sfîrșit se vede că a rămas intactă! – Delta la... italieni 6)Intrarea în hipodrom! – Face față cu succes 7)Fac pe... sfinții – Oprit din start! 8)Expuse într-o manieră! – Trăiesc de pe urma copiilor 9)O cîntăreață la sfîrșitul carierei sale! – Aflate-n vecini! 10)Înscrise în carnet! – Examinatorul lucrărilor scrise 11)Înșelată uneori prin diferite curse – Port-bagaj plasat în spate

NELU WEINBERG
Ashdod

Dezlegarea jocurilor din nr. 68

Printre picături: FACILITATE, IDILA, REAL, DEVANSA, LI, EMIR, TIPAT, LELITA, UNA, INI, SPALT, TIZA, IUBIT, ATACANTE, E, TOTUSI, RAM, ERATA, CEVA

S-a ivit pe culme toamna: LEVITAN, SUC, UMIDITATE, A, CINTEC, ORAR, HN, C, MEMORA, IED, A, INVAT, ASPIRINA, ME, NC, SA, STEA, UDATI, IR, Z, E, ANU, SCOLI, RACOROS, RIU, ACASA, GRIPA

Toamna asta, totuși... : TEASC, MANA, AXA, ABIL, S, RT, AN, TIMP, ARARAT, CRI, FAMA, ROA, R, SUCCES, CI, N, RI, C, VIN, ERG, AURITA, AE, ICTERE, MAMALIGUTA

Vin ploile: PAPARUDA, C, IMALA, ASIA, CALOIAN, NS, ARES, BANUS, TIR, NOE, NI, UT, FIS, ADA, R, MUN, OLAN, APA, SPRIT, ANI, RACIT, ERA, PIRAIE

Dezlegînd... în ploaie: PAPARUDA, AD, ATITATI, ATU, RAR, U, GALOS, ACIP, PUTIN, S, TOPOR, CAT, UDATA, IRE, O, TI, ORI, I, OA, INOPORTUN, M, SAT, LEI, TUN, TRAGATOR, NA

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

• Tenisul este, poate, dintre toate sporturile, cel mai în pas cu vremea. Performanţele jucătorilor de frunte sînt introduse în computer şi acesta decide săptămînal clasamentul mondial. Unii sar spectaculos zeci de locuri. Amos Mansdorf, de pildă, a început anul pe locul 62 în lume, pentru ca, acum cîteva săptămîni, să ocupe un prestigios loc 24. Ceea ce n-a putut să nu-i influenţeze şi veniturile de profesionist, turneele la care a participat aducîndu-i, în primele nouă luni ale anului, suma (deloc rea) de 300.000 dolari. E adevărat că, în primele zece locuri, corifeii ca alde Courrier, Edberg, Becker, Sampras sau Agassi cîştigă milioane, dar nici Mansdorf nu-i tocmai de plîns...

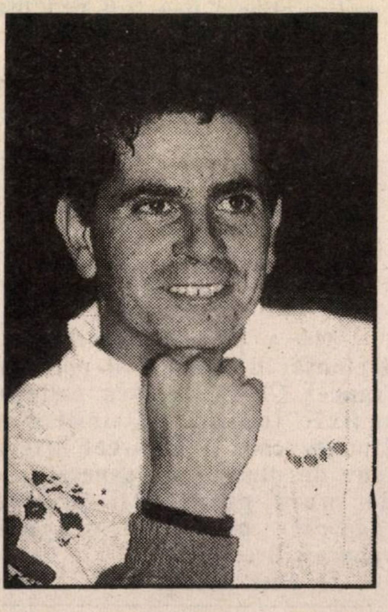

Amos Mansdorf: dacă nu curge, pică...

• Mircea Lucescu, cunoscutul antrenor român de fotbal, şi-a făcut un renume în Italia. Tocmai în ţara cu fotbal de mare clasă, în care se investesc sume uriaşe, el a reuşit, preluînd o echipă de liga a doua, Brescia, s-o aducă în prima ligă şi, aşa cum se prezintă situaţia la ora cînd scriu aceste rînduri, s-o instaleze în jumătatea superioară a clasamentului. Aceasta, nu singur, ci cu ajutorul altor trei români, talentaţii fotbalişti Gh. Hagi, Ioan Sabău şi Florin Răducioiu pe care i-a recrutat pentru Brescia. Devenind astfel, cum scriu ziarele peninsulare, o echipă cu "profil" românesc!

Mircea Lucescu: străluceşte

• De cîteva luni, Israelul are şi un campion mondial de box profesionist (la categoria 67 kg.), în persoana lui Johar Abu-Laşin, un tînăr arab din Natzeret, care şi-a adjudecat tradiţionala centură în urma unui meci entuziasmant la Nashville, Tennessee. Acum trei ani, Johar a fost cu o echipă de boxeri amatori în Africa de Sud. Deplasarea aceea a produs scandal, deoarece forul pugilistic internaţional (amator) interzicea contactele cu sud-africanii din cauza politicii de apartheid a regimului de la Pretoria. Boxerii noştri au fost suspendaţi pe cinci ani. Johar a trecut la profesionism, a evoluat la "Cinerama" în Tel Aviv, a fost văzut de un impresar american şi acesta l-a luat în America. Unde a "mers" din victorie în victorie, pînă la titlul de campion al lumii. Amănunt nostim: cînd familia lui Johar, patroana uneia dintre marile brutării din Natzeret, a aflat de performanţa feciorului, a împărţit în oraş o cantitate de 250 kg. de prăjituri şi alte dulciuri. Recent, Johar s-a întors în ţară, fiind primit de primul ministru Itzhak Rabin, căruia i-a prezentat, cu legitimă mîndrie, centura de campion mondial, cîştigată, a ţinut să sublinieze tînărul boxer, pentru şi în numele Statului Israel!

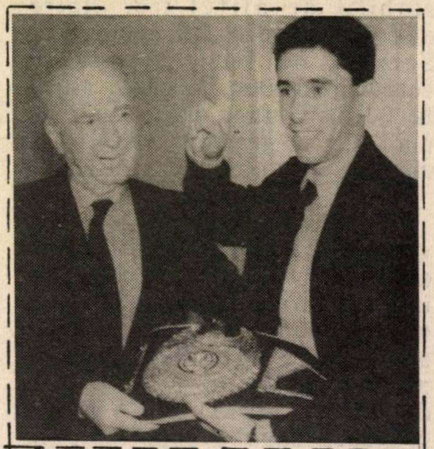

Johar Abu-Laşin la primul ministru

• Marea surpriză a Jocurilor Olimpice de la Barcelona n-a fost victoria neaşteptată a vreunui sportiv necunoscut, ci ieşirea din cursa pentru medalii a celebrului săritor cu prăjina Serghei Bubka, eliminat după ce a doborît de fiecare dată ştacheta. E adevărat că, la foarte puţin timp după aceea, a "corectat" încă o dată recordul mondial, aducîndu-l la 6,12 m., dar eşecul de la Barcelona a rămas usturător. Serghei Bubka

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

este un adevărat fenomen. El are la activ nu mai puţin de 31 (!) recorduri mondiale. Jumătate în aer liber, jumătate în sală. Cel mai mult îi place să concureze în Italia, unde a stabilit de altfel trei dintre excepţionalele lui recorduri. Serghei Bubka, fost mîndru cetăţean sovietic, locuieşte astăzi la Berlin şi face parte dintr-un club atletic german. Deh, liberă circulaţie, nu numai pentru idei!

● S-a "încetăţenit" de la o vreme în fotbalul israelian un obicei idiot. Suporterii echipelor învingătoare nu găsesc alt mod de a-şi manifesta bucuria decît acela de a scoate din ţîţîni poarta terenului pe care s-a disputat meciul. Ceea ce provoacă pagube importante. În fruntea celor care se "disting" cu astfel de vandalisme se găsesc turbulenţii suporteri ai lui Bethar Ierusalim. Aceştia nu se mulţumesc de altfel să "dezrădăcineze" porţile, ci se dedau la alte provocări de pagube pe străzile învecinate stadionului. Dacă nu putem avea un fotbal de calitatea celui practicat la Liverpool, măcar să importăm "manierele" huliganilor de acolo!

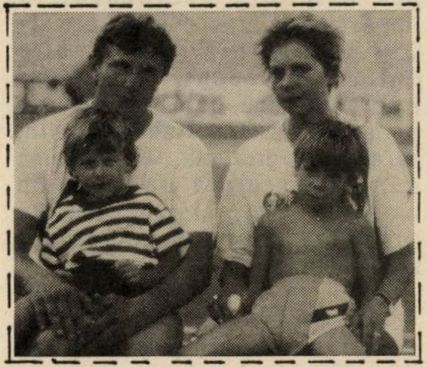

Serghei Bubka în familie: a sărit peste Rusia

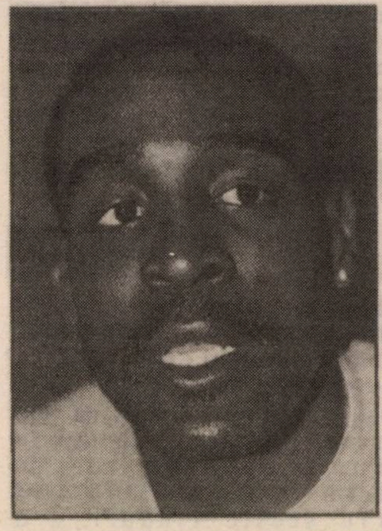

Kevin McGee

● Kevin McGee, jucătorul de culoare care a fost una din vedetele echipei de basket Macabi Tel Aviv, evoluează astăzi în rîndurile formaţiei pariziene Racing Saint Germain. El nu-i mulţumit de echipa în care a picat, dar e plătit, în schimb, regeşte: jumătate milion de dolari pe an. Racing Saint Germain nu reprezintă cine ştie ce în basketul mondial. La bani, însă, cum se vede, nu face economie...

G. MODEANU

BRIDGE

Dezlegare la bridge "De necrezut, dar adevărat"

Situaţia nu este clară deloc. Nu se prea "văd" levatele de "cădere". Est are două levate şi Vest trebuie să "furnizeze" încă trei. După jocul declarantului, Vest are Asul de Treflă şi Dama de Pică, rămasă singleton.

Există două posibilităţi: sau atacăm din nou Pică şi sperăm că declarantul nu ghiceşte că Dama "pică" în Vest (lucru posibil, după licitaţia Estului) şi Vest va reîntoarce Caro, sau atacăm Regele de Caro, sperînd la partener Valet-Decar-Nouar sau Valet-Decar-Optar în patru.

Prima cale prezintă apărării 5 levate sub forma a trei Trefle (As, Rege şi Decar), o Pică (Damă) şi un Caro (Regele). A doua cale majorează două Carale (Valet-Optar sau Valet-Nouar) în locul Damei de Pică şi al Regelui de Caro.

A doua cale pare întrucîtva mai clară, dar dacă vom urmări jocul pînă la ultimele levate, vom vedea că declarantul va fi obligat să rămînă pe masă şi să-şi ia toate levatele cîştigătoare, lucru care va dezvălui micul complot al Damei de Pică şi îi va "livra" contractul (trei Pici, patru Cupe şi două Carale).

Din lipsă de alternativă viabilă, reatacul corect este Pică şi mingea a fost pasată la declarant. Dacă face repede impasul, va cădea. Să-i dăm această şansă...

Iată întreaga distribuţie:

	R A D 5 A 9 6 9 8 7 5 4 2	
D 3 7 6 3 2 V 10 8 3 A 10 3	N W E S	10 9 8 7 6 5 2 V 4 R 5 R 6
	A V 4 R 10 9 8 D 7 4 2 D V	

În realitate, declarantul a făcut impasul şi a "căzut" o dată. Dacă ar fi stat o clipă pe gînduri de ce Est reatacă Pică, deşi vede furşeta pe masă, ar fi ajuns la concluzia că, dacă Est are As, Rege şi Decar de Treflă, a "căzut" oricum, deci "este ceva putred în Danemarca".

Un nou caz în care licitaţia nedisciplinată n-a fost pedepsită după cum i se cuvenea, ba a mai şi "colecţionat" un "top". În traducere liberă a proverbului din ivrit: a ucis şi a şi moştenit...

Mi-a plăcut scandalul declanşat de locuitorii portului francez Cherbourg, cu prilejul sosirii în radă a unui vas japonez care a încărcat cîteva tone de plutonium, generatoare de mari primejdii pentru locurile pe unde circulă vaporul. Bravo, copii!

O, cher bourg!

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• Sànàtatea

DESPRE CAFEA, CEAI ŞI SUCURI DE FRUCTE

Cafeaua conţine cafeină care, după cum ne spune dicţionarul, este "un alcaloid extras din cafea, tonic, care stimulează inima şi este folosită şi în medicină". Consumată în doze mari, dă loc la turburări cardiace şi nervoase. Luată în doze mici nu este periculoasă. Unii medici pretind că o ceaşcă de cafea este un excelent stimulent al digestiei.

Cafeaua dă o stare de surexcitare a sistemului nervos, provocînd stări de teamă şi insomnii. Pe de altă parte, favorizează şi turburările digestive.

Cafeaua cu lapte, băută la micul dejun, este foarte indigestă, pentru că laptele şi cafeaua nu rămîn aceeaşi perioadă de timp în stomac şi mobilizează sucuri digestive diferite. Amestecul de lapte cu cafea nu este de dorit în special pentru persoanele suferinde de ficat, stomac, intestine.

Ca şi cafeaua, valoarea nutritivă a ceaiului este nulă. Foile sale conţin o cantitate mică de substanţe azotoase, uleiuri, răşină şi în special *tanin*, care-i dă ceaiului proprietăţile sale diuretice. Ceaiul mai conţine şi o substanţă excitantă, înrudită cu cafeina, care stimulează sistemul nervos. Abuzul de ceai, ca şi cel de cafea, poate provoca turburări şi constitui o formă de intoxicare. Ceaiul trebuie băut slab şi în cantităţi mici.

Maladiile cele mai comune şi, adesea, cele mai plictisitoare, reacţionează la terapeutica naturală a sucurilor de fructe şi legume crude. Este absolut necesar ca sucul să fie pregătit din fructe şi legume proaspete şi bine spălate. Iată ce sucuri sînt recomandate:

Acnee: morcovi, ţelină, spanac, sfeclă, castravete, struguri, caise, ardei verde, cartofi cruzi.

Alergie: morcovi, ţelină, sfeclă, castravete.

Anemie: morcovi, sfeclă, ţelină, spanac, pătrunjel, salată.

Bronşită: morcovi, spanac, ţelină, sfeclă, castravete.

Colită: morcovi, mere, sfeclă, castravete.

Constipaţie: morcovi, mere, ţelină, spanac, struguri.

Diaree: morcovi, mere, ţelină, spanac, pătrunjel, zmeură, mure.

Dureri de cap: morcovi, spanac, pătrunjel, sfeclă, castraveţi, salată verde.

Ficat: morcovi, sfeclă, pătrunjel, castravete, ridichi.

Furuncule, coşuri: morcovi, spanac, sfeclă, castravete.

Insomnie: morcovi, pătrunjel, spanac, castravete, mere.

Nervozitate: salată verde, morcovi, mere, spanac, castravete, sfeclă, ridichi.

Rahitism: morcovi, spanac, mere, portocale, lămîie, grapefruit.

Rinichi: suc de lămîie în apă caldă, morcovi, spanac, sfeclă, castravete, struguri.

Reumatism: morcovi, spanac, pătrunjel, salată verde, castravete.

Este de dorit ca sucurile să nu conţină nici un stabilizator sau conservant chimic. Sînt de preferat sucurile păstrate în sticle, căci aciditatea anumitor fructe atacă metalul şi atunci devin improprii consumului.

MEDICUS

*** "Bătrîneţea, spune dr. Liora Bar-Tor, se stabileşte azi separat, în funcţie de cap sau inimă, ochi sau urechi, mîini, picioare, piele, energie sau pofte sexuale. Poţi avea 80 de ani din punct de vedere cronologic, dar 70 din punct de vedere biologic, 60 sub aspect social şi 40 de ani sub aspect psihologic."

PRODUSE DIN CARNE

Dany Cohen

- **Salamuri şi afumături din producţie proprie**
- **Pescărie**
- **Legume congelate**
- **Salate**
- **Conserve la preţ de cost**

En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute

STRICT CAŞER

RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

ULTIMELE LOCUINŢE ! ! !
în
MIŢPE AFEK
ROŞ HAAIN
în loc foarte înalt

Intrarea – 12/92
5 camere – 150 m.p. + terasă cu peisaj odihnitor
3 camere + terasă cu privelişti plăcute

ALTER ZWI & FIII Ltd.
RAMAT HAŞARON
Str. Socolov 75
Tel.: 03-5400663/4 – Ruthi

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
(Şi invitaţii lui)
la RESTAURANT...

PICANTO, PICANT-SIN, PICANT-STEAK, PICANT-DAG (Comunitatea restaurantelor independente); Rishon Letzion, str. Zahal nr. 38

Zona este în subordinea Primăriei din Rishon, dar este incorporată cartierului industrial al Holonului. Un balagan tipic pentru centrul Israelului, unde o stradă trece prin trei oraşe şi un trotuar desparte două municipalităţi... Dar la adresa de mai sus din Rishon (Holon) sau Holon (Rishon) se află un centru *"Picanti"* căruia nu-i pasă de cine aparţine. Un magazin şi patru restaurante fac, aici, o lume. Restaurantele alcătuiesc o asociaţie în care fiecare este independent şi dependent de celălat. Exact ca în cazul ţărilor din fosta URSS, azi CSI: sînt unite, dar se mănîncă între ele. Deosebirea e că aici se mănîncă *în* ele... Să lăsăm gluma şi să intrăm la restaurantul "italian" *Picanto.* Nimic special: doar spaghetti originale (made in Israel), ceva care seamănă cu pizza şi multe lactate. Asta, probabil, ca surpriză, pentru că în cărţile de geografie nu scrie că italienii sînt amatori de brînzeturi. La *Picant-steak* muzica ce se aude, de la intrare, e sfîrîitul cărnurilor pe grătar. Porţiile sînt, îndeobşte, mari, fiind însoţite de cartofi prăjiţi cu ketch-up la discreţie. La *Picant-dag* se mănîncă peşte din fauna întregului mapamond, preparat în fel şi chip, dar fără nimic senzaţional. La modă e peştele fără oase, fără grăsime, fără cap şi fără coadă... L-am văzut în sos de roşii şi la grătar, cu garnituri de legume.

Dacă din cele patru localuri ale C.R.I. (Com. rest. indep.), trei sînt, cum se vede, doar expozitive şi nu au relevanţă în materie de bucătărie, nici un *scoop* gastronomic demn de remarcat, al patrulea – restaurant chinezesc prin excelenţă – prezintă toate datele de a fi atractiv. Şi nu ne-am înşelat. De cum i-am trecut pragul, ne-a impresionat ambianţa: spaţii largi, mobilier suplu, grafica de pe pereţi adecvată. Un *Picant-sin* din împletituri de bambus acoperă un perete... Autoservirea e bine pusă la punct. Poţi cumpăra şi "pentru acasă"; un ambalaj perfect etanş stă la dispoziţie.

Diversitatea felurilor este fascinantă. Predomină preparatele din carne de pasăre, peşte şi carne de vită, dar şi cele exclusiv din legume. Totul e sofisticat, încît orice alegere comportă un risc. Am preferat un fel care seamănă cu o tocană de legume: vinete, dovlecei, ardei şi morcovi. Senzaţia era de moderaţie ("China" înseamnă... în limba chineză "mijloc"), între sărat, picant, dulce şi iute. Un gust insolit, foarte, foarte... chinezesc. Felul doi l-a reprezentat o porţie de orez alb-auriu cu creveţi. Aceştia nefiind pe placul Rabanutului, adică neobţinînd viza de "caşer", bucătarii restaurantului au inventat creveţi "artificiali" din carne de pasăre sau peşte care seamănă perfect cu cei originali. Atît de bine sînt făcuţi, încît nu li se simte deosebirea nici cînd îi înghiţi. Iată cît de departe se poate ajunge din dorinţa de a fi caşer... Pe masă mai erau "melci" din carne de vită din care luam din cînd în cînd. Sosurile, abundente, par misterioase prin varietatea culorilor şi a compoziţiei. Se poate greşi apelînd la unul nepotrivit felului de mîncare; cum chinezii se gîndesc la toate, mici recipiente permit luarea de "probe" din fiecare sos.

În loc de pîine, se servesc "egroşi", un fel de plăcinte care seamănă cu burekas, dar numai în exterior. Sînt pufoase şi, în afară de aluat, mai au o componentă delicioasă. Cu toate eforturile, nu a putut fi identificată. Personalul, inclusiv cel de la bucătărie, practică secretul de fabricaţie la modul absolut, cu alte cuvinte, dacă îl întrebi ceva, spun că sînt... chinezi în materie. E de ajuns că am putut descifra cîteva din tainele asortării unui fel cu altul şi a acestora cu sosurile respective. Cît despre servitul orezului cu beţişoare, nu am încercat şi am observat că nici unul din consumatori nu renunţase la furculiţă. Şi încă o noutate stil *"Picanti"*: dacă nu poţi mînca totul din farfurie, restul e introdus într-o cutie de plastic şi îl iei acasă. Deci, nimic nu se pierde. Preţurile sînt acceptabile: un prînz de trei feluri cu suc de portocale natural (se ia de la bar în căni de jumătate de kilogram) a costat 16 şekeli. Moderat. Ca în China, adică la "mijloc".

Carol Isac

CÎND PRIMIM MUSAFIRI (adică atunci cînd ne pierdem cumpătul, intrăm în panică şi – de parcă n-am mai fi avut pînă acuma nici un invitat la masă – ne întrebăm: "...şi ce-o să le dau de mîncare?")

o *Clătite cu ciuperci:* clătite obişnuite făcute cu o zi înainte se umplu cu ciuperci preparate în felul următor: se

MINIMUM E OM ÇA TOŢI OAMENII

căleşte o ceapă mare, rasă pe răzătoare, în 50 g. margarină. Cînd este sticloasă, se adaugă 300 g. ciuperci (proaspete sau din conservă) tăiate felioare şi se călesc împreună cu ceapa pînă se rumenesc auriu. Se presară deasupra 1 lingură plină cu făină, se amestecă repede şi se stinge cu 2 pahare lapte sau 2 pahare supă de pasăre (din praf). Pe foc mic, se amestecă continuu cu o lingură de lemn, pînă ce obţinem o cremă omogenă. Cine nu păstrează caşrutul adaugă şi 2 linguri caşcaval ras, în cazul că folosiţi lapte. Se dă gust cu sare, piper şi puţin praf muscat. Clătitele umplute şi rulate se aşează într-o formă pyrex unsă cu margarină şi deasupra se toarnă puţin din crema cu care le-am umplut. Cine vrea presară caşcaval ras sau bucăţele de margarină şi pesmet fin. Se dau la cuptor încins la 180 grade pînă prinde o crustă uşor aurie (20 de minute).

o *Friptură cu morcovi:* se spală şi se rumeneşte în 50 g. margarină o bucată de carne de viţel sau de vacă (1,200 kg., preferabil muşchi sau pulpă) pe toate părţile. Se stinge cu 2 pahare cu vin alb şi 1 păhărel cu coniac. Se adaugă 4 cepe tăiate felioare subţiri, sare, piper şi puţină boia de ardei dulce. Se lasă să fiarbă pe foc mic, acoperit, circa 3 ore. Din cînd în cînd se mişcă cratiţa ca să nu se prindă la fund. După 2 ore de fiert se adaugă 6 morcovi tăiaţi felioare (oblic) groase de 5 cm. şi se fierbe în continuare. Cînd carnea este moale, se scoate pe un platou, se pun morcovii împrejur, iar sosul strecurat se serveşte la masă în sosieră. Ca garnitură suplimentară – sote de fasole verde tînără şi salată de vinete cu gamba, oţet şi usturoi.

o *Banane flambate:* se curăţă de coajă 4-5 banane şi se rumenesc uşor pe ambele părţi în 50 g. unt sau margarină. Se adaugă 2 linguri de zahăr şi, pe foc potrivit, se mişcă tigaia pînă ce bananele s-au îmbrăcat într-un caramel deschis la culoare. Se aşează pe un platou. Se încălzeşte într-un ibric 1 păhărel cu coniac sau lichior, se aşează peste banane şi se dă foc imediat. Bananele se flambează chiar în timpul servirii.

o *Tartă cu cremă de lămîie:* se face o cocă nisipoasă din 200 g. margarină, 300 g. făină OSEM, 100 g. zahăr, 2 gălbenuşuri şi coaja rasă de la o lămîie. Se frămîntă repede un aluat care se dă 30 minute la frigider. Se întinde apoi o foaie de jumătate cm. grosime şi se tapetează o formă de tartă unsă cu puţină margarină. Se coace la 200 grade pînă ce este foarte puţin rumenă. Se lasă în tavă să se răcorească. Se face o cremă din: 2 plicuri instant vanil, coaja rasă fin de la 1 lămîie şi zeama de la jumătate lămîie, 2 pahare lapte şi 2 linguri zahăr pudră. Se bat la mixer pînă se întăreşte şi se umple tarta, se presară cu ciocolată rasă şi se ornează cu cireşe glasate.

YLANA

●

ERATA

La nr. 68 (noiembrie 1992), pag. 49 (articolul lui Al. Sever), col. II-a, par. 2, rîndul 2, în loc de "falsurile timpului" se va citi "faldurile timpului". Iar la sfîrşitul articolului, după ultimul cuvînt ("conştiinţei"), cititorul va adăuga: "Amurgul idolilor nu e decît o parte a unui ciclu care presupune întotdeauna posibilitatea resurecţiei lor."

Măcar odată pe lună petreceţi
la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAŢĂ ARE OMUL"

Aici veţi retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori şi veţi pleca acasă remontat!

Instrumentişti şi cîntăreţi din România – în fiecare seară

Vă aşteptăm cu plăcere!

la multi ani
REVELION 1993

- DANS
- ANTREN
- VOIE BUNA

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz,
pînă după miezul nopţii (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101• Tel. 867803 •

(vis-à-vis de Gan Tamar) **Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88**

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

UN NIMENI NUMIT RADU KLAPPER

1. În numărul 65-66 al revistei "Minimum", un anume nimeni (Radu Klapper) face o scurtă recenzie unui caiet de poezie semnat de mine. De altfel, acest agramat ("noi nu sîntem babă") mă aştepta cam de mulţişor la "cotitură" să mi-o plătească, ca de altfel şi directorul revistei. "Hotare" a apărut sub egida Cenaclului "Menora". Fiind plin de greşeli care nu-mi aparţineau l-am înapoiat inginerului Cristian Şerbu, preşedintele Cenaclului, mai ales că dînsul îmi cerea un fond de susţinere substanţial de care eu nu dispuneam.

2. Fac parte din Asociaţia umoriştilor români, cu sediul în Bucureşti, str. Brezoianu 23-25. Este o organizaţie de scriitori profesionişti, condusă de criticul Valentin Silvestru. Posed legitimaţia nr. 61, din 3/3/1991. În afară de umor am mai scris şi mai scriu: poezie, proză, dramaturgie, scenarii de film... De la sosirea mea în Israel (iunie 1987) şi pînă în prezent am publicat cinci cărţi (printre care unica feerie în versuri scrisă de un scriitor israelian de limbă română). Aceste cărţi au fost apreciate la modul pozitiv de către "Minimum".

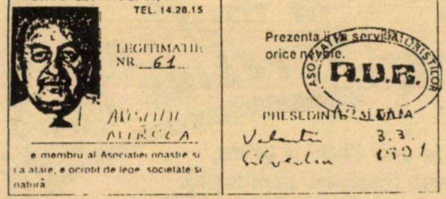
ASOCIATIA UMORISTILOR ROMANI
(A.U.R.)
STR. BREZOIANU 23-25, ETAJ VI
TEL. 14.28.15

LEGITIMATIE
NR. 61

ARISTIDE
MIRCEA

e membru al Asociatiei noastre si ca atare, e ocrotit de lege, societate si natura

SE LEGITIMEAZA CU B.I.
SERIA D NR. 89884

Prezenta îi va servi la orice nevoie.

A.U.R.

PRESEDINTE DATA
Valentin Silvestru 3.3.1991

În încheiere vreau să-l avertizez pe acest recenzor *nimeni*, ca pe viitor, atunci cînd se apucă de "critică", o poezie nu se trunchiază şi că umoriştii sînt oameni foarte serioşi, după cum poate să confirme şi directorul "Minimului",, umoristul Al. Mirodan, căruia doresc totodată să-i reamintesc că "răzbunarea este arma..." Cele două poezii care au primit din partea agramatului un NU!, au fost premiate cu menţiune la Concursul de poezie "Nicolae Labiş", iar pe textul "Mama" compozitorul Gelu Solomonescu a scris o frumoasă melodie, cîntată de regretatul Aurelian Andreescu şi devenită şlagăr.

MIRCEA ARISTIDE
Kiryat Yam

PĂRINŢII MEI ŞI DOLARUL LA 500 DE LEI

Vreau să vă fac o confesiune.

Mi-e ruşine cînd îi văd pe părinţii mei – nişte mic-burghezi cumsecade pe care îi iubesc pentru că au suflet de aur – cum se reped să se ducă "la băi" în România şi cum suportă să fie *jidăniţi* la aeroportul Otopeni şi la Felix, numai şi numai fiindcă acolo e mai ieftin tratamentul şi fiindcă dolarul se schimbă la 400 sau 500 de lei.

Mi-e ruşine.

Le-am spus-o, atunci cînd s-au întors de acolo, ei s-au supărat pe mine, dar eu le-am spus-o, îndurerat, revoltat.

Le-am spus-o şi, de atunci, între noi s-a căscat o prăpastie de ordin psihologic. Nu vreau să apun că de aci înainte mă voi comporta à la Micky Bercovici care refuză să admită că-i băiat de "români".Dar, nu ştiu dacă mă înţelegeţi, o coardă s-a rupt în sufletul meu de cînd cu batjocura antisemită din "presa" română.

Înţelegeţi ce vreau să spun?

Cu durere mărturisesc că "explozia" fascistă din România de azi m-a făcut să mă ruşinez, ceea ce nu mi se întîmpla pînă acum, de rădăcinile mele.

Nu e frumos, ştiu. Dar acesta e adevărul.

VIRGIL COSTINER
student, Ierusalim

OBSERVAŢII

Iată cîteva observaţii referitoare la nr. 67/1992; nu e vorba de *perle*, ci de *stam* greşeli de tipar:

scen*a* tari (în loc de scen*e* tari) în pag. 1; M*a*zart (în loc de M*o*zart) în pag. 5, col. din dreapta; 1*9*48 (în loc de 1*8*48) în pag. 45, col. din stînga; am*ă*na (în loc de am*î*na), în pag. 1. De altfel un amic din România îmi scrie că astăzi lumea scrie "cum îi vine", cu â sau cu î, dar în orice caz cu "căciulă".

Şi acum o observaţie: în corespondenţa intitulată ROMÂN, "ROMÂN" ŞI AŞA MAI DEPARTE de la pag. 78 se relevă foarte judicios confuzia între noţiunile de cetăţenie, naţionalitate şi religie. Într-adevăr, acestea trei sînt cele considerate în documentele oficiale. Totuşi, cred că trebuie amintită aici şi noţiunea de *popor* (עם). E adevărat că această noţiune conduce la cea de "origine etnică" de tristă amintire; pe de altă parte, însuşi cuvîntul *evreu* se referă la noţiunea de popor, ea fiind – istoriceşte vorbind – mult anterioară celei de naţiune. (Îmi amintesc, că în România postbelică se putea "alege" naţionalitatea) Faptul că la noi se înscrie în buletinul de populaţie, la rubrica "naţionalitatea" (הלאום), cuvîntul יהודי (şi nu עברי) nu ştiu dacă e cel mai corect; dar, probabil sînt alte considerente, care au condus la aceasta.

Ing. RADU I. GATON
Tel Aviv

NOI ŞI VECINII NOŞTRI

Încă o dată – aprecieri pentru revista "Minimum", pe care o aşteptăm cu nerăbdare în fiecare lună; păcat că nu apare mai des. Fiecare din noi, inclusiv vecinii basarabeni (care ştiu româneşte!), găsesc cîte ceva bun în ea, chiar dacă lor nu le plac uneori ideile sau înţepăturile care ne plac nouă.

D. BRATU
Rochester N.Y., USA

THEODOR ZISSU

În revista "Minimum" nr. 67/oct. 1992, a apărut articolul dlui Itzhak Artzi "Întîlniri cu A.L. Zissu".

Spre sfîrşitul acestui articol autorul menţionează că;

POŞTA

"Theodor Zissu, aviator în armata britanică, a căzut în timpul unui atac aerian asupra Berlinului", *ceea ce este inexact.*

Theodor Zissu, voluntar în armata britanică, cu gradul de locotenent de tancuri, a fost ucis în luptele de la El Alamein (nordul Africii) în floarea vîrstei, fiind înmormîntat la cimitirul militar britanic din Alexandria – Egipt.

Cu acest prilej, îmi permit a vă informa că la Beer Sheva există o stradă după numele lui Zissu, iar memoria lui Theodor Zissu este cinstită, tot la Beer Sheva, prin piaţeta (kikar) din faţa impunătoarei clădiri "Merkaz Haneghev" care îi poartă numele.

FILIP FAIBIŞ
Beer Sheva

OMUL (INCLUSIV SUBSEMNATUL)

O veche zicătoare, din moşi-strămoşi există,/ Că din născare, omul, se spune că-i poet,/ Îşi cîntă-n versuri viaţa, cînd veselă, cînd tristă,/ Şi îşi aşterne gîndul pe-o foaie de caiet./ Se leagănă-n imagini, şi crede chiar în ele,/ Trăieşte cu speranţa, cum ar dori să fie,/ În rugă, îşi ridică privirea către stele/ Să-i dea ca ajutor un trai de poezie./ Intrat în lumea mare, cu pieptul înainte,/ Se-avîntă în vîrtejuri, împins spre un abis,/ Şi-atuncea îşi dă seama că soarta lui îl minte,/ Că-i strică poezia şi i-a distrus un vis./ Şi totuşi omul nostru, în frămîntarea vieţii,/ Cu doruri ne-mplinite, scăldate-n nostalgie,/ Continuă să scrie şi-n toiul bătrîneţii/ Şi îşi adună gîndul în vers de poezie./ Acesta este omul, ce-i plămădit din lut,/ Un suflet, care-n lacrimi se depărtează-ncet,/ Rămîne pe vecie, aşa cum s-a născut,/ Şi-n lumea neştiută, sămînţă de poet!

HARRY SHOSHANY
Bat Yam

Versuri compuse (ca un autoportret de pictor al cuvintelor) cu prilejul intrării în cel de al optulea deceniu de viaţă. Iar în continuare, o vorbă din partea lui Minimum: La mulţi ani, Harry Shoshany, la mulţi ani!

L-A TORTURAT ISIDOR VAIS PE MENAHEM ARIAV?

Stimate dle Mirodan,

Cu părere de rău vă informez că nici pînă azi dl Menahem Ariav – pe drept marele şi apreciatul primar al Nazaretului-Illit – nu a dat curs sugestiei dvs. (vezi corespondenţa "Nu eu l-am anchetat pe Menahem Ariav", publicată la "Poşta", "Minimum", nr. 61, aprilie 1992) şi nu m-a invitat ca să lămurim dacă eu, Vais Isidor, l-am anchetat, ofiţer de miliţie fiind, sub stare de arest în România, pe domnia sa Menahem Ariav.

Mă interesează elucidarea acestui caz, pentru că şi pînă azi dl Ariav, ca şi prietenul şi protejatul d-sale, regizorul de film Mircea Săucan – prieten şi al dlui Mirodan – sînt convinşi că eu sînt acel anchetator ofiţer de securitate Weiss de la Satu Mare, din anul 1949.

ISIDOR VAIS
zis şi tata Vais

N. red. Credem că d. Isidor Vais are dreptate; în consecinţă, îl rugăm stăruitor *pe d. Menahem Ariav să-l invite, fără întîrziere, la primărie (împreună – de ce nu? – cu amicul nostru Mircea Săucan, om de onoare şi martor ideal), ca să discute, cu cărţile pe masă,* cazul *dramatic susmenţionat: l-a arestat, anchetat şi torturat miliţianul Isidor Vais pe sionistul Menahem Ariav în România? Da sau Nu? Da sau Nu? Da sau Nu?*

SÎRBII RĂI PRINTRE NIŞTE ÎNGERAŞI

În "Revista mea", nr. 1532/1992, pag 5, a apărut un articol extrem de nedrept la adresa sîrbilor. Mai ales noi nu trebuie să-i atacăm, pentru că ei au fost *printre puţinele popoare din Europa care au salvat evrei de la exterminare.* Astfel, un detaşament de muncă forţată pornit din Bor (Iugoslavia), constînd din cca 2000 de evrei păziţi de fascişti maghiari, a putut ajunge la Timişoara (România), deoarece pe drum paznicii au fost tot timpul hărţuiţi de partizanii sîrbi.

Articolul lasă să se înţeleagă (contrar adevărului) că şi asasinarea la Marsilia, Franţa, la 9/10/1934, a regelui Iugoslaviei şi a ministrului de externe al Franţei, Louis Barthou, ar fi fost tot opera sîrbilor. Iată adevărul istoric. Asasinatul a fost pus la cale de croaţi (printre care şi cîţiva macedoneni), cu cartierul general în Ungaria. Acest fapt a fost dezbătut şi la Liga Naţiunilor de la Geneva (Elveţia). Ca urmare, Ungaria a desfiinţat baza de instrucţie a teroriştilor de la Csionka Pusta (Ungaria).

Puţină istorie. În urma celui de al doilea război balcanic, regatul Serbia a alipit Macedonia de la Bulgaria (10/8/1913). După primul război mondial (1914-1918), regiunile Slovenia, Croaţia şi Bosnia-Herzegovina au fost luate de la Austro-Ungaria şi alipite la Serbia. La care ulterior s-a alipit şi Montenegro (după ce şi-a alungat regele). Din cauza amestecului străin, această unificare n-a reuşit, şi asistăm astăzi la destrămarea ei violentă. Dar nu numai sîrbii sînt vinovaţi, ci şi Germania, care urmăreşte să-şi alipească fostele regiuni austriece vorbitoare de limbă germană...

Despre croaţi. Fostul Führer al Croaţiei, dictatorul Ante Pavelici, instalat de către Hitler în timpul celui de al doilea război mondial, ţinea în frigider un coş mare, împletit din nuiele, în care păstra ochii a sute de duşmani, omorîţi de către *ustaşi* (trupele sale de elită). Ustaşii au ucis peste 600.000 de oameni (sîrbi şi evrei). Astăzi, fiecare familie croată are în casă o diplomă din care rezultă că este "etnic pură" de trei generaţii (ceea ce înseamnă că n-are în vine sînge sîrb sau evreiesc).

Ing. ADRIAN STEINBERGER
Herzlia

POŞTA

KAPO

De ce nu se scrie nimic despre acei *kapo*, odioşii evrei – jigodii din Transnistria, puşi de antonescieni să conducă lagărele de concentrare în anii războiului, să chinuiască pe coreligionarii lor şi să primească, în schimb, mîncare mai bună pentru ei şi pentru *mişpahaua* lor? De ce nu se scrie, domnilor de la "Minimum", de la "Viaţa noastră", de la "Hatzionut"-ul rabinului Guttman? De ce? S-ar putea învăţa ceva din ticăloşia acestor prea iertaţi astăzi Kapo. S-ar putea înţelege mai bine comportarea dezgustătoare a *bişniţarilor* din *trib* (acest *trib* e un termen care vă place nespus, domnilor de la "Minimum") de astăzi, care se reped în România pentru gheşefturi, sărutînd mîinile fasciştilor de la "România Mare" sau "Europa" şi înghiţind cu plăcere scuipatul lor. De ce nu abordaţi acest subiect *incomod*, domnilor de la "Minimum"? De ce nu publicaţi un studiu din care să reiasă legătura "sufletească" dintre bişniţarii din 1941-1944 din Transnistria şi bişniţarii de astăzi, cu paşaport israelian?

VALERIU ORENSTEIN
Haifa

LICHELELE NOASTRE ŞI ROMÂNIA

S-a înscăunat la noi un obicei, ca orice persoană din aliaua română mai mult sau mai puţin cunoscută, care se consideră reprezentant al olimilor din România, de cîte ori este invitat să facă o călătorie în ţara de origine, se crede obligat să publice "note de călătorie" în cîteva capitole sau cel puţin un amplu reportaj în care descrie totul în culori trandafirii, căutînd în felul acesta să plătească pentru invitaţia pe care a primit-o. Aşa au făcut cei ce au plecat în numele primăriei Tel Aviv, în numele Histadrutului, în numele HOR, al Ligii de prietenie Israel-România, a oraşului Ghivataim etc., nemaivorbind de cei invitaţi de Rabinul Rosen, care oferea acestora un sejur la o casă de odihnă, maşină şi altele.

Se arată în aceste note de călătorie foarte multe realizări, ca de exemplu constituirea de oraşe-gemene gen Bucureşti-Tel Aviv, schimburi culturale, schimburi comerciale, convorbiri oficiale cu personalităţi din guvernul român, privind restituirea averilor rămase acolo etc., etc.

Ce a rămas din aceste realizări? Primarul Bucureştiului din perioada respectivă a căzut la alegeri, şi cel nou nu ştie despre ce este vorba şi nici nu-l interesează.

Schimburi culturale? Astea le fac impresarii bişniţari, cînd aduc un spectacol răsuflat, cînd actorul Florin Piersic care, în semn că ne iubeste pe toţi, declamă un poem de Adrian Păunescu, senator, aliat cu Partidul România Mare. Schimburi culturale fac fel de fel de restaurante cînd schimbă muzicanţii din România, în timp ce la Tel Aviv sînt sute de muzicanţi olimi cu o calificare mult superioară care nu au de lucru.

Şi, ca un lucru picant, cineva care a fost invitat în România în condiţiile pe care le-am arătat, a publicat în ziar că s-a întors din România dintr-o călătorie de documentare. Întrebat într-un cerc de prieteni în ce domeniu s-a documentat, a recunoscut în mod cinstit că s-a documentat în domeniul calităţii grătarului şi a vinurilor din România.

În calitate de invitaţi, aceşti REPREZENTANŢI ai noştri nu au văzut adevărul în legătură cu valul de insulte antisemite şi antiisraeliene din presă, după cum n-au văzut ce nu este în regulă în turismul din România.

SOLOMON ABRAMOVICI
Tel Aviv

M. David, Haifa (dacă am fi avut spaţiu, am fi reprodus *in extenso* articolul trimis de dvs. şi intitulat "Ateismul e un mod de a fi" de ing. Ilie Nicu, apărut în cotidianul bucureştean *Adevărul*. Dar, neavînd spaţiul de cuviinţă la dispoziţie, ne mulţumim să dăm un mic extras:

"După cum în anii dictaturii nu eram în unanimitate atei, nici acum nu trebuie să cădem în greşeala de a considera că sîntem cu toţii adepţii unor credinţe religioase. În aceste condiţii, consider că începe să devină necesară protecţia celor ce doresc să-şi păstreze independenţa spirituală şi să nu îmbrăţişeze nici o religie."

... În rest, sîntem de acord. Religia nu trebuie să fie nicăieri, nici prin Europa, nici în Israel, impusă oamenilor prin lege sau – ah, agudalele! – prin teroare; iar oamenii să fie lăsaţi în pace a trăi potrivit convingerilor lor.); *Robert Hervian*, New Jersey, USA (aşteptăm, cu interes, amintiri – concrete, cît mai pline de concreteţuri – despre scriitorii respectivi); *Kőrősi Desideriu-Adam*, Tel Aviv (vă ocupaţi în scrisoarea dvs., precum şi în "schiţa" anexă de o mie şi unul de lucruri, un adevărat talmeş-balmeş, de om care – aşa cum mărturisiţi – e singur cuc şi simte nevoia să aibă un interlocutor; apar, deci, în corespondenţa pe care am citit-o, Caragiale, Arghezi, amiralul Horthy, George Enescu, vinul de Coteşti, Lehar, Arthur Israelovici, Augustin Buzura, Geo Bogza, Nina Cassian, Al. Mirodan, Ioana Măgură de la *Europa Liberă*, Artzi, Albert Kreigold, Ion Iliescu, Radu Beligan, bodega *Cireşica* din Bucureşti etc., etc. E cam mult. Alegeţi un subiect, unul singur, din experienţa dvs. de *ole*, şi trataţi-l. Cu început, cu mijloc şi sfîrşit.); *Lupu Bucholtz*, Ierusalim (aşa e, faptul că-n capitala ultra-prestigioasă şi ultra-culturală numită Ierusalim nu se poate găsi în librării nici o carte românească constituie o ruşine. O ruşine pur şi simplu. Dar, în loc să ne întrebăm retoric: Ce face Asociaţia scriitorilor, ce face HOR-ul din Tel Aviv, ce face Maghen David Adom? – eu sînt de părere ca inimoşii HOR-işti de lîngă Zidul Plîngerii să-şi

POŞTA

suflece mînecile şi – fără a mai aştepta izbăvirea de la un Mesia al tipăriturilor în limba lui Caragiale – să caute şi... să găsească o soluţie. Nu s-o putea încropi, de-o pildă, un stand cu asemenea cărţi la sediul organizaţiei conduse de dinamicul Zwi Rosen? Întreb şi eu, aşa, ca omul de pe stradă.); *H. Lazarovici*, Ierusalim (studiu bun, serios, analiza sistemului comunist ni se pare temeinic argumentată, dar – vai! – textul e lung, mult prea lung pentru chinuitele noastre coloane; ca să înţelegeţi mai bine cum devine cazul cu studiile de amploare, precum al dvs., gîndiţi-vă că, publicat, el ar ocupa 10-15 pagini de revistă; nu se poate, pur şi simplu *nu se poate*) ; *Viorica Löwenstein*, Haifa (de acord cu schiţa de portret a lui Albert (Alberto) Kreigold, fostul trezorier al HOR-ului: "un om al faptelor, un constructor căruia i se datorează, între altele, amenajarea din ruini şi nepăsare a frumosului sediu din strada Alexander Ianai, un încăpăţînat într-ale realizărilor, un bărbat la polul opus pompieriştilor din trib,potemkiniadelor şi şedinţelor goale, de plictiseală şi imposturǎ; un spărgător de ziduri şi birocraţie, un *activist* în cel mai pur sens al cuvîntului, aşa cum ar trebui să întîlnim în toate snifurile HOR-ului, în toate oraşele ţării; un om care – să nu se supere pe mine – ar trebui să fie obligat, sub ameninţarea revolverului, să organizeze un curs pentru entuziaştii din alia pe tema: "Cum să scoţi înfăptuiri din piatră seacă"); *M. Haberman*, Kiriat Shmuel (am trimis jocurile dvs. spre cercetare specialistului nostru întru cuvinte încrucişate, Nelu Weinberg); *Madona; Avocaţii din Arlozoroff; Un grup de studenţi de la Bucureşti; O fostă amantă a lui Nicu Ceauşescu; Ciu-Ciu Penciu; Trei apărători ai podişului Golan; Răzbunătorii pogromului de la Iaşi; Gay etc., etc.* (nu, nu şi încă o dată nu; nu luăm în consideraţie scrisorile anonime); *Harry Shoshany*, Ramat Hanasi (cîteva epigrame pe marginea textelor publicate la *Poşta*, mai precis la *Poşta* din nr. 67 (oct. 1992):

Cerem lămuriri la "Cameleonii" dlui dr. Mănescu (pag. 78): Nu-ţi place azi cum te tratează/ Vecinii de apartament;/ N-au fost – că asta-ar fi o bază – / La dumneata în... tratament?!

Român, român ş.a.m.d. de Petre Cioclu (pag. 78): Ai scris aşa cum se cuvine/ Şi fără multă teorie;/ Dar am dedus, şi-mi pare bine,/ Că numele nu-i... meserie!

Ing. Valeriu Frimu, Bucureşti (o îmbrăţişare: dacă toţi prietenii lui *Minimum* ar fi ca dvs., ce bine ar fi (foarte bine); *Dr. Savel Tirer*, Rishon Le Zion (ne bucură că, în sfîrşit, aţi primit revista; sperăm ca de-aci înainte poştaşul să o pună cu regularitate în cutie, iar dvs. să o luaţi de acolo înainte ca vreun vecin iubitor de scrieri pe româneşte să o şterpelească, vîrînd-o urgent în sacoşa cu care se duce la *macolet*); *Efraim Lupu*, Ierusalim ("propunem ca *Minimum* să deschidă o şcoală de gazetărie şi de gramatică pentru bişniţarii de Harakevet – precum şi de alte străzi – care ne omoară cu analfabetismul cotidian din gazete; în caz că respectivii vor susţine că n-au bani pentru achitarea taxelor şcolare, mă fac forte să organizez eu o colectă în acest scop nobil"); *Ing. Stelian Lozneanu*, Petah Tikva (aşa cum se arată în caseta redacţională, fax-ul este rezervat anunţurilor publicitare; vă rugăm ca pe viitor să utilizaţi poşta noastră cea de toate zilele); *Filip Faibiş*, Beer Sheva (de acord cu ideea unui text despre Theodor Zissu); *Kovacs Gh. Eisner* (a) mulţumiri pentru carte b) de acord cu materialul propus şi vă rugăm să nu depăşească 3-4 pagini de manuscris); *Prof. Ioana Nicolau*, Bat Yam; *Marius Mircu*, Bat Yam; *Viorica Moliţa*, Chicago, USA; *I. Benditer*, Rishon Le Zion; *Paul Kidron-Cojocaru; Marta Goldner-Lianu*, Frankfurt, Germania; *Ioseph Halevy*, Bruxelles; *Loredana Vinţu*, Paris, Franţa; *Miron Bergman-Dragou*, Paris, Franţa; *Etta Gheorghiade*, Buenos Aires; *Vicky Cremnitzer*, Natania; *Raymond Kamerling*, Paris, Franţa; *Vivianne Romniceanu*, Edinburgh, Anglia; *Andrei Bartoli*, Haifa; *Lucian Zeev-Herşcovici*, Ierusalim; *Haim Marcel*, Haifa (mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice; ceilalţi – pe curînd)

*** Devalorizări mici, mititele, periodice – asta este soluţia găsită şi aplicată. Nici nu i se spune pe nume – devalorizare – ci "ajustarea şekelului faţă de cursul dolarului". Azi o ajustare de 1%, poimîine o altă ajustare de 1,1% – merge treaba. Omul nu simte. Nu mai e ca altădată, cînd erai pocnit deodată cu o devalorizare de 10-15% care producea scandal. Acum nu ni se mai scot banii prin operaţii pe cord deschis, ci uşor, prin luări de sînge mici, cu seringi de 1%.

„ADEVĂRUL”, magazin săptămînal, este publicaţia destinată întregii familii: comentarii politice, reportaje, nuvele, cuvinte încrucişate, cronică cinematografică, satiră, umor, din culisele vieţii politice şi din viaţa cinematografică. O gamă de subiecte interesante pentru fiecare vîrstă, de la 10 la 120 de ani!

44 pagini săptămînale, realizate în condiţii grafice excepţionale.

În fiecare VINERI – „Adevărul”, unicul magazin săptămînal.

CLEPSIDRA

Turism

Manasse Radnev, regizor la Televiziunea română; de la Bucureşti; ca invitat al Primăriei Ghivataim în legătură cu prezentarea unui film consacrat prof. Raoul Şorban, Drept al Popoarelor.

Lionel Scânteye, redactor la editura F. Nathan, Paris; la prieteni

Fred Firea, humorist, autor de texte satirice pentru teatrul de revistă, radio şi T.V.; de la Bucureşti; la rude

Eugen Glück, istoric, specialist în cercetarea istoriei judaismului românesc; de la Arad; la rude

Premiu

Maia Morgenstern, actriţă; premiul pentru "cea mai mare speranţă a filmului european" decernat de către juriul Festivalului cinematografic de la Geneva, pentru rolul interpretat în filmul franco-român "Stejarul", de L. Pintilie

Aniversare

Miron Grindea, critic de artă, redactor al revistei *Adam* (Londra); 8o de ani de la naştere

Decese

I. M. Ştefan (Sergiu Schrager), n. Bucureşti, 1922; scriitor, autor de lucrări ştiinţifico-fantastice. Primele volume au fost scrise în colaborare cu Radu Nor (I. Rudel): "Drum printre aştri" (1954); "Taina prinţului Semempsis" (1957); ulterior, după plecarea lui Nor în Israel, scrie singur cîteva lucrări de succes ca: "Enigma tunelului" (1960); "Oglinda răsturnată" (1962); "Naufragiaţii" (1973) ş.a. Cercetător pasionat al istoriei ştiinţelor, I.M. Ştefan a publicat în anii '70-'80 numeroase studii privind realizările ştiinţei româneşti, aducînd totodată o contribuţie remarcabilă la dezvăluirea rolului jucat de savanţii evrei la progresul civilizaţiei şi tehnicii din România de ieri şi de azi. A fost incinerat la crematoriul "Cenuşa" din Bucureşti.

Alexandru Starck, ziarist, corespondent al presei şi radioului românesc în diferite capitale, în ultima vreme la Paris; în urma unui cancer pulmonar. A fost înmormîntat la Cimitirul Bellu, din Bucureşti. Slujba religioasă a fost oficiată de preotul Simion Tatu, fost senator F.S.N., unul din reprezentanţii de frunte ai curentului antisemit din parlament.

CARNET

10 cuvinte: 15 şekeli

Cu fotografie: 50 şekeli

**** Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.**

La 30 decembrie se împlineşte anul de cînd *Clara Harzaav-Fîntînaru* nu mai e printre noi. Nisipul clepsidrei nu umple hăul mîhnirii şi regretului. Tot ce a fost frumos, bun, inegalabil în fiinţa ei şi în comuniunea cu ea este viu, nemuritor în gîndurile celor care au îndrăgit-o atît, printre ei cei care au plîns-o în scrisori îndurerate, în versuri şi proză.

O floare şi o pietricică pe mormînt la 24 Tevet (17 ianuarie 1993)

Soţul, copiii, familia, prietenii

Sadigurski Fira caută pe Luiza şi Tiţi Rozen, foşti în lagărul de la Obodovca, 1941-1944. Telefonaţi la 08/413613

Ofer fără plată unui student sau altui interesat, un număr apreciabil de cărţi tehnice româneşti din domeniile: mecanica teoretică, organe de maşini, calculul şi proiectarea dispozitivelor, sisteme de reglare, pneumatică, tratamente termice, protecţia suprafeţelor etc.

Propun comunicare nemijlocită prin tel. 02-865590 Avidan

Amintim acelora care l-au cunoscut şi îndrăgit pe *Haret Rădulescu-Rodan*, care a lucrat la Editura pentru Literatură Politică şi la Direcţia Difuzării Cărţii din Bucureşti, că se împlinesc doi ani de cînd acest om cu suflet nobil ne-a părăsit pentru totdeauna

Editura Junior Club, societate comercială pe acţiuni a Ministerului Culturii, care editează cărţi pentru copii şi tineret, putînd avea şi alte multiple activităţi, caută pertener străin, pentru a deveni societate comercială pe acţiuni cu capital mixt. Avem sediu şi magazie de depozitare. Informaţii şi depuneri de oferte la sediul editurii sau la telefon 140055, director Marieta Plămădeală, între orele 16-22. Editura Junior Club, Casa Presei Libere, etaj VI, camera 642, tel 173412, Bucureşti, România, cod 71341

Clinica medicală *ALTERNATIVĂ LANOM* din Rishon Le Zion răspunde la telefonul 03-9667061

Închiriez în Bucureşti apartament complet nou, mobilat, telefon. Săptămînal sau lunar. Tel. 04/232876. Karol

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA DECEMBRIE

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Luna aceasta nu este potrivită pentru iniţiative, pentru acţiuni deschise şi spectaculoase. Preferaţi discreţia acţiunilor din culise. În schimb, Venus – planeta dragostei – vă promite o perioadă fericită, în care iradiaţi tandreţea, pe care o veţi primi înapoi înzecit.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

De mult nu aţi cunoscut succesul social care vă aşteaptă luna aceasta, iar tratativele în care sînteţi angajat vor evolua în sensul pe care îl doriţi. Pe plan sentimental, lucrurile se complică din cauza geloziei. Numere norocoase: 6, 9, 23.

VARSATORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

Noi posibilităţi de cîştiguri băneşti vi se deschid în faţă. Popularitatea e în creştere: invitaţii, spectacole, aproape că nu vă mai ajunge timpul. Cu toate acestea, trebuie să vă menajaţi, căci anumite probleme de sănătate se vor face simţite în curînd.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

Neaşteptate posibilităţi de călătorie vă vor înlesni cunoaşterea de oameni şi orizonturi noi. Perioada este favorabilă rezolvării tuturor problemelor care ţin de autorităţi. Cineva care ocupă o poziţie-cheie se ocupă de avansarea dvs. Îmbrăcaţi albastru; vă poartă noroc.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

Perioadă în care aveţi tendinţa să vă faceţi o serioasă analiză sufletească, a drumului parcurs în viaţă, şi de a lua hotărîri capitale. Bazaţi-vă pe intuiţie în alegerea persoanelor al căror sfat îl cereţi. S-ar putea să primiţi veşti de la cineva de departe. Joia nu vă poartă noroc.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Colaborarea şi prietenia sînt categoria de relaţii care vă va ajuta cel mai mult în această lună. Cunoştinţe noi cu persoane excepţionale care, pe viitor, vă vor marca în mod fundamental. Evitaţi cheltuielile inutile. Faceţi mai mult exerciţiu fizic. Numere: 4, 26, 30.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Energia pe care aţi investit-o în ceea ce părea o activitate de rutină începe să dea roade. Cei care doresc să-şi schimbe locul de muncă, s-o facă în această lună, care le este favorabilă. Cei care au evitat pînă acum jocurile de noroc, să le încerce.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Exotismul şi activitatea intelectuală au o putere de seducţie excepţională în această perioadă. Chiar şi persoanele cele mai solide sînt tentate de necunoscut şi aventură. Succesele în carieră şi în domeniul financiar sînt însă plătite prin insuccese pe plan sentimental. Totuşi, nu vă pierdeţi speranţa.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Nu sînteţi prea mulţumiţi de dvs. înşivă în această perioadă. Doriţi mai mult decît puteţi obţine şi obligaţiile casnice vă dau impresia unei inutile pierderi de timp. Există însă şi ştiri bune: o sumă de bani importantă şi neaşteptată, un dar sau o moştenire.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Stelele vă stau alături în tot ceea ce priveşte activitatea profesională. Chiar dacă vă solicită eforturi deosebite, succesele nu întîrzie să se arate. În domeniul romantic, vechile idile se dovedesc a fi cele mai persistente şi mai fericite. Atenţie la starea sănătăţii!

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Sentimentul că dominaţi chestiunile băneşti şi că izbutiţi să le organizaţi după propria dorinţă vă dă o mare siguranţă de sine, care se reflectă în tot ce faceţi în această lună. Cineva apropiat vă va aduce o veste îmbucurătoare. Zi norocoasă: luni

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)

Luna aceasta vă este favorabilă în mod cu totul excepţional: aproape că nu cunoaşte nici un nor, în nici un domeniu. Succesele şi tandreţea vă înconjoară din toate părţile. Gîndirea lucidă vă ajută să dominaţi pînă şi necunoscutele care au apărut în vremea din urmă în carieră. Numere: 3, 7, 25.

EXCURSII ÎN TOATĂ LUMEA
CU ADRIAN
PE ORICE MERIDIAN

România

REDUCERE 10% LA TOATE PACHETELE DE TRATAMENT ŞI ODIHNĂ

• TRATAMENTE • ODIHNĂ • SĂNĂTATE •
în toate staţiunile balneo-climaterice
14-18 zile

REDUCERI SPECIALE PENTRU VÎRSTA DE AUR

OFERTA SPECIALĂ ADRIAN
REVELION 1993

Plecarea: 27 decembrie 1992
Întoarcerea: 3 ianuarie 1993
8 zile / 7 nopţi

185$
+ biletul de avion

Preţul cuprinde:
Cazare: 2 nopţi la Bucureşti
hotel "Dorobanţi", 5 nopţi la Braşov
hotel de lux "ARO Carpaţi" • Excursii •

LA TOATE EXCURSIILE ÎN EUROPA •
AMERICA • ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT
REDUCERE ÎNTRE 100-300 DOLARI

TEL AVIV STR. SHENKIN 8

☎ • 200.687-8-9 ; 528.57.73 •

UNIUNEA ORIGINARILOR
DIN ROMÂNIA (HOR)
ÎN ISRAEL

ORGANIZAŢIA ORIGINARILOR
DIN ROMÂNIA
MEMBRI ÎN HISTADRUT

ASOCIAŢIA DE PRIETENIE
ISRAEL–ROMÂNIA

CU PRILEJUL CELEI DE A 72–A ANIVERSĂRI
A HISTADRUTULUI
(CONFEDERAŢIA GENERALĂ
A OAMENILOR MUNCII DIN ISRAEL)

URĂM

ÎNTREGULUI POPOR EVREU
MEMBRILOR HISTADRUTULUI
ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA
ACTIVIŞTILOR NOŞTRI VOLUNTARI

ALIA ŞI ABSORBŢIE REUŞITE
LOCURI DE MUNCĂ ŞI LOCUINŢE PENTRU
FIECARE
PROSPERITATE, FERICIRE, PACE!

URI ELIAV
preşedintele
Uniunii Originarilor din România (HOR)
în Israel

ARTHUR ISRAELOVICI
preşedintele
Organizaţiei Originarilor din România
membri în Histadrut

MOSHE NAGOR
preşedintele
Asociaţiei de prietenie
Israel–România